T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

TUHFETÜ'Ş-ŞÜHEDÂ
(GİRİŞ-DİL İNCELEMESİ-METİN-DİZİN)

DOKTORA TEZİ

Burçin ÖZDEMİR

DİYARBAKIR- MAYIS 2022

T.C.
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI EĞİTİMİ BİLİM DALI

TUHFETÜ'Ş-ŞÜHEDÂ

(GİRİŞ-DİL İNCELEMESİ-METİN-DİZİN)

HAZIRLAYAN
Burçin ÖZDEMİR

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Sadettin ÖZÇELİK

DİYARBAKIR- MAYIS 2022

BİLDİRİM

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi DÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Burçin ÖZDEMİR

09.05.2022

KABUL VE ONAY

D.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Burçin ÖZDEMİR tarafından hazırlanan "Tuhfetü'ş-Şühedâ (Giriş-Dil İncelemesi-Metin-Dizin)" adlı çalışma, 09.05.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak oy birliği / oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Sadettin ÖZÇELİK

Prof. Dr. Ahmet BURAN

Prof. Dr. Ahat ÜSTÜNER

Doç. Dr. Burhan BARAN

Doç. Dr. Serdal KARA

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Bahar BURTAN DOĞAN

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Doktora tezi sürecinde çalışmalarımızı titizlikle inceleyerek gerekli düzeltmeleri yapmamı sağlayan, uzun süren derslerimizde büyük bir sabırla bize katkı sunan değerli hocam Prof. Dr. Sadettin Özçelik'e yürekten teşekkür ederim. Ayrıca kıymetli fikirlerini benimle paylaşan değerli hocalarım Prof. Dr. Halil Çeçen, Prof. Dr. Ahmet Buran, Prof. Dr. Ahat Üstüner, Doç. Dr. Burhan Baran ve Doç. Dr. Serdal Kara'ya şükranlarımı sunarım.

Bu süreç boyunca her zaman yanımda olan ve desteğini hiç esirgemeyen eşim Emrah ÖZDEMİR'e özellikle teşekkür ediyorum. Ayrıca Dicle Üniversitesi'ne her gittiğimde yanımda götürdüğüm ve küçük yaşta çok fedakarlıklarını gördüğüm çocuklarım Hasan Zülfikar, Muhammed Ali ve Zeynep'in adını burada anmak da onlara olan gönül borcumdur.

Burçin ÖZDEMİR

Mardin, Mayıs 2022

İÇİNDEKİLER

Sayfa no

ÖNSÖZ ……... i

İÇİNDEKİLER ……... ii

ÖZET ……... x

ABSTRACT ……... xi

KISALTMALAR ……... xii

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ ……... xiv

YÖNTEM ……... xv

1. GİRİŞ ……... 1
1.1. Kerbelâ Hadisesi ve Maktel-i Hüseyin Hakkında ……... 1
1.1.1. Kerbelâ Hadisesi ……... 1
1.1.2. Maktel-i Hüseyin ……... 3
1.1.3. Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın Kaynak Metni: Hadikatü's-Süedâ ……... 6
1.1.3.1. Hadikatü's-Süedâ Tesirinde Yazılmış Diğer Makteller ……... 7
1.1.3.1.1. Şevâhidü'ş-Şühedâ (Eğirdirli Şerîfî) ……... 7
1.1.3.1.2. Kitâb-ı Kerbelâ (Darendeli Bekâî) ……... 8
1.2. Tuhfetü'ş-Şühedâ (Muhammed bin Hacı Hasan) ……... 10
1.2.1. Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın Nüshaları ……... 14
1.2.1.1. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Nüshası ……... 14
1.2.1.2. Süleymaniye Kütüphanesi Nüshası ……... 14
1.2.2. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da Dikkat Çeken Bazı Konular ……... 16
1.2.2.1. Yazarın İlk Üç Halifeye Bakışı ……... 16
1.2.2.2. Yazarın Yezid'in Babası Muāviye'ye Bakışı ……... 18
1.2.2.3. Eserde Sünnî, Şia, Haricî, Yezîdî, Tevellâ-Teberrâ Kavramlarının Kullanımı……... 19
1.2.2.4. Eserde Kafgan Arslan Adlı Kişi ile İlgili Benzetmeler ……... 21
1.2.2.5. Eserde Yararlanılan Kaynakların Gösterilmesi ……... 22
1.2.3. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da Dil ve Üslup ……... 23

1.3. Tuhfetü'ş-Şühedâ ile Hadikatü's-Süedâ'nın Karşılaştırılması ……..…..…… 25
1.3.1. Hadikatü's-Süedâ ve Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın Baplarının Karşılaştırılması …..... 25
1.3.2. Hadikatü's-Süedâ ve Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın Bap İçeriklerinin Karşılaştırılması……29
1.3.2.1. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da Yapılan Genişletmeler ……...……. 29
1.3.2.2. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da Yapılan Eklemeler ……..…… 31
1.3.2.3. Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın Sonuna Eklenen Baplar ……...……... 39
1.3.2.4. Tuhfetü'ş-Şühedâ'ya Eklenen Hadisler ve Kaynakları …… 48
1.3.2.5. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da Bulunmayan Kısımlar ……...…. 53
2. DİL İNCELEMESİ ……..… 57
2.1. Yazım Özellikleri …….. 57
2.1.1. Ünlülerin Yazımı ……...… 57
2.1.1.1. Çengelli Lamelif Harfi ve İşaretlediği Sesler ……...… 57
2.1.1.2. Alınma Kelimelerde Orijinal Yazımda Olmayan Ünlünün Gösterilmesi 59
2.1.1.3. Ünlüler İçin Kullanılan Diğer İşaretler …….……..……... 60
2.1.1.3.1. Hareke …….……...…. 60
2.1.1.3.2. Elif-i Maksûre …….……... 61
2.1.1.3.3. Med İşareti …….…..….. 61
2.1.1.3.4. Asar ve Çeker İşareti ……..…… 64
2.1.2. Ünsüzlerin Yazımı ……..……...……. 67
2.1.2.1. Türkçe Kelimelerde Ayn (ع) Harfinin Kullanımı ……...…….. 67
2.1.2.2. Kef Harfinin Yazımı ve İşaretlediği Sesler (/k/, /g/, /y/) ……..…… 68
2.1.2.2.1. Çengelli kef = Ön damak /k/'si ……..…… 69
2.1.2.2.2. Çengelli kef = Ön damak /g/'si → (k>g) ……..…… 69
2.1.2.2.3. Çengelli kef = /y/ → (g>y) …… 70
2.1.2.2.4. Çengelli kef = /y/ → (ŋ>ğ>y) ……...…… 71
2.1.2.3. Ünsüzler İçin Kullanılan Diğer İşaretler ……...… 73
2.1.2.3.1. Tenvin ……...…… 73
2.1.2.3.1.1. Arapça Kelimelerde ……...…… 73
2.1.2.3.1.2. Ayrılma Durumu Ekinde ……...…… 74
2.1.2.3.2. Şedde ……..…… 74
2.1.2.3.2.1. Türkçe Kelimelerde ……...…… 74
2.1.2.3.2.2. Alınma Kelimelerde …….. 76

2.1.2.3.3. Hemze ……..…… 76
2.1.3. Eserde Olumsuz Addedilen Kişi Adlarının Baş Aşağı Yazılması ……....… 77
2.1.4. Kırmızı Mürekkeple Yazılmış Kelimeler ……..…… 78
2.1.5. Ayrı Yazılması Gerekirken Bitişik Yazılmış Kelimeler ……...…. 80
2.1.6. Ayrı Yazılan Ekler ……. 81
2.1.7. Farsça Tamlamada İzafet Kesresinin Yazımı ……...…… 82
2.1.8. İki Şekilde Yazılmış Kelimeler …….. 84
2.1.8.1. Aynı Sözcüğün b- veya m- ile Yazılması ……...…… 84
2.1.8.2. Aynı Sözcüğün b- veya p- ile Yazılması …… 84
2.1.8.3. Aynı Sözcüğün c veya ç ile Yazılması ……...…… 85
2.1.8.4. Aynı Sözcüğün d veya t ile Yazılması …… 87
2.1.8.5. Aynı Sözcüğün d veya ṭ ile Yazılması …… 87
2.1.8.6. Aynı Sözcüğün -ġ- veya -v- ile Yazılması ……. 88
2.1.8.7. Aynı Sözcüğün -g- veya -y- ile Yazılması ……..…… 88
2.1.8.8. Aynı Sözcüğün ķ veya ġ ile Yazılması ……...…… 89
2.1.8.9. Aynı Sözcüğün ķ, ḫ veya ḥ ile Yazılması ……...…… 89
2.1.8.10. Aynı Sözcüğün ķ veya ḥ ile Yazılması ……...…… 90
2.1.8.11. Aynı Sözcüğün -m- veya -n- ile Yazılması …… 90
2.1.8.12. Aynı Sözcüğün -ŋ- veya -n- ile Yazılması ……. 90
2.1.8.13. Aynı Sözcüğün -r- veya -n- ile Yazılması ……..…. 90
2.1.8.14. Aynı sözcüğün te (ت) veya tı (ط) ile Yazılması ……..……. 91
2.1.8.15. Aynı sözcüğün z veya s ile Yazılması …… 91
2.2. Ses Bilgisi ……..…. 91
2.2.1. Alınma Kelimelerde Ses Olayları ……..…. 91
2.2.1.1. Ünsüz Değişmesi …… 92
2.2.1.2. Ünsüz Tekleşmesi ……..…. 96
2.2.1.3. Ünsüz Düşmesi ……..…. 97
2.2.1.4. Ünsüz Türemesi ……..…… 97
2.2.1.5. Ünsüz İkizleşmesi ……...…. 97
2.2.1.6. Göçüşme ……..……...…… 98
2.2.1.7. Hece Düşmesi ……..…… 98
2.2.1.8. Ünlü Değişmesi ……..…… 99
2.2.1.9. Ünlü Türemesi ……..…. 100

2.2.1.10. Ünlü Düşmesi ……..…….……...……. 101
2.2.2. Türkçe Kelimelerde Ses Olayları ….…….……...…… 101
2.2.2.1. Ünsüz Değişmesi ……..…… 101
2.2.2.2. Ünsüz Düşmesi …….……...……. 105
2.2.2.3. Ünsüz İkizleşmesi ……...…….. 106
2.2.2.4. Göçüşme ……...…… 106
2.2.2.5. Ünlü Değişmesi ……...……. 106
2.2.2.6. Ünlü Türemesi ……..…… 107
2.2.2.7. Ünlü Düşmesi ……...…… 107
2.2.2.8. Ünlü Kaynaşması ……..…… 108
2.2.2.9. Hece Düşmesi ……...…… 108
2.2.3. Ünlü Uyumu ……...……. 109
2.2.3.1. Dil Uyumu ……...…… 109
2.2.3.1.1. Dil Uyumu Dışında Kalan Ek ……..…… 109
2.2.3.1.2. Şimdiki Zaman Ekinde Uyumun Belirlenmesi Sorunu ……112
2.2.3.2. Dudak Uyumu ……. 113
2.2.3.2.1. Çekim Eklerinde Dudak Uyumu …….……. 113
2.2.3.2.1.1. İsim Durum Ekleri ……...… 113
2.2.3.2.1.1.1. Yükleme Durumu +I / +U …….……...… 113
2.2.3.2.1.1.2. Yön Eki +ArI / +ArU ……...…… 114
2.2.3.2.1.1.3. İlgi Durumu +(n)Iŋ / +(n)Uŋ …….……...…… 115
2.2.3.2.1.2. İyelik Ekleri ……. 116
2.2.3.2.1.2.1. Teklik 1. Kişi +(I)m / +(U)m ……...… 116
2.2.3.2.1.2.2. Teklik 2. Kişi +(I)ŋ / +(U)ŋ ……..…… 117
2.2.3.2.1.2.3. Teklik 3. Kişi +(sI) / +(sU) ……..…… 117
2.2.3.2.1.2.4. Çokluk 1. Kişi +(I)mIz / +(U)mUz ……..…… 118
2.2.3.2.1.2.5. Çokluk 2. Kişi +(I)ŋIz / +(I)ŋUz / +(U)ŋUz / +(I)z / +(U)z 119
2.2.3.2.1.3. Görülen Geçmiş Zaman Eki ……..... 120
2.2.3.2.1.3.1. Teklik 1. Kişi -DIm / -DUm ……...….. 120
2.2.3.2.1.3.2. Teklik 2. Kişi -DIŋ / -DUŋ ……..…. 121
2.2.3.2.1.3.3. Teklik 3. Kişi -DI / -DU ……...…… 122
2.2.3.2.1.3.4. Çokluk 1. Kişi -DIK / -DUK ……...……. 125
2.2.3.2.1.3.5. Çokluk 2. Kişi -DIŋIz / -DUŋIz / -DuŋUz ……...…… 126

2.2.3.2.1.4. Anlatılan Geçmiş Zaman Eki -mIş / -mUş ……..…. 127
2.2.3.2.1.5. Geniş Zaman Eki -Ur, -Ir, -Ar ……. 128
2.2.3.2.1.6. Emir Kipi ……. 130
2.2.3.2.1.6.1. Teklik 3. Kişi -sIn / -sUn ve Çokluk 3. Kişi Emir -sInlAr / -sUnlAr ……...…… 130
2.2.3.2.1.6.2. Çokluk 1. Kişi Emir -AlIm / -AlUm …… 131
2.2.3.2.1.6.3. Çokluk 2. Kişi Emir -(I)ŋ / -(U)ŋ, -(U)ŋUz / -(U)ŋUz …..….. 132
2.2.3.2.1.7. Bildirme Eki +DIr / +DUr ……...…… 133
2.2.3.2.2. Yapım Eklerinde Dudak Uyumu ……..……. 134
2.2.3.2.2.1. İsimden İsim Yapım Ekleri ……..…… 134
2.2.3.2.2.1.1. +(I)ncI / +(U)ncI ……..……. 134
2.2.3.2.2.1.2. +lIK / +lUK ……..……. 134
2.2.3.2.2.1.3. +CIK ……. 135
2.2.3.2.2.1.4. +DI ……...… 136
2.2.3.2.2.1.5. +lI / +lU …… 136
2.2.3.2.2.1.6. +sIz / +sUz ……...… 137
2.2.3.2.2.2. Fiilden Fiil Yapım Ekleri …… 138
2.2.3.2.2.2.1. -(I)D- / -(U)D- …….. 138
2.2.3.2.2.2.2. -(I)l- / -(U)l- ……..…. 138
2.2.3.2.2.2.3. -(I)n- /-(U)n- ……..… 139
2.2.3.2.2.2.4. -(I)ş- / -(U)ş- ……..… 139
2.2.3.2.2.2.5. -DIr / -DUr- ……..…. 140
2.2.3.2.2.2.6. -gUr- ……..…… 141
2.2.3.2.2.2.7. -(I)r- / -(U)r- ……. 141
2.2.3.2.2.3. Fiilden İsim Yapım Ekleri ……...… 142
2.2.3.2.2.3.1. -(I)ş / -(U)ş ……...…… 142
2.2.3.2.2.3.2. -egü ……...…… 142
2.2.3.2.2.3.3. -(I)K / -(U)K ……. 143
2.2.3.2.2.3.4. -GIn / -GUn …….. 143
2.2.3.2.2.3.5. -I / -U …… 144
2.2.3.2.3. Fiilimsi Eklerinde Dudak Uyumu …… 145
2.2.3.2.3.1. Sıfat-fiiller ……...…… 145
2.2.3.2.3.1.1. -DIK / -DUK …… 145

2.2.3.2.3.2. Zarf-fiiller …… 146
2.2.3.2.3.2.1. -IncA / -UnçA …….…….. 146
2.2.3.2.3.2.2. -ICAK / -UCAK ……...…… 146
2.2.3.2.3.2.3. -A / -I / -U …… 146
2.3. Biçim Bilgisi ……...…… 148
2.3.1. İsim Çekim Ekleri …… 148
2.3.1.1. Sıfır Biçimbirim (-Ø) ile Kullanılan İsim Çekim Ekleri …… 148
2.3.1.1.1. Teklik 3. Kişi İyelik Eki ……...… 149
2.3.1.1.2. İlgi Durumu Eki ……...…… 149
2.3.1.1.3. Belirtme Durumu Eki ……...…… 150
2.3.1.1.4. İyelik Ekinden Sonra Belirtme Durumu Eki …… 151
2.3.1.1.5. Yönelme Durumu Eki …….. 151
2.3.1.1.6. Bulunma Durumu Eki …….……. 152
2.3.1.1.7. Vasıta Durumu Eki …….. 152
2.3.1.2. İsim Durum Eklerinin Birbiri Yerine Kullanılması …… 153
2.3.1.2.1. Belirtme Durumu Ekinin Diğer İsim Durum Eklerinin Yerine Kullanılması …… 153
2.3.1.2.2. Yönelme Durumu Ekinin Diğer İsim Durum Eklerinin Yerine Kullanılması …… 155
2.3.1.2.3. Bulunma Durumu Ekinin Diğer İsim Durum Eklerinin Yerine Kullanılması …… 156
2.3.1.2.4. Ayrılma Durumu Ekinin Diğer İsim Durum Eklerinin Yerine Kullanılması ……...… 157
2.3.1.2.5. Vasıta Durumu Ekinin Diğer İsim Durum Eklerinin Yerine Kullanılması…….…… 158
2.3.1.3. Çokluk 2. Kişi İyelik Ekinin Kullanımı …….……. 158
2.3.1.4. Sıfat Tamlamalarında Çokluk Ekinin Kullanılması …… 159
2.3.1.5. Farsça Tamlamada Türkçe Kelime Kullanımı …… 160
2.3.2. Tasvir Fiilleri ……...… 161
2.3.2.1. Tezlik Fiili ……...…… 161
2.3.2.2. Yeterlilik Fiili …….……. 162
2.3.2.3. Sürerlilik Fiili …….. 162
2.3.2.4. Yaklaşma Fiili ……. 163

2.3.3. Fiil Çekimi ……...…… 163
2.3.3.1. Görülen Geçmiş Zaman ……..……. 163
2.3.3.2. Geniş Zaman ……...…… 166
2.3.3.3. Şimdiki Zaman …… 168
2.3.3.4. Gelecek Zaman ……...…… 170
2.3.3.5. İstek Kipi …… 172
2.3.3.6. Dilek Kipinde Emir Anlamı …… 172
2.3.3.7. Gereklilik Kipi …… 173
2.3.3.8. Görülen Geçmiş Zamanın Hikayesi …… 174
2.3.3.9. Ek Fiilin Geniş Zaman Teklik ve Çokluk 1. Kişi Eklerinin Kullanımı…... 174
2.3.4. Fiilimsiler ……..… 176
2.3.4.1. Geniş Zaman Sıfat-fiil Ekinin (-r /-Ar /-ur), Gelecek Zaman Yerine Kullanılması ……..…. 176
2.3.4.2. Kargış/Beddua Kalıbı İçin Gelecek Zaman Sıfat-fiil Ekinin (-(A)cAk) Kullanılması ……...… 177
2.3.4.3. Gelecek Zaman Sıfat-fiil Ekinin (-Ası), İsim-fiil Eki (-mA) Yerine Kullanılması ……...… 177
2.3.4.4. -dI Zarf-fiil Eki …… 177
2.3.4.5. Fiilimsi+Yönelme Durumu Ekinin (-mAk+A) "için" Edatı Yerine Kullanılması ……...… 178
2.4. Bazı Dil Yapıları ……. 179
2.4.1. Ünlemler ……....….. 179
2.4.2. Atasözleri ……. 180
2.4.3. Deyimler …….. 181
2.4.4. Dualar ……...… 197
2.4.5. Beddualar ……. 197
2.4.6. Yemin Sözleri …….……. 199
2.4.7. Takdir Bildiren Sözler ……. 199
2.5. Metinde Dikkat Çeken Birkaç Kelime Hakkında ……...… 199
3. METİN ……...… 206
4. DİZİN(LER) ……...… 470
4.1. DİZİN …….. 470

4.2. ÖZEL ADLAR DİZİNİ …… 1134

SONUÇ ……..…. 1284

KAYNAKLAR ……...… 1286

ÖZGEÇMİŞ ……...… 1291

ÖZET

Tuhfetü'ş-Şühedâ (Giriş - Dil İncelemesi - Metin - Dizin)

Tuhfetü'ş-Şühedâ, *Muhammed bin Hacı Hasan* tarafından 25 Cemaziyelahir 1107 (31 Ocak 1696) tarihinde; Fuzûlî'nin Türkçe yazılan Hadikatü's-Süedâ adlı eserinin her okuyan ve dinleyenin anlaması amacıyla dil içi aktarma yoluyla konuşma diline aktarılmış eseridir. Eser, başka kaynaklardan ilavelerin yapıldığı mensur bir maktel-i Hüseyin metnidir.

XVII. yüzyılın son yıllarında kaleme alınan Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın bilinen iki nüshası vardır. Bunlar Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi 1382 numarada *Tercüme-i Ravzatü'ş-Şüheda* adıyla yanlış olarak kayıtlanmış olan nüsha ve Süleymaniye Kütüphanesinde Hacı Mahmud Efendi Bölümü 4394 numarada *Menākıb-ı Ehl-i Beyt* adıyla kayıtlı olan nüshadır. Süleymaniye Kütüphanesi nüshası, 11 varaklık sondan eksik bir nüshadır. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesinde bulunan eldeki tek tam nüsha ise 346 varaktır.

Tez çalışması; 'giriş, dil incelemesi, metin, dizin' bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümünde eserin tanıtımı yapılmış, eserin Hadikatü's-Süedâ ile yapılan karşılaştırmasına yer verilmiştir. Dil incelemesi bölümünde yazım özellikleri, ses bilgisi ve biçim bilgisi konuları üzerinde durulmuştur. Bu bölümde yalnızca eserde ses ve biçim bilgisi bakımından metnin karakteristiği olan hususlar üzerinde durulmuştur. Metin bölümünde eldeki tek tam nüsha, çeviriyazıya aktarılmıştır. Aktarma yapılırken bağlamda sorun teşkil eden kısımlar için Hadikatü's-Süedâ ile karşılaştırma yoluna gidilmiş, gerektiğinde Hadikatü's-Süedâ'ya göre tamir yapılmıştır. Dizinler bölümünde ise metnin gramatikal dizini ve özel adlar dizini hazırlanmıştır.

Dizin bölümünde yaklaşık 8500, Özel Adlar Dizini'nde ise yaklaşık 1300 madde başı bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tuhfetü'ş-Şühedâ, Hadikatü's-Süedâ, maktel(ler), maktel-i Hüseyin, XVII. Osmanlı Türkçesi, dil bilgisi.

ABSTRACT

Tohfa al-Shuhada (Introduction - Language Analysis - Text - Index)

Tohfa al-shuhada was translated into spoken language by Muhammad bin Haji Hasan on 25 Jumādā al-Awwal 1107 (31 January 1696) by Fuzuli's work Hadiqat al-Su'ada, written in Turkish, for the understanding of every reader and listener. It is a maqtal al-Husayn text in which additions were made using other works.

There are two copies of Tohfa al-shuhada written in the last years of the 17th century. These are the copy registered with the name of translation of Rawdat al-shuhada in Konya Regional Manuscripts Library number 1382, and the copywritten under the name of Menāqıb-ı Ahl al-Beyt at the number 4394 of Hacı Mahmud Efendi Department in the Süleymaniye Library. The copy of the Süleymaniye Library is an 11-page copy that is missing from the end. The only complete copy in the Konya Regional Manuscripts Library consists of 346 pages.

Thesis; It consists of 'introduction, language review, and text index sections. In the introduction, the work is introduced, and comparing the work with Hadiqat al-Su'ada is given. The language analysis section emphasizes spelling features, phonetics, and morphology. In this section, the characteristics of the text are emphasized. Besides the grammatical index, the proper names are created in the indexes section.

There are approximately 8500 items in the Index section and approximately 1300 items in the Proper Names Index.

Keywords: Tohfa al-Shuhada, Hadiqat al-Su'ada, maqtals, maqtal al-Husayn, 17th century Ottomans Turkish, grammar.

KISALTMALAR

A. Genel Kısaltmalar

Ar.: Arapça

bk.: bakınız

C: Cilt

çev.: çeviren

EAT: Eski Anadolu Türkçesi

EÇS: Evliya Çelebi Seyahatnamesi

ET: Eski Türkçe

Far.: Farsça

Hadika: Hadikatü's-Süedâ

HS: Hadikatü's-Süedâ

H: Hicri

haz.: Hazırlayan

İt.: İtalyanca

M: Miladi

Mo.: Moğolca

öl.: ölümü

s.: sayfa

Tuhfe: Tuhfetü'ş-Şühedâ

TŞ: Tuhfetü'ş-Şühedâ

TDK: Türk Dil Kurumu

TDV: Türkiye Diyanet Vakfı

SK: Süleymaniye Kütüphanesi Nüshası

KK: Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Nüshası

Yun.: Yunanca

yy.: Yüzyıl

B. Metin İçinde Yapılan Kısaltmalar

al.: ʿaleyhi'l-laʿne

arv.: ʿaleyhi’r-raḥmet ve’l-ġufrān

as.: ʿaleyhi's-selām

asv.: ʿaleyhi'ṣ-ṣalātü ve's-selām

Ḥż.: Ḥażret-i

ks.: ḳaddesallāhü sırruhu'l-ʿazīz

kv.: keremallāhü vechehu

l.: laʿnetullāh

la.: laʿnetullāhi ʿaleyh, laʿnetullāhi ʿaleyhim

ra.: raḍıyallāhü teʿālā ʿanh, raḍıyallāhü teʿālā ʿanhā, raḍıyallāhü teʿālā ʿaleyhim ecmaʿīn

rah.: raḥmetullāhi ʿaleyh

rv.: raḥmeten vāsiʿaten

sav.: ṣallallāhü teʿālā ʿaleyhi ve's-sellem

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ء	’
آ	a, ā
ا	a, ā, e
ب	b, p
پ	p
ت	t
ث	s̲
ج	c
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	z̲
ر	r
ز	z
ژ	j
س	s
ش	ş
ص	ṣ
ض	ḍ, ż
ط	ṭ
ظ	ẓ
ع	‘
غ	ġ
ف	f
ق	ḳ
ك	k, g, ŋ, y
ل	l
م	m
ن	n
و	v, o, ö, u, ū, ü
ه	h, a, e
ى	y, ı, i, ī (uzun ı, uzun i)

YÖNTEM

1. Metinde Yöntem

Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın eksiksiz olarak elde bulunan yalnızca bir nüshası (K nüshası) olduğundan dolayı bu nüsha üzerinde çalışılmıştır. Aşağıda metnin kuruluşunda izlenen yönteme dair hususlar sıralanmıştır:

1. Metinde isim durum eklerinin birbiri yerine oldukça fazla kullanılması, iyelik ve yükleme durumu eklerinin bazen eksiz biçimde kullanılmasından dolayı bağlamın sağlamlığı açısından noktalama işaretleri kullanıldı. Kullanılan noktalama işaretleri şunlardır: Nokta (.), iki nokta (:), ünlem işareti (!), soru işareti (?), tırnak işareti (" "), tek tırnak işareti (' '), kesme işareti (').
2. Yazma varak numaraları köşeli parantez içinde koyu olarak ve bir önceki varak bitiminden sonra bir satır boşluk bırakılarak yazıldı: **[123a]**
3. Satır numaraları yay parantez içinde verildi: (15)
4. Yazmada yer alan ve metnin bütününde süreklilik arzeden yazım özelliklerine müdahale edilmeden olduğu biçimde verilmeye çalışıldı: *müteveççih, paşladı, Penefşe, çāriye.*
5. Metinde bağlamda tespit edilen eksikliklerin tamiri için Şeyma Güngör'ün *Hadikatü's-Süedā*[1] adlı kitabından yararlanıldı.
6. Metinde özel isimlerden sonra kullanılan ihtiram ve dua ya da beddua içeren ifadeler sıkça tekrarlandığından dolayı çeviriyazıda hacim teşkil etmemesi bakımından parantez içinde kısaltma biçiminde verildi: (rah.), (sav.), (k.v.), (la.)
7. Yazmada yazım yanlışı olarak tespit edilen kelime, çeviriyazıda doğru olarak yazılıp yazmadaki biçimi dipnotta gösterildi.
8. Arapça ayet, hadis ve ifadeler metinde çeviriyazılı okunup dipnotta Türkçe anlamları verildi.
9. Yazmada satır sonuna sığmayıp bölünen kelime şöyle gösterildi: aṣdi- (13) -ḳāsınıŋ
10. Bap başlıkları metinde koyu olarak gösterildi.

[1] Güngör Ş. (1987). *Hadîkatü's-Süedâ*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları

11. Yazmada birleşik yazılabildiği halde ayrı olarak yazılan ekler çeviriyazıda yay parantez içinde kısa çizgi (-) ile gösterildi: gėçe(-)si
12. Metinde Arapça ve Farsça ön eklerden sonra gelen isimlerin arasına kısa çizgi konularak ön ekler gösterildi: bī-kes, lā-cerem, nā-mahrem
13. Metinde yapılan tamirler koyu köşeli parantez içinde gösterildi: **[**beyān olunur**]**
14. Yazmada ayrı yazılması gerektiği halde birleşik yazılan kelimeler çeviriyazıda köşeli parantez içinde kısa çizgi işareti ile koyu olarak gösterildi: andan**[-]**ṣoŋra
15. Metnin bir yazım özelliği olarak belirtme durumu eki genellikle gösterilmemiştir. Bu husus çeviriyazıya yansıtılarak tamir yapılmadan yazım özelliği korundu.
16. Yazmada Arapça yazılan ayet, hadis ya da ifadeler metinde eğik yazıldı.
17. Metinde özel adların yanı sıra bazı noktalama işaretlerinden (nokta, iki nokta, ünlem işareti, soru işareti) sonra büyük harf kullanıldı.

2. Dil İncelemesinde Yöntem

Eserin dil incelemesi bölümünde yazım özellikleri, ses bilgisi ve biçim bilgisi konuları üzerinde durulmuştur. Dil incelemesi bölümde bu tarzda yapılan çalışmalar arasında tekrara düşmemek adına gramer kitabı düzeni takip edilmemiş; eserde yalnızca ses ve biçim bilgisi bakımından metnin karakteristiği olan hususlar üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

3. Dizinde Yöntem

Metinde kişi adları, yer adları gibi özel adların çokluğundan dolayı dizin, 'Özel Adlar Dizini' ve 'Dizin' olmak üzere iki bölüme ayrılarak düzenlendi. Özel Adlar Dizinine, kişi adları, yer adları, hayvan ve eşya adları, savaş adları, dinle ilgili özel adlar ile Hz. Muhammed, Hz. Fatıma, Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin ile ilgili olan hitap niteliğindeki tamlamalar dahil edildi. Dizin bölümünde ise Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın gramatikal dizini oluşturulmaya çalışıldı. Aşağıda Özel Adlar Dizini ve Dizin bölümünün kuruluşunda izlenen yönteme dair hususlar sıralanmıştır:

1. Özel Adlar Dizini oluşturulurken metinde yer alan kişi adları ve yer adları için ana kaynak olarak *TDV İslam Ansiklopedisi* ve *A'dan Z'ye Kerbela Ansiklopedisi*[2] ile https://tr.wikishia.net/ adlı web sitesi kullanıldı.
2. Metninde ravilerin verildiği bölümde adı geçen ve müracat edilen kaynaklarda rastlanılmayan bazı isimler, Özel Adlar Dizininde 'Tuhfetü'ş-Şüheda'da yer alan ravilerden biri' şeklinde verildi.
3. Özel Adlar Dizininde adı geçen tarihi şahsiyetler, madde başında kısaca verildi. Bu kişilerin metinde yer aldığı biçimine de çok kısa değinilmeye çalışıldı.
4. Metinde Allah lafzı ile Hz. Muhammed, Hz. Ali, Hz. Fatıma, Hz. Hasan, Hz. Hüseyin isimleri için kullanılan saygı, ihtiram bildiren ifadeler oldukça fazla bulunmaktadır. Özel Adlar Dizininde bu ifadeler yalnızca; "Allāh, Muḥammed, ʿAlī, Fāṭıma (I), Ḥasan (I), Ḥüseyin" madde başlarında toplu halde verildi. Söz konusu ifadeler, ilgili maddeye gönderme yapılmak suretiyle dizinde madde başı olarak gösterildi.
5. Bir madde başı aynı varakta iki satırda yer alıyorsa numaralandırmada şu şekilde gösterildi: 123b.2-3
6. Bir madde başı bir varağın son satırında başlıyor, diğer varağın ilk satırında bitiyorsa numaralandırmada şu şekilde gösterildi: 123b.15-124a.1
7. Metinde yer alan Arapça ayet, hadisler ile Arapça ibarelerin anlamları dipnot ile gösterildiğinden dolayı dizine dahil edilmedi.
8. Dizinde verilen anlamlar, metinde ilgili kelimenin sadece kullanılmış olduğu bağlama göre verilmiş anlamlardır.
9. Metin tamiri yapılan yerlerde metne alınan kelimeler dizine dahil edildi.
10. Dizinde bazı maddelerde verilmiş anlamlar için parantez içinde soru işareti ile tereddüt gösterildi.
11. Metinde yer alan bazı terimlerin anlamları sözlüklerde bulunamadı. Bu şekildeki kelimeler dizinde soru işareti ile gösterildi.
12. Dizinde birleşik yapılar mümkün olduğunca tek kelimeye düşürülerek madde başı oluşturuldu ve birleşik yapı alt madde başı olarak verildi.

[2] Cevad Muhadisî (2012). *A'dan Z'ye Kerbela Ansiklopedisi (Ferheng-i Aşura)*. çev. Komisyon. 2. Baskı İstanbul: ASR Yayıncılık

13. Dizinde Farsça *'bī-, nā-, hem-, ser-, pür-'* ön ekleri ile Arapça *'bi, fi, lā'* ön ekleri madde başı olarak verildi, bu eklerle oluşturulan kelimeler ilgili ön eklerin bulunduğu madde başının altında alt madde başı olarak gösterildi.
14. Dizinde ünlü ile başlayan ek aldığında ses değişimine uğrayan madde başındaki fiiller şöyle gösterildi: **uzat-, -d**
15. Dizinde ünlü ile başlayan ek aldığında ses değişimine uğrayan madde başındaki isimler şöyle gösterildi: **ayak, -ġı**

1. GİRİŞ

Bu çalışmanın konusunu Muhammed bin Hacı Hasan'ın Tuhfetü'ş-Şühedâ adlı eseri oluşturmaktadır.

1.1. Kerbela Hadisesi ve Maktel-i Hüseyin Hakkında

Bu bölümde Kerbela hadisesi ana hatlarıyla anlatılacak ve maktel-i Hüseyin türü hakkında kısa bilgi verilecektir.

1.1.1. Kerbela Hadisesi

Hz. Hüseyin, Hz. Hasan'ın vefatından (49/669) sonra I. Yezîd'in hilâfet makamına gelişine kadar (60/680) kendini ibadete vererek zühd ve takvâya dayalı bir hayat sürdürdü.

Muâviye'nin, oğlu Yezîd'e biat edilmesini istemesi pek çok müslüman gibi Hz. Hüseyin'i de rahatsız etti. Muâviye'nin ölümünden sonra (60/680) hilâfet makamına gelen Yezîd, Medine valisi Velîd b. Utbe b. Ebû Süfyân'dan her ne şekilde olursa olsun Hüseyin ve diğerlerinden biat almasını istedi. Velîd, henüz Muâviye'nin ölüm haberi duyulmadan Hz. Hüseyin ile Abdullah b. Zübeyr'i Mervân ile de istişare ederek yanına çağırttı. Fakat onlar Muâviye'nin öldüğünü ve haberin halk tarafından duyulmasından önce biatlarının alınmak istendiğini anladılar. İbnü'z-Zübeyr Mekke'ye kaçtı; Hz. Hüseyin ise Velîd ile görüşmeye gittiğinde, "Benim gibi bir adam gizlice biat edemez; zaten sen de halk katında açıkça yapmadığım bir biata razı olmazsın" diyerek ertesi gün halkın önünde biat edeceğini bildirdi. Mervân Velîd'e, yanından ayrılmadan önce Hüseyin'in biatını sağlamasını veya boynunu vurdurmasını tavsiye etti; ancak Velîd, "Sen benim için dinimi yıkacak bir şey tavsiye ediyorsun. Yemin ederim ki Hüseyin'i öldürmek suretiyle dünyanın her yanına, üzerine güneşin doğup battığı bütün mal ve mülküne sahip olacağımı bilsem yine de bunu istemem" diyerek tavsiyesini reddetti. Velîd'in yanından ayrılan Hz. Hüseyin 28 Receb 60 (4 Mayıs 680) gecesi, kendisine şu anda böyle bir harekette bulunmasının yanlış olduğunu söyleyen baba bir kardeşi Muhammed b. Hanefiyye hariç bütün aile fertlerini yanına alıp Mekke'ye doğru yola çıktı.

Hz. Hüseyin'in Yezîd'e biat etmeyip Mekke'ye gittiğini haber alan Kûfeliler'den Süleyman bin Surad gibi bazı ileri gelenler onu hilâfete getirmek için kendisine davet mektupları yazdılar. Bunun üzerine Hz. Hüseyin, durumu yerinde incelemesi için amcasının oğlu Müslim b. Akîl'i Kûfe'ye yolladı. 5 Şevval 60 (9 Temmuz 680) tarihinde

şehre ulaşan Müslim, İbn Avsece'nin evine gitti ve Hz. Hüseyin adına biat almaya başladı. Yezîd, Müslim'in bu faaliyetini öğrenince Kûfe Valisi Nu'mân b. Beşîr el-Ensârî'yi görevden alarak yerine Basra Valisi Ubeydullah b. Ziyâd'ı tayin etti ve ondan Müslim'i şehirden çıkarmasını veya öldürmesini istedi. Müslim daha nüfuzlu bir kişi olan Hâni' b. Urve el-Murâdî'nin evine yerleşti ve halkı ayaklanmaya çağırdı. Ancak Ubeydullah'ın safında yer alan Kûfe ileri gelenlerinin nasihat ve tehditleri üzerine ayaklanan halk dağılmaya başladı ve geceye doğru Müslim'in yanında sadece otuz kişi kaldı; daha sonra onlar da dağıldı. Müslim saklandığı evde bir ihbar üzerine yakalanarak öldürüldü. Bu yüzden Kûfeliler'den biat aldığını daha önce mektupla haber verdiği Hz. Hüseyin'e onların sözlerinden döndüğünü bildiremedi.

Hz. Hüseyin yeni gelişen olaylardan haberi olmadığı için Kûfe'ye hareket etmeye karar verdi. Her ne kadar Abdullah b. Abbas ona, Kûfeliler'in babasıyla ağabeyine yaptıklarını hatırlatıp sözünde durmayan bu insanların davetine uymamasını ve eğer Mekke'de kalmak istemiyorsa Yemen'e gidip orada Müslim'in hâkimiyet kurmasını beklemesinin daha iyi olacağını söylediyse de Hüseyin kararından dönmedi. Hz. Hüseyin, 8 Zilhicce 60 (9 Eylül 680) tarihinde umresini tamamladıktan sonra ailesi ve bazı taraftarlarıyla birlikte Kûfe'ye hareket etti.

Hz. Hüseyin, Sa'lebiyye denilen yerde karşılaştığı iki yolcudan Kûfeliler'in biatlarından caydığını ve Müslim b. Akīl ile Hâni' b. Urve'nin öldürüldüğünü öğrendi. Bu arada taraftarlarına isteyenlerin ayrılabileceğini söyledi, onlar da ayrıldılar; yanında sadece aile fertleriyle birlikte yaklaşık yetmiş kişi kaldı. Böylece sayısı azalan kafile Ninevâ bölgesindeki Kerbelâ'ya vardı.

Kûfe valisi Ubeydullah'ın emriyle kafileyi uzun süredir 1000 kişilik kuvvetiyle gözetlemekte olan Hür b. Yezîd, Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'ya ulaştığını valiye bildirdi; o da kafilenin sarp ve müstahkem yerlere sığınmasına engel olunmasını, susuz ve savunmasız bir yerde konaklamaya mecbur edilmesini istedi. Rey valiliğine getirilen Ömer b. Sa'd b. Ebû Vakkas'a da ordusuyla Hz. Hüseyin üzerine yürümesini ve bu meseleyi halletmesini emretti.

Hz. Hüseyin Ömer'in gönderdiği elçiye kendisini Kûfeliler'in çağırdığını, 18.000 kişinin biat ettikten sonra biatlarını bozduğunu, dönüp gitmek istediğinde de Hür b. Yezîd'in engel olduğunu ve kendisini buraya kadar gelmek zorunda bıraktığını anlattı ve "İzin verin dönüp gideyim" dedi. Ömer b. Sa'd, Hz. Hüseyin ile çarpışmak istemediği için bu cevaptan memnun kaldı ve durumu Ubeydullah b. Ziyâd'a bildirdi. Ubeydullah ise

Yezîd'e biatı önermesini ve reddi halinde kafilenin su ile irtibatını kesmesini istedi. Bunun üzerine Ömer, Hz. Hüseyin'i Kûfe'ye çağıranlar arasında bulunan Amr b. Haccâc'ı su yollarını kesmekle görevlendirdi.

Ömer b. Sa'd'ın sancağıyla gelip ilk oku atması üzerine başlayan savaş birbirine denk olmayan bu kuvvetler arasında tam bir dram şeklinde devam etti ve Hz. Hüseyin'in savaşa başlarken yirmi üç süvariyle kırk piyadeden oluşan askerleri kısa sürede azaldı. Savaşın sonlarında artık sıcak ve susuzluktan bitkin hale düşen bu az sayıdaki insanın başında piyade olarak cesaretle dövüşen Hz. Hüseyin'e Şemir b. Zülcevşen'in emriyle her taraftan hücum edildi. Sinân b. Enes en-Nehaî önce bir darbe saplayıp onu yere düşürdü, sonra da atından inerek saçlarını ve daha sonra başını kesti; oradakiler de cesedini soyup her şeyini, ardından da çadırları yağmaladılar. Bu arada Hz. Hüseyin'in hasta yatağındaki oğlu Ali Zeynelâbidîn öldürülmek istendiyse de Ömer b. Sa'd buna engel oldu (10 Muharrem 61 / 10 Ekim 680). Şehidlerin cesetleri ertesi gün Benî Esed mensuplarının ikamet ettiği Gadiriye köylülerince toprağa verildi[3]

1.1.2. Maktel-i Hüseyin

Kerbela hadisesi, İslam tarihinin en acıklı olayları arasında yer almaktadır. Hz. Hüseyin'in Kerbela'da 10 Muharrem 61'de Yezid ordusu tarafından eziyet çektirilerek şehit edilişi, İslam dininin mensuplarının hafızasında yer etmiş; bu elīm olay, vuku bulduğu andan itibaren yüzyıllar boyunca hüzünle anılmış, anlatılmıştır.

Kerbela hadisesinin meydana geldiği asırdan itibaren Hz. Hüseyin'in hayatı, efsanevi ve menkıbevi bir hüviyet kazanmıştır (Uzun 2002: 274). Kerbela hadisesi etrafında gerek Arap gerek Fars gerekse Türk edebiyatında farklı edebī türlerde eserler telif edilmiş, Hz. Hüseyin'in hatırası bu eserler vesilesiyle yaşatılmaya ve canlı tutulmaya çalışılmıştır. Kerbela hadisesi ve bunu izleyen olaylar üzerine yazılan şiirler Arap edebiyatında önemli bir yer tutmuş, Cafer es-Sadık gibi ehl-i beyt imamlarının konuyu işleyen şairler hakkında teşvik edici sözler söylemeleri bu tür eserlerin yaygınlaşmasında etkili olmuştur (Kurtuluş 2002: 273). Fars edebiyatında ise İran'da Şiî mezhebinin yaygınlık kazanmasından sonra Kerbela hadisesine verilen önem artmış, özellikle Büveyhîler döneminden itibaren aşûra günlerinde Kerbela şehitlerinin resmi törenlerle anılmaya başlanması Kerbela ile ilgili edebi çalışmaların da artmasına yol açmıştır (Kurtuluş 2002: 273).

[3] https://islamansiklopedisi.org.tr/huseyin maddesinden özetlenerek verilmiştir (erişim tarihi 26.03.2022).

Türk edebiyatında Kerbela hadisesi ise doğal olarak Türklerin İslamiyeti kabul etmesinden sonra işlenmeye başlamıştır. Genel olarak dini-tasavvufi Türk edebiyatında, özellikle de Alevilik-Bektaşilik gibi zümre edebiyatlarıyla divan, halk ve aşık edebiyatında Kerbela olayı ile ilgili müstakil eserler, mersiye ve manzumeler telif edilmiş, ayrıca başta divan şairleri olmak üzere konuya eğilen sanatkarların, halk aşıklarının his ve hayal dünyalarının ortaya konmasında Kerbela adı önemli bir mazmuna dönüşmüştür (Uzun 2002: 274). İskender Pala'nın (2003) Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü'nde *Kerbela* maddesinde 'Hz. Peygamberin torunu İmam Hüseyin'in Kerbela'da susuz bırakılarak şehit edilişini anlatan bir çok eserin yazıldığı, bu nedenle Kerbela'dan sık sık bahsedildiği' belirtilmektedir (s. 279).

Kerbela hadisesi üzerinde Müslüman toplumların edebiyatlarınca üretilen eserler zamanla müşahhaslaşarak bir maktel-i Hüseyin edebi türünü doğurmuştur. 'Maktel' kelimesi sözlükte 'katledilen, öldürülen yer' (Devellioğlu 2000: 576) anlamındadır. Bir edebi tür olarak maktel-i Hüseyin ise Hz. Hüseyin ve yakınlarının Kerbela'da öldürülmesini anlatan eserlerin genel adıdır (Güngör 2003: 456). Maktel-i Hüseyin türünün ilk örnekleri Arap edebiyatında verilmiştir. Arap edebiyatından günümüze ulaşan ilk maktel metni Ebû Mihnef'in (öl. 157/774) *Maktelü'l-Hüseyn* adlı eseri olup yazılı ve sözlü rivayetlerden faydalanılarak meydana getirilen bu eser, daha sonra yazılan maktellerin önemli kısmı için hem muhteva hem kompozisyon bakımından kaynak teşkil etmiştir (Güngör 2003: 456).

Fars edebiyatında ise maktel-i Hüseyin türünde yazılan en önemli eser Hüseyin Va'iz Kaşifî (öl. 910/1505)'nin *Ravzatü'ş-Şüheda*'sıdır. Eser, Hz. Hüseyin'in şehadetinden yaklaşık 850 yıl sonra 908/1502'de Fars dilinde telif edilmiştir. Manzum-mensur karışık olarak tertip edilmiş olan eser, ilk peygamber Hz. Adem ve ondan sonra bazı peygamberlerin çektiği belalar ile başlamaktadır. Ravzatü'ş-Şüheda, on bap ve bir hatimeden oluşmaktaktadır. Takdimi, tertibi, üslubu ile kısa zamanda İslam aleminde tanınan Ravzatü'ş-Şüheda, Şiîliği resmi mezhep kabul eden Safeviler (H 905/ M 1499-H 1164/M 1750) devrinde, bilhassa İran'da çok beğenilmiş; özellikle Muharrem ayında tekrarlanan matem toplantılarında okunan bu kitap, zamanla adı ile ilişkili olarak "ravza" denilen matem toplantılarında 'ravzahan'lar tarafından ezbere sunulmuştur (Güngör 2007: 781).

Türk edebiyatında maktel-i Hüseyin türünde yazılmış en önemli eser, Ravzatü'ş-Şüheda'nın tesiriyle 16. yüzyılın ortalarında kaleme alınmış olan Fuzuli'nin *Hadikatü's-Süeda* adlı eseri olmakla birlikte Türk edebiyatında Hadikatü's-Süeda'dan daha önceki tarihlerde yazılmış maktel-i Hüseyinler de mevcuttur. Maktel-i Hüseyin türünün Türk edebiyatındaki ilk örneği, 1362 yılında Yusuf-ı Meddah tarafından Kastamonu'da yazılarak Candaroğulları Beyliği hükümdarlarından Kötürüm Bayezid'e ithaf edilmiş olan eserdir (Özçelik 2010: 7). Mesnevi nazım şekliyle kaleme alınan bu maktel metni, her birine meclis adı verilen on bölümden oluşmaktadır.

Yusuf-ı Meddah tarafından kaleme alınan eserin yanı sıra Türk edebiyatında birçok müellif tarafından manzum, mensur, manzum-mensur karışık olarak telif edilmiş maktel-i Hüseyin türünde eserler mevcuttur. Bu maktel-i Hüseyinlerin bir kısmı Ravzatü'ş-Şüheda'nın tercümesi yoluyla üretilmiş olup bir kısmı da müelliflerince müstakil bir düzende oluşturulmuş olan eserlerdir. Fuzûli'nin 954/1547'den önce kaleme aldığı *Hadikatü's-Süeda'sı*, Aşık Çelebi'nin 953/1546'da kaleme aldığı *Tercüme-i Ravzatü'ş-Şüheda'*sı, Cami-i Rûmi'nin 960/1553 senesinde yazdığı *Sa'adetname*'si Ravzatü'ş-Şüheda'nın tercümesi yoluyla üretilmiş eserlerdendir. Görüldüğü gibi Aşık Çelebi, Fuzûli, Cami-i Rûmi'nin eserleri 16. yüzyılda birbirine yakın tarihlerde kaleme alınmıştır. Aynı yüzyılda yakın tarihlerde kaleme alınan bu tercümeler arasında Fuzûli'nin Hadikatü's-Süeda adlı eseri, gerek kütüphanelerde onlarca yazma nüshasının bulunmasıyla gerekse kendi devrinden sonra bıraktığı tesirle yazılmış eserlerin varlığıyla bir şaheser niteliği taşımaktadır. Türk edebiyatında Hadikatü's-Süeda esas alınarak telif edilen eserlere Eğirdirli Şerifi Mehmed Efendi'nin 986/1577-1578 tarihinde yazdığı *Şevahidü-ş-Şüheda*'sı, bu çalışmaya konu olan Muhammed bin Hacı Hasan'ın 1696 tarihinde kaleme aldığı *Tuhfetü'ş-Şüheda*'sı ve Darendeli Bekai'nin *Kitab-ı Kerbela*'sı örnek olarak gösterilebilir. Müellifi bilinmeyen maktellerin yanı sıra Yahya bin Bahşi'nin *Maktel-i Hüseyn*'i, Lamii'nin *Kitab-ı Al-i Resûl*'u, Hacı Nureddin Efendi'nin *Maktel-i Hüseyn*'i, Hafız Hüseyin el-Kastamoni et-Tosyavi el-Halveti'nin *Ravzatü'ş-Şüheda*'sı da maktel-i Hüseyin türünün Türk edebiyatındaki diğer örneklerindendir.

Nitekim Muhammed bin Hacı Hasan da 1696 tarihinde kaleme aldığı *Tuhfetü'ş-Şüheda* adlı eserinin bir maktel-i Hüseyin metni olduğunu açıkça belirtmektedir: "*Bu*

maḳtel-i Ḥüseyin ki naḳl olunur kim niçe niçe muʿteberāt-ı kitāblardan[4] *ẕikr olundı"* (138b.11)

1.1.3. Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın Kaynak Metni: Hadikatü's-Süedâ

Hüseyin Vaiz-i Kaşifi'nin Farsça Ravzatü'ş-Şüheda adlı kitabı merkeze alınarak Türk edebiyatında üretilmiş eserlerden en önemlisi Fuzûli'nin Hadikatü's-Süeda'sıdır. Eserin en eski nüshalarının istinsah tarihlerinden hareketle telif tarihinin 1547'den önce olduğu düşünülen (Güngör 1997: 21) Hadikatü's-Süeda; mukaddime, on bap ve hatimeden oluşmaktadır. Fuzûli eserinin mukaddime kısmında; "*n'ola ger bir tarz-ı müceddede muḫterī olsaŋ ve himmet dutup bir maḳtel-i Türkī inşā ḳılsaŋ ki fuṣaḥā-yı Türkī-zebān istimā'ından temettuʿ bulalar ve idrāḳ-i maẓmûnında ʿArabdan ve ʿAcemden müstaġnī olalar*" (s. 17) diyerek Türkçe maktel yazma niyetinin sebebini açıklamıştır. Fuzûli ayrıca mukaddime bölümünde, eserini Ravzatü'ş-Şüheda'yı merkeze almakla birlikte başka kitaplardan da yer yer eklemeler yaparak oluşturacağını belirtmiştir: "*ben ḫaksāruŋ niyyeti oldur ki asl-ı te'līfde Ravżatü'ş-Şühedāya iktidā ḳılup sāyir kütüpde olan nikat-ı ġarībeleri mümkin olduḳça aŋa ilāve ḳılam"* (s. 18)

Fuzûli'nin en hacimli eseri olan Hadikatü's-Süedâ, esas itibariyle mensur olmakla beraber metin arasında toplam 1152 beyitten oluşan on altısı Arapça, 525'i Türkçe 541 parça manzumeye de yer verilmiştir (Güngör 1997: 21). Eserde bap girişlerinde oldukça ağır, süslü ve uzun cümlelerle bezenmiş bir dil kullanılırken olayların anlatıldığı kısımlarda ise bu tavrın değiştirilerek kısa cümlelerin kullanıldığı ve ifadenin sadeleştiği görülmektedir.

Ravzatü'ş-Şühedâ'nın İran'da Muharrem ayında tekrarlanan matem toplantılarında 'ravzahan'lar tarafından ezbere okunduğu bilinmektedir. Tıpkı Ravzahanlar gibi Hadikatü's-Süedâ okuyanlara da 'Hadikahan' denilmekteydi. Anadolu coğrafyasında bazı

[4] Söz konusu yararlanılmış olan eserler için bk. *Eserin telifinde faydalanılan kitapların ve ravilerin isimlerinin bir bāb halinde zikredilmesi.*

dergâhlarda ya da hânelerde[5], Muharrem aylarında Hadikatü's-Süedâ'nın okunduğunu ve okuyanlara 'Hadikahan' denildiğini öğrenmekteyiz[6] (Kara-Altınsoy 1997: 361-362).

Hadikatü's-Süeda'nın geleneksel Alevîliğin Kerbelâ hafızasının oluşmasında da oldukça önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu durumu Emrah Özdemir (2021), saha araştırmalarından elde ettiği verilere dayanarak şu şekilde açıklamaktadır:

> ... saha araştırmasında dedelerden, aşıklardan ve gelenek içinde yetişen taliplerden yapılan derlemelerde Kerbelâ'ya dair menkıbevî anlatıların Hadikatü's-Süeda kökenli olduğu dikkat çekmektedir. Alevî dedeleriyle yapılan mülakatlardan Hadikatü's-Süeda'nın okunduğunu ve cemlerde dedeler tarafından anlatıldığını öğrenmekteyiz. Yine daha sonraki dönemlerde *Saadete Ermişlerin Bahçesi* olarak sadeleştirilen eser birçok Alevî dedesinin evinde bulunmaktadır. Öyle ki Fuzulî bu eserinden dolayı Alevîler arasında meşhur olan Yedi Ulu Ozan arasına dahil edilmiştir.

1.1.3.1. Hadikatü's-Süedâ Tesirinde Yazılmış Diğer Makteller

Hadikatü's-Süeda'nın Türkiye'de ve Türkiye dışındaki kütüphanede onlarca yazma nüshasının bulunması, bu eserin devrinde ve sonrasında ne kadar çok benimsendiğini ve okunduğunu göstermektedir. Eserin yazma nüshalarının çokluğundan başka, Hadikatü's-Süeda esas alınarak üretilen eserlerin varlığı da bu eserin yazıldığı devirden sonra yaşayan edipler üzerinde ne derece tesiri olduğunu göstermesi bakımından önem arz etmektedir. Aşağıda Türk edebiyatında Muhammed bin Hacı Hasan'ın Tuhfetü'ş-Şüheda'sından başka Hadikatü's-Süeda'nın tüm metni esas alınarak telif edilen iki eser üzerinde kısaca durulacaktır.

1.1.3.1.1. Şevâhidü'ş-Şühedâ (Eğirdirli Şerîfî)

16. yüzyıl şairlerinden Eğirdirli Şerifi Mehmed Efendi'nin *Şevāhidü'ş-şühedā fī Mekāyidi'l-A'dā* adlı eseri ilim alemine ilk kez Sadık Yazar tarafından tanıtılmış olup eserin bilinen tek nüshası Sadberk Hanım Müzesi Hüseyin Kocabaş Yazmaları 197 numarada yer almaktadır (2009: 1070).

---

[5] *…Nalbandoglı Mahallesinde ka'in hanesinde icra-yı ayin-i tarikat iden meşayıh-ı Sa'diye'den Hacı Mehmed Bey'in hanesinde kıraat-ı Hadikatü's-Süeda'yı tensib iderek ol vech ile huzurıyla kıraat ve ba'del- ikmal Hadikahan olan zata hitaben…* (age. s. 362)

[6] *… beher sene Muharremde Hadikatü's-Süeda kıraat ittirüp yevm-i aşurenin gicesinde la-ekall altmış sofra derecesinde meşayıh u dervişana ve fukara vü gurabaya mükemmel ü mükellef yimek yidirmek…* (age. s.361)

Bursalı Mehmet Tahir, *'telif tarihi 986 (1577-1578) olan Şevāhidü'ş-Şühedā ismindeki Türkçe eserin müellifinin Şerîfî mahlaslı bir zāt'* olduğu bilgisini verirken bu kişinin '*Şerîfî-i Āmid (öl. 1516) olmasına tarih müsaid olmadığını*' şerh düşmüştür. Ayrıca Bursalı Mehmet Tahir zikredilen eserin içeriğinden bahsederken eserin iki kısımdan oluştuğunu; eserin birinci kısmının peygamberlerin çektiği musibetleri, ikinci kısmının ise Ehl-i Beyt'in başına gelen belaları muhtevi olup eserin sonunda *Sultān Murād-ı sālis ile musāhibi Şemsi Paşa'nın zikri*nin bulunduğunu bildirir. Bursalı Mehmet Tahir eserin ikinci kısmının içeriğinden bahsederken *'kısm-ı sāni belāyā-yı Ehl-i Beyt'dür ki Fuzûlī'nin Hadikatü's-Süeda'sı vādisindedir'* diyerek Şevahidü'ş-Şüheda'nın Hadikatü's-Süeda çerçevesinde kaleme alındığını belirtmektedir (1333: c.II s. 257). Yazar, Şevahidü'ş-Şüheda'nın bölümlendirmesinde bir farklılık varmış gibi görünse de Hadakatü's-Süeda'daki bütün konu başlıklarının –yer aldıkları sıraya göre- Şevahidü'ş-Şüheda'da ya tamamıyla aynen veya küçük birtakım kelime farklılıklarıyla yer aldığını bildirmektedir (2009: 1107).

Şerifi, eserinin yazılış öyküsünü anlattığı bölümde Türk diliyle Kerbela olayı hakkında bir eser yazmayı istediğini ve bu eseri yazdığı takdirde buna hangi ismi vereceğini düşünürken hatiften bir sesin, eserine "*Şevāhidü'ş-şühedā fī mekāyidi'l-a'dā*" ismini vermesini öğütlediğini belirtmektedir (2009: 1106).

Şevahidü'ş-Şüheda ile Hadikatü's-Süeda'nın şekil ve muhteva açısından karşılaştırmasının yapıldığı çalışmada, yapılan inceleme neticesinde Şevahidü'ş-Şüheda'nın yapı bakımından Fuzûli'nin Hadikatü's-Süeda'sı ile aynı olduğu ve mensur bölümlerinin Fuzûli'nin Hadikatü's-Süeda'sından kötü bir özetle aynen aktarıldığı sonucuna varan Yazar (s.1114); eserinin mensur bölümlerinin neredeyse tümünde, manzum bölümlerinin ise bir kısmında Fuzûli'nin eserini neredeyse birebir aktarmasına karşın örnek aldığı bu metinden ve metni oluşturandan hiç bahsetmediği gibi eserin ilk defa kendisi tarafından oluşturulduğu görüntüsünü vermeye çalıştığını belirtmektedir (s. 1108).

1.1.3.1.2. Kitâb-ı Kerbelâ (Darendeli Bekâî)

Dārendeli Bekai 18. yy. şairlerinden olup Katipzade sanıyla da anılmaktadır. Şeyhülislam Arif Hikmet'in *Tezkiretü'ş-Şuarā*'sında Darendeli Bekai'nin *Seyyid Battal kıssasını, Hadikatü's-Süeda'yı ve Mevlid-i Nebiullah Es-selātü's-selām'*ı nazm ettiği bilgisi yer almaktadır (Çınarcı 2007: 33). Bursalı Mehmed Tahir'e göre *eşarı orta hallidir* (C II: 115).

Darendeli Bekai, *Kitab-ı Kerbela* adlı eserinin Sebeb-i Telif bölümünde eserini hangi olay üzerine yazdığını açıklamaktadır. Buna göre bir dost meclisinde Bekai'den Kerbela olayının yazılması istenir. Bunun üzerine Bekai, Kerbela olayını Fuzûli'nin baştan sona kadar beyan ettiğini söyler. Dost meclisinde bulunanlar Fuzûli'nin Kerbela hadisesini mensur biçimde beyan ettiğini belirterek kendisinin ise manzum biçimde tekrardan kaleme alması yönündeki isteklerini sıralarlar. Bu olay üzerine Bekai, eserini yazmaya karar verir (Türkoğlu 2012: 64-65).

Kitab-ı Kerbela adlı eserinin Sebeb-i Telif bölümünde Fuzûli'nin Hadikatü's-Süeda adlı mensur eserini nazmettiğini ifade eden Darendeli Bekai, eserini Hadikatü's-Süeda'ya nispeten muhtasar tutmuş; eserinde Arapça, Farsça terkip ve ibarelerden uzak, sade ve anlaşılır bir dil kullanmıştır (Türkoğlu 2017: 122). Hadikatü's-Süeda on bap ve bir hatimeden müteşekkilken Kitab-ı Kerbela'da bu şekil bir tasnif söz konusu değildir. Olaylar başlıklar altında verilmektedir. Hadika'da yer alan 1. bap (*Enbiyā Ahvālin Beyān İder), 2. bap (Hazret-i Resûl'ün Kureyş'den Çekdügi Cefāları Beyān İder), 3. bap (Hazret-i Seyyidü'l-Mürselīnün Keyfiyyet-i Vefātun Beyān İder*) ve 4. bap (*Fātıma-i Zehrā Vefātın Beyān İder*) Kitab-ı Kerbela'da bulunmamaktadır. Bekai, eserine münacat ve nat ile başlamakta; giriş sayılabilecek sebeb-i telif bölümünden sonra *Hazret-i Hasan'ın Zehri Nûş İdüp Şehid Oldugı* başlıklı bölümle eserin ana konusuna geçiş yapmaktadır.

Kitab-ı Kerbela'nın yazılış tarihiyle ilgili olarak Bekai, eserin sonunda *Bekāī'nin Nazm-ı tarihi* başlığı altında iki beyit yazarak tarih düşürmüştür. Nüshalara göre farklılık arz eden ve bazı nüshalarda hiç yazılmamış olan bu tarih mısralarında yer alan *āb-ı aḥbāb iç şehīd-i Kerbela'nın 'aşḳına* şeklinde yazılan mısranın H.1198 tarihini vermesinden dolayı eserin bu tarihte telif edilmiş olabileceği ihtimal dahilindedir (Eren 2014: 10).

1.2. Tuhfetü'ş-Şühedâ (Muhammed bin Hacı Hasan)

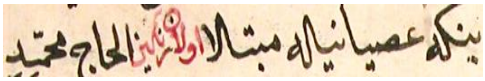
Muhammed bin Hacı Hasan'ın Tuhfetü'ş-Şühedâ adlı eseri tezimizin konusunu oluşturmaktadır.

Eserin Adı

Konya Bölge Yazmaları 1382 numarada bulunan ve *Tercüme-i Ravzatü'ş-Şüheda* adıyla yanlış olarak kaydedilen eserin ismi, eserin fihristinin başlığında *Hazā fihrist-i Tuḥfetü'ş-Şühedā'* (1b.1) olarak geçmektedir. Bununla birlikte müellif eserin son kısmında "*ve bu kitābıŋ ismini ṭaraf Tuḥfetü'ş-şühedā dėyü ad vėrdim"* (342a.8) diyerek eserin isminin Tuhfetü'ş-Şüheda olduğunu açıkça belirtmiştir.

Eserin Müellifi

Eserin sonunda müellif ismini *"Ben**[-]**ki ʿiṣyānıla mübtelā olan rengīn(?) El-Ḥāc Muḥammed ibnü'l-Ḥācī Ḥasan ibnü'l-Ḥācī Muḥammed" (342a.3, 4)* olarak zikretmektedir. Müellifin isminin yazıldığı satırda *rengīn* biçiminde okunabilecek kelime kırmızı mürekkeple yazılarak vurgulanmıştır:

Eserin müellifi hakkında başvurulan kaynaklarda[7] herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Tuhfetü'ş-Şüheda'nın yazıldığı 25 Cemaziyelahir 1107 (31 Ocak 1696) tarihinde hayatta olan müellif, eserinde kendisi hakkında bazı yorumlarda bulunmaktadır: "*bu faḳīr bīçāre, dürlü dürlü biri birine beŋzemez günāhlar ḥadden bīrûn ve ḳıyāsdan efsûn olmaġıla gėçe gündüz āh ü enīn ile deryā-yı günāha ġarḳ olup kenāre olmuş mücrimim"* (3b.4-7)

Eserin başında kendini bu şekilde takdim eden müellif eserin sonunda ismini söylemeden önce "*ben ki ʿisyanıla mübtelā"* diyerek nefsini hakir görmeye devam

[7] Bu kaynaklardan bazıları şunlardır: Ahmed S. Aličić (hzl.) (1973). Hazım Šabanoviç, *Književnost Muslimana BiH na Orijentalnim Jezicima.* Sarajevo; Arslan, Mehmet (hzl.) (2018). *Mehmet Siraceddin, Mecma-ı Şuara ve Tezkire-i Üdeba*. Sivas: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. ; İpekten, Haluk-Mustafa İsen vd. (1988). *Tezkirelere göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. ; Kurnaz, Cemâl ve M. Tatçı (hzl.) (2001). *Mehmed Nâil Tuman, Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri.* C I-II. Ankara: Bizim Büro Yay. ; Saraç, Yekta (hzl.) (2016). *Bursalı Mehmet Tahir, Osmanlı Müellifleri*. C I-III. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.; Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Adresi http://teis.yesevi.edu.tr Erişim Tarihi 10.12.2021.

etmektedir. Bu psikoloji içinde bulunan müellif, rûz-ı cezada Hz. Muhammed'in şefaatini kendisine celbetmek için *hanedan-ı Resul'e bir hizmet-i şerif eylemek* istemektedir (3b.12-15). Bu hizmet-i şerif ise telif edeceği Tuhfetü'ş-Şüheda adlı eseridir. Bu eser aracılığıyla eseri okuyan ve dinleyenlerin, kitabın müellifini hayır dua ile yad etmelerini istemektedir. Müellifin burada hedef kitlesi halk tabakasıdır. Halkın konuştuğu Türkçe ile okuyabileceği bir eserin daha çok kişiye ulaşabileceğini bilen müellif, bu yolla Kerbela hadisesinin herkes tarafından okunup anlaşılmasını ve böylece ehl-i beytin daha çok yad edilmesini istemekte ve buna vesile olmayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle müellif, bir ehl-i beyt aşığıdır ve sevgisini yazacağı eserle izhar etmek istemektedir.

Müellif eserinde, Hz. Hüseyin'e düşmanlık eden ve onun karşısında duran kişilerin isminin hemen arkasından lanet okumuş ve beddualar etmiştir. Bu tavır eserin başından sonuna kadar istikrarlı bir şekilde devam etmiştir. Ancak müellif Hz. Hüseyin'i şehit eden Emevî halifesi Yezid'in babası Muaviye'nin adı geçtiğinde diğer isimlerde olduğu gibi lanet etmemiş hatta bunun caiz olmadığını (103b.11) belirterek lanet etmekten geri durmuştur. Bunun yanı sıra Hz. Ebubekir, Hz. Osman, Hz. Ömer'in halifeliklerinin haklılığı ve meşruiyeti ile ilgili açıklamaları, halifelerden 'çehar-ı yar-ı güzin' biçiminde bahsetmesi de müellifin ehl-i sünnet inancına yakın olduğunun göstermektedir.

Müellif, Hadika'nın sade bir Türkçe ile diliçi çevirisini yaparken aynı zamanda esere birçok eklemeler yapmıştır. Özellikle 'Muhtar es-Sekafî'nin intikamı'nı ele alan son baplar eserin orijinal kısmını teşkil etmektedir. Bu yönüyle müellif, bir yandan diliçi çeviri yaparken diğer yandan da orjinal eklemeler yapmak suretiyle eseri yeniden üretmektedir.

Eserin son bâbında yararlanılan kaynakların çeşitliliğine bakılırsa müellif, bu kaynakları okuyup özümseyebilecek ve yeni eser telif edebilecek düzeyde birikime sahip olmalıdır. Ayrıca bu kaynaklardan bazılarının Arap ve Fars dillerinde yazılmış olmasından dolayı müellifin Arapça ve Fasça'yı da iyi bildiğine dair bir hüküm çıkarılabilir. Ancak eserin tek bütün nüshası olan Konya nüshasında, bazı ayetlerin Arapça orjinalinin verildiği kısımlarda eksikliklere rastlanmaktadır. Bu eksiklikler pekâlâ müstensih hatasından da kaynaklanıyor olabilir.

Müellif, eserini tamamladıktan sonra eserin sonunda yararlandığı kaynakların ve rivayetlerini aldığı ravilerin isim listesini bir bap olarak okuyucuya sunmaktadır. Eserinde verilen bilgilere inanmayan, bunlardan şüphesi olan kişilerin bu kaynaklara başvurmasını

tavsiye ederek kitabının güvenirliliğini artırmaktadır. Klasik edebiyat mahsullerinde pek de rastlanılmayan ve adeta bir kaynakça niteliğinde olan bu bölümle birlikte müellifin bilimsel bir yönünün olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Eserde tanrısal bakış açısı ile anlatılan olaylar devam ederken müellif birden araya girerek okuyucuya ya da dinleyiciye 'ey aziz, aziz karındaşım, a benim canım' şeklinde hitaplarla seslenmekte ve nasihatlerde bulunmaktadır. Bazen de birazdan anlatacağı hüzünlü olaylar için okuyucu ve dinleyiciye sabır dileyerek dualar etmektedir. Bunun yanı sıra bazı olayların anlatımı esnasında başka bir olay anlatarak konuyu genişletmekte ve sonrasında 'biz yine sadede gelelim' diyerek ana konuya dönüş yapmaktadır. Tüm bu sıralanan hususlar göz önünde bulundurulduğunda müellifin eserinde bir 'meddah' edasıyla kalem oynattığı düşünülebilir. Müellifin bu durağan olmayan, okuyucu ve dinleyicinin merak ve dikkatini yüksek tutan meddah üslubunun yanında tahkiye tarzı da bir o kadar hareketlidir. Müellif kullandığı benzetmeler, yaptığı tasvirler aracılığıyla anlattığı olayların okuyucu ve dinleyicinin hafızasında adeta canlanmasına vesile olmaktadır. Tüm bu hususlar göz önüne alındığında müellif için yetenekli bir meddah ve nâsir demek yanlış olmayacaktır.

Eserin Yazılış Tarihi

Müellif eserin sonunda eserin yazılmaya başlama ve eseri bitirme tarihini gün, ay ve yıl olarak vermektedir: "*Fe emmā ḳaçan ben bu kitāba şürûʿ eyledim, māh-ı Muḥarremü'l- ḥarāmıŋ onuncı Cumʿa gün ibtidā eyledim. Biŋ yüz yedi sene-siniŋ Muḥarrem[i] idi ibtidāsı. İtmām eyledügim māh-ı Cemāz̲iye'l-āḫiriŋ yigirmi beşinci gün idi"* (341b.14-342a.3)

Yukarıdaki bilgilere göre müellif eserini, 21 Ağustos 1695 tarihinde yazmaya başlamış, 31 Ocak 1696 tarihinde ise eserini bitirmiştir.[8] Bu bilgiler ışığında Tuhfetü'ş-Şüheda, yaklaşık beş buçuk ayda telif edilmiştir.

Eserin Sebeb-i Telifi

Muhammed bin Hacı Hasan eserinin telif sebebini şöyle açıklamaktadır:

[8] Eserin telif tarihini Miladi takvime göre belirlemek için Türk Tarih Kurumu'nun Tarih Çevirme Kılavuzu kullanılmıştır. http://www.ttk.gov.tr/genel/tarih-cevirme-kilavuzu/ Erişim Tarihi: 12.02.2020

Ah ayā bir ḫidmet-i şerīf, ḥānedān-ı Resûle bir ḫidmet-i laṭīf eylesem rûz-ı cezāda Ḥż. Ḥˇāce-i kāyināt Mefḫar-i mevcûdāt Şefīʿ-i rûz-ı ʿarżāt Muḥammed'ül-Muṣṭafā (sav.) ḥażretleri şefāʿat eyleye, dėrken ṭaraf-ı Ḥaḳdan bir gün Ḥadīḳatü'ş-Süedā'-i Fużûlīyi oḳudum. Ġayetile pesendīde-i memdûḥ kitāb eylemiş. Velīkin ġayetile ışṭılaḥāt-ı ʿibārātla nükte-i rumûzātile ebyātile eşʿār ile zīnet vėrmiş. Ammā benden olan faḳīr bī-çāre kendi kendime eyitdim. Nolaydı bu kitāb Türkī lisānıyıla olaydı ve her kim oḳursa ve diŋlerse aŋlayaydı ve ḥazż-ı ẕevḳ eyleye tā kim oḳuyan ve diŋleyen men faḳīri ḫayr duʿā ile yād eyleye. Ben dāḫı Türkīçe taḥrīre ve taḳrīre getürdim ve niçe kitāblardan iḫẕā eyledim. On ṭoḳuz bāb üzerine binā eyledim ve Ḥż. Fużûlī (rah.) ḥażretleriniŋ kitāb-ı lāṭīfini tercüme eyledim (3b.12-4a.14)

Yukarıda görüldüğü gibi müellif, hanedan-ı Resul'e bir hizmet-i şerif etmek isterken Allah tarafından bir gün Hadikatü's-Süeda'yı okur. Fuzûli'nin beyitlerle, şiirlerle, nükte ve remzlerle süslediği, övülen ve beğenilen kitabı Hadikatü's-Süeda'yı her okuyanın ve dinleyenin anlaması ve zevk alması için *Türkî lisanıyla* yazmaya karar verir. Müellif, başka kitaplardan da alıntı yaparak Fuzûli'nin Hadikatü's-Süeda'sını tercüme eder. Burada dikkate değer nokta, zaten Türkçe yazılan Hadikatü's-Süeda'nın Türk diline tercüme edilmek istenmesidir. Sebeb-i telifinde *"Türkî lisānıyıla", "Türkîçe taḥrire ve taḳrire getürdim"* sözleriyle tekraren Türkçe vurgusunun yapılması, müellifin dil içi aktarma, sadeleştirme ya da konuşma dilinde tekrar yazma niyetinin göstergesi olmalıdır. Yukarıda metinden alınan kısımda *Fużûli ḥażretleriniŋ kitab-ı laṭifini tercüme eylediğini* söyleyerek tercüme eylemine vurgu yapan müellif, aynı sözcüğü kitabın sonunda da kullanmaktadır: *Ben[-]daḥı murād eyledim, Ḥaḳ Teʿālāya ṣığındım, Ḥadiḳatü'ş-Süʿedāyı tercüme eyledim* (341b.13)

Yukarıda verilen tüm bilgiler ışığında Tuhfetü'ş-Şüheda adlı eser, Muhammed bin Hacı Hasan tarafından 25 Cemaziyelahir 1107 (31 Ocak 1696) tarihinde; Fuzûli'nin Türkçe yazılan Hadikatü's-Süeda adlı eserinin her okuyan ve dinleyenin anlaması amacıyla dil içi aktarma yoluyla konuşma diline çevrildiği, eser telif edilirken başka eserlerden de faydalanılarak ilavelerin yapıldığı mensur bir maktel-i Hüseyin metnidir. Nitekim müellif, eserinin bir maktel-i Hüseyin metni olduğunu ve eseri oluştururken birçok muteber kitaptan da faydalandığını dile getirmektedir: "*Bu maḳtel-i Ḥüseyin ki naḳl olunur kim niçe niçe muʿteberāt-ı kitāblardan ẕikr olundı"* (138b.11)

1.2.1. Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın Nüshaları

1.2.1.1. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Nüshası (KK)

Eser, 1382 numarada *Tercüme-i Ravzatü'ş-Şüheda* adıyla yanlış olarak kayıtlanmıştır. 346 varaktan müteşekkil olup her varakta 15 satır bulunmaktadır. Nesih yazı türü ile yazılmış olan nüsha, Tuhfetü'ş-Şüheda'nın elde bulunan eksiksiz tek nüshasıdır. Müstensihi *İsmail ed-Derviş Abdülaziz El-Hac Muhammed* olup eserin telifinden yaklaşık doksan yıl sonra 1197/1782-1783 yılında istinsah edilmiştir.

Eserin ilk üç varağı Roma rakamıyla numaralandırılmıştır. Eserin ilk varağında (Ia) 6 mısralık bir manzume yer almaktadır. Bu kısımdan sonraki Ib ve IIa boştur. IIb ve IIIa'da ise *Hazā firist-i Tuhfetü'ş-Şüheda'* başlığıyla kitabın isminin açıkça zikredildiği fihrist bulunmaktadır. IIIb ve yanındaki sayfa boştur. IIIb'nin yanındaki sayfa 1 olarak numaralandırılmıştır. Eserin ana metni 1b'de besmele ile başlamaktadır. Üzerinde tarafımızdan doktora tezi olarak çalışılan bu nüshada fihristin başladığı kısım, eserin içeriğine dahil olduğu düşünülerek 1b olarak kabul edilmiştir ve yapılan numaralandırma ve alıntılar bu kıstas üzerine oluşturulmuştur.

1.2.1.2. Süleymaniye Kütüphanesi Nüshası (SK)

Eser, Hacı Mahmud Efendi Bölümü 4394 numarada *Menākıb-ı Ehl-i Beyt* adıyla kayıtlıdır. Rik'a yazı türüyle yazılmış eser 11 varak olup sondan eksiktir. Her sayfada 21 satır bulunmaktadır. Eser, 1b'de besmele ile başlar. KK nüshasında bulunan fihrist ve kitabın isminin bulunduğu başlık bu nüshada yer almamaktadır. Nüshanın sonunda ise 11a'da iki satır yazıldıktan sonra sayfa boş bırakılmıştır. Bu durum, bu nüshanın yazımına devam edilmediğini ve kitabı yazma işinin bırakıldığını düşündürtmektedir. Zira 11. varağın a yüzünün 21 satırı da yazılmış olsaydı ve reddade ile diğer sayfaya gönderme yapılmış olsaydı bu nüshanın cildinin kopmuş olduğu düşünülebilirdi.

SK nüshasında KK nüshasından farklı olarak hemze ve şedde için üst üste iki nokta (:) işareti kullanılmıştır. KK nüshasında *Mu'aviye* isminden sonra ل harfi konurken SK nüshasında bir kez geçen *Mu'aviye* (SK 2a.11) isminden sonra ل harfi konmamıştır (*bk. Yazarın Yezid'in Babası Muaviye'ye Bakışı*)

SK nüshası ile KK nüshası arasında zikredilen birkaç farklılıktan çok benzerlikler ön plana çıkmaktadır. Aşağıda nüshalar arasındaki benzerlikler maddeler halinde verilmiştir:

1. SK nüshasında KK nüshasında olduğu gibi ayetler, Hz. Peygamberin ismi, evlatlarının ve torunlarının isimleri, önemli yer adları, kutsal mekanlar gibi kısımlar kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

2. İki nüshada da olumsuz addedilen kişi isimleri baş aşağı yazılmıştır: *Yezīd-i pelīd* KK 4b.1; SK 2a.3. (bk. *Eserde Olumsuz Addedilen Kişi Adlarının Baş Aşağı Yazılması***)**

3. SK nüshası, KK nüshasının fihrist hariç ilk 11 varağıyla kelime yazılışları bakımından aynıdır. Örneğin *ümmet* kelimesi iki nüshada da *elif* harfinden sonra *vav* harfi getirilerek اومّت biçiminde yazılması dikkat çekmektedir: *ümmetiyle* KK 4b.10 - SK 2a.11; *ümmetimiŋ* KK 7a.1 - SK 3a.21; *ümmetimçe* KK 7a.2 - SK 3b.1; *ümmetiŋin* KK 10a.4 - SK 5a.16; *ümmetiŋ* KK 10a.7 - SK 5a.18.

4. Eşitlik eki iki nüshada da aynı kelimede ç ile yazılmıştır: *ümmetimçe* KK 7a.2- SK 5b.1

5. İki nüshada *būs* kelimesi p ile yazılmıştır: *pūs* KK 10b.4-SK 7b.9

6. İki nüshada aynı fiile gelen görülen geçmiş zaman teklik 1. kişi eki ى harfi ile gelerek düz ünlülü yazılmıştır: *eyledim* KK 4b.6-SK 2a.8

7. İki nüshada aynı fiile gelen görülen geçmiş zaman çokluk 2. kişi eki -dIŋIz biçiminde ى harfi ile yazılmıştır: *dėdiŋiz, ėtdiŋiz* KK 7a.7-SK 5b.5

8. İki nüshada *bu* sözcüğüne gelen belirtme durumu eki و ile yazılmıştır: *bunu* KK 6a.11-SK 3a.5

9. İki nüshada *imdi* kelimesi kendisinden önce gelen kelimeye eklenerek birleşik yazılmıştır: *varındı* KK 7a.10-SK 5b.7

10. İki nüshada aynı kelimede ayrılma durumu eki دا üzerine tenvin ile yazılmıştır: *birden* KK 10a.1-SK 7a.13

11. İki nüshada aynı satırda *dört* kelimesi unutulmuştur: KK 6a.1-SK 2b.13

Yukarıda zikredilen benzerlikler göz önüne alınarak iki nüshanın da aynı nüshadan istinsah edilmiş olma ihtimalinden söz etmek mümkün görünmektedir.

1.2.2. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da Dikkat Çeken Bazı Konular

1.2.2.1. Yazarın İlk Üç Halifeye Bakışı

Eserde İslam'ın ilk halifeleri olan Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman pek çok yerde geçmektedir. Müellif onları sevmenin fazileti ve sevmemenin fenalığına dair olan şu hadisleri nakleder:

> *İbn-i ʿAbbās rivayet eyler. Ḥż. Resūl (as.): "Her kimüŋ ṣıdḳ u mürüvveti, ḥayāsı, seḥāsı olmaya, aŋa cennet ḥarāmdır" dėdi. "Ġayetile ben bu sözden mużṭaribü'l-ḥāl oldum. Rabbim baŋa eyitdi: "Ey Ḥabībim, Ḥż. Ebūbekr seven ṣādıḳ olur. ʿÖmeri seven mürüvvet ṣāḥibi olur. ʿOs̱mān seven ḥayā ṣāḥibi olur ve Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı seven cömerd olur bilā şekk velā şübhe."* 8a.15-8b.5

> *Ebū Ḥureyre rivāyet eyler kim: "Evvel gökde seksān biŋ ferişteh eyle vardır. Melā'yike Ebūbekri ve ʿÖmer**[i]** sevenlere maġfiret ṭaleb ėder. İkinci gökde seksān biŋ ferişteh vardır. ʿOs̱mān ile Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı sevenlere maġfiret ṭaleb ėderler. Üçünci gökde seksān bin ferişteh vardır. Ebūbekrle ʿÖmer sevmeyenlere laʿnet ėderler. Dördünci gökde seksān bin ferişteh vardır. ʿOs̱mān ile Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı sevmeyenlere laʿnet ėderler. Beşinci gökde seksān biŋ ferişteh vardır. Ah aṣḥābım sevenlere maġfiret ṭaleb ėderler. Altıncı gökde seksān biŋ ferişteh vardır. Aṣḥābımı sevmeyenlere laʿnet ėderler. Yedinci gökde seksān biŋ ferişteh vardır. Ehl-i beytimi sevenlere maġfiret ṭaleb ėderler, sevmeyenlere la'net oḳurlar."* 8b.5-9b.1

Aşağıda nakledilen hadiste ise Hz. Muhammed, Miraç gecesinde Allah'tan kendisinden sonra halifenin Hz. Ali olmasını diler. Ancak Cebrail Hz. Muhammed'e, Allah'ın dileğinin kendisinin ölümünden sonra sırasıyla Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'nin halife olması olduğunu söyler:

> *"Benimle ʿAli ikimiz bir nūrdan yaradıldıḳ. Biŋ yıl Ādem (as.)'dan evvel yaratdı, Ādemiŋ ṣulbüne bıraḳdı tā ʿAbdu'l-muṭṭalib ṣulbüne gelinçe. Pes ʿAbdu'l-muṭṭalib ṣulbünden ayrıldı, Resūl-i Ekremde nübüvvet oldı, Ḥż. Şāh-ı ʿAliyyü'l-Murteżāda ḥilāfet-i velāyet oldı." Resūl-i Ekrem (sav.) buyurur kim: "Ben miʿrāc gėçe-si evvelki gökden tā yedinci gökdek vardım, eyitdim: "Ey benim maʿbūdum ve maḳṣūdum olan Ḥż. Allāh! Senden dilerem**[-]**ki benden soŋra ḥalīfe ʿAli ola" dėdim. Dört yanımdan melāyikeler çaġırdılar. Eyitdi: "Yā Muḥammed, iḳrā'" yaʿnī oḳu. Ben eyitdim: "Ne oḳuyayım" dėdim. Cebrā'īl geldi, eyitdi: "Bunu oḳu" dėdi. "Ve mā teşā'ūn illā en yeşā'ullāhe rabbi'l-ʿālemīn."*[9] *Cebrā'īl eyitdi: "Yā*

[9] *Alemlerin rabbi olan Allah dilemeyince siz dileyemezsiniz. (Tekvir, 81/29)*

Muḥammed, Ḥż. Allāh ʿAẕīmü'ş-şān diler kim senden şoŋra ḫalīfe Ḥż. Ebūbekr (r.a.) ve daḥı andan şoŋra Ḥż. ʿÖmer (r.a.) ve daḥı andan şoŋra Ḥż. ʿOs̱mān (ra.) ve daḥı andan şoŋra Ḥż. Şāḥ-ı ʿAliyyü'l-Murteżā (r.a.) (kv.) 6a.1-6b.2

Aşağıda anlatılan olay da dikkat çekicidir. Mervan bin Hakem, Hz. Ebubekir'in oğlu Abdurrahman'dan Yezid'e biat etmesini ister. Bunun üzerine Abdurrahman, Yezid'in halifelikte hakkı olmadığını, babası Hz. Ebubekir öldükten sonra kendisinin halife olması gerektiğini ancak halifeliğin Hz. Ömer'in hakkı olduğu için kendisine haram olduğunu söyler. Hz. Ömer vefat eyledikten sonra halifeliğin sırasıyla Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in hakkı olduğunu söyler. Burada Hz. Ebubekir'in oğlu Abdurrahman'ın, kendisiyle birlikte Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın oğullarının halifeliği kendilerine haram görüp hak iddia etmediklerini vurgulaması ve halifeliğin babadan oğula geçmediğini belirtmesi dikkat çekicidir:

*Hemān Ḥż. Ebūbekriŋ oġlı Ḥż. ʿAbdurraḥmān (r.a.) eyitdi: "Sen de yalan seni buyuran da yalan. Vallāhil-ʿaẕīm kez̲z̲ābsız ve billāhi'l-ʿaẕīm kez̲z̲ābsız" dėdi. "Ne münāsibdir kez̲z̲āb, ḳaltabān melʿūnlar, Yez̲īde (la.) ḫalīfe-lik! Evvelā sen bilmez misiŋ babam Ḥż. Ebūbekr vefāt eyledi, gerekdi ben ḫalīfe olam. Ammā olmaz. Maḥall-i müsteḥak Ḥż. ʿÖmerdir. Baŋa ḥarāmdır. Ḥż. ʿÖmer vefāt eyledi. Bu ḳadar evlādları ḳaldı, ḫalīfe olmaḳ gerekdi. Ammā Ḥż. ʿOs̱mān müsteḥaḳ idi. Ḥż. ʿOs̱mān vefāṭ eyledi. Evlādlarına ḫalīfe olmaḳ müsteḥaḳ idi. Ammā Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā dururken ʿOs̱mān oġlı-na müsteḥaḳ degildir. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāya müsteḥaḳdır. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā daḥı vefāt eyledi. Oġlı Ḥż. İmām-ı Ḥasana (r.a.) müsteḥaḳdır. Ḥż. İmām-ı Ḥasan (r.a.) vefāt eyledi. Ḳarındaşı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** müsteḥaḳdır. Ḫalīfe-miz oldur. İn aşaġa bre kez̲z̲āb, münāfıḳ, ḳaltabān, melʿūn! Senden ġayrı kimesne ḳalmadı mı?"* 104a.13-104b.15

Eserde Muaviye'nin oğlu Yezid'e olan vasiyetinde halifelik ile ilgili verdiği nasihatler de dikkat çekicidir. Muaviye vasiyetinde Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın halifeliklerini över ve oğlu Yezid'in de onlar gibi halifeliği yürütmesini tavsiye eder. Bunun yanı sıra Muaviye vasiyetinde Hz. Ali'nin hakkını gözetmeyip günaha girdiği itirafında bulunmaktadır:

*"Ey benim çiger-pāre oġlum Yez̲īd (la.), saŋa vaṣıyyetim budur ki ne**[-]**şekil iş ėdeçekseŋ baŋa bildir" dėdi. "Buyuruŋ benim cānım babam" dėdi. "Diŋle beni oġul Yez̲īdim." Ḥż. Ebūbekr es-Sıddīḳ (r.a.) kāfirlerle ceng eyledi. Dīne daʿvet eyledi. Ḫalḳ andan zerre ḳadar elem çekmediler.Ḫoşnūd oldular. Ḥż. ʿÖmeri'l-Fārūḳ (r.a.) vilāyetler aldı. Ḫalk andan ḥoşnūd olup ʿadliyile ʿālemi yürütdi. Yez̲īd (al.) eyitdi: "Ömeri'l-Fārūḳ işledügi işi başaramam fe*

emmā lakin Ḳur'ānıla, sünnetile yürürem" dėdi. Mu'āviye eyitdi: "Oġul Yezīdim (la.) 'ammiŋ oġlı 'Oşmān gibi. 'Āleme ḥükm ėdüp ḥicābla dünyādan āḫirete gitdi. Ḫalḳ andan ḥoşnūd oldı." Hiç ṭınmayup ah ah ėdüp aġlardı. Yezīd (la.) eyitdi: "Babam ne aġlarsın, söyleseŋ olmaz mı?" dėdi. Mu'āviye L yine ah ėtdi. "Ah oġul Yezīdim senden ötüri dünyāyı āḫirete tercīḥ eyledim. Ḥż. 'Aliyyü'l- Murteżā ibn-i Ebī Ṭālib ḥaḳḳın gözetmedim. Günāh arḳama yüklendim. 118a.11-118b.13

Yukarıda verilen hususlar ışığında müelifin Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın halifeliklerinin meşruiyeti noktasındaki itikadının tam olduğu anlaşılmaktadır. Müellif bu hususta Şia'nın İslam'ın ilk halifeleri hakkındaki görüşünden ayrılmaktadır.

1.2.2.2. Yazarın Yezid'in Babası Muaviye'ye Bakışı

Muaviye ismi eserde ters yazılmayıp ismin kenarına her defasında lam (ل) harfi getirilmiştir. Lam harfi 'lanet' kelimesine bir gönderme olmalıdır. Müellif ya da müstensih, Muaviye'ye açıkça lanet etmemiş, bu durumu lam harfi içinde gizlemiştir. Ayrıca Konya nüshası 5a 4. satırda *Mu'āviyeniŋ L ve Yezīd -i pelīdiŋ, la'netullāhi 'aleyhim ecma'īn, aḫvālin ve ḥükûmet-i efāl ve çeng eyledügin beyān ėder* cümlesinde *Mu'āviyeniŋ L ve Yezīd-i pelīdiŋ la'netullāhi 'aleyhim ecma'īn* ibaresinin üstü çizilmiş, sayfanın kenarına birkaç kelimelik açıklama yapılmış fakat daha sonra bu açıklamanın da üstü karalanmıştır. Eldeki nüshanın müellif nüshası olmamasından dolayı buradaki düzeltmenin müstensih tarafından yapıldığı anlaşılmaktadır. Müstensih, burada *ecma'īn* ibaresinin içine Muaviye'yi dahil etmekten imtina etmiş ve düzeltme yoluna gitmiş olmalıdır. Eksik olan SK nüshasında ise *Mu'āviyeniŋ ve Yezīd-i pelīdiŋ, la'netullāhi 'aleyhim ecma'īn, aḫvālin ve ḥükûmet-i efāl ve çeng eyledügin beyān ėder* (2a.17) cümlesi aynen yazılmış ancak Muāviye isminin yanına lam (ل) harfi konmamıştır. Bu durum, KK nüshasında Muaviye isminin yanına lam (ل) harfinin konulmasının müstensih tarafından yapılmış olma ihtimalini akla getirmektedir.

Müellif, Yezid'in babası Muaviye'ye karşı ne aşırı derecede nefret ya da lanet söylemlerinde bulunmuş ne de tamamen temize çıkarıp saygı ifadelerinde bulunmuştur. Müellif/müstensih Muaviye'nin ismini *Yezid, Abdullah-ı Ziyad, Şimr-i Zilcevşen* gibi olumsuz addedilen kişilerin isimlerinde olduğu gibi baş aşağı yazmayarak Muaviye'yi diğerlerinden ayrı tutmuş; ancak ismin yanına bir ل harfi ekleyerek lanet ifadesini ismiyle

birlikte anmıştır. Bu durum müellifin bir tasarrufu olabileceği gibi müstensihin bir eklemesi de olabilir. Müellif Muaviye'ye lanet etmenin caiz olmadığını belirtmiş ancak oğlu Yezid'e lanet ederken 'aba vü ecdadına' demekten geri durmayarak Muaviye'ye karşı olan tutumuyla alakalı olarak yaşadığı ikilemi satır aralarında yansıtmıştır: "*Muʿāviyeye L laʿnet eylemek cāyiz degildir ammā Yezīde laʿnetullāhi 'aleyhim abā vü ecdādına, aʿvānına, enṣārına, etbāʿına, atına, itine ve küllihim ḫurcehu min baṭnı vāhidin laʿnet."* (103b.11-15)

Tuhfe'de ayrıca Muaviye'nin oğlu Yezid'e ehl-i beyt ile ilgili nasihatlerin yer aldığı vasiyeti yer almaktadır. Bu vasiyete Tuhfe'nin kaynak metni olan Hadikatü's-Süeda'da ve Hadikatü's-Süeda'nın kaynak metni olan Ravzatü'ş-Şüheda'da rastlanılmamıştır. Söz konusu vasiyet Tuhfe'de 118a-120b varakları arasındadır. Bu vasiyete yazmada Tuhfe'nin kaynakları arasında gösterilen ve *İmam Rükneddin Makteli* biçiminde zikredilen Ebû İshāk Rüknüddin İbrahim bin Muhammed bin İbrahim el-İsferayini (öl. 418/1027)'nin *Nûru'l ʿAyn fī Meşhedi'l-Hüseyin* adlı eserinde rastlanılmaktadır. Vasiyetin ihtiva ettiği konuların ve sunuluş tarzının önemine binaen zikredilen varaklar arasında yer alan bölüm aşağıda aynen verilmiştir:

1.2.2.3. Eserde Sünni, Şia, Harici, Yezidi, Tevella-Teberra Kavramlarının Kullanımı

Sünni: Eserde söz konusu kavramlar eserin hacmine nispeten sıklıkla yer almamaktadır. Aksine *Sünni* ifadesi eserde yalnızca Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra onun intikamını almak için kıyama kalkan ve müellif tarafından *Hazret-i Muhtar* (316a.14, 316b.13, 317b.7...) denilerek hürmete layık görülen kişi için kullanılmıştır:

> *Rāvīler böyle rivāyet ėderler kim Muḫtār dėrler, bir* ***Sünnī*** *mü'min, muḥibb-i ḫānedān kimesne vardı* (309b.2)

Harici: Eserde Haricilik kavramının meydana çıkışı ile ilgili olarak bir rivayet yer almaktadır. Eserde rivayet şu şekile geçmektedir: Kerbela'da cenk esnasında Hz. Hasan'ın oğlu Kasım vuruşma için Hz. Hüseyin'den destur alıp cenk meydanına girer. Bu esnada düşman safına seslenerek sorular sormaya başlar. Onlara kimin ümmeti olduklarını, Hz. Muhammed'in kızının ve torunlarının adını sorduktan sonra "Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hüseyin kimdir" diyerek can alıcı soruyu yöneltir. Düşman safı ise savaştıkları kişinin Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hüseyin olduğunu söyleyerek malumu ilam ederler. Bunun

üzerine Kasım'ın içinde bulundukları durumun Müslümanlığa sığmadığını ve onların artık Müslümanlıktan çıktığını belirtmesi üzerine 'Haricilik dini' ortaya çıkar:

> *"Ya ne**[-]**şekil ümmet-i Muḥammeddensiz ki şefāʿat umduġuz adamıŋ evlād**[ı]** olan çiger-pārelerine ḳılıç çekersiz. Ya niçe müslimān olursız" dėdi. Sizler müslimānlıḳdan **ḫariçsiz**" dėdi. "Zīrā ibtidā **ḫāricī dīni** budır." Bunlar eyitdiler: "Söz seniŋdir yā Ḳāsım fe emmā emr-i pādişāha me'mûrız" dėdiler* (229a.10-14)

Yezid, Yezidī: Eserde Yezid tarafında bulunanlar ya da Yezid'in ordusunda asker olarak görev yapanlar için de *Yezīd* kelimesi kullanılmıştır:

> *Z̲üheyr bin Ḥassān ḥażretleri dört yüzden z̲iyāde ʿasker-i Yez̲īd (al.) ḳatl eyledi. **Yez̲īdler** (la.) bir yere geldiler* (206b.4-6)

> *Şām ʿaskeri ki **Yez̲īdler** (al.) bir gün bir gėçe yürüdüler* (318a.12)

Bundan başka *Yezid* kelimesinden nispet ekiyle üretilen ***Yezidi*** kelimesi de Yezid taraftarları ya da askerleri için kullanılmıştır:

> *Yüz on nefer adamdı, çoḳ **Yez̲īdī** (al.) helāk eylediler* (284a.15)

> *Andan sāniyā Ṣāliḥ bin Kaʿb dėrler bir **Yez̲īdī**, bir melʿûn (la.) girdi* (204b.7)

Şia: Eserde bu kelime bir yerde geçmektedir. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra onun intikamını almak için kıyama kalkan Muhtar, kendine intikam alması için bırakılan mektubu bildirmesi için Şia'ya adam gönderir. "*Ḥż. Muḫtār daḫı adam gönderdi **Şiʿaya** ki "Ben Kaʿbeden gelirim işiŋ ṣāḥibi mektûblar yazdı, Ḥż. İmāmıŋ ḳanın almaġa beni ḳodı*" (316a.15). Bunun üzerine Şia, Muhtar'a: *"Ehl-i īmān şimdiki ḫālde Süleymān bin Ṣurad**[a]** uydular, aŋa bīʿat ėtdiler. Görelim Süleymān nişler*" (316b.2-4) cevabını verir. Görüldüğü üzere burada Şia kavramı; kendilerini *ehl-i iman* olarak nitelendiren ve Hz. Hüseyin'i mektuplarla Kûfe'ye davet ettikten sonra ona yardım etmeyen ve bundan büyük pişmanlık duyan (316a.7), Hz. Hüseyin'in intikamını almak için Kûfe'de toplanan güruhu ifade etmektedir.

Tevella-teberra: Tevella Hz. Muhammed ve soyu ile onları sevenleri sevmek; teberra ise Hz. Muhammed ve soyunu sevmeyenler ile sevmeyenleri sevenleri sevmemek anlamındadır (Fığlalı 2001: 192). Aşağıda *Olumsuz addedilen isimlere edilen beddualar* bölümünde metinden verilen beddua örneklerine dikkat edilirse, "*laʿneti işidüp mākes ėdene laʿnet, laʿnetde tevaḳḳuf ėdenleriŋ cümlesine laʿnet, laʿnete daḫı tevaḳḳuf ėdenleriŋ*

abā vü ecdādına aḳrabā-i taʿalluḳātına ceddine laʿnet" biçiminde ifadelerle lanet etmekte duraksayanlara, tereddüt gösterenlere dahi teberrā kavramının bir göstergesi olarak lanet edildiği görülecektir. Eserde *tevella-teberra* kavramı bir yerde geçmektedir. Müslim-i Akil'in ve iki küçük oğlunun hunharca katledilişinin anlatılacağı bölümün başında müelif, dinleyenlerin bu kısmı can kulağıyla dinlemelerini istemekte; burada anlatılacaklardan sonra tevella teberra edilmesi gerektiğini, buna göre mümin ile münafık arasındaki farkın ortaya çıkacağını vurgulamaktadır:

> *Ḥuṣûṣā anlarıŋ çekdügi belā vü zecr**[i]** kimesne çekmemişdür. İşde gör ki Müslim-i ʿAḳīli ve evlādlarınıŋ şehādetleri ne mertebedir ki ẕikr olunur. İnsān olan cān ḳulaġıla dinlesün. Zīrā yürekler taḥammül ėtmez. Zīrā mü'min ve münāfıḳ farḳ olunıçaḳ, **tevellā teberrā** olunıçaḳ maḥaldir Bu maḳtel-i Ḥüseyin ki naḳl olunur kim niçe niçe muʿteberāt-ı kitāblardan ẕikr olundı (138b.9-12)*

1.2.2.4. Eserde Kafgan Arslan Adlı Kişi ile İlgili Benzetmeler

Metinde üç yerde *Kafgan Arslan* adında bir şahsa benzetme yapılmıştır. Bu benzetmelerde benzeyen kişiler, Hz. Hamza, Hz. Hüseyin ve askerleridir. Benzetme yönü olarak ise Kafgan Arslan'ın savaş meydanında kemer dönmesi, şehitliği arzulaması ve güçlülüğü vurgulanmıştır. Metinde özellikle Hz. Hamza'nın ve Hz. Hüseyin'in Kafgan Arslan'a benzetilmiş olması, Kafgan Arslan'ın müellif ve hitap ettiği kitle tarafından ulu bir kişi olarak addedildiğini göstermektedir. Bu öneme binaen aşağıda Kafgan Arslan isminin yer aldığı kısımlar verilmiştir.

> *Evvelā Muḥammed ṣādıḳdır ve ḥaḳ peyġāmberdir. Allāh birdür ben**[-]**daḫı şehādet ėderem" dėyü Ḳafġan Arslan gibi kemer dönerek ṭaşra geldi.* (16b.2-3)

> *Bu ṭarafdan daḫı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżā (r.a.) her biri Ḳafġan Arslan gibi şehādete iştihā ėdüp herkes cübbe ve cevşenlerin giyüp meydāna, Kerbelaya yürüdiler.* (196a.9)

> *Ammā gerçi Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ʿaskeri azıdı fe emmā maʿnīde her biri yegāne birer Ḳafġan Arslan ve bī-ʿadīl idi**[-]**ki mesel bulunur degil idi.* (206b.11-12)

Türkiye Diyanet Vakfı tarafından hazırlanan Alevi-Bektaşi Klasikleri arasında yer alan *Muhammed bin Hanefiyye Cengi* adlı çalışmada *Kafgan Arslan* ismine *Kaffan Arslan* biçiminde rastlanılmaktadır (Ünlüer 2010: 78). Burada Hz. Ali'nin oğlu Muhammed bin Hanefiyye, düşmana korku veren duruşuyla Kaffan Arslan'a benzetilmektedir.

Kimseniŋ ḥaddi yoḳ ki yanında ṭura, Muḥammed Ḥanefiyye çadır öŋünde Ḳaffan Arslan gibi süngüsine dayanup ṭurdı (16a.10-11)

1.2.2.5. Eserde Yararlanılan Kaynakların Gösterilmesi

Eserin on dokuzuncu bâbı, eserin telifinde faydalanılan kitapların ve ravilerin isimlerinin alt alta sıralandığı adeta kaynakça görünümü veren bir bölümdür. Eserin sonunda müellif, eserini okuyup da şüphe taşıyan veya inanmayan kimseler için kaynak gösterme yoluna gittiğini, bu yolla eserinin güvenilirliğini ortaya koyduğunu açıkça belirtmektedir:

*Ben**[-]**ki ʿişyānıla mübtelā olan rengīn (?) El-Ḥāc Muḥammed ibnü'l-Ḥācī Ḥasan ibnü'l-Ḥācī Muḥammed, ġaferallāhu lenā cemīʿi'l-mü'minīne ve'l-mü'mināt ve'l-müslimīne ve'l-müslimāt el aḥyā'i minhüm ve'l-emvāt biraḥmetike yā erḥamerrāḥimīn, ve bu kitābıŋ ismini ṭaraf Tuḥfetü'ş-şühedā' dėyü ad vėrdim ve ḳaç pāre kitābdan istiḫrāc eyledim ve rāvīleri kimlerdir, anları taḳrīr u taḥrīr eyledim tā ki oḳuyanlarıŋ ve diŋleyenleriŋ ve yazanlarıŋ ḫayır duʿādan ferāmûş ėtmeye-ler, Ḥż. Sulṭān-ı Kerbela-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin ʿaşḳına bu kitābıŋ aṣlı yoḳdur ve yalandır dėmeyeler. İnanmayan ve şübhesi olan bu nüsḫa-ya naẓar eyleyüp istiḫrāc olunan kitāblarıŋ ismi**[**ni**]** beyān ve ʿayān eyledim. Ol kitābların isimleri ber-veçh-i āṭī ẕikr olunur.* (342a.3-342b.3)

Müellif bu bapda yirmi sekiz tane eser ismi vermektedir. Bapda *otuzuncı Süneni'l Cevāmi* denilerek kitap isimleri sonlandırılsa da dördüncü sırada yer alan *Hāce-i Pārisā ismi*, beşinci sırada yer alan *Faslü'l Hitāb* adlı eserin müellifi olup bir kitap ismi gibi gösterilmiştir. Ayrıca on üçüncü sıradan on beşinci sıraya geçilerek atlama yapılmıştır. Bu karışıklıklar müstensih tarafından yapılmış olmalıdır. Eserde zikredilen kitap isimleri şu şekilde yer almaktadır:

Evvelki Ravżatü'ş-Şühedā', ikinci Ḥadīḳatü's-Süʿedā', üçünci Ravżati'l-Aḥbāb, dördünci Ḥ̌āce-i Pārisā, beşinci Faṣlü'l-Ḥiṭāb, altıncı Kenzi'l-Ġurāb, yedinci Bedri'l-Ḥaṭṭāb, sekizinci Fütûḥāt, ṭoḳuzıncı Tefsīrāt, onuncı Zülāzilü'r-Rıżā, on birinci Beşāri'l-Muṣṭafā, on ikinci ʿUyûnu'r-Rıżā, on üçünci Ḥülāṣatü'l-Fetvā, on beşinci İʿlāmü'l-Verā, on altıncı Maḳtel-i Nûru'l-E'imme, on yedinci Şevāhidü'n-Nübüvve, on sekizinci Rûḥu'l-Ervāḥ, on ṭoḳuzıncı ... ervāḥ, yigirminci Rebīʿu'l-Ebrār, yigirmi birinci Rebīʿu'l-Aḥbār, yigirmi ikinci Ravżatü'l-Vāʿiẓīn, yigirmi üçünci İḥyā'i ʿUlûm, yigirmi dördünci Mir'atü'l-Cinān, yigirmi beşinci Meʿāric, yigirmi altıncı İmām-ı Rükneddīn Maḳteli, yigirmi yedinci Rıżāviyye, yigirmi sekizinci Ṣuḥfu'ş-Şerīf, yigirmi ṭoḳuzuncı Tevārīḫ-i Ṭaberī, otuzuncı Süneni'l-Cāmiʿ (342b-343b)

Bapda *Tuhfetü'ş-Şüheda'nın içinde olan rāvīlerin isimleri ayān ve beyān ber vech-i ātī zikr olunur* alt başlığıyla verilen kısımda ise otuz dokuz tane ravinin ismi zikredilmekte, bir ravi ise eseriyle anılmaktadır. Zikredilen ravilerin isimleri aşağıda aynen verilmiştir:

> *Evvelki Muḥammed bin İsḥaḳ, ikinci Nûru'l-E'imme-i Ḥarezmī, üçünci Elsīne-i Muʿallim Şerīl, dördünci ... Ḫırāşī, beşinci Ebû'l-Mü'eyyed Ḥarezmī, altıncı Ḥāfiż Ebû'l-Meʿānī, yedinci İmām Seyfüddīn, sekizinci İmām Necmüddīn, ṭoḳuzuncı İmām Muḥammed bin ʿAḥmed bin Aġnam, onuncı ol**[-]**kevnī ki Ṣāḥib-i Fütûḥdur, onuncı ʿAbdullāh bin Mübārek, on birinci İsmāʿīl Buḫārī, on ikinci Ẕeyd-i Erḳam, on üçünci Ebû'l-Mefāḫir, on dördünci Ebû'l-Ḥasan-ı Başrī, on beşinci Şeyḫ Süheyl bin ʿAbdullāh, on altıncı Ebû Miḥnef, on yedinci Mışr-ı Ṭāvusī, on sekizinci Seyyid er-Rıżāeddīn, on ṭoḳuzuncı Kemāleddīn Ḥüseyin Vāʿiẓ, yigirminci Kesāyī, yigirmi birinci Tirmīẕī, yigirmi ikinci Baḫterī, yigirmi üçünci Faḳih Ebû'l-Leyṣ, yigirmi dördünci Şeyḫ Muḳayyed, yigirmi beşinci ʿAbdullāh, yigirmi altıncı ʿAmmār ibn-i Yāsir, yigirmi yedinci Muḥammed bin ʿAmmār Ṣābit, yigirmi sekizinci ʿĀmir bin ʿAbdullāh, yigirmi ṭoḳuzuncı Ebû Hureyre, otuzuncı ʿAbdullāh bin Mesʿûd, otuz birinci İbn-i ʿAbbās, otuz ikinci Faż-ı İbn-i ʿAbbās, otuz üçünci Ḥż. İmām-ı Caʿfer-i Ṣādıḳ, otuz dördünci Ḥż. Cābir Enṣārī, otuz beşinci Ḥż. Selmān-ı Fārisī, otuz altıncı Ḥż. Enes bin Mālik, otuz yedinci Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīn, otuz sekizinci Ḥż. İmām-ı Mûsā er-Rıżā, otuz ṭoḳuzuncı Ḥż. İmām-ı ʿAlī ibn-i Ebī Ṭālib Esedullāh-ı Ġālib* (343b.6-345a.1)

1.2.3. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da Dil ve Üslup

Yukarıda *Eserin Sebeb-i Telifi* başlıklı bölümde de belirtildiği üzere Tuhfetü'ş-Şüheda, Hadikatü's-Süeda'nın dil içi çevirisi olma özelliği göstermektedir. Müellif zaten Türkçe yazılan bir eseri 'her okuyanın ve dinleyenin anlaması' amacıyla 'Türkî lisanıyla tercüme etmek' niyetiyle eserini kaleme almıştır. Hadika'nın telif tarihinden (1547'den önce) Tuhfe'nin telif tarihine (1696) kadar 150 yıl gibi bir süre geçmiştir. Tuhfe müellifi, *taraf-ı Hakdan bir gün Hadīḳatü's-Süedā'-i Fuzûlīyi* okuyunca eserin *gayetile pesendīde-i memdûh* bir kitap olduğunu görmüş; *velīkin gayetile ıstılahāt-ı ʿibārātla nükte-i rumûzātile ebyātile eşʿār ile zīnet vermiş* diyerek Hadika'nın dilinin ağırlığına dikkat çekmiştir. Tuhfe müellifi Hadika'yı; içinde yer alan manzumeleri büyük oranda çıkararak ve Arapça/Farsça terkiplerden arındırarak yaşadığı yüzyılın konuşma Türkçe'sine aktarmıştır. Eserlerin diline örnek olması açısından Hadika ve Tuhfe'den alınan aynı pasajlar aşağıda verilmiştir.

Hadikatü's-Süeda	**Tuhfetü'ş-Şüheda**
Rivāyetdür ki küffārdan dört mu'ānid 'ahd itdiler ki Hazret-i Resûle bir darbet	müşrikīnler "bre meded fırṣatdır" dėyüp "İslām**[ı]** ortadan ḳaldıralım" dėyü

yetüreler ve yir yüzünden İslām āsārın götüreler (s.98)	küffārdan dört muʿānnid eyitdiler kim ḥażret**[e]** bir ḍarb yetürdiler 17a.11-12
Fātıma bir nevha bünyāḍ kıldı ki sadāsından Uhud Dağı mütezelzil oldı. Eser-i muṣībet aʿżā-yı laṭīfinden ḳuvvet-i reftār alup, ġāyetde bī-ṭāḳat olup, sāye-vār ol āfitāb-ı evc-i ʿismet bir köhen dīvāra tekye ḳıldı (s.101)	Feryād fiġāndan Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ āh-ı firḳatinden Uḥud ṭaġı zelzeleye geldi. Ol ẕāt-ı şerīf aġlamaḳdan bir eski dīvār altına gelüp ḳarār eyledi 18b.9-12
Bir gün Adem diḳḳatle Ḥavvā'ye naẓar ṣalup ve anuŋ cemālin manẓûr-ı naẓar-ı iʿtibār ḳılup eyitdi: "Ey Ḥavvā, ayā naḳḳāş-ı ḳudret kārgāh-ı fıtratda senüŋ peyker-i cemālüŋden ecmel ṣûret çekmiş mi ola?" (s. 147)	bir gün cennetden Ḥż. Ādem (as.) Ḥż. Ḥavvāyı şöyle güzel gördi ki ḥayrān ḳalup eyitdi: "Ayā bundan ẕiyāde güzel yaratduŋ mı?" 42a.3-5
Bu Fāṭımatü'z-Zehrādur bint-i Muhammed Muṣṭafā (s. 148)	Bu Fāṭımatü'z-Zehrā bint-i āḫir zamān peyġāmberi Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.)'dır" dėdi 42a.10
Bir gün ʿazīmet-i Kaʿbe ḳılup ṣaḥrāda tenhā yürürken bir ṭıfl gördüm ki şemʿ-i ruḥṣārından āfıtāb-ı tābān nûr alurdı ve gīsû-yı müşk-bārı āfitāba sāye salurdı, mütehayyir olup didüm. Şiʿr: Ḥıżrdur bu ṭıfl yā İlyās yā āb-ı ḥayāt/Kim yürür tenhā buluur anı gören ġamdan necāt. İstikbāl idüp selam virdüm. (s. 273)	Bir gün tenhāça Kaʿbeye giderdim. Bir küçük nûr**[lı]** oġlan gördüm, ne güzel oġul olur" dėdim. "Oġlum cānım pāresi uġurlar ola" dėdim ve "selāmun ʿaleykum" dėdim 137b.8-11
Ol zamāŋ kimürg-i seḥer bu muṣīnet-ḫāne-i melāl-efzāda sûz u güdāzla zemzemeye āġāz itdi ve mü'eẕẕinler surûdı erbāb-ı ʿibādet semʿine yetmeye vaʿde yetdi, ol muḥtedā-yı ʿālem ve pīşvā-yı nevʿ-i benī Adem vużûʿ tāze ḳılup daşra çıḳmaġa ʿazm itdükde, ittifāḳa ol serāy-ı ferāḥ-fezāda bir niçe mürġābī olup reh-güzārına gelüp dāmen-i ʿismetin dutup zebān-ı ḥālle feryāda geldiler. Benāt-ı mutaḥḥarāt anlaruŋ menʿine iḳdām itdükde Ḥażret-i Emir eyitdi (s. 207)	Çünki ṣabāḥ oldı, mescid-i şerīfe giderken bir vāfir feryād eyledi. Benāt-ı muṭahharāt anı menʿ ėtmek istediler. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi 71b.5-7

Metnin genelinde genellikle devrik cümle yapısı kullanılmıştır. Bu devrik cümleler, sözlü dili yansıtan cümlelerdir. Aşağıda bu tarz cümlelere örnek olması açısından birkaçı verilmiştir:

Ḳarındaşıŋ oġlı Ḥż. Muḥammed**[iŋ]** ṣanādīd-i Ḳureyş başın yardılar 15a.6-7
Ḥadīçetü'l-Kübrā eydür: "Ḳaranlık gėçede igneye iplik geçerdim Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānuŋ yüzünüŋ nūrından" dėdi 38a.11-12

At geldi şehẕādeniŋ başı uçına 242b.12
“Şimdi kendiŋi niçe görürsün?” Ol kimesne eyitdi: “Cümle ḥalḳdan ẕiyāde sevgili görürem” dėdi "kendimi" 7a.11-12

1.3. Tuhfetü'ş-Şühedâ ile Hadikatü's-Süedâ'nın Karşılaştırılması

1.3.1. Hadikatü's-Süedâ ve Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın Baplarının Karşılaştırılması

Hadikatü's-Süeda bilindiği üzere on bap ve bir hatimeden müteşekildir. Tuhfetü'ş-Şüheda ise on dokuz bap üzerine bina edilmiştir. Maktel-i Hüseyin türü içerisinde bap sayısı en fazla olan maktel Tuhfetü'ş-Şüheda'dır.

Aşağıdaki tabloda Hadika ve Tuhfe'nin bap başlıkları ve içerikleri açısından genel bir karşılaştırması yapılmıştır. Bu karşılaştırmada Tuhfe'deki fihristde bap sayılarında görülen uyuşmazlıklardan dolayı bu fihristler esas alınmamış; bap isimleri kitabın içinde yazılan ana başlıklardan yola çıkarak oluşturulmuştur. Tabloda bap sıra sayılarının karışıklık oluşturmaması adına günümüz Türkçesiyle kalın ve düz yazılmış; bap başlıkları ise metnin orjinalinde yer aldığı biçimiyle ve eğik yazılmıştır. Ayrıca bap başlıkları altında yer alan alt başlıklar kısa çizgi (-) ile gösterilmiştir. Hadika metninden yapılan tüm alıntılar için Şeyma Güngör'ün *Hadikatü's-Süeda*[10] adlı kitabından faydalanılmıştır.

Hadikatü's-Süedā	Tuhfetü'ş-Şüheda
Birinci bāb (HS19-82) *Bazı enbiyā-yı izām ve rusûl-i kirām sûret-i ahvāllerindedür (Fasl-ı İbtilā-yı Ādem Aleyhi's-selām, Fasl-ı İbtilā-yı Nûh Aleyhi's-selām, Fasl-ı İbtilā-yı Halīlullāh Aleyhi's-selām, Fasl-ı İbtilā-yı Yakûb Aleyhi's-selām, Fasl-ı İbtilā-yı Mûsā Aleyhi's-selām, Fasl-ı İbtilā-yı İsā Aleyhi's-selām, Fasl-ı İbtilā-yı Eyyûb Aleyhi's-selām, Fasl-ı İbtilā-yı Zekeriyyā ve Yahyā Aleyhi's-selām)*	Yok

[10] Şeyma Güngör (1987). *Hadīkatü's-Süedā*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

İkinci bāb (HS83- 111) *Hz. Resûlün Kûreyşden çekdügi belāları beyān ider* *-Fasl-ı şehadet-i Ubeyde* *-Fasl-ı şehadet-i Hamza* *-Şehadet-i Cāfer*	**Birinci bāb** (TŞ5b-24a) *Ḥż. Resûl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleriniŋ dünyāya ḳadem başduġı ve aḥvāl-i muʿcīzesin beyān ėder*[11]
Üçüncü bāb (HS111-139) *Hazret-i Seyyidü'l-Mürselīnün Keyfiyyet-i Vefātun Beyān İder*	**İkinci bāb** (TŞ24b-37a) *Ḥż. Sulṭān-ı Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) ḥażretleriniŋ vefāt-ı şerīfini beyān ėder*
Dördüncü bāb (HS139-177) *Fātıma-i Zehrā Vefātın Beyān İder*	**Üçüncü bāb** (TŞ37a-56a) *Resûl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem sav. hazretlerinin ciger-gûşesi Hz. Fātımatü'z-Zehrā ḥażretlerinüŋ vefāt-ı şerīfin ayān ve beyān eder* *-Aḥvāl-i cāriyedür* (TŞ39a) *-Hz. Resûl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem'in sav. Hz. Fātımatü'z-Zehrā'nın evine geldiğidir* (TŞ49b-51b)
Beşinci bāb (HS177-217) *Hazret-i Murtezā 'Alī Vefātın Beyān İder*	**Dördüncü bāb** (T 56a-78a) *Ḥż. ʿAliyy'el-Murteżānıŋ vefātın beyān ėder*
Altıncı bāb (H 217-237) *İmām Hasan Hazretleri Aḥvālin Beyān İder*	**Beşinci bāb** (TŞ78a- 90a) *Hz. İmām-ı Hasan ḥażretleriniŋ keyfiyyet-i aḥvāl ü vefātın beyān eder*
Yedinci bāb (HS237-271) *Hazret-i Sultān-ı Kerbelā'nun Medīne'den Mekke'ye Teveccüh İtdigün Beyān İder*	**Altıncı bāb** (TŞ92a-103a) *Hz. Sultān-ı Kerbelā İmām-ı Hüseyin hazretlerinin togdugı*[12] **Yedinci bāb** (TŞ103a-121a) *Muāviye'nin L ve Yezid (al.)'niŋ aḥvāl-i hükümet-i nekbetini ve ceng-i cidāl-i melāneti ve mühmelātını bildirir* **Sekizinci bāb** (TŞ121a-128b) *Hz. İmām-ı Hüseyin'e Yezid (al.)'niŋ gönderdiği mektûb-ı menhûsını bildirir* **Dokuzuncu bāb** (TŞ128b-136b) *Bu fasıl Hz. Kerbelā, Kābe-i Şerīf'e revān oldugını ayān ve beyān eder*
Sekizinci bāb (HS271-303) *Müslim-i Akīl'ün Şehādetin Beyān İder*	**Onuncu bāb** (TŞ136b-166a) *Müslim bin 'Akīlin Kûfe şehrine varup ne gûne hīle ile şehīd oldugın ayān ve beyān eder* *- Ehl-i Kûfeniŋ, Yezīd (al.)'ye gönderdikleri mektûbdur* (TŞ140a)

[11] Burada 5b'de yalnızca *el-bābü'l-evvel* denmiş, bāb ismi yazılmamıştır. Bu yüzden bāb ismi 2. fihristten alındı.

[12] Burada yanlışlıkla *Mekkede* kelimesi yazılmıştır. Bāb başlığının geçtiği 92a 5. satırdan iki satır sonra ise Hz. Hüseyin'in Medine'de doğduğu belirtilmiştir.

Dokuzuncu bāb (HS303-343) *Hazret-i İmām-ı Hüseyn'ün Mekke'den Kerbelā'ya Geldügin Beyān İder*	**On birinci bāb** (TŞ166a-181a) *Hz. İmām-ı Hüseyin'in Kābe-i Mükerreme'den Kerbelā'ya geldügini ve nice ahvāllerini ayān ve beyān eder* **On ikinci bāb** (TŞ181a-194b) *Hz. İmām-ı Hüseyin'in deşt-i Kerbelā'ya ordu-yı hümāyûnunı beyān ve ayān eder*
Onıncı bāb (HS343-433) *Hazret-i Hüseyn'ün Leşker-i Yezīd'le Muhārebesin Beyān İder ve Ol İki Fasldur* ---Fasl-ı Evvel *Şehādet-i Hurr ve Ba'zı Şühedā* -İkinci Fasl *Hazret-i Hüseyn ve Ehl-i Beyt Şehādetin Bildirür*	**On üçüncü bāb** (TŞ194b-233a) *Hz. İmām-ı Hüseyin deşt-i Kerbelā, leşker-i Yezid ile ceng eyledügidir* *-Hikāyet-i Şöhrebānû* (TŞ207a-208b) **On dördüncü bāb** (TŞ233a-259b) *Hz. İmām-ı Hüseyin-i Mazlûm hazretlerinin şehādetin ayān ve beyān eder*
Hātime (HS433-480) *Muhadderāt-ı Ehl-i Beyt'ün Şam'a Gitdigün Beyān İder*	**On beşinci bāb** (TŞ259b-304a) *Hz. İmām-ı cihān-ı Sultān-ı Kerbelā Hüseyin-i Mazlûmun şehādetinden sonra kerāmetin ayān ve beyān olunur*[13]
-Mersiye-i İmām Hüseyn (HS480-483)	Yok
-İzhār-ı Tevellüd-i E'imme ve Gayrihi Radiyallahü Anhüm (HS483-486)	Yok
-Münācāt be-Dergāh-ı Kādı'l-Hācāt (HS486-489)	Yok
Yok	**On altıncı bāb** (TŞ304a-309b) *Hz. Sultān-ı Kerbelā-yı cihān Hz. İmam-ı Hüseyin'i şehīd edenlerin helāki ayān ve beyān olunur*
Yok	**On yedinci bāb** (TŞ309b-326a) *Yezīd-i pelīd deyü 'anīd aleyhi'l-la'ne'nin ne minval üzere helāk oldugı ayān ve beyān olunur*
Yok	**On sekizinci bāb** (TŞ326a-341a) *Hz. Fātımatü'z-Zehrā'nın rûz-ı mahşerde Yezid aleyhi'l-la'neden intikam aldugı ayān ve beyān olunur* *-Hz. İmām-ı cihān Hüseyin-i Mazlûmun mübārek ser-i pāki Mısıra gitdügin ayān ve beyān eder (Hikāye-i ser-i Hüseyin)* (T 338a-340b)
Yok	**On dokuzuncu bāb** (TŞ341a-345b) *Hz. Fuzûlīnin ne şekil kitaplardan istihrac eyledügin ayān ve beyān eder* *-Tuhfetü'ş-Şüheda'nın içinde olan rāvīlerin isimleri ayān ve beyān ber vech adı zikr olunur* (TŞ343b)

[13] Bu bap başlığı 263a'da tekrar yazılmıştır.

Yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı üzere, Tuhfe müellifi bazı peygamberlerin muhtasar kıssalarını muhteva eden Hadika'nın birinci bābını kitabına almamış, eserine Hz. Muhammed'in doğumuyla başlamıştır. Ayrıca Hadika'da yer alan bazı baplar Tuhfe'de birkaç bap başlığı altında ele alınmıştır (HS 7. bap - TŞ 6, 7, 8, 9. baplar gibi). Tuhfe müellifi eserinin sebeb-i telifinde belirttiği gibi yalnızca Hadika'ya bağlı kalmamış, Hadika'daki konuları sıra takibi yaparak yaşadığı yüzyılın Türkçe'sine sadeleştirirken aynı zamanda konuyla ilgili olan muteber kitaplardan da faydalanmış, gerektiğinde bu kitaplardan istihraç yoluyla eserini telif etme yoluna gitmiştir. Hadika ile paralel giden konularda araya eklemeler yaptığı gibi, Hadika'nın tercümesi bittikten sonra 4 bap kadar (16., 17., 18. ve 19. baplar) eserine ilavelerde bulunmuştur. Bu baplarda işlenen konular, Tuhfe müellifinin tasarrufuyla oluşturulmuş olup eserin salt bir 'tercüme' olmadığını aynı zamanda telif/tercüme bir özellik de gösterdiğini kanıtlar niteliktedir. *HS ve TS'de Bap İçeriklerinin Karşılaştırılması* başlıklı bölümde Hadika'da bulunmayan ve Tuhfe müellifi tarafından yapılan eklemelerin oluşturduğu 16., 17., 18. ve 19. bapların içerikleri ayrıntılı bir biçimde tablo halinde verilecektir.

Eserde üç yerde fihrist bulunmaktadır. Bunlardan birincisi 1b ve 2a'da bulunan bapların hangi varaklardan itibaren başladığını da gösteren *Haẕā firist-i Tuḥfetü'ş-Şühedā* başlıklı fihristtir. Burada fihrist tablo şeklinde verilmiştir. Bap sıraları ve varak numaraları kırmızı mürekkeple, bap isimleri ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Bu fihristte bap sayısı 20 olarak gösterilmiştir. İkincisi ise 4b 7. satırda *İbtidā bāblar budur beyān olunur* dendikten sonra mensur düzende baplar sıralanmış; bap sıraları kırmızı mürekkeple ve bap isimleri ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Ancak buradaki fihristte bap sayısı 17 olarak verilmiştir. Üçüncü fihrist ise eserin sonunda 345b-346a'da yer alır. Burada da fihrist tablo şeklinde verilmiş; bap sıraları kırmızı mürekkeple, bap isimleri ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Eserin sonunda verilen fihristte ise bap sayısı 18 olarak gösterilmektedir. Eserde bulunan üç fihrist de bap sayıları bakımından tutarsızlık göstermektedir. Oysa ki müellif 4a'da *on ṭoḳuz bāb üzerine binā eyledim ve Ḥż. Fużûlī (rah.) ḥażretleriniŋ kitāb-ı lāṭīfini tercüme eyledim* (12, 13) diyerek eserini kaç baptan oluşturduğunu açıkça söylemiştir.

Ayrıca müellif, eserinin içeriğinden bahsederken Hz. Muhammed'in 'evlat silsilesi'ni yazdığını da belirtmiştir:

Ḥż. Ḥˇāce-i kāyināt be ravża-i nûr-ı Muḥammed'ül-Muṣṭafā (sav.) ḥażretleriniŋ silsile-yi evlād-ı evlādı, ḫānedān-ı nübüvvet Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ḥażretleriniŋ ve Ḥż. ʿAli el-Murteżā (r.a.) ve (kv.) ḥażretleriniŋ evlādları her ne mikdārdır taḥrīr u taḳrīr eyledim (4b)

Ancak kitabın sonunda böyle bir bölüm bulunmamaktadır. Hadikatü's-Süeda'nın sonunda yer alan *İzhār-ı Tevellüd-i E'imme ve Gayrihi Radiyallahü Anhüm* (H 483-486) başlıklı bölümde Hz. Muhammed'in 'evlat silsilesi' yer almaktadır. Anlaşılan müellif, Hadika'dan bu kısmı da kitabına almıştır. Ancak elde bulunan nüsha belki de bir başka müstensih nüshasından istinsah edilmiş olma ihtimalinden dolayı (eldeki nüshada müellif nüshasından istinsah edildiğine dair bir kayıt yoktur) eserin sonunda böyle bir eksiklikten söz edilebilir. Zaten yukarıdaki üç fihristte verilen bap sayısındaki tutarsızlıklar da bu konuyu açıklamaya yeterli görünmektedir.

1.3.2. Hadikatü's-Süedâ ve Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın Bap İçeriklerinin Karşılaştırılması

Tuhfetü'ş-Şüheda telif edilirken müellif Fuzulî'nin Hadikatü's-Süeda'sını esas almış ancak bu eserin birebir olarak dil içi çevirisini yapmakla yetinmemiştir. Müellif Hadika'da bulunan bazı kısımları eserine almayı tercih etmeyip bunları çıkarmıştır. Çıkarmaların yanı sıra müellif, Hadika'da bulunmayan bir çok 'olay, konu, anekdot, hikaye, ayet, hadis'lerden oluşan eklemeleri de eserine dahil etmiştir. Aşağıda Tuhfe'deki genişletmeler, Tuhfe'ye yapılan eklemeler ve Tuhfe'de bulunmayan kısımlar (Hadika'dan yapılan çıkartmalar) ayrı tablolar halinde gösterilmiştir.

1.3.2.1. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da Yapılan Genişletmeler

Tuhfe, Hadika'ya göre -Hadika'dan yapılan çıkarmalara rağmen- hacimli bir eserdir. Tuhfe'de yapılan genişletmeler aşağıda tablolaştırılmıştır. Tabloda orta sütunda olaylar ve konular verilmiştir. Bu sütunun solunda olayın veya konunun Hadika'da geçtiği bölüm ve sayfa sayısı ile açıklamalara yer verilmiş; sütunun solunda ise Tuhfe'de geçtiği bölüm ve sayfa sayısı ile açıklamalara yer verilmiştir.

HADİKATÜ'S-SÜEDA			Olaylar ve konular	TUHFETÜ'Ş-ŞÜHEDA		
s. no	**Bulunduğu Bölüm**	**Açıklama**		**s. no**	**Bulunduğu Bölüm**	**Açıklama**
HS 250	**Yedinci bâb** *Hz. Sultân-ı Kerbelâ'nın Medine'den Mekke'ye teveccüh etdigin beyân eder*	Burada konu, bir sayfada birer cümle ile anlatılır.	Muaviye-nin oğlu Yezid'i halife yapması	TŞ 103a-121a	**Yedinci bâb** *Muaviye'nin ve Yezid'in ahvâl-i hükümet-i nekbetini ve ceng-i cidâl-i melâneti ve mühmelâtını bildirir*	Hadika'da birer cümle ile anlatılan hususlar, Tuhfe'de ayrıntılı olaylarla 18 varakta yer almıştır ve müstakil bir bab oluşturmuştur
HS 251		Burada olaylar, 251-260 sayfaları arasındadır ve yedinci babın içindedir	Yezid'in Hz. Hüseyin'in biatı için Velid bin Utbe'ye mektup göndermesi	TŞ 121a-128b	**Sekizinci bâb** *Hz. İmâm-ı Hüseyin'e Yezid'in gönderdiği mektûb-ı menhûsını bildirir*	Olaylar, Tuhfe'de eklemelerle birlikte müstakil bir bâb oluşturmuştur
HS 261		Burada olaylar 261-269 sayfaları arasındadır ve yedinci babın içindedir	Hz. Hüseyin'in Kabe'ye gidişi	TŞ 128b-136b	**Dokuzuncu bâb** *Bu fasıl Hz. Kerbelâ, Kâbe-i Şerîf'e revân oldugını ayân ve beyân eder*	Olaylar, Tuhfe'de eklemelerle birlikte müstakil bir bâb oluşturmuştur. Hadika'daki yedinci bab, Tuhfe'de eklemelerle birlikte üç müstakil bab (7., 8., 9.) halindedir.
HS 478-	**Hâtime** *Muhadderât*	Burada olaylar, yalnızca 2	Hz. Hüseyin'i	TŞ 304a-	**On altıncı bâb**	Olaylar, Tuhfe'de

479	*-ı ehl-i beytün Şam'a gitdügin beyân İder*	sayfadan müteşekkildir	şehit edenlerin helaki	309b	*Hz. Sultân-ı Kerbelâ-yı cihân Hz. İmam-ı Hüseyin'i şehîd edenlerin helâki ayân ve beyân olunur*	eklemelerle birlikte müstakil bir bâb halindedir.

Tabloya bakıldığında; Hadika'daki yedinci bâbın Tuhfe'de üç bap olarak bölündüğü ve genişletildiği görülmektedir. Özellikle 'Muaviye'nin oğlunu halife yapması' konusu Hadika'da bir sayfada birer cümle ile anlatılırken Tuhfe'de bu konu 18 varakta genişletilerek anlatılmıştır. Daha önce müellifin Muaviye'ye olan tutumu ile ilgili yapılan değerlendirmeler de göz önünde bulundurulduğunda Tuhfe'de mezkûr konuya geniş yer ayrılması, müellifin Muaviye konusundaki hassasiyetini göz önüne sermektedir. Bunun yanı sıra Hadika'da *Hâtime* bölümünde 2 sayfada anlatılan olaylar, Tuhfe'de bir bap halinde 5 varakta anlatılmıştır. Müellif tarafından yapılan genişletmelerde yer alan konu, olay, ayet ve hadisler *Tuhfetü'ş-Şüheda'ya Yapılan Eklemeler* bölümünde ayrıntılı olarak verilmiştir.

1.3.2.2. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da Yapılan Eklemeler

Hadika'dan Tuhfe'ye yapılan genişletmelerin hangi olay, konu ve hadisler eklenerek yapıldığı bu bölümde ayrıntılı olarak verilmiştir. Bu eklemeler; bap başlıkları, olay, konu, hadisler olarak değerlendirilmiştir.

Tuhfe'ye yapılan eklemeler aşağıda tablo halinde sunulmuştur. Burada Tuhfe'ye yapılan eklemeler, Tuhfe'de 303b'ye kadar olan, Hadika ile ortak işlenen konulara yapılan eklemelerdir. Tablonun birinci sütununda bap başlıkları, olay, konu, hadisler tarafımızdan kısaltılarak verilmiş; ikinci sütunda söz konusu eklemenin Tuhfe'de hangi bölümde yer aldığı, üçüncü sütunda ise hangi sayfada yer aldığı gösterilmiştir.

Bâb Başlıkları, Olaylar, Konular, Hadisler[14]	**Bulunduğu**	**Sayfa**

[14] Buradaki olaylar, konular ve hadis metinleri tarafımızdan kısaltılarak verilmiştir. Tabloda dipnot verilmeyen hadisler (4, 6, 7, 8, 9, 10 numaralı hadisler) hakkında herhangi bir kaynağa ulaşılamamıştır. Esere

	Bölüm	**No**
Fihrist (19 bâbın başlıkları ve sayfa numaraları tablo şeklinde verilmiştir)	*Hazâ fihrist-i Tuḥfetü'ş-Şühedâ*	TŞ1b-2b
Hadis 1[15]: "Benimle Ali ikimiz bir nurdan yaratıldık."	**Birinci bâb** *Hz. Nebiyy-i Ekrem'in dünyâya kadem basdugı*	TŞ5b-6a
Hadis 2[16]: Miraç gecesi Peygamber'in kendisinden sonra Hz. Ali'nin halife olmasını istemesi		TŞ6a
Hadis 3[17]: Hz. Ali, Hasan ve Hüseyin'i sevenlere meleklerin tesbih, istiğfar etmesi (Ravi: Enes bin Mâlik)		TŞ6b
Hadis 4: Hz. Peygamber'in Hz. Ali'yi ihlâs-ı şerife benzetmesi (Ravi: Enes bin Mâlik)		TŞ6b
Hz. Ali'yi sevmeyen birinin Peygamber'in duası ile Hz. Ali'yi sevmesi olayı (Ravi: Ammar bin Yâsir)		TŞ7a
Hadis 5[18]: "Eğer dünyadaki cümle halk ittifakla Hz. Ali'yi sevselerdi, Hak Teala cehennemi yaratmazdı." (Ravi: İbn-i Abbas)		TŞ7b
Hadis 6: Hz. Ali'ye müvekkil olan meleklerin diğer meleklerden efdal olması (Ravi: Muhammed bin Ammar bin Sâbit)		TŞ7b
Hadis 7: Hak Teala'nın Cebrail'i yaratıp arş altında on sekiz bin yıl bıraktıktan sonra konuşması (Ravi: İbn-i Abbas) (Hadis,dört halifeyi sırayla işaret eder.)		TŞ8a
Hadis 8: "Her kimin sıdk u mürüvveti, hayası, sehası olmaya, ona cennet haramdır." (Ravi: İbn-i Abbas. Hadis, dört halifeyi işaret eder.)		TŞ8b
Hadis 9: Gökteki meleklerin Hz. Ebubekir, Ömer, Osman, Ali'yi sevenlere istiğfar etmesi (Ravi: Ebu Hureyre)		TŞ8b
Hadis 10: "Hanedan-ı Resule bir kimse tan eylese küfürden korku vardır." (Ravi: Fakih-i Ebu'l-Leys)		TŞ9a
Hadis 11[19]: Hz. Hüseyin cennet kapılarından bir kapıdır." (Ravi: Abdullah)		TŞ9a
Hayy kabilesine musallat olan bir ejderhanın Hz. Peygamber ile söyleşmesi üzerine Hayy kabilesinin müslüman olması olayı (Ravi: Amir ibn-i Abdullah)		TŞ9a-10b
Hz. Hamza avda iken av için kovaladığı tavşanın dile gelip Hz. Peygamber'e yapılan eziyeti haber vermesi (Hadika'da haberi, cariye-i Ubeyd-i Câ'dan verir, HS 91, ikinci bab)		TŞ15a

eklenen hadisler hakkında *Tuhfetü'ş-Şühedâ'ya Eklenen Hadisler ve Kaynakları* bölümünde ayrıntılı bilgi verilecektir.

[15] Ahmed bin Hanbel, Fezâilü'l-Sahâbe, C 2, s. 662

[16] Suyûtî, Tarihü'l-Hülefâ s. 64; akt. Badıllı 2011: 498

[17] Biharu'l-Envar c.39 s. 275

[18] Biharu'l-Envar c.39 s. 248

[19] Biharu'l-Envar c.35 s. 405

Hz. Peygamber'in vahiy doğrultusunda Hz. Hatice'ye yaklaşmaması ve Cebrail'in cennetten getirdiği yiyeceği Peygamber'in ve Hatice'nin yemesi sonucu Fatıma'ya hamile kalması	**Üçüncü bâb** *Resûl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem sav. hazretlerinin ciger-gûşesi Hz. Fâtımatü'z-Zehrâ'nın vefât-ı şerîfini ayân ve beyân eder.*	TŞ37b-38a
Hz. Hatice'nin Hz. Fatıma'nın yüzünün nuru ile geceleyin iğneye iplik geçmesi		TŞ38a
Hz. Peygamber'in Hz. Ali'ye Hz. Fatıma'nın üzerine evlenmesine izin vermemesi		TŞ38a-38b
Hz. Peygamber'in Hz. Hatice sağ iken tekrar evlenmemesi		TŞ38b
Hz. Ayşe'nin Hz. Peygamber'e Fatıma'yı öpmesi ile ilgili sorusu		TŞ39a
-*Ahvâl-i câriye* (Ayrı bir başlık altında anlatılmaktadır)		TŞ39a
-*Hz. Resûl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem'in sav. Hz. Fâtımatü'z-Zehrâ'nın evine geldiğidir.* (Hz. Peygamberin yiyecek bulmak için çölde bir Araba rastlaması ve devamındaki olayları anlatılır. Alt başlık halindedir)		TŞ49b-51b
Fatma bint-i Esed'in Hz. Ali'ye hamileyken puta tapmak istemesi üzerine Hz. Ali'nin karnını tekmelemesi (Ravi: Enes bin Mâlik)	**Dördüncü bâb** *Hz. Aliyyü'l-Murtezâ'nın vefâtın beyân eder.*	TŞ57b
Hz. Ali'nin nasıl Müslüman olduğu		TŞ60b
Cenk esnasında kafirin Hz. Ali'den kılıcını istemesi ve Hz. Ali'nin kılıcını vermesi		TŞ61a
Hz. Ali'nin kul olarak satılması		TŞ61a-62a
Hz. Ali'nin bir dilenciye istediğinden daha fazlasını vermesi		TŞ62a
Dört keşişin Hz. Ali'nin ilmini ölçmek için yönelttikleri sualler ve Hz. Ali'nin cevapları		TŞ62b-63a
Hz. Ömer'in Hz. Ali'ye, bir adama iftirada bulunan kadının durumunu teftiş ettirmesi		TŞ63b
Hz. Ömer zamanında iki başlı, dört kollu, iki ayaklı bir oğlana ne kadar miras düşer, sorusunu Hz. Ali'nin çözmesi		TŞ63b
Hz. Ali'nin hırsızlık yapan bir kadının elini kesmesi ve kadının pişman olması sonucu elini tekrar yerine koyması		TŞ64a
Hayber kalesinin fethi esnasında Hz. Ali'nin bir Yahudiyi tepesinden vurarak ikiye bölmesi		TŞ64b
Hz. Ali'nin Hayber kalesinin kapısını kendi başına koparması		TŞ65a
Bir keşişin deniz kenarındaki ibadethanesinde otururken gördükleri (bir akbabanın her gün gelip İbn-i Mülcem'in uzuvlarını kusması ve kuş gidince adamın tekrar bütün olması olayı) üzerine Müslüman olması (Ravi: Ebu'l-Kâsım)		TŞ77a-78a

Bir zehirli mendilin gönderilmesi olayı (Ravi: Abdülkerim Muhammed ibn-i Hemedânî) (Eksik bir anlatım)	**Beşinci bâb** *Hz. İmâm-ı Hasan'ın keyfiyyet-i ahvâl ü vefâtın beyân eder*	TŞ85a
Kadınların hilesi ile ilgili nasihat (Nasihat, iki ayet ve bir hadis ihtiva eder)		TŞ85a
Allah'ın, İsmail adlı meleğe "yaramaz avrat senden kuvvetlidir" sözü		TŞ85b
Hz. Musa'nın karısını Allah'a şikayeti, Allah'ın Musa'ya "eğri boynuzu doğrult" demesi		TŞ85b
Hz. Hasan'ın altmış kadınla evlilik yapması ve sık talak vermesi		TŞ86b
Hz. Peygamber'in sabah namazından sonra Hz. Fatıma'nın evine gelmesi, ashabın merak etmesi	**Altıncı bâb** *Hz. Sultân-ı Kerbelâ İmâm-ı Hüseyin hazretlerinin togdugı*	TŞ92a-92b
Hz. Ebubekir'in Hz. Peygamber'e Hz. Hüseyin ile ilgili sorusu		TŞ93a
Hz. Ali'nin Hz. Hüseyin'in doğumunu tebriğe gelen yüz yirmi dört bin meleğin sayısını konuştuğu dillerinden ayırması		TŞ94a
Cebrail'in Hz. Peygamber'den ümmetini ya da torunlarını seçmesini istemesi ve onun ümmetini seçmesi		TŞ96b
Hz. Fatıma'nın Hz. Hüseyin'e yaptığı gömleğin yakalarının Hz. Hüseyin'in boynunu yara yapması		TŞ97a
Hz. Ali seferde iken Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in bayramlık elbise istemesi ve Cebrâil'in getirdiği taşları Selmân'ın satmasıyla bayramlık yapılması (Kaynak: Uyûnu'r-Rızâ, Ravi: Hüseyin bin Ali)		TŞ98a-99b
Hz. Ali'nin Abdullah ibn-i Abbas'a kendilerini öldürdükleri zaman evlatlarının arasına fitne düşeceğini söylemesi (Kaynak: Şevâhidü'n-Nübüvve)		TŞ99b
Abdullah ibn-i Abbas'ın Hz. Ali'yi Hz. Peygamber'e şikayeti		TŞ100a
Şikayet üzerine Hz. Ali'nin Hz. Peygamber'e Hz. Fatıma'nın gördüğü rüyayı anlatması		TŞ100a
Hz. Peygamber'in Hz. Fatıma'nın rüyasını tabir etmesi		TŞ101a
Medine valisi Mervan'ın, Muaviye'nin oğlu Yezid'e biat etmeleri için gönderdiği mektubu halka okuyup biat istemesi	**Yedinci bâb** *Muaviye'nin ve Yezid'in ahvâl-i hükümet-i nekbetini ve ceng-i cidâl-i melâneti ve mühmelâtını bildirir*	TŞ104a
Hz. Ebubekr'in oğlu Abdurrrahman'ın Mervan'a karşı çıkıp Hz. Hüseyin'i halife kabul etmesi		TŞ104b
Hz. Aişe'nin Mervan'a Hz. Peygamber'in Mervan'ın babasına lanet okuduğunu söylemesi		TŞ105a
Mervan'ın Yezid'e biat etmeyen Ebubekr'in oğlu Abdurrahman'ı Muaviye'ye mektupla bildirmesi (Kaynak: Kenzü'l Garâib Ravi: İbn-i Kesîr)		TŞ105a
Muaviye'nin oğlu Yezid'e biat etmeleri için		TŞ105b

Medine'ye gitmesi		
Muaviye ile Hz. Hüseyin'in Medine'de görüşmeleri		TŞ106a
Muaviye'nin Kabe'ye gelişi ve Hz. Hüseyin'i, Muhammed Hanifi'yi, Abdullah bin Abbas'ı ve Abdullah bin Zübeyr'i sarayına davet etmesi		TŞ106a -106b
Amr bin Âs'ın saraya gelen dört kişiden Yezid'e biat istemesi		TŞ106b -107a
Hz. Hüseyin hariç birlikte gelen kişilerin biat için kağıda isim yazması		TŞ107b
Muaviye askerinin Hz. Hüseyin'e kılıç çekmesi üzerine Hz. Hüseyin'in niyazıyla zelzele olup Muaviye'nin tahtının yıkılması		TŞ108b -109b
Hz. Hüseyin'in Mekke'den Medine'ye giderken yolda Salât Hatun ile karşılaşması		TŞ109b -110b
Salât Hatun'un, Mugîre bin Şeybe ile cengi ve zaferi		TŞ110b -112a
Hz. Hüseyin'in Salât Hatun ve oğlu Muhammed ile birlikte Saba kalesine varması		TŞ112a -113b
Saba kalesinin askerinin Abdullah-ı Ziyâd ile cengi		TŞ113b
İbrahim bin Eşter'in Hz. Hüseyin'e yardıma gelmesi		TŞ114b
Salât Hatun'un Asker-i Yezid ile cengi esnasında Yezid'i yakalayıp Hz. Hüseyin'e göndermesi		TŞ115a
Salât Hatun'un vefatı, İbrahim bin Eşter'in hastalığı		TŞ115a
Hz. Hüseyin'in Yezid'in katline izin vermemesi		TŞ116a
Muaviye'nin oğlu Yezid'i bırakması için Hz. Hüseyin'e gönderdiği nâme		TŞ116b -117a
Hz. Hüseyin'in Yezid'i azad etmesi		TŞ117a
İbrahim bin Eşter Habeş'e gidince onu Hz. Hüseyin sanmaları		TŞ117a - 117b
Muaviye'nin Hz. Hüseyin'e yaptıklarından pişman olması ve Yezid'e vasiyeti		TŞ118a -120b
Yezid'in Muaviye'nin ölümü üzerine tahta geçip halka mal dağıtması, Mervan'ı azledip Velid bin Utbe'yi Medine'ye vali yapması		TŞ121a
Muaviye'nin Hz. Hasan'a Sıffin cenginde kendisinden sonra oğlunun halife olmayacağı sözünü vermesi	**Sekizinci bâb** *Hz. İmâm-ı Hüseyin'e Yezid'in gönderdiği mektûb-ı menhûsını bildirir*	TŞ123a
Abdullah ibn-i Zübeyr'in Yezid'e biat etmemek için Mekke'ye kaçması		TŞ124a
Şîş bin Rebî, Hicaz bin Cerve, Yezid bin Hâris, Yezid bin Revîm'in Hz. Hüseyin'e mektup yazmaları	**Dokuzuncu bâb** *Bu fasıl Hz. Kerbelâ, Kâbe-i Şerîf'e revân oldugını ayân ve beyân eder*	TŞ131a
Müslim bin Akil'in çocuklarını şehit eden Hâris'in	**Onuncu bâb**	TŞ163a

katli için, Abdullah-ı Ziyâd'ın Hâris'in cariyesine izin vermesi	*Müslim bin 'Akil'in Kûfe şehrine varup ne gûne hîle ile şehîd oldugın ayân ve beyân eder*	
Mekâtil ve Habeşli cariyenin Hâris'e yaptıkları işkenceler		TŞ163b -166a
Mekâtil ve Habeşli cariyenin Hâris'in ölümünden sonra evlenmesi, Hâris'in karısının vefatı		TŞ166a
Tirimmah bin Adiy'in Hz. Hüseyin'e kendisini yardım için Tay kabilesine götürmek istediğini söylemesi	**On birinci bâb** *Hz. İmâm-ı Hüseyin'in Kâbe-i Mükerreme'den Kerbelâ'ya geldügini ve nice ahvâllerini ayân ve beyân eder*	TŞ179b
Hz. Ali'nin Kerbela'da Hz. Hüseyin'le ilgili gördüğü rüyanın ayrıntıları		TŞ180a - 180b
Hz. Ali'nin Hz. Abbas'a, Hz. İsa'nın Kerbela'dan geçerken havarilerine ağlayarak Hz. Hüseyin'in burada şehit olacağını haber vermesi		TŞ180b
Hz. Hüseyin'in Kıbleden tarafa 19 adım adımlayıp kazmasıyla su çıkması	**On ikinci bâb** *Hz. İmâm-ı Hüseyin'in deşt-i Kerbelâ'ya ordu-yı hümâyûnunı beyân ve ayân eder*	TŞ186a
Şimr-i Zilcevş ile Ömer ibn-i Sad-ı Vakkas ile, Rey ve Taberistan şehirleri üzerine çekişmeleri		TŞ192b
Hürr bin Yezid'in Türk adında kulu ile Hz. Hüseyin safına geçmesi	**On üçüncü bâb** *Hz. İmâm-ı Hüseyin deşt-i Kerbelâ, leşker-i Yezid ile ceng eyledügidir*	TŞ198a
-*Hikayet-i Şehrebânû* (Şehrebanu'nun Hz. Hüseyin ile nasıl evlendiği anlatılır) (alt başlık halinde)		TŞ207a - 208b
Şehrebânû'nun Hz. Hüseyin'den, Yezid askeriyle savaşmak için izin istemesi		TŞ208b
Vâhib-i Kelbî'nin karısının Yezid askeriyle cengi ve Hz. Hüseyin yolunda ilk kadın şehid		TŞ211a
Kâsım bin Hasan'ın Yezid askeriyle konuşması, onlara "Müslümanlıktan hariçsiniz" demesi üzerine Harîcî dininin çıkması		TŞ229a
Zeynülâbidin'e bu ismin hangi olay üzerine verildiği	**On dördüncü bâb** *Hz. İmâm-ı Hüseyin-i Mazlûm hazretlerinin şehâdetin ayân ve beyân eder*	TŞ239b
Hz. Lokman'ın seferden dönerken bir oğlana aile fertlerini tek tek sorması (Hz. Hüseyin'in, kardeşi Hz. Abbas'ın şehit olmasından dolayı duyduğu üzüntü sonrasında anlatılır)		TŞ240a
Ali Ekber'in ruhunun göğe çıkarken konuşması		TŞ241b -242a
Cenk meydanına çıkmak isteyen 6 yaşındaki Zeynülâbidîn'i, halası Ümmü Gülsüm'ün durdurması		TŞ244b
Hz. Hüseyin'in Hızr-ı Sâkî'den su isteyip su vermemesi üzerine Hz. Hüseyin'in bedduasıyla helak olması		TŞ246a
Şimr-i Zilcevşen'in Hz. Hüseyin'in katli için Zer'at ibn-i Şerik'e emir vermesi, bu kişinin "ceddinden utanırım" diyerek emri reddetmesi		TŞ253b

Şimr-i Zilcevşen'in Hz. Hüseyin'in katli için Sinan bin Enes'e emir vermesi ve bu kişinin "ceddinden utanırım" diyerek emirden geri durması (Hadika'da bu kısım Sinan bin Enes'in Hz. Hüseyin'in katline teşebbüs etmek istediği şeklindedir)		TŞ254a
Hz. Hüseyin'in, göğsü üzerine basan Şimr-i Zilcevşen'e "Ben kimim" diye sorması (Burada Şimr, Hz. Hüseyin'e kim olduğunu bildiğini ancak kendisine köpek dediği için onu öldüreceğini söyler)		TŞ254b
Şimr'in Hz. Hüseyin'i yüzü üzerine yatırıp ensesinden bıçakla kestikçe yerin göğün feryada gelmesi ve gökden dokuz damla kanın damlaması		TŞ255b -256a
Sâdık adlı birinin rüyasında Hz. Hüseyin'i görüp ona niçin aşure günü şehid edildiğini sorması		TŞ256b
Bir kimsenin aşure günü Hz. Hüseyin için gözyaşı dökerse ona cehennemin haram olduğu		TŞ256b
Hz. Hüseyin'in şehid olduğu gün bir kuzgunun kanadını kana bulayıp Medine'ye uçması, burada Hz. Hüseyin'in Fatıma adındaki kızının kuzgunun ötmesini duyup hayra yormaması		TŞ256b
Hadis 12[20]: "Her kim aşure günü alim yüzüne baksa ona Cennet vacib ola." (Hadisin naklinden sonra müellif araya girerek Kerbela'da olan hadiselerle ilgili bir kıyaslama yapar)		TŞ257a
Hz. (ibn-i) Abbas'ın rüyasında Hz. Peygamber'i elinde bir şişe kanla görmesi, uyanınca Hz. Hüseyin'in şehadetinden haber vermesi		TŞ257a
Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra atının ağzı ve ayaklarıyla birçok Yezid askerini öldürmesi (Kaynak: İhyâ-yı Ulûm Ravi: Abdullah ibn-i Abbas)		TŞ257b
Hz. Hüseyin'in başının Abdullah-ı Ziyad'a götürülmesinden sonra oradaki bir Yahudi'nin üç bin altın karşılığında başı evinde bir gece misafir etmesi (Yahudi, Hz. Hüseyin'in başına hürmet eder. Başın konuşmasıyla Müslüman olur. O gece rüyasında Hz. Peygamber'i görür. Abdullah-ı Ziyad'a başı vermek istemez)		TŞ258a -259b
Muhammed ibn-i Abbas'ın rüyasında Hz. Peygamber'i görüp ona Kevser'den su vermemesi üzerine olan hadiseler (Burada Hz. Peygamber'in isteğiyle Muhammed ibn-i Abbas, zalim komşusunu (rüyada) öldürür. Sabah olunca halk, zalim kişiyi ölmüş görür)	**On beşinci bâb** *Hz. İmâm-ı cihân-ı Sultân-ı Kerbelâ Hüseyin-i Mazlûmun şehâdetinden sonra kerâmetin ayân ve beyân olunur.*	TŞ284b -285b
Bir Yahudi'nin Hz. Hüseyin'in başının dikildiği ağaç parçasını bin altın karşılığında alması (Bu ağaç		TŞ287b -288a

[20] Tarih-i Dımışk 49-366 https://islamqa.info/ar/answers/

parçasının küçük parçaları hastalara şifa olur. Yahudi Müslüman olur)		
Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'in çocukluk çağında kuvvetlerini ispatlamak için yazı yazmaları ve Hz. Ali'nin "kimin yazısının noktası fazla ise o kuvvetlidir" demesi (Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in yazdıkları yazının noktaları birbirine denk düşer)		TŞ291a
Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin çocukluk çağında kuvvetlerini ispatlamak için yazı yazmaları ve Cebrail'in cennetten getirdiği elmanın yukardan bırakmasıyla elmanın iki parçasının iki yazı üstüne düşmesi (Burada ve bir önceki notta Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in gönüllerinin kırılmaması için ikisinin de kuvvette eşit olduğu gösterilmiştir)		TŞ291b

Tuhfetü'ş-Şühedâ'da Bulunmayan Kısımlar bölümünde, Hadika'da ilgili bapta Hz. Ali'yi öven birçok hadisin Tuhfe'ye alınmadığı görülmüştü. Burada ise Hadika'dan alınmayan hadislerin yerine Hz. Ali ile ilgili başka hadislere yer verildiği görülmektedir. Yalnızca Hz. Ali ile ilgili hadislerin yanı sıra İslam'ın ilk dört halifesi olan Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'yi sevenlere meleklerin istiğfar etmesi, sevmeyenlere meleklerin lanet etmesi; Allah'ın Miraç'ta Hz. Muhammed'e sırayla Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali'nin halife olmasını istemesi gibi hadisler de eklenmiştir. Buradaki Hadika'da Hz. Ali ile ilgili bazı hadislerin çıkartılıp yerine İslam'ın ilk dört halifesi ile ilgili hadis eklemelerinin yapılması, 'Muaviye'nin oğlu Yezid'i halife yapması' Hadika'da bir sayfada anlatılırken Tuhfe'de bu olayın 18 varakta ayrıntılı olarak işlenmesi müellifin eserini ehl-i sünnet inancına ait öğeler katarak kurguladığının göstergeleridir.

Tuhfe'ye yapılan eklemeler arasında bazı olayların *ahvāl-i cāriye, Hz. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muhterem'in sav. Hz. Fatımatü'z-Zehra'nın evine geldigidir, Hikāyet-i Şehrebānū* biçiminde alt başlık halinde verildiği görülmektedir. Bu alt başlıklar da ana başlıklar gibi yazmada kırmızı mürekkeple yazılmıştır.

Yapılan eklemelerin bazılarında müellif, anekdotu hangi kaynaktan ya da raviden aldığını belirtmekte, böylelikle eserini oluştururken yalnızca Hadika'ya bağlı kalmayarak farklı eserlerden de yararlandığını göstermektedir.

1.3.2.3. Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın Sonuna Eklenen Baplar

Tuhfe ve Hadika'da ortak işlenmiş konular, 1b-303b sayfaları arasında yer almaktadır. Tuhfe'de 303b-344a arasında yer alan aşağıdaki olaylar, Hadika'da geçmez. Bu durum, Tuhfe müellifinin tasarrufunun bir sonucudur. Aşağıdaki tabloda Tuhfe'de devam eden bölümler yer almaktadır.

Hadikatü's-Süedâ'da bulunmayıp Tuhfetü'ş-Şühedâ'da 303b-344a arasında yer alan olaylar	**Bulunduğu Bâb**	**Sayfa No**
Şimr-i Zilcevşen'e cehennemde tabut içinde azab edilmesi, cehennem ehlinin Şimr-i Zilcevşen'in bet kokusundan feryad etmesi (Kaynak: Kitâb-ı Rızâviyye)	**On altıncı bâb** *Hz. Sultân-ı Kerbelâ-yı cihân Hz. İmam-ı Hüseyin'i şehîd edenlerin helâki ayân ve beyân olunur* (T 304a- 309b)	305b
Yezid'in Hz. Hüseyin'in başının Şiraz kalesine gideceğine dair kaleye müjdeci göndermesi, Şiraz kalesi şahı Hz. Alkame'nin elçiyi kovması üzerine Yezid'in bin askerle Hz. Alkame ile cenk edip mağlup olması		305b-306b
Yezid'in on bin asker gönderip Hz. Alkame'ye ikinci defa mağlup olması		306b
Yezid'in 'Amr bin 'Âs'ın komutasında yirmi bin askeri Alkame'ye göndermesi, Müseyyeb bin Muhammed bin Guzâ'î'nin iki bin müslüman askerle Hz. Alkame'ye yardımıyla Yezid'in üçüncü defa mağlup olması		306b-307a
Yezid'in Mervan bin Hakem'den Hz. Alkame'yi yenmesi için yardım istemesi, Mervan'ın halası Selîme'yi hile ile Alkame'yi yenmesi için Yezid'e göndermesi		307a
Selîme adlı kişinin Hz. Hüseyin'in muhiplerinden görünüp Şiraz kalesini hile ile alması, Hz. Alkame ve oğullarına eziyeti		307b-308a
Müseyyeb bin Muhammed bin Huzâ'î'nin üç bin askerle Hz. Alkame'yi kurtarmak için Selîme adlı kişi ile cenk etmesi sonucu Yezid'in dördüncü defa mağlubiyeti		308a-308b
Selîme'nin habercisi Muvaffak'ın burnu kulağı kesik halde Yezid'e gelip yenilgiyi bildirmesi, Yezid'in Mervan'ı çağırıp hesap sorması		308b-309b
Hz. Ali'nin Muhtar'a 'benim ve evladlarımın intikamını al' diyerek mektup göndermesi, Abdullah-ı Ziyad'ın bunu duyunca Muhtar'ı yaralayıp zindana göndermesi	**On yedinci bâb** *Yezîd-i pelîd deyü 'anîd aleyhi'l-la'ne'nin ne minval üzere helâk oldugı ayân ve beyân olunur* (309b-326a)	309b-3010a
Muhtar'ın kız kardeşi Safiyye'nin kocası Abdullah bin 'Amr'ın, Yezid'e bir mektupla Muhtar'ın		3010a

Abdullah-ı Ziyad tarafından hapsedildiğini ve bırakılması gerektiğini bildirmesi üzerine Muhtar'ın bırakılması		
Muhtar'ın Kabe'ye gelip Abdullah bin Zübeyr ile görüşmesi üzerine Yezid'in Müslim bin Utbe komutasında altı bin askere Medine'yi yağmalatması, altı bin müslümanın şehit edilmesi		310b
Müslim bin Utbe'nin ölmesi üzerine Hasîr bin Temîr'in serasker olup Kabe'de Abdullah bin Zübeyr ile cenk etmesi, Şam'dan gelen bir adamın Hasîr bin Temîr'e Yezid'in ölüm haberini vermesi		311a
Yezîd-i pelîd deyü sefîd aleyhi'l-la'nenin ne gûne helâk olduğunı ayân ve beyân eder		311b
Süheyl bin Mugîre'nin Basra beyini helak edip İmâm-ı Zeynelâbidin adına hutbe okutması üzerine Yezid'in gadaba gelip tahtından düşüp başını yarması, hastalıklarının artıp başyan ayağa vücudunun şişmesi		311b-313a
Yezid'in hizmetkarlarından birisinin Yezid'in karnında ve ağzında iki akrebin onu yediğini görmesi, akrebin adamla konuşması üzerine adamın korkup kaçması		313a
Yezid'in bakımı için günde kırk altına tayin edilen hizmetkarından, oğlu Muaviye'yi çağırıp kendisini Besnân dağına götürmesini istemesi, yolda giderken deve üzerinden düşüp ölmesi, oradaki bir köye gömülmesi		313a-313b
Oğul Muaviye'nin babası Yezid'in cesedinin Şam'a getirilmesini istemesi, mezarı açtıklarında yalnızca kıyafetlerinin bulunması, Şam'da kıyafetlerini defnetmeleri		313b
Hz. Peygamber'in Yezid'in babası Muaviye'ye Yezid'in kaç yıl hilafet edeceğini bildirmesi		314a
Muaviye'nin padişah olup hutbe okuduktan sonra 'padişahlık benim değildir, İmâm Zeynelâbidinindir' demesi, Mervan bin Hakem'in onun sözünü kesmesi		314b
Mervan bin Hakem'in oğul Muaviye'nin sâkîsine üç bin altın verip Muaviye'yi zehirletmesi		314b-315a
Abdullah-ı Ziyâd'ın Kûfe'den kaçıp Basra beyi Mes'ud bin 'Amr'ın yanına gitmesi, Basra halkı Abdullah-ı Ziyad'ı öldürmek isteyince Mes'ûd bin 'Amr'ın onu kaçırması, Basra halkının gadaplanıp Mes'ûd bin 'Amr'ı katletmesi		315a-315b
Hz. Muhtar'ın Hz. Hüseyin'in merkadine gelip intikam alacağını söylemesi		316a
Kûfe'de ehl-i imanın bir araya gelip Süleyman bin Surad'ı kendilerine baş seçmeleri, Basra'ya mektup göndermeleri		316a

Hz. Muhtar'ın Şiaya adam gönderip intikam için kendisinin baş seçildiğini iletmesi, Kûfe'nin ise Süleyman bin Surad'ı kendilerine baş seçtiklerini söylemesi		316b
Süleyman bin Surad'ın Hz. Hüseyin'in intikamını almak için adam toplaması, Muhtar'ın baş şeçilmediği için üzülüp onlara katılmaması		316b
Abdullah-ı Ziyad'ın Kûfe beyi Süleyman bin Surad'a az askerle çok askere karşı durulamayacağını belirten bir mektup yazması		317a
Süleyman Şah'ın (bin Surad) "Allah müminlerden canlarını ve mallarını kendilerine vereceği cennet karşılığında satın almıştır" (Tevbe 9/111) ayeti ile amel ettiğini içeren mektup yazması		317b
Muhtar'ın Kûfe'de zindana girmesi, Kûfe'nin ulularının Muhtar'ı Kûfe'de kalmamak şartıyla zindandan çıkarması		318a
Süleyman bin Surad ve askeri ile Şam askerinin Aynu'l-Verd denilen yere konmaları, Süleyman bin Surad'ın askerine, kendisi öldüğü zaman yerine Müseyyeb'i bey seçmelerini nasihat etmesi		318a-318b
Müseyyeb'in dört yüz atlı ile Mervan bin Hakem askerine doğru giderken bir Arabî kişiden; dört bin münafıkla önce Şerâhil'in, ardından bin adamla Hasîr bin Temîr'in ve en geriden Abdullah-ı Ziyad'ın geldiğini öğrenmesi		318b
Müseyyeb'in Şerâhil askerinden çok adam helak edip kendilerinden kimsenin şehit olmaması		319a
Süleyman bin Surad'ın üç bin yüz kişi ile yirmi bin askeri olan Hasîr bin Temîr'i mağlup etmesi, Süleyman bin Surad'ın şehadeti		319b
Meydana Müseyyeb'in girip şehit olması, ardından Rifâ'a'nın bey olup asker-i İslam'ın dört yüz yetmiş kişi kalarak Kûfe'ye geri dönmeleri		319b-320a
Kûfe beyliğine Abdullah bin Mûtî'nin getirilmesi, Muhtar'ın yirmi bin asker ile Kûfe'den çıkması, Abdullah bin Mûtî', İbrahim bin Eşter, Abdullah bin Hürr ve Hz. Muhtar'ın hamle eyleyip asker-i Yezid'in mağlup olması		320b
Şeys bin Rebî'nin Abdullah-ı Ziyad'a 'aman dilemesi'ni söyleyip Abdullah-ı Ziyad'ın reddetmesi, Abdullah-ı Ziyad'ın gece vakti kadın elbisesi giyerek kaçıp Ebû Mûsâ Eş'ârî'nin evine saklanması		321a
Kûfe halkının Hz. Muhtar'a biat edip Hz. Hüseyin'in intikamını almak için kılıç kuşanması		321a
Hz. Muhtar'ın asker-i Yezid'den adam tutup getirene mal bağışlayacağını vaat etmesi üzerine halkın adamları toplayıp getirmeye başlaması		321b

Hz. Muhtar'ın, Hz. Hüseyin'in yüzüğünü alan kişinin parmağını kesip sonra adamı asması, ardından yakması		322a
Basra beyi olan Abdullah-ı Ziyad'ın altmış bin askerle Hz. Muhtar ve İmâm-ı Hüseyin sevenleri ortadan kaldırmak için Kûfe'ye yola çıkması, Beyne'n-Nehrîn denilen yerde konması		322a
Hz. Muhtar'ın Abdullah-ı Ziyad'a karşı Kûfe'den altı bin adam toplayıp askerinin on sekiz bin kişiye ulaşması		322b
Abdullah-ı Ziyad'ın iki ay boyunca her gün Hz. Muhtar'a elçi gönderip barışmak istemesi, Hz. Muhtar'ın reddetmesi		322b
Abdullah-ı Ziyad'ın çocukluk zamanlarında Muhtar'la arasında bir güvercin yüzünden düşmanlık girdiğini, Muhtar'ın kendisinin göğsü üzerine çıkıp 'akıbet seni öldürürüm" demesi üzerine o günden beri Muhtar'dan korktuğunu söylemesi		323a
Hz. Muhtar'ın Yezid'in sancaktarına, cenk esnasında sancağı baş aşağı etmesi için adam göndermesi, sancaktarın kabul ederek sancağı baş aşağı etmesiyle asker-i Yezid'in bozulup kaçması		323a-323b
İbrahim bin Eşter'in Abdullah-ı Ziyad'ı tutup Hz. Muhtar'a getirmesi, Muhtar'ın Abdullah-ı Ziyad'ın başını kesip bu baş ile Hz. Hüseyin'in yüzüğünü oğlu Muhammed Hanefî'ye göndermesi		323b
Muhammed Hanefî'nin Muhtar'a 'güzel iş işlediğini ancak Ömer ibn-i Sad-ı Vakkas ile Şimr-i Zilcevşen'in başını kesip yollamadıkça işin tamam olmayacağını söyleyen bir mektup yollaması		324a
Hz. Muhtar'ın 'Urve adında bir cellada Ömer ibn-i Sad-ı Vakkas'ı tutup başını kesmesini emretmesi ve 'Urve'nin Ömer'in başını kesmesi		324b
Muhtar'ın kızının Ömer ibn-i Sad-ı Vakkas'tan olan oğlunun babasının öldürülmesi üzerine dedesi Muhtar'a gelmesi, Muhtar'ın torununa "Hz. Hüseyin şehit olduğunda gülerdin" diyerek 'Urve'ye oğlanın başını kestirmesi		324b
Muhtar'ın 'Urve'ye Şimr-i Zilcevşen'in başını kesmesi için emretmesi, 'Urve'nin Şimr'in evine gidip Şimr'i sorunca Kûfeli ve Şamlı olan iki karısından Kûfeli olanın "Şimr evde yok" deyip parmağıyla Şimr'i işaret etmesi üzerine 'Urve'nin Şimr'i tutup başını kesmesi		325a
Şimr'in başının kesildiği anda köpek olup havlayarak dışarı çıkıp her gün on-on iki yavru doğurması, kıyamete kadar bu halin devam edeceğinin rivayet edilmesi		325b

Muhtar'ın Şimr-i Zilcevşen'in ve Ömer ibn-i Sad-ı Vakkas ile oğlunun başlarını Muhammed Hanefî'ye göndermesi üzerine Muhammed Hanefî'nin şükür secdesi yapması		326a
Hadis 13[21]: Hz. Peygamber'in bir gün kuşluk namazını kıldıktan sonra gülerek Hz. Ali'ye; 'Cebrail'in Hak Teala'nın kıyamet gününde Hz. Fatıma'ya eyleyeceği ikramı bildirdiğini' söylemesi, hadisin ayrıntılı anlatımı (Ravi: Hz. Ali) -Kıyamet günü Hz. Fatıma mezardayken Hak Teala'nın mezarın yanında bir köşk halk etmesi, yakut ve zümrütten iki kubbe halk etmesi, Hamra adlı meleğe cenneti süslemesini emretmesi, Hamra'nın Hz. Fatıma'yı taht üstüne oturtması - Hz. Fatıma'nın taht üstünde babası Hz. Muhammed'in, annesi Haticetü'l Kübrâ'nın nerede olduğunu sorup onların Arasat'ta olduğunun söylenmesi - Hz. Fatıma'nın taht üstünde evlatlarının nerede olduğunu sorup Hz. Hasan'ın yeşil hulle Hz. Hüseyin'in kırmızı hulle giyerek gelmeleri, Hz. Hüseyin'in vücudunda yüz otuz yerde yaralarının belli olması, Hz. Fatıma'nın neden yeşil ve kırmızı giydiklerini sorması, Hz. Hasan'ın yeşilin zehrle, kırmızının kılıçla şehit olduklarına işaret olduğunu söylemesi - Hz. Fatıma'nın taht üstünde evlatları Rukayye, Sekîne ve Alî'lerin, gelini Şehrebânû'nun nerede olduğunu sorması ve ehl-i beytin orada hazır bulunması - Hz. Fatıma'nın taht üstünde Hz. Hüseyin için ölenlerin ve gözyaşı dökenlerin nerede olduğunu sorması ve bu kişilerin orada hazır bulunması - Hz. Fatıma'nın taht üstünde Hz. Hüseyin'e kendisinden sonra halinin nasıl olduğunu sorması ve Hz. Hüseyin'in hikayeyi bir bir anlatması - Hak Teala'nın emri ile yetmiş perdenin kaldırılıp cennet ve cehennemin ayan beyan görünmesi, 'Ya Muhammed, Rabbine yakın ol' nidası ile yukarıda sayılan tüm kişilerin çağrıya icabet etmesi - Hz. Fatıma'nın Hak Teala'dan evlatları için adalet istemesi üzerine Hak Teala'nın tekraren 'başka davacı var mı' diyerek sorması; Hz. Ali'nin, bütün peygamberlerin, Hz. Muhammed'in davacı olması - Hak Teala'nın emri ile Şimr-i Zilcevşen'in getirilmesi, Hak Teala'nın Şimr'e 'neden İmâm-ı Hüseyin'i öldürdün' sorusu üzerine Şimr'in Ömer-i	**On sekizinci bâb** *Hz. Fâtımatü'z-Zehrâ'nın rûz-ı mahşerde Yezid aleyhi'l-la'neden intikam aldugı ayân ve beyân olunur* (326a-341a)	326a-330a

[21] Bu hadisle ilgili herhangi bir kaynağa ulaşılamamıştır.

Sad-ı Vakkas'ın emrettiğini söylemesi, sıra ile Ömer-i Sad-ı Vakkas'ın, Abdullah-ı Ziyad'ın, Yezid'in getirilmesi, Hak Teala'nın cehennem ehlinin gıdasının Yezid ile olacağını söylemesi - Hak Teala'nın Hz. Hüseyin'e 'cennete girin' emri üzerine Hz. Hüseyin'in kendi için gözyaşı dökenlerin de cennete girmesini istediğini söylemesi ile birlikte cennete girmeleri		
Hadis 14[22]: Kıyamet günü Hz. Hüseyin'i şehit eden ve sebep olanların zincirlerle götürüleceği, önce Hz. Hüseyin'in bunların boynunu bir bir kesip bunların tekrar bütün olacağı; sıra ile Hz. Hasan, Hz. Ali, bütün âl-i Muhammed'in bunların boynunu kesip tekrar bütün olacakları, cehennemde bu azapla kalacakları (Ravi: Hz. Cafer-i Sâdık)		330a
Hadis 15[23]: Kerbela'da şehit olanlar için gözyaşı dökenlerin gözyaşlarının amel tartısında bütün ibadetlerinden daha ağır gelip cennete girecekleri (Ravi: Eimme-i ehl-i beyt)		330b
Şeyh Süheyl bin Abdullah'ın her aşure günü şehid olamadığına ağlaması üzerine Hz. Peygamber'in rüyasında ona gözyaşı dökdüğü için hadsiz sevap kazandığını müjdelemesi (Ravi: Şeyh Süheyl bin Abdullah)		330b
Hz. Zeynelâbidin'in Kerbela olayından sonra her vakit ağlamasının sorulması üzerine Yakup Peygamber'in kaybolan evladı için ağlamasından gözlerinin beyazladığını kendisinin ise kardeşleri ve babasının gözü önünde şehid olduğu için ağlamasına hayret edilmemesi gerektiğini söylemesi		331b
Allah'ın İbrahim Peygamber'e, Hz. Muhammed'in evladının Kerbela'da şehid olacağını söylemesi üzerine Hz. İbrahim'in gözyaşı dökmesi, Allah'ın bu gözyaşının sevabının kendi oğlunu kurban etmesinden daha büyük sevap olduğunu söylemesi		331b-332a
Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra Zühre adında birinin Kûfe içinde yüzü siyah, kendine lanet eden birine halinin neden böyle olduğunu sorması, adamın adının Ebu'l-Hanuk olduğunu söylemesi ve Kerbela'da Hz. Hüseyin'in başsız bedeninden uçkurunu çalmaya çalışırken başına gelen olayları anlatması (Ravi: Zühre Hazretleri)		332a-335b
Hz. Hüseyin'in mübarek başının Yezid'e götürüldüğünde orada bulunan Hz. Davud'un soyundan olan bir elçinin mübarek başı görüp		335b-336b

[22] Bu hadisle ilgili herhangi bir kaynağa ulaşılamamıştır.
[23] Allâme Seyyid İbn Tâvûs, El-Luhuf Ala Katle't-Tufûf, s. 12

müslüman olması (Ravi: İmam Zeynelâbidin)		
Hz. Hüseyin'in mübarek başı için Yezid'in sarayında cinnîlerin feryad figan etmesi üzerine Yezid'in korkup mübarek başı defnettirmesi		336b
Fatıma bin Safvan'ın Yezid'den beş bin altın karşılığında Hz. Hüseyin'in başını satın alıp hürmet etmesi üzerine rüyasında Hz. Fatıma'nın kendisine evinin ortasını kazınca üç küp Nişabûrî altın çıkacağını söylemesi		337b
-Hz. İmâm-ı cihân Hüseyin-i Mazlûmun mübârek ser-i pâki Mısıra gitdügin ayân ve beyân eder. (Hikâye-i ser-i Hüseyin)		338a-340b
Yezid'in Hz. Hüseyin'in mübarek başını Mısır'a göndermesi, muhibb-i hanedan bir kadının başı alıp temizleyip evinde saklaması, 83 yıl sonra başı Mısır beyinin defnedip başı saklayan kadını yedi parça deri ile ödüllendirmesi, kadının bu derileri Kabe'ye örtü yapılması için hibe etmesi		338a-339b
Mısır'da Kabe'ye örtü dikmek için büyük bir ev yapılması, üç yüz adamın üç yüz altmış gün kisve-i şerifi dokuyup sırma işlemeleri		340a
Mısır'da bazı kendini bilmez kişilerin Hz. Hüseyin'in mübarek başını ayaklarıyla yuvarlamaları üzerine bu kişilerin soyundan gelenlerin Allah'ın emri ile bir ayaklarının tomruk gibi şiş olması		340a
Ehl-i beyt Kûfe'den Şam'a gelirken Şimr'in adamlarından Edhem bin Cüd'â'nın Benefşe adında bir cariyenin göğsü üzerine elini uzatması, göğsünden bir akrep çıkıp kolunu sokup adamın kolunun kesilmesi		340b
Fuzulî'nin Hadika'yı oluştururken yararlandığı kitapların listesi (Burada 30 adet kitap adı zikredilmektedir)	**On dokuzuncu bâb** *Hz. Fuzûlînin ne şekil kitaplardan istihrac eyledügin ayân ve beyân eder* (341a-345b)	341a
-Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın içinde olan râvîlerin isimleri ayân ve beyân ber vech adı zikr olunur (Burada 39 ravi ismi vardır)		343b
Fihrist		345b

Hadika ve Tuhfe'de ortak ele alınan konular arasında olmayıp Tuhfe'nin sonuna yapılan yukarıda tabloda gösterilen eklemeler, Tuhfe'nin orijinal tarafını oluşturmaktadır. Tuhfe'deki 16, 17, 18. ve 19. baplar söz konusu eklemeleri muhteva etmektedir. 16. bapta Yezid'in Kerbela hadisesinden sonra Hz. Hüseyin'in başının Şiraz kalesine gideceğine dair

kaleye müjdeci göndermesi, Şiraz kalesi şahı Alkame'nin elçiyi kovması üzerine Yezid'in Alkame ile yaptığı savaşlar, Müseyyeb bin Muhammed bin Huzâî'nin bu savaşlarda Alkame'ye yardım etmesi ve sonunda Yezid'in mağlup olması ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. 17. bap Hz. Hüseyin'in intikamını almak için Muhtar es-Sakafî'nin kıyam etmesi, Medine'nin Müslim bin Utbe tarafından yağmalanması olayları ile başlamış; bu esnada Yezid'in nasıl helak olduğu ayrıntılı bir şekilde alt başlık halinde verilmiştir. Buradan sonra Muhtar es-Sakafî'nin kıyamı, tevvâbin hareketi, Hz. Hüseyin'in oğlu Muhammed bin Hanefiyye'nin Muhtar es-Sakafî'den Ömer ibn-i Sad-ı Vakkas ile Şimr-i Zilcevşen'in başlarını kesmesini istemesi, Muhtar es-Sakafî'nin bu başları keserek Muhammed bin Hanefiyye'ye göndermesi olayları ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir.

18. bapta Hz. Fatıma'nın mahşerde Yezid'den nasıl intikam alacağı, Cebrail'in Hz. Muhammed (as.)'e 'Hak Teâlâ'nın kıyamet gününde Hz. Fatıma'ya eyleyeceği ikramı bildirdiği' uzun bir hadis üzerinden kurgulanarak anlatılmıştır. Bu hadisten sonra Hz. Hüseyin'in şehadeti için gözyaşı dökmenin fazileti üzerinde durulmuştur. Son kısımda ise Hz. Hüseyin'in mübarek başının Mısır'a götürülmesi ve orada defn edilmesi alt başlık halinde anlatılmıştır.

19. bapta ise eserin oluşturulmasında yararlanılan kitap isimleri ve ravi isimleri liste halinde sıralanmıştır. Bu bölüm eserin kaynakçası görünümündedir.

Hadika ile Tuhfe'nin bap içerikleri açısından karşılaştırılması sonucunda Hadika'dan Tuhfe'ye alınmayan kısımların olduğu, Hadika'dan Tuhfe'ye genişletmelerin yapıldığı, Hadika ile Tuhfe'de ortak işlenen konularda Tuhfe'de eklemelerin yapıldığı ve Hadika'nın çevirisinin bitiminden sonra Tuhfe'ye 4 bap eklendiği görülmüştür. Müellifin yaptığı bu tasarruflarda eserini yeniden kurguladığı görülmektedir. Hadika'da eser bazı peygamberlerin çektiği belaların anlatılmasıyla başlarken Tuhfe müellifinin kurgusuna göre eser, Hz. Muhammed'in dünyaya gelmesi ile başlamaktadır. Tuhfe müellifinin eser kurgusu şu şekilde özetlenebilir:

Fihrist (1b-2b)

Giriş (3b-5b)

1. Hz. Muhammed'in doğumundan Hz. Hüseyin'in doğumuna kadar olan dönem:

Hz. Muhammed'in doğumu ve mucizeleri (1. bap)

Hz. Muhammed'in vefatı (2. bap)

Hz. Fatıma'nın doğumu ve vefatı (3. bap)

Hz. Ali'nin doğumu ve vefatı (4. bap)

Hz. Hasan'ın doğumu ve vefatı (5. bap)

2. Hz. Hüseyin'in doğumundan şehadetine kadar olan dönem:

Hz. Hüseyin'in doğumu (6. bap)

Muaviye'nin sağlığında oğlu Yezid'i kendi yerine halife ilan etmesi, Muaviye'nin ölümünden sonra Yezid'in tahta geçmesi (7. bap)

Yezid'in, biat etmesi için Hz. Hüseyin'e mektup göndermesi (8. bap)

Hz. Hüseyin'in Medine'den Mekke'ye yola çıkması (9. bap)

Hz. Hüseyin'in amcasının oğlu Müslim bin Akil'i Kufe'ye göndermesi, Müslim bin Akil'in Kufe'de yaşadığı olaylar, Müslim bin Akil'in ve iki oğlunun şeht edilmesi (10. bap)

Hz. Hüseyin'in Mekke'den Kerbela'ya gelmesi, yolculuk esnasında uğradığı konaklar ve buralarda yaşanılan hadiseler (11. bap)

Hz. Hüseyin'in Kerbela'ya ordusunu kurması (12. bap)

Hz. Hüseyin'in Kerbela'da Yezid ordusu ile savaşması (13. bap)

Hz. Hüseyin'in Kerbela'da Yezid ordusu tarafından şehit edilmesi (14. bap)

3. Hz. Hüseyin'i şehadetinden sonraki dönem:

Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra ortaya çıkan kerametler, Hz. Hüseyin'in ehl-i beytinin Şam'a götürülmesi (15. bap)

Hz. Hüseyin'i şehit edenlerin nasıl helak olduğu, Hz. Hüseyin'in intikamı için Şiraz kalesi şahı Alkame'nin Yezid ile savaşması, Müseyyeb bin Muhammed bin Huzâî'nin Alkame'ye yardım etmesi (16. bap)

Muhtar es-Sakafi'nin Hz. Hüseyin'in intikamını almak için kıyam etmesi, tevvabîn hareketi, Muhtar es-Sakafi'nin Abdullah bin Ziyad, Ömer bin Sad-ı Vakkas, Şimr-i Zilcevşen'in başını kesip Hz. Hüseyin'in oğlu Muhammed bin Hanefiyye'ye göndermesi; Yezid'in korkunç bir şekilde ölmesi, Yezid'in yerine geçen oğlu Muaviye'nin Mervan bin Hakem tarafından zehirlenerek öldürülmesi (17. bap)

Hz. Fatıma'nın mahşer gününde Yezid'den alacağı intikamı bildiren hadisin ayrıntılı tasviri, Hz. Hüseyin'in mübarek başının Mısır'a gönderildikten sonra bir kadının başı alıp evinde saklaması ve 83 yıl sonra Mısır beyinin başı defnetmesi (18. bap)

Kaynakça (19. bap)

Eserin oluşturulmasında yararlanılan kitapların listesi ve eserde yer alan ravilerin isimlerinin listesi

1.3.2.4. Tuhfetü'ş-Şühedâ'ya Eklenen Hadisler ve Kaynakları

Tuhfe müellifinin esere yaptığı eklemelerden biri de hadislerdir. Eserde, Hadika'da bulunmayan on beş adet hadis tespit edilmiştir. Burada hadisleri tespit ederken belirlediğimiz tek kıstas, metinde *'Resūl-i Ekrem (sav.) buyurur kim, Resūl-i Ekrem eydür kim, peyġamber ḥażretlerinden (sav.)'den rivāyet eyler kim, ḳāle'n-nebiyyi (sav.)*' biçimindeki kalıp sözlerdir. Metinde zikredilen kalıp sözlerin ardından gelen rivayetler hadis olarak kabul edilmiştir. Buradaki amaç; eklenen hadislerin sıhhat derecesini belirlemek ya da hadis olup olmadığını değerlendirmek değildir.

Aşağıda metinden tespit edilebilen hadisler numaralandırılarak -metinde geçtiği şekilde- verilmiştir. Kaynağı tespit edilebilenler ise hadisin hemen altında ulaşılabilen kaynak ismi ve hadisin Türkçesi ile birlikte sunulmuştur.

1.
Hadis Metni 5b.9-6a.6
Ḳāle'n-nebiyyi (sav.) "*Min nūri vāḥidin ḳablen yaḥliḳullāhu teʿālā Ādem (as.) erbeaʿti elfi ʿām felemmā ḥalaḳallāhi Ādeme rükni ẕālikennūr fī ṣulbihi felem yezel fī şey'in vāḥidin ḥattā fī ṣulb-i ʿAbdulmuṭṭalib fefi'n-nübüvveti ve fi'l ḥalaḳati*." "Benimle ʿAli ikimiz bir nūrdan yaradıldıḳ. Dört biŋ yıl Ādem (as.)'dan evvel yaratdı, Ādemiŋ ṣulbüne bıraḳdı tā ʿAbdu'l-muṭṭalib ṣulbüne gelinçe. Pes ʿAbdu'l-muṭṭalib ṣulbünden ayrıldı, Resūl-i Ekremde nübüvvet oldı, Ḥż. Şāh-ı ʿAliyyü'l-Murteżāda ḥilāfet-i velāyet oldı."

Kaynak Metin (Ahmed bin Hanbel, Fezâilü'l-Sahâbe, C 2, s. 662)
Türkçesi: Ben ve Ali, Adem yaratılmadan dört bin yıl önce Allah'ın iki eli arasında nurduk. Allah Adem'i bu nurun iki cüzünden yarattığında bir cüzü ben bir cüzü Ali'ydi.

2.
Hadis Metni 6a.6-6b.2
Resūl-i Ekrem (sav.) buyurur kim: "Ben miʿrāc gėçe-si evvelki gökden tā yedinci gökdek vardım, eyitdim: "Ey benim maʿbūdum ve maḳṣūdum olan Ḥż. Allāh! Senden dilerem**[-]**ki benden soŋra ḫalīfe ʿAli ola" dėdim. Dört yanımdan melāyikeler çaġırdılar. Eyitdi: "Yā Muḥammed, *iḳrā'*" yaʿnī "oḳu!". Ben eyitdim: "Ne oḳuyayım?" dėdim. Cebrā'īl geldi, eyitdi: "Bunu oḳu" dėdi. "*Ve mā teşā'ūn illā en yeşā'ullāhe rabbi'l-ʿālemīn.*"[24] Cebrā'īl eyitdi: "Yā Muḥammed, Ḥż. Allāh ʿAẕīmü'ş-şān diler kim senden ṣoŋra ḫalīfe Ḥż. Ebūbekr (ra.) ve daḥı andan ṣoŋra Ḥż. ʿÖmer (ra.) ve daḥı andan ṣoŋra Ḥż. ʿOs̱mān (ra.) ve daḥı andan ṣoŋra Ḥż. Şāḥ-ı ʿAliyyü'l-Murteżā (ra.) (kv.) (ra.) **[**ola**]**.

Kaynak Metin (Suyûtî, Tarihü'l-Hülefâ s. 64; akt. Badıllı 2011: 498)
Türkçesi: Ya Ali ben Allah'tan istedim ki seni hilafette tekaddüm ettirsin. Fakat Cenab-ı Allah bunu murad etmedi en evvel Ebu Bekir olacak diye bildirdi.

3.
Hadis Metni 6b.2-11
Enes bin Mālik (ra.) buyurur kim: "Resūl-i Ekrem (sav.) ḫażretleri buyurur kim Ḥż. ʿAliniŋ yüzi nūrundan yetmiş bin ferişte yaratmışdır. Ḥż. ʿAliyi ve Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin sevenler içün ḳıyāmetdek tesbīḥ ve istiġfār ėderler ve daḥı ʿAliyi ve Ḥasan ve Ḥüseyin sevmeyenler içün ḳıyāmetdek laʿnet ėderler. (la.) ve daḥı Ḥż. ʿAliyi ve Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin sevenleri ve sevenlere istiġfār u tesbīḥ u tehlīl **[**u**]** temcīd ėderler."

Kaynak Metin (Biharu'l-Envar c.39 s. 275)
Türkçesi: Allah, Ali bin Ebu Talib'in yüzünün nurundan yetmiş bin melek yarattı. Kıyamet günü ona ve onu sevenlere istiğfar ederler.

4.
Hadis Metni 6b.11-7a.3
Enes ḥażretlerinden rivāyet ėder. Resūl-i Ekrem eydür kim: "Yā ʿAli, sen iḫlās-ı şerīfe beŋzersin, bir kişi bir iḫlās oḳusa Ḳur'ān-ı ʿAẕīmü'ş-şān ḥatmėtmiş olur, iki kerre oḳusa Kur'ān s̱āliş oḳumuş olur veyā üc kerre oḳusa tamām Ḳur'ān ḥatmėtmiş olur. İmdi yā ʿAli, her kim seni diliyile sevse ümmetimüŋ s̱āliş s̱evābın bula, ve her kim seni diliyile ve ḳalbiyile ve bāḳī aʿżāsıyıla severse yā ʿAli, cemīʿan ümmetimçe sevāb bula."

Kaynak Metin
Kaynak bulunamamıştır.

5.
Hadis Metni 7b.1-7b.4
İbn-i ʿAbbās (ra.) rivāyet eyler kim: "Eger dünyā yüzinde cümle ḫalḳ ittifāḳ eyleyüp Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı sevüp ve muḥabbet eyleseler, Ḥaḳ Teʿālā hergiz cehennem ḫalḳ eylemeyeydi ve yaratmazdı."

Kaynak Metin (Biharu'l-Envar c.39 s. 248)
Türkçesi: Tüm insanlar Ali'yi sevselerdi, Allah cehennemi yaratmazdı.

6.
Hadis Metni 7b.4-9
Muḥammed bin ʿAmmār bin Ṣābit atasından rivāyet eyler kim: "Ḥż. ʿAliniŋ üzerine müvekkel olan ferişteler sā'ir ḫalḳın üzerine mü'vekkel olan ferişteлerden efḍaldir. Ḥż. Şāh-ı Velāyet ʿAliyyü'l-

[24] *Alemlerin rabbi olan Allah dilemeyince siz dileyemezsiniz. (Tekvir, 81/29)*

Murteżā ile olduḳlarından aslā anlar Ḥaḳ ḥużūrına günāhla varmazlar.”

Kaynak Metin
Kaynak bulunamamıştır.

7.
Hadis Metni 7b.9-8a.14
İbn-i ʿAbbās (ra.) rivāyet eyler kim Ḥż. Cebrāʿīl bir gün Resūl (as.) ḥażretlerinüŋ ḥużūrlarına eyitdi: “Yā Muḥammed ḳaçan beni Ḥaḳ Teʿālā yaratdı, on sekiz biŋ yıl ʿarş altında ḳodı ve baŋa eyitdi: “Yā Cebrā’īl ben kimem?” dėdi. Ben eyitdim: “Yā Rabbi, şol Ḫālıḳ u Rezzāk Kerīm Raḥīm olan Allāhsın. Öldüren, dirgüren, rızḳ vėren sensin” dėdim. Andan ṣoŋra yine ḳodı. On sekiz biŋ yıl daḥı durdum. Hiç ḥiṭāb ėtmedi. Andan ṣoŋra eyitdi: “Yā Cebrā’īl, ben kimem?” dėdi. Ben eyitdim: “Yā Rabbi, Ḫālıḳımsın, Rezzāḳımsın, Yaradan sensin, öldüren sensin” dėdim. “Gerçek söylersin” dėdi. Ben eyitdim: “Yā Rabbi, benden ṣoŋra bir kimesne yaratdıŋ**[-]**mı?” dėdim. “Öŋüŋe baḳ” dėdi. Baḳdım, bir nūr gördüm, ṣolunda ve öŋünde nūr gördüm. Ben eyitdim: “Ya Rabbi, bu ne nūrdur?” dėdim. Rabbim eyitdi: “Yā Cebrā’īl, seni bunuŋ**[-]**içün yaratdım ve cemīʿan ʿālemi bunuŋ**[-]**içün yaratdım” dėdi. "Cemīʿān ḥalḳdan efḍaldir, ism-i şerīfi Muḥammedü’l-Muṣṭafā (sav.)’dir” dėdi. “Bu ḳalan nūrlar nedir?” dėdim. Ol eyitdi: “Ṣaġında olan nūr Ḥż. Ebūbekr, ṣolunda olan nūr Ḥż. ʿÖmerdir, öŋüŋde olan nūr ʿOs̱māndır, ve ardındaki olan nūr Ḥż. Şāh-ı Velāyet ʿAlī ibn-i Ebū Ṭālibdir” dėdi. “Yā Cebrā’īl cemīʿān maḥlūḳātdan bunlar mükerremdir” dėdi. “Yā Cebrā’īl ḳaçan ḳıyāmet güni olsa benim kerāmetim, raḥmetim, iḥsānım bunlar içündür ve bunları seven içündür” dėdi.

Kaynak Metin
Kaynak bulunamamıştır.

8.
Hadis Metni 8a.15-8b.5
İbn-i ʿAbbās rivayet eyler. Ḥż. Resūl (as.): “Her kimüŋ ṣıdḳ u mürüvveti, ḥayāsı, seḥāsı olmaya, aŋa cennet ḥarāmdır” dėdi. “Ġayetile ben bu sözden mużṭaribü’l-ḥāl oldum. Rabbim baŋa eyitdi: “Ey Ḥabībim, Ḥż. Ebūbekr seven ṣādıḳ olur. ʿÖmeri seven mürüvvet ṣāḥibi olur. ʿOs̱mān seven ḥayā ṣāḥibi olur ve Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāyı seven cömerd olur bilā şekk velā şübhe.”

Kaynak Metin
Kaynak bulunamamıştır.

9.
Hadis Metni 8b.5-9a.1
Ebū Ḥureyre rivāyet eyler kim: “Evvel gökde seksān biŋ ferişteh eyle vardır. Melā’yike Ebūbekri ve ʿÖmer**[**i**]** sevenlere maġfiret ṭaleb ėder. İkinci gökde seksān biŋ ferişteh vardır. ʿOs̱mān ile Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāyı sevenlere maġfiret ṭaleb ėderler. Üçinci gökde seksān bin ferişteh vardır. Ebūbekrle ʿÖmer sevmeyenlere laʿnet ėderler. Dördinci gökde seksān bin ferişteh vardır. ʿOs̱mān ile Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāyı sevmeyenlere laʿnet ėderler. Beşinci gökde seksān biŋ ferişteh vardır. Ah aṣḥābım sevenlere maġfiret ṭaleb ėderler. Altıncı gökde seksān biŋ ferişteh vardır. Aṣḥābımı sevmeyenlere laʿnet ėderler. Yedinci gökde seksān biŋ ferişteh vardır. Ehl-i beytimi sevenlere maġfiret ṭaleb ėderler, sevmeyenlere laʾnet oḳurlar.”

Kaynak Metin
Kaynak bulunamamıştır.

10.
Hadis Metni 9a.1-4
Faḳīh Ebū’l-Leys̱ rivāyet ėder kim: “Ḥānedān-ı Resūle bir kimesne ṭaʿn eylese küfürden ḳorḳu vardır. Zirā Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleri taʿẓīm eyledigi şey’i taḥḳīr eyler, kāfir olur."

Kaynak Metin
Kaynak bulunamamıştır.

11.
Hadis Metni 9a.4-7
ʿAbdullāh (ra.) dėr: “Ḥż. Ḥüseyin (ra.) cennet ḳapularından bir ḳapudur. Her kim Ḥż. Ḥüseyin-i deşt-i Kerbelāyı sevmez cennet aŋa ḥarāmdır (la.)”

Kaynak Metin (Biharu'l-Envar c.35 s. 405)
Türkçesi: Hüseyin cennet kapılarından bir kapıdır. Kim Ona muhalefet ederse Cennetin rüzgarı ona haram olur.

12.
Hadis Metni 256b.14-257a.3
Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) buyurur kim: “Her kim ʿāşūre güni ʿālim yüzüne baḳsa Ḥaḳ Teʿālā cehennem**[i]** aŋa ḥaram eyleye ve her kim ʿāşūre güni ʿulemā meclisine varsa ḳıyāmet ʿaẕābın görmeye. Cennet aŋa vācib ola. İmdi her kim**[-]**ki ʿāşūre güni ġavġa eylese, Ḥaḳ Teʿālā aŋa ġażab eyler"

Kaynak Metin (Tarih-i Dımışk 49-366 https://islamqa.info/ar/answers/)
Türkçesi: Kim bir alimin yüzüne baksa onunla mutlu olur. Allah o nazardan ve mutluluktan bir melek yaratır ve o melek sahibi için kıyamet günü Allah’a istiğfar eder.

13.
Hadis Metni 326a.9-330a.4
Ḥż. Sulṭān-ı Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem (sav.), ʿAliyyü’l-Murteżā (ra.) ve (kv.) rivāyet eyler kim bir gün ḳuşluḳ namazını ḳıldıḳ. Resūl bizden yaŋa baḳup gülerek ferāhıla baḳdı. Ben eyitdim: “Yā Resūlallāh, ġāyetle ferāḥıŋız var, nedir aṣlı” dėdim. Eyitdi: “Yā ʿAlī, Cebrāyil-i Emīn geldi. Ḥaḳ Teʿālā:“ḳıyāmet güninde Ḥż. Fāṭımatü’z Zehrāya eyleyeçe-yiz ikrām**[ı]**” söyledi. Yā ʿAlī, ḳalḳ, Fāṭımatü’z-Zehrāya söyle-yelim” dėyüp elime yapışdı. Eve vardıḳ. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) mübārek aġzını açup buyurdı**[-]**kim: “Yā Fāṭıma yā ʿAlī! Ḳaçan ḳıyāmet güni ola, ḥalḳ maḥşer yėrine cemʿ olalar. Yā Fāṭıma sen**[-]**daḥı mezār içindeyken Ḥaḳ Teʿālā emr eyleye, mezārıŋ yanında bir köşk ḥalḳ eyleye. Eni uzunı yüz fersaḥ yer ola. Ḥaḳ Teʿālā emr ile iki ḳubbe yarada. Biri ḳırmız yāḳūtdan ve biri yeşil zümürrüdden ola. Eni uzunı yüz fersaḥ yer ola. İçlerinde bir nūrdan taḥt ola. Ol ḳubbeniŋ başında birer nūrdan ṭaş ola. Maġribden maşrıḳdek aydınlıġı tuta. Ḥaḳ Teʿālā cenet içinde Ḫamrā dėrler, cümle ḥūrīleriŋ başıdır ol cennet içinde ne**[-]**ḳadar ḥūrīler var ise, ol Ḫamrā dėdikleri ḥūrī**[ye]** Ḥaḳ Teʿālā emr eyleye: “Var cennete zīnet vėr” dėye. Baʿdehu Ḥaḳ Teʿālā emr eyleye, Ḥż. Fāṭıma mezārdan çıḳa, güneş bulutdan çıḳar gibi çıḳa. Ḥaḳ Teʿālā, Ḫamrāya eyide: “Yā Ḥamrā Fāṭımatü’z-Zehrāyı taḥt üstüne otur” dėye. Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā eyide kim: “Ḳanı babam Ḥż. Faḫr-i cihān Muḥammedü’l-Muṣṭafa (sav.) ve anam Ḥż. Ḫadīçetü’l-Kübrā” Eyideler kim: “Yā Fāṭıma, anlar ʿaraṣātda-dır” dėyeler. Ḳanı evlādlarım Ḥż. Ḥasanu’l-Müctebā ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin” dėye. Fi’l-ḥāl getüreler, Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu’r-rıżā yeşil ḥulle giymiş ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā ḳızıl ḥulle giymiş. Ḥż. Ḥüseyiniŋ vücūdında yüz otuz yerde yaraları belli ola. Ḳırmızı ḳan gibi misk ḳoḳusı gibi ola. Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā, Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu’r-rıżā**[yı]** ṣaġ dizine ala ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā ṣol dizinde ola. Ḥż. İmām-ı Ḥasan**[a]** eyide kim: “Oġul seniŋ niçün ḥulleŋ yeşildir ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḳızıldur?” Dėyeler kim: “Ey vālide-i ʿazīz, ben ẕehrle şehīd oldıġıma delāletdir ḳarındaşım Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm ḳılıçıla şehīd oldıġına delāletdir” dėye. Andan eyide kim: “Ḳanı Ruḳıyye ḳanı Sekīne ḳanı evlādlarım ʿAlīler” dėye. “Ḳanı gelinim derdmend belā-yı miḥnet çeken ehliŋ Şöhrebānū?” dėye. Ol sāʿat cümle ehl-i beyt-i muṭahharātı ḥāżır olalar. “Ya ḳanı oġlum içün ölenler ve oġlum içün aġlayup göz yaşını dökenler” dėye. Ol sāʿat cümle-sini ḥāżır ėdeler. Ol ḳubbelerin yanına ḥalḳ cemʿ ola**[-]**ki ḥesābını Allāh Teʿālā bilür. Eyide: “Oġul Ḥüseynim benden**[-]**ṣoŋra ḥāliŋ ne**[-]**şekil oldı” dėye. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm daḥı bir bir geçen ḥikāyet**[i]** taḳrīr eyleye. Er ʿavret**[e]** emr ola.ʿArşa yaḳın olalar. Yetmiş perde Allāh Teʿālā ḳaldıra. ʿArşın ṣaġ yanında cennet ola. Ṣol yanında cehennem ola. Ve cennetiŋ öŋünde bir sedd-i

ḥicāb, bir sedd-i ḥicāb dāḫı cehennem öŋünde ola. Allāh Teʿālā emr eyleye. Ol ḥicāblar ḳalḳa. Cennetiŋ ḥūrīleri ve ġılmānları ve vildānları, aġacları ve çiçekleri hep görüne. Ol maḥal ne**[-]**ḳadar feriştehler ins ü cin hep eşkāre ola. Dünyā**[**da**]** hep adın işitdigin şeyleri hep görüne ve cehennemiŋ zincīrleri ve ateşleri, yılanları ve ʿaḳrebleri, melekleri hep görüne. Bir münādī çaġıra: "Yā Muḥammed, Rabbiŋe yaḳın ol" dėye. Ve eyide kim: "Yā Muḥammed, ḳızın Fāṭımatü'z-Zehrāya ḥükm ėtmeyinçe bir ġayrı kimesneye ḥükm ėtmezim" dėye." Enes ibni Mālik rivāyet eyler kim Enes ibn-i Mālik**[**i**]** göndereler. "Var Ḥż. Fāṭımatü'z- Zehrāyı çaġırasın, gel-sin" dėye. Enes ibn-i Mālik varmazdan evvel ne**[-]**ḳadar ehl-i beyt-i muṭahharāt varsa bir maḫfe içinde geleler. Fe emmā iki dāne buraḳ ġāyetle güzel ola. Ḥż. İmām-ı Ḥasanve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bunlarıŋ yanlarında, melāyikeler ḳapuçılar gibi yürüyeler. Öŋlerinçe ne**[-]**ḳadar şehīd olmuş kimesne varsa nūrdan ḳılıçlar ṭaḳınup geleler. Maḫfeler ve ḳubbeler ki her birisiyçün başḳa başḳa geleler. Ehl-i İslām yaʿni Ḥż. İmām-ı Ḥasanu'l-Müctebā ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā içün merḥamet ėdenler ve anlarıŋ muṣībetine aġlayanlar ve tekbīr u tehlīl u tesbīḥler ėderek geleler. Ve ʿarşıŋ yanında buraḳlardan Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu'r-rıżā ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Şāh-ı şehīdāŋ-ı deşt-i Kerbelā ve anaları Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ḳubbeden ṭaşra çıḳmaḳ isteye. Bir nidā gele kim: "Yā Fāṭıma, sen ḳubbeden ṭaşra çıḳma, içeriden söyle" dėye. Andan Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehra eyide kim: "Yā Rabbi, sen Cebbār-ı ʿĀdil pādişāhsın. Benim evlādlarım içün ʿadl eyle" dėye. Ve yine eyideler kim: "Yā Fāṭıma, senden ġayrı daʿvācı var mıdır" dėye. Ḥż. ʿAlī ibn-i Ebī Ṭālib gele. "Dāḫı var mıdır" dėyeler. Cemīʿan peyġamberler geleler "ve dāḫı var mıdır" dėyeler. Ḥż. Ḫˇāce-i ʿālem Muḥammedü'l-Muṣṭafa (sav.) gele. Birden eyideler kim: "Yā Rabbi, sen Cebbār, ʿĀlim, ʿĀdil pādişāh-sın. Bize dād eyle" dėyeler. Ḥaḳ Teʿālā eyide: "Sizsiz daʿvācı?" dėye ve dėyeler kim: "Biziz" dėyeler. Yine ṭaraf-ı Ḥaḳdan emr oluna. "Getürüŋ Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn**[**ı**]** (la.) dėyeler, getüreler. Ḥaḳ Teʿālā eyide: "İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm**[**ı**]** niçün öldürdüŋ?" dėye. Şimr (al.) eyide: "'Ömer-i Saʿdıŋ (la.) emr**[**i**]** ile öldürdim" dėye. ʿÖmer-i Saʿd (al.)'yi getürdiler. ʿÖmer-i Saʿd (al.) eyide ki: "'Abdullāh-ı Ẕiyād (la.) emr**[**i**]** ile eyledim." dėye. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[**ı**]** getüreler. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād eyide kim: "Yezīd (12) (al.) emr**[**i**]** ile eyledim" dėye. Yezīd-i pelīd**[**i**]** (la.) getürdiler. Yezīde dėye kim: "Sen niçün bu maẓlūm**[**ı**]** şehīd eylediŋ?" dėye. Yezīd (la.) aṣlā söylemege mecāl ḳalmadı. Ol zamān Ḥaḳ Teʿālā emr eyleye. "Yā Mālik, cehennem ehliniŋ yār **[**u**]** ġıdāsı bunuŋ ile" dėye. Ol zamānYezīd-i melʿūn (al.) eyide kim: "Yā Rabbi, ben bu nefsle bu ḳadar ʿaẕāba niçe çekeyim" dėye. Ḥż. Allāh ʿAẓīmü'ş-şān ḥażretleri eyide kim: "Yā melʿūn, dünyā yüzünde ḳaçan Ḥż. Ḥüseyin-i Maẓlūm şehīd eylediŋ, ne**[-]**ḳadar canlı ḳısmından yaratdım ise cümle-siniŋ ḥāṭırını münke-sir eylediŋ. Ol sebebden" dėye. Cehenneme ol melʿūn münāfıḳları getürdiler, bu kez Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm**[**a**]** emr ola kim: "Cennete giriŋ" dėye. Ol zamān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ʿarşıŋ ayaġına yapışa, eyide kim: "Yā Rabbi, dedem Ḥż. Mefḫar-i mevcūdāt Şefīʿ-i rūz-ı ʿaraṣāt Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafa (sav.) kefīl olmuşdur kim dėmişdir kim: "Oġlum Ḥüseyin, sen ḳıyāmet güninde cennete ḳanıŋla girersin, seni sevüp aġlayanlar, göz yaşıyıla girir" dėdi. Ben niçe gireyim, anlar ṭaşrada dururlar. Ben ḳanım dökdümse anlar göz yaşın dökdüler" dėye. Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm cümle-sini alup cennete girdiler.

Kaynak Metin
Kaynak bulunamamıştır.

14.

Hadis Metni 330a.4-330b.4
Ḥż. İmām-ı Cāfer-i Ṣādıḳ peyġamber ḥażretlerinden (sav.)'den rivāyet eyler kim ḳıyāmet güninde Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ başı ola, ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[**i**]** şehīd ėdenleriŋ ve sebeb olanlar her kim var ise zinçīrlerle götüreler. İbtidā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ḥalḳ oluna. Eline ḳılıç ala. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm**[**a**]** ḳarşu duranları birer birer boynun uralar. Yine Allāh emriyile bütün olup dirile-ler. Tekrār Ḥż. İmām-ı Ḥasan boyunların ura, öle-ler. Yine dirile-ler. Tekrār ʿAliyyü'l-Murteżā ura, yine dirile-ler. Netīçe ne**[-]**ḳadar āl-i Muḥammed varsa bir kerre bu melʿūnlarıŋ boyunların uralar. Ṣoŋra zincīrlere gerüp cehenneme varınça vücūd-ı nā-pākleri ṭarṭaġan ola. Yine bütün ola. Bu ʿaẕābla cehenneme ḳoyalar. Muḥaldir cehennemiŋ yarı, ʿaẕābla ḳalalar.

Kaynak Metin Kaynak bulunamamıştır.
15. **Hadis Metni** 330b.4-8 E’imme-i ehl-i beytden rivāyet ėderler kim Kerbelāda şehīd olanlar içün bir kimesne gözinden yaş dökse Allāh ol yaşı bir gevher yapar. Ḳaçan terāzūya aʿmāli ṭarṭarlarken ol gevher**[i]** ḳoya-lar, cümle ʿibādet s̱evābına ġālib gelüp ol yaş sebebiyile cennete gire. **Kaynak Metin** (Allâme Seyyid İbn Tâvûs, El-Luhuf Ala Katle’t-Tufûf, s. 12) *Türkçesi:* Bizim muhabbetimize ağlayan veya yüz kişiyi ağlatan kimseyi cennete götürmeye biz kefiliz. Bizim musibetimize ağlayan ve elli kişiyi de ağlatan kimse, cennet ehlidir; kendi ağlayıp otuz kişiyi ağlatan kimse cennet ehli sayılır; kendi ağlayıp on kişiyi ağlatan kimse cennet ehli olacaktır; kendi ağlayıp sadece bir kişiyi ağlatan kimse cennet ehlidir; kendini ağlayanlara benzeten (her ne kadar gözünden yaş çıkmasa bile) kimseyi de Allah cennete götürecektir.

Eserde 18. bap, mahşer günü Hz. Fatıma'nın Yezid'den intikam alması ile ilgili hadis (13. hadis) üzerinden kurgulanmıştır. Bu bapta hadis ayrıntılı bir şekilde anlatılmaktadır. Bu hadisin kaynağı tespit edilememiştir.

Metinde tespit edilebilen on beş adet hadisten sekiz tanesi hakkında herhangi bir kaynağa ulaşılamamıştır. Eklenen hadislerden yedi tanesi ile ilgili ulaşılabilen kaynaklar, tabloda gösterilmiştir. Üç hadis Bihâru'l-Envar adlı eserde, bir hadis Ahmed bin Hanbel'in Fezâilü'l-Sahabe adlı eserinde, bir hadis Tarih-i Dımışk adlı eserde, bir hadis Suyutî'nin Tarihu'l-Hulefâ adlı eserinde (akt. Badıllı 2011: 498), bir hadis de İbn Tâvûs'un El-Luhuf Ala Katle’t-Tufûf adlı eserinde tespit edilmiştir.

1.3.2.5. Tuhfetü’ş-Şühedâ’da Bulunmayan Kısımlar

Bu bölümde çeviri esnasında Hadika'dan yapılan çıkartmalar bir başka deyişle Tuhfe'ye alınmayan kısımlar tespit edilerek tablo haline getirilmiştir. Tabloda ilk sütunda bu kısımlar bap başlıkları, olaylar, konular, hadisler başlığı altında sunulmuş; olay, konu ve hadisler tarafımızdan kısaltılarak verilmiştir. İkinci sütunda Tuhfe'ye alınmayan kısmın Hadika'da hangi bapta bulunduğu; üçüncü sütunda ise hangi sayfalarda yer aldığı verilmiştir. Tuhfetü’ş-Şühedâ’ya alınmayan kısımlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Bâb Başlıkları, Olaylar, Konular, Hadisler	**Bulunduğu Bölüm**	**Sayfa No**
Bazı peygamberlerin başına gelen belalar (Hadika'nın birinci babı Tuhfe'ye alınmamasına rağmen, Hadika'da bu babın farklı fasıllarında	**Birinci bâb** *Bazı enbiyâ-yı izâm ve rusûl-i kirâm sûret-i*	HS19-82

geçen üç anekdot, Tuhfe'nin ilerleyen bölümlerinde verilmiştir[25])	*ahvâllerindedür*	
Hz. Peygamberin Melekü'l-Mevt'e ölüm anında bir kimseye merhamet edip etmediğini sual etmesi	**İkinci bâb** *Hz. Resûlün Kûreyşden çekdügi belâları beyân ider.*	HS104
Hz. Peygamber'in Gadr-i Hum'da Hz. Ali için ettiği dualar	**Üçüncü bâb** *Hz. Seyyidü'l-Mürselînün keyfiyyet-i vefâtın beyân ider*	HS116-117
Hz. Peygamber'in vefat ettiği gün Azrail'in insan suretinde gelerek Fatıma'dan eve girmek için izin istemesi		132-133
Hz. Peygamber'in Hz. Fatıma'ya dünya ve ahiret kadınlarının en hayırlısı olduğu müjdesini vermesi (Ravi: Huzayfe-i Yemâni)	**Dördüncü bâb** *Fâtıma-i Zehrâ vefâtın beyân eder.*	HS147
Âl-i aba olayı (Ravi: Hz. Aişe)		HS148-149
Hz. Ali'nin Hz. Fatıma'ya Peygamber'in vefatına olan üzüntüsü ile ilgili tavsiyesi		HS162
İfrat-ı giryenin beş kimseye münhasır olması (Ravi: İmâm-ı Câfer-i Sâdık)		HS165
Hz. Fatıma'nın Müflih adındaki kölesi ile konuşması		HS165
Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye bütün herkesten daha kötü olan iki kişiyi açıklaması	**Beşinci bâb** *Hz. Murtazâ Alî vefâtın beyân eder.*	HS185
Hz. Ali'nin lakapları		HS187
Hz. Abbas'ın Hz. Peygamber'e "Hz. Ali'yi sever misin" sorusu (Kaynak: Firdevsü'l-Ahbâr Ravi: Muaz bin Cebel)		HS187
Hz. Ali ile ilgili üç hadis ve Hz. Ali'nin "arştan başka bana ne sorarsanız sorun" sözü (Kaynak: Kisâî [Tirmizî isnadıyla])		HS190
Hz. Ali'nin hilafeti sırasında beytü'l-mala girip altın ve gümüşe seslenmesi		HS192
Hadis: Allah'ın Hz. Ali'yi yeryüzünün halkından daha faziletli kılması (Kaynak: Şevâhidü'n-Nübüvve Ravi: Esmâ bint-i Umeyş [Hz. Fatıma'dan nakille])		HS192
Sıffin Harbi esnasında Hz. Ali'nin kerametiyle bir çeşme zahir olup askerin su içmesi ve buna		HS193

[25] 1. Anekdot: Hz. Hüseyin'in Ümmü Seleme'nin yanında bıraktığı 7 yaşındaki kızının kanlı bir karga görüp babasının şehadetini ferasetle anlaması (HS32 Birinci bâb Nuh as. faslı; TŞ262a-262b On beşinci bâb). 2. Anekdot: Allah'ın Hz. İbrahim'e Hz. Hüseyin'in şehadetine üzülmesinin oğlu İsmail'i kurban etmesinin sevabından daha fazla sevap olduğunu bildirmesi (HS42 Birinci bâb İbrahim as. faslı; TŞ331b On sekizinci bâb). 3. Anekdot: Şeyh Süheyl ibn-i Abdullah'ın her vakit Kerbela'da Hz. Hüseyin'e yardım etmediğine ve şehit olmadığına üzülüp ağlaması sonucu Hz. Peygamber'in onu rüyasında teselli etmesi (HS43 Birinci bâb İbrahim (as.) faslı; TŞ330b On sekizinci bâb).

şahit olan rahibin Müslüman olması		
Hâricîlerin ortaya çıkışı ve İbn-i Kevâke'yi kendilerine komutan seçmeleri		HS194
Kevâke ve akrabasından on kişi ve sekiz bin askerin rücu edip İslam ordusuna katılmaları		HS195
Hâricîlerin tekrar kendilerine komutan olarak Abdullah bin Vehbî'yi ve Karkûs bin Züheyr'i seçmeleri		HS195
Hz. Peygamber'in Hz. Ali'ye Marikîn yani Havâricle harp edeceğini ve emirlerinin Zü'ş-şedîd olacağını bildirmesi (Kaynak: Şevâhidü'n-Nübüvve)		HS195
Zü'l-huveysara adlı kişinin Hz. Peygamber'in ganimet malını taksimine itiraz etmesi ve Peygamber'in bu kişinin Hâricîlerden olacağını bildirmesi (Ravi: Ebu Saîd Hudrî)		HS196
Nehrevan yakınlarında bir rahibin Hz. Ali'nin kerametine şahit olup Müslüman olması		HS196-197
Cündüb bin Abdullah-ı Ezdî'nin Hz. Ali ile Nehrevan'ın ahvali üzerine muhaveresi		HS198
Nehrevan zaferi ve sonuçları		HS198-200
Hz. Ali'nin İbn-i Mülcem ile Kûfe'ye gönderdiği Nehrevan fetihnamesi		HS202
İbn-i Mülcem'in Hz. Ali'yi kılıçla yaralamasından sonra Ümmü Gülsüm'ün hapisteki İbn-i Mülcem'le konuşması		HS212
Hârun Reşid'in Hz. Ali'nin mezarını bulup imar ettirmesi		HS213
Hz. Hasan'ın İbn-i Zübeyr ile seferde birlikte iken gösterdiği keramet	**Altıncı bâb** *İmâm-ı Hasan Hazretleri ahvâlin beyân eder*	HS223
Hz. Hasan'ın baştan sîneye, Hz. Hüseyin'in sîneden ayağa kadar Hz. Peygamber'e benzemesi (Kaynak: Şevâhidü'n-Nübüvve)	**Yedinci bâb** *Hz. Sultân-ı Kerbelâ'nın Medine'den Mekke'ye teveccüh etdigin beyân eder*	HS245
Bir kölenin Hz. Hüseyin'in başına yanlışlıkla sıcak yemek dökmesi, Hz. Hüseyin'in öfkesini yenip köleyi azad etmesi		HS248
"Biliniz ki Allah ehl-i beytten kiri giderdi ve size pak kıldı" ayeti		HS249
Hz. Hüseyin'in ikinci menzilde Benî Haşim halkına mektup göndermesi	**Dokuzuncu bâb**[26] *Hz. İmâm-ı Hüseynin Mekke'den Kerbelâ'ya geldügin beyân ider*	HS312
Hz. Hüseyin'in savaş meydanına girmek için yaptığı hazırlıklar	**Onuncu bâb (İkinci fasl)** *Hz. Hüseyin ve*	HS416

[26] Hadika'nın sekizinci babı ile ilgili olarak Tuhfe'de bir çıkartma yapılmadığı görülmüştür.

Şimr'in Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra haremin bulunduğu çadıra yönelmesi ancak buna imkan bulamaması	*ehl-i beyt şehâdetin bildirür*	HS431
Şimr'in Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra Zeynülâbidîn'i öldürmek istemesi, Hamid ibn-i Müslim'in bunu engellemesi		HS431
Ehl-i beyt Şam'dan Medine'ye geldiğinde Ümmü Seleme'nin elindeki şişenin içinde bulunan Kerbela toprağının renginin kana dönmesi	**Hâtime** *Muhadderât-ı ehl-i beytün Şam'a gitdügin beyân İder.*	HS473
Şimr-i Zilcevşen'in Hz. Hüseyin'in elbiselerinden mücevherlerinden koparıp eritmek isterken mücevherin yok olması		HS479
-Mersiye-i İmâm-ı Hüseyin		HS480-482
-İzhâr-ı Tevellüd-i E'imme		HS483-486
*-Münâcât (*Burada Hadîkatü's-Süedâ bitmektedir)		HS486-489

Hadika'da bazı peygamberlerin başına gelen belaların anlatıldığı birinci bap, Tuhfe'ye dahil edilmemiştir. Ancak buna rağmen Hadika'da birinci bâbın farklı fasıllarında geçen üç anekdot, Tuhfe'de ilerleyen bölümlerde yer almaktadır. Hadika'da Hz. Ali'nin vefatının anlatıldığı beşinci bapta Hz. Ali'nin övüldüğü hadislerden bazılarının Tuhfe'ye alınmadığı görülmüştür. Hadika'nın sonunda yer alan, *Mersiye-i İmām-ı Hüseyin* ve *Münācāt* başlıklı manzumeler ile *İzhār-ı Tevellüd-i E'imme* başlıklı bölüm de Tuhfe'ye alınmayan kısımlar arasındadır.

2. DİL İNCELEMESİ

2.1. Yazım Özellikleri

İncelediğimiz metnin elde bulunan eksiksiz tek nüshası harekesiz yazılmıştır. Ancak nüshada okuma zorluğu oluşturabilecek gerek Türkçe gerek Arapça gerekse de Farsça kelimeler zaman zaman harekelenmiştir. Hareke ile yazılan kelimeler bir bölüm halinde aşağıda verilmiştir.

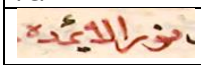
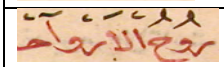
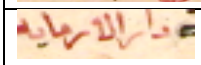
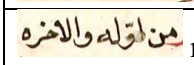
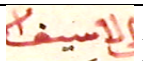
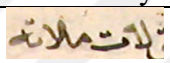
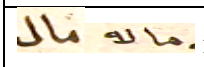
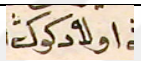
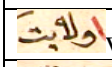
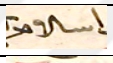
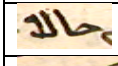
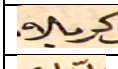
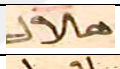
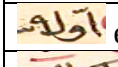
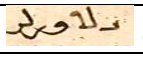
Metin, 346 varaklık hacimli bir eserdir. Metnin söz varlığı da bu oranda zenginlik arz etmektedir. Bir kelime bazen aynı sayfada hatta aynı satırda bile farklı şekillerde yazılabilmektedir. Bunun yanı sıra metinde harflerin yazımında da değişiklikler yapılarak farklı sesler yansıtılmaya çalışıldığı tespit edilmiştir. Çengelli kef harfi, çengelli lamellif harfi olarak adlandırdığımız bu harfler kelime içinde geçtiği yere göre farklı sesleri işaretlediği düşünülmektedir. Konuyla ilgili örnekler ileride verilecektir.

2.1.1. Ünlülerin Yazımı

Metinde ünlülerin yazımında çengelli lamelif biçiminde adlandırdığımız lamelif harfinin farklı bir formu kulanılmıştır. Alınma kelimelerde orijinal yazımda olmayan ünlüler, metinde gösterilmiştir. Ünlülerin yazımında ayrıca hareke, elif-i maksure, med işareti ile asar ve çeker işareti de kullanılmıştır.

2.1.1.1. Çengelli Lamelif Harfi ve İşaretlediği Sesler

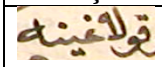
Metinde, lamelif harfi farklı bir kullanımla karşımıza çıkmaktadır. Bu kullanım, *lamelif* harfindeki *elifin* üst kısmında sola doğru yapılan kulakçık şeklindedir ve *güzel he* harfinin sonda yazılış biçimini hatırlatır. Bu yazılış biçimi, işaretin *elif* ile *güzel he* arası bir ses yani /a/-/e/ arası bir ses olma ihtimalini düşündürtmektedir. Ancak harfin yazımı yazmanın tümünde tutarlılık göstermediği için bu harf, metinde bazen /a/ sesini bazen de /e/ sesiyle okunmuştur. Metinde bu işaret hem Arapça/Farsça kelimelerde hem de Türkçe kelimelerde kullanılmıştır.

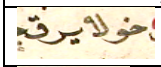
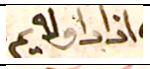
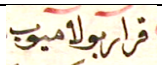
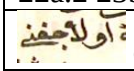
Arapça/Farsça kelimelerde	
/e/	
 Nūru'l-**E**immede 20b.4	 İbnü'l-**E**şdaḳı 140b.15
 Rūḥu'l-**E**rvāḥ 137b.1	 gāfil**e**n 18a.14
 Dāru'l-**e**rmā 123b.15	
/a/	
 Ravzatü'l-**A**hbābda 29a.3	 lā ilāhe ill**a**llah 12a.3
/ā/	
 fi'd-dünyā ve'l **ā**ḫira 23a.4	 l**ā** taḳnatü 3b.11
 min evvele ve'l-**ā**hira 76b.5	 l**ā** seyfe 17a.9
 Nüsḫa-i Ẕel**ā**zilü'r-Rıżāda 11b.9	 l**ā**cerem 17b.2
 el **ā**n 21a.6	 l**ā**yıḳ-sez**ā** 15a.14
 al**ā**n tal**ā**n 145b.7	 l**ā**t melāta 14b.1
 m**ā**l**ā**m**ā**l olsa 238a.6	 evl**ā**dınuŋ 29b.3
 vel**ā**yet 232b.11	 isl**ā**m 24b.10
 ḥ**ā**l**ā** 31a.6 244b.11 274b.6	 i'l**ā**m 20a.12
 Kerbel**ā** 268a.2	 hel**ā**k 9b.15
 evvel**ā** 281b.9	 dil**ā**verler 72a.5
 me'kūl**ā**t 47b.5	

Aşağıdaki örnekte ise üzerine ötre konan çengelli lamelif işareti /ū/ sesini işaretlemektedir:

 ḫayrun leke mine'l-**ū**lā 26a.3

Türkçe kelimelerde çengelli lamelif harfinin hangi sesi işaretlediğini tespit edebilmek için bu işaretin Arapça/Farsça kelimelerde işaretlediği ses değeri göz önünde bulundurularak bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Aşağıdaki bazı örneklerde çengelli lamelif işaretinin üzerine med konulmuş; bazıları ise medsiz yazılmıştır.

Türkçe kelime ve eklerde	
 ḳul**a**ğına 9b.13	 ḳul**a**vuzlayam 60a.11
 ḳul**a**ḳlarında 42a.13	

 ḳula**ğ**ında 42a.14, 15	
 ḫavla**y**araḳ 325b.8	 nūrla**n**ıŋ 44b.8
 bula**y**ım 30b.3	 az̲ād ola**y**ım 32a.13
 ola**n** 7b.6 8a.9 18b.12 21b.6 22a.2 23b.8 141a.1...	 ḳarār bula**m**ayup 69a.4
 ola**c**ağını 163a.6	

2.1.1.2. Alınma Kelimelerde Orijinal Yazımda Olmayan Ünlünün Gösterilmesi

Metinde bazı alınma kelimelerde Arapça, Farsça söyleyişte var olan ancak orijinal yazılışlarında gösterilmeyen ünlüler metinde gösterilmiştir. Bu kelimeler bir nevî yazımda Türkçeleşmişlerdir. Aşağıda bu duruma örnek olan kelimeler verilmiştir:

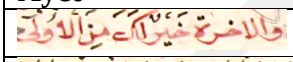
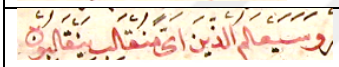
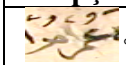
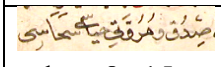
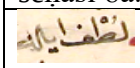
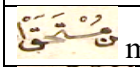
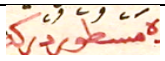
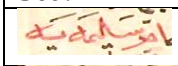
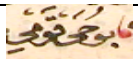
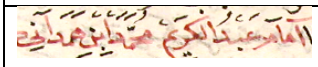
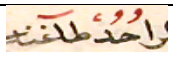
Far. bahādır بهادر 'yiğit'	bahād**ı**rligimi بهادیرلکیمی 61b.9
Far. birāder برادر 'kardeş'	b**ü**rād**e**r بُرادَر 36a.15
Ar. ġāfil غافل 'gaflette olan'	ġāf**i**l غافیل 53a.2
Far. gül کل 'gül'	g**ü**lleri کوللری 27b.7
Ar. muḳābil مقابل 'karşı karşıya gelme' 18a.10	muḳāb**i**l مقابیل 214b.3, 204b.2, 205a.13, 221b.7…
Ar. muḳārin 'birlikte' مقارن	muġār**i**n مغارین 20a.3; muḳārin مقارین 26b.8, 36a.2, 225a.9
Ar. mülāzım ملازم 'muhafız, görevli' 284a.2	mülāz**ı**m ملازیم 28b.6, 100b.12
Ar. muvaḫḫiş موحش 'dehşete düşüren'	muvaḫḫ**i**ş موخیش 26b.4
Far. büzürg بزرک 'büyük'	püzr**ü**k پزروك 229b.10
Far. şüküfte شکفته ' açılmış çiçek'	şük**ü**fte شکوفته 232b.9
Far. usture استره ' keskin bıçak'	ust**u**ra اوستوره 165a.2
Ar. ümmet امّت 'topluluk'	**ü**mmetiyüz اومتیوز 183a.15
Far. üstād استاد 'üstat, sanatkar'	**ü**stāt اوستاة 163a.14; **ü**stādım اوستادم 165b.1; **ü**stādlar اوستادلر 339b.15
Ar. ẓālim ظالم 'zalim'	ẓāl**i**m ظالیم 238b.10
Ar. zuḳāḳ زقاق 'sokak'	ṣo**ḳ**aḳ صوقاق 149a.6; ṣo**ḳ**aḳa صوقاقه 149a.5; ṣo**ḳ**aḳlarda صوقاقلرده 338a.12; ṣo**ḳ**aḳları سوقاقلری 143b.1
Ar. zümürrüd زمرّد 'zümrüt' 90a.13, 92b.14, 326b.8	zümürr**ü**de زمرّوده 90a.4

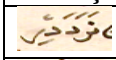
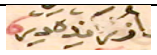
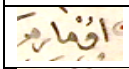
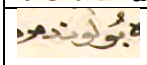
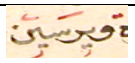
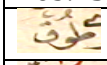
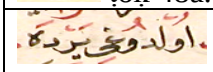
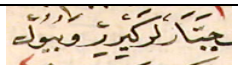
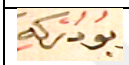
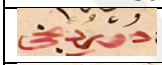
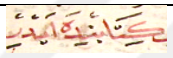
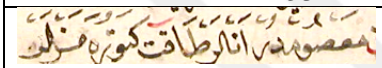
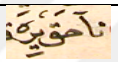
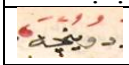
2.1.1.3. Ünlüler İçin Kullanılan Diğer İşaretler

Metinde ünlü harfleri göstermek için çengelli lamelif olarak adlandırıdğımız harf, hareke (üstün, esre, ötre, asar, çeker), elif-i maksūre ve med işareti de kullanılmıştır. Metinde ayrıca ayn harfinin özel kullanımı tespit edilmiş olup bu durum aşağıda alt başlık halinde incelenecektir.

2.1.1.3.1. Hareke

Metin harekeli olmamasına rağmen okumanın kolaylaşması amacıyla bazı durumlarda hareke kullanma yoluna gidilmiştir. Metinde hareke; bazı alınma kelimelerin ve Arapça yazılan kısımlar (ayet, hadis, bazı özel isimler) ile bazı Türkçe kelimelerde kullanılmıştır. Harekenin ek almış Türkçe kelimelerde kullanılması; metinde bazı eklerin (bildirme eki, geniş zaman eki) dudak uyumuna uyup uymadığının belirlenmesi hususunda önem arz etmektedir. Harekenin kullanıldığı bazı kelime ve kelime grupları, metnin geneline örnek teşkil etmesi açısından aşağıda verilmiştir:

Ayet	
 ve'l-āḫiretü ḫayrun leke mine'l-ūlā (Duha.93/4 26a.3)	
 Veseya'lemullezīne **[**ẓalemū**]** eyye münḳalibin yenḳalibūn (Şuarā 26/227 274a.7)	
Arapça/Farsça kelime ve kelime grupları	
 ömrüm 48a.10	 el-bābü'l-ḫāmis 4a.15
 ṣıdḳ u mürüvveti ḥayāsı seḫāsı 8a.15	 sünnet-i Resūldür 19a.11
 luṭfeyle 18b.13	 rivāyetdir ki 48a.9
 müsteḥaḳ 19a.14	 fermān-ı ilāhidir 45a.8
 seḫā mürüvvet 48b.10	 mestūrdur ki 45b.8
 eṣaḥḥu ṣaḥīḥ 49a.15	 bürāder 36a.15
Özel isimler	
 Ḥażret-i Muḥammed 50a.14	 'Abbāsıŋ 27b.13
 Ümmü Selīmeye 46a.7	 Ebū Ca'fer 13a.12
 Resūl-ü Ekreme 55b.12	 bu Ḥay ḳavmi 9b.15
 İmām 'Abdülkerīm Muḥammed ibn-i Hemedānī 85a.2	 Uḥud ṭāġına 18b.8

 ʿÖmeri'l-Fārūḳ 118b.2	 Ḥüseyindir 42a.15
 Ebū Ṭālibdir 8a.11	
Türkçe kelimeler ve ekler	
 neredедir 9b.5	 üzerindedir 46b.4
 umaram 19a.12	 bunu 46b.8
 bulundım 14a.3	 vėresin 47b.15
 ol 12b.14, 13a.3, 17a.7-9, 46b.13, 47a.14	 iẓhār ėder 55b.15
 ṭoḳ 48a.8	 olunur kim 62b.1
 oldugı yėrde 45b.12	 cabbārlar girir ve bunuŋ 62b.3
 budur ki 53a.10	 götürürem 80a.7
 dördünci 53b.2	 kitābında eydir 85a.2
 maʿṣūmdur anlar ṭāḳat getüremezler 49b.14	 nāḥāḳ yėre 118b.15
 duyunça 54a.1	 olaçaḳdır 168a.2
 degilem 45a.6	

2.1.1.3.2. Elif-i Maksūre

Metinde elif-i maksure bulunan kelimeler aşağıda verilmiştir. Metinde *Muṣṭafā*, *Mücteba* ve *Murteżā* kelimeleri, elif-i maksurenin yanı sıra elif harfi ile de yazılmıştır.

Elif-i maksūre		**Hem elif-i maksūre hem elif ile**
Ḥadīçetü'l-Kübrā حديچه الكبرى 11b.5	Ṭūbā طوبى 46a.4	Muṣṭafā مصطفى 4a.1, 41a.10 مصطفا 126b.1
Yaḥyā يحيى 256a.13	ḥattā حتّى 28a.13	Mücteba مجتبا 60a.1, 94a.6; مجتبى 126a.1
Mūṣā موصى 279a.9	ʿİsā عيسى 180b.6	Murteżā مرتضى 180b.6; مرتضا 68b.1
teʿālā تعالى 287b.1		

2.1.1.3.3. Med İşareti

Metinde med işareti birkaç istisna dışında kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Med işareti Arapça ve Farsça kelimelerde uzun ünlüleri göstermek için kullanılmıştır: *bīçāre*

3b.4, günāhlar 3b.5, ḳıyāsdan 3b.5, deryā-yı günāha 3b.6, efkār-ı melālet 3b.8, selāmetle 3b.8, cenāb- Bārinıŋ 3b.9, hānedān-ı Resūle 3b.12, ġāyetile 4a.3, ebyātıla eş'ārıla 4a.5, istiḥrāc 4a.14, şāh-ı merdāŋ 4a.13, namāz ėtdikçe 20b.3, ādem 124a.15, bir pārça 38b.5. Metinde med işaretinin Türkçe kelimelerde ve eklerde de sıkça kullanılmış olması dikkat çekicidir. Metnin tümü incelenerek med işareti kullanılan kelimeler ve ekler tespit edilmiştir. Metnin elde bulunan tek nüshasında yalnızca med işaretinin kullanılması ile metinde Türkçe kelime ve eklerde uzun ünlülerin varlığına dair kesin bir hükme varılması doğru olmayacağı gibi aynı zamanda med işaretinin metinde özellikle aynı kelimelerde ısrarlı kullanımının da göz ardı edilmesinin doğru bir tutum olmayacağı düşünülmektedir. Bu sebeple metnin farklı bir nüshasının bulunması durumunda ya da dönemdaş bir yazmada tespit edilebilecek uzun ünlüler ile karşılaştırma yapmaya olanak sağlamak amacıyla metinden tespit edilen med işareti ile yazılmış Türkçe kelimelerden bazıları aşağıda tablo halinde verilecektir.

Kelimelerde	
a**ġa**ma اغآمه 161b.8; a**ġa**sınıŋ 163b.1	**ṣa**çlarımızı سآچلريكيزى 161a.7; **ṣa**çların 51b.5
an**a** انآ 54a.15 54b.1; an**a**dan 127b.12	**ṣa**rılup صآرلوپ 159b.7; **ṣa**rup 30b.5 40b.8
ar**a**da ارآده 123a.2; ar**a**sında 17b.8, 45b.11; ar**a**ya 134b.5, 148a.2; bu ar**a**dan 144b.10; bu ar**a**ya 16b.4, 140b.4	**ṣa**ġ صآغ 40b.2; **ṣa**g **ṣa**ġ 165b.3; **ṣa**ġa 156b.6; **ṣa**ġdır 38a.8, 123b.1; **ṣa**ġında 8a.9
ay**a**ġına ايآغينه 157b.6 , 160a.4; ay**a**ġıŋızı 157b.9; ay**a**ḳların 157b.7	t**a**ş تآش 162b.2; t**a**şlarla 13a.4
b**a**b**a** بآبآ 11b.9, 160b.3, 127b.13; bab**a**m 118a.13 153a.15; bab**a**ma 143b.11; bab**a**ŋ 126b.11, 127a.5, 157b.9; b**a**b**a**nıŋ 157b.9; b**a**b**a**sı 52b.8; b**a**b**a**sını 17b.15; pap**a**sı 142b.3	ṭopr**a**ḳ طوپرآ ق 181a.13
b**a**ġlayup بآغلايوپ 145b.4	ṣ**a**ndılar صآنديلر 142a.2, 7; ṣ**a**nup 45a.4 117b.12
b**a**ḳ بآق 19a.4, 54b.1; b**a**ḳa 46b.7; b**a**ḳalım 164b.7; b**a**ḳın 43a.9; b**a**ḳmaġa 43a.11; b**a**ḳup 43a.8	ṣ**a**rıḳ صآريق 142a.13
bard**a**ḳ باردآق 29b.11	seks**a**ŋ سكسآن 182a.3
b**a**ş gözi kesüp بآش 140a.5; b**a**ş ḳabaḳ yalın ayaḳ 34a.6; b**a**şdan başa 123b.8; b**a**şı ṭāli'li 156b.15; b**a**şı yarıḳ 51a.3; b**a**şın 123b.4; b**a**şına 145a.14; b**a**şında 156b.9; b**a**şların 122a.13; b**a**şlayup 54a.15; bellü b**a**şlısı 130b.6; cān b**a**ş terk ėdüp 130a.10; p**a**şladı 142b.15	v**a**r وآر 132b.1; v**a**rdı 141b.8; v**a**rdır 8b.9, 127b.15, 131a.1, 132a.1; v**a**rısa 20b.12, 127a.6

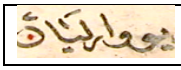
ç**a**ğırdı چآغیردی 51a.6; ç**a**ğırt 124a.7; ç**a**ğrışdılar 20a.15	y**a**nımda یآنیمده 141b.3; y**a**nına 54b.5; y**a**nında 40b.3, 43b.11, 147a.5; y**a**nından 152a.14
ḳ**a**dını قآدینی 161b.7; ḳ**a**dınım 157b.3	yapr**a**ġı یاپرآغی 47a.1
ḳ**a**ldılar قآلدیلر 44b.11; ḳ**a**lma 152b.15; ḳ**a**lmayup 8b.14; ḳ**a**lmış 155b.9; ḳ**a**lup 42a.5 57a.5; ḳ**a**lursam 155b.11	y**a**tdı یآتدی 27b.15; y**a**ṭduġı 164a.12, 164b.2; y**a**ṭırup 181a.14; y**a**tsu namāzını 38a.10; y**a**tup 54b.13
ḳ**a**n قآن 13b.6, 14a.6, 14b.15, 152a.5; ḳ**a**nı 17b.1	y**a**zdılar یآزدیلر 9b.1 46a.3; y**a**zılmış 46b.6; y**a**zdı 185b.2
ḳ**a**t ḳ**a**t قآت قآت 52a.14; ḳ**a**tında 38b.1	
ḳuş**a**ḳ قوشآق 44a.14	
Eklerde	
İsimden isim yapım eki: +d*a*ş	
ḳarınd**a**ş قریندآش 19a.1; ḳarınd**a**şı 127b.13; ḳarınd**a**şıŋ 126b.11, 127a.5, 127b.2; ḳarınd**a**şım 32b.7, 123a.12, 127b.14; ḳarınd**a**şımdır 156b.1; ḳarınd**a**şıydı 20a.4	yold**a**ş یولدآش 173a.3; yold**a**şım 164b.1
İsimden isim yapım eki: *a*çıḳ	
az**a**çıḳ ازآچیق 140b.2	
İsimden fiil yapım eki: +l*a*-, +l*a*n-	
aġl**a**dı اغلآدی 21a.6	nūrl**a**nıŋ نورلآنیک 44b.8
baṭl**a**dı باطلآدی 163b.2	
Fiilden fiil yapım eki: -m*a*	
başaram**a**m باشارامآم 118b.4	ḳom**a**m قومآم 160b.8
çıḳm**a**dı چیقمآدی 32b.11	olm**a**dı اولمآدی 160a.5, 9; olm**a**dıḳça 127b.3; olm**a**maḳ 43a.3; olm**a**yaydı 118a.9
durm**a**yup دورمآیوپ 136b.1	v**a**rma**y**ız وآرمآییز 40a.3
ḳaçm**a**sın قاچمآسین 177a.4	uym**a**yuz اویمآیوز 130a.8; uym**a**zızاویمازیزیز 130a.8; uym**a**zam 123a.1
ḳalm**a**dı قالمآدی 124a.15; ḳalm**a**mış 48a.8; ḳalm**a**sın 140a.9	
İsim fiil eki: -m*a*	
ḳırmızı olm**a**sı اوامآسی 57a.12	
Geniş zamanın olumsuzu: -m*a*z	
batm**a**zdı باتمآزدی 9a.13	çıḳm**a**z oldı چیقمآز 9a.10
bulunm**a**z ise بولونماز 128b.7	
Mastar eki: -m*a*k	
fal açm**a**ḳ اچمآق 168b.9	oturm**a**k اوتورمآق 135a.4
aġlam**a**ḳ اغلامآق 181b.3	
Zarf-fiil eki: r*a*k	
ṣorar**a**ḳ صورارآق 141b.13	
Geniş Zaman Ortacı: -*a*n	
baḳ**a**nıŋ باقآنیک 178b.9	um**a**nlar اومآنلره 126b.7
oḳuy**a**n اوقویآن 4a.9; oḳuy**a**na 154b.4	uy**a**nlara اویآنلره 122a.1; uymay**a**n 131b.4
ol**a**nlara اولآنلره 117b.13; ol**a**n 7b.6, 122a.10, 130b.12, 152a 7; olmay**a**nın 140b.5	
Gelecek zaman eki:-*a*cak	
aṣıl**a**çaḳ اصیلآچاق 160a.1	dur**a**çaḳsın دورآچاقسین 10b.3

ṣığın**a**cak صيغيناجاق 128b.7	
Geniş zaman eki: ***-ar***	
tut**a**rlar توتآرلر 155b.11	
İstek kipi	
teklik 1. kişi	
al**a**m الآم 163b.5	var**a**yım وارآييم 167a.10; varmāyım 30b.15
al**a**yım intiḳām الآييم 15b.15	ṣakl**a**n**a**yım صاقلآنآييم 143a.6
bul**a**yım بولآييم 30b.3	uġray**a**sın اوغرايآسين 160a.15
teklik 2. kişi	
tut**a**sın توتآسين 53a.14	
çokluk 1. kişi	
acıy**a**lım اجييآليم 10b.12	baḳ**a**lım باقآليم 136a.3
al**a**lım الآليم 147a.14	
çokluk 3. kişi	
ḳoy**a**lar قويآلر 168b.1	

Görüldüğü gibi Türkçe isim ve fiil köklerinin yanı sıra isimden isim yapım eki+*daş*, isimden isim yapım eki+*açıḳ*, isimden fiil yapım eki *+la, +lan,* fiilden fiil yapım eki-*ma*, isim fiil eki-*ma*, geniş zamanın olumsuzu -*maz*, mastar eki -*mak*, zarf-fiil eki -*rak*, geniş zaman ortacı -*an*, gelecek zaman eki -*acak*, geniş zaman eki -*ar*, istek kipi teklik 1. ve 2. kişi, çokluk 1. ve 3. kişi eklerinin ünlülerinde med işareti kullanılmıştır.

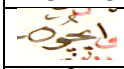
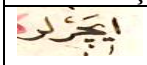
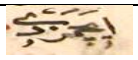
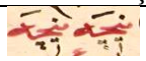
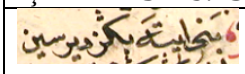
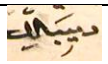
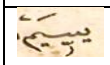
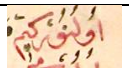
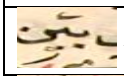
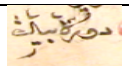
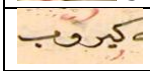
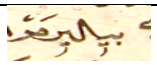
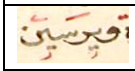
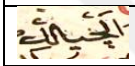
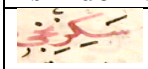
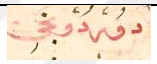
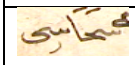
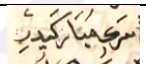
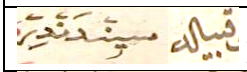
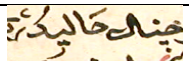
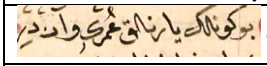
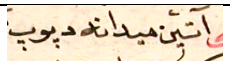
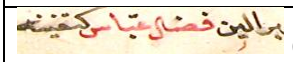
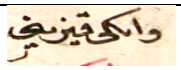
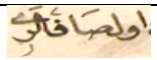
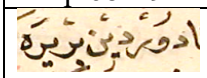
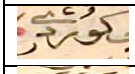
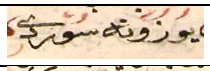
2.1.1.3.4. Asar ve Çeker İşareti

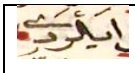
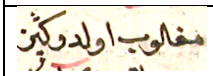
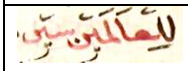
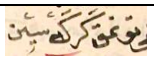
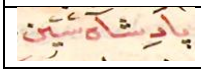
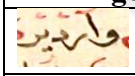
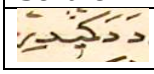
Metinde Türkçe kelimelerde med harfinin kullanımının yanı sıra asar ve çeker işaretlerinin de kullanıldığı görülmüştür. Asar işareti metinde yalnızca bir kelimete tespit edilebilmiştir:

 yuvarlay**a**n 340a.14

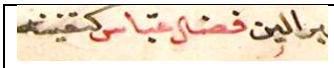
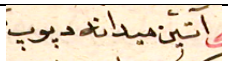
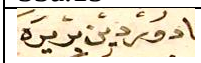
Bu kelimete asar işareti –An sıfat-fiil eki için kullanılmıştır. Metinde bu ek asar işareti ile bir kez yazılmasına rağmen çoğu kez med işareti ile yazılmıştır. Bu durumdan uzatılarak okunması gerektiği düşünülen sesin asar işaretinden çok med işareti ile gösteriminin tercih edildiği anlaşılmaktadır (*bkz. 2.1.1.3.3. Med işareti*).

Metinde çeker işareti ise birçok yerde kullanılmıştır. Metinden tespit edilebilen çeker işareti kullanılmış kelimeler aşağıda verilmiştir:

Kelimelerde	
 içün 45a.10	 ni**ç**e 109a.14 166a.8
 içerler 238a.4 **i**çemezdi 311b.15	 ni**ç**e ni**ç**e 138b.11
 be**n**i **i**te be**ŋ**zedirsin 255b.14	 di**b**elik 311b.15
 yiyem 37b.14	 olunur ki**m** 138b.11
 bin ‘binmek’ 106a.3	 dört bi**ŋ** 238a.15
 girüp 55a.15	 **b**ilirem 332b.12
 viresin 47b.15	
İsimden isim yapan ek -çi	
 elçilik 289a.9	
İsimden isim yapan ek -IncI	
 sekizinci 326a.6	 dördünci 343b.8
çokluk 1. kişi iyelik eki	
 şehẕādelerime 52a.4	
teklik 3. kişi iyelik eki	
 sehāsı 8a.15	 ser-**i** mübāregidir 258a.13
 kabilesindendir 10a.12	 çenk ḥālidür 311b.9
 ömri 106b.11	
Belirtme durumu eki	
 aṣḥābumı 8b.14	 atın meydāna depüp ‘atını’ 202b.5
 elin ‘elini’ 33a.15	 iki ḳızını 207b.10
 Nehrirevānı feṭḥ ėdüp 68a 9	 ol ṣāfları 251a.15
 dördin bir yere ‘dördini’ 86b.8	 be**n**i **i**te be**ŋ**zedirsin 255b.14
Vasıta durumu eki	
 yer yerin çaġırup 247a.6	
Görülen geçmiş zaman teklik 3. kişieki	
 gördi 50b.4	 yüzüne sürdi 91b.15
 yaġmadı 59a.12	 ṣaḥābe-i Resūlullahdandı 287a.15

 eylerdi 85b.5	 ölmedi 319a.4
 mecrūḥ eyledi 88a.3	
Görülen geçmiş zaman çokluk 2. kişi eki	
 maġlūb olduŋız 271b.6	
Ek fiilin teklik 2. kişisi	
 raḥmeten lil ʿālemīnsin 51a.6	 tutmaḳ gereksin 120b.3
 pādişāh-sın 329a.3	
İstek kipi teklik 2. kişi eki	
 viresin 47b.15	
Ek fiil geniş zaman bildirme eki	
 vardır 53a.10	
Soru eki mi	
 deden[-]midir 297b.1	

Yukarıdaki kelimelerden çeker işareti ile yazılan belirtme durumu ekinde farklı bir durum göze çarpmaktadır. İyelik ekinden sonra gelen belirtme durumu ekinin yazılmadığı aşağıdaki kelimelerde çeker işaretinin kullanılması, burada sesin uzatılarak okunması gerektiğinin gösterildiğini düşündürtmektedir.

 elin ‘elini’ 33a.15	 atın meydāna depüp ‘atını’ 202b.5
 dördin bir yere ‘dördini’ 86b.8	

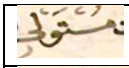
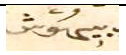
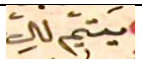
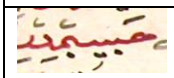
Ayrıca aşağıdaki örnekte fiile gelen görülen geçmiş zaman çokluk 2. kişi ekinin ünlüsü yazılmış ve çeker işareti ile uzatılarak okunması gerektiği gösterilmiş olabilir:

 maġlūb olduŋız 271b.6

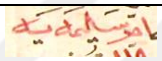
Burada *maġlūb olduŋız* biçiminde okunması mümkün olan kelime *olduŋīz* biçiminde de okunmaya müsaittir. Ayrıca görülen geçmiş zaman çokluk 2. kişi ekinin ve çokluk 2. kişi iyelik ekinin yazımına dair yapılan açıklamalar ile üç noktalı kef ڭ harfinin bazı

kelimelerde /y/ sesinin işaretlediği göz önünde bulundurulduğunda kelimeyi *olduyīz* biçiminde okumak mümkün görünmektedir.

Türkçe kelimelerin yanı sıra Arapça ve Farsça kelimelerde de uzun ünlüyü göstermek amacıyla çeker işareti kullanılmıştır:

 müstevlī 28a.3	 bīḫūş 47b.15
 Bilāl-i Ḥabeşī 33a.2	 yetīmlik 52a.4
 Ḥabībimdir 36a.3	 Şīʿaya 316a.15

Aşağıdaki örnekte ise kelimenin aslında bulunan /e/ sesi /ī/ sesine değişmiştir:

Ar. سلمه Seleme	 Ümmü Selīmeye 46a.7

2.1.2. Ünsüzlerin Yazımı

Metinde ünsüzlerin yazımında, bazı Türkçe kelimelerde ayn harfinin kullanıldığı görülmüştür. Çengelli kef harfi biçiminde adlandırdığımız harfin metinde birden fazla ünsüz harfi işaretlediği düşünülmektedir. Ayrıca ünsüzlerin yazımında tenvin, şedde ve hemze işaretleri de kullanılmıştır.

2.1.2.1. Türkçe Kelimelerde Ayn (ʿ) Harfinin Kullanımı

Metinde bazı Türkçe kelimelerde ön seste ve iç seste ayn harfinin kullanıldığı görülmüştür. Metinde yer alan aşağıdaki örnekte Türkçe bir kelime ön seste ayn (ع) harfiyle yazılmıştır. Eski Türkçe'de *ut* biçiminde olan kelime art ünlülüdür.

ud (yer) عود 'utanılacak şey' 240a.4

Metinde aşağıda verilen Türkçe kelimede de ön seste yine ayn harfi kullanılmıştır:

inanman عنانمان142b.8; **i**nandılar عناندیلر 142a.15

Ancak metinde *inan-* fiilinin elif harfi ile de yazıldığı görülmektedir. Dolayısıyla ayn harfinin söz konusu kelimede art ünlüyü işaretlediğinden bahsetmek mümkün görünmemektedir:

inanmaŋ انانمك 12a.4, 265a.12; **i**nanduġı ايناندوغى 82b.7…

Tulum (2011) "17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı" adlı kitabında ayn harfinin temsil ettiği ses değerini, Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nden (EÇS) verdiği örneklerle ayrıntılı olarak değerlendirmiş, EÇS'de /a/ sesi için ayn harfinin kullanıldığı örnekleri tespit etmiştir:

> Evliya'nın alıntı kelimelerde uzunluk değeri bulunmayan /a/ sesleri için başvurduğu yollardan birisi, ünsüz işaretlerini kullanmaktır; yazmalarda bu uygulamanın da önceki yüzyıllarda tek tük örnekleri bulunmaktadır:
> ا (Elif) yerine ع (ayn): عَبدال *abdal* (Men. ابدال *ebdāl*, آبدال *abdāl*); عشقر *aşḳar* (Men. اشقر *eşḳar*); عشقيا aşḳıyā (Men. اشقيا *eşḳıyā*); عژدر *ajder* (Men. اژدر *ejder*) (Tulum, 2011: 170)

Tulum, kendisini '*Eyyubi Garib'* olarak tanıtan bir meddahın 1145/1732 tarihinde yazıya geçirdiği *Beyrek* hikayesinin Türkçe'nin ses tarihini izlemek ve aydınlatmak bakımından önemli olduğunu belirtmektedir (2011: 189). Tulum, *Beyrek* hikayesinde kalın ünlüleri göstermek için kullanılan uygulamadan birinin ön seste ع (ayn) harfinin kullanılması olduğunu belirmektedir:

> عرمان orman (Men. اورمان orman); عنكروس Ungürüs (Men. انكروس Üngürüs) (s. 191)

17. ve 18. yüzyıllarda EÇS'den ve Beyrek hikayesinden yukarıda verilen örneklerde ayn (ع) harfinin bazı durumlarda kalın ünlüyü göstermek için belirleyici işaret olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Metnimiz de bu kullanım عود *ud (yerim setr oldu)* 240a.4 örneği ile tanıklanmaktadır.

Metinde ön seste kullanılan ayn harfli örneklerden başka iç seste de ayn harfinin kullanıldığı Türkçe bir kelime tespit edilmiştir. Eski Türkçe'de *taġay* biçiminde olan *dayı* kelimesinin metindeki yazılışı oldukça dikkat çekicidir:

dayı داعى 185a.3	dayıları داعيلرى 80a.15

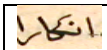
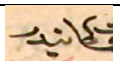
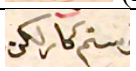
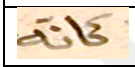
2.1.2.2. Kef Harfinin Yazımı ve İşaretlediği Sesler (/k/, /g/, /y/)

Metinde kef harfinin farklı bir kullanımı tespit edilmiştir. Bu kullanım kef harfinin keşidesine bir çengel eklenmek suretiyle oluşturulmuştur. Metinde bu harfin kullanıldığı kelimeler azımsanamayacak kadar fazladır. Ancak çengelli kef olarak adlandırabileceğimiz bu harfin ses değeri her kelimede aynı değildir. Metinde çengelli kef harfinin kullanıldığı

tüm kelimeler tespit edilerek tasnife tabi tutulmuş, bu tasnif sonrasında varılan sonuçlara aşağıda yer verilmiştir.

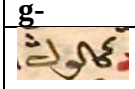
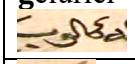
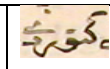
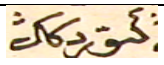
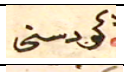
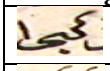
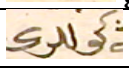
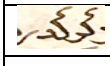
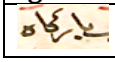
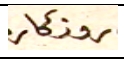
2.1.2.2.1. Çengelli kef = Ön damak /k/'si

Aşağıdaki alıntı kelimelerde uzun a (ā) önündeki /k/ sesi, çengelli kef harfi biçiminde yazılmış; buradaki okuma için okuyucu uyarılmıştır.

 in**k**ār 157a.2	 (mürüvvet) **k**ānıdır 70b.1
 nābe**k**ār 229b.3	 sitem**k**ārligin 33b.6
 ef**k**ār 3b.8	 **k**āġıd 103b.15 190b.4
 keennehu 11b.14	

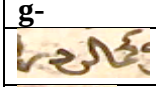
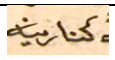
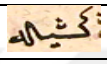
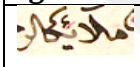
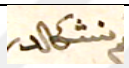
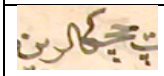
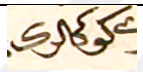
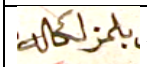
2.1.2.2.2. Çengelli kef = Ön damak /g/'si → (k>g)

Metinde /g/ sesi için genellikle kef ك harfi kullanılmıştır. Ancak metinde ön damak /g/'si için bazı durumlarda kef harfinin üzerine küçük bir çengel konulmak suretiyle farklı bir kef harfi kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu harfin kullanılması metin içinde tutarlılık göstermektedir. Aşağıdaki alıntı ve Türkçe kelimelerde günümüzde de ön damak /g/'si ile sesletilen kelimelerin metinde çengelli kef harfi ile yazılması, bu harf ile yazılan diğer kelimelerin okunuşu hakkında yol gösterici olmaktadır:

g-	
 gelüŋ 44b.7; **g**eldi 55a.12; **g**el 50a.6; **g**elürler 52b.2; **g**elen 60a.8; **g**elüp 237a.13	 **g**etürdi 19b.2; **g**etürdügin 290a.4
 gün 239b.15	 **g**övdesin 335a.7
 gibi 227a.4, 236b.11	 **g**ülleri 27b.7
 gerekdir 34a.9	
-g-	
 bār**g**āh 45b.13	 rüz**g**ār 236b.2

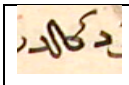
Yukarıda verilen ve günümüzde de /g/ ile sesletilen bu kelimelerde çengelli kef harfinin /g/ sesini gösterdiğini tespit ettikten sonra metinde çengelli kef harfinin

kullanıldığı diğer kelimeler aşağıda verilmiştir. Ancak bu kelimelerdeki çengelli kef harfinin /g/ sesini işaretlediğini kesin olarak söylenemez. Bu yüzden aşağıdaki kelimeler metinde /k/ ile okunmuş; burada ise çengelli kef harfinin metinde tespit edilen örnekleri aşağıda tereddüt belirtilerek gösterilmiştir:

g-	
 kimlerdir/**g**imlerdir 4a.15	 kenārına/**g**enārına 193a.13
 kendimi/**g**endimi 7a.12	 kin/**g**in 236b.6
 keleci/**g**eleci 169b.15	 kelle/**g**elle 236b.8
 keserem/**g**eserem 64a.3	 ketfine/**g**etfine 30a.13
 kimesne/**g**imesne 172b.3	 kişiyile/**g**işiyile 186a.10
-g-	
 melāyikeler/melayi**g**eler 6a.9 45b.11	 ne[-]şekildir/şe**g**ildir 31a.9; şekil/şe**g**il 229a.9
 çiçeklerin/çiçe**g**lerin 46a.1	 gökleri/gö**g**leri 60b.8
 eteklerin/ete**g**lerin 44a.2	 gerekdir/gere**g**dir 34a.9
 bilmezlikle/bilmezli**g**le 51a.12	

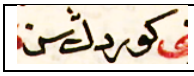
2.1.2.2.3. Çengelli kef = /y/ → (g>y)

Aşağıdaki örnekte çengelli kef harfi ile yazılan kelime metinde birçok defa ى harfi ile de yazılmıştır:

 de**y**ildir 241b.1	deyildim ديلدم 45a.5; deyil idi ديل ايدى 177a.2; deyiliz ديليز 83a.4, 299b.14; deyildir دَيِلْدِرْ 207b.7; deyil misin دَيِلْمِسِكْ 277b.8; dilken دل كن 33a.9

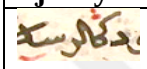
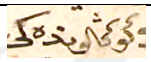
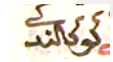
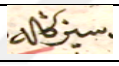
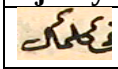
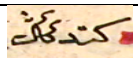
degil/deyil kelimesindeki bu yazım çengelli kef harfinin bazı durumlarda /y/ sesini işaretlediğini de düşündürtmektedir. Kelime metinde ى harfi ile yazıldığında /y/ ile, ك harfi ile yazıldığında /g/ ile okunmuştur.

Ayrıca aşağıda verilen örnek çengelli kef harfinin /y/ sesini de işaretlediğini gösteren açık bir delil niteliğinde olması bakımından dikkat çekicidir. Kelime metinde /y/ ile okunmuştur:

 gördüysen 117b.3

2.1.2.2.4. Çengelli kef = /y/ → (ŋ>ğ>y)

Yukarıda verilen k > g ve g > y değişimlerinden başka metinde çengelli kef harfinin nazal /ŋ/'nin bulunduğu kelimelerde de gösterilmiş olması dikkat çekicidir. Metinde ŋ>y değişimi olarak nitelendirilebilecek ses değişiminin çengelli kef harfiyle gösterilen örnekleri aşağıda verilmiştir:

-ŋ-> -y-	
 diŋlerse 4a.8 diŋleyen 4a.9	 göŋlündeki 7a.13 göŋli 9b.4 göŋlündeki 102a.10 göŋlünde 173a.12
 cemāliŋle 117b.4	 siziŋle 271a.6
-ŋ > -y	
 gelmeŋ 228a.6	 gitdügiŋ 228a.5

Çengelli kef harfi metinde *diŋle-* ve *göŋül* kelimelerinde; teklik 2. kişi ve iyelik ekinde gösterilmiştir. Metinde bu harf muhtemelen /ŋ/ > /ğ/ > /y/ değişimi neticesinde /y/ sesi için kullanılmıştır. Bu örneklerin hepsi ince sıradan ünlülerin bulunduğu kelimelerden oluşmaktadır.

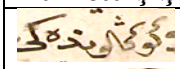
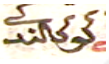
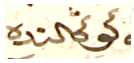
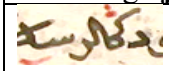
Yalnızca Arap harfli Osmanlı metinlerinde bu tür işaretlemelerin tespit edilmesi oldukça zor görünmektedir. Arap harfli Osmanlı metinlerinden tespit edilemeyen bazı ses değerlerinin Latin harfli çeviriyazılı metinlerden tespit edildiği bir gerçektir. Mertol Tulum (2011) *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı* adlı eserinde, Viguer'in (1790), Meddah Ali Efendi'nin ağzından XVIII. yüzyıl konuşma dilindeki, bugün yazıya aktarılmayan kimi ayrışma örneklerini verdiğini belirtmektedir (s.198). Aşağıda ayrışma başlığı altında verilen bu örnekler metnimizdeki örneklerle örtüşmektedir:

ñl > ñn > yn:

> s.175: diynèmèk (=diynemek ≠ dinlemek), s. 177: diynèyidji (= diyneyici ≠ dinleyici), s. 227: diynèmèyib (= diynemeyib ≠ dinlemeyip), s. 291: gueuynunè (=göynüne ≠ gönlüne), guieuynunu (= göynünü ≠ gönlünü) (Tulum 2011: 199).

Mertol Tulum, yukarıdaki ayrışma örnekleri genizsileşerek benzeşen iç ses ünsüzlerinin sonradan ayrışarak ilkinin genizsilikten uzaklaşması biçiminde ortaya çıkan bir gelişme olduğunu; Türkçede /ñ/ sesinin uğradığı türlü değişikliklerle ilgili olarak konuşma dilinde de yer bulmuş /ñ/ > /ğ/ = /y/ değişmesi [*değ(=y)işmek (<teñişmek), eğ(=y)irmek (< eñirmek);* bkz. Clauson, 1972, 113/a] ile Meninski'nin kaydettiği كيك *geyñ* 'geniş', كيكز *geyñz* 'geniz' örnekleri bu ayrışma örnekleri ile birlikte değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir (s. 199).

Konu ile ilgili yukarıda verilen değerlendirmelerden sonra şöyle bir tablo yapmak mümkün görünmektedir:

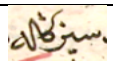
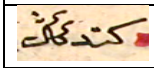
/ñ/ > /ğ/ = /y/ değişmesi	
Tuhfetü'ş-Şüheda 1696	**Viguer 1790**
 gö**ŋ**lündeki/gö**y**lündeki 7a.13; gö**ŋ**lündeki/gö**y**lündeki 102a.10; gö**ŋ**lünde/gö**y**lünde 173a.12; gö**ŋ**li/gö**y**li 9b.4	*s. 291: gueuynunè (=göynüne ≠ gönlüne), guieuynunu (=göynünü ≠ gönlünü).*
 di**ŋ**lerse/di**y**lerse 4a.8; di**ŋ**leyen/di**y**leyen 4a.9	*s.175: diynèmèk (=diynemek ≠ dinlemek), s. 177: diynèyidji (=diyneyici ≠ dinleyici), s. 227: diynèmèyib (=diynemeyib ≠ dinlemeyip)*

Sadettin Özçelik (1997), *Urfa Merkez Ağzı* adlı kitabında 'Sürekli Ünsüzler Arasındaki Değişmeler' başlığı altında ng>y değişmesi için şu verileri kaydetmektedir (s. 51-52):

> Bu değişme Urfa ağzının en karakteristik özelliklerinden birini gösterir. Eski Türkçe'den gelen ng ünsüzünün zaman içerisinde y<n<ng değişikliklerine uğraması sonucu ortaya çıkmıştır. Özellikle iyelik ikinci teklik ve çokluk kişiler için kesin bir değişmedir. Örnekleri: *göyním* "gönlüm" 34.50 < köngül, *soyra* 30.1 < songra.
>
> Teklik ve çokluk 2. kişi iyelik eklerinde bulunan ng ünsüzü, Urfa ağzında y olur. Aynı kişilerin iyelik kökenli kişi ekleri alan fiil çekimlerinde bu değişme görülür. Ünsüzlerden sonra ise uzun bir i ünlüsü ortaya çıkar: *ḳocay* "kocan" 33.75, *babay* "baban" 28.35, *başay* "başına" 34.35, *başī* "başını" 29.15, *gördígiyíz*

"gördüğünüz" 3.80, *develeriyíz* "develeriniz" 3.150, *imaniyíz* "imanınız" 18.45, *ķıziyíz* "kızınız" 21.15, zengin *oldiyíz* "zengin oldunuz" 20.20, *görírseyíz* "görürseniz" 1.85, *astīz* "astınız" 18.45, *heppiyíz* 4.5

Yukarıda Urfa merkez ağzından kaydedilen veriler göz önünde bulundurulduğunda metinde teklik 2. kişi iyelik ekinin üç noktalı çengelli kef harfi ile yazılması sonucunda harfin taşıdığı ses değerinin /y/ sesi olduğu düşünülmektedir:

 cemāliŋle/cemāliyle 117b.4	 siziŋle/siziyle 271a.6
 gitdügiŋ/gitdügiy 228a.5	

Bunlardan başka metinde fiil+sıfat-fiil eki *-dık* + çokluk 2. kişi iyelik eki yapısında üç kelimede farklı bir durum söz konusudur. Aşağıda kalın sıradan bir fiilde ek *-ġuz* biçiminde iken, ince sıradan iki fiilde ek, *-yiz/-yüz* biçiminde y'lidir.

şefaʿat umduġuz اومدوغوز adamıŋ 229a.10
Siz ise gözüŋüzle gördüyüz كوردكوز peyġamberiŋiziŋ ķızı oġlunı helāk eylediŋiz 336a.5
Ėtdiyiz ايتدكيز ṣuç bununla bağışlanır 318b.1
eyleyeçeyiz ikrām ايله يچه كيز 326a.15

Yukarıda sunulan tüm veriler ışığında, müellifin konuşulan ağzın özelliklerini eserinde gösterme çabasının çok açık olduğu görülmektedir. Müellif, Arap alfabesinin elverdiği ölçüde mevcut harflere küçük eklemeler yaparak farklı sesleri göstermeye çalışmıştır (çengelli lamelif, çengelli kef gibi). Ancak büyük bir hacme sahip olan yazmada genel olarak bir istikrar sağlanmaya çalışılmasına rağmen yazmanın tümünde yukarıda sayılan yazım özellikleri görülmediğinden dolayı metinde klasik Osmanlı Türkçesine göre okuma tercih edildi. Zikredilen yazım özellikleri bir ağız özelliğini yansıtıyor olabileceğinden dolayı önemine binaen burada ayrıntılı olarak gösterilmeye çalışıldı.

2.1.2.3. Ünsüzler İçin Kullanılan Diğer İşaretler

2.1.2.3.1. Tenvin

2.1.2.3.1.1. Arapça Kelimelerde

Metinde tenvin işareti (ً), Arapça'dan alınma kelimelere gelerek bu kelimelerin zarf görevinde kullanılmasını sağlamaktadır.

cemīʿan جميعًا 81a.4, 259a.14	maʿan معًا 72a.1
cümleten جملةً 186a.11	şiḳāyeten شكايتً 47b.7

2.1.2.3.1.2. Ayrılma Durumu Ekinde

Metinde tenvin işareti ayrıca Türkçe kelimeler ya da alınma kelimelere gelen ayrılma durumu eki için kullanılmıştır. Metinde genellikle دن harfleriyle yazılan ayrılma durumu eki, bazı kelimelerde tenvin kullanılarak داً biçiminde yazılmıştır.

birden بردًا 10a.1, 81a.4	Muḥammedden محمدً 136a.2
çömerdliginden چومردلكندًا 62a.9	sevindiginden سوندكدًا 57a.1
ḥāletden حالتدًا 55a.12	şecaʿatinden شجاعتندًا 64a.14

2.1.2.3.2. Şedde

Metinde, harekeli bir metin olmamasına rağmen şedde kullanımı yaygındır. Şedde Arapça ve Farsça kelimelerde çift ünsüzleri okutmak için kullanılmasının yanı sıra Türkçe kelimelerde de kullanılmıştır. Türkçe kelimelerde şedde; yan yana çift ünsüzün bulunması, /l/ ünsüzü ile biten kelimelerin /l/ ile başlayan ek (+lAr, +lIk, +lI) alması, /t/~/d/ ünsüzü ile biten fiillerin görülen geçmiş zaman eki (-dI, -dU) veya geçmiş zaman sıfat-fiil eki (-dIk, -dUk) alması, /m/ ünsüzü ile biten kelimelerin soru eki alması, /r/ ünsüzü ile biten fiilin geniş zaman eki alması halinde kullanılmıştır.

2.1.2.3.2.1. Türkçe Kelimelerde

Aşağıdaki Türkçe kelimelerde şedde, yan yana bulunan çift ünsüzü göstermek amacıyla kullanılmıştır.

belli بلّلي 327a.12	ısslı اِسّي 63b.3
elli الّلى 149a.9	

Metinde şedde Türkçe kelimelere gelen ekleri göstermek amacıyla da kullanılmıştır. Aşağıda verilen örneklerde fiiller /t/ ünsüzü ile bitmesine rağmen /d/ ile başlayan ek (görülen geçmiş zaman eki -dI, geçmiş zaman sıfat-fiil eki -dUk, fiilden fiil yapım eki -

dUr-) aldıklarında fiil tabanında bulunan /t/ sesi, /d/'ye dönüşmekte ve şeddeli dal (ذّ) harfi ile yazılmaktadır.

işiddim ایشدّیم 78a.6	giddükde کدّکده 36b.9
giddiler کدّیلر 194b.7	yuddursun یودّورسون 208b.1

Yukarıdaki örneklerden başka metinde yer alan iki kelime de /t/ ile bitmesine rağmen dal harfi ile yazılmış, ancak fiilden sonra gelen ek şedde ile gösterilmemiştir.

işiddükde ایشدکده 26b.4	uzaddım اوزاددیم 333a.3

Metinde /l/ ünsüzü ile biten bazı kelimelerin /l/ ile başlayan ek (+lAr, +lIk, +lI) alması durumunda lam harfi şeddeli yazılmıştır.

ṣaḳallı صقلّی 77a.5	güzelligine کوزلّکنه 86a.7

Aşağıdaki örneklerde ise hem lam harfi iki kere yazılmış hem de şedde kullanılmıştır.

elleri الّلری 108a.4	oġulların اوغوللّرین 159a.1

Metinde aşağıdaki kelimelerde teklik 1. kişi eki ve teklik 1. kişi iyelik ekinden sonra gelen soru ekinde mim (م) harfi şeddeli yazılmıştır.

dedem[-]midir ددمّیدر 297b.1	dėmedim[-]mi دیمدمّی 309a.2

Ancak aşağıdaki örnekte ise istek kipi çokluk 1. kişi ekinden sonra gelen soru ekinde mim harfi bitişik olarak bir defa yazılmış ve şedde kullanılmamıştır.

ḳoyalım[-]mı قویالمی 305b.14

Metinde tespit edilebilen aşağıdaki tek örnekte ise *öldür*- fiiline gelen geniş zaman eki (-ür) ayrıca yazılmamış; rı (ر) harfininin üstüne şedde konularak harfin çift okunması gerektiği belirtilmiştir.

öldürrüm اولدورّم 164b.6

2.1.2.3.2.2. Alınma Kelimelerde

Metinde şedde, Arapça kelimelerde bulunan çift ünsüzü okutmak amacıyla kullanılmıştır.

ammā امّا 4a.6; fe emmā فامّا 66a.7	kerrātıla کرّاتیله 78b.6
ceddim جدّم 195a.7	Mekkede مکّه ده 56b.10
cehennem جهنّم 305b.7	soffanıŋ صفّه 'sedir' 336b.6
cennete جنّته 65b.7	tesellīyi تسلّیء 195b.10
ḥaẓẓ حظّ 4a.8	ümmü امّ 'anne' 195a.4
sille سلّه 'tokat' 50b.1	

Aşağıdaki kelimelerde ise /d/ ünsüzü ile biten bazı Arapça kelimelerin/d/ ile başlayan ek aldığında (+dA, +dAn +dIr) şedde kullanıldığı görülmüştür.

ḥadden حدّن 3b.5	şehīddir شهیدّر 20b.5
mescidde مسجدّه 70b.11	

Metinde yer alan ve /l/ ünsüzü ile biten aşağıdaki iki kelime /l/ ile başlayan ek (+lAr, +lIk) aldığında, kelimenin sonunda bulunan lam (ل) harfi şeddeli yazılmıştır.

cāhilligi جاهلّکی 297b.2	mecālleri مجالّری 13a.2

2.1.2.3.3. Hemze

Metinde hemze işareti (ء), bazı Farsça tamlamalarda izafet kesresini göstermek için kullanılmıştır.

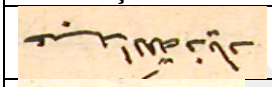
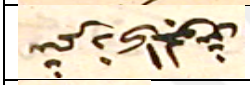
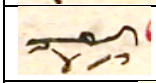
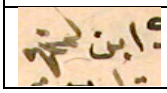
aḳrabā-yı taʿalluḳātı اقرباء تعلّقاتی 109b.13	Medīne-i münevvere مدینهء منوّره 103b.3
ʿĀyişe-i ṣıddīḳa عایشهء صدّیقه 105a.1	melik-i ḳalʿa-yı sipāh ملک قلعهء سپاه 113b.12
çiger-güşe-i Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā چکر کوشهء حضرت علی المرتضا 184b.2	nāme-i menḫūs نامهء منخوس 103b.10
Kaʿbe-i şerīfe کعبهء شریفه 106a.5	vālide-i ʿazīz والدهء عزیز 111a.3

Metinde aşağıdaki kelimelerde hemze işareti, yabancı kelimelere gelen belirtme durumu ekini göstermek için kullanılmıştır.

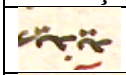
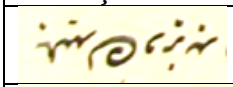
Aliyi عایئ‘ 7a.6	Ḥamzayı حمزهء 19b.13
çāriyeyi چاریهء 70a.4	Ka’beyi کعبهء 106a.15
duʿāyı دعاء 173a.5	Murteẕāyı مرتضیئ 7a.14
Fātımāyı فاطمهء 57b.1	Şeybeyi شیبهء 17a.1
Fużūlīyi فضولیئ 4a.3	şey’i شیء 184a.14

2.1.3. Eserde Olumsuz Addedilen Kişi Adlarının Baş Aşağı Yazılması

Eserin KK nüshasında Ehl-i Beyt'e düşmanlık eden ve onlara zararı dokunan kişilerin isimleri baş aşağı olacak şekilde yazılmıştır. Bu isimlerin geçtiği her sayfada yazmanın ters çevrilerek söz konusu ismin ters yazılması, eserin 346 varaklık geniş hacmi düşünüdüğünde meşakkatli bir iş olarak gözükmektedir. Ancak müellif/müstensih bu meşakkati üstlenerek adeta Ehl-i Beyt'e olan hürmetini izhar etmektedir. Eserde baş aşağı yazılan isimlerden bazıları şunlardır: *Yezid, İbn-i Mülcem, Ömer ibn-i Sa'd-ı Vakkas, 'Abdullah-ı Ziyād, Şimr-i Zilcevşen, Ḥaccāc bin Hareẕī, Sālim ve Vāle...*

Yazım şekli	**Okunuşu ve Geçtiği Yer**	**Açıklama**
	'Abdullah-ı Ziyād 190b.1	Yezid'in Kûfe valisi
	Şimr-i Zilcevş 191b.6	Hz. Hüseyin'i şehit eden kişi
	Ömer (ibn-i Sa'd-ı Vakkas) 191b.9	Yezid ordusunun seraskeri
	Sālim ve Vāle 208b.7	Serasker Ömer ibn-i Sa'd'ın iki kulu
	Ḥaccāc bin Ḫareẕī 190b.9	Abdullah-ı Ziyad'ın Ömer ibn-i Sa'd'a gönderdiği iki bin askerin başındaki isim
	İbn-i Mülcem 68b.1	Hz. Ali'yi şehit eden kişi

Eserin elde ilk 11 varağı bulunan ve sondan eksik olan SK nüshasında da KK nüshasından takip edilebildiği kadarıyla *Yezid* ismi, yer aldığı 4 satırda da baş aşağı yazılmıştır. Bu nüshada Muaviye ismi yalnızca bir defa geçmektedir ve KK nüshasında olduğu gibi baş aşağı yazılmamıştır.

KK Nüshası	
Yazılışı	**Okunuşu**
	Yezīd 5a.5
	Muʿāviyeniŋ L ve Yeẕīd-i pelīdiŋ 5a.3
SK Nüshası	
Yazılışı	**Okunuşu**
	Yezīd-i pelīdiŋ 2a.3; 2b.9, 2b.10
	Muʿāviyeniŋ ve Yeẕīd-i pelīdiŋ 2a.17

2.1.4. Kırmızı Mürekkeple Yazılmış Kelimeler

Metinde kırmızı mürekkep çok kullanılmıştır. Metinde Allah lafzı ve Allah'ı diğer isimleri, melek isimleri, ara başlıklar, ayetlerin Arapça orjinali, Arapça hadisler, Arapça diğer ifadeler, dini kavramlar, dini mekanlar, önemli sayılar, önemli kişi isimleri, eser isimleri, dini olaylar, ihtiram bildiren ifadeler kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Aşağıda bu şekilde yazılan kelimeler, yazmadaki biçimleriyle birlikte sunulmuştur:

Allah Lafzı ve Allah'ın Diğer İsimleri	
Allah 6a.8	Yā Rabbi, Ḥālıḳımsın, Rezzāḳımsın 8a.1
Ḥālıḳ u Rezzāk Kerīm Raḥīm olan Allāh 7b.11-12	Vācibu'l-vücūd olan Allah 23b.8
Ḫaḳ Te'ālā 10b.10	
Melek İsimleri	
Cebrā'il 6a.11	Mīkā'ildir 26b.13
ʿAzrā'ildir 26b.14	İsrāfīldir 26b.14
Ara başlıklar	
Ammā baʿd 3b.3	el bābü'l-ḫamisü 78a.6
El bābü'l-evvel 4b.7	Ḥikāyet-i Şehribānū 206b.15
El-ḳıṣṣa 10b.7	
Ayetlerin Arapça Orjinali	
Lā taḳnaṭū min raḥmetillāh, innallāhe yaġfiruẕẕunūbe cemīʿan, innehū hüve'l-ġafūrurraḥīm 3b.11 'Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.' Zümer, 39/53	*Ve mā teşā'ūn illā en yeşā'ullāhe rabbi'l-ʿālemīn* 6a.12 'Alemlerin rabbi olan Allah dilemeyince siz dileyemezsiniz.' Tekvir, 81/29
iḳra' 6a.10 'Oku.' Alak, 96/1	*Niʿme'l-mevlā ve niʿme'l-vekīl* 11a.6 'Ne güzel Mevla ve ne güzel vekil.' Enfal, 8/40
Arapça Hadisler	
Lā ilāhe illallāh Muḥammeden Resūlallāh dėŋ, necāt buluŋ 12a.3	*Şāvürü hünne ve ḫālifu hünne* 85a.13 [Onlarla (kadınlarla) istişare edin ama onlara muhalefet edin.]
Lā fetā illā ʿAlī lā Seyfe illā Zülfiġār 17a.9 'Ali gibi yiğit, Zülfikar gibi kılıç yoktur.'	*El-müslimü men selime'l-müslimūne min yedihī* 189b.4 'Müslüman olan kimse, elinden diğer müslümanların emin oldukları kişidir.'
Arapça Diğer İfadeler	
Ṣadaḳa Resūlallāh ve ṣadaḳa Ḥabībullāh	E-teḥāfīne ʿaleyhim ve ene veliyyühüm fi'd-

5b.13 'Allah'ın Resulü ve Habibi doğru söyledi.'	dünyā ve'l-āḫireti. 23a.4 'Dünyā ve ahiretde onların velisi olduğum halde neden endişeleniyorsun?'
Esselāmu ʿaleyk 13b.12 'Selam senin üzerine olsun.'	Esselāmu ʿaleyk yā ẕü'l-cenāḥeyn 22b.6 'Ey iki kanat sahibi, selam sana.'
Esedullāh ve esed-i nebiyyullāh 20a.15 'Allah'ın ve peygamberin aslanı.'	
Dini Kavramlar	
iḫlāṣ 6b.12	ḥānedān-ı Resūle 9a.2
Ḳurān-ı ʿAẕīmüşşān 6b.13	abdest 12b.12
Peyġamber 7a.7	Ẕülfiġārı 17a.7
aṣḥābım 8b.13	şehīdlerini 20b.15
ehl-i beytimi 8b.15	muḥibb-u ṣādıḳ 172a.2
Önemli Sayılar	
iki kerre oḳusa 6b.13	ikinci gökde 8b.7
üç kerre oḳusa 6b.14	dördünci gökde 8b.10
on sekiz biŋ yıl 7b.11, 14	yigirmi beş yaşına 11b.4
Dini / Tarihi Mekanlar	
Kerbelāda 13a.9	Baṭnı'r-Remle 172a.11
Medīne-i münevvereye 17b.7	Verde 172b.14
ravża-i mübāreki 21a.12	Kaʿbe-yi şerīfü'l-mükerremiŋ 56b.3
Önemli Kişi İsimleri	
Ḥż. Ḫˇāce-i kāyināt Mefḫar-i mevcūdāt Şefīʿ-i rūz-ı ʿarżāt Muḥammed 3b.15, Muḥammedü'l-Muṣṭafā 4b.2, Resūl-i Ekrem 6a.4, Ey Ḫabībim 8b.2, nām-ı şerīfine 11a.3, Ḫˇāce-i ʿālem ve Nebiyy-i muḥterem 12b.2	ʿAliyyü'l-Murteżā 4b.5, Şāh-ı velāyet ʿAliyyü'l-Murteżā 7b.7, Ol Şīr-i Ḫüdā 17a.7
vālide-i muḥteremleri 11a.7 'Hz. Muhammed'in annesi Amine'	ʿÖmer 6a.14
Ḥadīçetü'l-Kübrā 16b.7	ʿOs̱mān 6a.15
Fāṭımatü'z-Zehrā 4b.4	Enes ibn-i Mālik 6b.2
Ḥż. Ḥüseyin deşt-i Kerbelā 9a.6	ʿAmmār ibn-i Yāsir 7a.3
Ademüŋ 6a.2 'Adem peygamber'	Muḥammed bin ʿAmmār bin Sābit 7b.4
ʿAbdulmuṭṭalib 6a.3	Faḳīh Ebu'l-Leys̱ 9a.1
Ebū Bekr 6a.14	Fużūlī raḥmetullāhi ʿaleyh 5b.6
Ebū Ḥureyre 8b.5	
Eser İsimleri	
Ḥadīḳatü's-Süedā 4a.2	Nūru'l-Eimme-i Ḫˇāreẕmīde 20b.4
Kenzü'l-Ġarāibde 13a.11	Nüsḫa-i Ẕelāzilü'r-Rıżāda 11b.9
Kitābü'r-Rıżāda meẕkūrdur ki 21a.7	
İhtiram İfade Eden Arapça Dualar	
raḥmetullāhi ʿaleyh 4a.13	Necāşi ʿaleyhi'r-raḥmet ve'l-ġufrān 21b.1
Muḥāmmed ʿaleyhi's-selāma 9a.15	raḥmetullāhi ʿaleyhi raḥmeten

	vāsiʿaten148a.6
Dinī / Tarihi Olaylar	
Miʿrāc 6a.6	ġazā-i Uḥudda 18a.7
Bedr ġazāsında 13a.5	hicret 16b.11
şehādet-i Ḥż. Ḫamza 17b.9	ḥaccü'l-vedāʿdan 25a.7

2.1.5. Ayrı Yazılması Gerekirken Bitişik Yazılmış Kelimeler

Metinde bazı kelimeler ayrı yazılması gerektiği halde bitişik yazılmıştır. Metinde genellikle bitişik yazılan kelimeler aşağıda verilmiştir:

[-]ʿaceb	ne**[-]**ʿaceb 230b.10 269a.13 277a.5
... be[-] ...	zinhār be**[-]**zinhār 170b.5
[-]bir	bundaki ʿalāmet**[-]**bir şehīde nümāyān olmamışdı 241b.13, ol sāʿat**[-]**bir ġulġule ḳopdu ki 245a.13
bu[-]	gün bu**[-]**gün 309b.12
[-]daḥı	ben**[-]**daḫı 11a.1,sen**[-]**daḫı 17b.12,benim**[-]**daḫı 133a.2, ol**[-]**daḫı231a.3, bulup**[-]**daḫı 261b.8
dan[-]ṣoŋra	vāḳıʿa-yı Kerbelādan**[-]**ṣoŋra 305a.6, ṣalavātdan**[-]**ṣoŋra 318a.14, vedāʿından**[-]**ṣoŋra 24b.5, anlardan**[-]**soŋra 75a.10, defn ėtdikden**[-]**ṣoŋra 76a.3, namāzınıḳıldıḳdan**[-]**ṣoŋra 92a.12,şimden**[-]**ṣoŋra 109b.1, bundan**[-]**ṣoŋra 123a.10, bir zamāndan**[-]**ṣoŋra 165b.10, İmām-ı Ḥasandan**[-]**ṣoŋra 168a.4, taḥıyyāt u ş̲enādan**[-]**ṣoŋra 172a.14, gitdikden**[-]**ṣoŋra 195b.11
[-]de	cümlesi**[-]**de 13a.6 321a.13, ben**[-]**de 43a.3, ay**[-]**da batdı 100b.12,sen**[-]**de 110b.12,gizli**[-]**de 129a.9,ṣuiç**[-]**de 149b.10, ölürsem**[-]**de 152b.9, ikisi**[-]**de 163a.15,bizim**[-]**de 169a.8,duruŋ**[-]**da demem 176a.12,anı**[-]**da 186b.1, cennet**[-]**de 210b.4
[-]dė-	ne**[-]**dėr 81a.3, ḳılmazam**[-]**dėrdi 82a.4,alsam**[-]**dėrdi 85a.1,seyyidim**[-]**dėrsin 11a.12,ḳon**[-]**dėrsiŋ 142b.5,eylerem**[-]**dėdi 146b.8,ṣu içeyim**[-]**dėrken 250b.7, gün bu**[-]**gün gün**[-]**dėrsin 309b.12
[-]degin	ikindi**[-]**degin 286b.3, günin**[-]**degin 335a.1
[-]dem	ol**[-]**dem 82b.1 247a.15
[-]diŋle-	aġlaşup**[-]**diŋlerlerdi 138a.13
[-]içün	bunuŋ**[-]**içün 8a.6, anıŋ**[-]**içündür 57a.11
[-]indi 'şimdi'	gel**[-]**indi 203a.15 209b.7 284b.9 312a.9, var**[-]**indi 7a.10 10a.3
[-]ḳadar	ṣol**[-]**ḳadar 330b.15, ne**[-]**ḳadar 10a.6 89a.1, ol**[-]**ḳadar 243a.15
[-]kevn	ol**[-]**kevnī 343b.15
[-]ki	dilerem**[-]**ki 6a.8, işitdim**[-]**ki 11a.12, gördim**[-]**ki 12a.2, oldı**[-]**ki 17a.10,buyurdı**[-]**ki 24b.12, biliŋ**[-]**ki 26a.14,gizlendi**[-]**ki 82b.1
[-]mı	vücūdıŋa**[-]**mı 334b.5, evlādlarına**[-]**mı 334b.6, cānıŋı**[-]**mı 147b.11, devlet ü saʿādet**[-]**mi olur 173b.13,gördüŋ**[-]**mi 178a.14,unutduŋ**[-]**mı 185a.8, kurtulduḳ**[-]**mı 187a.9,yolı**[-]**mı 187b.8, işitmediŋ**[-]**mi 189b.3,öyle**[-]**mi

	193a.7,ḳarşu ḳoyalım**[-]**mı 305b.14, dėmedim**[-]**mi 309a.2, oḳumadıŋ**[-]**mı 309a.11
[-]mıdır	güç**[-]**midir 235b.1, dedeŋ**[-]**midir 297b.1, aceb**[-]**midir 331b.5, lāyıḳ-ı mürüvvet**[-]**midir ki 179b.7,ḳāyil**[-]**midir 185a.8,degil**[-]**midir 196b.10, eydürdi**[-]**kim 242a.1, geldi**[-]**kim 256a.10,dėrdi**[-]**kim 270a.11, yazmış**[-]**kim 309b.10
[-]şıra	ardı**[-]**şıra 190b.8
[-]şekil	ne**[-]**şekil 28a.7 191b.5 192a.10 229a.9 287a.3
[-]ṭaraf	ol**[-]**ṭarafa 183a.11
[-]yoḳdur	ruḥṣat**[-]**yoḳdur 244b.11
[-]yüz	beş**[-]**yüz 111b.9, üç**[-]**yüz 150b.11, altı**[-]**yüz 224a.11, iki**[-]**yüz 234a.11

2.1.6. Ayrı Yazılan Ekler

Metinde eklerin yazımında her zaman tutarlılık bulunmamaktadır. Bitişik yazılan ekler bazen ayrı yazılabilmektedir. Aşağıda metinde hem bitişik hem de ayrı yazılan eklerin bulunduğu örneklerden bazıları gösterilmiştir:

Şart eki	
Bitişik	**Ayrı**
eylesem ایلسم 3b.14	kes(-)sem کس سم 333a.5
teklik 3. kişi iyelik eki	
Bitişik	**Ayrı**
elçisi الچیسی 197b.15	çigergūşe(-)si چکر کوشه سی 187b.10
bāḳīsi باقیسی 198b.8	baʿżı(-)sı بعض سی 217a.1
ikisi ایکیسی 208b.8	ḳabīle(-)sinden قبیله سندن 217a.7
	eŋse(-)sine اکسه سینه 50b.1
İsimden isim yapım eki +lIk	
Bitişik	**Ayrı**
ʿavretlik عورتلك 152b.14	ḥāste(-)likde حسته لکده 28b.1
nāḳışlik ناقصلك 53a.10	maʿṣūm(-)ligi معصوم لکی 25b.4
	ḥamāḳat(-)lik حماقت لکدر 25b.3, 200a.8
Adlarda bildirme geniş zaman teklik 3. kişi	
Bitişik	**Ayrı**
Ẕeyn'el-ʿābidīndir ذَین العَابِدِینذِر 138a.15	sellem(-)dir سلم دیر 8a.8
çoḳdur چوقدور 309a.11	aleyh(-)dir علیه دیر 117a.6
yoḳdur یوقدور 342a.14	bile(-)dir بله دیر 271a.10
Geniş zaman bildirme çokluk 1. kişi eki	
Bitişik	**Ayrı**
üleşdirenlerdeniz اولشدرنلردنیز 138a.9	ṣāyim(-)iz صایم ایز 49b.10
nübüvvetiz نبوتیز 293a.9	Muḥammedden(-)iz محمدن ایز 264b.6
ėdenlerdenüz ایدنلردنوز 138a.8	Resūlallah(-)ız رسول الله ایز 284a.7
degiliz دکلیز 317b.6, 331a.3	
Soru eki	

Bitişik	**Ayrı**
unutduŋ[-]mı اونتدكمى 185a.8	yaḳın mıdır ياقين ميدر 24b.6
ḳurtukduḳ[-]mı قورتولدوقمى 187a.9	oḳ mıdır اوق ميدر 195b.15
böyle[-]mi بويلمى 185b.8	
İsimden isim yapım eki +sIz	
Bitişik	**Ayrı**
iẕinsiz اذينسيز 184b.8	merḥamet(-)siz مرحمت سيز 183a.3
īmānsız ايمانسيز 152b.10	dīn(-)siz دين سيز 183a.3

Aşağıdaki ekler ise çoğunlukla ayrı yazılmaktadır:

Geniş zaman bildirme teklik 2. kişi eki	
Allah(-)sın الله سين 7b.13	Rezzāḳım(-)sın رزّاقيم سين 8a.1
kim(-)sin كم سين 78a.1	ṭarafından(-)sın طرفندن سين 182b.4
Resūl(-)sin ريول سين 11a.12	
Emir kipi teklik ve çokluk 3. kişi eki	
bekle(-)sinler بكله سينلر 186b.5	yapış(-)sın يامش سك 187a.3
Adlarda bildirme Geniş Zaman teklik 1. kişi	
enbiyā(-)am انبيا ام 196b.8	melek(-)em ملك ام 78a.3
Resūlallāh(-)am رسول الله ام 202b.8	
Adlarda bildirme geniş zaman çokluk 2. kişi	
keẕẕāb(-)sız كذّاب سز 104a.15	kimiŋ nesi(-)siz نسى سيز 40a.11
İstek Kipi çokluk 2. kişi	
görmeye(-)siz كورميه سيز 26b.2	eylemeye(-)siz ايلميه سيز 26b.4
ėtmeye(-)siz اتميه سيز 26b.3	unutmaya(-)sız اونوتميه سيز 53b.3
teblīg ėdesiz ايده سيز 27a.5	dėme(-)siz ريمه سيز 176a.14
gele-siz كله سيز 185b.1, 269b.3	
Şart kipi teklik 2. kişi	
gördüy(-)sen كوردڭ سن 117b.3	
Öğrenilen Geçmiş Zaman çokluk 2. kişi eki	
gelmiş(-)siz كلمش سيز 209b.6	

2.1.7. Farsça Tamlamada İzafet Kesresinin Yazılışı

Farsça isim ve sıfat tamlamaları, Türkçe isim ve sıfat tamlamalarından farklı olarak önce tamlanan sonra tamlayan unsurun geldiği, ikisi arasındaki dilbilgisel ilişkiyi sağlayan ve izafet kesresi denilen morfolojik unsurun bulunduğu kelime gruplarıdır (Develi 2007: 153). İzafet kesresi, tamlanan kelimenin son ünsüzünün esreli okunması demek olup ünsüzle biten kelimelerde yazılmaz. Farsça yapılı tamlamada baştaki kelime, yani tamlanan kelime /a/ ve /e/ okutan güzel he ile bitiyorsa güzel he'nin üzerine hemze işareti konur. Aynı şekilde kelime /ī/ okutan ى ile bitiyorsa izafet kesresi yine hemze ile gösterilir. Ancak

kelime /ā/ okutan elif ve /ū/ okutan vav ile bitiyorsa izafet kesresi yerine ی yazılır ve (-yı/-yi) okunur (Develi 2007: 153-154).

Metinde ise Farsça tamlamalarda izafet kesresinin yazılışlarında farklılıklar görülmektedir. Metinde bazı Farsça yapılı tamlamalarda yukarıdaki açıklamalara uygun olarak tamlanan kelime /a/ ve /e/ okutan güzel he ile bitiyorsa güzel he'nin üzerine hemze işaretinin konulduğu görülmektedir.

ʿĀyişe-i ṣıddīḳa عایشهء صدّیقه 105a.1	melik-i ḳalʿa-yı sipāh ملک قلعهء سپاه 113b.12
Kaʿbe-i şerīfe کعبهء شریفه 106a.5	nāme-i menḫūs نامهء منخوس 103b.10
Medīne-i münevvere مدینهء منوّره 103b.3	vālide-i ʿazīz والدهء عزیز 111a.3

Ancak aşağıdaki örneklerde /ā/ okutan elif harfinden sonra izafet kesresinin ی olarak gelmesi beklenirken yine hemze işareti kullanılmıştır.

aḳrabā-yı taʿalluḳātı اقرباء تعلّقاتی 109b.13	aʿżā-yı şerīfin اعضاء شریفین 151b.5

Metinde bazı Farsça tamlamalarda ise /ā/okutan elifle biten tamlanan unsurdan sonra یی harfleri izafet kesresi olarak yazılmıştır.

rıżā-yı ḫalḳ رضا یی خلق 183a.14

Aşağıdaki örneklerde ise tamlanan kelime ünsüz ile bitmektedir ve tamlanan ile tamlayan unsur arasında herhangi bir işaret beklenmezken bu iki kelime arasına izafet kesresi olarak ی harfi konmuştur.

alāy-ı dalālet الایی ضلالت 230b.8	ṣancaġ-ı Yezīd صنجاغ ی یذید 321b.3
çāk-i girībān چاق ی کریبان 243b.1	veled-i Ezrāḳ ولد ی ارزاق 228b.13
dīn-i mübīn دین ی مبین 287a.3	

Metinde tamlanan unsurun ünsüz ile bittiği Farsça tamlamalarda aşağıdaki örneklerde ise izafet kesresi olarak vav harfi (و) ya da ötre işareti yazılmıştır.

ābid-u zāhid عابد و زاهد 209a.2	devlet-ü ʿuẓmādır دولت و عظمادر 220b.10
āb-u ḥayāṭ اب و حیات 56a.5	esīr-ü sergerdāŋ1 اسیر و سرکردان 70b.11
āb-u zülāl اب و زلالل 190a.13	evc-ü āsmāna اوجُ اسمانه 221b.1, 241a.1
aṣḥāb-u bā-ṣafāya اصحاب و با صفایه 209a.5	latīf-u beytullahdır لطیف و بیت اللّهدر 177b.14
aṣḥāb-u kirām اصحاب و کرام 280a.14	merd-ü daʿvī مرد و دعوی 193b.11
ceng-u ʿaẓīm جنک و عظیم 222a.9	muḥibb-u ṣādıḳ محبُو صادق 172a.2
çehār-u yār-ı güzīnle چهار و یار کزینله	rivāyet-ü eṣaḥḥu saḥīḥ روایتُ اصح صحیح

126b.2-3	124a.10
dīn-ü mübīni دین و مبینی 113a.13, 209a.11	yār-u sādıḳlarım یار و صادقلریم 237b.13
devlet-ü ʿizzetdedir دولت و عزتده در 214b.7	yār-u vefādārım یار و وفاداریم 221a.4 301b.4

Mertol Tulum, XVI. yüzyıla ait olan *Ravzatü't-Tevhid* adlı eserde Farsça izafetlerde esre yerine ötrü veya vav harfi yazılması suretiyle oluşturulan dudak uyumuna dair zengin örneklerin varlığından bahseder: *hubb-u dünyā, lutf-u Hak, rubʿ-u meskūn, rūh-u Muhammed, tāvus-u kudsī, künc-ü nihān, sūʿ-ü nazar* (2011: 186-187). Yukarıdaki örneklerde de Farsça yapılı tamlamalarda izafet kesresinin yuvarlaklaştığı görülmektedir.

2.1.9. İki Şekilde Yazılmış Kelimeler

Metinde bazı kelimelerin iki şekilde yazılışına rastlanmaktadır. İki şekilde yazılmış olan kelimeler aşağıda tasnif edilerek sunulmuştur:

2.1.9.1. Aynı Kelimenin b- veya m- ile Yazılması

Aşağıda *ben* kelimesinin iki yerde *m-* ile de yazıldığı görülmektedir.

ben بن 4a.10, 7a.5, 11a.1...	**m**en من 4a.9, 23a.15

2.1.9.2. Aynı Kelimenin b veya p ile Yazılması

Aşağıdaki kelimeler metinde hem *b* ile hem de *p* ile yazılmıştır. Bu şekilde yazılan kelimeler azımsanmayacak niteliktedir.

Başta	
barmaġın برماغین1 53b.4; **b**armaḳların برمقلارین 165a.13	**p**armaġıla پرماغیله 7a.9; **p**armaḳ پارمق 16a.8
bal بال 39a.2, 87a.6	**p**al(ıŋ lezzeti) پالڭ 176b.14
baba بابا 127b.13, 160b.3, 184b.1,…	**p**apaŋdan پاپاکدن 248a.4**; p**apaŋız پاپاکیز 291a.10**; p**apaŋızı پاپاڭیزی 155a.11**; p**apalarına پاپالرینه 155a.13**; p**apam پاپام 51b.4**; p**apama پاپامه 247b.13**; p**apamı پاپامی 159a.14**; p**apamıŋ 1 پاپامڭ 48a.7**; p**apası پاپاسی 142b.3

barışdırayım بارشديرايم 306b.12; **b**arışalım بارشاليم 322b.7	**p**arışırlar پارشرلر 336a.4**; p**arışmaḳ پارشماق 322b.9, 11
baştırmazdı باصترمزدی 270b.5	**p**aşdırdı پاصديردی 282a.11
başladı باشلدی 11b.7, 33a.11	**p**aşladı پاشلدی 142b.15
beg بک 122b.12, 316b.13	**p**egsin پك سين 192b.8
bekler بکلر 265a.13; **b**ekleyüp بکليوپ 188a.1	**p**eklediler پکلدلر 177a.7
Ortada	
baba بابا 127b.13, 160b.3, 184b.1	pa**p**aŋdan پاپاکدن 248a.4**...**
ḳa**b**adılar قبادیلر 115a.10	ḳa**p**adı قپادی 74b.15; ḳa**p**ayup قپايوب 160a.3; ḳa**p**alı قپالی 277b.2
ta**b**şurup تابشوروب 54b.9**;** ta**b**şurdı تابشوردی 243b.6	ta**p**şurdım تاپشورديم 26b.1, 91a.7, 245a.9
Sonda	
açup اچوب 54b.4	açu**p** آچوپ 243b.1
aġlaşup اغلاشوب 114a.11	aġlaşu**p** اغلشوپ 210b.5
aḳup اقوب 234a.13	aḳu**p** اقوپ 226b.9, 232b.3
alup الوب 15a.8	alu**p** الوپ 231b.3
çeküp چکوب 12b.5	çekü**p** چکوپ 213b.13, 226b.9
dėyüp ديوب 15a.10	dėyü**p** ديوپ 232a.5
döküp دوکوب 40b.7	dökü**p** دوکوپ 54b.5
gelüp کلوب 47a.3	gelü**p** کلوپ 224a.2, 232a.1, 235b.13
olup اولوب 31a.4	olu**p** اولوپ 185a.14, 232b.7
vėrüp ويروب 62b.2	vėrü**p** ويروپ 172a.6

2.1.9.3. Aynı Kelimenin c veya ç ile Yazılması

Aşağıdaki kelimeler metinde hem *c* ile hem de *ç* ile yazılmıştır. Bu şekilde yazılan kelimeler azımsanmayacak niteliktedir.

Başta	
cıblaḳ جبلاق1 45a.3	**ç**ıplaḳ چپلاق 258a.2, 265a.11, 265b.10
coḳdur جوقدر 21b.10	**ç**ok چوق 82a.15, 231a.11, 222b.15
cün جون 28b.7	**ç**ün چون 148b.10, 170b.7, 171b.14
Ortada	
bek**c**iler بکجيلر 303a.6, 303b.9	bek**ç**iler بکچيلر 279b.13
el**c**i الجی 116b.6, 306a.1	el**ç**ilik الچيلک 289a.9; elçiyem الچيم 237b.10; elçi الچی 335b.3
sür**c**di سرجدی 18a.12	sür**ç**di سرچدی 313a.9
aġa**c** اغاج 28a.7, 46a.4, 261b.14, 263a.11 310a.6; aġa**c**ları اغاجلری 328a.5	aġa**ç** اغاچ 57a.9
a**c**- آج 7a.8, 54b.1, 137a.8, 206a.14	a**ç**- آچ 227a.9
a**ç** آج 91b.14	a**ç**lıḳ آچلق 47b.14 48a.5, 7; a**ç**lıḳdan آچلقدن 61b.1; a**ç**ıḳmadım آچمماديم 48a.11
gü**c** کوج 108a.4, 173b.5, 191a.14	gü**ç**lük کوچلوك 42a.1; gü**ç**dür کوچدر 70a.4

ḳılı**c** قليج 108a.5	ḳılı**ç**dadır قليچده در 61a.5; ḳılı**ç**la قليچله 68b.6, 8
ḳa**ç** قاچ 4a.14, 14b.13	ḳa**ç** pāre قاچ 5b.6; ḳa**ç** aḳçalu 176b.2
birḳa**c** برقاج 14b.13, 34a.2, 42b.6	birḳa**ç** برقاچ 29a.5, 43a.1, 143a.8
avu**c** اوج 12b.14, 290b.12	avu**ç** اوچ 208b.5
i**c** ايج 66a.14, 314b.11, 242b.2, 284b.9	i**ç**irdi ايچردى 212a.2, 217a.8; i**ç**diler ايچديلر 220a.6; i**ç**mege ايچمكه 222a.14
a**c**ıyalım اجياليم 10b.12	a**ç**ıdı اچيدى 162b.2; a**ç**ırım اچيرم 86b.5;
an**c**aḳ انجق 25b.8, 53a.2	an**ç**aḳ انچق 14a.2, 44b.5, 157a.9
gė**c**e كيجه 65b.12, 71a.12	gė**ç**e كيچه 3b.6
güger**c**inler كوكرجينلر 263b.7	güger**ç**in كوكرچين 262b.7, 236a.13, 322b.13
in**c**üye اينجويه 299b.12, 300a.8	in**ç**ü اينچو 44a.13, 290b.5; in**ç**üler اينچولر 44a.13
ḳo**c**a قوجا 126a.4	ḳo**ç**a قوچا 77a.5, 311a.9, 339b.8; ḳo**ç**ası قوچاسى 157b.13
ḳu**c**aġına قوجاغينه 58b.11, 243b.11	ḳu**ç**aġına قوجاغينه 40b.12, 290a.6; ḳu**ç**aġından قوچاغندن 298a.7; ḳu**ç**aḳlayup قوچاقلايوپ 232a.2; ḳu**ç**uşmaḳ قوچوشمق 195a.9
ni**c**e نيجه 60a.2 80b.13	ni**ç**e نيچه 7a.11, 82a.2
ṣan**c**aġı صنجاغى 21b.12; ṣan**c**aġın صنجاغڭ 47b.1	ṣan**ç**aḳ صنچاق 127a.7; ṣan**ç**aḳdār صنچاقدار 323a.9
sen**c**ileyin سنجلين 178b.6	sen**ç**ileyin سنچلين 152b.13, 317a.15

Metinde yer alan aşağıdaki örneklerde ise sesin ünlü ile başlayan ek aldığında hem ötümlüleştiği hem de ötümlüleşmediği görülmektedir.

ü**c**inci اوجنجى 53b.9; ü**c**üni اوجونى 200b.1	on üçünde اوچنده 56a.11; üçer üçer اوچر اوچر 280a.9
gü**c**ile كوجيله 286b.3	güçüme كوچمه 67a.1; güçüŋe كوچكه 67a.1
ḳılı**c**ı قليجى 61a.4	ḳılıçını قلچينى 61a.3; ḳılıçınıŋ قليچنيڭ 225a.12; ḳılıça (urup) قليچه 108a.5; ḳılıçıla قليچيله 200b.7; ḳılıçımızı قليچميزى 321b.1; ḳılıçın قليچيڭ 196a.15
ṣu**c**a صوجه 318b.3; ṣu**c**u صوجى 162b.3	ṣuçun صوچوڭ 41b.13; ṣuçunı صوچوڭى 42a.2; ṣuçuŋuz صوچوڭيز 146a.4; ṣuçı صوچى 284b.13
aġa**c**ı اغاجى 57a.4, 287b.14, 288a.2; aġa**c**ıŋ اغاجه 262a.6; aġa**c**ıla اغاجيله 310a.8	aġaça اغاچه 261b.15
u**c**aram اوجرم 34a.3	uçardı اوچاردى 22a.7; uçarken اوچاركن 263b.8
u**c**ı اوجى 65a.10, 72a.8	uçına اوچينه 242b.12, 268b.6; uçında اوچنده 88b.10

2.1.9.4. Aynı Kelimenin d veya t ile Yazılması

Aşağıdaki kelimeler metinde hem d ile hem de t ile yazılmıştır:

Başta	
demir دمير 241a.14	**t**emür تمور 1 54b.8
ditremek ديترمك 68b.14; dir dir **d**itredi ديتردى 124b.7, 200a.5	**t**itrer تيترر 301b.2
dükenmedi دوكنمدى 47b.12; **d**ükenmez دوكنمز 235a.11; **d**ükenir دوكنير 272b.15	**t**ükenmez توكنمز 233a.12
Ortada	
(mātem) ėt**d**iler ايتديلر 20b.15	ėt**t**iler ايتتيلر 18b.9, ėt**t**ikde ايتتكده 82a.5
(göze) kesdirüp كسديروب 235b.6	kes**t**irüp كستيروب 223a.13
yu**d**dursun يودّورسون 208b.1	yu**t**dı يوتدى 77b.7
ḳana**d**larla قنادلرله 151b.7 ḳana**d**ların قنادلريک 80a.1	ḳana**t**ları قناتلرى 166a.14, 167a.5; ḳana**t**larımı قناتلريمى 166b.4; ḳana**t**larımızı قناتلريمزى 263b.11; ḳana**t**lı قناتلى 261a.9
Sonda	
ḳana**d** قناد 22a.6, 151b.7	ḳana**t** قنات 22b.2, 236b.11
yigi**d** يكيد 98a.13	yigi**t** يكيت 99a.6, 135a.12, 210a.6; yigitler يكيتلر 337a.7

2.1.9.5. Aynı Kelimenin d veya ṭ ile Yazılması

Aşağıdaki kelimeler metinde hem d hem de ṭ harfiyle yazılmıştır:

Başta	
dar boġaz دار 306a.5	**ṭ**ar boġaz طار 308a.8
donanma دونانمه 274b.10	**ṭ**onanma طونانمه 275b.15
damla دامله 256a.10	**ṭ**amla طامله 94a.9
damladı داملدى 256a.10	**ṭ**amlamadı طاملمدى 252b.1
danışayım دانيشايم 60b.1	**ṭ**anışın طانيشين 176a.12
daġlara داغلره 305b.2	**ṭ**aġ طاغ 10b.2, 235a.15
doġdı دوغدى 39b.10	**ṭ**oġurdı طوغوردى 38a.9; **ṭ**oġduġı طوغدوغى 5a.2; **ṭ**oġunça طوغنچه 136a.9; **ṭ**oġurur طوغورر 325b.10
doġru دوغرو 82a.14	**ṭ**oġrı طوغرو 12b.15, 14b.3, 148b.9
doḳuna دوقونه 11b.15	**ṭ**oḳındı طوقوندى 13b.5, 247a.10
doldurdı دولدوردى 238b.9; **d**oldurup دولدوروب 195a.15; **d**oldu دولدو 252a.15	**ṭ**oldı طولدى 40b.4; **ṭ**olusı طولوسى 11a.8
duramam دورامم 19a.5; **d**ursun دورسون 32b.5; **d**urdı دوردى 42b.5	**ṭ**urup طوروب 34b.3, 15b.14
dutdular دوتدولر 16b.10	**ṭ**utdular طوتدولر 21a.4
Ortada	

donat**d**ı دوناتدی 91b.8	donat**ṭ**ıḳ دوناتطق 335a.5
paṣ**d**ırdı پاصدردی 282a.11	baṣ**t**ırmazdı باصترمزدی 270b.5

2.1.9.6. Aynı Kelimenin -ġ- veya -v- ile Yazılması

Metinde ġ > v değişmesine tek örnek yalnızca aşağıdaki kelimedir:

ḳula**ġ**uz قولغوز 139a.11	ḳıla**v**uz قلاوز 139a.10; ḳıla**v**uzlayam قلاوزليم 60a.11

Metinde aşağıdaki kelimelerde ise /g/ ve /ġ/ sesinin kullanımı sabittir.

Art ünlülü kelimelerde	
ḳı**ġ**ılcım قيڤلجم 122b.5	ṣo**ġ**uḳ صوغوق 151b.1
ḳo**g**dı قوغدی 15a.5, 267b.10; ḳo**ġ**arız قوغريز 131a.14	
Ön ünlülü kelimelerde	
dö**g**er دوكر 15a.11; dö**g**erdi دوكردی 22b.15	ö**g**üp اوكوب 20b.15; ö**g**ünmek اوكنمك 196b.11; ö**g**ünürse اوكنرسه 216a.7
dö**g**üne dö**g**üne دوكونه دوكونه 243b.1	sö**g** سوك 182b.6; sö**g**di سوكدی 294b.15
gü**g**erçin كوكرچين 262b.7, 263a.13	

Yukarıdaki kelimelerde /g/ ve /ġ/ seslerinin kullanımının sabit olup /v/'li biçimlerine rastlanmaması ve yalnızca bir örnekte (ḳılaġuz - ḳılavuz) kelimenin hem /ġ/'li hem de /v/'li biçimiyle kullanılması; metinde g, ġ > v değişmesi ile ilgili bir durumdan bahsedilemeyeceğini göstermektedir.

2.1.9.7. Aynı Kelimenin -g- veya -y- ile Yazılması

Aşağıdaki kelimeler metinde hem *g* ile hem de *y* ile yazılmıştır. Bu durum kelimelerin *y* ile söylendiğini ancak imla geleneğine bağlı olarak da bazen *g* ile yazıldığını göstermektedir. Bunun yanı sıra *vėr-* fiiline gelen *-dik* sıfat-fiil ekinden sonra iyelik eki alması durumunda *k* sesinin y'ye dönüşmesi dikkate değerdir.

Ortada	
be**g**endim بكنديم 11a.1; be**g**endi بكندی 139b.11; be**g**endigin بكندكين 141a.14	be**y**enirdi بينردی 208a.12; be**y**endi بيندی 154a.5; be**y**enmeyeydi بينمييدی 114b.8, be**y**enüp بينوب 276a.15
de**g**di دكدی 231a.14	de**y**di ديدی 140b.7, 310b.10, 311b.5, 303b.13
de**g**ilim دكليم 45a.6; de**g**ildir دكلدر 241b.1;	de**y**ildim ديلديم 45a.5; de**y**il idi ديل ايدی

de**g**il دكل 245a.12; de**g**ilsin دكلسين 253a.7	177a.2; de**y**iliz ديليز 83a.4 299b.14; de**y**ildir ديلدر 207b.7
de**g**nek دكنك 236b.5	de**y**nek دينك 323b.11; de**y**negi دينكى 88a.15
e**g**miş اكمش 333b.10	e**y**üp ايوب 14b.9 220a.9 220b.3; e**y**ildi 33a.9
e**g**lendi اكلندى 117b.5; e**g**lenme اكلنمه 170a.13 170b.4; e**g**leniriz اكلنريز 117b.3	e**y**lendi ايلندى 83b.6; e**y**lenme ايلنمه 177b.14; e**y**lenem ايلنم 177b.14
e**g**silir اكسيلر 63a.3	e**y**silmez ايسلمز 340a.3
vėrdi**g**iŋ ويردكيڭ 19a.10	verdi**y**ini ويردينى 99a.6

2.1.9.8. Aynı Kelimenin ķ veya ġ ile Yazılması

Aşağıdaki kelimeler metinde hem ķ ile hem de ġ ile yazılmıştır:

Ortada	
aydınlı**ġ**dı ايدنلغدى 142a.1	aydınlı**ķ** ايدنلق 39a.11
ba**ġ**madı باغمدى 209a.2	ba**ķ**dı باقدى 49a.12, 106b.2, 111b.3
bo**ġ**ça بوغچه 94b.6	bo**ķ**ça بوقچه 44a.3, 44a.4
ço**ġ**dı چوغدى 115a.11, 115b.11	ço**ķ**dur چوقدور 44b.2, 59a.14, 160b.14
ķan**ġ**ı قانغى 12b.4, 43b.13, 297b.7	her ķan**ķ**ımız قانقيمز 294a.7
ķar**ġ**a قرغه 213a.2	ķar**ķ**a قرقه 262a.13
uç**ġ**ur اوچغور 330b.5	uç**ķ**ur اوچقور 330b.4
yo**ġ**dı يوغدى 18a.13, 21a.6, 69a.12, 82a.14; yoġdıŋ يوغديڭ 324b.13; yo**ġ**mış يوغمش 330b.11	yo**ķ**dur يوقدور 16b.6, 28a.8, 247a.13
ṣandu**ġ**ıdur صندوغيدر 141a.5; ṣandu**ġ**ıŋ صندوغيڭ 279b.15	ṣandu**ķ**ı صندوقى 337b.2, 339a.1; ṣandu**ķ**a صندوقه 280a.4, 337a.3
Sonda	
aya**ġ** اياغ 81a.2	aya**ķ** اياق 34a.7; aya**ķ**ların اياقلرين 165b.9

2.1.9.9. Aynı Kelimenin ķ, ḥ veya ḫ ile Yazılması

Aşağıdaki kelime metinde üç şekilde yazılmıştır:

ķ	**ḥ**	**ḫ**
ķo**ķ**usından قوقوسيندن 312a.6; **ķ**o**ķ**usı قوقوسى 312a.10	**ḥ**oḫu حوخو 270b.4	**ķ**o**ḫ**uyı قوخويى 270b.5; **ķ**o**ḫ**udan قوخودن 270b.9

2.1.9.10. Aynı Kelimenin ķ veya ḫ ile Yazılması

Aşağıdaki kelimeler metinde hem ķ ile hem de ḫ ile yazılmıştır:

Başta	
ķanı قنی 327b.6	**ḫ**anı خانی 325a.15
Ortada	
ķo**ķ**usından قوقوسیندن 312a.6; ķoķusı قوقوسی 312a.10	ķo**ḫ**uyı قوخویی 270b.5; ķo**ḫ**udan قوخودن 270b.9
uy**ķ**u اویقو 66b.13 81b.9; uy**ķ**uda ایقوده 19a.9; uy**ķ**uya اویقویه 330b.13	uy**ḫ**u اویخو 60a.10, 316a.3

2.1.9.11. Aynı Kelimenin -m- veya -n- ile Yazılması

Metinde *imdi* kelimesi ayrı yazıldığında *m* ile, *gel-* ve *var-* fiillerine bitişik yazıldığında *n* ile yazılmıştır (*bk. Metinde Dikkat Çeken Birkaç Kelime Hakkında*)

i**m**di ایمدی 131a.15, 132a.13	diŋlendi دکلندی 69b.10; gel[-]i**n**di کلندی 203a.15, 209b.7, 284b.9, 312a.9; var[-]**ın**dı وارندی 7a.10, 10a.3

2.1.9.12. Aynı Kelimenin -ŋ- veya -n- ile Yazılması

Aşağıdaki kelimeler metinde hem ŋ ile hem de n ile yazılmıştır:

Ortada	
ķara**ŋ**uluķ قراڭولوق 179a.8, 248a.8, 256a.6	ķara**n**lıķ قرانلیق 38a.11
Sonda	
e**ŋ** e**ŋ** اڭ اڭ 165a.11	e**n** e**n** ان ان 323b.14
yarı**ŋ** یارڭ 318a.15	yarı**n** یارن 27b.3, 51b.9, 67a.7

2.1.9.13. Aynı Kelimenin -r- veya -n- ile Yazılması

Aşağıdaki kelime metinde hem r ile hem de n ile yazılmıştır:

mu**r**dār مردار 82a.8; mu**r**dārını مردارینی 81b.4, 270b.7	mu**n**dār مندار 247a.1

2.1.9.14. Aynı Kelimenin te (ت) veya tı (ط) ile yazılması

Aşağıdaki kelimeler metinde hem te (ت) harfiyle hem de tı (ط) harfiyle yazılmıştır:

Başta	
tapşurup تابشوروب 91a.7, 245a.9	**ṭ**apşurdım طابشورديم 26b.1 45a.7
tutdular توتدولر 151b.6, 308a.4	**ṭ**utdular طوتدولر 21a.4; ister توت tut isterseŋ طوتمه **ṭ**utma 188a.4
Ortada	
ya**t**dı ياتدى 27b.15, 32a.14; ya**t**duġı ياتدوغى 164a.12	ya**ṭ**arken ياطركن 66b.1, ya**ṭ**ırup ياطروپ 181a.14 ya**ṭ**ır ياطر 265b.12 ياطير ya**ṭ**ır 333a.2; ya**t**ırayım ياطريم 255b.15

2.1.9.15. Aynı kelimenin z veya s ile yazılması

Aşağıdaki kelimeler metinde hem z ile hem de s ile yazılmıştır:

Ortada	
ėtme**z**seŋ ايتمزسڭ 69b.15	ėtme**s**seŋ اِيتْمَسْسَڭ 244a.2
Sonda	
to**s** توس 181a.9, 241a.1, 247b.4, 255b.5	to**z** توز 44a.2, 221b.2; to**z**ını توزينى 242b.13

2.2. Ses Bilgisi

Bu bölümde metinde ses bilgisine dair dikkat çekici özellikte olan hususlar, 'Alınma Kelimelerde Ses Olayları, Türkçe Kelimelerde Ses Olayları, 'Ünlü Uyumu' başlıkları altında incelenmiştir.

2.2.1. Alınma Kelimelerde Ses Olayları

Metinde alınma kelimelerin birçoğunda Türkçeleştirme örnekleri görülmektedir. Bu durum metinde yer alan sözlü dil özelliklerinden biri olarak düşünülmektedir. Müellif, Türkçe'nin fonetik özelliklerini göz önünde bulundurarak alınma kelimelerin bazen Türkçeleşmiş versiyonlarını metinde sunmuş; bazen de alınma kelimeleri ağız özelliği

katarak yerlileştirmiştir. Bu bölümde verilecek tabloların birinci sütununda alınma kelimenin geldiği dildeki okunuşu ve yazılışı ile metnin içinde bu haliyle yer almışsa geçtiği sayfa ve satır numarası verilmiştir. İkinci sütunda ise metinde herhangi bir ses olayına uğramış alınma kelimelerin okunuşu ve yazılışı ile geçtiği sayfa ve satır numarası verilmiştir.

Alınma kelimelerde ünsüz değişmeleri, ünsüz tekleşmesi, ünsüz düşmesi, ünsüz türemesi, ünsüz ikizleşmesi, göçüşme, hece yutumu, ünlü değişmeleri, ünlü türemesi gibi ses olayları görülmektedir. Aşağıda alınma kelimelerdeki ses olaylarına dair örnekler ayrıntılı bir şekilde verilmiştir:

2.2.1.1. Ünsüz Değişmesi

Alınma kelimelerdeki ses olaylarında ünsüz değişmeleri oldukça dikkat çekicidir. Alınma kelimelerde hemze > y, ayn (ʿ) > elif (ا), b > m, b > p, b > v, c > ç, d > t, ġ > ķ, ḥ > ḫ, ķ> ġ, n > m, p > b, r > n, s̱ > s (ث > س), s̱ > s (ث > س), s > t, s > z, t > d, v > b, z > c, z > ṣ, z > s değişmeleri görülmüştür.

Kelime -varsa geçtiği yerler-	**Metindeki Yazılışı ve Geçtiği Yerler**
hemze > y	
Ar. ʿacā**’**ib عجائب 'şaşılası'	acā**y**ib عجايب 190a.13, 241b.12, 212b.5
Ar. ʿĀ’işe عائشه 'kişi adı'	Ā**y**işe عايشه 26a.12, 106a.9
Ar. cā’iz جائز 'uygun'	cā**y**izdir جايزدر 26b.9
Ar. Cebrā’il جبرائل 'melek adı'	Cebrā**y**il جبرايل 326a.14
Ar. dā’im دائم 'daima'	dā**y**im دايم 312a.15, 330b.15
Ar. dā’ire دائره 'alan, daire'	dā**y**ire دايره 41a.4, 279b.2, 305a.4
Ar. fā’ide فائده 'fayda'	fā**y**ide فايده 194b.3, 237a.12
Ar. ġā’ib غائب 'kayıp'	gā**y**ibden غايبدن 149a.10, 199a.10
Ar. ḫā’in خائن 'ihanet eden'	ḫā**y**in خاين 73b.7, 274b.1
Ar. ķā’il قائل ' razı olmuş'	ķā**y**il قايل 185a.8
Ar. kā’ināt كائنات 'kainat'	kā**y**ināt كاينات 242a.2
Ar. mā’il مائل 'meyleden'	mā**y**il مايل 289b.6
Ar. melā’ike ملائكه 'melekler'	melā**y**ike ملايكه 228b.14
Ar. nā’il نائل 'erişmiş, ulaşmış'	nā**y**il نايل 12a.15 234a.4
Ar. sā’ir سائر 'diğer'	sā**y**ir ساير 52b.12
Ar. tā’ife تائفه 'güruh, topluluk'	tā**y**ife تايفه 227a.2
Ayn (ʿ) > elif (ا)	
Ar. ʿ**i**nān عنان' dizgin'	**i**nān انلن 32b.7
elif (ا) > Ayn (ʿ)	
Far. **ā**teş آتش 122b.5, 165b.12, 191a.14…	ʿ**a**ṭaşım عطشيم 'hararet, susuzluk' 66a.2
b- > m-	

Far. **b**īşe بیشه 'orman'	**m**īşe میشه 201a.5, 152b.1
b- > p-	
Far. **b**ahā بها 'değer'	**p**ahāmı پهامی 61b.9; **p**ahamızı پهامزی 161a.9
Ar. **B**ārī باری 'Allah'ın ismi'	(Cenāb-ı) **P**ārī جناب پاری 221a.11, 291b.3
Far. **b**azar بازار 'pazar'	**p**azar پازار 237a.10
Far. **B**enefşe بنفشه 'kişi ismi'	**P**enefşe (çāriye) پنفشه 340b.3, 340b.7
Ar. **b**erḳ برق 'yıldırım'	**p**erḳ پرق 337b.3
Far. **b**er-vech-i ātī بر وجه 'aşağıda görüleceği üzere'	**p**er-veçh-i ātī پر وچح 343b.5
Ar. **B**ureyr بریر 'kişi ismi'	**P**ureyr پریر 209a.1 209b.7
Far. **b**ūs بوس 'öpme'	**p**ūs (eyleyüp) پوس ایلیوب 10b.4, 235a.1, 237a.15
Far. **b**ūt بوت 'put'	**p**ūta پوته 57b.10, 57b.8
Far. **b**üzürg بزرک 'büyük'	**p**üzrük پزروك 229b.10
-b- > -p-	
Ar. ḥa**b**s حبس 144b.13 'mahpus'	ḥa**p**sler حپسلر 157b.7; ḥa**p**s eyleŋ حپس ایلگ 74a.7
Ar. Ebī Ṭāli**b** ابی طالب 'kişi ismi'	Ebī Ṭāli**p**dir ابی طالپدر 76b.3
Ar. Ebū Lehe**b** ابو لهب 'kişi ismi'	Ebū Lehe**p**dir ابو لهپدر 12a.8
Ar. hī**b**e هیبه 'bağışlama'	hī**p**e هیپه 276b.5
Ar. kel**b**etīn کلبتین 'kerpeten'	ker**p**edānı کرپدانی 165a.13
Şe**bb**er شبّر 'kişi ismi'	Şe**pp**er شپّر 93a.3
Far. şe**b**-çerāġ شب چراغ 'gece parlayan taş'	şe**p**-çerāġ شپ چراغ 88b.15
-b > -p	
Ar. ḍar**b** ضرب 'darbe, vuruş'	ḍar**p** ضرپ 232b.1
Ar. ḳal**b** قلب 'kalp'	ḳal**p** قلپ 194b.4
Ar. kel**b** کلب 'köpek'	kel**p** کلپ 72a.2
Ar. kes**b** کسب 'çalışarak kazanma'	kes**p** کسپ 210b.2
Ar. rāhi**b** راهب 'rahip'	rāhi**p** راحپ 281b.7
-b- > -v-	
Ar. ṭa**b**l طبل 'davul'	ṭa**v**ul طاوول 191b.14, 283b.8, 285b.11
c- > ç-	
Far. **c**ān جان 'can'	**ç**ānına چانینه 305a.9
Ar. **c**ārī جاری 'geçerli olma'	**ç**ārī ėtmiş چاری 92a.3; çārīdir چاریدر 192b.8
Ar. **c**āriye جاریه 'cariye'	**ç**āriye چاریه 7a.15, 276a.12
Ar. **c**efā جفا 'sıkıntı'	**ç**efā چفا 65a.15, 312b.10
Far. **c**eng جنك 'cenk, savaş'	**ç**eng چنك 192b.3
Ar. **c**esed جسد 'ceset'	**ç**esed چسد 268b.3
Ar. **c**evāhir جواهر 'cevherler'	**ç**evāhir چواهر 41a.6, 49a.8, 332b.1
Ar. **c**evelān جوه لان 'dönüp dolaşma'	**ç**evelān چولان 196a.15
Far. **c**evşen جوشن 'zırh'	**ç**evşendir چوشندر 12b.13, 18a.13
Ar. **c**ibilliyet جبلیت 'yaratılış, tıynet'	**ç**ibilliyet چبلیت 44b.10
Far. **c**iger-gūşe جکر کوشه 'ciğerin köşesi'	**ç**iger-gūşem چکر کوشم 15b.11
Far. **c**ihān جهان 'dünya'	**ç**ihān چهان 236b.14
Ar. **C**ihād جهاد 'kişi ismi'	**Ç**ihāt چهات 184a.15
Ar. **c**ihāz جهاز 'çeyiz'	**ç**ihāzıla چهازیله 207a.9
Ar. **c**ürm جرم 'suç, günah'	**ç**ürm چرم 144a.13
Ar. **c**ūʿ جوع 'açlık'	(elem-i) **ç**ūʿ چوع 48a.5

Ar. **C**erve جروه 'kişi ismi'	(Ḥicāz bin) **Ç**erve چروه 131a.2
-c- > -ç-	
Ar. Ḫadī**c**e خديجه 'kişi ismi'	Ḫadī**ç**e حديچه1 1b.5, 126b.12, 327a.5
Ar. ī**c**ād ايجاد 'yeni bir şey meydana getirme'	ī**ç**ād ايچاد 341a.9
Ar. a**c**ūze اجوزه 'yaşlı kadın'	a**ç**ūze اچوزه 307b.13
Ar. dere**c**e درجه 'derece, mertebe'	dere**ç**e درچه 24b.11, 137a.5, 210b.3
Ar. e**c**el اجل 'ecel, ölüm vakti'	e**ç**elleri اچللرى 208b.11
Ar. Ḫārī**c**e خارجه 'kişi ismi'	(Esmā-yı) Ḫārī**ç**e حارچه 144b.13
Ar. Ḫarī**c**ī خارجى 'Haricilik taraftarı'	Ḫārī**ç**ī خارچى 21a.11
Ar. ḫārī**c** خارج 'dışında'	ḫārī**ç**siz حارچسيز 229a.12
Ar. ḥi**c**ret حجرت 'hicret, göç'	ḥi**ç**ret حچرت 44b.13
Ar. ḥü**c**re حجره 'küçük oda'	ḥü**ç**re حچره 67b.7
Ar. ḥü**c**ūm حجوم 'saldırı'	hü**ç**ūm حچوم 209b.13, 213a.3
Ar. mu'āle**c**e معالجه 'ilaç kullanma, tedavi'	mu'āle**ç**e معالچه 82b.5
Ar. muḥtā**c** محتاج 'muhtaç'	muḥtā**ç**dır محتاچدر 278b.7
Ar. müteve**cc**ih متوجه 'yönelmiş'	müteve**çç**ih متوچه 34b.11, 94b.4, 251b.15
Ar. netī**c**e نتيجه 'sonuç'	netī**ç**e نتيچه 44b.3
Far. pen**c**ere پنجره 'pencere'	pen**ç**ere پنچره 282a.7
Ar. ri**c**ā رجا 'istek, rica'	ri**ç**ā رچا 151a.14
Ar. şe**c**ī' شجيع' 'cesur'	şe**ç**ī' شچيع 237a.6
Ar. şe**c**a'at شجعت 'cesaret'	şe**ç**a'at شچعت 232b.9
Ar. ve**c**hehu وجهه	ve**ç**hehu وچهه 219a.4
Ar. ve**c**h وجه 'yüz'	ve**ç**h(-i şerīf) وچه شريف 14b.15
Ar. **c**ihet جهت 'yön'	**ç**ihet چهت 190a.8
Far. zin**c**īr زنجير 'zincir'	zin**ç**īr زنچير 115a.6, 284b.12
-ç > -c	
Far. hī**ç** هيچ 'hiç' 203b.15	hī**c** هيج2 03b.15
d- > -t	
Ar. **d**arrābe درّابة 'tahta bölme'	**ţ**araba طرابه 215b.4
Far. **d**estgāh دستكاه 'dokuma tezgahı'	**t**ezgāhlar تزكاهلر 339b.15
Far. **d**ulbend دولبند 'ince örtü'	**t**ülbend تولبند 88b.11
-d- > -t-	
Far. müj**d**e مژده 'sevinçli haber'; müjdeci مژده جى 219b.15	muş**t**uçılar مشتوجى 305b.10
Ar. maḫ**d**ūm 'oğul, evlat': maḫ**d**ūm محدوم 81a.3; maḫ**d**ūmunıŋ محدومنک 11a.10	maḥ**t**ūma محتومه 97a.7; maḥ**t**ūmlar محتوملر 155b.12; maḥ**t**ūmları محتوملرى 155b.8; maḥ**t**ūmlarısız محتوملريسيز 157a.2; maḥ**t**ūmuŋ محتومک 92b.13
-d > -t	
Far. be**d** بد 'kötü'	be**t** بت 270b.3, 270b.5, 270b.9, 304a.3, 305b.6, 305b.7
Ar. Cihā**d** جهاد 'kişi ismi'	Cihā**t** جهات 184a.15
Ar. evlā**d** اولاد 'evlat' 260a.15	evlā**t**larıŋdan اولاتلريكدن 42b.2
Far. pelī**d** پليد 'alçak'	pelī**t** پليت 71b.15
Far. der**d** درد : derde درده 181b.9; derdile دردیله 13a.11, 55b.14; derdim دردیم 173a.10, 180a.6, 302a.7, 303a.2	der**t**lerine درتلرينه 36b.10; dertleriŋ درتلريگ 87b.1; dertli dertli درتلى درتلى 76a.5
Ar. zeberce**d** زبرجد 'değerli taş'	zeberce**t**den زبرجتدن 337a.13

Ar. ẕevā**d** ذواد 'erzak, azık'	ẕād ẕevā**t** ذاد و ذوات 50a.9
Far. üstā**d** استاد 'üstat, sanatkar' : üstādım اوستادم 165b.1; üstā**d**lar اوستادلر 339b.15	üstā**t** اوستاة 163a.14
-ġ- > -ķ-	
Ar. ma**ġ**ara مغاره 'mağara'	ma**ķ**araya مقاريه5 6b.7
Far. çerā**ġ** چراغ 39a.10 'kandil'	çerā**ķ** چراق 36a.8
-ḥ- > -ḫ-	
Ar. محفّه mi**ḥ**affe 'deve üzerine konan kapalı oturma yeri'	ma**ḫ**fe مخفه 299a.8, 313a.9, 328a.14
Ar. muva**ḥḥ**iş موحش 'dehşete düşüren'	muva**ḫḫ**iş موخيش 26b.4
Ar. müsta**ḥ**fiẓ مستحفظ 'muhafız'	müsta**ḫ**fiżlara مستخفض لره 279a.2
-j- > -ş-	
Far. mü**j**de 'sevinçli haber' : müjdeci مژده جی 219b.15	mu**ş**tuçılar مشتوجی 305b.10
ķ- > ġ-	
Ar. **ķ**asāvet قساوت 'gam, keder'	**ġ**asāvet غساوت 176b.10
-ķ-> -ġ-	
Ar. Ẕülfi**ķ**ār ذوالفقار 'Hz. Ali'nin kılıcı'	Ẕülfi**ġ**ārım ذوالفغارم 202b.8; Ẕülfi**ġ**ārı ذوالفغارى 17a.7, 9
Ar. Ba**ķ**ī‘ بقيع 52a.8 'Medine'deki ilk Müslüman mezarlığı'	Ba**ġ**ī‘ بغيع 52a.10
Ar. mu**ķ**ārin مقارن 'birlikte'	mu**ġ**ārin مغارن 20a.3
Far. na**ķķ**āre نقاره 294a.9 'davul'	na**ġ**āre نغاره 268b.8
-l- > -r -	
Ar. ke**l**betīn كلبتين 'kerpeten'	ke**r**pedān كرْپدانى 165a.13
-n > -m	
Far. āferī**n** آفرين 'aferin!'	āferi**m** آفريم 317b.8
p- > b-	
Yun. **p**apas 'papaz' ; papasın پاپاسين 282a.4	(kilisenin) **b**abasını باباسنى 281b.7
Far. **p**ervāne پروانه 'birinin yanından hiç ayrılmayan'	**b**ervāne بروانه 15b.3
Far. **p**iyāde پياده 'yayan' 200b.8	**b**iyāde بياده 198b.7
-p- > -b-	
Yun. pa**p**as 'papaz' ; papasın پاپاسين 282a.4	(kilisenin) ba**b**asını باباسنى 281b.7
-r- > -l-	
Far. du**r**ūger 'marangoz'	dü**l**gerlere 165a.2
-r- > -n-	
Far. mu**r**dārمردار 'pis, kirli' 82a.8 ; mu**r**dārını مردارينى 270b.7	mu**n**dār مندار 247a.1
-s̲- > -s- (ث > س)	
Ar. mi**s̲**l مثل 'benzer, denk' : mi**s̲**li مثلى 110a.7, 126a.9, 175b.2, 223a.13	mi**s**l مسل 206b.11; mi**s**illū مسلو 44b.2
Ar. اثواب e**s̲**vāb 'giysi'	e**s**bāb اسباب 94b.13, 94b.15; e**s**bābların

	اسبابلرك 73b.12, 82a.10, 145a.2…
-s̲ > -s (ث > س)	
Ar. muḫanne**s̲** مخنث 'alçak, namert'	muḥanne**s**ler مخنسلر 208b.5
-s > -t	
Ar. muḫanne**s̲** مخنث; muḥanne**s**ler مخنسلر 208b.5	muḥanne**t**ler محنتلر 215a.3
s- > z-	
Far. **s**ūrnā سورنا 'zurna'	**ẓ**urna ظورنه 191b.14
-s- > -z-	
Ar. ʿi**ṣ**ābe عصابه 'başa sarılan sarık'	ʿi**ż**ābe عضابه 30b.5
Far. de**s**tgāh دستكاه 'dokuma tezgahı'	te**z**gāhlar تزكاهلر 339b.15
-s > -z	
Far. horo**s** حوروس 'horoz'	hora**z** حوراز 206b.6
Far. herke**s** هركس 'herkes'	herki**z** هركيز 20b.15, 170a.3, 271b.14, 320b.15, 322b.8
-t- > -d-	
Ar. kelbe**t**īn كلبتين 'kerpeten'	kerpe**d**ān كرْپدانى 165a.13
Yun. monas**t**eri 'manastır'	manaṣ**d**ır منصدر 281b.6
-t > -d	
ʿaraṣā**t** عرسات 'mahşer yeri' 3b.14, 5b.14, 9b.7, 14b.8, 24b.2	ʿaraṣā**d** عرساد 103a.6
Ar. faḳa**ṭ** فقط 'ama, fakat'	faḳa**d** فقد 107b.5, 188a.11, 220a.7…
-t- > -ṭ-	
Far. ā**t**eş آتش 122b.5, 165b.12, 191a.14…	ʿa**ṭ**aşım 'hararet, susuzluk' عطشيم 66a.2
-v- > -b-	
Ar. e**s̲v**āb ' اثواب 'giysi'	e**s̲b**āb اسباب 94b.13, 94b.15; esbābların اسبابلرك 73b.12, 82a.10, 145a.2
Far. kār**v**ān كاروان 'kervan' 155b.10, 155b.6, 155b.9, 156b.7	kāru**b**ān كاروبان 74a.1
-z > -c	
Far. rū**z**e روزه 'oruç'	oru**c** اوروج 297b.8
z- > ṣ-	
Ar. **z**uḳāḳ زقاق 'sokak'	**ṣ**oḳaḳ صوقاق 149a.6; **ṣ**oḳaḳa صوقاقه 149a.5; **ṣ**oḳaḳlarda صوقاقلرده 338a.12; **ṣ**oḳaḳları سوقاقلرى 143b.1

2.2.1.2. Ünsüz Tekleşmesi

Aşağıdaki alınma kelimeler geldiği dilde şeddeli biçimde çift ünsüzle yazılırken metinde şeddesiz gösterilmiş ve kelimelerde ünsüz tekleşmesi olayı görülmüştür.

Ar. sa**ḳḳ**ā’ سقّاع 'su dağıtan'	sa**ḳ**a سقا 245b.8

Far. deste**rr**e دسترہ 'testere'	deste**r**e دسترہ 165a.3
Ar. na**ḳḳ**āra نقّارہ 'davul'	na**ḳ**āre نقارہ 294a.9; na**ġ**āre نغارہ 268b.8
Ar. miḥa**ff**e محفّہ 'deve üstüne konan kapalı oturma yeri'	ma**ḫ**fe مخفہ 299a.8, 313a.9, 328a.14
Ar. da**rr**ābe درّابة 'tahta bölme'	ṭa**r**aba طرابہ 215b.4

2.2.1.3. Ünsüz Düşmesi

Aşağıdaki alınma kelimelerde ünsüz düşmesi görülmektedir:

-d düşmesi	
Yez̲decir**d** یذدہ جرد 'kişi adı' 249b.2	Yez̲decir یذدہ جر 243b.9, 276b.13, 332a.15
ġ düşmesi	
Far. çerā**ġ** چراغ 'meşale' 39a.10	çıra 165b.11, 340b.9
Ar. istifrā**ġ** استفراغ 'kusma'	istifrā استفرا 87a.7
-r- / -r düşmesi	
Far. çehā**r**şenbe چهارشنبہ 'çarşamba'	çehāşenbe جهاشنبہ 190a.10
T.+Far. ṣancaḳdā**r** صانجاقدار 'sancaktar'	ṣançaḳdāna صانجاقدانہ 323a.9
Ar. mestū**r** مستور 'örtülü, tesettürlü'	mestū مستو 53b.1
-h- düşmesi	
Far. fi**h**rist فهرست 'içindekiler'	firist فرست 1b
-t- düşmesi	
Far. des**t**gāh دستکاہ 'dokuma tezgahı'	tezgāh تزکاہ 339b.15
v düşmesi	
Far. ġarī**v** 'feryat'	ġarī 33a.11, 210b.12

2.2.1.4. Ünsüz Türemesi

Aşağıdaki alınma kelimelerde ünsüz türemesi görülmüştür:

-h türemesi	
Far. peydā پیدا 'ortaya çıkma'	peydā**h** پیداہ 104a.3, 215b.13
-n- türemesi	
Ar. fırṣat فرصت 'fırsat'	fırṣa**n**t فرصنت 17a.10, 17a.14, 18a.7, 24b.13, 72a.13
-n türemesi	
Yun. ekklisia 'kilise'	kelīsā**n** کلیسان 281b.6

2.2.1.5. Ünsüz İkizleşmesi

Aşağıdaki alınma kelimelerde ünsüz ikizleşmesi görülmüştür:

Ar. a**z**m عزم ' yönelme, yola çıkma'	ʿa**zz**im eyledikde عزّم 172b.6
Far. pe**r**i پری 'peri'	pe**rr**i پرّی 247b.11, 247b.14

Ar. Se**k**īne سكينه 'kişi adı'	Se**kk**īnem سگّينم 286a.4
Far. سیلی sī**l**ī 'tokat, sille'	si**ll**e سلّه 50b.1, 160a.2, 160a.2, 223b.13, 223b.15, 230b.12
Far. gü**l**-āb گلاب 'gül suyu'	gü**ll**ābıla كلّابيله 338b.3, 338b.4; güllābla كلّابله 299a.1
Ar. muvā**f**ıḳ موافق 'denk, eş değer'	muva**ff**ıḳ موفّق 307b.3, 307b.12
Ar. müteʿā**r**ıż متعارض 'muhalif kişi'	müteʿa**rr**ıż متعرّض 35a.14

2.2.1.6. Göçüşme

Aşağıdaki alınma kelimelerde göçüşme görülmektedir:

E**z**rāḳ-ı Şāmī اذراق 'kişi adı'	E**rz**āk ارذاق 231a.4
Ar. mı**ḳn**aʿa مقنعه 'başörtüsü'	mı**nḳ**aʿasın منقعه 55b.4

2.2.1.7. Hece Düşmesi

Metinde *hele* ve *elbette* kelimeleri bir arada ve sıklıkla kullanılmıştır. Metinde *hele elbette* 'mutlaka' anlamına gelmektedir. Müellif bu kelimeleri yanyana yazarken birkaç yazım biçimine başvurmuştur.

hele elbette (2 defa)	هله البتده 178a.1, هَلَه اَلْبَتّه 184b.4
helbette (6 defa, ikisinde lam harfi şeddeli)	h.هلبتّده 43a.14 (lam şeddesiz), هلّبته71a.4 (lam şeddeli), هلبتّه 84b.4 (lam şeddesiz), هلبتّده 101b.15 (lam şeddesiz), هلبتّه131b.3 (lam şeddesiz), هلّبتّه 185b.5 (lam şeddeli)
hel elbette (6 defa)	h. هل البتّه181b.14, هل البتّه185b.4, هل البته269b.3, البته296a.4, هل البته 306b.2, هل البتده315a.14
elbette (3 defa)	e. البتده 107b.7, البتّه 169a.1, 196b.14

6 defa "hel elbette" biçiminde ayrı yazılan ancak 6 defa da "helbette" okunacak şekilde bitişik yazılan kelimeyi; iki kez lamın da şeddeli yazılmasından dolayı "helelbette" biçiminde okumanın doğru olacağı düşünülmüştür. "hel elbette" biçimindeki yazım 6 defa tekrarlanarak iki kelimenin birleştirilerek söylendiği ve bu esnada birinci kelimenin son ünlüsü ile ikinci kelimenin ilk ünlüsünün tek hece olarak söylendiği yazmada özellikle gösterilmeye çalışılmıştır. Bu kelimenin yazmada müellif tarafından ayrıntılı bir şekilde verilmesiyle birlikte, *helbette* kelimesinin etimolojisi de çözümlenmiş olmaktadır. Buna göre *helbette* kelimesi; *elbette* kelimesinden ön seste *h* türemesiyle değil, *hele elbette* kelimelerinin birleşmesiyle bir *helelbette* biçiminin ortaya çıkması ve zamanla *helbette* biçimine dönüşmesiyle meydana gelmiş olmalıdır.

2.2.1.8. Ünlü Değişmesi

Aşağıdaki alınma kelimelerde ünlü değişmelerine rastlanmaktadır:

ʿa > ʿā	
Ar. ʿ**a**yb عيب 'ayıp, kusur'	ʿ**ā**yıblı عايبلى 333a.6; ʿ**ā**yıblamaŋ عايبلامڭ 331a.14
ā > a	
Far. çer**ā**ġ چراغ 'meşale' 39a.10	çır**a** 165b.11, 340b.9
Ar. ḫ**ā**ṣiyyet خاصيّت 'bir şeye özgü nitelik'	ḥ**a**siyyeti حسيتى 223b.13; ḥasiyyeti حسيتى 60b.11; (ḥiṣāl-i) ḥaṣiyyetle حسيتله 30a.2
Ar. muv**ā**fıḳ موافق 'denk, eş değer'	muv**a**ffıḳ موفّق 307b.3, 307b.12
Ar. müteʿ**ā**rıż متعارض 'muhalif kişi'	müteʿ**a**rrıż متعرّض 35a.14
ā > e	
Far. b**ā**zirgān بآزركان 'tüccar' 155b.2, 283b.9	b**e**zirgān بزركان 172a.5, 288a.10
Far. l**ā**şe لاشه 'leş'	l**e**ş لش 151a.1, 270b.7
Far. yār**ā**n يارا ن 'dostlar' 165a.7; yārānlar 87b.8, 124b.11	yār**e**nler يارنلر 31b.13
ā > ī	
Far. l**ā**şe لاشه 'leş'	l**ī**şe ليشه 81b.4
a > e	
Far. **ā**şkār**a** اَشكارا 'aşikar'	**e**şkār**e** اشكاره 238a.7
e > ā	
Ar. ḥaṣb**e** حصبه 'kızamık, kabarcık'	ḥaṣb**ā**lar حصبالر 312a.2
Ar. V**e**hb وهب 'kişi ismi' ; V**e**heb وَهَبْ 211a.3	V**ā**hib(-i Kelbī) واهب 210a.6, 210a.9
e > i	
Ar. Sel**e**me سلمه 'kişi ismi'	Selīme سليمه 262a.14
Far. herke**s** هركس 'herkes'	herki**z** هركيز 20b.15, 170a.3, 271b.14, 320b.15, 322b.8
e > u	
Far. müjd**e** مژده 'sevinçli haber' : müjdeci مژده جى 219b.15	muşt**u**çılar مشتوجى 305b.10
ı > a	
Ar. Ṣ**ı**ffīn صفّين 'yer adı'	Ṣ**a**ffīn صافّين 248a.14
ī > e	
Far. سيلى sīl**ī** 'tokat, sille'	sill**e** سلّه 50b.1, 160a.2, 160a.2, 223b.13, 223b.15, 230b.12
Far. t**ī**z تيز 'çabucak' 31b.3, 61b.15, 96a.6, 102a.10, 102a.7, 114a.8, 122a.9…	t**e**z تز 191a.9
ī > i	
Far. سيلى s**ī**lī 'tokat, sille'	s**i**lle سلّه 50b.1, 160a.2, 160a.2, 223b.13, 223b.15, 230b.12
i > e	
Far. pīneg**ī** پينكى 'uyuklama'	pinek**e** پينكه 72a.8
o > a	

Far. ḫor**o**s خروس 'horoz'	ḫor**a**z خوراز 206b.6
o > ı	
Yun. sın**o**r 'sınır, hudut'	ṣınırına صنرينه 146a.1
u > a	
Ar. M**u**ʿāviye معاويه 'kişi ismi'	M**a**ʿāviye مَعَاوِيهَ 82b.12
u > ı	
Far. **u** و 've'	cān **ı** gönül 16a.9
ū > i	
Ar. mel**ū**l ملول 'mahzun, üzgün' 37b.10, 47b.4, 92a.15, 121a.11; mel**ū**l maḥzūn ملول 15a.8, 106b.7, 117b.1	mel**i**l مليل 43b.10; mel**i**l maḥzūn مليل 220a.11, 220a.13, 277b.13

2.2.1.9. Ünlü Türemesi

Alınma kelimelerin Türkçeleştirilmesi esnasında ünlü türemeleri ile ilgili dikkat çekici örnekler bulunmaktadır. Aşağıdaki alınma kelimeler, geldiği dildeki orijinal yazılışlarında ve söyleyişte ünlü bulunmayan, genellikle tek heceden ibaret olan kelimelerdir. Bu tür kelimeleri Türkçe söyleyişte söylemek zordur. Türkçe'de belli ünsüz ikilileri dışında iki ünsüz yan yana bulunamaz. Bu yüzden iki ünsüzün arasına söyleyişi kolaylaştıracak bir ünlü alması gerekir. Müellif söyleyişte kelimede oluşan ünlü türemesini yazıda göstererek klasik imlanın dışına çıkmıştır. Bu kelimeler aşağıda sıralanmıştır:

Ar. ʿAmr عمر 'kişi adı'	Am**ı**r عمير 306b.6, 324a.8, 324a.14
Ar. ʿazl عزل 'görevden alma'	az**i**l عزيل 121a.6
Ar. bedr بدر 'dolunay'	bed**i**r ay بدير 266a.12
Ar. defn دفن 'gömme'	def**i**n دفين 53a.15, 75b.12, 268b.4, 339b.4
Ar. iẕn اذن 'izin'	iẕ**i**n اذين 218a.9, 226b.12, 234a.4
Ar. ilm علم 'ilim'	il**i**m عليم 63a.4
Ar. ism اسم 'isim'	is**i**mleri اسيملرى 342b.2
Far. kārbān كاربان 'kervan'	kār**u**bān كاروبان 74a.1
Ar. naḳl نقل 'rivayet'	naḳ**i**ldir نَقِلْدِر 137b.1
Ar. neẕr نذر 'adak'	nez**i**r نزير 143b.9, 143b.14
Ar. ʿöẕr عذر 'af dileme, özür'	ʿöẕ**ü**rler عذور 87b.3
Ar. Mıṣr مصر 'Mısır'	Mıṣıra مِصِره 340a.15
Ar. ṭabl طبل 'davul' 114a.15, 207a.6, 268b.8	ṭab**ı**l طبيل 195b.15
Ar. ṭabl طبل 'davul'	ṭav**u**l طاوول 191b.14, 283b.8, 285b.11
Ar. Vehb وهب 'kişi ismi'	Veh**e**b وَهَبْ 211a.3
Ar. ẕikr ذكر 'zikir'	ẕik**i**r ذكير 341a.8

2.2.1.10. Ünlü Düşmesi

Aşağıdaki alınma kelimede ünlü düşmesine rastlanmaktadır:

ī düşmesi	
Far. peşīmān پشیمان 'pişman' 91b.14, 210a.3, 241a.6…	pişmān پشمان 280b.5
ū düşmesi	
Far. dur**ū**ger 'marangoz'	dülgerlere 165a.2

2.2.2. Türkçe Kelimelerde Ses Olayları

Metinde Türkçe kelimelerde ses olayları; ünsüz değişmesi, ünsüz düşmesi, ünsüz ikizleşmesi, göçüşme, ünlü değişmesi, ünlü düşmesi, ünlü türemesi, hece düşmesi, geçişme başlıkları altında incelenmiştir.

2.2.2.1. Ünsüz Değişmesi

Alınma kelimelerin yanı sıra Türkçe kelimelerde de b > p değişmesi ve c > ç değişmesi metnin karakteristik bir özelliğidir. Metinde be (ب) harfi yerine pe (پ) , cim (ج) harfi yerine çim (چ) harfinin yazılması, müellif/müstensih açısından bir güçlüktür. Dolayısıyla bu yazımı bir yanlışlık olarak kabul etmek doğru olmayacaktır. Metnin genelinde yapılan bu kullanım, müellifin/müstensihin bilinçli bir tercihi olduğunu göstermektedir. Metinde Türkçe kelimelerde görülen ünsüz değişmeleri aşağıda gösterilmiştir:

b- > p-	
paṣdırdı پاصدردی 282a.11	
-b- > -p-	
ḳa**p**a ṣaḳallı قپا صقللی 77a.15	
-b > -p	
aŋıru**p** اکیروپ 215b.11	öpü**p** اوپوپ 49b.10
ḳapu**p** قاپوپ 21b.12, 233b.1	sarılu**p** صاریلوپ 232a.2
ḳoḳulayu**p** قوقولایوپ 232a.2	ṣarınu**p** صرنوپ 196a.13
ḳuçaḳlayu**p** قوچاقلیوپ 232a.2	sökü**p** سوکوپ 232b.8
yapışu**p** یاپشوپ 227b.9	
ç- >c-	
cevre جوره 253a.15	**c**izdiler جیزدیلر 180a.14
-ç- > -c-	
güreş**c**i کورشجی 253b.8	ṣan**c**dı صانجدی 246a.11; san**c**up صانجوب

	268b.6
-ç > -c	
din**c** دينج 235b.15	ḳorḳu**c** قورقوج 179a.9; ḳorḳun**c** قورقونج 312b.8
ü**c** اوج 6b.14, 16b.6, 31a.1	
ç- > ş-	
(yıldırım) **ş**aḳdı شاقدى 256a.8	
-d- > -t-	
baṣ**t**ırmazdı باصترمزدى 270b.5	kes**t**irüp كستيروب 223a.13
ė**tt**iler ايتّلر 18b.9	
d > y > v	
gü**v**egi 'damat' كووكى 210a.7 < gö**y**egü < kü**d**egü[27]	
-g- > -y-	
de**y**işildi ديشلدى 179a.12; de**y**işdir ديشدر 161a.8; de**y**işdirüp ديشدروب 215a.15	se**y**irdiler سيردلر 25b.6
verece**y**im ورچييم 247a.2	verdi**y**ini ويردينى 99a.6
-ġ- > -y-	
ṣoyunma**y**a صويونميه 301b.5	
-ḳ- > -ġ-	
a**ġ** olsun اغ اولسون 170a.6	çoḳlu**ġ**ı چوقلوغى 284b.2
a**ğ**lama**ğ**a اغلمغه 12b.8, 33a.10	mızra**ğ**ıla مزراغيله 224b.8
aḳma**ğ**ıla اقماغيله 212a.5	müslimanlı**ğ**ına مسليمانلغينه 289a.6
atma**ğ**ıla اتماغيله 184a.3	o**ğ**şardı اوغشاردى 22b.10; o**ğ**şadıŋ اوغشاديڭ 22b.13
aya**ğ** üzerine اياغ اوزرينه 30a.8 44a.7; aya**ğ**ına اياغينه 247b.6	olma**ğ**ıla اولماغيله 3b.2, 220b.6; olma**ğ**içün اولماغيچون 216b.2
aydınlı**ğ**ı ايدنلغى 326b.11	otla**ğ**ını اوتلاغينى 9a.10
bıça**ğ**ıla بيچاغيله 96b.4	parma**ğ**ıyla پرماغيله 7b.9
bıra**ğ**a بيراغه 179b.8; bıra**ğ**up بيراغوب 32a.4 52a.9; bıra**ğ**uŋ بيراغوڭ 75b.1; bıra**ğ**ırdı بيراغردى 151a.1	sa**ğ**lı**ğ**la ساغليغله 128a.5, 248a.7
buça**ğ**ında بوچاغنده 266a.9	ṣarı**ğ**ını صاريغينى 297a.9
çı**ğ**up چيغوب 50b.6	topra**ğ**ıla طوپراغيله 179b.2
ço**ğ**ı چوغى 247a.2	yazma**ğ**ıla يازماغيله 233a.11
yo**ḳ** 46b.1, 60b.7, 98a.7, 108b.15…	yo**ġ**dı 14a.2, 18a.13, 21a.6, 37b.5, 69a.12, 82a.14, 86a.14, 105b.6, 297b.13, 312b.1, 325b.11
-ḳ- > -ẖ-, -ḥ-	
yo**ḳ**sa 40b.15	yo**ḥ**ṣa يوخسه 46b.1, 60b.7, 98a.7, 108b.15, 109a.1…
	a**ẖ**ṣam اخشم 38a.9, 106b.3, 191b.10
-l- > -n-	
zoru**n**a ظُورُنهَ 'zorlama ile' 192b.9	
-ŋ-> -m-	
gö**m**lek كؤملَك 97a.10	
ŋ> n	

[27] bk. *-egü Fiilden İsim Yapım Eki.*

sevi**n**irsin سونيرسين 324b.14	bilürsi**n** بيلورسين 277a.11
gelsiŋ alsı**n** كل سڭ السين 30b.14	varı**n** gidiŋ وارين كيدڭ 107b.4
p- > b-	
baṭladı باطلادى 'patlamak' 163b.2	
t- > d-	
daḳ دق 'tak sesi' 50b.15, 92b.2	**d**iküp دكوب 265a.5
depesinden دپه سيندن 64a.11	**d**udakları دوداقلرى 274a.6
deldi دلدى 238b.14	**d**uman دومان 247b.4
demindeki دمندكى 213a.1	**d**uza'ıyla دوذاعيله 102a.6
depeler gibi دپلر 205a.4	**d**ügün دوكون 228b.2
depme urdı دپمه 57b.9	**d**ürlü **d**ürlü دورلو دورلو 3b.4, 268b.11
deprenmedi دپرنمدى 62a.3	**d**üşürdi دوشردى 21b.13
dikdim دكديم 237b.2	**d**üzelde دوزلده 106b.13
-t- > -d-	
aġla**d**ırsıŋ اغلدرسڭ 93b.12	inci**d**üp اينجدوب 93b.14
aḳı**d**ana اقيدانه 331a.9; aḳı**d**up اقيدوب 22b.14	işi**d**inçe ايشيدنچه 12a.4; işi**d**üp ايشيدوب 16b.4; işi**d**en ايشيدن 169a.15
ara**d**ır ارادر 155a.12	ḳorḳu**d**ırsın قورقودرسين 273a.4
ar**d**ıma اردیمه 332b.8	uġra**d**ayım اوغرادايم 205b.3
beŋze**d**irsin بكزه درسين 255b.11	uza**d**an اوزادن 61a.6; uza**d**up اوزادوب 95b.10; uza**d**ırım اوزادريم 236a.9
bün**d**egi بنده كى 134b.9	üşün**d**i اوشندى 211a.5
düzel**d**e دوزلده 106b.13	yara**d**ıldıḳ يارادلدق 6a.1; yara**d**ıldı يارادلدى 10b.5
ė**d**emem ايده مم 77b.10	
eyi**d**elim ايده ليم 209b.9; eyide ايده 327a.2	yu**d**dursun يودّورسون 208b.1
göze**d**üp كوزه دوب 18a.7; göze**d**irlerdi كوزه درلردى 83b.11	
-t > -d	
ET ū**t** 'utanma, ar etme'	ʿū**d** (yerim) عود 240a.4
ET yigi**t**	yigi**d** 98a.13
-z > -s	
ET toz; to**z** 44a.2, 221b.2, 306a.12, 323b.2; toza توزه 265b.11; to**z**la توزله 14b.14; to**z**unı توزونى 74b.7, 242b.13-14	to**s** توس 181a.11, 181a.9, 241a.1, 255b.5, 255b.5; to**s** duman 247b.4-5

Metinde alınma kelimelerin yanı sıra Türkçe kelimelerde c > ç değişmesi sık görülmektedir. Metinde c ile başlayan ve içinde c barındıran ekler genellikle ç ile yazılmıştır. Bunlar eşitlik eki +çE, küçültme eki +CIK, isimden isim yapım eki +InçI, zarf-fiil eki –InçA, gelecek zaman eki -(A)cAk, zarf-fiil eki -(I)cAk, sıfat-fiil eki -(A)cAk, isimden isim yapım eki -çI, fiilden isim yapım eki -IçI, isimden isim yapım eki +cileyin ekleridir. Aşağıdaki tabloda başta ve ortada c > ç değişmesi gösterilmiş; eklerde görülen ses değişikliği başlıklar altında verilmiştir:

-c > -ç	
çayır **ç**ayır چایر چایر 193b.1, 302a.1	
-c- > -ç-	
Kelimelerde	
amçası عمّ چاسی 210a.1, 214a.13	ḳançıḳ قانچیق 325b.7
buçaġında بوچاغنده 266a.9	ḳarınça قارنچه 216b.12
inçe اینچه 88b.14, 15 89a.1, 89a.9	oçaḳlar اوچاقلر 230a.5, 234b.11
öŋçe اوکچه 318b.11	örümçek اورمچك 235b.1
yüçe یوچه 197b.12, 243a.11	öçümizi اوچومیزی 320a.5
eşitlik eki +çE	
aġırınça اغیرنچه 61b.15	mikdārınça مقدارنچه 264b.12
ʿaḳabinçe عقبنچه 57b.14	muḳteżāsınça مقتضاسنچه 45a.15, 211b.3
alaça الاچه 114b.13, 254b.1	murādınça مرادنچه 190a.13
başḳaça باشقچه 278b.12	öyleçe اویلچه 59a.11
berāberçe برابرچه 290b.13	ṣoyunulunça صویونولنچه 301b.15
bileçe بلچه 76b.13, 188a.14	tīzçe تیزچه 54a.8
böyleçe بویلچه 259b.15	tabiʿatımça تبعتمچه 165a.4
eyüçe ایوچه 164b.10	taṣavvurınça تصورنچه 260a.1
gāhīçe کاهیچه 110b.15	tenhāça تنهاچه 137b.8
gėçelerçe کیچه لرچه 96a.7	Türkīçe توركیچه 4a.10
gizliçe کیزلیچه 125b.13	ümmetimçe اومتمچه 7a.2
gizliçe gizliçe کیزلیچه کیزلیچه 338a.2	yolça یولچه 317a.8
ḥālli ḥālinçe حاللی حالنچه 244b.13, 264b.13	yollı yolunça یوللی یولنچه 268b.7
maʿḳulesinçe معقولسنچه 279a.3	
küçültme eki +CIK	
aḥibbāçigiŋ احباچكڭ 194a.11	inçeçik اینچه چك 181a.9
azaçıḳ ازاچق 140b.2, 188b.4, 307a.15, 317a.13	oġlançıḳlar اوغلانچقلر 261a.10, 304b.14
babaçıġım باباچغیم 242a.5, 265b.12	ṭaraçıḳ طاراچق 97a.11
biriçik برچك 54b.1	
isimden isim yapım eki +InçI	
üçünçi اوچنچی 183b.15	
zarf-fiil eki –InçA	
bulamayınça بولامینچه 257b.5	işidinçe ایشیدنچه 12a.4
bulmayınça بولمینچه 136a.7	naḳl ėdinçe ایدنچه 46a.14
çıḳınça چیقنچه 69b.10	olunça اولنچه 36b.14
doyunça دوینچه 210a.8	ölünçe اولنچه 176b.5, 187a.10
ėtmeyinçe ایتمینچه 187b.1	ṭoġunça طوغنچه 136a.9
gelinçe کلنچه 6a.3, 41a.13, 186b.5	uyanınça اویاننچه 96a.8
gelmeyinçe کلمینچه 36a.1	yumunçadır یومونچه در 204a.5
görünçe کورنچه 10a.1, 17b.4	yürüyünçe یوروینچه 7a.10
gelecek zaman eki -(A)cAk	
bulaçaḳdır بولچقدر 271b.14	gideçek iken کیدچك ایکن 156b.6
çıḳaçaḳ imiş چیقاچق ایمش 295a.12	ḳalaçaḳdır قالچقدر 232a.5
duraçaksın دوراچقسین 10b.3	ḳatl ėdeçeksin قتل ایدچکسین 208b.11
ėdeçek oldular ایدچك 18a.2	olaçaḳ imiş اولچق ایمش 70a.11
eyleyeçeyiz (ikram) ایله یچه کیز 326a.15	olaçakdır اولاچقدر 73b.13, 132a.12, 220a.10, 230a.1

geleçekdir كلچكدر 10a.12, 180b.10	vaż‘ ėdeçekdir وضع ايدچكدر 93b.4
zarf-fiil eki -(I)cAk	
biliçek بيليچك 183a.8	işidiçek ايشيدچك 40a.5
buluşıçaḳ بولوشيچق 318b.3	vāṣıl olıçaḳ واصل اوليچق 175a.1
diŋleyiçek ديكليچك 190a.6	
sıfat-fiil eki -(A)cAk	
olmayaçaḳ اولميچق söz 14b.4, 66b.12, 209b.4	varaçaḳ واراچق ḳonaḳ 178b.14
geleçek كله چك aḥvāl 37b.3	olmayaçaḳ اولميچق yėr 179a.2
aġlayaçaḳ اغليچق maḥal 53a.7	aṣılaçaḳlarla اصلاچقلرله 186b.4
arż ėdeçek ايدچك zamāndır 55a.7	ayrılaçaḳ ايرلچق maḥal 199a.9
güleçek كولچك maḥalde 95a.5	içiçek ايچيچك olursun 203a.9
ḳaş ḳararıçaḳ قارارچق maḥal 187a.2	göstereçek ol-كوسترچك 203a.10
āh ėdiçek ايديچك maḥal 99a.9	varaçaḳ وارچق oldı 184b.15
ṣıġınaçaḳ صغينچق yėr 128b.7	yeteçek يتچك ḳadar 187b.3
ḳolu ḳuruyaçaḳ قورويچق mel‘ūn 148a.10, 152a.13, 216a.2	söyleyeçek سويليچك söz 237b.10
olaçak olur اولاچق 156b.5	şehīd ėdeçek ايدچك 254a.14
uġrıyaçaḳ اوغريچق mel‘ūn 158a.5	ḳatl ėdeçek ايدچك mel‘ūn 254b.2
uyuyaçaḳ اويويچق maḥal 159a.13	olaçaḳ اولاچق zamāndır 260b.14
aṣılaçaḳ اصيلچق mel‘ūn 160a.1	ḳatl ėdeçegim ايدچكيم gelür 261a.6
ḳatl eyleyeçek ايله يچك gibi 163b.11	öleçek اولچك mel‘ūn 284b.14
olaçaḳ اولاچق vaḳ‘asını 167b.11	ḳuruyaçaḳ قورويچق eliyle 287b.2
ṭaġılaçaḳ طاغيلچق gideçek كيدچك maḥal 176a.14	baġışlanaçaḳ باغشلنچق günler 319b.14
isimden isim yapım eki -çI	
ḳapuçı قاپوچى 328b.1	muştıçı موشتيچى 305b.10
fiilden isim yapım eki -IçI	
baġışlayıçıdır باغشاليچيدر 116a.1	
isimden isim yapım eki +cileyin	
sençileyin سنچيلين 317a.15	sizçileyin سيزچيلين 200a.3

2.2.2.2. Ünsüz Düşmesi

Metinde geçen Türkçe kelimelerde özellikle r düşmesi göze çarpmaktadır. Alınma kelimelerde de r düşmesinin görüldüğü örnekler mevcuttur. Dolayısıyla metindeki kelimelerde r düşmesi, bir ağız özelliği olarak düşünülebilir. Bunun yanı sıra bir kelimede de k düşmesi görülmüştür.

l düşmesi	
o 22b.1, 90a.1, 99b.15… < o**l** 7a.11, 7a.14, 7b.1, 7b.1…	
r düşmesi	
oluṣaḳ اولوصق 203a.11 < olu**r**sak	vardı واردى 318a.4 < vardır
südi سودى 266a.14 < sü**r**di	vadıḳda وادقده 133a.12 < vardıkda

k düşmesi	
ufaçıķ اوفاچق 12b.14 88b.7 < ufa**ķ**+cıķ	
y düşmesi	
böle بوله 27b.3 < bö**y**le	

2.2.2.3. Ünsüz İkizleşmesi

Metinde aşağıdaki kelimelerde ünsüz ikizleşmesi görülmektedir:

ı**ss**ı ایسّی 63b.3, 220a.14	öldürrüm اولدورّم 164b.6

ıssı kelimesindeki ünsüz ikizleşmesi, kelime kökündeki seste gerçekleşmiştir. *öldürrüm* örneğindeki ünsüz ikizleşmesi dikkat çekicidir. Kelime yazmada bir rı ر harfi ile yazılmış ve üzerine şedde konularak çift okunması gerektiği gösterilmiştir. Bu durumda *öldür-* fiilinin son sesi ile fiile gelen *-Ur* geniş zaman ekindeki r sesi birleşmiş ve ekin yardımcı sesi düşürülerek r sesinde ünsüz ikizleşmesi oluşmuştur.

2.2.2.4. Göçüşme

Türkçe'de genel olarak söyleyişi kolaylaştırma yönünde meydana gelen, kelime içindeki iki sesin yer değiştirmesi olayına göçüşme adı verilir (Banguoğlu 2007: 70).

Metinde Türkçe kelimelerden yalnızca aşağıdaki örnekte göçüşme olmuştur. Metinde kelimenin her iki biçimiyle de yazıldığı görülmektedir:

gö**ml**ek كوملك 97a.10 - gö**lm**ek كولمك 97a.15

2.2.2.5. Ünlü Değişmesi

Metinde Türkçe kelimelerden aşağıdaki örneklerde ünlü değişmeleri görülmüştür. ı > u değişmesi kelimelerde vav harfi ile gösterilmiştir.

a > o	
aŋa 'ona' 8b.1, 9a.7, 10b.9, 16a.6…	**o**ŋa 120a.7
ı > a	
aşağ**ı**dan 277b.4, 277b.5	aşağ**a** 65a.5, 104b.14, 145a.6, 149a.12, 194a.4, 230a.1, 232b.2, 251a.4
ı > u	
ķ**u**lavuzlayam قولاوزليم 60a.11 < ķılavuz	yal**u**ŋuz يالونوز 72a.7 < ET 'yalıŋuz'
ul**u**yaraķ اولويرق 223b.7 < ulı- ET	
u > ı	

yaṣd**u**ġıŋ 88b.10	yaṣd**ı**ḳ 164a.8
yuḳar**u**da 243b.9; yuḳar**u**dan 291b.6-7, 291b.9-10	yuḳar**ı** 72b.7, 263a.12

2.2.2.6. Ünlü Türemesi

Metinde aşağıdaki kelimelerde ünlü türemesi görülmektedir. Metinde *bre* kelimesinin ünlü türemeli ve türemesiz biçimde her iki yazılışına da rastlanmaktadır.

b**i**re mel'ūn بيره 114b.15 - bre بره 114b.10
az**a**çık ازاچق 140b.2, 307a.15

2.2.2.7. Ünlü Düşmesi

Metinde aşağıdaki kelimede ünlü düşmesi görülmektedir. *öldür-* fiilinin son sesi ile fiile gelen *-Ur* geniş zaman ekindeki r sesi birleşmiş ve ekteki *ü* yardımcı sesi düşürülmüştür.

öldürrüm اولدورّم 164b.6

Aşağıdaki kelimede de *u* ünlüsünün düştüğü görülmektedir:

ḳaraŋ**u**luḳ قراڭولوق 179a.8	ḳaranlık قرانليق 38a.11

Metinde yukarıdaki örneğin yanı sıra bazı kelimelerde orta hecede dar ünlülerin düştüğü görülmektedir. Bu kelimeler aşağıda verilmiştir:

Orta Hecede Dar Ünlülerin Düşmesi	
aġzını اغزينى 7a.8	gögsüm كوكسوم 255a.7
alŋına النينه 73a.3	ḳoynuna قوينونه 95b.4
avcı اوجى 252a.15	

Metinde aşağıdaki kelimeler ise ünlü ile başlayan bir ek almalarına rağmen orta hecelerinde bulunan dar ünlü düşmemiştir.

om**u**zuna اوموزونه 27b.13, 27b.14; om**u**zına اوموزينه 30a.12, 196a.13	bir**i**birine برى برينه 218b.4, 219b.12 223a.14
buy**u**ruŋ بويورون 122b.11	

Metinde bunlardan başka aşağıdaki iki örnekte son seste ünlü düşmesi olmuştur:

ḳırmız قرمز 326b.7	yuḳar یوقار 263a.12

2.2.2.8. Ünlü Kaynaşması

Türkçe'de bazen iki kelime yeni bir kavramı karşılamak üzere birleşirler ve çoğu zaman yeni bir hece bölümüne ve vurguya tabi olarak kaynaşırlar (Banguoğlu 2007: 71). Bu ses olayı ünlü ile biten bir kelimenin son sesi ile ünlü ile başlayan bir kelimenin ilk sesinin karşılaşması olayıdır. Bu durumda ünlülerden biri düşer veya yerini güçlü olana bırakır (Özçelik vd. 2011: 52).

Aşağıdaki birleşik kelimelerde birinci kelimenin son sesinin düşerek ikinci kelimeyle birleştiği görülmektedir:

niçün 10a.11, 15b.5, 25b.7… < ne+içün	naşıl 114b.10 < ne+asıl

Aşağıda ise konuşma diline ait örneklerdeki ünlü kaynaşması görülmektedir:

n**e**yledi نیلدی 81a.8, 84b.10, 157b.9, 159a.7… < n**e** **e**yledi	n**i**şler نشلر 240a.1 316b.4 < n**e** **i**şler
n**o**la نوله 244b.15 316a.13 < n**e** **o**la	n**i**şelim نیشه لیم 98a.7 < n**e** **i**şleyelim

Yukarıda *neyle-, nişle-*, *nol-* kelimelerinde; halk edebiyatından gelen, divan edebiyatında da görülen birleşik sayılmayan iki kelime arasındaki ünlü düşmesi görülmektedir (Banguoğlu 2007: 77). Buna *düşürme* adı verilir (age.: 77).

Aşağıdaki kelimelerin ise metinde iki biçimde de yazıldığı görülmektedir**:**

b**u**radan بورادن 321b.10 < bu aradan	b**u** **a**radan بوارادن 96a.12, 144b.10,180b.7
oradan اورادن 321b.10 < ol aradan	o**l** **a**radan اول ارادن 84b.12-13, 127a.13, 172a.11, 285a.1, 311a.1

2.2.2.9. Hece Düşmesi

Metinde aşağıdaki kelimelerde hece düşmesi olduğu görülmüştür:

şimden gėrü شمدنکیرو 60a.10 < şim**di**den gerü
şimden ṣoŋra شمدنصکره 109b.1, 111b.1, 195b.12, 279a.15-279b.1 < şim**di**den sonra
nişelim نیشه لیم 98a.7 < nişl**ye**lim

Metinde *şimdi* kelimesinin -dAn ayrılma durumu eki alarak *gerü* ve *sonra* kelimeleriyle birleştiğinde ikinci hece düşmektedir: *şimden gėrü, şimden ṣoŋra.* Diğer bir örnek de *nişelim* biçiminde yazılan kelimedir. *nişleyelim* biçimindeki kelimenin *le* ve *ye* heceleri yeni biçiminde bir *e* sesiyle karşılanmış, dört heceli kelime üç heceye düşürülmüştür.

2.2.3. Ünlü Uyumu

Türkçe kelimelerde ünlülerin niteliklerine göre birbirine uygunluk göstermesi durumu, bir başka deyişle ünlülerin benzeşmesi kuralıdır (Özçelik vd. 2011: 58).

2.2.3.1. Dil Uyumu

Dil Uyumu bir kelimenin kalınlık-incelik bakımından birbirine uygun olmasıdır (Kartallıoğlu 2011: 47). Kural, önce gelenin belirleyici olmasıdır, ilk hecede bulunan ünlü diğer ünlülerin kalınlık veya inceliğini belirler (Özçelik vd. 2011: 58-59). Metnimizde ekler, genellikle dil uyumu bağlı olarak gelir. Metinde daima dil uyumu dışında kalan ek, yalnızca *-ken* zarf-fiil ekidir. Bunun yanı sıra genellikle dil uyumuna uyduğu halde bazen uyumdışı kalan ekler de bulunmaktadır. Ayrıca, şimdiki zaman ekindeki dil uyumu da incelemeye tabi tutulmuştur. Aşağıda bu ekler ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

2.2.3.1.1. Dil Uyumu Dışında Kalan Ek

-ken Zarf-fiil Eki

Metinde daima dil uyumu dışında kalan ek yalnızca -ken zarf-fiil ekidir. Ek, Eski Anadolu Türkçesi'nde ünlü uyumuna girmez (Gülsevin 1997: 130). -ken eki, XVI., XVII. ve XVIII. yüzyılda da daima ince ünlülü olup ekin ne Arap harfli metinlerde ne de çeviriyazılı metinlerde kalın ünlülü şekli vardır (Kartallıoğlu 2011: 81).

Metinde "-ken" zarf-fiil eki, her zaman dil uyumuna aykırı olarak gelmektedir.

ḳadem yaṣmışken 60b.3	uyurken 96a.5
yaṭarken 66b.1	ṣorarken 100b.6
bulmuşken 35b.2	otururken 66b.13

Metinde +CIK isimden isim yapım eki, +GI aitlik eki, +lIK isimden isim yapım eki genellikle dil uyumuna bağlı olarak gelirken bazı kelimelerde bu eklerin uyum dışı kaldığı görülmektedir. Aşağıda eklerin uyum dışı kaldığı örnekler verilmiştir:

+CIK İsimden isim Yapım Eki

İsimden isim yapım eki +CIK, XVII. ve XVIII. yüzyılda Arap harfli metinlerin genelinde dil uyumuna bağlıdır (Kartallıoğlu 2011: 62). Kartallıoğlu, uyumsuz şekillerin çeviriyazılı metinler ile Seyahatname'de görüldüğünü, bu uyumsuzlukların sebebinin alınma kelimelerdeki telaffuz kararsızlıkları, /c/ foneminin inceltici etkisi ve ağız özellikleri olduğunu söyler (s. 62).

Metinde isimden isim yapan +çik eki, eklendiği bütün örneklerde dil uyumuna uyarken yalnızca aşağıdaki örnekte uyum dışı kalmıştır:

aḥibbāçigin 'dostçukların' 194a.11

Metinde ek, yalnızca alınma kelimeye eklendiğinde uyum dışı kalmıştır.

+GI Aitlik Eki

+ki Aitlik ekinin, EAT'de dil uyumuna giren örnekleri bulunmaktadır (Gülsevin 1997: 117). XVII. yüzyılda ekin Arap harfli metinlerde genelde kalın ünlülü, çeviriyazılı metinlerde ise ince ünlülü olduğu görülmektedir (Kartallıoğlu 2011: 82).

XVII. yüzyılın son yıllarına ait olan metnimizde ise yalnızca ḳanġı/ḳanḳı kelimelerinde ek, dil uyumuna bağlı olup eklendiği diğer bütün kelimelerde ince ünlülüdür ve dil uyumuna aykırıdır.

ḳanġı	**ḳanḳı**
kanġı 12b.4, 43b.13, 138a.6, 297b.7	ḳanḳı 285b.13
kanġıŋızıŋ 290a.12, 290b.7, 291a.6	kanḳımız 164b.7, 290a.10, 294a.7
kanġısınıŋ 291b.7	kanḳımızda 209b.9
	kanḳısını 95b.11

Metinde yukarıdaki kelimelerden başka geldiği tüm kelimelerde ek, ince ünlülüdür ve dil uyumunun dışındadır.

ardındaki 8a.10	Kerbelādaki 166a.10

başındaki 42a.12	başımdaki 196b.9
altımdaki t 110a.7 196b.10	pusıdaki 205b.2
parmaġımdaki 156a.15	vücūdındaki 206a.8
ṣırtımdaki 241a.14	ṭarafdaki 212b.6
bundaki 241b.13	

+lIK İsimden isim Yapım Eki

Ek, EAT'de dil uyumuna bağlıdır (Gülsevin 1997: 117-118). XVII. yüzyılda ise Türkçe kelimelerde dil uyumu nerdeyse tam olmakla birlikte alınma kelimelerin Türkçe'ye geçiş sürecinde meydana gelen telaffuzlarındaki kararsızlıklar, bu kelimelerdeki ekleri de etkilemiştir (Kartallıoğlu 2011: 86).

Metinde isimden isim yapan +lIḳ / +lik eki, eklendiği tüm Türkçe kelimelerde dil uyumuna uygun olarak gelmektedir: *ḳaranlıḳ* 38a.11, *ḳaraŋuluḳ* 179a.8, *iplik* 38a.11, *aydınlıḳ* 39a.11, *güçlük* 42a.1, *ṣuṣuzluḳdan* 48a.7, *yaramazlıḳ* 63a.15… Alınma kelimelerin çoğunda da ek dil uyumuna uygun olarak gelmektedir: *imāmetlik* 33a.5, *yetimlik* 35a.10, *küstāḥlıḳ* 47b.10, *taḳṣīrâtlıḳ* 53b.7, *ḳaḫtlıḳ* 59a.12, *cömerdlik* 60b.12, *faḳīrliklerin* 61a.9, *maġrūrluḳ* 63a.9, *ġammāzlıḳ* 90b.3…

Aşağıdaki örneklerde ise ekin dil uyumuna aykırı olarak kelimeye eklendiği tespit edilmiştir. Ekin dil uyumuna aykırı olarak eklendiği kelimelerin hepsi alınma kelimedir:

ʿavretlik 152b.14	maʿṣūm-ligi 'çocukluk zamanı' 25b.4
bahadırligimi 61b.9	nāḳışlik 53a.10
ḥaste-likde 28b.1	sitemkārligin 33b.6
ḥamāḳat-likdir 25b.3 200a.8	

Aşağıdaki örneklerde ise aynı kelimeye eklenen ekin bazen dil uyumuna uygun olarak bazen de dil uyumuna aykırı olarak eklendiği görülmektedir.

Dil Uyumuna Uygun	**Dil Uyumuna Aykırı**
pādişāhlıḳ 313b.13; pādişāḥlıġı 313b.10	pādişāhligin 188b.15; pādişāhligini 221a.2-3
mezārlıḳda 27a.10	mezārlige 27a.8

Yukarıdaki kelimelerde ekin ünlüsünün ince ya da kalın olduğunu Arap alfabesinin imlasından anlamak mümkün değildir. Örneğin '*pādişāhlıḳ* kelimesinde ek, *kaf* harfi ile yazılmış olduğundan ekin ünlüsünün kalın olduğu anlaşılmaktadır. Ancak kelime üzerine

iyelik eki aldığında *kaf* harfi yerini bir örnekte *gayn* harfine iki örnekte *kef* harfine bırakmaktadır. Burada ekin ünlüsünün dil uyumuna uyduğu ancak üstüne gelen iyelik ekinin ünlüsünün uyum dışı kaldığı varsayımına da ulaşılabilir.

2.2.3.1.3. Şimdiki Zaman Ekinde Uyumun Belirlenmesi Sorunu

Günümüz Türkiye Türkçesinde *-yor* şimdiki zaman eki, dil uyumunun aykırı olarak fiile eklenmektedir. Ancak ek, tarihi süreç içinde birçok evreden geçerek son halini almıştır. Arap alfabesiyle yazılan metinlerde ekin ünlüsünün 'o, ö, u, ü' ünlülerinden hangisinin olduğunu tespit etmek neredeyse imkansızdır. Bu belirsizlik bir noktaya kadar Türkçe'nin ses değerlerine dair bilgi veren ve farklı alfabeyle yazılmış olan -çeviriyazılı metinler de denilen- eserler aracılığıyla giderilmektedir.

Ek, EAT'de *-(y)A yor(ur)* biçimindedir: *öleyoruruz, göre yoruruz, ide yorur, döge yorır* (Gülsevin 1997: 98). Dede Korkut'ta ise ek, *gėde yörir* örneğinde ince ünlülü okunmuştur (Özçelik 2016: 11). Meninski'ye göre XVII. yüzyıl İstanbul Türkçesi'nde şimdiki zaman ekinin *(E)yÜr* biçiminde olduğu gösterilmiştir: *başlayür, seveyürüm, seveyürken, sevmeyürüm, sevmeyürsın, bakayürüm, bakayür, okuyür* (Tulum 2011: 110). Meninski'de ek, kalın ünlülü fiil tabanlarından sonra da ince ünlülü gelmektedir. Develi (1995), bir çeviriyazılı metin olan Harsany metninde ekin bağlantı ünlüsüyle ilgili yaptığı açıklamalara verdiği örneklerden birinde ekin kalın ünlülü tabandan sonra ince ünlülü geldiğini belirtir: *çalışıyür* (97). EÇS'de ise kalın ünlülü fiilden sonra gelen ek, kalın ünlüyle okunmuştur: *ayrılıyur, baṭıyur, ḳaçıyur, olmayıyur, olıyur* (Develi 1995: 97). Metnimizde ek, یور, یورى ve ویورى biçiminde yazılmıştır. Ancak elbette Arap harfli metinden ekin ünlüsünün ince mi yoksa kalın mı olduğu anlaşılamamaktadır. Tüm bu veriler ışığında metnin tamamında genellikle dil uyumunun sağlam olması da göz önünde bulundurularak metindeki şimdiki zaman ekli kelimeleri dil ve damak uyumuna uygun olarak okuma tercih edilmiştir.

Metnimizde ekin geçtiği örnekler aşağıdadır:

teklik 1. kişi
şehīd oluyurum 289a.4
teklik 3. kişi
geliyür 285a.3
geliyüri 146a.1

gidiyüri 155b.10
görünüyüri 155b.13
çokluk 3. kişi
daʿvet ėdiyürler 201a.2

2.2.3.2. Dudak Uyumu

Dudak uyumu, Türkçe kelimelerin ilk ünlüsü düzse (a, e, ı, i) sonraki ünlülerin de düz gelmesi ancak birinci ünlüsü yuvarlaksa sonraki ünlülerin ya dar-yuvarlak (u, ü) veya düz-geniş (a, e) gelmesidir (Özçelik vd. 2011: 59). Dudak uyumu, Türkçe'nin her döneminde her sahada kelime yapımına ve çekimine kuvvetle hakim olan bir uyum değildir (Kartallıoğlu 2011: 95). 17. yüzyıl Osmanlı Türkçesinde kelime ve eklerde dudak uyumu ayrıntılı olarak Hayati Develi tarafından *XVII. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar* adlı çalışmada ele alınmış ve ortaya konmuştur. XVII. yüzyılın son yıllarına ait olan metnimizde dudak uyumu ek düzeyinde incelenmiştir.

2.2.3.2.1. Çekim Eklerinde Dudak Uyumu

2.2.3.2.1.1. İsim Durum Ekleri

####### 2.2.3.2.1.1.1. Yükleme Durumu +I / +U

ET'de yükleme durumu eki, +Xg biçiminedir ve dudak uyumuna bağlı olarak gelir (Gabain 2003: 64). EAT'de ekin sonundaki g sesi erir, ekin ünlüsü daima düzdür (Gülsevin 1997: 32). Ek, XVI. XVII. yüzyıl Arap harfli metinlerde ve çeviriyazılı metinlerde düz ünlülü; XVIII. yüzyılda Arap harfli metinlerde düz ünlülü, iki çeviriyazılı metinde ise dudak uyumuna bağlı olarak gelir (Kartallıoğlu 2011: 163-168).

XVI, XVII. ve XVIII. yüzyıllarda Arap harfli metinlerde yükleme durumu ekinin yuvarlak biçimine rastlanmamasının nedeni, I sınıfı eklerin dudak uyumuna en son bağlanan ekler olarak kabul edilmesinin bir sonucu olabileceği gibi ekin imlasındaki tutuculuk da bu durumun bir nedeni olabilir. Metnimizde yükleme durumu ekinin yuvarlak tabanlardan sonra yuvarlak ünlülü yazıldığı örnekler tespit edilmiştir. Bu yuvarlak ünlülü örneklerin varlığı XVII. yüzyıl Arap harfli metinler arasında Tuhfe'yi ayrı bir yere koymaktadır. Eserin tam biçimde tek nüshasının olmasının, nüshalar arası yapılacak

kıyaslamalara olanak vermemesi ve eserdeki imla tasarruflarının müellife ait olup olmamasındaki tereddüt bir yana yükleme durumunun dudak uyumuna bağlı şekillerin müstensih tarafından yapıldığı kabul edilse bile aşağıda verilecek örnekler XVIII. yüzyıl Arap harfli metinlerde karşılaşılan yuvarlak şekillerin ilk örnekleri olarak değerlendirilecektir:

Yuvarlak Ünlülü	
bunu 6a.11, 9b.15, 13b.10, 46a.13, 46a.14, 46b.8, 59a.7, 62a.1, 66b.13, 68a.1, 70a.12, 70b.2, 99b.12, 108a.15, 120a.6, 141a.6, 142a.6, 165a.13, 173b.15, 180b.13, 201a.12, 211a.3, 216b.13, 230b.10, 232a.4, 257b.6, 272b.12, 284b.9, 294a.1, 301a.3, 336b.8	ḳulu 'hizmetçisi' 160a.8, 208b.7, 319b.10
boynunu 324b.14, 324b.14	oġlu 23a.4, 23a.5, 115a.1…
boyu 240b.13	oġlunu 331b.12
ḳolu 160b.3, 340b.10	suçu 162b.3, 251b.9
ḳolunu 340b.11	ṣuyu 94b.11, 250b.8, 261b.13

2.2.3.2.1.1.2. Yön Eki +ArI / +ArU

Ek, ET'de yuvarlak ünlülüdür (Gabain 2003: 65). EAT'de ek, yuvarlak ünlü ile görülmektedir (Gülsevin 1997: 115). Kartallıoğlu, XVI. yüzyılda ekte başlayan düzleşmelerin XVII. yüzyılda çeviriyazılı metinlerde devam ettiği görülürken bu durumun taradığı Arap harfli metinlere yansımamış olduğunu söyler (2011: 240).

XVII. yüzyılda ait olan metnimizde sıkça yer alan aşağıdaki kelimelerde ekin ünlüsü hem düz ünlü ile hem de yuvarlak ünlü ile yazılmıştır:

Düz Ünlülü	**Yuvarlak Ünlülü**
beri 37a.15, 87b.5, 212a.6, 298a.8, 302b.8, 306b.3, 316a.2, 323a.15, 333a.13; beridir 323a.1	berü 28b.3, 74b.1, 102a.2, 111b.6, 102a.2, 294a.4
içeri 16a.12, 43b.6, 51a.7, 52b.6, 52b.7, 69a.9, 69b.8, 84a.15, 277b.9, 282a.2, 292a.11, 308b.10, 324b.6, 325b.5, 326a.2; içeriden 328b.11	içerü 43b.11, 44a.6, 53b.13, 75a.5, 92b.10, 92b.9, 94a.14, 116b.5, 116b.6, 117a.10, 147a.8, 314b.13; içerüde 93b.15
ileri 19a.2, 19a.3, 66a.2, 66a.4, 81b.15, 208a.7, 284b.1, 284b.12, 294a.4, 302a.12	ilerü 65a.2, 152a.2, 179a.10, 179a.9, 180b.5, 333a.1
yuḳarı 72a.7, 109a.2, 263a.12	yuḳaru 334b.15; yuḳaruda 243b.9; yuḳarudan 291b.6, 291b.9

XVII. yüzyıla ait Arap harfli metinlerde ekin düz ünlülü biçimine rastlanılmamasına rağmen Tuhfe'de aynı kelimenin yuvarlak ünlülü yazımlarının yanı sıra düz ünlülü biçimlerinin de sıklıkla yer alması, ekin konuşmada dudak uyumuna bağlanma sürecinde olduğunu bunun da yazıya büyük oranda yansıdığının göstergesi olabilir.

2.2.3.2.1.1.3. İlgi Durumu +(n)Iŋ / +(n)Uŋ

Ek, ET'de dudak uyumuna bağlı biçimde bulunur (Gabain 2003: 63). EAT'de ise ek her zaman yuvarlak ünlülüdür (Gülsevin 1997: 26). XVI. yüzyılda düz tabanlardan sonra gelen uyumlu şekillerin klasik imlayı etkilemeye başladığı görülürken, XVII. yüzyılda ek düz tabanlardan sonra uyumlu şekillerde hızlı bir gelişme göstermiştir (Kartallıoğlu 2011: 401-406). Metinde ise ünlüsü belli olan örneklerde ekin dudak uyumuna bağlı olduğu (bir örnek hariç) tespit edilmiştir. Aşağıda bu örneklerden bazıları verilmiştir:

Düz tabandan sonra düz ünlü ile	
aleyhi'l-laʿneniŋ 114b.9	eviŋ 49a.7 106b.6
anıŋ 321a.6	ḳızınıŋ 229a.5
ʿavretiŋ 110b.14, 152a.6	kimseniŋ 50b.14
bizim 34a.5, 42a.7, 98a.12, 199b.14, 223b.3, 316a.7	maḥfanıŋ 308a.6
deveniŋ 286a.1	yāreniŋ 73a.1
dünyānıŋ 334a.15	Zehrānıŋ 49b.8
atlarıŋ 256a.5	müslimīniŋ 247b.3
mālıŋ 338a.1	
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlü ile	
bunuŋ 58a.15, 223a.10, 223b.6, 232a.5	ṣuyuŋ 191a.10, 231b.5
ḳuluŋ 108a.1	ṣuyunuŋ 316b.15
oğlunuŋ 148b.10	Resūlüŋ 11b.9

Aşağıdaki örnekte ise ek, düz tabandan sonra yuvarlak ünlülüdür:

evlādınuŋ 29b.3

5.2.3.2.1.2. İyelik Ekleri

5.2.3.2.1.2.1. Teklik 1. Kişi +(I)m / +(U)m

ET'de ünsüzle biten bir kelimede son hecede yuvarlak ünlü varsa 1. kişi iyelik ekinde ünlü çoğunlukla u,ü olur (Gabain 2003: 70). EAT'de ise ek, -Um biçiminde yuvarlak ünlü ile bulunur (Gülsevin ve Boz: 2004: 137). XVI. yüzyılda düz tabanlardan sonra uyumlu şekiller görülürken, XVII. yüzyılda incelenen Arap harfli metinlerde ek düz tabanlardan sonra %54 oranında uyumludur (Kartallıoğlu 2011: 432-434). EÇS'de ise ek, düz tabanlardan sonra uyumlu görünürken, yuvarlak tabanlardan sonra uyumsuz biçimler görülmektedir (Develi 1995: 106).

Metinde ise teklik 1. kişi iyelik eki düz ve yuvarlak tabanlardan sonra büyük oranda dudak uyumuna bağlıdır:

teklik 1. kişi İyelik Eki	
Düz Ünlülü	
cigergūşelerim 52a.7	ḳarındaşlıġım 114a.8
cigerim 19a.5	kendime 4a.6
döşegim 240a.3	kerāmetim 8a.13
düşmenlerim 326a.1	ḳulaġım 308a.11
ehlim helālim 228b.1	pādişāhım 309a.8
ellerim 192a.15	sevdigim 54a.15
erim 49b.12	içdigim 302b.8
evime 13b.2; evimi 188a.10	yedigim 302b.8
gözlerim 14a.9	
Yuvarlak Ünlülü	
burnum 308a.11	sucum 323a.11
dostum 13a.13	üstüme 77b.7
gözüm 19a.5	yolum 263b.12, 332a.6
oġlum 24a.2, 58b.15	yuduġum 51b.5

Aşağıdaki örneklerde iki düz tabandan sonra ek yuvarlak ünlülü; üç yuvarlak tabandan sonra da düz ünlülü biçimde uyumsuz yazılmıştır:

Düz tabandan sonra yuvarlak ünlülü	**Yuvarlak tabandan sonra düz ünlü ile**
ceddümi 89a.6	maḳṣūdıma 234a.4
dādumı 192b.6	vücūdım 38b.4
	gözime 14a.9

Metinde aşağıdaki yuvarlak tabanlı kelimede ek, hem düz ünlü ile hem de yuvarlak ünlü ile iki şekiili olarak yazılmıştır:

Düz ünlü ile	**Yuvarlak ünlü ile**
gözime 14a.9	gözüm 19a.5

Metinde yukarıda verilen birkaç uyumsuz şekil dışında ekin dudak uyumuna bağlı olarak geldiği görülmektedir.

5.2.3.2.1.2.2. Teklik 2. Kişi +(I)ŋ / +(U)ŋ

ET'de ünsüzle biten bir kelimede son hecede yuvarlak ünlü varsa 2. kişi iyelik ekinde ünlü çoğunlukla u,ü olur (Gabain 2003: 70). EAT'de ek, yuvarlak ünlülüdür (Gülsevin 1997: 12). XVI. yüzyılda büyük ölçüde EAT'deki şeklini koruyan ek, XVII. yüzyılda Arap harfli metinlerde %51 oranında dudak uyumuna bağlıdır (Kartallıoğlu 2011: 453-456). EÇS'de ise ek, düz tabanlardan sonra uyuma bağlanmış görünmektedir (Develi 1995: 111).

Metinde ise teklik 2. kişi ekinin ünlüsü genellikle gösterilmemiştir. Ünlüsü gösterilen eklerin bulunduğu kelimelerde düz ve yuvarlak tabanlardan sonra ek, dudak uyumuna bağlı gözükmektedir. Aşağıda tespit edilebilen uyumlu örnekler verilmiştir:

Düz tabandan sonra düz ünlü ile	
avcın 'avucunu' 98b.4	gözleriŋ 13a.15
başıŋa 334b.5	eliŋi 334b.7
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlü ile	
gönlündeki 7a.13	oġluŋ 10a.5
gördügüŋ 293b.7	ṣolunda 326a.1
gözüni 50b.7	yüzün 10a.14
ḳoŋşuŋ 66a.8	

5.2.3.2.1.2.3. Teklik 3. Kişi +(sI) / +(sU)

ET'de teklik 3. kişi iyelik ekinin düz ünlülü olduğunu gösteren örnekler mevcuttur (Gabain 2003: 71). EAT'de ek genellikle düz ünlülüdür (Gülsevin 1997: 12). XVI. yüzyılda ekin Arap harfli metinlerde ve çeviriyazılı metinlerde yuvarlak şekilleri görülmektedir (Kartallıoğlu 2011: 145). XVII. yüzyılda ise çeviriyazılı metinlerde genelde düz ünlülü olan ek, Arap harfli metinlerde yuvarlak tabanlardan sonra belli oranda dudak uyumuna bağlıdır (s. 152-153).

Metinde ise teklik 3. kişi iyelik ekinin yuvarlak tabanlardan sonra uyuma bağlı geldiği örnekler fazladır. Bunun yanı sıra yuvarlak tabanlardan sonra uyumsuz bçimler de görülmektedir:

teklik 3. kişi İyelik Eki	
Düz Ünlülü	
güni 8a.13	(Medīneniŋ) ulusı 50b.9
ḫużūrına 7b.10	ʻömrini 56b.2
ḳapusına 53b.14	yatduġı (yer) 248b.11
Yuvarlak Ünlülü	
bölügünde 261a.15	ömrü 106b.11
dügününe 43a.15	öŋünde 8a.4, 14a.4
gögsüne 254a.6	
gözü gözü 51a.3, 263a.14, 308a.7; gözüne 263a.14	ṣolunda 8a.4
gümüşüne 312b.13	ṣuçun 41b.13
gününde 74a.15	urduġun 201a.9
helāk olduġunı 311b.1	üstü 273b.12; üstüne 11b.13, 64b.9, 65a.11, 73a.1, 77b.7, 89a.12, 89a.3, 147a.7, 153a.13, 153a.15, 160a.3, 175b.11, 206a.5, 209b.8, 209b.9, 252a.14, 255b.15, 290b.13, 291b.11, 291b.12, 322b.14, 327a.2, 338a.1, 338a.15, 340b.8
ḳoynuna 95b.4	(yüzi) ṣuyun 62a.15
oġlu 23a.4 184a.7	yüzüne 54b.13, 58a.13, 79a.7, 96b.15, 115a.5, 129b.7, 162b.12, 178a.9, 206a.14, 211a.8, 228a.1, 247a.11, 252a.4, 252b.2, 256b.15, 257a.4, 266a.13-14, 267a.9, 280a.2, 289b.12, 290a.6, 292b.14, 293a.11, 303b.2, 304a.1
omuzuna 25b.13	

Yukarıdaki örneklerden başka metinde düz ünlülü tabandan sonra gelen teklik 3. kişi iyelik ekinin yuvarlak ünlülü yazıldığı görülmektedir:

dibüne 312b.8

5.2.3.2.1.2.4. Çokluk 1. Kişi +(I)mIz / +(U)mUz

Ek, ET'de dudak uyumuna bağlı şekillerde görülmektedir (Gabain 2003: 70-71). EAT'de ise her zaman yuvarlak ünlülüdür (Gülsevin 1997: 12). XVI. yüzyılda ekin birkaç uyumlu örnek dışında EAT'deki durumu büyük oranda devam etmekte iken XVII. yüzyılda

ekin yardımcı ünlüsü dudak uyumuna bağlanmış, ekin ünlüsü ise uyuma bağlanmak üzeredir (Kartallıoğlu 2011: 442-447). EÇS'de de ekin ünlüsü ile yardımcı ünlüsü dudak uyumuna bağlanmış görünmektedir (Develi 1995: 109).

Metinde ise kelimelerde ekin ünlüsünün genellikle yazılmadığı görülür. Metinde yardımcı ünlüsü veya ünlüsü gösterilen kelimelerde ek, dudak uyumuna bağlı görünmektedir. Aşağıda ekin yalnızca yardımcı ünlüsünün veya yalnızca ünlüsünün gösterildiği kelimeler ayrı verilerek ekin Tuhfe'deki dudak uyumu ortaya konmaya çalışılmıştır.

çokluk 1. kişi İyelik Eki	
Düz tabandan sonra ekin yardımcı ünlüsü düz ünlü ile gösterilenler	
başımız 112b.15	ʿiyālimiz 112b.15
ceddimizden 54a.13	mālımız 112b.15
evlādımız 112b.15	murādımız 113a.1, 261b.6
faḳrımız 48a.14	
Düz tabandan sonra ekin ünlüsü düz ünlü ile gösterilenler	
babamız 236a.14	pederimiz 80b.13
babamızdır 76b.3	vālidemiz 98a.12
ḳanatlarımızı 263b.11	zürriyyetlerimizi 99b.5
Yuvarlak tabandan sonra ekin yardımcı ünlüsü yuvarlak ünlü ile gösterilenler	
kulumuzdur 61b.5	ṣuçumuz 318b.3
öŋümüz 98a.14	suçumuzı 317a.5, 321b.6
Yuvarlak tabandan sonra ekin ünlüsü yuvarlak ünlü ile gösterilenler	
yolumuz 263b.8	

Yukarıdaki tablodan yola çıkarak metinde ünlüsü gösterilmeyen ekin bulunduğu kelimeler dudak uyumuna uygun olarak okundu.

5.2.3.2.1.2.5. Çokluk 2. Kişi +(I)ŋIz / +(I)ŋUz / +(U)ŋUz / +(I)z / +(U)z

ET'de ek, dudak uyumuna bağlı bulunmaktadır (Gabain 2003: 70-71). EAT'de ise ek yuvarlak ünlülüdür (Gülsevin 1997: 12). XVI. yüzyılda ekin ünlüsü daima yuvarlakken ekin yardımcı ünlüsü dudak uyumuna bağlanmaya başlamıştır (Kartallıoğlu 2011: 470). XVII. yüzyılda ise ekin yardımcı ünlüsü dudak uyumuna bağlanmış görünürken ekin ünlüsü de uyuma bağlanma sürecindedir (Kartallıoğlu 2011: 474).

Metinde ise ekin ünlüsü veya yardımcısı ünlüsü gösterilen ünlülerde ek, dudak uyumuna uygun olarak gelmiştir. Bu yüzden ünlüsü gösterilmeyen örneklerde ek, dudak uyumuna uygun olarak okundu.

Düz tabandan sonra ekin yardımcı ünlüsü düz ünlü ile gösterilenler	
üzeriŋizde 277a.13	her biriŋiz 146a.4
Düz tabandan sonra ekin ünlüsü düz ünlü ile gösterilenler	
cümleŋiz 27b.9, 336a.14	kendiŋize 320a.9
çehreŋize 35a.11	kılınız 197b.4
dedeŋiz 291a.13	papaŋız 291a.10
ikiŋiz 290a.11	rıẓānız 144b.5
ḳanġı-ŋızıŋ 290a.12	
Yuvarlak tabandan sonra ekin iki ünlüsü yuvarlak ünlü ile gösterilenler: -UŋUz	
kendünüze 146a.3	öŋüŋüzde 60b.6
ḳuluŋuzdur 61b.7	soyuŋuzı 157a.4
ömrüŋüz 49a.1	

Aşağıdaki kelimelerde ise ekin ünlüsünün uyumsuz biçimleri görülmektedir:

Uyumsuz biçimler	
-IŋUz	**-UŋIz**
başınuzı 140a.5	suçuŋız 146a.4

Çokluk 2. kişi iyelik ekinde yukarıdaki örneklerden başka dikkat çekici bir husus göze çarpmaktadır. Yukarıdaki örneklerde *+(I)ŋIz / +(I)ŋUz / +(U)ŋUz* biçiminde olan ek, fiile gelen -DIK sıfat-fiil ekinden sonra üç örnekte farklı biçimdedir. Kalın sıradan ünlülü fiilde ek *+(U)ŋUz* yerine *+Uz* biçiminde, ince sıradan ünlülü fiillerde ise *+Uz* ve *+Iz* biçimindedir. Metinde geçen örnekler aşağıda verilmiştir:

şefaʿat umduġuz (adamıŋ) 229a.10
gözüŋüzle gördüyüz (peyġamberiŋiziŋ ḳızı oġlunı) 336a.5
Ėtdiyiz (ṣuç) 318b.1

2.2.3.2.1.3. Görülen Geçmiş Zaman Eki

2.2.3.2.1.3.1. Teklik 1. Kişi -DIm / -DUm

ET'de ek, dudak uyumuna uygun biçimde gelir (Gabain 2003: 80). EAT'de ise ekin her zaman yuvarlak ünlülü olduğu görülür (Gülsevin 1997: 89). XVI. yüzyılda ekin düz şekillerinin ortaya çıktığı görülürken XVII. yüzyılda ekin düz tabanlardan sonra %10 oranında dudak uyumuna bağlı olduğu görülür (Kartallıoğlu 2011: 369-371). EÇS'de ise ünlüsü belli örneklerde az sayıda uyumsuz biçim bulunmasına rağmen genelde ekin dudak uyumuna bağlı olduğu görülür (Develi 1995: 83-84). Metinde ise ünlüsü belli örneklerde

ek, düz ve yuvarlak tabanlardan sonra genellikle uyumludur. Metinde yer alan görülen geçmiş zaman teklik 1. kişi ekli kelimelerden bazıları aşağıda verilmiştir:

Düz tabandan sonra ekin yardımcı ünlüsü düz ünlü ile gösterilenler	
aldım 20a.10	ṣormadım 77a.12
almadım 87b.5	uġradım 77b.5
duramadım 222b.11	uzaddım 333a.3
eyitdim 76a.11	vardım 77a.14, 290a.2
eyledim 4a.12	vėrdim307b.1
girdim 332a.12	yaratdım 8a.6
işitdim 78a.6	yatdım 332a.12
ḳaldım 199a.8	yatırdım 313b.1
ṣaḳlandım 332a.12	
Yuvarlak tabandan sonra ekin yardımcı ünlüsü yuvarlak ünlü ile gösterilenler	
ḳorḳdum303b.13	oldum 236a.4
oḳudum 4a.3	

Aşağıdaki örneklerde ise aynı fiile gelen ekin hem uyumlu hem de uyumsuz biçimleri görülmektedir. Bu durum, diğer örnekler de göz önünde bulundurulduğunda ekin konuşmada uyuma bağlanma sürecinin sonunda olduğunu ancak yazıda son uyumsuz biçimlerinin görüldüğünü düşündürtmektedir. İki şekilli örnekler aşağıdadır:

Düz ünlülü	**Yuvarlak ünlülü**
dėdim 57b.10, 289b.10	dėdüm 77a.4, 137b.13, 243a.2
gördim89b.9	gördüm 77a.4
idim 33b.2, 36a.13, 290a.9	idüm 27a.11

Metinde aşağıdaki örneklerde uyumsuz şekiller tespit edilmiştir:

dėmedüm 297b.14	getürdim 4a.11
ėtdüm 27a.14	yapışdum 28a.2

2.2.3.2.1.3.2. Teklik 2. Kişi -DIŋ / -DUŋ

Ek, ET'de dudak uyumuna bağlı olarak gelir (Gabain 2003: 80). EAT'de ise ek, her zaman yuvarlak ünlü ile bulunur (Gülsevin 1997: 89). XVI. yüzyılda ek, EAT'deki durumunu muhafaza ederken ekin düz tabanlardan sonra uyumlu şekilleri de görülmeye başlanır (Kartallıoğlu 2011: 374). XVII. yüzyılda; EÇS'de ekin ünlüsü belli örneklerden ikisinde düz tabandan sonra uyumlu iken, bir kelimede ekin iki şekilli biçiminin bulunduğu görülmektedir: *oldıŋ- olduŋ* (Develi 1995: 85). Metinde ise ekin ünlüsünün belli olduğu örneklerde düz ve yuvarlak tabanlardan sonra dudak uyumuna bağlıdır:

Düz ünlülü	
açdıŋ 51b.15	eyledіŋ 277a.4
beyendіŋ 117b.2	girdіŋ 279b.2
bırakḍıŋ 74a.5	işitdіŋ 173b.3
bildіŋ 94a.1, 277b.11	ḳıldıŋ 13b.15
dėdіŋ 56b.14, 184b.5, 254b.10	ḳıydıŋ 91b.10, 162b.4
dutmadıŋ 13b.15	nişledіŋ 88a.14
Yuvarlak Ünlülü	
bulduŋ 279b.3-4	olduŋ 89b.11
gördüŋ mi 232b.6	unutduŋ ola 95a.7
ḳoyduŋ 157a.7	unutduŋ 95a.7, 185a.8
ḳoduŋ 159b.3	urduŋ 31a.5
ḳurtulduŋ 89b.11, 109a.15	

2.2.3.2.1.3.3. Teklik 3. Kişi -DI / -DU

ET'de görülen geçmiş zaman teklik 3. kişi eki düz ünlülüdür (Gabain 2003: 80). Ek, EAT'de de düz ünlülüdür (Gülsevin 1997: 89-90). XVI. yüzyılda ekin az da olsa yuvarlak ünlülü şekillerine rastlanmaktadır (Kartallıoğulu 2011: 114). XVII. yüzyılda Arap harfli metinlerde ek, yuvarlak tabanlardan sonra %37 oranında dudak uyumuna bağlıdır (Kartallıoğulu 2011: 117). EÇS'de şu kelimelerde yuvarlak şekiller tespit edilmiştir: *gördüdüm, urdular* (Develi 1995: 83). Ek, çeviriyazılı metinlerde düz ünlülüdür (Kartallıoğlu 2011: 117)

Metinde ise görülen geçmiş zaman teklik 3. kişi ekinin yuvarlak tabanlardan sonra yuvarlak ünlülü şekilleri tespit edilmiştir. Metinde aşağıdaki kelimelerde ekin dudak uyumuna bağlı olduğu görülür:

buldu 86a.15	gördü 148b.7, 183b.8, 266a.9
buyurdu 30a.1, 31a.7, 31a.10	ḳodu 306a.8
döndü 90a.4	oldu 87a.10, 100b.4, 176b.3, 189b.15
duydu 191a.9	öldü mi 76a.6
düşdü 153b.5	uydu 130a.5

Yukarıda ekin dudak uyumuna bağlı olarak geldiği kelimelerin metinde düz ünlülü uyumsuz biçimleri de mevcuttur. Metinde aynı yuvarlak tabanlı fiilin görülen geçmiş zaman çokluk 3. kişi çekiminin hem düz ünlü ile hem de yuvarlak ünlü ile yapıldığı görülmektedir. Metinde dikkat çekici olan bir nokta da şudur ki görülen geçmiş zamanın teklik 3. kişi ekinde düz ünlü bulunan yuvarlak tabanlı fiiller, çokluk 3. kişi çekiminde

yuvarlak ünlülülüdür. Metinden tespit edilebilen bu durumdaki yuvarlak tabanlı fiiller aşağıda tablo halinde verilmiştir:

Görülen geçmiş zaman **teklik 3. kişi eki düz ünlü ile**	**Görülen geçmiş zaman** **teklik 3. kişi eki yuvarlak ünlü ile**	**Görülen geçmiş zaman** **çokluk 3. kişi eki düz ünlü ile**	**Görülen geçmiş zaman** **çokluk 3. kişi eki yuvarlak ünlü ile**
bozdı 215b.8, 251b.1	-	-	bozdular 334a.14
bozuldı 35a.11, 87a.15, 144b.4, 294b.11, 320b.14, 323b.5	-	-	bozuldular 178a.9, 197a.6, 306b.4
buldı 139a.11, 199a.11, 308a.10, 331b.3	buldu 86a.15	buldılar 291a.7	buldular 122b.11, 156b.8, 157b.1, 209a.10, 320a.3
buyurdı 20a.6, 25a.9, 26a.14…	buyurdu 30a.1, 31a.7, 31a.10	buyurdılar 26a.6, 27a.10, 28a.4, 29b.4	buyurdular 26a.7, 26a.9, 29a.10
doldurdı 238b.9	-	-	doldurdular 63b.3-4, 251a.14
-	-	dögdiler 257b.14	dögdüler 73b.10, 284a.3
dögündi 325a.14	-	dögündiler 281a.6, 317a.6	
döndi 59a.9, 60b.3, 64b.9…	döndü 90a.4	döndiler 319b.11	döndüler 76a.3, 191a.15, 335a.6
durdı 42b.5, 48b.9	-	durdılar 306a.11	durdular 129b.7, 322b.5, 323a.4
duydı 83b.15, 91b.9, 112a.7, 143a.3, 147b.15, 155a.6, 191b.2, 191a.9	duydu 191a.9	-	duydular 87b.10, 129b.1, 268a.3
dutdı 28a.1	-	tutdılar 112b.11, 206a.12	dutdular 16b.10; tutdular 74a.14, 151b.6, 152b.2, 230a.8, 236b.10, 247b.2, 308a.4, 308a.5, 308b.2, 317b.13
düşdi 18a.12, 65a.7, 149a.5…	düşdü 153b.5	düşdiler 323b.6, 114a.11, 160a.4, 171a.10, 323b.6, 337a.11	düşdüler 64b.15, 112a.11, 160a.9, 160a.11, 176b.5
-	-	gömdiler 313b.6	gömdüler 313a.15, 320a.3
gördi 15a.10,	gördü 148b.7,	gördiler 9b.15, 43b.12,	gördüler 43b.7,

15b.9, 16a.11…	183b.8, 266a.9	48b.3, 73a.9, 114a.15, 161b.10, 172a.4, 175a.4, 193b.2, 201a.12, 214a.6, 215a.2, 255b.8, 261a.8, 315b.6, 320a.2, 320a.7, 324b.15, 338b.6	52b.7, 75a.5, 88b.9, 106b.6, 172b.14, 247a.5, 261b.14, 268a.4, 280b.2, 340b.10
ḳodı 7a.9, 7b.11, 33a.15…	ḳodu 306a.8	kodılar 62a.2, 94b.11, 291b.9, 336b.6	ḳodular 209b.10, 238b.2, 282a.3, 317b.14, 325a.3, 326a.3, 338a.9
ḳoġdı 15a.4, 267b.10	-	-	ḳoġdular 287a.2, 287b.9, 292a.7, 302b.10, 304a.4, 306a.1
ḳondı 83b.10, 172a.12, 177a.6, 180a.2, 287a.5, 322a.10	-	-	ḳondular 112a.4, 113a.11, 171a.15, 176a.3, 179a.6, 186a.13, 316b.15, 318a.11, 318a.13, 319a.8
-	-	kondurdılar 142a.7-8	kondurdular 129b.5, 313a.11
ḳorḳdı 105a.5, 143a.3, 258b.1, 297a.2, 336b.8, 338a.11	-	-	ḳorḳdular 109a.10, 336b.1
ḳurdı 81b.13, 171b.1, 180a.2,	-	-	ḳurdular 181a.6, 181a.6
oḳudı 30a.15, 105a.12, 107a.4, 125b.7, 130b.1, 178a.11, 178a.12, 203b.6, 309b.10, 310a.15	-	oḳudılar 18b.3	oḳudular 298b.11, 317b.1; oḳudulardı 335a.10
oldı 13a.3, 16b.14, 17a.10…	oldu 87a.10, 100b.4, 176b.3, 189b.15	oldılar 10a.1	oldular 18a.2, 92a.15, 117b.1, 120b.14, 155b.14, 190a.8, 265b.4, 272a.15, 280b.14, 312a.8, 323b.7
oturdı 14b.11, 62a.2, 72a.8, 158b.14, 189a.15, 266a.4, 270b.13, 280b.5, 294a.5,	-	oturdılar 49a.12, 106b.8, 136a.10, 280b.6	oturdular 156b.9

311a.9			
ṣordı 318b.11	-	ṣordılar 64a.5	ṣordular 76a.4, 76a.11
öldi 17b.6, 258a.6, 311a.11…	öldü mi 76a.6	-	-
unutdı ola 15a.15 unutdı 158a.11, 250a.8	-	-	unutdular 152b.2, 296a.11
urdı 57b.9, 58a.13, 64b.11…	-	urdılar 303b.12	urdular 21b.10, 124b.11, 145a.3, 158b.10, 187b.2, 307a.4
uydı 117b.12	uydu 130a.5	-	uydular 129b.14, 316a.9, 316b.3

Tablo dikkatle incelendiğinde düz ünlü ile yazılan görülen geçmiş zaman teklik 3. kişi eki, çokluk 3. kişi çekiminde yuvarlak ünlü ile yazılmaktadır. Bu durum teklik 3. kişi ekinin kalıplaşmış imlasının etkisinde kaynaklanıyor olmakla birlikte ekin iç heceye kaymasının da uyumu kolaylaştırıcı bir tesiri (Develi 1995: 83) söz konusu olabilir. Metinde görülen geçmiş zamanın teklik ve çokluk 3. kişi ekinde genellikle dudak uyumuna bağlıdır. Aşağıdaki örneklerde ise yuvarlak tabanlardan sonra ek düz ünlülü olarak yazılmıştır ve çokluk 3. kişi çekimleri metinde bulunmamaktadır. Bu yazım yukarıdaki açıklamalarla birlikte değerlendirilmelidir:

bıraġa-ḳodı 266a.3	sürdi 10a.14, 51a.11, 252b.2…
buyururdı 23a.3	ṭoġurdı 38a.9
olurdı 28b.3, 94a.12, 102b.12, 118a.10, 143a.7, 165a.3, 176b.2, 331a.11	ururdı 14b.1, 337b.3
ḳurutdı 284b.13	yutdı 77b.7
oḳutdı 311b.4	

2.2.3.2.1.3.4. Çokluk 1. Kişi -DIK / -DUK

Ek, ET'de dudak uyumuna uygun olarak gelir (Gabain 2003: 80). EAT'de ise ek, yuvarlak ünlülüdür (Gülsevin 1997: 89). XVI. yüzyılda ekin düz tabanlardan sonra uyumlu şekilleri görülürken, XVII. yüzyılda büyük ölçüde konuşma dilini yansıtan eserlerde düz tabanlardan sonra uyumlu şekillerin oranı hayli yüksektir (Kartallıoğlu 2011: 354). Metinde ise görülen geçmiş zaman çokluk 1. kişi eki ünlüsü gösterilen tüm kelimelerde dudak uyumuna bağlıdır. Bu yüzden ünlüsü gösterilmeyen eklerin bulunduğu kelimeler de

dudak uyumuna uygun olarak okundu. Aşağıda metinde yer alan ekin bulunduğu kelimelerden bazıları verilmiştir:

Düz Ünlülü	
aldık 281b.14	geldik 54a.14, 54a.2, 93b.15, 281b.6, 312b.5, 332b.2
aŋladık 131b.7	girdik 75a.11-12
bıraḳdık 187a.7	horladıḳ 317a.5
bildik 131b.7	ḳaçdıḳ 187a.9
çıḳdık 75a.8, 164b.5	ḳaldıḳ 258a.3
dėdik 301b.9	ḳıldıḳ 326a.11
ėtdik 25a.5	vardık 48a.1, 326b.2
eyledik 113b.15	vėrdik 335a.5
ḥorladıḳ 317a.5	yaŋıldıḳ 139a.13
idik 263b.7	yaradıldık 6a.1
işitdik 54a.6, 67b.4, 75a.9, 268a.15, 293a.14	
Yuvarlak Ünlülü	
bulunduḳ 247a.1, 316a.7	olduḳ 269b.11, 293b.4, 299b.11
bulurduḳ 195b.11	olurduḳ 312b.3
gördük 305a.14 129b.8	öldük 238a.12
ḳurtulduḳ mı 187a.9	

2.2.3.2.1.3.5. Çokluk 2. Kişi -DIŋIz / -DUŋIz / -DUŋUz

EAT'de ek, her zaman yuvarlak ünlü ile bulunur (Gülsevin 1997: 89). XVI. yüzyılda ek, büyük oranda EAT'deki şeklini korurken ekin birinci parçası olan zaman eki, düz tabanlardan sonra dudak uyumuna bağlı şekilleri görülmektedir (Kartallıoğlu 2011: 380). XVII. yüzyılda ise -DIŋIz biçimindeki ek, büyük oranda düz tabanlardan sonra dudak uyumuna bağlıdır (Kartallıoğlu 2011: 381). Metinde ise ünlüsü belli olan örneklerde durum şöyledir: Düz tabandan sonra ekin birinci parçası olan zaman ekinin ünlüsü gösterilmemiştir ancak ikinci parçası olan kişi ekinin düz ünlülüdür. Bu yazımlar metinde XVII. yüzyıldaki genel durum da göz önüne alınarak -DIŋIz biçiminde okunmuştur. Metinde 3 örnekte, yuvarlak tabanlardan sonra gelen ekin iki ünlüsünün de vav harfi ile yazılarak yuvarlak olduğu gösterilmiştir. Ek bu örneklerde -DUĠUz / -DUŋUz biçimindedir. Metinde yuvarlak tabanlı iki örnekte ise zaman eki yuvarlak ünlülü, kişi eki ise düz ünlülü olarak yazılmıştır. Metinde ekin geçtiği kelimelerden ünlüsü tespit edilebilenler aşağıda verilmiştir:

çokluk 2. kişi	
Zaman eki gösterilmeyip kişi eki düz ünlü ile gösterilenler	
dėdiŋiz 7a.7	işitdiŋiz mi 195a.5
eylediŋiz 237b.14	laʿnet ėtdiŋiz 7a.7
getürdiŋiz 96a.3	
Zaman eki ve kişi eki yuvarlak ünlü ile gösterilenler	
ḳurtulduŋuz 107b.4 - ḳurtulduġuz 271a.5	olduŋuz 261a.12
Zaman eki yuvarlak ünlü ile kişi eki düz ünlü ile gösterilenler	
düşdüŋiz 271a.9	olduŋız 293b.5

2.2.3.2.1.4. Anlatılan Geçmiş Zaman Eki -mIş / -mUş

ET'de genellikle düz ünlülü olan ek (Gabain 2003: 81), EAT'de daima düz-dar ünlü ile kullanılır (Gülsevin 1997: 80). Ek, XVI. yüzyıldaki Arap harfli metinlerde düz ünlülüdür ve uyumsuzluk safhasındadır (Kartallıoğlu 2011: 135). XVII. yüzyıla gelindiğinde ise ekin durumu şöyledir: EÇS'de ek düz ünlülü olarak tespit edilmiştir (Develi 1995: 70). Çeviriyazılı metinlerde de ek düz ünlülüdür (Develi 1995: 70). Kartallıoğlu tarafından incelenen XVII. yüzyıla ait beş harekeli metnin dördünde ek, düz ünlülüdür (s. 135-137). XVII. yüzyıldaki Arap harfli metinlerde ek genelde düz ünlülü iken; *Delāʿil-i Nübüvvet-i Muhammedī ve Şemāʿil-i Fütüvvet-i Ahmedī* (1674) adlı eserde yuvarlak tabanlardan sonra dudak uyumuna bağlanmıştır (Kartallıoğlu 2011: 137). Zikredilen eser, harekeli olup ekin ünlüsü ötre ile gösterilmiştir.

Metinde anlatılan geçmiş zaman eki çoğunlukla مش biçiminde ekin ünlüsü gösterilmeden yazılmıştır. Ancak harekesiz bir metin olan Tuhfe'de ekin ünlüsü *vav* harfi yazılarak gösterilmiş, klasik imlanın tamamen dışına çıkılmıştır. Anlatılan geçmiş zaman ekinin موش biçimindeki imla ile dudak uyumuna girdiğini gösteren bu yazımlar, XVII. yüzyılda ekin durumunu göstermesi açısından değerlidir.

teklik 2. kişi	
yorulmuş-sın یورولموشسین 158b.15	
teklik 3. kişi	
bulmuş بولموش 263b.2	ölmüş اولموش 293a.14
bulmuşdur بُولمُشدُر 262b.6	ötmüş اوتموش 256b.12
bulunmuş بولونموش 281b.3	ṭoġmuşdur طوغموشدر 313a.7
ḳonmuş قونموش 256b.9	uçmuş اوچموش 256b.9
olmuş ولموش 3b.7, 75b.3, 77a.5, 14a.9, 19a.1, 117a.10, 176b.1, 230b.4, 263a.8, 332a.9	

Kartallıoğlu, *Delāʿil*'den yola çıkarak bu ekin konuşmada büyük oranda uyumlu olduğunu, bu uyumun imlaya rağmen, bazen özellikle ağız özelliklerini yansıtan eserlerde yazıya yansıdığını söyler (2011: 137). Tuhfetü'ş-Şühedâ da bu eserlerden biridir. Ekin ünlüsünün ötre yerine vav harfi ile gösterilmesi, klasik imlanın dışına çıkılması, müellifin bilinçli bir tercihi olarak gözükmektedir. Metinde ekin dudak uyumuna uygun olarak geldiği 18 kelime tespit edilmiştir. Anlatılan geçmiş zaman eki, metnimizde dudak uyumuna bağlanmıştır. Metinde ekin ünlüsünün gösterilmediği yazımlarda ek, dudak uyumuna uygun olarak okunmuştur.

2.2.3.2.1.5. Geniş Zaman Eki -Ur, -Ir, -Ar

ET'de ek, *"-ur, -ür nadiren -ar, -er; tek tük de -ır, -ir; fiil tabanının ünlü ile bitmesi halinde -yur, -yür; nadiren -r*" biçimindedir (Gabain 2003: 80). EAT'de ek, yuvarlak-dar ünlülüdür (Gülsevin 1997: 92-93). XVI. ve XVII. yüzyıllarda ekin düz tabanlardan sonra dudak uyumuna bağlılık oranı düşüktür, hâlâ ekin -Ur şekli hakimdir (Kartallıoğlu 2011: 328). EÇS'de düz ünlülü fiil tabanlarında düzleşmenin oldukça yaygın olduğu görülür (Develi 1995: 93). Metnimizde ünlüsü gösterilen kelimelerde ekin, dudak uyumuna bağlı olduğu görülür:

Düz tabandan sonra düz ünlü ile	
alır 218a.14	ağlaşırlar 220a.14-15
arṭırır 127a.9	çaġırır 312a.12
başarır 119b.4	gelir 100b.13
bildirir 5a.7	girirsin 19b.7; girirse 119b.4; girir 62b.2, 185a.11
bilir 176b.14	ḳazanır 108a.2
çalınır 294a12-13	yaṭır 232b.11, 313a.1, 333a.2, 333a.2
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlü ile	
bozulur 223b.11	ḫoş olur mı 16a.1; olurız 9b.3; oluruz 174b.7, 227a.3, 320b.5
buluşuruz 318b.1	olunur 4b.7
buyurur 5b.8	ṭoġurur 325b.9
dökülür 199a.1, 301b.2	dem ursun 193b.10
görünür 10a.8, 24b.8	ölürsün 203a.9; ölürsin 212b.1; ölürüz 130a.8
görürsün 34a.13, 199a.1	yoġrulur 179b.11

Metinde *bil-* ve *gel-* fiillerine gelen geniş zaman ekinin hem düz hem de yuvarlak şekilli geldiği örnekler mevcuttur:

Düz ünlü ile	**Yuvarlak ünlü ile**
bilir 176b.14	bilür 32b.10; bilüriz 178a.8; bilürsüŋ 225b.13
gelir 100b.13	gelür 15b.3, 23b.14; gelürsin 56b.9

Tuhfe metninde geniş zaman eki büyük oranda dudak uyumuna bağlanmış görünmektedir. *bil-* ve *gel-* fiillerine gelen ekteki iki şekillilik, ya ekin imlasındaki eski alışkanlıktan ya da dudak uyumuna bağlanma sürecinin son uyumsuz örnekleri olmasından dolayı olduğu düşünülmektedir.

Yukarıdaki örneklerden başka iki düz ünlülü fiilde dikkat çeken bir durum söz konusudur. Metinde düz ünlülü olan *gir-* ve *yat-* fiillerinden sonra -Ar geniş zaman eki yerine -Ir biçimi kullanılmıştır.

girirsin 19b.7; girirse 119b.4; girir 62b.2, 185a.11	yaṭır 232b.11, 313a.1, 333a.2, 333a.2

Metinde ünlüsü ye ile gösterilen *yatır* kelimesi dört yerde geçmekte, metinde geçtiği diğer yerlerde kelime ياطر biçiminde ünlüsü gösterilmeden yazılmıştır. Ekin elifle ya da üstünle gösterildiği örnek bulunmamaktadır. Kartallıoğlu, 1481 yılında *Tractatus* adlı eserde "yatır, kılır" biçimindeki kelimelerden bahseder (2011: 318), XVI. yüzyıla ait çeviriyazılı metin olan Regola'da tek heceli ünsüzle biten fiil tabanlarına getirilen -Ar ekinin "yatır" kelimesinde bir istisna taşıdığını belirtir (s. 323). Develi (1995) EÇS'de "yatır" kelimesini, aynı kelimede ekin düz ve yuvarlak biçimleriyle yazıldığını gösteren örnekler arasında gösterir ve şu dipnotu düşer (s. 94):

> *19. yüzyıl sonlarında Anadolu'da tespit edilen bir türküde şöyle geçmektedir: "Şu karşıda bir yeşil çadır / Çadırın içinde kaymakam **yatır** / Kaymakam uşakı saymayor hatır" LITTMAN 1899, 353.*

Metinde yer alan söz konusu özellikteki bir diğer kelime ise *girir* kelimesidir. Metinde aynı yazımda dört yerde geçtiği tespit edilmiştir. XVII. yüzyıla ait *Vasiyyetname* adlı eserde *gir-* fiilinin *-Ar* yerine *-Ir* ekini alarak "girir, girirler" biçiminde yazımına rastlanmaktadır (Duman 2000: 63, aktaran Kartallıoğlu 2011: 329).

2.2.3.2.1.6. Emir Kipi

2.2.3.2.1.6.1. Teklik 3. Kişi -sIn / -sUn ve Çokluk 3. Kişi Emir -sInlAr / -sUnlAr

Ek, ET'de yuvarlak ünlülü olarak gelir (Gabain 2003: 79). EAT'de de ekin yuvarlak ünlülü olduğu görülür (Gülsevin 1997: 113). Kartallıoğlu, taradığı Arap harfli metinlerde XVI. yüzyılda üç örnekte görülen ekin düz şekillerinin, XVII. yüzyılda bulunmadığını söylemektedir (2011: 285). EÇS'de ek, düz tabanlardan sonra dudak uyumuna büyük oranda bağlanmıştır (Develi 1995: 90).

Metinde ek, çoğunlukla dudak uyumuna bağlı olarak gelir.

Düz tabandan sonra düz ünlü ile	
alıvėrsin 164b.10	indirsin 27a.1-2
alsın 30b.14	kalsın 107a.9; ḳalmasın 140a.9, 179a.3, 237b.6
artırsın 94a.6	kessin 209b.10, 267b.1, 287b.1
baḳsın 43a.10	nişlesin 15b.3
beklesinler 186b.5	silāḥlansın 320b.9
çıksın 7a.5, 178b.9, 203b.2	varsın 43b.1, 177a.9, 317a.3
eylesin 20a.11, 106a.10, 160b.11, 323a.13…	vėrsin 33a.1, 32b.15, 297b.12
geçsin 276a.3	yapsın 160b.10
gelsin 20a.7, 47a.5, 51a.6…	yazsın 107b.1
girsin 7a.5, 183a.12, 267b.13	yaşarsın 57a.4
gitsin 286a.10, 317a.3	yestehlesin 305a.9
görsin 20a.7	yetürmesin 22a.14
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlü ile	
bulunsun 178a.7	oḳunsun 124a.9
buyursunlar 94b.14	olsun 43a.10, 114a.13, 136a.3…
dursun 116a.2, 258a.14, 124b.12, 314a.12	uysun 122a.1
getürsün 151a.8	yansun 43a.10
götürsünler 150b.9, 155b.6-7	yuddursun 208b.1
ḳosun 93a.2, 291b.6	

Aşağıdaki kelimelerde ek, uyum dışı olarak gelmiştir:

öldürsin 160b.10, 242a.7	ölsin 158b.8
neylesün 15b.4	ḳılsun 75b.5

görsin 20a.7	

Aşağıda metinde yer alan aynı kelimenin teklik ve çokluk 3. kişi emir eki aldığında farklı yazıldıkları görülmektedir. Aşağıdaki tablo metinde ekin, dudak uyumuna girme süreci hakkında fikir vermektedir. Metinde ekteki düzensiz şekiller, ekin dudak uyumuna tam bağlanmadığını ya da yukarıda verilen birçok uyumlu örnek göz önünde bulundurulduğunda konuşmada ekin uyuma bağlanmak üzere olduğu ancak bunun Tuhfe metnine kısmen yansıdığı söylenebilir.

teklik 3. kişi emir eki **düz ünlü ile**	**teklik 3. kişi emir eki** **yuvarlak ünlü ile**	**çokluk 3. kişi emir eki** **düz ünlü ile**	**çokluk 3. kişi emir eki** **yuvarlak ünlü ile**
alsın 30b.14	alsuŋ 61b.4	-	-
	-	-	-
çıksın 7a.5, 178b.9, 203b.2	çıḳsun 121a.2	-	çıḳsunlar 269a.1
eylesin 20a.11, 106a.10, 160b.11, 323a.13…	eylesün 26b.7		eylesünler 122a.1, 122b.15
gelsin 20a.7, 47a.5, 51a.6…	-	gelsinler 308a.11	gelsünler 195b.2
geçsin 276a.3	-	geçsinler 207a.15	-
-	getürsün 151a.8	-	getürsünler 94b.10, 94b.10, 147b.8
gitsin 286a.10, 317a.3	gitsün 173a.15		
görsin 20a.7	görsün 252b.5	-	-
-	-	-	ursunlar 31b.6
vėrsin 33a.1, 32b.15, 297b.12	vėrsün 57a.5, 294b.14		vėrsünler 192a.4
-	yansun 43a.10		-
yazsın 107b.1	-	-	yazsunlar 122a.10

2.2.3.2.1.6.2. Çokluk 1. Kişi Emir -AlIm / -AlUm

ET'de ek, *-alım, -elim*; *-alam, -elem*; ünlü ile biten fiil tabanlarından sonra *-lım, -lim* biçimindedir (Gabain 2003: 79). EAT'de ek, -AlUm biçiminde yuvarlak ünlülüdür (Gülsevin 1997: 107-108). XVI. yüzyılda genel olarak EAT'deki şeklini koruyan ek, XVII. yüzyılda çeviriyazılı metinlerde yalnızca yuvarlak ünlülü görülmesine rağmen Arap harfli metinlerde % 56 oranında dudak uyumuna bağlıdır (Kartallıoğlu 2011: 337-339). EÇS'de

ise dudak uyumuna bağlıdır (Develi 1995: 89). Metnimizde ise ek, bulunduğu örneklerde -AlIm اليم / ەليم biçiminde yazılmıştır ve dudak uyumuna bağlıdır. Aşağıda metinden tespit edilebilen örneklerden bazıları verilmiştir:

alalım 175a.12, 281b.2, 294a.7	kaçalım 114b.11
basalım 318b.4	koyalım 305b.14
bilelim 62b.15, 73a.11, 339a.11	ḳılalım 177b.4, 177b.7
barışalım 322b.7	ḳaldıralım 12b.7, 17a.11
bulalım 195b.11	olalım 305b.14
bulunalım 71a.15, 248a.2	ölelim 114a.13
buluşalım 188a.7	parışalım 322b.11
duralım 281a.15	saḳlanalım 286a.12
dutalım 251b.5	tutalım 235b.15, 255b.9, 320b.2
edelim 156a.8, 192a.8, 246b.14, 306a.3	uyalım 177b.6
gömelim 313b.3	üşelim 205b.3
gülelim 306a.4	varalım 58b.6, 62b.13, 124a.8, 280b.15, 295a.3, 313a.4
eyidelim 209b.9	verelim 78b.9

2.2.3.2.1.6.3. Çokluk 2. Kişi Emir -(I)ŋ / -(U)ŋ, -(U)ŋUz / -(U)ŋUz

ET'de ek, dudak uyumuna bağlı bulunmaktadır (Gabain 2003: 79). EAT'de ise ek yuvarlak ünlülüdür (Gülsevin 1997: 112-113). XVI. yüzyılda Arap harfli metinlerde ek, EAT'deki görünümünü büyük ölçüde devam ettirirken XVII. yüzyılda -UnUz şeklinin yardımcı sesi dudak uyumuna bağlanmak üzeredir (Kartallıoğlu 2011: 461-463). Metinde ekler, ünlüsü belli olan kelimelerde düz ve yuvarlak tabanlardan sonra genellikle dudak uyumuna bağlı olduğu görülmektedir. Aşağıda eklerin uyumlu geldiği örnekler verilmiştir:

-(I)ŋ / -(U)ŋ	
Düz tabandan sonra düz ünlülü	
biliŋ 27b.7	ḳazıŋ 190a.12
çıḳıŋ 26b.12	nūrlanıŋ 44b.8
gidiŋ 178b.14	varıŋ 9a.15
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
bilmiş oluŋ 26b.13	getürüŋ 29b.11, 114a.8
buluŋ 12a.3	ḳoyuŋ 75b.3
buyuruŋ 112a.13	
-(ı)ŋız / -(U)ŋUz	
Düz tabandan sonra düz ünlülü	

dėŋiz ki 12a.3	ḳalḳıŋız 179a.1
diŋleŋiz 178b.14	gidiŋiz 168b.5
geliniz 246b.5	unutmaŋız 194a.1
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
oluŋuz 30b.2	

Aşağıda ise düz ünlülü tabanlardan sonra ekin yuvarlak ünlü ile geldiği görülmektedir. Bu örnekler uyum dışıdır:

çaġıruŋ 64b.4	gelüŋ 44b.7, 190a.12
çıḳuŋ 44b.7	ṣatuŋ 61a.12

2.2.3.2.1.7. Bildirme Eki +DIr / +DUr

Ek, ET'de "turur" biçimindedir (Gabain 2003: 88-90). EAT'de ek, yuvarlak ünlülü gelir (Gülsevin 1997: 105). XVI. yüzyılda Arap harfli metinlerde sadece bir kelimede ekin düz şekli görülürken XVII. yüzyılda Arap harfli metinlerde (223 düz tabanlı kelimeden beşinde dudak uyumuna bağlı) ve çeviriyazılı metinlerde genellikle EAT'deki şeklini sürdürmektedir (Kartallıoğlu 2011: 258).

Metinde ise ünlüsü gösterilen kelimelerde ek, dudak uyumuna bağlı olarak yazılmıştır. 12 düz tabanlı kelimeden sonra düz ünlülü ek; 6 kelimede ye harfi ile, 6 kelimede ise esre ile gösterilmiştir:

Düz tabandan sonra düz ünlülü		**Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü**	
ى ile	**Esre ile**	**و ile**	**Ötre ile**
ʿaleyh-dir 117a.6	böyledir 96a.1	budur 4b.7	mestūrdur 11b.12
ʿaraṣatdadır3 27a.6	deden midir 297b.1	çoḳdur 309a.11	budur 62a.9
biledir 271a.10	degildir 83a.2	yoḳdur 342a.14	
deredir 9b.6	Ḥüseynimindir 242a.5		
sellemdir 8a.8	mübārekidir 258a.13		
vardır 7b.12, 9a.3, 267b.10	vardır 106b.11		
	Ẕeyn'el-ʿābidīndir 138a.15		

Aşağıdaki kelimelerde ise ekin uyumsuz şekilleri de görülmektedir:

Ḥanuḳdır 332b.14	cenk ḥālidür 311b.9
taḳvā idür 138a.2	

Harekesiz olan metinde müellifin/müstensihin eklerdeki ünlüleri gösterme çabası, yazıldığı yüzyıldaki dudak uyumunu görebilme açısından değerlidir. Metinde ekin üç örnekte uyumsuz biçiminin bulunmasına rağmen, tespit edebildiğimiz 13 düz tabanlı kelimede ekin düz ünlülü gelmesinden dolayı, ünlüsü gösterilmeyen ekin bulunduğu kelimeler de dudak uyumuna uygun biçimde okundu.

2.2.3.2.2. Yapım Eklerinde Dudak Uyumu

2.2.3.2.2.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

2.2.3.2.2.1.1. +(I)ncI / +(U)ncI

ET'de +(X)nç biçiminde olan ekin yardımcı ünlüsü, dudak uyumuna bağlı olarak gelir (Gabain 2003: 75). EAT'de ekin dudak uyumuna bağlı olduğu örnekler mevcuttur (Gülsevin 1997: 118). Kartallıoğlu (2011), XVII. yüzyılda çeviriyazılı metinlerde ekin düz ünlülü olmasına rağmen taradığı Arap harfli metinlerde yuvarlak tabanlardan sonra yardımcı ünlünün uyumlu olduğunu söyler (s. 207).

Metinde *ṭoḳuzıncı* 1b, *on üçünci* 2a, *on dördünci* 2a, *on ṭoḳuzıncı* 2a, *ḳırḳ üçünci* 11b.6… kelimelerinde ekin ilk ünlüsü *ye* harfi ile yazılmıştır. Metinde yalnızca aşağıdaki kelimelerde ekin ilk ünlüsü dudak uyumuna bağlı olarak vav harfiyle yazılmıştır:

dördünci دوردونجی 343b.8	onuncı اونونجی 1b, 24b.4, 343b.14
otuzuncı اوتوزونجی 344b.6	

2.2.3.2.2.1.2. +lIK / +lUK

Ekin, ET'de dudak uyumuna bağlı şekilleri görülürken (Gabain 2003: 44), EAT'de ek, ünlü uyumuna girmekle birlikte, yuvarlak ünlülü tabanlardan sonra düz ünlü ile geldiği örnekler de bulunur (Gülsevin 1997: 117). XVI. yüzyılda ek, büyük ölçüde EAT'deki şeklini korurken, XVII. yüzyılda Arap harfli metinlerde düz tabanlardan sonra uyum oranı düşmüş, yuvarlak tabanlardan sonra ise uyum oranı yükselmiştir (Kartallıoğlu 2003: 224).

Metinde birçok örneği bulunan bu ekin ünlüsü çoğunlukla yazılmamıştır. Metinde iki örnekte esre ile gösterilen ve düz ünlülü olduğu anlaşılan ek, bir kelimede ise ى harfi ile yazılmıştır. Beş kelimede ise ekin ünlüsü و harfi ile yazılarak dudak uyumuna girdiği gösterilmiştir. Bu yüzden ünlüsü yazılmayan kelimeleri, dudak uyumuna uygun biçimde okuma yönüne gidilmiştir.

İşaretsiz Gösterilenler	
bu günlük yarınlıḳ 106b.11	ḳamuşluġa 232a.13
eşḳıyālıḳdır 260a.12	melʿūnluḳ 260a.12
ḫoşnūdluġı 133a.3	yaramazlıḳ 63a.15
Düz tabandan sonra düz ünlülü	
ḳıṭlıġı 231b.5	ḳaḥtlıḳ 59a.12
ḳaranlık 38a.11	
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
çoḳluġından 202b.9	maġrūrluḳ 63a.9
güçlük 42a.1	ṣusuzluḳ 185a.13
ḳaraŋuluḳ 179a.8	

Aşağıdaki örnekte ise dikkat çekici bir durum söz konusudur. Ek *karaŋu* kelimesine yuvarlak ünlü ile eklenirken kelimenin ünlü düşmesi sonucu oluşan yeni biçimine düz ünlü ile eklenmiştir:

ḳaranlık 38a.11	ḳaraŋuluḳ 179a.8

2.2.3.2.2.1.3. +CIK

EAT'de ek, yuvarlak ünlülüdür (Gülsevin 1997: 116). XVI. yüzyılda EAT'deki yuvarlak şekil yaygınken XVII. yüzyıllda Arap harfli metinlerde ek, düz tabanlardan sonra %85 oranında dudak uyumuna bağlıdır (Kartallıoğlu 2011: 342-343). Metinde ise ekin ünlüsü harfle ya da harekeyle gösterilmemiştir. Ekin ünlüsü, XVII. yüzyılda Arap harfli metinlerde büyük oranda dudak uyumuna bağlandığından ve metinde eklerin genellikle dudak uyumuna uygun şekillerinin bulunmasından dolayı söz konusu ek, dudak uyumuna uygun biçimde okundu. Metinde ekin yer aldığı örnekler aşağıda verilmiştir:

aḥibbāçigin 194a.11	inçeçik 181a.9
azaçık 140b.2	oġlancıḳlar 96b.13
babaçıġım 242a.5	ṭaraçıḳ 97a.11
birazaçıḳ 307a.15	ufacıḳ 12b.14
biriçik 54b.1	

2.2.3.2.2.1.4. +DI

EAT'de *iŋildü* kelimesinde ek, yuvarlak ünlülüdür (Gülsevin 1997: 117). XVII. yüzyılda ekin düz ünlülü şekilleri kullanılmaya başlanmıştır (Kartallıoğlu 1997: 350). EÇS'de ekin yer aldığı aynı kelimenin iki şekilli yazımı görülmektedir: *gürüldi* (3) - *gürüldü* (2) (Develi 1995: 130). Metinde ise ek, yuvarlak tabanlı üç örnekte de düz ünlülü yazılmıştır. Yuvarlak tabanlardan sonra gelen ek, dudak uyumuna bağlı bulunmamaktadır.

dügüldi 'tomurcuk' 262a.5	gürüldi 'gürültü' 147a.1, 147a.1, 247b.4
kütürdi 'kütürtü' 247b.4	

2.2.3.2.2.1.5. +lI / +lU

Ek, ET'de büyük ölçüde dudak uyumuna bağlı iken (Gabain 2003: 44), EAT'de her zaman yuvarlak ünlülü gelir (Gülsevin 1997: 118). XVI. yüzyılda Arap harfli metinlerde ekin düz şekilleri görülmeye başlanırken XVII. yüzyılda düz tabanlarda sonra EAT'deki +lU şekli devam etmektedir (Kartallıoğlu 2011: 389-391). Ek, EÇS'de ek, büyük oranda düzleşmiş, uyumsuz şekiller bazı kalıplaşmış kelimelerde kalmıştır (Develi 1995: 100-101). Metinde sıkça kullanılan bu ekin ünlüsü genellikle gösterilmiştir. Aşağıda ekin ünlüsünün gösterildiği kelimelerde ek, dudak uyumuna büyük oranda girmiş görünmektedir.

Düz tabandan sonra düz ünlülü	
allı 69a.10	ṣaḳallı 77a.5
canlı 40a.7	semiz etli 40a.7
dertli dertli 76a.5	sevgili 5a.12
devletli 29b.7	Ṣāmlıdan 13a.9
gölge-li 39a.13	şeker-güftārlı 41a.2
ḳırmızılı 69a.10	ṭatlı dilli 98a.13
Kūfeliden 13a.9	yamalı 43a.8
Medīneli 63a.14	yeşilli 69a.10
merḥametli 128a.12	zehrli 74b.11
renkli 94b.9	
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
başlısı 130b.6	otlu 112a.4
dürlü 3b.4	ṣulu 112a.4
güzel yüzlü 98a.14	uzun boylu 40a.7
mührlüdür 89a.10	

Aşağıdaki kelimelerde ise ekin uyumsuz biçimde geldiği görülmektedir:

Düz tabandan sonra yuvarlak ünlülü	Yuvarlak tabandan sonra düz ünlülü
aḳçalu 176a.2	ḳorḳulı 109b.8
bellü 130b.6	ḳutlıdır 101a.10
ḥūb-sīretlü 98a.14	örtüli 89a.9

Metinde düz ve yuvarlak tabanlı 26 kelimede dudak uyumuna bağlı olarak gelen ek, 6 kelimede ise uyumsuz biçimde bulunmaktadır. Tuhfe'de ekin uyuma bağlanma sürecinin sonlarında olduğu ancak uyumsuz şekillerin hâlâ varlığını sürdürdüğü söylenebilir.

2.2.3.2.2.1.6. +sIz / +sUz

Ek, ET'de dudak uyumuna bağlı iken (Gabain 2003: 48), EAT'de ünlüsü devamlı yuvarlaktır (Gülsevin 1997: 119). Kartallıoğlu, XVI. yüzyılda Arap harfli metinlerde düz tabandan sonra uyum oranı yüksek olan ekin, XVII. yüzyılda taradığı Arap harfli metinlerde, çeviriyazılı metinlerde ve bu dönemle ilgili diğer çalışmalarda büyük oranda düzleştiğini söyler (2011: 412-416). Metinde ise ek, düz tabanlardan sonra dudak uyumuna uygun olarak -sIz biçiminde yazılmıştır. Metinde bir örnekte ise yuvarlak tabandan sonra ekin yuvarlak ünlü ile yazıldığı tespit edilmiştir. Aşağıda metindeki uyumlu örnekler sıralanmıştır:

anasız 155a.13	īmānsız 157b.7, 183a.3
ʿārsız 269b.7	iẕinsiz 84b.8
başsız 268a.4	ḳuvvetsiz 203b.2
dīnsiz 157b.7, 183a.3	merḥametsiz 183a.3
eyersiz 110a.8	pādişāh-sız 313b.11
ġam-güsārsız 76b.11	pirsiz 183a.3
ġayretsiz 269b.7	vaḳitsiz 335a.10
ıssız 232a.5	vālidesiz 52b.6
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlü ile	
gözsüze کوزسوزه 288a.5	

Aşağıdaki örneklerde ise ek, yuvarlak ünlülü tabanlardan sonra düz ünlü ile dudak uyumuna aykırı olarak yazılmıştır:

belürsiz 100b.4	taḥayyürsiz 95b.11
nūrsız 183a.3	uġursız 183a.3

Metinde *su* kelimesine eklenen söz konusu ek, iki şekilli olarak yer almaktadır. Ancak yuvarlak ünlülü kelimede ekin *-sIz* biçiminin metinde daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Metinde kelimenin geçtiği yerler aşağıda verilmiştir:

-sIz eki ile	**-sUz eki ile**
ṣusız 66a.1, 126b.8, 152a.12, 158b.7, 158b.8, 170b.1, 187b.13, 203a.12, 221b.5, 221b.5, 230b.7, 236a.1, 236a.1, 256a.3, 257a.9, 297b.4	ṣusuz 152a.1
ṣusızluḳ 216a.1, 224b.6, 225b.11, 231a.13, 231b.4-5, 232b.3-4, 250a.13, 250b.5	ṣusuzluḳ 187a.13, 190a.11, 249a.1-2
ṣusızluḳdan 221b.11, 238a.12, 241a.14, 243b.8, 255a.13	ṣusuzluḳdan 48a.7, 139a.10, 224a.13-14

Metinde düz tabanlardan sonra ekin dudak uyumuna bağlı olması, yuvarlak tabanlı dört kelimeden sonra ekin düz ünlü ile yazılarak uyumsuz biçimde gelmesi ve özellikle *ṣusız-ṣusız* ve *ṣusızluḳ-ṣusuzluḳ* kelimelerinde görülen iki şekillilik, ekin Tuhfe'de dudak uyumuna bağlanma sürecinde olduğunu göstermektedir.

2.2.3.2.2.2. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

2.2.3.2.2.2.1. -(I)D- / -(U)D-

-(I)D- eki yardımcı ünlüsü ET'de genellikle dudak uyumuna bağlı iken EAT'de düz ünlülüdür (Kartallıoğlu 2011: 121). XVI. ve XVII. yüzyıllarda ekin yardımcı ünlüsü dudak uyumuna bağlıdır (Kartallıoğlu 2011: 122-123). Metinde ise aşağıdaki örneklerde dudak uyumu vardır:

aḳıdup 22b.14	ḳorḳudayım 161a.12

2.2.3.2.2.2.2. -(I)l- / -(U)l-

ET'de ekin ünlüsü dudak uyumuna uygun olarak gelmektedir (Gabain 2003: 59). EAT'de ise ekin dudak uyumuna bağlı örneklerinin yanı sıra uyumsuz örnekleri de bulunmaktadır (Gülsevin 1997: 140). XVI. yüzyılda ek; çeviriyazılı metinlerde dudak uyumuna bağlı, Arap harfli metinlerde ise dudak uyumuna bağlanmadan bir önceki safhadadır (Kartallıoğlu 2011: 184). XVII. yüzyılda ek, yuvarlak tabanlardan sonra dudak uyumuna bağlanmak üzeredir (Kartallıoğlu 2011: 189).

Metinde ise aşağıdaki yuvarlak tabanlardan sonra ekin ünlüsü dudak uyumuna bağlı olarak yazılmıştır:

bozuldı 35a.11	oŋulmadan 51b.14
bozulmaz 71b.5	ṣoyunulunça 301b.15
büküldi 239a.12	tutuldı 100b.3
dögülmek 95a.11	yoġrulur 179b.11
ḳuruldı 116b.6	yorulmuş-sın 158b.15
ḳurulmış 13b.6	

Metinde üç yuvarlak tabandan sonra gelen ekin ünlüsü yazılmamıştır. Metinde yuvarlak tabanlardan sonra gelen *-(I)l-* fiilden fiil yapım eki, yukarıdaki örneklerde dudak uyumuna bağlı olarak yazıldığı için bu üç örnek de dudak uyumuna uygun biçimde okundu: *görüşülmedi* 42b.12, *urulmışdı* 206a.7, *dökülürse* 28a.7.

2.2.3.2.2.2.3. -(I)n- /-(U)n-

ET'de söz konusu ekin yardımcı ünlüsü dudak uyumuna uygundur (Gabain 2003: 59). EAT'de ekin ünlüsünün uyumlu biçimlerinin yanı sıra uyumsuz biçimleri de görülür (Gülsevin 1997:140-141). XVI. yüzyılda yuvarlak tabanlardan sonra belli oranda dudak uyumuna bağlı olan ek, XVII. yüzyılda Arap harfli metinlerde dudak uyumuna bağlanma sürecindeyken çeviriyazılı metinlerde dudak uyumuna bağlıdır (Kartallıoğlu 2011: 195-199).

Metinde ise yuvarlak tabanlardan sonra ekin yardımcı ünlüsü vav ile (bir örnekte ötre ile) yazılmıştır ve dudak uyumuna bağlıdır:

bulundım 14a.3	görünüyüri 'görünüyor' 155b.13
büründi 43b.3	ögünmek 196b.11
dögüne 178b.12	ṣoyunulunça 301b.15
görünür 10a.8	ṭolundı 100b.1

Metinde üç yuvarlak tabandan sonra gelen ekin ünlüsü yazılmamıştır. Metinde yuvarlak tabanlardan sonra gelen *-(I)n-* fiilden fiil yapım eki, yukarıdaki örneklerde dudak uyumuna bağlı olarak yazıldığı için bu üç örnek de dudak uyumuna uygun biçimde okundu: *doḳuna* 11b.15, *olunmışdır* 4a.14, *olunsa* 28a.8.

2.2.3.2.2.2.4. -(I)ş- / -(U)ş-

Ek, ET'de dudak uyumuna bağlı olarak gelir (Gabain 2003: 60). EAT'de ise ekin uyumlu biçimlerinin yanı sıra uyumsuz biçimler de görülür (Gülsevin 1997: 141). XVI.

yüzyılda ek büyük oranda dudak uyumuna bağlı olarak gelirken XVII. yüzyılda dudak uyumuna bağlanmış gözükmektdir (Kartallıoğlu 2011: 216).

Metinde yuvarlak tabanlardan sonra ek, yuvarlak ünlü ile gösterilmiştir ve dudak uyumuna bağlıdır:

buluşup 51b.4, 91b.6, 159b.4, 159b.5…	ḳuçuşmaḳ 195a.9
görüşmek 42b.12, 51b.4, 56b.5…	ṣoruşup 56b.8, 106b.1
gülüşmek 43a.8, 216b.13	ṭutuşdum 194a.15, 312a.13; tutuşdı 301b.13

Metinde yuvarlak tabandan sonra ünlüsü gösterilmeden yazılan fiiller yukarıdaki örnekler göz önünde bulundurularak dudak uyumuna uygun okunmuştur: *oluşdururlar* 285b.1.

2.2.3.2.2.2.5. -DIr / -DUr-

Ek, ET'de ve EAT'de yuvarlak ünlülüdür (Gabain 2003: 60, Gülsevin 1997:139-140). XVI. yüzyılda ekin düz şekilleri ortaya çıkmaya başlamıştır (Kartallıoğlu 2011: 270). XVII. yüzyılda ekteki dudak uyumu, imla geleneğini devam ettiren eserlere yansımazken biraz daha geleneğin dışına çıkılarak yazılan eserlerde dudak uyumuna bağlanmak üzeredir (Kartallıoğlu 2011: 274).

Metinde kelimelerde sıklıkla kullanılan ekin ünlüsü çoğunlukla gösterilmemektedir. Metinde ekin ünlüsünün düz tabanlardan sonra düz ünlü ile, yuvarlak tabanlardan sonra yuvarlak ünlü ile yazıldığı kelimeler aşağıda verilmiştir. Aşağıda sayıca az da olsa yer alan örneklerde ekin dudak uyumuna girdiği görülmektedir. Bu yüzden metinde ekin ünlüsünün gösterilmediği örnekleri dudak uyumuna uygun olarak okundu.

Düz tabandan sonra düz ünlülü	
barışdırayım 306b.12	ḳaldırdı 72a.7
gezdirmez 125a.14	vėrdirmişdi 134b.3
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
dolduram 62b.9	urdurmaŋ 31b.7
ḳondurdular 129b.5	yuddursun 208b.1
öldürelim 12b.7	

2.2.3.2.2.2.6. -gUr-

Ek, ET'de ve EAT'de yuvarlak ünlülüdür (Gabain 2003: 59, Gülsevin 1997: 140). XVI. ve XVII. yüzyıllarda Arap harfli metinlerde bir iki örnek dışında ek dudak uyumuna bağlı değildir (Kartallıoğlu 2011:280-281).

Metinde ise ek, iki örnekte tespit edilmiştir. Tespit edilen örnekler düz tabandan sonra yuvarlak ünlülüdür ve uyum dışıdır.

ėrgüreyim 141b.5	dirgüren 7b.13

2.2.3.2.2.2.7. -(I)r- / -(U)r-

ET'de ek, çoğunlukla -Ur biçiminde görülürken, -Ir ve -Ar biçimlerine de rastlanmaktadır (Gabain 2003: 60). EAT'de ise yuvarlak ünlülü biçimdedir (Gülsevin 1997: 139). Kartallıoğlu, XVI. yüzyılda düz tabanlardan sonra uyumlu biçimleri görülmekte iken XVII. yüzyılda imla kalıplaşmasından dolayı uyumlu biçimlerde oranın bir önceki yüzyıla göre düştüğünü söylemektedir (2011: 315). EÇS'de ise ekteki dudak uyumu büyük ölçüde tamamlanmıştır (Develi 1995:77).

Metinde ise ekin ünlüsü çoğunlukla gösterilmemiştir. Metinde ekin ünlüsünün düz tabandan sonra düz ünlü olarak tespit edilebildiği tek örnek bulunmaktadır. Bu örnekte düz ünlü esre ile gösterilmiştir. Bundan başka iki yuvarlak tabandan sonra ek, uyuma bağlı olarak yazılmıştır:

Düz tabandan sonra düz ünlülü	
yaṭırayım 255b.15	
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
duyurmadı 308a.1	üşürdiler 82b.3

Aşağıdaki kelimede ise ek, düz tabandan sonra yuvarlak ünlü ile uyuma aykırı olarak yazılmıştır:

yetürmesin 22a.14

Metinde ekin ünlüsü gösterilmediği kelimeler, az da olsa yukarıdaki uyumlu örnekler baz alınarak ve metinde birçok ekin dudak uyumuna bağlı şekillerinin yoğunlukta olması

nedeniyle uyumlu okunmuştur: *seyirdiler* (25b.6), *ṭoġurdı* (38a.9), *arṭırsın* (94a.6), *düşürdi* (100a.9), *içirdi* (217a.8), *geçirdi* (223a.8).

2.2.3.2.2.3. Fiilden İsim Yapım Ekleri

2.2.3.2.2.3.1. -(I)ş / -(U)ş

Ek, ET'de dudak uyumuna bağlı olarak gelirken (Gabain 2003: 55), EAT'de uyumsuz biçimlerine rastlanır (Gülsevin 1997: 135). XVI. yüzyılda Kartallıoğlu tarafından taranan Arap harfli metinlerde yalnızca bir örnekte uyumlu iken XVII. yüzyılda hem Arap harfli metinlerde hem de çeviriyazılı metinlerde daha çok düz ünlülüdür (2011: 211).

Metinde ekin bulunduğu kelimelerde ek, dudak uyumuna bağlıdır:

Düz tabandan sonra düz ünlülü	
alış vėriş 285a.9	giriş 114b.6
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
uruş 'vuruş' 224a.15, 232a.9	yürüyüş 235b.6
görüşde 69b.11	

2.2.3.2.2.3.2. -egü

Metinde ek düz ünlü ile yalnızca aşağıdaki örnekte yer almaktadır:

güvegi كووكى 210a.7

Yukarıdaki kelime, Divan-ı Lugati't-Türk'te (1073) yuvarlak ünlülüdür: *küḏegü* 'damat, güveyi' (Ercilasun-Akkoyunlu 2014: 754). EAT'de kelimede k > g ve d > y değişmesi olmuştur ve ek, yuvarlak ünlülüdür: *güyegü* (Kanar 2011: 332). Dede Korkut'ta kelime *güyegü* biçiminde yer almaktadır (Özçelik 2016: 865). Kelime, XVII. yüzyıla ait bir çeviriyazılı metin olan Meninski sözlüğünde de *göyegü* biçiminde yuvarlak ünlülüdür (Tulum 2011: 771). XVII. yüzyılda yuvarlak ünlülü tespit edilen kelime, metinde düz ünlü ile yazılmıştır ve dudak uyumuna bağlıdır. Ayrıca Meninski sözlüğündeki *göyegü* biçimi göz önüne alındığında kelimede y > v değişikliği de söz konusudur.

2.2.3.2.2.3.3. -(I)K / -(U)K

Ek, ET'de yuvarlak ünlülü olarak gelir (Gabain 2003: 54). EAT'de de ek, yuvarlak ünlülü olarak görülmektedir (Gülsevin 1997: 136). XVI. yüzyılda düz tabanlardan sonra dudak uyumunda artış görülürken XVII. yüzyılda Arap harfli metinlerde ve çeviriyazılı metinlerde büyük oranda uyumludur (Kartallıoğlu 2011: 301). Metinde ise aşağıdaki örneklerde ek, dudak uyumuna bağlı olarak gelmiştir:

Düz tabandan sonra düz ünlülü	
ṣarıḳ 142a.3	yaṣdıġıŋ 52b.8
yarıḳ 51a.3	yazıḳ yazıḳ 269a.13
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
bölük 75b.14, 120b.15, 129b.6…	ṭomruḳ 340a.15
oluḳ 252a.14	

Aşağıdaki kelimelerde ise ek, düz tabanlardan sonra yuvarlak ünlü ile yazılarak uyum dışı kullanılmıştır:

artuḳ 77b.10	ḳıluḳlara 304b.13
ayruḳ 60b.15	

Metinde *yazıḳ* kelimesi 269a.13'te ye harfi ile dudak uyumuna uygun olarak yazılmıştır. Ancak kelime metinde geçtiği diğer yerlerde ünlüsü gösterilmeden yazılmıştır. Bu kelimeler de 269a.13'teki örneğe göre okundu: *yazıḳdır* 251a.2, 334a.10, 253a.8; *yazıḳlar olsun* 333a.14-15, 333b.5. Bundan başka metinde dört kelimede ise ekin ünlüsü gösterilmeden yazılmıştır. Bu örnekleri yukarıda ünlüsü gösterilen uyumlu örnekleri baz alınarak dudak uyumuna bağlı olarak okundu: *delik delik* 218b.15, *kesik* 51a.3, *yırtıḳ* 277b.13.

2.2.3.2.2.3.4. -GIn / -GUn

ET'de dudak uyumuna bağlı olan ek (Gabain 2003: 52), EAT'de yuvarlak ünlülü olarak bulunmaktadır (Gülsevin 1997: 134-135). XVI. yüzyılda bir örnekte dudak uyumuna bağlı olan ek, XVII. yüzyılda düz tabanlardan sonra dudak uyumuna bağlıdır (Kartallıoğlu 2011: 384). Metinde ise ek, aşağıdaki üç örnekte dudak uyumuna bağlı olarak yazılmıştır:

Düz tabandan sonra düz ünlülü

azġın 311a.9	keskin 50b.11
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
yorġun 157b.4	

2.2.3.2.2.3.5. -I / -U

Ek, ET'de *-Ig / -Ug* biçimindedir ve dudak uyumuna bağlı olarak bulunur (Gabain 2003: 51). EAT'de her zaman yuvarlak ünlülü olarak görünür (Gülsevin 1997: 137). XVI. yüzyılda ekin düz şekilleri görülmeye başlanırken XVII. yüzyılda ek Arap harfli metinlerde %25 oranında uyumludur (Kartallıoğlu 2011: 423). EÇS'de ekin aynı kelimede ikili şekilleri bulunmaktadır (Develi 1995: 120). Metinde ise düz ve yuvarlak tabanlardan sonra ekin uyumlu olduğu örnekler mevcuttur. Bu örnekler aşağıda verilmiştir:

Düz tabandan sonra düz ünlülü	
egri 85b.11	yarı 151b.13, 151b.14
pusıda 205b.6	yazı 290a.12
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
koḳusı 312a.10, 327a.13; koḥusı 302a.4, 302a.6, 305b.6	örtü 338b.10; örtüli 89a.9, 89a.9
ḳoŋşuların 66b.2; ḳoŋşunıŋ 284b.10; ḳoŋşuŋ 66a.8	ötürü 175b.8, 248a.6, 254b.10, 295b.12, 295b.13
ḳorḳu 9a.3, 119a.6, 145b.2, 323a.1; ḳorḳuyıla 100a.3	ṭolular 50b.5
ölü 313a.1; ölüler 333a.12	ṭoptolu 14a.4

Metinde aynı kelimenin hem düz hem de yuvarlak ünlü ile iki şekilde yazıldığı görülmektedir. Özellikler yuvarlak tabandan sonra uyumlu biçimlerin metinde fazla olduğu aşağıdaki tablodan anlaşılmaktadır:

Yuvarlak tabandan sonra	
Düz ünlü ile	**Yuvarlak ünlü ile**
ḳoŋşı 158b.3	ḳoŋşuların 66b.2; ḳoŋşunıŋ 284b.10; ḳoŋşuŋ 66a.8
ötüri 86a.9	ötürü 175b.8, 248a.6, 254b.10, 295b.12, 295b.13
Düz tabandan sonra	
Düz ünlü ile	**Yuvarlak ünlü ile**
yarı 151b.13, 151b.14	yarusında 156a.13

2.2.3.2.3. Fiilimsi Eklerinde Dudak Uyumu

2.2.3.2.3.1. Sıfat-fiiller

2.2.3.2.3.1.1. -DIK / -DUK

Ek, ETde yuvarlak ünlülüdür (Gabain 2003: 82-83). EAT'de de eki yuvarlak ünlülü biçimdedir (Gülsevin 1997: 122). XVI. yüzyılın başında ekin düz şekilleri ortaya çıkmaya başlamış, bu uyumlu şekiller XVII. yüzyılda ise XVI. yüzyıldaki kadar olmasa da devam etmektedir (Kartallıoğlu 2011: 244-247).

Metinde ek, genellikle ünlüsü gösterilmeden yazılmıştır. Ancak aşağıdaki kelimelerde ek, düz tabandan sonra düz ünlülü (bir örnekte esre ile, diğer örnekler ye harfi ile), yuvarlak tabanlardan sonra yuvarlak ünlülü (vav harfi ile) yazılmıştır.

Düz tabandan sonra düz ünlü	
baḳdıġım 111b.3	eyledigidir 194b.11
bildigim 169b.5	eylemedigimiŋ 32a.8
çıḳdı-ġı 171a.8	geldigim 34b.10
dėdigi 276b.9	gitdigine 106a.7
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlü	
ḳorḳduġumdan 111b. 3	olduġıŋ 176b.2, 221a.3
olduġı 248b.11	döküldügini 94a.9

Metinde aşağıdaki kelime ise üç yerde de vav harfi ile dudak uyumuna aykırı biçimde yazılmıştır:

yatduġı 164a.12, 164b.2, 282b.11

Metinde ekin bir kelimede üç kez uyumsuz biçiminin bulunmasına rağmen; tespit edebildiğimiz 12 kelimede ekin dudak uyumuna bağlı olmasından dolayı, ünlüsü gösterilmeyen ekin bulunduğu kelimeler, dudak uyumuna uygun biçimde okundu.

2.2.3.2.3.2. Zarf-fiiller

2.2.3.2.3.2.1. -IncA / -UnçA

Ek, ET'de *-ġınça, -ginçe, -ḳınça, -kinçe* biçiminde olup dudak uyumuna girme (Gabain 2003: 87). EAT'de ise ek, düz ünlülüdür (Gülsevin 1997: 126). XVI. yüzyılda ek, Arap harfli metinlerde birkaç örnekte dudak uyumuna bağlı olduğu görülürken XVII. yüzyılda hem düz hem de yuvarlak tabanlardan sonra dudak uyumuna bağlıdır (Kartallıoğlu 2011: 126-128). Metinde ekin ünlüsü bir örnek dışında gösterilmemiştir. Metinde aşağıdaki örnekte yuvarlak tabanlı kelimeye gelen ekin ünlüsü vav harfi ile yazılarak gösterilmiştir. Bu örnekte ek, dudak uyumuna bağlıdır.

ṣoyunulunça صویونولونچه 301b.15

2.2.3.2.3.2.2. -ICAK / -UCAK

Ekin ilk ünlüsü, EAT'de düzdür (Gülsevin 1997:125-126). XVI. yüzyılda Arap harfli metinlerde EAT'deki şeklini korumakta iken XVII. yüzyılda ekin ilk ünlüsünün yuvarlak tabanlardan sonra belli oranda dudak uyumuna bağlı olduğu örnekler görülür (Kartallıoğlu 2011: 170-172). Metinde ise *ol-* fiiline gelen ekin ünlüsü iki örnekte gösterilmemiş (136b.14, 336b.7), bir örnekte ise ye harfi ile yazılmıştır: *olıçaḳ* اولیچق 175a.1. Metinde yuvarlak tabanlı fiilden sonra ekin ünlüsünün vav ile yazılarak dudak uyumuna bağlı olarak geldiği bir örnek tespit edilmiştir:

Nāme-yi sā‘âdeti oḳuyuçaḳ Allāh emriyile yüreklendi 309b.14

2.2.3.2.3.2.3. -A / -I / -U

ET'de ek çoğu kez *-U* biçiminde bulunsa da ekin *-I ve -A* biçimlerine de rastlanmaktadır (Gabain 2003: 85). EAT' de ek, *-A, -I* ve *-U* biçimlerinde görülmekte; tek heceli fiillerde daha ziyade *-A*, çok hecelilerde ise *-U* getirildiği görülmektedir (Gülsevin 1997: 130). XVI. yüzyılda Arap harfli metinlerde ekin dudak uyumuna bağlı şekilleri görülürken ekte belirgin bir -A'laşma göze çarpmamaktadır (Kartallıoğlu 2011: 290). XVII. yüzyılda ek, Arap harfli metinlerde düz tabanlardan sonra % 41 oranında dudak

uyumuna bağlıyken, çeviriyazılı metinlerde -U ve -I şekilleri birlikte kullanılmaktadır (Kartallıoğlu 2011: 293). Develi, EÇS'de -*U* biçiminin *diyü* kelimesi dışında tamamen kullanımdan düştüğünü, -*I* biçiminin birkaç fiile inhisar ettiğini, -*A* biçiminin ise genelleştiğini söylemektedir (1995: 91). Metnimizde de yalnızca *dė-* fiiline gelen -U zarf-fiil eki dudak uyumuna aykırı olarak yazılmıştır. Bunun da *dėyü* kelimesindeki imla kalıplaşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

dėyü 13b.12, 16b.2, 17a.11, 17b.9, 27a.10, 29b.4, 31b.7…

Metinde *dėyü* kelimesi haricinde -*U* zarf-fiil eki, aşağıdaki düz tabanlardan sonra düz ünlülü, yuvarlak tabanlardan sonra yuvarlak ünlülü olarak gelmiştir ve dudak uyumuna bağlıdır:

Düz tabandan sonra düz ünlüllü	
alıḳodı 147a.5	alıvėrür 320a.6
alıḳomışdur 147a.12	atıvėrin 148b.4
alıḳoyalar 168b.1	arayı 110a.14
alıvėr 193b.7	çekivėr 50a.7
alıvėreyim 107a.4	ḳılıvėrdi 60a.15
alıvėririm 320a.13	ṣalıvėrdi 142a.3
alıvėrsin 164b.10	yapıvėreyim 188b.1
Yuvarlak tabandan sonra yuvarlak ünlülü	
ḳoyuvėrdiler 318a.9	sürüyü sürüyü سوریو سوریو 15b.14
oḳuyuvėrdi 182b.12, 196b.5	

Metinde aşağıdaki örneklerde ise -*U* zarf-fiil eki, -*A* biçimindedir. Tuhfe'de -A biçimiminin de yaygınlaştığı görülmektedir:

aṣaḳoyalar 336b.5	ėdebilür mi 229a.15;
aṭaḳo gör 162b.15	ėdegör 154a.14
bıraḳaḳodı 266a.3	ḳatl eyleyeyazdı 110a.4
cayavarıŋ 146a.5 (vazgeçiverin)	helāk olayazdı 201a.1
cenk ėde ėde 220a.1	unutabilmeyem 'unutamam' 19a.10
çıḳageldi 324b.3	uyana-düşdi 'uyanıverdi' 201b.12
çıḳageldiler 99a.1	uyuyaḳaldı 258b.10
çıḳagelir 110a.13	uyuyaḳaldılar 157b.3
döge döge 258a.6	yıḳılayazdı 308b.14
ėdebiliriz 203a.12	

Yukarıda verilen örneklerin çoğu tasvir fiillerinde bulunan zarf-fiil ekinin durumunu göstermektedir. Metinde şimdiki zaman kipini oluşturan zarf-fiil ekinin durumu da oldukça dikkat çekicidir.

EAT'de şimdiki zaman kipi -A zarf-fiiliyle oluşturulmaktadır: *öleyoruruz, göre yoruruz, ide yorur, döge yorır* (Gülsevin 1997: 98). Dede Korkut'ta da şimdiki zaman kipinde zarf-fiil ekinin -A biçimi görülmektedir: *gėde yörir* (Özçelik 2016: 11). Meninski'ye göre XVII. yüzyıl İstanbul Türkçesi'nde şimdiki zaman eki, *(E)yÜr* biçimindedir: *başlayür, seveyürüm, seveyürken, sevmeyürüm, sevmeyürsın, bakayürüm, bakayür, okuyür* (Tulum 2011: 110). Develi, bir çeviriyazılı metin olan Harsany'de ekin bağlantı ünlüsünün hem geniş hem de dar şekillerinin kullanıldığını söyler: *çalışıyür, ideyür, egleniyür, güzedeyürler, methedemeyürüm* (1995: 97). EÇS'de yuvarlak ünlülü fiil tabanlarında bağlantı ünlüsünün uyumlu olduğu bir örnek tespit edilmiştir: *götürüyür* كتورويورلر (Develi 1995: 97). Metnimizde de yuvarlak ünlülü fiilden sonra bağlantı ünlüsünün uyumlu olduğu bir örnek tespit edilmiştir:

şehīd oluyurum 289a.4

Develi, EÇS'de şimdiki zaman ekinin bağlantı ünlüsünün dudak uyumuna bağlanma sürecine girdiğini, ekin bağlantı ünlüsünün geniş şekillerinin (/A/) artık kaybolmasının bu uyum sürecinin bir işareti sayılabileceğini söyler (1995: 97). EÇS ile aynı döneme ait metnimizde de aynı durum söz konusudur. Buna ek olarak -*U* zarf-fiil eki -*dėyü* kelimesi haricinde- diğer tüm örneklerde dudak uyumuna bağlıdır. Metinde bir örnekte, yuvarlak ünlülü fiil tabanına gelen ekte ünlü gösterilmemiş ancak fiil köküne gelen yapım ekinin yuvarlak ünlüsü gösterilmiştir: *görünüyüri* كورونيورى 155b.13 Bu örnekte bağlantı ünlüsü, dudak uyumuna uygun olarak okunmuştur.

2.3. Biçim Bilgisi

Bu bölümde metinde biçim bilgisine dair öne çıkan hususlar incelenecektir.

2.3.1. İsim Çekim Ekleri

2.3.1.1. Sıfır Biçimbirim (-Ø) ile Kullanılan İsim Çekim Ekleri

Metinde isim çekim eklerinin çoğunlukla sıfır biçimbirim ile kulanıldığı görülmüştür. Bunlar teklik 3. kişi iyelik eki, ilgi durumu eki, belirtme durumu eki, iyelik ekinden sonra gelen belirtme durumu eki, yönelme durumu eki, bulunma durumu eki, vasıta durumu ekidir. Aşağıda bu hususla ilgili örnekler alt başlıklar halinde verilmiştir. Verilen örneklerde ekin sıfır biçimbirim ile kullanılması (-Ø) biçiminde gösterilmiştir.

2.3.1.1.1. Teklik 3. Kişi İyelik Eki

Metnin genelinde teklik 3. kişi iyelik ekinin sıfır biçimbirim ile kullanılması yaygın bir kullanım arz etmektedir. Önceleri bu tarz kullanım metindeki bir eksiklik ya da yazım yanlışı olarak görülüp tamir yoluna gidilmiş ancak metnin tamamında bu kullanımın düzenli bir şekilde var olması, bu hususun bir eksiklik ya da yanlışlık olmayıp metnin karakteristik bir özelliği olduğu kanısına varılmıştır. Aşağıda bu hususla ilgili olarak metinden bazı örnekler sunulmuştur:

Üçünci Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ vefāt-**Ø**, dördünci Ḥż. Şāh-ı Velāyet ʿAliyyü'l-Murteżā ol Şīr-i Ḥüdānıŋ vefāt-**Ø**, beşinci Ḥż. Ḥasanü'l-Müctebānıŋ vefāt-**Ø**, altıncı Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ vefāt-**Ø** 300b.1-6
Ümmet-i Muḥammediŋ ṣuçlar-**Ø** bağışlanaçaḳ günlerdir 319a.14
şöyle ceng eylediler kim ʿāḳıbet Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyāruŋ bayraḳdār-**Ø** şehīd oldı 21b.11
Aŋladılar ve bildiler ki Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ maraż-**Ø** ziyāde oldı 30a.4
Yā Resūlallāh bu mertebe cenābıŋıza ve asḥābıŋıza muʿānidlik ėdüp sözlerin ḳabūl eylemedigimüŋ iki veçh-**Ø** vardur 32a.8
Anıŋ ḳadem-**Ø** cemʿiyyetimize ėrişse 42b.9
Rivāyetdir ki gėçeniŋ bir sülüs-**Ø** geçdükde nergis şehlāsın açup Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** baḳup eyitdi 91a.5
Muʿāviyeniŋ L taḫt-**Ø** yıḳıldı 109a.8
Babası ḥāṭır-**Ø** içün riʿāyet lāzımdır 119a.13
Baʿdehu Fāris dėrler bir ḳul vardı, Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīniŋ ḳul-**Ø** idi 218a.6
Ve biriniŋ göz açmaġa ṭāḳat-**Ø** olmadı 13a.3

2.3.1.1.2. İlgi Durumu Eki

Metnin genelinde ilgi durumu ekinin sıfır biçimbirim ile kullanılması yaygın bir kullanım arz etmektedir. Aşağıda bu hususla ilgili olarak metinden bazı örnekler sunulmuştur:

Ebū Lehebiŋ menkūḥası Ümmü Cemīl ekser-i evḳātda yolları-**Ø** üstüne gėçe ile çalılar dökerlerdi 11b.13
"Ey benim cānım-**Ø** pāresi ḳızım Fāṭıma 12b.10
"Gerçek söyledіŋ ammā benim ol bī-vefā ümmetlerim-**Ø** ṭarafında bulunmaŋ ne lāzım idi 14a.5
Ḳarındaşıŋ oġlı Ḥż. Muḥammed-**Ø** ṣanādīd-i Ḳureyş başın yardılar 15a.6
Yā Esmā, vālidemiz-**Ø** ḥālī nedür 55b.3
ʿAliyyü'l-Murteżā seniŋ yanında Mūsā yanında Hārūn menzilinde-dir. Hārūnıŋ oġulları-**Ø** ismin vėr." 78b.15
Ve babası-**Ø** ecdādı Ḥż. Ebī Ṭālib bin ʿAbdulmuttalib ve biri Ḥż. Muḥammed Resūlallāh bin ʿAbdullāh bin ʿAbdulmuttalib 80a.12

“Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā uyanmasıŋ, tīz Cebrā’īl var, şehẕādeler-**Ø** beşigini ṣalla” dėrdi. 96a.7
“Ömeri’l-Fārūḳ-**Ø** işledügi işi başaramam fe emmā lakin Ḳurʿānıla, sünnetile yürürem”118b.3
Seniŋ ḳılın-**Ø** düşdügi yėrde kellemiz ġalṭān ėderiz 129b.11
Baʿdehu ʿAvn bin ʿAliyyü’l-Murteżā, ḳarındaşlarıŋ-**Ø** şehādetlerini görüp 234b.14
At geldi şehẕādeniŋ başı-**Ø** uçına 242b.12
Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem-**Ø** (as.) emr-i şerīfi ve ḥadīṯ-i şerīfine iʿtimād u inḳıyād ėderseŋiz 246b.7
Salṭanat-**Ø** siziŋle münāsebeti nedür ki böyle ėdersiz 271a.6
Zīrā ol şehẕādeler-**Ø** ḫāṭırları ḳalmasın 290b.14
"ʿAn-ḳarīb ėtdügiŋ ʿamel-**Ø** ceẕāsını görürsin” dėdi 293b.12
"Ey Daʿīl, oġlum Ḥüseyin-**Ø** Kerbelāda şehīd olduġına merṣiyye söylediŋ” dėdi 301a.1
Ol vücūd-**Ø** ise yüz yetmiş yerde zaḫm vardı 304b.5
Selefde Ḥż. Yaʿḳūb-**Ø** (as.) on iki evlādıŋ birisi ġāyib oldı 331a.15
Her kim bu başı çalarlarsa ṣaḳlarsa, başı bekleyen-**Ø** mālı yaġmadır” dedi 338a.10
Kaʿbeye örtü eyleyen-**Ø** evine geldiler 338a.10
Anlaruŋ gözleri-**Ø** senüŋ nūr-ı cemāliŋe baḳmaġa ḳudretleri yoḳdur 43a.12
Ḥż. ʿAbdullah-**Ø** derūnına o ateş-i şedīd düşdi 99b.15

2.3.1.1.3. Belirtme Durumu Eki

Metnin genelinde belirtme durumu ekinin sıfır biçimbirim ile kullanılması yaygındır. Diğer isim çekim ekleri arasında özellikle belirtme durumu ekinin sıfır biçimbirim ile kullanılması önceleri metinde müellif/müstensih tarafından yapılan yanlışlıklar olarak görülmüş, bu hatalı öngörü metne olan yaklaşımımızı etkilemiştir. Ancak metnin tümü birlikte değerlendirildiğinde müellifin isim çekim eklerinde sıfır biçimbirim kullanmasının genel bir özellik olduğu anlaşılmıştır. Aşağıda bu hususla ilgili olarak metinden bazı örnekler sunulmuştur:

Bir melʿūn münāfıḳ ḳaltabān (al.) bir oḳıla maṭara-**Ø** urdı, deldi 238b.13
“Kişi bu söz-**Ø** söyleme, niçün Teŋri Teʿālā merḥametinden ümīdiŋ kesersiŋ” dėdi 303a.1
Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālib-**Ø** bilür misiŋ?” dėdi 77b.3
Asker-i Yeẕīd (la.) daḫı birden hüçūm eyleyüp ol on nefer müslimān-ı maḥbūb-ı ḫānedān-**Ø** şehīd eylediler 215b.2
Ḥż. ʿAliyi ve Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin-**Ø** sevenler içün ḳıyāmetdek tesbīḥ ve istiġfār ėderler 6b.7-8
Ya ḳanı Ebū Ṭālib, meger Muḥammed-**Ø** unutdı ola” dėdi 15a.15
Sen ne bilürsiŋ Ḥüseyin-**Ø** öldüreni” dėdi 10a.11
İslām-**Ø** ortadan ḳaldıralım” dėyü küffārdan dört muʿānnid eyitdiler 17a.11
Raḥmet saŋa ki bu ḳışaṣ-**Ø** aḫrete ḳomadıŋ 31a.7
Yā Rıżvān, cennet-**Ø** müzeyyen eyle, ḥūrī vü ġılmān-**Ø** tezyīn eyle. Ḥabībimdir gelen

36a.2-3
Yā Cebrā’īl, bu ṭaʿām-**Ø** benim içün getürmediŋ mi 38a.1
Bu aḥvāl-**Ø** saŋa şikāyeten söylemem 47b.7
“Kur’ān-ı ʿAẕīmü’ş-şān-**Ø** Ḥż. Resūl-i Ekremden, ʿilm-**Ø** Resūl-i Ekremden ögrendi 60b.10
Ol ferişteye eger emr olunsa gökler-**Ø** yėrlere ursa ḥurd-ḫāş eylerdi 85b.4
Sulṭānım bu iki münāfıḳ-**Ø** ḳatl ėdelim 117a.4
Yeẕīd-i pelīd (al.) emr eyledi beş yüz miḳdārı sipāha ol başlar-**Ø** bir yere getürüp misk ʿanberle ve güllābla yuyup 298b.15

2.3.1.1.4. İyelik Ekinden Sonra Belirtme Durumu Eki

Eski Anadolu Türkçesi devresinde iyelik eki almış isimlerin belirtme durumu eki almaksızın belirli nesne oldukları görülmektedir (Gülsevin 1997: 34). Osmanlı Türçesinde de bu durum devam etmektedir. Metinde teklik 3. kişi iyelik ekinden sonra gelen belirtme durumu ekinin sıfır biçimbirim ile kullanılmasından başka, teklik 1. kişi iyelik eki ve çokluk 1. kişi iyelik ekinden sonra gelen belirtme durumu ekinde de aynı husus görülür.

Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleriniŋ dünyāya ḳadem başduġı ve aḥvāl-i muʿcīzesin-**Ø** beyān ėder 4b.9
Bu ḳadar aḥbābım-**Ø**, evlādım-**Ø**, aḳrabām-**Ø** şehīd eylediŋiz 248b.7
Ayaġımız-**Ø** bu yolda pek başalım 318b.4
“Ne deli ʿavret olursın**[-]**ki evlādlarım-**Ø** yetīm eylersin” dėdi 325b.3
Biri budur ki mübārek dudaḳları-**Ø** depredir 339a.14
Ol ḥażret selāmım-**Ø** almadı 13b.13
Seniŋ ḳılın düşdügi yėrde kellemiz-**Ø** ġalṭān ėderiz 129b.11
Ben ḳılıçım-**Ø** çıḳaram seniŋ başıŋ üstüne ḳoyayım 209b.8
Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ mübārek yüzin-**Ø** görmeyenler dėrlerdi**[-]**ki 240b.12
Bu benim işimdir zīrā bu gün benim babam-**Ø** öldürdi 153a.15
Ve Fużūlī ḥażretleriniŋ dedügi-**Ø** yazdım 193b.15

2.3.1.1.5. Yönelme Durumu Eki

Metinde yönelme durumu ekinin de sıfır biçimbirim ile kullanıldığı örnekler mevcuttur ve azımsanmayacak miktardadır. Metinde yönelme durumu ekinin kullanılmadığı örneklere olabildiğince müdahale edilmedi ve yazıldığı biçimde verilmeye çalışıldı. Ancak metnin bağlamında sorun teşkil edecek olan kullanımlarda yönelme durumu eki parantez içinde verilerek tamir yoluna gidildi.

Ey nā-bekārlar, benem ʿAliyyü’l-Murteżā ol şīr-i Ḥüdānıŋ oġlı ʿAbbās dėyüp ʿaskeri iki-**Ø** böldi 238b.5
“Lāyıḳ degildir ki anlar içmedi, ben-**Ø** içmek revā degildir” dėdi 238b.9

ġāyibiŋ ḥāli-**Ø** ise öldi dėnilmez, ṣaġdur dėnilir 331b.1
Ḥż. Şöhrebānū-**Ø** ol uçḳurı Yezdecir Şāh ḥazīne-sinden vėrilmişdi 332a.15
Yā Resūlallāh urmaŋ gögsüŋiz-**Ø**, yazıḳdır vücūd-ı şerīfiŋize 334a.9
On yıl miḳdārı bu cefāyı çekdikden ṣoŋra, hicret-**Ø** fermān gelüp Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) Mekke-i Mükerremeden Medīne-i Münevvereye hicret eylediler 16b.11
Bi’z̲-z̲āt Ḥż. Resūl olan muʿarekeyi bir bir seyr eyledi ve olan aḥvāli bir bir aṣḥāb-**Ø** naḳl eyledi 22a.2, 3
[bir yıl**]** altı ay ḳażā-yı ḥayātda ḳalup civār-ı raḥmet-**Ø** vāṣıl oldı 23a.12
Ey ḳavm āḫir ʿömrümdür benim, ʿālem-i ʿuḳbāya daʿvet ėtdi ki siz-**Ø** vedāʿ ėderem 25a.10
Anda olan mu’cizāt u kerāmāt-**Ø** nihāyet yoḳdur 42b.5
Ammā cehennem-**Ø** girenler Firʿavn, Nemrūd, Şeddād, Yez̲īd (al.) ile ve Şimr-i Ẕi’l-cevş (al.) ile dolduram” dėdi 62b.9
Bu uzun müşāvere-**Ø** nedir sebeb?” dėdiler 67a.13
Ben ol kimseyem ki seni bu emre me’mūr ėden-**Ø** ġa∂abnāk olam 67a10
Benim adım-**Ø** İbn-i Mülcem dėrler 77b.4
Bu yemişleri Ḥż. Resūl-i Ekrem, şehz̲ādeler-**Ø** vėrdi 102b.6
Söyledi, ġayrı söz-**Ø** mecāli ḳalmadı 104b.15
Hemān bir gün kendi bi’z̲-z̲āt ḫalḳı daʿvet eyleyüp cāmiʿe cemʿ olup minber-**Ø** çıḳdı ve eyitdi 140a.2
Taḫt-**Ø** geçüp ḥükūmet eylemege paşladı 142b.15
Anıŋ ḳoçası-**Ø** Ḥariş-i melʿūn dėrlerdi 158b.13

2.3.1.1.6. Bulunma Durumu Eki

Metinde bulunma durumu ekinin sıfır biçimbirim ile kullanıldığı örnekler mevcuttur. Aşağıda bu örnekler sıralanmıştır:

Şam içi-**Ø** öyle fiġān ėtdiler 298b.11
“Ey muḳarreb-i dergāh, ala bu ayet-**Ø** Allāhu aʿlem vefāt rāyiḥā-sı vardır?” dėdi 26a.1
Hafta-**Ø** iki gün kürsiye çıḳup vāʿaẓ naṣiḥat eylerdi 113a.11
Fe emmā Süʿlāt Ḥātun-**Ø** ġāyetle zaḫm vardı 115a.10
Dünyā-**Ø** hep adın işitdügin şeyleri hep görüne 328a.7
Fe emmā Şām-**Ø** ḳarışıḳlıḳ oldı 315a.9
Bu ḥālde iken zemīn, zamān ve asmān-**Ø** ġulġule ve vāveylā ḳopdı 255b.3
Cennet-**Ø** benimle bileçe ol” dėdi 118a.14
Netīçe ol dāyire-**Ø** bulunan hem dünyāda çekdi hem aḫretde çekerler 305a.4

2.3.1.1.7. Vasıta Durumu Eki

Metinde bulunma durumu ekinin sıfır biçimbirim ile kullanıldığı örnekler bulunmaktadır. Aşağıda bu örnekler verilmiştir:

ʿAceblime. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Mażlūm, Kūfede babam-**Ø** olmaḳ mülāzemetdir 83a.9

ey āṣufte-i devrānım ne münāsibdir ki bir ẕāhid-**Ø** ki hemdem olmaḳ 86b.3
Nice zamān**[ı]** ḫalīfe, ʿibādet-**Ø** geçirmişdi 103a.11
Muʿāviyeden L şöyle rāżı olursız ki geçmiş ḫalīfe-ler-**Ø** ne**[-]**şekil geçinirsiŋiz anlar gibi olur” dėdi 104a.11
Fīrūẕān-ı Mevlāyī atından düşmüş, ḫāk-i meẕelletde ṭoprag̀a ġarḳ olup, ḳaldı**[-]**ki ġayretlenüp cān-ı göŋül-**Ø** ceng eyleye 225a.7

2.3.1.2. İsim Durum Eklerinin Birbiri Yerine Kullanılması

Metinde isim durum eklerinin birbiri yerine kullanılması metnin karakteristik özelliklerinden biridir. Bu durumun metinde yer aldığı örneklerde çok fazladır. Aşağıda isim durum eklerinin birbiri yerine kullanılması ile ilgili örnekler tasnif edilerek alt başlıklar halinde sunulmuştur.

2.3.1.2.1. Belirtme Durumu Ekinin Diğer İsim Durum Eklerinin Yerine Kullanılması

Yalın Durum Yerine

EAT'de belirtme durumu ekinin yalın durum yerine kullanıldığı örnekler mevcuttur (Gülsevin 1997: 36). Metinde bazı kelimelerde fazladan belirtme durumu eki kullanılmıştır. Burada fazladan belirtme durumu eki, anlamı kuvvetlendirmek ya da eklendiği kelimeye vurgu yapmak amacıyla kullanılmış olabilir. Aşağıda kelimelerin yer aldığı cümleler verilmiştir:

“Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ ser-i pākiyile sāyir başları bile olsun ve Kūfeye bile girsin” dėyü emr eyledi 267b.13
Kerem eyle şol başları bizden alarġa uzaḳ gitsin 286a.9
Dünyā**[**da**]** hep adın işitdügin şeyler**i** hep görüne. 328a.7
Ḥż. Şöhrebānū**[**ya**]** ol uçḳurı Yezdecir Şāh ḫazīne-sinden vėrilmişdi 332a.15
Şām-ı şerīfde ol başı çarşu içinde dururdı. 338a.5

Vasıta Durumu Yerine

EAT'de belirtme durumu ekinin vasıta durumu yerine kullanıldığı örnekler yer alır (Gülsevin 1997: 37). Metinde aşağıdaki örneklerde belirtme durumu eki vasıta eki yerine kullanılmıştır.

“Ḳuruyaçaḳ eliŋde-ki ḳamışla ol mübārek aġzı**nı**, dişleri**ni** oynarsın bre melʿūn, pelīd, münāfiḳ!” dėdi. 287b.2-3 (kuruyası elindeki kamışla ol müberek ağzıyla, dişleriyle

oynarsın)
Ben Kūfe şehrinde Ḥż. İmām-ı cihān Sulṭān-ı Kerbelā Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ başları**nı** Şāma geldügi zamān bileyidüm 303a.4 (Ben Kufe şehrinde Hz. İmam-ı cihan Sultan-ı Kerbela Hüseyin-i Mazlumun başlarıyla geldiği zaman birlikteydim)
Ammā bu ṭarafda melʿūne ʿaçūze, pādişāh oġulları**nı** ve niçe ḳadīm ḥāṣlarda bir serāy-ı ʿālīde ʿişret ėdüp 307b.13 (amma bu tarafta melune acuze, padişah oğullarıyla ve padişaha ait tarihi ve yüce bir sarayda işret edip)
tā ki rūz-ı ḳıyāmetde siziŋ efʿāliŋiz**i** beni şermsār ėylemeye-siz 26b.3 (ta ki kıyamet günü amellerinizle beni utandırmayasınız)
Muḥammed ġāyetle māldār kimesne idi. Develeri**n** ve tevābiʿ**ni** ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin dāḫı etbāʿıyla ḳalḳdılar, bir yėre geldiler 112a.2-4 (Muhammed develeriyle ve hizmetçileriyle , Hz. Hüseyin de kendisine tabi olanlarla kalkdılar bir yere geldiler)

Yönelme Durumu Yerine

EAT'de belirtme durumu ekinin yönelme durumu yerine kullanıldığı örnekler bulunmaktadır (Gülsevin 1997: 36-37). Aşağıdaki cümlelerde belirtme durumu eki yönelme durumu eki fonksiyonunda kullanılmıştır:

deşt-i Kerbelāda ol nāzenīn vücūd-ı şerīf**i** neler eylediler 24a.12
Ġulām ḳapu**yı** daḳ eyledi 50b.15
Ey ʿAbdullāh bu melʿūnuŋ sözleri sen**i** ʿazāb ėtmez mi 66b.15
Sen de yalan sen**i** buyuran da yalan 104a.14
"Elvedāʿ sen**i** yā İmām ben artıḳ seniŋ mübārek cemāliŋi göremem 134a.2
Sizler ḳıyāmet güninde ben**i** şefāʿat eyleyüp şehādet eyleŋ 157a.14
Tāziyāne ibtidā olunduḳda Meşkūr olan zindāncı derdmend**i** tāziyāne urmaġa başladılar 158a.14
Ġayrı libāsıla, ġayrı şīve vü reftārıla ṭaşra çıḳınça "düglend ben**i**" dėyüp ġurfe üzerine çıḳdı 69b.10
Ḥż. İmām, mektūbları baḳmaġa başladı 131a.8
dil-i vīrānım**ı** ṣāʿiḳā-yı muṣībetler revā mıdır 51b.15
Allāh Teʿālā a**nı** cehennemde çoḳ çoḳ ʿaẕāb ėder 119b.13
Ol şehẕādeler**i** birḳaç gün aġrāz u ikrām ėdüp ḫidmet eyledi 156a.10
Ehl-i ʿıyālinizi kimesne ėrişmez elem çekmeŋ" dėdi. 179b.9
Evvelā sen**[-]**de mektūb gönderdiŋ helbette gelesin, biz**i** hidāyet-i nuṣret ol **[**dėyü**]** 185b.6
"Ḥaḳ Teʿālā sizden rāżī olsun, ikisi**ni[-]**de ḳıyāmetde şehādet ėderim ve siziŋle maʿan cennet bile girerem" 199b.7
ʿÖmründe dünyā**yı** baġmadı ve ʿavret daḫı almadı 209a.2
Ne sebeb oldı ki īmānıŋız**ı** ḫalel vāḳıʿ oldı 214a.8
"İmdi baŋa cevāb vėriŋ, meydāna er gönderiŋ, şimdi siz**i** ejderhā gibi dem çekerem" dėyinçe 214a.11, 12
ʿĀḳıbet bir ẓālim ṣaġ eli**ni** ḳılıç ile çaldı 238b.11
İmām-ı cihānıŋ dāmeni**ni** yapışup eyitdi 249b.1
Bize bu ẓāhirde belā görünen şey'**i** munṭeẓirdik 271b.10
Baḳ şol melʿūnıŋ yedügi herze**yi**, beni ḳatl ile ḳorḳudır 273a.9
Baḳ şol ḫāyin**i**, pādişāhıŋ düşmenine sen iltifāṭ ėdersin bre Yahūdī 274b.1

Ḥż. Cenāb-ı Bārī**yi** ḥamd eyledi ve Ḥż. Peyġamber ʿaleyhi'ṣ-ṣalavāt ve ekmelü't-taḥıyyāta salavāt u selām eyledi 296a.8
Vallāhi ol ben**i** aġacıla urduġı gibi ben daḫı a**nı** ḳılıç ile ururım. 310a.9

2.3.1.2.2. Yönelme Durumu Ekinin Diğer İsim Durum Eklerinin Yerine Kullanılması

Belirtme Durumu Yerine

EAT'de yönelme durumu ekinin belirtme durumu yerine kullanıldığı örneklere rastlanır (Gülsevin 1997: 44). Aşağıdaki cümlelerde yönelme durumu eki belirtme durumu eki fonksiyonunda kullanılmıştır.

Ḳarındaş, bir yılan ki ʿaẕāb içün yaradıldı saŋa ʿaẕāb ėtmeg**e** istemez 10b.6
Yā ʿAliyyü'l-Murteżā bu maḥtūmuŋ adı**na** ne vėrelim 92b.13
"Yā İmām-ı Ḥüseyin niçün istemezsiŋ yazmaġ**a** 107b.15
Benim rıżām yoġdı Ḥż. İmām**a** ḳatl eyleŋ dėmedüm 297b.14
"Yā Emīrü'l-mü'minīn, billāhi seni isterem almaġ**a**" dėdi 105a.6
Ḳılıç ṣalmaġ**a** bilmezsin, ḳuvvetiŋ yoḳdur" dėyüp etegine yapışdı 244b.4
İbn-i Mülcem "Urayım, ölmez, şifā bulur, ölesi yėrine urmazın. ʿAliyyü'l-Murteżā bir mürüvvet kānıdır baŋ**a** bağışlar" dėdi. 70b.2
"Yā Rabbi ben bu nefsle bu ḳadar ʿaẕāb**a** niçe çekeyim" dėye 329b.3

Bulunma Durumu Yerine

EAT'de yönelme durumu ekinin bulunma durumu yerine kullanıldığı örnekler mevcuttur (Gülsevin 1997: 45). Aşağıdaki cümlelerde yönelme durumu eki bulunma durumu eki fonksiyonunda kullanılmıştır.

Ḥż. Cebrāʿīl bir gün Resūl (as.) ḥażretlerinüŋ ḥużūrların**a** eyitdi 7b.10
Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem buyurur kim: "Uruŋ boyunlarıŋ ve ateş**e** yaḳıŋ" 13b.8
Ey dirīġā yetimlik ġubārı çehreŋiz**e** belürdi 35a.10
Muʿaviye kāġıdı oḳudı. Yanın**a**-kiler eyitdi 105a.12
"Sözüŋ**e** sebāt-ı ḳadem ola-sın" dėmiş 190a.5
ceng u cidāl eylemek ʿıyd-ı ekberdir" dėyüp elin**e** ol ʿacāyib mıżraḳ, yalmanı iki ṭarafdaki ʿaskeriŋ gözüni ḳamaşdırdı 212b.5
"Duʿān berekātında şehādet naṣīb olaydı" dėyüp meydān**a** at ḳaldırdı 209a.13
Bir yaŋ**a** zaḥm çoḳ ve bir yaŋ**a** ṣusızluḳ ʿāḳıbet tāb u tevānı kesildi 216a.1
ʿÖmer bin Saʿd (la.), ser-ʿasker-i Yeẕīd-i pelīddir (la.), meydān**a** ʿamçası oġlını görünçe ditremege başladı 214a.13
Ve bir yaŋ**a** ehl-i ʿıyāli melīl maḥzūn ḫayrān u sergerdān 220a.12
Ey aḳvālleri fiʿillerine uymayan ḳaltabānlar, şerbet-i şehādet içmege nevbet baŋ**a**" dėdi

222a.14
Ammā Ḥż. Ḳāsım-ı Maẕlūm ol ġulüvden aşlā elem ve endīşe çekmedi ve ḫāṭırın**a** bir ġubār tutmadı. 230a.10
"Ceddim Ḥż. Mefḥar-i kāyināt Şefīʿ-i rūz-ı cezā Efḍalü'ş-ṣalavāt ve ekmelü't- taḥıyyāt Muḥammed Muṣṭafā (sav.) ḥużūrın**a** böyle ḳanıla görsün" dėdi 252b.5
Fe emmā Ḥż. İmām-ı cihānıŋ ehl-i beyt-i ḥarem-ʿişmet-i mükerremeleri develer**e** maḥfalar içinde giderdi 269a.10
Fe emmā ol gün bir raʿd berḳ bir yaġmur oldı**[-]**ki ol ḳarşı çıḳan ʿaskeriŋ kimisini yaḳdı, kimisini ṣu**ya** boġdı 275b.8
"Ḳanġıŋızıŋ yazısınıŋ üzeri**ne** inçü çoḳ olursa ol ḳuvvetlidir" dėdi 290b.7
naḳd-i Resūl-i Ekremi oḳa tutup ṣusız, ehl-i ʿıyāliŋi na-maḥremlere şehrden şehre gezdirmek, ġurbetler**e** olmaḳ, eger sizde eşer-i İslām varısa bu ne ẓulmdür 297b.6
Yā Muḫtār, bu ḳadar zamāndır yaramaz yol**a** gezersin 309b.11
Bilmem ne söylersin, benim başım**a** günden güne nüḫūsetlik artdı 311b.11
ṣu meydān**a** üç yüz biŋ ʿasker idik 319b.13
Ḳaçan terāzü**ya** aʿmāli ṭarṭarlarken ol gevher**[i]** ḳoya-lar 330b.6
Yeẕīd (al.) başın ḳarşısı**na** şerāb içerdi 335b.2

Vasıta Durumu Yerine

Aşağıdaki cümlelerde yönelme durumu eki vasıta durumu eki fonksiyonunda kullanılmıştır.

Necāşi ʿaleyhi'r-raḥmet ve'l-ġufrān anuŋ irşādı**na** müslīmān oldı 21b.2
Dünyā muṣībetlerini cümlesin cemʿ eyleseŋ, deşt-i Kerbelā muṣībeti**ne** berāber olmaz 24a.14
Yeẕīd ʿaleyhi'l-laʿne**ye** buluşdı 91b.6
Ḥż. Allāh ʿAẕīmü'ş-şān anı dürlü dürlü belāla**r** imtiḥān eyler 136b.15
"el-ḥamdülillāhi teʿālā babamız**a** ṣabāḫ buluşuruz" dėyüp sevinmege başladılar 159b.5
"Sulṭānım yarın gelürler ve sizler**e** buluşurlar" dėdi 159b.4
Yine evvelki gibi ḥidmetine gidüp ḳanatları olup ʿibādet**e** meşġūl oldı. 167a.5
"Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**e** buluşmaḳ muḥal" deyüp aġlayaraḳ döndüler 191a.15
Beher ḥāl ben bu gün şehīd oluram, Rabbim**e** buluşuram 248a.6
Gel**[-]**indi bāri inṣāf eyleŋ, sizden kim çıḳarsa çıḳan**a** berāber bir adam çıḳsın 203b.1
Ey muḥibb-i āl-i Resūl-i Muṣṭafā! Yarıŋ düşmenin**e** buluşuruz 318a.15
Ḳaçan Ḥż. İmām Şöhrebānü**ya** gerdek olduḳları gėçe, bir ḳıymetli uçḳur şalvārına geçirmişdi 332a.14

2.3.1.2.3. Bulunma Durumu Ekinin Diğer İsim Durum Eklerinin Yerine Kullanılması

Yönelme Durumu Yerine

Aşağıdaki cümlelerde bulunma durumu eki yönelme durumu eki fonksiyonunda kullanılmıştır.

Beni tabuta ḳoyup götürüp Ġaribeyn dėmekle ma'rūf bir yėr var, an**da** iletüŋ 75b.9, 10
Hānī, Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ meclis-i şerīflerin**de** birḳaç kerre dāḫil olmışdur. 143a.8
Ben Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) ḫidmetine giderem, gel seni an**da** götüreyim 166b.8
"Ḥürr tīz tut, bun**da** gel" dėyü bu ṣadāyı işitdi 200b.15
Eger Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bī'ata gelirse ne güzel, eger gelmezse anlarıŋ başların kesüp bun**da** gönder 184a.12
Yā Ḥüseyin bun**da** niye geldiŋ185b.2
ve mekān-ı menḫūsın**da** geçdi oturdı 266a.4
İbtidā **[**Zeyneb**]** girdi, hiç iltifāṭ ėṭmeyüp selām vėrmedi, geçdi bir yėr**de** oturdı. 270b.13
Tīz emr eyledi, yigirmi biŋ adam gönderdi, 'Ayn'el-Verā**da** ḳondular 319a.8

Ayrılma Durumu Yerine

Aşağıdaki cümlelerde bulunma durumu eki ayrılma durumu eki fonksiyonunda kullanılmıştır.

eger bir ẕerre ḳadar i'tiḳād-ı muḥabbet yolların egri tutarsam beni ṣādıḳlar defterin**de** sil 137a.10
Yaŋlış söylediŋ, sen bilmez misiŋ 'āşıḳ ma'şūḳın**da** leẕẕet almasa aŋa 'āşıḳ dėmezler" dėdi 137b.6
"Luṭf eyle, sebeb nedir sen**de** ḳaṭran ḳoḥusı gelir" dėdi 302a.6
Tekrār söylerken hemān çadır için**de** bir laṭīf avāz geldi 302b.1
Anı gördüm gökden taḫt indi nūrdan. Gök yüzün**de** cemī'an peyġamberler geldiler 303a.8
'Asker ma'an çoḳ Yeẕīd helāk oldı. Bunlar**da** bir kimesne ölmedi 319a.4
Selef**de** Ḥż. Ya'ḳūb (as.) on iki evlādıŋ birisi ġāyib oldı 331a.15
dėrken bir çoḳ aḳ bulut geldi, içinde misk 'anber kāfūr ḳoḳar. İçin**de** çoḳ ḫūrīler çıḳdı 335a.3

2.3.1.2.4. Ayrılma Durumu Ekinin Diğer İsim Durum Eklerinin Yerine Kullanılması

Yalın Durum Yerine

Aşağıdaki cümlede ayrılma durumu eki yalın durum fonksiyonunda kullanılmıştır:

Bu şu**dan** oŋa ḥarāmdır 302b.3

Burada fazladan ayrılma durumu eki, anlamı kuvvetlendirmek ya da eklendiği kelimeye vurgu yapmak amacıyla kullanılmış olabilir. Nitekim bağlam itibarıyla Kerbela hadisesinin ana öğelerinden birisi Hz. Hüseyin'e Fırat suyunu yasak etmeleri yani susuzluk olgusudur. Metindeki örnekte *su* kelimesine vurgu yapılmış olabilir.

Yönelme Durumu Yerine

EAT'de ayrılma durumu ekinin yönelme durumu yerine kullanıldığı örnekler yer almaktadır (Gülsevin 1997: 65-66). Aşağıdaki cümlelerde ayrılma durumu eki yönelme durumu eki fonksiyonunda kullanılmıştır.

Vaṣıyyetleriŋ cümle ḳabūl eyledim. Benim daḫı sen**den** üc vaṣıyyetim vardır 53b.5
"İki gündür üzerim**den** ḳadem-i şerīfi gelmeyeli" dėdi 76a.13

Bulunma Durumu Yerine

Aşağıdaki cümlede ayrılma durumu eki bulunma durumu eki fonksiyonunda kullanılmıştır.

Ḥż. İmām-ı cihān Medīneden Kūfeye gitdügi zamān yedi yaşın**dan** bir maʿṣūmı vardı 262a.11

2.3.1.2.5. Vasıta Durumu Ekinin Diğer İsim Durum Eklerinin Yerine Kullanılması

Yönelme Durumu Yerine

Aşağıdaki cümlede vasıta durumu eki yönelme durumu eki fonksiyonunda kullanılmıştır.

bir ʿazāb**la** müptelā olasın ki 293a.1

2.3.1.3. Çokluk 2. Kişi İyelik Ekinin Kullanımı

Metinde çokluk 2. kişi iyelik ekinin yazımı oldukça dikkat çekicidir. Metinde kalın sıradan ünlü barındıran bir kelimede çokluk 2. kişi iyelik eki, *gayn* harfi ile yazılmıştır ve ek *-ġuz* biçimindedir. İnce sıradan ünlü barındıran iki kelimede de çokluk 2. kişi iyelik eki *-güŋüz / -giŋiz* biçimi yerine *-yüz / -yiz* biçimindedir:

şefaʿat umduġuz اومدوغوز adamıŋ 229a.10 (umduğunuz adam)

Siz ise gözüŋüzle gördüyüz كوردكوز peyġamberiŋiziŋ ḳızı oġlunı helāk eylediŋiz 336a.5 (gözünüzle gördüğünüz ğeygamber)
Ėtdiyiz ايتدڭيز ṣuç bununŋla bağışlanır 318b.1 (etdiğiniz suç)
eyleyeçeyiz ikrām ايله يچه ڭيز 326a.15 (eyleyeceğiniz ikram)

Urfa Merkez ağzında çokluk 2. kişi iyelik ekinin *-yiz* biçimine rastlanmaktadır:

> Teklik ve çokluk 2. kişi iyelik eklerinde bulunan ng ünsüzü, Urfa ağzında y olur. Aynı kişilerin iyelik kökenli kişi ekleri alan fiil çekimlerinde bu değişme görülür. Ünsüzlerden sonra ise uzun bir i ünlüsü ortaya çıkar: *ḳocay* "kocan" 33.75, *babay* "baban" 28.35, *başay* "başına" 34.35, *başī* "başını" 29.15, *gördígiyíz* "gördüğünüz" 3.80, *develeriyíz* "develeriniz" 3.150, *imaniyíz* "imanınız" 18.45, *ḳızıyíz* "kızınız" 21.15, zengin *oldiyíz* "zengin oldunuz" 20.20, *görírseyíz* "görürseniz" 1.85, *astīz* "astınız" 18.45, *heppiyíz* 4.5 (Özçelik 1997: 52)

2.3.1.4. Sıfat Tamlamalarında Çokluk Ekinin Kullanılması

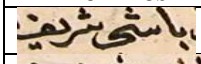
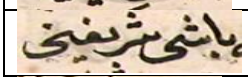
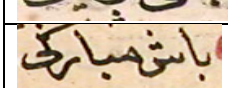
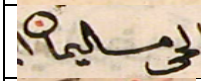
Türkçe'de önünde herhangi bir sayı sıfatı veya 'her, birkaç' gibi belirleyici sıfat bulunan adlar çokluk eki almazlar (Korkmaz 2009: 258). EAT'de az da olsa bu durumlarda da +lAr ekinin kullanıldığı görülmektedir (Gülsevin 1997: 9). Metinde ise 'birkaç, bu kadar, bir mikdar, çok, her kim, ne kadar' gibi belirsizlik sıfatlarından ve sayı sıfatlarından sonra gelen adlarda çokluk eki kullanılmıştır. Metinde bu kullanım yaygındır ve metnin karakteristik özelliklerinden biridir. Aşağıda sözü edilen sıfatların ve sonrasında gelen adların kullanımına dair örneklerden bazıları verilmiştir:

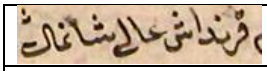
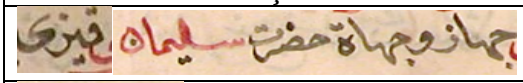
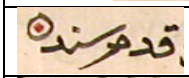
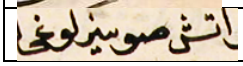
Belirsizlik Sıfatları	
birḳaç	Birḳaç ʿavret**ler** 282a.8 Ol sāʿat Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa geldi yetişdi birkaç Ḳureyş ḥātun**ları** bile 105a.2 A benim cānım pāresi, birḳaç ḥātun**lar** geldi 43a.1 Fe emmā kim birḳaç ġammāz**lar** ol bedbaḫta geldiler 154b.3 Anı gördi ki birḳaç allı yeşilli ḳırmızılı ʿavret**ler** gördi 69a.10
bu ḳadar	Bu ḳadar yıl**lar** 288b.3 Bu ḳadar evlād**ları** ḳaldı, ḫalīfe olmaḳ 6 gerekdi ammā Ḥż. ʿOs̱mān müsteḥaḳ idi 104b.5

	bu ḳadar yār-u ṣādıḳ**lar**ım, 14 aḳrabā-i taʿalluḳātımı ḳatl eyledinjiz 237b.13
bir mikdār	benī Esed dėrler bir göçer ulı ṭā'ifesi gibi bir mikdār adam**lar** vardır 190b.13
çoḳ	Çoḳ münāfıḳ**lar** helāk eyledi 200b.11 Çoḳ ḳaltabān münāfıḳ**lar** helāk eyledi 236b.15 Oḳ batmazdı, çoḳ bahādır**lar** vardı nīze ile urdı 9a.13
ne ḳadar	ol cennet içinde ne**[-]**ḳadar ḫūrī**ler** var ise 326b.13 Ol maḥall ne[-]ḳadar ferişteh**ler** ins ü cin hep eşkāre ola 328a.6
Sayı Sıfatları	
bir	Bir avuc ufacıḳ ṭaş**lar** aldı 12b.13
iki	Gördi[-]ki iki maʿṣūm**lar** aġlarlar. 159b.13 Ol iki ay**lar** Ebūbekir, ʿÖmerdir 101a.8 Ol iki melʿūn**lar** çekişdiler 192b.12
dört	Ol dört mücāhid**ler** biribirine arḳa yardım eyleyüp 224a.10
yetmiş	yetmiş ḳadar başsız gövde**ler** yaṭarlar 268a.4
yüz	yanında yüz pençe-i aftāb ḳız**lar** ve oġlançıḳ**lar** taʿẓīm ėderler 261a.10
altı yüz	ol altı[-]yüz ʿasker i bī vefā**ları**, ol muʿannid ḳaltabān**ları** bölük bölük tārumār eylediler 224a.11
on altı biŋ	Netīçe on altı biŋ mübārīz-i bī vefā ḳaltabān**lar** cemʿ oldular 190b.11
yigirmi iki biŋ	Cümleten yigirmi iki bin münāfıḳ-ı ḳaltabāŋ**lar** ʿasker oldı geldiler 186a.12

2.3.1.5. Farsça Tamlamada Türkçe Kelime Kullanımı

Metinde Farsça tamlamalarda Türkçe kelimelerin varlığı dikkat çekicidir. Metinden tespit edilen örnekler Arap harfli yazımları ile birlikte aşağıda verilmiştir:

İlk kelimesi Türkçe olanlar	
	baş-ı şerīf 266a.13
	baş-ı şerīfin 258b.3
	baş-ı şerīfini 267a.5
	baş-ı mübāreki 286b.7
	elci-i müslimān 336a.10
	ḳan-ı şerīfiŋi 195a.15

	ḳarındaş-ı ʿālişānımıŋ 226b.12
Son kelimesi Türkçe olanlar	
	cihāz u cihāt-ı Ḥż. Süleyman ḳızı 46a.15-46b.1
	ḳadem-i senden 119a.3
	riʿāyet-i elci 336a.11
	āteş-i ṣusızluġı 234a.3

İlk kelimesi Türkçe olan tamlamalardan üç tanesinde izafet kesresi ye (ی) harfi ile gösterilmiştir. İkinci kelimesi Türkçe olan bir tamlamada ise izafet, esre ile harekelenerek gösterilmiştir.

2.3.2. Tasvir Fiilleri

Metinde tasvir fiillerinden tezlik, yeterlilik, sürerlilik ve yaklaşma fiilleri sıkça kullanılmıştır. Metnin hacmi göz önünde bulundurulduğunda tasvir fiillerinin tümünün farklı kişi çekimleriyle metinde yer alması önem arz etmektedir. Bu yüzden metinde tespit edebildiğimiz tasvir fiilleri aşağıda topluca verilmiştir:

2.3.2.1. Tezlik Fiili

Metinde bulunan tezlik fiili, *-I/-U vėr-*, *-A var-*, *-A düş-* yardımcı fiilleri ile yapılmaktadır. *-I/-U vėr-* yardımcı fiili ile yapılan örnekler aşağıda verilmiştir:

alıvėr 193b.7	dėyüvėr 19b.7
alıvėreyim 107a.4	ḳılıvėrdi 60a.15
alıvėririm 320a.13	ḳoyuvėrdiler 318a.9
alıvėrsin 164b.10	oḳuyuvėrdi 182b.12, 196b.5
alıvėrür 320a.6	ṣalıvėrdi 142a.3
atıvėrin 148b.4	yapıvėreyim 188b.1
çekivėr 50a.7	

Metinde aşağıdaki örnekte tezlik fiili, *-a var-* biçimiyle oluşturulmuştur:

cayavarıŋ 'vazgeçiverin' 146a.5

Metinde yukarıdaki kullanım tek örnekte mevcuttur. Tarama Sözlüğü'nde bu yapıya uygun olarak *çıkavarmak* maddesi bulunmaktadır (s. 892):

çıkavarmak: Çıkagelmek.

Nagah bir asker üzerine çıkavardım چقاواردم *(Rahat. XVI. 42)*

İftica‘: Kimseye ansızın çıkavarmak چقاوارمق *(Bab. XVI. 1, 14)*

Metinde yer alan -A *düş*- yardımcı fiili ile yapılan aşağıdaki örnek, metnin dikkat çekici hususlarından biridir. Yardımcı fiilin verdiği tezlik anlamı, cümlenin bağlamından rahatlıkla anlaşılmaktadır:

Ḥż. Kerbelā, Ḥürriŋ başını dizine alup destmāliyile yüziniŋ ḳanını silüp aġlarken hemān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḳoḥusından *uyana-düşdi* gözüŋ açdı 201b.12 (uyanıverdi)

Tarama Sözlüğü'nde -*A düş*- biçimiyle oluşturulan bir örnek tespit edilmiştir (s. 821):

çapadüşmek: Yağma etmeğe başlamak

Dil tahta-i meşk olmuş iken tīr-i cefāya

Tatar-ı nigeh garete geldi çapadüştü چپه دوشدی *(Şeyh Galip XVIII. 248)*

2.3.2.2. Yeterlilik Fiili

Metinde yeterlilik fiili, *bil-* yardımcı fiili ile yapılmaktadır. Ayrıca metinde yeterlilik fiilinin olumsuz çekiminin de bulunduğu örnekler mevcuttur:

bulamadım 100b.11	intiḳam alamadıḳ 214a.15
bulamayup 69a.4	ḳaldıramaz 61b.12
duramayup 88b.2	ḳatl ėdebiliriz 203a.12
gözlerin açamadılar 306a.12	şefa‘at ėdebilür mi 229a.15

Metinde yeterlilik fiilinin olumsuzunun teklik 1. kişi çekiminde -*bilme*- ekiyle yapıldığı aşağıdaki örnek dikkat çekicidir:

gėçe yarısı ḳalḳup baŋa meme vėrdigiŋ *unutabilmeyem* dėyinçe māderi eyitdi 19a.10 (unutamam)

2.3.2.3. Sürerlilik Fiili

Metinde sürerlilik fiili "*gel-, koy-, kal-, gör-, dur-*" yardımcı fiilleriyle yapılmaktadır. Yardımcı fiillerden önce esas fiile gelen zarf-fiil ekleri çeşitlilik arz etmektedir. Bu zarf-fiil

ekleri ve yardımcı fiiller şöyle gösterilebilir: *-a gel-; -a koy- / -ı koy-; -a kal-; -üp dur- / -a dur-; -e gör- / -a ko gör-*. Metinde tek örnekte yer alan *-a ko gör-* biçimindeki (aṭaḳo gör اطاقوكور 162b.15) yardımcı fiil, *ko-* ve *gör-* fiillerinin birlikte kullanılmasıyla oluşturulmuş dikkat çekici bir yardımcı fiildir.

-a gel- fiili ile
çıḳageldi 324b.3; çıḳageldiler 99a.1; çıḳagelir 110a.13
-a koy- / -ı koy- fiili ile
alıḳodı 147a.5; alıḳomışdur 147a.12; alıḳoyalar 168b.1
aṣaḳoyalar 336b.5
bıraḳaḳodı 266a.3
-a kal- fiili ile
uyuyaḳaldı 258b.10; uyuyaḳaldılar 157b.3
dur- fiili ile
uydur 'uymaya devam et!' 142a.12
-e gör- / -a ko gör- fiili ile
aṭaḳo gör 162b.15
def̀ ėdegör 154a.14

2.3.2.4. Yaklaşma Fiili

Metinde yaklaşma fiili "*yaz-*" yardımcı fiilleriyle yapılmaktadır. *yaz-* fiili ile yapılan yaklaşma fiilleri aşağıda verilmiştir:

helāk olayazdı 201a.1	yıḳılayazdı 308b.14
ḳatl eyleyeyazdı 110a.4	

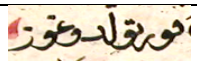
2.3.3. Fiil Çekimi

Bu bölümde eserde fiil çekimi ile ilgili öne çıkan hususlar üzerinde durulacaktır.

2.3.3.1. Görülen Geçmiş Zaman

Metinde görülen geçmiş zaman çekimi "-dI / -dU, -Up" ekleriyle yapılmaktadır. Metinde görülen geçmiş zaman ekinin tüm kişilerde çekimine rastlanmaktadır.

Metinde bir örnekte görülen geçmiş zaman çokluk 2. kişi ekinin yazımında farklı bir kullanıma rastlanılmaktadır. Nitekim metinde kelime, 2 kere üç noktalı kef ڭ harfi ile *ḳurtulduŋuz* biçiminde, 1 kere gayn ﻍ harfi ile *ḳurtulduġuz* biçiminde yazılmıştır. Bu durumda kalın sıradan ünlülerde /ŋ/ sesi /ġ/ sesi ile karşılanmıştır.

 ḳurtulduŋuz 107b.4, 109b.5	 ḳurtulduġuz 271a.5

a) -dI, -dU eki ile:

Metinden tespit edilebilen görülen geçmiş zaman çekimli fiillerden bazıları aşağıda verilmiştir:

teklik 1. kişi	
almadım 87b.5	ṣormadım 77a.12
duramadım 222b.11	uġradım 77b.5
eyitdim 76a.11	uzaddım 333a.3
eyledim 4a.12	vardım 77a.14, 290a.2
getürdim 4a.11	vėrdim 307b.1
girdim 332a.12	yaratdım 8a.6
işitdim 78a.6	yatdım 332a.12
ḳaldım 199a.8	yatırdım 313b.1
ṣaḳlandım 332a.12	oḳudum 4a.3
dėmedüm 297b.14	oldum 236a.4
ėtdüm 27a.14	yapışdum 28a.2
ḳorḳdum 303b.13	
aldım 20a.10 - aldum 77 10	idim 33b.2, 12 36a.13, 290a.9 - idüm 27a.11
dėdim 57b.10 289b.10 - dėdüm 77a.4 137b.13 243a.2	gördim 89b.9 - gördüm 77a.4
teklik 2. kişi	
gördüŋ mi 232b.6	unutduŋ ola 95a.7
ḳurtulduŋ 109a.15	
teklik 3. kişi	
ḳodı 7a.9 33a.15	unutdı ola 15a.15
sürdi 10a.14	buyurdu 30a.1, 31a.7, 31a.10
uydu 130a.5	
çokluk 1. kişi	
ḥorladıḳ 317a.5	ḳaldıḳ 258a.3
idik 263b.7	
bulunduḳ 247a.1, 316a.7	olduḳ 293b.4
bulurduḳ 195b.11	olurduḳ 312b.3
gördük 305a.14, 129b.8	öldük 238a.12
ḳurtulduḳ mı 187a.9	
çokluk 2. kişi	
dėdiŋiz 7a.7	işitdiŋiz mi 195a.5
eylediŋiz 237b.14	laʿnet ėtdiŋiz 7a.7
getürdiŋiz 96a.3	
ḳurtulduŋuz 107b.4 - ḳurtulduġuz 271a.5	olduŋuz 261a.12
düşdüŋiz 271a.9	olduŋız 293b.5
çokluk 3. kişi	
çıḳdılar 306a.5	yazdılar 9b.1, 46a.3

dėdiler 9a.14	yėdiler 49a.12
oturdılar 49a.12	ḳondurdular 129b.5, 313a.11
buyurdular 26a.7	oldular 13a.6, 51a.15, 52b.10
döndüler 76a.3	öldürdüler 334a.12
dutdular 16b.10	ṣordular 76a.4
duydular 129b.1	tutdular 21a.4, 74a.14
geldiler mi ola 56b.11	unutdular 296a.11
gömdüler 313a.15	uydular 129b.14, 316a.9
gördüler 52b.7, 106b.6	yürüdüler 295b.9
güldüler 95a.3	yürütdüler 286b.1

Görülen geçmiş zaman eki, aşağıdaki cümlede şimdiki zaman anlamında kullanılmıştır:

"Allāh**[**a**]** ḳoşmaḳ isteyen ʿahdine vefā ėdenler, tevbemiz ḳabūl olsun dėyenler! İşde ben *gitdim,* geliŋ" dėdi 319b.5

Görülen geçmiş zaman eki, aşağıdaki cümlede gelecek zaman anlamında kullaılmıştır:

Ḥābeşī eyitdi: "Sen bir miḳdārın gelinçe oyalaŋ, ṣaḳın başın kesme, ellerin ayakların kes, işde ben *geldim* dėyü ġāyib oldı (165b.8-10)

b) -Up Eki ile:

Metinde görülen geçmiş zaman -dI / -dU ekinden başka -Up eki ile de yapıldığı görülmektedir. Aşağıdaki cümlelerde -Up ekiyle çekimlenmiş fiiller, bağlama göre görülen geçmiş zaman görevindedir:

Ve ḳırḳ üçünci senede gitdükçe daʿvet *eyleyüp* ve daʿvete başladı 11b.7
Ol sāʿat Ḥż. Resūl-i Ekrem ḥażretleri üstünden esbāb-ı şerīfiŋ *bıraġup***.** Vaḳtā ki ʿUḳḳāşe ḥażretleri ol mühr-i nübüvveti gördügi gibi elinden tāziyāneyi yėre bıraḳdı 32a.4, 5
Yā Esmā bir gün babam ḥaste iken Ḥż. Cebrā'īl Ḥż. Resūl-i Ekreme *gelüp* cennetden bir miḳdār kāfūr *getürüp* ol Ḥażret bir ḳısmın kendüne ḥanūt-ı kefen *ḳılup* ve bir miḳdār benim içün ve bir miḳdār Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā içün baŋa teslim eyledi 54b.15-55a.3
Devlet-i nekbetinde ve nā-mübārekiŋde Müslim-i ʿAḳīliŋ oġulların *tutup* ḥālā ḥapsimdedir 156a.7
Lāyıḳ degildir ki benim sebebimle siz helāk olasız dėyü gėce yarusında zindāndan *çıḳarup* ve eyitdi 156a.13
Ḳays-ı Aʿrābī ve Süleymān bin ~uradıla *gelüp* yolda adamlar vardı 182a.10
Ehl-i Kūfe cāmiye *cemʿ olup* Ḳays-ı Aʿrābī minbere çıḳdı 182b.9
tīġ-ı ṣāʿiḳa miṣāli ile ol pelīdiŋ ḫırmen-i ʿömriŋ *tārmār ėdüp.* 226a.15
Ḳāsımıŋ elini *tutup* ḥarem-serāy-ı ʿişmete *girüp* yaʿni ʿavretler olduġı çadıra girdiler 227b.5
Ol gelin āh *ėdüp ḳızarup* āh ḥasret *çeküp* vücūdına ateş *düşüp* efġān u figān eyleyüp eyledi 228a.14
Ḥāşā şümme ḥāşā ehl-i beyt-i İmām-ı Ḥüseyin ki ḫavātīn ṭā'ife-siŋe ʿüryān çıplaḳ develer üstine *bindürüp*, ol yalandır kizbdir inanmān 265a.12

Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẕlūmıŋ mübārek başını öŋüne getürdi. Eline *alup* dizi üzerine *ḳoyup* ol başdan bir damla ḳan damladı 270a.15
ḳaçan Muḫtār çenginde ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı melʿūn ḳatl *olunup* (la.), leş-i murdārını ol nā-pāk vücūd-ı menḫūsını ol yaradan bildiler 270b.7
Ol delik zaḫm-ı şedīd oldı. Ḥekīmler *getürüp* bir veçhile ʿilāc mümkīn olmadı 270b.2
Ol yerleri ve gökleri ʿarş u kürs**[i]** Yaradan Allāh**[a]** ḥamd olsun kim bizim ḫānedānımızı eşref-i nübüvvetle mükerrem muʿazzez müşerref *ḳılup* ki ḳavl-i teʿālā... 271a.13
Biz ġālib *olup* sizler maġlūb olduŋız, işde eşkāredir 271b.5
Tīzye fāḫir esbāblar ve ṭaʿām-lar ve hediyyeler ḫāżır *eyleyüp* ve biŋ dirhem gümiş *alup* Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīne buluşmaġa, 274a.14
Ol çāriye ḳaftānı alup ḳalʿa ḳapusına *gelüp* gördi**[-]**ki ḳalʿanıŋ ḳapusı ḳapalı, bir köşede durdı 277b.1
Yeẕīd-i pelīd (la.) bu sözden *şıḳılup* Cündeb**[i]** meclisden ḳoġdular 287b.9
Bir rivāyet**[de]** bir Yaḥūdī yolda Ḥż. İmām-ı cihānıŋ mübārek başını *görüp* mübārek dudaḳları deprenirdi 287b.11
"Ḥż. Cenāb-ı Bārīden münācātım budur ki aḫretde ol dünyāda bir ʿaẕābla mübtelā ola-sın**[-]**ki kimseye *olmayup* murādıŋa ve maḳṣūdıŋı görmeye-sin" dėdi 293a.1
Yeẕīd-i pelīd (al.) emr eyledi beş yüz miḳdārı sipāha ol başlar bir yere *getürüp* misk ʿanberle ve güllābla *yuyup* ve ṣaḳallarını *ṭaradup*. 299a.1, 2
Ḥalḳa muʿallim *olup* herkes dürlü dürlü kitāblar oḳurdı 302a.2
Baʿdehu melʿūn (al.)'niŋ dimāġı *tutulup* ol ʿaẕābıla ol deli oldı, zinçīrlere ḳodular 304a.15
ʿAḳıl *gidüp* deli *olup* bu ḳıluḳlara düşdi, oġlançıḳlar ṭaşa tutup helāk oldı 304b.13
Bir dar boġaz vardı. Anda *durup*. ʿAlḳame (r.a.) üc oġlı vardı 306a.6
"Var git ḫīlekār, ḥīleyi ḳo" *dėyüp* ṭaşra *çıḳup* üc gün ceng-i ʿaẕīm oldı 306b.14
Bozuḳ ʿasker-i Yeẕīd (la.) *gelüp* ammā beri ṭarafda ʿAlḳame (r.a.) Müseyyeb ile görüşdiler 307a.5
Ḥaṣīr bin Temīriŋ (al.)-niŋ ʿaḳlı *gidüp* "seni bilmem, ne söylersin, ya sebeb ne oldı**[-]**ki öldi" dėdi 311a.11
Bir adam *tutup*, günde yigirmişer altūna gelür, ḫidmet ėderdi 312a.8
Dėdiler kim: "Ehl-i īmān şimdiki ḫālde Süleymān bin Ṣurad**[a]** uydular, aŋa bīʿat ėtdiler. Görelim Süleymān nişler" *dėyüp*. 316b.4
Muḫtār "Semiʿnā ve aṭaʿnā baş üstüne" *dėyüp*, bir cellād vardı, adına ʿUrve dėrlerdi 324a.12
Ḥż. İbrāhīm ol sözden ġāyetle elem *çeküp* çigeri ateş gibi *yaḳup* gözinden bir ṭamla yaş geldi 321b.14
Ḥż. Şöhrebānū beş çāriye-sini yanına *alup* ḳızlarını maʿan. 336b.10
İt leşi gibi *ḳoḳup* ḳurtlar üşdi 312a.5
sekizinci budur ki Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīn ḥażretleri bunda *gelüp*, olan muṣībet Ḥż. Ādemden olmamışdır 300b.6

2.3.3.2. Geniş Zaman

Metinde geniş zaman çekimli fiiller oldukça fazladır. Bu fiiller arasında teklik 1. kişi ve çokluk 1. kişi ekinde dikkat çekici bir husus göze çarpmaktadır. Geniş zamanın olumsuzu teklik 1. kişi eki -mAm (مم) biçiminin yanı sıra -mazın (مزن) biçiminde bir örnekte yer almaktadır:

urmazın 70b.1

Yine geniş zamanın olumsuzu çokluk 1. kişi ekinde -mAyUz (میوز- مایوز) ve -mAzIz (مازیز- مزیز) biçiminde ikili kullanım söz konusudur:

bilmeyüz 178a.2 - bilmeziz 105b.11 130a.7	uymayuz 130a.7 - uymazız 130a.8 178a.2

Geniş zamanın olumsuzu çokluk 1. kişi ekinin yukarıdaki formlarından başka aşağıdaki fiilde *-mek* biçiminde bir ek daha kullanılmıştır:

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Yā Hilāl seni meydāna *göndermek* cān ṭatlıdır, ölürsin ve senden göz göre ayrılırız” dėdi 212b.1

Aşağıda geniş zaman eki ile çekimlenen fiillerden bazıları verilmiştir:

teklik 1. kişi	
çekmem 197b.5	ḳorḳmam 122b.10
ėderim 199b.7	ne yėrim ne içerim 316a.2
gelirim 56b.10	nişlerim 307a.15
keserim 155a.5	urmazın 70b.1
ḳorḳarım 315a.3	bilirem 332b.12
ḳorum 32b.8, 58b.2	
teklik 2. kişi	
bilürsüŋ 225b.13	görürsün 34a.13, 199a.1 - görürsin 193a.12
dem ururs̱un 193b.10	ölürsün 203a.9 - ölürsin 212b.1
gelürsin 56b.9	girirsin 19b.7
teklik 3. kişi	
bildirir 5a.7	ḳazanır 108a.2
bilir 176b.14	cabbarlar girir 62b.2; ḥicāba girir 185a.11
bilür 32b.10	görünür 10a.8, 24b.8
bozulur 223b.11	ḥoş olur mı 16a.1
buyurur 5b.8	olunur 4b.7
dökülür 199a.1, 301b.2	ṭoġurur 325b.9
gelür 15b.3, 23b.14	yoġrulur 179b.11
çokluk 1. kişi	
ayrılmazız 1 87a.10	gitmeyüz 52b.12
biliriz 164b.5	işidiriz 13b.6
ėderiz 316a.11	olurız 9b.3
ėdebiliriz 203a.12	oluruz 174b.7, 227a.3, 320b.5
geliriz 76b.6	ölürüz 130a.8
bilüriz 178a.8	vėrmeziz 123b.5, 215b.10, 238a.8
buluşuruz 318b.1	yėmeziz 52b.6
ėtmeyüz 193a.11	yüz çevirmeziz 113a.5, 130a.8, 176b.7

göndermek 212b.1	
-mAyUz ve -mAzIz ikili kullanım	
bilmeyüz 178a.2- bilmeziz 105b.11, 130a.7	uymayuz 130a.7 - uymazız 130a.8, 178a.2

2.3.3.3. Şimdiki Zaman

Metinde şimdiki zaman çekimi "-yUrı / yUr, -üpdurı, -y, -Ar / -Ur, -mAdA / -mAktA" ekleri ile oluşturulmaktadır.

a) -yUrı / yUr eki ile:

XV. yüzyıldan itibaren şimdiki zaman çekiminde kullanılmaya başlanan *-A yor(ur)* biçimindeki ek, bu yüzyıldan sonra kullanım alanının genişlemesiyle Anadolu'daki Türkçenin işlek şimdiki zaman eki haline gelmiştir (Gülsevin 1997: 98). Metinde ek *-yUrI / -yUr* biçiminde yer almaktadır:

teklik 1. kişi
"Ve seniŋ öŋünde şehīd *oluyurum*" dėdi 289a.4
teklik 3. kişi
"Bile başlar *geliyür*" dėyüp ehl-i Şām ḥāżırlandı 285a.3
Yezīd (la.) Şāmdan yėr götürmez ʿaskerle ḳalḳmış *geliyüri* 146a.1
Esed eyitdi: "İşde gördüŋüz mi kārvān *gidiyüri*" dėdi 155b.10
"İşde *görünüyüri* yetişiriz" dėyüp yürüdüler 155b.13
çokluk 3. kişi
aḫrete bendeŋi daʿvet *ėdiyürler* 201a.2

b) -üpdurı eki ile:

Eski Anadolu Türkçesinde *-(y)X turur* biçiminde şimdiki zaman için nadiren kullanılan bu yapı (Gülsevin 1997: 98), metinde *-üpdurı* biçiminde tek örnekte yer almaktadır:

diz *çöküpdurı* 152a.1

c) -y eki ile:

Metinde tek örnekte tespit edilebilen şimdiki zaman eki -y, günümüz Batı Rumeli Türkçesi ağızlarında işlek şimdiki zaman ekidir: *duy-aym* 'duyuyorum', *oku-ysın* 'okuyorsun', *yap-aylar* 'yapıyorlar', *şaşaym* 'şaşıyorum', *anaysık* 'anıyoruz' (Gülsevin 2017:

108). Aşağıdaki örnekte bağlamdan -y ekinin şimdiki zaman anlamında kullanıldığı anlaşılmaktadır:

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Olmaz, bu arada (Kerbela'da) ḳanımız ṭopraġıla yoġrulur” dėyinçe Ḥż. İmāmıŋ büyük oġlı ʿAli Ekber eyitdi: “Ey benim babam bu ne**[-]**şekil sözdür dedüginiz” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Ben saŋa dedeŋ ʿAlī ibn-i Ebī Ṭālib (r.a.) ve (kv.)'den bir şeyi naḳl ėdeyim. Ben *biliydim* bunda geldim 179b.12-15 "*ben biliyordum, o yüzden buraya geldim."*

Yukarıda şimdiki zamanın hikayesi biçiminde yer alan *biliydim* kelimesi "biliyordum" anlamındadır. Metinde Hz. Hüseyin Kerbela'da şehit olacağını küçükken babasının kendine bildirdiğini ve bunu bile bile Kerbela'ya geldiğini, ezelde takdir olunandan kaçılamayacağını kendi çocuklarına bildirmektedir.

Develi (1995), EÇS'de şimdiki zaman manası ifade eden bir kelimeden bahseder: '*alıyam* آلیم '

> "…Esnāf-ı üstübü alıcıyān: Bunlaruŋ dükkanları yoktur ancak İslambul içre zahırlarında birer çuval alup mahalle mahalle *'Üstübü alıyam!*' diyü feryād idüp baʿzı cariyelerden tenhāca bulursa üstübisin çıkarup alır" (s. 98)

ç) -Ar / -Ur eki ile:

Metinde geniş zaman eki -Ar / -Ur, aşağıdaki cümlelerde şimdiki zaman işlevinde kullanılmıştır. Aşağıda bu tür kullanımlardan bazıları verilmiştir:

Şimdi kendiŋi niçe *görürsün*? 7a.11
“Sulṭānım sizlere girye münāsib degildir, niçün *aġlarsız*” dėdiler 26a.9
Ḥż. Ḳāsım ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥasanü’l-Müctebā-yı velāyet-i kerāmet, ḳanıyla ṭopraġa ḳarışmış *yaṭır* 232b.11
Bir seḥer vardım gördüm yüzi ardına dönmiş, ʿaḳıl-sız *yaṭır* ölü gibi 313a.1
Allāh Teʿālā emriyile ol ʿaḳreb eyitdi: “Kişi ne *baḳarsın*? 312b.2
Fe emmā Şehrebānu aġlayaraḳ geldi, eyitdi: “Ey helālim, ġam-güsārım, beni kimlere *ḳorsuŋ* ve bu yetīmleri kime emānet *ėdersin* ve ben ġarīb bī-çāreyi kime teslīm *ėdersin*.” 195b.6-9

d) -mAdA / -mAktA eki ile:

Metinde son olarak *-mAda* ve *-mAktA* ekleriyle de şimdiki zaman işlevi gerçekleştirilmektedir:

-mAdA
Elān şafaḳ *aġlamadadır*, dėrler. 21a.7
“Ḥż. Muḥammed el-Muṣṭafā şehīd oldılar” dėyü ehl-i Medīne vāveylā *eylemede*. 17b.9
nāgāh ʿavretler ... “Ayā bu ḥātun ḳanġı ḳabīlenüŋ ʿavretidir ve kimiŋ ḳızıdır?” *dėmede* 43b.14
Ḥālā ol köyler *artmada-dır*, eysilmez gerek evleri gerek adamlar**[**ı**]**. 340a.4
-mAktA
Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine yardım**[**a**]** *gelmekde*. 191a.7

2.3.3.4. Gelecek Zaman

Metinde gelecek zaman çekimi için kullanılan yapılar çeşitlilik göstermektedir. Gelecek zaman çekimi, "-CAK, -Ar, -A, -sA" ekleriyle yapılmaktadır. Metinde gelecek zaman ekli fiillerin hemen hemen tüm kişilerde çekimlenmiş biçimlerine rastlanmaktadır. Metin bu yönden bir zenginlik arz etmektedir.

a) -CAK eki ile:

Metinde ekin ötümsüz biçimine de rastlanmaktadır. Aşağıda metinden tespit edilebilen örneklerden bazıları verilmiştir:

teklik 1. kişi	
söyleyeceyim 'söyleyeceğimi' 198a.1	vėreceyim 247a.2
teklik 2. kişi	
duraçaḳsın 10b.3	ḳatl ėdeçeksin 208b.11
teklik 3. kişi	
anda olacaḳdır 83a.10	müncer olaçaḳdır 220a.10
ġarḳ olaçaḳdır 230a.2	geleçekdir 180b.10
geleçekdir 10a.12	bulaçaḳdır 271b.14
vaʿz ėdecekdir 93b.4	ḳalaçaḳdır 232a.5

Yukarıdaki örneklerden *vėreceyim* kelimesi dikkat çekicidir: Burada gelecek zaman ekindeki k sesinin yanına teklik 1. kişi ekinin ünlüsü geldiğinde k > y değişimi olmaktadır. Burada y sesi ى harfi ile gösterilmiştir. Bunun yanı sıra metinde yer alan gelecek zaman sıfat-fiil ekinin üstüne çokluk 2. kişi iyelik alan bir örnekte de y sesi ۀ harfi ile gösterilmiştir: *eyleyeçeyiz* 'eyleyeceğiniz ikrām' ایله یچه ۀیز 326a.15. Bu yüzden metindeki diğer örnek de *y* ile okunmuştur.

b) -Ar / -Ur eki ile:

Metinde *Ar / -Ur* eki ile yapılan gelecek zaman çekimindeki örneklerden bazıları aşağıda verilmiştir:

teklik 1. kişi
"'Abdullāh-ı Ẕiyād ben seni ʿāḳıbet helāk ėdüp *öldüririm* 322b.15
teklik 2. kişi
Yā Fāṭıma ṣabreyle merātib-i ʿaliyyeye nā'il olup derecāt-ı ʿāliyyeye ḳadem *baṣarsıŋ* 29b.6
Müjde Ḥüseyinim ki şehīd *olursın* 195a.12
dünyāda *bulursun* āḥiretde de *bulursun* 119a.2, 3
teklik 3. Kişi
ben daḥı cehenneme varduḳda anlara ʿaẕāb ėtmek *görünür* 10a.8
ḳıyāmet güninde ʿāṣī ümmete şefaʿāt *vėrir* 28a.10
Gökden kefen-i ḥanūṭ ẓāhir *olur*. Ġuslüm, kefenim ḫāżır olmuş *olur* 75b.2
rūz-ı maḥşerde babaŋ seni görüp mertebe-iʿālīŋi *görür* ve ṭaşlarla dögüne 178b.12
çokluk 3. kişi
ḳan-ı şerīfiŋi bu şīşeye doldurup cennete *götürürler* 195a.15

c) -A eki ile:

Metinde *-A* eki ile yapılan gelecek zaman çekimindeki örneklerden bazıları aşağıda verilmiştir:

teklik 1. kişi
Seni *öldürmeyem*, iki işiŋ birisi ėdersin 182b.4
Yā cennet ... Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm ile zīnet vėrüp *dolduram* 62b.9
çadıra varduḳda ol cām-ı muṣaffāyı *içemeyem* 236a.11
teklik 3. kişi
rūz-ı maḥşerde babaŋ seni görüp mertebe-iʿālīŋi görür ve ṭaşlarla *dögüne* 178b.12
Zihī bedbaḫtlar ki böyle ʿazīze ihānet revā *göreler* 24a.5
ne āfetlere muḳārenet *olalar* 26a.11, 12
oġluna *vėre*, ortalıġı *düzelde* 106b.13
Taberistān benim *olmaya* gibi 214b.2
namāzın kim *ḳıla* 26b.11
çokluk 1. kişi
"Biz ʿAbdullāh Ẕübeyr gibi degiliz ki dünyāya meyl ėdüp aḫret *unudayuz*" dėdiler. 317b.6

d) -sA eki ile:

Metinde aşağıdaki örneklerde -sA ekinin kullanımı dikkat çekicidir. -sA eki, bu cümlelerde gelecek zaman anlamı taşımaktadır.

teklik 1. kişi
Ey ḳavm, emr Vācibü'l-vücūduŋdur, Fāṭımayı Ḥż. ʻAliyyü'l-Murteżāya nikāḥ *eylesem*. 45b.3
teklik 2. kişi
Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrāyı Ḥż. ʻAliyyü'l-Murteżāya ʻaḳd *eyleseŋ*, fermān-ı İlāhīdir 45a.8
İmdi ḳāġıdım varduḳda bir ān ve bir sāʻat ruḫṣat ve mühlet vėrmeyüp kendi ḥāline ḳomasaŋ, rāḥat *vėrmeseŋ*" dėmiş. 190b.6

2.3.3.5. İstek Kipi

İstek kipi, *-A* ekiyle oluşturulmaktadır. Metinde istek kipinin teklik 1. kişi çekiminin *-AyIm* ve *-Am* ekleriyle yapıldığı görülmektedir:

teklik 1. kişi	
-AyIm	
bağışlayayım 189a.2	gideyim 24a.9, 238a.2, 34b.10
bağlayayım 236a.5	içeyim 236a.9
çıḳayım 238a.1	ḳılayım 12b.12
danışayım 60b.2	ne okuyayım 6a.10
döneyim 34b.10	toġruldayım 85b.10
ėtmeyeyim 238a.2	varmayayım 30b.15
-Am	
ḳalam 245a.3	yėyem 37b.13

Metinde aynı fiilin istek kipinin teklik 1. kişi çekiminin hem *-AyIm* ekiyle hem de *-Am* ekiyle oluşturulduğu örnekler yer almaktadır.

-AyIm	**-Am**
alayım 12b.12, 87a.7, 346b.12	alam 82b.1, 163b.5
ėdeyim 34b.9, 87a.7, 190b.14	ėdem 26b.8, 125a.3
göndereyim 43a.3, 155b.3, 226b.15, 315b.5	gönderem 111a.15
göstereyim 87a.7	gösterem 185b.8
götüreyim 68a.11, 151a.14, 157a.3	götürem 177b.2, 221a.12, 222b.13
ileteyim 179b.5	iletem 34b.9
olayım 32a.13, 69b.13, 189a.1	olam 67b.11, 104b.3, 221a.11
varayım 15b.14, 60b.1, 87a.7	varam 20a.10

2.3.3.6. Dilek Kipinde Emir Anlamı

Metinde *-yA* ünlemi, dilek kipi ikinci kişi teklik ve çokluk çekimlerinde yer almaktadır. Burada ünlem, fiile emir anlamı katmaktadır. Metinde geçen örnekler aşağıda verilmiştir:

Şimr-i Ẕilcevş (al.) eyitdi: “Ne durursız, *ḳatl eyleseŋiz ya!*” dėyüp 253a.15-253b.1
Tekrār söylerken hemān çadır içinde bir laṭīf avāz geldi. “Bre şu ādeme ṣu *vėrseŋ ya!*.” 302b.1-2

-yA ünleminin *y*-'si eriyerek kısalmış bir biçimi olan *-A!* ünlemi ile genişletilen dilek kipi, çok güçlü bir istek görevindedir, kipteki bu güçlenme dolayısıyla işlevinde emire kayan bir özellik hakim olur (Korkmaz 2009: 692). Dede Korkut'ta bir örnekte dilek kipi teklik 2. kişi çekiminden sonra gelen, y'si eriyerek düşmüş olan -A ünlemi görülmektedir: *Çünki er di[r]ilürsin varup babaŋı kurtarsaŋ[-]**a** ne*! Drs. 104a.8 (Özçelik 2016: 267). Burada örnek kelimeye bitişik yazılmıştır. Özçelik (2016), söz konusu örneği *Dede Korkut'ta A! edatının işlevleri* başlıklı notta ele almış ve pekiştirme anlamı taşıyan örnekler arasında zikretmiştir. (s. 265-266).

2.3.3.7. Gereklilik Kipi

Gereklilik kipi metinde "-mak gerek, mAlI, -up lāzım" ekleri ile yapılmaktadır.

a) -mAK gerek eki ile:

teklik 2. kişi
vaṣıyyetimi tutmaḳ gereksin 120a.3
Lakin vaṣıyyetim vardır, yerine getirmek gereksin 153a.2
teklik 3. kişi
birinin def'ine rıżā vėrmek gerek 23b.10
vā'de ḫilāf olmamaḳ gerek 43a.3
naṣiḥat-i peder yerine gelmek gerekdir 81b.2
ol vaṣıyyet yerine gelmek gerek 227b.5
ne mertebe olmaḳ gerekdir 257a.10
böyle ėṭmemek gerekdi 306b.11
başını kesüp öyle söylemek gerekdi idi 314b.3
bir miḳdār ṣabr ėtmek gerekdi 315a.1, 2

Gereklilik kipi aşağıdaki cümlede ihtimal bildirmektedir:

āḫir zamān peyġamberi bu *olmaḳ gerek* 289b.13

Gereklilik kipinin aşağıdaki fiilde kullanımı cümleye şimdiki zaman anlamı katmaktadır:

Ey āl-i Resūlallāh ne iş *işlemek gereksin*, bu fitneyi ḳaldırırsıŋ? 142a.10-11 (bu fitneyi çıkarmakla ne yapmak istiyorsun?)

b) -mAlI eki ile:

Metinde gereklilik kipinin -mAlI ekiyle de yapıldığı görülmektedir:

Tedārik, be her ḥāl *gitmelidir* 168a.13
Dünyā pādişāhligini *neylemeli*, pādişāhlıḳ budur” dėdiler. 221a.2
niçe *olmalı* ise olur 192a.4

c) -Up lāzım eki ile:

Metinde gereklilik kipinin -*Up lāzım* ekiyle yapıldığı tek örnek aşağıda verilmiştir:

dip alayına *urup lāzım*, alemdārını yıḳup tārmār eylemek gerek 235a.11

2.3.3.8. Görülen Geçmiş Zamanın Hikayesi

Standart Türkçede yer almamasına karşın metinde görülen geçmiş zamanın hikayesine birden fazla fiilde rastlanmaktadır.

Görülen Geçmiş Zamanın Hikayesi	
almadı idi 209a.4	oḳudulardı 335a.10
gönderdiler idi 18b.13	ėtdin idi 46b.11
gözetdiyidi 119a.13	oldıyıdı 144b.1

2.3.3.9. Ek Fiilin Geniş Zaman Teklik ve Çokluk 1. Kişi Eklerinin Kullanımı

Geniş Zaman teklik 1. kişi Eki

Metinde farklı imlanın görüldüğü eklerden biri de ek fiilin geniş zamanın teklik 1. kişi çekiminde görülen ام biçiminde ayrı yazılan ektir. Metinde ام biçiminde yazılan ekin geçtiği cümle örnekleri verilmiştir:

Ey Teŋriniŋ düşmeni, ben bir melek-em ملك ام 78a.3
Ben ferzend-i Resūl-i Ḫüdāyam, server-i evliyā vü enbiyā-am انبياام 196b.8

Feyza Tokat (2019), XVI. yüzyıl Azerbaycan edebiyatının temsilcilerinden olan Neşâtî'nin *Tezkire-i Şeyh Safî* adlı eserinde (İbn-i Bezzâz'ın *Safvetü's-Safa* adlı eserinin tercümesi) ام biçimindeki imlaya dikkat çekmekte ve eserdeki zengin örnekleri sıralamaktadır: *kişiem, müslümanam, Tanrıam, müridiem, nökeriem*,… (s. 46). ام

biçimindeki ekin okunuşu için önlük-artlık uyumu ve yardımcı ünsüz meselesi bakımından tereddüt belirten Tokat, daha sonra eki önlük-artlık uyumuna uygun okuduğunu ve *rıżāndaam, içindeem, Erdebillüem* örneklerinin söz konusu ekin ünlü ile biten kelimelere yardımcı ünsüze gerek duymadan gelebildiğini gösterdiğini söylemiştir (s. 48). Çalıştığımız metin hacimli bir eser olmasına rağmen söz konusu ek, metinde iki kelimede tespit edilmiştir. *melek-em* örneğinde melek kelimesi satır sonuna denk gelmiş, ام alt satıra yazılmıştır. Bu satır sonuna sığmayan kelimenin gelişigüzel bir şekilde ekten bölünerek yazılması olabileceği gibi müellifin/müstensihin bir tercihi de olabilir. Ne yazık ki elde bütün olan tek nüshanın bulunması bu tür kıyaslamaların yapılmasına olanak sağlamamaktadır. *enbiyā-am* kelimesinin ise yukarıdaki açıklamalar da göz önünde bulundurularak düşünüldüğünde *y* yardımcı ses olmadan okunması gerektiği anlaşılmaktadır.

Ek fiilin geniş zamanın teklik 1. kişi çekiminde görülen ekin yazımı çeşitlilik göstermektedir. Aşağıda bu yazımlar tablo halinde gösterilmiştir:

Ünsüzden sonra م ekli	**Ünsüzden sonra م ekli ve üstün ile harekeli**	**Ünlüden sonra یم ekli**	**Ünlüden sonra یم ekli üstün ile harekeli**
Ẕülfiġāram ذوالفغارم 202b.8	degilem دَكِلَّمْ 82a.4	oruçluyam اوروچلو یم 314b.11	ʿammisiyem عَمِسِيَمْ 56b.15
	Ebu'l-Ḥanūḳam اَبُولحَنوُقَمْ 280b.7	Ḫüdāyam خدایم 196b.8	ʿAliyem عَلِيَمْ 237b.8
	İbn-i Resūlallāham رَسُولُ اَللهَم 202b.8		

Geniş Zaman çokluk 1. kişi Eki

Metinde ek fiilin geniş zamanın çokluk 1. kişi çekiminde bazı örneklerde görülen اوز eki de farklı bir imla özelliği arz etmektedir. Metinde söz konusu ekin görüldüğü cümleler aşağıda verilmiştir:

ümmet-i Muḥammedden-iz محمدن ایز dėyen melʿūnlar 264b.6
biz muḥbb-i ḥānedān-ı Resūlallah-ız رسول الله ایز 284a.7
üc gündür ṣāyim-iz صایم ایز 49b.12

Tokat (2019), *Tezkire-i Şeyh Safî* adlı eserde çokluk 1. kişi eki olarak kullanılan اوز biçimindeki ekin ünlü ile biten fiillere doğrudan getirildiğini belirtir: *öteüz, yetüreüz,*

varauz, alauz, ėdeüz, eylemelüüz, nėtmelüüz… (s. 50). Metnimizde söz konusu ekin fiile doğrudan geldiği örneğe rastlanılmamıştır.

Ek fiilin geniş zamanın çokluk 1. kişi çekiminde görülen ekin yazımı çeşitlilik göstermektedir. Aşağıda bu yazımlar tablo halinde gösterilmiştir:

Ünsüzden sonra یز ekli	**Ünsüzden sonra وز ekli**	**Ünlüden sonra یوز ekli**
degiliz دکلیز 317b.6, 331a.3	ėdenlerdenüz ایدنلردنوز 138a.8	çekenleriyüz چَکَنلَرِیوُز 138a.8
nübüvvetiz نبوتیز 293a.9	Resūlüz رسولوز 269a.11	çekiciyüz چکیجی یوز 138a.6
üleşdirenlerdeniz اولشدرنلردنیز 138a.9		Kūfeliyüz کوفلیوز 131a.13
		olur mıyuz اولور میوز 174a.5
		ṣāḥibiyüz صاحبیوز 144a.13
		ṣıḥḥatdeyüz صحتده یوز 114a.12
		şehṣuvārlarıyuz شهسوارلریوز 82b.15
		ümmetiyüz اومتیوز 183a.15
		yardımcılarıyuz یاردیمجیلاریوز 121a.3

Yukarıda verilen tüm açıklamalardan sonra ek fiilin geniş zamanın teklik 1. kişi çekiminde görülen ام eki ve geniş zamanın çokluk 1. kişi çekiminde görülen ایز biçiminde ayrı yazılan ekin XVI. yüzyıla ait olan *Tezkire-i Şeyh Safî* adlı eserde yaygın biçimde görülmesi, XVII. yüzyılın son yıllarına ait olan metnimizde ise az sayıda örnekte görülmesi ekin bu yazılış tarzının artık kaybolduğunun göstergesi olabilir. Azerbaycan sahasına ait olan eser ile Tuhfe arasındaki söz konusu ekin yazımındaki ortaklık -sınırlı sayıdaki kelimede de olsa- değerlidir. Tuhfe'de eserin yazıldığı yerle ilgili bilginin olmaması ve müellifin hayatı hakkında herhangi bir veriye rastlanılmamasından dolayı konuyla ilgili değerlendirmeler maalesef sınırlı kalmaktadır.

2.3.4. Fiilimsiler

2.3.4.1. Geniş Zaman Sıfat-fiil Ekinin (-r /-Ar /-ur), Gelecek Zaman Yerine Kullanılması

Metinde geniş zaman sıfat-fiil ekinin (r /-Ar /-ur), gelecek zaman sıfat-fiil eki görevinde kullanıldığı görülmüştür:

kimdir bize imdād *ėder* 198a.2 (bize yardım edecek kimdir)
cennete benimle bile *girir* kimdir 198a.3 (cennete benimle birlikte girecek olan kimdir?)
şuŋa ḳarşu *durur* bir er yoḳ mıdır 204a.13 (şuna karşı duracak bir er yok mudur?)
ehl-i dīvān kimdir içiŋizde Ḥüseyin ile *cenk ėder* 183b.11 (İçinizde Hüseyin ile cenk edecek ehl-i divan kimdir?

2.3.4.2. Kargış/Beddua Kalıbı İçin Gelecek Zaman Sıfat-fiil Ekinin (-(A)cAk) Kullanılması

Aşağıdaki örneklerde -(A)cAk gelecek zaman sıfat-fiil eki, beddua ifade eden kelimelerde kullanılmıştır. Günümüzde beddua kalıpları ya da sözleri fiile gelen -AsI eki ile oluşturulmakta ve bunun örneklerine sözlü dilde bolca rastlanmaktadır. Sözlü dile yakın biçimde oluşturulan metinde ise beddua sözleri fiile -(A)cak gelecek zaman sıfat-fiil ekinin getirilmesiyle oluşturulmuştur.

bir ḳolu *ḳuruyaçaḳ* melʿūn 148a.10, 152a.13, 216a.2 (kolu kuruyası)
ḳuruyaçaḳ eliŋde-ki ḳamışla ol mübārek aġzını, dişlerini oynarsın bre melʿūn, pelīd, münāfiḳ! 287b.2 (kuruyası el)
Ḥaḳḳıŋ merdūdı! Ḥaḳḳıŋ biŋ dürlü belāsına *uġrıyaçaḳ* melʿūn-ı ebedī, menḥūs-ı sermedī ẓālim 158a.5 (Hakkın bin türlü belasına uğrayası melun)
[bī**]**mürüvvet ḳaltabān *aṣılaçaḳ* melʿūn 160a.1 (asılası melun)
on biŋ ḳadar müfsid, *aṣılaçaḳlarl*a gönderdi 186b.4 (asılasılar)
“Eliŋe ḳuvvet, bir *öleçek* melʿūn idi 284b.14 (ölesi melun)

Metinde *-AsI* ekiyle oluşturulan beddua sözüne rastlanmamıştır. Metinde *-AsI* eki iki defa geçmektedir. Ekin yer aldığı bu kelimelerde ise kullanım dikkat çekicidir:

2.3.4.3. Gelecek Zaman Sıfat-fiil Ekinin (-Ası), İsim-fiil Eki (-mA) Yerine Kullanılması

Eski Anadolu Türkçesinde ikinci derecede işlek sıfat-fiil eki olan (Gülsevin 1997: 124) *-AsI* eki, metinde bir örnekte sıfat-fiil eki olarak yer alırken (*ölesi yėrine urmazın* 70b.1); bir örnekte de -mA mastar eki yerine kullanılmıştır:

Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ġāyib oldular, *varası* uzadı bilmem nereye gitdi 79b.4

2.3.4.4. -dI Zarf-fiil Eki

Metinde *Fiil + -dUk Sıfat-fiili + teklik 3. kişi İyelik Eki + Belirtme Durumu Eki* yapısının metnin hacmine oranla az tercih edildiği görülmektedir. Eserde zikredilen geçmiş

zaman sıfat-fiili bulunan nesne yapısı, fiile gelen görülen geçmiş zaman eki ve 'ki' bağlacı ile karşılanmaktadır. Aşağıda -dI zarf-fiili bulunan örnekler verilmiştir:

Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin girībānlarıŋ çāk ėdüp ḫāṭır-ı perīşān olup *gördiler* Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā yatır ḳan-ālūde, ḫāk-i pāyine yüz sürüp eyitdiler 73a.9-11 (Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin babaları Hz. Ali'nin kan içinde yattığını görünce yakalarını yırtıp üzüntü ile ayağının toprağına yüz sürdüler)
Ol maḥal Şīş bin Baḥr ḳaçup giderken bir kimesne ḳarşu gelüp *gördi* ki ḫāyin melʿūn, mużṭarib ül-ḥāl ḳaçar, eyitdi: Meger Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı ḳatl ėden sen[28] imiş olasın 73b.7-9 (Şiş bin Bahr kaçıp giderken bir kimse o melunun kaçtığını görünce 'Hz. Ali'yi katleden senmişsin' dedi)
bir gün Medīne-i Münevverede Ḥż. Resūl-i Ekrem seferde *bulundı* ki bayrām geldi. 98a.4-5 (Hz. Muhammed seferde bulunduğu bir gün, Medine'de bayram olmuştu)
Oġlan babasını öldürdüler *gördi,* dedesine geldi 324b.6 (Oğlan babasını öldürdüklerini görünce dedesine geldi)
Ol zehr**[**i**]** Şāmdan getüren adam yolda bir ormanlıḳ içinde gėçe *oldı* yatdı, uyudı 84a.9 (O zehri Şam'dan getiren adam gece olunca ormanın içinde yatıp uyudu)
Gördük Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm şehīd olmuş, ḫūn-ālūde yaṭar; hep aġlaşdıḳ. 263b.10 (Hz. Hüseyin'i şehit olduğunu ve kan içinde yattığını görünce hepimiz ağladık.)
Benim oġlumı *gördi*; bu gėçe ṭaʿām yėmedi, uyumadı, aġladı 337b.7 (Beniö oğlumu görünce bu gece yemek yemedi, uyumadı, ağladı.)

2.3.4.5. Fiilimsi+Yönelme Durumu Ekinin (-mAk+A), 'için' Edatı Yerine Kullanılması

Metinde 'için' edatı genellikle isimlerden sonra kullanılmıştır. Metinde 'fiilimsi+için (-mAk için/-DIGI için)' şeklindeki kullanım yerine; 'fiilimsi+yönelme durumu eki (-mAk+A)' şeklindeki bir kullanım tercih edilmektedir. Aşağıda bu kullanıma dair örnekler verilmiştir:

içmege (içmek için)	"Ey aḳvālleri fiʿillerine uymayan ḳaltabānlar, şerbet-i şehādet *içmege* nevbet baŋa" dėdi 222a.14
şehīd olduġına (şehīd olduğu için)	"Ey Daʿīl, oġlum Ḥüseyin Kerbelāda şehīd *olduġına* merṣiyye söylediŋ" dėdi 301a.1
buluşmaġa (buluşmak için)	Tīzye fāḫir esbāblar ve ṭaʿām-lar ve hediyyeler ḫāżır eyleyüp ve biŋ dirhem gümiş alup Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīne buluşmaġa. 274a.14
söz söylemege (söz söylemek	"Ḥoş imdi var birāder, fe emmā tekrār bir ḥüccet dāḫı ḳıl ki ḳıyāmet

[28] Cümle içinde bu kelime tekraren yazılmıştır.

için)	gününde aṣlā bir söz ḳalmasın söz söylemege" dėdi 237b.5, 6
namaz kılmaġa (namaz kılmak için)	"Deşt-i Kerbelāda Ḥż. Ḥüseyin-i Maẓlûm ile yetmiş nefer mücāhid şehīd oldı ve anlaruŋ üzerine namāz ḳılmaġa bir mü'min bulunmaya 20b.8-9
aramaġa (aramak için)	Fe emmā bu ṭarafda ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı ḥabīs melʿûn (la.), Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl aramaġa "ayā nerdedür" dėyüp cāsûslar ḳodı 143a. 11-12

2.4. Bazı Dil Yapıları

Metinde müellif, anlatım esnasında atasözleri ve deyimleri yeri geldikçe kullanmıştır. Metin özellikle deyim bakımından zenginlik arzetmektedir. Bunun yanı sıra müellif, anlatım esnasında dualara da yer vermiş, özellikle eserini okuyan ve dinleyenler için duada bulunmuştur. Metin, ihtiva ettiği beddualar bakımından orijinal sayılabilecek bir kaynaktır. Eserde olumsuz addedilen kişilerin isminin hemen arkasından muhakkak bir beddua sözü gelmektedir. Kimi zaman *lanet* ya da *lanetullah* biçiminde tek kelimelik olan beddualar bazen iki ya da üç satıra çıkabilecek uzunlukta olmaktadır. Aşağıda metinde geçen atasözleri, deyimler, dualar, beddualar, yemin sözleri ve takdir bildiren sözler alt başlıklar halinde verilmiştir.

2.4.1. Ünlemler

Metinde ünlemlerin sıkça kullanıldığı görülmektedir. Aşağıda bu bu ünlemlerden bazıları verilmiştir:

a	A benim cānım pāresi 43a.1 A birāder, cehennemle cennet arasında ḳaldım 199a.8 A benim cānım diŋleyin 242b.8
āḥ	Āh āh zihī bī-vefā ümmet 25a.15 Ol ʿābid eyitdi āh suʾāl eyledi kim 56b.10 Āh āh āḥ niçe taḥrīr ėde ve niçe bu ḥikāyeyi naḳl eyleyelim 139a.1-2 Ey ṣāliḥā-i cihān, āh efendim ʿaceb bilür misin 143b.6 Āh ʿaceb baŋa da naṣīb olur mı bu ẕevḳ **[u]** raḥmet' dėrem 233b.15-234a.1 Yā Muḥammed, āh babaçıġım ḳan içinde yaṭarsın, dedi 265b.12
be	Bildüginden ḳalma be kelpden kötü ḥınzīr, nā-bekār, nā-ḥalef! 273a.10
be hey	Behey dīnsiz, behey īmānsız münāfıḳ, melʿūn, ḳaltabān! 152b.9-10 Behey Sulṭānım! Yeẕīd (al.), Ḥüseyini tutmadı 116a.15-116b.1
bire	Ḳımıldama bire melʾūn! 114b.15
bre	'Bre melʿūn sensiŋ!' dėyüp elindeki kemānla Ebū Cehliŋ başını yardı 16a.13

	Bre melʿūn, bed-baḫt! Beni böyle eylediŋ maʿāzallāhi teʿālā 74a.3 Bre melʿūn, merdūd, şaḳī, bī-vefā! 81a.6-7 İn aşaġa bre keẕẕāb, münāfıḳ, ḳaltabān, melʿūn! 104b.14 Bre naşıl olur, dėyüp dururken ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿun eyitdi 114b.10 Bildiginden ḳalma bre nedāmet menḥūs nekbet ḳaltabān münāfıḳ! 152b.15 Elinden geleni ardıŋa ḳoma bre nā-bekār melʿūn 158a.3 Bre ḳara yüzlü kırnaḳ, sen evvel āḫir fodulsın 164b.8
bre meded	Bre meded Ḥasan ile Ḥüseyinim oġullarım, cānım pāresi tīz yetişiŋ 31b.3 'Bre meded fırṣantdır' dėyüp 'İslām**[ı]** ortadan ḳaldıralım' dėyü küffārdan dört muʿānnid eyitdiler 17a.10 Bre meded ne**[-]**şekil olur, biz bu yaŋa cevāb vėrmeziz 215b.9 Bre meded oġul sen ḫastesin ve küçük uşaḳsın 244b.3 Bre meded ḫāle, yetiş tut Ẕeynü'l-ʿĀbidīni 244b.3 'Bre meded bu Ḥż. Dāvūd oġludır' dėyü baŋa riʿāyet ėdüp ḫicāb ėderler 336a.3
ḫay	Babası ḳatlin ḫay dėyüp intiḳām almaġa kin baġladı 86b.14 ʿAbdullāh 'ḫay bre melʿūn' dėyüp menʿ eyledi 221b.13 Bre melʿūn münāfıḳlar, ḫay size naṣiḥat kār eylemez, nā-bekār merdūdlar 229b.3 Düşmen bunu görüp 'ḫay yine geldi daḥı ne olur ıssız ḳalaçaḳdır' dėyüp 232a.4
ḫayde	'Ben yalŋız varıram ḫayde git' dėdi 123b.8 Seni ister, ādem gel ḫāyde 144a.9
ḫay ḫay	Cerrāḥ yarayı gördigi saʿāt 'ḫay ḫay' dėyüp feryād eyledi 74b.10 Ḫay ḫay bu ḳavmiŋ bize elçisi oḳ mıdır" dėdi 197b.14 Ḫay ḫay ėdüp aġladı 220b.1
ḫay meded ḫay	Ḫay meded ḫay iş bitmedi 214b.1
hele	Hele depren mel'ūn 64b.13 Hele fitneden ḫazer eyleŋ 104a.7 Yoḳ hele görürsüz dėdi 105b.14 Hele her neye şehīd eylediŋiz? 157b.10 Yoḳ öyle dėmeŋ, hele görürsin, kendi ulusını yalŋız ḳomaz 217a.2
kişi	Kişi! bu söz söyleme, niçün Teŋri Te'âlâ merḥametinden ümīdiŋ kesersiŋ, dėdi 303a.1
tü	Tü yüzüne bre nā-ḫalef ḳaltabān melʿūn münāfıḳ! 267b.5 Müslimânım dėrsin tü yüzüne dėyü tükürdi 185a.12
ya	İttifāḳ Ḥendek ġazāsında ʿAmr bir tīġla zaḫm ėtmişdi ya yine ol yāre-niŋ üstüne vāḳiʿ oldı 72b.15-73a.1 Ne durursız, ḳatl eyleseŋiz ya 253b.1 Bre şu ādeme ṣu vėrseŋ ya. 302b.2

2.4.2. Atasözleri

Eserde aşağıdaki atasözlerin varlığı tespit edilmiştir:

Köpegin aġzını kemik tutar 279a.2-3

Bayağı insanların ağzını kapatmak ya da onların susmasını sağlamak için onlara maddi menfaat sağlamak kafi olacaktır.
Yılan oġlı yılan olur 294a.9 Bir babanın karakteri, tıyneti ne ise evladı da buna meyyal olacaktır. Evlat babasından gördüğü olumsuz özellikleri zamanla yaşayarak öğrenir ve bu konuda ustalaşır.
Ṭaġ yürümez ise abdāl yürür 233a.12 Büyüklük taslayan birinden bitecek bir işimiz varsa ve o, bizimle ilgilenmiyorsa, biz onun ayağına gidip işimizi görmeliyiz (Aksoy 1988: 288)
Tīġ-ı bāṭın, tīġ-ı ẓāhirden keskīn olur 66b.7 Bazen görünmeyen ya da gizli olan olaylar veya musibetler, açıkça başımıza gelen musibetlerden daha tesirli ve can acıtıcı olabilir.
Palın leẕẕetini balcı bilir 176b.14 Bir işten sağlanacak faydayı, o işin ayrıntılarını ya da o işteki keyfi ancak o işin ustasının ya da o işin sahibinin bileceğini ifade eder.
Ögünirse tāzelik ögünsin 216a.7 Dünyada iyi ve güzel olan şeyler arasından en güzeli, gençlik ve diriliktir. Gençliğin bu derece önemli oluşu ise ancak ihtiyarlıkta anlaşılır.

2.4.3. Deyimler

Metinde müellif anlatımı zenginleştirmek amacıyla deyimlerden oldukça yararlanmıştır. Metinde kullanılan deyimleri tespit etmek için TDK'nın *Atasözü ve Deyimler Sözlüğü* kılavuz olarak kullanılmıştır. *'bil-, bul-, göster-, kal-...'* gibi yardımcı fiilleriyle yapılan deyimler için söz konusu sözlük kıstas alınmıştır. Metinde tespit edilebilen deyimler aşağıda verilmiştir

‘**acebe ḳal-** şaşırmak, hayret etmek 267a.10
‘**aceb gel-** tuhafına gitmek 97b.9
‘**āciz ḳal-** bir şeyi yapmaya gücü yetmemek 223a.10, 331a.1
‘**acz göster-** bir şeyi yapmaya gücü yetmemek 93a.10
‘**adāvet tut-** düşmanlık beslemek 84b.15, 86a.1-2
ādem tut- gündelik ücret karşılığında hastabakıcı tutmak 312a.8
ādem yerine ḳoma- kâle almamak, önemsememek 271a.4
āferīnler oḳu- beğenme belirten sözler söylemek 18b.3
‘**āfiyet bul-** iyileşmek 263b.1
aġız aç- 1. yaranın acısı şiddetlenmek 206a.8 **2.** konuşmaya başlamak 283b.13
aġzını burnını tıḳa- kötü kokudan dolayı ağız ve burunu kapamak 312a.9-10
aġzını tut- konuşmaması için menfaat elde edecek bir şey vermek 279a.2-3
āh dėme- zorluğa katlanmak, şikayet etmemek 14b.15
āh ėt- feryat etmek 15a.11-12, 19a.15, 22b.14, 41b.11, 43a.11, 50b.10, 52a.11, 52b.9,

88a.4, 89b.3, 95a.6, 99a.9, 111a.1, 111b.3, 134a.4, 137a.12, 138a.11, 144b.4, 151b.14, 152a.12, 157a.5, 159a.6, 161a.14, 180a.10, 210a.3, 227b.2, 228a.13, 228a.2, 232b.2, 239a.13, 240b.5, 244a.13, 244aç.5-6, 259b.2-3, 279a.1
āh eyle- feryat etmek 95b.13, 99a.9, 99a.10, 217a.15
āh-ı efgān eyle- feryat etmek 32a.3
āh-ı figān ėt- feryat etmek 209a.10, 210a.4
āh vāh ėt- pişmanlıktan ağlayıp inlemek 175b.7
āh vāh ol- pişmanlıktan ağlayıp inlemek 176b.1
‘**ahdine vefa ėt-** söze bağlı kalmak 319b.4-5
āḫirete intikal ėt- ölmek 30a.10, 46b.3
āḫirete intikal eyle- ölmek 75a.5-6, 115a.12, 225a.10, 239b.3
āḫirete ko- hesaplaşmayı ahirete bırakmak 31a.8, 88a.7
āḫiretini yık- dünyadaki kötü amellerinden dolayı ahirette cezalandırılacak olmak 124a.13, 125b.10, 295b.12
āḫireti viran ėt- dünyadaki kötü amellerinden dolayı ahirette cezalandırılacak olmak 297b.3-4
āḫireti viran ol- dünyadaki kötü amellerinden dolayı ahirette cezalandırılacak olmak 135b.2
āḫiret ḳarındaşı ahiretlik 160b.3-4
āḫiret yoldaşı ahiretlik 337b.4
‘**aḳ(ı)l git-** akıl sağlığını kaybetmek 57b.10, 299b.1, 304b.13, 311a.11, 339a.8
‘**aḳlı başından git-** korkudan ne yapacağını şaşırmak 112a.8, 114b.9, 215b.8-9
‘**aḳlı gel-** akıl sağlığına kavuşmak 120a.11
‘**aḳlı başında** akıl sahibi, şuurlu kimse 317a.14
‘**aḳlı er-** etrafında olan olayları idrak edebilmek 176a.10
‘**aḳlı şaş-** korkudan ne yapacağını şaşırmak 241b.10, 242b.7, 325a.14
alan talān ėt- tarumar etmek 188b.11
alan talān eyle- tarumar etmek 145b.6, 150b.15, 224a.15, 241a.10-11, 250b.4
‘**ālemde ‘ibrete's-sā‘ilīn olsun** 'ibret olsun' anlamında söz öbeği 163a.8-9
‘**āleme ‘ibret ol-** başkalarına ders olacak nitelikte musibet yaşamak 191b.8
‘**ālemi fesada vėr-** fitne çıkarmak, ortalığı karıştırmak 307a.12
‘**ālemi tut-** kaplamak, yayılmak 337a.6
‘**aleyk al-** selam almak 109b.10
amān dile- canının bağışlanmasını dilemek 321a.3, 321a.12
amān ve zaman verme- fırsat vermemek, göz açtırmamak 125b.3-4, 229b.5, 234a.10, 322a.2
aradan çık- bir şeyle ilgisini kesmek, karışmamak 110b.7
arada ol- hatırı bulunmak 111a.6
araya gir- uzlaştırmaya çalışmak 148a.2
‘**ār ėt-** çekinmek, utanmak 230b.9
arḳa yardım eyle- birbirine destek vermek, birbirini korumak 224a.10-11
‘**arşıŋ ayağına yapış-** Alah'a niyazda bulunmak, Allah'tan hacetini istemek 124b.9-10, 192a.15, 266b.1, 329b.10
ardına düş- peşinden gitmek 160a.8-9, 223b.7, 244b.3, 323b.6
‘**arż-ı maḥzūr düz-** halini etraflıca arzedip sıralamak 130b.7
aşlı pāk nesli pāk soyu sopu tertemiz, şerefli, itikatlı kimse 82a.11
‘**asker çek-** savaş için asker göndermek 112b.11, 213b.13, 307a.7, 311a.6
aşaġa ėt- alt üst etmek, birbirine katmak 303b.5-6

aşaġasın yuḳaruya getür- alt üst etmek, birbirine katmak 334b.15
at ḳaldır- atını sürmeye başlamak 209a.13, 224a.8, 242b.4, 242a.9, 250a.5, 308a.13
ateş-i şedīd düş- içine ateş düşmek, çok üzülmek 99b.15
ateş-pāreligi ol- canı sıkkın olmak 59b.9
ʿ**avret al-** erkek bir kadını kendine nikahlamak 38b.13
ayaġa ḳalḳ- itiraz etmek 296a.4
ayaġını pek baş- ayağını yere sağlam basmak, tedbirler alarak iş yapmak 318b.4
ayaġına düş- yalvarıp yakarmak 54a.14-15, 112a.11, 114a.11, 138b.2, 157a.6, 160a.4, 160a.11, 176b.5, 192a.11, 199b.5, 218a.12, 280b.11
ayaġına yüz sür- saygı gösterisinde bulunmak, hürmet etmek 139b.8-9, 143b.8
ayaḳ baş- dahil olmak, girmek 233b.11
ayaḳdan düş- ayakta duramamak, yıkılmak 88a.4
āyāt-ı ġurūrları mensūḫ ol- gururu kırılmak, haysiyetine dokunmak 44b.4
ayyuḳa çıḳ- çok yükselmek 200b.2, 323b.2
ʿ**azā dut-** matem tutmak 282a.15
ʿ**azā ver-** taziyede bulunmak, baş sağlığı dilemek 334b.1, 335a.3
baġrına baş- sevgiyle, şefkatle kucaklamak 120a.1-2, 126b.5, 173b.15, 195b.4, 249a.13, 290a.6
baġrı yanıḳ çok acı çekmiş, dertli 128a.12
baḳış baḳ- kızgın bir şekilde bakmak 124b.7
baraz maraż ol- abraş hastalığına yakalanmak 312a.7
barmaġın göster- tehdit etmek amaçlı parmak sallamak 153b.4
başa çıḳma- karşı koyamamak, mücadele etmeye güç yetmemek 151a.3
başa çıḳılma- karşı koyulamamak, mücadele etmeye güç yetmemek 273a.15
baş aşaġı eyle- yönünü aşağı doğru çevirmek 323a.13
baş çek- ayrı baş çekmek, isyan etmek 288a.13
baş dik- önder seçmek 111b.15, 316b.2, 316a.9
baş götür- secdeden baş kaldırmak 72b.14
baş gözi kes- eziyet, işkence etmek 140a.5
başı açıḳ yalın ayaḳ ayağında ve başında bir şey olmadan, yarı giyinik halde 34a.8
başı aşaġa eyle- yönünü aşağı doğru çevirmek 323b.3
başı mālı yaġma tevdi edilen işin yapılmaması durumunda kullanılan tehdit sözü 131b.4
başın alup git- çekip gitmek 148b.12
başımdan kork- can korkusu yaşamak 175a.15, 188b.11
başımda taʿliim yoġ arzu edilen bir şeyin gerçekleşmemesi durumunda kullanılır 330b.10-11 159a.5
başına kasd ėt- öldürmek 133a.7
başına cem eyle- herkesi başına toplamak 186b.14
başına cem ol- toplanmak 145a.14
başın alup çık- çekip gitmek 255b.10
başın aşaġa ol- tarumar olmak, alt üst olmak 246b.3
başın aşaġa şal- boyun bükmek, olan bitene razı olmak 185a.13
başına üş- üşüşmek 233a.2, 201a.15, 205b.3, 84b.10
başını şal- boyun bükmek, olan bitene razı olmak 301a.4
başıŋā şoġuḳ geç- ne dediğini bilmez olmak, kendinde olmamak 151b.1
başıŋa aḳ şarınma gök şarın ? 158a.1-2
baş ḳabaḳ yalın ayaḳ ayağında ve başında bir şey olmadan, yarı giyinik halde 34a.6-7
baş ḳaldır- fitne sokmak 121b.12-13

baş[lar]ın aşaġa ey- boyun bükmek, olan bitene razı olmak 220b.3
baş üstüne 'peki, olur' anlamında kullanılan söz öbeği 324a.11-12
başlı başına ol- birisinin tahakkümü altından çıkarak özgürleşmek, müstakilleşmek 240a.2
beli bükül- üzüntüden takati kalmamak, eskisi gibi gücü olmamak 239a.11-12, 240a.6
belürsiz ol- gözden kaybolmak, belirsizleşmek 100b.4
beraber ol- denk olmak 24a.14
beraber tut- denk tutmak 230b.1, 204b.1
ber-murād ol- muradına ermek, isteğine ulaşmak 68b.9, 69b.13, 88b.7
bī-hūş perdesine var- kendinden geçmek, bayılmak 47b.15-48a.1
bildüginden ḳalma- 'elinden geleni ardına koyma' anlamında kullanılan söz öbeği 140a.9,152b.15, 158a.3, 273a.9-10
bir bul- Allah'ın birliğini kabul etmek 16a.6
bir harf söz söyleme- edepten dolayı konuşmamak, sükut etmek 125b.9
biribirine ḳat- düşmanı dağıtmak, bozmak 218b.4
boynuna ṣarıl- kucaklaşmak 159b.8
boynun çıksun 'şanınız yürüsün, adınız yükselsin' anlamındaki güzel temenni sözü 121a.1-2
boynun ey- mahzun olmak 220a.9
bugünlük yarınlıḳ (ömür) yakın zamanda beklenen ölüm olayı için kullanılan ifade 106b.11
bünyād ur- başvurmak, yapmak 151a.11, 226a.7. 106b.11
cān ayrıl- ölmek c.-üp 74b.8,76b.13
cān başdan geç- uğrunda ölmeye razı olmak 219b.1
cān başına sıçra- telaşlanmak, endişelenmek 155a.6
cān baş üstüne "elbette, pekiyi" anlamında onay sözü 316a.13-14
cān(ı) cehenneme git- ölmek (kötü kimseler için kullanılır) 67a.5, 302a.1
cān(ın) cehenneme gönder- öldürmek (kötü kimseler için kullanılır) 204a.6, 204a.9, 204b.8-9, 204b.12, 213a.7, 214b.14, 217b.1-2, 219b.3, 225a.15-225b.1, 226b.2-3
cān cehenneme ışmarla- öldürmek (kötü kimseler için kullanılır) 153b.9, 166a.1
cān cehenneme sipāriş eyle- öldürmek (kötü kimseler için kullanılır) 194b.1
cānı cehenneme kötü kimselerin ölümü üzerine kullanılan ifade 231a.1, 242a.10
cānı cehenneme yuvarlan- ölmek (kötü kimseler için kullanılır) 209b.12
cānıma minnet bir işten memnun olma durumunda söylenen söz 286a.12, 300a.6
cān ḳalma- takati tükenmek 241a.14
cānına kār ėt- içine işlemek, canına geçmek 232b.4
cānına kār eyle- içine işlemek, canına geçmek 250b.5
cān kulaġıla diŋle- dikkatle dinlemek 138b.8
cān tatlı sıkıntıya gelememek durumunda kullanılan söz 175a.1
cān tenden ayrıl- birbirinden ayrılırken çok zorlanmak 171b.14
cān u baş oynat- uğrunda savaşmak, mücadele etmek 117a.2-3
cān u baş terkėt- uğrunda ölmeye razı olmak 130a.9
cān u baş vėr- uğrunda ölmeye razı olmak 316a.13, 319b.1
cehenneme gönder- öldürmek (kötü kimseler için kullanılır) 151b.15, 201b.9, 204b.6, 211b.4-5, 212b.9, 213a.11, 215a.1, 217a.5, 221b.15, 225b.2
cemāli küle dön- öfkeden dolayı yüzün rengi kaçmak 183a.14
cemʿiyyeti bozul- çehresi değişmek, tabiatı bozulmak 35a.11
ceng ṭablına ṭarrah ur- savaş başlatmak 191b.11-12
cevr çek- eziyet çekmek, sıkıntı görmek 65a.15, 65a.15, 171a.1

cevre al- çevresini sarmak, halka içine almak 253a.15
cezā fezā ėt- hüzünle ağlayıp sızlanmak 118a.3
ceza‘ ve feza‘ ḳıl- hüzünle ağlayıp sızlanmak 33b.14
cezāsın bul- hak ettiği cezâya uğramak 66b.6
civār-ı raḥmete vāṣıl ol- ölmek 23a.12-13
cüdā düş- ayrılmak 52a.13
çadırlı çadırına gel- herkes evlerine dağılmak 192b.5
çāk-i girībān ėt- kederle yakasını yırtmak, üstünü başını parçalamak 243b.1
çāre gör- çözüm bulmak 87a.3
çāriye tut- kendine hizmetçi olarak almak 276a.8-9
çefā gör- eziyet görmek 65a.14
çıḳmaz ol- telef olmak, hayvan yetişmemek 9a.10-11
çiger büryān sīne üryān ciğeri dağlanmış bir halde 154b.9
dād al- intikam almak 193b.6
dalḳılıç ol- kılıç elde, cesurca düşmanın içine dalmak 249a.7-8
dānesini düşür- görevini yapmak (şehit olmak) 237a.8
dāyire-i İslāma çek- Müslüman olmasına uğraşmak 41a.4
dāyireye gir- Müslüman olmak 279b.2
deli misin divāne misin beklenmeyen bir durum karşısında söylenen hayret sözü 184b.1
dem çek- kızgınlıktan iç çekmek, avını istemek (ejderha) 214a.11
dem ur- söz açmak, bahsetmek 193b.10
demet demet ėt- düşman askerlerini öldürüp üst üste bırakmak 223a.14, 236b.12-13
derde giriftār ol- hastalık ya da bir musibete uğramak 301b.9
dereçe-i kemāl bul- olgunlaşmak 24b.11
dest-i tevekkül ḳıl- tevekkül etmek, Allah'a güvenmek 225a.11
devlet-i beḳāya intiḳāl eyle- ölmek 91a.11
devlet ü ‘izzet bul- Müslüman olup şereflenmek, iki dünyada saadet bulmak 279b.3-4
dırdır ėt- söylenmek 15b.4
dili aġzına sıġmaz ol- susuzluktan harareti şiddetlenmek 311b.12-13
dili bir ḳarış çıḳ- susuzluktan harareti şiddetlenmek 325b.10
dili aġzına sıgma- susuzluktan harareti şiddetlenmek 302a.9
diline gel- ağzına her geleni söylemek 295b.8, 295b.14
diline gelen herzeyi söyle- ağzına her geleni söylemek 231a.7
dilin tut- ağlamamak için kendini tutmak 33b.14
dili olma- şaşkınlıktan sus pus olmak 13a.1
dil ver- Allah'ın bir hayvanı konuşturması 15a.5
dimāġı tutul- aklı tutulmak, aklı bulanmak 304a.15
dīnini yıḳ- dinin gereklerini terkedip unutmak 295b.12
dipdiri ye- kolayca hakkından gelmek, diri diri yemek 114b.12
dir dir ditre- çok korkmak 124b.8, 200a.5, 233b.15, 275b.9
donanma ėt- şehri süslemek 274b.11
donanma eyle- şehri süslemek 285a.7
dostuŋa dost düşmeniŋe düşmen bil- birisini çok sevip onun dostuna dost düşmanına da düşman olmak 131b.10-11
döşegi yeŋilen- yeniden evlenmek 240a.3
döşegin bıraḳ- yere döşek sermek 52a.9, 54b.12
du‘āsına eriş- hakkında edilen dua kabul olmak 13a.10

durama- kendini tutamamak 128a.7, 174b.1, 198a.5, 267b.6
dünyādan ḳaldır- öldürmek 83a.15
dünyāya gel- doğmak 38a.6, 56a.10, 56a.12, 56b.11, 100b.13
ebkem lāl ol- sus pus olmak 44b.4-5
edeb erkan ėt- edep kurallarına göre davranmamak 185b.1
egri baḳ- hürmet etmemek, saygı göstermemek 119b.12, 120a.8, 178b.9
egri tut- dosdoğru hareket etmemek 137a.10
el altından gizliden, kimseye fark ettirmeden 317b.12
ele gir- eline fırsat geçmek, zamanı gelmek 61b.14, 210b.2
eli altında ol- himayesinde, gözetiminde olmak 14a.11, 117a.13
eli ayaġı tutmaz ol- hareket edemez duruma gelmek 332a.9
eli boş gönder- bir kimsenin herhangi bir isteğini geri çevirmek 61a.7
elden git- elden çıkmak (mülk) 140b.9, 146a.2-3
elden ne gelir 'elimden bir şey gelmez' anlamında kullanılan söz 15b.3, 67a.2
elini mülevves eyle- dinen yasak olan işleri yapmak 107b.12
elinden geleni ardıŋa ḳoma- birisinin aleyhinde yapabileceği şeylerden geri durmamak (meydan okuma) 158a.3
elinden ḳan yaġ- ortalığı kana bulamak, çok adam öldürmek 145b.6-7
elinden ḳan yıġıl- ortalığı kana bulamak, çok adam öldürmek 110b.14
eline gir- sahip olmak 49a.1, 214b.9
eline yapış- elini tutmak 25b.10
eliŋe ḳuvvet hoşa giden bir işi desteklemek için söylenen "aferin, maşallah" anlamında söz 284b.14
eliŋ uzat- bir şey istemek 61a.6
el ḳılıca ur- vuruşmak için hazır halde beklemek 187b.2
el ḳılıça ur- vuruşmak için hazır halde beklemek 274b.3-4
el tīġ ur- vuruşmak için hazır halde beklemek 124b.11
el uzat- namusuna göz dikmek 249b.11, 249b.7, 251b.7
el yu- vazgeçmek 152a.9
elem ėriş- zarar gelmek 215b.15, 239a.8
endīşe çek- üzülmek, sıkıntı çekmek 230a.9
epsem ol- sakin, sessiz olmak 49b.5, 147a.7
ere vėr- evlendirmek 44b.13
eṣer ḳalma- izi kalmamak, silinip gitmek 48a.7-8
eşkāreye çıḳ- açığa çıkmak, aşikar olmak
etegine yapış- 1. gitmesini engellemeye çalışmak 244b.5 **2.** yardım istemek 155a.15 **3.** sıkıca tutmak, saklamaya çalışmak 272b.9-10
etrāfını al- çevirmek, kuşatmak 46b.5
evli evine gir- bir olay için toplandıktan sonra herkes evlere dağılmak 320b.15
evli evine git- bir olay için toplandıktan sonra herkes evlere dağılmak 142b.14
faḳır faḳır ḳayna- (zehirden dolayı) fokurdamak, köpürmek 90a.3
faḳra gel- tevazu göstermek 112b.7
fāl tut- Kabe'nin keramatine inanarak niyet tutmak (metinde "istihare" kelimesinin anlamı olarak) 58b.6
fenā ver- öldürmek 219b.14-15, 234b.4
feryāda gel- feryat etmek 51a.15
fesāda var- kargaşa çıkmak 142b.11-12

fırşant bul- fırsat oluşturmak, denk getirmek 17a.14, 18a.14, 40b.15, 72b.13, 88b.10
fırşant gir- eline fırsat geçmek 119b.4
fırşant gözėt- uygun zamanı kollamak 18a.7, 83b.10-11
fırşantı düş- eline fırsat geçmek 82a.15
fiġāna gel- ızdırapla haykırmak 55b.2
fikirler fikirlen- farklı düşüncelere sahip olmak 82a.7-8
fikre var- düşünceye dalmak 91a.15, 102a.1, 143a.3-4, 146a.3, 158a.7, 174b.5, 193b.3, 241a.8
filān bin filān filan oğlu filan 252b.6
fitne düş- bozgunculuk çıkmak 99b.5
fitne fesād ḳopar- fitne çıkarmak 297a.2
fitne ḳaldır- fitne çıkarmak 142a.10
ġażaba gel- öfkelenmek 50a.13, 111b.12, 129b.15-130a.1, 130a.11, 145a.2, 147b.15, 148a.3, 158a.7, 160b.1, 161a.12, 161b.3, 182b.3, 183a.5, 183b.10-11, 185b.14, 190b.2, 214b.10, 231a.6, 284a.1, 288b.8, 306a.2, 306b.5, 319a.6-7
gāibe gel- kaybetmek, elden çıkmak 184b.9
ġalebe göster- üstünlük taslamak 271a.4
ġālib gel- 1. yenmek, galip olmak 145b.8-9, 145b.14, 320b.14, 323a.7, 332b.3-4 **2.** baskın çıkmak, üstün gelmek 330b.7-8
ġama düşür- üzmek, kederlendirmek 100a.9
gėçe gündüz uyu- bir iş hallollana kadar aralıksız bir şekilde uğraşmak, çabalamak 307a.8-9
gezdirme- rahat içinde yaşamasına izin vermemek, rahat bırakmamak 125a.14
girdāba düş- bir çıkmazın içinde girmek 180b.15
girībānların çāk ėt- üzüntüden yakasını yırtmak, dövünmek 55b.5, 73a.8-9
girībānıŋ dög- üzüntüyle göğsünü dövmek, dövünmek 22b.15
giriş gir- hızlı bir şekilde düşman askerinin içine dalmak 114b.6, 150b.15, 201a.7, 222a.2, 223a.13, 226a.2, 238b.4, 308b.1, 319b.6
giryeye gel- ağlamak 55a.12
gögsin ger- asker düşmana karşı dikilmek, savaşa hazır durumda olmak 196b.7, 323a.4
gögsini dög- üzüntüden göğsünü dövmek, dövünmek 334a.7
gönŋli iste- gönüllü olmak 9b.4
gönŋli sın- gönlü kırılmak, üzülmek 64b.3
gönŋlü şāẕ ol- gönlü hoş olmak, sevinmek 269a.8
göz açmaga ṭaḳāti olma- içinde bulunduğu durumdan dolayı hareket edememek, baskı altında olmak 13a.3
göz açup yumunça göz açıp kapatıncaya kadar, bir anlık 204a.4
gözden ġāyib ol- belirsiz olmak 138a.10
gözüne kesdir- bir şeyi kendine göre uygun bulmak 201a.11-12, 223a.13, 235b.6
göz göre ayrıl- farkında olarak ayrılmaya izin vermek 212b.2
göz görmeden ḳal- ḳulaḳ işitmeden ḳal- kimsenin ulaşamadığı yerde çaresiz kalmak 215b.3
gözine nümāyān ol- görünmek 151b.10
gözleri batla- gözleri zarar görmek 163b.2
gözleri görmez ol- kör olmak 14a.9
gözü açıl- kör göz görmek 288a.6
gözü görme- bir şeye aşırı alakadan dolayı başka bir şeyle ilgilenmemek 171b.9
gözü tut- hoşa gitmek, beğenmek 276b.2

gözü yollarda sabırsızlıkla birinin gelmesini beklemek 127b.3-4
gözünden göŋlünden çıḳ- sevgisi, muhabbeti kalmamak 88b.4
gözüne uyḫu gel- uyku basmak, uykuya dalmak 126a.12
gözüni dik- hedefe kitlenmek 201a.8
gözüniŋ siyāḥı beyāż ol- ağlamaktan dolayı gözüne perde inmek 331b.2
gözüŋ ac- dikkatli olmak 120a.15
gözüŋ pek aç- çok dikkatli olmak 221b.4
güç gel- zoruna gitmek 67a.1, 67a.1-2
güçlük gör- sıkıntı çekmek 42a.1
güftāre gel- söze başlamak 282a.15
güler yüz göster- güler yüzle davranmak 92a.15
günaha koy- günaha sokmak, günaha girmesine sebep olmak 157a.7
günah arḳasına yüklen- bile bile günah işlemek 118b.12-13
günah defterini sil- Allah günahlarını bağışlamak 41b.13
günahı dökül- Allah günahlarını bağışlamak 28a.7-8
güreş tut- güreşmek 294a.6
ḫaber al- bilgi ulaşmak, haberi öğrenmek 113b.1
ḫāk-i pāyine yüz sür- ayağına yüz sürmek, hürmet etmek 41a.15-41b.1, 51a.7, 172a.7
ḫakīre tut- hakir görmek 290a.4
ḫaḳḳın gözėt- doğru olana uygun hareket etmek 118a.6, 118b.12
ḫaḳkından gel- mücadele ederek üstesinden gelmek 125a.14, 140b.5, 141a.13
ḫāl dili konuşmadan hali tavrı ile bir şey anlatma durumu 33a.7
ḫālin sorma- kimse ne durumda olduğunu sormamak, halini hatrını soran olmamak 61b.1
ḫālli ḫālinçe herkesin haline göre, herkesin hakettiği kadar 264b.13
ḫalel bul- zarar görmek 16b.8
ḫalel yetür- zarar vermek 22a.14
ḫalḳa taʿam yedür- hayır hasenat yapmak, insanları yedirip içirmek 307b.10
ḫamli yakīn gel- doğumu yaklaşmak 57a.14
ḫarcını gör- gereğini yapmak 63b.7
ḫāsbālar çıḳar- vücutta şişlikler, kabarcıklar oluşmak 312a.2
ḫasret çek- özlemek 228a.14
ḫāṭıra gel- hatırlamak 46a.14, 86b.14, 139b.3, 178b.13, 208a.1, 216b.12, 230a.2, 236b.6, 249a.11, 261a.6, 261a.13, 332b.2
ḫāṭırdan ferāmūş ol- unutmak 99a.14
ḫāṭıra yer ėt- aklını meşgul etmek 171b.10
ḫāṭırına getür- düşünmek 128a.9, 245a.5-6
ḫāṭırı ḫoş ol- gönlü hoş olmak, memnun etmek 15b.15-16a.1,16a.4, 16a.7, 44b.5, 133a.2, 179a.5
ḫāṭırına bir ġubār tutma- incinmemek, hatırı kırılmamak 230a.10
ḫāṭırını incit- gönlünü kırmak, üzmek 93b.13-14
ḫāṭırını münkesir eyle- gönlünü kırmak, üzmek 329b.7
ḫāṭırıŋ ḫoş tut- gönlünü hoş etmek, memnun etmek 15b.12
ḫāṭırıŋ suʿāl ėt- halini hatrını sormak 144a.9
ḫāṭırını al- gönlünü yapmak 23a.2
ḫāṭrı ḳal- gücenmek, kırılmak 290b.14
ḫavfe düş- korkmak 16b.4
ḫay dė- harekete geçmeye niyet etmek 86b.14-15
ḫayf çek- hayıflanmak 175b.8-9

ḫayır duʿāsın al- birini memnun etmek suretiyle onun hayır duasını almak 149b.15, 221a.6-7
ḫayrān ḳal- 1. çok beğenmek 42a.4-5, 42a.8, 228a.1, 278a.14 **2.** şaşırmak, hayret etmek 280a.6, 280b.7
ḫayrān u sergerdān kal- 1. çok beğenmek 267a.9-10 **2.** şaşırmak, hayret etmek 139a.14
ḫayret al- şaşırmak, hayret etmek 280b.7
ḫayrete sal- şaşkına çevirmek 271b.3
hesāba gelme- sayılamayacak kadar fazla olmak 215b.15-216a.1
hesāb kitāb olun- kulun dünyada işlediği amellerden ahirette sorguya çekilmek 65b.13-14
ḫicāba gir- utanmak, sıkılmak 181a.8, 185a.11
ḫicābıŋ ḳaldur- (Allah) gözdeki perdeyi kaldırmak, gayp alemini görmek 22a.1
hiç tınma- sessiz kalmak, hiçbir şey dememek 77a.15, 116a.11, 118b.7-8, 150b.1-2
hidāyet rūzgārı es- doğru yol nasip olmak 282a.4-5
ḫod cift ol- evlenmek, birken iki olmak 135a.4-5
ḫōş tut- iyi olmasını sağlamak 36b.15
ḫükmü geç- birisi üstünde tahakküm kurmak, istediğini yaptırmak 146b.15
ḫürmet dutma- gereken saygıyı göstermemek 13b.15
ʿibādet ü ṭāʿat bilme- Allah'a kulluğu unutup dünyanın zevklerine dalmak 135b.1
ʿibādet ü ṭāʿatde ol- dünya ile alakasını kesip Allah'a kullukta bulunmak, ibadet üzere olmak 108a.10
ʿibret nazarıyıla baḳ- olup bitenlere ders alacak şekilde bakmak 312a.15
(ʿāleme) ʿibret ol- başkalarına ders olacak nitelikte musibet yaşamak 191b.8
ifāḳāt bul- iyileşmek, sıhhat bulmak 115a.11, 166a.3-4
iḥtiyācını gör- yardıma muhtaç bir kimsenin ihtiyaçlarını karşılamak 76a.7-8
iḥtiyāc ḳalma- gerek olmamak, lüzumu kalmamak 237a.13
īmāna gel- İslam dinini kabul etmek 41a.5, 44b.8, 60a.8, 60a.13
īmān getür- İslam dinini kabul etmek 9b.14-15, 60b.1, 60a.13, 278a.11
imtiyāz bul- üstün gelmek 196b.5
ʿinād u muḫālefet ėt- ayak diremek, karşı koymak 125a.13
ʿinād u muḫālefet eyle- ayak diremek, karşı koymak 310b.8-9
inṣāf elden ḳoma- insaflı hareket etmek, merhametli davranmak 192b.13-14
intihā bul- son bulmak 24b.15
intiẓār çek- beklemek 19a.7, 195a.10, 200b.14
ipini uzat- birisini fazla baskı altına almadan gözetim altında tutmak 119b.6
ipini uzun tut- birisini fazla baskı altına almadan gözetim altında tutmak 119b.6-7
İslāma gel- Müslüman olmak 10a.3, 44b.3, 44b.6-7
İslāma getür- Müslüman olmasına vesile olmak 264a.1
istiġfāre gel- tövbe etmek 229b.8-9
istihzayā al- biriyle alay etmek 194a.11
iş gör- iş halletmek, bir işi sona erdirmek 113b.14
iş içinde bulun- olumsuz bir işe iştirak ettikten sonra yaşanılan pişmanlığı ifade eder 247a.1
iş işden geç- bir şeyin yapılmasının vakti geçmek, olan olmak 201a.13-14
iş işle- mesleğini icra etmek 285a.9
işāret eyle- yapılması istenen bir şeyi kaş gözle göstermek 314a.11-12
it leşi gibi ḳoḳ- bir şey çok kötü kokmak 312a.5
ʿizzet göster- kudretini, gücünü göstermek 214b.11
ḳabuḳlı ḳoz dānesine dön- vücudunda şişlikler olup yaralar çıkmak 312a.1-2

ḳaç aḳçalu ḳumaş olduġı belli ol- bir olay ya da durum karşısında kişinin ne derece kıymetli olduğu ortaya çıkmak 176b.1-2
ḳalbine ḳorku düş- bir şeyden dolayı korkmaya başlamak 294a.3
ḳalp gözleri kör ol- basireti bağlanmak, bir şeyin iç yüzünü anlayamamak 194b.4
ḳaleme getür- yazıya dökmek274a.1
ḳana ġarḳ ol- kanlar içinde kalmak, öldürülmek 95a.13, 180a.15, 180b.1, 331a.4-5
ḳan aġla- derin bir üzüntü içinde olmak 256a.13
ḳan dök- öldürmek 118b.15-16, 169a.10
ḳan dökül- savaşta öldürülmek 83a.3, 145b.6
ḳanı ḳayna- heyecandan yerinde duramamak 222b.11
ḳan içinde yüz- çok kan dökülmek 219b.4
ḳan iste- birisini öldürmek istemek 272b.12
ḳanın al- intikam almak, kanını yerde bırakmamak 222b.11-12, 316b.1, 316b.6
ḳanad bağla- kanatlanıp uçmak, ölmek k.-dılar 151b.7
ḳapu yoldaşı aynı evde çalışan hizmetkarların birbirine olan durumu 161b.6, 163a.5
kār ėtme- işe yaramamak 72b.5-6
kār eyle- 1. içine işlemek, tesir etmek 203a.14, 225b.11, 229b.3
kār ḳılma- işe yaramamak 84a.5
ḳarār bulama- kararsız kalmak 69a.4
ḳarşı çıḳ- gelen birisini karşılamaya çıkmak 275b.8
ḳarşu çıḳ- gelen birisini karşılamaya çıkmak 70b.10, 99a.1, 283b.9, 283b.11, 285a.11, 307b.8, 308b.10
ḳarşu dur- 1. direnmek, mukavemet etmek 213a.2, 215a.8, 224b.7, 248a.12-13, 249a.5-6, 250a.15, 305b.15, 306a.11, 317a.13, 330a.11
ḳarşu gel- 1. gelen birisini karşılamaya çıkmak 9b.8 **2.** savaşta mukabil olmak, karşı karşıya gelmek 73b.7, 197a.7, 188a.9 **3.** rast gelmek 73b.7
ḳaşın gözün çat- kaşlarını birbirine yaklaştırarak öfke, hiddet, memnniyetsizlik ifade etmek 153b.4-5
ḳaş ḳararıçaḳ maḥal gecenin koyu karanlığı çöktüğü vakit 187a.2
ḳaşların çat- kaşlarını birbirine yaklaştırarak öfke, hiddet, memnniyetsizlik ifade etmek 175b.3-4
iki ḳaşlarınıŋ arasından ḫaber vėr- bir durum başka birisine malum olmak 33a.8
ḳażāya oḳ atıl- kader mutlaka gerçekleşecek olmak 170a.8
ḳażā-yı ḥayātda ḳal- yaşamak 23a.12
kelle ġalṭān ėt- uğrunda ölmek, başının kesilip yuvarlanmasına razı olmak 129b.11
kemer ḳuşat- savaş kıyafetlerini giydirmek, silahlarını kuşatmak 240b.8
kemer dön- çalım ve heybet ile kendi etrafında dönmek 16b.2-3
kendi haline ḳo- birisine sürekli müdahale edip onu bir şeye yönlendirmek, kendi haline bırakmamak 108a.9-10, 119a.12, 178a.1, 190b.6, 196b.13, 259b.4
kendi ḳazduġı ḳuyuya kendi düş- başkası için kurduğu tuzağa kendi düşmek 88b.1
kendine gel- 1. ayılmak, baygınlıktan çıkmak 53a.6 **2.** aklı başına gelmek 220b.9
kendini bilmez hadsiz, münasebetsiz kimse 340a.10-11
kendini uruş ur- bir topluluğun içine hızlıca dalmak 232a.9
kendin ur- bir topluluğun içine hızlıca dalmak 21b.10, 225b.7
ḳıble-i ḥācet ėt- dileklerin kabulü için yönelmek, ziyarette bulunmak 76a.1-2
kılıç çek- birisine karşı düşmanlık yaparak kılıç kaldırmak 178a.3, 183b.1, 204b.15, 212b.15, 213b.14, 229a.10, 248b.15, 253a.11, 261a.5
ḳılıçdan geçir- herkesi öldürmek 223a.8

ḳılıç ḳorḳusı ölüm korkusu 103a.9, 108b.9, 289a.5, 295b.13
ḳılıç ḳuşan- savaşmak için silahlarını kuşanmak 321a.14
ḳılıç sal- kılıçla dövüşmek, kılıç sallamak 244b.4
ḳılıç üşür- üstüne doğru hızlıca kılıç savurmak 82b.3, 241b.11
kin baġla- kinlenmek 86b.15, 88b.5
ḳolu ḳurusun kolu ile yaptığı bir suçtan dolayı edilen beddua 178b.8
ḳolu ḳuruyaçaḳ kolu kuruyası 148a.10, 152a.13, 216a.2
ḳoluŋa ḳuvvet "eline sağlık, ne iyi yapmışsın" anlamında takdir sözü 66a.13-14
ḳoltuġına gir- yürüyemeyecek durumdaki kişinin yürümesine destek olmak 145a.5, 158b.10
ḳorḳu düş- endişeye kapılmak, korkmaya başlamak 204a.11, 223a.10
ḳorḥu düş- endişeye kapılmak, kokmaya başlamak 206b.8
ḳorḳu vėr- korkutmak, içine korku salmak 146a.3
ḳoyun ḳuzu gibi dur- melül mahzun durmak, boyun eğmek 220a.12
elin ḳoynuna ṣoḳ- heyecan, mutluluk anında ellerini göğsünün üstüne koymak 70b.15, 73a.13
ḳulaġına dey- bir söz ya da haberi işitmek, haberdar olmak 310b.10, 311b.5
ḳulaḳ ur- dinlemek 94a.3
ḳuvvet baġla- kuvvetlenmek, kuvvet gelmek 226a.6
ḳuvveti git- takati kesilmek 240a.6
kül ol- ateşte yanmak, eser kalmamak 281a.3
laʿb-ı hüner göster- savaş başlamadan önce teke tek vuruşmaların olduğu sırada bir savaşçı, karşı tarafa savaş maharetleri göstermek 209a.14, 241a.1
laʿnet siperi eyle- herkesin lanetini, bedduasını üzerine çekmek 298a.2
lāzım gel- gerekmek 23b.14, 111a.14, 235a.10
lerze bıraḳ- korku salmak, titretmek 203b.10
lerze düş- korkudan tir tir titremek 270b.5
lerzeye gel- titremek, sallanmak 102a.12
maḥallini gözėt- uygun zaman kollamak 323a.15
maḥrūm ḳal- istediğini elde edememek 199a.14, 333b.7
maʿḳūl gör- akla uygun bulmak 27b.10, 141a.7, 147b.2
mālı yaġma başı beglik siyasi otoritenin halka ilan ettiği şeyin aksi yapıldığında; yapan kişinin malının yağma edileceğini, başının ise kesileceğini bildiren caydırma sözü 149b.2-3
mātem tut- yas tutmak 21a.4, 71b.8
maẓhar düş- nail olmak, ulaşmak 176b.4, 220b.15, 264b.15
mecāli kalma- gücü tükenmek, takati kesilmek 104b.15-105a.1, 216a.2
mefhūmı maʿlum ol- kastedilen mana anlaşılmak, bilinmek 84a.13, 178a.12, 227b.2
meme vėr- emzirmek 19a.10, 58a.14, 102a.7
menfaʿat gör- bir kimseden kendi yararına bir şey elde etmek 199b.12
merḥamet gel- acımak 298a.4
mertebe bul- yüksek mertebeye nail olmak 214b.8
mest u hayrān ḳal- hayran olmak, mest olmak 296a.10
meydān tedāriki gör- savaş meydanına çıkmak için hazırlık yapmak 234b.3
miḳdārların bildür- haddini bildirmek, ne derece güçsüz olduğunu göstermek 248a.1
minneti geçme- yalvarması tesir etmemek, boşuna yalvarıp yakarmak 162a.12
mīzācı bozul- sağlığı bozulmak, hastalanmak 87a.15
muḥayyir ḳal- hayret etmek 287a.9
muḥterem tut- hürmet göstermek 53a.14

muḳārin ol- 1. yakınına gelmek, yaklaşmak 225a.9 **2.** cinsi münasebette bulunmak 28b.8
murāda ėr- isteğine, amacına ulaşmak 160b.11, 161a.2, 189a.10-11, 201b.15-202a.1, 331b.3
murādına ėrgür- isteğine ulaştırmak 149b.4, 159a.3
muṣāḥabete tut- lafa tutmak 204b.4
muvāfıḳ gel- münasip olmak, uygun düşmek 168b.15
müfāraḳāt vėrdir- eşinden ayrılmasını sağlamak, boşatmak 134b.2-3
müteḥayyir ḳal- hayret etmek 57a.5, 146a.10
nāmını dünyādan götür- öldürmek 150b.10
nān-pāre ol- ekmek parçasına muhtaç olmak 51b.11
naʿra çek- yükses sesle bağırmak 214a.4
naʿralar ur- yükses sesle bağırmak 17b.5-6, 199a.9, 199b.4, 201a.6, 201b.6, 202a.11, 209b.2, 235b.4
necāt bul- kurtuluşa ermek 12a.3, 73a.5
nedāmet taşıyıla dögün- pişman olmak 280b.6-7
nedāmet taşıyıla sinelerin dög- pişman olmak 257b.14
nevbet düş- sıra gelmek 237a.5
nīrāna vāṣıl eyle- cehenneme göndermek, öldürmek 17a.8
nutḳa gel- konuşmak 279a.10
nutḳa mecāli ḳalma- nutku tutulmak 189a.5
nüsḫa-i ḥayātına ḫaṭ çek- hayat kitabını bitirmek, şehit olmak, ölmek 219a.6
oçaklar sögündür- ölüm saçmak, öldürmek 230a.5-6, 234b.11
oḳa tut- birden fazla kişi bir kişiye ok atmak 151b.6, 217b.12, 230a.8, 236b.10, 247b.2, 251a.13, 297b.4
oh dė- yorgunluk belirtisi olarak oh demek 158b.14
olur olmaz herhangi (suç) 318b.3
oluḳ gibi aḳ- çok fazla ve aralıksız gelmek (kan) 252a.14
ortadan ḳaldır- öldürmek 12b.7, 16b.5,17a.11
ortaya al- savaş esnasında bir grup asker, karşı tarafın bir askerini ortalarına alıp hücum etmek 148a.5, 201b.1, 201b.5, 209b.14, 213a.3,215a.4, 215a.5, 219b.8-9, 224a.4, 227a.12, 250b.3, 253b.8
ortalıġı düzelt- halkın huzurunu sağlamak, karşıklığı gidermek 106b.13
ot bitme- ot bile yetişmemek 17b.3
ödi çatla- çok korkmak 153b.9
ʿ**ömr ṭomarını der-** kendine aşık etmek 69b.4
öŋün al- ön kesmek 98a.14, 143b.5, 232a.11, 235b.8
öŋünden ḳaç- savaş hilesi yaparak düşman askerini aldatmak 205b.2, 205b.6
öŋüne düş- önünden gidip yol göstermek 337a.11
öŋüne ḳat- önünden yürütmek 50a.4, 160a.7, 308b.4
parmaḳ ḳaldır- Allah'ı şahit tutmak için şehadet parmağıyla yukarı doğru işaret yapmak 16a.8, 279a.6
perde-i ḥicāb ḳaldır- utanma duygusu kalmamak, ar damarı çatlamak 190a.7
perde-i ġaflet refʿ ol- gafletten uyanmak, aklı başına gelmek 248b.10-11
pineke ėt- uyuklamak 72a.8
rāḥat uç- rahatı kalmamak 81b.9
rāḥat vėrme- sürekli huzursuz etmek 190b.6, 196b.12
raḥmet-i Ḥaḳḳa vāṣıl ol- Hakk'ın rahmetine kavuşmak, ölmek 145a.7
raḥmet saŋa 'Allah sana merhamet etsin' anlamında dua sözü 31a.7

raḫne bıraḳ- zarar vermek 74a.5
rāst gel- karşılaşmak, denk gelmek 50a.2, 64a.5, 82a.13, 88a.14, 129a.3, 133b.3, 134b.11, 134b.7, 143b.2, 148b.13, 148b.14, 185a.2, 223b.2, 229b.7, 230a.11, 239b.15, 242a.9, 284a.4, 318b.10, 319a.2
rıżā göster- razı olmak 134a.9
rıżāsın boynuna ṣal- rızasını almak 124a.3
ricā vü şefaʿat ḳapuları yapıl- istek ve af kapısı kapanmak, isteğin yerine gelmesi imkansız olmak 161b.11
saçların yol- ağlarken saçını başını yolmak, dağıtmak 15a.10
saçları tağıt- ağlarken saçını başını yolmak, dağıtmak 181b.1-2
ṣadade gel- konuya dönmek 194a.1, 214a.3
ṣaf bağla- asker sıra sıra dizilmek 64a.15-64b.1, 145b.4, 196a.3, 320b.10
ṣaflar sök- düşman safındaki askerleri öldürmek, askeri dağıtmak 232b.8, 234b.10-11, 249a.8
ṣanʿat göster- hüner göstermek 165a.6
ṣançaḳ ḳaldır- bir amaç uğruna savaşmak üzere harekete geçmek 127a.7
saz söz çal- eğlence yapmak 285b.11-12
secdeden baş ḳaldırma- devamlı ibadetle meşgul olmak 86b.4
selām al- verilen selama 'aleyküm selam' diyerek karşılık vermek 9b.9, 13b.13, 144a.12
selām vėr- 1. 'selamun aleyküm' demek 31a.12, 34b.6, 35a.2, 49b.9, 51a.7, 56b.8, 109b.9, 106b.7-8, 110a.14-15, 126a.10, 127b.5, 127a.14, 144a.11-12, 172a.6, 189a.14, 189b.2, 270b.12-13, 271a.3, 277b.10, 324b.7 **2.** namazda tahıyyattan sonra sağ ve sol omza selam vermek 180a.9
selām yetür- birinin selamını diğerine ulaştırmak 35b.14, 53b.10
selāmete çıḳar- tehlikeden kurtarmak, emniyetli hale getirmek 250a.1
semtli semtine 'evli evine' anlamında kullanılan söz öbeği 146a.6
sevāba gir- sevap kazanmak, Allah'ın mükafat vereceği bir iş yapmak 149b.12
sıḥḥat bul- iyileşmek 88a.11-12, 263a.6, 263b.1, 263b.2
ṣırāṭı geç- Sırat köprüsünü kolaylıkla geçip cennete girmek 284b.1
ṣıtma dut- ateşli hastalıktan dolayı titreme nöbetleri geçirmek 28a.1
silsile ṣal- nesil çoğalmak, kök salmak 93a.6
silsile vėr- nesli devam ettirmek 138b.1
siyāsete getür- idam etmek 281b.12-13
ṣoḳaḳ ṣoḳaḳ ėt- düşman safları arasında sokak gibi yol açmak, düşman saflarını tarumar etmek 151a.1
söylemege mecāl ḳalma- konuşacak yüzü olmamak 329a.15
söz açıl- bahsedilmek, konuşulmak 113b.10
söz geçme- söylenen söz tesir etmemek 160a.5, 160a.9
sözi kesil- konuşması engellenmek, konuşması yarım kalmak 297a.4
söz söyle- hakkında kötü konuşmak 249b.11
söz tut- söz dinlemek 40a.3-4, 111a.12-13, 108b.2, 160b.7, 160b.7, 198a.9-10
sözüni bilme- ağzına geleni konuşmak 105a.15
sözüŋe sebāt-ı ḳadem ol- sözüne sadık olmak, verdiği sözünü tutmak 190a.5
su vėr- (kılıcı zehirle) sulamak 71b.14
sürme çek- kirpiklerine sürme sürmek 336a.1-2
süvār otur- yalnız başına yaşamak, bekarlık 135a.4
şarṭ vėr- şart koymak 318a.8
şaşaa vėr- parlatmak, aydınlatmak 216a.10

şefāʿat vėr- şefaat etmek 28a.9-10
şehādet hilʿatin giy- şehit olmak 218a.14
şehādet rüzgārı es- şehit olmak 217a.6
şehādet getür- kelime-i şehadeti söyleyip Müslüman olmak 153b.11, 153b.15, 202a.1, 206a.9
şemʿ-i pālīnī ol- bal mumu gibi sararmak, üzüntüden sararıp solmak, rengi kaçmak 11a.10
şerbet-i mevt iç- şehit olmak 30b.11
şerbet-i şehādet iç- şehit olmak 220a.5-6, 222a.14
şerbet-i şehādet içir- şehit etmek 212a.1-2
şerbet-i şehādet(i) nūş eyle- şehit olmak 19b.14, 202a.3, 212a.12, 217b.6-7, 219b.5, 220a.1-2, 222a.7-8, 234b.5
şerbet-i şehādet nūş ėt- şehit olmak 18a.15, 209b.14-15
şerbet-i şehadet nūş ėtdür- şehit etmek 255b.1
şeref-i İslām bul- Müslüman olmak 35b.2
şifā bul- hastalıktan çıkmak, iyileşmek 70b.1, 82b.7, 87b.2, 262a.6, 288a.6
ṭabīʿatı ṣıḳıl- içi sıkılmak, daralmak 111a.3
ṭabl u naġāre çaldır- savaş davulu çaldırmak 268b.8
tāb u tevānı kesil- gücü kuvveti kalmamak 216a.1-2, 226a.8
taḥrīre gel- yazılmak 14b.7, 24a.14
taḥrīre getür- yazmak 4a.15
taḫta cülūs eyle- tahta geçmek, hükümdar olmak 121a.13-14
taḫta geç- tahta oturmak, hükümdar olmak 120b.15, 120b.8, 130a.4, 131b.1-2, 142b.15
taḫta geçir- bir kimseyi hükümdar yapmak 103b.5, 314a.4
ṭāḳat getür- güç yetirmek, zorluğa dayanmak 31b.4-5, 33a.10, 47b.8-9, 49b.14, 127a.11-12, 206b.14, 224b.3, 230a.5
ṭāḳat ḳalma- gücü kuvveti kesilmek, mecali kalmamak 53a.3, 58a.2, 212a.5
takati tāḳ ol- gücü kuvveti kesilmek, mecali kalmamak 302a.10
taḳrīre getür- anlatmak, ifade etmek 4a.11
ṭalaḳ vėr- boşamak 134b.2, 208a.4
ṭarīḳat-ı muʿāvenet dut- yardımlaşma yolunu tutmak, yardımlaşmak 16b.10
ṭarṭaġan ol- darmadağın olmak, dağılmak 146a.6, 330b.2
taṣḥīḥ-i mīzāc ėt- iyileşmek, sağlığına kavuşmak 87b.6
ṭaşa tut- birisini taşlamak 304b.14
ṭaşlarla dögün- çok pişman olmak 178b.12, 317a.6
tedārik gör- 1. tedbir almak 87a.1, 206b.7 **2.** temin etmek 50a.9 **3.** hazırlanmak 130a.13, 151b.11, 168a.14, 132a.12, 139b.12, 274b.14
tedārik-i darb-ı aḥvāl ėt- hacetini yapmaya hazırlanmak 194a.4
terk-i dīn eyle- dinin gerektirdiklerini yerine getirmeyip ahireti unutmak 336b.2-3
tesellī bul- avunmak 195b.10-11, 195b.11, 195b.13
tesellī-i ḫāṭır bul- avunmak 155b.4
teslīm getür- razı olmak, boyun eğmek 32b.8
tīġ çek- birine karşı kılıç çekmek 14a.2
tīġ-ı zebān çek- dil kılıcını çekmek, can acıtıcı sözler söylemek 14b.5
tīz tut- acele etmek 200b.15
ṭoġrı yola ḳulavuzla- doğru yolu göstermek 60a.11
ṭoġrı yolı göster- doğru yolu göstermek 185b.7-8
ṭoḳ boġazla- kuzu kesmek 136a.12
topraġa bıraḳ- öldürmek 211b.13-14, 219a.3

ṭuluma dön- çok fazla şişmek 312a.1
uruş ur- düşmanın içine hızlıca dalmak, atılmak 224a.15
uyḫuya var- uyumak 175b.11, 180a.10, 279b.13
uyḳu al- uyumak 66b.13
uyḳuya var- uyumak 330b.13
uyur-cām? ol- uyuklamak, pineklemek 72a.8
ümidiŋ kes- ümidini kesmek, artık gerçekleşmeyeceğini kabul etmek 303a.1-2
üzengi ḳaḳ- atı koşturmak için üzengiye ayakla vurmak, üzengilemek 221b.1
üzerinden gitme- üzerine yapışmak, ayrılmamak 269b.12
üzerine at ṣal- bir şeyin ya da bir kişinin üstüne doğru at koşturmak 15a.3
üzerine namāz ḳıl- birisinin cenaze namazını kılmak 20b.8, 75a.13
üzere gel- yanına gelmek 19b.15, 22a.12, 61a.10, 76a.7, 115a.4-5
üzerine var- 1. rahatsız etmek 120a.13 **2.** yanına gitmek 20a.10, 212a.6
vācib ol- yapılması şart olmak 257a.2, 257a.6
vaʿdesi ėriş- belirlenmiş olan zamanı gelmek 91a.3-4
vaʿdesi gel- eceli gelmek 283b.1
vaḳt gel- ecel gelmek 83b.13
vaḳt tamām ol- ecel gelmek 29a.12
vaṣfa gelme- vasıfları tarif edilememek 35a.12, 92a.2-3, 109a.8, 201a.8
vaṣfa ṣıġma- vasıfları tarif edilememek 148b.1
vuḳūf taḥsīl ėt- vakıf olmak, öğrenmek 83b.3
vücūda gel- yaratılmak, doğmak 78b.1
yabāna söyle- saçma sözler söylemek 192b.11, 200a.9
yaḳasını yırt- üzüntüden üstünü başını yırtmak 116a.13
yaḳın gel- mesafe bakımından yaklaşmak 141b.14-15, 285a.2
yalın ayaḳ başı ḳabaḳ yarı çıplak, perişan halde 115a.5
yanına ḳal- yaptığı iş yanına kar kalmak, yaptığının cezasını görmemek 189a.9, 271b.13-14, 316a.7-8
yanın al- yanında yer almak, yanında olmak 174b.6
yanına var- cinsi münasebette bulunmak 37b.7, 37b.9
yaramazlıḳ ėt- günaha girmek, kötülük yapmak 63a.15-63b.1, 337b.5
yaramaz yola gez- günaha dalmak, doğru yolda olmamak 309b.11
yaṭ- ḳalḳ- yaşamak, hayatını sürdürmek 263a.10
yemīn vėr- yemin etmek 155a.9, 318a.1
yeŋi ʿādet çıḳar- adet olmayan bir şeyi yapmak 153b.7
yėr götürmez pek çok145b.15
yėr tut- yer edinmek, yerleşmek 248b.9
yėrine gel- uygulamak, yerine getirmek 81b.2, 227b.4
yėrine getür- uygulamak, yerine getirmek 152b.8, 153a.1-2, 158a.10, 227b.4, 227b.12, 227b.9-10, 314a.15
yėrli yėrine kendine ait olan yere 280b.5
yola düş- yola koyulmak, yola çıkmak 171a.10
yolın(ı) tut- bir kimsenin yolundan gitmek, onun gibi yaşamak 320b.2, 320b.4
yolı uġra- yolu düşmek, giderken uğramak 83b.5
yollara baḳ- hasretlik çekmek, geleceği günü gözlemek 155a.14
yollı yolınça gerektiği gibi, düzenli bir şekilde 268b.7, 286b.1
yol tedārikini gör- yolculuk için hazırlık yapmak 127b.8-9, 273b.4, 299a.7
yol vėr- geçmesine izin vermek, önünden çekilmek 203a.1, 215a.8, 237b.15

yol yaŋıl- yolu şaşırmak, yolu kaybetmek 139a.10, 139a.13
yüregi pāre pāre ol- yüreği parçalanmak 277a.14
yürüyüş eyle- savaş esnasında hedefe doğru hamle yapmak 235b.6
yüz çevir- tavrını değiştirmek, sözünden dönmek 111a.9, 113a.5, 113a.6, 130a.8, 130b.13-14, 130b.15, 136a.1, 141a.10, 174b.13, 176a.7, 176b.7, 247a.5
yüz çevür- tavrını değiştirmek, sözünden dönmek 178a.3
yüz döndür- korkup çekilmek, geri adım atmak 111a.7
yüzi ardına dön- yüzü çok kötü bir hal almak 312b.15
yüzine gözine sür- bir şeyi hürmetten dolayı onu yüzüne sürmek 258b.4-5
yüzi şuyun şat- birinden bir şey istemek, minnet etmek 62a.14-15
yüzlerine gül- yüzüne gülüp arkasından iş çevirmek 306a.4
yüz sür- sevgi, saygı duyulan birinin ayağına doğru yüzünü sürer gibi eğilmek 19b.1, 32a.11, 32a.12, 41a.10, 73a.10, 97a.5, 129a.4, 129b.7, 143b.13, 167a.4, 199a.14, 290a.3
yüz tut- bir şeyi yapmaya niyet etmek 110b.15, 112b.11, 177b.10, 251b.15-252a.1
yüzüne gözüne sür- bir şeyi hürmetten dolayı onu yüzüne sürmek 258b.10
yüzüne ur- yaptığı yanlışı açık edip yüzüne karşı söylemek 83b.15
yüzün göge tut- başını yukarı kaldırmak 108b.14-15, 306a.8
yüzün gözün çat- yapılan işten hoşnut olmamak, kaşlarını çatmak 186a.3
yüzün gözün sür- sevgi, saygı duyulan birinin ayağına doğru yüzünü sürer gibi eğilmek 199a.13
yüzün(i) yerlere sür- Allah'a dua ya da şükür ederken tazimden dolayı yere kapanmak, yüzü yere koymak 10a.14, 57a.6, 323b.10-11
yüzüŋüz aġ olsun kendilerinden hoşnut olunduğunu bildiren dua 170a.6
yüzün yüzüne sür- sevgi, şefkatten dolayı birinin yüzünü kendi yüzüne sürmek 79a.7, 96b.15, 266a.14, 280a.2, 290a.6, 292b.14, 303b.2
yüzün yırt- üzüntüden tırnaklarıyla yüzünü çizmek, yaralamak 195b.9
ẓafer bul- birisine karşı zafer kazanmak, galip olmak 129a.12
zaḫm erişdür- yara açmak, yaralamak 14b.15, 310a.7
zaḫm-ı dil ur- gönül yarası açmak, gönlünü yaralamak 58b.15
zaḫm ur- yara açmak, yaralamak 201b.4
zaḫmet çek- sıkıntı çekmek 39a.15, 112b.13-14, 142a.12, 239a.4-5, 251a.2
zaḫmete ḳo- karşısındakini sıkıntıya sokmak 248a.7
zaḫmet vėr- karşısındakini sıkıntıya sokmak 119b.8
żaʿīf bul- zayıflamak, güçten düşmek 206a.3
żarār gel- bir şeyin zararı dokunmak 109a.12
żarār gör- bir şeyin zararı dokunmak 122b.1, 176b.13
zelzeleye gel- yer sallanmak 18b.10
zevāde gör- erzak almak 277a.10-11
zinçire taḳ- bir suçluyu zincirle bağlamak 284b.12
zinçirlere ḳo- aklını kaybetmiş birini zaptetmek için zincirle bağlamak 304b.1
zīnet vėr- süslemek 4a.5, 62b.9, 227b.7, 326b.14, 335a.5
ẓuhūra gel- doğmak, dünyaya gelmek 28b.9
ẓuhūra gel- ortaya çıkmak 53a.10-11, 126a.5
ẓuhūra getür- açık etmek, açıklamak 237b.8
ẓuhūra yėt- ortaya çıkmak 260a.7

2.4.4. Dualar

Eserde yer alan dua sözleri aşağıda verilmiştir:

Allāh rāżī olsun 112a.15, 337b.6
Allāh saḳlasın 99b.7
Allāh senden ḫoşnūd olsun 248a.3-4
Allāh senden rāżī olsun 129a.13-14, 200b.4-5, 299b.11
Allāh teʿālā senden hoşnud olsun 236a.4
Allāha ḥamd olsun 271a.12
āmīn 10b.13, 169b.10
ʿavretler şerrinden ve mekrinden ve ḥīlesinden Ḥaḳ Teʿālā ḥıfẓ eyleye 85a.5
başın saġ olsun 180b.5
bi'l-ḫayri'd-duʿā 133a.5
Cezākallāhi ḫayran keṯīran 66b.7
cānıma minnet 286a.12, 300a.6
el-ḥamdüli'llāh 109a.11, 111b.1, 240a.1, 240a.4
el-ḥamdüli'lāhi teʿālā 19b.11, 50a.8, 73b.3-4, 99b.11, 113a.9, 117b.8, 129b.8, 142b.2, 159b.5, 173a.5, 174a.6, 222a.14-15, 265a.15, 271b.10, 293a.8-9, 299b.1-2, 300a.7
el-iyāẕübi'llāhi teʿālā 85a.4, 304a.2-3
el-minnetü li'llāh 73a.13, 153b.14
el-minnetü li'llahi teʿālā 173a.7
Ḥaḳ teʿālā ḥażretleri senden ḫoşnūd olsun 324a.3-4
Ḥaḳ teʿālā sizden ḫoşnūd olsun 180a.5-6, 187a.1-2
Ḥaḳ teʿālā sizden rāżī olsun 199b.6
Ḥaḳ Teʿālā ʿāḳıbetiŋ ḫayr eylesin 277a.15
Ḥaḳ Teʿālā daḥı bize merḥamet eyleye 10b.13
Ḥaḳ Ṣubḥānehu ve Teʿālā ḥażretleri sizden ḫoşnud olsun 221a.5
ḫayr sizden zāyil olmasun 121a.4
Ḥż. Allah razı olsun 64a.8
Ḥż. Allāh ʿAẓīmü'ş̧ş̧ān ṣabr u taḥammül müyesser eyleye ve ḳuvvet vėre 154b.5
hilafetinizle boynun çıksun 121a.1-2
inşāallāh 98a.15, 166b.8, 185b.9, 188b.3, 189a.7, 198a.13
inşāallāhu teʿālā 161a.2, 19b.5, 178b.11, 197b.3, 197b.6, 266a.15, 320a.12, 320a.5, 321b.6
inşāallāhü'l-Mevlā 225b.13
maʿāẕallāhi teʿālā 74a.3-4
neuzübillah 99b.6-7
sizler sag oluŋ 155a.10
siz sag oluŋ 121a.1
şükür elhamdülillahi teala 117b.9-10, 201b.15, 227b.11
yüzüŋüz aġ olsun 170a.6

2.4.5. Beddualar

Eserde Ehl-i Beyt'e düşmanlık eden isimlerin hemen arkasından istisnasız bir şekilde "*la'netullahi 'aleyh, la'netullahı 'aleyhim ecma'īn, 'aleyhilla'ne*" gibi 'Allah lanet etsin'

anlamına gelecek ifadeler yer almaktadır. Bunların yanı sıra müelif, Ehl-i Beyt'e yapılan zulmün ziyadeleştiğini anlattığı kısımlarda bu zulmün failleri hakkında yukarıdaki Arapça ifadeleri kullandıktan sonra bu kişilere Türkçe beddualar ederek adeta okuyan ve dinleyenlerin içini soğutmaya çalışmaktadır. Aşağıda örnekleri verilecek olan bu Türkçe beddualar, ayrıca eserin sözlü dile ait ögeler barındırdığını da göstermektedir.

abā vü ecdādına, aʿvānına, enṣārına, etbāʿına, atına, itine ve küllihim ḥaraçe min baṭnı vāhidin laʿnet 103b.13-14
abā vü ecdādına, atına, itine, tābiʿ olanlara laʿnet, etmeyene ve sükūt ėden aḥbāba laʿnetullahi ʿaleyhim ecmaʿīn 313a.12-14
Allāh belā[...] versin 294b.14, 297b.14
Allāh Teʿālānıŋ raḥmetinden uzaḳ olsun seni ḳatl eylemege iẕin vėren 290a.7
Allāhıŋ biŋ dürlü belāsına ve gaḍabına uġrayasın 160a.14-15
Allāhıŋ laʿneti üzerine olsun 267b.5
atına ve itine ve tabi olanlarıŋ fi'l-cümlesine ve laʿnetde tevaḳḳuf ėdenleriŋ cümlesine laʿnet 264b.7-8
atına, itine, tābiʿ olanlara laʿnet, sukūt daḥı ėdene (la.) 178a.15-178b.1
aʿvān enṣārına, ceddine laʿnet, tābī olana laʿnet 105b.3
bir ḳıyye ibrişim boyu yere geçesin 130a.11-12
cānı cehenneme 231a.1, 242a.10
çānına ḥınzīrlar ve köpekler yestehlesin 305a.9
fi'n-nār-ı cehennem 225b.8
Ḥaḳḳıŋ biŋ dürlü belāsına uġrıyaçaḳ melʿūn-ı ebedī, menḥūs-ı sermedī ẓālim!" 158a.5-6
Ḥaḳ Teʿālā bu ḳavm**[i]**, yere Kārūn gibi yuddursun 208b.1-2
İnşāallāhu teʿālā murādına ėrmezsin 161a.2
İnşāallāh Ḥaḳ Ṣubḥānehu ve Teʿālā ḥażretleri saŋa murādıŋı vėrmez 189a.8
ḳolu ḳurusun 178b.8
ḳolu ḳuruyaçaḳ melʿūn 148a.10, 152a.13, 216a.2
laʿnet cānına 118a.4
laʿnet […]e 108a.6, 108a.6, 312b.12, 334b.11, 335b.10laʿneten vāsiāten 313a.12
laʿnete dahı tevaḳḳuf ėdenleriŋ abā vü ecdādına aḳrāba-i taʿalluḳātına ceddine laʿnet 273b.8-9
laʿnet gelsin cümlesiziŋ başına 294b.13
laʿnet 118a.4, 108a.6, 108a.6, 259a.13, 274b.2, 273b.8, 288b.6, 294b.13, 312b.12, 334b.11, 335b.10
laʿnet olsun 259a.13, 274b.2
laʿnet olsun seyrde gitdigiŋiz yola 288b.6-7
sad hezar lanet atına ve itine ve tabi olanlara 273b.7-8
ṣad hezār laʿnet ebā vü ecdādına tābī olanlara laʿnet, laʿneti işidüp mākes ėdene laʿnet (la.) 107a.12-14
ṣad hezārāŋ laʿnet olsun 108a.6
sad hezar sad hezar lanet 264b.9
şehriŋiz ḥarāb olsun 297b.12
tabi olanlara dahı lanet 117b.13-14

2.4.6. Yemin Sözleri

Eserde yer alan yemin sözleri aşağıda verilmiştir:

ʿahd olsun 116b.13
billāhi 105a.5, 316a.1
billāhi'l-aẓīm 104a.15
vallāhi 123a.14, 159b.6, 163b.5, 197b.15, 256a.11, 310a.8, 316a.1
vallāhi ve billāhi 14a.1, 319a.12
vallāhi'l-azīm 104a.14-15
vallāhi'l-azīm ve billahi'l-kerīm 99b.14, 106a.13-14, 107b.9-10, 198a.7-8, 202b.10, 257a.11-12, 309b.9

2.4.7. Takdir Bildiren Sözler

Eserde yer alan takdir bildiren sözler aşağıda verilmiştir:

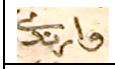
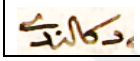
āferīm 317b.8
āferīn 178b.10, 230a.15
āferīnler olsun 117a.1-2, 154a.8-9
bārekallāh 324b.15
bārekallāhi teʿālā 151b.15-152a.1
eliŋe ḳuvvet 284b.14
hezār āferīn 20a.13, 117a.2
hezār āferīn olsun 116b.15-117a.1
hezār hezār āferīn olsun 29b.9-10
ḳoluŋa ḳuvvet 66a.13-14
rahmet saŋa 31a.7

2.5. Metinde Dikkat Çeken Birkaç Kelime Hakkında

Metinde dikkat çekici olduğunu düşündüğümüz birkaç kelime hakkında aşağıda alt başlıklar halinde bazı değerlendirmeler yer almaktadır.

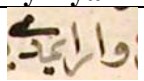
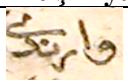
gelindi, varındı, diŋlendi

Metinde *şimdi* kelimesi farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır: *şimdi*, *imdi, şimden sonra, şimden gerü.* Ancak kelimenin ünlü ile başlayan formlarının kendinden önce gelen fiille birleşik yazılarak kullanıldığı görülmektedir:

varındı 	"*Varındı* git" dėdi 7a.10 *Varındı* git şimden gėrü İslāma geldiler. Var maḳāmına git" dėdi 10a.2
gelindi 	"Ġazāŋ mübārek olsun, *gelindi* al, ic bunu" dėdi 284b.9 *Gelindi* seniŋle bir baḫṣėdelim 209b.7 *Gelindi* bāri inṣāf eyleŋ 203a.15 Ammā *gelindi* gör, gelenler aġzını burnını ṭıḳar, baġlardı tā ki ḳoḳusı burnuna geŋzine gitmesin 312a.9
diŋlendi 	"*diŋlendi* beni" dėyüp ġurfe üzerine çıḳdı, kendini gösterdi 69b.10

Mesud Remzi ve Abdullah Atıf (1912) tarafından yazılan *Mükemmel Kavāid-i Osmāniye* adlı gramer kitabında satır aralarında ve dipnotlarda yer yer bazı ağız özelliklerine değinildiği görülmüştür. Kitapta *imdi edatı* ile yapılan açıklamaya verilen bir dipnotta şu detay dikkati çeker: *"Anadolu'nun bazı taraflarında 'imdi' edatının mim'i de nun'a tebdil edilerek 'gelindi, bakındı, deyindi' tarzında kullanılır"* (s. 194). *Mükemmel Kavāid-i Osmāniye'*de verilen bu ağız özelliği, metnimizde *gelindi* kelimesiyle (4 kez), *varındı* kelimesiyle (2 kez), *diŋlendi* kelimesi ile (1 kez) tanıklanmış olmaktadır.

*Mükemmel Kavāid-i Osmāniye'*de yukarıda verilen bilgi doğrultusunda metnimize baktığımızda metinde aşağıdaki örnekte ayrı yazımında *'imdi'* biçiminde mim ile yazılan kelimenin, birleşik yazımında mim harfinin nun harfine değiştiği açıkça görülmektedir:

Ayrı yazım (mim ile)	**Bitişik yazım (nun ile)**
 var imdi 10b.2, 24a.10	 varındı 7a.10, 10a.2

*Mükemmel Kavāid-i Osmāniye'*de verilen ağız özelliği 1696'da yazılan Tuhfetü'ş-Şüheda adlı metnimizden başka metinlerde de tanıklanmıştır. Tarama Sözlüğü'nde *indi (ındı)* madde başında bu kullanımda örnekler yer almaktadır (1996: 2082)[29]:

[29] Tarama Sözlüğü'nde bu örnekler Arap harfleriyle birleşik yazıldığı halde Latin harfleriyle ayrı yazılmıştır: *yan ındı, kal ındı, tad ındı, al indi, gel indi, yan indi.* Biz bu yazımları yukarıda birleşik olarak yazdık. Aynı

Çün sen benim ol sözüme tābīʿ olmadın yanındı یانندی *, eşedd-i azāb içinde ebedī kalındı* قالندی. (Rahatü'l-Ervāh XVI. 490)

Tadındı طادندی *şol inkār eylediğin azābın lezzetini.* (Rahatü'l-Ervāh XVI. 498)

Keminin olur mu acep nüh kıbap / Aliŋdi الکدی *gör sana gürz-i Afrasiyap* (Mihnet. XIX. 69)

Gelindi کلندی *gör neler ettin ne çekti İzzet-i zār / Beni bu hāle koyan şāh-ı şehlevendim gel* (Molla. XIX. 315)

Yanındı یانندی *ateş-i aşka sen istedin buldun / Nasihat eyler idim sana her zaman a gönül* (Molla. XIX. 312)

Sonuç olarak, 1912'de yazılan *Mükemmel Kavāid-i Osmāniye* adlı kitapta "*Anadolu'nun bazı taraflarında imdi' edatının mim'i de nun'a tebdil edilerek 'gelindi, bakındı, deyindi' tarzında kullanılır"* biçiminde verilen ağız özelliği; 16, 17 ve 19. yüzyıla ait eserlerden tanıklanmış olmaktadır.

***alarġa* kelimesi**

Metinde *alarġa* kelimesi şu ekilde geçmektedir:

Kerem eyle şol başları bizden *alarġa* uzaḳ gitsin 286a.10

Burada *alarga* kelimesi, 'uzak' kelimesi ile eş anlamlıdır. Kelimenin metinde, *alarga uzak* biçiminde ikileme olarak kullanılmış olması ihtimal dahilindedir. Bununla birlikte müellif, *alarga* kelimesini yazdıktan sonra açıklayıcı olması için *uzak* kelimesini de eklemiş olabilir.

Alarga kelimesi, *Türkçe'de Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü*'nde şu şekilde geçmektedir:

İtalyanca allarga

1. Denizcilikte "Açıktan geç! Yaklaşma!" anlamında bir seslenme sözü: *"alarga: Açılma, denize, açığa açılma. Açık gel! Yaklaşma!"* -Ali Seydi, Lugāt-i Ecnebiye. 2. Açık deniz, engin: *"alarga: Açık, engin."* -Ahmet Vefik Paşa, Lehçe-i Osmani; ş *"Yüklerini çıkarır çıkarmaz alargaya açılmak mecburidir."* -Ahmet Midhat Efendi, Müşahedat, 64. 3. *argo* Uzaktan, açıktan: *"Onun için ağacın etrafından alarga geçilir."* -Ahmet Hamdi Tanpınar, Sahnenin Dışındakiler, 22; "□ *etrafındaki*

zamanda Tarama Sözlüğü'nde *yan indi* biçiminde okunan یانندی kelimesi yukarıda *yanındı* biçiminde uyuma dahil edilerek verilmiştir.

insanlarla kendisi arasında daima bir kraliçe tavrıyla, yine biraz alarga durmuş ve yalnız başına duvardaki resimleri seyre başlamıştı." -Reşat Nuri Güntekin, Eski Hastalık, 75; *"Ayetullah Bey de idrāklı bir adamdır, alargadan alır."* Refik Halit Karay, Kadınlar Tekkesi, 406. (https://sozluk.gov.tr/)

Burada asıl dikkat çekmek istediğimiz nokta *alarga* kelimesinin İtalyancadan alınma bir kelime olmasıdır. Batı dillerinden İtalyancadan alınma *alarga* kelimesi, böylelikle 1696 yılında yazılmış olan metnimizden tanıklanmıştır. Tarama Sözlüğü'nde bu kelimeye rastlanılmamaktadır. Derleme Sözlüğü'nde ise kelime şu şekilde geçmektedir:

alarga, alarğa: 1. Orman içindeki açıklık yerler. (Anbarcık *Gölhisar –Brd.; Çöğürler –Kü.) 2. Kenar, köşe: *Şöyle bir alargaya geçip oturdum*. (Aliköy * Çaycuma –Zn.) 3. Açıklık, düzlük, boşluk: *Öküzler boşanmış alargada geziyor*. (*Ardanuç köyleri –Ar.; Belekler *Ilgın –Kn.) 4. Açık, örtülmemiş (yapı): *Evi yaptım üstü alarğa kaldı*. (Zığlıspir, Ekinis *Yusufeli –Ar.) 5. Delikanlıların oyun oynamak veya eğlence yapmak için meydana getirdikleri halka, daire: *Atın şunu alargadan dışarı*. (Ortabereket *Ayaş –Ank.)

alarga etmek: Çekilmek, kenara durmak: *Alarga edin kamyon geliyor*. (Hopa *Ar.)

alarka: Odanın sobaya veya ocağa uzak olan yeri: *Alarkada oturma beri gel*. (İğneciler *Mudurnu –Bo.) (2009:197)

Yukarıda *alarga* kelimesinin Türkiye'nin farklı illerinden derlendiği fakat kelimenin çok da yaygın kullanılan bir kelime olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca *alarga* kelimesinin Artvin'de iki farklı anlamıyla birlikte *alarga etmek* biçiminde fiil olarak da kullanıldığı görülmektedir (Ardanuç köyleri; Zığlıspir, Ekinis *Yusufeli; Hopa). Bunu yanı sıra *alarga* kelimesi, Çanakkale'de 'uzaklık, açıklık' anlamlarında kullanılmaktadır.

alan talan etmek/ eylemek

Metinde *alan ṭalan et-/eyle-* 'tarumar etmek, bozmak, dağıtmak' anlamlarındadır:

Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl eline ol ʿacāyib mıżraġın aldı. Meydāna yürüdi. Yeẕīdleri *alan talān eyleyüp* bir mertebe ḳan döküldi 145b.5-6
Allāhuekber naʿrasıyla Yeẕīdlere bir giriş girdi ki *alan talan eyledi* 150b.15
Fe emmā seniŋle şimdi ceng eylemesem ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) Kûfe şehrinde olan evimi, mālımı, rızḳımı, ehl-i ʿıyāl-i evlādımı *alan talan ėder* 188b.10-11
Münāfıḳlarıŋ alayların *alan ve talān ėdüp* bir nāmerd aŋa daḥı şerbet-i şehādet içirdi 212a.1-2

Tarama Sözlüğü'nde 'alt üst etmek, karmakarışık hale sokmak' anlamlarında olan kelime, bir örnekle tanıklanmıştır (1995: 87):

Bir Moğolçin gözlü kafir gönlümün Bağdad'ını / Yıktı yaktı cevr ilen alan ü talan eyledi آلان و تالالن (Hayali. XVI. 19)

Derleme Sözlüğü'nden birçok yerden derlenen kelime Türkçe Verintiler Sözlüğü'nde de Romanya'dan tespit edilmiştir:

alan taran: Karmakarışık, allak bullak, darmadağınık

Rom. *arán-tarán* "kargaşa, dağınıklık, karışıklık, düzensizlik" (2008: 22)

Tarama sözlüğü'nde kelimenin bir örnekle tanıklandığı metin 16. yüzyıl şairlerinden Hayalî'nin Dîvân'ıdır. Hayalî, Vardar Yenicesi'nde doğmuştur (https://islamansiklopedisi.org.tr/hayali-bey) Vardar Yenicesi bugün Yunanistan'da bulunan tarihi bir kasabadır (https://islamansiklopedisi.org.tr/yenice-i-vardar). Rumeli'de yetişen şairin dağarcığında var olan ve Türkçe Verintiler Sözlüğü'nde Romanya'dan tespit edilen kelime, 17. yüzyılın son yıllarına ait olan metnimizden de tanıklanmaktadır.

göz göre

Metinde bu deyim, şu şekilde geçmektedir:

"Yā Hilāl seni meydāna göndermek, cān ṭatlıdır, ölürsin ve senden *göz göre* ayrılırız" dėdi 212b.2

Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü'nde *göz göre göre* biçiminde olan deyim '1. belli ve apaçık olarak, herkesin gözü önünde: *'Göz göre göre masumların kanına girmem için benden ferman almaya mı geldiniz.'* -N. F. Kısakürek. 2. olacağı bilindiği hâlde önlem alınmadan' anlamlarındadır (https://sozluk.gov.tr/).

Tarama ve Derleme Sözlüğü'nde bulunmayan *göz göre* deyimi, Türkçe Verintiler Sözlüğü'nde (2008) 'belli, besbelli; açıkça' anlamlarında Bulgaristan'da tespit edilmiştir (s.329).

-maġa iste- fiili

Metnimizde *iste*- fiili, kendinden önce gelen fiilimsinin *–A* yönelme eki ile çekimlenmesiyle birlikte kullanılmaktadır:

Ḳarındaş, bir yılan ki ʿaẕāb içün yaradıldı saŋa ʿaẕāb **ėtmege istemez** 10b.6
“Yā İmām-ı Ḥüseyin niçün **istemezsiŋ yazmaġa** 107b.15
“Yā Emīrü’l-mü’minīn, billāhi seni **isterem almaġa”** dėdi 105a.6

Mefküre Mollova (1978) ‘Balkanlarda Merkez Bölgede Gakçı Ağızlar’ adlı makalesinde *iste-* fiilinin mastarın datif halinde olmasını gerektiğini belirtir: *almā istedi* (s. 264. Bu çalışmada gakçı (gak “kak”-çı) terimiyle halkın bazı kelimelerde k yerine g kullanmasından dolayı seçilen toplumu adlandırmaktadır (mesela: gara goyun 'kara koyun') (s.239). Bu gakçı ağızlar Anadolu ağızlarının Balkanlarda bir kolunu teşkil etmektedirler (s.239).

Julian Rentzsch (2013) *‘Batı Rumeli Türkçesinde Yardımcı Yapılar’* adlı makalesinde Batı Rumeli yapılarında biri isim-fiil ile yönelme durumu, diğeri tasarlama kipleri olmak üzere iki tür birleştirici ögenin göze çarptığını söylemektedir (s. 329). Makaleye göre *iste-* yardımcı eylemini içeren yapılarda hem Adakale hem de Vidin ağzında her iki tür birleştirici öge sık sık ortaya çıkmaktadır. Yönelme durumuyla çekimlenen isim-fiili içeren yapı (*-mAgA iste-*) tam tamına ölçünlü Türkçe *–mak iste-* biçimine denk düşer. Rentzsch bu durumu Adakale ve Vidin ağzından verdiği aşağıdaki örneklerle göstermektedir:

> *-Çocuk kızı kesmege isterse de kıyamaz.*
> (Çocuk kızı kesmek istese de kıyamaz.) (Adakale)
> *-İkanmaga istemesse, ekmek yemege istemesse, bari bir kave içsin.*
> (Yıkanmak istemezse, ekmek yemek istemezse, bari bir kahve içsin.) (Vidin) (Rentzsch 2013: 329)

-maġa bil- fiili

Rentzsch'in yukarıda adı geçen makalesinde *iste-* fiilinden başka *bil-* fiilinin de Vidin ağzında bazen yönelme durumuyla çekimlenmiş isim-fiil ile kullanıldığı belirtilmiştir:

Okumaga biliyse, hatim başlar, okur.

(Okumayı biliyorsa, hatme başlar, okur.) (Vidin) (Rentzsch 2013: 330)

Metnimizde de *bil-* fiilinin yönelme durumu ile çekimlenmiş isim-fiil ile birlikte kullanıldığı bir örnek mevcuttur:

Ḳılıç **şalmaġa bilmezsin**, ḳuvvetiŋ yoḳdur” dėyüp etegine yapışdı 244b.4

Metinde *iste-* ve *bil-* fiillerinin yönelme durumu ile çekimlenmiş isim-fiil ile birlikte kullanılması, Batı Rumeli Türkçesi ağızlarında tespit edilmiştir.

3. METİN

[1b] (1) **Haẕā fihrist[30]-i Tuḥfetü'ş-Şühedā'**

Bābu'l-evvel: Ḥż. Nebiyy-i Ekrem (sav.) ḥaẕretleriniŋ dünyāya ḳadem başdıġı.

El-bābu'ş-şānī: Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem gülzār-ı beḳāya rıḥlet ėtdigi.

El-bābu'ş-şāliş: Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (ra.) ḥażretleriniŋ vefātını beyān ėder.

El-bābu'r-rābiʿ: Ḥż. Şāh-ı Velāyet ʿAliyyü'l-Murteżā (ra.) ve (kv.) vefātı.

El-bābu'l-ḫāmis beşinci bāb: Ḥż. İmām-ı Ḥasan ḥażretiŋ keyfiyet-i aḥvāl ve vefātın beyān.

El-bābu's-sādis altıncı bāb: Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā Ḥüseyin-i Maẕlūm Mekkede[31] ṭoġdıġı.

El-bābu's-sābiʿ yedinci bāb: Muʿāviyeniŋ ve Yeẕīd (al.)'niŋ aḥvāl-i ḥükūmeti ve melʿaneti bildirir.

El-bābu'ş-şāmin sekizinci bāb: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine Yeẕīd (al.)'niŋ gönderdigi mektūb.

El-bābu't-tāsiʿ ṭoḳuzıncı bāb: Ḥż. Kerbelā, Kaʿbe-i Şerīfe revān oldıġı beyān.

El-bābu'l-ʿaşer onuncı bāb: Ḥż. Müslim bin ʿAkīliŋ ne güne ḥīle ile Kūfede[32]şehīd **[**oldıġı**]**.

El-bābu eḥadi ʿaşer on birinci bāb: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ Kaʿbe-i Şerīfden ḳalḳup Kerbelāya geldigi.

El-bābu'ş-şānī ʿaşer on ikinci bāb: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ḥażretleri Kerbelāya ordu-yı Hümāyūnlarıdır.

[2a] El-bābu'ş-şāliş ʿaşer on üçinci bāb: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin leşker-i Yeẕīd (al.) **[**ile**]** ceng eyledigi.

---

[30] فـرست

[31] Bu kelime, *ṭoġdıġı* kelimesinden sonra yazılmıştır.

[32] Bu kelime, *gûne* kelimesinden sonra yazılmıştır.

El-bābu'r-rābiʿ ʿaşer on dördinci bāb: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmuŋ şehādetlerini ʿayān ve beyān.

El-bābu'l-ḫāmis ʿaşer on beşinci bāb: Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Maẓlūmuŋ şehādetinden ṣonra olan kerāmetler.[33]

El-bābu's-sādis ʿaşer on altıncı bāb: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin şehīd ėdenleriŋ helāki ne güne **[**ile oldıġı**]**.

El-bābu's-sābiʿ ʾaşer on yedinci bāb: Yez̲īd-i pelīd (al.) ne minvāl üzere helāk oldıġı.

El-bābu'ş-ş̲āmin ʿaşer on sekizinci bāb: Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ Yez̲īd (al.)'**[**den**]** rūz-ı maḥşerde cümle ümmetin żālimleri**[**ni**]** daʿvā ėdecegi.

El-bābu't-tāsiʿu ʿaşer on ṭoḳuzıncı bāb: Ḥż. Fużūlīniŋ ne şekil kitāblardan istiḫrāc eyledigin ʿayān ve beyān.[34]

[2b][35]

[3a][36]

[3b] (1) *Bismillāhirraḥmānirraḥīm.*[37] (2) *Elḥamdülillāhi rabbi'l-ʿālemīn.*[38] *Veṣṣalātü vesselāmü ʿalā* (3) *seyyidinā ve nebiyyinā Muḥammed ve āli ve ṣaḥbihi ecmaʿīn.*[39] Ammā (4) baʿd bu faḳīr bī-çāre, dürlü dürlü biri birine (5) beŋzemez günāhlar ḥadden bīrūn ve ḳıyāsdan efzūn[40] (6) olmaġıla gėçe gündüz āh ü enīn ile deryā-yı (7) günāha ġarḳ olup kenāre[41] olmuş mücrimim. Her bār, fikr-i (8) efkār-ı melālet-kemīn gemisin selāmetle ḥalāṣ olup (9) kenāra çıḳarsam ve her bār yine Cenāb-ı Bārīniŋ kelām-ı (10) şerīfinde "*lā taḳnaṭū min raḥmetillāh, innallāhe* (11) *yaġfiruz̲z̲unūbe cemīʿan, innehū hüve'l-*

---

[33] Fihristte on beşinci bap art arda tekrarlanmış fakat bu tekrar, on altıncı bab olarak kaydedilmiştir: *El bābu's-sādis ʿaşer onaltıncı bāb. Ḥż. Sulṭān-ı İmām-ı Ḥüseyin Ḥaẓretleriniŋ şehādetlerinden ṣonra bir yahûdī.* Burada yapılan yanlışlıktan dolayı sonra gelen bapların sayıları da bir fazla olarak gösterilmiş ve sonuçta yirmi baba ulaşılmıştır. Müellif, eserini on dokuz bap üzerine bina ettiğini söylediğinden dolayı tekrarlanan kısım buraya alınmayarak bap sayısı on dokuzda bırakıldı.
[34] Fihristten sonraki iki sayfa boştur.
[35] Sayfa boştur.
[36] Sayfa boştur.
[37] *Rahman ve Rahim olan Allahın adıyla.*
[38] *Hamd, alemlerin rabbi Allaha mahsustur. (Fatiha, 1/2)*
[39] *Efendimiz ve Peygamberimiz Muhammed'e, onun evladlarına ve ashabına salat u selam olsun.*
[40] افسون
[41] كنازه

ġafūrurraḥīm”[42] **[**ile**]**[43] (12) mesrūram. Ah ayā bir ḥidmet-i şerīf, ḥānedān-ı Resūle (13) bir ḥidmet-i laṭīf eylesem rūz-ı cezāda Ḥż. Ḥ̆āce-i (14) kāyināt Mefḫar-i mevcūdāt Şefīʿ-i rūz-ı ʿarasāt Muḥammed

[4a] (1) ül-Muṣṭafā (sav.) ḥażretleri şefāʿat (2) eyleye, dėrken ṭaraf-ı Ḥaḳdan bir gün Ḥadīḳatü’s-Süedā’-i (3) Fużūlīyi oḳudum. Ġayetile pesendīde-i memdūḥ (4) kitāb eylemiş. Velīkin ġayetile ışṭılaḥāt **[**u**]** ʿibārātla (5) nükte-i rumūzātile ebyātile eşʿār ile zīnet vėrmiş. (6) Ammā benden olan faḳīr bī-çāre kendi kendime eyitdim. (7) Nolaydı bu kitāb Türkī lisānıyıla olaydı ve her kim (8) oḳursa ve diŋlerse aŋlayaydı ve ḥaẕẕ-ı ẕevḳ[44] (9) eyleye tā kim oḳuyan ve diŋleyen men faḳīri ḥayr (10) duʿā ile yād eyleye. Ben dāḫı Türkīçe taḥrīre (11) ve taḳrīre getürdim. Ve niçe kitāblardan aḫẕ eyledim. (12) On ṭoḳuz bāb[45] üzerine binā eyledim ve Ḥż. (13) Fużūlī (rah.) ḥażretleriniŋ kitāb-ı lāṭīfini (14) tercüme eyledim ve ḳaç[46] pāre kitābdan istiḫrāc olunmuşdur (15) ve rāvīleri kimlerdir anları taḳrīre ve taḥrīre getürdim.

[4b] (1) Yeẕīd-i pelīd ne resme helāk olmuşdur ve Ḥż. (2) Ḥ̆āce-i kāyināt be ravża-i nūr-ı Muḥammed’ül-Muṣṭafā (3) (sav.) ḥażretleriniŋ silsile-i evlād-ı evlādı, (4) ḥānedān-ı nübüvvet Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā ḥażretleriniŋ (5) ve Ḥż. ʿAli el-Murteżā (ra.) ve (kv.) (6) ḥażretleriniŋ evlādları her ne mikdārdır taḥrīr u taḳrīr eyledim. (7) İbtidā bāblar budur beyān olunur. El-bābu'l-evvel: Ḥż. Resūl-i (8) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleriniŋ dünyāya ḳadem başdığı ve (9) aḥvāl-i muʿcīzesin beyān ėder. El-bābu’s̱-s̱ānī: Ḥż. Resūl-i (10) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleriniŋ vefātını ve ümmetiyile olan muḥabbeti**[**niŋ**]** (11) kemālini beyān ėder. El-bābu’s̱-s̱āliṣ: Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ ḳızı (12) Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā (ra.)’nıŋ vefātıŋ (13) beyān ėder. El-bābu'r-rābiʿ: Ḥż. Şāh-ı Merdān ʿAliyyü’l-Murteżā (14) ibn-i Ebī Ṭālib (ra.) ve (kv.) ḥażretleriniŋ (15) vefātını beyān ėder. El-bābu'l-ḫāmis: Ḥż. İmām-ı Ḥasan (ra.)

---

[42] *Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. (Zümer, 39/53)*

[43] Tamir, bağlama göre yapıldı.

[44] ذورق

[45] Burada on dokuz bap üzerine eserini bina eylediğini söyleyen müellif, aşağıda babların adlarını sayarken on yedi bapdan söz etmiştir.

[46] قاج

[5a] (1) ne resmile vefātıla zehrin beyān ėder. El-bābu's-sādis: Ḥż. (2) İmām-ı Ḥüseyin (ra.) ṭoġduġunı ve niçe kerāmetlerin (3) beyān ėder. El-bābu's-sābiʿ: Muʿāviyeniŋ L[47] Yeẕīd-i pelīdiŋ (4) (la.)[48] aḥvālin ve ḥükūmeti, efāl ve çeng eyledigin (5) beyān ėder. El-bābu's-sāmin: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** Yeẕīd (al.)'den (6) gelen mektūb-ı menḥūsını ve ġayrı aḥvāl-i efʿāl-i bed-fiʿālin (7) bildirir. El-bābu't-tāsiʿ: Müslim bin ʿAḳīliŋ Kūfeye varup (8) ne güne şehīd oldığını ve ġayrı aḥvālin beyān ėder. El-bāb (9) ul-ʿaşer: İmām-ı Ḥüseyin (ra.) ḥażretleriniŋ Kaʿbe-i mükerreme-i (10) şerefullāhi teʿālādan ḳalḳup Kerbelā ṣaḥrāsına geldigini ve niçe (11) aḥvālleri beyān ėder. El-bābu eḥadi ʿaşer: İmām-ı Ḥüseyin (ra.) (12) leşker-i Yeẕīd ile ceng ėdüp ve niçe aḥbāb u aṣdī- (13) -ḳāsınıŋ şehādetin bildirir. El-bābu'ṣ-ṣānī ʿaşer: İmām-ı Ḥüseyin (14) ḥażretleriniŋ aḥvāl-i şehādeti**[n]** bildirir. El-bābu'ṣ-ṣāliṣ ʿaşer: İmām-ı (15) Ḥüseyin ḥażretleriniŋ şehīd olduḳdan ṣoŋra olan kerāmetlerin

[5b] (1) bildirir. El-bābu'r-rābiʿu ʿaşer: İmām-ı Ḥüseyni şehīd ėdenleriŋ (2) helākini beyān ėder. El-bābu'l-ḥāmis ʿaşer: Yeẕīd-i pelīdiŋ (3) ne minvāl üzere helāk olduġunı beyān ėder. El-bāb (4) u's-sādis ʿaşer: Rūz-ı maḥşerde Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā, Yeẕīd (5) (al.)'den intiḳām aldığını beyān ėder. El-bābu's-sābiʿu ʿaşer: (6) Ḥż. Fużūlī (rah.) ḳaç pāre kitābdan istiḥrāc (7) ėtmişdir ve rāvīleri kimlerdir anı beyān buyurur. **El-bābu'l-** (8) **evvel:** Ḳāle'n-nebiyyi (sav.)[49]: (9) "*Min nūri vāḥidin ḳablen yaḥliḳullāhu teʿālā Ādem (as.)* (10) *erbeaʿti elfi ʿām felemmā ḥalaḳallāhi Ādeme* (11) *rükni ẕālikennūr fī ṣulbihi felem yezel fī şey'in vāḥidin* (12) *ḥattā fī ṣulb-i ʿAbdulmuṭṭalib fefi'n-nübüvveti ve fi'l ḥalaḳati.*" (13) Ṣadaḳa Resūlallāh ve ṣadaḳa Ḥabībullāh[50]. Ḥż. Ḫ̆āce-i (14) kāyināt Mefḫar-i mevcūdāt Şefīʿ-i rūz-ı ʿarasāt aʿnī (15) bihi Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.) buyurur ki:

[6a] (1) "Benimle ʿAli ikimiz bir nūrdan yaradıldıḳ. [Dört][51] biŋ yıl Ādem (2) (as.)'dan evvel yaratdı, Ādemiŋ ṣulbüne bıraḳdı tā ʿAbd (3) u'l-muṭṭalib ṣulbüne gelinçe. Pes ʿAbdu'l-muṭṭalib ṣulbünden ayrıldı, (4) Resūl-i Ekremde nübüvvet oldı, Ḥż. Şāh-ı ʿAliyyü'l-Murteżāda (5) ḫilāfet-i velāyet oldı." Resūl-i Ekrem (sav.) (6) buyurur kim: "Ben miʿrāc gėçe(-)si evvelki gökden tā (7) yedinci gökdek vardım, eyitdim: "Ey benim maʿbūdum ve maḳṣūdum (8) olan Ḥż. Allāh! Senden dilerem**[-]**ki benden soŋra ḫalīfe (9)

[47] *Muʿāviye* sözcüğünden sonra ل harfi konmuştur.
[48] *Muʿāviyeniŋ ve Yeẕīd -i pelīdiŋ laʿnetullāhi ʿaleyhim ecmaʾīn* cümlesinin üstü çizilmiş, sayfanın kenarına birkaç kelimelik açıklama yapılmış fakat daha sonra bu açıklamanın da üstü karalanmıştır.
[49] Buradan sonra satır sonuna kadar boşluk bulunmaktadır.
[50] *Allah'ın Resulü ve Habibi doğru söyledi*.
[51] Tamir, 5b.10'a göre yapıldı: *erbeaʿti elfi ʿām*

ʿAli ola” dėdim. Dört yanımdan melāyikeler çaġırdılar. Eyitdi: (10) “Yā Muḥammed, *iḳrā’*” yaʿnī "oḳu!". Ben eyitdim: “Ne oḳuyayım?” dėdim. (11) Cebrā’īl geldi, eyitdi: “Bunu oḳu” dėdi. “*Ve mā teşā’ūn illā* (12) *en yeşā’ullāhe rabbi’l-ʿālemīn.*”[52] Cebrā’īl eyitdi: “Yā Muḥammed, Ḥż. (13) Allāh ʿAẕīmü’ş-şān diler kim senden ṣoŋra ḫalīfe Ḥż. (14) Ebūbekr (ra.) ve daḥı andan ṣoŋra Ḥż. ʿÖmer (15) (ra.) ve daḥı andan ṣoŋra Ḥż. ʿOs̱mān (ra.)

[6b] (1) ve daḥı andan ṣoŋra Ḥż. Şāḥ-ı ʿAliyyü’l-Murteżā (ra.) (2) (kv.) (ra.) **[**ola**]**[53]. Enes bin (3) Mālik (ra.) buyurur kim: “Resūl-i Ekrem (4) (sav.) ḥażretleri buyurur kim Ḥż. ʿAliniŋ (5) yüzi nūrundan yetmiş bin ferişte yaratmışdır. Ḥż. ʿAliyi (6) ve Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin sevenler içün ḳıyāmetdek (7) tesbīḥ ve istiġfār ėderler ve daḥı ʿAliyi ve Ḥasan ve Ḥüseyin (8) sevmeyenler içün ḳıyāmetdek laʿnet ėderler. (9) (la.) ve daḥı Ḥż. ʿAliyi ve Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin (10) sevenleri ve sevenlere istiġfār u tesbīḥ u tehlīl **[**u**]** temcīd (11) ėderler.” Enes ḥażretlerinden rivāyet ėder. Resūl-i Ekrem eydür kim: (12) “Yā ʿAli, sen iḫlās-ı şerīfe beŋzersin, bir kişi bir iḫlās (13) oḳusa Ḳur’ān-ı ʿAẕīmü’ş-şān ḫatmėtmiş olur, iki kerre oḳusa (14) Kur’ān s̱āliş oḳumuş olur veyā üc kerre oḳusa tamām Ḳur’ān (15) ḫatmėtmiş olur. İmdi yā ʿAli, her kim seni diliyile sevse

[7a] (1) ümmetimüŋ s̱āliş s̱evābın bula, ve her kim seni diliyile ve ḳalbiyile (2) ve bāḳī aʿżāsıyıla severse yā ʿAli, cemīʿan ümmetimçe sevāb (3) bula.” ʿAmmār bin Yāsir rivāyet eyler kim, bir gün Resūl**[**e**]** bir kişi geldi. (4) Resūle eyitdi: “Yā Resūlallāh ben ʿAliyi sevmezem, luṭf eyle ḳalbimden (5) buġż çıḳsın muhabbet girsin. Zīrā ben senden işitdim, her (6) kim ʿAliyi sevse īmāndır ve her kim sevmez ise münāfıḳdır, (7) dėdiŋiz ve laʿnet ėtdiŋiz.” Ḥż. Peyġamber (sav.) (8) ḥażretleri eyitdi: “Ac aġzını.” Açdım, mübārek (9) parmaġıyla parmaġını aġzıma ḳodı ve mübārek dilini depretdi. (10) “Varındı git” dėdi. İki ḳadem yürüyünçe Ḥż. Resūl eyitdi: (11) “Şimdi kendiŋi niçe görürsün?” Ol kimesne eyitdi: “Cümle (12) ḫalḳdan z̲iyāde sevgili görürem” dėdi "kendimi". Resūl Ḥaẕret (13) eyitdi: “Göŋlündeki şeyṭān idi, çıḳdı gitdi” dėdi. “Sebeb (14) nedir Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāyı sevmediginden?” Ol kimesne eyitdi: “Ġazāda (15) ġanīmet malıyıla ve bir ġāyetile güzel çāriye vardı zevi'l-ḥişşe(-)sine[54]

[52] *Alemlerin rabbi olan Allah dilemeyince siz dileyemezsiniz. (Tekvir, 81/29)*
[53] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[54] زوی حصه سینه

[7b] (1) vėrdi ol. Benim göŋlüm ol çāriyede ḳaldı, sebeb budur" dėdi. İbn-i ʿAbbās (2) (ra.) rivāyet eyler kim: "Eger dünyā yüzinde cümle ḥalḳ (3) ittifāḳ eyleyüp Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı sevüp ve muḥabbet eyleseler, (4) Ḥaḳ Teʿālā hergiz cehennem ḥalḳ eylemeyeydi ve yaratmazdı." Muḥammed bin ʿAmmār bin (5) Ṣābit atasından rivāyet eyler kim: "Ḥż. ʿAliniŋ üzerine (6) müvekkel olan ferişteler sā'ir ḥalḳın üzerine mü'vekkel olan (7) ferişteylerden efḍaldir. Ḥż. Şāh-ı Velāyet ʿAliyyü'l- Murteżā ile (8) olduḳlarından aslā anlar Ḥaḳ ḥużūrına günāhla varmazlar." İbn-i (9) ʿAbbās (ra.) rivāyet eyler kim Ḥż. Cebrāʿīl bir (10) gün Resūl (as.) ḥażretlerinüŋ ḥużūrlarına eyitdi: "Yā Muḥammed (11) ḳaçan beni Ḥaḳ Teʿālā yaratdı, on sekiz biŋ yıl ʿarş altında ḳodı ve baŋa (12) eyitdi: "Yā Cebrā'īl ben kimem?" dėdi. Ben eyitdim: "Yā Rabbi, şol Ḫālıḳ u Rezzāk (13) Kerīm Raḥīm olan Allāhsın. Öldüren, dirgüren, rızḳ vėren (14) sensin" dėdim. Andan ṣoŋra yine ḳodı. On sekiz biŋ yıl daḥı (15) durdum. Hiç ḥiṭāb ėtmedi. Andan ṣoŋra eyitdi: "Yā Cebrā'īl, ben

[8a] (1) kimem?" dėdi. Ben eyitdim: "Yā Rabbi, Ḫālıḳımsın, Rezzāḳım(-)sın, Yaradan sensin, (2) öldüren sensin" dėdim. "Gerçek söylersin" dėdi. Ben eyitdim: (3) "Yā Rabbi, benden ṣoŋra bir kimesne yaratdıŋ**[-]**mı?" dėdim. "Öŋüŋe baḳ" (4) dėdi. Baḳdım, bir nūr gördüm, ṣolunda ve öŋünde nūr gördüm. (5) Ben eyitdim: "Ya Rabbi, bu ne nūrdur?" dėdim. Rabbim eyitdi: "Yā Cebrā'īl, (6) seni bunuŋ**[-]**içün yaratdım ve cemīʿan ʿālemi bunuŋ**[-]**içün yaratdım" (7) dėdi. "Cemīʿān ḥalḳdan efḍaldir, ism-i şerīfi Muḥammedü'l-Muṣṭafā (8) (sav.)'dir" dėdi. "Bu ḳalan nūrlar nedir?" dėdim. (9) Ol eyitdi: "Ṣaġında olan nūr Ḥż. Ebūbekr, ṣolunda olan (10) nūr Ḥż. ʿÖmerdir, öŋüŋde olan nūr ʿOs̱māndır, ve ardındaki (11) olan nūr Ḥż. Şāh-ı Velāyet ʿAlī ibn-i Ebū Ṭālibdir" dėdi. "Yā Cebrā- (12) -'īl cemīʿān maḥlūḳātdan bunlar mükerremdir" dėdi. "Yā Cebrā'īl ḳaçan (13) ḳıyāmet güni olsa benim kerāmetim, raḥmetim, iḥsānım bunlar içündür (14) ve bunları seven içündür" dėdi. İbn-i ʿAbbās rivayet eyler. Ḥż. (15) Resūl (as.): "Her kimüŋ ṣıdḳ u mürüvveti, ḥayāsı, seḥāsı

[8b] (1) olmaya, aŋa cennet ḥarāmdır" dėdi. "Ġayetile ben bu sözden (2) mużṭaribü'l-ḥāl oldum. Rabbim baŋa eyitdi: "Ey Ḥabībim, Ḥż. Ebūbekr (3) seven ṣādıḳ olur. ʿÖmeri seven mürüvvet ṣāḥibi olur. ʿOs̱mān (4) seven ḥayā ṣāḥibi olur ve Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı seven cömerd (5) olur bilā şekk velā şübhe." Ebū Ḥureyre rivāyet eyler kim: "Evvel gökde (6) seksān biŋ ferişteh eyle vardır. Melā'yike Ebūbekri ve ʿÖmer sevenlere (7) maġfiret ṭaleb

ėder. İkinci gökde seksān biŋ ferişteh (8) vardır. ʿOs̱mān ile Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı sevenlere maġfiret ṭaleb (9) ėderler. Üçinci gökde seksān bin ferişteh vardır. Ebūbekrle ʿÖmer (10) sevmeyenlere laʿnet ėderler. Dördinci gökde seksān bin (11) ferişteh vardır. ʿOs̱mān ile Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı sevmeyenlere (12) laʿnet ėderler. Beşinci gökde seksān biŋ ferişteh vardır. Ah (13) aṣḥābım sevenlere maġfiret ṭaleb ėderler. Altıncı gökde seksān biŋ (14) ferişteh vardır. Aṣḥābımı sevmeyenlere laʿnet ėderler. Yedinci (15) gökde seksān biŋ ferişteh vardır. Ehl-i beytimi sevenlere maġfiret

[9a] (1) ṭaleb ėderler, sevmeyenlere la'net oḳurlar." Faḳīh Ebū'l-Leys̱ (2) rivāyet ėder kim: "Ḥānedān-ı Resūle bir kimesne ṭaʿn eylese küfürden (3) ḳorḳu vardır. Zirā Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleri taʿẓīm (4) eyledigi şey'i taḥḳīr eyler, kāfir olur." ʿAbdullāh (ra.) (5) dėr: "Ḥż. Ḥüseyin (ra.) cennet ḳapularından (6) bir ḳapudur. Her kim Ḥż. Ḥüseyin-i deşt-i Kerbelāyı sevmez (7) cennet aŋa ḥarāmdır (la.)" ʿĀmir ibn-i ʿAbdullāh (8) (ra.) rivāyet eyler kim[55] Benī Ād ḳabīlesinde (9) bir ejderhā peydā oldı ammā ḥalḳı dāḥı müslimān olmamışdı. (10) Ol ḳabīlenüŋ otlaġını tutdı. Deve, ḳoyun, ḥayvānāt çıḳmaz (11) oldı. Çoḳ ḳoyun, deve, ḥayvān helāk oldı. Etrāf u eknāfdan (12) ḳabīle ṣāḥibleri cemʿ eylediler. Ol ejderhā ile çeng ėtdiler, (13) çāre olmadı. Oḳ batmazdı, çoḳ bahādırlar vardı nīze ile (14) urdı. Bir yere geldiler. "Buna çāre gerekdir" dėdiler. İçlerinden biri- (15) -si eyitdi: "Ḥż. Muḥammed (as.)'a varıŋ. Dermān andan

[9b] (1) olur" dėdi. Bir muḥabbetnāme yazdılar, eyitdiler: "Yā Resūlallāh, (2) vilāyetimizde aḥvāl şöyledir. Eger defʿ ėderseŋ biz daḥı müslimān (3) olurız" dėdiler. Ḥż. Peyġamber (sav.) (4) ḥażretleri emr ėtdi, göŋli isteyen aṣḥābla vardılar. (5) Ḥż. Resūl su'āl eyledi: "Ol ḥayvān nerededir?" Eyitdiler: (6) "Şol deredėdir." Ol Faḥr-i kāyināt Mefḥar-i mevcūdāt Şefīʿ-i (7) rūz-ı ʿaraṣāt Muḥammed el-Muṣṭafā (sav.) (8) ol dereye vardı. Ol ejderhā ḳarşu geldi. "Esselāmu ʿaleyküm (9) yā Resūlallāh" dėdi. Ḥż. Resūlallāh selāmıŋ aldı, eyitdi: (10) "Ey yılan, nereden gelirsin?" dėdi. Yılan eyitdi: "Cehennemden gelirem" (11) dėdi. Resūl eyitdi: "Senden büyük yılan var mıdır?" dėdi. Yılan (12) eyitdi: "Yā Resūlallāh, cehennemde yılanlar vardır ki ben bir ḳulaġından (13) bir ḳulaġına girsem duymaz" dėdi. "Ya bunda gelmege sebeb nedir?" (14) dėdi. Yılan eyitdi: "Yā Resūlallāh, bu Ḥay ḳabīlesi saŋa imān getürmez- (15) -ler ise helāk eylemege geldim" dėdi. Bu Ḥay ḳavmi bunu gördiler.

[55] Burada bağlama uygun düşmeyen *ḥattā* kelimesi yazılmıştır.

[10a] (1) Yılanıla söyleşdigini görünçe cümlesi birden müslimān oldılar. (2) Ḫˇāce-i ʿālem Muḥammed Muṣṭafā (sav.) eyitdi: “Varındı (3) git şimden gėrü İslāma geldiler. Var maḳāmına git” dėdi. (4) Ol yılan eyitdi: “Sen ümmetiŋin şefīʿisin, şefāʿat ėdersin (5) rūz-ı maḥşerde sen bunlara. Ben bilürem oġluŋ Ḥż. Ḥüseyin-i deşt-i (6) Kerbelāyı şehīd eyleyenlere şefāʿat ėtmezsin. Andan ġayrı ne**[-]**ḳadar (7) ümmetiŋ günāhkārı vardır bil ki cehenneme gele, ben daḥı cehenneme (8) varduḳda anlara ʿaẕāb ėtmek görünür. Yā Resūlallāh, seniŋ (9) mübārek cemāliŋi gördüm, ḥicāb ėderem ʿaẕāb eylemege, baŋa duʿā eyle (10) yılan olup cehenneme gitmeyem” dėdi. Resūl Ḥaẕret eyitdi: “Sen ne (11) bilürsiŋ Ḥüseyin öldüreni?” dėdi. “Ya niçün bilmem, bu Benī Ḥay ḳabīle- (12) (-)sindendir, Şedāyid el-Ḥay dėrler anıŋ belinden geleçekdir” dėdi. “İmdi (13) yā Muḥammed, duʿāŋ müstecābdır. Allāh Teʿālā duʿā’ŋı ḳabūl ėder. Baŋa duʿā (14) eyle” dėyüp yüzün yėrlere sürdi. Resūl ḥażretleri duʿā eyledi, ol (15) sāʿat Ḥż. Cebrā’īl geldi, eyitdi: “Yā Muḥammed, Ḥaḳ teʿālā duʿāŋı ḳabūl eyledi.

[10b] (1) bu yılanı āḥir zamānda ʿaraṣāt[56] meydānında yılan hey’etinden çıḳarup (2) cennete ḳoysa gerekdir. Var imdi yā yılan, Ḳāf ṭaġınıŋ ardında (3) bir dere vardır, sen anda ḳıyāmetdek duraçaksın” dėdi. Ol (4) yılan tekrār Ḥż. Resūlün ayaġını pūs eyleyüp maḳāmına gitdi. (5) Ḳarındaş, bir yılan ki ʿaẕāb içün yaradıldı saŋa ʿaẕāb ėtmege (6) istemez[57]. Sen ise insān olasıŋ lāyıḳ**[-]**mıdır saŋa reg (7) ḳarındaşıŋ ümmet-i Muḥammede eẕiyyet cefā eylemek. El-ḳıṣṣa: İmdi bir yılan (8) ki ʿaẕāb içün yaradılmış ola, naẕar eyle, merhamet eyleyüp acıdığından (9) Ḥaḳ Teʿālā aŋa cennet naṣīb eyledi. Sen de ḳarındaşın ümmet-i Muḥammediŋ (10) bir ḥāceti ya bir işini görseŋ, saŋa Ḥaḳ Teʿālā neler naṣīb ėder. (11) Geliŋ kerem eyleŋ, luṭf eyleŋ biri birimize muḥabbet ėdelim. Birimizin (12) başına bir ḥāl geldigi zamān bile acıyalım, şefḳat merḥamet (13) eyleyelim tā kim Ḥaḳ Teʿālā daḥı bize merḥamet eyleye amīn yā rabbi’l-ʿālemīn. (14) Ben ḥaḳīr u faḳīr ġāyetle, Fużūlīniŋ te’līf eyledigi Ḥadīḳatü (15) s-Süʿedānıŋ ibtidā kitābınıŋ başına bu rubāʿī taḥrīr eylemiş,

[11a] (1) ben**[-]**daḥı ġāyetle begendim, teberrüken ol dört mıṣraʿ inşā eyledim (2) ammā mücmelen. Dīvān-ı ḳażādan ol Ḥż. Muḥammedü’l-Muṣṭafā (3) (sav.) nām-ı şerīfine merkūm olan belāların ibtidāsı budur ki (4) henüz vālide-i şerīfi baṭnında iken vālid[58]-i büzürgvārı vefāt (5) ėdüp ṭaraf-ı rūzgār ol gevher-i giran-māye-nüŋ laḳabın dürr-i yetīm (6)

[56] عرضات
[57] استمزسگ
[58] والده

ḳoyup ad ḳaldı. Niʿme'l-mevlā ve niʿme'l-vekīl.[59] Rivāyet ėderler kim iki (7) yaşına yetdikde vālide-i muḥteremleri ki Mekkeden Medīneye naḳl (8) ėdüp ol vālid[60]-i büzürgvārınıŋ ziyāretine müşerref ḳılup (9) mürācaʿat ėtdikde marīż oldı. Ol maḥalde Ḥż. Resūlallah, (10) ol maḥdūmunıŋ şemʿ-i pālīni olup dil-i sūzān ve dīde-i giryān (11) ile zār zār aġlayup, vālideleri işitdi. "Ah gözüm nūrı! Ben vāḳīʿamda (12) görmüşem ve hātifden avāz işitdim**[-]**ki peyġamber-i resūl(-)sin. Ben dünyādan (13) āḫirete gidersem ġam degildir ki sencileyin bir civān-ı ʿālīşān-peyġamber (14) ḥatemü'l-mürselīn vardır. Dünyāda ve āḫiretde küllī iʿtibārım vardır" dėdi (15) ve baʿżı yerde rivāyetdir ki sekiz yaşında iken vālideleri vefāt

[11b] (1) eyledi dėrler ve bir rivāyetde yedi yaşında idi, dėrler. Vaktā ki (2) sekiz yaşında vālideleri āḫirete gitdi, vaktā kim ʿAbdu'l-muṭṭalib (3) ki cedd-i büzürgvārlarıdır, Ebū Ṭālib ʿammisidir, sipāriş (4) eyledi. Terbiyyet eyleyüp yigirmi beş yaşına yetdikde Ḥż. (5) Ḥadīçetü'l-Kübrā (ra.) ile ittiṣāl eylediler (6) ve ḳırḳıncı yılda vaḥy-i şerīf ile müşerref oldı ve ḳırḳ üçinci (7) senede gitdikçe daʿvet eyleyüp ve daʿvete başladı. İbtida (8) daʿvetinde ol yıl Mekkede ehl-i küfürden çoḳ cefālar çekdi. (9) Nüsḫa-i Ẕelāzilü'r-Rıżāda mesṭūrdur. Evvel Ḥż. Resūlüŋ (10) saʿādet-ḫānesi böyle vāḳıʿ olmuşdı ki iki ṭaraf ḫāne-i (11) saʿādetin bir yanında Ebū Leheb-i melʿūn ve bir yanında ʿUtbe-i (12) Ebū Muʿayṭ[61]. Ve baʿżı tefāsīrde mesṭūrdur ki Ebū Lehebiŋ (13) menkūḥası Ümmü Cemīl ekṣer evḳātda yolları üstüne gėçe (14) ile çalılar dökerlerdi, keennehu Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ mübārek (15) ayaḳlarına doḳuna, ḫāṭır-ı şerīfleri melāmet ola. Ḥż. ʿAbdullāh

[12a] (1) (ra.)'**[**dan**]** naḳldir ki be-devr-i İslāmda bir gün pazār içinde (2) bir şaḫs-ı mübārek-ṣūret gördim**[-]**ki nidā ėderdi kim: "Yā ḳavm, siz (3) dėŋiz ki *lā ilāhe illallāh Muḥammeden Resūlallāh* [62] dėŋ, necāt buluŋ" (4) dėrdi. Bir ẓālim anı işidiŋçe ādemler: "İnanmaŋ, yalan söyler, (5) kiẕb ėder" dėrdi. Ben su'āl eyledim: "Bu surḥ cāme giyen (6) kimdir?" Dėdiler: "Ol Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (7) (sav.)'dir, ḫalḳı dīne daʿvet eyler. Ol mā'i giyėr (8) ʿammisi Ebū Lehepdir. Ekṣer ṣanādīd-i Ḳureyş, Ebū Lehebe tābiʿ (9) olup "bu şaḫṣ gāh sāḥir gāh kāẕibdir, mecnūndur" **[**dėyüp**]**[63] iftirā (10) ėderlerdi

[59] *Ne güzel Mevla ve ne güzel vekil.*
[60] والده
[61] حفظ
[62] *Allah'tan başka ilah yoktur, Muḥammed Allah'ın elçisidir.*
[63] Tamir, bağlama göre yapıldı.

Ḥż. Resūle. **[**Resūl**]**[64] bu cefālar görüp aṣlā daʿvetden (11) ḥālī olmazdı. Ḥż. Rabbü'l-ʿālemīn Resūline tesellī-i ḥāṭır (12) içün āyetler nāzil ėdüp dėrdi kim: "Ḥabībim, selefde geçen (13) peyġamberlere bir ḳavm yoḳdur ki delidir sāḥirdir demedik ḳalmadı, (14) hep dėdiler. Ammā peyġāmberler taḥammül ėdüp ṣabr eyleyüp baŋa (15) yaḳın olup murād-ı maḳṣūdına nā'yil oldular." Ravżatü'l

[12b] (1) -Aḥbābda mesṭūrdur ʿUrve bin ʿAbdullāh-ı Saʿd-ı Vaḳḳāṣdan (2) su'āl eyledi ki: "ʿAceb Ḫ̆āce-i ʿālem ve Nebiyy-i muḥterem (3) (sav.) bu ṣanādīd-i Ḳureyşden cefālar gördi, (4) ʿaceb ḳanġı cefā ẕiyāde elem geldi" dėdi. ʿUrve bin ʿAbdullāh (5) eyitdi: "Bir gün ekābir[65]-i Ḳureyş bir yere gelüp meşveret eylediler kim: (6) "Bir niçe biz bu yetīmiŋ ṭaʿn sözin işidiriz, geliŋ Muḥammedi (7) orṭadan ḳaldıralım, öldürelim" dėdiler. Bu sözi (8) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā işidüp aġlamaġa başladı. Ḥż. (9) Resūl ḳatına geldi ve eyitdi kim: "Ey baba, ben işitdim cenābıŋız (10) ḳavmiŋ öldürelim dėrlermiş" dėdi. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (11) aṣlā mużṭarib olmadı ve eyitdi: "Ey benim cānım pāresi ḳızım (12) Fāṭıma, baŋa ṣu getür abdest alayım, namāz ḳılayım, ol baŋa (13) cübbe çevşendir, mü'miniŋ ḳalʿa(-)sıdır" dėyüp abdest (14) aldı ve ṭaşra çıḳdı. Bir avuc ufacıḳ ṭaşlar aldı. Ol (15) müşrikleriŋ semtine ṭoġrı yürüdi ve üzerlerine ṣaçdı.

[13a] (1) Biʿavnihi Ḥaḳ teʿālā, ṣanādīd-i Ḳureyşiŋ aṣlā birisiniŋ dili (2) olmadı ki bir söz söylemege mecālleri olmadı ve biriniŋ (3) göz açmaġa ṭāḳat olmadı ve muʿcize bu oldı ki ol (4) ufacıḳ ṭaşlar mercimek ḳadar noḫud ḳadar ṭaşlar, birer (5) birer her bir kāfire ṭokundı ise Bedr ġazāsında ol çengde (6) cümlesi**[-]**de helāk oldular. Nitekim Ebū Cehl, ʿUtbe, Şeybe (7) ve Ümeyye ve ʿAmmāre, Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥteremiŋ duʿāsı (8) müstecāb olup hep helāk oldular. Nitekim vāḳıʿa-ı (9) Kerbelāda daḥı yigirmi biŋ nefer Şāmlıdan ve Kūfeliden (10) Ḥż. Ḥüseyiniŋ duʿāsına ėrişüp ol vaḳitde ol (11) senede her biri bir derdile helāk oldular. Kenzü'l-Ġurābda (12) mesṭūrdur kim Ebū Caʿfer (ra.) rivāyetiyile (13) rivāyet eyler kim: "Bir gün bir dostum vardı, rāst geldim. Aʿmā (14) olmuş. "Birāder ne ḥāldir ki saŋa ṭaraf-ı Ḥaḳdan bu muṣībet (15) gelmiş, gözleriŋ kör olmuş" dėdim. Baŋa eyitdi: "Ah birāder! Deşt-i

[13b] (1) Kerbelāda ḥāẕır idim. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād ṭarafında idim. Ol (2) vāḳıʿadan soŋra evime geldim. Bir gėçe vāḳıʿamda Resūl-i (3) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem mescid içinde

[64] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[65] اکا

miḥrābda oturur gördüm. (4) Aṣḥāb-ı güzīn eṭrāfın almışlar ve Ḥż. Deşt-i Kerbelā-yı (5) İmām-ı Ḥüseyin (ra.) ḳan ile ālūde, vücūd-ı (6) şerīfden ḳan aḳar. Dīvān ḳurulmuş, ʿarż-ı ḥāl ėderler. Birini (7) getürdiler ḳarşusına. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (8) buyurur kim: "Uruŋ boyunlarıŋ ve ateşe yaḳıŋ." Ẕebānīler (9) götürirler ateşe yaḳarlar, ölürler ve yine dirilirler. Böyle (10) böyle ḳıyāmetdek ʿaẕāb çekerler. Bunu gördüm ġāyetle ḳorḳdum. (11) Hemān şefāʿat ṭarīḳıyle keennehu Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (12) Muḥtereme şefāʿat eylesün dėyü vardım. "Esselāmu ʿaleyk (13) yā Resūlallāh"[66] dėdim. Ol ḥażret selāmım almadı, ġażab- (14) ālūde ile baŋa eyitdi: "Bir bī-vefā içün sen bu maẓlūma cefā- (15) -lar ḳıldıŋ ey Allāh düşmeni, benim ḥürmetim dutmadıŋ" dėdi. Ben eyitdim:

[14a] (1) "Yā Resūlallāh vallāhi ve billāhi ben Ḥż. Ḥüseyine ḳarşu (2) tīġ çekmedim ve ḳalbimde daḥı ḳaṣdım yoġdı, duʿā ėderdim ançaḳ (3) cān ḳorḳusıyıla ol ṭarafda bulundım" dėdim. Anı gördüm (4) öŋünde bir legen var, içi ṭoptolu ḳan, baŋa eyitdi: "Gerçek (5) söyledіŋ ammā benim ol bī-vefā ümmetlerim ṭarafında bulunmaŋ ne (6) lāzım idi, bir gel" dėdi. Vardım. Baŋa eyitdi: "Bu ḳan Ḥüseyin-i (7) Maẓlūmıŋ ḳanıdır." Bir mil ile ol ḳandan gözime çekdi- (8) -ler. "Gözüŋ kör olsun" dėdi. Ol heybetden uyandım, gördüm**[-]**ki (9) gözlerim görmez olmuş, ḥālim budur" dėdi. Muḥammed ibn-i İsḥāḳdan (10) rivāyet ve naḳldir kim Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem, Ebū (11) Tālibiŋ perverdesi olup anıŋ eli altında olup anıŋ (12) himāyesinde olduḳça bir kimse bir söz söylemezdi. Ammā baʿżı (13) faḳīrü'l-ḥāl olan ümmet-i żuʿafāya zaḫmetler vėrirlerdi. (14) Rivāyetdir ki evvelā Ümeyye ibn-i Ḫalef, Ḥż. Bilāl Ḥabeşī (15) (ra.)'**[ı]** her gün Baṭḥāya iletüp ʿüryān ėdüp tāẕiyāneyile

[14b] (1) ururdı. Dėrdi ki: "Gel Muḥammed dīninden çıḳ, Lāt Melāta ʿibādet (2) eyle" dėrdi. Bilāl-i Ḥabeşī daḥı "Ḫāşā s̱ümme ḥāşā her pāremi ḳulaġım (3) ḳadar eyleseŋ ṭogrı yoldan çıḳmam" dėrdi. Rivāyetdir ki bir gün (4) gezerek ṣanādīd-i Ḳureyş mecmaʿına düşüp Ebū Cehl-i bedbaḫt, (5) ʿAdiyy[67] cānibinden tīg-ı ẕebān çeküp ol Ḥażret-i āzürde-cerāḥat**[i]** (6) ṭaʿn ėdüp olmayaçaḳ sözler söylerlerdi. Bir gün yine ol mertebe (7) sözler söylediler ki ḳalem ile taḥrīr gelmez. Ḫ̆āce-i ʿālem Mefḫar-i (8) kāyināt Şefīʿ-i rūz-ı ʿaraṣāt Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (9) (sav.) ḥażretleri mübārek başın eyüp mezārlıḳ kenārına (10) geldi. Bir rivāyetde Kaʿbe-i şerīf-i ḥaremeyne geldi. Melūl (11) maḥẕūn oturdı, aṣlā ḳavmine beddu'ā eylemezdi. Ḫayr duʿā (12) eylerdi. Dėrdi kim: "Yā Rabbi, sen

[66] *Ey Allah'ın Resulü, selam sana.*
[67] عدوی

bunlara inṣāf vėr” (13) dėrdi. Ebū Cehl-i melʿūn, birḳaç[68] Ḳureyş sefīhler**[**iyi**]**le ittifāḳ-ı (14) melʿanet ėdüp mübārek veçh-i şerīfin tozla ġubār-ālūde (15) ėdüp başına zaḫm yetişdirdiler, ḳan aḳdı, ah dėmedi.

[15a] (1) Şehīd Ḫamza, ol gün Ḥż. Ḫamzā (ra.) ḥażretleri (2) ava çıḳmışdı. Aṣlā öŋüne bir ṣayd çıḳmadı. Cebel-i Ḳubeys vādīlerinde (3) gezerken bir ḥargūş çıḳdı, üzerine at ṣaldı. Yaʿnī bir ṭavşan (4) çıḳdı, at ile ḥayli ḳoġdı. Ḥż. Cenāb-ı Bārī Teʿālā lisān-ı (5) faṣīh ile dil vėrüp döndi Ḫamzaya eyitdi: “Ey bī-vefā Ḫamza, (6) ne ḥāṣıl olur saŋa benim etimden? Ḳarındaşıŋ oġlı Ḥż. Muḥammed**[**iŋ**]** (7) ṣanādīd-i Ḳureyş başın yardılar. Yüzi gözi al ḳan ṭopraḳ, Mekke (8) ḥareminde melūl maḥzūn oturır, sen ise ṣayda çıḳarsın” (9) dėdikde hemān ol sāʿat Ḥż. Ḫamza ġażab-nāk evine (10) geldi. Gördi**[-]**ki menkūḥası ṣaçların yolup vāveylā ėdüp (11) sīnesin döger, Ḫamza eyitdi: “Yā nigār, noldı saŋa böyle ah ėder- (12) -sin?” dėdi. ʿAvreti eyitdi: “Yā Ebā ʿAmmār, ne muṣībet bundan ziyāde (13) ola ki Eşref-i Benī Hāşime taḥammül olmayan cefālar ėderler. (14) Lāyıḳ sezā-var mıdır, ḳarındaşın oġlı Ḥż. Muḥammedü’l-Muṣṭafāyı (15) gör” dėdi. Ḫamza eyitdi: “Ya ḳanı[69] Ebū Ṭālib, meger Muḥammed unutdı

[15b] (1) ola?” dėdi. “Ebū Ṭālib, mezraʿına gitmiş.” “Ya Ebū Leheb nereye gitmiş (2) ola?” “Ebū Leheb anı sevmez, keẕẕāb sāḥir dėr.” “Ya ʿAbbās ḳandadır?” (3) dėdi. “Ḥż. ʿAbbās bervāne, nişlesin, elinden ne gelür. (4) Bir ʿAbbās neylesün, her bār dırdır ėtmek ile 'Bu Ḥż. Muḥammede (5) böyle niçün ėdersin, Ḫamzadan ḳorḳmaz mısın?' dėr (6) ammā diŋlemezler Ḥż. ʿAbbās**[ı]**. Ve Ḥż. Ḫamza ġāyetle müte’ellim (7) olup ġażab-ālūde, elinde kemān zār zār aġlayup ṭaʿām yėme- (8) -mişdi. Daḥı iltifāt ėtmeyüp hemān ṭaşra olup Mekke-i Mükerreme-i (9) ḥaremeyne ṭoġrı geldi. Gördi**[-]**kim Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (10) Muḥterem (sav.) ḥazīn ḥazīn aġlardı. Ḫamza (11) gördigi gibi: “Ah gözüm nūrı, çiger-gūşem pāresi Ḥż. Muḥammedü’l-Emīn! (12) Mübārek ḥāṭırıŋ ḫōş ṭut, saŋa böyle cefā ėdenleri gör (13) ben de neylerem. Ebū Cehl dėdikleri melʿūn vācibü’l-intiḳām- (14) -dır. Varayım yaḳasından tutup yüzi üzerine sürüyü sürüyü (15) ḥażretiŋe getüreyim. Ol melʿūnlardan intiḳām alayım, ḥāṭırıŋ ḫōş

[16a] (1) olur mı gözüm nūrı?” dėyinçe Ḥż. Ḫ̆āce-i kāyināt Muḥammedü’l-Muṣṭafā (2) (sav.) eyitdi: "ʿAceb muḥalif işdir bu ki işler- (3) -sin, cemīʿan aḳrabānıŋ baŋa iltifāt**[ı]**

[68] برقاج
[69] فتى

cefā, seniŋ anlara muḥalif olmaŋ[70] (4) ġarīb temāşādır. Yā Ḫamza benim anlarıŋ ḳatli ile ḥāṭırım ḫōş olmaz" (5) dėdi. Ḥż. Resūl (as.) eyitdi: "Yā Ḫamza, Ḥż. (6) Cenāb-ı Bārī Teʿālāyı bir bilüp aŋa iḳrār ėderseŋ ve beni ḥaḳ peyġamber (7) bilerek dėrseŋ ḥāṭırım ḫōş olur" dėdi. Ol dem hemān Ḥż. (8) Ḫamza parmak ḳaldırup "*Eşhedü en lā ilāhe illallāh ve eşhedü* (9) *enne Muḥammedü'r-Resūlallāh*"[71] dėdi. Cān ı göŋülden derūnī iḥlāṣla (10) müslimān oldı. Hemān ol sürūrla "ḳandasın dār'ün-Nedve[72]?" dėyüp (11) geldi gördi**[-]**ki Ebū Cehl-i aḥmaḳ ve süfehā-yı Ḳureyş oturmuşlar, (12) içeri girüp meḥābetle: "Kimdir benim ḳarındaşım oġlı Ḥż. Muḥammed (13) Emīn ol vücūd-ı şerīfi ol ḥāle ḳoyan? Bre melʿūn sen- (14) -siŋ!" dėyüp elindeki kemānla Ebū Cehliŋ başını yardı, eyitdi ki: (15) "Neyleyem Ḥż. Muḥammed Emīniŋ rıżāsı yoḳdur yoḫsa siz**[i]** şimdi

[16b] (1) hep ḳatl eylerdim. Evvelā Muḥammed ṣādıḳdır ve ḥaḳ peyġāmberdir. Allāh (2) birdir ben**[-]**daḥı şehādet ėderem" dėyü Ḳafġan Arslan gibi kemer (3) dönerek ṭaşra geldi. Eşrāf-ı Ḳureyş, Ḫamzadan ol kelīmāt (4) işidüp ḥavfe düşdiler. Artık meşveret bu araya getürdiler (5) kim "Muḥammedi ortadan ḳaldırmadıḳça bize ve bütlerimize rāḥat (6) yoḳdur" dėdiler. El-ḳıṣṣa: Üc yıl bu minvāl üzere gitdi. Ebū Ṭālib (7) vefāt eyledi. Üc ay geçdikde Ḥż. Ḥadīçetü'l-Kübrā vefāt (8) eyledi. Andan cemʿiyyet-i İslām bir miḳdār[73] ḥalel[74] bulmaġı**[n]**, aʿvān (9) ve enṣār müteferriḳa olmaġın, ṭuġyān ṭarīkı ile ol ḥażrete (10) iẕḥār-ı azar ėtdiler ve soŋra ṭarīḳāt-ı muʿāvenet dutdular. (11) On yıl miḳdārı bu cefāyı çekdikden ṣoŋra, hicret**[e]** fermān gelüp (12) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (13) Mekke-i Mükerremeden Medīne-i Münevvereye hicret eylediler. Bu maḥalde (14) Bedr ġazāsı ol maḥal oldı ki Bedr ġażasında ʿAbdullah bin Ḥāriṯ (15) bin ʿAbdulmuṭṭalib, ol zamān şehīd oldı. Ve Ḥż. Ḫamza ol

[17a] (1) şehīd oldı. Ve Şeybeyi Ḫamza ḳatl eyledi ve Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (2) (ra.) ve (kv.), Velīdi ḳatl eyledi. Cemāʿat-i (3) Ḳureyşden Ṭalḥa bin Ṭalha, Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā Şīr-i Ḫüdā elinde (4) ḳatl olundı. Bu ceng-i ʿaẕīmde ʿasker-i İslām bozulup. (5) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (6) ḳatında hemān ʿAliyyü'l-Murteżā Şīr-i Ḫüdā vardı. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (7) Şīr-i Ḫüdā eyitdi: "Elem çekme" dėyüp evvel Zülfiġārı eline (8) alup çoḳ müşriki nīrāna vāṣıl eyledi. Ol zamān hātifden (9) avāz geldi: "*Lā fetā*

---

[70] اولمق

[71] *Allah'tan başka ilah yokdur. Muhammed Allah'ın elçisidir.*

[72] دار الندروه

[73] *bir miḳdār* ibaresi cümle içinde iki kere yazılmıştır.

[74] ظلل

illā ʿAlī lā Seyfe illā Zülfiġār."[75] Ol gün (10) bir ceng-i ʿaẕīm oldı**[-]**ki müşrikīnler 'bre meded fırṣantdır' dėyüp (11) "İslām**[ı]** ortadan ḳaldıralım" dėyü küffārdan dört muʿānnid (12) eyitdiler kim ḥażret**[e]** bir ḍarb yetürdiler. Biri İbn-i Şihāb (13) biri İbn-i Ḳımme biri İbn-i Ḥumeyd ve biri İbn-i Ebī Vaḳḳāṣ idi. Rivāyetdir ki (14) eşrār ġalebe ėdüp ebrār maġlūb oldukda fırṣant bulup (15) İbn-i Ḳımme Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ elini yardı. Ol yaradan

[17b] (1) ḳan aḳdı. Ol ḳanı Ḥż. Resūl-i Ekrem kendi üzerine (2) sürerdi. "Lā-cerem bir damla yėre damlarsa ḳıyāmetdek (3) ot bitmez" dėrdi. Ve İbn-i Ḥumeyd-i ḥarām-ẕāde melʿūn, ol Resūlüŋ (4) yarasını görüp ḳan aḳdığını görünçe bir tīġ ki ḥavāl**[e]** (5) eyleye Ḥż. Resūle. Ol kör gözi görmedi. Hemān naʿra (6) urup eyitdi: "Risālet daʿvāsın ėden öldi" deyinçe (7) hemān İblīs-i melʿūn Medīne-i Münevvereye gelüp dört düşmen (8) arasında nidā eyledi ki 'Ḥż. Muḥammed el-Muṣṭafā şehīd oldılar' (9) dėyü ehl-i Medīne vāveylā eylemede. Şehādet-i Ḥż. Ḫamza (10) (ra.) böyle oldı**[-]**ki Cubeyr bin Muṭʿim, ekber-i (11) Mekke[76] idi. Vaḥşī-i melʿūn nām bir ḳulı vardı. Eyitdi: (12) "Yā ġulām, benim ʿammimi Muḥammed ḳatl eyledi, sen**[-]**daḥı Ḥż. Muḥammediŋ (13) ʿammilerini ki Ḥż. ʿAbbās veyā Ḥż. (14) Ḫamzayı[77] öldürürseŋ malımdan āzād ol" dėdi. Vaḥşī-i melʿūn (15) mübārīz idi. Vaḥşīniŋ dāḥı babasını Ḥż. Ḫamza ḳatl

[18a] (1) eylemişdi. Ol küdūret, derūn-ı Vaḥşī-yi melʿūnda mużmerdi (2) ve çoḳları mal ʿaṭā ėdeçek oldular, hemān "Ḥż. Muḥammed- (3) ü'l-Muṣṭafāyı gör" dėdi. Vaḥşī-i melʿūn eyitdi: "Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafāyı (4) ėdemem anı aṣḥāb-ı güzīn muḥāfaẓa ėderler yāḥūd Ḥż. (5) Ḫamzayı daḥı ėdemem, mübārīz erdir ammā Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (6) nev-reste civāndır anı öldürirem" dėdi ve Vaḥşī-i nā-bekār (7) melʿūn fırṣant gözedüp ġazā-i Uḥudda vāḳiʿ olup (8) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ol Şīr-i Ḫüdāya ḳaṣdıŋ ėdeyim dėrken (9) gördi kim gerçi Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā nev-restedir ammā kendi (10) bahādırdır, muḳābil olmadı ve Ḫamza ḳaṣdına şürūʿ eyledi. (11) Ol maḥal Ḥż. Ḫamza, eski ʿādeti iki eline ḳılıç alup (12) küffārı bölük bölük eylerdi. Nā-gāh atı sürcdi, kendi düşdi (13) piyāde ḳaldı ve egninde ol gün ẕırh cevşen yoġdı. Vaḥşī-i (14) ḥarāmẕāde melʿūŋ fırṣant bulup bir ḍarb ġāfilen yetişdirdi, (15) fī'l-ḥāl şerbet-i şehādet nūş ėdüp cān Ḥaḳḳa teslīm eyledi.

---

[75] *Ali gibi yiğit, Zülfikar gibi kılıç yoktur.*

[76] مککده

[77] Burada Hz. Peygamberin amcalarının adı zikredilirken *Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā* ismi de geçmektedir.

[18b] (1) (rah.) ve baʿżı sefīhler üşüp vücūd-ı (2) şerīfin pāre pāre eylediler ve çigerin Hind-i mekkāreye hediyye (3) gönderdiler idi. Vaḥşī-i melʿūna āferīnler oḳudılar. (4) Ama bu ṭarafda Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ yanında ehl-i (5) İslām ḥātūnları teselli vėrirlerdi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (6) ol ḥaberden bī-hūş olup Medīne diyārından çıḳup (7) Ḥż. ʿĀyişe ve Ṣafiyye ve Ḥafīẓe ve baʿżı ḥ̆ātūnlar, (8) ḥarem-serā-yı ʿişmetler Uḥud ṭaġına ittifāḳ ėdüp teveccüh (9) ėttiler, gideriz dėdiler. Feryād fiġāndan Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ (10) āh-ı firḳatinden Uḥud ṭaġı zelzeleye geldi. Ol ẕāt-ı şerīf (11) aġlamaḳdan bir eski dīvār altına gelüp ḳarār eyledi. Eṭrāfında (12) olan ʿavretlerden bir ṣāliḥā ʿavret tażarruʿ ḳıldı, eyitdi: (13) "Yā bint-i Resūlallāh luṭf eyle ben çāriyeŋi gönder varayım bir (14) ḥaber getüreyim, ceng yėrine varayım" dėdi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (15) duʿālar eyledi. Ol ṣāliḥā ḥātūn ceng yėrine geldi. Gördi**[-]**ki

[19a] (1) şehīdler arasına geldi. Gördi**[-]**kim ḳarındaş**[ı]** şehīd olmuş, (2) aṣlā iltifāt eylemeyüp ileri vardı. Erini şehīd gördi, (3) iltifāt ėtmedi. Daḥı ileri vardı, oġlı**[**nı**]** mecrūḥ gördi, bir zaḫmıla (4) ḳan-ālūde gördi. "Ah vālide-i ʿazīzim benim ḥālime baḳ" dėdi. (5) Vālidesi eyitdi: "Gözüm nūrı çigerim pāresi, ben duramam Ḫ̆āce-i (6) ʿālem Mefḫar-i mevcūdāt Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.)'iŋ (7) ḳızı Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (ra.) intiẓār çeker. Babasından (8) ḥaber ister" dėdi. Oġlı eyitdi: "Ammā ey vālide-i müşfīḳa, gėçe (9) ḳaṣrlarında ol ṭatlı uyḳuda iken gėçe yarısı ḳalḳup (10) baŋa meme vėrdigiŋ unuta-bilmeyem" dėyinçe māderi eyitdi: "Çigerimde firā- (11) -ḳıŋ bāḳīdir oġul" dėdi. "Benim ḥidmetim sünnet-i Resūldür, taḳṣīrāt (12) ėderem bu ḥidmetden umaram[78] ki rūz-ı ḳıyāmetde şefāʿat-i (13) Ḥż. Fāṭımaya müsteḥak olam ve şefāʿat-i Ḥż. (14) Muḥammedü'l-Muṣṭafāya ḳarındaşım ve babaŋ ve sen müsteḥak olasız" (15) dėyüp ah ėderek gitdi. Muḥārebe yėrine geldi. Ḥż. Resūl-i

[19b] (1) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleriniŋ ḥāk-i pāyine yüz sürüp (2) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ selāmıŋ getürdi ve aḥvāl-i Medīneyi ve (3) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ aḥvālin naḳl eyledi ve Ḥż. Kevneyn (4) dünyālar ḳadar ẕevḳ u rāḥat eyleyüp ol ṣāliḥā ʿavrete duʿā- (5) -lar eyledi. İnşāallāhu teʿālā rūz-ı maḥşerde ḳarındaşıŋ ve eriŋ (6) ve oġluŋla maʿan cennete ve sen daḥı ḳızım Fāṭımatü'z-Zehrā ile (7) cennete girirsin" dėdi. "İmdi yā ṣāliḥā var benim selāmımı (8) ḳızım Fāṭımatü'z- Zehrāya dėyüvėr ve hem Fāṭımayı bu araya getür" (9) dėdi. Ol ṣāliḥā ʿavret varup Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrāyı (10) getürdi. Ḥż. Fāṭıma aġlayup: "Ey benim babam, ben ḳızıŋı yetīm (11) ḳomadıŋ,

[78] او ٗمارام Kelimede vav harfi cezm ile yazılmıştır.

elḥamdülillāhi teʿālā cemāl-i şerīfiŋi gördüm” dėdi. Ḥż. Resūl-i (12) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem Fāṭımaya tesellīler vėrdi. Ba’dehu Ḥż. (13) Ḫamzayı su’āl eyledi. Ḫaber vėrdiler ki: “Yā Resūlallāh ol (14) ʿammiŋiz Ḥż. Ḫamza **[**şerbet-i**]** şehādeti nūş eyledi” dėdiler. Ḥż. Resūl-i (15) bā-ṣafā, Ḥż. Ḫamzanıŋ üzerine geldi, pārelerin

[20a] (1) devşirdi, nāleler ve nevḥālar ve zārılıḳlar eyledi. Zīrā Ḥż. Ḫamza (2) büyük ʿammisi idi ve ibtidā-yı ẓuhūrında çoḳ muʿāvin olup (3) ve nübüvvetde hevā-dār idi ve bu ḥālet**[e]** muġārīn Ṣafiyye ki Ḥż. (4) Ḫamzanıŋ ḳız ḳarındaşıyıdı, Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ ḥālesidir, (5) ol maḥal Ṣafiyye, Fāṭımatü’z-Zehrā ile bile gelmişdi. Ṣafiyyeniŋ (6) bir oġlı varıdı. Ḥż. Resūl-i Ekrem aŋa buyurdı ki: “Var (7) vālideŋe söyle gelsin, ḳarındaş**[ı]** Ḫamzayı görsin bu ḥāliyile” (8) dėdi. Oġlān geldi, eyitdi: “Ey vālide-i müşfiḳam, fermān Ḥż. (9) Resūl-i Ekremiŋdir, gelme dėdi.” Ṣafiyye eyitdi: “Oġul ben Ḫamzanıŋ (10) şehādetin ḥaberin aldım, dilerem ki üzerine varam ve görmekde (11) ṣevāb ḥāṣıl ola dėdim. Beni menʿ eylemesin luṭf eylesin” (12) dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekreme iʿlām eyleyüp Ḥż. (13) Resūl-i Ekrem “hezār āferīn ṣıdḳ iḥlāṣına”. Ol sāʿat (14) Ḥż. Cebrā’īl (as.) geldi, beşāret eyledi. (15) Gökde “esedullāh ve esed-i Nebiyyullāh” çaġrışdılar. Andan

[20b] (1) ṣāniyā Ḥż. Resūl-i Ekrem Ḫāżret-i Ḫamzanuŋ cenāzesi (2) üzerine namāz ėtdikde yetmiş nefer şehīdün cenāzesin ḥāẓır (3) ėdüp birbiri üzerine namāz ėtdikçe anuŋ cenāzesin (4) götürmeyüp yetmiş kerre namāz ḳıldı. Nūru’l-Eimme[79]-i Ḫ̌āreẕmīde (5) mesṭūrdur. Ḥażret ikinci şehīddir ehl-i beytden. Ḥż. İmām-ı (6) Ḥüseyin-i Maẓlūm ḥātem-i şāh-ı şühedādır ve Ḥż. Resūl buyur- (7) -muşdur ki: “Deşt-i Kerbelāda Ḥż. Ḥüseyin-i Maẓlūm ile yetmiş (8) nefer mücāhid şehīd oldı ve anlaruŋ üzerine namāz ḳılmaġa (9) bir mü’min bulunmaya. Benim Ḥż. Ḫamza üzerine yetmiş kerre namāz (10) ḳıldıġım, biri Ḫamza içündür ve sā’iri anlar içündür.” Uḥud (11) ġazāsından Medīneye geldikde Ḥażret Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (12) (sav.) fermān eyledi ki ne ḳadar şehīd vārısa (13) anuŋ yāsın ve mātemin Ḥż. Ḫamza serāyında eylediler. Cemīʿan (14) ehl-i Mekkeli ve gerek gerek Medīneli Ḥż. Ḫamza serāyına cemʿ (15) olup herkiz şehīdlerini ögüp aġlayup mātem ėtdiler. Ḥż.

[21a] (1) Resūl-i Ekrem ġāyetle ḥoşnūd oldı. Anlara duʿā eyledi ve bu (2) mātemi dāḥı anuŋ içün eylediler. Deşt-i Kerbelāda mātem olmadığından (3) ėtdirdi. Ol zamān cemīʿ

[79] ايمده

maḥlūḳāt, zemīn u zamān, çarḥ-ı asmān, (4) melekūtiyān[80], kerrūbiyān matem ṭutdular. Rivāyet olunur kim böyle naḳl (5) olunur kim Ḥż. Ḥüseyin-i Maẕlūm şehīd olmazdan muḳaddem (6) ḥamrā-yı şafaḳ yoġdı. Ol zamān gök yüzi bile aġladı. Elān (7) şafaḳ aġlamadadır, dėrler. Kitābü'r-Rıżāda meẕkūrdur ki (8) Ḥż. ʿAlī bin Mūsā er-Rıżā ki saʿādetle buyurmuşdur ki: (9) "Ceddim Ḥż. Ḥüseyin-i Maẕlūm şehīd olduḳda asmān (10) ḥūnbār olup ḥaḳḳā ki yüz biŋ melāyike yėr yüzünde (11) Ḥāriçīlerden intiḳām almaġa, velākin ruḫṣat olmadı. (12) Ve ḥālā ol ravża-i mübāreki üzerinde (13) ʿazāsına meşġūldür, dėrler. Şevāhidü'n-Nübüvvede mesṭūrdur. (14) Şehādet-i Ḥż. Caʿfer-i Tayyār üçinci şehīddir ehl-i (15) beytden. Ḥż. Caʿfer cemīʿ ṣaḥābeyile Ḥabeş cānibine

[21b] (1) hicret ėtdikde Necāşi (arv.) anuŋ irşā- (2) -dına müslīmān oldı ve ḳalʿa-i Ḥayber feṭḥ olunduḳda Ḥż. (3) Resūl-i Ekrem mülāzemetine müşerref olup ve Ḥażret anuŋ ḫuşūsında (4) buyurmuşdur kim: "*Eşbehte ḫuluḳi ve ḫalḳı*."[81] Fi'l-vāḳī bu nihāyet (5) taʿẓīmdir. Rivāyetdir ki hicretüŋ sekizinci yılında Ḥż. (6) Resūl Caʿferi, Mürḥil-i Ġassānī ḥarbine irsāl ėtdi ve Muʿte (7) menzilinde küffār mülḥaḳ olup leşker-i İslām üc biŋ mücā- (8) -hidle, Mürḥil-i müfsid yüz biŋ ʿaskerle bu ṭarafdan Ḥż. (9) Caʿfer-i Ṭayyār ve ʿasker aṣlā ḫāṭırına "azlık ʿaskeriz (10) ve bunlar çoḳdur" dėmediler. Kendülerini ʿaskere urdular, şöyle (11) ceng eylediler kim ʿāḳıbet Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyāruŋ bayraḳ-dār (12) şehīd oldı ve Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyār ṣancaġı ḳapup ceng (13) eyledi. Bir kāfir mübārek elini düşürdi. Ṣol eliyile ḳapdı, (14) ṣol elin de düşürdi. Dişiyile tutdı, ʿāḳıbet şehīd eyledi- (15) -ler (rah.) ve naḳl eylerler kim Ḥż. Cenāb-ı Bārī,

[22a] (1) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥteremüŋ ḥicābıŋ ḳaldırdı. Bi'ẕ-ẕāt Ḥż. (2) Resūl olan muʿarekeyi bir bir seyr eyledi ve olan aḥvāli bir bir (3) aṣḥāb**[**a**]** naḳl eyledi. Ẕeyd bin Ḥāriṯ ve Caʿfer ibn-i Ebū Ṭālib (4) pāre pāre olduḳların bir bir iʿlām eyledi ve Ḥż. Resūl-i (5) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) saʿādetle buyurur kim: (6) "Caʿferi cennetde gördüm, yāḳūtdan iki ḳanad ḥalḳ olmuş (7) ve uçardı." Daḥı Ḥż. Resūl-i Ekrem saʿādetle buyur- (8) -muşdur ki: "Ḥż. Caʿferi gördüm melek gibi uçar." Ol (9) sebebden Caʿfer-i Ṭayyār dėrler. Baʿżı ḳıṣaṣda mesṭūr- (10) -dur ki Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyāruŋ yetmiş yėrinde zaḫm vardı. (11) Ḳaçan şehīd olup düşdükde kāfirler meḥābetinden (12) Ḥż. Caʿferiŋ üzerine gelmediler. ʿĀḳıbet hücūm ėtdiler. (13) Caʿfer-i Ṭayyār başın ḳaldırup eydürdi ki:

---

[80] ملكيتان

[81] *Yaradılışım, ahlakıma uydu*.

“Allāh ʿAẕīm- (14) -üşşān Ḥażretleri benim ʿammiẕādeme ḥalel yetürmesin.” Ḥż. (15) Allāh ʿAẕīmü’ş-şān, Ḥabībini öyle duʿā eyledigi içün,

[22b] (1) o ḥālde iken öyle muḥabbet ėtdigi içün Ḥż. Allāh (2) ʿAẕīmü’ş-şān aŋa iki yāḳutdan ḳanat iḥsān eyleyüp (3) ism-i şerīfi[82] Caʿfer-i Ṭayyār oldı. Ve rivāyetdir ki her ḳaçan (4) Ḥż. ʿÖmerüŋ oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyāruŋ (5) evlādını gördükçe taʿẕīm ėdüp eydürdi ki: “*Esselāmu* (6) *ʿaleyk yā ẕü’l-cenāḥeyn*”[83] dėrdi. Ve rivāyetdir ki Ḥż. Resūl-i (7) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) Caʿfer-i Ṭayyāruŋ (8) aḥvāline muṭṭaliʿ olup anuŋ menziline gelüp ve Esmā bint-i (9) ʿUmeyṣe ki Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyāruŋ zevce(-)sidir, ḥāṭırıŋ (10) su’āl ėdüp ve oġlunı oġşardı ve nevāzişler eylerdi. (11) Merḥamet ṭarīḳıyla teselliler ėderdi. Bu maḥalde Esmā eyitdi: (12) “Yā Resūlallāh, bugün Caʿferüŋ evlādını sā’ir yetīmler gibi (13) oġşadıŋ. Ġālibā Ḥż. Caʿfer şehīd olmuş gibi” dėdi. (14) Ol Ḥż. Resūl-i Ekrem ah ėdüp mübārek gözinden yaş aḳıdup (15) girībānıŋ dögerdi: “Ve ḥālā sen anuŋ ḥalīfesi olup aḥlāḳını

[23a] (1) ḥimāyetüŋde ṣaḳla[84].” Ol günden ṣoŋra yine gelüp evlādın (2) ʿazādan[85] çıḳarup ḥāṭırlarını aldıḳda, vālideleri yetīmler içün (3) teşeffuʿ ėtdikde buyururdı ki: “*E-teḥāfīne ʿaleyhim ve ene veliyyühüm* (4) *fi’d-dünyā ve’l-āḫireti*.”[86] Rāviler rivāyetidir ki sekiz oġlu olup (5) iki ʿAvn [oġlu][87] ve Muḥammed Aṣġar, Ḥż. Ḥüseyin-i Maẕlūm ile deşt-i (6) Kerbelāda şehīd oldular (rah.) (7) Ḥż. Resūlallāh ibtidāsı daḥı budur ki Ḥażret-i İbrāhim ki (8) hicretüŋ yigirmi yılında Māriye-i Ḳıbṭdan mütevellid olmuşdı. (9) Ḳābilesi Müselleme[88] nām bir çāriyedir. Ḥāżret-i Resūlden naḳldir ki (10) İbrāhim mütevellid olduḳda Ḥż. Cebrā’īl nüzūl ėdüp (11) tehniyye ṭarīḳıyla eyitdi: “*Esselāmu ʿaleyk yā Ebā İbrāhim*”[89] (12) **[**bir yıl**]**[90] altı ay ḳażā-yı ḥayātda ḳalup civār-ı raḥmet**[e]** vāṣıl (13) oldı. Ḥażret, anuŋ fevtinde mecrūḥ olup girye āġāz (14) ėtdikde ʿAbdurraḥmān bin ʿAfv eyitdi: “Sen menʿ ėtdiŋ cezaʿdan (15) yā Resūlallāh.” Pes Ḥażret eyitdi: “Men giryeden menʿ etmedim, ḥırāş-ı

---

[82] شریفنی
[83] *Ey iki kanat sahibi, selam sana.*
[84] صاقلمه
[85] غزادن
[86] *Dünyā ve ahiretde onların velisi olduğum halde neden endişeleniyorsun?*
[87] Tamir, (222a-222b)'ye göre yapıldı. Bu varaklarda Cafer-i Tayyar'ın oğlu Avn'ın iki oğlunun Kerbela'da şehit olduğu yer almaktadır.
[88] مسلم
[89] *Ey İbrāhimin babası, sana selam olsun.*
[90] Yazmada bu ibare için boşluk bulunmaktadır. Tamir, (Güngör 1987: 108)’e göre yapıldı.

[23b] (1) ezā ve keşf-i aʿżādan nehy ėtdim. Ab-ı çeşm-i mātemzede, (2) bārān-ı raḥmetdir ve nişān-ı reʾfet, "*El-ʿaynu tedmeʿu veʾl-ḳalbü yahzenü* (3) *velā eḳūlü illā raḍ*"[91] rivāyetdir ve rivāyet olunur kim baʾżı (4) yėrde mesṭūrdur ki bir gün Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (5) Muḥterem (sav.), Ḥż. Ḥüseyin-i Maẓlūm (6) bir dizine ve Ḥż. İbrāhimi bir dizine alup nevāzişler[92] (7) eyledi. Ol sāʿat Ḥż. Cebrāʾīl ḥāẓır olup eyitdi: (8) "Yā Resūlallāh, Ḥż. Vācibu'l- vücūd olan Allāh bu iki (9) lü'lü-i şehvārı bir rişte-ye muntaẓam ḳılmaḳ, ya'ni iki muḥabbet (10) bir yėrde olmaz, birinin defʿine rıżā vėrmek gerek. Yā Muḥammed (11) birini iḫtiyār eyle." Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: "Eger İbrāhim (12) fevt olsa ekşer-i alām baŋa müteveccih olur ve eger Ḥż. (13) Ḥüseyn fevt olur ise baŋa ve ʿAliyyü'l-Murteżāya ve Ḥż. (14) Fāṭımatü'z-Zehrāya müte'ellim olmaḳ lāzım gelür. Ben muṣībet-i (15) ḫāṣṣı, miḫnet-i ʿāmma iḫtiyār ėtdim." Ol vāḳıʿadan üc

[24a] (1) gün geçdikde İbrāhim fevt olup ol vāḳıʿadan ṣoŋra her bār (2) Ḥż. Ḥüseyini elin alup iltifāt ėderdi ve dėrdi kim: "Ey (3) benim oġlum merḥabā ki ben ḫāṣ oġlumı fedā eyledim. (4) Çiger-güşemsin. Zihī bedbaḫtlar ki böyle ʿazīze ihānet (5) revā göreler." Kitāb-ı Kenzü'l-Ġurābda mesṭūrdur ki Ḥż. Ḥüseyin, (6) Ḥż. Resūl-i Ekrem ḫidmetinde idi. Eve gitmek murād (7) eyledi. Ammā ġāyetle yaġmur yaġdı, gidemedi. Ḥż. Resūl (8) eyitdi: "Ayā oġul Ḥüseyin, eve gitseŋ olmaz mı?" "Ey cedde, yaġmur çoḳ (9) ṭaşra niçe gideyim" dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem duʿā eyledi. Yaġmur (10) diŋdi. Baʾdehu Ḥż. Ḥüseyin eve gitdi. Var imdi aŋa ḳıyās (11) eyle ki ḳaṭre-i bārān cefāsına müteḥammil olmayan aʿżā-yı şerīfi, (12) deşt-i Kerbelāda ol nāzenīn vücūd-ı şerīfi neler eylediler. Dünyā (13) muṣībetlerini cümlesin cemʿ eyleseŋ, deşt-i Kerbelā muṣībetine (14) berāber olmaz ve ḳalem ile taḥrīr**[e]** gelmez. Vār ḳıyāṣ eyle ne muṣībetdir. (15) **Bābu'ş-şānī. İkinci bāb**: **Ḥż. Sulṭān-ı Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem**

[24b] (1) **(sav.) ḥażretleriniŋ vefāt-ı şerīfini beyān ėder.** (2) Ol ṣadr-ı bedr-i kāyināt Mefḫār-i mevcūdāt Şefīʿ-i rūz-ı ʿaraṣāt (3) aʿnī bihi Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.) (4) ḥażretleri saʿādetle buyurur kim, hicretüŋ onuncı yılında edā-yı (5) Ḥaccü[93]'l-Vedāʿından**[-]**ṣoŋra ʿArafāt ṭaġında bu āyet-i şerīf nāzil (6) oldı: "*El-yevmü ekmeltü leküm dīneküm ve*

---

[91] *Göz yaşarır, kalp hüzünlenir. (Rabbimin) razı olacağı sözden başka söz söylemem.*
[92] نوافرشلر
[93] حجت

*etmemtü ʿaleyküm niʿmetīve raḍīytü leküm**[**ü'l İslāme dīnen**]***"[94] Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem bu āyet-i şerīfin mażmū- (8) -mında iştimām-ı rāyiḥāsı bu ki intiḳāl-i sefer-i āḫiret görünür. (9) Zīrā ġaraż-ı şeref-i risāletden beyān[95]-ı aḥkām ėtdi, tamām oldı. (10) Maḳṣūd, saʿādet-i ẓuhūrunda iżhār-ı ni'met-i İslām idi (11) dereçe-i kemāl buldı. Ekābir eşrāf[96]-i ṣaḥābeyi cemʿ ėdüp buyur- (12) -dı**[-]**ki: "Ey muḥācirīn enṣār, benden bugün żarūret-i umūr-ı (13) dīniŋizi taḥḳīḳ ėdüŋ fırṣant elde iken insān fevt (14) olmadan vaʿde-i müfāraḳat ḳarīb olmuşdur ve ṭarīḳ-ı mürāfaḳat (15) intihā bulmuşdur" ve daḥı buyurdı kim: "'Arṣa-i ḳıyāmet ki *yevme yenfeʿū*

[25a] (1) *'ṣ-ṣādıḳīne **[**ṣıdḳ**]**uhüm*[97] ḳarārgāhıdur. Ḳāḍī[98]-i rūz-ı cezāda *illā men*[99] güvā- (2) -hıdır. Eger ol gün sizden su'āl olsa ki siz Muḥammede (3) niçe sülūk ėtdiŋiz, cevābıŋız nedir?" dėdi. Ḥż. ṣaḥābe (4) ittifāḳ ėtdiler. "Yā Resūlallāh senden edā-yı risālet ve ilḳā-yı (5) naṣīḥat istimāʿ ėtdik, şehādet ėderiz." Ḥż. Resūl (6) enguşt-i mübārekin ḳaldırup "*eşhed*"[100] yaʿni sen şāhid ol. (7) Rivāyetdir ki Haccü'l-Vedāʿdan ṣoŋra eşnā-yı ṭarīḳ**[**de**]** Ġadīr-i Ḫum (8) dėmekle maʿrūf menzilde cemāʿatle edā-yı namāz ḳılduḳdan ṣoŋra (9) ṣaḥābeye müteveccih olup buyurdı ki yaʿni mü'minlere eyitdi: (10) "Ey ḳavm āḫir ʿömrümdür benim, **[**Allāh**]** ʿālem-i ʿuḳbāya daʿvet ėtdi ki siz**[e]** (11) vedāʿ ėderem." Ol ḥalḳa teveccüh ḳılup ḥıfẓ içün. "Yaʿni benim (12) emr-i şerīʿatim iki emirdir. Biri Ḳur'ān-ı ʿAẓīmü'ş-şāndır ve biri (13) ehl-i beytimdir. Zinhār be zinhār muḫālefet-i Ḳur'ān ve muḫālefet-i (14) ehl-i beytim **[**ėtmeŋ**]**[101]. Bunlar birbirine merbūṭdur. Ḥavż-ı Kevşer kenārında (15) birbirine mülḥaḳdır." Āh āh zihī bī-vefā ümmet ki

[25b] (1) bu ḥadīṣ-i şerīfi taḥḳīḳ olmaḳ üzere iken az zamānda olup (2) yaʿni dönüp ehl-i beytine böyle ḥaḳāret Ḳurāna muḫālefet (3) ve ehl-i beytine eẕiyyet ve cefā ėtmek ḥamāḳat(-)likdir. Rivāyet (4) olunur kim Nūru'l-E'immede Ḥż. Ḥüseyniŋ maʿṣūmligi (5) ḥālinde Ḥż. Ḥüseyin, ḥ̆āceden ḳaçup uşaḳlarla (6) oynamaġa meşġūl iken Ḫ̆āce-i ʿālem görüp tutmaḳ ḳaṣd (7) eyledi. Ḥüseyin ḳaçdı, Resūl ardları ṣıra seyirdiler. Āḫir eyitdi: (8)

---

[94] Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size nimetimi tamamladım, sizin için din olarak İslamiyet'i beğendim. (Maide, 5/3)

[95] بيام

[96] اشرف

[97] *Sadıklara doğru sözlerinin fayda vereceği gün (Maide, 5/119)*

[98] هاقاضى

[99] *İllā men etallāhe bi kalbin selīm.* Allah'a arınmış bir kalp ile gelen müstesna. (Şuara, 26/89.)

[100] *Şahid ol.*

[101] Tamir, bağlama göre yapıldı.

“Yā Ḥüseyin niçün benden firār ėdersiŋ” dėdi. Ḥż.[102] Ḥüseyin (9) eyitdi: “Sulṭānım ḥāṣā cenābıŋdan ḳaçmaḳ degildir. Ancaḳ (10) cenābıŋıza selsele-i muḥabbetdür.” Āḥiru’l-emr şāḥẕādeyi tutup (11) eline yapışup asmāna müteveccih olup duʿā ḳıldı ki: (12) “*Uḥibbehu fe-uḥıbbehu.*”[103] Aḥbāb eyitdi: “Yā Resūlallāh sen böyle maḥtūmu’l (13) -mükerremiŋi ʿizzet eylersiŋ ammā Kerbelāda bu nāzenīn-i vücūdına (14) cefālar ėtseler gerekdir” dėdiler. Ḥaccü’l-Vedāʿdan ṣoŋra “*İẕācā’e* (15) *naṣrullāhe ve’l-feṭḥ*”[104] sūresi nüzūl ėdüp Ḥż. Resūl

[26a] (1) Cebrā’īl**[**e**]** emr ėdüp eyitdi: “Ey muḳarreb-i dergāh, ala bu ayet**[**de**]** (2) Allāhu aʿlem vefāt rāyiḥā(-)sı vardır” dėdi. Ḥż. Cebrā’īl (3) eyitdi: “Yā Resūlallāh, “*ve’l-āḫiretü ḫayrun leke mine’l-ūlā.”*[105] Ḥż. (4) Ḫ̆āce-i ʿālem bu ayetüŋ istimā’ından her bār kelime-i ṭayyibe **[**ile**]** (5) meşġūl oldı. “*Subḥāneke’llāhümme’ġfirlīinneke **[**ente’l-vehhāb**]**.*”[106] Aṣḥāb dėdiler: (6) “Bu kelimeyi tekrār eylemeden murād nedir” dėdiler ve buyurdılar kim: (7) “‘Uḳbāya daʿvet var” buyurdular ve aġlamaġa başladı. Aṣḥāb (8) daḥı aġlayup “Sulṭānım sizlere girye münāsib degildir, (9) niçün aġlarsız” dėdiler ve buyurdular kim: “Benim ıżṭırābım dāire-i (10) İslāma çekdigim zaḫmet. Müslimānlar ayā bundan ṣoŋra iblīs (11) ile giriftār olup ne āfetlere muḳārenet[107] olalar ve ne miḥnetlere (12) düşüp.” Ve andan ṣāniyā Ḥż. ʿĀyişe menziline cemīʿan (13) aṣḥāb cemʿ ėdüp birbirine sipāriş eyledi. Naṣīḥat (14) vaṣıyyet ḳıldı ve buyurdı**[-]**kim: “Ey ḳavm, Ḥż. Resūl biliŋ**[-]**ki (15) ʿālem-i beḳāya muḳarrer oldı. Aftāb-ı ḥayātım ruḥṣat-ı ġarīb buldı.

[26b] (1) Ḥürmet-i ehl-i beytim size ṭapşurdım. Hemīşe ṭarīḳ-ı ṭāʿat**[**de**]** (2) muḥālefet görmeye(-)siz ve ḳāʿide-i şerīʿatıma muḥālif iş (3) ėtmeye(-)siz tā ki rūz-ı ḳıyāmetde siziŋ efʿāliŋizi beni (4) şermsār ėylemeye(-)siz.” Cümle aṣḥāb bu muvaḥḥiş ḥaberi işiddikde (5) cümlesi birden feryād fiġān ėdüp aġlamaġa başladılar. Aṣḥāb (6) eyitdi: “Yā Resūlallāh bu muṣībet yaḳın mıdır?” “Yaḳındır” dėdi. (7) “Sulṭānım sizleri kim ġusl eylesün?” Ve buyurdı kim: “Ehl-i beytim.” (8) “Ne şekil kefenle ėdem?” dėdiler. “Üzerimdeki cāmelerle, Mıṣrī (9) ve Yemenī daḥı cāyizdir” dėdi. “Ve maḳbere-i şerīfiŋizi ne yėre münāsibdir?” (10) dėdiler. “Ḥālā oldıġım menzildir” dėdi. Ve dėdiler kim: “Namāzıŋ kim (11) ḳıla?”

---

[102] *Hüseyin* kelimesinden sonra yazılmıştır.
[103] *Onu sev ve sevdir.*
[104] *Allah’ın yardımı ve fetih gerçekleşince (Fetih, 110/1)*
[105] *Muhakkak senin için ahiret dünyadan daha hayırlıdır. (Duha,93/4)*
[106] *Noksanlıktan münezzeh olan Allahım beni bağışla, çünkü herşeyi veren sensin.*
[107] مقاره

dėdiler. Vaṣıyyet eyledi ki: “Techīz tamām olduḳda ḳabrim (12) kenārına ḳoyasız. Ṭaşra çıḳıŋ ve bilmiş oluŋ ki evvel (13) namāzım Cebrā’īldir ve andan ṣoŋra Mikā’īldir ve andan ṣoŋra (14) ʿAzrā’īldir ve andan ṣoŋra İsrāfīldir ve andan ṣoŋra cemīʿ (15) melāyike-i muḳarreb ile ḳılup baʿdehu sizler gelüp defʿa

[27a] (1) defʿa namāz ėdüŋ.” Eyitdiler: (1) “Yā Resūlallāh sizi ḳabre kim indir- (2) -sin?” Saʿādetle buyurdı ki: “Aḳreb-i ehl-i beytim gürūh-ı melāyike (3) muʿāvenetiyle, anları siz görmezsiz.” Bu vaṣıyyet tamām olduḳda (4) ġāyiblere selām irsāl eyledi. “Benden ṣoŋra benim şerīʿatım (5) üzere gelenlere ḳıyāmetdek selāmımı teblīġ ėde(-)siz ve selām (6) olsun.” Vaḳtā ki hicretüŋ on birinci yılında ṣaferü’l-ḥayruŋ yigirmi (7) sekizinci güninde maḳbere-i Baḳīʿ ziyāretine müteveccih olup sükkān-ı (8) bukʿa-i Baḳīʿ içün yaʿnī ol Baḳīʿu’l-ġarḳad[108] dėdikleri mezārlige (9) gelüp istiġfār ṭaleb eyleyüp duʿā eyledi. Eyitdi ki: “Kāşki (10) bende bu mezārlıḳda olup bu duʿāda bulunaydım” dėyü buyurdılar. (11) Ebū Ḥureyreden mervīdir ki: “Ol maḥalde ḥāẓır idüm. (12) Eyitdi ki: “Yā Ebā Ḥureyre baŋa Ḥż. Allāhıŋ cemālini ve cennete (13) girmek baŋa arż ėtdiler. Ben cemāl-i Perverdigārı iḥtiyār (14) ėtdüm. Bu gėçe Ḥż. fermān-ı Kirdgār öyle oldı**[-]**ki (15) Baḳīʿye varup Uḥud ġazāsında olan şehīdler içün

[27b] (1) ḥayr duʿālar eyleyüp çoḳ aġladı. Andan dönüp Meymūnenüŋ (2) serāyına geldi. Bī-iḥtiyār tekye ḳıldı ve buyurdı ki “*Eyne enā ġaden*”[109] (3) maʿnā böle “Yarın benim menzilim ḳandadır?” Fāṭımatü’z-Zehrā (4) ol ḥāli görüp cümle ḥātunlar-ı ʿiṣmet-i Resūl bir yėre getürüp (5) müşāveret eylediler ki ʿāḳıbet Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā ḥażretleri (6) eyitdi: “Ey āḥir zamān peyġamberüŋ ḥātunları, ey bāg-ı behişt (7) -āsā būstānınuŋ gülleri biliŋ ki Resūl mütekebbir-i ḥāṭırdır (8) ve her gün bir menzile gitmek vücūd-ı şerīflerine zaḫmetdir. Lāyıḳ (9) olan budur ki cümleŋizde bir yėrde olasız” dėdi. Cümlesi (10) maʿḳūl görüp ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa ḥażretlerinüŋ saʿādet- (11) -ḥānesine geldiler. Her biri ḥidmetlerin ol arada eylerlerdi. (12) Pes Meymūne serāyında idi. Velikin ḳalḳup bir elini Ḥż. ʿAliyyü’l (13) -Murteżānuŋ omuzuna ḳodı. Ve bir elini Ḥż. ʿAbbāsıŋ (14) omuzuna ḳodı. Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa menziline geldi. (15) Döşek ḥāẓır olup döşege yatdı. Ol an ḥummā-yı muḥriḳa dėdikleri

---

[108] بقبقع الغرد

[109] *Yarın nerede olacağım?*

[28a] (1) sıtma dutdı. Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i Mesʿūd**[**dan**]** rivāyetdir ki ben (2) ol zamān ḥāẓır idüm. Mübārek nabżına yapışdum. Bir mertebe (3) ḥarāret müstevlī olmuş idi kim ben eyitdüm: "Yā Resūlallāh, bu (4) mertebe ḥarāret nedir?" Buyurdılar ki: "Ol Allāh ḥakkıyçün ki benim (5) nefsim anuŋ yed-i ḳudretinde(-)dir ki bir kimseye bir maraż müstevli (6) olduḳda Allāh Subḥānehu teʿālā ḥażretleri ol ḳuluŋ bād-ı (7) semūmdan aġac yapraḳları ne**[-]**şekil dökülürse günāhı öyle (8) dökülür." Nükte: Su'āl olunsa Resūlüŋ günāhı yokdurur, ne (9) dökülür cevāb budur kim ḳıyāmet güninde ʿāṣī ümmete şefaʿāt (10) vėrir ve Cenāb-ı Bārī Teʿālā ile Ḥż. Resūl beyninde nāz u (11) niyāzdır ve naḳl olunur ki Ḥż. Ebū Saʿīd-i Ḫuẕrīden rivāyetdir ki: (12) "Ben ol meclisde ḥāẓır idüm. Üzerine ḳaḍīfe örtmüşler. (13) Ḥattā ḳaḍīfeden ter ṭaşra çıḳmış ḥarāret. Ben su'āl ėtdüm. (14) "Yā Resūlallāh bu ḥarāret nedir?" Cevāb vėrdi ki: "Enbiyānuŋ (15) merātibi oldıġı gibi maraż u cefāsı daḥı ziyāde eşedd olur."

[28b] (1) dėmişler. Ve naḳldir ki ḥattā ḥaste(-)likde saʿādetle buyurdı ki: (2) "Ḳaçan Ümmü'l-Berāmoġlunuŋ żiyāfetinde baŋa zehr vėr- (3) -diler. Ol zamāndan berü duʿā-yı nübüvvetle defʿ olurdı. (4) Velikin şimdi naḳl-i beḳāya rıḥlet vaktidir ki rūḥ-ı (5) şerīfim şehādet olmaḳ üzere şimdi müşted oldı. İmdi (6) ol zehrüŋ eşeri mülāzım olmaḳdan ġaraż şehādetdir. (7) Ve mesṭūrdur ki cün baḥr-i feyż[110]-i nübüvvet deryā-yı kemāl-i (8) velāyet yeriyle muḳārin olup Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. (9) Ḥüseyin ẓuhūra geldiler, her biri birer keyfiyyet oldular. Lā-cerem (10) Ḥż. Ḥasan büyük olmaġın, dedeye münāsib zehrle (11) şehīd oldı ve Ḥż. Ḥüseyn küçük olmaġla babası (12) Ḥż. ʿAliyyü'l- Murteżā gibi tīġ-ı ḳahrla şehīd oldı. (13) Nükte bir daḥı budur ki Ḥż. Ḥasan cedd-i büzürgvārıyla (14) Medīne-i Münevverede mücāvīr ḳalup anda medfūn oldı (15) ve Ḥż. Ḥüseyin-i Maẓlūm babası Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ḥażretlerine

[29a] (1) münāsib Kūfede mücāvīr-i merḳad oldı. El-ḳıssa: Ḥż. Resūl-i (2) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) dört (3) gün haste oldı. Ḳażāya ḳaldı. Ravżatü'l-Aḥbārda mesṭūr- (4) -dur ki maraż ḥālinde Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrāyı çaġırup (5) birḳaç kelām söyledi iḥfā ile, kimse işitmedi. Ol (6) kelāmdan giryān olup aġladı. Baʿdehu tebessüm ėdüp raḥāt (7) oldı. Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa su'āl eyledi: "Yā (8) Fāṭımatü'z-Zehrā giryeye sebeb ve ṣoŋra gülmege sebeb nedir?" (9) dėdiler. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā eyitdi: "Babam Ḥż. Resūl

[110] فيض

(10) ḥażretleri saʿādetle buyurdular ki[111]: (11) “Her yıl Ḥż. Cebrāʾīl teblīġ-i aḥkām içün gelürdi. (12) Bu yıl iki nevbet nüzūl eyledi. Allāhu ʿālem vaḳt tamām olmaḳ (13) muḳarrerdir” dėdi. Aŋa aġladım ṣoŋra buyurdı ki: “Bu zehr-veş (14) acı kelāmuŋ, saŋa tiryāḳ-ı fāruḳ mānendi kelām budur ki (15) cennete girdikde ibtidā ehl-i beytim-le görüşmezden evvel ibtida

[29b] (1) sen benimle mülāḳī olursıŋ ve cümle ehl-i cennetiŋ nīsā (2) ṭāyife(-)sinüŋ ḥayırlısı sen(-)sin. Ve bir daḥı budur ki ḳıyā- (3) -metdek seniŋ evlādıŋuŋ evlādı ve z̲ürriyetiŋ kesilmez, (4) saŋa müjde yā Fāṭıma” dėyü buyurdılar: “Yā Fāṭıma ṣabreyle (5) merātib-i ʿaliyyeye nā’il olup derecāt-ı ʿāliyyeye ḳadem (6) baṣarsıŋ, her ne ḳadar ṣabr eylerseŋ ol mertebe ḳıyāmetde ʿālī (7) olup fi’l-vāḳiʿ Ḥż. Resūl-i Ekrem gibi bir devletli ʿAẓīm- (8) ü’ş-şān, Vücūdu’l-mükerrem, Ḥabībü’l-muḥterem ki babası ola, andan (9) ayrılup bu firāḳa taḥammül olmaḳ ḳuvvet-i ṣabrdır. Hezār hezār (10) aferīn olsun.” Ve Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleri (11) buyurdı ki: “Yedi ḳuyudan[112] yedi bardaḳ ṣu getürüŋ, üzerime (12) döküŋ, tā ki bir miḳdār ḥarāretim teskīn ola” dėdiler. Hem (13) öyle ėtdiler. Bir miḳdār ḥarāret teskīn oldı. Ḳalḳup (14) mescid-i şerīfe buyurdular. Bir ḫuṭbe-i şerīf oḳuyup (15) ümmetine vāʿẓ **[**u**]** naṣīḥat eyledi ve Uḥud ġazāsında şehīd olanlar

[30a] (1) içün duʿālar eyledi ve buyurdu ki: “Ey benim aṣḥābım biliŋ ve āgāh (2) oluŋ ki Enṣārīler benim ḥıṣāl-i ḥaṣıyyetle ḥavāṣımdur. Maḳbūl-i (3) merġūbumdur. Anları sizler ġāyetle kerāmet-i mükerrem tutuŋ.” Aŋla- (4) -dılar ve bildiler ki Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ maraż z̲iyāde oldı. (5) Aġlamaya başlayup “Bizim ḥālimiz niçe olur?” dėdikde (6) Ḥż. ʿAbbās ol ḥāle muṭṭaliʿ olup Ḥż. Resūl (7) ḥażretlerine iʿlām eyledi. Ḥż. Resūl-i Ekrem ḥażretleri (8) ayaġ üzerine ḳalḳup eyitdi: “Yā ʿAli, Enṣārīler ne dėrler?” (9) dėyinçe ve buyurdı ki: “Enṣārīler dėrler ki, ayā Ḥż. Resūl-i (10) Ekrem ḥażretleri ḥāşā dünyādan āḫirete intiḳāl ėderse (11) ḥālimiz niçe olur ve bize kim riʿāyet ėder, dėdiler.” Ol maḥal (12) Ḥż. Resūl-i Ekrem bir elin Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżānuŋ omuzına (13) ve bir elin Ḥż. ʿAbbāsuŋ ketfiŋe ḳoyup mescid-i şerīfe (14) gelüp minber-i şerīf üzerine çıḳdı. Ḥamd ü s̲enā ėdüp bir (15) ḫuṭbe-i şerīf oḳudı. Ve baʿdehu eyitdi: “Ey benim aṣḥābım, Kaʿbe(-)li**[**yi**]**

[111] Buradan sonra *Ḥż. Fāṭıatü’z-Zehrāya eyitdi*ibaresi tekrarlanmıştır.
[112] Bu kelime, yazmada *ḳoyun* biçiminde yazılmış ancak satır kenarına hareke ile tekrar yazılarak düzeltme yapılmıştır: *ḳuyudan.*

[30b] (1) Medīne(-)li**[**ye**]** ve Medīne(-)liyi Kaʿbe(-)liye[113] (2) ısmarladı**[**m**]**. Birbiriŋize muḥabbet üzere oluŋuz. Āḫiretde daḥı sizi[114] (3) öyle muḥabbet üzere bulayım" dėdi. Rivāyetdir ki Faẕl (4) ibn-i ʿAbbāsdan rivāyet olunur ki: "Maraż-ı mevtinde ben ḥāẕır idim. (5) Elimi ṭutdı. Ḥücreden çıḳup mübārek başına ʿiżābe ṣarup (6) ve cemīʿ ḥalāyıḳ ḥāẕır olup ve ol ḥażret edā-yı kelīmāt eyledikde (7) buyurdı ki: "Ey yār u vefā-dārlarım ey fırḳa-i İslām ve zümre-i enām-ı (8) yetīm, ecelim ḳarīb, sizler benden vücūdıŋızla ayrılırsız feemmā (9) lisānıŋızdan ve göŋlüŋizden unutmaŋ. Baŋa[115] her bār ẕikr **[**u**]** ṣalāvāt (10) eyleŋ. Zīrā ben sizi unutmam, siz de beni unutmaŋ." Ve (11) eyitdi: "Ey ḳavm, bir peyġāmber yoḳdur ki şerbet-i mevt içmeye. Ben (12) daḥı ol şerbeti içerem" dėdi. "Ve siz**[**e**]** teblīġ-i risālet ve aḥkām-ı (13) dīni iʿlām ėtdikde ve bildirdik. İmdi[116] sizden müfāraḳat (14) zamānıdır. İmdi her kimüŋ bende ḥaḳḳı varısa gelsiŋ alsın" (15) dėdi. "Āḫirete ḥaḳḳıla varmayayım" dėdi. Ol maḥal ḥiṣār-ı meclisde

[31a] (1) bir kimesne ḳalḳup eyitdi: "Benim sende üc dirhemim vardır" dėdi. (2) Ḥż. Resūl-i Ekrem fermān eyleyüp Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā edā (3) ḳıldı. Baʿdehu Ḥż. ʿUḳḳāşe ḳalḳup eyitdi: "Yā Resūlallāh, (4) Uhud ġazāsında deveye ḍarb ėderken tāziyāne ḥavāle ḳıldıŋız (5) baŋa redd olup yaʿni ṣıçrayup baŋa urduŋ. Ben ol ḥarbden (6) ġāyetle müte'ellim oldum. Ḥālā ḳıṣaṣ isterem." Ḥż. Resūl (7) buyurdu ki: "*Cezāke'llāhu ḫayran ke̲sīran*[117]. Raḥmet saŋa ki bu ḳıṣaṣ**[**ı**]** (8) āḫirete ḳomadıŋ. Dünyāda ṭaleb eylediŋ. Yā ʿUḳḳāşe ol (9) tāziyāne bilmem ne-şekildir" dėdi. Ya'ni tirşon?[118] urulmuşdur, dėdi. (10) Ḥż. Resūl buyurdu ki: "Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānuŋ evindedir, varıŋ (11) getürüŋ" dėdi. Ḥż. Selmān, Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ (12) serāyına gelüp selām vėrdi ve Ḥż. Resūlüŋ selāmıŋ (13) teblīġ eyleyüp tāziyāneyi ṭaleb eyledi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (14) eyitdi: "Yā Selmān, bu ne maʿnādır ki ḥālā maraż-ı mevtde iken (15) tāziyāne nedir, ġarīb taʿaccüb" dėdi. Ḥż. Selmān bir bir aḥvāl-i

[31b] (1) tāziyāneyi naḳl eyledi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā eyitdi: "Ne (2) mümkindir ki maraż-ı mevt ḥālinde anuŋ vücūd-ı şerīfi taḥammül ėtmez. (3) Bre meded Ḥasan ile Ḥüseyinim oġullarım, cānım pāresi tīz yetişiŋ (4) mescid-i şerīfe dedeŋize. ẓaʿīfdir

---

[113] *ve Medīneliyi Kaʿbeliye* ibaresi tekrarlanmıştır.
[114] *daḥı sizi* kelimeleri tekrarlanmıştır.
[115] بن
[116] Fazladan *şimdi* kelimesi yazılmıştır.
[117] *Allah sana çokça iyilik versin.*
[118] ترشون Kelime bağlama göre bir çeşit kırbaç anlamındadır. Hadika'da "bir edīme dutılmış taziyane" (Güngör 1987: 127) biçiminde geçer.

tāziyāneye ṭāḳat (5) getürmez. Siz varıŋ tāziyāneyi ḳabul eyleŋ. Bir ḥaḳ vāḳiʿ olmuşdur. (6) Size ursunlar tāziyāneyi zinhār be zinhār dedeŋize ur- (7) -durmaŋ" dėyü Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin ve Selmān tāziyāneyi (8) alup mescid-i şerīfe geldiler ve mescide aṣḥāb (9) (ra.) ḥażretleri birden ġulüv vāveylā eyleyüp (10) āvāz eflāke çıḳdı. Erbāb-ı ehl-i meclis herbiri ʿUḳḳāşeye (11) ilḥāḥ ėdüp dėdiler kim: "Ḥer birimize birer tāziyāne uruŋ. (12) Bir yėrine biŋ tāziyāne uruŋ. Ḥż. Resūle urma, luṭf (13) eyle" dėdiler. Ḥż. Resūl eyitdi: "Yārenler ḳışāṣ baŋa (14) müteveccih oldı. Size münāsib degildir." ʿUḳḳāşe eyitdi ki: (15) "Ben ol zamān ʿüryān idim. Siz daḥı ʿüryān oluŋ" dėdi.

[32a] (1) Allāhu ekber. Ol gün ol saʿat mescid-i şerīfiŋ içinde (2) bir ġavġa oldı ki diller taḳrīr ve ḳalem taḥrīr ėdemez. Gökde (3) melek ve yėrde insān ah-ı efġān eylediler. Ol sāʿat Ḥż. (4) Resūl-i Ekrem ḥażretleri üstünden esbāb-ı şerīfiŋ bıraġup (5) vaḳtā ki ʿUḳḳāşe ḥażretleri ol mühr-i nübüvveti gördigi gibi elinden (6) tāziyāneyi yėre bıraḳdı. Ve eyitdi ki: "Yā Resūlallāh bu mertebe cenā- (7) -bıŋıza ve aṣḥābıŋıza muʿānidlik ėdüp sözlerin ḳabūl (8) eylemedigimüŋ iki veçh**[i]** vardur. Bir veçh budur ki senüŋ (9) evṣāfıŋı, ʿadl ü ʿadāletiŋ, ḥükm-i ḥükūmeti ḥalḳa bildirmek (10) içündür. Ve bir ġarażım budur ki seniŋ mühr-i nübüvvetiŋi her kim görse (11) ve yüz sürse aŋa cehennem ateşi ḥarāmdır. Ḫāşā saŋa öyle (12) ḳaṣd ėtmek ne mümkindir dėdi. Ve beden-i mübārekiŋe yüz sürdüm. (13) Cehennemden aẕād olayım" dėdi. Ol ḥāl Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (14) Muḥterem minberden inüp evine gelüp döşege yatdı. Maraż (15) daḥı ẕiyāde oldı. Ġayetle żaʿīf oldı. Artık semʿ-i şerīfi[119] ʿālem-i

[32b] (1) ḳudse mülāḳī ve rūḥ-ı şerīfi cesed-gāh-ı dünyādan bezm-gāh-ı (2) beḳāya müteveccih oldı. Ol sāʿat Ḥż. Cebrāʾīl gelüp (3) eyitdi: "Yā Resūlallāh Perverdigār-ı ʿālem saŋa selām eyledi. Seni (4) muḥterem ḳıldı. "Var söyle Ḥabībim Resūle dilerse dünyāda istedigi (5) ḳadar ʿömr vėreyim dursun, eger mevti isterse sühūletle müyesser (6) olsun" dėdi." Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem eyitdi: "Ey (7) ḳarındaşım Cebrāʾīl, inān-ı iḥtiyārımı Ḥż. Ḥaḳ rıżāsına (8) ḳorum ve ḥüsn-i iʿtiḳādla dāʾire-i tevfīḳe teslīm getürmişem. (9) "*Fe-inşāʾe aḥyāni ve inşāʾe emātenī*[120]"[121] Ḥż. Cebrāʾīl eyitdi: "Ḫālıḳıŋ (10) yeg bilür benden ẕiyān ve sevdāyı. Ḥaḳ bilür bihbūdımı.[122]" Ve rivayetdir (11) ki āḫir-i maraż-ı mevtden üc gün ṭaşra çıḳmadı ve cemāʿatle namāz (12) ḳılmadı ve dördinci gün

---

[119] شریفنی
[120] و انابایی
[121] *Dilerse beni yaşatır ve dilerse beni öldürür.*
[122] بیهودمی

ʿişāi'l-āḥir vaktinde[123] Ḥż. Bilāl (13) Ḥabeşī, ulular ḳatına gelüp eyitdi: "Yā Resūlallāh *eṣ-ṣalātü.*"[124] Ḥażret (14) istimāʿ ėdüp buyurdı ki: "Ḥż. Allāh teʿālā saŋa ecr-i ʿaẕīm (15) vėrsin." Ve Bilāl bir nevbet yine "*Eṣ-ṣalātü eṣ-ṣalātü*." Ḥż. Resūl

[33a] (1) cevāb vėrdi ki "Ḥż. Allāh ʿAẕīmü'ş-şān saŋa raḥmet vėrsin." (2) Ve Bilāl-i Ḥabeşī bir nevbet daḥı "*eṣ-ṣalātü eṣ-ṣalātü*"[125]dėdi. Ḥż. (3) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem bī-hūş idi. Cevāb vėrmedi. Bilāl (4) nevmīd[126] olup ol ḥāline giryān eyledi. Ol sāʿat fermān-ı (5) Resūl-i Ekrem öyle oldı ki Ebūbekr imāmetlik eyleye. Cemāʿat (6) mescid-i şerīfe gelüp Ḥż. Ebūbekr miḥrāba geçüp imā- (7) -metlik eyledi. Ol maḥal gūyā ḥāl diliyile Ḥż. Resūl-i Ekrem (8) ḥażretlerinüŋ iki ḳaşlarınıŋ arasından ḥaber vėrüp daḥı (9) rükuʿ-ı maḥal dilken bi'ż-żarūri rükuʿa eyildi. Artık Ebūbekr (10) (ra.) ḥażretleri ṭāḳat getürmeyüp bülend-āvāz ile aġlamaġa (11) başladı. Aṣḥāb daḥı birden ġarī eyleyüp aġlaşdılar. Bir velvele (12) oldı ki dil ile taʿbīr ve ḳalem ile taḥrīr mümkīn degildir. (13) Ḥż. Resūl-i Ekrem "nedir" dėyinçe Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā cevāb (14) vėrdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleri ḳalḳup bir (15) elin ʿAliyyü'l-Murteżā ketfine ve bir elin Fażl-ı ʿAbbās ketfine ḳodı.

[33b] (1) Mescid-i şerīfe gelüp namāzı cemāʿatle ḳıldı. Ve baʿżı kitābda (2) mesṭūrdur ki Ümmü Selīme: "Maraż-ı mevtinde ben ḥāẕır idim. Ḥż. (3) Resūlüŋ ḳatında duʿā ėderdi. Dėrdi ki: "Yā Rabbi benim ümmetimi (4) cehennem ateşine yaḳma. Rūz-ı ceẕāda ḥesāblarını asān (5) eyle" dėyü duʿā eylerdi." Gör ki ol pādişāhıŋ ümmet-i (6) bī-edebiŋ ẓulm ü sitemkārligin. Ümmü Selīme eydür: "Yā Resūlallāh (7) nedir ḥālin?" dėdim. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem eyitdi: (8) "Baŋa ʿAliyyü'l-Murteżāyı çaġırıŋ." Buyurdı ki: "Yā ʿAlī, hengām-ı vedāʿdır" (9) dėdi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Yā Resūlallāh, vāḳıʿamda (10) bir ẕırh giymişem. Üzerimden çıḳardılar" dėdi. Ḥż. Resūl-i (11) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem saʿādetle buyurdı ki: "Ol zırḥ ben (12) idim ki penāhıŋ idi. Ben gidüp sen tenhā ḳalsaŋ (13) gerekdir ve belālara giriftār olsaŋ gerekdir" dėdi. Zinhār (14) diliŋ ṭut yā ʿAlī, aġlamaġa ṣabr eyle. Cezaʿ ve fezaʿ ḳılmaya(-)sın. (15) Ṣabrdan ġayrı yola gitmeye(-)sin" dėdi. Bu eṣnāda Ḥż.

---

[123] قتنده

[124] *Ey Allah'ın Resulü, namaz vaktidir.*

[125] *Namaz vaktidir, namaz vaktidir.*

[126] نوامید

[34a] (1) Fāṭımatü'z-Zehrā (ra.) ḥażretleri eyitdi: "Ben de görürem. (2) Elimde birḳaç[127] varaḳa muṣḥaf-ı şerīf vardı. nā-gāh elimden ġāyib (3) oldı." Buyurdı**[-]**ki: "Varaḳa benim, uçaram[128] ġāyib oluram" dėdi. (4) Bu eṣnāda Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin gelüp eyitdi: (5) "Ey bizim şefḳatlü dedemiz, biz daḥı görürüz her birimize gökden (6) bir taḥt indi ve biz ol taḥtıŋ altına baş ḳabaḳ yalın (7) ayaḳ gideriz. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleri (8) buyurdı**[-]**ki: "Ol taḥtdır ki siz başı açıḳ yalın ayaḳ (9) yürüseŋiz gerekdir" dėdi. Ehl-i beytiŋ taʿbīri bu resme (10) taʿbīr ėdildikde bir mertebe fiġān nāle eylediler ki (11) felekden melege ėrişdi. Rivāyetdir ki eyyām-ı marażda bir (12) gün daḥı Ḥż. Cebrā'īl nüzūl ėdüp eyitdi: " Yā Resūl- (13) -allāh kendüŋi niçe görürsüŋ?" dėdi. Eyitdi: "Niçe (14) görsem gerek kendimi maġmūm görürem" dėdi. Rivāyetdir ki bir (15) gün yine su'āl eyitdi. Böyle cevāb eyledi. Yine tekrār

[34b] (1) bir gün bir melek geldi. İsm**[i]** İsmāʿīl idi[129]. Ḥż. ʿAzrā'il (2) māʿan berāber gelüp Cebrā'īl eyitdi: "Yā Resūlallāh ʿAzrā'īl, (3) bāb-ı saʿādetde ṭurup ruḥṣat ister, egerçi benī Ādemden (4) ruḥṣat ṭaleb ėtmemişdir." Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (5) buyurdı**[-]**ki: "Ey Cebrā'īl ruḥṣatdır." Melekü'l-mevt ḥücre ḳapusından (6) girüp selām vėrüp Ādem ḳıyāfetinde eyitdi: "Yā Resū- (7) -lallāh Ḥaḳ Ṣubḥānehu ve teʿālā ḥażretleri beni senüŋ riʿāyet-i (8) ḥāṭır-ı şerīfiŋize meʾmūr ėtmişdir. Eger icāzet olursa naḳd-i (9) ruh-ı şerīfiŋi ḥazāyin-i cennete iletem, teslim ėdeyim. Eger (10) olmaz ise geldigim gibi gėrü döneyim gideyim." Ḥż. (11) Resūl, Ḥż. Cebrā'īlden yaŋa müteveççih olup Cebrā'īl (12) eyitdi: "Ey Seyyid-i kāyināt Mefḥar-i mevcūdāt, Ḥż. Allāh (13) ʿAẓīmü'ş-şān saŋa müştāḳdır cemāliŋe ve ervāḥ-ı enbiyā (14) rūḥ-ı şerīfiŋize muntaẓırdır" dėyinçe Ḥż. Resūl ḥażretleri (15) eyitdi ki: "Yā ʿAzrā'īl ben**[-]**daḥı müştāḳam, ḥidmetiŋ edā eyle."

[35a] (1) dėdi. Rivāyet olunur kim Ḥż. İbn-i ʿAbbās rivāyet ėder kim (2) ibtidā Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin ḥāẓır olup selām vėrüp (3) giryān giryān ḳarşusında ṭurduḳda cemīʿ ehl-i meclis (4) ittifāḳla giryān eylediler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin çehre-i pür-ġubārı (5) ruḫsār-ı pür-envārına sürdi ve Ḥẓ. İmām-ı Ḥüseyin-i (6) Maẓlūm, dīde-i eşk[130]-bārın, keff-i pā-yı ʿarş miḳdārına (7) sürüp fiġān eyledi. Ol Ḥż. Faḫr-i cihān iltifātıyıla (8) anlara naẓar ḳılup müfāraḳatlarından āh-ı ḥasret çekerdi. (9) Maḳtel-i Nūru'l-E'immede mesṭūrdur ki ol Ḥażret ḥīn-i vefā- (10) -tından Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin**[e]** baḳup "Ey dirīġā (11)

[127] برقاج
[128] Kelimede ج harfinin noktaları yazılmamıştır.
[129] ابتدی
[130] شکر

yetimlik ġubārı çehreŋize belürdi. Ve bī-ʿalāmat nümāyān (12) oldı ve cemʿiyyetiŋiz bozuldı. Ayā ümmet-i bī-vefā siz**[e]** ne (13) cefālar ḳılsalar ki dünyāda vaṣf**[a]** gelmez gerekdir ki bahāneler- (14) -le müteʿarrıż olalar.” Bu tekellüm esnasında bī-iḫtiyār giryān (15) oldı ve Ümmü Selīme eyitdi: “Yā Resūlallāh sebeb ġiryeye nedir?”

[35b] (1) Ḥż. Resūl eyitdi: “Yaʿni giryān oldıġım ümmetim içündür. (2) Zīrā ḥüsn-i istimāʿla şeref-i İslām bulmuşken ve ḳurb-ı (3) İlāhī[131] olmuş iken benden ṣoŋra İblīs-i pür-telbīs iġvāsına (4) giriftār olalar ve irtiḳāb-ı kemāl-i muṣībet ḳılalar. Ve hem (5) anlara ʿuḳūbet ile teveccüh ḳıla ve hem benim saʿyim żāyīʿ (6) ola[132]. Rivāyetdir ki ol eşnāda ʿAliyyü’l- Murteżāyı çaġırup (7) vaṣıyyetler ḳıldı ve emānetleri teslīm eyledi ve Ḥż. (8) ʿAliyyü’l- Murteżādan naḳīldir ki: “Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (9) Muḥterem baŋa biŋ bāb-ı ʿilm taʿlīm eyledi. Her bābda daḥı (10) biŋ ʿilm ḥāṣıl oldı.” Erbāb aŋlar, erbābına ma’lūmdur. (11) El-ḳıssa: Melekü’l-mevt bir aʿrāb ṣūretinde ḳapuda ṭurup (12) icāzet ṭaleb ėderdi. ʿĀḳıbet icāzet oldı. Ḥücreye (13) girdi: “*Es-selāmu ʿaleyke eyyühe’n-Nebiyyü*[133]. Ḥż. Allāh saŋa (14) selām yėtürüp ḳabż-ı rūḥ-ı şerīfiŋe baŋa fermān ėtmişdir. (15) Fermān nedir yā Resūlallāh” dėdi. “Tā ḳarındaşım Cebrāʿīl baŋa

[36a] (1) gelmeyinçe.” Melekü’l-mevt: “Fermān seniŋdir” dėdi. Bu ḥāle (2) muḳārin Allāh Teʿālā Rıżvāna buyurdı: “Yā Rıżvān, cennet**[i]** (3) müzeyyen eyle, ḥūrī vü ġılmān**[ı]** tezyīn eyle. Ḥabībimdir gelen.” (4) Ve melege emr ėtdi: “Yā melek, cehennem ḳapusın ḳapa. Yılanlara (5) ve ʿaḳreplere asūde-ḥāl olsun ve ateşi teskīn olsun. (6) Ve ʿālem-i melek-i melekūt ve ervāḥ-ı enbiyā ve gürūh-ı mele’-i aʿlā (7) istiḳbāle çıḳalar ve ḥuddām-ı ḥarīm-i ʿarş, envār-ı ḳudsden (8) çerāḳlar yaḳalar.” Ve bu meṣāliḥ tamām olduḳda Ḥż. Cebrā’īl**[e]** (9) emr ėtdi ki: “Cennetden sündüs bir ḳandīl Ḥż. Resūle (10) iletüp ḥidmetine müşerref ol.” Ḥż. Cebrā’īl giryān giryān (11) geldikde Resūl ḥażretleri eyitdi: “Ey birader bu ḥālimde benden (12) niçün ayrılırsıŋ, benden uzaḳ olursıŋ?” Cebrā’īl eyitdi: (13) “Yā Resūlallāh seniŋ ḥidmet-i şerīfiŋizde idim. Saŋa (14) beşāretler getürdim yā Resūlallāh.” Ḥż. Resūl eyitdi: “Ey (15) bürāder güzel ammā daḥı bundan ziyāde isterem. Bu ḥaberlerden

---

131 اله

132 اولميه

133 *Ey Nebi, sana selam olsun.*

[36b] (1) efḍal ola.” Cebrā’īl eyitdi: “Yā Resūlallāh, senden (2) ve ümmetinden muḳaddem cemīʿ enbiyāya ve ümmetlerine **[**cennet ḥarām**]**[134], evvel (3) siz girürsiz.” Ḥż. Resūl eyitdi: “Bu da güzel (4) ammā daḥı efḍal isterem.” Ḥż. Cebrā’īl eyitdi: “Muḳarrer (5) oldı ki rūz-ı ḳıyāmetde evvelīn u āḫirīn şefāʿat (6) saŋa vėrildi. Bu ḥaber ḫōşdur.” Ḥż. Resūl eyitdi: (7) “Ammā dāḥı güzel isterem.” Ḥż. Cebrā’īl eyitdi: “Yā Resū- (8) -lallāh daḥı nedir murādın söyle.” Ḥż. Resūl-i Ekrem (9) eyitdi: “Ah ben giddikde aḥkām-ı dīn-i şerīʿat ḥelāl ḥarām (10) şeyi olduḳda ve dertlerine kimden fā’ide ola?” dedükde (11) Ḥż. Cebrā’īl eyitdi: “Yā Resūlallāh elem çekme, Ḥż. (12) Allāh ʿAẕīmü’ş-şān ḥażretleri anları şaḳlar ve bekler. Ḳıyāmet (13) güni senüŋ şefāʿatiŋi anlara naṣīb eyler. Ol miḳdār (14) ki günāhlarına baḳmaz geçer, Allāh senden rāżī olunça. Sen (15) ḥāṭır-ı şerīfiŋi ḫōş tut. Ümmetiŋ içün ḳasāvet çekme.”

[37a] (1) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem eyitdi: “Ḥālā rāżī (2) oldum. Ey melekü’l-mevt ḥidmetiŋe ḳıyām ėt.” Melek (3) ü’l-mevt[135] ol ḥażretiŋ rūḥ-ı şerīfine meşġūl olduḳda (4) ol ḥażret saḳf-ı serāya baḳup dėrdi: “Yā Refīḳa’l (5) -aʿlā”[136] dėyüp nā-gāh bu kelīme-i ṭayyibe ile ʿālem-i (6) beḳāya intiḳāl eyledi. Ḥż. ʿAzrā’īl ve Ḥż. Cebrā’īl, (7) aʿlā-yı **[**ʿiliyyīne**]**[137] rūḥ-ı şerīfiŋ teslīm eyledi. Ve naḳldir ki Ḥż. ʿAliyy (8) ü’l-Murteżā ve Şīr-i Ḫüdā eydür: “Ben işitdim asmāndan. Vay Muḥammed, (9) vay Seyyid āvāresin” dėdi. Rivāyetdir ki Ḥż. Fāṭıma (10) tü’z-Zehrā ḥażretinden ṣoŋra kimesne Fāṭımatü’z-Zehrāyı **[**mütebessim**]**[138]görmedi (11) tā mülāḳī olunca[139]. **El-bābu’s̱-s̱āliṣ: Ḥż. Resūl-i** (12) **Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) ḥażretlerinüŋ** (13) **çiger-gūşesi Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā (ra.)** (14) **ḥażretlerinüŋ vefāt-ı şerīfin ʿayān ve beyān ėder.** Naḳldir ki (15) rivāyet Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā dünyā serāyına gelelden beri

[37b] (1) bir ān ve bir sāʿat gülmedi. Gāh miḥnet-i ṭaʿn-ı ḥavātīn-i Ḳureyş (2) çekerdi gāh müfāraḳat-i elem-i peder çekerdi. Ve gāh ḥaber-i (3) dürr-i yetīm Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin-i Mażlūma geleçek (4) aḥvāline elem çekerdi. Dünyāda ḥavātīn ḳısmından Ḥż. Fāṭıma (5) tü’z-Zehrā gibi ḳasāvet çekmiş yoġdı, dėrler. Ammā rāvīler böyle (6) rivāyet ėderler kim Ḥż. Allāh tebārek ve teʿālā vaḥy eyledi (7) ki: “Ḥż. Ḥadīçetü’l-Kübrānuŋ

---

[134]Tamir, (Güngör 1987: 136)’ya göre yapıldı.
[135]*Melekü’l-mevt* kelimesinden önce *ey* nidası getirilmiştir.
[136]*Ey yüce refik.*
[137] Tamir, (Güngör 1987: 136)'ya göre yapıldı.
[138] Tamir, (Güngör 1987: 137)’ye göre yapıldı.
[139]ڃ harfinin noktası yoktur.

yanına varmayasın” dėdi. (8) Ḥż. Peyġāmber-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (9) ḥażretleri dāḥı ṣaḳındı, yanına varmadı. Ammā Ḥadīçe (10) tü’l-Kübrā melūl ve maḥzūn oldı. “Niçün[140] Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (11) Muḥterem (sav.) benim yanıma gelmez” dėyü ḳırḳ (12) gün ṭaʿām yėmedi. Ve ḳırḳıncı gün Ḥż. Cebrā’īl (as.) (13) cennetden ṭaʿām getürdi. Ḥż. Peyġāmber-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem “yėyem” dėdi. Ḥż. Cebrā’īl “yėme” dėdi. (15) Ḥż. Resūl (as.) eyitdi[141]:

[38a] (1) “Yā Cebrā’īl, bu ṭaʿām benim içün getür- (2) -mediŋ mi?” dėdi. Ḥż. Cebrā’īl eyitdi: “Belī seniŋ içün getürdim[142]. (3) Ammā Ḥadīçetü’l-Kübrā ḳırḳ gündür seniŋ içün aġlardı. (4) Ve ṭaʿām yėmezdi” dėdi. “Ve ṭaʿām bile yėdim, baŋa şehvet ḳuvvet (5) geldi. Ḥż. Ḥadīçetü’l-Kübrāya yaḳın oldum. Andan (6) Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā dünyāya geldi. Andan Ḥż. Fāṭımatü (7) ’z-Zehrāyı severem ve öperem. Ben ḳaçan cennete müştāḳ oluram (8) Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrāyı öperem ve ḳoḳularam” dėdi. Rivāyet (9) eylerler kim Ḥż. Ḥadīçetü’l-Kübrā aḥşam ṭoġurdı. (10) Ve ġusl eyleyüp yatsu namāzını[143] ḳıldı. Ḥż. Ḥadīçetü (11) ’l-Kübrā eydür: “Ḳaranlık gėçede igneye iplik geçerdim Ḥż. (12) Fāṭımatü’z-Zehrānuŋ yüzünüŋ nūrından” dėdi. Rivāyet eylerler kim (13) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (14) Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāya icāzet vėrmedi Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrānuŋ (15) üzerine bir ʿavret daḥı almaġa. Zīrā sā’yir ʿavretler Ḥż.

[38b] (1) Fāṭımatü’z-Zehrā ḳatında çāriye gibidir. İmdi cāriye (2) ise Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā üstüne cā’yiz degildir. (3) Zīrā Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (4) dėmişdir ki: “Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā benim vücūdımdan bir (5) parça etdir. Her kim Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrāya ʿizzet (6) ėder, baŋa ėder. Ve her kim Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrāya cefā (7) ėder, baŋa ėder” dėyü buyurmuşdur. Mādem ki Ḥż. Fāṭımatü (8) ’z-Zehrā ṣaġdır, Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāya evlenmek ḥarāmdır (9) ve ḥarām oldı. Vefāt ėtdikden-ṣoŋra ḥelāl oldı. (10) Meṣelā Ḥż. Ḥadīçetü’l-Kübrā daḥı ṣaġ iken Ḥż. (11) Resūlü’ṣ-ṣaḳaleyn ve Ḥabībü’l-muḥteremeyn ya’ni Ḫ̆āce-i ʿālem (12) Mefḥar-i mevcūdāṭ Şefīʿ-i rūz-ı cezā Ḥż. Muḥammedü’l-Muṣṭafā (13) (sav.) ġayrı ʿavret almadı. Tā Ḥadīçetü (14) ’l-Kübrā vefāt eyledikden ṣoŋra aldı. Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa (15) (ra.) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem**[e]** eyitdi:

---

[140] Bu kelime cümle içinde iki kere yazılmıştır.
[141] 36a 1. satır başında bu cümle ile anlamca aynı olan şu cümle yer almaktadır: *Ḥż. Resûl eyitdi*
[142] Bu cümle, 35b 15. satırda bağlama aykırı olarak aynen yazılmıştır.
[143] Bu kelimeden sonra anlamca denk düşmeyen *ya’ni* kelimesi yazılmıştır.

[39a] (1) "Yā Resūlallāh ḳaçan Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrāyı öpseŋ diliŋ (2) yalarsın, sebeb nedir?" dėdi. "Ve ʿaynıyıla bal yėmiş gibi (3) yalarsız" dėdiler. Ḥż. Ḥabīb-ü Ekrem ve Nebiyy-i Muḥteremeyn (4) ḥażretleri: "Miʿrāc gėçesi Ḥż. Cebrā'īl (as.) (5) beni cennete götürdi. Bir elma vėrdi. Aldım yėdim. Bir nuṭfe (6) oldı ve ṣulbüme indi. Ḥż. Ḥadīçetü'l-Kübrāya yaḳın (7) oldığım zamān ol nūrdan ḥāṣıl oldı. Anıŋçün (8) şeker emer gibi ṭatlıdur" dėdi. Feemmā bu maḥalde Ḥż. Fāṭımatü (9) 'z-Zehrā (ra.) ḳaçan gėçe ile iplik işlese (10) çerāġ yaḳmazdı. Yüzünüŋ nūrından evin içi nūr-ı mahż (11) olup aydınlıḳ ėderdi. **Aḥvāl-i cāriyedür**[144] kim Ḥż. (12) Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ bir çāriye(-)si vardı. Eviŋ içini ḳaçan (13) süpürdi ki gölge(-)li yėrde çāriye süpürürdi. Su'āl (14) ėtdiler: "Niçün böyle ėdersin?" dėdiler. Eyitdi: "Anuŋ daḥı (15) günāhını kim çeker" dėrmiş. Anlar gibi zaḫmet çekmiş yoḳdur. Rāvīler

[39b] (1) böyle rivāyet eylerler kim Ḥż. Resūlden ve Ḥż. Ḥadīçetü (2) 'l-Kübrādan altı evlādı oldı. Biri Ḳāsım ve biri (3) ʿAbdullāh oldı. Ve Ḥż. Resūl-i Ekrem Ḳāsım ile[145]**[**mükennā**]**[146] (4) idi. Ve ʿAbdullāh ki Ṭayyib u Ṭāhir dėmekle maʿrūfdır. (5) Ve benāt-ı muṭahharāt yaʿni ḳızları biri Zeyneb ve biri Ruḳıyye (6) ve biri Ümmü Gülsüm ve biri Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā. Cemīʿan (7) evlādı zamān-ı İslāmda ẓuhūr eyledi. Eŋ küçügi Ḥż. (8) Fāṭımatü'z-Zehrādur. Feemmā Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ṭoġmasında (9) iḫtilāf ėtmişlerdir. Baʿżılar dėrler ki vāḳıʿa-yı **[**Fīlden**]**[147] yigirmi (10) beş yıl geçdikde doġdı, dėrler. Mesṭūrdur ki ve Ḥż. (11) Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ ʿömr-i şerīfi otuz sekiz yıldır. Ve Ḥż. (12) Ḥadīçetü'l-Kübrā Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrāya ḥāmile olduḳda (13) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem buyurdı ki: "Ey Ḥadīçe (14) ḳarındaşım Ḥż. Cebrā'īl (as.) baŋa ḥaber (15) vėrdi. Ṣadef-i baṭnıŋda olan oldur. Bir maʿṣūm ki

[40a] (1) ism-i şerīf**[**i**]** Fāṭımatü'z-Zehrādur. Anuŋ nesli rūz-ı ḳıyāmetdek (2) kesilmez evlād-ı evlādı. Vaḳtā ki ḥamlin vażʿ (3) eylemege ʿavretler: "Biz varmayız. Zīrā bizim sözümüz (4) tutmadı. Bir yetīme vardıŋ" dėdiler. Bu ḥaberi Ḥż. (5) Ḥadīçetü'l-Kübrā işidiçek müte'ellim oldı. Ḳureyş-i Benī (6) Hāşim nā-gāh anı gördi. Ḥalvetinde dört ḥātun ẓāhir oldı. (7) Ḳureyş-i Benī Hāşim uzun boylu, semiz etli, canlı ʿavretler, (8) Ḥadīçetü'l-Kübrā anları kendi cins-i Ḳureyşler ṣandı. (9) Ol dört ḥātun Ḥadīçetü'l- Kübrāya taʿẓīm ve

---

[144] جارايدر

[145] *Kasım* kelimesinden önce yazılmıştır.

[146] Bu kelime için 4. satırın başında bir kelimelik boşluk bulunmaktadır. Tamir, (Güngör 1987: 141)'e göre yapıldı.

[147] Tamir, (Güngör 1987: 141)'e göre yapıldı.

tekrīm (10) eylediler. Ḥż. Ḥadīçetü'l- Kübrā, Ḳureyşler şanup: "Canım (11) sizler kimlersiz ve kimiŋ nesi(-)siz" dėyinçe eyitdiler: (12) "Yā Ḥadīçetü'l-Kübrā bizler birimiz Sārā Ḥż. Ḫalīl (13) zevcesi ve birimiz Meryem bint-i ʿİmrāndur. Ve birimiz Ümmü Gülşüm Ḥż. (14) Mūsā zevcesidir ve birimiz Asiyye' Firʿavn (15) zevcesidir. Bizi Ḥaḳ Teʿālā senüŋ ḥidmet-i şerīfine

[40b] (1) gönderdi." Dünyāda ḥidmetkār āḫiretde refīḳ olalar. Biri (2) ṣaġ yanında ve biri ardında ve biri ṣol yanında ve biri öŋünde (3) ṭurup Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā doġdı. Dünyāya pāk-i (4) pākize ʿāleme gūyā misk **[**ü**]** ʿanberle rāyiḥā ṭoldı. Rivāyet olunur ki (5) ol sāʿat cennetden on ʿaded ḥūrī gelüp bir nūrdan (6) legen ve bir ibrīḳ ḫāẕır olup ḳābile olan ḥātun ol (7) ibrīḳlardan Kevşer döküp Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrāyı (8) yudı. Bir beyāż ḥarīre ṣarup Ḥż. Ḥadīçetü'l- Kübrāya (9) teslīm eylediler Ve ol ḥātunlar ġāyib oldılar. Ḥż. (10) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (11) ḳudūm-i Fāṭımatü'z-Zehrādan ḥaber-dār olup Ḥż. Resūl-i (12) Ekremiŋ ḳuçaġına vėrdiler. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (13) Muḥterem aŋa Fāṭıma ismin ḳodı. Ve künyeti Ümmü Muḥammed ve laḳabı (14) Rāḍıyye ve Merḍıyye ve Meymūne ve Zekiyye ve Zehrādır. Ve anuŋ (15) feżāili ḥadden bīrūn ve ḳıyāsdan tecāvüzdür.[148] **[**Rivāyetdür ki Ḥż. Resūl bir ġazāya müteveccih olup ve Murteżāyı hem-rāh alup Ḥasan ve Ḥüseyin ṭıfl olmaġın müfāraḳat ḳılmadılar. İttifāḳa zamān-ı ġaybetlerinde bir gün Ḥüseyin Medīne ḥurmalıġında seyr ėderken Ṣālih bin Ruḳʿa-i Yehūdī furṣat bulup Ḥüseyni alup menzilinde pinhān ėtdi. Bir gün peydā olmayup āteş-i müfāraḳat Zehrā cigerin yaḳup yetmiş nevbet ḥücre ḳapusına gelüp kimesne bulamadı ki anuŋ muṭālebetine irsāl ėde. ʿĀḳıbetü'l-emr İmām-ı Ḥasana eyitdi: Ey cigergūşe, Ḥüseyn ġāyib olmuşdur, ṭaleb ėt." (...) Ḥż. Ḥasan Ṣāliḥ-ı Yehūdānuŋ menziline gelüp eyitdi: "Ey Ṣāliḥ, ḳarındaşum Ḥüseyin senüŋ menzilüŋdedür baŋa teslīm ėt, taʿallül ėtme yoḳṣa vālidesine ʿarż ėderem ki küngüre-i gerdūna kemend-i āh-ı ciger-sūz atup ve dest-i niyāzla dāmen-i ʿarş tutup bir duʿā ile cemīʿ Yāhūd cinsin yėryüzünden götürür (....) Ṣāhzāde edā-yı menāḳub ḳıldıḳça ṣayḳal-ı kelām-ı mūciz-nizāmı Ṣāliḥ-i Yehūdīnüŋ mirʿat-ı żamīrinden jeng-i küfr-i dalāleti tedrīc ile ref' ėdüp ve nikāṭ-ı mevā'iẓ-āmīzi te'şīr-i tamām ḳılup...**]** Başladı gözünden

[148]Bu kısımdan sonra Tuhfede başka bir vakanın anlatımına geçilmiştir. Hadika'dan takip edildiği üzere bu vaka, *Salih bin Ruk'a-i Yahûdî'nin Ḥż. Ḥüseyin'i kaçırması* vakasıdır. Ancak 39a 1. satırdan itibaren bu vakanın orta kısmından anlatılmaya başlandığından bağlamda kopukluk oluşmaktadır. Buradaki tamir, Güngör 1987: 143-144'e göre yapılmıştır.

[41a] (1) ḳaṭarāt-ı ḥūn ālūde döküp ol ṭatlı dilli[149] Ḥasan, ol (2) şeker-güftārlı Ḥasan**[**dan**]** vaḳtā ki bu sözi diŋledi, **[**Ṣāliḥ**]** eyitdi[150]: "Ey (3) nūr-ı Muṣṭafā, saŋa birāderiŋi teslīm ėderem ki beni (4) dāyire-i İslāma çeküp Müslimān ėdersiŋ." İmām-ı Ḥasan (5) telḳīn eyleyüp īmāna geldi. İmām-ı Ḥüseyn**[**i**]** evinden (6) çıḳarup üzerine altūn aḳçe çevāhir ṣaçdı. (7) Teslīm eyledi. Ḥż. İmām-ı Ḥasan dāḥı Ḥż. Fāṭımaya (8) teslīm eyledi. Baʿdehu Ṣālih-i Yehūdī bu günden soŋra yetmiş (9) nefer Yehūdīyle ki aḳrabāsından müslimān ėdüp Ḥażret- (10) serāy-ı Muṣṭafāya geldi ki yüz sürüp taẓarruʿ eyleyüp (11) eyitdi: "Ben ḥaṭā eyledim ʿafv eyle" dėdi. Ḥż. Fāṭımatü (12) 'z-Zehrā eyitdi: "Ben günāhımdan geçdim, ammā babası bilmem geçer mi" (13) dėdi. Zīrā ser-defter-i evliyādır." Ṣalih, seferden gelinçe (14) ṣabr eyledi. Her gün gelür hediyyeler, peşkeşler getürürdi. (15) Bir gün seferden geldiler. Ḥż. Murteżānıŋ ḥāk-i pāyine

[41b] (1) yüz sürdi. Aḥvāl bildi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: (2) "Ben geçdim bilmem, dedesi Ḥż. Faḥr-i cihān daḥı ʿafv ėder mi? (3) Var aŋa yā Ṣāih ol mürüvvet kānıdır, var" dėdi. Biŋ (4) ḥayā ile ol yetmiş nefer Yehūd-i cedīd Müslimānlarla ḥidmet-i (5) Sulṭān-ı cihān Muḥammedü'l-Muṣṭafā ḥażretlerinüŋ ḥuẓur-ı ʿizzetlerine (6) geldi. Giryān giryān aġladı. Ḥālin iʿlām eyledi. (7) Ḥż. Ḫ̆āce-i kāyināt Mefḥar-i mevcūdāt Şefīʿ-i rūz-ı (8) ʿaraṣāt Muḥammedü'l-Muṣṭafā eyitdi: "Ne güzel ammā ben ʿafv ėtdim. (9) Ḥż. Cenāb-ı Bārī Teʿālāya çoḳ cefā ve eziyyet ėtmiş- (10) -siŋ. Var tevbe eyle. Ḥaḳ teʿālā Ḳādirdir ki tevbeŋi (11) ḳabūl ėder" dėdi. Ah ėderek ṣaḥrālara düşüp on beş (12) gün ḳadar aġladı. ʿĀḳıbet Ḥż. Cebrā'īl geldi. İʿlām (13) eyledi. "Ḥaḳ Teʿālā ṣuçun ʿafv eyledi, günāh defterini sildi. (14) Var Ṣāliḥ**[**e**]** müjde eyle" dėdi. Ṣālihe müjde eylediler. Ey (15) ʿazīz var ḳıyās eyle. Bir gün Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[**e**]**

[42a] (1) eziyyet eylemek ile ne mertebe güçlük gördi. On (2) yedi gün ḳadar taẓarruʿ ėtdikde ṣuçunı ʿafv ėtdiler. (3) Rivāyet olunur kim bir gün cennetden Ḥż. Ādem (4) (as.) Ḥż. Ḥavvāyı şöyle güzel gördi ki ḥayrān (5) ḳalup eyitdi: "Ayā bundan ẕiyāde güzel yaratdıŋ[-]mı?" dėyinçe (6) Ḥż. Bārī Teʿālā Cebrā'īle emr ėtdi: "Var Ādem ḳulumı cennet-i[151] (7) Firdevse götür." Götürdi. Ādem girdi. Bir ḳaṣr-ı feraḥ-fezā, (8) taḥt-ı fezā üzere bir cemīle ḥātun gördi ki ḥayrān ḳaldı. (9) Eyitdi: "Yā Cebrā'īl bu kimdir?" dėdi. Cebrā'īl eyitdi: "Buŋa (10) Fāṭımatü'z-Zehrā bint-i āḥir zamān peyġāmberi Ḥż.

---

[149] دللر
[150] ایدی
[151] جننته

Muḥammed (11) ü'l-Muṣṭafā (sav.)'dır" dėdi. Ādem eyitdi: (12) "Başındaki ol nūr-ı tāc nedir?" "Eri Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (13) ibn-i Ebī Ṭālibdir." "Ve ya ḳulaḳlarında olanlar nedir?" dėdi. (14) Ḥż. Cebrā'īl eyitdi: "Ṣaġ ḳulaġında Ḥż. İmām-ı Ḥasandır (15) ve ṣol ḳulaġında olan Ḥż. İmām-ı Ḥüseyindür" dėdi.

[42b] (1) "Ya bunlar ne zamān ḥalḳ olundı?" Ḥż. Cebrā'īl eyitdi: (2) "Seniŋ evlātlarıŋdan āḥir zamānda gelse gerekdür. Senden (3) dört biŋ yıl muḳaddem yaradıldı" dėdi. Şevāhidü'n-Nübüvvede (4) mesṭūrdur ki Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā Kaʿbe-i şerīfde (5) sekiz yıl durdı. Anda olan mu'cizāt u kerāmāt**[**a**]** nihāyet (6) yoḳdur. Bir gün bir[152]ḳaç ʿavretler, Ḥż. Resūl-i Ekrem ḥużurına (7) dāḥil oldılar. Eyitdiler: "Yā Resūlallāh bizim bir cemʿiyyetimiz (8) vardur. İcāzet vėrseŋ ḳızın Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrāya, (9) bizim dügünümüze gönderseŋ. Anıŋ ḳadem**[**i**]** cemʿiyyetimize ėrişse. (10) Biz daḥı Ḥż. Resūl-i Ekremüŋ ḳızı Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (11) geldi elḥamdülillāhi teʿālā dėsek, mesrūr olsaḳ. Ve çoḳdan (12) Ḳureyş ḥātunları ve Benī Hāşīm ʿavretleri ile görüşülmedi. (13) Luṭf eyleŋ icāzet vėrüŋ" dėyü ẕiyādesiyle yalvar- (14) -dılar. Ḥż. Resūl-i Ekrem: "Nola siz gidiŋ, sizüŋ (15) ardıŋız ṣıra göndereyim" dėdi. Resūl-i Ekrem ḥażretleri

[43a] (1) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrāyı çaġırup: "A benim cānım pāresi, birḳaç (2) ḥātunlar geldi. Cemʿiyyetleri varmış. Seni daʿvet ėtdiler. (3) Ben**[-]**de göndereyim dėdim. Vaʿdeye ḥilāf olmamaḳ (4) gerekdir, git" dėdi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā: "Nola ammā anlar (5) ʿUtbeniŋ ve Şeybeniŋ ve Ebū Lehebiŋ ve Ebū Cehliŋ (6) ʿavretleri ve ḳızları altūn, gümiş, çevāhir, muraṣṣaʿ dībā (7) ve aṭlās ve kemḥā ile her biri müzeyyendir. Benim yoḳdur ne (8) giysem, benim yamalı ḥırḳama ve yamalı çārıma baḳup gülüşmek (9) içün isterler ki bize baḳsıŋ da yüregi ateşle, ḥasretle (10) yansun, çigerine dāġ-ı derūn olsun, dėrler." Ḥż. Resūl-i (11) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem bir āh ėdüp: "Gözüm nūrı Ḫüdā Kerīmdir. (12) Anlaruŋ gözleri**[**nüŋ**]** senüŋ nūr-ı cemāliŋe baḳmaġa ḳudretleri yoḳdur." (13) Dėrken Ḥż. Cebrā'īl geldi. Selām getürdi. Eyitdi: "Yā Muḥammed (14) Ḥż. Ḥaḳ saŋa selām eyledi ve fermān eyledi ki helelbetde (15) Fāṭımatü'z-Zehrā ṣanādīd-i Ḳureyş ʿavretlerinüŋ dügününe

[43b] (1) varsın" dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem, Ḥż. Fāṭıma (2) -tü'z-Zehrāya eyitdi: "Ey peder-i ʿazīzim ben daḥı yoḳ dėmedim (3) giderem" dėyü çāra büründi. Selmān ve Ḥż. Fāṭımatü (4) 'z-Zehrā maʿan ḳapudan ṭaşra, ol āfitāb-ı dıraḥşān, ḥırāmānī (5) reftār ile geldi. Ḥż.

[152] برقاج

Fāṭımatü’z-Zehrā dügün (6) ḳapusın açdı. Vaḳtā ki içeri girdi, ṣanādīd-i Ḳureyş, (7) Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrāyı gördüler, Ḥż. Rūḥ-ı pāk-i (8) Muḥammedü’l-Muṣṭafāya salavāt. Benī Ḳureyş ḥātunları cemʿiyyet-i (9) serāyda oturmuşlar, ekābir-i aʿyān ḥātunları ve ḳız- (10) -ları her biri bir dībā ile müzeyyen. Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā melīl (11) içerü girdi. Ḳapu yanında bir yėr bilürem otururam (12) dėrken nā-gāh ʿavretler birden ḳalḳdılar, gördiler: (13) “Ayā bu ḥātun ḳanġı ḳabīlenüŋ ʿavretidir ve kimiŋ ḳızıdır?” (14) dėmede, ammā Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā önünde bir çāriye (15) elinde mücevher var, her bār elinde yanar. Rāyiḥası dimaġları muʿaṭṭar

[44a] (1) eyledi. Bir cāriye ṣaġ ṭarafında ve bir cāriye ṣol ṭarafında (2) çāpıŋ eteklerin yėrden ḳaldırırlar ki toz olmasın dėyü. (3) Ve bir cāriye ardında, ḳoltuġında bir boḳça tutar ve bir (4) cāriye dāḥı keẕālik bir boḳça tuṭar. Ve üc cāriye (5) ellerinde altun, gümiş, cevāhirden kāseler tutarlar. (6) Vaḳtā ki Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā içerü girdikde ḥavātīn[153]-i (7) Kureyş[154] birden ayaġ üzere ḳalḳup istikbāl eylediler, (8) bilmediler. Sadrı teklīf eyleyüp ṣadra geçdi, otur- (9) -dı. Kureyş**[**li**]**ler eyitdiler: “Ḫoş geldiŋiz ṣafā geldiŋiz sulṭānım” (10) dėyinçe ol daḥı ṭūṭiʿ-i muʿciz-güftāre başladı. ʿAvretler (11) bildiler: “Sulṭānım bilmedik. Maʿzūr olsun yā sulṭānım bu (12) çāriyeleri ne zamān aldıŋız ve bu esbābları kim dikdi, (13) nerden aldıŋız. Ve bu cevāhir gūşvārlar ve bu inçüler ve bu (14) ḳuşāk u tāc u ḥulle, hergiz gördigimüz yoḳdur. Luṭf (15) eyleŋ söyleŋ” dėyinçe Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā eyitdi:

[44b] (1) “Bunlar benim babamuŋ mübāhātidir. Ve ni’met-i velāyet u kerāmāt (2) ol misillū gök berekātıdır. Bizim cennetde daḥı çoḳdur. (3) Netīçe İslāma gelmedikçe bu mu’cizeye ėrmezsiz.” dėdi. (4) Baʿżı(-)sınuŋ ayāt-ı ġururları[155] mensūḥ oldı. Ebkem lāl oldı- (5) -lar. “Ancak eger rıżā-yı ḥāṭırım ḫōş olsun, cemʿiyyetimizde (6) ẕevḳ ṣafā rāḥat olsun dėrseŋiz hemān İslāma (7) gelesiz, mü’mine olursız, ẓulmet-i küfrden çıḳuŋ, (8) īmāna gelüŋ, īmān nūrıyla nūrlanıŋ” dėyinçe ol (9) ḥātunlar ki ḳalbinde hidāyet-i Ḥaḳ ėrmişdir, cān ı göŋülden (10) müslīmān oldılar. Kiminüŋ çibilliyetinde imkān-ı İslām (11) yoḳdur, öyle ḳaldılar. Bu ḳıṣṣa Şevāhidü’n-Nübüvvede (12) mesṭūrdur ki rivāyetdir ki Ḥẓ. Fāṭımatü’z-Zehrā, (13) hicretden bir sene ṣoŋra ere vėrmek tedāriki görmege (14) aġāz

[153] خواتون
[154] Kelimedeki ق harfinin bir noktası yoktur.
[155] عزورلری

oldı. Ḥẕ. Fāṭımatü'z-Zehrā ṭoḳuz yaşında (15) dėrler. Bir rivāyetde naḳl ėtmişlerdir ki bir gün Ḥż. Resūl-i

[45a] (1) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem, Ümmü Selīme serāyında idi. Melek nüzūl (2) ėtdi. Yigirmi baş**[ı]** var ve her başında biŋ dili var. Ve her dilil**[e]** (3) Allāh Teʿālāya tesbīḥ eyler. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (4) Muḥterem anı Ḥż. Cebrā'īl ṣanup eyitdi: "Ey bürāḍer (5) hergiz seni bu ṣūretde görmüş deyildim" dėyinçe melek eyitdi: (6) "Ben Cebrā'īl degilem. Baŋa Ṣarṣā'īl dėrler. Bir nūr bir nūra (7) ṭapşurmaġa **[**Ḥż. Ḥaḳ beni irsāl ėṭdi**]**[156], yaʿni Ḥẕ. Fāṭımatü'z-Zehrāyı Ḥż. ʿAliyy (8) ü'l-Murteżāya ʿaḳd eyleseŋ fermān-ı İlāhīdir" dėyinçe ol (9) sāʿatde Ḥż. Cebrā'īl ve Ḥż. Mīḳā'īl ve Ḥż. (10) İsrāfil şehādetiyle Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā içün ʿaḳd (11) eylediler. Ḥż. Şeyḥ Tirmīẕī Kitāb-ı Naẓmü's-Sıbṭeynde (12) ẕikr ėder ki Ḥż. Enesden[157], ol Enesdir ki Mālik (13) oġlı, eydür: "Baŋa Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem eydür: (14) "Yā Enes Ḥż. Cebrā'īl geldi. Baŋa bu beyānı getürdi." Tebessüm (15) ėderek emr-i şerīfi muḳteżāsınca ṣanādīd-i Ḳureyş**[i]** cemʿ

[45b](1) ėdüp ve cemʿ olduḳda ol Ḥażret ḫuṭbe-i belīġ edā (2) ḳılup eyitdi: "Ey ḳavm, emr Vācibu'l-vücūduŋdur. Fāṭımayı (3) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāya nikāḥ eylesem." Ve Ḥż. ʿAliyy (4) ü'l-Murteżāyı çaġırdı: "Yā ʿAlī saŋa[158] ḳızım Fāṭımatü'z-Zehrāyı vėrdim. (5) Dört yüz miṢḳāl nuḳre[159]-i ḥāliṣe ile mehrle, ḳabūl (6) ėtdiŋ mi?" Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Yā Resūlallāh ḳabūl (7) eyledim."[160] (8) Ve bir rivāyetde Menāḳıb-ı Ḫ̆areẕmīde mesṭūrdur ki Ḥż. (9) Cebrā'īl, Ḥż. Resūlüŋ ḥidmetine gelüp cennetden (10) bir miḳdār sünbül ü ḳaranfil getürdi: "Yā Resūlallah cennetde (11) melāyikeler arasında Ḥż. Ḥavvā ile Ḥż. Ādem (as.) (12) ḥaṭīb oldıġı yėrde ḫūrī vü ġılmān müretteb (13) ve sürūrla, ve Rāḥīle nām bir melāyikedir ki ḥicāb-ı bārgāh-ı (14) Ḫüdādır, nūrdan bir minber üzerinde ḫuṭbe-i belīġ oḳudı. (5) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrāyı Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāya nikāh eyledik.

[46a] (1) Ve üzerlerine cennet çiçeklerin ṣaçdılar. Bu ḳaranfil, sünbül (2) anlardandır getürdim. Ve ʿaḳd-i nikāḥ nūrdan bir ḥarīre üzere (3) yazdılar. Cennet ḥaẕīnelerine teslīm olundı." Rivāyet daḥı (4) budur ki Ṭūbā aġac**[ı]**, yapraḳların üzerine ṣaçdı: "Müjde (5) olsun yā Muḥammed saŋa kim ümmetiŋ ʿāṣīleriniŋ her biriniŋ (6) ismi, ol dügün

[156] Tamir, (Güngör 1987: 154)'e göre yapıldı.
[157] Bu kelimeden sonra fazladan *ki* yazılmıştır.
[158] Cümle sonunda bu kelime tekrar yazılmıştır.
[159] نفره
[160] Burada fazladan şu cümle yazılmıştır: *Ve bir rivāyetde daḥı oldur ki Ḥażret buyurdı.*

yapraḳlar**[**ın**]**da yazılmış idi, cehennemden āẕād (7) olsun dėyü." Ḥż. Resūl-i Ekrem Ümmü Selīme-ye (8) buyurdı**[-]**ki[161]: "Fāṭımatü'z-Zehrāyı Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ḥücre- (9) -sine götür teslīm eyle." Ve Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (10) Muḥterem daḥı ol maḥal namāz ḳıldı. Ardı sıra varup (11) bir desti ṣu götürüp üzerine muʿavizeteyn oḳuyup (12) daḥı münāsib āyetler oḳudı. Baʿdehu Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ol (13) ṣudan ābdest aldı. **[**Rivāyetdür ki bir gün Ḫ̆āce-i ʿĀlem buyurdı ki Süleymān Nebī dāmādına bir tāc müretteb ėtmişdi, yeddi yüz dāne ile muraṣṣaʿ. Ḥż. ʿAlī ḥücre-i ṭahārete geldikde Fāṭımaya naḳl ėtdi.**]**[162] Ḳızıl altundan bunu naḳl ėdinçe (14) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā bunu diŋledi. Bu ḥāṭırına geldi ki: (15) "Şāyed Ḥż. ʿAliyyü'l- Murteżā cihāz u cihāt-ı Ḥż. Süleyman

[46b] (1) ḳızı[163] böyle olmaḳ, benim cihāzım yoḳ." Bu daġdaġayı (2) ḥāṭırına ḥuṭūr eylemişdi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā dünyādan (3) āḫirete intiḳāl ėtdikde bir gėçe menāmında Ḥż. (4) ʿAliyyü'l-Murteżā[164] gördi ki cennetde bir taḫt üzerindedir. (5) Zīrā eṭrāfını ḥūrīler almışlar ḳat ender ḳat ve bir (6) duḫter-i pākize, elinde cevāhir ṭabāḳıla cevāhir (7) ṭuṭar. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ol ḳızdan yaŋa baḳa. (8) Ol ḳız cevāhir niṣār eyleye. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā bunu (9) görünçe eyitdi: "Yā Fāṭıma bu ḳız kimdir?" dėdi. Ḥż. Fāṭımatü'z (10) -Zehrā eyitdi: "Ya ʿAlī dünyāda sen baŋa bunuŋ evṣā- (11) -fını ve tāc ḳışṣa(-)sını naḳl ėtdiŋ idi. Benim ḥāṭırımda (12) endīşe idi. Andan elem çekdigimden Ḥż. Allāh ʿAẕīm (13) ü'ş-şān ḥażretleri ol elem ʿivāżı baŋa bu ḳız**[ı]** ḥidmetkār vėrdi[165]. (14) Bu saʿādete yetdi" dėdi. "Yā ʿAlī, Ḥż. Süleymān peyġāmber (15) dāmādına tāc oldı. Saŋa daḥı livā-yı Resūl müyesser oldı.

[47a] (1) Ol bir ʿalemdir ki üc yapraġı vardır. Yaʿni üc şuḳḳa[166]- (2) -sı vardır. Biri maġribde ve biri maşrıḳda ve biri Mekke-i şerīf**[**de**]**.[167] (3) Naḳīldir ki ʿaraṣāt[168] (4) güninde

---

[161] *buyurdu ki* ibaresi cümle içinde iki defa yazılmıştır.

[162] Burada herhangi bir nakil bulunmamaktadır. Bağlamdaki kopukluğu gidermek adına tamir, (Güngör 1987: 158)'e göre yapıldı.

[163] Bu kelimeden önce aynı anlam gelen Arapça *binti* kelimesi yazılmıştır.

[164] مرتضائ

[165] ویرد

[166] شاقه

[167] Buradan sonra yazmada, yukarıda anlatılan livanın sureti çizilmiştir. Bu suret; *Hāzā ṣûret-i livā'i'l-ḥamd*ismiyle verilmiştir. Livanın üç yaprağı vardır. Bu yaprakların içinde şunlar yazılıdır: (1. yaprak) *Maġrib:Bismillāhirraḥmānirraḥīm.* (Ortada olan 2. yaprak) *Mekke: El-ḥamdü lillāhi rabbi'l-ʿālemīn.* (3. yaprak) *Maşrıḳ:Lā ilāhe illallāh Muḥammeden Resûlullāh.*

[168] عرضات

Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ol Şīr-i Ḫüdā, eline alup nidā (5) ḳılup: "Ey ümmet-i Muḥammed gelsin" dėdiler[169]. Cümle ḥalḳ evliyā enbiyā

[47b] (1) sancaġıŋ dibine geleler. İmām-ı Necmüddīn Ḥż. ʿÖmer (2) (ra.)'dan rivāyet eyler kim Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (3) Muḥterem, Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ḥücresine gelüp Ḥż. (4) Fāṭımatü'z-Zehrāyı melūl gördi. Su'āl ėtdikde eyitdi kim: "Üc (5) gündür evde me'kūlāt ḳısmından hiç nesne yoḳdur. Ḥż. (6) İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Maẓlūm ġāyetle mużṭarib (7) ül-ḥāl olmuşlardır. Bu aḥvāl**[i]** saŋa şikāyeten söylemem. Fe emmā (8) Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ṭıfldır, ṭāḳat (9) getürmezler. Sulṭānım icāzet ṭaleb ėderem. ʿAceb küstā- (10) -ḥlıḳ degil midir Allāh Teʿālāya münācāt-ı ḥācāt ėtsem bu (11) maʿṣūmlara ḥūn-ı keremi ola." Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (12) Muḥterem[170] eyitdi: "Ma'zūrdur oġul, eyle" dėdi. Ḥż. (13) Fāṭımatü'z-Zehrā ābdest alup namāz ḳıldı, duʿā eyledi: (14) "İlāhī, ʿavretleriŋ ve maʿṣūmlaruŋ açlıġa ṭāḳatleri yoḳdur. (15) Ya ṭaʿām vėr veyā ḳuvvet vėresin. Bilürseŋ yā Rabbi bī-ḥūş

[48a] (1) perdesine vardıḳ" dėdikde Ḥż. Cebrā'īl geldi: (2) "Yā Muḥammed Fāṭımatü'z-Zehrāya yetiş." Ḥż. Resūl geldi, gördi ki (3) bī-ḥūş yatır. Ḥż. Resūl-i Ekrem Fāṭımatü'z-Zehrānuŋ başın (4) ḳaldırup dizi üzerine alup duʿā eyledi: "Yā Rabbi ḳızım (5) Fāṭımatü'z-Zehrāyı elem-i çū'dan ya'ni açlıḳ marażından ḥalāṣ (6) eyle" dėyinçe Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ḥ̆ābdan uyanır (7) gibi uyandı. Aṣlā kendinde açlıḳ ve susuzluḳdan eṣer (8) ḳalmamış. Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin keẕālik ḳarınları ṭoḳ, (9) aṣlā açlıḳ nedir bilmediler. Rivāyetdir ki Ḥż. Fāṭımatü (10) z-Zehrā eydür: "Ol duʿā berekātinde ʿömrüm olduḳça (11) açıkmadım" dėr. Mesṭūrdur Şevāhidü'n-Nübüvvede, Ḥż. Resūl-i (12) Ekrem Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānuŋ evine geldi: "Nedir ḥāliŋ yā (13) Fāṭıma" dėdi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā eyitdi: "Ḥālim şol mertebe ki (14) faḳrımız vardır ki üc gündür ṭāʿām evimize girmedi." Buyurdı ki: "*Allāhümme enzil ʿalā Muḥammedin ve ehl-i beytin kemā enzelte ʿalā meryeme*

[48b] (1) *bint-i ʿİmrān*."[171] Dėdi: "Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā, müteveccih **[**ol**]** ve naẓar eyle (2) ḥikmet-i Ḥaḳ niçe oldı." Ol sāʿat Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. (3) İmām-ı Ḥüseyin revān olup gördiler ki bir kāseyle ṭaʿām. (4) Ol kāseyi Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem öŋine getürdi. (5) Ḥż. Resūl buyurdı ki: "*Bismillāhirraḥmānirrāhīm*.[172] Ḥż. (6) Resūl-i Ekrem ve

---

[169] دیلر

[170] محترمه

[171] *Allahım, İmran kızı Meryem'e (ni'metini) indirdiğin gibi Muhammed'e ve ehl-i beytine de indir.*

[172] *Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla başlarım.*

Nebiyy-i Muḥterem, Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ve Fāṭımatü (7) z-Zehrā ve Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. (3) İmām-ı Ḥüseyin ol ṭaʿāmdan (8) yedi gün yedi. ʿAle'd-dāyim dükenmedi. Bir gün Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (9) eline ol ṭaʿāmdan alup ḳapudan ṭaşra durdı. Bir yehūdī (10) ʿavreti gördi. Ol ṭaʿāmdan istedi. Bunlar ise seḥā mürüvvet (11) kānıdır. Bunlar ise bir kimseye bir şey'i bağışlamaḳ (12) iftiḥārlarıdır. Ḥuṣūṣā kim ṭa'ām ola istene, vėrmemek (13) muḥaldir. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin deşt-i Kerbelā ṭaʿām**[ı]** ʿavrete (14) vėrdi. Ol kāseden ol ṭaʿām münḳaṭıʿ oldı. Ḥż. (15) Resūl-i Ekrem buyurdı ki: "Yā Fāṭımatü'z-Zehrā eger ol ṭa'ām bī-gāne

[49a] (1) eline girmeyeydi ḳıyāmetdek ʿömrüŋüz olsa dükenmeyeydi" (2) dėdi. Ve baʿżı tefāsīrde naḳl olunur kim Ḥż. Resūl-i (3) Ekrem ḥażretleri, Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā evine gelüp eyitdi: (4) "Yā Fāṭıma bir ṭa'āmıŋ var mıdır?" "Üc gündür ṭaʿām tenāvül (5) eylemedim" dėdi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā**[**ya**]** bir mertebe ḥacālet (6) vāḳiʿ oldı ki ta'bīri mümkin degildir. Fāṭımatü'z-Zehrā ḥażretleri (7) eviŋ içerisine girdi. Eviŋ köşesinde bir ādem gördi. (8) Elinde bir çevāhir ṭabaḳ, içi ṭolu ṭaʿām. "Yā Fāṭımatü'z-Zehrā iḥsāndır (9) al" dėdi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ol ṭaʿām aldı. Ḥż. (10) Resūl öŋüne getürdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve ʿAliyy (11) ü'l-Murteżā ve Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ve İmām-ı Ḥasan ve İmām-ı (12) Ḥüseyin oturdılar, yediler. Ḥż. Resūl-i Ekrem baḳdı, dünyā (13) ṭaʿāmı degildir. "Ḳızım, Ḥż. Allāh ʿAẓīmü'ş-şān ḥażretleri (14) ʿİmrān ḳızına eyledigi kerāmātı iḥsān eylemiş." Rāviler şöyle (15) rivāyet eylerler kim eṣaḥḥu ṣaḥīḥ rivāyetdir. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā

[49b] (1) Ḥż. Resūl-i Ekremden ṣoŋra aṣlā gülmedi. Dėrlerdi kim (2) "Yā Fāṭıma gėçe aġla ve gündüz aġlamaġa rıżā yoḳdur. (3) Zīrā ehl-i Medīne seniŋ efġānıŋdan uyumazlar[173]" dėyinçe (4) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā bu naṣīḥati ḳabūl eyledi. Gėçe aġlardı[174] (5) ve gündüz epsem olurdı. **Ḥż.** (6) **Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem** (7) **Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ evine geldigidir.**[175] Bir gün Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem (sav.) (8) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ evine geldi. (9) Selām vėrdi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (ra.) (10) ḥażretleri daḥı elin öpüp ḥāl ü ḥāṭır su'āl ėdüp (11) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā eyitdi: "Ey benim cānım pāresi babam, ḥālimiz (12) budur ki üc gündür ṣāyim(-)iz. Aṣlā bir loḳma etmek yoḳdur. (13) Erim ʿAliyyü'l-Murteżā ile ṣuyula iftār

[173]Kelimede ى harfinin dişinin altında noktaları eksiktir.
[174] اغلرد
[175] Başlık olarak verilen bu kısımdan sonra anlatılacak anekdota Hadīḳatü's-Süʿedāda rāstlanmamıştır.

ėderiz. Lakin Ḥż. (14) Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin maʿṣūmdur. Anlar ṭāḳat getüremezler. (15) Nişleyelim, ṣabra mecālleri yoḳdur” dėdi. Ḥż. Resūl ḥażretleri

[50a] (1) eyitdi: “Oġul siziŋ içün[176] bir ṭaʿām tedārik ėdeyim” dėyüp (2) ṭaşra gelüp ol aʿrābīyerāst geldi. Melūl olup varayım (3) bir tedārik göreyim dėyüp ṭaşra çıkdı. Bir maḥalle geldi, gördi**[-]**ki (4) bir aʿrābī bir miḳdār develeri öŋüne ḳatmış. Bir ġulām var. Kuyu (5) başına geldiler ki develere ṣu vėrirler.[177] nā-gāh anı gördi (6) bir ʿarab gelir ammā yüzi nūrlı. Deveci eyitdi: “Gel kişi, şol ḳuyudan (7) bizim develere ṣu çekivėr, saŋa bir miḳdār aḳçe vėreyim” dėdi. (8) Ḥż. Resūl-i Ekrem ḥażretleri ġāyetile sevindi. “Elḥamdülillāhi (9) teʿālā Fāṭımaya bir ẕād **[**ü**]** ẕevāda tedārik gördüm” dėyüp feraḥıla (10) geldi[178] ḳuyunuŋ aġzına[179]. Ṣu çekmege başladı. Bir kerre (11) çekdi. Ḳuyunuŋ yalaġına dökdi. Bir kerre daḥı çekmege murād (12) ėderken ḳovanıŋ ipi ḳırıldı. ʿArab gördi ki ip ḳırıldı (13) ʿarab ġażaba gelüp ol Ṣadr-ı bedr-i kāyināt, Mefḥar-i (14) mevcūdāt, Şefīʿ-i rūz-ı ʿaraṣāt[180] aʿnī bihi Ḥż. Muḥammed (15) el-Muṣṭafā (sav.) ḥażretleriniŋ ol mübārek

[50b] (1) eŋsesine bir sille ḍarb eyledi. Ḥż. Resūl-i Ekrem (2) daḥı hiç söylemedi, ṭınmadı. Mübārek elini ḳuyunuŋ içine ṣalup (3) ol düşen ḳovayı çıḳardı. Ḥż. Resūl-i Ekrem gitdi vardı. (4) Aʿrābiniŋ ġulāmı gördi. Ol sāʿat hevāda bir siyāh (5) bulut żāhir oldı. Rʿad u berḳ, ṭolular ẓāhir oldı. Rūz- (6) -gārlar çıġup develeri tārmār eyledi. Aʿrābiniŋ başını (7) gözüni ṭolular yardı. Ammā ġulāma bir nesne olmadı. Aʿrābiniŋ (8) başından ḳan aḳar. Ġulām eyitdi: “Ey benim efendim, bu ġażab bize. (9) Allāhu āʿlem bu ʿArab, Medīneniŋ ulusı olmak gerekdir.” dėdi. Aʿrābī (10) āh ėdüp eyitdi[181]: “Malımdan azād ol ammā (11) şol şarṭıla ki bir keskin balṭa bul, elimi kes eger benim (12) rıżāmı istersen” dėdi. Ġulām balṭayı getürüp Aʿrābiniŋ (13) elini kesdi. Aʿrābī eyitdi: “Ey ġulām ḳavlimiz daḥı tamām olmadı. Beni (14) ol kimesneniŋ evine götür.”[182] Medīne içine geldiler. (15) Su’āl ėderek geldiler. Ġulām ḳapuyı daḳ eyledi. Ḥż.

[51a] (1) ʿAliyyü’l-Murteżā ṭaşra çıḳdı, gördi, bilmedi. Dönüp Ḥż. Resūl-i (2) Ekreme geldi, eyitdi: “Sulṭānım bir aʿrābī ve bir ġulām ammā aʿrābiniŋ (3) başı yarıḳ, gözü yaşlı, bir eli kesik, amān dėr, aġlar.” Ḥż. (4) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (as.)

[176] Kelimede چ harfinin noktaları eksiktir.
[177] ویرلر
[178] Bu kelime cümle içinde iki kere yazılmıştır.
[179] اغرینه
[180] عرضات
[181] Bu cümlenin yanına bağlamdan kopuk olarak fazladan *oġlān eyitdi* cümlesi yazılmıştır.
[182] گتوردی

tebessüm ėdüp geçen (5) aḥvāl**[**i**]** bir bir taḳrīr eyledi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Raḥmeten[183] (6) li'l-ʿālemīnsin.[184] Daʿvet ėdelim gelsin" dėdi. Vardı çaġırdı. (7) İçeri girdi. Selām vėrüp ḥāk-i pāy-i şerīfine yüz sürdi, (8) aġladı: "Devletli Sulṭānım sizleri bilmedim, ma'zūr olsun. (9) Beni ḳatl eyle, tevbem ḳabūl ola" dėdi. Ḥż. Resūl (as.) (10) merḥamet eyleyüp ol kesik eli alup kesige (11) yanaşdırdı. Aġzı yārını sürdi, ḥaṭ ẓāhir olup eli (12) bütün oldı, eyitdi: "İşidesin bilmezlikle eylediŋ. Bilüp (13) eyleseŋ daḥı neler görürdüŋ" dėdi. Aʿrābī müslimān olup (14) sürürla gidüp bir miḳdār altūn ve gümiş vėrdi. Ḥż. Resūl, (15) iki ṭaraf daḥı mesrūr oldular.[185] **[**El-ḳıṣṣa: Ḥż. Resūlüŋ vefātından bir rivāyetde üç ay geçdükde ve bir rivāyetde altı ay geçdikde, bir gün Ḥż. Murtażā menziline gelüp gördi ki Fāṭıma bir miḳdār ḥamīr ėdüp evlād-ı emcādınuŋ gīsūların yumaġa bir miḳdār gil muḥammer ḳılup ve raḥtların yumaġa bir miḳdār şu ḥāżır ėtmiş. Ḥż. Murtażā ol ḥālete ḥayret ėdüp eyitdi: "Ey maḥdūme-i zamān ve ey muḥaddere-i cihān, hergiz dünyā eşġāline senüŋ bu miḳdār iltifātuŋ görmemişem; ayā bu ne ḥikmetdür ki bugün üç ʿamel encāmına iḳdām ėtmişsen?" Ḥż. Zehrā ḳaṭarāt-ı eşk dīde-i eşkbārdan töküp eyitdi: "(...) Ey ʿAlī, dün gėce Ḥż. Resūlallāhı vāḳıʿamda gördüm, bālinüm üzerinde durup, her ṭaraf mülāḥaẓa ḳılup, feryāda gelüp eyitdüm: "Yā Resūlallāh firāḳundan helāḳ oldum ayā ḳandasın?" Ḥż. Resūl eyitdi: "Ey Fāṭıma, saŋa beşāret vėrmege gelmişem, demdür ki rābıta-i ḳayd-ı ḥayāt-ı müsteʿārı ḳatʿ ėdüp mudīḳ-ı tengnā-yı fenādan feżā-yı beḳāya ḳadem basasen. Ey Fāṭıma sen gelmeyince gitmezem. Eger devlet-i visālüm isterseŋ şitāb eyle ve saʿy ḳıl ki yarın gėce baŋa miḥmān olasen." Ve ben bīdār oldum ve ḥālā ol ümīdle müteveccih-i ʿālem-i baḳāyam. Yā ʿAlī**]**[186] Senden ayrılmaḳ ve seniŋ ḥidmetiŋde

[51b] (1) müfāraḳat gerçi derdime ateşdir. Fe emmā ḥażretiŋ baŋa ḥaber vėrdi ki (2) baŋa ġāyetle müjdedir. Gerçi senden ayrılmaḳ daḥı çiger-gūşelerim (3) İmām-ı Ḥasan ve İmām-ı Ḥüseyin-den ayrılmaḳ elem ıżṭırābdır. Fe emmā ol Faḥr-i (4) cihān papamile buluşup görüşmek baŋa ġāyetle sevgilidir. (5) İmdi yā ʿAlī, ben şehẕādeleriŋ şaçlarıŋ ṭarayup yudığım, (6) benden ṣoŋra bir ġayrı kimesneye iḥtiyāc olmayalar." Eger Ḥż. (7) Fāṭımatü'z-Zehrā bileydi deşt-i Kerbelāda Ḥż. Ḥüseyin-i Maẓlūm (8) ḥūn-ālūde ve

[183] *Raḥmeten* den sonra fazladan ﷲ yazılmış ve üstü karalanmıştır.
[184] Alemlere rahmetsin.
[185] Dipnot 169'da bahsi geçen anekdot burada sonlanmaktadır. Ancak bundan sonra anlatılanlar arasında bağlam açısından kopukluk bulunmaktadır. Hadika'dan takip ettiğimize göre buradan sonra anlatılacak olan kısım, Hz. Fatıma'nın rüyasında babası Hz. Muhammed'i görüp kendisine vefat zamanının geldiğini haber vermesi üzerinedir. Bölüm, Hz. Fatıma'nın, rüyasını Hz. Ali'ye anlatması üzerine Hz. Ali ile olan muhaveresi ile başlar.
[186] Tamir, (Güngör 1987: 165-167)'ye göre yapıldı.

ġubārlar içinde ser-nigūŋ olduġunı göreydi (9) helāk olaydı. “İmdi yā ʿAlī yarın benim içün aġlayup (10) feryād nāle vü zār ėtdikçe evlādlarım iḥtiyāc[187] olmayalar. (11) Nān-pāre olmayalar.” El-ḳıṣṣa: Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā, Ḥż. (12) Fāṭımatü’z-Zehrādan bu ateş-pāre kelīmāt işitdikde nedāmet, (13) ḥūn-ālūde yaşlar döküp eyitdi: “Daḥı peder-i ʿazīziŋ Muḥammed (14)[188] ü’l-Muṣṭafānıŋ derūnumda tāze ṭāġdır yāresi, oŋulmadan yārem (15) üzere yāreler açdıŋ ve dil-i vīrānımı ṣāʿiḳā-i muṣībetler revā mıdır.”

[52a] (1) El-ḳıṣṣa: Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā eyitdi: “Ol muṣībete ṣabr (2) eyleḍiŋ buŋa daḥı ṣabr taḥammül eyle. Bu miḥnete daḥı taḥammül eyle (3) ve riʿāyetimde taʿallül ḳılma. Āḥir nefesdir. Bu kelimāt edā ḳıldıḳça (4) şehẕādelerime riʿāyet eyle. Yetīmlik ḥilʿatini üzer- (5) -lerine giydirme. Ayā benden ṣoŋra siziŋ ḥāliŋüz nolur?” (6) Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin müte’ellim olup girye (7) aġāz eyledi. Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā eyitdi: “Ey nūr-ı dīde- (8) -lerim ve ey çiger-güşelerim.” Bir zamān Baḳīʿ[189] mezārlıġına (9) gitdiler. “Varup benim içün duʿā eyleŋ” dėdi. Ḥż. (10) Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin Baġīye gitdiler. Ḥż. Fāṭımatü (11) z-Zehrā ḥażretleri döşek bıraġup ḥāẓır müḥeyyā eyledi. Ḥż. (12) ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: “Ey hem-ser-i ḥuceste-liḳā vaḳt-i vedādur. (13) Senden cüdā düşüp ayrılıram. Baŋa ḥelāl ėt.” Ḥż. (14) ʿAliyyü’l-Murteżā āh ėdüp: “Ḥelāl olsun ḳat ḳat, hemān (15) sen daḥı ḥelāl eyle” dėyüp Ḥẓ. Fāṭımatü’z-Zehrā eyitdi: “Baŋa

[52b] (1) Esmā bint-i ʿUmeyṣeyi çaġırıŋ” dėdikde eyitdi: (2) “Şimdi şehẕādeler Baḳīʿden gelürler. Anları öŋlerine ṭaʿām (3) ḥāẓır eyle” dėdi ve şehẕādeler geldikde Esmā bint-i ʿUmeyṣe (4) öŋlerine ṭāʿām ḳodı. Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (5) eyitdi: “Bu yeŋi ʿādet, bu āna gelince bize vālidemiz vėrirdi (6) ṭaʿām” dėdi. “Biz vālidesiz ṭaʿām yėmeziz” dėyüp içeri girdiler. (7) Ṭaʿām yėmediler. İçeri girdikde gördüler kim vālideleri yatır, (8) babası Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā yaṣdığıŋ başı üzerinde oturmuş (9) giryān eyler. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā bunları görünce ah ėdüp (10) eyitdi: “Ah ciger-güşelerim cānım pāresi, luṭf eyleŋ varıŋ (11) ravża-i Ḥż. Resūle. Baŋa duʿā eyleŋ. Ey benim cānım pāresi (12) şehẕādelerim, sāyirleri gibi degildir “yoḳ biz gitmeyüz” dėmezler.” (13) Bunlar ise anaya babaya rāmdır. Sözlerine hiç muḥālefet (14) mümkīn degildir. “Nola ey bizim vālidemiz” dėyüp ravża-i (15) muṭahharaya revāne oldular. Ḥz. Fāṭımatü’z-Zehrā

---

[187] احتجاج

[188] Sayfa kenarında bu satırın yanına hareke ile *derdim (* دردم) biçiminde okunabilen bir kelime yazılmıştır.

[189] بقعه

[53a] (1) eyitdi: “Yā ʿAlī benden ayrılma, āḥir ʿömrümden bir dem ḳaldı. Ancaḳ (2) ġāfīl olma benden” dėdi. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: “Bu (3) sözlerden aṣlā ṭāḳatim ḳalmadı. Fāṭıma eyitdi: “Yaḳındır” (4) dėdi. Fāṭımatü’z-Zehrā ḥażretleri, Ḥż. Ṣāhıŋ yanında (5) bī-hūş oldı. Bir zamāndan ṣoŋra Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā (6) kendine geldi. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāyı aġlar gördi. Ḥz. (7) Fāṭımatü’z-Zehrā eyitdi: “Yā Ṣāh-ı velāyet aġlayaçak maḥal degildir, (8) vaṣıyyet maḥallidir” dėdi. Ḥż. Ṣāh-ı velāyet eyitdi: “Nedir (9) vaṣıyyetiŋ?” dėdi. Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā eyitdi: “Saŋa dört (10) vaṣıyyetim vardır. Bir budur ki eger benden nāḳışlik ẓuhūra (11) geldiyse ʿafv ėdesin” dėdi. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: (12) “Ḫāṣā senden senden öyle şey’ ṣādır ola, sen benim mūnis ġam-güsārım (13) idiŋ, ḥelāl olsun.” “İkinci vaṣıyyetim oldur ki evlādlarımı (14) muḥterem tutasın. Anlardan küstāḫlıḳ vāḳiʿ olduḳça (15) ʿafv ėdesin. Üçinci vaṣıyyetim beni gėçe defin ėdesin.

[53b] (1) Ḥayātımda nā-maḥremden mestūrsam memātımda daḥı mestūr[190] olup (2) kimesne tābūtımı görmesin. Dördinci vaṣıyyetim oldur ki beni (3) ẕiyāretden ḥālī eylemeyüp duʿādan unutmaya(-)sız.” Bu vaṣıyyet (4) eṣnāsında Ḥż. Ṣāh-ı velāyet feryād eyledi. Ḥż. ʿAliyyü (5) ’l-Murteżā eyitdi: “Vaṣıyyetleriŋ cümle ḳabūl eyledim. Benim daḥı senden (6) üc vaṣıyyetim vardır, ʿarż ėdeyim” dėdi. “Biri oldur ki (7) eger benden taḳṣīrātlıḳ vāḳiʿ oldıysa Ḥż. Resūl-i (8) Ekreme şikāyet eylemeyesin. İkinci vaṣıyyetim benden ol (9) Ḥażrete iẓḥār-ı şükr ėdesin. Ücinci vaṣıyyetim oldur ki (10) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥtereme benden selām yetüresin.” (11) Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżānıŋ vaṣıyyetlerin ḳabūl eyledi. Taşrada (12) bir ġulġule ḳopdı. “Nedir” dėrken Ḥż. İmām-ı Ḥasan (13) ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Maẓlūm aġlayaraḳ içerü girdiler. (14) “*Yā ümmāh yā ḳurretü ʿaynāh*”[191] dėyüp ıẓṭırābıla ḥücre ḳapusına (15) gelüp eyitdiler. “Ey nūr-ı dīdelerim ey çiger-gūşelerim nedir bu

[54a] (1) feryād?” Duyunça Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin eyitdi: “Vālide-i (2) ʿazīzemize vedāʿa geldik” dėdiler. “Ey çiger-gūşelerim neden (3) bildiŋiz?” Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin eyitdi: “Ey (4) peder-i büzürgvār, seniŋ fermān-ı şerīfiŋ muḳteżāsınca (5) ravża-i şerīfe varduḳda müteveccih olduḳ. nā-gāh (6) bir ṣadā işitdik. Bize dėdi ki “Ey Fāṭımatü’z-Zehrā yetimleri (7) geldi.” nā-gāh merḳād-i mübārekden bir nidā geldi kim “Ey nūr-ı (8) dīdeler durmaŋ, tīzce varıŋ, vālideŋiz dīdārıyla müşerref (9) oluŋ ve duʿā ėdiŋ, āḫirete yaḳındır gitmesi ve Ḥż. (10) İbrāhim Ḫalīlullāh ve Ḥż. İsmāʿīl ve Ḥż. Mūsā-i (11) Kelīmullāh ve

[190] مستو

[191] *Ey annem, ey gözümün nuru.*

Ḥż. ʿİsā-yı Rūḥullāh ve sāyir enbiyā (12) ü mürselīn ve ervāḥ-ı ḳudsiyye anıŋ rūḥ-ı pākine istiḳbāl**[e]** (13) gelmişlerdir. Biz bu ḥaberi ceddimizden mütenebbih olup ıżṭırā- (14) -bla geldik" dėdi. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ ayaġına (15) düşüp aġlamaġa başlayup: "Cānım ana, sevdigim ana, cānımdan

[54b] (1) ʿazīzim ana luṭf eyle, kerem eyle, biriçik gözüŋ aç[192]. Bize baḳ. (2) Birḳaç[193] kelām eyle. Biz derd-mendīne yetīm oġullarıŋı sevindir" (3) dėdiler. El-ḳıṣṣa: Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā, Ḥż. Ḥasanıŋ ve Ḥż. (4) Ḥüseyiniŋ avāzların işidüp dīde-i merḥametin açup anları (5) yanına alup gözlerinden yaş döküp: "Ey yetīmler ayā benden (6) ṣoŋra aḥvāliŋiz ne olur?" Ol eşnāda cemīʿ evlādı cemʿ (7) ėdüp ẕükūrun ināş**[a]** ve ināşın ẕükūra emānet ṭarīḳıyla (8) Ḥż. Ḥaḳḳa teslīm ve mecmūʿın Ḥż. Murteżāya (9) tabşurup ve cümlesin Vācibu'l-Vücūda sipāriş ėdüp (10) bir kerre daḥı ravża-i muṭahharaya gönderüp Ümmü Selīmeden (11) bir miḳdār ṣu iste-yüp ġusl ėdüp efḥar-ı libās giyüp (12) eviŋ ortasına döşe-gin bıraġup ṣaġ yanına (13) yatup ṣaġ eliŋ yüzüne alup yatdı. Esmā bint-i ʿUmeyşe (14) eyitdi: "Yā Esmā bir gün babam ḥaste iken Ḥż. Cebrā'īl (15) Ḥż. Resūl-i Ekreme gelüp cennetden bir miḳdār kāfūr getürüp

[55a] (1) ol Ḥażret bir ḳısmın kendüne ḥanūt-ı kefen ḳılup ve bir (2) miḳdār benim içün ve bir miḳdār Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā içün (3) baŋa teslim eyledi. Filān maḥaldedir. Var getür kendi ḥişşemi. (4) Ḥż. Şāhıŋ ḥişşesin saŋa teslīm ėdeyim." Esmā (5) vardı, getürdi. Kendi ḥişşe(-)sin alup eyitdi: "Yā Esmā (6) bir miḳdār ṭaşra çıḳ ki Maʿbūdumla zār ėdeyim ve ʿarż (7) ėdeçek zamāndır." Esmā eydür: "Ben ṭaşra çıḳdım. İstimāʿ (8) ėtdim ki Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā dėrdi: "Yā Rabbi, Ḥż. (9) Resūl-i Ekrem ḥaḳḳıyiçün ve Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ḳadri içün (10) ve evlād-ı maʿṣūmım kerāmātıyiçün ümmet-i Muḥammed olana (11) günāhkārlara raḥmet eyle ve ʿāṣīlere ʿafv ü raḥmet eyle" (12) ve bu ḥāletden Esmā giryeye geldi. "Yā Esmā ben saŋa dėmedim mi (13) bir miḳdār beni kendi ḥālime ḳo, aġlama." Bir zamāndan ṣoŋra (14) nidā ḳıldı ki: "*Yā ḳurretü'l-ʿayni'l-Muṣṭafā yā Fāṭımatü'z-Zehrā*"[194] cevāb (15) işitmedi. Iżṭırābla ḥücreye girüp ruḥsār-ı mübārekinden

[192] اج
[193] برقاج
[194] *Ey Mustafa'nın gözünün nuru, ey Fatımatü'z-Zehra.*

[55b] (1) cāme[195]-ḥ˘āb olup gördi ki ʿālem-i beḳāya intiḳāl ėṭmiş. (2) Esmā mużṭarib olup fiġāna geldikde Ḥż. Ḥasan (3) ve Ḥż. Ḥüseyin ḥāẕır olup eyitdiler: "Yā Esmā, vālidemiz ḥālī (4) nedir?" Esmā ṣabr ėdemeyüp başından mınḳaʿasın bıraġup (5) girībānın çāḳ ėdüp ṣāḥẕādeler bu vāḳıʿadan ḥaber-dār (6) olup keṣret-i ıżṭrābla Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ḥidmetine (7) müteveccih oldular. Ḥż. Murteżā eṣrāfıyla ʿibādetde iken (8) Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin feryādın işidüp Ḥż. ʿAliyy (9) ü'l-Murteżā daḥı aḥvāle vuḳūf olduḳda bī-iḥtiyār aġlamaġa başladı. (10) Eyitdi: "Ey aṣḥāb-ı ġam-ḥ˘ār ve aḥbāb-ı ġam-güsār, Zehrā-yı ezher ve Betūl-i (11) muṭahhar ḳāfile-i *ircıʿī ilā rabbiki rāżiyeten merżiyye*[196] refāḳātiyle (12) cānib-i dārü's-selāma teveccüh ḳıldı. Ḥż. Resūl-ü Ekreme mülāḳī (13) oldı. Aṣḥāb bi-ittifāḳ feryād fiġān ėdüp aġlamaġa (14) başladılar. Beyt: Bir zamān ʿuṣṣāḳ bir derdile ẕār ėder. (15) Bu cümle bir laḥẓa bu miḥnet iẓhār ėder. Taʿlīmin vėrüp ṭarīḳ ṭıflına

[56a] (1) Bu belālar dürūsın(-)dır kim dem-be-dem tekrār ėder. **Bāb** (2) **ü'r-rābi. Dördinci bāb: Ḥż.** ʿ**Aliyy'el-Murteżānıŋ vefā-** (3) **-tın beyān ėder.** Ḳavl-i eṣaḥḥıle. İmdi benim cānım bu muṣībet (4) reyāḥīn-i ʿaṭādır ve şemşīr-i belā, çeşme-i ẕülāl-i beḳā ve küffār (5) elinde ʿaynıyıla āb-u ḥayāt ẓulmetinde oldıġı gibidir. (6) Şevāhidü'n-Nübüvvede mesṭūrdur kim Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ (7) velādeti beyānındadır. Rāvīler böyle rivāyet ėderler kim (8) ḳavl-i eṣaḥḥ-ı ṣaḥiḥ-i ḥikāyet, Ḥż. İmām-ı ʿAliyyü'l-Murteżā imām-ı evveldir. (9) İmām-ı Aḥmed Ḥanbelden menḳūldür kim Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ (10) dünyāya gelmesi Aṣḥāb-ı Fil[197] ḳıṣṣā(-)sından otuz yıl (11) geçdikde ḥarem-i Ḳa'be-i şerīf**[**de**]** Receb ayınıŋ on üçünde (12) yevm-i Cumʿā güni dünyāya gelmişdir. Ḥż. Şeyh Müfīdden[198] (13) rivāyet olunur kim: "Diyārımda bir ʿābid, ẕāhid, ṣāliḥ (14) kimesne vardı. Adına Müsrim dėrlerdi. Öyle bir ʿābid, (15) ẕāhid idi kim seccādeden ġayrı yère başmamış idi

[56b] (1) ve miḥrābdan ġayrı ṣūrete naẕar ḳılmamışdı. Yüz ṭoḳsān (2) yıl ʿömrini ʿibādetile geçirmiş bir devletli idi. Ḥer bār Cenāb-ı (3) Bārīye duʿā eylerdi kim: "Yā Rābbi, Kaʿbe-i şerīfü'l-mükerremiŋ (4) içinde bir ādem gerek fuḳarāsı olsun ve gerek aʿyānı olsun, (5) sen göster baŋa görüşelim. Kaʿbeliniŋ yüzün göreyim" (6) dėrdi. Ḥaḳ Teʿālā du'āsın ḳabūl eyledi. Bir gün Ebū Ṭālib (7) ḥażretleri seferden yolı ol maḳāma uġradı. Ol maḳāraya (8) girüp selām vėrdi. Ḥāl ü ḥāṭır ṣoruşup esenleşdiler. (9) Ol ʿābid eyitdi: "Nerden gelürsin?" Ebū Ṭālib eyitdi: "Mekkeden (10) gelirim" dėdi. Ol ʿābid eyitdi āh su'āl eyledi kim aṣlı

---

[195] جام

[196] *Sen O'ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön.* (Fecr, 89/28)

[197] قیل

[198] مقبد

budur ki (11): “İki dürr-i yetīm gelse gerek, ayā dünyāya geldiler mi ola?” (12) ʿAbdulmuṭṭalib neslinden ve biri velāyetle meşhūr ve seḥā ve kerem maʾdeni şecāʿat-ṣāḥib, ve biri āḥir zamān peyġāmberi- (14) -dir” dėdi. Ebū Ṭālib eyitdi: “Ol Ḥż. Resūl-i Ekrem dėdiŋ (15) benim terbiyemde idi. Ben anıŋ ʿammisiyem. Ḥālā yigirmi ṭoḳuz

[57a] (1) yaşındadır” dėdi. Derdmend ʿābid bī-hūş oldı sevindü- (2) -ginden. “Yā Rabbi duʿām ḳabūl olmuş” dėdi. Ebū Ṭālib eyitdi: (3) “Sen anları sevdigine nişān gerekdir. Ne senedle seversiŋ. (4) Eger severseŋ şol ḳarşunda ḳurı enār aġacı yaşarsın (5) ve yemiş vėrsün” dėdi. ʿĀbid-i derdmend müteḥayyir ḳalup (6) ṭaşra çıḳdı. Yüzün yėrlere sürüp duʿā eyledi. (7) Eyitdi: “Bi-ḥaḳḳ-ı Resūl ü evliyā, beni bunuŋ yanında utandırma, (8) mesrūr[199] eyle” dėyü duʿā ėdinçe bi-fermān-ı Ḥaḳ ol (9) aġaç yaşardı. İki enār vėrdi. Ebū Ṭālib ol enārı (10) yedi. Noḳṭa-i Ebū Ṭālibe, Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā düşdi. (11) Anıŋ**[-]**içündür ki Ḥż. Murteżānıŋ levn-i şerīfi ḳırmızı (12) olması, ol enārıŋ rengindendir. Baʿdehu Ebū Ṭālib (13) Mekkeye geldi. Ḥż. Fāṭıma bint-i Esed ki zevce-yi (14) Ebū Ṭālibdir ḥamli yaḳīn geldi ki bir gün Mekke-yi şerīf (15) ḥaremine geldi ki ṭavāf eyleye. Ṭavāf ėderken Ḥż.

[57b] (1) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleri, Ḥż. Fāṭımayı (2) gördi. Ḥż. Resūl eyitdi: “Yā Fāṭıma ṭavāf tamām (3) ėtdiŋ mi?” Zīrā Ḥż. Fāṭımanıŋ ḥāli ġayrı idi. Ḥż. (4) Resūl-i Ekrem ferāsetle bilmiş idi. Eyitdi: “Yā Fāṭıma, neŋ (5) müżāyaḳa olur ise ḥareme gir, elem çekme” dėdi. Rivāyet (6) olunur ki Enes bin Mālik eydür: “Ḥż. Fāṭıma bint-i (7) Esed, ʿavretler ile Ḳaʾbe-i şerīfe geldi. Ḥż. Fāṭıma (8) eydür: “Ben dāḥı pūta secde ėdeyim dėdim. Hemān ḳarnım (9) içinde bir depme urdı. Ṣandım ki cānım çıḳar. Tekrār (10) yine ėdeyim dėdim, ʿaḳlım gitdi. Artık andan ġayrı pūta (11) ṭapmaḳ baŋa naṣīb olmadı” dėdi. Kitāb-ı Beşāīr[200]ü’l- (12) Muṣṭafāda naḳl eylerler kim Ḥż. Fāṭıma bint-i (13) Esed ḥareme girdi. Ḥż. ʿAbbās, ʿAbdulmuṭṭalib (14) ve cemīʿ Benī Hāşim anıŋ ʿaḳabinçe ḥarem-i Kaʿbeye girdiler. (15) Ḥż. Fāṭımaya eṣer-i vaẓʿ vāḳiʿ oldı. Bi-emri'llāhi

[58a] (1) teʿālā Ḥż. Fāṭıma gözden ġāyib oldı. Kimesne görmedi. (2) Ḥż. Fāṭıma taşra çıḳmaġa ṭāḳat ḳalmadı. Münācāt (3) eylemege başladı. Eyitdi: “İlāhī sen āsān eyle” dėyinçe dīvār-ı (4) Beytu'llāh iki şaḳ oldı. Ḥż. Fāṭıma naẓardan ġāyib (5) oldı. Üc gün ġayib oldı. Dördinci gün ḥaremden ṭaşra (6) çıḳdı. Elinde Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālib ve naḳldir ki (7) Kaʿbe-i şerīf ḥareminde kimesne doġmamışdır ve ṭoġmaḳ dāḥı (8)

---

[199] مشرور

[200] بشارير

iḥtimāli yoḳdur. El-ḳıṣṣa: Ḥż. Fāṭıma bint-i Esed harem-i (9) Kaʿbe-i şerīfde Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı çıḳarup evine (10) geldi. Beşige beledi. Ḥż. Ebū Ṭālib ḫaber alup evine (11) geldi ki Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı göre. nā-gāh yüzünden (12) burḳaʿın ḳaldırup yüzün göre. Ol dem hemān Ḥż. (13) ʿAliyyü'l-Murteżā hemān el arḳasıyıla babasınıŋ yüzüne urdı. (14) Mecrūh eyledi. Ḥż. Fāṭıma vardı meme vėreyim dėrken (15) anasın daḥı istemedi. Ebū Ṭālib eyitdi: "Bunuŋ eli, vücūdı esed

[58b] (1) gibi" dėdi. "Esed olmaġa münāṣibdir." Ebū Ṭālib eyitdi: "Ben bunuŋ (2) adını Ẕeydād ḳorum" dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (3) Muhterem geldi. Eyitdi: "Benim iḥtiyārım budur ki ʿAlī. ʿAlī ḳoyasın. (4) Ḥż. Fāṭıma eyitdi: "Ben bu sözi hātifden işitdim" dėdi. (5) Fe emmā Ḥż. Fāṭıma Ebū Ṭālibe ism ḳomada mücadele eyleyüp (6) istiḥāre ṭarīḳıyıla yaʿni fal tutup "Geliŋ Kaʿbe-i şerīfe varalım, ol arada ṭoġdı" dėyüp Kaʿbe ḥaremine geldiler. (7) Ḥż. Fāṭıma eyitdi: "Ḥarem-i Kaʿbede keramat çoḳdur. (8) İsmi de bu arada olsun." Ad vėrildi. Ḥażret, ʿAlīniŋ (9) üzerine geldi. Vālideyni dėdiler kim: "Gelme yā Resūl belki size (10) bī-edeblik eyleye" dėyinçe Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (11) (sav.) beşikden çıḳarup ḳucaġına (12) alup aġzın aġzına vėrdi. Mübārek aġzı yārın meme (13) gibi emdi. Ve naḳldir kim bir rivāyetde Ebū Ṭālib: "Benim oġlum (15) ola baŋa zaḫm-ı dil ura, Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafāyı seve"

[59a] (1) dėyü ol sebebden Muḥammede ʿadāvet bu arada oldı. Bi-ḳavli (2) Ḥadīḳatü's-Süedā, Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleri (3) geldi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı uyur gördi. Ḥż. Aliyy (4) ü'l-Murteżā, Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ rāyiḥā-i ṭayyibe(-)sin (5) teşemmümüŋ ėdinçe ḥ˘ābdan bīdār oldı, dėrler. Baʿdehu (6) Ḥż. Resūl-i Ekrem ḥażretleri bir legen getürüp ġusl (7) eyledi. Eyitdi: "Evvel ben bunu ġusl ėdeyim, ol daḥı beni āḥir (8) nefesimde ġusl eylesün" dėdi. Ṣaġ yanın yurken ṣol (9) yanına döndi. Ḥż. Resūl-i Ekrem tebessüm eyledi. "Şimdi (10) ʿAliyyü'l-Murteżā baŋa zaḫmet olmasın dėyü dönerdi. Ben de (11) aŋa öyleçe dönerem" dėdi. El-ḳıṣṣa: Bir sene Ḥicāz iḳlimi (12) ġāyetile ḳaḥtlıḳ oldı. Yaġmur yaġmadı. Nebāt ekin bitmedi. (13) Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: "Ben bu işi iḥtiyār ėtdim. Ebū (14) Ṭālibiŋ evlādları çoḳdur. Bir kişi alayım. Ebū Ṭālibe yardım (15) olsun" dėdiler. Ebū Ṭālibiŋ evine geldiler. Ḥāli iʿlām

[59b] (1) eylediler. Ebū Ṭālib eyitdi: "'Aḳīli ḳoŋ benimle, sāyiriŋ neylersen (2) eyleŋ" dėdi. Ḥż. ʿAbbās[201], Caʿfer-i Ṭayyārı aldı. (3) Ḥż. Resūl-i Ekrem[202] Ḥż. ʿAliyyü'l-

[201] Bu kelimeden sonra fazladan bir و harfi bulunmaktadır.

Murteżāyı aldı. İltifāt (4) etmedi. Ol maḥal Ḥż. Cebrā’īl geldi. Fermān-ı Ḥaḳ (5) ile daʿvet getürdi. Ḫalḳı dīne daʿvet etmege (6) başladı. Şevāhidü’n-Nübüvvede mesṭūrdur ki bir gün Ḥż. (7) Resūl-i Ekrem ḥażretleri, Ḥż. Fāṭıma evine geldi. (8) Su’āl eyledi: “Ḳanı ʿAliyyü’l-Murteżā?” dėdi. Ḥż. Fātıma (9) eyitdi: “Bilmem, bir pāre ateş-pāreligi var. Ṭaşra gitdi, ġālibā (10) mescid-i şerīfe gitdi” dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem mescide (11) geldi. Gördi ki türābla oynar, yüzi gözi türāb. “Ne (12) oynarsın türābla Ebu’t-Turāb” dėdi. Laḳabı Ebu’t-Turāb (13) ḳaldı. Ḥż. Aliyyü’l-Murteżāya her kim Ebu’t-Turāb dėse (14) dünyālar ḳadar ẕevḳ **[**u**]** rāḥat ėderdi. Sebeb-i rāḥat **[**u**]** (15) ẕevḳ su’āl ėtdiler. Eyitdi: “Baŋa bu laḳabı bi’ẕ-ẕāt

[60a] (1) Ḥż. H̆āce-i ʿālem yaʿni Muḥammed Muṣṭafā Resūl-ü Müctebā (2) Ḥabīb-i Ḫüdā ḳomuşdur. Nice sevinmeyem” dėdi. Ḥż. (3) Cābir, ʿAliyyü’l-Murteżādan naḳl ėderler kim: “Ḥż. (4) ʿAliyyü’l-Murteżānıŋ bir künyeti Ebu’r-Reyḥāneyn(-)dir[203]. Sebeb (5) budur ki Ḥż. Resūl-i Müctebā vefātından muḳaddem “Ebu’ (6) r-Reyḥāneyn” dėdi. Ya’ni Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin babası (7) dėmek olur” dėdi. Ḥż. Ḥadīçetü’l-Kübrādan ṣoŋra (8) evvel īmāna gelen Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżādır. Ḥż. Resūl-i Ekrem (9) ḥażretleri ḥalḳı dīne daʿvet eylemege emr olundı. Eyitdi: (10) “Yā Ḥadīçe şimden gėrü bize uyḥu ḥarām oldı. Ḥaḳ Teʿālā (11) beni daʿvete emr eyledi. Ḫalḳı ṭoġrı yola ḳulavuzlayam. (12) Kimdir bu dīne raġbet ėden, var mıdır?” dėdi. Ḥż. (13) Ḥadīçetü’l-Kübrā īmānā geldi. Ve īmān getürdi. Ḥż. (14) Cebrā’īl (as.) ṣu istedi. Abdest ögretdi. (15) İmām oldı, Cebrā’īl iki rekʿat namāz ḳılıvėrdi. ʿAlī eyitdi:

[60b] (1) “Yā ʿAlī sen daḥı īmān getür” dėdi. “Varayım babama danışayım” (2) dėdi. İki adım yürüyüp ḳapu eşigine ḳadem başmış- (3) -ken gėrü döndi. “Beni ʿAbdulmuṭṭalib yaratmadı. Rızḳım ol (4) vėrmez” dėyüp müslimān oldı. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā yedi (5) yaşında idi ve baʿżıları ṭoḳuz yaşında idi, dėrler. (6) Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: “Secde ėdersin öŋüŋüzde (7) bir şey’ yoḳ. Secde kime ėdersiz?” dėdi. Ḥż. Resūl-i (8) Ekrem eyitdi: “Yėrleri ve gökleri yaradan Allāh Teʿālāya secde (9) ėderiz” dėdi. Ḥż. İbn-i ʿAbbās rivāyet eyler kim: “Kur’ān-ı (10) ʿAẓīmü’ş-şān Ḥż. Resūl-i Ekremden, ʿilm Resūl-i Ekremden (11) ögrendi. Ġayr ādemlerden bunun ḫaṣiyyeti vardır. Ẕiyāde (12) cömerdlik, ʿibādet, ʿilm, ḥikmet, kerāmet, mürüvvet, (13) şecāʿat, bu āyet “*Elleẕīne yünfiḳūne*

---

[202] Bu kelimeden sonra fazladan bir و harfi bulunmaktadır.
[203] رياحين

emvālehüm fī sebīlillāhi."[204] (14) Ḥż. ʿAlī ibn-i Ebī Ṭālib ḥaḳḳında dört aḳçeden (15) ayruḳ mala mālik olmamışdı. Birin gizli vėrirdi[205]

[61a] (1) ve birin eşkāre vėrirdi. Cömerdligi bu mertebe idi ki (2) bir gün bir kāfirle çeng ėderken kāfir eyitdi: "Yā ʿAlī (3) ḳılıçıŋı vėr göreyim" dėdi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (4) eldeki ḳılıcı vėrdi. Kāfir eyitdi: "'Aceblerim seni. (5) Çeng ola, düşmen eline ḳılıç vėrirsiŋ" dėdi. (6) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Eliŋ uzadan, isterse (7) kāfir olsun. Ol istenen eli boş göndermek olmaz" (8) dėdi. Seḥāvetinden biri daḥı budur ki bir gün Selmān, (9) Muhīb ve Bilāl-i Ḥabeşī, Ebū Ḥureyre faḳīrliklerin söyle- (10) -şirler idi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā üzerlerine geldi. (11) Sözleri işitdi. Merḥamet eyledi. Eyitdi: "Ey aḥbāb-ı (12) ṣafā, beni ḳul dėyü ṣatuŋ" dėdi. Bu sözi Ḥż. (13) Resūl-i Ekrem (as.)'a söylediler. Ḥż. Resūl-i (14) Ekrem eyitdi: "Maʿḳūl dėmiş, ṣatuŋ. ʿAlī, tehī söz söylemez" (15) dėdi. Ammā şimdiki zamānda bir āşinān ya yoldaşıŋ ya ḳarındaşıŋ

[61b] (1) açlıḳdan ölürse ḥālin ṣormazlar. Ḥż. Resūl-i (2) Ekrem**[e]** eyitdi: "Ya ʿAlīyi ṣatalar mı?" Ḥż. Resūl-i Ekrem ve (3) Nebiyy-i Muḥterem eyitdi: "'Alīniŋ kerāmeti eşkāre olsun." ʿAlīyi (4) aldılar, Rūma geldiler. "Allāh ḳulıdır. Kim alursa alsun (5) ṣatarız, kendi ḳulumuzdur" dėdiler yalān söylemeyelim (6) dėyü. **[**ʿAlī**]**[206] "Rūm melikine götürüŋ" dėdi. **[**Melik**]** suʾāl **[**ėtdi**]**: "Bu siziŋ (7) nice ḳuluŋuzdur" dėdi. Hiç söz söylemediler. Ḥż. (8) ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Neylersiŋ hemān eger beni alırsaŋ (9) al, lakin pahāmı bil de al, bahadırligimi, şecāʿatimi" dėdi. (10) Melik-i Rūm eyitdi: "Ya seniŋ şecāʿatiŋ ne olsa gerek? (11) İşde ḳapu öŋünde bir gürz vardır. Anı benden ġayrı kimesne (12) ḳaldıramaz. "Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ol Şīr-i Ḥüdā (13) eline aldı. Ḳuvvetle hevāya atdı, inerken tutdı. Melik-i (14) Rūm ʿacebledi: "Eyü elime girdi." Vezīrine eyitdi: "Bu benim (15) elime eyü girdi. Tīz terāzū getürüŋ. Aġırınça mala aldım

[62a] (1) ben bunu" dėdi. Terāzūnuŋ yanına Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (2) oturdı. Bir yanına altūn, gümiş ḳodılar. Aşlā yėrinden (3) ḳımıldamadı. Ne ḳadar ḳodularsa deprenmedi. Melik-i Rūm (4) eyitdi: "Ṭoġrı söyle, sen kimsin?" dėdi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (5) eyitdi: "Ṭeŋri arslanı ʿAliyem" dėdi. Melik-i Rūm eyitdi: "Eger (6) bunlarıŋ dīni haḳ dīn olmasa

---

[204] *Onlar, kendi mallarını Allah yolunda infak ederler.* (Bakara, 2/262)
*Bu ayet yazmada şu şekilde yazımıştır: *Elleẕīne yetḳû mā emruhüm fīsebīlillāh.*
[205] ویرر دیدی
[206] Tamir, bağlama göre yapıldı.

bu böyle olmazdı.[207]" dėyüp müslimān (7) oldılar ve ol mālı ol dört aṣḥāb**[**a**]** melik-i Rūm hībe (8) eyledi. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretlerine ar- (9) -maġanlar gönderdi ve cümle cömerdliginden biri daḥı budur ki (10) bir ʿarab geldi. Ḥż. Allāh içün iki batman etmek (11) istedi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā evine vardı. İki batman (12) etmek, iki batman et, iki batman ḥurma, beş yüz aḳçe vėrdi. (13) Eyitdiler: "Yā ʿAlī, ol hemān etmek istedi, siz bu ḳadar nesne (14) vėrdiŋiz" dėdi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Ol baŋa yüzi (15) ṣuyun ṣatdı. Anıŋ bahāsı biŋ aḳçedir. Ancaḳ ben beş yüz

[62b] (1) aḳçeye aldım" dėdi. Ḥikāyet olunur kim cennet ile cehennem baḥş (2) ėderler. Cehennem dėr kim: "Yā cennet, baŋa hep cebbārlar girir ve büyük (3) ādemler girir. Ammā saŋa faḳīrler gider, miskīnler girir" dėdi. (4) Cennet daḥı Allāh Teʿālāya şikāyet eyledi. Ḥż. Rabbü'l-ʿİzzet (5) eyitdi: "Yā cennet ben seni evliyālarla ve peyġāmberlerle ve peyġāmberiŋ (6) ulusı Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem Muḥammed (7) ü'l-Muṣṭafā (sav.) ile ve Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (8) ile ve ḥuṣūṣā Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm (9) ile zīnet vėrüp dolduram ki anlar beni bilirler. Ammā cehennem**[e]** (10) girenler Firʿavn, Nemrūd, Şeddād, Yeẕīd (al.) ile ve Şimr-i Ẕi'l-cevş (11) (al.) ile dolduram" dėdi ve cümle ʿilminden bir daḥı (12) budur kim dört keşīş geldiler. Eyitdiler: "Geliŋ Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāya (13) varalım. Bir su'āl ėdelim. Eger dördümüze daḥı dört dürlü cevāb (14) vėrirse kāmildir. Eger bir dürlü cevāb vėrirse nāḳıṣdır (15) ve ḳuṣūr-ı ʿilm yoḳdur, bilelim" dėdiler, geldiler, eyitdiler: "Su'āl

[63a] (1) Yā ʿAlī, ʿilm **[**mi**]** aʿlādır yoḫsa māl mı aʿlādır?" El-cevāb: Ḥż. (2) ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: " ʿİlm ne ḳadar üleşdirseŋ arṭar, māl üleşdirseŋ (3) egsilir" dėdi. Su'āl, biri daḥı eyitdi: "Yā ʿAlī, māl mı efḍāldir (4) ʿilim mi efḍāldir?" dėdi. El-cevāb: Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: (5) "Māl-ṣāḥib mālı ṣaḳlar, ammā ʿilim, ṣāḥibini ṣaḳlar" (6) dėdi. Su'āl, biri daḥı eyitdi: "Māl mı efḍāldir yoḫsa (7) ʿilim mi efḍāldir?" dėdi. El-cevāb: Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: (8) "'İlm ne ḳadar çoḳ olsa tevāżuʿ arṭar, ammā māl çoḳ olsa (9) kibr, maġrūrluḳ arṭar" dėdi. Su'āl, biri daḥı eyitdi: "Māl mı efḍāldir yoḫsa ʿilm mi efḍāldir?" dėdi. El-cevāb: Ḥż. (10) ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "'İlm sebebiyle dost çoḳ olur (11) ammā māl sebebiyle düşmen çoḳ olur" dėdi. Ḥikāyet (12) olunur kim Ḥż. ʿÖmer ibn-i Ḥaṭṭāb (ra.)'**[**a**]**, (13) Medīneli idi bir ʿavret geldi. Bir ādem severmiş. "Gel benimle bir ol" (15) dėrmiş. Ol ādem: "Ben Allāh Teʿālādan ḳorḳup yaramazlıḳ

[207] اولمادی

[63b] (1) ėdeyim?" dėdi. Ol ādem eyitdi: "Yā ʿÖmer aḥvāli teftiş eyle" dėdi. (2) ʿÖmer eyitdi: "Yā ʿAlī sen ne dėrsin?" Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: (3) "Issı şu getürüŋ" dėdi. Getürdiler. Ol şey'iŋ üstine dol- (4) -durdular. Yumurṭa bişdi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Bu (5) yumurṭadır ṭoġrı söyle ʿavret" dėdi. ʿAvret eyitdi: (6) "Ben iftirā ėtdim, ḥālim budur" dėdi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (7) harcını görüp: "'avret saŋa ḥīle eyledi" **[**dėḍi**]**. Cümle ʿilminden bu- (8) -dur ki, bir gün Ḥż. ʿÖmer ibn-i Ḥaṭṭāba bir oġlān (9) getürdiler. İki başı var, dört eli var, iki ayaġı (10) var. Ḥayli söz oldı. "Bu oġlānıŋ babası vefāt (11) eyledi. Mīrāṯ bir mi yāḥūd iki mi alır?" dėdi**[**ler**]**. Kimisi dėdi (12) iki alır. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Oġlān uyusun, (13) çaġırıŋ, uyandırıŋ. Eger bir başı uyanup bir başı uyursa (14) ikidir. Eger iki başı birden uyanursa birdir." Öyle (15) ėtdiler. Meger iki baş imiş. Ve cümle kerāmetinden bir daḥı budur ki

[64a] (1) Bir ʿavret bir miḳdār māl uġurlamış. Ḥż. ʿAlī su'āl (2) eylemiş. "Belī" dėmiş. Üc kerre su'āl ėṭmiş. İḳrār eylemiş. Ḥż. (3) ʿAliyyü'l-Murteżā eyitmiş: "Ammā eliŋi keserem" dėdi. ʿAvret iḳrār (4) eyledi. Elini kesdi. ʿAvret elin eline alup giderken (5) İbn-i Kevābe ile Selmānarāst geldi. Ṣordılar: "Eliŋi (6) kim kesdi?" dėdi. ʿAvret eyitdi: "Ḥż. Resūl-i Ekrem[208] dāmādı, (7) Emīrü'l-mü'minīn Ḥż. ʿAlī ibn-i Ebū Ṭālib kesdi" (8) dėdi. "Ḥż. Allāh rāżī olsun" dėdi. "Hem elin (9) kes-miş hem niçün duʿā ėdersin?" dėdiler. ʿAvret eyitdi: (10) "Beni cehennem ʿaẕābından ḥalāṣ eyledi." Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāya (11) bu aḥvāli söylediler. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ol ʿavret (12) çaġırdı. Elini yėrine ḳodı. Bir maḳrameyle baġladı. Duʿā (13) eyledi. ʿAvret evine gitdi. Eli ṣaġ olup bütün oldı. (14) Cümle şecā'atinden bir daḥı budur ki Ḥż. Peyġāmber (15) ʿasker ile Ḥż. ʿAlī, Ḥayber ḳalʿasına geldi. Ṣaf

[64b] (1) baġladılar. Meydāna bir kāfir girdi. Bir er istedi. Bir er (2) girdi, şehīd oldı. Netīçe yedi Müslimān şehīd (3) oldı. Mü'minleriŋ göŋli şındı. Ḥż. Peyġāmber (as.) (4) "Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı çaġıruŋ" dėdi. (5) Çaġırdılar. Gözi aġrırdı. Ḥż. Resūl-i Ekrem duʿā (6) eyledi. Gözi eyü oldı. Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: (7) "Yā ʿAlī meydāna gir" dėdi. Meydāna girdi. Ol yahūdī**[**yile**]** (8) meydānda söyleşdiler. Evvel ḥamleyi yahūdī eyledi. Nīz**[**e**]** urdı. (9) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā anıŋ ḳarnı altından döndi, üstüne (10) geldi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ol Ṣīr-i Ḫüdā eyitdi: "İşde (11) ḥamle böyle olur" dėdi. Bir Ẕülfiġār urdı depesinden. (12) Yahūdī eyitdi: "Yā ʿAlī ḳılıçıŋ kesmez imiş" dėdi. Ḥż. (13) ʿAliyyü'l-

[208]Yazmada *Ḥż Resûl-i Ekrem* ve 7. satırın başında *Emīrü'l-mü'minīn* kelimeleri birbirinin yėrine yazılmıştır.

Murteżā eyitdi: “Hele depren mel’ūn” dėdi. Yahūdī (14) atını depretdi. İki pāre oldı. Kāfir şındı. Mü’minler ardına (15) düşdüler. Yahūdīler ḳal‘asına girdiler. Ḳal‘a ḳapusını

[65a] (1) yapdılar. Ümmet-i Muḥammed ḳal‘ayı çevüre, yanına hep geldiler. (2) Ḥamle eylediler. Ḥż. ‘Aliyyü’l-Murteżā ilerü vardı. Gördi ki (3) ḥendek var. “Düldül üzerinde Düldül ile şıçrayayım” (4) dėdi. Düldül şıçrayamadı. Hemān Ḥż. ‘Aliyyü’l-Murteżā (5) atından aşaġa indi. Eteklerin beline şoḳup (6) “Yā Allāh” dėyüp şıçradı. Ḥendegi geçüp ḳal’a ḳapusı öŋüne (7) düşdi. Ol ḳapuya ḳırḳ kişi yapışsa depredemezdi. (8) Ḥż. ‘Aliyyü’l-Murteżā ol Şīr-i Ḫüdā ol ḳapunıŋ ḥalḳasına (9) yapışdı. “Yā Allāh” dėyüp ḳal‘anıŋ ḳapusın ḳopardı. (10) Ḳırḳ adım gėrüsine ḳapuyı atdı. Ḳapunıŋ bir ucı ḥendek (11) başına yetişmedi. Bir eliyle başı üstüne tutdı. (12) Cümle ‘asker geçdiler. Ḳal‘ayı fetḥ eylediler. İslāmile (13) müşerref oldı. Ammā ba‘żı rivāyet olunur kim Ḥż. ‘Aliyy (14) ü’l-Murteżā buyurur kim: “Çefā çoḳ gördüm. Ateş-i rūzgārından (15) çoḳ cevr çekdim fe emmā üc cevr **[**ü**]** cefā-yı muṣībet baŋa ġāyetle

[65b] (1) elem idi. Biri Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ vefātı ve biri Ḥż. (2) Fāṭımatü’z-Zehrānıŋ vefātı ve biri Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve İmām-ı Ḥüseyin (3) evlādlarımıŋ cümle cefālar**[**ı**]** ki baŋa Muḫbir-i Ṣādıḳ Ḥż. Resūl (4) (as.) ḫaber vėrmişdir.” Şevāhidü’n-Nübüvvede mesṭūr- (5) -dur ki bir gün Ḥż. ‘Aliyyü’l-Murteżā Kerbelā ṣaḥrāsına uġradı (6) ve eyitdi kim: “Bir bölük ḳavm bu arada ḳatl olunsa gerekdir. (7) Bilā-ḥisābın cennete dāḫil olsalar gerekdir” dėdi. Ḥż. (8) Selmāna su’āl ėtdiler: “Bu mertebe Ḥż. Murteżāya (9) muḥabbet nedendir?” Ḥż. Selmān buyurdı kim: “Her kim ‘Aliyy (10) ü’l-Murteżāyı sever beni sever, her kim ‘Aliyyü’l-Murteżāyı sevmez beni (11) sevmez dėyü buyurmuşdur” dėdi. Şevāhidü’n-Nübüvvede mesṭūr- (12) -dur ki bir ṣāliḥ mümin, müslimān ādem vardı. Bir gėce vāḳıā- (13) -sında ḳıyāmet ḳopmuş, mīzān kurulmuş, ḥesāb kitāb (14) olunur. Anı gördüm. Ḫavż-ı Kevs̱er**[**de**]** Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (15) Muḥterem ve Ḥabīb-i ‘ālem (sav.)’in etbā‘ı

[66a] (1) durmuşlar, ṣusız olanlara Kevs̱er şerābın vėrirler. Bu ẕāhid (2) daḫı ileri vardı. “Amān yā ‘Aliyyü’l-Murteżā baŋa dāḫı vėr, ‘aṭaşım (3) var” dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem (as.) buyurdı ki: (4) “Vėrmeŋ.” Bu ẕāhid ileri varup eyitdi: “Yā Resūlallāh seni, (5) āliŋi ve aṣḥābıŋı ve etbā‘ıŋı severem, ṣuçum nedir ki (6) baŋa şerāb-ı Kevs̱er vėrmezsiz” dėyinçe Ḥż. Resūl-i Ekrem ve (7) Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleri buyurdı ki: “Gerçek söylersiŋ fe

emmā (8) seniŋ bir ḳoŋşuŋ vardır. Benim ālimi ve evlādımı sevmez. Niçün (9) sen anı sevmezsiŋ bilirem. Niçün menʿ ėtmezsiŋ" dėdi. (10) Ẕāhid eyitdi: "Menʿ ėtmege ḳorḳaram. Beni daḥı helāk eyler" dėdi. (11) Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: "Al şol ḳılıcı ur boynunı" (12) dėdi. Ẕāhid ḳılıcı eline alup başın kesdi. Ṭop gibi (13) ol melʿūnıŋ başı yuvarlandı. Ḥż. Resūl çaġırdı: "Ḳoluŋa (14) ḳuvvet, gel, ic bu şerābdan" dėdi. Mübārek elinden içdim. Ḫ̆ābdan bīdār (15) oldum. Ṣabāḥ oldı. Feryād ḳopdı. Nedir dėyü suʾāl ėtdim.

[66b] (1) Eyitdiler kim: "Filān kimseniŋ bu gėçe döşeginde yaṭarken başın (2) kesmişler" dėdi. Ol vilāyetiŋ ḥākimi ḳoŋşuların tutup (3) suʾāl ėderken bu ẕāhid içlerinde. Ẕāhid gördi ki bu bir (4) bölük cemāʿat-i bī-günāh**[ıŋ]** ṣuc yoḳdur dėyü ḳāḍīniŋ yanına (5) geldi. Olan vāḳıʿayı bir bir naḳl eyledi. Ḳāḍī efendi eyitdi: (6) "Pek eyü olmuş, cezāsın bulmuş melʿūn" dėyüp "Cezākallāhi (7) ḫayran keṣīran.[209]" Zīrā tīġ-ı bāṭın, tīġ-ı ẓāhirden keskīn olur, (8) muḳarrerdir bilā şek velā şübhe. Bu daḥı Şevāhidü'n-Nübüvvede (9) mesṭūrdur ki İbrāhim Şāmī Maḥzūmī, Şām vilāyeti (10) anıŋ ḥükmünde idi. Her cumʿā gün ḫalḳı minber ayaġına (11) cemʿ ėdüp[210] kendi minbere çıḳup Ḥż. (12) ʿAliyyü'l-Murteżā içün olmayaçak sözler ve ḫaṭālar söylerdi. (13) Bir gün bir ʿābid-u ẕāhid**[i]** otururken uyḳu aldı. Bunu gördüm (14) vāḳıʿamda. Dīvār şaḳḳ oldı, bir beyāż libās giymiş bir şaḫṣ çıḳdı. (15) Baŋa eyitdi: "Ey ʿAbdullāh bu melʿūnuŋ sözleri seni aẕāb

[67a] (1) ėtmez mi? Seniŋ güçüne gelmez mi?" "Belī yā Resūlallāh güçüme (2) gelir. Fe emmā elimden ne gelir, ne çāre nişleyem" dėdim. Ḥż. (3) Resūl eyitdi: "Baḳ şimdi aŋa, ḫışm-ı ġażab-ı Perverdigār (4) aŋa neyler" dėdi. Uyandım der-ʿaḳab minberden düşdi, (5) helāk oldı. Cān cehennem**[e]** gitdi. Şevāhidü'n-Nübüvvede mesṭūr- (6) -dur ki rivāyet olunur kim Ġazā-yı Ḫayberden Ḥż. (7) Resūl-i Ekrem buyurdı ki: "Ben yarın sancaġı bir ādeme vėrsem (8) gerekdir ki çehre-i mübārekinde "*yuḥibbullāhe ve resūlehū*[211]", ve alnında (9) nişān ola "*yuḥibbullāhe ve yuḥibbul melā'ikete*[212]"dėr." Ṣabāḥ (10) olduḳda sancaġı Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāya teslīm eyledi. (11) Ve Ḥż. Resūl-i Ekrem, ʿAliyyü'l-Murteżā ile bir uzun (12) müşāvere eyledi. Aṣḥāb müteḥayyir olup eyitdiler: "Bu (13) uzun müşāvere**[ye]** nedir sebeb?" dėdiler. Ḥż. Resūl-i Ekrem (14) eyitdi: "Ey benim aṣḥābım bu

[209] *Allah sana çokça hayır versin.*
[210] Burada bağlama uymayan fazladan ẕāhid kelimesi yazılmıştır.
[211] *Allah ve Resulü onu sever.*
[212] *Allah ve melekleri onu sever.*

benim kendi re'yimle degildir. Fermān-ı Ḥaḳdır" (15) dėdi. Ḥż. Resūl buyurdı kim: "'*Aliyyün men minnī ve ene minhü*"[213]den

[67b] (1) lāmiʿ ve aḫter-ṣıfātı bir gün minberden inüp eyitdi: "Eger (2) baŋa emr eyleyeydi[214] Tevrāt, Ẕebūrı ve İncīli oḳuyup sizlere (3) şerḥ ėdeydim." ʿİlm bu mertebe idi. İkinci, ʿibādeti ol (4) mertebe idi ki bir gėçe-de biŋ tekbīr[215] işitdik, ġayrısın (5) ferā'iż tekbīrinden ġayrı. Ücinci, birgün bir ġulāmına (6) bülend-avāzıla çaġırdı. İşitmedi, tekrār çaġır**[**dı**]**, netīçe (7) yetmiş kerre çaġırdı. Āḫir baḳdı, ḫüçre ḳapusında dura. "Niçün (8) cevāb vėrmediŋ?" dėdi. Ġulām eyitdi: "Yā ʿAlī seni (9) ġażab-nāk ėdeyim dėyü[216]" Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: (10) "Ben ol kimseyem ki seni bu emre me'mūr ėden**[**e**]** ġażab-nāk (11) olam." Ol sāʿat ol ġulām aẕād eyledi. Dördinci, (12) müddet-i ʿömründe maʿāş ḳabūl eylemedi. Beşinci, zamān-ı ḫilāfetinde (13) maġribden maşrıḳdan ḫükūmet-ṣāḫib idi. Bir gün muʿavenet-i (14) beyti içün ba'żı ẕād ü ẕevāt alup elinde evine götürürdi. (15) Ġulāmları eyitdi: "Sizler emīrü'l-mü'minīn, ḫalīfe-i rūy-ı zemīnsiz

[68a] (1) ve sizlere ʿāyıbdır. Bunu götürmeŋ, biz götürelim" dėdiler. (2) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi:[217] **[**Lā yenḳuṣur racüle min kemālihī iẕā ḫamile li ʿıyālihī.**]**[218] Altıncı, bir mertebe seḫās**[**ı**]** vardır (3) kim dört bölük eylemişdi. Birin sırrıla birin ceḫrile ve birin (4) gėçe ve birin gündüz taṣadduḳ ėderdi. Şān-ı şerīfinde (5) bu āyet nāzil olmuşdı: "*Elleẕīne yünfiḳūne emvālehüm bi'l-leyli* (6) *ve'n-neḫār*"[219] Faḳr u fāḳada ṣabr u taḥammül vardı kim keyfiyyet-i āyet: (7) "*Ve yuṭʿımüne'ṭ-ṭaʿāme ʿalā ḫubbihī miskīnen ve yetīmen ve esīren*."[220] (8) Rivāyet olunur kim ḳaçan ki Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā vilāyet-i (9) Nehrirevānı feṭḥ ėdüp buyurdı ki: "Ayā diyār-ı Kūfeye (10) bu feṭḥ müjde ḫaberin kim götürür" dėrken ʿAbdurraḥman (11) bin Mülcem-i merdūd ayaġa ṭurup: "Ben götüreyim" dėdi. (12) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Herkes**[**den ẕiyāde**]**[221] seniŋ bize daḫı ġarīb (13) ḫidmetiŋ, bize yėticekdir. Ṣabr eyle yā İbn-i Mülcem." Mışrdan (14) Ḥż. ʿOṩmān ḳatline gelen ḳavmile bile gelmiş, Kūfede (15) ḳalmışdı. Bir rivāyetde İbn-i Mülcem-i merdūd baʿdehu çünki

---

[213] *Ali bendendir, ben de ondanım.*
[214] ایلدی
[215] تکیر
[216] Buradan sonra bağlamaya uymayan *çaġırdım* kelimesi yer almaktadır.
[217] Burada Hz. Alinin gulamlara cevabı yer almamaktadır.
[218] *Kişinin kemali ailesine yük taşımakla eksilmez.* Tamir, (Güngör 1987: 191)'e göre yapıldı.
[219] *Onlar ki gece gündüz mallarını Allah yolunda harcarlar.* (Bakara, 2/274)
[220] *Onlar seve seve yiyeceği yoksula, yetime ve esire yedirirler.* (İnsan, 76/8)
[221] Tamir, (Güngör 1987: 200)'e göre yapıldı.

[68b] (1) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāya herkes birer hediyye getürdi, İbn-i Mülcem (2) daḥı ḳılıç getürdi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ol ḳılıc ḳabūl eylemedi. (3) İbn-i Mülcem-i merdūd Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāyı tenhāda ḥücrede (4) bulup: "Ey şāh-ı Düldül, benim hediyyemi bu ḳadar ḳavm arasında (5) ḳabūl eylemediŋ" dėdi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Yā İbn-i Mülcem (6) seniŋ murādıŋ bu ḳılıçla ḥāṣıl olur." İbn-i Mülcem eyitdi: (7) "Ne**[-]**şekil murād ḥāṣıl olunur?" dėyinçe Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (8) eyitdi: "Yā İbn-i Mülcem sen bu ḳılıçla baŋa bir kerre ursaŋ gerekdir, (9) ber-murād olsaŋ gerekdir, andan ötürü" dėdi. İbn-i Mülcem (10) bu ḥaberi işitdi, Ḳorḳup aġlamaġa başladı. "Ḥāşā ki (11) ḥażretiŋe benden böyle bī-edeblik ṣādır ola" dėdi. Ḥż. (12) Emīrü'l-mü'minīn ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Ey bī-vefā şekk şübhe (13) yoḳdur. Beher-ḥāl sen benim āyine-yi ḥayātıma ġubār-ı fenā (14) yetürseŋ gerekdir." İbn-i Mülcem aʿżāsına ditremek (15) vāḳiʿ oldı. Ḳıpḳırmızı oldı. "Yā Emīrü'l-mü'minīn emr eyle,

[69a] (1) benim iki nā-mübārek ellerimi ḳaṭʿ eylesünler." Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (2) eyitdi: "Ol ḳıṣāṣ-ı cezā evvel olmaz tā bu iş tamām olmaduḳça. (3) Zīrā Muḥbir-i Ṣādıḳ bu ḥaberden taṣdīḳ-i ḥaber vėrmişdir" dėdi. (4) İbn-i Mülcem-i mel'ūn ḥavāricdendir. Ḳarar bulamayup ʿasker (5) içinde ḳalmışdı. El-ḳıṣṣa: İbn-i Mülcem-i melʿūn Kūfeye gitdikde (6) müjde ḥaberin ėrişdi. ʿĀlem şād oldı. Sevindiler. El-ḳıṣṣa: (7) İbn-i Mülcem dėdikleri melʿūn bir gün dārü'l-imāreden kendi (8) serāyına giderken ḳulaġına daḳḳ-ı rebāb ṣadāsı geldi (9) ṭaraf-ı şehriyārından olmaḳ üzere ki yaʿni menʿ eyleye, içeri (10) girdi. Anı gördi ki birḳaç ʿavret allı yeşilli ḳırmızılı ʿavretler (11) gördi. Ammā içlerinden bir ʿavret gördi ki ʿömründe görmüş (12) degildir. Belki ol ʿaṣırda öyle güzel yoġdı. Eger İbn-i Mülcem (13) binā-yı īmānı nā-muḥkem olaydı, ġamze-i maḥbūb-ı mecāzī rahne bulmaz (14) ve esās-ı ʿaḳlında ṣebāt olaydı, seyl-i ḥādiṣe-i ʿışḳ-ı (15) hevāyīden mütezelẓil olmazdı ve ol bed-baḥtıŋ binā-yı ʿaḳīdesi

[69b] (1) sünnet ü peymānı[222] nā-dürüst olmaġın bir naẓardan bulup (2) ve bir teveccühden mütezelzil[223] olup niyāz-ı ʿāşıḳāne ʿarż ėṭdi. (3) Ol mekkāre eyitdi: "İsmim Ḳuṭāmedir." Nāz-ı istiġnāyıla tekellüm ėtdikçe (4) İbn-i Mülcemiŋ binā-yı ʿömrini yaḳdı ve ʿömr ṭomarını derdi. İbn-i (5) Mülcem-i melʿūn eyitdi: "Ben ḳuluŋa viṣāliŋe şeref-yāb eyleseŋ (6) olmaz mı?" dėdikde Ḳuṭāme eyitdi: "Bu seniŋ dėdigiŋ emr-i (7) sehldir ve hem ġāyetle emr-i ʿaẓīmdir. Efendimle müşāvere (8) ėdeyim. Anlardan izin olmayınça olmaz." Ḳuṭāme

[222] بیمانی
[223] متزلدل

içeri (9) girdi. Ve ṭaşra çıḳdı. Ġayrı libāsıla, ġayrı şīve vü reftārıla (10) ṭaşra çıḳınça "diŋlendi beni" dėyüp ġurfe üzerine çıḳdı, (11) kendini gösterdi. İbn-i Mülcem-i melʿūn evvelki görüşde çārıla (12) görmüşdi, şimdi eşkāre geldi ve eyitdi: "Yā İbn-i Mülcem eger (13) benimle ber-murād olmaḳ murād ėderseŋ, viṣālimle şeref-yāb olayım (14) dėrseŋ benim mehrime üc ḳavl vardır. Eger ḳabūl ėderseŋ olur. (15) Eger ėtmezseŋ olmaz" dėdi. Mülcem-i melʿūn eyitdi: "Nedir ibtidāsı?"

[70a] (1) "Ol üc biŋ dirhem-i Baġdādī ve bir güzel çāriye maḳbūlüm (2) olur ve bir daḥı ḳatl-i ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālibdir" dėdi. (3) İbn-i Mülcem eyitdi: "Dinār ve çāriye maḳbūlümdür ammā ḳatl-i ʿAliyy (4) ü'l-Murteżā güçdür, olmaz" dėdi. Ḳuṭāme eyitdi: "Çāriyeyi ve (5) aḳçeyi istemem. Hemān ḳatl-i ʿAliyyü'l-Murteżā lāzımdır. Zīrā (6) ol benim yedi ḳarındaşımla on nefer aḳrabāmı ḳatl eylemişdir. (7) Leşker-i ḥavāricden bu intiḳām almayınça olmaz" dėdi. Bu (8) sözleri söylerken İbn-i Mülcemiŋ ḥāṭırına[224] Ḥż. (9) ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ sözleri geldi. Eyitdi: (10) "ẓāhir bu aḥvāl ezel-i ezelde taḳdīr olmuşdur ve levḥ-i (11) maḥfūẓa taḥrīr olmuşdur. Benim elimde olaçak imiş. (12) ẓāhir ben bunu döndürmem, taḳdīr böyle olduḳdan ṣoŋra (13) ne çāre." İbn-i Mülcem-i melʿūn eyitdi: "Yā Ḳuṭāme, bu seniŋ (14) emriŋi ḳabul ėderem. Fe emmā hemān bir kerre ururam." Bu arada (15) birḳaç[225] aḳvāl vardır. Biri budur kim keennehu İbn-i Mülcem "Urayım,

[70b] (1) ölmez, şifā bulur, ölesi yėrine urmazın. ʿAliyyü'l-Murteżā bir mürüvvet kānıdır (2) baŋa bağışlar" dėdi. Bunu dėrken ḥāṭırına bu geldi: "Ḥāy (3) subḥānallāh ʿAliyyü'l-Murteżā baŋa dėdi. "Bir ḍarb urasıŋ" dėdi. (4) ẓāhir budur." Ve baʿżı rivāyet ėderler kim Ḳuṭāme eyitdi: (5) "Ben saŋa yardımcı vėreyim" dėdi. "Eger kelāmıŋda ṭoġrı (6) iseŋ getür baŋa ḳılıcı." İbn-i Mülcem-i melʿūn ol ʿAliyyü'l-Murteżāya (7) hediyye getürdigi ḳılıcı Ḳuṭāme-i melʿūna teslīm ėtdi. (8) Eyitdi: "Tā şarṭıŋdan dönmeyesin." Ammā Ḥż. Emīrü'l-Mü'minīn (9) ʿAlī İbn-i Ebū Ṭālib (kv.) saʿādetle ġazā-yı Nehrirevāndan (10) dönüp cemīʿ ehl-i Kūfe ḳarşu çıḳdılar. İstikbāl ėtdiler.[226] (11) Ṭoġrı mescid-i şerīfe geldi. Evine gelmedi. (12) Mescidde minber-i şerīf ayaġında ekābir-i aʿyān-ı ehl-i Kūfeyile (13) görüşdi ve bir naṣiḥat eyledi ve Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. (14) İmām-ı Ḥüseyine baḳup eyitdi: "Bu

[224] Bu kelime, cümlenin sonunda 9. satırda tekraren yazılmıştır.
[225] برقاج
[226] Bu kelime iki kere yazılmıştır.

beşinci Ramażān-ı şerīfin gün**[**i**]**dir.” (15) Mübārek elin ḳoynuna ṣoḳup: “Benim ḳanım dökülse gerekdir. Benim

[71a] (1) ḳanım bu meclisde ḥāẕırdır” dėdi. Baʿdehu İbn-i Mülcem tekrār serāy-ı (2) ʿAliyyü’l-Murteżāya gelüp eyitdi: “Yā ʿAliyyü’l-Murteżā, benim ellerimi kes.” (3) Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: “Muḳaddem ḳışāṣ olmaz. Sen baŋa (4) helelbette bir ḍarb ursıŋ yoḫsa inanmaz mısıŋ, dur (5) yā İbn-i Mülcem saŋa bir muḳaddem şeyden ḫaber vėreyim tā ki ṣıdḳuŋ (6) bu şeyde bütün ola. Evvelā seni besleyen bir cuḥūd ʿavretdir. (7) Bir gün saŋa ġāyetle darıldı, ġażabından eyitdi: “Hey Ṣāliḥ (8) peyġāmberiŋ devesini boġazlayan şaḳīden[227] eşḳā, (9) yaramaz şaḳī Mülcem” dėdi. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżādan bu kelīmātı (10) işitdi. “Ṣaddaḳ[228] bu sözler” **[**dėdi**]**[229]. Ġāyetle elem çekdi. Andan Ḥż. (11) İmām-ı Ḥasan serāyına geldi. Bir gėce İmām-ı Ḥasan evinde iftār (12) ėderdi. Bir gėce İmām-ı Ḥüseyin serāyında iftār (13) ėderdi. Üc loḳmadan ẕiyāde yėmezdi. Su’āl ėtdiler: “Yā ʿAlī (14) niçün az ṭaʿām ėdersiz” dėdiler. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā (15) eyitdi: “Vaʿde-i mülāḳāṭ-ı Ḥaḳ karīb oldı. Ṭahāretle bulunalım.

[71b] (1) Sebeb budur” dėdi. Rivāyetdir kim Ramażān-ı şerīfiŋ on (2) ṭoḳuzuncı gėçe(-)sinde ki ḳatl-i şehādet gėçe(-)sidir, sabāḥdek (3) ʿibādet eyledi. Her sāʿat serāy damına çıkardı dėrdi ki: (4) “Yā Resūlallāh hergiz Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ sözleri ḫilāf (5) olmaz ve taḳdīr bozulmaz” dėrdi. Çünki ṣabāḥ oldı. (6) Mescid-i şerīfe giderken bir vāfir feryād eyledi. Benāt-ı muṭahharāt (7) anı menʿ ėtmek istediler. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: “Erişmeŋ, (8) benim oġlum İmām-ı Ḥasan ve İmām-ı Ḥüseyin, anlar benim mātemim ṭuṭarlar.” (9) İmām-ı Ḥasan ve İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Bizim babamız, bu ne mübārek (10) ḳāldir ki dėrsiz” dėdi. El-ḳıṣṣa: Ṣabāḥ namāzını edā eyledi. (11) Niyyet eyledi. Baʿdehu farẕ şürūʿ eyleye, duʿāt-ı maʿhūde (12) üzere ki ḥaḳḳa teveccüh ḳıldı. Ve hem ol gėçe İbn-i Mülcem-i (13) melʿūn merdūd, Ḳuṭāme serāyında idi. Mülcem-i (14) melʿūnıŋ ḳılıcını ẕehrle ṣuvarup ṣu vėrmişdi ve yanına (15) iki ḥaram-ẕāde-i melʿūn ḳoşdı ki yardım eyleye. Bir Mervān-ı pelit

---

[227] شقيقدن

[228] *Doğru.*

[229] Tamir, bağlama göre yapıldı.

[72a] (1) ve bir Şīş bin Baḥr-i Eşcā'[230]. Ol üc ḥaram-ẕāde maʿan ol gėçe (2) ṣabaḥdek şerāb içüp kelp gibi maḥmūr olup yatmışlardı. (3) Ṣabaḥ eẕānı oḳundıġı gibi Ḳuṭāme-yi melʿūn iẓhār-ı (4) fesād bunları ayaġıla depüp uyandırdı. Eyitdi: "Ey (5) dilāverler durmaŋ mescide ʿAliyyü'l-Murteżā tenhādır, varıŋ" (6) dėdi. İbn-i Mülcem-i melʿūn, bed-baḫt, bī-imān, ol efḍal-i (7) zamānıŋ ḳatline yaluŋuz olup sürʿatile mescid-i şerīfe (8) gelüp oturdı. Uyur-cām? olup pīneke ėtmege başladı. (9) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (kv.) ve (ra.) (10) taḥıyyāt-ı mescid arasından ṣoŋra ḫufteleri (11) bīdār ėṭmek murād eyledi. İbn-i Mülcem-i melʿūn ki muḳaddem-i (12) erbāb-ı ehl-i ġaflet idi. Mübārek ḳudūmiyle tenbih ėdüp (13) eyitdi: "Ey bed-baḫt melʿūn, *"ḳum ṣalli*"[231] dėyüp dönüp miḥrāba (14) gelüp daḥı namaza meşġūl olup İbn-i Mülcem**,** ol iki (15) kelp daḥı bīdār olup eyitdi: "Durmaŋ, fırṣant-ı ġanīmetdir."

[72b] (1) Ḥż. Emīrü'l-mü'minīn ʿAliyyü'l-Murteżā henüz ṣabaḥ namāzına (2) meşġul idi ki ol ḥarām-ẕādeleriŋ ikisi mescid (3) ḳapusınıŋ iki ṭarafında ṭurup ve İbn-i Mülcem-i melʿūn (4) mescid-i şerīfe girüp muḳarrer eyitdiler ki iki ḥarām-ẕāde- (5) -leriŋ ittifāḳı ikisi de birden uralar. Eger birisi de kār (6) ėtmezse İbn-i Mülcem-i melʿūn ura. Netīçe Mervān ḳılıç (7) ḥavāle eyledi ki ura. Ḳılıcı yuḳarı ḳaldırdı, indirmedi. (8) Ḳılıcıŋ ucı mescidiŋ saḳfına doḳundı. Gėrü döndi. (9) Anıŋ ardı ṣoŋra Şīş, şemşīr ḥavāle ḳıldı, olmadı, (10) ʿāḳıbet ḳaçdılar. Ve Ḥż. Emīrü'l-mü'minīn ʿAliyyü'l-Murteżā (11) (kv.) ve (ra.) cān u dil ile (12) şehādete rāġıb olmaġın iltifāt ėtmedi. Namāza iştiġāl (13) ėtdikde İbn-i Mülcem-i melʿūn bed-baḫt fırṣant bulup (14) secde evvelinde baş götürdükde farḳ-ı mübārekine bir şemşīr-i (15) zehr-ālūde yetürdi. İttifāḳ Ḥendek ġazāsında ʿAmr bir tīġla

[73a] (1) zaḫm ėtmişdi ya yine ol yāre-niŋ üstüne vāḳiʿ (2) oldı. Bu kez İbn-i Mülcem ḳılıcı öyle idi kim tā gömgök (3) alŋına indi. Ḥż. Emīrü'l-mü'minīn ʿAliyyü'l-Murteżā (4) (kv.) ve (ra.) eyitdi: "Yaʿni bu dām[232]-i (5) ġamdan necāt buldum." İbn-i Mülcem-i melʿūn ḳaçdı. Ammā ehl-i (6) Kūfeye ġulġule düşdi, Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ḳatl (7) olunmuş. Ehl-i Kūfeniŋ ṣıġār u kibārı müteveccih-i mescid (8) olup ve Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż.İmām-ı Ḥüseyin girībānlarıŋ (9) çāk ėdüp ḥāṭır-ı perīşān olup gördiler Ḥż. ʿAliyy (10) ü'l-Murteżā yatır ḳan-ālūde. Ḫāk-i pāyine yüz sürüp (11) eyitdiler: "Ey baba bu zaḫm kimler urdı, söyle

---

[230] Bu isim Hadika'da *Şīş bin Bahr-i Eşca* biçiminde (Güngör 1987: 208); Ravza'da ise *Şebib* biçiminde (Ruşen 1395: 233) yazılmıştır. Tuhfe'de *Şīş bin Bahr-ı Eşca* biçimindeki yazım çeviriyazıda korundu. Söz konusu isim, Özel Adlar Dizininde *Şebib bin Becretü'l-Eşca* olarak belirtildi.

[231] *Kalk, namaz kıl.*

[232] دامه

bize bilelim.” (12) Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: “Çiger-pārelerim ṣabr eyleŋ, (13) şimdi rüsvāy olaçakdır” dėdi. Mübārek eliŋi dem be dem (14) ḳoynuŋa ṣoḳup el-minnetü li'llāh ki saʿādet-i şehādet naṣīb (15) oldı. “Bu nişānla mülāḳī-i bārgāh oluram. Ḥż.

[73b] (1) Muḥammed el Muṣṭafāyı gördüm. Fāṭımatü’z-Zehrā ile muṣāfaḥa (2) ėderem. Ḥż. Ḥamzayı gördüm. Ve Caʿfer-i Ṭayyārı, (3) Ebūbekr, ʿÖmer, ʿOs̱mān ile mülāḳāt oluram. Elḥamdülillāhi (4) teʿālā maḳṣūdıma yetsem gerekdir.” Ehl-i Kūfe māteme aġāz (5) ėtdiler. El-ḳıṣṣa: Ḥż. Emīrü’l-mü’mīnin zaḫmın ḥuş (6) -bend ėtdiler. Ol maḥal Ṣīş bin Baḥr ḳaçup giderken bir (7) kimesne ḳarşu gelüp gördi ki ḥāyin melʿūn, mużṭarib (8) ül-ḥāl ḳaçar. Eyitdi: “Meger Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāyı ḳatl ėden (9) sen[233] imiş olasın?” İnkār ėdeyim dėrken iḳrār eyledi. Ḫalk-ı (10) Kūfe anı ṭuṭup şöyle dögdüler ki helāk oldı. Fi’nnār-ı (11) cehennem. Ammā İbn-i Mülcem-i münāfıḳ melʿūn bī-dīn evine geldi. (12) Esbābın çıḳarırken ehlinden birisi su’āl ėdüp eyitdi- (13) -ler: “Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāyı sen ḳatl ėtmiş(-)sin” dėdi. Ol melʿūn (14) yoḳ dėyeyim dėrken iḳrār eyledi. Ol kimesneler ṭuṭup mescide (15) götürdiler ve bir rivāyetdir kim mescidden çıḳup ṣaḥrāya

[74a] (1) ḳaçdı. Hemedān ḳabīle(-)sinden kārubān gelirdi. Bir (2) kimesne anı gördi. “Hāy meger sen Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāyı **[**katl ėden?” Ol melʿūnı dutup hücūm-ı ʿāmla baġlayup mescide getürdi. Ḥż. Emīr ol melʿūna**]**[234] (3) eyitdi ʿiṭābıla: “Bre melʿūn, bed-baḫt! Beni böyle eyledıŋ maʿāz- (4) -allāhi teʿālā.” Emīrü’l-mü’minīn eyitdi: “Sebeb ne oldı ki evlādlarımı (5) yetīm ḳıldıŋ. Ḫānedānıma raḫne bıraḳdıŋ.” İbn-i Mülcem-i melʿūn (6) eyitdi: “*Velev kāne emrullāhe ḳaderan maḳdūran*.”[235]Ḥż. Emīr (7) ü’l-mü’minīn buyurdı ki: “Ḥaps eyleŋ, eẕiyyet eylemeŋ, benim yedigim (8) ṭaʿāmdan vėriŋ, eger ben bu zaḫmdan ḥalāṣ olursam, iş (9) benimdir. Neylersem eyleyem. Eger fevt olursam siz aŋa (10) bir ḍarb urasız. Zīrā ol baŋa bir kerre urdı. Siz de (11) bir kerre urasız.” Bi-ḥasbi’l-fermān İbn-i Mülcem-i melʿūn ḥaps (12) ėtdiler. **[**Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin**]**[236]Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāyı bir farrāş üzerine ḳoyup (13) serāyına gönderdi. Ol maḥal güneş daḥı ṭoġmuşdı. Ḥż. (14) ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: “Beni güneşe ḳarşu tutuŋ.” Tutdular. (15) Eyitdi: “Ey ṣubḥ-ı ṣādıḳ ḳıyāmet gününde şehādet eyle ki

[233] Cümle içinde bu kelime tekraren yazılmıştır.
[234] Tamir, (Güngör 1987: 210)’a göre yapıldı.
[235] *Allah’ın emri, takdir edilmiş bir kaderdir.* (Ahzab, 33/38)
[236] Tamir, (Güngör 1987: 211)’egöre yapıldı.

[74b] (1) Ḥż. Resūle, namāz-ı ṣabāḥın olaldan berü aṣlā beni ḥālī (2) görmediŋ." Ve asmāne teveccüh olup eyitdi: "İlāhī, rūz-ı maḥşerde (3) evliyā vü enbiyā arasında aḥvālime şehādet eyle" dėdikde (4) ehl-i Kūfeye girye aġāz ėtdi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: (5) "Ey benim içün elem çekmeŋ. Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (as.) (6) meclisine varsam gerek. Zīrā bu gėce vāḳıʿamda (7) gördüm. Yeŋiyile yüzümden tozunı sildi. Delīldir ki (8) benden cān ayrılmaġa delāletdir." Rivāyetdir kim Ḥż. (9) Emirü'l-mü'minīn**[e]** cerrāḥ getürdiler. Cerrāḥ yarayı gördigi (10) saʿāt "ḫay ḫay" dėyüp feryād eyledi. Su'āl ėṭdiler. (11) Eyitdi: "Bu ḳılıcı zehirli ėtmiş, buŋa ʿilāc olmaz." Bu (12) vāḳıʿa ramażān-ı şerīfiŋ yigirmi birinde vāḳiʿ oldı (13) idi. Ehl-i beyti çaġırup vaṣıyyet eyledi. Ümmü Gülşüm**[e]** (14) eyitdi: "*Yā bintī aġlikī*[237] *ʿalā ebīke'l-bāb.*"[238] Ümmü Gülşüm eviŋ (15) ḳapusını ḳapadı. Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin

[75a] (1) ṭaşrada giryān giryān aġlayup otururken nā-gāh bu (2) ṣadāyı işitdiler ki hātifden: "'*Arefe y'etī*[239] *yevme'l-ḳıyāmeti*.[240] (3) Ve bir rivāyetde daḥı ḥücreden "*lā ilāhe illallāh* (4) *Muḥammeden Resūlallāh*"[241] kelīme(-)sin işitdiler. Şehẕādeler (5) bī-iḫtiyār içerü girdiler ve gördüler kim āḫirete intiḳāl (6) eylemiş ve Şevāhidü'n-Nübüvvede mesṭūrdur kim ve ehl-i beyt (7) dėmişler ki: "Hātifden bir avāz geldi kim: "Çıḳıŋ evin (8) içinden, kendi ḥāliŋe ḳoŋ." Biz daḥı ḥücreden çıḳdıḳ. (9) Bir ṣadā daḥı işitdik: "Ey yār-ı ġār-ı Muṣṭafā şehīd (10) oldı. Ayā kimdir anlardan**[-]**soŋra riʿāyet-i ümmet ḳılan?" (11) Bir hātif daḥı nidā eyledi ki: "Ḥücreye giriŋ." Ḥücreye gir- (12) -dik. Ġusl eylemişler. Kefen ṣarmışlar. Ḥāżır müḥeyyā (13) üzerine namāz ḳılup götürdük." Ve bir rivāyetde ki (14) Ḥż. Emīrü'l-mü'minīn ʿAliyyü'l-Murteżā (kv.) (15) ve (ra.) vaṣıyyet eyledi: "Ben göçdükde dīvārdan

[75b] (1) bir taḥta bīdār olur. Beni ol taḥta üzerine bıraġın. (2) Gökden kefen, ḥanūṭ ẓāhir olur. Ġuslüm, kefenim ḥāżır (3) olmuş olur. Beni bir tabuta ḳoyuŋ. Evin orṭa yėrine (4) ḳoŋ. Bir nevbet Ḥż. İmām-ı Ḥasan namāz ḳılsıŋ ve bir nevbet (5) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin namaz ḳılsun. Tabutı götürüŋ, her ḳanda (6) tabut başı meyl ėderse ol arada mezārım

---

[237] اغلقی→اخلق Bu kelimede müellifin ya da müstensihin غ harfi yėrine خ harfini kullanmış olması, Arapça kelimenin telaffuzda Türkçe söyleyişe uydurulmasının, yazıda imla hususiyeti olarak kendini göstermesine bir örnek olarak gösterilebilir. Bu duruma diğer bir örnek ise Baḳi بقعه (50a,8) kelimesindeki ق harfinin hemen iki satır sonra Baġi بغعه (50a, 10) biçiminde غ harfi ile yer almasıdır. Arapça kelimede söyleyişteki kolaylık yazıya da yansımaktadır.

[238] *Ey kızım, babanın kapısını kapat.*

[239] بابی

[240] *Kıyamet gününde geleni bildi.* Hatifin bu sözü Hadika'da şöyledir: "با من یاتی امنا یوم القیمه" *Evet, kıyamet gününde emin olarak gelen daha hayırlıdır.*

[241] *Allahtan başka ilah yoktur, Muḥammed Allahın elçisidir.*

eyleŋ.” Ve bu (7) rivāyet Şevāhidü’n-Nübüvvede mesṭūrdur ki Ḥż. İmām-ı (8) Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** vaṣıyyet ėtmiş idi: “Beni tabuta (9) ḳoyup götürüp Ġaribeyn[242] dėmekle ma’rūf bir yėr var, anda (10) iletüŋ. Anda zümürrüd-fām ev ẓāhir olur. Benim medfenim andadır.” (11) Ve bir rivāyetde; “Mescid-i şerīf içinde bir tabut çıḳar. (12) Beni ol tabut ile defin ėdiŋ ki medfenim andadır.” Vaṣıyyet (13) muḳteżāsınca ʿamel ḳılup ḥālā meşhūr olan yėrdedir. (14) Ve ba’dehu ehl-i Kūfe bölük bölük gelüp taʿzīye ėderlerdi. (15) Ve baʿżıları su’āl eylediler: “Ḥż. Emīrü’l-Mü’minīn

[76a] (1) merḳad-i münevveresi ḳandadır? Ẕiyāret ėdüp ḳıble-i ḥacet (2) ėdelim” dėdiler. **[**Ḳaṭ’a eser bulmazlardı ve mezārından vāḳıf olmazlardı.**]**[243] Rivāyetdir ki Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. (3) İmām-ı Ḥüseyin defn ėtdikden**[-]**ṣoŋra döndüler. Bir (4) faḳīre rāst geldiler ḥazīn ḥazīn aġlar. Ṣordular: (5) “Ey ʿazīz ne dertli dertli aġlarsıŋ yoḫsa seniŋ de (6) babaŋ öldü mi?” Ol derviş-mend eyitdi: “Ey nev-civānlar (7) benim bu şehrde bir ʿazīzim vardı. Üzerime gelüp iḥtiyā- (8) -cım[244] görürdi. Baŋa mūnis-i ġam-güsārım idi.” “İsm**[i]** (9) nedir?” dėdiler. “İsmi nedir bilmezem fe emmā ṣordum, dedi ki: (10) “Merḥametim rıżā-yı Ḥaḳ içündür, şöhret içün degildir” (11) dėdi. Ṣordular: “Heybeti ne**[-]**şekildir?” Dėdi[245]: (12) “Aʿmāyım, bu ḳadar bilirem” dėdi. “İki gündür üzerimden (13) ḳadem-i şerīfi gelmeyeli” dėdi. “Nişān-ı eṭvārı nedir?” dėdiler. “İştiġāli (14) tesbīh u tehlīl ve her saʿāt oturup muṣāḥabet (15) ėtdikçe mesrūr oluram” dėdi. Ve dėrdi ki: “*Miskīnen*

[76b] (1) *ġarīben ḥāliyen ġarīben*.”[246] Şehẕādeler bu ḥaberden giryān (2) olup eyitdiler: “Ey miskīn derviş, bu dėdigiŋ (3) kimesne bizim babamızdır. Emīrü’l-mü’minīn ʿAlī İbn-i Ebī Ṭālipdir." (4) Derviş eyitdi: “Ey maḥdūmẕādeler aŋa ne vāḳiʿ (5) oldı ki aġlarsız?” Şehẕādeler min evvele ve’l-āḫire naḳl (6) eylediler. “Şimdi anıŋ ẕiyāretinden geliriz” dėdiler. (7) Dervīş eyitdi: “Luṭf eyleŋ, beni ol merḳade götürüŋ, (8) merḥamet eyleŋ bi-ḥaḳk-ı Āl-i Resūl. İmām-ı Ḥasan ṣaġ eline (9) yapışdı ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ṣol eline yapışdı. (10) Aġlayaraḳ götürdiler. Hemān ol dervīş aġlayaraḳ ḳabr-i (11) şerīfiŋ üzerine düşüp eyitdi: “İlāhī beni ġam-güsārsız (12) ḳoma, dünyāda mūnisim idi, benim daḥı rūḥumı al, yanında (13) bileçe ölem” dėdi. Ḥż. Ḥaḳḳa cānı vėrüp teslīm-i rūḥ (14) eyledi

[242] غرين
[243] Tamir, (Güngör 1987: 214)’e göre yapıldı.
[244] اجتياجيم
[245] Burada bağlama uygun düşmeyen *ben eyitdim* ibaresi yer almaktadır.
[246] *Miskinle, garible aynı anda garib ol.*

(rah.) Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı (15) Ḥüseyin namazın ḳılup ol arada defin eylediler. Ḥālā

[77a] (1) merḳadi, Ġaribeyn dėmekle meşhūrdur.[247] Ḥikāyet olunur kim (2) Ebu'l Ḳāsım eydür: "Kaʿbe-i şerīfde ḥarem-i şerīf (3) içinde ḥalāyıḳ cemʿ olmuşlar Maḳām-ı İbrāhim (4) yanında. Nedir bu dėdüm, gördüm ki bir keşīş, müslimān (5) olmuş. Bir cübbe giyėr, ḳoça ḳapa ṣaḳallı, maḳām-ı İbrāhime (6) ḳarşu oturur ve dėr ki: "Ben kendi ṣavmaʿamda otururdum. (7) Ṣavmaʿam deŋiz kenārında idi. Gördüm ki bir büyük (8) kerkes ḳuşı geldi, ḳusdı. Bir ādem ayaġı. (9) Bir daḥı ḳuṣdı bir ādem beli, başı, elleri, ayaḳları ḳusdı, (10) gitdi ve ḳuş gitdikde ol parçalar büsbütün oldı, bir (11) ādem gitdi. Bir kac kerre böyle oldı. Ben kendi kendime (12) ḥayf eyledim ve dėdim ki: "Şu ādem**[e]** ṣormadım, eger bir daḥı (13) vāḳiʿ olursa suʿāl ėdeyim." Ėrtesi gün yine öyle vāḳiʿ oldı. Ol ādeme vardım. "Nedir bu ḥāliŋ?" dėdim. (15) Hiç ṭınmadı.[248] "Seni beni yaradan ʿaşkına ḥāliŋi söyle[249]

[77b] (1) dėdim. Ol şaḥṣ eyitdi: "Āḥir zamān peyġāmberi Muḥammed (2) ü'l-Muṣṭafā (sav.) ḥażretleriniŋ dāmādı (3) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālib bilür misiŋ?" dėdi. Ben (4) eyitdim: "Pek bilürem" dėdim. Ol şaḥṣ eyitdi: "Benim adım**[a]** İbn-i Mülcem (5) dėrler. Bir ʿavretiŋ mekrine uġradım. Ḥż. ʿAliyyü'l- Murteżāyı (6) şehīd eyledim. Ėrtesi gün oldı bu gördigiŋ ḳuş geldi. (7) Üstüme hücūm eyledi, yutdı. Geldi bu ṭaş üstüne ḳuṣdı. Bütün ādem (8) oldum. Ḳaçdım bir yėre ṣaḳlandım. Gördüm nā-gāh üstüme (9) geldi. Yine böyle oldı. Yine ḳaçdım. Bir yėriŋ altına gizlendim. (10) Beni artuḳ kimesne bulamaz iʿtiḳādında oldum. Hele (11) şunuŋ elinden ḥalāṣ oldum dėyü sevindim. nā-gāh (12) anı gördüm, dīvār yarıldı, ḳuş geldi. Beni yine pāre (13) pāre eyledi. Bilmem ne ḥāldir böyle ėder. Artık ḳaçmadım. (15) Ḳaçsam[250] ḳurtulamadım. Bāri suʾāl ėdeyim, dėdim. Bir gün

[78a] (1) yine geldi. "Dur Allāhı severseŋ ey ḳuş sen kimsin?" (2) dėdim. Ol ḳuş eyitdi: "Ey Teŋriniŋ düşmeni, ben bir melek- (3) -em. Seniŋ üzerine ḳıyāmetdek emr olundum. Günde (4) bir **[**kerre**]**[251]seni böyle ėderem. Ḳıyāmetde daḥı ḥāliŋi görürsiŋ" (5) dėdi. Benim ḥikāyem budur" dėdi. Ben**[-]**daḥı bu sözleri (6) işiddim, müslimān oldum" dėdi. **El-bābu'l-ḥāmis.** (7) **Beşinci bāb: Ḥż. İmām-ı Ḥasan ḥażretleriniŋ keyfiyyet-i** (8) **aḥvāl ü vefātın beyān ėder.** Bu mażmūn mesṭūrdur (9) şeref-nāme-i Şevāhiddir belki muʿteḳad-i

[247]Hadikada bu hikaye ile birlikte 5. bab sona ermektedir.
[248] Bu cümleden sonra bağlama denk düşmeyen *eyitdi*kelimesi yer almaktadır.
[249] Bu kelime 75b'nin sayfa başında tekraren yazılmıştır.
[250] Bu kelimedeki چ harfinin noktaları yazılmamıştır.
[251]كون Tamir, bağlama göre yapıldı.

erbāb-ı (10) ekābir-i ʿaḳāyid ki Ḥż. İmām-ı Ḥasan (ra.) (11) ikinci imāmdır. Künyet-i şerīfi Ebū Muḥammed, laḳabı Naḳī (12) ve Tevfīḳ, velādeti hicretiŋ üçinci yılında Ramażān-ı şerīf (13) ayınıŋ evsaṭında Medīne-i Münevverede vāḳiʿ oldı. Rivāyet (14) olunur ki Esmā bint-i ʻUmeyşeden naḳl olunur kim dėmiş: (15) "Ḥż. İmām-ı Ḥasan velādetinde[252] ben ḳābile idim yaʿni

[78b] (1) ebe(-)siyidim. Ol aftāb üc saātte[253] vücūda geldikde (2) Ḥż. Resūl vāḳıf olup ben ol şehẕādeyi bir ṣarı (3) ḥarīre ṣarup Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem**[e]** vėrdi**[**m**]**. (4) Ṣaġ ḳulaġına eẕān-ı şerīf ve ṣol ḳulaġına iḳāmet (5) eyledi. Baŋa eyitdi: "Yā Esmā ben saŋa dėmedim mi ki ṣarı (6) libāsa ṣarma" laṭīfeyile gülerek söyledi. "Ben saŋa kerrātıla (7) söyledim." [254] Ol işāretden bir beyāż ḥırḳaya (8) ṣarup mübārek eline vėrdim. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteẕādan (9) su'āl ėtdim: "Bu ṭıfla ne ism ad vėrelim." Ḥż. (10) ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: Sulṭānım ben sizden muḳaddem ėdmem" (11) dėdi. Resūl-i Ekrem ḥażretleri eyitdi: "Ben**[-]**daḥı Ḥaḳ Teʿālāya (12) teḳaddüm ėdmem" dėdi. "Dur şimdi ḳarındaşım Cebrā'īl gelür" dėdi. (13) Ḥż. Cebrā'īl geldi, eyitdi: "Yā Resūlallāh, Ḥż. (14) Rabbü'l-ʿİzzet saŋa selām eyledi. ʿAliyyü'l-Murteżā seniŋ yanında, (15) Mūsā yanında Hārūn menzilinde(-)dir. Hārūnıŋ oġulları ismin

[79a] (1) vėr." Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: "Anlarıŋ ismi nedir?" Eyitdi: (2) "Şebbir ü Şebber yaʿni anlarıŋ lisānında Ḥasan dėmekdir, (3) Ḥasan ḳoŋ adını" dėdi. Rivāyet olunur ki Ḥż. Enes (4) bin Malikden ki İmam-ı Ḥasan büyük evlādıdır, bir gün (5) Ḥż. Resūl-i Ekrem mescid-i şerīfde namāz ḳılarken (6) Ḥż. İmām-ı Ḥasan geldi ve dizine çıkdı. Mübārek giysüleriyile (7) oynārdı ve mübārek yüzini yüzüne sürüp eyitdi: (8) "*Allāhümme aḥibbehu ve aḥibbu men yuḥibbehu* [255]" Rivāyetdir ki İbn-i (9) ʿAbbāsdan rivayet olunur kim bir gün Ḥż. İmām-ı Ḥasan**[ı]** (10) mübārek omuzına alup ḥücreden ṭaşra çıḳdı. Ṣaḥābeden (11) birisi eyitdi: "Yā Ḥasan nıʿme'l merkebi" yaʿni ne güzel binegiŋ (12) var yaʿni ne güzel atıŋ var. Ḥż. Resūl-i Ekrem (13) ḥażretleri daḥı muḥabbetden iltifāt ṭarīkıyıla eyitdi: (14) "Nıʿme'l merākib" yaʿni binen de güzeldir. Kitāb-ı İ'lāmü'l (15) Verāda eydür, Ḥż. ʿAbbāsdan naḳldir ki: "Ben Ḥażretiŋ

---

[252] ولايتنده

[253] سعاد

[254] Burada fazladan şu kısım yazılmıştır: *Ḥż. Esmā daḥı*

[255] *Allahım onu sev, onu seveni de sev.*
Metinde mezkur hadis "*Allāhümme aḥibbehu fe eḥabbehu men eḥabbehu*" biçiminde yazılmıştır. Tamir (Güngör 1987: 220)'ye göre yapıldı.

[79b] (1) yanında idim. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā geldi. Giryān (2) giryān aġlayup eyitdi: "Ey benim çiger-gūşem, şehẕādelerim (3) Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ġāyib oldular. (4) Varası uzadı bilmem nereye gitdi. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (5) ibn-i Ebī Ṭālib daḥı yoḳdur ki vara, bula." dėdi. Ḥż. (6) Resūl-i Ekrem eyitdi: "Yā Fāṭımatü'z-Zehrā elem çekme, Ḥż. (7) Vācibü'l-vücūd olan Allāh anları esirger, ḥıfẓ ėder, (8) elem çekme." Pes Resūl-i Ekrem ḥażretleri duʿā ḳıldı, eyitdi: (9) "İlāhī, şehẕādelerimi eger deryāda ʿilletde ise selāmet[256] (10) gemisin erẕānī ḳıl, kenāra çıḳar ve eger ṣaḥrāda ise (11) bedreḳa-i hidāyetle menziline yetür." Fi'l-ḥāl Ḥż. Cebrā'īl (12) gelüp eyitdi: "Yā Resūlallāh, seniŋ şehẕādeleriŋ ehl-i dünyā- (13) -nıŋ efḍalidir ve aʿẓam-i āḫiretdir ve vālideleri anlardan (14) aʿlādır. Anlar içün elem çekme, Benī'ü'n-Neccār ḥaẓīre(-)sindedir[257], (15) otururlar. Ḥaḳ Ṭeʿālā aŋa iki ferişte mü'ekkel eylemişdir.

[80a] (1) Ḳanadların düşmüşlerdir, üstünde oturup ẕevḳ **[**u**]** (2) ṣoḥbet ėderler. Ol iki melāyike ḥidmet ėderler." Ḥż. (3) Resūl-i Ekrem ḥaẓīreye[258] vardı. Ḥż. İmām-ı Ḥasan bir (4) omuzına ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyini bir omuzına alup gelir- (5) -ken bir ṣahābe gördi ve eyitdi: "Sulṭānım sizlere zaḫmet (6) olmasun iki şehẕādeyi birden götürmek. Birin baŋa vėrin (7) ben götürürem" dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: "Bunlar (8) ḥasīb-ü'n-nesīb ʿırḳ-ı ṭāhirdir. ʿAkrabā-yı taʿalluḳātı ki (9) bunlar bu Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ[259] (10) büyük vālideleri biri Ḥż. Ḥadīçetü'l-Kübrā ve biri (11) baba ṭarafından vālideleri Ḥż. Fāṭıma bint-i Eseddir (12) ve babası ecdādı Ḥż. Ebī Ṭālib bin ʿAbdulmuttalib (13) ve biri Ḥż. Muḥammed Resūlallāh bin ʿAbdullāh bin ʿAbdulmuttalib (14) ve ḫāleleri Ḥż. Zeyneb ve Ḥż. Ruḳıyye, Ḥż. Ümmü Gülṯüm (15) ve dāʿīleri Ḥż. İbrāhim ve Ḥż. Ḳāsım ve ʿammileri Ḥż.

[80b] (1) Ḫamza ve Ḥż ʿAbbās ve Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyār ve ḳaysı (2) ʿalā haẕā[260]. Rāvīler böyle rivāyet **[**eyler**]**[261]**.** Bu ṭarẕ üzere Ḥż. (3) İmām-ı Ḥasan ḥażretleri**[**ni**]** böyle ḥikāyet ėderler ki ol (4) zamān ki Ḥż. Emīrü'l-müminīn ʿAlī bin Ebī Ṭālib, İbn-i (5) Mülcem dėdikleri merdūd şaḳīniŋ elinde şehīd olduḳ- (6) -dan ṣoŋra Ḥż. İmām-ı Ḥasan ḥilāfet taḫtına geçüp (7) pādişāh oldı. Ḫalḳı daʿvet eyleyüp minbere çıḳdı. (8) Bir ḫuṭbe-i şerīf

---

[256] سلامته

[257] ظ harfinin noktası unutulmuştur.

[258] خظیریيه

[259] حسين نگ

[260] Bunu kıyas edin.

[261] Tamir bağlama göre yapıldı.

oḳudı. Ḫalḳa vaʿẓ **[u]** naṣīḥat (9) ėtdikden ṣoŋra ḥalḳa eyitdi: “Ümmet-i Muḥammed, ey yār-ı (10) ġār-ı bā-ṣafā biliŋ ve āgāh oluŋ ki benim vāriṣ, (11) şerīʿat benim, Sulṭān-ı taht-ı risālet benim, Ḥākim-i mülk-i (12) vilāyet benim. Cedd-i pākim sizi Ḥaḳ dīne daʿvet ėtdi (13) ve pederimiz Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā sizlere nice zamān (14) imāmet(-)lik ėtdi. Her kim baŋa uyar, Ḥż. Resūl-i (15) Ekreme uyar ve her kim baŋa uymayan Ḥż. Resūle uymaz”

[81a] (1) dėyince dürlü sözler dėdikde ol maḥal hemān ʿAbdullāh (2) bin ʿAbbās ayaġ üzerine ṭurup eyitdi: “Ey ḳavm bu (3) maḥdūm ne**[-]**dėr ve bu şehẕāde ne**[-]**dėr, sizden iḳrār ve bīʿat (4) ister” dėyince cemīʿan ehl-i Kūfe birden ġulüv ėdüp “*semiʿnā* (5) *ve aṭaʿnā*[262]” dėyüp bīʿat ėtdiler ve baʿdehu ol saʿāt (6) İbn-i Mülcem getürdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥasan eyitdi: “Bre (7) melʿūn, merdūd, şaḳī, bī-vefā! Peder-i azīzim Ḥż. ʿAliyyü’l (8) Murteżā saŋa neyledi ki ḥürmet-i ʿömrüni tebāh ėtdüŋ” dėdi. (9) Ve İbn-i Mülcem-i melʿūn, merdūd: “Yā İmām taḳdīr böyle (10) imiş, lakin şimdi Şām vilāyetinde Yeẕīd (al.) (11) ḥükūmet benim dėr ve ḥilāfet daʿvāsında imiş (12) bendeŋe destūr vėr varayım. Yeẕīd melʿūn (al.)’**[**yi**]** (13) ḳatl ėdeyim, ʿivaż olsun” dėdi. Ḥż. (14) İmām eyitdi: “Babam Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā baŋa[263] eyitdi: (15) “Oġlum Ḥasanım, İbn-i Mülcem baŋa bir kerre urdı. Sen de aŋa

[81b] (1) bir kerre ur, ben daḥı bir kerre ururam. Naṣīḥat-ı peder (2) yėrine gelmek gerekdir.” Çoḳ söyletmedi. Bir ḳılıç öyle (3) urdı. Başı ṭop ṭaşı gibi yuvarlandı. Fi’n-nār-ı (4) cehennem (la.) ve ba’dehu līşe-i murdārını (5) it necāsetiyile ateşe yakdılar. Ve baʿdehu Ḥż. (6) İmām-ı Ḥasan eyitdi: “‘Asker**[**e**]** tedārik gerekdir.” Az zamānda (7) otuz biŋ ḳadar ʿāsker derledi. Mücāhid-i nuṣret-i İslām (8) ḥilāfetine revnaḳ vėrildi. Amma Şāmda ḥākim olan (9) revnaḳ-ı güzīne uyḳu ḥarām oldı. Rāḥat uçdı. (10) Altmış biŋ ḳadar ʿasker-i mübārizle Baġdād ḥıfẓına (11) oldı. Ḥż. İmām-ı Ḥasan daḥı ḳırḳ biŋ ḳadar (12) ʿaskerle Kūfe şehrinden çıḳarup istikbāl (13) ṭarīḳıyla ʿAbdurraḥmān deyrin yėrde ordu-yı hümāyunını ḳurdı. (14) Ol menzilden Ḳays ibn-i Saʿd iki nā-merd-i bī-vefāyı ser- (15) ʿasker ėdüp ileri gönderdi. Kendi daḥı ardı ṣoŋra revāne

[82a] (1) oldı. El ḳıṣṣa: Yolda sāʿat be sāʿat giderken (2) Sepāpāṭ deyrine geldi. İstirāḥat içün bir niçe gün (3) anda oturaḳ eyledi. Ammā şehẕāde ekser evḳātda söylerdi (4) kim:

---

[262] *Duyduk ve itaat ettik.* (Nur, 24/285)
[263] سگا

“Ben ceng eri degilem dünyā içün nizā‘ ḳılmazam”**[-]**dėrdi. (5) ‘Asker bu sözlerden bu mertebe oturaḳ ėṭtikde gümān (6) ėtdiler ki “Ḥż. İmām-ı Ḥasan**[**da**]** aṣlā ceng ‘alāmet**[**i**]** yoḳdur. (7) Bundan bize netiçe-i ḥayr yoḳdur” dėyü bī-ma‘nā fikirler (8) fikirlenüp pāk i‘tiḳādlarını murdār ėṭdiler. Muvāfıḳ iken (9) muḥālif[264] iş işlediler. Hemān ‘asker bir olup Ḥż. (10) İmām-ı Ḥasanıŋ rāḥat taḥtın, esbābın, metā’ın yaġma eylediler. (11) Ḥż. İmām-ı Ḥasan ba’żı aṣlı pāk nesli pāk müslümān- (12) -larla ṭoġrı Medāyīne gelmekde iken yolda Ḫerẕec bin (13) Dıḥyeye rāst geldi. Ḥż. İmāmıŋ, Ḫerẕec-i mel‘ūndan (14) ḥaberi yoġdı. Ḫerẕec-i mel‘ūn ‘askeriyile bir yėrde gizlendi. (15) Çoḳ zamānıdı “Ḥż. İmāmın bir fırṣantı düşe, intiḳam

[82b] (1) alam” dėrdi. Ol**[-]**dem gizlendi**[-]**ki ‘asker çıḳup şeh-ẕādeyi (2) zaḫm-dār eyledi. Yanında olan ümmet-i Muḥammed bu ḥāli görüp (3) ḳılıç üşürdiler. Ḫerẕec-i mel‘ūn**[**u**]** pāre pāre eylediler. Ammā (4) Ḥż. İmām ol zaḫmıla Medāyine gelüp fıṭr-ı ebyāż (5) nüzūl eyledi. Cerraḥlar mu‘āleçe-i tīmār eyledi. Ḥż. (6) İmām-ı Ḥasan ol zaḫmdan ḥayli elem, ıżṭırāb çekdi. ‘Āḳıbet (7) şifā buldı. Şehẕāde kendi inandığı ḥāliṣ muḥliṣ (8) ehl-i Kūfeden vefā görmeyüp *eṣ-ṣulḥ-u ḫayrun*[265] muḳteżāsınca (9) Şāma vardı. Şām ḥākimiyile ṣulḥ oldı, ceng **[**u**]** cidāl (10) olmaya. Ve ba‘dehu Medīneye revān oldı. Rivāyetdir ki (11) birgün ‘Alī[266] bin Temīr-i Hemedānī Medīnede (12) ol ḥażrete eyitdi: “İbn-i Resūlallāh, Mu‘āviye ile (13) ṣulḥ olmaḳ münāsib görmedim.”Ḥż. İmām-ı Ḥasan cevāb (14) vėrdi ki: “Ey ‘Alī[267] biz[268] gencīne-i hikmet ḥaẕīne-dārlar**[**ı**]** (15) ve meydān-ı velāyet şeh-süvārlarıyuz. Bize ma‘lūm olan

[83a] (1) size mestūr, gizlidir. İki ṭarafdan ceng **[**u**]** cidāl (2) olmaḳ daḥı zamānı degildir. Sā‘at-ı vaḳt vardır. İki (3) leşkeriŋ ḳanı dökülmek, ḳarındaşım Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (4) ḥilāfetinde taḳdīr olmuşdur. Bu emre me’mūr dėyiliz. (5) Ḥikmet-i ḳażā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm**[**a**]** vėrilmişdir. (6) Anıŋ sa‘ādet-i zamānında olsa gerekdir. Ve benim içün (7) ḳudret-i Rabbānī, zehr-i semm-i helāhiyile taḳdīr olmuşdur. (8) Ben bu işi kendi re’yimle işlemem, fermān-ı Ḥaḳ böyledir. (9) ‘Aceblime. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm, Kūfede babam**[**la**]** (10) olmaḳ mülāzemetdir. Merḳad-i ḥūnı anda olacaḳdır. Benim (11)

---

[264] محالد

[265] *Sulh hayırlıdır.*

[266] Tuhfede bu kelime, *Hz. Aliyyü’l-Murteza* biçiminde yazılmıştır. Ancak Hadikadan takip edildiğinde ve burada bağlam göz önünde bulundurulduğunda Hz. Ali ile ilgili bir durum söz konusu değildir. Muhtemelen yazıcı, *Ali* isminin gördüğü anda bu kişinin Hz. Ali olduğunu düşünmüş ve kırmızı mürekkeple *Hz. Aliyyü’l-Murteza* yazmıştır.

[267] Bk. dipnot 256

[268] بر

ḳatım ḳurb-ı Sulṭān-ı cihān Faḫr-i ʿālem Muḥammedü'l-Muṣṭafā (12) (sav.)'iŋ ḳurbunda olsa gerek" dėdi. (13) Şevāhidü'n-Nübüvve'de mesṭūrdur ki Medīnede erbāb-ı (14) ʿadāvet taḫrīk ėdüp: "Biz bu Ḥż. İmām-ı Ḥasan**[ı]** hemān (15) dünyādan ḳaldırmaḳ gerek" dėyüp baʿżı fısḳa hemān **[**engīz**]**[269]

[83b] (1) ėdüp Ḥż. İmāmıŋ yārānlarından, aḥibbāsından otuz (2) sekiz mü'mīn-i muvaḥḥidi bahāne ile ḳatl eylediler. Ḥż. İmām-ı (3) Ḥasan bu aḥvāle vuḳūf taḥsīl ėdüp Dımışḳa yaʿni (4) Şāma revān oldı. ʿAbdullāh-ı ʿAbbās[270] ile Muṣıla (5) yolı uġradı. Muṣıl ḥākimi ḥaber alup[271] istiḳbāle çıḳdı. (6) ʿAẕīm riʿāyetler eylediler. Birḳaç[272] gün anda eylendi. Baʿdehu (7) ḳalḳup Şāma geldi. Şāmda ʿaẕīm riʿāyetler eyledi. (8) Baʿdehu andan yine mürācaʿat ėdüp ḳalḳup yine Muşıla (9) geldi. Bu nevbet Ḥasan[273] dėrler bir kimesne vardı. Anıŋ evine (10) ḳondı. Bir niçe gün anda eylendi. Düşmenler ise fırṣant (11) gözedirlerdi. Ammā eṭrāfdan, Şāmdan zehr gönderdiler ki (12) yėdigi ṭaʿāma ḳatalar helāk ola. Bu ṭarafda üc kerre (13) zehr vėrdiler. dāḥı vaḳt gelmemiş idi. Ḫalāṣ oldı. (14) Olmadı. Ṭabīʿātları mükedder oldı. Bu aḥvāli Ḥż. İmām-ı Ḥasan (15) duydı. Ḥicāb eyledi. Bu melʿanet**[i]** mīẕbānıŋ yüzüne urup

[84a] (1) "niçün böyle ėtdiŋ" dėmedi. "Mīẕbān-ı melʿūn ḥicāb eylemesiŋ" (2) dėrdi. Ḥż. İmām-ı Ḥasan**[a]** her ne ḳadar zehr vėrirlerdi, duʿā (3) berekātında hem vaḳt olmamışdı ki teʾsīr eyleye. Zehrler- (4) -den ḥalāṣ olurdı. Ol melʿūn mīzbān, Şāma (5) mektūb gönderdi: "Üc nevbetdir zehr vėrirem, kār ḳılmadı. (6) Nişleye(-)lim" dėdi. Bu kerre zehr-i helāhīl gönderdi. (7) Böyle bir zehr idi ki eger Ḥażret bir kerre ol zehr**[i]** ḳoḳsa (8) helāk olaydı. Ol zehr**[i]** Şāmdan getüren ādem yolda bir (9) ormanlıḳ içinde gėçe oldı, yatdı, uyudı. Arslan, ḳaplan, (10) vaḥşī cānvārlar gelüp ol melʿūn**[ı]** pāre pāre ėdüp (11) helāḳ eylediler. Ḥż. İmāmıŋ birāderi yolda giderken ol (12) melʿūn**[ı]** görüp yolda helāk olmuş. Ve

---

[269]Tamir, (Güngör 1987: 227)'ye göre yapıldı.
[270]*ʿAbbāsla ʿAbdullāh* Tamir, (Güngör 1987: 227)'ye göre yapıldı.
[271]ب harfinin noktası unutulmuştur.
[272] برقاج
[273] Tuhfede *Hasan* ismi yėrine *Saʿd* ismi yazılmıştır. Hz. İmam Hasanın Şamdan yola çıkarak Musula ilk uğramasında Musul hakimi olan *Saʿd-ı Mavsili*'nin evinde kalmıştır ve Musul hakimi, Hz. İmam Hasan'ı evinde izzet ü ikram ile ağırlamıştır. Hz. İmam Hasan, buradan Şam'a dönmüş ve tekrar Musul'a gelmiştir. Bu ikinci gelişinde ise Musul hakimi *Saʿd-ı Mavsili*'nin evinde degil *Hasan* adında bir tanıdığının evinde (Hadika'dan takip edildiği üzere) kalmıştır. Hz. İmam Hasan'ın yiyeceğine ve içeceğine zehir katarak onu öldürmeye teşebbüs eden kişi, yukarıda *mizban* olarak geçen *Hasan* adlı kişidir. Muhtemelen Tuhfe'de müstensih tarafından *Hasan* ismi görüldüğünde Hz. İmam Hasan ile karıştırılmış ve hikaye örgüsünde bir karışıklık meydana gelmiştir. Bu karışıklığı gidermek adına Tuhfe'de *Saʿd-ı mel'un* ibaresinin geçtiği kısımlar *mizban-ı mel'un* olarak değiştirilmiştir.

Şeybeyi, zehri ve mektūb**[ı]** (13) bulup Ḥż. İmām-ı Ḥasana getürdi. Mefhūmı maʿlūm oldı. (14) "Bir kimesne duymasın, mīzbān görme(-)sin, ḥacālet vāḳiʿ (15) olmasın" dėrdi. Saʿd-ı[274] Mavṣılī içeri girdi.

[84b] (1) Ḥż. İmāmıŋ levni**[**ni**]** müteġayyir gördi. Suʾāl eyledi: "Sulṭān-ı (2) ʿāl-i şānım ṭabʿıŋızda melāliŋiz var, nedir aṣlı" dėdi. İmām-ı (3) Ḥasan ḥażretleri ḥadīṯ ü tefsīr söylemege başladı. Saʿd[275] (4) yine tekrārladı: "Sulṭānım helelbette söyleŋ nedir, (5) ḳasāvetiŋiz var" dedikçe aṣlā İmām-ı Ḥasan ḥażretleri bu (6) ḥuṣūṣa cevāb vėrmedi. ʿĀḳıbet Saʿd-ı Mavṣılī[276] (7) bir taḳarrübile seccādesiniŋ altından ol ḳaġıdı aldı. (8) Ġāyetde elem çeküp hemān ṭaṣra çıḳup İmāmdan iẕinsiz (9) mīzbānı çaġırup eyitdi: "Bre melʿūn, Ḥż. İmām saŋa (10) neyledi ki? Mektūb, zehri bildirdi. Başına üşüp (11) mīzbān dėdikleri melʿūn**[ı]** ḳatl eyleyüp pāre pāre eylediler. (12) Ḥż. İmām-ı Ḥasan duyunça "ėṭmemek gerekdir" dėyüp hemān ol (13) aradan ḳalḳup Medīneye revāne olup geldi. Meger (14) Mervān anda ḥākim idi. İstiḳbāl eyledi. ʿİzzet ü ikrām (15) eyledi. Ammā derūnında ʿadāvet tutardı. Gėçe gündüz

[85a] (1) fikrinde āh ʿaceb İmām-ı Ḥasandan intiḳām alsam**[-]**dėrdi. (2) Ammā İmām-ı ʿAbdülkerīm Muḥammed ibn-i Hemedānī kitābında eydür:[277] (3) "Bir aġulı dest-māl göndermiş. Baʿd'el-mucāmeʿat siline. (4) El-ʿiyāẕübillāhi teʿāla, nāṣiḥāt-i ʿāmme, ey ḳarındaş ʿavretler (5) şerrinden ve mekrinden ve ḥīlesinden Ḥaḳ Teʿālā ḥıfẓ eyleye. (6) Her işin ṣilāh-ı fesādı ʿavretler ucından fesāda (7) varır, görmez misin ki Ḥaḳ Teʿālā buyurur kim kelām-ı ḳadīminde: (8) "*İnne keyde künne ʿaẓīm*.[278]"ʿAvretleriŋ mekri ʿaẓīmdir, (9) Şeyṭān (al.)'niŋ mekri żaʿīfdir. Nitekim (10) kelām-ı ḳadīminde ve vaḥy-i münzelinde buyurur kim: "*İnne keyde'ş* (11) *şeyṭān kāne żaʿīfen*.[279]" Ḥaḳ Teʿālā: "Şeyṭānıŋ (12) mekri[280]ʿavretler mekrinden żaʿīfdir" dėmiş. Ḥż. (13) Peyġāmber (as.) buyurur kim: "*Şāvüru hünne ve ḥā*- (14) -*lifu hünne*." Buyurmuşdur ki: "ʿAvretlerle gizli müşāvere (15) eyleŋ ve lakin muḥalefet eyleŋ[281]" dėmişdir. Ḥaḳ Teʿālā

[274] Burada *Saʿd-ı melʿûn Mavṣılī* ibaresinedeki *melʿûn* kelimesi çeviriyazıya alınmamıştır. Bk. dipnot 262
[275]*Saʿd-ı-melʿûn*
[276]*Saʿd-ı Mavṣılī-i melʿûn*
[277] Bu anlatılacak olan kısım, Hadika'da bulunmamaktadır.
[278]*Muhakkak ki sizin (kadınların) hilesi çok büyüktür.* (Yusuf, 12/28)
[279]*Kuşkusuz şeytanın hilesi zayıftır.* (Nisa, 4/76)
[280]مكرينى
[281] Bu kelimeden sonra fazladan *muḥālif* kelimesi yazılmıştır.

[85b] (1) buyurur ki: “Dünyā gögünde bir ferişte vardır. Adına (2) İsmāīl dėrler. Ḥükmünde yetmiş biŋ ferişte vardır. (3) Her bir ferişte-niŋ ḥükmünde yetmiş biŋ ferişte vardır.” (4) Ol ferişteye eger emr olunsa gökler yėrlere ursa (5) ḥurd-ḥāş eylerdi. Bir gün ol ferişte eyitdi: “Yā Rabbi (6) benden ẕiyāde bir ḳuvvetli yaratdıŋ mı?” dėdi. Ḥaḳ Teʿālā eyitdi: (7) “Yā İsmāīl yaramaz ʿavret senden ḳuvvetlidir, bilmez misiŋ.” (8) Ḥż. Mūsā ʿavretinden Cenāb-ı Bārīye şikāyet (9) eyledi. Ḥaḳ Teʿālā eyitdi: “Bir ḳoyun boynuzı al, ṭoġrult” (10) dėdi. Aldı ṭoġruldayım dėrken ḳırıldı. Ḥż. Mūsā (11) eyitdi: “Yā Rabbi ḳırıldı” dėdi. Ḥaḳ Teʿālā eyitdi: “Ben anı egri[282] (12) yaratdım, sen anı niçe ṭoġruldursın” dėdi. “İmdi (13) yā Mūsā, bir ʿavret görürsin bu neŋdir dėrsiŋ, bu benim (14) teyzem yāḥūd yengem yāḥūd hem-şīrem dėrsiŋ.” El-ḳıṣṣa: (15) Yeẕīd-i pelīd (al.) her bār dėr ki “buŋa çāre” dėyüp

[86a] (1) “müşāvirler” dėyüp ḥīle arardı. Ammā derūnunda ʿadāvet (2) tutardı. Gėçe gündüz fikrinde “āh Ḥż. İmām-ı Ḥasan (3) niçe yoḳ ėtsem” dėrdi. Bir gün ʿĀsiyye nām bir dellāl (4) varıdı. ʿAvretler dellālı idi. Eyitdi: “Yā ʿĀsiyye bir gün (5) Ḥż. İmām-ı Ḥasanıŋ ḥaremine girseŋ. Ḥż. İmāmıŋ (6) ehl**[i]** Caʿde bint-i Eşʿaş ne güzeldir. Varsaŋ diye- (7) -sin, ḥayf saŋa ve seniŋ güzelligine ki ʿömrüŋ böyle geçer. (8) Zīrā ben kerrātıla işitdim Muʿāviye-nin oġlı (9) Yeẕid senden ötüri dėr ki baŋa lāyıḳdır, diyesin.” (10) ʿĀsiyye-i melʿūn**[a]** eyitdi: “Eger Caʿde Ḥż. İmām-ı Ḥasan (11) sevmez ṭabīʿatı var ise cemʿī murādıŋ ḥuṣūline (12) ben kefīl oluram” dėyüp bu emri ḳabūl ėdüp ḳandasın (13) Ḥż. İmām-ı Ḥasan ḥarem-i şerīfine geldi. İttifāḳ Ḥż. (14) İmām-ı Ḥasan evde yoġdı. Seyre gitmiş idi. Caʿdeyi (15) evde tenha buldu. ʿĀsiyye meşhūr ʿavretdir, muṣāḥabet

[86b] (1) ėtmege başladı. Çoḳ sözden ʿāḳıbet mezbūr sözi (2) Yeẕīd-iŋdi. “Ey nev-civān-ı cihānım ve ey āşufte-i devrānım (3) ne münāsibdir ki bir ẕāhid**[**le**]** ki hem-dem olmaḳ. Ḥż. İmām-ı Ḥasan (4) gėçe gündüz ʿibādet**[**de**]**, secdeden baş ḳaldırmaz. Seniŋle ne (5) zamān ʿişret ėder. Saŋa ben açıram ḳızım.” Ve bir dāḥı bu dėr ki: (6) “Ḥż. İmām-ı Ḥasanıŋ bir ḥuyı vardır. İkide bir de hemān (7) ʿavretin boşar. Eṣaḥḥ u ṣaḥiḥ rivāyetdir ki Ḥż. İmām-ı (8) Ḥasan[283] altmış ʿavret aldı ammā dördin bir yėre getürdi. (9) Ẕiyāde almadı. alırdı ve tekrār aldıġı ʿavrete ṭalāḳ ėderdi (10) ve boşardı. Ġayrı ʿavret alırdı. Ḥāli budur. Çoḳ ʿavret (11) boşamışdı. Caʿde-i bī-vefā ol sözleri işitdi ve diŋledi. (12) Zīrā aşlında Caʿde, münāfiḳ ḳızıdır ve bu Caʾdeniŋ (13) babasını ve dedesini, aḳrābāsını Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā

[282] اکر
[283] حسنگ

öldürmüşdür. (14) Zamānıla bu işler hep ḥāṭırına geldi. Babası ḳatlin ḥay (15) dėyüp intiḳām almaġa kin baġladı ve bu sözler te’s̱īr eyledi.

[87a] (1) “Yā ʿĀsiyye ne tedārik görelim, ne çāre ėdelim” dėdi. Dellāl[284] (2) eyitdi: “Ey ḥātūn Caʿde, taḥḳīḳ biliŋ seni Yeẕīd-i pelīd (al.) (3) ister, ḥaber göndermiş, hemān defʿine çāre gör” dėyüp (4) ḳalḳdı. Mervān-ı Ḥakem ḥużūrına geldi. Aḥvāli ʿarż ėtdi. (5) ʿĀsiyyeye zehr-i helāhīl vėrdi. Caʿdeye gönderdi. Caʿde (6) daḥı bal şerbetine ḳoyup Ḥż. İmām-ı Ḥasana vėrdi. Ḥż. (7) İmām-ı Ḥasan zehirli şerbeti içdi. Baʿdehu istifrāʿ ėdüp (8) ḳuṣdı. Ḥż. Peyġāmber**[e]** ravża-i muṭahharaya geldi. Duʿā eyledi. (9) Ol zehri ṣavdı. Ammā Caʿdeye bed-güman eyledi, menziline gelmez (10) oldı. Bir gün yine uġradı. Caʿde bir miḳdār ḥurma cemʿ eylemişdi. (11) Eyitdi: “Yā İmām vāfir ḥurma var, gönlüŋüz[285] isterse buyuruŋ, ekl (12) eyleŋ” dėdi. Ḥż. İmām ġāyetle ḥurmayı severdi. Öŋüne (13) ḥurmayı ḳoydı ve yedi dāne yėdi. Aṣlā Ḥż. İmām mülāḥaẓa (14) ėylemedi. Ve Caʿdeye eyitdi: “Pek gözet, zehirli olmasın ḥurma” (15) dėdi ve hem yine mizācı bozuldı. Yine ravża-i dārü’ş-şifāya

[87b] (1) geldi. Dertlileriŋ dermānı Ḥż. Resūl-i Ekreme geldi. Duʿā (2) eyledi. Yine şifā buldı ve Caʿdeye eyitdi: “Ḥikmet nedir ki (3) zehirli ḥurma olmaḳ.” Caʿde biŋ dürlü ʿöẕürler eyledi ve bir (4) gün Ḥż. İmām, aḥbābın ve aḳrabāsın cemʿ ėdüp eyitdi: (5) “Ben şehre gelelden beri bir ān ve bir saʿāt gülmedim ve rāḥat (6) olmadım. Dilerem ki ben Muṣıla giderem tashīḥ-i[286] mizāc ėdeyim (7) ve bu küdüretden āẕād olayım” dėdi. Pes Ḥż. ʿAbbās ve baʿżı (8) yārānlar iḥvānıyla Muṣıla revān oldular ve ol buḳʿa-i (9) mübāreke yetüp ṭarḥ-ı iḳāmet eyledi. Ehl-i Muṣıl, Ḥż. İmām-ı (10) Ḥasanıŋ geldigini duydular. Meger anda bir aʿmā ādem vardı. (11) Şāmlıyıdı. Şāmdan gelmişdi. Düşmen-i hānedān-ı Ḥż. (12) ʿAliyyü’l-Murteżā ol Şīr-i Ḫüdā idi. Her bār dėrdi ki: “Āh ʿaceb (13) ben bu emīrü’l-mü’minīn ʿAliyyü’l-Murteżānıŋ evlādlarını öldürdigim (14) güni görür miyem” dėrdi. Bu kör melʿūn ʿaṣāsını zehrle ālūde (15) eyledi. Ḥż. İmām-ı Ḥasanıŋ yanına geldi. Gėçe gündüz

[88a] (1) ḥidmet-i mülāzemetinde oldı. Bir gün ʿaṣāsını yolı (2) üzerine ḳomuşdı. Ḥż. İmām-ı Ḥasan geçerken ʿaṣāya (3) başdı. Mübārek ayaġına doḳundı. Mecrūḥ eyledi. (4) Ol Ḥażret āh ėdüp ayaḳdan düşdi.Ḥż. (5) ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh baʿżı muḫlişler aʿmāyı tutup

[284] دللاله
[285] كوگل لگز
[286] تصيح

(6) “siyāset[287] ėdelim” dėdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥasan eyitdi: “Aŋa (7) cezā vėrmeŋ, āḫirete ḳodum, dünyāda kördür āḫiretde (8) daḥı kör olur” dėdi. El ḳıṣṣa. Ol zaḫma muʿālece(-)sine (9) cerrāḥlar getürdiler. Cerrāḥlar ol zaḫmı gördi. Eyitdi: “Buŋa (10) zehr te’s̱īr ėtmiş, on beş gün miḳdarı muʿāleçe ėdüp (11) Ḥż. İmām-ı Ḥasan ol zehrden ḥalāṣ oldı, ṣıḥḥat (12) buldı. Ol aʿmā “Ḥż. İmām-ı Ḥasandan intiḳām aldım” dėyü (13) Şāma revān oldı. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ[288] oġlı ʿAlī[289] aŋa (14)rāst geldi. “Ḥay melʿūn kör, ʿammiye nişlediŋ” dėyü elinde- (15) -ki ol zehirli deynegi alup anıŋla ol aʿmāyı ḳatl eyledi.

[88b] (1) Kendi ḳazdığı ḳuyuya kendi düşdi. El-ḳıṣṣa: Şehz̲āde (2) Muṣılda duramayup yine Medīne-i Münevvereye geldi. Ammā (3) Caʿdeniŋ evine girmedi. Bir ġayrı eve girdi. Zīrā İmāmıŋ (4) gözünden, göŋlünden Caʿde çıḳmışdı. Caʿde gördi ki evine (5) gelmedi. Dibelik kin baġladı. Eyitdi: “Varayım Ḥż. İmām-ı Ḥasanıŋ (6) oldığı yėrde eger beni görürse ġāyetile iştiyāḳ-ı muḥabbet (7) göstereyim. Eger görmezse **[**müddeʿāsın ḥāṣıl ėdüp ber-murād ola.**]**[290]” Bir miḳdār ḥurde, ufacıḳ zehr-i semm-i (8) helāhīl, işid ki elmāsdır, aldı. Yapça yapça serāy-ı İmāma (9) girdi. Gördüler ki Ḥż. İmām-ı Ḥasan uyur. Hergiz hemān (10) fırṣant bulup yaṣdığıŋ başı uçında bir bardaḳ (11) dururdı. Ol bardaġın üzerinde bir tülbend vardı, (12) ḳaldırdı, içine ḥurde-i elmāsı ḳoydı ve yine yapça (13) yapça evine geldi. Ammā rivāyet-i eṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ budur ki bir kāse (14) idi. Üzerine bir ince ḥarīr vardı. Elmās ġāyetile ince (15) beyāżdır ki şep-çerāġ ṭaşı dėdikleri ince-deŋmişdi.

[89a] (1) Ol ṭaşda bir ḥāṣṣa vardır. Her ne**[-]**ḳadar ince dögseŋ (2) ezilmez. Üc köşeli olur. Elmās öyle bir pek şeydir, pu (3) -lād-ı tebuh? dėrler. Netīçe ḥurde-i elmās**[ı]** ol ḥarīr üstüne (4) ḳodı. Ve baʿdehu Ḥż. İmām-ı Ḥasan (ra.) (5) ḥażretleri uyḥudan uyandı. Ḥż. Zeyneb**[**e**]**: “Ey benim (6) ḳız ḳarındaşım Zeyneb, ḥālā vāḳıʿamda ceddümi gördüm, (7) baŋa ġāyetle iştiyāḳ-ı muḥabbet ʿarż eyledi. Ateşim var, baŋa (8) şu vėr.[291] Zīrā bunlar şāyed bir yėrden zehr-i semm vėrmeyeler. (9) Ol kāseniŋ üstünde örtüli ince ḥarīr örtüli” (10) dėdi ve baʿdehu Caʿde-i melʿūn mekkāre gördi ki mühürlüdür, (11) mühri ḳoparsa ṣoŋra görürler, içmez. Hemān ol ḥarīriŋ (12) üstüne elmāsı ekmişdi. Vaḳtā ki Zeyneb Ḥażretleri (13) ol kāseye yapışdı. Kāse ṣarṣıldı. İnçe (14) ḥarīrden geçdi. Zeyneb Ḥażretleri,Ḥż. İmām-ı Ḥasanıŋ (15) eline vėrdi. İçdi, içdigi saʿāt çigerini pāre pāre

---

[287] Bu kelimedeki ت harfinin noktaları unutulmuştur.
[288] حسنگ
[289] Hadika’da bu isim *ʿAbbās-ı ʿAlī* olarak geçmektedir.
[290] Tamir, (Güngör 1987: 231)’e göre yapıldı.
[291] ویردی

[89b] (1) eyledi. Ḥż. İmāmıŋ çigeri yetmiş pāre oldı. Hep (2) boġazından çıḳdı. Ḥż. İmām-ı Ḥasan (ra.) (3) āh ėdüp: "Baŋa Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm**[u]** çaġırıŋ" dėdi. (4) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm geldi. "Āh ey birāder-i (5) ʿazīzim, bir kāse vėrdiler ki ṣu içdim. Bilmem (6) ne**[-]**şekil ṣudur, çigerim[292] pāre pāre oldı" dėdi. "Beni diŋle (7) birāder-i ʿazīzim, ceddimi Ḥż. Faḫr-i kāyināt, Mefḫar-i mevcūdāt (8) Ḥż. Muḥammedü'l- Muṣṭafā ve pederim Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā**[yı]** (9) gördim. Ḥālā baŋa cenneti gösterdi. Elimden tutup (10) buyurdı ki: "Ey oġul saŋa müjde olsun, dünyā belā- (11) -sından ḳurtulduŋ ve miḥnet belāsından ḥalāṣ olduŋ. (12) Yarın benim ḥużūrumda(-)sın, bīdār olduḳda baŋa ḳavuşursıŋ" (13) dėdi. Vaḳt-i rıḥletdir, āḫiret ḥaḳḳın helāl eyle" dėdikde (14) Ḥż. Deşt-i Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin bardaġı eline aldı (15) ki içine baḳa göre, taḥḳīḳ midir. Ḥż. İmām-ı Ḥasan

[90a] (1) elinden aldı. Eyitdi: "Ey birāder-i ʿazīzim, o benim naṣībimdir (2) saŋa naṣīb degildir. Ḥż. İmām ol bardaġı yėre urdı. (3) Ṭopraḳ faḳır faḳır ḳaynadı. Ol maḥal Ḥż. İmām-ı Ḥasanıŋ (4) vech-i şerīfi yemyeşil ẕümürrüde döndü. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin: (5) *"Ṣadaḳa yā Resūlallāh*[293]" dėdi. Birgün dedemiziŋ meclis-i şerīfinde (6) naḳl eyledi ki: "Cennetde iki köşk gördüm. Biri yeşil ẕümürrüdden (7) ve biri ḳırmızı yāḳutdan. Rıżvāna su'āl ėtdim. "Bu köşkler (8) kimindir?" Rıżvān eyitdi: "Yeşil köşk Ḥż. İmām-ı Ḥasanıŋdır (9) ve ḳırmızı köşk Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋdir" dėdi. "Ya böyle (10) olması sebeb nedir?" dėdim, su'āl ėtdim Rıżvāna. (11) Rıżvān ḥicāb eyleyüp söylemedi. Ḳarındaşım Ḥż. Cebrā'īl (12) eyitdi: "Yā Resūlallāh Ḥż. İmām-ı Ḥasanzehr içe, içdigi (13) saʿāt çehre-i mübāreki yeşil ẕümürrüd gibi ola. Ḳıyāmetde (14) ol yeşil çehreyile gele. Sebeb budur. Ammā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i (15) Maẓlūm ḳılıç ile şehīd olup ḳırmızı çehre ile gele.

[90b] (1) Sebeb oldur" dėdi. Ammā Ḥż. Kerbelā su'āl ėtdi: (2) "Ey birāder-i ʿazīzim kimden oldı ayā bu saŋa?" dėdi. Ḥż. (3) İmām-ı Ḥasan eyitdi: "Ben bilirem fe emmā benden olmasıŋ ġammāzlıḳ" (4) dėdi. Ṣabr evlādır" dėdi. Bedri'l-Ḥaṭṭābdan[294] Ḫ̆āce-i (5) Pārisādan naḳldir ki Ḥż. İmām-ı Ḥasana altı kerre (6) zehr vėrdiler. Ammā te'ṯīr ėṭmedi. Tā ʿāḳıbet elmās-ı ṣūde (7) eṯer ėṭdi. Ḥż. İmām-ı Ḥasan bu sırrı gizli ḳomadı. (8) Caʿde-i

---

[292] جکرمی

[293] *Resulullah doğru söylemiş.*

[294] Bu kısım Tuhfe'de kırmızı yazı ile انس بدر الحطابدن biçiminde yazılmıştır. Hadika'dan takip edildiği üzere bir önceki cümle *"ṣabr evlā ve enṣābdır"* kelimeleri ile bitmektedir. Dolayısıyla müstensih Tuhfe'de önceki cümleyi *evlā* kelimesi ile bitirmiş, cümleden sonra gelecek kitab ismini de *enṣāb* kelimesi ile birlikte kırmızı olarak yazmıştır.

mel’ūnı çaġırıp geldi. Eyitdi: “Bī-vefā menkūḥā, (9) Ḥż. Peyġāmberden ḥicāb eylemediŋ mi? Vālide-i ʿazīzimden (10) ki Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrādan utanmadıŋ mı? İmdi ben seniŋ (11) daʿvāŋı dīvān-ı ḥaşre ḳodum. Ḳıyāmetde görürsiŋ (12) cezāŋı melʿūn” dėdi. “Ve hem sen ol murāda ėrmezsiŋ, (13) bu dalāleti ḳabūl eylediŋ ol murād içün ammā olmazsıŋ, (14) taḳdīr böyledir” dėdi. Andan s̱āniyā evlād- (15) -ların daʿvet eyledi. Vaṣıyyet ḳıldı. Ümmü Gülṣ̱üme eyitdi:

[91a] (1) “Ey hem-şīre benim çiger-gūşem Ḳasım**[ı]** getür.” Ḥāżır olduḳda elinden (2) tutup Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine teslīm eyledi, eyitdi: “Birāder-i (3) ʿazīzim falān ḳızını[295] oġlum Ḳāsıma vėr saŋa vaʿdesi ėrişdik- (4) -de.” Bu ḥāl ṣafer ayınıŋ yigirmi ṭoḳuzuncı gėçe(-)sinde ki (5) vāḳiʿ oldı. Rivāyetdir ki gėçeniŋ bir s̱ülüs̱**[i]** geçdükde (6) nergis-i şehlāsın açup Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** baḳup (7) eyitdi: “Ey nūr-ı dīdem Ḥüseyin, bu evlādım saŋa tapşurdım. (8) Seni Ḥż. Vācību’l-vücūd olan Ḥaḳḳa sipāriş eyledim” (9) dėdi ve şehādet kelimesin getürdi ki “*Eşhedü enlā* (10) *ilāhe illallāh ve eşhedü enne Muḥammeden ʿabduhū ve Resūlūhu*[296]” dėyüp (11) devlet-i beḳāya intiḳāl eyledi. *Ḳālū innā lillāhi ve innā ileyhi rāciʿūn.*[297] (12) Cemīʿ aḥbāb, iḥvān geldiler. Baḳ’īye getürdüler. Babası Ḥż. (13) ʿAliyyü’l-Murteżānıŋ ve vālidesi Ḥż. Fāṭıma bint-i Esediŋ ya- (14) -nına defin eylediler ve ʿömr-i şerīfi eṣaḥḥ u ṣaḥīḥ ḳavliyile ḳırḳ yedi (15) yaşında idi. Rivāyetdir ki Mervān-ı Hakem fikre vardı.

[91b] (1) Ḳasāvet çekdi. Eyitdi: “İmām-ı Ḥüseyin şimdi duyarsa (2) benim elimde ḳatl olundıġını, ḥāl ġayrı olur” dėyüp Ca’deyi (3) çaġırdı, eyitdi: “Derdmend Ḥż. Ḥüseyin seniŋ aḥvāline (4) muṭṭaliʿ olup duyarsa seni pāre pāreeyler, hemān (5) Dımışḳa git” dėyüp yanına ādem ḳoşup Şāma geldi. (6) Yez̲īd (al.)’ye buluşdı. Fe emmā Şāmda Ḥż. (7) İmām-ı Ḥasan ḥażretleriniŋ vefāt-ı şerīfin işitdiler. Muʿāviye (8) şehri siyāhlar donatdı. Üc gün yas u mātem eylediler. (9) Muʿāviye Caʿdeyi duydı, getürdi: “Ey melʿūn, mekkāre, bed- (10) baḥt!Ḥż. Ḥānedān-ı Muṣṭafāya nice ḳıydıŋ, (11) Allāh ʿāzīmü’ş-şān ḥażretlerinden ḳorḳup Ḥż. Fāṭımatü’z- (12) Zehrādan ḥicāb eylemediŋ mi? Bre melʿūn sen benim oġluma (13) neden lāyıḳ(-)sın melʿūn” dėyüp emr eyledi. Ac ṣusız (14) ḥaps eyledi. Melʿūn, peşīmān

[295] قزينه

[296] *Ben şahitlik ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve yine şahitlik ederim ki Hz. Muhammed O’nun kulu ve elçisidir.*

[297] *De ki: Allah’a aidiz ve dönüş O’nadır.* (Bakara, 2/156)

oldı. Kendi kendine dėrdi ki: (15) “Ḥey dirīġā” dėyüp üc günden ṣoŋra ellerin ayaġların baġlayup

[92a] (1) ṣuya attılar. Ṣudan bir cezīreye çıḳdı. Eseri, nişānı (2) belirmedi. Ammā bir mertebe düşmen-i ḥānedān ẓāhir oldı ki vaṣfa (3) gelmez. Emr-i Ḥaḳ böyle çārī ėtmiş. **Bābu's-sādis Altıncı** (4) **bāb: Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā İmām-ı Ḥüseyin ḥażretleriniŋ** (5) **ṭoġdıġı.**[298] Ṣevāhidü’n-Nübüvvede mesṭūrdur ki (6) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ücinci imāmdır. Evvelā künyeti Ebā ʿAbdullah, (7) laḳab-ı mübārek**[i]** Şehīd u Sıbṭ. Medīnede hicretiŋ dördinci (8) yılında dünyāya geldi.Ve māh-ı Ṣaʿbān-ı şerīfiŋ beşinci (9) seşenbe güni anadan ṭoġdı. Ḥż. Resūl-i Ekreme müjde (10) ėtdiler. Ḥż. Resūl-i Ekrem dāḥı ol saʿāt Ḥż. Fāṭımatü’z- (11) Zehrānıŋ serāyına geldi. Rivāyet ėderler kim her bār Ḥż. (12) Resūl-i Ekrem ṣabāḥ namāzını ḳıldıḳdan**[-]**ṣoŋra mübārek yüzüni (13) ḥalḳa döndürüp naṣiḥat eylerdi. Bu kerre hemān ṣabāḥ namāzını (14) ḳılup Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrānıŋ evine geldi. Aṣḥāb (15) melūl oldular. “Ayā Sulṭānımız ne ʿaceb bize güler yüz göstermedi.

[92b] (1) Aṣlı ne ola?” dėyüp aṣḥāb[299] ḳalḳdılar, Ḥż. Fāṭımatü’z- (2) Zehrānıŋ evine geldiler. Ḥż. Ebūbekr ḳapuyı daḳ eyledi. (3) Ḥż. Emīrü’l-mü’minīn ʿAliyyü’l-Murteżā çıḳdı. Ebūbekir eyitdi: (4) “Aḥvāl şöyledir, sebeb nedir?” dėdi. Ḥż ʿAliyyü’l-Murteżā (5) daḥı gülerek bir iş üzerine meşġūldür” dėdi. “Sebeb (6) nedir yā ʿAliyyü’l-Murteżā?” dėdi. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: (7) “Oġlum oldı.” Gökden yüz yigirmi dört bin ferişte (8) indi ve “mübārek” dėdiler ve baʿdehu Ḥż. Emīrü’l-mü’minīn (9) ʿAliyyü’l- Murteżā içerü girdi. Ḥż. Resūl icāzet vėrdi. (10) “Gelsin” dėdi. İçerü girdi. Esmā bint-i ʿUmeyṣe ki (11) muḳābil idi yaʿni ebe(-)sidir. Ol cevheri Ḥż. (12) Resūl-i Ekreme ḳuçaʿına vėrdi, eyitdi: “Yā ʿAliyyü’l-Murteżā (13) bu maḥtūmuŋ adına ne vėrelim” dėdi. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā (14) eyitdi: “Ḫāṣā ben size teḳaddüm ėdüp ad vėrmem.” Ḥż. (15) Resūl-i Ekrem eyitdi: “Ben**[-]**daḥı Cenāb-ı Bārīye teḳaddüm ėdüp

[93a] (1) ism vėrmem” dėrken Ḥż. Cebrā’īl geldi. Selām getürdi, (2) eyitdi: “Yā Resūlallāh Hārun oġlunuŋ ismini ḳosun” (3) dėdi. “Anıŋ ismi nedir?” “Şepperdir.” Yunānī lisānında Ḥż. Ḥüseyin dėmekdir. Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (4) ad vėrdiler. Ḥż. Resūl-i Ekrem “mübārek olsun” (5) dėdiler. Ḥż. Ebūbekr eyitdi: “Bir şübhemiz var müşkil, (6) fe emmā günden güne büyüyüp ʿāleme silsile ṣalan (7) bu maḥtūmu’l-mükerrem ola?”

[298] Burada fazladan *Mekkede* kelimesi yazılmış, 7. satırda ise Hz. Hüseyin’in Medinede doğduğu belirtilmiştir.
[299] اصحابه

Ne devletlidir ki bu vücūd-ı (8) şerīfinde yetmiş iki zaḫm-ı şedīd vardı. Yigirmi (9) iki biŋ ẓālim arasında ceng u cidāl eyledi. (10) Aṣlā elem-ẕede olup ʿacz göstermedi. Ḳıyāmetdek (11) dillerde destān ve ḳıyāmetde şefāʿat bāʿiṯ (12) oldı. Ḥż. Cebrā'īl kerrātıla Ḥż. Ḥüseyin-i (13) Maẓlūmuŋ şehādetin bildirmişdir. Rivāyetdir ki (15) Ḥż. Ümmü'l-Fażl bint-i Ḥāriṯ eyitdi: "Bu gėçe vāḳıʿamda

[93b] (1) görüp Ḥż. Resūl-i Ekreme eyitdi ki: "Sulṭānım seniŋ (2) aʿżā-yı şerīfiŋden bir miḳdār kesdiler. Yanıŋa bıraḳdılar." (3) Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: "Ḥż. Faṭımatü'z-Zehrā (4) ḥāmiledir, anḳarīb ḥamlin vażʿ ėdecekdir. Ol benim (5) gözüm nūrı, çigerim pāre(-)sidir. Yaḳında ṭoġurur, (6) sen anıŋ dāye(-)si olursın" dėdi. Rivāyetdir ki Ḥż. (7) İmām-ı Ḥüseyin[300] (ra.) küçük iken Ḥż. Resūl-i (8) Ekrem dizine aldı. Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ dizine (9) işedi. Ümmü'l-Fażl ḳızardı. "Eyvāh Resūl-i Ekrem ḥażretleriniŋ (10) üstüne işedi" dėyü aldı. İmām-ı Ḥüseyin ḥażretleri aġlamaġa (11) başladı. Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: "Ey Ümmü'l-Fażl! (12) Ḥż. Ḥüseyin aġlatma, niçün aġladırsıŋ, zīrā anıŋ (13) işedigi ṣuyıla yur, gider, pāk olur. Ammā anıŋ ḥāṭırını (14) incidüp yıḳmaḳ yedi deryāyı ḳoysaŋ pāk olmaz" dėdi. (15) Eyitdi: "Ebūbekr, "Biz ḳapuya geldik. ʿAliyyü'l-Murteżā açdı. "İçerüde

[94a] (1) yüz yigirmi dört biŋ ferişte vardır" dėdi. "Neden bildiŋ[301] (2) yüz yigirmi dört biŋ ferişte oldıġını." Ḥż. (3) ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: "Yā Resūlallāḥ, ḳulaḳ urdum, diŋledim. (4) Yüz yigirmi dört biŋ luġatla yaʿni dürlü dürlü (5) lisānla söyleşirdi. Andan bildim" dėdi. Ḥż. (6) Resūl-i Müctebā eyitdi: "Ḥż. Allāh ʿilmiŋ artırsın" (7) dėdi. Eṣaḥḥ-ı ṣahīḥ Ḥż. Cebrā'īl-i Emīn nüzūl ėdüp (8) eyitdi: "Yā Muḥammed sen Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ bir ḳatre-i dīde-i (9) āb ki yaʿnī gözünden bir ṭamla yaş döküldigini (10) istemezsiŋ. Seniŋ evlādın ya ṣaḥra-yı Kerbelā- (11) -da vücūd-ı şerīfinden yüz yėrinden ḳan çıḳup ḥūn- (12) ālūde oldıġını görseŋ ḥālin niçe olurdı." Bu (13) ḥaberden müteʿellim olup aġlamaġa başladı. Rivāyet olunur (14) kim bir gün aṣḥāb cemʿ olmuşdı. Şeh-ẕādeler girüp (15) eyitdi: "Ey bizim dedemiz biz şehẕāde-i āḥir zamān **[**peyġamberi**]**[302], bostān-ı

[94b] (1) *lā fetā illā ʿAlī*[303]ve reyḥān-ı bāġ-ı Fāṭımatü'z-Zehrā evlādı[304]. Şimdi (2) ekābir-i ehl-i Ḳureyş evlādları dürlü dürlü esbāblarla müzeyyen (3) müretteb olup bizler böyle eski,

---

[300] Burada yanlışlıkla *Ḥasan* yazılmıştır.
[301] بلدی
[302] Tamir, 42a.10'a göre yapılmıştır.
[303] *Ali gibi genç yoktur.*
[304] اولاد

yamalı esbāb giymek ne (4) münāsibdir" dėdiler. Sizden ricāmız budur ki bize yeŋi (5) esbāb ėdesiz" dėyinçe müteveççih-i Ḥż. Bārī oldı. (6) Ol saʿāt Ḥż. Peyk-i Cebrā'īl geldi. Elinde bir boġça (7) esbāb, çıḳardı vėrdi hep beyāż. Ḥż. İmām-ı Ḥasan (8) ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin görünce dėdiler kim: "Biz beyāż istemeziz, (9) rengli olsa" dėyinçe Ḥż. Cebrāʿīl eyitdi: "Bu āsāndır. (10) Yā Resūlallāh büyük bir legen getürsünler ve ṣu getürsünler." (11) Legen içine ṣuyu ḳoyup ol iki beyāż esbāb ḳodılar. (12) Ḥż. Cebrāʿīl eyitdi: "Buyuruŋ yā Resūlallāh, (13) şehẕādeleriŋ murād-ı şerīfi ne gūne esbāb isterlerse (14) buyursunlar" dėdi. Ḥż.[305] İmām-ı Ḥasan eyitdi: "Ben ẕümürrüd gibi (15) yeşil esbāb isterem." Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: "Baŋa ḳırmızı

[95a] (1) esbāb gerekdir" dėdi. "İmdi yā Resūlallāḥ, parmaġıŋı ṣuyuŋ (2) içine ṣoḳ." Ve ṣoḳdı. Allāh Teʿālānıŋ fermānıyıla yeşil (3) ve ḳırmızı oldı. Ve şehẕādeler sevindiler ve güldüler. Ammā Ḥż. (4) Cebrā'īl aġladı. Ve şehẕādeler gitdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem (5) eyitdi: "Ey ḳarındaşım Cebrāʿīl, gülçek maḥalde aġlamaġa nedir (6) sebeb" dėdi. Ḥż. Cebrāʿīl āh ėdüp eyitdi: "Meger yā Resūl- (7) -allāh, Miʿrāc gėce(-)sinde yeşil ve ḳırmızı köşki unutduŋ (8) ola?" dėdi ve size naḳl eyledim. Ṣarı yeşil köşk Ḥż. (9) İmām-ı Ḥasanıŋdır ve ḳırmızı al köşk Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋdir. (10) Ḥż. İmām-ı Ḥasan zehrle helāk ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (11) ḳılıçla dögülmek işāretdir. Bu daḥı keẕālik maḥşere (12) geldigi zamān Ḥż. İmām-ı Ḥasan yeşil çehreyile gelür ve Ḥż. (13) İmām-ı Ḥüseyin ḳırmızı çehreyile gelür, ḳana ġark olmuş." Ḥż. (14) İmām-ı Ṭaberī tefsīrinde dėr ki Dıḥye dėrler bir aṣḥāb (15) vardı. Her bār ticārete gitdikçe şehẕādelere armaġan getürürdi.

[95b] (1) Ġāyetle güzel beyāż ādem idi. Ḥż. Cebrā'īl her bār (2) Ḥż. Dıḥye ḳıyāfetinde gelürdi. Ḥż. Cebrā'īl (3) yine geldi. Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (4) Ḥż. Cebrā'īliŋ etegine yapışıp ellerin ḳoynuna (5) ṣoḳup bir şey' aradılar. Ḥż Cebrā'īl eyitdi: "Yā Resūlallāh (6) bu şehẕādeler ne aradılar?" Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: "Dıḥye, (7) her bār ticārete gitdikde ve geldikde armaġan, hediyye (8) getürür. Seni Dıḥye ẓan ėdüp yine armaġan getürmişdir (9) dėyü aradılar" dėdi. Ol sāʿat ḳuvvet-i ḳudsiyye ile el (10) uzadup cennetden bir[306] ṣalḳım üzüm yeşil ve bir enār getürdi (11) ve eyitdi: "Şehẕādelerim taḥayyürsiz göŋlüŋüz ḳanḳısını isterse (12) anı alasız" dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥasan üzümi ve Ḥż. İmām-ı (13) Ḥüseyin enārı aldı. Ḥż. Cebrā'īl yine āh eyleyüp (14) eyitdi: "Bu dāḥı

[305] ض harfinin noktası unutulmuştur.
[306] بر

esbāb ve cennetde olan köşklere teşbīh- (15) -dir" dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem müte'ellim oldı. Aġladı. Ḥż.

[96a] (1) Cebrā'īl eyitdi: "Sulṭānım aġlama, emr-i Ḥaḳ böyledir." Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: "Yā ḳarındaşım Cebrā'īl, sizlere zaḫmetdir. (3) Cennetden üzüm ve enārı getürdiŋiz" dėyinçe Ḥż. Cebrā'īl (4) eyitdi: "Yā Resūlallāh, ḳaçan şehẕādeler beşikde yatup (5) uyurken uyanırlardı. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā dāḥı (6) uyurdı. "Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā uyanmasıŋ, tīz Cebrā'īl (7) var, şehẕādeler beşigini ṣalla" dėrdi.[307] Ben gelirdim, gėçeler-çe (8) beşigini ṣallardım tā ki Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā uyanınça." (9) Rivāyet olunur kim Ḥż. Cebrā'īl geldi. Ḥż. İmām-ı (10) Ḥüseyin**[i]** dizi üstünde buldı ve gerdānını öpdi. (11) Ol sā'at içinde ḥaṭ ẓāhir oldı. Ḥż. Cebrā'īl (12) eyitdi: "Yā Muḥammed anḳarīb deşt-i Kerbelāda bu aradan boġazlanup (13) şehīd olsa gerekdir." Ḥż. İmām-ı Ḥasanın dudaḳlarından (14) öpdi. Zehrle helāk olçaḳdır." Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: (15) "Ey ḳarındaşım Cebrā'ī`l bu kār**[ı]** bunlara kim ėder?" dėdi. Rivāyetdir

[96b] (1) ki bir gün Ḥż. Resūlüŋ yanında Ḥż. İmām-ı Ḥasan (2) ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin oynarlardı. Ḥż. Cebrā'īl geldi, eyitdi: (3) "Yā Resūlallāh, ʿarş üstünde hükm olundı ki Ḥż. Ḥasan (4) zehrle ve Ḥż. Ḥüseyin bıçaġıla şehīd eyleseler gerekdir (5) bī-vefā ümmetleriŋ" dėdi. Ḥż. Resūl melūl oldı. Cebrā'īl (6) eyitdi: "İḥtiyār eyle birini, dilerseŋ evlādlarıŋı, diler ümmetini" ki (7) Ḥż. Resūl-i Ekrem ümmetini iḥtiyār eyledi. Ḥż. Resūl, (8) İmām-ı Ḥasana eyitdi: "Ne**[-]**dėrsin oġul[308], aḥvāl şöyledir" dėdi. (9) Ḥż. İmām-ı Ḥasana eyitdi: "Gel yanıma." Yanına vardı. "Ah oġul, (10) seni fedā eyledim şol ümmetiŋ ḳoçlarına."Ḥż. İmām-ı (11) Ḥüseyine eyitdi: "Seni fedā eyledim ümmetimiŋ gençlerine". (12) Ḥż. Resūl-i Ekrem bir gün aṣḥābla giderken bir (13) cemʿiyyet görüp hep küçük oġlancıḳlar idi. (14) Ḥż. Resūl-i Ekrem bir küçük oġlanı tutup ḳuçaġına (15) alup yüzün yüzüne sürdi. Duʿālar eyledi. İltifāṭ

[97a] (1) eyledi. Aṣḥāb su'āl ėtdi: "Sulṭānım ʿacebdir ki (2) bu maʿṣūma iltifāt eylediŋiz, sebeb nedir?" dėdi. (3) Ḥż. Resūl-i Ekrem: "Bir gün ben giderdim. Oġlum (4) Ḥüseyin bu oġlancıḳlar ile oynardı. Bu oġlan (5) Ḥüseyinimiŋ ayaġına yüzün sürdi. Şehẕādem: (6) "Cānım oynayalım" dėdi. Ol sebebden ben**[-]**daḥı (7) bu maḥtūma muḥabbet ėderem" dėdi. "Anasına babasına (8) duʿā eyledim. Ḳıyāmet güninde şefāʿat eylesem gerek" (9) dėdi.

---

[307] ردی

[308] اوغلی

Rivāyet ėder kim bir gün Ḥż. Fāṭımatü'z (10) Zehrā şehẕādelere gömlek yapdı. Fe emmā yaḳaları (11) ṭaraçıḳ olmuşdı. Ḥż. Resūl (as.) (12) Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ evine geldi, gördi kim Ḥż. (13) Ḥüseyiniŋ gerdānını yara eylemiş, ḳızatlamış, Ḥż. (14) Resūl-i Ekrem eyitdi: "Nedir bu yā Fāṭıma?" dėdi. Ḥż. (15) Fāṭımatü'z-Zehrā (ra.) eyitdi: "Gölmek

[97b] (1) ṣıḳmış yā babam[309] dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem melūl oldı. (2) Ol sā'at Ḥż. Cebrā'īl geldi, eyitdi: "Yā Muḥammed sen (3) bu ḳadar şeye melūl olursaŋ ammā Kerbelā ṣaḥrā- (4) -sında birini bıçaġıla şehīd ėdeler, birini zehrle" (5) dėdi. Rivāyetdir ki Şevāhidü'n-Nübüvvede mesṭūrdur ki (6) bir gün Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin güreşdiler. (7) Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: "Yā Ḥasan tut, yā Ḥasan tut" (8) dėyü Ḥasana yardım ėderdi[310]. Ḥż. Fāṭımatü' (9) z-Zehrā eyitdi: "Ey benim ser-tācım babam, baŋa 'aceb geldi ki (10) Ḥż. İmām-ı Ḥasan büyükdür. İmām-ı Ḥasan**[**a**]** yardım ėdersiz. (11) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin küçükdür. Niçün Ḥüseyin**[**e**]** yardım-ı (12) lisān ėtmezsiz ve Ḥż. İmām-ı Ḥasan**[**a**]** yardım-ı lisān-ı (13) taḳviyyet vėrirsiz" dėyinçe Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: (14) "Yā Fāṭıma Ḥüseyiniŋ yardımcısı yanında Cebrā'īldir. (15) Anıŋ**[-]**içün Ḥasan**[**a**]** yardım-ı lisān ėderem" dėdi. Ve 'Uyūnu'r-[311]

[98a] (1) Rıżāda mesṭūrdur ki Ḥüseyin bin 'Alīden (2) naḳldir ki bir gün Ḥż. 'Aliyyü'l-Murteżā (ra.) (3) ve (kv.) buyurur kim bir gün Medīne-i (4) Münevverede Ḥż. Resūl-i Ekrem seferde bulundı ki (5) bayrām geldi. Şehẕādeler eyitdiler: "Biz bayrāmlıḳ esbāb (6) isteriz" dėdiler. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (ra.) (7) eyitdi: "Babaŋız[312] bunda yoḳ, nişelim" dėdi. nā-gāh (8) Ḥż. Cebrā'īl iki ṭaş getürdi. Ḥż. İmām-ı Ḥasan**[**a**]** (9) yeşil ṭaş ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[**e**]** ḳırmızı ṭaş vėrdi. (10) Bu daḥı[313] zehrile ḳana işāretdir. Ṭaşlar aldılar. (11) Vālideleri Ḥż Fāṭımatü'z-Zehrāya geldiler gülerek. "Hay oġullarım (12) ne gülersiz" dėyinçe: "Ey bizim vālidemiz, biz ṭaşradan gelirdik, (13) mektebden baḳtıḳ. Bir güzel yigid, ṭatlı dilli, güzel yüzlü, ḥūb- (14) sīretlü. Bizim öŋümüz aldı. "Hay şehẕādelerim, nedir ḥāliŋiz? (15) İnşāallāh 'anḳarīb[314] Ḥż. Resūl-i Ekrem ol Ḥabībü'l- Muḥterem

[98b] (1) (sav.) ile babaŋız Ḥż. 'Aliyyü' (2) l-Murteżā (ra.) ve (kv.) (3) ḥażretleri ma'an aṣḥābıla manṣūr, muẓaffer (4) gelirler" dėdi. Ol sā'at elin uzatdı. Avcın (5) açdı, iki ṭaş var.

---

[309] بام

[310] ایدرین دیدی Tamir, bağlama göre yapıldı.

[311] Bu kelime 96a ilk satırın başında tekraren yazılmıştır.

[312] ز harfinin noktası unutulmuştur.

[313] Bu kelimeden sonra fazladan *işāretdir ki* yazılmıştır.

[314] Cümle sonunda bu kelime tekraren yazılmıştır.

“Birer ṭaşı[315] alıŋ” dėdi. “Ben ḳırmızı (6) ṭaşı aldım, ḳarındaşım Ḥasan yeşil ṭaşı aldı” dėyüp (7) ṭaşları çıḳardı. Vālidelerine gösterdi. Ḥż. (8) Fāṭımatü’z-Zehrā (ra.) dāḥı ṭaşları (9) aldı. Ḥż. Selmāna vėrdi. Ḥż. Selmān-ı Fārisī (10) daḥı alup pazara geldi. Ṭaşları mezāda vėrdi, (11) ṣatdı. Ve aḳçe(-)sin alup Ḥż. İmām-ı Ḥasan (12) ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (ra.) (13) ḥażretlerine esbāblar biçdirüp bayram güni ol (14) esbāları giydiler. Dünyā ḳadar ẕevḳ **[**u**]** ṣāẕılıḳlar eyledi. (15) Baʿdehu Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem aṣḥābla

[99a] (1) çıḳa-geldiler. Medīneli ḳarşu çıḳdılar. Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin gördi, giyinmişler. (3) Bedr aya dönmüşler. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (4) Muḥterem (sav.) eyitdi: “Ey gözüm (5) nūrı ve çiger-gūşelerim, bu esbābları kim ėtdi?” (6) dėyinçe bir yigit ṭaş vėrdüyini ve Ḥż. (7) Selmān-ı Fārisīniŋ ṣatup esbāb eyledigini (7) bir bir naḳl eyledi.Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (8) (sav.) bu ḥaberleri işidüp (9) bir āh eyledi. Su’āl ėtdiler. “Şimdi āh ėdiçek maḥal (10) dėgildir, sebeb nedir āh eyledi?” dėyinçe Ḥż. Fāṭımatü (11) z-Zehrā eyitdi: “Yā ʿAliyyü’l-Murteżā meger Miʿrācda ḳırmızı (12) köşk yeşil köşk, Ḥż. Cebrā’īl esbāb (13) getürdigi yeşil, ḳırmızı; yeşil üzüm ve ḳırmızı (14) enār ḥāṭırdan ferāmūş oldı mı?” dėyinçe “ḳażāya rıża”

[99b] (1) dėyüp ṣabr **[**u**]** taḥammül eylediler. Şevāhidü’n-Nübüvvede mesṭūr- (2) -dur ki naḳl olunur. Aṣḥāb (ra.), (3) Ḥż. ʿAbbāsoġlunuŋ eline yapışdı, eyitdi: (4) “Ah sen ʿaceb ne**[-]**dėrsin. Bizi ḳaçan öldürseler, evlādımız (5) arasına fitne düşse, ẕürriyetlerimizi esīr (6) eyleseler ne**[-]**şekil olur?” dėdi.ʿAbdullah eyitdi: “Neʿūẕü (7) billāh, Allāḥ ṣaḳlasın, bilmem yā ʿAliyyü’l-Murteżā ne-ler (8) söylersin” dėdi. “Beni melūl eylediŋ, ya bu işleri (9) kimler eylese gerekdir” dėdim. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā (10) eyitdi: “Müslimānlar eyler ki ümmet-i Muḥammeddeniz, dėnilir.” (11) Ḥż. ʿAbdullah eyitdi: “Sulṭānım elḥamdülillāhi teʿālā (12) Müslimanlıḳ ne güzeldir. Bunu hiç ėderler mi? Belki (13) ġayrı ümmetdir” dėdi. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteża eyitdi: (14) “Vallāhilʿaẕīm ve billāhi’l kerīm biliŋ bu ümmetdir” dėdi. (15) Ḥż. ʿAbdullah**[**ın**]** derūnına o ateş-i şedīd düşdi.

[100a] (1) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (2) ḥażretleriniŋ meclis-i şerīflerine geldi. Ḥayāyıla (3) ve ḳorḳuyıla uṭanaraḳ ḳızararaḳ eyitdi: “Yā Resūlallāh (4) Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā bendeŋe birḳaç söz söyledi. (5) Ol söz derūnımı yaḳdı” dėdi. Ḥż.

[315] لشی

ʿAliyyü'l- (6) Murteżāyı çaġırdı. "Ne**[-]**dėr seniŋ ʿammiŋ oġlı[316] ʿAbdullah. (7) Ne söylediŋ ʿAbbās oġluna" dėdi. Ḥż ʿAliyyü'l- (8) Murteżā eyitdi: "Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā düş görmiş. (9) Beni ġama düşürdi" dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (10) Muḥterem (sav.) ḥażretleri Fāṭımatü'z- (11) Zehrānıŋ düşini söyletdi. Eyitdi: "Yā Resūlallāh, (12) bu gėçe vāḳıʿamda gördüm ki bir güneş gördüm. Güneş (13) tutuldı. Ṣoŋra iki ay ṭoġdı, o güneşin yėrine (14) geldi. Bir yıldız ṭoġdı. Anıŋ yanına biŋ yıldız dāḥı geldi. (15) Ol iki ayıŋ ortasına geldi, durdı.[317] Az geçdi, ol iki

[100b] (1) ayıŋ birisi ṭolundı, ġāyib oldı. Su'āl eyledim. "Bu ay (2) nereye gitdi" dėdim. Baŋa eyitdiler "güneş gitdigi yėre gitdi" dėdiler. (3) Ṣoŋra ol bir ay daḥı ḳızardı, tutuldı, āyib oldı. Ṣoŋra ol (4) bir yıldız gitdikçe nūrı ẕiyāde oldı. Ṣoŋra belürsiz oldı. (5) "Nereye gitdi" dėdim. "Güneş gitdigi yėre gitdi" dėdiler. (6) Ben ṣorarken bir ay dāḥı ṭoġdı. Ol iki ayıŋ nūrı (7) ḳadar vardı. Ol biŋ yıldız ol iki ayıŋ yanına geldiler, cemʿ (8) oldular. Ol yıldızların yanında iken iki yıldız dāḥı (9) ṭoġdı. Ben taʿaccüb eyledim. Elimi uzatdım. Ol iki yıldız (10) yanıma gelüp gögsüm üzerine geldiler. Ṣonra benim yaḳīnimdir, (11) gitdiler. Ṣonra yolumı bulamadım. Anlarıŋ birisi birisine (12) mülāzım oldı. Ol ṭoġan ay**[-]**da batdı. Bu nedir dėyü taʿaccüb (13) eyledim. Dėdiler kim bir kişidir dünyāya gelir, pādişāh olur. (14) Ṣoŋra öldürürler" dėdiler. Ṣoŋra ol yıldızlar ṭaġıldı ve (15) ol yıldızıŋ birisi baŋa geldi. Evime girdi gördüm. Nūr-ı sehl

[101a] (1) ḳılmış, güzel çehresi var, aġladı. "Ne aġlarsın" dėdim. Eyitdi: (2) "Yoldaşlarım öldürürler oġluŋ oġluŋı" dėdiler. Ḥż. (3) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem işitdi, aġladı. Eyitdi: "Ey benim (4) ḳızım Fāṭımatü'z-Zehrā, yā ʿAliyyü'l-Murteżā bu gėçe benim yanıma (5) biŋ ferişte geldiler. Baŋa emru'llāh dėyü ġazādır, dėdiler[318]. (6) Benim içün ve seniŋ içün ya Fāṭımatü'z-Zehrā ol ebr (7) ibtidā güneş benim, ölürem. Sehel geçmeden sen ölürsen. (8) Ol iki aylar Ebūbekr, ʿÖmerdir. Anlar dāḥı ölürler. Ṣoŋra- (9) -ki ay bu ʿArabıŋ bir ulusı ġāyetle Ḳureyşiŋ şeyḥidir ki (10) cömerd ü bahādır-ı ʿālem, ḳutlıdır" dėdi. "Ol ki ʿAlī sensin" (11) dėdi. Evlādlarıŋı öldürürler ve ehl ü ʿıyāl ini[319] esīrler (12) gibi Şāma götürürler. Ferişteler, baŋa böyle ḥaber vėrdiler. (13) Ammā oġul Fāṭımam ġam çekme,

[316] غ harfinin noktası unutulmuştur.
[317] دردی
[318] دلر
[319] عیالگه

gerçi dünyāda böyle zaḫmet (14) çeker(-)siz ammā ḳıyāmet güninde Ḥavż-ı Kevs̱er siziŋdir. āḫiret (15) bāḳīdir. Rivāyet olunur kim Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā "bir gün[320]

[101b] (1) Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.) ḫidmetinde (2) idim ve İbn-i Ḳaʿb anda ḫāżır idi. Ḥż. Resūlallāh buyurdı ki: **[**"*Ve ḥayātüke yā ebā ʿAbdallāhi yā zeyne's-semāvāti ve'l-ʿarḍi."***]**[321] (3) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ve Ḥż. Ḥasan ve Ḥż. Ḥüseyin ve Kaʿb (4) eyitdi: "Yā Resūlallāh senden ġayrı gül yüziniŋ ẕīneti (5) var mıdır" dėdi. Ḥż. Resūlallāh eyitdi: "Ol Allāh ḥaḳḳıyçün (6) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin ʿAlī nite-kim yėryüzünüŋ merkez-i (7) ḫākidir ve gök yüzünüŋ daḫı merkez-i ẕīnetidir. Ḥż. (8) İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (ra.) ʿarşıŋ (9) iki küpeleridir. Rivāyetdir ki Kenzü'l-Ġurābda mesṭūr- (10) -dur ki bir gün bir ʿArābī geldi. Bir ahū yavrısı getürdi. (11) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem anı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine (12) vėrdi. Ḥż. İmām-ı Ḥasan melūl oldı. Ḥż. Resūl-i (13) Ekremiŋ yanına gelüp eyitdi: "Ey dede baŋa da bir ahū (14) yavrısı vėrin, isterem" dėdikde Ḥż. Resūl-i Ekrem aġladı. (15) "Bir vechile çāre yoḳdur. Helelbetde ben isterem" dėdikde

[102a] (1) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem fikre vardı. nā-gāh (2) anı gördi kim ṣaḥrādan berü bir ahū, yavrısını önüne (3) ḳatmış. ammā ne gelir, sürʿatle gelir. Geldigi sāʿat Ḥż. (4) Resūl-i Ekremiŋ ḥużūrına ẕebān-ı faṣīḥ lisānla "esselām (5) ʿaleyk yā Resūlallāh. Benim iki yavrım vardı. Birini avcı (6) duẕāʿıyla tutup ḥażretine getürmiş. Ben**[-]**daḫı bu yavrıya (7) meme vėrirken bir melek geldi. "Yā ġazāle durma tīz (8) ol, seniŋ bir yavrıŋı bir ʿArābī tutup Ḥż. Resūl-i (9) Ekremiŋ ḫidmetine getürdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine vėrdiler. (10) Şimdi İmām-ı Ḥasan aġlarken tīz yetiş İmām-ı Ḥasanıŋ göŋlündeki (11) küdūret defʿ eyle. Aġlaması sākīn olsun. Yoḫsa (12) şimdi ʿarşıŋ ferşi lerzeye gelir, ʿālem ġayrı olur" dėdi. (13) Sürʿatile getürdim, al benim yavrımı" dėdi. Mürüvvet-kānı (15) şehẕādeler ṭaşra çıḳup Cebel-i Ḳubeys eteklerinde āhūlarıŋ

[102b] (1) anasını çaġırup ve anası geldi. Yavrıları āhū alup gitdi.[322] (2) İmdi ʿazīz ḳarındaşım çanvārlar bile ne mertebe muḥabbet (3) ėdermiş. Ammā z̤ālīm bī-vefā ümmet neler ėtseler gerekdir. (4) Ḫāce-i Pārisā, Faṣlü'l-Ḥiṭābdan[323] naḳldir ki Ḥż. (5) Cebrā'īl

[320] Bu kelimeden sonra fazladan *ʿAlī* kelimesi yazılmıştır.
[321] *Ey Abdullah'ın babası, ey göklerin ve yerin ziyneti, hayatına and olsun.* Tamir, (Güngör 1987: 246)'ya göre yapıldı.
[322] Hadika'da; zikredilen bu hikayede avcının tutup getirdiği ahu yavrusunu Hz. İmam Hasan'a verirler. Hz. İmam Hüseyin melul olur.
[323] فضل الحطاب

cennetden bir elma ve bir ayva getürdi Ḥż. (6) Resūl-i Ekreme. Bu yemişleri Ḥż. Resūl-i Ekrem, şehẕādeler**[e]** (7) vėrdi. Eyitdi: "Çiger-gūşelerim, anaŋ Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (8) ve ataŋ Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ile yėŋiz. Fe emmā hep yėmeŋ, (9) bir miḳdārını ṣaḳlaŋ, dursuŋ. Size ẕaḫīre olsun, (10) ilā māşāallāh dükenmez" dėdi. Ḥakīḳatü'l-ḥāl ol mīveleri (11) yėrlerdi, yine bütün olurdı, gitdikçe bütün olurdı. Hem (12) büyürdi. Yaʿni ayrı büyük olurdı. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (13) vefāt eyledigi zamān ayva ġāyib oldı. El-ḥāl tā Ḥż. İmām-ı (14) Ḥüseyin şehīd olunca durdı. Ḥattā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (15) efendimiziŋ ḳabr-i şerīfi elma gibi ḳoḳar, merḳad-i şerīfini ziyāret

[103a] (1) ėdenler ḳabr-i şerīfini**[ŋ]** elma ḳoḳusunı müşāhede ėderler. (2) **El-bābu's-sābiʿ. Yedinci bāb: Muʿāviyeniŋ L**[324] **ve Yeẕīd** (3) **(al.)'niŋ aḥvāl-i ḥükūmetini nekbetini ve ceng [u]** (4) **cidāl-i melʿaneti ve mühmelātını bildirir.** İmdi Ḥż. (5) Ḫ̆āce-i kāyināt, Mefḫar-i mevcūdāt, Şefīʿ-i rūz-ı (6) ʿaraṣad[325] ʿaleyhi Efḍali't-taḥıyyāt aʿni bihi Ḥż. Muḥammed (7) ü'l-Muṣṭafā (sav.) ḥażretleriniŋ zamān-ı (8) saʿādetinde Kaʿbe ḳavmiyile çoḳ çeng eyledi. (9) ʿĀḳıbet Ebū Süfyān-ı melʿūn ḳılıç ḳorḳusından[326] müslimān (10) oldı ve Muʿāviye L kendi irādet-i cüzʿiyyesiyle müslimān (11) oldı. Nice zamān**[ı]** ḫalīfe, ʿibādet**[le]** geçirmişdi. Ḥż. (12) Ebūbekr, ʿÖmer, ʿOs̱māŋ (ra.) (13) ḫalīfe olup vefāt ėṭdiler. Ve baʿdehu ol Ḥż. (14) Emīrü'l-mü'minīn ʿAliyyü'l-Murteżā ol Şīr-i Ḫüdā (ra.) (15) ve (kv.) ḫalīfe oldı.

[103b] (1) Ol zamān Muʿaviye L Şāmda ḫalīfe oldı. Ḥż. (2) İmām-ı Ḥasan ile ṣulḥ olup vefāṭ eyledi. Bāʿdehu (3) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, Medīne-i Münevverede idi. Amma (4) Şāmda Muʿāviye L eyitdi: "Ben iḫtiyār oldum (5) oġul Yeẕīd (al.)" dėyü taḫta geçirüp (6) ṣaġlıġında Şāma pādişāh eyledi. Muʿāviye L (7) bir kāġıd yazdı. Mışra, Şāma, Baġdāda, Kūfeye,[327] (8) Medīneye, Kaʿbeye mektūblar gönderüp (9) "Yeẕīde biʿāt ėdesiz" dėyü her ṭarafa kāġıdlar (10) gönderdi. Nāme-i menḫūs-ı murdārı Mervān**[a]** (la.) (11) geldi.[328]Muʿāviyeye L laʿnet eylemek (12) cāyiz degildir ammā[329] Yeẕīde (la.) (13) abā

[324] Yazmada *Muaviye* isminden sonra *lanetullah* manasında kısaca gelen ل harfi yazılmıştır.
[325] عرضاد
[326] Bu kelimedeki ikinci ق harfinin noktaları unutulmuştur.
[327] ى harfinin noktaları unutulmuştur.
[328] Buradan sonra *eydür* **kim** ibaresi yer almasına rağmen Mervan'ın söylediği herhangi bir söz bulunmamaktadır.
[329] Bu kelime art arda iki kez yazılmıştır.

vü[330] ecdādına, aʿvānına, enṣārına, etbāʿına, (14) atına, itine ve küllihim ḥaraçe min baṭnı vāhidin laʿnet.[331] (15) Muʿāviye- L -niŋ kāġıdları rivāyet olunur kim Mervāna

[104a] (1) gönderdigi mektūbdur. Medīne-i Münevverede Mervān-ı ḥar (2) (la.) minbere çıḳdı, eyitdi: "Ey ḳavm (3) ḥazer eyleŋ bir fitne(-)lik peydāh eylemeŋ. Zīrā Muʿāviye (4) L emīrü'l-mü'minīndir, pīr olmuş, oġlı Yeẕīd (5) (la.)'**[**ye**]** vėrmiş ḥalīfe(-)ligi. Eṭrāf-ı ʿāleme (6) Mıṣra, Baġdāda, ʿIraḳa nāmeler göndermiş. Hep (7) biʿāt eylemiş. Siz ne**[-]**dėrsiz, hele fitneden ḥazer eyleŋ" (8) dėdi. Dört yanında ḥalḳa ėṭdiler. "Biz (9) yoḳ dėmeziz. Eger Allāh Teʿālā rāżī olursa" dėdiler. Tekrār (10) Mervān (al.) eyitdi: "Muʿāviyeden L şöyle (11) rāżī olursız ki geçmiş ḥalīfe-ler**[**le**]** ne**[-]**şekil geçinirseŋiz (12) anlar gibi olur" dėdi. Artıḳ söylemedi. Hemān Ḥż. (13) Ebūbekriŋ oġlı Ḥż. ʿAbdurraḥmān (ra.) (14) eyitdi: "Sen de yalan seni buyuran da yalan. Vallāh (15) il-ʿaẕīm keẕẕābsız ve billāhi'l-ʿaẕīm keẕẕāb(-)sız" dėdi.

[104b] (1) "Ne münāsibdir keẕẕāb, ḳaltabān melʿūnlar, Yeẕīde (2) (la.) ḥalīfe(-)lik! Evvelā sen bilmez misiŋ babam (3) Ḥż. Ebūbekr vefāt eyledi, gerekdi ben ḥalīfe olam. (4) Ammā olmaz. Maḥall-i müsteḥak Ḥż. ʿÖmerdir. Baŋa ḥarāmdır. Ḥż. (5) ʿÖmer vefāt eyledi. Bu ḳadar evlādları ḳaldı, ḥalīfe olmaḳ (6) gerekdi. Ammā Ḥż. ʿOṣmān müsteḥaḳ idi. Ḥż. ʿOṣmān (7) vefāṭ eyledi. Evlādlarına ḥalīfe olmaḳ müsteḥaḳ idi. (8) Ammā Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā dururken ʿOṣmān oġlı-na (9) müsteḥaḳ degildir. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāya müsteḥaḳdır. (10) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā daḥı vefāt eyledi. Oġlı (11) Ḥż. İmām-ı Ḥasana (ra.) müsteḥaḳdır. (12) Ḥż. İmām-ı Ḥasan (ra.) vefāt eyledi. Ḳarındaşı (13) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[**e**]** müsteḥaḳdır. Ḫalīfe-miz oldur. (14) İn aşaġa bre keẕẕāb, münāfıḳ, ḳaltabān, melʿūn! (15) Senden ġayrı kimesne ḳalmadı mı?" Söyledi, ġayrı söz**[**e**]** mecāli

[105a] (1) ḳalmadı. Ol sāʿat Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa geldi, (2) yetişdi birkaç[332] Ḳureyş ḥātunları bile. Ol büyük mescid (3) dėmekle maʿrūf-ı meşhūrdur, hemān aŋa geldi. (4) Ḥemān Mervān-ı laʿīn Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳayı (5) görünçe ḳorḳdı. Eyitdi: "Yā Emīrü'l-mü'minīn, billāhi seni (6) isterem almaġa" dėdi. Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa eyitdi: (7) "Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem babaŋa laʿnet oḳudı. (8) (la.) Rivāyetdir kim Kenzü'l-Ġurābda (9) mesṭūrdur. "Ol zamān babaŋ ṣulbünde idin, melʿūn (10) oġlı mel'ūn(-

[330] Art arda iki kere yazılmıştır.
[331] Aynı karından çıkan tümüne lanet.
[332] برقاج

)sın” dėdi. Mervān (al.) artıḳ (11) söylemedi. Mervān-ı laʿīn geldi. Bir kāġıd yazdı (12) Muʿāviyeye. Muʿaviye kāġıdı oḳudı. Yanına-kiler (13) eyitdi: “Mervān olan ḥikāyeti yazmış ammā ʿaceb (14) degildir Ebūbekriŋ oġlı Ḥż. ʿAbdurraḥmān buŋamışdır (15) yaʿni ḳocamışdır. Sözüni bilmez. Taḥammül ėdüp ṣabr

[105b] (1) eylemek gerekdir” dėyüp Muʿāviye L Medīneye gitdi. Eyitdi: (2) “Medīneye varayım oġlum Yeẕīde (la.)-aʿvān (3) enṣārına, ceddine laʿnet, tābī olana laʿnet- bīʿāt eylesinler” (4) dėyüp Medīneye revān oldı. Ḥikmet-i İlāhī bi-Rabb-i Ṣamedānī (5) böyle vāḳiʿ oldı ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm anda (6) yoġdı yaʿni Medīnede degildi. Muʿāviye L Medīne-i Münevvereye (7) girdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (ra.) ol sāʿat (8) Medīneye girdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine eyitdiler: “Yā İmām-ı (9) Ḥüseyin şimdi Muʿāviye L şehre girdi” dėdiler. Ḥż. (10) İmām-ı Ḥüseyin (ra.) eyitdi: “Niçün geldi bilür misiz” dėdi. (11) “Ḫayır Sulṭānım bilmeziz. Ḥż. İmām-ı deşt-i Kerbelā (12) eyitdi: “Yeẕīd (al.)’ye biʿāt eylesinler dėyü (13) gelmişdir” dėdiler. “Belki siziŋ içün gelmişdir” dėdiler. (14) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (ra.) eyitdi: “Yoḳ hele (15) görürsüz” dėdi. El-ḳıṣṣa: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ile Muʿāviye

[106a] (1) görüşdüler. Muʿāviye Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ iki göz- (2) -lerin öpdi. Muʿāviye L bir eyü ata binerdi. Eyitdi: “Al şol (3) atı binbizim ʿaşkımıza” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin “almayayım” (4) dėdi. Ḥicābından aldı, eve geldi. Tīzye develerin getürdi. (5) Esbābların yükletdi. Kaʿbe-i şerīfe revān oldı. (6) Kimesne duymadan ḳaldı. Ṣabāḥ oldı. Muʿāviye L ṭuydı. (7) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Kaʿbeye gitdigine Muʿāviye L (8) ḥayli melūl oldı. Muʿāviye emr eyledi ki: “Bu şehrin içinde (9) Ḥż. ʿĀyişe uludır, gelsin. Yeẕīd (l.)’**[**a**]** (10) biʿāt eylesin.” Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa ʿözr diledi (11) ve aġladı. Muʿāviye L daḥı Kaʿbeye revāne oldı. (12) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Ehl-i Kaʿbe, Muʿāviyeye L (13) taʿzīm ėdmez” dėdi. Eyitdiler: “Vallāhi’l-ʿazīm ve billāhi’l- (14) kerīm kimseye taʿzīm olunmaz Allahdan ġayrıya” dėdiler. (15) Muʿāviye L Kaʿbe-yi ṭavāf eyledi. Ḥż. İmām-ı

[106b] (1) Ḥüseyin**[**i**]** gördi ve görüşdiler. Ḥāl ḥāṭır ṣoruşdı. Ammā (2) Yeẕīd**[**i**]** gördi, yüzin çevirdi. Gök yüzine baḳdı, (3) durdı. Aḥşam oldı. Muʿāviye L kendi ʿaskerini (4) cemʿ ėdüp Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine, Muḥammed Ḥanefīye (5) ve ʿAbdullāh bin ʿAbbās ve **[**ʿAbdullah bin**]**[333] Ẕübeyre ādem gönderdi, daʿvet (6) eylediler ve gördüler kim evin içi

[333] Tamir, (Tuhfe, 105b,2)’ye göre yapıldı.

Muʿāviye ʿaskeriyile (7) ṭop-ṭolu. Bu dört[334] nefer ādem geldiler. Melūl maḥzūn selām (8) vėrdiler. Ṣoffanıŋ kenārında oturdılar. Hemān Muʿāviye (9) ṭarafından ʿAmr bin ʿĀṣ-ı laʿnet söze başladı. Ḥż. İmām-ı (10) Ḥüseyin ve bile gelen aḥbāba eyitdi: “İşde Muʿāviye (11) L pīr oldı. Bu günlük yarınlıḳ ʿömrü vardır. Diler (12) ki ṣaġlıġında pādişāhlıġı oġlı Yeẕīd (al.) (13) -ye vėre, orṭalıġı düẕelde. Bilürsiz diyāneti (14) var, müslimān ādemdir. Eṭrāf u eknāfa kāġıd yazıldı (15) maḥṣūṣ, ḥattā siziŋ içün kāġıdıŋ içinde bir

[107a] (1) ḥālī ḳonmuşdur. Zīrā siz daḥı ehl-i beytiŋ ulusı- (2) -sız” dėyüp kāġıdı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine vėrdi (3) ve hem vėrirken eyitdi: “Size ve hem ḥalīfeden (4) ücret alı-vėreyim” dėdi. Ḥż. İmām oḳudı. (5) ʿAmmilerine ve oġullarına vėrdi, eyitdi: “Siz ne dėrseŋiz (6) biz dāḥı anı dėriz” dėrler.Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: (7) “Bilürsiŋiz ḳarındaşım Ḥż. İmām-ı Ḥasan vefāt (8) eyledi. Anıŋ**[-]**içün çekişmem, velakin şimdi Muʿāviye (9) L ṣaġdır, bu ḥāliyile ḳalsın. Hem iş Allāh Teʿālā- (10) -nıŋdır. Bizi ol vaḳte degin ḳorsaŋız hem size (11) ve hem bize eyüdür” dėdi. ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı melʿūn (12) (la.)-ṣad hezār laʿnet ebā vü ecdādına (13) tābī olanlara laʿnet, laʿneti işidüp mākes ėdene (14) laʿnet (la.)- eyitdi. Divit ḳalem getürdiler. (15) Ol dört[335] nefer kimesne-lere kāġıd vėrdiler. “Her biriŋiz

[107b] (1) kendi ismini yazsın” dėdi. Ḳorḳularından yazdılar. (2) ʿAbdullāh bin ʿAbbās ve ʿAbdullāh bin Ẕübeyr nā-çār (3) yazdılar. ʿAmr bin ʿĀṣ-ı melʿūn (l.) eyitdi: (4) “İşde siz ḳurtulduŋuz ḳatlden, varın gidiŋ” (5) dėdi. Anlar daḥı gitdiler. Faḳad yalŋız Ḥż. İmām-ı (6) Ḥüseyin ḳaldı. ʿAmr bin ʿĀṣ (la.) eyitdi: (7) “Yā Ḥüseyin elbette sen de yaz ve hem saŋa on biŋ (8) altun vėrelim” dėdi. “Ṣoŋra peşīmān olursın.” (9) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm geldi ve eyitdi: “Vallāhi (10) l-ʿAẓīm ve billāhi’l-Kerīm ceddimiŋ pāk rūḥıyçün (11) dünyāyı āḫiret üzerine tercīḥ[336] ėtmem ve hem mekrūh (12) ile elimi mülevves eylemem. Öyle mi ḳıyās eylersiz ki (13) dünyāya ṭamaʿ eylemem.” Anda olanlar gibi eşkāre melʿanet (14) ve gizli ḥalṭ eylediler. Muʿāviye L eyitdi: “Yā İmām-ı (15) Ḥüseyin niçün istemezsiŋ yazmaġa. Oġlum saŋa

[108a] (1) çeri başı olur, ḳuluŋ malı ḥelāldir. Ḥarāmdan (2) günāhlara girir, aḳçe-ler ḳazanır, saŋa vėrir. Hem (3) dünyāŋ eyüdür ve hem āḫiretiŋ eyü olur. Ḥükm-i ḥükū- (4) -met bir güc şeydir. Görmez misin sipāh ne**[-]**dėr, elleri (5) ḳılıçda(-)dır.” Ḥż. İmām-ı

[334] التى Tamir, bağlama göre yapıldı.
[335] بش Tamir, bağlama göre yapıldı.
[336] ترجيم

Ḥüseyin eyitdi: “Saŋa da[337] (6) laʿnet oġlıŋa da laʿnet, ṣad hezārāŋ laʿnet olsun.” (7) Ve Ḥż. İmām eyitdi: “*Vallāhü mā küntü mütteḥıẕe’l* (8) *muḍıllīne ʿaḍuden*”[338] dėdi. Ve eyitdi: “Ben yazmışam ya (9) yazmışam, ben de bu ḳavmiŋ birisiyem. Beni kendi ḥālime (10) ḳoŋ, varayım bir köşede ʿibādet ü ṭāʿātimde olayım” (11) dėdi. Sipāh-ı Yeẕīd-i pelīd ġażabla eyitdiler: (12) “Niçün altun vėrirsiŋ hep bütün dünyānıŋ (13) mecmūʿı oġlunuŋdır. Ve oġluŋıŋ güzel güzel ḥuyları (14) vardır ve işleri vardır. Ne istersiŋ, emriŋi (15) tutarsa ne güzel ve eger tutmazsa bunu bir ölümle

[108b] (1) öldürelim” dėdi. Muʿāviye eyitdi: “Gördüŋ**[-]**mi yā Ḥüseyin (2) bu ʿasker ne söylerler, sözüm tutmadıŋ, ḳavlimize rāżī (3) olmadıŋ, bu ʿasker ʿayyārlardır, ḥamle ėderler, seni yara- (4) -maz ölümile öldürürler” dėdi. Hemān ol ḥalḳ, ellerin (5) ḳılıça urup ḳılıc bıçaḳ çıḳardılar. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** (6) ḥamle ėtdiler. Ḥż. Kerbelā yėre baḳardı. Ol ki (7) İmāmla bile gelen āl-i Ḳureyş, ʿAbdullāh ve ʿAbdurraḥmān gibi, anlara (8) kāġıd yazdı. ʿAmr bin ʿĀṣ**[a]** vėrdi. Ḳalemle herkes kendi adını (9) yazup mühürlediler ḳılıç ḳorḳusından. Anlar ʿAmr bin ʿĀṣ**[a]** (10) laʿnet ėtdi. “Varıŋ gidiŋ, siz ḳılıç zaḫmından ḥalāṣ (11) olduŋuz” dėyüp anlar gitmişlerdi. Hemān Ḥż. İmām-ı (12) Ḥüseyin yalŋız ḳalmışdı. El-ḳıṣṣa: Leşker-i Yeẕīd-i pelīd (13) (la.) hücūm eylediler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (14) deşt-i Kerbelā (ra.) kerāmetiyile yüzün (15) göge tutup eyitdi: “Yā Rabbi yanımda bir ḳarındaşım yoḳ, vefā-dārım

[109a] (1) yoḳ. Muʿāviye L evinde esīr oldum” dėyüp ellerin (2) yuḳarı ḳaldırup eyitdi: “Yā Rabbi benim Ḥālıḳım(-)sın, (3) Nāẓırım, yėrleri ve gökleri yoḳdan vār eyleyen Kahhār u (4) Settār. Bi-ḥaḳḳ-ı ceddim Ḥż Muḥammedü’l-Muṣṭafā ve ebim (5) Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā ve ümmüm Fāṭımatü’z-Zehrā ve aḫīm (6) Ḥż. İmām-ı Ḥasan ve bi-ḥaḳḳ-ı tevḫīd-i İslām” dėdi. (7) Hemān Cenāb-ı Pārīniŋ emriyile yėr bir mertebe deprendi ki (8) vaṣfa gelmez. Muʿāviyeniŋ L taḫt**[ı]** yıḳıldı. Muʿāviye (9) L taḫtdan yıḳıldı, düşdi. On nefer ādem helāk (10) oldular. Ġāyetile ḳorḳdular. Herkes ṭaġıldı. (11) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin[339] secde-i şükür eyledi. “Elḥamdülillāhi (12) yā Muḫyī yā Kerīmī ve yā Nāżırī” dėdi. “żarar geldi.” (13) Evden ṭaşra çıḳınça aḳrabā-yı taʿalluḳātı eviŋe gelüp (14) eyitdiler: “Yā Ḥüseyin ol ẓālimleriŋ elinden niçe ḳur- (15) -tulduŋ” dėdiler. Bunlar eyitdiler. “Subḥānallāḥ biz zelzele

---

[337] د

[338] *Saptıranları da hiçbir zaman yardımcı edinmiş değilim*. (Kehf, 18/51)

[339] حسين kelimesinde ى ve ن harflerinin noktaları unutulmuştur.

[109b] (1) görmedik” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Şimden**[-]**ṣoŋra (2) dārü’s-selām ḳoyup dārü’l-ḥarbe[340] gitmek gerekdir” dėdi. “Şāyed (3) bunların şerrinden ḳurtulam” dėdi. ʿAmmi oġulları eyitdi: (4) “Biz daḥı bile gideriz” dėdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: (5) “Siz nişān vėrdiŋiz, ḳurtulduŋuz” dėdi. Ḥż. (6) Kerbelā tevābiʿni aldı. Develerin, atların yükletti. (7) Cehinā dėrler bir ṭaraf vardır, ol ṭarafa gitdi. Ol gitdigi yėr (8) ġāyetle ḳorḳulı yėr idi. Bir beriyye idi. nā-gāh[341] ḳarşu- (9) -sına bir atlı geldi. Selām vėrdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (10) ʿaleyk aldı ve bildi: “Ḥāy gözüm nūrum, oġlum, çiger (11) -gūşem, efendim, sulṭānım, Ḥż. Ḥüseyinim ne ararsıŋ (12) sen bu yėrde?” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Maʿẕūr (13) ola, size kim dėrler” dėdi. “Oġul baŋa Saʿlāt (14) Ḫātun dėrler. Benim bir oġlum vardır. İsmine Muḥammed (15) dėrler. Seniŋ gėçe gündüz ḥasret(-)ligin çeker. Saŋa

[110a] (1) ʿāşıḳdır. Ṭoġrı git, obamıza var” dėdi. “Sen**[-]**de (2) söyle oġul” dėdi. Ḥż. Kerbelā eyitdi: (3) “Ben Kaʿbede idim. Beni Muʿāviye (la.) (4) ḳatl eyleye-yazdı. Şāyed ardım ṣıra ādem gelir, (5) aŋlaram” dėdi. Ḥż. Saʿlāt Ḫātun eyitdi: (6) “Ḳo gelsin, ben anlara yeterem” dėdi. Ḥż. Kerbelā- (7) -ya eyitdi: “Oġul bu altımdaki atı gördüŋ mi, dünyāda miṣli (8) bulunmaz. “Ya niçün eyėrsiz ata binersiz, hem ʿavretsiz” (9) dėdi. “Oġul Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinim, seniŋ himmetiŋde (10) görin anlara neylerem” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (11) obaya gitdi. Ve obaya geldi, görüşdiler. Fe emmā (12) Saʿlāt Ḫātun gördi ki ḳarşudan Muġīre bin (13) Şeybe, iki biŋ atlu ile çıḳa-geldi. Ḥż. (14) İmām-ı Ḥüseyin**[i]** arayı. Muġīre, Saʿlāt Ḫātuna selām (15) vėrdi. Saʿlāt selāmın almadı. “Niçün selāmım almazsın

[110b] (1) dėdi. Saʿlāt Ḫātun eyitdi: “Ḥż. Peyġamber (2) (as.)’ıŋ ḳızı oġluna ihānet ėdüp ḳatl (3) ėdelim dėyen[342] ādemiŋ selāmıŋ almam” dėdi. Bu ʿavretiŋ (4) ne**[-]**şekil bahādır oldıġını bilirler. Eyitdi: “Hemān bu ʿavrete (5) ḥamle ėdelim hem eyėrsiz ata biner hem yalŋızdır. (6) Ne**[-]**ḳadar olsa biz yeteriz” dėdiler. Eyitdiler: Yā Saʿlāt (7) sen ve oġluŋ aradan çıḳıŋ, size żarar doḳunmaz” (8) dėdi. Muʿāviye L ṣoŋra sizi helāk ėder” dėdiler. (9) Saʿlāt eyitdi: “Bu dėdigiŋiz olmaz. Zīrā ben Ḥż. (10) İmām-ı Ḥüseyine kefīl oldum. Elem çekme, var oġluma (11) git, ben seniŋ uġruŋa öleyim” dėdim. Bi-ḥamdillāhi ṭeʿālā (12) mübārek cemālini gördüm. Eger sen**[-]**de erseŋiz ḥamle eyleŋ, (13) ḥamleŋizi göreyim”

---

[340] حرابه

[341] Bu kelimedeki ن harfinin noktası unutulmuştur.

[342] دینگ

dėdi. Netīçe bir ceng-i ʿaẕīm eylediler kim (14) buʿavretiŋ elinden ḳan yıġıldı. ʿAsker-i Yeẕīd (15) (al.) ḳaçmaġa yüz tutdı. ʿAvret gāhīçe

[111a] (1) ah ėderdi ve ardına baḳardı. Fe emmā beri ṭarafda Ḥż. (2) Kerbelā yaʿni Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: "Birāder, luṭf (3) eyle ṭabīʿatım ṣıḳılır. Bilmem ne ḥāldir. Vālide-i ʿazīziŋe (4) ādem gönder" dėdi. Muḥammed eyitdi: "Devletlü pādişāhım, (5) seyyidim, sen benim anamı bilmez(-)siŋ. Cenāb-ı saʿādet (6) arada olmasıŋ bir ġayrı cenġ ola. Zīrā ḳırḳ biŋ (7) ʿaskerden yüz döndürmez. Ceddiniŋ nūrı ḥaḳḳıyçün (8) mādem ki siz arada(-)sız, dünyā ṭolusı ʿasker (9) olsa benim vālidem yüz çevirmez ʿaskerden, elem çekme (10) ḥünkārım" dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin birḳaç kerre tekrār (11) eyledi ve eyitdi: "Ey benim birāderim sen beni iʿzāz u ikrām (12) ėḍüp efendim, seyyidim**[-]**dėrsin, hem sözümi tutmaz- (13) -sıŋ" dėdi. El ḳıṣṣa. Muḥammed veçihini[343] gördi ki Ḥż. (14) İmām-ı Ḥüseyin ġāyetle murād eyledi ki ve lāzım geldi ki (15) "ādem gönderem" dėyüp beş nefer ādem gönderdi ʿavrete. Geldiler.

[111b] (1) ʿAvret gördi. "Hāy yā Rabbi şükr elḥamdülillāh şimden**[-]**ṣoŋra (2) ṭayanıŋız münāfıḳ ḳaltabānlar, benim ikide bir de dönüp (3) ardıma baḳdıġım, sizden ḳorḳduġumdan āh ėdüp (4) baḳmam. Velakin bindigim at ġāyetle güzel, eyü atdır. (5) Ḳorḳarım ki bir zaḫm ėrişir, atım helāk ola" dėyü "gel (6) berü oġlān" dėdi. Biri geldi, atdan indi. ʿAvret (7) ol ata bindi. Eyitdi: "Benim atımı al, çeng eyleme" dėdi. Ol (8) dört nefer kimesne, ʿavret maʿan beş nefer kimesne bir ceng (9) eylediler ki yarım sāʿat içinde tārmār eylediler. Beş**[-]**yüz (10) ḳadar ādemin esīr eyledi. Yedi yüz ḳadar at, deve, ḳaṭır (11) eşek aldılar. Leşker-i Yeẕīd geldiler (la.) (12) Yeẕīd (al.) ḳaḳıdı, ġażaba geldi. Ḳırḳ (13) biŋ ʿasker taʿyīn eyledi. Kūfe ḥākimi ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (14) merdūd, laʿīn (la.) dėdikleri melʿūn (15) baş dikdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin üzerine gönderdi.

[112a] (1) Ammā bu ṭarafdan Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, Saʿlāt Ḫātun manṣūr (2) muẓaffer ḳaldılar. Muḥammed ġāyetle māl-dār kimesne idi. Develerin (3) ve tevābiʿni **[**vardı**]**[344]. Ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin dāḥı etbāʿıyla ḳaldılar. (4) Bir yėre geldiler. Çayır çimen, bir otlu şulu yėre ḳondular. (5) Atların ota ṣaldılar. Ammā ol arada bir ḳalʿa vardı. (6) Adına Ṣabā ḳalʿası dėrlerdi. Ġāyetle müʾmin muttaḳī (7) ādemlerdi. Ḳalʿa-nıŋ pādişāhı duydı Ḥż. İmām-ı (8) Ḥüseyiniŋ[345] geldigini. ʿAḳlı başından gidüp aʿyānı (9) ekābiri cemʿ eyledi.

[343] چیهینی
[344] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[345] حسین نگ

Atlara binmediler. Hemān yayan, bāy u (10) gedā, er ʿavret, oġlan ḳız, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine geldiler. (11) Ayaġına düşdüler. “Buyuruŋ Sulṭānım, ḳalʿa benim (12) degildir, seniŋdir. Bu arada ḳonmaḳ lāyıḳ sezāvār degildir, (13) buyuruŋ” dėdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Luṭf eyle (14) ṣıḳlet oluruz.” “Olmaz, bu ḳadar geldiŋiz daḥı luṭfdur. (15) Allāh rāżī olsun sizden” dėdi. Melik-i ḳalʿa

[112b] (1) eyitdi: “Sulṭānım ben babanıŋ ḳuluyam ve ḥuṣūṣā Ḥż. (2) Peyġāmberim Muḥammedü’l- Muṣṭafā (sav.) (3) dėdi kim ve şerīʿat üzere yürüdi kim ve Ḥż. Resūl-i (4) Ekremiŋ ciger-gūşesi olasıŋ. Benim ḳalʿamda ʿalāḳam (5) yoḳdur. Ne dilerseŋ eyle. Eger dilerse**[ŋ]** beni ḥākim eyle, (6) eger dilerseŋ bir ġayrısın eyle ḥākim” dėdi. “Sulṭānım (7) ya bu ḳadar faḳra geldiler. Sizi daʿvet ėderler. Mübārek (8) ḳademiŋ ḳalʿamda başarsa bir daḥı git olur mı, raḥmet-i (9) Ḥaḳdır” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Gerçek[346] (10) söylersiŋ fe emmā şimdi cümle bütün dünyā Muʿāviyeye (11) L yüz tutdılar ve siziŋ üzerinize ʿasker çeke, (12) gele siziŋle ceŋ ėder. Çeŋ ḥāli ise bellüdür, (13) ādem ḳatl olur ve niçe-ler esīr olur ve zaḫmet çeker- (14) -siz” dėdi. Eyitdiler: “Sulṭānım seniŋ uġruŋa cān (15) başımız fedādır. Ehl ü ʿıyālimiz, malımız, evlādımız, cānımız saŋa

[113a] (1) fedā ėtdik. Hemān bizim murādımız, āḫiretde seniŋle bile ola- (2) -lım, ʿavretlerimiz Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrāyıla olalar. Bize (3) dünyā gerekmez, āḫiret gerekdir” dėdiler. Melik-i ḳalʿa ʿaskerine (4) eyitdi: “İşitdiŋiz mi” dėyinçe ḳavm-ı ḳalʿa eyitdiler: “Biz ölünçe (5) ceng ėderiz, yüz çevirmeziz. Eger sen daḥı pādişāhım eger (6) yüz çevirirsen seniŋle aramızda ʿadāvet düşer. Seniŋle daḥı[347] (7) ceng ėderiz” dėyü ḳavl **[ü]** ḳarār eyleyüp saʿādetle ḳalḳdılar. (8) Sipāh, ḳalʿa(-)sınıŋ içine girdiler. Er ʿavret, oġlan (9) uşaḳ oldular. “Elḥamdülillāhi teʿālā pādişāhımızıŋ mübārek (10) yüzüni gördük” dėdiler. El-ḳıṣṣa: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (11) bir büyük, ʿālī serāya ḳondular. Hafta**[**da**]** iki gün kürsiye (12) çıḳup vāʿẓ[348] **[**u**]** naṣiḥat eylerdi. Bu sipāh ḥalḳına şerīʿat-ı (13) dīn-ü mübīni bunlar vaʿẓ ėderdi. Ammā bir gün ʿAbdullāh-ı (14) Ẕiyād-ı melʿūn ḳırḳ biŋ Yeẕīd ʿaskeriyile geldiler. Ceng (15) eylediler. Ammā bir ṣaḥrāda melik-i ḳalʿa yasaḳ eyledi ki: “Vay ol

---

[346] کوچک
[347] سندخی
[348] واعظ

[113b] (1) kişiniŋ ḥāline ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin[349] bu ceng ḥaber ala, (2) duya ve ol duymasın. Bizim aŋa cān u göŋülden muḥabbet (3) ėdüp cān u başımız yoluna ve uġruna fedā oldığını (4) bile ve kendüye zaḫmet olmasın" dėdiler. Ammā bir gün (5) mescide cemʿ oldular ve şehīd olanlar içün aġlaş- (6) -dılar ve hem Yeẕīd (al.)'den imdād geldigin (7) bilüp müşāvere ėderken Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ bir ḥāṣ (8) ḳulı vardı, geldi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine aḥvāl bildirdi. (9) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin dāḫı mescide geldi. "Bildim" dėyü ṣadra (10) geçdi. ʿİzzet ü ikrām eylediler. Söz açıldı. Muṣāḥabet bu (11) araya yetdi**[-]**ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: "Niçün benden (12) ṣaḳlarsız? Ben ḥaber aldım" dėdi. Melik-i ḳalʿa-i sipāh (13) ėyitdi: "Benim ve ḳavmimiŋ fikri buyıdı ki siz duymadan bir (14) iş görürüz." Rivāyet ėderler kim "ʿAbdullāh-ı Ẕiyād ile (15) ceng ėderiz ve çoḳ ceng eyledik ve çoḳ ādemimiz şehīd

[114a] (1) oldı. Şimdi Yeẕīd kendi gelirmiş. Ḥālimiz budur. Anı müşāvere ėderiz" (2) dėdi. "Benim Sulṭānım yoluna ölürsek ġam degildir. Bu seheldir. Biz**[**e**]** (3) āḫiret lāzımdır" dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bunlara cān u gönülden (4) duʿā eyledi. Eyitdi: "Ben sizden ḫoşnūd oldum. Allāh ʿĀẓīmü'ş-şān (5) ḥażretleri ḫoşnūd olsun ve ceddim Ḥż. Faḫr-i kāyināt Muḥammed (6) ü'l- Muṣṭafā (sav.) ḫoşnūd olsun" dėdi. (7) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: "Yaramaz iş ėtmişsiz, baŋa ḥaber eylemediŋiz, (8) bile ceng ėdelim" dėdi. "Tīz benim atımı getürüŋ ve ḳarındaşlıġım (9) Muḥammed gelsin. Analıġım Saʿlāt Ḫātun gelsin" dėyüp (10) ata bindi. Ḳalʿadan ṭaşra çıḳdı. Sipāh-ı ḳalʿa er ʿavret, (11) oġlan ve ḳız aġlaşup Ḥüseyiniŋ ayaġına düşdiler. "Sulṭānım (12) biz dāḫı ṣaġ ve ṣıḥḥatde-yüz, ölmedik. Siz oturuŋ, gitmeŋ, (13) biz gidelim. Ölelim yoluŋa cān u baş fedā olsun" dėdiler. (14) Ol gėçe yürüdüler. Ṣabāḥ oldı. Ṣabāḥ namāzın ḳıldılar. (15) Gördiler ki ḳarşudan ṭabl-ıʿalem-i ʿasker belürdi. Eyitdiler: "Hāy

[114b] (1) ḥāżır oluŋ. Yeẕīd (al.) geldi" dėdiler. Hemān (2) Saʿlāt Ḫātun ata bindi. "Varayım, ḳarşulayayım, göreyim nedir" (3) dėdi. Vardı, gördi, geldi. "Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine müjde olsun. (4) İbrāhim ibn-i Eşter imdāda geldi." ʿAsker şāẕ oldular. (5) İbrāhim ile Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin görüşdüler. Bunlar (6) "Allāhuekber" dėyüp bir giriş girdiler kim eger Rüstem ṣaġ olsa (7) bu Saʿlātıŋ cengini görse taḥsīn ėdüp kendüni (8) beyenmeyeydi. ʿAsker-i Yeẕīd (la.) ḳıçın ḳıçın (9) geriledi. Yeẕīd (al.)'niŋ ʿaḳlı başından gitdi. (10) "Bre naṣıl olur" dėyüp dururken ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (11) melʿun eyitdi: "Pādişāhım ḳaçalım, bu ʿavret bizi şimdi (12) dipdiri yėr." Dururken aḫşam oldı. Yeẕīd

[349] حسینه

(la.) (13) bir alaça ata binerdi. Saʿlāt Ḫātun ise (14) “āh Yeẕīd (al.)” dėrdi. Gördi Yeẕīd**[i]** (al.) (15) bir ḍarb urdı. “Ḳımıldama bire melʾūn,

[115a] (1) münāfıḳ!” dėdi. Ḳışḳıvraḳ ellerin baġladı. Oġlu ḳafa-dār (2) idi. “Tut oġul Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinime götür bu melʿūn**[ı]**” dėdi. (3) Götürdiler. Ṣabāḥ oldı. ʿAsker-i İslām bir uġurdan (4) “Allāhuekber” dėyüp Yeẕīd-i pelīd (al.) üzerine (5) geldiler. Yüzüne tükürdiler. Yalın ayaḳ başı ḳabaḳ, (6) elleri baġlı, zinçīr boġazında keşān ber keşān (7) sürüyėrek ḳalʿa-i sipāh**[a]**, manṣūr muẓaffer geldiler. (8) Er ʿavret, oġlan uşaḳ topraḳ aṭarlardı. (9) “Bre[350] melʿūn, ḳaltabān, münāfıḳ!” dėrlerdi. Getürdiler bir ḳaraŋu (10) ṭamıŋ içine ḳapadılar[351]. Fe emmā Saʿlāt Ḫātun**[da]** ġāyetle (11) zaḫm vardı. Yarası çoġdı. Ol zaḫmdan ifāḳāt bulamadı. (12) Hem iḥtiyāre idi. Āḫirete intiḳāl eyledi (rah.) (13) Ve İbrāhim bin Eşterī daḥı ḥaste idi. Ġāyetle (14) māl u rızḳ, esīri, ṭavarı ḥadden bīrūn ve ḳıyāsdan efzūn (15) idi. Ḳalʿa-i sipāha getürdiler. Melik-i ḳalʿa-i sipāḥ,

[115b] (1) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinden icāzet ṭaleb eylediler. “Sulṭānım (2) bu melʿūn, münāfıḳ, ḳaltabānı hemān ḳatl ėdelim” dėdiler. (3) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Diŋleŋ beni, eger ben siziŋ (4) peyġāmberiŋiziŋ oġlısam sözüme muḥālefet eylemeŋ. (5) Her kim benim sözüme muḥālefet ėtmez[352] ve sözüm tutar, (6) benim gitdigim yola giderse ṭoġrı cennet-i aʿlāya (7) gider ve hem kim benim sözüm tutmazsa ṭoġrı cehenneme (8) gider” dėyinçe ehl-i dīvān eyitdi: “Ḥāşā s̱ümme ḥāşā (9) kimdir seniŋ sözüŋ tutmayan, pāre pāre ėdelim” (10) dėdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Benim babam Ḥż. (11) ʿAliyyü’l-Murteżā (ra.) ve (kv.) (12) ve dedem Ḥż. Faḫr-i kāyināt Mefḫar-i mevcūdāt aʿni (13) bihi Ḥż. Muḥammedü’l-Muṣṭafā (sav.) (14) ve anam Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā (ra.) ve ḳarındaşım (15) Ḥż. İmām-ı Ḥasan (ra.) ʿaṭā vü mürüvvet

[116a] (1) ṣāhibleridir. Ṣuc bağışlayıçıdır. Bizim kārımız aẕād (2) eylemekdir. Bize iş, kemlige eyilik eylemekdir. Öldürmeŋ, dursun” (3) dėdi. Ḳavm birden ġulüv ėdüp “Amān yā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, (4) ey bizim seyyidimiz ve imāmımız ve īmān çerāġımız, ulumız! (5) Luṭf eyle bu melʿūnı ḳatl ėdelim” dėdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (6) eyitdi: “Ben size dėmez miyem sözümi ḳabūl ėdüp tutuŋ” (7) dėyinçe ol meclisde olan ḥalḳ artuḳ söylemediler. “Siz (8) bilürsiz” dėdiler. Rivāyet olunur kim iki şaḫṣ eyitdiler: (9) “Emr Allāhıŋ, biz varırız, ḳatl ėderiz” dėdiler. Ḥż. İmām-ı (10) Ḥüseyin-i Maẕlūm eyitdi:

[350] بر
[351] قبادیلر
[352] ایدر

“Beddu‘ā ėderem” dėyinçe anlar daḥı (11) hiç ṭınmadı. Lakin Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin duymadan pek (12) eziyyet eylerlerdi. El-ḳıṣṣa: Bu ḥaberi Mu‘āviye L işitdi (13) yaḳasını yırtdı, aġlamaġa başladı. ‘Amr bin ‘Āṣ L[353] eyitdi: (14) “Bu iş seheldir, elem çekme, ben anı ḳurtarıram” dėdi (15) ve “niçe ḳurtarırsın” dėdi. “Behey Sulṭānım! Yeẕīd

[116b] (1) (al.) Ḥüseyini tutmadı. Ammā Ḥüseyin, Yeẕīd (al.)’**[**yi**]** (2) tutdı. Ne elem çekersin” dėdi. “Şöyle mektūb (3) yaz.” Yazdı ve gönderdi. ‘Amr bin ‘Āṣ bir eşege bindi. (4) Ḳal‘a ḳapusına geldi. İcāzet istedi. İcāzet (5) vėrdiler. İçerü girdi. Ol zamān İbrāhim Eşterī ḥaste (6) yaṭardı. Dīvān ḳuruldı. Elci içerü girdi. Nāmeyi vėrdi. (7) Mu‘āviyeniŋ L na‘mesi: “İbtidā Allāhdır. Ḥż. Peyġāmber (8) ḥaḳdır. Sen**[-]**ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, çiger-gūşemsin ve (9) ez ān[354] el-cümle saŋa yüzügimi, devlet müḥrini, tāc u kemer, (10) ḳaftanı gönderdim. Ben pādişāhlıḳ istemem ve oġlum (11) daḥı istemez. Hemān oġlum daḥı aẕād ėdesin, gele. (12) Medīnede ve nerede isterseŋ oturasın. Esīrleri aẕād (13) ėdesin ve ‘ahd olsun, seniŋle çeng ü cidāl (14) olmaya ve saŋa on biŋ altun ve ḳavm-i ḳal‘aya on (15) biŋ altun göndermişimdir, ma‘ẕūr olsun. Hezār

[117a] (1) aferīn olsun. Ḳavm-ı ḳal‘aya ve melik-i ḳal‘aya aferinler (2) olsun. Hezār aferīn seniŋ uġruŋa cān u baş oyna- (3) -dırlar. Benim iḥtiyārlıġıma merḥamet ėdesin” dėmiş. (4) ‘Asker ġulüv eylediler. “Sulṭānım bu iki münāfiḳ ḳatl ėdelim. (5) Şerlerinden ḥalāṣ oluŋ. Biri ‘Amr bin ‘Āṣ ve biri (6) Yeẕīd (la.)’dir.”Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin: (7) “Olmaz, ādemler işde ‘ahd ėṭmişler. Bizlere lāzım olan (8) ḥalāṣdır” dėyüp aẕād eylediler. Esīrleri daḥı ma‘an (9) bile gönderdi. Mu‘āviye L geldiler. Fe emmā Ḥż. İmām (10) içerü girdi. İbrāhim ibn-i Eşter ḫōş olmuş. (11) Eyitdi: “Yā İbrāhim gel seniŋle Medīneye gidelim” dėdi. (12) İbrāhim eyitdi: “Sulṭānım ben Ḥabeşe giderem. Ben Medīneye (13) gitmem. Mu‘āviyeniŋ L eli altında olmam” dėdi. Ḥż. İmām-ı (14) Ḥüseyinden icāzet alup Ḥabeşe vardı. Ḳavm-i (15) Ḥabeş, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ṣanup ġāyetle i‘zāz u ikrām

[117b] (1) eylediler. Ṣoŋra bilüp melūl maḥzūn oldular. “Ḫoş (2) imdi sen bizi beyendiŋ geldiŋ. Ṣafā geldin. Bizim (3) pādişāhımız Ḥż. İmām-ı Ḥüseyini gördüy(-)sen biz daḥı seni (4) görürüz. Cemāliŋle egleniriz” dėdiler. İbrāhim bin Eşter (5) ḥayli zamān Ḥabeşde eglendi. Bir sene geçdi. Tekrār (6) Ka‘be-i şerīfe geldi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin şehīd (7) oldığını, Yeẕīd (al.) helāk oldığını (8) bildi. Elḥamdülilāhi te‘ālā. Ḫabeşden ḳalḳdı yine

[353] Daha önce yalnızca *Muaviye* isminden sonra konulan *lanetullah* manasına gelen ل harfi, burada *Amr bin As* isminden sonra da konulmuştur.
[354] ران

Medīne-i (9) Münevvereye geldi. “Yine vilāyetime geldim şükr elḥamdülillāhi (10) teʿālā” dėdi. Ṣoŋra ṭāʿūndan helāk oldı. Ḥż. (11) İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm, ʿAmr bin ʿĀṣ’ıŋ meger ḥīlesine (12) uydı. Anıŋ sözüni taḥḳīḳ ṣanup Medīne-i Münevvere- (13) -ye geldi. (la.) Tābī olanlara (14) daḥı laʿnet. Ammā fitne gitdikçe ẕiyāde oldı. El-ḳıṣṣa: (15) Bu Muʿāviyeniŋ āḥir ḥacc**[ı]** idi. Ḥż. İbrāhim maḳāmına

[118a] (1) çıḳardı. Muʿāviye L aġlardı ve aġlardı ve eydürdi ki**[-]**kim: “Bu zaḫmet (2) baŋa neden ʿārıż oldı, āh” dėrdi. Mervān (la.) (3) eydür: “Yā Emīrü’l-mü’minīn, niçün cezʿa fezʿa ėdersin?” Muʿāviye (4) eyitdi: “Yā Mervān laʿnet cānına benim bu marażım, bu zaḫmetler (5) hep çekdigim belālar, Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālib (6) ḥaḳḳın gözetmedim. Anıŋ**[-]**içün baŋa ʿaẕāb yetişdi ṣanuram” dėdi. (7) “Neyleyeyim Mervān (la.), oġlum çiger-pārem (8) Yeẕīd (la.)’**[i]** ġāyetü’l-ġāye severem. Eger (9) oġlum Yeẕīd (la.) olmayaydi göreydin ṣadāḳatim (10) ne**[-]**şekil olurdı ammā” dėdi. Vaṣıyyet**[**ini**]** Muʿāviye L eyitdi: “Ey (11) benim çiger-pāre oġlum Yeẕīd (la.), saŋa (12) vaṣıyyetim budur ki ne**[-]**şekil iş ėdeçekseŋ baŋa bildir” dėdi. (13) “Buyuruŋ benim cānım babam” dėdi. “Diŋle beni oġul Yeẕīdim.” (14) Ḥż. Ebūbekr es-Sıddīḳ (ra.) kāfirlerle ceng (15) eyledi. Dīne daʿvet eyledi. Ḫalḳ andan zerre ḳadar elem çekmediler.

[118b] (1) Ḫoşnūd oldular. Ḥż. ʿÖmeri’l-Fārūḳ (ra.) (2) vilāyetler aldı. Ḥalk andan ḥoşnūd olup ʿadliyile ʿālemi (3) yürütdi. Yeẕīd (al.) eyitdi: “Ömeri’l-Fārūḳ (4) işledigi işi başaramam fe emmā lakin Ḳurʿānıla, sünnetile yürürem” (5) dėdi. Muʿāviye eyitdi: “Oġul Yeẕīdim (la.) (6) ʿammiŋ oġlı ʿOsmān gibi. ʿĀleme ḥükm ėdüp ḥicābla dünyā- (7) -dan āḫirete gitdi. Ḫalḳ andan ḥoşnūd oldı.” Hiç (8) ṭınmayup ah ah ėdüp aġlardı. Yeẕīd (la.) (9) eyitdi: “Babam ne aġlarsın, söyleseŋ olmaz mı?” dėdi. (10) Muʿāviye L yine ah ėtdi. “Ah oġul Yeẕīdim senden (11) ötüri dünyāyı āḫirete tercīḥ[355] eyledim. Ḥż. ʿAliyyü’l- (12) Murteżā ibn-i Ebī Ṭālib ḥaḳḳın gözetmedim. Günāh arḳama (13) yüklendim. Ḳorḳarım ki vaṣıyyetim ḳabūl ėtmeyesiŋ. ʿAlī (14) evlādlarınıŋ evlādlarını helāk ėdesin. Ḥaḳ Teʿālānıŋ (15) ḥarām eyledigi şeyleri irtiḳāb ėdesin. nā-ḥaḳ yėre kan

[119a] (1) dökesiŋ, nā-ḥaḳ işler işleyesin. Bu işler (2) içinde ölesin. Dünyāda bulursın, āḫiretde de (3) bulursın. Yā oġul, bu milk saŋadır lakin ḳadem-i senden (4) ṣoŋra oġluŋa vaṣıyyet ėderem. Vaṣıyyetimi diŋle (5) kim şükr ėdesin. Daḥı yā oġul āl-i ehl-i Ḳureyş

[355] ترجيم

[olan**]**[356] (6) dört kişiden saŋa ḳorḳu vardır. Biri ʿAbdurraḥmān (7) bin Ebūbekir, ikinci ʿAbdullāh bin ʿÖmerden, ücinci (8) ʿAbdullāh bin Ẕübeyrden, dördinci Ḥż. Emīrü'l-mü'minīn (9) ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebī Ṭālibiŋ oġlı Ḥż. İmām-ı (10) Ḥüseyinden. Ammā ʿAbdurraḥmān bir ġarīb ḥāletli, kendi (11) ḥālinde, ʿavretleri sever, ʿavret ṣoḥbetine meşġūldür. (12) Kendi ḥāline ḳo, andan elem çekme. Babası ümmet-i Muḥammed (13) gözetdi idi. Babası ḥāṭır**[**ı**]** içün riʿāyet lāzımdır" (14) dėdi. "Ammā ʿAbdullāh bin ʿÖmer bir ṣādıḳ kişidir kim (15) ḥalḳdan ḳaçar, ḥalḳa ḳarışmaz. Gėçe gündüz ʿibādetle

[119b] (1) yalŋızlıġı sever. Babası gibi bāzirgānlıġı sever. Benden selām (2) eyle, ḥāṭırını su'āl eyle. Aŋa çoḳ çoḳ armaġanlar (3) gönder. Ammā ʿAbdullāh bin Ẕübeyrden ḳorḳaram, yalancıdır. Ḫarp (4) işler, başarır. Ola ki fırṣant girirse hemān ḳatl eyle. (5) El-ḳıṣṣa: Ammā ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ḥażretlerinden ġāyetle (6) ḳorḳ, ḫazer eyle. Muʿāraża eyleme, ipini uzat ve uzun (7) tut. Göŋli ne**[-]**şekil isterse öyle eylesün ve ėtsün. (8) Ol şehẕādeye zaḫmet vėrme, bol bol armaġanlar gönder (9) ve armaġanıŋ alursa ne güzel ve almazsa sen**[-]**de (10) ḳabūl eyleme. Medīne fuḳarāsına baġışla. Andan pek (11) ṣaḳın. Ḥż. Allāh ʿAẕīmü'ş-şān ḳatında anlarıŋ mertebesi (12) uludur ammā her kim Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Mazlūma egri baḳarsa (13) Allāh Teʿālā anı cehennemde çoḳ çoḳ ʿaẕāb ėder. Zīrā (14) Ḥż. Resūlümüz, Resūlü'ş-Ṣaḳaleyn ve Nebiyyü'l-Muḥteremeyn, Ḥabībü (15) Rabbü'l-ʿālemīn çoḳ çoḳ söylemişdir. Ḥadīṯ-i şerīfler vardır ki

[120a] (1) ḥattā vefāt-ı şerīfinde Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūmı baġrına (2) baṣup kuçdı ve ḳoḳuladı. Ḥattā ben ol zamān anda ḥā- (3) -ẓırdım ve ol arada eyitdi: "Bu benim evlādlarım**[**dan**]** āḫir evlādımdır. (4) Cümlesiniŋ yegregidir. Ḥaḳ Teʿālā bereket vėrsin (5) mālına, rızḳına, vücūdına, cānına, dīnine, (6) īmānına ve evlād u ʿıyāline ve her kim bunu sevmez (7) ise ve oŋa her kim el ḳaldırup ururs a ve buŋa (8) ḥıyānetlik ėderse ve egri baḳarsa benim şefāʿatim (9) aŋa ḥarāmdır. Ḥaḳ Teʿālā anı ebedü'l-ebed cehennemden çıḳarmaz" (10) dėyüp laʿnet eyledi ve Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (11) ol zamān söyleyėrek bī-ḥūş oldı. Yine ʿaḳlı gelüp (12) yaʿni gözüŋ açup eyitdi: "Yā Ḥüseyin her kim seni öldürürse (13) ve hem seniŋ üzerine varırsa ve her kim sebeb olursa (14) Ḥaḳ Teʿālā bir ʿaẕāb eylese gerekdir bir kimseye öyle ʿaẕāb (15) olmaz." İmdi yā Yeẕīd (la.) gözüŋ aç[357].

[356] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[357] ج١

[120b] (1) Ḥż. Ḥüseynime ulaşma ve ḳādir oldıġıŋ mertebe**[**ye**]** (2) riʿāyet eyle. Seniŋ çelebiŋdir, sen anıŋ ḳulusaŋ. Seni (3) göreyim. Vaşıyyetimi tutmaḳ gereksin" dėdi. Vasıyyeti tamām eyledi. (4) Muʿāviye L eṭrāfında olan beglere döndi, eyitdi ki: (5) "Ey Ḍaḥḥāḳ[358], ey Müslim bin ʿUḳbe, sizler (6) şāhid oluŋ bu sözlerime." Bunlar ulu begler idi ve Yeẕīde (7) (al.) bīʿat ėtmişlerdi. Ayruḳ söylemedi. (8) Şamda Yeẕīd (la.) taḫta geçdi. (9) Receb-i şerīfiŋ ücinci gün pazar güni Muʿāviye fevt oldı. (10) Ḥż. Emīrü'l-mü'minīn ʿAliyyü'l-Murteżādan ṣoŋra on ṭoḳuz (11) yıl üc ay ḫilāfetligi oldı ve Şamda Ḥż. ʿAliyyü'l- (12) Murteżādan ṣoŋra yigirmi bir yıl ḫilāfetlik eyledi. Cemʿan (13) ḳırḳ yıl olur. Ḍaḥḥāḳ ḫalḳa bildirdi. Namāzına ḥāẕır (14) oldular. Defin eylediler. Yeẕīd (la.) tekrār (15) taḫta geçdi. Ḫalḳ gürūh gürūh, bölük bölük gelüp "babaŋa

[121a] (1) raḥmet eylesün, siz ṣaġ oluŋ, ḫilāfetiŋiz ile boynun (2) çıḳsun" dėdiler. Yeẕīd (la.) taḫt üzerinden (3) eyitdi: "Biz ehl-i ḥaḳḳız. Dīn-i İslāmıŋ yardımcılarıyuz. (4) Beşāret olsun. Siz yā ehl-i Şām ḫayr sizden zāyil olmasun.[359]" (5) Beytü'l-māl açdı, ḫalḳa geregi gibi māl üleşdirdi. Ammā Mervān-ı (6) pelīd ḳaltabān-ı cihān-fesād, Medīnede ḥākim idi. Anı ʿazīl (7) eyledi. Ḫalīfeligi Velīd bin ʿUtbeye vėrdi. Eṭrāf u (8) eknāfa nāme taḥrīr ėdüp gönderdi. Hep bīʿat ėṭdiler. (9) Eṭrāfdān hediyye-ler gelmege başladı. **Bābu's-** (10) **sāmin: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine Yeẕīd (al.)'niŋ** (11) **gönderdigi mektūb-ı menḥūsını bildirir.** Bir çemen (12) ārāyī-i ḥadāyıḳ ḥazdan melūl, ve bāġ-serāy-ı inḳılāb u (13) iḫtilāl, bu rengle ʿarūs-ı nihāl iẓhār-ı ḥāl ėtmiş**[-]**ki (14) çünki Yeẕīd (la.) naḥs-ı sāʿatde taḫta (15) cülūs eyledi. Ammā hemān Kaʿbe ve Ḥicāz ki ʿAbbāsiyye

[121b] (1) dėdikleri şehrdir ve Medīne-i Münevvere. Ve dört nefer kimesne ki (2) ʿAbdurraḥmān ibn-i Ebūbekir ve biri ʿAbdullāh ibn-i ʿÖmer ve biri ʿAbdullāh ibn-i (3) Ẕübeyr ve biri Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūmdur, aṣlā bunlar (4) bīʿat ėtmek sevdāsında olmadılar. **[**Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**]**: "Yeẕīd (la.) (5) ne itdir ki fāsıḳ, fācir, ḳaltabān, melʿūn, eşkāre (6) şerāb içer. Ḥaḳ benimdir aŋa uymaḳ revā mıdır" dėdi. Bu dört (7) nefer kimesne: "Ḥāşā biz Yeẕīd (la.)'**[e]** tābiʿ olanlardan (8) degiliz, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm gül gibi dururken" dėdiler. (9) Ammā Yeẕīd-i (la.) bed-fiʿāl bir gün dīvān-ı (10) ʿaẓīm eyledi ve eyitdi: "Şimdi benim pādişāhlıġımıza bir söz (11) var mıdır?" dėdi. Eṭrāfında olan melāʿīn münāfıḳlar baş (12) ḳaldırup eyitdi: "Pādişāhım sen pādişāh olmadıŋ, sen (13) ol zamān pādişāh olursıŋ ki Medīneyi, Ḥicāz ve Kaʿbe-i (14) şerīf saŋa

[358]Burada bir kelimelik boşluk bulunmaktadır.
[359]اولسون

iṭāʿat eylemedükçe sen niçe pādişāh olursıŋ” (15) dėdiler. “Eger ḥükm-i ḥükūmet çārī olsun dėrsen nāmeler

[122a] (1) gönder, saŋa bīʿat eylesünler. Saŋa uyanlar uysun (2) ve uymayan bir ṭarīḳıla gerek ceng ile gerek malıla ve gerek (3) ḥīle ile veyā bir ḥīle ile kendüŋe bīʿat (4) eyleyeler” dėdiler. “Ve bizim bildigimiz budur, gerekse naṣiḥatimi (5) tut, gerekse tutmaŋ” dėdiler. “Zīrā devlete lāyıḳ olan bu- (6) -dur” dėdiler. Şeyṭān (al.) bunlarıŋ ḳalbine (7) girüp vesvese kemāle yetürdi. Yeẕīd (al.), (8) melʿūn-ı pelīdiŋ bu menḥūs sözleri**[**ni**]** tamām işitdi. “Maʿḳūldür” (9) dėdi. “Tīz bir kāġıd taḥrīr olsun, tīz Medīne ḥākimine (10) bir nāme yazsunlar. Ser-nāme: “Medīne ḥākimi olan Velīd (11) bin ʿUtbe(-)sin. Gerekdir ki ol diyārda olan eşrāfdan (12) kibārdan her kim benim ḥilāfetim ḳabūl ėderse ne güzel, eger (13) ḳabūl ėtmezlerse başların kesüp bu ṭarafa gönderesiŋ” (14) dėyü te’kīd eylemiş. Kāġıd Velīd bin ʿUtbeye dėgdi. Meẕmūmın (15) bildi ve eyitdi: “Yā Rābbi ne müşkil işdir eger muḥālefet ėdersem

[122b] (1) dünyāda ẓarar görürem. Eger Yeẕīd olursam āḫiretde ʿaẕāb (2) muḳarrerdir bilā şek velā şübhe. İttifāḳ ol zamān Medīnede (3) Mervān-ı pelīd sākin idi. Anı çaġırup bu aḥvāli (4) aŋa bildirdi. Ol müfsid, melʿūn, ḳaltabān, ḥīlekār, melʿūn (5) eyitdi: “Şimdi bu ateş bir ḳıġılcım iken defʿine çāre gerekdir. (6) Ṣoŋra peşīmān olursuŋ, buŋa tedārik budur ki ḥālā (7) ol dört nefer kimesneyi daʿvet eyle. Yeẕīd (al.)- (8) -niŋ nāme(-)sini bunlara oḳu” dėdi[360]. Bir rivāyet**[**de**]** daḥı Ḥż.ʿOs̱mā- (9) -nıŋ oġlı ʿÖmere dāḥı ādem gönderdiler. Gelen ādem, evinde (10) bulamadı. Ravża-i muṭahharada Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (11) (sav.)’de buldular. Ādem eyitdi: “Buyuruŋ (12) sizi beg ister” dėdi. ʿÖmer eyitdi: “Var sen, ben daḥı varıram” (13) dėdi. El-ḳıṣṣa: ʿAbdullāh bin Ẕübeyr eyitdi: “Yā Ḥż. (14) İmām-ı Ḥüseyin, biz**[**e**]** neylerler bilir misiz?” dėdi. “Allāhuaʿlem Yeẕīd (15) (al.)’ye bīʿat eylesünler ister ki uyayız.”

[123a] (1) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Ḥāşā s̱ümme ḥāşā uymazam” dėdi. (2) ʿAbdullāh bin Ẕübeyr ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bir arada bulunup (3) ʿAbdullāh eyitdi: “Yā İmām-ı Ḥüseyin, Velīdiŋ bizimle ne (4) maṣlaḥatı vardır?” Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Öyle aŋlaram (5) ki vāli-yi Şām olmuş. Zīrā ben bu gėçe vāḳıʿamda gördüm ki (6) minber yıḳılmış gördüm. Allāhuaʿlem Yeẕīd (la.) (7) nāme göndermiş, bizden bīʿat ister.” Ḥż.

[360] اوقدی

İmām-ı Ḥüseyin (8) eyitdi: “Aṣlā bīʿat ėṭmezem, iş benimdir.” Muʿāviye L demişdir (9) ki: “Benim evlādım ḥalīfe olmaz. Ḥaḳ siziŋdir, sen pādişāh ol” (10) dėmişdir. Bundan**[-]**ṣoŋra ben bir fāsıḳ fācir ādeme iṭāʿat ėṭmem. (11) Köpekle, şerābla fısḳıla oynar.” Bir rivāyet**[**de**]** Ḥż. İmām-ı (12) Ḥüseyin eyitdi: “Ḳaçan benim ḳarındaşım Ḥż. İmām-ı Ḥasan ḥalīfe (13) olmaḳ istedi, Muʿāviye L eyitdi: “Ey Ḥasan görmediŋ mi Ṣıffīn (14) cengini. Baʿdehu vallāhi benden**[-]**ṣoŋra oġlum Yeẕīd (la.) (15) ḥalīfe olmaz” dėmişdir. Ḥaḳ bizimdir mādem ki Muʿāviye

[123b] (1) ṣaġdır, ḥilāfet istemem. Zīrā ḳavl **[**ü**]** ḳarār eylediler ḳarındaşımla. (2) O ḳavle dururam. Muʿāviye şimdi vefāt eyledi. Yeẕīd (3) (al.)’ye bīʿat ėtmezem” dėdi. Ṣaḥīḥ; ʿAbdullāh eyitdi: (4) “Yā İbn-i Resūlallāh böyleolursa nişleyelim. Ḥż. İmām (5) eyitdi: “Bir fāsıḳıŋ bīʿatına rıżā vėrmeziz. Fācириŋ ḥilāfetine (6) rāżī degiliz. Bu olmaz.” dėrken Velīdiŋ ādemi yine taʿcīl (7) üzere “tīz gelsin” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ġażabından (8) noldı. “Ḥāyde ben yalŋız varıram ḥayde git” dėdi. Ādem (9) gelüp aḥvāli taḳrīr eyledi. Mervān-ı pelīd (al.) eyitdi: (10) “Hey Sulṭānım, Ḥüseyin gelmez” dėdi. Velīd eyitdi: “Ḫāşā s̱ümme ḥāşā (11) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin yalan söylemez, şimdi gelir” dėdi. (12) Zīrā Ḥż. Velīd bir mü’mīn, muttaḳī, pāk-i muḥibb-i ḥānedān (13) kimesne idi. Ehl-i Beyte riʿāyet eyler idi. İmdi el-ḳıṣṣa: (14) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin kendi evine geldi. Birḳaç yārānlarından (15) bile aldı, eyitdi: “Benimle bile gidiŋ dārü’l-imāreye[361]. Eger bir ceng **[**u**]**

[124a] (1) cidāl olursa baŋa yardım eyleŋ” dėyüp silāḥların (2) ḳuşandılar. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ (3) rıżāsın boynuna ṣaldı ve ʿasāsın eline aldı (4) ve Velīdiŋ serāyına geldiler ve Velīd ile Mervān-ı pelīd (5) taʿẓīm ėtdiler. Baʿdehu aḥvāl söylediler. Ḥż. İmām-ı (6) Ḥüseyin eyitdi: “Bu iş gizli olmaz. Bu bir eşkāre olıcaḳ (7) şeydir. Ṣabāḥ olduḳda dellāl çaġırt, ḥalḳ cemʿ (8) olsun. Varalım fermān-ı Yeẕīd (la.) (9) oḳunsun. Ol zamān niçe olursa olur” dėdiler. (10) Velīd: “Pek maʾḳūldür” dėdi. Rivāyet-ü eṣaḥḥ-u ṣaḥīḥdür (11) ki ol gėçe ʿAbdullāh ibn-i Ẕübeyr kendi kendine eyitdi: (12) “Eger ṣabāh dīvāna varırsam Yeẕīd-i (la.) (13) pelīde bīʿat eylesem, āḫiretimi yıḳaram. Eger bīʿat ėtmezsem (14) helāk ėderler. Hemān aʿlāsı ḳaçmaḳdır” dėyü ol gėçe (15) ehl ü ʿıyāl ini ḳarındaşlarını alup Kaʿbe-i şerīfe ḳaçdı,

[361] دار الارمایه

[124b] (1) gitdi. Ammā Yeẕīd (al.)[362] eyitdi. Mektūb (2) gönderdi ve eyitdi: "'Abdullāh ibn-i Ẕübeyr nereye ḳaçar, (3) ben anı her nereye ḳaçar olursa olsun, ben anı (4) buluram, helāk ėderem. Hemān baŋa Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (5) gerekdir" **[**de**]**di. Mervān-ı Ḥakem eyitdi: "Yā Velīd, Ḥż. İmām-ı (6) Ḥüseyin**[i]** ḥaps eyle(-)sinler" dėyinçe ġażab-ālūde ile (7) Mervān-ı pelīd (al.)'ye bir baḳış baḳdı. Mervān-ı (8) pelīd (al.) dir dir ditredi. Eyitdi: "Kimdir beni (9) ḥaps eyleyecek, bi-Rabb-i Kaʿbe, şimdi ʿarşıŋ ayaġına (10) yapışuram, duʿā ėderem size ki bilirsin kim ne**[-]**şekil (11) olursız" dėyinçe bile gelen yārānlar el tīġ urdular. (12) Ḥż. İmām yine "dursun vaḳt vardır, ṣabr eyle" (13) dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin serāy-ı saʿādet-ḥāneye (14) geldi. Mervān-ı pelīd merdūd melʿūn Ḥakem eyitdi: "Yā Velīd, (15) ḥaṭā ėtdüŋ. Ben saŋa ḥaps eyle, dėdim. Sen ḥaps

[125a] (1) eylemediŋ. Ḥālā düşvār oldı, neyleyelim" dėdi. Eyitdi: (2) " Ḥāşā ṣümme ḥāşā ben Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[i]** ḥaps eyleyem yāḥūd (3) aŋa cefā vü eziyyet ėdem. Yarın Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ (4) ḥużūrında ve Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ öŋünde ve Ḥż. (5) Fāṭımatü'z-Zehrānın öŋünde cevāb ne gūne vėrirem. Eger (6) maġribden maşrıḳı pādişāhlıḳ vėrseler, İmāma eziyyet ėdemem. (7) Sen bilmem ne söylersin" dėdi. El-ḳıṣṣa: Bu maḥal tekrār (8) Yeẕīd (al.) bir iki mektūb gönderdi. Dėmiş ki: (9) "Mektūbumda olan Ḥākim-i Velīd(-)sin**[-]**ki Mekke-niŋ ve Ḥicāz (10) eşrāfı aʿyān**[ı]** benim bīʿatim ḳabūl ėderlerse ne güzel, (11) ve eger ėtmezlerse başların kesüp bu ṭarafa gönderesiz. (12) Vaḳīu'l-vāḳiʿ ola. Dört nefer kimesne kim temerrüd ėdüp (13) ʿinād u muḥālefet ėderlerse iltifāt ėtmeyesin. Hicret (14) ėderlerse benim ġażabım anları gezdirmez. Ḥaḳlarından gelirem. (15) Helāk ėderem her ḳaçan ise ben anları buluram. Fe emmā

[125b] (1) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżāyı beher-ḥāl defʿ (2) ėdesin. Eger bīʿata gelürse itāʿat ėderse amān (3) ne güzel, otursun. Eger bīʿata gelmez ise amān (4) ve zamān vėrmeyüp başın kesüp bu ṭarafa gelesin, (5) gönderesin. Mādām ki ol ṣaġdır ben pādişāh- (6) -lıḳ ėdemem. Beni kimesne pādişāh yėrine ṣaymaz" (7) dėmiş. Velīd ḥażretleri bu mektūb-ı menḥūsı oḳudı (8) ve eyitdi: "Cihān başdan başa salṭanatı baŋa vėrseler (9) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūma ḳarşu bir ḥarf söz söylemem. (10) Dünyā içün āḫiretimi yıḳup ḥarāb ėtmem. Zīrā Ḥż. (11) Faḫr-i cihānıŋ çiger-pāresi ve ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ mübārek dīdesi (12) ve Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ vücūdı. El-ḳıṣṣa: Ḥż. (13) Velīd ol

[362] Fazladan bir نگ eki yazılmıştır.

mektūb-ı menḥūsı gizliçe ṣūretin, bir muḥibb-i (14) ḥānedān ādem ile Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin efendime gönder- (15) -di ve ʿarż ḳıldı**[-]**ki: “Ey nūr-ı dīdem Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin

[126a] (1) ve nūr-ı dīde-i Muṣṭafā ve Müctebā, ḥāṣā ben faḳīr u gedā (2) pür-ʿiṣyān, sen şehenşāh**[a]** öyle bir küstāḫlıḳ (3) ėdem” dėmiş. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** bu aḥvāli deyinçe: (4) “Ḥay ḳoca felek ibtiẕāl[363] eyledi. Kerbelā ḳıṣṣası (5) ẓuhūra gele." Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ol gün aḥṣam- (6) -dek ṣabr eyledi ve fikr eyledi. Gėçe oldı. Ravża-i (7) muṭahharaya vardı. Giryān giryān aġlayup dedesi (8) Faḫr-i cihān Muḥammedü’l-Muṣṭafā (sav.)’iŋ (9) merḳad-i şerīfine ṭūṭiyā miṣli yüzler ve gözler sürüp (10) taʿẓīm ve tekrim ile selām vėrdi ve ṣabāh-dek ʿibādet (11) eyledi. Ėrtesi gün keẕālik iki gėce ravża-i Resūl- (12) -allāhda ḳaldı. Ṣabāḥa yaḳın gözüne uyḥu geldi. (13) Rivāyet ėderler kim ol gėçe ravża-i mübārekden bir nūr (14) çıḳdı. Dünyāyı münevver eyledi. Ḥattā Medīne-i münevverede (15) ol nūrı görmedik ādem ḳalmadı. Ol gėçe düşünde

[126b] (1) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem Muḥammed el-Muṣṭafā (2) (sav.)’**[i]** gördi. Cemīʿan aṣḥāb, çehār-u (3) yār-ı güzīnle gördi. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem Muḥammed (4) ü’l-Muṣṭafa, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm ḳuçaġına (5) alup baġrına başdı. Gözlerin öpdi, eyitdi: “Ey çiger- (6) -gūşem Ḥüseyin-i Maẕlūm ve ey İmāmẕāde-i maʿṣūm, (7) benim şefāʿatim umanlar ve Müslimānım dėyenler seni deşt-i (8) Kerbelāda ṣusız ol münāfıḳlar ḳatl eyleseler (9) gerekdir ve deşt-i Kerbelāda evlādıŋ ve aḥbābıŋ (10) ḳanından Kerbelā ṣaḥrāsı ḳırmızı laʿl reng**[e]** dönse (11) gerekdir. Yā Ḥüseyin, babaŋ Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā ve ḳarındaşıŋ (12) Ḥż. Ḥasanu’l-Müctebā ve ceddiŋ Ḥadīcetü’l-Kübrā ve vālide-i (13) ʿazīz-i müşfiḳaŋ[364] Fāṭımatü’z-Zehrā, cümle aḥibbā seni ister baḳa, (14) ne gūne güzeldir cennet ey benim oġlum çigerim pāre(-)si” (15) dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Ey benim dedem Ḥż.

[127a] (1) Faḫr-i cihān şimdi siziŋle bile olsam, dünyāya gitme- (2) -sem olmaz mı?” dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: “Oġlum Ḥüseyinim (3) dünyāya gitmedikçe olmaz ve şehīd olmadıḳça bu[365] mertebeye (4) nāyil olunmaz. Oġul, āḫiretde ʿammim Ḥż. Ḥamza-i bā-ṣafā (5) ve babaŋ ʿAliyyü’l-Murteżā ve ḳarındaşıŋ Ḥasan-ı ḥulḳu’r-rıżā ve seniŋle (6) bile şehīd olanlar her kim varısa cennet-i Firdevs-i aʿlā- (7) -ya sançaḳ ḳaldırup bile gidersin” dėdi. "Ve şimdi (8) cennetde ḥūrīler ve ġılmānlar saŋa muntaẕırdır. Şehādet (9) arṭırır mertebeŋ

[363] ابتدال

[364] مشفقمگ

[365] ب harfinin noktası unutulmuştur.

ʿālī olur. Muḳarreb-i Perverdigār olursın” (10) dėdi. Ve eyitdi: “İlāhī bu benim oġlum Ḥüseyine sen ṣabırlar (11) ve ṣabırlıḳlar ve taḥammül-ler vėr ve bu belāyı çekmege ṭāḳat (12) getürmez. Hemān sen ṣabr vėr” dėyü duʿā eyledi. El-ḳıṣṣa: (13) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ol aradan ḳalḳup vālide-i ʿazīziniŋ (14) merḳad-i şerīfine geldi ve selām vėrdi. Avāz geldi**[-]**ki: (15) “‘Aleykümü’s-selām ey gözüm nūrı Ḥüseyinim” dėdi. “Ah oġul

[127b] (1) ṭurma, saŋa muntaẓıram, ḳaçan oġlum Ḥüseyinim gelür dėrim. (2) Ḳarındaşın Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu’r-rıżā geldi. Ẕevḳim vardır (3) ammā sen olmadıḳça rāḥat yoḳdur. Tīz git Kerbelāya gözüm (4) yollarda(-)dır. Saŋa baḳaram” dėdi. Vedāʿlaşdı tekrār Ḥż. (5) Resūl-i Ekremiŋ ravża(-)sına geldi. Selām vėrüp (6) vedāʿlaşdı. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ aḳrabāsıyıla görüşdiler. (7) Ḥż. ʿAbdulmuṭṭalib oġlanları işitdiler. Bir feryād u (8) fiġān eylediler kim ṣanki ḳıyāmet ḳopdı. Gūyā yol tedārikini (9) gördi. Rivāyet budur ki māh-ı şaʿbān-ı şerīfiŋ dördinci (10) cumʿa gėcesi idi. Eşrāf **[**u**]** kibār Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm**[**ı**]** (11) taʿẓīmile göndermege bile çıḳdılar. Ammā yolda giderlerdi. (12) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ bir ḳarındaşı vardı. Ġayrı anadan (13) baba bir ḳarındaşı idi. Adına Muḥammed Ḥanefī dėrlerdi. Rivāyet (14) eyitdi: “Ey benim seyyidim, efendim, pādişāhım, ḳarındaşım, (15) sulṭānım Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin saŋa naṣiḥatim vardır egerçi

[128a] (1) benim saŋa naṣiḥat ėtmege iḳtidārım yoḳdur ammā luṭf eyle (2) diŋle sözüm” dėdi. Ḥż. İmām-ı deşt-i Kerbelā eyitdi: (3) “Buyuruŋ birāder” dėdi. Muḥammed Ḥanefī eyitdi: “Yeẕīd (al.)- (4) -den kendüŋi pek ṣaḳın. Yıġnaġı seniŋ üzerinedir (5) bize degildir. Var ṣaġlıġıla Allāh Kerīmdir, seni benim (6) pādişāhım Vācibu’l-vücūda ışmarladım. Lakin Kaʿbe-i (7) şerīfe var, anda ḳarār eyle. Eger anda durmayup rāḥat (8) olmazsaŋ Yemene git. Zinhār be zinhār Kūfeniŋ yolunı (9) ḥāṭırına getürme ve ehl-i Kūfe saŋa nāmeler gönderir- (10) -ler ise iltifātlarına maġrūr olma. Zīrā ḥaḳīḳāt yoḳdur. (11) Anlardan vefā gelmez. Sözüm tut efendim” dėdi. Ammā (12) Yemen ḥalḳı, ġāyetle baġrı yanıḳa merḥametli ādemlerdir (13) ve muḥibb-i ḥānedān-ı Ḥż. Resūl-i Ekremdir. Zīrā Ḥż. (14) Resūl-i Ekrem**[**i**]** ḥaber aldıḳları gibi yedi yüz ḳadar ādem geldi. (15) Müslimān oldular. Sen benden eyü sen bilürsin pādişāhım

[128b] (1) söylemek ḥicāb degildir. Eger giderseŋ Yemene git” dėdi. (2) **El bābu't-tāsiʿ: Bu faṣıl Ḥż. Kerbelā Kaʿbe-i** (3) **şerīfe revān oldıġını ʿayān ve beyān ėder.** (4) “Eger anda dāḥı durmaz iseŋ ṣarp ṭaġlar etegine (5) var, Allāh Kerīmdir. Ḥaḳ Teʿālā bir ḳuvvetli ḳapu açar” dėdi. (6) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Birāder eger dünyā yüzünde bir (7)

ṣıġınıçaḳ yėr bulunmaz ise ben Yeẕīde (la.) (8) tābiʿ olup bīʿat eylemezem” dėdi ve Medīneli daḥı her biri (9) aġlaşup ayrıldılar. Bu vaḳt māh-ı receb-i şerīfiŋ ikinci (10) güni idi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ayrılup menzil be menzil (11) Kaʿbe-i şerīʹfe revāne oldular. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin yolda (12) giderdi. Hem ehl ü ʿıyāl -i beytine baʿżı ḥikāye naḳl ėderdi. (13) Ḥż. Mūsa (as.)’ıŋ Firʿavndan ḳaçdıġını ve Ḥż. (14) İbrāhim Ḥalīl (as.)’ıŋ Nemrūddan ḳaçdıġını (15) ḥikāyet eylerdi. “Bu zaḫmetler hep Cenāb-ı Bārīniŋ luṭf u

[129a] (1) keremidir” dėdi. “Her ḳula maḥṣūṣ degildir. Evliyā vü enbiyāya (2) maḥṣūṣdur. Zīrā rifʿatları arṭar ve rāh-ı Kaʿbeye giderken (3) ʿAbdullāh bin Muṭīʿ, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** rāst geldi. Medīne**[ye]**[366] (4) giderdi. Görünçe ḥāk-i pāyine yüzler sürüp: “Anṣızın (5) nereye yā İbn-i Resūlallāh” dėdi. Yeẕīd (al.)’den ḳaçdıġını (6) bir bir naḳl eyledi. Eyitdi: “Benim devletli Sulṭānım, ḥāşā s̱ümme (7) ḥāşā ḥaddim yoḳdur sizlere naṣiḥat eylemege. Lakin muḥabbetim (8) kemāl mertebedir. İmdi sizlere eşkāre niçe bilürseŋiz, gizli**[-]**de (9) öyle bilürsiz Sulṭānım” dėdi. Lakin hemān sözüm Kūfeye (10) gitme, nereye giderseŋ git, anlara iltifāṭ ėtme ve iltifātına (11) maġrūr olma. Kaʿbe-i şerīf il**[i]** ataŋ ve babaŋ vilāyetidir. (12) Anda ḳal, Yeẕīd (al.) size ẓafer bulamaz” dėdi. (13) Vedāʿ ėdüp Ḥż. İmām: “Allāh senden rāżī (14) olsun” dėyüp vedāʿlaşdılar. Rivāyetdir ki Ḥż. İmām-ı (15) Ḥüseyin-i Maẓlūm menzil be menzil Batḥāya geldi ve Kaʿbeniŋ

[129b] (1) eşrāf u kibārı duydular. Er ʿavret, oġlan uşaḳ (2) istiḳbāle geldiler. Kaʿbede ḥākim olan Ḥż. Saʿd (3) ibn-i Ebī Vaḳḳāṣ ḥażretleriniŋ oġlu ʿÖmer dėdikleri münāfiḳ, (4) ḳaltabān, melʿūn, laʿīn idi. Bir ulu ḥāneye saʿādetle (5) ḳondurdular. Ol gėce anda ḳarār eylediler. Ėrtesi, ḳavm-i Kaʿbe (6) bölük bölük geldiler. Ol ḳavm Ḥż. İmāmıŋ ḥāk-i pāyine (7) yüz sürüp mübārek yüzüne ḳarşu durdular. Dėdiler (8) kim: “Elḥamdülillāhi teʿālā mübārek cemāliŋizi gördük” dėyüp beş (9) vaḳte iḳtidā ėdüp namāz ḳılardı ve bīʿat ėderlerdi: (10) “Biz Yeẕīd bilmeziz. Sensin bizim pādişāhımız[367]” dėdiler. (11) “Seniŋ ḳılın düşdigi yėrde kellemiz ġalṭān ėderiz” (12) dėdiler. Rivāyetdir ki ʿAmr bin ʿĀṣ dėdikleri melʿūn, ḥabīs̱ (13) (la.) bir gėçe ḳalḳup Şāma geldi. Yeẕīde (14) eyitdi: “Cümle ehl-i Kaʿbe Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** uydular. Pādi- (15) -şāh oldı. Mutābaʿat eylediler. Yeẕīd (al.) ġażaba

---

[366] مدینلی

[367] پادشاهمزسین

[130a] (1) geldi. ʿAmr bin ʿĀṣ-ı (la.) melʿūn, münāfiḳ (2) eyitdi: “Ḥālā ehl-i Kūfe şehri ʿAliyyü’l-Murteżānıŋ vilāyetidir. (3) Cemīʿan ehl-i Kūfe ḥaber almışlar. Muʿāviye L ölmüş, Yeẕīd (4) (la.) taḫta geçmiş. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine (4) mutābaʿat eylemiş. Şimdi Kaʿbe-i şerīfe geldi. Ehl-i Kaʿbe, (5) Ḥż. İmāma uydu ve Kūfe ḳavmi Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** (6) muḥabbet-nāmeler göndermişler. “Yeẕīd (la.)’**[e]** (7) biz uymayuz ve bizler Yeẕīd (al.)’yi bilmeziz ve uyma- (8) -zız. Biz ādemden yüz çevirmeziz. Yeẕīde mutābaʿat ėdüp (9) uymayuz ve seniŋ uġruna cān u baş terk ėdüp (10) ölürüz cümleten” dėyüp ʿahd ü yeminler ėtmişler ve mektūblar (11) göndermişler” dėyinçe tekrāren ġażaba geldi. Ġażabıla (12) bir ḳıyye ibrişim boyu yėre geçesin. Yeẕīd (la.) (13) tedārik görmege başladı. Ammā bu ṭarafda ehl-i Kūfe (14) ḥaber aldı**[-]**ki: “Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin taḫḳīḳ Kaʿbeye gelmiş” dėyü

[130b] (1) Süleymān-ı Ṣuradıŋ[368] evine cemʿ oldular. Ḥutbeyi oḳudı. (2) Peyġambere ṣalavāt getürdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyini medḥ eyledi. (3) Ve eyitdi ümmet-i Muḥammed**[e]**: “Bize bir ḥāl olıçaḳdır ve oldur ki (4) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine tābiʿ oluruz eger bize āḫiret (5) lāzım ise” dėyü mektūb yazdılar. Ehl-i Kūfeniŋ yetmiş (6) ḳadar adı bellü başlısı bir yėre gelüp cemʿ oldular. (7) Aʿyān u kibārı eşrāf bir ʿarż-ı maḥzūr düzdüler. (8) Evvelā Müseyyeb bin Rifāʿa ve eş-şānī Rifāʿa bin Sebdād (9) ve eş-şāliş Ḥabīb-u Müẓāhir ve er-rābiʿ Muḥammed ibn-i Eşʿas (10) ve el-ḥāmis Şüreyḥ Kāḍī bunlar eyitdiler. Ḥż. İmām-ı (11) Ḥüseyin taḫḳīḳ Kaʿbeye geldi. Ḥāl bellü oldı: “İşde (12) bizden bir dem ṭaleb ister. Lāyıḳ olan yardımdır. Ḥż. (13) İmām-ı Ḥüseyin**[i]** maġrūr eylemeyelim, yėrinde otursun, ṣoŋra yüz (14) çevirmeyelim” dėyüp cümlesi yemin u şart eylediler ki Ḥż. (15) İmām-ı Ḥüseyinden yüz çevirmeyeler ve ʿahd ü şarṭ, ḳavl **[ü]** ḳarār

[131a] (1) ėtdiler ki aṣlā münāfaḳat ėtmeyeler. Ammā bir cemāʿat ki var- (2) -dır, evvelā Şīş bin Refīʿī ve’ş-şānī Hicāz bin Çerve ve’ş-şāliş (3) Yeẕīd bin Ḫāriş ve’r-rābiʿ Yeẕīd bin Revīm mektūblar yazup (4) gönderdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[i]** pādişāhlıġa ḳabūl eylediler. (5) “Ġayrı söz yoḳdur” dėyü bir küp mektūblar yazup gönder (6) -diler. Ḥż. Kerbelāya yaʿni Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (7) ibn-i Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāya vāṣıl oldı. Ḥż. (8) İmām, mektūbları baḳmaġa başladı ve **[**okur**]**[369]oḳumaz tekrār (9) altmış mektūb daḥı geldi. ʿAḳıbet mektūbı eline aldı. (10) Ve su’āl eyledi: “Bu mektūbları kimler gönderdi” dėdi. (11) Aḥvāli bir bir taḳrīr eyledi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin mektūbları (12) açdı. Ehl-i Kūfeliniŋ

[368] خردك

[369] Tamir, bağlama göre yapıldı.

ṣūret-i mektūbları: “Biz ki ehl-i (13) Kūfeliyüz. Sen**[-]**ki Ḥż. İmām-ı ʿAliyyü’l-Murteżā oġlı (14) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin(-)sin ki bizim pādişāhımız, sen**[-]**ki (15) imdi maʿlūm ol**[-]**ki pādişāhımız yoḳdur, Muʿāviye

[131b] (1) vefāt eylemiş. Oġlu Yeẕīd (la.) taḫta (2) geçmiş adem-i istiḥḳākıla, istidʿā-yı cülūs-ı mesned-i (3) ḫilāfet ḳılup: “Helelbette baŋa uyuŋ, baŋa uyan ḳılıcımdan (4) ḳurtuldı. Uymayan her kim varısa başı malı yaġmadır” (5) dėrmiş. Bi-ḥamdillāhi teʿālā sen pādişāhımız var iken ġayrıya (6) iʿtibārımız yoḳdur. Yeẕīdiŋ (la.) derūnında (7) gizli ʿadāvet şimdi eşkāreye çıkmış, aŋladıḳ, bildik. (8) İmdi ey server-i cūybār[370]-ı kerāmet, ve ey şükūfe-i nev-bihār-ı (9) risālet!" Mektūb: "Siz ḳadem-i mübāreklik ile vilāyetimizi (10) müşerref ḳılasın. Biz ki ehl-i Kūfeliyüz. Dostuŋa dost (11) düşmeniŋe düşmen bilüp bizi muvāfıḳ yār-u ṣādıḳ bilesiz. (12) Netīçe sizler Kūfeye ḳadem baṣdıġın gibi, Yeẕīd (13) (al.) ṭarafından bizim vilāyetimizde pādişāh vekīli ol Nuʿmān (14) bin Beşīr bir pīr kişidir, biz anı ḳoġarız. Böyle maʿlūm ola (15) ve sizler kim her ne isterseŋiz gerek ʿasker gerek ālāt-ı ceng

[132a] (1) cümlesi vardır” dėyü mektūb gönderdiler. El-ḳıṣṣa: Bu mektūb (2) ardı ṣıra Beşīr ibn-i Temīrle bir mektūb, anıŋ ardı (3) ṣıra ʿAbdurraḥmān bin ʿAbdullāh ile bir mektūb, anıŋ ardı (4) ṣıra Hānī bin Hānī ile bir mektūb, anıŋ ardı (5) ṣıra Rebīʿ bin ʿAbdullāh bir mektūb, anıŋ ardı (6) ṣıra Şīş bin Rebīʿ[371] bir mektūb anıŋ ardı (7) ṣıra ʿUrve bin Ḳays bir mektūb, netīçe yüz yigirmi (8) mektūb gönderdiler. Hep bir biri ardına böyle nevāzişler, (9) duʿālar ve s̱enālar ile fe emmā fi’l-ḥaḳīḳa ḥaḳīḳat üzere (10) idi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm bu mektūbları gördi. (11) İnsān meyyāldir, göŋli diledi artıḳ şübhe ḳalmadı. Gitmege (12) tedārik gördi ve bildi anda beliyyāt-ı ḳażā olıçaḳdır. (13) “Ḫoş imdi evvel Müslim-i ʿĀḳili gönderelim” dėdi. “Yā (14) Müslim, evvel seni bir mektūb ile gönderelim. Sen benim yār-ı (15) ṣādıḳım(-)sın ve mūnis-i ġam-güsārımsın ve cennetde daḥı

[132b] (1) hem-demimsin. Var Kūfeye, aḥvāllerine muṭṭaliʿol” dėdi. (2) **Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ mektūb-ı şerīfiniŋ ṣūretidür**: (3) “Elḥamdülillāhi rabbi’l ʿālemīn. Erraḥmānirrāhīm. Ḳādir, Kerīm (4) Ḳahhār, Ẕü’l-metīn. Ṣāniyā ol Ṣadr-ı bedr-i kāyināt (5)

---

[370] جوبیایی

[371] Bu isim Hadika’da *Şīş* biçiminde (Güngör 1987: 385); Ravza’da ise *Şebeş* biçiminde (Ruşen 1395: 283) yazılmıştır. Tuhfe’de *Şīş* biçimindeki yazım çeviriyazıda korundu. Söz konusu isim, Özel Adlar Dizininde *Şebeş bin Rebi* olarak belirtildi.

Mefḫar-i mevcūdāt, Şefīʿ-i rūz-ı ʿaraṣāt, muʿallā, müzekkī, (6) müctebā, murteżā aʿni bihi Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (7) (sav.) Ben**[-]**ki Ḥż. İmām-ı (8) Ḥüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālibim. Siz ki ehl-i (9) Kūfe aʿyān u eşrāf-ı kibārsın. Nāme-i muḥabbetiŋiz (10) tekrār be tekrār gelmişdir. Mażmūnı maʿlūmum (11) olmuşdur. Ben bir ġayrı āḫir diyāra gitsem gerekdi. (12) Ancak siziŋ bu mertebe muḥabbetiŋizi ve ṣadāḳatiŋizi (13) bildim, aŋladım. İmdi ṭarafımdan Müslim-i ʿĀḳili (14) sizlere irsāl eyledim. İmdi varduḳda ne mertebe (15) riʿāyet-i ʿizzet ve şefḳat **[**ü**]** muḥabbet ėdersiz. Ol daḥı

[133a] (1) benim rikāb-ı hümāyunıma māʿadā mektūb irsāl (2) eyleye. Benim**[-]**daḥı ḥāṭırım ḫōş ola. Anıŋ ḥoşnūd- (3) -lıġı benimdir" dėmişdir. "Zīra Müslim-i ʿAḳīl eşrāf-ı (4) benī Hāşimdir. Ekābir-i ʿaẓīmdir. Böyle maʿlūm **[**ola**]** (5) bi'l-ḫayri'd-duʿā." Fe emmā çünki ṣabāḥ oldı. Müslim-i (6) ʿAḳīl eyitdi: "Birāder sen benim cānımsın, çigerimsin. (7) İşde gördüŋ bizim başımıza ḳasdėderler. (8) Bu ümmet-i Muḥammed ehl-i Kūfe, bize ne mertebe muḥabbet (9) ʿarż eylemişler. Bir vechile ʿözr ėdüp var- (10) -mamaḳ mümkīn degildir. Daʿvete icābet lāzımdır. (11) Bu ṭarafda ise cān u bāşımıza ḳaṣd ėtdükleri. (12) İmdi ol ṭarafa vardıḳda[372] efʿalleri, aḳvālleri (13) uyar mı uymaz mı görürsin. Baŋa mektūb gönde- (14) -rirsin. Ben**[-]**daḥı sançaġı ḳaldırup ol ṭarafa (15) revāne oluram" dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḥükm-i

[133b] (1) şerīfine inḳıyād ėdüp Müslim-i ʿAḳīl yola revān (2) oldı. Rivāyet ėderler ki Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl (3) yolda giderken bir avcıyarāst geldi. Bir āhūyı (4) ḳoġup geldi. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl önünde tutup (5) boġazladı. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl eyitdi: "Bu eyü (6) ʿalāmet degildir." Rivāyet ėderler ki ġāyibden bir (7) ʿalāmetdir dėrler. Netīçe Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl (8) gėrü döndi. Ḥż. İmāmıŋ öŋüne geldi, eyitdi: (9) "Ey şehẕāde Kūfeye gitmek maʿḳūl degildir. Gel (10) gitme-yelim, ḥāl şöyledir" dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i (11) Maẓlūm eyitdi: "Yā Müslim eger sen ḥavf ėdersen (12) gitme, bir ġayrı ādem gönderelim" dėdi. Ḥż. Müslim-i (13) ʿAḳīl gördi**[-]**ki Ḥż. İmāmıŋ ġāyetle murād-ı (14) şerīfidir, eyitdi: "Ḫāşā s̱ümme ḥāşā Sulṭānım seniŋ (15) emriŋė muḫālefet degildir. Ancaḳ Sulṭānıma bir ḥidmetdir,

[134a] (1) yoḫsa ḥavfdan degildir" dėyüp atını depüp yola revān (2) oldı, eyitdi: "Elvedāʿ seni yā İmām ben artıḳ seniŋ mübārek (3) cemāliŋi göremem. Öyle ẓan ėderem" dėyüp

[372] وادقده

gitdi. Ḥż. (4) İmām-ı Ḥüseyin aġlayup ah ėderek ḳaldı. El-ḳıṣṣa: Müslim-i (5) ʿAḳīl Mekkeden çıḳup revān oldı. Ammā bir ʿacāyib (6) rivāyet naḳl ėdeyim saŋa. Yeẕīdiŋ (la.) (7) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ʿadāvetini. İki veçh üzerinedir. (8) Biri budur ki: "Gel baŋa bīʿat eyle" dėdi. Ḥż. İmām (9) aṣlā rıżā göstermedi ve hem erbāb-ı ehl-i ʿuḳalāya (10) maʿlūm oldı**[-]**ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, Yeẕīd (al.)'**[e]** (11) bīʿat vėrmedi ki āl-i Emeviyyeniŋ ḫilāfeti (12) kāẕīb oldıġı ve ḥaḳ ḥānedān-ı Resūl-i Ekremiŋ oldıġı (13) nümāyān oldı. Ammā biri daḥı budur ki ʿAbdullāh-ı Ẕübeyriŋ (14) bir güzel, ḥūrī-ṣıfat ʿavret**[i]** vardı. Yeẕīd (la.) (15) anıŋ ḥüsnini işitmişdi. Uzaḳdan ʿāşıḳ olmuşdı.

[134b] (1) Yeẕīd (al.) biŋ dürlü ḥīle ile ʿAbdullāh-ı (2) Ẕübeyriŋ ol ʿavrete ṭalāḳ vėrüp müfāraḳat vėr- (3) -dirmişdi. ʿAvret şöyle maḥlūle oldıġı sāʿat (4) Yeẕīd (la.) kendine almaġa heves (5) eyleyüp "araya ādem muḥaldir" dėrken Ebū Mūsā-i Eşʿariyyeyi (6) ol ʿavrete irsāl eyledi. Yolda giderken Ḥż. (7) ʿÖmeriŋ oġlı ʿAbdullāh rāst geldi. "Nereye gidersin (8) yā Mūsā" dėdi. Mūsā aḥvāli söyledi. ʿAbdullāh eyitdi: (9) "Eger Yeẕīd (al.) dilemez ise bündegi söyle (10) vekīlim ol, ben alıram" dėdi. Ḫātun**[a]** giderken Ḥż. (11) İmām-ı Ḥüseyinrāst geldi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin daḥı aḥvāle (12) vuḳūf taḥṣīl eyledi. Ḥż. Kerbelā eyitdi: (13) "Eger Yeẕīd (la.) de ʿAbdullāh istemez (14) bündegi söyleyesin, ben alıram" dėdi. Çünki Ebū Musā-i (15) Eşʿarī üc ādemiŋ vekili oldı. Ol ʿavrete geldi.

[135a] (1) Ol ʿavret gāyet nāzenīn, ġāyetle iʿzāz u ikrām eyledi. (2) "Yā Mūsā ne iḳtiżā eyledi ki bunda gelmege ne sebebdir?" (3) dėdi. Mūsā eyitdi: "Ey nāzenīn-i züleyḥā-yı zamān, saŋa (4) lāyıḳ[373] görmem böyle süvār oturmaḳ. Sizlere ḥod (5) cift olmaġı size lāyıḳ görürem. Ḥuṣūṣā tāzelik (6) var. Eger murādıŋ ise seni isterler ve saŋa ṭālib (7) olurlar. Rıżā vėrirseŋ seni bir kimesne ile çift (8) ėdeyim" dėdi. ʿAvret eyitdi: "Kimdir?" Mūsā eyitdi: "Evvel (9) ben isterem. Vażʿ-ı vaḳar ṣāḥibiyem, her vechile lāyıḳam" (10) dėdi. Eger devlet ve salṭanat istersen Yeẕīd ibn-i (11) Muʿāviye (la.) ister. Eger genç, güzel, şehbāz, (12) yigit isterseŋ Ḥż. ʿÖmeriŋ oġlı ʿAbdullāh ister. (13) Eger **[**saʿādet-i āḫiret temennā ḳılsaŋ**]**[374] Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin daḥı ister" dėdi. ʿAvret eyitdi: (14) "Yā Mūsā iḫtiyārsın, ben tāzeyem, saŋa lāyıḳ degilem. (15) Yeẕīd (al.) ise devām-ı sebātı yoḳ. Aṣlā

[373] لایق سیز

[374] Tamir, (Güngör 1987: 269)'a göre yapıldı.

[135b] (1) ʿibādet **[**ü**]** ṭāʿat bilmez. Fısḳ fücūr içinde(-)dir. Dünyāsı (2) aʿlā, āḫireti vīrān olup mekānı cehennem olmaḳ muḳarrerdir. (3) ʿAbdullāh ise güzel maḥbūbdur. Ammā güzel(-)ligi tīz geçer, (4) dünyā fānīdir, āḫiret bāḳīdir. Ammā benim niyyetim ʿAbdul (5) -muṭṭalib oġlı oġlıdır.[375] İʿlām Ḥż. Ḥadīcetü'l (6) Kübrā ile olmaḳ ve Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ile ḳonuşup (7) anıŋ gelini ve cāriyesi olmaḳ şarḳdan ġarbdek iḳlīm**[e]** (8) pādişāh olmaḳdan aʿlādır. Eger Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (9) isterse ben**[-]**daḥı anı isterem. Zīrā iki cihān pādi- (10) -şāhı, dīnim īmānımdır" dėdi. Netīçe Ḥż. Kerbelā (11) yaʿni İmām-ı Ḥüseyin-i deşt-i Kerbelāya ol ʿavret**[**i**]** (12) nikāḥ eylediler. Yezīd (al.)'ye öyle ḥaber (13) ėtdiler. ʿAdāvet buġż olmaġa sebeb bu oldı. (14) Rivāyet ėderler kim ḳaçan Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Kaʿbe-i (15) şerīfe geldi, Ḥż. ʿAbbāsıŋ oġlı eyitdi: "Ey gözüm

[136a] (1) nūrı Ḥüseyinim, her kim senden yüz çevirse, saŋa yardım (2) eylemese ol ümmet-i Muḥammedden degildir. Gel varasın yine Medīnede (3) otur, baḳalım ne**[-]**şekil olur" dėdi. "Cānım saŋa fedā olsun (4) ve seniŋ öŋünde olmaḳ baŋa saʿādetdir" dėdi. İkrām ėtdi. (5) "Eger emrėdersen, gör nişlerem" dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (6) eyitdi: "Ey ʿammiẕāde bilmem ne söylersin. Ol ḳavm beni (7) bulmayınça ṣabr u ḳarār eylemezler. Ya bīʿat ya helāḳ ėderler. (8) Sen anı bilmez misin. Benī İsrā'īl ḳavm**[**i**]** ṣabāḥdan gün ṭo- (9) -ġunça yetmiş peyġamber (as.) ḳatl eylediler. (10) Çarşu-yı pazara gelüp oturdılar. Ve dükkānlarında alış (11) vėriş eylediler. Gūyā ādem öldürmek veyā peyġamber (as.) (12) ne imiş gūyā ṭoḳ baġazlamaḳ gibi. Gülerler, oynar- (13) -lar" dėdi. Yaʿni bir peyġamber (as.) gelse aŋa yalancı (14) dėrler idi ve ḳatl ėderlerdi. "İmdi ey birāder güzel naṣiḥat eylediŋ, var sen yine Medīneye. Bizi ehl-i Kaʿbe sever. Bunda

[136b] (1) durmayup eger ḥorlarlarsa bir ġayrı vilāyete giderem" dėdi. (2) **El-bābu'l-ʿaşer: Müslim bin ʿĀḳiliŋ Kūfe şehrine varup** (3) **ne güne ḥīle ile şehīd oldıġın ʿayān ve beyān** (4) **ėder. Onuncı bāb.** Asmān-ı risāletde ve māhtāb-ı (5) ʿālem-efrūz-ı sipihr-i saʿādet yaʿni Ḥż. Muḥammed (6) ü'l-Muṣṭafā (sav.) "*yücāhidūne* (7) *fī-sebīlillāhi*"[376] ṭarīḳıŋ muḳtedāsı, "*cāhidu'l-küffār*"[377]ıŋ (8) livāsı, şāh-ı dīvān-ı risālet, māh-ı gerdūn-ı vefā, (9) maʿden-i asān u zerāfet, menbaʿ-yı ṣıdḳ u ṣafā, ḫāzin-i (10) genc-i şerīʿat, mažhar-ı iẓhār-ı dīn, server-i gülzār-ı nübüvvet, (11) dürr-i dürc-i işṭifā.[378] Yaʿni bir bende-i maḳbūl

[375] او علیدر
[376] *Allah yolunda cihad ederler.* (Maide, 5/54)
[377] *Kafirlere ve münafıklara karşı cihad et.* (Tevbe, 9/73)
[378] Bu kısım Hadika'da *Şi'r* başlığı altında verilmiş, Tuhfe'de ise *şi'r* bölümü belirtilmeden nesir biçiminde alınmıştır.

yaʿni Allāh (12) Teʿālānıŋ bir ḳulı, ʿibādet ü ṭāʿat ėdemez ammā irādet (13) elde ol ise cennete girüp derece-i ʿāliye-ye (14) ḳadem baṣup zīrā Allāha lāyıḳ olıçaḳ, Ḥż. Allāh (15) ʿAẕīmü'ş-şān anı dürlü dürlü belālara[379] imtiḥān eyler

[137a] (1) ve ṣabırlıḳlar vėrür neniŋ[380] gibi veyā vücūdına bir maraż iṣābet (2) ėder. ʿİlāclar eyleseŋ devā olmaz yāḥūd kāfir elinde (3) esīr olur yāḥūd ʿaẕīm ḥaste olur yāḥūd malı (4) telef olur yāḥūd çiger-pāresi evlādı ölür. Ḥaḳ Teʿālā ṣabr (5) vėrür. İsti'dād ḥāṣıl ėder. Dereçe ḳaṭʿ ėder. (6) Rivāyetdir Ḥüseyin bin Manṣūrdan ki meşhūr münācātında (7) her bār dėrdi**[-]**ki: "Yā Rabbi, belā vü ḳażā ḳapuların benim üzerime (8) aç[381] ve ṣabırlıḳlar **[**vėr**]**[382]" dėrdi "ve beni cemīʿ belāda imtiḥān eyle, (9) eger bir ẕerre ḳadar iʿtiḳād [u] muḥabbet yolların[383] (10) egri tutarsam beni ṣādıḳlar defterinde sil. Vücūdımı pāre pāre eylesinler" dėrdi. Şiʿr

(11) ʿAşıḳ oldur kim çefā tīġından ikrāh ėtmeye
(12) Ẕerre ẕerre ḳılsalar aʿżāsını āh ėṭmeye
(13) Ḳan içe ṣabr eyleye her dem fiġān-ı rāh ėṭmeye
(14) Derd-i ʿışḳ-ı yārdan aġyārı āgāh ėtmeye

[137b] (1) Rūḥu'l-Ervāḥdan naḳldir ki bir gün bir ʿazīz bir (2) dervīşiŋ ḥasteligine varır, eydür kim: "Ey dervīş (3) vücūdıŋda pek zaḫmetiŋ var, tesellī ṭarīḳıyla dėr ki: "'Āşıḳ (4) māʿşūḳıŋ cefālarına ṣabr ėtmese aŋa ʿāşıḳ dėmezler. (5) Muḥabbetde ṣādıḳ degildir" dėr. Dervīş dėr ki: "Yaŋlış söylediŋ, (6) sen bilmez misiŋ ʿāşıḳ maʿşūḳında leẕẕet almasa aŋa (7) ʿāşıḳ dėmezler" dėdi. ʿAbdullāh ibn-i Mübārek naḳl ėder kim: (8) "Bir gün tenhāça Kaʿbeye giderdim. Bir küçük nūr oġlan (9) gördüm, ne güzel oġul olur" dėdim. "Oġlum cānım (10) pāresi uġurlar ola" dėdim ve "selāmun ʿaleykum" dėdim. (11) "'Aleykümü's-selām yā ʿAbdullāh ibn-i Mübārek" dėdi. Ben (12) eyitdim: "Kimiŋ neyisin?" Ol eydür: "Allāh ḳulıyam" dėdi. (13) Ben eyitdim: "Ḳandan gelürsin?" dėdüm. Ol eyitdi: "Ḥaḳdan (14) gelirem" dėdi. Pes ben eyitdim: "Ḳanda gidersin?" "Ḥaḳḳa giderem" (15) dėdi. Ben eyitdim: "Bu ṣaḥrālarda tenhāça ne gezersin?" dėdim.

[379] ب harfinin noktası unutulmuştur.
[380] ننیڭ
[381] اج
[382] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[383] Bu kelimeden sonra *zerre kadar* ibaresi tekraren yazılmıştır.

[138a] (1) “Ḥaḳḳıŋ rıżāsını ṭaleb eylerem” dėdi. Ben eyitdim. “Buŋda ne (2) yėrsin ve ṭāʿamıŋ nedir?” dėdim. Ol eyitdi: “Taḳvā idür” dėdi. (3) Ben eyitdim. “Bu ṣaḥrālarda yalŋız ḳorḳmaz mısın?” Ol eyitdi: (4) “Taleb eyledigim beni gözedir” dėdi. Ben eyitdim: “Oġlan kendiŋ (5) küçük ammā sözlerin ġāyetle aʿlā, kāmil sözidür” (6) dėdi**[**m**]**. “Ḳanġı ḳabīledeŋsin?” dėdim. Ol eyitdi: “Belālar çekici- (7) -yüz, maẓlūmlar ve mehmūmlar düşmenden elem ıżṭırāb (8) çekenleriyüz ve maḥşerde cümle şefāʿat ėdenlerde- (9) -nüz. Ve ḥalḳa Kevs̱er şerābı üleşdirenlerdeniz ve muḳarreb-i (10) Perverdigār-ı ʿālemiz” dėyüp gözden ġāyib oldı. (11) El-ḳıṣṣa: Ah ėderek Kaʿbeye döndüm. Gördüm**[-]**ki (12) ol maʿṣūm, ḥalḳa vaʿẓ **[**u**]** naṣiḥat eyler. Ḫalḳ (13) aġlaşup**[-]**diŋlerlerdi. Ben suʾāl ėtdim. “Bu maʿṣūm (14) kimdir?” dėdim. Bir aʿrābī eyitdi: “Yādigār-ı Ḥż. İmām-ı (15) Ḥüseyiniŋ evlādı Ḥż. İmām-ı Ẕeyneʾl-ʿĀbidīndir

[138b] (1) ki ʿāleme evlād evlād silsile vėren budur” dėdi. (2) Baʿdehu naṣiḥatine vardım, ayaġına düşdüm. Elin (3) öpdüm. “Maʿẕūr olsun Sulṭānım, küstāḫlıḳ eyledim.” **[**dedim**]**[384]. (4) Ḥaḳīḳat-i ʿulvī menzili anlarda tamām olmuşdur. (5) Ḥuṣūṣā anlarıŋ çekdigi belā vü zecr**[**i**]** kimesne çekme- (6) -mişdür. İşde gör ki Müslim-i ʿAḳīl ve evlādlarınıŋ (7) şehādetleri ne mertebedir ki ẕikr olunur. İnsān olan (8) cān ḳulaġıla dinlesün. Zīrā yürekler taḥammül ėtmez. Zīrā (9) müʾmin ve münāfıḳ farḳ olunıçaḳ, tevellā teberrā olunıçaḳ maḥaldir. (10) (la.) Bu maḳtel-i Ḥüseyin ki naḳl (11) olunur kim niçe niçe muʿteberāt-ı kitāblardan ẕikr (12) olundı. Rāvi-i şīrīn-kelām böyle rivāyet (13) eylerler kim ol zamān Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl Ḥż. (14) İmām-ı Ḥüseyine vedāʿ eyledi. Ammā Kaʿbeden Medīne-i (15) Münevvereye geldi. Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ merḳad-i şerīfiŋ

[139a] (1) ziyāret eyledi. Ammā ḥalḳdan ḳorḳup gėceyile girdi şehre. Baʿdehu (2) kendi evine geldi. Āh āh āḫ niçe taḥrīr ėde ve niçe bu (3) ḥikāyeyi naḳl eyleyelim. Ol maḥalde evine geldi. İki (4) küçük oġlı vardı. Biri Muḥammed biri İbrāhim idi. Biri (5) yedi yaşında idi. Ve biri sekiz yaşında idi. Ol iki (6) oġluŋ alup bāḳī ehl ü ʿıyāl ine vedāʿ eyleyüp ol gėce (7) hemān Kūfeye revāne oldı. Bir gidiş**[-]**ki ah berḳ-asā ile (8) berḳ-i ateş-pāre idi. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl Medīneden (9) iki ḳılavuz aldı, Kūfeye ḳılavuz ile vara. Ḥikmet-i İlāhī (10) ḳılavuzlar yol yaŋıldı. Āḫir yola gitdiler. Ṣusuzluḳdan ol (11) iki ḳulaġuz helāk oldular. Bir mektūb yazdı. Bir ādem buldı (12) Kaʿbeye gider. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** gönderdi: “Yā Ḥüseyin (13) aḥvāl şöyle oldı. Yol yaŋıldıḳ, ḳılavuzlar helāk (14) oldı." Ḥż. İmām-ı

[384] Tamir, bağlama göre yapıldı.

Ḥüseyin daḥı ḥayrān **[**u**]** ser-gerdān ḳaldı. (15) Bir mektūb-ı şerīf gönderdi, eyitdi: “Yā Müslim, bu sözler

[139b] (1) seniŋ hep ḳorḳuŋdandır. Saŋa git dėdikleri yėre git, (2) emre tābiʿ ol” dėmiş. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl tebessüm eyledi, (3) eyitdi: “Aṣlā benim ḳorḳuya müteʿalliḳ şey’ ḥāṭırıma gelmedi” (4) dėyüp gitdi. Ṣaḥīḥdür. Müslim-i ʿAḳīl yolda (5) gāh duman gāh şebnem gāh ṣoġuḳ gāh ıssı (6) elem ıżṭırāb çeküp bir gün Kūfeye dāhil oldı. (7) Dārü’l-Muḥtār dėmekle maʿrūf, meşḥūr menzile yetdi. Eşrāf, (8) ʿayān, ekābir-i ehl-i Kūfe Ḥż. Müslim-i ʿĀḳiliŋ ayaġına (9) yüz sürüp ehl-i Kūfe gürūh gürūh gelmege başlayup (10) bīʿat ėderlerdi. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl bunlarıŋ aḥvālini (11) gördi ve muḥabbet **[**ü**]** meveddetlerini gördi. Ġāyetle begendi. Ḥż. (12) İmām-ı Ḥüseyin**[**e**]** bildirdi. Ve “maʿḳūldür” dėyüp tedārik görüp (13) bir ādem gönderüp iʿlām eyledi. Ammā bu ṭarafda Yeẕīdiŋ (14) vekīli Nuʿmān bin Beşīr Kūfede vāli-i Kūfe idi. Ḥż. (15) Müslim-i ʿAḳīl bu minvāl üzere ḥareket ėdüp ḥalḳı

[140a] (1) bīʿat ile cemʿiyyet eyledigi şāyiʿ oldı. Hemān bir gün kendi (2) biʾẕ-ẕāt ḥalḳı daʿvet eyleyüp cāmiʿe cemʿ olup minber**[**e**]** (3) çıḳdı ve eyitdi: “Ey ehl-i Kūfe sizler Müslim-i ʿĀḳili daʿvet (4) ėdüp aŋa uyup bīʿat eylemişsiz. Yeẕīd bu aḥvāli (5) işidürse sizlere eẕiyyet ėder. Ve başıŋuzı kesüp malıŋızı (6) yaġma ėder. Zīrā Yeẕīd (la.) kahhār melikdür. Bu (7) işden fāriġ oluŋ” dėdi. Aṣlā ehl-i Kūfeniŋ ḳula- (8) -ġına bu söz ve bu naṣiḥat-i mühmel sözleri işidmediler. Yeẕīd (9) (al.) bildiginden ḳalmasın” dėdiler. Hemān Yeẕīd (10) (al.)’niŋ muḥibb-i menḥūsları bir yėre ki geldiler. ʿAbdullāh bin (11) Müslim ve ʿAmmār bin Velīd, ʿÖmer bin Saʿd, Yeẕīd (la.)'**[**e**]** (12) ṣūret-i aḥvāl[i] iʿlām eylediler. “Şehbāz-ı şikār- (14) -endāz-ı nişīmen-i **[**ʿizz ü ʿalā**]**[385] Ḥż. İmām-ı ʿAliyyü’l-Murteżā feṭḥ-i memālik (15) hevesiyile eşyāsından pervāz ėdüp ibtidā feṭḥ-i ʿazīmet-i

[140b] (1) nuṣret sancaʿın diyār-ı Kūfeye dikmişdür. Bu şimdi (2) bir azaçık ateşdir, sögünmesi mümkindir. Eger muḳayyed (3) olmazsaŋız yedi deryā sögündürmesi bir vechile (4) sögünmez. Bu araya bir keskīn ḥākīm naṣb eyle- (5) -seŋ, saŋa muṭīʿ olmayanıŋ ḥaḳḳından gele” dėyü (6) bir nāme taḥrīr ėdüp gönderdiler. Bir gün nāme, Yeẕīd (7) (al.)’ye dėydi. Aḥvāle muṭṭaliʿ oldı. (8) “Ḥāy eger böyle olıçak olursa tāc u taḥt (9) elimden gider.” Tīz dīvān-ı hümāyun eyleyüp müşāvere (10) eylediler. Sercūn[386] dėrler bir fitne-engīz bir vezīri (11) vardı. Daʿvet eyleyüp sözi bu araya yetdi**[**-**]**ki (12) vezīr-i

[385] Tamir, (Güngör 1987: 276)’ya göre yapıldı.
[386] سرحون

bed-fiʿāl eyitdi: “Pādişāhım Medīneden Velīd (13) ibn-i ʿUtbe**[**yi**]** ʿazl ėdüp yėrine İbn-ü’l-Eşdaḳı ḥākim (14) dik **[**dė**]**di[387]. Baʿdehu Sercūn[388]-ı melʿūn, merdūd, pelīd, şeyṭān (15) ḥīlebāz, pür-füsūn eyitdi: “Ey ḥalīfe-i rūy-ı zemīn

[141a] (1) bu fitneyi defʿ olsun dėrseŋiz Kūfe vālisi olan (2) Beşīr bir iḥtiyārdur. Anı ʿazl eyle. Anıŋ yėrine Baṣra (3) melik**[**i**]** olan ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[**ı**]** (la.) Kūfeye (4) ḥākīm eyle. Zīrā ol bed-baḫt, ḥīlekār, melʾūndur. (5) Ḥīle anbārı ve ḳalbi fitne ṣandıġıdur” dėdi. (6) Yeẕīd-i (la.) melʿūn, pelīd bunu (7) maʿḳūl görüp bir mektūb yazdı. Emr-i hümāyūn-ı Yeẕīd (8) (al.)’niŋ: “Sen ki ʿAbdullāh-ı Ẕiyādsın. (9) Emr-i hümāyūnım varduḳda Ḥż. İmām-ı ʿAlī oġlı Ḥüseyin (10) benim bīʿatım ḳabūl eylemedi. Benden yüz çevirdi. Eṭrāfa nāme- (11) -ler gönderüp kendine bīʿat ėderlermiş. Ḥūṣūṣā (12) Baṣra ḥalḳından ve Kūfe ḥalḳından tecessüs ėdüp (13) bu fitneye bāʿiṣ kimdir, bulup ḥaḳḳından biʾẕ-ẕāt (14) gelesin ve Baṣraya begendigin bir[389] muʿtemedün ʿaleyh ādem (15) Baṣraya pādişāh dikseŋ ve sen ḥāṣṣaten Kūfeye

[141b] (1) varsaŋ. Baṣra, Kūfe seniŋ ḥükmünde ola. Mücedded-i (2) fermān-ı ʿālişānım olmuşdur. Seni göreyim ne**[-]**şekil ḥidmet (3) ėdersin. Seni benim yanımda medḥ ėtdiler. Ġāyetle ḥīle (4) bilür, merḥametsiz, dėrler. Seni nekbetimde bir devlete (5) nekbet-i devletimle ėrgüreyim ki hiç olmaya” dėmiş. Ki (6) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn pelīd, nāmeyi oḳuyup maʿlūm (7) edindi. İttifāḳ ol zamān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ[390], (8) Selmān nāmında bir ḳulı vardı. Mektūb-ı şerīf gönderüp (9) baʿżı kimesneleri ṭarīḳı müstaḳīme irşād ėtme[391] (10) işinde idi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) (11) tutup şehīd eyledi. (rah.) Baṣraya (12) kendi yėrine ḳarındaş**[**ı**]** melʿūn**[**ı**]** ḥākim ḳodı. Kendi (13) Kūfeye ʿazīmet eyledi. Yollarda ṣoraraḳ Ḥüseynīler (14) var mıdır dėyü giderdi. Bir saʿādetde Kūfeye yaḳın (15) geldi. Aḫşamdek ṣabr eyleyüp ikinci sāʿatde başına

[142a] (1) bir niḳāb aṣdı. Ay ṭoġmuşdı, aydınlıġdı. Ḥż. (2) İmām-ı Ḥüseyin ṣandılar. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin[392] (3) gibi bir ṣarıḳ ṣarup iki ṭaylasān ṣalıvėrdi. (4) Şehre öyle girdi. Ehl-i Kūfe ise munṭaẓırlardır ki (5) “āh ʿaceb pādişāhımız ne zamān gelir” dėyü yollara[393]

---

[387] دکدی

[388] سرحون

[389] ب harfinin noktası unutulmuştur.

[390] حسین نیگ

[391] ایتمگه

[392] *Hz. İmam Hüseyin* lafzı art arda iki kere yazılmıştır.

[393] للره

ādemler (6) ḳomışlardı. Ol maḥal bunu görünçe Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (7) ṣandılar. ʿİzzet iḳbālle getürdiler. Dārü'l-imāre**[**ye**]** ḳondur- (8) -dılar. Fe emmā hemān Beşīr-i ẓālim ḳorḳup serāy ḳapusın (9) örtdi. Ve köşk üzerine çıḳdı ve eyitdi: "Ey āl-i (10) Resūlallāh ne iş işlemek gereksin, bu fitneyi (11) ḳaldırırsın̨. Yez̲īd**[**e**]** (la.) uymazsın, (12) gel bizi uydur[394], yoḳ yere zaḫmet çekmeyesin" (13) dėdi. "Ḫoş geldin̨ yā Ḥüseyin ammā bu gėce bir yėrde ḳarār (14) eyle, otur. Ṣabāḥ olsun, müşāvere ėdelim." **[**dėdi**]**. Ehl-i Kūfe (15) ise bu mertebe ʿinandılar ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ṣandılar.

[142b] (1) Nuʿmān-ı Beşīr-i ẓālime dėrlerdi ki: "Ṣabāḥ olsun, baḳ biz saŋa (2) neler ėderiz. Elḥamdülillāhi teʿālā pādişāhımız geldi" dėrlerdi. (3) Bu serāya ḳonmaġa[395] ḳomazsın, bu serāyı bunuŋ papası Ḥż. (4) ʿAliyyü'l-Murteżā binā eylemedi mi, anıŋ degil midir ki sen dėrsin**[-]**ki (5) "var, bir ġayrı yere ḳon**[-]**dėrsiŋ" dėdiler. Ammā Ḥż. Müslim-i (6) ʿAḳīl ol ḥalḳın içinde idi. Ve dėrdi**[-]**ki: "Ey ehl-i Kūfe (7) bu Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-iMaẓlūm-ı cihān degildir. Bu bir mekr ḥīledir. (8) Bu bir ġayrı ādemdir, ʿinanman" dėdi. Allāhu ʿālem bu ʿAbd- (9) -ullāh-ı Z̲iyād-ı melʿūn, münāfiḳ[396] (la.) olmasın" (10) dėdikde ʿAbdullāh-ı Z̲iyād-ı melʿūn (la.) (11) çehre-i mundār-ı menḥūsından niḳāb ḳaldırdı. Ḫalḳ fesāda (12) varmasın dėyü kendini bildirdi. Ḳapu açdılar. ʿAbdullāh-ı Z̲iyād-ı (13) melʿūn[397] serāy içine girdi ve ehl-i Kūfe bildi. Gürūh gürūh (14) ayrıldılar. Herkes evli evine gitdiler. Ṣabāḥ oldı ve ṣabāḥ (15) nevbet çalındı. Taḫt**[**a**]** geçüp ḥükūmet eylemege paşladı. Ḫalḳı

[143a] (1) kendine daʿvet ėdüp gāh luṭf ile söylerdi (2) gāh ġażab ile söylerdi. Ammā Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl (3) bu aḥvāli duydı. Ḳorḳdı. "Ḫāl neye varır" dėyüp fikre (4) vardı. Dārü'l-Muḥtārdan çıḳup Ḥānī bin ʿUrve evine geldi, (5) eyitdi: "Ey ʿaḳīdesi pāk, müslim mü'mīnseŋ, seniŋ (6) evinde ṣaḳlanayım" dėdi. Hānī dāḥı evinde ṣaḳladı. (7) Ḫidmet-i şerīfinde olurdı. Hānī, Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ (8) meclis-i şerīflerinde birḳaç kerre dāḥil olmuşdur. Gūyā Hānī (9) bin ʿUrve ḥażretleri ʿāleme pādişāh olmuş ḳadar z̲evḳ eyledi. (10) Fe emmā bu ṭarafda ʿAbdullāh-ı Z̲iyād-ı ḥabīṯ, melʿūn (la.), (11) Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl aramaġa "ayā nerededir" (12) dėyüp cāsūslar ḳodı. Bu melʿūnıŋ bir ḳulı vardı. (13) Adına Mufaḍḍal-ı melʿūn dėrlerdi, eyitdi: "Yā ġulām, eger (14) Müslim-i ʿĀḳil**[**i**]** bulup baŋa ḫaber getürirseŋ seni az̲ād ėdeyim (15) ve hem murādına ėrgüreyim" dėdi. Ol ḥarāmz̲āde çarşuyı

---

[394] اویدوردی
[395] قونمعه
[396] منافقدر
[397] ملعونی

[143b] (1) pazārı ve soḳaḳları gezerken bir mestūre-i ṣāliḥā ʿavrete (2)rāst geldi. Mufaḍḍal kendi kendine eyitdi: “Bu ʿavret (3) ṣāliḥā ʿavrete beŋzer, şuŋa suʾāl ėdeyim bir ḥīle (4) ile” dėyü ol ṣāliḥā ʿavretiŋ ol ẕālim, münāfiḳ, melʿūn, (5) öŋün aldı, eyitdi: “Ey mestūre-i devrān ve ey ṣāliḥā-i (6) cihān, āh efendim ʿaceb bilür misin Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl (7) neredėdir. Zīrā ʿahdim vardır eger Müslim-i ʿAḳīl ḥażretlerini (8) görürsem mübārek ayaġına yüz sürersem biŋ aḳçe (9) nezir eyledim. Lutf eyle eger bilürseŋ söyle” dėdi. Ol (10) ʿavret: “Ṣubḥānallāh neden bildüŋ” dėdi. “Rūşeniŋden bildüm” (11) dėdi. “Baŋa Müslim dėrler, babama ʿAvsece[398] dėrler.” El-ḳıṣṣa: (12) Müslim bin ʿAvsece, ol melʿūn**[ı]** evine getürdi. Ḥż. (13) Müslim-i ʿĀḳiliŋ ḥāk-i pāyine yüz sürdi, bīʿat eyledi. (14) Ve nezir eyledigi aḳçeyi ʿavrete vėrdi. Ol sāʿat kelāmullāh (15) getürüp ʿahd ü yemīn eyledi. Ve duʿā eyledi. Ṭaşra çıḳdı.

[144a] (1) ʿAbdullāh-ı Ẕiyāḍ (la.) geldi. Aḥvāli (2) bildirdi. Tīz emr eyledi. Dīvān ḳurulup Muḥammed (3) bin Eşʿasdan[399] Ḥānī bin ʿUrveniŋ aḥvālin suʾāl (4) ėtdi: “Ol ḳandadır, hiç dīvāna gelmedi.” Eyitdiler: “Bī-ḥużūrdur.” (5) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn eyitdi: “Bī-ḥużūr degildir ammā bu (6) meclise gelme-mek olur mı?” Hānī bin ʿUrve-niŋ evine (7) ādem gönderdiler. Hānīye eyitdiler: “ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (8) melʿūn (la.) sizi ġāyetle sever. (9) Ḫāṭırıŋ suʾāl ėṭdi. Seni ister, ādem gel ḥāyde.” (10) Aḥibbā daḥı eyitdi: “Ḫavf eyleme, ḥāyde var” dėdiler. Netīçe (11) Hānī, ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[a]** gelüp Hānī gördigi gibi selām (12) vėrdi. Kināyeyle selāmıŋ aldılar. Aŋa ġażabla (13) baḳdı. Hānī eyitdi: “Ne çürmüŋ ṣāḥibiyüz?” dėdi. (14) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn eyitdi: “Bundan ẕiyāde ne (15) olsa gerekdir, Müslim-i ʿĀḳiliŋ menzili senīn

[144b] (1) evinde[400] oldıyıdı.” Hānī eyitdi: “Ḫāşā benim bu işden (2) ḥaberim yoḳ. Fāriġ-i aẕādeyem, ḥaberim yoḳdur” dėdi. Ol (3) sāʿat “Mufaḍḍal-ı melʿūn gelsin” dėdi. Ṭaşra (4) çıḳınca derdmend Hānī bozuldı. Āh ėdüp (5) ḳızardı ve eyitdi: “Siziŋ rıżānız yoġısa varayım (6) evimden çıḳarayım” dėdi. Ben anı kendi re’yimle getür- (7) -medim. Kendi geldi. Ḥicāb eyledim. Misāfir-i birāderimdir, (8) utandım” dėdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) (9) eyitdi: “Heyḥāt heyhāte ol bunda (10) gelmeyinçe sen bu aradan gidemezsin” dėdi. Hānī (11) eyitdi: “Ol olmaz ki ben Müslim-i ʿĀḳili tutup (12) senüŋ eline vėrmem” dėyinçe ġażaba geldi. Hānī bin (13) ʿUrveyi habs eylediler. Esmā-yı Ḥāriçe feryād eyledi: “Ey (14)

---

[398] Mufaddal, Tuhfe’de *bir saliha avrete*rāst gelmişken Hadika’da *bir pakize-suret mümin* görmüştür. Müslim bin ʿAvsece pakize-suret mümin'in ismidir.

[399] اشعثدن

[400] Bu kelime, cümle başında tekraren yazılmıştır.

ġaddār nā-bekār ve ey bed ʿahde cefākār, biz bu derdmend (15) Hānī bin ʿUrveyi ol şarṭıla bunda getürdik ki bir

[145a] (1) elem ėrişmeye.” ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) (2) ġażaba geldi. Tīz Hanī bin ʿUrveniŋ esbābın çıḳar- (3) -dılar. Çıblaḳ vücūdına beş yüz tāziyāne urdular. (4) Hānī bin ʿUrve seksān ṭoḳuz yaşında bir pīr-i rūşendi. (5) Ḥānedān-ı Resūle muḥabbet ėdenler ḳoltuġına girüp (6) aşaġa indirdiler. Yėr yüzüne düşdigi gibi (7) raḥmet-i Ḥaḳḳa vāṣıl oldı (ra.) Bu ḫaber (8) Ḥż. Müslim-i ʿĀḳile ėrişdikde hemān Müslim-i ʿAḳīl (9) ol iki oġlunı, Muḥammed ve İbrāhimi, Şüreyḥ Ḳāḍīniŋ evine (10) gönderdi. Kendi cübbe ve cevşen giyüp müheyyā durdı. (11) Dīn-ü mübīne tābiʿ olup bīʿat ėdenlere nidā eyledi: (12) “*Allāhuekber*[401] gün bu günki gündür. *Bismillāhirraḥmānirraḥīm*[402]” (13) dėyüp yigirmi biŋ ʿasker cemʿ oldı. Ḥż. (14) Müslim-i ʿĀḳiliŋ başına cemʿ oldular. Hemān ʿasker-i nuṣret, serāy-ı ḳaṣr-ı imāreye yürüdüler. Serāy**[ı]** ʿasker

[145b] (1) ḳuşatdı. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) (2) bu ḫaberi işitdi. Göŋlüne ḳorḳu düşdi. Tīz Muḥammed-i (3) Keşīri ser-ʿasker ėdüp üzerine gönderdi. (4) İki ʿasker ṣaf bağlayup meydān açıldı. Cenge (4) mübāşeret olundı. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl eline ol (5) ʿacāyib mıżraġın aldı. Meydāna yürüdi. Yeẕīdleri (6) alan talān eyleyüp bir mertebe ḳan döküldi. Elinden (7) ḳan yaġdı. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) (8) gördi**[-]**ki Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl ʿaskeri gālip (9) geldi. Kendi ʿaskeri maġlūb oldı. “Ḥāy ḫāy buŋa (10) tedārik-i ḥīle gerekdir.” Bu ẓālimlerüŋ ise hep işleri (11) ḥīle vü fitne. Hemān ḳaṣrıŋ yük(-)segine çıḳdı. Bülend- (13) -avāz ile nidā eyledi**[-]**ki: “Ey ehl-i Kūfe eyü ėtmediŋiz, (14) ḫāliŋiz fenā oldı. Ṣanmaŋız ki ġālib geldik dėmeŋ, zīrā (15) Yeẕīd (la.) Şāmdan yėr götürmez

[146a] (1) ʿaskerle ḳalḳmış geliyüri. Belki Kūfe şınırına yaḳlaş- (2) -mışdır. Ehl ü ʿıyāl iŋiz māl u mülk emlākiŋiz elden (3) gitdi” dėyü fikre vardı. Bir ḳorḳu vėrdi ki “kendüŋüze (4) merḥamet eyleŋ, her biriŋiz varıŋ, gidiŋ. Bu ṣuçuŋız (5) size, cayavarıŋ, gidiŋ” dėdi. Hemān ʿasker gürūh (6) gürūh semtli semtine gitdiler. Ṭarṭaġan oldular. (7) Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl hemān otuz nefer ādemle ḳaldı. (8) Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl namāza durdı. Ol otuz nefer (9) ādem daḥı gidüp Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl tenhā ḳaldı, (10) müteḥayyir ḳaldı. Vücūd-ı şerīfi çengden elem çekmişdi. (11) Şehrden çıḳmaḳ istedi. Saʿīd ibn-i Aḥnef ḥażretleri (12) eyitdi: “Sulṭānım Kūfenüŋ yolları ve yol başları (13) aldılar. Ser-hengler: “Yol yoḳdur,

[401] *Allah en büyüktür.*
[402] *Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.*

gitmesin” dėdi. (14) “Senüŋ ḳaṣdıŋda(-)dırlar.” Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl eydür: “Nişleyelim, maṣlaḥat nedir” dėdi. “Gel gidelim” dėyüp

[146b] (1) Muḥammed-i Keş̱īr evine getürdi. iʿzāz u ikrām eyleyüp: “Efendim, (2) Sulṭānım otur görelim Ḥaḳ Teʿālā ne gösterir, görelim” (3) dėdi. Ol gėce ṣabāḥ oldı. Yeẕīd-i (la.) (4) melʿūnıŋ cāsūslarından[403] ve ġammāzlarından ḫaber (5) alup Muḥammed-i Keş̱īri dīvāna daʿvet eyleyüp ve geldikde (6) eyitdi: “Ey Muḥammed-i Keş̱īr, Müslim-i ʿAḳīl senüŋ menzi- (7) -lindedir” dėdi. “Var baŋa getür yoḫsa saŋa siyāset (8) eylerem**[-]**dėdi. Fe emmā Muḥammed-i Keş̱īr ġāyetle bir ulu ḫānedāndır (9) ve ḫānedāndan idi. Bir ʿArab begi idi. On beş (10) biŋ ḳadar ʿaskere mālik idi. Muḥammed-i Keş̱īr ḫażretleri (11) ʿaskerine ḳuvvetletüp eyitdi: “Ey nā-bekār, melʿūn, (12) ḳaltabān, münāfıḳ ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.)! (14) Sen beni Hānī bin ʿUrve gibi mi ḳıyās eylersin? Ben (15) ʿUrve degilem**[-]**ki baŋa ḥükmüŋ geçe” dėyince ṭaşrada

[147a] (1) bir gürüldi bir ṭanṭana ḳopdı. “Bu gürüldi nedir” dėyinçe (2) dėdiler kim: “Muḥammed-i Keş̱īr ḫażretlerinüŋ ʿasker**[i]** ellerinde ḳılıç, (3) serāyı yıḳarız” dėrler. Hemān ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (4) (la.) Muḥammed-i Keş̱īriŋ oġlı çiger-pāresini (5) yanında alıḳodı, eyitdi: “Yā Muḥammed-i Keş̱īr var ʿaskerine (6) söyle, ġavġā ceng eylemesünler” dėdi. Ḥż. Muḥammed-i (7) Keş̱īr dām üstüne çıḳdı. “Epsem oluŋ” dėdi. Tekrār (8) içerü girdi. Süleymān ve Muḫtār-ı Ebū ʿUbeyde ve Rifāʿa (9) bin Ḥāriṣ̱ ḫāẓır olup eyitdiler: “Yā[404] Muḥammed-i Keş̱īr, yalŋız (10) oġluŋı bu ẓālimiŋ yanında alıḳomadan murādı nedir?” (11) Bu ki oġluŋ benim yanımda durduḳça[405] senüŋ ʿaskeriŋ (12) baŋa ve ʿaskerime kim ḳaṣd ėtmezler” dėyü alıḳomuşdur” dėdi. (13) Netīçe bu[406] ṭarafdan Muḥammed-i Keş̱īr: “Ben Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl (14) ḫażretlerini yarın alayım, ʿaskerimizle daḥı ʿasker cemʿ (15) olur. Her yėrden Kaʿbe-i şerīfe Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin

[147b] (1) Efendimize tābīʿ olup bīʿat ėdelim” dėdiler. Muḥammed-i Keş̱īr (2) bu tedbīri maʿḳūl gördi. Ḳażā vü vaḳtdür. İttifāḳ böyle (3) cārī oldı**[-]**ki meger Yeẕīd-i pelīd (al.), (4)

[403] Kelimedeki ج harfinin noktası unutulmuştur.
[404] ى harfinin noktaları unutulmuştur.
[405] Kelimedeki ڃ harfinin noktaları unutulmuştur.
[406] Kelimedeki ب harfinin noktası unutulmuştur.

Şāmdan ʿĀmir Ṭufeyli[407] on biŋ ḳadar ʿaskerile (5) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (al.) melʿūn, münāfiḳ**[a]** (la.) imdād (6) eyleye. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (al.) ol tāze cedīd (7) ʿaskeriŋ geldigini görünce maġrūrlandı. Tīz emr (8) eyledi. "Muḥammed-i Keş̱īri getürsünler" dėyü ādemler gönderüp (9) Muḥammed-i Keş̱īri getürdiler. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) (10) eyitdi: "Yā[408] Muḥammed-i Keş̱īr, Müslim-i ʿAḳīl mi seversin ya kendi[409] (11) cānıŋı**[-]**mı seversin?" dėdi. Muḥammed-i Keş̱īr eyitdi: "Müslim-i ʿĀḳiliŋ (12) cānı Ḥaḳ Subḥānehu ve Teʿālā ḥażretlerinüŋ yed-i ḳudretinde (13) ḥıfż u emānetindedir ve benim cānım otuz biŋ ʿaskeriŋ (14) yanındadır." ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (al.) (15) ẕiyād**[e]** ġażaba geldi. Yanında bir divit vardı. Duydı,

[148a] (1) Muḥammed-ı Keş̱īre atdı. Eline doḳundı ve elini yardı. Ḳan (2) ġāyetle çoḳ aḳdı. Kūfeli aʿyān araya girdiler. Fe emmā (3) yine ġażaba geldi. Eline ḳılıç aldı, ḥamle eylediler. (4) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (al.)'niŋ tevābiʿi ol (5) iḥtiyār pīr Muḥammed-i Keş̱īri ortaya alup ʿāḳıbet ol (6) pīr**[i]** şehīd ėtdiler (rah.) (rv.) (7) Ḥż. Muḥammed-i Keş̱īriŋ oġlı ol ḥāli görüp "papamıŋ (8) intiḳāmıŋ sizden alayım" dėyüp ḥayli çoḳ ādem ḳatl (9) eyledi Yeẕīdlerden (la.) ʿĀḳıbet (10) bir ḳolu ḳuruyaçaḳ münāfiḳ, melʿūn, ẓālim bir nīze urdı. (11) Ol maʿṣūm-ı pāk**[i]** daḥı şehīd eylediler. (rah.) (12) (rv.) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) (13) serāy ḳapusın açup ʿasker ṭaşra çıḳdı. Bir ceng-i (14) ʿaẓīm oldı ki taḥrīr u taḳrīr ḳābil degildür. Ol gėçe (15) ṣabāḥdek ceng-i ʿaẓīm oldı. Leşker-i Şām ve leşker-i

[148b] (1) Kūfe bir ceng eylemişdir ki vaṣfa ṣıġmaz. ʿĀḳıbet (2) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) eyitdi: "Bunlar[410] (3) Muḥammed-i Keş̱īr içün ceng ėderler. Muḥammed-i Keş̱īriŋ ve oġlınuŋ (4) başların kesiŋ, atıvėrin. Ol başları görünce ḥalḳ (5) durmaz, ṭaġılırlar" dėdi ve öyle ėtdiler. Başları (6) ʿasker-i Kūfe alup gitdiler ve gėçe oldı. ʿAsker-i Muḥammed-i (7) Keş̱īrden bir ādem ḳalmadı. Muḥtār-ı Ebū ʿUbeyde gördü ki (8) ḥāli ġayrı oldı, Allāh**[a]** ṣıġınup Benī Saʿīd ḳabīlesi (9) vardı, aŋa ṭoġrı gitdi. Süleymān-ı Ṣurad-ı[411] Ḥuzāʿī ḥażretleri (10) daḥı bir yaŋa gitdi. Çün Müslim-i ʿĀḳil, Muḥammed-i Keş̱īr ḥażretleri- (11) -niŋ oġlınuŋ şehādetin bildi, melīl u maḥzūn oldı. (12) El-ḳıṣṣa: "Hemān

---

[407] صفیلی
[408] ی harfinin noktaları unutulmuştur.
[409] کند
[410] بونلری
[411] خرد

şehrden ṭaşra çıḳayım, başım alup gideyim” (13) dėyüp giderken yoldarāst geldi Şāmdan gelen Benī (14) Ṭufeyl ʿaskerine, ol ẓālimlere rāst geldi. Ḥż. (15) Müslim-i ʿAḳīl ḥażretleri anı görünçe bir yaŋa daḥı ḳaçdı.

[149a] (1) “Yā Rabbi’l-ʿālemīn, nereye gideyim, ḥālim ne**[-]**şekil olur. Evlādlarım (2) İbrāhim ve Muḥammed niçe olur” dėyüp aġlarken bir semte (3) daḥı giderken Ḫālid bin Ẕiyādıŋ ʿaskerine ṣataşdı. (4) Her nereye vardıysa ʿaskerden olmadı. Bir yol bulup (5) geçüp gidemedi. El-ḳıṣṣa: bir yol düşdi. Bir ṣoḳaḳa (6) giderken meger ol ṣoḳaḳ çıḳmaz idi. Ol maḥalde münāfıḳlar (7) ġāyetle çoḳ idi. ʿAmr-ı münāfıḳ anı gördi. Heybetle ṣalābetle (8) bildi**[-]**ki Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl bildi. Hemān ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[**a**]** (9) müjde eyledi. Hemān Nuʿmān-ı mübārīz dėrler Yeẕīdlerden, elli (10) nefer ādemle gönderdi. Amā Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl giderken (11) gördi ki yol çıḳmaz, “döneyim” dėdi. Nuʿmān-ı Ḫāricī ḳullarıyıla (12) gelür gördi. nā-çār olup atından aşaġā indi. Bir ḥarābe (13) mescid içine girdi. Nuʿmān-ı Ḫāricī gördi**[-]**ki Ḥż. Müslim-i (14) ʿAḳīl yoḳ, atı durur kendi yoḳ. Atı aldı, ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (15) melʿūn (la.) münāfıḳa getürdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād,

[149b] (1) tamām-ı şehrde münādīler bıraġup ḥükm ėtdi**[-]**ki: “Her (2) kimiŋ evinde Müslim-i ʿAḳīl olursa malı yaġma, başı (3) beglik” dėdi ve her kimiŋ evinde ve her kim bulursa (4) her ne dilerse vėrirem, murādına ėrgürürem” dėyü (5) dellāllar nidā eyledi. Ammā ol gėçe Ḥż. Müslim-i (6) ʿĀḳil: “Yā Rabbi sen necāṭ vėr” dėyü ṣabāḥdek anda (7) durdı. Çünki ṣabāḥ oldı. Ḥż. Müslim-i (8) ʿĀḳil: “Yā Rabbi sen necāṭ vėr, ḳurtulayım” dėyü ṭaşra (9) çıḳdı. Bir ʿavretden ṣu istedi. ʿAvret eyitdi: “Al ṣu (10) iç**[-]**de tīz git. Zīrā bu şehr ġavġalı şehrdir, ḥilāfet (11) ġavġasıdır” dėdi. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl eyitdi: “Ḫātun, (12) olmaz mı beni ṣaḳlasaŋ ṣevāba girirsiŋ, ben muḥibb-i (13) ḥānedān-ı Resūlem” dėdi. ʿAvret eyitdi: “Sen kimsin?” dėdi. (14) Eyitdi: “Ben Müslim-i ʿĀḳilem” dėyinçe ol ṣāliḥā ʿavret (15) merḥamet eyleyüp elin öpdi. Ḫayır duʿāsın aldı: “Ey ḥātun,

[150a] (1) ḳıyāmet güninde Ḥż. Resūl-i Ekreme şehādet ėdeyim (2) ki senüŋ çiger-gūşeŋ Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinüŋ yār-u (3) vefā-dārlarına yardım eyledi dėyeyim” dėdi. Ḥż. Müslim-i (4) ʿAḳīl eviŋ içinde gāh ʿibādet gāh fikr (5) ėdüp: “Ayā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin efendim geldigi zamān (6) ḥāli niçe olur, bu bī-vefā neler eyleseler gerekdir, ayā (7) evlādlarımıŋ Muḥammediŋ ve İbrāhimiŋ ḥāli niçe olur, ayā (8) benim ḥālim niçe olur” dėyüp düşündi. Gāh aġlayup (9) göz yaşını dökerdi ammā ol ʿavretiŋ bir nā-ḥalef evlādı (10) vardı. Sefīh, şaḳī oġlandı. Eve geldi, gördi**[-]**ki (11) anası ġāyetle mesrūr, ẕevḳ-vār. Oġlan eyitdi: (12)

“Ey ana ne pek sürūr **[**u**]** ẕevḳiŋ vardır” dėdi. ʿAvret eyitdi: (13) “Ey oġul bu gėce hem dünyāmı yapdım, ve hem āḫiretimi (14) yapdım. Dīn-i mübīne ḥidmet eyledim” dėdi. Oġlan eyitdi: (15) “Baŋa da söyle.” Ol ṣāliḥā ʿavret ne bilsün. Oġluna

[150b] (1) Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl gösterdi. Oġlan gördi, hiç (2) ṭınmadı. Ṣabāḥdek ṣabr eyledi. Oġlan dėrdi ki: (3) “Ah ʿaceb ṣabāḥ ne zamān olur.” ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (4) münāfiḳa varsam, söylesem, murādıma ėrsem” dėyü (5) gücüle ṣabr eyledi. Çünki ṣabāḥ oldı. Ol bed- (6) baḥt ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[**a**]** gelüp aḥvāl söyledi. ʿAbd**[**ullāh**]**-ı (7) Ẕiyād (la.), tīz ʿÖmer bin Ḥāris’e emr eyledi. (8) “Tīz Muḥammed-i Eşʿasla ādem taʿyīn ėdüp (9) varup Müslim-i ʿĀḳili ṭutup götürsünler, (10) nāmını dünyādan götürsünler” dėdi. Muḥammed-i Eşʿasa (11) üç**[-]**yüz nā-merd[412]-i nā-ḥalefle ol ṣāliḥā ʿavretüŋ (12) evini muḥasara eyledi. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl namaza durur- (13) -dı. Namaz üzerine cübbe vü cevşen giydi. Allāh (14) ʿAẓīmü’ş-şāna ṣıġınup ṭaşra çıḳdı. Allāhuekber naʿrasıyla (15) Yeẕīdlere bir giriş girdi ki alan talan eyledi. Ne

[151a] (1) ṭarafa varsa ṣoḳaḳ ṣoḳaḳ ėderdi. Ceste ceste, leş leş üzerine bıraġırdı. Muḥammed-i Eşʿas (3) gördi-ki buŋunla başa çıḳmaz. Füccār ibn-i Ẕiyāḍ (4) dėrler bir ẓālim münāfıḳ vardı. Anı ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[**a**]** gönder- (5) -di. “Tīz baŋa ādem göndersiŋ” dėdi. “Birḳaç biŋ (6) ādem” dėdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) eyitdi: (7) “Bu ne dėmekdir. Üç**[-]**yüz nefer ādem bir ādeme cevāb vėr- (8) -mezdi. Tīz Muḥammed-i Eşʿas tutsuŋ, getürsün. Yoḫsa (9) bu ḥidmeti ġayrı ādem**[**e**]** vėrirem” dėdi. Muḥammed-i Eşʿas gör- (10) -di**[-]**ki buŋa ceng ile cevāba ḳādir olamazlar, hemān (11) ḥīleye bünyād urdı, eyitdi: “Ey Müslim-i ʿAḳīl hiç (12) ʿaḳlıŋ yoḳdur. Sen yalŋız bu Şām ʿaskerine cevāb (13) niçe vėrirseŋ, gel bāri ālāt-ı silāḥıŋı bıraḳ, seni (14) ʿAbdullāh-ı Ẕiyāda götüreyim. Ben riçā ėdeyim, seni ḳurtarayım. (15) Elem çekme” dėdi. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl eyitdi: “Ey nā-merd! seniŋ

[151b] (1) başıŋā ṣoġuḳ geçmiş. Var naṣiḥati eviŋde ʿavretiŋe söyle” (2) dėyüp eline[413] ḳılıç alup bir ceng-i ʿaẓīm eyledi ve Ḥż. (3) ʿAliyyü’l-Murteżā göreydi, pesend ėderdi. ʿAsker-i bī-mürüvvet, (4) kimisi yėr yüzünde kimisi ṭāmlar üstünde çıḳup (5) ṭaş, oḳ aṭarlardı. Bir mertebe aʿżā-yı şerīfin pāre pāre (6) eyleyüp şöyle oḳa tutdular ki oḳ yėliŋden gūyā (7) ḳanad bağladılar. Ol ḳanadlarla cān ḳuşı uçmaġa (8) uçmaḳ dilerdi. Muḥālif muḥālif yėrlerine ḳılıçlar revzenler (9) açmışdı. Ḥż. Müslim-i ʿĀḳil-i derdmend, bir dīvār

---

412 نامردناك

413 Bu kelimede ن ve ى harflerinin dişleri vardır, noktaları unutulmuştur.

köşe- (10) -sine geldi, çögerdi. Şehādet gözine nümāyān oldı. (11) Āḫirete gitmege tedārik görmekde iken nā-gāh bir nā-ḥalef, (12) bī-mürüvvet bir ṭaş atdı, alnını yardı. Ḳan gögsine ṭoġrı (13) aḳdı. Ol maḥalde iken bir ḥarām-ẕāde bir ḳılıç urdı. Yarı (14) çehre yarı yüzünden āh ėdüp bir ḍarb öyle urdı. (15) Ol melʿūn-ı ḳaltabān münāfıḳ**[ı]** cehennem**[e]** gönderdi. Bārekallāhi

[152a] (1) Teʿālā yine diz çöküpdurı dīvār dibine. Ġāyetle ṣuṣuz (2) oldı. Ḫarāret müstevli oldı. İlerü vardı. "Allāh ʿaşḳına (3) ve peyġāmber ʿaşḳına baŋa bir içim ṣu vėriŋ" dėdi. Bir ʿavret (4) bir kāseyle ṣu vėrdi. Eline aldı. İçeyim dėrken ṣu (5) ḳıpḳırmızı ḳan oldı. Ḥż. Müslim-i ʿĀḳil, Allāhuekber (6) dėyüp ʿavretiŋ eline vėrdi. Tekrār yine ḳāse-yi vėrdi. (7) Ḫarāretden içeyim dėrken dişleri ol kāsede olan (8) ṣuyuŋ içine döküldi. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl (9) ol ṣudan artık el yudı. Yaʿni bildi ki o ṣudan (10) naṣīb degildir, ẓāhira bu böyledir. Buŋa ceng-i (11) deşt-i Kerbelā dėrler. Bunda şehīd olanlar hep (12) böyle ṣuṣız giderler. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl ah ėdüp (13) dururken nā-gāh bir ḳolu ḳuruyaçaḳ ḥarāmẕāde melʿūn (14) münāfıḳ bir mıżrāḳ öyle urdı. Bir bir yanından çıḳdı. (15) Ol sāʿat düşdi. Üzerine ġulüv ėdüp üşdüler.

[152b] (1) Ol şīr-i mīşe-i şecāʿat**[i]** ve neheng-i deryā-yı ṣalābeti (2) tutdular ve ḳıldıḳları ʿahd ü peymānı unutdular. El-ḳıṣṣa: (3) Ḥż. Müslim-i ʿAḳili elleri baġlı, ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (4) melʿūn, nā-bekār, münāfıḳıŋ öŋüne getürdiler. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (5) (la.) eyitdi: "Ey Müslim-i ʿAḳīl niçe(-)sin, (6) eyü zamānda ḥurūc eylediŋ." Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl eyitdi: (7) "Hey melʿūn münāfıḳ! Ben Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin emriyile geldim. (8) Anıŋ fermānını yėrine getürdim. Emr-i şerīfiyiledür, öldürü- (9) -rem, ġāzī oluram. Ölürsem**[-]**de şehīd oluram. Behey dīnsiz, (10) behey īmānsız münāfıḳ, melʿūn, ḳaltabān! Müslimānım dėrsin (11) rūz-ı ḳıyāmetde ḥāliŋ niçe olur. Bundan ʿibret almadıŋ**[-]**mı (12) ḥaḳ bizim olduġunı. Üc gün içinde seniŋ beş (13) biŋ sencileyin pelīd, münāfıḳ, melʿūn**[ını]** depeledim. Yaʿni tutmaġa (14) ḳādir olamadıŋ. ʿAvretlik ki beni ẕebūn eylediŋ, bildiginden (15) ḳalma bre nedāmet menḥūs nekbet ḳaltabān münāfıḳ! Evvelā ben bilürem

[153a] (1) beni şehīd ėdersin. Lakin vaṣıyyetim vardır, yėrine (2) getürmek gereksin" dėdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn eyitdi: (3) "Vaṣıyyetiŋ tutaram" dėdi. Eyitdi: "Biri budur ki ḳabīle-i (4) Ḳureyşden bir ādem gelsin, aŋa vaṣıyyet ėdeyim" dėdi. (5) ʿÖmer bin Saʿdı getürdiler. Aŋa vaṣıyyet eyledi, eyitdi: (6) "Yā ʿÖmer bin Saʿd, ben bu şehrde ġarībem, bī-çāreyem, miskīnem. (7) Üç**[-]**yüz dirhem deynim vardır. Benim atım, Nuʿmān ḳapucı

yanında-[414] (8) -dır. Ṣatup deynim vėrseŋ. İkinci vaṣıyyetim budur[415] ki benim (9) bu aḥvāllerimi bir kāġıdla Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin efendime (10) bildirseŋ. Üçinci vaṣıyyetim budur ki ben şehīd olduḳda (11) cesed-i ża'īfimi defn ėdesin" dėdi. 'Abdullāh-ı Ẕiyād-ı (12) mel'ūn eyitdi: "Kimdir ki benim iḥsānım ala, Ḥż. Müslim-i (13) 'Āḳil**[**i**]** köşk üstüne çıḳarup ḳatl eyleye" dėyinçe (14) Bekr ibn-i Ḥamrān eyitdi: "Bu benim işimdir zīrā bu gün benim (15) babam**[**ı**]** öldürdi" dėyinçe Bekr ibn-i Ḥamrān serāy üstüne

[153b] (1) çıḳarup ḳılıç ḥavāle eyledi**[-]**ki boynun ura. Ol sā'at (2) elindeki ḳılıç düşdi. Döndi, geldi, su'āl ėtdiler. (3) Eyitdi ki: Ḳaçan ḳılıcı ḳaldırdım, dīvār yarıldı, bir büyük ādem (4) ṣalābetli. Baŋa barmaġın gösterüp ḳaşın gözün (5) çatdı. Ḳorḳumdan elimden ḳılıç düşdü" dėdi. 'Abdullāh-ı (6) gümrāh eyitdi: "Sus bu sözi söyleme bu oġlancıḳlar söz**[**i**]**- (7) -dir" dėdi. "Yeŋi 'ādet çıḳarayım dėrsin" dėdi. Bir ġayrı (8) ādeme fermān eyledi. Ol daḥı geldi. Ḳılıç ḳaldırdığı gibi (9) ödi çaṭladı. Cān cehenneme ışmarladı. Şāmlı bir nā-bekār (10) geldi. Ḥż. Müslim-i 'Āḳil, Ka'beye ḳarşu diz (11) çökerdi. Ṣalavāt-ı şerīf getürdi ve şehādet getürdi. (12) Eyitdi: "Yā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin efendim benim ḥālim saŋa (13) ma'lūm ve ḥālim budur. Ayā benim efendim seniŋ ḥāliŋ niçe- (14) -dir? Murādım buydı, seniŋ yanında böyle ölem el-minnetü li'llāh (15) ki bu mertebe müyesser oldı" dėyüp şehādet getürdi.

[154a] (1) Ol ẓālim, şehīd eyledi. (rah.) (rv.) (2) 'Abdullāh-ı Ẕiyād-ı mel'ūn (la.) Ḥż. Müslim-i (3) 'Aḳīliŋ başını ve Hānī bin 'Urveniŋ başını vücūd-ı (4) şerīfinden kesüp Yeẕīd-i pelīd, fācir, 'anīd (la.)'**[**e**]** (5) gönderdi. Yeẕīd (al.) ġāyetle taḥsīn (6) ėdüp beyendi. Ol başları şehr içinde gezdirdi. (7) Ṣoŋra ḳal'a ḳapusına aṣdı ve bir mektūb gönderdi: (8) "Sen**[-]**ki 'Abdullāh-ı Ẕiyād-ı mel'ūn, münāfıḳ**(-)sı**n ki aferīnler (9) olsun iḳdāmıŋa, mektūb-ı menḥūsuŋ gelüp vāṣıl (10) oldı. Devletime lāyıḳ ḥidmetimde taḳṣīrātlıḳ[416] ėtmemiş- (11) -sin. İmdi Ḥüseyin-i Maẓlūm bin 'Aliyyü'l-Murteżā Ḥicāzdan (12) ḳalḳup 'Irāḳ semtine 'azīmet eylermiş.[417] Nihāyet kemāl-i (13) iḥtiyāṭ ile iḥtirāz eyle, fitne**[**yi**]** def' eyle. Her ne (14) veçhile olursa olsun, def' ėdegör. Kendüŋe (15) lāzım olan umūrda taḳṣīrāṭlıḳ eyleme"dėdi.

[414] Kelimede ى harfinin noktaları unutulmuştur.
[415] Kelimede ب harfinin noktesı unutulmuştur.
[416] Kelimede ق harfinin noktaları unutulmuştur.
[417] *Eyle*- fiilindeki ى harfinin noktaları unutulmuştur.

[154b] (1) Böyle bir mektūb gelinçe ġāyetle şāẕ oldı. Artıḳ Ḥż. (2) İmām-ı Ḥüseyiniŋ def'ine tedārik eylemege başladılar. Fe emmā kim (3) birḳaç[418] ġammāzlar ol bed-baḫta geldiler. Müjde ėtdiler. Fe emmā (4) sulṭānım evvelā ey ümmet-i Muḥammed bu aḥvāl**[i]** oḳuyana ve (5) diŋleyene Ḥż. Allāh ʿAẓīmü'şşān ṣabr u taḥammül (6) müyesser eyleye ve ḳuvvet vėre kim ağlamaġa taḥammül ėde. Bu bir (7) ġarīb aḥvāldir ki bir kimesne-niŋ yüregi ṭaşdan pek ve (8) temürden ḳatı ola ki yaḳalar çāk-i giribān ve dīdelerinden (9) yaş revān olmaya, çiger büryān sīne ʿüryān ve gözlerimden (10) ḳan aḳar her ān. Yāḥūd ʿaḳlı olmayup mecnūn-ı ser-gerdān ola. (11) Ḥż. Resūl-i Enbiyā, Resūl-i kibriyā sened-i aṣfiyā, Ḥabīb-i (12) Ḫüdā, Şefīʿ-ü rūz-ı cezā' aʿnī bihī Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (13) (sav.) rūḥ-ı pākine ṣalavāt vėre. (14) *Allāhümme ṣalli ʿalā seyyidinā Muḥammed ve ʿalā āli evlādihi ve etbāʿihi* (15) *ve aṣḥabihi ve ṣaḥbihi ve sellim*.[419] El-ḳıṣṣa: İşde ol maḥalde

[155a] (1) ol münāfiḳlar ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[a]** eyitdiler. Müslim-i ʿAḳīliŋ bunda (2) iki küçük maʿṣūmları vardır" dėdiler. Tīz emr eyledi. (3) "Her kim ʿAbdullāh-ı Ẕiyād emrini tutmaya. Müslim-i ʿAḳīliŋ (4) iki oġlı çiger-pāresi var imiş. Her kim ṣaḳlarsa ve (5) başın keserim, malını yaġma ėderim" dėdi. Bu aḥvāl**[i]** Şüreyḥ (6) Ḳāḍī duydı, cān başına ṣıçradı. "Eyvāh ḥāl niçe (7) olur" dėyü eve geldi. Daḥı babalarınıŋ öldigini (8) bilmezlerdi. Muḥammed ve İbrāhim eyitdi: "Ey bizim müşfiḳamız, (9) niçün ağlarsın" dėyü yemīn vėrdiler. ʿĀḳıbet durmadı, (10) ağlayup eyitdi: "Ey benim oġullarım sizler ṣağ oluŋ (11) papaŋızı şehīd eylediler. Ammā ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (12) (la.) sizleri aradır" dėyinçe bunlar bir (13) zamān papalarına açıyup ağladılar. Bir zamān anasız (14) derdmend, şimdi yollara baḳar "ah nişleyelim" dėyüp (15) Şüreyḥ Ḳāḍīniŋ etegine yapışup amān el amān

[155b] (1) dėyüp ağlamaġa başladılar. Şüreyḥ Ḳāḍī eyitdi: "Ey (2) maḥtūmu'l-mükerremler, Medīneye bāẕirgān kārvānı gider. (3) Sizi anıŋla göndereyim" dėdi. Ol şehẕādeler (4) bir miḳdār tesellī-i ḫāṭır buldular. Ṣāliḥ oġlı vardı, (5) eyitdi: "Ey benim çigerim pāresi oġul, bu iki dürdāneyi (6) ṣabāḥ kārvān gider, teslīm eyle, Medīneye götür- (7) -sünler ve vālide-i ʿazīzelerine teslīm eylesünler." (8) Esed ol maḥtūmları alup gitdi. Gėce idi. (9) Meger kārvān henüz ḳalḳmış.[420] Esed eyitdi: "İşde (10) gördüŋüz mi kārvān gidiyüri" dėdi ve eyitdi: (11) "Ṣabāḥdek ben bu arada ḳalursam beni tutarlar da (12) helāk ėderler. Yürü git ardı ṣıra" dėdi. Maḥtūmlar (13) eyitdi: "İşde görünüyüri, yetişiriz"

---

[418] برقاج

[419] *Allahım, salat u selam Efendimiz Muhammed'in, evladının, ona tabi olanların ve arkadaşlarının üzerine olsun.*

[420] قالمش

dėyüp yürüdüler. (14) Mużṭaribü'l-ḥāl oldular. Giderken öŋlerine bir (15) çuḳur geldi. Kārvānı öŋlerinden ġāyib ėtdiler.

[156a] (1) Ol ṭarafa bu ṭarafa yürümege başladılar. Bunlar ise (2) biri yedi yaşında biri sekiz yaşında ser-serī gezerken (3) ceṣṣāṣbaşılar gezerdi. Bunları tutup ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (4) melʿūna getürdiler (la.) Emr eyledi. (5) Ḥaps eylediler. Bir mektūb yazup Şāma gönderdi, (6) eyitdi: "Devlet-i nekbetinde ve nā-mübārekiŋde Müslim-i (7) ʿAḳīliŋ oġulların tutup ḥālā ḥapsimdedir. (8) Fermānıŋ ne**[-]**şekil ise aŋa göre ʿamel ėdelim" dėdi. (9) Ammā zindān-bān Meşkūr dėrler bir mü'mīn, muvaḥḥid, (10) müslimān ādemdi. Ol şehẕādeleri birḳaç[421] gün iʿzāz (11) u ikrām ėdüp ḥidmet eyledi. Meşkūr zindāncı (12) eyitdi: "Lāyıḳ degildir ki benim sebebimle siz helāk (13) olasız" dėyü gėce yarusında zindāndan çıḳarup (14) ve eyitdi. Şehrden ṭaşra çıḳarup eyitdi: "Al şu benim (15) parmaġımdaki ḥātemi, doġru gidiŋ Ḳādısiyye dėrler,

[156b] (1) bir şehre varırsız. Anıŋ ḥākimi benim ḳarındaşımdur. (2) Bu yüzügi aŋa vėriŋ ol sizi Medīneye (3) ulaşdırır" dėdi. Bunlar zindāncıya vedāʿ eylediler, (4) gitdiler. Cenāb-ı Bārīniŋ emrine muḥālif olmaz, taḳdīr (5) tedbīr ile bozulmaz. Olıçak olur. nā-çār bu şehẕāde- (6) -ler ṣaġa gidiçek iken ṣola gitdiler. Ṣabāḥdek (7) yürüdiler. Ṣabāḥ oldı. Bir kārvān gitdi. Yine ṣabāḥ (8) kendilerini ḳalḳdıḳları yėrde buldular. ʿĀḳıbet (9) bir bāġı gelüp çeşme-niŋ başında oturdular. (10) Bir Ḥabeşī çāriye gelüp gördi. Bu maʿṣūmların (11) ḥüsnüne[422] ḥayrān oldı. Aftāb[423]-ı ʿālemtāba beŋzer, (12) Güzel şehẕādelerdir. Ḥabeşī[424] bunları sevüp muḥabbet (13) eyleyüp eyitdi: "Ey nev-civānlar, sizler kimlersiz?" Eyitdiler: (14) "Āh ey müşfiḳa-i māder ve ey ṣāliḥā-i mestūre, bizler (5) ġarībleriz, yetīm-leriz" dėyinçe ol başı ṭāliʿli çāriye

[157a] (1) bildi."Hāy Sulṭānım sizler Ḥż. Müslim-i ʿAḳīliŋ (2) maḥtūmlarısız" dėyinçe inḳār eylemeyüp iḳrār eylediler. Ol (3) çāriye eyitdi: "Geliŋ sizi bizim eve götüreyim, benim ḳadınım (4) vardır. Siziŋ ṣoyuŋuzı pek sever. Size muḥabbet**[i]** ġālibdir." (5) Aldı, eve geldi. Ol ḥātun gördigi sāʿat āh ėdüp (6) ayaġına düşüp ayaḳların öpdi. Maʿṣūmlar[425] (7) ayaḳların çekdi: "Ey vālide-i müşfiḳa bizi günaha ḳoyduŋ" (8) dėyinçe ḥātun eyitdi: "Āh gözüm nūrı çigerim pāreler (9) ayaġınızı öpmem ançaḳ babaŋ ve babanıŋ efendisi Ḥż.

---

[421] برقاج
[422] Kelimedeki birinci ن harfinin noktası unutulmuştur.
[423] Kelimedeki ب harfinin noktası unutulmuştur.
[424] جبشی
[425] معصوملرگ

(10) deşt-i Kerbelā yaʿnī İmām-ı Ḥüseyin ve Ḥż. Fāṭımatü (11) z-Zehrā ve Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ve Ḥż. Sulṭān-ı (12) Kevneyn Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.) ve bunlarıŋ (13) ayaġın öpmek gibidir. Ey oġullar günāhım çoḳdur. Sizler (14) ḳıyāmet güninde beni şefāʿat eyleyüp şehādet eyleŋ ki (15) ben muḥibb-i ḥānedānım" dėdi. Şehẕādeler şöyle sevindiler ki

[157b] (1) gūyā analarını buldular. Öyle ḥaẕẕ eylediler[426] ki ol (2) sāʿat ḥātun öŋüne ṭaʿām getürdi. Yediler, uyuya (3) ḳaldılar. Zīrā yol[427] yürümüşler. Şehẕādeler ḥuṣūṣā maʿṣūm (4) yorġun uyuyaḳaldılar. Fe emmā bu ṭarafda ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı (5) melʿūna ḥaber eylediler Ḥż. Müslim-i ʿAḳīliŋ oġulları (6) ḳaçdı" dėyü. Tīz zindāncıyı getürdiler. "Ḳanı (7) ḥapsler?" Meşkūr eyitdi: "Neylersiz dīnsiz, īmānsız, (8) münāfıḳ, melʿūn, ẓālim! Allāhdan ḳorḳup peyġamberden (9) ḥāyā eylemezsiz. Ol maʿṣūmlar saŋa neyledi. Babası (10) çenge ḳādir, hele her neye şehīd eylediŋiz? Bu maʿṣūmları (11) böyle ser-gerdān, ḥayrān ve nālān eylemek Allāḥ Teʿālādan (12) revā mıdır? Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (ra.) ve Ḥż. (13) Faḫr-i cihān, Seyyid-i kevneyn Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.) (14) ḥażretlerinden ḥicāb eylemez misin? Zīrā (15) müslimān degil misin? Abdest alırsın, namāz ḳılarsın

[158a] (1) ümmet-i Muḥammedim dėrsin. Başıŋa aḳ ṣarınma, gök (2) ṣarın bāri. Ḥuṣūṣā adıŋ da ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (3) bildiginden ḳalma. Elinden geleni ardıŋa ḳoma bre nā[428]-bekār (4) melʿūn, merḥamet(-)siz, edeb(-)siz, Ḥaḳḳıŋ merdūdı! Ḥaḳḳıŋ (5) biŋ dürlü belāsına uġrayaçaḳ melʿūn-ı ebedī, menḥūs-ı (6) sermedī ẓālim!" dėyinçe ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) (7) ġażaba[429] geldi. Fikre vardı. Meşkūr zindān- (8) -cınıŋ sözleri hep ḥaḳ, fe emmā Şeyṭān (al.) (9) geldi, vesvese vėrdi. Pādişāh-ı ulul-emriŋ fermān-ı (10) ʿālīşānını yėrine getürmezsem ʿāṣī oluram, ḥāl müşkil (11) olur" dėyü āḫireti unutdı. Dünyāyı unutmadı. Āḫiret (12) üzerine dünyāyı tercīḥ eyledi. "Tīz buŋa biŋ tāziyāne (13) uruŋ" dėdiler. Tāziyāne ibtidā olunduḳda Meşkūr olan (14) zindāncı derdmendi tāziyāne urmaġa başladılar. Ḥż. (15) Meşkūr "*Bismillāhirraḥmānirraḥīm*[430]" dėdi. Tāziyāne on

[158b] (1) oldı. "Yā Rabbi baŋa ṣabr **[u]** taḥammül vėr" dėdi. Tāziyāne yigirmi (2) oldı. "Yā Rabbi baŋa rahmet-i ġufrān eyle." Tāziyāne otuz (3) oldı. "Yā Rabbi baŋa āl-i Resūlllah ile cennetde ḳoŋşı (4) eyle." Tāziyāne ḳırḳ oldı. "Yā Rabbi baŋa Ḥż. İmām-ı (5)

[426] Kelimedeki ى harfinin noktaları unutulmuştur.
[427] Kelimedeki ى harfinin noktaları unutulmuştur.
[428] Kelimedeki ن harfinin noktası unutulmuştur.
[429] Kelimedeki غ harfinin noktası unutulmuştur.
[430] Rahman ve Rahim olan Allāh'ın adıyla.

Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ve āl-i ʿabā ile ḥaşr eyle” (6) dėdi. Artıḳ ṭınmadı, ḥāmūş oldı. Derdmend Meşkūr (7) zindāncı, bir içim ṣu istedi. “Vėrmeŋ, ṣuṣız ḳo, (8) ölsin” dėdi. Bunlar böyledir. Hep ṣuṣız öliçekdir. (9) Netīce-i ḥāl biŋ tāziyāne bi’t-tamām Ḥż. Meşkūr (10) zindāncıya urdular. Ḳoltuġına girüp evine (11) geldikde Ḥż. Meşkūr vefāt eyledi (rah.) (12) Ol ṣāliḥā ʿavret ol maʿṣūmlara ʿizzet ü ikrām (13) eylerdi. Anıŋ ḳoçası**[**na**]** Ḫariş̱-i melʿūn dėrlerdi. Eve (14) geldi. Oḥ dėyüp oturdı. ʿAvreti eyitdi: “Ne pek yo- (15) -rulmuş(-)sın” dėdi. Ḫāriş̱-i melʿūn eyitdi: “ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı

[159a] (1) melʿūn emr eyledi. Her kim Müslim-i ʿAḳīliŋ oġulların (2) bulup getürürse aŋa dünyā ḳadar māl u rızḳ (3) vėrirem” dėdi. Murādına ėrgürürem” dėdi. Ṣabāḥdek (4) bu vaḳtdek aradım, bulayım, devlete nāyil olayım dėdim, (5) olmadı. Bulamadım. Başımda ṭāliʿim yoġımış” dėdi. (6) ʿAvret ah ėdüp aġlamaġa başladı, eyitdi: “Ey benim (7) ehlim, ḥānedān-ı Resūlallāh saŋa neyledi ki bu mertebe (8) ʿadāvet ėdersin” dėdi. Ḫāriş̱-i melʿūn (la.) (9) eyitdi: “Hey ʿavret, altun u gümiş, inʿām (10) u iḥsān vardır. Murādıma ėrerem” dėdi. Ammā bu (11) şehẕādeler uyḥuda idi. Muḥammed büyük idi. (12) Uyandı. İbrāhime eyitdi: “Ey birāder-i ʿazīzim ve ey (13) nūr-ı bāṣire-i ibtiḥācım ḳalḳ, uyuyaçak maḥal degildir. (14) Şimdi papamı gördüm düşümde. Cennet içinde Ḥż. (15) İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm ve Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā[431]

[159b] (1) ve Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (2) babama eyitdi: “Yā Müslim-i ʿAḳīl oġullarıŋı, zaḫmet **[**ü**]** (3) meşaḳḳatde yetīm ḳoduŋ” dėdi. Babam eyitdi: “Sulṭānım (4) yarın gelürler ve sizlere buluşurlar” dėdi. “Ey birāder-i ʿazīzim, (5) el-ḥamdülillāhi teʿālā babamıza ṣabāḥ buluşuruz” dėyüp sevinmege (6) başladılar. Şāẕ oldular. İbrāhim eyitdi: “Vallāhi birāder (7) bende böyle gördüm” dėdi. Ol iki şehẕādeler bir- (8) -biriniŋ boynuna ṣarılup aġlamaġa başladılar. Bir (9) rivāyetde vālideleri muḳaddemā Medīnede vefāt eylemişdi. (10) Anıŋçün Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl bile almış gelmişdi. El-ḳıṣṣa: (11) Ol şehẕādeler aġladığından Ḫāriş̱-i melʿūn münāfıḳ (12) uyandı. Ve ḳalḳdı, ḥücreye girdi, çerāġ yaḳdı. (13) Üzerlerine vardı. Gördi**[-]**ki iki maʿṣūmlar aġlarlar. (14) Suʾāl eyledi: “Sizler kimlersiz?” dėdi. Ol maʿṣūmlar, bunlar (15) dost ṣandı, iḳrār eyledi: “Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl oġullarıyuz”

[431] Kelimedeki ض harfinin noktaları unutulmuştur.

[160a] (1) dėdiler. Hemān ol **[**bī**]**mürüvvet ḳaltabān aşılaçaḳ melʿūn, (2) birine bir sille birine bir sille urup birbirine baġlayup (3) ḳapuyı üstüne ḳapayup ṭaşra gitdi.ʿAvret gördi (4) ve çāriye gördi. Ayaġına düşdiler. Bir mertebe yalvar- (5) -dılar ki taḳrīr u taḥrīr ḳābil degildir. Olmadı söz geçmedi Ḥāriṯ-i (6) melʿūna (la.) ʿĀḳıbet eline ḳılıç alup (7) önüne ḳatup Fırād dėdikleri ṣuyuŋ kenārına getürüp (8) başların kese. ʿAvret u çāriye ve oġlu ve ḳulu ardına (9) düşdüler. Olmadı söz geçmedi. Ne**[-]**ḳadar yalvardılar "kerem eyle, (10) luṭf eyle, merḥamet, mürüvvet, şefḳat eyle, anları bizlere baġışla" (11) dėyü ayaġına düşdüler ise ġażab ẕiyāde oldı. (12) Ḫāriṯ-i münafıḳ, melʿūn, kölesine eyitdi: "Al bu ḳılıcı bu (13) maʿṣūmların başların kes" dėdi. Ol ġulām eyitdi: (14) "Ey bī-mürüvvet, merḥamet(-)siz, nā-bekār, melʿūn, münāfıḳ! Allāhıŋ (15) biŋ dürlü belāsına ve ġażabına uġrayasın. "Ne söyler

[160b] (1) sin**[-]**ki ben bu işi işleyem" dėyinçe ġażaba geldi. Ġulāmıŋ (2) boynunı ura. Ḳılıcı ḳaldırırken ḳolunı ḳaldırdı. Ḳolunı (3) kesdi. Ḳolu düşdi. Oġlı eyitdi: "Āh baba bu benim āḫiret (4) ḳarındaşımdır, böyle eylediŋ" dėdi. Ḥāriṯ-i melʿūn (5) (la.) hemān oġluna emr eyledi. Bunları (6) öldür boyunlarıŋ ur" dėdi. Oġlu eyitdi: "Babamsın (7) her veçhile sözüŋ tutarım. Ammā bu sözüŋ tutmam (8) ve bu iş ėtmege ḳomam."ʿAvret eyitdi: "Bāri sen öldürme, (9) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) münāfiḳa (10) götür. Ne yaparsa ol yapsın.[432] İster öldürsin ister (11) aẕād eylesin. Maʿnen sen murādına ėresin. Maʿnāda (12) sen ḳātil olmazsın" dėdi. Ḫāriṯ-i münāfıḳ melʿūn eyitdi: (13) "Sözün yėrindedir ammā şehr içine girdikde[433] bunlarıŋ (14) dostları çoḳdur. Elimden alırlar. Murādıma ėrėmem, nā-murād (15) giderem" dėdi. ʿAvret bir ṣāliḥāʿavret idi. Duāsı[434]

[161a] (1) Allāh Teʿālā ḳatında müstecāb idi. Ḳabūl oldı (2) ve eyitdi: "İnşāallāhu teʿālā murādına ėrmezsin" dėdi. (3) Hem yine öyle oldı. Ḥāriṯ-i melʿūn münāfıḳ ḳaltabān (4) nā-bekār (la.), eline ḳılıç aldı ḥamle (5) eyleye. Ol maʿṣūm-ı pāklar eyitdi ve yalvardılar, mürācaʿat (6) eylediler: "Merḥamet eyle biz faḳīre ve yetīme bī-kes maḥrūma, (7) eger murād-ı şerīfiŋ māl u rızḳ ise bizim ṣaçlarımızı (8) kes. Adlarımızı al, deyişdir. Dellāla vėr, āḫir vilāyetde (9) ḳuldur dėyü ṣat. Pahāmızı al, ḥarceyle" dėdiler. (10) Bu gün oġlu ve

[432] يابسين
[433] كيردكد
[434] Bu kelime 159b 1. satırda tekraren yazılmıştır.

ʿavreti ve çāriyesi iḳdām eylediler, (11) ḳomadılar.[435] Ol melʿūn nā-bekār (la.) (12) ġażaba geldi. Keennehu oġlunı ḳorḳudayım dėrken (13) ḳılıcıla ḳażā vü ḳader, oġlunı şehīd eyledi. (14) (rah.) ʿAvret ah ėdüp üzerine düşdi. (15) "Amān oġlum ve ḳulum şehīd oldular. Oġlum

[161b] (1) daʿvāsını ḳıyāmet güninde eylerem ve dünyāda eylemem, (2) tek bu maʿṣūmları şehīd eyleme" dėdikde dibelik (3) ġażaba geldi. Melʿūn, münāfık ʿavretini daḥı (4) ḳorḳudayım dėrken bir ḳılıç urdı. bī-hūş olup yıḳıldı. (5) Ölüme berāber bir zaḫm-ı şedīd açdı. Derdmend Ḥabeşī (6) çāriye gördi**[-]**ki ḳapu yoldaşı ġulām şehīd[436] oldı. (7) Ve çelebisi daḥı şehīd oldı ve ḳadını daḥı bu ḥāle giriftār (8) oldı. Çāriye secdeye vardı: "Bu benim aġama (9) belāsını sen vėr, ṣabaḥdek ḳoma" dėyüp duʿā eyledi ve (10) duʿāsı maḳbūl oldı ve şehẕādeler gördiler ki her (11) ṭarafdan ricā vü şefāʿat ḳapuları yapıldı. Aġlamaġa (12) başladılar. Aṣlā bu melʿūn münāfıḳa bir ẕerre ḳadar (13) merḥamet, şefḳat gelmedi. Muḥammed eyitdi: "Luṭf eyle, abdest (14) alayım, iki rekʿat namaz ḳılayım" dėdi. Ḥāriṣ-i melʿūn (15) (la.) eyitdi: "Mümkīn degildir, olmaz" dėdiler.

[162a] (1) Bu maʿṣūmlar eyitdiler: "Bāri secde ėdelim" dėdiler. "Olmaz" (2) dėdi. Eyitdi: "Evvel beni öldür." İbrāḥim eydür: "Evvel beni öldür" (3) dėyü ʿacele eylerlerdi. ʿĀḳıbet ikisini daḥı şehīd (4) eyleyüp başların gövdeden kesüp gövdelerini Fırād (5) ṣuyuna bıraḳdı. *Ḳālü innā lillāhi ve innā ileyhi rāciʿūn*.[437] (6) (rah.) (rv.) Ol fitne, bī-günāh (7) maʿṣūm-ı pākleri, ṣuya atup mübārek ser-i pāklerini (8) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) münāfıḳ, (9) sitemkāra getürdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn eyitdi: "Ey (10) bunlar nedir?" dėdi. Ḥāriṣ-i melʿūn (la.) (11) eyitdi: "Ben bunları bir luʿbla buldum. Baŋa çoḳ yalvardılar. (12) Minnetleri geçmedi. Seniŋ iḥsānıŋ umardım. Getürdüm (13) murādıma yetişdir beni dėyü olan vāḳıʿayı bir bir naḳl eyledi. (14) İmdi el- ḳıṣṣa: ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn, bu gül-i ruḥsār-[438] (15) -ları böyle gördi, bir merḥamet(-)siz böyle bir ẓālim, münāfıḳ, ḥabīṣ

[162b] (1) iken ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn daḥı merḥamet eyleyüp bunlara (2) açıdı, ve merḥamet eyleyüp eyitdi: "Ey ṭaş yürekli ḳaltabān, melʿūn, (3) münāfıḳ, bu maʿṣūmlarıŋ ṣuçları nedir? Ve ṣucu oldıġı (4) ḥālde bunlara nice ḳıydıŋ?" dėdi. Ḥariṣ-i melʿūn, münāfıḳ

[435] Kelimedeki ق harfinin noktaları unutulmuştur.
[436] Kelimede ى harfinin noktaları unutulmuştur.
[437] *Biz şüphesiz Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz.*(Bakara, 2/156)
[438] رحساری

(5) eyitdi: “Seniŋ iltifāṭıŋ sebeb oldı.” Sebeb öyle oldı**[-]**ki (6) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn eyitdi: “Ben Şāma Yeẕīd (7) (al.)’ye mektūb gönderdim. Ḥālā Müslim-i ʿAḳīliŋ oġulları (8) ḥapsimdedir, dėdim. Şimdi baŋa diri niçün getürmediŋ, dėdik- (9) -de ben Yeẕīd (la.)’**[e]** ne cevāb vėreyim” dėdi. (10) Ol meclisde Meḳātil dėrlerdi, muḥibb-i ḥānedān idi. Ey, (11) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād bilürdi. Lakin ġāyetle muṣāḥīb nedīm (12) oldıġıçün aŋa bir söz söylemezdi. Anıŋ yüzüne (13) baḳup eyitdi: “Ey Meḳātīl al bu melʿūn, münāfıḳ, ḳaltabānı (14) bu nev-civānları şehīd eyledigi yėrde bu melʿūn**[ı]** (la.) (15) ḳatl eyle, ṣuya aṭaḳo gör, anlara mülḥaḳ eyle” dėyinçe ṭaşradan

[163a] (1) bir[439] ḳara yüzlü ʿavret ẓāhir oldı. “Amān sulṭānım beni (2) bir pāre diŋle” dėdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn eyitdi: “Söyle (3) ʿavret bu pādişāh dīvānıdır. Bunda kimseye ẓulm (4) olmaz, ėden bulur.” ʿAvret eyitdi: Ben bu Ḥārişiŋ çāriye- (5) -siyem. Ḳapu yoldaşımı şehīd ėtdi ve çelebimi daḥı şehīd (6) ėṭdi ve ḳadınımı daḥı mecrūḥ eyledi. Ṣaġ olacaġını (7) daḥı Allāh bilür. Luṭf eyleŋ bu aġamıŋ ḳatlin baŋa (8) iḥsān eyleŋ. Bir eẕiyyetle helāk ėdeyim ki ʿālemde (9) ʿibrete’s-sā’ilīn olsun pādişāh-ı ʿālīden izinsiz (10) ādem ḳatl eylemege ġayrılar**[a]** ʿibret olsun” dėyinçe melʿūn (11) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād bu sözden ġāyet ḥaẓẓ ėdüp (12) eyitdi: “Diŋle beni yā Ḥabeşī, birisi sen ve biri daḥı Meḳātīl, (13) biriŋiz erkek ve biriŋiz ʿavret. Her ḳanġıŋız cezā eylemede (14) māhir üstāt iseŋiz ol ḳatl eyle(-)sin” dėdi. Ḥabeşī (15) eyitdi: “Ben bu ḳavle ḳā’ilem” dėyüp ikisi**[-]**de çekişerek

[163b] (1) hemān çāriye, aġasınıŋ ṣūretine bir ṭābançe öyle (2) urdı**[-]**ki gözleri batladı. Ḥabeşī eyitdi: “Ey ehl-i (3) dīvān ṣaḳınız ki iftirā eylemeŋ keennehu ben bunuŋ (4) çāriyesi oldıġım, muḳaddemā bundan cefā görmüş (5) olam, şimdi intiḳām alam. Lā. Vallāhi hemān ol şehẕā- (6) delere acıdım. Anıŋ içün evvel ḥamlede şehẕāde- (7) -lere birer ṭabançe urdı. Birin urdum, işde (8) bir daḥı” dėyüp bir ṭabançe daḥı urup yüzi üzerine (9) yıḳılup ellerin ardına baġladılar. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (10) eyitdi: “Eger şu çāriye erkek olaydı hiç bahāsı (11) olmazdı. Yā Meḳātīl ne**[-]**dėrsin? Bu ḳatl eyleyeçek gibi” (12) dėdi. Meḳātīl eyitdi: “Hemān iki ṭabançe urmaġıla (13) maʿrifet icrā mı eyledi? Öyle degildür” dėyüp keşān (14) ber keşān sürüyerek ol melʿūn münāfıḳ merdūdı (15) ol māḥūd yėre getürdiler. Ḥabeşī eyitdi: “Ey benim

[164a] (1) dīn ü īmān yoldaşım olan efendim Ḥż. Meḳātīl (2) ben seni aŋladım, bildim. Muḥibb-i ḥānedān-ı āl-i evlād-ı (3) Resūl-ü Ekremsin” dėdi. Meḳātīl eyitdi: “İẕʿānıŋa

[439] بره

āferīn” (4) dėdi. Ḥabeşī-i derdmend eyitdi: “Bir miḳdār bunda (5) dur, ben şimdi gelirem” dėyüp gitdi. Ṣoŋra gördi**[-]**ki (6) cāriye yüküle gelür, ṣırṭında bir ḥātūn getürüp (7) indirdi. Altına bir seccāde bıraḳdı. Başı altına (8) bir yaṣdıḳ ḳodı, eyitdi: “Efendim, sulṭānım velī’-niʿmetim, (9) sizler seyr eylen” dėdi. Meḳātīl eyitdi: “Kimdir bu ḥātun” (10) dėdi. Cāriye-i Ḥabeşī eyitdi: “Bu ḥātun muḥibb-i (11) ḥānedān-ı āl-i evlād-ı Resūldür. Bu benim velīʿ-niʿmetim ḳadınımdır, (12) getürdim ki aġamı ne**[-]**şekil ḳatl ėderiz, yatdıġı yėrden (13) seyr eyle(-)sin. Zīrā mecrūḥ[440] eylemişdir. Zīrā ben (14) getürmeyeyim[441] dėdim, zaḫmetiŋiz ẕiyādedir dėdim. Baŋa (15) eyitdi: “Yedirdigim etmegi saŋa ḥelāl eyle-mem eger beni götürmezsen”

[164b] (1) dėdi. Anıŋ içün getürdim” dėdi. Ol ṣāliḥā ʿavret (2) yatdıġı yėrden eyitdi: “Ey Ḥabeşī bu ādem kimdir?” dėdi. (3) Ḥabeşī eyitdi: “Ey benim efendim sulṭānım, velī’niʿmetim biz ikimiz (4) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn dīvānında merd daʿvāyıla (5) çıḳdıḳ, ġāyetle cellādlıḳ biliriz dėyü. Bu dėr “Ben eyü bilirem, (6) dürlü dürlü cefālarla öldürrüm” dėr. Ben dėrim “Yoḳ sen (7) bilmezsin, ben bilürem” dėrim. Baḳalım ḳanḳımız bilür” dėdi. (8) Ḫātun feryād eyledi: “Bre ḳara yüzlü kırnaḳ, sen evvel āḥir (9) fodul(-)sın. Belki ol eyü bilür. Oġlumuŋ intiḳāmıŋ (10) ve şehẕādelerimiŋ intiḳāmıŋ bir eyüçe alıvėrsin” dėdi. (11) Fe emmā Ḥāriṣ-i melʿūn münāfıḳ merdūddur, gāh feryād (12) eylerdi: “Amān ey benim zevcem, beni ḳurtar Allāh ʿaşḳına.” (13) Ve cāriyeye eydür: “Ey benim çāriyem beni helāk eyleme Allāh (14) ʿaşḳına. Seni malımdan āzād ėderem ve seni kendüme (15) nikāḥ ėdeyim” dėdi. Çāriye öŋüne geçdi. Ellerinden

[165a] (1) birer çārmīḥa gerdiler, ayaḳlarından keẕālik. Ellerine (2) aldılar birer ustura, öyle keskindir ki dülgerlere (3) destere olurdı, başladılar derisini yüzmege. Ol ṣāliḥā (4) ʿavret ne**[-]**dėr Ḥabeşīye: “Eger ṭabīʿatımça ḳatl ėderseŋ (5) seni aẕād ėdeyim” dėr. Meḳātīl eydür: “Eger benden ẕiyāde (6) ṣanʿat gösterirseŋ seni kendüme nikāḥ ėdeyim” (7) dėr gerçi yārān, bu Ḥabeşī(-)dir ammā Ḥabeşīniŋ ġāyetle (8) güzelidir. Bunlar birbirlerine çekişerek laṭīfe ėderek hele (9) biŋ belāyıla ol nā-hemvāre eylediler. Yaʿni (10) ṭoġrusı düzetdiler. Göbeginden yüzdüler. **[**Biri**]** bir ḳulaġın (11) ve biri bir ḳulaġın kesdiler. Ve burnun kesdiler. Meḳātīl eŋ (12) eŋ barmaḳların kesdi. Meger Ḥabeşīniŋ ḳoynunda bir (13) kerpedānı var imiş. Meḳātīl gördi, eyitdi: “Neylersin bunu (15) eger ekseri**[-]**mi çıḳarırsın?” dėdi. Ḥabeşī gülerek eyitdi:

---

[440] مجروج

[441] Kelimedeki ikinci ى harfinin dişinin altında noktaları unutulmuştur.

[165b] (1) “Bundan ṣoŋra üstādım dėrsin. Baḳ gör neylerem” (2) dėdi. Bir ḳama ḥāżır eyleyüp aġzına[442] ṣoḳdı. Ṣaġ (3) ṣaġ dişlerini birer birer çıḳardı. Bu maḥal ḥātun (4) eyitdi: “Ey çāriye maḳbūlümdür. Malımdan seni aẕād (5) ol” dėdi. Meḳātīl eyitdi: “Ben**[-]**daḥı sözümden dönmem (6) nikāḥıla seni alıram.” Ḥāriṣ-i melʿūn (la.) (7) çaġıra çaġıra yapıldı. Ḥābeşī eyitdi: (8) “Sen bir miḳdārın gelinçe oyalaŋ, ṣaḳın başın (9) kesme, ellerin ayakların kes, işde ben geldim dėyü (10) ġāyib oldı. Bir zamāndan**[-]**ṣoŋra bir arḳa yüki (11) odun ve çıra[443] ve kibrit ve bir daḥı sepet elinde (12) getürdi. Ateş yaḳdı. Meḳātīl**[e]** eydür: “Nedir ol sepet (13) içindeki” dėdi. Eyitdi: “Sulṭānım, Ḥārisiŋ canıŋa (14) ėtdigi kāre lāyıḳ köpek tersidir” dėyü daḥı başı (15) vücūdunda iken çaġıra çaġıra ateşe yaḳdılar.

[166a] (1) Cān cehenneme ışmarladı (la.) Ol (2) ṣāliḥā ʿavret daḥı ol çāriyeyi Ḥż. Meḳātīle vėrdi. (3) Evine geldi. Ol āḫiret ḥātunı zaḫm-ı şedīdden ifāḳat (4) bulmadı. Cān şerbetini Ḫallāḳ-ı Rabbi’l-ʿarşi’l-ʿaẕīm**[e]**teslīm (5) eyledi. (ra.) **El-bābu eḥadi ʿaşere.** (6) **On birinci bāb: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ Kaʿbe-i** (7) **Mükerremeden ḳalḳup Kerbelāya geldigini** (8) **ve nice aḥvallerini ʿayān ve beyān ėder**[444]**.** (9) Ḥikāyet-i deşt-i Kerbelā böyle naḳl olunur ki (10) deşt-i Kerbelādaki olan cefā vü muṣībet ü (11) eziyyet bir yėrde olmamışdır. Ḥattā melā’ikeniŋ (12) “*etecʿalü fīhā men yüfsidü fīhā*[445]” kināyesinden murād (13) ançaḳ deşt-i Kerbelādır. Bir gün Ḥż. Cebrā’īl (14) nüzūl ėderken bir melek gördi ḳanatları yanmış, (15) melūl u maḥzūn durur. Ḥż. Cebrā’īl su’āl

[166b] (1) ėtdi: “Adıŋ nedir, bu aḥvāliŋ nedir?” dėdi. (2) Benim adım Ḳaṭrīrdir. Bir ḥidmete sehel ihmāl eyledigimden (3) Rabbi’l-ʿālemīn beni Ḳahhār ismiyle ḳahhār eyleyüp ateşlere (4) yaḳdı ḳanatlarımı” dėdi. “Ah yā Cebrā’īl ʿaceb baŋa (5) bir dermān olur mı?” dėdi. Ḥż. Cebrā’īl ėyitdi: (6) “Ben Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (7) ḥidmetine giderem. Gel seni anda (8) götüreyim. İn-şāallāh murādıŋ ḥāṣıl olur” dėdi. (9) Ḥż. Cebrā’īl, Ḳaṭrīr ile maʿan bile geldi. (10) Ḥż. Cebrā’īl (as.) Ḳaṭrīr aḥvālini Ḥż. (11) Resūl (asv.)’a naḳl eyledi. Meger (12) ol gün Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin deşt-i Kerbelā-yı maẕlūm, (13) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (asv.)’ıŋ (14) mübārek dizinde idi. Ḥż. Resūl (as.) (15) eyitdi: “Ey Ḳaṭrīr, yüzüŋi benim Ḥüseyinim ciger-gūşem

[442] Kelimedeki ز harfinin noktası unutulmuştur.
[443] چبر
[444] ايدرلر
[445] *Orada (yeryüzünde) fesat çıkaracak ve kan dökecek birini mi yaratacaksın?* (Bakara, 2/30)

[167a] (1) ayaġına sür. Ḥż. Allāh ʿAẕīmü’ş-şān ḥażretleri ṣuçuŋı (2) ʿafv eyler” dėdi. Bi-ḥaṣbi’l-fermān-ı Ḥż. Resūlallāh, (3) Ḳaṭrīr Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ mübārek ḳademine yüzüŋ (4) sürdi, maġrūr oldı. Yine evvelki gibi ḥidmetine gidüp (5) ḳanatları olup ʿibādete meşġūl oldı. Vaḳtā ki (6) Kerbelāda Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm (ra.) (7) ḥażretlerine deşt-i Kerbelāda bu vāḳıʿa (8) oldıġı gibi Ḥż. Ḳaṭrīr-i melāyike bu aḥvāle vu- (9) -ḳūf oldıġı gibi secdeye vardı, münācāt eyledi. (10) Eyitdi: “Yā Rabbi iẕin vėr, varayım efendim sulṭānım (11) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine imdād ėdeyim ve cümlesini (12) helāk ėdeyim” dėdi. Ḥż. Cenāb-ı Bārī Teʿālā eyitdi: (13) “Yā Ḳaṭrīr, anlar benim taḳdīrimde öyle olsalar gerekdir. (14) Baŋa yaḳın olmaġa sebebdir. Lakin sen var yetmiş biŋ (15) melāyike seniŋ ḥidmetinde(-)dir. Anları al, Ḥż. İmām-ı

[167b] (1) Ḥüseyiniŋ merḳad-i şerīfi üstünde otur tā ḳıyāmetdek. (2) Her kim benim Ḥüseyin-i Maẕlūm ḳulum içün aġlarsa ve aŋa (3) açırsa ve anıŋ**[-]**içün göz yaşı dökerse ve anıŋ ḥikā- (4) -yetini oḳuyup diŋlerse ve diŋleyenlere min baʿd cehennem ateşini (5) aŋlara ḥarām eyledim ve seniŋ ve yetmiş biŋ melāyikeniŋ (6) ėtdikleri ʿibādetini ve ṭāʿātını ol ḳullarıma baġışla” (7) dėdi. Şimdi olan ol melā’ikeler ḳıyāmetdek ẕikr **[**u**]** tesbīḥ (8) u tehlīl **[**u**]** istiġfār ėdüp aġlaşırlar ve ṣevābın (9) ümmet-i Muḥammede ki ẕikr eyledigimize baġışlarlar. Rivāyetdir Ḥż. (10) Cebrā’īl (as.) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ Kerbelāda (11) olaçaḳ vāḳıʿasını Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (12) (sav.)’e naḳl eyledi. Ḥż. Resūl (13) (asv.) ḥażretleridaḥı aġladı. Ve Ḥż. (14) ʿAliyyü’l-Murteżāya söyledi. Ḥż. ʿAlī daḥı Ḥż. Fāṭımatü (15) z-Zehrāya söyledi. Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā daḥı aġlayaraḳ Ḥż.

[168a] (1) Resūl-i Ekrem veNebiyy-i Muḥterem ḥidmetine geldi, eyitdi: (2) “Ey benim babam, bu aḥvāl ne zamān olaçaḳdır?” (3) dėdi. “Benden**[-]**ṣoŋra ʿAliyyü’l-Murteżādan ve senden ve İmām-ı (4) Ḥasandan**[-]**ṣoŋra olsa gerek” dėdi. Ḥż. Fāṭımatü (5) z-Zehrā eyitdi: “Devletim babam, Ḥż. Ḥüseyinim içün kim (6) mātem ėder ve kim aġlar?” dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: (7) “Yā Fāṭımatü’z-Zehrā elem çekme, ḳıyāmetdek yılda bir kerre (8) Muḥarremü’l-ḥarāmıŋ onuncı gün ḥalḳ bir yėre cemʿolup (9) anıŋ yas u mātemiŋ tutsalar gerekdir” dėdi. El-ḳıṣṣa: (10) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm Kaʿbe-i şerīfe Kūfeden, (11) böyle bir muḥabbet-nāme**[-]**ki yüz yigirmi mektūb geldi teslīm. (12) Ve Ḥż. Müslim-i ʿAḳīle ġāyetle ʿizzet ü ikrām eylemişler (13) ve bīʿat ėtmişler. Tedārik, beher-ḥāl gitmelidir. Sefer (14) mühimmātını görüp gitmege tedārik görürdiler. Ammā ehl-i (15) Kaʿbe her biri żīyāfet eylemege başladılar. Keennehu alı

[168b] (1) ḳoyalar ki "sulṭānım babaŋ Ḥż. ʿAliyü'l-Murteżā (2) anda şehīd oldı. Ve ḳarındaşıŋ Ḥż. İmām-ı Ḥasan**[**ın**]** (3) (ra.) şehādet**[**ine**]** sebeb oldı. Gitmegi terk (4) eyleŋ, eger bu ṭarafda ḳalmaḳ murād-ı şerīfiŋ ise ġayrı yère (5) gidiŋ. Ne güzel sizler daḥı gidiŋiz, maḳbūldür" dèdiler. (6) İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: "Ey yār-ı ṣādıḳlar, ah şerīʿatda refīḳler (7) bu gèce bir teʾemmül èdüp ṣabāḥ cevāb vèreyim" dèdi. (8) ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās evlerine gitdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (9) istiḫāre ṭarīḳıyla yaʿni fāl açmaḳ niyyetiyle kelām- (10) -ullāhdan fal açmaḳda bu āyet-i şerīf geldi: "*Küllü nefsin* (11) *ẕā'iḳatü'l-mevti*.[446] *Fe innemā yüveffe eṣṣābirūne ecrahüm bi ġayri* (12) *ḥisāb*.[447]" Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm eyitdi: "*Ṣadaḳa* (13) '*allāhü'l-ʿaẓīm ve ṣadaḳa Resūle'l-Kerīm*.[448]" Fāl-ı muṣḥaf, (14) şehādetim ḥuṣūṣunda Ḥż. Resūl-i Ekrem**[**iŋ**]** vāḳıʿamda gör- (15) -digim kelimātınā muvāfıḳ geldi. Ḳalem-i taḳrīr ile taḥrīr olan

[169a] (1) ḳıṣṣa elbette tefsīr olmaz. İkinci gün ʿAbdullāh ibn-i (2) ʿAbbās ḥāżır oldular. Eyitdiler: "Kūfeye gitmede ne tedbīr (3) eylediŋiz" dèyinçe Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: "Buŋa gitmek (4) muḥkemdir. Gitmedikçe olmaz. Zīrā muḥaḳḳaḳ bilür Mekke, (5) Yeẕīd-i (al.) bedbaḫt benden ġāfil olmaz (6) ve beni defʿ ètmekle muḳayyeddir. Bilürem lāyıḳ-sezā degildir (7) bu cemīʿ ʿālemiŋ ḳıblegāhıdır ve beyt-i Ḫüdādır. (8) Yeẕīd-i (la.) bed-fiʿāl durmaz, bunda (9) gelür. Kaʿbeyi incidür. Ceng olur, at ayaġı altında (10) ve ḥuṣūṣa ḳan dökerler. Bunda olmasın, ġayrı diyārda (11) olsun. Silsile-i fitneyi bir ġayrı diyāra çekem. Ve bu toḥm-ı (12) tefrikayı bir ġayrı zemīne dökem." ʿAbdullāh eyitdi: "Sulṭānım (13) bār-ı göŋlüŋüz sefer ister. Yemen ṭarafına gidiŋ. Vāsiʿ vilāyetler- (14) -dir. Ve muḥibb-i ḥānedān-ı Resūldür. Sizi severler ve ḳalʿa-ları (15) çoḳ, muḥliṣ-leri ve muḥabbetleri, sizi işiden varırlar, ʿasker

[169b] (1) cemʿ olur. Lāyıḳı daḥı budur" dèdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (2) eyitdi: "Bilürem seniŋ kemāl-i muḥabbet**[**ini kendü ḥuṣūṣumda muḥaḳḳaḳ ve kelāmıŋ**]**[449] baŋa naṣiḥat u (3) ṣādıḳdır. Ammā taḳdīr böyle olaçaḳ, nişleyeyim. Gūyā yollarımı (4) çekerler. İḫtiyārımla degilem. Bu ḥuṣūṣda māniʿ olma. (5) Sen[450] benim bildigim bilmezsin. Benim bildigimi ben kerrātla minberde[451] (6) işitdim. "*Ūtitü'l ʿilme'l-menāyā ve'l-belāyā*[452]" esrār-ı (7)

---

[446]*Her nefis ölümü tadacaktır*. (Ankebut, 29/57)
[447]*Yalnızca sabredenlere ecirleri hesapsız olarak verilir.* (Zümer, 39/10)
[448]*Şüphesiz Allah doğru söyledi ve Peygamber de doğru söyledi.*
[449] Tamir, (Güngör 1987: 308)'e göre yapıldı.
[450] Bu kelime, cümle sonunda *bilmezsin* kelimesinden önce tekraren yazılmıştır.
[451]منبرد
[452]*Ölüm ve felaketlerin ilmi bana verildi.*

ḥikmet bize maḫfī olmaz ve feyż-i ʿişmet bize ālūde-i (8) ġaflet ḳılmaz.” ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās eyitdi: “Bizim**[-]**de (9) yollarımızı gūyā ki Medīne-i Münevvereye çeker. (10) Varduḳda[453] sizler Kūfeye, görüşmek müyesser eyleye. Āmīn.” (11) Rivāyet olunur kim Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbāsdan (12) ṣoŋra Muḥammed Ḥanefiyye, Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżānıŋ (13) oġlıdır ġayrı ʿavretden, ʿAbdullāh[454]-ı ʿÖmer ve ʿAbdullāh-ı Ẕübeyr (14) ḥidmet-i şerīfine gelüp envāʿ-ı remz ile “gitmeŋ Kūfeye” (15) dėyü sözler söylediler. Biŋ dürlü söz geleci oldı.

[170a] (1) “Amān yā İmām gel kerem eyle, biz**[i]** ateşe yaḳma, gel gitme. (2) Bu gitdigiŋ yėr iẓhāru mine’ş-şemsdir[455], fāriġ[456] oluŋ” (3) dėrlerdi. Herkiz feryād u fiġān ėdüp aġlarlardı. (4) “Ehl ü ʿıyāl iŋ bār**[i]** götürme, sen git” dėdiler. El-ḳıṣṣa: (5) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm eyitdi: “Ey ḳavm-i Mekke, Ḥaḳ (6) Teʿālā sizden ḥoşnūd olsun, yüzüŋüz aġ olsun. (7) Bilürem beni seversiz ammā çāre yoḳdur. Taḳdīr-i Rabbānī bu, (8) böyledir. Ḳażāya oḳ atılmışdır. Beher-ḥāl menziline ol (9) varır, yarı[457] yolda dönmez. Ben bu işi kendümden eylemem. Bu gėce (10) ceddim Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem**[i]** (sav.) (11) vāḳıʿamda gördüm, baŋa eyitdi: “Gözüm nūrı oġlum (12) Ḥüseyinim ittiṣāl maḥalleri geldi. Durma, oturma, (13) eglenme, Kūfeye ʿazīmet eyle. Ḥż. Cenāb-ı Bārī Teʿālā (14) seni ol buḳʿada yaʿni Kerbelāda kellesi kesilmiş, (15) ḳanlara ġarḳ olmuş, ālūde yatduġuŋı görmek ister

[170b] (1) ve seniŋ ṣabr u taḥammül eyleyüp ṣusız evlādlarıŋ ve aḥibbāŋ (2) ḥūn-ālūde olup aṣlā şikāyet eylemeyüp ṣabr u taḥammül (3) eyledigiŋi melāyikelerine göstermek ister. Tevaḳḳuf (4) ėtme, durma, oturma, eglenme. Zīrā ḥaṭā ėdersin. (5) Zinhār be**[-]**zinhār ġāfil olma” dėdi. Aṣḥāb hep (6) işidüp feryād u fiġān eyleyüp eyitdiler: “*İnnā lillāhi* (7) *ve innā ileyhi rāciʿūn*.[458] Çün nihāyet ʿarżıŋ maʿlūm (8) oldı. Sırrıŋ eşkāreye çıḳdı. Bārī ehl ü ʿıyāl iŋ (9) götürme” dėdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin[459] eyitdi: “Ḥaḳḳā güzel (10) buyurduŋuz. Ben Ḥż. Resūl-i Ekreme suʿāl ėtdim. (11) Eyitdi: “ẓālimler elinde esīr-ü ser-gerdān olduġunı (12) görmek ister. Ve anlarıŋ ṣabrını melāyikelerine (13) göstermek ister. Ve

---

[453] Bu kelime, *Kufeye* kelimesinden sonra tekraren yazılmıştır.
[454] *Muhammed Hanife*’den sonra yazılmıştır. Tamir, (Güngör 1987: 309)’a göre yapıldı.
[455] *Güneşten daha belirgin.*
[456] غ harfinin noktası unutulmuştur.
[457] يار
[458] *Allah’a aidiz ve dönüşümüz ancak O’nadır*. (Bakara, 2/156)
[459] Kelimedeki ى ن harflerinin noktaları unutulmuştur.

Cenāb-ı ʿİzzet dėr ki: “Ey melā- (14) -yikelerim ḳaçan ben Ādemi ḥalḳ eyledigim zamān sizler (15) dėrdiŋiz ki: “Bunlar saŋa ʿibādet eylemezler ve seniŋ

[171a] (1) cevr ü cefāŋa taḥammül ėtmezler” dėrdiŋiz. Baḳıŋ ki benim (2) ṣabırlı ḳullarım vardır, dėse gerekdir ve anlara āḫiretde[460] (3) iḥsānlar eylese gerekdir” dėdi. Çünki ol gün (4) göçüp ėrte(-)si ehl ü ʿıyāl -i ʿişmet-lerine güzel (5) develer ḥāżır eyledi. Tuḥfe-ler ḥāżır eyleyüp yol mühimmā- (6) -tını geregi gibi düzdi ve ḥāżır eyledi. Bir sāʿat iḥtiyār? (7) yola revāne oldı. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm Mekkeden (8) çıḳdı-ġı gün biʿavnillāhi teʿālā ol gün Müslim-i (9) ʿAḳīl şehīd olmuşdı. Mekke-niŋ ululları göndermek (10) ṭarīḳıyla ḥāṣ u ʿām yola düşdiler. Bir çemen-zāra (11) Tenʿime geldiler. Terviyye güniyidi. Yaʿni Ḥż. İmām-ı (12) Ḥüseyin-i Maẓlūm Kaʿbeden çıḳdığı gün Ḥācılar bayra- (13) -mınıŋ ʿarefe gününüŋ evvelki güniyidi. Ehl ü ʿıyāl , ḥadem (14) ḥaşem seksān iki nefer kimesne idi bir rivāyetde (15) ʿavretden ġayrı. Ṣaḳafte-i bihāre menziline ḳondular.

[171b] (1) Ordu-yı saʿādetin ol menzile ḳurdı. Ve bir kürsi (2) üzerine çıḳdı. Bir ḫuṭbe-i belīġ oḳudı. Aḳlında (3) Ḥaḳ Teʿālāya ḥamd ü ṣenā eyleyüp ve Ḥż. Peyġamber (4) (as.)’a ṣalavāt eyleyüp baʿdehu: “Ey ḳavm-i (5) Mekke ve yār-ı ġār-ı ṣādıḳlar ve ṭarīḳ-ı müstaḳīmde ʿārifler, (6) ʿāşıḳlar! Ben bir misāfirem ki giderem, gėrü gelmem, ġarībem, (7) miskīnem, derd-mend-i bī-çāreyem. Ben sālik-i ṭarīḳ-ı (8) şehādetem. Aṣlā benim ḥāṭırıma dünyā lezzeti[461] gelmemişdir. (9) Māl mülk gözüm görmemişdir. Aṣlā lezzet ü salṭanat (10) ḥāṭırıma yer ėtmedi ve ėtmemişdir. Gėce gündüz fikrim (11) endīşe-i şehādetdir. Ah ne zamān mertebe-i şehādet (12) buluram dėyü fikr eylerem” dėdi. Ol gėce Mekke ḳavmiyile (13) ṣabāḥ-dek sūz-nāk çiger pāre pāre olup aġlaşdılar. (14) Çün ṣabāḥ oldı cān tenden ayrılır gibi ayrıldılar. (15) Eyitdiler: “Luṭf eyle, parmaḳ ḳadar kāġıd yaz, derd-mendi

[172a] (1) unutma” dėdiler. Çünki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin yola revān (2) oldı, ol**[-]**ki muḥibb-ü ṣādıḳ, cān u başın fedā (3) ėtdiler, ayrılmadılar, bile gitdiler. Giderken Ṣabāḥ (4) nām bir yere geldiler. Gördiler ki Kūfe ṭarafından ʿIrāḳ**[**dan**],** (5) Ferẕūḳ-ı Şāmī dėrler bir bezirgān gelirdi. Kaʿbeye (6) giderdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine selām vėrüp (7) ḫāk-i pāyine yüz sürüp duʿā eyledi. Ḥż. İmām (8) Kūfe aḥvālini suʾāl eyledi. Ferẕūḳ eyitdi: (9) “Ey şeh-ẕāde-i civān-ı cennet, ehl-i Kūfe**[**yi**]** pek muḥālif (10) gördüm.” Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Gerçek söylersiz.” (11) dėdi. Ol aradan daḥı geçüp Baṭnı’r-Remle (12) dėrler bir menzīle

---

[460] اخرتد

[461] لززت

ḳondı. İkinci ḳonaḳdır. Ḥż. (13) İmām-ı Ḥüseyin bir mektūb yazdı. Kūfeye Kays bin (14) Müshir[462] ile bir nāme gönderdi. Taḥıyyāt u s̱enādan**[-]**ṣoŋra (15) eyitdi: "Muḳaddema size irsāl eyledigim ʿammi-ẕāde-i celīlü'l

[172b] (1) ḳadr-i bī-ʿadīl Müslim bin ʿAḳīl ki vekīl-i muʿtemedim, bu kāġıd size (2) vāṣıl olduḳda baŋa gönderesin. Siziŋ iḥlāṣıŋızı (3) ve baŋa muḥabbetinizi bileyim ve aʿyān-ı eşrāfdan birḳaç[463] kimesneyile (4) gönderesiz. Tā ki ben**[-]**de aḥvāliŋize muṭṭaliʿ olup siz- (5) -lerle görüşmek müyesser ola. Bu mektūb Baṭnı'r-Remlden (6) ḳalḳup Kūfeye ʿazzim eyledikde Kūfede ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn[464] (7) ḫaber alup yollar üzerine ādemler ḳomışdı. Ol maḥal (8) Kays, İmāmıŋ mektūbını sürʿatla götürüp ehl-i Kūfeye (9) vėrmege. Ol arada bir ẓālīm ḳomışdı adına Temīr dėrlerdi. (10) Alup ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād (la.) ḥużūrına (11) yetişdirdikde ol ẓālīm, ġaddār, melʿūn ʿAbdullāh-ı Ẕiyāḍ (12) (al.), bī-günāh ol nāme-i saʿādeti getüreni şehīd eyledi. (13) (ra.) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm menzil be menzil (14) gelürken Verde nām bir menzile geldi. Gördüler ki bir çādır (15) ḳurulmış. Su'āl ėtdi. "Kaʿbeden gelür, **[**Kūfe**]** vilāyetine gider[465]"

[173a] (1) dėdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm bir ḫidmetkārın aŋa (2) gönderdi. Ḫuddām eyitdi: "Ey Kays, bizler bir ʿādil ḳavmiz. Bizden (3) bir elem ıżṭırāb çekmeŋ. Bize yoldaş Efendimiz, Ḫānedān-ı (4) Resūldür ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmdur" dėyinçe Kays daḥı (5) sevindiginden aġladı. "Elḥamdülillāhi teʿālā bu duʿāyı ėderdim ki (6) Ḫānedān-ı Resūl-i Ekreme ḫidmet ėdem. Māl mülküm yolına fedā (7) ve benden daḥı ḳurbān olam. El-minnetü li'llāhi teʿālā murādım müyesser oldı" (8) dėdi. El-ḳıṣṣa: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine iʿlām eyledi. (9) Ve mesrūr oldular. Ammā Ẕüheyr[466]-i Ḳayn-ı Becelī[467] ʿaskerini, aḥbābını (10) daʿvet eyleyüp eyitdi: "Ey! benim derdim artdı, ʿuḳbāya (11) teveccüh ėtdim ve belāya taḥammül ḳıldım ve fenāya rıżā vėrdim. (12) Her kimiŋ göŋlünde muḥabbetullāh varısa ve Ḥż. Server-i (13) kā'yināt ve Mefḫar-i mevcūdāt Muḥammedü'l-Muṣṭafā (as.)'a mülāḳī (14) olayım dėrse ve cennetde Kevs̱er şerābın içeyim dėrse ve benimle (15) bile gelsin ve istemeyen vilāyetine gitsün, māniʿ degilem. Zirā

---

462 مُشْهِر
463 برقاج
464 ملعونه
465 Bu kelime 171a 1. satırın başında tekraren yazılmıştır.
466 زبير
467 بجعى

[173b] (1) ben cān u başım, māl u mülkimi Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin yolına bezl (2) ü fedā eyledim" dėyü ʿavretini çaġırdı. Eyitdi: "Ey benim ḥelālim yār-ı (3) vefā-dārım ve ġam-güsārım! Benim bu sözlerimi işitdiŋ mi? Sen (4) ne dėrsin? Eger murādıŋ vilāyetine gitmek ise var git, (5) işde māl mülk hep seniŋ olsun. Kimse-ye güc (6) iş işlemem. Hemān göŋlüŋ niçe bilürse öyle eyle" (7) dėdi. ʿAvret eyitdi: "Āh ey sulṭānım ben saŋa neyledim ki (8) baŋa, var vilāyetine git, dėrsin?" Ol āḫiret ḥātunı eyitdi: (9) "Ben daḥı dilerem**[-]**ki cennetde Ḫānedān-ı Resūlallāh**[ıŋ]** ehl-i beytine (10) ḥidmet ėṭmek isterem. Ḥuṣūṣā Efendimiz, Sulṭānımız, iki (11) cihāŋda varımız Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ki Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (12) (ra.) ḥażretleriniŋ nūr-ı dīdesi ve çiger-gūşesidir, (13) bundan ẕiyāde devlet ü saʿādet**[-]**mi olur ki bunlara ḥidmet (14) ėtmek ʿāleme sulṭān olmadan yegdir" dėdi. Ẕüheyr[468]-i Ḳayn-ı Becelī[469] (15) ḥażretleri bunu işidüp ḳalḳup ehl-i beytini bağrına başdı,

[174a] (1) ağlaşdılar. Biri birinden rāżīlıḳ dilediler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** (2) tābiʿ olup cümle ʿasker ağlaşup: "Bize dünyā gerekmez, hemān (3) āḫiret gerekdir" dėdiler. Bu ḳavm her bār biri biriyle söyleşirlerdi. (4) Dėrlerdi**[-]**ki: "Āh ʿaceb bize şehādet naṣīb-i müyesser olur mı, şehīd olur (5) mıyuz?" dėrlerdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin işidirdi. Sevindiginden ağlardı. (6) Dėrdi**[-]**ki: "Yā Rabbi ne ḳuluŋ vardır elḥamdülillāhi teʿālā seni bilirler." (7) Gūyā bunlar bayram yėrine giderlerdi. Sevinirlerdi. Yine bayramdır ki (8) Ḥaḳ cemālin görürler ve bayrama ėrerler. Ammā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ol (9) menzilden ḳalḳup Şüḳūḳ[470] menziline geldiler. Bir kimesne geldi. Ḥż. (10) Müslim-i ʿAḳīlüŋ ve Hānī bin ʿUrvenüŋ şehīd oldıġını ḥaber (11) vėrdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm ağlayup: *"Ḳālū innā lillāhi ve innā* (12) *ileyhi rācīʿūn*[471]" dėdi. Meger kim Ḥż. Müslim-i ʿAḳīlüŋ, ḥarem-i (13) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinde bir ḳızı vardı. On üc yaşında idi. (14) Bu ḳız ferāsetle bilüp eyitdi: "Yā İmām, meger benim babam şehīd (15) olmuşdur kim yetīmler gibi riʿāyet-i ʿizzet ü ikrām u iltifāt ėdersin.[472]"

[174b] (1) Ammā durmayup ağlaşdılar. Ammā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** her meclisde (2) aḥbāb dėrdi**[-]**ki: "Sulṭānım bu ehl ü ʿıyāl i, evlād u ensāb**[ı]** Kūfeye[473] (3) götürmeyelim. Zīrā ġalīẓ yerdir ve muḥāṭaradır. Biliŋ (4) at ayaḳları altında ḳıyalar, götürmeyelim"

---

[468] زبير
[469] بجعى
[470] Bu kelimenin yanında Arap rakamıyla dört yazmaktadır.
[471] *Allah'a aidiz ve dönüşümüz ancak O'nadır.* (Bakara, 2/156)
[472] ايدردى
[473] Bu kelime iki kere yazılmıştır.

dėdiler. Ammā İmām bir (5) zamān fikre vardı. Hiç cevāb vėrmedi. Aḥbāb u aṣdīḳā (6) eyitdiler: “Sulṭānım, Müslim-i ʿAḳīlüŋ ehl-i Kūfeden yaḳa yanın alırız. (7) Odur ki bu yolda şehīd oluruz” dėdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (8) aṣḥābına eyitdi: “*Lā ḥayra fi’l-ʿayşi baʿde hā’ülāi*.” Yaʿnī “evliyāya (9) bundan**[-]**ṣoŋra ṣoḥbet ḥarāmdır” dėdi. Pes Kūfeye ʿumūmen ḳalḳdılar. (10) Bir menzile geldiler ki aŋa Māl-ı menziliyye dėrler, geldiler. Muḳaddemā (11) Ḥż. Müslim-i ʿAḳīlüŋ şehīd oldıġı maḥal vaṣıyyet eylemişdi (12) ʿAmr bin Saʿda. Mektūb gönderdi Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine: “Yā (13) İmām, ehl-i Kūfe evvelki tedbīrden yüz çevirdi. Gerekdir ki bu (14) aḥvāle vuḳūf taḥṣīl ėdüp min baʿd bu semte gelmeyesin. (15) Ġayrı yere gidseŋ” dėyü tafṣīl üzere mektūb yazmış. Bu ḥaber

[175a] (1) şehẕādeniŋ ordu-yı hümāyūnına vāṣıl olıçaḳ, cān ṭatlı (2) hemān ʿaskeri gürūh gürūh ṭaġıldılar. Meydān-ı muḥabbetde (3) s̱ābit-ḳadem olanlar ḳaldılar. Ol menzilden ḳalḳup Benī’l-Ḥāḳa[474] (4) geldiler. Bir serā-perde gördiler. ʿAẕīm ʿaskerdir. Su’āl ėtdiler. (5) “‘Abdullāh-ı Ḫurruŋ ʿalemidir ve ʿaskeridir” dėdiler. Ḥüseyin bin (6) Ḥaccācī dėrler, bir müslimān kimesne vardı ʿAbdullāh-ı Ḫurruŋ ḳabīle- (7) -sinden olmaġıla, anı ʿAbdullāḥ-ı Ḫurra[475] gönderdi, gelsin dėyü. (8) ʿAbdullāh-ı Ḫurr dėdikleri melʿūn münāfıḳ (la.) (9) ẓālim gelmedi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm kendüsi bi’ẕ-ẕāt ḳalḳup (10) Ḫurruŋ çādırına kendi vardı. Baʿdehu istiḳbāl-i İmām ėtdi. (11) “Yā ʿAbdullāh gel benimle bile ol. Yeẕīd (la.)’**[e]** (12) cevāb vėrelim. Müslim-i ʿAḳīlüŋ intiḳāmıŋ alalım” dėdi. ʿAbdullāh (13) eyitdi: “Yā İmām, Yeẕīd (al.)’niŋ ʿaskeri çoḳdur. (14) Muʿāvenet ėdemezsin. Yalŋız sen gel, ėtme ve hem ben saŋa yardım (15) ėdemem. Zīrā başımdan ḳorḳaram. Yeẕīd (la.) beni öldürür.

[175b] (1) Netīçe luṭf u kerem eyle. Baŋa bu teklīf**[i]** eyleme. Benim bir ḳılıç (2) bir atım vardır. Dünyāda miṣli bulunmaz. Size vėreyim, maʿzūr (3) tutuŋ, beni ʿafv eyleŋ” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ḳaşların (4) çatup eyitdi: “Ey bī-vefā! Ben ḳılıç at içün gelmedim” dėyüp (5) ḳalḳdı. Me’yūs olup ordu-yı hümāyūnına geldi. Rāvīler (6) eydürler kim Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin şehīd olduḳdan**[-]**ṣoŋra (7) ġāyetü’l-ġāye çoḳ kimseler āh u vāh ėdüp “niçün Ḥż. (8) İmām-ı Ḥüseyin ṭarafında bulunmadım bir cāŋdan ötürü” dėyü ḥayf (9) çekmiş. Ādemler ḳatı çoḳdur. El-ḳıṣṣa: Naḳldir ki Ḥż. İmām-ı (10) Ḥüseyin ḥavātīn ṭā’ifesiyile meclis-i şerīflerine **[**gelüp**]** diziniŋ[476] (11) üstüne başın ḳoyup uyḥuya varmışdı. Ḫābdan

[474]Bu ismin üstünde Arap rakamıyla altı yazmaktadır.
[475]خرگ
[476]زینیک. Bu kelimeden sonra 11. satırın başında fazladan ‘dizi’ kelimesi yazılmıştır.

(12) ıżṭırābla uyandı. Ümmü Gülşüm: “Yā Ḥüseyin sebeb nedir (13) aġlarsın?” Eyitdi: “Şimdi ceddim Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (14) Muḥterem**[**i**]** gördüm. Dėdi**[-]**ki: “Yā Ḥüseyin, vuṣlat zamānıdır, yaḳın (15) oldı. Yā İmām-ı Ḥüseyin taḳdīrde Ḥaḳ bizim ṭarafımızdadır” dėdi.

[176a] (1) ḥaḳ bizimledir, ne elem çekeriz, ne ġam çekeriz ve ġam çekmem şimdiden (2) ṣoŋra” dėyüp şāẕ oldı. El-ḳıṣṣa: Ol menzilden (3) ḳalḳup Ḳatḳaṭāne menziline ḳondular. Ḥż. İmām-ı (4) Ḥüseyin cemīʿ ʿaskerin cemʿ ėdüp eyitdi. Vaʿẓ u naṣīḥat (5) eyledi. Baʿdehu eyitdi: “Ey pīr u civān! Ey muḥibb-i ḥānedān! (6) Biliŋ ve āġāh oluŋ ki Kūfede Müslim bin ʿAḳīli şehīd eylemişler. (7) Yüz çevirmişler benden. Yine āyine-i devrān bir ġayrı (8) ṣūret gösterdi. Yeẕīd eṭrāf u eknāfımızı ʿaskerle ḳu- (9) -şatdı. Ḥülāṣā mecāl yoḳdur. İmdi biz bir belā-keş mübtelālarız. (10) Bizim ḥālimiz başḳadır. Siziŋ ʿaḳlıŋız ėrmez. Lākin benim içün (11) sizler helāk olmaḳ lāyıḳ degildir. Size varıŋ gidiŋ (12) demem, duruŋ**[-]**da demem. Gönlüŋüze ṭanışıŋ cennet isteyen bu (13) pazārda ṣaṭılır. Alana kimse māniʿ degildir. Her (14) biriŋizin ṭaġılaçaḳ gideçek maḥaldir. Dėme(-)siz ki bize ol (15) niçün ḥaber eylemediŋ, dėmesiz.” Hemān ol maḥal bu maḥaldir ki

[176b] (1) ah vāh olmuş olmaḳ gibi degildir. Ol arada olsun daḥı ḳaç (2) aḳçalu ḳumaş oldıġıŋ belli olurdı. İnsān neye derler, (3) ol pazārda belli oldı. El-ḳıṣṣa: Ol meclisde dünyāyıla ʿalāḳa (4) eyleyenler bir semte gitdi. Muḥabbet **[**u**]** ẕevḳ u şevḳ-i İlāhīye maẓhār düşenler (5) feryād ėdüp ayaġına düşdüler. “Biz seniŋle ölünçe ayrılmazız” (6) dėdiler. Ḥaḳ Teʿālā bize hidāyet ėtmişken imtiḥān eyle, ḥayf ṣaḥrāsını (7) gösterme. Biz şehādetden yüz çevirmeziz” dėdiler. Ḥż. İmām (8) bunlara duʿā vü ṣenā eyledi. Fi’l vāḳiʿ maḥall-i dünyāyı terk ėden (9) kesb-i şehādet eyledi. Ol**[-]**ki dünyādan geçmedi, ṣoŋra çoḳ ḥasret (10) ü nedamet, elem ü ġaṣāvet ḳaẓandı. El-ḳıṣṣa: Ḥż. İmām menzil be (11) menzil Benī Sükūn[477] ḳabīle(-)sine geldi. Benī ʿAḳrame dėrler bir ṣaḥṣ**[**a**]** (12)rāst gelüp Kūfe aḥvālin su’āl ėtdi. “Yā İmām, naṣiḥat isterseŋ (13) dur**[**ma**]** gid żarar görürsen” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[**in**]** gitdikçe muḥabbet **[**u**]** (14) şevḳ u ẕevḳ**[**i**]** artdı. ẓāhir öyledir, palın leẕẕetini balcı bilir. El-ḳıṣṣā: (15) Cāsūslar ḥaber ėtdiler. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) tīz

[177a] (1) emr eyledi. Bu bir büyük işdir. Yeẕīdiŋ bir oġlı vardı. (2) Adına Ḥurr bin Yeẕīd dėrlerdi. Babası gibi deyil idi. Bir vücūd (3) u’l-mükerrem idi. Aŋa eyitdi: “Tīz biŋ nefer

[477] سلون

ādemle var Ḥüseyin (4) ḳarşılaya. Bir ġayrı yere gideyim dėrse ḳoma, ḳaçmasın. Kūfeye (5) getür" **[**dė**]**di. Ḥurr, biŋ ḳadar nā-merd ile ḳarşulayup Seddiāb[478] (6) dėmekle maʿrūf bir yere geldi. ʿAsker ḳondı. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[**i**]** (7) peklediler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin daḥı taʿcīl ile yürür idi. (8) Menzil-serāya geldi. ʿAsker-i Ḥurr**[**ı**]** gördi. Suʾāl eyledi. (9) Cevāb vėrdiler. İmām: "Tīz bir ādem varsın, çaġırsın gelsin" (10) dėdi. Ādem geldi. Yeẕīd (al.) oġlı Ḥurrı (11) daʿvet eyledi. "Seni Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ibn-i ʿAliyyüʾl-Murteżā ister" (12) dėyinçe "bismillah" dėyüp ḥākipā-yi Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine (13) gelüp "esselāmu ʿaleyk yā İmām-ı Ḥüseyin, ṣafā geldiŋ, ḫōş geldiŋ" (14) dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: "Bu arada ne dursun" dėdi. (15) Ḥurr eyitdi: "Beni ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn münāfiḳ (la.)

[177b] (1) gönderdi. "Var Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[**i**]** ḳarşıla. Bir ġayrı (2) yere gitmesin. Ṭoġrı Kūfeye getür" dėdi. Seni Kūfeye götürem." (3) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: "Şimdi namāz vaḳtidir. Var sen cemā- (4) -ʿatiŋle namāz ḳıl, ben daḥı cemāʿatimizle namāz ḳılalım. Ḥurr eyitdi: (5) Ḥāşā s̱ümme ḥāşā sen yā İbn-i Resūlallāh(-)sın, İmām-ı zamān(-)sın. (6) Sen muḳtedā-yı ehl-i īmānsın. İmāmet eyle, biz saŋa uyalım, (7) namāz ḳılalım. Saŋa uymayanıŋ īmānı ve namāzı ṣaḥīḥ olmaz" dėdi. (8) Ḥż. İmām aŋa taḥsīnler eyleyüp ḫayr duʿā eyledi (9) ve namāz ḳıldılar. Baʿdehu bir ḫuṭbe-i beliġ oḳudı. Yaʿni bir (10) vaʿẓ u naṣiḥat eyledi ve ehl-i Kūfeye yüz tutup eyitdi: (11) "Zīrā biŋ ḳadar ādem var, bile vaʿẓ u naṣīḥatın diŋler- (12) -ler" dėdi[479]. Ḥż. İmām eyitdi: "Ben Yeẕīd (al.)'ye (13) tābī ʿolup aŋa uymaḳ lāyıḳ degildir. Fe emmā Kaʿbe-i (14) şerīf, laṭīf-u beytullahdır. Aŋa geldim**[-]**ki anda eylenem. (15) Siz ki ehl-i Kūfesiz. Baŋa yüz yigirmi mektūb gönderdiŋiz.

[178a] (1) Beni kendi ḥālime ḳomadıŋız. İmāmımız yoḳdur helelbette gelesiz. (2) Biz Yeẕīd (al.)'ye uymazız ve bilmeyüz, seni bilüriz, (3) dėdiŋiz. Şimdi benden yüz çevürirsiz. Baŋa ḳarşu ḳılıc çeküp ādemimizi (4) şehīd eylediŋiz bize bī-vefālar ėtdikde" Ḥurr eyitdi: "Yā İbn-i Resūl- (5) –allāh, benim mektūblardan ḥaberim yoḳdur" dėdi. Ḥż. Kerbelā (6) eyitdi: "Sen gerçeksin ve gerçek söylersin. Lakin bu ʿaskeriŋ (7) içinde vardır mektūb gönderen" dėdi. Ḥurr eyitdi: "Tīz bulunsun (8) mektūb gönderenler" dėyinçe bir miḳdār ādemler bulup getürdiler. (9) Münfaʿil oldular. Bozuldular, ḳızardılar. Ḫurr aŋlarıŋ yüzüne (10) tükürdi. El-ḳıṣṣa: Kūfeden ʿacele ile altı[480] nefer ādem geldi. (11) Biri mektūb vėrdi Ḥurruŋ eline. Ḫurr oḳudı. Ḥż. İmāma (12) vėrdi. Ḥż. İmām daḥı oḳudı. Mefhūmı maʿlūm

[478] Bu kelimenin yanında Arap sayısıyla yedi yazmaktadır.
[479] دگلرلردی
[480] الت

oldı**[-]**ki (13) “Sen ki Ḫurrsın zinhār be zinhār ġāfil olma, İmām-ı Ḥüseyin**[i]** (14) bunda götür” dėmiş. Ḥurr eyitdi: “Gördüŋ**[-]**mi sulṭānım ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (15) melʿūn (la.) atına, itine, tābiʿ olanlara laʿnet, sükūt

[178b] (1) daḥı ėdene (la.), melʿūn-ı pelīd[481] teʾkīdli (2) mektūb gönderir. Ah benim efendim, ne tedbīr ḳılsam seni muʿāf ėtsem. (3) Benim dīnim īmānım iki cihānda destgīrimsin. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (4) (la.) baŋa ḫışm ėder, ėtmesem Ḥaḳ Teʿālā cehennemine ḳor, (5) yaḳar. Ammā ol cāḥil ki dünya içün āḫiretin yaḳar. Ḫāṣā ṣümme ḥāṣā (6) sencileyin al-i Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (7) ḥażretleriniŋ çiger-gūşesi olasaŋ, Cebrāʾīl (as.)[482] gibi bir melāʾike (8) seniŋ beşigin sala ve saŋa kim ḳaṣd eyleyen ḳulu ḳurusun. (9) Egri baḳanıŋ gözleri çıḳsın. Hele ben İmām, saŋa uydum” (10) dėdi. Ḥż. Kerbelā-yı Ḥüseyin-i Maẓlūm aŋa: “Āferīn ey ṣādıḳ (11) u’l-ḳavl, inşāallāhu teʿālā rūz-ı maḥşerde babaŋ seni görüp mertebe-i (12) ʿālīŋi görür ve ṭaşlarla dögüne” dėdi. Ol maḥtūmu’l-mükerrem eyitdi: (13) “Yā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bir maʾḳūl şeyʾ geldi ḥāṭırıma, luṭf (14) eyle, diŋleŋiz” dėdi. Ḥż. İmām**[a]** eyitdi: “Şimdi varaçaḳ ḳonaḳda (15) siziŋ ḥaremiŋiz bile orduŋuzı uzaḳ ḳonuŋuz. Ben**[-]**daḥı

[179a] (1) uzaḳ ḳonayım. Gėçe olduḳda ḳalḳıŋız nereye giderseŋiz gidiŋ. (2) Ben**[-]**de ʿaskeri bir olmayaçaḳ yere çekeyim, oyalayayım, tek benim işde (3) ʿalāḳam ḳalmasın. Zīrā rūz-ı maḥşerde dedeŋ ḥużūr-ı şerīfine (4) varduḳda utanıram, ḥicāb vāḳiʿ olur” dėdi. Ḥż. İmām geldi, (5) eyitdi: “Ḫoş, ḥāṭırıŋ ḫōş olsun. Allāh Teʿālānıŋ bir sırrı eşkāre (6) olaçaḳdır” dėdi. Ḳondular, ol gėçe oldı. Ḥż. İmām (7) ikinci sāʿatde ḳalḳdı, gėrü döndi. Kaʿbeye gitmege ṣabaḥ- (8) -dek yürüdiler. Bir ḳaraŋuluḳ gėce idi. Ḥż. İmām (9) bir ḳorḳuc yere geldi. İlerü gitmege taḳdīrden iẕīn bulmayup (10) ve İmām ne**[-]**ḳadar bindigi ata ḳamçı urdı, at bir adım ilerü adım (11) atmadı. Ḥż. İmām gördi olmaz, ol atdan inüp bir (12) ġayrı ata bindi. Daḥı yürümedi. Netīçe altı ʿaded at deyişildi. (13) Birḳaç[483] ādem çaġırup eyitdi: “Bu yeri bilür misin ne dėrler?” (14) Eyitdiler: “Arż-ı Māriye dėrler. Ḥż. İmām hemān[484] eyitdi: (15) “Bir ġayrı adı daḥı var mıdır?” Dėdiler ki: “Kerbelā dėrler.” Ḥż.

---

[481] بلید
[482] جبرایلءم
[483] برقاج
[484] همام

[179b] (1) İmām eyitdi: “Ḥaḳīḳatü’l-ḥāl Kerbelā dėrseŋ Kerbelā” dėdi. (2) Ammā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Bu ṭopraġıla ḳanımız bile ḳaynar” (3) dėdi ki Ṭirimmāḥ ibn-i ʿAdī eyitdi: “Sulṭānım bir hecīne biŋ, gėçe (4) ḳaraŋusına çıḳuŋ, seni kimesne görmesin. (5) Aḥbār**[ı]** Ṭay ḳabīle(-)sine ileteyim. Anlar beş biŋ atluya mālikdir. (6) Size yardım ėderler” dėdi. Ḥż. Kerbelā eyitdi: “Yā Ṭirimmāḥ, (7) lāyıḳ-ı mürüvvet**[-]**midir ki kişi kendi nefsini cān ḳorḳusından (8) ḳaça ḳurtula. Ehl ü ʿıyāl ini düşmenler içinde bıraġa gide.” (9) Ṭirimmāḥ eyitdi: “Düşmeniŋ istedigi sizsiz. Ehl ü ʿıyāl inizi (10) kimesne ėrişmez, elem çekmeŋ” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: (11) “Olmaz, bu arada ḳanımız ṭopraġıla yoġrulur” dėyinçe Ḥż. (12) İmāmıŋ büyük oġlı ʿAli Ekber eyitdi: “Ey benim babam bu ne**[-]**şekil (13) sözdür dedigiŋiz” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Ben saŋa (14) dedeŋ ʿAlī ibn-i Ebī Ṭālib (ra.) ve (kv.) (15) den bir şeyi naḳl ėdeyim. Ben bileydim bunda geldim”

[180a] (1) dėyüp eyitdi: “Babam ʿAliyyü’l Murteżā seferden geldi. Bu araya (2) ḳondı. Fırat ṣuyınıŋ kenārına çadırların ḳurdı ve eyitdi: (3) “Yā ʿAbbās bilür misiŋ bu yeri, eger bileydiŋ aġlardıŋ.” ʿAbbās (4) eyitdi: “Buyurun sulṭānım” dėdi. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi. (5) Ah dėyüp şöyle aġladı ki mübārek gözyaşı ṣaḳalına (6) aḳdı. “Benim ʿaceb derdim vardır, bu al-i Sufyān bilmem benden (7) ne isterler.” Döndi, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin yanında idi, eyitdi: (8) “Oġul ṣabreyle, ol maḥal ṣu istedi. Abdest aldı. Sekiz (9) rekʿat namāz ḳıldı. İki rekʿatda bir selām vėrdi. (10) Baʿdehu uyḥuya vardı. Baʿdehu aġlayaraḳ uyandı. Ah ėdüp (11) eyitdi: “Gözüm nūrı bir ġarīb vāḳıʿa gördüm” dėdi. ʿAbbās (12) “buyurun” dėdi. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: “Erenler gördüm (13) aḳlar giymişler. Aḳ ʿalemlerle geldiler. Ḳılıçlar daḳınmışlar. (14) Bu yeri cizdiler. Ḫurma aġācınıŋ dallarını ḳırdılar. Yere düşdi. (15) Bir ırmaḳ gördüm. Ḳızıl ḳan aḳar gördüm. Oġul Ḥüseyinim ol

[180b] (1) ḳana ġark olmuş yaṭır, eṭrāfından imdād ister. Kimse imdād (2) eylemedi. Ol aḳ yüzlü ʿalemler ṣāḥib kişiler geldiler, çaġırdılar. (3) Eyitdiler ki: “Yā Resūlallāh ve yā al-i Muḥammed ṣabreyle, ḥalḳın (4) şerri elinde helāk olup şehīd olsaŋ gerekdir. Cennet (5) saŋa müştāḳdır” dėdi. İlerü geldiler, baŋa başın ṣaġ olsun” (6) dėdiler. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: “Yā ʿAbbās, Ḥż. ʿīsā (7) (as.) ḥavāriyyūnıla bu aradan geçerler imiş. Ḥż. (8) ʿīsā (as.) aġlar, feryād ėder, ḥavāriyyūn dėrler ki (9) “Niçün böyle pek aġlarsın” dėdiler. Ḥż. ʿīsā (as.) (10) eyitdi: “Benden**[-]**ṣoŋra bir peyġamber geleçekdir. Adı Aḥmed olsa (11) gerekdir. Anıŋ bir ḳızı olsa gerekdir ki anıŋ bir oġlunı (12) bunda şehīd eyleseler gerekdir” dėyü ġāyetle Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā (13) bunu böyle söyleyüp aġladı.

Ḥattā bī-ḥūş oldı. Baʿdehu (14) eyitdi oġlu Ḥüseyine[485]: “Oġlum, çiger-pāre Ḥüseyinim, böyle (15) bir girdāba düşseŋ sen niçe ėdersin” dėdi. Ḥż.

[181a] (1) İmām eyitdi: “Ṣabr u taḥāmmül ėdüp ecr-i ʿaẕīm isterem” dėdi. (2) **El-bābu’ṣ-ṣānī ʿaşer: Bu[486] on ikinci faṣıldır ki Ḥż.** (3) **İmām-ı Ḥüseyin Ḥażretleriniŋ deşt-i Kerbelāya ordu-yı hümāyūnını** (4) **beyān ve ʿayān ėder.** Netīçe Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm bu ḥikā- (5) -ye**[**yi**]** naḳl ėdüp emr eyledi. Ordu-yı hümāyūnını deşt-i (6) Kerbelā ṣaḥrāsına ḳurdular. Bārgāhını ʿarż-ı belāya ḳurdular. (7) Çünki İmām ol zamān atdan inüp ol yere ḳadem (8) başdı. Ol ṭopraḳ ḥicāba girdi. Ṣarardı ve bozardı. Bir (9) inçe-çik tos, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Mażlūmuŋ ṣaçına (10) ṣaḳalına ṭoġrı yürüdi. Ḥevāya gitdi. Ümmü Gülṣüm eyitdi: (11) “Ey benim dilnevāzım, hem-demim gördüŋ**[-]**mi inçe-çik tos” dėdi. (12) “Gördüm” dėyüp tesellī-i ḫāṭır içün Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i (13) Maẕlūm eyitdi: “Ey benim mūnislerim, beni ṭoprak üstünde (14) ḥūn-ālūde yaṭırup şehīd eyleseler gerekdir” dėdi. (15) Fe emmā size vaṣıyyet budur ki pek pek aġlamaŋ, feryād fiġān

[181b] (1) eylemeŋ, düşmen avāzıŋızı işidüp bunda yetmeye. Ve saçlarıŋızı (2) ṭaġıdup düşmen nā-maḥremler görmesin ve sizi aġlamadan (3) menʿ eylemem, aġlamaŋ dėmem. Zīrā aġlamaḳ fā’idedir, aġlamaḳ (4) kişiyi Raḥmāna ulaşdırır.” Ehl-i beyt-i ḥarem-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (5) ḳaçan**[-]**ki bu sözleri işitdiler, feryād fiġān eyleyüp bir mertebe (6) aġlaşdılar ki ḳalem ile taḥrīr ve taḳrīr ḳābil degildir. Ve bu ne çirkin (7) ḥaberdir dėdikde şehẕāde-i āl-i Resūl yaʿni Muḥammedü’l-Muṣṭafā (8) ḥażretleriniŋ nesl-i pāki olan Ḥż. (9) İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm eyitdi: “Bu derde çāre eger isterseŋiz (10) hemān ṣabr **[**u**]** ṭaḥammüldür. Bu neŋ ġāyetle ṭatlıdır, elem üzere (11) ölmek” dėdi. El-ḳıṣṣa: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bir mektūb-ı şerīf (12) Süleymān bin Ṣurad-ı Ḫuzāʿī eşrāf u ʿayān-ı ehl-i Kūfeye gönderdi. (13) Maẕmūnı bu ki: “Ey bize ʿġāyibāne yüz yigirmi mektūb gönderenler! (14) Bizi sevenler “Helelbette bu ṭarafa gelesiz, pādişāhımız yoḳdur, (15) biz Yeẕīd (la.) bilmeziz, sen bizim seyyīdimizsin,

[182a] (1) saŋa tābiʿ oluruz, gele(-)siz” dėyenler! İmdi maʿlūm oluŋ**[-]**ki (2) ḥālā biz deşt-i Kerbelāya daḥil olup ordu-yı hümāyūnı[487], ehl-i (3) bürde-i ʿişmet-pāki seksān iki nefer kimesne ile maʿan gelüp (4) dāḥil olmuşuzdur. İmdi bu deşt-i Kerbelā, baṭn-ı bilād-ı

[485] Burada fazladan *eyitdi* kelimesi yazılmıştır.
[486] Burada fazladan *faṣl* kelimesi yazılmıştır.
[487] همایونینی

ʿIrāḳdır. (5) Cān başımız bu yolda hep fedādır. İmdi dünyā dėdikleri şey' (6) bu gün varısa yarın yoḳdur. Dünyā serīʿüz-zamāndır. İmdi (7) mektūb sizlere vāṣıl olduḳda bu ṭarafa teveccüh ėdüp gele(-)siz. (8) Āḫiret devlet**[**i**]** benimle(-)dir, cennet isteyen gelir, cehennem isteyen (9) Yeẕīde la. tābiʿ olur. El-ḳıṣṣa: Ḳays-ı Aʿrābī (10) ve Süleymān bin Ṣuradıla gelüp yolda ādemler vardı. Süleymān bin (11) Ṣurad**[**ı**]**, ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (al.) ḥużūrına getürdiler. Nāmeyi (12) çıḳarup Yeẕīd (la.) vekīli ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[**a**]** (13) vėreyim dėrken Ḳays-ı Aʿrābī nāmeyi alup pāre pāre eyledi. ʿAbdullāh-ı (14) Ẕiyād eyitdi: "Ḳatı aʿlāsın, benim ādemim olasın, daḥı düşmeniŋ nāmesini (15) ne pāreledіŋ" dėyinçe Ḳays eyitdi: "Sulṭānım dostlarıŋ ismi eşkāre

[182b] (1) olmasın, bu nāme gizli geleçek idi. Lakin seniŋ merḥametsiz (2) ādemleriŋ getürdi" dėdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) (3) ġażaba gelüp eyitdi: "Anladım seni sen Ḥż. İmām (4) ṭarafından(-)sın. Seni öldürmeyem, iki işiŋ birisi ėdersin" (5) dėdi. Biri oldur ki mektūbıŋ içindeki kim kimdir adların (6) söyle yāḥūd minbere çıḳ Ḥż. İmāma tābiʿ olana sög. (7) Yeẕīdi (la.) ve beni medḥ eyle" dėdi. Ḳays-ı Aʿrābī (8) ḥażretleri eyitdi: "Ādemlerin adların söylemek olmaz. Fe emmā minbere (9) çıḳmaḳ olur" **[**dė**]**di. Ehl-i Kūfe cāmiʿe cemʿ olup Ḳays-ı Aʿrābī minbere (10) çıḳdı. Faṣīḥü'l-lisānla Ḥaḳ Teʿālāya ḥamd ü ṣenā eyledi. Baʿdehu (11) Resūl (as.)'a ṣalāt u selām eyledi. Baʿdehu (12) mektūbuŋ içindekini min evvele ilā āḫire oḳuyuvėrdi. (13) Baʿdehu Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[**i**]** medḥ eyledi. Yeẕīd (al.) (14) ve ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı melʿūn**[**a**]** (la.) eyitdi: "Ey bī-mürüvvet, (15) ẓālim, ḳalṭapān! Ebū Cehl ve Ebū Leheb sendendir. Anlarla ḳoparsın

[183a] (1) ḳıyamet güninde, mekānıŋ cehennemdir. Müslimānım dėrsiŋ, peyġamberim (2) Muḥammedü'l-Muṣṭafādır dėrsin. Evlādına böyle ihānet ėdersin. (3) Ey yüzi nūrsız ve pirsiz, uġursız, merḥametsiz, dīnsiz, īmān- (4) -sız!" Hemān ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı melʿūn, münāfiḳ (la.) (5) ġażaba gelüp ol sāʿat ol maẓlūm-ı pāk-i bī-günāh**[**ı**]** şehīd (6) ėtdiler. (ra.) (rv.) El-ḳıṣṣa: (7) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.), Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ (8) Kerbelāya geldigini biliçek, bir nāme yazdılar ve gönderdiler. Nāme-i (9) menḥūsı ki yazmış ki: "Ey Ḥüseyin, her bār Yeẕīde (la.) (10) ve baŋa bīʿat ėdesin. Yeẕīd (al.) baŋa nāme gönderir, (11) dėr ki, Ḥüseyin ol**[**-**]**ṭarafa revāne olmuşdur. Varduḳda baŋa bīʿat (12) eylesin, eger bīʿat eylemez ise alātını giyüp meydāna girsin, dėdi." (13) Ḥż. Kerbelā kāġıdı ġażabdan yere bıraḳdı. Ġażabdan (14) mübārek cemāli küle döndi ve eyitdi: "Ey zihī bedbaḫt ḳavm! Rıżā-yı (15) ḥalk**[**ı**]** ġażab-ı Ḫāliḳa iḫtiyār ėdüp ve ümmetiyüz dėdikleri peyġamberiŋ

[183b] (1) evlādına ḳılıç çekerler. El-ḳıṣṣa: Gör ne cahildir ʿadüv kim (2) daʿvā-yı İslām ėdüp devlet-i dünyā içün Resūl**[ü]** (3) helāk eyler. Gör ne ġāfildir aŋa tābiʿ olan bedbaḫt kim (4) ḥalḳı ḥoşnūd eyleyüp eyler Ḫüdāyı ḫışm-nāk. El-ḳıṣṣa: (5) Gelen ḳāṣıd eyitdi: "Bu kāġıda cevābıŋ nedir?" dėdi. Ḥż. (6) Kerbelā eyitdi: *"Hāzā min ʿindi mālehu cevāb, veleḳad* (7) *ḥaḳḳat kelimetü'l ʿazāb*"[488] kāġıdı yere bıraḳdı. Artıḳ cevāb (8) vėrmedi. Gördü ki cevāb yoḳdur, dönüp ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (9) melʿūn (al.)'ye geldi. Aḥvāli iʿlām eyledi. (10) Ammā ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) ġażaba (11) gelüp eyitdi: "Ehl-i dīvān kimdir içiŋizde Ḫüseyin ile ceng (12) ėder kim aŋa Ṭaberistān memleketini vėreyim. ʿĀleme pādişāh (13) olsun. Ḫükm-i ḥükūmet-ṣāḥib ola" dėdi. Hiç kimseden (14) cevāb gelmedi. Tekrār söyledi melʿūn, yine cevāb gelmedi. (15) Üçüncide[489] ʿāḳıbet ʿÖmer bin Saʿd-ı Vaḳḳāṣa baḳup eyitdi:

[184a] (1) "Sen ey şecīʿ-i benī Ḳureyş niçe zamāndır ki memālik-i[490] Ṭaberistān (2) istersiŋ. İşde saŋa vėrdim. Var İmām-ı Ḫüseyinile ceng eyle. Sen (3) bir nām-dārıŋ oġlusıŋ. Babaŋ dünyāda oḳ atmaġıla meşhūr (4) oldı. Sen de bu ʿamel ile meşhūr ol" dėdikde ʿÖmer eyitdi: "Bu (5) gėçe fikirleneyim, ṣabaḥ cevāb vėreyim" dėdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (6) melʿūn (la.) eyitdi: "Ne güzel" dėyüp ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı (7) Vaḳḳāṣ eve geldi. Bunuŋ iki oġlu vardı. Büyük oġlu eyitdi: (8) "Ey baba bu nedir" ʿÖmer-i laʿnet eyitdi: "Bu gün ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) (9) dīvānında idim. Baŋa ḳaftān giydirdi. Elime Ṭaberistān memleketini (10) vėrdi ve benim altıma bir at çekdi, eyitdi: "Sen bir büyük ṣaḥābeniŋ (11) oġlusuŋ. Nāmıŋ vardır. Eger Ḥż. İmām-ı Ḫüseyin bīʿata gelirse (12) ne güzel, eger gelmezse anlarıŋ başların kesüp bunda gönder, (13) tā ki Ṭaberistān memleket**[i]** seniŋ ola" dėdi. Ben**[-]**daḥı eyitdim: (14) "Bu Ḫüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżā cengidir, ġayrı şey'e benzemez. Bu gėçe (15) fikr ėdeyim. Siz ne**[-]**dersiz" dėyinçe büyük oġlı Çihāt eyitdi: "Ey

[184b] (1) baba sen deli misiŋ, dīvāne misin" dėdi. "Bu ne şekildir ki çiger- (2) -gūşe-yi Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ve āl-i Resūldür ve dīde-i Fāṭımatü'z-Zehrā**[**dır**]**. (3) Müslimānım dėyen ādem bu fikri ėder mi? Ey baba, seniŋ ne şekil yüzüŋ (4) ṣūretiŋ vardır ki sen mektūb gönderdiŋ. "Helelbette gelesin" (5) dėdiŋ. "Şimdi gel meydānıma"[491]. Ḥīle ile getürdiŋ. "Başın keseyim" (6) dėmek nā-sezā işidir, mekānıŋ cehennemdir. Eyvāh!" dėyüp aġlamaġa (7) başladı. Küçük oġlı eyitdi: "Baba ḳarındaşımıŋ sözi yerindedir. (8) Ammā ol

[488] *Bundan ona cevabım yoktur, şüphesiz azap sözleri (onun için) müstehak oldu.*
[489] اوچونچی
[490] Bu kelime iki defa yazılmıştır.
[491] Burada bağlama uygun düşmeyen *seni* kelimesi yer almaktadır.

olaçaḳ. Ammā şimdi Ṭaberistān mülki ḥükm-i ḥükūmet**[i]** ḥāżırdır, (9) dėrken ġā'ibe gelmek ḥamāḳatdır" dėdi. Tekrār büyük oġlı Çihāt (10) eyitdi: "Hey baba üc mektūb gönderdiŋ gel dėyü, hele Müslimānım dėyen (11) bu kārda olmaz" dėdi. "Bil**[-]**ki bu işlediġiŋ ef'āl ḳıyāmet-dek evlādınā (12) uyuz maraż gibi ulaşır, ḳurtulmaz" dėdi. El-ḳıṣṣa: Ṣabāḥ oldı. (13) Dīvāna geldi. Aḥvāl naḳl eyledi. ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) (14) tekrār ser-ʿaskerlik[492] ḥilʿatin giydirdi. Ḥż. İmām-ı (15) Ḥüseyin üzerine beş biŋ nefer ʿaskerle varaçaḳ oldı. El-ḳıṣṣa:

[185a] (1) ʿÖmer (la.) biŋ mübārizle giderken ḳız ḳarındaşı [oġlu][493] (2) Ḫamza bin Muġīre dėrlerdi, rāst geldi. "Nereye gidersin (3) dāʿī beg" dėdi. ʿÖmer-i melʿūn (al.) eyitdi: "Ḥż. (4) İmām-ı Ḥüseyin üzerine cenge giderem. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) (5) baŋa Ṭaberistān vėrdi. Ḫamrā eyitdi: "Ey nā-merd (6) bedbaḫt! Bu ne ḥayāl-i fāṣıḳdır. Ayā Allāh Teʿālādan ve Ḥż. (7) Muḥammedü'l-Muṣṭafā ve Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ve Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (8) ḳāyil**[-]**midir bu ėtdiġiŋ işe, ḳıyāmet**[i]** unutduŋ**[-]**mı? Ḥż. (9) Resūlüŋ öŋüne varduḳda ve babaŋ Ḥż. Saʿd ibn-i Ebī (10) Vaḳḳāṣıŋ öŋüne varduḳda ḥāliŋ niçe olur ve babaŋ, (11) Ḥż. Resūl yanında ne mertebe ḥicāba girir, bu ne rüsvāy- (12) -lıḳdır. Müslimānım dėrsin tü yüzüne" dėyü tükürdi. ʿÖmer (13) (la.) başın aşaġa ṣalup durdı ve döndi. (14) Gideyim dėrken yine şeyṭān-ı ser-ʿalem olup daḫl[494]-ı ekber (15) u menḫūs **[**ile**]** ʿasākir, deşt-i Kerbelāya geldiler. El-ḳıṣṣa: ʿÖmer

[185b] (1) (la.) geldigi gibi edeb erkān ėtmeyüp (2) ḥicāb nedir bilmeyüp bir kāġıd yazdı, eyitdi: "Yā Ḥüseyin bunda nėye (3) geldiŋ. El-ḳıṣṣa: İḳtiżā neydi?" Ḥż. Ḥüseyin eyitdi. Bir kāġıd (4) yazup gönderdi, eyitdi: "Baŋa mektūb yazup gönderdiŋiz, helelbette (5) gele(-)siz dėyü. Evvelā sen**[-]**de mektūb gönderdiŋ helelbette gele- (6) -sin, bizi hidāyet-i nuṣret ol **[**dėyü**]**. Ben**[-]**dāḫı geldim. İnsān dünyāya (7) gelmeden murād, āḫiret**[i]** maʿmūr eylemekdir. Geldim size ṭoġrı yolı (8) gösterem." ʿÖmer (la.) bu sözleri işitdi. (9) Kendi kendine eyitdi: "İnşāallāh bu sözlerden murād olunan (10) ṣulḥdur. İki ṭaraf ṣulḥ olur ve hem ben**[-]**dāḫı aralıḳda bu işde (11) bulunuram. Hem Ṭaberistān hem Rey memleketine nā'īl oluram. (12) Hem peyġamberimiz evlādıdır, arada ceng **[**u**]** cidāl olmaz" dėyü ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (13) melʿūn (la.)'**[e]** bir kāġıd yazdı, ṣulḥ ėde dėyü. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı

---

[492] سر عسکرلکی

[493] Tamir, Güngör (1987: 330)'a göre yapıldı: *Ömer-i Sa'd tehyi'e-i esbab idüp mütevveccih olmakda iken Hamza bin Mugıyre, ki haher-zadesiydi, ol mübirün azimetün görüp eyitti.*

[494] دخل

(14) melʿūn (al.) ġażaba gelüp ol bedbaḫt-ı ḥabīṯ**[e]** (15) bir nāme yazdı. “Ḥż. Ḥüseyin eger bīʿat ḳabūl ėderse ne güzel,

[186a] (1) eger ėtmezse baŋa iʿlām eyle” dėdi. ʿÖmer ibn-i Ebī Vaḳḳāṣ (2) bu nāmeyi Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** gönderdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (3) yüzün gözün çatup cevāb vėrmedi. Bildiler ki İmām ṣulḥ (4) olmaz ve bīʿat ėtmez. ʿAbdullāḫ-ı Ẕiyād**[a]** (la.) iʿlām (5) eylediler. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) tīz fermān (6) eyledi. Bir rivāyet**[de]** ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı merdūd emr eyledi. “Tīz ser- (7) -ʿaskerim olan ʿÖmer (la.) yanına varın, yardım (8) eyleŋ” dėdi. İbtidā Şimr-i Ẕilcevş (la.), Yeẕīd (9) (al.) ibn-i Rikāb iki biŋ kişiyile çıḳdı. Şīş ibn-i Rebīʿ (10) (la.) biŋ kişiyile çıḳdı. Ḥicāz ibn-i Ebḥār (11) (al.) biŋ kişiyile çıḳdı. Cümleten yigirmi iki bin münāfiḳ-ı (12) ḳaltabānlar ʿasker oldı, geldiler. Ṣu ile Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ (13) arasına ḳondular. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** ṣu vėrmediler. Ḥż. (14) İmām-ı Ḥüseyin eline bir ḳazma aldı. Ḳıbleden ṭarafa on ṭoḳuz adım (15) adımlayup ḳazdı. Bir latīf ṣu çıḳdı. ʿAsker-i Ḥż. İmām-ı

[186b] (1) Ḥüseyin-i Maẓlūm kefāflandılar. Ṣoŋra anı**[-]**da menʿ eylediler. (2) El-ḳıṣṣa-i ṣaḥīḥ, Şimr-i Ẕilcevş ve Şīş bin Rebīʿ ve Ḥaṣīr bin Temīr (3) dėdikleri melʿūn-ı ḥınzīr (la.) (4) on biŋ ḳadar müfsid, aṣılaçaḳlarla gönderdi. “Furāt (5) ṣuyunı beklesinler tā ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm bīʿata (6) gelinçe ṣu vėrmesinler” dėdi. ʿAsker geldi. ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı (7) Vaḳḳāṣ, ʿÖmer bin Ḥicāz (la.) dėrler (8) bir ādem vardı, beş yüz ādemle ṣuya gönderdi, eyitdi: (9) “Yeẕīd (al.)’niŋ vekīli olan ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (10) melʿūn**[ıŋ]** (la.) fermān-ı menḥūsı budur ki (11) “Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ʿaskerine ṣu vėrmeyesiz, beşyüz (12) nā-merd ol ẕāt-ı şerīfe ṣu vėrmeyeler.” Bu ṣūret oldıġı (13) Muḥarrem ayınıŋ yedinci güniydi. Rivāyet ėderler kim Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i (14) Maẓlūm ḥalḳını başına cemʿ eyledi. İbtidā Teŋriye ḥamd (15) ü ṯenā eyledi ve peyġambere ṣalavat u selām getürdi ve eyitdi: “Ey benim

[187a] (1) aṣḥābım, sizden efḍal ve sizden aʿlā bilmezem. Ḥaḳ Teʿālā sizden (2) ḥoşnūd olsun. Bu gėçe ḳaş ḳararıçaḳ maḥalde her biriŋiz (3) birer ḳarındaşımızdır, eline yapışsıŋ, bu ḳavm içinde ṭa- (4) -ġılıŋ, beni ḳoŋ, gidiŋ” dėdi. “Bu ḳavm beni isterler, sizi istemezler” (5) dėdi. Aḥbāb, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** eyitdiler: “Yā İmām biz ḳaçup (6) gitdikde sā’ir ehl-i İslām biz**[i]** gördükde ne diyelim biz? Diyelim (7) ki peyġamberimiziŋ ḳızı oġlını düşmenler içinde bıraḳdı**[k]**, (8) meded, bize cānımız gerekdir dėdikde Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ne**[-]**şekil (9) olursa olsun, dėyüp ḳaçdıḳ kurtulduḳ**[-]**mı? Bu olmaz (10) işdir tā ki

biz[495] senin öŋünde ölünçe senden ayrılmazız” dė- (11) -diler. Eṣaḥh-ı ṣaḥīḥ rāviyān-ı aḥbār ve nāḳilān-ı muḥaddiṣān böyle (12) rivāyet ėderler kim ʿasker-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine bir mertebe (13) ṣusuzluḳ vāḳiʿ oldı**[-]**ki dudaḳları çatır çatır (14) çaṭladı. ʿAbbās bin ʿAlī elli ḳadar ādemle ṣuya vardılar. (15) Ṣuyuŋ başını ol bī-vefālar almışlar. “Ṣu yoḳdur, siz tā Yeẕīd**[e]**

[187b] (1) (al.) (la.) bīʿat ėṭmeyinçe ṣu (2) yoḳdur” dėyü el ḳılıca urdular. Bir ʿaẓīm ceng ėdüp ʿā- (3) -ḳıbet yeteçek ḳadar ṣu aldılar. İkinci gėçede Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, (4) ʿÖmer bin Saʿd-ı Vaḳḳāṣa iʿlām ėdüp, ṣulḥ olmaḳ (5) gerek, dėyüp iʿlām ėtdiler. Bu ṭarafda Ḥż. ʿAbbās ve Ḥż. (6) ʿAlī Ekber ol ṭarafdan ʿÖmer (la.) birḳaç[496] ḥavāric-i (7) kibārları (la.) bir yer**[e]** gelüp eyitdiler kim: “Yā ʿÖmer (la.) (8) babaŋ Saʿd ibn-i Ebī Vaḳḳāṣ saŋa bu yolı**[-]**mı vaṣıyyet (9) eyledi**[-]**ki āl-i Resūle ve çiger-gūşe-i Fāṭımatü’z-Zehrā ve Ḥż. (10) Ḥaydar-ı Kerrār ʿAliyyü’l-Murteżānıŋ çiger-ġūşesi Ḥż. İmām-ı (11) Ḥüseyin-i Maẓlūm (ra.) ḥażretlerine[497] zinhār (12) be zinhār ṣu vėrmeŋ; ehl ü ʿıyāl i vü evlādı, aḳrabā-yı müteʿallaḳātı (13) ṣusız helāk olsun” dėdi. “Bu ne maʿḳūle işdir. Ḥż. (14) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) saŋa bu yolı**[-]**mı (15) tenbih eyledi ki āl-i Sufyāna (la.) tābiʿ olup sāḳī-i

[188a] (1) selsebīl-i Kevṣer olana ṣuyuŋ başını böyle bekleyüp ceng **[u]** (2) cidāl eyleyüp ṣu vėrmemek ne ḍalāletdir, ne ḥamāḳatdır, (3) ne kāfirden eşeddir. İmdi benim saŋa söyledigim sözler, bir kerre söylemek (4) üzerimize vācibdir. İsterseŋ tut, isterseŋ ṭutma. *Emr-i* (5) *maʿrūf nehy-i ʿani’l-münkeri*[498] saŋa iʿlām eyledim.” Ammā bir rivāyetde (6) Ḥż. İmāma ḥaber gönderdi. ʿÖmer bin Saʿd (la.) (7) “gėçe bir tenhā yerde buluşalım” dėdi. Gėçe oldı. Ḥż. (8) İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm yigirmi atlı ile, ʿÖmer (la.) (9) daḥı yigirmi atlı ile ḳarşu geldiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin yanında (10) oġlı ʿAlī Ekber ḳaldı. Ḳalanına “uzaḳda duruŋ” dėdi. (11) ʿÖmer (la.) daḥı öyle ėtdi faḳad üc nefer (12) ḳaldılar. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm eyitdi: “Yā ʿÖmer, Allāh Teʿālā- (13) -dan ḳorḳmaz mısın? Benimle cenġ ėdersiŋ. Ben kimiŋ oġluyam (14) ḳo bunları, gel benimle ol. Cennet**[de]** benimle bileçe ol” dėdi. ʿÖmer (15) (la.) eyitdi: “Ḳorḳaram evim yıḳarlar.” Ḥż. İmām-ı

---

[495] ز harfinin noktası unutulmuştur.
[496] برقاج
[497] Burada *hazretlerinin oğluna* yazılmıştır, bağlama göre *hazretlerine* olmalıdır.
[498] *İyiliği emredip kötülüğü yasaklamak.*

[188b] (1) Ḥüseyin-i Maẕlūm eyitdi: “Evi yapıvėreyim.” Biŋ söz oldı. ʿĀḳıbet (2) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm eyitdi: “Eger ben sāḳī-yi Kevs̱er oġlu (3) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin isem inşāallāh sen Rey memleketini żabṭ (4) ėdemezsin. Aẕaçık zamanda helāk olursın. Cehennemde ḥāliŋ (5) görürsin”dėdi. “Çıḳ melʿūn (la.) ḳarşumdan” (6) dėdi. Aṣlā ʿÖmer-i melʿūn (la.) nuṭḳa (7) mecāli ḳādir olamadı. Eṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ, el-ḳıṣṣa: ʿÖmer (la.) (8) eyitdi: “Yā İbn-i Resūlallāh cümle söylediginŋ sözler ḥaḳdır (9) ve gerçekdir. Fe emmā seniŋle şimdi ceng eylemesem ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (10) (la.) Kūfe şehrinde olan evimi, mālımı, rızḳımı, (11) ehl ü ʿıyāl ü evlādımı alan talan ėder. Başımdan ḳorḳaram (12) yoḫsa seniŋle ceng ėtmezdim” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (13) eyitdi: “Hay aḥmaḳ ḳaltabān-ı pelīd, dünyā cīfe(-)sini āḫirete teḳaddüm (14) ėdersin. Ṭaberistān mülki nedir ki aŋa meyl ėdersin. Āḫiret (15) pādişāhligin istemezsin” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin yine tekrār

[189a] (1) eyitdi: “Gel saŋa kefīl olayım, āḫiretde bir ʿālī menzile nā’īl olasın. (2) Mülk, emlāki dėrseŋ benim Medīnede bir evim var, saŋa baġışlayayım” (3) dėdi. “Ve andan s̱āniyā Kaʿbede menzillerim çoḳdur, saŋa vėreyim” (4) dėdi. ʿÖmer (la.) işitdi bu sözler**[i]**, ḥāmūş oldı, (5) nuṭḳa mecāli ḳalmadı. Cevāb vėrmedi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm (6) gördi**[-]**ki bir vechile naṣiḥat-pezīr degildir, eyitdi ki: “Nā-bekār bu (7) Ṭaberistān dėdigin memleket saŋa müyesser olmaz. İnşāallāh (8) Ḥaḳ Ṣubḥānehu ve Teʿālā ḥażretleri saŋa murādıŋı vėrmez ve mecrūh (9) gidersin. Hemān ançaḳ bu melʿanetiŋ yanına ḳalır ṣanma. Āḫiretde (10) görürsiŋ, çeḳ ʿaẕābıŋı” dėdi. Fi’l-vāḳiʿ öyle oldı. “Murādına (11) ėrmeseŋ gerekdir.” El-ḳıṣṣa: Rivāyetdir ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinden. (12) Bureyr ibn-i Ḥużayr-ı Hemdānī dėrler, bir mü’mīn müslimān ʿābid-i zāhid (13) vardı. İcāzet alup ʿasker-i düşmene geldi**[-]**ki naṣiḥat eyleye. (14) ʿÖmeriŋ (la.) çadırına girdi. Selām vėrmedi. (15) Geçdi oturdı. ʿÖmer (la.) eyitdi: “‘Acebledim.

[189b] (1) ben seni, sen bir pīr-i iḫtiyār, insān-ı kāmil olasıŋ, sebeb (2) ne oldı**[-]**ki selām vėrmediŋ?” Pīr eyitdi: “Sen Resūl-i Ekremiŋ (3) mübārek aġzından işitmediŋ**[-]**mi ki ḥadīs̱-i şerīfi ki “*el-müslimü* (4) *men selime’l-müslimūne min yedihī*.”[499] Pīr ḥażretleri eyitdi: “Ḳaltabān, (5) münāfıḳ, melʿūn! Sen ise Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ evlā- (6) -dına ṣu vėrmeyeyim dėrsiŋ ceng u cidāl ėdeyim dersin, (7) niçe müslimān olursın. Selām ise müslimān**[a]**dır.” (8) ʿÖmer (la.) eyitdi: “Ey pīr-i ṣāliḥ sözün (9) ḥaḳdır. Ammā göŋlüm Ṭaberistān ḥükūmetinden geçmez, nişleyeyim” (10) dėdi. Ol pīr gördi**[-]**ki naṣiḥat

[499] *Müslüman olan kimse, elinden diğer müslümanların emin oldukları kişidir.*

diŋlemez, ḳalḳdı. Bir ṭarafa geldi. (11) El-ḳıṣṣa: Rivāyetdir ki Şimr-i Ẕilcevş (la.) (12) ol melʿūn, bu aḥvāle vuḳūf taḥṣīl ėdüp ol sāʿat (13) Kūfeye geldi. ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād**[**a**]** (la.) geldi, (14) eyitdi: "'Ömer (la.) Ḥż. İmāmla bir oldı, gėceyile (15) bir yere gelirler, ṣoḥbet ėderler, bilmem ki sözleri ne**[-]**şekil oldu."

[190a] (1) Hemān ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) bir nāme (2) yazdı, gönderdi**[-]**ki eyitdi: "Evvelden ben seni bilirim**[-]**ki bu şey'i sen (3) ėdemezsin. Hemān Ṭabėristān ve Rey memleketleriniŋ beratlarını vėr (4) Şimr-i Ẕilcevş-i (la.) melʿūna vėrseŋ, yāḥūd sözü- (5) -nüŋ sebāt**[**ı**]** yoḳ. Sözüŋe sebāt-ı ḳadem ola(-)sın" dėmiş. (6) ʿÖmer bin Saʿd (la.) bu nā-hemvāre sözi diŋleyiçek (7) hemān perde-i ḥicāb ḳaldırup Şimr-i Ẕilcevş-i (la.) (8) melʿūnıla yek-dil yek-çihet oldular, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (9) ile ceng **[**u**]** cidāl **[**u**]** ḳıtāl ėdeler. Fe emmā bu maḥal Muḥarremiŋ sekizinci (10) çehā**[**r**]**şenbe güni idi. Ve hem ol günde Ḥaḳ Teʿālānıŋ emriyile, ʿinā- (11) -yetle ṣusuzluḳ vāḳiʿ oldı. Taʿbīr mümkin degil idi. Ḥż. (12) İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm "gelüŋ, şol arayı ḳazıŋ" dėdi ve ḳazdılar. (13) Bir ʿacāyib āb-u ẕülāl ṣu çıḳdı. Cümle ʿasker murādınça ṣu- (14) -landılar. Yine Allāh emriyile ol ṣu ġāyib oldı. Ḥż. Hüseyiniŋ (15) bir ʿacāyib kerāmetinden kerāmeti bu idi (ra.) Bu ḥaber

[190b] (1) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[**a**]** (la.) ėrişüp ol ẓālim (2) ġażaba gelüp bir nāme yazup eyitdi: "Yā ʿÖmer (la.), (3) ḥaber aldım ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine ruḥṣat (4) vėrmişsin. Ḥattā ḳuyular ḳazmışlar. İmdi ḳāġıdım var- (5) -duḳda bir ān ve bir sāʿat ruḥṣat ve mühlet vėrmeyüp (6) kendi ḥāline ḳomasaŋ, rāḥat vėrmeseŋ" dėmiş ve bu (7) mektūbuŋ ardı ṣıra Muḥammed-i Eşʿası (la.) (8) dört biŋ nā-merd-i mübārīzle gönderdi. Anıŋ ardı**[-]**ṣıra (9) Ḥaccāc bin Ḫareẕīyi (la.) iki biŋ mübārīz-i (10) ḳaltabān, münāfıḳ, melʿūn **[**ile**]** gönderdi. Netīçe on altı biŋ (11) mübārīz-i bī-vefā ḳaltabānlar cemʿ oldular. Ammā bu ṭarafda Ḥabīb[500]-i (12) Müẓāhir bu ʿaskeri görüp eyitdi: "Yā İbn-i Resūlallāh, ḳabīle-i (13) benī Esed dėrler bir göçer ulı ṭā'ifesi gibi bir mikdār ādemler (14) vardır. Eger icāẕet vėrirseŋ varayım, ḥaber ėdeyim, geleler" (15) dėdi. Ḥż. İmām icāẕet vėrdi. Ol ṭā'ifeye vardı,

[191a] (1) nidā eyledi: "Ey ḳavm-ı Muḥammed, Yeẕīd (al.) Ḥż. İmām-ı (2) Ḥüseyin üzerine müstevlī oldı. Cennet isteyen gelsin" dėyü (3) aḥvāli aŋlatdı. Ol ḳavm "meded, şehādet naṣīb olaydı" dėyü pāk (4) iʿtiḳādlı bir mü'min, müslimān ādemleri vardı. Rivāyet ėderler ki (5) ṭoḳsān nefer ādem olup Keşt-i Güẕāri'l-Beşerī dėrler bir (6) ādem vardı, anı

[500] چلب

kendülerine ser-ʿasker ėdüp Ḥż. İmām-ı (7) Ḥüseyine yardım**[**a**]** gelmekde. El-ḳıṣṣa: Beri ṭarafda Ḥż. İmām-ı (8) Ḥüseyin üzerine gelen ser-ʿasker olan ʿÖmer bin Saʿd-ı (9) Vaḳḳāṣ (la.) bu aḥvāli duydu. Tez Erzāḳ-ı Şāmī (10) dėrler bir ādem vardı, dört biŋ nā-merdle ḳarşulayup ṣuyuŋ (11) yanında muḳābil oldular. "Nereye gidersiz" dėdikde "Ḥż. (12) İmām-ı Ḥüseyine yardıma gideriz" dėdiler. Bunlar eyitdi: "Ya dönüŋ (13) ya bizimle ceng eyleŋ" dėyinçe bunlar "bismillāh" dėyüp yanar (14) ateş gibi girdiler ki bir vechile "bunlara cevāb vėrmek güc. (15) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine buluşmaḳ muḥal" deyüp[501] aġlayaraḳ döndüler.

[191b] (1) Birḳacı şehīd oldı. ʿĀḳıbet vilāyetlerine gitdiler. Ḥż. (2) İmām-ı Ḥüseyin bu aḥvāli duydı, müteʾellim oldı. Ammā ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (3) (la.) bu aḥvāli ḫaber alup[502] bir teʾkīdli fermān yaz- (4) -dı. "Ḫaber aldım. Bir mertebe ruḫṣat vėrmişsin ki eṭrāfdan ḳabāyili (5) cemʿ ėdermiş(-)sin. Ne**[-]**şekil ser-ʿaskersin, bilirem ėdemezsin. (6) Bāri Ṭaberistān şehriniŋ berātlarını Şimr-i Ẕilcevşen**[**e**]** vėrseŋ (7) yāḫūd Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinden intiḳām alasın. Ṣoŋra saŋa (8) bir siyāset ėderem**[-]**ki ʿāleme ʿibret olursın" dėmiş ve kāġıdı (9) geldigi zamān güneş baṭmış idi. ʿÖmer (la.) (10) eyitdi: "Aḫşām ne**[-]**şekil olur, ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) (11) baŋa siyāset-i ġażab ėder"dėyü ceng ṭablına ṭarrah (12) urdı. Aḫşām oldı. Ṣaf bağlandı. İttifāḳ ol gün Muḥarrem (13) ayınıŋ ṭoḳuzuncı güni idi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm (14) "cenġ u cidāl yoḳdur" dėyü çadırında idi. Ṭavul ẓurna (15) sesin işitdi. ʿAbbās**[**a**]** eyitdi: "Bu ṭablıŋ aṣlı nedir?

[192a] (1) Ḫaber getür" dėdi. ʿAbbās yigirmi ḳadar ādemle varup ḫaber alup (2) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine eyitdi: "Ceng içün gelmişler" dėdi. Ḥż. (3) İmām eyitdi: "Bu gėçe mübārek Cumʿā gėçesi(-)dir. Āḫir gėçemizdir. (4) Var söyle bu gėçe mühlet vėrsünler. Ṣabāḥ niçe olmalı (5) ise olur" dėdi. Ḥż. ʿAbbās geldi, eyitdi: "Ey ḳavm-i bī- (6) -vefā! İbn-i Resūlallāh sizden mühlet ister, "bu gėçe arām eylesinler, (7) ṣabāḥ niçe olursa olsun" dėdi. Bu nā-merdler eyitdi: "Ḫayır, (8) size bir vechile mühlet yoḳdur. Hemān ceng ėdelim" dėdi. (9) Ḥż. ʿAbbās eyitdi: "Ey bī-mürüvvet, bī-vefālar, ẓālimler! Ah neyleyeyim (10) Ḥż. İmāmıŋ baŋa iẕn**[**i**]** yoḳdur. Siz beni bilirsiz ki ben ne**[-]**şekil (11) ādemim. Beni incitmeŋ, varır Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ayaġına düşerem, (12) yalvarıram, icāẕet alıram. Şu meydāna gelirem, elime ḳılıç, oḳ, (13) yay almam. Ammā ne eylerem bilür misiz?" dėdi.

[501] Bu kelime, 189b'nin 1. satırının başına yazılmış olup bağlam açısından buraya alınmıştır.
[502] Bu kelime iki kere yazılmıştır.

Ol ḳavm eyitdiler: “Ne (14) eylerseŋ eyle” dėdiler. Eyitdi: “Evvelā abdest alıram, iki rekʿat (15) namāz ḳılıram. İki ellerim ḳaldırıram. ʿArşıŋ ayaġına yapışıram. Size

[192b] (1) beddu‘ā ėderem. Bilirsiz başına ne ḥāl gelir” dėdi. Bu söz- (2) -den müteʾellīm olup bir zamān fikr ėtdiler. Kimisi eyitdi: (3) “Çeng ėdelim.” Baʿżı eyitdi: “Ādemler! Bu yār-ı ġār-ı Ḥż. Resūldür. (4) Ḥaḳīḳat, söz gerçekdir.” ʿĀḳıbet mühlet vėrdiler. İki ṭarafdan (5) ṭaġıldılar. Herkes çadırlı çadırına geldi. Ammā bir rivāyetde (6) ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı Vaḳḳāṣ, Şimr-i Ẕilcevş**[e]** (la.) eyitdi: (7) “Yā Şimr sen ne dėrsiŋ?” dėdi. Şimr-i melʿūn (la.) (8) “sen ne peg(-)sin, dilerseŋ öyle eyle” dėdi. “Ḥükmüŋ[503] ne çārīdir” (9) dėdi. ʿÖmer (la.) “ẓoruna beg oldum ben, bī-zārem (10) bu begligden” dėdi. Şimr-i melʿūn (la.) eyitdi: (11) “Yabana söyleme, göŋlüŋ Rey şehr**[i]** ve Ṭaberistān memleketini ister. Andan (12) geçmezsin, bī-zārem[504], dėrsin. Bıraḳ ben ėderem” dėdi. Ol iki melʿūnlar (13) çekişdiler. ʿĀḳıbet mühlet vėrdiler. ʿAsker eyitdi: “Ādemler! İnṣāf (14) elden ḳomaŋ, peyġamberimiziŋ ḥāṭırı vardır” dėdiler. Fe emmā Ḥż. İmām-ı (15) Ḥüseyin emr eyledi. Ordu-yı hümāyūnı eṭrāfına ḥendek ḳazdırdı.

[193a] (1) Düşmenden ṣaḳınmaḳ içün eṭrāfa ateşler yaḳdılar. Ehl-i beyt (2) ateş ardında duralır, düşmen gelmeye. Ammā Mālik bin ʿUrve dėrler (3) bir münāfıḳ vardı (la.) hemān atına binüp İmām-ı (4) Ḥüseyine gelüp at üzerinde eyitdi: “Yā İmām cehennem ateşinden (5) evvel kendüni dünyā ateşine yaḳdıŋ” dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i (6) Maẓlūm ġażabla aŋa eyitdi: “*Keẕẕebte yā ʿadüvvallāh*”[505] dėdi. (7) “Öyle**[-]**mi ẓan ėdersin? Ben cehenneme girem, sen cennete girersin” (8) dėyinçe hemān Müslim bin ʿAvsece dėrler idi, eyitdi: “Sulṭānım (9) baŋa icāzet vėr, bir oḳ urayım helāk olsun melʿūn” (10) dėdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Ṣabreyle tā evvel (11) ḥamle anlardan[506] olmadıḳça biz ḥamle ėtmeyüz. Hem Ḥaḳ Teʿālā (12) şimdi aŋa bir belā vėrir kim görürsin” dėyinçe hemān ol melʿūnı (13) at çeküp Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ yaḳdığı ateşiniŋ yanına (14) getürdi. Ol münāfıḳ ne**[-]**ḳadar çalışırdı, atınıŋ başını çekerdi, (15) netīçe ateşiŋ yanına geldigi gibi at silkdi. Ol münāfıḳ

[193b] (1) ateşin içine düşdi. Çayır çayır yandı. ʿAsker-i Yeẕīd (2) (la.) bu kerāmāt-ı bāhireyi gördiler. (3) Herkes “eyvāh ḥālimiz niçe olur” dėyü fikre vardılar. (4) Ḥż. Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin secde-i şükür eyledi. Duʿā- (5) -ya meşġūl oldı, eyitdi: “İlāhī

---

[503] چکمك

[504] بیز ارسین

[505] *Ey Allah’ın düşmanı, yalan söyledin.*

[506] Bu kelime cümle içinde iki kere yazılmıştır.

ẕürriyet-i Resūlim, maẓlūmım, (6) yetīmim, ġarībim, bī-çāreyim. Sen dādumı bu ẓālimlerden (7) alıvėr" dėdi. Ol maḥal Muḥammed-i Eṣʿas dėrler bir melʿūn (8) ḳaltabān (la.) bir maksad**[ı]** vardı. (9) Atın üstünden eyitdi: "Yā Ḥüseyin ne lāf u güzāf (10) ėdersin. Ḥż. Resūlden dem ursun. Resūl (11) seniŋ neŋdir ki böyle merd daʿvā ėdersin" dėdi. (12) Ḥż. Kerbelā-yıİmām-ı Ḥüseyin eyitdi: "Yā Rabbi şol melʿūnıŋ (13) ceẕāsını kereminden vėr" dėdi. Henüz duʿāsı tamām (14) olmadan bu taʿbīri ġāyetle bekitdi. Ve Fużūlī (15) ḥażretleriniŋ dedigi**[**ni**]** yazdım. Türkçe yazmadım, maʿẕūr

[194a] (1) ola. Duʿādan unutmaŋız. Biz yine ṣadade gelelim. (2) Ol maḥal idi**[-]**ki Ḥż. İmām beddu'ā eyledi. Hemāndem (3) bi-emr-i Ḫüdā ol nā-pākiŋ baṭn-ı nā-pākiŋden bir riḳḳat ẓāhir olup (4) merkebinden inüp aşaġa indi. Tedārik-i ḍarb-ı aḥvāl ėde. ʿAvretine (5) bir ʿaḳrep, niş urup necāset içine düşüp mekşūfu'l (6) ʿavret olup çaġıra çaġıra ḫınzīr gibi cānın düzaḥ māliki (7) olan mālike gönderdi. Fi'n-nār-ı cehennem. El-ḳıṣṣa: Caʿde-i (8) Kūfī dėrler bir ḳaltabān, münāfıḳ müfsid (la.) (9) daḥı eyitdi: "Yā Ḥüseyin, Fırat ṣuyu gümiş gibi aḳrāb ve ẕülāl**[e]** (10) beŋzer. Saŋa andan ve ehl-i beytine naṣīb yoḳdur. Siz (11) Kevṣer-ṣāḥib(-)siz. Aḥibbāçigin yoḳdur" dėyü istihzāya aldı. (12) Hemān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (ra.) ḥażretleri aġlayaraḳ (13) "*allāhümme ʿaṭşā fi'l-ḥāl*."[507] Ol münāfıḳ, melʿūn, ḳaltabān**[ı]**, atı (14) ṣaḥraya getürdi. Feryād eylerdi. "Amān baŋa ṣu vėriŋ, yandım (15) ṭutuşdum" dėdi. Eline ṣu vėrirlerdi, içemezdi. Çaġıra

[194b] (1) çaġıra ʿaṭaşü'l-ʿaṭaş diyerek cān cehenneme sipāriş eyledi. (2) Fi'n-nār-ı cehennem (la.) El-ḳıṣṣa: Leşker-i Yeẕīd (3) (la.) bu kerāmātları görürlerdi. Ammā fā'ide (4) eylemedi. Zīrā ḳalp gözleri kör olmuşdı. Bundan ṣāniyā Ḥż. (5) İmām cemīʿan aḥbāb u etbāʿın cemʿ ėdüp eyitdi: "Babamız, ḳarındaşımız (6) şehīd oldığı gibi bize de müyesser ola" dėdi ve aḥbāba eyitdi: (7) "Varıŋ bu gėçe ʿibādete meşġūl oluŋ" dėdi. Gitdiler, kendi (8) dāḥı ol mübārek Cumʿā gėçesi, serāy-ı çetrde ʿibādete meşġūl (9) oldı. (ra.) **El-bābu'ṣ-ṣāliṣ ʿaşer. On üçinci** (10) **bāb: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin deşt-i Kerbelā, leşker-i Yeẕīd** (11) **(al.) [ile] ceng eyledigidir. İki faṣıldır.** Çünki (12) müttefiḳun ʿaleyh erbāb-ı ʿuḳūl, aṣḥāb-ı ḳabūl oldur ki ʿadl ü (13) ḥikāyet budur ki ol gėçe ki mühlet olup ṣabāḥ-dek (14) gerek erkek ve gerek ʿavret ḳısmı ṣabāh-dek ʿibādet eylediler. (15) Ol gėçe bir velvele bir āh u enīn-i vāveylā olmuşdur ki bir

[507] Allah'ım hemen susuz bırak.

[195a] (1) vechile kitāblara yazılmaḳ mümkīn degildir. Çünki ṣabāh (2) oldı, gök yüzünden bir ṣadā geldi**[-]**kim "*edriknī*[508] *yā ibn-i Resūl-* (3) *-allāh edriknī*"[509] dėdiler. Bu ṣadāyı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḳız ḳarındaşı (4) Ümmü Gülşüm işitdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm**[**a**]** eyitdi: "Birāder (5) ben şöyle bir ṣadā işitdim. Siz de işitdiŋiz mi?" dėdi. (6) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm eyitdi: "İşitdim ve hem bu gėçe (7) ceddim Ḥż. Faḫr-i Kayināt Şefī'-i rūz-ı ceẕā Muḥammedü'l-Muṣṭafāyı (8) gördüm. Baŋa eyitdi:"Oġul Ḥüseyinim, seniŋle görüşüp ḳu- (9) -çuşmaḳ maḥalli geldi. Ve cemī'an peyġamberler ve melā'ikeler seniŋ (10) rūh-ı şerīfiŋe intiẓār çekerler ve müştāḳlardır. Bu gėçe bizimle (11) bir ṣofrada ṭa'ām yėseŋ gerekdir. Müjde Ḥüseyinim ki şehīd (12) olursın" dėdi ve bir güzel ferişte gördüm. Elinde bir şīşe (13) tuṭar. Su'āl ėtdim. "Bu melā'ike ḥāżırdır. Ḳaçan (14) seni ol ẓālimler şehīd ėtdikleri gibi ḳan-ı şerīfiŋi bu (15) şīşeye doldurup cennete götürürler" dėdi ve daḥı Ḥż.

[195b] (1) İmām eyitdi: "Ey benim ḳız ḳarındaşım Ümmü Gülşüm, var benim ehl-i beytimi çaġır (2) gelsünler. Vaṣıyyet ėdeyim vedā' maḥallidir" dėdi. Ümmü Gülşüm aġlamaġa (3) başladı. Ehl-i beyti hep bir yere gelüp Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm (4) her birini baġrına baṣup dėrdi**[-]**ki: "Ayā bu ẓālimleriŋ içinde (5) ey maẕlūmlar, ḥāliŋiz neye varsa gerek" dėyüp aġlardı. Fe emmā (6) Şehrebānu aġlayaraḳ geldi, eyitdi: "Ey helālim, ġam-güsārım, (7) beni kimlere ḳorsuŋ ve bu yetīmleri kime emānet ėdersin. (8) Ve ben ġarīb, bī-çāreyi kime teslīm ėdersin." Bu ṭarafda Ümmü Gülşüm (9) ṭırnaḳlarıyıla yüzün yırtup aġlayaraḳ eyitdi: "Ḥż. (10) İmām-ı Ḥasan vefāt eyledi. Anıŋ ateş-i firāḳını seniŋle tesellīyi (11) bulurduḳ. Ya siz gitdikden**[-]**ṣoŋra kimiŋle tesellī bulalım ve (12) bizim şimden**[-]**ṣoŋra maḫremimiz kim olsa gerekdir? Ve ḥāṭırımız kimiŋle (13) tesellī bulur" dėyü aġlaşırlardı. Çünki ṣabāḥ oldı, (14) serāy-ı 'işmetden çıḳup cemā'atle namāz ḳılmaġa başladı. (15) Namāz ḳıldılar. Henüz du'ā tamām olmadan ṭabıl-ı ceng **[**u**]** cidālle

[196a] (1) meydāna ṣançaḳlar yürütdiler. Feryād ėderlerdi ki: "Meydānımıza gel, (2) Yeẕīd (al.)'ye bī'at eyle" dėrlerdi. 'Asker-i (3) Yeẕīd (la.) ṣaf baġladı. Şimr-i Ẕilcevş (la.) (4) orta yėrine 'alem dibine durdı. 'Ömer (la.) (5) ṣaf ṣaf düzmege başladı. Ṣaġ ṭarafa 'Ömer (6) bin Ḥaccāca teslīm eyledi. Ṣol ṭaraf**[**ı**]** Şimr-i Ẕilcevş**[**e**]** (la.) (7) vėrdi. Kendi orta 'alem dibinde ḳaldı. El-ḳıṣṣa: Bu ṭa- (8) -rafdan daḥı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin 'Aliyyü'l-Murteżā

[508] ارکنی

[509] *Ey Rasulullahın oğlu, yardıma yetiş.*

(ra.) (9) her biri Ḳafġan Arslan gibi şehādete iştihā ėdüp (10) herkes cübbe ve cevşenlerin giyüp meydāna, Kerbelāya yürüdiler. (11) Ṣafların düzmege başladılar. İbtidā Ḥż. Emīrü'l-Mü'minīn (12) ya'ni çiger-gūşe-i Resūlallāh-ı Rabbi'l-'ālemīn ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (13) ṣarıġın ṣarınup ṭaylasanların omuzına bıraḳdı (14) ve Resūl ḥażretleriniŋ Ḳuveyḥa[510] adlı bir mübārek atı vardı, aŋa (15) bindi ve ḳılıçın beline ḳuşandı. Çevelān ėderek 'askerine geldi.

[196b] (1) Ḥż. 'Abbās**[**a**]** 'alemi teslīm eyledi. Ṣaġ ṭaraf Züheyre[511] vėrdi. (2) Ṣol ṭaraf Ḥabīb bin Müẓāhire vėrdi. Kendi bi'ẕ-ẕāt (3) īmān-ı 'ayān gibi mü'mīnlerin ḳalbinde ḳarar tutdı. Şehādete (4) muntaẓır oldı. Rivāyetdir iki cānibden ṣaflar baġlandı. (5) Ve keyfiyet-i ḥaḳ, bāṭıldan 'ayān ve küfr ü īmān imtiyāz bulduḳda (6) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin düşmene ḳarşu bilā ḥavfün sedd-i İskender (7) miṯāli gögüs gerüp durdı. "Ben ferzend-i Resūl-i Ḫüdāyam, server-i (8) evliyā vü enbiyā(-)am." İftiḫār eyledikden**[-]**ṣoŋra: "Baŋa faḫirlenmek yaḳışmaz mı? (9) Evvelā benim başımdaki ṣarıḳ ve belimdeki ḳılıç ve altımdaki bindigim at (10) ceddim Ḥż. Resūlüŋ degil**[-]**midir? Ben vāriṯ-i Resūl degil**[-]**miyem? 'Ömrümde (11) lāf u güẕāf ėtmedim ve ögünmek nedir bilmezem" dėdi. "Ben Medīne-i (12) Münevverede ve Ravża-i Resūlde idim. Baŋa rāḫat vėrmediŋiz. (13) Ka'beye vardım mücāvir olayım dėdim. Beni kendi ḫālime ḳomadıŋız. (14) Yüz yigirmi mektūb gönderdiŋiz, elbetde gelseŋ, dėdiŋiz. Ey (15) 'Ömer bin Sa'd-ı ebī Vaḳḳāṣ! Ey 'Ömer bin Ḥaccāc! Ve ey Şīş bin Rebī'!

[197a] (1) Sinān bin Enes! Ve ey Şimr-i Ẕilcevş (la.)! (2) Bu ne ġaddārlıḳdır ve bī-vefālıḳdır" dėdi. El-ḳıṣṣa: Bu ḳavm ittifāḳ (3) ile birden inkār ėttiler. "Ḫaberimiz yoḳdur, biz saŋa mektūb (4) göndermedik" dėdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin fermān eyledi. (5) Mektūbları getürdiler. Herkesiŋ mühriyile mektūb**[**ı**]** oḳuyuvėrdi. (6) Bozuldular. Ol mektūbları hep İmām-ı Ḥüseyin ateşe yaḳdı. (7) Ol sā'at 'Ömer (la.) ḳarşu geldi, eyitdi: (8) "Yā Ḥüseyin netīçe bu ḥikāyelerle iş bitmez. Ya Yeẕīd**[**e**]** (la.) (9) tābi' olursın, ya cānıŋı bu yolda vėrirsin." Ḥż. (10) İmām-ı Ḥüseyin ḥażretleri eline oḳ aldı. Ehl-i Kūfeye eyitdi: (11) "Varıŋ, 'Abdullāh-ı Ẕiyād**[**a**]** öyle şehādet eyleŋ ki ibtidā (12) ḥamleyi Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ėtdi, oḳ atdı. Ey ḳavm, Ḥaḳ (13) Te'ālādan ġażab Yehūdīlere ol zamān oldı**[-]**ki

---

[510] قويحه

[511] زبيره

“Ḥż. (14) ʿUzeyr peyġamber, Allāh Teʿālānıŋ oġlıdır” dėdiler. Naṣārāya (15) belā ėtdi. “Ḥż. ʿİsā Allāh Teʿālānıŋ oġlıdır” dėdiler.

[197b] (1) İmdi siz daḥı kendi peyġamberiŋiziŋ evlādına ihānet ėdüp ḳatl (2) ėdelim, dėrsiŋiz. Ümmet-i Muḥammediz dėrsiŋiz, ne**[-]**şekil müslimān(-)sız. (3) İnşāallāhu teʿālā öyle umarız Ḥaḳ Teʿālādan ki vücūdıŋızda (4) her bir ḳılıŋız birer ḥançer olup vücūdıŋızı pāre pāre eyleye. “*Va’ṣbir* (5) *ve mā ṣabrüke illā billāh*.”[512]“*İnnallāhe yuḥibbü’ṣ ṣābirīn*.”[513]Ṣabrdan dönmezem (6) ve sizden elem çekmem, bildiginizden ḳalmaŋ. İnşāallāhu teʿālā vücū- (7) -dımda bir ḳalem içün bin Yeẕīd öldürmedükçe ben**[-]**daḥı ölmem, şehādet (8) bulmam.” Rivāyetdir ki leşker-i Yeẕīd (la.) birden (9) bir mertebe oḳ atdılar ki vücūd-ı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm (10) oḳdan görünmez idi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm kendi (11) ʿaskerine eyitdi: “Ḳomaŋ benim yār-ı ġārlarım, cennet içinde (12) yüçe köşkler bugün ṣatılır. Alana minnet, ḳomaŋ şāhbāz- (13) -larım” dėdi. Rivāyetdir kim ėydirler kim İmāmıŋ üzerine ḥücūm (14) ile oḳlar atdılar. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Ḥay ḥay bu ḳavmiŋ (15) bize elçisi oḳ mıdır” dėdi. Vallāhi ben bir nesne dėmezem, Rabbime mülāḳī

[198a] (1) olduḳda bilirem ne söyleye-ceyim” dėdi ve bülend-avāz ile çaġırup (2) eyitdi: “Kimdir bize imdād ėder, Allāh yoluna ve Resūl muḥabbetine (3) cennete benimle bile girir kimdir” dėdi. Hemān Yeẕīd (la.) (4) ʿaskerinden Yeẕīd (al.)’niŋ oġlı (5) Ḥürr bu sözleri işitdi, duramadı, gözleri yaşardı. (6) Türk dėrler bir ḳulıyıla yapça yapça ḳaçaraḳ Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i (7) Maẓlūm ʿaskerine geldi, eyitdi: “Yā İmām vallāhi’l ʿaẓīm ve (8) billāhi’l-kerīm ben cennet**[**i**]** dünyā üzerine tercīḥ ėderem. Yā Ḥż. (9) İmām-ı Ḥüseyin ben ol kişiyem ki yolda baŋa rāst geldiŋ, sözüŋ (10) tutmadım. Şimdi tevbe ḳıldım, öŋünde ölmege geldim. Tevbemi (11) ḳabūl ėder misin?” dėdi. Ḥż. Kerbelā eyitdi: “*Neʿam, yetūb*- (12) -*ʿullāhu ʿaleyküm ve yaʿfirleküm*.”[514] Adıŋ nedir?” dėdi. Eyitdi: “Ḥürdür” dėdi. (13) Ḥż. İmām eyitdi: “İnşāallāh dünyāda āḫiretde ḥür olasın” (14) dėdi. Ḥż. İmām eyitdi: “İn atdan” dėdi. İndi. Bu (15) meclis hicret-i Ḥż. Resūl (as.)’ıŋ altmış altıncı yılında

[198b] (1) Muḥarremiŋ onuncı Cumʿā güniydi. Hemān Yeẕīd (la.), (2) ʿasker-i Yeẕīd (al.) ile on yedi (3) biŋ idi. Bir rivāyetde otuz iki biŋ nefer kimse idi. (4) Ammā eṣaḥḥ-ı ḳavl yigirmi iki biŋ nefer dėrler. Ammā ki fe emmā Ḥż. İmām-ı (5) Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ ʿaskeri

[512]*Sabret, senin sabrın ancak Allah’ın yardımı iledir.* (Nahl, 16/127)
[513]*Allah sabredenleri sever.*
[514]*Evet, Allah sizin tevbenizi kabul edecek ve sizi bağışlayacak*.

seksān neferdir. Bir rivāyetde (6) daḥı yetmiş iki nefer kimesne idi dėrler. Otuz nefer kimesne atlı, (7) bāḳīsi biyāde yaʿni yayan idi. Fe emmā Ḥż. Mevlānā Ḥüseyin (8) bu melālet-i ḥikāye**[**yi**]** öyle naḳl-i beyān ėderler kim iki ṭarafdan (9) ʿasker müzeyyen oldı. Ḥürr bin Yezīd (la.), ʿÖmer (10) (al.)'niŋ öŋüne gelüp eyitdi: "Ey ser-ʿasker-i (11) Yezīd (la.)! Taḥḳīḳ ender taḥḳīḳ biz şimdi (12) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıla ceng u cidāl eylesek mi gerek? (14) Saʿd-ı Vaḳḳāṣıŋ oġlı ʿÖmer (la.), vekīl[515]-i ʿAbdullāh (15) (la.) eyitdi: "Şehzādem daḥı şübheŋ mi var, bu meydānda

[199a] (1) çoḳ ḳanlar dökülür, görürsün" dėdi. ʿÖmer (la.) (2) dėdikleri nā-ḥalef-i münāfıḳ bu su'ālden bir şey' aŋla-(3) -yamadı. "Şehzādem niçün su'āl ėtdüŋ?" dėdi. ʿÖmer-i (4) (al.) ḥabīṣ hiç aṣlā bir söz söylemedi. Ol sāʿat (5) Ḥurr bin Yezīd (la.) kendi ʿaskerine geldi. (6) Aġlamaġa başladı. Ḳarındaşı eyitdi: "Birāder ne ḥāl oldı (7) saŋa ki sen aṣlā ceng ḥarbinden ḳorḳmazdıŋ" dėdi. Ḥurr (8) bin Yezīd eyitdi: "A birāder, cehennemle cennet arasında ḳaldım, (9) dīn ile bī-dīn ayrılaçaḳ maḥal geldi" dėyüp bir naʿra urup (10) ġāyibden ḳalbine nūr ėrişdi. Ṣırāt-ı müstaḳīm geldi, (11) buldı. Hemān kendi ʿaskerinden ayrılıp Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (12) ʿaskerine geldi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ atınıŋ ayaġına (13) düşdi. Yüzün gözün sürdi, eyitdi: "Sulṭānım īmānım, (14) seniŋ ḥāk-i pā-yi şerīfiŋe yüzün süren maḥrūm ḳalmaz sulṭānım. (15) ʿAceb benim ṣuçumı ʿafv ėder misin? Tevbem ḳabūl olur mı?" dėdi. Ḥż.

[199b] (1) Kerbelā eyitdi: "*Ve hüvelleẕī yaḳbelu't tevbete ʿan ʿibādihi*"[516] dėdi. (2) Ammā beri ṭarafda Yezīd (al.)'niŋ küçük oġlı Muṣʿab (3) gördi**[-]**ki ḳarındaşı, İmāma gitdi. "Ḥay ne ḥamaḳatdir, bunda (4) ḳalmaḳ ẕihī rüsvāylıḳdır" dėyüp bir naʿra urup Ḥż. İmāmıŋ (5) ayaġına düşdi. "'Özrümi ḳabūl eyle" dėdi. Ḥż. İmām eyitdi. (6) İkisini**[-]**de ḥayır duʿā eyledi. "Ḥaḳ Teʿālā sizden rāżī olsun, (7) ikisini**[-]**de ḳıyāmetde şehādet ėderim ve siziŋle maʿan cennet**[e]** (8) bile girerem" dėyinçe Ḥurr bin Yezīd şehzāde-i civān- (9) baḥt**[a]** eyitdi: "Ey nūr-ı dīde-i Muṣṭafā ve ʿAliyyü'l-Murteżā ve Ḥż. (10) Fāṭımatü'z-Zehrā luṭf eyle, ben ḳuluŋa icāẕet vėr, evvel meydānda (11) ben ceng ėdeyim" dėdi. Ḥż. İmām[517] (ra.) eyitdi: "Bizimle (12) bir ḥüccet eylemediŋ ve bizden bir menfaʿat görmediŋ" dėyinçe Ḥurr (13) bin Yezīd eyitdi: "Sulṭānım ibtidā ceng u ḥuṣūmet (14) bizim ṭarafımızdan oldı.

---

[515] وكيله

[516] *O, kullarından tevbeyi kabul edendir.* (Şura, 42/25)

[517] امامک

Nitekim muḥabbet u iştiyāḳ oldıġımız (15) sizlere maʿlūm ola. Evvel ben girerim luṭf eyle beni menʿ

[200a] (1) eyleme" dėyinçe icāẕet alup meydāna girdi. Bir nāʿra eyleyüp (2) "Benim bende-i āl-i Resūl, Ḥż. İmāmıŋ ḳuluyım ve bendesiyim. (3) Müslimānım, sizcileyin degilim" dėyüp ism-i resmin yād eyledi. (4) ʿÖmer bin Saʿd (la.) bu sözleri işidüp (5) Ḥurr**[ı]** meydāna gördi. Vücūd-ı nā-pāki dir dir ditremege (6) başladı. ʿAmr-ı Ṣafvān dėrler bir mübārīze emr eyledi, eyitdi: (7) "Var Ḥurra naṣiḥat eyle" dėdi. Meydāna geldi. Ḥurra eyitdi: (8) "Ey şehẕāde, niçün böyle ḥamaḳatlik ėdersin, dünyā dev- (9) -letin bıraġup faḳīrlik bölügüne girirsin, gel yabana söyleme, (10) ʿāyıbdır. Zīrā baŋa ser-ʿasker böyle tenbīh eylemişdir ki naṣiḥat (11) eyle eger tutmaz ise başın kes" dėdi. Ḥurr eyitdi: "Nola" (12) dėrken gördi**[-]**ki Ḥurr naṣihat ḳabul ėder degildir. Hemān (13) eline gönderin aldı. Ḥavāle eyledi Ḥurra. Bir luʿbla atından (14) yıḳup ḳatl eyledi. Ṣafvān-ı melʿūnıŋ üc ḳarındaşı vardı. (15) Anlar daḥı girdi ki ḳarındaşlarınıŋ intiḳāmıŋ ala. Ḥurr bin

[200b] (1) Yeẕīd, ücüni de birer luʾbla ḳatl eyledi. (la.) (2) İki ṭarafdan merḥabā āvāzesi ʿayyuḳa çıḳdı. Ḥurr bin Yeẕīd (3) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** gelüp "Sulṭānım īmānım dīnim efendim, benden (4) rāżī olduŋ**[-]**mı?" dėdi. Ḥż. İmām eyitdi: "Allāh senden (5) rāżī olsun" dėyinçe Ḥurr bin Yeẕīd bu ferāḥla sevi- (6) -nerek meydāna girdi. İki ḥarām-ẕādeyi, meydāna girüp (7) atını düşdi. Bir ḥabīṣ ḳılıçıla atın helāk eyledi. Ḥurr (8) yere düşdi. Eline ḳılıç alup piyāde cenge başladı. (9) Ammā nā-ḥalefler gelüp atıla bu yayan ceng ėderdi. (10) Ḥż. Kerbelā eyitdi: "Tīz bir at yetişdirüŋ" dėdi. (11) At getürdiler, bindi. ʿAẓīm ceng eyledi. Çoḳ münāfıḳlar (12) helāk eyledi. Ol sāʿat gök yüzünden bir ṣadā geldi: (13) "Yā Ḥurr bin Yeẕīd, ḥālā cennet içinde ḥūrī ve ġılmān (14) saŋa muntaẓır, intiẓār çekerler. "Ah ne zamān gelir bizim seyyīdimiz" (15) dėrler. "Ḥurr tīz tut, bunda gel" dėyü bu ṣadāyı işitdi.

[201a] (1) Sevindiginden helāk olayazdı. Ḥż. İmāma geldi, (2) eyitdi: "Sulṭānım īmānım dīnim efendim, āḫirete bendeŋi daʿvet ėdiyürler. (3) Şimdi giderim sizden Ḥż. Resūl-i Ekreme ne dėyeyim?" dėdi. (4) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin aġlayaraḳ eyitdi: "Yā Ḥurr bilmem ne dėyeyim hemān (5) ben**[-]**de[518] senin ardıŋ ṣıra varırım" dėdi. Ol şīr-i (6) mīşe-i şecāʿat, naʿra urup elindeki ḳılıç-ı ateş-pāreyile (7) ol ʿaskere bir giriş girdi ki taḳrīr u taḥrīr ḳābīl degildir, (8) vaṣfa gelmez. Hemān gözüni tā orta ʿaleme diküp bir (9) urduġun bir daḥı

[518] Bu kelime iki kere yazılmıştır.

urmazdı. ʿAsker-i Yezīd (la.) (10) bölük bölük olmaġa başladı. Hemān Sulṭān-ı cihān (11) yaʿni Ḥurr bin Yezīd büyük şancaġı yıḳayım dėyü göze (12) kesdirdi. ʿAsker-i Yezīd (la.) bunu gördiler. (13) Hemān Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (al.) gördi**[-]**ki iş işden (14) geçdi, "Bir ādeme cevāb vėrme**[**ye**]** ḳādir degiliz" dėyinçe hemān ol (15) bī-vefālar ġulüv eyleyüp birden başına üşdüler. Ol ʿābid-i

[201b] (1) zāhidi ortaya aldılar. nā-gāh Aḳver bin Sinān (la.) (2) bir zaḫm-ı şedīd öyle çaldı kim ölüme berāber. Hemān (3) ol şehzādeyi cān acısıyıla Aḳver bin Sinān**[**a**]** (la.) (4) bir zaḫm urdı. İkisi**[-]**de atlarından yıḳıldı. (5) Leşker-i Yezīd (al.) orṭaya aldılar. Hemān Ḥurr (6) bin Yezīd naʿra urdı. "Yā İbn-i Resūlallāh beni gör" dėyinçe (7) hemān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bī-iḫtiyār atını meydāna bıraḳdı. (8) Ol ẓālimler arasından Ḥurrı aldı, çadırına getürdi. Ammā (9) leşker-i Yezīd**[**den**]** (la.) çoḳ ādem cehenneme gönderdi. (10) El-ḳıṣṣa: Ḥż. Kerbelā, Ḥurrıŋ başını dizine alup (11) destmāliyile yüziniŋ ḳanını silüp aġlarken hemān Ḥż. (12) İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḳoḥusından uyanadüşdi. Gözüŋ açdı, (13) eyitdi: "Yā İmām ey efendim, rāżī olduŋ**[-]**mı?" Ḥż. (14) İmām eyitdi: "Ben rāżī oldum. Allāh daḫı rāżī olsun" dėdi. (15) Ḥürr şöyle sevindi ki "Yā Rabbi şükr elḥamdülillāhi teʿālā, murādıma[519]

[202a] (1) ėrdim" dėyüp şehādet getürüp[520] cān-ı ʿazīziŋ Ḫallāk-ı Rabbi'l (2) Mecīde teslīm **[**eyledi**]**.[521] (ra.) (rv.) Hemān Muṣʿab (3) gördi**[-]**ki büyük ḳarındaşı Ḥürr şerbet-i şehādeti nūş eyleyinçe (4) "ah birāder benden evvel ol Ḥż. Resūle buluşmaḳ olmaz. İşde (5) ben**[-]**de vardım birāder" dėyü İmāmdan icāzet alup meydāna girdi. (6) Çoḳ ḥabīṯ-i melʿūn, münāfıḳ, bāṭıl helāk eyledi. Āḫir-ikār ol (7) şehzāde**[**yi**]** daḫı şehīd eylediler. (ra.) (rv.) (8) Rivāyetdir ki Ḥż. Ḥurruŋ bir oġlı vardı. Ḥż. (9) İmām-ı Ḥüseyin ṭarafına gelmemişdi. Bu oġlanıŋ bir ḳulı vardı. (10) Adına ʿUrve dėrlerdi. Atlarına şu vėrmek bahānesiyile (11) ḳaçup İmām-ı Ḥüseyin ʿaskerine gelüp bir naʿra urdı, eyitdi: (12) "Ḥurr bin Yezīd oġlı ʿAlī, benim ḳulum ʿUrve ile Ḥż. (13) İmāma cānım fedā eylemege geldim." Ḥż. İmāmdan icāzet (14) aldı, meydāna girdi. ʿAynıyıla babası Ḥurr gibi ceng eyledi. (15) Āḫir-i kār anı**[-]**da raḥmet-i Ḥaḳḳa cānın teslīm ėdüp şehīd

[202b] (1) eylediler. (ra.) (rv.) Ḥurruŋ oġlı (2) ʿAlīniŋ ḳulı ʿUrve daḫı ceng eyleyüp ḥayli melʿūn, münāfıḳ (3) ḳatl eyleyüp āḫir-i kār ol daḫı şehīd eylediler. (ra.) (4) (rv.) Ḥż.

[519] Bu kelime 200a 1. satır başında tekrar yazılmıştır.
[520] ت harfinin noktaları unutulmuştur.
[521] Tamir, bağlama göre yapıldı.

Sulṭān-ı Kerbelā yaʿni Ḥż. İmām-ı (5) Ḥüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżā atın meydāna depüp tekrār miḥnet (6) eyledi. Eyitdi ki: "Ey ḳavm-i Kūfe ve ey müslimānım dėyenler, īmānımız (7) vardır dėyenler! İmdi maʿlūm ola ki ben İbn-i Resūl- (8) -allāh(-)am, naḳd-i ṣāḥib-i Ẕülfiġāram. Ḥātırıŋıza öyle (9) getürmeŋ ben sizin ʿaskeriŋiziŋ çoḳluġından ḳor- (10) -ḳaram. Vallāhi'l-ʿaẓīm ve billāhi'l-kerīm ḳorḳmam. Ben bilirem**[-]**ki (11) siz**[**in**]** aṣlā bu sözlerden ḳalbiŋize naṣiḥat girmez ve (12) lakin size beynimizde tekrār ḥüccet olsun dėyü naṣiḥat (13) eylerem**[-]**ki ḳıyāmet güninde bir söz ḳalmasın. Baŋa söz (14) söylemege ḳādir olamayasız. İmdi ben bunda siziŋle (15) ceng eylemege geldim. İmdi beynimizde siziŋle ceng

[203a] (1) olmadan baŋa yol vėriŋ, yine tekrār Medīneye gideyim yā- (2) -ḥūd varup Şama gideyim. Yeẕīd**[e]** (la.) (3) ne**[-]**dėrsem dėyeyim" dėyinçe "sen Şama varduḳda Yeẕīd**[i]** (4) (la.) aldarsın. Ṣoŋra biz arada düşmen olmuş (5) olurız. Ġavġaya sebeb olurız." Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (6) eyitdi: "Bāri şol Fırat ṣuyu cümle ʿālem içindir. Bāri (7) bir miḳdār ṣu vėriŋ" dėdi. Eyitdiler: "Yā İmām-ı Ḥüseyin, āl-i (8) Hāşim(-)seŋ, eger nesl-i Muṣṭafā vü Murteżādan iseŋ (9) ṣu içiçek ölürsün. Saŋa bu ḳavm-i Kūfe ḥār u (10) ḥāşakdır. Gözüne bile göstermezsek, zīrā göstereçek (11) oluṣaḳ olmaz. Zīrā biz seni ṣusızluġıla ẕebūn (12) ėderiz ve ṣusız ḳatl ėdebiliriz. Yoḫsa seniŋle (13) kim ceng ėtmege ḳādirdir" dėdiler. Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā (14) gördi**[-]**ki bir vechile naṣiḥat kār eylemez,[522] Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (15) eyitdi: "İmdi siziŋle ceng muḳarrer oldı. Gelindi bāri inṣāf

[203b] (1) eyleŋ, sizden kim çıḳarsa çıḳana berāber bir ādem (2) çıḳsın. Anıŋ berāberi ola. Biri ḳuvvetli ola biri ḳuvvetsiz (3) olmaya." Bu ḳavle rāżī olup Yeẕīd (la.) (4) ṭarafından Sām adlı bir melʿūn, münāfıḳ, ḳalṭabān (5) meydāna girdi. Ḥż. İmām **[**ṭarafından**]**[523] Ẕüheyr ibn-i Ḥassān meydāna (6) girdi. Bir medḥ oḳudı. Ebr-i bahār gibi cūşān u ḫurūşān (7) ṣāʿiḳa-i şemşīr-i ab-dār ve bārān-ı ḥadeng-i ḫūn-ḫārla[524] (8) ʿarṣa-i ḫākdānı ḥaşm ḳanıyıla lāle-zār ėtmege meydāna (9) çıḳdı. Ve cilve-i nesīm-i semend-i ṣāʿiḳa-mānendle ṣaff-ı (10) aʿdāya evrāḳ-ı eşcār gibi lerze bıraḳdı.[525] Merāsīm-i (11) ṭarīd ü nāverdden[526] ṣoŋra iẓhār-ı ism ü resmiyile eyitdi**[-]**ki: (12) "Ey fırḳa-i füccār-ı nā-bekār! Benem yār-ı ġār-ı Ḥż.

---

[522] *eylemez* kelimesindeki ى harfinin noktaları yazılmamıştır.
[523] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[524] خونحرارله
[525] Burada fazladan bir د harfi yazılmıştır.
[526] نادردن

İmām-ı Ḥüseyin[527] (13) Şāh-ı Sulṭān-ı Kerbelā" dėdi. El-ḳıṣṣa: Ol Sām-ı (14) bedbaḫt keennehu naṣiḥat eylese gerek. Ẕüheyr bin Ḥassān ḥażretleri**[**ne**]** (15) eyitdi: "Hic ʿaḳlıŋ yoġımış" dėdi. Ḥż. Ẕüheyr eyitdi: "Niçün[528]

[204a] (1) ʿilmim yoḳdur melʿūn" dėdi. Sām-ı melʿūn eyitdi: "Lāyıḳ**[-]**mıdır (2) ki ehl ü ʿıyāl iŋi māl, mülki Kūfede bıraġup bir alay derdmend- (3) -lere ve faḳīrlere varup uyup dünyā devletin terk ėdersin." (4) Ẕüheyr eyitdi: "Aḥmaḳ, deli(-)sin. Seniŋ bu dünyā göz açup yu- (5) -munça(-)dır. Gelir geçer, ammā āḫiretdeki devlet bāḳīdir, geçmez. (6) İşde şimdi seniŋ cānıŋı cehenneme gönderirem. Gel (7) Ḥż. İmāma tābiʿ ol yoḫsa ḥamle eyle nā-bekār, çoḳ (8) söyleme, gözüŋi çıḳarıram bre[529] ḥabīṯ" dėyinçe ḥamle eyledi. (9) Bir ḍarb öyle urdı. Atdan yıḳılup cān**[**ın**]** cehenneme gönderdi. (10) Ẕüheyr bir sehm-nāk naʿra çıḳardı "dilāver gönder" dėyinçe (11) Yeẕīd (la.) ʿaskerine ḳorḳu düşdi. (12) Kūfeliden Şāmlıdan bir pehlivān meydāna girmedi. (13) Ser-ʿasker olan pelīd "Bre şuŋa ḳarşu durur bir er (14) yoḳ**[-]**mıdır meydāna gire" dėyinçe ġażabla ʿaskerine (15) baḳdı. Naṣr bin Kaʿb-ı Necefī[530] ki rūy-ı sipāhī-yi ʿarabdır, ve anı

[204b] (1) biŋ mübārize berāber ṭutarlardı, meydāna girüp Ẕüheyre (2) muḳābil oldı. Biri birilerine naṣiḥat eylediler. İki(-)siniŋ**[-]**de (3) naṣiḥatleri birbirlerine geçmedi. Fe emmā Naṣr bin Kaʿb-ı melʿūn (4) dėrler bir münāfıḳ vardı. Muṣāḥabete tutup bir ḥīle ile (5) ḳatl eyleye. Ammā dilīr u dilāver ferāsetle aŋladı. Bir (6) ḍarb urdı. Anı daḥı cehenneme gönderdi. Andan s̱āniyā (7) Ṣāliḥ bin Kaʿb dėrler[531] bir Yeẕīdī,[532] bir melʿūn (la.) (8) girdi. Anı daḥı ḳatl ėdüp cānın cehenneme (9) gönderdi. Ol mü'mīn muttaḳī ol gün "müslimānız, peyġamber (10) ümmetiyüz" dėyenlerden, ol bī-vefālardan, Ḥż. Sulṭān-ı (11) Kerbelā İmām-ı Ḥüseyin düşmeninden, yigirmi yedi kimesne münāfıḳlardan (12) cān cehenneme gönderdi. (la.) cānına. (13) Bunlar ol ẓālimlerdir ki Ḥż. Resūl-i Ekrem (as.) (14) çiger-ġūşesi olan ve Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ oġlı (15) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine ḳılıç çeküp şehīd eyleyenlerdir.

[205a] (1) Niçe müslimāndır dėyelim. El-ḳıṣṣa: Ol yeġāne, hemān atını yayan (2) olan Yeẕīd (la.) ʿaskerine evirdi. (3) Yine şöyle ḳılıç urdı ki üç**[-]**yüz elli ḳadar piyāde ʿasker-i

[527] Bu kelimenin noktalı harflerinin noktaları unutulmuştur.
[528] 202a 1. satırın başında kelime tekrar yazılmıştır.
[529] بر
[530] نجعی
[531] دلرلر
[532] Burada fazladan *dėrler* yazılmıştır.

(4) Yeẕīd (la.) ḫınzīr depeler gibi depeledi. Yine (5) tekrār meydāna girdi, er ṭalep eyledi. Ser-ʿasker[533], ʿÖmer (6) bin Saʿd-ı Ebī Vaḳḳāṣdır, emr eyledi. Ḫānī-i Ḥacerulaḥcār-ı (7) merdūd, melʿūn**[ı]** (la.) getürdiler. Ġāyetle (8) ḳavm-i Yeẕīd (la.) içinde ṣāḥib- (9) -ḳırān geçinirdi ve ḳavm-i Kūfenin içinde bu melʿūnıŋ (10) dilāverligine, zor-ı pāzūsına iʿtimādları vardı. (11) Dėrlerdi**[-]**ki: "Keennehu Ḥacerulaḥcār-ı melʿūn (la.) (12) gibi ṣāḥib-ḳırān vardır içimizde, ne ḳorḳarız" (13) dėrlerdi. "Sen buŋa muḳābil olursın" dėrlerdi. Ḥaçer-i (14) melʿūn (al.) eyitdi: "Yoḳ bu bir ateş-pāredir, (15) Buŋa ḥīle gerekdir. Üç**[-]**yüz mübārīz meydāndan gizli

[205b] (1) bir yere ḳoyalar. Baʿdehu ben varayım, ceng ėderem. O- (2) -layki önünden ḳaçayım ol pusıdaki ʿaskere (3) uġradayım. Başına üşelim de öyle olur" (4) dėdiler. Ḥaḳīḳatü'l-ḥāl öyle ėtdiler. Meydāna girdi. (5) Söyleşerek azġaşdılar. Ḥacerulaḥcār-ı melʿūn (6) (al.) önünden ḳaçdı. Ol pusıda olan (7) münāfiḳ, ḳaltabān, melʿūnlara uġradı. Birden üzerine (8) üşdüler. Bir mertebe ceng eylemişdir ki taḳrīr kābīl (9) degildir ve taḥrīre gelmez. Yalŋız bir ādem nişlese gerekdir (10) gerek ḳahramān ol. Ammā bu dilāver ḳanı şöyle (11) aḳdı ki yā Ḥż. Kerbelā: "Taḳdīrde bizim ṣu yėrine (12) tesellimizdir" dėdi. El-ḳıṣṣa: Şīş bin Rebīʿ dėdikleri (13) ḥabīṣ-i melʿūn (la.) nā-gāh bir ḳılıç öyle (14) çaldı**[-]**ki ölüme berāber. Ol şehẕāde gördi**[-]**ki zaḫm (15) ẕiyādedir. Şīş-i melʿūn (la.) bir ḳılıç

[206a] (1) öyle urdı. Atından yıḳdı, tevābīʿ ḳapdılar. Şīr çādırına getür- (2) -diler. Ammā ol dilāver ol yarayıla yüz elli ḳadar ādem daḥı ḳatl (3) eyledi. Ammā gitdikçe żaʿīf buldı. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin aḥvālini (4) bilüp on nefer ādem gönderdi. Ol maʿrekeden ḳapdılar, getirdiler. (5) Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā atından inüp başını dizin üstüne (6) aldı. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḳoḥusından uyandı ve gözüŋ (7) açdı ve zaḫmını ṣardılar. Tamām ṭoḳsan yerinden urulmuşdı. (8) Ḳan çeşme gibi aḳardı. Ve vücūdındaki yaralar aġız açmışlar ki (9) şehādet getürdiler. Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā eyitdi: "Ey yār-ı (10) -ġārım bir cenk söyle" dėdi. Ol daḥı gülerek eyitdi: "Ah (11) Sulṭānım ġāyetle ḥarāretim[534] ḥadden bīrūn ve ḳıyāsdan efzūn. (12) Baŋa bir ṭasıla şerbet tutdılar. Uzandım (13) içeyim dėrken bir maḥbūb baŋa eyitdi: "Şimdi içersin, seni (14) Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā ister, gözün aç[535], yüzüne baḳ, (15) söyle, şimdi varırız, içersin" dėdiler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi:

---

[533] سر عسكرله

[534] Bu kelime tekrāren yazılmıştır.

[535] اج

[206b] (1) “Ey aḥbāb, Kevs̱er ṣunmuşlar” dėdi. Ol es̱nādayiken rūḥ-ı şerīfi**[**ni**]** (2) ʿarş-ı aʿlāya teslīm eyledi. (ra.) (rv.) (3) El-ḳıṣṣa: Ẕüheyr bin Ḥassān ḥażretleri[536] dört yüz- (4) -den ẕiyāde ʿasker-i Yeẕīd (al.) ḳatl eyledi. (5) Yeẕīdler (la.) bir yere geldiler. Heyhāt (6) heyhāt eger biz bunlarla birer birer ceng ėdersek ḥoraz (7) darı devşirir gibi devşirirler. Nişleyelim, ne tedārik görelim” (8) dėdiler. Fe emmā ʿasker-i Yeẕīd**[**e**]** (la.) bir ḳorḥu düşdi (9) ki artıḳ bir kimse meydāna girmez oldı. Ammā gerçi Ḥż. (10) İmām-ı Ḥüseyiniŋ ʿaskeri azıdı. Fe emmā maʿnāda her biri[537] yegāne (11) birer Ḳafg̱an Arslan ve bī-ʿadīl idi**[-]**ki misil bulunur (12) degil idi. Ẕiyādesiyile raġbet ėdüp: “Ah yā Rabbi başımda benim (14) ṭāliʿim var mıdır ki ben şehīd olur mıyam” dėrlerdi. Ya böyle (15) dėyen dilāverlere kūh-u Ḳāf ṭāḳat getürmez. **Ḥikāyet-i Şöhrebānū :**

[207a] (1) Ẕevce-i Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin (ra.) (2) bir gün Ḥż. ʿÖmer (ra.) ve ʿOs̱mān ve Ḥż. ʿAliyy (3) ül-Murteżā, Muʿāviye (al.), ve Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu’r-rıżā (4) ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā ve Muʿāviye (5) oġlı Yeẕīd (la.) ve daḥı aṣḥāb (ra.) (6) bir ġazādan gelirken bir ṭabl u ʿalem-i (7) ʿasker belürdi. Ḥż. ʿÖmer ki pādişāh idi. Emr eyledi. “Görüŋ (8) şu kimdir” dėyinçe ḥaber getürdiler ki “Bir kāfiriŋ ḳızı, bir kāfire (9) vėrmişler. Çihāzıla getürürler” dėyinçe Ḥż. ʿÖmer (10) (ra.) eyitdi: “Varuŋ, getürüŋ, döndürüŋ” dėdi. Başlarıŋ (11) getürdiler, gelin olan ḳıza ḥaber gönderdiler ki “Ben Emīr (12) ü’l-mü’minīn Ḥż. ʿÖmere buluşayım” dėdi. Destūr oldı. (13) Ḫalvet olunup Ḥż. ʿÖmere buluşdı, eyitdi: “Yā Emīrü’l-mü’minīn (14) ben vāḳıʿa gördüm, müslimān oluram. Fe emmā göŋlüm kime ister- (15) -se varıram. Hep öŋümden geçsinler, kimi istersem aŋa

[207b] (1) varıram” dėdi. “Ve hem benim ḥāṭırım içün bu ādemleri aẕād eyleŋ” (2) dėdi. Ol sāʿat aẕād eylediler. Ol ʿasker vilāyetlerine gitdiler. (3) Çünki ṣabāḥ oldı, cümle ʿasker giyinüp ḳuşandılar. (4) Birer birer öŋüŋden geçdiler. Tekrār Şöhrebānū eyitdi: “İbtidā Ḥż. (5) ʿÖmer (ra.) geçdi. Ḳız su’āl eyledi: “Bu kimdir?” (6) Dėdiler ki Emīrü’l-mü’minīn Ḥż. Ömer.” Eyitdi: “Bu pādişāhdır, (7) benim ḥaddim deyildir pādişāha menkūḥā olmaḳ.” Anıŋ (8) ardından Ḥż. ʿOs̱mān geçdi. “Bu kimdir?” “Ḥż. ʿOs̱māŋdır. Ḥż. (9) Resūl-i Ekrem[538] iki ḳızı**[**ŋı**]** vėrdi. İki kerre dāmād ėtdi. (10) Ve iki ḳızını almışdır.” Ḳız eyitdi: “Ḥāşā ben kimem ki Ḥż. (11) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) ḳız- (12) -larınıŋ döşegine

[536] حضرتلرينه
[537] Bu kelimeden sonra fazladan *bir* kelimesi yazılmıştır.
[538] اكرمه

giremem” dėdi. Anıŋ ardı şıra Ḥż. ʿAliyyü’l- (13) Murteżā geçdi. “Bu kimdir?” “Bu dāmād-ı Resūlallāhdır. Ḥż. (14) Fāṭımatü’z-Zehrānıŋ ehlidir. Şehẕādeleriŋ babasıdır” (15) dėdiler. Şöhrebānū eyitdi: “Benim babam ḳatl eyledi. Ḥż. ʿAliyy

[208a] (1) ül-Murteżāyı gördükçe babam ḥāṭırıma gelür” dėdi. Anıŋ ardından (2) Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu’r-rıżā geçdi. “Bu kimdir?” dėdi. “Bu Ḥż. (3) ʿAliyyü’l-Murteżānıŋ oġlı Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu’r-rıżādır.” Şöhrebānū (4) eyitdi: “Bu altmış ʿavret aldı ve ṭalāḳ vėrdi. Bunı daḥı istemem” (5) dėdi. Ammā beri ṭarafda Muʿāviye-i melʿūnıŋ oġlı Yeẕīd-i (6) pelīd (la.) eyitdi: “Evvel ben gideyim” dėdi. Ḥż. (7) İmām-ı Ḥüseyin Sulṭān-ı Kerbelānıŋ atından ileri depdi, geçdi. (8) Şöhrebānū eyitdi: “Bu kimdir?” dėdi. Eyitdiler: “Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin- (9) -dir” dėyinçe elinde destmāli vardı. Destmāli Ḥż. İmāmıŋ (10) üzerine atdı. ʿAsker ṭaġıldı. Ḥż. İmāma nikāḥ ėtdiler. (11) Yeẕīd (al.) eyitdi: “Ḥay eger ben evvel geçeydim beni (12) beyenirdi” dėyüp ʿadāvetin biri budur Yeẕīdiŋ (la.) (13) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine. İşde bu maḥal idi**[-]**ki Ḥż. (14) Şöhrebānū eyitdi: “Yā İmām-ı zamān-ı cihān baŋa destūr vėr, meydā- (15) -na gireyim, başım, cānım bu ḥalḳa fedā. Ve beddu‘ā ėdeyim Ḥaḳ Teʿālā

[208b] (1) bu ḳavm**[i]**, yere Kārūn gibi yuddursun” dėdi. Ḥż. Sulṭān-ı (2) Kerbelā eyitdi: “Yā Şöhrebānū ya ben sencileyin beddu‘ā ėdemez miyem? (3) Ama neyleyem. Ḥaḳ Teʿālānıŋ rıżāsı yoḳdur. Bize hemān ṣabr gerekdir” (4) dėdi. El-ḳıṣṣa: ʿÖmer (la.) ġażabla ʿaskerine (5) baḳup eyitdi: “Ey muḥannesler, bir avuç ḥalḳa bu ḳadar biŋ ʿasker (6) cevāb vėrmeyesiz” dėdi. ʿÖmeriŋ (la.) iki (7) ḳulu vardı. Biriniŋ adına Sālim ve birine Vāle dėrlerdi (8) (la.) İkisi birden girdiler aġaları (9) aẕād eyleye. Beri ṭarafdan Sulṭān-ı Kerbelā İmām-ı Ḥüseyin, (10) Muẓāhir ḥażretlerine baḳup eyitdi: “Yā Muẓāhir gir meydāna, bu (11) melʿūnları sen ḳatl ėdeçeksin. Eçelleri seniŋ elindedir” (12) dėdi. Meydāna girdi. İkisini**[-]**de birer ḍarbla helāk eyledi. (13) Cān cehenneme ḥınzīr gibi gitdi. (la.) El-ḳıṣṣa: (14) Yeẕīd ʿaskeri (la.) eyitdi: “Ḥay ne**[-]**şekil olur” (15) dėyü üşündi ėtdiler. Ol maẓlūmı şehīd ėtdiler. (ra.)

[209a] (1) rav. El-ḳıṣṣa: Pureyr[539]-i Hemdānī dėrlerdi bir (2) ʿābid-u ẕāhid vardı. ʿÖmründe dünyāyı baġmadı ve ʿavret daḥı (3) almadı ve birer baġ baġçe almadı. Belki ʿömründe aḳçe ve gümiş ve altūn (4) eline almadı idi. Miḥrābdan ġayrı mekān bilmezdi. Ḥż. Resūl-i (5) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥtereme ve aṣḥāb-u bā-ṣafāya çoḳ ḥidmet eylemişdi. (6) Ḥż. İmām-ı

[539] پریر

Ḥüseyine eyitdi: “Ey İbn-i Resūlallāh ve ey çiger-ġūşe-i (7) ʿAliyyü’l-Murteżā! Bendeŋe destūr vėr, meydāna gireyim” dėdi. (8) Bureyr ḥażretleri eyitdi: “Dünyāda bir şeyde taḥassürüm[540] var- (9) -dır ki görürem bu meydān-ı mübārekde murādlarına ėrüp (10) şehādet buldular. Ben bu arada āh-ı fiġān ėderem gerçi ṭoḳsan (11) yaşındayam fe emmā dīn-ü mübīn devletinde on beş yaşında (12) nev-civānem. Luṭf eyle baŋa iẕin vėr, duʿān berekātında (13) şehādet naṣīb olaydı” dėyüp meydāna at ḳaldırdı. (14) Luʿb-ı hüner gösterüp er ṭaleb eyledi ve eyitdi: “Ey ṣaḥrā-yı (15) ġafletde ser-gerdān olan ġāfiller ve ey ḍalālet yolunda

[209b] (1) ser-mest olup āḫiret**[i]** ferāmūş eyleyen ḳaltabānlar! Bu gün (2) meydānıma geliŋ siz**[e]** hüner ʿarż ėdeyim” dėyü raʿd-vārī bir naʿra urdı. (3) Yeẕīd (al.)’niŋ bir oġlı vardı, adına Maʿḳal (4) (al.) dėrlerdi, meydāna girdi. Olmayaçaḳ fuḥşiyyāt herze (5) sözler söyleyüp eyitdi: “Ḍalālet sizde(-)dir ki bir miḳdār (6) faḳīrlere ve derdmendlere uyup bir yere gelmiş(-)siz ki” dėyinçe (7) Bureyr-i Hemdānī eyitdi: “Gelindi seniŋle bir baḥs̱ ėdelim. Sen ḳılıcıŋı (8) çıḳar, benim başım üstüne ḳo. Ben ḳılıçım çıḳaram seniŋ başıŋ (9) üstüne ḳoyayım ve eyidelim ki ḍalālet ḳanḳımızda ise ḳılıç (10) anı kes(-)sin dėyelim.” Öyle ėtdiler. Vaḳtā kim ḳodular, Ḥaḳ Teʿālā- (11) -nıŋ fermānıyıla ḳılıç ol melʿūnı ḳatl eyledi. Yeẕīdiŋ oġlı (12) Maʿḳal**[in]** cān cehenneme yuvarlandı. Fi’n-nār-ı cehennem (la.) (13) El-ḳıṣṣa: ʿAsker-i Yeẕīd (la.) birden hüçūm (14) ėdüp ol pīr-i rūşen-żamīr**[i]** ortaya alup **[**Baḥterī-i bedbaḫt ḍarbetiyle**]**[541] şerbet-i şehādet (15) nūş ėdüp cānı Ḥallāḳ-ı Rabbi’l-Mecīde sipāriş eyledi. (ra.)

[210a] (1) (rv.) Baḥterīniŋ bir amçası oġlı vardı, eyitdi: “Nā-bekār! (2) Bugün bir kimseyi helāk eylediŋ, ḳıyāmet-dek üzerine laʿnet (3) yaġar” dėyinçe Baḥterī-i melʿūn āh ėdüp peşīmān oldı. ʿAsker-i (4) Kūfeden çıḳup ṣaḥrāya düşüp āh-ı fiġān ėderek helāk (5) oldı. Fi’n-nār-ı cehennem (la.) Nūru’l-Eimmeden naḳl (6) olunur kim Vāhib-i Kelbī dėrler bir yigit vardı. Bir nāzenīn, cemīle (7) ḳız almışdı. Yedi günlük gelin güvegi idi. Dāḥı birbirlerinden (8) kām almadayıdı. Doyunça ẕevḳ u şevḳ ḥāṣıl eylememişdi. (9) Vāhib-i Kelbīniŋ vālidesi vardı. İsmine Kamer dėrler idi, (10) eyitdi: “Ey çiger-ġūşem pāresi oġlum, nāzenīnim işde görürsün (11) ki deşt-i Kerbelāya ʿasker-i Yeẕīd (la.) bölük (12) bölük gidüp Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinle ceng ėderlermiş. Eger (13) beni severseŋ ve benim rıżāmı gözedirseŋ ve isterseŋ durma, (14) eglenme, bin atına var Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin

[540] تجسسر

[541] Tamir, (Güngör 1987: 365)’e göre yapıldı.

efendimize, sulṭānımıza (15) yardım eyle, eger ʿāḳıbetim ḫayır olsun dėrseŋ" dėdi. "Meydān-ı

[210b] (1) Kerbelāya var. Şehādet ṣalā imiş alana, minnet imiş oġul. (2) Bu mevsim her zamān ele girmez oġul. Kār **[**u**]** kesp günidir. Günāhımız çoḳdur (3) ve seniŋ sebebiŋle dereçe-i ʿālī bulayım. Ben saŋa ehliŋden ayrıl (4) dėmem yā oġul. Cennet**[-]**de ẕevḳ yeridir. Durma, eglenme git." İcāẕet (5) vėrdi. Ehline buluşdı ve aġlaşup birbirine ṣarılup (6) vālidesi ne söyledi ise ehli daḫı öyle söyledi ve vedāʿ (7) ėdüp Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm ʿaskerine geldi. (8) İcāẕet aldı ve vālidesiyile olan vākıʿayı naḳl eyledi. Baʿdehu (9) meydāna girüp ol ḳavm-i bī-vefālar ve ol ḫabīsler meydāna (10) girüp öyle ceng eyledi ki mübālaġayıla ādem helāk eyledi. Ḳavm-i (11) Kūfeden ġarī ḳopdı. "Be bu kimdir?" dėrlerdi. Meydāna bir kimse (12) girmez oldı. Āḫir gėrü döndi. Şehr-i Kūfeye geldi, eyitdi: "Ey anam (14) vālide-i ʿazīzim benden rāżī olduŋ**[-]**mı?" dėdi. Vālidesi eyitdi: "Ey benim (15) çiger-ġūşem pāresi ve ey gözüm nūrum oġlum! Rāżī oldum fe emmā

[211a] (1) bu ḫidmet tamām olmadı. Dereçe-i şehādet ile tamām olurdı. (2) Vehb-i Kelbī ḫażretleri kemāl-i mertebe, iʿtiḳād-ı pāk birle tekrār gelüp (3) meydāna girdi. Ḳavm- iKūfe bunu bildiler. "Ḥay bu Vehb" dėyü (4) meydāna Muḥkem bin Ṭufeyl dėrler melʿūn, münāfıḳ, bāṭıl (5) vardı, meydāna girdi. Üşündi eylediler. Āḳıbet şehīd eylediler. (6) (ra.) (rv.) Mübārek başını kesüp anasına (7) ve ehl-i beytine gönderdiler. Anası ve ehl-i beyt ol başı (8) yüzüne ve gözüne sürüp defn eyleyüp ṣabra muḳayyed oldılar. (9) (ra.) (rv.) Rivāyet[542] olunur kim bu oġla- (10) -nıŋ ḫātunı vardı ve "erim cennetde ola ben dünyāda duram lāyıḳ (11) degildir" dėyüp eline bir çadır diregi alup meydāna girdi. (12) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin gördi. "Bu kimdir? Şu ʿavret**[**i**]** menʿ eyleŋ. Ḥaḳ Teʿālā (13) anları cengden menʿ eylemişdir" dėyinçe yigirmi beş ḳadar Yezīd (14) ʿaskeri ḳatl eyledi (la.) ʿĀḳıbet ol ḫātunı (15) şehīd eylediler. (ra.) (rv.) "İbtidā ʿavretlerden

[211b] (1) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin yoluna ve ʿaşḳına şehīd olan bu ʿavretdir" (2) dėdi. El-ḳıṣṣa: Andan ṯāniyā Ḫālid bin Velīdiŋ oġlı ʿÖmer meydāna (3) girdi. **[**Çoḳ münāfıḳları derekāt-ı cehenneme gönderüp cennet-i aʿlāya müteveccih oldı. Andan ṣoŋra Ḫālid ibn-i ʿÖmer meydāna girüp**]**[543] rāvīler naḳliniŋ muḳteżāsınça, vālid-i büzürgvārınıŋ (4) intiḳāmıŋ alup çoḳ bāṭıl-ı ḳaltabān, münāfıḳ, ḫabīṯ cehenneme (5) gönderdi. Āḫir kendi daḫı şehīd

[542] Bu kelimeden önce fazladan *bir* kelimesi yazılmıştır.
[543] Tamir, (Güngör 1987: 367)'ye göre yapıldı.

oldı. (ra.) (6) (rv.) Baʿdehu Saʿd bin Ḥanzala meydāna girüp (7) şeyṭāna oḳ aṭar gibi ḳavm-i şeyāṭīn**[i]** oḳıla şöyle (8) ḳırdı**[-]**ki bī-ḥadd u bī- ḳıyās. ʿĀḳıbetü'l-ʿāḳıbet kendi daḥı (9) şehīd oldı. (ra.) (rv.) Baʿdehu ʿÖmer (10) bin ʿAbdullāh-ı Remḥī meydāna girdi. Çoḳ mübārīz-i ḳaltabānları (11) ḳatl ėdüp ʿāḳıbet kendi daḥı şehīd oldı. (ra.) (12) (rv.) Ve baʿdehu Şüreyḥ bin ʿUbeyd[544] ʿarṣa-i meydāna (13) girüp ateş-pāre ḳılıçıla çoḳ ḥabīṣ, münāfiḳ ṭopraġa (14) bıraġup kendi daḥı şehīd oldı. (ra.) (rv.) (15) Baʿdehu Vaḳḳāṣ bin Mālik meydāna girdi. Münāfiḳların alayların

[212a] (1) alan ve talān ėdüp bir nā-merd aŋa daḥı şerbet-i şehādet (2) içirdi. (ra.) (rv.) Ve baʿdehu Müslim meydāna (3) girdi. Eline ḳılıç alup ʿaskeri bölük bölük ėdüp gāh (4) nīze ile gāh oḳıla, ʿāḳıbet atını öldürdüler. Baʿdehu (5) yere düşdi. Zaḫm**[ı]** çoḳ idi. Ḳan aḳmaġıla ṭāḳat ḳalmamışdı. (6) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ve Muẓāhir üzerine varup beri (7) ṭarafa getürdiler. Ancaḳ bir nefes ḳalmışdı. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (8) eyitdi: "Cennete varduḳda bizden cümleye selām eyle hemān (9) biz de ardıŋ ṣıra varduḳda. Müslim gülerek cānın Ḥaḳḳa (10) teslīm eyledi. (ra.) (rv.) Ve baʿdehu naḳd-i (11) pāk-i ḥalef-i ṣāliḥ meydāna girdi. Çoḳ ceng ucidāl (12) eyleyüp ʿāḳıbet şerbet-i şehādet nūş eyleyüp canını Ḥaḳḳa[545] (13) teslīm eyledi. (ra.) (rv.) Baʿdehu (14) Hilāl bin Rāfiʿ duʿā ṭaleb eyledi. Meydāna girdi. Ammā şöyle (15) ki bir kimse idi ki tāze bıyıḳlı idi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi:

[212b] (1) "Yā Hilāl seni meydāna göndermek, cān ṭatlıdır, ölürsin (2) ve senden göz göre ayrılırız" dėdi. Hilāl eyitdi: "Yā İbn-i Resūl- (3) -allāh, nūr-ı Muḥammed ḥaḳḳıçün seniŋ öŋünde şehīd olmaḳ (4) baŋa şekerli ḥelvā yemekden ṭatlıdır ve ceng u cidāl eylemek (5) ʿıyd-ı ekberdir" dėyüp eline ol ʿacāyib mıżraḳ, yalmanı iki (6) ṭarafdaki ʿaskeriŋ gözüni ḳamaşdırdı ve bir yayı vardı. (7) Ol ʿaşırda anı kimse çekmege ḳādir olmazdılar. Her bir oḳı (8) güyā birer mıżraḳ idi. Meydāna girüp er ṭaleb eyledi. İbtidā (9) meydāna Ḳays-ı Şāmī girüp bir oḳıla anı cehenneme gönderdi. (10) (la.) Yetmiş oḳı vardı. Yetmiş nā-merd-i melʿūn, (11) münāfiḳ ḳatl eyledi. (la.) Artuḳ (12) oḳı ḳalmadı ve aŋa beŋzer oḳ daḥı yoḳ. "Bu oḳlarıŋ babasıdır" (13) dėyü ʿacāyib nīzeyi eline aldı, meydāna girdi. "Er gönder

[544] عبد

[545] Bu kelime iki kere yazılmıştır.

(14) ey ḳavm-i Kūfe! Ey, Teŋri inkār eyleyüp peyġamberi inkār eylemek (15) gibidir evlādına ki[546] çiger-pāresi**[**ne**]** ḳılıç çekmek, meydāna geliŋ”

[213a] (1) dėdikde ehl-i Kūfe biribirlerine baḳdılar, eyitdiler: “Demindeki elindeki (2) küçük idi, şimdi ise büyük, kim ḳarşu durur buŋa” dėdiler. Hemān ḳarġa (3) gibi üşüp hüçūm hümūmıyla ol dilāveri ortaya alup rūḥ-ı pür[547] (4) -fütūḥ-ı kemāl, ḥāne-i bedenden pervāz ėtdi. (ra.) (rv.) (5) Baʿdehu ʿAbdurraḥmān bin ʿAbdullāh-ı Yeẕdī meydāna girdi, Ol bedbaḫtlara[548] (6) cezālar ėdüp otuz sekiz merdūd-ı ebter, münāfıḳları ḳatl ėdüp (7) cānın cehenneme gönderdi. Eski ʿādet üzere ol bī-vefālar hücūm (8) eyleyüp ol vücūdu’l-mükerremi daḥı şehīd eylediler. (ra.) (9) (rv.) Baʿdehu ʿAbdurraḥmān bin ʿUrve meydāna girdi. ʿAsker-i (10) Yeẕīdi (la.) bölük bölük eyleyüp ol daḥı (11) şehīd oldı. (ra.) (rv.) Baʿdehu Mālik bin (11) Enes meydāna girdi, çoḳ bāṭıl, münāfıḳ, merdūd**[ı]** cehenneme gönderdi (12) ve Mālike teslīm eyledi. ʿĀḳıbet ol mālik-i cennet oldı. (ra.) (14) (rv.) Baʿdehu ʿÖmer bin Muṭāʿ icāẕet alup meydāna girdi. (15) Merdāne ceng eyleyüp ehl-i ʿiṣyānı bir bir icrā-yı ḥükm-i şerʿ ėdüp

[213b] (1) ʿāḳıbet kendi daḥı muḳarreb-i dergāh oldı. (ra.) (rv.) (2) Fe emmā ol gün bir gün idi ki cennet şehīdler içün ḥāżır- (3) -landı. Ḫūrīler ve ġılmānlar, vildānlar: “Ayā bizim ṣāḥibimiz efendimiz ne (4) zamān gelir?” dėyü intiẓārda idi. El-ḳıṣṣa: Fe emmā cehennem ki Ḥż. (5) Mālik daḥı ḥuddām-ı cehenneme emr ėdüp dėrdi ki: “Ey ḳavm-i (6) cehennem ve ey zebānīler! Ḥāẓır oluŋ, yılanları ve ʿaḳrebleri (7) ve ḳaṭrān ḳazanını ḥāẓır eyleŋ, ateşini keskin eyleŋ, ġā- (8) -yetle şedīd olsun.” Zebānīler eydirler ki: “Yā Mālik, ey bizim (9) ulumız, bu ḳadar zamāndır bize bu mertebe tenbīh eylemediŋ, luṭf (10) eyle sebeb nedir ki?” dėdikde cehennem melegi eyitdi: “Ey benim aʿvānım[549], (11) dünyā yüzünde bu gün Muḥarrem ayınıŋ onuncı Cumʿa günidir. (12) Ḥż. Resūlüŋ ḳızı Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrānıŋ çiger-gūşesi (13) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin üzerine ʿasker çeküp bī-vefālar, ol (14) münāfıḳlar ümmet-i Muḥammedden**[**iz**]** dėrler[550] ḳılıç çeker[551]. İşde (15) anlara ʿaẕāb içündür tenbīh” dėye, zebānīler bir mertebe ʿaẕāba

---

[546] Cümle içinde tekraren yazılmıştır.
[547] بر
[548] بذ بدبختلره
[549] اغوانم
[550] دیرلرسگز
[551] چکرسیز

[214a] (1) muḳayyed olalar ki hiç olmaz. İmdi bu meydān-ı Kerbelāda (2) herkes istiʿdādı ḳadar iki ev, dilerse cennet dilerse (3) cehennem, ḥāżırdır. Biz yine ṣadade gele(-)lim. O maḥaldi**[-]**ki Ḥż. (4) İmāmıŋ ṣaġ ṭarafından bir naʿra çeküp ṣaḥrālara gitdi. Ṣandılar ki (5) ḳıyāmet ḳopdı veyāḥūd gök gürleyüp raʿd u berḳ oldı (6) ṣandılar. Gördiler kim bir dilāver meydāna girüp "Benem Hāşim (7) bin ʿUtbe-i Saʿd ibn-i Ebī Vaḳḳāṣ! Ey gürūh-ı ḍalālet! Ne sebeb (8) oldı ki īmānıŋızı ḥalel vāḳiʿ oldı. Şeyṭānıŋ ne**[-]**şekil aġusına (9) uyduŋız. Ṭarīḳ-ı müstaḳīm ḳoyup egri yola gitmişsiz. (10) İmdi baŋa cevāb vėriŋ, meydāna er gönderiŋ, şimdi sizi (11) ejderhā gibi dem çekerem" dėyinçe beri ṭarafdan ʿÖmer bin Saʿd (12) (la.), ser-ʿasker-i Yeẕīd-i pelīddir (la.), (13) meydāna ʿamçası oġlını görünçe ditremege başladı. "Eyvāh (14) bu ḳadar ādem ḳatl olundı ise murād ise Ḥż. İmām-ı Ḥüseyindir. (15) İntiḳām alamadıḳ, işde bu meydāna girdi. Ayā buŋa kim cevāb

[214b] (1) vėrir. Ḥay meded ḥay iş bitmedi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[a]** (la.) (2) ne cevāb vėrirem. Ṭaberistān memleketi[552] benim olmaya gibi" (3) dėdi. Fe emmā Ḥāricīler ṭarafından bir ḳaltabān muḳābil oldı. Adına (4) Semʿān bin Muḳātīl dėrler idi. Hem Ḥaleb ḥākimi idi ve hem ol gün (5) "biŋ ḳadar müslimānız" dėyüp bī-vefālar gelmişdi. Hāşime naṣiḥat (6) ėtmege başladı, eyitdi: "Ey Hāşim, seniŋ ʿammiŋ oġlı ḥālā ser- (7) -ʿaskerimizdir, devlet ü ʿizzetdedir. Sen niçün öyle maġlūb (8) ʿaskere yardım ėdersin. Gel bu ṭarafa ʿizzet **[**ü**]** mertebe bul, dünyā- (9) -lıḳ eline girer. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) saŋa inʿām (10) u iḥsān eyler" dėyinçe Ḥż. Hāşim ġażaba gelüp eyitdi: (11) "Söyleme bize nā-bekār-ı bed-kār, ḥamle eyle ben saŋa ʿizzet göstereyim. (12) Cehenneme saŋa reg gibi ḥabīsler**[e]** seni yoldaş ėdeyim" dėdikde (13) Semʿān (la.) bir ḳılıç urdı, Hāşim menʿ eyledi. (14) Hāşim daḥı bir ḳılıçıla cānın cehenneme gönderdi. Semʿānıŋ bir ḳarındaşı (15) vardı. Adına Nuʿmān bin Muḳātil dėrlerdi (la.)

[215a] (1) Ḳarındaşı intiḳāmıŋ almaġa meydāna girdi. Anı daḥı cehenneme gönderdi. (2) (la.) Gördiler ki bunıŋla birer birer olmaz. Hemān eski (3) ʿādet üzere ol muḥannetler hüçūm eyleyüp Ḥż. Hāşim-i derdmendi (4) ortaya aldılar iki biŋ nā-merd-i ḳaltabānlar, merdūdlar. Ḥż. İmām-ı (5) Ḥüseyin gördi**[-]**ki ol dilāveri gürūh-ı ḍalālet ortaya aldılar, (6) merḥamet eyleyüp Faẕl bin ʿAliyyü'l-Murteżāyı ṭoḳuz mücāhidle imdāda (7) gönderdi. Fe emmā ol iki biŋ nā-merd-i melʿūn (la.) (8) ol on nefer ehl-i īmān-ı ḥānedāna ḳarşu durup yol vėrmediler ki (9) Ḥż. Hāşime yardım ėdeler. El-ḳıṣṣa: Ol on nefer mücāhid (10) fī-sebīlillāh ol iki biŋ nā-merdle çenk eylediler, bir vechile (11) mümkin olup Hāşime yardım

[552] مملکتنی

ėdeler. Ammā bu on nefer ādem (12) şöyle ceng eyledi**[-]**ki yarım sāʿat miḳdārı ceng oldı. (13) İki biŋ ḳadar ādem helāk eylediler. Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ (14) çiger-gūşesi ki Fażldır, babası gibi cengden çıkup libās (15) deyişdirüp meydāna girdi, merdāne deprendi. ʿAsker-i Yeẕīd

[215b] (1) (la.) daḥı birden hüçūm eyleyüp ol on nefer (2) müslimān-ı maḥbūb-ı ḥānedān**[ı]** şehīd eylediler. (ra.) (3) Fe emmā Ḥż. Hāşim[553] dilāver ki meydānda göz görmeden ḳaldı, ḳulaḳ (4) işitmeden ḳaldı. Elindeki ḳılıç ṭarāba taḥtasına beŋzer, urduḳça (5) iki pāre ėderdi. Başından ursa iki pāre eylerdi. Muʿarref (6) ursa bir ḳol bir baş öyle keserdi. Hemān gözüne Yeẕīd-i pelīdiŋ (7) sancaġı göründi. Sancaġına bir ḳılıç urdı. Sancaġıla getüren (8) ādemi dört pāre eyledi. Dip alayı bozdı. Ser-ʿaskeriŋ ʿaḳlı (9) başından gidüp: "Bre meded ne**[-]**şekil olur, biz bu yaŋa cevāb (10) vėrmeziz. Ya Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** niçe cevāb vėrelim, bre (11) ḳomaŋ" dėyüp eşekler gibi baġırup ve ṣıġırlar gibi aŋırup (12) ʿaskere "ḳomaŋ" dėdi. nā-gāh Hāşim, Nuʿmān ibn-i Mukātile (13) berāber geldi. Bir ḍarb ile ol melʿūn**[ı]** helāk eyledi (la.) (14) Fe emmā Hāşim ḥażretleriniŋ vücūd-ı şerīfinde ḥesāba (15) gelmez ḳılıç yarası, oḳ yarası, ġāyetle elem ėrişdi. Bir yaŋa zaḫm

[216a] (1) çoḳ ve bir yaŋa ṣusızluḳ ʿāḳıbet tāb (2) u tevānı kesildi ve mecāli ḳalmadı. Āḥiru'l-emr bir ḳolu ḳuruyaçaḳ (3) münāfıḳ, ḳaltabān, melʿūn, merdūd bir ḳılıçla ol yegāneyi (4) şehīd eyledi. (ra.) (rv.) Baʿdehu (5) Ḥabīb bin Müẓāhir icaẕet istedi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (6) eyitdi: "Sen bir pīr-i rūşen-żamīrsin, pīrsin. Hezār ʿillet (7) ögünirse tāzelik ögünsin. Benim ceddim Ḥż. Muḥammed (8) ü'l-Muṣṭafā (as.)'dan baŋa yādigārsın" dėdi. (9) Hem ḥaḳīḳat öyle bir pīr idi**[-]**ki vücūd-ı şerīfi nūr-ı (10) maḥż idi. Yüzüniŋ nūrı ṣaʿṣaʿa vėrirdi. Ekṣer (11) vaḳtini Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā ve Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżāya (12) ḥidmet ėtmiş bir ṣaḥābe-i güzīn idi. (ra.) Ve (13) gėce üc baḫṣin Kurān-ı ʿaẓīmü'ş-şān tilāvet ėdüp (14) ḥatm-i şerīf ėderdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: "Sen iḥtiyārsın, (15) pīrsin, ceng ėtmege ḳuvvet **[ü]** ḳudret gerekdir" dėdikde Ḥabīb ibn-i

[216b] (1) Müẓāhir eyitdi: "Yā İbn-i Resūlallāh[554] bu mertebe Cenāb-ı Bārī (2) baŋa bu ḳadar ʿömr müyesser eyledi. Bu kārdan behremend olmaġıçün (3) yā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bu fırṣant elde iken, bu devlet-i ʿuẓmā kime (4) müyesserdir. Bi-ḥamdillāhi teʿālā Cenāb-ı Bārī bu vākt**[i]** müyesser eyledi. Dur- (5) -maḳ maḥalli midir. Hemān bendeŋe duʿā ve

[553] هاشمه

[554] Burada fazladan *Allāh* lafzı yazılmıştır.

himmet eyle. Birḳaç bī-vefālar, (6) ḳaltabānları ḳatl ėdeyim. Baʿdehu şehādet müyesser ola" dėdi. (7) Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelādan icāẕet alup meydāna girdi. (8) Şehādet ẕevḳi bir yaŋa, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin gibi bir vücūdu'l-mükerremiŋ (9) öŋünde şehīd olmaḳ ẕevḳi bir yaŋa, ve bir daḥı Ḥż. Resūl-i Ekreme (10) ve ṣaḥābe-i ʿuẓmāya buluşup bunuŋ ẕevḳi bir yaŋa ve bir daḥı bu ki (11) dünyā zaḫmetinden ḳurtulur, cennet ẕevḳ**[**i**]** bir yaŋa. Bu ẕevḳ u şevḳile (12) güyā evvelden bir ḳarınça idi. Bu ẕevḳ ḥāṭıra geldi güyā yedi (13) başlı ejderhā oldı. Münāfıḳlar bunu gördükde gülüşmege (14) başladılar. "Baḳ şol iḫtiyāra ki meydāna girdi. Keennehu (15) çünki at üzerinde oturmaġa ṭāḳat yoḳ, niçe çeng

[217a] (1) ėder" dėrlerdi. Baʿżısı böyle dėdi ve baʿżısı eyitdi: (2) "Yoḳ öyle dėmeŋ, hele görürsin, kendi ulusını yalŋız ḳomaz, (3) Allāh bilür şimdi meydānda ḳaç ādem ḳatl eylese gerekdir" dėdiler. (4) El-ḳıṣṣa: Ol pīr meydānda ʿaẓīm çeng ėdüp yigirmi iki (5) münāfıḳ, merdūd ḳatl eyleyüp cehenneme gönderdi (la.) (6) nā-gāh ṭaraf-ı Ḥaḳdan şehādet rüzgārı esüp (7) benī Temīm ḳabīlesinden bir ḳaltabān, münāfıḳ, melʿūn (la.) (8) cām-ı şerbet içirdi. (ra.) (rv.) Fe emmā (9) ol ḳaltabān, aḥmaḳ eşek fe emmā pek eşek, ġāyetle mübārek başın (10) kesüp terkisine baġlayup yanına aşmışdı. Kaʿbeye geldi. (11) Şehriŋ içine girerken meger Ḥabīb ibn-i Müẓāhiriŋ bir oġlu (12) vardı, başı gördi. Su'āl ėtdi. Ol ḳaltabān, münāfıḳ eyitdi: (13) "Kerbelāda Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin vāḳıʿasında ḳatl eyledim. Ḥabīb (14) ibn-i Müẓāhiriŋ başıdır" dėdi. Hemān ol nev-civān babasınıŋ (15) helākini işidüp bir āh eyleyüp birden bir ṭaş aldı. Ol

[217b] (1) ḥabīsiŋ, merdūduŋ başına bir ṭaş öyle urdı, cān cehenneme (2) gönderdi. fi'nnār-ı cehennem ve baʿdehu ol başı bir yere defn eyledi. Şimdi (3) ol bir ẕiyāret-gāhdır. Adına Re'sü'l-Ḥabīb dėrler (ra.) (4) Baʿdehu Ḥamza-i[555] Ḫarīrī, **[**muʿtaḳ-ı**]**[556] Ebā Ẕer-i Ġıfārī yayan meydāna girdi. Piyāde; (5) çoḳ ḳaltabān, münāfıḳ, merdūd, melʿūn helāk eyledi (ra.) (6) Baʿdėhu Enes bin Maʿḳıl meydāna girdi. Şerbet-i şehādet nūş (7) eyledi (ra.) (rv.) ve baʿdehu Şārib, **[**muʿtaḳ-ı**]**[557] ʿAbbās (8) bin Şīş meydāna girdi. Fe emmā kemāl-i mertebe-i inḳıyād-ı muḥabbet-i şehādetden hemān eline ḳılıç aldı. (9) Cemīʿan esbābını çıḳardı, ʿüryān ceng (10) eyledi ve yayan idi. Her ṭarafdan dėdiler ki "ẕihī hezār āferīn ki ḳorḳ- (11) -madan böyle meydāna gire" dėrlerdi. El-ḳıṣṣa: Çoḳ ādem (12) helāk eyleyüp ol bī-vefālar oḳa tutup şehīd ėtdiler. (13) (ra.) (rv.) Ve bāʿdehu Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ

[555] Bu kelimeden sonra *nām* kelimesi yer almaktadır.
[556] Tamir, (Güngör 1987: 375)'e göre yapıldı.
[557]بن Tamir, (Güngör 1987: 376)'ya göre yapıldı.

mü’ezzini (14) Caʿfī meydāna ṣalavāt getürerek tehlīl u tesbīḥ, temcīd, taḥmīd (15) ėderek meydān-ı Kerbelāda gürūh gürūh ol ẓālimleri helāk eyledi.

[218a] (1) ʿĀḳıbet kendi şehīd oldı. (ra.) (rv.) Baʿdehu (2) Seyf bin Ḥāriṩ ve Mālik bin ʿUtbe meydāna girdi. Seyf, çoḳ (3) ceng eyleyüp ol dāḥı şehīd oldı. (ra.) (rv.) (4) Baʿdehu Mālik bin ʿUtbe dāḥı ceng eyleyüp ʿāḳıbet şehīd (5) oldı. (ra.) (rv.) Baʿdehu Fāris dėrler bir ḳul (6) vardı. Ḥż. İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīniŋ ḳul**[ı]** idi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** (7) eyitdi: “Yā İmām-ı cihān baŋa icaẕet vėr, varayım ceng ėdeyim” dėdikde (8) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Var sen Ẕeynü’l-ʿĀbidīnden icāẕet alasın, (9) anıŋ ḳulısın, efendiŋden iẕīn almadıḳça saŋa ceng ḥarāmdır” dėdi. (10) Fāris-i derdmend aġlayaraḳ Ḥż. İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn ḥażretlerine (11) geldi. Ḥż. İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn ise ġāyetle ḥaste idi. (12) Geldi, ayaġına düşdi, eyitdi: “Ey benim efendim, pādişāh-ı cihānım, luṭf (13) eyle, kerem eyle, beni mesrūr eyle, meydān-ı muḥabbetde herkes naṣībiŋ (14) alır. Şehādet ḥilʿatin giyerler. Bendeŋe icāẕet vėr, varayım ceng (15) ėdeyim. Duʿā eyleŋ, ben derdmende şehādet naṣīb olaydı” dėdi.

[218b] (1) Ḥż. İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn ol sāʿat eyitdi: “Ey Fāris, (2) bu sāʿat maldan aẕād ol” dėdi. Fāris sevinerek meydāna (3) girdi. Gāh ḳılıç ile gāh oḳıla gāh nīze ile ʿasker-i (4) Yeẕīd**[i]** (la.) biribirine ḳatdı. ʿĀḳıbet (5) eski ʿādet üzere hücūm eyleyüp ʿāḳıbetü’l-emr şehīd (6) eylediler. (ra.) (rv.) Hātifden bir avāz (7) böyle geldi ki çoḳları işitdi. Bu āyet-i şerīfi işitdiler: (8) “*Fed ḥulī fī ʿibādī ved ḥulī cennetī*.”[558] Ve baʿdehu Ḫanẓala (9) bin Saʿīd meydāna girdi. Envāʿ, dürlü dürlü naṣīḥatlar (10) eyleyüp ol gümrāhları şerīʿate daʿvet eyleyüp (11) ʿaẓīm çeng eyledi. ʿĀḳıbetü’l-emr şehīd eylediler.[559] (12) (ra.) (rv.) Baʿdehu Yeẕid[560] bin Ẕiyād-ı (13) Eşbaʿī meydāna girdi. Atdığı oḳ aṣlā yere düşmez (14) idi. Ġāyetle ṣāḥib, pür-dilāver idi. Düşmen ḳaltabānları (15) vücūd-ı şerīfini delik delik ėdüp ol yegāneyi şehīd

[219a] (1) eylediler. “*İrciʿī ila rabbiki rāżīyeten merżıyyeten*.”[561] Baʿdehu Saʿd ibn-i Esʿad ibn-i (2) ʿAbdullāh ki Muḥammed Ḥanefiyye aḳrabāsından idi, meydāna girüp (3) nāvek ile ḳarşusına gelen ḍalāletleri ṭopraġa bıraġup (4) ʿāḳıbetü’l-emr “*külli şey’in Hālikün illā*

[558] *İyi kullarım arasına katıl ve cennetime gir.* (Fecr, 89/29-30)
[559] Cümle sonuna fazladan *dėdi* kelimesi yazılmıştır.
[560] ذيد
[561] *Sen O’ndan razı, O da senden razı olarak Rabbine dön*. (Fecr, 89/28)

veçheh"[562] muḳteżāsınça rūz- (5) nāmçe-i ḥayātın ecel-i raḳam-ı "*külli men ʿaleyhā fān*"[563]ile müzeyyen (6) ḳılup nüsḫa-i ḥayātına ḥaṭ çekdi. (ra.) (rv.) (7) Baʿdehu Cibāve[564] bin Ḥāriṯ meydāna girdi. Ḥayli ceng (8) eyledi. ʿĀḳıbet şehīd oldı. (ra.) (rv.) (9) Ve baʿdehu ʿÖmer-i Cibāve[565] ibn-i Ḥāriṯ meydāna girüp hüner-i ʿarż (10) gösterüp şehīd oldı. (ra.) (rv.)[566] (13) ve baʿdehu icaẕet-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ile ki icāẕet (14) vėrdi. On beş ḳadar mü'mīn müslimān muʿteḳid; tekbīr, tehlīl (15) ėderek meydāna Yeẕīd (al.)'niŋ ʿaskeri iḳdām eyledi-

[219b] (1) -ler. Bu mü'mīnler ise fī sebīlillāh cān başdan geçüp meydāna (2) girdiler. Şöyle ceng eylediler. ʿAẕīm çeng olmuşdır kim çoḳ kimse- (3) -leriŋ cān cehenneme gönderdiler. Bir ceng-i ʿaẕīm olmuşdı**[-]**ki başlar (4) ḳan içinde yüzerdi. Bu muttaḳīler ceng ėderek her biri mecrūḥ olup (5) her biri şerbet-i şehādet nūş eylediler. (ra.) (6) Ammā baʿdehu Muḥammed bin Mıḳtād ve ʿAbdullāh bin Mercān meydāna (7) girdiler. Ceng eyleyüp, Yeẕīd ʿaskeri ḥücūm eylediler. Ḥż. (8) İmām gördi**[-]**ki ol iki mübārīz, dilāverler**[i]** ol münāfıḳlar ortaya (9) aldılar. Ḥż. İmām emr eyledi. ʿAsker-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinden (10) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ bir eski ḳulu vardı. Adına Ġulām-ı ʿAtīḳ (11) dėrlerdi ve Ḳays bin Rebīʿ ve Şīş bin Süveyd[567] ve ʿÖmer bin Ḳırat (12) ve Müslim bin Ḥammād[568] bu yedi nefer kimesne biribirilerine ḳafa-dār (13) olup bir ceng-i ʿaẕīm eylemişdir ki bu yedi nefer kimse[569] taḫmīnen (14) yedi yüz ḳadar Yeẕīd-i pelīd (la.) ʿaskerine fenā vėrdi- (15) -ler. Biribiri ardı ṣıra müjdeci giderdi cehenneme. Bu müslimānlar

[220a] (1) ceng ėde ceng ėde ʿāḳıbetü'l-emr şerbet-i şehādet nūş (2) eylediler. (ra.) El-ḳıṣṣa: Ḥż. İmām-ı (3) Ḥüseyin ṣaḥrā-yı deşt-i Kerbelāya ḳadem başalı bir rivāyetde (4) seksān iki nefer kimesne idi. Bir rivāyetde yetmiş iki nefer kimesne (5) idi. Bu vaḳte gelinçe elli nefer ümmet-i Muḥammedden muttaḳī, şerbet-i (6) şehādet içdiler. Ḥż. Ẕeynü'l-ʿĀbidīnile Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (7) faḳad otuz ṭoḳuz nefer müslimān ḳalmışdı. Ḥż.

---

[562] *O'nun zatından başka herşey yok olacaktır*. (Kasas, 28/88)
[563] *Yeryüzünde bulunan her canlı yok olacaktır*. (Rahman, 55/26)
[564] جباده
[565] عباوه عمر
[566] Burada Ömer-bin Cibāve'nin şehit olduğu kısım tekrarlandığından yukarıya alınmamıştır: *Ve baʿdehu (11) ʿÖmer bin Cibāve meydāna girdi. ʿArż-ı hüner gösterüp niçeleri (12) ḳatl eyleyüp ʿāḳıbet anı daḥı şehīd eylediler*.
[567] Bu isim Hadika'da *Şīş bin Süveyd* biçiminde (Güngör 1987: 378); Ravza'da ise *Eş'as-ı Sa'd* biçiminde (Ruşen 1395: 417) yazılmıştır. Tuhfe'de *Şīş bin Süveyd* biçimindeki yazım çeviriyazıda korundu. Söz konusu isim Özel Adlar Dizininde, *Şīş bin Süveyd* olarak gösterildi.
[568] بن احماد
[569] كمسيه

İmām-ı Ḥüseyin (8) gördi, aḥbābdan elli nefer ādem şehīd oldı. Gördi kimisi (9) yatır, kimisi gömülür, düşmen ḳoyu, boynun eyüp aġladı. “Āh (10) ey deşt-i Kerbelā, ayā seniŋ içinde ḥālimiz neye müncer olaçaḳdır” (11) dėdi ve bāḳī ḳalan aḥibbā vü dost, melīl maḥzūn dururlar. (12) Her biri kenāreye gelmiş, ḳoyun ḳuzu gibi dururlardı ve bir yaŋa (13) ehl ü ʿıyāl i melīl maḥzūn ḥayrān u ser-gerdān ve ḥarāret-i şems (14) şöyle ıssı idi ki, ḳıyāmetden bir nişān, maʿṣūmlar var, aġla- (15) -şırlar. Ṣu isterler, ṣu yoḳ Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bunları görüp

[220b] (1) ḥay ḥay ėdüp aġladı. El-ḳıṣṣa Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā (2) aḥbāb**[ı]** bir hālde gördi**[-]**ki cümle(-)siniŋ ḥāli perīşān, küdūret (3) yetdi. Herkes başların aşaġa eyüp tefekkür rüyāsına (4) daldı. Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā yaʿni Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin (5) ʿAliyyü’l- Murteżā bunlarıŋ bu ḥāliŋi gördi. Bir ḥāle vardı**[-]**ki bir āh-ı (6) serd öyle çekdi**[-]**ki gök yüzi ḥicābından ḳızardı. Fe emmā (7) āl-i Resūl olmaġıla ḳuvvet-i ḳāhire ṣāḥib, devletli olmaġıla (8) ṭaraf-ı Ḥaḳdan raḥmet ü merḥamet rūzgārı esüp ḳalbine (9) ilhām eyledi, kendine geldi. Aḥbāb-ı bā-ṣafā eyitdi: (10) “Sulṭānım efendim īmānım, niçün elem üzere olursız. Bu belā (11) degildir, raḥmetdir. Devlet-u ʿuẓmādır ki Ḥż. Resūl-i (12) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥtereme buluşuruz ve babaŋ Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā (13) ve vālide-i ʿazīziŋ Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā ve ḳarındaşıŋ Ḥż. (14) İmām-ı Ḥasana buluşuruz. Ḥuṣūṣā Allāh ʿAẓīmü’ş-şānıŋ (15) luṭfıŋa maẓhar düşüp ḳurb-ı İlāhi olursız. Bunıŋ içün ġam

[221a] (1) çekmeŋ revā degildir. Belki server maḥallidir. Dünyā pādişāh- (2) -ligini neylemeli, pādişāhlıḳ budur” dėdiler. Ḥż. İmām bunlarıŋ (3) ṣābit-ḳadem oldıġın gördi ve eyitdi: “Ey benim ġamgüsārım, hem-demim, (4) aḥbābım, yār-u vefā-dārım, ben sizden ḥoşnūd oldum. Ḥaḳ Ṣubḥānehu (5) ve Teʿālā ḥażretleri sizden ḥoşnud olsun.” Ne devletli kimesne- (6) -lerdir bunlar ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin gibi vücūdu’l-mükerrremiŋ ḥayr (7) duʿāsın alup öŋünde şehīd olalar. El-ḳıṣṣa: Muḳaddemā şehīd (8) olan**[-]**ki Ḥż. Müslim bin ʿĀḳiliŋ bir oġlı vardı. Adına (9) ʿAbdullāh dėrlerdi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinden icāẕet alup (10) almaġa iḳdām ėdüp eyitdi: “Ey İbn-i Resūlallāh luṭfuŋ ricā (11) ėderem. Ḥż. Cenāb-ı Bāriye mülāḳī olam ve ceddiŋ Resūl-i (12) Ekreme selām götürem. Babaŋ ve ḳarındaşıŋa ve cümle şühedāya (13) selām götürem.” Ve bu ḥidmet-i minnet eyledi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (14) gördi**[-]**ki ġayetle ḫōş şehādete raġbeti vardır. (15) İcāẕet vėrdi. Ol dem**[-]**ki ʿAbdullāh ibn-i Müslim bin ʿĀḳil

[221b] (1) altındaki ata üzengi ḳaḳdı, atıŋ heybetinden evc-i asmāne (2) toz yürüdi. Bir ṭarafda ʿÖmer Saʿd-ı ser-ʿasker-i Yeẕīd (3) (al.) olan pelīd eyitdi: “Ey ḳavm-i Kūfe, ḥaẕer üzere (4) oluŋ, gözüŋüz pek açıŋ, meydāna giren āl-i Hāşimdir. Eger (5) bunlarıŋ bindikleri at ṣusız ve kendileri **[**susız**]** olmayaydı, (6) bunlara kim cevāba ḳādir olurlardı” dėdi. Ol maḥal leşker-i (7) Yeẕīd**[**den**]** (la.) Ḳuṭāme meydāna girdi, muḳābil (8) olup ceng eyledi. Ḳuṭāme-i melʿūn (la.) (9) ḥīle ile ḳaçdı. Üc defʿā ḍarb eyledi. Yine Ḳuṭāme-i (10) melʿūn (al.) ḥīle**[**ye**]** başladı ve ḳaçdı. ʿAbdullāḥ (11) ṣusızluḳdan elinden nīzesini bıraḳdı. Bir köşede durdı. (12) Ol ḥarām-ẕāde-yi Ḳuṭāme-i melʿūn (la.) (13) gelüp ġafletden bir ḳılıç öyle urdı, ʿAbdullāh “ḥay bre melʿūn” (14) dėyüp menʿ eyledi. “Yā Allāh” dėyüp bir ḳılıç öyle urdı, (15) kelle(-)sin ṭop gibi cehenneme gönderdi. (la.)

[222a] (1) Ol ateş-i ḥarāretle ʿasker-i Yeẕīd**[**e**]** (la.) (2) bir giriş girdi**[-]**ki ʿalem-i ʿalem-dārı dört pāre eyledi. ʿAsker-i (3) Yeẕīd (al.) tār u mār oldı. Yine iḳdām ėdüp (4) bir yere gelüp ʿāḳıbetü’l-ʿāḳıbet ol devlet(-)liyi şehīd eylediler. (5) (ra.) (rv.) Baʿdehu ḳarındaşı Caʿfer meydāna girdi. (6) “Benem Caʿfer ibn-i Müslim-i ʿĀḳil, ḳarındaşım intiḳāmıŋ almaġa geldim” dėdi. (7) Çoḳ Yeẕīdi helāk eyledi. ʿĀḳıbet şerbet-i şehādet nūş (8) eyledi. (ra.) (rv.) Baʿdehu ʿAbdurraḥmān bin ʿAḳīl meydāna (9) girdi. Ol daḥı ceng-u ʿaẓīm eyleyüp çoḳ Yeẕīd (al.) (10) ḳatl eyleyüp ʿāḳıbet anı daḥı şehīd eylediler. (ra.) (rv.) (11) Baʿdehu evlād-ı Müslim-i ʿAḳīl evlādları hep şehīd olduḳdan (12) ṣoŋra bu kez nevbet Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyārıŋ evlādlarına geldi. (13) İbtidā Aḥmed-i ʿAvn icaẕet alup meydāna girdi. “Ey aḳvālleri fiʿillerine (14) uymayan ḳaltabānlar, şerbet-i şehādet içmege nevbet baŋa” dėdi. “Elḥamdülillāhi (15) teʿālā ben siziŋ bir bölügünizi ḳatl ėdüp ġāzī olduḳdan**[-]**ṣoŋra

[222b] (1) şehādet isterem Allāḥ Teʿālādan. Meydāna er gönder bre münāfıḳ, (2) ḳaltabānlar ve bī-dīnler, ḥāşā ki siz müslimān olasız, meydāna (3) er gönder münāfıḳ, nā-bekārlar” dėyinçe meydāna bir ḳaltabān-ı melʿūn girdi. (4) Helāk eyledi. Bir daḥı girdi, helāk eyledi. El-ḳıṣṣa: Altmış (5) ḳadar merdūd-ı melʿūn Yeẕīdi (la.) helāk eyledi. (6) ʿĀḳıbet eski ʿādet üzere hücūm eyleyüp şehīd eylediler. (7) (ra.) (rv.) Baʿdehu Muḥammed bin ʿAvn meydāna (8) girdi. Ḳarındaşını şehīd eyleyeni ḳatl eyledi, gėrü döndi. (9) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm**[**a**]** eyitdi: “Sulṭān-ı ʿālişānım, maʿẕūr (10) olsun, sizin iẕn-i şerīfiŋiz yoġıken meydāna girdim, dura- (11) -madım, ḳanım ḳaynadı bi-ḥamdillāhi teʿālā ḳarındaşım ḳanını merdūd-ı melʿūndan (12) aldım. Bu kez ḥākipā-yi şerīfe geldim. İcāẕet vėriŋ, kerem buyuruŋ, (13) luṭf u ʿināyet eyleŋ, cennete sizden selām götürem” dėdi. (14)

Ḥż. İmām-ı cihān bi’zz̲āt tebessüm ėderek ṣubḥānallāh (15) dėyüp icāz̲et vėrdi. Çoḳ çoḳ kār u zārılıḳ eyledi. ʿĀḳıbet

[223a] (1) ül-ʿāḳıbet eski ʿādet üzere ḥücūm ėdüp anı daḥı şehīd eylediler. (2) (ra.) (rv.) Ve baʿdehu ʿAvn bin ʿAli girdi. Çoḳ (3) ceng eyledi. Ol münāfıḳ merdūd, melʿūnlar ʿāḳıbet anı daḥı şehīd (4) eylediler. (ra.) (rv.) Baʿdehu nevbet Ḥż. İmām-ı (5) Ḥasan (ra.) evlādına düşdi. İbtidā Ḥż. İmām-ı Ḥasan (6) (ra.) ḥażretleriniŋ büyük oġlı Ḥż. ʿAbdullāh ḥażretleri (7) icāz̲et alup meydāna girdi. Birer birer ʿasker-i Yez̲īdi (la.) (8) ḳılıçdan geçirdi. İki yüz seksen nefer mülḥid-i melʿūn münāfıḳ (9) ḳatl eyledi (la.) Yez̲īd (al.)’niŋ ʿaskerine (10) ḳorḳu düşdi. Herkes bunuŋ meydānına girmediler. ʿĀciz ḳaldılar. (11) ʿĀḳıbet Ḥż. ʿAbdullāh gördi**[-]**ki kimse meydāna girmez. “Ḫoş (12) imdi ṭaġ yürümez ise abdāl yürür” dėyüp hemān dip alaya (13) gözüŋ kestirüp bir arslan miṣli bir giriş girdi**[-]**ki ʿasker-i (14) Yez̲īdi (la.) demet demet ėdüp biribiri üzerine (15) bıraḳdı. İki biŋ beşyüz ḳadar ādem helāk eyledi. (la.)

[223b] (1) Ser-ʿaskeri olan ʿÖmer (la.) (2)rāst geldi. “Ḫay nā-bekār melʿūn, Saʿd-ı Vaḳḳāṣ oġlı (3) olasın, daḥı ne cāhillikdir ki benimle ve bizim ile ceng (4) ėdersin. Bre cāhil köpek ḥınzīr melʿūn” dėyüp ḳılıç (5) ura. ʿÖmer-i melʿūn gördi**[-]**ki bu āl-i Hāşimdir, bunuŋ (6) dedesi Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżādır” dėyüp eşekler gibi (7) baġıraraḳ ve köpekler gibi uluyaraḳ ḳaçdı. Ardına düşdi. (8) Baḥterī-i Şāmī-i melʿūn (la.) eyitdi: “Utanmadan (9) yā ʿÖmer, bir oġlandan ḳaçarsın” dėdi. ʿÖmer-i melʿūn (10) (al.) eyitdi: Ben ser-ʿaskerim, ben ölürsem bu (11) ʿasker tārmār olur, bozulur. Ve hem belki sen (12) ol oġlandan ḳaçmazsın” dėdikde Baḥterī ibn-i Şāmī (13) (la.) eyitdi: “Nedir anıŋ ḥasiyyeti, bir sille ile (14) yıḳarım” dėyinçe anı gördi. ʿAbdullāh ḥażretleri, ḳırışma cengde (15) ṣol eliyile ol münāfıḳ köpegin ṣūretine bir Ḫüdāyī sille

[224a] (1) öyle urdı, depesiniŋ üzerine yıḳıldı. Bir at daḥı (2) gelüp ḳarnına başdı. Ḳarnınıŋ içindekiler aġzından çıḳdı. (3) fi’nnār-ı cehennem (la.) **[**Altı yüz**]**[570] mübārīz-i münāfıḳ (4) ḳaltabānlar ʿAbdullāh ḥażretlerini ortaya aldılar. Ḥż. Kerbelā-yı (5) İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefā daḥı aḥbābdan Muḥammedi, ve Esʿad (6) bin Dücāneyi ve Fīrūz̲ān-ı Mevlāyī **[**ʿAbdullahıŋ muʿāvenetine revān ėdüp**]**[571] Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (7) eyitdi: “Varıŋ, ḳarındaşım Ḥż. İmām-ı Ḥasanıŋ oġlı Ḥż. (8) ʿAbdullāh**[**a**]** yardım eyleŋ” dėdi. Bunlar daḥı

[570]Burada düşman askerlerinin sayısı, Hz. Abdullah’a yardım eden askerlerin sayısı ile karıştırılarak *dört* ibaresi yazılmıştır.Tamir, (Tuhfe: 222a ,11. satır)’a göre yapıldı.
[571] Tamir, (Güngör 1987: 384)’e göre yapıldı.

at ḳaldırup (9) ibtidā Fīrūẕān[572], Baḥterī-i melʿūna muḳabīl oldı. Çenge (10) başladılar. Ol dört mücāhidler biribirine arḳa yardım (11) eyleyüp ol altı**[-]**yüz ʿasker-i bī-vefāları, ol muʿannid (12) ḳaltabānları bölük bölük tārumār eylediler (la.) (13) Ammā her gāh "el ʿaṭaşü'l ʿaṭāş"[573] dėrlerdi. Yāʿni ṣusuz- (14) -luḳdan bunlar tekbīr getürüp dip alaya kendülerini (15) birer uruş urdılar ki alan talān eylediler. Ser-ʿasker-i

[224b] (1) Yeẕīd (al.) bu ḥāli görünce Şīş bin Rebīʿ**[i]** (2) beş yüz nā-merdle gönderüp biŋ ʿasker oldı. Bunlar (3) daḥı ṭāḳat getürmeyüp bölük bölük ṭaġıldılar. El-ḳıṣṣa: (4) Yine ser-ʿasker olan ʿÖmer (al.) rivāyet ėder, dėr ki: "Fīrūẕān-ı ġulām**[ı]** (ra.) ol gün (5) bir şecāʿatde gördüm**[-]**ki taḳrīr u taḥrīr olmaz. Eger (6) atında ve gerek kendinde ṣusızluḳ olmayaydı, yüz biŋ ʿasker[574], (7) aŋa ḳarşu duramazdı" dėyü rivāyet eylerdi. El-ḳıṣṣa: Fe emmā (8) yüz otuz nā-merd-i ḳaltabān mıżrāġıla ve yetmiş mübārīz ḳılıcıla **[**helāk ėtmişdi**]**[575]. (9) Ama yāre ki zaḫm-ı şedīd olmaġıla, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefā (10) gelmek istedi, gele. ʿOs̱māŋ bin Mufāḍḍal (al.) ol (11) maẕlūma bir ḍarb urdı. Atından yıḳıldı. Esʿad-ı nām-dār (12) ol ḥāli görüp vardı**[-]**ki ḳurtara, ceng ėde. ʿaẕīm (14) **[**ceng**]** oldı. Hemān nā-gāh Eẕraḳ[576] bin Hāşim, Esʿadı şehīd eyledi. (15) (ra.) (rv.) Baʿdehu Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu

[225a] (1) ur-rıżānıŋ oġlı Ḥż. ʿAbdullāh, Şīş bin Rebīʿ (al.) (2) ile ceng eyleyüp ol melʿūn, merdūd, münāfıḳla ceng ėderdi. (3) Ḥż. ʿAbdullāh (ra.)'nıŋ mübārek vücūd-ı şerīfinde (4) on yedi yerinde zaḫm-ı şedīdi vardı. Her zaḫmıŋdan ḳan çeşme (5) gibi aḳardı. Bir maʿrekeye geldi. Gördi**[-]**ki Esʿad şehīd olmuş. (6) Fīrūẕān-ı Mevlāyī atından düşmüş, ḥāk-i meẕelletde ṭopraġa (7) ġarḳ olup ḳaldı**[-]**ki ġayretlenüp cān ı göŋül**[**le**]** ceng eyleye. Cān-ı (8) nesrīni Ḫallāku'l-ʿarşi'l-ʿaẕīme teslīm eyledi. (ra.) (rv.) (9) ḥūn-ı ʿAlī ol ḥāle muḳārin olup; Esʿad, (10) Fīrūẕān, ʿAbdullāh āḫirete intiḳāl eyledigine acıyup (11) hemān dest-i tevekkül ḳılup ve ḥısn-ı "*ve mā tevfīḳī illā billāh*"[577] (12) hemān tekrār meydāna yürüdi. Ammā ḳılıçınıŋ şaʿşaʿasından (13) ʿasker-i Yeẕīd (la.) yarasa gibi gizlenmege baş- (14) -ladılar. Kimse meydāna girmez. Hemān ġażabla bā-ḳuvvet (15) Yūsuf bin Aḥcār (al.)'ye muḳābil oldı. Cānın cehenneme

---

[572] فروزانی
[573] *Susadım, susadım.*
[574] عسکره
[575] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[576] ارذق
[577] *Benim muvaffakıyetim ancak Allahladır.*

[225b] (1) gönderdi (la.) Andan s̱āniyā Ṭārıḳ bin ʿAbdullāh-ı (2) melʿūn, münāfıḳ girdi. Ol melʿūn merdūdı cehenneme gönderdi. (3) (la.) Baʿdehu Berdek-i pelīd-i melʿūn geldi. (4) Ol daḥı cehenneme gitdi. Netīçe şehẕādeniŋ ḳılıçınıŋ ḳorḳu- (5) -sından gūyā Ye'cūc Me'cūc sedd çekildi. Gördi**[-]**ki (6) kimse meydāna girmez. Yine ʿasker-i Yeẕīd (7) (al.)'ye kendin evirdi. Yigirmi iki münāfıḳ ḳaltabān ḳatl (8) eyledi. Fi'n-nār-ı cehennem (la.) El-ḳıṣṣa: (9) Yüzüni Ḥż. Şāh-ı şehīd-i deşt-i Kerbelā yaʿni İmām-ı Ḥüseyin-i (10) pür-cefāya dönüp eyitdi: "Ey ʿammi, *elʿaṭaş elʿaṭaş*"[578] dėrdi. (11) Yaʿni "ṣusızluḳ cānıma kār eyledi" dėrdi. Ḥż. Sulṭān-ı (12) cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm eyitdi: "Ey gözüm nūrı, göŋlüm (13) serveri inşāallāhü'l Mevlā āḫiretde bilürsin, söylemege (14) ne lāzım, Kevs̱er şerābın hem içersin. Ol zamān ṣuya ḳanar- (15) -sın ve hem seni sevenlere ulaşdırırsın" dėdi. Ḥż. ʿAbdullāh

[226a] (1) bu sözden ġāyetle sevinüp tekrār Yeẕīd ʿaskerine (2) (la.) bir giriş girdi**[-]**ki evvelki girişinden ẕiyāde (3) idi. ʿAsker-i Yeẕīd-i pelīd (al.) dėrlerdi**[-]**ki biz (4) bunlara ṣu vėrmeyüp fe emmā bunlar taḥḳīk ṣu içerler, ṣuları (5) vardır. Ammā biz bilmeziz. Bunlar gitdikçe żaʿīf olaçaḳ iken (6) daḥı ẕiyāde ḳuvvet baġladılar" dėrlerdi. El-ḳıṣṣa: Bir ceng-i (7) ʿaẓīme bünyād urdı**[-]**ki gūyā dedesi Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżādır (8) Ammā zaḫm**[ı]** çoḳ, çoḳ ḳan aḳmışdı. Tāb u tevānı kesilmişdi. (9) ʿAbbās-u ʿAlī ve ʿAvn-ı ʿAlī ol beş **[**biŋ**]**[579] nefer nā-merd**[e]** ḥamle ḳılup (10) Ḥż. ʿAbdullāh bin İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu'r-rıżā anlarıŋ arasında olup (11) getürirken Meḥāl, baṭnına[580] ol şehẕādeye bir ḍarb urdı. (12) Ḥż. ʿAbdullāh**[ı]** şehīd eyledi. (ra.) (rv.) (13) Ḥż. ʿAbbās bin ʿAlī ibn-i Ebī Ṭālib (kv.) ve (14) (ra.) tīġ-ı ṣāʿiḳa mis̱āli ile ol pelīdiŋ ḥırmen-i ʿömriŋ (15) tār mār ėdüp Mehāl-i nā-bekārıŋ bir oġlı[581] vārdı. Adına Ḫamza

[226b] (1) dėrlerdi. Ḥż. ʿAbbās ḥamle ḳıldı. ʿAvn bin ʿAlī anıŋ şerrini (2) ʿAbbāsdan defʿ eyleyüp ol münāfıḳ, melʿūn**[ı]** öldürdi. Cānın cehenneme (3) gönderdi (la.) Netīçe Ḥż.ʿAbdullāh**[ı]** beri ṭarafdan (4) ehl-i beyt-i muṭahharātına getürdiler. Bir ġayrı feryād ḳopdı. Feryād (5) fiġān ile Kerbelā ṣaḥrāsı iŋledi. Defn eylediler.[582] (6) (ra.) (rv.) El-ḳıṣṣa: Ḥż. İmām-ı Ḥasan (7) (ra.) ḥażretleriniŋ oġlı Ḥż. Ḳāsım bir āftāb-ı ʿālem- (8) tāb idi. Ḳarındaşı Ḥż. ʿAbdullah**[ı]** ol ḥālde görüp nergis-i (9) mübāreklerinden yaş aḳup aġlamaġa

[578] *Ey amca, susadım, susadım.*
[579] Tamir, (Güngör 1987: 386)'ya göre yapıldı.
[580] بطينه
[581] اوعلى
[582] Burada fazladan *el-ḳıṣṣa* ibaresi yer almaktadır.

başladı. Āh-ı derd-nāk çeküp (10) geldi ʿammisiniŋ yaʿni Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefānın etegin öpdi, (11) eyitdi: “Ey ʿammi-i büzürgvār ve ey ḥüdāvend-i ʿalī miḳdār, bendeŋe (12) iẕin vėr, varayım ḳarındaş-ı ʿāl-işānımıŋ intiḳāmıŋ bu fācirlerden ve fā- (13) -ṣıḳlardan alayım” dėdi. Ḥż. Kerbelā eyitdi: “Gözüm nūrı (14) çiger-gūşem pāresi, sen**[-]**de gūyā babaŋ Ḥż. İmām-ı Ḥasanu’l-Müctebā- (15) -nıŋ rāyiḥā(-)sı vardır, seni niçe meydāna göndereyim. Bu meydāna

[227a] (1) giren bir daḥı gelmez” dėrken Sulṭān-ı Kerbelādan ḥavātīn (2) ṭāife(-)si gelüp Ḳāsım-ı şehẕādeniŋ etegine yapışdılar, eyitdiler: (3) “Seniŋ firāḳıŋ bizi helāk eyler. Luṭf eyle, kerem eyle gel girme. Seni (4) gördükçe Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu’r-rıżāyı görmüş gibi oluruz” dėdiler. (5) “Saŋa meydāna gir dėmem gözüm nūrı, birāderim yādigārı Ḳāsım” (6) dėdi. El-ḳıṣṣa: Ḳāsım[583]gördi**[-]**ki bir vechile meydāna girmege (7) destūr yoḳdur, hemān ḥātırına bu ḥuṭūr eyledi**[-]**ki zamān-ı ḥayā- (8) -tında babası Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu’r-rıżā buŋa bir kāġıd vėrmiş (9) idi. Dėmiş idi ki “Oġul, ḳaçan bir şehīde mużṭaribü’l-ḥāl aġladıġıŋ (10) zamān bu kāġıdı aç, içindekini oḳu” dėmiş idi. Tenhāsına gelüp (11) kāġıdı açdı ve gördi**[-]**ki içinde yazmış ki “Ey Ḳāsım, ḳaçan Kerbelāda (12) ḳarındaşım Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ile ceng u cidāl eyleyüp ol (13) münāfıḳlar ol kāẕibler ortaya alup ceng eyledikleri zamān (14) zinhār be zinhār cānıŋı anıŋ meydānından ṣaḳınmayasıŋ. Hiçbir (15) veçhile ʿillet eylemeyesin. Eger āḫiretde saʿādet isteyüp bizim rıżāmız

[227b] (1) gözedirseŋ” dėmiş. Ol kāġıd**[ı]** alup Ḥż. İmāma götürdi. (2) Mefhūmı maʿlūm oldı. Ḥż. İmāma bir āh ėdüp eyitdi: “Ey (3) gözüm nūrı, çiger-gūşem pāresi Ḳāsım. Ol devletliniŋ baŋa (3) dāḥı vaṣıyyet**[i]** vardır. Fe emmā felek müsāʿade eylemedi ki ol (4) vaṣıyyeti yėrine getürdim. Fe emmā ol vaṣıyyet yėrine gelmek (5) gerek.” Ḳāsımıŋ elini tutup ḥarem-serā-yı ʿişmete girüp (6) yaʿni ʿavretler oldığı çadıra girdiler ve Ḥż. ʿAbbās bin (7) ʿAlīyi ḥāżır ėdüp ḥavātīn ṭāifesi bir yere gelüp zīnet (8) vėrdiler. ʿAḳd-i nikāh ėdüp Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ol (9) ṣāliḥānıŋ eline yapışup ve Ḳāsımıŋ elin tutup **[**vaṣıyyeti**]**[584] yėrine (10) getürüp emāneti teslīm eyledim, maḥrūsāne yaʿni dügün (11) eyleye.” Ol ḳızıŋ elin eline vėrdi. “Şükr elḥamdülillāhi teʿālā (12) şu emāneti yėrine getürüp emāneti teslīm eyledim.” Mahrumāne (13) dügün eyledi. Ḥż. Ḳāsımla ol bānū-yı cihān bir yėrde (15) ḳaldılar. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefā ṭaşra çıḳdı. Ḳāsım ol

---

[583] قاشم

[584] Tamir, (Güngör 1987: 388)’e göre yapıldı.

[228a] (1) ḳızıŋ yüzüne baḳdı. Ḥüsnine ḥayrān ḳaldı. Bu ḥālde iken (2) ṭaşrada maʿreke ḳopdı. Ḳāsım işitdi, bī-iḫtiyār āh ėdüp (3) durmadı. Ṭaşra çıḳdı ve çıḳmaḳ tedārikinde iken çadırıŋ (4) içinde olan ḥātunlar Ḥż. Ḳāsımıŋ etegine yapışdılar. (5) "Nereye gidersin ey şehẕāde, gitdigin yer bir meḥāliḳdir ve bir (6) daḥı gelmek muḥāldir. Bu emānet**[**i**]** kime teslīm ėdersin?" dėdiler. (7) Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu'r-rıżānıŋ oġlı Ḥż. Ḳāsım eyitdi: (8) "Ey benim nūr-ı dīdelerim, revā mıdır ki başım tācı iki cihān sulṭānı (9) ʿammim Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm-ı pür-cefā ol münāfiḳlar, merdūd, (10) melʿūn (al.)'ler ile ceng **[**u**]** ḥarb **[**u**]** ḳıtāl eylerken, ben bu (11) çadırıŋ içinde bu bānū-yı cihān ile ẕevḳ u ṣafā eylemek (12) Allāhdan revā mıdır. Bu ḳızla mülākāt olmam āḫirete (13) ḳaldı. Maʿzūr tutuŋ." Ol gelin āh ėdüp ḳızarup (14) āh-ı ḥasret çeküp vücūdına ateş düşüp efġān u figān (15) eyleyüp eyledi. Ol bānū-yı cihān aġlayaraḳ eline yapışup:

[228b] (1) "Ey benim ehlim, ḥelālim, nev-civānım, efendim, sulṭānım, ḳıyāmet güninde (2) ben bilirem Cenāb-ı Bārī bize ʿaẕīm dügün ėdüp ehl-i (3) cennet-i ʿuẕmā eyleseler gerekdir. Bir kimseye naṣīb (4) olmasa gerekdir bize olan luṭf u kerem u ʿināyet, ʿArṣa-i (5) ḳıyāmetde seni nerede bulayım?" dėdi. Ḥż. Ḳāsım eyitdi: (6) "Ey benim gül-i nā-şüḳūftem[585] ve ey gevher-i nā-süfte, beni ʿarṣa-i (7) ḳıyāmetde bu ʿalāmetle bulursın ki gözlerim nūrı (8) babam Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu'r-rıżā ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i (9) deşt-i Kerbelā-yı pür-cefā ve ceddim Ḥż.ʿAliyyü'l-Murteżā ve (10) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ve Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā efḍal (11) üṣ-ṣalavāt ve ekmelü't-taḥıyyāt (sav.) (12) ḥażretleriniŋ yanında bulursın" dėyüp vedāʿ eyledi. Bir (13) mertebe ehl-i beyt-i ḥarem-i ḥāṣda bir mertebe feryād fiġān (14) vāveylā vü efġān ḳopdı ki gökde melāyikeler feryād u efġān (15) ėdüp bile aġlaşdılar. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefā gördi**[-]**ki

[229a] (1) Ḥż. Ḳāsım şehīdlik ʿarżūsıyıla meydāna girdi ve Ḥż. (2) Ḳāsım bülend-avāz ile çaġırup eyitdi: "Ey bī-vefālar ḥāṣā (3) sizler müslimān olasız ve siziŋle birḳaç kelām vardır (4) söyleyem. Ṭoġrı söyleŋ kimiŋ ümmetisiz?" Anlar eyitdiler: (5) "Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafānıŋ ümmetüyüz." "Anıŋ ḳızınıŋ (6) adı nedir?" Eyitdiler: "Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā." "Ya anıŋ çiger (7) güşeleri olanlarıŋ adları nedir?" dėdi. Eyitdiler: "Ḥż. (8) İmām-ı Ḥasan ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin." "Ya ol Ḥüseyin kimdir?" "İşde (9) bu Ḥüseyindir" dėdiler. "Ya ne**[-]**şekil ümmet-i Muḥammeddensiz ki şefāʿat (10) umduġuz ādemiŋ evlād**[**ı**]** olan çiger-pārelerine ḳılıç çekersiz. (11) Ya niçe müslimān olursız" dėdi. Sizler müslimānlıḳdan (12) ḥariçsiz" dėdi. "Zīrā ibtidā ḥāricī dīni budır." Bunlar (13)

[585] کلنار شکوفتم

eyitdiler: “Söz seniŋdir yā Ḳāsım fe emmā emr-i pādişāha me’mūrız” (14) dėdiler. “Ya size pādişāhıŋız olan pelit (la.) (15) yarın cehennem ʿaẕābından ḳurtarup şefāʿat ėdebilür mi?”

[229b] (1) dėdi. Anlar eyitdiler: “Yā Ḳāsım çoḳ söyleme, Yeẕīde bīʿat (2) ėder misiz yoḫsa ceng ėder misiz?” dėyinçe (la.) (3) “bre melʿūn münāfıḳlar, ḥay size naṣiḥat kār eylemez, nā-bekār merdūdlar” (4) dėyü leşker-i aʿdāya ḥamle ḳılup ḳarşusına geleni öldürdi. (5) Aman zamān vėrmeyüp çoḳ Yeẕīdi (la.) (6) ḳatl eyledi. ʿĀḳıbet ser-ʿasker olan ʿÖmere (la.) (7) ḳarşu rāst geldi ve eyitdi: “Ey ḳaltabān, münāfıḳ, merdūd, (8) bu ḳadar müslimān şehīd eylediŋ. Daḥı müslimān olup istiġfāre (9) gelmezsin” dėdi.Ve bu işden peşīmān olasın.” İbn-i (10) Saʿd-ı bedbaḫt (al.) eyitdi: “Ey püzürük-ẕāde (11) yaʿni ey İmām-ı Ḥasan oġlu vaḳt olmadı**[-]**mı ki bu ṭuġyānlıġı terk (12) ėdüp Yeẕīde (la.) iṭāʿat ėdesiz.” Ḥż. (13) Ḳāsım eyitdi: “Ey şāḳī-i bedbaḫt-ı ṭuġyān, bu Fırat ṣuyı cümle (14) ʿālem içündür ve Ḥż. āl-i Resūle niçün vėrmezsiz, sebeb (15) nedir?” dėdi. Yoḫsa ḳıyāmet güninde güneş bir mil miḳdārı

[230a] (1) aşaġa inüp ıssı bir mertebe olup cümle ʿālem tere (2) ġarḳ olaçaḳdır, ḥāṭırına gelmez mi?” dėdi. ʿÖmer-i Saʿd (3) (la.) leşkerine eyitdi: “Ey ḳavm-i Kūfe, (4) ey mübārīzler, bu Ḳāsım ibn-i Ḥasanu’l-Müctebādır. Buŋa birer (5) birer kūh-ı Ḳāf dīvleri ṭāḳat getürmez. Bu şimdi oçaḳlar (6) sögündürse gerekdir. Hemān bu tedbīri bilmez ve ḫaberi (7) yoḳdur.” Hemān ol ẓālimler eski ʿādetleri üzere ol (8) şehsüvārı oḳa tutdular. Ammā Ḥż. Ḳāsım-ı Maẓlūm (9) ol ġulüvden aşlā elem ve endīşe çekmedi. Ve ḥāṭırına (10) bir ġubār tutmadı. Ḥż. Ḳāsım-ı nām-dār ol alayı tār (11) mār eyledi. İbn-i Saʿd, Ezrāḳ-ı Şāmīyerāst geldi. (12) (la.) Şām ʿaskeriniŋ başı idi ve ser-ʿasker-i (13) Yeẕīd (al.) eyitdi: “Sen dilāversiŋ. Ḳāsımıŋ (14) ḍarbını, var defʿ eyle” dėdi. Ezrāḳ-ı melʿūn (la.) (15) eyitdi: “Āferīn ey ʿÖmer, ʿArablar içinde

[230b] (1) beni biŋ mübārīze berāber ṭuṭarlar. Sen baŋa istihzā ėdersin. (2) Bir oġlanıŋ çengine var. Benim ʿarżım vardır. Dėrler ki (3) Ezrāḳ-ı Şāmī (la.) bir oġlana muḳā- (4) -bīl olmuş” dėrler. ʿÖmer-i Saʿdī (la.) eyitdi: (5) “Ey nā-dān aḥmaḳ, bu Ḥż. nūr-ı dīde-i Muṣṭafā ve çiger- (6) gūşe-i Ḥż ʿAliyyü’l-Murteżā ve māderi Ḥż. Fāṭımatü (7) z-Zehrādır. Eger bunuŋ bindigi at ve kendi ṣusız olma- (8) -yaydı, bizim ʿaskeri bir sāʿatde tār [u] mār, yoḳ ėderdi. (9) Sen bunuŋ çengine girmege ʿār mı ėdersin?” dėdi. (10) Ezrāḳ[586]-ı melʿūn (al.)

[586] ارذاق

eyitdi: “Ne**[-]**ʿaceb bunu sen medḥ (11) eyleḍiŋ, dört oġlum vardır. Birine emr eylesem, (12) varır bir sille ile yıḳup bağlar getürür” dėyüp büyük (13) oġlunı meydāna gönderdi. Eyitdi: “Benem veled-i Erẕāḳ-ı Şāmī (14) (la.)” dėdi ve ḥamle eyledi ve ḥamlesin menʿ (15) ėdüp aŋa “Yā Ḳahhār” dėyüp bir ḳılıç öyle urdı, başı ṭop

[231a] (1) gibi fırladı. Cānı cehenneme (la.) Ḳarındaşı bu ḥāli (2) görüp meydāna geldi. Ol daḥı helāk oldı (la.) (3) Bir ḳarındaşı daḥı girdi. Ol**[-]**daḥı helāḳ oldı (4) (la.) Anları Ezrāḳ-ı Şāmī gördi, dört oġlı cehenneme (5) babasından evvel gitdiler. Ezrāḳ-ı Şāmī-i melʿūn (la.) (6) ġażaba geldi ve meydāna girdi. Evlādlarınıŋ acısından (7) diline gelen herzeyi söyledi. Ḥż. Ḳāsım eyitdi: (8) “Nā-bekār ḥamle eyle, çoḳ söyleme, oġullarını yalŋız ḳoma.” (9) Ammā bu ṭarafda Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, Ezrāḳ-ı Şāmī**[**yi**]** görünçe (10) duʿāya meşgūl oldı, eyitdi: “Yā Rabbi bu melʿūn (al.) (11) şecīʿ baḥādırdır. Bu nev-civānı sen ṣaḳla. (12) Nev-civān ise henüz on sekiz yaşında ve hem (13) ṣusızluḳ bir yaŋa, yā Rabbi sen ṣaḳla bu ẓālim münāfıḳıŋ (14) şerrinden” dėdi. El-ḳıṣṣa: Nevbet Ḥż. Ḳāsıma degdi. (15) Ṭaraf-ı Ḥaḳdan nuṣret rūzgārı esdi. Ḥż. Ḳāsım bir

[231b] ḍarb urdı. Atından yedi adım yıḳıldı. Aman vėrmeyüp (2) ol melʿūn (al.)’niŋ köpek başı gibi **[**başını**]** kesdi. (3) Atını alup Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ṭarafına geldi. “Ey rikāb, (4) yā Emīrü’l-mü’minin, ġāyetle ṣudan ıżtırābım var, ṣusız- (5) -lıḳ beni helāk eyledi. Ṣuyuŋ ḳıṭlıġı elem vėrdi. (6) Yoḫsa bu ʿasker gözüme dāne-i ḥardal gibi degildir. (7) Her ḳaçan ḥāṭırıma ṣu gelür ki ṣu isterem. Ḫarāretimi gāh (8) gözümden aḳan yaş, gāh vücūdımda olan yaralarıŋ (9) ḳanı, gāh ḳılıçımıŋ şaʿşaʿası ve düşmene urduḳça (10) baŋa Furat ṣuyı ḳadar geldi. Ayā ne ḥikmetdi” dėdi. (11) Ḥż. Sulṭān-ı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm eyitdi: (12) Müjde saŋa yā Ḳāsım, şerbet-i şehādet ʿalāmetidir” dėdi. (13) İmdi dünyā-yı devlet elde iken bir daḥı çadırıŋa (14) var. Ol nāzenīn ṣāliḥā ile görüş ki ol daḥı nā-murād (15) ve sen**[-]**daḥı nā-murādsıŋ.” Şehẕāde daḥı ḥarem-i ʿiṣmet

[232a] (1) çadırına gelüp ol yeŋi gelin ile görüşüp birbirlerine (2) ṣarılup biribirlerine ḳoḳulayup ve ḳuçaḳlaşup vedāʿ- (3) -laşup meydāna yine yürüdi. Ve silāḥşorluḳ ėdüp (4) aʿdāya gösterdi. Düşmen bunu görüp “ḥay yine geldi (5) daḥı ne olur ıssız ḳalaçaḳdır” dėyüp kimse bunuŋ (6) meydānını istemedi. Fe emmā Ḳāsım-ı nev-civān-ı cihan hemān ol (7) mübārek gözlerin ʿAbdullāḫ-ı Ẕiyād-ı melʿūnıŋ (la.) (8) ḳaltabānıŋ sançaḳlarını gördi. Eline ḳılıç alup (9) “Yā Allāh, yā Ḳahhār” dėyüp dip alaya kendini uruş urdı. (10) Ve sançaḳlarıŋ arasında piyāde ʿasker dururdı. (11) Keennehu ol yayan ʿasker ol gün öŋün alup

bir luʿ- (12) -bıla bu nev-civān**[ı]** helāḳ eyleyeler. Gūyā bir ḳuru (13) ḳamuşluġa ateş girüp ne resme yanarsa öyle (14) yaḳdı. Kimin yaḳdı, kimini yıḳdı. nā-gāh öŋüne Şīş (15) bin Naha'ī[587] bedbaḫt, melʿūn (al.) ol Ḳāsım-ı

[232b] (1) nev-civānıŋ arḳasından mıżraḳ ile bir ḍarb urdı. Şehẕā- (2) -de āh ėdüp atından aşaġa düşdi. Ol şehẕādeniŋ (3) yigirmi sekiz yerinde yarası vardı. Ḳan çoḳ aḳup hem ṣusız- (4) -luḳ cānına kār ėdüp ġāyetde żaʿīf olmuşdı. Hemān (5) ol dilāver "ey ʿammi-i büzürgvār" dėrken yaʿni "beni idrāk eyledin**[-]**mi" (6) yaʿni "beni gördün**[-]**mi" dėdi. Hemān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm (7) ol ṣadādan müte'ellīm olup merkeb-i mücāhidini ol[588] (8) alay-ı ḍalālete urdı. Ṣāflar söküp gördi**[-]**ki ol (9) server-i velāyet ve gül-i bostān-ı şeçāʿat, şüküfte-i (10) bāġ-ı leṭāfet yaʿni Ḥż. Ḳāsım ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥasan- (11) ü'l-Müctebā-yı velāyet **[ü]** kerāmet, ḳanıyla ṭopraġa ḳarışmış, yaṭır. (12) Şīş bin Rebīʿ dėdikleri melʿūn ḳaltabān, münāfiḳ (13) (la.) atdan inmiş, başın kesmek ister. (14) Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Maẓlūm bir ḳılıç öyle urdı, (15) ol pelīdiŋ başını kesdi. Köpek başı gibi yuvarlandı.

[233a] (1) Ḥż. Ḳāsım**[ı]** ḳapup çadırına getürdi. Henüz (2) daḥı ölmemişdi. Ehl-i beyt-i muṭahharāt başına üşdiler. (3) Feryād efġān ėdüp zārılıḳlar eylediler. Ḥż Ḳāsım-ı (4) nev-civān, cihān gözüŋ açdı. Gülerek cānını şerbet-i şehādet-i (5) Ḫallāḳu'r-Rabbi'l-ʿAẓīm**[e]** teslīm eyledi. (ra.) (6) **El bābu'r-rābiʿu ʿaşer. On dördinci bāb: Ḥż.** (7) **İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm ḥażretleriniŋ şehādet-** (8) **-lerini ʿayān ve beyān ėder (ra.)** (9) Rivāyet olunur ki aḥvāl-i ḥikāyet-i Kerbelā niçe (10) mümkindir ki ḳalem ile taḥrīr ve taḳrīri ola. Bu aḥvāl bilā- (11) veçhile mümkin degildir ki yazmaġıla yāḥūd lisānıla (12) bir bir aŋlatmaḳ muḥāl ender muḥāldir. Ne tükenmez ḳıṣṣa- (13) -dır kim hergiz āḥir olmadı. Aḥvāl-i Kerbelādan bu ṭarīḳıla (14) ḥaber vėrmiş ve şehẕādeniŋ encām-ı ḥālin bu ṭarẕla (15) beyān getürmişdir ki Ḥż. Ḳāsım şehīd olduḳdan**[-]**ṣoŋra

[233b] (1) Ḥż Şāh-ı merdān-ı cihān ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ bir oġlı (2) daḥı ki ismine Ebū Bekr dėrlerdi (ra.) Ḥż. (3) İmām-ı Ḥasanu'l-Müctebā ile Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i şāh-ı şehidān-ı (4) deşt-i Kerbelā, Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrādandır, sā'ir (5) evlādları sā'ir anadandır. Böyle maʿlūm ola. Fe emmā (6) Ḥż. Ebū Bekr meydāna ʿazīmet eyledi. İcāẕet-i Ḥż. (7)

---

[587]Bu isim Hadika'da *Şīş bin Nahai* biçiminde (Güngör 1987: 394); Ravza'da ise *Şebeş bin Sa'd* biçiminde (Ruşen 1395: 438) yazılmıştır. Tuhfe'de *Şīş* biçiminde yazılan isim çeviriyazıda korundu. Söz konusu isim Özel Adlar dizininde, Ravza esas alınarak, *Şebeş bin Sa'd* olarak gösterildi.

[588] İki kere yazılmıştır.

İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm ile meydāna yürüdi. Ḥż. İmām-ı (8) Ḥüseyin şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā mübārek gözlerinden (9) ḳanlı[589] yaş aḳıtdı, eyitdi: "Ey şüküfte-i bāġ-ı raḥmet (10) ve ey bostān-ı gül-i gülistān-ı leṭāfet, bu meydān belā-yı (11) ʿarṣadır. Bu meydāna ayaḳ başan gėrü gelmez. Ne meydā- (12) -nıla saŋa ruḥṣat vėreyim" dėdi. Ol ẕāt-ı şerīf eyitdi: (13) "Yā Emīrü'l-mü'minīn yā İmām-ı cihān her ḳaçan meydāna (14) bir müslimān girir, kimi şehīd olur ve kimi ġāzī olur. (15) Ben gördükçe dir dir ditrerem. Āh ʿaceb baŋa da naṣīb

[234a] (1) olur mı bu ẕevḳ **[u]** raḥmet, dėrem. Ah Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (2) (sav.)'e ne zamān ḳavuşuram dėyü (3) derūnımda bu ateş-i ṣusızluġı, luṭf u kerem eyle, bendeŋe (4) iẕīn vėr tā ki maḳṣūdıma nā'īl olayım" dėdi. ʿĀḳıbet (5) Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Maẓlūm iẕīn vėrdi, meydāna (6) girdi. Bülend-avāz ile eyitdi: "Ne**[-]**ḳadar vaḳt, Sulṭān-ı (7) cihān-ı Ḥż. Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm efendime eẕiyyet (8) vėrdiŋiz ey münāfıḳlar. Ey ḳaltabān melʿūn (la.) (9) meydānıma er gönder" dėdi. Meydānına gireni (10) amān zamān vėrmeyüp helāk eylerdi. El-ḳıṣṣa: (11) İki**[-]**yüz ḳırḳ nefer mülḥid, zındīḳ, münāfıḳ melʿūnları helāk (12) eyledi (la.) El-ḳıṣṣa: Otuz (13) yedi yerinde, vücūd-ı şerīfinde zaḫm vardı. Ḳan çoḳ aḳup (14) ve ṣusızluġı, żaʿīf**[**ligi**]** bir yaŋa ʿAbdullāḥ bin ʿUtbe-i melʿūn (15) (la.) bir ḳılıç urup anı şehīd eyledi. (ra.)

[234b] (1) (rv.) Baʿdehu Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ (2) oġlı Ḥż. ʿÖmer (ra.) dāḫı icāẕet alup meydān (3) tedārikini görüp ṣāmṣam-ı intiḳāmla meydāna yü- (4) -rüyüp Yeẕīd (al.)'niŋ alayına fenā vėrdi. (5) ʿĀḳıbetü'l-emr şerbet-i şehādeti nūş eyledi. (ra.) (6) (rv.) Baʿdehu ama bir rivāyetde Kerbelā- (7) -da ḥāżır degildir dėrler. Eṣaḥḥ-ı ḳavl, ḥāżır idi. Ḳarındaşı (8) Ḥż. ʿOsmān ibn-i ʿAliyyü'l-Murteżā girdi. Ḥż. İmāmıŋ (9) icāẕetiyile ol vāriṣ-i şecāʿat zülāl-i Kevṣer gūyā babası (10) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżādır, öyle ceng eyledi. Ṣāflar (11) söküp oçaḳlar sögündürüp ʿāḳıbetü'l-emr Sinān (12) bin Yeẕīd bir ḍarbıla anı daḫı şehīd eyledi. (ra.) (13) (rv.) Baʿdehu ʿAvn bin ʿAliyyü'l-Murteżā (14) ḳarındaşlarıŋ şehādetlerini görüp ġāyetle ṣūretde (15) iḥsān-ı erbāb-ı cemāl ve sīretde ekmel-i aṣḥāb-ı kemāl idi.

[235a] (1) Ḥż. İmāmıŋ rikāb-ı hümāyūnını būs[590] eyleyüp "ey şīr-i ʿizzetde (2) Emīrü'l-mü'minīn, ey perde-güşā-yı "*innī aʿlemü mā-lā taʿlemūn*"[591] ve (3) ʿārif-i esrār-ı

[589] قانی
[590] پوس
[591] *Ben sizin bilmediğinizi bilirim.* (Bakara, 2/30)

"*nūn, ve'l-ḳalemi ve mā yesṭurūn*"[592] icāẕetdir ki daḥı (4) vücūd-ı şerīfiŋiz ṣıḥḥatde, rūz-ı ḳıyāmetde şehīd oldıġımı şehā- (5) -det ėdesin" dėdi. İlḥāḥ ile icāẕet alduḳda eyitdi: "Ey (6) Sulṭānım ben bir tedbīr eyledim" dėdi. Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i (7) Maẓlūm eyitdi: "Nedir tedbīriŋ?" dėdi. Ḥż. ʿAvn bin ʿAliyy (8) 'ül-Murteżā eyitdi: "Leşker-i Yeẕīd-i pelīd (al.) (9) çoḳdur. Bunlarla birer birer ceng muḥāldir ve muḥarebe ėtmek (10) olmaz. Birer birer ceng olmaḳ lāzım gelse Yeẕīd (11) (la.)'iŋ ʿasker**[i]** dükenmez. Hemān dip alayına urup lāzım, (12) ʿalem-i ʿalem-dārını yıḳup tārmār eylemek gerekdir" dėdi. Ḥż. İmām-ı (13) cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm, aŋa duʿā ėdüp eyitdi: "'Asker-i Yeẕīd (14) (al.) çoḳdur, ol seniŋ dediġiŋ daʿvā olmaz, aŋlaram" (15) dėdi. ʿAvn-ı ʿAlī eyitdi: "Hiç Sīmurg-ı Anḳāya yüksek ṭāġ

[235b] (1) aşmaḳ güç**[-]**midir? Ve örümçek aġını bozmaḳ güç**[-]**midir? Yaġmur (2) seyline, ḥār **[u]** ḥaşāk öŋüne durup sedd olur mı?" dėdi. (3) Hemān şehẕāde-i yegāne[593], zīrā Ḥż. Şāh-ı Merdān (4) ʿAliyü'l-Murteżā gibi naʿralar urup hemān Yeẕīd-i pelīd-i (5) melʿūn (al.)'niŋ dip alay-ı ʿalemlerine tuġlarına (6) göze kesdirüp yürüyüş eyledi. Hemān İbnü'l-Aḥcār-ı (7) pelīd (la.) iki biŋ nā-merd, ḳaltabānıla (8) öŋüŋ aldı. Cenge meşġūl oldular. Her ḳaçan ḥamle (9) eylerdi, dėrdi ki: "Ḥāşā sizler müslimān olasız münāfiḳ, (10) ḳaltabānlar, merdūdlar" dėdi. Anlar daḥı dėrdi ki Yeẕīd**[e]** (11) bīʿat ėder misin?" dėrlerdi. El-ḳıṣṣa: Şehẕāde şol[-]ḳadar (12) Yeẕīd (la.) ḳırdı**[-]**ki dükenmek bilmez (13) görürdi. Biri birine uymaz, muḥālif muḥālif gelüp (14) ʿasker-i Yeẕīde (al.) yardım ėderlerdi. (15) Tutalım ejderhā-yı heft-ser öle. Anlar dinc ʿasker,

[236a] (1) bu yalŋız, hem atı ṣusız hem kendi ṣusız. Vücūdında zaḫm çoḳ. (2) Meydān ortasına geldi. Bir miḳdār diŋlendi. Ḥż. İmām-ı (3) cihān Ḥüseyin-i Maẓlūm eyitdi: "Ey gözüm nūrı, ben senden (4) ḥoşnūd oldum. Allāh Teʿālā senden ḥoşnūd olsun. (5) Velakin zaḫmıŋ çoḳdur, gel çadıra yaralarıŋı baġlayayım. (6) Yine meydāna gir" dėdi. ʿAvn bin ʿAlī eyitdi: "Āh ey benim (7) efendim, sulṭān-ı cihān īmānım, ben ḳaçan ḳılıç elime alup (8) Yeẕīdleri helāk eyledikçe sāḳī-i devrān, nūrdan (9) Kevṣer şerābın tutarlar. Elimi uzadıram, içeyim dėrken dėrler: (10) "Ṣabr eyle" dėrler. Ḳorḳaram yā Emīrü'l-mü'minīn, çadıra varduḳda (11) ol cām-ı muṣaffāyı içemeyem. Ṣoŋra ḳıyāmetdek ḥasretligin (12) çekem, dönmem bu sevdādan, luṭf eyle, duʿāŋız ricā ėderem" (13) dėdi. Ḥż. Kerbelā-yı

[592] *Nun, andolsun kaleme ve satır satır yazdıklarına*. (Kalem, 68/1)
[593] Burada bağlama uymayan *dėdi* sözcüğü yazılmıştır.

cihān eyitdi: “Yā ʿAvn altındaki (14) bindigin at babamız Ḥż. Şāh-ı Merdān-ı cihān ʿAliyyü’l-Mur- (15) -teżādan yādigār ḳalmışdır. Edhemī atdır, cerāḥati çoḳdur.

[236b] (1) Ġayrı ata süvār ol” dėdi. “‘Avn bin ʿAlī daḥı ġayrı ata bindi. (2) Zamān-ı rūzgārda Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān ʿAliyyü’l-Murteżā- (3) -nıŋ ḥilāfet zamānında, bir ḳabāḥatle Ṣāliḥ bin Yesār, şerʿile (4) bir ḳabāḥatde bulunup aŋa, babası Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā emr**[**i**]** ile (5) ʿAvn ḥażretleri, Ṣāliḥ bin Yesāra seksān degnek ceẕā[594] vėr- (6) -mişdi. Ol ḥabis-i melʿūn münāfıḳıŋ kīn ḥāṭırına geldi. Ve (7) bu maḥal ḥāṭırında idi. Hemān ol[595] kīnle hücūm eyleyüp (8) Ḥż. ʿAvn aŋa bir ḳılıç urdı. Kelle ṭop ṭaşı gibi yuvar- (9) -landı. Yeẕīd-i pelīd (la.) ʿaskeri hemān her ṭa- (10) -rafdan oḳa tutdular ki gūyā vücūdında oḳdan görünmeyüp (11) gūyā ḳanat açmış, cennete uçmaḳ diler. Bārī ḳuş gibi ʿömrlerin (12) ġaflet ile geçirmiş Yeẕīdleri (la.) demet (13) demet ėdüp, hücūmıla ʿāḳıbet şehīd ėtdiler (ra.) (14) (rv.) ve baʿdehu Ḥż. Şāh-ı cihānıŋ bir oġlı daḥı ʿAbdullāh (15) dėrlerdi, meydāna girdi. Çoḳ ḳaltabān münāfıḳlar helāk eyledi.

[237a] (1) Ḥattā iki**[-]**yüz seksān Yeẕīd-i pelīd (al.) ʿaskeri helāk (2) eyledi. Hānī bin Süveyb-i melʿūn (al.) bir ḍarbıla (3) ol şehẕādeyi şehīd eyledi. (ra.) (rv.) (4) Ve baʿdehu Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān ʿAliyyü’l-Murteżānıŋ oġlı (5) Ḥż. ʿAbbās**[**a**]** (ra.) nevbet düşdi. Ḥż. (6) İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm ḥażretleriniŋ ʿalemini götürürdi. Şecīʿ (7) bahādır idi. Gördi**[-]**ki kimse ḳalmadı, dilāvere müżāyaḳa (8) oldı. Hep gelen nevbetle dānesini düşürdi. Her birisi (9) nevbetin tamām ėdüp dār-ı fenādan dār-ı bekāya irtiḥāl eyledi. (10) Bu bir pazār idi ki her ne götürürseŋ kesādlıḳ yoḳ idi. (11) Hep gelen ṣatılırdı. Herkes ḳudret oldıġı mertebe metā- (12) -ʿın ṣatup azıla fā’ide-i ʿaẓīm eylediler ki bir daḥı yük (13) baġlayup kārvānla gelüp kār eylemege iḥtiyāc ḳalmadı. Hemān (14) atdan inüp gelüp Ḥż. Kerbelā-yı cihānıŋ rikāb-ı ḥümāyūnını (15) būs eyleyüp eyitdi: “Ey sefīne-i ṣabr **[**u**]** taḥammül ve ey ʿanḳā-yı

[237b] (1) Ḳāf-ı teslīm, luṭf u ricā ėderem, bendeŋe icāẕet vėrseŋ (2) dünyā yüzünde bu zemīne bu ʿalemi ne şekil dikdim ise (3) āḫiret ʿalemi**[**ni**]** daḥı āḫiretde ʿulvī maḳāma dikem” dėdi. (4) Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm eyitdi: “Ḫoş imdi (5) var birāder, fe emmā tekrār bir ḥüccet dāḥı ḳıl ki ḳıyāmet gü- (6) -nünde aṣlā bir söz ḳalmasın söz söylemege” dėdi. (7) Ḥż. ʿAbbās bin ʿAliyyü’l-Murteżā (ra.) meydāna (8) yürüdi. İsmin

[594] Bu kelimenin noktalı harflerinin noktaları yazılmamıştır.
[595] Bu kelime iki kere yazılmıştır.

zuḥūra getürdi. “Benem ʿAbbās bin ʿAlīyem” (9) dėdi. “Size Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmdan (10) gelirem, elçiyem, söyleyeçek söz vardır” dėdi. Eyitdiler: (11) “Söyle.” Ḥż ʿAbbās eyitdi: “Ey ḳavm-i ḍalālet (12) ve ey ḳavm-i İblīs, Ḥż. İmām-ı cihān eyitdi**[-]**ki bu ḳadar (13) söyle, ey ḳavm, nişān-ı ḳavm! bu ḳadar yār-u ṣādıḳlarım, (14) aḳrabā-yı taʿalluḳātımı ḳatl eylediŋiz. Daḥı inṣāf olmadı**[-]**mı? (15) Tevbe **[**vü**]** istiġfār eyleŋ, baŋa yol vėriŋ, Hinde, Sinde, Yemene

[238a] (1) çıḳayım, gideyim. ʿArabistān, ʿIrāḳ memleketini size teslīm (2) ėdeyim. Ve ḥużūr-ı Ḥaḳda daʿvā nizāʿ ėtmeyeyim” dėdi. (3) "Ve hem bu Fırat ṣuyı āyende vü revānde ḥayvanāt (4) içerler. Ehl ü ʿıyāl im ve maʿṣūmlar ve oġlanlar var. (5) Bir içim ṣu vėriŋ, yanmış yürekleri teskīn olsun” (6) dėdi. Eyitdiler: “Ey ʿAbbās eger dünyā ṣuyıla mālā- (7) -māl olsa ve ol ṣuyuŋ ḥıfẓ**[ı]** benim elimde olsa sizler**[e]** (8) bir içim ṣu yoḳdur. Ve hem vėrmeziz. Tā Yeẕīd**[e]** bīʿat (9) vėrmeyinçe (la.) ṣu yoḳdur” dėdi. (10) Ḥż. ʿAbbās gėrü gelüp aḥvāl**[i]** Ḥż. İmām-ı cihāna bildirdi. (11) Çādır içinde feryād efġān asmāne ʿurūc eyledi. “El-ʿaṭaş (12) el-ʿaṭaş yaʿni ṣusızluḳdan öldük” dėrlerdi. Ḥż. (13) Kerbelā-yı cihān yaʿni Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm-ı pür-belā, bārānī gibi (14) gözünden yaş aḳıtdı. **[**ʿAbbās**]**[596] eline maṭara aldı. Fırat ṣuyuna (15) revān oldı. Ammā Ṣāmdan gelen ʿaskere vārdı. Dört biŋ

[238b] (1) mübārīz ḳaltabān melʿūn (la.) ṣuyuŋ başına (2) ḳodular ki Ḥż. İmām-ı cihāna ṣu vėrmeyeler. Ḥż. (3) ʿAbbās bin ʿAliyyü’l- Murteżā ol şīr-i Ḫüdā at sürdi. (4) ʿAskere bir giriş girdi**[-]**ki: “Ey nā-bekārlar, benem ʿAliyyü’l-Murteżā (5) ol şīr-i Ḫüdānıŋ oġlı ʿAbbās dėyüp ʿaskeri iki (6) böldi. Ṣuya girdi. Atı murādı ḳadar içdi ve kendi daḥı (7) içe. Ḫāṭırına Ḥż. İmām-ı cihān ve ehl-i beyt-i ḥarem-i (8) ʿişmet geldi ve eyitdi: “Lāyıḳ degildir ki anlar içmedi, (9) ben içmek revā degildir” dėdi. Maṭarayı doldurdı. (10) Ve gėrü döndi. ʿAsker hücūm eyledi. ʿĀḳıbet bir ẓālim ṣaġ (11) elini ḳılıç ile çaldı. Ṣol eliyile maṭarayı tutdı. (12) Ṣol elini daḥı düşürdi. Bu kez dişiyile tutdı. (13) Maṭarayı ardına atdı. Maṭaranıŋ ḳayışı aġzında idi. (14) Bir melʿūn münāfıḳ ḳaltabān (al.) bir oḳıla (15) maṭara urdı, deldi. Ṣuyı aḳdı. Ol zaman eyitdi:

[239a] (1) “Yā Rabbi ne ḥikmetdir bu ki düşmene ṣu çoḳ, Ḥż. (2) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem Muḥammedü’l-Muṣṭafā (3) (sav.) evlādı, çiger-pāresine bir içim ṣu (4) yoḳ” dėdi. nā-gāh hātifden bir avāz geldi**[-]**kim: “Zaḫmet (5) çekmedikçe raḥmet ḥāṣıl

[596]Tamir, (Güngör 1987: 405)’e göre yapıldı.

olmaz. Āḫiretde içerler. Ve (6) ṣafālar görürsin. Bu cefānıŋ żımnında derecāt-ı ʿā- (7) -liyāt**[**a**]** ḳadem başarsız” dėdi. Ḥż. ʿAbbās (ra.) (8) ol iki zaḫm-ı şedīdden elem ėrişüp atdan (9) yıḳıldı. “Yā Ḥż. İmām-ı cihān” dėdi. Ḥż. İmām-ı (10) Ḥüseyin-i Maẓlūm ḳarındaşı Ḥż. ʿAbbāsıŋ avāzın (11) işitdi. “Ha işte şimdi bilmem ne gūne oldı. Belim (12) büküldi” dėyüp at ṣaldı. Maʿrekeyi ṭaġıtdı. Gelir- (13) -ken bundan muḳaddem Ḥż. Enesiŋ oġlı Muḥammed āḥ ėdüp (14) yetişdi. Atdan inüp Ḥż. ʿAbbāsıŋ üzerine aġlayup (15) şīven[597] ėderken bir melʿūn münāfiḳ (al.) ol

[239b] (1) mü’min**[**i**]** şehīd eyledi. (ra.) (rv.) (2) Ḥż. İmām-ı cihān, Ḥż. ʿAbbās**[**ı**]** getürdi. Defn eyledi. (3) Rūḥ-ı şerīfleri[598] āḫirete intiḳāl eyledi. (ra.) (rv.) (4) Rivāyetdir ki Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm**[**ıŋ**]** (5) (ra.) üc evlādı olmuşdı. Biri[599] ʿAlī Ekber (6) idi ve biri ʿAlī-yi Evsaṭ idi ve biri**[-]**ki Ḥż. Ẕeynü’l-ʿĀ- (7) -bidīn idi (ra.) Ammā su’āl olunsa niçün (8) Ẕeynü’l-ʿĀbidīn dėrler. Ḥikāyet olunur kim bir gėçe Ḥż. (9) İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn namāz ḳılardı. Bir yılan geldi. Mübārek (10) ayaġını ṣoḳdı. Aṣlā namāzın bozmadı. Hātifden avāz (11) geldi**[-]**kim: “Merḥabā ey Ẕeynü’l-ʿĀbidīn” dėdiler. El-ḳıṣṣa: Ḥż. (12) Ẕeynü’l-ʿĀbidīn (ra.) ve biri daḥı **[**ʿAlī**]** Aṣġar idi (ra.) (13) Ammā ḳaçan Ḥż. ʿAbbās şehīd oldıġı zamān Ḥż. (14) İmām-ı Ḥüseyin (ra.) pek aġladı. Rivāyet ėderler kim Ḥż. (15) Luḳmān bir gün seferden gelürken bir oġlanarāst geldi, eyitdi:

[240a] (1) “‘Aceb vālidem nişler?” “Ol**[-]**daḥı vefāt ėtdi.” “Elḥamdülillāh şimdi (2) başlı başıma oldum” dėdi. “Ya ʿavretim nişler?” dėmiş. “Ol**[-]**daḥı (3) vefāṭ eyledi” dėdi. “Döşegim yeŋilendi, ya ḳız ḳarındaşım nişler?” (4) “Ol**[-]**daḥı vefāt eyledi” dėdi. “Elḥamdülillāh ʿūd yerim setr oldı” (5) dėmiş. “Ḳarındaşım nişler?” “Ol**[-]**daḥı vefāt eyledi” dėdi. Luḳmān (6) eyitdi: “Āh işde belim büküldi şimdi, ḳuvvetim gitdi, pīr (7) oldum” dėdi. İmdi Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm (8) daḥı ḳarındaşı Ḥż. ʿAbbās (ra.) şehīd (9) oldıġına ġāyetle müte’ellim, elem-nāk oldı. El-ḳıṣṣa: (10) Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm ālāt-ı silāḥı ārās- (11) -te eyledi, meydāna ki gire. Evlādlārınıŋ şehīd (12) oldıġını görmeye. Hemān Ḥż. ʿAlī Ekber (ra.) (13) Ḥż. İmām-ı cihānıŋ öŋüŋe gelüp eyitdi: (14) “Ey benim cānım baba, iki cihānda cānānım baba, hem dīn ile (15) īmānım baba, baŋa kerem-i luṭf ėdüp iẕīn vėr, meydāna

---

[597] ثيون
[598] شريفلرينه
[599] برينه

[240b] (1) gireyim, şerbet-i şehādeti görem ve nūş ėdem" dėdi. Ḥarem ça- (2) -dırından ehl-i beyt-i muṭahharāt-ı āl-i Resūl, ʿAlī Ekberiŋ etegine (3) yapışup feryād fiġān eylediler. Meydāna rıżā vėrmediler. (4) Ammā ki fā'īde[600] vėrmedi. Ġāyetle yalvarup minnet, ricā (5) ve niyāz eyledi. Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin, āh ėderek (6) mübārek eliyile cübbe vü cevşen esbāblarıŋ kendi giydirdi (7) ve Ḥż. Şīr-i Ḫüdā ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ (8) kemerini ḳuşatdı ve Ḥż. ʿAbbāsıŋ atına bindi, meydāna (9) revān oldı. El-ḳıṣṣa: Şehẕāde ol zamān on sekiz (10) yaşında idi. ʿAynı Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (11) ve Şefīʿ-i ʿālem Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.)'e (12) beŋzerdi. Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ mübārek yüzin görmeyenler (13) dėrlerdi**[-]**ki işde, boyu da söylemekde, durmada, otur- (14) -mada Ḥż. Resūl (as.)'a beŋzer" dėrlerdi. *Ve mā eṣbehe* (15) *ẕālik*. El-ḳıṣṣa: Şehẕāde-i civān-ı cihān **[**u**]** zamān-baḥt meydāna

[241a] (1) girüp luʿb-ı hüner gösterdi. Atınıŋ naʿlinden tos evcü (2) asmāne çıḳdı, eyitdi: "Benem ʿAlī ibn-i İmām-ı Ḥüseyin bin Ḥż. (3) Şāh-ı merdān-ı ʿAliyyü'l-Murteżā, çiger-gūşe-i Ḥż. İmām Ḥüseyin" (4) dėdi. Fe emmā ser-ʿasker olan ḳaltabān münāfıḳ melʿūn cemāl-i (5) bā-kemāl-i Ḥüseyiniŋ gördi. Ḥüsn-i ṣūret-i leṭāfet görüp ėtdigi (6) işe peşīmān oldı. "Eyvāh ne mekrūh-ı melʿanet merdūd (7) işiŋ içinde bulundım. Āḫiretimi ḥarāb u yebāb u vīrān (8) eyledim" dėyü fikre vardı. Bir kimseye bir söz söylemedi. Şunıŋ (9) meydānına kim gerek, dėmedi. Şehẕāde gördi**[-]**ki kimse meydānına (10) girmedi, "ḥay nā-bekār merdūd melʿūnlar" dėyüp ʿaskeri alan (11) talān eyledi. İki**[-]**yüz yigirmi nā-merd münāfıḳ melʿūn ḳatl (12) eyledi (la.) Ve dönüp babası Ḥż. İmām-ı (13) cihānıŋ yanına geldi, eyitdi: "Ey cānım baba ve ey cāna cānānım (14) baba, cānım ḳalmadı ṣusızluḳdan. Hem ṣırtımdaki demir cübbe (15) olmaḳ ile ḳuvvetimi kesdi. Eger bir içim ṣu olaydı bu ḳavmden

[241b] (1) intiḳām almaḳ bir şey' degildir." Babası eyitdi: "Oġul nişleye- (2) -lim. Ḥż. ʿAlī içün anaŋ Fātımatü'z-Zehrā, ceddiŋ Ḥż. (3) Resūl-i Ekrem ḥürmetiçün bir içim ṣu vėriŋ dėdim, kimse merḥamet (4) eylemeyüp ṣu vėrmediler. Gel oġul" ḍeyüp mübārek dilini aġzınā (5) ṣoḳdı. Bi-emri'llāhi teʿālā ṣusızluġı bir miḳdār defʿ oldı. (6) Eyitdi: "Umaram**[-]**ki bu gėçe saŋa bir cām-ı şerbet vėrirler[601] ki (7) hiç artıḳ ṣusamaz, ve ṣuṣamaḳ olmaz" dėdi. Şehādet (8) ẕevḳiyile meydāna yürüdi. Üç**[-]**yüz ādem daḥı ḳatl eyledi. (9) Munḳıẕ

[600] نه فایده
[601] ویردلر

ibn-i Mürre[602] dėrler bir ḳaltabān merdūd başına urdı. (10) ʿAḳlı şaşup atdan yıḳıldı. “Edriknī[603] ey baba, beni gördüŋ**[-]**mi?” (11) dėdi. Ḳılıç üşürdiler, vücūdını pāre pāre eylediler. (12) Bir ʿacāyib seyrān vardır bunda, bu Kerbelāda çoḳ ādem (13) şehīd oldı. Ammā bundaki ʿalāmet**[-]**bir şehīde nümāyān (14) olmamışdı. El-ḳıṣṣa: Ol maḥal idi ki rūḥ-ı şerīfi gök (15) yüzüne çıḳup gitdigi vaḳt çaġıra çaġıra gitdi, ne**[-]**dėrdi.

[242a] (1) Eydürdi**[-]**kim: “Ey benim babam, cedd-i büzürgvārım, Ḥż. Ḫˇāce-i (2) kāyināt Mefḥar-i mevcūdāt Şefīʿ-i rūz-ı ʿaraṣāt Muḥammedü’l-Muṣṭafā (3) (sav.) ḥażretleri baŋa bir ḳırılmaz ḳadeḥiyile (4) bir ṣu vėrdi. İçdim, elinde bir ḳadeḥ daḥı vār. “Oġlum Ḥż. (5) Ḥüseyinimiŋdir” dėdi. Babaçıġım tīz gel. Ammā ne güzel (6) cām-ı muṣaffādır” dėyerek gitdi. Ḥż. İmām-ı cihān eyitdi: (7) “Seni şehīd eyleyen**[i]** Allāh Ẕülcelāl ḥażretleri öldürsin” dėdi. (8) Ol sāʿat Munḳıẕ ibn-i Mürre[604]-i melʿūn münāfıḳ atıŋ üstinden, (9) at ḳaldırdı, yere urdı. Başı ṭaşarāst geldi. Ḫurd- (10) ḥāş oldı. Cānı cehenneme (la.) Ammā (11) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ol feryād**[ı]** işitdi, beliŋledi geldi. Oġlını (12) ḳapdı. Çadırına getürdi. Ana ve baba aḳrabā aġlaşup defn eyledi. (13) (ra.) (rv.) Bir rivāyetde Ḥż. (14) İmām-ı cihān çadırına getürdi. Cānı daḥı vardı. “Ey benim oġlım, (15) gözün aç[605].” Gözün açdı. Anasını ve babasını gördi. Gülerek

[242b] (1) eyitdi: “Āh ey baba, baŋa kāselerle şerāb-ı Kevṯer tutarlar. (2) Gel ic” dėrlerken cānını Ḥaḳḳa teslīm eyledi. El-ḳıṣṣa: (3) Bir rivāyet daḥı budur ki ḳırışma cengde “baba baba” dėdi. (4) Ḥż. Kerbelā-yı cihān işitdi. At ḳaldırup vardı. (5) “Yā ʿAlī yā ʿAlī” dėyü çaġırdı. Bulamadı. Meger sebeb bu idi**[-]**ki (6) Menʿa ibn-i Mürre-i ʿAbdī[606]-i melʿūn nā-bekār merdūd (la.) (7) urup, zaḫm-dār ėdüp ʿaḳlı şaşup at gerdā- (8) -nını ḳuçmuşdı. At ḥis eyledi. A benim cānım diŋleyin, iḥvān-ı (9) muḥibb-i ḥānedān, senin ve benim bindigimiz bārgīr degildir, atdır. (10) Netīçe at alup bir ṣaḥrāya götürdi. Ve yere düşdi. At ça- (11) -dıra gelürken Ḥż. İmām-ı cihān gördi. Atı tutmaḳ istedi. (12) At geldi şehẕādeniŋ başı uçına. Ḥż. Kerbelā-yı cihān (13) atdan inüp başı dizi üstine ḳoyup destmāliyile to- (14) -zunı ve ḳanını sildi. Ve gözüŋ açdı. Babası Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[i]** (15) gördi, eyitdi: “Ey baba şimdi dedem Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem

---

[602] منقد ابن مرد
[603] *Yetiş.*
[604] bk. dipnot 579
[605] اج
[606] عبیدی

[243a] (1) ḥażretlerini gördüm. İki elinde iki kāse tutar. Birini (2) baŋa vėrdi. Birin daḥı vėr dėdüm. Baŋa eyitdi kim: "Gözüm (3) nūrı ol şerbet, şehādet şerbetidür. Biri seniŋdir, içdiŋ (4) ve bu kāse çiger-gūşem babaŋ Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋdir" dėdi. (5) Cān Ḥaḳḳa teslīm eyledi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, ehl-i beyt-i (6) muṭahharātını, evlādlarını ve ḥışım aḳrabā, ʿavret oġlan (7) her ne kim varsa daʿvet eyleyüp eyitdi: "Bir şeyʾiŋ taʿaccübinde- (8) -yem. Cenāb-ı Bārī ṭarafından dünyā yüzine belā nāzil olsa, (9) cümle maḥlūḳa bile nāzil oldı" dėdi. Aḥibbā**[**ya**]** eyitdi: "Müʾmin (10) bir belāya ṣabr **[**u**]** taḥammül eyledigi içün Ḥaḳ Teʿālā cennet içinde (11) yüçe köşkler vėrir" dėdi. Ammā kāfirler belāya ṣabr (12) **[**u**]** taḥammül eylemez. Aġlar, feryād efġān eyler, maḳhūr mezmūm olur (13) ve taḳdīr ėder. "*İnnemā yüveffeʾṣ-ṣābirūne ecrahüm bi ġayri ḥisāb*."[607] (14) El-ḳıṣṣa: Ḥż. İmām-ı cihān eyitdi: "Ṣabr eyleŋ, her ne**[-]**ḳadar (15) ṣabr ėderseŋiz Ḥaḳ Teʿālā ol**[-]**ḳadar raḥmet eyler. Zinhār be zinhār

[243b] (1) benden**[-]**ṣoŋra çāk-i girībān ėdüp saçlarıŋızı açup (2) dögüne dögüne aġlamaŋ. Size aġlamaŋ dėyemem fe emmā (3) aġlarken yapça yapça aġlaŋ. Zīrā bir maẓlūm aġlasa (4) göz yaşını raḥmet ẕiyāde ėder ve cennete gitmege sebeb olur" (5) dėdi. Küçük evlādını emānet ṭarīḳıyıla teslīm eyledi. (6) Anları daḥı Allāha tabşurdı. Bunlara vedāʿ ėdüp meydān-ı (7) Kerbelāya yürüdi. Meger ki küçük ʿAlī meme emer maʿṣūm (8) idi. Ṣuṣızlıḳdan ġāyetle Şöhrebānū ki ʿAcem pādişāh**[**ı**]** (9) Yeẕdecir ḳızıdır, ḥikāyesi yuḳaruda geçmişdi, (10) Netīçe oġlan aġlayup feryād eyledi. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (11) ol oġlanı ḳucaġına alup meydāna geldi, eyitdi: "Ey (12) ẓālimler, ey ġaddārlar ey melʿūnlar, bu maʿṣūm bī-günāhdır, (13) hele ben ṣuç ṣāḥibiyem, buŋa merḥamet şefḳat eyleŋ, (14) bir içim ṣu vėriŋ" dėdi. ʿÖmer-i Saʿd-ı melʿūn eyitdi: "Yā (15) Ḥüseyin, ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.)'iŋ ḥükm-i budur ki

[244a] (1) Yeẕīd (al.)'ye bīʿat ėderseŋ ne güzel, (2) ėtmesseŋ ne saŋa ve ne evlādına bir içim ṣu yoḳdur" (3) dėdiler. Hemān nā-gāh Ḥuzayme-i Kāhilī-i melʿūn (la.) (4) bir oḳ atdı. Oḳ gelüp maʿṣūm-ı pākiŋ aġzından (5) urup eŋsesinden çıḳdı. Ḥż. İmām-ı cihān āh (6) ėdüp oḳı çekdi çıḳardı. Çadıra getürdi. Ḥż. (7) İmām-ı cihānıŋ ḳızı Sekīne bānū ol maʿṣūm-ı pāki (8) yüzine çekdi ve aġladı. Cān-ı ʿazīziŋ Ḥaḳḳa teslīm eyledi. (9) (ra.) (rv.) Hemān erkek ḳısmından (10) Ḥż. Ẕeynü'l-ʿĀbidīn,Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ḳaldı. İşde (11) Kerbelāda yetmiş iki nefer müslimān şehīd oldı. (12) (ra.) Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀ- (13) -bidīn ġāyetle ḥaste idi. ʿĀh ėdüp aġladı. Orta (14) ʿAlī dėdikleri Ḥż.

[607] *Ancak sabredenlere sayısız mükafat verilir.* (Zümer, 39/10)

Ẕeynü’l-ʿĀbidīndir. Buŋa Ẕeyn dėrler. (15) Altı yaşında idi. Eline ḳılıç aldı, meydāna yürüdi.

[244b] (1) Ümmü Gülşüm ki Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān İmām-ı ʿAliyyü’l- (2) Murteżānıŋ ḳızıdır, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḳarında- (3) -şıdır, ardına düşdi. “Bre meded oġul sen (4) ḥastesin ve küçük uşaḳsın. Ḳılıç ṣalmaġa (5) bilmezsin, ḳuvvetiŋ yoḳdur” dėyüp etegine yapışdı. (6) Ḥż. İmām-ı cihān çaġırdı, eyitdi: “Bre meded ḥāle, (7) yetiş tut Ẕeynü’l-ʿĀbidīni. Silsile-i siyādet kesilir. (8) Bu Ḥż. Faḫr-i kāyināt Mefḫar-i mevcūdāt Şefīʿ-i rūz-ı (9) ceẕā Muḥammedü’l-Muṣṭafānıŋ nesl-i pāki inḳırāż bulur” dėyüp (10) getürdiler. Ḥż. İmām-ı cihān eyitdi: “Ey nūr-ı dīdem (11) ve ey çiger-gūşem, ḥālā saŋa ruḥṣat**[-]**yoḳdur şehīd olmaġa. (12) Silsile-i siyādet saŋa merbūṭdır. Oġul ḳıyāmetdek (13) seniŋ nesliŋ kesilmez. Nesl-i Muḥammed Muṣṭafā seniŋ (14) seniŋ vücūdıŋla meşrūṭdır.” Ḥż. İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn (15) eyitdi: “Ey benim babam başım tācı, nola baŋa destūr vėrsen.

[245a] (1) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ḥażretleriniŋ evlādı öŋünde (2) şehīd olam, ḥāşā ki şerbet-i şehādetden **[**bī**]**naṣīb (3) ḳalam, lāyıḳ mıdır?” Ḥż. İmām-ı cihān eyitdi: “Ey gözüm (4) nūrı, çiger-gūşem, oġlım, cānım pāresi. Saŋa bu meydānda (5) ölüm yoḳdur ve ecel cāmın, **[**seni**]**[608] ḥāṭırına getürme- (6) -miş. ʿAnḳarīb sen daḫı bu cām-ı şerbeti içersin, bize (7) ḳavuşırsın, elem çekme” dėyüp Ḥż. İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀ- (8) -bidīni yanına **[**alup**]** ābā vü ecdādından ḳalan vaʿdli kelimātları (9) ve emānetleri ol ḥażrete tapşurdı. Evvel kelāmullāh-ı (10) Mecīd ve muṣḥaf-ı Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrāyı ve Cifr-i Ebyaż (11) ve Cifr-i Cāmiʿ ve ʿilm-i ḳıyāmet ve bāḳī ʿulūm ki e’immeden ġayrıya (12) mümkin degil, aŋa teslīm ėdüp Vācibu’l-Vücūda tapşırup (13) baʿdehu ṭaşra çıḳdı. Ol sāʿat**[-]**bir ġulġule ḳopdı ki

[245b] (1) Kerbelā ṣaḥrāsı iŋil iŋil iŋleyüp aġladılar. Ḥż. İmām-ı (2) Ḥüseyin aġlamadan mübārek yüziniŋ ve ṣaḳalınıŋ (3) yüzün ṭopraġın silüp meydāna girdi. Ṣu istedi, (4) vėrmediler. Yedi gün idi ṣu içmemişdi. Fe emmā (5) ʿasker-i Kūfeniŋ içinde bir ādem vardı. Adına melʿūnıŋ (6) Ḫıżr-ı Sāḳī dėrlerdi (la.) Ṣu isterdi, (7) ṣu vėrmedi. Ḫalḳa ṣu vėrirdi. Tekrār Ḥż. İmām-ı cihān (8) eyitdi: “Baŋa ṣu vėr yā sāḳī” dėdi. Ol saḳa eyitdi: “Yā (9) İmām-ı cihān, ʿālem ṣu olsa ḥükmi benim elimde olsa (10) saŋa ve evlādıŋa bir içim ṣu vėrmem” dėdi. Ḥż. Kerbelā-yı (11) cihān ġāyetle mużṭaribü’l-ḥāl olup eyitdi: “İlāhī bu (12)

[608] Tamir, (Güngör 1987: 416)’ya göre yapıldı.

dīnsiz ve īmānsız melʿūn münāfıḳ bī-ḥayāyı sen ʿaẕābıla[609] helāk (13) eyle. Ol sāʿat duʿāsı maḳbūl-ı dergāh-ı ālā olup (14) melʿūn münāfıḳ ḳaltabān saḳa ṣuṣadı. Ṣu içdi. (15) Ne**[-]**ḳadar içdi ise ḥarāreti müstevlī olup ẕiyāde oldı.

[246a] Fi'l-ḥāl içindeki ṣuyı ḳuṣdı. Yine içdi yine ḳuṣdı. (2) Deli olup ṣaḥrāya düşdi. İçerdi ḳuṣardı. Ṣuyuŋ (3) içine düşdi. Ṣu ṣu dėrdi, içerdi, ḳuṣardı. (4) İçi baġrı hep ṭaşra çıḳdı. Çaġıra çaġıra helāk oldı. (5) El-ḳıṣṣa: Ḥż. Kerbelā-yı cihān mużṭarib olup ṣu- (6) -ya yürüdi. Ātı ṣu içdi, kendi daḥı içeyim dėrken (7) ardından bir feryād ḳopdı. "El-ḥaram el-ḥaram" dėyü yaʿni ehl-i (8) beytiŋ yaġmalandı dėyü döndi, geldi. Gördi**[-]**ki çadırlar (9) yerinde durur. Meger şeyṭān (al.) idi (10) çaġıran. Bu kez muḥkem bildi**[-]**ki ṣudan naṣīb olmaz. Tekrār (11) meydāna geldi. Elindeki mıżraġını yere sancdı[610]. At (12) başın çekdi, durdı, eyitdi: "Ey ḳavm-i sitemkār bed-fiʿāl (13) Ḥż. Vācibu'-l-Vücūd-ı Ḳahhār olan Allāhdan ḳor- (14) -ḳuŋ. Başıŋıza belā-yı ʿaẓīm gelür. Nitekim Ḥż. Mūsā (15) (as.) duʿāsıyıla Firʿavn, ḳavmiyile Nīl-i mübārek**[e]**

[246b](1) ġarḳ oldı ve aṣḥāb-ı fīl, ebābīl ḳulıyıla cümlesi helāk (2) oldı ve Ḥż. Lūṭ peyġamber (as.) ḳavmi[611] şehri, (3) başın aşaġa oldı, helāk oldı ve Ḥż. Nūḥ peyġamber (4) (as.) ḳavmini ṭūfāna olup helāk oldı. (5) Geliŋiz tevbe **[**vü**]** istiġfār eyleŋ. "*Ve enistaġfiru rabbeküm ṯümme* (6) *tūbü ʿaleyhi yümettiʿüküm metāʿan ḥasenen*."[612] El-ḳıṣṣa: (7) "Ey ẓālimler eger Ḥż. Allāh ʿAẕīmü'ş-şānıŋ ḥükm-i ḳażā- (8) -sına ve Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (as.) (9) emr-i şerīfi ve ḥadīṯ-i şerīfine iʿtimād u inḳıyād ėderseŋiz, (10) bu daʿvādan fāriġ oluŋ. İstiġfār ḳıluŋ, tevbe eyleŋ. (11) Ve baŋa amān vėriŋ. Bu eṭfāl-i ehl ü ʿıyāl imi alayım, gideyim (12) Ḥabeşe, Ḥinde,Yemene. Size ʿArabistān ve Kaʿbeyi teslīm (13) ėdeyim" dėdi. Bu olmaz ise bārī inṣāf eyleŋ, (14) bir bir geliŋ ceng ėdelim" dėdi. Ḳavm-i Kūfe, bu şeker- (15) kelimāt**[ı]** Ḥż. Āl-i Resūlden işitdiler, bī-iḫtiyār eyitdiler kim:

[247a] (1) "Eyvāh dirīġā, mekrūh mundār iş içinde bulunduḳ" (2) dėyüp çoġı, "ata ṣu vėreceyim" deyü firār eylediler. Bāhterī-i (3) melʿūn (al.) ve Şimr-i Ẕilcevş (al.) (4) ve Şīş bin Rebī-i melʿūn (la.) (5) bunlar gördüler kim ʿasker artıḳ yüz çevirmege (6) başladı.

---

[609] عذابله

[610] Kelimedeki ن harfinin noktası unutulmuştur.

[611] قومنی

[612] *Rabbinizden bağışlanma dileyin sonra da O'na tevbe edin ki size belirlenmiş bir süreye kadar güzel bir şekilde yararlandırsın.* (Hûd, 11/3)

Hemān yėr yėrin çaġırup: “Ey ḳavm-i Kūfe yoḫsa (7) Yezīdiŋ (la.) emrini tutmaz mısın, bre (8) ne durursız. Bre ḳomaŋ.” Ḥemāndem Ebā Ḥanuḳ-ı Caʿfī (9) dėrler bir melʿūn münāfıḳ (la.) bir oḳ (10) atdı. Mübārek eline ṭoḳundı. Ḥż. İmām-ı cihān ol (11) oḳı çeküp çıḳardı. Ḳan yüzüne ve gözüne aḳdı. (12) “Bre[613] melʿūn münāfıḳlar ėtmeŋ” dėdi. Ol dem Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (13) eyitdi: “Yā İmām-ı cihān saŋa amān zamān yokdur ve ṣu daḥı (14) yoḳdur tā kim Yezīd (al.)’ye bīʿat ėderseŋ (15) ḳurtulursuŋ” dėdiler. Ḥż. İmām-ı cihān daḥı söylerken ol**[-]**dem

[247b] (1) Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (la.) emr ėdüp (2) oḳa tutdular. Şöyle ki vücūd-ı şerīfi Ḥż. İmām-ı (3) müslimīniŋ yaʿni Ḥż. Kerbelānıŋ oḳdan görünmezdi. (4) Ḳan seyl gibi aḳdı. nā-gāh bir kütürdi bir gürüldi bir tos (5) duman ʿālemi tutdı. Anı gördi bir ādeme beŋzer bir şaḥs (6) ki başı eşek başına beŋzer, ayaḳları arslan aya- (7) -ġına beŋzer. “Esselām ʿaleyk yā İbn-i Resūlallāh”[614] dėdi. (8) Ḥż. Kerbelā eyitdi: “Ve ʿaleykümes-selām ey yār-ı ġamgüsārım, (9) bu ġurbet ėllerde sen kimsin ki bu maḥalde benim ḥālim (10) ḥāṭırım ṣorarsın.” Ol şaḥṣ eyitdi: “Ben seniŋ ḳulla- (11) -rındanım. Benim adıma Zaġfereż dėrler. Ben bu diyārda perrīleriŋ (12) pādişāhıyam. Babaŋ Ḥż. ʿAlī, beyne’l-ʿālemīn ḳapusından (13) dīvleri Ẕülfiġār ile müslimān eyledi ve benim papama (14) bu vilāyetiŋ perrīlerine pādişāh eyledi. Babam vefāt (15) eyledi. Ben yėrine pādişāh oldum. Luṭf eyle baŋa icāẕet

[248a] (1) vėr, bu sitem-kārlara miḳdārların bildireyim. Ataŋ[615] ceddiŋ şefāʿat (2) eyleye. Ḫidmetinde bulunalım” dėdi. Ḥż. İmām-ı cihān eyitdi: (3) “Yā Zaġfereż ben senden ḥoşnūd oldum. Allāh senden (4) papaŋdan ḥoşnūd olsun” dėdi. Zīrā ben ḥayr vāḳıʿa (5) gördüm. Beher-ḥālben bu gün şehīd oluram. Rabbime bulu- (6) -şuram. Yarım sāʿatlik ʿömrden ötürü ne zaḫmetdir ki (7) seni zaḫmete ḳomaḳ. Ṣafā geldiŋ ḫōş geldiŋ. Var ṣaġlıġıla” (8) dėyüp vedāʿ eyledi. Zaġfereż gitdi. Ol ḳaraŋuluḳ daḥı gitdi. (9) El-ḳıṣṣa: Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin mübārīz ṭaleb eyledi. (10) Temīm bin Ḳaḥṭabe-i melʿūn (al.) Şāmlıdır, (11) Şām begiyidi, meydāna gelüp eyitdi: “Yā İmām-ı cihān Ḥüseyin-i (12) Maẓlūm, sen yalŋız başlı başına bu ḳadar ʿaskere ḳarşu (13) durursun, babaŋ ʿAliyyü’l-Murteżā Nehrevānda bu ḳavmiŋ (14) ḥışımların ḳatl eyledi ve Ṣaffīn cenginde olan çengler (15) ve ḥuşūşā bu Kerbelāda siziŋ helāk eylediginiz ādem ḳatı

---

[613] بر

[614] *Ey Resulullah’ın oğlu, Allah’ın selamı üzerine olsun.*

[615] تاگ

[248b] (1) çoḳdur. Sen ve siz böyle bir ādemsiz ki fitne olmaḳda (2) idi. Bu ḳavmiŋ evlādını, babasını, ḳarındaşını helāk eylediŋiz. (3) Ne aḥmaḳsız ki bu ḳavmle yalŋız durup ceng ėdersin. (4) saŋa necāt yoḳdur. Ya gel Yeẕīd (al.)'ye bīʿat (5) eyle, ya ḥāżır ol" dėdi. Ḥż. İmām-ı cihān eyitdi: "Ey (6) sitem-kār-ı laʿīn, bedḥūy-ı merdūd, münāfıḳ (la.) (7) ibtidā cenġ sizden oldı. Bu ḳadar aḥbābım, evlādım, aḳrabām (8) şehīd eylediŋiz. Daḥı şimdi gel Yeẕīd (al.)'ye (9) bīʿat eyle, dėrsin ve bizim ḳatl eyledigimiz cehennemde yer tutmuşdır. (10) ʿĀḳıbet siz daḥı görirsiz" dėdi. Perde-i ġaflet refʿ (11) olup yaʿni herkes ölüp mezāra girdikde ḥaşr u neşr (12) oldıġı zamān *"ḳad ḥasīralleẕīne keẕẕebū biliḳāillāhi ḥattā* (13) *iẕā cāʿethümü**[**ʿs-sāʿatü**]** baġtetenā ḳālü yā ḥasretenā alā mā farraṭnā*."[616] "Ey ḥaramẕāde cevāb vėr" dedükde aṣlā ḥicāb eylemeyüp (15) ol Sulṭān-ı cihāna ḳarşu ḳılıç çekdi. Sulṭān-ı Kerbelā

[249a] (1) Ol it**[i]** iki pāre eyledi. Ḥż. İmām-ı cihān ġāyetle ṣu- (2) -suzluḳ ıżṭırāb vėrüp atını Fırat ṣuyuna ṣal- (3) -dı. Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (la.) görüp (4) piyāde ʿaskere ve atlıya emr eyleyüp: "Bre ḳomaŋ, eger Ḥż. (5) İmām-ı cihān ṣu içerse buŋa kimse ḳarşu du- (6) -ramaz. Emeklerimiz hep żāyiʿ olur" dėdi. Ḥż. Sulṭān-ı (7) Kerbelā gördi**[-]**ki ṣuyuŋ yolunı aldılar, hemān dal- (8) -ḳılıç olup yürüdi. Ṣāflar sökdi. Çoḳ ādem helāk (9) eyledi. Fırat ṣuyuna geldi. Atı başın ṣoḳup ḳana ḳana (10) içdi. Ḥż. İmām-ı cihān daḥı diledi ki içe, ehl-i (11) ʿıyāli ḥāṭırına geldi, içmedi. Tekrār çadıra geldi. Gördi**[-]**ki (12) bir şeyʿ yoḳ, tekrār ehl-i beyt-i muṭahharātına naṣiḥat eyledi. (13) Ḥż. Ẕeynü'l-ʿĀbidīn**[i]** tekrār baġrına başdı ve vaṣıyyetler (14) eyledi. "Benim oġlum çigerim pāresi, bizim dostlarımıza bizden (15) selām eyle" dėdi. Ol zamān Ḥż. Şöhrebānū, Ḥż.

[249b] (1) İmām-ı cihānıŋ dāmenini yapışup eyitdi: "Yā İbn-i Resūlallāh (2) maʿlūm-ı şerīfiŋdir ki ben ʿAcem şāh**[ı]** Yeẕdecird ḳızıyam" (3) maʿlūmıŋdır. Benim ḥaşmım çoḳdur. Evvelā Yeẕīd (al.)" (4) dėdi. Ḥż Sulṭān-ı Kerbelā eyitdi: "Ey benim ġam-güsārım (5) Şöhrebānū sen bu ḥuṣūṣ içün ġam çekme, zīrā benim gözüm (6) nūrı helālim, sen ehl-i beyt-i muṭahharātsın. Saŋa kimse (7) yapışup el uzadamaz. Niçün dėrseŋ, cedd-i büzürgvārım (8) Ḥż. Resūlü'ṣ-Ṣaḳaleyn ve Nebiyyi'l-Muḥteremeyn Ḥż. Ḥ˘āce-i (9) ʿālem yaʿni Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.) (10) ḥażretleri dėmişdir ki: "Benim evlādlarıma ve evlādlarımıŋ (11) ehl ü ʿıyāl ine bī-gāne söz söyleyemez ve **[**el**]** uzadamaz. (12) Anlārıŋ

[616] *Allah'ın huzuruna çıkmayı yalanlayanlar gerçekten ziyana uğramıştır. Nihayet onlara ansızın o saat (kıyamet) gelip çatınca, bütün günahlarını sırtlarına yüklenerek, "Hayatta yaptığımız kusurlardan ötürü vay hālimize!" diyecekler.* (Enʿam, 6/31)

üzerine melāyikeler taʿyīn eylemişdir” dėdi. Elem çekme, (13) lakin mümkin oldıġı mertebe nā-maḥremden kendüŋi ṣaḳın” dėdi. (14) Bir rivāyetde Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin eyitdi: “Ey Şöhrebānū (15) benden**[-]**ṣoŋra atım gelür çadır öŋüne, atıŋ üzerine bin[617].

[250a] (1) Ol at selāmete çıḳarır. Bu ḳorḳulardan ḥalāṣ eyler” (2) dėdi. Şöhrebānū ol vaṣıyyet ile öyle eyledi, dėrler. (3) Fe emmā eṣaḥh-ı ṣaḥīḥ-i rivāyet, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyinin mübārek başıyıla (4) Şāma bile getürdiler. El-ḳıṣṣa: Ḥż. Kerbelā-yı cihān (5) at ḳaldırup meydāna girüp eyitdi: “Benem İbn-i Resūlallāh (6) ey münāfıḳlar ey melʿūnlar, bī--ḥayā ve[618] īmānsızlar, meydānıma (7) er gönderiŋ” dėdi. Bu naʿradan felek dönerken durdı (8) ve zemīn ü asmān**[**a**]** ẕelẕele oldı. Ḳuşlar uçmasını unutdı. (9) Ammā İbn-i Saʿd-ı melʿūn-ı ser-ʿasker, bu sözden heybet-i (10) ṣalābetinden elem çeküp eyitdi: “Ey ehl-i Kūfe bu meydāna giren (11) Ḥż. İmām-ı ciḥān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm, Ḥż. Şāh-ı merdān (12) ʿAliyyü’l-Murteżā oġlıdır, bu**[**nda**]** mehābet-i nūr-ı Muḥammedī vardır. Eger (13) bu İmām-ı cihānda ṣusızluḳ olmayaydı, ve aḥbāb ve aḳrabā vü (14) evlādı öŋünde şehīd oldı, bunuŋ ṭabʿında bu ateşler (15) olmayaydı şimdi bu cihānda buŋa kim ḳarşu dururdı

[250b] (1) ve kim cevāb vėrirdi. Ammā ḳorḳuŋ, elem üzere oluŋ. Bir (2) ḫōşça tedārik üzere oluŋ” dėyüp emr eyledi. “Hemān (3) bu yaŋa birer birer olmaz. Hemān ortaya alıŋ” dėdi ve (4) ol müfsidleri ve melʿūn münāfıḳları alan talān eyledi. (5) Yine ṣusızluḳ cānına kār eyledi. Zīrā ki yedi (6) gün idi, ṣu içmemişdi. Tekrār Fırat ṣuyuna geldi. (7) Atı ṣū içdi. Kendi daḥı ṣu içeyim**[-]**dėrken ehl-i (8) ʿıyāli ve evlādı ḥāṭır-ı şerīfine geldi. Ṣuyu içmedi. Ve bir rivā- (9) -yetde bir miḳdār ṣu içmek tedārikinde iken melʿūn (10) münāfıḳlardan Muġīre bin Temīm (la.) (11) bir oḳ atup mübārek dişini urdı. Ḳan aḳdı. El-ḳıṣṣa: (12) ʿAsker ġulüv ḳıldıḳça zaḫm ġālib olup ḳan çoḳ (13) aḳdı. Bildi**[-]**ki artıḳ şehādet yaḳın oldı. ʿAsker yaḳın (14) geldikçe Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine żaʿf ġalebe eyledi. (15) Rivāyetdir ki yetmiş iki yerinde zaḫmı vardı ve bindigi

[251a] (1) at daḥı zaḫmıla elem üzere idi. Ḥż. İmām-ı cihān (2) bildi**[-]**ki at altında zaḫmet çeker, “yazıḳdır böyle bir mübārek (3) at ki ḥuṣūṣā Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (4) (sav.) yādigārıdır” dėyüp atdan aşaġa (5) indi. ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı melʿūn (la.) gördi**[-]**ki (6) Ḥż. İmām-ı cihān ġāyetle żaʿīf oldı, eline ḳılıç (7) alup Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ ḳatline (8) geldi. Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā aŋa ġażabla eyitdi: (9) “Bre

[617] 248a 1. satır başında tekrar yazılmıştır.
[618] İki kere yazılmıştır.

bedbaḫt-ı sitemkār, ḳara yüzlü münāfıḳ ḳaltabān (10) melʿūn nā-bekār, nā-merd merdūd[619] (la.)" dėdi. (11) ʿÖmer ibn-i Saʿd (al.) utanup ḳızardı. Ḥicā- (12) -bından gėrü döndi. Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (al.) (13) piyādelere emr ėtdi. "Eṭrāfından oḳa tutuŋ." Oḳ (14) atup vücūd-ı şerīfiŋ oḳıla doldurdular. Tekrār (15) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm ġayret ėdüp ol ṣāfları

[251b] (1) bozdı. Bir yere geldi, diz çökdi. Baʿżılar Ḥż. İmām-ı (2) Ḥüseyiniŋ ḳatline yürüdiler. Ve baʿżıları ḥarem ça- (3) -dırına yürüdiler ki yaġma ėdeler. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (4) bu aḥvāl**[i]** duyup eyitdi: "Ey āl-i Sufyān (la.) (5) dutalım ki sizden īmāndan iş (6) yoḳdur. Ya bu āna gelinçe cāhiller bile bu şey'i irtiḳāb (7) eylemediler. Ne nāmūs ʿardır ki ʿavretlere el uzadup (8) yaġma vü ġāret ėdersin" dėdi. "Eger benim ḳatlim ise murād (9) anlarıŋ ṣuçu nedir" dėdi. Şimr-i Ẕilcevş eyitdi: "Yā Ḥż. İmām (10) ol ḥuṣūṣda elem çekme" dėyüp çadıra varanları menʿ (11) eyledi. Ḥż. İmām-ı cihānıŋ ḳatline mübāşeret eylediler. (12) Ammā ḳılıcından ḳorḳup kimse varmadı. Ammā bir bedbaḫt (13) bir oḳ atdı. Mübārek alnına doḳundı. Mübārek eliyile ol (14) oḳ**[ı]** çıḳardı. Ḳan mübārek ṣaḳalına aḳdı. Bu ḥāletde (15) ḳıbleye ḳarşu müteveççih oldı ve bārgāh-ı ḳurb-ı Maʿbūda yüz

[252a] (1) tutup muntaẓır-ı şehādet oldı. Rivāyetdir ki ol server-i (2) riyāż-ı şerīʿat, ṣarṣar-ı aʿdā ve seyl-i sihām-ı aʿdādan elem (3) çeküp bī-ḥūş oldı. Münāfıḳlar bir bir ve iki iki ḳatline (4) gelirlerdi. Ammā mübārek yüzüne baḳup utanup gėrü (5) dönerlerdi. Ammā rivāyet-i āḫirde naḳl olunan budur ki (6) Ḥż. Şāh-ı cihān-ı İmām-ı Ḥüseyin dėrdi ki: "İlāhī gör ḳulları- (7) -ŋı[620] ki baŋa neler ėderler" dėdi. Bir ḥabīṯ melʿūn münāfıḳ (8) bir ṭaş atdı. Alnına ṭoḳundı. Bir bezile silerken bir (9) zehirli oḳ, üc demīri vardı. Yüregine ṣaplandı. Ḥż. (10) İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm eyitdi: "*Bismillāh ve ʿalā millet-i* (11) *Resūlallāh*."[621] Başın göge ḳaldırup eyitdi: "İlāhi sen (12) bilürsin bu kişi**[yi]** öldürürler ki yer yüzünde anıŋ gibi (13) peyġamber oġlı yoḳ" dėdi. Öŋünden arḳasından ḳan (14) oluḳ gibi aḳardı. Elini ol cerāḥat üstüne ḳoyup (15) avcı ḳanıyıla doldı. Gök yüzüne ṭoġrı atdı. Bir

[252b] (1) ḳaṭresi yere ṭamlamadı. Tekrār elini yine ḳodı. (2) Ve eli ṭoldı. Bu kez ol ḳanı yüzüne ve gözüne sürdi, (3) eyitdi: "Ceddim Ḥż. Mefḫar-i kāyināt Şefīʿ-i rūz-ı cezā (4) Efḍalü'ṣ-ṣalavāt ve ekmelü't-taḥıyyāt Muḥammed Muṣṭafā (5) (sav.) ḥużūrına böyle ḳanıla görsün" (6) dėdi. "Beni filān bin filān şehīd eyledi, dėrim." (7) Çünki cengden mübārek

[619] نامردود
[620] یوللریگی
[621] Allah'ın adıyla ve Resulullah'ın milleti üzerine.

vücūd-ı şerīfi żaʿīf oldı. (8) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ yanına varmaġa ḳorḳarlardı (9) ḳanı üstümize bulaşur dėyü. Melʿūn münāfıḳ ḳaltabān (10) (al.)'niŋ bir ḳılıçıla başına urdı. Tu- (11) -ġulġasını kesdi. Ḳanıla doldı. Şimr-i Ẕilcevş-i (12) (al.) melʿūn çaġırdı, eyitdi: "Ne dėrsiz?" dėdi. (13) Sinān bin Enes-i melʿūn (al.) dėrlerdi. Ḥż. (14) İmām Ḥüseyin-i Maẓlūm**[ı]** oḳıla gögsinden urdı. Melʿūnıŋ (15) biri Ṣāliḥ bin Vehb (la.) mızraġıla urdı.

[253a] (1) Atdan yıḳdı, dėrler. Ṣaḥīḥ rivāyet degildür. El-ḳıṣṣa: Bir (2) rivāyetde yüz otuz yerinde yarası vardı, dėrler. (3) İmām-ı Rükneddīn ḥażretleri (ks.) (4) Maḳtel-i Ḥüseyninde böyle rivāyet ėtmişdir ki rivāyet (5) ėderler ki bir kimesne vardı, geldi. Geldi**[-]**ki Ḥż. (6) İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ başını kese. Ḥż. (7) Sulṭān-ı Kerbelā eyitdi: "Var kişi git, sen degilsin (8) benim ḳātilim. Yazıḳdır saŋa. Cehennem ʿaẕābı ḳavī ʿaẕābdır" dė- (9) -di. Ol kişi eyitdi: "Ḥay Sulṭānım sen bu ḥālde (10) iken daḥı bizi ḳayırır acırsın, merḥāmet şefḳat ėdersin" (11) dėyüp ḳılıç çekdi. Ḥż. Şāh-ı cihān İmām-ı Ḥüseyin (12) öŋünde ḥadden çoḳ Yeẕīd (al.) helāk (13) eyledi. ʿĀḳıbet Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā öŋünde şehīd (14) oldı. (rah.) (rv.) (14) Ḫalḳ oturdıġı (15) yerden cevre aldılar. Şimr-i Ẕilcevş (al.) eyitdi: "Ne

[253b] (1) dursız, ḳatl eyleseŋiz ya" dėyüp (2) Ẕerʿat ibn-i Şerīk (2) dėrler, melʿūn (al.) vardı. Aŋa emr eyledi ḳatl (3) eyle dėyü. Ol**[-]**daḥı eyitdi: "Benim elimden gelmez, ceddinden u- (4) -tanıram" dėdi. Sināŋ ibn-i Enese emr eyledi. Ol**[-]**daḥı öyle (5) öyle dėdi. El-ḳıṣṣa: Ḥavlī bin Yeẕīd-i Eşbaḥī[622]-yi melʿūn münāfıḳ (6) oġlı ve anıŋ oġlı Ḳābilī Şibl bin Yeẕīd-i Şaḳī, (7) oġul baba ittifāḳ eylediler ve geldiler piyāde olup. (8) ḫalḳ ise güreşci meydānı gibi ortaya aldılar. Ol (9) melʿūnlar, mübārek başını kesmege meydāna yürüdiler. (10) Anlara baḳdı, eyitdi. Meḥābetinden, şecāʿatinden (11) kimesne yanına varamadı. İsmāʿīl Buḥārīden naḳl- (12) -dir ki bu maḥal iki kimesneye bu emr-i ḳabīḥ-i şeḳāvet (13) müyesser oldı. Biri Sinān bin Enes ve biri Şimr-i Ẕilcevş-i (14) melʿūn (la.)[623] Sinān-ı bedbaḫt (15) eyitdi: "Ben ėdeyim dėrken Şimr-i Ẕilcevş (la.)

[254a] (1) eyitdi: "Yā Sināŋ gel, sen eyle bu işi." dėdi. (2) Sinān fikr ėdüp eyitdi: "Cedd-i büzürgvārından (3) ḥicāb ėderem. Baŋa rūz-ı ḳıyāmetde daʿvācı olur" dė- (4) -di. Hemān Şimr-i melʿūn (al.) (5) (la.) ġażabla geldi. Hemān Sulṭān-ı cihānıŋ (6) yaʿni Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ mübārek gögsüne (7) ayaġıla başup mübārek ṣaḳal-ı şerīfine yapışdı.

---

[622] اصبحی

[623] Bu kelimeden sonra fazladan *eyitdi* yazılmıştır.

(8) Ḥż. İmām-ı cihān mübārek gözün açdı. “Sen kimsin?” (9) dėdi. Eyitdi: “Ben Şimr-i Ẕilcevş (al.)’yem” dėdi. (10) Yüzünden ol ẓırh-ı peçeyi ḳaldırdı. Şimr-i Ẕilcevş çehre-i (11) murdārından perdeyi ḳaldırdı. Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā (12) çehre-i menḥūsını gördi. Dişleri ḫınzīr dişi gibi (13) aġzından ṭaşra çıḳmış. *“Ṣadaḳa yā Resūlallāh,*[624] baŋa ceddim (14) ḫaber vėrmişdi, sensin beni şehīd ėdeçek. Seniŋ (15) eliŋde taḳdīr olmuşdır” dėdi. Ve bir rivāyet ėtdi.

[254b] (1) “Düşümde gördüm, ebraş yaʿni alaça köpek sensin (2) beni ḳatl ėdėçek merdūd melʿūn münāfıḳ (al.)” (3) dėdi. Evvelā Ḥż. İmām-ı cihān eyitdi: “Yā Şimr, ben kimem?” dėdi. (4) Şimr-i melʿūn eyitdi: “Sen Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i (5) Maẓlūmsın. Anaŋ Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā ve babaŋ (6) Ḥż. Şāḥ-ı Merdān ʿAliyyü’l-Murteżā ol şīr-i Ḫüdā ve dedeŋ[625] (7) Ḥż. Faḫr-i cihān ʿaleyhi efḍalü’ṣ-ṣalāvāt (8) ve ekmelü’t-taḥıyyāt Ḥż. Muḥammedü’l-Muṣṭafādır ve daʿvācıŋ Ḥż. (9) Vācibu’l-Vücūd olan Allāhdır, bilürem. Lakin baŋa sen köpek (10) dėdiŋ. Andan ötürü seni ḳatl ėderem” dėdi. El-ḳıṣṣa: (11) Bir rivāyet**[**de**]** eyitdi: “Yā Şimr, bu ay ne aydır ve ne gün- (12) -dür ve ne sāʿatdir?” dėdi. Şimr-i melʿūn (al.) (13) eyitdi: “Bu ay Muḥarrem ayıdır, bu gün Cumʿā (14) günidir[626], ḫalḳ bu sāʿatde cāmiʿ-i şerīfde (15) namāz ḳılarlar” dėdi. Ḥż. Sulṭān-ı İmām-ı Ḥüseyin

[255a] (1) eyitdi: “Ey nā-bekār melʿūn (al.) cemīʿan ḫalḳ (2) ṭāʿāt ve ʿibādet üzere olalar. Sen böyle emr-i (3) ḳabīḥānıŋ içinde olmaḳ ne revādır. Şimdi ḫaṭībler (4) minberde benim dedem Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḫterem (5) (sav.) ve babam Ḥż. Şāh-ı (6) merdān ʿAliyyü’l-Murteżā ol Şīr-i Ḫüdāyı medḥ ėderler. (7) Lāyıḳ**[-]**mıdır bu işi ėtmek. Bārī gögsüm üstünden (8) ḳalḳ, Ben**[-]**daḥı bu ṣusızluġıla iki rekʿat namāz ḳılayım. (9) Namāz içinde şehīd olmaḳ bize babamız Ḥż. ʿAliyy- (10) ü’l-Murteżādan mīrāsdır ve baŋa ḫōşdur” dėdi. (11) Şimr-i melʿūn (la.) gög-sünden ḳalḳdı. (12) Ḥż. İmām-ı cihāŋıŋ ḳuvveti ḳalmamışdı. Ḳandan (13) ve ṣusızluḳdan hele netīçe-i ḥāl ḳıbleye ḳarşu müteveccih (14) oldı. Bir rekʿat namāz ḳıldı. İkinci rekʿatda iken (15) Şimr-i melʿūn (la.) ḳaltabān başın ḳal-

[255b] (1) -dırmayup şerbet-i şehādet nūş ėtdürdi. *“Ḳālū innā* (2) *lillāhi ve innā ileyhi rāciʿūn*.”[627] Bu ḥālde iken zemīn, zamān (3) ve asmān**[**da**]** ġulġule ve vāveylā ḳopdı. ʿArş u ferş mātem (4) eyledi. Ehl-i Kūfeden rivāyet olunur ki ol sāʿat (5) bir tos ḳalḳdı, ʿālem

[624] *Resulullah doğru söylemiş*.
[625] Bu kelimeden sonra fazladan *iki cihān* kelimeleri yazılmıştır.
[626] Bu kelimeden sonra fazladan sāʿat kelimesi yazılmıştır.
[627] *Biz şüphesiz Allah’a aidiz ve şüphesiz O’na döneceğiz.* (Bakara, 2/156)

ḳaraŋu oldı. ẓulmet çökdi. Tos (6) hevāya gitdikde ol mübārek at, perçemlerin ḳana bulaşdı- (7) -rup çadır öŋüne geldi ve kişnedi. Muṭahharāt-ı ehl-i (8) beyt gördiler ki mātem ḥayvāna maʿlūm oldı. Bir fiġān (9) ḳopdı çadırda ki taḳrīr u taḥrīr olmaz. Atı tutalım (10) dėdiler. At kişnedi, başın alup çıkup gitdi. Artıḳ (11) belürmedi, dėrler. Ḥż. İmām-ı cihān, bir rivāyet**[**de**]** daḥı var. (12) Anı daḥı naḳl ėderiz. Şehīd-i Ḥż. İmām-ı cihān böyle (13) naḳl olunur kim Şimr-i melʿūn (al.) (14) (la.) eyitdi: “Beni ite beŋzedirsin, seni (15) yüzün üstüne yaṭırayım, eŋseŋden ḳatl eyleyem” dėyüp

[256a] (1) öyle ėtdi. Bıçaḳ çıḳarup her ṭamarın kesdikçe Ḥż. Sulṭān-ı (2) Kerbelā çaġırdı. Eydürdi**[-]**kim: “Yā Muḥammed, yā ʿAliyyü’l-Murteżā, yā Fāṭımatü’z- (3) Zehrā, ey aṣḥāb-ı bā-ṣafā, ṣusız öldürdiler çünkim Ḥż. (4) Sulṭān-ı cihān şehīd oldı.” Yeriŋ ṭamarları zelzeleye geldi. (5) Deŋizler ḳaynadı. Ol Fırat ṣuyu ḳızıl ḳan gibi aḳdı. Atlaruŋ (6) gözi yaşı ṭırnaġa aḳdı. Maşrıḳdan maġribdeŋ ḳaraŋuluḳ (7) çökdi. Ḳuşlar ḥayvānlar feryād efġān eyleyüp gök gürle- (8) -di, yıldırım şaḳdı. Ḫalḳ öyle ṣandılar kim gökler yıḳıldı, (9) yere geçer. ʿĀlem muṣībetle doldı. Gök yüzünden ṭoḳuz (10) damla ḳan damladı. Bir avāz geldi**[-]**kim ʿarşdan çaġırırlardı. (11) Vallāhi Ḥż. İmām-ı ʿAliyyü’l-Murteża oġlı Ḥż. Sulṭān-ı (12) Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin**[**i**]** şehīd eylediler. Anıŋçün gök yüzi (13) ḳan aġladı, dėrler. Ḥż. Yaḥyā (as.) ḳaçan (14) şehīd oldıġı zamān gökden ḳan ṭamlamadı. El-ḳıṣṣa: (15) Rivāyet ėderler kim Ṣādıḳ eydür: “Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı

[256b] (1) cihān İmām-ı Ḥüseyin**[**i**]** (ra.) düşümde gördüm. Su’āl (2) ėtdüm. Sebeb nedir seni ʿāşure güni şehīd eylediler, dėdim. (3) Baŋa eyitdi: “Ḥż. Allāh ʿAẓīmü’ş-şān ümmet-i Muḥammed**[**e**]** merḥamet (4) ėtdiginden ʿāşūre güni.” Rivāyetdir ki ol gündür bir kimse (5) ʿāşūre güni Ḥż. İmām-ı cihān Sulṭān-ı Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin (6) içün açıyup gözinden yaş gelse, aŋa cehennem ateşi (7) ḥaramdır. Ḥikāyet ėderler kim Ḥż. Sulṭān-ı cihān (8) İmām-ı Ḥüseyin şehīd oldı, bir ḳuzġun ḳanadını ḳana bu- (9) -ladı. Uçmuş, Medīne-i münevvere dīvārına ḳonmuş. Meger (10) Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ bir ḳızı (11) vardı. Adına Fāṭıma dėrlerdi. Ol görmüş, ḳuzġun (12) ötmüş. Fāṭıma ol ḥāli görmüş, aġlamış. “Ḫayr degildir yā ḳuzġun” (13) dėmiş. Ḥikāyet rivāyet ėderler kim Ḥż. Resūl-i Ekrem (14) ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) buyurur kim: “Her kim ʿāşūre (15) güni ʿālim yüzüne baḳsa Ḥaḳ Teʿālā[628] cehennem**[**i**]** aŋa ḥaram eyleye

[628] Bu kelimeden sonra fazladan *anı* kelimesi yazılmıştır.

[257a] (1) ve her kim ʿāşūre güni ʿulemā meclisine varsa ḳıyāmet ʿaẕā- (2) -bın görmeye. Cennet aŋa vācib ola. İmdi her kim**[-]**ki ʿāşūre (3) güni ġavġa eylese, Ḥaḳ Teʿālā aŋa ġażab eyler. İmdi (4) var ḳıyās eyle**[-]**ki ʿāşūre güni ʿulemā yüzüne baḳmaġıla (5) cehennem aŋa ḥarām ola, ʿulemā meclisine varmaġıla cennet (6) aŋa vācib ola. Maʿlūm ol**[-]**ki böyle günde Ḥż. (7) Mefḫar-i mevcūdāt Şefīʿ-i rūz-ı cezā aʿni bihi Ḥż. Muḥammed- (8) ü'l-Muṣṭafā (sav.) evlādına bu eẕiyyet**[i]** (9) ėderler ve ṣusız şehīd eylediler. Var ḳıyās eyle**[-]**ki günāhı ne mertebe (10) olmaḳ gerekdir. Ṣaḥīḥ rivāyet ėderler kim Ḥż. ʿAbbās (11) (ra.) uyurmuş, uyanmış. Eyitmiş: "Vallāhi'l-ʿaẓīm ve (12) billāhi'l-kerīm peyġamber-ẕādeyi şehīd eylediler. Aḥbāb eyitmiş: (13) "Neden bildiŋiz?" Dėmiş ki: "Düşümde Ḥż. Peyġamber (as.)'**[ı]** (14) gördüm elinde bir şīşe ḳan, baŋa eydür: "Gördüŋ**[-]**mibenim bī- (15) -vefā ümmetim, Ḥż. Ḥüseyinimi şehīd eylediler ve Kerbelāda şehīd

[257b] (1) olanlarıŋ ḳanıdır. Ḥż. Cenāb-ı Bārīye götürirem" dėdi. (2) Yine naḳldir ki İḥyā-yı ʿUlūmda böyle rivāyet eylemiş ki (3) Ḥż. ʿAbbāsıŋ oġlı ʿAbdullāh eydür: "Kerbelāda ceng (4) güninde Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ (5) atı kişneyüp Ḥż. Ḥüseyiniŋ gövdesini bulamayınça durmamış. (6) ʿÖmer-i Saʿd-ı melʿūn bunu görüp: "Bre (7) ḳomaŋ şol atı, Ḥż. Peyġamberiŋ atıdır, bir yādigārdır, ṭutuŋ" (8) dėr. At ḥis eyler ki ṭutmaḳ isterler, at kendi kendine (9) eydür: "Ḥay bre ḳaltabānlar" dėyüp öŋ ayaḳlarıyıla ḳıç ayaḳlarıyıla, (10) aġzıyıla çoḳ ādem helāk eyledi. El-ḳıṣṣa: "Ḳoŋ görelim ne (11) iş işler" dėyüp at gelüp Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı (12) cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ mübārek vücūdunı aġzıyıla yaladı (13) ve kişnedi, eliyile ṭuṭardı. Çoḳ kimesne taʿaccüb ėdüp (14) nedāmet ṭaşıyıla sīnelerin dögdiler. Ammā ne fā'ide. (15) At kişneyerek çadır öŋüne geldi ve kişnedi. Ḥż. Zeyneb

[258a] (1) ve Sekīne eyitdi: "At kişnedi, şāyed babaŋ ṣu getürmiş, (2) var" dėdi. Gördi**[-]**ki at çıplaḳ, "vay ġurbet ėllerde (3) ḳaldıḳ" dėyüp feryād fiġān eylediler. Ol at çaġıra (4) çaġıra Fırat ṣuyuna girdi, ġāyib oldı, dėrler. (5) Rivāyet ėderler kim ʿavretler çadırına geldi. Başın (6) yere döge döge öldi, dėrler. Ḥikāyet ėderler kim (7) ʿAbdullāḥ Ẕiyāḍ-ı melʿūn (la.) Kūfede (8) idi. Ḥż. İmām-ı cihānıŋ başını götürdiler öŋüne (9) meger ol gün bir yehūdī vardı. ʿAbdullāh-ı Ẕiyādda üc biŋ (10) altūn**[ı]** vardı, anı almaġa gelmişdi. Yehūdī eyitdi: "Sulṭānım (11) bu baş kimiŋdir?" Eyitdiler: "Ḥż. Şāh-ı merdān İmām-ı ʿAliyy- (12) ü'l-Murteżā ol Şīr-i Ḫüdānıŋ oġlı Ḥż. Sulṭān-ı (13) Kerbelā-yı İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ ser-i mübārekidir" (14) dėdiler. Yehūdī eyitdi: "Bu gėce benim evimde dursun, üc (15) biŋ altūnı istemem" dėdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn

[258b] (1) (la.) ḳorḳdı. Şāyed başı bir kimesne çala” (2) dėdi. Melʿūn merdūd[629] ṭamaʿkār idi[630]. Altūna (3) ṭamaʿ ėdüp başı vėrdi. Yehūdī baş-ı şerīfin (4) alup evine getürdi. Diledi ki öpe yüzine gözine (5) süre. Bu ḳadar iḳdām eyledi, olmadı. Būs ėde- (6) -medi. Bir ḥālet oldı. Ḥaḳ Teʿālā başı söyletdi. (7) Ḥż. Sulṭān-ı cihān eyitdi: “Aralıḳda ḥicāb (8) vardır” dėdi. Yahūdī şaşdı: “İmām-ı Sulṭān ḥicāb (9) nedir?” dėdi. Ol sāʿat müslimān oldı. Ol sāʿat (10) öpdi ve yüzüne ve gözüne sürdi ve uyuyaḳaldı (11) ve düşünde “maʿzūr ola ey ḥidāyete ėrmiş devletli” (12) dėdiler. Vaḳtā ki ol yehūdī başın ḳaldırdı. Baḳdı, (13) gördi**[-]**ki üc biŋ köşk. Bir alçaḳ bir yüksek, bir (14) alçaḳ ve bir daḥı alçaḳ. Su’āl eyledi: “Yā Reṣūlallāh bu (15) köşkler kimiŋdir?” Ḥż. Ḫ̆āce-i ʿālem eyitdi: “Ey

[259a] (1) mühtedī, yüksek köşk Ḥż Ḥüseyiniŋdir. Ol altında- (2) -ki dūn üc biŋ altūna oġlum çiger-pārem Ḥż. Kerbelā-yı (3) cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ başın ṣatup alup evinde öpe- (4) -niŋdir” dėdi. Daḥı alçaḳdaki sencileyin oġluma merḥamet (5) eyleyenleriŋdir” dėdi. Ol derdmend yehūdī eyitdi: “Destūr (6) vėr, incinme, kerem eyle” dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (7) Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem Muḥammed Muṣṭafā (sav.) (8) eyitdi: “Yarın ḳuşluġın gelür girersin” (9) dėdi. Uyandı, ʿAbdullāh-ı ẕiyād dėdikleri melʿūn (10) (al.)’niŋ serāy-ı menḥūsına geldi. Ṭamaʿkār ʿAbdullāh-ı (11) Ẕiyād-ı melʿūn (la.) eyitdi: “Ḳavlimiz (12) ḳavldir, altūnı vėrmem” dėdi. Ol yahūdī eyitdi: “Vėrecek (13) altūna ve saŋa laʿnet olsun bre melʿūn münāfıḳ (14) deŋsiz. Cemīʿan ʿālem**[i]** isteseŋ cümlesin vėrirdim. (15) Ben bir şey’**[e]** mālik oldum**[-]**ki dünyā duralı kimseye

[259b] (1) mālik olmamışdır” dėyüp aġladı ve olan ḥikāyet**[i]** (2) naḳl eyledi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (al.) āh (3) ėdüp var git müslimān, Yeẕīd (la.) (4) kendi ḥālimize ḳomadı.” Ol müslimān evine (5) geldi. Teslīm-i rūḥ eyledi. (rah.) (6) (rv.) **El-bābu'l-ḥāmis ʿaşer. On beşinci** (7) **bāb: Ḥż. İmām-ı cihān-ı Sulṭān-ı Kerbelā** (8) **Ḥüseyin-i Maẓlūmuŋ şehādetinden[-]ṣoŋra olan** (9) **kerāmetin ʿayān ve beyān olunur. (ra.)** (10) Rivāyetdir ki Ḥż. Ādem peyġamberden (11) Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm Kerbelāda şehīd (12) olunça olan muṣībetleri, cemīʿan evliyāya (13) ve enbiyāya gelen muṣībetleri bir yere cemʿeyleseler, (14) Kerbelāda olan muṣībeti, ol muṣībetleriŋ yanına (15) getürseŋ ẕerre olmaz ve böyleçe ʿitiḳād ėṭmek gerekdir ki

---

[629] مردو
[630] دیدی

[260a] (1) ve sāyir beliyyāṭın ʿaynı, vāḳıʿa-yı Kerbelānıŋ tasavvurınça (2) ḥaḳīḳat ehli[631] aŋlar. El- ḳıṣṣa: Vāḳıʿa-yı Kerbelā (3) bir maḳāmdır, bir yerdir ki şerīf u laṭīf ki cānib-i (4) Ḥaḳdan izin mertebe iḥtirām-ı ḥānedān-ı Risālete (5) taʿẓīm-i dūdmān[632]-ı nübüvvet kemāle yetmiş ve ḥaḳīḳat-i (6) ẓulm-i eşḳıyā ve ṣabr-ı evliyāya olan esrār-ı ḥikmet, (7) ẓuhūra yetmiş. Zihī bedbaḥtlar ki anıŋ gibi mübārek (8) maḳāmda, ḥuṣūṣā māh-ı Muḥarremü'l-ḥarām ola. Ḥuṣūṣā (9) cemīʿan ayların başıdır ve ḥuṣūṣā mübārek Cumʿā (10) güni sāyir günlerden efḍal ve mübārekdir ve ḥuṣūṣā (11) ẓuhr-i vaḳt ki yaʿni öyle zamān**[ı]**, ḥalḳ Cumʿā (12) namāzı ḳılarken ola. Ne**[-]**ḳadar melʿūnluḳ, eşḳıyālıḳdır (13) ve sefīhlikdir ki āl-i Resūl Ḥż. Cihān-ı İmām-ı Ḥüseyin (14) gibi bir şehẕādeye riʿāyet eylemeyüp Ḥż. Resūlüŋ (15) evlād u çiger-pāresi ve nūr-ı dīdesine sitem ėtdiler.

[260b] (1) Taʿẓīmleri üzerimize vācib olan vücūdu'l-mükerreme ihānet (2) eylediler ve buŋlarıŋ şehīd oldığına merḥamet eyleyüp (3) açıyup aġlayan ve iŋleyen ḳullarına Ḥż. Allāh (4) ʿAẓīmü'ş-şān ecrler vėrüp dergāhında maġfūr s̱evāb (5) bulur. Rivāyetdir ʿUyūnu'r-Rıżāda mesṭūrdur ki ʿAmr (6) ibn-i Ebūlleys̱, Ḫorasān pādişāhı idi. ʿAẓīm leşkeri vardı. (7) Yüz yigirmi ʿalem-i ʿalem-dārı vardı. Her biri ʿalem-ṣāḥib beglerine (8) bir altūn gürz, bir sançaḳ vėrmişdi. Ġāyetle iḥtişām- (9) ṣāḥib pādişāh idi. Bir gün bir yere giderken ʿarż (10) eylediler. ʿAmr ibn-i Ebulleys̱ Ḫorāsānī, bu ʿaskeriŋ iḥtişāmın (11) gördükde atdan düşüp ṭopraġa yuvarlanup ẕar ẕar (12) aġladı. Su'āl ėṭdiler: "Niçün Sulṭānım böyle aġlarsız, (13) bi-ḥāmdillāhi teʿālā ʿaskeriŋ çoḳ müretteb, düşmenleriŋ makhūr (14) münhezim, şimdi şāẕ olaçaḳ zamāndır, aġlamaġa münāsib (15) degildir" dėdiler. Ol pādişāh eyitdi: "Benim ḫāṭırıma bir şey gelir.

[261a] (1) aŋa aġlaram" dėdi. Eyitdiler: "Luṭf eyle Sulṭānım, söyle." (2) Eyitdi: "Ben bu ḳadar ʿasker-i şedīd ile niçün Ḥż. (3) Şāh-ı cihān Sulṭān-ı Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūma (4) varup yardım ėdüp Ye ẕīd (la.) (5) ʿaskerine ḳılıç çeküp Ḥż. İmām-ı cihāna yardım (6) ėtmedim. Ol ḫāṭırıma gelür de kendimi ḳatl ėdeçegim gelür" (7) dėdi. Rivāyet ėderler kim ʿAmr ibn-i Ebulleys̱ vefāt eyledikden (8) ṣoŋra vāḳıʿasında gördiler. Başına bir altūn tāc (9) giydirmişler. Altında bir ḳanatlı ata süvār olmuş, yanında (10) yüz pençe-i aftāb ḳızlar ve oġlançıḳlar taʿẓīm ėderler. (11) Su'āl eylediler: "Sulṭānım bu mertebeye ne şekil (12) ʿibādet eylediŋiz ki nāyil olduŋuz?" dėdiler ve eyitdi: (13) "Dünyāda Kerbelā

[631] اهلينه
[632] دورزمان

ḥāṭırıma gelüp muʿavenet-i Ḥż. İmām-ı (14) Ḥüseyin eyledim. Ḥaḳ Teʿālā bu dereceye nāyil ve baŋa iḥsān (15) eyledi. Ḥż. Allāh rūz-ı cezāda şühedā bölügünde

[261b] (1) ʿizzet ü ikrām ėdüp cānib-i Ḥaḳdan bir nidā gele ki (2) "Ey ṭarīḳ-ı muḥabbetde cān-ı ʿazīzlerin fedā eyleyenler ve belā (3) meydānında zehr-i sitem ki zehr içüp helāk olanlar (4) ve benim belā-yı miḥnetimi şifā-yı şükr bilüp belā çekenler, (5) daḥı murādıŋız nedir? Bir şeyʾ ḳaldı**[-]**mı ki murādıŋızı vėreyim" (6) dėdi. Şühedā bir yėre gelüp diler ki "Yā Rabbi murādımız bu- (7) -dur ki dünyāya yine varṣaḳ yine bu belāları (8) çeksek de bu mertebe-i ʿaẕīm bulup**[-]**daḥı ẕiyāde (9) luṭfa nāyil u maẕhar olsaḳ" dėdiler. Kitāb-ı Rebīʿü'l-Ebrār- (10) -da, Baḥterīde mesṭūrdur. Eyitmiş ki: "Bir[633] gün Resūl-i (11) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem (sav.) (12) mübārek ellerini yudı. Mübārek aġzına ṣu (13) aldı. Ol ṣuyu legen içine dökdi, ṭaşra dökdi. (14) Ṣabāḥ oldı, gördüler ki bir aġac bitmiş, bir nāzik yemiş (15) bitmiş. Vāfir çoḳ yediler. Ol aġaça şecere-i mübārek, dėdi.

[262a] (1) Vaḳtā ki Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (2) vefāṭ eyledi. Yemişleri aẕ oldı. Baʿdehu (3) Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān ʿAliyyü'l-Murteżā (ra.) (4) vefāt eylemişdir, yemişleri aẕ oldı. Yapraḳları aẕ (5) oldı ve ḥaste içün ol yapraḳlardan düğüldi (6) alırlardı. Şifā bulurdı. Bir gün baḳdılar aġacıŋ (7) yapraḳları döküldi, işitdiler ki Ḥż. İmām-ı Ḥasanu'l-Müctebā (8) şehīd oldı. Bir gün ol dıraḥt nā-būd nā-peydā oldı. (9) Ḫaber alındı ki Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm (10) vefāt eyledi. Bir rivāyet Ḥż. İmām-ı cihān Medīneden (11) Kūfeye gitdigi zamān yedi yaşından bir maʿṣūmı vardı. (12) Anı götürmedi. Ümmü Selīmeniŋ dīvārı yanında ḳodı. (13) Vaḳtā ki Ḥż. Hüseyin şehīd oldıġı[634] gibi bir ḳarḳa (14) kendini ḳana bulamış geldi. Medīnede Ümmü Selīme- (15) -nin dīvārına ḳonup ötdi. Ol maʿṣūm aġladı.

[262b] (1) Ümmü Selīme eyitdi: "Ey şehẕāde ne aġlarsın?" Maʿṣūm (2) eyitdi: Bu ḳarġa Ḥż. Nūḥıŋ gemisin-de ṭaşra ṭurup (3) kenārı bulup Ḥż. Nūḥa ḥaber vėrmişdir. Selāmet-i (4) kenāra ṭurup kenār vardır dėyü işde bu daḥı aŋa miṣāldir. (5) Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẕlūm dünyā zaḫmetinden ḳur- (6) -tuldı. Selāmet-i āḫiret bulmuşdur. Naḳl ėderler kim (7) dėrler kim bir beyāż kāfūra beŋzer bir gügerçin Ḥż. (8) İmām-ı cihānıŋ ḳanına bulaşdırdı. Gül-gūn reng (9) oldı. Ol kebūter Medīneye geldi. Ravża-i muṭahharayı (10)

[633] بو
[634] اولدوعی

ẕiyāret ṭarīḳıyla üc dört kerre döndi. Üc dört (11) damla ḳan ṭamladı. Ehl-i beyt-i[635] aḥibbā-yı Resūl (12) eyitdiler: “Ayā bu ne ḥayāldir?” dėdiler. Bir gün ḥaber aldılar ki (13) Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm şehīd olup (14) keennehu mektūb-veş ravża-i muṭahharaya mektūb gönderdi (15) ve Kitāb-ı Kenzü’l-Ġurābda mesṭūr, rivāyet ėderler kim

[263a] (1) Medīne-i münevverede. **El-bābu'l-ḥāmis ʿaşer. On beşinci** (2) **bāb: Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān Ḥż.** (3) **İmām-ı Ḥüseyin şehīd olduḳtan[-]şoŋra olan** (4) **kerāmat-ı şerīflerin ʿayān ve beyān ėder.** (5) Kerāmātlarından biri daḥı budur ki bir Yehūdī vardı, bir ḳızı (6) vardı, aʿmā idi. Ḳıza hidāyet ėrişüp ṣıḥḥat buldığı (7) beyān olınur. Bir Yehūdi vardı. Anıŋ bir ḳızı vardı. (8) Gözleri aʿmā ve vücūdı żaʿīf olmuş. Yehūdī (9) ol ḳıza baġçe(-)sinde bir mekān ėtmiş idi. Ol (10) ḳız ol baġda yatır ḳalḳar idi. Vaḳtā kim ol gü- (11) -gerçin ol baġa geldi. Bir aġac**[a]** ḳondı. Vāfir feryād (12) eyleyüp ötdi. Ḳıż ḥikmet-i İlāhī başın yuḳarı[636] ḳaldırdı. (13) Ol gügerçinin ḳanadından bir damla ḳan ṭamladı (14) ḳızın gözüŋe. Gözü Allāh Teʿālānıŋ emriyile açıldı. (15) Ḳızı dünyāyı gördi. Bir damla daḥı damladı. Vücūdına sürdi.

[263b] (1) Ḳız ṣıḥḥat buldı ve āfiyet buldı. Yehūdī baġa geldi ḳızını (2) görmege. gördi ṣıḥḥat bulmuş. Yehūdīye ḳızı bir (3) bir taḳrīr eyledi. Ol Yehūdī kebūteri gördi. Aḥvāle (4) muṭṭaliʿ oldı. Ṣoŋra aḥvāli bilüp müslimān oldı, (5) dėrler. Ve Yehūdī eyitdi: “*Eyyühe’ṭ-ṭayru mā ḥaḳīḳatü* (6) *ḥālike ve mā fī bālike*.”[637] Ol ḳuş lisān-ı faṣīḥ ile (7) eyitdi: “Ey Yehūdī biz bir miḳdār gügercinler idik. Per- (8) -vāz urup uçarken yolumuz Kerbelāya uġradı. (9) Gördük Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān Ḥż. İmām-ı (10) Ḥüseyin-i Maẓlūm şehīd olmuş, ḥūn-ālūde yatır, hep (11) aġlaşdıḳ, ḳanatlarımızı buladıḳ. Her birimiz birer semte (12) müteveççih olduḳ. Benim yolum bu mübārek yere düşdi[638]. (13) Bu gün ol gündür, cemīʿan ḳuşlar, balıḳlar (14) ḥayvānāt, melāyikeler mātem ėderler” dėdi. Hidāyet ėdüp (15) İslāmıla müşerref oldı. Su’āl eyleyene bu menāḳıb**[ı]**

[264a] (1) naḳl ėderdi. Çoḳları İslāma getürdi. Muʿcizāt **[u]** (2) kerāmāt ḳatı çoḳdur ve gerçekdir. Rivāyet olunur ki (3) Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (la.) ol ḳabaḥat**[i]** (4) eyledikden ṣoŋra Ḥż. Sultān-ı cihān-ı İmām-ı Ḥüseyiniŋ (5) çadırına geldi. Māl emlākin yaġma eyledi.

---

[635] بيث

[636] يوقار Tamir, 72b.7'ye göre yapıldı.

[637] *Ey kuş, durumunun ve kanadının hakikati nedir?*

[638] 13. satır başında tekraren yazılmıştır.

“Ḥż. (6) İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn ḥażretlerini şehīd eyleyeyim” (7) dėdi. Ḥamīd bin Müslim dėrler bir kimesne māniʿ oldı. (8) Rivāyetdir ki daḥı ser-ʿasker olan ʿÖmer-i Saʿd-ı (9) melʿūn (la.) eyitdi: “Neylersin anı (10) öldürüp, ḥaste hem küçük altı yaşında. Andan ne (11) olaçaḳ” dėyüp defʿ eyledi. Ezel-i ezelde[639] aŋa ise (12) şimdiki ḥālde elem yoḳdur. Ammā Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı (13) cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ Maẓlūmıŋ mübārek başını Ḥavlī (14) bin Yeẕīd-i Eşbāḥīye teslīm eyledi**[-]**ki Kūfeye ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (15) melʿūn**[a]** (la.) gönderdi. Kendi daḥı Kerbelāda

[264b] (1) ḳaldı. Kendi[640] ʿaskerinden ḳatl olan ādemlerini bir (2) yere cemʿ eyleyüp üzerlerine namāz ḳıldılar, defin eylediler. (3) Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ (4) tevābiʿi ki şehīd olan ümmet-i Muḥammediŋ başların alup (5) cesed-i pāklerini ʿüryān püryān, ẕelīl ve ser-gerdān bıraḳ- (6) -dılar. Ümmet-i Muḥammedden(-)iz dėyen melʿūnlar (la.) (7) atına ve itine ve tābiʿ olanlarıŋ (8) fi’l-cümlesine ve laʿnetde tevaḳḳuf ėdenleriŋ cümlesine laʿnet, (9) ṣad hezār ṣad hezār laʿnet. Andan Kūfeye revān oldılar. (10) Ammā bu ḳaltabānlar, ʿasker-i bedkār, bed-fiʿāl bir yėre (11) gelüp başları ʿaskerine taḳsīm eylediler. Bölük (12) bölük her kişiye miḳdārınça taḳsīm eylediler. Kūfeye (13) götürdiler. Bu ʿasker ḥalli ḥālinçe ʿAbdullāh-ı Ẕiyāddan (14) (la.) inʿām u iḥsān, baḥşīş (15) alalar. İltifātına mazhār düşeler. Yehūdī bölügüne yigirmi iki

[265a] (1) baş vėrdi. Benī Temīm**[e]** on dört baş vėrdi. Esed (2) ḳavmine yedi ʿaded baş vėrdi. Erdeşīr ḳavmine yigirmi iki (3) ʿaded baş vėrdi. Benī Ṣaḳīfe ḳavmine on iki (4) ʿaded baş vėrdi. Her ḳavm ol başları mıżraḳlara (5) dikip kendilerini medḥ eylediler. Ol bedbaḫt ḳavm-i (6) şom, Kūfeye öyle girdiler ve ʿavret ki Ḥż. Sulṭān-ı (7) Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḥavātini ehl-i beytlerini (8) hep develere üzerine maḫfeler düzüp üzerlerine (9) perdeler çeküp her birine ʿizzet ü ikrām ile bindirüp öyle (10) götürürlerdi. Ḥāşā s̱ümme ḥāşā[641] ehl-i beyt-i (11) İmām-ı Ḥüseyin ki ḥavātīn ṭā’ife(-)siŋe ʿüryān çıplaḳ (12) develer üstine bindirüp, ol yalandır, kizbdir inanmān. (13) Ḥāşā Ḥż. Allāh ʿAẓīmü’ş-şān anları ṣaḳlar ve bekler. (14) Anlarıŋ üzerine melāyikeler taʿyīn olmuşdur. Anlar**[a]** (15) aşlā bir ẕerre ḳadar elem-i ẕiyān ėrişmez. Elḥamdülillāhi teʿālā ve bi-ʿavnihi

---

[639] اذل اذلده

[640] كندنى

[641] Buradan sonra fazladan *Ḥz. İmām* yazılmıştır.

[265b] (1) ve naḳl-i ṣaḥīḥ ile dėrler. El-ḳıṣṣa: Kerbelā vāḳıʿasından (2) ṣoŋra ehl-i beyt-i ʿiṣmet-ḥārem cemīʿ mekkārdan maṣūn (3) ve maḥfūż olup ḥıṣn u ḥimāyet-i ʿiṣmet u ʿiffetde ḳalup (4) mestūr u maḥcūb müteveccih-i Şām oldular. Yaʿni Ḥż. (5) Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ ehl-i beyt-i (6) muṭahharata bir ẕerre ḳadar elem(-)siz Şamdek geldiler. El-ḳıṣṣa: (7) ʿAsker-i Kūfe ile ehl-i beyt-i muṭahharat ile yolda (8) gelürken yolları ceng olan yere geldi. Ḥż. (9) Zeyneb Ḫātun Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı (10) Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ beden-i şerīfini baş yoḳ, çıplaḳ (11) ʿüryān, ḥūn-ālūde, toza ġarḳ yatır gördi. Bī-iḫtiyār (12) aġladı, eyitdi: "Yā Muḥammed, āh babaçıġım ḳan içinde yaṭar- (13) -sın" dėdi. Ve aġladı, feryād fiġān eyledi. El-ḳıṣṣa: Ḥavlī[642] (14) bin Yeẕīd (la.) me'mūr olmuşdı**[-]**ki (15) Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ başını Kūfeye

[266a] (1) götürmege. Ol gün Kūfeye girmediler. Ḥavlī[643] binYeẕīdiŋ evi (2) şehrden ṭaşra idi. Kendi evine girdi ve Ḥż. (3) İmām-ı cihānıŋ başını bir köşede bıraġa-ḳodı ve mekān-ı (4) menḥūsında geçdi oturdı. Rivāyetdir ki ol bedbaḫtıŋ (5) bir ṣāliḥā ʿavreti vardı. Evlād-ı Resūli severdi ve (6) Medīneli idi ve teheccüd namāzını ḳılardı. ʿĀdet (7) ėdinmiş idi. Yine eski ʿādet üzere gėçe (8) yarusında ḳalḳup namāz ḳılmaġa şürūʿ eyledi. (9) Gördü ki eviŋ bir buçaġında ateş yanar. "Ayā bu żiyā, (10) bu ateş nedir?" dėrken vardı gördi ki bu bir başdır (11) durur. Fe emmā eviŋ dīvārı yarılmış, bir taḫt peydā (12) oldı. Dört dāne bedir aya beŋzer ʿavretler aġla- (13) -şırlar. Bir ʿavret ol baş-ı şerīfi alup yüzün yü- (14) -züne sürdi[644], aġladı ve eyitdi: "Oġul cānım pāresi ve (15) gözüm nūrı Ḥüseyinim inşāallāhu teʿālā yarın ḳıyāmet

[266b] (1) güninde ʿarşıŋ ayaġına yapışıram tā seniŋ intiḳā- (2) -mıŋ almayınça olmayam oġul" dėyüp her birisi aġlaşdılar. (3) Bu ʿavret bildi**[-]**ki Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihānıŋ (4) mübārek başıdır, ṣabāḥdek aġladı. Hātifden avāz (5) geldi**[-]**ki: "Ey ḫātun elem çekme saŋa ziyān yoḳdur. (6) Ol ʿavretleriŋ birisi Ḥż. ʿīsā (as.)'ıŋ (7) vālide-i ʿazīzi Ḥż. Meryemdir ve birisi Firʿavununuŋ ʿavre- (8) -ti Asiyye(-)dir ve birisi Ḥż. Ḥadīçetü'l-Kübrā (9) ve birisi Ḥż. İmām-ı cihān Ḥż. Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ vālidesi (10) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrādır" dėdiler. Ol ʿavret ol (11) başı alup gül ṣuyıyıla, ūd ʿanber misk ile (12) yuyup ṣaḳalını ṭarayup bir yüksek yėre ḳodı. (13) Ḥavlī-i melʿūn (la.) nā-bekārı u- (14) -yandırdı, eyitdi: "Ey bedbaḫt-ı şom hiç bilür misin (15) getürdigiŋ bāş ne**[-]**şekil başdır. Ḥāl ü aḥvāl şöyledir."

---

[642] حول
[643] حول
[644] سودی

[267a] (1) Bir bir taḳrīr eyledi. Ol bedbaḫt geldi, gördi. (2) Baş yoḳdur. Zīrā kör bir kişidir görmez. El-ḳıṣṣa: (3) İltifāt u iḥsān görürem dėyü Ḥż. Sulṭān-ı (4) Kerbelā-yı cihān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ başını bir (5) ṭābaḳ içine ḳoyup ol ṭābaḳla baş-ı şerīfini (6) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād dėdikleri ḳaltabān melʿūnıŋ (7) (la.) öŋüne ḳodı. Ol münāfıḳ fācir fāsıḳ (8) melʿūn Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ mübā- (9) -rek yüzüne baḳup ḥüsnüne ḥayrān u ser-gerdān (10) ḳalup ʿacebe ḳaldı. Emr eyledi bir ḳamışı, mübārek (11) aġzında ol ḳamışa dekler ve dėdi**[-]**ki Ḥż. İmāmıŋ (12) ne güzel dişleri var imiş" dėdi. Meger ol meclisde (13) Erḳam dėrler aṣḥāb-ı kibārdan bir kimesne vardı. (14) Ol eyitdi, aġlayaraḳ feryād u fiġān ėderek eyitdi: (15) *"Ḳaṭaʿllahu yedek*"[645] yaʿni Allāh Teʿālā senüŋ elleriŋi

[267b] (1) kessin" dėdi. "Ey bedbaḫt bu ne terk-i edebdir ve ḥayādır ki (2) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (3) ḥażretleri ol mübārek aġzıyıla anıŋ mübārek (4) aġızların öpmüşdür. Tü yüzüne bre nā-ḥalef ḳaltabān (5) malʿūn münāfıḳ. Allāhıŋ laʿnet**[i]** üzerine olsun" dėdi. (6) ʿAbdullāh-ı Ẕiyādıŋ meclisinde bi'ż-żarūrī duramayup (7) ehl-i dīvān aġlaşdılar. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (8) (la.) ġażab-nāk olup eyitdi: "Yā Erḳam şimdi (9) seni öldürürem fe emmā ḥürmet-i Ḥż Resūlallāḥ var- (10) -dır" dėdi. Ḥż. Erḳam**[ı]** dīvāndan ḳoġdı. El-ḳıṣṣa: (11) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) emr eyledi: (12) "Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ ser-i (13) pākiyile sāyir başları bile olsun ve Kūfeye bile girsin" (14) dėyü emr eyledi. El-ḳıṣṣa: ʿÖmer-ı Saʿd-ı bedbaḫt melʿūn (15) (la.) ol başları ḳaçan Kerbelādan alup

[268a] (1) bedenlerin bıraġup Kūfeye gelmişdi. Meger ol eṭrāfda (2) ʿĀrıża dėrler bir köy vardı. Ol köyli Kerbelā aḥvā- (3) -lini duydular, cümlesi bir yere gelüp Kerbelāya (4) geldiler, gördüler ki yetmiş ḳadar başsız gövdeler (5) yaṭarlar. Bunların üzerlerine gelüp feryād u fiġān (6) ėdüp aġlaşdılar. Bir zamāndan ṣoŋra bir feryād (7) işitdiler, aġlaşdılar. Fe emmā aġlayan kimdir görünmez, (8) bildiler ki cinnī ʿaskeridir. Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i (9) Maẓlūm içün merṣiyeler oḳurlar ve ʿayān oḳur- (10) -larımış. Oḳuduḳlar**[ı]** şiʿr-i merṣiye budur: "*Nisāi'l-* (11) *cinnī yüsʿadünī nisāi'l hāşimāt, benātü'l-Muṣṭafā Aḥmed İmām eẕ-ẕāki**[ẕ-ẕāt]***."[646] (12) İmām-ı Rükneddīn**[**de**]** mesṭūrdur ki su'āl ėtdiler ki (13) Benī Ṭayy ḳabīle(-)siniŋ bir muʿtemediŋe, şühedā-yı Kerbelā (14) içün cinnīler

[645]*Allah elini kessin.*

[646]*Ey cinnī kadınlar, Haşimī kabilesine mensup kadınlar beni mutlu ederler. Çünkü o kadınlar, İmam Ahmed Mustafa'nın kızlarıdır.*

Bu beytin kenarında kırmızı yazı ile şunlar yazılıdır: *İmām-ı Rükneddīn maḳteli, Aḥmed-i İmām-ı Ġazālī mestûrdur ki*

aġlaşup feryād figān ėtdüklerini kerrā- (15) -tıla işitdik ve merṣiyeleri budur: "*Mesīḥa'r-Resūlü cebīnehu*

[268b] (1) *ḳad**[faḳa]***[647] *berḳam fi'l ḥudūd, ebevāhi min a'lā Ḳureyşin ve cedduhu* (2) *ḥayra'l cüdūd*."[648] El-ḳıṣṣa: Ol ʿĀrıża köyli olan (3) bir yere gelüp şehīd olan çesedleri bir yère (4) getürdiler. Namāzını ḳılup defin eylediler. ʿÖmer-i Saʿd-ı (5) melʿūn (la.) emr eyledi. Cümle başları (6) mıżraḳlar uçına sancup Ḥż. İmām-ı cihānın ehl-i (7) beytini yollı yolınça düzüp başları öŋüne ḳoyup (8) ṭabl u naġāre çaldırup şehr-i Kūfeye öyle revān (9) oldular. El-ḳıṣṣa: ʿAbdullāh-ı Ẕiyād, ʿÖmer bin Saʿd-ı melʿūn (10) (la.) geldigini ve başların geldigini ḥaber (11) alup bārgāh-ı nekbetini dürlü dürlü zīnetler ėdüp (12) biŋ ḳadar ʿasker fermān eyledi. Kūfe şehriniŋ ḳapu- (13) -larına, yol başlarına ḳoyup bir kimesne mānīʿ olmaya. (14) Ceng u cidāl bir ġavġa olmasın dėyü dellāllar nidā eyledi**[-]**kim: (15) "Şehr-i Kūfe içinde her kim var ise ʿÖmer-i Saʿdıŋ

[269a] (1) (la.) ve başlarıŋ istiḳbāline ḳarşu çıḳsunlar" (2) dėdi. Fe emmā şehr-i Kūfeniŋ içinde müslimān var münāfıḳ var. (3) Daḥı müslimān olanlar Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān (4) İmām-ı Ḥüseyiniŋ mübārek ser-i pāk-i şerīfini ẕiyāret ṭarīḳıyıla (5) istiḳbāl**[e]** çıḳdılar ki ol ki münāfıḳdır istihzā (6) ṭarīḳıyıla çıḳdılar. El-ḳıṣṣa: Ol gün şol ḳadar (7) ʿasker çıḳdı şol ḳadar ḥalḳ cemʿ oldı**[-]**ki (8) kimi aġlar kimi feryād ėder, kimi göŋlü şāẕ olur. Fe emmā (9) Ḥż. İmām-ı cihānıŋ ehl-i beyt-i ḥarem-ʿişmet-i mükerre- (10) -meleri develere maḫfeler içinde giderdi. Ehl-i (11) Kūfeniŋ muḥibb-i ḥānedān-ı Resūlüz, müslimānız dėyenler, (12) maḫfeler yanına gelüp aġla-şırlar. Te'essüf ėdüp (13) eyvāh ne**[-]**ʿaceb işler oldı, yazıḳ yazıḳ dėrlerdi. (14) Ḥż. Zeyneb bin**[t]**-i ʿAliyyü'l-Murteżā gördi bunlar ki (15) aġlaşlar, hemān ol ḥātun ṭaʿn ėdüp: "Bre[649] Allāhdan

[269b] (1) ḳorḳmaz, peyġamberden utanmaz münāfıḳ ḳaltabānlar! Sefīh-i (2) nekbetler, merdūd melʿūn**[**lar**]**! Evlād-ı Resūle yüz yigirmi (3) mektūb gönderdiŋiz, helelbette gele(-)siz dėyü bizi bu araya (4) getürdiŋiz. Böyle iş ėtdiŋiz. Ṣoŋra peşīmān olup (5) bizimle bile aġlaşırsız. Ḳıyāmet güninde görürsiz (6) ḥāliŋizi ve ʿahd bozmaḳ ne**[-]**şekil olur ve evlād-ı āl-i (7) Resūli ḳatl eylediŋiz bre[650] nā-bekār, nā-ḥalef ʿārsız ve ġayret- (8) -siz bī-ḥayā münāfıḳlar!" dėyü buna müteʿalliḳ sözler söyledi. (9) Bu ehl-i Kūfeniŋ içinde bir pīr vardı.

---

[647] Tamir, (Güngör 1987: 442)'ye göre yapıldı.
[648] *Resûl alnını sildi ve hudutla bir şimşek çakdı. Ecdadı, Kureyşin en ululları ve en hayırlıları idi.*
[649] بر
[650] بزه

Ol pīr eyitdi: “Gerçek (10) söylersin öyledir ve sözüŋe ṣādīḳ budur ki “*ve yeḳū-* (11) *-lūne**[bi-elsinetihim]** mā leyse fī ḳulūbihim*.”[651] Ḥaḳḳā ki bu bed-nāmlıḳ ḳıyā- (12) - metdek ehl-i Kūfeniŋ üzerinden gitmez ve gitmedi. Ẕeyd (13) bin Erḳamdan naḳldir ki: “Şühedā başların Kūfe maḥalle- (14) -lerinde gezdirirken bir yüksek yėrde dururdım. Ḥż. (15) Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ başı

[270a] (1) benim öŋüme geldi. Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı İmām-ı (2) Ḥüseyiniŋ mübārek başından bir ṣadā geldi**[-]**kim: “*Em ḥasibte* (3) *enne eṣḥābe’l-kehfi ve’r-rakīmi kānū min-āyātinā* (4) *ʿaceben*”[652] Ol kelimātın ṣalābetinden aʿẓāma (5) lerze düşüp eyitdim: “*Sadaḳ**[te]** yā**[bne]**Resūlallāh*.”[653] Naḳldir (6) ki bir ʿazīzden, eyitmiş ki: “Ḳaṣr-ı emārede[654] idim. (7) Ḳaçan Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān Ḥż. İmāmıŋ (8) mübārek başını ve sāyir başları indirdiler, ben (9) anlara ḳarīb idim. Ḥż. Kerbelā-yı cihān-ı İmām-ı Ḥüseyiniŋ (10) mübārek başından bu āyet-i kerīmeyi oḳurken işitdim. (11) Dėrdi**[-]**kim ḳavl-i teʿālā “*ve lā taḥsebenna’llāhe ġāfilen ʿammā yaʿmelü’ẓ-* (12) *ẓālimūn*.”[655] El-ḳıṣṣa: Rivāyetdir ki ʿAbdullāh-ı (13) Ẕiyād-ı melʿūn (la.) bir nevbet daḥı (14) Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ mübārek başını (15) öŋüne getürdi. Eline alup dizi üzerine ḳoyup

[270b] (1) ol başdan bir damla ḳan damladı. Ol ḳan esbābını deldi. (2) Etine geçdi. Ol delik zaḫm-ı şedīd oldı. Ḥekīmler getürüp (3) bir veçhile ʿilāc mümkīn olmadı. Bet rāyiḥā(-)sından (4) kimse-ler yanına varmazdı ve yanına dürlü dürlü ḥoḥular (5) ve misk-ler yıġarlardı. Ol bet ḳoḥuyı baṣtırmazdı. El-ḳıṣṣa: (6) rivāyet ėderler kim ḳaçan Muḥtār çenginde ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı (7) melʿūn ḳatl olunup (la.), leş-i murdārını (8) ol nā-pāk vücūd-ı menḥūsını ol yaradan bildiler. Ol zaḫm (9) ol bet ḳoḥudan maʿlūm ėdindiler. El-ḳıṣṣa: Ehl-i (10) beyt-i ḥarem-ʿiṣmet-i Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm, (11) dīvān-ı ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn**[**a**]** (la.) (12) girdiler. İbtidā **[**Zeyneb**]**[656] girdi, hiç iltifāṭ ėtmeyüp selām (13) vėrmedi, geçdi bir yėrde oturdı. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (14) (la.) eyitdi: “Bu ʿavret kimdir?” dėdi. Eyitdiler: (15) “Bu ḥātun kimdir?” dėdiler. Eyitdiler: “Bu ḥātun Ḥż ʿAliyyü’l-Murteżānıŋ ḳızı

---

[651] *Kalplerinde olmayan şeyleri dilleriyle söylerler.*
[652] *Yoksa sen Kehf ve Rakīm sahiplerini hayret edilecek ayetlerimizdenmi sandın?* (Kehf,18/9)
[653] *EyResûlullah’ın oğlu, doğru söyledin.*
[654] ماردە
[655] *Zannetme ki Allah, zalimlerin yaptıklarından gafilfir.* (İbrāhim, 14/42)
[656] Tamir, (Güngör 1987: 444)’e göre yapıldı.

[271a] (1) Ḥż. Zeyneb, Ḥż.İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḳız ḳarındaşıdır" dėdiler. (2) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) eyitdi: (3) "Sen daḥı maġrūrāne selām vėrmeden gelüp oturup (4) hiç kim(-)seyi ādem yėrine ḳomayup dāḥı ġalebe gösterirsiz. (5) Ḳılıçdan ḳurtulduġuz, salṭanat daʿvāsı eyler- (6) (-)siz. Salṭanat siziŋle münāsebeti nedir ki böyle (7) ėdersiz. Şükr ol Tengriye ve Ḫālıḳ-ı Perverdigāra ki (8) cümle ʿālem içinde sizi rüsvāy ḳıldı ve ḥacīl eyledi. (9) Daʿvā-yı salṭanatdan düşdüŋiz. Şimdi salṭanat (10) bizimle biledir" dėdi. Ḥż. Zeyneb ḥażretleri eyitdi: "*Kezzebte* (11) *ve kefferte yā ʿadüvva'llāh*"[657] dėdi. Ol yerleri ve gökleri ʿarş (12) u kürs**[i]** Yaradan Allāh**[a]** ḥamd olsun kim bizim ḥānedānımızı (13) eşref-i nübüvvetle mükerrem muʿazzez müşerref ḳılup ki ḳavl-i teʿālā (14) "*İnnemā yürīdu'llāhe li yüzhibe ʿanḳümü'r-ricse ehle'l-beyt*"[658] işā- (15) -retiyile saʿādet-i "*ve yuṭahhiraküm taṭhīran"*[659] kerāmet ḳıldı

[271b] (1) ve bed-ḫ̆āhımızı dīde-i baṣīretlerin aʿmā ḳılup ki "*velehüm* (2) *aʿyünün lā yubṣırūne ve eẕān lā yesmeʿūne bihā*"[660] bādiye(-)sinde (3) ḥayrān ėdüp ḥayrete saldı." ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı bedbaḫt (4) melʿūn (la.) eyitdi: "Ey Zeyneb bint-i ʿAliyy- (5) ü'l-Murteżā! Ne iʿtiḳādıŋ var? Biz[661] ġālib olup sizler (6) maġlūb olduŋız, işde eşkāredir" dėdi. "Ey ẓālim, (7) bize vāḳiʿ olan aḥvāl**[i]**, ceddimiz Ḥż. Resūl-i Ekrem (8) ve Nebiyy-i Muḫterem ve Ḥabīb-i ʿālem (sav.) (9) ḥażretleri bize ḥaber vėrmişdir. Bize bu ẓāhirde belā (10) görünen şey'i munṭaẓırdik, elḥamdüllāhi teʿālā ol devlete (11) nāyil olduḳ ve dereçe-i iḳbāl-i "*innallāhe meʿaṣ-ṣābirīn*"[662] (12) müyesser oldı. ʿAnḳarīb size daḥı, her kim[663] ki bu dünyāda (13) ne ʿamel işledi ise āḫiretde bulur. Siz**[iŋ]** daḥı yanıŋıza (14) ḳalmaz. Herkiz **[**cezā-yı**]**[664] ʿameliŋizi görüp dergāh-ı Ḫüdāda bulaçaḳdır. (15) Ḳavl-i teʿālā "*ve beşşiri'l münāfiḳīne*[665] *bi enne lehüm ʿaẕāben elīmen*."[666]

[272a] (1) El-ḳıṣṣa: ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) (2) eyitdi: "Ey Ebū't-Turāb ḳızı, siz bir ṭuġyān(-)lıḳ eylediŋiz ki (3) biz de pādişāhımız **[**da**]** siz**[iŋ]**[667] maġrūrluġuŋuzdan ḳurtulduḳ." (4) Zeyneb ḥażretleri eyitdi: "Ey İbn-i Mercān yaʿni ey (5) Mercān ḳarınıŋ

---

[657] *Ey Allahın düşmanı, yalan söyledin ve küfr eyledin.*
[658] *Ey ehl-i beyt, Allah sizden pisliği gidermek, sizi tertemiz yapmak istiyor.* (Ahzab, 33/33)
[659] *Sizi pak ve tertemiz yapmak istiyor.* (Ahzab, 33/33)
[660] *Gözleri var görmez, kulakları var işitmezler.* (A'raf,7/179)
[661] بزم
[662] *Allāh, sabredenlerle beraberdir.* (Bakara, 2/156)
[663] کیمگ
[664] Tamir, (Güngör 1987: 445)'e göre yapıldı.
[665] Ayetin bu kelimesi yėrine yazmada *ṣābirûne* yazılmıştır.
[666] *Kendileri için acıklı bir azap olduğunu münafıklara müjdele*. (Nisa, 4/138)
[667] سیز گه

oġlı! Siz bir kimse şehīd eylediŋiz ki (6) ʿarş, kürs, yedi ḳat gök, yedi ḳat yėr Ḥż. İmām-ı (7) cihān Sulṭān-ı Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyiniŋ fermān yeridir (8) yaʿni emrine meʾmūrlardır. Siz daḥı müslimānım (9) dėrsiz" dėdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (al.) (10) Ḥż. Zeynebiŋ ol sözlerinden dellāl çaġırdı. (11) Ġażabla "tīz bu ḥātunı ḳatl eyle(-)sinler" **[**dėdi**]**[668]. Ol maḥal (12) ʿAmr bin Ḥāriṣ-i Maḥzūmī[669] ol sāʿat anda ḥāẓīr (13) idi. Feryād fiġān eyledi ve eyitdi: "Ey ẓālim, ġaddār, (14) bed-kār! Bu ateş henüz[670] derūnında yanar ve evlādları (15) yetīm ve erleri ḳatl oldı ve şimdi esīr oldular.

[272b] (1) Şimdi böyle ateş-pāre sözler söyledigine taʿaccüb (2) ėdüp ġażab ėdersin, münāsib degildir" dėdi. (3) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (al.) ẕiyāde Ḥż. (4) Zeyneb ḥātundan yüz çevirüp Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l- (5) ʿĀbidīn ḥażretlerine baḳup eyitdi: "Bu kimdir?" dėdi. (6) Eyitdiler: "Bu Ḥż. İmām-ı cihān Sulṭān-ı Kerbelā-yı (7) İmām-ı Ḥüseyiniŋ oġlı Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l ʿĀbidīndir" (8) dėyinçe "anı daḥı ḳatl ėdeyim" dėdi. Hemān Zeyneb (9) Ḫātun ḥażretleri Ḥż. Ẕeynü'l ʿĀbidīniŋ etegine (10) yapışup eyitdi: "Ey ẓālim ġāddār! Yetmiş iki nefer (11) kimesne şehīd eylediŋ, daḥı uṣanmaz mısın? (12) Daḥı göŋlüŋ ḳan isterse bunu öldürme, bunuŋ (13) yėrine beni ḳatl eyle. Zīrā bundan ġayrı ḥānedān-ı (14) nübüvvetde ve devr-i zamān-ı risāletde maḥrem ḳalma-mışdır. (15) Nesl-i Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem dükenir,

[273a] (1) dünyā ehl-i ġayr-ı ʿālem olur." Ḥż. Ẕeynü'l-ʿĀbidīn, ḥāle- (2) -siniŋ kendi ṭarafına şefāʿat eyledigini işidüp (3) eyitdi: "Ey Mercān ḳarınıŋ oġlı! Sen beni ḳatl ile (4) ḳorḳudırsın. Bize ölmek, şehīd olmaḳ iftiḫārımızdır. (5) Zīrā babam Ḥż. İmām-ı cihān Sulṭān-ı Kerbelā-yı Ḥüseyin-i (6) Maẓlūmdur ve ʿammim Ḥż. İmām-ı Ḥasandır ve ceddim (7) Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā, aḥbāb u aṣdıḳām hep şehīd (8) oldular. Bizlere mīrāṯdır şehīd olmaḳ. Baḳ şol (9) melʿūnıŋ yedigi herzeyi, beni ḳatl ile ḳorḳudır. Bildü- (10) -ginden ḳalma be kelpden kötü ḥınzīr, nā-bekār, nā-ḥalef, (11) merdūd, münāfıḳ!" dėdi. "Ve bize belāya ṣabr u taḥammül eylemek (12) ḳażāya rıżādır ve rıżā vėrmek bizim kārımızdır" dėdi. (13) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) gördi**[-]**ki bu maʿṣūm (14) "*ve mā yanṭıḳu ʿani'l-hevā"*[671] *vāḳiʿ* olan ḳavmle baḥṯ olunmaz. (15) Gördi**[-]**ki bunlarla başa çıḳılmaz, ḳatl daḥı olmaz, ḫid-

[668] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[669] محزری
[670] *henüz* kelimesi *ateş* kelimesinden önce yazılmıştır.
[671] *Kendiliğinden bir şey söylemez.*

[273b] (1) -metkārlarına emr eyledi: "Tīz bunlar**[ı]** serāydan ṭaşra çıḳarıŋ. (2) Cāmiʿ-i şerīf yanında bir tenhā eve ḳonduruŋ ve bekleŋ. Ehl-i (3) Kūfeden bunuŋ yārānları vardır, buluşup muṣāḥabet (4) ėtmesünler. Biz bunda yol tedārikini görüp Şāma (5) gönderelim" dėyüp Züheyr bin Ḳays-ı melʿūn ve Ḥaşīr bin Muġīre (6) ve Şimr-i Ẕilcevş-i meftūnī ḥınzīr melʿūnlar (la.), (7) ṣad hezār laʿnet atına ve itine (8) ve tābiʿ olanlara ve laʿnete daḥı tevaḳḳuf[672]ėdenleriŋ abā vü[673] (9) ecdādına aḳrabā-i taʿalluḳātına ceddine laʿnet, beş biŋ (10) mübārīz nā-merd melʿūnlarla ve bir rivāyetde beş yüz nā-merdle (11) Şāma gönderdi. Rivāyetdir ki eṣaḥḥu ṣaḥīḥu'l-ḳavl(-)dır ki (12) ol mübārek başları ve üstü örtülü maḫfeler üzerinde (13) develer üzerine bindürüp Şāma revān oldılar. (14) Fe emmā Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ mübārek başından ve yollar- (15) -da olan ʿacāyibāt-ı ġarāyibden mümkin oldıġı mertebe

[274a] (1) ḳaleme getürüp ʿayān ve beyān eyledik. Cümleden bir**[i]** budur ki (2) ibtidā-yı kerāmāt Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (ra.) İbtidā (3) Menzil-i Ḥarrān[674] dėrler bir yere geldiler. Ṣāyir ḥalḳ gürūh gürūh (4) temāşāya çıḳdılar. Fe emmā bir Yehūdī vardı, adına Yaḥyā dėrlerdi. (5) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ başı[675], tamām[676] Yaḥyānıŋ öŋüne geldi. (6) Yaḥyā baḳdı gördi**[-]**ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ mübārek dudaḳları (7) söyler, Ḳurān oḳur: "*Veseyaʿlemulleẕīne **[ẓalemū]** eyye münḳalibin yenḳalibūn*."[677] (8) Yaḥyā müteḥayyir olup suʾāl ėtdi**[-]**ki: "Bu kimiŋ başıdır?" Eyitdiler: (9) "Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin İmām-ı ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ başıdır. Ḥż. (10) Faḫr-i cihān Muḥammed Muṣṭafā-nıŋ ḳızı Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ (11) çiger-gūşesi Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕūmıŋ mübārek başıdır" (12) dėdiler. Hemān nūr-ı hidāyet teʾsīr eyleyüp müslimān oldı. Evine (13) geldi. Ehli daḥı müslimān oldı. Tīzye fāḥir esbāblar ve ṭaʿām- (14) -lar ve hediyyeler ḥāżır eyleyüp ve biŋ dirhem gümiş alup Ḥż. (15) İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīne buluşmaġa, ammā nigehbānlar ḳomadılar. "Baḳ

[274b] (1) şol ḥāyini, pādişāhıŋ düşmenine sen iltifāṭ ėdersin (2) bre Yahūdī" dėdiler. Yaḥyā daḥı "laʿnet olsun Yehūdīye, (3) daḥı size bre ḳaltabānlar, melʿūnlar!" dėyüp el ḳılıça (4) urdı. Yigirmi beş ādem ḳatl ėdüp ʿāḳıbetü'l-emr (5) derdmend Yehūdī şehīd oldı. (rah.) (6) (rv.) Ḥālā ḳabri Ḥarrānda(-)dır. Mezārı maʿlūmdur. (7) Yaḥyā-yı şehīd dėmekle

---

[672] توقفوف

[673] İki kere yazılmıştır.

[674] حررانه

[675] باشنی

[676] Bu kelime cümlede iki kere yazılmıştır.

[677] *Zalimler nelere dûçār olacaklarını pek yakında anlayacaklardır.* (Şuarā 26/227)

meşhūrdur. İkinci kerāmāt-ı (8) şerīf oldur ki Muṣıl diyārına geldiler. Şimr-i Ẕilcevş-i (9) melʿūn (la.) merdūd münāfıḳ ḳaltabān (10) ʿaskeriŋ başı idi. Emr eyledi: "Şehr-i Muṣıl sizseŋiz (11) ki şehr**[**i**]** donanma ėdesiz" dėdi. "Ve hem başlara istiḳbāl (12) eyleŋ" dėdi. Ol vilāyetiŋ aʿyān-ı kibārını, meger (13) ḥākim olan ʿİmādüddevle dėrlerdi, cemʿ eyleyüp "ibtidā (14) istiḳbāle çıḳarsaḳ yerimiz cehennemdir." **[**dėdiler**]**[678] Tedārik görüp (15) bir kāġıd yazdılar: "Sen**[-]**ki Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn(-)sın. Bu

[275a] (1) vilāyete muḥtelif muḥtelif dürlü dürlü ādem çoḳdur. (2) Ḳorḳarım**[-]**ki ġavġa olur. Lakin siz ṭaşra ḳonuŋ, ne (3) lāzım ise gönderirem" dėdi. Öyle ėtdiler. (4) Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (la.) ġāyetle (5) fitne, melʿūn idi. Ḳorḳusından "maʿḳūl" dėdi. (6) Fe emmā Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān **[**İmām-ı**]** Ḥüseyiniŋ mübārek (7) başını bir ḳara ṭaş üstine ḳomışlardı. Ḥikmet-i (8) İlāḥī ol başdan bir damla ḳan damladı. Ol (9) ṭaş ḳıp-ḳırmızı yākūta döndi. Yıl başı olup (10) Muḥarrem ayınıŋ onuncı güni oldığı zamān ol ḳara (11) ṭaş yine ḳırmızı laʿle dönerdi. Maḥlūḳāt gelir- (12) -ler, ol ṭaşı ziyāret ėdüp aġlaşırlar idi. (13) El-ḳıṣṣa: ʿAbdulmelik-i Mervān-ı melʿūn (la.) (14) ḫilāfetinde ol ṭaş dururdı. Baʿdehu ʿAbd- (15) - ulmelik pādişāh oldığı gibi ol ṭaş**[**ı**]** yerinden ḳopardı.

[275b] (1) Eşeri artıḳ belürmedi. Fe emmā yėrine Meşhed-i Noḳta dėyü (2) ol yere ad ḳodılar. Şimdi ziyāret-gāhdır. Var andan (3) ḳıyās eyle. Ol ṭaşa te'sīr eyledi, bu melʿūnlar**[**a**]** te'sīr (4) eylemedi. Üçinci kerāmāt oldur ki Nuṣaybīn dėrler bir (5) menzile geldiler. Manṣūr bin İlyās dėrler bir ḥākim ḥükm (6) ėderdi. Ol şehri donatdı ve başlara istiḳbāl (7) eyledi. Fe emmā ol gün bir raʿd u berḳ bir yaġmur oldı**[-]**ki ol (8) ḳarşı çıḳan ʿaskeriŋ kimisini yaḳdı, kimisini ṣuya boġdı. (9) Çoḳ rüsvāylıḳ oldı. Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn dir dir ditredi. (10) Dördinci kerāmāt oldur ki Nuṣaybīnden ḳalḳup (11) bir ḳalʿaya geldiler. Meger bu ḳalʿaya Selmān bin Yūsuf dėr- (12) -lerdi bir ḥākim vardı. Bunlar üc ḳarındaş idi. Biri (13) Sıffīn cenginde şehīd olmuşdı. Ḳalʿanıŋ (14) iki ḳapusı vardı. Biri bir ḳapuya hükm[679] ėderdi, biri bir ḳapuya (15) ḥükm ėderdi. Kici ḳarındaş emr eyledi. Şehri ṭonanma eyledi.

[276a] (1) Başlara istiḳbāl eylediler. Selmān eyitdi: "Bu bir ulu günāh- (2) -dır, ėtme" dėdi. Ḳarındaşı eyitdi: "Birāder günāh ise (3) seniŋ ḳapuŋdan geçme(-)sin, benim ḳapumdan geçsin. Saŋa (4) günāh ise baŋa günāh degildir" dėdi. Öyle ėtdiler. (5) ʿAẕīm ceng u cidāl

[678] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[679] حاكم

oldı. ʿĀḳıbet pādişāhıŋ düş- (6) -menine ihānet ėdersin, şehri donatmazsın” dėyü (7) Yūsuf oġlı Selmān**[ı]** şehīd eylediler. Ol ḳalʿa**[**ya**]** başlı (8) başına ḥükm eyledi ḳarındaşı. Selmān bin Yūsuf**[ı]** ḳatl (9) eylediler. (rah.) (rv.) Baʿdehu beşinci[680]10 kerāmāt oldur ki Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i (11) Maẕlūmıŋ zamān-ı saʿādetinde Medīne-i münevverede (12) iken ehli, Ḥż. Şöhrebānū nıŋ ḳırḳ dāne çāriyesi (13) vardı. İsmine Şīrīn dėrlerdi ġāyetle güzel ḥoş- (14) ṭabīʿat idi. Bir gün Ḥż. İmām-ı cihān Ṣulṭān-ı Kerbelā (15) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin görüp ḥidmetini ve ḥūy-ı ḥulḳını beyenüp

[276b] (1) Şöhrebānūya eyitdi: “Ey benim viṣāl-i ṣoḥbetim revnaḳ**[ı]** (2) Şöhrebānū, şol çāriyeyi gözüm tutdı. Ẕiyādesiyile (3) bir maʿḳūl ḥidmetkārdır” dėdi. Şöhrebānū eyitdi: (4) “Sulṭānım ġamgüsārım, efendim! İki ʿālemde (5) ol çāriyeyi sizlere hīpe eyledim, siziŋ olsun” (6) dėdi. Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān eyitdi: “Bu (7) benim mālım oldı. Ben**[-]**daḥı mālımdan aẕād eyledim” dėdi. (8) Fe emmā Ḥż. İmām-ı cihānıŋ ṭabīʿatından çāriye (9) tutmaḳ niyyetiyile beyenüp şol çāriyeye güzel dėdigi**,** (10) Ḥż. Şöhrebānū ḳıyās eyledi**[-]**ki Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā, (11) tutmaḳ içün beyendi ṣandı. Şöhrebānū ṣoŋra maʿlūm (12) ėdindi. El-ḳıṣṣa: Şöhrebānū, ʿAcem şāh ḳızı (13) Yeẕdecir şāhı ḳızı idi. Abā vü ecdādından Şöhrebānū- (14) -ya bir ḳaftān intiḳāl eylemişdi. Ol ḳaftānı ṣanduḳdan (15) çıḳarup Şīrīn Bānūya[681] teslīm eyledi. “Al bu ḳaftānı

[277a] (1) senin olsun. Bu bir yādigār şeydir” dėdi. Şīrīn bānū (2) daḥı ol ḳaftānı cānı gibi ṣaḳlardı. Ḥż. İmām-ı cihān (3) Sulṭān-ı Kerbelā Ḥüseyin-i Maẕlūm bir gün eyitdi: “Ey Şöhre- (4) -bānū sen bu ḳadar çāriye aẕād eylediŋ, iltifāṭ ėtmeŋ bu çā- (5) -riyeye ne**[-]**ʿaceb iltifāṭ ėdersin.” Şöhrebānū eyitdi: “Ol çāriye-ler (6) benim aẕād ėtdigimdir. Fe emmā bu çāriyeyi siz aẕād eylediŋiz. Ol (7) sebebden riʿāyet ėderem” dėdi. El-ḳıṣṣa: Bu maḥal idi**[-]**ki ol (8) ḳalʿaya gelüp dāḫil oldular. Şīrīn çāriye, Şöhrebānū (9) ḥażretlerine eyitdi: “Ey benim efendim, şol ḳaftān**[ı]** varayım bu ḳalʿa- (10) -nıŋ içinde ṣatayım, bir ġayrı ḳaftān alayım. Bir miḳdār zevāde (11) göreyim” dėdi. Şöhrebānū daḥı eyitdi: “Sen bilürsin, ya sebeb (12) nedir ki götürir ṣatarsın?” Çāriye eyitdi: “Ey benim Sulṭānım, siziŋ (13) üzeriŋizde esbābıŋız eskidir, lāyıḳ degildir. Baḳdıḳça (14) yüregim pāre pāre olur” dėdi. Şöhrebānū daḥı: “Ḫoş imdi (15) Ḥaḳ Teʿālā ʿāḳıbetiŋ ḫayr eylesin” dėdi. Ol çāriye ḳaftānı

[680] Yazmada bu kelime *baʿdehu* kelimesinden önce yazılmıştır.
[681] شهره بانو

[277b] (1) alup ḳalʿa ḳapusına gelüp gördi**[-]**ki ḳalʿanıŋ ḳapusı (2) ḳapalı, bir köşede durdı. "Dāḥı ṣabāḥ olsun açıldığı zamān girerem" (3) dėdi. nā-gāḥ ḳalʿanıŋ dīvārında ve içerisine meger ḳalʿa- (4) -nıŋ ḥākimine ʿAzīz bin Hārūn derlerdi, aşaġıdan Şīrīn (5) gördi**[-]**ki burc yarusında bir ādem gezer, aşaġıdan feryād eyledi. (6) Eyitdi: "*Eyyühe'r-racül*?"[682]"Ben ġarībim, miskīnim, ḥācetim vardır. (7) Luṭf eyleŋ ḳalʿa ḳapusına açıŋ" dėdi. nā-gāh bir ṣada (8) geldi**[-]**kim: "Ey Şīrīn ḥātun, sen Şīrīn deyil misin?" dėdi. (9) "Belī Şīrīnim" dėdi. Ḳalʿanıŋ ḳapusını açdı, içeri aldı. (10) Selām vėrdi, eyitdi: "Sen benim adım Şīrīn oldığın neden (11) bildiŋ?" dėdi. ʿAzīz bin Hārūn eyitdi: "Ben bu gėce Benī İsrā'īl (12) peyġamberlerinden Ḥż. Mūsā ve ḳarındaşı Ḥż. Hārūn (13) (as.)'**[ı]** gördüm. Gözleri ḳızarmış, yüzleri yırtıḳ, melīl maḥzūn (14) gördüm. Eyitdi**[m]**: "Ey Rabbi'l-ʿālemīniŋ peyġamberleri, Benī İsrā'īle ne (15) vāḳıʿoldı ki bu mertebe aġlarsız?" Ḥż. Mūsā (as.) eyitdi:

[278a] (1) "Biz degil cemīʿan maḥlūḳātlar aġla-şırlar. Zīrā āḥir zamān peyġamberi (2) Faḥr-i cihān Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.) (3) ḳızı oġlı Ḥż. İmām-ı cihān Sulṭān-ı Kerbelā Ḥüseyin-i (4) Maẓlūm-ı bī-günāh**[ı]** şehīd eylediler. Anıŋ mātemidir. Eger (5) dünyāda devlet āḫiretde ʿizzet isterseŋ durma ḳalḳ, (6) ḳalʿa ḳapūsına var. Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i (7) Maẓlūmıŋ Şīrīn adlu çāriyesi vardır, aŋa ʿizzet ü ikrām (8) eyle. Öŋünde İslām**[ı]** ḳabūl eyle, müslimān ol. Ḥż. (9) İmām-ı Ḥüseyiniŋ mübārek başını bunda getürdiler, var ẕiyāret (10) eyle. Ḥż. Faḥr-i cihān Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.) (11) āḥir zamān peyġamberidir, īmān getür, Ḥż. Allāh (12) ʿAẕīmüşşān taḳdīr-i eẕelīde, ol Şīrīn çāriye seniŋ (13) ehliŋ olsa gerekdir" dėdi. Şīrīn bu kelimātları diŋledi, (14) ḫayrān ḳaldı. Tekrār ʿAzīz bin Hārūn eyitdi: "Ḥż. Mūsā (15) (as.) baŋa eyitdi ki: "Göreyim seni āl-i Muḥammede ve ehl-i

[278b] (1) beyt-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyine bir ḫōşça ḥidmet eyle. (2) Sen**[-]**de anlardan olursın. Ve bāḳī aḥvāl**[i]** daḥı anlara su'āl (3) eyle" dėdi. Çāriye eyitdi: "Sen gerçek söylersin. (4) Taḥḳīḳ(-)dir lakin benim icāẕetim baŋa ʿaḳd-i nikāḥ benim elimde (5) degildir, benim efendim ṣulṭānım Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı (6) cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ ehl-i beyt**[i]** Şöhrebānūya (7) muḥtāçdır. Ol icāẕet vėrmedikçe olmaz" dėyüp gėrü (8) dönüp Ḥż. Şöhrebānūya min evvele ilā āḥire ʿAzīz bin (9) Hārūnıŋ ḥikāyet-i vāḳıʿasını naḳl eyledi. Ḥż Şöhre- (10) -bānū diŋleyüp Ḥż Cenāb-ı Bārīye ḥamd ü şükr eyleyüp (11) ṣalavāt eylediler. Fe emmā ʿAzīz bin Hārūn iki biŋ altūn (12) aldı, biŋ altūn

[682] Sen kimsin.

başḳaça ḳodı. Geldikde Şimr-i Ẕilcevş-i (13) melʿūn (la.) dėdikleri ḳaltabānıŋ emriyile (14) nigehbānlar ḳomışdı ki Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḥażretleriniŋ (15) mübārek başını beklerlerdi ki bir kimesne ol mübārek başı

[279a] (1) çalmaya. Bu derdmend ah ėdüp ol biŋ altūnı ol (2) başı bekleyen müstaḫfiż-lara vėrdi. Köpegin aġzını (3) kemik tuṭar maḳūlesinçe[683] ehl-i beyt-i muṭahharātdan ḥarem-i (4) Şöhrebānūdan icāẕet aldı ve biŋ altūn daḥı getürdi. (5) Ḥż. Ẕeynü'l-ʿĀbidīn ḥażretleriniŋ öŋüne ḳoydı. (6) Parmaḳ ḳaldırdı. Cān u göŋülden derūn-ı dīlden müslimān (7) oldı ve Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin**[**iŋ**]** (8) mübārek başını ziyāret eyledi ve eyitdi: "Yā[684] İmām-ı Ḥüseyin (9) saŋa Ḥż. Mūsā ve Ḥż. Hārūn selāmlar eylediler" (10) dėdi. Ḥż. İmām nuṭḳā gelüp eyitdi: "Esselāmu (11) ʿaleyküm ve raḥmetullāhi ve berekātühü"[685] (12) dėdi. Hārūn eyitdi: "Yā İmām-ı cihān baŋa hidāyet (13) eyle, günāhkārım, cehennem ʿaẕābından ḳorḳarım. Bu ana (14) gelinçe fesād içindeyim, ḥālim düş-vārdır" dėdi. (15) İmām kerāmāt-ı bülend ile eyitdi: "Ey ʿAzīz, şimden

[279b] (1) ṣoŋra ḳorḳma, elem çekme, sen müslimān olduŋ. Bizim (2) dāyireye girdiŋ ve benim evlādlarıma her birine ḳaftānlar (3) ve hediyyeler ve ṭaʿām, ẕaḫīre getürdiŋ. Devlet ü ʿizzet (4) bulduŋ" dėyüp duʿā eyledi. ʿAzīz bin Hārūn dönüp (5) aḥvāli Şīrīne naḳl eyledi ve icāẕet istedi. Şöhre- (6) -bānū daḥı Şīrīne eyitdi: "Eger benim rıżā-yı[686] şerīfimi ister- (7) -seŋ ʿAzīz bin Hārūn**[**ı**]** ḳabūl eyle" dėdi. Ol daḥı (8) ḳabūl eyledi. ʿAḳd-i nikāḥ eyleyüp ḳalʿa(-)sına götürdi. (9) Altıncı kerāmāt oldur ki İmām-ı İsmāʿīl[687], Ebū'l (10) -Ḥanūḳdan rivāyet ėderdi**[-]**kim: "Elli nā-merd nā-ḥalef (11) nekbet, ol başları kimse çalmasın dėyü beklerlerdi. (12) Ben**[-]**ki Ebū'l Ḥanūḳam ol bekleyen ādemlerle bileyidim. (13) Ol bekçiler uyḥuya vardı. Ben uyumadım, Şöyle (14) dururdum. Anı gördüm nā-gāh Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı (15) cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋmübārek başı oldıġı ṣandıġıŋ

[280a] (1) yanında idim. nā-gāh bir kimesne beyāż-lar giymiş, aġlayaraḳ ṣanduḳdan (2) ol başı çıḳarup yüzün yüzüne[688] sürdi. Feryād eyleyüp (3) aġladı. Ben öyle ẓan eyledim**[-]**ki bu ādem sāyir ādemlerdendir, (4) varayım başı elinden alayım, ṣanduḳa ḳoyayım. Hemān

---

[683] معقولسنجه

[684] ى harfinin noktaları yazılmamıştır.

[685] *Allahın rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.*

[686] رضام

[687] Burada isim *İmam-ı İsmail bin Ebu'l-Hanuk* biçiminde yanlış yazılmıştır. Tamir, (Muhammed Ruşen 1395: 495)'e göre yapıldı.

[688] يوزومه

bir ṣadā geldi**[-]**kim: (5) “Ey bī-edeb küstāḥ! Ol Ḥż. Ādemdir, Ḥż. İmām-ı cihānıŋ taʿzi- (6) -ye(-)sine geldi.” Ben deryā-yı taḥayyürde ḥayrān ḳaldım. Düşü- (7) -nürken anı gördüm. Ḥż. Nūḥ (as.) ve Ḥż. (8) İbrāhīm Ḫalīlullāh ve Ḥż. İsmāʿīl peyġamber ve Ḥż. (9) İsḥāḳ nebī ve sāyir enbiyā (as.) üçer üçer geldiler. (10) Hep ẕiyāret eylediler. Aġladılar ve duʿā ḳıldılar. Cümle(-)sinden ṣoŋra (11) ṣadmet-i nāle vü efġān ile saçların perīşān ve dīdeleri (12) giryān ve sīneleri püryān ve kendileri ʿüryān Ḥż. Resūl (13) Ḫ̆āce-i ʿālem ekmelü’t-taḥıyyāt Muḥammedü’l-Muṣṭafā (sav.) (14) ḥażretleri aṣḥāb-u kirām ile Ḥż. (15) Ebūbekr ve Ḥż. ʿÖmer ve ʿOs̱mān ve Ḥż. Şāh-ı merdān ʿAliyyü’l-Murteżā

[280b] (1) ve Ḥasanu’l-Müctebā ve Caʿfer-i Ṭayyār (ra.) (2) nā-gāh gök yüzinden bir kürsi geldi nūrdan. (3) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem Muḥammed (4) ü’l-Muṣṭafā (sav.) ol taḥta geçüp (5) oturdı ve Ḥż. Peyġamberān dāḥı her biri yerli yėrine (6) oturdılar, başladılar aġlamaġa. Feryād fiġān eylediler. (7) Ben**[-]**ki Ebū’l-Ḥanūḳam ḥayret aldı, ḥayrān ḳaldım. nā-gāh gök (8) yüzünden bir ferişte indi, bir elinde bir keskīn ḳılıç tu- (9) -tar, ve bir elinde bir ateşden çomaḳ tutar. Ol elindeki ateşden (10) çomaḳla bir kerre urdı. Ben ḳorḳdum. Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ (11) mübārek ayaġına düşdüm. “Amān Sulṭānım ben bunlarla bile (12) oldıġım ikrāhıladır. Ben seniŋ evlādlarını severem. Ḫāşā (13) ben bunlardan degilem, beni ʿafv eyle” dėdim. Ol melāyike elinden (14) ḳurtar” dėdim[689]. İllā yüzüme bir ṭabançe urdı, nā-būd nā-peydā oldular. (15) Ṣabāḥı Ṣimr-i Ẕilcevş-i melʿūna bu aḥvāli naḳl eyledim.

[281a] (1) İnānmadı. Ben eyitdim: “İsbātım vardır” dėdim. “Nedir?” dėdi. “Gel (2) bile gidelim.” Başlar oldıġı yere geldiler. Gördüler ki elli (3) nefer ādem yanmış, yıġın yıġın kül olmuş. “Ve hem yüzüme (4) baḳ ṭabance yeri bellidir” dėdim[690]. Ṣimr-i Ẕilcevş (la.) (5) ʿaskerinden çoḳ kimesne peşīmān olup nedāmet (6) ṭaşıyıla dögündiler. Fe emmā ne fāyide. Yedinci kerāmāt (7) oldur ki Ebū Saʿīd-i Dımışḳī (la.) yaʿni (8) Şamlı Saʿīd oġlı eydür ki: “Ben Şāmda ol ʿasker-i (9) Yez̲īd (la.) ile bile geldim. Fe emmā (10) bir gün Ḥavālī dėdikleri menzile geldim. Ammā ġāyetle (11) Ṣimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (la.) ḳorḳardı: (12) “Başları çaldırıram, yüz ṣuyıyıla hemān Şāma (13) götürsem, Yez̲īd (al.)’ye teslīm ėtsem” (14) dėrdi. Ammā birḳaç kerre işidilmişdi ki Müseyyeb-i Ḳaʿḳāʿ-i (15) Ḫuzāʿī ḳabīle ṣāḥibiyidi, dėrdi**[-]**ki: “Varalım yolda duralım

[689] دیدی
[690] دیدی

[281b] (1) Şimr-i Ẕilcevş ʿaskerini bir gėçe yaṭarken şeb-ḥūn (2) ėdelim. Başları alalım, defn ėdelim. Ḫidmet-i Resūl-i (3) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.)'de bulunmuş (4) oluruz" dėrdi. Bu sözi ise Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (5) (al.) işitdi, ḳorḳulırdı[691]. Ol gün Ḫavālī[692] (6) yere geldik. Bir kelīsān vardı. Ġāyetle büyük manaṣdır (7) idi. Babasını çaġırdı, eyitdi: "Ey rāhip, seniŋ (8) kelīsānda yatsaḳ bu gėce olmaz mı?" dėdi. Rāhip (9) eyitdi: "Evvelā sizler kimler(-)siz ve bu başlar kimlerdir, (10) ve kelīsā içinde yatmaḳ ne münāsibdir, baŋa söyleŋ" dėdi. (11) Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (la.) eyitdi: "Bu başlar (12) bir cemāʿat ulusı idi. Ḳabāḥatleri vardı. Siyāsete (13) getürdik. İntiḳām aldıḳ. Bu başlarıŋ daḥı ḳavmi vardır. Ḫaber (14) aldıḳ, biz**[i]** bu gėce baṣup başları elimizden almaḳ istermiş. (15) Havfımızdan deyre girüp ḳonmaḳ isteriz" dėdi. Rāhip

[282a] (1) eyitdi: "Maṣlaḥat budur ki sizler[693] ṭaşra ḳonuŋ, esīr- (2) -leri ve başları içeri alayım. Ṣabāḥ olduḳda alıŋ gidiŋ" (3) dėdi. Başları bir eve ḳodular esīrleri. Gėce yarusı oldı, (4) papasın ḳulaġına bir ṣadā geldi ve hem hidāyet rūzgārı (5) esdi. Ol ṣadādan bīdār oldı. Gördi**[-]**ki başlar (6) oldıġı eviŋ delik yerlerinden ateş çıḳar. "Ayā ne ola?" (7) dėyüp pençereyi açdı. Hemāndem dīvār yarıldı. Bir nūrdan (8) taḥt çıḳdı. Birḳaç ʿavretler çıḳdı. Ol ʿavretleriŋ (9) yüzüniŋ nūrı ʿālemi rūşen eyledi. Anıŋ ardı ṣıra (10) bir ḥātun daḥı geldi. Anıŋ yüziniŋ nūrı bu ʿavretleriŋ (11) nūrını paṣdırdı. Fe emmā bu ḥātunlar saçlarını açmışlar aġlayup (12) zārılıḳlar ėdüp feryād eylediler, fe emmā bu ḥātunlar şöyle ʿişmet- (13) ṣāḥibdir ki yaʿni mü'eddeb ḥalīm selīm, ḥayā vaż'-ı (14) vaḳār, sükūtıla geldiler. Fitne vü fesād bunlarıŋ ḥayāsından (15) sākin olur. **[**Rāḥib müteġayyir iken**]** nā-gāh bir ṣadā geldi**[-]**kim: "Bre bī-vefā bī-edeb[694] **[**neẕẕāre ḳılma ki bunlar muḥadderāt-ı perde-i ʿiffetdürler, bunlar ḥavātīn-i serā-perde-i ʿişmetdürler. Muḳaddem gelenlerüŋ biri Sāre zevce-i Ḫalīl, biri Ḫacerdür vālide-i İsmā'īl, biri Ḫadīce-i Kübrādur zevce-i Ḫabīb-i Melīk-i Celīl, biri Āsiyedür zevce-i Firʿavn-ı ʿalīl ve bunlardan ṣoŋra gelen Fāṭıma-i Zehrādur." Egerçi rāhib naẓar ḳılmazdı ammā istimāʿ ėderdi ki dėrdi: "*Es-selāmü ʿaleyke eyyühe'l-maẓlūm es-selāmü ʿaleyke eyyühe'l-mehmūm es-selāmü ʿaleyke eyyühe'l-maġmūm*."[695]Ve sāyir ḥavātīn aŋa müfaraḳat ḳılup nevḥa ḳılurlardı; bir zamān ʿazā dutup ġāyib oldılar. Rāhip bu ḥālden müte'essir olup, bī-iḫtiyār çerāġ yaḳup, ol

---

[691] قورقولرى

[692] خولى

[693] شيزلرى

[694] 282b ve 283a'nın bulunduğu kısmın fotoğrafı eksik olduğundan tamir (Güngör 1987: 455-456)'ya göre yapılıp 281b'den devam edilmiştir.

[695] *Ey mazlum sana selam olsun, ey sıkıntı içinde olan sana selam olsun, ey gamlı sana selam olsun.*

serāyuŋ ḳuflın sındırup, Ḥż. İmāmuŋ başın ṣandūḳdan çıḳarup, müşk ü gül-ābla yuyup, bir ṭabaḳ üzerine ḳoyup bünyād-ı taẕarruʿ ėtdi ki: "Ey Server-i ʿālem, imdi bildüm ki sen ol ṭāyifedensen ki peyġamberlerümüz ḳudūm-i şerīfinden vaʿde vėrüp mütābaʿatın bize lāzım ėtmiş. Fi'l-ḥāl irşād-ı Yāhūd maṣlaḥatı içün Ḥż. İmāmuŋ leb-i mübāreki müteḥarrik olup, güftāre gelüp eyitdi: "Ey rāhib, *enā maẓlūmün enā mehmūmmün enā maḳtūlün enā ġarībün enebne'l-Muṣṭafā enebne'l-Murtażā*."[696] Rāhib bu kerāmeti görüp, evlād ü eṭbāʿın ḥāżır ėdüp, aḥvāle muṭṭaliʿ ḳılup, yetmiş nefer-i naṣrānī ittifāḳla Ḥż. İmām-ı Zeynü'l-ʿĀbidīn ḥuẓūrına gelüp hem ol gėce müslümān oldılar ve icāzet istediler ki çıḳup leşkere şebīḫūn ėdeler. Ḥż. İmām ruḫsat vėrmedi,**]**[697]

[283b] (1) eyitdi: "Taḳdīr-i ezelīde daḥı vaʿdesi gelmemişdir" dėdi. (2) "Hem siziŋ eliŋizde degildir. Anlarıŋ ecel sāʿati vardır" (3) dėdi. Ṣabāḥ oldı. Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (la.) (4) başları, ḥavātīn ṭā'ifesin alup yola revāne oldular. (5) Sekizinci **[**kerāmāt oldur ki**]** ʿAḳlān dėrler[698] bir maḥalle geldiler. ʿAḳlānıŋ ḥākimi (6) Yaʿḳūb dėrlerdi. Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Maẓlūm (7) Kerbelāda oldığı zamān bu Yāʿḳūb ʿaskeriyile bileyidi. (8) Emr eyledi. Şehri donatdılar. Oyunlar, ṭavul ẓurna gülerek (9) ʿasker, başlara ḳarşu çıḳdılar. Meger bir Bureyr-i Neçefī bāzirgān (10) ile ʿAḳlāna gelmişdi. ʿAskere su'āl ėtdi: "Nereye (11) gidersin?" Aḥvāl**[**i**]** söylediler. Bu daḥı ḳarşu çıḳdı. Başlar (12) öŋünden geçdi. Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (la.) (13) tamām öŋüne geldi. Bureyr-i Necefī aġız açup Şimr-i melʿūn**[**a**]** (14) eyitdi: "Bre bedbaḫt melʿūn! Bu kimiŋ başıdır ki mıżraḳ (15) ucuna ʿalem eylemiş(-)sin" dėdi. Şimr-i melʿūn (la.)

[284a] (1) bu sözden ġażaba gelüp yanındaki ḥidmetkā- (2) -ra emr eyledi. "Tīz bu ādem**[**i**]** menʿ eyle" dėyinçe mülāzımlar (3) dögdüler. Mecrūḥ eylediler. ʿAsker geçdi gitdi. Yėr yėr bir (4) bölük cemāʿate rāst geldi, aġlaşırlardı. Bureyr eyitdi: (5) "Ey ḳavm, bu ḥalḳ hep gülerler, şāddır. Siz ne**[-]**ʿaceb (6) aġlarsız?" dėdi. Ol ḳavm eyitdi: "Biz muḥib-i ḥānedān-ı Resūl- (7) -allāh(-)ız, ne güle(-)lim, bize aġlamaḳ yaraşır" dėdi. (8) Bureyr eyitdi: "Eger gerçek söylerseŋiz geliŋ ḥurūc ėde(-)lim. (9) Ḳalʿaya gire(-)lim. Yezīd-i melʿūn**[**ı**]** (la.) (10) ḳatl ėde(-)lim" dėdi. İttifāḳ ėdüp cāmiʿe geldiler. (11) Ol gün Cumʿa idi. Ḫaṭībiŋ nāsa kelimātın (12) işitdiler. Ḫaṭībi minberden indirdiler. Başını (13) kesdiler. Sünnet-i

[696] *Ey rahib, ben mazlumum, ben sıkıntı içindyim, ben maktulum, ben garibim, ben Mustafa'nın torunuyum, ben Murtaza'nın oğluyum.*
[697] Tamir, (Güngör 1987: 455-456)'ya göre yapıldı.
[698] *Sekizinci* kelimesi bu kelimeden sonra yazılmıştır.

Resūlallāh üzere ḫuṭbe-i şerīf (14) oḳuyup Cumʿāyı ḳıldılar. Yüz on nefer ādemdi. Çoḳ (15) Yeẕīdī (al.) helāk eylediler. ʿAḳlānı żabṭ

[284b] (1) eylediler. Ḥikāyetleri tevārīḫ kitāblarından mesṭūrdur. [699] **[** [285a] (11) Kerāmāt oldur ki eydür. Bir (12) ʿābid kişi vardı. Bir gėçe düşünde ḳıyāmet ḳop- (13) -muş, güneş bir mil inmiş, ḥarāret dilini aġzını ḳurutdı. (14) Ṣırāṭ**[ı]** geçmiş gördi kim Ḥż. Şāh-ı Merdān ʿAliyyü'l-Murteżā (15) ve Ḥasanu'l-Müctebā ve Ḥż. Ḥüseyin-i Maẓlūm ḥavż-ı Kevṣeriŋ [285b] (1) yanında ḥalḳa-i Kevṣer oluşdururlar. Bu ʿābid ileri vardı. "Baŋa da (2) vėriŋ, ḥarāretim vardır" dėdi. Ḥażret "vėrmem" dėdi. Ḥż. Resūl-i (3) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem geldi. "Niçün vėrmezsin buŋa yā ʿAliyyü'l-Murteżā?" (4) dėdi. Ḥż. Şāh-ı Merdāŋ ʿAliyyü'l-Murteżā aḥvāl bildirdi. Ḥż. (5) Resūl-i Ekrem eyitdi: "Saŋa Kevṣer yoḳdur" dėdi. Ol ʿābid eyitdi: (6) "Yā Resūlallāh ben Allāh**[ı]** bilürem ve seni ḥaḳ peyġamber bilürem. (7) Ebūbekr, ʿÖmer, ʿOṣmāŋ, ʿAlī, Ḥasan, Ḥüseyin muḥibb-i ḥānedān bir mü'mīnem" (8) dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem eyitdi: "Hep söz- (9) -leriŋ gerçekdir" dėdi.**]**[700] (2) "Sulṭānım siz gerçek, fe emmā ben (3) anı menʿ ėdemem. Bir ẓālim ādemdir. Şāyed beni ḳatl eyleye" (4) dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem eyitdi: "Gerçek (5) söylersin. Al şu ḳılıçı ur boynunı, ḳorḳma" dėdi. (6) Ḳılıcı eline aldı. Giderken gördi**[-]**ki ḥerīf-i merdūd (7) melʿūn yaṭır, ḳılıç urdı, başını kesdi. Ḥż. (8) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem eyitdi: "Ġazāŋ mübārek (9) olsun, gelindi al, ic bunu" dėdi. Ol Kevṣer şerābını aldı. (10) İçerken uyandı, ṣabāḥ oldı. Bir feryād ḳopdı. Ḳoŋşunıŋ (11) başını kesmişler yatduʿı yėrde" dėdi. Vilāyet ḥākimi maḥalle**[**yi**]** (12) cümle zinçīre ṭaḳdı. Bu ādem ileri vardı, eyitdi: (13) "Sulṭānım, bu ādemleriŋ ṣuçı yoḳdur, ben ḳatl eyledim. (14) Aḥvāl şudur" dėdi. Ḥākim eyitdi: "Eliŋe ḳuvvet, bir öleçek (15) melʿūn idi. Pek maʿḳūl olmuş" dėdi. El-ḳıṣṣa: ʿAsker-i

[285a] (1) Yeẕīd (la.) ol aradan ḳalḳup (2) sāʿat be sāʿat Şāma yaḳın geldiler. Yeẕīd-i (3) pelīd**[**e**]** (la.) ḫaber geldi. "Bile başlar geliyür" (4) dėyüp ehl-i Şām ḥāżırlandı. Yeẕīd-i pelīd (la.) (5) serāy-ı nekbetini donatdı, tezyīn eyledi. Dürlü (6) dürlü oyunlar, ṣanʿatlar, çeŋgi-ler, şerāblar ʿıyş u ʿişret (7) ėdüp şehr-i Şāma donanma eylediler. Cemīʿan ḫalḳ (8)

[699] Buradan sonra anlatılacak olan hikayenin ilk yarısının eksik olduğu, bu eksik kısmın ise 285a.12'den 285b.9'a kadar olan satırlarda anlatıldığı tespit edilmiştir. Bağlam bütünlüğü açısından hikayenin sonraki varakta verilen eksik kısmı, bir önceki varakta verilecektir. Bu hikayenin daha önce 65b.12-66b.9 satırları arasında birebir olarak yer aldığı görülmüştür.

[700] Tamir 65b.12-66b.9 arasında yer alan hakayeye göre yapıldı.

bayram gibi giyindiler ve ḳuşandılar ve tenbīh oldı**[-]**kim (9) dükkānlarda herkes alış vėriş, iş işlemek yaṣaḳ (10) oldı. Bunlarıŋ temāşāsına ehl-i Şām (11) başlara ḳarşu[701]çıḳdılar.

[285b] Tevārīḫlerde rivāyetdir ki Ebū'l-ʿAbbāsdan (10) ve Sehl-i Sāʿīdden naḳl ėtmiş**[-]**ki: "Ben[702] ticāret ṭarīḳıyıla (11) Şāmda bulundum. Gördüm**[-]**ki bir gün ṭavul zurna, saz (12) söz çalarlardı. Ben öyle ẓan eyledim**[-]**ki bayramdır. Su'āl (13) ėṭdim. "Bu ne sebebdir?" Aḥvāl**[i]** bir bir aŋladım. Ben eyitdim: "Ḳanḳı (14) ḳapudan gelir ki?" dėyü. Eyitdiler: "Şāh ḳapusından gelir" dėdiler. Ol ḳapuda (15) ḥāžır oldum. Başlar öŋümden geçdi. Taḥammül ėtdim**[-]**ki aġladım.

[286a] (1) Develer öŋüme geldi. Deveniŋ üstünden bir avāz geldi.[703] "Ey pīr ne aġlarsın? Cemīʿan ḥalḳ gülerler. Sen niçün (3) aġlarsın?" dėdi. Ben eyitdim. "Sen kimsin?" Ol eyitdi: "Ḥż. (4) İmām-ı cihān Sulṭān-ı Kerbelā Ḥż. Hüseyiniŋ ḳızı Sekkīneyem" (5) dėdi. Ben eyitdim: "Ey gevher-i ḥızāne-i ḥikmet ben Sehl-i Sāʿīdem[704]. (6) Aṣḥāb-ı Resūlallāh-danam. Bu diyāra ġarīb gelmişem." Sekkīne (7) eyitdi: "Çünki sen muḥibb-i ḥānedān(-)sın. Saŋa bir iş (8) buldum, luṭf eyle" dėdi. Ben eyitdim. "Buyuruŋ cānımı (9) fedā ėdeyim" dėdim[705]. Eyitdi: "Kerem eyle şol başları bizden (10) alarġa uzaḳ gitsin. Zīrā ḥalḳ çoḳdur. Başları seyr (11) ėderler. Bizi daḥı görmesinler. Bir miḳdār ḥalḳdan ictināb (12) oldıʿı mertebe ṣaḳlanalım" dėdi.Ben bu ḥidmet**[**i**]** cānıma minnet (13) görüp başlar**[ı]** getüren melʿūna vardım. "Kerem eyle, saŋa biŋ (14) altūn vėreyim, şol başlar develerden uzaḳ yürüsün" dėdim. (15) Ol daḥı biŋ altūnımı alup uzaḳ yürüdi. Başları bir bir tertībile

[286b] (1) vardılar. Ṣıra ṣıra develeri yollı yolınça yürütdüler. Ṣabāḥ (2) vaḳtinde şāḥ ḳapusından girdiler. Ḫalḳıŋ çoḳluġından (3) geçemeyüp gücile ikindi**[-]**degin Yez̲īd**[**iŋ**]** (la.) (4) serāy-ı menḥūsına geldiler, dāḫil oldular. Nīze-ler uçından (5) başları indirdiler. Develer üstünden ḥarem-i İmām-ı Ḥüseyin**[i]** (6) indirdiler. Şimr-i Z̲ilcevş-i melʿūn (la.) ḥile (7) eyledi. Baş-ı mübāreki ki Ḥż. İmām-ı cihān Sulṭān-ı (8) Kerbelā Ḥż. Ḥüseyiniŋ mübārek başıdır, Beşīr ibn-i (9) Mālike vėrdi "eger iltifāt olursa ḳatl eyledim, (10) iltifāṭ baŋa olur. Ġażab olursa Beşīre olur" (11) dėyü. Beşīr ol başıla ve cümle baş, ḥavātīn serāy-ı (12) nekbet**[e]** dāḫil olup **[**mübāhātla bir recez āġāz ėtdi ki, şiʿr: "*Emleʿurikābī fiżżaten vez̲eheben, innī ḳateltü'l-melike'l-muhaz̲zebe, ḳateltü ḫayre'n-nāsi ümmen ve ebe,*

[701] Bu kelime *başlara* kelimesinden önce yazılmıştır.
[702] Cümle içinde iki kere yazılmıştır.
[703] 284a 3. satır başında kelime, tekraren yazılmıştır.
[704] ساعيم
[705] ديدى

ve eşrefe'l-ʿālemi cemʿan ḥaseben."[706]**]**[707] Yezīd-i pelīd dīv-i sefīd (13) (la.) laʿīn bu kelimātdan infiʿāl bulup müteġayyir (14) oldı, dėdi: "Ey bedbaḫt! Çünki bildüŋ bu ṣıfatla (15) mevṣūf dėrsiŋ, üzerine pek lāzım mıydı**[-]**ki

[287a] (1) ḳatl ėdesin." Fi'l-ḥāl emr eyledi. "Fitne defʿ olsun (2) dėyü Beşīr**[i]** ḳatl eyleŋ" dėdi. Hele ṭaşra ḳoġdular. (3) Yezīd, ümerā-yı Kūfeye baḳup eyitdi: "Ne**[-]**şekil (4) çeng ėdüp ḳatl eylediŋiz?" dėdi. Eyitdiler: "Kerbelāya (5) ḳondı. Seniŋ bīʿatıŋ ʿarż eyledik. Ḳabūl eylemedi. (6) Biz daḥı çeng eyledik, tevābiʿni, ḳavmini helāḳ ėdüp (7) başını kesüp ḥużūra getürdik" dėdi. Yezīd-i pelīd (8) (la.) bir zamān mütefekkir olup bir zamān (9) muḥayyir ḳaldı. Ḥż. İmām-ı cihānıŋ mübārek başını (10) bir ṭabaḳ içine ḳoyup Yezīdiŋ (la.) (11) öŋüne getürdiler. Ḥikmet-i İlāhi ʿAbdullāh-ı Ẕiyād gibi (12) (la.) bu melʿūnıŋ elinde bir ḳamış (13) bulundı. Ol ḳamışı mübārek aġzına ṣoḳup dişlerini (14) ḳarışdırup oynardı. Meger ol meclisde Cündeb[708] (15) ki ṣaḥābe-i Resūlallāh-dandı, taḥammül ėdemeyüp bi'ż-żarūre

[287b] (1) eyitdi: *"Ḳaṭaʿllāhu yedek*"[709] yaʿni Allāh Teʿālā eliŋi kes(-)sin. (2) "Ḳuruyaçaḳ eliŋde-ki ḳamışla ol mübārek aġzını, (3) dişlerini oynarsın bre melʿūn, pelīd, münāfıḳ!" dėdi. (4) Yezīd ġażab eyleyüp eyitdi: "Eger sen Ḥż. Resūl-i Ekrem (5) ve Nebiyy-i Muḫterem ṣoḥbetinde ḥāżır olup ṣaḥābeden olmayaydıŋ (6) seni şimdi ḳatl ėderdim" dėdi. Cündeb eyitdi: "Bre melʿūn! (7) Ṣoḥbet-i Ḥż. Resūlallāh**[a]** ḥürmet ʿīzzet eylersiŋ, evlādına (8) niçün ḥürmet eylemezsin" dėdi. Yezīd-i pelīd (la.) (9) bu sözden ṣıḳılup Cündeb**[i]** meclisden ḳoġdular. (10) Bir rivāyet**[**de**]** bir Yeḥūdī yolda Ḥż. İmām-ı cihānıŋ mübārek (11) başını görüp mübārek dudaḳları deprenirdi, ol (12) Yeḥūdī, Yezīd-i pelīd (la.) bile geldiler. (13) Ol Yehūdī eyitdi: "Yā Yezīd, şu Ḥż. İmāmıŋ mübārek (14) başını dikdigin aġacı baŋa vėriŋ, size biŋ altūn vėreyim" (15) dėdi. Yezīd (al.) emr eyledi. "Baḳın Ḥż. Ḥüseyin

[288a] (1) severmiş, ḳatl eyleŋ" dėdi. Eyitdiler: "Bir aḥmaḳ Yehūdī(-)dir, (2) bir aġac parça(-)sına biŋ altūn vėrir ne öldürürsin" (3) dėdiler. Biŋ altūn alup ol mıżraġı Yehūdīye vėrdiler. (4) Yehūdī aldı. Ol aġacı pāre pāre ėdüp misk ʿanberle (5) müzeyyen eyleyüp vilāyet be vilāyet gezdirüp gözsüze (6) vėrdi, gözü açıldı. Ḥasteye vėrdi, şifā buldı. Netīçe

---

[706] *Üzengimi gümüş ve altınla doldur. Çünkü ben ahlak sahibi o efendiyi öldürdüm. Anası ve babası insanların en hayırlı olan insanı, nesebi itibarıyle en şerefli olanı öldürdüm.*

[707] Tamir, (Güngör 1987: 458)'e göre yapıldı.

[708] خندب

[709] *Allah elini kessin.*

(7) yigirmi biŋ altūn-luḳ aġacı ṣatdı, daḥı dükenmedi. (8) Ol Yehūdī İslāmıla müşerref oldı. Ebū'l-Mefāḫirden (9) naḳldir ki bir Yehūdī, ticāret ṭarīḳıyıla Şāma gelüp (10) büyük bezīrgān olmaġıla dėyü anda bulunup su'āl (11) ėtdi: "Ey Yeẕīd[710] bu başlar kimiŋ başıdır?" dėdi. Yeẕīd (12) (la.) eyitdi: "Ey Yehūdī, bu baŋa uymadı, bī'at (13) eylemedi, başlı başına baş çekdi, bunuŋ adı Ḥüseyindir. (14) Anası adı Fāṭımatü'z-Zehrādır. Ve dedesi adı āḫir zamān (15) peyġamberi Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.)'dir

[288b] (1) ve bunuŋ babası Ḥż. 'Aliyyü'l-Murteżā(-)dır" dėdi. Yehūdī "Benim (2) adıma Ya'ḳūb dėrler. Ḥż. Davūd evlādınıŋ (3) evlādınıŋ evlādınıŋ evlādıyam. Bu ḳadar yıllar geçmiş (4) mābeynimizden, şimdi Ḥż. Davūd peyġamberiŋ evlādıdır (5) dėyü ḥalḳ baŋa[711] 'izzet ü ikrām eyler. Siziŋ peyġamberiŋiz daḥı (6) vefāṭ eyledi. Bu gün evlādını ḳatl ėdersiz. La'net (7) olsun seyrde gitdigiŋiz yola" dėdi. Yeẕīd-i pelīd (8) (la.) ġażaba gelüp eyitdi: "Ey Yehūdī, (9) Ḥż. Resūl-i Ekremiŋ ġāyetle tenbih**[i]** vardır. "Ḫarāc- (10) güzār olana eẕiyyet eylemeŋ, ḥaramdır" dėmişdir. Yoḫsa (11) şimdi seni ḳatl ėderdim" dėdi. Yehūdī eydür: "Ḥż. (12) Resūliŋ sözine 'izzet ėdersin[712] bre ḥabīṣ, (13) cāhil, mel'ūn! Evlādına ve çiger-gūşe(-)sine niçün (14) eẕiyyet ėdersin" dėyinçe cellād**[a]**: "Tīz Yehūdīyi ḳatl (15) eyleŋ" dėdi. Ol Yehūdī ol mübārek başın öŋine

[289a] (1) gelüp müslimān oldı, eyitdi: "Yā Kerbelā-yı cihān Sulṭān-ı (2) İmām-ı Ḥüseyin! Yarın ḳıyāmet güninde şehādet eyle**[-]**ki ben (3) dīn-i mübīn**[i]** ḳabūl eyledim. Ve seniŋ öŋünde şehīd (4) oluyurum" dėdi. Yeẕīd-i pelīd-i mel'ūn (la.) (5) eyitdi: "Ḳılıç ḳorḳusından müslimān olursın, (6) müslimānlıġıŋa ne i'tibārdır" dėdi. Şehīd eylediler. (7) (rah.) (rv.) Ve yine naḳldir ki (8) Kitāb-ı Rebī'ü'l-Aḥbārda eydür ki 'Abdulvahhāb (9) dėrler bir Naṣrānī, elçilik ṭarīḳıyıla Şāma gelüp ol (10) meclisde bulundı. 'Abdulvahhāb, Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı (11) cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ mübārek cemālini görüp bir āh-ı sūz- (12) -nāk çekdi, eyitdi: "Yā Yeẕīd (la.) (13) bir menāḳıb-ı ḥikāyem var, dilerseŋ naḳl eyleyeyim" (14) dėdi. Yeẕīd (al.) eyitdi: "Destūrdur, (15) söyle." 'Abdulvahhāb eyitdi: "Bir sene beżīrgānlıġıla

[289b] (1) yolum Medīne-i münevvereye düşdi. Göŋlümden bir (2) miḳdār hediyye Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥtereme (3) vėreyim, dėdim. Fe emmā aṣḥāb-ı bā-ṣafāya su'āl (4) ėtdim. "'Aceb Ḥż. Resūl-i Ekrem (as.) neden (5) ġāyetle ḥaẕẕ ėder" dėdim.

[710] يهودى
[711] Cümle içinde iki kez tekrarlanmıştır.
[712] Bu kelimeden sonra fazladan *deyinçe* yazılmıştır.

Eyitdiler: “Buḥūr ḳoḥusına, (6) müslimān ʿanbere māyildir” dėdiler. Ben**[-]**de bir göbek misk (7) ve bir ṭop ʿanber ve baʿżı laṭīf şeyler Ḥż. Resūl-i (8) Ekreme getürdim. Öŋüne ḳoydum. Ol maḥal Ḥż. (9) Ümmü Selimeniŋ evinde idi. Baŋa eyitdi: “Adın nedir?” (10) dėdi. Ben eyitdim: “‘Abdulvahhābdır” dėdim. Baŋa eyitdi: (11) “Eger müslimān olursaŋ armaġanıŋı ḳabūl ėderem” dėdi. (12) Ben**[-]**daḥı mübārek yüzüne baḳdım, eyitdim. “Ḥaḳḳā peyġamberimiziŋ (13) bize ḥaber vėrdigi āḥir zamān peyġamberi bu olmaḳ gerekdir” (14) dėdim. İltifāt-ı Ḥż. Resūl (as.) öŋünde (15) müslimān oldum. Bu ḳadar zamāndır dīnimi ṣaḳladım,

[290a] (1) kimseye söylemedim. Bir sene yine Medīne-i münevvereye (2) vardım. Yine Ḥż. Resūl-i Ekreme buluşdum ve mübārek (3) ayaġına yüzüm sürdüm. Vāfir muṣāḥabet ėtdik. (4) Ol bir ḥaḳīre tutup başın kesüp öŋüŋe getürdigiŋ (5) Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bir küçük maʿṣūm idi. Aldı (6) ḳuçaġına, baġrına baṣdı. Yüzün yüzüne sürdi. (7) Allāh Teʿālānıŋ raḥmetinden uzaḳ olsun seni ḳatl (8) eylemege iẕin vėren” dėdi. El-ḳıṣṣa: Bir gün ol (9) meclisde ḥāżır idim. Büyük ḳarındaşıyıla geldiler. Bu Ḥüseyin (10) eyitdi: “Ey bizim dedemiz, ḳanḳımız ḳuvvetlidir” dėdi. Ḥż. Resūl-i (11) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem eyitdi: “Varıŋ ikiŋiz de (12) yazı yazıŋ, ḳanġıŋızıŋ yazısı güzel ise ol ḳuvvetlidir” (13) dėdi. Vardılar, yazdılar, getürdiler. Ḥż. Resūl-i Ekrem (14) ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem eyitdi: “Yazı aḥvāl**[i]** bilmem, varıŋ (15) babaŋız Ḥż. Şāh-ı merdān ʿAliyyü’l-Murteżā ibn-i Ebī Ṭālibe

[290b] (1) gösteriŋ.” Geldiler, ol daḥı eyitdi: “Varıŋ anaŋız Ḥż. Fāṭımatü’z- (2) Zehrāya gösteriŋ, ol siziŋ araŋızı bilür, cevāb vėrir” (3) dėdi. Vālidelerine geldiler. Aḥvāl söylediler. Vālideleri (4) Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā eyitdi: “Ey benim gözimiŋ nūrları, ben (5) ʿavretim, yazı aḥvāl**[i]** bilmem lakin bir miḳdār inçülerim vardır. (6) Yazılarınıŋızı başḳa başḳa ḳoŋ, üzerine inçüleri (7) ṣaçayım. Ḳanġıŋızıŋ yazısınıŋ üzerine inçü çoḳ olursa (8) ol ḳuvvetlidir” dėdi. Şehẕādeler bu sözden ḥaẓẓ eylediler. (9) Anası Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā inçüyi hatlarıŋ üzerine ṣaç- (10) -dılar. Fe emmā ol sāʿat Ḥż. Cenāb-ı Bārī, Ḥż. Cebrā’īl**[e]** (11) emr eyledi, eyitdi: “Yā Cebrā’īl tīz yetiş, Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā- (12) -nıŋ elinde bir avuc inçü vardır. Ol inçüleri ol yazılarıŋ (13) üstüne berāberçe ḳısmet eyleyüp ḫatṭ eyle. Zīrā ol şehẕā- (14) -deler ḥāṭırları ḳalmasın ve hem babası ʿAliyyü’l-Murteżā ve Ḥż. (15) Ḥabībimiŋ ḥāṭırı vardır” dėdi. Geldi Cebrā’īl, ol ḥidmet**[i]**

[291a] (1) edā eyledi. “Yā Yezīd (la.) siz birisini (2) zehrle helāk eylediŋiz. Bu siyāseti müsteḥaḳ gördüŋüz” (3) dėdi. “Birisini tīġ ile siyāset eylediŋiz.” Ammā bir rivāyet (4) daḥı böyle naḳl eylerler kim ol iki şehzāde yazılarını (5) babalarına gösterdiler. Babaları Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā eyitdi: (6) “Ḳanġıŋızıŋ yazısınıŋ noḳṭası artıḳ ise ol yazı (7) āʿlīdir.” Noḳṭaları ḥesāb eylediler. Berāber buldılar. Bir noḳṭa (8) birinden artıḳ degildir. Ammā rivāyet-i şālişde böyle naḳl ėder- (9) -ler kim yazılarını vālidelerine gösterdiler. Vālideleri Ḥż. (10) Fāṭımatü’z-Zehrā eyitdi: “Ben yazı aḥvāliŋ bilmem. Papaŋız **[**ṣāḥib-i**]** ʿulūm-ı (11) evvelīn **[**u**]** āḥirīndir. Varıŋ aŋa” dėdi. Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżāya geldiler. (12) Ḥż. Aliyyü’l-Murteżā eyitdi: “Oġullarım ben sizden ḥicāb ḥayā (13) ėderem. Siz baŋa gūş-ı felek(-)siz. Varıŋ dedeŋiz Ḥż. Resūl- (14) -ü'l-Muḥtereme varıŋ” dėdi. Ḥż. Resūle geldiler, eyitdiler: “Ey dedemiz (15) aḥvāl şöyledir.” Analarınıŋ ve babalarınıŋ aḥvālini dėdiler

[291b] (1) ve yazıyı gösterdiler. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem[713] ve Ḥabīb-i (2) ʿālem eyitdi: “Ey benim gözüm nūrları, çiger-gūşem pāresi! Siz ʿarşıŋ (3) nūrısız. Ben Cenāb-ı Pārīden ḥicāb ėderem. Ṣabr eyleŋ, (4) ḳarındaşım Cebrā’īl gelsin” dėdi. Ḥż. Cenāb-ı Bāri, (5) Cebrā’īl**[**e**]** emr eyledi. “Cennetden bir elmā götür, var Ḥabībime ol (6) yazı olan levḥā-ları Ḥabībim öŋüne ḳosun. Bu elmāyı yuḳaru- (7) -dan bıraḳ, ḳanġısınıŋ üzerine düşerse ol yazı aʿlīdir” (8) dėdi. Ḥż. Cebrā’īl elmayı alup Ḥż. Resūle götürdi. (9) Fermān-ı Rabbü’lʿālemīn**[**i**]** söyledi. Levḥāları yere ḳodılar. Yuḳaru- (10) -dan elmayı bıraḳdı. Allāh Teʿālā emriyile ol elma yėre inerken iki (11) parça oldı. Bir parçası bir taḥtanıŋ üstüne düşdi. (12) Bir parçası bir taḥtanıŋ üstüne düşdi. Var ḳıyās eyle, (13) böyle sulṭānlara böyle eziyyet eylediler. El-ḳıṣṣa: Yezīd-i (14) pelīd (al.) merdūd bu ḥikāyelerden müte’ellim olup (15) gördi**[-]**ki fitne vü fesād olur, Yezīd-i pelīd muʿannid

[292a] (1) (al.) eyitdi: “Seniŋ naḳliŋden ḥalḳ**[**ı**]** aġlamaḳ (2) ister gördüm, eger sen aṣḥāb-ı Resūlden olmasaydıŋ (3) şimdi seni helāk ėderdim” dėdi. ʿAbdulvahhāb eyitdi: (4) “Meclis-i Ḥż. Resūle ḥürmet, ʿizzet ü ikrām ėdersin, niçün (5) oġullarına ḥürmet ʿizzet eylemezsin” dėdi. Yezīd-i pelīd (6) (la.) emr ėtdi, fitne sākin olsun (7) dėyü ṭaşra ḳoġdular. El-ḳıṣṣa: Yezīd (al.) (8) emr eyledi. “Muṭahharāt-ı ehl-i beyt-i ʿişmet**[**i**]** getürüŋ” dėdi. (9) Ḥarem-i ʿişmet-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm cümle(-)sinde (10) Ḥż. İmām-ı Zeynü’l-ʿĀbidīn maʿan Yezīd (la.) (11) dīvān-ı menḥūsına girdiler. İbtidā içeri (12) ḳadem başan Ḥż. Ümmü Gülşüm, Ḥż. Zeyneb Ḫātun (13) ve Ḥż. İmām-ı Zeynü’l- ʿĀbidīn ḥāżır

[713] محتر

olup (14) Ḥż. Zeyneb niḳāb altından Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān (15) İmām-ı Ḥüseyiniŋ mübārek başını gördi, biʿż-żarūre aġlayup

[292b] (1) eyitdi: "Ey felek utan, ne bidʿatdır ki bünyād eylediŋ. (2) Ḫānedāŋ-ı Aḥmed-i Muḥtāra bī-dād[714] eylediŋ. Ehl-i beyt-i (3) Muṣṭafāya biŋ sitem gördüŋ revā. Tā Yezīd-i pelīd (4) (la.) pür-çefānıŋ göŋliŋi[715]şād eylediŋ[716]" dėdi. (5) El-ḳıṣṣa: Yezīd-i pelīd (al.): (6) "Bu sözi söyleyen kimdir?"dėdi. Eyitdiler: "Yā Yezīd-i pelīd (7) (la.) Bu Ümmü Gülşümdür, Ḥż. Şāh-ı (8) merdāŋ-ı cihān ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ ḳızı Ḥż. Ṣulṭān-ı (9) Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḳız ḳarındaşı Ümmü Gülşümdür" (10) dėdiler. Ḥż. Ümmü Gülşüm eyitdi: "Yā Yezīd-i pelīd, (11) (al.) bize bir miḳdār ruḥṣat vėr, bu mübārek (12) başı elimize alup vedāʿ ėdelim" dėdi. İcāzet (13) vėrdi. Ḥż. Ümmü Gülşüm ol mübārek başı eline (14) alup yüzün yüzüne sürdi ve eyitdi: "Ḥż. (15) Cenāb-ı Bārīden münācātım budur ki āḫiretde ol dünyāda

[293a] (1) bir ʿazābla mübtelā ola(-)sın**[-]**ki kimseye olmayup (2) murādıŋa ve maḳṣūdıŋı görmeye(-)sin" dėdi. Yezīd-i pelīd (3) (al.) eyitdi: "Ey ḫātun, gördüŋüz mi ki daʿvā (4) eylediŋiz, pādişāhlıḳ ėde(-)siz. İşiŋiz neye müncer (5) oldı." Ümmü Gülşüm eyitdi: "Ey Yezīd-i pelīd dėyü ʿanīd (6) (la.)! "*İnne'l-münāfıḳīne lekāzibūne*"[717] (7) Münāfıḳlar kāzīblerdir ki "*Ve yüʿazzibul-münāfıḳīne ve'l-münāfıḳāt.*"[718] (8) Ḥaḳ Teʿālā ḥażretleri münāfıḳlara ʿazāb eylerler" dėdi. "Elḥamdü- (9) lillāhi teʿālā bir ḫānedān-ı velāyet-i nübüvvetiz." Yezīd (al.) (10) anlardan yüz çevirüp Ḥż. İmām-ı Zeynü'l ʿĀbidīn ḥażretleri- (11) -niŋ yüzüne baḳdı, eyitdi: "Bu kimdir" dėdi. Eyitdiler: "Bu Ḥż. (12) Şāh-ı merdān-ı cihān ʿAli[719] ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyindir" (13) dėdiler. Yezīd-i pelīd dīv-i sefīd (al.) eyitdi: "'Alī (14) ölmüş, işitdik." Eyitdiler: "Ol şehīd olan Ḥż. İmām-ı (15) Ḥüseyiniŋ büyük oġlı ʿAlīdir. Bu küçük oġlı ʿAlīdir,

---

[714] بیداد

[715] Fazladan *kimdir* kelimesi yazılmıştır.

[716] *dėdi* kelimesinden sonra yazılmıştır.

[717] *Şüphesiz ki münafıklar yalancıdırlar.* (Münafıkun, 63/1) Yazmada, alt satırdaki ayetin son kelimesi olan *ve'l-münafıkat* ibaresi bu ayetde tekrarlanmıştır.

[718] *Bir de Allah'ın hakkında kötü zanda bulunan münafık erkeklere ve münafık kadınlara azap etmesi içindir.* (Fetih, 48/6)
Tuhfede bu ayet şöyle yazılmıştır: *İnne'l münāfıḳīne yüʿazzibul münāfıḳāt*

[719] Metinde ʿAliyyü'l-Murteżā yazılmıştır. Ancak buradaki Ali, Hz. Hüseyin'in ortanca oğlu Ali yani Zeynelabidin'dir.

[293b] (1) laḳabı Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīndir" dėdi. Yeẕīd-i pelīd-i (2) ʿanīd (al.) eyitdi: "Yā Ẕeynü'l-ʿĀbidīn gördüŋ**[-]**mi babaŋ (3) minberlerde kendi adını oḳumaḳ isterdi. İşde başı (4) mıżraḳ ucında(-)dır" dėdi. "Biz ġālib olduḳ, siz maġlūb (5) olduŋız" dėdi. Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīn eyitdi: (6) "Ḥadd[720] bizimdir, ceddimiŋdir, seniŋ ne ʿalāḳaŋ vardır, (7) Devlet, āḫiret devletidir, bu dėdigiŋ ve gördügüŋ devlet (8) gelir geçer. Ammā āḫiret devlet**[i]** geçmez, bāḳīdir. Ol bize müyesserdir" (9) dėdi. "Kavl-i teʿālā nitekim Kurʿān-ı ʿaẓīmüşşānında buyurur kim: (10) "Velleẕīne ḥācerū fī sebīlillāhi ṯümme ḳutilū evmātü layerzüḳannehümüllāhü rızḳan ḥasenen."[721] (11) "Ey ġāfil Yeẕīd-i pelīd (la.)! ʿAn-ḳarīb (12) ėtdigiŋ ʿamel ceẕāsını görürsin" dėdi. Ḳavl-i teʿālā "*ve men yaḳtule* (13) *mü'minen müteʿammiden fecezāühü cehenneme ḫālidīne **[fīhā]***."[722] Yeẕīd-i pelīd (14) (al.) bu sözlerden elem çeküp ġażab eyleyüp emr eyledi**[-]**ki (15) ḳatl eyleye. Hemān Ḥż. Ümmü Gülṯüm eyitdi: "Ey melʿūn merdūd

[294a] (1) ḳaltabān münāfıḳ! Sen bunu ḳatl eylerseŋ, ḥānedān-ı Resūlden (2) bundan ġayrı ḳalmadı. ʿIrḳ-ı Resūl**[i]** münḳaṭıʿ mı ėdeyim[723] dėrsin" (3) dėdi. Yeẕīd-i pelīd**[iŋ]** (al.) ḳalbine ḳorḳu düşdi. (4) "Gel berü" dėdi. Ḥż. İmām ileri vardı. Oġlunıŋ yanına (5) oturdı, eyitdi: "Yā İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīn, benim oġlum (6) ile güreş tutar mısın?" dėdi. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīneyitdi: (7) "Yoḳ böyle olmaz. Elimize bir ḳılıç alalım, her ḳanḳımız öldürürse (8) ol ḳuvvetlidir" dėdi. Yeẕīd (la.) eyitdi: (9) "Yılan oġlı yılan olur" dėrken ṭaşrada naḳāreler (10) çalındı. Yeẕīd (la.) eyitdi: "Gördüŋ**[-]**mi (11) bizim nevbetimiz çalındı" dėdi. Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīn (12) eyitdi: "Ṣabr eyle şimdi bizim daḥı minārelerde nevbetimiz ça- (13) -lınır melʿūn, ḳaltabān, münāfıḳ!" dėdi. El-ḳıṣṣa: Yeẕīd-i (14) pelīd (al.) Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīniŋ kelimātıdır, (15) bārlarını diŋledi, vücūdına ditremek vāḳiʿ oldı. Ḥż.

[294b] (1) İmām eyitdi: "Yā Yeẕīd-i melʿūn (al.), üc şey'i (2) dilerem senden" dėdi. "Nedir" dėdiler. "Evvelā biri budur ki babamıŋ (3) başını **[**keseni**]**[724] baŋa vėrseŋ" dėdi. Yeẕīd (la.) eyitdi: (4) "Ehl-i Kūfeye baḳup eyitdi: "Kimdir Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı (5) cihān İmām-ı Ḥüseyin**[i]** ḳatl ėden, gelsin" dėdi. Eyitdiler ki: (6) "Ḥavlī bin Yeẕīd." Ḫāżır

---

720 حط

721 *Allah yolunda hicret edip de sonra öldürülmüş ve ölmüş olanlara gelince Allah onlara muhakkak güzel bir rızık verecektir*. (Hac, 22/58)
Tuhfede bu ayet şöyle yer almaktadır*: Velleẕīne ḥācerû fī sebīlillāhi &ümme ḳutilû evmātühüm küfferā.*

722 *Her kim bir mümini kasten öldürürse onun cezası ebediyyen cehennemde kalmaktır.* (Nisa, 4/93)

723 ایدیمی

724 Tamir, bağlama göre yapıldı.

eylediler, su’āl ėtdikde eyitdi: (7) “Ḥāşā benim ne ḥaddim vardır ki bu ḳabaḥat**[i]** işleyem.” “Yā kimdir” (8) dėyinçe Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn**[ı]** (la.) getürdiler. (9) Şimr-i Ẕilcevş eyitdi: “Ben bu işi işledim. Yā Yeẕīd-i pelīd (10) (al.)! Sen baŋa fermān eylediŋ, ben daḥı ėtdim” dėdi. (11) Yeẕīd (la.) bozuldı, ḳızardı. Yeẕīd (12) (al.) eyitdi: “Ey ḳavm-i Kūfe, ben bu işe rāżī (13) degildim. Laʿnet gelsin cümle siziŋ başına ki ben (14) bu işe rāżī degildim. Allāh belāŋızı vėrsün size” (15) dėyü Yeẕīd-i pelīd (al.) bu ehl-i Kūfeye sögdi.

[295a] (1) Ḥż. İmām daḥı tekrār eyitdi: “Yā Yeẕīd-i pelīd (la.), (2) bir sözüm daḥı vardır ki bize destūr vėr, (3) Medīneye varalım ehl-i beyt-i muṭahharāt ile ceddim (4) üzerinde türbe-dār olup muʿtekif olalım” dėdi. (5) Yeẕīd (al.) eyitdi: “Maʿḳūl” dėdi. Ḥż. İmām-ı (6) Ẕeynü’l-ʿĀbidīn eyitdi: “Bir daḥı ḳaldı. Bu gün Cumʿā(-)dır. (7) Ben minbere çıḳayım. Bir ḫuṭbe-i belīġ oḳuyayım” dėdi. Yeẕīd-i (8) merdūd (al.) eyitdi: “Yā İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn (9) çıḳ, ammā āl-i Ebū Süfyānı ḫuṭbe-den ṣoŋra medḥ (10) eyle” dėdi. Ehl-i Şām işitdi**[-]**ki Ḥż. Sulṭān-ı (11) Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ oġlı Ḥż. İmām-ı (12) Ẕeynü’l-ʿĀbidīn bu gün minbere çıḳaçaḳ imiş, ḫōş- (13) -elḥān feṣāḥat u belāġāt birle ḫuṭbe oḳur, meded (14) diŋleyelim. Zīrā bunuŋ mübārek aġzından diŋlemek Ḥż. (15) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem (sav.)

[295b] (1) ḥażretleriniŋ mübārek aġzından diŋlemek gibidir” (2) dėyü ḥalḳ şöyle ḥāżır oldı. Şāmıŋ ḥalḳı gürūh gürūh (3) fevc fevc olup cāmiʿe[725] yürüdüler. El-ḳıṣṣa: (4) Cāmiʿe vardılar, minbere bir ḫaṭīb-i bī-vefā çıḳdı. (5) Ḥamd ü ṣalavāt eyledi ve baʿdehu āl-i Ebū Süfyānı medḥ (6) eyledi (la.) ve baʿdehu Ḥż. ʿAliyyü’l-Murteżā (7) ol Şīr-i Ḫüdāyı ve evlādını ki Ḥż. Sulṭān-ı cihān (8) İmām-ı Ḥüseyin**[i]** ẕem eyledi. Diline gelen herze sözler (9) söyledi. Ḥż. İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn ḥażretleri (10) taḥammül eylemeyüp eyitdi: “Ey yalancı, bed-fiʿāl, münāfıḳ, (11) kāẕīb, melʿūn, ḳaltabān (la.)! Dünyā (12) umūrından ötürü āḫiretiŋ yıḳup dīnini yıḳarsın, (13) ḥarāb yebāb ėtdiŋ. Ḳılıç ḳorḳusından ötürü ne (14) gelirse diliŋe söyleyiŋ bre ḥabīṯ melʿūn!” Eyitdi: (15) “İmdi Yā Yeẕīd-i melʿūn (al.), baŋa icazet vėr, ben**[-]**daḥı

[296a] (1) çıḳayım, ḫuṭbe-i belīġ oḳuyayım” dėdi. Yeẕīd (2) (al.) bilirdi ki çıḳarsa kendi münfaʿil olup (3) bozulmaḳ görünür, destūr vermedi. Şāmlılar (4) ayaġa ḳalḳdı. Helelbette yā Yeẕīd (la.) (5) destūr vėr, Ḥicāz ṭarzını diŋlemedik. ʿArab (6) elḥān**[ı]** ḫōşdur” dėyüp biŋ dürlü ibrāmıla icāzet (7) alup minbere çıḳdı. Bir ḫuṭbe-i belīġ oḳudı. Ḥż. (8) Cenāb-ı Bārīyi

[725] ڎ harfinin noktası yazılmamıştır.

ḥamd eyledi ve Ḥż. Peyġamber ʿaleyhi'ṣ-ṣalavāt (9) ve ekmelü't-taḥıyyāta salavāt u selām eyledi. Ehl-i Şām (10) her köşede her kişi mest u ḥayrān ḳaldılar. Şöyle**[-]**ki (11) her biri dem-beste olup kendilerini unutdular ve (12) baʿdehu babası Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān-ı velāyet (13) ol Şīr-i Ḫüdā ʿAliyyü'l-Murteżā ve Ḥż. Ḥasanu'l-Müctebā ve (14) Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm (15) şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelāyı medḥ eyleyüp eyitdi:

[296b] (1) "Ehl-i Şām, ben**[**em**]** misāfir-i vāriṣ-i ḳażā[726], benem miftāḥ-ı "ene (2) Medīnetü'l- ʿilmü ve ʿAlī bābühā"[727], benem nuṭfe-i ḥayrü'l-aḥbāb[728], (3) benem mücāvir[729]-i ḥarem-serāy, benem şükūfe-i bahāristān, benem (4) ġonçe-i gül-bün-i ṭahāret, benem nūr-ı dīde-i çiger-gūşe-i Ḥż. (5) Fāṭımatü'z-Zehrā, benem çiger-gūşe-i Ḥż. Şāh-ı merdān-ıve- (6) -lāyet Esedullāh-ı ʿAliyyü'l-Murteżā ol Şīr-i Ḫüdā, benem nūr-ı dīde-i (7) Ḥabīb-i Ḫüdā Resūl-i kibriyā sened-i aṣfiyā Şefīʿ-i rūz-ı (8) cezā aʿni bihi Ḥż. Muḥammed Muṣṭafā, benem nūr-ı dīde-i Ḥasan' (9) ül-Müctebā, benem çiger- gūşe-i Ḥż. İmām-ı cihān Sulṭān-ı (10) Kerbelā Ḥż. Ḥüseyin Şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā. (11) Baŋa babam ṭarafından bu ḫilāfet. Salṭanat benim ḥaḳḳımdır. (12) ʿAmmim Ḥż. Ḥasan'ül-Müctebā, babam Ḥż. Şāh-ı velāyet Esed- (13) -ullāh-ı velī ʿAliyyü'l-Murteżā, cedd-i büzürg-vārım Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (14) (as.)'dan baŋa mīrāṣdır." Ol bülbül-i gül-zār-ı (15) feṣāḥat ve ṭūṭī-i şekeristān-ı belāġat**[**ıŋ**]** kelimāt-ı

[297a] (1) ḥikmet-āṣārların Yeẕīd-i pelīd u ʿanīd (al.) diŋledi, (2) ḳorḳdı**[-]**ki bir fitne fesād ḳopardı. Mü'eẕẕīne emr (3) eyledi iḳāmet eyle dėyü ki Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīn (4) söz**[**i**]** kesile. Mü'eẕẕīn "Allāhuekber"[730] dėdi. İmām eyitdi: "*Lā* (5) *şekke fīhi lā şey'en ekber minhü*."[731] Mü'eẕẕīn eyitdi: "*Eşhedü* (6) *en lā ilāhe illallāh*."[732] İmām-ı cihān eyitdi: "*Eşhedü*[733] (7) *bihā laḥmī ve demmī*."[734] Mü'eẕẕīn eyitdi: "*Eşhedü enne Muḥammeden Resūlallāh* ."[735] Ḥż. (8) İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīn eyitdi: "Şimdi medḥ ėtdigiŋ ḥaḳḳıyiçün (9) bir miḳdār ṣabreyle" dėyüp başından ṣarıġını çıḳarup (10) mü'eẕẕīn öŋüne ḳodı: "Yā

---

[726] قضایی
[727] *Ben ilim şehriyim, Ali de o şehrin ḳapısıdır.*
[728] Yazmada bu terkib, devrik olarak yazılmıştır: *ḥayrü'l-aḥbāb benem nuṭfe-i*
[729] مجادر
[730] *Allah büyüktür*.
[731] *Şüphesiz hiçbir şey, O'ndan daha yüce değildir.*
[732] *Allah'tan başka ilah olmadığına şehādet ederim.*
[733] يشهد
[734] *Etimle ve kanımla ona şehadet ederim.*
[735] *Hz. Muhammed'in Allah'ın resulü olduğuna şehadet ederim.*

mü’eẕẕīn, bir miḳdār ṣabr eyle.” (11) Mü’eẕẕīn daḥı ṣabr ile, Ḥż. İmām-ı cihān daḥı başın (12) açup mübārek ṣaçların ʿanber miṣāli ṭaġıtdı. Şāh-ẕāde (13) raḫş-ı feṣāḥat**[ı]** meydān-ı ʿibārete bıraġup ḥarāret-i ʿişmet (14) birle aṣlı ḳorḳmayup ve ictināb[736] eylemeyüp eyitdi: “Ey Yeẕīd-i (15) pelīd (al.) Ḥż. Resūl-i Ekrem**[**-ki-**]**siz ẕikr ėdersiz

[297b] (1) minberde, seniŋ dedeŋ**[-]**midir yoḫsa benim dedem**[-]**midir ben aŋlaya- (2) -madım. Bu cāhilligi eger bilirem dėrseŋ ne ḥayāl-i ġalaṭdır, (3) fikr-i bāṭıldır. Dünyā cėfā(-)sından ötüri āḫiretiŋi vīrān (4) ėdüp naḳd[737]-i Resūl-i Ekremi oḳa tutup ṣusız, (5) ehl ü ʿıyāl iŋi na-maḥremlere şehrden şehre gezdirmek, ġurbetlere (6) olmaḳ, eger sizde eṣer-i İslām varısa bu ne ẓulmdür, (7) ḳanġı ḳavm peyġamberlerine ihānet eylediler. Eger peyġamberi inkār (8) ėderseŋiz bu Cumʿaa gelmek, bu ʿibādet, namāz, oruc nedir. (9) Ẕihī ḥamāḳat ẕihī ḍalālet[738]” dėrken Yeẕīd-i pelīd (10) (al.) emr eyledi mü’eẕẕīne. İḳāmet eyleyüp Cumʿā (11) namāzın ḳıldılar. Baʿdehu ehl-i Kūfe**[**yi**]** cemʿ eyledi, eyitdi: “Ḥaḳ (12) Teʿālā size belālar vėrsin ve şehriŋiz ḥarāb olsun. (13) Biŋ dürlü belāya mübtelā olasız. Benim rıżām yoġdı Ḥż. (14) İmāma ḳatl eyleŋ dėmedüm. Allāh belāsını vėrsin bu emr-i (15) ḳabīhi ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) eylemiş. Beni Baġdād

[298a] (1) Kaʿbe, Medīne ve Şāmda dünyā içinde ḳıyāmetdek (2) bed-nām rüsvāy eyledi. Cümle ʿāleme laʿnet siperi eyledi” dėyü (3) aġladı. Rivāyetdir ki naḳl ėder. Yeẕīd-i pelīd (la.) (4) göŋlüne merḥamet gelüp kendi serāyında ḥarem-i Ḥż. (5) İmām-ı Ḥüseyine bir ʿālī maḳām vėrdi. Ḥż. İmām-ı cihān (6) Sulṭān-ı Kerbelā Ḥüseyiniŋ dört yaşında bir ḳızı var idi. (7) Ḥż. İmām-ı cihān anı pek severdi. Her bār ḳuçaġından inmezdi. (8) Sulṭān-ı Kerbelā ḳatl olaldan beri baba baba dėyü aġlardı. Ḫavātīn-i (9) ḥarem-i ʿişmet biŋ dürlü luʿbıla aldarlardı, uyudurlardı. Ol (10) gėçe serāy-ı Yeẕīdde yine pek aġladı. Meger ol gėçe babasını (11) düşinde görmüş, uyḥudan babacıġım dėyü uyandı. Bildiler ki düşünde (12) görmüş. Yeẕīd-i pelīd (al.) “nedir bu aġlamaḳ” dėdi. Eyitdiler: (13) “Aḥvāl şudur.” Yeẕid (la.) eyitdi: Ḥż. İmām-ı (14) cihānıŋ başını gösteriŋ, belki artıḳ aġlamaz ola” dėdi. Hem öyle (15) oldı. El-ḳıṣṣa: Ḥż. İmām-ı cihānıŋ mübārek başını ol

[298b] (1) maʿṣūma gösterdiler. Ol ḳız babasınıŋ mübārek başını (2) gördigi gibi bir āh-ı ateş- pāre çeküp cān şerbetini Ḫallāḳu’l- (3) ʿarşi’l-ʿaẓīme teslīm eyledi. (rah.) (rv.) (4)

---

[736] اجتنا

[737] وقت

[738] ذلالت Bu kelime iki kere yazılmıştır.

Ḫavātin-i ḥarem-i ʿiṣmet-i Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i (5) Muḥterem (sav.) ḥażretleriniŋ evlād- (6) -larınıŋ mātemleri tekrār tāzelendi. Ümmü Gülşüm, Yeẕīdden (7) (la.) icāzet istedi, eyitdi: "Bize serāydan (8) ṭaşra bir menzil vėr ki biz anda istedigimiz gibi mātem ėdelim" (9) dėdiler. Yeẕīd (al.) öyle emr eyledi. Bir serāya (10) çıḳdılar. Ehl-i Şām hep gelüp ʿizzet **[**ü**]** tāʿziye eyleyüp (11) merşiyeler oḳudular. Şām içi bir mertebe feryād fiġān (12) eylediler ki ḳalem ile taḥrīri ve dilile taḳrīri mümkīn degildir. (13) Maḳtel-i Ebū Miḥnef ki Ḥż. İmām-ı Aʿẓām ḥażretleriniŋ (14) naḳli bu kim rivāyet eyler kim el-ḳıṣṣa: Yeẕīd-i pelīd (15) (al.) emr eyledi beş yüz miḳdārı sipāha ol başlar

[299a] (1) bir yere getürüp misk **[**ü**]** ʿanberle ve güllābla yuyup (2) ve ṣaḳallarını ṭaradup "varuŋ bu başları deşt-i Ker- (3) -belāda şehīd oldıġı yerde gövde-lerini buluŋ. Her (4) başı gövde(-)sine yaḳın ḳoyup defn eyleŋ" dėdi. (5) Ol ādemler başları alup deşt-i Kerbelāya varup defn (6) eylediler. Fe emmā beri ṭarafda Yeẕīd (la.) ehl-i (7) beyt içün ʿaẓīm yol tedārikini gördi. Ne mertebe kim (8) her birine birer maḫfe birer ḥilʿat ve çāriye-ler ve ḫādimler, (9) envāʿ dürlü ʿizzet ü ikrāmıla ki ḥadden tecāvüz iḥsān- (10) -lar eyledi. Meger Yeẕīd (la.) dīvānına (11) gelen ādemlerden bir ādem vardı, adına Nuʿmān bin Beşīr (12) dėrlerdi, muḥibb-i ḫānedān-ı Resūlallāh idi. Yeẕīd (13) (al.) anı bilürdi, aŋa eyitdi: "Yā Nuʿmān, sen otuz (14) nefer ādem al yanıŋ ṣıra. Bu ehl-i beyt-i ḥarem-ʿiṣmet-i (15) Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām**[**ı**]** Medīneye götür"

[299b] (1) dėdi. Ḥż. Nuʿmānıŋ ʿaḳlı gitdi fırṣantdan. "Elḥāmdü- (2) -lilāhi teʿālā bu ḥidmetim benim oldı" dėyü. Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l- (3) ʿĀbidīn bile gitmiş idi başlarla. Ḥż. İmām-ı (4) Ẕeynü'l-ʿĀbidīn Kerbelādan geldi, ḥarem-i ʿiṣmet**[**i**]** Nuʿmān (5) alup menzil be menzil yollarda bu mertebe ʿizzet ü ikrām (6) eyledi. Gėçe ṣabāḥdek uyumazdı. Bir gün Medīne- (7) -ye geldi. Ümmü Gülşüm-den Nuʿmān icāzet istedi (8) gėrü Şāma gelmege. "Ve hem Sulṭānım benden rāżī oldu- (9) -ŋız mı? Zīrā Yeẕīd (al.) suʾāl ėder" dėdi. Ḥż. (10) Ümmü Gülşüm ḥażretleri cümle(-)siniŋ ulusıyıdı, eyitdi: (11) "Yā Nuʿmān Allāh senden rāżī olsun, biz sizden rāżī (12) olduḳ" dėyü ne**[-]**ḳadar ʿavret varısa boyunlarından incüye (13) müteʿalliḳ altūna gümiş**[**e**]** müteʿalliḳ varısa bir ṭabāḳ içine (14) ḳoyup eyitdi: "Yā Nuʿmān bir şeyʾe ḳādir deyiliz. Ançaḳ bu bu- (15) -lundı, maʿẕūr olsun. Dünyā ḥidmet**[**i**]** budur. Fe emmā āḫiret

[300a] (1) ḥidmet**[i]** bizim üzerimiz**[e]** vācib oldı. Ḥż. Resūl-i Ekrem (2) ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem (sav.) (3) ḥużūrında şehādet ėderiz ki senden ḥoşnūd oldu- (4) -ġımız, maʿẕūr olsun" dėdiler. Aġlayup eyitdi[739]: (5) "Sulṭānım bu ḥidmet**[i]**[740] gerçi ben Yeẕīd (al.) emriyile (6) işledim ammā bu ḥidmet benim cānıma minnetdir ki (7) baŋa naṣīb oldı elḥamdülillāhi teʿālā" dėdi. Ol yādigārları tekrār (8) ehl-i beyte hediyye eyledi. Yādigār içün bir tek incü aldı. (9) El-ḳıṣṣa: Ehl-i Medīne, ḥarem-i ʿiṣmet-i Ḥż. İmām geldigine (10) ġāyetle şād oldular. Er ʿavret, büyük küçük feryād fiġān (11) eyleyerek istiḳbāl**[e]** çıḳup Medīne-i Münevvere bir mertebe ẕelẕeleye (12) geldi**[-]**ki taʿbīri ḳābil degildir. Ve Nüzhetü'l-Ervāḥda naḳīl (13) olunur kim Medīne-i münevverede ḳaç kerre mātem oldı. Evvel Ḥż. (14) Resūl-i Ekrem Uḥud ġazāsında, Ḥż. Muḥammed (as.)'**[**ıŋ**]** (15) dişi şehīd oldı. İkinci[741] Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem

[300b] (1) vefāt eyledi. Üçinci Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ vefāt, (2) dördinci Ḥż. Şāh-ı Velāyet ʿAliyyü'l-Murteżā ol Şīr-i (3) Ḫüdānıŋ vefāt, beşinci Ḥż. Ḥasanu'l-Müctebānıŋ (4) vefāt, altıncı Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı (5) Ḥüseyiniŋ vefāt, sekizinci budur ki Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l- (6) ʿĀbidīn ḥażretleri bunda gelüp, olan muṣībet (7) Ḥż. Ādemden olmamışdır. ʿUyūnu'r-Rıżāda mesṭūr- (8) -dur ki ferẕend-i Vaʿīl yaʿni Vaʿīl dėrler bir kimesne vardı (9) ve bir oġlı vardı. Oġlı rivāyet eyler kim "Ḳaçan babam Vaʿīl (10) öldigi zamān yüzi siyāh oldı. Ben Vaʿīli bir gėçe vā- (11) -ḳıʿamda babam**[ı]** gördüm, yüzi nūrlı. Ben su'āl ėtdüm: "Ey benim (12) babam, sen ḫīn-i mevtiŋde yüzüŋ siyāh idi. Ne sebeb oldı**[-]**ki (13) siyāh oldı ve ne sebeb oldı**[-]**ki şimdi nūrlanmış?" Babam eyitdi: (14) "Ey oġlum, dünyādan ġāyetle günāhıla çıḳdım. Ḥż. (15) Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem beni gördi, eyitdi: "Ey Vaʿīl, oġlum

[301a] (1) Ḥüseyin Kerbelāda şehīd oldıġına merṣiye söylediŋ" dėdi. (2) Ben**[-]**daḥı eyitdim: "*Lā ażḥak'allāhü ṣaḳra'd-***[***dehri***]** *in żaḥıket, ve āl-i Aḥmed* (3) *mażlūmīne ḳahrān*."[742] Bunu oḳuduḳça Ḥż. Resūl (4) mübārek başını ṣalup hem aġlardı hem eliyile bu ḥilʿat**[i]** üstüme (5) giydirdi ve günāhlarıma şefīʿ oldı." Ehl-i beytiŋ medḥ (6) eylemek ve anlar içün aġlamaḳ ḥüsn-i efḍal-i feżāyīl-i ʿibā- (7) -detdir. Kim**[-]**ki bu ḥuṣūṣda bir beyt söyler, ol daḥı ehl-i (8) beyt olur. Rivāyet-i ṣaḥīḥ ile rivāyetdir ki Kenzü'l-Ġurābda (9)

---

[739] Bu kelime ard arda iki kere yazılmıştır.
[740] Cümle içinde iki kere yazılmıştır.
[741] اوچنجی
[742] *Allah feleği asla güldürmesin, Çünkü Ahmed'in evladı mazlum olarak kahroldular.*

eydür. Kerbelāda **[**Ḥż. İmāmı**]** şehīd eyleyen Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn (la.) (10) bir ateşden tābūt ile ḳıyāmetdek ʿaẕāb içinde- (11) -dir ve Ṣuḥf[743]u'ş -Şerīfde İsnād-ı Rıżāviyyeden naḳldir ki Ḥż. Mūsā (12) duʿā-yı münācāt eyledi "yā Rabbi Hārūna raḥmet eyle" dėyü. Rabbi'l (13) ʿİzzet eyitdi: "Yā Mūsā cemīʿān ʿālem içün duʿā eyleseŋ (14) ḳabūl ėderem lakin Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Mażlūm**[ı]** ḳatl (15) eyleyeni ḳabūl eylemezem" dėdi. Kenzü'l- Ġurābda ėydür. Cehennemde bir

[301b] (1) yılan vardır. Büyükligini Allāh bilür. Günde yetmiş kerre (2) titrer. Her silkindikçe ẕehrler dökülür. Ḥż. Allāh eydür: (3) "Yā Şedīd ṣabr eyle, ben saŋa Ḥż. İmām-ı cihān Sulṭān-ı Ker- (4) -belā-yı Ḥüseyin-i Maẓlūm**[ı]** ḳatl eyleyeni vėrirem ki sen aŋa yār-u vefā-dār (5) olur, ʿaẕāb ėdersin" dėdi. Rivāyetdir ki Kerbelā cenginde (6) ol ṣaḥrāda her kim var ise bir seneye varmadı, her biri bir (7) ʿuḳūbetle helāk oldı. Kenzü'l-Ġurābda naḳl olunur kim[744] ve (8) bir gün meclisimizde Kerbelā aḥvālini, naḳl olunur kimve naḳl ėderdik ki ol Kerbelāda bulunanlar, her biri bir dürlü (9) derde giriftār olup helāk oldular, dėdik. Meger meclisimizde (10) bir ādem eyitdi: "Bu söz yalandır, ben Kerbelā çenginde (11) idim. Baŋa hiçbir şey' olmadı" dėdi. Hemān olsāʿat (12) mumıŋ ateşinden bir ḳıġılcım çıḳdı, esbābına doḳundı. (13) Esbāb tutuşdı. Bir meded dėrken ṣu aradılar, bulamadılar. (15) Ṣoyunma-ya iḳdām eyledi. Ṣoyunulunça ateş çayır

[302a] (1) çayır yaḳdı. Cān cehenneme gitdi. İmām-ı Baṣrī rivāyet (2) eyler kim: "Ḫalḳa muʿallim olup herkes dürlü dürlü (3) kitāblar oḳurdı[745]. Ammā her gün bir ādem gelir, (4) geldigi gibi ortalıġı ḳaṭran ḳoḥusı alırdı. Ben ṣormaġa (5) uṭanırdım. Fe emmā pür şākirdim ṣabr ėdemedi, eyitdi: (6) "Luṭf eyle, sebeb nedir sende ḳaṭran ḳoḥusı gelir" dėdi. (7) Ol şaḥs bir kerre āh-ı serd çeküp eyitdi: "Benim derdim (8) ġāyetle büyükdür. Ben gėçe düşümde ḳıyāmet ḳopmuş, (9) güneş bir mīl miḳdārı yere inmiş, dilim aġzıma ṣıġmaz,(10) ḥarāretim bir mertebe ki ṭāḳatim ṭāḳ oldı, anı gördüm. (11) Bir yerde bir büyük ḥavż, eṭrāfında ādemler çoḳ ve bir inçü- (12) -den çadır var. İleri vardım. Meger ḥavż-ı ʿAliyyü'l-Murteżā imiş. (13) Ḫalḳa ṣu üleşdirirler. Ben**[-]**de eyitdüm: "Baŋa da ṣu vėriŋ, (14) ḥarāretim vardır" dėdim. Bir kimse benim yüzüme baḳmadı ve sözüm (15) işitmediler. Ammā ġayrılara ol ṣudan vėrirler. Tekrār

---

[743] صفحر

[744] Cümle içinde iki kere yazılmıştır.

[745] Burada bağlama uygun düşmeyen *dedim* kelimesi yazılmıştır.

[302b] (1) söylerken hemān çadır içinde bir laṭīf avāz geldi. (2) “Bre şu ādeme ṣu vėrseŋ ya.” Birisi eyitdi: “Yā Resūl- (3) -allāh, bu ṣudan aŋa ḥarāmdır[746]. Zīrā Kerbelā çenginde (4) ṣuyuŋ üstünde Ḥż. İmāma ṣu vėrmeyenler bölüginde (5) yardım ėderdi[747] Yezīde (la.)” dėdi. Tekrār (6) Ḥż. Resūl eyitdi: “Varıŋ cehennemden ḳaṭrān getiriŋ” (7) dėdi. Ḳaṭrān getürdiler, elime vėrdiler. İçerken uyandım. (8) Ol zamāndan ber**[i]** yedigim ḳaṭrān içdigim ḳaṭrān, üstüm (9) ḳaṭrān ḳokar, sebeb budur” dėdi. İmām-ı Baṣrī: “Ḳoġuŋ şol (10) merdūdı” dėyü ol meclisden ḳoġdular. ʿĀḳıbet belā-yı (11) şedīd ile helāḳ oldı. Ebū’l-Mefāḥirden naḳldir ki bir (12) kimesne Kaʿbe-i mükerremeyi ṭavāf ėderdi. Fe emmā bunuŋ yü- (13) -zünde niḳāb, hem ṭavāf ėder hem aġlar hem söyler. Dėr ki: (14) “Yā Rabbi benim günāhım ʿafveyle, ṣuçum baġışla, bilürem ṣuçum (15) baġışlanmaz, bilürem ġayrı günāhıma beŋzemez” dėdi. Ben eyitdim.

[303a] (1) “Kişi bu söz söyleme, niçün Teŋri Teʿālā merḥametinden ümīdiŋ (2) kesersiŋ” dėdi.Ol şaḥṣ eyitdi: “Benim derdim çoḳdur. (3) Size naḳl ėdeyim” dėdi, eyitdi: “Ben Kūfe şehrinde Ḥż. (4) İmām-ı cihān Sulṭān-ı Kerbelā Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ başlarını (5) Şāma geldigi zamān bileyidüm. Ḥattā bir yere geldim. Ol (6) arada ḳonduḳ. Ol başları bekciler bekleyüp şerāb içmege (7) başladılar. Ben meclislerinde degildim. Uzaḳ dururdım. (8) Anı gördüm gökden taḥt indi nūrdan. Gök yüzünde (9) cemīʿan peyġamberler geldiler. Aġladılar. Baʿdehu bir nūrdan (10) çadır ḳuruldı. Ḥż. Cebrā’īl ve Ḥż. Mikā’īl (11) ve Ḥż. İsrāfīl geldiler. Emr olundı Ḥaḳdan, (12) başları çıḳardılar. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (13) ve Ḥabīb-i ʿālem Şefīʿ-i rūz-ı cezā Muḥammed Muṣṭafā (14) (sav.), Ḥż. İmām-ı cihān Sulṭān-ı Kerbelā (15) Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ mübārek başını yetmiş ḳadem istiḳbāl

[303b] (1) eyleyüp ol başı Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem yüzün (2) yüzüne sürdi. Fiġān eyleyerek “Ey benim dedem, gördüŋ**[-]**mi (3) seniŋ bī-vefā ümmetleriŋ baŋa neler eylediler.” Cemīʿan peyġamberler aġlaş- (4) -dılar. Ḥż. Cebrā’īl geldi, eyitdi: “Yā Resūlallāh emri- (5) -ŋiz olur ise Kūfe şehrini Lūṭ ḳavmi gibi aşaġa (6) ėdeyim” dėdi. Ḥż. Resūl-i Ekrem eyitdi: “Benim ṣabrım (7) sāyir peyġamberlerden ziyāde(-)dir. Ḳıyāmet güninde ben anlardan (8) intiḳām alıram” dėdi ve Ḥż. Cebrā’īl eyitdi: “Sulṭānım, Cenāb-ı (9) Bārī emr eylemişdi. Bu bekcileriŋ ḳırḳ ṭoḳuzını ateşle (10) yaḳmaḳ emr eyledi. Emr eyleŋ ateşe yansınlar” dėdi. (11) Her bār elli nefer ādem beklerdi. Ol elli nefer ādemiŋ ḳırḳ

---

[746] حرامدار

[747] ایدر ددی

ṭoḳuzını (12) bir kerre urdılar. Ateş yaḳup helāk oldular. Nevbet baŋa (13) deydi. Ḳorḳdum. “Ammā Yā Resūlallāh baŋa raḥmet şefḳat (14) eyle” dėdim. Eyitdi: “*Lā ġaferallāhu lek.*”[748] Yaʿni “saŋa raḥmet yoḳdur” (15) dėdi. Ben bilürem baŋa raḥmet yoḳdur” dėdi. Suʾāl ėtdiler.

[304a] (1) “Ya yüzüne niçün niḳāb ėdersin?” dėdiler. Eyitdi: “Ol ḳor- (2) -ḳudan yüzüm nesḥ oldı” dėyüp yüzüni açdı. El-ʿiyāẕübillāhi (3) teʿālā[749] yüzü dönmiş bir bet çehre. Gördükleri gibi ṭavāfdan (4) ḳoġdular. Kaʿbeden çıḳdıġı gibi bir ateş çıḳdı, ḳapḳara[750] (5) yaḳdı, helāk oldı. El-ḳıṣṣa: Baʿżılar ekṣer ehl-i (6) tefsīrden naḳldir ki Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān (7) İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm, şehīd olduḳdan ṣoŋra Kerbelāda (8) ne**[-]**ḳadar ādem bulundıysa her biri bir dürlü belāyıla (9) helāk oldı. **El-bābu's-sādis ʿaşer. On** (10) **altıncı bāb: Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı** (11) **cihān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin[i] şehīd ėdenleriŋ** (12) **helāki ʿayān ve beyān olunur.** Evvelā Ḥālid bin Yeẕīd (13) (la.) mā ʿaleyh, Ḥż. imāme-i şerīfin (14) yaʿni başından ṣarıġını çıḳarup almışdı. Baʿdehu (15) melʿūn (al.)’niŋ dimāġı tutulup ol

[304b] (1) ʿaẕābıla ol deli oldı, zinçīrlere ḳodular. Zincīr (2) içinde çaġıra çaġıra helāk oldı. Silsile-i “Ẕerʿuhā (3) sebʿūn”[751]a düşdi. İkinci Caʿfer ibn-i Aḥḍarī-i melʿūn (4) (la.), mübārek vücūd-ı şerīfinden gömlegini çıḳar- (5) -mışdı. Ol vücūd ise yüz yetmiş yerde zaḫm vardı. (6) Oḳ, nīze, ḳılıç yarası. Bu melʿūn münāfıḳ merdūd (7) (al.)’ye bir maraż olup ol ʿaẕābla helāk **[**oldı**]**.[752] Üçinci (8) Esved bin Ḫanẓale-i bedbaḫt nā-bekār (la.) (9) ol Ḥż. Ṣulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ (10) ḳılıcını almışdı. Cüẕẕām marażına düşüp helāk (11) oldı (la.) Dördinci Mālik ibn-i Yesār-ı (12) melʿūn bedbaḫt nā-bekār (al.), üzerinden ẕırh-ı (13) cevşenini almışdı. ʿAḳīl gidüp deli olup bu ḳıluḳlara (14) düşdi, oġlançıḳlar ṭaşa tutup helāk oldı (la.) (15) Beşinci baʿżı sipāh, Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā

[305a] (1) İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ develerinden almışdı. Boġaz- (2) - layup yemek istediler. Her kim bir loḳma yedi ise ẕehr (3) olup helāk oldılar. (la.) (4) Netīçe ol dāyire**[**de**]** bulunan hem dünyāda çekdi hem (5) āḫiretde çekerler. Mir’atü’l-Cinānda naḳl

---

[748] *Allahın rahmeti, sana yokdur.*
[749] *Allah korusun.*
[750] قاب قره
[751] Buradaki *ẕerʿuhā sebʿûn* 'yetmiş arşın' anlamında olup Hakka Suresine işaret etmektedir*:*
Sonra uzunluğu yetmiş arşın olan zincire vurun onu. (Hakka 69. /32)
[752] Tamir, bağlama göre yapıldı.

ėderler kim (6) Vāḳıʿa-yı Kerbelādan**[-]**ṣoŋra ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn, (7) bedbaḫt, nā-bekār, münāfıḳ, merdūd (al.)'niŋ başını (8) köpek başı gibi Kūfe mescidine getürdiler. *Lā ġaferallāhu leh*[753] (9) (la.) çānına ḥınzīrlar ve köpekler yestehlesin. (10) Ḥż. İmām-ı Ṭirmīẕī (ks.), Ḥż. ʿAmmā- (11) -rīden naḳl ėtmiş ki: "Ben anda ḥāżır idim. Gördüm**[-]**ki (12) dīvār-ı mescid-i Kūfeden bir yılan indi, ol melʿūn merdūd (13) münāfıḳ (al.)'niŋ burnuna girdi. Birḳaç[754] kerre girdi (14) çıḳdı, gördük" dėdiler. Şevāhidü'n-Nübüvvede mesṭūrdur ki (15) Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Maẓlūm şehīd oldıġı gibi

[305b] (1) bir ādem gelüp şāẕ olup sevinirek çaġırırdı. ʿĀḳıbet (2) ol kimse daġlara düşüp çaġıra çaġıra helāk oldı (3) (la.) Kitāb-ı Rıżāviyyede mesṭūrdur ki (4) Şimr-i Ẕilcevş dėdikleri melʿūn (al.) cehennem (5) içinde bir tābūt**[-]**ki ateşden, ol tābūtıŋ içinde (6) ʿaẕāb ėderler. Bir mertebe bet ḳoḥusı vardır ki ehl-i (7) cehennem feryād ėderler bunuŋ bet ḳoḥusından. Çünki (8) Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ (9) mübārek başını Yeẕīd-i melʿūn merdūd (10) (la.)'**[e]** getürdi[755], her ḳalʿaya her şehre muştıçılar gönderdi. (11) Bir ḳalʿa vardı, adına Şīrāz dėrlerdi. Muştucı geldi. (12) Şāhlarına ʿAlḳame dėrlerdi. Keennehu müjde alalar. (13) ʿAlḳame ʿaskerini cemʿ eyledi. "Ne**[-]**dėrsiz sāyir şehrler (14) gibi biz daḫı münāfıḳ olalım**[-]**mı yoḫsa ḳarşu ḳoyalım**[-]**mı?" dėdi. (15) "Ḳarşu durmazız" dėyüp Yeẕīde laʿnet ėdüp elciyi

[306a] (1) ḳoġdular. Elci Yeẕīde (la.) geldi, bildirdi. (2) Ġażaba gelüp beş biŋ ādem gönderdi. ʿAlḳame ḥażretleri (3) bildirdi ʿaskerine, eyitdi: "Ne dėrsiz ceng ėdelim**[-]**mi (4) yoḫsa bir ḥīle ėdüp yüzlerine gülelim**[-]**mi?" dėdi. (5) ʿAsker eyitdi: "Çeng ėderiz." Ṭaşra çıḳdılar. Bir dar (6) boġaz vardı. Anda durup. ʿAlḳame (ra.) (7) üc oġlı vardı. Birin yanına ve birin öŋine (8) ḳodu. Ṣaḳalın bir eline alup yüzün göge tutup (9) eyitdi: "Yā Rabbi, seniŋ Ḥż. Ḥabībiŋ Aḥmedi severiz (10) ve evlādların daḫı severiz. Yā Rabbi bize nuṣret vėr" dėdi. (11) Çünki ḳarşu durdılar, Allāh Teʿālānıŋ emriyile bir ḳatı (12) yėl çıḳdı. Toz gözlerine girdi. Gözlerin açamadı- (13) -lar. Çoḳ ādem ḳatl ėtdiler. Ḥż. ʿAlḳame (ra.) (14) ġālib oldı. Bozuḳ ʿasker-i Yeẕīd (la.) (15) geldi. ʿAmır ibn-i ʿĀṣ (al.) eyitdi: "Yā Yeẕīd

[306b] (1) (la.) muḳayyed olma, aŋa Şīrāz dėrler" dėdi. (2) Yeẕīd (al.) eyitdi: "Olmaz helelbette" (3) dėyüp on iki biŋ ādem daḫı gönderdi. Geldiler. Beri (4) ṭarafdan ʿasker çoḳ olmuşdı. Yine bozuldular. Yine (5) Yeẕīd (la.) ġażaba gelüp "Buŋa çāre (6) nedir?" dėdi.

---

[753] *Ona bağışlanma yoktur.*
[754] برقاج
[755] كلدى

ʿAmır ibn-i ʿĀṣ (la.) eyitdi: (7) “Ben size dėdim. Ṣīrāzdır muḳayyed olmaŋ, dėdim. Siz (8) sözüm işitmediŋiz.” Yeẕīd (al.) eyitdi: “Olmaz (9) ḳomam”. Yigirmi biŋ ādemle ʿAmır ibn-i ʿĀṣ**[ı]** (la.) (10) ser-ʿasker ėdüp gönderdi. Muḳābil oldular. (11) ʿAmır bin ʿĀṣ (al.) mektūb gönderdi, eyitdi: “Yeẕīd (12) (al.) böyle ėtmemek gerekdi. Gel sizi barışdırayım” (13) dėdi. Ḥż. ʿAlḳame (ra.) eyitdi: “Var git ḥīle- (14) kār, ḥīleyi ḳo” dėyüp ṭaşra çıḳup üc gün ceng-i ʿaẓīm (15) oldı. ʿĀḳıbet ʿAmır bin ʿĀṣ gördi**[-]**ki olmaz, ḥīleye mübāşeret

[307a] (1) eyleyüp ṭaġıŋ ardına biŋ ādem gönderdi, bunlar ceng (2) ėderken ġāfīl iken ḳalʿayı alalar. nā-gāh Muḥammed bin Ḫuzāʿī[756] (3) iki biŋ müslimān müʾmīnile geldi, yetişdi. Bir ḳılıç (4) urdular ki māl u esbāb döküp öyle ḳaçdılar. (5) Bozuḳ ʿasker-i Yeẕīd (la.) gelüp ammā beri ṭarafda (6) ʿAlḳame (ra.) Müseyyeb ile görüşdiler. Müseyyeb (7) eyitdi: “Her ḳaçan böyle ʿasker çeküp gelir, baŋa ḥaber eyleŋ” (8) dėdi. Ammā Yeẕīd (la.) eydür: “Ben gėçe (9) gündüz uyumam, bu Ṣīrāz bir ḥāll olmayınça” dėdi. “Tīz (10) buŋa bir tedbīr gerekdir” dėdi. Mervān bin Ḥakem (al.) eyitdi: “Buŋa (11) çāre oldur ki ʿavret göndėririz. Zīrā dünyāda çoḳ (12) ʿavret ʿālemi fesāda vėrmişdi.” Eyitdi: “Benim bir ḥālem vardır, (13) adına Selime dėrler. Ol çoḳ ḥīle bilür” dėdi. Çaġırdılar, (14) geldi. “Nedir yā Selime” dėdi. Selime eyitdi: “Ḥükm benim olursa (15) bu birazaçıḳ işdür, baḳ nişlerim” dėdi. Yeẕīd (al.) “İcāzet

[307b] (1) vėrdim” dėdi. Ol ʿacūze emr eyledi. İki siyāh ʿalem**[e]** Ḥż. (2) İmām-ı Ḥasanuʾl-Müctebā ve Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Maẕlūmıŋ (3) adların yazdırdı. Yüz ādem yanına aldı ve beş biŋ ādeme muvaffıḳ (4) dėrler. Bir ḥādimi vardı, anı ḳodı. “Varıŋ siz evvel filān yerde (5) duruŋ, ben size ḥaber gönderdigim zamān ḳalʿa ḳapusına gele- (6) -siz” dėdi. Gönderdi, kendi ol yüz ādemle giderdi. Her şehre vardıḳça (7) ṣadaḳalar iḥsān ėderdi. Ṣīrāza geldi. Ehl-i Ṣīrāz (8) ḳarşu çıḳtılar. ʿİzzet ü ikrām eylediler. Şöyle mātem ėderdi: “Āh (9) Ḥüseyin vāh Ḥüseyin-i Maẕlūm” dėyü feryād fiġān ėderdi. Gėçelerce (10) Ḳurʾān oḳurdı. Cumʿā gün oldı, ḫalḳa ṭaʿām yėdürdi. (11) Ḳavmine inʿām u iḥsān ėderdi. Bir gėçe ol beş biŋ (12) ādeme muvaffıḳ ādem gönderdi. ʿAleʾs-seḥer ḳalʿa ḳapusına gele(-)siz” (13) dėdi. Ammā bu ṭarafda melʿūne ʿaçūze, pādişāh oġullarını (14) ve niçe ḳadīm-i ḥāşlarda bir serāy-ı ʿālīde ʿişret ėdüp (15) gāh Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[i]** ögüp aġlardı gāh Ḳurʾān oḳurdı,

[756] غزاعی

[308a] (1) şöyle**[-]**ki aṣlā duyurmadı. Ammā kendiyle bile olan (2) yüz ādeme eyitdi: "Varıŋ siz ḳapu ardında duruŋ, ḳaçan (3) Muvaffıḳ gele ḳapuyı açıŋ" dėdi. Geldiler. ʿAsker**[e]** ḳapuyı açdılar. (4) Ḳalʿayı yaġma eylediler. Ḥż. ʿAlḳameyi tutdular, oġulların (5) tutdular. Ḥż. ʿAlḳame-niŋ gözlerin baġladılar. Ol melʿūn (6) münāfıḳ merdūd (al.) ḳarı, maḫfe-niŋ öŋi ṣıra yayan, (7) gözü baġlı yürüdi. Oġullarıyıla ġāyetle cefā ėderdi. (8) Tamām ol māḥūd, ṭar boġaz**[a]** geldiler. Ammā Ḥż. ʿAlḳame-niŋ (9) bir ḳapucısı bir ṣanʿatıla ḳaçup Ḥż. Müseyyeb bin Muḥammed (10) Ḫuzāʿī**[ne]** geldi. Evde buldı, aḥvāl bildirdi. Ḳapucıya (11) eyitdi: "Var benim ʿaskerim filān yerdedür, ardım[757] ṣıra gelsinler" (12) dėdi. "Ve beni seven Kerbelā ʿaşḳına muḥabbete gelsin" (13) dėdi. At ḳaldırdı, geldi. Ol ṭar boġaza geldi, durdı. (14) Ḥż. Müseyyebüŋ ʿaskeri daḥı geldi, yetişdi, durdı. ʿAvret (15) daḥı ʿaskeriyile geldi. Üc biŋ sipāh-ı İslām ol[758]

[308b] (1) münāfıḳlara merdūdlara bir giriş girdiler ki tārmār eyledi. (2) Ol melʿūn münāfıḳ karıyı tutdular. Ḥż. ʿAlḳameye (3) ne**[-]**şekil eẕiyyet cefā eyledi ise ol daḥı ḳarıya öyle (4) ėtdiler. Öŋlerine ḳatdılar. Tekrār Şīrāza geldiler. (5) Ammā muḳaddemā ʿavret ḳalʿayı aldığı gibi Yeẕīd (al.)'ye (6) müjde ḥaberin göndermiş idi ki: "Pādişāhım devlet-i (7) nekbetinde, şehr-i Şīrāzı aldım" dėdi. Yeẕīd-i pelīd (8) (al.) sevindi. Baʿdehu bir ḥaber daḥı geldi kim "nedir" dėyinçe (9) "Sulṭānım Muvaffıḳ geldi" dėdiler. Yeẕīd eyitdi: "Tīz istiḳbāl (10) eyleŋ." Ḳarşu çıḳdılar. İçeri girdi, "nedir" dėdi. "Aḥvāl şöyle (11) oldı. Beni tutup burnum ḳulaġım kesdiler, saŋa gönderdiler[759] (12) ve ʿavret**[i]** dāḫı tutup ac ẕelīl yayan getürdiler" dėdi. Yeẕīd-i (13) pelīd dėyü ʿanīd (la.) ġażabından taḫt (14) üzerinden yıḳıla-yazdı. Yeẕīd-i pelīd dīv-i sefīd (15) (al.) eyitdi: "Yā ʿAmır ibn-i ʿĀs (la.), gördüŋ**[-]**mi

[309a] (1) ʿavret neler işledi." ʿAmır ibn-i ʿĀs (al.) eyitdi: (2) "Ben saŋa dėmedim**[-]**mi bu olmaz, Şīrāzdır ol, dėdim." Ḥuṣūṣā (3) erkek-ler aydı "'Avret neye ḳādir? Bu işi Mervāŋ bin Ḥakem-i (4) pelīd (al.) ėṭdi." "Tīz çaġırıŋ Mervān bin Ḥakem-i (5) pelīd (al.)'yi." Getirdiler. Yeẕīd-i pelīd (la.) (6) eyitdi: "Gördüŋ**[-]**mi ėtdigin tedbīr (7) ne**[-]**şekil oldı. ʿAvret neye ḳādirdir?" dėdi. Mervān-ı (8) pelīd (al.) eyitdi: "Bilmem pādişāhım Ḳur'ān oḳurdum (9) şu maḥal ki ḳavli teʿālā: "*İnne keyde künne ʿaẓīm*"[760] sūre-i Yūsuf- (10) -da ʿavretleriŋ mekr u ḥīle(-)si çoḳdur" dėdi. Yeẕīd (11) (la.) eyitdi: "Ya bu āyeti oḳumadıŋ**[-**

[757] ارادیم
[758] Bu kelime 306b 1. satırın başında tekrar yazılmıştır.
[759] كندرلر
[760] *Şüphesiz sizin (kadınların) tuzağınız çok büyüktür. (Yusuf, 12/28)*

]mı?” (12) Ḳavli teʿālā: “*Velā yaḥīḳu'l mekru seyyiu illā bi ehlih.*”[761] (13) Her ne ṣanursaŋ ėden kişiye uġrar. **El-bāb** (14) **u’s-sābiʿu ʿaşer. On yedinci bāb: Yeẕīd-i pelīd** (15) **dėyü ʿanīd (al.)’niŋ ne minvāl üzere helāk**

[309b] (1) **oldıġı**[762] **ʿayān ve beyān olunur.** Rāvīler böyle (2) rivāyet ėderler kim Muḥtār dėrler, bir Sünnī mü’min, (3) muḥibb-i ḫānedān kimesne vardı. Ḥż. Şāh-ı merdān-ı (4) zemīn ü zamān-ı cihān ʿAliyyü’l-Murteżā ol Şīr-i Ḫüdāya (5) ḫidmet ėtmişdir. Ḥż. Esedullāh-ı Velī, aŋa Keysān (6) dėrlerdi. Müslimānlara yardım ėderdi. Bir gün bir ādem (7) geldi. Muḥtārıŋ eline bir kāġıd vėrdi. Ėyitdi ki: “Bu kāġıd**[ı]** (8) saŋa Ḥż. ʿAlī gönderdi” dėdi. Muḥtār eyitdi: “Gerçek (9) söylersin vallāhi’l-ʿaẕīm ve billāḥi’l-kerīm Ḥż. (10) ʿAlī gönderdi” dėdi. Kāġıd**[ı]** açdı, oḳudı. Yazmış**[-]**kim: (11) “Yā Muḥtār, bu ḳadar zamāndır yaramaz yola gezersin. (12) Gün bu**[-]**gün gün**[-]**dėrsin göreyim seni. Benim intiḳāmım, evlādlarım (13) intiḳāmın alasın. Hiç ḳorḳma fırṣant seniŋledir” (14) dėdi. Nāme-i sāʿādeti oḳuyuçaḳ Allāh emriyile yürek- (15) -lendi. ʿĀṣīlerden bir nekbet ḫabīṯ, ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı[763]

[310a] (1) melʿūn**[a]** eyitdi: “Muḥtār, başına ʿasker cemʿ ėdermiş (2) intiḳām almaġa.” dėdi. “Tīz Muḥtār**[ı]** getürüŋ” dėdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı (3) melʿūn (la.) eyitdi: “Ey Muḥtār, sen ʿasker cemʿ (4) ėdermiş(-)sin” dėdi. Muḥtār eyitdi: “Ben Ḥż. Resūl**[i]** severem. (5) Ḥż. Resūl-i Ekrem ḫidmetine(-)dir işim gücim” dėdi. (6) Böyle cevāb vėrdi. ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād**[ıŋ]** elinde bir aġac vardı, (7) urdı, Muḥtār ḫażretleriniŋ gözine zaḫm ėrişdirdi, zindāna (8) gönderdi. Muḥtār eyitdi: “Vallāhi ol beni aġacıla urdıġı (9) gibi ben daḫı anı ḳılıç ile ururım. Elin ayaġın kesüp öyle (10) aşarım” dėdi. El-ḳıṣṣa: Meger Muḥtārıŋ bir ḳız ḳarındaşı vardı, (11) adına Ṣafiyye dėrlerdi. Erine ʿAbdullāh bin ʿAmr dėrlerdi. (12) Ṣafiyye aġlamaġa başladı. Feryād u fiġān eyledi. Eri eyitdi: (13) “Ey benim ġam-güsārım, elem çekme ben seniŋ ḳarındaşıŋ Muḥtārı (14) ḳurtarırım” dėdi. Bir kāġıd yazdı, Yeẕīd**[e]**(al.) (15) gönderdi. Yeẕīd (la.) kāġıdı açdı, oḳudı.

[310b] (1) Eyitmiş ki: “‘Abdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) ḳaynımı (2) bir töhmetile zindāna ḳomuşdır. Luṭf ėdüp ḫalāṣ (3) ėde(-)siz” dėmiş. Yeẕīd (al.) kāġıdı gönderdi. (4) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.), Muḥtārı getürdi, (5) eyitdi: “Üc gündek şehr içinde durma yoḫsa (6) seni öldürürim” dėdi. Muḥtār, Kaʿbeye geldi. Ẕübeyrle (7) görüşdi, feraḥlandı, Kūfe-niŋ

[761] Kötü tuzak ancak sahibini kuşatır. (Fātır, 35/43)
[762] اولنور
[763] ذیاده

aḥvālini söyledi Bir sene durdı. (8) Muḥtār eyitdi: “Yaz bir bīʿat eyle” dėdi. Bir miḳdār iʿnād (9) u muḥālefet eyledi. ʿĀḳıbet bīʿat eyledi. Yeẕīd-i pelīd**[**iŋ**]** (10) (la.) ḳulaġına deydi. Yeẕīd-i pelīd (al.) (11) emr eyledi. Müslim bin ʿUḳbe[764] derlerdi, aŋa altı biŋ (12) nā-merd, münāfıḳ, merdūd, ḳaltabān ādem ḳoşdı. Medīne-i (13) münevvereye geldi. Ol altı biŋ nā-merd, üc gün içinde (14) Medīne-i münevvereyi yaġma eylediler. Medīne, feryād u fiġān oldı. (15) Eẕān oḳunmadı üc gün üc gėçe. Hemān ravża-i Resūl

[311a] (1) (as.)’dan gelürdi, ol aradan ḳalḳdı, Kaʿbeye (2) geldi cenge mübāşeret eylemege. Müslim bin ʿUḳbe[765] yolda öldi. (3) Zīrā Medīnede, altı biŋ Medīneli, Kaʿbeli mü’min**[i]** şehīd eylemişler (4) idi. Anlarıŋ āh u feryād**[**ı**]** yetişüp bir ʿaẕāb-ı şedīdle (5) helāk oldı. Müslimiŋ yėrine Ḥaṣīr bin Temīr**[i]** ser-ʿasker eylediler. (6) Kaʿbeye geldiler. ʿAsker çeküp ceng ėtdiler. ʿAbdullāḥ (7) bin Ẕübeyr ḥażretleri çoḳ ceng eyledi. İki ṭarafdan ādem (8) helāk oldı. nā-gāh Şāmdan bir ādem geldi. Ḥaṣīriŋ yanında (9) oturdı, eyitdi: “Ey azġın nā-ḥalef ḳoça! Sen bunda geldiŋ (10) Kaʿbeye ṭaş atarsın, Yeẕīd-i pelīd (la.) (11) öldi” dėdi. Ḥaṣīr bin Temīriŋ (al.)-niŋ ʿaḳlı gidüp (12) “seni bilmem, ne söylersin, ya sebeb ne oldı**[-]**ki öldi” dėdi. (13) Maʿẕūr olsun, aḥşamdan şerāb çoḳ içmiş, ṣabāḥı (14) maḥmūrlamış, yigirmi legen ḳan ḳuṣdı” dėdi. El-ḳıṣṣa: (15) **Yeẕīd-i pelīd dīv-ü sefīd (al.)**

[311b] (1) **-niŋ ne güne helāk olduġunı ʿayān ve beyān** (2) **ėder**[766] ve baʿdehu Süheyl bin Muġīre Baṣra begini (3) helāḳ eyledi. Baṣrayı żabṭ eyledi. Ḫuṭbeyi, Ḥż. (4) İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn ḥażretleriniŋ adına oḳutdı. (5) Bu ḥaber Yeẕīd (al.)’niŋ ḳulaġına deydi. (6) Ḥāy ḥāy dėyüp taḥt-ı menḥūsından düşüp (7) başını yardı. Ḥāy ḥāy aġlardı. Mervān-ı pelīd (al.) (8) başın ḳaldırdı, eyitdi: “Yā Yeẕīd-i melʿūn (la.), (9) eyitdi, öyle olur, ẓāhir bu çenġ ḥālidür” dėdi. (10) Yeẕīd-i melʿūn (la.) eyitdi: “Bilmem ne söylersin, (11) benim başıma günden güne nüḥūsetlik artdı. İşimiz (12) bitmez oldı” dėdi. Bu melāletle ḥaste oldı. Dili aġzına (13) ṣıġmaz oldı, şişdi. “Amān amān ṣusız oldum” dėdi. (14) “Baŋa ṣu vėriŋ” dėrdi. Yanında şerbetler ṭaslarla ṭururdı, (15) içemezdi. ḳanmazdı. Dibelik ḥarāret ẕiyāde oldı. Ḥattā

[312a] (1) Başından ayaġındek şişdi. Bir ṭuluma döndi. Ḳabuḳlı (2) ḳoz dāne(-)sine dönüp ḥāsbālar çıḳardı. Şişler (3) yarıldı, ṣarı ṣarı ṣular aḳdı ve ġāyetle ḳoḳdı. (4) Murdār necāset gibi ḳoḳardı. Kimesne yanına varmazdı. (5) İt leşi gibi ḳoḳup ḳurtlar üşdi. Her kim ḳoḳsa

[764] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[765] Tamir, bağlama göre yapıldı.
[766] ایدرلر

(6) ḳoḳusından cüzzām marażına mübtelā oldı. Ṣuyu nereye (7) doḳunursa baraż maraż oldı. Ḫidmetkārlar yanına (8) varamaz oldular. Bir ādem tutup, günde yigirmişer altūna (9) gelür, ḥidmet ėderdi. Ammā gelindi gör, gelenler aġzını burnını (10) ṭıḳar, baġlardı tā ki ḳoḳusı burnuna geŋzine gitmesin, (11) dėrdi. Ol ḥidmet ėden ādemler öyle rivāyet eylemiş**[-]**ki (12) "Bir gün yine vardım, çaġırır, feryād ėderdi, "ṣu ṣu" (13) dėrdi. "Yandım, tutuşdum" dėrdi. Gördüm ki yüzi (14) ḳapḳara[767] siyāḥ olmuş, köpek gibi oturur, ḳarnında bir (15) büyük ʿaḳreb dāyim etini yėr. ʿİbret naẕarıyıla baḳdım.

[312b] (1) ʿÖmrümde böyle ʿakreb gördigi**[**m**]** yoġdı. Allāh Teʿālā emriyile (2) ol ʿaḳreb eyitdi: "Kişi ne baḳarsın? Biz iki ḳarındaşlarız, (3) cehennemde olurduḳ. Mālik bize emr eyledi. "Varıŋ (4) Yeẕīd-i pelīd (al.)'ye cefā eyleŋ ölünçe" dedi, (5) geldik. Ben ṭaşrada vücūdını yemege emr olundum, (6) büyük ḳarındaşım içinde cefā eylemege emr olundı. (7) Dur şimdi aġzından çıḳar, görürsin" dėyinçe bir (8) ḳorḳunc ʿaḳreb aġzından çıḳdı. Tekrār dibüne girdi. (9) Yine çıḳdı, eyitdi: "Gördüŋ**[-]**mi ḥānedān-ı āl-i Resūle (10) çefā ėdenleriŋ ḥālini, dünyāda böyledir, āḫiretde (11) ne**[-]**şekil olur, var ḳıyās eyle" dėdi. Ol sāʿat (12) tevbe **[**vü**]** istiġfār eyledim. Laʿnet Yeẕīde ve altūnına (13) ve gümişüne" dėdim, ḳaçdım" dėdi. Bir ādem daḥı taʿyīn (14) eylediler günde ḳırḳ altūna. Ol rivāyet ėder kim: "Bir (15) seḥer vardım gördüm yüzi ardına dönmiş, ʿaḳıl(-)sız

[313a] (1) yaṭır ölü gibi. Döşegine yaṭırdım. Altı ay bu ʿaẕāb**[ı]** çekdi. (2) Bir gün yine vardım. Baŋa eyitdi: "Var oġlumı çaġır, (3) gelsin" dėdi. Geldi, söyledi. Oġlu Muʿāviye eyitdi: (4) "Varalım, görelim" dėyüp yüzlerin gözlerin baġlayup geldiler. (5) Yeẕīd (al.) eyitdi: "Beni Besnān ṭaġına götürüŋ, (6) anda murtāż kişiler vardır. Ḫż. Meryem anda ṭoġ- (7) -muşdır. Anlarıŋ berekātı sebebiyile şāyed bir derdime (8) dermān ola" dėdi. Maḫfeye bindürdiler, ṭaġa götürdiler. (9) Yolda ḳaṭırıŋ ayaġı sürçdi. Maḫfe yıḳıldı. Yeẕīd (10) (la.) düşdi. Vücūd-ı nā-pāki pāre pāre oldı. Ol (11) arada bir köy vardı. Anda keṭḥüdānıŋ evine ḳondurdular. (12) Çaġıra çaġıra helāḳ oldı (la.) laʿneten vā- (13) -siāten[768]. Abā vü ecdādına, atına, itine, tābiʿ olanlara laʿnet, (14) etmeyene ve sükūt ėden aḥbāba laʿnetullahi ʿaleyhim ecmaʿīn. (15) Ol arada bir ḳuyu ḳaẕdılar, gömdüler ve mezārına daḥı yestehlediler.

[767] قاب قره

[768] Kat kat lanet olsun.

[313b] (1) Muʿāviyeye ḥaber ėtdiler. “Babaŋ ḥınzīr olan Yeẕīd (2) (al.) helāk oldı” dėdiler. Emr eyledi: “Varıŋ, çıḳarıŋ, (3) getürüŋ, bunda gömelim” dėdi. Gönderdiler, geldiler, açdılar, (4) Yeẕīd (al.) yoḳdur. Esbābıyıla gömmüşlerdi, esbābları (5) durur, kendi yoḳdur. Rivāyet budur ki esbābları durur (6) getürdiler, gömdiler. Şimdi ḥālā Yeẕīd (la.) (7) mezārı dėdikleri Şāmda esbāblarıdır, kendi degildir. (8) Yeẕīd-i pelīdiŋ (al.)-niŋ pādişāhlıġı (9) faḳad üc yıl sekiz aydır. Bir rivāyet bir yıl altı aydır. (10) Yaʿni pādişāhlıġı öyle eyledi. Ḥż. Sulṭān-ı (11) Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm zamān-ı saʿādetinde (12) ve Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin vefāt (13) eyledikden**[-]**ṣoŋra iki yıl ve iki ay pādişāhlıḳ eyledi. (14) Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem (15) (sav.) ḥażretleri, Ḥż. Muʿāviyeye (ra.)

[314a] (1)[769] (2) “Seniŋ oġluŋ Yeẕīd (al.) şu ḳadar (3) pādişāhlıḳ ėder” dėyü bildirmişdir ve oġlı Ḥż. (4) Muʿāviyeyi (ra.) taḫta geçirdiler. Üzerine altūn (5) ve gümiş ṣaçdılar. Mervān bin Ḥakem ṣaçdı. Zīrā “ben oluram (6) pādişāh” dėrdi. Cumʿa oldı, Ḥż. Muʿāviye (ra.) (7) minbere çıḳdı ve ḫuṭbe-i şerīf oḳudı. Ḥamd (8) ü ṣalavāt eyledi ve eyledikden**[-]**ṣoŋra eyitdi: “Ey ḳavm, maʿlūm (9) olsun**[-]**ki pādişāhlıḳ benim degildir. Ḥż. İmām-ı (10) Ẕeyn’ül-ʿĀbidīn ḥażretleriniŋdir. Benim degildir. Ben emāneten (11) ėderem” dėdi. Hemān Mervān bin Ḥakem mü’eẕẕīne işāret (12) eyledi, eyitdi: “Yā Muʿāviye bu söz dursun, bir vaḳitde (13) daḥı söyleye(-)sin” dėdi. Ḥż. Muʿāviye eve geldi, (14) anasına eyitdi: “Bugün minbere çıḳdım. Allāh Teʿālānıŋ (15) emrini yėrine getürdim. Ḥaḳ Ḥż. İmām-ı Ẕeyn’ül-ʿĀbidīniŋdir

[314b] (1)[770] (2) dėdim. Mervān bin Ḥakem menʿ eyledi." Aḥvāl bildirdi. Anası (3) eyitdi: “Oġul fenā eylemiş(-)sin. Ol Mervānıŋ başını (4) kesüp baʿdehu söylemek gerek idi. Mervān dėdikleri (5) melʿūn (al.) ḳaltabān, Muʿāviyeniŋ sāḳīsini getürüp (6) eyitdi: “Saŋa üc biŋ altūn vėreyim. Muʿāviye ḥażretlerine (7) şu zehri içir, helāk olsun” dėdi. Sāḳī eyitdi: “Ḳorḳarım, (8) ėdemem” dėdi. Mervān (al.) “ḳorḳma” dėdi. “Ben seni ḳurtarırım” (9) dėdi. Netīçe ṣabāḥ oldı, cām-ı pür-belāyı Ḥż. Muʿāviye (10) ḥażretlerine vėrdi. Ḥż. Muʿāviye eyitdi: “Mervān gel (11) sen ic” dėdi. Mervān-ı pelīd (al.) eyitdi: “Ben bugün (12) oruçluyım” dėdi. Derdmend Muʿāviye içdi, içi (13) baġrı ṭoġrandı. İçerü anasına geldi. “Ah ana beni (14) Mervān-ı pelīd (al.) baḳ ne ḥāle ḳodı. Ol öldür- (15) -di beni dėdi. Anası eyitdi: “Oġul nāzenīnim dünki gün

[769] Bu satır boştur.
[770] Bu satır boştur.

[315a] (1) ḫuṭbede söylediginŋ sözdür ėden, bir miḳdār ṣabr (2) ėtmek gerekdi. Ve Ḥż. Muʿāviye eyitdi: “Ben Allāhdan (3) ḳorḳarım ve Ḥż. Peyġamber (sav.) (4) ḥażretlerinden ḥicāb ėderim. Babam gibi yerimi cehennem (5) ėdemem. Ḥż. Kerbelā ʿaşḳına ve çiger-gūşe-i (6) Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā ʿaşḳına ve nūr-ı dīde-i Şāh-ı (7) merdān ʿAliyyü’l-Murteżā ʿaşḳına cānımı fedā eyledim” dedi, (8) teslīm-i rūḥ eyledi. (rah.) (rv.) (9) Faḳad ḳırḳ gün pādişāhlıḳ eyledi. Fe emmā Şām**[**da**]** (10) ḳarışıḳlıḳ oldı. Ḥaṣīr bin Temīr Kaʿbeden geldi. (11) ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı melʿūn (al.) ise Kūfeden (12) ḳaçup Baṣraya gitmiş idi. Mesʿūd bin ʿAmr pādişāh (13) idi. Anıŋ yanında olurdı. Baṣra şehriniŋ ḥalḳı (14) bir yere geldiler. Helelbetde yā Mesʿūd, biz[771] ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[**ı**]** (15) öldürelim. Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin

[315b] (1) ʿaşḳına bir ḥidmetde bulunalım” dėdiler. Gėçe oldı. (2) Mesʿūd Şāh eyitdi: “Yā ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) (3) sen Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[**i**]** şehīd eylediŋ, (4) ḥalḳı seni ḳomazlar. Tedārik budur ki gel seni Şāma (5) göndereyim” dėdi. Otuz nefer kendi gibi melʿūn münāfıḳ (6) ādemle gönderdi. Ṣabāḥ oldı. Ḳavm-i Baṣra gördiler, (7) ʿAbdullah-ı Ẕiyād-ı melʿūn (al.) ḳaçmış, “ḥay ḥay (8) pādişāhım sen Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı (9) Ḥüseyin-i Maẓlūm**[**ı**]** sevmezsin” dėdiler. Üşdüler, Mesʿūd (10) ibn-i ʿAmrı ḳatl eylediler (la.) Baṣra ve Kūfe (11) pādişāh(-)sız ḳaldı. Fe emmā Muḫtār ḥażretleri, ol (12) iki gözüm cānım sevdigim Ḥż. Muḫtār, ḳırḳ dāne (13) mektūb yazdı, kendi kendine mühreler peydāh ėtdi, (14) ḳalḳdı Kerbelāda Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i (15) Maẓlūmıŋ merḳad-i şerīfine geldi. Ḳuçdı, aġladı.

[316a] (1) Eyitdi: “Vallāhi yā Ḥüseyin billāhi[772] yā Ḥüseyin sen şehīd (2) olaldan beri ne yerim ne içerim. Gėçe gündüz (3) baŋa uyḥu ḥarām oldı ve seniŋ intiḳāmıŋ almayınça” (4) dėdi. Gėçe ile Kūfeye geldi. Mektūb**[**ı**]** İbrāhim bin (5) Mālik Eştere vėrdi. Ehl-i īmān daḥı ḥareket ėtmege (6) başladı. Birbiriyile buluşup söyleşirlerdi. (7) “Pek fenā ḳabāḥat içinde bulunduḳ. Bu bizim yanımıza (8) ḳalmaz” dėrlerdi. Ehl-i īmān bir yere gelüp Süleymān bin (9) Śuradı beynlerinde baş dikdiler, aŋa uydular. (10) Mektūb yazdılar Baṣrā yaŋa: “Ey ehl-i īmān! Biz (11) işde ḥurūc ėderiz. Eger siz de müslimān iseniz (12) Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin ʿaşḳına (13) cān u baş vėrelim” dėdiler. Anlar daḥı “nola cān baş (14) üstüne” dėdiler. Ḥż. Muḫtār daḥı ādem gönderdi (15) Şiʿaya ki “Ben Kaʿbeden gelirim İşiŋ ṣāḥibi

---

[771] بزه

[772] یا الله

[316b] (1) mektūblar yazdı, Ḥż. İmāmıŋ ḳanın almaġa beni ḳodı, (2) baŋa ısmarladı, beni baş ėtdi" dėdi. Dėdiler kim: "Ehl-i īmān (3) şimdiki ḥālde Süleymān bin Ṣurad**[**a**]**[773] uydular, aŋa (4) bīʿat ėtdiler. Görelim Süleymān nişler" dėyüp. (5) Bir gün dellāl, çaġırdı: "Ümmet-i Muḥammed, Ḥż. Kerbelā (6) ḳanın almaġa ḥāżır oluŋ" dėdiler. Ṣabāḥ herkes atlara (7) bindiler, silāḫlandılar. Çarşuda gezerlerdi. Ümmet-i Muḥammed (8) gün bugündür, yarın ḳıyāmet var mıdır, ḥāżır oluŋ" (9) dėrlerdi. Cümle atlanup bir ḥurma baġçe(-)sine gelüp (10) cemʿ oldular. Süleymān, iki ādem yüz ādeme koşdı. (11) "Ellişer ellişer varıŋ Kūfeye, dellāl çaġırıŋ. Her kim cennet (12) isterse gelsin, dėyesiz." Vardılar çaġırtdılar. Er ādem (13) geldi. Fe emmā Ḥż. Muḥtār gelmedi. Zīrā kendi beg (14) olmadıġına melīl olmuşdı. ʿAsker dört biŋ ḳadar (15) ādem geldi. Fırat ṣuyunuŋ yanına ḳondular. Ol

[317a] (1) gėçe yürüdiler, Ḥż. İmāmıŋ mezār-ı şerīfine geldiler. (2) Biŋ yüz ādem daḥı ḳaçmış. Süleymān eyitdi: "Beni aldamaŋ, (3) isteyen varsın git(-)sin. Allāh Kerīmdir" dėdi. Bülend-avāz (4) ile feryād eyleyerek aġlayup eydürdi**[-]**kim "eyvāh" dėr, "Peyġamberi- (5) -miziŋ ḳızı oġlını ḥorladıḳ. Yā İlāhi bizim ṣuçumuzı (6) ʿafv eyle" dėyüp ṭaşlarla dögündiler. Bir gün bir gėçe ḳatı (7) ẕārılıḳ eylediler. Gökde melāyikeler bile aġlaşdılar. Mezār-ı şerīfini (8) ẕiyāret ėdüp vedāʿ eylediler. Büyük yolça yürüdüler. Kūfeniŋ (9) begi ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād dėdikleri melʿūn münāfıḳ (la.) (10) idi. Bu ʿAbdullāh-ı Ẕiyād dėdikleri nā-ḥalef, melʿūn, münāfıḳ, (11) (al.) bir mektūb yazmış Kūfeye ki Süleymān bin Ṣurad[774] ki (12) Kūfeye beg olmuşdı, aŋa eyitmiş**[-]**ki: "Yā Süleymān ne ḥamāḳatdir (13) bu ki azaçıḳ ʿaskerle çoḳ ʿaskere ḳarşu dursın. Hemān (14) dönüp gide(-)sin. Eger ʿaḳlıŋ başında ise saŋa tecrübe (15) yetmez mi ki İmām-ı Ḥüseyin kibrlenüp sençileyin aldı, ṣoŋını gör" dėmiş.

[317b] (1) Bu ʿasker bu kāġıdı oḳudular, dönmediler, Allāh Kerīmdir ve yardım (2) ėder. Süleymān Şāh bir kāġıd yazdı ve eyitdi kim: "Bu āyet-i kerīme (3) bize delīl, burhān, rehberdir. Ḥaḳ Teʿālā buyurur kim ḳavli teʿālā "*İnnallāhe'ş* (4) *-tera mine'l-mü'minīne enfüsehüm ve emvālehum bi enne lehümü'l-cenneh*."[775] (5) Biz bu āyet-i kerīme ile ʿamel ėderiz" dėdiler. Biz ʿAbdullāh-ı Ẕübeyr gibi (6) degiliz ki dünyāya meyl ėdüp āḫiret unudayuz" dėdiler. Laʿnet (7) bu ḫaber Kūfeye geldi, Ḥż. Muḥtār, Kūfede idi. Bu ḫaberleri

---

[773] خرد

[774] خرد

[775] *Şüphesiz Allah müminlerden canlarını ve mallarını, kendilerine vereceği cennet karşılığında satın almıştır. (Tevbe, 9/111)*

(8) işitdi. Süleymāna āferim dėdi. Ammā Kūfede bir beg vardı, (9) Mervān ṭarafından idi. ʿAmr [776] eyitdi: “Ey Kūfe beg**[i]** (10) bilürsin**[-]**ki ben Kerbelāda ser-ʿasker idim. Ḥż. (11) Ḥüseyin**[i]** ben şehīd ėtdim. Dem şimdi, Muḥtār bir fitne (12) ādemdir, ādemleri peydāh eylemiş el altından, ne**[-]**şekil olur (13) iş” dėdi. Ḥż. Muḥtār**[ı]** tutdular, zindāna (14) ḳodular. Ammā Kūfeniŋ ululları bir yere geldiler. Kūfe (15) begine eyitdi: “Muḥtār, āl-i Muḥammedden bir kişidir” dėyü

[318a] (1) zindāndan çıḳardılar. Muḥtāra yemīn vėrdiler ki, (2) mādām**[-]**ki ʿAbdullāh-ı Ẕiyād dėdikleri melʿūn (3) (al.) ki Kūfe begidir lakin Kūfede yoḳdur, (4) yėrine vekīli vardı. “Yā Muḥtār var git şu şarṭla (5) ki Kūfe içinde durma, eger ḥurūc ėderseŋ (6) seni tutduḳda ḳatl eyleriz. Ammā biŋ deve (7) Kaʿbe ḳapusında ḳurbān eyle ve hem ne**[-]**ḳadar (8) ḳuluŋ köleŋ var ise aẕād olsun” dėyü şarṭ vėrüp (9) ḳoyuvėrdiler. Ve hem on kişi kefīl oldı. (10) Fe emmā Süleymān bin Ṣurad[777] hey’et**[i]** ṣaḥrāsından (11) ḳalḳdılar, ʿAyn’el-Verde**[ye]** ḳondular. Şām ʿaskeri (12) ki Yeẕīdler (al.) bir gün bir gėçe (13) yürüdüler, ʿAyn’el-Verde**[ye]** ḳondular. Süleymān bin (14) Ṣurad[778] da naṣiḥat eyledi. Ḥamd ü ṣalavātdan**[-]**ṣoŋra (15) eyitdi: “Ey muḥibb-i āl-i Resūl-i Muṣṭafā! Yarıŋ düşmenine

[318b] (1) buluşuruz. Ėtdiyiz ṣuç bunuŋla bağışlanır. (2) Tevbe-ŋiz bunuŋla ḳabūl olur. Hiç bilür misiz ki bizim (3) ṣuçumuz olur olmaz ṣuca beŋzemez. Yarın buluşıçaḳ (4) hemān ṣabr ėdelim. Ayaġımız bu yolda pek baṣalım. (5) Bilürsiz ki Mervān (al.) dėdikleri (6) münāfıḳ ḳaltabān merdūd, ṭoḳuz aydır Şāmda pādişāh[779] (7) olalı. Eger ben ölürsem yerime Müseyyebi beg ėdersiz.” (8) Süleymān emr eyledi. Müseyyeb**[i]** çaġırdı. Dört (9) yüz atlı ile ḳarşu, Mervān Yeẕīd ʿaskerine (10) ḳarşu gönderdi. Müseyyeb, bir aʿrābīyerāst geldi. (11) Ṣordı aʿrābīye, eyitdi: “Öŋçe gelen Şerāḥīldir” (12) “Dört biŋ münāfıḳla melʿūn (al.) gelir. (13) Anıŋ ardından Ḥaṣīr bin Temīr-i melʿūn (al.) (14) biŋ ādemle gelir, ʿasker çoḳdur. Eŋ geriden gelen (15) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād dėdikleri ḳaltabān münāfıḳ (al.)”

[319a] (1) dėrdi. Müseyyeb bu ḫaber**[i]** işitdi. “*Lā ḥavle velā ḳuvvete illā billāhi’l- ʿaliyyi’l-* (2) *ʿaẓīm*”[780] dėyüp yürüdi. Şerāḥīl çerisinerāst geldi. (3) Müseyyeb at ḳaldurdı. ʿAsker maʿan çoḳ Yeẕīd (4) helāk oldı. Bunlarda bir kimesne ölmedi. (5)

[776] Burada *ʿAmr bin* yazılmıştır. Bu kelimeden sonra bir kelimelik boşluk vardır.
[777] خردی
[778] خرد
[779] پاشاه
[780] *Güç ve kuvvet, sadece Yüce ve Büyük olan Allah’ın yardımıyla elde edilir.*

Süleymāna geldiler, şād oldular. İmām-ı Ḥüseyiniŋ rūḥını (6) şāẕ ėtdiler. Ammā beri ṭarafda ʿAbdullāh-ı Ẕiyād ġażaba (7) geldi. Tīz emr eyledi. Yigirmi biŋ ādem gönderdi. ʿAyn'el- (8) Verde**[**ye**]**[781] ḳondular. Ehl-i īmān ʿaskeri, üc biŋ yüz (9) kişidir. Bunlar muḳābil oldular. Dīp alayına Ḥaşīr (10) ibn-i ʿTemīr-i melʿūn (al.) idi. Beri ṭarafda Süleymān (11) Ṣurad[782] idi. Ḳırışma ceng oldı. Süleymān ḳatı avāzla (12) çaġırdı, eydürdi**[-]**kim: "Vallāhi ve billāhi şehīd olanlarıŋ (13) cennetle arasında hemān bir nefes vardır. Ümmet-i Muḥammediŋ (14) ṣuçlar baġışlanaçaḳ günlerdir. Sizi göreyim, ḳomaŋ" (15) dėdi. Ey Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyini

[319b] (1) sevenler ʿaşḳına cān u baş verenler!" dėdi. "Yigirmi biŋ (2) nā-ḥalef ʿaskerden ḳatı er ḳurtuldı." Bunlar yine manṣūr (3) muẓaffer oldular. Tekrār ʿasker geldi. Cenge mübāşeret (4) eylediler. Süleymān eyitdi: "Allāh**[**a**]** ḳoşmaḳ isteyen ʿahdine (5) vefā ėdenler, tevbemiz ḳabūl olsun dėyenler! İşde ben gitdim, (6) geliŋ" dėdi. Bir giriş girdi, çoḳ münāfıḳ merdūd (al.) (7) ḳatl eyledi. ʿĀḳıbet Süleymān**[**ı**]** şehīd eylediler. (rah.) (8) (rv.) Andan**[-]**ṣoŋra Müseyyeb girdi. Anı**[-]**da (9) şehīd eylediler. (rah.) (rv.) Rifāʿa (10) beg oldı. Ol daḥı meydāna girdi, çoḳ ādem helāk (11) eyledi. Atı öldi ammā kendi şehīd olmadı. Döndiler. (12) Rifāʿa eyitdi: "Ben**[-]**daḥı isterdim ki şehīd olaydım" dėdi. (13) "Naṣīb olmadı. Şu meydāna üc biŋ yüz kişi idik. (14) Faḳad dört yüz yetmiş kişi ḳaldı. Niçe ėdelim" dėdi. Anlar (15) eyitdi: "Şimdilik sen bizim ulumızsın, niçe ėderseŋ maḳbūlümüzdür"

[320a] (1) dėdiler. Eyitdi: "Maḳbūli budur ki dönüp gideriz. Bunlar (2) bizim ardımız ṣıra gelmezler. Zīrā bizim çengimizi gördiler, (3) ḳorḳarlar" dėdi. Gėçeyile şehīdlerin buldular, gömdüler (4) belürsiz, eyitdiler: "Zīrā bulup başını kesmeyeler" dėdi**[**ler**]**, (5) ḳalḳdılar, gitdiler. "İnşāallāhu teʿālā Muḥtār bizim öçümüzi (6) alıvėrür intiḳāmımızı bu melʿūnlarda (al.)'de ḳalmaz" (7) dėdiler. ʿAsker-i Yeẕīd (al.) ṣabāḥ oldı, gördiler (8) ʿasker yoḳ, ol arada ḳaldılar. Ammā ʿasker-i ehl-i īmān (9) Kūfeye geldiler, "ġazāŋız mübārek olsun, sizler kendiŋize düşen (10) işi eylediŋiz. Şimdi iş bize düşdi. Allāh Kerīmdir." **[**dėdiler**]**[783]. (11) Gelen ʿaskeri ḥesāb eylediler. Dört yüz ḳadar ādem ḳalmışdı. (12) "Bu yaḳında inşāallāhu teʿālā siziŋ öçüŋizi ve ḳarındaşlarıŋ (13) öçüŋi alıvėrirem" dėdi. Muḥtār, Kūfeden ḥurūca

[781] عین الوراده
[782] خردی
[783] Tamir, bağlama göre yapıldı.

ʿaẕimet eyledi. (14) Kūfe begi ʿAbdullāḥ bin Ẕübeyr**[i]** ʿazl eylediler. Yėrine ʿAbdullāh bin (15) Muṭīʿ**[i]** beg eylediler. Mescide cemʿ oldılar. "Ehl-i Kūfe**[ye]**

[320b] (1) Emīrü'l-mü'minīn oldı. "'Abdullāh bin Ẕübeyr beni size ḥākim eyledi." (2) ʿAbdullāḥ bin Muṭīʿ buyurdı**[-]**kim: "'Ömer, ʿOṩmān, ʿAlī yolın tutalım" (3) dėdi. Muḥtār eyitdi: "Yoḳ eger Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ve çehār-ı (4) yār-ı güzīn yolunı tutarsaŋ sen bize pādişāh olursın. (5) Biz saŋa reʿāyā oluruz. Eger olmaz ise netīçe sen bize (6) beg olmazsıŋ" dėdiler. ʿAbdullāh bin Muṭīʿ eyitdi: "Siz ne**[-]**şekil (7) isterseŋiz ben**[-]**daḥı öyle ėderim" dėdi. Ṣabāḥ dellāllar feryād (8) eylediler. "Ḥż. Kerbelā yaʿnī İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūmıŋ intiḳāmıŋ (9) alan silāḥlansın, cenge ḥāżır olsun" dėdiler. Yigirmi biŋ (10) sipāh cemʿ oldı. Kūfe ululları aŋa ṣaf bāġladılar. Evvel (11) meydān**[a]** ʿAbdullāh bin Muṭīʿ girdi. Bir ṭarafdan İbrāhīm (12) bin Eşter meydāna girdi. ʿAbdullāh bin Ḥurr ḥamle eylediler. Bir (13) ṭarafdan Ḥż. Muḥtār ḥamle eyledi. Ehl-i īmān olan (14) ġālib geldi-ler. Yeẕīd (al.) ʿaskeri bozuldı[784], (15) rüsvāy oldular. ʿAbdullāh bin Muṭīʿ serāya, herkiz evli evine

[321a] (1) girdi. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (la.) ḥalḳ (2) ile meşveret ḳıldılar. Ṣīṣ bin Rebīʿ (la.) (3) eydür: "Amān dile." **[**Abdullāh-ı Ẕiyād**]**[785]"Amān dėmem." Zīrā ḥükm emīrü'l-mü'minīn**[**iŋ**]**, (4) ol vaḳtlerde her kim İslām üzerine pādişāh olsa (5) emīrü'l-mü'minīn dėrleridi. El-ḳıṣṣa: "Zīrā ḥükm ʿAbdullāh (6) bin Ẕübeyriŋdir. Ḥicāz, Kaʿbe, Baṣra maşrık anıŋdır." (7) Ṣīṣ bin Rebīʿ-yi (la.) nā-bekār ḥalef eyitdi: (8) "Bāri bu gėçe serāydan çıḳ git, kimse seni duymasın" (9) dėdi. Andan gėçe oldı. ʿAvret esbāb**[ı]** giydi, ḳaçtı. (10) Ebū Mūsā-i Eşʿarīniŋ evine girdi, ṣaḳlandı. (11) Ṣabāḥ oldı, serāya girdi, ṣaḳlandı. Ṣaḳlanan (12) nā-ḥālef ḥalḳ, amān dilediler. Ḥż. Muḥtār eyitdi: "Amān (13) vėrirem eger bīʿat ėderseŋiz" dėdi. Cümle(-)si**[-]**de Ḥż. (14) Muḥtāra bīʿat ėtdiler. Ḳılıç ḳuşandılar. ʿAhd eylediler. (15) "Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẕlūmıŋ

[321b] (1) intiḳāmıŋ almayınça ḳılıçımızı belimizden çıḳarmayalım" dėdiler. (2) Ḥaẕīne açdı, ḥalḳa māl vėrdi. Ḥalḳ buŋa muḥabbet eyledi. (3) Ümmet-i Muḥammed: "Bize düşen lāyıḳ olan budur ki Ḥż. Ṣulṭān-ı (4) Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin ʿaşḳına intiḳām alalım tā ki (5) Ḥaḳ Teʿālā günāhımızı ʿafv eyleye." Başladılar eṭrāf u eknāfdan (6) ḥarāc gelmege başladı ve eyitdi: "İnşāallāhu teʿālā bizim ṣuçumuzı (7) ʿafv ėdüp bāġışlar Cenāb-ı

---

[784] بودولدی

[785] Tamir, bağlama göre yapıldı.

Bārī” dėdi. Bir gün dīvān**[**da**]** (8) eyitdi: “Ümmet-i Muḥammed her kim Yezīd-i pelīd (la.) (9) ʿaskerinden ādem tutup getürirse mālını aŋa bağışlarım” (10) dėdi. Oradan buradan ādem bulup getürmege başladılar. (11) Kimin elin, kimin ayaġın, kimin başın, kimin ḳulaġın, kimin (12) burnun kesdi. Ṣoŋra tevbe vü istiġfār eyleyen ḥalāṣ oldı. (13) Baʿżı ādemiŋ ḳarnın yardı. Bir ādem getürdiler, Ḥż. Sulṭān-ı (14) Kerbelā-yı cihān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin efendimiziŋ yüzügini almış. (15) Ḥż. Muḥtār yüzügi aldı ve parmaġın kesdi. Ṣoŋra dėdi**[-]**kim:

[322a] (1) “Bu melʿūn yüzügi çıḳarmadı da parmaġını kesdi” dėdiler. Hemān (2) Ḥż. Muḥtār amān zamān vėrmeyüp aṣdı ve ateşe (3) yaḳdı ḥınzīr gibi. Bu ḥaberler Baṣra ḥākimi olan ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı (4) melʿūna, pelīde, nā-ḥalef, nā-bekār**[**a**]** (la.) yetişdi. (5) Zīrā ʿavret libāsını giyüp ḳaçup Baṣraya gelmişdi. (6) Altmış biŋ nā-merd münāfıḳla Kūfeye ʿazīmet eyledi, Ḥż. Muḥtār, İmām-ı (7) Ḥüseyin sevenleri dünyā yüzünden ḳaldıra. El-ḳıṣṣa: (8) ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād dėdikleri melʿūn ḥabīṯ (la.) (9) Kūfeye geldi, bir maḳām vardı. Aŋa Beyn’en-Nehrīn (10) dėrlerdi. Ol araya ḳondı. Ḥż. Muḥtār dellāl çaġırtdı. (11) Eyitdi: “Ey ehl-i Kūfe silāḥlanıŋ, düşmen geldi. Ḥż. (12) Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ intiḳāmıŋ alalım. (14) Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā içün çeng ėtmezseŋiz ehl ü ʿıyāl iŋiz (15) içün çeng eyleŋ. Zīrā bilürsiz ki bu ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād

[322b] (1) dėdikleri melʿūn münāfıḳ (la.) merḥamet(-)siz ḳaltabāndur. (2) Ḳarındaşına amān vėrmez ḳatl ėder” dėdi. Ol maḥal Kūfe şehriniŋ (3) içinde altı biŋ ādem bīʿat eyledi. Ḥż. Muḥtārıŋ ʿaskeri (4) on sekiz biŋ oldı. Ġāyetle mübārīz bahādır dilāverlerdi. (5) Bunlar daḥı Kūfeden çıḳup iki ay miḳdārı durdular. Ceng (6) eylemediler. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿūn (al.) her gün elci gönderir idi. (7) “Gel ṣulḥ olalım, barışalım, Kūfe şehri seniŋ olsun” dėrdi. (8) Ḥż. Muḥtār, herkiz elciye dėrdi ki: “Aramızı ḳılıç ṣulḥ ėder, (9) mümkin dėgildir. Ṣulḥ olup parışmaḳ muḥāldir” dėrdi. Melʿūn (10) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād (la.) ʿaskeri eyitdi: “Muḥtār kimdir (11) çerisi kimdir ki parışalım dėrsin” dėdiler. Melʿūn münāfıḳ (12) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād eyitdi: “Bu küçük oġlanken Muḥtār benden (13) küçük idi. Bir gügerçin sebebinden aramıza ʿadāvet düşdi. (14) Beni yere urdı. Gögsim üstüne çıḳdı. Baŋa eyitdi: “‘Abdullāh-ı Ẕiyād (15) ben seni ʿāḳıbet helāk ėdüp öldüririm” dėdi. Ol zamāndan

[323a] (1) beridir yüregime ḳorḳu düşmüşdür” dėdi. Ḳavl eylediler, ṣabāḥ (2) ceng ėderler. Çünki ṣabāh oldı, iki ʿasker at arḳasına (3) geldiler. Dīp alayda ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād-ı melʿūn münāfıḳ (al.) (4) altmış biŋ mübārīzle gögsin gerüp durdular. Beri ṭarafda (5) ehl-i īmān

olan on sekiz biŋ ādemdir. Ve Muḥtār dīp (6) alayda durdı. Muḥtār eyitdi yanında bir ādeme: “Gel” dėdi. “Bizden (7) ḳaç[786] ādem İmām-ı Ḥüseyin ʿaşḳına var, ḳorḳdum siz ġālib gelirsiz (8) ṣoŋra ḥālim ne**[-]**şekil olur, var git fe emmā sançaġı götüren ādem ki (9) sançaḳ-dārına de ki: “Saŋa Muḥtār selām eyledi. Eger Kerbelā (10) ḥażretleriniŋ dedesi Ḥż. Faḫr-i cihān Muḥammed Muṣṭafā (11) (sav.) ḥażretleriniŋ şefāʿatini isterse, ṣuçum (12) ʿafv olsun derse, biz ḳırışma çeng ėderken sancaġı (13) baş aşaġı eylesin. Aŋa Başra gibi vilāyetiŋ ḥākimligin vėreyim” (14) dėdi. Ol ādem vardı, eyitdi: “Amān tek ḥidmetinde bulunayım, (15) ben Başradan geçdim” dėdi. Ol ādem bir maḥallini gözetdi. Beri

[323b] (1) ṭarafa geçdi, geldi. Muḥtāra bildirdi. El-ḳıṣṣa: İki ʿasker (2) ḳarıldı ḳatıldı, toz ʿayyuḳa çıḳdı. Bir ʿaẕīm çeng oldı. Ol (3) maḥal sançaḳ-dār sançaġ-ı Yeẕīdi başı aşaġa eyledi. (4) ʿAsker-i Yeẕīd (al.) melʿūnlar gördi, ḥāy ḥāy dėyüp (5) bozuldı. Ehl-i īmān muḥibb-i ḥānedān Yeẕīd (al.)’niŋ (6) ardına düşdiler. Ḳırdılar, ʿaẕīm çeng oldı. Herkes (7) ḳaçdı. Rüsvāy-ı ʿālem oldular. İbrāhīm bin Eşter, melʿūn (8) ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād dėdikleri melʿūn, münāfıḳ, nā-bekār, nā-ḥalef, (9) merdūdı tutdı, Ḥż. Muḥtāra getürdi. Hemān Muḥtār (10) daḥı Ḥaḳ Teʿālāya secde-i şükür ėdüp yüzüni yerlere (11) sürdi. Muḳaddemā ʿAbdullāh-ı Ẕiyād, Muḥtārıŋ başına deynek (12) ile urmuşdı, bu kez Muḥtār daḥı ḳılıçıla ol melʿūn (13) münāfıḳ merdūdıŋ başına urdı. Emr eyledi, iki elini (14) kesdiler. Ve iki ayaġını daḥı kesdiler. Vücūdını en en yüzdiler. (15) Ṣoŋra başın kesdiler, gövdesini itler gibi ateşe yaḳdılar.

[324a] (1) Ol başı, Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmāmıŋ (2) ḥātemini, Ḥż. Muḥammed Ḥanefiyye ḥażretlerine gönderdi. (3) Muḥammed Ḥanefiyye daḥı bir mektūb gönderdi. Eyitmiş ki: “Ḥaḳ (4) Teʿālā ḥażretleri senden ḥoşnūd olsun, güzel iş (5) işlemiş(-)sin. Ḥż. Sulṭān-ı cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ (6) ḥażretleriniŋ ruḥ-ı şerīfini şād eylediŋ. Fe emmā (7) bu iş tamām degildir. Tamām oldur ki ol fāsıḳ, fācir, (8) melʿūn, münāfıḳ ʿÖmer[787] ibn-i Saʿd-ı Vaḳḳāṣ**[ı]** tutup başını (9) kesüp, Şimr-i Ẕilcevş dėdikleri melʿūnıŋ (la.) (10) tutup başını kesüp bu ṭarafa (11) göndersеŋ” dėdi. Muḥtār “*Semiʿnā ve aṭaʿnā*[788] baş (12) üstüne” dėyüp, bir cellād vardı, adına ʿUmre (13) dėrlerdi. Eyitdi: “Yā ʿUmre, var ʿÖmeriŋ[789]

---

[786] قاج

[787] عمر Kelime, *ʿAmır* okutacak şekilde harekelenmiştir.

[788] *İşittik ve itaat ettik.*

[789] Bkz. Dipnot 759.

ḳapusına, ḳapuyı dāḳ (14) eyle. Eger ʿÖmer[790] ṭaşra çıḳarsa “gel, seni beg ister” dėŋ. (15) Eger gelürse gele(-)siz, eger dönüp ḳarındaşına “*hāt*

[324b] (1) *el-ṭaylasān*”[791] dėrse bil**[-]**ki ḳılıç ister ḥalāyıḳından. Ḫalāyıḳ (2) ḳılıç getürmezden evvel sen ḳılıç yetişdir, başını kes getür” dėdi. (3) Allāh emriyile öyle vāḳiʿ oldı. ʿÖmeriŋ başını meydān[792]-ı (4) muḥabbetde Muḥtārıŋ öŋüne yuvarladı. Meger Muḥtārıŋ ḳızı (5) vardı, ʿÖmer tutardı. Bir oġlı olmuşdı. Oġlan, babasını (6) öldürdiler gördi, dedesi Muḥtāra geldi. İçeri girdi. (7) Selām vėrdi. Muḥtār selāmıŋ almadı. Oġlan eyitdi: (8) “Ey dede, ben seniŋ ḳızın oġlu degil**[-]**miyim ki benim selāmım (9) almazsın” dėdi. Muḥtār eyitdi: “Ey Teŋri düşmeni, babaŋ (10) Ḥüseyin**[i]** şehīd eyledigi zamān gülerdi**[n]**, şimdi aġlarsın. (11) Tīz yā ʿUmre, bunuŋ daḥı başını kes[793]” dėdi. Ḥafs eyitdi: “Ben (12) Kerbelāda degildim” dėdi. Muḥtār eyitdi: “Gerçek söylersin (13) Kerbelāda yoġdıŋ. Fe emmā babaŋ, Ḥüseyini ḳatl eyledi dėyü (14) sevinirsin” dėdi. “Yā ʿUmre boynunu kes” dėdi. Boynunu (15) urdı. Ḫalḳ bunu gördiler, “bārekallāh ẕihī ʿadālet, ḳızım

[325a] (1) oġlıdır dėmedi Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān (2) İmām-ı Ḥüseyin ʿaşḳına öldürdi” dėdiler. ʿUmre, iki başı (3) Ḥż. Muḥtārıŋ öŋüne ḳodular. Muḥtār eyitdi: “Biri (4) Ḥż. Sulṭān-ı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm içündür, (5) biri oġlı ʿAlī içündür dėdi.” Gövdelerini baş(-)sız (6) aşdırdı. Baʿdehu ateşe yaḳdı. Ḥż. Muḥtār tekrār (7) eyitdi: “Yā ʿUmre, var şol fāsıḳ, fācir, melʿūn, ḳaltabān, (8) münāfıḳ Şimr-i Ẕilcevş-i pelīd (la.) melʿūnıŋ (9) daḥı başını kes getür” dėdi. Meger Şimr-i Ẕilcevşiŋ (10) iki ʿavreti vardı (la.) biri Kūfeliyidi, biri (11) Şāmlı idi. Ḥż. Ḥüseyin**[i]** sevmez idi. ʿUmre ḳapuya (12) geldi, ḳapuyı ḳaḳdı. “Kimdir” dėdiler. ʿUmreyem” dėdi. Şimr-i Ẕilcevş-i (13) melʿūn (la.), ʿUmre adın işitdi, ditremege başladı. (14) ʿAḳlı şaşdı. Dögündi, hemān istirāḥat-ḥāneye girdi. (15) ʿUmre ḳapuyı açdı. “Ḫanı Şimr” dėdi. Kūfeli ʿavreti eyitdi:

[325b] (1) “Evde yoḳdur” dėdi, hem parmaġıla gösterdi. Şimriŋ (2) üzerine vardı. Şāmlı ʿavret, Kūfeli[794] ʿavrete eyitdi: (3) “Ne deli ʿavret olursın**[-]**ki evlādlarım yetīm eylersin” dėdi. (4) Kūfeli eyitdi: “Dünyā içün dīnimden geçmem” dėdi. ʿUmre (5) içeri girdi. Şimriŋ başını kesüp Ḥż. (6) Muḥtāra götürdi. Başını kesdigi gibi Şimr (7) (la.) melʿūn münāfıḳ ḳançıḳ köpek oldı. (8) Henüz ṭoġurmuş it gibi ḥavlayaraḳ çıḳdı gitti. (9) Öyle rivāyet

[790] Bkz. Dipnot 759
[791] *Sarığı getir.*
[792] میدانه
[793] کسر
[794] کوفه‌لیه

eylerler kim ḳıyāmetdek ṣaġdır. Her gün ṭoġurur, (10) on on ikişer yavrı ṭoġurur. Dili bir ḳarış çıḳmışdır. (11) Ṣu ister bulamaz. Ol zamāna gelinçe ş̲erāb yoġdı. (12) Eẕiyyet içün ovalarda ol deryā gibi görünen-lere ş̲erāb (13) dėrler. El-ḳıṣṣa: Ḥż. Muḥtār ol üc başı Ḥż. (14) Muḥammed Ḥanefiyye gönderdi. Ammā Muḥammed Ḥanefī daḥı bir kāġıd (15) yazdı: "Yā Muḥtār, ḥānedāŋ-ı Resūl böyle severler, sen taḥt

[326a] (1) üzerinde, düşmenlerim ṣaġında ṣolunda. ʿÖmer-i Saʿd, (2) Şimr-i Ẕilcevş, Ḥafs." Dėrken içeri elci girüp ol (3) başları öŋüne ḳodular (la.) Hemān secde-i (4) şükür eyledi. "Yā Rabbi şükr" dėyüp ʿibādete meşġūl (5) oldular veʿs-selām. **El-bābu'ş̲-ş̲āmin ʿaşer. On** (6) **sekizinci bāb: Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ rūz-ı maḥşerde** (7) **Yeẕīd (al.)'den**[795] **intiḳām aldıġı**[796] **ʿayān** (8) **ve beyān olunur.** Rivāyet ėderler kim Ḥż. Sulṭān-ı (9) Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem (sav.), (10) ʿAliyyü'l-Murteżā (ra.) ve (kv.) (11) rivāyet eyler kim bir gün ḳuşluḳ namazını ḳıldıḳ. Resūl (12) bizden yaŋa baḳup gülerek ferāhıla baḳdı. Ben eyitdim: (13) "Yā Resūlallāh, ġāyetle ferāḥıŋız var, nedir aşlı" dėdim. Eyitdi: (14) "Yā ʿAlī, Cebrāyil-i Emīn geldi. Ḥaḳ Teʿālā:"ḳıyāmet güninde Ḥż. (15) Fāṭımatü'z Zehrāya eyleyeçe-yiz ikrām**[ı]**" söyledi. Yā ʿAlī,

[326b] (1) ḳalḳ, Fāṭımatü'z-Zehrāya söyle-yelim" dėyüp elime yapışdı. Eve (2) vardıḳ. Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem (sav.) (3) mübārek aġzını açup buyurdı**[-]**kim: "Yā Fāṭıma yā ʿAlī! Ḳaçan (4) ḳıyāmet güni ola, ḥalḳ maḥşer yėrine cemʿ olalar. Yā Fāṭıma (5) sen**[-]**daḥı mezār içindeyken Ḥaḳ Teʿālā emr eyleye, mezārıŋ (6) yanında bir köşk ḥalḳ eyleye. Eni uzunı yüz fersaḥ (7) yer ola. Ḥaḳ Teʿālā emr ile iki ḳubbe yarada. Biri ḳırmız (8) yāḳūtdan ve biri yeşil zümürrüdden ola. Eni uzunı (9) yüz fersaḥ yer ola. İçlerinde bir nūrdan taḥt (10) ola. Ol ḳubbeniŋ başında birer nūrdan ṭaş ola. (11) Maġribden maşrıḳdek aydınlıġı tuta. Ḥaḳ Teʿālā cenet (12) içinde Ḫamrā dėrler, cümle ḥūrīleriŋ başıdır ol cennet (13) içinde ne**[-]**ḳadar ḥūrīler var ise, ol Ḫamrā dėdikleri (14) ḥūrī**[**ye**]** Ḥaḳ Teʿālā emr eyleye: "Var cennete zīnet vėr" dėye. (15) Baʿdehu Ḥaḳ Teʿālā emr eyleye, Ḥż. Fāṭıma mezārdan

[327a] (1) çıḳa, güneş bulutdan çıḳar gibi çıḳa. Ḥaḳ Teʿālā, Ḫamrāya (2) eyide: "Yā Ḥamrā Fāṭımatü'z-Zehrāyı taḥt üstüne (3) otur" dėye. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā eyide kim: "Ḳanı babam (4) Ḥż. Faḥr-i cihān Muḥammedü'l-Muṣṭafa (sav.) (5) ve anam Ḥż.

[795] لعنه نگ
[796] الدوغنی

Ḥadīçetü'l-Kübrā" (6) Eyideler kim: "Yā Fāṭıma, anlar ʿaraṣātda(-)dır" dėyeler. (7) Ḳanı evlādlarım Ḥż. Ḥasanu'l-Müctebā ve Ḥż. İmām-ı (8) Ḥüseyin" dėye. Fi'l-ḥāl getüreler, Ḥż. İmām-ı (9) Ḥasan-ı ḥulḳu'r-rıżā yeşil ḥulle giymiş ve Ḥż. İmām-ı (10) Ḥüseyin Şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā ḳızıl ḥulle (11) giymiş. Ḥż. Ḥüseyiniŋ vücūdında yüz otuz (12) yerde yaraları belli ola. Ḳırmızı ḳan gibi misk (13) ḳoḳusı gibi ola. Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā[797], Ḥż. (14) İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu'r-rıżā**[**yı**]** ṣaġ dizine ala ve Ḥż. (15) İmām-ı Ḥüseyin Şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā ṣol dizinde

[327b] (1) ola. Ḥż. İmām-ı Ḥasan**[**a**]** eyide kim: "Oġul seniŋ (2) niçün ḥulleŋ yeşildir ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḳızıldur?" (3) Dėyeler kim: "Ey vālide-i ʿazīz, ben ẕehrle şehīd (4) oldıġıma delāletdir ḳarındaşım Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm (5) ḳılıçıla şehīd oldıġına delāletdir" dėye. Andan (6) eyide kim: "Ḳanı Ruḳıyye ḳanı Sekīne (7) ḳanı evlādlarım ʿAlīler" dėye. "Ḳanı gelinim derdmend belā-yı (8) miḥnet çeken ehliŋ Şöhrebānū?" dėye. Ol sāʿat (9) cümle ehl-i beyt-i muṭahharātı ḥāżır olalar. "Ya ḳanı (10) oġlum[798] içün ölenler ve oġlum içün aġlayup (11) göz yaşını dökenler" dėye. Ol sāʿat cümle(-)sini (12) ḥāżır ėdeler. Ol ḳubbelerin yanına ḥalḳ cemʿ ola**[-]**ki (13) ḥesābını Allāh Teʿālā bilür. Eyide: "Oġul Ḥüseynim benden**[-]**ṣoŋra (14) ḥāliŋ ne**[-]**şekil oldı" dėye. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm (15) daḥı bir bir geçen ḥikāyet**[**i**]** taḳrīr eyleye. Er ʿavret**[**e**]** emr ola.

[328a] (1) ʿArşa yaḳın olalar. Yetmiş perde Allāh Teʿālā ḳaldıra. ʿArşın (2) ṣaġ yanında cennet ola. Ṣol yanında cehennem ola. Ve cennetiŋ (3) öŋünde bir sedd-i ḥicāb, bir sedd-i ḥicāb dāḥı cehennem öŋünde (4) ola. Allāh Teʿālā emr eyleye. Ol ḥicāblar ḳalḳa. Cennetiŋ (5) ḥūrīleri ve ġılmānları ve vildānları, aġacları ve çiçekleri (6) hep görüne. Ol maḥal ne**[-]**ḳadar ferişteler ins ü cin hep (7) eşkāre ola. Dünyā**[**da**]** hep adın işitdigin şeyleri hep (8) görüne ve cehennemiŋ zincīrleri ve ateşleri, yılanları ve ʿaḳrebleri, (9) melekleri hep görüne. Bir münādī çaġıra: "Yā Muḥammed, Rabbiŋe (10) yaḳın ol" dėye. Ve eyide kim: "Yā Muḥammed, ḳızın Fāṭımatü'z-Zehrāya ḥükm (11) ėtmeyinçe bir ġayrı kimesneye ḥükm ėtmezim" dėye." Enes ibni Mālik (12) rivāyet eyler kim Enes ibn-i Mālik**[**i**]** göndereler. "Var Ḥż. Fāṭımatü'z- (13) Zehrāyı çaġırasın, gel(-)sin" dėye. Enes ibn-i Mālik varmazdan (14) evvel ne**[-]**ḳadar ehl-i beyt-i muṭahharāt varsa bir maḫfe içinde geleler. (15) Fe emmā iki dāne buraḳ ġāyetle güzel ola. Ḥż. İmām-ı Ḥasan

[797] زهرانگ
[798] اوعلوم

[328b] (1) ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bunlarıŋ yanlarında, melāyikeler ḳapuçılar (2) gibi yürüyeler. Öŋlerinçe ne**[-]**ḳadar şehīd olmuş kimesne varsa (3) nūrdan ḳılıçlar ṭaḳınup geleler. Maḫfeler ve ḳubbeler ki her birisiyçün (4) başḳa başḳa geleler. Ehl-i İslām yaʿni Ḥż. İmām-ı (5) Ḥasanu'l-Müctebā ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Şāh-ı şehīdān-ı deşt-i (6) Kerbelā içün merḥamet ėdenler ve anlarıŋ muṣībetine aġlayanlar (7) ve tekbīr u tehlīl u tesbīḥler ėderek geleler. Ve ʿarşıŋ (8) yanında buraḳlardan Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḥulḳu'r-rıżā ve Ḥż. İmām-ı (9) Ḥüseyin Şāh-ı şehīdāŋ-ı deşt-i Kerbelā ve anaları Ḥż. Fāṭımatü'z- (10) Zehrā ḳubbeden ṭaşra çıḳmaḳ isteye. Bir nidā gele kim: "Yā Fāṭıma, (11) sen ḳubbeden ṭaşra çıḳma, içeriden söyle" dėye. Andan (12) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehra eyide kim: "Yā Rabbi, sen Cebbār-ı ʿĀdil pādişāh- (13) -sın. Benim evlādlarım içün ʿadl eyle" dėye. Ve yine eyideler kim: (14) "Yā Fāṭıma, senden ġayrı daʿvācı var mıdır" dėye. Ḥż. ʿAlī (15) ibn-i Ebī Ṭālib gele. "Dāḥı var mıdır" dėyeler. Cemīʿan peyġamberler geleler

[329a] (1) "ve dāḥı var mıdır" dėyeler. Ḥż. Ḫ̆āce-i ʿālem Muḥammedü'l-Muṣṭafa (2) (sav.) gele. Birden eyideler kim: "Yā Rabbi, (3) sen Cebbār, ʿĀlim, ʿĀdil pādişāh(-)sın. Bize dād eyle" (4) dėyeler. Ḥaḳ Teʿālā eyide: "Sizsiz daʿvācı?" dėye ve dėyeler kim: "Biziz" (5) dėyeler. Yine ṭaraf-ı Ḥaḳdan emr oluna. "Getürüŋ Şimr-i Ẕilcevş-i (6) melʿūn**[ı]** (la.) dėyeler, getüreler. Ḥaḳ Teʿālā eyide: "İmām-ı (7) Ḥüseyin-i Maẓlūm**[ı]** niçün öldürdüŋ?" dėye. Şimr (al.) (8) eyide: "'Ömer-i Saʿdıŋ (la.) emr**[i]** ile öldürdim" (9) dėye. ʿÖmer-i Saʿd (al.)'yi getürdiler. ʿÖmer-i Saʿd (al.) (10) eyide ki: "'Abdullāh-ı Ẕiyād (la.) emr**[i]** ile eyledim." dėye. (11) ʿAbdullāh-ı Ẕiyād**[ı]** getüreler. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād eyide kim: "Yeẕīd (12) (al.) emr**[i]** ile eyledim" dėye. Yeẕīd-i pelīd**[i]** (13) (la.) getürdiler. Yeẕīde dėye kim: "Sen niçün bu maẓlūm**[ı]** (14) şehīd eylediŋ?" dėye. Yeẕīd (la.) aṣlā (15) söylemege mecāl ḳalmadı. Ol zamān Ḥaḳ Teʿālā emr eyleye. "Yā Mālik[799],

[329b] (1) cehennem ehliniŋ yār **[**u**]** ġıdāsı bunuŋ ile" dėye. (2) Ol zamānYeẕīd-i melʿūn (al.) eyide kim: "Yā Rabbi, (3) ben bu nefsle bu ḳadar ʿaẕāba niçe çekeyim" dėye. Ḥż. (4) Allāh ʿAẓīmü'ş-şān ḥażretleri eyide kim: "Yā melʿūn, (5) dünyā yüzünde ḳaçan Ḥż. Ḥüseyin-i Maẓlūm şehīd eylediŋ, (6) ne**[-]**ḳadar canlı ḳısmından yaratdım ise cümle(-)siniŋ (7) ḥāṭırını münke(-)sir eylediŋ. Ol sebebden" dėye. Cehenneme (8) ol melʿūn münāfıḳları getürdiler, bu kez Ḥż. İmām-ı (9) Ḥüseyin-i Maẓlūm**[**a**]** emr ola kim: "Cennete giriŋ" dėye. (10) Ol zamān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ʿarşıŋ ayaġına yapışa, (11) eyide kim: "Yā Rabbi, dedem Ḥż. Mefḫar-i mevcūdāt Şefīʿ-i (12) rūz-ı ʿaraṣāt Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafa (sav.)

[799] Bu kelime 327b 1. satırın başında tekrarlanmıştır.

(13) kefīl olmuşdur kim dėmişdir kim: “Oġlum Ḥüseyin, (14) sen ḳıyāmet güninde cennete ḳanıŋla girersin, seni (15) sevüp aġlayanlar, göz yaşıyıla girir” dėdi. Ben

[330a] (1) niçe gireyim, anlar ṭaşrada dururlar. Ben ḳanım dökdümse[800] (2) anlar göz yaşın dökdüler” dėye. Ḥż. Sulṭān-ı (3) Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūm cümle(-)sini alup (4) cennete girdiler. Fe emmā Ḥż. İmām-ı Cāfer-i Ṣādıḳ (5) peyġamber ḥażretlerinden (sav.)’den (6) rivāyet eyler kim ḳıyāmet güninde Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā- (7) -nıŋ ve Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ başı ola, ve Ḥż. (8) İmām-ı Ḥüseyin**[**i**]** şehīd ėdenleriŋ ve sebeb olanlar her kim (9) var ise zinçīrlerle götüreler. İbtidā Ḥż. (10) İmām-ı Ḥüseyin ḥalḳ oluna. Eline ḳılıç ala. Ḥż. İmām-ı (11) Ḥüseyin-i Maẓlūm**[**a**]** ḳarşu duranları birer birer boynun (12) uralar. Yine Allāh emriyile bütün olup dirile-ler. (13) Tekrār Ḥż. İmām-ı Ḥasan boyunların ura, öle-ler. (14) Yine dirile-ler. Tekrār ʿAliyyü’l-Murteżā ura, yine dirile-ler. (15) Netīçe ne**[-]**ḳadar āl-i Muḥammed varsa bir kerre bu melʿūnlarıŋ

[330b] (1) boyunların uralar. Ṣoŋra zincīrlere gerüp cehenneme (2) varınça vücūd-ı nā-pākleri ṭarṭaġan[801] ola. Yine bütün (3) ola. Bu ʿaẕābla cehenneme ḳoyalar. Muḥaldir cehennemiŋ yarı, ʿaẕābla (4) ḳalalar. E’imme-i ehl-i beytden rivāyet ėderler kim Kerbelāda (5) şehīd olanlar içün bir kimesne gözinden yaş dökse (6) Allāh ol yaşı bir gevher yapar. Ḳaçan terāzūya aʿmāli (7) ṭarṭarlarken ol gevher**[**i**]** ḳoya-lar, cümle ʿibādet ṣevābına ġālib (8) gelüp ol yaş sebebiyile cennete gire. Şeyḥ Süheyl bin (9) ʿAbdullāḥ naḳl ėyler kendi. “Ḳaçan ʿāşūre güni gelir, ben te’essüf (10) çekerim, aġlarım, feryād eylerdim. Dėrdim**[-]**ki: “‘Āh başımda (11) ṭāliʿim yoġımış ki eger ben olamadım, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (12) ḥażretleriniŋ öŋünde şehīd olamadım” dėyü aġlardım. Aġlayaraḳ (13) uyḳuya varmışım. Vāḳıʿamda Ḥż. Faḥr-i kevneyn**[**i**]** gördim. (14) Baŋa dėrdi ki: “Yā Süheyl, ol Allāh ḥaḳḳıyçün benim oġlum içün (15) dāyim gözüŋden yaş dökersiŋ, şol**[-]**ḳadar ṣevāb ḥāṣıl

[331a] (1) eylediŋ ki ṣevābını ḥesāb eylemege kātibler ʿāciz ḳalup (2) “Yā Rabbi, sen bilürsin bu ḳulunıŋ ṣevābını, ḥesāb eylemege (3) ṣevāb yazmaġa ḳādir degiliz” dėye-ler. Aḥbār-ı muʿteberden ʿarṣa-i (4) ḳıyāmetde Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Maẓlūm, mübārek yüzi ḳana (5) ġarḳ olup gelüp münācāt eyleye, dėye**[-]**kim: “*Rabbī işfaʿnī bekā* (6)

[800] ودكدمسه
[801] طارظعان

ʿalā[802]*muṣībetī*.” Yā Rabbī, baŋa izīn vėr ki şefāʿat eyleyem**[-]**ki (7) benim-çün aġlaya-lar ve muṣībetime iŋleye-ler ve acıya-lar ve acıdılar (8) ve her kim benim muṣībetimi aŋup ve diŋleyüp gözünden bir ḳaṭre (9) yaş aḳıdana ben kefīlim, şefāʿat ėderim ve ėtdirem” dėyü buyurdı. (10) Rivāyetdir ki Ḥż. İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn Kerbelādan ṣoŋra (11) şöyle aġlardı**[-]**ki bī-tāb olurdı. Aḥbāb dėrdi**[-]**kim: “Bu mertebe (12) niçün aġlarsız, aġlamaŋız” dėrlerdi. Ḥż. İmām-ı Ẕeynü’l- (13) ʿĀbidīn ḥażretleri eyitdi: “Ey ümmet-i Muḥammed, benim böyle şedīd (14) aġladıġıma feʿayyib eylemeŋ yaʿni ʿāyıblamaŋ. Selefde (15) Ḥż. Yaʿḳūb (as.) on iki evlādıŋ birisi

[331b] (1) ġāyib oldı ve ġāyibiŋ ḥāli ise öldi dėnilmez, ṣaġdır dėnilir. (2) Ol**[-]**ḳadar aġladı**[-]**ki gözüniŋ siyāh**[ı]** beyāż oldı. (3) Ṣoŋra oġlunı buldı, murādına ėrdi. Benim işde[803] pederi ʿazīzim, (4) öŋümde şehīd oldı. Ḳarındaşlarım öŋümde şehīd oldı (5) beḳā diyārına, bir daḥı gelmezler. Aġlasam her bār ʿaceb**[-]**midir” (6) dėdi. Naḳldir ki Ḥż. Allāh ʿAẕīmü’ş-şān eyitdi: “Yā İbrāhīm (7) cemīʿan ḫalḳdan kimi ẕiyāde seversin?” Ḥż. İbrāhīm eyitdi: (8) “Ḥż. Muḥammed (sav.)’**[i]** cümleden pek severem” (9) dėdi. “Yā İbrāhīm Muḥammediŋ evlādını mı pek seversin yoḫsa (10) kendi evlādını mı pek seversin?” dėdi. Ḥż. İbrāhīm eyitdi:11 “Resūl ḥażretleriniŋ evlādını pek severem” dėdi. Ḥaḳ Teʿālā (12) eyitdi: “Yā İbrāhīm kimiŋ ʿizzetli sevgili oġlunu Kerbelāda (13) bī-günāh şehīd eyleseler gerekdir” dėdi. Ḥż. İbrāhīm ol (14) sözden ġāyetle elem çeküp çigeri ateş gibi yaḳup gözinden (15) bir ṭamla yaş geldi. Ḥż. Vācibü’l Vücūd eyitdi: “Yā İbrāhīm

[332a] (1) sen oġluŋı ḳurbān eylediġiŋ ṣevābdan bu gözüŋden bir ḳaṭre (2) yaş aḳıtmaḳ benim ḳatımda ʿaẕīm ṣevābdır. Netīçe yā İbrāhīm, (3) bundan ẕiyāde bundan büyük ʿaẕīm ulu ṣevāb yoḳdur (4) baŋa sevgili” dėdi. **Ḥikāyet:** Ẕehrā ḥażretleri rivāyet (5) eyler kim: “Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i (6) Maẕlūm (ra.) vefātından ṣoŋra yolum (7) Kūfeye düşdi. Kūfeniŋ içinde ḥalḳ bir yere cemʿ (8) olmuşlar. Ben**[-]**de vardım. Yüzi siyāh olmuş, toŋuz (9) başına beŋzer, ḥalḳ laʿnet eyler. Eli ayaġı tutmaz olmuş, kendi (10) kendü reyine laʿnet oḳur. Bu ādeme suʾāl eyledim. “Bu (11) aḥvāle sebeb nedir?” dėdim. Ol şaḥṣ eyitdi: “Ben İmām-ı (12) cihān Ḥüseyin-i Maẕlūmıŋ tevābiʿndenim. Anıŋ ʿaskeriydim. (13) Ḳaçan Ḥż. İmām, Şöhrebānūya gerdek olduḳları gėçe, (14) bir ḳıymetli

[802] Bu kelime iki kere yazılmıştır.
[803] ایسده

uçḳur şalvārına geçirmişdi. Ḥż. Şöhrebānū**[**ya**]** (15) ol uçḳurı Yezdecir Şāh ḫazīne(-)sinden vėrilmişdi.

[332b] (1) Ġāyetle muraṣṣaʿ çevāhir ṭaşlarla müzeyyen idi. Vaḳtā kim (2) bu Kerbelāya geldik, ḫāṭırıma geldi**[-]**kim eger Ḥż. İmām-ı (3) Ḥüseyin, Yezīd (la.) ʿaskerine ġālib (4) gelirse baʿdehu uçḳurı isteyem. Eger şehīd olursa (5) uçġurı çıḳarayım alayım, dėdim. Baʿdehu gördüm ki Ḥż. (6) İmām-ı Ḥüseyin ʿaskeri faḳad yetmiş iki nefer kimesnedir, (7) Yezīd (al.) (la.) yigirmi (8) iki biŋ, bu az ʿasker bu çoḳ ʿasker, dėdim. Ḥż. (9) İmām-ı Ḥüseyin ʿaskerinden ḳaçdım, Yezīd ʿaskerine (10) vardım. Bir sāʿat geçdükde tekrār Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ʿaskerine (11) muḳābil oldum. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin beni gördi, baŋa beddu'ā (12) eyledi bilirem. Āḫir ceng eyledim. ʿÖmer-i Saʿd eyitdi: (13) "Bre[804] naẕar eyleŋ, görüŋ Ebū'l-Ḥanūḳ degil**[-]**midir? Bize yardıma (14) gelmiş" dėdiler. Benim adım Ebu'l-Ḥanūḳ(-)dır" dėdi. Baʿdehu Ḥż. (15) İmām-ı Ḥüseyin (ra.) şehīd oldı, herkes mālını

[333a] (1) yaġma eyledi. Ben**[-]**daḫı ilerü vardım, gördüm, başı kesik, (2) vücūd-ı şerīfi ḳan içinde yaṭır, ṭopraġa ḳarışmış yaṭır. (3) Hemān el uzaddım uçḳurı çıḳarmaġa. Hemān ṣaġ (4) eliyile uçḳurı pek tutdı. Olmadı elini açamadım. (5) Mūrād ėtdim**[-]**ki uçġurı kes(-)sem, yine dėdim kesersem (6) ʿāyıblı olur dėyüp ṣaġ elini kesdim. Ardımdan bir (7) avāz geldi. "Ey şom-ı laʿīn! Allāhdan ḳorḳmaz mısın" dėdi. (8) Ardıma baḳdım kimesneyi görmedim. Yine tekrār çıḳarayım (9) dėdim. Ṣol eliyile yapuşmış, ṣol elini daḫı kesdim. (10) Ardımdan bir heybetli avāz geldi, ḳorḳdum. nā-gāh ol kesik (11) eliŋ baḳıyyesi aġzıma bir ṭabançe urdı. Ḳaçdım meyyitler (12) çoḳ ölüler arasına girdim yatdım, keennehu ṣaḳlandım. (13) Anı gördüm Kaʿbe ṭarafından beri bir aḳ bulut geldi. (14) İçinde Ḥż. Ḥavvā geldi. Āh āh dėyüp aġladı. "Yazıḳlar (15) olsun! Yā Ḥüseyin, yā Sirāc-ı Muḥammed!" dėdi. Bir aḳ bulut çıḳdı.

[333b] (1) İçinden Ḥż. Sārā ana çıḳdı. Bir bulut çıḳdı. (2) Ḥż. Meryem ana geldi. Bir aḳ bulut geldi. Ḥż. Āsiyye (3) Ḫātūn zevce-i Firʿavn geldi. Bir aḳ bulut dāḫı (4) geldi. İçinden Ḥż. Ḥadīçetü'l-Kübrā (ra.) (5) geldi. "Hey yazıḳlar olsun! Benim ḳızım oġlu (6) Ḥż. Ḥüseyinim! Seni şehīd eyleyenler Allāhıŋ raḥmetinden (7) uzaḳ olalar, maḥrūm ḳalalar." Bir aḳ bulut dāḫı bir (8) feryādla aġlayaraḳ saçların bölük bölük (9) ṭaġıtmış, Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā iki ellerini (10) bögrüne ḳomış ve boynun egmiş, aġlayaraḳ: "Yā Rabbi (11) senden ʿadl isterem. Evlādlarıma ẓulm eyleyenlere (12) cezāsını sen vėr" dėdi. Bir

[804] بزه

bulut daḥı geldi. (13) Ḥż. ʿĀdem peyġamber ve Ḥż. Şīt peyġamber ve Ḥż. (14) Nūḥ peyġamber ve Ḥż. Sām ve Ḥż. Mūsā peyġamber (15) ve Ḥż. Hārūn peyġamberler cümle geldiler. Her birisi dürlü

[334a] (1) dürlü aġlaşırlar idi. Ḥż. Cebrā'īl ve Ḥż. Mīkā'īl (2) geldi. Baʿdehu bir aḳ bulut daḥı geldi. Ḥż. Ḫˇāce-i (3) kāyināt Mefḥar-i mevcūdāt Şefī-i rūz-ı ʿaraṣāt (4) ekmelü't-taḥıyyāt muʿallā, müzekkī, müctebā aʿnī (5) bihi Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (sav.) (6) çıḳtı geldi. İki mübārek elleriyile mübārek (7) gögsini dögerdi. Bir eline Ḥż. Cebrā'īl (8) (as.) bir eline Ḥż. Mīkā'īl (9) (as.) yapışmış. "Yā Resūlallāh urmaŋ gögsüŋiz, (10) yazıḳdır vücūd-ı şerīfiŋize." Ḥż. Resūl-i Ekrem (11) dėrdi**[-]**kim: "Ah oġul nāzenīnim, Ḥüseyinim, ciger-pārem! (12) Benim ḥürmetim bilmediler. Seni ġurbet diyārında öldürdüler. (13) Ḥż. Ādeme buluşdı, eyitdi: "Ey benim babam Ādem! Baḳ (14) benim çigerim pāresine neler eylemişler" dėdi. "Ḥürmetim bozdular. (15) ʿİzzetim yaġmaladılar." Cümle peyġamberler gelüp Ḥż. Resūl-i Ekrem**[e]**

[334b] (1) ʿazā[805] vėrüp aġlaşdılar ve baʿdehu bir aḳ bulut dāḥı geldi. (2) Aġlayaraḳ içinden Ḥż. Şāh-ı merdān ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i (3) Ebī Ṭālib çıḳageldi. Feryād eyleyerek eyitdi: "Ah oġlum, çiger- (4) -gūşem, nāzenīnim, Ḥüseyinim! İki kesik eliŋe mi aġlayayım ya aşılmış (5) başıŋa mı aġlayayım veya ṭopraġa ḳarışmış vücūdıŋa**[-]**mı aġlayayım" (6) dėdi. "Veyāḥūd düşmenler elinde esīr olmuş evlādlarına**[-]**mı (7) aġlayayım" dėdi. "Ya başıŋ kesdiler ya eliŋi kim kesdi söyle ey benim (8) oġlum!" dėdi. Hemān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[iŋ]** ol kesik eliŋ parmaḳları (9) ḳalḳdı beni gösterdi. Ḥż. Şāh-ı Velāyet ʿAliyyü'l-Murteżā eyitdi: (10) "Yā Resūlallāh, işde mübārek elini kesen buyımış" dėdi. Döndi baŋa (11) Ḥż. Peyġamber (as.) eyitdi: "Laʿnet saŋa dünyāda ve (12) āḫiretde dāḥı ey ṭoŋuz! Saŋa raḥmet ḥarām olsun" dėdi. Böyle (13) dėyinçe gördüm**[-]**ki cehennem melegi ġażabla geldi, aġzıma urdı, (14) aġladı, eyitdi: "Yā Resūlallāh, çigerim pāre pāre oldı. Ben ḳuluŋa destūr (15) vėr, saŋa dünyānıŋ aşaġa(-)sın yuḳaruya getüreyim" dėdi.

[335a] (1) Peyġamber (as.) "ibtidā ṣabr eyle ḳıyāmet günin**[-]**degin" (2) dėrken bir çoḳ aḳ bulut geldi, içinde misk ʿanber kāfūr (3) ḳoḳar. İçinde çoḳ ḥūrīler çıḳdı. Aġlaşdılar, ʿazā vėrdiler. (4) Eyitdiler: "Yā Resūlallāh, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin içün cennete (5) zīnet vėrdik, donattıḳ." Ḥż. peyġamberler cümle(-)si**[-]**de (6) döndüler, gitdiler. Ḥātūnlar da geldiler. Anlar daḥı gitdiler. (7) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā, Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ gövdesini (8) öpdi,

[805] اغزه

eyitdi: “Yā sirāc-ı ʿAlī, seni ḳıyāmet gününe ḳodum” (9) dėdi, gitdi. Yā Zehrā benim ḥikāyetim budur” dėdi. (10) Ve ḥalḳ dāḥı laʿnet oḳudulardı ve aġlarlardı. Vaḳt(-)siz (11) aġlamaḳ ne fāyide, aġlamaḳ daḥı vaḳtiyle olur. Her şey (12) vaḳtiyle olur. Ḥż. İmām-ı Ẕeynü’l-ʿĀbidīn (ra.) (13) rivāyet eyler kim çünkim Ḥż. Ḥüseyniŋ (14) mübārek başını Yeẕīd (al.) (la.) (15) serāyına getürdiler, Yeẕīd (al.) meclis ḳurmuş, şerāb

[335b] (1) içerdi. Mübārek başını getürdiler, ḳarşu(-)sına getürdiler. (2) Yeẕīd (al.) başıŋ ḳarşusına şerāb içerdi. (3) Ol gün Rūm pādişāhından bir ulu elçi gelmişdi. Anı**[-]**daḥı (4) çaġırdılar, göre ʿibret ala. Elci eyitdi: “Ey ʿarab pādişāhı, (5) bu kimiŋ başıdır pādişāhım” dėdi. Yeẕīd (al.) (6) eyitdi: “Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ Maẕlūmıŋ başıdır.” (7) Elci eyitdi: “Ḥż. Şāh-ı Merdān ʿAliyyü’l-Murteżā ibn-i Ebī (8) Ṭālibiŋ oġlu Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān (9) İmām-ı Ḥüseyiniŋ midir” dėdi. “Belī odur” dėdi. Ol Naṣrānī (10) elci eyitdi: “Laʿnet size ve size tābiʿ olanlara kim (11) Ḥż. Faḫr-i cihān peyġamberiŋiziŋ ḳızı oġlunı helāk (12) eylediŋiz, faḳad arada bir ḳarn geçmiş. Ben Ḥż. Dāvūd (13) peyġamberiŋ evlādlarındanım. Bu ḳadar biŋ yıl geçmiş Ḥż. (14) Dāvūd peyġamber (as.) vefāt ėdeli. Bilmem saḥīḥ (15) Dāvūd (as.) oġlu mıyım fe emmā ḥalḳ baŋa ġāyetle

[336a] (1) riʿāyet ėderler. Benim başdıġım ṭopraġı alırlar, göze sürme (2) çekerler. Bir yerde ʿaẕīm ceng olsa beni gönderirler. Ben varırım, (3) “bre meded bu Ḥż. Dāvūd oġludır” dėyü baŋa riʿāyet ėdüp (4) ḥicāb ėderler. Benim sözüme muḥālefet ėtmezler, parışırlar. Ya niçün, (5) Dāvūd oġludur dėyü. Siz ise gözüŋüzle gördüyüz (6) peyġamberiŋiziŋ ḳızı oġlunı helāk eylediŋiz. Benim bir şeyde (7) şübhem vardı. Şübhem defʿ oldı. Bu gerçek peyġamberiŋ (8) ḳızı oġludır” dėyüp müslimān oldı. Yeẕīd (9) (la.) eyitdi: “Eger elçiye zevāl olaydı şimdi (10) seni helāk ėderdim” dėdi. Elci-i müslimān eyitdi: (11) “Riʿāyet-i elci gözedirsiŋ, ḥürmet eylersin, ya (12) peyġamberiŋe niçün riʿāyet eylemezsin” dėdi. Yeẕīd (13) (la.) “İhāneten elçiŋ geldi, müslimān (14) oldı” dėyü mektūb yazdı, gönderdi. Cümle-ŋiz de (15) bilürsiz ol oġlanıla ol çāriye olmaz.[806]

[336b] (1) İstediler, cehennemden ḳorḳdular tā ki melʿūn olmayalar. (2) Siz ise ʿāḳıbet fikr eylediŋiz. Dünyā içün terk-i dīn (3) eylediŋiz. Ḳıyāmetdek laʿnet üzeriŋizde ḳaldı” dėdi. (4) El-ḳıṣṣa: Yeẕīd (la.) emr eyledi, başı (5) pazarda aṣa-ḳoyalar. ʿAmr rāżī olmadı. “Bu eyü iş degildir” (6) dėdi, menʿ eyledi. Emr eyledi, bir ṣoffa-nıŋ üzerine ḳodılar. (7) Gėçe olıçaḳ

[806] Bu cümlenin bağlamla ilgisi bulunmamaktadır. Burada anlatılacak hikaye muhtemelen özet biçimindedir ya da müstensih tarafından atlanmış olmalıdır.

cinnīler ġāyetle çaġrışdılar. Yezīd (la.) (8) bunu işitdi, ḳorḳdı. Ėrte(-)si gėçe cinnīler tekrār (9) feryād eyledi. Ḥż. Şöhrebānū beş çāriye(-)sini yanına (10) alup ḳızlarını maʿan. Ḥż. Zeynü'l-ʿĀbidīn mescid içinde (11) ṣabāḥdek ʿibādet eyleyüp eyitdi: "Yā Rabbi bu ẓālim, ġaddār, (12) melʿūn, münāfiḳ Yezīd (la.) fitne(-)sinden (13) sen bizi ḥalāṣ eyle" dėdi. Ṣabāḥ olduḳda Yezīd (14) (al.) ġāyetle ḳorḳmuşdı. Emr eyledi, başı (15) defn eylediler. Ammā eṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ rivāyet budur ki Fāṭıma

[337a] (1) bint-i[807] Ṣafvān, Yezīd (la.)'**[**den**]** beş biŋ altūn**[**a**]** (2) ol başı ṣatun aldı, evine getürdi. Misk ʿanberle (3) kefenledi. Bir ṣanduḳa ḳodı. Ol gėçe vāḳıʿa(-)sında (4) bir köşk gördi. Aḳ inçüden beş biŋ ḳapusı vardı. (5) Muraṣṣaʿ laʿl beş biŋ ḥücre(-)si vardı. Taḥtlar, ḥulle-ler, buraḳlar, (6) ḥūrīler ve ġılmānlar şöyle**[-]**ki şaʿşaʿası ʿālemi tutardı. İçinden (7) yigitler geldi, ḳarşuladılar. "Ḫoş geldiŋ yā Fāṭıma bint-i (8) Ṣafvān" dėdiler. "Mübārek eylesün Ḥaḳ Teʿālā saŋa inʿām (9) u iḥsān eyledi" dėdiler. "Bu köşk saŋa, Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā (10) (ra.) munṭaẓırdır" dėdiler. "Ḳandadır" dėdim. (11) İşde şol köşkin içinde(-)dir" dediler, öŋüme düşdiler. (12) Bu köşki gördüm**[-]**ki anı vaṣf ėdemem. Ol köşküŋ ḳızıl (13) yāḳūtdan, içinde bir taḥt zebercetden, üstünde (14) Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā ḳırmızı esbāblar giymiş oturır. (15) Beni görünçe ayaġ üzerine ḳalḳdı. Baŋa taʿẓīm eyledi.

[337b] (1) Eyitdi: "Maʿẕūr ola, seniŋ ṣatun aldıġıŋ baş (2) budur. İsterseŋ ki baŋa gösteresiŋ" dėdi. Ṣanduḳı (3) açdı. Ol mübārek başı gördüm. Nūr-ı perḳ ururdı. (4) "Ey āḫiret yoldaşım ḥātūn! Her kim benim oġluma (5) acıdı, merḥamet eyledi gördüm. Yaramazlıḳ ėdeni dāḥı (6) gördüm. Allāh rāżī olsun. Filān maḥalde bir ḥātūn (7) vardır. Benim oġlumı gördi, bu gėçe ṭaʿām yėmedi, uyumadı, (8) aġladı. Luṭf ṣabāḥ olduḳda ol ḥātūn**[**a**]** on biŋ (9) aḳçe vėr ve sen benim oġlum içün beş biŋ altūn vėrdiŋ. (10) Eviŋ orta yėrini ḳazsaŋız arış üc küp Nişābūrī (11) altūn çıḳar, dünyā ʿivażıdır. Āḫiret ʿivażını gördüŋ. (12) İşde ol köşk ki beş biŋ ḳapusı vardır. Beş biŋ (13) altūn ʿivażdır" dėdi. Uyandım, ṣanduḳ yoḳ. Eviŋ (14) içini ḳazdım. Ol altūn küplerle çıḳdı." Ol ʿavret**[**i**]** (15) çaġırdı. Aḥvāli söyledi. "İşde ḥātūn seni ḥazīne-dār

[338a] (1) eyledim. Bu mālıŋ üstüne" dėdi. Her kim āl-i Muḥammed sever, (2) ḫaber alırdı. Gizliçe gizliçe anlara altūn bağışlardı. (3) İnʿām u iḥsān ėderdi. **Ḥż. İmām-ı cihān**(4) **Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ mübārek ser-i pāki Mışra gitdigin** (5) **ʿayān ve beyān ėder.** Şām-ı şerīfde ol başı (6) çarşu içinde dururdı. Yezīd (al.) (7) emr eyledi, "alıŋ bu başı Mışra

[807] بن

götürüŋ. Ulu şehrdir. (8) Anda daḥı dursun tā ki görenler ʿibret alalar” dėdi. Mışra (9) götürdiler. Yol üstine ḳodular. Dellāllar çaġırdı: (10) “Her kim bu başı çalarlarsa ṣaḳlarsa, başı bekleyen (11) mālı yaġmadır” dedi, herkes ḳorḳdı. Böyle ol mübārek (12) baş çarşularda ṣoḳaḳlarda yuvarlandı. Bu (13) **Ḥikāye-i Ser-i Ḥüseyin** dėrler. Bir ḥātūn vardı, (14) muḥibb-i ḥānedān-ı Ḥż. Resūl idi. Bir gėçe eviŋ (15) üstüne çıḳdı, gördi**[-]**ki nūr, gök yüzüne ʿurūc

[338b] (1) eylemiş. “Bu ne ola” dėrken gördi**[-]**ki Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı (2) cihān İmām-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ mübārek başıdır, hemān (3) kimesne duymadan ol başı aldı. Başı güllābıla yudı. (4) Misk, ʿanber, güllābıla buḫūrladı. Bir ṣanduḳ içine (5) ḳoyup eviŋ bir köşe(-)sinde pinhān eyledi. Ṣabāḥ oldı, (6) gördiler kim baş yoḳdur, ol ʿaṣrıŋ Mışr begi ki Yeẕīd (7) (la.) ṭarafından idi, teftīş u tefaḥḥuṣ (8) eyledi. Aradılar, bulamadılar. Bir mertebe oldı**[-]**ki Mışrıŋ (9) içinde ev be ev aradılar, bulamadılar. Kaʿbe-i şerīfe (10) örtü eyleyen evine geldiler. Aradılar ol maḥal ol ḥātūn (11) bir tenhā köşede başın secdeye ḳodı, aġladı. “Yā Rabbi, (12) Ḥż. Faḫr-i cihān Muḥammedü’l-Muṣṭafā (as.) ḥürmet**[i]** (13) ḥaḳḳıyiçün bu Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı (14) Ḥüseyiniŋ mübārek başını sen ṣaḳla, gösterme” dėdi. (15) Allāh ʿAẓīmü’ş-şān ḥażretleriniŋ emriyile ol ẓālimler ol

[339a] (1) ṣanduḳı görmediler, çıḳdılar gitdiler. Bir ay aradılar, bulamadılar. (2) Ve baʿdehu Yeẕīd (la.) helāk oldı. (3) Yeẕīd (al.)'lerden intiḳām alındı. (4) Bir zamān geldi. Seksān üc yıl geçdi. Ol (5) ḥātūn Mışr vālī(-)sine geldi, eyitdi: “Pādişāhım saŋa[808] (6) bir müjdeye geldim**[-]**ki bir pādişāh böyle bir cevhere, (7) böyle bir ḥazīneye, böyle bir defīneye mālik olmamışdır” (8) dėdi. Pādişāhın ʿaḳlı[809] gitdi. “Nedir ʿavret” dėdi. ʿAvret (9) eyitdi: “Pādişāhım Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋmübārek başıdır, (10) bendedir” dėyüp aḥvāli bir bir naḳl eyledi. Ehl-i dīvān (11) eyitdi: “Neden bilelim Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān (12) İmām-ı Ḥüseyiniŋ başı oldıġını” dėdiler. Ḫātūn eyitdi: (13) “Üc ʿalāmeti vardır” dėdi. “Nedir” dėdiler. Ḫātūn eyitdi: (14) “Biri budur ki mübārek dudaḳları depredir, ikinci şimdi (15) dāḥı ādem vardır mübārek yüzüni görmüş bilürler, üçinci budur ki

[339b] (1) daḥı ḥālā ḳanı damlar durmaz aḳar” dėdi. Cümle ḥalḳ (2) şaşdılar. Bir uġurdan ḳalḳdılar. Evine pādişāh vezīr (3) erkān-ı devlet ḳalḳup geldiler. Tekbīr u tehlīl (4) aldılar. Mışrıŋ içinde defīn eylediler. Mışr beg**[i]**, bir ehl-i ḥaḳ (5) ādem idi. ʿAvret**[e]** eyitdi:

[808] Bu kelime cümle içinde tekrarlanmıştır.
[809] Kelimedeki ق harfinin noktaları yazılmamıştır.

“Ḫātūn ne istersiŋ, dile benden (6) vėreyim” dėdi. ʿAvret eyitdi: “Ne vėrirseŋ vėr” dėdi. (7) Mıṣr beg**[i]** eyitdi: “Bunuŋ ʿivaż**[ı]** olmaz, illā gel saŋa (8) pādişāhlıḳ vėreyim” dėdi. ʿAvret eyitdi: “Ben bir ḳoça (9) ʿavretim, neyleyeyim pādişāh olmaġı” dėdi. Beg eyitdi: (10) “Aʿlā, saŋa yedi pāre göŋ vėreyim” dėdi. ʿAvret ḳabūl (11) eyledi. İmdi pādişāhım benim**[-]**de senden bir murādım (12) vardır” dėdi. “Ben**[-]**daḥı göŋleri vaḳf eyledim. Kaʿbe-i (13) şerīfiŋ örtüsini örtem” dėdi. Pādişāh “maḳbūlümüzdür” (14) dėdi. Bir ev yapdılar, büyük mermer döşemelerle, içine (15) tezgāhlar, üstādlar peydāh ėdüp ʿulūfeli ādemler

[340a] (1) üç**[-]**yüz müteʿayyin ādem, üç**[-]**yüz altmış gündegin kisve-i (2) şerīfi Kaʿbe-i şerīf içün doḳurlardı. Kimi iplik (3) kimi ṣırma işler, bu ḥālile itmām eylerlerdi. Ulu (4) köylerdir. Ḥālā ol köyler artmada(-)dır, eysilmez gerek (5) evleri gerek ādemler**[i]**. Nīl-i mübārek ṣuyu ibtidā ol köyler**[i]** (6) baṣar. Ammā bu kerāmāt Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı (7) cihān Ḥż. İmam-ı Ḥüseyin-i Maẓlūmıŋ(-)dır[810]. Ḳaçan Ḥż. (8) Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Şāh-ı (9) şehīdān-ı deşt-i Kerbelā ḥażretleriniŋ mübārek (10) ser-i pāk**[i]** Mıṣr içine geldi, baʿżı sefīh, kendini (11) bilmez ve dīnini ve mezhebini ve īmānını bilmez kişiler, (12) ayaḳlarıyıla ol mübārek ser-i pāki yaʿni mübārek başı (13) yuvarlarlardı. Ḥż. Vācibu’l-vücūd olan Allāh emriyile (14) ol yuvarlayan kimesneleriŋ evlād-ı evlādlarınıŋ şimdi (15) ḥāli bellidir. Bir ayaḳlar**[ı]** ṭomruḳ gibi şişdir. Mıṣıra

[340b] (1) varan ādemler bilürler ve görmüşlerdir, ehline maʿlūmdır. (2) Rivāyet olunur kim ehl-i beyt ki Kūfeden Şāma (3) gelürken bir menzilde indiler. Çāriyelerinden Penefşe (4) dėrler bir çāriye vardı. Edhem bin Cüdʿā dėrler bir melʿūn (5) münāfıḳ vardı, Şimr-i Ẕilcevş-i ḥabīṯiŋ (la.) (6) ādemlerinden idi. Ol Edhem-i melʿūn (al.) (7) elin uzatdı, Penefşe çāriyeniŋ gögsüniŋ (8) üstüne ḳodı. Ḥż. Allāh ʿAẓīmü’ş-şānıŋ emriyile (9) gūyā gögsünde bir ʿaḳreb vardı. “Āh” dėdi. Çıra yaḳdılar, (10) gördüler kim ḳolu dirsegindek şişmiş, feryādından (11) ṭuramadı. ʿĀḳıbet ḳolunu kesdiler. Gerçi Ḥż. Sulṭān-ı (12) Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyiniŋ ḥarem-i şerīfi esīr idi. (13) Ammā bir kimse baḳmazdı. Bu ḥāl olunça dėdiler yanına bile (14) gelmezler idi. Zīrā Cenāb-ı Bārī Ḥabībine kerrātıla söylemişdir. (15) “Seniŋ ehl ü ʿıyāl iŋ evlādlarıŋ evlādı pākdir. Anlar

[341a] (1) pāk-i dāmendir, elem çekme” demişdir. **El bābu't-tāsiʿu** (2) **ʿaşer. On ṭoḳuzuncı bāb: Ḥż. Fużūlīniŋ** (3) **ne[-]şekil kitāblardan istiḥrāc eyledigin** (4) **ʿayān ve beyān ėder.** Ḥż. Şeyḥ Süheyl bin (5) ʿAbdullāh rivāyet eylerler Ḥż. ʿAlī bin Mūsā (6)

[810] بودر

er-Rıżādan (ra.) ve Ḥż. İmām-ı (7) Ẕeynü'l-ʿĀbidīn**[**den**]** (ra.) Ḥālā elsine-i (8) ʿarabda ẕikir olunan maḳtel[811] Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i (9) Maẓlūmuŋ, niçe kitāblardan īçād olunmuşdır. (10) Ebū Miḥnef Maṣrūʿ-ı Ṭāvusīdir ki Ḥż. Seyyīd (11) er-Rıżā'eddīn Ebū'l-Ḳāsım ʿAlī bin Mūsā bin Caʿfer (12) bin Muḥammed Ṭāvusī, kemāl-i taḥḳīḳ ve tevfīḳ ile isnād-ı (13) muʿteberden naḳl ėdüp itmāmına ihtimām ėtmişdir. (14) (rah.) (rv.) Ve efvāh-ı ʿAcemde[812] meşḥūr (15) olan kitāb, evvelā Ravżatü'ş-Şühedā'

[341b] (1) -dır. Ḥż. efṣaḥu'l-mütekellimīn Kemāleddīn Ḥüseyin (2) Vāʿiẓ tetebbuʿ ėdüp yaʿni arayup bulup tevārīḫ (3) u tefāsīrlerden ve niçe kitāblardan cemʿ (4) ėdüp diḳḳatile yazmaġın rāvīler**[**den**]** niçe (5) rivāyet ile ṣaḥīḥü'l-ḳavl ile derece-i ṣıḥḥat (6) ėtmiş. Ve ben ḫāksārın daḥı niyyeti oldur ki Fużūlī (7) ḥażretleriniŋ aṣıl te'līf eyledigi nüsḫa-lar (8) evvelā Ravżatü'ş-Şühedā'dan ibtidā eyleyüp (9) niçe kitāblardan istiḫrāc eyleyüp ismini (10) Ḥadiḳatü's-Süʿedā' dėyü ad vėrmişdir ve nīçe (11) ışṭılāḥāt-ı ġarīblerle ve nīçe nükte-lerle (12) ve ebyāt-ı eşʿārla tezyīn eylemişdir. Ben**[-]**daḥı murād (13) eyledim, Ḥaḳ Teʿālāya ṣıġındım, Ḥadiḳatü's-Süʿedāyı tercüme (14) eyledim. Fe emmā ḳaçan ben bu kitāba şürūʿ eyledim, māh-ı Muḥarremü'l- (15) ḥarāmıŋ onuncı Cumʿa gün**[**i**]** ibtidā eyledim. Biŋ yüz yedi

[342a] (1) sene(-)siniŋ Muḥarrem**[**i**]** idi ibtidāsı. İtmām eyledigim (2) māh-ı Cemāẕiye'l-āḫiriŋ yigirmi beşinci gün**[**i**]** idi. (3) Ben**[-]**ki ʿışyānıla mübtelā olan rengīn[813] El-Ḥāc Muḥammed (4) ibnü'l-Ḥācī Ḥasan ibnü'l-Ḥācī Muḥammed, *ġaferallāhu lenā* (5) *cemīʿi'l-mü'minīne ve'l-mü'mināt ve'l-müslimīne* (6) *ve'l-müslimāt el aḥyā'i minhüm ve'l-emvāt biraḥmetike* (7) *yā erḥamerrāḥimīn*[814] ve bu kitābıŋ ismini (8) ṭaraf Tuḥfetü'ş-şühedā' dėyü ad vėrdim (9) ve ḳaç[815] pāre kitābdan istiḫrāc eyledim (10) ve rāvīleri kimlerdir, anları taḳrīr u taḥrīr (11) eyledim tā ki oḳuyanlarıŋ ve diŋleyenleriŋ (12) ve yazanlarıŋ ḫayır duʿādan ferāmūş ėtmeye-ler. Ḥż. (13) Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān İmām-ı Ḥüseyin ʿaşḳına (14) bu kitābıŋ aṣlı yoḳdur ve yalandır dėmeyeler. (15) İnanmayan ve şübhesi olan bu nüsḫa-ya naẓar

---

[811] Kelimedeki ق ت harflerinin noktaları yazılmamıştır.
[812] Kelimedeki ج harfinin noktası unutulmuştur.
[813] Bu kelime yazmada kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Bu kelimenin müellifin isminden önce yazılması, müellife ait bir lakap olabieceğini düşündürtmekle beraber müellifin hayatına ait herhangi bir bilgiye ulaşılamadığından kelimeye temkinli yaklaşılmıştır. Ayrıca eserin eksiksiz tek nüshasının bulunmasından dolayı söz konusu kelimenin yazılışını bir başka nüsha ile kıyas etme imkanı da bulunmamaktadır.
[814] Allah bizleri mümin erkekleri ve mümin kadınları, müslüman erkekleri ve müslüman kadınları, onların ölülerini ve dirilerini affetsin, ey merhametlilerin en merhametlisi!
[815] قاج

[342b] (1) eyleyüp istiḫrāc olunan kitābların ismi**[**ni**]** (2) beyān ve ʿayān eyledim. Ol kitābların isimleri (3) ber-veçh-i ātī ẕikr olunur. İsimleri bunlardır: (4) Evvelki Ravżatü'ş-Şühedā', ikinci (5) Ḥadīḳatü's-Süʿedā', üçinci (6) Ravżati'l-Aḥbāb, dördinci (7) Ḥ̆āce-i Pārisā, beşinci (8) Faṣlü'l-Ḫiṭāb[816], altıncı (9) Kenzü'l-Ġurāb, yedinci (10) Bedri'l-Ḥaṭṭāb, sekizinci (11) Fütūḥāt, ṭoḳuzuncı (12) Tefsīrāt, onuncı (13) Zelāzilü'r-Rıżā?, on birinci (14) Beşāirü'l-Muṣṭafā, on ikinci (15) ʿUyūnu'r-Rıżā, on üçinci

[343a] (1) Ḫülāṣatü'l-Fetvā, on beşinci (2) İʿlāmü'l-Verā, on altıncı (3) Maḳtel-i Nūru'l-E'imme, on yedinci (4) Şevāhidü'n-Nübüvve, on sekizinci (5) Rūḥu'l-Ervāḥ, on ṭoḳuzuncı (6) ? ervāḥ, yigirminci (7) Rebīʿu'l-Ebrār, yigirmi birinci (8) Rebīʿu'l-Aḥbār, yigirmi ikinci (9) Ravżatü'l-Vāʿiẓīn, yigirmi üçinci (10) İḥyā'-yı ʿUlūm, yigirmi dördinci (11) Mir'atü'l-Cinān, yigirmi beşinci (12) Meʿāric, yigirmi altıncı (13) İmām-ı Rükneddīn Maḳteli, yigirmi yedinci (14) Rıżāviyye, yigirmi sekizinci (15) Ṣuḥfu'ş-Şerīf, yigirmi ṭoḳuzuncı

[343b] (1) Tevārīḫ-i Ṭaberī, otuzuncı (2) Süneni'l-Cevāmiʿ (3) **Faṣıl, Tuḥfetü'ş-Şühedānıŋ** (4) **içinde olan rāvīleri[ŋ] isimleri** (5) **ʿayān ve beyān per-veçh-i āti ẕikr olunur.** (6) Evvelki Muḥammed bin İsḥaḳ, ikinci (7) Nūru'l-E'imme-i Ḫarezmī, üçinci (8) Elsīne-i Muʿallim Şerīl, dördünci (9) Ẕülbeydurdı Ḫarāşī, beşinci (10) Ebū'l-Mü'eyyed Ḫarezmī, altıncı (11) Ḥāfiż Ebū'l-Meʿānī, yedinci (12) İmām-ı Seyfüddīn, sekizinci (13) İmām-ı Necmüddīn, ṭoḳuzuncı (14) İmām-ı Muḥammed bin ʿAḥmed bin Aʿṣım, onuncı (15) Ol**[-]**kevnī ki Ṣāḥib-i Fütūḥdur, on birinci

[344a] (1) Onuncı ʿAbdullāh bin Mübārek, (2) on birinci İsmāʿīl Buḫārī, (3) on ikinci Ẕeyd-i Erḳam, (4) on üçinci Ebū'l-Mefāḫir, (5) on dördinci Ebū'l-Ḥasan-ı Baṣrī, (6) on beşinci Şeyḫ Süheyl bin ʿAbdullāh, (7) on altıncı Ebū Miḫnef, (8) on yedinci Maṣraʿ[817]-i Ṭāvusī[818], (9) on sekizinci Seyyid er-Rıżāeddīn, (10) on ṭoḳuzuncı Kemāledīn Ḥüseyin

816 فضل الخطاب

817 مصر

818 Masraʿ-i Tāvūsī, burada ravilerin arasında on yedinci sırada zikredilmiştir. Ancak Masraʿ-i Tāvūsī, yukarıda on sekizinci sırada bulunan Seyyid er-Rızaeddin'in *'el-Lehûf ʿalâ fî ḳatle't-tufûf'* adlı eseridir. Dolayısıyla müstensih tarafından Masaraʿ-i Tāvūsī ve Seyyid er-Rızaeddin iki ayrı kişi olarak düşünülüp yanlış yazılmış olabilir. Masraʿ-i Tāvūsī biçimindeki isimlendirme Fuzuli'nin Hadikatü's-Süeda'sında karşımıza çıkmaktadır (Güngör 1987: 18). *'el-Lehûf ʿalâ fî ḳatle't-tufûf'* adındaki eserin Masraʿ-i Tāvūsī biçiminde adlandırılmasının Fuzuli'nin bir tasarrufu olduğu da düşünülebilir.

Vāʿiẓ, (11) yigirminci Kesāyī, (12) yigirmi birinci Tirmīẕī, (13) yigirmi ikinci Baḥterī, (14) yigirmi üçinci Faḳih Ebū'l-Leyṣ, (15) yigirmi dördinci Şeyḥ Müfīd[819],

[344b] (1) yigirmi beşinci ʿAbdullāh, (2) yigirmi altıncı ʿAmmār ibn-i Yāsir, (3) yigirmi yedinci Muḥammed bin ʿAmmār Ṣābit, (4) yigirmi sekizinci ʿĀmir bin ʿAbdullāh, (5) yigirmi ṭoḳuzuncı Ebū Hureyre, (6) otuzuncı ʿAbdullāh bin Mesʿūd, (7) otuz birinci İbn-i ʿAbbās, (8) otuz ikinci Faẕl İbn-i ʿAbbās, (9) otuz üçinci Ḥż. İmām-ı Caʿfer-i Ṣādıḳ, (10) otuz dördinci Ḥż. Cābir-i Enṣārī, (11) otuz beşinci Ḥż. Selmān-ı Fārisī, (12) otuz altıncı Ḥż. Enes bin Mālik, (13) otuz yedinci Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīn, (14) otuz sekizinci Ḥż. İmām-ı Mūsā er-Rıżā, (15) otuz ṭoḳuzuncı Ḥż. İmām-ı ʿAlī ibn-i Ebī Ṭālib.

[345a] Esedullāh-ı Ġālib (ra.) ve (kv.) ve (ra.) ve bihi nesteʿīn.
İbtidā, evvel-i Muḥarremü'l-ḥarām. Āḥir, māh-ı Ẕilhicce tamām şod.
Temmet hāzā'l-kitāb bi-ʿavnillāhi'l-Melikü'l Vehhāb ṣümme ba'dehu El-nüsḥatü'l ʿabd'el żaīfü'l-muḥtāc raḥmeti ilā rabbihi'l-ġafūr İsmāʿīl ed-Dervīş ʿAbdülʿazīz bin el-ḥāc Muḥammed. 1197.

[345b] Bāb-ı evvel. Ḥż. Nebiyy-i Ekremiŋ ve Nebiy-i Muḥteremiŋ dünyāya ḳadem baṣdıġı.

El bābu'ṣ-ṣānī. Ḥż. Nebiyy-i Ekrem ḥażretleri gülzār-ı beḳāya rıḥletleri.

El bābu'ṣ-ṣāliṣ. Ḥż. Resūliŋ ḳızı Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrānıŋ vefātı beyān.

El bābu'r-rābīʿ. Ḥż. Şāh-ı merdān ʿAliyyü'l-Murteżānıŋ vefātın ʿayān ve beyān.

El bābu'l-ḥāmis. Ḥż. İmām-ı Ḥasan ne resmile vefātı ʿayān ve beyān.

El bābu's-sādis. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ ṭoġdıġı ve niçe kerāmātları beyān.

El bābu's-sābiʿ. Muʿāviyeniŋ ve Yeẕīd-i pelīd aḥvālin ve ḥükūmeti**[**niŋ**]** efʿāliŋ **[**beyān**]**.

El bābu's-sāmin. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[e]** Yeẕīd (al.)'niŋ mektūb-ı menḥūsı.

El bābu't-tāsiʿ. Ḥż. Müslim bin ʿAḳīliŋ Kūfede şehīd oldıġı beyān.

---

[819] مقيد

El bābu’l-‘aşer. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, Ka‘be-yi mükerremeden ḳalḳup Kerbelāya geldigi[820].

El bābu eḥadi ‘aşere. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin**[**iŋ**]** leşker-i Yez̲īd ile **[**cengi**]**[821], aḥbāb aṣdıḳası şehādeti.

El bābu’s̲-s̲ānī ‘aşer. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyiniŋ şehādeti ‘ayān ve beyān olunur.

El bābu’s̲-s̲āliṯ ‘aşer. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin şehādetinden ṣoŋra olan kerāmeti ‘ayān ve beyān**[**olunur**]**.

El bābu'r-rābi‘u ‘aşer. Ḥż. İmām-ı Ḥüseyini şehīd ėdenlerin helāki ‘ayān ve beyān **[**olunur**]**.

El-bābu'l-ḫāmis ‘aşer. Yez̲īd (al.)’niŋ ne minvāl ile helāk oldıġı beyān ve ‘ayān olunur.

[346a] El bābu's-sādis ‘aşer. Rūz-ı maḥşerde Ḥż. Fāṭımatü’z-Zehrā, Yez̲īd (al.)’den intiḳām aldıġıdır.

El bābu's-sābi‘u ‘aşer. Ḥż. Fużūlī (rah.) ḳaç pāre kitābdan istiḫrāc ėṭmişdir, **[**‘ayān olunur**]**.

El bābu's-sāmin ‘aşer. Ḥż. Fużūlī (rah.) ve rāvīleri kimlerdir, anı beyān ėder.

---

[820] كلدگینی

[821] Tamir, bağlama göre yapıldı.

4. DİZİN(LER)

4.1. DİZİN

A

a! ey! (seslenme)

a. 43a.1, 199a.8, 242b.8

āb (*Far.*) su

āb-ı çeşm-ı mātem-zede yaslının gözyaşı

ā. 23b.1

āb-u ḥayāt ölümsüzlük suyu

a. 56a.5

āb-u zülāl içilmesi hoş, tatlı su

a. 190a.13

ābā (*Ar.*) babalar

a. 107a.12, 103b.13-14, 245a.8, 276b.13, 313a.13

abdāl (*Ar.*) derviş

a. 223a.12

ābdest (*Far.*) abdest

a. 60a.14

ābdest al- abdest almak

a.-ayım 12b.12, 161b.13-14

a.-dı 12b.13-14, 46a.13, 180a.8

a.-ıram 192a.14

a.-ırsın 157b.15

a.-up 47b.13

ʿābid (*Ar.*) ibadet eden

ʿa. 56a.13, 56a.14, 56b.10, 56b.9, 57a.1, 57a.5, 284b.1, 284b.1, 284b.1

ʿābid-i zāhid ibadete düşkün kişi (*bk.* abid-u zāhid)

ʿa. 189a.12

ʿa.+i 201a.15-201b.1

ʿābid-u zāhid ibadete düşkün kişi (*bk.* abid-i zāhid)

ʿa. 209a.2

a.+i 66b.13

ac aç

a. 91b.13, 308b.12

ʿacāyib (*Ar.*) tuhaf, şaşılası

ʿa. 134a.5, 145b.5, 190a.13, 190a.15, 212b.13, 212b.5, 241b.12

ʿacāyibāt-ı ġarāyib (*Ar.*) tuhaf olaylar

ʿa.+den 273b.15

ʿaceb (*Ar.*) **1.** acaba

ʿa. 12b.2, 12b.4, 47b.9, 87b.12, 99b.4, 142a.5, 143b.6, 150b.3, 166b.4, 174a.4, 199a.15, 233b.15, 240a.1, 289b.4, 331b.5

2. tuhaf, şaşılası

ʿa. 16a.2, 85a.1, 180a.6, 269a.13

ʿa.+dir 97a.1

ʿaceb degil 'şaşırılmaz'

ʿa.+dir 105a.13-14

ʿacebe ḳal- şaşırmak

ʿa.-dı 267a.10

ʿaceb gel- tuhafına gitmek

ʿa.-di 97b.9

ʿaceble- şaşırmak (*bk.* ʿacebli-)

ʿa.-di 61b.14

ʿa.-dim 189a.15

ʿa.-rim 61a.4

ʿacebli- şaşırmak (*bk.* ʿaceble-)

ʿa. 83a.9

ʿacele (*Ar.*) acele

ʿa. 178a.10

ʿacele eyle- acele etmek

ʿa.-rlerdi 162a.3

acı 1. vücutta hissedilen ağrı, sızı

a.+sıyıla 201b.3

2. üzüntü

a.+sından 231a.6

3. incitici, dokunaklı

a. 29a.14

acı- başkasının durumuna üzülmek (*bk.* açı-)

a.-dı 337b.5

a.-dılar 331a.7

a.-dığından 10b.8

a.-dım 163b.6

a.-rsın 253a.10

a.-yalar 331a.7

a.-yalım 10b.12

a.-yup 225a.10

ʿāciz ḳal- güç yetirememek

ʿa.-dılar 223a.10

ʿa.-up 331a.1

ʿacūze (*Ar.*) fettan yaşlı kadın (*bk.* ʿaçūze)

ʿa. 307b.1

ʿacz göster- zaaf göstermek

ʿa.-medi 93a.10

aç- açmak

a. 7a.8, 54b.1, 137a.8, 206a.14, 227a.9, 242a.15

a.-amadılar 306a.12-13

a.-amadım 333a.4

a.-dı 43b.6, 93b.15, 98b.5, 121a.5, 131a.12, 201b.12, 206a.7, 227a.10, 233a.4, 242a.15, 242b.14, 254a.8, 277b.9, 282a.7, 304a.2, 309b.10, 310a.15, 321b.2, 325a.15, 337b.3

a.-dılar 142b.12, 308a.3, 313b.3

a.-dım 7a.8

a.-dıŋ 51b.15

a.-ıŋ 277b.7, 308a.3

a.-maga 13a.3

a.-mış 236b.11

a.-mışlar 206a.8, 282a.11

a.-up 54b.4, 91a.6, 120a.12, 148a.13, 204a.4, 243b.1, 297a.12, 326b.3

açı- başkasının durumuna üzülmek (*bk.* acı-)

a.-dı 162b.2

a.-ram 86b.5

a.-rsa 167b.3

a.-yup 155a.13, 256b.6, 260b.3

açıḳ açık (baş)

a. 34a.8

açıḳ- acıkmak

a.-madım 48a.11

açıl- 1. açılmak

a.-dugı 277b.2

2. alan genişletmek

a.-dı 145b.4

3. (kör) görür olmak

a.-dı 263a.14

açlıḳ, -ġı açlık

a. 48a.5, 48a.7, 48a.9

a.+a 47b.14

a.+dan 61b.1

ʿaçūze (*Ar.*) fettan yaşlı kadın (*bk.* ʿacūze)

a. 307b.13

ad ad, isim

a. 11a.6

a.+ı 179a.15, 130b.6, 180b.10, 229a.6, 288a.13, 288a.14, 288a.14, 342b.3

a.+ım 166b.2, 277b.10, 332b.14

a.+ıma 77b.4, 247b.11, 288b.2

a.+ın 289b.9, 325a.13, 328a.7

a.+ına 56a.14, 85b.1, 92b.13, 112a.6, 127b.13, 143a.13, 172b.9, 177a.2, 202a.10, 208b.7, 209b.3, 214b.15, 214b.3, 217b.3, 219b.10, 221a.8, 226a.15, 245b.5, 256b.11, 274a.4, 299a.11, 305b.11, 307a.13, 310a.11, 311b.4, 324a.12

a.+ını 58b.2, 79a.3, 108b.8, 293b.3

a.+ıŋ 158a.2, 166b.1, 198a.12

a.+ları 229a.7

a.+larımızı 161a.8

a.+ların 182b.5, 182b.8, 307b.3

ad ḳo- çocuğa isim vermek

a.-dılar 275b.2

ad vėr- çocuğa isim vermek

a.-diler 93a.4

a.-dim 342a.8

a.-elim 78b.9

a.-mem 92b.14

a.-mişdir 341b.10

ad vėril- çocuğa isim verilmek

a.-di 58b.8

aʿdā (*Ar.*) düşmanlar

a.+ya 232a.4

adālet (*Ar.*) adalet

a. 324b.15

a.+iŋi 32a.9

ādem (*Ar.*) insan, adam

a. 34b.6, 49a.7, 56b.4, 63a.13, 63a.15, 63b.1, 65b.12, 77a.11, 77a.8, 77a.9, 77b.7, 84a.8, 87b.10, 91b.5, 95b.1, 106b.7, 106b.5, 109a.9, 110a.4, 111a.15, 111a.15, 111a.4, 112b.13, 122b.11, 122b.9, 122b.9, 123b.8, 125b.14, 126a.15, 128a.14, 133b.12, 134b.5, 136a.11, 139a.11, 139b.13, 144a.7, 146a.9, 148a.8, 148b.7, 150b.8, 151a.5, 151a.6, 151a.7, 153a.4, 153b.3, 163a.10, 164b.2, 177a.10, 177a.9, 177b.11, 178a.10, 179a.13, 184b.3, 186b.8, 191a.10, 191a.5, 191a.6, 203b.1, 205b.9, 206a.2, 206a.4, 210b.10, 214a.14, 215a.11, 215a.13, 217a.3, 217b.11, 220a.8, 223a.15, 241b.12, 241b.8,

245b.5, 248a.15, 249a.8, 257b.10, 271a.4, 274b.4, 275a.1, 277b.5, 280a.3, 280b.3, 284b.12, 299a.11, 299a.14, 301b.10, 302a.3, 303b.11, 304a.8, 305b.1, 306a.13, 306a.2, 306b.3, 307a.1, 307b.12, 307b.3, 309b.6, 310b.12, 311a.7, 311a.8, 312a.8, 312b.13, 316a.14, 316b.10, 316b.15, 317a.2, 319a.7, 319b.10, 320a.11, 321b.10, 321b.13, 321b.9, 322b.3, 323a.14, 323a.15, 323a.7, 323a.8, 339a.15, 339b.5, 340a.1

a! 144a.9 ‘ey adam, hey!’

a.+den 130a.8

a.+di 156a.10, 284a.14

a.+dir 106b.14, 142b.8, 284b.3, 317b.12, 323a.5

a.+e 67a.7, 77a.12, 77a.13, 123a.10, 151a.7, 151a.9, 153b.8, 201a.14, 247b.5, 302b.2, 307b.12, 307b.3, 308a.2, 316b.10, 323a.6, 332a.10

a.+i 123b.6 [iyelik]

a.+i 141a.14, 201b.9, 215b.8, 284a.2

a.+im 182a.14, 192a.11

a.+imiz 113b.15

a.+imizi 178a.3

a.+in 111b.10

a.+iŋ 110b.3, 134b.15, 229a.10, 303b.11, 321b.13

a.+le 146a.7, 149a.10, 177a.3, 186b.8, 187a.14, 192a.1, 306b.9, 307b.6, 315b.6, 318b.14

a.+ler 12a.4, 62b.3, 117a.7, 142a.5, 147b.8, 172b.7, 175b.9, 178a.8, 182a.10, 190b.13, 192b.13, 192b.3, 299a.5, 302a.11, 312a.11, 339b.15, 340b.1

a.+lerden 60b.11, 299a.11

a.+lerdendir 280a.3

a.+lerdi 112a.7

a.+lerdir 128a.12

a.+leri 191a.4, 207b.1, 317b.12, 340a.5

a.+lerin 182b.8

a.+lerinden 340b.6

a.+lerini 264b.1

a.+leriŋ 182b.2, 284b.13

a.+lerle 279b.12

a.+siz 248b.1

‘**adāvet** (*Ar.*) düşmanlık

‘a. 59a.1, 113a.6, 131b.7, 322b.13

‘a.+in 208a.12

‘a.+ini 134a.7

ʿ**adāvet ėt-** düşmanlık yapmak

ʿa.-ersin 159a.8

ʿ**adāvet buġz ol-** düşmanlık içinde bulunmak

ʿa. 135b.13

ʿ**adāvet tut-** düşmanlık beslemek

ʿa.-ardı 84b.15, 86a.1-2

aded (*Ar.*) sayı, adet

a. 40b.5, 179a.12, 265a.2, 265a.3, 265a.4

ʿ**adem** (*Ar.*) yokluk

ʿ**adem-i istiḥḳāḳ** hakkı olmama

a.+ıla 131b.2

ʿ**ādet** (*Ar.*) **1.** alışılmış şey, görenek

ʿ**ādet çıḳar-** alışılmamış şeyler yapmak

a.-ayım 153b.7

2. alışkanlık

ʿa. 52b.5, 213a.7, 215a.3, 218b.5, 222b.6, 223a.1, 266a.7

ʿa.+i 18a.11

ʿa.+leri 230a.7

ʿ**ādet edin-** alışkanlık kazanmak

ʿa.-miş 266a.6-7

adım adım

a. 60b.2, 65a.10, 179a.10, 186a.14, 231b

adım at- adım atmak

a.-madı 179a.10-11

adımla- adımlamak

a.-yup 186a.15

ʿ**ādil** (*Ar.*) adaletli

ʿa. 173a.2, 329a.3

ʿ**adl** (*Ar.*) adalet

ʿa. 32a.9, 194b.12, 333b.11

ʿa.+iyile 118b.2

ʿ**adl eyle-** adaletle hükmetmek

ʿa. 328b.13

adlı adında (*bk.* adlu)

a. 196a.14, 203b.4

adlu adında (*bk.* adlı)

a. 278a.7

ʿ**adüv** (*Ar.*) düşman

ʿa. 183b.1

āferīm (*Far.*) aferin (*bk.* āferin)

a. 317b.8

āferīn (*Far.*) aferin (*bk.* āferim)

a. 164a.3, 178b.10, 230a.15

a.+ler 117a.1, 154a.8

āferīn oḳu- takdir etmek, övmek

a.ler o.-dılar 18b.3

āfet (*Ar.*) doğa olaylarının sebep olduğu felaket

a.+lere 26a.11

ʿāfiyet bul- iyileşmek

ʿa.-dı 263b.1

āftāb (*Far.*) güneş

a. 78b.1

āftāb-ı ʿālem-tāb dünyayı aydınlatan güneş

a. 226a.7-8

a.+a 156b.11

āftāb-ı dıraḫşān parlayan güneş

a. 43b.4

āftāb-ı ḥayāt hayat güneşi

a.+ım 26a.15

ʿafv (*Ar.*) bağışlama, af

ʿa. 55a.11

ʿafv ėt- affetmek

ʿa.-diler 42a.2

ʿa.-dim 41b.8

ʿa.-er 41b.2, 199a.15

ʿa.-esin 53a.11, 53a.15

ʿa.-üp 321b.7

ʿafv eyle- affetmek

ʿa. 41a.11, 280b.13, 302b.14, 317a.6

ʿa.-di 41b.13

ʿa.-ŋ 175b.3

ʿa.-r 167a.2

ʿa.-ye 321b.5

ʿafv ol- affedilmek

ʿa.-sun 323a.12

aġ örümcek ağı

a.+ını 235b.1

aġa efendi, bey

a.+ları 208b.8

a.+ma 161b.8

a.+mı 164a.12

a.+mıŋ 163a.7

a.+sınıŋ 163b.1

aġac ağaç (*bk.* aġaç)

a. 28a.7, 261b.14, 288a.2, 310a.6

a.+ları 328a.5

aġaç, -cı ağaç (*bk.* aġac)

a. 57a.9

a.+a 261b.15

a.+a 263a.11

a.+ı 57a.4, 287b.14, 288a.4, 288a.7

a.+ıla 310a.8

a.+ıŋ 262a.6

a.+ının 180a.14

āgāh (*Far.*) haberdar

āgāh ėt- haberdar etmek

a.-meye 137a.14

āgāh ol- haberdar olmak

a.-uŋ 30a.1-2, 80b.10, 176a.6

āġāz (*Far.*) başlama

āġāz ėt- başlamak

a.-di 286b.12

a.-diler 73b.4-5

āġāz ol- başlamak

a.-dı 44b.14

aġır ağırlık

a.+ınça 61b.15

aġ(ı)z 1. ağız

a.+ı 51a.11, 58b.12

a.+ıma 7a.9, 333a.11, 334b.13

a.+ın 58b.12

a.+ına 50a.10, 58b.12, 165b.2, 241b.4, 261b.12, 287a.13

a.+ında 238b.13, 267a.11

a.+ından 189b.3, 224a.2, 244a.4, 254a.13, 295a.14, 295b.1, 312b.7, 312b.8

a.+ını 7a.8, 284b.1, 287b.2, 279a.2, 312a.9, 326b.3

a.+ıyıla 257b.10, 257b.12, 267b.3

a.+ların 267b.4

aġız aç- konuşmak

a.-up 283b.13

2. çıban başı

a. 206a.8

aġla- ağlamak

a. 49b.2

a.-dı 21a.6, 27b.1, 29a.6, 41b.6, 41b.12, 51a.8, 95a.4, 95b.15, 101a.1, 101a.3, 101b.14, 106a.11, 167b.13, 173a.5, 180a.5, 180b.13, 220a.9, 220b.1, 239b.14, 244a.13, 244a.8, 256a.13, 259b.1, 260b.12, 262a.15, 265b.12,

265b.13, 266a.14, 266b.4, 280a.3, 298a.10, 298a.3, 315b.15, 331b.2, 333a.14, 334b.14, 337b.8, 338b.11

a.-dıġıma 331a.14

a.-dıġından 159b.11

a.-dıġıŋ 227a.8

a.-dılar 155a.13, 245b.1, 280a.10, 303a.9

a.-dım 29a.13, 285b.15

a.-ma 55a.13, 96a.1

a.-madadır 21a.7

a.-madan 181b.2, 245b.2

a.-maġa 12b.8, 26a.7, 26b.5, 33a.10, 33b.14, 49b.2, 54a.15, 55b.13, 55b.9, 68b.10, 93b.10, 94a.13, 95a.5, 116a.13, 154b.6, 155b.1, 159a.6, 159b.8, 161b.11, 184b.6, 195b.2, 199a.6, 226b.9, 260b.14, 280b.6, 310a.12

a.-maḳ 181b.3, 181b.3, 284a.7, 292a.1, 298a.12, 301a.6, 335a.11, 335a.11

a.-maḳdan 18b.11

a.-maŋ 181a.15, 181b.3, 243b.2

a.-maŋız 331a.12

a.-ması 102a.11

a.-maya 30a.5

a.-maz 298a.14

a.-mış 256b.12

a.-ŋ 243b.3

a.-r 51a.3, 53a.6, 76a.4, 168a.6, 180b.8, 243a.12, 269a.8, 302b.13

a.-ram 261a.1

a.-rdı 15b.10, 38a.3, 49b.4, 118a.1, 118a.1, 118b.8, 174a.5, 195b.5, 298a.8, 301a.4, 307b.15, 311b.7, 331a.11

a.-rdım 330b.12

a.-rdıŋ 180a.3

a.-rım 330b.10

a.-rken 102a.10, 149a.2, 201b.11, 243b.3

a.-rlar 159b.13

a.-rlardı 180a.3, 335a.10

a.-rsa 167b.2

a.-rsın 101a.1, 118b.9, 155a.9, 175b.13, 180b.9, 262b.1, 286a.1, 286a.3, 324b.10

a.-rsıŋ 76a.5

a.-rsız 26a.9, 76b.5, 260b.12, 277b.15, 284a.6, 331a.12

a.-sa 243b.3

a.-sam 331b.5

a.-yaçaḳ 53a.7 [sıfat-fiil]

a.-yalar 331a.7

a.-yan 260b.3, 268a.7

a.-yanlar 328b.6, 329b.15

a.-yaraḳ 53b.13, 76b.10, 76b.10, 167b.15, 180a.10, 191a.15, 194a.12, 195b.6, 195b.9, 201a.4, 218a.10, 228a.15, 267a.14, 280a.1, 330b.12, 333b.10, 333b.8, 334b.2

a.-yayım 334b.4, 334b.5, 334b.5, 334b.7

a.-yup 11a.11, 15b.7, 19b.10, 20b.15, 26a.8, 51b.9, 75a.1, 79a.1-2, 126a.7, 134a.4, 150a.8, 155a.10, 174a.11, 239a.14, 243b.10, 282a.11, 292a.15, 300a.4, 317a.4, 327b.10

aġlaş ağlama, ağlayış

a.+lar 269a.15

aġlaş- ağlaşmak

a.-dık 263b.11

a.-dılar 33a.11, 113b.5-6, 171b.13, 174a.1, 174b.1, 181b.6, 228b.15, 266b.2, 267b.7, 268a.6, 268a.7, 303b.3-4, 317a.7, 334b.1, 335a.3

a.-ırlar 167b.8, 220a.14-15, 266a.12-13, 269a.12, 275a.12, 278a.1, 334a.1

a.-ırlardı 195b.13, 284a.4

a.-ırsız 269b.5

a.-up 114a.11, 128b.8, 138a.13, 174a.2, 210b.5, 242a.12, 268a.14

aġlat-, -d ağlatmak

a.-ırsıŋ 93b.12

a.-ma 93b.12

aġrı- ağrımak

a.-rdı 64b.5

aġu zehir

a.+sına 214a.8

aġulı zehirli

a. 85a.3

aġyār (*Ar.*) yabancılar

a.+ı 137a.14

āh! 1. hayıflanma ünlemi

a. 3b.12, 13a.15, 14b.15, 36b.9, 85a.1, 86a.2, 87b.12, 99b.4, 114b.14, 118a.2, 118b.10, 118b.10, 142a.5, 143b.6, 150b.3, 155a.14, 171b.11, 174a.4, 192a.9, 200b.14, 206b.12, 233b.15, 234a.1, 330b.10

āh! āh! hayıflanma ünlemi

a. 25a.15

2. sevgi, şefkat bildiren ünlem

a. 8b.12, 11a.11, 15b.11, 52b.10, 56b.10, 127a.15, 157a.8, 168b.6, 178b.2, 202a.4, 206a.10, 236a.6, 242b.1

3. üzüntü, feryat bildiren ünlem

a. 19a.4, 89b.4, 96b.9, 139a.7, 156b.14, 160b.3, 166b.4, 173b.7, 180a.5, 220a.9, 240a.6, 265b.12, 307b.8, 314b.13, 334a.11, 334b.3, 340b.9

āh! āh! üzüntü, feryat bildiren ünlem

a. 118b.8, 333a.14

āh! āh! āh! üzüntü, feryat bildiren ünlem

a. 139a.2

āh ėt- feryat etmek

a.-erdi 111a.1

a.-erek 19a.15, 41b.11, 134a.4, 138a.11, 240b.5

a.-ersin 15a.11-12

a.-içek 99a.9 [sıfat-fiil]

a.-meye 137a.12

a.-üp 22b.14, 43a.11, 50b.10, 52a.11, 52b.9, 88a.4, 89b.3, 95a.6, 111b.3, 144b.4, 151b.14, 152a.12, 157a.5, 159a.6, 161a.14, 180a.10, 210a.3, 227b.2, 228a.13, 228a.2, 232b.2, 239a.13, 244a.13, 244aç.5-6, 259b.2-3, 279a.1

āh eyle- feryat etmek

a.-di 99a.10, 99a.9

a.-yüp 95b.13, 217a.15

āh-ı ateş-pāre çek- yakıcı bir ah çekmek, kederlenmek

a.-üp 298b.2

āh-ı derd-nāk çek- dertli bir ah çekmek, kederlenmek

a.-üp 226b.9

āh-ı efgān eyle- feryat etmek

a.-diler 32a.3

āh-ı figān ėt- feryat etmek

a.-erek 210a.4

a.-erem 209a.10

āh-ı firḳat ayrılık acısının ahı

a.+inden 18b.10

āh-ı ḥasret çek- hasretle ah çekmek

a.-erdi 35a.8

a.-üp 228a.14

āh-ı serd çek- derin bir ah çekmek

a.-di 220b.5-6,

a.-üp 302a.7

āh-ı sūz-nāk çek- derin bir ah çekmek

a.-di 289a.11-12

āh u enīn ağlama ve inleme

a. 3b.6

āh u enīn-i vāveylā ağlama, inleme, feryat etme

a. 194b.15

ah u feryād ağlama, inleme

a.+ı 311a.4

āh vāh ėt- pişmanlıktan ağlayıp inlemek

a.-üp 175b.7

āh vāh ol- pişmanlıktan ağlayıp inlemek

a.-muş 176b.1

aḥbāb (*Ar.*) dostlar

a. 25b.11, 91a.12, 174b.2, 187a.5, 194b.5, 206b.1, 250a.13, 257a.12, 273a.7, 331a.11, 345b

a.+a 106b.10, 194b.6, 313a.14

a.+dan 220a.8, 224a.5

a.+ı 220b.2

a.+ım 221a.4, 248b.7

a.+ın 87b.4

a.+ını 173a.9

a.+ıŋ 126b.9

aḥbāb-ı bā-ṣafā huzur içindeki dostlar

a. 220b.9

aḥbāb-ı ġam-güsār gam gideren dostlar

a. 55b.10

aḥbāb-ı ṣafā huzur içindeki dostlar

a. 61a.11-12

aḥbāb u aṣdīḳa dostlar, sadıklar

a. 174b.5

a.+sınıŋ 5a.12-13

aḥbār (*Ar.*) haberler

a.+ı 179b.5

aḥbār-ı muʿteber güvenilir haberler

a.+den 331a.3

ʿahd (*Ar.*) söz, yemin

ʿa.+im 143b.7

ʿahd boz- sözden dönmek

ʿa.-mak 269b.6

ʿahd ėt- sözleşmek

ʿa.-mişler 117a.7

ʿahd eyle- sözleşmek

ʿa.-diler 321a.14

ʿahdine vefa ėt- sözünde durmak

ʿa.-enler 319b.4-5

ʿahd olsun yemin olsun ki

ʿa. 116b.13

ʿahd ü peyman söz ve yemin

ʿa.+ı 152b.2

ʿahd ü şart söz ve yemin

ʿa. 130b.15

ʿahd ü yemin eyle- yemin etmek

ʿa.-di 143b.15

ʿahd ü yemin ėt- yemin etmek

ʿa. ü y.+ler ė.-mişler 130a.10

aḫī (*Ar.*) kardeş

a.+m 109a.5

aḫibbā (*Ar.*) dostlar

a. 126b.13, 144a.10, 220a.11

a.+ŋ 170b.1

a.+sından 83b.1

a.+ya 243a.9

aḫibbaçik (!), -gi dostçuklar (alay)

a.+in 194a.11

āḫir (*Ar.*) **1.** son

a. 25a.10, 52a.3, 53a.1, 59a.7, 117b.15, 120a.3, 192a.3, 345a

āḫir-i maraż-ı mevt ölüm hastalığının sonu

a.+den 32b.11

āḫir ol- sonlanmak

a.-madı 233a.13

āḫir zamān kıyamete yakın zaman

a.+da 10b.1, 42b.2

āḫir zamān peyġamberi son zamanın peygamberi Hz. Muhammed

a. 42a.10, 77b.1, 278a.1, 288a.14-15, 289b.13

a.+dir 56b.13-14, 278a.11

a.+üŋ 27b.6

2. sonunda, sonuç olarak

a. 25b.6, 67b.7, 210b.12, 211b.5, 332b.12

āḫir-i kār sonunda, sonuç olarak

a. 202a.15, 202a.6, 202b.3

āḫiru'l-emr sonunda, sonuç olarak

a. 25b.10, 216a.2

3. başka, diğer

a. 132b.11, 139a.10, 161a.8

āḫiret (*Ar.*) ahiret

a. 101a.14, 107b.11, 113a.3, 114a.3, 130b.4, 135b.4, 158a.11, 160b.3, 166a.3, 173b.8, 174a.3, 182a.8, 188b.14, 237b.3, 293b.7, 293b.8, 299b.15, 317b.6, 337b.4, 337b.11

a.+de 11a.14, 30b.2, 40b.1, 88a.7, 113a.1, 119a.2, 122b.1, 127a.4, 171a.2, 189a.1, 189a.9-10, 198a.13, 225b.13, 227a.15, 237b.3, 239a.5, 271b.13, 278a.5, 292b.15, 305a.5, 312b.10, 334b.12

a.+deki 204a.5

a.+e 11a.13, 11b.2, 30b.15, 31a.8, 54a.9, 88a.7, 89b.13, 118b.6, 118b.11, 151b.11, 188b.13, 201a.2, 228a.12

a.+i 135b.2, 158a.11, 185b.7, 209b.1

a.+imi 124a.13, 125b.10, 150a.13, 241a.7

a.+in 178b.5

a.+iŋ 108a.3, 295b.12

a.+ini 297b.3

āḫirete intiḳāl ėt- ölmek

a.-dikde 46b.3

a.-erse 30a.10

āḫirete intiḳāl eyle- ölmek

a.-di 115a.12, 239b.3

a.-digine 225a.10

a.-miş 75a.5-6

aḥkām-ı dīn (*Ar.*) dinin hükümleri

a.+i 30b.12-13

aḥkām-ı dīn-i şerīʿat dinin hükümleri

a. 36b.9

aḫlāḳ (*Ar.*) ahlak, huy

a.+ını 22b.15

aḥmaḳ (*Ar.*) anlayışsız, budala

a!. 188b.13, 204a.4, 230b.5 (tahkir)

a. 217a.9, 288a.1

a.+sız 248b.3

aḫşam akşam

a. 38a.9, 106b.3, 114b.12, 191b.10, 191b.12

a.+dan 311a.13

a.+dek 126b.5-6, 141b.15

aḫter (*Far.*) yıldız

aḫter-ṣıfat yıldıza benzeyen

a.+ı 67b.1

āhū (*Far.*) ahu, ceylan

a. 101b.10, 101b.13, 102a.2, 102b.1

a.+larıŋ 102a.15

a.+yı 133b.3

aḥvāl (*Ar.*) durumlar, haller

a. 9b.2, 41b.1, 70a.10, 92b.4, 96b.8, 113b.8, 124a.5, 139a.13, 168a.2, 233a.10, 266b.15, 284b.1, 284b.14, 290b.3, 291a.15, 298a.13, 308a.10, 308b.10, 314b.2

a.+dir 154b.7

a.+e 55b.9, 83b.3, 134b.11, 167a.8, 174b.14, 189b.12, 263b.3, 282a.15, 332a.11

a.+i 22a.2, 47b.7, 51a.5, 63b.1, 64a.11, 83b.14, 87a.4, 122b.3, 123b.9, 126a.3, 131a.11, 134b.8, 140a.4, 143a.3, 144a.1, 150b.6, 154b.4, 155a.5, 183b.9, 184b.13, 191a.3, 191a.9, 191b.2, 191b.3, 238a.10, 251b.4, 263b.4, 271b.7, 278b.2, 279b.5, 280b.15, 283b.11, 285b.13, 290a.14, 290b.5, 337b.15, 339a.10

a.+ime 74b.3

a.+in 5a.4, 5a.8, 19b.3, 144a.3, 176b.12, 345b

a.+ine 22b.8, 37b.4, 91b.3

a.+ini 139b.10, 166b.10, 172a.8, 206a.3, 268a.2-3, 291a.15, 301b.8, 310b.7

a.+iŋ 166b.1, 291a.10

a.+iŋiz 54b.6

a.+iŋize 172b.4

a.+leri 5a.11

a.+lerimi 153a.9

a.+lerine 132b.1

a.+lerini 166a.8

aḥvāl-i cāriye cariyenin ahvali

a.+dir 39a.11

aḥvāl-i efʿāl-i bed-fiʿāl kötü iş yapan kişinin işlerinin ahvali

a.+in 5a.6

aḥvāl-i hikāyet-i Kerbelā Kerbela hikayesinin ahvali

a. 233a.9

aḥvāl-i hükūmet hükümetin ahvali

a.+i 1b.12

a.+ini 103a.3

aḥvāl-i Medīne Medine'nin ahvali

a.+yi 19b.2

aḥvāl-i muʿcize mucizevî ahval

a.+sin 4b.9

aḥvāl-i şehādet şehitliğin ahvali

a.+in 5a.14

aḥvāl-i tāziyāne kırbaç (hikayesinin) ahvali

a.+yi 31a.15-031b.1

aḥvāle muṭṭaliʿ ol- durumdan haberdar olmak

a.-dı 140b.7

aḫẕ eyle- almak

a.-dim 4a.11

aḳ 1.beyaz

a. 158a.1, 180a.13, 333a.13, 333a.15, 333b.2, 333b.3, 333b.7, 334a.2, 334b.1, 335a.2, 337a.4

a.+lar 180a.13

2. temiz, nur gibi

aḳ yüzlü nur yüzlü, temiz yüzlü

a. 180b.2

aḳçalu akçeli (kumaş)

a. 176b.1

ʿaḳ(ı)l (*Ar.*) akıl

ʿa.+ı 154b.10

ʿa.+ıŋ 151a.12

ʿa.+ında 171b.2

ʿa.+ıŋ 203b.15

ʿaḳıl git- akıl sağlığını kaybetmek

ʿa. g.-üp 304b.13

ʿa.+ı g.-di 299b.1, 339a.8

ʿa.+ı g.-üp 311a.11

ʿa.+ım g.-di 57b.10

ʿaḳılsız akılsız

ʿa. 312b.15

ʿaḳlı başından git- ne yapacağını şaşırmak

ʿa.-di 114b.9

ʿa.-üp 112a.8, 215b.8-9

ʿaḳlı gel- akıl sağlığına kavuşmak

ʿa.-üp 120a.11

ʿaḳlı başında akıl sahibi

ʿa. 317a.14

ʿaḳlı ėr- olup biteni idrak edebilmek

ʿa.+ınız ė.-mez 176a.10

ʿaḳlı şaş- ne yapacağını şaşırmak

ʿa.-dı 325a.14

ʿa.-up 241b.10, 242b.7

aḳ- akmak

a.-an 231b.8

a.-ar 13b.6, 50b.8, 154b.10, 180a.15, 339b.1

a.-ardı 206a.8, 225a.5, 252a.14

a.-dı 14b.15, 17b.1, 148a.2, 151b.13, 180a.6, 205b.11, 238b.15, 247a.11, 247b.4, 250b.11, 250b.13, 251b.14, 256a.5, 256a.6, 312a.3

a.-dıġını 17b.4

a.-maġıla 212a.5

a.-mışdı 226a.8

a.-up 226b.9, 232b.3, 234a.13

aḳabinçe akabinde

a. 57b.14

aḳçe akçe, para

a. 41a.6, 50a.7, 62a.12, 143b.8, 209a.3, 337b.9

a.+den 60b.14

a.+dir 62a.15

a.+ler 108a.2

a.+sin 98b.11

a.+ye 62b.1

a.+yi 70a.5, 143b.14

ʿaḳd (*Ar.*) nikahlama

ʿaḳd eyle- nikahlamak

ʿa.-diler 45a.10-11

ʿa.-seŋ 45a.8

ʿaḳd-i nikāḥ nikah akdi

ʿa. 46a.2, 278b.4

ʿaḳd-i nikāḥ ėt- nikahlamak

ʿa.-üp 227b.8

ʿaḳd-i nikāḥ eyle- nikahlamak

ʿa.-yüp 279b.8

ʿāḳıbet (*Ar.*) **1.** son

ʿa.+im 210a.15

ʿa.+iŋ 277a.15

2. sonunda, sonuç olarak

ʿa. 21b.11, 21b.14, 22a.12, 27b.5, 35b.12, 41b.12, 72b.10, 82b.6, 84b.6, 86b.1, 90b.6, 103a.9, 131a.9, 148a.5, 148a.9, 148b.1, 155a.9, 156b.8, 160a.6, 162a.3, 183b.15, 187b.2-3, 188b.1, 191b.1, 192b.13, 192b.4, 211a.14, 211a.5, 211b.11, 212a.12, 212a.4, 213a.12, 213b.1, 216a.1, 218a.1, 218a.4, 218b.4, 219a.8, 222a.10, 222a.7, 222b.6, 223a.11, 223a.3, 229b.6, 234a.4, 236b.13, 238b.10, 248b.10, 253a.13,

276a.5, 302b.10, 305b.1, 306b.15, 310b.9, 319b.7, 322b.15, 336b.2, 340b.11

ʿāḳıbetü'l-āḳıbet sonunda, sonuç olarak

ʿa. 211b.8, 222a.4, 222b.15-223a.1

ʿāḳıbetü'l-emr sonunda, sonuç olarak

ʿa. 40b.15, 218b.11, 218b.5, 219a.4, 220a.1, 234b.11, 234b.5, 274b.4

aḳıt-, -d akıtmak

a.-ana 331a.9

a.-dı 238a.14, 233b.9

a.-mak 332a.2

a.-up 22b.14

ʿakīde (*Ar.*) itikat

ʿa.+si 143a.5

ʿaḳrāb (*Ar.*) yakın

ʿa. 194a.9

aḳrabā (*Ar.*) akraba

a. 242a.12, 250a.13

a.+m 248b.7

a.+mı 70a.6

a.+nıŋ 16a.3

a.+sın 87b.4

a.+sından 41a.9, 219a.2

a.+sını 86b.13

a.+sıyıla 127b.6

aḳrabā-yı müteʿallaḳāt tüm akrabalar

a.+ı 187b.12

aḳrabā-yı taʿalluḳāt tüm akrabalar

a.+ı 80a.8, 109a.13

a.+ımı 237b.14

akreb (*Ar.*) **1.** akrep

a. 194a.5, 312a.15, 312b.1, 312b.2, 312b.8, 340b.9

ʿa.+lere 36a.5

a.+leri 213b.6, 328a.8

2. yakın

akreb-i ehl-i beyt ehl-i beytin yakınları

a.+im 27a.2

aḳvāl (*Ar.*) sözler

a. 70a.15

a.+leri 133a.12, 222a.13

al kırmızı

a. 15a.7, 95a.9, 106a.2, 160a.12

āl (*Ar.*) **1.** aile, evlat

a.+imi 66a.8

a.+iŋi 66a.5

āl-i abā Hz. Muhammed, kızı Hz. Fatıma, damadı Hz. Ali, torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin için kullanılan tabir

a. 158b.5

2. hanedan, sülâle

āl-i Ebū Süfyān Ebu Süfyan sülalesi

a.+ı 295a.9, 295b.5

āl-i ehl-i Ḳureyş Kureyş kabilesi

a. 119a.5

āl-i Emeviyye Emevi sülalesi

a.+niŋ 134a.11

āl-i Ḥaşim Beni Haşim sülalesi

a.+dir 221b.4, 223b.5

a.+seŋ 203a.7-8

āl-i Ḳureyş Kureyş kabilesi

a. 108b.7

āl-i Muḥammed Hz. Muhammed'in sülalesi

a. 330a.15, 338a.1

a.+den 317b.15

a.+e 278a.15

āl-i Resul-i ekrem ve Nebiyy-i muhterem Hz. Muhammed'in sülalesi

a. 178b.6

āl-i Resūl Hz. Muhammed'in sülalesi

a. 220b.7, 260a.13

a.+dür 184b.2

a.+e 187b.9

āl-i Resūlallāh Hz. Muhammed'in sülalesi

a. 142a.9-10, 158b.3

āl-i Süfyān Ebu Süfyan sülalesi

a. 180a.6, 251b.4

a.+a 187b.15

al- 1. almak

a. 49a.9, 66a.11, 76b.12, 85b.9, 102a.13, 111b.7, 149b.9, 156a.14, 161a.8, 161a.9, 276b.15, 284b.5, 284b.9, 299a.14

a.-a 327a.14, 330a.10

a.-alar 264b.15

a.-alım 175a.12, 281b.2, 294a.7

a.-ana 197b.12, 210b.1

a.-asız 95b.12

a.-ayım 226b.13, 246b.11, 280a.4, 332b.5

a.-dı 12b.14, 49a.9, 61b.13, 84b.7, 85b.10, 88b.8, 89b.14, 90a.1, 93b.10, 95b.13, 98b.6, 98b.9, 124a.3, 131a.9, 145b.5, 148a.3, 149a.14, 152a.4, 161a.4, 186a.14, 197a.10, 200a.13, 201b.8, 206a.6, 212b.13, 217a.15, 217b.8, 238a.14, 244a.15, 261b.13, 278b.12, 284b.6, 284b.9, 288a.4, 290a.5, 300a.8, 307b.3, 317a.15, 321b.15, 338b.3

a.-dılar 98a.10, 165a.2, 187b.3

a.-dım 39a.5, 98b.6

a.-ıŋ 98b.5, 282a.2, 338a.7

a.-ır 63b.11, 63b.12

a.-ırdı 338a.2

a.-ırlar 160b.14, 336a.1

a.-ırlardı 262a.6

a.-madı 209a.4

a.-maġa 105a.6, 221a.10, 258a.10

a.-maḳ 281b.14

a.-mam 192a.13

a.-masa 137b.6

a.-mış 321b.14

a.-mışdı 304a.14, 304b.10, 304b.13, 305a.1

a.-mışlar 13b.4

a.-sın 30b.14

a.-up 17a.8, 18a.11, 23b.6, 24a.2, 31b.8, 47a.4, 48b.9, 51a.10, 55a.5, 58b.12, 64a.4, 66a.12, 88a.15, 96b.15, 98b.10, 98b.11, 102b.1, 126b.5, 148b.6, 148b.12, 151b.2, 160a.6, 182a.13, 200b.8, 211a.11, 212a.3, 227b.1, 231b.3, 232a.8, 236a.7, 242b.10, 243b.11, 245a.8, 251a.7, 255b.10, 258b.4, 259a.3, 264b.4, 266a.13, 266b.11, 267b.15, 270a.15, 274a.14, 277b.1, 283b.4, 286a.15, 288a.3, 291b.8, 292b.12, 292b.14, 299a.5, 306a.8, 330a.3, 336b.10

2. elde etmek

a.-a 153a.12

a.-alar 305b.12

a.-dı 130a.14

a.-dıḳ 281b.14

a.-dılar 262b.12

a.-dım 20a.10, 113b.12, 190b.3, 191b.4

a.-dıḳları 128a.14

a.-ır 218a.14

a.-mışlar 130a.3

a.-up 58a.10, 83b.5, 146b.5, 172b.7, 191b.3, 192a.1, 268b.11

3. (kadını) nikahlamak

a.-dı 38b.14, 86b.8, 208a.4

a.-dığı 86b.9

a.-ıram 134b.10, 134b.14, 165b.6

a.-ırdı 86b.10, 86b.9

a.-madı 86b.9, 209a.3

a.-maġa 38a.15, 134b.4

a.-mışdı 210a.7

a.-mışdır 207b.10

4. fethetmek

a.-alar 307a.2

a.-dı 118b.2

a.-dığı 308b.5

a.-dım 308b.7

5. yanına almak

a. 162b.13, 167a.15

a.-ayım 59a.14, 147a.14

a.-dı 59b.2, 59b.3, 109b.6, 123b.15, 139a.9, 157a.5

a.-dılar 61b.4, 111b.11

a.-mış 159b.10

a.-up 40b.15, 40b.15, 54b.5, 124a.15, 139a.6, 155b.8, 172b.10, 299b.5

6. intikam almak

a.-ayım 148a.8

a.-dım 222b.12

7. kabul etmek

a.-dı 106a.4

a.-mayayım 106a.3

a.-mazsa 119b.9

a.-ursa 119b.9

8. koymak

a.-ayım 282a.2

a.-dı 93b.8, 277b.9

a.-up 48a.4, 54b.13, 79a.10, 80a.4, 201b.10

9. kuşatmak

a.-dılar 146a.13, 249a.7

a.-mışlar 187a.15

10. satın almak

a. 61b.9, 61b.9

a.-ana 176a.13

a.-ayım 277a.10

a.-dım 61b.15, 62b.1

a.-dıŋız 44a.12, 44a.13

a.-ırsaŋ 61b.8

a.-madı 209a.3

a.-sun 61b.4

a.-up 67b.14

a.-ursa 61b.4

11. selam almak

a.-madı 110a.15, 324b.7

a.-mam 110b.3

a.-mazsın 110a.15, 324b.9

12. yayılmak, kaplamak

a.-ırdı 302a.4

alıvėr- 1. alıvermek

a.-eyim 107a.4

2. intikam almak

a. 193b.7

a.-irem 320a.13

a.-sin 164b.10

a.-ür 320a.6

aʿlā (*Ar.*) **1.** pek güzel

a. 135b.2, 138a.5, 339b.10

a.+sın 182a.14

2. daha iyi, daha güzel

a. 187a.1

a.+dır 63a.1, 63a.1, 79b.14, 135b.8

a.+sı 124a.14

3. en yüksek, en yüce

aʿlā-yı ʿiliyyīn gökyüzünün en yükseği

a.+e 37a.7

ala acaba

a. 26a.1

alaça 1. alaca, benekli

a. 114b.13

2. abraş hastası (tahkir)

a. 254b.1

ʿalāḳa (*Ar.*) ilgi

ʿa. 176b.3

ʿa.+m 112b.4, 179a.3

ʿa.+ŋ 293b.6

alāmet (*Ar.*) iz, işaret

ʿa. 133b.6, 241b.13

ʿa.+dir 133b.7

ʿa.+i 82a.6, 339a.13

ʿa.+idir 231b.12

ʿa.+le 228b.7

alan (ve) talān ėt- tarumar etmek

a.-er 188b.11

a.-üp 212a.1

alan talān eyle- tarumar etmek

a.-di 150b.15, 241a.10-11, 250b.4

a.-diler 224a.15

a.-yüp 145b.6

alarġa (*İt.*) uzak

a. 286a.10

ālāt (*Ar.*) aletler, teçhizatlar

a.+ını 183a.12

ālāt-ı ceng savaş aletleri

a. 131b.15

ālāt-ı silāḥ savaş silahları

a.+ı 240a.10

a.+ıŋı 151a.13

alay (*Yun.*) askerî birlik

a. 204a.2

a.+ı 230a.10

a.+ına 234b.4

a.+ların 211b.15

alay-ı ḍalālet yoldan çıkmış topluluk

a.+e 232b.8

alçaḳ alçak

a. 258b.13, 258b.14, 258b.14

a.+daki 259a.4

alda- aldatmak

a.-maŋ 317a.2

a.-rlardı 298a.9

a.-rsın 203a.4

ʿale (*Ar.*) 'üzerine, üzerinde; ile, göre' anlamlarında edat

ʿale'd-dāyim sonsuza kadar

ʿa. 48b.8

ʿale's-seḥer seher vakti, sabahleyin

ʿa. 307b.12

ʿālem (*Ar.*) **1.** yeryüzü, dünya

ʿa. 102a.12, 203a.6, 229b.14, 230a.1, 245b.9, 255b.5, 256a.9, 271a.8, 301a.13

ʿa.+de 163a.8, 276b.4

ʿa.+dir 47a.1

ʿa.+e 40b.4, 93a.6, 118b.6, 138b.1, 143a.9, 173b.14, 183b.12, 191b.8, 298a.2

ʿa.+i 8a.6, 118b.2, 247b.5, 259a.14, 282a.9, 307a.12, 337a.6

ʿa.+idir 175a.5

ʿa.+iŋ 169a.7

2. herkes

ʿa. 69a.6

3. güruh

ʿālem-i melek-i melekūt melekler güruhu

ʿa. 36a.6

4. diyar

ʿālem-i beḳā ebediyet yurdu

ʿa.+ya 26a.15

ʿālem-i beḳāya intiḳāl ėt- ölmek

a.-miş 55b.1

ʿālem-i beḳāya intiḳāl eyle- ölmek

a.-di 37a.6

ʿālem-i ḳuds mukaddes yurt

ʿa.+e 32a.15-032b.1

ʿālem-i ʿuḳbā ahiret yurdu

ʿa.+ya 25a.10

ʿalem (*Ar.*) sancak, bayrak

ʿa. 196a.4, 196a.7, 283b.15

ʿa.+e 201a.8, 307b.1

ʿa.+i 196b.1, 237b.2

ʿa.+ini 237a.6, 237b.3

ʿa.+ler 180b.2

ʿa.+lerle 180a.13

ʿalem-i ʿalemdār alemdarın taşıdığı sancak

ʿa.+ı 222a.2, 260b.7

ʿa.+ını 235a.12

ʿalem-sāḥib sancak sahibi

ʿa. 260b.7

ʿaleyk al- selam almak

ʿa.-dı 109b.10

ʿaleykümü's-selam 'Allah'ın selamı üzerine olsun'

ʿa. 137b.11

alıḳo- alıkoymak (*bk.* alıḳoy-)

a.-dı 147a.5

a.-madan 147a.10

a.-muşdur 147a.12

alıḳoy- alıkoymak (*bk.* alıḳo-)

a.-alar 168a.15-16

alın- elde edilmek

a.-dı 262a.9

al(ı)n alın

a.+ına 73a.3, 251b.13, 252a.8

a.+ını 151b.12

a.+ında 67a.8

alış vėriş alışveriş

a. 285a.9

alış vėriş eyle- alışveriş yapmak

a.-diler 136a.10-11

ʿālī (*Ar.*) yüce, ulu

a. 29b.6, 113a.11, 127a.9, 189a.1, 298a.5

a.+dir 291a.7, 291b.7

ʿālim (*Ar.*) ilim sahibi

a. 256b.15, 329a.3

Allāha ḥamd olsun 'Allah'a şükür'

a. 271a.12

Allāh ʿaşḳına rica, yalvarma bildiren söz

a. 152a.2, 164b.12, 164b.13-14

Allāh bilür 'sadece Allah bilir'

a. 163a.7

2. 'bana öyle geliyor ki'

a. 217a.3

Allāhdan ḳorḳmaz peyġamberden utanmaz! 'be hey zalim, merhametsiz!'

a. 269a.15-269b.1

Allāhı severseŋ rica, yalvarma bildiren söz

a. 78a.1

Allāh kerīmdir 'Allah büyüktür'

a. 128a.5, 128b.4, 317a.3, 317b.1, 320a.10

Allāhu ʿālem 'Allah daha iyi bilir'

a. 26a.2, 29a.12, 50b.9, 122b.14, 123a.6, 142b.8

Allāhuekber hayret verici olay karşısında söylenen söz

a. 32a.1, 114b.6, 115a.4, 145a.12, 150b.14, 152a.5, 297a.4

allı kırmızı renkli

a. 69a.10

alt alt, alt taraf

a.+ıma 184a.10

a.+ımdaki 110a.7, 196b.9

a.+ına 18b.11, 34a.6, 77b.9, 164a.7, 164a.7

a.+ında 7b.11, 174b.4, 251a.2, 261a.9

a.+ındaki 221b.1, 236a.13, 259a.1-2

a.+ından 64b.9, 84b.7, 292a.14

altı altı

a. 23a.12, 39b.2, 51a.15, 90b.5, 178a.10, 179a.12, 244a.15, 264a.10, 313a.1, 313b.9

altı biŋ altı bin

a. 310b.11, 310b.13, 311a.3, 322b.3

altı yüz altı yüz

a. 224a.11, 224a.3

altıncı altıncı

a. 1b.6, 8b.13, 68a.2, 92a.3, 279b.9, 300b.4, 342b.8, 343b.10

altmış altmış

a. 86b.8, 131a.9, 208a.4, 222b.4

altmış altıncı altmış altıncı

a. 198a.15

altmış biŋ altmış bin

a. 81b.10, 322a.6, 323a.4

altūn altın

a. 41a.6, 43a.6, 44a.5, 51a.14, 62a.2, 107b.8, 108a.12, 116b.14, 116b.15, 159a.9, 209a.3, 260b.8, 261a.8, 278b.11, 278b.12, 279a.4, 286a.14, 287b.14, 288a.2, 288a.3, 314a.4, 314b.6, 337b.11, 337b.13, 337b.14, 337b.9, 338a.2

a.+a 258b.2, 259a.13, 259a.2, 299b.13, 312a.8, 312b.14, 337a.1

a.+dan 46a.13

a.+ı 258a.10, 258a.15, 259a.12, 279a.1

a.+ımı 286a.15

a.+ına 312b.12

altūnluḳ altın tutarında

a. 288a.7

ālūde (*Far.*) bulaşmış

a. 13b.5, 87b.14

ālūde-i gaflet gaflete düşmüş

a. 169b.7-8

aʿmā (*Ar.*) kör

a. 13a.13, 18b.4, 87b.10, 88a.12, 149a.10, 208b.3, 224b.9, 234b.6, 263a.6, 263a.8, 271b.1

a.+yı 88a.5, 88a.15

a.+yım 76a.12

aʿmāl (*Ar.*) ameller, fiiller

a.+i 330b.6

amān (*Ar.*) **1.** rica, yakarış, bağışlanma isteme

a. 66a.2, 116a.3, 163a.1, 194a.14, 280b.11, 323a.14

amān dė- bağışlanma dilemek

a.-mem 321a.3

amān dile- bağışlanma dilemek

a. 321a.3

a.-diler 321a.12

2. yardım isteme

a. 51a.3, 164b.12

amān amān 'el aman, meded'

a. 311b.13

amān el amān 'el aman, meded'

a. 155a.15-155b.1

3. feryad, vaveyla

a. 161a.15

4. beğenme, onaylama

amān ne güzel 'oh ne iyi'

a. 125b.3

5. izin, ruhsat

amān vėr- izin vermek

a.-iŋ 246b.11

a.-meyüp 231b

a.-mez 322b.2

a.-irem 321a.12-13

amān (ve) zamān vėrme- göz açtırmamak

a.-yüp 125b.3-4, 229b.5, 234a.10, 322a.2

amān zamān yoḳ 'müsade yok'

a.+dur 247a.13

amça amca

a.+sı 210a.1, 214a.13

ʿamel (*Ar.*) amel

ʿa. 51a.15, 184a.4, 271b.13, 293b.12

ʿamel ėt- davranmak

ʿa.-elim 156a.8

ʿa.-eriz 317b.5

ʿamel ḳıl- davranmak

ʿa.-up 75b.13

āmīn 'Allah kabul etsin'

a. 10b.13, 169b.10

ʿammā (*Ar.*) ama

ʿa. 4a.6, 9a.9, 11a.2, 12a.14, 14a.12, 14a.5, 15b.6, 18a.5, 18a.9, 19a.8, 24a.7, 25b.12, 36a.15, 36b.4, 36b.7, 37b.5, 37b.9, 38a.3, 41a.12, 41b.8, 43a.4, 43b.14, 50a.6, 50b.10, 50b.7, 51a.2, 61a.15, 62b.3, 62b.9, 63a.11, 63a.5, 63a.8, 64a.3, 65a.13, 69a.11, 70a.3, 70b.8, 73a.5, 73b.11, 81b.8, 82a.3, 82b.3, 83b.11, 84b.15, 85a.2, 86a.1, 86b.8, 87a.9, 88b.13, 88b.2, 90a.14, 90b.1,

90b.13, 90b.6, 92a.2, 93b.13, 95a.3, 97b.3, 101a.13, 101a.14, 102a.3, 102b.3, 103b.12, 103b.3, 104b.4, 104b.6, 104b.8, 105a.13, 106b.1, 112a.1, 112a.5, 113a.13, 113a.15, 113b.4, 116b.1, 117b.14, 118a.10, 119a.10, 119a.14, 119b.12, 119b.3, 119b.5, 121a.15, 121a.5, 121b.9, 124b.1, 127b.11, 127b.3, 128a.1, 128a.11, 130a.13, 131a.1, 134a.13, 134a.5, 135b.3, 135b.4, 136b.12, 138a.5, 138b.14, 139a.1, 139b.13, 142a.13, 142b.5, 143a.2, 144a.5, 149b.5, 150a.9, 155a.11, 156a.9, 159a.10, 160b.13, 160b.7, 165a.7, 168a.14, 169b.3, 173a.9, 174a.8, 174b.1, 174b.1, 174b.4, 178b.5, 179b.2, 180a.7, 183b.10, 184b.8, 184b.8, 188a.5, 189b.9, 190b.11, 191b.2, 192a.13, 192b.5, 193a.2, 194b.3, 198b.4, 198b.4, 199b.2, 200b.9, 201b.8, 204a.5, 204b.5, 205b.10, 206a.2, 206a.3, 206b.9, 208a.5, 212a.14, 215a.11, 219b.6, 224a.13, 225a.12, 226a.5, 226a.8, 230a.8, 231a.9, 238a.15, 239b.13, 239b.7, 240b.4, 241b.13, 242a.10, 242a.5, 243a.11, 250a.9, 250b.1, 251b.12, 251b.12, 252a.4, 252a.5, 257b.14, 264a.12, 264b.10, 274a.15, 280b.10, 280b.14, 282a.15, 291a.3, 291a.8, 293b.8, 295a.9, 300a.6, 302a.15, 302a.3, 303b.13, 307a.5, 307a.8, 307b.13, 308a.1, 308a.8, 308b.5, 312a.9, 317b.14, 317b.8, 318a.6, 319a.6, 319b.11, 320a.8, 325b.14, 336b.15, 340a.6, 340b.13

ʿammā baʿd bundan sonra

ʿa. 3b.3-4

ʿammi (*Ar.*) amca

ʿa. 109b.3, 225b.10

ʿa.+leri 80a.15

ʿa.+lerine 107a.5

ʿa.+lerini 17b.13

ʿa.+m 127a.4, 228a.9, 273a.6, 296b.12

ʿa.+mi 17b.12

ʿa.+ŋ 100a.6, 118b.6, 214b.6

ʿa.+ŋiz 19b.14

ʿa.+si 12a.8, 20a.2

ʿa.+sidir 11b.3

ʿa.+siniŋ 226b.10

ʿa.+siyem 56b.15

ʿa.+ye 88a.14

ʿammi-i büzürgvār büyük amca

ʿa. 226b.11, 232b.5

ʿammi-zāde amca oğlu

ʿa. 136a.6

ʿa.+me 22a.14

ʿammi-zāde-i celīl kadri yüce olan amca oğlu

a.+i 172a.15

an (*Ar.*) an, lahza

a. 27b.15, 37b.1, 87b.5, 154b.10, 190b.5

ana anne

a. 54a.15, 54a.15, 54b.1, 150a.12, 242a.12, 314b.13

a.+dan 92a.9, 127b.12

a.+dandır 233b.5

a.+ları 328b.9

a.+larını 157b.1

a.+larınıŋ 291a.15

a.+m 115b.14, 210b.12, 327a.5

a.+mı 111a.5

a.+ŋ 102b.7, 241b.2, 254b.5

a.+ŋız 290b.1

a.+sı 102b.1, 150a.11, 211a.7, 288a.14, 290b.9, 314b.2, 314b.15

a.+sın 58a.15

a.+sına 97a.7, 211a.6, 314a.14, 314b.13

a.+sını 102b.1, 242a.15

a.+ya 52b.13

aŋa ona (*bk.* ol)

analıḳ, -ġı anne yerine tutulan kadın

a.+ım 114a.9

anasız annesiz

a. 155a.13

anbār (*Far.*) ambar

a.+ı 141a.5

ʿ**anber** (*Ar.*) güzel koku

ʿa. 266b.11, 289b.7, 297a.12, 335a.2, 338b.4

ʿa.+e 289b.6

ʿa.+le 40b.4, 288a.4, 299a.1, 337a.2

ancaḳ 1. ama, fakat (*bk.* ançaḳ)

a. 25b.8, 44b.5, 53a.1, 62a.15, 132b.12, 133b.15

2. sadece

a. 212a.7

ançaḳ ama, fakat (*bk.* ancaḳ)

a. 14a.2, 157a.9, 166a.13, 189a.9, 299b.14

anda 1. orada, **2.** oraya (*bk.* ol)

andan 1. ondan, **2.** ondan sonra (*bk.* ol)

andan ġayrı 1. ondan başka, **2.** ondan sonra (*bk.* ol)

andan ötürü ondan dolayı (*bk.* ol)

andan s̲āniyā ondan sonra (*bk.* ol)

andan şoŋra ondan sonra (*bk.* ol)

anı onu (*bk.* ol)

anıŋ onun (*bk.* ol)

anıŋçün onun için, ondan dolayı (*bk.* ol)

anıŋiçün onun için, ondan dolayı (*bk.* ol)

aʿni (*Ar.*) yâni

a. 24b.3, 50a.13, 115b.12-13, 132b.6

ʿanīd (*Ar.*) inatçı

a. 154a.4

ʿanḳarīb (*Ar.*) yakında

a. 93b.4, 96a.12, 98a.15, 245a.6, 271b.12, 293b.11

anḳā (*Ar.*) efsanevi kuş

anḳā-yı ḳāf-ı teslīm teslimiyet dağının ankası

a. 237a.15-237b.1

anlar onlar (*bk.* ol)

ansızın ansızın

a. 129a.4

anuŋ onun (*bk.* ol)

aŋ- anmak

a.-up 331a.8

aŋa ona (*bk.* ol)

aŋır- anırmak

a.-up 215b.11

aŋla- anlamak

a.-dı 204b.5

a.-dıḳ 131b.7

a.-dılar 30a.3-4

a.-dım 132b.13, 164a.2, 182b.3, 285b.13

a.-r 260a.2

a.-ram 110a.5, 123a.4, 235a.14

a.-yamadı 199a.2-3

a.-yamadım 297b.1-2

a.-yaydı 4a.8

aŋlat- anlatmak

a.-dı 191a.3

a.-maḳ 233a.12

ara 1. iki şeyin arası

a.+da 65b.6, 123a.2, 185b.12, 203a.4, 335b.12

a.+dasız 111a.8

a.+mıza 322b.13

a.+mızda 113a.6

a.+mızı 322b.8

a.+ŋızı 290b.2

a.+sına 19a.1, 99b.5, 186a.13, 333a.12

a.+sında 17b.8, 45b.11, 93a.9, 199a.8, 226a.10, 232a.10, 319a.13

a.+sından 33a.8, 72a.10, 201b.8

a.+ya 134b.5

2. iç

a.+sında 68b.4, 74b.3

aradan çıḳ- ara bulucu olmaktan vazgeçmek

a.-ıŋ 110b.7

arada ol- hatırı bulunmak

a.-masıŋ 111a.6

araya gir- ara bulucu olmak

a.-diler 148a.2

ara- aramak

a.-dılar 95b.5, 95b.6, 95b.9, 301b.13, 338b.10, 338b.8, 338b.9, 339a.1

a.-dım 159a.4

a.-maġa 143a.11

a.-rdı 86a.1

a.-rsıŋ 109b.11

a.-yı 110a.14

a.-yup 341b.2

aralıḳ ara

a. 185b.10 'bu arada'

a.+da 258b.7

ārām eyle- kalmak, oyalanmak

a.-sinler 192a.6

ārāste eyle- düzenlemek

a.-di 240a.10-11

arat-, -d aratmak

a.-ır 155a.12

ʿār (*Ar.*) utanma, hicap

a.+dır 251b.7

ʿār ėt- çekinmek, utanmak

ʿa.-ersin 230b.9

arış (*Far.*) bir uzunluk ölçüsü

a. 337b.10

ʿārıż ol- gelip çatmak

ʿa.-dı 118a.2

ʿārif (*Ar.*) anlayışlı, sezgili

ʿa.+ler 171b.5

arḳa sırt

a. 165b.10

a.+ma 118b.12

a.+sına 323a.2

a.+sından 232b.1, 252a.13

arḳa yardım eyle- birbirini korumak

a.-yüp 224a.10-11

armaġan hediye

a. 95a.15, 95b.7, 95b.8

a.+ıŋ 119b.9

a.+ıŋı 289b.11

a.+lar 62a.8-9, 119b.2, 119b.8

ʿarṣa (*Ar.*) yer, meydan, açık alan

ʿarṣa-i ḫākdān savaş meydanı

ʿ a.+ı 203b.8

ʿarṣa-i meydān savaş meydanı

ʿ a.+a 211b.12

ʿarṣa-i ḳıyāmet mahşer yeri

ʿa. 24b.15

ʿa.+de 228b.4-5, 228b.6-7, 331a.3-4

ʿārsız! utanmaz, arlanmaz

ʿa!. 269b.7

arslan aslan

a. 84a.9, 223a.13, 247b.6

a.+ı 62a.5

ʿarş (*Ar.*) en yüksek gök katı

ʿa. 7b.11, 96b.3, 255b.3, 271a.11, 272a.6

ʿa.+a 328a.1

ʿa.+dan 256a.10

ʿa.+ın 328a.1

ʿa.+ıŋ 101b.8, 102a.12, 291b.2, 328b.7

ʿarş-ı aʿlā en yüksek gök katı

ʿa.+ya 206b.2

ʿarşıŋ ayaġına yapış- Alah'a niyazda bulunmak

ʿa.-a 329b.10

ʿa.-ıram 192a.15, 266b.1

ʿa.-uram 124b.9-10

art, -dı arka

a.+ıma 111b.3, 333a.8

a.+ımdan 333a.10, 333a.6

a.+ına 64b.14, 111a.1, 132a.8, 158a.3, 163b.9, 238b.13, 307a.1

a.+ında 44a.3, 193a.2

a.+ında 10b.2, 40b.2, 308a.2

a.+ındaki 8a.10

a.+ından 207b.8, 208a.1, 246a.7, 318b.13

ardına düş- peşinden gitmek

a.-di 223b.7, 244b.3

a.-diler 323b.6

a.-düler 160a.8-9

ardı[...] sıra ardından

a.+ı s. 46a.10, 132a.2, 132a.2-3, 132a.3-4, 132a.4-5, 132a.5-6, 132a.6-7, 155b.12, 190b.7, 190b.8, 207b.12, 219b.15, 282a.9

a.+ım s. 110a.4, 308a.11

a.+ımız s. 320a.2

a.+ıŋ s. 201a.5, 212a.9

a.+ıŋız s. 42b.15

a.+ları s. 25b.6

ardı şoŋra ardından

a. 72b.9, 81b.15

art- artmak

a.-ar 63a.2, 63a.8, 63a.9, 129a.2

a.-dı 173a.10, 176b.14, 311b.11

a.-madadır 340a.4

artıḳ 1. bundan sonra (*bk.* artuḳ [1])

a. 105a.10, 134a.2, 154b.1, 206b.9, 247a.5, 250b.13, 255b.10, 275b.1, 298a.14

2. cümle başında kullanılarak bir durumdan bir duruma geçişi bildirir (*bk.* artuḳ [2])

a. 16b.4, 32a.15, 33a.9, 57b.10, 77b.13, 132a.11, 152a.9, 158b.6, 183b.7

3. fazla, daha fazla

a. 104a.12, 291a.6, 291a.8

artır- artırmak

a.-ır 127a.9

a.-sın 94a.6

artuḳ 1. bundan böyle (*bk.* artıḳ [1])

a. 77b.10, 116a.7

2. cümle başında kullanılarak bir durumdan bir duruma geçişi bildirir (*bk.* artıḳ [2])

a. 212b.11

ʿarūs (*Ar.*) gelin

ʿarūs-ı nihāl taze gelin

a. 121a.12

ʿarż (I) (*Ar.*) bildirilmek istenen durum

ʿa.+ım 230b.2

ʿa.+ıŋ 170b.7

ʿ**arż ėt-** sunmak, bildirmek

ʿa.-di 69b.2, 87a.4

ʿa.-diler 27a.13

ʿa.-eçek 55a.6-7

ʿa.-erem 40b.15

ʿa.-eyim 53b.6, 209b.2

ʿ**arż eyle-** sunmak, bildirmek

ʿa.-di 89a.7

ʿa.-dik 287a.5

ʿa.-diler 260b.9-10

ʿa.-mişler 133a.9

ʿ**arż-ı ḥāl ėt-** halini arzetmek

ʿa.-erler 13b.6

ʿ**arż-ı maḥzūr düz-** halini etraflıca arzedip sıralamak

ʿa.-düler 130b.7

ʿ**arż ḳıl-** sunmak, bildirmek

ʿa.-dı 125b.15

ʿ**arż (II)** (*Ar.*) yer

arż-ı belā musibet yeri

a.+ya 181a.6

ārzū (*Far.*) istek

a.+sıyıla 229a.1

as- 1. asmak

a.-dı 154a.7

a.-mışdı 217a.10

2. idam etmek

a.-arım 310a.10

a.-dı 322a.2

3. örtmek

a.-dı 142a.1

asaḳoy- asadurmak

a.-alar 336b.5

ʿ**aṣā** (*Ar.*) asâ, değnek

a.+sın 124a.3

a.+sını 87b.14, 88a.1

a.+ya 88a.2

ʿ**asākir** (*Ar.*) askerler

a. 185a.15

āsān (*Far.*) kolay

a.+dır 94b.9

āsān eyle- kolaylaştırmak

a. 33b.4-5, 58a.3

aṣdıḳa (*Ar.*) sadık dostlar

a.+m 273a.7

a.+sı 345b

asdır- astırmak

a.-dı 325a.6

aṣḥāb (*Ar.*) **1.** Hz. Muhammed'i gören, sohbetinde bulunan Müslümanlar

a. 26a.13, 26a.5, 26a.7, 26b.4, 26b.5, 31b.8, 33a.11, 55b.13, 67a.12, 92a.14, 92b.1, 94a.14, 95a.14, 97a.1, 99b.2, 126b.2, 207a.5

a.+a 22a.3, 62a.7

a.+ıla 98b.3

a.+ım 8b.13, 30a.1, 30a.15, 67a.14

a.+ımı 8b.14

a.+ıŋı 66a.5

a.+ıŋıza 32a.7

a.+la 9b.4, 96b.12, 98b.15

aṣḥāb-ı bā-ṣafā huzur içindeki ashap

a. 256a.3

a.+ya 289b.3

aṣḥāb-ı ġam-ḫ̆ār gam sahibi ashap

a. 55b.10

aṣḥāb-ı güzīn seçkin ashap

a. 13b.4, 18a.4

aṣḥāb-ı kibār seçkin ashap

a.+dan 267a.13

aṣḥāb-ı Resūl Hz. Muhammed'in ashabı

a.+den 292a.2

aṣḥāb-ı Resūlallāh Hz. Muhammed'in ashabı

a.+danam 286a.6

aṣḥāb-u bā-ṣafā huzur içindeki ashap

a.+ya 209a.5

aṣḥāb-u kirām şerefli ashap

a. 280a.14

2. Hz. Hüseyin'in Kerbela'da yanında olan dostları

a. 170b.5

a.+ım 187a.1

a.+ına 174b.8

aş(ı)l (*Ar.*) **1.** özellikle, bilhassa

a. 341b.7

2. gerçek, hakikat

a.+ı 92b.1, 342a.14

3. kendi

a.+ı 297a.14

4. neden, sebep

a.+ı 84b.2, 191b.15, 326a.13,

5. içerik, muhteva

a.+ı 56b.10

6. soy sop

aṣlı pāk nesli pāk soyu sopu tertemiz

a. 82a.11

aṣıl- asılmak, idam edilmek

a.-açak 160a.1

a.-açaklarla 186b.4

a.-mış [sıfat fiil] 334b.4

ʿaṣır (*Ar.*) çağ, devir (*bk.* ʿaṣr)

ʿa.+da 69a.12, 212b.7

ʿāṣī (*Ar.*) asi

ʿa. 28a.9

ʿa.+lerden 309b.15

ʿa.+lere 55a.11

ʿa.+leriniŋ 46a.5

ʿāṣī ol- isyan etmek

ʿa.-uram 158a.10

ʿasker (*Ar.*) asker

ʿa. 64a.15, 65a.12, 69a.4, 81b.7, 82a.5, 82a.9, 82b.1, 108b.2, 108b.3, 111a.8, 111b.13, 114b.4, 117a.4, 131b.15, 145a.13, 145a.14, 145b.4, 146a.5, 147a.14, 148a.13, 169a.15, 174a.2, 177a.6, 186a.12, 186b.6, 190a.13, 192b.13, 198b.9, 207b.2, 207b.3, 208a.10, 208b.5, 223b.11, 224b.2, 224b.6, 231b.6, 232a.10, 232a.11, 235b.15, 238b.10, 247a.5, 250b.12, 250b.13, 264b.13, 268b.12, 269a.7, 283b.9, 284a.3, 306a.5, 306b.4, 310a.1, 310a.3, 316b.14, 317b.1, 318b.14, 319a.3, 319b.3, 320a.8, 323a.2, 323b.1, 332b.8, 332b.8

ʿa.+den 111a.7, 111a.9, 149a.4, 319b.2

ʿa.+dir 175a.4

ʿa.+e 81b.6, 146b.10, 201a.7, 205b.2, 214b.8, 215b.12, 238a.15, 238b.4, 248a.12, 249a.4, 283b.10, 308a.3, 317a.13

ʿa.+i 21b.9, 145b.8, 145b.9, 147a.2, 175a.13, 175a.2, 179a.2, 190b.12, 198b.5, 206b.10, 208b.14, 211a.14, 212a.3, 219b.7, 230b.8, 235a.11, 236b.9, 237a.1, 238b.5, 241a.10, 308a.14, 318a.11, 319a.8, 320a.11, 320b.14, 322b.10, 322b.3, 332b.6

ʿa.+idir 175a.5, 268a.8

ʿa.+ile 147b.4

ʿa.+im 308a.11

ʿa.+ime 147a.12

ʿa.+imizle 147a.14

ʿa.+in 176a.4

ʿa.+inden 198a.4, 199a.11, 264b.1, 280b.5, 321b.9, 332b.9

ʿa.+ine 113a.3, 146b.11, 147a.5, 148b.14, 149a.3, 151a.12, 186b.11, 196a.15, 197b.11, 198a.7, 199a.12, 199a.5, 202a.11, 204a.11, 204a.14, 205a.2, 208b.4, 210b.7, 219b.14, 223a.9, 226a.1, 261a.5, 264b.11, 306a.3, 318b.9, 332b.10, 332b.3, 332b.9

ʿa.+ini 106b.3, 173a.9, 219a.15, 281b.1, 305b.13

ʿa.+iniŋ 230a.12

ʿa.+iŋ 147a.11, 147b.13, 147b.7, 178a.6, 212b.6, 260b.10, 260b.13, 274b.10, 275b.8

ʿa.+iŋiziŋ 202b.9

ʿa.+iydim 332a.12

ʿa.+iyile 82a.14, 106b.6, 113a.14, 283b.7, 308a.15

ʿa.+iz 21b.9

ʿa.+le 21b.8, 81b.12, 146a.1, 176a.8, 184b.15, 317a.13

ʿ**asker çek-** asker çıkarmak

ʿa.-e 112b.11

ʿa.-üp 213b.13, 307a.7, 311a.6

ʿ**asker-i bed-kār** kötü iş yapan asker

ʿa. 264b.10

ʿ**asker-i bī-mürüvvet** mürüvvetsiz asker

ʿa. 151b.3

ʿ**asker-i bī-vefā** vefasız asker

ʿa.+ları 224a.11

ʿ**asker-i düşmen** düşman askeri

ʿa.+e 189a.13

ʿ**asker-i ehl-i īmān** imanlı asker

ʿa. 320a.8

ʿ**asker-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin** Hz. Hüseyin'in askeri

ʿa.+den 219b.9

ʿa.+e 187a.12

ʿ**asker-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Mażlūm** Hz. Hüseyin'in askeri

ʿa. 186a.15-186b.1

ʿ**asker-i Ḥürr** Hürr'ün askeri

ʿa.+i 177a.8

ʿ**asker-i İslām** İslam askeri

ʿa. 17a.4, 115a.3

ʿ**asker-i Kūfe** Kûfe askeri

ʿa. 148b.6, 265b.7

ʿa.+den 210a.3-4

ʿa.+niŋ 245b.5

ʿ**asker-i Muḥammed-i Kesīr** Muhammed-i Kesir'in askeri

ʿa.+den 148b.6-7

ʿ**asker-i mübāriz** savaşçı, yiğit asker

ʿa.+le 81b.10

ʿ**asker-i nuṣret** yardımcı asker

ʿa. 145a.14

ʿ**asker-i şedīd** güçlü asker

ʿa.+ile 261a.2

ʿ**asker-i Yezīd** Yezid'in askeri

ʿa. 110b.14, 114b.8, 193b.1, 196a.2-3, 198b.2, 201a.9, 201a.12, 205a.3-4, 206b.4, 209b.13, 210a.11, 215a.15, 222a.2-3, 225a.13, 225b.6, 235a.13, 280b.8-9, 284b.15-285a.1306a.14, 307a.5, 320a.7, 323b.4

ʿa.+e 206b.8, 222a.1, 235b.14

ʿa.+i 213a.9-10, 218b.3-4, 223a.7, 223a.13-14

ʿ**asker-i Yezīd-i pelīd** alçak Yezid'in askeri

ʿa. 226a.3

aṣlā (*Ar.*) hiçbir şekilde, hiçbir zaman

a. 7b.8, 12a.10, 12b.11, 13a.1, 14b.11, 15a.2, 19a.2, 21b.9, 48a.7, 48a.9, 49b.1, 49b.12, 53a.3, 62a.2, 74b.1, 82a.6, 84b.5, 87a.13, 93a.10, 121b.3, 123a.8, 131a.1, 134a.9, 135a.15, 139b.3, 140a.7, 161b.12, 170b.2, 171b.8, 171b.9, 188b.6, 199a.4, 199a.7, 202b.11, 218b.13, 230a.9, 237b.6, 239b.10, 248b.13, 265a.15, 308a.1, 329a.14

aṣlında gerçekte

a. 86b.12

asmān (*Far.*) gökyüzü

a. 21a.9

a.+a 25b.10, 250a.8

a.+da 255b.3

a.+dan 37a.8

a.+e 74b.2, 238a.11

asmān-ı risālet peygamberlik seması

a.+de 136b.4

ʿ**aṣr** (*Ar.*) çağ, devir (*bk.* ʿaşır)

ʿa.+ıŋ 338b.6

āsūde-ḥāl ol- rahatlamak, sakinleşmek

a.-sun 36a.5

aş- (üzerinden) aşmak

a.-mak 235b.1

aşaġa aşağı (*bk.* aşağı)

a. 65a.5, 104b.14, 145a.6, 149a.12, 185a.13, 194a.4, 220b.3, 230a.1, 232b.2, 251a.4

aşaġa ėt- alt üst etmek

a.-eyim 303b.5-6

aşaġasın yuḳaruya getür- alt üst etmek

a.-eyim 334b.15

aşaġı aşağı (*bk.* aşaġa)

a. 323a.13, 323b.3

a.+dan 277b.4, 277b.5

ʿāşıḳ (*Ar.*) aşık

ʿa. 137a.11, 137b.3, 137b.4, 137b.6, 137b.7

ʿa.+dır 110a.1

ʿa.+lar 171b.6

ʿāşıḳ ol- aşık olmak

ʿa.-muşdı 134a.15

āşinā (*Far.*) tanıdık

ʿa.+n 61a.15

ʿaşḳ (*Ar.*) hatır

ʿa.+ına 77a.15, 152a.3, 211b.1, 308a.12, 315a.5, 315a.6, 315a.7, 315b.1, 316a.12, 319b.1, 321b.4, 323a.7, 325a.2, 342a.13

ʿa.+ımıza 106a.3

āşufte (*Far.*) işveli kadın

āşufte-i devrān zamanın işveli kadını

a.+ım 86b.2

at at

a. 15a.3, 15a.4, 111b.10, 111b.4, 174b.4, 175b.4, 179a.10, 179a.12, 184a.10, 193a.13, 193a.15, 193a.4, 196b.9, 200b.10, 200b.11, 216b.15, 221b.5, 224a.1, 230b.7, 236a.14, 238b.3, 239a.12, 242b.10, 242b.10, 242b.12, 242b.7, 242b.8, 246a.11, 250a.1, 251a.1, 251a.2, 251a.3, 255b.10, 255b.6, 257b.11, 257b.15, 257b.8, 257b.8, 258a.1, 258a.2, 258a.3, 323a.2

a.+a 106a.2, 110a.8, 110b.5, 111b.7, 114a.10, 114b.13, 114b.2, 179a.10, 179a.12, 221b.1, 236b.1, 247a.2, 261a.9

a.+dan 111b.6, 179a.11, 181a.7, 198a.14, 204a.9, 232b.13, 237a.14,

239a.14, 239a.8, 241b.10, 242b.13, 251a.4, 253a.1, 260b.11

a.+dır 111b.4, 236a.15, 242b.9

a.+ı 18a.12, 106a.3, 110a.7, 149a.14, 194a.13, 196a.14, 236a.1, 238b.6, 242b.11, 246a.6, 249a.9, 250b.7, 255b.9, 257b.5, 257b.7, 319b.11

a.+ıdır 257b.7

a.+ıla 200b.9

a.+ım 111b.5, 153a.7, 175b.2, 249b.15

a.+ımı 111b.7, 114a.8

a.+ın 193b.9, 200b.7, 202b.5

a.+ına 103b.13-14, 193a.3, 210a.14, 240b.8, 273b.8, 313a.13

a.+ında 224b.6

a.+ından 65a.5, 149a.12, 200a.13, 206a.1, 206a.5, 208a.7, 224b.11, 225a.6, 231b, 232b.2

a.+ını 64b.14, 134a.1, 200b.7, 201b.7, 205a.1, 212a.4, 231b.3, 249a.2

a.+ınıŋ 193a.14, 199a.12, 241a.1

a.+ıŋ 79a.12, 221b.1, 242a.8, 249b.15

a.+lara 112a.9, 316b.6

a.+ların 112a.5

a.+larına 202a.10

a.+larından 201b.4

a.+laruŋ 256a.5

at ḳaldır- atını sürmek

a.-dı 209a.13, 242a.9, 308a.13

a.-up 224a.8, 242b.4, 250a.5

at ḳaldur- atını sürmek

a.-dı 319a.3

at- atmak

a.-ar 211b.7

a.-arlardı 115a.8, 151b.5

a.-arsın 311a.10

a.-dı 61b.13, 65a.10, 148a.1, 151b.12, 197a.12, 208a.10, 238b.13, 244a.4, 247a.10, 251b.13, 252a.15, 252a.8

a.-dığı 218b.13

a.-dılar 197b.14, 197b.9

a.-ların 109b.6

a.-maġıla 184a.3

a.-dılar 92a.1

a.-up 40b.15, 162a.7, 250b.11, 251a.14

ataḳo- atıvermek

a.-gör 162b.15

atıvėr- atıvermek

a.-in 148b.4

ata 1. baba

a.+ŋ 102b.8, , 248a.1

a.+sından 7b.5

2. dede

a.+ŋ 129a.11

ʿaṭā (*Ar.*) ihsan

a. 18a.2, 115b.15

ʿaṭaş (*Far.*) hararet, susuzluk (*bk.* ateş [2])

ʿa.+ım 66a.2

ateş (*Far.*) **1.** ateş

a. 122b.5, 165b.12, 191a.14, 193a.2, 228a.14, 232a.13, 266a.10, 266a.9, 272a.14, 282a.6, 301b.15, 303b.12, 304a.4, 331b.14

a.+den 280b.9, 301a.10, 305b.5

a.+dir 51b.1, 140b.2

a.+e 13b.8, 13b.9, 81b.5, 165b.15, 180a.1, 197a.6, 303b.10, 322a.2, 323b.15, 325a.6

a.+i 32a.11, 36a.5, 256b.6

a.+in 193b.1

a.+inden 193a.4, 301b.12

a.+ine 33b.4, 193a.5

a.+ini 213b.7

a.+iniŋ 193a.13

a.+iŋ 193a.15

a.+le 43a.9, 303b.9

a.+ler 193a.1, 250a.14

a.+lere 166b.3

a.+leri 328a.8

2. susuzluk, hararet (*bk.* ʿaṭaş)

a.+im 89a.7

ateş-i ḥarāret susuzluk ateşi

a.+le 222a.1

ateş-i susızluḳ, -ġı susuzluk ateşi

a.+ı 234a.3

3. aşk, ayrılık, hasret gibi duyguların yakıcı tesiri

ateş-i firāḳ ayrılık ateşi

a.+ını 195b.10

ateş-i müfāraḳat ayrılık ateşi

a. 40b.15

ateş-i rūzgār zamanın ateşi

a.+ından 65a.14

ateş-i şedīd düş- içine ateş düşmek

a.-di 99b.15

ateş-pāre (*Far.*) **1.** yakıcı, incitici (söz)

a. 51b.12, 272b.1

2. keskin, şiddetli

a. 211b.13

3. genç, çevik

a.+dir 205a.14

ateş-pārelik canı sıkkın olma

a.+i 59b.9

atıl- (ok) atılmak

a.-mışdır 170a.8

atlan- ata binmek

a.-up 316b.9

aṭlās (*Ar.*) bir kumaş türü

a. 43a.7

atlı atlı asker (*bk.* atlu)

a. 109b.9, 188a.8, 188a.9, 198b.6, 318b.9

a.+ya 249a.4

atlu atlı asker (*bk.* atlı)

a. 110a.13

a.+ya 179b.5

ava çıḳ- ava gitmek

a.-mışdı 15a.2

aʿvān (*Ar.*) yadımcılar, dostlar

a. 16b.8, 103b.13-14

a.+ım 213b.10

āvāre (*Far.*) uzaklaşmış, ayrı düşmüş

a.+sin 37a.9

āvāz (*Far.*) ses, seda (*bk.* āvāze)

a. 11a.12, 17a.9, 31b.10, 75a.7, 127a.14, 218b.6, 239a.4, 239b.10, 256a.10, 266b.4, 286a.1, 302b.1, 333a.10, 333a.7

a.+ın 239a.10

a.+ıŋızı 181b.1

a.+la 319a.11

a.+ların 54b.4

āvāze (*Far.*) ses, seda (*bk.* āvāz)

a.+si 200b.2

avcı avcı

a. 102a.5

a.+ya 133b.3

ʿavret (*Ar.*) **1.** kadın

ʿa. 18b.12, 19b.9, 63a.13, 63b.5, 63b.5, 63b.7, 64a.1, 64a.13, 64a.3, 64a.4, 64a.6,

64a.9, 69a.10, 69a.11, 85b.13, 85b.7, 86b.10, 86b.10, 86b.8, 110b.15, 111b.1, 111b.6, 111b.8, 114b.11, 119a.11, 134b.3, 135a.1, 135a.13, 135a.8, 143b.10, 143b.2, 149b.13, 149b.14, 149b.9, 150a.12, 150a.15, 152a.3, 158b.12, 159a.6, 159a.9, 160a.3, 160a.8, 160b.15, 160b.15, 160b.8, 161a.14, 163a.1, 163a.13, 163a.3, 163a.4, 164b.1, 165a.4, 166a.2, 173b.7, 194b.14, 208a.4, 209a.2, 265a.6, 266a.13, 266b.10, 266b.3, 270b.14, 299b.12, 307a.11, 307a.12, 308a.14, 308b.5, 309a.1, 309a.3, 309a.7, 321a.9, 322a.5, 325b.3, 339a.8, 339a.8, 339b.10, 339b.6, 339b.8

ʿa.+den 149b.9, 169b.13, 171a.15

ʿa.+dir 71a.6, 86a.15, 211b.1

ʿa.+e 19b.4, 48b.13, 86b.9, 110b.4, 111a.15, 134b.15, 134b.2, 134b.6, 143b.1, 143b.14, 143b.3, 339b.5

ʿa.+i 48b.10, 64a.11, 135b.11, 158b.14, 161a.10, 211a.12, 308b.12, 337b.14

ʿa.+idir 43b.13

ʿa.+im 290b.5, 339b.9

ʿa.+in 86b.7

ʿa.+iŋ 77b.5, 110b.14, 110b.3, 143b.4, 150a.9, 152a.6

ʿa.+ler 38a.15, 40a.3, 40a.7, 42b.6, 43b.12, 44a.10, 57b.7, 69a.10, 85a.12, 85a.4, 85a.6, 86a.4, 227b.6, 258a.5, 266a.12, 282a.8

ʿa.+lerden 18b.12, 211a.15

ʿa.+lere 251b.7

ʿa.+leri 42b.12, 119a.11

ʿa.+lerinüŋ 43a.15

ʿa.+leriŋ 47b.14, 85a.8, 266b.6, 282a.10, 282a.8, 309a.10

ʿa.+lerle 85a.14

ʿa.+siz 110a.8

ʿa.+üŋ 150b.11

2. eş, karı

ʿa. 38a.15, 325b.2

ʿa.+e 325b.2

ʿa.+i 15a.12, 134a.14, 266a.5, 266b.7-8, 325a.10, 325a.15

ʿa.+im 240a.2

ʿa.+lerimiz 113a.2

ʿa.+inden 85b.8

ʿa.+ine 151b.1

ʿa.+ini 161b.3, 173b.2

ʿa.+leri 43a.6

3. avret yeri

ʿa.+ine 194a.4

ʿ**avret al-** kadını nikahlamak

ʿa.-madı 38b.13

ʿ**avretlik** erkekçe dövüşmeme

ʿa. 152b.14

ʿ**avret oġlan** kadın çocuk

ʿa. 243a.6

av(u)c avuç

a. 12b.14, 290b.12

a.+ın 98b.4

a.+ı 252a.15

ay (I) 1. senenin on iki bölümünden biri

a. 254b.11, 254b.13, 313b.13,

a.+dır 254b.11

a.+ıdır 254b.13

a.+ınıŋ 56a.11, 78a.13, 91a.4, 186b.13, 191b.13, 213b.11, 275a.10

a.+ların 260a.9

2. (herhangi bir zamandan itibaren) otuz günlük zaman birimi

a. 16b.7, 23a.12, 51a.15, 120b.11, 313a.1, 322b.5, 339a.1

a.+dır 313b.9, 313b.9, 318b.6

ay (II) ay, kamer

a. 100a.13, 100b.1, 100b.12, 100b.3, 100b.6, 101a.9

a.+a 99a.3, 266a.12

a.+ıŋ 100a.15, 100b.1, 100b.6, 100b.7

a.+lar 101a.8

ay ṭoġ- ay doğmak

a.-muşdı 142a.1

ay- sormak

a.-dı 309a.3

ayā (*Far.*) acaba

a. 3b.12, 24a.8, 26a.10, 30a.9, 35a.12, 42a.5, 43b.13, 51a.15, 51a.15, 52a.4, 54b.5, 56b.11, 68a.9, 75a.10, 90b.2, 92a.15, 143a.11, 150a.5, 150a.6, 150a.7, 153b.13, 185a.6, 195b.4, 213b.3, 214a.15, 220a.10, 231b.10, 262b.12, 266a.9, 282a.6

ayaġ ayak (*bk.* ayaḳ [1])

a. 30a.8, 44a.7, 81a.2, 337a.15

a.+ların 91b.15

ayaġa ḳalḳ- itiraz etmek

a.-dı 296a.4

ayaġa ṭur- ayağa kalkmak

a.-up 68a.11

ayaġı pek baş- tedbirle iş yapmak

a.+ımız pek b.-alım 318b.4

ayaġına düş- yalvarıp yakarmak

a.-di 199b.5, 218a.12

a.-diler 114a.11, 160a.4

a.-düler 112a.11, 160a.11, 176b.5

a.-düm 138b.2, 280b.11

a.-erem 192a.11

a.-üp 54a.14-15, 157a.6

ayaġına yüz sür- ihtiramda bulunmak

a.-ersem 143b.8

a.-üp 139b.8-9

ayaḳ, ġı 1. ayak (*bk.* ayaġ)

a. 34a.6, 34a.8, 115a.5

a.+ı 63b.9, 77a.8, 313a.9

a.+ıla 72a.4, 254a.7

a.+ın 157a.13, 310a.9, 321b.11

a.+ına 66b.10, 88a.3, 97a.5, 167a.1, 199a.12, 247b.6-7, 290a.3

a.+ındek 312a.1

a.+ını 10b.4, 239b.10, 323b.14

a.+ınızı 157a.9

a.+ları 77a.9, 174b.4, 247b.6, 340a.15

a.+ların 157a.6, 157a.7, 165b.9

a.+larına 11b.15

a.+larından 165a.1

a.+larıyıla 257b.9, 340a.12

2. dip, bitişik

a.+ında 70b.12

ayaḳ baş- dahil olmak, girmek

a.-an 233b.11

ayaḳdan düş- ayakta duramamak, yıkılmak

a.-di 88a.4

ʿayān (*Ar.*) açıkça, aşikar

ʿa. 196b.5

ʿayān oku- sesli okumak

ʿa.-rlarımış 268a.9-10

ʿayān ve beyān ayan beyan, açıkça

ʿa. 2a.12, 343b.5

ʿa.+ı 345b, 345b

ʿayān ve beyān ėt- açıklamak

ʿa.-er 37a.14, 128b.3, 136b.3-4, 166a.8, 233a.8, 263a.4, 311b.1-2, 341a.4

ʿa.-erler 338a.5

ʿayān ve beyān eyle- açıklamak

ʿa.-dik 274a.1

ʿayān ve beyān ol- açıklamak

ʿa.-an 2a.4

ʿayān ve beyān olun- açıklanmak

ʿa.-ur 259b.9, 304a.12, 309b.1, 326a.7-8, 345b, 345b, 345b

aʿyān (*Ar.*) ileri gelenler

ʿa. 139b.8, 148a.2

ʿa.+ı 56b.4, 112a.8, 125a.10

aʿyān-ı eşrāf ileri gelenler

a.+dan 172b.3

aʿyān-ı eşrāf u kibār ileri gelenler ve büyükler

a.+sın 132b.9

aʿyān u kibār ileri gelenler ve büyükler

a.+ı 130b.7

a.+ını 274b.12

āyende vü revānde (*Far.*) gelen giden yolcular

a. 238a.3

āyāt-ı ġurūr(lar)ı mensūḫ ol- gururu kırılmak

a.+dı 44b.4

aydınlıġ aydınlık (*bk.* aydınlıḳ)

a.+dı 142a.1

aydınlıḳ, -ġı aydınlık (*bk.* aydınlıġ)

a. 39a.11

a.+ı 326b.11

āyet (*Ar.*) Kuran-ı Kerim'de sureleri oluşturan cümlelerin her biri

a. 60b.13, 68a.5

a.+de 26a.1

a.+i 309a.11

a.+ler 12a.12, 46a.12

a.+üŋ 26a.4

āyet-i kerīme ayet

a. 317b.2, 317b.5

a.+yi 270a.10

āyet-i şerīf ayet

a. 24b.5, 168b.10

a.+i 218b.7

a.+in 24b.6

ʿāyıb ayıp

ʿa.+dır 68a.1, 200a.10

ʿāyıbla- ayıplamak

ʿa.-maŋ 331a.14

ʿāyıblı kusurlu (mal)

ʿa. 333a.6

āyine (*Far.*) ayna

āyine-i devrān kader, zaman

a. 176a.7

āyine-yi ḥayāt hayatın aynası, ömür

a.+ıma 68b.13

ʿaynı (*Ar.*) aynı

a. 240b.10, 260a.1

aynıyıla aynen

a. 39a.2, 56a.5, 202a.14

ayrı farklı

a. 102b.12

ayrıl- 1. uzaklaşmak

a. 210b.3

a.-dılar 128b.8, 142b.14, 171b.14

a.-ırsıŋ 36a.12

a.-ıp 199a.11

a.-ır 171b.14

a.-ıram 52a.13

a.-ırız 212b.2

a.-ırsız 30b.8

a.-madılar 172a.3

a.-mak 51a.15, 51b.2, 51b.3

a.-mazız 176b.5, 187a.10

a.-up 128b.9

a.-ma 53a.1

2. ayrı düşmek

a.-up 29b.9

3. farklılığı anlaşılmak, seçilmek

a.-açak 199a.9

4. çıkmak

a.-dı 6a.3

ayruḳ başka

a. 60b.15, 120b.7

ayva (< *Far.* ābiye) ayva

a. 102b.13, 102b.5

ayyār (*Ar.*) çevik, kuvvetli

a.+lardır 108b.3

ayyuḳa çıḳ- çok yükselmek

a.-dı 200b.2, 323b.2

az az

a. 25b.1, 71a.14, 81b.6, 100a.15, 332b.8

a.+ıdı 206b.10

a.+ıla 237a.12

az ol- azalmak

a.-dı 262a.2, 262a.4, 262a.4-5

ʿazā (*Ar.*) yas, matem

a.+dan 23a.2

a.+sına 21a.13

ʿazā dut- matem tutmak

a.-up 282a.15

ʿazā vėr- baş sağlığı dilemek

ʿa.-diler 335a.3

ʿa.-üp 334b.1

aʿżā (*Ar.*) uzuvlar

a.+ma 270b.4

a.+sına 68b.14

a.+sını 137a.12

a.+sıyıla 7a.2

aʿżā-yı şerīf mübarek uzuvlar

a.+i 24a.11

a.+in 151b.5

a.+iŋden 93b.2

ʿaẕāb (*Ar.*) azap

a. 10a.8, 10b.5, 10b.8, 118a.6, 120a.14, 122b.1, 213b.15, 286b.10, 301a.10

a.+a 213b.15, 329b.3

a.+dır 253a.8

a.+ı 253a.8, 313a.1

a.+ıla 245b.12, 304b.1

a.+ın 257a.1-2

a.+ından 64a.10, 229a.15, 279a.13

a.+ıŋı 189a.10

a.+la 293a.1, 304b.7, 330b.3, 330b.3

ʿaẕāb-ı şedīd şiddetli azap

a.+le 311a.4

ʿaẕāb çek- azap çekmek

a.-erler 13b.10

ʿaẕāb ėt- 1. (Allah) azap çektirmek

a.-er 119b.13

a.-erler 305b.6

a.-ersin 301b.5

a.-mege 10b.5

2. incitmek, gönlünü yaralamak

a.-mez 66b.15-067a.1

‘**aẕāb eyle-** (Allah) azap çektirmek

a.-mege 10a.9

a.-rler 293a.8

a.-se gerekdir 120a.14

azaçıḳ azıcık

a. 140b.2, 188b.4, 317a.13

āzād (*Far.*) hür

āzād ėt- köle azat etmek

a.-digimdir 277a.6

a.-erem 164b.14

a.-esin 116b.11, 116b.12-13

a.-eyim 143a.14, 165a.5

āzād eyle- köle azat etmek

a.-di 67b.11

a.-diler 117a.8, 207b.2

a.-dim 276b.7

a.-diŋ 277a.4

a.-diŋiz 277a.6

a.-mekdir 116a.1-2

a.-ŋ 207b.1

a.-sin 160b.11

a.-ye 208b.9

āzād ol- 1. köle hür olmak

a!. 17b.14, 50b.10, 165b.5, 218b.2

a.-sun 318a.8

2. kurtulmak, necat bulmak

a.-ayım 32a.13, 87b.7

a.-sun 46a.6-7

azal- azalmak

a.-maz 89a.2

azġaş- birbirini kışkırtmak

a.-dılar 205b.5

azġın yoldan çıkmış

a. 311a.9

‘**aẕīm** (*Ar.*) **1.** çok, fazla (maddi anlamda)

a. 83b.6, 83b.7, 137a.3, 175a.4, 260b.6, 299a.7,

2. büyük, ulu (manevi anlamda)

a. 187b.2, 200b.11, 217a.4, 218b.11, 219b.2, 224b.12, 228b.2, 276a.5, 323b.2, 323b.6, 332a.2, 332a.3, 336a.2

3. güçlü, şiddetli (tesir anlamında)

a.+dir 85a.8

‘**azīmet** (*Ar.*) yönelme, yola çıkma

ʿ**azīmet eyle-** yönelmek, yola çıkmak

a. 180a.13

a.-di 141b.13, 233b.6, 320a.13, 322a.6

a.-rmiş 154a.12

ʿ**azzim eyle-** yönelmek, yola çıkmak

a.-dikde 172b.6

ʿ**azīz** (*Ar.*) **1.** değerli, saygın kişi

a. 76a.5, 102b.2, 137b.1

a!. 41b.15 'ey aziz kişi'

a.+den 270a.6

a.+e 24a.4

a.+im 76a.7

2. mukaddes, yüce

a.+im 54b.1

ʿ**az(i)l** (*Ar.*) göreve son verilme

ʿ**azil eyle-** görevine son vermek

ʿa.-di 121a.6-7

ʿ**azl ėt-** görevine son vermek

ʿa.-üp 140b.13

ʿ**azl eyle-** görevine son vermek

ʿa. 141a.2

ʿa.-diler 320a.14

azlıḳ azıcık

a. 21b.9

aʿẓam-ı āḫiret (*Ar.*) ahiret aleminin büyükleri (Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin)

a.+dir 79b.13

B

bāb (*Ar.*) **1.** kapı

bāb-ı ʿilm ilim kapısı

b. 35b.9

bāb-ı saʿādet saadet kapısı (Hz. Muhammed'in evi)

b.+de 34b.3

2. fasıl, bölüm

b. 1b.11, 1b.11, 1b.11, 1b.15, 1b.15, 1b.15, 1b.6, 1b.7, 2a.10, 2a.2, 2a.6, 4a.12, 24a.15, 56a.2, 78a.7, 92a.4, 103a.2, 136b.4, 166a.6, 194b.10, 233a.6, 259b.7, 263a.2, 304a.10, 309a.14, 326a.6, 341a.2

b.+da 35b.9

b.+lar 4b.7

bāb-ı evvel birinci bölüm (*bk.* bābu'l-evvel)

b. 345b

bābu'l-evvel birinci bölüm (*bk.* bāb-ı evvel)

b. 1b.2

bābu'r-rābiʿ dördüncü bölüm

b. 56a.1-2

bābu's-sādis altıncı bölüm

b. 92a.3

bābu's-sāmin yedinci bölüm

b. 121a.9-10

bābu's-sānī ikinci bölüm

b. 24a.15

baba 1. baba (*bk.* papa)

b. 12b.9, 73a.11, 80a.11, 160b.3, 184a.8, 184b.1, 184b.10, 184b.3, 184b.7, 240a.14, 240a.14, 240a.15, 241a.13, 241a.14, 241b.10, 242a.12, 242b.1, 242b.15, 242b.3, 242b.3, 253b.7, 298a.8, 298a.8

b.+cıgım 298a.11

b.+çıgım 242a.5, 265b.12

b.+ları 291a.5

b.+larına 291a.5

b.+larınıŋ 155a.7, 291a.15

b.+m 19b.10, 29a.9, 49b.11, 54b.14, 81a.14, 97b.1, 97b.9, 104b.2, 115b.10, 118a.13, 118b.9, 159b.3, 168a.2, 168a.5, 174a.14, 179b.12, 180a.1, 208a.1, 228b.8, 242a.1, 244b.15, 247b.14, 255a.5, 273a.5, 296b.11, 296b.12, 300b.12, 300b.13, 300b.9, 315a.4, 327a.3, 334a.13

b.+ma 60b.1, 143b.11, 159b.2, 247b.13

b.+mı 153a.15, 207b.15, 300b.11

b.+mıŋ 294b.2

b.+mız 71b.9, 194b.5, 236a.14, 255a.9

b.+mıza 159b.5

b.+mızdır 76b.3

b.+mla 83a.9

b.+msın 160b.6

b.+muŋ 44b.1

b.+nıŋ 112b.1, 157a.9

b.+ŋ 19a.14, 76a.6, 105a.9, 126b.11, 127a.5, 129a.11, 157a.9, 168b.1, 178b.11, 184a.3, 185a.10, 185a.9, 187b.8, 220b.12, 221a.12, 226b.14, 243a.4, 247b.12, 248a.13, 254b.5, 258a.1, 293b.2, 313b.1, 324b.13, 324b.9

b.+ŋa 105a.7, 120b.15

b.+ŋdan 248a.4

b.+ŋız 98b.1, 98a.7, 290a.15

b.+sı 28b.11, 28b.15, 29b.8, 41a.12, 52b.8, 60a.6, 63b.10, 80a.12, 86b.14, 91a.12, 119a.12, 119a.13, 119b.1, 157b.9, 177a.2, 202a.14, 215a.14, 227a.7, 234b.9, 236b.4, 241a.12, 241b.1, 242b.14, 288b.1, 290b.14, 296a.12

b.+sıdır 207b.14

b.+sına 97a.7

b.+sından 19a.7, 231a.5

b.+sını 17b.15, 86b.13, 242a.15, 248b.2, 298a.10, 324b.5

b.+sınıŋ 58a.13, 217a.14, 298b.1

b.+ya 52b.13

2. (nesne için) en büyük

b.+sıdır 212b.12

baba bir ḳarındaş anneleri ayrı olan kardeşler

b.+ı 127b.13

babas (<*Yun.* papas) papaz (*bk.* papas)

b.+ını 281b.7

baʿd (*Ar.*) sonra

b. 85a.3

baʿdehū (*Ar.*) sonra, daha sonra

b. 19b.12, 24a.10, 26b.15, 29a.6, 30a.15, 31a.3, 41a.8, 46a.12, 57a.12, 59a.5, 68a.15, 71a.1, 71b.11, 75b.14, 81a.5, 81b.4, 81b.5, 82b.10, 83b.6, 83b.8, 87a.7, 89a.10, 89a.4, 92b.8, 98b.15, 103a.13, 103b.2, 123a.14, 124a.5, 138b.2, 139a.1, 140b.14, 171b.4, 175a.10, 176a.5, 177b.9, 180a.10, 180a.10, 180b.13, 182b.10, 182b.11, 182b.13, 205b.1, 210b.8, 211b.12, 211b.15, 211b.6, 211b.9, 212a.10, 212a.13, 212a.2, 212a.4, 213a.11, 213a.14, 213a.5, 213a.9, 216a.4, 216b.6, 217b.13, 217b.2, 217b.4, 217b.6, 217b.7, 218a.1, 218a.4, 218a.5, 218b.12, 218b.8, 219a.1, 219a.13, 219a.7, 219a.9, 219b.6, 222a.11, 222a.5, 222a.8, 222b.7, 223a.2, 223a.4, 224b.15, 225b.3, 234b.1, 234b.13, 234b.6, 236b.14, 237a.4, 245a.13, 262a.2, 275a.14, 276a.9, 295b.5, 295b.6, 296a.12, 297b.11, 303a.9, 304a.14, 308b.8, 311b.2, 314b.4, 325a.6, 326b.15, 332b.14, 332b.4, 332b.5, 334a.2, 334b.1, 339a.2

bād (*Far.*) rüzgar

bād-ı semūm sam yeli

b.+dan 28a.6-7

bādiye (*Ar.*) çöl, sahra

b.+sinde 271b.2

bāġ (*Far.*) bağ, bahçe (*bk.* bāġçe)

b. 121a.11, 209a.3

b.+a 263a.11, 263b.1

b.+da 263a.10

b.+ı 156b.9

bāġ-ı behişt-āsā cennet gibi bağ

b. 27b.6-7

bāġ-serāy-ı inḳılāb değişim bağının içindeki köşk

b. 121a.12

baġ- ilgilenmek

b.-madı 209a.2

bāġçe (*Far.*) bahçe (*bk.* bāġ)

b. 209a.3

b.+sinde 263a.9

b.+sine 316b.9

baġır bağır, sine

b.+ı 246a.4, 314b.13

baġır- bağırmak

b.-arak 223b.7

b.-up 215b.11

baġışla- 1. bağışlamak, affetmek

b. 302b.14

b.-r 70b.2, 321b.7

2. hediye etmek

b. 167b.6

b.-rlar 167b.9

3. hibe etmek

b.-yayım 189a.2

4. ihsan etmek

b. 119b.10

b.-mak 48b.11

b.-rdı 338a.2

b.-rım 321b.9

5. hayatta kalmasına izin vermek

b. 160a.10

baġışlan- affedilmek

b.-açak 319a.14

b.-ır 318b.1

b.-maz 302b.15

baġışlayıcı bağışlayan, affeden

b.+dır 116a.1

baġla- bağlamak

b.-dı 64a.12, 115a.1

b.-dılar 151b.7, 163b.9, 308a.5

b.-r 230b.12

b.-rdı 312a.10

b.-yayım 236a.5

b.-yup 74a.2, 91b.15, 160a.2, 217a.10, 313a.4

bağlı bağlanmış

b. 115a.6, 152b.3, 308a.7

bağır bağır

bağrına baş- şefkatle davranmak

b.-dı 126b.5, 173b.15, 249a.13, 290a.6

b.-up 120a.1-2, 195b.4

bağrı yanık dertli

b.+a 128a.12

bahā (*Far.*) değer, kıymet

b.+sı 62a.15, 163b.10

bahādır (*Far.*) yiğit

b. 110b.4, 237a.7, 322b.4

b.+dır 18a.10, 231a.11

b.+lar 9a.13

bahādır-ı ʿālem alemin yiğidi

b. 101a.10

bahādırlik, -gi yiğitlik, cesaret

b.+imi 61b.9

bahāne (*Far.*) bahane

b. 83b.2

b.+siyile 202a.10

baḥr (*Ar.*) deniz

baḥr-ı feyż-i nübüvvet peygamberliğin bereket denizi

b. 28b.7

baḥs (*Ar.*) konu, mevzu

baḥs ėt- 1. konuşmak

b.-erler 62b.1-2

2. sözleşmek

b.-elim 209b.7

baḥsin kez, kere

b. 216a.13

baḥs olun- konuşulmak

b.-maz 273a.14

baḫşiş (*Far.*) bağış, ihsan

b. 264b.14

bāʿiṣ (*Ar.*) etken, sebep

b. 141a.13

bāʿiṣ ol- sebep olmak

b.-dı 93a.11-12

baḳ- 1. bakmak

b!. 8a.3, 19a.4, 54b.1, 206a.14, 216b.14, 273a.8, 274a.15, 280b.4

b.-a 46b.7, 89b.15, 126b.13

b.-alım (gayretlendirme) 136a.3

b.-alım (meydan okuma) 164b.7

b.-aram 127b.4

b.-ardı 108b.6, 111a.1

b.-arsın 312b.2

b.-dı 106b.2, 124b.7, 144a.13, 204a.15, 228a.1, 253b.10, 258b.12, 274a.6, 293a.11, 326a.12

b.-dıgım 111b.3

b.-dılar 213a.1, 262a.6

b.-dım 8a.4, 289b.12, 333a.8

b.-dıkça 277a.13

b.-ın 287b.15

b.-madı 302a.14

b.-maga 43a.12

b.-maġıla 257a.4

b.-mam 111b.4

b.-maz 36b.14

b.-mazdı 340b.13

b.-sa 256b.15

b.-sıŋ 43a.9

b.-tık 98a.13

b.-up 35a.10, 37a.4, 43a.8, 70b.14, 91a.6, 162b.13, 183b.15, 208b.10, 208b.5, 252a.4, 267a.9, 272b.5, 287a.3, 294b.4, 326a.12

2. görmek

b. 67a.3, 307a.15, 314b.14, 334a.13

b.-dı 67b.7

b.-ıŋ 171a.1

3. tehdit içeren sözden önce

b. 142b.1

4. dikkat etmek

b.-dı 49a.12

b.-maga 131a.8

baḳ gör meydan okuma sözü

b. 165b.1

baḳış bakış

b. 124b.7

baḳıyye (*Ar.*) bir şeyin geriye kalanı

b. 139a.6

b.+si 333a.11

bāḳī (*Ar.*) **1.** sonsuz, ebedi

b.+dir 19a.11, 101a.15, 135b.4, 204a.5, 293b.8

2. bir şeyin geriye kalanı

b. 220a.11

b.+si 198b.7

3. diğer

b. 7a.2, 245a.11, 278b.2

bā (*Far.*) 'ile' anlamında ön ek

bā-kuvvet kuvvetle

b. 225a.14

bal bal (*bk.* pal)

b. 39a.2, 87a.6

balcı balcı, bal üreten

b. 176b.14

balıḳ balık

b.+lar 263b.13

bālin (*Far.*) minder

b.+üm 51a.15

balta balta

b. 50b.11

b.+yı 50b.12

bānū (*Far.*) kadın, hanım

b. 244a.7

bānū-yı cihān cihanın sultanı kadın

b. 227b.13, 228a.11, 228a.15

baŋa bana (*bk.* ben)

bār (*Far.*) manevi yük

b.+larını 294a.15

bār-ı göŋül gönül yükü

b.+üŋüz 169a.13

bār-gāh yönetim çadırı

b.+ını 181a.6

bār-gāh-ı ḳurb-ı Maʿbūd Allah huzuru

b.+a 251b.15

bār-gāh-ı nekbet uğursuz çadır

b.+ini 268b.11

bārān (*Far.*) yağmur

b. 238a.13

bārān-ı hadeng-i hūn-ḫār kan döken ok yağmuru

b.+la 203b.7

bārān-ı raḥmet rahmet yağmuru

b.+dir 23b.2

baraz maraż ol- abraş hastalığına yakalanmak

b.-dı 312a.7

bardaḳ, -ġı bardak

b. 29b.11, 88b.10

b.+ı 89b.14, 90a.2

b.+ın 88b.11

bārekallāh (*Ar.*) 'aferin, maşallah'

b. 324b.15

bārekallāhi teʿālā (*Ar.*) 'aferin, maşallah'

b. 151b.15-152a.1

bār-gīr beygir

b. 242b.9

barış- barışmak (*bk.* parış-)

b.-alım 322b.7

barışdır- barıştırmak

b.-ayım 306b.12

bārī (*Far.*) **1.** hiç olmazsa

b. 77b.15, 151a.13, 160b.8, 162a.1, 170b.8, 203a.15, 203a.6, 203a.6, 236b.11, 246b.13, 255a.7

2. öyleyse

b. 158a.2, 191b.6, 321a.8

barmaḳ, -ġı parmak (*bk.* parmaḳ)

b.+ların 165a.12

barmağın göster- parmak sallamak, tehdit etmek

b.-üp 153b.4

bas- 1. basmak

b.-dı 88a.3, 224a.2

b.-dugım 336a.1

b.-mamış 56a.15

b.-mışken 60b.2-3

b.-up 254a.7

2. dahil olmak

b.-arsa 112b.8

3. baskın yapmak

b.-up 281b.14

4 su basmak, sulamak

b.-ar 340a.6

başdır- gidermek

b.-mazdı 270b.5

baş 1. baş, kafa

b. 34a.6, 63b.15, 72b.14, 86b.4, 215b.6, 258a.11, 265a.1, 265a.1, 265a.2, 265a.3, 265a.4, 265b.10, 266b.15, 267a.2, 286b.11, 323a.13, 337b.1, 338a.12, 338b.6

b.+a 125b.8

b.+dan 125b.8, 270b.1, 275a.8

b.+dır 266a.10, 266b.15

b.+ı 34a.8, 45a.2, 51a.3, 63b.13, 63b.13, 63b.14, 63b.9, 65a.11, 66a.13, 77a.9, 81b.3, 115a.5, 131b.4, 149b.2, 156b.15, 164a.7, 165b.14, 211a.7, 217a.12, 217b.2, 230a.12, 230b.15, 231b.2, 232b.15, 242a.9, 242b.12, 242b.13, 247b.6, 258b.1, 258b.3, 258b.6, 266b.11, 269b.15, 274a.5, 278b.15, 279a.2, 279b.15, 280a.2, 280a.4, 292b.12, 292b.13, 293b.3, 299a.4, 303b.1, 305a.8, 323b.3, 324a.1, 325a.2, 325b.13, 330a.7, 333a.1, 336b.14, 336b.4, 337a.2, 337b.3, 338a.10, 338a.10, 338a.5, 338a.7, 338b.3, 338b.3, 339a.12, 340a.12

b.+ıdır 217a.14, 266b.4, 274a.11, 274a.8, 274a.9, 283b.14, 286b.8, 288a.11, 335b.5, 335b.6, 338b.2, 339a.9

b.+ıla 286b.11

b.+ım 148b.12, 208a.15, 209b.8, 228a.8

b.+ımda 159a.5, 330b.10

b.+ımdaki 196b.9

b.+ımdan 175a.15, 188b.11

b.+ımıza 133a.7

b.+ın 14b.9, 15a.7, 22a.13, 48a.3, 66a.12, 66b.1, 125b.4, 155a.5, 165b.8, 175b.11, 184b.5, 185a.13, 200a.11, 217a.9, 220b.3, 232b.13, 246a.12, 249a.9, 252a.11, 255a.15, 255b.10, 258a.5, 258b.12, 259a.3, 263a.12, 282a.15, 288b.15, 290a.4, 297a.11, 311b.8, 321b.11, 323b.15, 338b.11

b.+ına 10b.12, 10b.15, 14b.15, 30b.5, 50a.5, 84b.10, 141b.15, 145a.14, 158a.1, 186b.14, 192b.1, 201a.15, 205b.3, 217b.1, 233a.2, 238b.1, 241b.9, 247b.6, 252b.10, 261a.8, 310a.1, 323b.11, 323b.13, 332a.9, 334b.5

b.+ında 45a.2

b.+ındaki 42a.12

b.+ından 50b.8, 55b.4, 215b.5, 270a.10, 270a.2, 273b.14, 297a.9, 304a.14, 312a.1

b.+ını 16a.14, 50b.6, 154a.3, 154a.3, 193a.14, 201b.10, 206a.5, 211a.6, 231b.2, 232b.15, 253a.6, 253b.9, 258a.8, 264a.13, 265b.15, 266a.3, 267a.4, 270a.14, 270a.8, 275a.7, 278a.9, 278b.15, 279a.8, 284a.12, 284b.11, 284b.7, 287a.7, 287a.9, 287b.11, 287b.14, 292a.15, 294b.3, 298a.14, 298a.15, 298b.1, 303a.15, 305a.7, 305b.9, 311b.7, 314b.3, 320a.4, 324a.10, 324a.8, 324b.11, 324b.2, 324b.3, 325a.9, 325b.5, 325b.6, 335a.14, 335b.1, 338b.14

b.+ıŋ 209b.8, 334b.7, 335b.2

b.+ıŋuzı 140a.5

b.+ıyıla 250a.3

b.+lar 219b.3, 280b.2, 281b.11, 281b.9, 282a.5, 283b.11, 285a.3, 285b.15, 286a.14, 288a.11, 298b.15

b.+lara 274b.11, 275b.6, 276a.1, 283b.9, 285a.11

b.+ları 148b.4, 148b.5, 154a.6, 264b.11, 265a.4, 267b.13, 267b.15, 268b.5, 268b.7, 270a.8, 273b.12, 279b.11, 280b.12, 281b.14, 281b.2, 282a.2, 282a.3, 283b.4, 286a.9, 286a.10, 286a.13, 286a.15, 286b.5, 299a.2, 299a.5, 303a.12, 303a.6, 326a.3

b.+ların 122a.13, 125a.11, 148b.4, 160a.13, 160a.8, 162a.4, 184a.12, 264b.4, 268b.10, 269b.13

b.+larını 303a.4

b.+larıŋ 269a.1, 281b.13

b.+larla 299b.3

baş-ı mübārek mübarek baş

b.+i 286b.7

baş-ı şerīf şerefli baş

b.+i 266a.13

b.+in 258b.3

b.+ini 267a.5

2. kişinin kendisi

b.+ıma 311b.11

b.+ımda 206b.12

b.+ıŋıza 246a.14

3. baş taraf

b.+ı 52b.8, 75b.6, 88b.10

b.+ıdır 260a.9

b.+ına 65a.11

b.+ında 156b.9, 326b.10

b.+ını 187a.15, 188a.1

b.+ları 146a.12

b.+larına 268b.13

4. kumandan, reis

b.+ı 274b.10

b.+ıdır 326b.12

b.+larıŋ 207a.10

başa çıḳ- karşı koymak

b.-maz 151a.3

başa çıḳıl- karşı koyulmak

b.-maz 273a.15

baş çek- baş kaldırmak, isyan etmek

b.-di 288a.13

baş dik- önder seçmek

b.-di 316b.2

b.-diler 111b.15, 316a.9

başım tacı! sevgi sözü

b!. 244b.15

baş(ın) aşaġa ol- tarumar olmak, alt üst olmak

b.-dı 246b.3

başını şal- boyun bükmek, razı olmak

b.-up 301a.4

başın saġ olsun taziye sözü

b. 180b.5

başınā şoġuḳ geç- ne dediğini bilmez olmak

b.-miş 151b.1

baş ḳaldır- fitne çıkarmak

b.-up 121b.12-13

baş üstüne 'peki, olur'

b. 324a.11-12

başar- başarmak

b.-amam 118b.4

b.-ır 119b.4

başḳa farklı

b.+dır 176a.10

başḳa başḳa ayrı ayrı

b. 290b.6, 328b.4

başḳaça ayrıca

b. 278b.12

başla- başlamak (*bk.* paşla-)

b.-dı 11b.7, 12b.8, 26a.7, 33a.11, 40b.15, 44a.10, 50a.10, 55b.9, 58a.3, 59b.6, 68b.10, 72a.8, 84b.3, 86b.1, 93b.11, 94a.13, 106b.9, 116a.13, 121a.9, 130a.13, 131a.8, 159a.6, 184b.7, 195b.14, 195b.3, 196a.5, 199a.6, 200a.6, 200b.8, 201a.10, 214a.13, 214b.6, 221b.10, 226b.9, 247a.6, 310a.12, 316a.6, 321b.6, 325a.13

b.-dılar 26b.5, 55b.14, 154b.2, 155b.1, 156a.1, 158a.14, 159b.6, 159b.8, 161b.12, 165a.3, 168a.15, 196a.11, 216b.14, 224a.10, 225a.13-14, 280b.6, 303a.7, 321b.10, 321b.5

b.-yup 30a.5, 54a.15, 139b.9

başlı (yedi) başlı

b. 216b.13

b.+sı 130b.6

başlı başına 1. yalnız başına, bir başına

b. 248a.12, 288a.13

2. ortaksız, tek başına

b. 276a.7-8

başlı başına ol- tahakkümden kurtulmak

b.-dum 240a.2

başsız başsız (başı kesik)

b. 268a.4, 325a.5

bat- 1. ay, güneş batmak

b.-dı 100b.12

b.-mış 191b.9

2. saplanmak

b.-mazdı 9a.13

bāṭıl (*Ar.*) **2.** gerçekle ilgisi bulunmayan şey

b.+dan 196b.5

2. haksız iş yapan kişi

b. 202a.6, 211a.4, 213a.11

bāṭıl-ı ḳaltabān hilekar, düzenbaz

b. 211b.4

batla- patlamak (göz)

b.-dı 163b.2

batman (*Far.*) eski bir ağırlık ölçüsü

b. 62a.10, 62a.11, 62a.12, 62a.12

baṭn (*Ar.*) karın

b.+ına 226a.11

b.+ında 11a.4

baṭn-ı nā-pāk murdar karın

b.+iŋden 194a.3

bayraḳdār bayrak taşıyan kişi

b.+ı 21b.11

bayram bayram

b. 98a.5, 98b.13, 174a.7, 285a.8

b.+a 174a.8

b.+dır 174a.7, 285b.12

bayramlıḳ bayramda giyilen kıyafet

b. 98a.5

bāy zengin

b. 112a.9

baʿzı (*Ar.*) bazı

b. 11a.15, 11b.12, 14a.12, 18b.1, 18b.7, 22a.9, 23b.3, 33b.1, 49a.2, 65a.13, 67b.14, 70b.4, 82a.11, 83a.15, 87b.7, 88a.5, 128b.11, 141b.9, 192b.3, 289b.7, 304b.15, 321b.13, 340a.10

b.+lar 39b.9, 251b.1, 304a.5

b.+ları 60b.5, 75b.15, 251b.2

b.+sı 217a.1, 217a.1

b.+sınuŋ 44b.4

bāzirgān (*Far.*) bezirgan, tüccar (*bk.* bezirgān)

b. 155b.2, 283b.9

bāzirgānlıḳ, -ġı ticaret (*bk.* bezirgānlıḳ)

b.+ı 119b.1

be (I) (*Far.*) kendinden sonra gelen kelimeye bulunma anlamı katan ek

b. 12a.1

be-her-hāl her durumda, mutlaka

b. 68b.13, 125b.1, 168a.13, 180a.8, 248a.5

be (II) pekiştirme ünlemi

b. 210b.11 'dikkat çekme'

b. 273a.10 'öfke'

behey pekiştirme ünlemi

b!. 116a.15 'teselli'

b!. 152b.10, 152b.9 'öfke'

bed (*Far.*) kötü (*bk.* bet)

bed-baht bahtsız (tahkir)

b!. 72a.13, 72a.6, 72b.13, 74a.3, 91b.9-10, 141a.4, 150b.5-6, 183a.14, 183b.3, 185a.6, 203b.14, 251b.12, 265a.5, 267a.1, 267b.1, 283b.14, 286b.14, 304b.12, 305a.7

b.+a 154b.3

b.+ıŋ 69a.15, 266a.4

b.+lar 24a.4, 260a.7

b.+lara 213a.5

bed-baḫt-ı ḫabīs alçak, soysuz

b.+e 185b.14

bed-baḫt-ı sitemkār zalim

b. 251a.9

bed-baḫt-ı şom uğursuz

b. 266b.14

bed-duʿā beddua

bed-duʿā ėt- beddua etmek

b.-emez 208b.2

b.-erem 116a.10, 192b.1

b.-eyim 208a.15

bed-duʿā eyle- beddua etmek

b.-di 194a.2, 332b.11-12

b.-mezdi 14b.11

bed-fiʿāl kötü iş işleyen

b. 246a.12, 264b.10, 295b.10

bed-gümān kötü söz söyleyen

b. 87a.9

bed-hāḫ kötülüğü isteyen

b.+ımızı 271b.1

bed-hūy-ı merdūd kovulmuş, kötü huylu kişi

b. 248b.6

bed-kār kötü amelli

b. 272a.14

bed-nām kötü isim sahibi

b. 298a.2

bed-nāmlıḳ kötü isim sahibi olma durumu

b. 269b.11

beden (*Ar.*) vücut

b.+lerin 268a.1

beden-i mübārek değerli vücut

b.+iŋe 32a.12

beden-i şerīf şerefli vücut

b.+ini 265b.10

bedir (*Ar.*) dolunay

b. 99a.3, 266a.12

bedreḳa (*Far.*) rehber

bedreḳa-i hidāyet doğru yolu gösteren rehber

b.+le 79b.11

beg bey, reis, önder (*bk.* peg)

b. 122b.12, 185a.3, 192b.9, 316b.13, 317b.8, 320b.6, 324a.14, 339b.9

b.+i 146b.9, 317a.9, 317b.9, 320a.14, 338b.6, 339b.4, 339b.7

b.+idir 318a.3

b.+ine 317b.15

b.+ini 311b.2

b.+iyidi 248a.11

b.+ler 120b.6

b.+lere 120b.4

b.+lerine 260b.7

beg ėt- bey seçmek

b.-ersiz 318b.7

beg eyle- bey seçmek

b.-diler 320a.15

beglik 1. beylik, bey olma durumu

b.+den 192b.10

2. bey için, beye göre

b. 149b.2

beg ol- bey seçilmek

b.-dı 319b.10

b.-muşdı 317a.12

begen- beğenmek (*bk.* beyen-)

b.-di 139b.11

b.-digin 141a.14

b.-dim 11a.1

behre-mend (*Far.*) hissedar

b. 216b.2

beḳā (*Ar.*) sonsuzluk, ebediyet

b. 331b.5

bekci bekçi (*bk.* bekçi)

b.+ler 303a.6

b.+leriŋ 303b.9

bekçi bekçi (*bk.* bekci)

b.+ler 279b.13

bekit- sağlamlaştırmak

b.-di 193b.14

bekle- 1. beklemek (*bk.* pekle-)

b.-ŋ 273b.2

2. korumak

b.-r 36b.12, 265a.13

b.-rdi 303b.11

b.-rlerdi 278b.15, 279b.11

b.-sinler 186b.5

b.-yen 279a.2, 279b.12, 338a.10

b.-yüp 188a.1, 303a.6

bel bel

b.+i 77a.9

b.+imdeki 196b.9

b.+imizden 321b.1

b.+inden 10a.12

b.+ine 65a.5, 196a.15

beli bükül- üzüntüden takati kalmamak

b.+im b.-di 239a.11-12, 240a.6

belā (*Ar.*) musibet, bela

b. 137a.7, 138b.5, 193a.12, 197a.15, 220b.10, 243a.8, 261b.2, 271b.9

b.+da 137a.8

b.+lar 56a.1, 118a.5, 138a.6, 297b.12

b.+lara 33b.13, 136b.15

b.+ları 261b.7

b.+larıŋ 11a.3

b.+sına 158a.5

b.+sından 89b.10-11, 89b.11

b.+sını 161b.9

b.+ya 173a.11, 243a.10, 243a.11, 273a.11, 297b.13

b.+yı 127a.11

b.+yıla 165a.9, 304a.8

belā-yı ʿarşa bela meydanı

b.+dır 233b.10-11

belā-yı azīm şiddetli bela

b. 246a.14

belā-yı mihnet sıkıntı veren bela

b. 327b.7-8

b.+imi 261b.4

belā-yı şedīd şiddetli bela

b. 302b.10-11

belā çek- sıkıntıya katlanmak

b.-enler 261b.4

belā-keş sıkıntı çeken

b. 176a.9

belāġāt (*Ar.*) güzel ve etkili söz söyleme

b. 295a.13

belī (*Far.*) evet

b. 38a.2, 64a.2, 67a.1, 277b.9, 335b.9

beliŋle- korkmak

b.-di 242a.11

belir- belirmek, görünmek (*bk.* belür-)

b.-medi 92a.2

beliyyāt (*Ar.*) belalar, musibetler

b.+ın 260a.1

beliyyāt-ı każā kaderin getirdiği musibetler

b. 132a.12

belki belki

b. 58b.9, 69a.12, 78a.9, 99b.12, 105b.13, 146a.1, 164b.9, 209a.3, 221a.1, 223b.11, 298a.14

belli açık, aşikar (*bk.* bellü)

b.+dir 281a.4, 340a.15

belli ol- belirlenmek, tespit edilmek

b.-a 327a.12

b.-du 176b.3

b.-urdu 176b.2

bellü açık, aşikar (*bk.* belli)

b. 130b.6, 130b.11

b.+dür 112b.12

belür- belirmek, görünmek (*bk.* belir-)

b.-di 35a.11, 114a.15, 207a.7

b.-medi 255b.11, 275b.1

belürsiz belli etmeden, gizlice

b. 320a.4

belürsiz ol- belirsizleşmek

b.-du 100b.4

ben ben

b. 4a.10, 6a.10, 6a.6, 7a.4, 7a.5, 7b.12, 7b.12, 7b.15, 8a.1, 8a.2, 8a.5, 8b.1, 9b.12, 10a.5, 10a.7, 10b.14, 11a.1, 11a.11, 11a.12, 12a.5, 12b.9, 13b.15, 14a.1, 15b.13, 16b.2, 18b.13, 19a.5, 19b.10, 20a.9, 23b.14, 24a.3, 27a.10, 27a.13, 28a.1, 28a.12, 28a.13, 28a.3, 30b.10, 30b.11, 30b.4, 31a.5, 31b.15, 33b.11, 33b.12, 33b.2, 34a.1, 34b.15, 36b.9, 37a.8, 38a.7, 41a.11, 41a.12, 41b.2, 41b.8, 43a.3, 43b.2, 45a.6, 51a.15, 51b.5, 55a.12, 55a.7, 56b.15, 57b.8, 58b.1, 58b.4, 59a.10, 59a.13, 59a.7, 62a.1, 62a.15, 62b.5, 63a.15, 63b.6, 67a.7, 67b.10, 68a.11, 69b.5, 70a.12, 70b.5, 74a.8, 75a.15, 77a.11, 77a.6, 77b.3, 78a.15, 78a.2, 78a.5, 78b.10, 78b.11, 78b.2, 78b.5, 78b.6, 79a.15, 80a.7, 81b.1, 82a.4, 83a.8, 85b.11, 86a.12, 86a.8, 86b.5, 87b.13, 87b.5, 87b.6, 90b.10, 90b.3, 92b.14, 92b.15, 94b.14, 96a.7, 97a.3, 97a.6, 98b.5, 100b.6, 100b.9, 101b.15, 102a.6, 103b.4, 104b.3, 108a.8, 108a.9, 110a.3, 110a.6, 110b.11, 110b.9, 112b.1, 113b.12, 114a.4, 115b.3, 116a.14, 116a.6, 116b.10, 117a.12, 117a.12, 120a.2, 122b.12, 123a.10, 123a.5, 123b.8, 124b.15, 124b.3, 124b.3, 125a.15, 125a.2, 125b.5, 126a.1, 128b.6, 132b.11, 132b.7, 133a.14, 134a.2, 134b.10, 134b.14, 135a.14, 135a.9, 135b.9, 137b.11, 137b.13, 137b.14, 137b.15, 138a.1, 138a.13, 138a.3, 138a.4, 144b.11, 144b.6, 146b.14, 147a.13, 149b.12, 149b.14, 151a.14, 152b.15, 152b.7, 153a.10, 153a.6, 155b.11, 157a.15, 159b.7, 160b.1, 162a.11, 162b.6, 162b.9, 163a.15, 163a.4, 163b.3, 164a.13, 164a.2, 164a.5, 164b.5, 164b.6, 164b.7, 165b.5, 165b.9, 166b.6, 169b.5, 170b.10, 170b.14, 171b.6, 171b.7, 172b.4, 173b.1, 173b.7, 173b.9, 175a.14, 175b.4, 177b.12, 177b.4, 178b.15, 178b.9, 179a.2, 179b.13, 179b.15, 180a.9, 184a.13, 185b.10, 185b.6, 188a.13, 188b.2, 189b.1, 190a.2, 192a.10, 192b.12, 192b.9, 193a.7, 195a.5, 195b.8, 196b.10, 196b.11, 196b.7, 197b.15, 197b.7, 198a.8, 198a.9, 199b.10, 199b.11, 199b.15, 201a.5, 201b.14, 202a.5, 202b.10, 202b.14, 202b.7, 202b.9, 205b.1, 206b.14, 207a.11, 207a.14, 207b.10, 208a.11, 208a.6,

208b.2, 209a.10, 209b.8, 210b.3, 211a.10, 214b.11, 218a.15, 221a.4, 222a.15, 223b.10, 223b.10, 228a.10, 228b.2, 233b.15, 235a.6, 236a.3, 236a.7, 238b.9, 243b.13, 247b.10, 247b.11, 247b.15, 248a.3, 248a.4, 248a.5, 249b.2, 253b.15, 254a.9, 254b.3, 255a.8, 259a.15, 261a.2, 270a.8, 276b.7, 277b.11, 277b.6, 279b.12, 279b.13, 280a.3, 280a.6, 280b.10, 280b.11, 280b.12, 280b.13, 280b.7, 280b.8, 281a.1, 284b.1, 284b.13, 284b.2, 285b.10, 285b.12, 285b.13, 286a.12, 286a.3, 286a.5, 286a.5, 286a.8, 289a.2, 289b.10, 289b.12, 289b.6, 290b.4, 291a.10, 291a.12, 291b.3, 294b.10, 294b.12, 294b.13, 294b.9, 295a.7, 297b.1, 300a.5, 300b.10, 300b.11, 301a.2, 301b.10, 301b.3, 302a.13, 302a.4, 302a.8, 302b.15, 303a.3, 303a.7, 303b.15, 303b.7, 305a.11, 306b.7, 307a.8, 307b.5, 309a.2, 310a.13, 310a.4, 310a.9, 312b.5, 314a.10, 314a.5, 314b.11, 314b.8, 315a.2, 316a.15, 317b.10, 317b.11, 318b.7, 319b.12, 319b.5, 320b.7, 322b.15, 323a.15, 324b.11, 324b.8, 326a.12, 327b.3, 329b.15, 329b.3, 330a.1, 330b.11, 330b.9, 331a.9, 332a.11, 332a.8, 333a.1, 334b.14, 335b.12, 336a.2, 339b.12, 339b.8, 341b.12, 341b.14, 341b.6, 342a.3

baŋa bana

b. 7b.11, 8b.2, 10a.13, 10a.9, 12a.14, 12b.12, 12b.12, 13a.15, 13b.14, 14a.4, 14a.6, 16a.3, 19a.10, 23b.12, 23b.13, 27a.12, 27a.13, 28b.2, 30b.9, 31a.5, 31a.5, 31b.13, 33b.8, 35b.14, 35b.15, 35b.9, 38a.4, 38b.6, 38b.7, 39b.14, 40b.15, 45a.13, 45a.14, 45a.6, 46b.10, 46b.13, 51a.15, 51b.1, 51b.2, 51b.4, 52a.11, 52a.15, 52b.11, 55a.3, 56b.5, 57b.11, 58b.15, 59a.10, 59b.15, 62a.14, 62b.2, 65a.15, 65b.3, 66a.2, 66a.6, 66b.15, 67b.2, 68b.8, 70b.2, 70b.3, 70b.6, 71a.3, 74a.10, 76a.8, 78b.5, 80a.6, 80b.14, 80b.15, 81a.14, 81a.15, 86a.9, 89a.7, 89a.7, 89b.12, 89b.3, 89b.9, 94b.15, 97b.9, 100b.15, 100b.2, 101a.12, 101a.5, 101b.13, 104b.4, 109b.13, 114a.7, 118a.12, 118a.2, 118a.6, 124a.1, 124b.4, 125b.8, 131b.3, 131b.3, 133a.13, 134a.8, 136a.4, 143a.14, 143b.11, 146b.15, 146b.7, 147a.12, 150a.15, 151a.5, 152a.3, 153b.4, 158b.1, 158b.2, 158b.3, 158b.4, 162a.11, 162b.8, 163a.7, 164a.14, 166b.4, 167a.14, 169b.2, 172b.2, 172b.3, 173b.8, 175b.1, 177b.15, 178a.3, 178b.4, 180a.11, 180b.5, 183a.10, 183a.10, 183a.11, 184a.9, 185a.5, 185b.4, 186a.1, 191b.11, 192a.10, 193a.9, 194a.14, 195a.8, 196b.12, 196b.8, 198a.9, 200a.10, 202b.13, 203a.1, 206a.12, 206a.13, 208a.14, 209a.12, 212b.4, 214a.10, 216a.8, 216b.2, 218a.7, 222a.14, 227b.3,

230b.1, 231b.10, 233b.15, 237b.15, 240a.15, 242a.3, 242b.1, 243a.2, 243a.2, 244b.15, 245b.8, 246b.11, 247b.15, 252a.7, 254a.13, 254a.3, 254b.9, 255a.10, 256b.3, 257a.14, 261a.14, 276a.4, 278a.15, 278b.4, 279a.12, 281b.10, 284b.1, 286b.10, 287b.14, 288a.12, 288b.5, 289b.10, 289b.9, 291a.13, 294b.10, 294b.3, 295b.15, 296b.11, 296b.14, 300a.7, 301b.11, 302a.13, 303b.12, 303b.13, 303b.15, 303b.3, 307a.7, 311b.14, 313a.2, 316a.3, 316b.2, 322b.14, 330b.14, 331a.6, 332a.4, 332b.11, 334b.10, 335b.15, 336a.3, 337a.15, 337b.2

b.+de 30b.14

b.+dedir 339a.10

b.+den 6a.8, 8a.3, 24b.12, 25b.7, 27a.4, 30b.8, 32b.10, 35b.3, 36a.11, 36a.12, 51b.6, 52a.4, 53a.1, 53a.10, 53a.2, 53b.10, 53b.7, 53b.8, 54b.5, 61b.11, 68b.11, 74b.8, 85b.6, 90b.3, 113b.11, 119b.1, 123a.14, 128a.15, 141a.10, 165a.5, 168a.3, 169a.5, 173a.7, 176a.7, 178a.3, 180a.6, 180b.10, 200b.3, 202a.4, 210b.14, 243b.1, 249b.15, 299b.8, 322b.12, 327b.13, 339b.5

b.+em 203b.12, 214a.6, 222a.6, 230b.13, 237b.8, 238b.4, 241a.2, 250a.5, 296b.1, 296b.1, 296b.2, 296b.3, 296b.3, 296b.3, 296b.4, 296b.5, 296b.6, 296b.8, 296b.9

b.+i 7b.11, 16a.6, 20a.11, 26b.3, 30b.10, 34b.7, 39a.5, 41a.3, 45a.7, 50b.13, 51a.9, 53a.15, 53b.2, 55a.13, 57a.7, 59a.7, 60a.11, 60b.3, 61a.12, 61b.8, 62b.9, 64a.10, 65b.10, 65b.10, 66a.10, 69b.10, 74a.14, 74a.3, 74b.1, 75b.1, 75b.12, 75b.3, 75b.8, 76b.7, 76b.11, 77a.15, 77b.10, 77b.12, 88b.6, 89b.6, 99b.8, 100a.9, 108a.9, 110a.3, 111a.11, 112b.5, 115b.3, 118a.13, 124b.8, 125b.6, 136a.6, 137a.10, 137a.8, 138a.4, 146b.14, 149b.12, 152b.14, 153a.1, 155b.11, 157a.14, 162a.2, 162a.13, 162a.2, 163a.1, 163a.12, 164a.15, 164b.12, 164b.13, 166b.3, 169a.6, 175b.3, 175a.15, 178a.1, 180a.7, 181a.13, 182b.7, 187a.4, 187a.4, 192a.10, 192a.11, 195b.7, 196b.13, 199b.15, 201b.6, 208a.11, 210a.13, 218a.13, 228b.6, 230b.1, 231b.5, 232b.5, 232b.6, 241b.10, 252b.6, 254a.14, 254b.2, 255b.14, 272b.13, 273a.3, 273a.9, 280b.13, 284b.3, 297b.15, 300b.15, 308a.12, 308b.11, 310a.8, 313a.5, 314b.13, 314b.15, 316b.1, 316b.2, 317a.2, 320b.1, 322b.14, 332b.11, 334b.9, 336a.2, 337a.15

b.+im 6a.7, 7b.1, 8a.13, 12b.11, 13b.15, 14a.5, 15a.6, 16a.12, 16a.4, 17b.12, 19a.11, 19a.4, 19b.7, 19b.10,

20b.9, 22a.14, 24a.3, 25a.10, 25a.11, 26a.9, 27a.4, 27b.3, 28a.4, 30a.1, 30a.15, 30a.2, 31a.1, 33b.3, 34a.3, 35b.5, 37b.11, 38a.1, 38b.4, 43a.1, 43a.7, 43a.8, 44b.1, 46b.1, 46b.11, 49b.11, 50b.11, 50b.8, 51b.9, 52a.8, 52b.11, 53a.12, 53b.5, 55a.2, 56a.3, 56b.15, 58b.13, 58b.3, 61b.14, 66a.8, 67a.14, 68b.13, 68b.4, 69a.1, 69b.14, 70a.11, 70a.6, 70b.15, 70b.15, 71a.2, 71b.8, 71b.8, 74a.7, 74b.5, 75b.10, 76a.7, 76b.12, 77b.4, 78a.5, 79b.2, 80b.10, 80b.11, 80b.11, 80b.12, 81a.11, 83a.10, 83a.6, 85b.13, 89a.5, 89b.12, 90a.1, 91a.1, 91b.12, 91b.2, 93b.4, 97b.9, 100b.10, 101a.3, 101a.4, 101a.6, 101a.7, 102a.13, 102a.5, 109a.2, 109b.14, 111a.11, 111a.5, 111a.9, 111b.2, 111b.7, 112a.11, 112b.4, 113b.13, 114a.2, 114a.8, 115b.10, 115b.5, 115b.6, 115b.7, 117a.3, 118a.11, 118a.13, 118a.4, 120a.3, 120a.8, 121b.10, 122a.12, 123a.12, 123a.9, 125a.10, 125a.14, 126b.14, 126b.15, 126b.7, 127a.10, 127b.14, 128a.1, 128a.5, 129a.6, 132a.14, 133a.1, 133a.2, 133a.6, 135b.4, 137a.7, 139b.3, 141a.10, 141b.3, 144b.1, 147a.11, 147b.13, 150a.8, 153a.12, 153a.14, 153a.14, 153a.7, 153a.8, 153b.12, 153b.13, 155a.10, 155b.5, 156a.12, 156a.14, 156b.1, 157a.3, 159a.6, 160b.3, 161b.8, 163b.15, 164a.11, 164b.3, 164b.12, 164b.13, 166b.15, 166b.2, 167a.13, 167b.2, 168a.2, 169b.5, 169b.5, 171a.1, 171b.8, 173a.10, 173b.2, 173b.3, 174a.14, 175b.1, 176a.10, 178a.5, 178b.2, 178b.3, 179a.2, 179b.12, 180a.6, 181a.11, 181a.13, 182a.14, 184a.10, 186b.15, 188a.3, 189a.2, 195b.1, 195b.1, 196b.9, 197b.11, 199a.15, 200a.2, 202a.12, 206b.12, 207b.1, 207b.15, 207b.7, 209b.8, 210a.13, 210b.14, 213b.10, 214b.2, 216a.7, 218a.12, 221a.3, 228a.8, 228b.1, 228b.6, 230b.2, 236a.6, 238a.7, 240a.14, 242a.1, 242a.14, 242b.8, 242b.9, 244b.15, 245b.9, 247b.11, 247b.13, 247b.9, 249a.14, 249b.10, 249b.3, 249b.4, 249b.5, 251b.8, 253a.8, 253b.3, 255a.4, 257a.14, 258a.14, 260b.15, 261b.4, 263b.12, 270a.1, 276a.3, 276b.1, 276b.7, 277a.12, 277a.6, 277a.9, 277b.10, 278b.4, 278b.4, 278b.5, 279b.2, 279b.6, 288b.1, 290b.4, 291b.2, 294a.5, 294b.7, 296b.11, 297b.1, 297b.13, 299b.2, 300a.6, 300b.11, 302a.14, 302a.7, 302b.14, 303a.2, 303b.2, 303b.6, 307a.12, 307a.14, 308a.11, 309b.12, 310a.13, 311b.11, 314a.10, 314a.9, 324b.8, 328b.13, 330b.14, 331a.13, 331a.8, 331b.3, 332a.2, 332b.14, 333b.5, 334a.12, 334a.13, 334a.14, 334b.7, 335a.9, 336a.1, 336a.4, 336a.6, 337b.4, 337b.7, 337b.9, 339b.11

b.+imçün 331a.7

b.+imdir 74a.9, 121b.6, 133a.3

b.+imle 6a.1, 29b.1, 59b.1, 63a.13, 69b.13, 123b.15, 173a.14, 175a.11, 188a.13, 188a.14, 188a.14, 198a.3, 223b.3

b.+imledir 182a.8

benāt-ı muṭahharāt (*Ar.*) **1.** Hz. Muhammed'in kızları

b. 39b.5

2. Hz. Ali'nin kızları

b. 71b.6

bende (*Far.*) 'kulunuz, köleniz'

b.+n 4a.6

b.+ŋe 81a.12, 100a.4, 209a.7, 216b.5, 218a.14, 226b.11, 234a.3, 237b.1

b.+ŋi 201a.2

b.+siyim 200a.2

bende-i āl-i Resūl Hz. Hüseyin'in kulu kölesi, hizmetkarı

b. 200a.2

bende-i maḳbūl makbul kul

b. 136b.11

benī Ādem (*Ar.*) insanoğlu

b.+den 34b.3

beŋze- benzemek

b.-mez 3b.5, 184a.14, 302b.15, 318b.3

b.-r 143b.3, 156b.11, 194a.10, 212b.12, 215b.4, 240b.14, 247b.5, 247b.6, 247b.7, 332a.9

b.-r [sıfat fiil] 262b.7, 266a.12

b.-rdi 240b.12

b.-rsin 6b.12

beŋzėt-, -d benzetmek

b.-irsin 255b.14

berāber (*Far.*) **1.** birlikte

b. 34b.2

2. sayıca eşit

b. 291a.7

b.+çe 290b.13

3. mukabil, denk

b. 203b.1

b.+i 203b.2

berāber ol- denk olmak

b.-maz 24a.14

berāber tut- denk tutmak

b.-arlar 230b.1

b.-arlardı 204b.1

berāt (*Ar.*) imtiyaz, rütbe, görev verildiğini gösteren belge

b.+larını 190a.3, 191b.6

berekāt (*Ar.*) bolluk bereket

b.+ı 313a.7

b.+ında 84a.3, 209a.12

b.+inde 48a.10

bereket (*Ar.*) bereket

b. 120a.4

beri 1. beri, beri taraf (*bk.* berü)

b. 212a.6, 323a.15

2. +dAn beri (zaman bildirir)

b. 37a.15, 87b.5, 298a.8, 302b.8, 316a.2

b.+dir 323a.1

3. +dAn beri (yer bildirir)

b. 333a.13

beri ṭaraf beri taraf

b.+da 111a.1, 191a.7, 199b.2, 208a.5, 208b.9, 299a.6, 307a.5, 319a.6, 319a.10, 323a.4

b.+dan 214a.11, 226b.3, 306b.3-4, 316a.10

beriyye (*Ar.*) çöl, sahra

b. 109b.8

berk (*Ar.*) şimşek

b. 50b.5, 214a.5, 275b.7

berk-āsā şimşek gibi

b. 139a.7

berk-i ateş-pāre yakıcı şimşek

b. 139a.8

ber-murād ol- isteğine ulaşmak

b.-a 88b.7

b.-mak 69b.13

b.-saŋ gerekdir 68b.9

berü 1. beri, beri taraf (*bk.* beri)

b. 111b.6, 294a.4

2. +dan beri (zaman bildirir)

b. 28b.3, 74b.1,

3. +dan bu tarafa (yer bildirir)

b. 102a.2

bervāne (*Far.*) birinin yanından hiç ayrılmayan

b. 15b.3

besle- beslemek

b.-yen 71a.6

beş beş

b. 111a.15, 111b.8, 129b.8, 336b.9

beş biŋ beş bin

b. 152b.12-13, 179b.5, 184b.15, 226a.9, 273b.9, 306a.2, 307b.11, 307b.3, 337a.1, 337a.4, 337a.5, 337b.12, 337b.12, 337b.9

beşinci beşinci

b. 1b.6, 8b.12, 67b.12, 70b.14, 78a.7, 92a.8, 276a.9, 300b.3, 304b.15, 342b.7, 343b.9

beş yüz beş yüz

b. 62a.12, 62a.15, 111b.9, 145a.3, 186b.11, 186b.8, 224b.2, 273b.10, 298b.15

beşāret (*Ar.*) müjde

b.+ler 36a.14

beşāret eyle- müjdelemek

b.-di 20a.14

beşāret olsun 'müjdeler olsun'

b. 121a.4

beşāret vėr- müjdelemek

b.-mege 51a.15

beşik, -gi beşik

b.+de 96a.4

b.+den 58b.11

b.+in 178b.8

b.+ini 96a.7, 96a.8

beşige bele- beşiğe yatırıp kundaklamak

b.-di 58a.10

bet (*Far.*) kötü (*bk.* bed)

b. 270b.3, 270b.5, 270b.9, 304a.3, 305b.6, 305b.7

beyān (*Ar.*) açıklama

b. 233a.15

b.+ı 1b.9, 45a.14, 345b, 345b, 345b

b.+ındadır 56a.7

beyān-ı aḥkām hükümlerin açıklanması

b. 24b.9

beyān buyur- açıklamak

b.+ur 5b.7

beyān ėt- açıklamak

b.-er 1b.5, 4b.11, 4b.13, 4b.15, 4b.9, 5a.1, 5a.11, 5a.3, 5a.5, 5a.8, 5b.2, 5b.3, 5b.5, 24b.1, 56a.3, 78a.8, 346a

beyān olın- açıklanmak

b.-ur 4b.7, 263a.7

beyān ve ʿayān ėt- açıklamak

b.-er 181a.4

beyān ve ʿayān eyle- açıklamak

b.-dim 342b.2

beyān ve ʿayān olun- açıklanmak

b.-ur 345b

beyāż (*Ar.*) beyaz, ak

b. 40b.8, 66b.14, 78b.7, 94b.11, 94b.7, 94b.8, 95b.1, 262b.7

b.+dır 88b.15

b.+lar 280a.1

beyen- 1. beğenmek (*bk.* begen-)

b.-di 154a.6, 276b.11

b.-irdi 208a.12

b.-meyeydi 114b.8

b.-üp 276a.15, 276b.9

2. itibar etmek

b.-diŋ 117b.2

beyn (*Ar.*) iki şeyin arası

b.+imizde 202b.12, 202b.15

b.+inde 28a.10

b.+lerinde 316a.9

beyt (I) (*Ar.*) ev

beyt-i Ḫüdā Kabe

b.+dır 169a.7

beytü'l-māl devlet hazinesi

b.+ı 121a.5

beyt (II) (*Ar.*) beyit

b. 55b.14

beyt söyle- şiir okumak

b.-r 301a.7

bez bez

b.+ile 252a.8

bezirgān (*Far.*) bezirgan, tüccar (*bk.* bāzirgān)

b. 172a.5, 288a.10

bezirgānlıḳ, -ġı ticaret (*bk.* bāzirgānlıḳ)

b.+ıla 289a.15

bezl esirgemeden verme

b. 173b.1

bezm-gāh (*Far.*) meclis kurulan yer

bezm-gāh-ı beḳā sonsuzluk meclisi, ahiret

b.+ya 32b.1-2

bıçaḳ, -ġı bıçak

b. 108b.5, 256a.1

b.+ıla 96b.4, 97b.4

bırak-, -ġ 1. bırakmak, koymak

b. 151a.13, 192b.12, 291b.7

b.-dı 6a.2, 32a.6, 162a.5, 183a.13, 183b.7, 201b.7, 221b.11, 223a.15, 291b.10

b.-dılar 93b.2, 264b.5-6

b.-ın 75b.1

b.-ırdı 151a.1

b.-up 149b.1, 211b.14, 219a.3, 200a.9, 268a.1, 297a.13

2. yalnız bırakmak

b.+a 179b.8

b.-dık 187a.7

b.-up 204a.2

3. ulaştırmak, isabet ettirmek

b.-dıŋ 74a.5

4. sermek, yaymak

b.-dı 164a.7

5. salmak, uzatmak

b.-dı 196a.13

6. kıyafet çıkarmak

b.-up 32a.4, 55b.4

bıraġaḳo- bırakıvermek

b.-dı 266a.3

bi (*Ar.*) 'ile' anlamı katan ön ek

bi-ʿavnihi Allah'ın yardımı ile

e. 265a.15

bi-ʿavnihi Ḥaḳ teʿālā Allah'ın yardımı ile

b. 13a.1

bi-ʿavni'llāhi teʿālā Allah'ın yardımı ile

b. 171a.8

bi-emr-i Ḫüdā Allah'ın emri ile

b. 194a.3

bi-emri'llāhi teʿālā Allah'ın emri ile

b. 57b.15-058a.1, 241b.5

bi-fermān-ı Ḥaḳ Allah'ın emri ile

b. 57a.8

bi-ḥaḳḳ-ı āl-i Resūl Hz. Muhammed'in ailesinin hakkı için

b. 76b.8

bi-ḥaḳḳ-ı cedd soyunun hakkı için

b.+im 109a.4

bi-ḥaḳḳ-ı Resūl ü evliyā Hz. Muhammed ve evliyanın hakkı için

b. 57a.7

bi-haḳḳ-ı tevhīd-i İslām İslam dininin hakkı için

b. 109a.6

bi-ḥamdi'llāhi teʿālā Allah'a hamd olsun

b. 110b.11, 131b.5, 216b.4, 222b.11, 260b.13

bi-ḥasbi'l-fermān buyruk gereğince

b. 74a.11

bi-ḥasbi'l-fermān-ı Ḥż. Resūlallāh Hz. Muhammed'in emri gereğince

b. 167a.2

bi-ittifāḳ ittifakla, hepsi birden

b. 55b.13

bi-kavl-i Ḥadiḳatü's-Süʿedā Hadikatü's-Süeda'nın sözüyle

b. 59a.1b.

bi'l-ḫayri'd-duʿā 'hayır dua ile kalınız'

b. 133a.5

bi-Rabb-i Kaʿbe Kabe'nin Rabbi olan Allah için

b. 124b.9

bi't-tamām tümüyle, tastamam

b. 158b.9

bi'z-zarūre zorunlu olarak

b. 287a.15, 292a.15

bi'z-zarūrī elinde olmayarak

b. 33a.9, 267b.6

bi'zzāt bizzat

b. 22a.1, 59b.15, 140a.2, 141a.13, 175a.9, 196b.2, 222b.14

bī (*Far.*) yokluk bildiren ön ek

bī-ʿadīl eşsiz, emsalsiz

b. 206b.11

bī-ʿalāmāt bir iz olmadan

b. 35a.11

bī-çāre çaresiz

b. 3b.4, 4a.6

b.+yem 153a.6

b.+yi 195b.8

b.+yim 193b.6

bī-dīn 1. dinsiz, imansız (hakaret)

b!. 73b.11

b.+ler! 222b.2

2. dininin gereğini yapmayan

b. 199a.9

bī-edeb edepsiz

b. 280a.5, 282a.15

b.+iŋ 33b.6

bī-edeblik edepsizlik

b. 58b.10, 68b.11

bī-gāne yabancı

b. 48b.15, 249b.11

bī-günāh günahsız

b. 162a.6, 172b.12, 331b.13

b.+dır 243b.12

bī-ḥadd u bī-ḳıyās kıyas edilemeyecek derecede

b. 211b.8

bī-ḥayā hayasız

b. 250a.6, 269b.8

b.+yı 245b.12

bī-hūş kendinden geçmiş, baygın

b. 33a.3, 48a.3

bī-hūş ol- kendinden geçmek, bayılmak

b.-dı 53a.5, 57a.1, 120a.11, 180b.13, 252a.3

b.-up 18b.6, 161b.4

bī-hūş perdesine var- kendinden geçmek, bayılmak

b.-dık 47b.15-048a.1

bī-ḥużūr huzursuz

b. 144a.5

b.+dur 144a.4

bī-iḫtiyār elinde olmayarak, istemsizce

b. 27b.2, 35a.14, 55b.9, 75a.5, 201b.7, 228a.2, 246b.15, 265b.11, 282a.15

bī-īmān imansız

b. 72a.6

bī-kes kimsesiz

b. 161a.6

bī-maʿnā anlamsız, boş

b. 82a.7

bī-mürüvvet insanlıktan nasibini almamış

b. 151b.12, 160a.1, 160a.14, 182b.14, 192a.9

bī-nasīb nasipsiz

b. 245a.2

bī-tāb halsiz, yorgun

b. 331a.11

bī-vefā vefasız

b. 13b.14, 14a.5, 15a.5, 25a.15, 68b.12, 81a.7, 90b.8, 96b.5, 102b.3, 150a.6, 175b.4, 257a.14-15, 282a.15, 303b.3

b.+lar 178a.4, 187a.15, 192a.9, 201a.15, 213a.7, 213b.13, 214b.5, 216b.5, 217b.12, 229a.2

b.+lardan 204b.10

bī-vefālıḳ vefasızlık

b.+dır 197a.2

bī-zār şikayetçi

b.+em 192b.12, 192b.9

bīʿāt (*Ar.*) tabi olmayı kabul etme

b. 81a.3, 123a.7, 136a.7, 140a.1, 185b.15, 229b.1

b.+ım 141a.10

b.+ına 123b.5

b.+ıŋ 287a.5

b.+im 125a.10

bīʿāta gel- biat etmek

b.-ince 186b.5-6

b.-irse 184a.11

b.-mez 125b.3

b.-mezse 184a.12

b.-ürse 125b.2

bīʿāt ėt- biat etmek

b.-diler 81a.5, 121a.8, 316b.4, 321a.14

b.-elim 147b.1

b.-enlere 145a.11

b.-er 235b.11

b.-erlerdi 129b.9, 139b.10

b.-erlermiş 141a.11

b.-ersen 244a.1, 247a.14

b.-erseŋiz 321a.13

b.-esin 183a.10

b.-esiz 103b.9

b.-mek 121b.4

b.-meyinçe 187b.1

b.-mez 186a.4

b.-mezem 123a.8, 123b.3

b.-mezsem 124a.13

b.-mişler 168a.13

b.-mişlerdi 120b.7

bīʿāt eyle- biat etmek

b. 134a.8, 196a.2, 248b.4-5, 248b.9, 310b.8

b.-di 143b.13, 310b.9, 322b.3

b.-medi 288a.12-13

b.-mez 183a.12

b.-mezem 128b.7

b.-miş 104a.7

b.-mişsiz 140a.4

b.-sem 124a.13

b.-sin 106a.10, 183a.11-12

b.-sinler 105b.12, 105b.3

b.-sünler 122a.1, 122b.15

b.-yeler 122a.3-4

bīʿāt vėr- biat etmek

b.-medi 134a.11

b.-meyinçe 238a.8-9

biçdir- elbise diktirmek

b.-üp 98b.13

bīdād eyle- zulmetmek

b.-diŋ 292b.2

bīdār (*Far.*) uyanık

bīdār ėt- uykudan uyandırmak

b.-mek 72a.11

bīdār ol- 1. uykudan uyanmak

b.-dı 59a.5, 282a.5

b.-dukda 89b.12

b.-dum 51a.15, 66a.14-15

b.-up 72a.15

2. peyda olmak

b.-ur 75b.1

bidʿat (*Ar.*) sonradan türeyen şey

b.+dır 292b.1

bihbūd (*Far.*) sağlık, afiyet

b.+ımı 32b.10

bil- 1. bilmek

b. 10a.7, 184b.11, 324b.1

b.-di 246a.10, 250b.13, 251a.2

b.-digim 169b.5

b.-digimi 169b.5

b.-digimiz 122a.4

b.-diginden 140a.9, 152b.14

b.-diginizden 197b.6

b.-dik 131b.7

b.-diler 30a.4

b.-dim 164a.2

b.-düŋ 286b.14

b.-e 113b.4

b.-elim 73a.11

b.-erek 16a.7

b.-eydi 51b.7

b.-eydim 179b.15

b.-eydiŋ 180a.3

b.-eyim 172b.3

b.-iŋ 27b.7, 30a.1, 80b.10, 87a.2, 99b.14, 176a.6

b.-ir 122b.14, 176b.14

b.-irdi 296a.2

b.-irem 66a.9, 76a.12, 90b.3, 164b.5, 191b.5, 198a.1, 202b.10, 228b.2, 297b.2, 332b.12

b.-iriz 164b.5

b.-irler 110b.4

b.-irsin 124b.10

b.-irsiz 192b.1

b.-mediler 48a.9, 334a.12

b.-mem 10a.11, 31a.9, 41a.12, 41b.2, 59b.9, 77b.13, 79b.4, 89b.5, 99b.7, 111a.3, 125a.7, 136a.6, 180a.6, 189b.15, 201a.4, 239a.11, 290a.14, 290b.5, 291a.10, 309a.8, 311a.12, 311b.10, 335b.14

b.-meyüp 185b.2

b.-meyüz 178a.2

b.-mez 85b.7, 104b.2, 137b.6, 230a.6, 340a.11

b.-mezem 76a.9, 196b.11

b.-meziz 105b.11, 226a.5

b.-mezlerdi 155a.8

b.-mezsin 164b.7, 169b.5, 244b.5

b.-sün 150a.15

b.-üp 51a.12, 113b.7, 261b.4

b.-ür 32b.10, 32b.10, 105b.10, 141b.4, 143b.6, 164b.7, 164b.9, 169a.4, 179a.13, 180a.3, 192a.13, 266b.14, 290b.2, 301b.1, 307a.13, 318b.2, 327b.13

b.-ürdi 162b.11, 299a.13

b.-ürem 10a.5, 43b.11, 152b.15, 164b.7, 169a.6, 169b.2, 180a.7, 254b.9, 284b.1, 302b.14, 302b.15, 303b.15

b.-ürler 339a.15, 340b.1

b.-ürseŋ 47b.15, 143b.9

b.-ürsin 128a.15, 225b.13, 252a.12, 277a.11, 317b.10, 331a.2

b.-ürsiŋ 10a.11

b.-ürsiŋiz 107a.7, 129a.8

b.-ürsiz 116a.8, 129a.9, 318b.5, 322a.15, 336a.15

2. tanımak

b.-di 109b.10, 142b.13

b.-diler 211a.3

b.-esiz 131b.11

b.-irim 190a.2

b.-irler 62b.9, 174a.6

b.-irsiz 192a.10

b.-medim 51a.8

b.-mez 136a.8

b.-mezdi 209a.4

b.-mezem 187a.1

b.-meziz 129b.10, 130a.7, 181b.15

b.-mezsiŋ 111a.5

b.-ür 77b.3

b.-ürem 77b.4, 284b.1

b.-üriz 178a.2

b.-ürsiz 106b.13

3. haberdar olmak

b.-di 148b.11

b.-dim 113b.9

b.-içek 183a.8

b.-iŋ 26a.14

4. anlamak

b. 61b.9

b.-di 41b.1, 117b.8, 122a.15, 132a.12, 149a.8, 149a.8, 152a.9, 157a.1, 266b.3

b.-diler 44a.11, 186a.3, 268a.8, 270b.8, 298a.11

b.-dim 94a.5, 132b.13

b.-diŋ 94a.1, 277b.11

b.-diŋiz 54a.3, 257a.13

b.-düm 143b.10, 282a.15

b.-düŋ 143b.10

b.-elim 62b.15, 339a.11

b.-iŋ 174b.3

b.-medi 51a.1

b.-medik 44a.11

b.-mediler 44a.8

b.-miş 57b.4

b.-üp 117b.1, 174a.14, 206a.4, 263b.4

b.-ürse 173b.6

bildüginden ḳalma- elinden geleni ardına koymamak

b!. 152b.15, 158a.3, 273a.9-10

b.-sın 140a.9

bilmezlikle bilmeden, yanlışlıkla

b. 51a.12

bilmiş ol- haberdar olmak

b.-uŋ 26b.12

bilā (*Ar.*) 'yokluk' bildiren ön ek

bilā-ḥavfün korkusuzca

b. 196b.6

bilā-ḥisābın (ahirette) hesaba çekilmeden

b. 65b.7

bilā-şekk ve lā şübhe şeksiz şüphesiz

b. 8b.5, 66b.8, 122b.2

bilā veçhile hiçbir şekilde

b. 233a.10-11

bildir- 1. bildirmek (*bk.* bildür-)

b. 118a.12

b.-di 84b.10, 113b.8, 120b.13, 122b.4, 139b.12, 144a.2, 238a.10, 284b.1, 306a.1, 306a.3, 308a.10, 314b.2, 323b.1

b.-dik 30b.13

b.-mek 32a.9

b.-mişdir 93a.13, 314a.2

b.-seŋ 153a.10

2. tanıtmak

b.-di 142b.12

3. beyan etmek

b.+ir 1b.13, 5a.13, 5a.14, 5a.7, 5b.1, 103a.4, 121a.11

bildür- bildirmek (*bk.* bildir-)

b.-eyim 248a.1

bile (I) dahi, bile

b. 21a.6, 102b.2, 203a.10, 251b.6, 340b.13

bile (II) birlikte

b. 10b.12, 20a.5, 38a.4, 68a.14, 105a.2, 106b.10, 108b.7, 109b.4, 113a.1, 114a.8, 117a.9, 123b.15, 123b.15, 124b.11, 127a.1, 127a.6, 127a.7, 127b.11, 159b.10, 166b.9, 172a.3, 173a.15, 175a.11, 177b.11, 178b.15, 179b.2, 198a.3, 199b.8, 228b.15, 243a.9, 250a.4, 267b.13, 267b.13, 269b.5, 280b.11, 280b.2, 280b.9, 285a.3, 287b.12, 299b.3, 308a.1, 317a.7

b.+çe 76b.13, 188a.14

b.+dir 271a.10

b.+yidi 283b.7

b.+yidim 279b.12

b.+yidüm 303a.5

billāhi (*Ar.*) yemin sözü

b. 105a.5, 316a.1

billāhi'l-aẕīm (*Ar.*) yemin sözü

b. 104a.15

bin- binmek

b. 106a.3, 210a.14, 249b.15

b.-di 111b.7, 114a.10, 114b.2, 116b.3, 179a.12, 196a.15, 200b.11, 236b.1, 240b.8

b.-digi 230b.7, 250b.15

b.-digim 111b.4, 196b.9

b.-digimiz 242b.9

b.-digin 236a.14

b.-dikleri 221b.5

b.-diler 316b.7

b.-en 79a.14

b.-er 110b.5

b.-erdi 106a.2, 114b.13

b.-ersiz 110a.8

b.-mediler 112a.9

b.-üp 193a.3

binā (*Ar.*) bünye, yapı

binā-yı ʿaḳīde itikat binası

b.+si 69a.15

binā-yı īmān iman binası

b.+ı 69a.13

binā-yı ʿömr ömür binası

b.+ini 69b.4

binā eyle- 1. bina yapmak

b.-medi 142b.4

2. bir şeyin üzerine istinat etmek, oluşturmak

b.-dim 4a.12

bindir- bindirmek (*bk.* bindür-)

b.-üp 265a.9

bindür- bindirmek (*bk.* bindir-)

b.-diler 313a.8

b.-üp 265a.12, 273b.13

binek binek

b.+in 79a.11

bint (*Ar.*) kız evlad

bint-i Resūlallāh Hz Muhammed'in kızı

b. 18b.13

biŋ bin

b. 6a.1, 12b.5, 27b.4, 31b.12, 35b.10, 35b.9, 41b.3, 45a.2, 62a.15, 67b.4, 87b.3, 100a.14, 100b.7, 101a.5, 110a.13, 134b.1, 143b.8, 151a.5, 158a.12, 158a.5, 158b.9, 165a.9, 169b.15, 177a.3, 177a.5, 177b.11, 179b.3, 185a.1, 186a.10, 186a.11, 188b.1, 197b.7, 204b.1, 208b.5, 214b.5, 224b.2, 230b.1, 238a.15, 268b.12, 274a.14, 278b.12, 279a.1, 279a.4, 286a.13, 286a.15, 287b.14, 288a.2, 288a.3, 292b.3, 296a.6, 297b.13, 298a.9, 307a.1, 314b.6, 318a.6, 318b.14, 335b.13

biŋ yüz bin yüz

b. 317a.2

biŋ yüz yedi bin yüz yedi

b. 341b.15

bir bir, herhangi bir

b. 3b.12, 3b.13, 4a.2, 6a.1, 6b.12, 6b.12, 7a.15, 7a.3, 7a.3, 7b.9, 8a.3, 8a.4, 9a.14, 9a.2, 9a.6, 9a.9, 9b.1, 9b.12, 9b.13, 10b.10, 10b.10, 10b.12, 10b.3, 10b.5, 10b.7, 11a.13, 11b.1, 11b.11, 11b.11, 12a.1, 12a.13, 12a.2, 12a.4, 12b.14, 12b.5, 13a.11, 13a.13, 13a.13, 13a.2, 13a.5, 13b.14, 13b.2, 14a.12, 14a.12, 14a.4, 14a.6, 14a.7, 14b.10, 14b.3, 14b.6, 15a.2, 15a.3, 15a.3, 15b.4, 16b.8, 17a.10, 17a.12, 17b.11, 17b.2, 17b.4, 18a.14, 18b.11, 18b.12, 18b.13, 19a.3, 20a.6, 20b.9, 21b.13, 23a.12, 23a.9, 23b.10, 23b.4, 23b.6, 23b.6, 23b.9, 27b.12, 27b.13, 27b.8, 27b.9, 28a.2, 28a.5, 28a.5, 28b.13, 29a.5, 29b.12, 29b.13, 29b.14, 29b.2, 29b.7, 30a.12, 30a.13, 30a.14, 30b.11, 31a.1, 31b.12, 31b.5, 32a.10, 32a.2, 32a.8, 32b.15, 33a.11, 33a.14, 33a.15, 33a.2, 33b.10, 34a.10, 34a.11, 34a.14, 34a.6, 34b.1, 34b.1, 35b.11, 36a.9, 37b.1, 37b.1, 38a.15, 38b.4, 39a.12, 39a.5, 39a.5, 39b.15, 40a.4, 40b.15, 40b.15, 40b.15, 40b.15, 40b.5, 40b.6, 40b.8, 41a.15, 41b.15, 42a.3, 42a.7, 42a.8, 42b.6, 42b.6, 42b.7, 43a.11, 43b.10, 43b.11, 43b.14, 44a.1, 44a.1, 44a.3, 44a.3, 44a.3, 44a.4, 44b.13, 44b.15, 44b.15, 45a.6, 45a.6, 45b.10, 45b.13, 45b.14, 45b.8, 46a.11, 46a.13, 46a.13, 46a.2, 46b.3, 46b.4, 46b.5, 47a.1, 48b.11, 48b.11, 48b.3, 48b.8, 48b.9, 49a.4, 49a.5, 49a.7, 49a.8, 49b.12, 49b.7, 50a.1, 50a.10, 50a.11, 50a.2, 50a.4, 50a.4, 50a.4, 50a.6, 50a.7, 50a.9, 50b.1, 50b.11, 50b.4, 50b.7, 51a.14, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.2, 51a.2, 51a.3, 51b.6, 52a.7, 53a.1, 53a.10, 53a.5, 53b.12, 54a.6, 54a.7, 54b.10, 54b.11, 54b.14, 54b.15, 55a.1, 55a.1, 55a.13, 55a.13, 55a.2, 55a.6, 55b.14, 55b.14, 55b.15, 56a.13, 56a.14, 56b.2, 56b.4, 56b.6, 57a.14, 57b.9, 58b.13, 59a.11, 59a.14, 59a.6, 59b.6, 59b.9, 60a.4, 60b.7, 61a.15, 61a.2, 61a.2,

61a.8, 61b.11, 62a.10, 62a.2, 62b.11, 62b.13, 62b.14, 63a.13, 63a.13, 63b.11, 63b.13, 63b.13, 63b.15, 63b.8, 63b.8, 64a.1, 64a.1, 64a.12, 64a.14, 64b.1, 64b.1, 64b.1, 64b.11, 65a.10, 65a.11, 65b.12, 65b.12, 65b.5, 65b.6, 66a.8, 66b.13, 66b.13, 66b.14, 66b.14, 66b.3, 67a.11, 67a.7, 67b.1, 67b.13, 67b.4, 67b.5, 67b.5, 68a.15, 68a.2, 68b.8, 69a.11, 69a.7, 69b.1, 69b.2, 70a.1, 70a.14, 70a.15, 70a.2, 70b.1, 70b.13, 70b.3, 71a.11, 71a.12, 71a.4, 71a.5, 71a.6, 71a.7, 71b.15, 71b.6, 72a.1, 72b.14, 72b.15, 73b.15, 73b.6, 74a.1, 74a.10, 74a.10, 74a.11, 74a.12, 75a.11, 75a.13, 75a.3, 75a.7, 75a.9, 75b.1, 75b.11, 75b.11, 75b.3, 75b.4, 75b.4, 75b.9, 76a.3, 76a.7, 77a.10, 77a.11, 77a.12, 77a.4, 77a.5, 77a.7, 77a.8, 77a.9, 77a.9, 77b.15, 77b.5, 77b.8, 77b.9, 78a.2, 78a.4, 78b.2, 78b.7, 79a.4, 79a.9, 80a.3, 80a.4, 80a.5, 80b.8, 81a.15, 81b.1, 81b.1, 81b.2, 82a.14, 82a.15, 82b.11, 83b.6, 83b.9, 84a.14, 84a.7, 84a.7, 84a.8, 84b.7, 85a.3, 85b.1, 85b.13, 85b.3, 85b.5, 85b.6, 85b.9, 86a.3, 86a.3, 86a.4, 86b.3, 86b.5, 86b.6, 86b.8, 87a.10, 87a.10, 87b.10, 87b.3, 87b.5, 87b.5, 88a.1, 88b.10, 88b.11, 88b.13, 88b.14, 88b.3, 88b.7, 89a.1, 89a.2, 89a.8, 89b.5, 90a.5, 91a.5, 92a.1, 92a.2, 92b.5, 93a.5, 93b.2, 94a.14, 94a.8, 94a.9, 94b.10, 94b.6, 95a.14, 95b.10, 95b.10, 95b.5, 96b.1, 96b.12, 96b.12, 96b.14, 97a.3, 97a.9, 97b.6, 98a.13, 98a.2, 98a.3, 99a.6, 99a.9, 100a.12, 100a.14, 100b.13, 100b.3, 100b.4, 100b.6, 101a.15, 101a.9, 101b.10, 101b.10, 101b.10, 101b.13, 101b.15, 102a.2, 102a.7, 102a.8, 102a.8, 102b.5, 102b.5, 102b.9, 103b.7, 104a.3, 105a.11, 106a.2, 106b.15, 108a.10, 108a.15, 108a.4, 108b.15, 109a.7, 109b.14, 109b.7, 109b.8, 109b.9, 110b.13, 111a.6, 111b.5, 111b.8, 112a.4, 112a.4, 112a.5, 112b.6, 112b.8, 113a.11, 113a.13, 113a.15, 113b.13, 113b.4, 113b.7, 114b.13, 114b.15, 115a.9, 116b.3, 117b.5, 119a.10, 119a.14, 120a.14, 120a.14, 121a.11, 121b.10, 121b.9, 122a.10, 122a.2, 122a.3, 122a.9, 122b.5, 122b.8, 123a.2, 123a.10, 123a.11, 123b.12, 123b.15, 123b.5, 124a.6, 125a.8, 125b.9, 125b.13, 126a.13, 126a.2, 127b.12, 127b.7, 128b.5, 129b.13, 129b.4, 130b.3, 130b.6, 130b.7, 131a.1, 131a.5, 131b.14, 132a.14, 132a.2, 132a.3, 132a.4, 132a.5, 132a.6, 132a.7, 132b.11, 133b.12, 133b.15, 133b.3, 133b.3, 133b.6, 134a.14, 134a.5, 135a.7, 136a.13, 136b.1, 136b.11, 136b.12, 137a.1, 137a.9, 137b.1, 137b.1, 137b.1, 137b.8, 137b.8, 138a.14, 139a.11, 139a.11, 139a.15, 139a.7, 139b.13, 139b.6, 140a.1, 140a.10, 140b.10, 140b.10, 140b.2, 140b.4, 140b.6, 140b.6, 141a.14, 141a.2,

141a.7, 141b.14, 141b.4, 141b.8, 142a.1, 142a.13, 142a.3, 142b.5, 142b.7, 142b.8, 143a.12, 143b.1, 143b.3, 144b.15, 145a.4, 145b.6, 146a.3, 146b.8, 146b.9, 147a.1, 147a.1, 147b.15, 148a.10, 148a.10, 148a.13, 148b.1, 148b.10, 148b.15, 148b.7, 149a.12, 149a.2, 149a.4, 149a.5, 149a.5, 149b.9, 150a.9, 151a.4, 151a.7, 151b.11, 151b.12, 151b.13, 151b.13, 151b.14, 151b.2, 151b.5, 151b.9, 152a.13, 152a.14, 152a.3, 152a.3, 152a.4, 153a.4, 153a.9, 153b.3, 153b.7, 153b.9, 154a.7, 154b.1, 154b.6, 154b.7, 155a.12, 155a.13, 155b.14, 155b.4, 156a.5, 156a.9, 156b.1, 156b.10, 156b.7, 156b.9, 158b.7, 159b.8, 160a.2, 160a.2, 160a.4, 160b.15, 161b.12, 161b.4, 161b.5, 162a.11, 162a.15, 162a.15, 162b.12, 163a.2, 163a.8, 163b.1, 163b.8, 163b.8, 164a.4, 164a.6, 164a.7, 164a.8, 164b.10, 165a.10, 165a.11, 165a.12, 165b.10, 165b.10, 165b.11, 165b.2, 165b.8, 166a.11, 166a.13, 166a.14, 166b.2, 166b.5, 168a.11, 168a.7, 168a.8, 168b.7, 169a.11, 169a.12, 171a.10, 171a.14, 171a.6, 171b.1, 171b.2, 171b.6, 172a.12, 172a.13, 172a.14, 172a.4, 172a.5, 172b.14, 172b.14, 172b.9, 173a.1, 173a.2, 173a.3, 174a.13, 174a.9, 174b.10, 174b.4, 175a.4, 175a.6, 175b.1, 175b.2, 175b.8, 176a.7, 176a.9, 176b.11, 176b.4, 177a.1, 177a.1, 177a.2, 177a.4, 177a.6, 177a.9, 177b.1, 177b.9, 177b.9, 178a.8, 178b.13, 178b.7, 179a.10, 179a.11, 179a.15, 179a.2, 179a.5, 179a.8, 179a.9, 179b.15, 179b.3, 180a.11, 180a.15, 180a.9, 180b.10, 180b.11, 180b.11, 180b.15, 181a.8, 181b.11, 181b.5, 183a.8, 184a.10, 184a.10, 184a.3, 185b.13, 185b.15, 185b.2, 185b.3, 186a.14, 186a.15, 186a.6, 186b.8, 187a.12, 187b.2, 187b.7, 188a.3, 188a.5, 188a.7, 189a.1, 189a.12, 189a.2, 189a.6, 189b.1, 189b.10, 189b.15, 190a.1, 190a.13, 190a.15, 190b.13, 190b.13, 190b.2, 190b.5, 190b.5, 191a.10, 191a.14, 191a.4, 191a.5, 191b.3, 191b.4, 191b.8, 192a.8, 192b.2, 192b.5, 193a.12, 193a.3, 193a.9, 193b.7, 193b.8, 194a.3, 194a.5, 194a.8, 194b.15, 194b.15, 194b.15, 195a.11, 195a.12, 195a.12, 195a.2, 195a.5, 195b.3, 196a.14, 197b.15, 197b.4, 197b.7, 197b.9, 198a.6, 198b.3, 198b.5, 199a.2, 199a.4, 199a.9, 199b.12, 199b.12, 199b.4, 200a.1, 200a.13, 200a.6, 200b.10, 200b.12, 200b.7, 201a.14, 201a.8, 201a.9, 201b.2, 201b.4, 202a.11, 202a.8, 202a.9, 202b.13, 203a.14, 203a.7, 203b.1, 203b.4, 204a.10, 204a.12, 204a.13, 204a.2, 204a.9, 204b.4, 204b.4, 204b.5, 204b.7, 204b.7, 205a.14, 205b.1, 205b.13, 205b.15, 205b.8, 205b.9, 206a.10, 206a.12, 206a.13, 206b.5, 206b.8, 206b.9, 207a.2, 207a.6, 207a.6,

207a.8, 207a.8, 209a.1, 209a.8, 209b.2, 209b.3, 209b.5, 209b.6, 209b.7, 210a.1, 210a.2, 210a.6, 210a.6, 210b.11, 211a.11, 212a.1, 212a.15, 212a.7, 212b.6, 212b.7, 212b.9, 213b.15, 213b.2, 214a.4, 214a.6, 214b.13, 214b.14, 214b.14, 214b.3, 215a.10, 215b.13, 215b.6, 215b.6, 215b.7, 216a.12, 216a.2, 216a.3, 216a.6, 216a.9, 216b.12, 216b.8, 217a.11, 217a.15, 217a.15, 217a.7, 217b.1, 217b.2, 217b.3, 218a.5, 218b.6, 219b.10, 219b.13, 219b.3, 220a.14, 220a.3, 220a.4, 220b.2, 220b.5, 220b.5, 221a.8, 221b.11, 221b.13, 221b.14, 221b.2, 222a.15, 222a.4, 222b.3, 222b.4, 223a.13, 223b.13, 223b.15, 223b.9, 224a.1, 224b.11, 224b.5, 225a.5, 226a.11, 226a.15, 226a.6, 226b.4, 226b.7, 227a.1, 227a.5, 227a.7, 227a.8, 227b.7, 227b.13, 227b.2, 228a.5, 228a.5, 228b.12, 228b.13, 228b.3, 229b.15, 230a.1, 230b.12, 230b.15, 230b.2, 230b.3, 230b.8, 231a.15, 231a.3, 231b.13, 232a.11, 232a.12, 232b.1, 232b.14, 233b.1, 233b.14, 234a.15, 234b.12, 234b.6, 235a.6, 236a.2, 236b.14, 236b.3, 236b.4, 236b.8, 237a.10, 237a.12, 237a.2, 237b.5, 237b.6, 238a.5, 238a.8, 238b.10, 238b.14, 238b.14, 239a.15, 239a.3, 239a.4, 239b.15, 239b.15, 239b.8, 239b.9, 241a.15, 241a.8, 241a.8, 241b.1, 241b.12, 241b.13, 241b.3, 241b.5, 241b.6, 241b.9, 242a.13, 242a.3, 242a.4, 242a.4, 242b.10, 242b.3, 243a.10, 243a.7, 243b.14, 243b.3, 244a.2, 244a.4, 245a.13, 245b.10, 245b.5, 246a.7, 247a.9, 247a.9, 247b.4, 247b.4, 247b.4, 247b.5, 247b.5, 248b.1, 249a.12, 249b.14, 250b.1, 250b.11, 250b.8, 250b.9, 251a.2, 251b.1, 251b.12, 251b.13, 252a.15, 252a.7, 252a.8, 252a.8, 252a.8, 252b.10, 253a.1, 253a.5, 254a.15, 254b.11, 255a.14, 255b.11, 255b.5, 255b.8, 256a.10, 256b.10, 256b.4, 256b.8, 257a.14, 257b.7, 258a.9, 258b.1, 258b.13, 258b.13, 258b.13, 258b.14, 258b.6, 259a.15, 259b.13, 260a.14, 260a.3, 260a.3, 260b.15, 260b.8, 260b.8, 260b.9, 260b.9, 261a.8, 261a.9, 261b.1, 261b.10, 261b.14, 261b.14, 261b.5, 261b.6, 262a.10, 262a.11, 262a.13, 262a.6, 262a.8, 262b.12, 262b.7, 262b.7, 263a.11, 263a.13, 263a.15, 263a.5, 263a.5, 263a.7, 263a.7, 263a.9, 263b.7, 264a.7, 264b.1, 264b.10, 265a.15, 265b.6, 266a.10, 266a.11, 266a.13, 266a.3, 266a.5, 266a.9, 266b.12, 267a.10, 267a.13, 267a.2, 267a.4, 268a.13, 268a.2, 268a.3, 268a.6, 268a.6, 268b.3, 268b.13, 268b.14, 268b.3, 269b.14, 269b.9, 270a.13, 270a.2, 270a.6, 270b.1, 270b.13, 270b.3, 272a.2, 272a.5, 273b.10, 273b.2, 274a.3, 274a.4, 274b.15, 275a.7, 275a.8, 275b.11, 275b.12, 275b.14, 275b.14, 275b.4,

275b.5, 275b.7, 275b.7, 276a.1, 276a.14, 276b.14, 276b.3, 277a.1, 277a.10, 277a.10, 277a.3, 277b.2, 277b.5, 277b.7, 278b.1, 278b.15, 280a.1, 280a.4, 280b.10, 280b.10, 280b.14, 280b.14, 280b.2, 280b.8, 280b.8, 280b.8, 280b.9, 280b.9, 281b.1, 281b.12, 281b.6, 282a.10, 282a.15, 282a.15, 282a.15, 282a.3, 282a.4, 282a.7, 282a.8, 283b.5, 283b.9, 284a.3, 284b.1, 284b.1, 284b.1, 284b.1, 284b.10, 284b.14, 284b.3, 285b.11, 286a.1, 286a.11, 286a.7, 286b.12, 287a.10, 287a.12, 287a.8, 287a.8, 287b.10, 287b.10, 288a.1, 288a.2, 288a.9, 289a.11, 289a.13, 289a.15, 289a.9, 289b.1, 289b.6, 289b.7, 290a.1, 290a.4, 290a.5, 290a.8, 290b.12, 290b.5, 291a.3, 291a.7, 291b.11, 291b.11, 291b.12, 291b.12, 291b.5, 292b.11, 293a.1, 293a.9, 294a.7, 295a.2, 295a.6, 295a.7, 295b.4, 296a.7, 297a.10, 297a.2, 297a.9, 298a.5, 298a.6, 298b.11, 298b.2, 298b.8, 298b.9, 299a.1, 299a.11, 299b.13, 299b.14, 299b.6, 300a.11, 300b.10, 300b.8, 300b.9, 301a.10, 301a.15, 301a.7, 301b.10, 301b.12, 301b.6, 301b.6, 301b.8, 301b.8, 302a.10, 302a.11, 302a.11, 302a.11, 302a.14, 302a.3, 302a.7, 302a.9, 302b.1, 302b.11, 303a.5, 303a.9, 303b.12, 304a.3, 304a.4, 304a.8, 304b.7, 305a.12, 305a.13, 305a.2, 305b.1, 305b.11, 305b.5, 305b.6, 306a.11, 306a.4, 306a.5, 306a.8, 307a.10, 307a.12, 307a.3, 307b.11, 307b.14, 307b.4, 308a.9, 308a.9, 308b.8, 309b.15, 309b.2, 309b.6, 309b.6, 309b.7, 310a.10, 310a.14, 310a.6, 310b.2, 310b.7, 310b.8, 310b.8, 311a.4, 311a.8, 312a.1, 312a.12, 312a.14, 312a.8, 312b.13, 312b.14, 312b.7, 313a.11, 313a.15, 313a.2, 313a.7, 313b.9, 313b.9, 314a.12, 315a.1, 315a.14, 315b.1, 316a.8, 316b.5, 316b.9, 317a.11, 317a.6, 317a.6, 317b.11, 317b.14, 317b.15, 317b.2, 317b.8, 318a.12, 318a.12, 318b.10, 319a.13, 319a.4, 320b.11, 320b.12, 321b.13, 321b.7, 322a.9, 322b.13, 323a.15, 323a.6, 323b.2, 324a.12, 324a.3, 324b.5, 325b.14, 326a.11, 326b.6, 326b.9, 328a.11, 328a.14, 328a.3, 328a.3, 328a.9, 328b.10, 330a.15, 330b.5, 330b.6, 331a.8, 331b.15, 331b.5, 332a.1, 332a.14, 332a.7, 332b.10, 333a.10, 333a.11, 333a.13, 333a.15, 333a.6, 333b.1, 333b.12, 333b.2, 333b.3, 333b.7, 333b.7, 334a.2, 334a.7, 334a.8, 334b.1, 335a.2, 335b.12, 335b.3, 336a.2, 336a.6, 336b.6, 337a.13, 337a.3, 337a.4, 337b.6, 338a.13, 338a.14, 338b.11, 338b.4, 338b.5, 338b.8, 339a.1, 339a.4, 339a.6, 339a.6, 339a.6, 339a.7, 339a.7, 339b.11, 339b.14, 339b.4, 339b.8, 340a.15, 340b.13, 340b.3, 340b.4, 340b.4, 340b.9

b.+den 10a.1, 26b.5, 31b.9, 33a.11, 43b.12, 44a.7, 63b.14, 72b.5, 80a.6,

81a.4, 116a.3, 197a.3, 197b.8, 201a.15, 205b.7, 208b.8, 209b.13, 215b.1, 217a.15, 329a.2

b.+dir 16b.2, 63b.14

b.+i 13a.11, 17a.12, 17a.13, 17a.13, 17a.13, 20b.10, 25a.12, 25a.12, 27b.11, 28b.9, 31b.10, 39b.2, 39b.2, 39b.5, 39b.5, 39b.6, 39b.6, 40b.1, 40b.2, 40b.2, 40b.2, 43a.7, 43b.10, 47a.2, 47a.2, 47a.2, 53b.6, 56b.12, 56b.12-13, 61a.8, 62a.9, 63a.3, 63a.6, 63a.9, 65b.1, 65b.1, 65b.2, 70a.15, 80a.10, 80a.10, 80a.13, 90a.6, 90a.7, 111b.6, 117a.5, 117a.5, 119a.6, 121b.2, 121b.2, 121b.3, 128b.7, 134a.13, 134a.8, 139a.4, 139a.4, 139a.4, 139a.5, 153a.3, 156a.2, 156a.2, 163a.12, 165a.10, 165a.11, 168a.15, 174a.1, 174a.3, 178a.11, 182b.5, 196a.9, 203b.2, 203b.2, 204b.2, 206b.10, 208a.12, 219b.4, 219b.5, 239b.12, 239b.5, 239b.6, 239b.6, 243a.3, 252b.15, 253b.13, 253b.13, 260b.7, 263a.5, 274a.1, 275b.12, 275b.14, 275b.14, 282a.15, 282a.15, 282a.15, 282a.15, 294b.2, 325a.10, 325a.10, 325a.3, 325a.5, 326b.7, 326b.8, 339a.14

b.+ilerine 204b.2

b.+imiz 40a.12, 40a.13, 40a.13, 40a.14

b.+imize 31b.11, 34a.5

b.+imizin 10b.11

b.+in 60b.15, 61a.1, 68a.3, 68a.3, 68a.3, 68a.4, 80a.6, 163b.7, 243a.2, 306a.7, 306a.7

b.+inden 174a.1, 291a.8

b.+ine 160a.2, 160a.2, 208b.7, 230b.11

b.+ini 13b.6, 23b.11, 96b.6, 97b.4, 97b.4, 102a.5, 195b.4, 243a.1

b.+iniŋ 13a.2, 23b.10, 46a.5, 208b.7

b.+iŋiz 107a.15, 146a.4, 163a.13, 163a.13

b.+isi 9a.14-15, 72b.5, 73b.12, 79a.11, 100b.1, 100b.11, 100b.15, 163a.12, 182b.4, 266b.6, 266b.7, 266b.8, 266b.9, 302b.2, 331a.15

b.+isine 100b.11

b.+isini 291a.1, 291a.3

b.+isiniŋ 13a.1

b.+isiyem 108a.9

b.+iyle 174a.3

bir avuç azıcık (asker)

b. 208b.5

bir azaçıḳ birazcık

b. 307a.15

bir bir açıkça, tek tek

b. 22a.2, 22a.4, 31a.15, 51a.5, 66b.5, 99a.7, 129a.6, 131a.11, 152a.14, 162a.13, 213a.15, 233a.12, 246b.14, 252a.3, 263b.2-3, 267a.1, 285b.13, 286a.15, 327b.15, 339a.10

bir bul- Allah'ın birliğini kabul etmek

b.-up 16a.6

bir eyüçe adamakıllı

b. 164b.10

bir niçe uzun zamandır

b. 12b.6, 82a.2, 83b.10

bir ol- 1. birlik olmak

b.-dı 189b.14

b.-up 82a.9

2. cinsi münasebette bulunmak

b. 63a.13

bir tek sadece

b. 300a.8

bir uġurdan hep birlikte

b. 115a.3, 339b.2

bir vechile bir yönüyle

b. 133a.9, 140b.3

bir veçih bir yönüyle

b. 342b.3

bir yaŋa 1. bir yanda

b. 231a.13

2. bir yandan, bir taraftan

b. 220a.12, 234a.14

bir yaŋa ... bir yaŋa ... 'bir yandan …, bir yandan …'

b. 215b.15-216a.1

… bir yaŋa … bir yaŋa '…bir yanda, … bir yanda'

k. 216b.8-9

birāder (*Far.*) **1.** erkek kardeş

b. 13a.14, 13a.15, 36a.11, 128a.3, 128b.5, 133a.6, 136a.14, 159b.6, 195a.4, 199a.6, 199a.8, 202a.4, 202a.5, 237b.5, 276a.2

b.+i 84a.11

b.+im 111a.11, 227a.4

b.+iŋi 41a.3

birāder-i ʿazīz izzetli kardeş

b.+im 89b.4-5, 89b.7, 90a.1, 90b.2, 91a.2-3, 159a.12, 159b.4

2. dost, kardeş (*bk.* bürāder)

b!. 111a.2

birbiri birbiri (*bk.* biribiri)

b. 20b.3, 132a.8

b.+lerinden 210a.7

b.+lerine 165a.8, 204b.3, 232a.1

b.+ne 25a.14, 25a.15, 26a.13, 160a.2, 210b.5

b.+niŋ 159b.7-8

b.+ŋize 30b.2

b.+yile 316a.6

bire bre! (*bk.* bre)

b. 114b.15, 301b.13

birer birer

b. 28b.9, 31b.11, 68b.1, 98b.5, 163b.7, 165a.1, 165a.2, 187a.3, 197b.4, 200b.1, 206b.11, 208b.12, 209a.3, 212b.8, 224a.15, 230a.4, 230a.5, 263b.11, 299a.8, 299a.8, 326b.10

b. birer 13a.4-5, 165b.3, 206b.6, 207b.4, 215a.2, 223a.7, 235a.10, 235a.9, 250b.3, 330a.11

biribiri birbiri (*bk.* birbiri)

b. 219b.15, 223a.14

b.+lerine 213a.1, 219b.12, 232a.2

b.+mize 10b.11

b.+ne 3b.4, 224a.10, 235b.13

biribirine ḳat- dağıtmak, bozmak

b.-dı 218b.4

biriçik biricik

b. 54b.1

birkaç birkaç

b. 14b.13, 29a.5, 34a.2, 42b.6, 43a.1, 54b.2, 69a.10, 100a.4, 105a.2, 111a.10, 123b.14, 143a.8, 151a.5, 154b.3, 156a.10, 172b.3, 179a.13, 187b.6, 216b.5, 229a.3, 281a.14, 282a.8

b.+ı 191b.1

birle ile

b. 211a.2, 295a.13, 297a.14

bismillāh (*Ar.*) **1.** Allah'ın adıyla

b. 252a.10

2. 'haydi bismillah' anlamında harekete geçme sözü

b. 177a.12, 191a.13

bismillāhirrāḥmānirrāḥīm (*Ar.*) **1.** Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

b. 48b.5, 158a.15

2. 'haydi bismillah' anlamında harekete geçme sözü

b. 145a.12

biş- yemek pişmek

b.-di 63b.4

bit- (I) tamamlanmak

b.-medi 214b.1

b.-mez 197a.8

bit- (II) yetişmek

b.-medi 59a.12

b.-mez 17b.3

b.-miş 261b.14, 261b.15

bitmez ol- hallolmamak

b.-dı 311b.12

biyāde (*Far.*) yayan

b. 198b.7

biz biz, 1. çoğul kişi zamiri

b. 9b.2, 12b.6, 34a.5, 34a.6, 40a.3, 42b.10, 52b.12, 52b.6, 54a.13, 54b.2, 68a.1, 75a.8, 82b.14, 83a.14, 93b.15, 94a.15, 94b.8, 98a.12, 98a.5, 104a.8, 107a.6, 109a.15, 109b.4, 110b.6, 113a.4, 114a.12, 114a.13, 116a.9, 117b.3, 121a.3, 121b.7, 129b.10, 130a.7, 130a.8, 131a.12, 131b.10, 131b.14, 142b.1, 144b.14, 161a.6, 164b.3, 176a.9, 176b.5, 176b.7, 177b.6, 178a.2, 181b.15, 182a.2, 187a.10, 187a.5, 187a.6, 193a.11, 194a.1, 197a.3, 198b.11, 203a.11, 203a.4, 206b.6, 212a.9, 214a.3, 215b.9, 226a.3, 226a.5, 263b.7, 271b.5, 272a.3, 273b.4, 278a.1, 284a.6, 287a.6, 293b.4, 298b.8, 299b.11, 305b.14, 312b.2, 315a.14, 316a.10, 317b.5, 317b.5, 320b.5, 323a.12

b.+den 123a.7, 130b.12, 173a.2, 199b.12, 212a.8, 249a.14, 286a.9, 323a.6, 326a.12

b.+e 10b.13, 16b.5, 30a.11, 43a.9, 50b.8, 52b.5, 54a.6, 54b.1, 60a.10, 68a.12, 68a.13, 73a.11, 82a.7, 82b.15, 92a.15, 94b.4, 107a.11, 113a.2, 114a.2, 116a.2, 122b.14, 128a.5, 130b.3, 130b.4, 133a.8, 169b.7, 169b.7, 173a.3, 174a.2, 174a.4, 176a.14, 176b.6, 178a.4, 181b.13, 187a.8, 194b.6, 197b.15, 198a.2, 208b.3, 213b.9, 214b.11, 228b.2, 228b.4, 245a.6, 255a.9, 271b.7, 271b.9, 271b.9, 273a.11, 273a.4, 282a.15, 284a.7, 289b.13, 292b.11, 293b.8, 295a.2, 298b.7, 306a.10, 312b.3, 317b.3, 320a.10, 320b.4, 320b.5, 321b.3, 329a.3, 332b.13

b.+i 40a.15, 99b.4, 107a.10, 114b.11, 117b.2, 131b.11, 136a.14, 142a.12, 157a.7, 180a.1, 181b.14, 185b.6, 187a.6, 227a.3, 253a.10, 269b.3, 281b.14, 286a.11, 336b.13

b.+im 30a.5, 34a.5, 40a.3, 42b.7, 42b.9, 44b.2, 50a.7, 52b.14, 71b.9, 76b.3, 94a.15, 98a.12, 98a.14, 106a.3, 113a.1, 113b.2, 116a.1, 116a.4, 117b.2, 122a.4, 129b.10, 131a.14, 131b.13, 133a.7,

152b.12, 155a.8, 157a.3, 161a.7, 169b.8, 175b.15, 176a.10, 181b.15, 195b.12, 199b.14, 200b.14, 205b.11, 213b.3, 213b.8, 223b.3, 227a.15, 230b.8, 248b.9, 249a.14, 271a.12, 273a.12, 279b.1, 290a.10, 294a.11, 294a.12, 300a.1, 316a.7, 317a.5, 318b.2, 319b.15, 320a.2, 320a.2, 320a.5, 321b.6

b.+imdir 123a.15, 293b.6

b.+imle 123a.3, 191a.13, 195a.10, 199b.11, 269b.5, 271a.10

b.+imledir 176a.1

b.+iz 329a.4

b.+ler 40a.12, 94b.3, 130a.7, 156b.14, 173a.2

b.+lere 117a.7, 160a.10, 273a.8

boġ- (suda) boğmak

b.-dı 275b.8

boġaz 1. boğaz

b.+ından 89b.2

2. boyun

b.+ında 115a.6

3. dar geçit yeri

b. 306a.6

b.+a 308a.13, 308a.8

boġazla- öldürmek

b.-dı 133b.5

b.-yan 71a.8

b.-yup 305a.1-2

boġazlan- öldürülmek

b.-up 96a.12

boġça bohça, çıkın (*bk.* boḳça)

b. 94b.6

boḳça bohça, çıkın (*bk.* boġça)

b. 44a.3, 44a.4

bol bol fazlaca

b. 119b.8

boşa- boşamak

b.-mışdı 86b.11

b.-r 86b.7

b.-rdı 86b.10

boy(u)n boyun

b.+ların 330a.13, 330b.1

b.+larından 299b.12

b.+larıŋ 13b.8, 160b.6

b.+un 153b.1, 220a.9, 330a.11, 333b.10

b.+una 159b.8

b.+unı 66a.11, 160b.2, 284b.5

b.+unu 324b.14, 324b.14

boynun çıksun 'şanınız yürüsün, adınız yükselsin'

b. 121a.1-2

boy boy

b.+u 240b.13

boylu uzun boylu

b. 40a.7

boynuz boynuz

b.+ı 85b.9

boz- 1. bozmak

b.-mak 235b.1

2. düşmanı dağıtmak

b.-dı 215b.8, 251b.1

3. (hürmete) riayet etmemek

b.-dular 334a.14

4. namaz bozmak

b.-madı 239b.10

bozar- utançtan rengi atmak

b.-dı 181a.8

bozuḳ dağılmış (asker)

b. 306a.14, 307a.5

bozul- 1. geçersiz duruma gelmek

b.-maz 71b.5, 156b.5

2. düşman safları dağılmak

b.-dı 320b.14, 323b.5

b.-dular 306b.4

b.-mak 296a.3

b.-up 17a.4

b.-ur 223b.11

3. utanmak, mahçup olmak

b.-dı 144b.4, 294b.11

b.-dular 178a.9, 197a.6

bög(ü)r böğür

b.+üne 333b.10

böle böyle (*bk.* böyle)

b. 27b.3

bölük 1. askeri birlik

b.+inde 302b.4

b.+üne 264b.15

2. grup, topluluk

b. 65b.6, 66b.4, 284a.4

b.+ünde 261a.15

b.+üne 200a.9

b.+ünizi 222a.15

3. kısım, parça

b. 68a.3

bölük bölük gruplar halinde

b. 75b.14, 120b.15, 129b.6, 210a.11-12, 224a.12, 224b.3, 264b.11-12, 333b.8

bölük bölük ėt- (orduyu) dağıtmak

b.-üp 212a.3

bölük bölük eyle- (orduyu) dağıtmak

b.-rdi 18a.12

b.-yüp 213a.10

bölük bölük ol- (ordu) dağılmak

b.-maga 201a.10

böyle böyle (*bk.* böle)

b. 11b.10, 15a.11, 15b.12, 15b.5, 17b.10, 21a.4, 24a.4, 25b.11, 34a.15, 37b.5, 39a.14, 39b.1, 46b.1, 56a.7, 62a.6, 64b.11, 68b.11, 70a.12, 74a.3, 77a.11, 77b.13, 77b.9, 78a.4, 80b.2, 80b.3, 81a.9, 84a.1, 84a.7, 86a.7, 90a.9, 92a.3, 94b.3, 101a.12, 101a.13, 105b.5, 123b.4, 131b.14, 132a.8, 133a.4, 135a.4, 138b.12, 140b.8, 147b.2, 152a.12, 153b.14, 154b.1, 157b.11, 159b.7, 160b.4, 162a.15, 162a.15, 166a.9, 168a.11, 169b.3, 180b.13, 180b.14, 180b.9, 183a.2, 187a.11, 188a.1, 193b.11, 200a.10, 200a.8, 206b.14, 217a.1, 217b.11, 218b.7, 233b.5, 248b.1, 251a.2, 252b.5, 253a.4, 255a.2, 255b.12, 257a.6, 257b.2, 260b.12, 269b.4, 271a.6, 272b.1, 291a.4, 291a.8, 291b.13, 291b.13, 294a.7, 306b.12, 307a.7, 309b.1, 310a.6, 312b.1, 325b.15, 331a.13, 334b.12, 338a.11, 339a.6, 339a.7, 339a.7

b.+çe 259b.15

b.+dir 83a.8, 90b.14, 96a.1, 152a.10, 158b.8, 180a.8, 312b.10

böyle böyle bu şekilde

b. 13b.10-11

bre bre! (*bk.* bire)

b. 16a.13, 74a.3, 81a.6, 84b.9, 91b.12, 104b.14, 114b.10, 115a.9, 152b.15, 158a.3, 163a.1, 164b.8, 204a.13, 204a.8, 215b.10, 222b.1, 223b.4, 229b.3, 247a.12, 247a.7, 247a.8, 249a.4, 251a.9, 257b.6, 257b.9, 259a.13, 267b.4, 269a.15, 269b.7, 274b.2, 274b.3, 282a.15, 283b.14, 287b.3, 287b.6, 288b.12, 295b.14, 302b.2, 332b.13

bre meded 'imdad, yardım edin'

b. 17a.10, 31b.3, 215b.9, 244b.3, 244b.6, 336a.3

bu bu

b. 3b.4, 4a.7, 8a.5, 8a.8, 8b.1, 9b.14, 9b.15, 10a.11, 10b.1, 10b.15, 12a.10, 12a.5, 12a.9, 12b.3, 12b.6, 12b.7, 13a.14, 13a.3, 13b.14, 14a.6, 15b.4, 16a.2, 16b.11, 16b.13, 16b.6, 17a.4, 19a.12, 20a.3, 20a.7, 21a.1, 21b.4, 22b.11, 23b.8, 24b.12, 24b.5, 24b.6, 24b.8, 25b.1, 25b.12, 26a.1, 26a.4, 26a.6, 26b.4, 26b.6, 27a.10, 27a.10, 27a.14, 27a.3, 28a.14, 28a.3, 29a.12, 29a.13, 29b.9, 31a.14, 31a.7, 32a.6, 33b.15, 34a.4, 35a.14, 36a.1, 36a.11, 36a.15, 36a.8, 36b.3, 36b.6, 37a.5, 38a.1, 39a.8, 40a.4, 41a.2, 41a.8, 42a.9, 43b.13, 44a.11, 44a.12, 44a.13, 44a.13, 44a.13, 44b.11, 44b.3, 45a.14, 45a.5, 46a.1, 46a.14, 46b.1, 46b.13, 46b.14, 46b.9, 47b.10, 47b.7, 49b.4, 50b.8, 50b.9, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51b.12, 52a.2, 52a.3, 52b.5, 52b.5, 53a.2, 53b.15, 53b.3, 54a.13, 55a.12, 55b.15, 55b.15, 55b.5, 56a.1, 56a.3, 58b.4, 59a.13, 59b.15, 60a.12, 60b.13, 61a.1, 61a.12, 61b.14, 61b.6, 62a.13, 62a.6, 63b.10, 63b.4, 64a.11, 65b.6, 65b.8, 66a.1, 66a.14, 66a.4, 66b.1, 66b.15, 66b.3, 66b.3, 66b.8, 67a.12, 67a.14, 67b.10, 67b.3, 68a.10, 68a.5, 68b.10, 68b.4, 68b.6, 68b.8, 69a.2, 69a.3, 69b.6, 70a.10, 70a.13, 70a.7, 70a.7, 70b.14, 70b.2, 71a.1, 71a.10, 71a.6, 71a.9, 71b.9, 73a.11, 73a.15, 73a.2, 73a.4, 74a.8, 74b.11, 74b.11, 74b.6, 75a.1, 75b.6, 76a.12, 76a.7, 76b.1, 76b.2, 77a.13, 77a.4, 77b.6, 77b.7, 78a.5, 78a.8, 78b.9, 80a.9, 80b.2, 81a.2, 81a.3, 82a.5, 82a.5, 82b.2, 83a.14, 83a.4, 83a.8, 83b.14, 83b.15, 83b.3, 84a.6, 84b.5, 85b.13, 85b.13, 86a.12, 86b.12, 86b.14, 86b.15, 86b.5, 87b.13, 87b.14, 87b.7, 90a.7, 90b.13, 90b.2, 90b.7, 91a.4, 91a.7, 92a.13, 92b.13, 93a.15, 93a.7, 93a.7, 94a.12, 94b.9, 95a.11, 95b.14, 95b.6, 96a.15, 97a.14, 97a.2, 97a.4, 97a.4, 97a.7, 97b.3, 98a.10, 99a.5, 99a.8, 99b.14, 99b.8, 100a.12, 100b.1, 100b.12, 101a.4, 101a.9, 102a.6, 102b.6, 106a.8, 106b.7, 107a.9, 108a.9, 108b.2, 108b.3, 109b.12, 110a.7, 110b.14, 110b.3, 110b.4, 110b.9, 112a.14, 112b.7, 113a.12, 113b.1, 114a.2, 114b.11, 114b.7, 115a.2, 115b.2, 116a.12, 116a.14, 116a.5, 117a.4, 117b.15, 118a.1, 118a.4, 118a.4, 119a.1, 119a.3, 120a.3, 120b.6, 121a.12, 121b.6, 122a.13, 122a.8, 122b.3, 122b.5, 123a.5, 123b.6, 124a.6, 124a.6, 125a.7, 125a.11, 125b.4, 125b.7, 126a.3, 127a.10, 127a.11, 127a.3, 128b.15, 128b.2, 128b.8, 131a.10, 132a.1, 132a.10, 132b.12, 133a.8, 133b.5, 135b.13, 137b.15, 138a.13, 138a.3, 138b.10, 139a.15, 139a.2, 139b.15, 140a.4, 140a.6, 140a.8, 140a.8, 140b.1, 141a.1, 141a.13, 142a.10, 142a.13, 142a.15, 142b.3, 142b.3,

142b.7, 142b.7, 142b.8, 142b.8, 143a.12, 143a.3, 143b.2, 144a.5, 144b.1, 144b.14, 145a.12, 145a.7, 145b.10, 145b.2, 146a.4, 147a.1, 147a.10, 147a.11, 147b.2, 149b.10, 150a.13, 150a.6, 151a.12, 151a.7, 151a.9, 152a.10, 153a.14, 153a.14, 153a.6, 153a.9, 153b.15, 153b.6, 153b.6, 154b.4, 154b.6, 155a.5, 155b.5, 156a.1, 156b.10, 156b.2, 156b.5, 157b.10, 159a.10, 159a.4, 159a.7, 160a.12, 160a.12, 160b.1, 160b.3, 160b.7, 160b.8, 161a.10, 161b.12, 161b.2, 161b.7, 161b.8, 162a.1, 162a.14, 162b.13, 162b.14, 162b.14, 162b.3, 163a.11, 163a.15, 163a.3, 163a.4, 163a.7, 163b.11, 164a.10, 164a.11, 164a.9, 164b.2, 165b.3, 164b.5, 165a.7, 165b.3, 166b.1, 167a.7, 167a.8, 168a.2, 168b.10, 168b.4, 168b.7, 169a.11, 169a.7, 169b.4, 172b.1, 172b.5, 173a.5, 173b.3, 174a.14, 174a.3, 174b.13, 174b.14, 174b.15, 174b.2, 174b.7, 175b.1, 176a.15, 176a.12, 176a.15, 177a.1, 178a.6, 179a.13, 179b.12, 179b.2, 180a.14, 180a.2, 180a.3, 180a.6, 180a.7, 180a.9, 180a.9, 181a.2, 181a.4, 181b.10, 181b.13, 181b.14, 181b.5, 181b.6, 181b.9, 182a.4, 182a.5, 182a.7, 182b.1, 183b.5, 184a.14, 184a.14, 184a.4, 184a.4, 184a.8, 184a.8, 184b.1, 184b.11, 184b.11, 184b.3, 185a.11, 185a.6, 185a.8, 185b.10, 185b.8, 185b.9, 186a.2, 186b.12, 187a.2, 187a.3, 187a.4, 187a.9, 187b.13, 187b.14, 187b.8, 189a.4, 189a.6, 189a.9, 189b.12, 190a.15, 190a.15, 190a.2, 190a.6, 190a.9, 190a.9, 190b.12, 190b.6, 191a.9, 191b.15, 191b.2, 191b.3, 192a.3, 192a.4, 192a.6, 192a.7, 192b.1, 192b.10, 192b.3, 193b.14, 193b.2, 193b.6, 194b.3, 194b.7, 195a.10, 195a.13, 195a.14, 195a.3, 195a.6, 195b.4, 195b.7, 196a.7, 197a.2, 197a.2, 197a.8, 197a.9, 197b.14, 198a.14, 198a.5, 198b.15, 198b.8, 199a.2, 200a.4, 200b.15, 200b.5, 200b.9, 202a.9, 202b.11, 203a.9, 203b.3, 204a.4, 205a.14, 205a.9, 205b.10, 207b.1, 207b.13, 207b.13, 207b.5, 207b.6, 207b.8, 208a.13, 208a.13, 208a.15, 208a.2, 208a.2, 208a.4, 208a.8, 208b.1, 208b.10, 208b.5, 209a.9, 209b.1, 210b.11, 210b.2, 211a.1, 211a.12, 211a.3, 211a.9, 211b.1, 212b.12, 213b.11, 213b.9, 213b.9, 214a.1, 214a.14, 214a.15, 214b.8, 215a.11, 215b.9, 216b.1, 216b.10, 216b.11, 216b.12, 216b.2, 216b.2, 216b.3, 216b.3, 216b.4, 218b.7, 219b.1, 219b.12, 219b.13, 219b.15, 219b.4, 220a.5, 220b.10, 220b.5, 221a.13, 222a.12, 222b.12, 223b.10, 223b.5, 224b.1, 226a.1, 226b.12, 226b.15, 227a.6, 227a.9, 228a.1, 228a.10, 228a.11, 228a.12, 228a.6, 228b.7, 229a.9, 229b.11, 229b.13, 229b.8, 229b.9, 230a.4, 230a.5, 230a.6, 230b.5, 231a.1,

231a.10, 231a.11, 231a.13, 231a.9, 231b.6, 232a.12, 233a.10, 233a.13, 233a.14, 233b.10, 233b.11, 234a.1, 234a.3, 236a.1, 236a.12, 236b.13, 236b.7, 237a.10, 237b.12, 237b.13, 237b.2, 237b.2, 238a.3, 238b.12, 239a.1, 239a.6, 241a.15, 241b.6, 242b.5, 243a.4, 243b.12, 244b.8, 245a.4, 245a.6, 245b.11, 246a.10, 246b.10, 246b.11, 246b.13, 246b.14, 247b.9, 247b.11, 247b.14, 247b.9, 247b.9, 248a.1, 248a.12, 248a.13, 248a.15, 248a.5, 248b.2, 248b.3, 248b.7, 249b.5, 250a.1, 250a.10, 250a.13, 250a.14, 250a.15, 250a.7, 250a.9, 251b.14, 251b.4, 251b.6, 251b.6, 252a.12, 252b.2, 253a.9, 253b.12, 253b.12, 253b.12, 254a.1, 254b.11, 254b.13, 254b.13, 254b.14, 255a.7, 255a.8, 255b.2, 257a.8, 258a.11, 258a.14, 258b.14, 258b.5, 260b.10, 261a.11, 261a.14, 261a.2, 261b.7, 261b.8, 262b.12, 262b.2, 262b.4, 263b.12, 263b.13, 263b.15, 264b.10, 264b.13, 266a.10, 266a.10, 266a.9, 266b.3, 267b.1, 269b.11, 269b.9, 270a.10, 270b.14, 270b.15, 270b.15, 271b.12, 271b.9, 272a.11, 272a.14, 272b.5, 272b.6, 273a.13, 274a.8, 274b.15, 275b.11, 275b.3, 276a.1, 276b.15, 276b.6, 277a.1, 277a.4, 277a.4, 277a.6, 277a.7, 277a.7, 277a.9, 277b.11, 277b.15, 278a.13, 279a.1, 279a.13, 280a.3, 280b.15, 281b.11, 281b.13, 281b.14, 281b.4, 281b.8, 281b.9, 282a.10, 282a.11, 282a.12, 282a.15, 282a.15, 283b.11, 283b.14, 283b.7, 284a.1, 284a.2, 284a.5, 284b.1, 284b.12, 284b.13, 285b.13, 286a.12, 286a.6, 286b.13, 286b.14, 287a.12, 287b.9, 288a.11, 288a.12, 288b.3, 288b.6, 289b.13, 289b.15, 290a.9, 290b.8, 291a.2, 291b.14, 291b.6, 292b.11, 292b.6, 292b.7, 293a.11, 293a.11, 293a.15, 293b.14, 293b.7, 294b.12, 294b.14, 294b.15, 294b.7, 294b.9, 295a.12, 295a.6, 296b.11, 297b.14, 297b.2, 297b.6, 297b.8, 297b.8, 298a.12, 298b.14, 299a.14, 299a.2, 299b.14, 299b.2, 299b.5, 300a.5, 300a.6, 301a.4, 301a.7, 301b.10, 302b.3, 303a.1, 303b.9, 304b.13, 304b.6, 307a.15, 307a.9, 307b.13, 309a.11, 309a.2, 309a.3, 309b.11, 309b.7, 311b.12, 311b.5, 311b.9, 313a.1, 314a.12, 314a.14, 314b.11, 316a.7, 317a.10, 317a.13, 317b.1, 317b.1, 317b.2, 317b.5, 317b.7, 317b.7, 318b.4, 319a.1, 320a.12, 320a.6, 321a.8, 322a.1, 322a.15, 322a.3, 322b.12, 323b.12, 324a.10, 324a.7, 329a.13, 329b.3, 329b.3, 329b.8, 330a.15, 330b.3, 331a.11, 331a.2, 332a.1, 332a.10, 332a.10, 332b.2, 332b.8, 332b.8, 335b.13, 335b.5, 336a.3, 336a.7, 336b.11, 336b.5, 337a.12, 337a.9, 337b.7, 338a.1, 338a.10, 338a.12, 338a.7, 338b.1, 338b.13, 340a.3, 340a.6,

340b.13, 341b.14, 342a.14, 342a.15, 342a.7

b.+dur 208a.12, 229a.12, 242b.3, 243b.15, 252a.5

b.+dur 4b.7, 7b.1, 11a.3, 14a.9, 23a.7, 27b.9, 28a.9, 28b.13, 29a.14, 29b.2, 32a.10, 32a.8, 46a.4, 49b.12, 53a.10, 56b.10, 58b.3, 60a.5, 61a.8, 62a.9, 62b.12, 63b.15, 63b.6, 63b.7-8, 64a.14, 70a.15, 70b.4, 71b.1, 78a.5, 86b.10, 88b.13, 90a.14, 94b.4, 114a.1, 118a.12, 122a.4, 122a.5-6, 122b.6, 127b.9, 134a.13, 134a.8, 138b.1, 153a.10, 153a.3, 153a.8, 153b.13, 169b.1, 181a.15, 186b.10, 194b.13, 221a.2, 261b.6-7, 263a.5, 268a.10, 268a.15, 269b.10, 274a.1, 282a.1, 292b.15, 294b.2, 299b.15, 300b.5, 302b.9, 313b.5, 315b.4, 320a.1, 321b.3, 335a.9, 336b.15, 337b.2, 339a.14, 339a.15

b.+na 9a.14, 269b.8, 306b.5

b.+nda 250a.12

b.+ndaki 241b.13

b.+ndan 15a.12, 26a.10, 36a.15, 42a.5, 82a.7, 123a.10, 144a.14, 152b.11, 163b.4, 165b.1, 173b.13, 174b.9, 239a.13, 272b.13, 294a.2, 332a.3, 332a.3

b.+nı 208a.4

b.+nıŋ 220b.15

b.+nıŋla 215a.2

b.+nlar 8a.12, 8a.13, 21b.10, 25a.14, 42b.1, 44b.1, 48b.10, 48b.11, 52b.13, 80a.7, 80a.9, 89a.8, 109a.15, 113a.13, 114b.5, 120b.6, 121b.3, 130b.10, 148b.2, 155a.12, 156a.1, 156b.3, 158b.8, 159b.14, 162a.10, 165a.8, 170b.15, 174a.7, 191a.12, 191a.13, 204b.13, 221a.6, 224a.14, 224a.8, 224b.2, 226a.4, 226a.5, 229a.12, 247a.5, 269a.14, 275b.12, 282a.15, 282a.15, 307a.1, 319a.9, 319b.2, 320a.1, 322b.5

b.+nlara 10a.5, 14b.12, 96a.15, 114a.3, 122b.8, 162b.1, 162b.4, 173b.13, 176b.8, 191a.14, 221b.6, 226a.4, 243b.6

b.+nlarda 319a.4

b.+nlardan 280b.13, 282a.15

b.+nlardır 342b.3

b.+nları 8a.14, 52b.9, 72a.4, 156a.3, 156b.12, 160b.5, 162a.11, 188a.14, 220a.15, 273b.1

b.+nların 109b.3, 268a.5

b.+nlarıŋ 62a.6, 122a.6, 139b.10, 157a.12, 160b.13, 220b.5, 221a.2, 221b.5, 282a.14, 285a.10, 328b.1

b.+nlarla 206b.6, 235a.9, 273a.15, 280b.11

b.+nu 6a.11, 9b.15, 13b.10, 46a.13, 46a.14, 46b.8, 59a.7, 62a.1, 66b.13, 68a.1, 70a.12, 70b.2, 99b.12, 108a.15, 120a.6, 141a.6, 142a.6, 165a.13, 173b.15, 180b.13, 201a.12, 211a.3, 216b.13, 230b.10, 232a.4, 257b.6, 272b.12, 284b.9, 294a.1, 301a.3, 324b.15, 336b.8

b.+nun 60b.11

b.+nuŋ 46b.10, 57a.7, 58a.15, 58b.1, 142b.3, 163b.3, 184a.7, 216b.10, 223a.10, 223b.5, 230b.7, 230b.9, 232a.5, 250a.14, 272b.12, 273b.3, 288a.13, 288b.1, 295a.14, 302b.12, 305b.7, 324b.11, 329b.1, 339b.7

b.+nuŋiçün 8a.6, 8a.6

b.+nuŋla 318b.1, 318b.2

b.+ŋa 42a.9, 52a.2, 74b.11, 85b.15, 88a.9, 120a.7, 122b.6, 145b.9, 151a.10, 152a.10, 158a.12, 169a.3, 205a.13, 205a.15, 213a.2, 214a.15, 227a.7, 230a.4, 243b.13, 244a.14, 249a.5, 250a.15, 284b.1, 307a.10, 307a.10, 321b.2

b.+ŋlarıŋ 260b.2

b.+ŋunla 151a.3

b.+ydı 153b.14

b.+yıdı 113b.13

b.+yımış 334b.10

bu āna gelince şimdiye kadar (*bk.* bu āna gelinçe)

b. 52b.5

bu āna gelinçe şimdiye kadar (*bk.* bu āna gelince)

b. 251b.6, 279a.13-14

bu ara bura

b.+ya 16b.4, 19b.8, 113b.10-11, 140b.4, 140b.11, 180a.1, 269b.3

b.+da 58b.8, 59a.1, 70a.14, 112a.12, 155b.11, 177a.14, 179b.11, 209a.10

b.+dan 96a.12, 144b.10,180b.7

bu ḳadar 1. bu kadar

b. 76a.12, 213b.9, 237b.12, 289b.15, 309b.11

2. bu kadar çok

b. 62a.13, 68b.4, 104b.5, 208b.5, 214a.14, 216b.2, 229b.8, 237b.13, 248b.7, 248b.7, 258b.5, 261a.7, 277a.4, 288b.3, 329b.3, 335b.13

3. bu kadarcık

b. 97b.2

4. o kadar

b. 112a.14, 112b.7

bunda 1. burada

b. 98a.7, 136a.14, 138a.1, 152a.11, 155a.1, 163a.3, 164a.4, 169a.10, 180b.12, 185b.2, 199b.3, 241b.12, 273b.4

2. buradan

b. 178a.14

3. buraya

b. 9b.13, 135a.2, 144b.15, 144b.9, 169a.8, 179b.15, 181b.1, 184a.12, 200b.15, 202b.14, 278a.9, 300b.6, 311a.9, 313b.3

bundan sāniyā bundan sonra

b. 194b.4

bu nevbet bu kez

b. 83b.9

bu resme bu şekilde

b. 34a.9

bu saʿat şu an, an itibariyle

b. 218b.2

bu ṭaraf beri taraf

b.+da 18b.4, 83b.12, 130a.13, 133a.11, 139b.13, 143a.10, 157b.4, 187b.5, 190b.11, 195b.8

b.+dan 21b.8, 112a.1, 147a.13

buçak, -ġı köşe, taraf

b.+ında 266a.9

bugün bugün

b. 22b.12, 182a.6, 197b.12, 210a.2

b.+dür 316b.8

bugünlük yarınlıḳ az kalan (ömür)

b. 106b.11

buġż (*Ar.*) buğz, nefret

b. 7a.5

buḫūr (*Far.*) tütsü

b. 289b.5

buḫūrla- tütsülemek

b.-dı 338b.4

buḳʿa (*Ar.*) yer, toprak

b.+da 170a.14

buḳʿa-ı mübārek bereketli toprak

b.+e 87b.8-9

bul- 1. bulmak

b. 50b.11

b.-a 79b.5

b.-a (bulacak) 7a.1, 7a.3

b.-amadı 40b.15, 122b.10, 242b.5

b.-amadılar 301b.13, 338b.8, 338b.9, 339a.1

b.-amadım 100b.11, 159a.5

b.-amayınça 257b.5

b.-amaz 77b.10, 325b.11

b.-ayım 159a.4, 228b.5

b.-dı 139a.11, 199a.11, 308a.10, 331b.3

b.-dular 122b.11, 156b.8, 157b.1, 320a.3

b.-dum 162a.11, 286a.8

b.-mayınça 136a.7

b.-maz 69a.13

b.-uŋ 299a.3

b.-up 68b.4, 84a.13, 141a.13, 143a.14, 149a.4, 159a.2, 178a.8, 262b.3, 320a.4, 321b.10, 341b.2

b.-uram 124b.4, 125a.15

b.-ursa 149b.3

b.-ursın 228b.12, 228b.7

2. nail olmak

b. 214b.8

b.-ayım 210b.3

b.-dular 209a.10

b.-mam 197b.8

b.-muşdur 262b.6

b.-up 261b.8

b.-ur 260b.5

b.-uram 171b.12

3. olarak görmek

b.-ayım 30b.3

b.-dı 96a.10

b.-du 86a.15

4. karşılık bulmak

b.-açakdır 271b.14

b.-muş 66b.6

b.-ur 163a.4, 271b.13

b.-ursın 119a.2, 119a.3

5. elde etmek

b.-dı 26a.15

b.-duŋ 279b.4

b.-mayup 179a.9

6. fark etmek

b.-dılar 291a.7

b.-mazlardı 76a.2

7. isabet etmek

b.-up 69b.1

bula- bulamak

b.-dı 256b.8-9

b.-dık 263b.11

b.-mış 262a.14

bulaş- bulaşmak

b.-ur 252b.9

bulaşdır- bulaştırmak

b.-dı 262b.8

b.-up 255b.6-7

bulun- 1. bulunmak**,** mevcut olmak

b.-an 305a.4

b.-anlar 301b.8

b.-aydım 27a.10

b.-ayım 323a.14

b.-dı 287a.13, 289a.10

b.-dım 14a.3, 241a.7

b.-dıysa 304a.8

b.-duḳ 247a.1, 316a.7

b.-dum 285b.11

b.-madım 175b.8

b.-maŋ 14a.5

b.-maya 20b.9

b.-maz 110a.8, 128b.6, 175b.2

b.-up 123a.2, 236b.4, 288a.10

b.-ur 206b.11

b.-uram 185b.11

2. olmak, etmek, yapmak

b.-alım 71a.15, 248a.2

b.-dı 98a.4

b.-muş 281b.3

3. aranıp bulunmak

b.-dı 299b.14-15

b.-sun 178a.7

buluş- 1. buluşmak

b.-alım 188a.7

b.-ıçak 318b.3

b.-up 273b.3, 316a.6

2. görüşmek

b.-ayım 207a.12

b.-dı 91b.6, 207a.13, 210b.5, 334a.13

b.-dum 290a.2

b.-maga 274a.15

3. karşılaşmak

b.-uruz 318b.1

4. kavuşmak

b.-mak 191a.15, 202a.4

b.-up 51b.4, 216b.10

b.-uram 248a.5-6

b.-urlar 159b.4

b.-uruz 159b.5, 220b.12, 220b.14

bulut bulut

b. 50b.5, 333a.13, 333a.15, 333b.1, 333b.12, 333b.2, 333b.3, 333b.7, 334a.2, 334b.1, 335a.2

b.+dan 327a.1

buŋa- bunamak

b.-mışdır 105a.14

bur(u)n burun

b.+ını 312a.9

b.+um 308b.11

b.+un 165a.11, 321b.12

b.+una 305a.13, 312a.10

buraḳ (*Ar.*) semavi binek

b. 328a.15

b.+lar 337a.5

b.+lardan 328b.8

burc (*Ar.*) kale surlarındaki çıkıntı

b. 277b.5

burhān (*Ar.*) delil

b. 317b.3

burḳa‘ (*Ar.*) yüz örtüsü

b.+ın 58a.12

būs (*Far.*) öpme (*bk.* pūs)

būs ėt- öpmek

b.-emedi 258b.5-6

būs eyle- öpmek

b.-yüp 235a.1, 237a.15

būstan (*Far.*) bağ, bahçe

b.+ınuŋ 27b.7

būstan-ı gül-i gülistān-ı leṭāfet güzellik bağının gül bahçesi

b. 233b.10

būstan-ı lā fetā illā ‘Ali 'Ali gibi yiğit yoktur' sözünün bahçesi

b. 94a.15-94b.1

buyur- 1. söylemek, demek

b.-dı 20a.6, 24b.11-12, 24b.15, 25a.9, 26a.14, 26b.7, 27a.2, 27b.2, 28b.1, 29a.13, 29b.11, 30a.9, 30b.7, 32b.14, 33b.11, 33b.8, 34a.3, 34a.8, 34b.5, 36a.2, 39b.13, 46a.13, 46a.8, 48a.14, 48b.15, 48b.5, 65b.9, 66a.3, 66a.7, 67a.15, 67a.7,

68a.9, 74a.7, 89b.10, 101b.2, 320b.2, 326b.3, 331a.9

b.-dılar 26a.6, 27a.10, 28a.4, 29b.4

b.-du 30a.1, 31a.10, 31a.7

b.-dular 26a.7, 26a.9, 29a.10

b.-duŋuz 170b.10

b.-muşdur 20b.6-7, 21a.8, 21b.4, 22a.7-8, 38b.7, 65b.11, 85a.14

b.-sunlar 94b.14

b.-un 180a.12

b.-uŋ 118a.13, 128a.3

b.-ur 5b.15, 6b.3, 6a.6, 6b.4, 13b.8, 22a.5, 24b.4, 65a.14, 85a.10, 85a.13, 85a.7, 85b.1, 98a.3, 256b.3, 293b.9, 317b.3

b.-urdı 23a.3

2. emretmek

b.-an 104a.14

b.-uŋ 286a.8

3. yapmak, etmek

b.-dular 29b.14

b.-uŋ 94b.12, 222b.12

4. nezaketli söyleyişte gelmek, gitmek

b.-uŋ 112a.11, 112a.13, 122b.11

5. ikram için kullanılan söz

b.-uŋ 87a.11

bülbül (*Far.*) bülbül

bülbül-i gülzār-ı fesāhat güzel konuşma gül bahçesinin gülü

b. 296b.14-15

bülend-āvāz (*Far.*) yüksek ses

b. 33a.10, 145b.11-12, 198a.1, 229a.2, 234a.6, 317a.3

b.+ıla 67b.6

bündegi bunun gibi

b. 134b.14, 134b.9, 179a.10

bünyād (*Far.*) yapı, esas

bünyād eyle- yapmak

b.-diŋ 292b.1

bünyād-ı tażarruʿ ėt- yalvarmak, yakarmak

b.-di 282a.15

bünyād ur- yapmak

b.-dı 151a.11, 226a.7

bürāder dost, kardeş (*bk.* birāder [2])

b. 36a.15, 45a.4

büryān (<*Far.*biryān) kebap olmuş (ciğer)

b. 154b.9

büsbütün tamamen

b. 77a.10

büt (*Far.*) put

b.+lerimize 16b.5

bütün 1. tam, sağlam

b. 77b.7

2. tüm

b. 108a.12, 112b.10

bütün ol- 1. (kesik el) yerine yerleşmek, birleşmek

b.-a 330b.2-3

b.-dı 51a.12, 64a.13

b.-up 330a.12

2. inancı tam olmak

b.-a 71a.6

3. eski haline geri dönmek

b.-urdı 102b.11, 102b.11

büyü- 1. yetişmek, gelişmek (çocuk)

b.-yüp 93a.6

2. olgunlaşmak (meyve)

b.-rdi 102b.12

büyük 1. ebat bakımından büyük, iri

b. 9b.11, 77a.7, 94b.10, 102b.12, 105a.2, 113a.11, 201a.11, 213a.2, 281b.6, 288a.10, 302a.11, 312a.15, 317a.8, 339b.14

2. yaşça büyük

b. 20a.2, 28b.10, 79a.4, 80a.10, 159a.11, 179b.12, 184a.7, 184a.15, 184b.9, 202a.3, 223a.6, 230b.12, 290a.9, 293a.15, 312b.6

b.+dür 97b.10

3. şiddetli, tesirli

b. 177a.1, 332a.3

b.+dür 302a.8

4. kudretli, seçkin (kişi)

b. 62b.2, 153b.3, 184a.10

büyük küçük genç yaşlı

b. 300a.10

büyüklik, -gi büyüklük, irilik

b.+ini 301b.1

C

cabbār (*Ar.*) kudretli, güçlü

c.+lar 62b.2

cāhil (*Ar.*) cahil

c. 178b.5, 223b.4, 288b.13

c.+dir 183b.1

c.+ler 251b.6

cāhillik cahillik

c.+dir 223b.3

c.+i 297b.2

cām (*Far.*) kadeh

c.+ın 245a.5

cām-ı muṣaffā süslü, temiz kadeh

c.+dır 242a.6

c.+yı 236a.11

cām-ı pür-belā bela dolu kadeh

c.+yı 314b.9

cām-ı şerbet şerbet kadehi

c. 241b.6

cām-ı şerbet içir- şehit etmek

c.-di 217a.8

cām-ı şerbeti iç- şehit olmak

c.-ersin 245a.6

cāme elbise

c. 12a.5

c.+lerle 26b.8

cāme-hˇāb yatak

c. 55b.1

cāmiʿ cami

c.+e 140a.2, 182b.9, 284a.10, 295b.3, 295b.4

cāmiʿ-i şerīf şerefli mescit

c. 273b.2

c.+de 254b.14

cān (*Far.*) can, ruh, hayat (*bk.* çān)

c. 14a.3, 112b.14, 151b.7, 166a.4, 171b.14, 175a.1, 179b.7, 201b.3, 208b.13, 212b.1, 298b.2

c.+a 241a.13

c.+dan 175b.8

c.+ı 147b.12, 209b.15, 242a.14, 277a.2

c.+ım 12b.11, 56a.3, 136a.3, 147b.13, 202a.13, 208a.15, 240a.14, 241a.13, 242b.8, 315b.12

c.+ıma 225b.11

c.+ımdan 54a.15

c.+ımı 286a.8

c.+ımız 112b.15, 187a.8

c.+ımsın 133a.6

c.+ın 18a.15, 194a.6, 202a.15, 212a.9, 212a.12, 242b.2, 243a.5, 244a.8

c.+ına 120a.5, 204b.12

c.+ını 233a.4, 242b.2

c.+ıŋa 165b.13

c.+ıŋı 147b.11, 197a.9, 227a.13

cān-ı ʿazīz izzetli kişi

c.+iŋ 202a.1, 244a.8

c.+lerin 261b.2

cān-ı nesrīn gül gibi can

c.+i 225a.7-8

cān ayrıl- ölmek

c.-üp 76b.13

c.-maga 74b.8

cān başdan geç- canından vazgeçmek

c.-üp 219b.1

cān başına sıçra- telaşlanmak, endişelenmek

c.-dı 155a.6

cān baş üstüne 'elbette, peki'

c. 316a.13-14

cān(ı) cehenneme git- ölmek (kötü kişiler için kullanılır)

c.-di 67a.5, 302a.1

cān(ın) cehenneme gönder- öldürmek (kötü kişiler için kullanılır)

c.-di 204a.9, 204b.8-9, 204b.12, 213a.7, 214b.14, 217b.1-2, 225a.15-225b.1, 226b.2-3

c.-diler 219b.3

c.-irem 204a.6

cān cehenneme ışmarla- ölmek (kötü kişiler için kullanılır)

c.-dı 153b.9, 166a.1

cān cehenneme sipāriş eyle- ölmek (kötü kişiler için kullanılır)

c.-di 194b.1

cānı cehenneme kötü kişilerin ölümü üzerine kullanılan ifade

c. 231a.1, 242a.10

cānı cehenneme yuvarlan- ölmek (kötü kişiler için kullanılır)

c.-dı 209b.12

cān ı göŋül samimiyetle (*bk.* cān u göŋül)

c.+den 16a.9, 44b.9

cānım! sevgi sözü

c. 40a.10, 54a.15, 97a.6, 118a.13

cānıma minnet 'canıma minnet'

c. 286a.12

c.+dir 300a.6

cān çıḳ- ölmek

c.+ım ç.-ar 57b.9

cān fedā eyle- uğrunda ölmeye razı olmak

c.+ımı f. e.-dim 315a.7

cān ḳalma- takati tükenmek

c.+ım ḳ.-dı 241a.14

cānım pāresi! sevgi sözü

c. 31b.3, 43a.1, 49b.11, 52b.10, 52b.11, 137b.9-10, 245a.4, 266a.14

cānına kār ėt- içine işlemek, canına geçmek

c.-üp 232b.4

cānına kār eyle- içine işlemek, canına geçmek

c.-di 250b.5

cān kulaġıla diŋle- dikkatle dinlemek

c.-sün 138b.8

cān u baş can ve baş

c. 114a.13

c.+ım 173b.1

c.+ımız 113b.3, 182a.5

c.+ımıza 133a.11

cān u başın fedā ėt- uğrunda ölmek

c.-diler 172a.2-3

cān u baş oynat- uğrunda savaşmak, mücadele etmek

c.-ırlar 117a.2-3

cān u baş terkėt- uğrunda ölmek

c.-üp 130a.9

cān u baş vėr- uğrunda ölmek

c.-elim 316a.13

c.-enler 319b.1

cān u dīl samimiyetle

c. 72b.11

cān u göŋül samimiyetle (*bk.* cān ı göŋül)

c.+den 113b.2, 114a.3, 279a.6

c.+le 225a.7

cān ver- ölmek

c.-üp 76b.13

cānan (*Far.*) sevgili

c.+ım 240a.14, 241a.13

cānib (*Ar.*) taraf, yön

c.+den 196b.4

c.+inden 14b.5

c.+ine 21a.15

cānib-i darü's-selām cennet tarafı

c.+a 55b.12

cānib-i Ḥaḳ Hak tarafından

c.+dan 260a.3-4, 261b.1

cānlı 1. hayat sahibi

c. 329b.6

2. sağlıklı, dipdiri

c. 40a.7

cānvār (*Far.*) vahşi hayvan (*bk.* çānvār)

c.+lar 84a.10

cāri ol- meydana gelmek, geçerli olmak (*bk.* çāri ol-)

c.-dı 147b.3

cāriye (*Ar.*) cariye (*bk.* çāriye, ḳırnaḳ)

c. 38b.1, 44a.1, 44a.1, 44a.3, 44a.4, 44a.4, 164a.6

c.+si 135b.7

c.+ye 164b.13

cāsus (*Ar.*) casus

c.+lar 143a.12, 176b.15

c.+larından 146b.4

cayavar- vazgeçivermek

c.-ıŋ 146a.5

cāyiz (<*Ar.* cā'iz) **1.** dinen yasak olmayan şey

c. 103b.12

2. yerinde, uygun

c. 38b.2

c.+dir 26b.9

cebel (*Ar.*) dağ

cebel-i Ḳubeys Kubeys Dağı

c. 102a.15

cedd (*Ar.*) **1.** dede (*bk.* cedde)

c.+imi 89b.7

c.+imiŋ 107b.10

c.+ümi 89a.6

cedd-i büzürgvār dede

c.+ım 242a.1, 249b.7, 296b.13

c.+ından 254a.2

c.+ıyla 28b.13

c.+larıdır 11b.3

2. soy, ata

c.+im 21a.9, 114a.5, 175b.13, 180a.10, 195a.7, 196b.10, 216a.7, 228b.9, 252b.3, 254a.13, 273a.6, 295a.3

c.+imiŋdir 293b.6

c.+imiz 271b.7

c.+imizden 54a.13

c.+inden 253b.3

c.+iniŋ 111a.7

c.+iŋ 126b.12, 221a.11, 241b.2, 248a.1

cedd-i pāk temiz soy

c.+im 80b.12

cedde (*Ar.*) dede (*bk.*cedd [1])

c. 24a.8

cedīd (*Ar.*) yeni, henüz gelmiş olan (asker)

c. 147b.6

cefā (*Ar.*) cefa, sıkıntı (*bk.* çefā)

c. 12b.4, 16a.3, 25b.2, 41b.9, 166a.10

c. vü eziyyet 125a.3

c.+lar 11b.8, 35a.13

c.+lar (cefaları) 12a.10

c.+ları 65b.3

c.+larıına 137b.4

c.+larla 164b.6

c.+nıŋ 239a.6

c.+sı 28a.15

c.+sına 24a.11

c.+sından 297b.3

c.+yı 16b.11

cefā ėt- eziyet etmek (*bk.* çefā ėt-)

c. ė.-enlerı 15b.12

c. ė.-er 38b.6-7

c. ė.-erdi 308a.7

c. ė.-erler 15a.13

c.+lar ė.-seler gerekdir 25b.13

cefā eyle- eziyet etmek

c.-mege 312b.6

c.-mek 10b.7

c.-ŋ 312b.4

cefā gör- eziyete uğramak (*bk.* çefā gör-)

c. g.-di 12b.3

c.+lar g.-müş 163b.4

cefā ḳıl- eziyet etmek

c.+lar ḳ.-dıŋ 13b.14-15

cefākār cefa çeken

c. 144b.14

cehenneme gönder- öldürmek (kötü kişiler için kullanılır)

c.-di 151b.15, 201b.9, 204b.6, 211b.4-5, 212b.9, 213a.11, 215a.1, 217a.5, 221b.15, 225b.2

cehr (*Ar.*) açık, aleni

c.+ile 68a.3

celīl (*Ar.*) çok yüce**,** mertebesi yüksek

celīlü'l-ḳadr-i bī-ʿadīl eşi benzeri olmayan kadri ve mertebesi çok yüce olan

c. 172b.1

cellād (*Ar.*) cellat

c. 324a.12

c.+a 288b.14

cellādlıḳ işkence

c. 164b.5

cemʿ (*Ar.*) toplanma

cemʿ ėt- toplamak

c.-ermiş 310a.1

c.-ermişsin 191b.5, 310a.3-4

c.-üp 24b.11, 26a.13, 45a.15-45b.1, 54b.6-7, 66b.11, 87b.4, 106b.4, 176a.4, 194b.5, 341b.3-4

cemʿ eyle- toplamak

c.-di 112a.9, 186b.14, 297b.11, 305b.13

c.-diler 9a.12

c.-mişdi 87a.10

c.-seler 259b.13

c.-seŋ 24a.13

c.-yüp 264b.2, 274b.13

cemʿ ol- toplanmak

c.-a 327b.12

c.-alar 326b.4

c.-dı 145a.13, 269a.7, 320b.10

c.-dılar 320a.15

c.-dukda 45b.1

c.-dular 100b.7-8, 113b.5, 130b.1, 130b.6, 145a.14, 190b.11, 316b.10

c.-muşdı 94a.14

c.-muşlar 77a.3, 332a.7-8

c.-sun 124a.7-8

c.-up 20b.14-15, 140a.2, 168a.8, 182b.9

c.-ur 147a.14-15, 169b.1

cemāʿat (*Ar.*) topluluk, güruh

c. 33a.5, 131a.1, 281b.12

c.+e 284a.4

c.+imizle 177b.4

c.+iŋle 177b.3-4

c.+le 25a.8, 32b.11, 33b.1, 195b.14

cemāʿat-ı bi-günāh günahsız topluluk

c.+ın 66b.4

cemāʿat-ı Ḳureyş Kureyş kabilesi

c.+den 17a.2-3

cemāl (*Ar.*) yüz güzelliği

c.+in 174a.8

c.+ini 27a.12, 110b.12, 289a.11

c.+iŋe 34b.13

c.+iŋi 10a.9, 134a.3

c.+iŋizi 129b.8

c.+iŋle 117b.4

cemāl-i bā-kemāl tam bir güzellik

c. 241a.4-5

cemāl-i Perverdigār Allah'ın güzelliği

c.+ı 27a.13

cemāl-i şerīf şerefli güzel yüz

c.+iŋi 19b.11

cemāli küle dön- öfkeden yüzün rengi kaçmak

c.-di 183a.14

cemʿan (*Ar.*) toplamda

c. 120b.12

cemī (*Ar.*) bütün, hep

c. 21a.15, 21a.3, 26b.14, 30b.6, 35a.3, 36b.2, 40b.15, 54b.6, 57b.14, 70b.10, 86a.11, 91a.12, 137a.8, 169a.7, 176a.4, 265b.2

cemīʿan (*Ar.*) hep birden, cümleten

c. 7a.2, 8a.12, 8a.6, 8a.7, 16a.3, 20b.13, 26a.12, 39b.6, 81a.4, 126b.2, 130a.3, 194b.5, 195a.9, 217b.9, 255a.1, 259a.14, 259b.12, 260a.9, 263b.13, 278a.1, 285a.7, 286a.1, 301a.13, 303a.9, 303b.3, 328b.15, 331b.7

cemīle (*Ar.*) güzel yüzlü

c. 42a.8, 210a.6

cemʿiyyet (*Ar.*) **1.** topluluk

c. 96b.13

cemʿiyyet eyle- toplamak

c.-digi 140a.1

cem'iyyet-i İslām Müslüman topluluk

c. 16b.8

2. mizaç, tabiat

cem'iyyeti bozul- çehresi değişmek, tabiatı bozulmak

c.-dı 35a.12

3. düğün, eğlence

c.+imiz 42b.7

c.+imizde 44b.5

c.+imize 42b.9

c.+leri 43a.2

cem'iyyet-i serāy saraydaki merasim

c.+da 43b.8-9

cenāb (*Ar.*) saygı ve hürmet sözü

c.+ıŋdan 25b.8

c.+ıŋız (cenabınızı) 12b.9

c.+ıŋıza 25b.9, 32a.6-7

cenāb-ı sa'ādet saygı ve hürmet sözü

c. 111a.5

cenāze (*Ar.*) cenaze

c.+si 20b.1

c.+sin 20b.2, 20b.3

ceng (*Far.*) cenk, savaş (*bk.* çeng)

c. 18b.14, 18b.15, 82a.6, 111a.6, 112b.12, 113a.5, 114a.8, 122a.2, 151a.10, 169a.9, 192a.2, 199a.7, 199b.13, 202b.15, 203a.15, 218a.9, 228a.10, 235a.9, 248b.7, 257b.3, 265b.8, 336a.2

c.+de 223b.14, 242b.3

c.+den 211a.13, 215a.14, 252b.7

c.+e 145b.4, 185a.4, 200b.8, 235b.8, 311a.2, 319b.3, 320b.9

c.+i 113b.1, 345b

c.+idir 184a.14

c.+inde 275b.13

c.+ini 114b.7, 123a.14

ceng eri savaşçı, asker

c. 82a.4

ceng ėt- savaşmak (*bk.* çeng ėt-)

c.-diler 311a.6

c.-e 224b.12

c.-e c.-e 220a.1

c.-elim 192a.8, 246b.14, 306a.3

c.-er 183b.11-12, 229b.2

c.-erdi 200b.9, 225a.2

c.-erek 219b.4

c.-erem 205b.1

c.-eriz 113a.7, 113b.15

c.-erken 307a.1-2, 323a.12

c.-erler 148b.3, 323a.2

c.-erlermiş 210a.12

c.-ersek 206b.6

c.-ersin 223b.3-4, 248b.3

c.-ersiŋ 188a.13

c.-eyim 199b.11, 218a.14-15, 218a.7

c.-mege 203a.13, 216a.15

c.-mezdim 188b.12

c.-üp 5a.12, 187b.2

ceng eyle- savaşmak (*bk.* çeng eyle-)

c. 184a.2

c.-di 21b.12-13, 118a.14-15, 200b.11, 202a.14, 210b.10, 215a.12, 217b.9-10, 219a.7-8, 221b.8, 223a.3, 234b.10, 311a.7

c.-digi 2a.4

c.-dik 113b.15

c.-diler 21b.11, 111b.8-9, 113a.14-15, 219b.2

c.-digidir 194b.11

c.-dikleri 227a.13

c.-dim 332b.12

c.-mediler 322b.5-6

c.-mege 202b.15

c.-mesem 188b.9

c.-mesünler 147a.6

c.-mişdir 205b.8

c.-mişdir 148b.1

c.-ŋ 191a.13

c.-ye 225a.7

c.-yüp 202b.2, 213a.15, 218a.3, 218a.4, 219b.7, 225a.2

ceng-i ʿazīm büyük, şiddetli savaş (*bk.* ceng-u ʿazīm)

c. 17a.10, 110b.13, 148a.13-14, 148a.15, 151b.2, 219b.13, 219b.3, 306b.14

c.+de 17a.4

c.+e 226a.6-7

ceng-i deşt-i Kerbelā Kerbela çölünde yapılan savaş

c. 152a.10-11

ceng ol- savaş yapılmak

c.-dı 215a.12, 224b.14, 319a.11

c.-mak 235a.10

ceng ṭablına ṭarrah ur- savaş başlamak

c.-dı 191b.11-12

ceng-u ʿazīm büyük, şiddetli savaş (*bk.* ceng-i ʿazīm)

c. 222a.9

ceng u cidāl cenk, savaş (*bk.* çeng u cidal)

c. 82b.9, 83a.1, 123b.15-124a.1, 190a.9, 191b.14, 268b.14, 276a.5

ceng u cidāl ėt- savaşmak

c.-eyim 189b.6

ceng u cidāl eyle- savaşmak

c.-di 93a.9

c.-mek 212b.4

c.-sek 198b.12

c.-yüp 188a.1-2, 212a.11-12, 227a.11

ceng u cidāl-i melʿānet lanetlenmiş savaş

c.+i 103a.3-4

ceng u cidāl ol- savaş yapılmak

c.-maz 185b.12

cerāḥat (*Ar.*) derin yara

c. 252a.14

c.+i 236a.15

cerrāḥ (*Ar.*) hekim

c. 74b.9, 74b.9

c.+lar 82b.5, 88a.9, 88a.9

cesed (*Ar.*) ceset (*bk.* çesed)

cesed-i pāk tertemiz beden

c.+lerini 264b.5

cesed-i zaʿīf zayıf beden

c.+imi 153a.11

cesed-gāh-ı dünyā ölüler mekanı dünya

c.+dan 32b.1

cessas (*Ar.*) casus

cessās başı casusların başı

c.+lar 156a.3

ceste ceste (*Far.*) parça parça, öbek öbek

c. 151a.1

cevāb (*Ar.*) cevap

c. 28a.14, 28a.9, 55a.14, 125a.5, 183b.14, 183b.14, 183b.8

c.+a 151a.10, 221b.6

c.+ıŋ 183b.5

c.+ıŋız 25a.3

cevāb vėr- 1. cevaplamak

c.-di 33a.1, 33a.13-14, 34a.15, 82b.13-14, 310a.6

c.-diler 177a.9

c.-elim 215b.10

c.-eyim 162b.9, 168b.7, 184a.5

c.-iŋ 214a.10

c.-ir 290b.2

c.-irem 125a.5, 214b.2

c.-irse 62b.13-14, 62b.14

c.-medi 33a.3, 84b.6, 174b.5, 183b.7-8, 186a.3, 189a.5

c.-mediŋ 67b.8

c.-meziz 215b.9-10

2. karşılık vermek

c!. 248b.14

c.-elim 175a.12

c.-ir 214a.15

c.-irdi 250b.1

c.-irseŋ 151a.12-13

c.-mek 191a.14

c.-meye 201a.14

c.-meyesiz 208b.6

c.-mezdi 151a.7-8

cevāhir (*Ar.*) değerli taşlar (*bk.* çevāhir)

c. 44a.13, 46b.6, 46b.6, 46b.8

c.+den 44a.5

cevher (*Ar.*) **1.** değerli maden, varlık

c.+e 339a.6

2. değerli kişi

c.+i 92b.11

cevr (*Ar.*) eziyet, cefa

cevr çek- eziyet çekmek

c.-dim 65a.15

cevr ü cefā eziyet ve cefa

c.+ŋa 171a.1

cevr ü cefā-yı muşībet başa gelen eziyet ve cefa

65a.15

cevre al- (asker) çevresini sarmak

c.-dılar 253a.15

cevşen (*Far.*) zırh (*bk.* çevşen)

c. 18a.13, 145a.10, 150b.13, 240b.6

c.+lerin 196a.10

cezaʿ (*Ar.*) ağlayıp sızlanma

c.+den 23a.14

cezā fezā ėt- hüzünle ağlayıp sızlanmak

c.-ersin 118a.3

ceza‘ ve feza‘ ḳıl- hüzünle ağlayıp sızlanmak

c.-mayasın 33b.14

cezā (*Ar.*) **1.** ceza, eziyet

c.+ŋı 90b.12

c.+sın 66b.6

c.+sını 193b.13, 333b.12

cezā eyle- eziyet etmek

c.-mede 163a.13

cezā ėt- eziyet etmek

c.+lar ė.-üp 213a.6

cezā vėr- cezalandırmak

c.-meŋ 88a.7

c.-mişdi 236b.5-6

2. karşılık

c.+sını 293b.12

cezā-yı ‘amel yapılan işin karşılığı

c.+iŋizi 271b.14

cezīre (*Ar.*) ada

c.+ye 92a.1

cīfe (*Ar.*) aşağılık, kötü

c.+sini 188b.13

ciger-gūşe (*Far.*) sevgi sözü (çiger-ġūşe)

c!. 40b.15

c.+lerim 52b.10

c.+m 166b.15

c.+si 112b.4

ciger-pāre (*Far.*) sevgi sözü (*bk.* çiger-pāre)

c.+m 334a.11

cihān (*Far.*) yeryüzü

c. 125b.8, 135b.9, 228a.8

c.+da 173b.11, 178b.3, 240a.14, 250a.15

ciḥāz (*Far.*) çeyiz (*bk.* çihāz)

c.+ım 46b.1

ciḥāz u cihāt çeyiz çemen

ciḥāz u cihāt-ı Ḥż. Süleymān ḳızı Hz. Süleyman'ın kızının çeyizi

c. 46a.15-46b.1

cilve-i nesīm-i semend-i sā‘iḳa-mānend yıldırım gibi atın rüzgarının hareketi

c.+le 203b.9

cinnī (*Ar.*) cin aleminden olan

c. 268a.8

c.+ler 268a.14, 336b.7, 336b.8

cins (*Ar.*) **1.** kavim (yahudi)

c.+in 40b.15

2. soy, sülale

cins-i Ḳureyş Kureyş sülalesi

c.+ler 40a.8

civān (*Far.*) genç, yiğit

c. 176a.5

c.+dır 18a.6

civān-ı ʿāl-i şān şan sahibi genç

c. 11a.13

civār-ı raḥmet rahmete yakın yer

c.+e 23a.12

ciz- çizmek

c.-diler 180a.14

cömerd (*Far.*) eliaçık

c. 8b.4, 101a.10

cömerdlik eliaçıklık

c. 60b.12

c.+ı 61a.1

c.+inden 62a.9

cuşān u ḫurūşān (*Far.*) coşkunluk

c. 203b.6

cübbe (*Ar.*) **1.** cüppe, bol ve uzun giysi

c. 77a.5

2. zırh

c. 12b.13, 145a.10, 150b.13, 196a.10, 240b.6, 241a.14

cüdā düş- ayrılmak

c.-üp 52a.13

cümle (*Ar.*) bütün, hepsi

c. 2a.13, 7a.11, 7b.2, 26b.4, 27b.4, 29b.1, 47a.5, 53b.5, 55b.15, 62a.9, 62b.11, 63b.15, 63b.7, 64a.14, 65a.12, 65b.3, 112b.10, 126b.13, 129b.14, 138a.8, 174a.2, 188b.8, 190a.13, 203a.6, 207b.3, 221a.12, 229b.13, 230a.1, 243a.9, 268b.5, 271a.8, 284b.12, 286b.11, 298a.2, 316b.9, 326b.12, 327b.9, 330b.7, 333b.15, 334a.15, 339b.1

c.+den 274a.1, 331b.8

c.+ŋiz 27b.9, 336a.14

c.+si 10a.1, 13a.6, 26b.5, 27b.9, 130b.14, 132a.1, 246b.1, 268a.3, 321a.13, 335a.5

c.+sin 24a.13, 54b.9, 259a.14

c.+sinde 292a.9

c.+sinden 280a.10

c.+sini 167a.11, 327b.11, 330a.3

c.+siniŋ 120a.4, 220b.2, 299b.10, 329b.6

c.+ye 212a.8

cümleten (*Ar.*) hep birlikte, hepsi birden

c. 130a.10, 186a.11

cün ne zaman ki (*bk.* çün [2])

c. 28b.7

cüzzām (*Ar.*) cüzzam hastalığı

c. 304b.10, 312a.6

Ç

çadır (<*Far.* çāder) çadır, otağ

ç. 172b.14, 211a.11, 238a.11, 249b.15, 255b.7, 257b.15, 302a.12, 302b.1, 303a.10

ç.+a 227b.6, 236a.10, 236a.5, 242b.10-11, 244a.6, 249a.11, 251b.10

ç.+da 255b.9

ç.+ına 175a.10, 189a.14, 201b.8, 206a.1, 232a.1, 233a.1, 242a.12, 242a.14, 251b.2-3, 258a.5, 264a.5

ç.+ında 191b.14

ç.+ından 240b.1-2

ç.+ıŋ 228a.11, 228a.3

ç.+ıŋa 231b.13

ç.+lar 246a.8

ç.+ların 180a.2

çadırlı çadırına gel- herkes evine dağılmak

ç.-di 192b.5

çağır- 1. çağırmak

ç. 195b.1, 313a.2

ç.-asın 328a.13

ç.-dı 45b.4, 51a.6, 64a.12, 66a.13, 67b.6, 67b.6, 67b.7, 91b.3, 100a.6, 173b.2, 242b.5, 244b.6, 252b.12, 272a.10, 281b.7, 316b.5, 318b.8, 319a.12, 337b.15

ç.-dılar 6a.9, 64b.5, 180b.2, 307a.13, 335b.4

ç.-ıŋ 33b.8, 52b.1, 63b.13, 89b.3, 309a.4, 316b.11

ç.-ıp 90b.8

ç.-ırdı 305b.1

ç.-sın 177a.9

ç.-uŋ 64b.4

ç.-up 29a.4, 35b.6, 43a.1, 74b.13, 84b.9, 102b.1, 122b.3, 179a.13, 198a.1

2. bağırmak

ç.-a 328a.9

ç.-an 246a.10

ç.-dı 256a.2, 338a.9

ç.-ır 312a.12

ç.-ırlardı 256a.10

ç.-up 229a.2, 247a.6

çağıra çağıra feryad figan içinde bağırarak

ç. 165b.15, 165b.7, 194a.15-194b.1, 194a.6, 241b.15, 246a.4, 258a.3-4, 304b.2, 305b.2, 313a.12

çağrış- seslenerek söyleşmek

ç.-dılar 20a.15, 336b.7

çağırt- (dellala) ilan ettirmek, duyuru yaptırmak

ç. 124a.7

ç.-dı 322a.10

ç.-dılar 316b.12

çāk-i girībān (*Far.*) yaka yırtma

ç. 154b.8

çāk-i girībān ėt- yakasını yırtmak, üstünü başını parçalamak

ç.-üp 243b.1

çal- 1. hırsızlık yapmak

ç.-a 258b.1

ç.-arlarsa 338a.10

ç.-maya 279a.1

ç.-masın 279b.11

2. vurmak

ç.-dı 201b.2, 205b.14, 238b.11

çaldır- çalınmasına engel olamamak

ç.-ıram 281a.12

çalı çalı

ç.+lar 11b.14

çalın- (nekkare) vurulmak, dövülmek

ç.-dı 294a.10, 294a.11

ç.-ır 294a.12-13

çalış- çalışmak, çabalamak

ç.-ırdı 193a.14

çān (<*Far.* cān) cān (*bk.* cān)

ç.+ına 305a.9

çānvār (<*Far.* cān-vār) vahşi hayvan (*bk.* cānvār)

ç.+lar 102b.2

çāp uzun elbise

ç.+ıŋ 44a.2

çār (< *Ar.* ʿizār) kadınların örtündükleri çarşaf, dış kıyafet

ç.+ıla 69b.11

ç.+ıma 43a.8

çāra bürün- çarşaf giymek

ç.-di 43b.3

çāre (*Far.*) çare

ç. 9a.14, 85b.15, 101b.15, 122b.5, 170a.7, 181b.9, 306b.5, 307a.11

çāre ėt- çare bulmak

ç.-elim 87a.1

çāre gör- çare bulmak

ç. 87a.3

çāre ol- çare olmak

ç. 9a.13

çarḫ-ı āsmān (*Far.*) gökyüzü, felek

ç. 21a.3

çārī (<*Ar.* cārī) geçerli olma

ç.+dir 192b.8

çārī ėt- geçerli olmak, meydana gelmek

ç.-miş 92a.3

çārī ol- geçerli olmak, meydana gelmek (*bk.* cārī ol-)

ç.-sun 121b.15

çariye (<*Ar.* cāriye) cariye (*bk.* cāriye, ḳırnaḳ)

ç. 7a.15, 38b.1, 39a.13, 43b.14, 70a.1, 70a.3, 156b.10, 156b.15, 157a.3, 160a.4, 160a.8, 161b.6, 161b.8, 163b.1, 163b.10, 164b.15, 165b.4, 277a.12, 277a.15, 277a.4, 278b.3, 336a.15, 340b.4

ç.+de 7b.1

ç.+dir 23a.9

ç.+ler 277a.5, 299a.8

ç.+leri 44a.12

ç.+lerinden 340b.3

ç.+m 164b.13

ç.+ŋi 18b.13

ç.+si 39a.12, 161a.10, 163b.4, 276a.12, 278a.7

ç.+sini 336b.9

ç.+siyem 163a.4-5

ç.+ye 276b.9, 277a.4-5

ç.+yi 70a.4, 166a.2, 276b.2, 276b.5, 277a.6

çāriye tut- hizmetçi almak

ç.-mak 276a.8-9

çarmıḥa ger- haç biçimindeki darağacına çivilemek

ç.-diler 165a.1

çārşū (*Far.*) çarşı

ç. 338a.6

ç.+da 316b.7

ç.+larda 338a.12

ç.+yı 143a.15

çārşū-yı pazār çarşı pazar

ç.+a 136a.10

çaṭır çaṭır çaṭla- susuzluktan dudakları çatlamak

ç.-dı 187a.13-14

çayır çayır cayır cayır

ç. 193b.1, 301b.15

çayır çimen yeşillik yer, kır

ç. 112a.4

çefā (< *Ar.* cefā) cefa, sıkıntı (*bk.* cefā)

ç. 137a.11

çefā ėt- eziyet etmek (*bk.* cefā ėt-)

ç.-enleriŋ 312b.10

çefā gör- eziyet görmek

ç.-düm 65a.14

çeḥār-ı yār-ı güzīn Hz. Ebubekir, Hz. Osman, Hz. Ömer ve Hz. Ali için kullanılan tabir, dört halife

ç. 320b.3-4

çehre (*Far.*) yüz, surat

ç. 90a.15, 151b.14, 304a.3

ç.+ŋize 35a.11

ç.+si 101a.1

ç.+yile 90a.14, 95a.12, 95a.13

çehre-i menḥūs uğursuz yüz

ç.+ını 254a.12

çehre-i mundār-ı menḥūs pis, uğursuz yüz

ç.+ından 142b.11

çehre-i murdār pis yüz

ç.+ından 254a.10-11

çehre-i mübārek değerli yüz

ç.+i 90a.13

ç.+inde 67a.8

çehre-i pür-ġubār toz toprak içindeki yüz

ç.+ı 35a.4

çek- 1. kendine doğru çekmek

ç.-di 50a.11, 157a.7, 244a.6, 244a.8, 246a.12

ç.-dikden 16b.11

ç.-erdi 193a.14

ç.-mege 50a.10, 50a.11

ç.-üp 193a.13, 247a.11

2. iç geçirmek, ah çekmek

ç.-di 220b.6

ç-üp 226b.9

3. katlanmak

ç. 189a.10

ç.-di 11b.8, 305a.4, 313a.1

ç.-digi 138b.5

ç.-digim 26a.10, 118a.5

ç.-em 236a.12

ç.-en 327b.8

ç.-er 39a.15, 109b.15

ç.-erdi 37b.2, 37b.2

ç.-erler 305a.5

ç.-ersiz 101a.14

ç.-eyim 329b.3

ç.-medi 230a.9

ç.-mege 127a.11

ç.-memişdür 138b.5-6

ç.-sek 261b.8

4. perde çekmek, germek

ç.-üp 265a.9

5. sürmek (mil çekmek)

ç.-diler 14a.7-8

6. yay çekmek, germek

ç.-mege 212b.7

7. yöneltmek

ç.-em 169a.11

ç.-er 169b.9

ç.-erler 169b.3-4

ç.-eyim 179a.2

ç.-üp 41a.4

8. ihsanda bulunmak

ç.-di 184a.10

çekivėr- hızlıca çekmek

ç. 50a.7

çekici belaya katlanan, sıkıntı çeken

ç.+yüz 138a.6-7

çekiş- iddialaşmak

ç.-diler 192b.13

ç.-erek 163a.15, 165a.8

ç.-mem 107a.8

çelebi efendi, sahip

ç.+mi 163a.5

ç.+ŋdir 120b.2

ç.+si 161b.7

çemen (*Far.*) yeşillik yer

çemen-ārāyī bahçe süsleyen

ç. 121a.11

çemen-zār çimenlik, yeşillik yer

ç.+a 171a.10

çeng (< *Far.* ceng) cenk, savaş (*bk.* ceng)

ç. 61a.5, 112b.12, 219b.2, 311b.9, 323b.2, 323b.6

ç.+de 13a.5

ç.+den 146a.10

ç.+e 157b.10, 224a.9

ç.+imizi 320a.2

ç.+inde 270b.6

ç.+ine 230b.2, 230b.9

ç.+ler 248a.14

çeng ėt- savaşmak (*bk.* ceng ėt-**)**

ç.-diler 9a.12

ç.-elim 192b.3

ç.-er 216b.15-217a.1

ç.-eriz 306a.5

ç.-erken 61a.2

ç.-mezseŋiz 322a.14

ç.-üp 217a.4, 287a.4

çeng eyle- savaşmak (*bk.* ceng eyle-)

ç.-di 103a.8, 218b.11

ç.-dik 287a.6

ç.-digin 5a.4

ç.-me 111b.7

ç.-ŋ 322a.15

çeng u cidāl cenk, savaş (*bk.* ceng u cidāl)

ç. 116b.13

çeŋgi (*Far.*) çengi, rakkase

ç.+ler 285a.6

çerāġ (*Far.*) mum, kandil (*bk.* çerāḳ)

ç. 39a.10, 282a.15

çerāġ yaḳ- mum, kandil yakmak

ç.-dı 159b.12

çerāḳ (< *Far*. çerāġ) mum, kandil (*bk.* çerāġ)

ç.+lar 36a.8

çeri asker

ç.+si 322b.11

ç.+sine 319a.2

çeri başı komutan

ç. 108a.1

çesed (*Ar.*) cesed (*bk.* cesed)

ç.+leri 268b.3

çeşme (*Far.*) çeşme

ç. 206a.8, 225a.4

ç.+niŋ 156b.9

çeşme-i zülāl-i beḳa sonsuzluğun berrak suyunun çeşmesi

ç. 56a.4

çevāhir (*Ar.*) değerli taşlar (*bk.* cevāhir)

ç. 41a.6, 43a.6, 49a.8, 332b.1

çevelān ėt- dönüp dolaşmak

ç.-erek 196a.15

çevir- (yüz) döndürmek

ç.-di 106b.2

çevşen (<*Far*. cevşen) zırh (*bk.* cevşen)

ç.+dir 12b.13

çevür- etrafını kuşatmak

ç.-e 65a.1

çıblaḳ çıplak (*bk.* çıplaḳ)

ç. 145a.3

çıḳ-, -ġ 1. (dışarı) çıkmak

ç. 14b.1, 55a.6, 182b.6, 188b.5, 295a.9, 321a.8

ç.-a 327a.1, 327a.1

ç.-açak 295a.12

ç.-ar 282a.6, 312b.7, 327a.1, 337b.11

ç.-ardı 118a.1, 244a.6

ç.-arsa 296a.2, 324a.14

ç.-ayım 148b.12, 238a.1, 295a.7, 296a.1

ç.-dı 7a.13, 12b.14, 51a.1, 57a.6, 58a.6, 66b.14, 69b.10, 69b.9, 79a.10, 79a.6, 80b.7, 89b.2, 92a.1, 92b.3, 104a.2, 114a.10, 126a.14, 140a.3, 142a.9, 143b.15, 145b.11, 147a.7, 148a.13, 149b.9, 150b.14, 152a.14, 171b.2, 182b.10, 224a.2, 227b.15, 228a.3,

244a.5, 245a.13, 246a.4, 269a.7, 282a.8, 295b.4, 296a.7, 301b.12, 304a.4, 305a.14, 306a.12, 312b.8, 312b.9, 314a.7, 322b.14, 325b.8, 333a.15, 333b.1, 333b.1, 335a.3, 337b.14, 338a.15

ç.-dık 75a.8

ç.-dılar 269a.6, 274a.4, 298b.10, 306a.5, 339a.1

ç.-dım 55a.7, 300b.14, 314a.14

ç.-dugı 171a.12, 304a.4

ç.-ınca 144b.4

ç.-ınça 69b.10, 109a.13

ç.-ıŋ 26b.12, 75a.7

ç.-madı 32b.11

ç.-maga 58a.2

ç.-mak 146a.11, 182b.9, 228a.3

ç.-mış 254a.13

ç.-sın 7a.5, 178b.9

ç.-sunlar 269a.1

ç.-tı 334a.6

ç.-uŋ 179b.4

ç.-up 30b.5, 73b.15, 82b.1, 84b.8, 102a.15, 143a.4, 151b.4, 195b.14, 210a.4, 215a.14, 241b.15, 255b.10, 282a.15, 306b.14, 322b.5

ç.-up 50b.6

2. ayrılmak

ç.-dığı 171a.8

ç.-mam 14b.3

ç.-uŋ 44b.7

ç.-up 134a.5

3. gelmek

ç.-dı 186a.10, 186a.11, 186a.9

4. gitmek

ç.-dılar 127b.11

ç.-up 18b.6

5. ortaya çıkmak

ç.-ar 75b.11

ç.-dı 15a.3, 15a.4, 186a.15, 190a.13, 282a.8

ç.-dık 164b.5

ç.-madı 15a.2

6. öne çıkmak

ç.-ana 203b.1

ç.-arsa 203b.1

ç.-dı 203b.9

ç.-sın 203b.2

7. yayılmak (kan, ter)

ç.-mış 28a.13

ç.-up 94a.11

8. yükseğe çıkmak

ç.-ardı 71b.3

ç.-dı 30a.14, 31b.10, 241a.2, 323b.2

ç.-up 66b.11, 113a.12

çıḳagel- çıkagelmek

ç.-di 110a.13, 334b.3

ç.-diler 99a.1

çıḳmaz ol- hayvan nesli tükenmek

ç.-dı 9a.10-11

çıkar- 1. dışarı çıkarmak

ç.-ayım 144b.6

ç.-dı 50b.3, 94b.7, 98b.7, 217b.9, 247a.11, 251b.14

ç.-dılar 108b.5, 145a.2-3, 303a.12, 318a.1

ç.-ıŋ 273b.1

ç.-up 41a.6, 58a.9, 156a.14, 304a.14

2. üstünden çıkarmak

ç.-dılar 33b.10

ç.-ırken 73b.12

ç.-madı 322a.1

ç.-mışdı 304b.4-5

ç.-up 297a.9

3. çekmek, almak

ç!. 209b.8

ç.-am 209b.8

ç.-ayım 332b.5, 333a.8

ç.-dılar 108b.5

ç.-ıŋ 313b.2

ç.-maġa 333a.3

ç.-mayalım 321b.1

ç.-up 58b.11, 182a.12, 256a.1, 276b.15, 280a.2

4. götürmek

ç!. 79b.10

ç.-sam 3b.9

ç.-up 81b.12, 153a.13, 153b.1

5. azat etmek, kurtarmak

ç.-maz 120a.9

ç.-up 10b.1, 23a.2, 156a.13

6. sökmek (diş, çivi)

ç.-dı 165b.3

ç.-ırsın 165a.15

7. gözünü oymak

ç.-ıram 204a.8

8. ses çıkarmak

ç.-dı 204a.10

çıḳmaz çıkmaz sokak

ç. 149a.11, 149a.6

çıplaḳ çıplak (*bk.* çıblaḳ)

ç. 258a.2, 265a.11, 265b.10

çıra (< *Far.* çerāġ) çıra

ç. 165b.11, 340b.9

çibilliyet (< *Ar.* cibilliyet) yaratılış, tıynet

ç.+inde 44b.10

çiçek çiçek

ç.+leri 328a.5

ç.+lerin 46a.1

çift ėt- evlendirmek

ç.-eyim 135a.7-8

çiger (< *Far.* ciger) ciğer (*bk.* ciger)

ç. 154b.9, 171b.13

ç.+i 89b.1, 331b.14

ç.+im 19a.5, 93b.5, 126b.14, 155b.5, 157a.8, 249a.14, 334a.14, 334b.14

ç.+imde 19a.10

ç.+imi 89b.6

ç.+imsin 133a.6

ç.+in 18b.2

ç.+ine 43a.10

ç.+ini 89a.15

çiger-ġūşe (< *Far.* ciger-gūşe) sevgi sözü, ciğerinin köşesi (*bk.* ciger-gūşe)

ç.+leri 229a.6-7

ç.+lerim 51b.2, 52a.7, 53b.15, 54a.2, 99a.5, 102b.7

ç.+m 79b.2, 91a.1, 109b.10-11, 126b.5-6, 210a.10, 210b.15, 226b.14, 227b.3, 243a.4, 244b.11, 245a.4, 291b.2, 334b.3

ç.+msin 24a.4, 116b.8

ç.+ŋ 150a.2

ç.+si 37a.13, 178b.7, 187b.10, 204b.14, 213b.12, 215a.14, 274a.11

ç.+sidir 173b.12

ç.+sine 288b.13

çiger-ġūşe-i ʿAliyyü'l-Murṭeża Hz. Ali'nin ciğerinin köşesi

ç. 209a.6-7

çiger-ġūşe-i Hż. ʿAliyyü'l-Murṭeża Hz. Ali'nin ciğerinin köşesi

ç. 184b.1-2, 230b.5-6

çiger-ġūşe-i Hż. Fāṭımatü'z-zehrā Hz. Fatıma'nın ciğerinin köşesi

ç. 315a.5-6

çiger-ġūşe-i Hż. İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in ciğerinin köşesi

ç. 241a.3

çiger-ġūşe-i Resūlallāh-ı Rabbi'l-ʿālemīn Alemlerin Rabbi olan Allah'ın Resulü'nün ciğerinin köşesi

ç. 196a.12

çiger-ġūşe-i Fāṭımatü'z-zehrā Hz. Fatıma'nın ciğerinin köşesi

ç. 187b.9

çiger-ġūşe-i Hż. Şāh-ı Merdān-ı velāyet Hz. Ali'nin ciğerinin köşesi

ç. 296b.5

çiger-pāre (< *Far.* ciger-pāre) sevgi sözü, ciğerinin parçası (*bk.* ciger-pāre)

ç. 118a.11, 180b.14

ç.+lerim 73a.12

ç.+lerine 229a.10

ç.+m 118a.7, 259a.2

ç.+si 125b.11, 137a.4, 155a.4, 260a.15

ç.+sine 212b.15, 239a.3

ç.+sini 147a.4

çiḥāz çeyiz (*bk.* cihāz)

ç.+ıla 207a.9

çirkin (*Far.*) çirkin

ç. 181b.6

çoġ çok (*bk.* çoḳ)

ç.+dı 115a.11

çoġı birçoğu

ç. 247a.2

çoḳ çok (*bk.* çoġ)

ç. 9a.11, 9a.13, 11b.8, 17a.8, 20a.2, 24a.8, 27b.1, 41b.9, 63a.10, 63a.11, 63a.8, 63a.8, 65a.14, 65a.15, 81b.2, 82a.15, 86b.1, 86b.10, 103a.8, 113b.15, 113b.15, 119b.2, 119b.2, 148a.2, 148a.8, 149a.7, 162a.11, 169a.15, 175b.7, 176b.9, 199a.1, 200b.11, 201b.9, 202a.6, 204a.7, 209a.5, 211b.10, 211b.13, 211b.3, 211b.4, 212a.11, 212a.5, 213a.11, 216a.1, 217b.11, 217b.5, 218a.2, 219b.2, 222a.7, 222a.9, 223a.2, 229b.1, 229b.5, 231a.8, 232b.3, 234a.13, 236a.1, 236b.15, 239a.1, 249a.8, 250b.12, 253a.12, 257b.10, 257b.13, 260b.13, 261b.15, 275b.9, 280b.5, 284a.14, 290b.7, 302a.11, 306a.13, 306b.4, 307a.11, 307a.13, 311a.13, 311a.7, 317a.13, 319a.3, 319b.10, 319b.6, 332b.8, 335a.2, 335a.3

ç.+dur 21b.10, 44b.2, 58b.7, 59a.14, 157a.13, 160b.14, 175a.13, 175b.9, 189a.3, 210b.2, 235a.14, 235a.9, 236a.15, 236a.5, 248b.1, 248a.15, 249b.3, 264a.2, 275a.1, 286a.10, 303a.2, 309a.10, 318b.14

çoḳ çoḳ fazlasıyla

ç. 119b.13, 119b.15, 222b.15, 226a.8

çoḳdan çokdan beri

ç. 42b.11

çoḳları birçoğu

ç. 18a.2, 218b.7, 264a.1

çoḳluḳ, -ġı fazlalık

ç.+ından 202b.9, 286b.2

çomaḳ (*Mo.*) çomak, ince çubuk

ç. 280b.9

ç.+la 280b.10

çök- 1. ayakları üstüne oturmak

ç.-di 255b.5

ç.-erdi 151b.10

2. (karanlık) kaplamak

ç.-di 256a.7

çuḳur çukur

ç. 155b.15

çün 1. mademki

ç. 170b.7

2. ne zaman ki (*bk.* cün)

ç. 148b.10, 171b.14

çünki 1. -den dolayı

ç. 171a.3, 194b.11, 216b.15, 286a.7, 286b.14, 305b.7, 306a.11

2. ne zaman ki (*bk.* çünkim)

ç. 68a.15, 71b.5, 121a.13, 133a.5, 149b.7, 150b.5, 172a.1, 181a.7, 195a.1, 195b.13, 207b.3, 323a.2

3. sonunda

ç. 134b.14, 252b.7

çünkim ne zaman ki (*bk.* çünki [2])

ç. 256a.3, 335a.13

çürm (< *Ar.* cürm) günah, suç

ç.+üŋ 144a.13

D

da da, dahi (*bk.* de)

d. 36b.3, 43a.9, 100b.12, 101b.13, 104a.14, 108a.5, 108a.6, 150a.15, 158a.2,

176a.12, 186b.1, 202a.15, 233b.15, 240b.13, 272a.3, 284b.1, 302a.13, 318a.14, 319b.8, 322a.1, 335a.6

dād (*Far.*) **1.** hak, adalet

dād al- hakkını almak

d.+umı a.-ıver! 193b.6

2. yardım

dād eyle- yardım etmek

d.! 329a.3

dağ dağ

d.+lara 305b.2

dāġ (*Far.*) yara

dāġ-ı derūn derin yara

d. 43a.10

dağdağa (*Ar.*) sıkıntılar, kederler

d.+yı 46b.1

dahı 1. da, dahi

d. 4a.10, 6a.14, 6a.15, 6b.1, 6b.7, 6b.9, 7b.14, 9b.2, 10a.7, 10b.13, 11a.1, 13a.9, 14a.2, 14b.2, 15b.8, 16b.2, 17b.12, 17b.15, 18a.5, 19a.3, 19b.6, 21a.2, 22a.7, 23a.7, 24b.15, 26a.8, 26b.9, 28a.15, 28b.13, 29b.2, 30b.12, 30b.2, 31b.15, 32a.15, 33a.11, 33a.2, 33a.8, 34a.12, 34a.5, 34b.15, 35b.9, 36a.15, 36b.4, 36b.7, 36b.8, 37b.9, 38a.15, 38b.10, 39a.14, 41a.7, 41b.2, 42b.10, 43b.2, 44a.10, 44a.4, 44b.2, 46a.10, 46a.12, 46a.3, 46b.15, 49b.10, 50a.11, 50b.13, 50b.2, 51a.13, 51a.15, 51b.13, 51b.2, 52a.15, 52a.2, 52a.2, 53b.1, 53b.5, 54b.10, 55b.9, 57b.8, 58a.15, 58a.7, 59a.7, 60b.1, 61a.8, 62a.9, 62b.11, 62b.13, 62b.4, 63a.3, 63a.6, 63a.9, 63b.15, 64a.14, 66a.10, 66a.2, 66a.2, 66b.8, 68a.12, 68b.2, 70a.2, 72a.14, 72a.15, 74a.13, 75a.3, 75a.8, 76b.12, 78a.4, 78a.5, 78b.11, 79a.13, 79b.5, 81b.1, 81b.11, 81b.15, 83a.2, 83b.13, 86b.5, 87a.6, 88a.8, 92a.10, 92b.15, 92b.5, 95a.11, 95b.14, 96a.5, 97a.6, 98a.10, 98b.10, 98b.8, 100a.14, 100b.6, 100b.8, 101a.8, 101b.7, 102a.6, 104b.10, 106a.11, 107a.1, 107a.6, 107b.5, 109b.4, 112a.14, 112a.3, 112b.8, 113a.5, 113a.6, 113b.9, 114a.12, 115a.13, 116a.10, 116b.11, 116b.11, 117a.8, 117b.3, 119a.5, 122b.12, 122b.8, 122b.9, 128b.3, 128b.7, 131a.9, 132a.15, 132b.15, 133a.14, 133a.2, 134a.13, 134b.11, 135a.13, 135b.9, 139a.14, 143a.6, 144a.10, 146a.9, 147a.14, 148a.11, 148b.10, 148b.15, 149a.3, 153b.8, 161b.3, 161b.7, 161b.7, 162a.3, 162b.1, 163a.12, 163a.5, 163a.6, 163b.8, 163b.8, 165b.11, 165b.14, 165b.5, 166a.2, 167b.13, 167b.14, 167b.15, 168b.5, 169b.1, 172a.11, 173a.4, 173a.7, 173b.9, 176b.1, 177a.7, 177b.4, 178a.12, 178b.1,

178b.15, 182a.14, 184a.13, 185b.10, 185b.6, 188a.11, 188a.9, 194a.9, 194b.8, 195a.15, 196a.8, 197b.1, 197b.7, 198b.6, 200a.15, 201b.14, 202a.7, 202b.2, 202b.3, 204b.6, 204b.8, 206a.10, 207a.5, 208a.4, 209a.2, 210a.7, 210b.6, 211b.11, 211b.14, 211b.5, 211b.8, 212a.1, 212b.12, 213a.10, 213a.8, 213b.1, 213b.5, 214b.14, 215a.1, 215b.1, 218a.3, 218a.4, 222a.10, 222a.9, 222b.4, 223a.1, 223a.3, 224a.1, 224a.5, 224a.8, 224b.3, 225b.4, 226a.6, 227b.3, 228a.6, 231a.2, 231a.3, 231b.13, 231b.14, 231b.15, 231b.15, 232a.5, 234b.12, 234b.2, 235a.3, 235b.10, 236b.1, 236b.14, 237a.12237b.3, 237b.5, 238b.12, 238b.6, 239b.12, 240a.1, 240a.2, 240a.4, 240a.5, 240a.8, 241b.8, 242a.14, 242a.4, 242b.3, 243b.6, 245a.6, 246a.6, 247a.13, 247a.15, 248a.8, 248b.10, 249a.10, 250b.7, 251a.1, 253a.10, 253b.3, 253b.4, 255a.8, 255b.11, 255b.12, 258b.14, 261b.5, 261b.8, 262b.4, 263a.5, 264a.15, 264a.8, 270a.13, 271a.3, 271a.4, 271b.12, 271b.13, 272a.8, 272b.8, 273a.15, 274a.13, 274b.2, 274b.3, 276b.7, 277a.11, 277a.14, 277a.2, 277b.2, 278b.2, 279a.4, 279b.6, 279b.7, 280b.5, 281b.13, 282a.10, 283b.1, 286a.11, 286a.15, 287a.6, 288a.7, 289b.12, 290b.1, 291a.4, 294a.12, 294b.10, 295a.1, 295a.2, 295a.6, 297a.11, 297a.11, 301a.2, 301a.7, 305b.14, 306a.10, 306b.3, 308a.14, 308a.15, 308b.12, 308b.3, 308b.8, 310a.9, 312b.13, 313a.15, 314a.13, 316a.13, 316a.14, 316a.5, 317a.2, 319b.10, 319b.12, 320b.7, 322b.5, 323b.10, 323b.12, 323b.14, 324a.3, 324b.11, 325a.9, 325b.14, 326b.5, 327b.15, 328a.3, 328b.15, 329a.1, 331b.5, 333a.1, 333a.9, 333b.3, 333b.7, 334a.2, 334b.1, 334b.12, 335a.10, 335a.11, 335a.6, 335b.3, 337b.5, 338a.8, 339a.15, 339b.12, 341b.12, 341b.6

2. daha

d. 75a.9, 75a.11, 77a.12, 77a.9, 100b.3, 179a.15, 201a.9, 206a.2, 227a.1, 231a.3, 233b.2, 243a.2, 259a.4, 263a.15, 269a.3, 333b.12

3. hâlâ

d. 198b.15, 223b.3, 229b.8, , 237b.14, 248b.8, 272b.11, 272b.12, 339b.1

4. henüz

d. 9a.9, 155a.7, 233a.2, 288b.5, 283b.11

5. artık

d. 163a.7, 179a.12

dāḫil (*Ar.*) içeri girme

dāḫil ol- girmek, gelmek

d.-dı 139b.6

d.-dılar 42b.7

d.-dular 277a.8, 286b.4

d.-muşdur 143a.8

d.-muşuzdur 182a.4

d.-salar gerekdir 65b.7

d.-up 182a.2, 286b.12

daḫl (*Ar.*) giriş, girme

daḫl-ı ekber u menḫūs büyük ve uğursuz giriş

z. 185a.14

dāʿire (*Ar.*) alan, daire (*bk.* dāyire)

dāʿire-i İslām İslam dairesi

d.+a 26a.9-10

dāʿire-i tevfīḳ Allah'ın yardımı

d.+e 32b.8

daḳın- takınmak, kuşanmak (kılıç)

d.-mışlar 180a.13

daḳḳ (*Ar.*) vurma, vuruş

daḳḳ-ı rebāb rebap çalma

d. 69a.8

daḳ eyle- (kapıyı) çalmak

d!. 324a.13-14

d.-di 50b.15, 92b.2

dal dal

d.+larını 180a.14

dal- (düşünceye) dalmak

d.-dı 220b.4

dalālet (*Ar.*) **1.** yoldan çıkma, sapkınlık

d. 209a.15, 209b.5, 209b.9, 297b.9

d.+dir 188a.2

d.+i 90b.13

2. dinden çıkmış, sapkın

d.+leri 219a.3

dalḳılıç ol- yalın kılıç düşmana saldırmak

d.-up 249a.7-8

dam dam, çatı

d. 147a.7

d.+ına 71b.3

dām (*Far.*) tuzak

dām-ı ġām gam tuzağı

d.+dan 73a.4-5

dāmad (*Far.*) güvey, damat

d. 207b.9

d.+ı 64a.6, 77b.2

d.+ına 46a.13, 46b.15

dāmad-ı Resūlallāh Hz. Muhammed'in damadı

d.+dır 207b.13

dāmen (*Far.*) etek

d.+ini 249b.1

dāmen-i ʿarş göğün eteği

d. 40b.15

damla damla

d. 17b.2, 256a.10, 262b.11, 263a.13, 263a.15, 270b.1, 275a.8

damla- damlamak

d.-dı 256a.10, 263a.15, 270b.1, 275a.8

d.-r 339b.1

d.-rsa 17b.2

dāne (*Far.*) **1.** sayı, adet

d. 87a.13, 266a.12, 276a.12, 315b.12, 328a.15

2. tane

d. 46a.13

d.+sine 312a.1

d.+sini 237a.8

dāne-i ḥardal hardal tanesi (/tohumu)

d. 231b.6

danış- danışmak

d.-ayım 60b.1

dar dar (boğaz) (*bk.* ṭar)

d. 306a.5

ḍarb (*Ar.*) darbe, vuruş (*bk.* ḍarbet)

d. 70b.3, 71a.4, 74a.10, 114b.15, 151b.14, 204a.9, 204b.6, 215b.13, 221b.9, 224b.11, 226a.11, 231b, 232b.1

d.+ıla 234b.12, 237a.2

d.+ını 230a.14

d.+la 208b.12

ḍarb ėt- vurmak

d.-erken 31a.4

ḍarb eyle- tokat vurmak

d.-di 50b.1

ḍarb yetişdir- kılıçla vurmak, yaralamak

d.-di 18a.14

ḍarb yetür- kılıçla vurmak, yaralamak

d.-diler 17a.12

ḍarbet (*Ar.*) darbe, vuruş (*bk.* ḍarb)

d.+iyle 209b.14

darı mısır

d. 206b.7

dār (*Ar.*) ev

dār-ı beḳā beka evi, ahiret

d.+ya 237a.9

dār-ı fenā fena evi, dünya

d.+dan 237a.9

dārü'l-ḥarb savaş yeri

d.+e 109b.2

darü's-selām huzurlu yer

d. 109b.2

darıl- kızmak, öfkelenmek

d.-dı 71a.7

daʿvā (*Ar.*) **1.** hak iddiası

d. 238a.2

d.+dan 246b.10

d.+sı 271a.5

d.+sın 17b.6

d.+sında 81a.11

daʿvā-yı salṭanāt sultanlık iddiası

d.+dan 271a.9

daʿvā ėt- 1. hak iddia etmek

d.-ersin 193b.11

2. (ahirette) hesaplaşmak

d.-ecegı 2a.13

daʿvā eyle- hak iddia etmek

d.-diŋiz 293a.3-4

2. hesaplaşma

d.+ŋı 90b.11

d.+sını 161b.1

3. mesele

d. 235a.14

4. ülkü, görüş

d.+yıla 164b.4

daʿvā-yı İslām İslam davası

d. 183b.2

daʿvācı (ahirette) hakkını arayan kişi

d. 254a.3, 328b.14, 329a.4

d.+ŋ 254b.8

dāʿvet (*Ar.*) **1.** çağrı, davet (ölüm)

d. 26a.7

2. İslam dinine çağırma, tebliğ

d.+e 60a.11, 11b.7, 133a.10

d.+den 12a.10

d.+inde 11b.8

daʿvet ėt- 1. çağırmak

d.-di 25a.10

d.-diler 43a.2

d.-elim 51a.6

d.-erler 112b.7

d.-iyürler 'davet ediyorlar' 201a.2

d.-üp 140a.3-4, 143a.1

2. İslam dinine çağırmak

d.-di 80b.12

d.-mege 59b.5

daʿvet eyle- 1. çağırmak

d. 122b.7

d.-di 90b.15, 177a.11

d.-diler 106b.5-6

d.-yüp 80b.7, 140a.2, 140b.11, 146b.5, 173a.10, 243a.7

2. İslam dinine çağırmak

d.-di 118a.15

d.-mege 60a.9

d.-r 12a.7

d.-yüp 11b.7, 218b.10

dāye (*Far.*) bakıcı, dadı

d.+si 93b.6

dayı dayı (*bk. Türkçe Kelimelerde Ayn Harfinin Kullanımı)*

d. 185a.3

d.+ları 80a.15

dāyim (< *Ar.* dā'im) daima

d. 312a.15, 330b.15

dāyire (< *Ar.* dā'ire) alan, daire (*bk.* dāʿire)

d.+de 305a.4

dāyire-i İslām İslam dairesi

d.+a 41a.4

dāyireye gir- Müslüman olmak

d.-diŋ 279b.2

de de, dahi (*bk.* da)

d. 10b.9, 13a.6, 15b.13, 21b.14, 27a.10, 27b.9, 30b.10, 34a.1, 43a.3, 58b.8, 59a.10, 61b.9, 72b.5, 72b.5, 74a.10, 76a.5, 79a.14, 81a.15, 104a.14, 107b.7, 108a.9, 110a.1, 110b.12, 119a.2, 119b.9, 122b.11, 129a.8, 149b.10, 152b.9, 159b.7, 163a.15, 169b.8, 172b.4, 179a.2, 184a.4, 185b.5, 194b.6, 195a.5, 199b.6, 199b.7, 200b.1, 201a.5, 201b.4, 202a.5, 204b.2, 205b.3, 208b.12, 210b.4, 212a.9, 226b.14, 261a.6, 261b.8, 262b.2, 272a.3, 278b.2, 289b.6, 290a.11,

302a.13, 316a.11, 321a.13, 323a.9, 332a.8, 335a.5, 336a.14, 339b.11

d.+di 6a.11

d.+dim 6a.10, 6a.9

dė- demek, söylemek

d.-di 7a.10, 7a.12, 7a.13, 7b.1, 7b.12, 8a.1, 8a.11, 8a.12, 8a.14, 8a.2, 8a.4, 8a.7, 8a.8, 8b.1, 9b.1, 9b.10, 9b.11, 9b.11, 9b.13, 9b.14, 9b.15, 9b.9, 10a.10, 10a.11, 10a.12, 10a.3, 10b.3, 11a.14, 12b.10, 12b.4, 13b.15, 14a.6, 14a.8, 14a.9, 15a.12, 15a.15, 15b.1, 15b.3, 16a.5, 16a.7, 16a.9, 17b.14, 18a.3, 18a.6, 18b.14, 19a.11, 19a.4, 19a.8, 19b.11, 19b.7, 19b.9, 20a.12, 20a.8, 20a.9, 22b.13, 24a.9, 25a.3, 25b.7, 26a.2, 26b.10, 26b.6, 26b.9, 27b.9, 29a.13, 30b.12, 30b.15, 30b.15, 30b.3, 31a.1, 31a.11, 31a.15, 31a.9, 31a.9, 31b.15, 32a.12, 32a.13, 32b.6, 33a.2, 33b.10, 33b.13, 33b.15, 33b.9, 34a.13, 34a.14, 34a.3, 34a.9, 35a.1, 35b.15, 36a.1, 37a.9, 37b.13, 37b.13, 37b.7, 38a.12, 38a.2, 38a.4, 38a.8, 39a.2, 39a.8, 41a.11, 41a.13, 41b.11, 41b.14, 41b.3, 42a.11, 42a.13, 42a.15, 42a.9, 42b.15, 42b.3, 43a.4, 43b.1, 44b.3, 46b.14, 46b.9, 47b.12, 48a.13, 48b.1, 49a.2, 49a.5, 49a.9, 49b.15, 50a.7, 50b.12, 50b.9, 51a.13, 51a.6, 51a.9, 52a.8, 52b.3, 52b.6, 53a.11, 53a.2, 53a.4, 53a.8, 53a.9, 53b.6, 54a.14, 54a.6, 56b.10, 56b.14, 57a.1, 57a.2, 57a.5, 57b.11, 57b.5, 58b.1, 58b.2, 58b.4, 59a.11, 59a.8, 59b.10, 59b.12, 59b.2, 59b.8, 60a.12, 60a.2, 60a.6, 60a.7, 60b.1, 60b.2, 60b.7, 60b.9, 61a.12, 61a.15, 61a.3, 61a.5, 61a.8, 61b.6, 61b.7, 61b.9, 62a.1, 62a.14, 62a.4, 62a.5, 62b.1, 62b.11, 62b.3, 63a.11, 63a.3, 63a.4, 63a.6, 63a.7, 63a.9, 63a.9, 63b.1, 63b.1, 63b.11, 63b.3, 63b.5, 63b.6, 63b.7, 64a.3, 64a.6, 64a.8, 64a.8, 64b.11, 64b.12, 64b.13, 64b.4, 64b.7, 65a.4, 65b.11, 65b.7, 66a.10, 66a.12, 66a.14, 66a.3, 66a.9, 66b.2, 67a.15, 67a.4, 67b.8, 68a.11, 68b.11, 68b.5, 68b.9, 69a.3, 69b.15, 70a.2, 70a.4, 70a.7, 70b.2, 70b.3, 70b.3, 70b.5, 71a.1, 71a.10, 71a.9, 71b.1, 71b.10, 72a.6, 73a.13, 73b.13, 76a.11, 76a.11, 76a.12, 76a.13, 76a.15, 76a.9, 76b.13, 77b.3, 78a.5, 78a.5, 78a.6, 78b.11, 78b.12, 78b.12, 79a.3, 79b.5, 80a.7, 81a.13, 81a.8, 83a.12, 84a.6, 84b.2, 85b.10, 85b.11, 85b.12, 85b.6, 87a.1, 87a.12, 87a.15, 87b.7, 88a.8, 89a.10, 89b.13, 89b.3, 89b.6, 90a.5, 90a.9, 90b.1, 90b.12, 90b.14, 90b.2, 90b.4, 90b.4, 91a.9, 92b.10, 92b.13, 92b.4, 92b.5, 92b.6, 93a.3, 93b.14, 93b.6, 94a.1, 94a.5, 94a.7, 94b.14, 95a.1, 95a.6, 95a.8, 95b.12, 95b.15, 95b.9, 96a.15, 96b.5, 96b.8, 97a.14, 97a.2, 97a.6, 97a.7, 97a.9, 97b.1, 97b.15, 97b.5, 98a.7, 98b.4, 98b.5, 99b.13, 99b.14, 99b.6, 99b.8,

100a.5, 100a.7, 100a.9, 101a.10, 101a.11, 101b.5, 102a.12, 102a.13, 102b.10, 104a.12, 104a.15, 104a.8, 105a.10, 105a.6, 105b.10, 105b.15, 106a.13, 106a.3, 106a.4, 107a.11, 107a.4, 107b.1, 107b.5, 107b.8, 108a.11, 108a.8, 108b.1, 108b.4, 109a.12, 109a.6, 109b.1, 109b.12, 109b.13, 109b.2, 109b.3, 109b.5, 110a.1, 110a.10, 110a.2, 110a.5, 110a.6, 110a.9, 110b.1, 110b.13, 110b.3, 110b.8, 111a.10, 111a.13, 111a.4, 111b.6, 111b.7, 112a.15, 112b.14, 112b.3, 112b.6, 112b.9, 113b.12, 114a.2, 114a.3, 114a.6, 114a.8, 114b.3, 115a.1, 115a.2, 116a.14, 116a.15, 116a.3, 116b.2, 117a.11, 117a.13, 117b.10, 118a.10, 118a.12, 118a.13, 118a.6, 118b.5, 118b.9, 119a.14, 120b.3, 121b.11, 121b.6, 122a.9, 122b.12, 122b.13, 122b.14, 122b.8, 123a.1, 123b.10, 123b.11, 123b.3, 123b.7, 123b.8, 124a.10, 124b.13, 124b.5, 125a.1, 125a.7, 126b.15, 127a.10, 127a.15, 127a.2, 127a.7, 127b.4, 128a.11, 128a.2, 128a.3, 128b.1, 128b.4, 128b.7, 129a.1, 129a.12, 129a.5, 129a.9, 131a.10, 132a.13, 132b.1, 133a.15, 133b.10, 133b.12, 134a.8, 134b.10, 134b.14, 134b.8, 135a.10, 135a.13, 135a.3, 135a.8, 135b.10, 136a.13, 136a.3, 136a.4, 136a.5, 136b.1, 137b.11, 137b.12, 137b.14, 137b.15, 137b.7, 138a.1, 138a.2, 138a.4, 138b.1, 140a.7, 140b.14, 141a.5, 142a.13, 142a.14, 142b.8, 143a.15, 143a.6, 143b.10, 143b.11, 143b.9, 144a.13, 144b.10, 144b.2, 144b.3, 144b.6, 144b.8, 146a.13, 146a.14, 146a.5, 146b.3, 146b.7, 146b.8, 147a.12, 147a.6, 147a.7, 147b.11, 148b.5, 149a.11, 149b.11, 149b.13, 149b.13, 149b.3, 150a.12, 150a.14, 150a.3, 150b.10, 151a.15, 151a.5, 151a.6, 151a.9, 152a.3, 153a.11, 153a.2, 153a.3, 153a.4, 153b.5, 153b.7, 153b.7, 154a.15, 155a.5, 155b.10, 155b.12, 155b.3, 156a.8, 156b.3, 157a.15, 158a.15, 158b.1, 158b.15, 158b.6, 158b.8, 159a.10, 159a.3, 159a.3, 159a.5, 159a.8, 159b.14, 159b.3, 159b.4, 159b.7, 160a.13, 160b.12, 160b.15, 160b.4, 160b.6, 161a.2, 161b.14, 162a.10, 162a.2, 162b.4, 162b.9, 163a.14, 163a.2, 163b.12, 164a.10, 164a.3, 164a.4, 164a.9, 164b.1, 164b.1, 164b.10, 164b.15, 164b.2, 164b.7, 166b.8, 165a.15, 165b.13, 165b.2, 165b.5, 166b.1, 166b.4, 166b.5, 167a.12, 167a.2, 167b.7, 168a.3, 168a.4, 168a.6, 168a.9, 168b.7, 169b.1, 170b.5, 171a.3, 171b.12, 172a.11, 173a.8, 173b.14, 173b.7, 174a.12, 174b.9, 175a.12, 175b.13, 175b.15, 175b.3, 176b.13, 177a.10, 177a.14, 177a.14, 177a.5, 177b.12, 177b.2, 177b.7, 178a.5, 178a.7, 178b.10, 178b.12, 178b.14, 179a.4, 179a.6, 179b.1, 179b.10, 179b.13, 179b.3,

179b.6, 180a.11, 180a.12, 180a.4, 180b.15, 180b.5, 181a.1, 181a.11, 181a.14, 181b.11, 182b.2, 182b.5, 182b.7, 182b.9, 183a.12, 183b.13, 183b.5, 184a.13, 184a.5, 184b.1, 184b.11, 184b.12, 184b.9, 185a.3, 186a.1, 186a.8, 186b.6, 187a.4, 187a.5, 187b.13, 188a.10, 188a.14, 188a.7, 188b.12, 188b.15, 188b.5, 188b.6, 189a.10, 189a.3, 189a.4, 189b.10, 190a.12, 190b.15, 192a.1, 192a.13, 192a.2, 192a.5, 192a.7, 192a.8, 192b.1, 192b.10, 192b.12, 192b.7, 192b.8, 192b.9, 193a.10, 193a.5, 193a.6, 193b.11, 193b.13, 193b.7, 194a.15, 194b.6, 194b.7, 195a.12, 195a.15, 195a.5, 195b.2, 196b.11, 197a.2, 197b.13, 197b.15, 198a.1, 198a.11, 198a.12, 198a.12, 198a.14, 198a.14, 198a.3, 199a.1, 199a.15, 199a.3, 199a.7, 199b.1, 199b.11, 199b.5, 200a.11, 200a.7, 200b.10, 200b.4, 201a.3, 201a.5, 201b.14, 203a.7, 203b.13, 203b.15, 204a.1, 205b.12, 206a.10, 206b.1, 207a.10, 207a.12, 207b.1, 207b.12, 207b.2, 208a.1, 208a.2, 208a.5, 208a.6, 208a.8, 208b.1, 208b.12, 208b.4, 208b.6, 209a.7, 210a.15, 210b.14, 211b.2, 212b.2, 214b.3, 215b.12, 216a.8, 216b.6, 217a.1, 217a.14, 218a.15, 218a.9, 218b.2, 220a.11, 221b.6, 222a.14, 222a.6, 222b.13, 223b.9, 224a.8, 225b.15, 226b.13, 227a.5, 228b.5, 229a.11, 229a.12, 229a.7, 229b.1, 229b.15, 229b.9, 230a.14, 230a.2, 230b.14, 230b.9, 231a.14, 231b.10, 231b.12, 232b.6, 233b.12, 234a.4, 234a.9, 235a.12, 235a.15, 235a.5, 235a.6, 235a.7, 235b.10, 235b.2, 236a.13, 236a.6, 236b.1, 237b.10, 237b.3, 237b.6, 237b.9, 238a.2, 238a.6, 238a.9, 238b.9, 239a.4, 239a.7, 239a.9, 240a.2, 240a.3, 240a.4, 240a.5, 240a.7, 240b.1, 241a.4, 241b.11, 241b.7, 242a.5, 242a.7, 242b.3, 243a.11, 243a.4, 243a.9, 243b.14, 243b.5, 245b.10, 245b.8, 246b.13, 246b.14, 247a.12, 247b.7, 248a.2, 248a.4, 248b.10, 248b.5, 249a.15, 249a.6, 249b.12, 249b.13, 249b.4, 250a.2, 250a.7, 250b.3, 251a.10, 251b.8, 251b.9, 252a.13, 252a.7, 252b.12, 252b.6, 253a.8-9, 253b.4, 253b.5, 254a.1, 254a.15, 254a.3-4, 254a.9, 254a.9, 254b.10, 254b.12, 254b.15, 254b.3, 254b.3, 255a.10, 257b.1, 258a.15, 258a.2, 258b.2, 258b.8, 258b.9, 259a.12, 259a.4, 259a.5, 259a.6, 259a.9, 261a.1, 261a.7, 261b.15, 261b.6, 263b.14, 264a.7, 265b.13, 267a.11, 267a.12, 267b.1, 267b.10, 267b.5, 269a.2, 270b.14, 271a.10, 271a.11, 271b.6, 272a.11, 272a.9, 272b.2, 272b.5, 272b.8, 273a.11, 273a.12, 274b.11, 274b.12, 275a.3, 275a.5, 276a.2, 276a.4, 276b.3, 276b.6, 276b.7, 277a.1, 277a.11, 277a.14, 277a.15, 277a.7, 277b.11,

277b.3, 277b.7, 277b.8, 277b.9, 278a.13, 278b.3, 279a.10, 279a.12, 279a.14, 279b.7, 281a.1, 281b.10, 281b.15, 281b.8, 282a.3, 283b.1, 283b.15, 283b.3, 284a.10, 284a.6, 284a.7, 284b.1, 284b.1, 284b.1, 284b.1, 284b.1, 284b.1, 284b.11, 284b.14, 284b.15, 284b.4, 284b.5, 284b.9, 286a.12, 286a.3, 286a.5, 286a.8, 286b.14, 287a.2, 287a.4, 287a.7, 287b.15, 287b.3, 287b.6, 287b.8, 288a.1, 288a.11, 288b.1, 288b.11, 288b.15, 288b.7, 289a.14, 289a.4, 289a.6, 289b.10, 289b.11, 290a.10, 290a.13, 290a.8, 290b.15, 290b.3, 290b.8, 291a.11, 291a.14, 291a.3, 291b.4, 291b.8, 292a.3, 292a.5, 292a.8, 292b.12, 292b.4, 292b.6, 293a.11, 293a.2, 293a.8, 293b.1, 293b.12, 293b.4, 293b.5, 293b.9, 294a.11, 294a.13, 294a.3, 294a.4, 294a.6, 294a.8, 294b.2, 294b.3, 294b.5, 294b.10, 295a.10, 295a.4, 295a.5, 295a.7, 296a.1, 297a.4, 298a.12, 298a.14, 299a.4, 299b.1, 299b.9, 300a.7, 301a.1, 301a.15, 301b.11, 301b.5, 302a.6, 302b.15, 302b.5, 302b.7, 302b.9, 303a.2, 303a.3, 303b.10, 303b.15, 303b.15, 303b.6, 303b.8, 305b.14, 306a.10, 306a.4, 306b.1, 306b.13, 306b.6, 307a.10, 307a.13, 307a.14, 307a.15, 307a.8, 307a.9, 307b.1, 307b.13, 307b.6, 308a.12, 308a.13, 308a.3, 308b.10, 308b.12, 308b.7, 309a.10, 309a.7, 309b.10, 309b.14, 309b.8, 310a.10, 310a.14, 310a.2, 310a.2, 310a.4, 310a.5, 310b.6, 310b.8, 311a.11, 311a.12, 311a.14, 311b.12, 311b.13, 311b.9, 312b.11, 312b.13, 312b.4, 313a.3, 313a.8, 313b.3, 314a.11, 314a.13, 314b.11, 314b.12, 314b.15, 314b.7, 314b.8, 314b.8, 314b.9, 315a.7, 315b.5, 316a.4, 316b.2, 317a.3, 317b.13, 317b.8, 319a.15, 319b.1, 319b.12, 319b.14, 319b.6, 320a.13, 320a.3, 320b.3, 320b.7, 321a.13, 321a.9, 321b.10, 321b.15, 321b.7, 322b.15, 322b.2, 323a.1, 323a.14, 323a.15, 323a.6, 324a.11, 324b.11, 324b.12, 324b.14, 324b.14, 324b.2, 324b.9, 325a.12, 325a.15, 325a.5, 325a.9, 325b.1, 325b.3, 325b.4, 329b.15, 331b.10, 331b.11, 331b.13, 331b.6, 331b.9, 332a.4, 332b.14, 333a.15, 333a.7, 333b.12, 334a.14, 334b.10, 334b.12, 334b.15, 334b.6, 334b.7, 334b.8, 335a.9, 335a.9, 335b.5, 335b.9, 335b.9, 336a.10, 336a.12, 336b.13, 336b.3, 336b.6, 337b.13, 337b.2, 338a.1, 338a.11, 338a.8, 338b.14, 339a.13, 339a.8, 339a.8, 339b.1, 339b.10, 339b.12, 339b.13, 339b.14, 339b.6, 339b.6, 339b.8, 339b.9, 340b.9

d.-digi 276b.9

d.-digiŋ 69b.6, 76b.2, 235a.14, 293b.7

d.-digin 189a.7

d.-digini 193b.15

d.-digiŋiz 110b.9, 179b.13

d.-dik 301b.9

d.-dikçe 84b.5

d.-dikde 15a.9, 30a.5, 36b.10, 48a.1, 52b.1, 69b.6, 74b.3, 81a.1, 89b.13, 101b.14, 101b.15, 142b.10, 161b.2, 162b.8-9, 181b.7, 184a.4, 187a.8, 191a.11, 213a.1, 213b.10, 214b.12, 216a.15, 218a.7, 223b.12, 248b.13

d.-dikleri 15b.13, 27a.8, 27b.15, 69a.7, 80b.5, 84b.11, 88b.15, 111b.14, 121b.1, 129b.12, 129b.3, 139b.1, 160a.7, 175a.8, 182a.5, 183a.15, 186b.3, 199a.2, 205b.12, 232b.12, 244a.14, 259a.9, 267a.6, 278b.13, 280b.10, 305b.4, 313b.7, 314b.4, 317a.10, 317a.9, 318a.2, 318b.15, 318b.5, 322a.8, 322b.1, 323b.8, 324a.9, 326b.13

d.-diler 9a.14, 9b.3, 12a.14, 12a.6, 12b.7, 16b.6, 18b.9, 19b.14, 25b.13, 26a.5, 26a.6, 26a.9, 26b.8, 26b.10, 26b.10, 26b.11, 29a.9, 29b.12, 30a.11, 31b.11, 31b.13, 39a.14, 39a.3, 40a.4, 47a.5, 54a.2, 54b.3, 58b.9, 59a.15, 61b.5, 62b.15, 63b.11, 64a.9, 67a.13, 68a.1, 71a.14, 76a.13, 76a.2, 76a.9, 76b.6, 88a.6, 92b.8, 93a.5, 94b.4, 94b.8, 98a.6, 100b.13, 100b.14, 100b.2, 100b.5, 101a.2, 101a.5, 104a.9, 105b.13, 105b.13, 105b.9, 106a.14, 109a.15, 109b.4, 110b.6, 110b.8, 112a.13, 113a.10, 113a.3, 113b.4, 114a.13, 114b.1, 115b.10, 115b.2, 116a.5, 116a.8, 116a.9, 117b.4, 121a.2, 121b.15, 121b.8, 122a.4, 122a.5, 122a.6, 124a.9, 129b.10, 129b.12, 129b.7, 140a.9, 142b.5, 144a.10, 147a.2, 147b.1, 155a.2, 158a.13, 160a.1, 161a.9, 161b.15, 162a.1, 168b.5, 170b.9, 172a.1, 173a.1, 174a.3, 174b.4, 174b.7, 175a.5, 176b.6, 176b.7, 179a.15, 180a.4, 180b.6, 180b.9, 187a.10-11, 191a.12, 192a.14, 192b.14, 195a.3, 197a.14, 197a.15, 197a.4, 203a.13, 205b.4, 206a.15, 206b.8, 207b.15, 207b.6, 213a.2, 217a.3, 217b.10, 221a.2, 227a.3, 228a.6, 229a.14, 229a.9, 239b.11, 244a.3, 247a.15, 255b.10, 258a.14, 258b.12, 260b.15, 261a.12, 261b.9, 262b.12, 266b.10, 270b.15, 271a.1, 274a.12, 274b.14, 274b.2, 285b.14, 288a.3, 289b.6, 291a.15, 292b.10, 293a.13, 294b.2, 298b.9, 300a.4, 304a.1, 305a.14, 308b.9, 313b.2, 315b.1, 315b.9, 316a.13, 316a.14, 316b.2, 316b.6, 317b.5, 317b.6, 320a.1, 320a.10, 320a.4, 320a.7, 320b.6, 320b.9, 321b.1, 322a.1, 322b.11, 325a.12, 325a.2, 332b.14, 337a.10, 337a.11, 337a.8, 337a.9, 339a.12, 339a.13, 340b.13

d.-dim 7b.14, 8a.2, 8a.3, 8a.5, 8a.8, 13a.15, 13b.13, 14a.3, 20a.11, 33b.7,

43a.3, 57b.10, 57b.8, 67a.2, 77a.12, 77a.13, 77b.1, 77b.15, 77b.4, 78a.2, 90a.10, 99b.9, 100b.2, 100b.5, 101a.1, 110b.11, 124b.15, 137b.10, 137b.10, 137b.15, 137b.9, 138a.14, 138a.2, 138a.6, 138a.6, 138b.3, 159a.4, 162b.8, 164a.14, 164a.14, 196b.13, 241b.3, 256b.2, 280b.13, 280b.14, 280b.4, 281a.1, 286a.14, 286a.9, 289b.10, 289b.14, 289b.3, 289b.5, 302a.14, 303b.14, 306b.7, 306b.7, 309a.2, 312b.13, 314b.2, 326a.13, 330b.10, 332a.11, 332b.5, 332b.8, 333a.5, 333a.9, 337a.10

d.-diŋ 56b.14, 184b.5, 254b.10

d.-diŋiz 7a.7, 178a.3, 196b.14

d.-düm 77a.4, 137b.13, 243a.2

d.-mede 43b.14

d.-medi 14b.15, 84a.1, 241a.9, 325a.1

d.-medik 12a.13

d.-mediler 21b.10

d.-medim 43b.2, 55a.12, 78b.5, 309a.2

d.-medüm 297b.14

d.-mek 60a.7, 184b.6

d.-mekdir 79a.2, 93a.3, 151a.7

d.-mekle 25a.8, 39b.4, 75b.9, 77a.1, 105a.3, 139b.7, 177a.6, 274b.7

d.-mem 176a.12, 176a.12, 181b.3, 210b.4, 227a.4

d.-meŋ 145b.14, 217a.2

d.-mesiz 176a.14, 176a.15

d.-meyeler 342a.14

d.-mez 116a.6

d.-mezem 197b.15

d.-meziz 104a.9

d.-mezler 52b.12, 137b.4, 137b.7

d.-miş 61a.14, 64a.2, 78a.14, 85a.12, 117a.3, 125a.8, 125b.7, 126a.3, 139b.2, 141b.5, 178a.14, 190a.5, 190b.6, 191b.8, 227a.8, 227a.9, 227b.1, 240a.2, 240a.5, 256b.13, 257a.13, 310b.3, 317a.15

d.-mişdir 38b.4, 85a.15, 123a.10, 123a.15, 123a.8, 133a.3, 249b.10, 288b.10, 329b.13, 341a.1

d.-mişler 28b.1, 75a.7

d.-n 67a.15

d.-ŋ 12a.3, 324a.14

d.-ŋiz 12a.3

d.-r 9a.5, 15b.2, 15b.5, 48a.11, 51a.3, 62b.2, 67a.9, 77a.6, 81a.11, 81a.3, 81a.3, 85b.15, 86a.9, 86b.5, 95a.14, 100a.6, 108a.4, 137b.3, 137b.5, 137b.5, 164b.5,

164b.6, 165a.4, 165a.5, 165a.7, 170b.13, 183a.11, 224b.4, 257b.8, 302b.13, 317a.4

d.-rdi 12a.12, 12a.4, 12a.5, 14b.1, 14b.12, 14b.13, 14b.2, 14b.3, 17b.3, 22b.6, 24a.2, 33b.3, 37a.4, 55a.8, 56b.6, 71b.3, 71b.5, 76a.15, 82a.4, 82b.1, 84a.15, 84a.2, 85a.1, 86a.3, 87b.12, 87b.14, 91b.14, 96a.7, 114b.14, 118a.2, 137a.10, 137a.7, 137a.8, 142b.6, 150b.2, 174a.6, 174b.2, 195b.4, 213b.5, 225b.10, 225b.11, 235b.10, 235b.9, 241b.15, 246a.3, 252a.6, 270a.11, 280b.14, 280b.15, 281b.4, 282a.15, 311b.14, 312a.11, 312a.13, 312a.13, 314a.6, 319a.1, 322b.7, 322b.8, 322b.9, 330b.14, 331a.11, 334a.11

d.-rdiŋiz 170b.15, 171a.1

d.-rim 127b.1, 164b.6, 164b.7, 252b.6

d.-riz 107a.6

d.-rken 4a.2, 18a.8, 43a.13, 43b.12, 53b.12, 58a.14, 68a.10, 70b.2, 73b.14, 73b.9, 85b.10, 93a.1, 123b.6, 134b.5, 152a.4, 152a.7, 161a.12, 161b.4, 182a.13, 184b.9, 185a.14, 200a.12, 206a.13, 227a.1, 232b.5, 236a.9, 246a.6, 250b.7, 253b.15, 266a.10, 294a.9, 297b.9, 301b.13, 326a.2, 335a.2, 338b.1

d.-rler 10a.12, 11b.1, 11b.1, 21a.13, 21a.7, 22a.9, 30a.8, 30a.9, 37b.5, 39b.10, 39b.9, 43a.10, 44b.15, 45a.6, 59a.5, 60b.5, 77b.5, 83b.9, 85b.2, 89a.3, 95a.14, 107a.6, 109b.13, 109b.14, 109b.15, 109b.7, 133b.7, 136a.14, 140b.10, 141b.4, 143b.11, 143b.11, 147a.3, 149a.9, 151a.4, 152a.11, 156a.15, 156a.9, 172a.12, 172a.5, 174b.10, 175a.6, 176b.11, 176b.2, 179a.13, 179a.14, 179a.15, 180b.8, 186b.7, 189a.12, 190b.13, 191a.10, 191a.5, 193a.2, 193a.8, 193b.7, 194a.8, 198a.6, 198b.4, 198b.6, 200a.6, 200b.15, 204b.4, 204b.7, 210a.6, 210a.9, 211a.4, 213b.14, 214b.4, 217b.3, 218a.5, 230b.2, 230b.4, 234b.7, 236a.10, 236a.9, 239b.8, 241b.9, 244a.14, 247a.9, 247b.11, 250a.2, 253a.1, 253a.2, 253b.2, 255b.11, 256a.13, 258a.4, 258a.6, 262b.7, 263b.5, 264a.7, 265b.1, 267a.13, 268a.2, 274a.3, 275b.4, 275b.5, 283b.5, 288b.2, 289a.9, 300b.8, 306b.1, 307a.13, 307b.4, 309b.2, 325b.13, 326b.12, 338a.13, 340b.4, 340b.4

d.-rlerdi 49b.1, 56a.14, 112a.6, 115a.9, 127b.13, 142b.1, 142b.2, 143a.13, 158b.13, 162b.10, 172b.9, 174a.4, 174a.5, 177a.2, 180a.3, 185a.2, 196a.2, 202a.10, 205a.11, 205a.13, 205a.13, 206b.14, 208b.7, 209a.1, 209b.4, 210b.11, 214b.15, 217a.1, 217b.11, 219b.11, 221a.9, 224a.13, 226a.3, 226a.6, 226b.1, 233b.2, 235b.11, 236b.15, 238a.12, 240b.13, 240b.14, 245b.6, 252b.13, 256b.11, 269a.13, 274a.4,

274b.13, 275b.11-12, 276a.13, 277b.4, 283b.6, 299a.12, 305b.11, 305b.12, 309b.6, 310a.11, 310a.11, 310b.11, 316a.8, 316b.9, 322a.10, 324a.13, 331a.12

d.-rleridi 321a.5

d.-rlerken 242b.2

d.-rlermiş 12b.10

d.-rmiş 39a.15, 63a.15, 131b.5

d.-rse 173a.14, 173a.14, 177a.4, 323a.12, 324b.1

d.-rsem 203a.3

d.-rsen 121b.15

d.-rseŋ 16a.7, 69b.14, 179b.1, 189a.2, 210a.15, 249b.7, 297b.2

d.-rseŋiz 44b.6, 107a.5, 141a.1

d.-rsin 63b.2, 96b.8, 99b.4, 111a.12, 142b.4, 152b.10, 153b.7, 158a.1, 163b.11, 165b.1, 173b.4, 173b.8, 183a.2, 185a.12, 189b.6, 192b.12, 248b.9, 294a.2, 322b.11

d.-rsiŋ 85b.13, 85b.14, 142b.5, 183a.1, 189b.6, 192b.7, 286b.15

d.-rsiŋiz 197b.2, 197b.2

d.-rsiz 71b.10, 104a.7, 184a.15, 252b.12, 272a.9, 305b.13, 306a.3

d.-se 59b.13

d.-se gerekdir 171a.2

d.-sek 42b.11

d.-ye 213b.15, 326b.14, 327a.3, 327a.8, 327b.11, 327b.14, 327b.5, 327b.7, 327b.8, 328a.10, 328a.11, 328a.13, 328b.11, 328b.13, 328b.14, 329a.10, 329a.12, 329a.13, 329a.14, 329a.4, 329a.7, 329a.9, 329b.1, 329b.3, 329b.7, 329b.9, 330a.2, 331a.5

d.-yeler 327a.6, 327b.3, 328b.15, 329a.1, 329a.4, 329a.4, 329a.5, 329a.6, 331a.3

d.-yelim 187a.6, 187a.6, 205a.1, 209b.10

d.-yemem 243b.2

d.-yen 110b.3, 184b.10, 184b.3, 206b.14, 264b.6

d.-yenler 126b.7, 182a.1, 202b.6, 202b.7, 269a.11, 319b.5

d.-yenlerden 204b.10

d.-yerek 194b.1, 242a.6

d.-yesin 86a.6-7, 86a.9

d.-yesiz 316b.12

d.-yeyim 73b.14, 150a.3, 201a.3, 201a.4, 203a.3

d.-yince 81a.1, 81a.4, 146b.15

d.-yinçe 16a.1, 17b.6, 19a.10, 30a.9, 33a.13, 34b.14, 40a.11, 42a.5, 44a.10, 44a.15, 44b.8, 45a.5, 45a.8, 48a.6, 49b.3, 58a.3, 58b.10, 66a.6, 68b.7, 94b.5, 94b.9, 96a.3, 97b.13, 98a.12, 99a.10, 99a.14, 99a.6, 113a.4, 115b.8, 116a.10, 116a.7, 124b.11, 124b.6, 126a.3, 130a.11, 144b.12, 147a.1, 149b.14, 153a.13, 153a.15, 155a.12, 156b.15, 157a.2, 157a.8, 158a.6, 160b.1, 162b.15, 163a.10, 169a.3, 173a.4, 177a.12, 178a.8, 179b.11, 182a.15, 184a.15, 191a.13, 193a.12, 193a.8, 199b.12, 199b.8, 200a.1, 200b.5, 201a.14, 201b.6, 203a.3, 204a.10, 204a.14, 204a.8, 207a.8, 207a.9, 208a.9, 209b.6, 210a.3, 211a.13, 214a.11, 214b.10, 222b.3, 223b.14, 229b.2, 272b.8, 284a.2, 288b.14, 294b.8, 308b.8, 312b.7, 334b.13

d.-yü 13b.12, 16b.2, 17a.11, 17b.9, 27a.10, 29b.4, 31b.7, 33b.5, 37b.11, 38b.7, 42b.13, 43b.3, 44a.2, 46a.7, 57a.8, 59a.1, 59a.10, 61a.12, 61b.6, 65b.11, 66a.15, 66b.4, 67b.9, 77b.11, 82a.7, 88a.12, 88a.14, 93b.10, 95b.9, 97b.8, 100b.12, 101a.5, 103b.5, 103b.9, 105b.12, 111b.5, 113a.7, 113b.9, 122a.14, 124a.14, 127a.12, 130a.14, 130b.5, 131a.5, 132a.1, 140b.5, 141b.14, 142a.5, 142b.12, 143b.4, 146a.3, 147a.12, 147b.8, 149b.4, 149b.6, 149b.8, 150b.4, 155a.7, 155a.9, 156a.13, 157b.6, 158a.11, 160a.11, 161a.9, 162a.13, 162a.3, 164b.5, 165b.14, 165b.9, 169b.15, 171b.12, 173b.2, 174b.15, 175a.7, 175b.8, 180b.12, 184b.10, 185a.12, 185b.12, 185b.13, 185b.5, 185b.6, 187b.2, 191a.2, 191a.3, 191b.11, 191b.14, 193b.3, 194a.11, 195b.13, 200b.15, 201a.11, 202a.5, 202b.12, 208b.15, 209b.2, 211a.3, 212b.13, 213b.4, 224b.7, 229b.4, 234a.2, 241a.8, 242b.5, 246a.7, 246a.8, 247a.2, 252b.9, 253b.3, 262b.4, 267a.3, 267b.14, 269b.3, 269b.8, 275b.1, 276a.6, 279b.11, 285b.14, 286b.11, 287a.2, 288a.10, 288b.5, 292a.7, 294b.15, 295b.2, 297a.3, 298a.11, 298a.2, 298a.8, 299b.12, 299b.2, 301a.12, 302b.10, 307b.9, 314a.3, 317b.15, 318a.8, 324b.13, 330b.12, 331a.9, 336a.14, 336a.3, 336a.5, 341b.10, 342a.8

d.-yüp 10a.14, 12a.9, 12b.13, 16a.10, 16a.14, 17a.10, 17a.7, 19a.15, 37a.5, 50a.1, 50a.9, 52a.15, 52b.14, 52b.6, 53b.14, 58b.6, 60b.4, 62a.6, 65a.6, 65a.9, 66b.6, 69b.10, 72a.13, 74b.10, 81a.5, 83a.15, 84b.12, 85b.15, 86a.1, 86a.12, 87a.3, 91a.10, 91b.13, 91b.15, 91b.2, 91b.5, 92b.1, 98b.6, 99b.1, 105b.1, 105b.4, 107a.2, 108b.11, 109a.1, 111a.15, 114a.9, 114b.10, 114b.6, 115a.4, 117a.8, 120a.10, 124a.1, 129a.14,

129b.8, 130a.10, 130b.14, 134a.1, 134a.3, 138a.10, 139b.12, 139b.4, 143a.12, 143a.3, 145a.13, 146a.14, 148a.8, 148b.13, 149a.2, 150a.8, 151b.2, 152a.6, 153b.15, 155a.14, 155b.13, 159b.5, 161b.9, 163a.15, 163b.13, 163b.8, 164a.5, 175b.4, 176a.2, 177a.12, 180a.1, 180a.5, 181a.12, 184a.6, 184b.6, 187a.9, 187b.5, 191a.13, 191a.15, 195b.5, 199a.9, 199b.4, 200a.3, 202a.1, 208a.12, 209a.13, 211a.11, 212b.5, 214b.5, 215b.11, 221b.14, 221b.14, 222b.15, 223a.12, 223b.4, 223b.6, 228b.12, 230b.12, 230b.15, 232a.5, 232a.9, 238b.5, 239a.12, 241a.10, 241b.4, 244b.5, 244b.9, 245a.7, 247a.2, 248a.8, 250b.2, 251a.4, 251b.10, 253a.11, 253b.1, 255b.15, 257b.11, 257b.9, 258a.3, 259b.1, 264a.11, 266b.2, 273b.5, 274b.3, 278b.7, 279b.4, 282a.7, 285a.4, 296a.6, 297a.9, 304a.2, 305b.15, 306b.14, 306b.3, 311b.6, 313a.4, 316b.4, 317a.6, 319a.2, 323b.4, 324a.12, 326a.4, 326b.1, 333a.14, 333a.6, 336a.8, 339a.10

d.-yüvėr 19b.8

dede dede

d. 101b.13, 324b.8

d.+m 115b.12, 126b.15, 242b.15, 255a.4, 297b.1, 303b.2, 329b.11

d.+miz 34a.5, 94a.15, 290a.10, 291a.14

d.+miziŋ 90a.5

d.+ŋ 179a.3, 179b.14, 254b.6, 297b.1

d.+ŋiz 291a.13

d.+ŋize 31b.4, 31b.6

d.+si 41b.2, 126a.7, 223b.6, 226a.7, 288a.14, 323a.10, 324b.6

d.+sini 86b.13

d.+ye 28b.10

defʿ (*Ar.*) savuşturma, kovma

d.+ine 23b.10, 87a.3, 122b.5, 154b.2

defʿ ėt- savuşturmak

d.-egör 154a.14

d.-erseŋ 9b.2

d.-esin 125b.1-2

d.-mekle 169a.6

defʿ eyle- savuşturmak

d. 102a.11, 154a.13, 230a.14

d.-di 264a.11

d.-yüp 226b.2

defʿ ol- savuşturulmak, hallolmak

d.-dı 241b.5, 336a.7

d.-sun 141a.1, 287a.1

d.-urdı 28b.3

def'a (*Ar.*) kere

d. 221b.9

def'a def'a defalarca

d. 26b.15-27a.1

defin (<*Ar.* defn) gömme, defnetme (*bk.* defn)

defin ėt- defnetmek

d.-esin 53a.15

d.-in 75b.12

defin eyle- defnetmek

d.-diler 76b.15, 91a.14, 120b.14, 264b.2, 268b.4, 339b.4

defīne (*Ar.*) hazine

d.+ye 339a.7

defn (*Ar.*) gömme, defnetme (*bk.* defin)

defn ėt- defnetmek

d.-dikden 76a.3

d.-elim 281b.2

d.-esin 153a.11

defn eyle- defnetmek

d.-di 217b.2, 239b.2, 242a.12

d.-diler 226b.5, 299a.5-6, 336b.15

d.-ŋ 299a.4

d.-yüp 211a.8

defter (< *Yun.* diphtheri 'deri, parşömen') defter

d.+inde 137a.10

d.+ini 41b.13

deg- 1. ulaşmak (*bk.* dey-)

d.-di 122a.14

2. sıra gelmek

d.-di 231a.14

degin kadar

d. 107a.10

degil değil (*bk.* deyil, dil)

d. 47b.10, 142b.4, 157b.15, 190a.11, 196b.10, 196b.10, 206b.12, 245a.12, 278a.1, 324b.8, 332b.13

d.+di 105b.6

d.+dim 294b.13, 294b.14, 303a.7, 324b.12

d.+dir 11a.13, 25b.8, 26a.8, 31b.14, 33a.12, 38b.2, 49a.13, 49a.6, 52b.12, 52b.14, 53a.7, 67a.14, 69a.12, 76a.10, 83a.2, 90a.2, 99a.10, 103b.12, 104b.9, 112a.12, 112a.12, 114a.2, 128a.5, 128b.1, 129a.1, 133a.10, 133b.15, 133b.6, 133b.9, 134a.1, 136a.2, 137b.5, 142b.7, 152a.10, 156a.12, 159a.13, 160a.5,

161b.15, 169a.6, 176a.11, 176a.13, 176b.1, 177b.13, 181b.6, 189a.6, 195a.1, 200a.12, 201a.7, 205b.9, 211a.11, 220b.11, 221a.1, 231b.6, 233a.11, 234b.7, 238b.8, 238b.9, 241b.1, 242b.9, 256b.12, 260b.15, 272b.2, 276a.4, 277a.13, 278b.5, 283b.2, 291a.8, 298b.12, 300a.12, 313b.7, 314a.10, 314a.9, 322b.9, 324a.7, 336b.5

d.+dir 144a.5, 148a.14, 163b.13, 253a.1

d.+em 45a.6, 82a.4, 135a.14, 146b.15, 169b.4, 173a.15, 280b.13

d.+im 200a.3

d.+iz 121b.8, 123b.6, 201a.14, 317b.6, 331a.3

d.+sin 253a.7

degnek değnek, sopa (*bk.* deynek)

d. 236b.5

dekle- denkleştirmek, yanaştırmak

d.-r 267a.11

del- delmek

d.-di 238b.15, 270b.1

delālet (*Ar.*) delil, nişan

d.+dir 74b.8, 327b.4, 327b.5

deli deli

d. 184b.1, 246a.2, 304b.1, 304b.13, 325b.3

d.+dir 12a.13

d.+sin 204a.4

delik delik

d. 270b.2, 282a.6

delik delik ėt- çok yara açmak

d.-üp 218b.15

delīl (*Ar.*) delil, burhan

d. 317b.3

d.+dir 74b.7

dilīr (*Far.*) bahadır, yiğit

d. 204b.5

dellāl (*Ar.*) **1.** tellal

d. 124a.7, 272a.10, 316b.11, 316b.5, 322a.10

d.+a 161a.8

d.+lar 149b.5, 268b.14, 320b.7, 338a.9

2. aracılık yapan

d. 86a.3, 87a.1

d.+ı 86a.4

dem (*Far.*) **1.** tam vakti, tam sırası

d. 317b.11

d.+dür 51a.15

2. kere, defa

b. 130b.12

3. an, lahza

d. 53a.1

dem be dem daima

d. 56a.1, 73a.13

demin az önce

d.+deki 213a.1

4. nefes

dem-beste ol- nefesi kesilmek, hayran olmak

d.-up 296a.11

dem çek- (öfkeyle) uzun uzun ses çıkarmak

d.-erem 214a.11

dem ur- söz açmak, bahsetmek

d.-ursun 193b.10

demet demet, deste

demet demet ėt- çok adam öldürmek

d.-üp 223a.14, 236b.12-13

demir demir (*bk.* temür)

d. 241a.14

d.+i 252a.9

deŋil- denmek, söylenmek

d.-ir 99b.10, 331b.1

d.-mez 331b.1

deŋiz deniz

d. 77a.7

d.+ler 256a.5

deŋsiz densiz

d. 259a.14

dep- tepmek, tekmelemek

d.-di 208a.7

d.-üp 72a.4, 134a.1, 202b.5

depe baş taraf

d.+sinden 64b.11

d.+siniŋ 224a.1

depele- öldürmek

d.-di 205a.4

d.-dim 152b.13

d.-r 205a.4

depme ur- tekmelemek

d.-dı 57b.9

depren- 1. kımıldamak

d!. 64b.13

d.-irdi 287b.11

2. deprem olmak

d.-di 109a.7

3. hareket etmek

d.-di 215a.15

d.-medi 62a.3

depret-, -d kımıldatmak

d.-di 7a.9, 64b.14

d.-emezdi 65a.7

d.-ir 339a.14

der- bir araya getirmek, toplamak

d.-di 69b.4

derle- (asker) toplamak

d.+ledi 81b.7

der-āḳab akabinde, hemen arkasından

d. 67a.4

derd (*Far.*) dert, keder (*bk.* dert)

d.+e 181b.9, 301b.9

d.+ile 13a.11, 55b.14

d.+im 173a.10, 180a.6, 302a.7, 303a.2

d.+ime 51b.1, 313a.7

d.+ineŋ 226b.9

derd-i ʿışḳ-ı yār sevgilinin aşkının derdi

d.+dan 137a.14

derd-mend (*Far.*) dertli, üzüntülü

d. 57a.1, 57a.5, 91b.3, 144b.14, 144b.4, 155a.14, 158b.6, 161b.5, 259a.5, 274b.5, 279a.1, 314b.12, 327b.7

d.+e 218a.15

d.+i 158a.14, 171b.15

d.+lere 204a.2-3, 209b.6

derd-mend-i bī-çāre çaresiz, dert sahibi

d.+yem 171b.7

derdmendī (*Far.*) dertlilik

d.+ne 54b.2

dere dere

d. 10b.3

d.+dedir 9b.6

d.+ye 9b.8

derecāt (*Ar.*) dereceler, mertebeler

derecāt-ı ʿāliyāt yüksek dereceler

d.+a 239a.6-7

derecāt-ı ʿāliyye yüksek dereceler

d.+ye 29b.5

derece (*Ar.*) derece, mertebe

d.+ye 261a.14

derece-i ʿāliye yüksek derece

d.+ye 136b.13

derece-i ṣıḥḥat ėt- doğruluğunu teyit etmek

d.-miş 341b.5-6

dereçe (<*Ar.* derece) derece, mertebe

d. 137a.5, 271b.11

dereçe-i ʿāli yüksek derece

d. 210b.3

dereçe-i kemāl bul- olgunlaşmak

d.-dı 24b.11

dereçe-i şehādet şehitlik mertebesi

d. 211a.1

derekāt (*Ar.*) alt dereceler

derekāt-ı cehennem cehennemin alt mertebesi

d.+e 211b.3

dergāh (*Far.*) dergah, huzur

d.+ında 260b.4

dergāh-ı Ḫüdā Allah huzuru

d.+da 271b.14

deri deri

d.+sini 165a.3

dermān (*Far.*) derman, şifa

d. 9a.15, 166b.5

d.+ı 87b.1

dermān ol- şifa vermek, iyileştirmek

d.-a 313a.8

dert (<*Far.* derd) dert, keder (*bk.* derd)

d.+lerine 36b.10

dertli dertli

d.+leriŋ 87b.1

dertli dertli üzüntülü bir şekilde

d. 76a.5

derūn (*Far.*) iç, yürek

d.+ımda 234a.3

d.+ımı 100a.5

d.+ına 99b.15

d.+ında 84b.15, 131b.6, 272a.14

d.+umda 51b.14

d.+unda 86a.1

derūn-ı dīl gönülden

d.+den 279a.6

derūn-ı Vahşī-i mel'ūn melun Vahşi'nin yüreği

d.+da 18a.1

derūnī (*Far.*) samimi, içten gelerek

d. 16a.9

dervīş (*Far.*) derviş

d. 76b.10, 76b.2, 76b.4, 76b.7, 137b.2, 137b.5

d.+iŋ 137b.2

dervīş-mend (*Far.*) derviş

d. 76a.6

deryā (*Far.*) derya, deniz

d. 140b.3, 325b.12

d.+da 79b.9

d.+yı 93b.14

deryā-yı günāh günah deryası

d.+a 3b.6-7

deryā-yı kemāl-i velāyet velilik deryası

d. 28b.7-8

deryā-yı ṣalābet sağlamlık, metanet deryası

d.+i 152b.1

deryā-yı taḥayyür hayret deryası

d.+de 280a.6

destān (*Far.*) destan

d. 93a.11

destere (<*Far.* dest-erre) testere

d. 165a.3

dest (*Far.*) el

dest-i niyāz dua, yakarış

d.+la 40b.15

dest-i tevekkül ḳıl- tevekkül etmek

d.-up 225a.11

dest-gīr (*Far.*) elden tutan, yardımcı

d.+imsin 178b.3

desti (*Far.*) testi

d. 46a.11

dest-māl (*Far.*) mendil

d. 85a.3

d.+i 208a.9, 208a.9

d.+iyile 201b.11, 242b.13

destūr (*Far.*) izin

d. 81a.12, 227a.6

d.+dur 289a.14

destūr ol- izin verilmek

d.-dı 207a.12

destūr ver- izin vermek

d. 208a.14, 209a.7, 259a.5-6, 295a.2, 296a.5, 334b.14-15

d.-medi 296a.3

d.-sen 244b.15

devā (*Ar.*) şifa

d. 137a.2

devām (*Ar.*) devam

devām-ı sebāt kararlılık halinin devamı

d.+ı 135a.15

deve deve

d. 9a.10, 9a.11, 111b.10, 318a.6

d.+ler 171a.5, 265a.12, 273b.13, 286a.1, 286b.5

d.+lerden 286a.14

d.+lere 50a.5, 50a.7, 265a.8, 269a.10

d.+leri 50a.4, 50b.6, 286b.1

d.+lerin 106a.4, 109b.6, 112a.2

d.+lerinden 305a.1

d.+niŋ 286a.1

d.+sini 71a.8

d.+ye 31a.4

deveci devecilik yapan

d. 50a.6

devlet (*Ar.*) **1.** siyasi irade, hükümet

d.+ime 154a.10

devlet-i nekbet uğursuz hükümet

d.+inde 156a.6, 308b.6-7

2. saadet, talih, baht

d. 116b.9, 135a.10, 173b.13, 204a.5, 214b.7, 278a.5, 279b.3, 293b.7

d.+e 122a.5, 141b.4, 159a.4, 271b.10

d.+i 182a.8, 293b.8

d.+idir 293b.7

d.+im 168a.5

d.+in 200a.8-9, 204a.3

d.+inde 209a.11

devlet-i beḳā ahiret saadeti

d.+ya 91a.11

devlet-i dünyā dünya saadeti

d. 183b.2

devlet-i ʿuẓmā büyük saadet (*bk.* devlet-u ʿuẓmā)

d. 216b.3

devlet-u ʿuẓmā büyük saadet (*bk.* devlet-i ʿuẓmā)

d.+dır 220b.11

devletli ululuk sahibi (*bk.* devletlü)

d. 29b.7, 51a.8, 56b.2, 129a.6, 220b.7, 221a.5, 258b.11

d.+dir 93a.7

d.+niŋ 227b.3

d.+yi 222a.4

devletlü ululuk sahibi (*bk.* devletli)

d. 111a.4

devr (*Ar.*) çağ, devir

devr-i İslām İslam devri

d.+da 12a.1

devr-i zamān-ı risālet Hz. Muhammed'in peygamberlik devri

d.+de 272b.14

devşir- bir araya getirmek, toplamak

d.-di 20a.1

d.-ir 206b.7

d.-irler 206b.7

dey- ulaşmak (*bk.* deg-)

d.-di 140b.7, 303b.13

deyil değil (*bk.* degil, dil)

d. 177a.2, 277b.8

d.+dim 45a.5

d.+dir 207b.7

d.+iz 83a.4, 299b.14

deyiş- değişmek

d.-dir 161a.8

deyişdir- değiştirmek

d.-üp 215a.15

deyişil- değiştirilmek

d.-di 179a.12

deyn (*Ar.*) borç

d.+im 153a.7, 153a.8

deynek, -gi değnek, sopa (*bk.* degnek)

d. 323b.11

d.+i 88a.15

deyr (*Ar.*) kilise

d.+e 281b.15

d.+in 81b.13

d.+ine 82a.2

dıraḫt (*Far.*) ağaç

d. 262a.8

dırdır ėt- söylenmek

d.-mek 15b.4

dib 1. iç, dip

d.+üne 312b.8

2. bir şeyin hemen bitişiği

d.+inde 196a.7

d.+ine 47b.1, 152a.1, 196a.4

dībā (*Far.*) bir kumaş türü

d. 43a.6, 43b.10

dibelik büsbütün, tamamen

d. 88b.5, 161b.2, 311b.15

dīdār (*Far.*) yüz, cemal

d.+ıyla 54a.8

dīde (*Far.*) göz

d.+si 125b.11

d.+leri 280a.11

d.+lerinden 154b.8

dīde-i baṣīret kalp gözü

d.+lerin 271b.1

dīde-i eşk-bār gözyaşı

d.+dan 51a.15

d.+ın 35a.6

dīde-i giryān gözyaşı

d. 11a.10

dīde-i merḥāmet merhametli göz

d.+in 54b.4

dik- (I) 1. atamak, görevlendirmek

d. 140b.14

d.-seŋ 141a.15

2. (mızrağa) saplamak

d.-digin 287b.14

d.-ip 265a.5

3. yerleştirmek

d.-mişdür 140b.1

d.-dim 237b.2

d.-em 237b.3

dik- (II) elbise dikmek

d.-di 44a.12

diḳḳat (*Ar.*) dikkat

d.+ile 341b.4

dil değil (*bk.* degil, deyil)

d.+ken 33a.9

dil 1. dil

d. 33a.12

d.+i 45a.2

d.+ile 45a.2, 298b.12

d.+ini 7a.9, 241b.4

d.+iŋ 39a.1

d.+ler 32a.2

2. konuşma, söz

d.+iyile 6b.15, 7a.1

d.+lerde 93a.11

dili aġzına sıġmaz ol- susuzluktan harareti şiddetlenmek

d.-dı 311b.12-13

dili bir ḳarış çıḳ- susuzluktan harareti şiddetlenmek

d.-mışdır 325b.10

dili aġzına şıġma- susuzluktan harareti şiddetlenmek

d.+im a.+ıma s.-z 302a.9

diline gel- ağzına geleni söylemek

d.-en 295b.8

d.-irse 295b.14

diline gelen herzeyi söyle- ağzına geleni söylemek

d.-di 231a.7

dilin tut- ağlamamak için kendini tutmak

d. 33b.14

dili olma- şaşkınlıktan suspus olmak

d.-dı 13a.1

dil vėr- (Allah) konuşmasına izin vermek

d.-üp 15a.5

dil (*Far.*) gönül

dil-i suzān yanmış gönül

d. 11a.10

dil-nevāz gönül okşayan

d.+ım 181a.11

dil-ü virān harap olmuş gönül

d.+ımı 51b.15

dilāver (*Far.*) bahadır, yiğit

d. 204b.5, 204a.10, 205b.10, 206a.2, 214a.6, 215b.3, 232b.5

d.+e 237a.7

d.+i 213a.3, 215a.5

d.+ler 72a.5

d.+lerdi 322b.4

d.+lere 206b.14

d.+leri 219b.8

d.+siŋ 230a.13

dilāverlik bahadırlık, yiğitlik

d.+ine 205a.10

dile- istemek

d. 339b.5

d.-di 132a.11, 249a.10, 258b.4

d.-diler 174a.1

d.-mez 134b.9

d.-r 6a.13, 96b.6, 106b.11, 236b.11, 261b.6

d.-rdi 151b.8

d.-rem 6a.8, 20a.10, 87b.6, 294b.2

d.-rem 173b.9

d.-rse 32b.4, 149b.4, 214a.2, 214a.2

d.-rseŋ 96b.6, 112b.5, 112b.5, 112b.6, 112b.6, 192b.8, 289a.13

dimāġ (*Ar.*) zihin, akıl

d.+ları 43b.15

dimāġı tutul- aklını yitirmek

d.-up 304a.15

dīn (*Ar.*) din

d. 62a.6, 164a.1, 199a.9, 240a.14

d.+e 12a.7, 59b.5, 60a.9, 60a.12, 80b.12, 118a.15

d.+i 62a.6, 229a.12

d.+imden 325b.4

d.+imi 289b.15

d.+ine 120a.5

d.+ini 340a.11

dīn-i İslām İslam dini

d.+ıŋ 121a.3

dīn-i mübīn doğru ve yanlışı açıkça ayırt eden din (*bk.* dīn-ü mübīn)

d.+e 150a.14

d.+i 289a.3

dīnim! 'ey benim dinim imanım olan kişi'

d. 135b.10, 178b.3, 200b.3, 201a.2

dīnini yıḳ- dinin gereklerini terketmek

d.-arsın 295b.12

dīnsiz! 'ey dinsiz imansız'

d. 152b.9, 157b.7, 183a.3, 245b.12

dīn-ü mübīn doğru ve yanlışı açıkça ayırt eden din (*bk.* dīn-i mübīn)

d. 209a.11

d.+e 145a.11)

dīnār (*Ar.*) bir para birimi

d. 70a.3

dinc dinç, yeni (asker)

d. 235b.15

diŋ- (yağmur) dinmek

d.-di 24a.10

diŋle- dinlemek

d. 89b.6, 118a.13, 119a.4, 128a.2, 163a.12, 163a.2

d.-di 41a.2, 46a.14, 86b.11, 278a.13, 294a.15, 297a.1

d.-dim 94a.3

d.-medik 296a.5

d.-mek 295a.14, 295b.1

d.-mez 189b.10

d.-mezler 15b.6

d.-ŋ 115b.3

d.-ŋiz 178b.14

d.-rler 177b.11-12

d.-rlerdi 138a.13

d.-rse 4a.8, 167b.4

d.-yelim 295a.14

d.-yen 4a.9

d.-yene 154b.5

d.-yenlere 167b.4

d.-yenleriŋ 342a.11

d.-yiçek 190a.6

d.-yin 242b.8

d.-yüp 278b.10, 331a.8

diŋlen- dinlenmek

d.-di 236a.2

diŋlendi dinle şimdi

d. 69b.10

dip alay askeri birlik içinde sancağın bulunduğu bölge

d.+a 223a.12, 224a.14, 232a.9

d.+da 323a.3, 323a.5-6

d.+ı 215b.8

d.+ına 235a.11, 319a.9

dip alay-ı ʿalem alem taşınan dip alay

d.+lerine 235b.5

dipdiri ye- kolayca hakkından gelmek

d.-r 114b.12

dir dir ditre- çok korkmak

d.-di 124b.8, 275b.9

d.-mege 200a.5

d.-rem 233b.15

direk direk

d.+i 211a.11

dirgür- diriltmek

d.-en 7b.13

dirhem (<*Yun.* drahmi) bir tür para

d. 153a.7, 274a.14

d.+im 31a.1

dirhem-i Baġdādī Bağdad dirhemi?

d. 70a.1

diri diri, canlı

d. 162b.8

dirīġā 'eyvah, yazıklar olsun'

d. 35a.10, 91b.15, 247a.1

diril- dirilmek

d.-eler 330a.12, 330a.14, 330a.14

d.-irler 13b.9

dirsek dirsek

d.+indek 340b.10

diş diş

d.+i 254a.12, 300a.15

d.+ini 250b.11

d.+iyile 21b.14, 238b.12

d.+leri 152a.7, 254a.12, 267a.12

d.+lerini 165b.3, 287a.13, 287b.3

ditre- titremek

d.-mege 214a.13, 325a.13

d.-mek 68b.14, 294a.15

dīv (*Far.*) **1.** peri, cin

d.+leri 230a.5, 247b.13

2. şeytan

dīv-i ʿanīd inatçı şeytan

d. 293a.5, 308b.13, 309a.15

dīv-i sefīd beyaz şeytan (*bk.* dīv-ü sefīd)

d. 293a.13, 308b.14, 311a.15

dīv-ü sefīd beyaz şeytan (*bk.* dīv-i sefīd)

d. 286b.12

dīvān (*Ar.*) meclis

d. 13b.6, 116b.6, 144a.2

d.+a 124a.12, 144a.4, 146b.5, 184b.13

d.+da 321b.7

d.+dan 267b.10

d.+ıdır 163a.3

d.+ına 299a.10

d.+ında 164b.4, 184a.9

dīvān-ı ʿaẓīm büyük meclis

d. 121b.9-10

dīvān-ı ḥaşr toplanma meclisi

d.+e 90b.11

dīvān-ı ḥümāyūn sultan meclisi

d. 140b.9

dīvān-ı ḳażā ilahi kudret

d.+dan 11a.2

dīvān-ı menḥūs uğursuz meclis

d.+ına 292a.11

dīvāne meczup

d. 184b.1

dīvār (*Far.*) duvar

d. 18b.11, 66b.14, 77b.12, 151b.9, 152a.1, 153b.3, 282a.7

d.+dan 75a.15

d.+ı 262a.12, 266a.11

d.+ına 256b.9, 262a.15

d.+ında 277b.3

dīvār-ı beytullāh Kabe duvarı

d. 58a.3-4

dīvār-ı mescid-i Kūfe Kûfe mescidinin duvarı

d.+den 305a.12

divit (*Ar.*) kalem

d. 107a.14, 147b.15

diyānet (*Ar.*) dindarlık

d.+i 106b.13

diyār (*Ar.*) memleket, şehir

d.+a 132b.11, 169a.11, 286a.6

d.+da 122a.11, 169a.10, 247b.11

d.+ımda 56a.13

d.+ına 274b.8, 331b.5

d.+ında 334a.12

d.+ından 18b.6

diyār-ı Kūfe Kûfe şehri

d.+ye 68a.9, 140b.1

diz diz

d.+i 48a.4, 96a.10, 242b.13, 270a.15

d.+in 206a.5

d.+inde 166b.14, 327a.15

d.+ine 23b.6, 23b.6, 79a.6, 93b.8, 93b.8, 201b.10, 327a.14

d.+iniŋ 175b.10

diz çök- diz çökmek, çömelmek

d.-di 251b.1

d.-erdi 153b.10-11

d.üpdurı 152a.1

doġ- doğmak, dünyaya gelmek

d.-dı 39b.10, 40b.3

d.-mamışdır 58a.7

doġru doğru

d. 156a.15

doku- dokumak (örtü)

d.-rlardı 340a.2

doḳun- 1. değmek

d.-a 11b.15

d.-dı 72b.8, 301b.12

d.-ursa 312a.7

2. ulaşmak, isabet etmek

d.-maz 110b.7

3. çarpmak

d.-dı 88a.3, 148a.1, 251b.13

dol- dolmak

d.-dı 252a.15, 252b.11, 256a.9

doldur- doldurmak

d.-am 62b.11, 62b.9

d.-dı 238b.9

d.-dular 63b.3-4, 251a.14

d.-up 195a.15

donanma süsleme, donatma

donanma ėt- (şehri) süslemek

d.-esiz 274b.11

donanma eyle- (şehri) süslemek

d.-diler 285a.7

donat- 1. (şehri) süsletmek

d.-dı 275b.6, 285a.5

d.-dılar 283b.8

d.-mazsın 276a.6

d.-tık 335a.5

2. kaplatmak, döşetmek

d.-dı 91b.8

dost dost, arkadaş

d. 63a.10, 159b.15, 220a.11

d.+ları 160b.14

d.+larımıza 249a.14

d.+larıŋ 182a.15

d.+um 13a.13

dostuŋa dost düşmeniŋe düşmen bil- dostuna dost düşmanına düşman olmak

d.-üp 131b.10-11

doy- doymak

d.-unça 210a.8

dög- 1. dövmek, vurmak

d.-düler 73b.10, 257b.14, 284a.3

d.-e d.-e 258a.6

d.-er 15a.11

2. küçültmek, ezmek

d.-seŋ 89a.1

dögül- (kılıçla) dövülmek

d.-mek 95a.11

dögün- dövünmek, eseflenmek

d.-di 325a.14

d.-diler 280b.7, 317a.6

d.-e 178b.12

d.-e d.-e 243b.2

dök- 1. dökmek

d.-di 50a.11, 261b.13, 261b.13

d.-üŋ 29b.12

d.-üp 40b.7

2. akıtmak (kan, gözyaşı)

d.-dümse 330a.1

d.-düler 330a.2

d.-enler 327b.11

d.-erdi 150a.9

d.-erler 169a.10

d.-ersiŋ 330b.15

d.-erse 167b.3

d.-esiŋ 118b.16

d.-se 330b.5

d.-üp 40b.7, 41a.1, 51b.13, 54b.5

3. bırakmak, atmak

d.-em 169a.12

d.-erlerdi 11b.14

d.-üp 307a.4

dökül- 1. akmak (gözyaşı, kan)

d.-di 145b.6

d.-dügini 94a.9

d.-mek 83a.3

d.-se gerekdir 70b.15

d.-ür 199a.1

2. kopmak, ayrılmak

d.-di 152a.8, 262a.7

d.-ür 28a.8, 28a.9

d.-ürse 28a.7

3. etrafa saçılmak

d.-ür 301b.2

dön- 1. geri dönmek

d.-di 59a.9, 60b.3, 64b.9, 72b.8, 133b.8, 153b.2, 179a.7, 180a.7, 185a.13, 210b.12, 222b.8, 238b.10, 246a.8, 251a.12, 262b.10, 334b.10

d.-diler 319b.11

d.-düler 76a.3, 191a.15, 335a.6

d.-düm 138a.11

d.-erdi 59a.10, 275a.11

d.-erem 59a.11

d.-erlerdi 252a.5

d.-eyim 34b.10, 149a.11

d.-mediler 317b.1

d.-mez 180a.9

d.-üŋ 191a.12

d.-üp 25b.2, 27b.1, 51a.1, 70b.10, 72a.13, 111b.2, 183b.8, 225b.10, 241a.12, 278b.8, 279b.4, 317a.14, 320a.1, 324a.15

2. sözden dönmek, caymak

d.-mem 165b.5, 236a.12

d.-meyesin 70b.8

d.-mezem 197b.5

3. şekil değişmek

d.-di 275a.9

d.-dü 90a.4

d.-miş 304a.3

d.-müşler 99a.3

d.-se gerekdir 126b.10-11

d.-üp 312a.1

4. vechini dönmek, yönelmek

d.-di 15a.5, 120b.4

5. etrafında dönmek

d.-erken 250a.7

döndür- 1. geri döndürmek

d.-üŋ 207a.10

2. çevirmek, yönelmek

d.-üp 92a.13

3. değiştirmek

d.-mem 70a.12

dörd dört (*bk.* dört)

d.+in 86b.8

d.+ümüze 62b.13

dördinci dördüncü

d. 8b.10, 32b.12, 53b.2, 56a.2, 58a.5, 67b.11, 92a.7, 119a.8, 127b.9, 275b.10, 300b.2, 304b.11, 342b.6, 343b.8

dört dört (*bk.* dörd)

d. 6a.9, 11a.1, 17a.11, 17b.7, 29a.2, 40a.6, 40a.9, 53a.9, 60b.14, 62a.7, 62b.12, 62b.13, 63b.9, 68a.3, 104a.8, 106b.7, 107a.15, 111b.8, 119a.6, 121b.1, 121b.6, 122b.7, 125a.12, 215b.8, 222a.2, 224a.10, 230b.11, 231a.4, 238a.15, 262b.10, 262b.10, 266a.12, 298a.6

dört biŋ dört bin

d. 42b.3, 190b.8, 191a.10, 316b.14, 318b.12

dört yüz dört yüz

d. 45b.5, 318b.8-9, 320a.11

d.+den 206b.3-4

dört yüz yetmiş dört yüz yetmiş

d. 319b.14

döşek döşek, yatak

d. 27b.15

d.+e 32a.14

d.+e 27b.15

d.+inde 66b.1

d.+ine 207b.12, 313a.1

döşegi yeŋilen- yeniden evlenmek

d.+im y.-di 240a.3

döşegin bıraḳ- döşek sermek

d.-up 52a.9, 54b.12

döşeme taban kaplaması (mermer)

d.+lerle 339b.14

duʿā (*Ar.*) dua

d. 4a.10, 40b.15, 48a.10, 84a.2, 176b.8, 195b.15, 212a.14, 216b.5

d.+da 27a.10

d.+dan 53b.3, 194a.1, 342a.12

d.+ı 173a.5

d.+lar 18b.15, 27b.1, 96b.15, 132a.9

d.+m 57a.2

d.+n 209a.12

d.+ŋ 10a.13

d.+ŋı 10a.13, 10a.15

d.+ŋız 236a.12

d.+sı 13a.7, 160b.15, 161b.10, 193b.13, 245b.13

d.+sın 56b.6

d.+sına 13a.10

d.+sıyıla 246a.15

d.+ya 193b.4-5, 231a.10

duʿā-yı münacāt yakarış duası

d. 301a.12

duʿā-ı nübüvvet Peygamber duası

d.+le 28b.3

duʿā ėt- dua etmek

d.-erdi 33b.3

d.-erdim 14a.2

d.-erem 124b.10

d.-ersin 64a.9

d.-ince 57a.8

d.-iŋ 54a.9

d.-üp 235a.13

duʿā(lar) eyle- dua etmek

d. e!. 10a.13-14, 10a.9

d. e.-di 10a.14, 19b.4-5, 21a.1, 24a.9, 27a.9, 47b.13, 48a.4, 57a.6, 64a.12-13, 64b.5-6, 87a.8, 87b.1-2, 114a.4, 127a.12, 143b.15, 161b.9, 172a.7, 177b.8, 199b.6, 279b.4

d.+lar e.-di 18b.15, 30a.1, 96b.15

d. e.-dim 97a.8

d. e.-digi 22a.15

d. e.-ŋ 52a.8, 52b.11, 218a.15

d. e.-rdi 14b.12, 33b.5, 56b.3

d. e.-seŋ 301a.13

d.+lar e.-yüp 27b.1

duʿā ḳıl- dua etmek

d.-dı 25b.10, 79b.8

d.-dılar 280a.10

duʿāsın al- birinden hayır duası almak

d.-dı 149b.15

d.-up 221a.6-7

duʿāt-ı māḫūde bilinen dualar

d. 71b.11

dudaḳ dudak

d.+ları 187a.13, 274a.6, 287b.11, 339a.14

d.+larından 96a.13

duḫter-i pākize (*Far.*) tertemiz kız çocuğu

d. 46b.6

duman duman

d. 139b.5

dur- 1. beklemek

d!. 71a.4, 78a.1, 78b.12, 164a.5, 312b.7

d.-açaksın 10b.3

d.-alım 281a.15

d.-am 211a.10

d.-amadı 198a.5 'kendini tutamamak'

d.-amadım 222b.10-11

d.-amam 19a.5

d.-dı 48b.9, 100a.15, 145a.10, 149b.7, 185a.13, 196a.4, 196b.7, 221b.11, 246a.12, 250a.7, 277b.2, 308a.13, 308a.14, 310b.7, 323a.6

d.-amayup 128a.7, 174b.1, 267b.6 'kendini tutamamak'

d.-dukça 147a.11

d.-dular 322b.5, 323a.4

d.-dum 7b.15

d.-ma 170b.4, 180a.12, 278a.5, 310b.5, 318a.5

d.-madı 155a.9, 228a.3

d.-mak 216b.4-5

d.-mamış 257b.5

d.-maŋ 54a.8, 72a.15, 72a.5

d.-maz 148b.5, 169a.8, 339b.1

d.-sın 338a.8

d.-sun 124b.12, 314a.12

d.-uŋ 188a.10, 307b.5, 308a.2

d.-up 51a.15, 235b.2, 248b.3, 306a.6

d.-ur 166a.15, 246a.9, 266a.11, 313b.5, 313b.5

d.-uram 123b.2

d.-urdı 232a.10, 275a.14, 338a.6

d.-urdım 269b.14, 303a.7

d.-urdum 279b.14

d.-urlar 220a.11, 330a.1

d.-ursız 247a.8, 253b.1

d.-ursun 177a.14

2. ayakta durmak, dikilmek

d.-a 67b.7

d.-dular 129b.7

d.-muşlar 66a.1

d.-urlardı 220a.12

3. bulunmak, var olmak

d.-ur 149a.14

d.-urdı 88b.11

d.-urken 104b.8, 121b.8

4. aynı hal üzere devam etmek

d.-alı 259a.15

d.-dı 106b.3

d.-urken 114b.10, 114b.12, 152a.13

5. bitmek, sonlanmak

d.-dı 102b.14

6. kalmak

d.-amayup 128a.7

d.-dı 42b.5

d.-mayup 88b.2, 136b.1

d.-maz 128b.3

d.-sun 116a.2, 258a.14

d.-suŋ 102b.9

d.-uŋ 176a.12

7. oyalanmak

d.-ma 102a.7, 176b.13, 210a.13, 210b.4

8. yaşamak

d.-sun 32b.5

dural- dikilmek

d.-ır 193a.2

durma duruş, davranış

d.+da 240b.13

dut- 1. yakalamak

d.-up 74a.2

2. farzetmek

d.-alım 251b.5

3. (bir yol) takip etmek, izlemek

d.-dular 16b.10

duy- 1. işitmek (*bk.* ṭuy-)

d.-a 113b.2

d.-arsa 91b.1, 91b.4

d.-dı 83b.15, 91b.9, 112a.7, 143a.3, 147b.15, 155a.6, 191b.2

d.-du 191a.9

d.-dular 87b.10, 129b.1, 268a.3

d.-madan 106a.6, 113b.13, 116a.11, 338b.3

d.-masın 84a.14, 113b.2, 321a.8

d.-unça 54a.1, 84b.12

d.- up 251b.4

2. hissetmek

d.-maz 9b.13

duyur- belli etmek

d.-madı 308a.1

duzaḳ, -ġı tuzak

d.+ıyla 102a.6

dügüldi tomurcuk

d. 262a.5

dügün düğün

d. 43b.5, 46a.6, 227b.10, 227b.13

d.+ümüze 42b.9

d.+üne 43a.15

dügün ėt- düğün yapmak

d.-üp 228b.2

düken- bitmek, sonlanmak (*bk.* tüken-)

d.-ir 272b.15

d.-medi 48b.8, 288a.7

d.-meyeydi 49a.1

d.-mez 102b.10, 235a.11

dükenmek bilme- hiç bitmemek

d.-z 235b.12

dükkān (*Far.*) dükkan

d.+larda 285a.9

d.+larında 136a.10

dülger (<*Far.* durūger) yapıların kaba ağaç işini yapan kişi

d.+lere 165a.2

dün dün

d. 51a.15, 259a.2

dünki geçen (gün)

d. 314b.15

dünyā (*Ar.*) dünya

d. 7b.2, 24a.12, 37a.15, 49a.12, 51a.15, 82a.4, 85b.1, 89b.10, 98b.14, 111a.8, 112b.10, 113a.3, 125b.10, 128b.5, 135b.4, 159a.2, 171b.8, 174a.2, 178b.5, 182a.5, 182a.6, 188b.13, 193a.5, 198a.8, 200a.8, 204a.3, 204a.4, 213b.11, 216b.11, 221a.1, 231b.13, 237b.2, 238a.6, 243a.8, 259a.15, 262b.5, 273a.1, 295b.11, 297b.3, 298a.1, 299b.15, 322a.7, 325b.4, 329b.5, 336b.2, 337b.11

d.+da 11a.14, 31a.8, 32b.4, 35a.13, 37b.4, 40b.1, 46b.10, 76b.12, 88a.7, 101a.13, 110a.7, 119a.2, 122b.1, 161b.1, 175b.2, 184a.3, 198a.13, 209a.8, 211a.10, 261a.13, 271b.12, 278a.5, 292b.15, 305a.4, 307a.11, 312b.10, 328a.7, 334b.11

d.+dan 11a.12, 30a.10, 46b.2, 118b.6, 150b.10, 176b.9, 300b.14

d.+lar 19b.4, 59b.14

d.+mı 150a.13

d.+nıŋ 108a.12, 334b.15

d.+ŋ 108a.3

d.+sı 135b.1

d.+ya 1b.4, 4b.8, 40b.3, 92a.8, 107b.13, 127a.1, 127a.3, 185b.6, 261b.7, 317b.6, 345b

d.+yı 107b.11, 118b.11, 126a.14, 158a.11, 158a.12, 209a.2, 263a.15

d.+yıla 176b.3

dünyādan ḳaldır- öldürmek

d.-mak 83a.15

dünyāya gel- doğmak

d.-di 38a.6

d.-diler 56b.11

d.-ir 100b.13

d.-mesi 56a.10

d.-mişdir 56a.12

dünyālıḳ dünya nimetleri

d. 214b.8-9

dürlü türlü, çeşitli

d. 62b.13, 62b.14, 81a.1, 87b.3, 134b.1, 158a.5, 169b.15, 296a.6, 297b.13, 298a.9, 299a.9, 301b.8, 304a.8

dürlü dürlü türlü türlü

d. 3b.4, 94a.4, 94b.2, 136b.15, 164b.6, 218b.9, 268b.11, 270b.4, 275a.1, 285a.5-6, 302a.2, 333b.15-334a.1

dürr (*Ar.*) inci

dür-dāne çok değerli

d.+yi 155b.5

dürr-i dürc-i istifā mücevher kutusunun seçkin incisi

d. 136b.11

dürr-i yetīm inci gibi yetimler

d. 11a.5, 56b.11

dürūs (*Ar.*) dersler

d.+ındır 56a.1

düş- 1. yere düşmek

d.-di 18a.12, 67a.4, 88b.1, 109a.9, 152a.15, 153b.2, 161a.14, 180a.14, 193b.1, 199a.13, 200b.8, 212a.5, 223a.5, 232b.2, 242b.10, 246a.2, 246a.3, 291b.11, 291b.12, 304b.3, 313a.10

d.-dü 153b.5

d.-dügi 129b.11, 145a.6

d.-dükde 22a.11

d.-en 50b.3

d.-mez 218b.13

d.-müş 225a.6

d.-üp 194a.5, 260b.11, 304b.10, 311b.6

2. denk gelmek, rast gelmek

d.-di 65a.7, 149a.5

d.-erse 291b.7

d.-üp 14b.4, 210a.4

3. düşkün hale gelmek

d.-di 304b.14

d.-üp 305b.2

4. dava düşmek, çözülmek

d.-dünjiz 271a.9

5. düşürmek

d.-di 200b.7

6. indirmek

d.-müşlerdir 80a.1

7. inmek

d.-di 57a.10

8. isabet etmek, gelmek

d.-di 145b.2, 294a.3, 320a.10, 322b.13

d.-en 320a.9, 321b.3

d.-er 113a.6

d.-müşdür 323a.1

d.-üp 26a.12, 228a.14

9. kendini bırakmak

d.-üp 76b.11

10. kopmak, kesilmek

d.-di 160b.3

11. arkasından gitmek

d.-düler 64b.15

12. yolu uğramak

d.-di 263b.12, 289b.1, 332a.7

d.-üp 41b.11

13. yayılmak, kaplamak

d.-di 73a.6

düş düş, rüya

d.+inde 298a.11

d.+ini 100a.11

d.+ümde 159a.14, 254b.1, 256b.1, 257a.13, 302a.8

d.+ünde 126a.15, 258b.11, 284b.1, 298a.11

düş gör- rüya görmek

d.-miş 100a.8

düşmen (*Far.*) düşman

d. 17b.7, 61a.5, 63a.11, 181b.1, 181b.2, 193a.2, 203a.4, 218b.14, 220a.9, 232a.4, 322a.11

d.+den 193a.1

d.+e 196b.6, 231b.9, 239a.1

d.+i 13b.15, 78a.2, 324b.9

d.+inden 138a.7, 204b.11

d.+ine 274b.1, 276a.5-6, 318a.15

d.+iŋ 179b.9, 182a.14

d.+ler 83b.10, 179b.8, 187a.7, 334b.6

d.+lerim 326a.1

d.+leriŋ 260b.13

düşmen-i ḫānedān Peygamber soyunun düşmanı

d. 92a.2

düşmen-i ḫānedān-ı Ḥż.ʿAliyyül-murteżā Hz. Ali'nin soyunun düşmanı

d. 87b.11-12

düşün- düşünmek

d.-di 150a.8

d.-ürken 280a.6-7

düşür- 1. düşürmek

d.-di 237a.8

2. kesmek

d.-di 21b.13, 21b.14, 238b.12

düşvār (*Far.*) zor, güç

d.+dır 279a.14

düşvār ol- zorluk çıkmak

d.-dı 125a.1

düz- tertip etmek, düzenlemek

d.-di 171a.6

d.-mege 196a.11, 196a.5

d.-üp 265a.8, 268b.7

düzāh (*Far.*) cehennem

d. 194a.6

düzet- düzeltmek

d.-diler 165a.10

E

eb (*Ar.*) baba

e.+im 109a.4

ebe ebe

e.+sidir 92b.11

e.+siyidim 78b.1

ebedü'l-ebed (*Ar.*) asla, kesinlikle

e. 120a.9

ebkem (*Ar.*) dilsiz

ebkem lāl ol- sus pus olmak

e.-dılar 44b.4-5

ebr (*Far.*) bulut

e. 101a.6

ebr-i baḥar bahar bulutu

e. 203b.6

ebrār (*Ar.*) hayır işleyenler, salihler

e. 17a.14

ebras (*Ar.*) alaca hastalığına tutulmuş kişi

e. 254b.1

ebyāt (*Ar.*) beyitler

e.+ile 4a.5

ebyāt-ı eşʿār şiir beyitleri

e.+la 341b.12

ecdād (*Ar.*) atalar, cedler

e.+ı 80a.12

e.+ına 107a.12, 103b.13-14, 313a.13

e.+ından 245a.8, 276b.13

ecel (*Ar.*) ecel, ölüm vakti (*bk.* eçel)

e. 219a.5, 245a.5, 283b.2

e.+im 30b.8

ecr (*Ar.*) karşılık, mükafat

e.+ler 260b.4

ecr-i ʿaẓīm büyük mükafat

e. 32b.14, 181a.1

eçel (<*Ar.* ecel) ecel, ölüm vakti (*bk.* ecel)

e.+leri 208b.11

edā (*Ar.*) ödeme, ifa etme

edā-yı ḥaccü'l-vedāʿ Veda haccının ifası

e.+ından 24b.4-5

edā-yı kelimāt konuşma

e. 30b.6

edā-yı namāz namaz kılma

e. 25a.8

edā-yı risālet Peygamberliğin ifası

e. 25a.4

edā eyle- 1. yapmak, ifa etmek

e. 34b.15

e.-di 291a.1

2. namaz kılmak

e.-di 71b.10

edā ḳıl- 1. ödemek

e.-dı 31a.2-3

2. yapmak, ifa etmek

e.-dıkça 52a.3

e.-up 45b.1-2

edeb (*Ar.*) edep

edeb erkan ėt- edeple davranmak

e.-meyüp 185b.1

edebsiz! 'ey edepsiz kişi!'

e. 158a.4

efʿāl (*Ar.*) fiiller

e. 5a.4, 184b.11

e.+iŋizi 26b.3

e.+leri 133a.12

efḍal (*Ar.*) daha faziletli, daha üstün

e. 36b.4, 187a.1, 260a.10

e.+dir 7b.7, 8a.7, 63a.3, 63a.4, 63a.6, 63a.7, 63a.9, 63a.9

e.+idir 79b.13

efdal-i zamān dönemin faziletlisi

e.+ıŋ 72a.6-7

efdal ol- üstün olmak

e.-a 36b.1

efendi (<*Yun.* afendis) **1.** efendi, sahip

e. 66b.5

e.+m 50b.8, 164a.1, 164a.8, 164b.3, 228b.1, 277a.9, 278b.5

e.+miz 213b.3

e.+mle 69b.7

e.+ŋden 218a.9

2. saygı sözü

e+m!. 109b.11, 111a.12, 127b.14, 128a.11, 143b.6, 146b.1, 150a.5, 153b.12, 153b.13, 167a.10, 178b.2, 200b.3, 201a.2, 201b.13, 218a.12, 220b.10, 236a.7, 276b.4,

e.+me 125b.14, 153a.9, 234a.7

e.+miz 173a.3, 173b.10

e.+mize 147b.1, 210a.14

e.+miziŋ 102b.15, 321b.14

e.+si 157a.9

efġān (*Far.*) feryat, haykırış

e. 228b.14

e.+ıŋdan 49b.3

efḫar-ı libās (*Ar.*) övünme giysisi

e. 54b.11

eflāk (*Ar.*) gökler, felekler

e.+e 31b.10

efvāḥ (*Ar.*) ağızlar

efvāḥ-ı Acem Farsça konuşanlar

e.+de 341a.14

efzūn (*Far.*) fazla, çok

e. 3b.5, 115a.14, 206a.11

eg(i)n sırt

e.+inde 18a.13

eg- eğmek (*bk.* ey-)

e.-miş 333b.10

eger (*Far.*) eğer

e. 7b.2, 9b.2, 23b.11, 23b.12, 25a.2, 32b.5, 34b.8, 34b.9, 44b.5, 48b.15, 50b.11, 51a.15, 51b.6, 53a.10, 53b.7, 57a.4, 61b.8, 62a.5, 62b.13, 62b.14, 63b.13, 63b.14, 67b.1, 69a.12, 69b.12, 69b.14, 69b.15, 70b.5, 72b.5, 74a.8, 74a.9, 77a.12, 79b.10, 79b.9, 84a.7, 85b.4, 86a.10, 88b.6, 88b.7, 104a.9, 108a.15, 110b.12, 112b.5, 112b.6, 113a.5, 113a.5, 114b.6, 115b.3, 118a.8, 121b.15, 122a.12, 123b.15, 125a.11, 125a.5, 128a.7, 128b.1, 128b.3, 128b.5, 130b.4, 133b.11, 134b.13, 134b.9, 135a.10, 135a.11, 135a.13, 135a.6, 135b.8, 136a.5, 136b.1, 137a.9, 140b.2, 140b.8, 143a.13, 143b.7, 143b.9, 161a.7, 163b.10, 164a.15, 165a.4, 165a.5, 168b.4, 173b.4, 180a.3, 181b.9, 183a.12, 184a.11, 184a.12, 185b.15, 186a.1, 188b.2, 190b.14, 200a.11, 203a.8, 206b.6, 208a.11, 210a.12, 210a.15, 221b.4, 224b.5, 227a.15, 230b.7, 238a.6, 241a.15, 246b.7, 249a.4, 250a.12, 251b.8, 278a.4, 279b.6, 284a.8, 286b.9, 287b.4, 289b.11, 292a.2, 297b.2, 297b.6, 297b.7, 316a.11, 317a.14, 318a.5, 318b.7, 320b.3, 320b.5, 321a.13, 323a.9, 324a.14, 324a.15, 324a.15, 330b.11, 332b.2, 332b.4, 336a.9

eger ... eger ... 'eger ... eger ...'

e. 69b.14-15, 74a.8-9, 79b.9-10, 88b.6-7, 112b.5-6, 122a.15-122b.1, 124a.12-13, 125b.2-3

eger eyer (*bk.* eyer)

e. 165a.15

egerçi (*Far.*) **1.** aslında

e. 127b.15, 282a.15

2. her ne kadar

e. 34b.3

eglen- oyalanmak (*bk.* eylen-)

e.-di 117b.5

e.-iriz 117b.4

e.-me 170b.4, 180a.13, 210a. 14, 210b.4

egri eğri

e. 85b.11 (kişi)

e. 137a.10, 214a.9 (yol)

egri baḳ- kötü(lük) düşünmek

e.-anıŋ 178b.9

e.-arsa 119b.12, 120a.8

ehl (*Ar.*) **1.** eş, karı

e.+i 86a.6, 210b.6, 276a.12

e.+im 228b.1

e.+ine 210b.5

e.+iŋ 278a.13, 327b.8

e.+inden 210b.3

2. eş, koca

e.+idir 207b.14

e.+im 159a.7

3. ev halkı

e.+i 274a.13

e.+inden 73b.12

ehl ü ʿıyāl ev halkı, çoluk çocuk

e. 171a.13

e.+imiz 112b.15

e.+i 174b.2, 187b.12, 220a.13, 249a.10-11, 250b.7-8

e.+im 238a.4

e.+ine 139a.6, 249b.11

e.+ini 101a.11, 124a.15, 179b.8

e.+inizi 179b.9

e.+iŋ 170b.8, 180a.4, 340b.15

e.+iŋi 204a.2, 297b.5

e.+iŋiz 146a.2, 322a.14

ehl ü ʿıyāl-i beyt ev halkı

e.+ine 128b.11

ehl ü ʿıyāl-i ʿismet tertemiz aile

e.+lerine 171a.4

ehl ü ʿıyāl ü evlād ev halkı

e.+ımı 188b.11

4. topluluk, cemaat

e.+iniŋ 329b.1

ehl-i bürde-i ʿismet-pāk tertemiz hırka halkı (Kerbela'da olanlar)

e.+i 182a.2-3

ehl-i cehennem cehennemlikler

e. 305b.6-7

ehl-i cennet cennetlikler

e.+iŋ 29b.1

ehl-i cennet-i ʿuẓmā büyük cennettekiler

e. 228b.2-3

ehl-i dīvān sultanın divanındaki görevliler

e. 115b.8, 163b.2-3, 183b.11, 267b.7, 339a.10

ehl-i dünyā dünyaya düşkün kişiler

e.+nıŋ 79b.12-13

ehl-i ġayr-ı ʿālem farklı bir alem topluluğu (dünya)

e. 273a.1

ehl-i īmān inananlar

e. 215a.8, 316a.10, 316a.5, 316a.8, 316b.2, 319a.8, 320b.13, 323a.5, 323b.5

ehl-i İslām Müslümanlar

e. 18b.4-5, 187a.6, 328b.4

ehl-i ʿişyān asiler

e.+ı 213a.15

ehl-i Kaʿbe Mekke halkı

e. 106a.12, 129b.14, 130a.4, 136a.14, 168a.14-15

ehl-i Kūfe Kûfe halkı

e. 70b.10, 73b.4, 75b.14, 81a.4, 128a.9, 130a.13, 130a.2, 130a.3, 132b.8-9, 139b.9, 140a.3, 142a.14, 142a.4, 142b.13, 142b.6, 145b.13, 174b.13, 182b.9, 213a.1, 250a.10, 322a.11

e.+den 82b.8,174b.6, 255b.4, 273b.2-3

e.+niŋ 73a.7, 130b.5, 131a.12, 140a.7, 140a.12, 269a.10-11, 269b.12, 269b.9

e.+siz 177b.15

e.+yüz 131a.12-13, 131b.10

e.+ye 73a.5-6, 74b.4, 197a.10, 172b.8, 177b.10, 294b.15, 294b.4

e.+yi 172a.9, 297b.11

ehl-i küfür kafirler

e.+den 11b.8

ehl-i Medīne Medine halkı

e. 17b.9, 49b.3, 300a.9

ehl-i meclis meclistekiler

e. 35a.3

ehl-i Muṣıl Musul halkı

e. 87b.9

ehl-i Şām Şam halkı

e. 121a.4, 285a.10, 285a.4, 295a.10, 296a.9, 296b.1, 298b.10

ehl-i Şirāz Şiraz halkı

e. 307b.7

5. bir şeye malik olan

e.+i 260a.2

e.+ine 340b.1

ehl-i ḥaḳ hakkı gözetenler

e. 339b.4

e.+ız 121a.3

ehl-i tefsīr tefsir alimleri

e.+den 304a.5-6

e'imme (*Ar.*) imamlar, on iki imam

e.+den 245a.11

e'imme-i ehl-i beyt ehl-i beyttin on iki imamı

e.+den 330b.4

ejderhā (*Far.*) ejderha

e. 9a.12, 9a.9, 9b.8, 214a.11, 216a.13

ejderha-yı heft-ser yedi başlı ejderha

e. 235b.15

ek- serpmek, sepelemek

e.-mişdi 89a.12

ekābir (*Ar.*) büyükler, ileri gelenler

ekābir-i aʿyān ileri gelenler

e. 43b.9

ekābir-i aʿyān-ı ehl-i Kūfe Kufelilerin ileri gelenleri

e.+yile 70b.12

ekābir-i ʿaẓīm ileri gelenler

e.+dir 133a.4

ekābir-i ehl-i Kūfe Kufenin ileri gelenleri

e. 139b.8

ekābir-i ehl-i Ḳureyş Kureyşlilerin ileri gelenleri

e. 94b.2

ekābir-i eşraf-ı ṣaḥābe sahabenin ileri gelenleri

e.+yi 24b.11

ekābir-i Ḳureyş Kureyşlilerin ileri gelenleri

e. 12b.5

e.+i 112a.9

ekin ekin

e. 59a.12

ekl (*Ar.*) yeme

e. 87a.11-12

ekmel (*Ar.*) en olgun, en mükemmel

ekmel-i aṣḥāb-ı kemāl olgunların olgunu

e. 234b.15

ekser (*Ar.*) **(I)** çoğunlukla

e. 11b.13, 12a.8, 82a.3, 216a.10, 304a.5

ekser-i ʿalām insanlığın çoğu

e. 23b.12

ekser (II) mıh, çivi

e.+i 165a.15

eksil- eksilmek (mal)

e.-ir 63a.3

el 1. el

e. 95b.9, 120a.7, 124b.11, 187b.2, 274b.3, 333a.3

e.+deki 61a.4

e.+i 51a.10, 51a.11, 51a.3, 58a.15, 63b.9, 64a.13, 252b.2

e.+imde 34a.2, 91b.2

e.+imden 15b.3, 34a.2, 67a.2, 89b.9, 153b.5, 160b.14

e.+ime 192a.12, 236a.7, 302b.7, 326b.1

e.+imi 30b.5, 50b.11, 100b.9, 107b.12 , 236a.9

e.+imizden 281b.14

e.+imize 292b.12, 294a.7

e.+in 21b.14, 24a.2, 30a.12, 30a.13, 33a.15, 33a.15, 49b.10, 64a.4, 64a.8, 70b.15, 98b.4, 138b.2, 149b.15, 227b.11, 227b.9, 310a.9, 321b.11

e.+inde 15b.7, 43b.15, 43b.15, 46b.6, 49a.8, 56a.5, 58a.6, 67b.14, 80b.5, 94b.6, 165b.11, 180b.4, 195a.12, 208a.9, 242a.4, 243a.1, 257a.14, 280b.8, 280b.9, 287a.12, 290b.12, 310a.6, 334b.6

e.+indeki 16a.14, 88a.14-15, 153b.2, 201a.6, 213a.1, 215b.4, 246a.11, 280b.9

e.+inden 32a.5, 66a.14, 90a.1, 91a.1, 110b.14, 145b.6, 158a.3, 221b.11, 280a.4, 280b.13

e.+ine 17a.7, 18a.11, 25b.10, 47a.4, 48b.9, 61a.5, 61b.13, 64a.4, 66a.12, 76b.8, 76b.9, 78b.8, 89a.15, 89b.14, 99b.3, 124a.3, 131a.9, 144b.12, 145b.4, 148a.1, 148a.3, 151b.2, 152a.4, 152a.6, 160a.6, 161a.4, 178a.11, 186a.14, 187a.3, 194a.15, 197a.10, 200a.13, 200b.8, 209a.4, 211a.11, 212a.3, 212b.13, 212b.5, 217b.8, 227b.11, 227b.9, 228a.15, 232a.8, 238a.14, 244a.15, 247a.10, 251a.6, 270a.15, 284b.6, 292b.13, 306a.8, 309b.7, 330a.10, 334a.7, 334a.8, 334b.4

e.+ini 17a.15, 21b.13, 27b.12, 27b.13, 50b.13, 50b.2, 64a.12, 64a.4, 148a.1, 227b.5, 238b.11, 238b.12, 252a.14, 252b.1, 323b.13, 333a.4, 333a.6, 333a.9, 334b.10

e.+iŋ 54b.13, 333a.11, 334b.8

e.+iŋi 64a.3, 64a.5, 73a.13, 287b.1, 334b.7

e.+iyile 21b.13, 223b.15, 238b.11, 240b.6, 251b.13, 257b.13, 301a.4, 333a.4, 333a.9

e.+iyle 65a.11

e.+leri 77a.9, 108a.4, 115a.6, 152b.3

e.+lerim 192a.15

e.+lerimi 69a.1, 71a.2

e.+lerin 91b.15, 95b.4, 108b.4, 109a.1, 115a.1, 163b.9, 165b.9

e.+lerinde 44a.5, 147a.2

e.+lerinden 164b.15

e.+lerine 165a.1

e.+lerini 261b.12, 333b.9

e.+leriŋi 267a.15

e.+leriyile 334a.6

2. işi yapanın ya da etkisi olanın yerine kullanılır

e.+imde 70a.11, 238a.7, 245b.9, 278b.4

e.+imden 140b.9, 146a.2, 253b.3

e.+ime 61b.14, 61b.15, 184a.9

e.+inde 17a.3, 137a.2, 170b.11

e.+inden 77b.11, 109a.14

e.+indedir 208b.11

e.+ine 210b.2

e.+iŋde 254a.15

e.+iŋizde 283b.2

3. tasarruf, kudret

e.+de 24b.13, 136b.13, 216b.3, 231b.13

el altından gizlice, fark ettirmeden

e. 317b.12

el arḳası elinin tersi

e.+yıla 58a.13

eli altında ol- himayesinde, gözetiminde olmak

e.-mam 117a.13

e.-up 14a.11

eli ayağı tutmaz ol- hareket edemez duruma gelmek

e.-muş 332a.9

eli boş gönder- birinin isteğini geri çevirmek

e.-mek 61a.7

eline gir- sahip olmak

e.-er 214b.9

e.-meyeydi 49a.1

eliŋe ḳuvvet 'aferin, maşallah'

e. 284b.14

eliŋ uzat- istemek

e.-an 61a.6

el uzat- namusuna göz dikmek

e.-amaz 249b.11, 249b.7

e.-up 251b.7

el yu- vazgeçmek

e.-dı 152a.9

el (*Ar.*) isimleri belirli hale getiren ön ek

el-ān hâlâ, şu anda bile

e. 21a.6

el-bābu ehadi ʿaşere on birinci bab

e. 1b.14, 5a.11, 166a.5, 345b

el-bābu'l-evvel birinci bab

e. 4b.7, 5b.7-8

el-bābu'r-rābiu ʿaşer on dördüncü bab

e. 233a.6

el-bābu'l-ʿaşer onuncu bab

e. 1b.14, 5a.8-9, 136b.2, 345b

el-bābu'l-ḫāmis beşinci bab

e. 1b.6, 4b.15, 78a.6, 345b

el-bābu'l-ḫāmis ʿaşer on beşinci bab

e. 2a.1, 5b.2, 259b.6, 263a.1, 345b

el-bābu'r-rābiʿ dördüncü bab

e. 1b.6, 4b.13, 345b

el-bābu'r-rābiʿu ʿaşer on dördüncü bab

e. 2a.1, 5b.1, 345b

el-bābu's-sābi yedinci bab

e. 1b.10, 5a.3, 103a.2, 345b

el-bābu's-sābi'u ʿaşer on yedinci bab

e. 2a.5, 5b.5, 309a.13-14, 346a

el-bābu's-sādis altıncı bab

e. 1b.6, 5a.1, 345b

el-bābu's-sādis ʿaşer on altıncı bab

e. 2a.5, 5b.3-4, 304a.9, 346a

el-bābu's-sālis üçüncü bab

e. 1b.2, 4b.11, 37a.11, 345b

el-bābu's-sālis ʿaşer on üçüncü bab

e. 2a.1, 5a.14, 194b.9, 345b

el-bābu's-sāmin sekizinci bab

e. 1b.10, 5a.5, 345b

el-bābu's-sāmin ʿaşer on sekizinci bab

e. 2a.5, 326a.5, 346a

el-bābu's-sānī ikinci bab

e. 1b.2, 4b.9, 345b

el-bābu's-sānī ʿaşer on ikinci bab

e. 1b.14, 5a.13, 181a.2, 345b

el-bābu't-tāsiʿ dokuzuncu bab

e. 1b.10, 5a.7, 128b.2, 345b

el-bābu't-tāsiʿu ʿaşer on dokuzuncu bab

e. 2a.9, 341a.1-2

el-bette (*Ar.*) mutlaka, şüphesiz (*bk.* hele elbette, helelbette)

e. 107b.7, 169a.1, 196b.14

el-cevāb cevap

e. 63a.1, 63a.4, 63a.7, 63a.9

el-hāl şimdiki halde

e. 102b.13

el-ḥamdüli'llāh 'Allah'a hamd olsun'

e. 109a.11, 111b.1, 240a.1, 240a.4

el-ḥamdüli'lāhi teʿālā 'Yüce olan Allah'a hamd olsun'

e. 19b.11, 50a.8, 73b.3-4, 99b.11, 117b.10, 113a.9, 117b.8, 129b.8, 142b.2, 159b.5, 173a.5, 174a.6, 201b.15, 222a.14-15, 227b.11, 265a.15, 271b.10, 293a.8-9, 299b.1-2, 300a.7

el-hāmis beşinci

v. 130b.10

el-iyāẕübi'llāhi teʿālā 'Yüce olan Allah esirgesin' (olumsuz bir durum karşısında söylenir)

e. 85a.4, 304a.2-3

el-ḳıṣṣa hikâye

e. 10b.7, 16b.6, 29a.1, 35b.11, 51a.15, 51b.11, 52a.1, 54b.3, 58a.8, 59a.11, 69a.5, 69a.6, 71b.10, 73b.5, 82a.1, 85b.14, 88a.8, 88b.1, 105b.15, 108b.12, 111a.13, 113a.10, 116a.12, 117b.14, 119b.5, 122b.13, 123b.13, 125a.7, 125b.12, 127a.12, 132a.1, 134a.4, 138a.11, 143b.11, 148b.12, 149a.5, 152b.2, 154b.15, 159b.10, 162a.14, 168a.9, 173a.8, 175b.9, 176a.2, 176b.10,

176b.14, 176b.3, 178a.10, 180a.4, 181b.11, 182a.9, 183a.6, 183b.1, 183b.4, 184b.12, 184b.15, 185a.15, 185b.3, 188b.7, 189a.11, 189b.11, 191a.7, 194a.7, 194b.2, 196a.7, 197a.2, 201b.10, 203b.13, 205a.1, 205b.12, 206b.3, 208b.13, 208b.4, 209a.1, 209b.13, 211b.2, 213b.4, 215a.9, 217a.4, 217b.11, 220a.2, 220b.1, 221a.7, 222b.4, 224b.3, 224b.7, 225b.8, 226a.6, 226b.6, 227a.5, 231a.14, 234a.10, 234a.12, 235b.11, 239b.11, 240a.9, 240b.15, 240b.9, 241b.14, 242b.2, 243a.14, 246a.5, 246b.6, 248a.9, 250a.4, 250b.11, 253a.1, 253b.5, 254b.10, 256a.14, 257b.10, 260a.2, 265b.1, 265b.13, 265b.6, 267a.2, 267b.10, 267b.14, 268b.2, 268b.9, 269a.6, 270a.12, 270b.5, 270b.9, 272a.1, 275a.13, 276b.12, 277a.7, 284b.15, 290a.8, 291b.13, 292a.7, 292b.5, 294a.13, 295b.3, 298a.15, 298b.14, 300a.9, 304a.5, 310a.10, 311a.14, 321a.5, 322a.7, 323b.1, 325b.13, 336b.4

el-ḳıṣṣa-i saḥīḥ gerçek hikâye

e. 186b.2

el-minnetü li'llāh 'minnet ancak Allah'adır' (şükür sözü)

e. 73a.13, 153b.14

el-minnetü li'llahi teʿālā 'minnet ancak yüce olan Allah'adır' (şükür sözü)

e. 173a.7

elvedā (*Ar.*) Allahaısmarladık, elveda

e. 134a.2

er-rabi dördüncü

v. 130b.9, 131a.3

es-sālis üçüncü

v. 130b.9, 131a.2

es-sāni ikinci

v. 130b.8, 131a.2

esselāmu ʿaleyk 'Allah'ın selamı senin üzerine olsun'

e. 177a.13

esselāmu ʿaleyküm 'Allah'ın selamı sizin üzerinize olsun'

e. 9b.8

elci elçi (*bk.* elçi)

e. 116b.6, 306a.1, 322b.6, 326a.2, 335b.10, 335b.4, 335b.7

e.+ye 322b.8

e.+yi 305b.15

elci-i müslimān Müslüman elçi

e. 336a.10

elçi elçi (*bk.* elci)

e. 335b.3

e.+ŋ 336a.13

e.+si 197b.15

e.+ye 336a.9

e.+yem 237b.10

elçilik elçilik görevi

e. 289a.9

elem (*Ar.*) üzüntü, ızdırap

e. 12b.4, 46b.13, 51b.3, 65b.1, 145a.1, 176b.10, 181b.10, 220b.10, 230a.9, 231b.5, 251a.1, 264a.12

elem-i çū açlık ızdırabı

e.+dan 48a.5

elem çek- üzülmek

e.-di 71a.10

e.-digimden 46b.12

e.-erdi 37b.4

e.-eriz 176a.1

e.-ersin 116b.2

e.-me 17a.7, 36b.11, 57b.5, 79b.14, 79b.6, 79b.8, 110b.10, 111a.9, 116a.14, 119a.12, 151a.15, 168a.7, 245a.7, 249b.12, 251b.10, 266b.5, 279b.1, 310a.13, 341a.1

e.-mediler 118a.15

e.-mem 197b.6

e.-meŋ 74b.5, 179b.10

e.-mişdi 146a.10

e.-üp 84b.8, 250a.10, 252a.2-3, 293b.14, 331b.14

elem ėriş- zarar gelmek

e.-di 215b.15

e.-üp 239a.8

elem ıżṭırāb çek- üzülmek, sıkıntı çekmek

e.-di 82b.6

e.-enleriyüz 138a.7-8

e.-meŋ 173a.3

e.-üp 139b.6

elem-i ziyān ėriş- zarar gelmek

e.-mez 265a.15

elem üzere ol- (korkudan) tedirgin olmak

e.-uŋ 250b.1

elem-nāk dertli

e. 240a.9

elemsiz sıkıntısızca, rahat bir şekilde

e. 265b.6

elem-zede dertli

e. 93a.10

elḥān (*Ar.*) nağmeler, ezgiler

e. 296a.6

elli elli (sayı)

e. 187a.14, 220a.5, 220a.8, 279b.10, 280b.2, 303b.11, 303b.11

elli biŋ elli bin

e. 149a.9-10

ellişer ellişer

e. 316b.11, 316b.11

elma elma

e. 39a.5, 102b.15, 102b.5, 103a.1, 291b.10, 291b.5

e.+yı 291b.10, 291b.6, 291b.8

elmas elmas

e. 88b.14, 89a.2

e.+dır 88b.8

e.+ı 89a.12

elmas-ı sūde toz halineki elmas

e. 90b.6

elsine (*Ar.*) diller, lisanlar

elsine-i ʿArab Arap dilleri

e.+da 341a.7-8

em- emmek (süt)

e.-di 58b.13

e.-er 39a.8

e.-er [sıfat fiil] 243b.7

emānet (*Ar.*) emanet

e. 54b.7, 243b.5

e.+i 227b.10, 227b.12, 227b.12, 228a.6

e.+indedir 147b.13

e.+leri 35b.7, 245a.9

emanet ėt- emanet etmek

e.-ersin 195b.7

emāneten (*Ar.*) emanet olarak, vekaleten

e. 314a.10

emek emek

e.+lerimiz 249a.6

emīrü'l-mü'minīn (*Ar.*) halifeler için kullanılan unvan

e. 67b.15, 68b.15, 74a.4, 105a.5, 118a.3, 207a.13, 231b.4, 233b.13, 235a.2, 236a.10, 320b.1, 321a.5

e.+dir 104a.4

e.+in 321a.3

emlāk (*Ar.*) mülkler

e.+i 189a.2

e.+in 264a.5

e.+iŋiz 146a.2

emr (*Ar.*) buyruk, emir

e. 45b.2, 116a.9, 230b.11, 284a.2, 326b.7

e.+dir 25a.12

e.+e 67b.10, 83a.4, 139b.2

e.+i 86a.12, 236b.4, 329a.10, 329a.12, 329a.8

e.+ine 156b.4, 272a.8

e.+ini 247a.7, 314a.15

e.+iŋe 133b.15

e.+iŋi 70a.14

e.+iŋiz 303b.4-5

e.+iyile 109a.7, 152b.7, 190a.10, 190a.14, 263a.14, 278b.13, 291b.10, 300a.5, 306a.11, 309b.14, 312b.1, 324b.3, 330a.12, 338b.15, 340a.13, 340b.8

emr-i ʿaẓīm kesin emir

e.+dir 69b.7

emr-i Ḥaḳ Allah'ın emri

e. 92a.3, 96a.1

emr-i ḥümāyūn padişah emri

e.+ım 141a.9

emr-i ḥümāyūn-ı Yezīd Yezid'in emri

e. 141a.7

emr-i ḳabīḥ çirkin emir

e.+i 297b.14-15

emr-i ḳabīḥa çirkin emirler

e.+nıŋ 255a.2-3

emr-i ḳabīḥ-i şeḳāvet eşkıyanın çirkin emri

e. 253b.12

emri maʿruf nehyi ʿani'l-münker iyiliği emredip kötülükten menetmek

e.+i 188a.4-5

emr-i pādişāh padişah emri

e.+a 229a.13

emr-i sehl yapılması kolay olan emir

e.+dir 69b.6-7

emr-i şeriʿat dinin emri, gereği

e.+im 25a.12

emr-i şerīf değerli emir

e.+i 45a.15, 246b.9

e.+iyiledür 152b.8

emru'llāh Allah'ın emri

e. 101a.5

emr ėt- emretme

e.-di 9b.4, 36a.4, 36a.9, 42a.6, 251a.13, 292a.6

e.-ersen 136a.5

e.-üp 26a.1, 213b.5, 247b.1

emr eyle- emretmek

e. 68b.15

e.-di 60a.11, 91b.13, 106a.8, 144a.2, 147b.7-8, 150b.7, 155a.2, 156a.4, 159a.1, 160b.5, 177a.1, 181a.5, 186a.6, 192b.15, 200a.6, 205a.6, 207a.7, 219b.9, 250b.2, 253b.2, 253b.4, 267a.10, 267b.11, 267b.14, 268b.5, 273b.1, 274b.10, 275b.15, 283b.8, 287a.1, 287b.15, 290b.11, 291b.5, 292a.8, 293b.14, 297a.2-3, 297b.10, 298b.15, 298b.9, 303b.10, 307b.1, 310b.11, 312b.3, 313b.2, 318b.8, 319a.7, 323b.13, 336b.14, 336b.4, 336b.6, 338a.7

e.-mişdi 303b.9

e.-ŋ 303b.10

e.-ye 326b.14, 326b.15, 326b.5, 328a.4, 329a.15

e.-yeydi 67b.2

e.-yüp 249a.4

emrini tut- emri yerine getirmek

e.-arsa 108a.14-15

e.-maya 155a.3

emr ol- emir verilmek

e.-a 327b.15, 329b.9

emr olun- emir verilmek

e.-a 329a.5

e.-dı 60a.9, 303a.11, 312b.6

e.-dum 78a.3, 312b.5

e.-sa 85b.4

enār (*Far.*) nar

e. 57a.4, 57a.9, 95b.10, 99a.14

e.+ı 57a.9, 95b.13, 96a.3

e.+ıŋ 57a.12

enbiyā (*Ar.*) nebiler, peygamberler

e. 47a.5, 54a.11, 74b.3, 280a.9

e.+nuŋ 28a.14

e.+ya 36b.2, 129a.1, 259b.13

encām (*Far.*) son, nihayet

e.+ına 51a.15

encām-ı ḥāl hikayenin sonu

e.+in 233a.14

endīşe (*Far.*) **1.** gam, tasa

e. 46b.12

endīşe çek- üzülmek, sıkıntı çekmek

e.-medi 230a.9

2. düşünce

endīşe-i şehādet şehitlik düşüncesi

e.+dir 171b.11

en genişlik, en (*bk.* eŋ)

en en enine (*bk.* eŋ eŋ)

e. 323b.14

eni uzunı bir şeyin eninin uzunluğu

e. 326b.6, 326b.8

eŋ genişlik, en (*bk.* en)

e. 39b.7, 318b.14

eŋ eŋ enine (*bk.* en en)

e. 165a.11-12

engīz ėt- harekete geçmek

e.-üp 83a.15-83b.1

enguşt (*Far.*) parmak

enguşt-i mübārek değerli parmak

e.+in 25a.6

ensār (*Ar.*) yardımcılar, dostlar

e. 16b.9

envā' (*Ar.*) türler, çeşitler

e. 218b.9, 299a.9

envā'-ı remz çeşitli işaretler

e. 169b.14

envār-ı ḳuds (*Ar.*) kudsi nurlar

e.+den 36a.7

eŋse ense

e.+ŋden 255b.15

e.+sinden 244a.5

e.+sine 50b.1

epsem ol- sakin, sessiz olmak

e.-uŋ 147a.7

e.-urdı 49b.5

er 1. erkek, adam

e.+dir 18a.5

e.+seŋiz 110b.12

er 'avret erkek kadın, hepsi birlikte

e. 112a.10, 113a.8, 114a.10, 115a.8, 129b.1, 300a.10

e.+e 327b.15

2. asker, er

e. 64b.1, 64b.1, 204a.13, 205a.5, 209a.14, 212b.8, 212b.13, 214a.10, 222b.1, 222b.3, 234a.9, 250a.7, 319b.2

er ādem 'asker sivil, her kim varsa'

e. 316b.12

3. koca

e.+i 42a.12

e.+im 49b.13, 211a.10

e.+i 310a.12

e.+ine 310a.11

e.+ini 19a.2

e.+iŋ 19b.5

e.+leri 272a.15

ere vėr- evlendirmek

e.-mek 44b.13

ėr- ulaşmak, nail olmak

e.-erem 159a.10, 160b.14

e.-erler 174a.8

e.-mezsiŋ 90b.12

e.-mezsiz 44b.3

e.-mişdir 44b.9

e.-sem 150b.4

e.-üp 209a.9

erbāb (*Ar.*) bir işte mahir, usta

e. 35b.10

e.+ına 35b.10

erbāb-ı ʿadāvet düşmanlık edenler

e. 83a.13-14

erbāb-ı ehl-i ʿuḳalā akıl sahipleri

e.+ya 134a.9

erbāb-ı ehl-i meclis mecliste bulunanlar

e. 31b.10

erbāb-ı ʿuḳūl akıl sahipleri

e. 194b.12

eren ermiş kişi, evliya

e.+ler 180a.12

ėrgür- ulaştırmak, kavuşturmak

e.-eyim 141b.5, 143a.15

ėriş- 1. ulaşmak

e.-di 34a.11, 69a.6,

e.-dikde 145a.8

e.-se 42b.9

e.-üp 13a.10

2. isabet etmek

e.-di 199a.10

e.-ir 111b.5

e.-meye 145a.1

e.-mez 265a.15

3. karışmak, sataşmak

e.-meŋ 71b.7

e.-mez 179b.10

erkān (*Ar.*) ileri gelenler, rütbeliler

erkān-ı devlet devletin üst rütbelileri

e. 339b.3

erkek erkek, adam

e. 163a.13, 163b.10, 194b.14, 244a.9

e.+ler 309a.3

ertesi 1. bir sonraki

e. 77a.13, 77b.6, 126a.11, 336b.8

2. ertesi gün

e. 129b.5, 171a.4

ervāḥ (*Ar.*) ruhlar

ervāḥ-ı enbiyā nebilerin ruhları

e. 34b.13, 36a.6

ervāḥ-ı ḳudsiyye kutsi ruhlar

e. 54a.12

erzānī (*Far.*) layık, münasip

erzānī ḳıl- layık kılmak

e!. 79b.10

es- esmek

e.-di 231a.15, 282a.5

e.-üp 217a.6, 220b.8

esaḥḥ (*Ar.*) çok doğru

esaḥḥ-ı ḳavl doğru söz

e. 198b.4, 234b.7

esaḥḥ-ı saḥīḥ en doğru

e. 94a.7, 187a.11, 188b.7, 336b.15

esaḥḥ-ı saḥīḥ-i rivāyet en doğru rivayet

e. 250a.3

esaḥḥ-u saḥīḥ en doğru

e. 49a.15, 86b.7, 91a.14

esaḥḥ-u saḥīḥu'l-ḳavl en doğru söz

e.+dır 273b.11

esās (*Ar.*) ana unsur, temel

esās-ı ʿaḳl aklın temeli**,** mayası

e.+ında 69a.14

eṣbāb (<*Ar.* esvāb) kıyafet, elbise

e. 94b.13, 94b.15, 94b.3, 94b.7, 95a.1, 95b.14, 98a.5, 99a.12, 301b.13, 307a.4

e.+ı 94b.11, 321a.9

e.+ın 73b.12, 82a.10, 145a.2

e.+ına 301b.12

e.+ını 217b.9, 270b.1

e.+ıŋız 277a.13

e.+ıyıla 313b.4

e.+lar 98b.13, 274a.13, 337a.14

e.+ları 44a.12, 98b.14, 99a.5, 313b.4, 313b.5

e.+larıdır 313b.7

e.+ların 106a.5

e.+larıŋ 240b.6

e.+larla 94b.2

eṣbāb-ı şerīf değerli kıyafetler

e.+iŋ 32a.4

eṣbāb ėt- kıyafet dikmek

e.-esiz 94b.5

eṣbāb eyle- kıyafet dikmek

e.-digini 99a.7

esed (*Ar.*) aslan

e. 58a.15, 58b.1

esenleş- hal hatır soruşmak, esenlik dilemek

e.-diler 56b.8

eṣer (*Ar.*) **1.** iz, alamet

e. 76a.2

e.+i 92a.1, 275b.1

eṣer-i İslām İslam alameti

e. 297b.6

eṣer-i vaʿż doğum alameti

e. 57b.15

eṣer ḳalma- izi kalmamak, silinip gitmek

e.-mış 48a.7-8

2. tesir

e.+i 28b.6

eṣer ėt- etkilemek, tesir etmek

e.-di 90b.7

esīr (*Ar.*) tutsak

e. 99b.5, 109a.1, 112b.13, 137a.3, 272a.15, 334b.6, 340b.12

e.+i 115a.14

e.+ler 101a.11

e.+leri 116b.12, 117a.8, 282a.1-2, 282a.3

esīr eyle- esir almak

e.-di 111b.10

esīr-ü sergerdān perişan haldeki esir

e. 170b.11

esirge- muhafaza etmek

e.-r 79b.7

eski eski

e. 18a.11, 18b.11, 94b.3, 213a.7, 215a.2, 218b.5, 219b.10, 222b.6, 223a.1, 230a.7, 266a.7

e.+dir 277a.13

eṣnā (*Ar.*) bir işin yapıldığı sıra, an

e.+da 33b.15, 34a.4, 35b.6, 54b.6

e.+dayiken 206b.1

e.+sında 35a.13, 53b.4

eṣnā-yı tarīḳ yolculuk esnası

e.+de 25a.7

esrār-ı ḥikmet (*Ar.*) bilgelik sırları

e. 260a.6

eş'ār (*Ar.*) şiirler

e. 4a.5

eşedd (*Ar.*) daha şiddetli

e. 28a.15

e.+dir 188a.3

eşek eşek

e. 111b.11, 217a.9, 247b.6

e.+e 116b.3

e.+ler 215b.11, 223b.6

eşġāl meşguliyetler

e.+ine 51a.15

eşik, -gi eşik

e.+ine 60b.2

eşḳā (*Ar.*) haydut, eşkiya

e. 71a.8

eşkāre (*Far.*) **1.** açık, aşikar

e. 61a.1, 61b.3, 107b.13, 121b.5, 124a.6, 129a.8

e.+dir 271b.6

2. açık saçık

e. 69b.12

eşkāre ol- açığa çıkmak, aşikar olmak

e.-a 328a.7

e.-açakdır 179a.5-6

e.-masın 182a.15-182b.1

eşkāreye çıḳ- açığa çıkmak, aşikar olmak

e.-dı 170b.8

e.-mış 131b.7

eşḳıyālıḳ eşkıyalık, zorbalık

e.+dır 260a.12

eşrāf (*Ar.*) ileri gelenler

e. 130b.7, 139b.7

e.+dan 122a.11

e.+ı 125a.10

e.+ıyla 55b.7

eşraf-ı benī Ḥāşim Haşimoğullarının ileri gelenleri

e.+dir 133a.3-4

eşrāf-ı Ḳureyş Kureyş'in ileri gelenleri

e. 16b.3

eşrāf u ʿayān-ı ehl-i Kūfe Kûfelilerin ileri gelenleri

e.+ye 181b.12

eşrāf u kibār ileri gelenler ve büyükler

e. 127b.10

e.+ı 129b.1

eşrār (*Ar.*) kötü kişiler

e. 17a.14

eşref (*Ar.*) en şerefli olan

eşref-i nübüvvet peygamberliğin en şereflisi

e.+le 271a.13

eşyā (*Ar.*) dünyevi zenginlikler, mal mülk

e.+sından 140a.15

et 1. ten, beden

e.+dir 38b.5

e.+ine 270b.2

e.+ini 312a.15

2. yiyecek, gıda

e. 62a.12

e.+imden 15a.6

ėt-, -d 1. etmek, eylemek

e.-eçek 18a.2

e.-emem 78b.10

e.-di 24b.9, 80b.14, 118b.10, 175a.10, 188a.11, 197a.12, 197a.15, 207b.9, 254a.15, 256a.1, 309a.4

e.-digi 165b.14, 241a.5

e.-digimdir 277a.6

e.-digin 309a.6

e.-digiŋ 185a.8, 293b.12

e.-dikde 178a.4

e.-dikleri 167b.6

e.-diler 29b.13, 63b.15, 82a.8, 92a.10, 148b.5, 176b.15, 205b.4, 209b.10, 275a.3, 276a.4, 308b.4

e.-dim 294b.10

e.-diŋ 84a.1

e.-diŋiz 269b.4

e.-diyiz 318b.1 [sıfat fiil]

e.-e 194a.4

e.-eçeksen 118a.12

e.-eler 190a.9

e.-elim 110b.5, 114a.8, 117a.4, 209b.7, 319b.14

e.-em 125a.3, 126a.3

e.-emem 314b.8, 315a.5

e.-emez 136b.12

e.-emezsin 190a.3, 191b.5

e.-en 17b.6, 163a.4, 309a.13, 315a.1

e.-ene 178b.1

e.-eni 337b.5

e.-er 38b.6, 38b.7, 77b.13, 96a.15, 112b.12, 184b.3, 191b.11, 229b.2, 243a.13

e.-erdi 39a.11, 215b.5, 307b.8

e.-erdim 173a.5

e.-erek 217b.15, 219a.15, 328b.7

e.-erem 78a.4, 97b.15, 192b.12, 314a.11

e.-erim 320b.7

e.-eriz 49b.13, 113a.5, 142b.2

e.-erken 113b.7, 323a.12

e.-erler 99b.12, 252a.7, 257a.9

e.-erse 120a.8

e.-erseniz 246b.9

e.-erseŋ 319b.15

e.-ersin 39a.14, 180b.15, 182b.4, 193b.10, 200a.8

e.-ersiz 60b.7, 132b.15, 271a.7

e.-esin 53b.9

e.-esiz 293a.4

e.-eyim 57b.10, 214b.12, 253b.15, 294a.2

e.-ınçe 59a.5

e.-me 175a.14, 276a.2

e.-medim 196b.11

e.-mediŋiz 145b.13

e.-mege 160b.8, 203b.8

e.-mek 255a.7

e.-memek 306b.12

e.-memek gerekdir 84b.12

e.-memişdir 171b.10

e.-memişsin 154a.10-11

e.-meŋ 247a.12

e.-mesem 178b.4

e.-meye 137a.13

e.-meyene 313a.14

e.-meyeyim 238a.2

e.-mezlerse 125a.11

e.-mezse 186a.1

e.-mezseŋ 69b.15, 244a.2

e.-mezsiz 97b.12

e.-miş 74b.11, 121a.12, 263a.9, 282a.15

e.-mişdi 46a.13, 73a.1

e.-mişsiz 114a.7

e.-seler gerekdir 102b.3

e.-sem 47b.10

e.-sün 119b.7

e.-üp 14b.15, 81b.15, 83b.3, 111a.12, 113b.3, 118b.8, 145b.3, 183b.2, 191a.6, 213a.15, 218b.15, 220b.1, 221a.10, 232a.3, 268b.11, 306b.10

2. dikmek

e.-di 99a.5

3. öldürmek

e.-emem 18a.4, 18a.5

4. yapmak

e.-em 26b.8

e.-er 15b.5

e.-meŋ 25a.14

e.-meyesiz 26b.3

etba‘ (*Ar.*) tabi olanlar

e.+ı 65b.15

e.+ın 194b.5

e.+ıŋı 66a.5

e.+ıyla 112a.3

ėtdir- yaptırmak

e.-di 21a.3

e.-em 331a.9

etek, -gi 1. etek

e.+in 226b.10

e.+ine 95b.4, 128b.3, 227a.2, 228a.4, 240b.2

e.+lerin 44a.2, 65a.5

etegine yapış- 1. engellemeye çalışmak

e.-dı 244b.5

2. yardım istemek

e.-up 155a.15

3. sıkıca tutmak, saklamaya çalışmak

e.-up 272b.9-10

2. dağın alt kısımları

e.+lerinde 102a.15

eṭfāl (*Ar.*) çocuklar

eṭfāl-i ehl-i ʿıyāl ailenin çocukları

e.+imi 246b.11

etmek, -gi ekmek

e. 49b.12, 62a.10, 62a.12, 62a.13

e.+i 164a.15

etrāf (*Ar.*) etraf, çevre

e.+a 141a.10, 193a.1

e.+da 268a.1

e.+dan 83b.11, 121a.9, 191b.4

e.+ın 13b.4

e.+ına 192b.15

e.+ında 18b.11, 120b.4, 121b.11, 302a.11

e.+ından 180b.1, 251a.13

etrāf-ı ʿālem dünyanın dört bir yanı

e.+e 104a.5

etrāf u eknāf yönler, taraflar

e.+a 106b.14, 121a.7-8

e.+dan 9a.11, 321b.5

e.+ımızı 176a.8

etrāfını al- çevirmek, kuşatmak

e.-mışlar 46b.5

ev ev, hane

e. 75b.10, 214a.2, 339b.14

e.+de 47b.5, 86a.14, 86a.15, 308a.10, 325b.1

e.+den 109a.13

e.+e 24a.8, 24a.10, 24a.6, 88b.3, 106a.4, 150a.10, 155a.7, 157a.3, 157a.5,

158b.13, 184a.7, 273b.2, 282a.3, 314a.13, 326b.1

e.+i 188b.1, 266a.1

e.+im 188a.15, 189a.2

e.+imde 258a.14

e.+imden 144b.6

e.+ime 13b.2, 100b.15

e.+imi 188b.10

e.+imize 48a.14

e.+in 39a.10, 75a.7, 75b.3, 106b.6

e.+inde 71a.11, 109a.1, 122b.9, 143a.6, 143a.6, 144b.1, 149b.2, 149b.3, 151b.1, 259a.3, 289b.9

e.+indedir 31a.10

e.+inden 41a.5

e.+ine 15a.9, 32a.14, 48a.12, 49a.3, 49b.7, 49b.8, 50b.14, 58a.10, 58a.9, 59a.15, 59b.7, 62a.11, 64a.13, 67b.14, 70b.11, 73b.11, 83b.9, 88b.13, 88b.3, 88b.4, 92a.14, 92b.2, 97a.12, 123b.14, 130b.1, 139a.2, 139a.3, 143a.4, 143b.12, 144a.6, 145a.9, 146b.1, 158b.10, 166a.3, 258b.4, 259b.4, 266a.2, 274a.12, 313a.11, 321a.10, 337a.2, 338b.10, 339b.2

e.+ini 150b.12

e.+iŋ 39a.12, 49a.7, 49a.7, 54b.12, 74b.14, 150a.4, 266a.11, 266a.9, 282a.6, 337b.10, 337b.13, 338a.14, 338b.5

e.+iŋe 109a.13

e.+leri 340a.5

e.+lerine 168b.8

ev be ev ev ev (aradılar)

e. 338b.9

evc-i asmān gökyüzünün en yüksek noktası

e.+e 221b.1, 241a.1-2

evir- döndürmek, çevirmek

e.-di 205a.2, 225b.7

evkat vakitler

e.+da 11b.13, 82a.3

evlā (*Ar.*) daha iyi

e.+dır 90b.4

evlād (*Ar.*) evlat (*bk.* evlāt)

e. 260a.15

e.+ı 29b.3, 39b.2, 39b.7, 54b.6, 94b.1, 137a.4, 138a.15, 150a.9, 187b.12, 229a.10, 239a.3, 239b.5, 245a.1, 250a.14, 250b.8, 340b.15

e.+ıdır 79a.4, 185b.12, 288b.4

e.+ım 91a.7, 123a.9, 248b.7

e.+ımdır 120a.3

e.+ımı 66a.8

e.+ımız 99b.4, 112b.15

e.+ın 23a.1, 94a.10

e.+ına 183a.2, 183b.1, 184b.11, 189b.5-6, 197b.1, 212b.15, 223a.5, 244a.2, 257a.8, 287b.7, 288b.13

e.+ını 22b.12, 22b.5, 243b.5, 248b.2, 288b.6, 295b.7, 331b.10, 331b.11, 331b.9

e.+ınıŋ 288b.2, 288b.3, 288b.3

e.+ıŋ 126b.9, 331a.15

e.+ıŋa 245b.10

e.+ıŋuŋ 29b.3

e.+ıyam 288b.3

e.+ları 4b.6, 59a.14, 94b.2, 104b.5, 222a.11, 233b.5, 272a.14

e.+larım 51b.10, 149a.1, 309b.12, 325b.3, 327a.7, 327b.7, 328b.13

e.+larıma 249b.10, 279b.2, 333b.11

e.+larımdan 120a.3

e.+larımı 53a.13, 74a.4

e.+larımıŋ 65b.3, 150a.7, 249b.10

e.+ların 90b.14-15, 306a.10

e.+larına 104b.7, 222a.12, 334b.6

e.+larındanım 335b.13

e.+larını 87b.13, 118b.14, 243a.6, 280b.12

e.+larınıŋ 118b.14, 138b.6, 231a.6, 240a.11, 298b.5-6

e.+larıŋ 170b.1, 340b.15

e.+larıŋı 96b.6, 101a.11

evlād evlād evlatlarla, evlatlar aracılığıyla

e. 138b.1

evlād-ı āl-i Resūl Peygamberin evladı, torunları

e.+i 269b.6-7

evlād-ı emcād ulu kişilerin evladı

e.+ınuŋ 51a.15

evlād-ı evlād torunlar

e.+ı 40a.2

e.+larınıŋ 340a.14

evlād-ı masūm günahsız evlatlar

e.+ım 55a.10

evlād-ı Müslim-i ʿAḳīl Müslim-i Akil'in çocukları

e. 222a.11

evlād-ı Resūl Peygamberin evladı, torunları

e.+e 269b.2

e.+i 266a.5

evlād u ensāb çoluk çocuk, ev halkı

e.+ı 174b.2

evlād u ʿıyal çoluk çocuk, ev halkı

e.+ine 120a.6

evlād ü etbāʿ çoluk çocuk, ev halkı

e.+ın 282a.15

evlāt (*Ar.* evlād) evlat (*bk.* evlād)

e.+larıŋdan 42b.2

evlen- evlenmek

e.-mek 38b.8

evli evine gir- evine gitmek, dağılmak

e.-di 320b.15

evli evine git- evine gitmek, dağılmak

e.-diler 142b.14

evliyā (*Ar.*) ermişler, veliler

e. 47a.5, 74b.3, 129a.1

e.+larla 62b.5

e.+ya 174b.8, 259b.12

evrāḳ (*Ar.*) yapraklar

evrāḳ-ı eşcār ağaç yaprakları

e. 203b.10

evṣāf (*Ar.*) özellikler, vasıflar

e.+ını 46b.10-11

e.+ıŋı 32a.9

evsaṭ (*Ar.*) orta

e.+ında 78a.13

evvel (*Ar.*) **1.** ilk önce, birinci

e. 8b.5, 26b.12, 60a.8, 64b.8, 132a.13, 163b.6, 193a.10, 199b.10, 199b.15, 208a.6, 208a.11, 245a.9, 300a.13, 307b.4, 320b.10, 345a

2. önce

e. 6a.2, 17a.7, 29a.15, 36b.2, 59a.7, 69a.2, 132a.14, 135a.8, 162a.2, 162a.2, 193a.5, 202a.4, 231a.5, 324b.2, 328a.14,

e.+inde 72b.14

3. eskiden, önceleri

e. 11b.9,

e.+den 190a.2, 216b.12

evvel āḫir önünde sonunda

e. 164b.8

evvelā (*Ar.*) öncelikle

e. 14a.14, 16b.1, 71a.6, 92a.6, 104b.2, 130b.8, 131a.2, 152b.15, 154b.4, 185b.5, 192a.14, 196b.9, 249b.3, 254b.3, 281b.9, 294b.2, 304a.12, 341a.15, 341b.8

evvelīn u āḫirīn öncekiler ve sonrakiler

a. 36b.5

evvelki 1. birinci

e. 6a.6, 342b.4, 343b.6

2. önceki, bir önceki

e. 69b.11, 167a.4, 171a.13, 174b.13, 226a.2,

ey ey!

e. 6a.7, 8b.2, 9b.10, 12b.11, 12b.9, 13b.15, 15a.5, 19a.8, 19b.10, 20a.8, 24a.2, 24a.8, 24b.12, 25a.10, 26a.1, 26a.14, 27b.6, 27b.6, 30a.1, 30a.15, 30b.11, 30b.7, 30b.7, 32b.6, 34a.5, 34b.12, 34b.5, 35a.10, 36a.11, 36a.14, 37a.2, 39b.13, 40b.15, 40b.15, 41a.2, 41b.14, 43b.2, 45a.4, 45b.2, 47a.5, 49b.11, 50b.13, 50b.8, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 52a.10, 52a.6, 52a.7, 52b.11, 52b.14, 53b.15, 53b.15, 54a.2, 54a.3, 54a.6, 54a.7, 54b.5, 55b.10, 61a.11, 66b.15, 67a.14, 68b.12, 68b.4, 72a.13, 72a.4, 73a.11, 74a.15, 74b.5, 75a.9, 76a.5, 76a.6, 76b.2, 76b.4, 78a.1, 78a.2, 79b.2, 80b.9, 81a.2, 82b.14, 85a.4, 86b.2, 86b.2, 87a.2, 89a.5, 89b.10, 89b.4, 90a.1, 90b.2, 91a.1, 91a.7, 91b.9, 93b.11, 94a.15, 95a.5, 96a.15, 97b.9, 98a.12, 99a.4, 101a.3, 101b.13, 104a.2, 111a.11, 116a.4, 118a.10, 120b.5, 120b.5, 123a.13, 125b.15, 126b.14, 126b.15, 126b.5, 126b.6, 127a.15, 127b.14, 131b.8, 131b.8, 133b.9, 135a.3, 135b.15, 136a.14, 136a.6, 137b.2, 140a.3, 140b.15, 142a.9, 142b.6, 143a.5, 143b.5, 143b.5, 144b.13, 144b.14, 145b.13, 146b.11, 146b.6, 149b.15, 150a.12, 150a.13, 151a.11, 151a.15, 152b.5, 154b.4, 155a.10, 155a.8, 155b.1, 155b.5, 156b.13, 156b.14, 156b.14, 157a.13, 157a.7, 159a.12, 159a.12, 159a.6, 159b.4, 160a.14, 162a.9, 162b.10, 162b.13, 162b.2, 163b.15, 163b.2, 164b.12, 164b.13, 164b.2, 164b.3, 165b.4, 166b.15, 168a.2, 168b.6, 170b.13, 171b.4, 172a.9, 173a.10, 173a.2, 173b.2, 173b.7, 175b.4, 176a.5, 176a.5, 178b.10, 179b.12, 180a.5, 181a.11, 181a.13, 181b.13, 182b.14, 183a.14, 183a.3, 183a.9, 184a.1, 184a.15, 184a.8, 184b.3, 185a.5, 186b.15, 189b.8, 191a.1, 192a.5, 192a.9, 195b.1, 195b.5, 195b.6, 196b.14, 196b.15, 196b.15, 197a.1, 197a.12, 198b.10, 199b.9, 200a.8, 201b.13, 202b.6, 202b.6, 203b.12, 206a.9, 206b.1, 208b.5, 209a.14, 209a.15, 209a.6, 209a.6, 210a.10, 210b.12, 210b.14, 210b.15, 212b.14, 212b.14, 213b.10, 213b.5, 213b.6, 213b.8, 214a.7, 214b.6, 218a.12,

218b.1, 220a.10, 221a.10, 221a.3, 221b.3, 222a.13, 225b.10, 225b.12, 226b.11, 226b.11, 227a.10, 227b.2, 228a.5, 228a.8, 228b.1, 228b.6, 228b.6, 229a.2, 229b.10, 229b.11, 229b.13, 229b.7, 230a.15, 230a.3, 230a.4, 230b.5, 231b.3, 232b.5, 233b.10, 233b.9, 234a.8, 234a.8, 235a.1, 235a.2, 235a.5, 236a.3, 236a.6, 237a.15, 237a.15, 237b.11, 237b.12, 237b.13, 238a.6, 238b.4, 239b.11, 240a.14, 241a.13, 241a.13, 241b.10, 242a.1, 242a.14, 242b.1, 242b.15, 243b.11, 243b.12, 243b.12, 244b.10, 244b.11, 244b.15, 245a.3, 246a.12, 246b.7, 247a.6, 247b.8, 248b.13, 248b.5, 249b.14, 249b.4, 250a.10, 250a.6, 250a.6, 251b.4, 255a.1, 256a.3, 258b.11, 258b.15, 261b.2, 262b.1, 263b.7, 266b.14, 266b.5, 267b.1, 271b.4, 271b.6, 272a.13, 272a.2, 272a.4, 272a.4, 272b.10, 273a.3, 276b.1, 277a.12, 277a.3, 277a.9, 277b.14, 277b.8, 279a.15, 280a.5, 281b.7, 282a.15, 282a.15, 284a.5, 286a.1, 286a.5, 286b.14, 288a.11, 288a.12, 288b.8, 290a.10, 290b.4, 291a.14, 291b.2, 292b.1, 293a.3, 293a.5, 293b.11, 293b.15, 294b.12, 295b.10, 297a.14, 300b.11, 300b.14, 300b.15, 303b.2, 310a.13, 310a.3, 311a.9, 314a.8, 316a.10, 317b.9, 318a.15, 319a.15, 322a.11, 324b.8, 324b.9, 327b.3, 331a.13, 333a.7, 334a.13, 334b.12, 334b.7, 335b.4, 337b.4

ey- eğmek (*bk.* eg-)

e.-üp 14b.9, 220a.9, 220b.3

eyer eyer (*bk.* eger)

e.+siz 110a.8, 110b.5

eyil- eğilmek

e.-di 33a.9

eyit-, -d söylemek, demek

e.-di 6a.11, 6a.12, 6a.9, 7a.10, 7a.11, 7a.13, 7a.14, 7a.4, 7a.8, 7b.10, 7b.12, 7b.15, 8a.5, 8a.9, 8b.2, 9a.15, 9b.10, 9b.11, 9b.12, 9b.14, 9b.9, 10a.10, 10a.15, 10a.2, 10a.4, 12b.11, 12b.5, 12b.9, 13a.15, 13b.14, 14a.4, 14a.6, 15a.11, 15a.12, 15a.15, 15a.5, 16a.14, 16a.2, 16a.5, 17a.7, 17b.11, 17b.6, 18a.3, 18b.12, 19a.10, 19a.5, 19a.8, 20a.8, 20a.9, 22b.11, 23a.11, 23a.14, 23a.15, 23b.11, 23b.7, 24a.8, 25a.9, 25b.11, 25b.6, 25b.8, 26a.1, 26a.3, 26b.6, 27a.12, 27a.9, 27b.6, 29a.9, 30a.15, 30a.8, 30b.11, 31a.1, 31a.14, 31a.3, 31b.1, 31b.13, 31b.14, 32a.6, 32b.13, 32b.3, 32b.6, 32b.9, 33b.7, 33b.9, 34a.1, 34a.12, 34a.13, 34a.4, 34b.12, 34b.15, 34b.2, 34b.6, 35a.15, 36a.11, 36a.12, 36a.14, 36b.1, 36b.11, 36b.3, 36b.4, 36b.6, 36b.7, 36b.9, 37a.1, 37b.15, 38a.2, 38b.15, 39a.14, 40b.15, 40b.15, 41a.11, 41a.12, 41a.2, 41b.1, 41b.8, 42a.11, 42a.14, 42a.5, 42a.9, 42a.9, 42b.1, 43a.13, 43b.2,

44a.15, 45a.4, 45a.5, 45b.2, 45b.6, 46b.10, 46b.9, 47b.12, 47b.4, 48a.13, 49a.3, 49b.11, 50a.1, 50a.6, 50b.10, 50b.13, 50b.8, 51a.12, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.2, 51a.5, 51b.13, 52a.1, 52a.10, 52a.15, 52a.6, 52b.1, 52b.10, 52b.5, 53a.1, 53a.11, 53a.2, 53a.3, 53a.7, 53a.8, 53a.9, 53b.5, 54a.1, 54a.3, 54b.14, 55a.5, 55b.10, 56b.10, 56b.14, 56b.9, 56b.9, 57a.2, 57a.7, 57b.2, 57b.4, 58a.15, 58a.3, 58b.1, 58b.3, 58b.4, 58b.7, 59a.13, 59a.7, 59b.1, 59b.15, 59b.9, 60a.15, 60a.9, 60b.6, 60b.8, 61a.11, 61a.14, 61a.2, 61a.4, 61a.6, 61b.10, 61b.14, 61b.2, 61b.3, 61b.8, 62a.14, 62a.4, 62a.5, 62a.5, 62b.5, 63a.10, 63a.2, 63a.3, 63a.4, 63a.6, 63a.7, 63a.9, 63b.1, 63b.12, 63b.2, 63b.2, 63b.4, 63b.5, 64a.6, 64a.9, 64b.10, 64b.12, 64b.13, 64b.6, 65b.6, 66a.10, 66a.11, 66a.4, 66b.15, 66b.5, 67a.14, 67a.3, 67b.1, 67b.15, 67b.8, 67b.9, 68a.12, 68a.2, 68b.12, 68b.5, 68b.6, 68b.8, 69a.2, 69b.12, 69b.15, 69b.3, 69b.5, 69b.6, 70a.13, 70a.3, 70a.4, 70a.9, 70b.14, 70b.4, 70b.8, 71a.15, 71a.2, 71a.3, 71a.7, 71b.7, 71b.9, 72a.13, 72a.15, 72a.4, 73a.12, 73a.4, 73b.8, 74a.14, 74a.15, 74a.3, 74a.4, 74a.6, 74b.11, 74b.14, 74b.2, 74b.4, 76a.6, 76b.11, 76b.4, 76b.7, 77b.1, 77b.4, 78a.2, 78b.10, 78b.11, 78b.13, 78b.5, 79a.1, 79a.1, 79a.11, 79a.13, 79a.7, 79b.12, 79b.2, 79b.6, 79b.8, 80a.5, 80a.7, 80b.9, 81a.14, 81a.14, 81a.2, 81a.6, 81b.6, 82b.12, 84b.9, 85b.11, 85b.11, 85b.5, 85b.6, 85b.9, 86a.10, 86a.4, 87a.10, 87a.14, 87a.2, 87b.2, 87b.4, 88a.6, 88a.9, 88b.5, 90a.1, 90a.12, 90a.8, 90b.15, 90b.3, 90b.8, 91a.2, 91a.7, 91b.1, 91b.3, 92b.12, 92b.14, 92b.15, 92b.3, 92b.6, 93a.15, 93a.2, 93a.5, 93b.1, 93b.11, 93b.15, 93b.3, 94a.15, 94a.3, 94a.6, 94a.8, 94b.12, 94b.14, 94b.15, 94b.9, 95a.5, 95a.6, 95b.11, 95b.14, 95b.5, 95b.6, 96a.1, 96a.1, 96a.12, 96a.14, 96a.4, 96b.11, 96b.2, 96b.6, 96b.8, 96b.9, 97a.14, 97a.15, 97b.13, 97b.2, 97b.7, 97b.9, 98a.7, 99a.11, 99a.4, 99b.10, 99b.11, 99b.13, 99b.3, 99b.6, 100a.11, 100a.3, 100a.8, 101a.1, 101a.3, 101b.13, 101b.4, 101b.5, 102b.7, 103b.4, 104a.10, 104a.14, 104a.2, 105a.13, 105a.5, 105a.6, 105b.1, 105b.10, 105b.12, 105b.14, 106a.12, 106a.2, 106b.10, 107a.14, 107a.3, 107a.5, 107a.6, 107b.14, 107b.3, 107b.6, 107b.9, 108a.5, 108a.8, 108b.1, 108b.15, 109a.2, 109b.1, 109b.12, 109b.3, 109b.4, 110a.2, 110a.5, 110a.7, 110b.1, 110b.4, 110b.9, 111a.11, 111a.2, 111a.4, 111b.7, 112a.13, 112b.1, 112b.9, 113a.4, 113b.11, 113b.13, 114a.4, 114a.7, 114b.11, 115b.10, 115b.3, 115b.8, 116a.10, 116a.13, 116a.6, 117a.11, 117a.12, 118a.10, 118a.4, 118b.3, 118b.5, 118b.9, 120a.12, 120a.3, 120b.4, 121a.3, 121b.10, 121b.12,

122a.15, 122b.11, 122b.12, 122b.13, 122b.5, 123a.1, 123a.12, 123a.13, 123a.3, 123a.4, 123a.8, 123b.10, 123b.15, 123b.3, 123b.5, 123b.9, 124a.11, 124a.6, 124b.1, 124b.14, 124b.2, 124b.5, 124b.8, 125a.1, 125b.8, 126b.15, 126b.5, 127a.10, 127a.2, 127b.14, 128a.2, 128a.3, 128b.5, 129a.6, 129b.14, 130a.2, 130b.3, 133a.6, 133b.11, 133b.14, 133b.5, 133b.8, 134a.2, 134b.12, 134b.8, 135a.13, 135a.3, 135a.8, 135a.8, 135b.15, 136a.6, 137b.13, 138a.14, 138a.2, 138a.3, 138a.6, 139a.15, 139b.3, 140a.3, 140b.12, 140b.15, 142a.9, 143a.13, 143a.5, 143b.2, 143b.5, 144a.10, 144a.13, 144a.14, 144a.5, 144b.1, 144b.11, 144b.5, 146a.12, 144b.9, 146b.11, 146b.6, 147a.5, 147b.10, 147b.11, 148b.2, 149b.11, 149b.13, 149b.14, 149b.9, 150a.11, 150a.12, 150a.14, 151a.11, 151a.15, 151a.6, 152b.5, 152b.6, 153a.12, 153a.14, 153a.2, 153a.3, 153a.5, 153b.12, 153b.3, 153b.6, 155a.10, 155a.8, 155b.1, 155b.10, 155b.13, 155b.9, 155b.5, 156a.12, 156a.14, 156a.14, 156a.6, 156b.13, 157a.3, 157a.8, 157b.7, 158b.14, 158b.15, 159a.12, 159a.6, 159a.9, 159b.2, 159b.3, 159b.6, 160a.12, 160a.13, 160b.12, 160b.3, 160b.6, 160b.8, 161a.2, 161a.5, 161b.13, 161b.15, 162a.11, 162a.2, 162a.9, 162b.13, 162b.2, 162b.5, 162b.6, 163a.12, 163a.15, 163a.2, 163a.4, 163b.10, 163b.12, 163b.15, 163b.2, 164a.10, 164a.15, 164a.3, 164a.4, 164a.8, 164a.9, 164b.2, 164b.3, 165a.13, 165a.15, 165b.13, 165b.4, 165b.5, 165b.7, 166b.15, 166b.5, 167a.10, 167a.12, 168a.1, 168a.5, 168a.6, 168b.12, 168b.6, 169a.12, 169a.3, 169b.2, 169b.8, 170b.11, 170b.9, 172a.10, 172a.15, 172a.8, 173a.10, 173a.2, 173b.2, 173b.7, 173b.8, 174a.14, 174b.8, 175a.13, 175b.13, 175b.4, 176a.4, 176a.5, 177a.14, 177a.15, 177a.3, 177b.10, 177b.12, 177b.3, 177b.4, 178a.14, 178a.4, 178a.6, 178a.7, 178b.12, 178b.14, 179a.13, 179a.14, 179a.5, 179b.1, 179b.10, 179b.12, 179b.13, 179b.2, 179b.3, 179b.6, 179b.9, 180a.1, 180a.11, 180a.11, 180a.12, 180a.2, 180a.4, 180a.4, 180a.5, 180a.7, 180b.10, 180b.14, 180b.6, 181a.1, 181a.10, 181a.13, 181b.9, 182a.14, 182a.15, 182b.14, 182b.3, 182b.8, 183a.14, 183b.11, 183b.15, 183b.5, 183b.6, 184a.10, 184a.15, 184a.4, 184a.6, 184a.7, 184a.8, 184b.10, 184b.7, 185a.3, 185a.5, 185b.2, 185b.3, 185b.4, 185b.9, 186b.15, 186b.8, 188a.12, 188a.15, 188b.1, 188b.13, 188b.2, 188b.8, 189a.1, 189a.15, 189a.6, 189b.2, 189b.4, 189b.8, 189b.14, 190a.2, 190b.12, 190b.2, 191a.12, 191b.10, 191b.15, 192a.14, 192a.2, 192a.3, 192a.5, 192a.7, 192a.9,

192b.10, 192b.13, 192b.2, 192b.3, 192b.6, 193a.10, 193a.4, 193a.6, 193a.8, 193b.12, 193b.5, 193b.9, 194a.9, 194b.5, 194b.6, 195a.4, 195a.6, 195a.8, 195b.1, 195b.6, 195b.9, 197a.10, 197a.7, 197b.11, 197b.14, 198a.11, 198a.12, 198a.13, 198a.14, 198a.2, 198a.7, 198b.10, 198b.15, 199a.13, 199a.6, 199a.8, 199b.1, 199b.11, 199b.13, 199b.5, 199b.9, 200a.11, 200a.6, 200a.7, 200b.10, 200b.4, 201a.2, 201a.4, 201b.13, 201b.14, 202a.11, 202b.6, 203a.15, 203a.6, 203b.11, 203b.15, 203b.15, 204a.1, 204a.4, 205a.14, 206a.10, 206a.13, 206a.15, 206a.9, 207a.10, 207a.13, 207b.10, 207b.15, 207b.4, 207b.6, 208a.11, 208a.14, 208a.4, 208a.6, 208a.8, 208b.10, 208b.14, 208b.2, 208b.5, 209a.14, 209a.6, 209a.8, 209b.5, 209b.7, 210a.1, 210a.10, 210b.12, 210b.14, 212a.15, 212a.8, 212b.2, 213b.10, 214b.10, 214b.6, 216a.14, 216a.6, 216b.1, 217a.1, 217a.12, 218a.12, 218a.7, 218a.8, 218b.1, 220b.9, 221a.10, 221a.3, 221b.3, 222b.9, 223b.10, 223b.13, 223b.8, 224a.7, 225b.10, 225b.12, 226b.11, 226b.13, 227b.2, 228a.7, 228b.5, 229a.2, 229b.10, 229b.13, 229b.7, 230a.13, 230a.15, 230a.3, 230b.10, 230b.13, 230b.4, 231a.10, 231a.7, 231b.11, 233b.12, 233b.9, 234a.6, 235a.13, 235a.15, 235a.5, 235a.7, 235a.8, 236a.13, 236a.3, 236a.6, 237a.15, 237b.11, 237b.12, 237b.4, 238b.15, 238b.8, 239b.15, 240a.13, 240a.6, 241a.13, 241a.2, 241b.1, 241b.6, 242a.6, 242b.1, 242b.15, 243a.14, 243a.2, 243a.7, 243a.9, 243b.11, 243b.14, 244b.10, 244b.15, 244b.6, 245a.3, 245b.8, 245b.11, 245b.8, 246a.12, 247a.13, 247b.10, 247b.8, 248a.11, 248a.2, 248b.5, 249b.1, 249b.14, 249b.4, 250a.10, 250a.5, 251a.8, 251b.4, 251b.9, 252a.10, 252a.11, 252b.12, 252b.3, 253a.15, 253a.7, 253a.9, 253b.10, 253b.15, 253b.3, 254a.1, 254a.2, 254a.9, 254b.11, 254b.13, 254b.3, 254b.4, 255a.1, 255b.14, 256b.3, 258a.1, 258a.10, 258a.14, 258b.15, 258b.7, 259a.11, 259a.12, 259a.5, 259a.8, 260b.15, 261a.12, 261a.2, 262b.1, 262b.2, 263b.5, 263b.7, 264a.9, 265b.12, 266a.14, 266b.14, 267a.14, 267a.14, 267b.8, 269b.9, 270b.14, 271a.10, 271a.2, 271b.4, 272a.13, 272a.2, 272a.4, 272b.10, 272b.5, 273a.3, 276a.1, 276a.2, 276b.1, 276b.3, 276b.6, 277a.11, 277a.12, 277a.3, 277a.5, 277a.9, 277b.10, 277b.11, 277b.15, 277b.6, 278a.14, 278a.15, 278b.3, 279a.10, 279a.12, 279a.15, 279a.8, 279b.6, 281b.11, 281b.7, 281b.9, 282a.1, 282a.15, 283b.1, 283b.14, 284a.4, 284a.6, 284a.8, 284b.1, 284b.1, 284b.1, 284b.12, 284b.14, 284b.4, 284b.8, 286a.3, 286a.7, 286a.9,

287a.3, 287b.1, 287b.13, 287b.4, 287b.6, 288a.12, 288b.8, 289a.1, 289a.12, 289a.14, 289a.15, 289a.5, 289b.10, 289b.9, 290a.10, 290a.11, 290a.14, 290b.1, 290b.11, 290b.4, 291a.10, 291a.12, 291a.5, 291b.2, 292a.1, 292a.3, 292b.1, 292b.10, 292b.14, 293a.11, 293a.13, 293a.3, 293a.5, 293b.15, 293b.5, 293b.2, 294a.12, 294a.5, 294a.10, 294a.6, 294a.8, 294b.1, 294b.12, 294b.3, 294b.4, 294b.6, 294b.9, 295a.1, 295a.5, 295a.6, 295a.8, 295b.10, 295b.14, 296a.15, 297a.14, 297a.4, 297a.5, 297a.6, 297a.7, 297a.8, 297b.11, 298a.13, 298b.7, 299a.13, 299b.10, 299b.14, 300a.4, 300b.13, 300b.15, 301a.13, 301b.10, 302a.5, 302a.7, 302b.2, 303a.2, 303a.3, 303b.14, 303b.4, 303b.6, 303b.8, 304a.1, 306a.15, 306a.3, 306a.5, 306a.9, 306b.11, 306b.13, 306b.2, 306b.6, 306b.8, 307a.10, 307a.12, 307a.14, 307a.7, 308a.11, 308a.2, 308b.15, 308b.9, 309a.1, 309a.11, 309a.6, 309a.8, 309b.7, 309b.8, 310a.1, 310a.12, 310a.3, 310a.4, 310a.8, 310b.5, 310b.8, 311a.9, 311b.10, 311b.8, 311b.9, 312b.2, 312b.9, 313a.2, 313a.3, 313a.5, 314a.12, 314a.14, 314a.8, 314b.10, 314b.11, 314b.15, 314b.3, 314b.6, 314b.7, 315a.2, 315b.2, 316a.1, 317a.2, 317b.15, 317b.2, 317b.9, 318a.15, 318b.11, 319b.12, 319b.15, 319b.4, 320a.1, 320b.3, 320b.6, 321a.12, 321a.7, 321b.6, 321b.8, 322a.11, 322b.10, 322b.12, 322b.14, 323a.14, 323a.6, 324a.13, 324b.11, 324b.12, 324b.7, 324b.9, 325a.15, 325a.3, 325a.7, 325b.2, 325b.4, 326a.13, 331a.13, 331b.10, 331b.12, 331b.15, 331b.6, 331b.7, 332a.11, 332b.12, 334a.13, 334b.11, 334b.14, 334b.3, 334b.9, 335a.8, 335b.10, 335b.4, 335b.6, 335b.7, 336a.10, 336a.9, 336b.11, 337b.1, 339a.11, 339a.12, 339a.13, 339a.5, 339a.9, 339b.5, 339b.6, 339b.7, 339b.8, 339b.9

e.-diler 9b.1, 9b.5, 17a.12, 27a.1, 40a.11, 42b.7, 44a.9, 53b.15, 55b.3, 62a.13, 62b.12, 62b.15, 66b.1, 67a.12, 72b.4, 73a.11, 73b.12, 76b.2, 98a.5, 100b.2, 105b.8, 106a.13, 108a.11, 109a.14, 109a.15, 110b.6, 112b.14, 113a.4, 114a.15, 116a.8, 130b.10, 144a.4, 144a.7, 147a.9, 155a.1, 156b.13, 162a.1, 169a.2, 170b.6, 171b.15, 174b.6, 179a.14, 180b.3, 187a.5, 187b.7, 192a.13, 203a.7, 208a.8, 213a.1, 227a.2, 229a.13, 229a.4, 229a.6, 229a.7, 229b.1, 237b.10, 238a.6, 246b.15, 258a.11, 261a.1, 262b.12, 270b.14, 270b.15, 272b.6, 274a.8, 285b.14, 287a.4, 288a.1, 289b.5, 291a.14, 292b.6, 293a.11, 293a.14, 294b.5, 298a.12, 320a.4, 335a.4

e.-dim 4a.6, 6a.10, 6a.7, 7b.12, 8a.1, 8a.2, 8a.5, 13b.15, 77b.4, 137b.12,

137b.13, 137b.14, 137b.15, 138a.1, 138a.3, 138a.4, 184a.13, 270a.5, 277b.14, 281a.1, 285b.13, 286a.3, 286a.5, 286a.8, 289b.10, 289b.12, 301a.2, 302b.15, 326a.12

e.-düm 28a.3, 51a.15, 302a.13

e.-e 327a.2, 327a.3, 327b.1, 327b.13, 327b.6, 328a.10, 328b.12, 329a.10, 329a.11, 329a.4, 329a.6, 329a.8, 329b.11, 329b.2, 329b.4

e.-eler 327a.6, 328b.13, 329a.2

e.-elim 209b.9

e.-irler 197b.13

e.-miş 64a.3, 257a.11, 257a.12, 261b.10, 270a.6, 310b.1, 317a.12, 324a.3

e.-ür 6b.11, 33b.6, 37a.8, 38a.11, 45a.13, 45a.13, 48a.10, 55a.7, 57b.6, 57b.8, 77a.2, 79a.15, 85a.2, 118a.3, 137b.12, 137b.2, 146a.14, 162a.2, 164b.13, 165a.5, 165b.12, 256a.15, 257a.14, 257b.3, 257b.9, 280b.8, 284b.1, 288b.11, 289a.8, 301a.15, 301a.9, 301b.2, 307a.8, 321a.3

e.-ürdi 22a.13, 22b.5, 118a.1, 242a.1, 256a.2, 317a.4, 319a.12

e.-ürler 175b.6

e.-ürler 213b.8

eyle- eylemek, etmek, yapmak

e. 47b.12, 55a.11, 55a.11, 112b.6, 119b.2, 141a.4, 158b.2, 158b.4, 173b.6, 192a.13, 192b.8, 218a.13, 249a.15, 254a.1, 301a.12

e.-di 18b.15, 44a.1, 50b.6, 64b.8, 82b.5, 83b.7, 84b.15, 87a.9, 87b.15, 87b.3, 96b.15, 98b.14, 103b.6, 109a.11, 111a.11, 121b.10, 151b.2, 163b.13, 220b.9, 221a.13, 221b.9, 222a.2, 227b.13, 228a.15, 235b.6, 240b.5, 247b.13, 247b.14, 249a.1, 249a.14, 250a.2, 284a.2, 286b.7, 298a.2, 299a.10, 301a.12, 313b.10, 323b.3

e.-digi 49a.14

e.-dikden 264a.4, 314a.8

e.-diler 20b.13, 21a.2, 24a.12, 65a.2, 83b.6, 110b.13, 140a.12, 233a.3, 237a.12, 279a.9, 303b.3, 311a.5

e.-dim 41a.11, 138b.3, 261a.14, 329a.10, 329a.12, 338a.1

e.-diŋ 51a.12, 74a.3, 160b.4

e.-diŋiz 272a.2, 320a.10, 336b.3

e.-digimden 166b.2

e.-dikde 30b.6

e.-me 154a.15, 175b.1

e.-medi 68b.2, 194b.4, 227b.3

e.-mekdir 116a.2

e.-mem 161b.1, 180a.9

e.-meŋ 74a.7

e.-mese 136a.2

e.-miş 4a.4, 97a.13, 297b.15

e.-mişdi 68a.3, 209a.5

e.-mişdir 219b.13

e.-mişler 334a.14

e.-mişsin 283b.15

e.-ŋ 59b.2, 75b.6, 87a.12, 112b.5, 213b.7, 222b.13

e.-r 99b.10, 183b.4, 243a.15

e.-rdi 215b.5

e.-rem 161b.1, 192a.13

e.-rken 228a.10

e.-rlerdi 27b.11

e.-rseŋ 192a.13

e.-rsiz 271a.5-6

e.-se gerekdir 99b.9, 171a.3

e.-seler 99b.6, 150a.6, 228b.3

e.-sem 3b.13, 230b.11

e.-seŋ 14b.3, 51a.13, 69b.5, 137a.2

e.-sin 323a.13

e.-sün 119b.7, 337a.8

e.-ye 58b.10, 71b.15, 227b.11

e.-yeçeyiz 'eyleyeceğiniz' [sıfat fiil] 326a.15

e.-yem 74a.9

e.-yen 338b.10

e.-yenler 176b.4

e.-yüp 27b.1, 140b.9, 200a.1, 218b.10, 222a.9, 228a.15, 287b.4

eylen- oyalanmak (*bk.* eglen-)

e.-di 83b.10, 83b.6

e.-em 177b.14

eylik iyilik

e. 116a.2

eysil- eksilmek, azalmak

e.-mez 340a.4

eyü 1. iyi, güzel

e. 61b.14, 61b.15, 66b.6, 106a.2, 111b.4, 145b.13, 152b.6

2. faydalı

e.+dür 107a.11

3. tam ve doğru bir şekilde

e. 128a.15, 164b.5, 164b.9

4. hayırlı, uğurlu

e. 133b.5, 336b.5

eyü ol- 1. iyileşmek, sıhhat bulmak

e.-dı 64b.6

2. mamur olmak, iyi durumda olmak

e.-ur 108a.3

eyüt-, -d iyileştirmek, iyi hale getirmek

e.-ür 108a.3

eyvāh! 'eyvah'

e!. 93b.9, 155a.6, 184b.6, 193b.3, 214a.13, 241a.6, 247a.1, 269a.13, 317a.4

eyyām (*Ar.*) günler

eyyām-ı maraż hastalık günleri

e.+da 34a.11

ez ān el-cümle kısaca, özetle, ezcümle

r. 116b.9

eẕān (*Ar.*) ezan

e. 310b.15

e.+ı 72a.3

eẕān-ı şerīf değerli ezan

e. 78b.4

eẕān oḳun- ezan okunmak

e.-dugı 72a.3

e.-madı 310b.15

ezel-i ezel (*Ar.*) kader

e.+de 70a.10, 264a.11

eẕiyyet (*Ar.*) sıkıntı, eziyet

e. 25b.3, 74a.7, 166a.11, 325b.12

e.+i 257a.8

e.+le 163a.8

eẕiyyet cefā eyle- eziyet etmek

e.-di 308b.3

e.-mek 10b.7

eẕiyyet ėt- eziyet etmek

e.-emem 125a.6

e.-er 140a.5

e.-ersin 288b.14

e.-mişsiŋ 41b.9-10

eẕiyyet eyle- eziyet etmek

e.-diler 291b.13

e.-mek 42a.1

e.-meŋ 288b.10

e.-rlerdi 116a.12

eẕiyyet ver- eziyet etmek

e.-diŋiz 234a.7-8

F

fācir (*Ar.*) sefih, günahkar

f. 121b.5, 123a.10, 154a.4, 267a.7, 324a.7, 325a.7

f.+iŋ 123b.5

f.+lerden 226b.12

fāḥir (*Ar.*) gösterişli, şaşaalı (hediye)

f. 274a.13

faḥirlen- övünmek

f.-mek 196b.8

fāʿide (*Ar.*) fayda

f. 36b.10, 194b.3

f.+dir 181b.3

fāʿide-i ʿaẓīm büyük fayda

f. 237a.12

fāʿide vėrme- işe yaramamak

f.-di 240b.4

faḳad (<*Ar.* faḳaṭ) yalnızca, sadece

f. 107b.5, 188a.11, 220a.7, 313b.9, 315a.9, 319b.14, 332b.6, 335b.12

faḳır faḳır ḳayna- (zehirden) toprak fokurdamak, köpürmek

f.-dı 90a.3

faḳīr (*Ar.*) yoksul, perişan

f. 3b.4, 4a.6, 10b.14

f.+e 76a.4, 161a.6

f.+i 4a.9

f.+ler 62b.3

f.+lere 204a.3, 209b.6

faḳīr u gedā fakir fukara

f. 126a.1

faḳīrü'l-ḥāl durumu zayıf olan, fakir

f. 14a.13

faḳīrlik yoksulluk

f. 200a.9

f.+lerin 61a.9

faḳr (*Ar.*) yoksulluk

f.+ımız 48a.14

faḳra gel- tevazu göstermek

f.-diler 112b.7

faḳr u fāḳa yoksulluk

f.+da 68a.6

fāl (*Ar.*) fal

fāl-ı musḥaf Kur'an-ı Kerim'i rastgele açarak fal bakmak

f. 168b.13

fāl aç- Kur'an-ı Kerim'i rastgele açarak fal bakmak

f.-maḳ 168b.9

f.-maḳda 168b.10

fāl tut- niyet tutmak

f.-up 58b.6

falān (*Ar.*) söylenmesi gerekli olmayan özel ismin yerini tutar (falanın kızı)

f. 91a.3

fānī (*Ar.*) geçici, sonlu (dünya)

f.+dir 135b.4

fāriġ (*Ar.*) **1.** karmaşadan uzak

fāriġ-i āzāde bir olayla alakası olmayan, suçsuz

f.+yem 144b.2

2. vazgeçmiş

fāriġ ol- vazgeçmek

f.-uŋ 140a.7, 180a.2, 246b.10

farḳ (I) (*Ar.*) fark

farḳ olun- fark edilmek

f.-ıçak [sıfat fiil] 138b.9

farḳ (II) (*Ar.*) başın üst kısmı

farḳ-ı mübārek değerli baş

f.+ine 72b.14

farrāş (*Ar.*) cenaze taşımaya yarayan taht

f. 74a.12

farż (*Ar.*) farz (namaz)

f. 71b.11

fāṣıḳ (*Ar.*) doğru yoldan sapmış

f. 121b.5, 123a.10, 267a.7, 324a.7, 325a.7

f.+ıŋ 123b.5

f.+lardan 226b.12-13

faṣıl (*Ar.*) bölüm, bab

f. 128b.2, 343b.3

f.+dır 181a.2, 194b.11

faṣīḥü'l-lisān (*Ar.*) açık ve anlaşılır konuşma

f.+la 182b.10

fedā (*Ar.*) uğrunda değerli bir şeyden vazgeçme

f. 113b.3, 173a.6, 208a.15

f.+dır 112b. 15, 182a.5

fedā ėt- feda etmek

f.-dik 113a.1

f.-eyim 286a.9

fedā eyle- feda etmek

f.-dim 24a.3, 96b.10, 96b.11, 173b.2

f.-mege 202a.13

f.-yenler 261b.2

fedā ol- feda etmek

f.-sun 114a.13, 136a.3

fe-emmā (*Ar.*) ama, fakat

f. 30b.8, 39a.8, 39b.8, 47b.7, 51b.1, 51b.3, 58b.5, 65a.15, 66a.7, 67a.2, 70a.14, 76a.9, 90b.3, 91b.6, 93a.6, 97a.10, 102b.8, 110a.11, 111a.1, 112b.10, 115a.10, 117a.9, 118b.4, 125a.15, 132a.9, 133a.5, 142a.8, 143a.10, 146b.8, 148a.2, 154b.2, 154b.3, 157b.4, 158a.8, 164b.11, 177b.13, 181a.15, 182b.8, 188b.9, 190a.9, 192b.14, 195b.5, 198b.4, 198b.7, 204b.3, 206b.10, 206b.8, 207a.14, 209a.11, 210b.15, 213b.2, 213b.4, 214b.3, 215a.7, 215b.14, 215b.3, 217a.8, 217a.9, 217b.8, 220b.6, 224b.7, 226a.4, 227b.3, 227b.4, 229a.13, 232a.6, 233b.5, 237b.5, 241a.4, 243b.2, 245b.4, 250a.3, 266a.11, 267b.9, 268a.7, 269a.2, 269a.8, 273b.14, 274a.4, 275a.6, 275b.1, 275b.7, 276b.8, 277a.6, 278b.11, 280b.6, 280b.9, 282a.11, 282a.12, 284b.2, 289b.3, 290b.10, 299a.6, 299b.15, 302a.5, 302b.12, 315a.9, 315b.11, 316b.13, 318a.10, 323a.8, 324a.6, 324b.13, 328a.15, 330a.4, 335b.15, 341b.14

felek (*Ar.*) **1.** kader

f. 227b.3, 292b.1

2. dünya

f. 250a.7

f.+den 34a.11

fenā (*Ar.*) **1.** kötü, feci

f. 316a.7, 145b.14

fenā eyle- iyi yapmamak, yanlış yapmak

f.-mişsin 314b.3

2. ölüm, son

f.+ya 173a.11

fenā vėr- öldürmek

f.-di 234b.4

f.-diler 219b.14-15

ferāḥ (*Ar.*) gönül ferahlığı

f.+ıla 50a.9, 326a.12

f.+ıŋız 326a.13

f.+la 200b.5

ferāḫlan- rahatlamak, içi açılmak

f.-dı 310b.7

ferāʿiz tekbiri (*Ar.*) namaz içindeki tekbirler

f.+nden 67b.5

ferāmuş (*Far.*) unutma

ferāmuş ėt- unutmak

f.-meyeler 342a.12

ferāmuş eyle- unutmak

f.-yen 209b.1

ferāset (*Ar.*) anlayış, sezgi

f.+le 57b.4, 174a.14, 204b.5

ferişte (*Far.*) melek (*bk.* ferişteh)

f. 6b.5, 79b.15, 85b.1, 85b.2, 85b.3, 85b.5, 92b.7, 94a.1, 94a.2, 101a.5, 195a.12, 280b.8

f.+ler 101a.12

f.+niŋ 85b.3

f.+ye 85b.4

ferişteh (*Far.*) melek (*bk.* ferişte)

f. 8b.11, 8b.12, 8b.14, 8b.15, 8b.6, 8b.7, 8b.9

f.+ler 7b.6, 328a.6

f.+lerden 7b.7

fermān (*Far.*) buyruk, ferman

f. 16b.11, 20a.8, 35b.15, 36a.1, 191b.3, 272a.7

f.+ını 152b.8

f.+ıŋ 156a.8

f.+ıyıla 95a.2, 209b.11

fermān-ı ālī-şān şanı büyük emir

f.+ını 158a.9-10

fermān-ı Ḥaḳ Allah'ın emri

f. 59b.4, 83a.8

f.+dır 67a.14

fermān-ı İlāhi Allah'ın emri

f.+dir 45a.8

fermān-ı menḥūs uğursuz emir

f.+ı 186b.10

fermān-ı Rabbü'l-ʿālemīn Alemlerin Rabbinin emri

f.+i 291b.9

fermān-ı Resūl-i Ekrem Hz. Muhammed'in emri

f. 33a.4-5

fermān-ı şerīf değerli emir

f.+iŋ 54a.4

fermān-ı Yezīd Yezid'in emri

f. 124a.8

fermān ėt- ferman vermek, buyurmak

f.-mişdir 35b.14

fermān eyle- ferman vermek, buyurmak

f.-di 20b.12, 43a.14, 153b.8, 186a.5-6, 197a.4, 268b.12

f.-diŋ 294b.10

f.-yüp 31a.2

ferşāḫ (*Ar.*) yaklaşık 5 km'lik uzaklık ölçüsü

f. 326b.6, 326b.9

ferş (*Ar.*) yeryüzü

f. 255b.3

f.+i 102a.12

feryād (*Far.*) ızdırapla bağırma, haykırış

f. 51b.10, 54a.1, 66a.15, 226b.4, 246a.7, 268a.6, 284b.10

f.+ı 242a.11

f.+ın 55b.8

f.+ından 340b.10

f.+la 333b.8

feryāda gel- feryat etmek

f.-üp 51a.15

feryād ėt- feryat etmek

f.-er 180b.8, 269a.8

f.-erdi 312a.12

f.-erler 305b.7

f.-erlerdi 196a.1

f.-üp 176b.5

feryād eyle- feryat etmek

f.-di 53b.4, 71b.6, 74b.10, 144b.13, 164b.8, 243b.10, 277b.5, 336b.9

f.-diler 282a.12, 320b.7-8

f.-rdi 164b.11-12, 194a.14

f.-rdim 330b.10

f.-yerek 317a.4, 334b.3

f.-yüp 263a.11-12, 280a.2

feryād efġān feryat figan

f. 238a.11

feryād efġān ėt- feryat etmek

f.-üp 233a.3, 228b.14-15

feryād efġān eyle- feryat etmek

f.-r 243a.12

f.-yüp 256a.7

feryād fiġān feryat figan

f. 226b.4-5, 228b.13

f.+dan 18b.9

feryād fiġān ėt- feryat etmek

f.-düklerini 268a.14

f.-erdi 307b.9

f.-üp 26b.5, 55b.13

feryād fiġān eyle- feryat etmek

f.-di 265b.13, 272a.13

f.-diler 240b.3, 258a.3, 280b.6, 298b.11-12

f.-meŋ 181a.15-181b.1

f.-yerek 300a.10-11

f.-yüp 181b.5

feryād u fiġān feryat figan

f. 310b.14

feryād u fiġān ėt- feryat etmek

f.-erek 267a.14

f.-üp 180a.3, 268a.5-6

feryād u fiġān eyle- feryat etmek

f.-di 310a.12

f.-diler 127b.7-8

f.-yüp 170b.6

ferzend (*Far.*) oğul

ferzend-i Dā'il Da'il'in oğlu

f. 300b.8

ferzend-i Resūl-i Ḫüdā Allah'ın Resulünün oğlu (Hz. Hüseyin)

f.+yım 196b.7

fesād (*Ar.*) bozgunculuk, kargaşa

f. 279a.14

f.+a 85a.6

fesāda var- kargaşa çıkmak

f.-masın 142b.11-12

fesāda vėr- kargaşa çıkarmak

f.-mişdi 307a.12

fesāḥat (*Ar.*) dilin açık, anlaşılır ve doğru kullanılması

f. 295a.13

fetḥ (*Ar.*) bir yeri savaşarak alma, fethetme

f. 68a.10

fetḥ ėt- fethetmek

f.-üp 68a.9

fetḥ eyle- fethetmek

f.-diler 65a.12

fetḥ-i ʿaẓimet-i nuṣret zafere giden fetih

f. 140a.15-140b.1

fetḥ-i memālik şehirler fethetme

f. 140a.14

fetḥ olun- fethedilmek

f.-dukda 21b.2

fevc fevc (*Ar.*) akın akın

f. 295b.3

fevt (*Ar.*) ölüm

f.+inde 23a.13

fevt ol- ölmek

f.-dı 120b.9

f.-madan 24b.3-14

f.-sa 23b.12

f.-up 24a.1

f.-ur 23b.13

f.-ursam 74a.9

feyż (*Ar.*) ruha huzur veren manevi his

feyż-i ʿismet temizliğin feyzi

f. 169b.7

feżāil (*Ar.*) faziletler

f.+i 40b.15

feżā' (*Ar.*) uçsuz bucaksız boşluk

feżā'-yı beḳā sonsuzluğun fezası, ahiret

f.+ya 51a.15

fırḳa (*Ar.*) cemaat, taife

fırḳa-ı İslām İslam'a mensup olanlar

f. 30b.7

fırḳa-i füccār-ı nā-bekār hayırsız, günahkar topluluğu

f. 203b.12

fırla- fırlamak

f.-dı 231a.1

fırṣant (< *Ar.* furṣat) fırsat

f. 24b.13, 216b.3, 309b.13

f.+dan 299b.1

f.+dır 17a.10

fırṣant-ı ġanīmet yararlanılması gereken fırsat

f.+dir 72a.15

fırṣant bul- fırsat oluşturmak, denk getirmek

f.-up 17a.14, 18a.14, 40b.15, 72b.13, 88b.10

fırṣant gir- eline fırsat geçmek

f.-irse 119b.4

fırşant gözėt- uygun zamanı kollamak

f.-irlerdi 83b.10-11

f.-üp 18a.7

fırşantı düş- eline fırsat geçmek

f.-e 82a.15

fışḳ (*Ar.*) açıktan günah işleme

f. 135b.1

f.+a 83a.15

f.+ıla 123a.11

fıṭr-ı ebyāẓ bir hastalık adı

f. 82b.4

fī (*Ar.*) 'de, içinde' anlamı katan ve zarf yapan ön ek

fi'l-ḥaḳīḳa gerçekten de, hakikaten

f. 132a.9

fi'l-ḥāl o anda

f. 18a.15, 79b.11, 246a.1, 282a.15, 287a.1, 327a.8

fi'l-vāḳi‘ gerçekten de, hakikaten

f. 21b.4, 29b.7, 176b.8, 189a.10

fi'n-nār-ı cehennem cehennem ateşinde

f. 73b.10-11, 81b.3-4, 194a.7, 194b.2, 209b.12, 210a.5, 217b.2, 224a.3, 225b.8

fī-sebīli'llāh hiçbir karşılık beklemeden, Allah rızası için

f. 215a.10, 219b.1

fiġān (*Far.*) ızdırapla haykırma

f. 228a.14, 255b.8

fiġāna gel- ızdırapla haykırmak

f.-dikde 55b.2

fiġān eyle- ızdırapla haykırmak

f.-di 35a.7

f.-yerek 303b.2

fiġān-ı rāh yol ızdırabı

f. 137a.13

fiġān nāle eyle- ızdırapla haykırmak

f.-diler 34a.10

fihrist (*Far.*) kitabın içindekiler bölümü

fihrist-i Tuḥfetü'ş-Şühedā Tuhfetü'ş-Şüheda'nın fihristi

f. 1b.1

fi‘il (*Ar.*) eylem, amel

f.+lerine 222a.13

fikirlen- düşünmek

f.-eyim 184a.5

fikirler fikirlen- farklı düşüncelere sahip olmak

f.-üp 82a.7-8

fikr (*Ar.*) düşünce

f.+i 113b.13, 184b.3

f.+im 171b.10

f.+inde 85a.1, 86a.2

fikr-i bāṭıl doğru olmayan düşünce

f.+dır 297b.3

fikr-i efkār-ı melālet-kemīn hüzün tuzağı düşüncesi

f. 3b.7-8

fikr ėt- düşünmek

f.-diler 192b.2

f.-eyim 184a.15

f.-üp 150a.4-5, 254a.2

fikre var- düşünceye dalmak

f.-dı 91a.15, 102a.1, 143a.3-4, 146a.3, 158a.7, 174b.5, 241a.8

f.-dılar 193b.3

fikr eyle- düşünmek

f.-di 126a.6

f.-diŋiz 336b.2

f.-rem 171b.12

filān (*Ar.*) söylenmesi gerekli olmayan özel ismin yerini tutar

f. 55a.3, 66b.1, 308a.11, 307b.4, 337b.6

filān bin filān filan oğlu filan

f. 252b.6

firāḳ (*Ar.*) ayrılık

f.+a 29b.9

f.+ıŋ 19a.10-11, 227a.3

f.+undan 51a.15

firār (*Ar.*) kaçma

firār ėt- kaçmak

f.-ersiŋ 25b.7

firār eyle- kaçmak

f.-diler 247a.2

firḳat (*Ar.*) ayrılık

f.+inden 18b.10

fitne (*Ar.*) fitne, bozgunculuk

f. 117b.14, 141a.1, 141a.5, 145b.11, 162a.6, 248b.1, 275a.5, 287a.1, 292a.6, 317b.11

f.+den 104a.7

f.+sinden 336b.12

f.+ye 141a.13

f.+yi 154a.13

fitne vü fesād fitne fesat

f. 282a.14, 291b.15

fitne düş- bozgunculuk çıkmak

f.-se 99b.5

fitne fesād ḳopar- fitne çıkarmak

f.-dı 297a.2

fitne(yi) ḳaldır- fitne çıkarmak

f.-ırsın 142a.10

fitne-engīz fitne çıkaran, fitneci

f. 140b.10

fitnelik bozgunculuk

f. 104a.3

foḍul (*Ar.*) üstünlük taslayan, haddini bilmeyen

f.+sın 164b.9

fuḥşiyyāt (*Ar.*) ahlaksız, abes (sözler)

f. 209b.4

fuḳarā (*Ar.*) fakirler

f.+sı 56b.4

f.+sına 119b.10

füccār (*Ar.*) sefih, günahkar

f. 151a.3

fücūr (*Ar.*) ahlak kurallarına aykırı yaşama, sefihlik

f. 135b.1

G

ġaddār (*Ar.*) zalim, insafsız

g. 144b.14, 172b.11, 272a.13, 272b.10, 336b.11

g.+lar 243b.12

ġaḍḍārlıḳ zalimlik, insafsızlık

g.+dır 197a.2

ġāfil (*Ar.*) gaflet içinde, basiretsiz

g. 293b.11, 307a.2

g.+dir 183b.3

g.+ler 209a.15

ġāfil ol- 1. gaflet içinde olmak

g.-ma! 170b.5, 178a.13

g.-maz 169a.5

2. habersiz olmak, ilgisiz olmak

g.-ma! 53a.2

ġāfilen (*Ar.*) habersizce

g. 18a.14

ġaflet (*Ar.*) basiretsizlik

g. 236b.12

g.+den 221b.13

gāh (*Far.*) bazen, ara sıra (*bk.* gāhīçe)

g. 150a.8, 164b.11

gāh … gāh … 'bazen … bazen …'

g. 12a.9, 139b.5, 139b.5, 143a.1-2, 150a.4, 212a.3-4, 307b.15

gāh … gāh … gāh … 'bazen … bazen … bazen de …'

g. 37b.1-3, 218b.3, 231b.9-10

gāhīçe ara sıra (*bk.* gāh)

g. 110b.15

ġā'ib (*Ar.*) kayıp (*bk.* ġāyib)

ġā'ibe gel- kaybetmek, elden çıkmak

g.-mek 184b.9

ġā'ib ol- (gözden) kaybolmak

g.-dı 138a.10

ġalebe (*Ar.*) galip gelme

ġalebe ėt- galip gelmek

g.-üp 17a.14

ġalebe eyle- üstün gelmek, bastırmak

g.-di 250b.14

ġalebe göster- üstünlük taslamak

g.-irsiz 271a.4

ġālib (*Ar.*) **1.** galip gelen

ġālib gel- 1. galip olmak

g.-di 145b.8-9

g.-dik 145b.14

g.-diler 320b.14

g.-irse 332b.3-4

g.-irsiz 323a.7

2. baskın çıkmak, üstün gelmek

g.-üp 330b.7-8

ġālib ol- galip olmak

g.-dı 306a.14

g.-duk 293b.4

g.-up 250b.12, 271b.5

2. baskın, güçlü (muhabbet)

g.+dir 157a.4

ġālibā (*Ar.*) anlaşılan

g. 22b.13, 59b.9

ġalīẓ (*Ar.*) karanlık, tehlikeli (yer)

g. 174b.3

ġalṭān ėt- (kelle) yuvarlamak

g. ė.-eriz 129b.11

ġam (*Ar.*) gam, keder

g. 11a.13, 114a.2

ġama düşür- üzmek, kederlendirmek

g.-di 100a.9

ġam çek- üzülmek, kederlenmek

g.-eriz 176a.1

g.-me 101a.13, 249b.5

g.-mem 176a.1

g.-meŋ 220b.15-221a.1

ġam-güsār gam gideren, teselli eden

g.+ım 173b.3, 195b.6, 221a.3, 249b.4, 276b.4, 310a.13

g.+sız 76b.11

ġammāz (*Ar.*) kusuru ortaya çıkaran, haber taşıyan

g.+lar 154b.3

g.+larından 146b.4

ġammāzlıḳ kusuru ortaya çıkarma, haber taşıma

g. 90b.3

ġamze (*Ar.*) yan bakış, göz süzerek bakma

ġamze-i maḥbūb-ı mecāz sevgilinin yan bakışı

g.+i 69a.13

ġanīmet (*Ar.*) savaşta elde edilen maddi menfaat

g. 7a.15

ġaraż (*Ar.*) amaç, gaye

g. 28b.6

g.+ım 32a.10

ġaraz-ı şeref-i risālet peygamberliğin gayesi

g.+den 24b.9

ġarb (*Ar.*) batı

g.+dek 135b.7

ġāret ėt- yağmalamak, talan etmek

g.-ersin 251b.8

ġarīb (*Ar.*) **1.** gurbette kalmış, yabancı

g. 286a.6

g.+em 153a.6, 171b.6

g.+im 193b.6, 277b.6

2. zavallı, kimsesiz

g. 195b.8

g.+leriz 156b.15

3. ilginç, şaşılası, tuhaf

g. 16a.4, 68a.12, 119a.10, 180a.11

4. üzücü, dokunaklı

g. 154b.7

ġarīb taʿaccüb çok garip, şaşılası

g. 31a.15

ġarī (<*Far.* ġarīv) feryat

g. 210b.12

ġarī eyle- feryat etmek

g.-yüp 33a.11

ġarḳ (*Ar.*) suya batma, boğulma

g. 265b.11

ġarḳ ol- 1. suda boğulmak

g.-dı 246b.1

2. gömülmek, batmak

g.-açakdır 230a.2

g.-muş 95a.13, 180b.1

g.-up 3b.7, 225a.7, 331a.5

ġaşāvet (<*Ar.* ḳasāvet) üzüntü, gam (*bk.* ḳasāvet)

ġ. 176b.10

ġavġa (*Far.*) **1.** tartışma, dövüşme

g. 32a.2

g.+sıdır 149b.11

2. savaş, cenk

g. 147a.6, 268b.14, 275a.2

g.+ya 203a.5

ġavġa eyle- tartışmak, dövüşmek

g.-se 257a.3

ġavġalı kavgaya sebep olan, kavgası bol

g. 149b.10

ġāyet (*Ar.*) son derece

g. 135a.1, 163a.11

g.+de 84b.8, 232b.4

g.+ile 4a.3, 4a.4, 7a.15, 8b.1, 50a.8, 59a.12, 88b.14, 88b.6, 109a.10

g.+le 10b.14, 11a.1, 13b.10, 15b.6, 21a.1, 24a.7, 30a.3, 31a.6, 32a.15, 47b.6, 51b.2, 51b.4, 65a.15, 69b.7, 71a.10, 71a.7, 87a.12, 89a.7, 95b.1, 101a.9, 109b.8, 111a.14, 111b.4, 112a.2, 112a.6, 115a.10, 115a.13, 117a.15, 119b.5, 128a.12, 133b.13, 135a.1, 138a.5, 139b.11, 141b.3, 144a.8, 146b.8, 148a.2, 149a.7, 150a.11, 152a.1, 154a.5, 154b.1, 162b.11, 164b.5, 165a.7, 168a.12, 180b.12, 181b.10, 193b.14, 205a.7, 206a.11, 213b.7-8, 215b.15, 217a.9, 218a.11, 218b.14, 221a.14, 226a.1,

231b.4, 234b.14, 240a.9, 240b.4, 243b.8, 244a.13, 245b.11, 249a.1, 251a.6, 260b.8, 275a.4, 276a.13, 280b.10, 281b.6, 288b.9, 289b.5, 300a.10, 300b.14, 302a.8, 308a.7, 312a.3, 322b.4, 326a.13, 328a.15, 331b.14, 332b.1, 335b.15, 336b.14, 336b.7

ġāyetü'l-ġāye en son derecede, pek çok

g. 118a.8, 175b.7

ġāyib (<*Ar.* ġā'ib) **1.** gözle görülmeyen gayp alemi (*bk.* ġā'ib)

g.+den 133b.6, 199a.10

g.+lere 27a.4

2. kaybolmuş, yitik

g.+iŋ 331b.1

ġāyib ėt- kaybetmek

g.-diler 155b.15

ġāyib ol- kaybolmak

g.-dı 34a.2-3, 58a.1, 58a.4-5, 58a.5, 100b.1, 100b.3, 102b.13, 165b.10, 190a.14, 258a.4, 331b.1

g.-dılar 40b.9, 282a.15

g.-dular 79b.3

g.-muşdur 40b.15

g.-uram 34a.3

ġāyibāne gayptan gelircesine

g. 181b.13

ġayr (*Ar.*) diğer, başka (*bk.* ġayrı)

g. 60b.11

ġayret (*Ar.*) çaba

ġayret ėt- çabalamak

g.-üp 251a.15

ġayretlen- gayrete gelmek

g.-üp 225a.7

ġayretsiz hamiyetsiz, değerlerini korumayan kişi

g!. 269b.7-8

ġayrı (<*Ar.* ġayr) başka, diğer (*bk.* ġayr)

g. 5a.6, 5a.8, 33b.15, 38b.13, 51b.6, 56a.15, 56b.1, 57b.3, 61b.11, 67b.5, 69b.9, 69b.9, 86b.10, 88b.3, 91b.2, 99b.13, 101b.4, 102a.12, 104b.15, 104b.15, 111a.6, 127b.12, 131a.5, 132b.11, 133b.12, 136b.1, 142b.5, 142b.8, 148b.8, 151a.9, 153b.7, 168b.4, 169a.10, 169a.11, 169a.12, 169b.13, 171a.15, 174b.15, 176a.7, 177a.4, 177b.1, 179a.12, 179a.15, 184a.14, 209a.4, 226b.4, 236b.1, 236b.1, 272b.13, 277a.10, 294a.2, 302b.15, 328a.11, 328b.14

g.+lara 163a.10, 302a.15

g.+sın 67b.4, 112b.6

g.+ya 106a.14, 131b.5, 245a.11

ġazā (*Ar.*) İslam dini uğruna yapılan savaş

g.+da 7a.14

g.+dan 207a.6

g.+dır 101a.5

g.+sında 72b.15

g.+ya 40b.15

ġazā-yı Ḫayber Hayber savaşı

g.+den 67a.6

ġazā-yı Nehrirevān Nehrevan savaşı

g.+dan 70b.9

gazāŋ(ız) mübārek olsun gazaya gidenlere söylenilen dua, tebrik sözü

g. 284b.8-9, 320a.9

ġażab (*Ar.*) öfke, kızgınlık, hiddet

g. 50b.8, 143a.2, 160a.11, 197a.13, 287b.4

g.+a 144b.12

g.+dan 183a.13, 183a.13

g.+ıla 130a.11

g.+ım 125a.14

g.+ından 71a.7, 123b.7, 308b.13

g.+la 108a.11, 144a.12, 193a.6, 204a.14, 208b.4, 225a.14, 251a.8, 254a.5, 272a.11, 334b.13

ġażab-ı Ḫālıḳ Allah'ın gazabı

g.+a 183a.15

ġażaba gel- öfkelenmek

g.-di 111b.12, 129b.15-130a.1, 130a.11, 145a.2, 147b.15, 148a.3, 158a.7, 160b.1, 161a.12, 161b.3, 231a.6, 319a.6-7

g.-üp 50a.13, 182b.3, 183a.5, 183b.10-11, 185b.14, 190b.2, 214b.10, 284a.1, 288b.8, 306a.2, 306b.5

ġażab ėt- öfkelenmek

g.-ersin 272b.2

ġażab eyle- öfkelenmek

g.-r 257a.3

g.-yüp 293b.14

ġażab-ālūde öfkeli, kızgın

g. 13b.13-14, 15b.7, 124b.6

ġażab-nāk öfkeli, kızgın

g. 15a.9, 67b.10, 267b.8

ġażab-nāk ėt- öfkelendirmek

g.-eyim 67b.9

ġazāle (*Ar.*) dişi geyik

g. 102a.7

ġāzi (*Ar.*) İslam dini için savaşan kişi

g. 222a.15

ġāzi ol- İslam dini için savaşmak

g.-ur 233b.14

g.-uram 152b.9

gėce gece (*bk.* gėçe)

g. 51a.15, 51a.15, 65b.12, 71a.11, 71a.12, 74b.6, 126a.11, 129b.5, 139a.6, 142a.13, 146b.3, 150a.13, 155b.8, 168b.7, 171b.12, 179a.8, 180a.9, 216a.13, 258a.14, 277b.11, 281b.14, 281b.8, 282a.15

g.+si 127b.10

g.+sinde 95a.7

g.+yile 139a.1, 189b.14

gėce gündüz her zaman, aralıksız, daima (*bk.* gėçe gündüz)

g. 171b.10

gėce yarusı gece yarısı (*bk.* gėçe yarusı, gėçe yarısı)

g. 282a.3

g.+nda 156a.13

geç- 1. bir taraftan başka tarafa gitmek

g.-di 44a.8, 113b.10, 164b.15, 189a.15, 208a.7, 266a.4, 270b.13, 323b.1

g.-diler 65a.12

g.-emeyüp 286b.3

g.-erken 88a.2

g.-erlerimiş 180b.7

g.-mesin 276a.3

g.-sin 276a.3

g.-üp 33a.6, 65a.6, 149a.5, 172a.11

2. içinden geçmek

g.-di 89a.14, 270b.2

g.-er 256a.9

3. sırayla ilerlemek

g.-di 207b.5, 207b.8, 207b.13, 208a.2, 283b.12, 284a.3, 285b.15

g.-diler 207b.4

g.-eydim 208a.11

g.-sinler 207a.15

4. hayat sürmek

g.-en 12a.12

g.-er 86a.7

g.-miş [sıfat fiil] 104a.11

5. ilgilenmemek, önem vermemek

g.-er 36b.14

6. tahta geçmek

g.-üp 80b.6, 280b.4

7. bitmek, sonlanmak

g.-er 135b.3, 204a.5

g.-mez 204a.5, 293b.8

8. iğneye iplik geçirmek

g.-erdim 38a.11

9. tesir etmek

g.-medi 204b.3

g.-miş 151b.1

10. vazgeçmek

g.-dim 41b.2, 41a.12, 323a.15

g.-er 41a.12

g.-medi 176b.9

g.-mem 325b.4

g.-mez 189b.9

g.-mezsin 192b.12

11. vuku bulmak

g.-en 51a.4, 327b.15

12. anlatılmak, izah edilmek

g.-mişdi 243b.9

13. zaman geçmek

g.-di 100a.15, 117b.5, 339a.4

g.-dikde 16b.7, 24a.1, 39b.10, 51a.15, 56a.11, 91a.5, 332b.10

g.-meden 101a.7

g.-miş 288b.3, 335b.12, 335b.13

gėçe gece (*bk.* gėce)

g. 3b.6, 11b.13, 13b.2, 19a.8, 27a.14, 39a.9, 46b.3, 49b.2, 49b.4, 53a.15, 66b.1, 68a.4, 71b.12, 72a.1, 84a.9, 84b.15, 93a.15, 100a.12, 101a.4, 114a.14, 123a.5, 124a.11, 124a.14, 126a.13, 126a.15, 126a.6, 129b.13, 148a.14, 148b.6, 149b.5, 179a.1, 179a.6, 184a.14, 184a.5, 187a.2, 188a.7, 188a.7, 192a.3, 192a.4, 192a.6, 194b.13, 194b.15, 194b.7, 195a.10, 195a.6, 239b.8, 241b.6, 281b.1, 284b.1, 298a.10, 298a.10, 299b.6, 300b.10, 302a.8, 307b.11, 310b.15, 315b.1, 316a.4, 317a.1, 317a.6, 318a.12, 321a.8, 321a.9, 332a.13, 336b.7, 336b.8, 337a.3, 337b.7, 338a.14

g.+de 38a.11, 67b.4, 187b.3

g.+lerce 307b.9

g.+lerçe 96a.7

g.+mizdir 192a.3

g.+niŋ 91a.5

g.+si 6a.6, 194b.8

g.+sidir 71b.2, 192a.3

g.+sinde 71b.2, 91a.4

g.+yile 320a.3

gėçe gündüz aralıksız, daima (*bk.* gėce gündüz)

g. 86a.2, 86b.4, 87b.15, 109b.15, 119a.15, 316a.2

gėçe gündüz uyuma- bir iş hallollana kadar aralıksız çabalamak

g.-m 307a.8-9

gėçe ḳaraŋusı gecenin karanlığı

g.+na 179b.3-4

gėçe yarısı gece yarısı (*bk.* gėce yarusı, gėçe yarusı)

g. 19a.9

gėçe yarusı gece yarısı (*bk.* gėce yarusı, gėçe yarısı)

g.+nda 266a.7-8

geçin- 1. anlaşmak, uyuşmak

g.-irsiŋiz 104a.11

2. öyleymiş gibi görünmek

g.-irdi 205a.9

geçir- 1. geçirmek (uçkur)

g.-mişdi 332a.14

2. ömür geçirmek

g.-miş 56b.2, 236b.12

g.-mişdi 103a.11

gedā (*Far.*) fakir

g. 112a.10

gel- 1. gelmek

g. 14a.6, 50a.6, 66a.14, 96b.9, 111b.5, 144a.9, 166b.7, 184b.10, 184b.5, 196a.1, 200b.15, 214b.8, 227a.3, 236a.5, 241b.4, 242a.5, 242b.2, 248b.4, 248b.8, 254a.1, 281a.1, 294a.4, 314b.10, 322b.7, 323a.6, 324a.14, 339b.7

g.-di 6a.11, 7a.3, 10a.15, 12b.9, 14b.10, 14b.10, 15a.10, 15b.9, 16a.11, 16b.3, 18b.15, 19a.1, 19a.15, 19b.15, 20a.14, 20a.8, 27b.14, 27b.2, 34b.1, 38a.5, 41a.10, 41b.12, 41b.6, 42b.11, 43a.13, 43a.2, 43b.5, 45a.14, 48a.1, 48a.12, 48a.2, 49b.8, 50a.10, 50a.2, 51a.2, 54a.7, 54a.7, 57a.13, 57a.15, 57b.7, 58a.10, 58a.11, 58b.3, 58b.9, 59a.3, 59b.11, 59b.4, 59b.7, 61a.10, 62a.10, 63a.13, 64a.15, 64b.10, 66b.5, 69a.8, 69b.12, 70a.9, 70b.11, 70b.2, 71a.11, 73b.11, 75a.7, 77a.8, 77b.12, 77b.6, 77b.7, 77b.9, 78a.1, 78b.13, 79a.6, 79b.1, 82a.2, 83b.7, 83b.9, 84b.13, 86a.13, 87a.4, 87a.8, 87b.1, 87b.1,

87b.15, 88b.13, 88b.2, 89b.4, 90b.8, 91b.5, 92a.11, 92a.14, 92a.8, 93a.1, 94b.6, 95b.3, 96a.9, 96b.2, 97a.12, 97b.2, 98b.10, 100a.14, 100a.14, 100a.15, 100a.2, 100b.15, 101b.10, 102a.7, 102b.1, 103b.11, 105a.1, 105a.11, 105a.3, 105b.10, 106a.4, 107b.9, 109b.9, 110a.11, 111b.6, 113b.8, 113b.9, 114b.1, 114b.3, 114b.4, 116b.4, 117b.13, 117b.6, 117b.9, 123b.14, 124b.14, 127a.14, 127b.2, 127b.5, 128a.14, 129a.15, 129b.13, 130a.4, 130b.11, 131a.9, 133b.4, 133b.8, 134b.15, 135b.15, 138b.15, 139a.2, 139a.3, 142b.2, 143a.4, 144a.1, 144b.12, 144b.7, 150a.10, 151b.10, 153b.10, 153b.2, 153b.8, 155a.7, 155b.15, 157a.5, 158a.9, 158b.14, 166a.3, 166b.9, 168a.1, 168a.11, 168b.10, 172b.14, 174a.9, 175b.5, 176b.11, 177a.10, 177a.6, 177a.8, 178a.10, 179a.4, 179a.9, 180a.1, 180a.12, 183b.9, 184a.7, 184b.13, 186b.6, 189a.13, 189b.10, 189b.13, 189b.13, 192a.5, 195a.2, 195a.9, 195b.6, 196a.15, 198a.7, 199a.10, 199a.12, 199a.5, 199a.9, 200a.7, 200b.12, 201a.1, 210b.12, 210b.7, 217a.10, 218a.11, 218a.12, 218b.7, 225a.5, 225b.3, 226b.10, 231a.2, 231b.10, 231b.3, 232a.4, 236a.2, 238b.8, 239a.4, 239b.9, 241a.13, 242a.11, 242b.12, 243b.11, 246a.11, 246a.8, 249a.11, 249a.9, 250b.6, 250b.8, 251a.8, 251b.1, 253a.5, 253a.5, 254a.5, 255b.7, 256a.4, 257b.15, 258a.5, 259a.10, 259b.5, 262a.14, 262b.9, 263a.11, 263b.1, 264a.5, 265b.8, 267a.1, 270a.1, 274a.13, 274a.5, 277b.8, 280a.4, 280a.6, 280b.2, 282a.10, 282a.15, 283b.13, 284b.1, 285a.3, 286a.1, 290b.15, 299b.4, 299b.7, 300a.12, 303b.4, 305b.11, 306a.1, 306a.15, 307a.14, 307a.3, 307b.7, 308a.10, 308a.13, 308a.13, 308a.14, 308a.15, 308b.8, 308b.9, 309b.7, 310b.13, 310b.6, 311a.2, 311a.8, 313a.3, 314a.13, 314b.13, 315a.10, 315b.15, 316a.4, 316b.13, 316b.15, 317b.7, 319b.3, 322a.11, 322a.9, 323b.1, 324b.6, 325a.12, 326a.14, 331b.15, 333a.10, 333a.13, 333a.14, 333b.12, 333b.2, 333b.2, 333b.3, 333b.4, 333b.5, 334a.2, 334a.2, 334a.6, 334b.1, 334b.13, 335a.2, 336a.13, 337a.7, 339a.4, 339a.5, 340a.10

g.-digi 1b.17, 10b.12, 95a.12, 102a.3, 150a.5, 185b.1, 191b.9, 193a.15, 302a.4, 303a.5, 345b

g.-digidir 49b.7

g.-digim 34b.10

g.-digine 300a.9

g.-digini 5a.10, 87b.10, 112a.8, 147b.7, 166a.7, 183a.8, 268b.10, 268b.10

g.-dik 54a.14, 54a.2, 93b.15, 281b.6, 312b.5, 332b.2

g.-dikçe 250b.14

g.-dikde 20b.11, 36a.11, 46a.13, 52b.3, 95b.7, 146b.5, 158b.11, 278b.12

g.-diler 9a.14, 27b.11, 31b.8, 41a.15, 50a.5, 50b.14, 50b.15, 58b.6, 59a.15, 61b.4, 62b.12, 62b.15, 65a.1, 91a.12, 92b.2, 98a.11, 100b.10, 100b.7, 101a.5, 106b.7, 111a.15, 111b.11, 112a.10, 112a.4, 113a.14, 115a.5, 115a.7, 117a.9, 124a.4, 129b.6, 140a.10, 154b.3, 171a.11, 172a.4, 174a.9, 174b.10, 174b.10, 175a.4, 180a.13, 180b.2, 180b.5, 185a.15, 186a.12, 206b.5, 253b.7, 265b.6, 268a.4, 274a.3, 274b.8, 275b.11, 275b.5, 280a.9, 280b.2, 282a.14, 283b.5, 284a.10, 286b.4, 287b.12, 290a.9, 290b.1, 290b.3, 291a.11, 291a.14, 303a.11, 303a.9, 306b.3, 308a.3, 308a.8, 308b.4, 311a.6, 313a.4, 313b.3, 315a.14, 317a.1, 317b.14, 319a.5, 320a.9, 323a.3, 333b.15, 335a.6, 338b.10, 339b.3

g.-dim 9b.15, 13b.2, 117b.9, 152b.7, 165b.9, 177b.14, 179b.15, 185b.6, 185b.7, 198a.10, 202a.13, 202b.15, 222a.6, 222b.12, 280b.10, 280b.9, 303a.5, 339a.6

g.-diŋ 117b.2, 185b.3, 311a.9

g.-diŋiz 112a.14

g.-e 90a.14, 90a.15, 112b.12, 116b.11, 224b.10, 308a.3, 328b.15, 329a.2

g.-e (gelecek) 10a.7

g.-eçek 37b.3, 182b.1

g.-eçekdir 10a.12, 180b.10

g.-elden 37a.15, 87b.5

g.-eler 47b.1, 190b.14, 328a.14, 328b.15, 328b.3, 328b.4, 328b.7

g.-en 5a.6, 36a.3, 68a.14, 106b.10, 108b.7, 122b.9, 124b.11, 148b.13, 183b.5, 191a.8, 219a.3, 237a.11, 237a.8, 238a.15, 282a.15, 299a.11, 318b.11, 318b.14, 320a.11

g.-eni 158a.3, 229b.4

g.-enler 312a.9

g.-enlerüŋ 282a.15

g.-esin 125b.4, 141a.14, 184b.4, 185b.5-6

g.-esiz 178a.1, 181b.14, 182a.1, 182a.7, 185b.5, 269b.3, 307b.12, 307b.5-6, 324a.15

g.-ince 52b.5

g.-inçe 6a.3, 41a.13, 220a.5, 251b.6, 279a.14, 325b.11

g.-iŋ 10b.11, 58b.6, 62b.12, 157a.3, 209b.2, 212b.15, 246b.14, 284a.8, 319b.6

g.-iŋiz 246b.5

g.-ir 15b.3, 50a.6, 67a.2, 102a.3, 102a.3, 110a.4, 123b.11, 142a.5, 182a.8, 200b.14, 204a.5, 213b.4, 260b.15, 285b.14, 285b.14, 302a.3, 302a.6, 307a.7, 318b.12, 318b.14, 330b.9

g.-irdi 74a.1, 172a.5

g.-irdik 98a.12

g.-irdim 96a.7

g.-irem 9b.10, 137b.14, 164a.5, 192a.12, 237b.10

g.-irim 56b.10, 316a.15

g.-iriz 76b.6

g.-irken 80a.4-5, 207a.6, 239a.12-13

g.-irler 98b.4, 189b.15, 275a.11-12

g.-irlerdi 252a.4

g.-irmiş 114a.1

g.-irsin 9b.10

g.-iyür 'geliyor' 285a.3

g.-iyüri 'geliyor' 146a.1

g.-me 20a.9, 58b.9

g.-medi 70b.11, 88b.5, 144a.4, 175a.9, 316b.13

g.-medim 175b.4

g.-mediler 22a.12

g.-mege 9b.13, 121a.9, 135a.2, 139b.9, 299b.8, 321b.6

g.-mek 224b.10, 228a.6, 297b.8

g.-mekde 82a.12, 191a.7

g.-mem 171b.6

g.-memek 144a.6

g.-memişdi 202a.9

g.-meye 193a.2

g.-meyesin 174b.14

g.-meyince 51a.15

g.-meyinçe 36a.1, 144b.10

g.-mez 37b.11, 123b.10, 233b.11, 227a.1

g.-mez [sıfat fiil] 35a.13, 87a.9

g.-mezler 320a.2, 331b.5, 340b.14

g.-miş 68a.14, 130a.14, 220a.12, 332b.14

g.-mişdi 20a.5, 87b.11, 159b.10, 214b.5, 258a.10, 268a.1, 283b.10, 322a.5, 335b.3

g.-mişdir 105b.13, 105b.13, 132b.10

g.-mişem 51a.15, 286a.6

g.-mişler 192a.2

g.-mişlerdir 54a.13

g.-mişsiz 209b.6

g.-se 256b.6

g.-se gerek 56b.11

g.-se gerekdür 42b.2

g.-seŋ 196b.14

g.-sin 20a.7, 47a.5, 51a.6, 92b.10, 106a.9, 110a.6, 114a.9, 114a.9, 123b.7, 144b.3, 153a.4, 173a.15, 175a.7, 177a.9, 191a.2, 291b.4, 294b.5, 308a.12, 313a.3, 316b.12, 328a.13

g.-sinler 308a.11

g.-siŋ 30b.14

g.-sünler 195b.2

g.-üŋ 190a.12

g.-üp 12b.5, 16b.11, 17b.7, 18b.11, 22b.8, 23a.1, 26b.15, 27a.9, 30a.14, 31a.12, 32a.14, 32b.13, 32b.2, 33a.6, 33b.1, 34a.4, 34b.2, 40b.15, 40b.15, 40b.5, 45b.9, 47b.3, 49a.3, 50a.2, 51a.15, 53b.15, 54b.15, 71a.2, 72a.14, 72a.8, 75b.14, 76a.7, 79b.12, 82b.4, 84a.10, 100b.10, 101b.13, 109a.13, 120b.15, 123b.9, 130b.6, 136a.10, 144a.11, 150b.6, 156b.10, 156b.9, 169b.14, 175b.10, 177a.13, 182a.10, 182a.3, 187b.7, 193a.4, 195b.3, 198b.10, 200b.3, 200b.9, 202a.11, 211a.2, 221b.13, 222a.4, 224a.2, 227a.2, 227a.9, 227b.7, 232a.1, 235b.13, 237a.13, 237a.14, 238a.10, 240a.13, 244a.4, 248a.11, 257b.11, 261b.6, 264b.11, 268a.3, 268a.5, 268b.3, 269a.12, 271a.3, 277a.8, 277b.1, 282a.15, 288a.9, 289a.1, 289a.9, 298b.10, 300b.6, 305b.1, 307a.5, 316a.8, 316b.9, 331a.5, 334a.15

g.-ür 41a.14, 78b.12, 95a.12, 95a.13, 127b.1, 149a.12, 164a.6, 169a.9, 172b.15, 231b.7, 249b.15, 259a.8, 261a.6, 312a.9

g.-ürdi 29a.11, 95b.2, 311a.1

g.-ürken 172b.14, 239b.15, 242b.11, 265b.8, 340b.3

g.-ürler 52b.2, 159b.4

g.-ürse 324a.15

g.-ürsin 56b.9, 137b.13

2. istek bildiren cümlenin başında 'haydi birlikte yapalım' anlamında kullanılır

g!. 14b.1, 63a.13, 117a.11, 133b.9, 134a.8, 136a.2, 142a.12, 146a.14, 151a.13, 175a.11, 175a.14, 180a.1, 180a.1, 188a.14, 189a.1, 200a.9, 204a.6, 306b.12, 315b.4

g.-iŋ! 12b.6

3. hayat sürmek

g.-enlere 27a.5

4. isabet etmek, uğramak

g.-en 259b.13

g.-ir 192b.1

g.-medi 161b.13

g.-memişdir 171b.8

g.-mez 128a.11

g.-miş 13a.15

g.-ür 246a.14

5. işitilmek

g.-di 17a.9, 127a.14, 239b.11, 256a.10, 266b.5, 270a.2, 282a.4, 286a.1, 302b.1, 333a.7

g.-e 261b.1, 328b.10

g.-medi 183b.14, 183b.14

6. olmak, vuku bulmak

g.-di 12b.4, 98a.5

g.-mez 205b.9, 253b.3

7. sıra gelmek

g.-di 222a.12

8. ulaşmak

g.-digin 113b.6

g.-ince 154b.1

g.-meyeli 76a.13

g.-üp 154a.9

9. zuhur etmek

g.-se 136a.13

gel- geç- geçici olmak

g.-ir g.-er 204a.5, 293b.8

geleci ol- söylenmek, konuşulmak

g.-dı 169b.15

gelin gelin

g. 207a.11, 210a.7, 228a.13, 232a.1

g.+i 135b.7

g.+im 327b.7

gelindi gel şimdi

g. 203a.15, 209b.7, 284b.9, 312a.9

gelme gelme, geliş

g.+den 185b.7

gemi gemi

g.+sin 3b.8, 79b.10, 262b.2

gencīne (*Far.*) hazine

gencīne-i ḥikmet bilgelik hazinesi

g. 82b.14

genç genç

g. 135a.11

g.+lerine 96b.11

geŋ(i)z geniz

g.+ine 312a.10

ger- (zincire) germek

g.-üp 330b.1

gerçek gerçek, doğru

g. 8a.2, 14a.4, 66a.7, 112b.9, 172a.10, 178a.6, 269b.9, 278b.3, 284a.8, 284b.2, 284b.4, 309b.8, 324b.12, 336a.7

g.+dir 188b.9, 192b.4, 264a.2, 284b.1

g.+sin 178a.6

gerçi (*Far.*) her ne kadar

g. 18a.9, 51b.1, 51b.2, 101a.13, 165a.7, 206b.9, 209a.10, 300a.5, 340b.11

gerdān boyun

g.+ını 96a.10, 97a.13, 242b.7-8

gerdek ol- gelinle damat düğün gecesi bir araya gelmek

g.-dukları 332a.13

gerek gerekli, lazım

g. 23b.10, 56b.4, 56b.4, 83a.15, 122a.2, 122a.2, 122a.2, 187b.5, 195b.5, 198b.12, 205b.10, 224b.5, 227b.5, 241a.9, 314b.4

g.+di 104b.3, 104b.6, 306b.12, 315a.2

g.+dir 9a.14, 35a.13, 43a.4, 57a.3, 81b.6, 95a.1, 113a.3, 122a.11, 122b.5, 124b.5, 145b.10, 150a.6, 174a.3, 174b.13, 187a.8, 195a.11, 205a.15, 208b.3, 216a.15, 217a.3, 228b.3, 230a.6, 235a.12, 257a.10, 259b.15, 307a.10

g.+i 121a.5

g.+i 171a.6

g.+sin 142a.10

gerek gerek ara ara, seyrek olarak

g. 20b.14

gerek … gerek … 1. 'ister … ister …'

g. 131b.15-132a.1

g.-se g.-se 122a.4-5

2. 'hem … hem …'

g. 194b.14, 340a.4-5

gerek … gerek … ve gerek … 'ister … ister … isterse de …'

g. 122a.2

gerek- gerekmek, lazım gelmek

g.-mez 113a.3, 174a.2

gėri geri (*bk.* gerü)

g.+den 318b.14

gerile- gerilemek, geri çekilmek (asker)

g.-di 114b.9

gėrü geri (*bk.* geri)

g. 34b.10, 60b.3, 72b.8, 133b.8, 171b.6, 179a.7, 210b.12, 222b.8, 233b.11, 238a.10, 238b.10, 251a.12, 252a.4, 278b.7, 299b.8

g.+sine 65a.10

getir- getirmek (*bk.* getür-)

g.-diler 206a.4, 309a.5

g.-iŋ 302b.6

getür- 1. getirmek (*bk.* getir-)

g!. 12b.12, 19b.8, 55a.3, 70b.6, 91a.1, 146b.7, 177a.5, 177b.2, 324b.2, 325a.9

g.-di 19b.10, 19b.2, 37b.13, 43a.13, 45a.14, 45b.10, 48b.4, 49a.10, 55a.5, 59b.5, 68b.1, 68b.2, 74a.2, 84a.13, 86b.8, 91a.9, 91b.9, 93a.1, 95b.10, 98a.8, 101b.10, 102a.9, 102b.5, 106a.4, 143b.12, 146b.1, 149a.15, 157b.2, 162a.9, 165b.12, 182b.2, 193a.14, 194a.14, 201b.8, 233a.1, 239b.2, 242a.12, 242a.14, 244a.6, 258b.4, 264a.1, 270a.15, 279a.4, 305b.10, 310b.4, 323b.9, 337a.2

g.-digi 70b.7

g.-digiŋ 290a.4

g.-dik 144b.15, 287a.7

g.-diler 13b.7, 16b.4, 63b.3, 63b.9, 74b.9, 81a.6, 88a.9, 107a.14, 115a.15, 115a.9, 142a.7, 147b.9, 152b.4, 153a.5, 156a.4, 157b.6, 163b.15, 178a.8, 182a.11, 197a.5, 200b.11, 205a.7, 206a.1-2, 207a.11, 207a.8, 212a.7, 226b.4, 244b.10, 250a.4, 268b.4, 278a.9, 287a.11, 290a.13, 294b.8, 302b.7, 305a.8, 308b.12, 313b.6, 321b.13, 329a.13, 329a.9, 329b.8, 335a.15, 335b.1, 335b.1

g.-dim 36a.14, 38a.2, 46a.2, 102a.13, 164a.12, 164b.1, 289b.8

g.-diŋ 184b.5, 279b.3

g.-diŋiz 96a.3, 269b.4

g.-digi 99a.14

g.-digiŋ 266b.15

g.-düler 91a.12

g.-düm 162a.12

g.-eler 327a.8, 329a.11, 329a.6

g.-en 84a.8, 215b.7-8, 286a.13

g.-eni 172b.12

g.-eyim 15b.15, 18b.14

g.-irken 226a.11

g.-irse 321b.9

g.-irseŋ 143a.14

g.-medim 144b.6-7

g.-mediŋ 38a.1-2, 162b.8

g.-mege 321b.10

g.-meyeyim 164a.14

g.-mezden 324b.2

g.-miş 102a.6, 258a.1

g.-mişdir 95b.8, 233a.15

g.-seŋ 259b.15

g.-sün 151a.8

g.-sünler 94b.10, 94b.10, 147b.8

g.-üŋ 29b.11, 31a.11, 61b.15, 63b.3, 114a.8, 207a.10, 292a.8, 310a.2, 313b.3, 329a.5

g.-üp 27b.4, 50b.12, 54b.15, 59a.6, 143b.15, 160a.7, 164a.6, 270b.2, 299a.1, 314b.5

g.-ür 95b.8, 230b.12

g.-ürdi 41a.14, 95a.15

g.-ürler 207a.9

g.-ürse 159a.2

2. ulaştırmak (haber)

g. 192a.1

gevher (*Far.*) mücevher, inci

g. 330b.6

g.+i 330b.7

gevher-i ḫızāne-i ḥikmet bilgelik hazinesinin incisi

g. 286a.5

gevher-i girān-māye değeri yüksek inci

g.+nüŋ 11a.5

gevher-i nā-süfte delinmemiş inci

g. 228b.6

gez- gezmek

g.-er 277b.5

g.-erdi 156a.3

g.-erek 14b.4

g.-erken 15a.3, 143b.1, 156a.2

g.-erlerdi 316b.7

g.-ersin 137b.15, 309b.11

gezdir- gezdirmek

g.-di 154a.6

g.-irken 269b.14

g.-mek 297b.5

g.-mez 125a.14

g.-üp 288a.5

ġıdā (*Ar.*) yiyecek

g.+sı 329b.1

ġılmān (*Ar.*) cennette hizmet eden gençler

g. 45b.12, 200b.13

g.+ı 36a.3

g.+lar 127a.8, 213b.3, 337a.6

g.+ları 328a.5

gibi gibi

g. 15b.11, 16b.2, 22a.8, 22b.12, 22b.13, 28a.15, 28b.12, 29b.7, 32a.5, 34b.10, 37b.5, 39a.15, 39a.2, 39a.8, 48a.7, 52b.12, 58b.1, 58b.13, 66a.12, 72a.2, 72a.3, 81b.3, 90a.13, 94b.14, 101a.12, 102b.15, 104a.12, 107b.13, 108b.7, 118b.6, 119b.1, 121a.5, 128a.14, 121b.8, 131b.12, 136a.12, 137a.1, 142a.3, 144a.11, 145a.6, 146b.14, 153b.8, 163b.11, 167a.4, 167a.8, 167a.9, 171a.6, 171b.14, 174a.15, 176b.1, 177a.2, 178b.7, 184b.12, 185b.1, 190b.13, 191a.14, 193a.15, 194a.6, 194a.9, 194b.6, 195a.14, 196a.9, 196b.3, 202a.14, 203b.10, 203b.6, 205a.12, 205a.4, 206a.8, 206b.7, 208b.1, 208b.13, 211b.7, 213a.3, 214a.11, 214b.12, 214b.2, 215a.14, 215b.11, 215b.11, 216b.8, 220a.12, 221a.6, 221b.15, 223b.6, 223b.7, 225a.13, 225a.5, 227a.3, 231a.1, 231b.2, 231b.6, 232b.15, 235b.4, 236b.8, 236b.11, 238a.13, 247b.4, 252a.12, 252a.14, 253b.8, 254a.12, 256a.5, 260a.14, 260a.7, 262a.13, 275a.15, 277a.2, 285a.8, 287a.11, 298b.2, 298b.8, 302a.4, 303b.5, 304a.3, 304a.4, 305a.15, 305a.8, 305b.14, 308b.5, 312a.5, 310a.9, 312a.14, 312a.4, 313a.1, 315a.4, 315b.5, 317b.5, 322a.3, 323a.13, 323b.15, 325b.12, 325b.6, 325b.8, 327a.1, 327a.12, 327a.13, 328b.2, 331b.14, 340a.15

g.+dir 38b.1, 56a.5, 157a.13, 212b.15, 295b.1

gid- gitmek (*bk.* git-)

g!. 176b.13

g.-dikde 36b.9

g.-seŋ 174b.15

gidiş gidiş, gitme

g. 139a.7

gil kil

g. 51a.15

gir- girmek

g. 57b.5

g.-di 35b.13, 42a.7, 43b.11, 43b.6, 49a.7, 51a.7, 57b.13, 64b.1, 64b.2, 61b.14, 61b.15, 69a.10, 69b.9, 84a.15,

88b.3, 88b.9, 92b.10, 92b.9, 100b.15, 105b.7, 105b.8, 105b.9, 116b.5, 116b.6, 117a.10, 139a.1, 142a.4, 142b.13, 147a.8, 149a.13, 159b.12, 189a.14, 200a.15, 200b.6, 204b.8, 222b.3, 222b.4, 223a.2, 225b.2, 231a.3, 234b.8, 238b.6, 258a.4, 266a.2, 270b.12, 305a.13, 305a.13, 306a.12, 308b.10, 312b.8, 319b.8, 320b.11, 321a.1, 321a.10, 321a.11, 324b.6, 325a.14, 325b.5

g.-dik 75a.11-12

g.-dikde 52b.7

g.-diler 52b.6, 53b.13, 57b.14, 64b.15, 75a.5, 113a.8, 191a.14, 208b.8, 227b.6, 265a.6, 270b.12, 286b.2, 292a.11, 330a.4

g.-dim 333a.12

g.-dikde 29a.15, 44a.6, 160b.13, 248b.11

g.-e 240a.11, 330b.8

g.-elim 284a.9

g.-em 193a.7

g.-emem 207b.12

g.-eni 234a.9

g.-enler 62b.10

g.-erem 199b.8, 277b.2

g.-erim 199b.15

g.-erken 217a.11

g.-ersin 259a.8

g.-eyim 330a.1

g.-iŋ 75a.11, 329b.9

g.-ir 62b.2, 62b.3, 62b.3, 108a.2, 198a.3, 233b.14, 329b.15

g.-irsin 200a.9

g.-me 227a.3

g.-medi 48a.14, 88b.3, 241a.10

g.-mediler 223a.10, 266a.1

g.-mege 230b.9

g.-mek 27a.13

g.-mez 210b.2

g.-sem 9b.13

g.-seŋ 86a.5

g.-sin 7a.5, 267b.13

g.-üp 16a.12, 34b.6, 55a.15, 56b.8, 72b.4, 94a.14, 211b.13, 227b.5, 232a.13, 241a.1, 281b.15, 326a.2

2. dahil olmak

g.-ersin 193a.7, 329b.14

g.-irsin 19b.7

g.-üp 136b.13

g.-ürsiz 36b.3

3. yerleşmek

g.-üp 122a.7

4. gelmek

g.-mez 210b.12

girdāba düş- bir çıkmazın içine girmek

g.-seŋ 180b.15

girībān (*Far.*) elbise yakası

girībānın çāk ėt- yakasını yırtmak, dövünmek

g+ların ç. ė.-üp 55b.5, 73a.8-9

girībānıŋ dög- göğsünü dövmek, dövünmek

g.-erdi 22b.15

giriftār ol- tutulmak, yakalanmak

g.-alar 35b.4

g.-dı 161b.7-8

g.-saŋ gerekdir 33b.13

g.-up 26a.11, 301b.9

giriş giriş, girme

g.+inden 226a.2

giriş gir- hızlıca girmek

g.-di 150b.15, 201a.7, 222a.2, 223a.13, 226a.2, 238b.4, 319b.6

g.-diler 114b.6, 308b.1

giryān (*Far.*) gözyaşı

g. 280a.12

giryān giryān gözü yaşlı bir halde, ağlayarak

g. 35a.3, 36a.10, 41b.6, 75a.1, 79a.1, 126a.7

giryān eyle- ağlamak

g.-di 33a.4

g.-diler 35a.4

g.-r 52b.9

giryān ol- ağlamak

g.-dı 35a.13-14

g.-dugım 35b.1eyit-di

g.-up 29a.6, 76b.1-2

girye (*Far.*) ağlama, ağlayış

g. 26a.8

g.+ye 29a.8, 35a.15

g.+den 23a.15

girye āġāz ėt- ağlamak

g.-di 74b.4

g.-dikde 23a.13-14

girye āġāz eyle- ağlamak

g.-di 52a.5-6

giryeye gel- ağlamak

g.-di 55a.12

gīsū (*Far.*) saç

g.+ların 51a.15

git-, -d 1. gitmek

g!. 7a.10, 10a.3, 10a.3, 43a.4, 91b.5, 110a.1, 110b.11, 112b.8, 123b.8, 127b.3, 128a.8, 128b.1, 129a.10, 139b.1, 139b.1, 149b.10, 155b.12, 173b.8, 180a.4, 210b.4, 253a.7, 321a.8

g.-di 7a.13, 10b.4, 11b.2, 16b.6, 19a.15, 24a.10, 50b.3, 59b.10, 59b.9, 64a.13, 77a.10, 77a.11, 79b.4, 95a.4, 100b.2, 100b.2, 100b.5, 100b.5, 102b.1, 105b.1, 109b.7, 110a.11, 118b.7, 124b.1, 134a.3, 139b.4, 146a.3, 148b.10, 148b.9, 155b.8, 156b.7, 160a.3, 164a.5, 176b.4, 181a.10, 199b.3, 208b.13, 214a.4, 225b.4, 241b.15, 242a.6, 248a.8, 248a.8, 255b.10, 284a.3, 335a.9

g.-digi 100b.2, 100b.5, 109b.7, 241b.15, 262a.11

g.-digim 115b.6

g.-digin 228a.5, 338a.4

g.-digiŋ 180a.2

g.-digine 106a.7

g.-dikçe 11b.7, 95a.15, 100b.4, 102b.11, 117b.14, 176b.13, 206a.3, 226a.5

g.-dikde 69a.5, 77a.10, 95b.7, 187a.6, 255b.6

g.-dikden 195b.11

g.-diler 52a.8, 52a.8, 100b.11, 107b.5, 139a.10, 146a.6, 148b.6, 156b.4, 156b.6, 168b.8, 172a.3, 191b.1, 194b.7, 207b.2, 231a.5, 320a.5, 335a.6, 335a.6, 339a.1

g.-dim 319b.5

g.-e 179b.8

g.-eçek [sıfat fiil] 176a.14

g.-elim 114a.13, 117a.11, 146a.14, 280b.2

g.-emedi 24a.7, 149a.5

g.-emezsin 144b.10

g.-er 62b.3, 93b.13, 115b.7, 115b.8, 139a.12, 140b.9, 155b.2, 155b.6, 172b.15

g.-erdi 128b.11, 129a.4, 141b.14, 172a.6, 172b.9, 219b.15, 269a.10, 307b.6

g.-erdim 97a.3, 137b.8

g.-erem 43b.3, 87b.6, 117a.12, 136b.1, 137b.14, 160b.15, 166b.7, 171b.6, 185a.4

g.-erim 201a.3

g.-eriz 18b.9, 34a.7, 109b.4, 191a.12, 320a.1

g.-erken 64a.4, 69a.8, 71b.6, 73b.6, 82a.1, 84a.11, 96b.12, 129a.2, 133b.3, 134b.10, 134b.6, 148b.13, 149a.10, 149a.3, 149a.6, 155b.14, 172a.3, 185a.1, 260b.9, 284b.6

g.-erler 152a.12

g.-erlerdi 127b.11, 174a.7

g.-erse 115b.6

g.-ersem 11a.13

g.-ersen 128b.1, 129a.10

g.-erseniz 179a.1-2

g.-ersin 127a.7, 134b.7, 137b.14, 185a.2, 189a.9, 228a.5, 283b.11

g.-ersiz 191a.11

g.-esin 317a.14

g.-eyim 24a.9, 34b.10, 148b.12, 149a.1, 177a.4, 185a.14, 203a.1, 203a.2, 208a.6, 238a.1, 246b.11

g.-içek 156b.6

g.-in 42b.14, 123b.15, 146a.5, 156a.15, 168b.5, 169a.13, 179a.1-2, 187a.4

g.-iniz 168b.5

g.-iŋ 282a.2

g.-iyüri 'gidiyor' 155b.10

g.-me 129a.10, 133b.12, 180a.1

g.-mede 169a.2

g.-medi 269b.12

g.-medikçe 127a.3, 169a.4

g.-mege 132a.11, 151b.11, 168a.14, 179a.7, 179a.9, 243b.4

g.-megi 168b.3

g.-mek 24a.6, 27b.8, 133b.9, 169a.3, 173b.4

g.-mek gerekdir 109b.2

g.-melidir 168a.13

g.-mem 117a.13

g.-meŋ 114a.12, 169b.14

g.-mesem 127a.1-2

g.-mesi 54a.9

g.-mesin 146a.13, 177b.2, 312a.10

g.-meyelim 133b.10

g.-meyem 10a.10

g.-meyesin 33b.15

g.-meyüz 52b.12

g.-mez 269b.12

g.-mezem 51a.15

g.-miş 15b.1, 299b.3, 315a.12

g.-mişlerdi 108b.11

g.-miş 15b.1-2

g.-mişsiz 214a.9

g.-sem gerekdi 132b.11

g.-seŋ 24a.8

g.-sin 286a.10, 317a.3

g.-sün 173a.15

g.-ti 325b.8

g.-üp 33b.12, 51a.14, 146a.9, 167a.4, 210a.12

giy- giymek

g.-di 150b.13, 321a.9

g.-diler 98b.14

g.-en 12a.5

g.-er [sıfat fiil] 12a.7, 77a.5

g.-erler 218a.14

g.-mek 94b.3

g.-miş 280a.1, 327a.11, 327a.9, 337a.14

g.-miş [sıfat fiil] 66b.14

g.-mişem 33b.10

g.-mişler 180a.13

g.-sem 43a.8

g.-üp 54b.11, 145a.10, 183a.12, 196a.10, 322a.5

giydir- giydirmek

g.-di 184a.9, 184b.14, 240b.6, 301a.5

g.-me 52a.4

g.-mişler 261a.9

giyin- giyinmek

g.-diler 285a.8

g.-mişler 99a.1

g.-üp 207b.3

giysü giysi

g.+leriyile 79a.6

gizlen- gizlenmek

g.-di 82a.14, 82b.1

g.-dim 77b.9

g.-mege 225a.13

gizli gizli

g. 60b.15, 85a.14, 90b.7, 107b.14, 124a.6, 129a.8, 131b.7, 182b.1, 205a.15

g.+çe 125b.13

g.+dir 83a.1

gizliçe gizliçe gizli gizli

g. 338a.2

ġonçe (*Far.*) gonca, açılmamış çiçek

ġonçe-i gül-bün-i taḥāret temizlik gülünün goncası

g. 296b.4

göbek, -gi göbek

g. 289b.6 (misk)

g.+inden 165a.10

göç- 1. geçmek, bitmek (gün)

g.-üp 171a.4

2. ölmek

g.-dükde 75a.15

göçer göçebe

g. 190b.13

gög(ü)s göğüs

g.+im 322b.14

g.+inden 252b.14

g.+ine 151b.12

g.+üm 100b.10, 255a.7

g.+ünde 340b.9

g.+ünden 255a.11

g.+üne 254a.6

g.+üniŋ 340b.7

g.+üŋiz 334a.9

gögsin ger- savaş vaziyeti almak

g.-üp 196b.7, 323a.4

gögsini dög- göğsünü dövmek, dövünmek

g.-erdi 334a.7

gök 1. gök, gökyüzü

g. 272a.6

g.+de 8b.10, 8b.12, 8b.13, 8b.15, 8b.5, 8b.7, 8b.9, 20a.15, 32a.2, 228b.14, 317a.7

g.+dek 6a.7

g.+den 6a.6, 34a.5, 75b.2, 92b.7, 256a.14, 303a.8

g.+e 108b.14, 252a.11, 306a.8

g.+ler 256a.8

g.+leri 60b.8, 85b.4, 109a.3, 271a.11

g.+ünde 85b.1

gök berekātı Allah'ın ikramı, ihsanı

g.+ dır 44b.2

gök gürle- gök gürlemek

g.-di 256a.7-8

g.-yüp 214a.5

gök yüzi gökyüzü (*bk.* gökyüzü)

g. 21a.6, 220b.6, 256a.12

g.+nden 280b.2

g.+ne 106b.2

gök yüzü gökyüzü (*bk.* gökyüzi)

g.+nde 303a.8

g.+nden 195a.2, 200b.12, 256a.9, 280b.7-8

g.+ne 241b.14-15, 252a.15, 338a.15

g.+nüŋ 101b.7

2. gök rengi, mavi

g. 158a.1

gölgeli gölgesi olan

g. 39a.13

gölmek gömlek (*bk.* gömlek)

g. 97a.15

göm- gömmek, defnetmek

g.-diler 313b.6

g.-düler 313a.15, 320a.3

g.-elim 313b.3

g.-müşlerdi 313b.4

gömgök apaydınlık, pasparlak (alın)

g. 73a.2

gömlek, -gi gömlek (*bk.* gölmek)

g. 97a.10

g.+ini 304b.4

gömül- gömülmek, defnedilmek

g.-ür 220a.9

gönder mızrak

g.+in 200a.13

gönder- göndermek

g. 18b.13, 111a.4, 119b.3, 119b.8, 122a.1, 184a.12, 204a.10, 212b.13, 222b.1, 222b.3, 234a.9

g.-di 40b.1, 62a.9, 74a.13, 81b.15, 84a.5, 84a.6, 87a.5, 103b.10, 106b.5, 111a.15, 111b.15, 116b.3, 117a.9, 121a.8, 124b.2, 125a.8, 125b.14-15, 131a.10, 131a.4, 139a.12, 139a.15, 145a.10, 145b.3, 149a.10, 151a.4-5, 154a.5, 154a.7, 156a.5, 172a.14, 173a.2, 174b.12, 175a.7, 177b.1, 181b.12, 185b.4, 186a.2, 186b.4, 186b.8, 188a.6, 190a.2, 190b.10, 190b.8, 194a.7, 206a.4, 215a.7, 230b.13, 262b.14, 264a.15, 273b.11, 305b.10, 306a.2, 306b.10, 306b.11, 306b.3, 307a.1, 307b.12, 307b.6, 309b.10, 309b.8, 310a.15, 310a.8, 310b.3, 315b.6, 316a.14,

318b.10, 319a.7, 324a.2, 324a.3, 325b.14, 336a.14

g.-digi 1b.12, 104a.1, 121a.11

g.-digim 307b.5

g.-dikleri 140a.13

g.-diler 83b.11, 122b.9, 131a.5-6, 132a.1, 132a.8, 140b.6, 144a.7, 183a.8, 207a.11, 211a.7, 308b.11, 313b.3

g.-dileridi 18b.3

g.-dim 116b.10, 162b.7

g.-diŋ 184b.10, 184b.4, 185b.5

g.-diŋiz 177b.15, 185b.4, 196b.14, 269b.3

g.-eler 328a.12

g.-elim 132a.13, 132a.14, 133b.12, 273b.5

g.-em 111a.15

g.-en 178a.7

g.-enler 178a.8, 181b.13

g.-esin 125b.5, 172b.2, 309b.12

g.-esiŋ 122a.13

g.-esiz 125a.11, 172b.4

g.-eyim 42b.15, 43a.3, 155b.3, 226b.15, 315b.5

g.-iŋ 214a.10, 250a.7

g.-ir 178b.2, 183a.10, 322b.6

g.-irem 275a.3

g.-iriz 307a.11

g.-irler 128a.9-10, 336a.2

g.-irsin 133a.13-14

g.-medik 197a.4

g.-mege 127b.11

g.-mek 171a.9, 212b.1

g.-miş 85a.3, 87a.3, 104a.6, 123a.7, 308b.6

g.-mişimdir 116b.15

g.-mişler 130a.11, 130a.6

g.-seŋ 42b.9, 324a.11

g.-siŋ 151a.5

g.-üp 54b.10, 103b.8, 139b.13, 141a.11, 141b.8, 147b.8, 211b.3, 224b.2

göŋ(ü)l gönül

g.+i 119b.7, 132a.11

g.+ini 292b.4

g.+lü 269a.8

g.+üm 7b.1, 189b.9, 207a.14, 225b.12

g.+ümden 289b.1

g.+ün 173b.6, 192b.11, 272b.12

g.+ünçe 165b.8

g.+ünde 173a.12

g.+ündeki 7a.13, 102a.10

g.+üne 145b.2, 298a.4

g.+üniz 169a.13

g.+ünizden 30b.9

g.+ünüz 87a.10, 95b.11

g.+ünüze 176a.12

göŋli iste- gönüllü olmak

g.-yen 9b.4

göŋli sın- gönlü kırılmak, üzülmek

g.-dı 64b.3

göŋ deri

g. 339b.10

g.+leri 339b.12

gör- 1. görmek

g!. 252a.6, 317a.15

g!. 15b.12, 136a.5, 165b.1 'bak gör'

g!. 33b.5, 138b.6, 183b.1, 183b.3 'işin sonucunu gör, anla'

g.-di 15a.10, 15b.9, 16a.11, 18a.9, 18b.15, 19a.1, 19a.2, 19a.3, 19a.4, 40a.6, 42a.4, 42a.8, 46b.4, 48a.2, 48b.10, 49a.7, 50a.12, 50a.2, 50a.5, 50b.4, 51a.1, 51a.15, 53a.6, 55b.1, 57b.2, 59a.3, 59b.11, 65a.2, 66b.3, 69a.10, 69a.11, 69a.11, 73b.7, 74a.2, 80a.5, 88a.9, 88b.4, 89a.10, 97a.12, 99a.1, 102a.2, 106b.1, 106b.2, 110a.12, 111a.13, 111b.1, 114b.14, 114b.3, 126b.3, 132a.10, 133b.13, 139b.11, 139b.11, 145b.8, 149a.11, 149a.12, 149a.13, 149a.7, 150a.10, 150b.1, 151a.3, 151a.9-10, 156b.10, 159b.13, 160a.3, 160a.4, 161b.6, 162a.15, 164a.5, 165a.13, 166a.14, 177a.8, 179a.11, 189a.6, 189b.10, 199b.3, 200a.12, 200a.5, 201a.13, 202a.3, 203a.14, 205b.14, 211a.12, 215a.5, 217a.12, 219b.8, 220a.8, 220a.8, 220b.2, 220b.5, 221a.14, 221a.3, 223a.11, 223b.14, 223b.5, 225a.5, 225b.5, 227a.10, 227a.5, 228b.15, 231a.4, 232a.8, 232b.8, 237a.7, 241a.5, 241a.9, 242a.15, 242b.11, 242b.15, 246a.8, 247b.5, 249a.11, 249a.7, 251a.5, 254a.12, 258a.2, 258b.13, 263a.15, 263b.2, 263b.3, 265b.11, 266a.10, 267a.1, 269a.14, 273a.13, 273a.15, 274a.6, 277b.1, 277b.5, 282a.5, 284b.1, 284b.6, 291b.15, 292a.15, 300b.15, 306b.15, 323b.4, 324b.6, 332b.11, 337a.4, 337b.7, 338a.15, 338b.1

g.-digi 15b.11, 74b.9

g.-digiŋ 77b.6

g.-diler 9b.15, 43b.12, 48b.3, 73a.9, 114a.15, 161b.10, 172a.4, 175a.4, 193b.2, 201a.12, 214a.6, 215a.2, 255b.8, 261a.8, 315b.6, 320a.2, 320a.7, 324b.15, 338b.6

g.-dim 12a.2, 330b.13

g.-dü 148b.7, 183b.8, 266a.9

g.-dügi 32a.5, 144a.11, 157a.5, 298b.2

g.-dügim 168b.14, 312b.1

g.-dügimüz 44a.14

g.-dük 113a.10, 129b.8, 263b.9, 305a.14

g.-dükçe 22b.5, 208a.1, 227a.3, 233b.15

g.-dükde 187a.6, 216b.13, 260b.11

g.-dükleri 304a.3

g.-düler 43b.7, 52b.7, 75a.5, 88b.9, 106b.6, 172b.14, 247a.5, 261b.14, 268a.4, 280b.2, 340b.10

g.-düm 8a.4, 8a.4, 10a.9, 13b.10, 13b.3, 14a.3, 14a.8, 19b.11, 22a.6, 22a.8, 51a.15, 65b.14, 66b.13, 73b.1, 73b.2, 74b.7, 77a.4, 77a.7, 77b.12, 77b.8, 90a.6, 100b.15, 110b.12, 123a.5, 123a.6, 137b.9, 138a.11, 159a.14, 159b.7, 175b.13, 180a.11, 180a.11, 180a.12, 180a.15, 180a.15, 181a.12, 195a.12, 195a.8, 207a.14, 224b.5, 243a.1, 248a.5, 254b.1, 256b.1, 257a.14, 277b.13, 277b.14, 279b.14, 280a.7, 285b.11, 292a.2, 300b.11, 302a.10, 303a.8, 305a.11, 312a.13, 312b.15, 332b.5, 333a.1, 333a.13, 334b.13, 337a.12, 337b.3, 337b.5, 337b.6

g.-dün 232b.6

g.-düŋ 110a.7, 133a.7, 178a.14, 181a.11, 293b.2, 303b.2, 309a.6, 312b.9, 337b.11

g.-düŋmi 257a.14

g.-düŋüz 155b.10

g.-düysen 117b.3

g.-düyüz 336a.5

g.-e 58a.11, 58a.12, 89b.15, 335b.4

g.-elim 313a.4

g.-elim 146b.2, 146b.2, 257b.10, 316b.4 'bekleyelim, görelim'

g.-em 240b.1

g.-emem 134a.3

g.-enler 338a.8

g.-eydi 51b.8, 151b.3

g.-eydin 118a.9

g.-eyim 56b.5, 61a.3, 114b.2, 319a.14

g.-in 110a.10

g.-irsiz 248b.10

g.-medi 17b.5, 37a.10, 58a.1

g.-medik 126a.15

g.-mediler 339a.1

g.-medim 333a.8

g.-mege 44b.13, 263b.2

g.-mek 170b.12, 180a.15

g.-mekde 20a.10

g.-memişem 51a.15

g.-mesin 53b.2, 84a.14, 179b.4, 181b.2

g.-mesinler 286a.11

g.-meye 240a.12, 257a.2

g.-meyenler 240b.12

g.-mez 108a.4, 267a.2

g.-mezse 88b.7

g.-mezsiz 27a.3

g.-müş 45a.5, 69a.11, 227a.3, 256b.11, 256b.12, 298a.11, 298a.12, 339a.15

g.-müşdi 69b.12

g.-müşem 11a.12

g.-müşlerdir 340b.1

g.-se 32a.10, 114b.7

g.-sem gerek 34a.14

g.-seŋ 10b.10, 94a.12

g.-sin 20a.7

g.-sün 252b.5

g.-ünce 52b.9, 94b.8, 147b.7, 148b.4, 224b.1

g.-ünçe 10a.1, 17b.4, 46b.9, 105a.5, 129a.4, 142a.6, 148b.15, 214a.13, 231a.9, 337a.15

g.-ünmez 197b.10

g.-üŋ 332b.13

g.-üp 12a.10, 17b.4, 25b.5, 27b.4, 82b.2, 84a.12, 96b.13, 148a.7, 178b.11, 190b.12, 220a.15, 224b.12, 226b.8, 231a.2, 232a.4, 234b.14, 241a.5, 249a.3, 257b.6, 276a.15, 282a.15, 287b.11, 289a.11

g.-ür 87b.14, 178b.12

g.-ürdi 235b.13

g.-ürdüŋ 51a.13

g.-ürem 7a.12, 34a.1, 209a.9, 267a.3

g.-ürler 89a.11, 174a.8

g.-ürlerdi 194b.3

g.-ürse 88b.6

g.-ürsem 143b.8

g.-ürsin 85b.13, 133a.13, 193a.12, 217a.2, 312b.7

g.-ürsiŋ 78a.4

g.-ürsün 7a.11, 199a.1, 210a.10

g.-ürsüz 105b.15

g.-ürüz 34a.5, 117b.4

2. anlamak

g. 183b.1, 183b.3

g.-düŋ 108b.1, 294a.10, 308b.15

g.-düŋüz 293a.3

g.-eyim 110b.13

g.-mez 85a.7

g.-üŋ 207a.7

g.-ürsin 188b.5

3. bulmak

g.-ürsin 239a.6

g.-ürsiz 269b.5

4. fark etmek

g.-di 47b.4, 84b.1

g.-düm 172a.10

5. halletmek

g. 18a.3

g.-di 127b.8-9, 299a.7

g.-üp 168a.14, 234b.3, 273b.4

6. hissetmek

g.-medik 109b.1

g.-ürem 34a.14

g.-ürsüŋ 34a.13

7. idrak etmek

g.-düŋ 241b.10

8. karşılaşmak

g.-meyesiz 26b.2

g.-ürsiŋ 90b.11

9. karşılık bulmak

g.-üp 271b.14

g.-ürsin 293b.12

g.-ürsiŋ 189a.10

10. nail olmak

g.-dügüŋ 293b.7

g.-meyesin 293a.2

11. olarak farzetmek

g.-üp 286a.13

12. rüya görmek

g.-di 126b.2

g.-dim 89b.9

g.-düm 89a.6, 100a.12, 100a.12

g.-üp 93b.1

13. şahit olmak

g.-mediŋ 123a.13

14. yardım etmek

g. 15a.15, 201b.6

göreyim seni! 'hadi göreyim seni' (cesaretlendirme)

g. 120b.2-3, 141b.2, 278a.15, 309b.12

göre göre, uygun olarak

g. 156a.8

görün- 1. görünmek

g.-di 215b.7

g.-e 328a.6, 328a.8, 328a.9

g.-en 271b.10

g.-meyüp 236b.10

g.-mez 268a.7

g.-mezdi 247b.3

g.-üyüri 'görünüyor' 155b.13

2. bir şeye benzer olmak, öyle görünmek

g.-enlere 325b.12

3. tezahür etmek

g.+ür 10a.8 , 24b.8, 296a.3

görüş görme

g.+de 69b.11

görüş- 1. görüşmek

g. 70b.13, 231b.14

g.-diler 106b.1, 110a.11, 127b.6

g.-düler 106a.1

g.-elim 56b.5

g.-mek 51b.4, 169b.10, 172b.5

g.-mezden 29a.15

g.-üp 195a.8, 232a.1

2. bir konu hakkında görüş alışverişinde bulunmak

g.-di 310b.7

g.-diler 307a.6

g.-düler 114b.5

görüşül- görüşülmek

g.-medi 42b.12

göster- 1. göstermek

g!. 56b.5

g.-di 69b.11, 89b.9, 98b.7, 150b.1, 325b.1, 334b.9

g.-diler 291a.5, 291a.9, 291b.1, 298b.1

g.-eçek 203a.10

g.-em 185b.8

g.-esiŋ 337b.2

g.-eyim 88b.7

g.-iŋ 290b.1, 290b.2, 298a.14

g.-me 176b.7, 338b.14

g.-mek 170b.13, 170b.3

g.-mezsek 203a.10

g.-üp 209a.14, 219a.10

2. yaşamasına vesile olmak

g.-ir 146b.2

g.-di 176a.8

3. etmek, yapmak

g.-di 232a.4

götür- 1. götürmek

g. 42a.7, 46a.9, 50b.14, 115a.2, 160b.10, 178a.14, 291b.5, 299a.15

g.-di 39a.5, 42a.7, 227b.1, 242b.10, 279b.8, 291b.8, 325b.6

g.-diler 73b.15, 76b.10, 115a.3, 258a.8, 264b.13, 313a.8, 338a.9

g.-dük 75a.13

g.-eler 330a.9

g.-elim 68a.1

g.-em 177b.2, 221a.12, 221a.13, 222b.13

g.-en 323a.8

g.-eyim 68a.11, 151a.14, 157a.3, 166b.8

g.-ir 277a.12

g.-irem 257b.1

g.-irler 13b.9

g.-me 170b.9, 180a.4

g.-medi 262a.12

g.-mege 266a.1

g.-mek 80a.6

g.-meŋ 68a.1

g.-meyelim 174b.3, 174b.4

g.-meyüp 20b.4

g.-mezsen 164a.15

g.-sem 280b.13

g.-sünler 150b.9, 155b.6-7

g.-üŋ 61b.6, 75b.5, 76b.7, 313a.5, 338a.7

g.-üp 46a.11, 75b.9, 172b.8

g.-ür 68a.10

g.-ürdi 67b.14, 237a.6

g.-ürem 80a.7

g.-ürler 101a.12, 195a.15

g.-ürlerdi 265a.10

g.-ürseŋ 237a.10

2. kaldırmak

g.-ür 40b.15

g.-dükde 72b.14

gövde gövde, beden

g.+den 162a.4

g.+ler 268a.4

g.+lerini 162a.4, 299a.3, 325a.5

g.+sine 299a.4

g.+sini 257b.5, 323b.15, 335a.7

göz göz

g. 13a.3, 204a.4

g.+den 58a.1, 138a.10

g.+e 336a.1

g.+i 15a.7, 17b.5, 59b.11, 64b.5, 64b.6

g.+ime 14a.7

g.+imiŋ 290b.4

g.+inden 22b.14, 238a.14, 256b.6, 330b.5, 330b.15, 331b.14

g.+ine 151b.10, 310a.7

g.+ler 126a.9

g.+leri 163b.2, 178b.9, 194b.4, 198a.5, 263a.8, 277b.13

g.+lerim 14a.9, 228b.7

g.+lerimden 154b.9

g.+lerin 13a.15, 106a.1-2, 126b.5, 232a.7, 306a.12, 308a.5, 313a.4

g.+lerinden 54b.5, 233b.8

g.+lerine 306a.12

g.+lerinüŋ 43a.12

g.+ü 51a.3, 263a.14, 308a.7

g.+üm 127b.3, 291b.2

g.+ümden 231b.8

g.+üme 231b.6

g.+ün 206a.14, 242a.15, 242a.15, 254a.8

g.+ünden 40b.15, 94a.9, 331a.8

g.+üne 203a.10, 211a.8, 215b.6, 247a.11, 252b.2, 258b.10

g.+üni 50b.7, 212b.6

g.+üŋ 14a.8, 54b.1, 120a.12, 199a.13, 201b.12, 206a.6, 233a.4, 242b.14

g.+üŋden 332a.1

g.+üŋe 258b.4, 263a.14

g.+üŋi 204a.8

g.+üŋüzle 336a.5

gözüne kesdir- bir şeyi kendine uygun bulmak

g.-di 201a.11-12

g.-üp 223a.13, 235b.6

göz göre göz göre göre

g. 212b.2

göz görmeden ḳal- çaresiz kalmak

g.-dı 215b.3

gözleri görmez ol- kör olmak

g.-muş 14a.9

gözü açıl- kör göz görmek

g.-dı 288a.6

gözü görme- alakadar olmamak

g.+m g.-mişdir 171b.9

gözüm nūrı! sevgi sözü

g. 11a.11, 15b.11, 16a.1, 19a.5, 43a.11, 93b.5, 99a.4-5, 127a.15, 135b.15-136a.1, 157a.8, 180a.11, 180a.11, 225b.12, 226b.13, 227a.4, 227b.3, 236a.3, 243a.2-3, 245a.3-4, 249b.5-6, 266a.15

g.+m 109b.10, 210b.15

gözü tut- hoşa gitmek, beğenmek

g.+m t.-dı 276b.2

gözünden göŋlünden çıḳ- sevgisi, muhabbeti kalmamak

g.-mışdı 88b.4

gözüne uyḳu gel- uyku basmak, uykuya dalmak

g.-di 126a.12

gözüni dik- hedefe odaklanmak

g.-üp 201a.8

gözüniŋ siyāḥı beyāż ol- (ağlamaktan) gözüne perde inmek

g.-dı 331b.2

gözüŋ ac- dikkatli olmak

g!. 120a.15

gözü pek aç- çok dikkatli olmak

g.+ŋüz p. aç-ıŋ! 221b.4

gözet-, -d 1. korumak

g.-di 119a.13

g.-ir 138a.4

2. riayet etmek

g.-irsen 227b.1

g.-irseŋ 210a.13

g.-irsiŋ 336a.11

3. dikkatle bakmak

g. 87a.14

gözsüz kör

g.+e 288a.5

gözyaşı gözyaşı

g. 167b.3, 180a.5, 256a.6

g.+n 330a.2

g.+nı 150a.9, 243b.4, 327b.11

g.+yıla 329b.15

ġubār (*Ar.*) toz

g.+ı 35a.11

g.+lar 51b.8

ġubār-ı fenā ölüm tozu

g. 68b.13

ġubār-ālūde toza toprağa bulaşmış

g. 14b.14

ġulām (*Ar.*) erkek köle

g. 17b.12, 50b.12, 50b.13, 50b.15, 50b.8, 51a.2, 67b.8, 143a.13, 160a.13, 161b.6

g.+a 50b.7

g.+ı 50a.4, 50b.4, 67b.11

g.+ına 67b.5

g.+ıŋ 160b.1

g.+ları 67b.15

ġulġule (*Far.*) gürültü, velvele

g. 53b.12, 73a.6, 245a.13, 255b.3

ġulüv (*Ar.*) **1.** saldırı, hücum

g.+den 230a.9

2. taşkınlık

g. 31b.9

ġulüv eyle- saldırmak, hücum etmek

g.-diler 117a.4

g.-yüp 201a.15

ġulüv ḳıl- saldırmak, hücum etmek

g.-duḳça 250b.12

ġulüv ėt- 1. saldırmak, hücum etmek

g.-üp 152a.15

2. taşkınlık yapmak, haykırmak

g.-üp 81a.4, 116a.3

ġūne (*Far.*) tür, çeşit

g. 2a.8

ġurbet (*Ar.*) yabancı memleket

g. 334a.12

g.+lere 297b.5

ġurbet eller yabancı diyarlar

g.+de 247b.9, 258a.2

ġurfe (*Ar.*) balkon

g. 69b.10

ġuṣl (*Ar.*) boy abdesti

g.+üm 75b.2

ġuṣl ėt- 1. boy abdesti almak

g.-üp 54b.11

2. yeni doğan bebeği yıkamak

g.-eyim 59a.7

ġuṣl eyle- 1. boy abdesti almak

g.-yüp 38a.10

2. yeni doğan bebeği yıkamak

g.-di 59a.6-7

3. cenazeyi yıkamak

g.-mişler 75a.12

g.-sün 26b.7, 59a.8

ġūş (*Far.*) kulak

ġūş-ı felek gökyüzünün kulağı

g.+siz 291a.13

ġūş-vār (*Far.*) küpe

g.+lar 44a.13

ġūya (*Far.*) sanki, sözde

g. 33a.7, 40b.4, 127b.8, 136a.11, 136a.12, 143a.8, 151b.6, 157b.1, 169b.3, 169b.9, 174a.7, 212b.8, 216b.12, 216b.12, 225b.5, 226a.7, 226b.14, 232a.12, 234b.9, 236b.10, 236b.11, 340b.9

güc zor (*bk.* güç)

g. 108a.4, 173b.5, 191a.14

güç, -ci zor (*bk.* güc)

g. 235b.1, 235b.1

g.+dür 70a.4

g.+ile 'güçlükle' 286b.3

g.+üle 'güçlükle' 150b.5

güçüne gel- zoruna gitmek

g.+üme g.-ir 67a.1-2

g.+üne g.-mez 67a.1

güçlük gör- sıkıntı çekmek

g.-di 42a.1

güftār (*Far.*) söz, kelam

güftāre gel- söze başlamak

g.-üp 282a.15

gügercin güvercin (*bk.* gügerçin)

g.+ler 263b.7

gügerçin güvercin (*bk.* gügercin)

g. 262b.7, 263a.10-11, 322b.13

g.+in 263a.13

gül (*Far.*) gül

g. 101b.4, 121b.8

g.+leri 27b.7

gül-āb gülsuyu (*bk.* güllāb)

g.+la 282a.15

gül-gūn reng gül renkli, pembe

g. 262b.8

gül-i bostān-ı şeçāʿat cesaret bahçesinin gülü

g. 232b.9

gül-i nā-şüḳufte açılmamış gül

g.+m 228b.6

gül-i ruḥsār gül yanak

g.+ları 162a.14-15

gül şuyı gülsuyu

g.+yıla 266b.11

gülzār-ı beḳā sonsuzluğun gül bahçesi, ahiret

g.+ya 1b.4, 345b

gül- gülmek

g.-çek [sıfat fiil] 95a.5

g.-düler 95a.3

g.-elim 284a.7, 306a.4

g.-erdin 324b.10

g.-erek 78b.6, 92b.5, 98a.11, 165a.15, 206a.10, 212a.9, 233a.4, 242a.15, 283b.8, 326a.12

g.-erler 136a.12, 284a.5, 286a.1

g.-ersiz 98a.12

g.-medi 37b.1, 49b.1

g.-medim 87b.5

g.-mege 29a.8

güler yüz göster- güler yüzle davranmak

g.-medi 92a.15

güllāb gülsuyu (*bk.* gül-āb)

g.+ıla 338b.3, 338b.4

g.+la 299a.1

gülüş- gülüşmek

g.-mege 216b.13

g.-mek 43a.8

gümān (*Far.*) zan, şüphe

gümān ėt- zanda bulunmak

g.-diler 82a.5-6

gümiş gümüş

g. 43a.6, 44a.5, 51a.14, 62a.2, 159a.9, 194a.9, 209a.3, 274a.14, 314a.5

g.+e 299b.13

g.+üne 312b.13

güm-rāh (*Far.*) doğru yoldan sapmış

g.+ları 218b.10

gün 1. gün, 24 saatlik zaman dilimi

g. 4a.2, 7a.3, 7b.10, 12a.1, 12b.5, 13a.13, 14a.15, 14b.3, 14b.6, 15a.1, 17a.9, 18a.13, 23b.4, 24a.1, 24b.12, 25a.2, 27b.8, 29a.3, 32a.1, 32b.11, 32b.12, 34a.12, 34a.15, 34b.1, 37b.12, 37b.12, 40b.15, 40b.15, 41a.14, 41a.15, 41b.12, 41b.15, 42a.2, 42a.3, 42b.6, 44b.15, 46a.13, 48b.8, 48b.8, 49b.7, 51a.15, 51a.15, 54b.14, 56b.6, 57a.14, 58a.5, 58a.5, 59b.6, 61a.2, 61a.8, 63b.8, 65b.5, 66b.10, 66b.13, 67b.1, 67b.13, 67b.5, 69a.7, 71a.7, 77a.13, 77b.15, 77b.6, 79a.4, 79a.9, 82a.2, 82b.11, 83b.10, 83b.6, 85b.5, 86a.3, 86a.4, 87a.10, 87b.4, 88a.1, 88a.10, 90a.5, 91b.8, 94a.14, 96b.1, 96b.12, 97a.3, 97a.9, 97b.6, 98a.2, 98a.3, 101a.15, 101b.10, 113a.11, 113a.13, 113b.4, 120b.9, 121b.9, 126a.11, 126a.5, 137b.1, 137b.8, 139b.6, 140a.1, 140b.6, 145a.12, 152b.12, 153a.14, 156a.10, 161a.10, 166a.13, 166b.12, 169a.1, 171a.12, 171a.3, 171a.8, 171a.8, 184a.8, 191b.12, 204b.9, 207a.2, 209b.1, 213b.11, 213b.2, 213b.2, 214b.4, 224b.4, 232a.11, 239b.15, 245b.4, 248a.5, 250b.6, 254b.13, 258a.9, 260b.9, 261b.10, 262a.6, 262a.8, 262b.12, 263b.13, 266a.1, 269a.6, 275b.7, 276a.14, 277a.3, 280b.10, 281b.5, 284a.11, 285b.11, 288b.6, 290a.8, 295a.12, 295a.6, 299b.6, 301b.8, 302a.3, 306b.14, 307b.10, 309b.6, 310b.13, 310b.15, 312a.12, 313a.2, 314a.14, 314b.11, 314b.15, 315a.9, 316b.5, 316b.8, 317a.6, 318a.12, 321b.7, 322b.6, 325b.9, 326a.11, 335b.3

g.+de 78a.3, 190a.10, 257a.6, 301b.1, 312a.8, 312b.14

g.+degin 340a.1

g.+dek 310b.5

g.+den 23a.1, 41a.8, 91b.15

g.+dür 38a.3, 47b.5, 48a.14, 49a.4, 49b.12, 76a.12, 145a.12, 254b.11-12, 256b.4, 263b.13

g.+i 8a.13, 36b.13, 56a.12, 87b.14, 92a.9, 98b.13, 120b.9, 128b.9, 190a.10, 191b.13, 260a.10, 275a.10, 326b.4, 330b.9, 341b.15, 342a.2

g.+idir 70b.14, 210b.2, 213b.11, 254b.14

g.+inde 27a.7, 97a.8, 101a.14, 150a.1, 157a.14, 161b.1, 183a.1, 202b.13, 228b.1, 229b.15, 257b.4, 266b.1, 269b.5, 289a.2, 303b.7, 326a.14, 329b.14, 330a.6

g.+indegin 335a.1

g.+iydi 186b.13, 198b.1

g.+iyidi 171a.11, 171a.13

g.+ki 145a.12

g.+lerden 260a.10

g.+lerdir 319a.14

g.+ünde 74a.15, 237b.5-6

g.+üne 335a.8

g.+ünüŋ 171a.13

gün bu gün 'gün bu gündür!'

g. 309b.12

günden güne günden güne, gün geçtikçe

g. 93a.6, 311b.11

günlük günden beri

g. 210a.7

2. güneş

gün toġ- güneş doğmak, gün ağarmak

g.-unça 136a.8-9

günāh (*Far.*) günah

g. 41b.13, 118b.12, 276a.2, 276a.4, 276a.4

g.+dır 276a.1-2

g.+ı 28a.8, 257a.9

g.+ıla 300b.14

g.+ım 157a.13, 302b.14

g.+ıma 302b.15

g.+ımdan 41a.12

g.+ımız 210b.2

g.+ımızı 321b.5

g.+ını 39a.15

g.+la 7b.8

g.+lar 3b.5

g.+lara 108a.2

g.+larıma 301a.5

g.+larına 36b.14

günāha ḳoy- günaha sokmak

g.-duŋ 157a.7

günāh-kār (*Far.*) çok günahı olan, günaha dalmış

g.+ı 10a.7

g.+ım 279a.13

g.+lara 55a.11

gündüz gündüz

g. 3b.6, 49b.2, 49b.5, 68a.4, 84b.15

güneş güneş

g. 74a.13, 100a.12, 100a.12, 100b.2, 100b.5, 101a.7, 191b.9, 229b.15, 284b.1, 302a.9, 327a.1

g.+e 74a.14

g.+in 100a.13

güreş- güreşmek

g.-diler 97b.6

güreş tut- güreşmek

g.-ar 294a.6

güreşci güreşçi

g. 253b.8

gürūh (*Far.*) bölük, topluluk

gürūh gürūh bölük bölük

g. 120b.15, 139b.9, 142b.13, 146a.5-6, 175a.2, 217b.15, 274a.3, 295b.2

gürūh-ı dalālet sapmış topluluk

g. 214a.7, 215a.5

gürūh-ı mele-i ʿalā yüce melekler topluluğu

g. 36a.6

gürūh-ı melāyike melekler topluluğu

g. 27a.2

gürüldi gürültü

g. 147a.1, 147a.1, 247b.4

gürz (*Far.*) savaş aleti, topuz

g. 61b.11, 260b.8

güvāh (*Far.*) şahit, delil

g.+ıdır 25a.1-2

güvegi güvey, damat

g. 210a.7

güzel güzel, iyi

g. 7a.15, 36a.15, 36b.3, 36b.7, 42a.4, 42a.5, 69a.12, 70a.1, 79a.11, 79a.12, 95b.1, 98a.13, 98a.13, 101a.1, 111b.4, 134a.14, 135a.11, 135b.3, 136a.14, 156b.12, 170b.9, 171a.4, 195a.12,

276a.13, 276b.9, 290a.12, 324a.4, 328a.15

g.+dir 79a.14, 86a.6, 99b.12, 126b.14

g.+idir 165a.8

güzel güzel hoşa gidecek güzellikte (huy)

g. 108a.13

güzellik, -gi yüz güzelliği

g.+i 135b.3

g.+ine 86a.7

H, Ḥ, Ḫ

ḥ̆āb (*Far.*) uyku

h.+dan 48a.6, 59a.5, 66a.14, 175b.11

ḥaber (*Ar.*) haber

h. 18b.14, 19a.8, 19b.13, 36b.6, 58a.10, 83b.5, 87a.3, 113b.12, 128a.14, 130a.14, 130a.3, 143a.14, 145a.7, 146b.4, 172b.7, 174a.10, 174b.15, 176b.15, 188a.6, 190a.15, 190b.3, 191b.3, 191b.4, 192a.1, 192a.1, 207a.11, 207a.8, 233a.14, 254a.14, 262a.9, 262b.12, 268b.10, 281b.13, 285a.3, 307b.5, 308b.8, 311b.5, 317b.7, 338a.2

h.+den 18b.6, 69a.3, 76b.1, 94a.13

h.+dir 181b.7

h.+i 26b.4, 40a.4, 54a.13, 68b.10, 82a.14, 116a.12, 145b.2, 230a.6, 319a.1

h.+im 144b.2, 144b.2, 178a.5

h.+imiz 197a.3

h.+in 20a.10, 68a.10, 69a.6, 308b.6

h.+ler 322a.3

h.+lerden 36a.15

h.+leri 99a.8, 317b.7

ḥaber-i dürr-i yetīm Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in başına geleceklerin haberi

h. 37b.2-3

ḥaber al- haber almak

h.-a 113b.1

ḥaber ėt- haber vermek

h.-diler 135b.12-13, 313b.1

h.-eyim 190b.14

ḥaber eyle- haber vermek

h.-diler 157b.5

h.-mediŋ 176a.15

h.-mediŋiz 114a.7

h.-ŋ 307a.7

ḥaber vėr- haber vermek

h.-di 39b.14-15, 51b.1, 174a.11

h.-digi 289b.13

h.-diler 101a.12

h.-eyim 71a.5

h.-mişdir 65b.4, 262b.3, 271b.9

h.-üp 33a.8

ḥaber-dār haber sahibi

h. 40b.11, 55b.5

ḥabīs (*Ar.*) kötü, soysuz

h. 129b.12, 162a.15, 200b.7, 204a.8, 211b.13, 211b.4, 252a.7, 288b.12, 295b.14, 309b.15, 322a.8

h.+iŋ 217b.1

h.+ler 210b.9

h.+lere 214b.12

ḥabīs-i melʿūn alçak, soysuz

h. 202a.6, 205b.13, 236b.6

ḥabs (*Ar.*) hapsetme (*bk.* ḥaps)

ḥabs eyle- hapsetmek

h.-diler 144b.13

ḥacālet (*Ar.*) utanma, mahçupluk

h. 49a.5, 84a.14

ḥacc (*Ar.*) Kabe'yi ziyaret ederek yapılan farz ibadet

h.+ı 117b.15

ḥaccü'l-vedāʿ Hz. Muhammed'in son haccı

h.+dan 25a.7, 25b.13

ḫ̆āce (*Far.*) hoca

h.+den 25b.4

ḥācet (*Ar.*) dilek, istek

h.+i 10b.10

h.+im 277b.6

ḥācil (*Ar.*) küçük düşmüş

ḥacīl eyle- küçük düşürmek, rezil etmek

h.-di 271a.8

ḥadd (*Ar.*) **1.** sınır

h.+im 129a.7, 207b.7, 294b.7

ḥadden bīrūn haddinden fazla

h. 3b.5, 40b.15, 115a.14, 206a.11

ḥadden çoḳ haddinden fazla

h. 253a.12

ḥadden tecāvüz haddinden fazla

h. 299a.9

2. hak, yetki

h. 293b.6

ḥadāyıḳ (*Ar.*) bahçeler

h. 121a.11

ḥadem ḥaşem (*Ar.*) birinin maiyeti ve hizmetçileri

h. 171a.13-14

ḥādim (*Ar.*) hizmetçi, yardımcı

h.+i 307b.4

h.+ler 299a.8

ḥadīs (*Ar.*) Hz. Muhammed'in sözleri

h. 84b.3

ḥadīs-i şerīf Hz. Muhammed'in sözleri

h.+i 25b.1, 189b.3

h.+ine 246b.9

h.+ler 119b.15

ḥafta (*Far.*) hafta

h.+da 113a.11

ha işte! 'işte bu, işte şimdi'

h. 239a.11

ḥāk (*Far.*) toprak

ḥāk-i mezellet hakirlik toprağı

h.+de 225a.6

ḥāk-i pāy ayağının toprağı

h.+ine 19b.1, 41a.15, 73a.10, 129a.4, 129b.6, 143b.13, 172a.7

ḥāk-i pāy-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in ayağının toprağı

h. e 177a.12

ḥāk-i pāy-i şerīf değerli ayağının toprağı

h.+e 222b.12

h.+iŋe 51a.7, 199a.14

ḥāk-sār (*Far.*) perişan, hakir

h. 341b.6

ḥakīkāt (*Ar.*) gerçek, hak olan

h. 128a.10, 132a.9, 192b.4, 216a.9, 260a.2

ḥakīkāt-i ʿulvī yüce gerçek

h. 138b.4

ḥakīkāt-i ẓulm-ı eşḳıyā eşkiyanın zulm ettiği gerçeği

h. 260a.5-6

ḥakīkātü'l-ḥāl gerçekten de

h. 102b.10, 179b.1, 205b.4

ḥākim (*Ar.*) bir şehrin yöneticisi, vali

h. 81b.8, 84b.14, 112b.5, 112b.6, 121a.6, 129b.2, 140b.13, 140b.4, 141a.4, 141b.12, 274b.13, 275b.12, 275b.5, 284b.14

h.+i 66b.2, 83b.5, 111b.13, 122a.10, 156b.1, 214b.4, 283b.5, 284b.11, 322a.3

h.+ine 122a.9, 277b.4

h.+iyile 82b.9

ḥākim-i mülk-i vilāyet şehrin valisi

h. 80b.11-12

ḥākim-i Velīd vali Velid

h.+sin 125a.9

ḥākim eyle- vali atamak

h.-di 320b.1

ḥākimlik, -gi valilik

h.+in 323a.13

ḥakīr (*Ar.*) **1.** horlanmış, değersiz

ḥakīre tut- hakir görmek

h.-up 290a.4

2. 'bendeniz, bu fakir' anlamında söz

h. 10b.14

ḥaḳ(ḳ) (*Ar.*) **1.** doğru, gerçek

h. 158a.8, 175b.15, 176a.1

h.+dır 116b.8, 188b.8, 189b.9

ḥaḳḳ(ın) gözėt- hakka riayet etmek

h.-medim 118a.6, 118b.12

ḥaḳ dīn İslam dini

h. 62a.6

h.+e 80b.12

ḥaḳ peyġamber Hz. Muhammed

h. 16a.6, 284b.1

h.+dir 16b.1

2. birine hukuk önünde ya da toplum tarafından tanınan hak

h. 123a.9, 121b.6, 123a.15, 134a.12, 152b.12, 314a.15

h.+ımdır 296b.11

3. kul hakkı

h. 31b.5

h.+ı 30b.14

h.+ıla 30b.15

h.+ın 89b.13

4. hatır, yüzü suyu

h.+ıçün 212b.3

h.+ıyçün 28a.4, 101b.5, 111a.7, 330b.14

h.+ıyiçün 55a.9, 297a.8, 338b.13

ḥaḳḳında hususunda, dair

h. 60b.14

ḥaḳḳından gel- üstesinden gelmek

h.+ından g.-e 140b.5

h.+ından g.-esin 141a.13

h.+larından g.-irem 125a.14

ḥaḳḳā (*Ar.*) gerçekten (*bk.* ḥaḳḳā ki)

h. 170b.9, 289b.12

ḥaḳḳā ki gerçekten (*bk.* ḥaḳḳā)

h. 21a.10, 269b.11

ḥāl (*Ar.*) hal, durum

h. 10b.12, 32a.13, 91a.4, 91b.2, 130b.11, 130b.3, 133b.10, 143a.3, 155a.6, 158a.10, 192b.1, 199a.6, 266b.15, 340b.13

h.+de 22b.1, 162b.4, 220b.2, 226b.8, 228a.1, 253a.9, 255b.2, 264a.12, 316b.3

h.+den 282a.15

h.+dir 13a.14, 77b.13, 111a.3

h.+e 16a.13, 30a.6, 36a.1, 161b.7, 220b.5, 225a.9, 314b.14

h.+i 27b.4, 55b.3, 57b.3, 59a.15, 82b.2, 86b.10, 112b.12, 148a.7, 148b.8, 150a.6, 150a.7, 220b.2, 224b.1, 224b.12, 231a.1, 256b.12, 331b.1, 340a.15

h.+idür 311b.9

h.+ile 340a.3

h.+im 14a.9, 48a.13, 63b.6, 149a.1, 150a.8, 153b.12, 153b.13, 247b.9, 279a.14, 323a.8

h.+imde 36a.11

h.+ime 19a.4, 55a.13, 108a.9, 178a.1, 196b.13

h.+imiz 30a.11, 30a.5, 49b.11, 114a.1, 176a.10, 193b.3, 220a.10

ḥ.+imize 259b.4

h.+in 33b.7, 41b.6, 94a.12

h.+inde 25b.4, 29a.4, 31b.2, 119a.11

h.+ine 33a.4, 113b.1, 119a.12, 190b.6

h.+ini 312b.10

h.+iŋ 48a.12, 77a.13, 152b.11, 153b.13, 185a.10, 188b.4, 327b.14

h.+iŋe 75a.8

h.+iŋi 77a.15, 78a.4, 220b.5

h.+iŋiz 98a.14, 145b.14, 195b.5

h.+iŋizi 269b.6

h.+iŋüz 52a.4

h.+iyile 20a.7, 107a.9

ḥāl dili hal ve tavrın ifade ettiği anlam, lisan-ı hal

h.+yile 33a.7

ḥāl (ü) ḥatır soruş- hal hatır soruşmak

h.-dı 106b.1

h.-up 56b.8

ḥālin sor- hal hatır sormak

h.-mazlar 61b.1

ḥāl ü ḫāṭır su'āl ėt- hal hatır sormak

h.-üp 49b.10

ḥālli ḥālinçe herkesin haline göre, herkes hakettiği kadar

h. 264b.13

ḥālā (*Ar.*) **1.** halen

h. 31a.14, 130a.2, 156a.7, 162b.7, 214b.6, 339b.1, 341a.7

2. şimdi, şu an

h. 21a.12, 22b.15, 26b.10, 31a.6, 37a.1, 56b.15, 75b.13, 122b.6, 125a.1, 182a.2, 200b.13

3. günümüzde

h. 76b.15, 274b.6, 313b.6, 340a.4

4. henüz

h. 89a.6, 89b.9, 244b.11

ḥalāṣ (*Ar.*) serbest bırakma

h.+dır 117a.8

ḥalāṣ ėt- (mahpus) serbest bırakmak

h.-esiz 310b.2-3

ḥalāṣ eyle- kurtarmak

h!. 48a.5-6, 336b.13

h.-di 64a.10

h.-r 250a.1

ḥalāṣ ol- kurtulmak

h.-dı 83b.13, 88a.11, 321b.12

h.-dum 77b.11

h.-duŋ 89b.11

h.-duŋuz 108b.10-11

h.-uŋ 117a.5

h.-up 3b.8

h.-urdı 84a.4

h.-ursam 74a.8

ḥalāyıḳ (*Ar.*) hizmetçiler

h. 30b.6, 77a.3, 324b.1

h.+ından 324b.1

ḥāle (*Ar.*) hala

h. 244b.6

h.+leri 80a.14

h.+m 307a.12

h.+sidir 20a.4

h.+siniŋ 273a.1-2

ḥalel (*Ar.*) zarar

h. 214a.8

ḥalel bul- zarar görmek

h.-magın 16b.8

ḥalel yetür- zarar vermek

h.-mesin 22a.14

ḥālet (*Ar.*) durum, hal

h. 258b.6

h.+de 251b.14

h.+den 55a.12

h.+e 20a.3, 51a.15

ḥāletli (garip) halleri olan

h. 119a.10

ḥālī (*Ar.*) **1.** boş

h. 107a.1

(-den) ḥālī eyleme- boş bırakmamak, kendi haline komamak

h.-yüp 53b.3

(-den) ḥālī olma- boş kalmamak, meşgul olmak

h.-dı 12a.11

2. kayıtsız, alakasız

h. 74b.1-2

ḥalīfe (*Ar.*) halife, emirü'l-müminin

h. 6a.13, 6a.8, 103a.11, 103a.13, 103a.15, 103b.1, 104b.3, 104b.5, 104b.7, 123a.12, 123a.15, 123a.9

h.+den 107a.3

h.+lerle 104a.11

h.+miz 104b.13

h.+si 22b.15

ḥalīfe-i rūy-ı zemīn yeryüzünün halifesi

h. 140b.15

h.+siz 67b.15

ḥalīfelik halifenin görevi, işi

h. 104b.2

h.+i 104a.5, 121a.7

ḥālim selīm (*Ar.*) yumuşak huylu

h. 282a.13

ḥālis muḫlis (*Ar.*) öz, yerli (ehl-i Kūfe)

h. 82b.7

ḥalḳ (I) (*Ar.*) halk, topluluk

h. 7b.2, 47a.5, 108b.4, 116a.7, 118a.15, 118b.2, 118b.7, 120b.15, 124a.7, 138a.12, 142b.11, 148b.4, 168a.8, 253a.14, 253b.8, 254b.14, 255a.1, 256a.8, 260a.11, 269a.7, 274a.3, 284a.5, 285a.7, 286a.1, 286a.10, 288b.5, 295b.2, 321a.1, 321a.12, 321b.2, 324b.15, 326b.4, 327b.12, 332a.7, 332a.9, 335a.10, 335b.15, 339b.1

h.+a 25a.11, 32a.9, 80b.8, 80b.9, 92a.13, 119a.15, 120b.13, 121a.5, 138a.12, 138a.9, 208a.15, 208b.5, 245b.7, 302a.13, 302a.2, 307b.10, 321b.2

h.+dan 7a.12, 8a.7, 119a.15, 139a.1, 286a.11, 331b.7

h.+ı 12a.7, 59b.5, 60a.9, 60a.11, 66b.10, 80b.7, 128a.12, 139b.15, 140a.2, 142b.15, 183b.4, 292a.1, 295b.2, 315a.13, 315b.4

h.+ı [iyelik] 9a.9

h.+ın 7b.6, 142b.6, 180b.3

h.+ına 113a.12

h.+ından 141a.12, 141a.12

h.+ını 186b.14

h.+ıŋ 286b.2

ḥalḳ-ı Kūfe Kûfe halkı

h. 73b.9-10

ḥalḳ (II) (*Ar.*) yaratma

ḥalḳ eyle- yaratmak

h.-digim 170b.14

h.-meyeydi 7b.4

h.-ye 326b.6

ḥalḳ ol- yaratılmak

h.-muş 22a.6

ḥalḳ olun- yaratılmak

h.-a 330a.10

h.-dı 42b.1

ḥalḳa (*Ar.*) **1.** daire

ḥalḳa ėt- çember içine almak

h.-diler 104a.8

ḥalḳa-i Kevs̱er Kevser suyunun başındaki insan halkası

h. 284b.1

2. kapı halkası

h.+sına 65a.8

ḥall (*Ar.*) çözme

ḥāll ol- sorun çözülmek

ḥ.-mayınça 307a.9

ḥalt (*Ar.*) yakışıksız söz veya davranış

ḥalt eyle- yakışıksız iş yapmak

h.-diler 107b.14

ḥalvet (*Ar.*) **1.** yalnız başına kalma

h.+inde 40a.6

2. baş başa görüşme

ḥalvet olun- baş başa görüşmek

h.-up 207a.13

ḥamaḳāt (*Ar.*) ahmaklık

h. 297b.9

h.+dır 184b.9, 188a.2

h.+dir 199b.3, 317a.12

ḥamaḳātlik ahmaklık

h. 200a.8

h.+dir 25b.2

ḥamd (*Ar.*) şükür

h. 30a.14, 171b.3, 182b.10, 186b.14, 278b.10, 295b.5, 314a.7, 318a.14

ḥamd eyle- Allah'a şükretmek

h.-di 296a.8

ḥāmile (*Ar.*) gebe

h.+dir 93b.4

ḥāmile ol- gebe kalmak

h.-dukda 39b.12

ḥamīr (*Ar.*) hamur

ḥamīr ėt- hamur yapmak

h.-üp 51a.15

ḥaml (*Ar.*) anne karnındaki bebek

ḥamlin vāz‘ ėt- doğum yapmak

h.-ecekdir 93b.4

ḥamlin vāz‘ eyle- doğum yapmak

h.-mege 40a.2-3

ḥamli yakīn gel- doğumu yaklaşmak

h.-di 57a.14

ḥamle (*Ar.*) saldırma, hücum etme

h. 64b.11, 65a.2, 110b.5, 193a.11, 226b.1, 229b.4

h.+de 163b.6

h.+ŋizi 110b.13

h.+sin 230b.14

h.+yi 64b.8, 197a.12

ḥamle ėt- saldırmak

h.-diler 108b.6

h.-erler 108b.3

h.-meyüz 193a.11

ḥamle eyle- saldırmak

h. 204a.7, 214b.11, 231a.8

h.-di 204a.8, 230b.14, 320b.13

h.-diler 148a.3, 320b.12

h.-ŋ 110b.12

h.-rdi 235b.8-9

h.-ye 161a.4-5

ḥamle ḳıl- saldırmak

h.-up 226a.9

ḥamrā-i şafaḳ güneş batarken olan kızıllık

h. 21a.6

ḥāmūş (*Far.*) suskun

ḥāmūş ol- suskun olmak

h.-dı 158b.6, 189a.4

ḥançer hançer

h. 197b.4

ḥāne (*Far.*) ev, konak

h.+ye 129b.4

hāne-i beden beden hanesi, can

k.+den 213a.4

ḥāne-i saʿādet mutluluk evi, Hz. Muhammed'in evi

h.+in 11b.10-11

ḫānedān (*Far.*) soylu aile, sülale

h.+dan 146b.9

h.+dır 146b.8

h.+ıma 74a.5

h.+ımızı 271a.12

ḫānedān-ı āl-i Resūl Hz. Muhammed'in ailesi

h.+e 312b.9

ḫānedān-ı nübüvvet Hz. Muhammed'in ailesi

h. 4b.4

h.+de 272b.13-14

ḫānedān-ı Resūl Hz. Muhammed'in ailesi

h. 325b.15

h.+den 294a.1

h.+dür 173a.3-4

h.+e 3b.12, 9a.2, 145a.5

ḫānedān-ı Resūlallāh Hz. Muhammed'in ailesi

h. 159a.7

h.+ıŋ 173b.9

ḫānedān-ı Resūl-i Ekrem Hz. Muhammed'in ailesi

h.+e 173a.6

h.+iŋ 134a.12

ḫānedān-ı velāyet-i nübüvvet Hz. Muhammed'in ailesi

h.+iz 293a.9

ḫānedān-ı Aḥmed-ı Muḫtār Hz. Muhammed'in ailesi

h.+a 292b.2

ḫanı nerede

h. 325a.15

ḫanūt (*Ar.*) kokulu madde

h. 75b.2

ḫanūt-ı kefen kefene serpilen kokulu madde

h. 55a.1

ḫaps (<*Ar.* ḥabs) **1.** hapsetme (*bk.* ḥabs)

h.+imdedir 156a.7, 162b.8

ḫaps ėt- hapsetmek

h.-diler 74a.11-12

ḫaps eyle- hapsetmek

h. 124b.15

h.-di 91b.14

h.-diler 156a.5

h.-mediŋ 124b.15-125a.1

h.-ŋ 74a.7

h.-sinler 124b.6

h.-yecek [sıfat fiil] 124b.9

h.-yem 125a.2

2. mahpus

h.+ler 157b.7

ḫār (*Far.*) diken

ḫār u ḫaşāḳ çer çöp

h. 235b.2

h.+dır 203a.9-10

ḫarāb (*Ar.*) yıkık dökük, viran

ḫarāb ėt- tarumar etmek

h.-mem 125b.10

ḫarāb ol- tarumar olmak, yıkılmak

h.-sun 297b.12

ḫarāb u yebāb yıkık dökük

h. 241a.7

ḫarāb yebāb ėt- tarumar etmek

h.-diŋ 295b.13

ḫarābe (*Ar.*) yıkık dökük, perişan

h. 149a.12

ḫarāc (*Ar.*) suçun bağışlanması için verilen kefaret

h. 321b.6

ḥarāc-güzār haraç vergisi veren kişi

h. 288b.9-10

ḥarām (*Ar.*) dinen yasak olan

h. 36b.2, 36b.9, 38b.9, 60a.10, 81b.9, 257a.5, 334b.12

h.+dan 108a.1

h.+dır 8b.1, 9a.7, 32a.11, 38b.8, 104b.4, 120a.9, 174b.9, 218a.9, 256b.7, 288b.10, 302b.3

ḥarām eyle- 1. dinen yasaklamak

h.-digi 118b.15

2. bir şeyden uzak tutmak, beri olmak

h.-dim 167b.5

h.-ye 256b.15

ḥarām ol- bir şey kendisine haram olmak (uyku)

h.-dı 316a.3

ḥarām-zāde günahkar, haram yiyen

h. 72a.1, 143a.15, 151b.13, 152a.13, 248b.13

h.+leriŋ 72b.2, 72b.4-5

h.+yi 200b.6

ḥarām-zāde-i melʿūn alçak günahkar

h. 71b.15

ḥarām-zāde-i Ḳutāme-i melʿūn alçak günahkar Kutame

h. 221b.12

ḥarāret (*Ar.*) **1.** sıcaklık

ḥarāret-i şems güneşin sıcaklığı

h. 220a.13

2. susuzluk

h. 152a.2, 284b.1, 311b.15

h.+den 152a.7

h.+i 245b.15

h.+im 29b.12, 206a.11, 284b.1, 302a.10, 302a.14

h.+imi 231b.7

3. coşkunluk, şevk

ḥarāret-i ʿismet temizlik ve saflığın verdiği şevk

h. 297a.13

4. vücut ısısı, ateşin yükselmesi

h. 28a.3, 28a.4, 28a.13, 28a.14, 29b.13

ḥarb (*Ar.*) savaş, cenk (**bk.** ḥarp)

h. 228a.10

h.+den 31a.5

h.+inden 199a.7

h.+ine 21b.6

ḫarc (*Ar.*) **1.** masraf, harcanan para

ḫarc eyle- para harcamak

h. 161a.9

2. bir iş için gerekli olan şey

ḫarcını gör- gereğini yapmak

h.-üp 63b.7

ḫareket (*Ar.*) hareket

ḫareket ėt- 1. hareketlenmek

h.-mege 316a.5

2. davranmak, davranışta bulunmak

h.-üp 139b.15

ḫarem (*Ar.*) **1.** evin kadınlarının tümü

h.+inde 15a.8

h.+ine 86a.5

h.+iŋiz 178b.15

ḫarem-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in haremi

h.+de 174a.12-13

h.+e 298a.4-5

ḫarem-i İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in haremi

h.+i 286b.5

ḫarem-i ʿişmet tertemiz ve iffetli harem

h. 231b.15

h.+i 299b.4

ḫarem-i ʿişmet-i Ḥż. İmām Hz. Hüseyin'in tertemiz haremi

h. 300a.9

ḫarem-i ʿişmet-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Mażlūm Hz. Hüseyin'in tertemiz haremi

h. 292a.9

ḫarem-i şerīf değerli harem

h.+ine 86a.13

h.+i 340b.12

2. yalnızca kadınların bulunduğu yer

h. 240b.1, 251b.2

ḫarem-i Şöhrebānū Şöhrebanu'nun haremi

h.+dan 279a.3-4

3. Kâbe ve çevresi

h.+den 58a.5

h.+e 57b.5, 57b.13

h.+inde 58a.7

ḥarem-serā-yı ʿişmet temizlik ve iffet sahibi olan harem çadırı

h.+e 227b.5

h.+ler 18b.8

ḥarf harf

h. 125b.9

ḥārgūş (*Far.*) tavşan

h. 15a.3

ḥāriç (*Ar.*) bir şeyin dışında olan

h.+siz 229a.12

ḥarīr (*Ar.*) ipek kumaş

h. 88b.14, 89a.3, 89a.9

h.+den 89a.14

h.+e 40b.8, 46a.2, 78b.3

h.+iŋ 89a.11

ḥarp (<Ar. ḥarb) savaş, cenk (*bk.* ḥarb)

ḥarp işle- savaşmak

h.-r 119b.3-4

ḥāṣ (*Ar.*) **1.** öz

h. 24a.3

2. sadık, hususi (kul)

h. 113b.7

3. seçkin

ḥāṣ u ʿām seçkinler ve halk

h. 171a.10

ḥaṣbā (<*Ar.* ḥaṣbe) kızamık hastalığı

ḥasbā çıḳar- vücutta şişlikler oluşmak, kızamık çıkarmak

h.+lar ç.-dı 312a.2

ḥāṣıl (*Ar.*) ortaya çıkan, netice

ḥāṣıl ėt- netice elde etmek

h.-er 137a.5

h.-üp 88b.7

ḥāṣıl eyle- netice elde etmek

h.-diŋ 330b.15-331a.1

h.-memişdi 210a.8

ḥāṣıl ol- 1. netice elde etmek

h.-a 20a.11

h.-dı 35b.10, 39a.7

h.-maz 239a.5

h.-ur 15a.6

2. vuku bulmak

h.-ur 68b.6, 166b.8

ḥāṣıl olun- netice elde edilmek

h.-ur 68b.7

ḫaşiyyet (<*Ar.* ḥāṣiyyet) meziyet, birine has özellik

h.+i 60b.11, 223b.13

ḫasību'n-nesīb (*Ar.*) soyu temiz

h. 80a.8

ḫaşm (*Ar.*) düşman

h. 203b.8

h.+ım 249b.3

ḫasret (*Ar.*) özlem

h. 176b.9

h.+le 43a.9

ḫasret çek- özlemek

h.-üp 228a.14

ḫasretlik, -gi hasret kalma, özleme

h.+in 109b.15, 236a.11

ḫāṣṣa (*Ar.*) kendine has özellik

h. 89a.1

ḫāṣṣaten (*Ar.*) bilhassa, özellikle

h. 141a.15

ḫaste (*Far.*) hasta

h. 29a.3, 54b.14, 115a.13, 116b.5, 137a.3, 218a.11, 244a.13, 262a.5, 264a.10, 311b.12

h.+sin 244b.4

h.+ye 288a.6

ḫastelik, -gi hastalık

h.+de 28b.1

h.+ine 137b.2

ḫāşā 'hâşâ, tövbe, mümkün değil' (*bk.* ḫāşā s̲ümme ḫāşā)

h. 25b.8, 30a.10, 32a.11, 53a.12, 68b.10, 92b.14, 121b.7, 126a.1, 144b.1, 207b.10, 222b.2, 229a.2, 235b.9, 245a.2, 265a.13, 280b.12, 294b.7

ḫāşā s̲ümme ḫāşā 'hâşâ, tövbe, mümkün değil' (*bk.* ḫāşā)

h. 14b.2, 115b.8, 123a.1, 123b.10, 125a.2, 129a.6-7, 133b.14, 177b.5, 178b.5, 265a.10

ḫaşr (*Ar.*) toplanma

ḫaşr eyle- (Allah) kıyamet gününde insanları bir araya toplamak

h!. 158b.5

ḫaşr u neşr ol- kıyamet gününde bir araya toplanmak

h.-duġı 248b.11

ḫaṭ(t) (*Ar.*) **1.** çizgi

h. 51a.11, 96a.11

ḫaṭ çek- çizgi çekmek

h.-di 219a.6

2. yazı

h.+larıŋ 290b.9

ḫaṭṭ eyle- yazmak

h!. 290b.13

ḫaṭā (*Ar.*) uygunsuz, yanlış (söz)

h.+lar 66b.12

ḫaṭā ėt- hata etmek

h.-düŋ 124b.15

h.-ersin 170b.4

ḫaṭā eyle- hata etmek

h.-dim 41a.11

ḫātem (*Ar.*) yüzük

h.+i 156a.15

h.+ini 324a.2

ḫāṭ(ı)r (*Ar.*) **1.** hafıza, zihin

h.+ıma 171b.8, 231b.7, 260b.15

h.+ımda 46b.11

h.+ına 21b.9, 46b.2, 70a.8, 70b.2, 227a.6, 236b.6, 238b.7

h.+ında 236b.7

ḫāṭıra gel- hatırlamak

h.+a g.-di 216b.12

h.+ıma g.-di 178b.13, 332b.2

h.+ıma g.-medi 139b.3

h.+ıma g.-üp 261a.13

h.+ıma g.-ür 208a.1, 261a.6

h.+ına g.-di 46a.14, 86b.14, 236b.6, 249a.11

h.+ına g.-mez 230a.2

ḫāṭırdan ferāmūş ol- unutmak

h.-dı 99a.14

ḫāṭıra yer ėt- aklını meşgul etmek

h.+ıma yer ėtmedi 171b.10

ḫāṭırıŋıza öyle getürmeŋ! 'aklınıza bir şey gelmesin, durum düşündüğünüz gibi değil'

ḫ.-meŋ 202b.9

ḫāṭırına getür- düşünmek

h.-me! 128a.9

h.-memiş 245a.5-6

2. gönül

h.+ım 247b.10

h.+ımız 195b.12

h.+ını 119b.2

h.+ıŋ 22b.9

ḫāṭır-ı perīşān gönlü kırık

h. 73a.9

ḫāṭırı ḫoş ol- gönlü hoş olmak

h.+ım ḫoş ola 133a.2

h.+ım ḫoş olmaz 16a.4

ḥ.+ım ḫoş olsun 44b.5

h.+ım ḫoş olur 16a.7

h.+ıŋ ḫoş olsun 179a.5

h.+ıŋ ḫoş olur 15b.15-016a.1

ḥāṭırına bir ġubār tut- incinmek, hatırı kırılmak

ḥ.-madı 230a.10

ḫāṭırını incit- gönlünü kırmak, üzmek

h.-üp 93b.13-14

ḫāṭırını münkesir eyle- gönlünü kırmak, üzmek

h.-diŋ 329b.7

ḫāṭırıŋ ḫoş tut- gönlünü hoş etmek

h. 15b.12

ḫāṭırıŋ suʿāl ėt- halini hatrını sormak

h.-di 144a.9

ḫāṭrını al- gönlünü yapmak

h.+larını a.-dukda 23a.2

3. bir kişinin diğeri üzerindeki etkisi, itibarı

h.+ı 119a.13, 192b.14, 290b.15

h.+ım 207b.1

ḫāṭır-ı şerīf değerli hatır

h.+ine 250b.8

h.+iŋi 36b.15

h.+leri 11b.15

ḫāṭır ḳal- gücenmek, kırılmak

h.+ları ḳ.-masın 290b.14

ḫaṭīb (*Ar.*) cuma günü minberde hutbe okuyan kişi

h.+i 284a.12

h.+iŋ 284a.11

h.+ler 255a.3.

ḫatīb-i bī-vefā vefasız hatip

h. 295b.4

ḫaṭīb ol- karşı karşıya gelip konuşmak

h.-dugı 45b.12

hātif (*Ar.*) gayptan gelen ses

h. 75a.11

h.+den 11a.12, 17a.8, 58b.4, 75a.2, 75a.7, 218b.6, 239a.4, 239b.10, 266b.4

ḫatm (*Ar.*) bitirme

ḫatm ėt- Kuran-ı Kerim'i baştan sona okuyup bitirmek

h.-miş 6b.13, 6b.15

ḫatm-i şerīf ėt- Kuran-ı Kerim'i baştan sona okuyup bitirmek

h.-erdi 216a.14

ḫattā (*Ar.*) üstelik, hem de

h. 28a.13, 28b.1, 102b.14, 106b.15, 120a.1, 120a.2, 126a.14, 166a.11, 180b.13, 190b.4, 237a.1, 303a.5, 311b.15

ḫātūn (*Far.*) **1.** kadın

h. 18b.15, 40a.6, 40a.9, 40b.6, 42a.8, 43b.13, 87a.2, 149b.11, 149b.15, 157a.5, 157a.8, 157b.2, 164a.10, 164a.6, 164a.9, 164b.8, 165b.3, 266b.5, 269a.15, 270b.15, 270b.15, 282a.10, 293a.3, 337b.15, 337b.4, 337b.6, 338a.13, 338b.10, 339a.12, 339a.13, 339a.5, 339b.5

h.+a 134b.10, 337b.8

h.+ı 166a.3, 173b.8, 272a.11

h.+lar 18b.7, 27b.4, 40b.9, 43a.2, 44b.9, 228a.4, 282a.11, 282a.12, 335a.6

h.+ları 18b.5, 27b.6, 42b.12, 105a.2

2. saygı ifadesi olarak isimden sonra getirilerek kullanılır

h. 109b.14, 110a.5, 110a.12, 110b.1, 112a.1, 114a.9, 114b.2, 114b.13, 265b.9, 272b.4, 272b.8, 292a.12 333b.3

3. eş, zevce

h.+ı 211a.10

h.+ları 43b.8, 43b.9

ḫavāle (*Ar.*) bir şeyi bir yere doğru savurma

ḫavāle eyle- savurmak (kılıç)

h.-di 72b.7, 153b.1, 200a.13

h.-ye 17b.4-5

ḫavāle kıl- savurmak (kılıç)

h.-dı 72b.9

h.-dıŋız 31a.4

ḫavāṣ (*Ar.*) seçkinler, ileri gelenler

h.+ımdur 30a.2

ḫavātīn (*Far.*) hatunlar, kadınlar

h. 37b.4, 175b.10, 227a.1, 227b.7, 265a.11, 282a.15, 283b.4, 286b.11

h.+i 265a.7

ḫavātīn-i ḥarem-i ʿismet tertemiz haremin kadınları

h. 298a.8-9

ḫavātīn-i ḥarem-i ʿismet-i Ḥż. Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem Hz. Muhammed'in tertemiz hareminin kadınları

h. 298b.4-5

ḫavātīn-i Ḳureyş Kureyş kabilesinin kadınları

h. 44a.6-7

ḫavātīn-i serā-perde-i ʿismet tertemiz harem çadırının kadınları

h.+dürler 282a.15

ḫavf (*Ar.*) korku

h.+dan 134a.1

h.+ımızdan 281b.15

ḫavfe düş- korkmak

h.-diler 16b.4

ḫavf ėt- korkmak

h.-ersen 133b.11

ḫavf eyle- korkmak

h.-me 144a.10

ḫavla- havlamak

h.-yaraḳ 325b.8

ḫavż (*Ar.*) havuz

h. 302a.11

ḫavż-ı ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Ali'nin havuzu

h. 302a.12

ḫavż-ı Kevs̱er cennette olan Kevser havuzu

h. 25a.14

ḫay birlikte kullanıldığı kelime ya da cümlenin anlamı kuvvetlendiren ünlem

h. 74a.2, 88a.14, 98a.11, 98a.14, 109b.10, 111b.1, 114a.15, 140b.8, 157a.1, 188b.13, 199b.3, 208a.11, 208b.14, 211a.3, 223b.2, 229b.3, 232a.4, 241a.10, 253a.9, 257b.9

ḫay bre 'hay bre!' (öfke)

h. 221b.13

ḫay dė- harekete geçmeye niyet etmek

h.-yüp 86b.14-15

ḫayde! 'haydi'

h. 123b.8, 123b.8, 144a.10, 144a.9

ḥay ḥay 1. üzüntü bildirir

h. 74b.10, 197b.14, 220b.1

2. öfke bildirir

h. 311b.6, 311b.7, 315b.7,

3. pişmanlık bildirir

h. 145b.9

4. şaşkınlık, endişe bildirir

h. 323b.4

ḥay ḳoca felek şaşkınlık bildirir

h. 126a.4

ḥay meded ḥay endişe bildirir

h. 214b.1

ḥay şubḥānallāh şaşkınlık bildirir

h. 70b.2-3

ḥayā (*Ar.*) utanma

h. 8b.4, 41b.3, 282a.13

h.+dır 267b.1

h.+sı 8a.15

h.+sından 282a.14

h.+yıla 100a.2

ḥayā eyle- utanmak

h.-mezsiz 157b.9

ḫayāl (*Ar.*) tasavvur, düşünce

h.+dir 262b.12

ḫayāl-i fāsıḳ sapkın düşünce

h.+dır 185a.6

ḫayāl-i ġalat yanlış düşünce

h.+dır 297b.2

ḥayāt (*Ar.*) yaşam

h.+ımda 53b.1

ḥayf (*Ar.*) hayıflanma

h. 176b.6

ḥayf çek- hayıflanmak

h.-miş 175b.8-9

ḥayf eyle- hayıflanmak

h.-dim 77a.12

ḥayf saŋa! yazık sana

h. 86a.7

ḫayır (I) (*Ar.*) iyilik, makbul olan şeyler

h. 4a.9, 14b.11, 27b.1, 121a.4, 149b.15, 177b.8, 199b.6, 248a.4, 256b.12, 342a.12

ḫayr eyle- (Allah) iyilik vermek

h.-sin 277a.15

ḫayır ol- iş iyilikle neticelenmek

h.-sun 210a.15

ḫayır (II) (*Ar.*) 'yok, olmaz'

h. 105b.11, 192a.7

ḫayırlı iyilik sahibi olan kişi

h.+sı 29b.2

ḫāyin (<*Ar.* ḫā'in) ihanet eden

h. 73b.7

ḫayli (*Far.*) oldukça fazla

h. 15a.4, 63b.10, 82b.6, 106a.8, 117b.5, 148a.8, 202b.2, 219a.7

ḥayrān (*Ar.*) şaşkın

h. 157b.11

ḥayrān ėt- şaşkına çevirmek

h.-üp 271b.3

ḥayrān ḳal- 1. çok beğenmek

h.-dı 42a.8, 228a.1, 278a.14

h.-dılar 296a.10

h.-up 42a.4-5

2. şaşırmak, hayret etmek

h.-dım 280a.6, 280b.7

ḥayrān ol- çok beğenmek

h.-dı 156b.11

ḥayrān u sergerdān şaşkın ve başı dönmüş halde

h. 220a.13

ḥayrān u sergerdān kal- 1. çok beğenmek

h.-up 267a.9-10

2. şaşırmak, hayret etmek

h.-dı 139a.14

ḥayret (*Ar.*) şaşkınlık

ḥayret al- şaşırmak

h.-dı 280b.7

ḥayrete sal- şaşkına çevirmek

h.-dı 271b.3

ḥayret ėt- şaşırmak

h.-üp 51a.15

ḥayvān (*Ar.*) hayvan

h. 9a.11, 9b.5

h.+a 255b.8

h.+lar 256a.7

ḥayvānāt (*Ar.*) hayvanlar

h. 9a.10, 238a.3, 263b.14

ḥazz (*Ar.*) kesme

h.+dan 121a.12

ḥaẕẕ (*Ar.*) zevk

h. 4a.8

ḥaẕẕ ėt- hoşlanmak

h.-er 289b.5

h.-üp 163a.11

ḥaẕẕ eyle- hoşlanmak

h.-diler 157b.1, 290b.8

hāẕā (*Ar.*) bu

h. 1b.1, 80b.1

ḫazāyin-i cennet cennet hazineleri

h.+e 34b.9

ḥaẕer (*Ar.*) sakınma, çekinme

ḥaẕer eyle- sakınmak

h!. 119b.6

h.-ŋ 104a.3, 104a.7

ḥaẕer üzere ol- sakınmak

h.-uŋ 221b.3-4

ḥāżır (*Ar.*) **1.** hazırlanmış olan

h. 27b.15, 52a.9, 75a.12, 214a.3

h.+dır 184b.8

2. bir yerde bizzat bulunan

h. 13b.1, 27a.11, 28a.12, 28a.2, 30b.4, 33b.2, 101b.2, 195a.13, 234b.7, 234b.7, 272a.12, 290a.9, 305a.11

h.+dım 120a.2-3

3. bir yerde mevcut olan şey

h. 40b.6

h.+dır 71a.1

ḥāżır ėt- hazırlamak

h.-eler 327b.12

h.-miş 51a.15

h.-üp 20b.2-3, 227b.7, 282a.15

ḥāżır eyle- hazırlamak

h!. 52b.3

h.-di 171a.5, 171a.6

h.-diler 294b.6

h.-ŋ 213b.7

h.-yüp 165b.2, 171a.5, 274a.14

ḥāżır ol- 1. hazırlanmak

h!. 248b.5

h.-duḳda 91a.1

h.-dular 120b.13

h.-muş [sıfat fiil] 75b.2-3

h.-sun 320b.9

h.-uŋ 114b.1, 213b.6, 316b.6, 316b.8

2. bir yerde bizzat bulunmak

h.-alar 327b.9

h.-dı 295b.2

h.-dular 169a.2

h.-dum 285b.15

h.-up 23b.7, 30b.6, 35a.2, 55b.3, 147a.9, 287b.5, 292a.13

ḥāżırlan- hazırlanmak

h.-dı 213b.2-3, 285a.4

ḫazīne (*Ar.*) hazine

h. 321b.2

h.+lerine 46a.3

h.+sinden 332a.15

h.+ye 339a.7

ḫazīne-i genc-i şerīʿat dinin hazinesi

h. 136b.9-10

ḫazīne-dār hazineyi koruyan ve yöneten kişi

h. 337b.15

h.+ları 82b.14

ḥazīn ḥazīn (*Ar.*) kederli bir şekilde

h. 15b.10, 76a.4

ḥaẓīre (*Ar.*) etrafı çevrili bahçe

h.+sindedir 79b.14

h.+ye 80a.3

ḥażret bazı adlarının başına saygı, övgü, amacıyla getirilen unvan

h. 13b.13, 20b.5, 21b.3, 23a.13, 23a.15, 30b.6, 32b.13, 37a.4, 45b.1, 55a.1, 84a.7, 88a.4, 284b.1

h.+e 16b.9, 17a.12, 53b.9, 82b.12, 245a.9

h.+inden 37a.10

h.+ine 102a.6

h.+iŋ 37a.3, 51b.1, 79a.15

h.+iŋe 15b.15, 68b.11

h.+leri 1b.16, 4a.1, 6b.4, 7a.8, 9a.3, 9b.4, 10a.14, 14b.9, 15a.1, 22a.14, 24b.4, 27b.5, 28a.6, 29a.10, 29b.10, 30a.10, 30a.7, 31b.9, 32a.4, 32a.5, 33a.10, 33a.14, 34a.1, 34a.7, 34b.14, 34b.7, 36a.11, 36b.12, 37b.9, 39a.4, 42b.15, 46b.13, 49a.13, 49a.3, 49a.6, 49b.10, 49b.15, 50a.8, 52a.9, 53a.4, 56b.7, 57b.1, 59a.1, 59a.6, 59b.7, 60a.9, 66a.7, 79a.13, 79b.8, 84b.3, 84b.5, 89a.12, 89a.14, 89a.5, 93b.10, 98b.3, 114a.5, 125b.7, 143a.9, 146a.11, 146b.10, 148b.15, 148b.9, 167a.1, 167b.13, 173b.15,

182b.8, 189a.8, 189b.4, 194a.12, 197a.10, 206b.3, 209a.8, 211a.2, 221a.5, 223a.6, 223b.14, 236b.5, 242a.3, 242a.7, 249b.10, 253a.3, 267b.3, 271a.10, 271b.9, 272a.4, 272b.9, 280a.14, 293a.8, 295b.9, 299b.10, 300b.6, 306a.2, 311a.7, 313b.15, 315b.11, 329b.4, 331a.13, 332a.4, 345b

h.+lerinden 6b.11, 91b.11, 119b.5, 157b.14, 315a.4, 330a.5

h.+lerine 28b.15, 30a.7, 62a.8, 98b.13, 167a.7, 187b.11, 203b.14, 208b.10, 218a.10, 272b.5, 277a.9, 314b.10, 314b.6, 324a.2

h.+lerini 80b.3, 143b.7, 147a.14, 224a.4, 243a.1, 264a.6

h.+lerinin 1b.4, 1b.4, 1b.8

h.+leriniŋ 4a.13, 4b.10, 4b.14, 4b.3, 4b.4, 4b.6, 4b.8, 5a.14, 5a.15, 5a.9, 19b.1, 24b.1, 50a.15, 77b.2, 78a.7, 91b.7, 92a.4, 93b.9, 100a.2, 103a.7, 129b.3, 148b.10-11, 173b.12, 178b.7, 181a.3, 181b.8, 193b.15, 196a.14, 215b.14, 223a.6, 226b.7, 228b.12, 237a.6, 245a.1, 279a.5, 293a.10-11, 295b.1, 298b.13, 298b.5, 310a.7, 323a.10, 323a.11, 324a.6, 330b.12, 331b.11, 338b.15, 340a.9, 341b.7

h.+leriniŋdir 314a.10

h.+lerinüŋ 7b.10, 27b.10, 33a.8, 37a.12, 37a.14, 41b.5, 147a.2, 147b.12

hecīn (*Ar.*) hızlı giden deve

h.+e 179b.3

hediyye (*Ar.*) armağan, hediye

h. 18b.2, 68b.1, 70b.7, 95b.7, 289b.2

h.+ler 41a.14, 121a.9, 274a.14, 279b.3

h.+mi 68b.4

hediyye eyle- hediye etmek

h.-di 300a.8

hekim (*Ar.*) doktor

h.+ler 270b.2

helāk (*Ar.*) ölüm

h. 95a.10

h.+i [iyelik] 2a.8

h.+i 304a.12, 345b

h.+ini 5b.2, 217a.15

helāk et- öldürmek

h.-er 110b.8

h.-erdim 292a.3, 336a.10

h.-erem 124b.4, 125a.15

h.-erler 124a.14, 136a.7, 155b.12

h.-esin 118b.14

h.-eyim 163a.8, 167a.12

h.-mişdi 224b.8

h.-üp 287a.6, 322b.15

helāk eyle- öldürmek

h. 245b.12-13

h.-di 200b.12, 200b.7, 202a.6, 208b.12, 210b.10, 215b.13, 217b.15, 217b.5, 222a.7, 222b.4, 222b.4, 222b.5, 223a.15, 231b.5, 234a.11-12, 236b.15, 237a.1-2, 249a.8-9, 253a.12-13, 257b.10, 311b.3, 319b.10-11

h.-digiŋiz 248a.15

h.-diler 84a.11

h.-dikçe 236a.8

h.-diler 215a.13, 284a.15

h.-diŋ 210a.2

h.-diŋiz 248b.2, 291a.2, 335b.11-12, 336a.6

h.-me 164b.13

h.-mege 9b.15

h.-r 66a.10, 183b.3, 227a.3

h.-rdi 234a.10

h.-yeler 232a.12

h.-yüp 217b.12

helāk ol- 1. ölmek

h.-a 83b.12, 111b.5

h.-anlar 261b.3

h.-asız 156a.12-13

h.-ayazdı 201a.1

h.-aydı 51b.9, 84a.8

h.-çakdır 96a.14

h.-dı 9a.11, 67a.5, 73b.10, 117b.10, 139a.13-14, 210a.4-5, 231a.2, 231a.3, 246a.4, 246b.1-2, 246b.3, 246b.4, 301b.7, 302b.11, 304a.5, 304a.9, 304b.10-11, 304b.14, 304b.2, 304b.7, 305b.2, 311a.5, 311a.8, 313a.12, 313b.2, 319a.4, 339a.2

h.-dılar 305a.3

h.-dugı 2a.8, 309a.15-309b.1, 345b

h.-dugını 117b.7

h.-dugunı 5b.3, 311b.1

h.-dular 13a.11, 13a.6, 13a.8, 109a.9-10, 139a.11, 301b.9, 303b.12

h.-mak 176a.11

h.-muş 84a.12

h.-muşdur 4b.1

h.-sun 187b.13, 193a.9, 314b.7

h.-up 180b.4

h.-ursın 188b.4

2. tükenmek, mahvolmak

h.-dum 51a.15

ḥelāl (*Ar.*) **1.** dinen yasak olmayan haller

h. 36b.9, 38b.9

h.+dir 108a.1

2. eş, zevce

h.+im 173b.2, 195b.6, 249b.6

3. eş, koca

h.+im 228b.1

ḥelāl ėt- hakkkını helal etmek

h. 52a.13

ḥelāl eyle- hakkkını helal etmek

h. 52a.15, 89b.13

h.-mem 164a.15

ḥelāl ol- hakkı helal olmak

h.-sun 52a.11, 52a.14, 53a.13

hele 1. en sonunda

h. 255a.13, 77b.10, 165a.8, 178b.9, 287a.2

2. uyarı, tehdit, vaat, temenni bildirir

h. 64b.13, 104a.7, 157b.10, 184b.10

3. şimdi

h. 105b.14, 217a.2

4. tut ki, farzet ki

h. 243b.13

hele elbette mutlaka, kesinlikle (*bk.* elbette, helelbette)

h. 178a.1, 184b.4, 185b.4, 269a.4, 306b.2, 315a.14

helelbette mutlaka, kesinlikle (*bk.* elbette, hele elbette)

h. 43a.14, 71a.4, 84b.4, 101b.15, 131b.3, 185b.5, 181b.4, 185b.4, 269b.3, 296a.4, 306b.2, 315a.14

ḥelva (*Ar.*) helva

ş. 212b.4

hem 1. hem de

h. 111a.12, 128b.11, 161a.3, 241a.14, 264a.10, 298a.14, 325b.1

2. ayrıca

h. 223b.11, 238a.3, 283b.2, 290b.14

3. üstelik

h. 102b.11, 107a.9, 110a.8, 115a.12, 193a.11, 216a.9,

4. ve

h. 29b.12, 232b.3, 240a.14

5. henüz

h. 84a.3

hem … hem … birden fazla şeyin birlikte yapıldığını bildirir

h. 64a.8-9, 110b.5, 236a.1, 301a.4, 305a.4

hem … hem … hem … birden fazla şeyin birlikte yapıldığını bildirir

h. 185b.11-12, 302b.13

hem … ve hem … birden fazla şeyin birlikte yapıldığını bildirir

h. 107a.10-11, 108a.2-3, 150a.13-14, 214b.4

hem- (*Far.*) 'birliktelik' anlamı katan ön ek

hem-dem yoldaş, eş

h.+im 181a.11, 221a.3

h.+imsin 132b.1

hem-dem ol- eş, zevce olmak

h.-mak 86b.3

hem-rāh yoldaş, arkadaş

h. 40b.15

hem-ser-i ḫuceste-liḳā güzel yüzlü eş, zevce

h. 52a.12

hem-şīre kız kardeş

h. 91a.1

h.+m 85b.14

hemān (*Far.*) **1.** derhal, hemen

h. 13b.11, 15a.9, 15b.8, 16a.10, 16a.7, 17b.5, 17b.7, 18a.2, 44b.6, 52a.11, 57b.8, 58a.12, 58a.13, 61b.8, 65a.4, 76b.10, 81a.1, 82a.9, 83a.14, 83a.15, 84b.12, 84b.8, 86b.6, 87a.3, 89a.11, 91b.4, 104a.12, 105a.3, 106b.8, 108b.4, 109a.7, 110b.4, 112a.9, 114b.1, 115b.2, 116b.11, 119b.4, 121a.15, 124a.14, 127a.12, 129a.9, 124b.4, 139a.7, 140a.1, 140a.9, 142a.8, 145a.8, 145a.14, 145b.11, 146a.5, 146a.7, 147a.3, 148b.12, 149a.8, 149a.9, 151a.10, 160a.1, 160b.5, 163b.1, 163b.5, 173b.6, 175a.2, 176a.15, 179a.14, 181b.10, 183a.4, 190a.1, 190a.3, 190a.7, 192a.8, 193a.12, 193a.3, 193a.8, 194a.12, 198a.3, 198b.1, 199a.11, 200a.12, 201a.10, 201a.13, 201a.14, 201a.4, 201a.8, 201b.11, 201b.2, 201b.5, 201b.7, 202a.2, 205a.1, 212a.8, 213a.2, 215a.2, 215b.6, 216b.5, 217a.14, 217b.8, 223a.12, 224b.14, 225a.11, 225a.12, 225a.14, 227a.6, 230a.6, 230a.7, 232a.6, 232b.4, 232b.6, 235a.11, 235b.3, 235b.4, 235b.6, 236b.7, 236b.9, 237a.13, 240a.12, 244a.3, 244a.9, 247a.6, 249a.7, 250b.3, 254a.4, 254a.5, 269a.15, 272b.8, 274a.12, 280a.4, 280b.12, 293b.15, 301b.11, 302b.1, 310b.15, 314a.11, 317a.13, 318b.4, 322a.1, 323b.9,

325a.14, 326a.3, 333a.3, 333a.3, 334b.8, 338b.2

2. fakat, ancak

h. 105a.4, 189a.9, 250b.2

3. sadece

h. 17a.6, 62a.13, 70a.5, 70a.14, 92a.13, 108b.11, 113a.1, 163b.12, 174a.2, 208b.3, 319a.13

hemān-dem (*Far.*) derhal, o anda

h. 194a.2, 247a.8, 282a.7

hemīşe (*Far.*) daima, her vakit

h. 26b.1

ḫendeḳ, gi derin çukur, hendek

h. 65a.10, 65a.3, 192b.15

h.+i 65a.6

hengām (*Far.*) zaman

hengam-ı vedāʿ ayrılık zamanı

h.+dır 33b.8

henüz (*Far.*) **1.** hala, şimdiye kadar

h. 11a.4, 193b.13, 195b.15, 231a.12, 233a.1, 272a.14

2. daha şimdi, yeni

h. 72b.1, 155b.9, 325b.8

hep 1. bütün, hepsi

h. 12a.14, 13a.8, 16b.1, 65a.1, 86b.14, 89b.1, 94b.7, 96b.13, 102b.8, 104a.6, 108a.12, 121a.8, 128b.15, 132a.8, 139b.1, 145b.10, 152a.11, 158a.8, 158b.8, 170b.5, 173b.5, 182a.5, 195b.3, 197a.6, 207a.15, 222a.11, 237a.8, 246a.4, 249a.6, 263b.10, 265a.8, 273a.7, 280a.10, 284b.1, 284a.5, 298b.10, 328a.6, 328a.7, 328a.9

2. daima, her zaman

h. 62b.2, 118a.5, 237a.11, 328a.7

her (*Far.*) her

h. 4a.7, 4b.6, 6b.15, 7a.1, 7a.5, 7a.6, 8a.15, 9a.6, 13a.5, 14a.15, 14b.2, 22b.3, 27b.8, 29a.11, 29b.6, 30b.14, 31b.10, 31b.11, 32a.10, 34a.5, 35b.9, 38b.5, 38b.6, 41a.14, 45a.2, 45a.2, 46a.5, 51a.15, 59b.13, 65b.10, 65b.9, 66b.10, 71b.3, 75b.5, 80b.14, 80b.15, 85a.6, 85b.3, 103b.9, 107a.15, 115b.5, 119b.12, 120a.12, 120a.13, 120a.6, 120a.7, 122a.12, 124b.3, 127a.6, 129a.1, 131b.15, 131b.4, 135a.9, 136a.1, 146a.4, 147a.15, 149a.4, 149b.1, 149b.3, 149b.3, 149b.4, 154a.13, 154b.10, 155a.3, 155a.4, 159a.1, 160b.7, 161b.10, 167b.2, 173a.12, 174b.1, 195b.4, 197b.4, 206b.10, 210b.2, 212b.7, 217b.10, 225a.4, 236b.9, 237a.10, 243a.14, 256a.1, 256b.3, 257a.1, 257a.2, 260b.7, 264b.12, 265a.4, 268b.15, 271b.12, 294a.7,

296a.10, 296a.10, 299a.3, 301b.2, 301b.6, 302a.3, 305a.2, 305b.10, 305b.10, 307a.7, 307b.6, 309a.13, 312a.5, 316b.11, 321a.4, 321b.8, 322b.6, 325b.9, 330a.8, 331a.8, 335a.11, 337b.4, 338a.1, 338a.10

her bār her an, her zaman

h. 3b.7, 3b.9, 15b.4, 24a.1, 26a.4, 30b.9, 43b.15, 56b.2, 85b.15, 87b.12, 92a.11, 95a.15, 95b.1, 95b.7, 137a.7, 174a.3, 183a.9, 298a.7, 303b.11, 331b.5

her biri her biri

h. 13a.11, 27b.11, 28b.9, 43a.7, 43b.10, 128b.8, 168a.15, 196a.9, 219b.4, 219b.5, 220a.12, 280b.5, 296a.11, 301b.6, 301b.8, 304a.8

h.+miz 263b.11

h.+ne 265a.9, 279b.2, 299a.8

h.+ŋiz 187a.2

h.+ŋizin 176a.13-14

h.+si 237a.8, 266b.2, 333b.15

h.+isiyçün 328b.3

her dem her an, her zaman

h. 137a.13

her gāh her an, her zaman

h. 224a.13

her ḳaçan her ne zaman, ne vakit

h. 22b.3, 231b.7, 233b.13, 235b.8, 307a.7

her ḳaçan ise her ne zamansa

h. 125a.15

her ḳanġı herhangi

h.+ŋız 163a.13

her ne ḳadar her ne kadar

h. 84a.2, 89a.1

her ne kim her kim

h. 243a.7

her neye ne için

h. 157b.10

her saʿat her an, her zaman

h. 76a.14

hergiz (*Far.*) **1.** asla, hiçbir şekilde

h. 7b.4, 44a.14, 45a.5, 51a.15, 71b.4, 233a.13

hergīz hemān hemen, derhal

h. 88b.9

herīf (*Ar.*) adam (kaba dilde)

herīf-i merdūd kovulmuş adam

h. 284b.6

herkes (*Far.*) herkes (*bk.* herkiz)

h. 68b.1, 108b.8, 109a.10, 142b.14, 192b.5, 193b.3, 196a.10, 214a.2, 218a.13, 220b.3, 223a.10, 237a.11, 248b.11, 285a.9, 302a.2, 316b.6, 323b.6, 332b.15, 338a.11

h.+den 68a.12

h.+iŋ 197a.5

herkiz (<*Far.* herkes) herkes (*bk.* herkes)

h. 20b.15, 170a.3, 271b.14, 320b.15, 322b.8

herze (*Far.*) abes söz

h. 209b.4, 295b.8

h.+yi 273a.9

hesāb (*Ar.*) **1.** sayı, toplam

h.+ını 327b.13

hesāba gel- hesaplamak

h.-mez 215b.15-216a.1

hesāb eyle- hesaplamak

h.-diler 291a.7, 320a.11

h.-mege 331a.1, 331a.2

2. ahirette sorguya çekilme

h.+larını 33b.4

hesāb kitāb olun- ahirette sorguya çekilmek

h.-ur 65b.13-14

hevā (*Ar.*) gökyüzü

h.+da 50b.4

h.+ya 61b.13, 181a.10, 255b.6

hevā-dār taraftar, dost

h. 20a.3

heves (*Ar.*) arzu, istek

h.+iyile 140a.15

heves eyle- heveslenmek, niyetine girmek

h.-yüp 134b.4-5

hey 1. 'ey filan!'

h. 123b.10, 159a.9, 184b.10

2. 'hey!' (öfke)

h. 71a.7, 152b.7, 333b.5

ḥey dirīġā 'eyvah, yazık'

h. 91b.15

heybet (*Ar.*) **1.** insanda korku uyandıran dış görünüş, azamet

h.+den 14a.8

h.+inden 221b.1

h.+le 149a.7

heybet-i şalābet sert görünüş

h.+inden 250a.9-10

2. şekil şemail, genel dış görünüş

h.+i 76a.11

heybetli azamet sahibi

h. 333a.10

hey'et (*Ar.*) topluluk

h.+i 318a.10

h.+inden 10b.1

heyhāt heyhāt üzüntü ve hayıflanma bildirir

h. 144b.9, 206b.5-6

hezār (*Far.*) bin (sayı)

h. 107a.12, 216a.6, 264b.9, 264b.9, 273b.7

hezār āferīn 'bin kere aferin'

h. 20a.13, 117a.2, 217b.10

hezār āferīn olsun 'bin kere aferin'

h. 116b.15-117a.1

hezār hezār āferīn olsun 'binlerce aferin'

h. 29b.9-10

hezārān (*Far.*) binlerce

h. 108a.6

ḥıfẓ (*Ar.*) koruma, muhafaza

h. 25a.11, 147b.13

h.+ı 238a.7

h.+ına 81b.10

ḥıfẓ ėt- (Allah) korumak

h.-er 79b.7

ḥıfẓ eyle- (Allah) korumak

h.-ye 85a.5

ḫınzīr (*Ar.*) **1.** domuz

h. 205a.4, 208b.13, 254a.12

2. hain, aşağılık

h!. 194a.6, 223b.4, 273a.10, 273b.6, 313b.1, 322a.3

h.+lar 305a.9

ḫırāmānī reftār salınarak yürüme

h. 43b.4-5

ḫırāş-ı eẕā (matem esnasında) üst baş yırtma, dövünme

h. 23a.15-23b.1

ḫırḳa (*Ar.*) eskiden üste giyilen uzun kıyafet

h.+ma 43a.8

h.+ya 78b.7

ḫırmen-ı ʿömr ömür harmanı, hayat

h.+iŋ 226a.14

ḫıṣāl-i ḫaṣıyyet kendisine özgü hasletler

h.+le 30a.2

ḫışım akraba

h.+ların 248a.14

ḫışım aḳrabā tüm akrabalar

h. 243a.6

ḫışn (*Ar.*) sağlam, güvenli yer

h. 265b.3

ḫışm (*Far.*) öfke, kızgınlık

ḫışm-ı ġażāb-ı Perverdigār Alah'ın şiddetli gazabı

h. 67a.3

ḫışm ėt- kızgınlık göstermek

h.-er 178b.4

hışm-nāk öfkeli

h. 183b.4

ḫıyānetlik ihanet

h. 120a.8

hībe (*Ar.*) bağışlama, ihsan (*bk.* hīpe)

hībe eyle- bağışlamak

h.-di 62a.7-8

hic (*Far.*) asla, katiyen (*bk.* hīç)

h. 203b.15

ḥicāb (*Ar.*) **1.** utanma

h. 128b.1, 179a.4, 185b.2, 258b.8

h.+ından 106a.4, 220b.6, 251a.11-12

h.+la 118b.6

ḥicāba gir- utanmak

h.-di 181a.8

h.-ir 185a.11

ḥicāb ėt- utanmak

h.-erem 10a.9, 254a.3, 291b.3

h.-erim 315a.4

h.-erler 336a.4

ḥicāb eyle- utanmak

h.-di 83b.15

h.-dim 144b.7

h.-mediŋ 90b.9, 91b.12

h.-mesiŋ 84a.1

h.-meyüp 248b.13

h.-mez 157b.14

h.-yüp 90a.11

ḥicāb ḥayā ėt- utanmak

h.-erem 291a.12-13

2. perde

h. 258b.7

h.+lar 328a.4

ḥicāb-ı bār-gāh-ı Ḫüdā Allah'ın huzurundaki perde (melek)

h.+dır 45b.13-14

ḥicābıŋ ḳaldur- **(**Allah) gözdeki perdeyi kaldırmak

h.-dı 22a.1

hicret (*Ar.*) **1.** göç etme

h.+e 16b.11

hicret et- göç etmek

h.-dikde 21b.1

h.-erlerse 125a.13-14

hicret eyle- göç etmek

h.-diler 16b.13

2. Hz. Muhammed'in 622'de Mekke'den Medine'ye göç etmesi olayı

h.+den 44b.13

h.+üŋ 21b.5, 23a.8, 24b.4, 27a.6

hiç (*Far.*) asla, katiyen (*bk.* hīc)

h. 7b.15, 47b.5, 50b.2, 52b.13, 61b.7, 99b.12, 141b.5, 144a.4, 151a.11, 163b.10, 174b.5, 183b.13, 199a.4, 214a.1, 235a.15, 266b.14, 270b.12, 271a.4, 309b.13, 318b.2

hiç artıḳ bundan böyle

h. 241b.7

hiçbir veçhile hiçbir şekilde

h. 227a.14

hiçbir şey hiçbir şey

h. 301b.11

hiç tınma- sessiz kalmak

h.-dı 77a.15, 116a.11, 150b.1-2

h.-yup 118b.7-8

hidāyet (*Ar.*) doğru yol, hak yol

h. 282a.4

hidāyet-i Ḥaḳ Allah'ın doğru yolu göstermesi

h. 44b.9

hidāyete ėr- İslam'ı kabul etmek

h.-miş 258b.11

hidāyet ėriş- İslam'ı kabul etmek

h.-üp 263a.6

hidāyet ėt- 1. (Allah) doğru yolu göstermek

h.-mişken 176b.6

2. (Allah) Müslüman olmayı nasip etmek

h.-üp 263b.14

hidāyet eyle- doğru yolu göstermek

h. 279a.12-13

hidāyet-i nuṣret ol- doğru yolu göstermek

h. 185b.6

ḫidmet (*Ar.*) görev, karşılıksız yapılan yardım (*bk.* ḥiẕmet)

h. 209a.5, 211a.1, 300a.6

h.+de 315b.1

h.+den 19a.12

h.+dir 133b.15

h.+e 166b.2

h.+i 151a.9, 286a.12, 290b.15, 299b.15, 300a.1, 300a.5

h.+im 19a.11, 299b.2

h.+imde 154a.10

h.+iŋ 34b.15

h.+inde 24a.6, 101b.1, 248a.2, 323a.14

h.+indedir 167a.15

h.+ine 55b.6, 102a.9, 166b.7, 167a.4, 168a.1

h.+iŋe 36a.10, 37a.2, 45b.9

h.+inedir 310a.5

h.+ini 276a.15

h.+iŋ 68a.13

h.+iŋde 51a.15

h.+lerin 27b.11

ḫidmet-i lāṭīf güzel hizmet

h. 3b.13

ḫidmet-i minnet iyilik hizmeti

h. 221a.13

ḫidmet-i mülāzemet devam edilen hizmet

h.+inde 88a.1

ḫidmet-i Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-ı Muḥterem Hz. Muhammed'e yapılan hizmet

h.+de 281b.2-3

ḫidmet-i sultān-ı cihān cihanın sultanına yapılan hizmet

h. 41b.4-5

ḫidmet-i şerīf Hz. Muhammed'e yapılan hizmet

h. 3b.12

h.+inde 143a.7

h.+ine 40a.15, 169b.14

h.+iŋizde 36a.13

ḫidmet ėt- hizmet etmek

h.-em 173a.6

h.-en 312a.11

h.-erdi 312a.9

h.-erler 80a.2

h.-ersin 141b.2-3

h.-mek 173b.10, 173b.13-14

h.-miş 216a.12

h.-mişdir 309b.5

ḫidmet eyle- hizmet etmek

h. 278b.1

h.-di 156a.11

h.-dim 150a.14

ḫidmet-kār hizmetkar, görevli

h. 40b.1, 46b.13

h.+a 284a.1-2

h.+dır 276b.3

h.+ın 173a.1

h.+lar 312a.7

h.+larına 273a.15-273b.1

ḥikāye (*Far.*) hikaye (*bk.* ḥikāyet)

h. 128b.11

h.+lerden 291b.14

h.+lerle 197a.8

h.+m 78a.5

h.+si 243b.9

h.+yi 139a.3, 181a.4-5

ḥikāye-i ser-i Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in mübarek başının hikayesi

h. 338a.13

ḥikāyet (*Far.*) hikaye (*bk.* ḥikāyet)

h. 56a.8, 62b.1, 63a.11, 194b.13, 239b.8, 256b.13, 332a.4

h.+i 105a.13, 259b.1, 327b.15

h.+im 335a.9

h.+ini 167b.3-4

h.+leri 284b.1

hikāyet-i deşt-i Kerbelā Kerbela çölünün hikayesi

h. 166a.9

hikāyet-i Şöhrebānū Şöhrebanu'nun hikayesi

h. 206b.14

ḥikāyet ėt- anlatmak, nakl etmek

h.-erler 80b.3, 256b.7, 258a.6

ḥikāyet eyle- anlatmak, nakl etmek

h.-rdi 128b.15

ḥikāyet-i vāḳı'ā olayın hikayesi

h.+sını 278b.9

ḥikāyet olun- anlatılmak

h.-ur 62b.1, 63a.12, 77a.1, 239b.8

ḥikmet (*Ar.*) **1.** bir şeyin ortaya çıkmasındaki gizli sebep

h. 60b.12, 87b.2, 169b.7

h.+di 231b.10

h.+dir 51a.15, 239a.1

ḥikmet-i ḳażā kaderin hikmeti

h. 83a.5

2. Allah'ın insanlar tarafından anlaşılamayan takdiri

ḥikmet-i Ḥāḳ Allah'ın hikmeti

h. 48b.2

ḥikmet-i İlāhi Allah'ın hikmeti

h. 105b.4, 139a.9, 263a.12, 275a.7-8, 287a.11

ḥikmet-i İlāhi bi-Rabb-i Ṣamedānī Samed olan Allah'ın hikmeti

h. 105b.4

ḫilāf (*Ar.*) karşıt olma, ihtilaf

ḫilāf ol- karşıt olmak, ihtilafa düşmek

h.-maz 71b.4

h.-mamak 43a.3

ḫilāfet (*Ar.*) halifelik makamı ve görevi

h. 80b.6, 81a.11, 123b.1, 149b.10, 236b.3, 296b.11

h.+i 134a.11

h.+im 122a.12

h.+inde 83a.4, 275a.14

h.+ine 81b.8, 123b.5

h.+iŋiz 121a.1

ḫilāfet-i velāyet velilik hilafeti (Hz. Ali için)

h. 6a.5

ḫilāfetlik halifelik

h.+i 120b.11

ḫilāfetlik eyle- halifelik yapmak

h.-di 120b.12

ḫil'at (*Ar.*) makam mevki alameti olan kaftan

h. 299a.8

h.+i 301a.4

h.+in 184b.14, 218a.14

h.+ini 52a.3

ḥīle (*Ar.*) aldatıcı oyun, düzen

h. 1b.17, 86a.1, 122a.3, 122a.3, 134b.1, 136b.3, 141a.5, 141b.3, 143b.3, 145b.11, 204b.4, 205a.15, 221b.9, 286b.6, 307a.13

h.+dir 142b.7

h.+si 309a.10

h.+sinden 85a.5

h.+sine 117b.11

h.+ye 151a.11, 221b.10, 306b.15

h.+yi 306b.14

ḥīle ėt- aldatmak, hile yapmak

h.-üp 306a.4

ḥīle eyle- aldatmak, hile yapmak

h.-di 63b.7

ḥīle-bāz hile yapan kişi

h. 140b.15

ḥīle-kār hile yapan kişi

h. 122b.4, 141a.4, 306b.13-14

ḥimāye (*Ar.*) koruma, sahip çıkma (*bk.* ḥimāyet)

h.+sinde 14a.12

ḥimāyet (*Ar.*) koruma, sahip çıkma (*bk.* ḥimāye)

h.+ünde 23a.1

ḥimāyet-i ʿismet u ʿiffet iffet ve temizlik içinde muhafaza olma

h.+de 265b.3

ḥimmet (*Ar.*) yardım

h.+inde 110a.9

ḥimmet eyle- yardım etmek

h. 216b.5

ḥīn (*Ar.*) zaman

ḥīn-i vefāt vefat zamanı

h.+ından 35a.9-10

ḥīn-i mevt vefat zamanı

h.+inde 300b.12

hīpe (<*Ar.* hībe) bağışlama, ihsan (*bk.* hībe)

hīpe eyle- bağışlamak

h.-dim 276b.5

ḥişār (*Ar.*) kale duvarı

ḥişār-ı meclis meclis çevresindeki duvar

h.+de 30b.15

ḥiss (*Ar.*) sezgi, his

ḥiss eyle- hissetmek

h.-di 242b.8

h.-r 257b.8

ḥisse (*Ar.*) pay

h.+mi 55a.3

h.+sin 55a.4, 55a.5

ḥitāb (*Ar.*) sözü birine yöneltme

ḥiṭāb ėt- söz söylemek

h.-medi 7b.15

ḫod cift ol- evlenmek

h.-magı 135a.4-5

ḥoḥu koku (*bk.* ḳoḥu, ḳoḳu)

h.+lar 270b.4

ḥoraz (*Far.*) horoz

h. 206b.6

ḥorla- horlamak, küçük görmek

h.-dık 317a.5

h.-rlarsa 136b.1

ḫōş (*Far.*) **1.** beğenilen, güzel, iyi

h. 221a.14, 295a.12

h.+ça 250b.2, 278b.1

h.+dur 36b.6, 255a.10, 296a.6

2. geçiş sözü

h. 179a.5

ḫōş geldiŋ(iz) 'hoş geldiniz'

h. 44a.9, 142a.13, 177a.13, 248a.7, 337a.7

ḫōş imdi geçiş sözü

h. 117b.1-2, 132a.13, 223a.11-12, 237b.4, 277a.14

ḫōş-ṭabīʿat huyu güzel, fıtratı güzel

h. 276a.13

ḫōş-elḥān güzel sesli

h. 295a.13

ḫōş ol- iyileşmek, sıhhat bulmak

h.-muş 117a.10

ḫōş tut- iyi olmasını sağlamak

h!. 36b.15

ḫoşnūd (*Far.*) hoşnut, memnun

ḫoşnūd eyle- hoşnut etmek

h.-yüp 183b.4

ḫoşnūd ol- hoşnut olmak

h.-dı 21a.1, 118b.7

h.-dugımız 300a.3-4

h.-dular 118b.1

h.-dum 114a.4, 221a.4, 236a.4, 248a.3

h.-sun 114a.5, 114a.6, 221a.5

h.-up 118b.2

ḫoşnūdlıḳ, -ġı hoşnutluk

h.+ı 133a.2-3

ḫūb-sīretlü güzel ahlaklı

h. 98a.13-14

ḫuddām (*Ar.*) hizmetkarlar

h. 173a.2

ḫuddām-ı cehennem cehennemde görevli hizmetkarlar

h.+e 213b.5

ḫuddām-ı harīm-i ʿarş arşta görevli hizmetkarlar

h. 36a.7

ḫufte (*Far.*) uyuyan kişi

h.+leri 72a.10

ḫulle (*Ar.*) elbise

h. 44a.14, 327a.10, 327a.9

h.+ler 337a.5

h.+ŋ 327b.2

ḫummā-yı muḥriḳa ateşli hastalık, sıtma

h. 27b.15

ḫūn (I) (*Far.*) kan

ḫūn-ālūde kana bulanmış

h. 51b.13, 51b.8, 94a.11-12, 170b.2, 181a.14, 263b.10, 265b.11

ḫūn-bār kan yağdıran, ölüm saçan

h. 21a.10

ḫūn (II) (<*Far.* ḫˇān [konuşma dilinde 'hūn']) sofra

ḫūn-ı kerem (Allah'ın) ikram sofrası

h.+i 47b.11

ḫurde (*Far.*) kırıntı

h. 88b.7

ḫurde-i elmās elmas kırıntısı

h.+ı 88b.12, 89a.3

ḫurd-ḫāş (*Far.*) paramparça

ḫurd-ḫāş eyle- paramparça etmek

h.-rdi 85b.5

ḫurd-ḫāş ol- paramparça olmak

h.-dı 242a.9-10

ḥūrī (<*Ar.* ḥūr) cennette yaşadığına inanılan dişi varlık

h. 36a.3, 40b.5, 45b.12, 200b.13

h.+ler 46b.5, 127a.8, 213b.3, 326b.13, 335a.3, 337a.6

h.+leri 328a.5

h.+leriŋ 326b.12

h.+ye 326b.14

ḥūrī-sıfat güzel yüzlü

h. 134a.14

ḥurma (*Far.*) hurma

h. 62a.12, 87a.10, 87a.10, 87a.14, 87b.3, 180a.14, 316b.9

h.+yı 87a.12, 87a.13

ḥurmalıḳ, -ġı hurma bahçesi

h.+ında 40b.15

ḫurūc (*Ar.*) ayaklanma, isyan

h.+a 320a.13

ḫurūc ėt- ayaklanmak, isyan etmek

h.-elim 284a.8

h.-eriz 316a.11

h.-erseŋ 318a.5

ḫurūc eyle- ayaklanmak, isyan etmek

h.-diŋ 152b.6

ḥuṣūl (*Ar.*) vücuda gelme, olma

h.+ine 86a.11

ḥusūmet (*Ar.*) düşmanlık

h. 199b.13

ḫuṣūṣ (*Ar.*) konu

h. 249b.5

h.+a 84b.6

h.+da 169b.4, 251b.10, 301a.7

h.+ında 21b.3

h.+umda 169b.2

h.+unda 168b.14

ḫuṣūṣā (*Ar.*) özellikle

h. 48b.12, 62b.8, 112b.1, 135a.5, 138b.5, 141a.11, 157b.3, 158a.2, 169a.10, 173b.10, 220b.14, 248a.15, 251a.3, 260a.10, 260a.8, 260a.8, 260a.9, 309a.2

ḫōş-bend ėt- (yarayı) sarmak, bağlamak

h.-diler 73b.5-6

ḫuṭbe (*Ar.*) cuma ve bayram namazlarında hatibin minberden yaptığı konuşma

h. 295a.13

h.+de 315a.1

h.+den 295a.9

h.+yi 130b.1, 311b.3

ḫuṭbe-i belīġ güzel hutbe

h. 45b.1, 45b.14, 171b.2, 177b.9, 295a.7, 296a.1, 296a.7

huṭbe-i şerīf değerli hutbe

h. 29b.14, 30a.15, 80b.8, 284a.13, 314a.7

ḫuṭūr (*Ar.*) hatıra gelme

ḫuṭūr eyle- hatırlamak

h.-di 227a.6

h.-mişdi 46b.2

ḫūy (*Far.*) **1.** alışkanlık, adet

h.+ı 86b.6

h.+ları 108a.13

2. yaradılış

ḫūy-ı ḫulḳ yaradılıştan gelen mizaç

h.+ını 276a.15

ḫużūr (*Ar.*) huzur, nezd

h.+a 287a.7

h.+ına 7b.8, 42b.6, 87a.4, 102a.4, 172b.10, 182a.11, 252b.5, 282a.15

h.+ında 125a.4, 300a.3

h.+larına 'huzurlarında' 7b.10

h.+umdasın 89b.12

ḫużūr-ı Ḥaḳ Allah'ın huzuru

h.+da 238a.2

ḫużūr-ı ʿizzet Hz. Muhammed'in huzuru

h.+lerine 41b.5

ḫużūr-ı şerīf Hz. Muhammed'in huzuru

h.+ine 179a.3

ḫüccet (*Ar.*) delil

h. 202b.12, 237b.5

ḫüccet eyle- delil göstermek

h.-mediŋ 199b.12

ḫücre (*Ar.*) oda (*bk.* ḥüçre)

h. 34b.5, 40b.15, 53b.14

h.+de 68b.3

h.+den 30b.5, 75a.3, 75a.8, 79a.10

h.+si 337a.5

h.+sine 46a.8-9, 47b.3

h.+ye 35b.12, 55a.15, 75a.11, 75a.11, 159b.12

ḥücre-i ṭaḥāret temiz oda

h.+e 46a.13

hücūm (*Ar.*) saldırı (*bk.* hüçūm)

h. 197b.13

h.+ıla 236b.13

hücūm ėt- saldırmak

h.-diler 22a.12

h.-üp 223a.1

hücūm eyle- saldırmak

h.-di 77b.7, 238b.10

h.-diler 108b.13, 219b.7

h.-yüp 213a.7-8, 218b.5, 222b.6, 236b.7

hücūm-ı ʿām halkın bir kişiye hücumu

h.+la 74a.2

ḥüçre (<*Ar.* ḥücre) oda (*bk.* ḥücre)

h. 67b.7

hüçūm (<*Ar.* hücūm) saldırı (*bk.* hücūm)

h. 213a.3

hüçūm ėt- saldırmak

h.-üp 209b.13-14

hüçūm eyle- saldırmak

h.-yüp 215a.3, 215b.1

ḫüdāvend (*Far.*) malik, hükümdar

ḫüdāvend-i ʿalī miḳdār kıymeti yüce hükümdar

h. 226b.11

ḥükm (*Ar.*) **1.** buyruk, emir

h. 321a.3, 321a.5

h.+üŋ 192b.8

h.+i 243b.15

ḥükm-i ḳażā Allah'ın emri

h.+sına 246b.7-8

ḥükm-i şerīf değerli emir

h.+ine 133a.15-133b.1

2. hüküm sürme, hakimiyet

h. 307a.14

h.+i 245b.9

h.+ünde 66b.10, 85b.2, 85b.3, 141b.1

ḥükm-i ḥükūmet devlet yönetiminin verdiği hüküm

h. 108a.3-4, 121b.15

h.+i 184b.8

h.+inji 32a.9

ḥükm-i ḥükūmet-sāḥib hüküm sahibi, hükümdar

h. 183b.13

hükm ėt- 1. yargılayıp karara bağlamak

h.-meyinçe 328a.10-11

h.-mezim 328a.11

2. buyruk vermek

h.-di 149b.1

3. hüküm sürmek

h.-erdi 275b.5-6, 275b.14, 275b.15

h.-üp 118b.6

ḥükm eyle- hüküm sürmek

h.-di 276a.8

ḥükm olun- karara bağlanmak

h.-dı 96b.3

ḥükmü geç- tahakküm altına almak

h.+ün g.-e 146b.15

ḥükūmet (*Ar.*) hüküm sürme, iktidar

h. 81a.11

h.+i 5a.4, 345b

h.+inden 189b.9

ḥükūmet eyle- hüküm sürmek

h.-mege 142b.15

ḥükūmet-sāḥib hüküm sahibi, hükümdar

h. 67b.13

ḫülāṣa (*Ar.*) sözün kısası

h. 176a.9

hümūm (*Ar.*) kederler, üzüntüler

h.+ıyla 213a.3

hüner (*Far.*) maharet, beceri

h. 209b.2

hüner-i ʿarz göster- maharet göstermek

h.-üp 219a.9

ḫünkār (*Far.*) sultan (Hz. Hüseyin için)

h.+ım 111a.10

ḥür (*Ar.*) özgür

h. 198a.13

ḥürmet (*Ar.*) saygı, hürmet

h. 292a.4, 292a.5, 287b.7

h.+i 338b.12

h.+için 241b.3

h.+im 334a.12, 334a.14

ḥürmet dut- gereken saygıyı göstermek

h.+im d.-madıŋ 13b.15

ḥürmet eyle- saygı göstermek

h.-mezsin 287b.8

h.-rsin 336a.11

ḥürmet-i ehl-i beyt ehl-i beyte olan hürmet

h.+im 26b.1

ḥürmet-i Ḥż. Resūlallāh Hz. Muhammed'e olan hürmet

h. 267b.9

ḥürmet-i ʿömr değerli ömür

h.+üni 81a.8

ḥüsn (*Ar.*) güzellik

h.+ine 228a.1

h.+ini 134a.15

h.+üne 156b.11, 267a.9

ḥüsn-i efḍal-i feẓāyil-i ibādet faziletli ibadetlerin güzeli

h.+dir 301a.6-7

ḥüsn-i istimāʿ güzel dinleme

h.+la 35b.2

ḥüsn-i ʿitiḳād güzel inanç

h.+la 32b.8

ḥüsn-i sūret-i leṭāfet latif suretin güzelliği

h. 241a.5

I, ʿI

ırḳ (*Ar.*) soy, nesil

ırḳ-ı Resūl Hz. Muhammed'in soyu, nesli

ı.+i 294a.2

ırḳ-ı tāhir temiz nesil

ı.+dir 80a.8

ırmaḳ ırmak

ı. 180a.15

ışmarla- emanet etmek

ı.-dı 316b.2

ı.-dım 30b.2, 128a.6

ıssı sıcak

ı. 63b.3, 139b.5, 220a.14, 230a.1

ıssız tenha

ı. 232a.5

ışṭılāḥāt (*Ar.*) tabirler

ı. 4a.4

ışṭılāḥāt-ı ġarīb ilginç tabirler

ı.+lerle 341b.11

ʿıyd-ı ekber şenlik

ı.+dir 212b.5

ʿıyş u ʿişret (*Ar.*) yeme içme

ʿıyş u ʿişret ėt- yiyip içip sefa sürmek

ı.-üp 285a.6-7

ıżṭırāb (*Ar.*) acı, sıkıntı, ızdırap

ı.+dır 51b.3

ı.+ıla 53b.14

ı.+ım 26a.9, 231b.4

ı.+la 54a.13-14, 55a.15, 175b.12

ıżṭırāb vėr- acı çektirmek

ı.-üp 249a.2

İ, Ī, ʿİ

i- muktedir olmak

i.-di 7a.13, 11b.1, 14a.6, 17a.13, 17b.11, 17b.15, 20a.2, 20a.3, 24a.6, 24b.10, 27b.12, 28a.3, 33a.3, 33b.12, 34b.1, 39b.4, 45a.1, 46a.6, 46b.11, 46b.12, 56a.15, 56a.15, 56b.15, 56b.2, 57b.3, 57b.4, 60b.5, 60b.5, 61a.1, 61a.10, 63a.13, 65b.1, 66b.10, 67b.13, 67b.3, 67b.4, 71b.13, 72a.12, 72b.2, 73a.2, 74b.13, 75b.8, 76a.8, 76b.12, 77a.7, 83b.13, 84a.7, 84b.14, 86a.14, 86a.4, 87b.12, 88b.14, 91a.15, 92b.11, 95b.1, 96b.13, 101b.2, 103b.3, 104b.6, 104b.7, 109b.8, 109b.8, 112a.2, 115a.12, 115a.13, 115a.15, 115a.2, 117b.15, 119a.13, 120b.6, 121a.6, 122b.3, 123b.13, 123b.13, 127b.10, 127b.13, 128b.9, 129b.4, 132a.10, 136a.14, 139a.4, 139a.5, 139a.5, 139a.8, 139b.14, 141b.10, 142b.6, 146b.10, 146b.9, 146b.9, 149a.6, 149a.7, 155b.8, 159a.11, 159a.11, 160b.15, 161a.1, 162b.10, 166b.14, 171a.14, 174a.13, 177a.2, 177a.3, 177a.7, 179a.8, 180a.7, 182b.1, 190a.10, 190a.11, 190a.15, 191b.13, 191b.14, 191b.9, 193a.8, 194a.2, 197b.10, 198b.3, 198b.3, 198b.6, 198b.7, 206b.11, 206b.12, 207a.7, 208a.13, 209a.4, 210a.7, 210a.9, 212a.15, 212a.15, 212a.5, 212b.8, 213a.2, 213b.2, 213b.4, 214b.4, 214b.4, 216a.10, 216a.12, 216a.9, 216b.12, 217b.10, 218a.11, 218a.6, 218b.14, 218b.14, 219a.2, 220a.14, 220a.4, 220a.5, 226a.3, 226b.8, 227a.8, 227a.8, 227a.9, 230a.12, 234b.15, 234b.7, 236b.7, 237a.10, 237a.10, 237a.7, 238b.13, 239b.12, 239b.6, 239b.6, 239b.7, 240b.10, 241b.14, 242b.5, 243b.8, 244a.13, 244a.15,

245b.4, 246a.9, 248b.2, 250b.6, 251a.1, 258a.8, 258b.2, 260b.6, 260b.9, 263a.10, 263a.6, 263a.9, 266a.2, 266a.6, 266a.7, 272a.13, 274b.10, 275a.12, 275a.5, 275b.12, 276a.14, 276b.13, 277a.7, 281b.12, 281b.7, 284a.11, 284b.15, 289b.9, 290a.5, 298a.6, 299a.12, 299b.3, 300b.12, 308b.6, 311a.4, 314b.4, 315a.12, 315a.13, 317a.10, 317b.7, 317b.9, 319a.10, 319a.11, 322b.13, 322b.6, 325a.11, 325a.11, 332b.1, 334a.1, 338a.14, 338b.7, 339b.5, 340b.12, 340b.14, 340b.6, 342a.1, 342a.2

i.-dik 263b.7, 319b.13

i.-dim 13b.1, 30b.4, 31b.15, 33b.12, 33b.2, 36a.13, 78a.15, 79b.1, 101b.2, 110a.3, 184a.9, 196b.12, 270a.6, 270a.9, 280a.1, 290a.9, 301b.11, 305a.11, 317b.10

i.din 105a.9

i.-diŋ 53a.13

i.-düm 27a.11, 28a.12, 28a.2

i.-dür 138a.2

i.-ken 11a.15, 11a.4, 19a.9, 22b.1, 24b.13, 25b.1, 25b.5, 31a.14, 35b.3, 38b.10, 54b.14, 55b.7, 82a.12, 82a.8, 93b.7, 100b.8, 122b.5, 131b.5, 151b.11, 151b.13, 156b.6, 162b.1, 165b.15, 216b.3, 226a.5, 228a.1, 228a.3, 231b.13, 250b.9, 253a.10, 255a.14, 255b.2, 276a.12, 307a.2

i.-miş 63b.15, 64b.12, 81a.10, 81a.11, 136a.12, 155a.4, 210b.1, 210b.1, 267a.12, 295a.12, 302a.12

i.-se 7a.6, 9b.15, 10b.6, 13a.5, 15a.8, 23b.13, 34b.10, 38b.2, 48b.10, 48b.11, 52b.13, 79b.10, 79b.9, 86a.11, 112b.12, 114b.13, 120a.7, 125b.3, 128a.10, 128b.6, 130b.5, 133a.11, 134b.9, 135a.15, 135a.6, 135b.3, 136b.13, 142a.15, 142a.4, 145b.10, 156a.1, 156a.8, 160a.11, 161a.7, 168b.4, 173b.4, 183a.12, 189b.5, 189b.7, 192a.5, 200a.11, 209b.9, 210b.6, 213a.2, 214a.14, 214a.14, 218a.11, 219b.1, 223a.12, 231a.12, 237b.2, 245b.15, 246b.13, 251b.8, 253b.8, 264a.11, 268b.15, 271b.13, 275a.3, 276a.2, 276a.4, 281b.4, 290a.12, 291a.6, 301b.6, 303b.5, 304b.5, 305a.2, 308b.3, 315a.11, 317a.14, 318a.8, 320b.5, 326b.13, 329b.6, 330a.9, 331b.1, 336a.5, 336b.2

i.-sem 188b.3

i.-seŋ 70b.6, 128b.3, 203a.8

i.-seniz 316a.11

i.-seŋiz 163a.14

‘**ibādet** (*Ar.*) ibadet

i. 60b.12, 150a.4, 255a.2, 297b.8, 330b.7

i.+de 55b.7, 86b.4

i.+e 167a.5, 194b.7, 194b.8, 326a.4

i.+i 67b.3

i.+ile 56b.2

i.+ini 167b.6

i.+le 103a.11, 119a.15

ʿ**ibādet eyle-** ibadet etmek

i. 14b.1-2

i.-di 71b.3, 126a.10-11

i.-diler 194b.14

i.-diŋiz 261a.12

i.-mezler 170b.15

i.-yüp 336b.11

ʿ**ibādet ü ṭāʿat bilme-** ibadeti terkedip dünyaya dalmak

i.-z 135b.1

ʿ**ibādet ü ṭāʿat ėt-** ibadet etmek

i.-emez 136b.12

ʿ**ibādet ü ṭāʿatde ol-** ibadet üzere olmak

i.-ayım 108a.10

ʿ**ibārāt** (*Ar.*) ibareler, tabirler

i.+la 4a.4

ibn (Ar.) oğul

ibn-i Resūlallāh Hz. Muhammed'in oğlu (soyu)

i. 82b.12, 123b.4, 129a.5, 178a.4-5, 188b.8, 190b.12, 192a.6, 195a.2-3, 201b.6, 209a.6, 212b.2-3, 216b.1, 221a.10, 247b.7, 249b.1, 250a.5

i.+am 202b.7-8

i.+sın 177b.5

ibrām (*Ar.*) ısrar etme

i.+ıla 296a.6

ʿ**ibret** (*Ar.*) bir olaydan çıkarılan ders

ʿ**ibret al-** ibret almak

ʿi.-a 335b.4

ʿi.-alar 338a.8

ʿi.-madıŋ 152b.11

ʿ**ibrete's-sāʿilīn** başkalarına ibret olsun diye

ʿi. 163a.8

ʿ**ibret nazarıyıla baḳ-** ibretle bakmak

i.-dım 312a.15

ʿ**ibret ol-** başkalarına ibret olmak

ʿi.-sun 163a.10

ʿi.-ursın 191b.8

ibrīḳ (*Ar.*) ibrik

i. 40b.6

i.+lardan 40b.7

ibtidā (*Ar.*) **1.** başlangıç

ibtidā-yı ẓuhūr (peygamberliğinin) ortaya çıkmasının başlangıcı

i.+ında 11b.7

ibtidā eyle- başlamak

i.-dim 341b.15

i.-yüp 341b.8

ibtidā olun- başlanmak

i.-dukda 158a.13

2. evvela, ilk başta, önce

i. 4b.7, 10b.15, 29a.15, 20a.2, 29a.15, 35a.2, 101a.7, 116b.7, 140a.15, 186a.8, 186b.14, 196a.11, 197a.11, 199b.13, 207b.4, 211a.15, 212b.8, 222a.13, 223a.5, 224a.9, 229a.12, 248b.7, 270b.12, 274a.2, 274b.13, 292a.11, 330a.9, 335a.1, 340a.5, 345a

i.+sı 11a.3, 23a.7, 69b.15, 342a.1

ibtidā-yı kerāmāt-ı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in kerametlerinin ilki

i. 274a.2

ibtiẕāl (*Ar.*) herkesin bildiği bir şeyi tekrar etme

ibtiẕāl eyle- tekrar etmek

i.-di 126a.4

ic- içmek (*bk.* iç-)

i!. 66a.14, 242b.2, 284b.9, 314b.11

icābet (*Ar.*) kabul etme, uyma

i. 133a.10

icāzet (*Ar.*) izin, ruhsat

i. 35b.12, 47b.9, 115b.1, 116b.4, 216a.5, 279b.5, 282a.15, 298b.7, 299b.7

i.+dir 235a.3

i.+im 278b.4

i.+iyile 234b.9

icāzet al- izin istemek

i.-asın 218a.8

i.-dı 202a.13-14, 210b.8, 279a.4

i.-dukda 235a.5

i.-ıram 192a.12

i.-up 117a.14, 189a.13, 200a.1, 202a.5, 213a.14, 216b.7, 221a.9, 222a.13, 223a.7, 234b.2, 296a.6-7

icāzet-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Mażlūm Hz. Hüseyin'in izni

i. 233b.6-7

icāzet ol- izin verilmek

i.-ursa 34b.8

icāzet vėr- izin vermek

i. 193a.9, 199b.10, 218a.14, 218a.7, 247b.15-248a.1, 295b.15

i.-di 92b.9, 190b.15, 210b.4-5, 219a.13-14, 221a.15, 222b.15, 292b.12-13

i.-diler 116a.4-5

i.-dim 307a.15-307b.1

i.-iŋ 222b.12

i.-irseŋ 190b.14

i.-medi 38a.14

i.-medikçe 278b.7

i.-seŋ 42b.8, 237b.1

i.-üŋ 42b.13

icrā (*Ar.*) yapma, uygulama

i. 163b.13

icrā-yı ḥükm-i şerʿ ėt- şeriatın hükmünü uygulamak

i.-üp 213a.15

ictināb (*Ar.*) sakınma, çekinme

i. 286a.11

ictināb eyle- sakınmak, çekinmek

i.-meyüp 297a.14

iç 1. ara, iç

i.+i 14a.4, 39a.10, 49a.8, 106b.6, 298b.11

i.+imizde 205a.12

i.+inde 12a.1, 13b.3, 32a.1, 51b.8, 56b.4, 57b.9, 69a.5, 75b.11, 77a.3, 84a.9, 96a.11, 106a.8, 106b.15, 111b.9, 119a.2, 142b.6, 150a.4, 152b.12, 154a.6, 159a.14, 178a.7, 179b.8, 187a.3, 187a.7, 195b.4, 197b.11, 200b.13, 205a.8, 205a.9, 219b.4, 220a.10, 227a.10, 228a.11, 228a.4, 230a.15, 238a.11, 241a.7, 243a.10, 245b.5, 247a.1, 255a.3, 265b.12, 268b.15, 269a.10, 269a.2, 269b.9, 271a.8, 277a.10, 281b.10, 298a.1, 302b.1, 304b.2, 305b.5, 305b.5, 310b.13, 310b.5, 312b.6, 316a.7, 318a.5, 322b.3, 326b.12, 326b.13, 328a.14, 332a.7, 333a.14, 333a.2, 335a.2, 335a.3, 336b.10, 337a.13, 338a.6, 338b.9, 339b.4, 343b.4

i.+indedir 135b.1, 301a.10-11, 337a.11

i.+indeki 165b.13, 182b.5, 246a.1

i.+indekiler 224a.2

i.+indekini 182b.12, 227a.9

i.+inden 75a.8, 333b.1, 333b.4, 334b.2, 337a.6

i.+indeyim 279a.14

i.+indeyken 326b.5

i.+ine 50b.14, 50b.2, 88b.12, 89b.15, 94b.11, 95a.2, 113a.8, 115a.10, 142b.13, 149a.13, 152a.8, 160b.13, 193b.1, 194a.5, 217a.11, 246a.3, 261b.13, 267a.5, 287a.10, 299b.13, 338b.4, 339b.14, 340a.10

i.+ini 39a.12, 337b.14

i.+iŋizde 183b.11

i.+lerinde 66b.3, 326b.9

i.+lerinden 9a.14, 69a.11

2. karın, mide

i.+i 246a.4, 314b.12

iç- içmek (*bk.* ic-)

i. 149b.10

i.-di 87a.7, 89a.15, 238b.6, 245b.14, 245b.15, 246a.1, 246a.6, 249a.10, 250b.7, 314b.12

i.-digi 89a.15, 90a.12

i.-digim 302b.8

i.-diler 220a.6

i.-dim 66a.14, 89b.5, 242a.4

i.-diŋ 243a.3

i.-e 90a.12, 137a.13, 238b.7, 249a.10

i.-emeyem 236a.11

i.-emezdi 194a.15, 311b.15

i.-er 121b.6

i.-erdi 246a.2, 246a.3, 335b.1, 335b.2

i.-erem 30b.12

i.-erim 316a.2

i.-erken 284b.10, 302b.7

i.-erler 226a.4, 238a.4, 239a.5

i.-erse 249a.5

i.-ersin 206a.13, 206a.15, 225b.14

i.-eyim 152a.4, 152a.7, 173a.14, 206a.13, 236a.9, 246a.6, 250b.7

i.-içek 203a.9

i.-medi 238b.8, 249a.11, 250b.8

i.-mege 222a.14, 303a.6

i.-mek 238b.9, 250b.9

i.-memişdi 245b.4, 250b.6

i.-meye 30b.11

i.-mez 89a.11

i.-miş 311a.13

i.-üp 72a.2, 261b.3

īçād (<*Ar.* īcād) icat

īçād olun- icat edilmek

i.-muşdır 341a.9

içeri içeri (*bk.* içerü)

i. 16a.12, 43b.6, 51a.7, 52b.6, 52b.7, 69a.9, 69b.8, 84a.15, 277b.9, 282a.2, 292a.11, 308b.10, 324b.6, 325b.5, 326a.2

i.+den 328b.11

i.+sine 49a.7, 277b.3

içerü içeri (*bk.* içeri)

i. 43b.11, 44a.6, 53b.13, 75a.5, 92b.10, 92b.9, 94a.14, 116b.5, 116b.6, 117a.10, 147a.8, 314b.13

i.+de 93b.15

içim bir kerede içilecek miktar

i. 152a.3, 158b.7, 238a.5, 238a.8, 239a.3, 241a.15, 243b.14, 244a.2, 245b.10

için için, -den dolayı (*bk.* içün)

i. 241b.3

i.+dir 203a.6

içir- içirmek

i. 314b.7

i.-di 212a.2

içün için, -den dolayı (*bk.* içün)

i. 6b.6, 6b.8, 10b.5, 10b.8, 12a.12, 13b.14, 21a.2, 22a.15, 22b.1, 23a.2, 25a.11, 27a.15, 27a.8, 29a.11, 30a.1, 36b.15, 38a.1, 38a.2, 38a.3, 43a.9, 45a.10, 50a.1, 51b.9, 52a.8, 55a.2, 55a.2, 55a.9, 62a.10, 66b.12, 67b.14, 74b.5, 76a.10, 79b.14, 82a.2, 82a.4, 83a.6, 90b.13, 101a.6, 101a.6, 105b.13, 106b.15, 113b.5, 119a.13, 125b.10, 148b.3, 163b.6, 164b.1, 167b.2, 168a.5, 175b.4, 176a.10, 178b.5, 181a.12, 183b.2, 192a.2, 193a.1, 197b.7, 207b.1, 213b.2, 220b.15, 241b.2, 243a.10, 249b.5, 256b.6, 262a.5, 268a.14, 268a.9, 276b.11, 282a.15, 299a.7, 300a.8, 301a.13, 301a.6, 322a.14, 322a.15, 325b.12, 325b.4, 327b.10, 327b.10, 328b.13, 328b.6, 330b.14, 330b.5, 335a.4, 336b.2, 337b.9, 340a.2

i.+dür 8a.13, 8a.14, 20b.10, 20b.10, 32a.10, 35b.1 76a.10, 213b.15, 229b.14, 325a.4, 325a.5

idrāk (*Ar.*) anlama, anlayış

idrāk eyle- idrak etmek

i.-din 232b.5

ifāḳāt (*Ar.*) iyileşme

ifāḳāt bul- iyileşmek, sıhhat bulmak

i.-amadı 115a.11

i.-madı 166a.3-4

ʿiffet (*Ar.*) ahlak kurallarına bağlılık

i.+de 265b.3

ifṭār (*Ar.*) oruç açma

ifṭār ėt- oruç açmak

i.-erdi 71a.11-12, 71a.12-13

i.-eriz 49b.13

iftiḫār (*Ar.*) övünç

i.+ımızdır 273a.4

i.+larıdır 48b.12

iftiḫār eyle- övünmek

i.-dikden 196b.8

iftirā (*Ar.*) birini uydurma bir suçla itham etme

iftirā ėt- iftira atmak

i.-dim 63b.6

i.-erlerdi 12a.9-10

iftirā eyle- iftira atmak

i.-meŋ 163b.3

igne iğne

i.+ye 38a.11

iġvā (*Ar.*) yoldan çıkarma

i.+sına 35b.3

ihānet (*Ar.*) hainlik, alçaklık

i. 24a.4

ihānet ėt- hainlik etmek

i.-ersin 183a.2, 276a.6

i.-üp 110b.2, 197b.1

ihānet eyle- hainlik etmek

i.-diler 260b.1-2, 297b.7

ihāneten (*Ar.*) ihanet etmek suretiyle

i. 336a.13

iḫfā (*Ar.*) gizlilik

i. 29a.5

iḫlāṣ (*Ar.*) **1.** ibadetteki içtenlik

i.+ına 20a.13

i.+ıŋızı 172b.2

i.+la 16a.9

2. İhlas suresi

i. 6b.12

ihmāl (*Ar.*) üstüne düşeni zamanında yapmama

ihmāl eyle- ihmal etmek

i.-digimden 166b.2

iḥsān (*Ar.*) bağışlama, lütuf

i. 159a.9, 159a.10, 264b.14, 267a.3

i.+dır 49a.8

i.+ım 8a.13, 153a.12

i.+ıŋ 162a.12

i.+lar 171a.3, 299a.9-10

iḥsān-ı erbāb-ı cemāl güzellik sahibinin lutfu

i. 234b.15

iḥsān ėt- bağışlamak

i.-erdi 307b.7, 307b.11, 338a.3

iḥsān eyle- bağışlamak

i.-di 261a.14-15, 337a.9

i.-miş 49a.14

i.-ŋ 163a.8

i.-r 214b.10

i.-yüp 22b.2

iḫtilāf (*Ar.*) fikir ayrılığı, uyuşmazlık

iḫtilāf ėt- fikir ayrılığına düşmek

i.-mişlerdir 39b.9

iḫtilāl (*Ar.*) karışıklık, düzensizlik

i. 121a.12

iḥtimāl (*Ar.*) olasılık

i.+i 58a.8

ihtimām (*Ar.*) özen

ihtimām ėt- özen göstermek

i.-mişdir 341a.13

iḥtirām (*Ar.*) hürmet, saygı

iḥtirām-ı ḫānedān-ı risālet peygamberlik soyuna hürmet

i.+e 260a.4

iḥtirāz (*Ar.*) sakınma, çekinme

iḥtirāz eyle- sakınmak, çekinmek

i. 154a.13

iḥtişām (*Ar.*) görkem, şaşaa

i.+ın 260b.10

iḥtişām-sāḥib görkemli, şaşaalı

i. 260b.8-9

iḥtiyāc (*Ar.*) **1.** muhtaç olunan şey

iḥtiyācını gör- ihtiyacını karşılamak

i.-ürdi 76a.7-8

2. muhtaç olan kişi

iḥtiyāc ol- muhtaç olmak

i.-mayalar 51b.6, 51b.10

3. lüzum

iḥtiyāc ḳalma- gerek olmamak

i.-dı 237a.13

iḥtiyār (*Ar.*) **1.** yaşlı

i. 148a.5

i.+a 216b.14

i.+dur 141a.2

i.+sın 135a.14, 216a.14

iḥtiyār ol- yaşlanmak

i.-dum 103b.4

2. irade, seçim

i.+ım 58b.3

i.+ımla 169b.4

iḥtiyār ėt- seçmek

i.-dim 23b.15, 59a.13

i.-düm 27a.13-14

i.-üp 183a.15

iḥtiyār eyle- seçmek

i. 23b.11, 96b.6

i.-di 96b.7

3. sonra

i. 171a.6

iḥtiyāre (*Ar.*) yaşlı kadın

i. 115a.12

iḥtiyārlıḳ yaşlılık hali

i.+ıma (iḥtiyārlıġıma) 117a.3

iḫvān (*Ar.*) kardeşler, dostlar

i. 91a.12

i.+ıyla 87b.8

iḫvān-ı muḥibb-i ḫānedān Hz. Muhammed'in ailesini sevenlerin dostları

i. 242b.8-9

iḳāmet (*Ar.*) kamet

iḳāmet eyle- kamet getirmek

i. 297a.3

i.-di 78b.4-5

i.-yüp 297b.10

iḳbāl (*Ar.*) mutluluk, saadet

i.+le 142a.7

iḳdām (*Ar.*) gayet gösterme

i. 154a.9

iḳdām ėt- gayet göstermek

i.-mişsen 51a.15

i.-üp 221a.10, 222a.3

iḳdām eyle- gayet göstermek

i.-di 258b.5, 301b.15

i.-diler 161a.10, 219a.15-219b.1

iki iki

i. 6b.13, 7a.10, 11a.6, 11b.10, 18a.11, 22a.6, 22b.2, 23a.5, 23b.8, 23b.9, 25a.12, 29a.12, 32a.8, 51a.15, 56b.11, 57a.9, 58a.4, 60a.15, 60b.2, 62a.10, 62a.11, 62a.12, 62a.12, 63b.11, 63b.12, 63b.14, 63b.15, 63b.9, 63b.9, 64b.14, 69a.1, 71b.15, 72a.14, 72b.3, 72b.4, 76a.12, 79b.15, 80a.2, 80a.6, 81b.14, 83a.1, 83a.2, 90a.6, 94b.11, 98a.8, 98b.5, 100a.13, 100a.15, 100a.15, 100b.6, 100b.7, 100b.8, 100b.9, 101a.8, 101b.9, 102a.5, 106a.1, 110a.13, 113a.11, 116a.8, 117a.4, 125a.8, 126a.11, 134a.7, 135b.9, 139a.11, 139a.3, 139a.5, 139a.9, 142a.3, 145a.9, 145b.4, 155a.2, 155a.4, 155b.5, 159b.13, 159b.7, 161b.14, 163b.12, 173b.10, 178b.3, 180a.9, 182b.4, 184a.7, 185b.10, 192a.14, 192a.15, 192b.12, 192b.4, 194b.11, 196b.4, 198b.8, 200b.2, 200b.6, 207b.10, 207b.9, 207b.9, 208b.6, 212b.5, 214a.2, 215b.5, 215b.5, 219b.8, 228a.8, 239a.8, 240a.14, 243a.1, 243a.1, 249a.1, 253b.12, 255a.8, 275b.14, 276b.4, 291a.4, 291b.10, 307b.1, 311a.7, 312b.2, 313b.13, 313b.13, 316b.10, 322b.5, 323a.2, 323b.1, 323b.13, 323b.14, 325a.10, 325a.2, 326b.7, 328a.15, 333b.9, 334a.6, 334b.4

i.+dir 63b.14

i.+miz 6a.1, 164b.3

i.+ŋiz 290a.11

i.+si 72b.2, 72b.5, 163a.15, 201b.4, 208b.8

i.+sini 162a.3, 199b.6, 199b.7, 208b.12

i.+siniŋ 204b.2

iki biŋ iki bin

i. 186a.9, 190b.9, 215a.10, 215a.13, 215a.4, 215a.7, 235b.7, 278b.11, 307a.3

iki biŋ beş yüz iki bin beş yüz

i. 223a.15

iki böl- ikiye bölmek

i.-di 238b.5-6

ikide birde ikide bir, sıklıkla

i. 86b.6, 111b.2

iki gözüm sevgi sözü

i!. 315b.12

iki iki ikişer ikişer

i. 252a.3

iki yüz kırk iki yüz kırk

i. 234a.11

iki yüz seksān iki yüz seksen (*bk.* iki yüz seksen)

i. 237a.1

iki yüz seksen iki yüz seksen (*bk.* iki yüz seksān)

i. 223a.8

iki yüz yigirmi iki yüz yirmi

i. 241a.11

ikinci ikinci

i. 8b.7, 20b.5, 24a.15, 53a.13, 53b.8, 67b.3, 78a.11, 119a.7, 128b.8, 141b.15, 153a.8, 169a.1, 172a.12, 179a.7, 187b.3, 255a.14, 274b.7, 300a.15, 304b.3, 339a.14, 342b.4, 343b.6

ikindi ikindi vakti

i.+degin 286b.3

iḳlīm (*Ar.*) ülkeler, memleketler

i.+e 135b.7

i.+i 59a.11

iḳrā (*Ar.*) 'oku', Hz. Muhammed'e gelen ilk vahiy

i. 6a.10

ikrāh (*Ar.*) iğrenme

i.+ıladır 280b.12

ikrāh ėt- iğrenmek

i.-meye 137a.11

iḳrām (*Ar.*) ikram

i. 174a.15, 326a.15

iḳrām ėt- ikram etmek

i.-di 136a.4

iḳrār (*Ar.*) tasdik etme, kabul etme

i. 81a.3

iḳrār ėt- tasdik etmek, kabul etmek

i.-erseŋ 16a.6

iḳrār eyle- tasdik etmek, kabul etmek

i.-di 64a.3-4, 73b.14, 73b.9, 159b.15

i.-diler 157a.2

i.-miş 64a.2

iḳtidā (*Ar.*) tabi olma

iḳtidā ėt- tabi olmak

i.-üp 129b.9

iḳtidār (*Ar.*) kudret, güç

i.+ım 128a.1

iḳtiżā (*Ar.*) gerek, lüzum

i. 185b.3

iḳtiżā eyle- gerekmek

i.-di 135a.2

il memleket

i.+i 129a.11

ʿilāc (*Ar.*) ilaç

i. 74b.11, 270b.3

i.+lar 137a.2

iʿlām (*Ar.*) bildirme

i. 135b.5

iʿlām ėt- bildirmek

i.-diler 140a.12, 187b.5

i.-dikde 30b.13

i.-üp 187b.4

iʿlām eyle- bildirmek

i. 186a.1

i.-di 22a.4, 30a.7, 41b.12-13, 41b.6, 139b.13, 173a.8, 183b.9

i.-diler 59a.15-059b.1, 186a.4-5

i.-dim 188a.5

i.-yüp 20a.12

ilā māşāʿallāh (*Ar.*) Allah'ın dilediği bir vakte kadar

i. 102b.10

ile ile

i. 1b.17, 3b.6, 4a.10, 4a.5, 5a.12, 7b.7, 8b.11, 8b.6, 8b.8, 9a.12, 9a.13, 11a.11, 11b.14, 11b.5, 11b.6, 13b.14, 13b.5, 14a.7, 14b.7, 15a.4, 15a.5, 15b.4, 16a.4, 16b.9, 19b.6, 20a.5, 20b.7, 23a.5, 24a.14, 26a.11, 26b.15, 28a.10, 29a.5, 31b.3, 33a.10, 33a.12, 33a.12, 35b.5, 37a.5, 39a.9, 39b.3, 40b.15, 40b.15, 41b.3, 42a.1, 42b.12, 43a.7, 43b.10, 43b.5, 45b.11, 46a.13, 49b.13, 51b.4, 57b.7, 59b.5, 62b.1, 62b.10, 62b.11, 62b.7, 62b.8, 62b.9, 64a.15, 64a.5, 65a.3, 67a.11, 72b.11, 73b.1, 73b.3, 75b.12, 82b.12, 83b.2, 83b.4, 90a.15, 90a.15, 95b.9, 97a.4, 98b.1, 102b.8, 103b.2, 105b.15, 107b.12, 110a.13, 113b.14, 114b.5, 121a.1, 122a.2, 122a.3, 122a.3, 124a.4, 124b.6, 125b.14, 126a.10, 131b.9, 132a.14, 132a.3, 132a.4, 132a.9, 134b.1, 135a.7, 135b.6, 135b.6, 136b.3, 139a.7, 139a.9, 140a.1, 143a.1, 143a.2, 143b.4, 145b.13, 151a.10, 154a.13, 156b.5, 158b.3, 158b.5, 166b.9, 168b.15, 169b.14, 172a.14, 176b.6, 177a.5, 177a.7, 178a.10, 181b.6, 182a.3, 183b.11, 184a.4, 184b.5, 184b.5, 186a.12, 188a.8, 188a.9, 190a.9, 190b.10, 194b.11, 197a.3, 197b.14, 198a.1, 198b.2, 199a.9, 202a.12, 204b.4, 211a.1, 212a.4, 215b.13, 218b.3, 218b.3, 219a.13, 219a.3, 219a.5, 221b.9, 223b.13, 223b.3, 225a.2, 226a.14, 226b.5, 227a.11, 228a.10, 228a.11,

229a.2, 230b.12, 231b.14, 232a.1, 232b.1, 233a.10, 233b.3, 233b.7, 234a.6, 235a.5, 236b.12, 236b.4, 238b.11, 240a.14, 241a.15, 247b.13, 250a.2, 263b.6, 265a.9, 265b.1, 265b.7, 265b.7, 266b.11, 273a.3, 273a.9, 279a.15, 280a.11, 280a.14, 280b.9, 283b.10, 291a.3, 294a.6, 295a.3, 297a.11, 298b.12, 301a.10, 301a.8, 302b.11, 307a.6, 310a.9, 316a.4, 317a.4, 317b.5, 318b.9, 321a.2, 323b.12, 326b.7, 329a.10, 329a.12, 329a.8, 329b.1, 341a.12, 341b.5, 341b.5, 345b, 345b

ileri ileri (*bk.* ilerü)

i. 19a.2, 19a.3, 66a.2, 66a.4, 81b.15, 208a.7

ileri var- ileri gitmek (*bk.* ilerü var-)

i.-dı 284b.1, 284b.12, 294a.4

i.-dım 302a.12

ilerü ileri (*bk.* ileri)

i. 65a.2, 152a.2, 179a.10, 179a.9, 180b.5

ilerü var- ileri gitmek (*bk.* ileri var-)

i.-dım 333a.1

ilet- ulaştırmak, götürmek

i.-em 34b.9

i.-eyim 179b.5

i.-üŋ 75b.10

i.-üp 14a.15, 36a.10

ilḥāḥ (*Ar.*) ısrar etme

i. 235a.5

ilhāh ėt- ısrar etmek

i.-üp 31b.11

ilhām (*Ar.*) Allah'ın kalbe bildirmesi

ilhām eyle- kalbine bildirmek

i.-di 220b.9

ʿilim (*Ar.*) ilim (*bk.* ʿilm)

i. 63a.4, 63a.5, 63a.7

ilḳā-yı naṣīḥāt öğüt verme

i. 25a.4-5

illā (*Ar.*) **1.** mutlaka

i. 339b.7

2. yine de

i. 280b.14

ʿillet (*Ar.*) **1.** hastalık, zorluk

i.+de 79b.9

2. sebep

i. 216a.6

3. insanı kızdıran şey

ʿ**illet eyle-** kızdırmak

i.-meyesin 227a.15

ʿ**ilm** ilim (*bk.* ʿilim)

i. 35b.10, 60b.12, 63a.1, 63a.10, 63a.8, 63a.9, 67b.3

i.+i 60b.10, 63a.2

i.+im 204a.1

i.+inden 62b.11, 63b.7

i.+iŋ 94a.6

ʿ**ilm-i ḳıyāmet** Hz. Hüseyin'in, oğlu Zeynel Abidin'e verdiği emanetlerden biri

i. 245a.11

iltifāt (*Ar.*) **1.** alaka, teveccüh

i. 267a.3, 286b.10, 286b.9

i.+ı 16a.3

i.+ına 129a.10, 264b.15

i.+ıŋ 162b.5

i.+larına 128a.10

i.+uŋ 51a.15

2. güzel söz söyleme

i. 79a.13

3. yüz çevirip bakma, nazar atma

i.+ıyıla 35a.7

iltifāt ėt- 1. alaka göstermek

i.-ersin 174a.15, 274b.1, 277a.5

i.-me! 129a.10

i.-medi 19a.3, 59b.3-4, 72b.12

i.-meŋ 277a.4

i.-meyesin 125a.13

i.-meyüp 15b.8, 270b.12

2. güzel söz söylemek

i.-erdi 24a.2

iltifāt eyle- alaka göstermek

i.-di 96b.15-97a.1

i.-diŋiz 97a.2

i.-meyüp 19a.2

iltifāt-ı Ḥż. Resūl Hz. Muhammed'in nazarı, vechi

i. 289b.14

imām (*Ar.*) Hz. Ali soyundan gelen sayıları on iki kabul edilen imamlardan her biri

i. 60a.15, 81a.14, 81a.9, 84b.9, 87a.10, 87a.12, 87a.13, 87b.4, 90a.2, 134a.2, 134a.8, 174a.14, 174b.13, 174b.4, 175a.13, 176b.12, 177a.9, 178b.9, 179a.10, 179b.1, 180a.1, 181a.7, 186a.3, 187a.5, 198a.7, 201b.13, 297a.4

i.+a 125a.6, 199b.3

i.+dan 84b.8, 202a.5

i.+dır 78a.11, 92a.6

i.+ımız 116a.4, 178a.1

i.+ıŋ 84a.11, 84b.1, 86a.5, 88b.3, 89b.1, 172b.8, 179b.12, 197b.13, 324a.1

i.+la 108b.7

imām-ı cihān tüm cihanın imamı, önderi

i. 233b.13, 297a.6

imām-ı evvel birinci imam

i.+dir 56a.8

imām-ı sulṭān sultanların imamı

i. 258b.8

imām-ı zamān zamanın imamı, önderi

i.+sın 177b.5

imāme (*Ar.*) sarık

imāme-i şerīf değerli sarık

i.+in 304a.13

imāmet (*Ar.*) imamlık

imāmet eyle- namaz kıldırmak

i. 177b.6

imāmetlik 1. halifelik, önderlik

imāmetlik ėt- halifelik görevini icra etmek

i.-di 80b.14

2. namaz kıldırma, imamlık

imāmetlik eyle- namaz kıldırmak

i.-di 33a.6-7

i.-ye 33a.5

imām-zāde imamın oğlu

i.-i maʿsum 126b.6

īmān (*Ar.*) **1.** Allah'a inanma

i. 44b.8, 164a.1, 196b.5

i.+dan 251b.5

i.+ı 177b.7

i.+ımdır 135b.10

i.+ımız 202b.6

i.+ına 120a.6

i.+ını 340a.11

i.+ıŋızı 214a.8

īmān-ı ʿayān apaçık iman, inanç

i. 196b.3

īmāna gel- İslam'ı kabul etmek

i.-di 41a.5, 60a.13

i.-en 60a.8

i.-üŋ 44b.8

īmān çerāġı imanın aydınlığı, kandili

i.+mız 116a.4

īmān getür- İslam'ı kabul etmek

i. 60b.1, 278a.11

i.-di 60a.13

i.-mezler 9b.14-15

2. imanlı kişi

i.+dır 7a.6

īmānım! Hz. Hüseyin için yapılan hitap biçimi

i!. 178b.3, 199a.13, 200b.3, 201a.2, 220b.10, 236a.7, 240a.15

īmānsız! 'ey dinsiz imansız kişi'

i!. 152b.10, 157b.7, 183a.3-4, 245b.12

i.+lar! 250a.6

imdād (*Ar.*) yardım

i. 113b.6, 180b.1

i.+a 114b.4, 215a.6

imdād ėt- yardım etmek

i.-er 'eden' [sıfat fiil] 198a.2

i.-eyim 167a.11

imdād eyle- yardım etmek

i.-medi 180b.1-2

i.-ye 147b.5-6

imdi şimdi

i. 6b.15, 10a.12, 10b.2, 10b.7, 19b.7, 24a.10, 28b.5, 30b.13, 30b.14, 38b.1, 51b.5, 51b.9, 56a.3, 85b.12, 90b.10, 95a.1, 102b.2, 103a.4, 120a.15, 123b.13, 129a.8, 131a.15, 131b.8, 132b.13, 132b.14, 133a.12, 136a.14, 154a.11, 162a.14, 176a.9, 182a.1, 182a.4, 182a.5, 182a.6, 188a.3, 190b.4, 197b.1, 202b.14, 202b.15, 202b.7, 203a.15, 214a.1, 214a.10, 231b.13, 240a.7, 257a.2, 257a.3, 282a.15, 295b.15, 339b.11

imkān-ı İslām (kalbinde) Müslüman olmaya dair meyil olma

i. 44b.10

imtiḥān (*Ar.*) sınav

imtiḥān eyle- denemek, sınamak

i!. 137a.8, 176b.6

i.-r 136b.15

imtiyāz (*Ar.*) üstünlük

imtiyāz bul- üstün gelmek

i.-dukda 196b.5

in- 1. inmek

i!. 104b.14, 198a.14

i.-di 34a.6, 39a.6, 65a.5, 111b.6, 149a.12, 194a.4, 198a.14, 251a.5, 303a.8, 305a.12

i.-diler 340b.3

i.-erken 61b.13, 291b.10

i.-mezdi 298a.7

i.-miş 232b.13, 284b.1, 302a.9

i.-üp 32a.14, 67b.1, 179a.11, 181a.7, 194a.4, 206a.5, 230a.1, 237a.14, 239a.14, 242b.13

2. (kılıçla) vurmak

i.-di 73a.3

3. nuzül etmek

i.-di 92b.8, 280b.8

ʿ**inād** (*Ar.*) ayak direme

i. 125a.13, 310b.8

i.+lar 142a.15

inʿ**ām** (*Ar.*) nimet, lütuf, ihsan

i. 159a.9, 214b.9, 264b.14, 307b.11, 337a.8, 338a.3

inan- inanmak *(bk. Türkçe Kelimelerde Ayn Harfinin Kullanımı)*

i.-dılar 142a.15

i.-dugı 82b.7

i.-madı 281a.1

i.-man 142b.8, 265a.12

i.-maŋ 12a.4

i.-mayan 342a.15

i.-maz 71a.4

ʿ**inān** (*Ar.*) dizgin

ʿ**inān-ı iḫtiyār** irade dizgini

i.+ımı 32b.7

ināṣ (*Ar.*) kadınlar

i.+a 54b.7

i.+ın 54b.7

ʿ**ināyet** (*Ar.*) yardım, lütuf

i. 222b.13, 228b.4

i.+le 190a.10-11

incin- gücenmek, gönlü kırılmak

i.-me 259a.6

incit-, -d 1. gücendirmek, üzmek

i.-meŋ 192a.11

2. zarar vermek

i.-ür 169a.9

incü inci

i. 300a.8

i.+ye 299b.12

inçe ince

i. 88b.14, 88b.14, 89a.1, 89a.13, 89a.9

i.+deŋmişdi 88b.15

inçeçik incecik

i. 181a.11, 181a.9

inçü inci (*bk.* incü)

i. 290b.12, 290b.7

i.+den 302a.11-12, 337a.4

i.+ler 44a.13

i.+leri 290b.12, 290b.6

i.+lerim 290b.5

i.+yi 290b.9

indir- 1. indirmek

i.-di 164a.7

i.-diler 145a.6, 270a.8, 284a.12, 286b.5, 286b.6

i.-medi 72b.7

2. (kabre) koymak

i.-sin 27a.1-2

infiʿāl (*Ar.*) tesir altında kalma

infiʿāl bul- tesir altında kalmak

i.-up 286b.13

inkār (*Ar.*) yaptığını kabul etmeme

inkār ėt- 1. (Allah'ı, peygamberi) tanımamak

i.-erseŋiz 297b.7-8

2. yaptığını ya da doğruyu kabul etmemek

i.-eyim 73b.9

i.-tiler 197a.3

inkār eyle- 1. (Allah'ı, peygamberi) tanımamak

i.-mek 212b.14

i.-yüp 212b.14

2. yaptığını ya da doğruyu kabul etmemek

i.-meyüp 157a.2

inḳılāb (*Ar.*) dönüşüm, değişim

i. 121a.11

inḳırāż (*Ar.*) son bulma

inḳıraż bul- son bulmak

i.-ur 244b.9

inḳıyād (*Ar.*) itaat etme, bağlılık

inḳıyād-ı muhabbet-i şehādet şehitliğe olan muhabbete bağlılık

i.+den 217b.8

inḳıyād ėt- itaat etmek, bağlanmak

i.-erseŋiz 246b.9

i.-üp 133b.1

inṣāf (*Ar.*) merhametli davranma

i. 14b.12

inṣāf elden ḳoma- insaflı hareket etmek

i.-ŋ 192b.13-14

inṣāf eyle- merhametli davranmak

i.-ŋ 203a.15-203b.1, 246b.13

inṣāf ol- merhamete gelmek

i.-madı 237b.14

insān (*Ar.*) insan

i. 10b.6, 24b.13, 32a.3, 132a.11, 138b.7, 176b.2, 185b.6

insān-ı kāmil olgun insan

i. 189b.1

ins ü cin insanlar ve cinler

i. 328a.6

inşāallāh (*Ar.*) 'Allah nasip ederse'

i. 98a.15, 166b.8, 185b.9, 188b.3, 189a.7, 198a.13

inşāallāhu teʿālā 'Yüce Allah nasip ederse ederse'

i. 161a.2, 19b.5, 178b.11, 197b.3, 197b.6, 266a.15, 320a.12, 320a.5, 321b.6

inşāallāhü'l-Mevlā 'Yüce Allah nasip ederse'

i. 225b.13

inşā (*Ar.*) yazma, kaleme alma

inşā eyle- yazmak, kaleme almak

i.-dim 11a.1

intihā (*Ar.*) son bulma

intihā bul- son bulmak

i.-muşdur 24b.15

intiḳāl (*Ar.*) geçme, intikal etme

intikal eyle- 1. ölmek

i.-di 91a.11

2. miras kalmak

i.-mişdi 276b.14

intikal-i sefer-i aḫiret ahirete yolculuğuna intikal, ölüm

i. 24b.8

intiḳām (*Ar.*) öç alma

i.+ım 309b.12

i.+ımızı 320a.6

i.+ıŋ 148a.8, 164b.10, 164b.9, 175a.12, 226b.12

intiḳām al- öç almak

i.-alım 321b.4

i.-am 82a.15-082b.1, 163b.5

i.-amadık 214a.15

i.-asın 191b.7

i.-ayım 15b.15

i.-dık 281b.13

i.-dım 88a.12

i.-duġı 326a.7

i.-duġıdır 346a

i.-duġını 5b.5

i.-ıram 303b.8

i.-maga 21a.11, 86b.15, 310a.2

i.-mak 241b.1

i.-mayınça 70a.7

i.-sam 85a.1

intiḳām alın- öç alınmak

i.-dı 339a.3

intiḳām(ıŋ) al- öç almak

i.-a 200a.15

i.-alım 322a.12

i.-an 320b.8-9

i.-asın 309b.13

i.-maga 215a.1, 222a.6

i.-mayınça 266b.1-2, 316a.3, 321b.1

i.-up 211b.4

intiẓār (*Ar.*) bekleme

i.+da 213b.4

intiẓār çek- beklemek

i.-er 19a.7

i.-erler 195a.10, 200b.14

iŋil iŋil iŋle- etraf çınlamak

i.-yüp 245b.1

iŋle- 1. etraf çınlamak

i.-di 226b.5

2. kederle kesik kesik ses çıkarmak

i.-yeler 331a.7

i.-yen 260b.3

ip kalın ip, urgan

i. 50a.12

i.+i 50a.12

ipini uzat- gözetim altında tutmak

i. 119b.6

ipini uzun tut- gözetim altında tutmak

i. 119b.6-7

iplik dikiş ipi

i. 38a.11, 39a.9, 340a.2

irādet (*Ar.*) irade

i. 136b.12

irādet-i cüz'iyye cüz'î irade

i.+siyle 103a.10

irsāl (*Ar.*) gönderme

irsāl ėt- göndermek

i.-di 21b.6, 45a.7

i.-e 40b.15

irsāl eyle- göndermek

i.-di 27a.4, 134b.6

i.-dim 132b.14

i.-digim 172a.15

i.-ye 133a.1-2

irşād (*Ar.*) doğru yolu gösterme

i.+ı 282a.15

i.+ına 21b.1-2

irşād ėt- doğru yolu göstermek

i.-me [isim fiil] 141b.9

irtiḥāl (*Ar.*) ölüm

irtiḥāl eyle- ölmek

i.-di 237a.9

irtikāb (*Ar.*) kötülük yapma

irtikāb ėt- kötülük yapmak

i.-esin 118b.15

irtikāb eyle- kötülük yapmak

i.-mediler 251b.6-7

irtikāb-ı kemāl-i muşībet büyük kötülükler yapma

i. 35b.4

isābet (*Ar.*) değme, ulaşma

isābet ėt- değmek, ulaşmak (hastalık)

i.-er 137a.1-2

isbāt (*Ar.*) kanıt, ispat

i.+ım 281a.1

İslām (*Ar.*) Hz. Muhammed'in getirdiği son hak din

i.+a 264a.1

i.+ı 17a.11, 278a.8

i.+ila 65a.12, 288a.8

İslāma gel- Müslüman olmak

i.-diler 10a.3

i.-esiz 44b.6-7

i.-medikçe 44b.3

is(i)m (*Ar.*) ad, isim

i. 78b.9

i.+i 34b.1, 46a.6, 58b.8, 76a.8, 76a.9, 79a.1, 93a.3, 182a.15

i.+im 69b.3

i.+in 40b.13, 78b.15, 237b.8

i.+ine 109b.14, 210a.9, 233b.2, 276a.13

i.+ini 93a.2, 107b.1, 341b.9, 342a.7, 342b.1

i.+iyle 166b.3

i.+leri 342b.2, 342b.3, 343b.4

ism ü resm ad, san

i.+in 200a.3

ism-i şerīf değerli isim

i.+i 8a.7, 22b.3, 40a.1

ism ḳo- çocuğa isim koymak

i.-mada 58b.5

ism vėr- çocuğa isim koymak

i.-mem 93a.1

ʿismet-sāḥib iffetli, tertemiz

i.+dir 282a.12-13

isnād (*Ar.*) hadislerin kimin rivayeti olduğunu bildirme

isnād-ı muʿteber güvenilir isnad

i.+den 341a.12-13

iste- 1. istemek, arzu etmek

i.-di 48b.10, 60a.14, 62a.11, 62a.13, 64b.1, 116b.4, 123a.13, 146a.11, 149b.9, 158b.7, 180a.8, 216a.5, 224b.10, 242b.11, 245b.3, 279b.5, 298b.7, 299b.7

i.-digi 32b.4, 179b.9

i.-digimiz 298b.8

i.-diler 71b.7, 305a.2, 282a.15, 336b.1

i.-medi 58a.15, 232a.6

i.-mem 70a.5, 116b.10, 123b.1, 208a.4, 258a.15

i.-meyen 173a.15

i.-mez 10b.6, 116b.11, 134b.13

i.-meziz 94b.8

i.-mezler 187a.4

i.-mezsin 188b.15

i.-mezsiŋ 94a.10, 107b.15

i.-nen 61a.7

i.-r 19a.8, 81a.4, 87a.3, 122b.15, 123a.7, 126b.13, 130b.12, 169a.13, 170b.12, 170b.13, 170b.3, 180a.15, 180b.1, 192a.6, 192b.11, 206a.14, 232b.13, 292a.2, 324b.1, 325b.11

i.-rdi 245b.6, 293b.3

i.-rdim 319b.12

i.-rem 36a.15, 36b.4, 36b.7, 94b.15, 101b.14, 101b.15, 105a.6, 135b.9, 173b.10, 181a.1, 222b.1, 231b.7, 333b.11

i.-riz 98a.6, 281b.15

i.-rler 43a.9, 135a.6, 180a.7, 187a.4, 220a.15, 257b.8

i.-rlerse 94b.13

i.-rmiş 281b.14

i.-rse 32b.5, 61a.6, 87a.10, 95b.11, 119b.7, 135b.9, 207a.14-15, 272b.12 , 316b.12, 323a.11

i.-rsem 207a.15

i.-rsen 50b.12, 135a.10

i.-rseŋ 51a.15, 116b.12, 135a.12, 176b.12, 210a.13, 278a.5, 279b.6-7, 337b.2

i.-rseŋiz 131b.15, 181b.9, 320b.7

i.-rsin 339b.5

i.-rsiŋ 108a.14, 184a.2

i.-seŋ 188a.4, 188a.4, 259a.14

i.-ye 328b.10

i.-yem 332b.4

i.-yen 176a.12, 182a.8, 182a.8, 191a.2, 317a.3, 319b.4

i.-yüp 54b.11, 227a.15

2. çağırmak

i.-r 122b.12, 144a.9, 177a.11, 324a.14

3. evlenmek istemek

i.-r 135a.11, 135a.12, 135a.13

i.-rem 135a.9

ister … ister … 'ister … ister …'

i. 160b.10

isten- istenmek, talep edilmek

i.-e 48b.12

istidʿā (*Ar.*) isteme, talep etme

istidʿā-yı cülūs-ı mesned-i ḫilāfet halifelik tahtına oturma isteği

i. 131b.2

istidād (*Ar.*) kabiliyet

i. 137a.5

i.+ı 214a.2

istifrā (<*Ar.* istifrāġ) kusma

istifrā ėt- kusmak

i.-üp 87a.7

istiġfār (*Ar.*) Allah'tan günahlarının affını dileme, tevbe etme

i. 6b.10, 27a.9

istiġfāre gel- tövbe etmek

i.-mezsin 229b.8-9

istiġfār ėt- tövbe etmek

i.-erler 6b.7

i.-üp 167b.8

istiġfār ḳıl- tövbe etmek

i.-uŋ 246b.10

istiḫāre (*Ar.*) bir işin hayırlı olup olmayacağını anlamak amacıyla tefeül yapmak

i. 58b.6, 168b.9

istiḫrāc (*Ar.*) çıkarsama

istiḫrāc ėt- (anlam) çıkarmak

i.-mişdir 5b.6-7, 346a

istiḫrāc eyle- (anlam) çıkarmak

i.-digin 2a.11-12, 341a.3

i.-dim 342a.9

i.-yüp 341b.9

istiḫrāc olun- (anlam) çıkarılmak

i.-an 342b.1

i.-muşdur 4a.14

istihzā (*Ar.*) alay etme

i. 269a.5

istihzā ėt- alay etmek

i.-ersin 230b.1

istihzayā al- alay etmek

i.-dı 194a.11

istiḳbāl (*Ar.*) karşılama, karşılamaya çıkma

i. 81b.12

i.+e 54a.12

i.+ine 269a.1

istiḳbāle çık- karşılamaya çıkmak

i.-alar 36a.7

i.-arsak 274b.14

i.-dı 83b.5

i.-dılar 269a.5

i.-up 300a.11

istiḳbāle gel- karşılamaya çıkmak

i.-diler 129b.2

istiḳbāl ėt- karşılamaya çıkmak

i.-diler 70b.10-11

istiḳbāl eyle- karşılamaya çıkmak

i.-di 84b.14, 275b.6-7

i.-diler 44a.7, 276a.1

i.-ŋ 274b.11-12, 308b.9-10

i.-yüp 303a.15-303b.1

istiḳbāl-i İmām Hz. Hüseyin'i karşılama

i. 175a.10

istimā‘ (*Ar.*) işitme

i.+ından 26a.4

istimā‘ ėt- işitmek

i.-dik 25a.5

i.-dim 55a.7-8

i.-erdi 282a.15

i.-üp 32b.14

istirāḥat (*Ar.*) dinlenme

i. 82a.2

istirāḥat-ḫāne ev, hane

i.+ye 325a.14

‘işyān (*Ar.*) baş kaldırma, isyan

i.+ıla 342a.3

iş iş, eylem, amel

i. 26b.2, 69a.2, 74a.8, 82a.9, 92b.5, 107a.9, 114a.7, 116a.14, 116a.2, 118a.12, 124a.6, 142a.10, 160b.8, 173b.5, 197a.8, 214b.1, 247a.1, 251b.5, 257b.11, 269b.4, 285a.9, 286a.7, 317b.13, 320a.10, 324a.4, 324a.7, 336b.5

i.+de 179a.2, 185b.10

i.+den 140a.7, 144b.1, 229b.9

i.+dir 16a.2, 122a.15, 177a.1, 187a.10, 187b.13

i.+dür 307a.15

i.+e 185a.8, 241a.6, 294b.12, 294b.14

i.+i 59a.13, 83a.8, 118b.4, 160b.1, 180a.9, 254a.1, 255a.7, 294b.9, 309a.3, 320a.10

i.+idir 184b.6

i.+imdir 153a.14

i.+imiz 311b.11

i.+in 85a.6

i.+inde 141b.10

i.+ini 10b.10

i.+iŋ 182b.4, 241a.7, 316a.15

i.+iŋiz 293a.4

i.+ler 86b.14, 119a.1, 119a.1, 269a.13

i.+leri 99b.8, 108a.14, 145b.10

iş benimdir 'bu iş bende'

i. 123a.8

iş gör- iş halletmek

i.-ürüz 113b.14

iş güc iş güç

i.+im g.+im 310a.5

iş işden geç- olan olmak

i.-di 201a.13-14

ʿişāi'l-āḫir (*Ar.*) yatsı namazı

a. 32b.12

işāret (*Ar.*) **1.** emare, alamet

i.+dir 95a.11, 98a.10

2. bir hususa dikkat çekme

i.+den 78b.7

işāret eyle- işaretle bildirmek

i.-di 314a.11-12

işde işte

i. 61b.11, 64b.10, 106b.10, 107b.4, 117a.7, 130b.11, 133a.7, 154b.15, 155b.13, 155b.9, 163b.7, 165b.9, 173b.5, 184a.2, 202a.4, 204a.6, 208a.13, 210a.10, 213b.14, 214a.15, 229a.8, 240a.6, 240b.13, 244a.10, 262b.4, 271b.6, 293b.3, 316a.11, 319b.5, 331b.3, 334b.10, 337a.11, 337b.12, 337b.15

işde gör 'işin sonucunu anla'

i. 138b.6

işe- işemek

i.-di 93b.10, 93b.9

i.-digi 93b.13

işid- işitmek, duymak (*bk.* işit-)

i!. 88b.8

i.-dim 78a.6

i.-dikde 26b.4

i.-mediler 140a.8

işit-, -d işitmek, duymak (*bk.* işid-)

i.-di 11a.11, 61a.11, 68b.10, 71a.10, 86b.11, 101a.3, 116a.12, 122a.8, 145b.2, 185b.8, 189a.4, 191b.15, 195a.4, 198a.5, 200b.15, 218b.7, 228a.2, 239a.11, 242a.11, 242b.4, 281b.5, 295a.10, 317b.8, 319a.1, 325a.13, 336b.8

i.-digin 328a.7

i.-dik 54a.6, 67b.4, 75a.9, 268a.15, 293a.14

i.-dikde 51b.12

i.-diler 75a.2, 75a.4, 91b.7, 127b.7, 181b.5, 218b.7, 246b.15, 262a.7, 268a.7, 284a.12

i.-dim 7a.5, 11a.12, 12b.9, 37a.8, 58b.4, 86a.8, 169b.6, 195a.5, 195a.6, 270a.10

i.-diŋ 173b.3

i.-diŋiz 113a.4, 195a.5

i.-en 169a.15

i.-esin 51a.12

i.-içek 40a.5

i.-ilmişdi 280b.14

i.-ince 12a.4

i.-irdi 174a.5

i.-iriz 12b.6

i.-meden 215b.3

i.-medi 29a.5, 55a.15, 67b.6

i.-mediler 302a.15

i.-mediŋ 189b.3

i.-mediŋiz 306b.8

i.-mişdi 134a.15

i.-üp 12b.8, 16b.4, 54b.4, 55b.8, 99a.8, 170b.6, 173b.15, 181b.1, 200a.4, 217a.15, 273a.2

i.-ürse 140a.5

işle- 1. yapmak, etmek, eylemek

i.-di 271b.13, 309a.1

i.-digi 118b.4

i.-digiŋ 184b.11

i.-diler 82a.9

i.-dim 294b.9, 300a.6

i.-mek 142a.10, 285a.9

i.-mem 83a.8, 173b.5

i.-mişsin 324a.5

i.-r 257b.11, 340a.3

i.-rsin 16a.2-3

i.-yem 160b.1, 294b.7

i.-yesin 119a.1

2. nakış yapmak

i.-se 39a.9

‘**işret** (*Ar.*) eğlenme

‘**işret ėt-** eğlenmek, hoş vakit geçirmek

i.-er 86b.5

i.-üp 307b.14

iştiġāl (*Ar.*) uğraşı, meşguliyet

i.+i 76a.13

işti̇ġāl ėt- bir şeyle meşgul olmak

i.-dikde 72b.12-13

işti̇hā (*Ar.*) istek

işti̇hā ėt- istek duymak

i.-üp 196a.9

işti̇mām (*Ar.*) koklama

işti̇mām-ı rāyiḥā güzel koku koklama

i.+sı 24b.8

işti̇yāḳ (*Ar.*) bir şeye fazlaca istek duyma

i. 199b.14

işti̇yāḳ-ı muḥabbet muhabbete olan iştiyak

i. 88b.6, 89a.7

it 1. köpek

i. 81b.5, 312a.5, 325b.8

i.+e 255b.14

i.+ine 103b.13-14, 273b.8, 313a.13

i.+ler 323b.15

2. adi, bayağı, ahlak düşkünü

i.+dir 121b.5

i.+i 249a.1

iṭā'at (*Ar.*) birinin tahakkümü altına girme

iṭā'at ėt- itaat etmek

i.-erse 125b.2

i.-esiz 229b.12

i.-mem 123a.10

iṭā'at eyle- itaat etmek

i.-medükçe 121b.14

'itāb (*Ar.*) azarlama

i.+ıla 74a.3

i'tibār (*Ar.*) saygınlık

i.+ım 11a.14

i.+ımız 131b.6

i'tiḳād (*Ar.*) **1.** dini inanç

i. 137a.9

i'tiḳād-ı pāk tertemiz bir inanç

i. 211a.2

2. düşünce

i.+ıŋ 271b.5

i.+ında 77b.10

i.+larını 82a.8

i'tiḳād ėt- inanmak

i.-mek 259b.15

iʿtiḳādlı itikadı olan

i. 191a.4

iʿtimād (*Ar.*) güven

i. 246b.9

i.+ları 205a.10

itmām (*Ar.*) tamamlama

i.+ına 341a.13

itmām eyle- tamamlamak

i.-digim 342a.1

i.-rlerdi 340a.3

ittifāḳ (*Ar.*) **1.** fikir birliği etme

i.+ı 72b.5

ittifāḳ et- fikir birliği etmek

i.-diler 25a.4

i.-üp 14b.13-14, 18b.8, 284a.10

ittifāḳ eyle- fikir birliği etmek

i.-diler 253b.7

i.-yüp 7b.3

ittifāḳ ile hep birlikte (*bk.* ittifāḳla)

i. 197a.2

ittifāḳla hep birlikte (*bk.* ittifāḳ ile)

i. 35a.4, 282a.15

2. tesadüf

i. 72b.15, 86a.13, 122b.2, 141b.7, 147b.2, 191b.12

ittifāḳa tesadüfen

i. 40b.15

ittiṣāl (*Ar.*) kavuşma, birleşme

i. 170a.12

ittiṣāl eyle- evlendirmek, nikahlamak

i.-diler 11b.5

ʿivaż (*Ar.*) karşılık, bedel

i. 81a.13

i.+dır 337b.13

i.+ı 46b.13, 339b.7

i.+ıdır 337b.11

i.+ını 337b.11

ʿižābe (<*Ar.* ʿiṣābe) başa sarılan sarık, isabe

i. 30b.5

iẕʿān (*Ar.*) anlayış, feraset

i.+ıŋa 164a.3

iʿzāz (*Ar.*) ağırlama, ikramda bulunma

iʿzāz u ikrām ėt- ağırlamak, izzet ü ikramda bulunmak

i.-üp 111a.11, 156a.10-11

iʿzāz u iḳrām eyle- ağırlamak, izzet ü ikramda bulunmak

i.-di 135a.1

i.-ler 117a.15-117b.1

i.-üp 146b.1

iẓhār (*Ar.*) açığa çıkarma

iẓhār ėt- açığa çıkarmak

i.-er 55b.15

iẓhār-ı azar ėt- incitmek, üzmek

i.-diler 16b.10

iẓhār-ı fesād fesat çıkarma

i. 72a.3-4

iẓhār-ı ḥāl halini arz etme

i. 121a.12

iẓhār-ı ism ü resm ismini açıklama

i.+iyile 203b.11

iẓhār-ı niʿmet-i İslām İslam nimetini bildirme

i. 24b.10

iẓhār-ı şükr şükrünü bildirme

i. 53b.9

iẓhāru mine'ş-şems güneşten daha aşikar

i.+dir 170a.2

iẕ(i)n (*Ar.*) izin, ruhsat, müsaade

i. 69b.8, 179a.9, 260a.4

i.+i 192a.10

i.+siz 84b.8, 163a.9

iẕin al- izin almak

i.-madıkça 218a.9

iẕn-i şerīf değerli izin

i.+iŋiz 222b.10

iẕin vėr- izin vermek

i. 167a.10, 209a.12, 226b.12, 234a.4, 240a.15, 331a.6

i.-di 234a.5

i.-en 290a.8

ʿ**izzet** (*Ar.*) **1.** hürmet, ikram

i. 142a.7, 214b.8, 278a.5, 279b.3, 298b.10

i.+dedir 214b.7

i.+im 334a.15

ʿ**izzet et-** hürmet göstermek

i.-er 38b.5-6

i.-ersin 288b.12

ʿ**izzet eyle-** hürmet göstermek

i.-rsiŋ 25b.13, 287b.7

i.-mezsin 292a.5

ʿ**izzet ü ikram** izzet ü ikram

i. 84b.14, 265a.9

i.+ıla 299a.9

ʿ**izzet ü ikram ėt-** izzet ü ikramda bulunmak

i.-ersin 292a.4

i.-üp 261b.1

ʿ**izzet ü ikram eyle-** izzet ü ikramda bulunmak

i. 278a.7-8

i.-di 299b.5-6

i.-diler 113b.10, 307b.8

i.-mişler 168a.12

i.-r 288b.5

i.-rdi 158b.12

2. güç, kudret

ʿ**izzet göster-** güç göstermek

i.-eyim 214b.11

ʿ**izzetli** değeri yüce, itibar sahibi

i. 331b.12

J

jeng (*Far.*) küf, pas

jeng-i küfr-i ḍalālet sapkınlık karanlığının küfü

j.+i 40b.15

Ḳ, K

ḳabaḥāt (*Ar.*) suç, hata

k. 316a.7

k.+de 236b.4

k.+i 264a.3, 294b.7

k.+le 236b.3

k.+leri 281b.12

ḳabaḳ çıplak, açık (baş)

k. 34a.6, 115a.5

ḳabāyil (*Ar.*) kabileler

k.+i 191b.4

ḳābil (*Ar.*) mümkün

k. 148a.14, 160a.5, 181b.6, 201a.7, 205b.8, 300a.12

k.+i 253b.6

ḳābile (*Ar.*) ebe

k. 40b.6, 78a.15

k.+si 23a.9

ḳabīle (*Ar.*) boy, kabile

k. 9a.12, 280b.15

k.+deŋsin 138a.6

k.+nüŋ 9a.10, 43b.13

k.+si 9b.14, 148b.8

k.+sinde 9a.8

k.+sinden 74a.1, 175a.6-7, 217a.7

k.+sindendir 10a.11-12

k.+sine 176b.11, 179b.5

k.+siniŋ 268a.13

ḳabīle-i Benī Esed Beni Esed kabilesi

k. 190b.12-13

ḳabīle-i Ḳureyş Kureyş kabilesi

k.+den 153a.3-4

ḳabr (*Ar.*) kabir, mezar

k.+e 27a.1

k.+i 274b.6

k.+im 26b.11

ḳabr-i şerīf din büyüklerinin kabirleri için kullanılan tabir

k.+i 102b.15

k.+iniŋ 103a.1

k.+iŋ 76b.10-11

ḳabuḳlı kabuklu (ceviz)

k. 312a.1

ḳabūl (*Ar.*) razı olma, kabul

ḳabūl ėt- kabul etmek

k.-diŋ 45b.5-6

k.-er 10a.13, 41b.11, 198a.11, 200a.12

k.-erem 70a.14, 289b.11, 301a.14

k.-erlerse 125a.10

k.-erse 122a.12, 185b.15

k.-ersen 69b.14

k.-meyesiŋ 118b.13

k.-mezlerse 122a.13

k.-üp 86a.12, 116a.6

ḳabūl eyle- kabul etmek

k!. 199b.5, 278a.8

k.-di 10a.15, 49b.4, 53b.11, 56b.6, 279b.8, 339b.10-11

k.-diler 131a.4

k.-dim 45b.6-7, 53b.5

k.-diŋ 90b.13

k.-me 119b.10

k.-medi 67b.12, 68b.2, 141a.10, 287a.5

k.-medigimüŋ 32a.7-8

k.-mediŋ 68b.5

k.-mezem 301a.15

k.-ŋ 31b.5

ḳabūl ol- kabul olmak

k.-a 51a.9

k.-dı 161a.1

k.-muş 57a.2

k.-sun 319b.5

k.-ur 199a.15, 318b.2

ḳabż (*Ar.*) teslim alma

ḳabż-ı rūh-ı şerīf Azrail'in, Hz. Muhammed'in şerefli ruhunu teslim alması

k.+iŋe 35b.14

ḳaç kaç, ne kadar

k. 5b.6, 176b.1, 217a.3, 300a.13, 346a

kaç- 1. kaçmak

k.-a 179b.8

k.-alım 114b.11

k.-ar 73b.8, 124b.2, 124b.3

k.-arak 198a.6

k.-arsın 223b.9

k.-dı 25b.6, 73a.5, 74a.1, 124a.15, 148b.15, 157b.6, 221b.10, 221b.9, 223b.7, 323b.7

k.-dık 187a.9

k.-dılar 72b.10, 307a.4

k.-dım 77b.8, 77b.9, 312b.13, 332b.9, 333a.11

k.-duġını 128b.12, 128b.13, 129a.5

k.-madım 77b.13

k.-maġa 110b.15

k.-maḳ 25b.8

k.-maḳdır 124a.14

k.-masın 177a.4

k.-mazsın 223b.12

k.-mış 315b.7, 317a.2

k.-sam 77b.15

k.-tı 321a.9

k.-up 25b.4, 73b.6, 187a.5, 202a.11, 308a.9, 315a.12, 322a.5

2. uzaklaşmak

k.-ar 119a.15

3. (önünden) seğirtmek

k.-ayım 205b.2

k.-dı 205b.6

ḳaçan 1. ne zaman?

k. 127b.1

2. ne zaman ki (*bk.* ḳaçan ki)

k. 7b.11, 8a.12, 22b.3, 22a.11, 28b.2, 38a.7, 39a.1, 39a.9, 39a.12, 68a.8, 96a.4, 99b.4, 123a.12, 135b.14, 153b.3, 170b.14, 195a.13, 227a.10, 227a.8, 236a.7, 239b.13, 256a.13, 267b.15, 270a.7, 270b.6, 300b.9, 307a.7, 308a.2, 326b.3, 329b.5, 330b.6, 330b.9, 332a.13, 340a.7, 341b.14

ḳaçan ki ne zaman ki (*bk.* ḳaçan [2])

k. 68a.8, 181b.5

ḳadar (*Ar.*) ḳadar

k. 13a.4, 13a.4, 14b.3, 19b.4, 29b.6, 32b.5, 41b.12, 42a.2, 59b.14, 81b.10, 81b.11, 81b.7, 97b.3, 98b.14, 100b.7, 110b.6, 111b.10, 111b.10, 118a.15, 128a.14, 130b.6, 137a.9, 143a.9, 146b.10, 147b.4, 159a.2, 160a.9, 161b.12, 171b.15, 177a.5, 177b.11, 179a.10, 186b.4, 187a.14, 187b.3, 192a.1, 205a.3, 206a.2, 211a.13, 13a.4, 214a.2, 214b.5, 215a.13, 219a.14, 219b.14, 222b.5, 223a.15, 231b.10, 234a.6, 235b.11, 238b.6, 243a.14, 243a.15, 245b.15, 248a.12, 260a.12, 261a.2, 265a.15, 265b.6, 268a.4, 268b.12, 269a.6, 269a.7, 299b.12, 304a.8, 314a.1, 316b.14, 320a.11, 326b.13, 328a.14, 328a.6, 328b.2, 329b.6, 330a.15, 330b.15, 331b.2

ḳadeḥ (*Ar.*) bardak

k. 242a.4

k.+iyile 242a.3

ḳadem (*Ar.*) **1.** ayak

k.+i 42b.9

k.+ine 167a.3

k.+iŋ 112b.8

ḳadem bas- 1. ayak basmak

k.-an 292a.12

k.-dı 181a.7-8

k.-mışken 60b.2

2. ulaşmak

k.-alı 220a.3

k.-arsız 239a.7

k.-asen 51a.15

k.-arsıŋ 29b.5-6

k.-duġı 1b.5, 4b.8, 345b

k.-duġın 131b.12

k.-up 136b.14

2. gelme, geliş

ḳadem-i mübareklik mübarek geliş

k. 131b.9

kadem-i sen senin gelişin

k.+den 119a.3

ḳadem-i şerīf şerefli geliş

k.+i 76a.13

3. adım

k. 7a.10, 303a.15

ḳader (*Ar.*) kader

k. 161a.13

kadın (hizmetçi için) efendi, hanım

k.+ı 161b.7

k.+ım 157a.3

k.+ımdır 164a.11

k.+ımı 163a.6

ḳāḍī (*Ar.*) **1.** her türlü davaya bakan kişi, kadı

k. efendi 66b.5

k.+niŋ 66b.4

2. Allah için kullanılır

ḳāḍī-i rūz-ı cezā hesap gününün hakimi olan Allah

k.+da 25a. 1

ḳadife (*Ar.*) bir kumaş türü

k. 28a.12

k.+den 28a.13

ḳadīm-i ḫāṣ hükümdara ait yapı

k.+larda 307b.14

ḳādir (*Ar.*) muktedir kişi

k. 157b.10, 201a.14, 202b.14, 299b.14, 309a.3, 331a.3

k.+dir 203a.13, 309a.7

ḳādir ol- muktedir olmak, gücü yetmek

k.-amadı 188b.7

k.-amadıŋ 152b.14

k.-amazlar 151a.10

k.-dugıŋ 120b.1

k.-mazdılar 212b.7

k.-urlardı 221b.6

ḳadr (*Ar.*) kıymet

k.+i 55a.9

ḳafa-dār kafa dengi

k. 115a.1, 219b.12

kāfir (*Ar.*) Allah'ın varlığını, birliğini, Hz. Muhammed'in peygamberliğini inkar eden, kafir

k. 9a.4, 21b.13, 61a.2, 61a.4, 61a.7, 64b.1, 64b.14, 137a.2

k.+den 188a.3

k.+e 13a.5, 207a.8

k.+iŋ 207a.8

k.+le 61a.2

k.+ler 22a.11, 243a.11

k.+lerle 118a.14

ḳaftān uzun üst kıyafeti

k. 184a.9, 276b.14, 277a.10

k.+ı 116b.10, 276b.14, 276b.15, 277a.15, 277a.2, 277a.9

k.+lar 279b.2

kāfūr (*Ar.*) kafur ağacından elde edilen beyaz ve güzel kokulu madde

k. 54b.15, 335a.2

k.+a 262b.7

kāġıd (*Far.*) **1.** kağıt

k. 107a.15, 108b.8, 122a.9, 185b.13, 185b.2, 185b.3, 227a.7, 274b.15, 309b.7, 310a.14, 317b.2, 325b.14

k.+a 183b.5

k.+ı 84b.7, 105a.12, 183a.13, 183b.7, 191b.8, 227a.10, 227a.9, 227b.1, 309b.10, 309b.7, 310a.15, 310b.3, 317b.1

k.+ım 190b.4

k.+la 153a.9

2. name, mektup

k. 103b.7, 105a.11, 106b.14, 122a.14, 171b.15, 172b.1

k.+ı 107a.2

k.+ıŋ 106b.15

k.+lar 103b.9

k.+ları 103b.15

ḳahhār (*Ar.*) **1.** 'kendisine karşı çıkanları kahreden' (Allah'ın isimlerinden biri)

k. 166b.3

ḳahhār eyle- Allah, Kahhar ismiyle muamele etmek

k.-yüp 166b.3

2. yok eden, çok kahreden

k. 140a.6

ḳahramān (*Far.*) yiğit, kahraman

k. 205b.10

ḳaḥṭlıḳ kıtlık

k. 59a.12

ḳāʿide-i şerīʿāt İslam dininin kuralları

k.+ıma 26b.2

ḳā'il (*Ar.*) inanmış, aklı yatmış

k.+em 163a.15

ḳaḳ- vurmak

k.-dı 221b.1, 325a.12

ḳaḳı- öfkelenmek

k.-dı 111b.12

ḳāl (*Ar.*) söz, laf

k.+dir 71b.10

ḳal- 1. olduğu yerde kalmak

k!. 129a.12

k.-açakdır 232a.5

k.-alar 330b.4

k.-am 245a.3

k.-dı 7b.1, 106a.6, 107b.6, 134a.4, 146a.7, 146a.9, 188a.10, 196a.7, 225a.7, 228a.13, 244a.10, 261b.5, 264b.1, 287a.9, 295a.6, 315b.11, 319b.14, 336b.3

k.-dık 258a.3

k.-dılar 112a.3, 175a.3, 188a.12, 227b.15, 320a.8

k.-dım 199a.8

k.-dırup 120a.7

k.-madı 132a.11, 148b.7, 212b.12, 237a.7, 294a.2

k.-mak 168b.4, 199b.4

k.-mamışdı 255a.12

k.-mamışdır 272b.14

k.-maŋ 197b.6

k.-masın 202b.13

k.-maz 199a.14, 320a.6

k.-mışdı 69a.5, 108b.12, 212a.7, 220a.7, 320a.11

k.-mışdır 236a.15

k.-up 23a.12, 265b.3

2. bulunmak

k.-dı 18a.13

k.-dılar 112a.2

k.-madı 104b.15, 126a.15

k.-masın 179a.3, 237b.6

k.-mışdı 68a.15

k.-saŋ gerekdir 33b.12-13

k.-ursam 155b.11

3. aynı hal devam etmek

k.-dı 11a.6, 59b.13

k.-dılar 44b.11

k.-sın 107a.9

4. gecelemek, konaklamak

k.-dı 126a.12

5. miras kalmak

k.-an 245a.8

6. ölenin ardından evlatları kalmak

k.-dı 104b.5

7. vakit az kalmak

k.-dı 53a.1

ḳalʿa (*Ar.*) kale

k. 64b.15, 65a.6, 112a.11, 112a.5, 116b.4, 154a.7, 277b.1, 277b.7, 278a.6, 305b.11, 307b.12, 307b.5

k.+dan 114a.10

k.+ları 169a.14

k.+mda 112b.4, 112b.8

k.+nıŋ 65a.9, 112a.7, 275b.13, 277a.9-10, 277b.1, 277b.3, 277b.3-4, 277b.9

k.+sı 112a.6

k.+sıdır 12b.13

k.+sına 64a.15, 64b.15, 279b.8

k.+sınıŋ 113a.8

k.+ya 275b.11, 275b.11, 276a.7, 277a.8, 284a.9, 305b.10

k.+yı 65a.1, 65a.12, 307a.2, 308a.4, 308b.5

ḳalʿa-i Ḫayber Hayber kalesi

k. 21b.2

ḳalʿa-i sipāḥ askerin kalesi

k.+a 115a.7, 115a.15

ḳalan 1. artan

k. 220a.11

2. diğer

k. 8a.8

k.+ına 188a.10

ḳalb (*Ar.*) gönül, kalp

k. 194b.4

k.+i 141a.5

k.+imde 14a.2

k.+imden 7a.4

k.+inde 44b.9, 196b.3

k.+ine 122a.6, 199a.10, 220b.8, 294a.3

k.+iŋize 202b.11

k.+iyile 7a.1

kaldır- 1. yukarı doğru kaldırmak

k.-amaz 61b.12

k.-dı 72b.7, 160b.2, 258b.12, 279a.6, 263a.12, 311b.8

k.-duġı 153b.8

k.-dım 153b.3

k.-ıram 192a.15

k.-ırken 160b.2

k.-ırlar 44a.2

k.-mayup 255b.1

k.-maz 86b.4

k.-up 16a.8, 22a.13, 25a.6, 48a.4, 109a.1, 127a.7, 133a.14, 252a.11

2. yok etmek

k.-a 322a.7

3. almak, çekmek, açmak

k.-a 328a.1

k.-dı 88b.12, 142b.11, 254a.10, 254a.11

k.-up 58a.12

4. ortaya çıkarmak

k.-ırsıŋ 142a.11

kalem (*Ar.*) **1.** kalem

k. 14b.7, 24a.14, 32a.2, 33a.12, 107a.14, 181b.6, 233a.10, 298b.12

k.+le 108b.8

ḳaleme getür- yazıya dökmek

k.-üp 274a.1

ḳalem-i taḳrīr beyan kalemi

k. 168b.15

2. kemik

k. 197b.7

ḳāle'n-nebiyyi 'peygamber dedi'

k. 5b.8

ḳalḳ- 1. (ayağa) kalkmak

k!. 255a.8

k.-dı 337a.15

k.-dılar 43b.12

k.-up 27b.12, 29b.13, 30a.8, 31a.1, 31a.3, 33a.14

2. bir işi yapmak amacıyla harekete geçmek

k!. 278a.5, 326b.1

k.-dı 87a.4, 117b.8, 159b.12, 175b.5, 179a.7, 189b.10, 255a.11, 311a.1, 315b.14, 334b.9

k.-dılar 92b.1, 113a.7, 174b.9, 318a.11, 320a.5, 339b.2

k.-dıkları 156b.8

k.-ıŋız 179a.1

k.-mış 146a.1, 155b.9

k.-up 1b.17, 5a.10, 127a.13, 129b.13, 154a.12, 166a.7, 173b.15, 174a.9, 175a.3, 175a.9, 176a.3, 275b.10, 285a.1, 339b.3, 345b

3. uykudan uyanmak

k. 159a.13

ḳ.-ar 263a.10

k.-up 19a.9, 266a.8

4. açılmak

k.-a 328a.4

5. yola çıkmak

k.-up 83b.7, 83b.8, 84b.13, 172b.6

6. (toz) yükselmek

k.-dı 255b.5

ḳaltabān (*Far.*) yalancı, ahlaksız (*bk.* ḳaltapān)

k. 104b.1, 104b.14, 115a.9, 121b.5, 122b.4, 129b.4, 146b.12, 152b.10, 152b.15, 160a.1, 161a.3, 162b.2, 189b.4, 193b.8, 194a.8, 203b.4, 205b.7, 214b.3, 216a.3, 217a.12, 217a.7, 217a.9, 217b.5, 225b.7, 229b.7, 232b.12, 234a.8, 236b.15, 238b.1, 238b.14, 241a.4, 241b.9, 245b.14, 251a.9, 252b.9, 255a.15, 267a.6, 267b.4, 274b.9, 294a.1, 294a.13, 295b.11, 310b.12, 314b.5, 318b.15, 318b.6, 325a.7

k.+dur 322b.1

k.+ı 115b.2, 162b.13, 194a.13

k.+ıla 235b.7

k.+ıŋ 232a.8, 278b.13

k.+lar 111b.2, 190b.11, 209b.1, 222a.14, 222b.2, 224a.4, 235b.10, 257b.9, 264b.10, 269b.1, 274b.3

k.+ları 216b.6, 218b.14, 224a.12

ḳaltabān-ı cihān-fesād cihanı ifsad eden yalancı

k. 121a.6

ḳaltabān-ı melʿūn alçak yalancı

k. 222b.3

ḳaltabān-ı pelīd alçak yalancı

k. 188b.13

ḳaltapān (<*Far.* ḳaltabān) yalancı, ahlaksız (*bk.* ḳaltabān)

k. 182b.15

kām (*Far.*) istek, arzu

kām al- isteğine kavuşmak

k.-madayıdı 210a.8

ḳama iki tarafı keskin bıçak

k. 165b.2

ḳamaşdır- (göz) kamaşdırmak

k.-dı 212b.6

ḳamçı kırbaç

k. 179a.10

ḳamış kamış, çubuk

k. 287a.12

k.+a 267a.11

k.+ı 267a.10, 287a.13

k.+la 287b.2

kāmil (*Ar.*) **1.** yetişkin kişi

k. 138a.5

2. ilim ve fazilet sahibi

k.+dir 62b.14

ḳamuşluḳ, -ġı kamışı çok olan yer, kamışlık

k.+a 232a.13

ḳan 1. kan

k. 13b.5, 13b.6, 14a.4, 14a.6, 14b.15, 15a.7, 17b.1, 17b.4, 50b.8, 94a.11, 97a.13, 110b.14, 118b.15, 137a.13, 145b.6, 145b.7, 148a.1, 151b.12, 152a.5, 154b.10, 169a.10, 180a.15, 206a.8, 212a.5, 219b.4, 225a.4, 226a.8, 232b.3, 234a.13, 247a.11, 247b.4, 250b.11, 250b.12, 251b.14, 252a.13, 256a.10, 256a.13, 256a.14, 256a.5, 257a.14, 262b.11, 263a.13, 265b.12, 270b.1, 270b.1, 272b.12, 275a.8, 311a.14, 327a.12, 333a.2

k.+a 95a.13, 98a.10, 180b.1, 255b.6, 256b.8, 262a.14, 331a.4

k.+dan 14a.7, 255a.12

k.+ı 83a.3, 102a.13, 205b.10, 231b.9, 252b.2, 252b.9, 339b.1

k.+ıdır 14a.7, 41b.3, 48b.11, 70b.1, 257b.1

k.+ıla 252b.11, 252b.5

k.+ım 70b.15, 71a.1, 330a.1

k.+ımız 179b.2, 179b.11

k.+ına 262b.8

k.+ından 126b.10

k.+ını 201b.11, 242b.14

k.+ıŋla 329b.14

k.+ıyıla 203b.8, 252a.15

k.+ıyla 232b.11

k.+lar 199a.1

ḳan-ālūde kana bulanmış

k. 19a.4, 73a.10

ḳan-ı şerīf değerli kan

k.+iŋi 195a.14

ḳanı ḳayna- heyecandan yerinde duramamak

k.+m k.-dı 222b.11

2. intikam

ḳanın al- intikam almak, kanını yerde bırakmamak

k.-dım 222b.11-12

k.-maga 316b.1, 316b.6

ḳan- suya kanmak

k.-a k.-a 249a.9

k.-arsın 225b.14-15

k.-mazdı 311b.15

ḳanad kanat (*bk.* ḳanat)

k. 22a.6, 151b.7

k.+larla 151b.7

k.+ların 80a.1

ḳanat, -dı kanat (*bk.* ḳanad)

k. 22b.2, 236b.11

k.+ından 263a.13

k.+ını 256b.8

k.+ları 166a.14, 167a.5

k.+larımı 166b.4

k.+larımızı 263b.11

ḳanatlı kanatlı (at)

k. 261a.9

ḳançıḳ dişi hayvan

k. 325b.7

ḳanda 1. nerede?

k. 75b.5

k.+dır 15b.2, 27b.3, 76a.1, 144a.4, 337a.10

k.+sın 16a.10, 51a.15, 86a.12

2. nereye

k. 137b.14

ḳandan nereden?

k. 137b.13

ḳandil (*Ar.*) aydınlatma aracı, kandil

k. 36a.9

ḳanġı hangi? (*bk.* ḳanḳı)

k. 12b.4, 43b.13, 138a.6, 297b.7

k.+ŋızıŋ 290a.12, 290b.7, 291a.6

k.+sınıŋ 291b.7

ḳanı hani, nerede?

k. 15a.15, 17b.1, 59b.8, 157b.6, 327a.3, 327a.7, 327b.6, 327b.6, 327b.7, 327b.7, 327b.9

ḳanḳı hangi? (*bk.* ḳanġı)

ḳ. 285b.13

k.+mız 164b.7, 290a.10, 294a.7

k.+mızda 209b.9

k.+sını 95b.11

ḳanlı kanlı (gözyaşı)

k. 233b.9

ḳap- hızlıca almak, kapmak

k.-dı 21b.13, 242a.12

k.-dılar 206a.1, 206a.4

k.-up 21b.12, 233a.1

ḳapa uzun, kaba (sakal)

k. 77a.5

ḳapa- kapamak, kapatmak

k. 36a.4

k.-dı 74b.15

k.-dılar 115a.10

k.-yup 160a.3

ḳapalı kapalı

k. 277b.2

ḳapḳara kapkara

k. 304a.4, 312a.14

ḳaplan kaplan

k. 84a.9

ḳapu kapı

k. 43b.11, 60b.2, 61b.11, 142b.12, 308a.2

k.+da 35b.11, 285b.14

k.+dan 43b.4, 48b.9, 285b.14

k.+dur 9a.6

k.+ların 137a.7

k.+larına 268b.12-13

k.+larından 9a.5

k.+mdan 276a.3

k.+nıŋ 65a.10, 65a.8

k.+ŋdan 276a.3

k.+sı 65a.6, 275b.14, 277b.1, 337a.4, 337b.12

k.+sın 36a.4, 43b.6, 65a.9, 142a.8, 148a.13

k.+sına 40b.15, 53b.14, 116b.4, 154a.7, 277b.1, 277b.7, 278a.6, 307b.12, 307b.5, 324a.13

k.+sında 67b.7, 318a.7

k.+sından 34b.5, 247b.12, 285b.14, 286b.2

k.+sını 64b.15, 74b.15, 277b.9

k.+sınıŋ 72b.3

k.+ya 65a.7, 93b.15, 275b.14, 275b.14, 325a.11

k.+yı 50b.15, 65a.10, 92b.2, 160a.3, 308a.3, 324a.13, 325a.12, 325a.15

ḳapu yoldaşı aynı evde çalışan hizmetkarlar

k. 161b.6

k.+mı 163a.5

ḳapucı kapı bekçisi, görevli (*bk.* ḳapuçı)

k. 153a.7

k.+sı 308a.9

k.+ya 308a.10

ḳapuçı kapı bekçisi, görevli (*bk.* ḳapucı)

k.+lar 328b.1

kār (*Far.*) **1.** iş, fiil

k. 222b.15

k.+da 184b.11

k.+dan 216b.2

k.+e 165b.14

k.+ı 96a.15

k.+ımız 116a.1

k.+ımızdır 273a.12

2. kazanç

kār u kesp kâr ve kazanç

k. 210b.2

3. etki, tesir

kār ėt- işe yaramak, tesir etmek

k.-mezse 72b.5-6

kār eyle- 1. içine işlemek, tesir etmek

k.-di 225b.11

k.-mez 203a.14, 229b.3

2. kazanç elde etmek

k.-mege 237a.13

kār ḳıl- tesir etmek (zehir)

k.-madı 84a.5

ḳara kara

k. 275a.10, 275a.7

ḳara yüzlü 1. yüzü kararmış

k. 251a.9

2. esmer tenli, siyahi

k. 163a.1

k!. 164b.8 (hakaret)

ḳaranfil (*Far.*) karanfil çiçeği

k. 45b.10, 46a.1

ḳaranlıḳ karanlık (*bk.* ḳaraŋu, ḳaraŋuluḳ)

k. 38a.11

ḳaraŋu karanlık (*bk.* ḳaranlıḳ, ḳaraŋuluḳ)

k. 115a.9, 255b.5

ḳaraŋuluḳ karanlık (*bk.* ḳaranlıḳ, ḳaraŋu)

k. 179a.8, 248a.8, 256a.6

ḳarār (*Ar.*) **1.** bir yerde sebat etme, yerleşme

ḳarār eyle- 1. yerleşmek

k!. 128a.7

2. konaklamak

k!. 142a.13-14

k.-diler 129b.5

3. sabit durmak

k.-di 18b.11

k.-mezler 136a.7

ḳarār tut- sabit durmak

k.-dı 196b.3

2. kesin hüküm, karar

ḳarār bul- karar vermek

k.-amayup 69a.4

ḳarār-gāh durulan veya kalınan yer

k.+ıdur 25a.1

ḳarar- (hava) kararmak

k.-ıçak [sıfat fiil] 187a.2

ḳarġa karga (*bk.* ḳarḳa)

k. 213a.2, 262b.2

ḳarı kadın (kaba dilde)

k. 308a.6

k.+ya 308b.3

k.+yı 308b.2

ḳarıl- ḳatıl- iki taraf birbirine karışarak savaşmak

k.-dı ḳ.-dı 323b.2

ḳar(ı)n mide, batın

k.+ı 64b.9

k.+ım 57b.8

k.+ın 321b.13

k.+ına 224a.2

k.+ında 312a.14

k.+ınıŋ 224a.2

k.+ları 48a.8

ḳarınça karınca

k. 216b.12

ḳarındaş kardeş

k. 10b.5, 275b.12, 275b.15

k!. 85a.4

k.+ı 19a.1, 20a.7, 104b.12, 127b.12, 141b.12, 199a.6, 199b.3, 200a.14, 202a.3, 214b.14, 215a.1, 222a.5, 226b.8, 231a.1, 231a.3, 234b.7, 239a.10, 240a.8, 276a.2, 276a.8, 277b.12

k.+ıdır 244b.2-3

k.+ım 16a.12, 19a.14, 32b.7, 35b.15, 39b.14, 78b.12, 83a.3, 90a.11, 95a.5, 96a.1, 96a.15, 98b.6, 102b.2, 107a.7, 108b.15, 115b.14, 123a.12, 127b.14, 222a.6, 222b.11, 224a.7, 227a.11, 240a.5, 291b.4, 312b.6, 327b.4

k.+ımdır 156b.1, 160b.4

k.+ımıŋ 184b.7

k.+ımız 194b.5

k.+ımızdır 187a.3

k.+ımla 70a.6, 123b.1

k.+ın 10b.9, 15a.14, 127b.2

k.+ına 322b.2, 324a.15

k.+ını 222b.8, 248b.2

k.+ıŋ 15a.6, 19b.5, 61a.15, 126b.11, 127a.5, 168b.2, 220b.13, 310a.13

k.+ıŋa 221a.12

k.+ıyıla 290a.9

k.+larım 331b.4

k.+larını 124a.15

k.+larınıŋ 200a.15

k.+larıŋ 234b.14, 320a.12

k.+larız 312b.2

k.+um 40b.15

ḳarındaş-ı ālī-şān şanı büyük kardeş

ḳ.+ımıŋ 226b.12

ḳarındaşlıḳ, -ġı kardeş kadar yakın dost

k.+ım 114a.9

ḳarış- 1. bulanmak

k.-mış 232b.11, 333a.2, 334b.5

2. topluma karışmak

k.-maz 119a.15

ḳarışdır- kurcalamak

k.-up 287a.14

ḳarışıklıḳ karışıklık, kargaşa

k. 315a.10

ḳırışma birbirini kırma, öldürme

k. 223b.14, 242b.3, 319a.11, 323a.12

ḳarib (*Ar.*) (zaman ve mekan olarak) yakın

k. 30b.8, 270a.9

ḳarib ol- yaklaşmak

k.-dı 71a.15

k.-muşdur 24b.14

ḳarḳa karga (*bk.* ḳarġa)

k. 262a.13

ḳarn (*Ar.*) yüzyıl, asır

k. 335b.12

ḳarşı çıḳ- karşılamaya çıkmak (*bk.* ḳarşu çıḳ-)

k.-an 275b.8

ḳarşıla- karşılamaya çıkmak, karşılamak (*bk.* ḳarşula-)

k. 177b.1

k.-ya 177a.4

ḳarşu karşı

k. 14a.1, 74a.14, 77a.6, 125b.9, 129b.7, 153b.10, 178a.3, 196b.6, 229b.7, 248b.15, 251b.15, 255a.13, 269a.1, 318b.10, 318b.9

k.+dan 110a.12, 114a.15

k.+mdan 188b.5

k.+nda 57a.4

k.+sına 13b.7, 109b.8-9, 219a.3, 229b.4, 335b.1, 335b.2

k.+sında 35a.3

ḳarşu çıḳ- karşılamaya çıkmak (*bk.* ḳarşı çıḳ-)

k.-dı 283b.11

k.-dılar 70b.10, 99a.1, 283b.9, 285a.11, 308b.10

k.-tılar 307b.8

ḳarşu dur- 1. direnmek, mukavemet etmek

k.-amaz 249a.5-6

k.-anları 330a.11

k.-dılar 306a.11

k.-amazdı 224b.7

k.-mazız 305b.15

k.-up 215a.8

k.-ur 213a.2

k.-urdı 250a.15

k.-ursın 317a.13

k.-ursun 248a.12-13

2. savaşta karşı karşıya gelmek

k.-ur 204a.13

k.-dılar 306a.11

ḳarşu gel- 1. karşılamaya çıkmak

k.-di 9b.8

2. savaşta karşı karşıya gelmek

k.-di 197a.7

k.-diler 188a.9

3. rast gelmek

k.-üp 73b.7

ḳarşu ḳoy- direnmek, mukavemet etmek

k.-alım 305b.14

ḳarşula- karşılamaya çıkmak (*bk.* ḳarşıla-)

k.-dılar 337a.7

k.-yayım 114b.2

k.-yup 177a.5, 191a.10

kārubān (<*Far.* kārbān) kervan (*bk.* kārvān)

k. 74a.1

kārvān (<*Far.* kārbān) kervan (*bk.* kārubān)

k. 155b.10, 155b.6, 155b.9, 156b.7

k.+ı 155b.15, 155b.2

k.+la 237a.13

ḳasāvet (*Ar.*) üzüntü, keder (*bk.* ġasāvet)

k.+iŋiz 84b.5

ḳasāvet çek- üzülmek, kederlenmek

k.-di 91b.1

k.-me 36b.15

k.-miş 37b.5

ḳaṣd (*Ar.*) bile bile kötülük yapma

k.+ım 14a.2

k.+ına 18a.10

k.+ıŋdadırlar 146a.14

ḳaṣd ėt- bile bile kötülük yapmak

ḳ.-erler 133a.7

k. ė.-dükleri 133a.11

k. ė.-mek 32a.12

k. ė.-mezler 147a.12

k.+ıŋ e.-eyim 18a.8

ḳaṣd eyle- 1. bile bile kötülük yapmak

k.-yen 178b.8

2. niyet etmek

k.-di 25b.6

kāse (*Far.*) içi çukur tabak, kase

k. 88b.13, 89a.13, 89b.5, 243a.1, 243a.4

k.+de 152a.7

k.+den 48b.14

k.+ler 44a.5

k.+lerle 242b.1

k.+niŋ 89a.9

k.+ye 89a.13

k.+yi 48b.4, 152a.6

k.+yle 48b.3, 152a.4

ḳāṣıd (*Ar.*) ulak, haberci

k. 183b.5

ḳaṣr (*Ar.*) **1.** saray, köşk

k.+ıŋ 145b.11

ḳaṣr-ı emāre hükümet konağı

k.+de 270a.6

ḳaṣr-ı ferāḥ-fezā ferahlık veren saray

k.- 42a.7

2. ev

k.+larında 19a.9

ḳaş kaş

k. 187a.2

k.+larınıŋ 33a.8

ḳaşın gözün çat- kaşlarını çatmak

k.-dı 153b.4-5

ḳaş çat- kaşlarını çatmak

k.+ların ç.-up 175b.3-4

kāşki (*Far.*) keşke

k. 27a.9

ḳat 1. huzur, nezd

k.+ım 83a.11

k.+ımda 332a.2

k.+ına 12b.9, 32b.13

k.+ında 17a.6, 32b.12, 33b.3, 38b.1, 119b.11, 161a.1

2. katman

k. 272a.6, 272a.6

ḳat ender ḳat kat kat

k. 46b.5

3. defa, kere

ḳat ḳat fazlasıyla, çok çok

k. 52a.14

ḳat- eklemek

k.-alar 83b.12

ḳaṭ‘ (*Ar.*) kesme

ḳaṭ‘ ėt- 1. yol almak

k.-er 137a.5

2. kesmek

k.-üp 51a.15

ḳaṭ‘ eyle- kesmek

k.-sünler 69a.1

ḳāṭ‘ā (*Ar.*) asla

k. 76a.2

ḳaṭarāt (*Ar.*) katreler, damlalar

ḳaṭarāt-ı eşk gözyaşı damlaları

k. 51a.15

ḳaṭarāt-ı ḫūn-ālūde kanlı gözyaşları

k. 41a.1

ḳatı 1. sert, pek

k. 154b.8,

2. güçlü, tesirli

k. 319a.11, 306a.11, 317a.6,

3. çok, pek çok

k. 175b.9, 182a.14, 248a.15, 264a.2, 319b.2

ḳaṭır yük hayvanı, katır

k. 111b.10

k.+ıŋ 313a.9

ḳātib (*Ar.*) sevabı, günahı kaydeden yazıcı melek

k.+ler 331a.1

ḳātil (*Ar.*) katil

k.+im 253a.8

ḳātil ol- birini öldürmek

k.-mazsın 160b.12

ḳatl (*Ar.*) öldürme

k. 117a.4, 273a.15, 273a.3, 273a.9

k.+den 107b.4

k.+i 16a.4

k.+im 251b.8

k.+in 86b.14, 163a.7

k.+ine 68a.14, 72a.7, 251a.7, 251b.11, 251b.2, 252a.3

ḳatl ėt- öldürmek

k.-diler 306a.13

k.-eçegim 261a.6

k.-eçek 254b.2

k.-eçeksin 208b.11

k.-elim 110a.2-3, 115b.2, 116a.5, 197b.1-2, 284a.10

k.-en 73b.8, 74a.2, 294b.5

k.-er 322b.2

k.-erdim 287b.6, 288b.11

k.-erem 254b.10

k.-eriz 116a.9, 164a.12

k.-erlerdi 136a.14

k.-ersen 165a.4

k.-ersiz 288b.6

k.-esin 287a.1

k.-eyim 81a.13, 216b.6, 272b.8

k.-mişsin 73b.13

k.-üp 204b.8, 211b.11, 213a.6, 222a.15, 274b.4

ḳatl ėdebil- öldürmeye gücü yetmek

k.-iriz 203a.12

ḳatl eyle- öldürmek

k. 51a.9, 119b.4, 162b.15, 253b.23, 272b.13

k.-di 17a.1, 17a.2, 17b.12, 88a.15, 148a.8-9, 200a.14, 200b.1, 206a.2-3, 206b.4, 207b.15, 209b.11, 211a.14, 212b.11, 222b.8, 223a.9, 225b.7-8, 229b.6, 241a.11-12, 241b.8, 248a.14, 319b.7, 324b.13

k.-digimiz 248b.9

k.-diler 83b.2, 136a.9, 276a.8-9, 315b.10

k.-dim 217a.13, 284b.13, 286b.9

k.-diŋiz 237b.14, 269b.7, 287a.4

k.-mege 163a.10, 290a.7-8

k.-mişdi 17b.15-018a.1

k.-mişdir 70a.6

k.-ŋ 287a.2, 288a.1, 288b.14-15, 297b.14

k.-rdim 16b.1

k.-riz 318a.6

k.-rseŋ 294a.1

k.-se 217a.3

k.-seler gerekdir 126b.8-9

k.-seŋiz 253b.1

k.-sin 163a.14

k.-sinler 272a.11

k.-ye 153a.13, 204b.5, 284b.3, 293b.15

k.-yeçek 163b.11

k.-yem 255b.15

k.-yeni 301a.14-15, 301b.4

k.-yüp 84b.11, 202b.3, 217a.5, 222a.10

ḳatl eyleyeyaz- neredeyse öldürmek, öldürmeye az kalmak

k.-dı 110a.4

ḳatl-i ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Ali'nin katli

k. 70a.3-4, 70a.5

ḳatl-i ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālib Ebu Talip oğlu Hz. Ali'nin katli

k.+dir 70a.2

ḳatl-i şehādet şehit edilme

k. 71b.2

ḳatl ol- öldürülmek

k.-aldan 298a.8

k.-an 264b.1

k.-dı 272a.15

k.-ur 112b.13

ḳatl olun- öldürülmek

k.-dı 17a.4, 214a.14

k.-dugını 91b.2

k.-muş 73a.6-7

k.-sa gerekdir 65b.6

k.-up 270b.7

ḳaṭrān (*Ar.*) katran, keskin kokulu bir madde

k. 213b.7, 302a.4, 302a.6, 302b.6, 302b.7, 302b.8, 302b.8, 302b.9

ḳaṭre (*Ar.*) damla, katre

k. 331a.8, 332a.1

k.+si 252b.1

ḳaṭre-i bārān yağmur damlası

k. 24a.11

ḳaṭre-i dīde-āb gözyaşı damlası

k. 94a.8-9

ḳavī (*Ar.*) çetin, zorlu (azab)

k. 253a.8

ḳavl (*Ar.*) **1.** söz, kelam

k.+e 123b.2, 163a.15, 203b.3

k.+imiz 50b.13

k.+imize 108b.2

k.+iyile 91a.14

ḳavl-i eṣaḥḥ en doğru söz

k.+ıle 56a.3

ḳavl-i eṣaḥḥ-ı ṣaḥīḥ en doğru söz

k. 56a.8

ḳavl-i teʿālā Allah'ın sözü

k. 271a.13, 271b.15, 293b.12, 293b.9, 309a.12, 309a.9, 317b.3

2. sözleşme, anlaşma

k. 69b.14

k.+dir 259a.11

k.+imiz 259a.11

ḳavl eyle- sözleşmek, anlaşmak

k.-diler 323a.1

ḳavl ü ḳarār ėt- sözleşmek, anlaşmak

k.-diler 130b.15-131a.1

kavl ü karar eyle- sözleşmek, anlaşmak

k.-diler 123b.1

k.-yüp 113a.7

ḳavm (*Ar.*) kavim, halk

k. 12a.13, 12a.2, 25a.10, 26a.14, 30b.11, 45b.2, 65b.6, 68b.4, 81a.2, 104a.2, 116a.3, 129b.6, 136a.6, 174a.3, 183a.14, 187a.3, 187a.4, 191a.3, 192a.13, 197a.12, 197a.2, 237b.13, 265a.4, 284a.5, 284a.6, 297b.7, 314a.8

k.+den 241a.15

k.+i 9b.15, 130a.5, 136a.8, 208b.1, 246b.2, 281b.13, 303b.5

k.+ile 68a.14

k.+imiŋ 113b.13

k.+ine 14b.11, 265a.2, 265a.2, 265a.3, 307b.11

k.+ini 246b.4, 287a.6

k.+iŋ 12b.10, 108a.9, 197b.14, 248a.13, 248b.2

k.+iyile 103a.8, 171b.12, 246a.15

k.+iz 173a.2

k.+le 248b.3, 273a.14

ḳavm-i Başra Basra halkı

k. 315b.6

ḳavm-i bī-vefā vefasız halk

k. 192a.5-6

k.+lar 210b.9

ḳavm-i cehennem cehennem halkı

k. 213b.5-6

ḳavm-i ḍalālet sapkın halk

k. 237b.11

ḳavm-i Ḫabeş Habeşistan halkı

k. 117a.14-15

ḳavm-i İblīs şeytana hizmet eden halk

k. 237b.12

ḳavm-i ḳalʿa kale halkı

k. 113a.4

k.+ya 116b.14, 117a.1

ḳavm-i Kūfe Kufe halkı

k. 202b.6, 203a.9, 211a.3, 212b.14, 221b.3, 230a.3, 246b.14, 247a.6, 294b.12

k.+den 210b.10-11

k.+nin 205a.9

ḳavm-i Mekke Mekke halkı

k. 171b.4-5, 180a.5

ḳavm-i Muḥammed Hz. Muhammed'in halkı

k. 191a.1

ḳavm-i sitem-kār zalim halk

k. 246a.12

ḳavm-i şeyāṭīn şeytanlara hizmet eden halk

k+i 211b.7

ḳavm-i şom uğursuz halk

k. 265a.5-6

ḳavm-i Yezīd Yezid'in halkı

k. 205a.8

ḳavuş- kavuşmak

k.-ırsın 245a.7

k.-uram 234a.2

k.-ursıŋ 89b.12

kay(ı)n kayınbirader

k.+ımı 310b.1

ḳayır- koruyup kollamak, esirgemek

k.-ır 253a.10

ḳayış kayış, şerit

k.+ı 238b.13

ḳāyil (<*Ar.* ḳā'il) inanmış, aklı yatmış

k. 185a.8

ḳayna- 1. bir bütün halini almak

k.-r 179b.2

2. coşup taşmak (deniz)

k.-dı 256a.5

ḳaysı ʿalā hāẕā (*Ar.*) bunu kıyas edin

ḳ. 80b.2

ḳaz- kazmak

k.-dı 186a.15

k.-dılar 190a.12, 313a.15

k.-dım 337b.14

k.-duġı 88b.1

k.-ıŋ 190a.12

k.-mışlar 190b.4

k.-saŋız 337b.10

ḳażā (*Ar.*) **1.** kaderin gerçekleşmesi

k. 137a.7, 147b.2, 161a.13

k.+ya 99a.14, 170a.8, 273a.12

ḳażā-yı ḥayāt ömür

k.+da 23a.12

2. vaktinde kılınamayan namazı sonradan kılma, kaza etme

ḳażāya ḳal- namazı vaktinde kılamamak

k.-dı 29a.3

ḳazan kazan, büyük tencere

k.+ını 213b.7

ḳazan- 1. para kazanmak

k.-ır 108a.2

2. edinmek, sahip olmak

k.-dı 176b.10

ḳazdır- kazdırmak

k.-dı 192b.15

kāẕib (*Ar.*) yalancı

k. 134a.12, 295b.11

k.+dir 12a.9

k.+ler 227a.12

k.+lerdir 293a.7

ḳazma kazma aleti

k. 186a.14

kebūter (*Far.*) güvercin

k. 262b.9

k.+i 263b.3

keennehu (*Ar.*) güya, sanki

k. 11b.14, 13b.11, 70a.15, 161a.12, 163b.3, 168a.15, 203b.14, 205a.11, 216b.14, 232a.11, 262b.14, 305b.12, 333a.12

kefāflan- asgari rızıkla yetinmek

k.-dılar 186b.1

kefen (*Ar.*) kefen

k. 75b.2

k.+im 75b.2

k.+le 26b.8

kefenle- kefenlemek

k.-di 337a.3

kefen şar- kefenlemek

k.-mışlar 75a.12

kefīl (*Ar.*) kefil

k.+im 331a.9

kefīl ol- kefil olmak, garanti vermek

k.-ayım 189a.1

k.-dı 318a.9

k.-dum 110b.10

k.-muşdur 329b.13

k.-uram 86a.12

keff-i pā (Far.) ayak tabanı

keff-i pā-yı ʿarş göğün ayağının altı

k. 35a.6

kelām (*Ar.*) söz

k. 29a.14, 29a.5, 229a.3

k.+dan 29a.6

k.+ıŋ 169b.2

k.+ıŋda 70b.5

k.+uŋ 29a.14

kelām eyle- konuşmak

k. 54b.2

kelām-ı ḳadīm Kuran-ı Kerim

k.+inde 85a.10, 85a.7

kelām-ı şerīf Kuran-ı Kerim

k.+inde 3b.9-10

kelimāt (*Ar.*) sözler, kelimeler

k. 16b.3, 51b.12

k.+dan 286b.13

k.+ı 52a.3, 71a.9

k.+ıdır 294a.14

k.+ın 270a.4, 284a.11

k.+ına 168b.15

k.+ları 245a.8, 278a.13

kelimāt-ı ḥikmet-āṣār hikmet eseri kelimeler

k.+ların 296b.15-297a.1

kelime (*Ar.*) söz, cümle

k.+sin 75a.4, 91a.9

k.+yi 26a.6

kelime-i ṭayyibe güzel ve temiz söz

k. 26a.4, 37a.5

kelīsā (*Far.*) kilise (*bk.* kelīsan)

k. 281b.10

kelīsān (<*Far.* kelīsā) kilise (*bk.* kelīsa)

k. 281b.6

k.+da 281b.8

kelle (*Far.*) baş, kelle

k. 236b.8

k.+miz 129b.11

k.+si 180a.14

k.+sin 221b.15

kelp (<*Ar.* kelb) **1.** köpek

k.+den 273a.10

2. adi, ahlaksız, soysuz

k. 72a.15, 72a.2

kemāl (*Ar.*) tamlık, mükemmellik, en yüksek mertebe

k. 129a.8

k.+ini 4b.11

kemāl-i iḥtiyāt tam bir ihtiyat

k. 154a.12-13

kemāl-i mertebe en yüksek mertebe

k. 211a.2, 217b.8

kemāl-i muḥabbet tam bir muhabbet

k.+ini 169b.2

kemāl-i taḥḳīḳ tam bir inceleme

k. 341a.12

kemāle yet- en yüksek mertebeye ulaşmak

k.-miş 260a.5

kemāle yetür- en yüksek mertebeye ulaştırmak

k.-di 122a.7

kemān (*Far.*) yay

k. 15b.7

k.+la 16a.14

kemend (*Far.*) uzaktaki bir şeyi çekerek getirmek için atılan ip

kemend-i āh-ı ciger-sūz ciğer yakan āhın kemendi

k. 40b.15

kemer (*Far.*) kemer

k. 116b.9

kemer ḳuşat- savaş kıyafetlerini giydirmek, silahlarını kuşatmak

k.+ini k.-dı 240b.8

kemer dön- heybetle kendi etrafında dönmek

k.-erek 16b.2-3

kemḫā (*Far.*) bir kumaş türü

k. 43a.7

kemik kemik

k. 279a.2-3

kemlik, -gi kötülük

k.+e 116a.2

kenār (*Far.*) kıyı, kenar (*bk.* kenāre)

k. 262b.4

k.+a 3b.9, 79b.10

k.+ı 262b.3

k.+ına 14b.9, 26b.12, 160a.7, 180a.2

k.+ında 25a.14, 77a.7, 106b.8

kenāre (*Far.*) kıyı, kenar (*bk.* kenār)

k.+ye 220a.12

kenāre ol- (deryadan) kenara çıkmak

k.-muş [sıfat fiil] 3b.7

kendi kendi (*bk.* kendü)

k. 4a.6, 17b.1, 18a.12, 18a.9, 40a.8, 55a.13, 55a.3, 55a.5, 61b.5, 66b.11, 67a.14, 69a.7, 75a.8, 77a.11, 77a.6, 81b.15, 82b.7, 83a.8, 88b.1, 88b.1, 91b.14, 103a.10, 106b.3, 107b.1, 108a.9, 108b.8, 114a.1, 119a.10, 119a.12, 123b.14, 124a.11, 139a.2, 140a.1, 141b.12, 141b.12, 143b.2, 144b.6, 144b.7, 145a.10, 145b.9, 147b.10, 149a.14, 175a.10, 178a.1, 179b.7, 185b.9, 190b.6, 194b.7, 196a.7, 196b.2, 196b.13, 197b.1, 197b.10, 199a.11, 199a.5, 211b.11, 211b.14, 211b.5, 211b.8, 213b.1, 217a.2, 218a.1, 230b.7, 236a.1, 238b.6, 240b.6, 246a.6, 250b.7, 257b.8, 259b.4, 264a.15, 264b.1, 266a.2, 273a.2, 293b.3, 296a.2, 298a.4, 307b.6, 313b.5, 313b.7, 315b.13, 315b.5, 316b.13, 319b.11, 330b.9, 331b.10, 332a.9

k.+leri 221b.5, 280a.12

k.+lerini 156b.8, 265a.5, 296a.11

k.+me 4a.6, 77a.11

k.+mi 7a.12, 34a.14, 261a.6

k.+nde 48a.7, 224b.6

k.+ne 91b.14, 124a.11, 134b.4, 141a.11, 143a.1, 143b.2, 185b.9, 257b.8, 315b.13

k.+ni 69b.11, 142b.12, 232a.9, 262a.14

k.+ŋ 138a.4, 225b.7

k.+ŋi 7a.11

k.+ŋize 320a.9

k.+yle 308a.1

kendine gel- ayılmak, aklı başına gelmek

k.-di 53a.6, 220b.9

kendini bilmez hadsiz, münasebetsiz

k. 340a.10-11

kendü kendi (*bk.* kendi)

k. 169b.2

k.+lerine 191a.6

k.+lerini 21b.10, 224a.14

k.+mden 180a.9

k.+me 164b.14, 165a.6

k.+ne 55a.1

k.+ni 114b.7, 193a.5

k.+ŋe 122a.3, 154a.14

k.+ŋi 34a.13, 128a.4, 249b.13

k.+ŋüze 146a.3

k.+si 175a.9

k.+ye 113b.4

kendü reyine kendisi için, kendi hakkında

k. 332a.10

kerāmāt (*Ar.*) **1.** kerametler

k. 58b.7, 264a.2, 275b.10, 275b.4, 276a.10, 279b.9, 280b.6, 283b.5, 284b.1, 340a.6

k.+a 42b.5

k.+ıyiçün 55a.10

k.+ları 194b.3, 345b

k.+larından 263a.5

kerāmāt-ı bāhire apaçık kerametler

k.+yi 193b.2

kerāmāt-ı bülend yüce kerametler

k. 279a.15

kerāmāt-ı şerīf değerli kerametler

k. 274b.7-8

k.+lerin 263a.4

2. ihsanlar, lütuflar

k.+ı 49a.14

kerāmet (*Ar.*) **1.** olağanüstü durum, keramet

k. 60b.12

k.+i 61b.3, 190a.15, 282a.15, 345b

k.+in 259b.9

k.+inden 63b.15, 190a.15

k.+iyile 108b.14

k.+ler 2a.4

k.+lerin 5a.15, 5a.2

2. ikram, ağırlama

k.+im 8a.13

kerāmet-i mükerrem tut- büyük saygıyla ağırlamak

k.-uŋ 30a.3

kerāmet ḳıl- (Allah) ikram etmek, ihsan etmek

k.-dı 271a.15

kerem (*Ar.*) ikram, ihsan, lütuf

k. 56b.12, 222b.12, 228b.4

k.+idir 129a.1

k.+inden 193b.13

kerem eyle- lutfetmek

k. 54b.1, 160a.9, 175b.1, 180a.1, 218a.13, 227a.3, 234a.3, 259a.6, 286a.13, 286a.9

k.-ŋ 10b.11

kerem-i luṭf ėt- lutfetmek

k.-üp 240a.15

kerkes ḳuşı akbaba

k. 77a.8

kerpedān (<*Ar.* kelbetān) kerpeten

k.+ı 165a.13

kerrāt kereler, defalar

k.+ıla 78b.6, 86a.8, 93a.12, 169b.5, 268a.14-15, 340b.14

kerre (*Ar.*) kere, defa

k. 6b.13, 6b.14, 20b.4, 20b.9, 50a.10, 50a.11, 54b.10, 64a.2, 67b.7, 68b.8, 70a.14, 74a.10, 74a.11, 77a.11, 78a.4, 81a.15, 81b.1, 81b.1, 83b.12, 84a.6, 84a.7, 90b.5, 92a.13, 111a.10, 143a.8, 168a.7, 188a.3, 207b.9, 262b.10, 280b.10, 280b.14, 300a.13, 301b.1, 302a.7, 303b.12, 305a.13, 330a.15

kerrūbiyān (*Ar.*) Allah'a en yakın olan melekler

k. 21a.4

kes- kesmek

k. 50b.11, 71a.2, 160a.13, 161a.8, 165b.9, 200a.11, 324b.11, 324b.14, 324b.2, 325a.9

k.-di 50b.13, 64a.4, 64a.6, 64a.7, 66a.12, 160b.3, 165a.12, 231b.2, 232b.15, 241a.15, 252b.11, 284b.7, 321b.12, 321b.15, 322a.1, 334b.7

k.-diler 93b.2, 165a.11, 165a.11, 284a.13, 308b.11, 323b.14, 323b.14, 323b.15, 334b.7, 340b.11

k.-dim 333a.6, 333a.9

k.-digi 325b.6

k.-dikçe 256a.1

k.-e 160a.8, 253a.6

k.-en 334b.10

k.-eni 294b.3

k.-erdi 215b.6

k.-erem 64a.3

k.-erim 155a.5

k.-ersem 333a.5

k.-eyim 184b.5

k.-iŋ 148b.4

k.-me 165b.9

k.-mege 253b.9

k.-mek 232b.13

k.-meyeler 320a.4

k.-mez 64b.12

k.-miş 64a.9

k.-mişler 66b.2, 284b.11

k.-sem 333a.5

k.-sin 209b.10, 267b.1, 287b.1

k.-üp 122a.13, 125a.11, 125b.4, 140a.5, 154a.4, 162a.4, 184a.12, 211a.6, 217a.10, 287a.7, 290a.4, 310a.9, 314b.4, 324a.10, 324a.9, 325b.5

kesādlıḳ alışverişte durgunluk

k. 237a.10

kesb (*Ar.*) çalışarak kazanma

k. 210b.2

kesb-i şehādet eyle- şehitlik mertebesi kazanmak

k.-di 176b.9

kesik kesik

k. 51a.10, 51a.3, 333a.1, 333a.10, 334b.4, 334b.8

k.+e 51a.10

kesil- 1. kesilmek

k.-miş 170a.14

2. soyu kesilmek

k.-ir 244b.7

k.-mez 29b.3, 40a.2, 244b.13

keskin 1. çok iyi kesen

k. 50b.11, 280b.8

k.+dir 165a.2

2. kuvvetli, yakıcı

k. 213b.7

3. işini hakkıyla yapan

k. 140b.4

kesret (*Ar.*) çokluk

kesret-i ıżṭırāb ızdırabın çokluğu

k.+la 55b.6

keşān (*Far.*) çeke çeke götüren

keşān ber keşān çeke çeke, sürükleyerek

k. 115a.6, 163b.13

keşf-i aʿẓā (matem esnasında) uzuvların görünecek şekilde açılması

k.+dan 23b.1

keşīş (*Far.*) Hristiyan din adamı, papaz

k. 62b.12, 77a.4

ketf (*Ar.*) omuz

k.+iŋe 30a.13

k.+ine 33a.15, 33a.15

ketḫüdā (*Far.*) kahya

k.+nıŋ 313a.11

kevnī (*Ar.*) varlık, vücut

k. 343b.15

kevs̱er-ṣāḥib (*Ar.*) cennetteki Kevser ırmağının sahibi

k.+siz 194a.11

keyfiyet (*Ar.*) bir şeyin durumu, niteliği

keyfiyet-i aḥvāl meselenin durumu

k. 1b.8, 78a.7-8

keyfiyet-i āyet ayetin işaret ettiği durum

k. 68a.6

keyfiyet-i ḥaḳ doğrunun durumu

k. 196b.5

keyfiyyet ol- kendine has özelliğe sahip olmak

k.-dular 28b.9

kez kere, defa

k. 73a.2, 222a.12, 222b.12, 238b.12, 246a.10, 252b.2, 323b.12, 329b.8

kezālik (*Ar.*) aynı şekilde, keza

k. 44a.4, 48a.8, 95a.11, 126a.11, 165a.1

kez̲z̲āb (*Ar.*) yalancı

k. 15b.2, 104b.1, 104b.14

k.+sız 104a.15, 104a.15

ḳıble (*Ar.*) **1.** Kabe'nin bulunduğu yön

k.+den 186a.14

k.+ye 251b.15, 255a.13

2. kendisine sığınılan, kutsal sayılan yer

ḳıble-i ḥācet ėt- dileklerin kabulü için yönelmek, ziyarette bulunmak

k.-elim 76a.1-2

ḳıble-gāh kendisine sığınılan, kutsal sayılan yer

k.+ıdır 169a.7

ḳıç arka, geri

ḳıç ayaḳ hayvanın arka ayakları

k.+larıyıla 257b.9

ḳıçın ḳıçın geri geri (gitmek)

k. 114b.8

ḳıġılcım kıvılcım

k. 122b.5, 301b.12

ḳıl kıl

k.+ın 129b.11

k.+ıŋız 197b.4

kıl- 1. etmek, yapmak

k. 79b.10, 237b.5

k.-alar 35b.4

k.-an 75a.10

k.-asın 131b.10

k.-dı 32b.4, 33b.1, 226b.1, 271a.15, 271a.8

k.-dıkları 152b.2

k.-dılar 114a.14, 284a.14

k.-dıŋ 74a.5

k.-dıkça 40b.15, 250b.12

k.-dukdan 25a.8

k.-madılar 40b.15

k.-maz 169b.8

k.-mazam 82a.4

k.-mış 101a.1

k.-salar 35a.13, 137a.12

k.-up 40b.15, 55a.1, 131b.3, 229b.4, 271a.13, 271b.1, 282a.15

2. namaz kılmak

ḳ.-a 26b.11

k.-ardı 266a.6

k.-arken 260a.12

k.-dı 38a.10

k.-dık 326a.11

k.-dıkdan 92a.12

k.-dılar 297b.11

k.-up 26b.15, 76b.15, 92a.14, 268b.4

ḳılavuz rehber, yol gösteren (*bk.* ḳulaġuz)

k. 139a.9, 139a.9

k.+lar 139a.10, 139a.13

ḳılıç, -cı kılıç

k. 18a.11, 61a.5, 68b.2, 72b.6, 81b.2, 82b.3, 90a.15, 103a.9, 108b.5, 108b.9, 108b.10, 147a.2, 148a.3, 151b.13, 151b.2, 153b.1, 153b.2, 153b.5, 153b.8, 160a.6, 161a.4, 161b.4, 175b.1, 175b.4, 192a.12, 196b.9, 200b.8, 205a.3, 205b.13, 205b.15, 209b.11, 209b.9, 212a.3, 214b.13, 215b.15, 215b.4, 215b.7, 217b.8, 218b.3, 221b.13, 221b.14, 223b.4, 229a.10, 230b.15, 232a.8, 232b.14, 234a.15, 236a.7, 236b.8, 238b.11, 241b.11, 244a.15, 244b.4, 251a.6, 280b.8, 284b.7, 289a.5, 294a.7, 295b.13, 304b.6, 307a.3, 310a.9, 322b.8, 324b.1, 324b.2, 324b.2, 330a.10

k.+a 187b.2

k.+a 108b.5, 274b.4

k.+dadır 108a.5

k.+dan 271a.5

k.+ı 284b.5

k.+ı 61a.4, 66a.11, 66a.12, 68b.2, 70b.6, 70b.7, 72b.7, 73a.2, 74b.11, 153b.3, 160a.12, 160b.2, 284b.6

k.+ıla 200b.7, 211b.13, 214b.14, 252b.10, 323b.12, 327b.5

k.+ıla 161a.13, 224b.8

k.+ım 209b.8

k.+ımdan 131b.3

k.+ımıŋ 231b.9

k.+ımızı 321b.1

k.+ın 196a.15

k.+ıŋ 64b.12, 72b.8

k.+ından 251b.12

k.+ını 71b.14, 304b.10

k.+ını 209b.7

k.+ınıŋ 225a.12, 225b.4

k.+ıŋı 61a.3

k.+la 68b.6, 68b.8, 95a.11, 216a.3

k.+lar 151b.8, 180a.13, 328b.3

ḳılıç-ı ateş-pāre ateş parçası kılıç

k.+yile 201a.6

kılıç çek- birisine karşı kılıç kaldırmak

k.-di 248b.15, 253a.11

k.-er 213b.14

k.-erler 183b.1

ḳ.-ersiz 229a.10

k.-mek 212b.15

k.-üp 178a.3, 204b.15, 261a.5

ḳılıçdan geçir- herkesi öldürmek

k.-di 223a.8

ḳılıç ḳuşan- kılıç kuşanmak

k.-dılar 321a.14

ḳılıvėr- namaz kılıvermek

k.-di 60a.15

ḳıluḳ kılık, hal

k.+lara 304b.13

ḳımılda- kımıldamak

k.-ma! 114b.15

k.-madı 62a.3

ḳıpḳırmızı kıpkırmızı

k. 68b.15, 152a.5, 275a.9

ḳır- 1. kırmak

k.-dı 235b.12

k.-dılar 180a.14

2. öldürmek

k.-dı 211b.8

k.-dılar 323b.6

ḳırıl- 1. kırılmak

k.-dı 85b.10, 85b.11

k.-maz [sıfat fiil] 242a.3

2. kopmak (ip)

k.-dı 50a.12, 50a.12

ḳırḳ kırk

k. 37b.11, 38a.3, 65a.10, 65a.7, 120b.13, 158b.4, 276a.12, 312b.14, 315a.9, 315b.12

ḳırḳ biŋ kırk biŋ

k. 81b.11, 111a.6, 111b.12-13, 113a.14

ḳırḳ ṭoḳuz kırk tokuz

k.+ını 303b.11, 303b.9

ḳırḳ üçinci kırk üçünci

k. 11b.6

ḳırḳ yedi kırk yedi

k. 91a.14

ḳırḳıncı kırkıncı

k. 11b.6, 37b.12

ḳırmız (*Ar.*) kırmızı (*bk.* ḳırmızı)

k. 326b.7

ḳırmızı (<*Ar.* ḳirmizī) kırmızı (*bk.* ḳırmız)

k. 57a.11, 90a.15, 90a.7, 90a.9, 94b.15, 95a.13, 95a.3, 95a.7, 95a.9, 98a.9, 98b.5, 99a.11, 99a.13, 99a.13, 126b.10, 275a.11, 327a.12, 337a.14

ḳırmızılı kırmızı renkli

ḳ. 69a.10

ḳırnaḳ cariye

k. 164b.8

ḳışāş (*Ar.*) işlenen suçun aynısının kendisine uygulanması şeklinde cezalandırma

k. 31b.13

k.+da 22a.9

k.+ı 31a.7

ḳışāş-ı cezāʿ cezalandırmak için kısas yapma

k. 69a.2

ḳışāş iste- kısas istemek

k.-rem 31a.6

ḳışāş ol- kısas yapılmak

k.-maz 71a.3

ḳısḳıvraḳ kurtulamayacak şekilde

k. 115a.1

ḳısm (*Ar.*) **1.** bölük, kısım

k.+ın 55a.1

2. tür, cins

k.+ı 194b.14

k.+ından 37b.4, 47b.5, 244a.9, 329b.6

ḳısmet (*Ar.*) paylaştırma, taksim etme

ḳısmet eyle- paylaştırmak, taksim etmek

k.-yüp 290b.13

ḳıṣṣa (*Ar.*) hikaye

k. 44b.11, 169a.1

k.+dır 233a.12-13

k.+sı 126a.4

k.+sından 56a.10

k.+sını 46b.11

ḳıṭāl (*Ar.*) savaş, cenk

k. 228a.10

ḳıtāl ėt- savaşmak

k.-eler 190a.9

ḳıtāl eyle- savaşmak

k.-rken 228a.10

ḳıtlık, -ġı kıtlık

k.+ı 231b.5

ḳıy- öldürmek

k.-alar 174b.4

k.-dıŋ 91b.10, 162b.4

ḳıyāfet (*Ar.*) suret, şekil

k.+inde 34b.6, 95b.2

ḳıyāmet (*Ar.*) kıyamet

k. 8a.13, 28a.9, 36b.12, 74a.15, 97a.8, 101a.14, 150a.1, 157a.14, 161b.1, 183a.1, 202b.13, 228b.1, 229b.15, 237b.5, 257a.1, 266a.15, 269b.5, 289a.2, 303b.7, 316b.8, 326a.14, 326b.4, 329b.14, 330a.6, 335a.1, 335a.8

k.+de 29b.6, 78a.4, 90a.13, 90b.11, 93a.11, 199b.7

k.+dek 6b.6, 6b.8, 10b.3, 13b.10, 17b.2, 27a.5, 29b.2-3, 49a.1, 78a.3, 93a.10, 167b.1, 167b.7, 168a.7, 184b.11, 210a.2, 236a.11, 244b.12, 269b.11-12, 298a.1, 301a.10, 325b.9, 336b.3

k.+den 220a.14

k.+i 185a.8

ḳıyāmet ḳop- kıyamet günü gelmek

k.-dı 127b.8, 214a.5

k.-muş 65b.13, 284b.1, 302a.8

ḳıyās (*Ar.*) karşılaştırma

k.+dan 3b.5, 40b.15, 115a.14, 206a.11

k.+ı 80b.1

ḳıyās eyle- karşılaştırmak

k. 24a.10-11, 41b.15, 257a.4, 257a.9, 275b.3, 291b.12, 312b.11

k.-di 276b.10

k.-rsin 146b.14

k.-rsiz 107b.12

ḳıymetli değerli

k. 332a.14

ḳız 1. kız, genç kadın

k. 46b.9, 114a.11, 174a.14, 207b.10, 207b.5, 210a.7, 263a.10, 263a.12, 263b.1, 298b.1

k.+a 207a.11, 263a.6, 263a.9

k.+dan 46b.7

k.+ı 46b.13, 263a.15

k.+ım 12b.11, 19b.6, 19b.8, 45b.4

k.+ın 263a.14, 328a.10

k.+ıŋ 227b.11, 228a.1

k.+ıŋı 19b.10

k.+la 228a.12

k.+lar 261a.10

k.+ları 39b.5

k.+larını 336b.10

2. kız evlat

k.+ı 4b.11, 19a.7, 42b.10, 46b.8, 110b.2, 174a.13, 180b.11, 187a.7, 207a.8, 213b.12, 244a.7, 256b.10, 263a.5, 263a.7, 263b.2, 270b.15, 272a.2, 274a.10, 276b.13, 278a.3, 286a.4, 292b.8, 298a.6, 317a.5, 324b.4, 335b.11, 336a.6, 336a.8, 345b

k.+ıdır 43b.13, 86b.12, 243b.9, 244b.2

k.+ım 48a.4, 49a.13, 86b.5, 101a.4, 324b.15, 333b.5

k.+ın 42b.8, 324b.8

k.+ına 49a.14

k.+ını 91a.3, 207b.10, 263b.1

k.+ınıŋ 229a.5

k.+ıŋı 207b.9

k.+ıyam 249b.2

k.+ları 43a.6, 43b.9-10

k.+larınıŋ 207b.11-12

ḳız ḳarındaş kız kardeş

k.+ı 185a.1, 195a.3, 292b.9, 310a.10

k.+ıdır 271a.1

k.+ım 89a.6, 195b.1, 240a.3

k.+ıyıdı 20a.4

ḳızar- utanmak, utancından kızarmak

k.-arak 100a.3

k.-dı 93b.9, 100b.3, 144b.5, 220b.6, 251a.11, 294b.11

k.-dılar 178a.9

k.-mış 277b.13

k.-up 228a.13

ḳızıl kırmızı

k. 46a.13, 180a.15, 256a.5, 327a.10, 337a.12

k.+dur 327b.2

ki (*Far.*) bağlaç

k. 5b.15, 6a.8, 9b.12, 10a.7, 10b.5, 10b.8, 11a.12, 11a.13, 11a.15, 11a.3, 11a.7, 11b.10, 11b.12, 11b.3, 12a.1, 12a.13, 12a.3, 12b.2, 13a.14, 13a.2, 13a.3, 14a.14, 14a.8, 14b.1, 14b.3, 14b.7, 15a.10, 15a.13, 16a.11, 16a.14, 16a.2, 16b.14, 17a.10, 17a.13, 17b.10, 17b.13, 17b.4, 17b.8, 18b.15, 19a.12, 19b.13, 20a.10, 20a.3, 20a.6, 20b.12, 20b.7, 21a.10, 21a.7, 21a.8, 21b.5, 22a.10, 22a.13, 22a.8, 22b.3, 22b.5, 22b.6, 22b.9, 23a.3, 23a.4, 23a.7, 23a.7, 23a.9, 23b.4, 24a.11, 24a.3, 24a.4, 24a.5, 24b.12, 24b.15, 24b.8, 25a.10, 25a.15, 25a.2, 25a.7, 25a.9, 25b.10, 26a.14, 26b.11, 26b.12, 26b.3, 27a.11, 27a.12, 27a.14,

27a.2, 27a.9, 27b.2, 27b.5, 27b.7, 27b.9, 28a.1, 28a.11, 28a.11, 28a.14, 28a.4, 28a.4, 28a.5, 28b.1, 28b.1, 28b.13, 28b.4, 28b.7, 29a.10, 29a.13, 29a.14, 29a.4, 29b.11, 29b.2, 29b.8, 30a.1, 30a.2, 30a.4, 30a.9, 30a.9, 30b.11, 30b.3, 30b.4, 30b.7, 31a.10, 31a.14, 31a.7, 31a.7, 31b.14, 31b.2, 32a.10, 32a.2, 32a.6, 32a.8, 32b.11, 32b.14, 33a.1, 33a.12, 33a.5, 33b.11, 33b.12, 33b.2, 33b.3, 33b.5, 33b.8, 34a.10, 34a.11, 34a.14, 34a.3, 34a.8, 34a.8, 34b.15, 34b.5, 35a.12, 35a.12, 35a.9, 35b.6, 35b.8, 36a.9, 36b.14, 36b.5, 37a.14, 37a.7, 37a.9, 37b.7, 38b.4, 39a.13, 39b.10, 39b.13, 39b.15, 39b.4, 39b.9, 40b.15, 40b.15, 40b.15, 40b.4, 41a.10, 41a.3, 41a.9, 41b.10, 42a.4, 42a.8, 42b.4, 43a.14, 43a.9, 44a.2, 44a.6, 44b.12, 44b.12, 44b.15, 44b.9, 45a.12, 45a.12, 45b.13, 45b.8, 46a.13, 46a.13, 46a.14, 46a.4, 46a.8, 46b.4, 47a.1, 47a.3, 48a.13, 48a.14, 48a.14, 48a.2, 48a.9, 48b.15, 48b.3, 48b.5, 49a.6, 49b.12, 50a.12, 50a.2, 50a.5, 50b.11, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51b.1, 53a.10, 53a.13, 53b.2, 53b.6, 53b.9, 54a.6, 55a.14, 55a.6, 55a.8, 55b.1, 56b.10, 57a.11, 57a.13, 57a.14, 57a.15, 57b.6, 57b.9, 58a.11, 58a.6, 58b.3, 59b.11, 59b.6, 60a.5, 61a.1, 61a.8, 62a.9, 62b.9, 63b.15, 63b.8, 64a.14, 65a.2, 65b.12, 65b.3, 65b.5, 66a.3, 66a.5, 66a.7, 66b.3, 66b.9, 67a.6, 67a.7, 67a.8, 67b.10, 67b.4, 68a.8, 68a.9, 68b.10, 69a.10, 69a.11, 69a.9, 71b.10, 71b.12, 71b.15, 71b.2, 71b.3, 72a.11, 72b.2, 72b.4, 72b.7, 73a.13, 73b.10, 73b.7, 74a.15, 74a.4, 74a.7, 74b.7, 75a.11, 75a.13, 75a.2, 75a.7, 75b.12, 75b.7, 76a.15, 76a.2-3, 76a.9, 76b.5, 77a.12, 77a.4, 77a.6, 77a.7, 78a.10, 78a.14, 78b.5, 79a.15, 79a.3, 79a.4, 79a.8, 79b.5, 80a.8, 80b.10, 80b.3, 80b.4, 81a.8, 82a.6, 82b.1, 82b.10, 82b.14, 83a.13, 83b.11, 84a.3, 84a.7, 84b.10, 85a.14, 85a.7, 85b.1, 85b.15, 86a.7, 86a.9, 86b.3, 86b.3, 86b.5, 86b.7, 87b.12, 87b.2, 87b.6, 88b.13, 88b.15, 88b.4, 88b.8, 88b.9, 89a.10, 89b.10, 89b.15, 89b.5, 90a.6, 90b.10, 90b.5, 91a.15, 91a.4, 91a.5, 91a.9, 91b.14, 92a.2, 92a.5, 92b.10, 93a.13, 93a.7, 93b.1, 93b.6, 94a.9, 94b.4, 95a.14, 96b.1, 96b.3, 96b.6-7, 97a.1, 97b.5, 97b.5, 97b.9, 98a.1, 98a.2, 98a.4, 99b.10, 99b.2, 100a.12, 101a.10, 101a.9, 101b.10, 101b.2, 101b.9, 102b.4, 104a.11, 105b.5, 106a.8, 106b.12, 107b.12, 108b.6, 109a.7, 110a.12, 111a.13, 111a.14, 111a.14, 111b.5, 111b.9, 113a.15, 113b.1, 113b.11, 113b.13, 114a.15, 116b.8, 118a.1, 118a.12, 118b.13, 119b.15, 119b.5, 120b.4, 121a.12, 121a.15, 121b.1, 121b.13, 121b.5, 122a.11, 122b.15, 122b.6, 123a.5, 123a.5, 123a.9, 124a.11, 124b.10, 125a.8, 125a.9,

125b.15, 127a.14, 127b.9, 129a.14, 129b.12, 130a.14, 130b.14, 130b.3, 131a.1, 131a.1, 131a.12, 131a.13, 131a.14, 131a.14, 131a.15, 131b.10, 132b.7, 132b.8, 133b.13, 133b.2, 133b.6, 134a.10, 134a.11, 134a.13, 134a.8, 135a.2, 137a.6, 137a.7, 137b.1, 137b.3, 137b.5, 138a.11, 138b.1, 138b.10, 138b.7, 139a.7, 140a.10, 140b.11, 141a.8, 141b.5, 141b.5, 142a.15, 142a.4, 142b.1, 142b.4, 142b.4, 142b.6, 144b.11, 144b.15, 145b.13, 145b.14, 145b.8, 146a.3, 146b.15, 147a.11, 147b.3, 148a.14, 148b.1, 148b.7, 149a.11, 149a.13, 149a.8, 149b.1, 150a.10, 150a.2, 150b.15, 150b.2, 151a.10, 151a.3, 151b.6, 151b.7, 152a.9, 152b.14, 153a.10, 153a.12, 153a.3, 153a.8, 153b.1, 153b.15, 153b.3, 154a.8, 154a.8, 154a.9, 154b.7, 154b.8, 156a.12, 157a.14, 157a.15, 157b.1, 159a.7, 159b.13, 160a.5, 160b.1, 161b.10, 161b.6, 162b.5, 163a.8, 163b.2, 163b.3, 164a.12, 164a.5, 165a.2, 166a.9, 167b.9, 168b.1, 169b.9, 170b.13, 170b.15, 171a.1, 171b.6, 172a.2, 172a.4, 172b.14, 173a.5, 173b.11, 173b.13, 173b.7, 174a.4, 174a.6, 174a.7, 174b.10, 174b.13, 174b.2, 174b.7, 175b.13, 175b.9, 176a.14, 176a.15, 176a.6, 176b.9, 177b.14, 177b.15, 178a.12, 178a.13, 178b.5, 179a.15, 179b.3, 179b.7, 180a.5, 180b.11, 180b.3, 180b.8, 181a.15, 181a.2, 181b.13, 181b.6, 182a.1, 182b.5, 183a.11, 183a.9, 183a.9, 183b.8, 184a.1, 184b.1, 184b.11, 184b.4, 186a.3, 186b.10, 187a.13, 187a.7, 187b.15, 187b.9, 188b.14, 189a.11, 189a.13, 189a.6, 189a.6, 189b.11, 189b.15, 189b.2, 189b.3, 189b.3, 190a.2, 190a.2, 190b.3, 191a.14, 191a.4, 191b.4, 191b.8, 192a.10, 193b.11, 194a.2, 194b.12, 194b.13, 194b.13, 194b.15, 195a.11, 195b.4, 196a.1, 196a.12, 197a.11, 197a.13, 197b.3, 197b.8, 197b.9, 198a.9, 198b.4, 199a.7, 199b.3, 200a.10, 200a.12, 200a.15, 201a.13, 201a.7, 201b.15, 202a.3, 202a.8, 202b.10, 202b.13, 202b.6, 202b.7, 203a.14, 203b.11, 204a.15, 204a.2, 204b.13, 205a.11, 205a.3, 205b.11, 205b.14, 205b.14, 205b.8, 206a.8, 206b.11, 206b.14, 206b.9, 207a.11, 207a.7, 207a.8, 207b.10, 207b.6, 208a.13, 209a.9, 209b.5, 209b.6, 209b.9, 210a.11, 210b.10, 211b.8, 212a.15, 212a.15, 212b.15, 213b.10, 213b.2, 213b.4, 213b.5, 213b.8, 214a.1, 214a.3, 214a.4, 214a.8, 215a.12, 215a.14, 215a.2, 215a.5, 215a.8, 215b.3, 216a.9, 216b.10, 216b.14, 217b.10, 217b.10, 218b.7, 219a.13, 219a.2, 219b.13, 219b.3, 219b.8, 220a.14, 220b.11, 220b.2, 220b.5, 220b.6, 221a.14, 221a.15, 221a.6, 221a.8, 222a.2, 222b.2, 223a.11, 223a.13, 223b.3, 223b.5, 224a.15,

224b.12, 224b.4, 224b.5, 224b.9, 225a.5, 225a.7, 225b.5, 226a.2, 226a.3, 226a.7, 227a.10, 227a.10, 227a.5, 227a.6, 227a.8, 227b.3, 228a.8, 228b.14, 228b.15, 228b.7, 229a.9, 229b.11, 230b.2, 231b.14, 231b.7, 232b.8, 233a.10, 233a.11, 233a.15, 233a.9, 233b.2, 235a.3, 235b.10, 235b.12, 235b.9, 236b.10, 237a.10, 237a.12, 237a.7, 237b.12, 237b.5, 238b.2, 238b.4, 238b.8, 239a.1, 239b.4, 239b.6, 240a.11, 240b.13, 240b.4, 241a.9, 241b.14, 241b.6, 241b.6, 242b.3, 242b.5, 243b.15, 243b.7, 243b.8, 244b.1, 245a.11, 245a.13, 245a.2, 246a.10, 246a.8, 247b.2, 247b.6, 247b.9, 248a.6, 248b.1, 248b.3, 249a.10, 249a.11, 249a.7, 249b.10, 249b.2, 250b.13, 250b.15, 250b.5, 251a.2, 251a.3, 251a.5, 251b.3, 251b.5, 251b.7, 252a.1, 252a.12, 252a.5, 252a.6, 252a.7, 253a.4, 253a.5, 253a.5, 253b.12, 255b.4, 255b.8, 255b.9, 256b.4, 257a.13, 257a.2, 257a.4, 257a.6, 257a.9, 257b.2, 257b.2, 257b.8, 258a.2, 258b.13, 258b.4, 259a.15, 259b.10, 259b.15, 260a.11, 260a.13, 260a.3, 260a.7, 260b.5, 261a.12, 261b.1, 261b.10, 261b.14, 261b.3, 261b.5, 261b.6, 261b.7, 262a.7, 262a.9, 262b.12, 263a.5, 264a.14, 264a.2, 264a.8, 264b.4, 265a.11, 265a.6, 265b.14, 266a.10, 266a.4, 266a.9, 266b.3, 266b.5, 267a.11, 267b.1, 268a.12, 268a.12, 268a.4, 268a.8, 269a.14, 269a.5, 269a.5, 269a.7, 269b.10, 269b.13, 270a.12, 270a.6, 270a.6, 271a.13, 271a.6, 271a.7, 271b.1, 271b.12, 272a.2, 272a.5, 273a.13, 273a.15, 273b.11, 273b.11, 274a.1, 274a.6, 274a.8, 274b.11, 274b.15, 274b.8, 275a.2, 275b.10, 275b.4, 275b.7, 276a.10, 276b.10, 277a.12, 277a.7, 277b.1, 277b.15, 277b.5, 278a.15, 278b.14, 278b.15, 279b.12, 279b.9, 280a.3, 280b.14, 280b.15, 280b.2, 280b.7, 280b.7, 280b.8, 282a.1, 282a.13, 282a.15, 282a.15, 282a.15, 282a.15, 282a.15, 282a.15, 282a.15, 282a.5, 283b.14, 283b.5, 284b.1, 284b.6, 285b.10, 285b.11, 285b.12, 285b.14, 285b.15, 285b.9, 286b.12, 286b.15, 286b.7, 287a.15, 288a.9, 289a.2, 289a.7, 289a.8, 291b.15, 292b.1, 292b.15, 293a.1, 293a.3, 293a.7, 293b.14, 294b.13, 294b.2, 294b.5, 294b.7, 295a.10, 295a.2, 295b.7, 296a.10, 296a.2, 297a.15, 297a.2, 297a.3, 298a.11, 298a.3, 298b.12, 298b.8, 299a.9, 300a.12, 300a.3, 300a.6, 300b.12, 300b.13, 300b.5, 300b.8, 301a.11, 301a.7, 301a.8, 301b.4, 301b.5, 301b.8, 302a.10, 302b.11, 302b.13, 304a.6, 305a.11, 305a.11, 305a.14, 305b.3, 305b.5, 305b.6, 306b.15, 307a.11, 307a.4, 308a.1, 308b.1, 308b.6, 309a.9, 309b.7, 310b.1, 311a.12, 312a.11, 312a.13, 313b.5, 314a.9, 315b.4, 316a.15, 317a.11, 317a.11, 317a.12, 317a.13,

317a.15, 317b.10, 317b.6, 318a.1, 318a.12, 318a.3, 318a.5, 318b.2, 318b.5, 319b.12, 320a.1, 321b.3, 322a.15, 322b.11, 322b.8, 323a.8, 323a.9, 324a.3, 324a.7, 324b.1, 324b.8, 325b.3, 327b.12, 328b.3, 329a.10, 330b.10, 330b.11, 330b.14, 331a.1, 331a.10, 331a.6, 331a.6, 331b.2, 331b.6, 332b.5, 333a.5, 334b.13, 336b.15, 337a.12, 337a.6, 337b.12, 337b.2, 338a.15, 338b.1, 338b.6, 338b.8, 339a.14, 339a.15, 339a.6, 340b.2, 341a.10, 341b.6, 342a.3, 343b.15

kibār (*Ar.*) ileri gelenler, büyükler

k.+dan 122a.12

kibr (*Ar.*) kibir

k. 63a.9

kibrit (*Ar.*) kibrit

k. 165b.11

kibrlen- kibirlenmek

k.-üp 317a.15

kici küçük

k. 275b.15

kim (I) (*Far.*) ki bağlacı

k. 6a.13, 6a.6, 6b.11, 6b.3, 6b.4, 7a.3, 7b.2, 7b.5, 7b.9, 8b.5, 9a.2, 9a.8, 11a.6, 12a.12, 12a.2, 12b.5, 12b.9, 13a.12, 13a.13, 13b.8, 14a.10, 14b.12, 15b.9, 16b.5, 17a.12, 18a.9, 19a.1, 21a.4, 21a.5, 21b.11, 21b.15, 21b.4, 22a.5, 23b.3, 24a.2, 24b.15, 24b.4, 25b.3, 26a.14, 26a.6, 26a.9, 26b.10, 26b.7, 28a.3, 28a.9, 31b.11, 35a.1, 35a.1, 37b.6, 38a.12, 38a.9, 39a.11, 39b.1, 42a.3, 47b.2, 47b.4, 48b.12, 49a.15, 49a.2, 49b.1, 52b.7, 54a.7, 56a.1, 56a.13, 56a.15, 56a.6, 56a.7, 56a.9, 56b.10, 56b.3, 57b.12, 58b.13, 58b.9, 59b.13, 60a.3, 60b.9, 62b.1, 62b.12, 62b.2, 63a.12, 65a.13, 65a.14, 65b.10, 65b.6, 65b.9, 65b.9, 66b.1, 67a.15, 67a.6, 68a.10, 68a.3, 68a.6, 68a.8, 70a.15, 70b.4, 71b.1, 73a.2, 73b.15, 74b.8, 75a.5, 75a.6, 75a.7, 77a.1, 78a.14, 79a.9, 80b.14, 80b.15, 82a.4, 85a.10, 85a.13, 85a.7, 92a.11, 94a.14, 94b.8, 96a.15, 96a.9, 97a.12, 97a.9, 98a.3, 99a.5, 100b.13, 101a.15, 102a.2, 103b.15, 105a.8, 106b.6, 109b.13, 110b.13, 112b.3, 112b.3, 113b.14, 114b.6, 115b.5, 115b.7, 116a.8, 118a.1, 119a.14, 119a.5, 119b.12, 120a.12, 120a.13, 120a.6, 120a.7, 122a.12, 124b.10, 125a.12, 126a.13, 127a.6, 127b.8, 129b.8, 131b.15, 131b.4, 135b.14, 136a.1, 137a.11, 137b.2, 137b.7, 138b.11, 138b.13, 147a.12, 147a.2, 149b.3, 154b.2, 154b.6, 155a.3, 155a.4, 159a.1, 167b.2, 168a.5, 168a.6, 169b.11, 174a.12, 174a.15, 175b.6, 178b.8, 182b.5, 183b.1, 183b.12, 183b.3, 186b.13, 187a.12, 187b.7, 193a.12,

195a.2, 195b.12, 197b.13, 197b.13, 198b.8, 201b.2, 203a.13, 203b.1, 210a.6, 211a.9, 213a.2, 214a.15, 214a.6, 219b.2, 221b.6, 233a.13, 239a.4, 239b.11, 239b.14, 239b.8, 241a.9, 242a.1, 243a.2, 246b.15, 247a.5, 250a.15, 250b.1, 255b.13, 256a.10, 256a.15, 256a.2, 256a.8, 256b.13, 256b.3, 256b.3, 256b.7, 257a.1, 257a.10, 257a.2, 258a.5, 258a.6, 261a.7, 262b.15, 262b.6, 262b.7, 268b.14, 268b.15, 270a.11, 270a.2, 270b.6, 271a.12, 271b.12, 277b.8, 279b.10, 280a.4, 282a.15, 284b.1, 285a.8, 291a.4, 291a.9, 293b.9, 298b.14, 298b.14, 299a.7, 300a.13, 300b.9, 301a.7, 301b.6, 301b.7, 301b.8, 302a.2, 305a.2, 305a.5, 308b.8, 309b.10, 309b.2, 312a.5, 312b.14, 316b.11, 316b.2, 317a.4, 317b.2, 317b.3, 319a.12, 320b.2, 321a.4, 321b.15, 321b.8, 325b.9, 326a.11, 326a.8, 326b.3, 327a.3, 327a.6, 327b.1, 327b.3, 327b.6, 328a.10, 328a.12, 328b.10, 328b.12, 328b.13, 329a.11, 329a.13, 329a.2, 329a.4, 329b.11, 329b.13, 329b.13, 329b.2, 329b.4, 329b.9, 330a.6, 330a.8, 330b.4, 331a.11, 331a.5, 331a.8, 332a.5, 332b.2, 334a.11, 334b.7, 335a.13, 335b.10, 337b.4, 338a.1, 338a.10, 338b.6, 340b.10, 340b.2

kim (II) kim? (soru zamiri)

k. 4a.7, 6b.15, 7a.1, 7a.6, 7a.6, 9a.6, 26b.10-11, 26b.7, 27a.1, 30a.11, 32a.10, 38b.5, 38b.6, 39a.15, 44a.12, 46a.5, 61b.4, 64a.6

k.+den 36b.10, 90b.2

k.+dir 12a.6, 16a.12, 42a.9, 46b.9, 60a.12, 75a.10, 115b.9, 124b.8, 135a.8, 138a.14, 141a.13, 153a.12, 164a.9, 164b.2, 182b.5, 183b.11, 198a.2, 198a.3, 207a.8, 207b.13, 207b.5, 207b.8, 208a.2, 208a.8, 210b.11, 211a.12, 229a.8, 268a.7, 270b.14, 270b.15, 272b.5, 292b.6, 293a.11, 294b.4, 294b.7, 322b.10, 322b.11, 325a.12

k.+e 60b.7, 195b.7, 195b.8, 207a.14, 228a.6, 216b.3

k.+em 7b.12, 8a.1, 207b.10, 254b.3

k.+i 207a.15, 331b.7

k.+iŋ 40a.11, 43b.13, 137b.12, 149b.2, 149b.3, 173a.12, 188a.13, 229a.4, 274a.8, 283b.14, 288a.11, 331b.12, 335b.5

k.+iŋdir 90a.8, 258a.11, 258b.15

k.+iŋle 195b.11, 195b.12

k.+ler 73a.11, 99b.9, 131a.10

k.+lerdir 4a.15, 5b.7, 281b.9, 342a.10, 346a

k.+lere 195b.7

k.+lersiz 40a.11, 156b.13, 159b.14, 281b.9

k.+sin 62a.4, 78a.1, 149b.13, 247b.9, 254a.8, 286a.3

k.+üŋ 8a.15, 30b.14

kimi bazısı, bazıları

k.+n 232a.14, 321b.11, 321b.11, 321b.11, 321b.11, 321b.11

k.+ni 232a.14

k.+nüŋ 44b.10

k.+si 63b.11, 192b.2

k.+sini 275b.8, 275b.8

kimi … kimi … 'kimi … kimi …'

k. 233b.14, 269a.8, 340a.2-3

k.+si k.+si 151b.4, 220a.9-10

kimesne kimse (*bk.* kimse)

k. 7a.11, 7a.14, 8a.3, 9a.2, 31a.1, 37a.10, 40b.15, 53b.2, 56a.14, 58a.1, 58a.7, 61b.11, 73b.7, 74a.2, 76b.3, 77b.10, 83b.9, 84a.14, 104b.15, 106a.6, 111b.8, 111b.8, 112a.2, 121b.1, 121b.7, 123b.13, 125a.12, 125b.6, 135a.7, 138b.5, 171a.14, 174a.9, 175a.6, 179b.10, 179b.4, 182a.3, 198b.6, 198b.6, 204b.11, 219b.12, 220a.4, 220a.4, 253a.5, 253b.11, 257b.13, 258b.1, 264a.7, 267a.13, 268b.13, 272b.11, 278b.15, 280a.1, 280b.5, 300b.8, 302b.12, 309b.3, 312a.4, 319a.4, 328b.2, 330b.5, 338b.3

k.+dir 332b.6

k.+ler 73b.14

k.+lerdir 221a.5-6

k.+lere 107a.15

k.+leri 141b.9

k.+leriŋ 340a.14

k.+niŋ 50b.14, 154b.7

k.+ye 51b.6, 253b.12, 328a.11

k.+yi 122b.7, 333a.8

k.+yile 172b.3

kimse kimse (*bk.* kimesne)

k. 14a.12, 29a.5, 176a.13, 180b.1, 198b.3, 206b.9, 210b.11, 212a.15, 212b.7, 219b.13, 223a.11, 225a.14, 225b.6, 232a.5, 237a.7, 241a.9, 241b.3, 249a.5, 249b.6, 251b.12, 256b.4, 272a.5, 279b.11, 302a.14, 305b.2, 321a.8, 340b.13

k.+den 183b.13

k.+ler 175b.7, 270b.4

k.+leriŋ 219b.2-3

k.+niŋ 66b.1

k.+ye 28a.5, 48b.11, 106a.14, 120a.14, 163a.3, 173b.5, 228b.3, 241a.8, 259a.15, 290a.1, 293a.1

k.+yem 67b.10

k.+yi 210a.2, 271a.4

kin (*Far.*) kin, buğz

k. 236b.6

k.+le 236b.7

kin bağla- kinlenmek

k.-dı 86b.15, 88b.5

kināye (*Ar.*) **1.** söylenmek istenen şeyi dolaylı olarak anlatma

k.+sinden 166a.12

2. iğneleme, dokundurma

k.+yle 144a.12

kisve-i şerīf Kabe'nin örtüsü

k.+i 340a.1-2

kişi 1. kişi

k. 6b.12, 7a.3, 59a.14, 65a.7, 179b.7, 253a.9, 284b.1, 296a.10, 318a.9, 319b.13, 319b.14

k.+den 119a.6

k.+dir 100b.13, 119a.14, 131b.14, 267a.2, 317b.15, 319a.9

k.+ler 180b.2, 313a.6, 340a.11

k.+niŋ 113b.1

k.+ye 264b.12, 309a.13

k.+yem 198a.9

k.+yi 181b.4, 252a.12

k.+yile 186a.10, 186a.11, 186a.9

2. 'ey insan, ey kişi'

k!. 50a.6, 253a.7, 303a.1, 312b.2

kişne- at kişnemek

k.-di 255b.10, 255b.7, 257b.13, 257b.15, 258a.1

k.-yerek 257b.15

k.-yüp 257b.5

kitāb (*Ar.*) kitap (*bk.* kitāp)

k. 4a.4, 4a.7, 341a.15

k.+a 341b.14

k.+da 33b.1

k.+dan 4a.14, 5b.6, 342a.9, 346a

k.+ında 85a.2

k.+ınıŋ 10b.15

k.+ıŋ 342a.14, 342a.7

k.+lar 302a.3

k.+lara 195a.1

k.+lardan 4a.11, 341a.3, 341a.9, 341b.3, 341b.9

k.+ların 342b.2

k.+larından 284b.1

k.+larıŋ 342b.1

kitāb-ı laṭīf güzel kitap

k.+ini 4a.13

kitāp kitap (*bk.* kitāb)

k.+lardan 2a.11

kizb (*Ar.*) yalan

k.+dir 265a.12

kizb ėt- yalan söylemek

k.-er 12a.5

ḳo- 1. koymak, bırakmak

k!. 55a.13, 119a.12, 158b.7, 188a.14, 209b.8, 306b.14

k.-dı 7a.9, 7b.11, 7b.14, 27b.13, 27b.14, 33a.15, 52b.4, 89a.4, 141b.12, 164a.8, 252b.1, 262a.12, 266b.12, 267a.7, 278b.12, 297a.10, 307b.4, 337a.3, 338b.11, 340b.8

k.-dılar 62a.2, 94b.11, 291b.9, 336b.6

k.-du 306a.8

k.-dular 209b.10, 238b.2, 282a.3, 304b.1, 317b.14, 325a.3, 326a.3, 338a.9

k.-dularsa 62a.3

k.-dum 88a.7, 335a.8

k.-ma! 76b.12, 158a.3, 161b.9, 177a.4, 231a.8

k.-madı 90b.7, 259b.4

k.-madıŋ 31a.8

k.-madıŋız 178a.1, 196b.13

k.-maŋ! 210b.1

ḳ.-masaŋ 190b.6

k.-mayup 271a.4

k.-maz 217a.2

k.-mazlar 315b.4

k.-mış 333b.10

k.-mışlardı 275a.7

k.-muşdı 88a.2

k.-muşdır 60a.2, 310b.2

k.-ŋ 59b.1, 75a.8, 75b.4, 108a.10, 187a.4, 290b.6

k.-r 178b.4

k.-rsuŋ 195b.7

k.-rum 32b.8

k.-sun 291b.6

k.-yayım 209b.9, 280a.4

k.-yuŋ 75b.3

k.-yup 30a.13, 74a.12, 75b.9, 87a.6, 175b.11, 242b.13, 252a.14, 267a.5, 268b.13, 268b.7, 270a.15, 282a.15, 287a.10, 299a.4, 299b.14, 338b.5

2. çocuğa isim vermek

k.-dı 40b.13

k.-ŋ 79a.3

k.-rum 58b.2

k.-sun 93a.2

k.-yasın 58b.3

3. getirmek

k.-dı 314b.14

k.-yan 16a.13

4. havale etmek

k.-dum 90b.11

5. izin vermek

k!. 110a.6

k.-madılar 161a.11, 274a.15

k.-mam 160b.8, 306b.9

k.-maŋ 197b.11, 215b.11, 215b.12, 247a.8, 249a.4, 257b.7, 319a.14

k.-mazsın 142b.3

k.-ŋ! 257b.10

k.-rsaŋız 107a.10

6. seçmek

k.-dı 316b.1

7. terk etmek

k.-yup 109b.2, 214a.9

8. yerleştirmek

k.-dı 64a.12, 143a.12

k.-mışdı 172b.7, 172b.9, 278b.14

k.-mışlardı 142a.6

ḳoca- yaşlanmak

k.-mışdır 105a.15

ḳoç genç, yiğit

k.+larına 96b.10

ḳoça (I) eş, koca

k.+sına 158b.13

ḳoça (II) 1. büyük, iri

k. 77a.5

2. yaşlı

k. 339b.8

k!. 311a.9

ḳoġ- 1. huzurdan kovmak

k.-dı 267b.10

k.-dular 287a.2, 287b.9, 292a.7, 302b.10, 304a.4, 306a.1

k.-uŋ! 302b.9

2. görevden uzaklaştırmak, sürmek

k.-arız 131b.14

3. kovalamak

k.-dı 15a.4

k.-up 133b.4

ḳoḥu koku (*bk.* ḳoḳu, ḫoḥu)

k.+dan 270b.9

k.+sı 302a.4, 302a.6, 305b.6

k.+sına 289b.5

k.+sından 201b.12, 206a.6, 305b.7

k.+yı 270b.5

ḳoḳ- 1. kokusu olmak, kokmak

k.-ar 102b.15, 302b.9, 335a.3

k.-ardı 312a.4

k.-dı 312a.3

k.-up 312a.5

2. koklamak (*bk.* ḳoḳula-)

k.-sa 84a.7, 312a.5

ḳoḳu koku (*bk.* ḳoḥu, ḫoḥu)

k.+sı 312a.10, 327a.13

k.+sından 312a.6

k.+sunı 103a.1

ḳoḳula- koklamak (*bk.* ḳoḳ- [2])

k.-dı 120a.2

k.-ram 38a.8

k.-yup 232a.2

ḳol kol

k. 215b.6

k.+u 160b.3, 340b.10

k.+unı 160b.2, 160b.2

k.+unu 340b.11

ḳolu ḳuru- 'eli, kolu korusun' anlamında beddua

k.-sun! 178b.8

k.-yaçaḳ [sıfat fiil] 148a.10, 152a.13, 216a.2

ḳoluŋa ḳuvvet 'eline sağlık, ne iyi yapmışsın'

k. 66a.13-14

ḳoltuḳ, -ġı kol altı

k.+ında 44a.3

ḳoltuġına gir- koltuğuna girerek yürümesine destek olmak

k.-üp 145a.5, 158b.10

ḳon- (I) 1. (kuş) konmak

k.-dı 263a.11

k.-muş 256b.9

k.-up 262a.15

2. yerleşmek

k. 142b.5

k.-ayım 179a.1

k.-dı 83b.10, 172a.12, 177a.6, 180a.2, 287a.5, 322a.10

k.-duk 303a.6

k.-dular 112a.4, 113a.11, 171a.15, 176a.3, 179a.6, 186a.13, 316b.15, 318a.11, 318a.13, 319a.8

k.-maga 142b.3

k.-mak 112a.12, 281b.15

k.-uŋ 275a.2, 282a.1

k.-uŋuz 178b.15

ḳon- (II) bırakılmak

k.-muşdur 107a.1

ḳonaḳ konaklanan yer, durak

k.+da 178b.14

k.+dır 172a.12

ḳondur- birini bir yere yerleştirmek

k.-dılar 142a.7-8

k.-dular 129b.5, 313a.11

k.-uŋ 273b.2

ḳonuş- konuşmak

k.-up 135b.6

ḳoŋşı komşu (*bk.* ḳoŋşu)

k. 158b.3

ḳoŋşu komşu (*bk.* ḳoŋşı)

k.+ların 66b.2

k.+nıŋ 284b.10

k.+ŋ 66a.8

ḳop- 1. vuku bulmak

k.-dı 53b.12, 66a.15, 147a.1, 210b.12, 226b.4, 228a.2, 228b.14, 245a.13, 246a.7, 255b.3, 255b.9, 284b.10

2. haşrolmak, dirilmek

k.-arsın 182b.15

ḳopar- yerinden sökmek, koparmak

k.-dı 65a.9, 275a.15

k.-sa 89a.11

ḳorḥu düş- endişeye kapılmak, kokmaya başlamak (*bk.* ḳorḳu düş-)

k.-di 206b.8

ḳorḳ- korkmak

k. 119b.6

k.-aram 66a.10, 119b.3, 175a.15, 188a.15, 188b.11, 202b.9-10, 236a.10

k.-ardı 280b.11

k.-arım 111b.5, 118b.13, 275a.2, 279a.13, 314b.7, 315a.3

k.-arız 205a.12

k.-arlar 320a.3

k.-arlardı 252b.8

k.-dı 105a.5, 143a.3, 258b.1, 297a.2, 336b.8, 338a.11

k.-duġumdan 111b.3

k.-dular 109a.10, 336b.1

k.-dum 13b.10, 280b.10, 303b.13, 323a.7, 333a.10

k.-ma 279b.1, 284b.5, 309b.13, 314b.8

k.-madan 217b.10-11

k.-mam 202b.10

k.-mayup 297a.14

k.-maz 138a.3, 188a.13, 333a.7

k.-maz [sıfat fiil] 15b.5

k.-mazdıŋ 199a.7

k.-muşdı 336b.14

k.-uŋ 246a.13-14, 250b.1

k.-up 63a.15, 68b.10, 91b.11, 139a.1, 142a.8, 157b.8, 251b.12

ḳorḳu korku

k. 9a.3, 119a.6, 145b.2, 294a.3, 323a.1

k.+dan 304a.1-2

k.+lardan 250a.1

k.+ları 281b.5

k.+larından 107b.1

k.+mdan 153b.5

k.+ŋdandır 139b.1

k.+sından 103a.9, 108b.9, 179b.7, 225b.4-5, 275a.5, 289a.5, 295b.13

k.+sıyıla 14a.3

k.+ya 139b.3

k.+yıla 100a.3

ḳorḳu düş- endişeye kapılmak, korkmaya başlamak (*bk.* ḳorḥu düş-)

k.-di 204a.11, 223a.10

ḳorḳu vėr- korkutmak, içine korku salmak

k.-di 146a.3

ḳorḳuc korkunç (*bk.* ḳorḳunc)

k. 179a.9

ḳorḳulı korkunç

k. 109b.8

ḳorḳunc korkunç (*bk.* ḳorḳuc)

k. 312b.8

ḳorḳut-, -d korkutmak

k.-ayım 161a.12, 161b.4

k.-ır 273a.9

k.-ırsın 273a.4

ḳoş- birini başkasının yanına katmak

k.-dı 71b.15, 310b.12, 316b.10

k.-mak 319b.4

k.-up 91b.5

ḳova kova

k.+nıŋ 50a.12

k.+yı 50b.3

ḳoy- 1. bırakmak

k.-alar 330b.3, 330b.7

k.-asız 26b.12

k.-dı 87a.13, 88b.12, 279a.5

k.-dum 289b.8

k.-sa gerekdir 10b.2

k.-saŋ 93b.14

k.-up 11a.6, 94b.11

2. yerleştirmek

k.-alar 205b.1

ḳoyu güçlü

k. 220a.9

ḳoyun (I) koyun

k. 9a.10, 9a.11, 85b.9, 220a.12

ḳoy(u)n (II) kıyafet ile göğüs arasında kalan kısım

k.+una 70b.15, 73a.13, 95b.4

k.+unda 165a.12

ḳoyuvėr- salmak, serbest bırakmak

k.-diler 318a.9

ḳoz (*Far.*) ceviz

k. 312a.1

köle köle

k.+ŋ 318a.8

k.+sine 160a.12

köpek 1. köpek

k. 165b.14, 231b.2, 232b.15, 254b.1, 254b.9, 305a.8, 312a.14, 325b.7

k.+in 279a.2-3

k.+le 123a.11

k.+ler 223b.7, 305a.9

2. hakaret sözü

k!. 223b.4

k.+in 223b.15

kör kör

k. 17b.5, 87b.14, 88a.14, 88a.8, 267a.2

k.+dür 88a.7

kör ol- 1. gözleri görmez olmak

k.-muş 13a.15

k.-sun 14a.8

2. (kalp gözü) görmez olmak, körleşmek

k.-muşdı 194b.4

köşe (*Far.*) **1.** iki duvarın birleştiği yer

k.+sinde 49a.7, 338b.5

k.+sine 151b.9-10

2. yer, taraf

k.+de 221b.11, 266a.3, 277b.2, 296a.10

3. tenha yer, kuytu

k.+de 108a.10, 338b.11

köşeli köşeleri olan

k. 89a.2

köşk (*Far.*) köşk

k. 90a.6, 90a.8, 90a.9, 95a.8, 95a.9, 99a.12, 99a.12, 142a.9, 153a.13, 258b.13, 259a.1, 326b.6, 337a.4, 337a.9, 337b.12

k.+i 95a.7, 337a.12

k.+in 337a.11

k.+ler 90a.7, 197b.12, 243a.11, 258b.15

k.+lere 95b.14

k.+ün 337a.12

kötü beter

k. 273a.10

köy (<*Far.* kūy) köy

k. 268a.2, 313a.11

k.+ler 340a.4

k.+lerdir 340a.4

k.+leri 340a.5

köyli köylü

k. 268a.2, 268b.2

ḳubbe (*Ar.*) yarım küre biçimindeki yapı, kubbe

k. 326b.7

k.+den 328b.10, 328b.11

k.+ler 328b.3

k.+lerin 327b.12

k.+niŋ 326b.10

ḳucaḳ -ġı kucak (*bk.* ḳuçaḳ)

k.+ına 58b.11, 243b.11

ḳuç- kucaklamak

k.-dı 120a.2, 315b.15

k.-muşdı 242b.8

ḳuçaḳ, -ġı kucak (*bk.* ḳucaḳ)

k.+ına 40b.12, 92b.12, 96b.14, 126b.4, 290a.6

k.+ından 298a.7

ḳuçaḳlaş- kucaklaşmak

k.-up 232a.2

ḳuçuş- kucaklaşmak

k.-mak 195a.8-9

ḳudret (*Ar.*) güç, iktidar

k. 216a.15, 237a.11

k.+leri 43a.12

ḳudret-i rabbānī Allah'ın dilediği herşeyi yapma gücü

k. 83a.7

ḳudūm (*Ar.*) **1.** ayaklar

k.+iyle 72a.12

2. doğma, dünyaya gelme

ḳudūm-ı Fāṭımatü'z-Zehra Hz. Fatıma'nın doğumu, dünyaya gelişi

k.+dan 40b.11

3. zuhur etme, ortaya çıkma

ḳudūm-i şerīf Hz. Muhammed'in peygamber olarak gelişi

k.+inden 282a.15

ḳufl (*Ar.*) kilit

k.+ın 282a.15

kūh (*Far.*) dağ

kūh-ı Ḳāf Kaf dağı

k. 230a.5

kūh-u Ḳāf Kaf dağı

k. 206b.14

ḳul 1. Allah'ın kulu

k.+a 129a.1

k.+dur 161a.9

k.+ı 17b.11, 113b.8, 136b.12, 141b.8, 143a.12, 202a.9, 202b.2, 218a.6

k.+ıdır 61b.4

k.+ısın 218a.9

k.+ıyam 137b.12

k.+ıyıla 198a.6, 246b.1

k.+larım 171a.2

k.+larıma 167b.6

k.+larına 260b.3

k.+larındanım 247b.10-11

k.+larıŋı 252a.6-7

k.+larıyıla 149a.11

k.+u 160a.8, 208b.7, 219b.10

k.+um 161a.15, 167b.2, 202a.12

k.+umı 42a.6

k.+umuzdur 61b.5

k.+unıŋ 331a.2

k.+uŋ 28a.6, 108a.1, 174a.6, 318a.8

k.+uŋa 69b.5, 199b.10, 334b.14

k.+uŋuzdur 61b.7

k.+usaŋ 120b.2

k.+uyam 112b.1

k.+uyım 200a.2

2. köle, hizmetkar

k. 61a.12, 218a.5

ḳulaġuz rehber, kılavuz (*bk.* ḳılavuz)

k. 139a.11

ḳulaḳ, -ġı kulak

k. 215b.3

k.+ım 14b.2, 308b.11

k.+ın 165a.10, 165a.11, 321b.11

k.+ına 9b.13, 69a.8, 78b.4, 78b.4, 140a.7-8, 282a.4

k.+ında 42a.14, 42a.15

k.+ından 9b.12

k.+larında 42a.13

ḳulaġına dey- haberdar olmak

k.-di 310b.10, 311b.5

ḳulaḳ işitmeden ḳal- çaresiz kalmak

k.-dı 215b.3

ḳulaḳ ur- dinlemek

k.-dum 94a.3

ḳulavuzla- rehberlik etmek

k. -yam 60a.11

ḳumaş kumaş

k. 176b.1

ḳur- oluşturmak, bina etmek

k.-dı 81b.13, 171b.1, 180a.2

k.-dular 181a.6, 181a.6

k.-muş 335a.15

Ḳur’ān (*Ar.*) Kur'an-ı Kerim

k. 274a.7, 307b.10, 307b.15, 309a.8

ḳurb yakın

k.+unda 83a.12

ḳurb-ı ilāhī ol- Allah'a yakın olmak

k.-muş 35b.2-3

k.-ursız 220b.15

ḳurb-ı sultān-ı cihān cihanın sultanı Hz. Muhammed'in yakını

k. 83a.11

ḳurbān (*Ar.*) kurban

ḳurbān eyle- 1. kurban kesmek

k. 318a.7

2. bir uğurda feda etmek

k.-digiŋ 332a.1

ḳurbān ol- bir uğurda feda olmak

k.-am 173a.7

ḳurı kuru (ağaç) (*bk.* ḳuru)

k. 57a.4

ḳurretü'l-ʿayn göz nuru

ḳurretü'l-ʿayni'l-Mustafa Hz. Muhammed'in gözünün nuru

k. 55a.14

ḳurt kurtçuk

k.+lar 312a.5

ḳurtar- kurtarmak

k!. 164b.12, 280b.14

k.-a 224b.12

k.-ayım 151a.14

k.-ıram 116a.14

k.-ırım 310a.14, 314b.8

k.-ırsın 116a.15

k.-up 229a.15

ḳurtul- kurtulmak

k.-a 179b.8

k.-am 109b.3

k.-amadım 77b.15

k.-ayım 149b.8

k.-dı 131b.4, 262b.5-6, 319b.2

k.-duguz 271a.5

k.-duk 187a.9, 272a.3

k.-duŋ 89b.11, 109a.14-15

k.-duŋuz 107b.4, 109b.5

k.-maz 184b.12

k.-ur 216b.11

k.-ursuŋ 247a.15

ḳuru kuru (kamışlık) (*bk.* ḳurı)

k. 232a.12

ḳuru- cansızlaşmak, kurumak

k.-yaçaḳ [sıfat fiil] 148a.10, 152a.13, 216a.2, 287b.2

ḳurul- 1. oluşturulmak

k.-dı 116b.6 , 303a.10

k.-muş 13b.6, 65b.13

k.-up 144a.2

2. bina edilmek, yapılmak

k.-muş 172b.15

ḳurut- (ağzını) kurutmak, susatmak

k.-dı 284b.1

ḳus- kusmak

k.-ardı 246a.2, 246a.3

k.-dı 77a.8, 77a.9, 77a.9, 77b.7, 87a.8, 246a.1, 246a.1, 311a.14

ḳuṣūr (*Ar.*) eksiklik

ḳuṣūr-ı ʿilm ilimde eksiklik

k. 62b.15

ḳuş kuş

k. 77a.10, 77b.12, 77b.6, 78a.1, 78a.2, 236b.11, 263b.6

k.+ı 151b.7

k.+lar 250a.8, 256a.7, 263b.13

ḳuşaḳ kuşak

k. 44a.14

ḳuşan- (silah) kuşanmak

k.-dı 196a.15

k.-dılar 124a.2, 207b.3, 285a.8

ḳuşat- muhasara altına almak

k.-dı 145b.1, 176a.8-9, 240b.8

ḳuşluḳ, -ġı sabah ile öğle saatleri arasındaki zaman dilimi

k.+ın 259a.8

ḳuşluḳ namāzı kuşluk vaktinde kılınan nafile namaz

k.+nı 326a.11

ḳutlı kutlu, mübarek

k.+dır 101a.10

ḳuvvet (*Ar.*) **1.** güç, kuvvet

k. 38a.4, 216a.15

k.+i 255a.12

k.+imi 241a.15

k.+iŋ 244b.5

k.+le 61b.13

2. zorluklara dayanma gücü

k. 47b.15, 154b.6

ḳuvvet-i ḳāhire ezici kuvvet

k. 220b.7

ḳuvvet-i ḳudsiyye ilahi kuvvet

k. 95b.9

ḳuvvet-i ṣabr sabr kuvveti

k.+dır 29b.9

ḳuvvet bağla- kuvvetlenmek

k.-dılar 226a.6

ḳuvveti git- takati kesilmek

k.+m g.-di 240a.6

ḳuvvetlet- kuvvetlendirmek

k.-üp 146b.11

ḳuvvetli 1. güçlü

k. 203b.2

k.+dir 290a.10, 290a.12, 290b.8, 294a.8

2. kudret sahibi, etkili

k. 85b.6

k.+dir 85b.7

ḳuvvetsiz güçsüz, dayanıksız

k. 203b.2

ḳuyu kuyu

k. 50a.4, 313a.15

k.+dan 29b.11, 50a.6

k.+lar 190b.4

k.+nuŋ 50a.10, 50a.11, 50b.2

k.+ya 88b.1

ḳuzġun kuzgun

k. 256b.11, 256b.12, 256b.8

ḳuzu kuzu

k. 220a.12

küçük 1. ebat olarak küçük, ufak

k. 213a.2

2. küçük çocuk

k. 93b.7, 96b.13, 96b.14, 137b.8, 138a.5, 139a.4, 155a.2, 243b.7, 244b.4, 264a.10, 290a.5, 300a.10, 322b.12

3. yaşça küçük

k. 28b.11, 184b.7, 199b.2, 243b.5, 293a.15, 322b.13

k.+dür 97b.11

k.+i 39b.7

küdūret (*Ar.*) keder, gam

k. 18a.1, 220b.2

k.+den 87b.7

k.+i 102a.11

küffār (*Ar.*) kafirler

k. 21b.7, 56a.4

k.+dan 17a.11

k.+ı 18a.12

küfür (*Ar.*) Allah'a iman etmeme

k. 196b.5

k.+den 9a.2

kül ol- ateşte yanmak, kül olmak

k.-muş 281a.3

külli (*Ar.*) hep, büsbütün

k. 11a.14

küngüre (*Far.*) bir şeyin en yüksek yeri

küngüre-i gerdūn gökyüzünün tepesi

k.+a 40b.15

künyet (*Ar.*) birine ailesine nispetle verilen lakap

k.+i 40b.13, 60a.4, 92a.6

künyet-i şerīf değerli lakap

k.+i 78a.11

küp geniş karınlı, büyük toprak kap

k. 131a.5, 337b.10

k.+lerle 337b.14

küpe küpe

k.+leridir 101b.9

kürs (*Ar.*) Allah'ın kudretini temsil eden manevi makam

k. 272a.6

k.+i 271a.11-12

kürsi (<*Ar.* kursī) vaaz edilen yüksek yer, kürsü

k. 171b.1, 280b.2

k.+ye 113a.11

küstāḫ (*Far.*) hadsiz, saygısız

k. 280a.5

küstāḫlıḳ saygısızlık yapma

k. 47b.9-10, 53a.14

küstāḫlıḳ ėt- saygısızlık yapmak

k.-em 126a.2

küstāḫlıḳ eyle- saygısızlık yapmak

k.-dim 138b.3

kütürdi kütürtü

k. 247b.4

L

L 'Allah lanet etsin' anlamında 'la'netullāh' kelimesinin kısaltması (ل)

l. 103a.10, 103b.1,103b.4, 103b.6, 103b.11, 103b.15, 104a.4, 104a.10, 105b.1, 105b.6, 105b.9, 106a.2, 106a.6, 106a.7, 106a.11, 106a.12, 106a.15, 106b.3, 106b.11, 107a.9, 107b.14, 109a.1, 109a.8, 109a.9, 110b.8, 112b.11, 116a.12, 116b.7, 117a.9, 117a.13, 118a.1, 118a.10, 118b.10, 120b.4, 123a.8, 123a.13, 130a.3

lā (*Ar.*) **1.** 'hayır, öyle değil'

l!. 163b.5

2. kelimenin önüne gelerek '-sız, yok, değil' anlamı katar

lā-cerem şüphesiz

l. 17b.2, 28b.9

lāf u güzāf (*Far.*) boş lakırdı

lāf u güzāf ėt- boş, yersiz konuşmak

l.-ersin 193b.9,

l.-medim 196b.11

laḥẓa (*Ar.*) an

l. 55b.15

lā'in (*Ar.*) lanetlenmiş

l. 111b.14, 129b.4, 286b.13

laḳab (*Ar.*) sonradan takılan ad

l.+ı 40b.13, 59b.12, 59b.15, 78a.11, 293b.1

l.+ın 11a.5

laḳab-ı mübārek değerli lakap

l.+i 92a.7

lākin (*Ar.*) ama, fakat

l. 49b.13, 61b.9, 81a.10, 85a.15, 116a.11, 118b.4, 119a.3, 128a.6, 129a.7, 129a.9, 153a.1, 162b.11, 167a.14, 176a.10, 178a.6, 182b.1, 202b.12, 249b.13, 254b.9, 275a.2, 278b.4, 290b.5, 301a.14, 318a.3

la'l (*Ar.*) **1.** kırmızı renkli kıymetli taş

l. 337a.5

l.+e 275a.11

2. kırmızı renk

l. 126b.10

lāle-zār (*Far.*) lale bahçesi

l. 203b.8

lāmi' (*Ar.*) parlayan

l. 67b.1

laʿnet (*Ar.*) **1.** Allah'ın rahmetinden mahrum olma

l. 210a.2, 298a.2, 336b.3

2. uğursuz, bet, kötü

l. 317b.6

3. beddua sözü, ilenme

l. 105b.3, 107a.12, 107a.13, 107a.13, 117b.14, 118a.4, 108a.6, 108a.6, 259a.13, 264b.9, 274b.2, 273b.7, 273b.8, 288b.6, 294b.13, 312b.12, 334b.11, 335b.10

laʿnet ėt- beddua etmek

l.-di 108b.10

l.-diŋiz 7a.7

l.-erler 6b.8, 8b.10, 8b.12, 8b.14

l.-üp 305b.15

laʿnet eyle- beddua etmek

l.-di 120a.10

l.-mek 103b.11

l.-r 332a.9

laʿnet oḳu- beddua etmek

l.-dı 105a.7

l.-dulardı 335a.10

l.-r 332a.10

l.-rlar 9a.1

laʿnet olsun! beddua sözü

l!. 108a.6, 259a.13, 274b.2

laṭīf (*Ar.*) güzel, hoş

l. 186a.15, 260a.3, 289b.7, 302b.1

laṭīf-u beytullāh Allah'ın güzel evi

l.+dır 177b.14

laṭīfe (*Ar.*) şaka

l.+yile 78b.6

laṭīfe ėt- şaka yapmak

l.-erek 165a.8

lāyıḳ (<*Ar.* lā'iḳ) uygun, münasip

l. 10b.6, 130b.12, 135a.14, 154a.10, 156a.12, 165b.14, 176a.11, 177b.13, 204a.1, 211a.10, 238b.8, 245a.3, 255a.7, 277a.13, 321b.3

l.+am 135a.9

l.+dır 86a.9

l.+ı 169b.1

l.+sın 91b.13

lāyıḳ sezā uygun, münasip

l. 169a.6

lāyıḳ sezā-vār uygun, münasip

l. 15a.14, 112a.12

lāyıḳ-ı mürüvvet midir? 'insanlığa sığar mı, insanlığa yakışır mı?'

l. 179b.7

lāyıḳ gör- uygun bulmak

l.-mem 135a.4

l.-ürem 135a.5

lāyıḳ ol- uygun olmak

l.-an 27b.8-9, 122a.5

l.-ıçak 136b.14

lāzım (*Ar.*) gerekli

l. 130b.5, 275a.3, 282a.15, 286b.15

l.+dır 70a.5, 114a.3, 119a.13, 133a.10

lāzım gel- gerekmek

l.-di 111a.14

l.-se 235a.10

l.-ür 23b.14

lāzım ol- gerekmek

l.-an 117a.7, 154a.15

leb (*Far.*) dudak

leb-i mübārek mübarek dudak

l.+i 282a.15

legen (*Far.*) leğen

l. 14a.4, 40b.6, 59a.6, 94b.10, 94b.11, 261b.13, 311a.14

lerze (*Far.*) titreme

lerze bıraḳ- korku salmak, titretmek

l.-dı 203b.10

lerze düş- korkudan tir tir titremek

l.-üp 270b.5

lerzeye gel- titremek, sallanmak

l.-ir 102a.12

leş (<*Far.* lāşe) **1.** kokmuş hayvan ölüsü (*bk.* līşe)

l.+i 312a.5

2. düşman cesedi

l. 151a.1, 151a.1

leş-i murdār necis leş

l.+ını 270b.7

leşker (*Far.*) asker

l.+e 282a.15

l.+i 260b.6

l.+ine 230a.3

l.+iŋ 83a.3

leşker-i aʿdā düşman askeri

l.+ya 229b.4

leşker-i ḫavāric Harici askeri

l. den 70a.7

leşker-i İslām İslam askeri

l. 21b.7

leşker-i Kūfe Kufe askeri

l. 148a.15-148b.1

leşker-i Şām Şam askeri

l. 148a.15

leşker-i Yezīd Yezid'in askeri

l. 2a.3, 5a.12, 111b.11, 194b.10, 194b.2, 197b.8, 201b.5, 345b

l.+den 201b.9, 221b.6-7

leşker-i Yezīd-i pelīd alçak Yezid'in askeri

l. 108b.12, 235a.8

levḥa (*Ar.*) üzerine yazı yazılan nesne

l.+ları 291b.6, 291b.9

levḥ-i maḥfūẓ Allah'ın takdir ettiği şeylerin bütününün yazılı olduğu levha

l.+a 70a.10-11

levn (*Ar.*) yüz rengi

l.+ini 84b.1

l.-i şerifi 57a.11

leẕẕet (*Ar.*) zevk, haz

l. 137b.6, 171b.9

l.+i 171b.8

l.+ini 176b.14

libās (*Ar.*) giysi, kıyafet

l. 66b.14, 215a.14

l.+a 78b.6

l.+ıla 69b.9

l.+ını 322a.5

lisān (*Ar.*) **1.** (ağızdaki) dil

l.+ıla 233a.11

2. anlaşma aracı olan dil

l.+ında 79a.2, 93a.3

l.+ıyıla 4a.7

l.+la 94a.5

3. konuşma, sohbet

l.+ığızdan 30b.9

4. söyleyiş tarzı

l.+la 102a.4

lisān-ı faṣīḥ açık bir dil

l. 15a.4-5, 263b.6

līşe (<*Far.* lāşe) leş, düşman cesedi (*bk.* leş)

līşe-i murdār necis leş

l.+ını 81b.4

livā (*Ar.*) bayrak, sancak

l.+sı 136b.8

livā-yı Resūl kıyamet gününde Hz. Muhammed'in ümmetinin altına çağrılacağı bayrak

l. 46b.15

loḳma (*Ar.*) bir kerede yenilebilecek mikdar

l. 49b.12, 305a.2

l.+dan 71a.13

luʿb (*Ar.*) oyun, hile

l.+ıla 232a.11-12, 298a.9

l.+la 162a.11, 200a.13, 200b.1

luʿb-ı hüner göster- (savaşta) maharet göstermek

l.-di 241a.1

l.-üp 209a.14

luġāt (*Ar.*) lisan, dil

l.+la 94a.4

luṭf (*Ar.*) ihsan, kerem

l. 128b.15, 143a.1, 175b.1, 222b.13, 228b.4, 234a.3, 237b.1, 310b.2, 337b.8

l.+a 261b.9

l.+dur 112a.14

l.+ıŋa 220b.15

l.+uŋ 221a.10

luṭf eyle- 1. 'lütfen, lutfediniz'

l!. 7a.4, 18b.13, 31b.12-13, 54b.1, 111a.2-3, 112a.13, 116a.5, 128a.1, 143b.9, 160a.10, 161b.13, 171b.15, 178b.13-14, 199b.10, 199b.15, 209a.12, 213b.9-10, 218a.13-14, 227a.3, 236a.12, 247b.15, 261a.1, 286a.8, 302a.6

l.-ŋ 10b.11, 44a.14-15, 52b.10, 76b.7, 277b.7

2. müsaade etmek

l.-ŋ 42b.13, 163a.7

l.-sin 20a.11

lü'lü-i şehvār büyük inci

l.+ı 23b.9

M

mā (*Ar.*) 'o şey ki' anlamında yeni kelimeler yapan ön ek

māʿadā -den başka

m. 133a.1

mā ʿaleyh onun hakkında

m. 304a.13

mābeyn iki şeyin arası

m.+imizden 288b.4

mādām ki madem (*bk.* mādem ki)

m. 125b.5, 318a.2 (*bk.* mādām ki)

mādem ki madem

m. 38b.7, 111a.8, 123a.15

maʿan (*Ar.*) birlikte, beraberce

m. 19b.6, 34b.2, 43b.4, 72a.1, 98b.3, 111b.8, 117a.8, 166b.9, 182a.3, 199b.7, 292a.10, 319a.3, 336b.10

muʿarref (*Ar.*) malum şekilde, bilindiği gibi

m. 215b.5

maʿaş (*Ar.*) ücret, maaş

m. 67b.12

maʿāẕallāhi teʿālā (*Ar.*) 'Allah korusun, Allah göstermesin'

m. 74a.3-4

māʿden (*Ar.*) kaynak, cevher

m.+i 56b.12

māʿden-i āsān u zerāfet kolaylık ve zariflik kaynağı

m. 136b.9

māder (*Far.*) anne

m.+i 19a.10, 230b.6

maġfiret (*Ar.*) bağışlanma, affolma

m. 8b.13, 8b.15, 8b.7, 8b.8

maġfūr (*Ar.*) günahları bağışlanmış

m. 260b.4

maġlūb (*Ar.*) yenilen, kaybeden

m. 214b.7

maġlūb ol- yenilmek, kaybetmek

m.-dı 145b.9

m.-dukda 17a.14

m.-duŋız 271b.6, 293b.4-5

maġmūm (*Ar.*) gamlı, kederli

m. 34a.14

maġrib (*Ar.*) batı

m.+de 47a.2

m.+den 67b.13, 125a.6, 326b.11

m.+deŋ 256a.6

maġrūr (*Ar.*) **1.** gururlu

maġrūr ol- 1. gururlanmak

m.-ma 128a.10, 129a.11

2. sevinmek, ferahlamak

m.-dı 167a.4

2. aldatılmış, mağbun

maġrūr eyle- aldatmak, kandırmak

m.-meyelim 130b.13

maġrūrāne gururlu bir şekilde

m. 271a.3

maġrūrlan- gururlanmak, kibirlenmek

m.-dı 147b.7

maġrūrluḳ, -ġı kibirlilik

m. 63a.9

m.+uŋuzdan 272a.3

māh (*Far.*) **1.** otuz günlük zaman dilimi, ay

māh-ı cemāziye'l-āḫir Cemaziyelahir ayı

m. 345a

m.+iŋ 342a.2

māh-ı muḥarremü'l-ḥarām Muharrem ayı

m. 260a.8

m.+ıŋ 341b.14-15

māh-ı receb-i şerīf Recep ayı

m.+īŋ 128b.8

māh-ı şaʿbān-ı şerīf Şaban ayı

m.+iŋ 92a.8, 127b.9

2. kamer

māh-ı gerdūn-ı vefā vefa semasının ayı

m. 136b.8

maḥal (*Ar.*) **1.** yer

m.+de 27a.11, 139a.3, 149a.6, 151b.13, 154b.15, 337b.6

m.+dedir 55a.3

m.+e 50a.3, 283b.5

m.+idir 221a.1

maḥall-i dünyā dünya

m.+yı 176b.8

maḥall-i müsteḥaḳ hak edilen yer

m. 104b.4

2. an, zaman, esna

m. 33a.9, 99a.9, 125a.7, 159a.13, 165b.3, 190a.9, 190a.9, 199a.9, 208a.13, 208a.13, 236b.7, 236b.13, 253b.12, 272a.11, 277a.7, 289b.8, 309a.9, 322b.2

m. 53a.7, 165b.3, 174b.11, 323b.3, 328a.6, 338b.10

m.+de 11a.9, 16b.13, 22b.11, 39a.8, 95a.5, 187a.2, 247b.9

m.+di 214a.3

m.+dir 138b.9, 176a.14, 176a.15

m.+i 195a.9, 216b.5

m.+idir 53a.8, 195b.2

m.+leri 170a.12

maḥallini gözėt- uygun zaman kollamak

m.-di 323a.15

maḥalle (*Ar.*) **1.** ikamet edilen yer, mevki

m.+lerinde 269b.13-14

2. bütün mahalleli

m.+yi 284b.11

maḥbūb (*Ar.*) sevgili

m. 206a.13

m.+dur 135b.3

maḥcūb (*Ar.*) örtülü, perdeli

m. 265b.4

maḥdūm (*Ar.*) **1.** erkek evlat, oğul (saygı sözü) (*bk.* maḥtūm [1])

m. 81a.3

m.+unıŋ 11a.10

2. kendisine hizmet edilen, efendi

maḥdūm-zāde değerli kişinin oğlu (Hz. Ali'nin oğulları)

m.+ler 76b.4

maḥdūme (*Ar.*) kız evlat (saygı sözü)

maḥdūme-i zamān devrin mahdumesi **(**Hz. Fatıma)

m. 51a.15

maḫfe (<*Ar.* miḥaffe) deve üzerine konan içinde insan oturabilecek kapalı yer

m. 299a.8, 313a.9, 328a.14

m.+ler 265a.8, 269a.10, 269a.12, 273b.12, 328b.3

m.+niŋ 308a.6

m.+ye 313a.8

maḫfī (*Ar.*) gizli

m. 169b.7

maḫfūẓ (*Ar.*) gizlenmiş

m. 265b.3

māḥir (*Ar.*) maharetli

m. 163a.14

maḫlūḳ (*Ar.*) Allah'ın bütün yarattıkları

m.+a 243a.9

maḫlūḳāt (*Ar.*) Allah'ın bütün yarattıkları

m. 21a.3, 275a.11

m.+dan 8a.12

m.+lar 278a.1

maḫlūle (*Ar.*) dul kadın

m. 134b.3

maḫmūrla- içkiden dolayı sersemleşmek

m.-mış 311a.14

maḫmūr ol- içkiden dolayı sersemleşmek

m.-up 72a.2

maḫrem (*Ar.*) **1.** aile, yakın akraba

m. 272b.14

2. birinin kendisine yakın gördüğü kişi

m.+imiz 195b.12

maḫrūm (*Ar.*) çaresiz, kimsesiz

m.+a 161a.6

maḫrūm ḳal- istediğini elde edememek

m.-alar 333b.7

m.-maz 199a.14

maḫrūmāne mahrum kalmış bir şekilde

m. 227b.12

maḫrūsāne korunup gözetilerek

m. 227b.10

maḫṣūṣ (*Ar.*) bir kişiye özel

m. 106b.15, 129a.1

m.+dur 129a.2

maḫşer (*Ar.*) ahirette tüm insanların toplanacağı yer

m. 326b.4

m.+de 138a.8

m.+e 95a.11

māhtāb dolunay

māhtāb-ı ʿālem-efrūz-ı sipihr-i saʿādet saadet semasının alemi aydınlatan dolunayı

m. 136b.5

maḫtūm 1. erkek evlat, oğul (saygı sözü) (*bk.* maḥdūm [1])

m.+lar 155b.12

m.+ları 155b.8

m.+larısız 157a.2

m.+uŋ 92b.13

2. küçük çocuk

m.+a 97a.7

maḫtūmu'l-mükerrem saygıdeğer oğul

m. 93a.7, 178b.12

m.+iŋi 25b.11-12

m.+ler 155b.2

mahūd (*Ar.*) bilinen, malum olan

m. 163b.15, 308a.8

maḥzūn (*Ar.*) hüzünlü

m. 37b.10

māī (*Ar.*) mavi

m. 12a.7

maḳām (*Ar.*) **1.** durak, mekan

m. 322a.9

m.+a 56b.7,

m.+da 260a.8

m.+dır 260a.3

m.+ına 10a.3, 10b.4

2. mertebe, derece

m. 298a.5

m.+a 237b.3

3. peygamber ya da bir veli adına yaptırılmış olan türbe, ziyaretgah

m.+ına 117b.15

maḳām-ı İbrāhim Hz. İbrahim'in Kabe'yi inşa ederken üzerine çıktığı taşın bulunduğu yer

m. 77a.3, 77a.5

maḳara (<*Ar.* meġāre) mağara

m.+ya 56b.7

maḳbere (*Ar.*) mezar, kabir

maḳbere-i şerīf Hz. Muhammed'in değerli kabri

m.+iŋizi 26b.9

maḳbūl (*Ar.*) beğenilen, kabul edilen

m. 161b.10

m.+dür 168b.5

m.+i 320a.1

m.+üm 70a.1

m.+ümdür 70a.3, 165b.4

m.+ümüzdür 319b.15, 339b.13

maḳbūl-i dergāh-ı aʿlā Allah katında kabul edilen dua

m. 245b.13

maḳbūl-i merġūb rağbet gören ve makbul olan

m.+umdur 30a.2-3

maḳhūr (*Ar.*) yenilmiş, mağlup

m. 243a.12, 260b.13

maḳrame (*Ar.*) baş örtüsü

m.+yle 64a.12

maḳṣad (*Ar.*) amaç, gaye

m.+ı 193b.8

maḳṣūd (*Ar.*) amaç, gaye

m. 24b.10

m.+ıma 73b.4, 234a.4

m.+ıŋı 293a.2

m.+um 6a.7

maḳtel (*Ar.*) Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilişini anlatan eserlere verilen ad

m. 341a.8

maʿḳūl (*Ar.*) akla uygun olan

m. 61a.14, 133b.9, 178b.13, 275a.5, 276b.3, 295a.5

m.+dür 122a.8, 124a.10, 139b.12

maʿḳūl gör- uygun bulmak

m.-di 147b.2

m.-üp 27b.10, 141a.7

maʿḳūl ol- uygun olmak

m.-muş 284b.15

maʿḳūle (*Ar.*) akla uygun

m. 187b.13

maḳūle (*Ar.*) söylenmiş söz

maḳūlesinçe sözün gereği gibi

m. 279a.3

māl (*Ar.*) mal, varlık

m. 18a.2, 63a.1, 63a.11, 63a.2, 63a.3, 63a.6, 63a.8, 63a.9, 64a.1, 115a.14, 121a.5, 146a.2, 159a.2, 161a.7, 171b.9, 173a.6, 173b.1, 173b.5, 204a.2, 264a.5, 307a.4, 321b.2

m.+a 60b.15, 61b.15

m.+dan 218b.2, 218b.2

m.+ı 62a.7, 63a.5, 108a.1, 131b.4, 137a.3, 149b.2, 338a.11

m.+ıla 122a.2

m.+ım 276b.7

m.+ımdan 17b.14, 50b.10, 164b.14, 165b.4, 276b.7

m.+ımı 188b.10

m.+ımız 112b.15

m.+ına 120a.5

m.+ını 155a.5, 321b.9, 332b.15

m.+ıŋ 338a.1

m.+ıŋızı 140a.5

m.+ıyıla 7a.15

māl-dār mal sahibi, varlıklı

m. 112a.2

māl-sāḥib mal sahibi, varlıklı

m. 63a.5

mālāmāl (*Far.*) ağzına kadar dolu

mālāmāl ol- ağzına kadar dolu olmak

m.-sa 238a.6-7

mālik (*Ar.*) bir şeye sahip olan kişi

m. 146b.10

m.+dir 179b.5

m.+i 194a.6

mālik-i cennet cennet sahibi

m. 213a.12

mālik ol- sahip olmak

m.-dum 259a.15

m.-mamışdı 60b.15

m.-mamışdır 259b.1, 339a.7

maʿlūm (*Ar.*) bilinen şey

m. 131a.15, 153b.13

m.+dır 340b.1

m.+dur 35b.10, 274b.6

m.+ıŋdır 249b.3

m.+um 132b.11

maʿlūm edin- 1. bilgi edinmek

m.-di 141b.6-7

2. farkına varmak, anlamak

m.-diler 270b.9

maʿlūm-ı şerīf değerli bilgi

m.+iŋdir 249b.2

maʿlūm ol- bilinmek

m. 257a.6

m.-a 131b.14, 133a.4, 199b.15, 202b.7, 233b.5

m.-an 82b.15

m.-dı 84a.13, 134a.10, 170b.7-8, 178a.12, 227b.2, 255b.8

m.-sun 314a.8-9

m.-uŋ 182a.1

maʿmūr (*Ar.*) gelişip güzelleşmiş

maʿmūr eyle- (ahiretini) güzelleştirmek, ihya etmek

m.-mekdir 185b.7

maʿnā (*Ar.*) **1.** anlam

m. 27b.3

2. hakikat

m.+da 160b.11, 206b.10

m.+dır 31a.14

manaşdır (<*Yun.* monastiri) manastır

m. 281b.6

maʿnen mana yönünden

m. 160b.11

mānend (*Far.*) eş, benzer

m.+i 29a.14

māniʿ (*Ar.*) engel

m. 173a.15, 176a.13

māniʿ ol- engel olmak, engellemek

m.-dı 264a.7

m.-ma 169b.4

m.-maya 268b.13

manşūr (*Ar.*) galip olmuş, zafer kazanmış

m. 98b.3, 112a.1, 115a.7, 319b.2

maraż (*Ar.*) hastalık

m. 28a.5, 28a.15, 29a.4, 32a.14, 137a.1, 184b.12**,** 304b.7

m.+ı 30a.4

m.+ım 118a.4

m.+ına 304b.10, 312a.6

m.+ından 48a.5

maraż-ı mevt ölüm hastalığı

m. 31b.2

m.+de 31a.14

m.+inde 30b.4, 33b.2

maʿreke (*Ar.*) savaş yapılan yer

m. 228a.2

m.+den 206a.4

m.+ye 225a.5

m.+yi 239a.12

maʿrifet (*Ar.*) hüner, ustalık

m. 163b.13

marīẓ (*Ar.*) hasta

marīż ol- hastalanmak

m.-dı 11a.9

maʿrūf (*Ar.*) bilinen, malum olan

m. 25a.8, 75b.9, 139b.7, 177a.6

m.+dır 39b.4

maʿrūf-ı meşḥūr bilinen, tanınan

m.+dur 105a.3

maşlaḥat (*Ar.*) **1.** iş, mesele

m. 146a.14, 282a.1

m.+ı 123a.4,

2. hayır getiren şey

m.+ı 282a.15

maʿṣūm (*Ar.*) küçük çocuk, sabî

m. 39b.15, 138a.12, 138a.13, 157b.3, 243b.12, 243b.7, 262a.15, 262b.1, 273a.13, 290a.5

m.+a 97a.2, 298b.1

m.+dur 49b.14

m.+ı 262a.11

m.+lar 157a.6, 157b.9, 159b.13, 159b.14, 162a.1, 220a.14, 238a.4

m.+lara 47b.11, 158b.12

m.+ları 155a.2, 157b.10, 161b.2

m.+ların 156b.10, 160a.13

m.+larıŋ 162b.3

m.+laruŋ 47b.14

maʿṣūm-ı pāk tertemiz, günahsız çocuk

m.+i 148a.11, 244a.7

m.+iŋ 244a.4

m.+lar 161a.5

m.+leri 162a.7

maʿṣūmlik, -gi çocukluk çağı

m.+i 25b.3

maṣūn (*Ar.*) korunmuş olan

m. 265b.2

maşrıḳ (*Ar.*) doğu, şark

m. 321a.6

m.+da 47a.2

m.+dan 67b.13, 256a.6

m.+dek 326b.11

m.+ı 125a.6

maʿşūḳ (*Ar.*) kendisine aşık olunan kişi

m.+ında 137b.6

m.+ıŋ 137b.4

matara (<*Ar.* maṭhere) taşınabilir su kabı

m. 238a.14

m.+nıŋ 238b.13

m.+yı 238b.11, 238b.13, 238b.15, 238b.9

mātem (*Ar.*) yas

m. 21a.2, 255b.8, 300a.13, 307b.8

m.+e 73b.4

m.+i 21a.2

m.+idir 278a.4

m.+in 20b.13

m.+leri 298b.6

mātem ėt- yas tutmak

m.-diler 20b.15

m.-elim 298b.8

m.-er 168a.6

m.-erler 263b.14

mātem eyle- yas tutmak

m.-di 255b.3-4

m.-diler 91b.8

mātem tut- yas tutmak

m.-arlar 71b.8

m.-dular 21a.4

m.-salar gerekdir 168a.9

māyil (<*Ar.* mā'il) meyilli olan

m.+dir 289b.6

maẓhar (*Ar.*) **1.** ulaşan, nail olan

maẓhar düş- ulaşmak, nail olmak

m.-eler 264b.15

m.-enler 176b.4

m.-üp 220b.15

maẓhar ol- ulaşmak, nail olmak

m.-sak 261b.9

2. tecelli yeri

maẓhar-ı iẓhār-ı dīn dinin kendisinde tecelli ettiği kişi

m. 136b.10

maẓlūm (*Ar.*) zulme uğramış

m. 193a.6, 243b.3

m.+a 13b.14, 224b.11

m.+ı 208b.15, 329a.13

m.+ım 193b.5

m.+lar 138a.7, 195b.5

maẓlūm-ı pāk-i bī-günāh günahsız ve tertemiz olan mazlum

m.+ı 183a.5

mażmūm (*Ar.*) eklenmiş

m.+ında 24b.6-7

mażmūn (*Ar.*) kastedilen anlam

m. 78a.8

m.+ı 181b.13, 132b.10

maʿẕūr (*Ar.*) mazereti olan

m.+dur 47b.12

maʿẕūr ola 'mazur görün, affedin' (*bk.* maʿzūr olsun)

m. 109b.12-13, 193b.15-194a.1, 258b.11, 337b.1

maʿzūr olsun 'mazur görün, affedin' (*bk.* maʿẕūr ola)

m. 44a.11, 51a.8, 116b.15, 138b.3, 222b.9-10, 299b.15, 300a.4, 311a.13

maʿzūr tut- affetmek, bağışlamak

m.-uŋ 175b.2-3, 228a.13

mecāl (*Ar.*) güç, takat

m. 176a.9

m.+i 188b.7

m.+leri 13a.2, 49b.15

mecāli kalma- gücü tükenmek, takati kesilmek

m.-dı 104b.15-105a.1, 189a.5, 216a.2

meclis (*Ar.*) **1.** topluluk

m.+de 28a.12, 71a.1, 116a.7, 162b.10, 174b.1, 176b.3, 267a.12, 287a.14, 289a.10, 290a.9

m.+den 287b.9, 302b.10

m.+e 144a.6

m.+imizde 301b.8, 301b.9

m.+inde 267b.6

m.+ine 74b.6, 257a.1, 257a.5

m.+lerinde 303a.7

meclis-i Ḥż. Resūl Hz. Muhammed'in sohbet topluluğu

m.+e 292a.4

meclis-i şerīf değerli topluluk

m.+inde 90a.5

m.+lerinde 143a.8

m.+lerine 100a.2, 175b.10

2. toplantı, görüşme

m. 198a.15, 335a.15

mecma‘ (*Ar.*) toplanma yeri

m.+ına 14b.4

mecmū‘ (*Ar.*) bütün, hepsi

m.+ı 108a.13

m.+ın 54b.8

mecnūn (*Ar.*) deli, divane

m.+dur 12a.9

mecnūn-ı sergerdān başı dönmüş divane

m. 154b.10

mecrūḥ (*Ar.*) yaralı

m. 19a.3, 189a.8

mecrūḥ eyle- yaralamak

m.-di 58a.14, 88a.3, 163a.6

m.-diler 284a.3

m.-mişdir 164a.13

mecrūḥ ol- yaralanmak

m.-up 23a.13, 219b.4

meded (*Ar.*) **1.** yardım, imdat

m. 301b.13

2. 'aman, eyvah'

m!. 187a.8, 191a.3, 295a.13

medfen (*Ar.*) mezar, kabir

m.+im 75b.10, 75b.12

medfūn (*Ar.*) defnedilmiş

medfūn ol- defnedilmek

m.-dı 28b.14

medḥ (*Ar.*) övme, övgü

m. 203b.6

medḥ ėt- övmek

m.-digiŋ 297a.8

m.-diler 141b.3

m.-erler 255a.6

medḥ eyle- övmek

m. 182b.7, 295a.9-10

m.-di 130b.2, 182b.13, 295b.5-6

m.-diler 265a.5

m.-diŋ 230b.10-11

m.-mek 301a.5-6

m.-yüp 296a.15

mefhūm (*Ar.*) anlam, kavram

m.+ı 84a.13, 178a.12, 227b.2

meger (*Far.*) **1.** meğerse, gerçekte (*bk.* meger ki, meger kim)

m. 63b.15, 73b.8, 74a.2, 147b.3, 149a.6, 155b.9, 165a.12, 166b.11, 217a.11, 242b.5, 246a.9, 256b.9, 258a.9, 267a.12, 268a.1, 274b.12, 275b.11, 277b.3, 283b.9, 287a.14, 298a.10, 299a.10, 302a.12, 310a.10, 324b.4, 325a.9

2. yoksa

m. 15a.15, 95a.6, 99a.11, 174a.14,

3. ancak

m. 84b.13, 87b.10, 117b.11, 301b.9,

meger ki meğerse, gerçekte (*bk.* meger [3], meger kim)

m. 243b.7

meger kim meğerse, gerçekte (*bk.* meger [3], meger ki)

m. 174a.12

mehābet (*Ar.*) yücelik, heybet

m.+inden 22a.11, 253b.10

m.+le 16a.12

mehābet-i nūr-ı muḥammedī Muhammedî nurun heybeti

m. 250a.12

mehālik (*Ar.*) tehlikeli yerler

m.+dir 228a.5

mehmūm (*Ar.*) düşünceli, endişeli

m.+lar 138a.7

mehr (*Ar.*) erkek tarafından kadına verilen nikah bedeli

m.+ime 69b.14

m.+le 45b.5

mekān (*Ar.*) yer

m. 209a.4, 263a.9

m.+ı 135b.2

m.+ıŋ 183a.1, 184b.6

mekān-ı menḥūs uğursuz yer

m.+ında 266a.3-4

mekkār (*Ar.*) hileci, düzenbaz

m.+dan 265b.2

mekkāre (*Ar.*) hileci, düzenbaz kadın

m. 69b.3, 89a.10, 91b.9

mekr (*Ar.*) düzen, hile

m. 142b.7,309a.10

m.+i 85a.12, 85a.8, 85a.9

m.+inden 85a.12, 85a.5

m.+ine 77b.5

mekrūh (*Ar.*) çok kötü, kerih

m. 107b.11, 247a.1

mekrūh-ı melʿanet lanet edilecek kadar kerih (iş)

m. 241a.6

mekşūf (*Ar.*) açık, aşikar olan

mekşūfu'l-ʿavret ol- görülmemesi gereken yerleri açılmak, avreti açılmak

m.-up 194a.5-6

mekteb (*Ar.*) okul

m.+den 98a.13

mektūb (*Ar.*) mektup

m. 84a.5, 84b.10, 116b.2, 124b.1, 125a.8, 130b.5, 131a.9, 132a.1, 132a.1, 132a.14, 132a.2, 132a.3, 132a.4, 132a.5, 132a.6, 132a.7, 132a.8, 133a.1, 131b.9, 133a.13, 139a.11, 141a.7, 154a.7, 154b.1, 156a.5, 162b.7, 168a.11, 172a.13,

172b.5, 174b.12, 174b.15, 177b.15, 178a.11, 178a.7, 178a.8, 178b.2, 181b.13, 182a.7, 184b.10, 184b.4, 185b.4, 185b.5, 196b.14, 197a.3, 262b.14, 269b.3, 306b.11, 315b.13, 316a.10, 317a.11, 324a.3, 336a.14

m.+dur 104a.1, 140a.13

m.+ı 84a.12, 131a.9, 197a.5, 316a.4

m.+ını 172b.8

m.+ıŋ 182b.5

m.+lar 103b.8, 130a.10, 131a.3, 131a.5, 316b.1

m.+lardan 178a.5

m.+ları 131a.10, 131a.11, 131a.8, 132a.10, 197a.5, 197a.6

m.+umda 125a.9

m.+uŋ 182b.12, 190b.7

mektūb-ı menḥūs uğursuz mektup

m.+ı 125b.13, 125b.7, 345b

m.+ını 5a.6, 121a.11

m.+uŋ 154a.9

mektūb-ı şerīf değerli mektup

m. 139a.15, 141b.8, 181b.11

m.+iniŋ 132b.2

mektūb-veş mektup misali

m. 262b.14

me'kūlāt (*Ar.*) yiyecekler

m. 47b.5

melā'ike (*Ar.*) melekler (*bk.* melāyike)

m. 178b.7, 195a.13

m.+ler 167b.7, 195a.9

m.+niŋ 166a.11

melā'īn (*Ar.*) melunlar, lanetlenmiş kişiler

m. 121b.11

melāl (*Ar.*) üzüntü, keder

m.+iŋiz 84b.2

melālet (*Ar.*) üzüntülü olma, kederlilik

m.+le 311b.12

melālet-i hikāye keder veren hikaye

m.+sini 198b.8

melāmet (*Ar.*) ayıplama, kınama

melāmet ol- gücenmek, kırılmak

m.-a 11b.15

mel'anet (*Ar.*) alçaklık, melunluk

m. 107b.13

m.+i 1b.13, 83b.15

m.+iŋ 189a.9

melāyike (<*Ar.* melā’ike) melekler (*bk.* melā’ike)

m. 8b.6, 21a.10, 80a.2, 167a.15, 280b.13

m.+dir 45b.13

m.+ler 6a.9, 45b.11, 228b.14, 249b.12, 263b.14, 265a.14, 317a.7, 328b.1

m.+lerim 170b.13-14

m.+lerine 170b.12, 170b.3

m.+niŋ 167b.5

melāyike-i muḳarreb Allah'a en yakın olan melekler

m. 26b.15

melek (*Ar.*) melek

m. 22a.8, 32a.3, 34b.1, 36a.4, 45a.1, 45a.5, 102a.7, 166a.14

m.+e 34a.11, 36a.4

m.+em 78a.2-3

m.+i 213b.10, 334b.13

m.+leri 328a.9

melekūtiyān (*Ar.*) melekler, ruhlar

m. 21a.4

melik (*Ar.*) hükümdar, padişah

m.+dür 140a.6

m.+i 141a.3

m.+ine 61b.6

melīk-i ḳalʿa kalenin meliki

m. 112a.15, 113a.15, 113a.3

m.+ya 117a.1

melīk-i ḳalʿa-i sipāh asker kalesinin meliki

m. 113b.12, 115a.15

melik-i Rūm Doğu Roma İmparatorluğu'nun hükümdarı

m. 61b.10, 61b.13-14, 62a.3, 62a.5, 62a.7

melil (<*Ar.* melūl) üzgün, mahzun (*bk.* melūl)

m. 43b.10

melil (u) maḥzūn üzgün bir şekilde (*bk.* melūl (u) maḥzūn)

m. 148b.11, 220a.11, 220a.13, 277b.13

melil ol- üzülmek (*bk.* melūl ol-)

m.-muşdı 316b.14

melūl (*Ar.*) mahzun, üzgün (*bk.* melil)

m. 37b.10, 47b.4, 92a.15, 121a.11

melūl eyle- üzmek

m.-diŋ 99b.8

melūl (u) maḫzūn üzgün bir şekilde (*bk.* melil (u) maḫzūn)

m. 14b.10-11, 15a.8, 106b.7, 117b.1, 166a.15

melūl ol- üzülmek (*bk.* melil ol-)

m.-dı 96b.5, 97b.1, 101b.12, 106a.8

m.-ursaŋ 97b.3

melʿūn (*Ar.*) lanetlenmiş olan

m. 15b.13, 16a.13, 18a.7, 64b.13, 66b.6, 69a.7, 72a.13, 73b.11, 73b.13, 73b.7, 74a.3, 81a.12, 81a.7, 84a.4, 84b.9, 87b.14, 88a.14, 90b.12, 91b.12, 91b.13, 91b.14, 91b.9, 104b.14, 105a.9, 111b.14, 114b.11, 114b.15, 115a.9, 115b.2, 121b.5, 122b.4, 122b.4, 124b.14, 129b.12, 129b.4, 141a.6, 143a.10, 143b.4, 144a.8, 146b.11, 148a.10, 149a.15, 152a.13, 152b.10, 152b.4, 152b.7, 153a.12, 157b.8, 158a.4, 160a.1, 160a.12, 160a.14, 160b.12, 161a.11, 161b.12, 161b.3, 162b.13, 162b.2, 163a.10, 163b.14, 172b.11, 175a.8, 178a.15, 183b.14, 183b.9, 188b.5, 189b.12, 189b.5, 190b.10, 193a.9, 193b.7, 194a.13, 202b.2, 203b.4, 204a.1, 204b.7, 211a.4, 216a.3, 217a.7, 217b.5, 221b.13, 223b.2, 223b.4, 223b.8, 225a.2, 225b.2, 229b.3, 231a.10, 231b.2, 232a.15, 232b.12, 234a.8, 238b.1, 238b.14, 239a.15, 241a.11, 241a.4, 245b.12, 245b.14, 247a.12, 247a.3, 247a.9, 250b.4, 250b.9, 251a.10, 252a.7, 252b.12, 252b.9, 253b.2, 254b.2, 255a.1, 258b.2, 259a.13, 259a.9, 264a.9, 267a.8, 267b.14, 267b.5, 270b.7, 274b.9, 275a.5, 283b.14, 284b.15, 284b.7, 287b.3, 287b.6, 288b.13, 293b.15, 294a.13, 295b.11, 295b.14, 304b.6, 305a.12, 305b.4, 308a.5, 308b.2, 314b.5, 315b.5, 317a.10, 317a.9, 318a.2, 318b.12, 322a.1, 322a.8, 322b.1, 322b.11, 322b.9, 323b.12, 323b.7, 323b.8, 324a.8, 325a.7, 325b.7, 329b.4, 329b.8, 336b.1, 336b.12, 340b.4

m.+a 74a.2, 286a.13

m.+dur 141a.4

m.+ı 74a.2, 84b.11, 115a.2, 116a.5, 141b.12, 143b.12, 162b.14, 193a.12, 205a.7, 209b.11, 215b.13, 226b.2, 329a.6

m.+ını 152b.13

m.+ıŋ 66a.13, 84a.10, 84a.12, 143a.12, 193b.12, 205a.9, 245b.5, 252b.14, 267a.6, 287a.12, 324a.9, 325a.8

m.+lar 104b.1, 192b.12, 223a.3, 241a.10, 243b.12, 250a.6, 253b.9, 264b.6, 269b.2, 273b.6, 274b.3, 323b.4

m.+lara 205b.7, 275b.3

m.+larda 320a.6

m.+lardan 15b.15

m.+ları 208b.11, 234a.11

m.+larıŋ 330a.15

m.+larla 273b.10

m.+sın 105a.10

m.+uŋ 66b.15

melʿūn-ı ebedī sonsuza kadar lanetlenmiş

m. 158a.5

melʿūn-ı ḫınzīr hain melun

m. 186b.3

melʿūn-ı ḳaltabān hilebaz melun

m. 151b.15

melʿūn-ı pelīd alçak melun

m. 178b.1

m.+iŋ 122a.8

melʿūne (*Ar.*) lanetlenmiş kadın

m. 307b.13

melʿunluḳ alçaklık

m. 260a.12

memālik (*Ar.*) memleket

memālik-i Ṭaberistān Taberistan memleketi

m.+ı 184a.1

memāt (*Ar.*) ölüm

m.+ımda 53b.1

meme göğüs

m. 58b.12, 243b.7

meme vėr- emzirmek

m.-digiŋ 19a.10

m.-eyim 58a.14

m.-irken 102a.7

memleket (*Ar.*) memleket

m. 189a.7

m.+i 184a.13, 214b.2

m.+ine 185b.11

m.+ini 183b.12, 184a.9, 188b.3, 192b.11, 238a.1

m.+leriniŋ 190a.3

me'mūr (*Ar.*) görevli

m. 83a.4

m.+ız 229a.13

m.+lardır 272a.8

me'mūr ėt- görevlendirmek

m.-ene 67b.10

m.-mişdir 34b.8

me’mūr ol- görevlendirilmek

m.-muşdı 265b.14

men ben, 1. kişi zamiri (*bk.* ben)

m. 4a.9, 23a.15

men‘ (*Ar.*) yasaklama

men‘ ėt- yasaklamak

m.-diŋ 23a.14

m.-emem 284b.3

m.-medim 23a.15

m.-mege 66a.10

m.-mek 71b.7

m.-mezsiŋ 66a.9

m.-üp 230b.14-15

men‘ eyle- yasaklamak

m. 284a.2

m.-di 214b.13, 221b.14, 251b.10-11, 314b.2, 336b.6

m.-diler 186b.1

m.-me 199b.15-200a.1

m.-mem 181b.3

m.-mesin 20a.11

m.-mişdir 211a.13

m.-ŋ 211a.12

m.-ye 69a.9

menāḳıb (*Ar.*) menkıbeler

m.+ı 263b.15

menāḳıb-ı hikāye menkıbeler, hikayeler

m.+m 289a.13

menām (*Ar.*) düş, rüya

m.+ında 46b.3

menbā‘ (*Ar.*) kaynak

menba-ı ṣıdḳ u ṣafā doğruluk ve hoşluk kaynağı

m. 136b.9

menfa‘at (*Ar.*) yarar, fayda

menfa‘at gör- kendi yararına bir şey elde etmek

m.-mediŋ 199b.12

menḥūs (*Ar.*) uğursuz

m. 122a.8, 152b.15

m.+ı 158a.5

menḥūs-ı asker uğursuz asker

m. 185a.15

menḥūs-ı sermedī sonsuza kadar uğursuz olan

menkūḥa (*Ar.*) eş, zevce

m. 90b.8, 207b.7

m.+sı 15a.10, 11b.13

menḳūl (*Ar.*) rivayet edilmiş, nakledilmiş

m.+dür 56a.9

mensūḫ (*Ar.*) bozulmuş, değişmiş

mensūḫ ol- bozulmak, değişmek

m.-dı 44b.4

menzil (*Ar.*) **1.** varılan yer, konak yeri

m.+de 25a.8, 340b.3

m.+den 81b.14, 174a.9, 175a.3, 176a.2

m.+dir 26b.10

m.+e 139b.7, 171b.1, 172a.12, 172b.14, 174b.10, 275b.5, 280b.10

m.+i 138b.4, 144a.15

m.+im 27b.3

m.+inde 21b.7,

m.+indedir 146b.6-7

m.+ine 79b.11, 171a.15, 174a.9, 176a.3, 180a.8

menzil-i Ḥarrān Harran adındaki yer

m. 274a.3

2. ev, ikamet edilen yer

m. 298b.8

m.+inde 40b.15

m.+ine 22b.8, 26a.12, 27b.8, 27b.14, 40b.15, 51a.15, 87a.9,

m.+lerim 189a.3

m.+üŋdedür 40b.15

menzil be menzil menzil menzil (gezdirerek)

m. 128b.9, 129a.15, 172b.13, 176b.10-11, 299b.5

menzil-serāy ev, çadır

m.+a 177a.8

3. derece, mertebe

m.+e 189a.1,

m.+indedir 78b.15,

merāsīm (*Ar.*) tören

merāsīm-i ṭarīd ü nāverd savaştan önce yapılan cenk töreni

m.+den 203b.10-11

merātib (*Ar.*) mertebeler

m.+i 28a.15

merātib-i ʿaliyye yüce mertebeler

m.+ye 29b.5

merbūt (*Ar.*) bağlı, bağlanmış

m.+dır 244b.12

m.+dur 25a.14

mercimek (*Far.*) mercimek

m. 13a.4

merd (*Far.*) **1.** yiğit, sözünün eri

m. 193b.11

2. hakikatli (dava)

m. 164b.4

merdāne (*Far.*) mert bir şekilde, mertçe

m. 213a.15, 215a.15

merdūd (*Ar.*) reddedilmiş, kovulmuş

m. 71b.13, 80b.5, 81a.7, 81a.9, 111b.14, 124b.14, 140b.14, 216a.3, 217a.5, 217b.5, 223a.3, 225a.2, 228a.9, 229b.7, 241a.10, 241a.6, 241b.9, 242b.6, 251a.10, 254b.2, 258b.2, 269b.2, 273a.11, 274b.9, 291b.14, 293b.15, 304b.6, 305a.12, 305b.9, 308a.6, 310b.12, 318b.6, 319b.6

m.+dur 164b.11

m.+ı 158a.4, 163b.14, 213a.11, 225b.2, 302b.10, 323b.9

m.+ıŋ 323b.13

m.+lar 215a.4, 229b.3, 235b.10

m.+lara 308b.1

m.+uŋ 217b.1

merdūd-ı ebter soysuz merdut

m. 213a.6

merdūd-ı melʿūn lanetlenmiş merdut

m. 222b.5

m.+dan 222b.11

merḥabā (*Ar.*) övülen kişiye söylenen hitap sözü

m. 24a.3, 200b.2, 239b.11

merḥamet (*Ar.*) acıma, şefkat

m. 22b.11, 160a.10, 161b.13, 220b.8, 243b.13, 253a.10

m.+im 76a.10

m.+inden 303a.1

merḥamet ėt- acımak

m.-diginden 256b.3-4

m.-enler 328b.6

m.-esin 117a.3

merḥamet eyle- acımak

m. 161a.6

m.-di 61a.11, 337b.5

m.-meyüp 241b.3-4

m.-ŋ 76b.8, 146a.4

m.-ye 10b.13

m.-yelim 10b.12-13

m.-yenleriŋdir 259a.4-5

m.-yüp 10b.8, 51a.10, 149b.15, 162b.1, 162b.2, 215a.6, 260b.2

merḥamet gel- acımak

m.-üp 298a.4

merḥametli merhamet eden, acıması olan

m. 128a.12

merḥametsiz katı yürekli, acımasız

m. 141b.4, 162a.15, 182b.1, 322b.1

m!. 158a.4, 160a.14, 183a.3

merḳad (*Ar.*) mezar, kabir

m.+e 76b.7

m.+i 77a.1

merḳad-ı mübārek değerli kabir

m.+den 54a.7

merḳad-i ḥūn kanlı kabir

m.+ı 83a.10

merḳad-i münevvere aydınlık kabir

m.+si 76a.1

merḳad-i şerīf değerli kabir

m.+i 167b.1

m.+ine 126a.9, 127a.14, 315b.15

m.+ini 102b.15

merkeb (*Ar.*) binek

m.+inden 194a.4

merkeb-i mücāhidīn mücahitlerin bineği

m.+i 232b.7

merkez bir yerin ortası

merkez-i ḥāk yeryüzü toprağının merkezi (Hz. Hüseyin)

m.+idir 101b.6-7

merkez-i zīnet (gökyüzünün) süsünün merkezi (Hz. Hüseyin)

m.+idir 101b.7

merḳūm (*Ar.*) yazılmış

merḳūm ol- yazılmak

m.-an 11a.3

mermer (*Ar.*) mermer

m. 339b.14

mersiye (*Ar.*) sagu, ağıt

m.+ler 268a.9, 298b.11

m.+leri 268a.15

mersiyye söyle- ölen kişi hakkında şiir söylemek

m.-diŋ 301a.1

mertebe (*Ar.*) **1.** derece, rütbe

m. 153b.15

m.+dir 138b.7

m.+ŋ 127a.9

m.+si 119b.11

m.+ye 120b.1, 127a.3, 261a.11

mertebe-i ʿālī yüksek mertebe

m.+ŋi 178b.11-12

mertebe-i ʿaẓīm yüksek mertebe

m. 261b.8

mertebe bul- yüksek mertebeye nail olmak

m!. 214b.8

mertebe-i şehādet şehitlik mertebesi

m. 171b.11

2. miktar, kadar

m. 14b.6, 28a.2, 28a.4, 29b.6, 32a.6, 34a.10, 48a.13, 49a.5, 61a.1, 65b.8, 67b.3, 67b.4, 68a.2, 82a.5, 92a.2, 102b.2, 109a.7, 132b.12, 132b.14, 133a.8, 142a.15, 145b.6, 151b.5, 159a.7, 160a.4, 181b.5, 185a.11, 187a.12, 191b.4, 197b.9, 205b.8, 213b.15, 213b.9, 216b.1, 228b.13, 228b.13, 230a.1, 237a.11, 249b.13, 257a.9, 260a.4, 273b.15, 277b.15, 286a.12, 298b.11, 299a.7, 299b.5, 300a.11, 302a.10, 305b.6, 331a.11, 338b.8

m.+dir 129a.8

mervī (*Ar.*) rivayet edilen

m.+dir 27a.11

meṣāliḥ (*Ar.*) işler

m. 36a.8

mescid (*Ar.*) mescit

m. 13b.3, 72b.2, 105a.2, 149a.13, 336b.10

m.+de 70b.12

m.+den 73b.15

m.+e 31b.8, 59b.10, 72a.5, 73b.14, 74a.2, 113b.5, 113b.9, 320a.15

m.+ine 305a.8

m.+iŋ 72b.8

mescid-i şerīf şerefli mescit

m. 75b.11

m.+de 79a.5

m.+e 29b.14, 30a.13, 31b.4, 31b.8, 33a.6, 33b.1, 59b.10, 70b.11, 71b.6, 72a.7, 72b.4

m.+iŋ 32a.1

meşelā (*Ar.*) söz gelimi

m. 38b.10

mesrūr (*Ar.*) sevinçli, mutlu

m. 150a.11, 218a.13

m.+am 3b.12

mesrūr eyle- sevindirmek

m. 57a.8

mesrūr ol- sevinmek

m.-dular 51a.15, 173a.9

m.-sak 42b.11

m.-uram 76a.15

mest (*Far.*) mest, memnun

m. 296a.10

mesṭūr (*Ar.*) yazılmış, yazılı

m. 262b.15

m.+dur 11b.9, 11b.12, 12b.1, 13a.12, 20b.5, 21a.13, 22a.9-10, 23b.4, 24a.5, 28b.7, 29a.3-4, 33b.2, 35a.9, 39b.10, 42b.4, 44b.12, 45b.8, 48a.11, 56a.6, 59b.6, 65b.11-12, 65b.4-5, 66b.9, 67a.5-6, 75a.6, 75b.7, 78a.8, 83a.13, 92a.5, 97b.5, 98a.1, 99b.1-2, 101b.9-10, 105a.9, 260b.5, 261b.10, 268a.12, 284b.1, 300b.7-8, 305a.14, 305b.3

mestūr (*Ar.*) **1.** örtülü, kapalı

m. 265b.4

m.+sam 53b.1

mestūr ol- örtünmek, kapanmak

m.-up 53b.1

2. gizli

m. 83a.1

mestūre (*Ar.*) örtülü kadın

mestūre-i devrān dönemin mesturesi

m. 143b.5

mestūre-i ṣāliḥa dindar örtülü kadın

m. 143b.1

meşaḳḳat (*Ar.*) zorluk

m.+de 159b.3

meşġūl (*Ar.*) bir şeyle alakadar

m. 25b.5, 72b.2

m.+dür 21a.13, 92b.5, 119a.11

meşġūl ol- bir şeyle alakadar olmak

m.-dı 26a.5, 167a.5, 193b.5, 194b.8-9, 231a.10

m.-dukda 37a.3

m.-dular 235b.8, 326a.4-5

m.-un 194b.7

m.-up 72a.14

meşhūr (*Ar.*) tanınmış, bilinmiş

m. 56b.12, 75b.13, 86a.15, 137a.6, 139b.7, 341a.14

m.+dur 77a.1, 274b.7

meşhūr ol- tanınmak, bilinmek

m!. 184a.4

m.-dı 184a.3-4

meşrūṭ (*Ar.*) şarta bağlanmış

m.+dır 244b.14

meşveret (*Ar.*) danışma

m. 16b.4

meşveret eyle- danışmak

m.-diler 12b.5

meşveret ḳıl- danışmak

m.-dılar 321a.2

metāʿ (*Ar.*) mal, varlık

m.+ın 82a.10, 237a.11-12

meveddet (*Ar.*) sevgi

m.+lerini139b.11

mevsim (*Ar.*) bir şeyin yoğun olarak yapıldığı zaman aralığı

m. 210b.2

mevṣūf (*Ar.*) nitelendirilmiş

m. 286b.15

mevt (*Ar.*) ölüm

m.+i 32b.5

meydān (*Ar.*) **1.** alan, meydan

m. 145b.4, 233b.10, 234b.2, 236a.2, 234b.3

m.+a 64b.1, 145b.5, 192a.12, 196a.1, 196a.10, 200a.5, 200a.7, 200b.6, 201b.7, 202b.5, 203b.8, 209a.13, 210b.11, 211a.4, 212b.1, 212b.15, 214a.10, 214a.13, 217b.14, 222b.1, 222b.2, 222b.3, 225a.12, 226b.15, 230b.13, 231a.2, 232a.3, 233b.11, 233b.13, 233b.6, 233b.7, 234b.3, 237b.7, 240a.11, 240b.3, 240b.8, 241b.8, 243b.11, 244a.15, 246a.11, 248a.11, 253b.9, 319b.13, 320b.11

m.+da 64b.8, 198b.15, 199b.10, 215b.3, 217a.3, 217a.4, 245a.4

m.+dan 205a.15

m.+ı 253b.8

m.+ıla 233b.11-12

m.+ıma 184b.5, 209b.2, 234a.9, 250a.6

m.+ımıza 196a.1

m.+ına 223a.10, 234a.9, 241a.9, 241a.9

m.+ında 261b.3

m.+ından 227a.13

m.+ını 232a.6

meydāna gir- asker savaş meydanına girmek

m. 64b.7, 208b.10, 227a.4, 236a.6

m.-di 64b.7, 200a.1, 202a.14, 202a.5, 203b.5, 203b.5-6, 205a.5, 205b.4, 208b.12, 209b.4, 211a.11, 211a.3, 211a.5, 211b.10, 211b.15, 211b.2-3, 212a.11, 212a.14, 212a.2-3, 212b.13, 213a.11, 213a.14, 213a.5, 213a.9, 214a.15, 215a.1, 215a.15, 216b.14, 216b.7, 217b.4, 217b.6, 217b.8, 218a.2, 218b.13, 218b.2-3, 218b.9, 219a.15, 219a.7, 221b.7, 222a.13, 222a.5, 222a.8-9, 222b.7-8, 223a.7, 229a.1, 231a.6, 234a.5-6, 236b.15, 245b.3, 319b.10, 320b.12

m.-diler 219b.1-2, 219b.6-7

m.-dim 222b.10

m.-e 204a.14, 217b.11

m.-en 221b.4, 250a.10

m.-eyim 208a.14-15, 209a.7, 240a.15-240b.1

m.-medi 204a.12

m.-mege 227a.5

m.-mez 206b.9, 223a.11, 225a.14, 225b.6

m.-sin 183a.12

m.-üp 200b.6, 204b.1, 210b.9, 210b.9-10, 211b.3, 211b.6, 212b.8, 212b.9, 214a.6, 219a.2, 219a.9, 250a.5

meydān-ı Kerbelā Kerbela meydanı

m.+da 214a.1, 217b.15

m.+ya 210a.15-210b.1, 243a.6-7

meydān-ı mübārek mübarek meydan

m.+de 209a.9

2. bir şeyin vuku bulduğu, açığa çıktığı yer

meydān-ı ibāret ibareler, ifadeler meydanı

m.+e 297a.13

meydān-ı muḥabbet sevgi, muhabbet meydanı

m.+de 175a.2, 218a.13, 324b.3-4

meydān-ı velāyet velilik meydanı

m. 82b.15

meyl (*Ar.*) yönelme

meyl ėt- 1. yönelmek

m.-erse 75b.6

2. gönlü düşmek

m.-ersin 188b.14

m.-üp 317b.6

me'yūs (*Ar.*) ümitsizliğe düşmüş

me'yūs ol- ümitsizliğe düşmek

m.-up 175b.5

meyyāl (*Ar.*) meyilli

m.+dir 132a.11

meyyit (*Ar.*) ölü

m.+ler 333a.11

mezād (*Ar.*) satış yapılan yer

m.+a 98b.10

mezār (*Ar.*) kabir

m. 326b.5

m.+a 248b.11

m.+dan 326b.15

m.+ı 274b.6, 313b.7

m.+ım 75b.6

m.+ına 313a.15

m.+ından 76a.2

m.+ıŋ 326b.5

mezār-ı şerīf değerli kabir

m.+ine 317a.1

m.+ini 317a.7

mezārlıḳ, -ġı mezarlık (*bk.* mezārlik)

m. 14b.9

m.+da 27a.10

m.+ına 52a.7

mezārlik, -gi mezarlık (*bk.* mezārlıḳ)

m.+e 27a.8

mezbūr (*Ar.*) zikredilen

m. 86b.1

mezheb (*Ar.*) bir dinin görüş ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kolları

m.+ini 340a.11

mezkūr (*Ar.*) zikredilen

m.+dur 21a.7

mezmūm (*Ar.*) **1.** yerilmiş, kötü

m. 243a.12

m.+ın 122a.14

mezrāʿ (*Ar.*) tarım arazisi

m.+ına 15b.1

mı soru eki (*bk.* mi)

m. 8a.3, 16a.1, 24a.8, 42a.5, 61b.2, 63a.1, 63a.3, 63a.6, 63a.9, 69b.6, 85b.6, 90b.10, 99a.14, 104b.15, 112b.8, 118b.9, 127a.2, 133a.13, 133a.13, 144a.6, 147b.11, 149b.12, 152b.11, 163b.13, 166b.5, 174a.4, 185a.8, 187a.9, 187b.14, 187b.8, 196b.8, 199a.15, 200b.4, 201b.13, 210b.14, 229b.11, 230b.9, 234a.1, 235b.2, 237b.14, 261b.5, 281b.8, 294a.2, 299b.9, 305b.14, 305b.14, 309a.11, 331b.10, 331b.9, 334b.5, 334b.5, 334b.6

m.+dır 9b.11, 10b.6, 15a.14, 26b.6, 49a.4, 51b.15, 60a.12, 101b.5, 121b.11, 121b.6, 141b.14, 157b. 12, 179a.15, 197b.15, 204a.1, 204a.14, 206b.14, 228a.8, 228a.12, 245a.3, 255a.7, 316b.8, 328b.14, 328b.15, 329a.1

m.+sın 15b.5, 138a.3, 188a.13, 247a.7, 272b.11, 294a.6, 333a.7

m.+sıŋ 71a.4

m.+yam 206b.14

m.+ydı 286b.15

m.+yım 335b.15

m.+yuz 174a.5

mınḳaʿa (<*Ar.* mıḳnaʿa) başörtüsü

m.+sın 55b.4

mışrāʿ (*Ar.*) dize

m.+yı 11a.1

mızrāḳ, -ġı (*Ar.*) mızrak

m. 152a.14, 212b.5, 212b.8, 232b.1, 283b.14, 293b.4

m.+ı 288a.3

m.+ıla 224b.8, 252b.15

m.+ın 145b.5

m.+ını 246a.11

m.+lar 268b.6

m.+lara 265a.4

mi soru eki (*bk.* mı)

m. 38a.2, 41a.12, 41b.2, 45b.6, 47b.11, 55a.12, 56b.11, 57b.3, 63a.1, 63a.4, 63a.7, 63a.9, 63b.11, 63b.11, 67a.1, 67a.1, 76a.6, 78b.5, 90b.9, 91b.12, 99b.12, 107b.12, 108b.1, 110a.7, 113a.4, 123a.13, 142b.4, 146b.14, 147b.10, 155b.10, 165a.15, 173b.13, 173b.3, 178a.14, 181a.11, 184b.3, 189b.3, 193a.7, 195a.5, 198b.12, 198b.15, 229a.15, 230a.2, 232b.5, 232b.6, 241b.10, 293a.3, 293b.2, 294a.10,

303b.2, 306a.3, 306a.4, 308b.15, 309a.2, 309a.6, 312b.9, 317a.15, 334b.4

m.+dir 47b.10, 89b.15, 142b.4, 179b.7, 185a.8, 196b.10, 216b.5, 235b.1, 235b.1, 297b.1, 297b.1, 331b.5, 332b.13, 335b.9

m.+sin 85a.7, 108a.4, 136a.8, 143b.6, 157b.14, 157b.15, 179a.13, 184b.1, 198a.11, 199a.15, 235b.11, 266b.14, 277b.8

m.+siŋ 77b.3, 85b.7, 104b.2, 137b.6, 180a.3

m.+siz 105b.10, 122b.14, 192a.13, 229b.2, 229b.2, 318b.2

m.+yem 87b.14, 116a.6, 196b.10, 208b.2

m.+yim 324b.8

miftāḥ (*Ar.*) anahtar

miftāḥ-ı ene medīnetü'l-ilmü ve ʿali bābüha 'ben ilim şehriyim, Ali de o şehrin kapısıdır' hadisinin anahtarı

m. 296b.1-2

mihmān (*Far.*) misafir

mihmān ol- misafir olmak

m.-asen 51a.15

miḥnet (*Ar.*) sıkıntı, zorluk

m. 55b.15, 89b.11

m.+e 52a.2

m.+lere 26a.11

miḥnet eyle- sıkıntı çektirmek

m.-di 202b.5-6

miḥnet-i ʿāmm tüm halkın sıkıntısı

m.+a 23b.15

miḥnet-i taʿn-ı ḫavātin-i Ḳureyş Kureyş kadınlarının ayıplamasının verdiği sıkıntı

m. 37b.1

miḥrāb (*Ar.*) camide imama ayrılmış girintili bölüm

m.+a 33a.6, 72a.13

m.+da 13b.3

m.+dan 56b.1, 209a.4

miḳdār (*Ar.*) nicelik, miktar

m. 16b.8, 29b.12, 29b.13, 36b.13, 45b.10, 50a.4, 50a.7, 51a.14, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 54b.11, 54b.15, 55a.13, 55a.2, 55a.2, 55a.6, 64a.1, 87a.10, 88b.7, 93b.2, 155b.4, 164a.4, 178a.8, 190b.13, 203a.7, 209b.5, 236a.2, 241b.5, 250b.9, 263b.7, 277a.10, 286a.11, 289b.2, 290b.5, 292b.11, 297a.10, 297a.9, 310b.8, 315a.1

m.+dır 4b.6

m.+ı 16b.11, 88a.10, 215a.12, 229b.15, 298b.15, 302a.9, 322b.5

m.+ın 165b.8

m.+ına 35a.6

m.+ını 102b.9

2. değer, seviye, derece

m.+ınça 264b.12

m.+ların 248a.1

mīl (*Far.*) ince, uzun çubuk

m. 14a.7, 229b.15, 284b.1, 302a.9

milk (*Ar.*) mülk, bir hükümdarın hakimiyeti altında olan topraklar

m. 119a.3

mināre (*Ar.*) minare

m.+lerde 294a.12

min baʿd (*Ar.*) bundan sonra

m. 167b.4, 174b.14

minber (*Ar.*) camide hutbe okunan merdivenli bölüm

m. 45b.14, 66b.10, 123a.6

m.+de 169b.5, 255a.4, 297b.1

m.+den 32a.14, 67a.4, 67b.1, 284a.12

m.+e 66b.11, 80b.7, 104a.2, 140a.2, 182b.6, 182b.8, 182b.9, 295a.12, 295a.7, 295b.4, 296a.7, 314a.14, 314a.7

m.+lerde 293b.3

minber-i şerīf değerli minber

m. 30a.14, 70b.12

min evvel ilā āḫire (*Ar.*) başından sonuna kadar (*bk.* min evvele ve'l-āḫire)

m. 182b.12, 278b.8

min evvele ve'l-āḫire (*Ar.*) başından sonuna kadar (*bk.* min evvel ilā āḫire)

m. 76b.5

minnet (*Ar.*) **1.** lütuf, ihsan

m. 197b.12, 210b.1

2. birisinden kendisi için iyilikte bulunmasını isteme

240b.4

minneti geç- isteği yerine getirilmek

m.+leri g.-medi 162a.12

minvāl (*Ar.*) yol, tarz

m. 2a.7, 5b.3, 16b.6, 139b.15, 309a.15, 345b

mīrāṯ (*Ar.*) **1.** ölen birinden akrabalarına kalan mal, para

m. 63b.11

2. babadan oğula geçen huy, karakter

m.+dır 255a.10, 273a.8, 296b.14

mirʿat (*Ar.*) ayna

mirʿat-ı żamīr gönül aynası

m.+inden 40b.15

misāfir (*Ar.*) konuk

m.+em 171b.6

misāfir-i birāder kardeşin misafiri

m.+imdir 144b.7

misāfir-i vāriṣ-i ḳażā kader varisinin misafiri

m. 296b.1

miṣāl (*Ar.*) örnek

m.+dir 262b.4

2. benzer

m.+i 196b.7, 226a.14, 297a.12

miṣ(i)l (*Ar.*) denk, benzer

m. 206b.11

m.+i 110a.7, 126a.9, 175b.2, 223a.13

misillū gibi, kabilinden

m. 44b.2

misk (<*Far.* muşg) güzel kokulu madde (*bk.* müşk)

m. 40b.4, 266b.11, 288a.4, 289b.6, 299a.1, 327a.12, 335a.2, 337a.2, 338b.4

m.+ler 270b.5

miṣḳāl (*Ar.*) kıymetli madenleri tartmakta kullanılan ağırlık ölçüsü birimi

m. 45b.5

miskīn (*Ar.*) aciz, zavallı

m. 76b.2

m.+em 153a.6, 171b.7

m.+im 277b.6

m.+ler 62b.3

mīve (*Far.*) meyve

m.+leri 102b.10

mizāc (*Ar.*) sağlık, sıhhat

mīzācı bozul- sağlığı bozulmak, hastalanmak

m.-dı 87a.15

mīzān (*Ar.*) mahşer günü amellerin tartılacağı terazi

m. 65b.13

mīzbān (*Far.*) misafir ağırlayan, ev sahibi

m. 84a.4, 84b.11, 84a.14

m.+ı 84b.9

m.+ıŋ 83b.15

mīzbān-ı melʿūn alçak ev sahibi

m. 84a.1

muʿāf (*Ar.*) özgür, serbest

muʿāf ėt- serbest bırakmak

m.-sem 178b.2

muʿālece (*Ar.*) ilaç kullanma, tedavi etme (*bk.* muʿāleçe)

m.+sine 88a.8

muʿāleçe ilaç kullanma, tedavi etme (*bk.* muʿālece)

muʿāleçe ėt- tedavi etmek

m.-üp 88a.10

muʿāleçe-i tīmār eyle- tedavi etmek

m.-di 82b.5

muʿallā (*Ar.*) değeri yüce, mertebesi yüksek

m. 132b.5, 334a.4

muʿallim (*Ar.*) hoca, müderris

m. 302a.2

muʿannid (*Ar.*) alçak, hilekar

m. 17a.11, 224a.11, 291b.15

muʿannidlik ėt- inatçılık etmek

m.-üp 32a.7

muʿāraża (*Ar.*) kavga, çekişme

muʿāraża eyle- kavga etmek, çekişmek

m.-me 119b.6

muʿāreke (*Ar.*) savaş, cenk

m.+yi 22a.2

muʿaṭṭar (*Ar.*) güzel kokulu

muʿaṭṭar eyle- güzel kokmasını sağlamak

m.-di 43b.15

muʿāvenet (*Ar.*) yardım

m.+ine 224a.6

m.+iyle 27a.3

muʿāvenet ėt- yardımlaşmak

m.-emezsin 175a.14

muʿāvenet-i beyt evin ihtiyaçları için yardımda bulunma

m.+i 67b.13-14

muʿāvenet-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'e yardım

m. 261a.13-14

muʿāvin (*Ar.*) yardımcı

muʿāvin ol- yardımcı olmak

m.-up 20a.2

muʿavi̱zeteyn (*Ar.*) Felak ve Nas surelerinin ikisi, koruyucu sureler

m. 46a.11

muʿazzez (*Ar.*) izzet ve şeref sahibi

m. 271a.13

mucāmeʿat (*Ar.*) cinsi münasebette bulunma

m. 85a.3

muʿcizāt (*Ar.*) mucizeler

m. 42b.5, 264a

muʿcize (*Ar.*) Allah tarafından paygamberlere verilen olağanüstü hal ve davranışlar

m. 13a.3

m.+ye 44b.3

muḍīḳ-i tengnā-yı fenā yok olma darlığının sıkıştırması

m.+dan 51a.15

muḳārin (*Ar.*) birlikte (*bk.* muḳārin)

m. 20a.3

muḥabbet (*Ar.*) sevgi

m. 7a.5, 23b.9, 30b.2, 30b.3, 65b.9, 113a.2-3, 133a.8, 139b.11, 176b.4, 176b.13, 199b.14

m.+de 137b.5

m.+den 79a.13

m.+e 308a.12

m.+i 157a.4

m.+im 129a.7

m.+ine 198a.2

m.+inin 4b.10

m.+inizi 172b.3

m.+iŋizi 132b.12

m.+leri 169a.15

muḥabbet ėt- sevmek

m.-digi 22b.1

m.-elim 10b.11

m.-enler 145a.5

m.-erem 97a.7

m.-ermiş 102b.2-3

m.-ersiz 132b.15

muḥabbet eyle- sevmek

m.-di 321b.2

m.-seler 7b.3

m.-yüp 156b.12-13

muḥabbet-nāme sevgi ve bağlılık bildiren mektup

m. 9b.1, 168a.11

m.+ler 130a.6

muḥabbetullāh (*Ar.*) Allah sevgisi

m. 173a.12

muḫadderāt (*Ar.*) örtülü, iffetli kadınlar

muḫadderāt-ı perde-i ʿiffet iffet perdesiyle örtülü kadınlar

m.+dürler 282a.15

muḫaddere (*Ar.*) örtülü, iffetli kadın

muḫaddere-i cihān cihanın iffetli kadını

m. 51a.15

muḥāfaẓa (*Ar.*) koruma

muḥāfaẓa ėt- korumak

m.-erler 18a.4

muḥaḳḳaḳ (*Ar.*) şüphesiz, mutlaka

m. 169a.4, 169b.2

muḥāl (*Ar.*) imkansız olan

m. 191a.15

m.+dir 48b.13, 134b.5, 228a.6, 235a.9, 322b.9, 330b.3

muḥāl ender muḥāl imkansız, asla mümkün değil

m.+dir 233a.12

muḫālefet (*Ar.*) karşı çıkma

m. 26b.2, 52b.13, 133b.15

muḫālefet ėt- karşı çıkmak

m.-erlerse 125a.13

m.-ersem 122a.15

m.-mez 115b.5

m.-mezler 336a.4

muḫālefet eyle- karşı çıkmak

m.-di 310b.9

m.-meŋ 115b.4

m.-ŋ 85a.15

muḫālefet-i ehl-i beyt ehl-i beyte muhalefet

m.+im 25a.13-14

muḫālefet-i Ḳur’ān Kuran'a muhalefet

m. 25a.13

muḫālif (*Ar.*) **1.** muhalefet eden

m. 156b.4, 172a.9

muḫālif ol- karşı çıkmak

m.-maŋ 16a.3

2. uygun olmayan (iş)

m. 16a.2, 26b.2, 82a.9

3. farklı

muḫālif muḫālif farklı farklı

m. 151b.8, 235b.13

Muḥammed dīni İslamiyet

m.+nden 14b.1

muḫammer (*Ar.*) yoğrulmuş

muḫammer ḳıl- (hamur) yoğurmak

m.-up 51a.15

muḫannes (*Ar.*) alçak, namert (*bk.* muḥannet)

m.+ler 208b.5

muḫannet (<*Ar.* muḫannes) alçak, namert (*bk.* muḫannes)

m.+ler 215a.3

muḫārebe (*Ar.*) savaş, cenk

m. 19a.15

muḫārebe ėt- savaşmak

m.-mek 235a.9

muḫāṣara (*Ar.*) kuşatma altına alma

muḫāṣara eyle- kuşatma altına almak

m.-di 150b.12

muḫāṭara (*Ar.*) tehlikeli

m.+dır 174b.3

muḥayyir (*Ar.*) hayret etmiş

muḥayyir ḳal- hayret etmek

m.-dı 287a.9

muḥibb (*Ar.*) birini seven

m. 172a.2

muḥibb-i ʿāl-i Resūl-i Muṣṭafā Hz. Muhammed'in ailesini seven

m. 318a.15

muḥibb-i ḫānedān Hz. Muhammed'in ailesini seven

m. 125b.13-14, 162b.10, 176a.5, 284b.1, 309b.3, 323b.5

m.+ım 157a.15

m.+sın 286a.7

muḥibb-i ḫānedān-ı ʿāl-i evlād-ı Resūl Hz. Muhammed'in ailesini seven

m.+dür 164a.10-11

muḥibb-i ḫānedān-ı ʿāl-i evlād-ı Resūl-ü Ekrem Hz. Muhammed'in ailesini seven

m.+sin 164a.2-3

muḥibb-i ḫānedān-ı Ḥż. Resūl Hz. Muhammed'in ailesini seven

m. 338a.14

muḥibb-i ḫānedān-ı Ḥż. Resūl-i Ekrem Hz. Muhammed'in ailesini seven

m.+dir 128a.13

muḥibb-i ḫānedān-ı Resūl Hz. Muhammed'in ailesini seven

m.+dür 169a.14

m+em 149b.12-13

m+üz 269a.11

muḥibb-i ḫānedān-ı Resūlallāh Hz. Muhammed'in ailesini seven

m. 299a.12

m.+ız 284a.6-7

muḥibb-i menḥūs (Yezid'in) uğursuz sevenleri

m.+ları 140a.10

muḥkem (*Ar.*) kesin

m. 246a.10

m.+dir 169a.4

muḫliṣ (*Ar.*) samimi, ihlaslı

m.+ler 88a.5

m.+leri 169a.15

muḥtāç (*Ar.*) (birisine) bağlı, muhtaç

m.+dır 278b.7

muḫtelif muḫtelif (*Ar.*) türlü türlü, çeşit çeşit (adamlar)

m. 275a.1

muḥterem (*Ar.*) saygı değer

m. 32b.4

muḥterem tut- hürmet göstermek

m.-asın 53a.14

muḳābil (I) (*Ar.*) karşı karşıya gelen (asker)

m. 214b.3

muḳābil ol- karşı karşıya gelmek

m.-dı 204b.2, 224a.9, 225a.15

m.-dular 191a.11, 306b.10, 319a.9

m.-dum 332b.11

m.-madı 18a.10

m.-muş 230b.3-4

m.-up 221b.7-8

m.-ursın 205a.13

muḳābil (II) doğum yaptıran kadın, ebe

m. 92b.11

muḳaddem (*Ar.*) **1.** önce, ilk, evvel

m. 36b.2, 71a.5, 78b.10, 239a.13

muḳaddem-i erbāb-ı ehl-i ġaflet gaflette olanların ilki

m. 72a.11-12

2. zaman olarak önce

m. 21a.5, 42b.3, 60a.5, 71a.3, 282a.15

muḳaddemā (*Ar.*) bundan, önce evvelce

m. 159b.9, 163b.4, 172a.15, 174b.10, 221a.7, 308b.5, 323b.11

muḳārenet (*Ar.*) yaklaşma

muḳārenet ol- (musibete) yaklaşmak, giriftar olmak

m.-alar 26a.11

muḳārin (*Ar.*) birlikte (*bk.* muġārin)

m. 36a.2

muḳārin ol- 1. yakınına gelmek, yaklaşmak

m.-up 225a.9

2. cinsi münasebette bulunmak

m.-up 28b.8

muḳarreb (*Ar.*) yaklaşmış, yakın

muḳarreb-i dergāh 1. Allah'a yakın olma

muḳarreb-i dergāh ol- Allah'a yakın olmak, ölmek

m.-dı 213b.1

muḳarreb-i Perverdigār-ı ʿālem alemi besleyen Allah'a yakın olan

m.+iz 138a.9-10

muḳarreb-i Perverdigār ol- Allah'a yakın olmak, mertebe bulmak

m.-ursın 127a.9

2. Cebrail meleği

m. 26a.1

muḳarrer (*Ar.*) kararlaştırılmış

m. 72b.4

m.+dir 29a.13, 66b.8, 122b.2, 135b.2

muḳarrer ol- kararlaştırılmak

m.-dı 26a.15, 36b.4-5, 203a.15

muḳayyed (*Ar.*) alakadar

m.+dir 169a.6

muḳayyed ol- alakadar olmak

m.-alar 214a.1

m.-dılar 211a.8

m.-ma 306b.1

m.-maŋ 306b.7

m.-mazsanız 140b.2-3

muḳtedā (*Ar.*) rehber, lider

muḳtedā-yı ehl-i īmān müminlerin rehberi

m.+sın 177b.6

muḳteżāsınca gereğince (*bk.* muḳteżāsınça)

m. 45a.15, 54a.4, 75b.13, 82b.8

muḳteżāsınça gereğince (*bk.* muḳteżāsınca)

m. 211b.3, 219a.4

mum (*Far.*) mum

m.+ıŋ 301b.12

mundār (<*Far.* murdār) pis, murdar (*bk.* murdār)

m. 142b.11, 247a.1

mūnis (*Ar.*) cana yakın

m.+im 76b.12

m.+lerim 181a.13

mūnis-i gam-güsār gam gideren, cana yakın (eş)

m.+ım 53a.12, 76a.8

m.+ımsın 132a.15

muntaẓam (*Ar.*) düzenli

muntaẓam ḳıl- düzenlemek, dizmek

m.-mak 23b.9

muntaẓır (*Ar.*) bekleyen

m. 196b.4, 200b.14

m.+am 127b.1

m.+dır 34b.14, 127a.8, 337a.10

m.+dik 271b.10

m.+lardır 142a.4

muntażır-ı şehādet şehit olmayı bekleyen

m. 252a.1

murād (*Ar.*) ulaşılmak istenen gaye

m. 68b.7, 90b.13, 166a.12, 185b.7, 214a.14, 251b.8

m.+a 90b.12

m.+ı 147a.10, 238b.6

m.+ım 153b.14, 173a.7, 339b.11

m.+ıma 150b.4, 159a.10, 160b.14, 162a.13

m.+ımız 113a.1, 261b.6

m.+ın 36b.8

m.+ına 143a.15

m.+ınça 190a.13

m.+ıŋ 68b.6, 86a.11, 135a.6, 166b.8, 173b.4

m.+ıŋa 293a.2

m.+ıŋı 189a.8

m.+ıŋız 261b.5

m.+ıŋızı 261b.5

m.+larına 209a.9

murād ėt- istemek

m.-dim 333a.5

m.-erken 50a.11-12

m.-ersen 69b.13

murād eyle- istemek

m.-di 24a.6-7, 72a.11, 111a.14

m.-dim 341b.12-13

murād[…]a ėr- isteğine ulaşmak

m.+ıma ė.-dim 201b.15-202a.1

m.+ına ė.-di 331b.3

m.+ına ė.-esin 160b.11

m.+ına ė.-meseŋ gerekdir 189a.10-11

m.+ına ė.-mezsin 161a.2

murād-ı maḳṣūd yöneldiği istek, amaç

m.+ına 12a.15

murādına ėrgür- isteğine ulaştırmak

m.-ürem 149b.4, 159a.3

murād-ı şerīf değerli istek

m.+i 94b.13

m.+idir 133b.13-14

m.+iŋ 161a.7, 168b.4

murād olun- istenmek, amaçlanmak

m.-an 185b.9

muraṣṣa‘ (*Ar.*) kıymetli taşlarla süslenmiş

m. 43a.6, 46a.13, 332b.1, 337a.5

murdār (*Ar.*) pis, kirli (*bk.* mundār)

m. 312a.4

murdār ėt- (itikadını) kirletmek

m.diler 82a.8

murtāż (*Ar.*) riyazete çekilmiş kişi

m. 313a.6

murteżā (*Ar.*) seçilmiş kişi

m. 132b.6

muṣāfaḥa (*Ar.*) selamlaşma

muṣāfaḥa ėt- selamlaşmak

m.-erem 73b.1-2

muṣāḥabet (*Ar.*) sohbet

m. 113b.10

muṣāḥabete tut- lafa tutmak

m.-up 204b.4

muṣāḥabet ėt- sohbet etmek

m.-dik 290a.3

m.-dikçe 76a.14-15

m.-mege 86a.15-086b.1

m.-mesünler 273b.3-4

muṣāḥib (*Ar.*) sohbet arkadaşı

m. 162b.11

muṣḥaf (*Ar.*) Kur'an-ı Kerim

muṣḥaf-ı Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā Hz. Fatıma'nın Kur'an-ı Kerim'i

m.+yı 245a.10

muṣḥaf-ı şerīf Kur'an-ı Kerim

m. 34a.2

muṣībet (*Ar.*) belā, zorluk

m. 13a.14, 15a.12, 26b.6, 56a.3, 166a.10, 300b.6

m.+dir 24a.14

m.+e 52a.1

m.+i 259b.14

m.+ime 331a.7

m.+imi 331a.8

m.+ine 24a.13, 328b.6

m.+le 256a.9

m.+leri 259b.12, 259b.13

m.+lerini 24a.13

m.+leriŋ 259b.14

muṣībet-i ḫaṣṣ kendine has musibet

m.+ı 23b.14-15

muştıçı müjdeci, müjde veren (*bk.* muştucı)

m.+lar 305b.10

muştucı müjdeci, müjde veren (*bk.* muştıçı)

m. 305b.11

mutābaʿat (*Ar.*) tabi olma

mutābaʿat ėt- tabi olmak

m.-üp 130a.8

mutābaʿat eyle- tabi olmak

m.-diler 129b.15

m.-miş 130a.4

muṭahharāt (*Ar.*) tertemiz kadınlar

muṭahharāt-ı ehl-i beyt ehli beytin tertemiz kadınları

m. 255b.7-8

muṭahharāt-ı ehl-i beyt-i ʿismet ehli beytin tertemiz kadınları

m.+i 292a.8

muʿtaḳ (*Ar.*) azat edilmiş köle

muʿtaḳ-ı ʿAbbās Hz. Abbas'ın azat ettiği köle

m. 217b.7

muʿtaḳ-ı Ebā Zer-i Ġıfārī Eba Zer Gıfari'nin azat ettiği köle

m. 217b.4

muṭālebet (*Ar.*) istekte bulunma

m.+ine 40b.15

muʿteberāt (*Ar.*) güvenilir olanlar

muʿteberāt-ı kitāb güvenilir kitaplar

m.+lardan 138b.11

muʿteḳad (*Ar.*) itikad edilen şey

muʿteḳad-ı erbāb-ı ekābir-i ʿaḳāyid akaid alimlerinin önde gelenlerinin itikadı

m. 78a.9-10

muʿteḳid (*Ar.*) dindar, inançlı

m. 219a.14

muʿtekif (*Ar.*) itikafa giren

muʿtekif ol- itikafa girmek

m.-alım 295a.4

muʿtemed (*Ar.*) güvenilir, emin

m.+iŋe 268a.13

muʿtemedün ʿaleyh kendisine güvenilen

m. 141a.14

muṭīʿ (*Ar.*) itaat eden

muṭīʿ ol- itaat etmek

m.-mayanıŋ 140b.5

muttaḳī (*Ar.*) takva sahibi

m. 112a.6, 123b.12, 204b.9, 220a.5

m.+ler 219b.4

muṭṭaliʿ (*Ar.*) öğrenen, haberdar olan

m. 282a.15

muṭṭaliʿ ol- öğrenmek, haberdar olmak

m. 132b.1

m.-dı 263b.4

m.-up 22b.8, 30a.6, 91b.4, 172b.4

muvāfıḳ (*Ar.*) **1.** uygun, münasip, denk (*bk.* muvaffıḳ)

muvāfıḳ gel- münasip olmak, uygun düşmek

m.-di 168b.15

2. aynı fikre sahip olan

m. 82a.8, 131b.11

muvaffıḳ (<*Ar.* muvāfıḳ) münasip, denk (*bk.* muvāfıḳ [2])

m. 307b.12, 307b.3

muvaḥḥid (*Ar.*) tevhit inancına sahip, Müslüman

m. 156a.9

muvaḫḫiş (*Ar.*) dehşete düşüren

m. 26b.4

muẓaffer (*Ar.*) zafer kazanmış

m. 98b.3, 112a.2, 115a.7

muẓaffer ol- zafer kazanmak

m.-dular 319b.2-3

mużmer (*Ar.*) gizli, saklı

m.+di 18a.1

mużṭarib (*Ar.*) üzülen, ızdırap çeken

mużṭarib ol- üzülmek

m.-madı 12b.11

m.-up 55b.2, 246a.5

mużṭaribü'l-ḥāl üzgün bir şekilde

m. 73b.7-8, 227a.8

mużṭaribü'l-ḥāl ol- üzülmek

m.-dum 8b.2

m.-dular 155b.14

m.-muşlardır 47b.6-7

m.-up 245b.11

mübāhāt (*Ar.*) övünülecek güzellikler

m.+idir 44b.1

m.+la 286b.12

mübālaġa (*Ar.*) abartma

m.+yıla 210b.10

mübārek (*Ar.*) mübarek, kutsal

m. 7a.8, 7a.9, 10a.9, 11b.14, 14b.14, 14b.9, 15b.12, 21b.13, 22b.14, 28a.2, 30b.5, 50a.15, 50b.2, 58b.12, 66a.14, 70b.15, 71b.9, 72a.12, 73a.13, 78b.8, 79a.10, 79a.6, 79a.7, 88a.3, 92a.12, 110b.12, 112b.7, 113a.9, 125b.11, 129b.7, 129b.8, 134a.2, 143b.8, 162a.7, 166b.14, 167a.3, 180a.5, 183a.14, 189b.3, 192a.3, 194b.8, 196a.14, 211a.6, 217a.9, 225a.3, 232a.7, 233b.8, 239b.9, 240b.12, 240b.6, 241b.4, 245b.2, 247a.10, 250a.3, 250b.11, 251a.2, 251b.13, 251b.13, 251b.14, 252a.4, 252b.7, 253b.9, 254a.6, 254a.7, 254a.8,

255b.6, 257b.12, 260a.7, 260a.9, 261b.12, 261b.12, 263b.12, 264a.13, 266b.4, 267a.10, 267a.8-9, 267b.3, 267b.3, 269a.4, 270a.10, 270a.14, 270a.2, 270a.8, 273b.12, 273b.14, 274a.11, 274a.6, 275a.6, 278a.9, 278b.15, 278b.15, 279a.8, 279b.15, 280b.11, 286b.8, 287a.13, 287a.9, 287b.10, 287b.11, 287b.13, 287b.2, 288b.15, 289a.11, 289b.12, 290a.2, 292a.15, 292b.11, 292b.13, 295a.14, 295b.1, 297a.12, 298a.15, 298b.1, 301a.4, 303a.15, 304b.4, 305b.9, 326b.3, 331a.4, 334a.6, 334a.6, 334b.10, 335a.14, 335b.1, 337a.8, 337b.3, 338a.11, 338a.4, 338b.14, 338b.2, 339a.14, 339a.15, 339a.9, 340a.12, 340a.12, 340a.9

m.+dir 260a.10

mübārek olsun 'hayırlı, uğurlu olsun'

m. 92b.8, 93a.4

mübāriz (*Ar.*) savaşçı

m. 17b.15, 18a.5, 205a.15, 219b.8, 224b.8, 238b.1, 248a.9, 273b.10, 322b.4

m.+e 200a.6, 204b.1, 230b.1

m.+le 185a.1, 323a.4

m.+ler 230a.4

mübāriz-i münāfıḳ münafık savaşçı

m. 224a.3

mübāriz-i bī-vefā vefasız savaşçı

m. 190b.11

mübāriz-i ḳaltabān alçak savaşçı

m. 190b.9-10

m.+ları 211b.10

mübāşeret (*Ar.*) işe başlama

mübāşeret eyle- işe başlamak

m.-diler 251b.11, 319b.3-4

m.-mege 311a.2

m.-yüp 306b.15-307a.1

mübāşeret olun- işe başlanmak

m.-dı 145b.4

mübtelā (*Ar.*) **1.** tutkun, düşkün

m.+larız 176a.9

2. hastalığa, musibete yakalanmış

mübtelā ol- hastalığa, musibete yakalanmak

m.-an 342a.3

m.-asın 293a.1

m.-asız 297b.13

m.-dı 312a.6

mücādele (*Ar.*) karşılıklı tartışma, çekişme

mücādele eyle- karşılıklı tartışmak, çekişmek

m.-yüp 58b.5

mücāhid (*Ar.*) Allah yolunda savaşan

m. 20b.8, 215a.9

m.+le 21b.7-8, 215a.6

m.+ler 224a.10

mücāhid-i nuṣret-i İslām İslama yardımcı olan mücahid

m. 81b.7

mücāvir (*Ar.*) **1.** birlikte oturan

mücāvir-i ḥarem-serāy harem çadırında birlikte oturan kişi

m. 296b.3

2. komşu

mücāvir-i merḳad ol- kabir komşusu olmak

m.-dı 29a.1

mücāvir ḳal- komşu olmak

m.-up 28b.14

3. itikafa giren kişi

mücāvir ol- itikafa girmek

m.-ayım 196b.13

mücedded (*Ar.*) yeni, yenilenmiş olan

mücedid-i fermān-ı ālī-şān şanı yüce yeni ferman

m.+ım 141b.1-2

mücevher (*Ar.*) mücevher

m. 43b.15

mücmelen (*Ar.*) özetle, kısaca

m. 11a.2

mücrim (*Ar.*) suçlu, günahkar

m.+im 3b.7

müctebā (*Ar.*) seçilmiş kişi (Hz. Muhammed)

m. 132b.6, 334a.4

müddeʿā (*Ar.*) maksat

m.+sın 88b.7

müddet (*Ar.*) vade, sınırlı zaman

müddet-i ömr ömür müddeti

m.+ünde 67b.12

mü'eddeb (*Ar.*) edepli

m. 282a.13

mü'ezzin (*Ar.*) ezan okumakla görevli kişi

m. 297a.10, 297a.10, 297a.11, 297a.4, 297a.5, 297a.7

m.+e 297a.2, 297b.10, 314a.11

m.+i 217b.13

müfāraḳāt (*Ar.*) ayrılık

m. 30b.13, 40b.15, 51b.1

m.+larından 35a.8

müfāraḳāt-ı elem-i peder babadan ayrılmanın üzüntüsü

m. 37b.2

müfāraḳāt ḳıl- ayrılmak

m.-up 282a.15

müfāraḳāt vėrdir- eşinden boşanmasını sağlamak, boşatmak

m.-mişdi 134b.2-3

müfsid (*Ar.*) bozgunculuk çıkaran, fesatçı

m. 122b.4, 186b.4, 194a.8

m.+leri 250b.4

müheyyā (*Ar.*) hazır

m. 75a.12, 145a.10

müheyyā eyle- hazırlamak

h.-di 52a.9

mühimmāt (*Ar.*) önemli ve gerekli olan şeyler

m.+ını 168a.14, 171a.5-6

mühlet (*Ar.*) vade, sınırlı süre

m. 192a.6, 192a.8

mühlet vėr- belli bir süre tanımak

m.-diler 192b.4, 192b.13

m.-meyüp 190b.5

m.-sinler 192a.4

m.-yüp 190b.5

mühlet ol- belli bir süre verilmek

m.-up 194b.13

mühmelāt (*Ar.*) anlamsız

m.+ını 103a.4

mühtedī (*Ar.*) hidayete eren, Müslüman olan

m. 259a.1

müh(ü)r (*Far.*) **1.** devlet mührü

m.+ini 116b.9

m.+ler 315b.13

2. imza niteliğindeki şahsi mühür

m.+iyile 197a.5

3. mühür mumu damlatılarak oluşturulan kapatma şekli

m.+i 89a.11

4. iz, işaret

mühr-i nübüvvet Hz. Muhammed'in sırtında iki küreğinin arasında bulunan peygamberlik işareti

m.+i 32a.5

m.+iŋi 32a.10

mühürle- mühür basmak, mühürlemek

m.-diler 108b.9

mühürlü mühür mumu damlatılarak kapatılmış

m.+dür 89a.10

müjde (*Far.*) müjde

m. 29b.4, 68a.10, 69a.6, 89b.10, 92a.9, 195a.11, 231b.12, 305b.12, 308b.6

m.+dir 51b.2

m.+ye 339a.6

müjde ėt- müjdelemek

m.-diler 154b.3

müjde eyle- müjdelemek

m. 41b.14

m.-di 149a.9

m.-diler 41b.14

müjde olsun 'müjdeler olsun'

m. 46a.4-5, 114b.3

müjdeci müjde veren

m. 219b.15

mükedder (*Ar.*) kederli

mükedder ol- kederlenmek, üzülmek

m.-dı 83b.14

mükennā (*Ar.*) künyelenmiş

m. 39b.3

mükerrem (*Ar.*) muhterem, saygı değer

m. 271a.13

m.+dir 8a.12

mülāḥaẓa (*Ar.*) **1.** etraflıca düşünme

mülāḥaẓa eyle- etraflıca düşünmek

m.-medi 87a.13-14

2. dikkatle bakma

mülāḥaẓa ḳıl- dikkatle bakmak

m.-up 51a.15

mülāḳāt (*Ar.*) kavuşma, görüşme

mülāḳāt ol- kavuşmak, görüşmek

m.-mam 228a.12

m.-uram 73b.3

mülāḳī (*Ar.*) kavuşan, görüşen

m. 32b.1

mülāḳī ol- kavuşmak, görüşmek

m.-am 221a.11

m.-ayım 173a.13-14

m.-dı 55b.13

m.-dukda 197b.15-198a.1

m.-unca 37a.11

m.-ursıŋ 29b.1

mülāḳī-i bār-gāh ol- Allah'a kavuşmak (şehit olmak)

m.-uram 73a.15

mülāzemet (*Ar.*) **1.** gerekli olmak

m.+dir 83a.10

2. birinin yanından ayrılmama, bağlanma

m.+ine 21b.3

mülāzım (*Ar.*) **1.** muhafız, görevli

m.+ler 284a.2

2. ayrılmamak üzere bağlanma

mülāzım ol- 1. bağlanmak

m.-dı 100b.12

2. (zehrin tesiri) devam etmek

m.-makdan 28b.6

mülevves eyle- kirletmek, pisletmek

m.-mem 107b.12

mülḥaḳ (*Ar.*) katılmış, eklenmiş

m.+dır 25a.15

mülḥaḳ eyle- katmak

m. 162b.15

mülḥaḳ ol- katılmak

m.-up 21b.7

mülḥid (*Ar.*) dinsiz, imansız

m. 234a.11

mülḥid-i melʿūn dinsiz, imansız melun

m. 223a.8

mülk (*Ar.*) **1.** mal mülk

m. 146a.2, 171b.9, 173b.5, 189a.2

m.+i 204a.2

m.+imi 173b.1

m.+üm 173a.6

2. memleket, toprak

m.+i 184b.8, 188b.14

müʿmin (*Ar.*) iman sahibi, mümin

m. 20b.9, 65b.12, 112a.6, 123b.12, 138b.9, 156a.9, 189a.12, 191a.4, 204b.9, 219a.14, 243a.9, 309b.2

m.+em 284b.1

m.+i 239b.1, 311a.3

m.+ile 307a.3

m.+iŋ 12b.13

m.+ler 64b.14, 219b.1

m.+lere 25a.9

m.+lerin 196b.3

m.+leriŋ 64b.3

m.+seŋ 143a.5

müʿmin-i muvaḥḥid tevhit inancını benimsemiş mümin

m.+i 83b.2

müʿmine (*Ar.*) mümin kadın

m. 44b.7

mümkin (*Ar.*) mümkün, imkan dahilinde

m. 33a.12, 49a.6, 52b.14, 133a.10, 161b.15, 190a.11, 195a.1, 215a.11, 233a.11, 245a.12, 249b.13, 273b.15, 298b.12, 322b.9

m.+dir 31b.2, 32a.12, 140b.2, 233a.10

mümkin ol- imkan dahilinde olmak

m.-madı 270b.3

münācāt (*Ar.*) yakarma

m.+ım 292b.15

m.+ında 137a.6

münācāt eyle- yakarmak

m.-di 167a.9

m.-mege 58a.2-058a.3

m.-ye 331a.5

münācāt-ı ḥācāt istekleri için yakarma

m. 47b.10

münādī (*Ar.*) **1.** ilan eden, tellal

m.+ler 149b.1

2. çağıran, davet eden

m. 328a.9

münāfaḳāt (*Ar.*) münafıklık

münāfaḳat ėt- münafıklık etmek

m.-meyeler 131a.1

münāfıḳ (*Ar.*) dini kurallara inanmadığı halde inanmış gibi görünen

m. 86b.12, 104b.14, 111b.2, 115a.1, 115a.9, 115b.2, 129b.3, 130a.1, 138b.9, 142b.9, 143b.4, 146b.12, 148a.10, 151a.4, 152a.14, 152b.10, 152b.13, 152b.15, 152b.7, 157b.8, 159b.11, 160a.14, 161a.3, 161b.3, 162a.15, 162a.8, 162b.13, 162b.3, 162b.4, 163b.14, 164b.11, 175a.8, 177a.15, 183a.4, 189b.5, 190b.10, 193a.14, 193a.15,

193a.3, 194a.13, 194a.8, 202a.6, 202b.2, 203b.4, 204b.4, 205b.7, 211a.4, 211b.13, 211b.4, 212b.11, 213a.11, 216a.3, 217a.12, 217a.5, 217a.7, 217b.5, 222b.1, 222b.3, 223a.3, 223a.8, 223b.15, 225b.2, 225b.7, 226b.2, 229b.7, 232b.12, 234a.11, 235b.9, 238b.14, 239a.15, 241a.11, 241a.4, 242a.8, 245b.12, 245b.14, 247a.9, 248b.6, 251a.9, 252a.7, 252b.9, 253b.5, 254b.2, 259a.13, 267a.7, 267b.5, 269a.2, 269b.1, 273a.11, 274b.9, 287b.3, 294a.1, 294a.13, 295b.10, 304b.6, 305a.13, 305a.7, 305b.14, 308a.6, 308b.2, 310b.12, 315b.5, 317a.10, 317a.9, 318b.15, 318b.6, 319b.6, 322b.1, 322b.11, 323b.13, 323b.8, 324a.8, 325a.8, 325b.7, 336b.12, 340b.5

m.+a 147b.5, 149a.15, 150b.4, 160b.9, 161b.12

m.+dır 7a.6, 269a.5

m.+ı 117a.4, 151b.15

m.+ıŋ 152b.4, 231a.13, 236b.6

m.+la 225a.2, 318b.12, 322a.6

m.+lar 121b.11, 126b.8, 149a.6, 155a.1, 200b.11, 213b.14, 216b.13, 219b.8, 227a.12, 228a.9, 229b.3, 234a.8, 236b.15, 247a.12, 250a.6, 252a.3, 269b.8, 293a.7

m.+lara 293a.8, 308b.1

m.+lardan 204b.11, 250b.10

m.+ları 211b.3, 213a.6, 250b.4, 329b.8

m.+larıŋ 211b.15

m.+sın 154a.8

münāfıḳ-ı ḳaltabān namussuz, alçak münafık

m.+lar 186a.11-12

münāsebet (*Ar.*) ilişki, alaka

m.+i 271a.6

münāsib (*Ar.*) uygun, yerinde

m. 26a.8, 28b.10, 29a.1, 31b.14, 46a.12, 260b.14, 272b.2

m.+dir 26b.9, 58b.1, 86b.3, 281b.10

münāsib gör- uygun bulmak

m.-medim 82b.13

müncer (*Ar.*) bir şey ile sonuçlanan

müncer ol- bir şey ile sonuçlanmak

m.-açakdır 220a.10

m.-dı 293a.4-5

münevver (*Ar.*) aydınlık

münevver eyle- aydınlatmak

m.-di 126a.14

münfaʿil (*Ar.*) bozulmuş, alınmış

münfaʿil ol- bozulmak, alınmak

m.-dular 178a.9

m.-up 296a.2

münhezim hezimete uğramış

m. 260b.14

münḳaṭıʿ (*Ar.*) arkası kesilmiş

m. 294a.2

münḳaṭıʿ ol- arkası kesilmek

m.-dı 48b.14

mürācaʿat (*Ar.*) **1.** geri dönme

mürācaʿat ėt- geri dönmek

m.-dikde 11a.9

m.-üp 83b.8

2. istekte bulunma

mürācaʿat eyle- istekte bulunmak

m.-diler 161a.5-6

müretteb (*Ar.*) düzgün, muntazam

m. 45b.12, 260b.13

müretteb ėt- düzgün hale getirtmek

m.-mişdi 46a.13

müretteb ol- düzgün olmak

m.-up 94b.3

mürselīn (*Ar.*) peygamberler

m. 54a.12

mürüvvet (*Ar.*) iyilik

m. 8b.3, 41b.3, 48b.10, 60b.12, 70b.1, 102a.13, 115b.15, 160a.10

m.+i 8a.15

müsāʿade (*Ar.*) izin

müsāʿade eyle- izin vermek

m.-medi 227b.3

müslim (*Ar.*) Müslüman

m. 143a.5

müslimān (*Ar.*) Müslüman

m. 9a.9, 9b.2, 10a.1, 64b.2, 65b.12, 106b.14, 156a.10, 157b.15, 175a.6, 189a.12, 191a.4, 219a.14, 220a.7, 222b.2, 229a.11, 229a.3, 229b.8, 229b.8, 233b.14, 235b.9, 244a.11, 247b.13, 258b.9, 259b.3, 259b.4, 263b.4, 269a.2, 269a.3, 274a.12, 274a.13, 278a.8, 289b.6, 307a.3, 316a.11

m.+adır 189b.7

m.+dır 205a.1

m.+ım 126b.7, 152b.10, 183a.1, 184b.10, 184b.3, 185a.12, 200a.3, 202b.6, 272a.8

m.+ız 204b.9, 214b.5, 269a.11

m.+lar 26a.10, 99b.10, 219b.15

m.+lara 309b.6

m.+larla 41b.4, 82a.11-12

m.+sız 197b.2

müslimān ėt- Müslüman olmasına vesile olmak

m.-ersiŋ 41a.4

m.-üp 41a.9

müslümān-ı maḫbūb-ı ḫānedān Hz. Muhammed'in ailesini seven müslüman

m.+ı 215b.2

müslimān ol- Müslüman olmak

m.-dı 16a.10, 21b.2, 60b.4, 103a.10-11, 103a.9-10, 279a.6-7, 289a.1, 336a.13-14, 336a.8

m.-dılar 44b.10, 62a.6-7

m.-dular 128a.15, 282a.15

m.-dum 78a.6, 289b.15

m.-duŋ 279b.1

m.-muş 77a.4-5

m.-up 51a.13

m.-uram 207a.14

m.-ursaŋ 289b.11

m.-ursın 189b.7, 289a.5

müslimānlıḳ, -ġı İslam dinine göre yaşama

m. 99b.12

m.+dan 229a.11

m.+ıŋa 289a.6

müstaḥfıẓ (*Ar.*) muhafız

m.+lara 279a.2

müstecāb (*Ar.*) kabul olunmuş (dua)

m. 161a.1

m.+dır 10a.13

müstecāb ol- (dua) kabul olmak

m.-up 13a.8

müsteḥaḳ (*Ar.*) hak etmiş, layık

m. 104b.6, 104b.7, 104b.9

m.+dır 104b.13, 104b.9

müsteḥaḳ gör- layık görmek

m.-düŋüz 291a.2

müsteḥaḳ ol- layık olmak

m.-am 19a.13

m.-asız 19a.14

müstevlī (*Ar.*) kaplayan, yayılan

müstevlī ol- 1. kaplamak, yayılmak

m.-dı 152a.2

m.-dukda 28a.5-6

m.-muş 28a.3

m.-up 245b.15

2. istila etmek, hükmü altına almak

m.-dı 191a.2

müşāhede (*Ar.*) görme, gözleme

müşāhede ėt- görmek, gözlemek

m.-erler 103a.1

müşāvere (*Ar.*) istişare (*bk.* müşāveret)

m. 113b.7

m.+ye 67a.13

müşāvere ėt- istişare etmek

m.-elim 142a.14

m.-eriz 114a.1

m.-eyim 69b.7-8

müşāvere eyle- istişare etmek

m.-di 67a.12

m.-diler 140b.9-10

m.-ŋ 85a.154-15

müşāveret (*Ar.*) istişare (*bk.* müşāvere)

müşāveret eyle- istişare etmek

m.-diler 27b.5

müşāvir (*Ar.*) danışman

m.+ler 86a.1

müşerref (*Ar.*) şerefli

müşerref ḳıl- şereflendirmek

m.-asın 131b.10

m.-up 11a.8, 271a.13

müşerref ol- şeref kazanmak

m!. 36a.10

m.-dı 11b.6, 65a.13, 263b.15, 288a.8

m.-uŋ 54a.8-9

m.-up 21b.3

müşfiḳa (*Ar.*) şefkatli

m.+mız 155a.8

müşfiḳa-i māder şefkatli anne

m.156b.14

müşk (*Far.*) misk (*bk.* misk)

m. 282a.15

müşkil (*Ar.*) müşkül, zor

m. 93a.5, 122a.15, 158a.10

müşrik (*Ar.*) Allah'a şirk koşan

m.+i 17a.8

m.+leriŋ 12b.15

müşrikīn (*Ar.*) Allah'a şirk koşanlar

m.+ler 17a.10

müştāḳ (*Ar.*) şiddetle isteyen, çok özleyen

m.+am 34b.15

m.+dır 34b.13, 180b.5

m.+lardır 195a.10

müştāḳ ol- çok özlemek

m.-uram 38a.7

müşted (*Ar.*) artan, şiddetlenen

müşted ol- artmak, şiddetlenmek

m.-dı 28b.5

mütābaʿat (*Ar.*) tabi olma

m.+ın 282a.15

müteʿallik (*Ar.*) bir şeyle ilgili

m. 139b.3, 269b.8, 299b.13, 299b.13

müteʿarrıż (<*Ar.* müteʿārıż) birbirine muhalif

müteʿarrıż ol- birbirine muhalif olmak

m.-alar 35a.14

müteʿayyin (*Ar.*) tanınmış, itibar sahibi

m. 340a.1

mütebessim (*Ar.*) gülümseyen, tebessüm eden

m. 37a.10

müte'ellim (*Ar.*) kederli, üzgün

m. 240a.9

müteellim ol- kederlenmek, üzülmek

m.-dı 40a.5, 95b.15, 191b.2

m.-dum 31a.6

m.-mak 23b.14

m.-up 15a.6-7, 52a.5, 94a.13, 192b.2, 232b.7, 291b.14

müte'essir (*Ar.*) kederli, üzgün

müte'essir ol- kederlenmek, üzülmek

m.-up 282a.15

mütefekkir (*Ar.*) düşünceye dalmış

mütefekkir ol- düşünceye dalmak

m.-up 287a.8

müteferriḳa (*Ar.*) dağılmış, ayrışmış

müteferriḳa ol- dağılmak, ayrışmak

m.-mağın 16b.9

müteġayyir (*Ar.*) bozulmuş, değişmiş

m. 84b.1

müteġayyir ol- hali bozulmak, değişmek

m.-dı 286b.13-14

müteḥammil (*Ar.*) tahammül eden

müteḥammil ol- tahammül etmek, sabretmek

m.-mayan 24a.11

müteḥarrik (*Ar.*) hareket eden

müteḥarrik ol- harekete geçmek, hareketlenmek

m.-up 282a.15

müteḥayyir (*Ar.*) hayrete düşmüş olan

müteḥayyir ḳal- hayret etmek

m.-dı 146a.10

m.-up 57a.5

müteḥayyir ol- hayret etmek

m.-up 67a.12, 274a.8

mütekebbir (*Ar.*) en büyük, en yüce

mütekebbir-i ḫāṭır hatırı en yüce olan

m.+dır 27b.7

mütenebbih (*Ar.*) anlar duruma gelen, gafletten uyanan

mütenebbih ol- anlar duruma gelmek, gafletten uyanmak

m.-up 54a.13

müteveccih (*Ar.*) yönelmiş olan (*bk.* müteveççih)

müteveccih-i ʿālem-i beḳā ahirete yönelmiş olan, ölümü yakın kişi

m.+yam 51a.15

müteveccih-i mescid mescide yönelmiş

m. 73a.7

müteveccih-i Şām Şam'a doğru yönelmiş

m. 265b.4

müteveccih ol- yönelmek

m. 48b.1 di

m.-dı 31b.14, 32b.2, 211b.3, 255a.13-14

m.-duk 54a.5

m.-dular 55b.7

m.-up 27a.7, 25a.9, 25b.10, 40b.15

m.-ur 23b.12

müteveççih (<*Ar.* müteveccih) yönelmiş olan (*bk.* müteveccih [1])

müteveççih-i Ḥż. Bārī Allah'a yönelmiş (Cebrail)

m. 94b.5

müteveççih ol- yönelmek

m.-dı 251b.15

m.-duk 263b.12

m.-up 34b.11

mütevellid (*Ar.*) dünyaya gelen, doğan

mütevellid ol- dünyaya gelmek, doğmak

m.-dukda 23a.10

m.-muşdı 23a.8

mütezelzil (*Ar.*) sarsılan, titreyen

mütezelzil ol- sarsılmak

m.-mazdı 69a.15

m.-up 69b.2

müttefiḳun ʿaleyh (*Ar.*) üzerinde birleşilmiş olan şey

m. 194b.12

müvekkel (*Ar.*) vekil tayin edilmiş olan

müvekkel eyle- vekil tayin etmek

m.-mişdir 79b.15

müvekkel ol- vekil tayin edilmek

m.-an 7b.6, 7b.6

müyesser (*Ar.*) nasip olmuş

m.+dir 216b.4, 293b.8

müyesser eyle- Allah nasip etmek

m.-di 216b.2, 216b.4

m.-ye 154b.6, 169b.10

müyesser ol- nasip olmak

m.-a 172b.5, 194b.6, 216b.6

m.-dı 46b.15, 153b.15, 173a.7, 253b.13, 271b.12

m.-maz 189a.7

m.-sun 32b.5-6

müżāyaḳa (*Ar.*) darlık, sıkıntı

müżāyaḳa ol- daralmak, sıkıntıya düşmek

m.-dı 237a.7-8

m.-ur 57b.4-5

müzekkī (*Ar.*) temizleyen, arındıran

m. 132b.5, 334a.4

müzeyyen (*Ar.*) süslenmiş

m. 43b.10, 94b.2, 332b.1

m.+dir 43a.7

müzeyyen eyle- süslemek

m. 36a.3

m.-yüp 288a.5

müzeyyen ḳıl- süslemek

m.-up 219a.5-6

müzeyyen ol- süslenmek

m.-dı 198b.9

N

nā (*Far.*) olumsuzluk bildiren ön ek

nā-be-kār işe yaramaz, hayırsız

n. 144b.14, 146b.11, 152b.4, 153b.9, 158a.3, 160a.14, 161a.11, 161a.4, 189a.6, 204a.7, 210a.1, 223b.2, 229b.3, 231a.8, 241a.10, 242b.6, 251a.10, 255a.1, 269b.7, 273a.10, 304b.12, 305a.7, 323b.8

n.+a 322a.4

n.+lar 222b.3, 238b.4

nā-be-kār-ı bed-kār kötülük yapan, hayırsız

n. 214b.11

nā-būd bulunmayan, yok olan

n. 262a.8, 280b.14

nā-çār çaresiz

n. 107b.2, 156b.5

nā-çār ol- çaresiz kalmak

n.-up 149a.12

nā-dān cahil, bilgisiz

n. 230b.5

nā-dürüst yanlış, eğri

n. 69b.1

nā-gāh ansızın, aniden

n. 18a.12, 34a.2, 37a.5, 40a.6, 43b.12, 50a.5, 54a.5, 54a.7, 58a.11, 75a.1, 77b.11, 77b.8, 98a.7, 102a.1, 109b.8, 151b.11, 152a.13, 201b.1, 205b.13, 215b.12, 217a.6, 224b.14, 232a.14, 239a.4, 244a.3, 247b.4, 277b.3, 277b.7, 279b.14, 280a.1, 280b.2, 280b.7, 282a.15, 307a.2, 311a.8, 333a.10

nā-ḥaḳ haksız

n. 118b.15, 119a.1

nā-ḫalef hayırsız, soyuna çekmemiş

n. 150a.9, 151b.11, 267b.4, 269b.7, 273a.10, 279b.10, 311a.9, 317a.10, 319b.2, 321a.12, 322a.4, 323b.8

n.+ler 200b.9

nā-ḫalef-i münāfık iki yüzlü hayırsız

n. 199a.2

nā-hemvāre uygunsuz

n. 190a.6

nā-hemvāre eyle- yamultmak, eğriltmek

n.-diler 165a.9

nā-maḫrem yabancı, el

n.+den 53b.1, 249b.13

n.+ler 181b.2

n.+lere 297b.5

nā-merd kendisine güvenilmeyen, alçak

n. 150b.11, 151a.15, 177a.5, 185a.5, 186b.12, 212a.1, 235b.7, 241a.11, 251a.10, 273b.10, 279b.10, 310b.12, 310b.13, 322a.6

n.+e 226a.9

n.+le 191a.10, 215a.10, 224b.2, 273b.10

n.+ler 192a.7

nā-merd-i bī-vefā vefasız namert

n.+yı 81b.14

nā-merd-i ḳaltabān alçak namert

n. 224b.8

n.+lar 215a.4

nā-merd-i melʿūn melun namert

n. 212b.10, 215a.7

nā-merd-i mübāriz namert savaşçı

n.+le 190b.8

nā-merd-i nā-ḫalef soyuna çekmemiş namert

n.+le 150b.11

nā-muḥkem dayanıksız

n. 69a.13

nā-murād muradına erememiş

n. 160b.14, 231b.14

n.+sıŋ 231b.15

nā-mübārek bereketsiz

n!. 69a.1

n.+iŋde 156a.6

nā-pāk pis, kirli

n. 270b.8

n.+iŋ 194a.3

nā-peydā bulunmayan, yok olan

n. 262a.8, 280b.14

nā-sezā uygunsuz

n. 184b.6

nevmīd (< nā-umīd) ümitsiz

nevmīd ol- meyus olmak, ümütsizliğe düşmek

n.-up 33a.4

nabz (*Ar.*) bilekte duyulan kalp atışı

n.+ına 28a.2

naġāre (<*Ar.* naḳḳāre) davul (*bk.* naḳāre)

n. 268b.8

naḥs (*Ar.*) uğursuz

naḥs-ı saʿat uğursuz vakit

n.+de 121a.14

nā'il (*Ar.*) erişmiş, ulaşmış

nā'il ol- erişmek, ulaşmak (*bk.* nāyil ol-)

n.-asın 189a.1

n.-ayım 234a.4

n.-up 29b.5

n.-uram 185b.11

naḳāre (<*Ar.* naḳḳāre) davul (*bk.* naġāre)

n.+ler 294a.9

naḳd (*Ar.*) **1.** varlık, sermaye

naḳd-i rūh-ı şerīf mübarek ruhun varlığı

n.+ŋi 34b.8-9

2. oğul, evlat

naḳd-i pāk-i ḫalef-i Ṣāliḥ Salih'in halefi olan evladı

n. 212a.10-11

naḳd-i Resūl-i Ekrem Hz. Muhammed'in evladı (Hz. Hüseyin)

n.+i 297b.4

nakd-i ṣāḥib-i Zülfiġār Zülfikar'ın sahibi olan Hz. Ali'nin evladı (Hz. Hüseyin)

n.+am 202b.8

nāḳış (*Ar.*) noksan

n.+dır 62b.14

nāḳışlik noksanlık

n. 53a.10

naḳil (<*Ar.* naḳl) rivayet edilmiş, nakledilmiş (*bk.* naḳl)

n.+dir 35b.8, 47a.3

naḳil olun- rivayet edilmek, nakl edilmek

n.-ur 300a.12-13

nāḳilān-ı muḥaddisān hadis rivayet edenler

n. 187a.11

naḳl (*Ar.*) **1.** rivayet edilmiş, nakledilmiş (*bk.* naḳil)

n.+dir 12a.1, 14a.10, 23a.9, 28b.1, 37a.14, 37a.7, 58a.6, 58b.13, 79a.15, 90b.5, 98a.2, 102b.4, 137b.1, 175b.9, 253b.11-12, 257b.2, 269b.13, 270a.5, 288a.9, 289a.7, 301a.11, 302b.11, 304a.6, 331b.6

n.+i 298b.14

n.+iniŋ 211b.3

n.+iŋden 292a.1

naḳl-i ṣaḥīḥ güvenilir nakil

n. 265b.1

naḳl ėt- nakletmek

n.-di 46a.13

n.-diŋ 46b.11

n.-er 137b.7, 298a.3

n.-erdi 128b.11, 264a.1

n.-erdik 301b.8

n.-eriz 255b.12

n.-erler 60a.3, 262b.6, 291a.8-9, 305a.5

n.-eyim 134a.6, 179b.15, 303a.3

n.-inçe 46a.13

n.-miş 285b.10, 305a.11

n.-mişlerdir 44b.15

n.-üp 11a.7-8, 181a.5, 341a.13

naḳl eyle- nakletmek

n.-di 19b.3, 22a.3, 31b.1, 66b.5, 90a.6, 99a.7, 129a.6, 162a.13, 166b.11, 167b.12, 184b.13, 210b.8, 259b.2, 278b.9, 279b.5, 339a.10

n.-diler 76b.5-6

n.-dim 95a.8, 280b.15

n.-r 330b.9

n.-rler 21b.15, 57b.12, 291a.4

n.-yelim 139a.3

n.-yeyim 289a.13

naḳl-i beyān ėt- nakletmek

n.-erler 198b.8

naḳl olun- nakledilmek

n.-an 252a.5

n.-ur 21a.4-5, 28a.11, 49a.2, 78a.14, 99b.2, 138b.10-11, 166a.9, 210a.5-6, 255b.13, 301b.7, 301b.8

2. bir yerden başka bir yere intikal etme

naḳl-i beḳā ebediyete intikal, ölüm

n.+ya 28b.4

naʿl (*Ar.*) nal

n.+inden 241a.1

nālān (*Far.*) inleyen

nālān eyle- inletmek, acı çektirmek

n.-mek 157b.11

nāle (*Far.*) inleme, inleyiş

n. 51b.10

n.+ler 20a.1

nām (*Far.*) **1.** isim, nam

n.+ıŋ 184a.11

n.+ını 150b.10

nām-ı şerīf saygın kişi

n.+ine 11a.3

2. adında, namında

n. 17b.11, 23a.9, 45b.13, 86a.3, 172a.4, 172b.14

n.+ında 141b.8

namāz (*Far.*) namaz

n. 60a.15, 150b.13, 177b.3, 297b.8

n.+a 72a.14, 72b.12

n.+ı 33b.1, 177b.7

n.+ım 26b.13

n.+ın 239b.10, 297b.11

n.+ıŋ 26b.10, 76b.15

n.+ına 120b.13

n.+ını 92a.13-14, 268b.4

namāz-ı sabāḥ sabah namazı

n.+ın 74b.1

namāza dur- namaz kılmak

n.-dı 146a.8

n.-urdı 150b.12-13

namāz ėt- namaz kılmak

n.-dikçe 20b.3

n.-dikde 20b.2

n.-ün 27a.1

namāz içi namaz esnasında

n.+nde 255a.9

namāz ḳıl- namaz kılmak

n. 177b.4

n.-alım 177b.4, 177b.7

n.-ardı 129b.9, 239b.9

n.-arken 79a.5

n.-arlar 254b.15

n.-arsın 157b.15

n.-ayım 12b.12, 161b.14, 255a.8

n.-dı 20b.4, 46a.10, 47b.13, 180a.9, 255a.14

n.-dılar 177b.9, 195b.15, 264b.2

n.-dugım 20b.9-10

n.-ıram 192a.15

n.-madı 32b.11-12

n.-maga 20b.8, 195b.14, 266a.8

n.-sıŋ 75b.4

n.-sun 75b.5

n.-up 75a.13

nām-dār şan şöhret sahibi

n.+ıŋ 184a.3

nāme (*Far.*) mektup

n. 121a.8, 122a.10, 123a.7, 140b.6, 140b.6, 172a.14, 182b.1, 183a.10, 183a.8, 185b.15, 190a.1, 190b.2

n.+ler 104a.6, 121b.15, 128a.9, 141a.11-12

n.+si 116b.7

n.+sini 122b.8, 182a.14

n.+yi 116b.6, 141b.6, 182a.11, 182a.13, 186a.2

nāme-i muḥabbet sevgi mektubu

n.+iŋiz 132b.9

nāme-i menḥūs uğursuz mektup

n.+ı 183a.8-9

nāme-i menḥūs-ı murdār uğursuzun pis mektup

n.+ı 103b.10

nāme-i saʿādet mutluluk veren mektup

n.+i 172b.12, 309b.14

nāmus (*Ar.*) namus

n. 251b.7

nān-pāre (*Far.*) ekmek parçası

nān-pāre ol- ekmeğe muhtaç olmak

n.-mayalar 51b.11

naʿra (*Ar.*) yükses sesle bağırma

n. 200a.1, 204a.10

n.+dan 250a.7

n.+sıyla 150b.14

naʿra çek- yükses sesle bağırmak

n.-üp 214a.4

naʿra ur- yükses sesle bağırmak

n. u.-dı 201b.6, 202a.11, 209b.2

n. u.-up 17b.5-6, 199a.9, 199b.4, 201a.6,

n.+lar u.-up 235b.4

nās (*Ar.*) insanlar

n.+a 284a.11

naṣb (*Ar.*) tayin etme

naṣb eyle- tayin etmek

n.-seŋ 140b.4-5

naṣıl (< ne+asıl) nasıl, ne şekilde

n. 114b.10

naṣīb (*Ar.*) kısmet

n. 90a.2, 152a.10, 194a.10, 228b.3

n.+imdir 90a.1

n.+iŋ 218a.13

naṣīb ėt- Allah kısmet etmek

n.-er 10b.10

naṣīb eyle- Allah kısmet etmek

n.-di 10b.9

n.-r 36b.13

naṣīb-i müyesser kolaylıkla kısmet olan

n. 174a.4

naṣīb ol- kısmet olmak

n.-aydı 191a.3, 209a.13, 218a.15

n.-dı 73a.13-14, 300a.7

n.-madı 57b.11, 319b.13

n.-maz 246a.10

n.-ur 233b.15-234a.1

naṣīḥat (*Ar.*) öğüt

n. 26a.13, 169b.2, 176b.12, 189b.10, 200a.12, 202b.11, 203a.14, 229b.3

n.+i 49b.4, 151b.1

n.+im 127b.15

n.+imi 122a.4

n.+ine 138b.2

n.+ipeder 81b.1

n.+lar 218b.9

n.+leri 204b.3

naṣīḥat ėt- öğüt vermek

n.-mege 128a.1, 214b.5-6

naṣīḥat eyle- öğüt vermek

n!. 200a.10-11, 200a.7

n.-di 70b.13, 249a.12, 318a.14

n.-diler 204b.2

n.-diŋ 136a.14

n.-mege 129a.7

n.-rdi 92a.13

n.-rem 202b.12-13

n.-segerek 203b.14

n.-ye 189a.13

naṣīḥat-ı mühmel ihmal edilmiş öğüt

n. 140a.8

naṣīḥat-i ʿāmme herkese öğüt

n. 85a.4

naṣīḥat-pezīr öğüt dinleyen

n. 189a.6

nāvek ok

n. 219a.3

nāyil (<*Ar.* nā'il) erişen, nail olan (*bk.* nā'il)

n. 261a.14, 261b.9

nāyil ol- erişmek, nail olmak (*bk.* nā'il olmak)

n.-ayım 159a.4

n.-duk 271b.11

n.-dular 12a.15

n.-duŋuz 261a.12

nāyil olun- erişilmek, nail olunmak

n.-maz 127a.4

nāz (*Far.*) **1.** kendini ağırdan satma

nāz-ı istiġnā tenezzül etmeyip nazlanma

n.+yıla 69b.3

2. samimi dua

n. 28a.10

naẓar (*Ar.*) bakış

n.+dan 58a.4, 69b.1

naẓar eyle- bakmak

n!. 10b.8, 48b.1

n.-ŋ 332b.13

n.-yüp 342a.15-342b.1

naẓar ḳıl- bakmak

n.-mamışdı 56b.1

n.-mazdı 282a.15

n.-up 35a.8

nāzenīn (*Far.*) narin

n. 24a.12, 135a.1, 210a.6, 231b.14

n.+im 210a.10, 314b.15, 334a.11, 334b.4

nāzenīn-i vücūd narin beden

n.+ına 25b.12

nāzenīn-i Züleyḫā-yı zamān devrin narin Züleyha'sı

n. 135a.3

nāzik (*Far.*) taze (meyve)

n. 261b.14

nāzil (*Ar.*) inen, nüzul eden

nāzil ėt- ayet indirmek

n.-üp 12a.12

nāzil ol- 1. ayet inmek

n.-dı 24b.5-6

n.-muşdı 68a.5

2. inmek, isabet etmek (bela)

n.-dı 243a.9

n.-sa 243a.8

ne 1. ne

n. 4b.6, 6a.10, 15a.6, 15b.3, 26b.8, 26b.9, 28a.7, 28a.8, 29b.6, 30a.8, 31b.1, 32a.12, 42b.1, 43a.7, 44a.12, 51a.15, 54b.6, 59b.11, 61b.10, 63b.2, 67a.2, 71b.9, 74a.4, 76a.5, 76b.4, 77b.13, 78b.9, 79a.11, 79a.12, 81a.3, 81a.3, 86b.3, 86b.4, 91b.13, 92b.1, 92b.13, 95b.6, 96b.8, 99b.12, 99b.4, 100a.6, 100a.7, 101a.1, 102b.2, 104a.7, 107a.5, 108a.14, 108a.4, 108b.2, 109b.11, 110b.6, 111a.3, 112b.5, 116b.2, 121b.5, 122a.15, 123a.3, 125a.7, 131b.15, 132b.14, 133a.8, 135a.2, 135a.2, 136a.12, 136a.6, 138a.1, 138b.7, 142a.10, 142a.5, 144a.13, 144a.14, 146b.2, 149b.4, 150a.12, 150a.15, 150b.15, 150b.3, 151a.7, 154a.13, 158b.14, 160a.15, 160a.9, 160b.10, 162b.9, 163b.11, 165a.4, 168a.2, 169a.2, 171b.11, 173b.4, 174a.6, 176a.1, 176a.1, 177a.14, 178b.2, 179a.10, 179a.13, 180a.7, 181b.6, 183b.1, 183b.3, 184a.15, 184b.1, 185a.11, 185a.11, 185a.6, 187a.6, 187b.13, 188a.2, 188a.2, 188a.3, 189b.2, 192a.13, 192b.1, 192b.7, 192b.8, 193b.9, 197a.2, 198a.1, 199a.6, 199b.3, 200b.14, 201a.3, 201a.4, 203a.3, 205a.12, 206b.7, 210b.6, 213b.3, 214a.7, 214b.2, 221a.5, 223b.3, 231b.10, 232a.5, 233a.12, 233b.11, 234a.2, 234a.6, 237a.10, 239a.1, 241a.6, 241b.15, 243a.14, 245b.15, 248a.6, 248b.3, 252b.12, 257a.9, 257b.10, 260a.12, 262b.1, 262b.12, 264a.10, 267b.1, 269a.13, 271b.13, 271b.5, 275a.2, 277b.14, 281b.10, 285b.13, 292b.1, 293b.6, 294b.7, 295b.13, 299a.7, 299b.12, 300b.12, 300b.13, 304a.8, 305b.13, 306a.3, 309a.13, 309a.15, 311a.12, 311a.12, 311b.10, 314b.14, 317a.12, 325b.3, 326b.13, 328a.14, 328a.6, 328b.2, 329b.6, 330a.15, 338b.1, 339b.5, 339b.6, 345b

n.+den 289b.4

n.+dir 7a.14, 8a.8, 9b.13, 25a.3, 26a.6, 28a.14, 28a.4, 31a.15, 33a.13, 35a.15, 35b.15, 36b.8, 39a.2, 42a.12, 42a.13, 48a.12, 48a.9, 53a.8, 53b.12, 53b.15, 66a.15, 66a.5, 67a.13, 69b.15, 76a.13, 76a.9, 76a.9, 77a.4, 79a.1, 84b.2, 84b.4, 87b.2, 90a.10, 92b.4, 92b.6, 93a.3, 95a.5,

97a.14, 97a.2, 98a.14, 99a.10, 100b.12, 114b.2, 138a.2, 165b.12, 175b.12, 183b.5, 184a.8, 185b.2, 188b.14, 191b.15, 196b.11, 198a.12, 213b.10, 223b.13, 229a.6, 229a.7, 229b.15, 235a.7, 251b.9, 281a.1, 289b.9, 294b.2, 297b.8, 298a.12, 302a.6, 306b.6, 308b.10, 308b.8, 326a.13, 332a.11, 339a.13, 339a.8

n.+dir 77a.13, 166b.1, 166b.1, 307a.14

n.+dir 29a.8, 33b.7, 55b.4, 146a.14, 147a.1, 147a.10, 162a.10, 162b.3, 256b.2, 258b.9, 261b.5, 266a.10, 271a.6, 277a.12

n.+ler 10b.10, 24a.12, 51a.13, 99b.7, 102b.3, 142b.2, 150a.6, 252a.7, 303b.3, 309a.1, 334a.14

n.+sisiz 40a.11

n.+ydi 185b.3

n.+ye 143a.3, 176b.2, 195b.5, 220a.10, 293a.4, 309a.3, 309a.7

n.+yisin 137b.12

2. hangi

n. 2a.11, 2a.7, 2a.8, 5b.3, 15a.12, 26a.11, 26a.11, 35a.12, 57a.3, 254b.11, 254b.11, 254b.12

3. nasıl

n. 8a.5, 13a.14, 24a.14, 31a.14, 87a.1, 87a.1, 102a.3, 192b.8, 251b.7, 297b.2, 297b.6

4. neden

n. 98a.12

5. ne kadar

n. 86a.6, 93a.7

6. nerden

n. 10a.10

7. niye

n. 118b.9, 137b.15, 182a.15, 247a.8, 253a.15, 284a.7, 286a.1, 288a.2, 312b.2

ne ʿaceb 1. neden

n. 92a.15, 277a.5, 284a.5

2. ne garib

n. 230b.10

ne çāre 'elden ne gelir'

n. 67a.2, 70a.13

neden 1. nasıl

n. 54a.2, 94a.1, 118a.2, 143b.10, 257a.13, 277b.10, 339a.11

2. ne sebeple, neden

n.+dir 65b.9

ne fāʿide 'neye yarar'

n. 257b.14, 281a.6, 335a.11

ne gūne hangi şekilde

n. 1b.16, 5a.8, 94b.13, 125a.5, 126b.14, 136b.3, 239a.11, 311b.1

ne güzel ne âlâ

n. 41b.8, 108a.15, 119b.9, 122a.12, 125a.10, 137b.9, 168b.5, 184a.12, 184a.6, 185b.15, 242a.5, 244a.1, 267a.12

ne ʿitibār 'nasıl itibar edilsin'

n.+dır 289a.6

ne ḳadar hangi miktarda

n. 10a.6, 20b.12, 62a.3, 63a.2, 63a.8, 193a.14, 318a.7

ne … ne … 'ne … ne …'

n. 244a.2, 316a.2

ne lāzım 'ne gerek var'

n. 14a.5-6, 225b.14

ne mertebe ne kadar çok

n. 42a.1

ne münāsib 'uygun değil'

n.+dir 94b.3-4, 104b.1

ne ola? ne oluyor?

n. 282a.6

ne resme hangi şekilde

n. 4b.1, 232a.13

ne resmile hangi şekilde

n. 5a.1, 345b

ne revā 'reva değil, münasip değil'

n.+dır 255a.3

ne şekil 1. nasıl (sıfat)

n. 2a.11, 26b.8, 68b.7, 89b.6, 110b.4, 118a.12, 179b.12, 191b.5, 214a.8, 266b.15, 341a.3

2. hangi şekilde (zarf)

n. zarf 28a.7, 99b.6, 104a.11, 118a.10, 119b.7, 124b.10, 136a.3, 141b.2, 149a.1, 156a.8, 164a.12, 184b.3, 187a.8, 189b.15, 191b.10, 192a.10, 197b.2, 208b.14, 215b.9, 229a.9, 237b.2, 261a.11, 269b.6, 287a.3, 308b.3, 309a.7, 312b.11, 317b.12, 320b.6, 323a.8, 327b.14,

n.+dir 76a.11, 31a.9

nebāt (*Ar.*) bitki

n. 59a.12

necāset (*Ar.*) dışkı

n. 194a.5, 312a.4

n.+iyile 81b.5

necāt (*Ar.*) kurtuluş

n. 149b.6, 149b.8, 248b.4

necāt bul- kurtuluşa ermek

n.-dum 73a.5

n.-uŋ 12a.3

nėce 1. birçok, çoğu (*bk.* nėçe [1])

n. 80b.13, 103a.11, 166a.8

2. nasıl (*bk.* nėçe [2])

n. 60a.2, 61b.7, 91b.10, 162b.4

nėçe 1. birçok, çoğu (*bk.* nėce [1])

n. 4a.11, 5a.10, 5a.12, 5a.2, 7a.11, 138b.11, 138b.11, 150a.6, 150a.7, 150a.8, 152b.11, 155a.6, 173b.6, 180b.15, 184a.1, 185a.10, 189b.7, 192a.4, 192a.7, 193b.3, 205a.1, 215b.10, 216b.15, 226b.15, 229a.11, 233a.9, 307b.14, 319b.14, 319b.15, 329b.3, 330a.1, 341a.9, 341b.10, 341b.11, 341b.3, 341b.4, 341b.9, 345b

n.+ler 112b.13

2. nasıl (*bk.* nėce [2])

n. 24a.9, 25a.3, 30a.11, 30a.5, 34a.13, 34a.13, 48b.2, 85b.12, 86a.3, 94a.12, 109a.14, 116a.15, 121b.14, 124a.9, 129a.8, 139a.2, 139a.2, 149a.2, 151a.13,

n.+dir 153b.13-14

n.+sin 152b.5

nedāmet (*Ar.*) pişmanlık

n. 51b.12, 152b.15, 176b.10, 257b.14, 280b.6

nedīm arkadaş, dost

n. 162b.11

nefer (*Ar.*) kişi, adam

n. 13a.9, 20b.2, 20b.8, 41a.9, 41b.4, 70a.6, 106b.7, 107a.15, 109a.9, 111a.15, 111b.8, 111b.8, 121b.1, 121b.7, 122b.7, 125a.12, 146a.7, 146a.8, 149a.10, 151a.7, 171a.14, 177a.3, 178a.10, 182a.3, 184b.15, 188a.11, 191a.5, 198b.3, 198b.4, 198b.6, 198b.6, 206a.4, 215a.11, 215a.8, 215a.9, 215b.1, 219b.12, 219b.13, 220a.4, 220a.4, 220a.5, 220a.7, 220a.8, 223a.8, 226a.9, 234a.11, 244a.11, 272b.10, 280b.3, 284a.14, 299a.14, 303b.11, 303b.11, 315b.5, 332b.6

n.+dir 198b.5

nefer-i Naṣrānī Hristiyan kişi

n. 282a.15

nefes (*Ar.*) soluk, nefes

n. 212a.7, 319a.13

n.+dir 52a.3

n.+imde 59a.8

nefs (*Ar.*) nefs

n.+im 28a.5

n.+ini 179b.7

n.+le 329b.3

neheng (*Far.*) timsah

neheng-i deryā-yı ṣalābet kuvvet deryasının timsahı

n.+i 152b.1

nehy (*Ar.*) yasaklama

nehy ėt- yasaklamak

n.-dim 23b.1

nekbet (*Ar.*) uğursuz

n. 152b.15, 279b.11, 309b.15

n.+imde 141b.4

n.+ini 103a.3

nekbet-i devlet uğursuz devlet

n.+imle 141b.5

neŋ ne, şey

n. 57b.4, 181b.10

n.+dir 193b.11

n.+iŋ 137a.1

nere (< ne+ara) nere

n.+de? 116b.12, 228b.5

n.+dedür? 9b.5, 143a.11, 143b.7

n.+den? 9b.10, 44a.13, 56b.9

n.+ye? 15b.1, 79b.4, 100b.2, 100b.5, 124b.2, 124b.3, 129a.10, 129a.5, 134b.7, 149a.1, 149a.4, 179a.1, 185a.2, 191a.11, 228a.5, 283b.10, 312a.6

nergis (*Far.*) sevgilinin gözü (mecaz)

n. 91a.6

nergis-i mübārek mübarek gözler

n.+lerinden 226b.8

nergis-i şehlā güzel göz

n.+sın 91a.6

nesḫ (*Ar.*) bozulma, değişme

nesḫ ol- bozulmak, değişmek (yüz)

n.-dı 304a.2

nesl (*Ar.*) soy, nesil

n.+i 40a.1

n.+inden 56b.12

n.+iŋ 244b.13

nesl-i Muḥammed Muṣṭafā Hz. Muhammed'in soyu

n. 244b.13

nesl-i Muṣṭafā vü Murteżā Hz. Muhammed'in ve Hz. Ali'nin soyu

n.+dan 203a.8

nesl-i pāk temiz soy

n.+i 181b.8, 244b.9

nesl-i Resūl-i Ekrem ve Nebiyy-i Muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem Hz. Muhammed'in soyu

n. 272b.15

nesne nesne, şey

n. 47b.5, 50b.7, 62a.13, 197b.15

netīce-i ḥāl sonuç olarak (*bk.* netīçe-i ḥāl)

n. 158b.9

netīçe (<*Ar.* netīce) **1.** sonuç

n. 44b.3, 133b.7, 135b.10, 144a.10, 147a.13, 175b.1, 179a.12, 181a.4, 190b.10, 193a.15, 197a.8, 225b.4, 226b.3, 242b.10, 243b.10, 288a.6, 305a.4, 314b.9, 320b.5, 330a.15, 332a.2

2. sonuç olarak

n. 64b.2, 67b.6, 72b.6, 89a.3, 110b.13, 131b.12, 132a.7

netīçe-i hayr hayırlı sonuç

n. 82a.7

netīçe-i ḥāl sonuç olarak (*bk.* netīce-i ḥāl)

n. 255a.13

neūzübillāh 'Allah korusun, Allah'a sığınırım'

n. 99b.6-7

nevāziş (*Far.*) iltifat

n.+ler 132a.8

nevāziş(ler) eyle- iltifat etmek

n.-di 23b.6-7

n.-rdi 22b.10

nevbet 1. sıra

n.+in 237a.9

n.+le 237a.8

nevbet düş- sıra gelmek

n.-di 237a.5

2. kez, defa, kere

n. 29a.12, 32b.15, 33a.2, 40b.15, 75b.4, 75b.4, 83b.9, 222a.12, 222a.14, 223a.4, 231a.14, 270a.13, 303b.12

n.+dir 84a.5

3. seferde ya da padişah otağı önünde çalınan askeri muzıka

nevbet[…] çalın- askeri muzıka çalınmak

n. ç.-dı 142b.15

n.+imiz ç.-dı 294a.11, 294a.12

nev (*Far.*) yeni

nev-civān genç

n. 217a.14, 231a.12

n.+em 209a.12

n.+ı 231a.11, 232a.12

n.+ım 228b.1

n.+ıŋ 232b.1

n.+lar 76a.6, 156b.13

n.+ları 162b.14

nev-civān-ı cihān cihanın genci

n.+ım 86b.2

nev-reste genç

n. 18a.6

n.+dir 18a.9

nevḥa (*Ar.*) matemle feryat etme

n.+lar 20a.1

nevḥa ḳıl- matemle feryat etmek

n.-urlardı 282a.15

neyle- (< ne+eyle-) ne yapmak

n.-di 81a.8, 84b.10, 157b.9, 159a.7

n.-dim 173b.7

n.-meli 221a.2

n.-r 67a.4

n.-rem 15b.13, 110a.10, 165b.1

n.-rler 122b.14

n.-rsem 74a.9

n.-ersen 59b.1

n.-rsin 61b.8, 165a.13, 264a.9

n.-rsiz 157b.7

n.-sün 15b.4

n.-yelim 125a.1

n.-yem 16a.15, 208b.3

n.-yeyim 118a.7, 192a.9, 339b.9

neẕir (<*Ar.* neẕr) adak

neẕir eyle- adak adamak (akçe)

n.-dim 143b.9

n.-digi 143b.14

neẓẓāre (*Ar.*) bakma, bakış

neẓẓāre ḳıl- bakmak

n.-ma 282a.15

niçün (<ne+içün) niçin?

n. 10a.11, 15b.5, 25b.7, 26a.9, 36a.12, 37b.10, 39a.14, 64a.9, 66a.8, 66a.9, 67b.7, 71a.14, 84a.1, 93b.12, 97b.11, 105b.10, 107b.15, 108a.12, 110a.15, 110a.8, 113b.11, 118a.3, 155a.9, 162b.8,

175b.7, 176a.15, 180b.9, 199a.3, 200a.8, 203b.15, 214b.7, 220b.10, 229b.14, 239b.7, 249b.7, 260b.12, 261a.2, 284b.1, 286a.1, 287b.8, 288b.13, 292a.4, 303a.1, 304a.1, 327b.2, 329a.13, 329a.7, 331a.12, 336a.12, 336a.4

nidā (*Ar.*) seslenme

n. 54a.7, 261b.1, 328b.10

nidā ėt- seslenmek

n.-erdi 12a.2

nidā eyle- seslenmek

n.-di 17b.8, 75a.11, 145a.11, 145b.13, 149b.5, 191a.1, 268b.14

nidā ḳıl- seslenmek

n.-dı 55a.14

n.-up 47a.4-5

nigār (*Far.*) kadın

n!. 15a.11

nigeh-bān (*Far.*) gözcü

n.+lar 274a.15, 278b.14

nihāyet (*Ar.*) **1.** son

n. 42b.5

2. sonunda

n. 21b.4, 154a.12, 170b.7

niḳāb (*Ar.*) peçe, yüz örtüsü

n. 142a.1, 142b.11, 292a.14, 302b.13

nikab ėt- nikapla yüzü örtmek

n.-ersin 304a.1

nikāḥ (*Ar.*) evlilik akdi

n.+ıla 165b.6

nikāḥ ėt- nikahlamak

n.-diler 208a.10

n.-eyim 164b.15, 165a.6

nikāḥ eyle- nikahlamak

n.-dik 45b.15

n.-diler 135b.12

n.-sem 45b.3

nikāṭ (*Ar.*) nükteler, ince manalar

nikāṭ-ı mevāʿiż-āmīz nasihat içeren nükteler

n.+i 40b.15

niʿmet (*Ar.*) Allah'ın verdiği lütuf, ihsan

niʿmet-i velāyet u kerāmāt kerametler ve velilik nimeti

n. 44b.1

nīrān (*Ar.*) cehennem

n.+a 17a.8

nīsā (*Ar.*) kadınlar

n. 29b.1

niṣār (*Ar.*) saçma, serpme

niṣār eyle- saçmak, serpmek

n.-ye 46b.8

nişān (*Far.*) alamet, işaret

n. 57a.3, 67a.9, 109b.5, 220a.14

n.+ı 92a.1

n.+la 73a.15

nişān-ı eṭvār tavırların alameti

n.+ı 76a.13

nişān-ı ḳavm kavmin alameti

n. 237b.13

nişān-ı re'fet merhamet alameti

n. 23b.2

nişle- (<ne+işle-) ne yapmak

n.-diŋ 88a.14

n.-r 240a.1, 240a.2, 240a.3, 240a.5, 316b.4

n.-rem 136a.5

n.-rim 307a.15

n.-se gerekdir 205b.9

n.-sin 15b.3

n.-yelim 49b.15, 84a.6, 98a.7, 123b.4, 146a.14, 155a.14, 206b.7, 241a.1-2

n.-yem 67a.2

n.-yeyim 169b.3, 189b.9

nīş (*Far.*) iğne, diken gibi şeylerin sivri uç kısmı

nīş ur- akrep sokmak, iğnesini batırmak

n.-up 194a.5

nitekim gerçekten de

n. 13a.6, 13a.8, 85a.9, 101b.6, 199b.14, 246a.14, 293b.9

niyāz (*Far.*) yakarış, yalvarma

n. 240b.5

n.+dır 28a.10-11

niyāz-ı 'āşıḳāne aşık gibi yakarış

n. 69b.2

nėye neden, niçin?

n. 185b.2

niyyet (*Ar.*) niyet

n.+i 341b.6

n.+im 135b.4

n.+iyile 276b.9

n.+iyle 168b.9

niyyet eyle- niyet etmek

n.-di 71b.11

nizā‘ (*Ar.*) çekişme, kavga

nizā‘ ėṭ- çekişmek, kavga etmek

n.-meyeyim 238a.2

nizā‘ ḳıl- çekişmek, kavga etmek

n.-mazam 82a.4

nīze (*Far.*) mızrak

n. 9a.13, 212a.4, 218b.3, 304b.6

n.+ler 286b.4

n.+sini 221b.11

n.+yi 212b.13

nize ur- mızraklamak

n.-dı 64b.8, 148a.10

noḫūd nohut

n. 13a.4

noḳṭa (*Ar.*) **1.** Arap alfabesindeki bazı harflere konan nokta işareti

n. 291a.7

n.+ları 291a.7

n.+sı 291a.6

2. sulp, nesil, zürriyet

noḳṭa-i Ebū Ṭālib Ebu Talib'in sulbü

n.+e 57a.10

nol- (<ne+ol-) ne olmak

n.-dı 15a.11, 123b.8

n.-ur 52a.4

nola (<ne+ol-a) **1.** 'ne olur, lütfen'

n. 244b.15

2. 'baş üstüne'

n. 42b.14, 52b.14, 43a.4, 316a.13

3. 'yapmazsam ne olur!'

n. 200a.11 (meydan okuma)

nolaydı (<ne+ol-aydı) keşke

n. 4a.7

nuḳre (*Ar.*) gümüş

nuḳre-i ḫālişe saf gümüş (mehir)

n. 45b.5

nūr (*Ar.*) **1.** nur, Allah'ın kuluna verdiği manevi aydınlık

n. 8a.4, 8a.4, 8a.9, 8a.10, 8a.10, 8a.11, 45a.6, 126a.13, 199a.10, 338a.15

n.+a 45a.6

n.+dan 6a.1, 39a.7, 40b.5, 45b.14, 46a.2, 236a.8, 280b.2, 282a.7, 303a.8, 303a.9, 326b.10, 326b.9, 328b.3

n.+dur 8a.5

n.+ı 100b.4, 100b.6, 111a.7, 126a.15, 216a.10, 228b.7, 282a.10, 282a.9

n.+ından 38a.12, 39a.10

n.+ını 282a.11

n.+ısız 291b.3

n.+ıyla 44b.8

n.+lar 8a.8

n.+ları 290b.4, 291b.2

n.+undan 6b.5

2. nurlu (oğlan)

n. 137b.8

nūr-ı bāṣire-i ibtihāc sevinçli görüşün nuru

n.+ım 159a.13

nūr-ı cemāl yüzünün nuru

n.+iŋe 43a.12

nūr-ı dīde gözünün nuru

n.+ler 54a.7-8

n.+lerim 52a.6-7, 53b.15, 228a.8

n.+m 91a.7, 125b.15, 244b.10

n.+si 173b.12

n.+sine 260a.15

nūr-ı dīde-i çiger-güşe-i Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā Hz. Fatıma'nın ciğerinin köşesi, gözünün nuru (Zeynelabidin)

n. 296b.4-5

nūr-ı dīde-i Ḥabīb-i Ḫüdā Hz. Muhammed'in gözünün nuru (Zeynelabidin)

n. 296b.6-8

nūr-ı dīde-i Ḥasanü'l-Müctebā Hz. Hasan'ın gözünün nuru (Zeynelabidin)

n. 296b.8-9

nūr-ı dīde-i Muṣṭafā ve Müctebā Hz. Muhammed'in gözünün nuru (Hz. Hüseyin)

n. 126a.1

nūr-ı dīde-i Muṣṭafā ve ʻAliyyü'l-Murteżā ve Ḥż. Fāṭımatü'z-Zehrā Hz. Muhammed'in, Hz. Ali'nin ve Hz. Fatıma'nın gözünün nuru (Hz. Hüseyin)

n. 199b.9-10

nūr-ı dīde-i şāh-ı merdān ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Ali'nin gözünün nuru (Hz. Hüseyin)

n. 315a.6-7

nūr-ı ḥidāyet doğru yolun nuru

n. 274a.12

nūr-ı maḥż halis nur, pür nur

n. 39a.10, 216a.9-10

nūr-ı Muḥammed Hz. Muhammed'in nuru

n. 212b.3

nūr-ı Muṣṭafā Hz. Muhammed'in gözünün nuru (Hz. Hasan)

n. 41a.3

nūr-ı perk ur- şimşek nuru yansımak

n.-urdı 337b.3

nūr-ı sehl ḳıl- nur yaymak, nur kaplamak

n.-mış 100b.15-101a.1

nūr-ı tāc nurdan tac (Hz. Ali)

n. 42a.12

nūrlan- yüzüne nur gelmek, nurlanmak

n.-ıŋ 44b.8

n.-mış 300b.13

nūrlı yüzünde nur olan, nurlu

n. 50a.6, 300b.11

nursız nursuz

n. 183a.3

nuṣret (*Ar.*) yardım

n. 231a.15, 306a.10

nūş (*Far.*) içme

nūş ėt- içmek

n.-em 240b.1

n.-üp 18a.15, 209b.15

nūş ėtdür- içirmek

n.-di 255b.1

nūş eyle- içmek

n.-di 19b.14, 217b.6-7, 222a.8, 234b.5

n.-diler 219b.5, 220a.1-2

n.-yinçe 202a.3

n.-yüp 212a.12

nuṭfe (*Ar.*) soy

n. 39a.5

nuṭfe-i ḥayrü'l-aḥbāb sevgililerin en hayırlısının (Hz. Hüseyin'in) soyu (Zeynelabidin)

n. 296b.2

nutḳ (*Ar.*) konuşma

n.+a 188b.6, 189a.5

nutḳa gel- konuşmak

n.-üp 279a.10

nübüvvet (*Ar.*) peygamberlik

n. 6a.4

n.+de 20a.3

nüḫūsetlik uğursuzluk

n. 311b.11

nükte (*Ar.*) nükte, ince mana

n. 28a.8, 28b.13

n.+lerle 341b.11

nükte-i rumuzāt rumuzlu nükte

n.+ile 4a.5

nümāyān (*Far.*) aşikar

nümāyān ol- aşikar olmak

n.-dı 35a.11-12, 134a.13, 151b.10

n.-mamışdı 241b.13-14

nüsḫa (*Ar.*) kitap

n.+lar 341b.7

n.+ya 342a.15

nüsḫa-i ḥayāt hayat kitabı, ömür

n.+ına 219a.6

nüzūl (*Ar.*) inme, nazil olma

nüzūl ėt- inmek (ayet, melek)

n.-di 45a.1-2

n.-üp 25b.15

n.-üp 23a.10, 34a.12, 94a.7

n.-erken 166a.14

nüzūl eyle- 1. inmek (melek)

n.-di 29a.12

2. hastalık isabet etmek

n.-di 82b.5

O

o o (*bk.* ol)

o. 22b.1, 90a.1, 99b.15, 100a.13, 123b.2, 152a.9, 214a.3

o.+dur 174b.7, 335b.9

oba oba

o.+mıza 110a.1

o.+ya 110a.11, 110a.11

oçaklar sögündür- aileyi dağıtmak, yok etmek

o.-se 230a.5-6

o.-üp 234b.11

odun odun

o. 165b.11

og(u)l 1. oğul, erkek evlat

o. 118a.13, 118b.10, 118b.5, 119a.3, 119a.5, 137b.9, 180a.15, 180a.8, 210b.2, 253b.7

o.+ı 15a.14, 15a.6, 16a.12, 19a.8, 20a.6, 45a.13, 86a.8, 88a.13, 100a.6, 104a.4, 104b.10, 105a.10, 105a.14, 106b.12, 118b.6, 119a.9, 122b.9, 131a.13, 135b.15, 135b.5, 139a.4, 147a.4, 148a.7, 155a.4, 160b.3, 177a.1, 177a.10, 179b.12, 184a.15, 184b.7, 184b.9, 188a.10, 198a.4, 199b.2, 202a.12, 202a.8, 202b.1, 204b.14, 208a.3, 208a.5, 209b.3, 210a.1, 211b.2, 214b.6, 221a.8, 223a.6, 223b.2, 224a.7, 225a.1, 226a.15, 226b.7, 228a.7, 231a.4, 233b.1, 234b.2, 236b.14, 237a.4, 238b.5, 239a.13, 252a.13, 253b.6, 253b.6, 256a.11, 257b.3, 258a.12, 272a.5, 272b.7, 273a.3, 278a.3, 293a.15, 294a.9, 293a.15, 295a.11, 300b.9, 300b.9, 306a.7, 314a.3, 324b.5, 325a.5

o.+ıdır 135b.5, 169b.13, 197a.14, 197a.15, 250a.12, 325a.1

o.+ım 242a.14, 245a.4

o.+ına 104b.8

o.+ını 19a.3, 187a.7, 214a.13, 242a.11, 317a.5

o.+ınuŋ 148b.11, 148b.3

o.+ıŋa 108a.6

o.+ısam 115b.4

o.+lar 157a.13

o.+ları 78b.15, 109b.3, 157b.5, 162b.7

o.+larım 31b.3, 98a.11, 155a.10, 291a.12

o.+ların 156a.7, 159a.1, 308a.4

o.+larına 107a.5, 292a.5

o.+larını 231a.8, 307b.13

o.+larıŋı 54b.2, 159b.2

o.+larıyıla 308a.7

o.+larıyuz 159b.15

o.+u 23a.4, 23a.5, 115a.1, 129b.3, 131b.1, 160a.8, 160b.6, 161a.10, 180b.14, 184a.7, 184a.7, 188b.2, 217a.11, 229b.11, 313a.3, 324b.8, 333b.5, 335b.8

o.+udır 336a.8

o.+um 24a.3, 58b.13, 71b.8, 81a.15, 91a.3, 92b.7, 105b.2, 107b.15, 109b.10, 109b.14, 116b.10, 116b.11, 118a.11, 118a.7, 118a.9, 123a.14, 126b.14, 127a.10, 127a.2, 127b.1, 137b.9, 161a.15, 161a.15, 180a.11, 180b.14, 210a.10, 210b.15, 230b.11, 242a.4, 249a.14, 259a.2, 294a.5, 300b.14, 300b.15, 327b.10, 327b.10, 329b.13, 330b.14, 334b.3, 334b.8, 337b.9

o.+uma 91b.12, 110b.10, 259a.4, 337b.4

o.+umı 24a.3, 337b.7

o.+umuŋ 164b.9

o.+una 110b.2, 150a.15, 160b.5

o.+unı 22b.10, 145a.9, 161a.12, 161a.13, 180b.11, 230b.13, 313a.2, 331b.3, 335b.11, 336a.6

o.+unıŋ 294a.4

o.+unu 331b.12

o.+unuŋ 93a.2

o.+unuŋdır 108a.13

o.+uŋ 101a.2, 110b.7, 139a.6, 147a.11, 314a.1

o.+uŋa 119a.4

o.+uŋı 101a.2, 147a.10, 332a.1

o.+uŋıŋ 108a.13

o.+uŋla 19b.6

o.+usıŋ 184a.3

o.+usuŋ 184a.11

o.+uyam 188a.13

2. 'ey oğul'

o!. 19a.11, 20a.9, 24a.8, 89b.10, 96b.8, 96b.9, 103b.5, 109b.13, 110a.2, 110a.7, 110a.9, 111b.6, 115a.2, 127a.15, 127a.4, 150a.13, 155b.5, 195a.8, 210b.1, 210b.4, 227a.8, 241b.1, 241b.4, 244b.12, 244b.3, 266a.14, 266b.2, 314b.15, 314b.3, 327b.1, 327b.13, 334a.11

3. evlat, çocuk (Hz. Fatıma)

o. 47b.12, 50a.1, 101a.13

4. soy sop

o.+u 335b.15

o.+udur 336a.3, 336a.5

5. torun

o.+um 97a.3

o.+uŋ 10a.5

oğlan erkek çocuk

o. 20a.8, 63b.12, 63b.8, 97a.4, 114a.11, 137b.8, 138a.4, 150a.11, 150a.14, 150b.1, 150b.2, 243b.10, 324b.5, 324b.7

o.+a 230b.3, 239b.15

o.+dan 223b.12, 223b.9

o.+dı 150a.10

o.+ı 96b.14, 243b.11

o.+ıla 336a.15

o.+ıŋ 63b.10, 202a.9, 211a.9-10, 230b.2

o.+ken 322b.12

o.+lar 238a.4

o.+ları 127b.7

oğlan ķız çoluk çocuk

o. 112a.10

oğlan uşaķ çoluk çocuk

o. 113a.8-9, 115a.8, 129b.1

oğlancıķ küçük erkek çocuk (*bk.* oğlançıķ)

o.+lar 96b.13, 97a.4, 153b.6

oğlançıķ küçük erkek çocuk (*bk.* oğlancıķ)

o.+lar 261a.10, 304b.14

oğşa- okşamak

o.-dıŋ 22b.13

o.-rdı 22b.10

oh dė- rahata kavuşmak

o.-yüp 158b.14

oķ ok

o. 9a.13, 151b.5, 151b.6, 170a.8, 184a.3, 192a.12, 211b.7, 193a.9, 197a.10, 197a.12, 197b.15, 197b.9, 212b.12, 215b.15, 218b.13, 244a.4, 244a.4, 247a.9, 250b.11, 251a.13, 251b.13, 252a.9, 304b.6

o.+dan 197b.10, 236b.10, 247b.3

o.+ı 212b.10, 212b.12, 212b.7, 244a.6, 247a.11, 251b.14

o.+ıla 211b.7, 212a.4, 212b.9, 218b.3, 238b.14, 251a.14, 252b.14

o.+lar 197b.14

o.+larıŋ 212b.12

oķa tut- devamlı ok atmak

o.-dular 151b.6, 230a.8, 236b.10, 247b.2

o.-uŋ 251a.13

o.-up 217b.12, 297b.4

oķu- 1. okumak

o. 6a.10, 6a.11, 122b.8, 227a.9

o.-dı 30a.15, 105a.12, 107a.4, 125b.7, 130b.1, 178a.11, 178a.12, 203b.6, 309b.10, 310a.15

o.-dukları 268a.10

o.-dular 317b.1

o.-dum 4a.3

o.-madıŋ 309a.11

o.-maz 131a.8

o.-muş [sıfat fiil] 6b.14

o.-r 131a.8, 274a.7

o.-rdı 302a.3, 307b.10, 307b.15

o.-rdum 309a.8

o.-rlar 268a.9

o.-rsa 4a.8

o.-sa 6b.13, 6b.13, 6b.14

o.-yan 4a.9

o.-yana 154b.4

o.-yanların 342a.11

o.-yayım 6a.10

o.-yuçak 309b.14

o.-yup 29b.14, 67b.2, 141b.6, 167b.4

2. ezberden okumak

o.-dı 46a.12

o.-dukça 301a.3

o.-rken 270a.10

o.-yup 46a.11

3. hutbe okumak

o.-dı 45b.14, 80b.8, 171b.2, 177b.9, 296a.7, 314a.7

o.-r 295a.13

o.-yayım 295a.7, 296a.1

o.-yup 284a.14

4. söylemek

o.-dular 298b.11

o.-mak 293b.3

oḳun- okunmak (ferman)

o.-sun 124a.9

oḳut- (hutbe) okutmak

o.-dı 311b.4

oḳuyuvėr- hızlıca okumak

o.-di 182b.12, 197a.5

ol 'o' (*bk.* o)

o. 7a.11, 7a.14, 7b.1, 7b.1, 8a.9, 9a.10, 9a.12, 9b.5, 9b.6, 9b.8, 9b.8, 10a.4, 10b.3, 11a.1, 11a.10, 11a.2, 11a.5, 11a.8, 11a.9, 11b.8, 12a.6, 12a.7, 12b.12, 12b.14, 13a.10, 13a.10, 13a.3, 13a.5, 13b.1, 13b.13, 14a.3, 14a.5, 14a.7, 14a.8, 14b.5, 15a.1, 15b.15, 16a.10, 16a.13, 16a.13, 16b.15, 16b.15, 16b.3, 16b.9,

17a.15, 17a.8, 17a.9, 17b.1, 17b.3, 17b.5, 18a.1, 18a.13, 18b.10, 18b.15, 18b.6, 19a.9, 19b.13, 19b.4, 19b.9, 20a.13, 21a.12, 21a.3, 21a.6, 22a.8, 22b.14, 23a.1, 23b.15, 24a.1, 24a.12, 24b.2, 25a.11, 25a.2, 27a.8, 27a.11, 27b.15, 27b.4, 28a.12, 28a.2, 28a.4, 28a.6, 28b.3, 28b.6, 29a.5, 29b.6, 30a.6, 30b.12, 30b.6, 31a.5, 31a.8, 31b.15, 32a.1, 32a.13, 32a.5, 33a.4, 33b.11, 33b.5, 34a.6, 34a.8, 35a.7, 35a.8, 35b.6, 36b.13, 37a.3, 37a.4, 39a.7, 40a.9, 40b.5, 40b.6, 40b.9, 41a.1, 41a.1, 41b.3, 41b.4, 42a.12, 43b.4, 44a.10, 44b.2, 44b.8, 45a.12, 45a.8, 45b.1, 46a.12, 46a.6, 46b.13, 46b.7, 46b.8, 47a.1, 48a.10, 48b.10, 48b.14, 48b.14, 48b.15, 48b.4, 48b.7, 48b.9, 49a.9, 50a.13, 50a.15, 50a.2, 50b.14, 50b.3, 51a.10, 51a.15, 51a.15, 51b.3, 52a.1, 53b.8, 54b.6, 55a.1, 56b.10, 56b.14, 56b.7, 56b.7, 56b.9, 57a.12, 57a.8, 57a.9, 59a.1, 59a.7, 60b.3, 61a.7, 62a.13, 62a.14, 62a.7, 62a.7, 63a.15, 63b.1, 63b.3, 64a.11, 64b.7, 65a.7, 65a.8, 66a.13, 66b.2, 67b.10, 67b.11, 67b.3, 68b.2, 69a.12, 69a.15, 69a.2, 69b.3, 70a.1, 70a.6, 70b.6, 71b.12, 72a.1, 72a.1, 72a.14, 72a.6, 72b.2, 73a.1, 73b.13, 73b.14, 74a.10, 74a.2, 74a.2, 75b.1, 75b.12, 76a.6, 76b.10, 76b.7, 77a.10, 77a.13, 77b.1, 77b.4, 78a.2, 78b.1, 78b.2, 78b.7, 80a.2, 80b.3, 81b.14, 82b.12, 82b.4, 82b.6, 84a.10, 84a.11, 84a.4, 84a.7, 84a.8, 84b.7, 85b.4, 85b.5, 86b.11, 87a.9, 87b.8, 88a.11, 88a.12, 88a.15, 88a.15, 88a.4, 88a.8, 88a.9, 88b.11, 89a.1, 89a.11, 89a.13, 89a.3, 89a.9, 90a.14, 90a.2, 90b.12, 90b.13, 92b.11, 93b.4, 94b.11, 97a.6, 98a.15, 98b.13, 100a.15, 100a.15, 100a.5, 100b.12, 100b.14, 100b.15, 100b.3, 100b.3, 100b.6, 100b.7, 100b.7, 100b.8, 100b.9, 101a.10, 101a.6, 101a.8, 101b.5, 102a.8, 102b.10, 103a.13, 103b.1, 105a.2, 105a.9, 107a.10, 107a.15, 108b.4, 108b.6, 109a.14, 109b.7, 109b.7, 111b.7, 111b.7, 113a.15, 113b.2, 114a.14, 115a.11, 116a.7, 116b.5, 119b.8, 120a.11, 120a.2, 121b.13, 122a.11, 122b.2, 122b.4, 122b.7, 123a.9, 124a.11, 124a.14, 124a.9, 125a.12, 125b.13, 125b.5, 126a.13, 126a.15, 126a.15, 126a.5, 126b.8, 129b.5, 129b.6, 131a.15, 131b.13, 132b.15, 132b.4, 133a.12, 133a.14, 134b.10, 134b.15, 134b.2, 134b.6, 135a.1, 135b.11, 136a.2, 136a.6, 136b.13, 137b.12, 137b.13, 138a.12, 138a.2, 138a.3, 138a.6, 138b.13, 139a.3, 139a.10, 139a.5, 139a.6, 141a.4, 141b.7, 142b.6, 143a.15, 143b.12, 143b.4, 143b.4, 143b.9, 144a.4, 144b.11, 144b.15, 144b.9, 145a.9, 145b.4, 146a.8, 146b.3, 147b.6, 148a.11, 148a.14, 148a.4, 148a.5, 148a.7, 148b.14, 148b.4, 149a.6, 149b.14, 149b.5, 149a.6, 150a.15, 150a.9, 150b.11, 150b.5,

151b.15, 151b.7, 151b.13, 152a.7, 152a.9, 152b.1, 153b.8, 154a.1, 154a.6, 154b.3, 154b.15, 155a.1, 155b.3, 155b.8, 156a.1, 156a.10, 156b.15, 156b.2, 157a.2, 157a.5, 157b.9, 158b.12, 158b.12, 159b.11, 159b.14, 159b.7, 160a.1, 160a.13, 160b.10, 161a.11, 161a.5, 162a.6, 162b.10, 163a.14, 163b.14, 163b.15, 163b.5, 164b.1, 164b.9, 165a.3, 165a.9, 165b.12, 166a.1, 166a.2, 166a.3, 166b.12, 167b.6, 167b.7, 171a.3, 171a.8, 171b.1, 171b.12, 172a.2, 172b.11, 172b.12, 173b.8, 174a.8, 175a.11, 175a.3, 176a.14, 176a.2, 176b.3, 176b.3, 176b.9, 178b.12, 178b.5, 179a.11, 179a.6, 180a.14, 180a.15, 180a.8, 180b.2, 181a.7, 181a.7, 181a.8, 183a.11, 183a.5, 184b.8, 185b.14, 186b.12, 187a.15, 187b.6, 188a.14, 189b.10, 189b.12, 190a.10, 190a.14, 190b.15, 190b.1eriş-üp, 191a.3, 191b.12, 192a.13, 192b.12, 193a.12, 193a.14, 193a.15, 194a.13, 194a.3, 194b.13, 194b.15, 194b.8, 195a.14, 197a.13, 197a.6, 198a.9, 201a.14, 201a.15, 201a.5, 201a.7, 201b.3, 201b.8, 202a.4, 202a.6, 202b.3, 203b.13, 204b.10, 204b.13, 204b.9, 204b.9, 205a.1, 205b.10, 205b.14, 205b.2, 205b.6, 206a.10, 206a.2, 206a.2, 206a.4, 206b.1, 207b.2, 208b.15, 209b.11, 209b.14, 210b.9, 210b.9, 211a.14, 211a.7, 212b.5, 212b.7, 213a.10, 213a.12, 213a.3, 213a.5, 213a.7, 213a.8, 213b.13, 213b.2, 214b.4, 215a.10, 215a.3, 215a.5, 215a.7, 215a.8, 215a.9, 215b.1, 215b.13, 216a.3, 217a.12, 217a.14, 217a.15, 217a.4, 217a.9, 217b.12, 217b.15, 217b.2, 217b.3, 218a.3, 218b.10, 218b.15, 219b.8, 219b.8, 221b.12, 222a.1, 222a.4, 222a.9, 223a.3, 223b.12, 223b.15, 224a.10, 224a.11, 224a.11, 224b.10, 224b.12, 224b.4, 225a.2, 225a.9, 225b.14, 225b.2, 225b.4, 226a.11, 226a.14, 226a.9, 226b.2, 226b.8, 227a.11, 227a.12, 227b.1, 227b.11, 227b.13, 227b.15, 227b.3, 227b.3, 227b.4, 227b.8, 228a.13, 228a.15, 228a.9, 229a.8, 230a.10, 230a.7, 230a.7, 230a.9, 231a.2, 231a.3, 231b.14, 231b.14, 231b.2, 232a.1, 232a.11, 232a.11, 232a.15, 232a.6, 232b.15, 232b.2, 232b.5, 232b.7, 232b.7, 232b.8, 233b.12, 234b.9, 235a.14, 236a.11, 236b.6, 236b.7, 237a.3, 238a.7, 238b.15, 238b.3, 238b.5, 239a.15, 239a.8, 240a.1, 240a.2, 240a.4, 240a.5, 240b.9, 242a.11, 243a.15, 243a.3, 243b.11, 244a.7, 245a.9, 245b.8, 247a.10, 247b.10, 248a.8, 248b.15, 249a.1, 249a.15, 250a.1, 250a.2, 250b.4, 251a.15, 251b.10, 251b.13, 252a.1, 252a.14, 252b.2, 253a.9, 253b.3, 253b.4, 253b.8, 254a.10, 255b.6, 256a.5, 256b.11, 256b.12, 256b.4, 258a.3, 258a.9, 258b.12, 259a.1, 259a.12, 259a.5, 259b.14, 259b.4, 260b.15, 261a.6,

261b.13, 261b.15, 262a.15, 262a.5, 262a.8, 262b.9, 263a.10, 263a.10, 263a.11, 263a.13, 263a.9, 263a.9, 263b.13, 263b.3, 263b.6, 264a.3, 265a.12, 265a.4, 265a.5, 266a.1, 266a.13, 266a.4, 266b.10, 266b.10, 266b.6, 267a.1, 267a.11, 267a.12, 267a.14, 267a.5, 267a.7, 267b.15, 267b.3, 268a.1, 268a.2, 268b.2, 269a.15, 269a.5, 269a.6, 269b.9, 270a.4, 270b.1, 270b.1, 270b.2, 270b.5, 270b.8, 270b.8, 270b.8, 270b.9, 271a.11, 271a.7, 271b.10, 272a.10, 272a.11, 273b.12, 274b.12, 275a.10, 275a.12, 275a.14, 275a.15, 275a.8, 275a.8, 275b.2, 275b.3, 275b.6, 275b.7, 275b.7, 276a.7, 276b.14, 276b.5, 277a.15, 277a.2, 277a.5, 277a.6, 277a.7, 278a.12, 278a.8, 278b.15, 278b.7, 279a.1, 279a.1, 279b.11, 279b.12, 279b.13, 279b.7, 280a.2, 280a.5, 280b.13, 280b.4, 280b.8, 280b.9, 281b.5, 282a.15, 282a.15, 282a.15, 282a.5, 282a.8, 284a.11, 284a.6, 284b.1, 284b.9, 285b.14, 286a.15, 286a.3, 286b.11, 287a.13, 287a.14, 287b.11, 287b.13, 287b.2, 288a.3, 288a.4, 288a.8, 288b.15, 288b.15, 289a.9, 289b.8, 290a.12, 290a.4, 290a.8, 290b.1, 290b.12, 290b.12, 290b.13, 290b.15, 290b.2, 290b.8, 291a.4, 291a.6, 291b.10, 291b.5, 291b.7, 292b.13, 292b.15, 293a.14, 293b.8, 294a.8, 296b.14, 298a.10, 298a.15, 298a.9, 298b.1, 298b.15, 299a.5, 300a.7, 301a.7, 301b.6, 301b.8, 302a.15, 302a.7, 302b.10, 302b.8, 303a.2, 303a.6, 303b.1, 303b.11, 304a.1, 304a.15, 304b.1, 304b.5, 304b.7, 305a.12, 305a.4, 305b.2, 305b.5, 307a.13, 307b.1, 307b.11, 307b.6, 308a.13, 308a.15, 308a.5, 308a.8, 308b.2, 308b.3, 309a.2, 310a.8, 310b.13, 312a.11, 312b.14, 312b.2, 314b.14, 314b.3, 315b.11, 316b.15, 319b.10, 321a.4, 322b.15, 322b.2, 323a.14, 323a.15, 323b.12, 323b.2, 324a.1, 324a.7, 325b.11, 325b.12, 325b.13, 326a.2, 326b.10, 326b.12, 326b.13, 327b.12, 328a.4, 328a.6, 329a.15, 329b.10, 329b.2, 329b.7, 329b.8, 330b.14, 330b.6, 330b.7, 330b.8, 331b.13, 331b.2, 332a.11, 332a.15, 333a.10, 334b.8, 335b.3, 335b.9, 336a.15, 336a.15, 337a.12, 337a.2, 337a.3, 337b.12, 337b.14, 337b.14, 337b.3, 337b.8, 338a.11, 338a.5, 338b.10, 338b.10, 338b.15, 338b.15, 338b.3, 338b.6, 339a.4, 340a.12, 340a.14, 340a.4, 340a.5, 340b.6, 342b.2, 343b.15

o.+dur 39b.15, 53a.13, 53b.2, 53b.6, 53b.9, 104b.13, 130b.3, 137a.11, 182b.5, 194b.12, 274b.8, 275b.10, 275b.4, 276a.10, 279b.9, 280b.7, 283b.5, 284b.1, 307a.11, 324a.7, 341b.6

ol ara ora

o.+da 27b.11, 58b.6, 75b.6, 76b.15, 112a.5, 120a.3, 172b.9, 176b.1, 303a.5-6, 313a.10-11, 313a.15, 320a.8

o.+dan 84b.12-13, 127a.13, 172a.11, 285a.1, 311a.1

o.+ya 322a.10

ol dem o an

o. 16a.7, 58a.12, 82b.1, 221a.15, 247a.12, 247a.15

ol maḥal o sıra

o. 16b.14, 18a.11, 20a.5, 30a.11, 30b.15, 33a.7, 46a.10, 59b.4, 73b.6, 74a.13, 81a.1, 90a.3, 142a.6, 172b.7, 176a.15, 180a.8, 193b.7, 194a.2, 221b.6, 241b.14

ol saʿat o an

o. 10a.14-15, 15a.9, 23b.7, 32a.1, 32a.3, 32b.2, 33a.4, 48b.2, 50b.4, 67b.11, 81a.5, 92a.10, 94b.6, 95b.9, 96a.11, 97b.2, 98b.4, 105a.1, 105b.7, 143b.14, 144b.2-3, 152a.15, 153b.1, 157b.1-2, 183a.5, 189b.12, 197a.7, 199a.4, 200b.12, 207b.2, 218b.1, 242a.8, 245a.13, 245b.13, 255b.4, 258b.9, 258b.9, 272a.12, 290b.10, 301b.11, 312b.11, 327b.11, 327b.8

anda 1. orada

a. 10b.3, 28b.14, 42b.5, 75b.10, 82a.3, 83a.10, 83b.6, 83b.10, 84b.14, 87b.10, 101b.2, 105b.5, 107b.13, 120a.2, 128a.7, 129a.12, 129b.5, 132a.12, 149b.6, 168b.2, 177b.14, 272a.12, 288a.10, 298b.8, 305a.11, 306a.6, 313a.11, 313a.6, 313a.6, 338a.8

a.+dır 75b.10, 75b.12

2. oraya

a. 75b.9, 166b.7

andan 1. ondan

a. 6a.14, 6a.15, 6b.1, 7b.14, 7b.15, 9a.15, 16b.8, 20a.15, 26a.12, 26b.13, 26b.13, 26b.14, 26b.14, 27b.1, 29b.8, 38a.5, 38a.6, 46b.12, 71a.10, 83b.8, 90b.14, 94a.5, 118a.15, 118b.2, 118b.7, 119a.12, 119b.10, 192b.11, 194a.10, 254b.10, 264a.10, 264b.9, 275b.2, 319b.8

2. ondan sonra

a. 321a.9, 327b.5, 328b.11

andan ġayrı 1. ondan başka

a. 10a.6

2. ondan sonra

a. 57b.10

andan ötürü ondan dolayı

a. 68b.9

andan s̲āniyā ondan sonra

a. 20a.15-20b.1, 26a.12, 90b.14, 189a.3, 204b.6, 211b.2, 225b.1

andan ṣoŋra ondan sonra

a. 211b.3

anı onu

a. 5b.7, 12a.4, 14a.3, 15b.2, 18a.4, 18a.6, 40a.6, 45a.4, 50a.5, 61b.11, 65b.14, 66a.9, 69a.10, 71b.7, 73b.10, 74a.2, 77b.12, 85b.11, 85b.12, 95b.12, 101b.11, 102a.2, 107a.6, 114a.1, 116a.14, 119b.13, 120a.9, 121a.6, 122b.3, 124b.3, 124b.3, 131b.14, 135b.9, 136a.8, 136b.15, 141a.2, 144b.6, 148b.15, 149a.7, 151a.4, 175a.7, 186b.1, 191a.6, 202a.15, 204a.15, 204b.6, 204b.8, 209b.10, 212b.7, 212b.9, 215a.1, 222a.10, 223a.1, 223a.3, 223b.14, 234a.15, 234b.12, 247b.5, 255b.12, 258a.10, 262a.12, 264a.9, 272b.8, 279b.14, 280a.7, 284b.3, 298a.7, 299a.13, 302a.10, 303a.8, 307b.4, 310a.9, 319b.8, 333a.13, 335b.3, 337a.12, 346a

anıŋ onun (*bk.* anuŋ)

a. 10a.12, 14a.11, 14a.11, 42b.9, 54a.12, 56b.15, 57b.14, 62a.15, 64b.9, 66b.10, 72b.9, 76b.6, 83a.6, 83b.9, 93a.3, 93b.12, 93b.13, 93b.6, 100a.14, 117b.12, 120b.2, 132a.2, 132a.3, 132a.4, 132a.5, 132a.6, 133a.2, 134a.15, 135b.7, 141a.2, 142b.4, 152b.8, 156b.1, 158b.13, 162b.12, 163b.6, 164b.1, 167b.3, 168a.9, 180b.11, 180b.11, 190b.8, 195b.10, 203b.2, 207b.12, 207b.7, 208a.1, 218a.9, 223b.13, 226b.1, 227a.13, 229a.5, 229a.6, 252a.12, 253b.6, 260a.7, 263a.7, 267b.3, 278a.4, 282a.10, 282a.9, 315a.13, 318b.13, 332a.12

a.+dır 321a.6

a.+içün 107a.8, 118a.6, 167b.3

a.+la 88a.15, 155b.3

anıŋçün onun için, ondan dolayı (*bk.* anıŋiçün)

a. 39a.7, 159b.10, 256a.12

anıŋiçün onun için, ondan dolayı (*bk.* anıŋçün)

a. 97b.15

a.+dür 57a.11

anlar onlar

a. 7b.8, 20b.10, 35b.10, 39a.15, 43a.4, 49b.14, 62b.9, 71b.8, 79b.14, 101a.8, 104a.12, 107b.5, 108b.11, 108b.9, 116a.10, 167a.13, 179b.5, 200a.15, 229a.4, 229b.1, 235b.10, 235b.15, 238b.8, 301a.6, 316a.13, 319b.14, 327a.6, 330a.1, 330a.2, 335a.6, 340b.15

a.+a 10a.8, 16a.3, 21a.1, 35a.8, 35b.5, 36b.13, 108b.7, 110a.10, 110a.6, 129a.10, 162b.15, 167b.5, 171a.2, 213b.15, 253b.10, 265a.14, 270a.9, 278b.2, 338a.2

a.+da 138b.4

a.+dan 53a.14, 69b.8, 75a.10, 79b.13, 128a.11, 193a.11, 278b.2, 293a.10, 303b.7

a.+dandır 46a.2

a.+ı 4a.15, 27a.3, 30a.3, 36b.12, 40a.8, 52b.2, 54b.4, 57a.3, 79b.7, 119b.11, 125a.14, 125a.15, 160a.10, 167a.15, 211a.13, 231a.4, 243b.6, 265a.13, 342a.10

a.+ıŋ 16a.4, 79a.1, 79a.2, 100b.11, 138b.5, 170b.12, 178a.9, 184a.12, 226a.10, 249b.12, 251b.9, 265a.14, 283b.2, 311a.4, 313a.7, 328b.6

a.+la 182b.15

a.+uŋ 20b.8, 43a.12

anuŋ onun (*bk.* anıŋ)

a. 20b.13, 20b.3, 21a.2, 21b.1, 21b.3, 22b.15, 22b.8, 23a.13, 28a.5, 31b.2, 39a.14, 40a.1, 40b.14, 40b.15

aŋa ona (*bk.* ona)

a. 8b.1, 9a.7, 10b.9, 16a.6, 20a.6, 22b.2, 24a.10, 29a.13, 32a.11, 40b.13, 41b.3, 59a.11, 67a.3, 67a.4, 74a.9, 76b.4, 79b.15, 81a.15, 88a.13, 88a.6, 105a.3, 113b.2, 119b.2, 120a.9, 121b.6, 122b.4, 125a.3, 136a.13, 137b.4, 137b.6, 140a.4, 144a.12, 148b.9, 153a.4, 153a.5, 156a.8, 156b.2, 159a.2, 162b.12, 167b.2, 173a.1, 174b.10, 177a.3, 177b.13, 177b.14, 177b.8, 178b.10, 183b.12, 183b.3, 188b.14, 193a.12, 193a.6, 196a.14, 207a.15, 212a.1, 212b.12, 224b.7, 230b.15, 235a.13, 236b.4, 236b.8, 245a.12, 251a.8, 253b.2, 256b.15, 256b.6, 257a.2, 257a.3, 257a.5, 257a.6, 261a.1, 262b.4, 264a.11, 278a.7, 282a.15, 291a.11, 299a.13, 301b.4, 302b.3, 306b.1, 309b.5, 310b.11, 316a.9, 316b.3, 317a.12, 320b.10, 321b.9, 322a.9, 323a.13

ol- 1. olmak

o!. 188a.14, 248b.5

o.-a 6a.9, 10b.8, 11b.15, 15a.13, 29b.8, 36b.10, 47b.11, 48b.12, 58b.15, 61a.5, 88b.7, 90a.13, 92b.1, 93a.7, 95a.8, 111a.6, 141b.1, 154b.10, 154b.8, 183b.13, 184a.13, 203b.2, 203b.2, 211a.10, 233a.10, 257a.5, 260a.8, 298a.14, 326b.10, 326b.10, 326b.4, 326b.7, 326b.8, 326b.9, 327a.13, 327b.1, 328a.15, 328a.2, 328a.2, 328a.4, 330a.7, 338b.1

o.-acakdır 83a.10

o.-açak 169b.3, 184b.8, 226a.5, 264a.11

o.-açak imiş 70a.11

o.-alar 40b.1, 255a.2, 333b.7

o.-aldan 74b.1

o.-alı 318b.7

o.-alım 305b.14

o.-am 67b.11, 104b.3, 163b.5

o.-amadım 330b.11

o.-amayasız 202b.14

o.-an 4a.6, 4b.10, 5a.15, 6a.8, 7b.13, 14a.13, 40b.6, 42b.5, 66b.5, 75b.13, 82b.2, 95b.14, 116a.7, 119a.5, 120b.4, 121b.11, 122a.10, 125a.9, 129b.2, 130b.12, 138b.7, 141a.1, 141a.3, 152a.7, 158a.13, 162a.13, 164a.1, 166a.10, 167b.7, 168b.15, 181b.8, 186a.7, 186b.9, 188b.10, 191a.8, 194a.7, 204a.13, 204b.14, 205a.2, 205b.6, 207a.11, 209a.15, 210b.8, 221b.3, 223b.1, 224b.4, 228a.4, 228b.4, 229a.10, 229a.14, 229b.6, 231b.8, 241a.4, 248a.14, 259b.1, 259b.8, 260a.6, 263a.3, 264a.8, 265b.8, 268b.2, 271b.7, 273a.14, 274b.13, 291b.6, 308a.1, 313b.1, 320b.13, 321b.3, 322a.3, 323a.5, 341a.15, 342a.15, 342a.3, 345b

o.-ana 55a.10, 188a.1, 288b.10

o.-anlar 107b.13, 269a.3

o.-anlara 66a.1

o.-anlarıŋ 229a.7

o.-asaŋ 178b.7, 189b.1

o.-asın 73b.9, 182a.14, 198a.13, 223b.3, 293a.1

o.-asıŋ 10b.6, 112b.4

o.-asız 222b.2, 229a.3, 235b.9

o.-aydı 69a.13, 163b.10, 241a.15, 336a.9

o.-ayım 108a.10

o.-dı 13a.3, 16b.14, 17a.10, 17b.10, 22b.3, 27a.14, 29a.3, 32a.2, 32a.15, 33a.5, 35b.12, 36b.5, 37b.10, 38b.9, 38b.9, 39a.6, 39b.3, 48b.2, 59a.1, 59a.12, 60a.10, 60a.15, 63b.10, 64b.14, 66a.15, 68b.15, 71b.5, 74a.4, 77a.10, 77b.6, 80b.7, 81b.9, 81b.11, 84a.9, 89b.1, 94b.5, 95a.3, 100b.4, 103a.15, 103b.1, 106a.6, 106b.3, 114a.14, 114b.12, 115a.3, 120b.11, 126a.6, 129b.15, 130b.11, 133a.5, 134b.15, 135b.13, 139a.13, 142b.14, 145b.14, 146b.3, 148a.14, 148a.15, 148b.11, 148b.6, 148b.8, 149b.7, 150b.5, 152a.2, 152a.5, 156b.7, 158b.1, 158b.2, 158b.3, 158b.4, 161a.3, 161b.10, 162b.5, 162b.5, 168b.3, 169b.15, 171b.14, 176b.3, 179a.6, 184b.12, 184b.15, 186a.12, 188a.7,

188b.1, 189a.10, 189b.2, 191b.12, 195a.2, 195b.13, 196b.4, 197a.13, 199a.6, 199b.14, 206b.9, 207b.3, 210b.12, 213a.12, 213b.1, 214a.5, 214a.8, 214b.3, 216b.13, 224b.2, 239a.11, 240a.9, 248b.7, 250a.8, 252a.1, 255b.5, 258b.6, 258b.9, 261b.14, 262a.8, 262b.9, 263b.4, 269a.13, 270b.2, 274a.12, 274a.13, 275b.7, 275b.9, 276a.5, 276b.7, 282a.3, 283b.3, 284b.10, 285a.10, 285a.8, 291b.11, 298a.15, 299b.2, 300b.10, 300b.12, 300b.13, 300b.13, 304b.1, 306b.15, 307b.10, 308b.11, 309a.7, 310b.14, 311a.12, 311b.12, 312a.6, 314a.6, 314b.9, 315b.1, 315b.6, 320a.7, 320b.1, 321a.11, 321a.9, 322b.4, 323a.2, 323b.2, 323b.6, 325b.7, 327b.14, 338b.5, 338b.8

o.-dılar 10a.1

o.-dıyıdı 144b.1

o.-du 58a.4, 87a.10, 189b.15

o.-duġı 28a.15, 56a.5, 134a.12, 134a.12, 134b.3, 162b.3, 167a.8, 186b.12, 227b.6, 237a.11, 248b.12, 249b.13, 273b.15, 275a.10, 275a.15, 279b.15, 280b.2, 282a.6, 283b.7, 286a.12

o.-duġıçün 162b.12

o.-duġım 163b.4, 280b.12

o.-duġımız 199b.14

o.-duġın 221a.3, 277b.10

o.-duġını 94a.12, 110b.4, 113b.3, 339a.12

o.-duġıŋ 176b.2

o.-duġunı 51b.8, 152b.12, 170b.11

o.-duḳça 48a.10

o.-duḳda 36b.10, 67a.10, 124a.7, 179a.1, 282a.2, 336b.13, 337b.8

o.-duḳdan 70a.12, 80b.5-6, 222a.15

o.-dular 18a.2, 92a.15, 117b.1, 120b.14, 155b.14, 190a.8, 265b.4, 272a.15, 280b.14, 312a.8, 323b.7

o.-dum 8b.2, 77b.10, 77b.8, 109a.1, 192b.9, 247b.15

o.-dur 90b.1

o.-ıcaḳ 124a.6

o.-ıçaḳ 140b.8, 156b.5, 336b.7

o.-ıçaḳdır 130b.3, 132a.12

o.-madan 173b.14, 203a.1

o.-madı 9a.13, 13a.2, 13a.2, 13a.3, 50b.7, 72b.9, 83b.14, 149a.4, 159a.5, 160a.5, 160a.9, 229b.11, 258b.5, 301b.11, 333a.4

o.-madıġına 316b.14

o.-madıḳça 127b.3, 193a.11

o.-madılar 121b.4

o.-madım 87b.6

o.-madıŋ 121b.12

o.-maġa 58b.1, 135b.13

o.-maġı 339b.9

o.-maġıçün 216b.2

o.-maġıla 3b.6, 175a.7, 220b.7, 220b.7, 224b.9, 288a.10

o.-maġın 28b.10, 40b.15, 69b.1

o.-maġla 28b.11

o.-maḳ 28b.5, 46b.1, 69a.9, 83a.2, 83a.10, 87b.3, 104b.5, 104b.7, 123a.13, 135b.2, 135b.7, 176b.1, 207b.7, 241a.15, 255a.3, 257a.10, 297b.6

o.-maḳda 248b.1

o.-maḳdan 135b.8

o.-maḳ gerekdir 50b.9, 289b.13

o.-malı 192a.4

o.-mamışdı 9a.9

o.-mamışdır 166a.11

o.-masa 62a.6

o.-masa gerekdir 228b.4

o.-masaydıŋ 292a.2

o.-ması 57a.12, 90a.10

o.-masın 44a.2, 59a.10, 87a.14, 113b.4, 142b.9, 169a.10, 268b.14

o.-masıŋ 90b.3

o.-masun 80a.6

o.-maya 82b.10, 116b.14, 141b.5, 203b.3, 214b.2

o.-mayaçaḳ [sıfat fiil] 14b.6, 209b.4

o.-mayalar 336b.1

o.-mayan 15a.13

o.-mayaydı 118a.9, 221b.5, 224b.6, 230b.7-8, 250a.15

o.-mayaydıŋ 287b.5

o.-mayınça 69b.8, 307a.9

o.-mayup 293a.1

o.-maz 23b.10, 24a.8, 34b.10, 61a.7, 69a.2, 69b.15, 69b.6, 69b.8, 70a.4, 70a.7, 71b.5, 104b.4, 110b.9, 112a.14, 117a.7, 118b.9, 120a.15, 123a.15, 123a.9, 123b.6, 124a.6, 127a.2, 127a.3, 137a.2, 144b.11, 149b.12, 156b.4, 161b.15, 162a.1, 163a.4, 169a.1, 169a.4, 169b.7, 177b.7, 179a.11, 179b.11, 182b.8, 184b.11, 187a.9, 202a.4, 203a.11, 214a.1, 215a.2, 224b.5, 235a.10, 235a.14, 241b.7, 246b.13, 250b.3, 255b.9, 259b.15, 273a.15, 278b.7, 281b.8, 294a.7, 306b.8, 306b.15, 306b.2, 309a.2, 320b.5, 336a.15, 339b.7

o.-mazdı 62a.6, 69a.15, 163b.11

o.-mazsıŋ 320b.6

o.-muş 13a.14, 35b.3, 66b.6, 123a.5, 143a.9, 203a.4, 280b.3, 312a.14, 332a.8, 334b.6

o.-muşdı 97a.11, 219b.3, 239b.5, 306b.4, 324b.5

o.-muşdır 219b.2, 254a.15

o.-muşdur 141b.2, 194b.15

o.-muşlardır 47b.7

o.-sa 8a.13, 49a.1, 94b.9, 110b.6, 111a.9, 114b.6, 245b.9, 245b.9, 321a.4, 336a.2

o.-sa gerek 61b.10, 83a.12, 168a.4

o.-sa gerekdir 83a.6, 144a.15, 180b.10-11, 180b.11, 195b.12, 278a.13

o.-salar gerekdir 167a.13

o.-sam 127a.1

o.-saŋ gerekdir 68b.9

o.-sun 27a.6, 43a.10, 44b.5, 56b.4, 56b.4, 58b.8, 59a.15, 61a.6, 61a.7, 61b.3, 81a.13, 89b.10, 102b.9, 117a.2, 124b.3, 142a.14, 142b.1, 154a.9, 154a.14, 169a.11, 173b.5, 176b.1, 183b.13, 187a.9, 192a.7, 202b.12, 213b.8, 267b.13, 276b.5, 277a.1, 277b.2, 322b.7, 334b.12

o.-unça 340b.13

o.-uŋ 250b.2

o.-up 10a.10, 11a.10, 14a.11, 22b.15, 29b.7, 39a.11, 40b.11, 55b.6, 64a.13, 69b.2, 72a.7, 72a.8, 73a.8, 73a.9, 93a.10, 103a.13, 167a.5, 170b.2, 185a.14, 191a.5, 194a.6, 194b.13, 197b.4, 215a.11, 219b.13, 225a.9, 226a.10, 229b.8, 230a.1, 245b.11, 245b.13, 246a.2, 246a.5, 246b.4, 249a.8, 253b.7, 265b.3, 267b.8, 274a.8, 275a.9, 287a.8, 295a.4, 295b.3, 302a.2, 304b.13, 304b.7, 305a.3

o.-ur 6b.13, 6b.14, 6b.15, 8b.3, 8b.3, 8b.4, 8b.5, 9a.4, 28a.15, 30a.11, 30a.5, 54b.6, 60a.7, 63a.10, 63a.11, 64b.11, 69b.14-15, 70a.2, 75b.3, 88a.8, 89a.2, 91b.2, 99b.6, 100b.13, 102a.12, 104a.12, 108a.1, 112b.13, 112b.8, 114b.10, 120b.13, 124a.9, 127a.9, 136a.3, 137a.3, 137a.3, 137b.9, 144a.6, 149a.1, 149a.2, 150a.6, 150a.7, 150a.8, 150b.3, 152b.11, 155a.7, 156b.5, 158a.11, 166b.5, 169a.9, 173b.13, 174a.4, 182b.9, 185a.10, 191b.10, 192a.5, 193b.3, 199a.15, 205b.3, 208b.14, 215b.9, 232a.5, 235b.2, 243a.12, 243b.4, 249a.6, 254a.3, 269b.6, 273a.1, 275a.2, 286b.10, 286b.10, 291b.15, 294a.9, 301a.8, 301b.5, 303b.5, 311b.9, 312b.11, 317b.12, 323a.8, 333a.6, 335a.11, 335a.12

o.-uram 73a.15, 314a.5

o.-urdı 94a.12, 102b.12, 118a.10, 143a.7, 165a.3, 176b.2, 331a.11

o.-urduḳ 312b.3

o.-urız 9b.3, 203a.5

o.-ursa 124b.3, 123b.4, 124a.1, 124a.9, 140b.8, 154a.14, 187a.9, 192a.7, 286b.10, 286b.9, 290b.7, 307a.14

o.-ursam 122b.1

o.-ursın 93b.6, 127a.9, 278b.2, 320b.4, 325b.3

o.-ursıŋ 121b.13, 121b.14

o.-ursız 44b.7, 124b.11, 220b.15, 229a.11

o.-uruz 227a.3, 281b.4, 320b.5

o.-usaḳ 203a.11

2. bulunmak

o.-a 67a.9

o.-alar 113a.2

o.-alım 113a.1-2

o.-an 8a.10, 8a.11, 8a.9, 8a.9, 18b.12, 39b.15, 42a.15, 81b.8, 122a.11, 343b.4

o.-anlar 42a.13

o.-asız 27b.9

o.-aydı 69a.14

o.-dı 88a.1

o.-duġı 88b.6

o.-duġım 26b.10

o.-duġını 94a.2

o.-duḳça 14a.12

o.-duḳda 91a.1

o.-duḳlarından 7b.8

o.-maḳ 136a.4

o.-maya 8b.1

o.-mayaydı 250a.13

o.-mayup 154b.10

o.-maz 74b.11

o.-sa 63a.8, 63a.8, 238a.7

o.-sun 44b.6

o.-uŋuz 30b.2

o.-up 23a.4, 27a.10, 27b.15, 40b.6

o.-urdı 315a.13

o.-ursa 149b.2

o.-ursıŋ 36a.12

o.-ursız 220b.10

3. vuku bulmak

o.-a 260a.12

o.-açaḳ [sıfat fiil] 167b.11

o.-açaḳdır 168a.2

o.-an 22a.2, 22a.2, 27a.15, 105a.13, 259b.12, 259b.14, 273b.15, 300b.6

o.-dı 6a.4, 6a.5, 33a.12, 77a.11, 77b.9, 300a.13, 315a.10

o.-maduġından 21a.2

o.-mamışdır 300b.7

o.-up 25b.1

o.-ur 9b.1

4. birlikte olmak

o.-dular 113a.9

o.-ma 135b.6

5. doğmak

o.-dı 39b.2, 92b.7

6. müyesses olmak

o.-dı 46b.15

7. huzura ermek

o.-mayam 266b.2

8. ulaşmak

o.-mazsıŋ 90b.13

9. uygun olmak

o.-mayaçak 66b.12, 179a.2

10. başına gelmek

o.-dı 90b.2

11. yazılmak

o.-aydı 4a.7

ola ki ola ki, ihtimal ki (*bk.* olayki)

o. 119b.4

olayki ola ki, ihtimal ki (*bk.* ola ki)

o. 205b.1-2

olur olmaz herhangi (suç)

o. 318b.3

oluḳ gibi aḳ- çok fazla ve aralıksız gelmek (kan)

o.-rdı 252a.14

oluşdur- oluşturmak

o.-urlar 284b.1

omuz omuz

o.+ına 30a.12, 79a.10, 80a.4, 80a.4, 196a.13

o.+una 27b.13, 27b.14

on on

o. 16b.11, 40b.5, 70a.6, 109a.9, 158a.15, 206a.4, 215a.11, 215a.8, 215a.9, 215b.1, 318a.9, 325b.10

on altı biŋ on altı bin

o. 190b.10

on altıncı on altıncı

o. 2a.5-6, 304a.9-10, 343a.2, 344a.7

on beş on beş

o. 41b.11, 88a.10, 209a.11, 219a.14

on beş biŋ on beş bin

o. 146b.9-10

on beşinci on beşinci

o. 2a.1, 259b.6, 263a.1, 343a.1, 344a.6

on biŋ on bin

o. 107b.7, 116b.14, 116b.14-15, 147b.4, 186b.4, 337b.8

on birinci on birinci

o. 1b.14-15, 27a.6, 166a.6, 342b.13, 343b.15, 344a.2

on dördinci on dördüncü

o. 2a.1-2, 233a.6, 344a.5

on dört on dört

o. 265a.1

on iki on iki

o. 265a.3, 331a.15

on iki biŋ on iki bin

o. 306b.3

on ikinci on ikinci

o. 1b.14-15, 181a.2, 342b.14, 344a.3

on ikişer on ikişer

o. 325b.10

on sekiz on sekiz

o. 231a.12, 240b.9

on sekiz biŋ on sekiz bin

o. 7b.11, 7b.14, 322b.4, 323a.5

on sekizinci on sekizinci

o. 2a.5-6, 326a.5-6, 343a.4, 344a.9

on ṭoḳuz on dokuz

o. 4a.12, 120b.10, 186a.14

on ṭoḳuzuncı on dokuzuncu

o. 2a.10, 71b.1-2, 341a.2, 343a.5, 344a.10

on üc on üç (*bk.* on üç)

o. 174a.13

on üç on üç (*bk.* on üc)

o.+ünde 56a.11

on üçinci on üçüncü

o. 2a.2, 194b.9, 342b.15, 344a.4

on yedi on yedi

o. 42a.1-2, 225a.4

on yedi biŋ on yedi bin

o. 198b.2-3

on yedinci on yedinci

o. 2a.5-6, 309a.14, 343a.3, 344a.8

onuncı onuncu

o. 1b.14, 24b.4, 136b.4, 168a.8, 198b.1, 213b.11, 275a.10, 341b.15, 342b.12, 343b.14, 344a.1

oŋa ona (*bk.* aŋa)

o. 120a.7

oŋul- iyileşmek

o.-madan 51b.14

oradan buradan sağdan soldan, her yerden

o. 321b.10

ordu ordu

o.+ŋuzı 178b.15

ordu-yı hümāyūn Hz. Hüseyin'in ordusu

o.+ı 182a.2, 192b.15

o.+ına 175a.1, 175b.5

o.+ını 81b.13, 181a.3, 181a.5

o.+larıdır 1b.17

ordu-yı saʿādet saadetli ordu

o.+in 171b.1

ormanlıḳ ormanlık

o. 84a.9

orta 1. iki şeyin ortası

o. 75b.3, 196a.4, 196a.7, 201a.8, 337b.10

o.+sına 54b.12, 100a.15, 236a.2

2. ortanca

o. 244a.13

ortadan ḳaldır- öldürmek

o.-alım 12b.7, 17a.11

o.-madıkça 16b.5

ortaya al- her yanını çevirmek, kuşatmak

o.-dılar 201b.1, 201b.5, 215a.4, 215a.5, 219b.8-9, 224a.4, 253b.8

o.-ıŋ 250b.3

o.-up 148a.5, 209b.14, 213a.3, 227a.12

ortalıḳ, -ġı 1. bulunulan yer, etraf

o.+ı 302a.4

2. herkes, halk

ortalığı düzelt-, -d halkın huzurunu sağlamak, kargaşayı gidermek

o.-e 106b.13

oruc (<*Far*. rūze) oruç

o. 297b.8

oruçlu oruçlu, oruç tutan

o.+yım 314b.12

ot ot

o. 17b.3

o.+a 112a.5

otlaḳ, -ġı otlak, çayır

o.+ını 9a.10

otlu sulu verimli, sulak yer

o. 112a.4

otur- 1. oturmak

o. 136a.3, 142a.14, 146b.2, 167b.1

o.-asın 116b.12

o.-dı 14b.11, 44a.8-9, 62a.2, 72a.8, 158b.14, 189a.15, 266a.4, 270b.13, 280b.5, 294a.5, 311a.9

o.-dılar 49a.12, 106b.8, 136a.10, 280b.6

o.-dugı 253a.14

o.-dular 156b.9

o.-ır 15a.8, 337a.14

o.-ma 170b.4, 180a.12

o.-maġa 216b.15

o.-muş 52b.8

o.-muşlar 16a.11, 43b.9

o.-sun 125b.3

o.-uŋ 114a.12

o.-up 76a.14, 80a.1, 271a.3

o.-ur 13b.3, 77a.6, 312a.14

o.-uram 43b.11

o.-urdum 77a.6

o.-urken 66b.13, 75a.1

o.-urlar 79b.15

2. kalmak, beklemek

o.-sun 130b.13

3. oturtmak

o. 327a.3

oturaḳ istirahat için konaklama

oturaḳ ėt- istirahat için konaklamak

o.-tikde 82a.5

oturaḳ eyle- istirahat için konaklamak

o.-di 82a.3

oturma oturuş biçimi

o.+da 240b.13-14

otuz otuz

o. 56a.10, 146a.7, 146a.8, 158b.2, 198b.6, 299a.13, 315b.5

otuz altıncı otuz altıncı

o. 344b.12

otuz beşinci otuz beşinci

o. 344b.11

otuz bıŋ otuz bin

o. 81b.7, 147b.13

otuz birinci otuz birinci

o. 344b.7

otuz dördinci otuz dördüncü

o. 344b.10

otuz iki bıŋ otuz iki bin

o. 198b.3

otuz ikinci otuz ikinci

o. 344b.8

otuz sekiz otuz sekiz

o. 39b.11, 83b.1-2, 213a.6

otuz sekizinci otuz sekizinci

o. 344b.14

otuz ṭoḳuz otuz dokuz

o. 220a.7

otuz ṭoḳuzıncı otuz dokuzuncu

o. 344b.15

otuz üçinci otuz üçüncü

o. 344b.9

otuz yedi otuz yedi

o. 234a.12-13

otuz yedinci otuz yedinci

o. 344b.13

otuzuncı otuzuncu

o. 343b.1, 344b.6

ova ova

o.+larda 325b.12

oyala- oyalamak, meşgul etmek

o.-yayım 179a.2

oyalaŋ- oyalanmak

o. 165b.8

oyna- oynamak

o.-maġa 25b.5

o.-r 59b.11, 123a.11

o.-rdı 79a.7, 97a.4, 287a.14

o.-rlar 136a.12-13

o.-rlardı 96b.2

o.-rsın 59b.12, 287b.3

o.-yalım 97a.6

oyun eğlence

o.+lar 283b.8, 285a.6

Ö

öç öç, intikam

ö.+ümüzi 320a.5

ö.+üŋi 320a.13

ö.+üŋizi 320a.12

ödi çatla- ödü patlamak, çok korkmak

ö.-dı 153b.9

ög- övmek

ö.-üp 20b.15, 307b.15

ögren- öğrenmek

ö.-di 60b.11

ögret- öğretmek

ö.-di 60a.14

ögün- övünmek

ö.-mek 196b.11

ö.-irse 216a.7

ö.sün 216a.7

öl- ölmek

ö.-di 17b.6, 258a.6, 311a.11, 311a.12, 311a.2, 319b.11, 331b.1

ö.-dü 76a.6, 162a.2

ö.-dügi 300b.10

ö.-dügini 155a.7

ö.-dük 238a.12

ö.-e 235b.15

ö.-eçek 284b.14

ö.-eler 330a.13

ö.-elim 114a.13

ö.-em 76b.13, 153b.14

ö.-enler 327b.10

ö.-esi 70b.1

ö.-esin 119a.2

ö.-eyim 110b.11

ö.-içekdir 158b.8

ö.-medi 319a.4

ö.-medik 114a.12

ö.-mege 198a.10

ö.-mek 181b.11, 273a.4

ö.-mem 197b.7

ö.-memişdi 233a.2

ö.-mez 70b.1

ö.-müş 130a.3, 293a.14

ö.-sin 158b.8

ö.-ünçe 113a.4, 176b.5, 187a.10, 312b.4

ö.-üp 248b.11

ö.-ür 137a.4

ö.-ürler 13b.9, 101a.8

ö.-ürse 61b.1

ö.-ürsek 114a.2

ö.-ürsem 152b.9, 223b.10, 318b.7

ö.-ürsen 101a.7

ö.-ürsin 212b.1

ö.-ürsün 203a.9

ö.-ürüz 130a.10

öldür- öldürmek

ö. 160b.6, 162a.2

ö.-di 153a.15, 226b.2, 229b.4, 314b.14-15, 325a.2

ö.-diler 256a.3, 324b.6

ö.-dim 329a.8

ö.-dügim 87b.13

ö.-düler 212a.4, 334a.12

ö.-düŋ 329a.7

ö.-elim 12b.10, 12b.7, 108b.1, 315a.15

ö.-en 7b.13, 8a.2

ö.-eni 10a.11

ö.-irem 18a.6

ö.-irim 322b.15

ö.-me 160b.8, 272b.12

ö.-medikçe 197b.7

ö.-mek 136a.11

ö.-meŋ 116a.2

ö.-meyem 182b.4

ö.-müşdür 86b.13

ö.-seler 99b.4

ö.-sin 160b.10, 242a.7

ö.-üp 264a.10

ö.-ür 175a.15

ö.-ürem 101a.7, 152b.8-9, 164b.6, 267b.9

ö.-ürim 310b.6

ö.-ürler 100b.14, 101a.11, 101a.2, 108b.4, 252a.12

ö.-ürse 120a.12, 294a.7

ö.-ürseŋ 17b.14

ö.-ürsin 288a.2

ölü ölü

ö. 313a.1

ö.+ler 333a.12

ölüm ölüm

ö. 245a.5

ö.+ile 108b.4

ö.+le 108a.15

ölüme berāber öldürücü (darbe)

ö. 161b.5, 201b.2, 205b.14

ʿömr (*Ar.*) ömür, vade

ö. 32b.5, 69b.4, 216b.2

ö.+den 248a.6

ö.+ini 56b.2

ö.+lerin 236b.11

ö.+ü 106b.11

ö.+üm 48a.10

ö.+ümde 196b.10, 312b.1

ö.+ümden 53a.1

ö.+ümdür 25a.10

ö.+ünde 69a.11, 209a.2, 209a.3

ö.+üŋ 86a.7

ö.+üŋüz 49a.1

ʿömr-i şerīf değerli ömür

ö.+i 39b.11, 91a.14

öŋ 1. ön taraf (*bk.* ön)

ö. 257b.9

ö.+ine 48b.4, 288b.15, 306a.7

ö.+lerinçe 328b.2

ö.+lerinden 155b.15

ö.+lerine 52b.2, 52b.4, 155b.14

ö.+ümde 331b.4, 331b.4

ö.+ümden 207a.15, 285b.15

ö.+üme 270a.1, 286a.1

ö.+ünde 8a.4, 14a.4, 40b.2, 43b.14, 61b.11, 133b.4, 136a.4, 198a.10, 212b.3, 216b.9, 221a.7, 245a.1, 250a.14, 253a.12, 253a.13, 278a.8, 289a.3, 289b.14, 328a.3, 328a.3, 330b.12

ö.+ünden 252a.13, 283b.12

ö.+üne 15a.2, 49a.10, 65a.6, 87a.12, 133b.8, 157b.2, 164b.15, 198b.10, 232a.14, 235b.2, 249b.15, 255b.7, 257b.15, 258a.8, 267a.7, 268b.7,

270a.15, 274a.5, 279a.5, 283b.13, 287a.11, 289b.8, 291b.6, 297a.10, 324b.4, 325a.3, 326a.3

ö.+üŋde 8a.10

ö.+üŋden 205b.2, 205b.6, 207b.4

ö.+üŋe 8a.3, 240a.13, 290a.4

ö.+üŋüzde 60b.6

2. nezd, huzur

ö.+ünde 125a.4, 125a.5, 187a.10

ö.+üne 152b.4, 185a.10, 185a.9

öŋi şıra önünce, ön tarafından

ö. 308a.6

öŋ[…] al- ön kesmek

ö.+ümüz a.-dı 98a.14

ö.+ün a.-dı 143b.5, 235b.8

ö.+ün a.-up 232a.11

öŋ[…]e düş- birine kılavuzluk etmek

ö.+üme d.-diler 337a.11

öŋ[…]ne ḳat- önünden yürütmek

ö.+lerine ḳ.-dılar 308b.4

ö.+üne ḳ.-mış 50a.4

ö.+üne ḳ.-up 160a.7

öŋçe önce, evvel

ö. 318b.11

öp- öpmek

ö.-di 96a.10, 96a.14, 106a.2, 126b.5, 149b.15, 157a.6, 226b.10, 258b.10, 335a.8

ö.-düm 138b.3

ö.-e 258b.4

ö.-eniŋdir 259a.3-4

ö.-erem 38a.7, 38a.8

ö.-mek 157a.13

ö.-mem 157a.9

ö.-müşdür 267b.4

ö.-seŋ 39a.1

ö.-üp 49b.10

ört- 1. örtmek (örtü)

ö.-em 339b.13

ö.-müşler 28a.12

2. kapatmak (kapı)

ö.-di 142a.9

örtü örtü

ö. 338b.10

ö.+sini 339b.13

örtüli üstü örtü ile kapatılmış (kase) (*bk.* örtülü)

ö. 89a.9, 89a.9

örtülü başı örtülü, mesture (*bk.* örtüli)

ö. 273b.12

örümçek örümcek

ö. 235b.1

öt- (kuş) ötmek

ö.-di 262a.15, 263a.12

ö.-müş 256b.12

ötüri ötürü (*bk.* ötürü)

ö. 86a.9, 118b.11, 297b.3

ötürü ötürü (*bk.* ötüri)

ö. 175b.8, 248a.6, 254b.10, 295b.12, 295b.13

öyle öğle vakti

ö. 260a.11

öyle 1. o şekilde

ö. 22a.15, 22b.1, 28a.7, 29b.13, 30b.3, 32a.11, 44b.11, 63b.14, 73a.2, 77a.13, 107b.12, 119b.7, 120a.14, 123a.4, 129a.9, 134a.3, 135b.12, 142a.4, 148b.5, 157b.1, 161a.3, 162b.5, 163b.13, 167a.13, 173b.6, 188a.11, 189a.10, 192b.8, 193a.7, 197a.11, 197b.3, 198b.8, 202b.8, 202b.9, 205b.3, 205b.4, 206a.1, 209b.10, 210b.10, 210b.6, 214b.7, 215b.6, 216a.9, 217a.2, 220b.6, 232a.13, 234b.10, 250a.2, 253b.4, 253b.5, 256a.1, 256a.8, 265a.6, 265a.9, 268b.8, 275a.3, 276a.4, 280a.3, 285b.12, 298a.14, 298b.9, 307a.4, 308b.3, 310a.9, 311b.9, 312a.11, 313b.10, 320b.7, 324b.3, 325b.9

ö.+çe 59a.11

ö.+dir 176b.14, 269b.10

2. o derece, o kadar

ö. 27a.14, 33a.5, 56a.14, 81b.2, 89a.2, 151b.14, 152a.14, 163b.1, 165a.2, 201b.2, 204a.9, 205b.13, 217b.1, 221b.13, 221b.14, 224a.1, 230b.15, 232b.14

3. öyle, onun gibi

ö. 53a.12, 69a.12, 126a.2

ʿ**öẕr** (*Ar.*) affedilmeyi isteme, özür (*bk.* ʿöẕür)

ö.+ümi 199b.5

ʿ**öẕr dile-** özür dilemek

ö.-di 106a.10

ʿ**öẕr ėt-** özür dilemek

ö.-üp 133a.9

ʿ**öẕür** (<*Ar.* ʿözr) affedilmeyi isteme, özür (*bk.* ʿöẕr)

‘**öz̲ür eyle-** özür dilemek

ö.+ler e.-di 87b.3

P

pādişāh (*Far.*) padişah

p. 80b.7, 100b.13, 103b.6, 121b.12, 121b.13, 121b.14, 123a.9, 125b.6, 129b.14-15, 131b.13, 135b.8, 141a.15, 143a.9, 163a.3, 183b.12, 207a.7, 247b.14, 247b.15, 260b.15, 260b.9, 275a.15, 307b.13, 314a.6, 315a.12, 318b.6, 320b.4, 321a.4, 339a.6, 339b.13, 339b.2, 339b.9

p.+a 207b.7

p.+dır 207b.6

p.+ı 112a.7, 135b.9-10, 243b.8, 260b.6, 335b.4

p.+ım 111a.4, 113a.5, 114b.11, 121b.12, 127b.14, 128a.6, 128a.15, 140b.12, 308b.6, 309a.8, 315b.8, 335b.5, 339a.5, 339a.9, 339b.11

p.+ımız 117b.3, 129b.10, 131a.14, 131a.15, 131b.5, 142a.5, 142b.2, 181b.14, 272a.3

p.+ımızıŋ 113a.9

p.+ın 339a.8

p.+ından 335b.3

p.+ıŋ 33b.5, 274b.1, 276a.5

p.+ıŋız 229a.14

p.+ıyam 247b.12

p.+sın 328b.12-13, 329a.3

pādişāh-ı ‘ālī yüce padişah

p.+den 163a.9

pādişāh-ı cihān cihan padişahı

p.+ım 218a.12

pādişāh-ı ulu'l-emr Müslümanların idarecisi olan padişah

p.+iŋ 158a.9

pādişāhlıḳ, -ġı padişah olma, saltanat (*bk.* pādişāhlik)

p. 116b.10, 125a.6, 221a.2, 293a.4, 314a.9, 339b.8

p.+a 131a.4

p.+ı 106b.12, 313b.10, 313b.8

p.+ımıza 121b.10

pādişāhlıḳ ėt- saltanat sürmek

p.-emem 125b.5-6

p.-er 314a.3

pādişāhlıḳ eyle- saltanat sürmek

p.-di 313b.13, 315a.9

pādişāhlik, -gi padişah olma, saltanat (*bk.* pādişāhlıḳ)

p.+in 188b.15

p.+ini 221a.1-2

pādişāhsız başta padişah olmadan

p. 315b.11

pahā (*Far.*) değer, kıymet

p.+mı 61b.9

p.+mızı 161a.9

pāk (*Far.*) temiz

p. 82a.8, 107b.10, 143a.5, 191a.3

p.+dir 340b.15

pāk-ı dāmen eteği temiz, masum

p.+dir 341a.1

pāk-i muḥibb-i ḫānedān Hz. Muhammed'in soyunu seven temiz kişi

p. 123b.12

pāk-i pākīze tertemiz

p. 40b.3-4

pāk ol- temizlenmek

p.-maz 93b.14

p.-ur 93b.13

pal bal (*bk.* bal)

p.+ın 176b.14

papa baba (*bk.* baba)

p.+larına 155a.13

p.+m 51b.4

p.+mı 159a.14

p.+mıŋ 148a.7

p.+ŋız 291a.10

p.+ŋızı 155a.11

p.+sı 142b.3

papas (*Yun.*) papazı (*bk.* babas)

p.+ın 282a.4

parça (<*Far.* pārçe) parça, pare

p. 38b.5, 291b.11

p.+lar 77a.10

p.+sı 291b.11, 291b.12

p.+sına 288a.2

pāre (*Far.*) parça, pare

p. 4a.14, 5b.6, 59b.9, 64b.14, 89b.1, 163a.2, 215b.5, 215b.5, 222a.2, 249a.1, 339b.10, 342a.9, 346a

p.+leri 157a.8

p.+lerin 19b.15

p.+mi 14b.2

p.+si 12b.11, 19a.5, 15b.11, 126b.14, 155b.5, 210a.10, 210b.15, 226b.14, 227b.3, 249a.14, 291b.2

p.+sidir 93b.5

p.+sine 334a.14

pāre eyle- parçalamak

p.-di 215b.8

pāre pāre ėt- parçalamak

p.-elim 115b.9

p.-üp 84a.10, 288a.4

pāre pāre eyle- parçalamak

p.-di 77b.12-13, 89a.15-089b.1, 182a.13

p.-diler 18b.2, 82b.3, 84b.11, 241b.11

p.-r 91b.4

p.-sinler 137a.10

p.-ye 197b.4

p.-yüp 151b.5-6

pāre pāre ol- parçalanmak

p.-dı 89b.6, 313a.10, 334b.14

p.-dukların 22a.4

p.-up 171b.13

p.-ur 277a.14

pārele- parçalamak

p.-diŋ 182a.15

parış- barışmak (*bk.* barış-)

p.-alım 322b.11

p.-ırlar 336a.4

p.-mak 322b.9

parmaḳ, -ġı parmak (*bk.* barmaḳ)

p. 16a.8, 171b.15, 279a.6

p.+ıla 325b.1

p.+ımdaki 156a.15

p.+ın 321b.15

p.+ını 7a.9, 322a.1

p.+ını 95a.1

p.+ıyla 7a.9

p.+ları 334b.8

pasdır- üstün gelmek, bastırmak (nur)

p.-dı 282a.11

paşla- başlamak (*bk.* başla-)

p.-dı 142b.15

pazār (<*Far.* bāzār) pazar, alış veriş yapılan yer

p. 12a.1, 237a.10

p.+a 98b.10

p.+da 176a.13, 176b.3, 336b.5

p.+ı 143b.1

peder (*Far.*) baba

p.+im 89b.8

p.+imiz 80b.13

peder-i ʿazīz kıymetli baba

p.+im 43b.2, 81a.7, 331b.3

p.+iŋ 51b.13

peder-i büzürg-vār saygı değer baba

p. 54a.4

peg bey, reis (*bk.* beg)

p.+sin 192b.8

pehlivān (*Far.*) yiğit, kahraman

p. 204a.12

pek 1. sert, katı

p. 89a.2, 154b.7

2. iyice, dikkatlice

p. 87a.14

3. çok

p. 66b.6, 77b.4, 116a.11, 119b.10, 124a.10, 128a.4, 137b.3, 150a.12, 157a.4, 158b.14, 172a.9, 180b.9, 181a.15, 181a.15, 217a.9, 239b.14, 284b.15, 286b.15, 298a.10, 298a.7, 316a.7, 331b.10, 331b.11, 331b.8, 331b.9, 333a.4

pekle- beklemek (*bk.* bekle-)

p.-diler 177a.7

pelīd (*Far.*) alçak (*bk.* pelīt)

p. 140b.14, 141a.6, 141b.6, 152b.13, 204a.13, 221b.3, 287b.3

p.+e 322a.4

p.+iŋ 226a.14, 232b.15

pelīt (<*Far.* pelīd) alçak (*bk.* pelīd)

p. 229a.14

penāh (*Far.*) sığınılacak yer

p.+ıŋ 33b.12

pençe (*Far.*) etkisi çok olan güç

pençe-i āftāb güneşin pençesi (olan kızlar)

p. 261a.10

pençere (<*Far.* pencere) pencere

p.+yi 282a.7

perçem (*Far.*) at yelesi

p.+lerin 255b.6

perde (*Far.*) **1.** görüşü engellemek için gerilen kalın örtü

p.+ler 265a.9

2. nikap

p.+yi 254a.11

3. manevi engel, mani

p. 328a.1

perde-i ġaflet gaflet perdesi

p. 248b.10

4. utanma duygusu, ar

perde-i ḥicāb ḳaldır- utanma duygusu kalmamak, ar damarı çatlamak

p.-up 190a.7

perde-güşā (*Far.*) perde açan

perde-güşā-yı innī aʿlemü mā-lā taʿlemūn 'ben sizin bilmediğinizi bilirim' perdesini açan

p. 235a.2

perīşān (*Far.*) perişan

p. 220b.2, 280a.11

perri (*Far.*) peri, cin

p.+lerine 247b.14

p.+leriŋ 247b.11

pervāz (*Far.*) uçma, uçuş

pervāz ėt- uçmak

p.-di 213a.4

p.-üp 140a.15

pervāz ur- uçmak

p.-up 263b.7-8

per-veçh-i ātī (<*Far.* ber-vech-i ātī) aşağıda görüleceği üzere

p. 343b.5

perverde (*Far.*) beslenip büyütülmüş çocuk

p.+si 14a.11

pes (*Far.*) şu halde

p. 6a.3, 23a.15, 27b.12, 79b.8, 87b.7, 137b.14, 174b.9

pesend (*Far.*) beğenme

pesend ėt- beğenmek

p.-erdi 151b.3

pesendīde (*Far.*) beğenilmiş

pesendīde-i memduḥ övgüye değer, beğenilmiş (kitap)

p. 4a.3

peşīmān (*Far.*) pişman (*bk.* pişmān)

peşīmān ol- pişman olmak

p.-asın 229b.9

p.-dı 91b.14, 210a.3, 241a.6

p.-up 269b.4

p.-ursın 107b.8

p.-ursuŋ 122b.6

peşkeş (*Far.*) hediye

p.+ler 41a.14

peydā (*Far.*) aşikar, zahir (*bk.* peydāh)

peydā ol- ortaya çıkmak, zahir olmak

p.-dı 9a.9, 266a.11-12

p.-mayup 40b.15

peydāh (<*Far.* peydā) aşikar, zahir (*bk.* peydā)

peydāh ėt- 1. ortaya çıkarmak

p.-di 315b.13

2. edinmek, bulup getirmek

p.-üp 339b.15

peydāh eyle- 1. ortaya çıkarmak

p.-meŋ 104a.3

2. edinmek, bulup getirmek

p.-miş 317b.12

peyġamber (*Far.*) peygamber

p. 11a.13, 30b.11, 85a.13, 136a.11, 136a.13, 136a.9, 152a.3, 180b.10, 204b.9, 252a.13, 330a.5, 335a.1

p.+den 90b.9, 157b.8

p.+e 87a.8, 130b.2, 186b.15

p.+i 212b.14, 297b.7

p.+im 183a.1

p.+imiz 185b.12

p.+imiziŋ 187a.7, 192b.14, 289b.12, 317a.4-5

p.+iŋ 62b.5, 71a.8, 183a.15, 335b.13, 336a.7

p.+iŋe 336a.12

p.+iŋiz 288b.5

p.+iŋizin 115b.4

p.+iŋiziŋ 197b.1, 336a.6

p.+ler 12a.14, 195a.9, 303a.9, 303b.3, 328b.15, 334a.15

p.+lerden 303b.7

p.+lere 12a.13

p.+leri 277b.14

p.+lerinden 277b.12

p.+lerine 297b.7

p.+lerle 62b.5

p.+lerümüz 282a.15

peygamberān (*Far.*) peygamberler

p. 280b.5

peyġamber-zāde (*Far.*) peygamber oğlu

p.+yi 257a.12

peymān (*Far.*) söz, yemin

s.+ı 69b.1

pineke (<*Far.* pīnegī) hafif uyku)

pineke ėt- uyuklamak, pineklemek

p.-mege 72a.8

pinhān (*Far.*) gizli

pinhān ėt- gizlemek

p.-di 40b.15

pinhān eyle- gizlemek

p.-di 338b.5

pīr (*Far.*) yaşlı, ihtiyar

p. 131b.14, 148a.5, 176a.5, 189b.10, 189b.2, 189b.4, 216a.9, 217a.4, 269b.9, 269b.9, 286a.1

p.+i 148a.6

p.+sin 216a.15, 216a.6

pīr-i iḫtiyār ihtiyar

p. 189b.1

pīr ol- ihtiyarlamak

p.-dı 106b.11

p.-dum 240a.6-7

p.-muş 104a.4

pīr-i rūşen aydınlık yüzlü ihtiyar

p.+di 145a.4

pīr-i rūşen-żamīr aydınlık yüzlü ihtiyar

p.+i 209b.14

p.+sin 216a.6

pīr-i ṣāliḥ salih ihtiyar

p. 189b.8

pirsiz nursuz! uğursuz!

p!. 183a.3

pişmān (<*Far.* peşīmān) pişman (*bk.* peşīmān)

pişmān ol- pişman olmak

p.-up 280b.5

piyāde (*Far.*) **1.** piyade asker

p. 205a.3, 232a.10, 249a.4

p.+lere 251a.13

2. yaya

p. 18a.13, 200b.8, 217b.4, 253b.7

pūlād (*Far.*) çelik

pūlād-ı tebūh ? bir cins çelik

p. 89a.2-3

pūs (<Far būs) öpme (*bk.* būs)

pūs eyle- öpmek

p.-yüp 10b.4

puşı pusu

p.+da 205b.6

p.+daki 205b.2

pūt (<*Far.* būt) put

p.+a 57b.10, 57b.8

pür (*Far.*) **1.** önüne geldiği kelimeye 'dolu, çok' anlamı verir

pür-çefā cefası çok olan

p.+nıŋ 292b.4

pür-dilāver çok yiğit olan, çok cesur

s. 218b.14

pür-füsūn çok sihirli, büyülü

p. 140b.15

pür-ʿişyān çok isyan eden

p. 126a.2

2. bütün, tüm (şakird)

p. 302a.5

püryān (<*Far.* biryān) yanmış, kavrulmuş

p. 280a.12

püzürük (<*Far.* büzürg) büyük, ulu

püzürük-zāde ulu kişinin oğlu

b. 229b.10

R

rābıṭa (*Ar.*) bağ

rābıṭa-i ḳayd-ı ḥayāt-ı müsteʿār geçici hayata bağlayan bağ

r.+ı 51a.15

raʿd (*Ar.*) gök gürültüsü

raʿd gök gürültüsü

r. 50b.5, 214a.5, 275b.7

rad-vāri gök gürültüsü gibi (nara)

r. 209b.2

raġbet (*Ar.*) **1.** istek, arzu

r.+i 221a.14

2. itibar, kabul

raġbet ėt- itibar etmek, teveccüh etmek

r.-en 60a.12

r.-üp 206b.12

rāġıb (*Ar.*) istekli

rāġıb ol- istemek

r.-maġın 72b.12

rāh (*Far.*) yol

rāh-ı Ka'be Kabe yolu

r.+ye 129a.2

rāḥat (*Ar.*) **1.** huzur, sıkıntısız olma

r. 16b.5, 44b.6, 127b.3

2. huzur veren

r. 82a.10

rāḥat eyle- rahat etmek

r.-erdi 59b.14

r.-yüp 19b.4

rāḥat ol- rahat etmek, huzur içinde yaşamak

r.-dı 29a.6-7

r.-mazsaŋ 128a.7-8

r.-madım 87b.5

rāḥat uç- rahatı kalmamak

r.-dı 81b.9

rāḥat vėrme- sürekli huzursuz etmek

r.-diŋiz 196b.12

r.-seŋ 190b.6

rāḥib (*Ar.*) rahip (*bk.* rāḥip)

r. 282a.15, 282a.15, 282a.15

rāḥip (<*Ar.* rāḥib) rahip (*bk.* rāḥib)

r. 281b.15, 281b.7, 281b.8, 282a.15

raḥmet (*Ar.*) Allah'ın yarattıklarına olan merhameti

r. 31a.7, 220b.8, 234a.1, 239a.5, 243b.4, 303b.13, 303b.14, 303b.15, 334b.12

r.+dir 220b.11

r.+im 8a.13

r.+inden 290a.7, 333b.6

raḥmet eyle- Allah rahmet eylemek

r. 55a.11, 55a.11, 243a.15, 301a.12

r.-sün 121a.1

raḥmet-i ġufrān bağışlanma rahmeti

r!. 158b.2

raḥmet-i Ḥak(ḳ) Allah'ın rahmeti

r.+a 145a.7, 202a.15

r.+dır 112b.8-9

raḫmet vėr- Allah rahmet eylemek

r.-sin 33a.1

raḫne (*Far.*) **1.** zarar

raḫne bıraḳ- zarar vermek

r.-dıŋ 74a.5

2. delik, gedik

r. 69a.13

raḫş (*Far.*) gösterişli at

raḫş-ı feṣāḥat güzel konuşma atı

r. 297a.13

raḫt (*Far.*) ev eşyası, elbise

r.+ların 51a.15

rām (*Far.*) itaat eden

r.+dır 52b.13

rāst (*Far.*) karşılaşma, rastlama

rāst gel- karşılaşmak, rastlamak

r.-di 50a.2, 64a.5, 82a.13, 88a.14, 129a.3, 133b.3, 134b.11, 134b.7, 143b.2, 148b.13, 148b.14, 185a.2, 223b.2, 229b.7, 230a.11, 239b.15, 242a.9, 284a.4, 318b.10, 319a.2

r.-diler 76a.4

r.-dim 13a.13

r.-diŋ 198a.9

r.-üp 176b.12

rāvi (*Ar.*) rivayet eden

r.+ler 23a.4, 37b.5, 39a.15, 49a.14, 56a.7, 80b.2, 175b.5, 211b.3, 309b.1

r.+lerden 341b.4

r.+leri 4a.15, 5b.7, 342a.10, 346a

r.+leriŋ 343b.4

rāvi-i şīrīn-kelām güzel söz söyleyen ravi

r. 138b.12

rāviyān (*Ar.*) rivayet edenler, raviler

rāviyān-ı aḫbār haberleri nakleden raviler

r. 187a.11

ravża (*Ar.*) Hz. Muhammed'in kabri

r.+sına 127b.5

rāyiḥa (*Ar.*) güzel koku

r. 40b.4

r.+sı 24b.8, 26a.2, 43b.15, 226b.15

r.+sından 270b.3

rāyiha-i ṭayyibe güzel, hoş koku

r.+sin 59a.4

rāżī (*Ar.*) rıza gösteren

r. 123b.6, 294b.12, 294b.14

rāżī ol- rıza göstermek

r.-duk 299b.11-12

r.-dum 37a.1-2, 201b.14, 210b.15

r.-duŋ 200b.4, 201b.13, 210b.14

r.-duŋız 299b.8-9

r.-madı 336b.5

r.-madıŋ 108b.2-3

r.-sun 201b.14

r.-unça 36b.14

r.-up 203b.3

r.-ursa 104a.9

r.-ursız 104a.11

rāżīlıḳ razı olma

r. 174a.1

reʿāyā (*Ar.*) yönetim altındaki halk, teba

r. 320b.5

rebāb (*Far.*) uzun saplı saz, çalgı aleti

r. 69a.8

recez (*Ar.*) şiir

r. 286b.12

redd (*Ar.*) geri döndürme

redd ol- sıçratmak (kırbaç)

r.-up 31a.5

refāḳat (*Ar.*) beraberinde olma

r.+iyle 55b.11

refʿ (*Ar.*) kaldırma, giderme

refʿ ėt- kaldırmak, gidermek

r.-üp 40b.15

refʿ ol- kaldırılmak, giderilmek

r.-up 248b.11

refīk (*Ar.*) yoldaş

r. 40b.1

r.+ler 168b.6

reftār (*Far.*) yürüyüş

r.+ıla 69b.9

rehber (*Far.*) yol gösterici, kılavuz

r.+dir 317b.3

rek soy, nesep

r. 214b.12

rek ḳarındaş aynı soydan olan kardeş

r.+ıŋ 10b.6-7

rekʿat (*Ar.*) namazın kıyam, rüku ve iki secdeden oluşan bölümü

r. 60a.15, 161b.14, 180a.9, 192a.14, 255a.14, 255a.8

r.+da 180a.9, 255a.14

reng (*Far.*) renk

r.+e 126b.10

r.+indendir 57a.12

r.+le 121a.12

rengīn ? (*Far.*) renkli

r. 342a.3

renkli renkli

r. 94b.9

revā (*Far.*) layık

r. 51b.15, 121b.6, 157b. 12, 221a.1, 228a.8, 228a.12, 238b.9

revā gör- bir şeyi birine layık görmek

r.-düŋ 292b.3

r.-eler 24a.5

revān (*Far.*) yola koyulma (*bk.* revāne)

revān ėt- göndermek

r.-üp 224a.6

revān ol- yola koyulmak

r.-dı 82b.10, 83b.4, 88a.13, 105b.4, 106a.5, 133b.1-2, 134a.1-2, 134a.5, 172a.2, 238a.15, 240b.9

r.-dılar 264b.9, 273b.13

r.-duġı 1b.12

r.-duġını 128b.3

r.-dular 87b.8, 268b.8-9

r.-maya 154b.9

r.-up 48b.3

revāne (*Far.*) yola koyulma (*bk.* revān)

revāne ol- yola koyulmak

r.-dı 81b.15-082a.1, 106a.11, 171a.7, 139a.7

r.-dular 52b.15, 128b.10, 283b.4

r.-muşdur 183a.11

r.-up 84b.13

r.-uram 133a.15

revnaḳ (*Ar.*) göz alıcı güzellik, parlaklık

r.+ı 276b.1

revnaḳ-ı güzīn seçkin kişi

r.+e 81b.9

revnaḳ vėril- güzelleştirilmek

r.-di 81b.8

revzen (*Far.*) pencere (yara)

revzen aç- yara açmak, yaralamak

r.+ler a.-mışdı 151b.9

re'y (*Ar.*) fikir, görüş

r.+imle 67a.14, 83a.8, 144b.6

reyāḥīn (*Ar.*) reyhanlar, fesleğenler

reyāḥīn-i ʿaṭā ihsan edilen reyhanlar

r.+dır 56a.4

reyḥān (*Ar.*) fesleğen

reyḥān-ı bāġ-ı Fāṭımatü'z-Zehrā Hz. Fatıma'nın bağının reyhanı

r. 94b.1

rıḥlet (*Ar.*) ölüm, vefat

r. 28b.4

r.+leri 345b

rıḥlet ėt- ölmek

r.-digi 1b.5

rıżā (*Ar.*) **1.** razı olma

r. 49b.2, 99a.14

r.-dır 273a.12

r.+m 297b.13

r.+mı 50b.12, 210a.13

r.+mız 227a.15

r.+nız 144b.5

r.+sı 16a.15, 208b.3

r.+sına 32b.7

r.+sını 138a.1

rıżā göster- razı olmak

r.-medi 134a.9

rıżāsın boynuna şal- rızasını almak

r.-dı 124a.3

rıżā vėr- razı olmak

r.-dim 173a.11

r.-irseŋ 135a.7

r.-mediler 240b.3

r.-mek 23b.10, 273a.12

r.-meziz 123b.5

2. hoşnutluk, memnuniyet

rıżā-yı Ḥaḳ Allah'ın hoşnut olması

r. 76a.10

rıżā-yı ḫalḳ insanların hoşnut olması

r.+ı 183a.14-15

rıżā-yı ḫāṭır gönül hoşnutluğu

r.+ım 44b.5

rıżā-yı şerīf gönül hoşnutluğu

r.+imi 279b.6

rızḳ (*Ar.*) rızık, nimet

r. 159a.2, 161a.7

r.+ı 115a.14

r.+ım 60b.3

r.+ımı 188b.10

r.+ına 120a.5

rızḳ vėr- rızıklandırmak, nimet vermek

r.-en 7b.13

riʿāyet (*Ar.*) **1.** ikram, ağırlama

r.+imde 52a.3

r.+ler 83b.6, 83b.7

riʿāyet-i ʿizzet izzetüikram, ağırlama

r. 132b.15, 174a.15

2. sayma, değer verme

r. 119a.13

3. itaat etme

riʿāyet-i ḫāṭır-ı şerīf değerli hatırının isteklerine itaat etme

r.+iŋize 34b.7-8

4. gözetme, muhafaza etme

riʿāyet-i elci elçi hukukunu gözetme

r. 336a.11

riʿāyet-i ümmet ḳıl- ümmetin hukukunu gözetmek

r.-an 75a.10

riʿāyet ėt- 1. ikramda bulunmak, ağırlamak

r.-erem 277a.7

r.-er 30a.11

2. saygı, hürmet göstermek

r.-erler 336a.1

r.-üp 336a.3

riʿāyet eyle- 1. ikramda bulunmak, ağırlamak

r. 52a.3, 120b.2

2. saygı, hürmet göstermek

r.-mezsin 336a.12

r.-r 123b.13

3. itaat etmek, tabi olmak

r.-meyüp 260a.14

ricā (*Ar.*) istek, rica (*bk.* riçā)

r. 240b.4

r.+mız 94b.4

ricā ėt- nazikçe istemek

r.-erem 221a.10-11, 236a.12, 237b.1

ricā vü şefaʿat ḳapuları yapıl- istek ve af kapısı kapanmak

r.-dı 161b.11

riçā (<*Ar.* ricā) istek, rica (*bk.* ricā)

riçā ėt- birinden bir şey yapmasını istemek

r.-eyim 151a.14

rifʿat (*Ar.*) makam yüksekliği

r.+ları 129a.2

rikāb (*Ar.*) **1.** hükümdarın görevlendirdiği kişi

r. 231b.3

2. hükümdarın huzuru, katı

rikāb-ı hümāyūn Hz. Hüseyin'in huzuru, katı

r.+ıma 133a.1

r.+ını 235a.1, 237a.14

riḳḳat (*Ar.*) hassasiyet, incelik

r. 194a.3

risālet (*Ar.*) peygamberlik

r. 17b.6

rişte (*Far.*) iplik

r.+ye 23b.9

rivāyet (*Ar.*) rivayet, haber

r. 14a.10, 37a.15, 46a.3, 75b.7, 127b.13, 127b.9, 134a.6, 242b.3, 253a.1, 254a.15, 262a.10, 291a.3, 313b.5, 313b.9, 336b.15, 341b.5

r.+de 11b.1, 14b.10, 44b.15, 45b.8, 51a.15, 51a.15, 58b.13, 68a.15, 75a.13, 75a.3, 75b.11, 122b.8, 123a.11, 159b.9, 171a.14, 186a.6, 188a.5, 192b.5, 198b.3, 198b.5, 220a.3, 220a.4, 234b.6, 242a.13, 249b.14, 250b.8-9, 253a.2, 254b.11, 255b.11, 273b.10, 287b.10

r.+dir 11a.15, 14a.14, 14b.3, 21b.5, 22b.3, 22b.6, 23b.3, 25a.7, 28a.11, 30b.3, 32b.10, 34a.11, 34a.14, 35b.6, 37a.9, 44b.12, 48a.9, 49a.15, 71b.1, 73b.15, 74b.8, 76a.2-3, 79a.8, 82b.10, 86b.7, 91a.15, 91a.5, 93a.13, 93b.6, 96a.15, 97b.5, 101b.9, 105a.8, 129a.14, 129b.12, 167b.9, 189a.11, 189b.11, 196b.4, 197b.13, 197b.8, 202a.8, 239b.4, 250b.15, 252a.1, 256b.4, 259b.10, 260b.5, 264a.8, 266a.4, 270a.12, 273b.11, 285b.9, 298a.3, 301a.8, 301b.5

r.+dir 17a.13, 28a.1, 40b.15, 46a.13, 137a.6, 331a.10

r.+idir 23a.4

r.+iyile 13a.12

rivāyet ėt- anlatmak, aktarmak

r.-er 6b.11, 9a.2, 35a.1, 97a.9, 224b.4, 312b.14

r.-erdi 279b.10

r.-erler 11a.6, 37b.6, 56a.7, 70b.4, 92a.11, 113b.14, 126a.13, 133b.2, 133b.6, 135b.14, 186b.13, 187a.12, 191a.4, 239b.14, 253a.4-5, 256a.15, 256b.13, 257a.10, 258a.5, 261a.7, 262b.15, 270b.6, 309b.2, 326a.8, 330b.4

r.-mişdir 253a.4

rivāyet eyle- anlatmak, aktarmak

r.-miş 257b.2, 312a.11

r.-r 7a.3, 7b.2, 7b.5, 7b.9, 8a.14, 8b.5, 9a.8, 13a.13, 47b.2, 60b.9, 80b.2, 298b.14, 300b.9, 302a.1-2, 326a.11, 328a.12, 330a.6, 332a.4-5, 335a.13

r.-rdi 224b.7

r.-rler 38a.12, 38a.8-9, 39b.1, 49a.15, 138b.12-13, 325b.9, 341a.5

rivāyet-i āḫir son rivayet

r.+de 252a.5

rivāyet-i eṣaḥḥu ṣaḥīḥ en doğru ve güvenilir rivayet

r. 88b.13

r.+dür 124a.10

rivāyet-i ṣaḥīḥ güvenilir rivayet

r. 301a.8

rivāyet-i ṣāliṣ üçüncü rivayet

r.+de 291a.8

rivāyet ol- anlatılmak, nakledilmek

r.-unur 35a.1

rivāyet olun- anlatılmak, nakledilmek

r.-ur 21a.4, 23b.3, 25b.2-3, 30b.4, 40b.4, 42a.3, 56a.13, 57b.5-6, 65a.13, 67a.6, 68a.8, 78a.13-14, 79a.3, 79a.9, 94a.13, 96a.9, 101a.15, 103b.15, 116a.8, 169b.11, 211a.9, 233a.9, 255b.4, 264a.2, 340b.2

rubāʿi (*Ar.*) dörtlük, dört mısralık şiir

r.+yi 10b.15

rūh (*Ar.*) can

r.+ını 319a.5

r.+ıyçün 107b.10

r.+umı 76b.12

rūh-ı pāk temiz ruh

r.+ine 54a.12

rūḥ-ı pür-fütūḥ-ı kemāl tam bir gönül ferahlığı içinde olan ruh

r.+den 213a.3-4

rūh-ı şerīf değerli ruh

r.+i 32b.1, 241b.14

r.+im 28b.4-5

r.+ine 37a.3

r.+ini 206b.1, 324a.6

r.+iŋ 37a.7

r.+iŋe 195a.10

r.+iŋize 34b.14

r.+leri 239b.3

ruḫsār (*Far.*) yüz, çehre

ruḫsār-ı mübārek değerli yüz

r.+inden 55a.15

ruḫsār-ı pür-envār nurlu yüz

r.+ına 35a.5

ruḫṣat (*Ar.*) izin, müsaade

r. 34b.4, 190b.5, 244b.11

r.+dır 34b.5

ruḫṣat-ı ġarīb hüzünlü izin (ölüm)

r. 26a.15

ruḫṣat iste- izin istemek

r.-r 34b.3

ruḫṣat ol- izin verilmek

r.-madı 21a.11

ruḫṣat vėr- izin vermek

r. 292b.11

r.-eyim 233b.12

r.-medi 282a.15

r.-mişsin 190b.3-4, 191b.4

rūşen (*Far.*) parlak, aydınlık (yüz)

r.+iŋden 143b.10

rūşen eyle- aydınlatmak

r.-di 282a.9

rūy (*Far.*) yüz, çehre

rūy-ı sipāhi-yi ʿArab

r.+dır 204a.15

rūz (*Far.*) gün

rūz-ı cezā kıyamet günü

r.+da 3b.13, 33b.4, 261a.15

rūz-ı ḳıyāmet kıyamet günü

r.+de 19a.12, 26b.3, 36b.5, 152b.11, 235a.4, 254a.3

r.+dek 40a.1

rūz-ı maḥşer mahşer günü

r.+de 2a.12, 5b.4, 10a.5, 19b.5, 74b.2, 178b.11, 179a.3, 326a.6, 346a

rūzgār (*Far.*) rüzgar

r.+ı 217a.6, 282a.4

r.+lar 50b.5-6

2. güçlü tesir

r.+ı 220b.8, 231a.15

rūz-nāmçe (*Far.*) hatıra defteri

rūz-nāmçe-i ḥayāt hayat hatıralarının defteri

r.+ın 219a.5-6

rükū‘ (*Ar.*) namaz rükunlarından biri

r. 33a.9

r.+a 33a.9

rüsvāy (*Far.*) rezil

r. 271a.8

rüsvāy eyle- rezil etmek

r.-di 298a.2

rüsvāy-ı ‘ālem aleme rezil olmuş

r. 323b.7

rüsvāy ol- rezil olmak

r.-açakdır 73a.13

r.-dular 320b.15

rüsvāylıḳ rezillik

r. 275b.9

r.+dır 185a.11-12, 199b.4

rüyā (*Ar.*) düş

r.+sına 220b.3

S

sa‘ādet (*Ar.*) mutluluk

s. 173b.13, 227a.15

s.+de 141b.14

s.+dir 136a.4

s.+e 46b.14

s.+le 21a.8, 22a.5, 22a.7, 24b.4, 27a.2, 28b.1, 29a.10, 33b.11, 70b.9, 113a.7, 129b.4

sa‘ādet-i āḫiret ahiret mutluluğu

s. 135a.13

sa‘ādet-i şehādet şehitlik mutluluğu

s. 73a.13

sa‘ādet-i zamān mutluluk devri

s.+ında 83a.6

saʿādet-i zuhūr Hz. Muhammed dönemi

s.+unda 24b.10

saʿādet-hāne mutluluk evi

s.+si 11b.10

s.+sine 27b.10-11

saʿat (*Ar.*) **1.** saat

saʿat be saʿat her saat

s. 82a.1, 285a.2

2. vakit, zaman

s. 20a.13, 37b.1, 40b.5, 71b.3, 83a.2, 87b.5, 111b.9, 171a.6, 190b.5, 215a.12, 332b.10

s.+de 45a.9, 141b.15, 179a.7, 230b.8, 254b.14

s.+dir 254b.12

s.+i 283b.2

s.+te 78b.1

3. an

s. 74b.10, 89a.15, 90a.13, 102a.3, 134b.3, 157a.5

saʿatlik belirli bir zaman dilimi

s. 248a.6

sabāḥ (*Ar.*) sabah

s. 66a.15, 67a.9, 71b.5, 72a.3, 92a.13-14, 106a.6, 114a.14, 115a.3, 124a.12, 124a.7, 133a.5, 142a.14, 142b.1, 142b.14, 142b.14, 146b.3, 149b.7, 150b.3, 150b.5, 155b.6, 156b.7, 156b.7, 159b.5, 168b.7, 171b.14, 184a.5, 184b.12, 192a.4, 192a.7, 195a.1, 195b.13, 207b.3, 261b.14, 277b.2, 282a.2, 283b.3, 284b.10, 286b.1, 314b.9, 315b.6, 316b.6, 320a.7, 320b.7, 321a.11, 323a.1, 323a.2, 336b.13, 337b.8, 338b.5

s.+a 126a.12

s.+dan 136a.8

s.+dek 71b.2, 72a.2, 126a.10, 148a.15, 149b.6, 150b.2, 155b.11, 156b.6, 159a.3, 161b.9, 171b.13, 179a.7-8, 194b.13, 194b.14, 266b.4, 299b.6, 336b.11

s.+ı 280b.15, 311a.13

sabāḥ namāzı sabah namazı

s.+n 114a.14

s.+na 72b.1

s.+nı 71b.10, 92a.12

ṣabırlı sabırlı

s. 171a.2

ṣabırlıḳ sabır, dayanma gücü

s.+lar 127a.11, 137a.1, 137a.8

ṣābit-ḳadem (*Ar.*) kararlı

s̲ābit-ḳadem ol- kararlı olmak

s.-anlar 175a.3

s.duġın 221a.3

ṣabr (*Ar.*) sabır

s. 52a.2, 68a.6, 90b.4, 99b.1, 127a.12, 136a.7, 137a.4, 154b.5, 158b.1, 170b.1, 170b.2, 181a.1, 181b.10, 208b.3, 243a.10, 243a.11, 273a.11, 297a.11

s.+a 49b.15, 211a.8

s.+dan 33b.15, 197b.5

s.+ım 303b.6

s.+ını 170b.12

s.+lar 127a.10

ṣabr ėt- sabretmek

s.-elim 318b.4

s.-emedi 302a.5

s.-emeyüp 55b.4

s.-erseniz 243a.15

s.-mek 315a.11-12

s.-mese 137b.4

ṣabr eyle- sabretmek

s. 29b.4, 33b.14, 68a.13, 124b.12, 180a.8, 180b.3, 193a.10, 236a.10, 294a.12, 297a.10, 297a.9, 301b.3, 335a.1

s.-di 41a.14, 126a.6, 150b.2, 150b.5

s.-diŋ 52a.1-2

s.-mek gerekdir 105a.15-105b.1

s.-ŋ 73a.12, 243a.14, 291b.3

s.-rseŋ 29b.6

s.-ye 137a.13

s.-yüp 12a.14, 141b.15

ṣabr-ı evliyā velilerin sabrı

s.+ya 260a.6

saç saç

s.+ına 181a.9

s.+larımızı 161a.7

s.+ların 15a.10, 280a.11, 297a.12, 333b.8

s.+larını 282a.11

s.+larıŋ 51b.5

s.+larıŋızı 181b.1, 243b.1

saç- saçmak, serpmek

s.-ayım 290b.7

s.-dı 12b.15, 41a.6, 46a.4, 314a.5

s.-dılar 46a.1, 290b.9-10, 314a.5

ṣadā (*Ar.*) ses

s. 54a.6, 75a.9, 195a.2, 195a.5, 200b.12, 270a.2, 277b.7, 280a.4, 282a.15, 282a.4

s.+dan 232b.7, 282a.5

s.+sı 69a.8

s.+yı 75a.2, 195a.3, 200b.15

ṣadād (*Ar.*) konu

ṣadāde gel- konuya dönmek

s.-elim 194a.1, 214a.3

ṣadaḳa (*Ar.*) sadaka

s.+lar 307b.7

ṣadāḳat (*Ar.*) bağlılık

s.+im 118a.9

s.+iŋizi 132b.12

ṣadef (*Ar.*) içinde inci bulunan deniz hayvanı

ṣadef-i baṭn sadef gibi karın

s.+ıŋda 39b.15

ṣad (*Far.*) yüz (sayı)

s. 108a.6, 273b.7, 107a.12, 264b.9, 264b.9

ṣādıḳ (*Ar.*) doğru, sadakatli

s. 8b.3, 119a.14, 137b.5, 172a.2, 269b.10

s.+dır 16b.1, 169b.3

s.+lar 137a.10

ṣādıḳu'l-ḳavl doğru sözlü

s. 178b.10-11

ṣādır (*Ar.*) ortaya çıkan

ṣādır ol- ortaya çıkmak

s.-a 53a.12, 68b.11

ṣadmet (*Ar.*) vuruş, darbe

ṣadmet-i nāle vü efġān feryat figan ile dövünme

s. 280a.11

ṣadr (*Ar.*) baş köşe

s.+a 44a.8, 113b.9

s.+ı 44a.8

ṣaf (<*Ar.* ṣaff) dizi, sıra (asker)

s.+ları 251a.15

s.+ların 196a.11

ṣaf bağla- (asker) sıra sıra dizilmek

s.-dı 196a.3

s.-dılar 64a.15-064b.1, 320b.10

s.-yup 145b.4

ṣaf bağlan- (asker) sıra sıra dizilmek

s.+lar. b.-dı 191b.12, 196b.4

ṣaff-ı aʿdā düşman safı

s.+ya 203b.9-10

ṣaflar sök- düşman safını dağıtmak

s.-di 249a.8

s.-üp 232b.8, 234b.10-11

ṣaf ṣaf sıra sıra

s. 196a.5

ṣafā (*Ar.*) rahatlık, hoşluk

s. 44b.6

s.+lar 239a.6

ṣafā geldiŋ(iz) 'hoş geldiniz'

s.-diŋ 117b.2, 177a.13, 248a.7

s.-diŋiz 44a.9

saġ (I) sağ taraf

s. 40b.2, 42a.14, 44a.1, 54b.12, 54b.13, 59a.8, 76b.8, 78b.4, 114a.12, 196a.5, 196b.1, 214a.4, 238b.10, 327a.14, 328a.2, 333a.3, 333a.6

s.+a 156b.6

s.+ında 8a.9, 326a.1

saġ (II) 1. hayatta, canlı

s. 38b.10, 114b.6

s.+dır 38b.8, 107a.9, 123b.1, 125b.5, 325b.9, 331b.1

saġ saġ canlı canlı (dişlerini sökmek)

s. 165b.2-3

2. sağlıklı, sağlam

s. 64a.13

saġ ol- 1. hasta iyileşmek

s.-acağını 163a.6

2. hayatta olmak

s.-uŋ 121a.1, 155a.10

saġlıḳ, -ġı sağlık

s.+ıla 128a.5, 248a.7

s.+ında 103b.6, 106b.12

ṣaḥābe (*Ar.*) Hz. Muhammed'in sohbetinde bulunmuş kişi

s. 25a.3, 80a.5

s.+den 79a.10, 287b.5

s.+niŋ 184a.10

s.+ye 25a.9

s.+yile 21a.15

ṣaḥābe-i güzīn seçkin sahabe

s. 216a.12

ṣaḥābe-i Resūlallāh Hz. Muhammed'in sahabesi

s.+dandı 287a.15

ṣaḥābe-i ʿuẓmā ulu sahabe

s.+ya 216b.10

ṣāḥib (*Ar.*) **1.** sahip

s. 220b.7

s.+i 8b.3, 8b.4, 180b.2, 316a.15

s.+imiz 213b.3

s.+ini 63a.5

s.+iyem 135a.9, 243b.13

s.+iyidi 280b.15

s.+ıyüz 144a.13

s.+leri 9a.12

s.+leridir 116a.1

ṣāḥib-i Fütūḥ Fütuh adlı eserin sahibi (İmām-ı Muḥammed bin ʿAḥmed bin Aʿ̱sem)

s.+dur 343b.15

2. koruyan, güçlü olan

s. 218b.14

ṣāḥib-ḳırān (*Ar.*) güçlü ve üstün kişi

s. 205a.12, 205a.8-9

ṣaḥīḥ (*Ar.*) doğru, gerçek

s. 123b.3, 177b.7, 253a.1, 257a.10, 335b.14

s.+dür 139b.4

ṣaḥīḥü'l-ḳavl şüphesiz gelen nakil, doğru olan söz

s. 341b.5

sāḥir (*Ar.*) büyücü

s. 12a.9, 15b.2

s.+dir 12a.13

ṣaḥra (*Ar.*) çöl

s.+da 79b.10, 113a.15, 301b.6

s.+dan 102a.2

s.+lara 41b.11, 214a.4

s.+larda 137b.15, 138a.3

s.+sı 126b.10, 226b.5, 245b.1

s.+sına 181a.6

s.+sından 318a.10

s.+sını 176b.6

s.+ya 73b.15, 194a.14, 210a.4, 242b.10, 246a.2

ṣaḥra-yı ġaflet gaflet çölü

s.+de 209a.14-15

ṣaḥrā-yı deşt-i Kerbelā Kerbela çölü

s.+ya 220a.3

ṣaḥrā-yı Kerbelā Kerbela çölü

s.+da 94a.10-11

ṣāʿiḳa (*Ar.*) yıldırım

sāʿiḳa-i muṣībet bela yıldırımı

s.+ler 51b.15

ṣāʿiḳa-i şemşīr-i abdār yıldırım gibi keskin kılıç

s. 203b.7

sāʿir (*Ar.*) diğer, başka (*bk.* sāyir)

s. 7b.6, 22b.12, 187a.6, 233b.4, 233b.5

s.+i 20b.10

saḳa (<*Ar.* saḳḳā) saka, su dağıtan kişi (*bk.* sāḳī)

s. 245b.14, 245b.8

ṣaḳal sakal

s.+ın 306a.8

s.+ına 180a.5, 181a.10, 251b.14

s.+ını 266b.12

s.+ınıŋ 245b.2

s.+larını 299a.2

ṣaḳal-ı şerīf saygın sakal (Hz. Hüseyin'in sakalı)

s.+ine 254a.7

ṣaḳallı sakallı

s. 77a.5

ṣaḳf (*Ar.*) **1.** tavan

s.+ına 72b.8

2. dam, çatı

ṣaḳf-ı serāy sarayın çatısı

s.+a 37a.4

ṣaḳın asla

s. 165b.8

ṣaḳın- 1. uzak durmak, çekinmek

s. 119b.11

s.-dı 37b.9

s.-ız 163b.3

2. korumak, esirgemek

s. 128a.4, 249b.13

s.-mak 193a.1

s.-mayasıŋ 227a.14

sāḳī (*Ar.*) saka, su dağıtan kişi (*bk.* saḳa)

s. 245b.8, 314b.7

s.+sini 314b.5

sāḳī-i devrān dönemin sakisi

s. 236a.8

sāḳī-i Kevs̱er Kevser'in sakisi

s. 188b.2

sāḳī-i selsebīl-i Kevs̱er Kevser suyunun sakisi

s. 187b.15-188a.1

sākin (*Ar.*) **1.** sakin

sākin ol- 1. sakinleşmek

s.-sun 102a.11

sākin ol- 2. yatışmak, sükunete ermek

s.-sun 292a.6

s.-ur 282a.15

2. ikamet eden

s. 122b.3

ṣaḳla- 1. saklamak, gizlemek

s.-dı 143a.6

s.-rsa 155a.4, 338a.10

s.-saŋ 149b.12

2. bir şeyi bir miktar ayırmak

s.-ŋ 102b.9

3. (sır) saklamak

s.-rsız 113b.12

s.-dım 289b.15

4. korumak, kollamak

s. 23a.1, 231a.11, 231a.13, 338b.14

s.-r 36b.12, 63a.5, 63a.5, 265a.13

s.-rdı 277a.2

ṣaḳlan- saklanmak, gizlenmek

s.-alım 286a.12

s.-an 321a.11

s.-ayım 143a.6

s.-dı 321a.10, 321a.11

s.-dım 77b.8, 333a.12

ṣal- 1. sallamak (*bk.* ṣalla-)

s.-a 178b.8

s.-maga 244b.4

2. bırakmak

s.-dı 249a.2-3

s.-dılar 112a.5

3. (at) koşturmak

s.-dı 15a.3, 239a.12

4. uzatmak

s.-up 50b.2, 185a.13

ṣalā (*Ar.*) 'işte meydan' anlamına gelen meydan okuma sözü

s. 210b.1

ṣalābet (*Ar.*) heybet

s.+inden 270a.4

s.+le 149a.7

ṣalābetli heybetli

s. 153b.4

ṣalāt (*Ar.*) Hz. Muhammed için edilen dua

ṣalāt u selām eyle- Hz. Muhammed'e salavat getirmek

s.-di 182b.11

ṣalavāt (*Ar.*) Hz. Muhammed için edilen dua

s. 43b.8

s.+dan 318a.14

ṣalavāt eyle- Hz. Muhammed'e salavat getirmek

s.-di 295b.5, 314a.8

s.-diler 278b.11

s.-ŋ 30b.10

s.-yüp 171b.4

ṣalavāt getür- Hz. Muhammed'e salavat getirmek

s.-di 130b.2

s.-erek 217b.14

ṣalavāt-ı şerīf getür- Hz. Muhammed'e salavat getirmek

s.-di 153b.11

ṣalavāt u selām eyle- Hz. Muhammed'e salavat getirmek

s.-di 296a.9

ṣalavāt u selām getür- Hz. Muhammed'e salavat getirmek

s.-di 186b.15

ṣalavāt vėr- Hz. Muhammed'e salavat getirmek

s.-e 154b.13

ṣalıvėr- sarkıtmak

s.-di 142a.3

ṣāliḥ (*Ar.*) iyi amel sahibi

s. 56a.13, 65b.12

ṣāliḥa (*Ar.*) iyi amel sahibi kadın

s. 18b.12, 18b.15, 19b.4, 19b.7, 19b.9, 143b.3, 143b.4, 149b.14, 150a.15, 150b.11, 158b.12, 160b.15, 164b.1, 165a.3, 166a.2, 231b.14, 266a.5

s.+nıŋ 227b.9

ṣāliḥa-i cihān cihanın salihası

s!. 143b.5-6

ṣāliḥa-i mestūre iffetli, iyi amel sahibi kadın

s!. 156b.14

sālik (*Ar.*) bir yola giren

sālik-i tarīḳ-i şehādet şehitlik yolundaki salik

s.+em 171b.7-8

s̱āli̱s̱ (*Ar.*) üç

s. 6b.14, 7a.1

ṣalḳım salkım

s. 95b.10

ṣalla- sallamak (beşik) (*bk.* ṣal- [1])

s. 96a.7

s.-rdım 96a.8

salṭanāt (*Ar.*) hükümdarlık

s. 135a.10, 171b.9, 271a.5, 271a.6, 271a.9, 296b.11

s.+ı 125b.8

ṣamṣām (*Ar.*) keskin kılıç

ṣamṣām-ı intiḳām intikamın keskin kılıcı

s.+la 234b.3

ṣan- sanmak, zannetmek

s.-dı 40a.8, 159b.15, 276b.11

s.-dılar 142a.15, 142a.2, 142a.7, 214a.4, 214a.6, 256a.8

s.-dım 57b.9

s.-ma 189a.9-10

s.-maŋız 145b.14

s.-up 40a.10, 45a.4, 117a.15, 117b.12

s.-uram 118a.6

s.-ursaŋ 309a.13

ṣanādid (*Ar.*) ileri gelenler

ṣanadīd-i Kureyş Kureyşlilerin ileri gelenleri

s. 12a.8, 14b.4, 15a.7, 43a.15, 43b.6

s.+den 12b.3

s.+i 45a.15

s.+iŋ 13a.1

ṣanʿat (*Ar.*) hüner

s.+ıla 308a.9

s.+lar 285a.6

ṣanʿat göster- hüner göstermek

s.-irseŋ 165a.6

ṣancaḳ, -ġı sancak, bayrak (*bk.* ṣançaḳ)

s.+ı 21b.12, 67a.10, 67a.7, 201a.11, 215b.7, 323a.12

s.+ıla 215b.7-8

s.+ın 140b.1

s.+ın 47b.1

s.+ına 215b.7

ṣanç-, -c saplamak

s.-dı 246a.11

s.-up 268b.6

ṣançaḳ, -ġı sancak, bayrak (*bk.* ṣancaḳ)

s. 127a.7, 260b.8

s.+ı 323a.8

s.+ı 133a.14

s.+lar 196a.1

s.+larını 232a.8

s.+larıŋ 232a.10

ṣançaġ-ı Yezīd Yezid'in sancağı

s.+i 323b.3

ṣançaḳ-dār sancak taşıyan kişi

s. 323b.3

s.+ına 323a.9

ṣanduḳ, -ġı (*Ar.*) sandık

s. 337b.13, 338b.4

s.+a 280a.4, 337a.3

s.+dan 276b.14, 280a.1, 282a.15

s.+ı 337b.2, 339a.1

s.+ıdur 141a.5

s.+ıŋ 279b.15

ṣanki sanki

s. 127b.8

saŋa sana (*bk.* sen)

ṣaplan- saplanmak (ok)

s.-dı 252a.9

ṣar- 1. dolamak (sarık)

s.-up 30b.5, 142a.3

2. yarayı bağlamak

s.-dılar 206a.7

3. (bebek) kundaklamak

s.-ma 78b.6

s.-up 40b.8, 78b.3, 78b.8

ṣarar- (utançtan) rengi atmak

ṣ.-dı 181a.8

ṣarı sarı

s. 78b.2, 78b.5, 95a.8, 312a.3, 312a.3

ṣarıḳ, -ġı sarık

s. 142a.3, 196b.9

s.+ın 196a.13

s.+ını 297a.9, 304a.14

şarıl- kucaklamak

s.-up 159b.8, 210b.5, 232a.2

şarın- (sarık) sarınmak

s!. 158a.1

s.-ma! 158a.1

s.-up 196a.13

şarp yüksek, aşılması güç

s. 128b.3

şarşar (*Ar.*) şiddetli, soğuk rüzgar

şarşar-ı aʿdā düşmanın şiddetli rüzgarı

s. 252a.2

şarşıl- sallanmak, titremek

s.-dı 89a.13

şat- satmak

s. 161a.9

s.-alar 61b.2

s.-arız 61b.5

s.-arsın 277a.12

s.-ayım 277a.10

s.-dı 98b.11, 288a.7

s.-uŋ 61a.12, 61a.14

s.-up 99a.7, 153a.8, 237a.12, 259a.3

şataş- rast gelmek

s.-dı 149a.3

şatıl- satılmak

s.-ır 176a.13, 197b.12

s.-ırdı 237a.11

şatun al- satın almak

s.-dı 337a.2

s.-dugıŋ 337b.1

şav- savuşturmak

s.-dı 87a.9

şavmaʿa (*Ar.*) uzletteki rahiplere mahsus ibadet yeri

s.+m 77a.7

s.+mda 77a.6

şay- saymak, hürmet etmek

s.-maz 125b.6

saʿy (*Ar.*) çaba, gayret

s.+im 35b.5

saʿy ḳıl- çabalamak

s. 51a.15

şayd (*Ar.*) av

s. 15a.2

ṣayda çıḳ- ava çıkmak

s.-arsın 15a.8

ṣāyim (<*Ar.* ṣā'im) oruçlu

s.+iz 49b.12

sāyir (<*Ar.* sā'ir) diğer, başka (*bk.* sā'ir)

s. 38a.15, 54a.11, 260a.1, 260a.10, 267b.13, 270a.8, 274a.3, 280a.3, 280a.9, 282a.15, 303b.7, 305b.13

s.+iŋ 59b.1

s.+leri 52b.12

ṣayḳal (*Far.*) cila

ṣayḳal-ı kelām-ı muciz-niẓām veciz, ölçülü sözün cilası

s.+ı 40b.15

saz söz çal- eğlence yapmak

s.-arlardı 285b.11-12

s̲ebāt (*Ar.*) **1.** sözünde durma

s.+ı 190a.5

sebāt-ı ḳadem ol- sözünde durmak

s.-asın 190a.5

2. bir yerde sabit kalma

s. 69a.14

sebeb (*Ar.*) sebep

s. 7a.13, 7b.1, 9b.13, 29a.8, 29a.8, 35a.15, 39a.2, 60a.4, 67a.13, 71b.1, 74a.4, 90a.10, 90a.14, 90b.1, 92b.4, 92b.5, 95a.6, 97a.2, 99a.10, 135b.13, 162b.5, 162b.5, 175b.12, 189b.1, 213b.10, 214a.7, 229b.14, 242b.5, 243b.4, 256b.2, 277a.11, 300b.12, 300b.13, 302a.6, 302b.9, 311a.12, 332a.11

s.+den 22a.9, 59a.1, 97a.6, 277a.7, 329b.7

s.+dir 135a.2, 167a.14, 285b.13

s.+imle 156a.12

s.+inden 322b.13

s.+iŋle 210b.3

s.+iyile 313a.7, 330b.8

s.+iyle 63a.10, 63a.11

sebeb-i rāḥat u zevḳ huzurlu olmanın sebebi

s. 59b.14-15

sebeb ol- sebep olmak

s.-dı 168b.3

s.-anlar 330a.8

s.-urız 203a.5

s.-ursa 120a.13

seccāde (*Ar.*) namazlık, seccade

s. 164a.7

s.+den 56a.15

s.+siniŋ 84b.7

secde (*Ar.*) namazın rükunlarından biri, secde

s. 60b.7, 72b.14

s.+den 86b.4

s.+ye 338b.11

secde ėt- secde etmek

s.-elim 162a.1

s.-eriz 60b.8-9

s.-ersin 60b.6

s.-eyim 57b.8

secde-i şükür şükür secdesi

s. 109a.11

secde-i şükür ėt- şükür secdesi yapmak

s.-üp 323b.10

secde-i şükür eyle- şükür secdesi yapmak

s.-di 193b.4, 326a.3-4

secdeye var- secdeye gitmek

s.-dı 161b.8, 167a.9

sedd (*Ar.*) engel, bent

s. 235b.2

sedd çekil- engel koymak

s.-di 225b.5

sedd-i ḥicāb perde engeli

s. 328a.3, 328a.3

sedd-i İskender İskender-i Zülkarneyn tarafından Ye'cûc ve Me'cûc'e engel olmak için yaptırılan set

s. 196b.6

sefer (*Ar.*) **s**avaş amacıyla yapılan yolculuk

s. 168a.13, 169a.13

s.+de 98a.4

s.+den 41a.13, 41a.15, 56b.7, 180a.1, 239b.15

sefīh (*Ar.*) zevk ve eğlenceye düşkün

s. 150a.10, 340a.10

s.+ler 18b.1

s.+leriyile 14b.13

sefīh-i nekbet uğursuz sefih

s.+ler 269b.1-2

sefīhlik zevk ve eğlenceye düşkünlük

s.+dir 260a.13

sefīne (*Ar.*) gemi

sefīne-i ṣabr u taḥammül sabır ve tahammül gemisi

s. 237a.15

seḫā (*Ar.*) cömertlik

s. 48b.10, 56b.12

s.+sı 8a.15, 68a.2

seḫāvet (*Ar.*) cömertlik

s.+inden 61a.8

sehel (<*Ar.* sehl) **1.** kolay

s.+dir 114a.2, 116a.14

2. az, biraz

s. 101a.7, 166b.2

seḥer (*Ar.*) güneş doğmadan önceki zaman

s. 312b.15

sehm-nāk (*Far.*) korkunç, dehşet veren

s. 204a.10

sekiz sekiz

s. 11a.15, 11b.2, 23a.4, 42b.5, 139a.5, 156a.2, 180a.8, 313b.9

sekizinci sekizinci

s. 1b.10, 21b.5, 190a.9, 283b.5, 300b.5, 342b.10, 343b.12

seksān seksen

s. 198b.5, 236b.5

seksān bin seksen bin (*bk.* seksān biŋ)

s. 8b.10, 8b.9

seksān biŋ seksen bin (*bk.* seksān bin)

s. 8b.12, 8b.13, 8b.15, 8b.6, 8b.7

seksān iki seksen iki

s. 171a.14, 182a.3, 220a.4

seksān ṭoḳuz seksen dokuz

s. 145a.4

seksān üc seksen üç

s. 339a.4

selām (*Ar.*) selam

s. 27a.4, 27a.5, 43a.13, 93a.1, 119b.1, 189b.7, 221a.12, 221a.13, 222b.13, 249a.15

s.+ım 110a.15, 324b.8

s.+ımı 19b.7, 27a.5

s.+ın 110a.15

s.+ıŋ 19b.2, 31a.12, 110b.3, 324b.7

s.+lar 279a.9

selām eyle- selam göndermek

s. 212a.8

s.-di 32b.3, 43a.14, 78b.14, 323a.9

selām al- selama karşılık vermek

s.+ım a.-madı 13b.13

s.+ın a.-dı 9b.9

s.+ın a.-dılar 144a.12

selām vėr- 1. selam vermek

s.-di 31a.12, 49b.9, 56b.8, 109b.9, 110a.14-15, 126a.10, 127a.14, 144a.11-12, 277b.10, 324b.7

s.-diler 106b.7-8

s.-meden 271a.3

s.-medi 189a.14, 270b.12-13

s.-mediŋ 189b.2

s.-üp 34b.6, 35a.2, 51a.7, 127b.5, 172a.6

2. omuzlara selam vererek namazı bitirmek

s.-di 180a.9

selām yetür- selam götürmek

s.-esin 53b.10

s.-üp 35b.14

selāmet (*Ar.*) **1.** esenlik

selāmet-i āḫiret ahiret esenliği

s. 262b.6

2. emniyet

s. 79b.9

s.+le 3b.8

selāmete çıḳar- emniyetli hale getirmek

s.-ır 250a.1

selāmet-i kenār kenarın emniyeti

s.+a 262b.3-4

selāmun ʿaleykum 'Allah'ın selamı üzerine olsun'

s. 137b.10

selef (*Ar.*) kendinden önce bulunan ve yerine geçilen kişi

s.+de 12a.12, 331a.14

semʿ (*Ar.*) kulak

semʿ-i şerīf değerli kulak

s.+i 32a.15

semiz etli etine dolgun ? (avret)

s. 40a.7

semt (*Ar.*) semt, mahalle

s.+e 149a.2, 174b.14, 176b.4, 263b.11

s.+ine 12b.15, 154a.12

semtli semtine 'evli evine, köylü köyüne'

s. 146a.6

sen sen

s. 6b.12, 10a.10, 10a.4, 10a.5, 10b.3, 10b.6, 10b.9, 13b.14, 14b.12, 15a.8, 17b.12, 19a.14, 19b.6, 22b.15, 23a.14, 25a.6, 25b.11, 29b.1, 33b.12, 36b.14, 46b.10, 51a.15, 52a.15, 53a.12, 56b.5, 57a.3, 58a.3, 60b.1, 62a.4, 63b.2, 66a.9, 68b.13, 68b.8, 71a.3, 73b.13, 74a.2, 78a.1, 81a.15, 85b.12, 90b.12, 91b.12, 93b.6, 94a.8, 97b.2, 99b.4, 101a.7, 104a.14, 104b.2, 107b.7, 109b.12, 110a.1, 110b.12, 110b.7, 111a.11, 111a.5, 113a.5, 116b.8, 117b.2, 119b.9, 120b.2, 121b.12, 121b.12, 121b.14, 122b.12, 123a.9, 124b.15, 125a.7, 126a.2, 127a.10, 127a.12, 127b.3, 128a.15, 128a.15, 131a.13, 131a.14, 131b.5, 132a.14, 133a.6, 133b.11, 136a.14, 136a.8, 137b.6, 141a.15, 141a.8, 142b.4, 144b.10, 146b.14, 149b.13, 149b.6, 149b.8, 151a.12, 154a.8, 160b.11, 160b.12, 160b.8, 161b.9, 163a.12, 164b.6, 164b.8, 165b.8, 167a.14, 169b.5, 173b.3, 175a.14, 177b.3, 177b.5, 177b.6, 178a.13, 178a.6, 180a.4, 180b.15, 181b.15, 182b.3, 184a.1, 184a.10, 184a.2, 184a.4, 184b.1, 184b.4, 185b.5, 188b.3, 189b.1, 189b.2, 189b.5, 190a.2, 192b.7, 192b.8, 193a.7, 193b.6, 199a.7, 203a.3, 205a.13, 208b.11, 209b.7, 214b.7, 216a.14, 216a.6, 218a.8, 223b.11, 226b.14, 230a.13, 230b.1, 230b.10, 230b.9, 231a.11, 231a.13, 231b.15, 244b.3, 245a.6, 245b.12, 247b.9, 248a.12, 248b.1, 249b.5, 249b.6, 252a.11, 253a.7, 253a.9, 254a.1, 254a.8, 254b.4, 254b.9, 255a.2, 271a.3, 273a.3, 274b.1, 274b.15, 277a.11, 277a.4, 277b.10, 277b.8, 278b.2, 278b.3, 279b.1, 282a.15, 286a.1, 286a.3, 286a.7, 287b.4, 292a.2, 294a.1, 294b.10, 299a.13, 300b.12, 301b.4, 310a.3, 311a.9, 314b.11, 315b.3, 315b.8, 316a.1, 319b.15, 320b.4, 320b.5, 324b.2, 325b.15, 326b.5, 328b.11, 328b.12, 329a.13, 329a.3, 329b.14, 331a.2, 332a.1, 333b.12, 336b.13, 337b.9, 338b.14

saŋa sana

s. 9b.14, 10b.10, 10b.5, 10b.6, 13a.14, 15a.11, 15a.6, 15b.12, 29a.14, 29b.4, 31a.7, 32a.11, 32b.14, 32b.3, 33a.1, 34b.13, 35b.13, 36a.13, 36b.6, 41a.3, 43a.14, 45b.4, 46a.5, 46b.15, 47b.7, 50a.7, 51a.15, 53a.9, 55a.12, 55a.4, 62b.3, 63b.7, 70b.5, 71a.5, 71a.7, 78b.14, 78b.5, 78b.6, 81a.8, 84b.9, 86b.5, 89b.10, 90a.2, 90b.2, 91a.3, 91a.7, 107b.15, 107b.7, 108a.2, 108a.5, 109b.15, 112b.15, 116b.14, 116b.9,

118a.11, 119a.6, 121b.14, 122a.1, 122a.1, 124b.15, 127a.8, 127b.1, 127b.15, 127b.4, 128a.1, 128a.9, 134a.6, 135a.14, 135a.3, 135a.6, 136a.1, 136a.3, 139b.1, 140b.5, 142b.1, 146b.7, 153b.12, 157b.9, 159a.7, 164a.15, 170b.15, 173b.7, 175a.14, 177b.6, 177b.7, 178b.8, 178b.9, 179b.13, 180b.5, 182a.1, 184a.2, 187b.14, 187b.8, 188a.3, 188a.5, 189a.1, 189a.2, 189a.3, 189a.7, 189a.8, 191b.7, 194a.10, 197a.3, 199a.7, 200b.14, 203a.9, 210b.3, 214b.11, 214b.12, 214b.9, 218a.9, 227a.4, 231b.12, 233b.12, 241b.6, 244a.2, 244b.11, 244b.12, 245a.4, 245b.10, 247a.13, 248b.4, 249b.6, 253a.8, 259a.13, 266b.5, 276a.3, 279a.9, 284b.1, 286a.13, 286a.7, 301b.3, 303b.14, 308b.11, 309a.2, 309b.8, 314b.6, 317a.14, 320b.5, 323a.9, 334b.11, 334b.12, 334b.15, 337a.8, 337a.9, 339a.5, 339b.10, 339b.7

s.+dır 119a.3

s.+cileyin 11a.13, 152b.13, 178b.6, 208b.2, 259a.4

s.+çileyin 317a.15

s.+de 31a.1, 302a.6

s.+den 6a.13, 6a.8, 7a.5, 9b.11, 25a.4, 36b.1, 36b.14, 42b.2, 51a.15, 51b.2, 52a.11, 53a.12, 53b.5, 85b.7, 86a.9, 101b.4, 104b.15, 118b.10, 136a.1, 168a.3, 187a.10, 212b.2, 236a.3, 248a.3, 294b.2, 300a.3, 328b.14, 333b.11, 339b.11

s.+dendir 182b.15

s.+i 6b.15, 7a.1, 8a.6, 32b.3, 43a.2, 45a.5, 61a.4, 62b.5, 66a.4, 66b.15, 67b.10, 67b.8, 71a.6, 77a.15, 78a.4, 87a.2, 91a.8, 91b.4, 95b.8, 96b.10, 96b.11, 104a.14, 105a.5, 108b.3, 117b.3, 120a.12, 120b.2, 126b.13, 126b.7, 128a.5, 132a.14, 134a.2, 135a.6, 135a.7, 141b.3, 141b.2, 141b.4, 143a.14, 144a.9, 151a.13, 151a.14, 164a.2, 164b.14, 164b.14, 165a.5, 165a.6, 165b.4, 165b.6, 166b.7, 174a.6, 177a.11, 177b.2, 178a.2, 178b.11, 178b.2, 179b.4, 180a.14, 182b.3, 182b.4, 189b.1, 190a.2, 203a.11, 195a.14, 206a.13, 212b.1, 214b.12, 225b.15, 226b.15, 227a.3, 228b.5, 242a.7, 245a.5, 248a.7, 254b.10, 255b.14, 256b.2, 267b.9, 284b.1, 287b.6, 288b.11, 290a.7, 292a.3, 310b.6, 311a.12, 314b.8, 315b.4, 315b.4, 318a.6, 321a.8, 322b.15, 324a.14, 329b.14, 333b.6, 334a.12, 335a.8, 336a.10, 337b.15

s.+imiş 73b.9

s.+in 144a.15, 187a.10, 201a.5, 242b.9, 277a.1

s.+iŋ 10a.8, 16a.3, 29b.3, 32a.10, 36a.13, 38a.2, 38a.3, 42b.2, 49b.3, 51a.15, 54a.4, 61b.10, 66a.8, 67a.1,

68a.12, 68b.6, 69b.6, 70a.13, 76a.5, 78a.3, 78b.14, 79b.12, 86a.7, 90b.10, 91b.3, 93b.1, 94a.10, 100a.6, 101a.6, 102a.8, 109b.15, 110a.9, 110b.11, 112b.14, 115b.9, 117a.2, 120a.13, 120b.2, 128a.4, 129b.11, 130a.9, 133b.14, 134a.2, 136a.4, 139b.1, 141b.1, 143a.5, 151a.15, 152b.12, 153b.13, 153b.14, 162a.12, 162b.5, 167a.15, 167b.5, 169b.2, 170b.1, 170b.15, 173b.5, 178b.8, 182b.1, 184a.13, 184b.3, 193b.11, 195a.9, 199a.14, 204a.4, 204a.6, 208b.11, 209b.8, 210b.3, 212b.3, 214b.6, 220a.10, 227a.3, 235a.14, 244b.13, 244b.13, 244b.14, 247b.10, 254a.14, 266b.1, 276a.3, 278a.12, 280b.12, 281b.7, 287a.5, 289a.3, 292a.1, 293b.6, 297b.1, 303b.3, 306a.9, 310a.13, 314a.1, 316a.3, 322b.7, 324b.8, 327b.1, 337b.1, 340b.15

s.+iŋdir 36a.1, 229a.13, 112a.12, 243a.3

s.+iŋle 86b.4, 113a.1, 113a.6, 113a.6, 116b.13, 117a.11, 127a.5, 176b.5, 188b.12, 188b.9, 195a.8, 195b.10, 203a.12, 209b.7

s.+iŋledir 309b.13

s.+sin 7b.14, 8a.1, 8a.2, 29b.2, 101a.10, 129b.10, 254a.14, 254b.1

s.+siŋ 16a.3-4

s.+üŋ 32a.8, 34b.7, 36b.13, 40a.15, 40b.15, 43a.12, 51a.15, 144b.12, 146a.14, 146b.6, 147a.11, 150a.2, 267a.15

s̲enā (*Ar.*) övme

s.+dan 172a.14

s.+lar 132a.9

senā ėt- Allah'ı övmek

s.-üp 30a.14

senā eyle- Allah'ı övmek

s.-di 176b.8, 182b.10, 186b.15

s.-yüp 171b.3

sene (*Ar.*) yıl, sene

s. 44b.13, 59a.11, 117b.5, 289a.15, 290a.1, 310b.7

s.+de 11b.7, 13a.11

s.+siniŋ 342a.1

s.+ye 301b.6

sened (*Ar.*) delil

s.+le 57a.3

sepet (*Far.*) sepet

s. 165b.11, 165b.12

serāb (*Far.*) çölde sıcaklık sebebiyle oluşan su görüntüsü

s. 325b.11, 325b.12

serā-perde (*Far.*) otağ, önemli kişilere has büyük çadır

s. 175a.4

serāy (*Ar.*) **1.** saray

s. 142a.8, 142b.13, 148a.13, 153a.15

s.+a 113a.11, 142b.3, 298b.9, 320b.15, 321a.11

s.+dan 273b.1, 298b.7, 321a.8

s.+ı 121a.11, 142b.3, 145a.14, 147a.3

s.+ına 69a.8, 124a.4, 335a.15

s.+ında 298a.4

serāy-ı ālī büyük saray

s.+de 307b.14

serāy-ı ḳaṣr-ı imāre hükümet konağı

s.+ye 145a.14

serāy-ı menḥūs uğursuz saray

s.+ına 259a.10, 286b.4

serāy-ı nekbet uğursuz saray

s.+e 286a.11-12

s.+ini 285a.5

serāy-ı Yezīd Yezid'in sarayı

s.+de 298a.10

2. ev, hane

s. 71b.3

s.+uŋ 282a.15

s.+ına 20b.14, 27b.2, 31a.12, 37a.15, 71a.11, 74a.13, 92a.11

s.+ında 20b.13, 27b.12, 45a.1, 71a.12, 71b.13

serāy-ı ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Ali'nin hanesi

s.+ya 71a.1-2

serāy-ı çetr çadır

s.+de 194b.8

serāy-ı İmām İmam'ın hanesi

s.+a 88b.8

serāy-ı ʿismet temiz hane

s.+den 195b.14

serāy-ı saʿādet-ḫāne saadetli hane

s.+ye 124b.13

ser (*Far.*) **1.** baş, kafa

ser-i mübārek değerli baş

s.+idir 258a.13

ser-i pāk temiz baş

s.+i 338a.4, 340a.10, 340a.12

s.+iyile 267b.12-13

s.+lerini 162a.7

ser-i pāk-ı şerīf değerli temiz baş

s.+ini 269a.4

2. önüne geldiği kelimeye 'başı … olan' anlamı katar

ser-gerdān başı dönmüş, şaşkın

s. 157b.11, 209a.15, 264b.5

ser-mest ol- sarhoş olmak

s.-up 209b.1

ser-nigūn ol- baş aşağı olmak

s.-duġunı 51b.8

ser-seri başıboş

s. 156a.2

3. önüne geldiği isimlere 'baş, başkan' anlamı katar

ser-ʿasker ordu komutanı, askerin başı

s. 81b.14-15, 145b.3, 191a.6, 191a.8, 200a.10, 204a.13, 205a.5, 224b.4, 229b.6, 241a.4, 264a.8, 306b.10, 311a.5, 317b.10

s.+i 223b.1

s.+im 186a.6-7, 223b.10

s.+imizdir 214b.6-7

s.+iŋ 215b.8

s.+sin 191b.5

ser-ʿasker-i Yezīd Yezid'in ordu komutanı

s. 198b.10-11, 224a.15-224b.1, 230a.12-13

ser-ʿasker-i Yezīd-i pelīd alçak Yezid'in ordu komutanı

s.+dir 214a.12

ser-ʿaskerlik ordu komutanlığı

s. 184b.14

ser-defter-i evliyā velilerin önderi

s.+dır 41a.13

ser-heng bekçi

s.+ler 146a.13

ser-nāme mektubun başına yazılan yazı

s. 122a.10

ser-tāc baştacı edilen

s.+ım 97b.9

server önder, reis, efendi

s. 221a.1

s.+i 225b.13

server-i ʿālem alemin efendisi (Hz. Hüseyin)

s. 282a.15

server-i cūybār-ı kerāmet keramet ırmağının efendisi

s. 131b.8

server-i evliyā vü enbiyā velilerin ve nebilerin efendisi Hz. Muhammed

s.+am 196b.7-8

server-i gülzār-ı nübüvvet peygamberlik gül bahçesinin efendisi

s. 136b.10

server-i riyāż-ı şeriʿat şeriat bahçelerinin efendisi

s. 252a.1-2

server-i velāyet veliliğin efendisi

s. 232b.9

serīʿü'z-zamān (*Ar.*) hızla geçip giden (dünya)

s.+dır 182a.6

ses ses

s.+in 191b.15

setr (*Ar.*) örtme, kapama

setr ol- örtülmek, kapanmak

s.-dı 240a.4

sev- sevmek

s.-digim 54a.15, 315b.12

s.-digine 57a.3

s.-e 58b.15

s.-en 8a.14, 8b.3, 8b.3, 8b.4, 8b.4, 308a.12

s.-enler 6b.6, 181b.14, 319b.1

s.-enlere 6b.10, 8b.13, 8b.15, 8b.6, 8b.8, 225b.15

s.-enleri 6b.10, 322a.7

s.-er 65b.10, 65b.10, 119a.11, 119b.1, 119b.1, 136a.14, 144a.8, 157a.4, 338a.1

s.-erdi 87a.12, 266a.5, 298a.7

s.-erem 38a.7, 66a.5, 118a.8, 280b.12, 310a.4, 331b.11, 331b.8

s.-eriz 306a.10, 306a.9

s.-erler 169a.14, 325b.15

s.-ermiş 63a.13, 288a.1

s.-erse 7a.2

s.-erseŋ 57a.4, 210a.13

s.-ersin 147b.10, 147b.11, 331b.10, 331b.7, 331b.9

s.-ersiŋ 57a.3

s.-ersiz 180a.7

s.-indir 54b.2

s.-mediginden 7a.14

s.-meyenler 6b.8

s.-meyenlere 8b.10, 8b.11, 8b.14, 9a.1

s.-mez 7a.6, 9a.6, 15b.2, 65b.10, 65b.11, 66a.8, 120a.6, 325a.11

s.-mez [sıfat fiil] 86a.11

s.-mezem 7a.4

s.-mezsin 315b.9

s.-mezsiŋ 66a.9

s.-se 6b.15, 7a.6

s.-üp 7b.3, 156b.12, 329b.15

sevāb (*Ar.*) sevap

s. 7a.2, 20a.11, 260b.4, 330b.15, 331a.3, 332a.3

s.+dan 332a.1

s.+dır 332a.2

s.+ın 7a.1, 167b.8

s.+ına 330b.7

s.+ını 331a.1, 331a.2

sevāba gir- sevap kazanmak

s.-irsiŋ 149b.12

sevdā (*Ar.*) **1.** sevgi, aşk

s.+yı 32b.10

2. arzu, heves

s.+dan 236a.12

s.+sında 121b.4

sevgili 1. kendisine sevgi beslenen

s. 331b.12, 332a.4

s.+dir 51b.4

2. birine sevgi besleyen, onu çok seven

s. 7a.12

sevin- sevinmek

s.-di 50a.8, 201b.15, 308b.8

s.-diginden 57a.1-2, 173a.5, 174a.5, 201a.1

s.-diler 69a.6, 95a.3, 157a.15

s.-dim 77b.11

s.-erek 200b.5-6, 218b.2

s.-irek 305b.1

s.-irlerdi 174a.7

s.-irsin 324b.14

s.-mege 159b.5

s.-meyem 60a.2

s.-üp 226a.1

seyir- koşmak

s.-diler 25b.6

seyl (*Ar.*) sel

s. 247b.4

s.+ine 235b.2

seyl-i ḥādiṯe-i ʿışḳ-ı hevāyī mecazi aşk hadisesinin seli

s.+den 69a.14-15

seyl-i sihām-ı ʿadā düşman oklarının seli

s.+dan 252a.2

seyr (*Ar.*) izleme, temaşa etme

seyre git- gezintiye çıkmak

s.-miş 86a.14

seyr ėt- 1. gezinmek

s.-erken 40b.15

2. izlemek, bakmak

s.-erler 286a.10-11

seyr eyle- izlemek, bakmak

s.-di 22a.2

s.-n 164a.9

s.-sin 164a.13

seyrān (*Ar.*) temaşa

s. 241b.12

seyyid önder, reis, efendi

s. 37a.9

s.+im 111a.12, 111a.5, 127b.14

s.+imiz 116a.4, 200b.14

s.+imizsin 181b.15

şıçra- (yerinden) sıçramak

s.-dı 65a.6

s.-yamadı 65a.4

s.-yayım 65a.3

s.-yup 31a.5

ṣıdḳ (*Ar.*) doğruluk

s. 8a.15, 20a.13

s.+uŋ 71a.5

ṣıfat (*Ar.*) nitelik, vasıf

s.+la 286b.14

ṣıġār u kibār (*Ar.*) küçükler ve büyükler, bütün herkes

s.+ı 73a.7

ṣıġın- 1. tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek

s.-ıçak 128b.6

s.-up 148b.8, 150b.13-14

2. güvenmek, ummak

s.-dım 341b.13

sıġır sığır

s.+lar 215b.11

şıġ- uygun olmak

s.-maz 148b.1

sıḥḥat (*Ar.*) sağlık

s.+de 235a.4

s.+deyüz 114a.12

sıḥḥat bul- iyileşmek

s.-dı 88a.11-12, 263b.1

s.-dugı 263a.6

s.-muş 263b.2

şıḳ- dar gelmek (gömlek)

s.-mış 97b.1

şıḳıl- rahatsız olmak, sıkılmak

s.-up 287b.9

şıḳlet (*Ar.*) ağırlık

şıḳlet ol- birisine ağırlık olmak

s.-uruz 112a.14

şın- yenilmek, bozguna uğramak (kafir)

s.-dı 64b.14

şındır- kırmak, parçalamak

s.-up 282a.15

şınır (< *Yun.* sinor) hudut

s.+ına 146a.1

şıra 1. dizi

s. s. 286b.1

2. (yanı) sıra, beraberinde

s. 299a.14

şırāṭ (*Ar.*) **1.** yol

şırāṭ-ı müstaḳīm doğru yol

s. 199a.10

2. Sırat köprüsü

şırāṭı geç- Sırat köprüsünü kolaylıkla geçip cennete girmek

s.-miş 284b.1

şırma (<*Yun.* sirma) işlemede kullanılan ince gümüş tel

s. 340a.3

sırr (<*Ar.* sirr) **1.** duyulması istenmeyen haber, olay

s.+ı 90b.7

s.+ıla 68a.3

s.+ıŋ 170b.8

2. aklın erişemediği şey, giz

s.+ı179a.5

sırt sırt

s.+ımdaki 241a.14

s.+ında 164a.6

şıtma dut- ateş ve ter nöbetleriyle titremeye başlamak

s.-dı 28a.1

sil- 1. temizlemek

s.-di 74b.7, 242b.14

s.-erken 252a.8

s.-ine 85a.3

s.-üp 201b.11, 245b.3

2. yazılanı silmek

s. 137a.10

s.-di 41b.13

silāḥ (*Ar.*) **1.** savaş aleti

s.+ların 124a.1

2. kötülük yapmaya yarayan şey

silah-ı feşād fitne silahı

s.+ı 85a.6

silāḥlan- silah kuşanmak

s.-dılar 316b.7

s.-ıŋ 322a.11

s.-sın 320b.9

silāḥşorluḳ ėt- cengaverlik etmek

s.-üp 232a.3

silk- (at) üstündekini silkinerek düşürmek

s.-di 193a.15

silkin- (hayvan) silkinmek

s.-dikçe 301b.2

sille (<*Far.* sīlī) tokat

s. 50b.1, 160a.2, 160a.2, 223b.13, 223b.15, 230b.12

silsile (*Ar.*) **1.** birbirine bağlı şeylerden oluşan dizi

silsile-i fitne fitne silsilesi

s.+yi 169a.11

silsile-i muḥabbet sevgi silsilesi

s.+dür 25b.9

2. soy kütüğü, şecere

silsile-i evlād-ı evlād evladından devam eden şecere

s.+ı 4b.3

silsile şal- nesil çoğalmak, kök salmak

s.-an 93a.6

silsile-i siyādet seyyitlik soyu, Hz. Muhammed'in soyu

s. 244b.12, 244b.7

silsile vėr- nesli devam ettirmek

s.-en 138b.1

3. zincir

silsile-i zerʿuhā sebʿūn uzunluğu yetmiş arşın olan zincir (ẕerʿuhā sebʿûn: Sonra uzunluğu yetmiş arşın olan zincire vurun onu. Hakka 69./32)

s.+a 304b.2-3

sīmurġ-ı anḳa efsanevî bir kuşu

s.+ya 235a.15

sīne (*Far.*) **1.** göğüs

s.+lerin 257b.14

s.+sin 15a.11

2. yürek

s. 154b.9

s.+leri 280a.12

sipāh (*Far.*) asker

s. 108a.4, 113a.12, 113a.8, 304b.15, 320b.10

s.+a 298b.15

sipāh-ı İslām İslam askeri

s. 308a.15

sipāh-ı kalʿa kalenin askeri

s. 114a.10

sipāh-ı Yezīd-i pelīd alçak Yezid'in askeri

s. 108a.11

sipāriş (*Far.*) ısmarlama

sipāriş et- emanet etmek

s.-üp 54b.9

sipāriş eyle- emanet etmek

s.-di 11b.3-4, 26a.13, 209b.15

s.-dim 91a.8

siper kalkan

s.+i 298a.2

sīret (*Ar.*) karakter, ahlak

s.+de 234b.15

sitem (*Far.*) eziyet, zulüm

s. 292b.3

sitem ėt- eziyet etmek

s.-diler 260a.15

sitem-kār (*Far.*) zalim

s.+a 162a.9

s.+lara 248a.1

sitem-kār-ı laʿin alçak zalim

s. 248b.6

sitem-kārlik, -gi zalimlik

s.+in 33b.6

siyāh (*Far.*) siyah

s. 50b.4, 300b.10, 300b.12, 300b.13, 307b.1, 312a.14, 332a.8

s.+lar 91b.8

siyāset (*Ar.*) idam etme

s.+i 291a.2

siyāsete getür- idam etmek

s.-dik 281b.12-13

siyāset ėt- idam etmek

s.-elim 88a.6

s.-erem 191b.8

siyāset eyle- idam etmek

s.-diŋiz 291a.3

s.-rem 146b.7-8

siyāset-i gażāb ėt- idam etmek

s.-er 191b.11

siz siz

s. 12a.2, 25a.2, 27a.3, 30b.10, 31b.15, 31b.5, 34a.8, 36b.3, 42b.14, 62a.13, 74a.10, 74a.9, 104a.7, 107a.1, 107a.5, 107b.4, 108b.10, 109b.5, 111a.8, 113b.13, 114a.12, 116a.7, 121a.4, 131b.9, 132b.8, 156a.12, 177b.15, 184a.15, 187a.15, 192a.10, 194a.10, 195a.5, 195b.11, 197b.1, 222b.2, 248b.1, 248b.10, 272a.2, 272a.5, 272a.8, 275a.2, 277a.6, 284a.5, 284b.2, 291a.1, 291a.13, 291b.2, 293b.4, 297a.15, 306b.7, 307b.4, 308a.2, 316a.11, 320b.6, 323a.7, 336a.5, 336b.2

s.+cileyin 200a.3

s.+de 297b.6

s.+dedir 209b.5

s.+den 25a.2, 30b.13, 78b.10, 81a.3, 94b.4, 111b.3, 112a.15, 114a.4, 121a.4, 148a.8, 187a.1, 187a.1, 192a.6, 197b.6, 201a.3, 203b.1, 221a.4, 221a.5, 222b.13, 248b.7, 251b.5, 291a.12, 299b.11

s.+e 25a.10, 26b.1, 30b.12, 31b.14, 31b.6, 35a.12, 58b.9, 83a.1, 92b.14, 95a.8, 102b.9, 107a.10, 107a.3, 109b.13, 110b.7, 116a.6, 124b.10, 129a.12, 135a.5, 146a.5, 157a.4, 175b.2, 172a.15, 172b.1, 176a.11, 179b.6, 181a.15, 185b.7, 192a.15, 192a.8, 202b.12,

209b.2, 229a.14, 229b.3, 237b.9, 238a.1, 243b.2, 246b.12, 271b.12, 274b.3, 287b.14, 297b.12, 303a.3, 306b.7, 307b.5, 320b.1, 335b.10, 335b.10

s.+i 16a.15, 27a.1, 30b.10, 30b.2, 80b.12, 110b.8, 112b.7, 122b.12, 144a.8, 155b.3, 156b.2, 157a.3, 169a.14, 169a.15, 181b.2, 187a.4, 214a.10, 271a.8, 306b.12, 319a.14

s.+in 202b.11, 202b.9, 222b.10

s.+indir 123a.9

s.+iŋ 26b.3, 50a.1, 52a.4, 61b.6, 105b.13, 106b.15, 112b.11, 115b.3, 132b.12, 144b.5, 157a.4, 172b.2, 176a.10, 178b.15, 222a.15, 248a.15, 271b.13, 272a.3, 276b.5, 277a.12, 283b.2, 288b.5, 290b.2, 320a.12

s.+iŋdir 101a.14

s.+iŋle 112b.12, 127a.1, 199b.7, 202b.14, 202b.15, 203a.15, 229a.3, 271a.6

s.+ler 26b.15, 30a.3, 30b.8, 40a.11, 67b.15, 120b.5, 121a.1, 131b.12, 131b.15, 140a.3, 155a.10, 156b.13, 157a.1, 157a.13, 159b.14, 164a.9, 168b.5, 169b.10, 170b.14, 176a.11, 229a.11, 229a.3, 235b.9, 271b.5, 281b.9, 282a.1, 320a.9

s.+lere 26a.8, 67b.2, 68a.1, 80a.5, 80b.13, 96a.1, 129a.7, 129a.8, 132b.14, 135a.4, 140a.5, 159b.4, 182a.7, 199b.15, 238a.7, 276b.5

s.+leri 26b.7, 51a.8, 155a.12

s.+lerle 172b.4-5

s.+siŋiz 274b.10

s.+siz 179b.9, 329a.4

s.+üŋ 42b.14

soffa (*Ar.*) sedir

s.+nıŋ 106b.8, 336b.6

sofra (*Ar.*) sofra

s.+da 195a.11

soġuḳ soğuk (hava)

s. 139b.5

ṣoḥbet (*Ar.*) karşılıklı konuşma, hasbihal

s. 174b.9

s.+inde 287b.5

s.+ine 119a.11

sohbet-i Ḥż. Resūlallāh Hz. Muhammed'in sohbeti

s.+a 287b.7

sohbet ėt- sohbet etmek

s.-erler 80a.2, 189b.15

ṣoḳ- 1. sokmak

s!. 95a.2

s.-dı 95a.2, 165b.2, 241b.5

s.-up 65a.5, 70b.15, 73a.13, 95b.5, 249a.9, 287a.13

2. yılan ısırmak

s.+dı 239b.10

ṣoḳaḳ (<*Ar.* zuḳāḳ) sokak

s. 149a.6

s.+a 149a.5

s.+arda 338a.12

s.+ları 143b.1

ṣoḳaḳ ṣoḳaḳ ėt- asker safını bozmak, tarumar etmek

s.-erdi 151a.1

ṣol sol taraf

s. 21b.13, 21b.14, 40b.2, 42a.15, 44a.1, 59a.8, 76b.9, 78b.4, 196a.6, 196b.2, 223b.15, 238b.11, 238b.12, 327a.15, 328a.2, 333a.9, 333a.9

s.+a 156b.6

s.+unda 8a.4, 8a.9, 326a.1

ṣoŋ akıbet

s.+ını 317a.15

ṣoŋra sonra

s. 2a.3-4, 5a.15, 6a.13, 6a.14, 6a.15, 6a.8, 6b.1, 7b.14, 7b.15, 8a.3, 13b.2, 16b.10, 16b.11, 23a.1, 24a.1, 24b.5, 25a.7, 25a.8, 25b.13, 26a.10, 26b.13, 26b.13, 26b.14, 26b.14, 27a.4, 29a.13, 29a.8, 35b.3, 37a.10, 38b.14, 38b.9, 41a.8, 44b.13, 49b.1, 51b.6, 52a.4, 53a.5, 54b.6, 55a.13, 60a.7, 70a.12, 72a.10, 75a.10, 76a.3, 80b.6, 80b.9, 89a.11, 91b.15, 92a.12, 100a.13, 100b.10, 100b.11, 100b.14, 100b.14, 100b.3, 100b.3, 100b.4, 107b.8, 110b.8, 117b.1, 117b.10, 119a.4, 120b.10, 120b.12, 122b.6, 123a.10, 123a.14, 130b.13, 154a.7, 164a.5, 165b.1, 165b.10, 168a.3, 168a.4, 169b.12, 172a.14, 174b.9, 175b.6, 176b.9, 180b.10, 186b.1, 191b.7, 195b.11, 196b.8, 203a.4, 203b.11, 222a.12, 222a.15, 233a.15, 236a.11, 243b.1, 249b.15, 259b.8, 261a.8, 263a.3, 263b.4, 264a.4, 265b.2, 268a.6, 269b.4, 276b.11, 280a.10, 282a.15, 295a.9, 304a.7, 305a.6, 313b.13, 314a.8, 318a.14, 319b.8, 321b.12, 321b.15, 323a.8, 323b.15, 327b.13, 330b.1, 331a.10, 331b.3, 332a.6, 345b

ṣoŋraki sonraki

s. 101a.8-9

ṣor- 1. sormak

s.-arken 100b.6

s.-arsın 247b.10

s.-dı 318b.11

s.-dılar 64a.5

s.-dular 76a.11, 76a.4

s.-dum 76a.9

s.-madım 77a.12

s.-maga 302a.4

2. aramak, soruşturmak

s.-arak 141b.13

şoy soy, nesep

s.+uŋuzı 157a.4

şoyun- soyunmak (*bk.* şoyunul-)

s.-maya 301b.15

şoyunul- soyunmak (*bk.* şoyun-)

s.-unça 301b.15

sög- sövmek

s. 182b.6

s.-di 294b.15

sögün- (ateş) sönmek

s.-mesi 140b.2

s.-mez 140b.4

sögündür- söndürmek

s.-mesi 140b.3

söyle- söylemek

s!. 20a.7, 32b.4, 36b.8, 62a.4, 63b.5, 73a.11, 77a.15, 110a.2, 134b.9, 143b.9, 147a.6, 150a.15, 151b.1, 163a.2, 182b.6, 192a.4, 206a.10, 206a.15, 237b.11, 237b.13, 261a.1, 289a.15, 328b.11, 334b.7

s.-di 29a.5, 78b.6, 100a.4, 104b.15, 134b.8, 150b.6, 167b.14, 167b.15, 183b.14, 210b.6, 210b.6, 269b.8, 291b.9, 295b.9, 310b.7, 313a.3, 326a.15, 337b.15

s.-digim 188a.3

s.-digine 272b.1

s.-digiŋ 315a.1, 188b.8

s.-diler 14b.7, 61a.13, 64a.11, 124a.5, 169b.15, 283b.11, 290b.3

s.-dim 78b.7

s.-diŋ 14a.5, 100a.7, 137b.5, 295b.14

s.-me! 153b.6, 192b.11, 204a.8, 214b.11, 229b.1, 231a.8, 303a.1

s.-medi 50b.2, 90a.11, 104a.12, 105a.11, 120b.7, 199a.4, 241a.8

s.-mediler 61b.7, 116a.7

s.-medim 290a.1

s.-mege 13a.2, 84b.3, 202b.14, 225b.13, 237b.6, 329a.15

s.-mek 128b.1, 182b.8, 188a.3, 314b.4

s.-mem 47b.7, 125b.9

s.-meyelim 61b.5

s.-mez 61a.14, 123b.11

s.-mezdi 14a.12, 162b.12

s.-mişdir 119b.15, 340b.14

s.-ŋ 44a.15, 84b.4, 229a.4, 281b.10

s.-r 12a.4, 274a.7, 302b.13

s.-rdi 66b.12, 82a.3, 143a.1, 143a.2

s.-rken 70a.8, 247a.15, 302b.1

s.-rler 108b.2

s.-rlerdi 14b.6

s.-rseŋiz 284a.8

s.-rsin 8a.2, 99b.8, 125a.7, 136a.6, 160a.15-160b.1, 178a.6, 269b.10, 278b.3, 284b.5, 309b.9, 311a.12, 311b.10, 324b.12

s.-rsiŋ 66a.7, 112b.10

s.-rsiz 172a.10

s.-sem 150b.4

s.-sen 118b.9

s.-yeceyim 'söyleyeceğimi' 198a.1

s.-yeçek 237b.10

s.-yelim 326b.1

s.-yem 229a.4

s.-yemez 249b.11

s.-yen 292b.6

s.-yerek 120a.11

s.-yesin 134b.14, 314a.13

s.-yüp 180b.13, 209b.5

söylemek konuşma tarzı

s.+de 240b.13

söyleş- söyleşmek, karşılıklı konuşmak

s.-digini 10a.1

s.-diler 64b.8

s.-erek 174a.3, 205b.5, 316a.6

s.-irdi 94a.5

s.-irler 61a.9-10

s.-irlerdi

söylet- 1. konuşmasına müsaade etmek

s.-medi 81b.2

2. anlattırmak

s.-di 100a.11

3. Allah (kesik başa) konuşma yetisi vermek

s.-di 258b.6

söz söz, laf

s. 13a.2, 14a.12, 61a.14, 61b.7, 63b.10, 100a.4, 100a.5, 121b.10, 125b.9, 131a.5, 140a.8, 162b.12, 169b.15, 188b.1, 192b.4, 199a.4, 202b.13, 202b.13, 229a.13, 237b.10, 237b.6, 237b.6, 241a.8, 249b.11, 301b.10, 303a.1, 314a.12

s.+den 8b.1, 86b.1, 163a.11, 192b.2, 226a.1, 250a.9, 284a.1, 287b.9, 290b.8, 331b.14

s.+dür 179b.13, 315a.1

s.+e 104b.15, 106b.9

s.+i 12b.7, 41a.2, 58b.4, 61a.12, 86b.1, 140b.11, 153b.6, 184b.7, 190a.6, 281b.4, 292b.6

s.+idir 153b.7-8

s.+idür 138a.5

s.+in 12b.6

s.+ine 288b.12

s.+ler 14b.6, 14b.7, 66b.12, 71a.10, 81a.1, 86b.15, 139a.15, 169b.15, 188a.3, 188b.8, 209b.5, 269b.8, 272b.1, 295b.8

s.+lerden 53a.3, 82a.5, 185b.9, 202b.11, 293b.14

s.+leri 61a.11, 66b.15, 70a.8, 70a.9, 71b.4, 78a.5, 86b.11, 140a.8, 158a.8, 181b.5, 185b.8, 189a.4, 189b.15, 198a.5, 200a.4

s.+lerime 120b.6

s.+lerimi 173b.3

s.+lerin 32a.7, 138a.5

s.+lerinden 272a.10

s.+lerine 52b.13

s.+lerini 122a.8

s.+leriŋ 284b.1

s.+üm 115b.5, 115b.7, 128a.11, 128a.2, 129a.9, 295a.2, 302a.14, 306b.8

s.+ümden 165b.5

s.+üme 115b.4, 115b.5, 336a.4

s.+ümi 116a.6

s.+ün 160b.13, 189b.8

s.+üŋe 190a.5

s.+üni 117b.12

s.+ünüŋ 190a.4-5

s.+üŋ 115b.9

s.+üŋe 269b.10

söz açıl- bahsedilmek, konuşulmak

s.-dı 113b.10

söz geçme- söz tesir etmemek

s.-di 160a.5, 160a.9

sözi kesil- konuşması yarım kalmak

s.-e 297a.4

söz tut- söz dinlemek

s.+üm t.-madıŋ 108b.2

s.+mi t.-mazsıŋ 111a.12-13

s+ümüz t.-madı 40a.3-4

s.+üŋ t.-arım 160b.7

s.+üŋ t.-madım 198a.9-10

s.+üŋ t.-mam 160b.7

sözüni bilme- ağzına geleni konuşmak

s.-z 105a.15

su 1. su

s. 12b.12, 29b.11, 46a.11, 50a.10, 50a.5, 50a.7, 51a.15, 54b.11, 60a.14, 63b.3, 89a.8, 89b.5, 94b.10, 149b.9, 149b.9, 152a.3, 152a.4, 152a.4, 158b.7, 180a.8, 186a.13, 186a.15, 186b.11, 186b.12, 186b.6, 187a.15, 187b.1, 187b.12, 187b.3, 188a.2, 189b.6, 190a.13, 190a.14, 194a.14, 194a.15, 202a.10, 203a.7, 203a.9, 205b.11, 220a.15, 220a.15, 226a.4, 226a.4, 231b.7, 231b.7, 238a.5, 238a.8, 238a.9, 238b.2, 239a.1, 239a.3, 241a.15, 241b.3, 241b.4, 242a.4, 243b.14, 244a.2, 245b.10, 245b.14, 245b.3, 245b.4, 245b.6, 245b.7, 245b.7, 245b.8, 245b.9, 246a.3, 246a.3, 246a.6, 247a.13, 247a.2, 249a.5, 250b.6, 250b.7, 250b.7, 250b.9, 258a.1, 261b.12, 301b.13, 302a.13, 302a.13, 302b.2, 302b.4, 311b.14, 312a.12, 312a.12, 325b.11

s.+dan 46a.13, 92a.1, 152a.9, 152a.9, 231b.4, 246a.10, 302a.15, 302b.3

s.+dur 89b.6

s.+lar 312a.3

s.+ları 226a.4

s.+ya 92a.1, 225b.14, 238b.6, 246a.5-6, 275b.8

s.+yı 229b.13, 231b.10, 238a.3, 238b.15, 246a.1

s.+yıla 93b.13, 238a.6

s.+yu 94b.11, 194a.9, 203a.6, 250b.8, 256a.5, 261b.13, 340a.5

s.+yula 49b.13

s.+yuna 238a.14, 249a.2, 249a.9, 250b.6, 258a.4

s.+yuŋ 95a.1, 152a.8, 231b.5, 238a.7, 238b.1, 246a.2, 249a.7, 302b.4

su vėr- (kılıcı zehirle) sulamak (*bk.* ṣuvar-)

s.-mişdi 71b.14

2. nehir

s. 186a.12

s.+ya 162a.7, 162b.15, 186b.8, 187a.14

s.+yınıŋ 180a.2

s.+yuna 162a.5

s.+yunı 186b.5

s.+yuŋ 160a.7, 187a.15, 188a.1, 191a.10

3. iltihap sıvısı, irin

s.+yu 312a.6

suʿāl (*Ar.*) soru

s. 61b.6, 62b.15, 63a.3, 63a.6, 63a.9, 239b.7

s.+den 199a.2

suʿāl ėt- soru sormak

s.-di 90b.1, 97a.1, 144a.3-4, 166a.15-166b.1, 172b.15, 176b.12, 217a.12, 274a.8, 283b.10, 288a.10-11

s.-diler 39a.13-14, 59b.15, 65b.8, 71a.13, 74b.10, 99a.9, 153b.2, 175a.4, 260b.12, 268a.12, 303b.15

s.-dim 66a.15, 78b.9, 90a.10, 90a.7, 138a.13, 170b.10, 195a.13, 285b.12-13, 289b.3-4

s.-dikde 47b.4, 294b.6

s.-düm 28a.13, 256b.1-2, 300b.11

s.-düŋ 199a.3

s.-elim 62b.13

s.-er 299b.9

s.-erek 50b.15

s.-erken 66b.3

s.-eyim 77a.13, 77b.15, 143b.3

s.-miş 64a.2

s.-üp 22b.10, 49b.10, 73b.12

suʿāl eyit- soru sormak

s.-di 34a.15

suʿāl eyle- soru sormak

s. 119b.2, 278b.2-3

s.-di 9b.5, 12b.2, 19b.13, 29a.7, 56b.10, 59b.8, 84b.1, 131a.10, 159b.14, 172a.8, 177a.8, 207b.5, 258b.14

s.-diler 75b.15, 261a.11

s.-dim 12a.5, 100b.1, 332a.10

s.-miş 64a.1-2

s.-yene 263b.15

suʿāl ol- soru sorulmak

s.-sa 25a.2

suʿāl olun- soru sorulmak

s.-sa 28a.8, 239b.7

ṣubḥ-ı ṣādıḳ tan yerinde görülen aydınlık, hakiki fecir

s. 74a.15

subḥānallāh (*Ar.*) **1.** 'maşallah'

s. 222b.14 (beğenme)

2. 'Allah Allah, nasıl olur'

s. 109a.15, 143b.10 (şaşkınlık)

suç, -cı suç, kabahat

s. 116a.1, 243b.13, 318b.1

s.+a 318b.3

s.+ı 284b.13

s.+ı 66b.4

s.+lar 319a.14

s.+ları 162b.3

s.+u 251b.9

s.+u 162b.3

s.+um 66a.5, 302b.14, 302b.14, 323a.11

s.+umı 199a.15

s.+umuz 318b.3

s.+umuzı 317a.5, 321b.6

s.+un 41b.13

s.+unı 42a.2

s.+uŋı 167a.1

s.+uŋız 146a.4

ṣulan- su içmek

s.-dılar 190a.13-14

ṣulb (*Ar.*) nesil, zürriyet

s.+üme 39a.6

s.+ünde 105a.9

s.+ünden 6a.3

s.+üne 6a.2, 6a.3

ṣulḥ (*Ar.*) barış

s.+dur 185b.10

ṣulḥ ėt- barış yapmak, uzlaşmak

s.-e 185b.13

s.-er 322b.8

ṣulḥ ol- barış yapmak, uzlaşmak

s.-alım 322b.7

s.-dı 82b.9

s.-mak 82b.13, 187b.4

s.-maz 186a.3-4

s.-up 103b.2, 322b.9

s.-ur 185b.10

sulṭān (*Ar.*) din büyükleri için söylenen saygı sözü

s. 173b.14

s.+ı 228a.8

s.+ım 25b.8, 26a.8, 26b.7, 44a.9, 44a.11, 44a.11, 47b.9, 51a.2, 51a.8, 78b.10, 80a.5, 84b.4, 93b.1, 96a.1, 97a.1, 99b.11, 105b.11, 109b.11, 112a.11, 112b.1, 112b.14, 112b.6, 114a.11, 114a.2, 115b.1, 116a.15, 117a.12, 117a.4, 123b.10, 127b.15, 129a.6, 129a.9, 133b.14, 138b.3, 146a.12, 146b.2, 154b.4, 157a.1, 159b.3, 163a.1, 164a.8, 164b.3, 165b.13, 167a.10, 168b.1, 169a.12, 173b.7, 174b.2, 174b.6, 178a.14, 179b.3, 180a.4, 182a.15, 193a.8, 199a.13, 199a.14, 199b.13, 200b.3, 201a.2, 206a.11, 220b.10, 228b.1, 235a.6, 253a.9, 258a.10, 260b.12, 261a.1, 261a.11, 276b.4, 277a.12, 278b.5, 280b.11, 284b.13, 284b.2, 299b.8, 300a.5, 303b.8, 308b.9

s.+ıma 133b.15

s.+ımız 92a.15, 173b.10

s.+ımıza 210a.14

s.+lara 291b.13

sulṭān-ı ālī-şān şan sahibi sultan

s.+ım 84b.1-2, 222b.9

sulṭān-ı cihān cihanın sultanı

s. 201a.10, 236a.7

s.+a 248b.15

s.+ıŋ 254a.5

sultān-ı Kerbelā Kerbela sultanı

s. 1b.7, 248b.15

sulṭān-ı taht-ı risālet peygamberlik tahtının sultanı

s. 80b.11

şun- ikram etmek

s.-muşlar 206b.1

sūre (*Ar.*) Kuran-ı Kerim'in yüz on dört bölümünden her biri

s.+si 25b.15

sūre-i Yūsuf Yusuf suresi

s.+da 309a.9-10

şūret (*Ar.*) **1.** dış görününüş, kılık

s.+de 45a.5, 234b.14

s.+inde 35b.11

2. yüz, çehre

s.+iŋ 184b.4

s.+ine 163b.1, 223b.15

3. durum, biçim

s. 176a.8, 186b.12

sūret-i aḥvāl olup bitenlerin durumu

s.+i 140a.12

4. resim, tasvir

s.+e 56b.1

5. nüsha, kopya

s.+idür 132b.2

s.+in 125b.13

sūret-i mektūb mektubun kopyası

s.+ları 131a.12

sus- susmak

s!. 153b.6

ṣuṣa- susamak

s.-dı 245b.14

s.-mak 241b.7

s.-maz 241b.7

ṣusız susamış (*bk.* ṣusuz)

s. 66a.1, 91b.13, 126b.8, 152a.12, 158b.7, 158b.8, 170b.1, 187b.13, 203a.12, 221b.5, 221b.5, 230b.7, 236a.1, 236a.1, 256a.3, 257a.9, 297b.4

ṣusız ol- susamak

s.-dum 311b.13

ṣusızluḳ, -ġı susamışlık (*bk.* ṣusuzluḳ)

s. 216a.1, 224b.6, 225b.11, 231a.13, 231b.4-5, 232b.3-4, 250a.13, 250b.5

s.+dan 221b.11, 238a.12, 241a.14, 243b.8, 255a.13

s.+ı 234a.14, 241b.5

s.+ıla 203a.11, 255a.8

ṣusuz susamış (*bk.* ṣusız)

s. 152a.1

ṣusuzluḳ susamışlık (*bk.* ṣusızluḳ)

s. 187a.13, 190a.11, 249a.1-2

s.+dan 48a.7, 139a.10, 224a.13-14

ṣuvar- (kılıcı zehirle) sulamak (*bk.* su vėr-)

s.-up 71b.14

sūz-nāk (*Far.*) dokunaklı, yakıcı

s. 171b.13

süfehā (*Ar.*) sefihler

süfehā-yı Ḳureyş Kureyşlilerin sefihleri

s.16a.11

sühūlet (*Ar.*) kolaylık

s.+le 32b.5

sükūt (*Ar.*) sessizlik

s.+ıla 282a.14

sükūt ėt- sessiz kalmak

s.-en 313a.14

s.-ene 178a.15

sülūk (*Ar.*) katılma, dahil olma

sülūk ėt- katılmak, dahil olmak

s.-diŋiz 25a.3

sülüs (*Ar.*) üçte bir

s.+i 91a.5

sünbül (*Far.*) mor renkli, güzel kokulu çiçek

s. 45b.10, 46a.1

sündüs (*Ar.*) bir kumaş türü

s. 36a.9

sünnet (*Ar.*) **1.** Hz. Muhammed'in Müslümanlarca uyulması gereken söz ve davranışların bütünü

s.+ile 118b.4

sünnet-i Resūl Hz. Muhammed'in sünneti

s.+dür 19a.11

sünnet-i Resūlullāh Hz. Muhammed'in sünneti

s. 284a.13

2. tutulan yol, adet

s. 69b.1

süpür- süpürmek

s.-di 39a.13

s.-ürdi 39a.13

sür- 1. değdirmek, dokundurmak

s. 167a.1

s.-di 10a.14, 51a.11, 96b.15, 199a.13, 252b.2, 258b.10, 263a.15, 266a.14, 280a.2, 290a.6, 292b.14, 303b.2, 323b.11

s.-di

s.-e 258b.4

s.-erdi 17b.2

s.-üp 35a.7, 57a.6, 79a.7, 126a.9, 211a.8

2. at koşturmak

s.-di 238b.3

sürʿat (*Ar.*) hız, çabukluk

s.+ile 72a.7, 102a.13

s.+la 172b.8

s.+le 102a.3

sürc- (hayvan) sendelemek (*bk.* sürç-)

s.-di 18a.12

sürç- (hayvan) sendelemek (*bk.* sürc-)

s.-di 313a.9

sürḫ (*Far.*) kırmızı

s. 12a.5

sürme çek- sürme sürmek

s.-erler 336a.1-2

sürūr (*Ar.*) sevinç

s.+la 16a.10, 45b.13, 51a.14, 150a.12

sürü- sürüklemek

s.-yerek 115a.7, 163b.14

s.-yü s.-yü 15b.14

süvār (*Far.*) **1.** ata binen

süvār ol- ata binmek

s. 236b.1

s.-muş 261a.9

2. yalnız başına, bekar ?

süvār otur- yalnız başına, bekar yaşamak

s.-mak 135a.4

Ş

şād (*Far.*) sevinçli (*bk.* şāẕ)

ş.+dır 284a.5

şād eyle- sevindirmek

ş.-diŋ 292b.4, 324a.6

şād ol- sevinmek

ş.-dı 69a.6

ş.-dular 300a.10, 319a.5

şafaḳ (*Ar.*) güneş battıktan sonraki kızıllık

ş. 21a.7

şāh (*Far.*) hükümdar, padişah

ş. 285b.14, 286b.2

ş.+ı 249b.2, 276b.12

ş.+larına 305b.12

şāh-ı divān-ı risālet peygamberlik divanını sultanı

ş. 136b.8

şāh-ı sulṭān-ı Kerbelā Kerbela sultanı

ş. 203b.13

şāhbāz (*Far.*) yiğit, cengaver (*bk.* şehbāz)

ş.+larım 197b.12-13

şāhid (*Ar.*) şahit

şāhid ol- şahit olmak

ş!. 25a.6

ş.-uŋ 120b.6

şaḫṣ (*Ar.*) kişi, zat

ş. 12a.9, 66b.14, 77b.1, 77b.4, 116a.8, 247b.5, 247b.10, 302a.7, 303a.2, 332a.11

ş.+a 176b.11

şaḫṣ-ı mübārek-ṣūret mübarek yüzlü kişi

ş. 12a.2

şāh-zāde (*Far.*) Hz. Muhammed'in torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin için kullanılan saygı sözü (*bk.* şeh-zāde)

ş. 40b.15, 297a.12

ş.+ler 55b.5

ş.+yi 25b.9

şāḳī (*Ar.*) haydut

ş. 71a.9, 81a.7, 150a.10

ş.+den 71a.8

ş.+niŋ 80b.5

şaḳī-i bed-baht-ı ṭuġyān azgın, bahtsız haydut

ş. 229b.13

şakird (*Far.*) talebe

ş.+im 302a.5

şaḳḳ (*Ar.*) **1.** yarılma

şaḳḳ ol- yarılmak (duvar)

ş.-dı 66b.14

2. parça

ş. 58a.4

şalvar (*Far.*) çok geniş giysi, şalvar

ş.+ına 332a.14

şān-ı şerīf şerefli ad

ş.+inde 68a.4 'hakkında, dair'

şarḳ (*Ar.*) doğu

ş.+dan 135b.7

şarṭ (*Ar.*) koşul

ş.+ıla 50b.11, 144b.15

ş.+ıŋdan 70b.8

ş.+la 318a.4

şarṭ eyle- yemin etmek

ş.-diler 130b.14

şarṭ vėr- şart koşmak

ş.-üp 318a.8

şaş- şaşırmak

ş.-dı 258b.8

ş.-dılar 339b.2

şaʿşaʿa (*Ar.*) parlaklık

ş.+sı 231b.9, 337a.6

ş.+sından 225a.12

şaşaa vėr- parlatmak, aydınlatmak

ş.-irdi 216a.10

şāyed (*Far.*) ihtimal ki, muhtemelen

ş. 46a.15, 89a.8, 109b.2, 110a.4, 258a.1, 258b.1, 284b.3, 313a.7

şāyīʿ (*Ar.*) yayılmış, duyulmuş (haber)

şāyiʿ ol- yayılmak, duyulmak

ş.-dı 140a.1

şāẕ (*Far.*) sevinçli (*bk.* şād)

şāẕ ėt- sevindirmek

ş.-diler 319a.6

şāẕ ol- sevinmek

ş.-açak [sıfat fiil] 260b.14

ş.-dı 154b.1, 176a.2

ş.-dular 114b.4, 159b.6

ş.-up 305b.1

ş.-ur 269a.8

şāẕılıḳ eyle- sevinmek

ş.+lar e.-di 98b.14

şeb-ḫun (*Far.*) gece baskını

şeb-ḫun ėt- gece baskını yapmak

ş.-elim 281b.1-2, 282a.15

şebnem (*Far.*) çiy

ş. 139b.5

şecāʿat (*Ar.*) cesaret, yiğitlik

ş. 60b.13

ş.+de 224b.5

ş.+imi 61b.9

ş.+inden 64a.14, 253b.10

ş.+iŋ 61b.10

şecāʿat-şāḥib (*Ar.*) yürekli, cesur

ş. 56b.12-13

şecere (*Ar.*) ağaç

şecere-i mübārek kutsal ağaç

ş. 261b.15

şecīʿ (*Ar.*) yürekli, cesur

ş. 231a.11, 237a.6

şeʿcī-i Benī Ḳureyş Kureyşlilerin cesuru

ş. 184a.1

şedīd (*Ar.*) şiddetli

ş. 213b.8, 331a.13

şefāʿat (*Ar.*) peygamberlerin ya da Allah'ın izin verdiği kişilerin, kulların günahlarının affı için Allah katında yaptığı aracılık

ş. 13b.11, 36b.5, 93a.11, 229a.9

ş.+im 120a.8, 126b.7

ş.+ini 323a.11

ş.+iŋi 36b.13

şefaat-i Ḥż. Fāṭıma Hz. Fatıma'nın şefaati

ş.+ya 19a.12-13

şefaat-i Ḥż. Muhammedü'l-Muṣṭafā Hz. Muhammed'in şefaati

ş.+ya 19a.13-14

şefāʿat ėt- şefaat etmek

ş.-ebilür 229a.15

ş.-enlerdenüz 138a.8-9

ş.-erim 331a.9

ş.-ersin 10a.4

ş.-mezsin 10a.6

şefāʿat eyle- şefaat etmek

ş.-digini 273a.2

ş.-sem gerek 97a.8

ş.-sün 13b.12

ş.-ye 4a.1-2, 248a.1-2

ş.-yem 331a.6

ş.-yüp 157a.14

şefāʿat vėr- şefaat etmek

ş.-ir 28a.9-10

şefīʿ (*Ar.*) şefaat eden

ş.+isin 10a.4

şefīʿ ol- şefaat etmek

ş.-dı 301a.5

şefḳat (*Ar.*) sevgiyle koruma, şefkat

ş. 10b.12, 132b.15, 161b.13

şefḳat ėt- şefkat etmek

ş.-ersin 253a.10

şefḳat eyle- şefkat etmek

ş. 303b-14, 160a.10

ş.-ŋ 243b.13

şefḳatlü şefkat eden

ş. 34a.5

şehādet (*Ar.*) **1.** şahitlik yapma, şahit olma

ş.+iyle 45a.10

şehādet ėt- şahitlik yapmak

ş.-erem 16b.2

ş.-eriz 25a.5, 300a.3

ş.-esin 235a.4-5

ş.-eyim 150a.1

şehādet eyle- şahitlik yapmak

ş!. 74a.15, 74b.3, 289a.2

ş.-erim 199b.7

ş.-ŋ 157a.14, 197a.11

2. şehitlik, şehit olma

ş. 28b.5, 127a.8, 151b.10, 174a.4, 191a.3, 197b.7, 209a.10, 209a.13, 210b.1, 216b.6, 216b.8, 217a.6, 218a.14, 218a.15, 222b.1, 241b.7, 243a.3, 250b.13

ş.+den 176b.7

ş.+dir 28b.6

ş.+e 72b.12, 196a.9, 196b.3, 221a.14

ş.+i 345b, 345b

ş.+im 168b.14

ş.+in 5a.13, 20a.10, 93a.13, 148b.11

ş.+ine 168b.3

ş.+inden 2a.3-4, 259b.8, 345b

ş.+leri 138b.7

ş.+lerini 2a.3-4, 233a.7-8, 234b.14

şehādet-i Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyār Cafer-i Tayyar'ın şehit olması

ş. 21a.14

şehādet-i Ḥż. Ḥamza Hz. Hamza'nın şehit olması

ş. 17b.9

3. kelime-i şehadet

ş. 91a.9

şehādet getür- kelime-i şehadet getirip Müslüman olmak

ş.-di 153b.11, 153b.15

ş.-diler 206a.9

ş.-üp 202a.1

şehbāz (*Far.*) **1.** yiğit, cengaver (*bk.* şāhbāz)

ş. 135a.11

2. bir kuş türü, doğan

şehbāz-ı şikār-endāz-ı nişīmen-i ʿizz ü ʿalā yücelik ve şeref yuvasının avcı kuşu

ş. 140a.13-14

şehenşāh (*Far.*) şahlar şahı

ş.+a 126a.2

şehīd (*Ar.*) Allah yolunda ölen, şehit

ş. 1b.17, 15a.1, 19a.2, 20b.12, 80b.5-6

ş.+dir 20b.5, 21a.14

ş.+e 227a.8, 241b.13

ş.+ler 19a.1, 27a.15, 213b.2

ş.+lerin 320a.3

ş.+lerini 20b.15

ş.+ün 20b.2

şehid ėt- şehit etmek, öldürmek

ş.-di 163a.5, 163a.5-6

ş.-dikleri 195a.14

ş.-diler 148a.6, 183a.5-6, 208b.15, 217b.12, 236b.13

ş.-dim 317b.11

ş.-eçek 254a.14

ş.-eler 97b.4

ş.-enlerin 2a.7, 345b

ş.-enleriŋ 5b.1, 304a.11, 330a.8

ş.-ersin 153a.1

şehīd eyle- şehit etmek, öldürmek

ş.-di 141b.11, 154a.1, 161a.13, 172b.12, 216a.4, 224b.14, 226a.12, 234a.15, 234b.12, 237a.3, 239b.1, 252b.6

ş.-diler 21b.14-15, 148a.11, 155a.11, 202a.15-202b.1, 202a.7, 202b.3, 211a.15, 211a.5, 213a.8, 215b.2, 218b.11, 218b.15-219a.1, 218b.5-6, 222a.10, 222a.4, 222b.6, 223a.1, 223a.3-4, 256a.12, 256b.2, 257a.12, 257a.15, 257a.9, 276a.7, 278a.4, 289a.6, 319b.7, 319b.9

ş.-dim 77b.6

ş.-diŋ 229b.8, 272b.11, 315b.3, 329a.14, 329b.5

ş.-diŋiz 157b.10, 178a.4, 248b.8, 272a.5

ş.-digi 162b.14, 324b.10

ş.-me 161b.2

ş.-mişler 176a.6, 311a.3

ş.-seler gerekdir 96b.4, 180b.12, 181a.14, 331b.13

ş.-yen 301a.9

ş.-yeni 222b.8, 242a.7

ş.-yenler 333b.6

ş.-yenlerdir 204b.15

ş.-yenlere 10a.6

ş.-yeyim 264a.6

ş.-yüp 162a.3-4

şehīd ol- Allah yolunda ölmek, şehit olmak

ş.-alar 221a.7

ş.-aldan 316a.1-2

ş.-am 245a.2

ş.-amadım 330b.12

ş.-an 211b.1, 221a.7-8, 264b.4, 268b.3, 293a.14

ş.-anlar 29b.15, 113b.5, 127a.6, 152a.11, 330b.5

ş.-anlarıŋ 257a.15-257b.1, 319a.12

ş.-aydım 319b.12

ş.-dı 16b.15, 17a.1, 20b.8, 21b.12, 28b.11, 28b.12, 64b.2, 64b.2-3, 75a.9-10, 113b.15-114a.1, 161b.6, 161b.7, 168b.2, 191b.1, 211b.11, 211b.14, 211b.5, 211b.9, 213a.11, 218a.1, 218a.3, 218b.4-5, 219a.10, 219a.8, 220a.8, 241b.13, 244a.11, 250a.14, 253a.13-14, 256a.4, 256b.8, 262a.8, 274b.5, 300a.15, 331b.4, 331b.4, 332b.15

ş.-dılar 17b.8

ş.-duġı 174b.11, 194b.6, 239b.13, 256a.14, 262a.13, 299a.3, 305a.15, 345b

ş.-duġıma 327b.3-4

ş.-duġımı 235a.4

ş.-duġın 136b.3

ş.-duġına 240a.8-9, 260b.2, 301a.1, 327b.5

ş.-duġını 5a.8, 117b.6-7, 174a.10, 240a.11-12

ş.-duḳda 21a.9, 153a.10

ş.-duḳdan 5a.15, 175b.6, 222a.11, 304a.7

ş.-duḳtan 233a.15, 263a.3

ş.-dular 23a.6, 161a.15, 273a.7-8

ş.-madı 319b.11

ş.-madıḳça 127a.3

ş.-maġa 244b.11

ş.-maḳ 212b.3, 216b.9, 255a.9, 273a.4, 273a.8

ş.-mazdan 21a.5

ş.-muş 19a.1, 22b.13, 225a.5, 263b.10, 328b.2

ş.-muşdı 171a.9, 275b.13

ş.-muşdur 174a.14-15

ş.-sa gerekdir 96a.13

ş.-saŋ gerekdir 180b.4

ş.-unca 102b.14

ş.-unça 259b.11-12

ş.-up 22a.11, 90a.15, 262b.13

ş.-ur 174a.4, 206b.14, 233b.14

ş.-uram 152b.9, 248a.5

ş.-ursa 332b.4

ş.-ursın 195a.11-12

ş.-uruz 174b.7

ş.-uyurum 289a.3-4

şehīdlik şehit olma

ş. 229a.1

şehr (*Far.*) şehir

ş. 149b.10, 154a.6, 160b.13, 310b.5

ş.+de 76a.7, 153a.6

ş.+den 146a.11, 148b.12, 156a.14, 266a.2, 297b.5

ş.+dir 121b.1, 149b.10, 338a.7

ş.+e 87b.5, 105b.9, 139a.1, 142a.4, 156b.1, 297b.5, 305b.10, 307b.6

ş.+i 91b.8, 130a.2, 192b.11, 246b.2, 274b.11, 275b.15, 275b.6, 276a.6, 283b.8, 322b.7

ş.+in 106a.8

ş.+inde 188b.10, 303a.3

ş.+inden 81b.12

ş.+ine 136b.2

ş.+ini 303b.5

ş.+iniŋ 191b.6, 268b.12, 315a.13, 322b.2

ş.+iŋ 217a.11

ş.+iŋiz 297b.12

ş.+ler 305b.13

şehr-i Kūfe Kufe şehri

ş. 268b.15

ş.+niŋ 269a.2

ş.+ye 210b.12, 268b.8

şehr-i Muṣıl Musul şehri

ş. 274b.10

şehr-i Şām Şam şehri

ş.+a 285a.7

şehr-i Şīrāz Şiraz şehri

ş.+ı 308b.7

şeh-süvār (*Far.*) ustalıkla at süren, cengaver

ş.+ı 230a.8

ş.+larıyuz 82b.15

şehvet (*Ar.*) cinsel istek

ş. 38a.4

şeh-zāde (*Far.*) Hz. Muhammed'in torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin için kullanılan saygı sözü (*bk.* şāh-zāde)

ş. 81a.3, 82a.3, 82b.7, 88b.1, 133b.9, 200a.8, 205b.14, 228a.5, 231b.15, 232b.1-2, 235b.11, 240b.9, 241a.9, 262b.1, 291a.4

ş.+ler 52b.2, 52b.3, 75a.4, 76b.1, 76b.5, 94a.14, 95a.3, 95a.4, 95b.6, 96a.4, 96a.7, 98a.5, 102a.15, 155b.3, 156b.5-6, 157a.15, 157b.3, 159a.11, 159b.11, 159b.7, 161b.10, 290b.13-14, 290b.8

ş.+lerdir 156b.12

ş.+lere 95a.15, 97a.10, 102b.6, 163b.5-6, 163b.6-7

ş.+leri 156a.10

ş.+lerim 52b.12, 79b.2, 95b.11, 98a.14

ş.+lerime 52a.3

ş.+lerimi 79b.9

ş.+lerimiŋ 164b.10

ş.+leriŋ 51b.5, 79b.12, 94b.13, 207b.14

ş.+m 97a.5, 198b.15, 199a.3

ş.+niŋ 175a.1, 225b.4, 232b.2, 233a.14, 242b.12

ş.+ye 119b.8, 226a.11, 260a.14

ş.+yi 78b.2, 80a.6, 82b.1, 201b.3, 202a.7, 237a.3

şeh-zāde-i āḫir zamān peyġamberi Hz. Muhammed'in şehzadesi

ş. 94a.15

şeh-zāde-i āl-i Resūl Hz. Muhammed'in ailesinin şehzadesi

ş. 181b.7

şeh-zāde-i civān-baht bahtiyar şehzade

ş. 199b.8-9

şeh-zāde-i civān-ı cennet cennet gencinin şehzadesi

ş. 172a.9

şeh-zāde-i civān-ı cihān u zamān-baḫt talihli zamanın ve cihanın genci olan şehzade

ş. 240b.15

şeh-zāde-i yegāne biricik şehzade

ş. 235b.3

şeker (*Far.*) **1.** şekerle hazırlanmış yiyecek, şekerleme

ş. 39a.8

2. sevimli, hoş

şeker-kelimāt tatlı söz

ş.+ı 246b.14-15

şeker-güftārlı tatlı dilli

ş. 41a.2

şekerli şekerli (helva)

ş. 212b.4

şekil (*Ar.*) tarz

ş.+dir 184b.1

şekk (*Ar.*) şüphe

ş. 68b.12

şem‘ (*Ar.*) mum

şem‘-i pālīnī ol- ? bal mumu gibi sararmak, üzüntüden sararıp solmak

ş.+i 11a.10

şemşīr (*Far.*) kılıç

ş. 72b.9

şemşīr-i belā bela kılıcı

ş. 56a.4

şemşīr-i zehr-ālūde zehire bulanmış kılıç

ş. 72b.14-15

şep-çerāġ taşı karanlıkta ışık saçan taş

ş. 88b.15

şer‘ (*Ar.*) İslam dininin hükümleri, şeriat

ş.+ile 236b.3

şerāb (*Ar.*) **1.** içki, şarap

ş. 72a.2, 121b.6, 303a.6, 311a.13, 335a.15, 335b.2

ş.+la 123a.11

ş.+lar 285a.6

2. cennetteki Kevser ırmağının suyu

ş.+ın 66a.1, 173a.14, 225b.14, 236a.9

ş.+ını 284b.9

ş.+dan 66a.14

ş.+ı 138a.9

şerāb-ı Kevs̱er Kevser suyu

ş. 66a.6, 242b.1

şerbet (*Ar.*) tatlı içecek, şerbet

ş. 206a.12, 243a.3

ş.+i 30b.12, 87a.7

ş.+idür 243a.3

ş.+ine 87a.6

ş.+ini 166a.4, 298b.2

ş.+ler 311b.14

şerbet-i mevt ölüm şerbeti

ş. 30b.11

şerbet-i şehādet şehitlik şerbeti

ş. 18a.15, 19b.14, 202a.3, 209b.14, 212a.12, 217b.6, 219b.5, 220a.1, 220a.5, 212a.1, 222a.7, 222a.14, 231b.12, 234b.5, 255b.1

ş.+den 245a.2

ş.+i 233a.4, 240b.1

şeref (*Ar.*) iftihar kaynağı olan şey

şeref-i İslām bul- Müslüman olmak

ş.-muşken 35b.2

şeref-nāme iftihar kaynağı olan yazı

şeref-nāme-i Şevāhid Şevahid adlı eserin iftihar kaynağı yazısı

ş.+dir 78a.9

şeref-yāb şeref bulan, şeref kazanan

ş. 69b.5

şeref-yāb ol- şeref bulmak

ş.-ayım 69b.13

şerḥ (*Ar.*) bir kitabı açıklama, yorumlama

şerḥ ėt- bir kitabı inceliklerini açıklamak

ş.-eydim 67b.3

şerīʿat (*Ar.*) İslam dini ve hükümleri

ş. 80b.11, 112b.3

ş.+da 168b.6

ş.+e 218b.10

ş.+ım 27a.4

şerīʿat-ı dīn-ü mübīn İslam dininin hükümleri

ş.+i 113a.12-13

şerīf (*Ar.*) şerefli

ş. 260a.3

şerm-sār (*Far.*) utangaç

şerm-sār eyle- utandırmak

ş.-meyesiz 26b.4

şer(r) (*Ar.*) kötülük

ş.+i 180b.4

ş.+inden 85a.5, 109b.3, 231a.14

ş.+ini 226b.1

ş.+lerinden 117a.5

şevḳ (*Ar.*) sevinç, neşe

ş. 176b.14, 210a.8

ş.+ile 216b.11

şevk-i ilāhi İlahi sevinç

ş.+ye 176b.4

şeyʿ (*Ar.*) olay, durum, söz, eşya vb. yerine kullanılan söz

ş. 53a.12, 60b.7, 95b.5, 139b.3, 178b.13, 182a.5, 199a.2, 241b.1, 249a.12, 260b.15, 261b.5, 335a.11

ş.+de 71a.6, 209a.8, 336a.6

ş.+den 71a.5

ş.+dir 89a.2, 108a.4, 124a.7, 277a.1

ş.+e 97b.3, 184a.14, 259a.15, 299b.14

ş.+i 9a.4, 36b.10, 48b.11, 179b.15, 190a.2, 251b.6, 271b.10, 294b.1

ş.+iŋ 63b.3, 243a.7

ş.+ler 289b.7

ş.+leri 118b.15, 328a.7

şeyḫ (*Ar.*) bir kabilenin reisi konumundaki kişi

ş.+idir 101a.9

şifā (*Ar.*) derman, deva

şifā-yı şükr şükür şifası

ş. 261b.4

şifā bul- hastalıktan çıkmak, iyileşmek

ş.-dı 82b.7, 87b.2, 288a.6

ş.-ur 70b.1

ş.-urdı 262a.6

şikāyet (*Ar.*) şikayet

şikāyet eyle- 1. birinin yaptığını başkasına şikayet etmek

ş.-di 62b.4, 85b.8-9

ş.-meyesin 53b.8

2. halinden yakınmak, sızlanmak

ş.-meyüp 170b.2

şikāyeten (*Ar.*) şikayet olarak

ş. 47b.7

şimdi şimdi

ş. 7a.11, 16a.15, 28b.4, 28b.5, 52b.2, 59a.9, 67a.3, 69b.12, 73a.13, 76b.6, 78b.12, 81a.10, 91b.1, 94b.1, 99a.9, 102a.10, 102a.12, 105b.9, 107a.8, 112b.10, 114a.1, 114b.11, 121b.10, 122b.5, 123b.11, 123b.2, 124b.9, 127a.1, 127a.7, 130a.4, 131b.7, 140b.1, 155a.14, 159a.14, 162b.8, 163b.5, 164a.5, 167b.7, 175b.13, 177b.3, 178a.3, 178b.14, 184b.5, 184b.8, 188b.9, 193a.12, 198a.10, 198b.11, 201a.3, 204a.6, 206a.13, 206a.15, 213a.2, 214a.10, 217a.3, 217b.2, 230a.5, 239a.11, 240a.1, 240a.6, 242b.15, 248b.8, 250a.15, 255a.3, 260b.14, 267b.8, 271a.9, 272a.15, 272b.1, 275b.2, 287b.6, 288b.11, 288b.4, 292a.3, 294a.12, 297a.8, 300b.13, 312b.7, 313b.6, 317b.11, 320a.10, 324b.10, 336a.9, 339a.14, 340a.14

şimden gerü (<şimdiden gėrü) bundan sonra

ş. 10a.3, 60a.10

şimden soŋra (<şimdiden ṣoŋra) bundan sonra (*bk.* şimdiden soŋra)

ş. 109b.1, 111b.1, 195b.12, 279a.15-279b.1

şimdiden soŋra bundan sonra (*bk.* şimden soŋra)

ş. 176a.1-2

şimdiki şu anki, şimdiki (zaman)

ş. 61a.15, 264a.12, 316b.3

şimdilik şu an için

ş. 319b.15

şiʿr (*Ar.*) şiir

ş. 137a.10, 286b.12

şiʿr-i mersiye birinin ölümünün ardında söylenen şiir

ş. 268a.10

şīr (*Far.*) aslan

ş. 206a.1

şīr-i ʿizzet izzet sahibi aslan

ş.+de 235a.1

şīr-i mīşe-i şecāʿat cesaret ormanının aslanı

ş. 201a.5-6

ş.+i 152b.1

şiş 1. şişmiş halde, şişkin (ayak)

ş.+dir 340a.15

2. şişmiş olan yer, şişlik

ş.+ler 312a.2

şiş- şişkin hale gelmek, şişmek

ş.-di 311b.13, 312a.1

ş.-miş 340b.10

şīşe (*Far.*) şişe

ş. 195a.12, 257a.14

ş.+ye 195a.15

şitāb (*Far.*) acele

şitāb eyle- acele etmek

ş. 51a.15

şīven (*Far.*) feryat

şīven ėt- feryat etmek

ş.-erken 239a.15

şīve (*Far.*) işve, eda

ş. 69b.9

şol şu (*bk.* şu)

ş. 7b.12, 9b.6, 48a.13, 50a.6, 50b.11, 57a.4, 66a.11, 96b.10, 106a.2, 193b.12, 203a.6, 216b.14, 235b.11, 257b.7, 273a.8, 269a.6, 269a.7, 274a.15, 276b.2, 276b.9, 277a.9, 286a.14, 286a.9, 302b.9, 325a.7, 330b.15, 337a.11

şol ara şura

ş.+yı 190a.12

şom (<*Ar.* şūm) uğursuz

şom-ı laʿīn uğursuz alçak

ş. 333a.7

şöhret (*Ar.*) nam, ün

ş. 76a.10

şöyle şöyle

ş. 21b.10, 42a.4, 49a.14, 73b.10, 104a.10, 116b.2, 134b.3, 139a.13, 151b.6, 157a.15, 180a.5, 195a.5, 201b.15, 205a.3, 205b.10, 211b.7, 212a.14, 215a.12, 219b.2, 220a.14, 247b.2, 279b.13, 282a.12, 295b.2, 296a.10, 307b.8, 308a.1, 308b.10, 331a.11, 337a.6

ş.+dir 9b.2, 92b.4, 96b.8, 133b.10, 266b.15, 291a.15

şu şu (*bk.* şol)

ş. 77a.12, 156a.14, 163b.10, 192a.12, 207a.8, 211a.12, 227b.12, 284b.5, 287b.13, 302b.2, 309a.9, 314a.1, 314b.7, 318a.4, 319b.13

ş.+dur 284b.14, 298a.13

ş.+nıŋ 241a.8

ş.+nuŋ 77b.11

ş.+ŋa 143b.3, 204a.13

şuḳḳa (*Ar.*) parça, kumaş parçası

ş.+sı 47a.1-2

şübhe (*Ar.*) şüphe

ş. 68b.12, 132a.11

ş.+m 336a.7, 336a.7

ş.+miz 93a.5

ş.+n 198b.15

ş.+si 342a.15

şühedā (*Ar.*) şehitler

ş. 261b.6, 261a.15, 269b.13

ş.+ya 221a.12

şühedā-yı Kerbelā Kerbela şehitleri

ş. 268a.13

şükūfe (*Far.*) çiçek

şükūfe-i bahāristān ilkbahar çiçeği

ş. 296b.3

şükūfe-i nev-bihār-ı risālet peygamberlik baharının çiçeği

ş.+ı 131b.8

şüküfte (*Far.*) açılmış çiçek

şüküfte-i bāġ-ı leṭāfet güzellik bağının açılmış çiçeği

ş. 232b.9-10

şüküfte-i bāġ-ı raḥmet rahmet bağının açılmış çiçeği

ş. 233b.9

şükr (*Ar.*) şükür

ş. 111b.1, 117b.9, 201b.15, 227b.11, 271a.7, 326a.4

şükr ėt- şükretmek

ş.-esin 119a.5

şükr eyle- şükretmek

ş.-yüp 278b.10

şürūʿ (*Ar.*) başlama

şürūʿ eyle- başlamak

ş.-di 18a.10, 266a.8

ş.-dim 341b.14

ş.-ye 71b.11

T

tā (*Far.*) bir şeyin başladığı ya da sonlandığı yer ya da zamanı anlatır

t. 6a.2, 6a.6, 26b.3, 35b.15, 37a.11, 38b.13, 69a.2, 70b.8, 73a.2, 90b.6, 102b.13, 167b.1, 187a.15, 193a.10, 201a.8, 238a.8, 266b.1, 292b.3

tā ki sonunda, öyle ki (*bk.* tā kim)

t. 29b.12, 71a.5, 96a.8, 172b.4, 184a.13, 186b.5, 187a.10, 234a.4, 312a.10, 321b.4, 336b.1, 338a.8, 342a.11

tā kim sonunda, öyle ki (*bk.* tā ki)

t. 4a.9, 10b.13, 247a.14

taʿaccüb (*Ar.*) şaşma

t.+indeyem 243a.7-8

taʿaccüb ėt- şaşmak

t.-üp 257b.13, 272b.1-2

taʿaccüb eyle- şaşmak

t.-dim 100b.12-13, 100b.9

taʿallül (*Ar.*) işten kaçma

taʿallül ėt- işten kaçmak

t.-me 40b.15

taʿallül ḳıl- işten kaçmak

t.-ma 52a.3

ṭaʿām (*Ar.*) yemek, aş

t. 15b.7, 37b.12, 37b.13, 38a.4, 38a.4, 47b.15, 48a.14, 48b.12, 48b.14, 48b.15, 48b.3, 49a.4, 49a.8, 50a.1, 52b.2, 52b.4, 52b.6, 52b.6, 52b.7, 157b.2, 195a.11, 279b.3, 307b.10

t.+a 83b.12

t.+dan 48b.10, 48b.7, 48b.9, 74a.8

t.+ı 38a.1, 48b.13, 49a.13, 49a.9

t.+ıŋ 49a.4, 138a.2

t.+lar 274a.13-14

ṭaʿām ėt- yemek yemek

t.-ersiz 71a.14

ṭaʿām ye- yemek yemek

t.-medi 337b.7

ṭaʿāt (*Ar.*) ibadet

t. 255a.2

t.+ını 167b.6

ṭabʿ (*Ar.*) huy, mizaç

t.+ında 250a.14

t.+ıŋızda 84b.2

tāb (*Far.*) güç, takat

tāb u tevānı kesil- gücü kuvveti kalmamak

t.-di 216a.1-2

t.-mişdi 226a.8

ṭabaḳ (*Ar.*) tabak

t. 49a.8, 267a.5, 282a.15, 287a.10, 299b.13

t.+ıla 46b.6

t.+la 267a.5

ṭabançe tokat, şamar

t. 163b.1, 163b.12, 163b.7, 163b.8, 280b.14, 333a.11

ṭabıl davul (*bk.* ṭavul [1], ṭabl)

ṭabıl-ı ceng u cidāl savaş davulu

t.+le 195b.15

ṭabīʿat (*Ar.*) huy, mizaç

t.+ı 86a.11

t.+ımça 165a.4 'isteğime göre'

t.+ından 276b.8

t.+ları 83b.14

ṭabīʿatı şıḳıl- içi sıkılmak, daralmak

t.+m s.-ır 111a.3

ṭābīʿ (*Ar.*) biat eden

ṭābīʿ ol- biat etmek

t. 139b.2, 204a.7

t.-an 183b.3

t.-ana 105b.3, 182b.6

t.-anlara 107a.13, 117b.13, 273b.8, 313a.13, 335b.10

t.-anlardan 121b.7

t.-up 12a.8-9, 128b.7, 145a.11, 147b.1, 174a.2, 177b.13, 187b.15

t.-ur 182a.9

t.-ursın 197a.9

t.-uruz 130b.4, 182a.1

tāʿbir (*Ar.*) anlatma, ifade etme

t. 33a.12, 190a.11

t.+i 34a.9, 49a.6, 193b.14, 300a.12

tāʿbir ėdil- anlatılmak, ifade edilmek

t.-dikde 34a.10

ṭabl (*Ar.*) davul (*bk.* ṭabıl, ṭavul [1])

t.+ıŋ 191b.15

ṭabl u ʿalem-i ʿasker askerî sancak ve davul

t. 114a.15, 207a.6-7

ṭabl u naġāre çaldır- savaş davulu çaldırmak

t.-up 268b.8

tabşur- emanet etmek (*bk.* tapşur- [1])

t.-dı 243b.6

t.-up 54b.9

tābūt (*Ar.*) tabut

t. 75b.11, 75b.12, 75b.6, 301a.10, 305b.5

t.+a 75b.3, 75b.8

t.+ı 75b.5

t.+ımı 53b.2

t.+ıŋ 305b.5

tāc (*Far.*) taç

t. 44a.14, 46a.13, 46b.11, 46b.15, 116b.9, 140b.8, 261a.8

t.+ı 228a.8

taʿcīl (*Ar.*) bir işin yapılmasını hızlandırma

t. 123b.6, 177a.7

tafṣīl (*Ar.*) ayrıntılı açıklama

t. 174b.15

ṭaġ dağ

t. 223a.12, 235a.15

t.+a 313a.8

t.+ına 313a.5

t.+ıŋ 307a.1

t.+lar 128b.3

ṭāġ (*Far.*) gönül yarası

t.+dır 51b.14

ṭağıl- herkes bir yana gitmek, dağılmak

t.-açak [sıfat fiil] 176a.14

t.-dı 100b.14, 109a.10, 208a.10

t.-dılar 175a.2, 192b.5, 224b.3

t.-ıŋ 187a.3-4

t.-ırlar 148b.5

ṭağıt-, -d 1. dağınık hale getirmek (saç)

t.-dı 297a.12

t.-mış 333b.9

t.-up 181b.2

2. bir işi bozmak

t.-dı 239a.12

taḥammül (*Ar.*) dayanma, sabretme

t. 68a.6, 154b.5, 158b.1

t.+dür 181b.10

t.+i 15a.13

t.+ler 127a.11

taḥammül ėt- dayanmak, sabretmek

t.-dim 285b.15

t.-e 154b.6

t.-emeyüp 287a.15

t.-mez 31b.2, 138b.8

t.-mezler 171a.1

t.-üp 12a.14, 105a.15, 181a.1

taḥammül eyle- dayanmak, sabretmek

t. 52a.2, 52a.2

t.-digi 243a.10

t.-digiŋi 170b.2-3

t.-diler 99b.1

t.-mek 273a.11

t.-meyüp 295b.10

t.-mez 243a.11-12

t.-yüp 170b.1

taḥammül ḳıl- dayanmak, sabretmek

t.-dım 173a.11

taḥammül ol- dayanmak, sabretmek

t.-mak 29b.9

ṭaḥāret (*Ar.*) temizlik

t.+le 71a.15

taḥassür (*Ar.*) hayıflanma

t.+üm 209a.8

taḥayyürsiz seçmek zorunda kalmadan

t. 95b.11

taḥıyyāt (*Ar.*) **1.** Allah'a yapılan şükürler, hamdler

t. 172a.14

2. selam verme

taḥıyyāt-ı mescid mescid namazı

t. 72a.10

taḥḳīḳ (*Ar.*) **1.** soruşturma

taḥḳīḳ ėt- araştırmak, soruşturmak

t.-üŋ 24b.13

2. gerçek, doğru

t. 89b.15, 117b.12

t.+dir 278b.4

taḥḳīḳ ol- gerçekleşmek

t.-mak 25b.1

3. gerçekten, hakikaten

t. 130a.14, 130b.11

taḥḳīḳ ender taḥḳīḳ gerçekten, göz göre göre

t. 198b.11

4. kesinlikle, muhakkak

t. 87a.2, 226a.4

taḥḳīr (*Ar.*) küçümseme

taḥḳīr eyle- küçümsemek

t.-r 9a.4

taḥmīd (*Ar.*) övgü, hamd

t. 217b.14

taḥmīnen (*Ar.*) yaklaşık, tahminî olarak

t. 219b.13

taḥrīk (*Ar.*) kışkırtma

taḥrīk ėt- kışkırtmak

t.-üp 83a.14

taḥrīr (*Ar.*) yazma, kaleme alma

t. 4b.6, 33a.12, 148a.14, 160a.5, 168b.15, 181b.6, 201a.7, 224b.5, 233a.10, 255b.9

t.+e 4a.10, 205b.9

t.+i 298b.12

taḥrīre gel- yazılmak

t.-mez 14b.7, 24a.14

taḥrīre getür- yazmak

t.-dim 4a.15

taḥrīr ėt- yazmak

t.-e 139a.2

t.-emez 32a.2

t.-üp 121a.8, 140b.6

taḥrīr eyle- yazmak

t.-dim 342a.10-11

t.-miş 10b.15

taḥrīr ol- yazılmak

t.-sun 122a.9

t.-muşdur 70a.11

taḥsīn (*Ar.*) beğenme, takdir etme

taḥsīn ėt- beğenmek, takdir etmek

t.-üp (edüp) 114b.7, 154a.5-6

taḥsīn eyle- beğenmek, takdir etmek

t.+ler e.-yüp 177b.8

taḫt (*Far.*) **1.** hükümdarlık makamı

t. 34a.6, 46b.4, 121a.2, 140b.8, 266a.11, 282a.8, 303a.8, 308b.13, 325b.15, 326b.9, 327a.2, 337a.13

t.+a 280b.4

t.+dır 34a.8

t.+ı 109a.8

t.+ın 82a.10

t.+ına 80b.6

t.+ıŋ 34a.6

t.+lar 337a.5

taḫta cülūs eyle- tahta geçmek, hükümdar olmak

t.-di 121a.13-14

taḫta geç- tahta oturmak, hükümdar olmak

t.-di 120b.15, 120b.8

t.-miş 130a.4, 131b.1-2

t.-üp 142b.15

taḫta geçir- birini hükümdar yapmak

t.-diler 314a.4

t.-üp 103b.5

2. hükümdarın üzerine oturduğu süslü ve büyük koltuk

t.+dan 109a.9

t.+lar 337a.5

taḫt-ı ferāḥ-fezā ferahlık artıran taht

t. 42a.8

taḫt-ı menḥūs uğursuz taht

t.+ından 311b.6

taḫta (*Far.*) odun parçası

t. 75b.1, 75b.1

t.+nıŋ 291b.11, 291b.12

t.+na 215b.4

ṭā'ife (*Ar.*) topluluk, cemaat (*bk.* ṭāyife)

t.+si 190b.13, 227a.2, 227b.7

t.+sin 283b.4

t.+siŋe 265a.11

t.+siyile 175b.10

t.+ye 190b.15

taḳ- asmak, takmak

t.-dı 284b.12

taḳarrüb (*Ar.*) yaklaşma, yakına gelme

t.+ile 84b.7

ṭāḳat (*Ar.*) bir iş yapabilme gücü, mecal

t. 216b.15

t.+i 13a.3

t.+leri 47b.14

ṭāḳat getür- güç yetirmek

t.-emezler 49b.14

t.-meyüp 33a.10, 224b.3

t.-mez 31b.4-5, 127a.11-12, 206b.14, 230a.5

t.-mezler 47b.8-9

ṭāḳati ḳalma- gücü kuvveti kesilmek

t. ḳ.-dı 58a.2

t. ḳ.-mışdı 212a.5

t.+im ḳ.-dı 53a.3

ṭaḳāti olma- gücü kuvveti kesilmek

t.-dı 13a.3

takati tāḳ ol- gücü kuvveti kesilmek, mecali kalmamak

t.-dı 302a.10

taḳdīr (*Ar.*) yazgı, kader

t. 70a.12, 71b.5, 81a.9, 90b.14, 156b.4, 169b.3, 243a.13, 254a.15

t.+de 175b.15, 205b.11

t.+den 179a.9

t.+imde 167a.13

taḳdīr-i ezelī Allah'ın takdiri

t.+de 278a.12, 283b.1

taḳdīr-i Rabbānī Allah'ın takdiri

t. 180a.7

taḳdīr ol- (Allah) takdir etmek

t.-muşdur 70a.10, 83a.4, 83a.7

ṭaḳın- üzerine takmak (kılıç)

t.-up 328b.3

taḳrīr (*Ar.*) anlatma, ifade etme

t. 32a.2, 148a.14, 160a.5, 181b.6, 201a.7, 205b.8, 224b.5, 255b.9, 342a.10

t.+e 4a.15

t.+i 233a.10, 298b.12

taḳrīre getür- anlatmak, ifade etmek

t.-dim 4a.11

taḳrīr eyle- anlatmak, ifade etmek

t.-di 51a.5, 123b.9, 131a.11, 263b.3, 267a.1

t.-dim 4b.6

t.-ye 327b.15

taḳsīm (*Ar.*) paylaştırma

taḳsīm eyle- paylaştırmak

t.-diler 264b.11, 264b.12

taḳsīrāt (*Ar.*) suçlar, kusurlar

taḳṣīrāt ėt- kusur işlemek

t.-erem 19a.11-12

taḳṣīrātlıḳ kusur işleme

t. 53b.7, 154a.10, 154a.15

taḳvā (*Ar.*) Allah'ın yasakadığı şeylerden uzak durma, sakınma

t. 138a.2

ṭalaḳ (*Ar.*) boşanma

ṭalaḳ ėt- boşamak

t.-erdi 86b.9

ṭalaḳ vėr- boşamak

t.-di 208a.4

t.-üp 134b.2

ṭaleb (*Ar.*) istek, dilek

t. 130b.12

ṭaleb ėt- istemek

t. 40b.15

t.-er 8b.7

t.-erdi 35b.12

t.-erem 47b.9

t.-erler 8b.13, 8b.8-9, 9a.1

t.-memişdir 34b.4

ṭaleb eyle- istemek

t.-di 31a.13, 205a.5, 209a.14, 212a.14, 212b.8, 248a.9

t.-diler 115b.1

t.-digim 138a.4

t.-diŋ 31a.8

t.-rem 138a.1

t.-yüp 27a.9

ṭāli‘ (*Ar.*) baht, talih

t.+im 159a.5, 206b.14, 330b.10

taʿlili talihli

t. 156b.15

ṭālib (*Ar.*) isteyen, talep eden

ṭālib ol- birisine talip olmak, evlenmek istemek

t.-urlar 135a.6-7

taʿlīm (*Ar.*) öğretme

t.+in 55b.15

taʿlīm eyle- öğretmek

t.-di 35b.9

ṭām 1. çatı

t.+lar 151b.4

2. hayvan damı, ahır

t.+ıŋ 115a.10

ṭamaʿ (*Ar.*) açgözlülük

ṭamaʿ ėt- açgözlülük yapmak

t.-üp 258b.3

ṭamaʿ eyle- açgözlülük yapmak

t.-mem 107b.13

ṭamaʿ-kār açgözlü

t. 258b.2, 259a.10

tamām (*Ar.*) **1.** bütün, hepsi

t. 6b.14, 122a.8, 206a.7

tamām-ı şehr bütün şehir

t.+de 149b.1

2. bitmiş, sona ermiş

t. 324a.7, 324a.7

tamām et- bitirmek, sonlandırmak

t.-diŋ 57b.2-3

t.-üp 237a.9

tamām eyle- bitirmek, sonlandırmak

t.-di 120b.3

tamām ol- tamamlanmak

t.-dı 24b.9

t.-dukda 26b.11, 27a.3, 36a.8

t.-madan 193b.13-14, 195b.15

t.-madı 50b.13, 211a.1

t.-madukça 69a.2

t.-muşdur 138b.4

t.-urdı 211a.1

tamām şod tamamlandı, bitti

t. 345a

3. tam o sırada

t. 274a.5, 283b.13, 308a.8

ṭamar 1. vücut damarı

t.+ın 256a.1

2. toprak altında uzayıp giden tabaka

t.+ları 256a.4

ṭamla damla

t. 94a.9, 331b.15

ṭamla- damlamak

t.-dı 262b.11, 263a.13

t.-madı 252b.1, 256a.14

ṭaʿn (*Ar.*) ayıplama

t. 12b.6

ṭaʿn ėt- ayıplamak

t.-üp 14b.6, 269a.15

ṭaʿn eyle- ayıplamak

t.-se 9a.2

tanış- danışmak

t.-ıŋ 176a.12

ṭanṭana (*Ar.*) gürültü

ṭanṭana ḳop- gürültü kopmak

t.-dı 147a.1

ṭap- (puta) tapmak

t.-mak 57b.11

tapşur- 1. emanet etmek (*bk.* tabşur-)

t.-dı 245a.9

t.-dım 26b.1, 91a.7

t.-up 245a.12

2. vermek, nikahlamak

t.-maga 45a.7

ṭara- taramak (saç)

t.-yup 51b.5, 266b.12

ṭaraba (*Ar.*) tahta parmaklık, tahta bölme

t. 215b.4

ṭaraçıḳ daracık, dapdar

t. 97a.11

ṭaraf (*Ar.*) **1.** yön, cihet

t. 11b.10, 51a.15, 51a.15, 109b.7, 342a.8

t.+a 103b.9, 109b.7, 122a.13, 125a.11, 125b.4, 133a.12, 133a.14, 151a.1, 156a.1, 156a.1, 181b.14, 182a.7, 183a.11, 186a.14, 189b.10, 196a.5, 212a.7, 214b.8, 323b.1, 324a.10

t.+da 14a.3, 168b.4, 191a.7, 199b.2, 208a.5, 221b.2, 231a.9, 299a.6, 307a.5, 307b.13, 319a.10, 319a.6, 323a.4

t.+daki 212b.6

t.+dan 161b.11, 187b.6, 196a.7-8, 200b.2, 208b.9, 214a.11, 217b.10, 226b.3, 236b.9-10, 311a.7, 320b.11, 320b.13

t.+ı 196a.6, 196b.1, 196b.2

2. bahsedilen kişi

t.+ımdan 132b.13

t.+ımızdadır 175b.15

t.+ımızdan 199b.14

t.+ına 169a.13, 202a.9, 231b.3, 273a.2

t.+ında 13b.1, 14a.5, 44a.1, 44a.1, 72b.3, 175b.8

t.+ından 106b.9, 131b.13, 172a.4, 203b.4, 203b.5, 214a.4, 214b.3, 243a.8, 296b.11, 317b.9, 333a.13, 338b.7

ṭaraf-ı Ḥaḳ Allah tarafından

t.+dan 4a.2, 13a.14, 217a.6, 220b.8, 231a.15, 329a.5

ṭaraf-ı rūzgār zaman, kader tarafından

t. 11a.5

taraf-ı şehriyār hükümdar tarafından

t.+ından 69a.9

3. farklı düşüncelere sahip iki gruptan her biri

t. 185b.10

t.+dan 83a.1, 192b.4, 198b.8,

t.+ındansın 182b.4

4. ana veya baba soyundan gelenler

t.+ından 80a.11

ṭarat-, -d (sakal) taratmak

t.-up 299a.2

ṭar dar (boğaz) (*bk.* dar)

t. 308a.13, 308a.8

ṭarḥ (*Ar.*) tertip etme, kurma

ṭarḥ-ı iḳāmet eyle- yerleşmek, düzen kurmak

t.-di 87b.9

ṭarīḳ (*Ar.*) yol, usül

t. 55b.15

t.+ı 16b.9

t.+ıla 122a.2, 233a.13

t.+ıyıla 13b.11, 22b.11, 23a.11, 54b.7, 58b.6, 79a.13, 81b.13, 137b.3, 168b.9, 171a.10, 243b.5, 262b.10, 269a.4, 269a.6, 285b.10, 288a.9, 289a.9

ṭarīḳ-i muḥabbet sevgi yolu

t.+de 261b.2

ṭarīḳ-i müstaḳīm doğru yol

t. 214a.9

t.+de 171b.5

t.+e 141b.9

ṭarīḳ-i taʿāt ibadet yolu

t.+de 26b.1

ṭarīḳ-i mürāfaḳat arkadaşlık yolu

t. 24b.14

ṭarīḳāt yollar

ṭarīḳat-ı muʿāvenet yardımlaşma yolu

t. 16b.10

tārumār (*Far.*) darmadağın, perişan

t. 230b.8

tārumār ėt- dağıtmak, perişan etmek

t.-üp 226a.15

tārumār eyle- dağıtmak, perişan etmek

t.-di 50b.6, 230a.10-11, 308b.1

t.-diler 111b.9, 224a.12

t.-mek 235a.12

tārumār ol- dağılmak, perişan olmak

t.-dı 222a.3

t.-ur 223b.11

tart- ağırlık ölçmek

t.-arlarken 330b.7

ṭarṭaġan darmadağın, dağılmış

ṭarṭaġan ol- darmadağın olmak, dağılmak

t.-a 330b.2

t.-dular 146a.6

ṭarz (*Ar.*) **1.** biçim, şekil

t. 80b.2

t.+la 233a.14

2. üslup

t.+ını 296a.5

ṭās (*Ar.*) kase

t.+ıla 206a.12

t.+larla 311b.14

taṣadduḳ (*Ar.*) sadaka verme

taṣadduḳ ėt- sadaka vermek

t.-erdi 68a.4

taṣavvur (*Ar.*) düşünce

t.+ınça 260a.1

taṣdīk (*Ar.*) doğrulama

taṣdīk-i ḫaber vėr- haberi doğrulamak

t.-mişdir 69a.3

taṣḥīḥ (*Ar.*) düzeltme

taṣḥīḥ-i mīzāc ėt- iyileşmek, sağlığına kavuşmak

t.-eyim 87b.6

ṭaş taş

t. 77b.7, 98a.8, 98a.9, 98a.9, 98b.5, 99a.6, 151b.12, 151b.5, 217a.15, 217b.1, 252a.8, 275a.11, 275a.14, 275a.7, 275a.9, 311a.10, 326b.10

t.+a 242a.9, 275b.3

t.+da 89a.1

t.+dan 154b.7

t.+ı 81b.3, 98b.5, 98b.6, 98b.6, 236b.8, 275a.12, 275a.15

t.+ıyıla 257b.14, 280b.6

t.+lar 12b.14, 13a.4, 13a.4

t.+ları 98b.10, 98b.7, 98b.8, 98a.10

t.+larla 178b.12, 317a.6, 332b.1

ṭaşa tut- birisini taşlamak

t.-up 304b.14

ṭaş yürekli katı kalpli, merhametsiz kişi

t. 162b.2

ṭaşra dışarı

t. 12b.14, 16b.3, 24a.9, 26b.12, 28a.13, 32b.11, 43b.4, 48b.9, 50a.2, 51a.1, 55a.6, 55a.7, 57a.6, 58a.2, 58a.5, 59b.9, 69b.10, 69b.9, 79a.10, 84b.8, 102a.15, 109a.13, 114a.10, 143b.15, 144b.3, 148a.13, 148b.12, 149b.8, 150b.14, 156a.14, 160a.3, 227b.15, 228a.3, 245a.13, 246a.4, 254a.13, 261b.13, 262b.2, 266a.2, 273b.1, 275a.2, 282a.1, 287a.2, 292a.7, 298b.8, 306a.5, 306b.14, 324a.14

t.+da 53b.11, 75a.1, 146b.15, 228a.2, 294a.9, 312b.5, 330a.1

t.+dan 98a.12, 162b.15

ṭaşra çıḳ- dışarı çıkmak

t.-ma 328b.11

t.-mak 328b.10

ṭaşra ol- dışarı çıkmak

t.-up 15b.8

ṭatlı 1. şekerli

t.+dur 39a.8

2. sevimli, güzel

t. 175a.1

t.+dır 181b.10, 212b.1, 212b.4

3. keyif veren, hoşa giden

t. 19a.9

ṭatlı dilli hoş sözlü

t. 41a.1, 98a.13

ṭāʿūn (*Ar.*) veba

t.+dan 117b.10

ṭavāf (*Ar.*) Kabe'nin etrafını dolaşma

t. 57b.2

t.+dan 304a.3

ṭavāf ėt- tavaf etmek

t.-er 302b.13

t.-erdi 302b.12

t.-erken 57a.15

ṭavāf eyle- tavaf etmek

t.-di 106a.15

t.-ye 57a.15

ṭavar inek, koyun, keçi gibi hayvanlara verilen ad, davar

t.+ı 115a.14

ṭavşan tavşan

t. 15a.3

ṭavul (<*Ar.* ṭabl) davul (*bk.* ṭabıl, ṭabl)

ṭavul ẓurna 1. saz söz, eğlence

t. 283b.8, 285b.11

2. savaş bandosu

t. 191b.14

ṭayan- direnmek, karşı koymak

t.-ıŋız 111b.2

taʿyīb (*Ar.*) ayıplama

taʿyīb eyle- ayıplamak

t.-meŋ 331a.14

tāyife (<*Ar.* tāʿife) grup, topluluk (*bk.* ṭāʿife)

t.+densen 282a.15

t.+sinüŋ 29b.2

taʿyīn (*Ar.*) atama, görevlendirme

taʿyīn ėt- atamak, görevlendirmek

t.-üp 150b.8

taʿyīn eyle- atamak, görevlendirmek

t.-di 111b.13

t.-diler 312b.13-14

t.-mişdir 249b.12

taʿyīn ol- atanmak, görevlendirilmek

t.-muşdur 265a.14

ṭaylasān (*Ar.*) sarığın omuza sarkan kısmı

t. 142a.3

t.+ların 196a.13

tażarruʿ (*Ar.*) yalvarma, yakarma

tażarruʿ ėt- yalvarmak

t.-dikde 42a.2

tażarruʿ eyle- yalvarmak

t.-yüp 41a.10

tażarruʿ ḳıl- yalvarmak

t.-dı 18b.12

tāze (*Far.*) **1.** dinç, yorulmamış (asker)

t. 147b.6

2. üzerinden zaman geçmemiş, yeni

t. 51b.14

3. genç kadın

t.+yem 135a.14

tāze bıyıḳlı bıyıkları yeni çıkmış, delikanlı

t. 212a.15

tāzelen- unutulmuş duygu, düşünce yeniden canlanmak

t.-di 298b.6

tazelik gençlik, diri olma

t. 135a.5, 216a.7

taʿẓīm (*Ar.*) hürmet etme

t. 40a.9, 126a.10

t.+dir 21b.5

t.+ile 127b.11

t.+leri 260b.1

taʿẓīm ėt- hürmet etmek

t.-diler 124a.5

t.-erler 261a.10

t.-mez 106a.13

t.-üp 22b.5

taʿẓīm eyle- hürmet etmek

t.-di 337a.15

t.-digi 9a.3-4

taʿẓīm-i dudmān-ı nübüvvet peygamberlik soyuna hürmet

t. 260a.5

taʿẓīm olun- hürmet edilmek

t.-maz 106a.14

tāziyāne (*Far.*) kırbaç, kamçı

t. 31a.15, 31a.4, 31a.9, 31b.11, 31b.12, 145a.3, 158a.12, 158a.13, 158a.14, 158a.15, 158b.1, 158b.2, 158b.4, 158b.9

t.+ye 31b.4

t.+yi 31a.13, 31b.5, 31b.6, 31b.7, 32a.6

t.+yile 14a.15

taʿziye (*Ar.*) baş sağlığı dileme

t.+sine 280a.5-6

taʿziye ėt- baş sağlığı dilemek

t.-erlerdi 75b.14

taʿziye eyle- baş sağlığı dilemek

t.-yüp 298b.10

tebāh (*Far.*) yıkılmış, harap olmuş

tebāh ėt- yıkmak, harap etmek

t.-düŋ 81a.8

teberrüken (*Ar.*) itibar ederek

t. 11a.1

tebessüm (*Ar.*) gülümseme

tebessüm ėt- gülümsemek

t.-erek 45a.14-15, 222b.14

t.-üp 29a.6, 51a.4

tebessüm eyle- gülümsemek

t.-di 59a.9, 139b.2

teblīġ (*Ar.*) ulaştırma

teblīġ ėt- (selam) ulaştırmak

t.-esiz 27a.5

teblīġ eyle- (selam) ulaştırmak

t.-yüp 31a.13

teblīġ-i aḥkām hükümleri ulaştırma

t. 29a.11

teblīġ-i risālet peygamberliğin tebliği

t. 30b.12

tecāvüz (*Ar.*) -den fazla

t.+dür 40b.15

tecessüs (*Ar.*) soruşturma, tahkik etme

tecessüs ėt- soruşturmak, tahkik etmek

t.-üp 141a.12

techīz (*Ar.*) ölüyü gömülmek üzere hazırlama

t. 26b.11

tecrübe (*Ar.*) deneyim, tecrübe

t. 317a.14

tedārik (*Ar.*) **1.** hazırlık

t. 81b.6,

t.+i 44b.13

t.+inde 228a.3, 250b.9

t.+ini 127b.8, 234b.3, 273b.4, 299a.7

2. önlem, tedbir

t. 122b.6, 168a.13, 250b.2, 315b.4

tedārik ėt- temin etmek

t.-eyim 50a.1

tedārik eyle- hazırlanmak

t.-mege 154b.2

tedārik gör- 1. tedbir almak

t.-elim 87a.1, 206b.7

2. temin etmek

t.-düm 50a.9

3. hazırlanmak

t.-di 132a.12

t.-mege 130a.13

t.-mekde 151b.11

t.-üp 139b.12, 274b.14

t.-ürdiler 168a.14

tedārik-i darb-ı aḥvāl ėt- hacetini yapmaya hazırlanmak ?

t.-e 194a.4

tedārik-i ḥīle hile tedbiri

t. 145b.10

tedbīr (*Ar.*) önlem, tedbir

t. 156b.5, 307a.10, 309a.6

t.+den 174b.13

t.+i 147b.2, 230a.6

t.+iŋ 235a.7

tedbīr eyle- önlem almak

t.-diŋiz 169a.2-3

tedbīr eyle- önlem almak

t.-dim 235a.6

tedbīr ḳıl- önlem almak

t.-sam 178b.2

tedrīc (*Ar.*) derece derece, yavaş yavaş

t. 40b.15

te'emmül (*Ar.*) etraflıca düşünme

te'emmül ėt- etraflıca düşünmek

t.-üp 168b.7

te'essüf (*Ar.*) üzülme

te'essüf çek- üzülmek

t.-erim 330b.9-10

te'essüf ėt- üzülmek

t.-üp 269a.12

tefāsīr (*Ar.*) tefsirler

t.+de 11b.12, 49a.2

t.+lerden 341b.3

tefekkür (*Ar.*) düşünme

t. 220b.3

tefsīr (*Ar.*) **1.** Kur'an ayet ve surelerini açıklama

t. 84b.3

2. Kur'an ayet ve surelerini açıklayan kitaba verilen ad

t.+inde 95a.14

3. yorumlama, açıklama

tefsīr ol- yorumlamak, açıklamak

t.-maz 169a.1

teftīş (*Ar.*) aslını araştırma, soruşturma

teftīş eyle- aslını araştırmak, soruşturmak

t. 63b.1

teftīş u tefaḥḥuş eyle- aslını etraflıca araştırmak, soruşturmak

t.-di 338b.7-8

teg gibi

t.+dir 85b.13

teheccüd namāzı geceleyin kalkıp kılınan nafile namaz

t.+nı 266a.6

tehī (*Far.*) boş (söz)

t. 61a.14

tehlīl (*Ar.*) kelime-i tevhidi söyleme

t. 6b.10, 76a.14, 167b.8, 217b.14, 219a.14, 328b.7

tehniyye (*Ar.*) tebrik etme

t. 23a.11

tek yeter ki

t. 161b.2, 179a.2, 323a.14

teḳaddüm (*Ar.*) önüne geçme, önce davranma

teḳaddüm ėt- önüne geçmek, önce davranmak

t.-ersin 188b.13-14

t.-emem 78b.12

t.-üp 92b.14, 92b.15

tekbīr (*Ar.*) 'Allahuekber' sözü

t. 67b.4, 219a.14, 328b.7

tekbīr getür- 'Allahuekber' demek

t.-üp 224a.14

tekbīr u tehlīl al- 'Allahuekber' demek ve kelime-i tevhidi söylemek

t.-dılar 339b.3-4

tekellüm (*Ar.*) konuşma, söyleme

t. 35a.14

tekellüm ėt- konuşmak, söylemek

t.-dikçe 69b.3

teʿkīd (*Ar.*) hatırlatma, tekrarlama

te'kīd eyle- hatırlatmak, tekrarlamak

t.-miş 122a.14

te'kīdli hatırlatma, tekrarlama suretiyle (yazılmış mektup)

t. 178b.1, 191b.3

teklīf (*Ar.*) öneri

t.+i 175b.1

teklīf eyle- önermek

t.-yüp 44a.8

tekrār (*Ar.*) tekrar

t. 10b.4, 34a.15, 57b.9, 67b.6, 71a.1, 86b.9, 104a.9, 111a.10, 117b.5, 120b.14, 125a.7, 127b.4, 131a.8, 147a.7, 152a.6, 183b.14, 184b.14, 184b.9, 188b.15, 202b.12, 202b.5, 203a.1, 205a.5, 207b.4, 211a.2, 225a.12, 226a.1, 237b.5, 245b.7, 246a.10, 249a.11, 249a.12, 249a.13, 250b.6, 251a.14, 252b.1, 278a.14, 295a.1, 298b.6, 300a.7, 302a.15, 302b.5, 308b.4, 312b.8, 319b.3, 325a.6, 330a.13, 330a.14, 332b.10, 333a.8, 336b.8

tekrār be tekrār tekraren, birçok kez

t. 132b.10

tekrār ėt- tekrarlamak

t.-er 56a.1

tekrār eyle- tekrarlamak

t.-meden (isim fiil) 26a.6

tekrāren (*Ar.*) tekrar tekrar, birçok kez

t. 130a.11

tekrārla- tekrarlamak

t.-dı 84b.4

tekrīm (*Ar.*) saygı gösterme

t. 126a.10

tekrīm eyle- saygı göstermek

t.-diler 40a.9-10

tekye (*Ar.*) yaslanma, dayanma

tekye ḳıl- bir yere yaslanmak, dayanmak

t.-dı 27b.2

telef (*Ar.*) yok olma,

telef ol- yok olmak (mal)

t.-ur 137a.4

teʿlif (*Ar.*) eser yazma

te'līf eyle- eser yazmak

t.-digi 10b.14, 341b.7

telḳīn (*Ar.*) öğretme

telḳīn eyle- öğretmek

t.-yüp 41a.5

temāşā (*Ar.*) seyran, zevkle seyredilen şey

t.+dır 16a.4

t.+sına 285a.10

t.+ya 274a.4

temcīd (*Ar.*) Allah'ı övme, yüceltme

t. 217b.14

temcīd ėt- Allah'ı övmek, yüceltmek

t.-erler 6b.10-11

temennā (*Ar.*) arzu, istek

temennā ḳıl- istemek

t.-saŋ 135a.13

temerrüd (*Ar.*) inat etme

temerrüd ėt- inat etmek

t.-üp 125a.12

temmet (*Ar.*) 'bitti, tamamlandı' anlamında kitabın sonuna yazılan söz

t. 345a

temür demir (*bk.* demir)

t.+den 154b.8

ten ten

t.+den 171b.14

tenāvül (*Ar.*) yeme içme

tenāvül eyle- yemek yemek

t.-medim 49a.4-5

tenbīh (*Ar.*) **1.** bir şeyi sıkı sıkıya hatırlatmak

t. 213b.15

t.+i 288b.9

tenbīh eyle- tembihlemek

t.-di 187b.15

t.-mediŋ 213b.9

t.-mişdir 200a.10

tenbīh ol- tembihlenmek

t.-dı 285a.8

2. uyarı, ikaz

tenbīh et- ikaz etmek, uyarmak

t.-üp 72a.12

tenhā (*Far.*) **1.** ıssız, kuytu (yer)

t. 188a.7, 273b.2, 338b.11

t.+da 68b.3

t.+sına 227a.10

2. yalnız başına

t. 33b.12, 86a.15, 146a.9

t.+dır 72a.5

t.+ça 137b.15, 137b.8

ter ter

t. 28a.13

t.+e 230a.1

terāzū (*Far.*) terazi

t. 61b.15

t.+nuŋ 62a.1

t.+ya 330b.6

terbiye (*Ar.*) eğitme, yetiştirme (*bk.* terbiyet)

t.+mde 56b.15

terbiyet (*Ar.*) eğitme, yetiştirme (*bk.* terbiye)

terbiyet eyle- eğitmek, yetiştirmek

t.-yüp 11b.4

tercīḥ (*Ar.*) üstün tutma, seçme

tercīḥ ėt- üstün tutmak, seçmek

t.-erem 198a.8

t.-mem 107b.11

tercīḥ eyle- üstün tutmak, seçmek

t.-di 158a.12

t.-dim 118b.11

tercüme (*Ar.*) çeviri

tercüme eyle- çeviri yapmak

t.-dim 4a.14, 341b.13-14

terk (*Ar.*) bırakma, vazgeçme

terk ėt- bırakmak, vazgeçmek

t.-ersin 204a.3

t.-en 176b.8

t.-üp 229b.11-12

terk eyle- bırakmak, vazgeçmek

t.-ŋ 168b.3-4

terk-i edeb edebsizlik

t.+dir 267b.1

terk-i dīn dinin gereklerini yapmama

t. 336b.2

terki eyerin arka kısmı

t.+sine 217a.10

tertīb (*Ar.*) düzen, intizam

t.+ile 286a.15

ters hayvan dışkısı

k.+idir 165b.14

tesbīḥ (*Ar.*) Allah'ı her türlü kusurdan tenzih etme

t. 6b.7, 6b.10, 76a.14, 217b.14

tesbīḥ eyle- Allah'ı her türlü kusurdan tenzih etmek

t.-r 45a.3

tesbīḥ ėt- Allah'ı her türlü kusurdan tenzih etmek

t.+ler ė.-erek 328b.7

tesellī (*Ar.*) **1.** avutma

t. 137b.3

tesellī ėt- avutmak

t.+ler ė.-erdi 22b.11

tesellī vėr- avutmak

t. v.-irlerdi 18b.5

t.+ler v.-di 19b.12

2. avuntu

t.+mizdir 205b.12

tesellī bul- avunmak

t.-alım 195b.11

t.-ur 195b.13

t.-urduk 195b.10-11

tesellī-i ḫāṭır gönül avuntusu

t. 12a.11, 181a.12

tesellī-i ḫāṭır bul- avunmak

t.-dular 155b.4

te’s̲īr (*Ar.*) etki, eser

te’s̲īr ėt- etki etmek, etkilemek

t.-medi 90b.6

t.-miş 88a.10

te’s̲īr eyle- etki etmek, etkilemek

t.-di 86b.15, 275b.3

t.-medi 275b.3-4

t.-ye 84a.3

t.-yüp 274a.12

te’s̲īr-i tamām ḳıl- tamamen etki etmek

t.-up 40b.15

teskīn (*Ar.*) yatışma, sakinleşme

teskīn ol- yatışmak, sakinleşmek

t.-a 29b.12

t.-dı 29b.13

t.-sun 36a.5, 238a.5

teslīm (*Ar.*) **1.** teslim etme

t. 54b.8

teslīm ėt- teslim etmek

t. 40b.15

t.-erem 41a.3

t.-ersin 195b.8, 228a.6

t.-eyim 34b.9, 55a.4, 238a.1-2, 246b.12-13

t.-sem 280b.13

t.-üp 202a.15, 245a.12

teslīm eyle- teslim etmek

t. 46a.9, 155b.6

t.-di 18a.15, 35b.7, 37a.7, 41a.7, 41a.8, 55a.3, 67a.10, 70b.7, 91a.2, 166a.4-5, 196a.6, 196b.1, 202a.2, 206b.2, 212a.10, 212a.13, 213a.12, 225a.8, 233a.5, 242b.2, 243a.5, 243b.5, 244a.8, 264a.14, 276b.15, 298b.3

t.-diler 40b.9

t.-dim 227b.10, 227b.12

t.-sünler 155b.7

teslīm-i rūh eyle- ruhu teslim etmek, ölmek

t.-di 76b.13-14, 259b.5, 315a.8

teslīm olun- teslim edilmek

t.-dı 46a.3

2. razı olma, boyun eğme

teslīm getür- razı olmak, boyun eğmek

t.-mişem 32b.8

3. tam teslim bir şekilde, bütün hepsi

t. 168a.11

teşbīh (*Ar.*) benzetme

t.+dir 95b.14-15

teşemmüm (*Ar.*) koklama

t.+üŋ 59a.5

teşeffu‘ (*Ar.*) şefaat isteme

teşeffu‘ ėt- şefaat istemek

t.-dikde 23a.3

tetebbu‘ (*Ar.*) etraflıca araştırma

tetebbu‘ ėt- etraflıca araştırmak

t.-üp 341b.2

tevābi‘ (*Ar.*) **1.** yardımcılar, hizmetçiler

t.+i 148a.4

t.+ni 112a.3

2. birine fikren bağlı olanlar

t. 206a.1

t.+denim 332a.12

t.+i 264b.4, 287a.6

t.+ni 109b.6

tevaḳḳuf (*Ar.*) bekleme, durma

tevaḳḳuf ėt- beklemek, durmak

t.-me 170b.3-4

tevāriḫ (*Ar.*) tarih kitapları

t. 284b.1, 341b.2

t.+lerde 285b.9

tevāżu‘ (*Ar.*) alçak gönüllülük

t. 63a.8

tevbe (*Ar.*) günah işlememeye karar verme, tövbe

t.+m 51a.9, 199a.15

t.+mi 198a.10

t.+miz 319b.5

t.+ŋi 41b.10

t.+ŋiz 318b.2

tevbe eyle- tövbe etmek

t. 41b.10

t.-ŋ 246b.10

tevbe ḳıl- tövbe etmek

t.-dım 198a.10

tevbe vü istiġfār eyle- tövbe edip Allah'tan bağışlanma dilemek

t.-dim 312b.12

t.-ŋ 237b.15, 246b.5

t.-yen 321b.12

teveccüh (*Ar.*) yönelme

t.+den 69b.2

teveccüh ėt- yönelmek

t.-dim 173a.11

t.-tiler 18b.8-9

t.-üp 182a.7

teveccüh ḳıl- yönelmek

t.-a 35b.5

t.-dı 55b.12, 71b.12

t.-up 25a.11

teveccüh ol- yönelmek

t.-up 74b.2

tevellā teberrā olun- Hz. Ali'yi ve soyunu sevip onlara uymak, sevmeyenleri sevmeyip onları düşman bilmek

t.-ıçak [sıfat fiil] 138b.9

tevfīḳ (*Ar.*) Allah'ın yardımı

t. 341a.12

teyze teyze

t.+m 85b.14

tez (<*Far.* tīz) hemen (*bk.* tīz)

t. 191a.9

tezgāh (<*Far.* dest-gāh) dokuma tezgahı

t.+lar 339b.15

tezyīn (*Ar.*) süsleme

tezyīn eyle- süslemek

t. 36a.3

t.-di 285a.5

t.-mişdir 341b.12

ṭıfl (*Ar.*) küçük çocuk

t. 40b.15

t.+a 78b.9

t.+dır 47b.8

t.+ına 55b.15

ṭıḳa- tıkamak

t.-r 312a.10

tın- ses çıkarmak

t.-madı 50b.2, 158b.6

ṭırnaḳ, -ġı tırnak

t.+a 256a.6

t.+larıyıla 195b.9

ticāret (*Ar.*) mal alım satımı, alış veriş

t. 285b.10, 288a.9

t.+e 95b.7, 95a.15

tīġ (*Far.*) kılıç

t. 17b.4, 124b.11, 291a.3

t.+ından 137a.11

t.+la 72b.15

tīġ çek- birine kılıç çekmek

t.-medim 14a.2

tīġ-ı bāṭın görünmeyen, gizli kılıç

t. 66b.7

tīġ-ı ḳahr kahır kılıcı

t.+la 28b.12

tīġ-ı ṣā'iḳa yıldırım gibi kılıç

t. 226a.14

tīġ-ı zāhir görünen kılıç

t.+den 66b.7

tīġ-ı zebān çek- dil kılıcını çekmek, can acıtıcı sözler söylemek

t.-üp 14b.5

tilāvet (*Ar.*) Kur'an okuma

tilāvet ėt- Kur'an okumak

t.-üp 216a.13

tirşon? bir tür deri

t. 31a.9

tiryāḳ-ı fārūḳ bir tür panzehir

t. 29a.14

titre- titremek

t.-r 301b.2

tīz (*Far.*) hemen, çabuk (*bk.* tez)

t. 31b.3, 61b.15, 96a.6, 102a.10, 114a.8, 122a.9, 122a.9, 123b.7, 127b.3, 135b.3, 140b.9, 144a.2, 145a.2, 145b.2, 147b.7, 149b.10, 150b.7, 150b.8, 151a.5, 151a.8, 155a.2, 157b.6, 158a.12, 176b.15, 177a.3, 177a.9, 178a.7, 186a.5, 186a.6, 200b.10, 242a.5, 272a.11, 273b.1, 284a.2, 288b.14, 290b.11, 307a.9, 308b.9, 309a.4, 310a.2, 319a.7, 324b.11

t.+ce 54a.8

tīz ol- acele etmek

t!. 102a.7-8

tīz tut- acele etmek

t!.200b.15

tīzye tez elden, hızlıca, çabucak

t. 106a.4, 274a.13

ṭoġ- 1. bebek doğmak

t.-dı 58b.6, 92a.9

t.-duġı 1b.9, 92a.5, 345b

t.-duġunı 5a.2

t.-maḳ 58a.7

t.-masında 39b.8

t.-muşdır 313a.6-7

2. ay, güneş, yıldız doğmak

t.-an 100b.12

t.-dı 100a.13, 100b.6, 100b.9, 100a.14

t.-muşdı 74a.13

ṭoġran- parçalanmak, paramparça olmak

t.-dı 314b.12-13

ṭoġrı 1. yalan olmayan, gerçek

t. 62a.4, 63b.5, 70b.5, 229a.4

t.+sı 165a.10 'daha doğru bir ifadeyle'

2. hidayet, hak ve hakikat üzere olan

t. 14b.3

3. -e doğru, bir tarafa yönelerek

t. 12b.15, 15b.9, 60a.11, 148b.9, 151b.12, 181a.10, 185b.7, 252a.15

4. hiçbir yere uğramadan, doğruca

t. 70b.11, 82a.12, 110a.1, 115b.6, 115b.7, 177b.2

ṭoġrult-, -d düz hale getirmek

t. 85b.9

t.-ayım 85b.10

t.-ursun 85b.12

ṭoġur- doğurmak, doğum yapmak

t.-dı 38a.9

t.-muş 325b.8

t.-ur 93b.5, 325b.10, 325b.9

toḫm-ı tefriḳa ayrılık tohumu, fitne

t.+yı 169a.11-12

ṭoḳ (I) tok

t. 48a.8

ṭoḳ (II) toklu, bir yaşına girmiş kuzu

ṭoḳ boġazla- kuzu kesmek

t.-mak 136a.12

ṭoḳṣan doksan

t. 191a.5, 206a.7, 209a.10

ṭoḳun- çarpmak

t.-dı 13a.5, 247a.10, 252a.8

ṭoḳuz dokuz

t. 44b.14, 60b.5, 215a.6, 256a.9, 318b.6

tokuzuncı dokuzuncu

t. 1b.10, 191b.13, 342b.11, 343b.13

ṭol- 1. dolmak

t.-dı 252b.2

2. kaplamak, yayılmak

t.-dı 40b.4

ṭolu 1. dolu

t. 49a.8

t.+sı 111a.8

2. buz şeklindeki yağış, dolu

t.+lar 50b.5, 50b.7

ṭolun- ay, dolunay halini almak

t.-dı 100b.1

ṭomar (>*Yun.* tomari) deste, tomar

t.+ını 69b.4

ṭomruḳ tomruk, kütük

t. 340a.15

ṭonanma eyle- donatmak, süslemek

t.-di 275b.15

toŋuz 1. domuz

t. 332a.8

2. hakaret sözü

t!.334b.12

ṭop 1. top

t. 66a.12, 81b.3, 221b.15, 230b.15, 236b.8

2. kumaş, kağıt topu / tomarı

t. 289b.7

toprаḳ, -ġı toprak

t. 15a.7, 90a.3, 115a.8, 181a.13, 181a.8

t.+a 211b.13, 219a.3, 260b.11, 333a.2

t.+a 225a.6, 232b.11, 334b.5

t.+ı 336a.1

t.+ıla 179b.2, 179b.11

t.+ın 245b.3

ṭopṭolu dopdolu, ağzına kadar dolu

t. 14a.4, 106b.7

tos toz, un ufak olmuş ince toprak (*bk.* toz)

t. 181a.11, 181a.9, 241a.1, 255b.5, 255b.5

tos duman toz duman

t. 247b.4-5

toz toz, ince toprak (*bk.* tos)

t. 44a.2, 221b.2, 306a.12, 323b.2

t.+a 265b.11

t.+la 14b.14

t.+unı 74b.7, 242b.13-14

töhmet (*Ar.*) suçlama

t.+ile 310b.2

tök- akıtmak (gözyaşı)

t.-üp 51a.15

ṭūfān (*Ar.*) şiddetli yağmur

t.+a 246b.4

tuġ ucunda hilal ve püskül bulunan sırık, saltanat alameti

t.+larına 235b.5

tuġulġa (*Mo.*) tolga, çelik başlık, miğfer

t.+sını 252b.10-11

ṭuġyān (*Ar.*) haddini aşma, azgınlık

t. 16b.9

ṭuġyānlıḳ, -ġı haddini aşma, azgınlık

t. 272a.2

t.+ı 229b.11

tuḥfe (*Ar.*) hediye

t.+ler 171a.5

ṭuluma dön- (bacak) çok fazla şişmek

t.-di 312a.1

ṭur- 1. beklemek

t.-amadı 340b.11 'sabredememek'

t.-ma 127b.1

t.-up 34b.3, 262b.2, 262b.4

2. dikilmek

t.-dukda 35a.3

t.-up 35b.11, 40b.3, 72b.3, 81a.2

3. belli bir durumda bulunmak

t.-urdı 311b.14

tut- 1. eliyle kavramak

t. 97b.7, 97b.7

t.-ar 44a.3, 44a.4, 46b.7, 195a.13, 243a.1, 280b.8-9, 280b.9

t.-ardı 257b.13

t.-arlar 44a.5, 236a.9, 242b.1

t.-dı 21b.14, 30b.5, 61b.13, 65a.11, 238b.11, 238b.12, 333a.4

t.-dular 152b.2

t.-up 15b.14, 40b.15, 89b.9, 91a.2, 204b.4, 227b.5, 227b.9

2. yakalamak

t. 115a.2, 244b.7

t.-alım 235b.15, 255b.9

t.-arlar 155b.11

t.-dı 116b.2, 323b.9

t.-duḳda 318a.6

t.-dular 308a.4, 308a.5, 308b.2, 317b.13

t.-madı 116b.1

t.-maġa 152b.13

t.-maḳ 25b.5, 242b.11, 257b.8

t.-suŋ 151a.8

t.-uŋ 257b.7

t.-up 25b.9, 66b.2, 73b.10, 73b.14, 88a.5, 96b.14, 102a.6, 102a.8, 133b.4, 141b.11, 144b.11, 150b.9, 156a.3, 156a.7, 308b.11, 308b.12, 312a.8, 321b.9, 324a.10, 324a.8

3. emri, sözü yerine getirmek

t!. 122a.5, 128a.11, 188a.4

t.-ar 115b.5

t.-aram 153a.3

t.-arsam 137a.10

t.-ma! 188a.4

t.-mak gereksin 120b.3

t.-maŋ 122a.5

t.-mayan 115b.9

t.-maz 200a.11, 247a.7

t.-mazsa 108a.15, 115b.7

t.-uŋ 116a.6

4. yayılmak, kaplamak

t.-a 326b.11

t.-ardı 337a.6

t.-dı 247b.5

5. yerleşmek, yer edinmek

t.-dı 9a.10

6. eş olarak almak

t.-ardı 324b.5

t.-mak 276b.11

7. yöneltip beklemek

t.-dular 74a.14

t.-uŋ 74a.14

t.-dılar 206a.12

8. (ağzını) kapatmak

t.-ar 279a.3

9. çevirmek

t.-up 108b.15, 306a.8

ṭūṭī (*Far.*) dudu kuşu, papağan

ṭūṭī-i mūʿciz-güftār veciz sözlü dudu kuşu

t.+e 44a.10

ṭūṭī-i şekeristān-ı belāġat güzel konuşma kamışlığının dudu kuşu

t.+ıŋ 296b.15

ṭūṭiyā (*Ar.*) sürme taşının göze sürülen tozu

t. 126a.9

tutul- ay, güneş tutulmak

t.-dı 100b.3, 100a.13

tutuş- 1. ateş almak, yanmaya başlamak

t.-dı 301b.13

2. hararetten çok fazla susamak

t.-dım 312a.13

t.-dum 194a.15

ṭuy- duymak, işitmek (*bk.* duy- [1])

t.-dı 106a.6

tüken- bitmek, tükenmek (*bk.* düken-)

t.-mez 233a.12

tükür- tükürmek

t.-di 178a.10, 185a.12

t.-diler 115a.5

tülbend (<*Far.* dulbend) ince örtü

t. 88b.11

türāb (*Ar.*) toprak

t. 59b.11

t.+la 59b.11, 59b.12

türbe-dār bir türbeyi bekleyen, bakımını yapan kişi

t. 295a.4

tü! 'tüh sana, yazıklar olsun'

t!. 185a.12, 267b.4

U

u ve (*bk.* ü, ve, vü)

u. 4a.4, 6b.10, 6b.10, 6b.10, 7b.12, 8a.15, 10b.14, 39b.4, 42b.5, 44a.14, 44a.14, 50b.5, 76a.14, 109a.3, 115a.14, 121a.11, 125a.13, 147b.13, 148a.14, 154b.5, 159a.10, 159a.2, 159a.9, 160a.5, 160a.8, 161a.7, 167b.8, 169b.2, 174a.15, 176b.4, 185a.15, 194b.5, 199b.13, 199b.14, 201a.7, 216b.11, 217b.14, 222b.13, 224b.5, 228a.10, 228b.4, 228b.4, 241a.7, 246b.9, 255b.9, 260a.15, 260a.3, 261b.9, 265b.3, 265b.3, 265b.4, 267a.3, 273a.7, 295a.13, 309a.10, 328b.7, 328b.7, 341b.3, 342a.10

uç, -cı 1. uç

u.+ı 65a.10, 72b.8

u.+ına 242b.12, 268b.6

u.+ında 88b.10

u.+ındadır 293b.4

u.+ından 286b.4

u.+una 283b.15

2. sebep

u.+ından 'sebebiyle' 85a.6

uç- uçmak

u.-ar 22a.8

u.-aram 34a.3

u.-ardı 22a.7

u.-arken 263b.8

u.-mak 151b.8, 236b.11

u.-masını 250a.8

u.-muş 256b.9

uçġur uçkur (*bk.* uçḳur)

u.+ı 332b.5, 333a.5

uçḳur uçkur (*bk.* uçġur)

u. 332a.14

u.+ı 332a.15, 332b.4, 333a.3, 333a.4

uçmaḳ, -ġı cennet

u.+a 151b.7

ud kendisinden utanılan *(bk. Türkçe Kelimelerde Ayn Harfinin Kullanımı)*

u. 240a.4, 266b.11

ufacıḳ ufacık

u. 12b.14, 13a.4, 88b.7

uġra- 1. (musibete) uğramak

u.-dım 77b.5

u.-r 309a.13

u.-yaçak [sıfat fiil] 158a.5

2. rast gelmek

u.-dı 205b.7, 263b.8

3. yolu düşmek

u.-dı 56b.7, 65b.5, 87a.10,

uġrat-, -d uğramasına sebep olmak

u.-ayım 205b.3

uġur (I) uğur, hayır

uġurlar ola! 'uğurlar olsun'

u!. 137b.10

uġursız! 'ey uğursuz kişi'

u!. 183a.3

uġ(u)r (II) amaç, yol

u.+una 113b.3, 130a.9

u.+uŋa 110b.11, 112b.14, 117a.2

uğurla- hırsızlık yapmak

u.-mış 64a.1

ʿuḳbā (*Ar.*) ahiret

u.+ya 26a.7, 173a.10

ʿuḳūbet (*Ar.*) ceza

u. 35b.5

u.+le 301b.7

ulaş- ulaşmak

u.-ır 184b.12

u.-ma 120b.1

ulaşdır- ulaştırmak

u.-ır 156b.3, 181b.4

u.-ırsın 225b.15

ʿulemā (*Ar.*) alimler

u. 257a.1, 257a.4, 257a.5

ulı ulu, yüce kişi (*bk.* ulu)

u. 190b.13

ulu 1. ulu, yüce kişi (*bk.* ulı)

u. 120b.6, 335b.3

u.+dur 106a.9, 119b.12

u.+lar 32b.13

u.+ları 171a.9, 317b.14, 320b.10

u.+mız! 116a.4, 213b.9

u.+mızsın 319b.15

u.+sı 50b.9, 62b.6, 101a.9, 281b.12

u.+sını 217a.2

u.+sısız 107a.1-2

u.+sıyıdı 299b.10

2. büyük, yüksek

u. 129b.4, 146b.8, 276a.1, 332a.3, 338a.7, 340a.3

ulu- ulumak, bağırmak

u.-yarak 223b.7

ʿ**ulūfeli** maaş alan

u. 339b.15

ʿ**ulūm** (*Ar.*) ilimler

u. 245a.11

ʿ**ulūm-ı evvelīn u āḫirīn** önceki ve sonrakilerin ilimleri

u.+dir 291a.10-11

ʿ**ulvī** (*Ar.*) yüce

u. 237b.3

um- ummak

u.-anlar 126b.7

u.-aram 19a.12, 241b.6

u.-ardım 162a.12

u.-arız 197b.3

u.-duguz [sıfat fiil] 229a.10

ʿ**umūmen** (*Ar.*) bütünüyle, tamamen

u. 174b.9

umūr (*Ar.*) işler

u.+da 154a.15

u.+ından 295b.12

unut-, -d unutmak

u.-abilmeyem 19a.10

u.-ayuz 317b.6

u.-dı 15a.15, 158a.11, 250a.8

u.-dular 152b.2, 296a.11

u.-duŋ 95a.7, 185a.8

u.-ma 172a.1

u.-madı 158a.11

u.-mam 30b.10

u.-maŋ 30b.10, 30b.9

u.-maŋız 194a.1

u.-mayasız 53b.3

ur- 1. vurmak, dövmek

u!. 66a.11, 81b.1, 160b.6, 284b.5

u.-a 72b.6, 72b.7, 153b.1, 160b.2, 223b.5, 330a.13, 330a.14

u.-alar 72b.5, 330a.12, 330b.1

u.-asıŋ 70b.3

u.-asız 74a.10, 74a.11

u.-ayım 70a.15, 193a.9

u.-dı 9a.14, 58a.13, 64b.11, 74a.10, 81a.15, 81b.3, 114b.15, 151b.13, 151b.14, 152a.14, 161b.4, 163b.2, 163b.7, 179a.10, 204a.9, 204b.6, 205a.3, 206a.1, 214b.13, 215b.7, 217b.1, 221b.13, 221b.14, 224a.1, 224b.11, 226a.11, 230b.15, 231b, 232b.1, 232b.14, 232b.8, 236b.8, 238b.15, 241b.9, 242a.9, 250b.11, 252b.10, 252b.14, 252b.15, 274b.4, 280b.10, 280b.14, 284b.7, 310a.7, 322b.14, 323b.13, 324b.15, 333a.11, 334b.13

u.-dılar 303b.12

u.-duġı 310a.8

u.-duġun 201a.9

u.-duḳça 215b.4, 231b.9

u.-dular 21b.10, 124b.11, 145a.3, 158b.10, 187b.2, 307a.4

u.-dum 163b.7

u.-duŋ 31a.5

u.-ma 31b.12

u.-maġa 158a.14

u.-maġıla 163b.12

u.-maŋ 334a.9

u.-mazdı 201a.9

u.-mazın 70b.1

u.-muşdı 323b.12

u.-sa 215b.5, 215b.6

u.-saŋ gerekdir 68b.8

u.-sunlar 31b.6

u.-uŋ 13b.8, 31b.11, 31b.12, 158a.13

u.-up 160a.2, 163b.8, 234a.15, 242b.7, 244a.5

u.-up lazım 235a.11

u.-uram 70a.14, 81b.1

u.-urdı 14b.1

u.-urım 310a.9

u.-ursa 120a.7

u.-ursıŋ 71a.4

2. atmak, fırlatmak

u.-dı 90a.2

u.-sa 85b.4

3. sertçe kavramak

u.-up 108b.5

4. yara açmak, yaralamak

u.-dı 73a.11

urdur- vurmasına izin vermek

u.-maŋ 31b.6-7

ʿ**urūc** (*Ar.*) yükselme

ʿ**urūc eyle-** yükselmek

u.-di 238a.11

u.-miş 338a.15-338b.1

urul- (kırbaç) vurulmak

u.-muşdı 206a.7

u.-muşdur 31a.9

uruş ur- hızlıca dalmak, atılmak

u.-dılar 224a.15, 232a.9

uşan- bıkmak

u.-maz 272b.11

ustura (*Far.*) keskin bıçak, ustura

u. 165a.2

uşaḳ küçük çocuk

u.+larla 25b.4

u.+sın 244b.4

ʿ**uşşāḳ** (*Ar.*) aşıklar

u. 55b.14

utan- utanmak

u. 292b.1

u.-arak 100a.3

u.-dım 144b.8

u.-ıram 179a.4, 253b.3-4

u.-ırdım 302a.5

u.-madan 223b.8

u.-madıŋ 90b.10

u.-up 251a.11, 252a.4

utandır- utandırmak

u.-ma 57a.7

uy- 1. uymak, tabi olmak

u.-alım 177b.6

u.-an 131b.3

u.-anlar 122a.1

u.-ar 80b.14, 80b.15, 133a.13

u.-ayız 122b.15

u.-du 130a.5

u.-dular 129b.14, 316a.9, 316b.3

u.-dum 178b.9

u.-duŋız 214a.9

u.-dur! 'uymaya devam et!' 142a.12

u.-madı 288a.12

u.-mak 121b.6, 177b.13

u.-mayan 80b.15, 122a.2, 131b.4, 222a.14

u.-mayanıŋ 177b.7

u.-mayuz 130a.7, 130a.9

u.-maz 80b.15, 133a.13, 235b.13

u.-mazam 123a.1

u.-mazız 178a.2, 130a.7-8

u.-mazsın 142a.11

u.-sun 122a.1

u.-uŋ 131b.3

u.-up 140a.4, 204a.3, 209b.6

2. kanmak, aldanmak

u.-dı 117b.12

uyan- uyanmak

u.-dı 48a.7, 89a.5, 159a.12, 159b.12, 175b.12, 180a.10, 206a.6, 259a.9, 284b.10, 298a.11

u.-dım 14a.8, 67a.4, 302b.7, 337b.13

u.-ınça 96a.8

u.-ır 48a.6

u.-ırlardı 96a.5

u.-masıŋ 96a.6

u.-mış 257a.11

u.-up 63b.13

u.-ursa 63b.14

uyanadüş- uyanıvermek

u.-di 201b.12

uyandır- uyandırmak

u.-dı 72a.4, 266b.13-14

u.-ıŋ 63b.13

uyḫu uyku (*bk.* uyḳu)

u. 60a.10, 316a.3

u.+da 159a.11

u.+dan 89a.5, 298a.11

uyḫuya var- uyumak

u.-dı 180a.10, 279b.13

u.-mışdı 175b.11

uyḳu uyku (*bk.* uyḫu)

u. 81b.9

u.+da 19a.9

uyḳu al- uyumak

u.-dı 66b.13

uyḳuya var- uyumak

u.-mışım 330b.13

uyu- uyumak

u.-dı 84a.9

u.-madı 337b.7

u.-madım 279b.13

u.-mazdı 299b.6

u.-mazlar 49b.3

u.-r 59a.3, 88b.9

u.-rdı 96a.6

u.-rken 96a.5

u.-rmuş 257a.11

u.-rsa 63b.13

u.-sun 63b.12

u.-yaçak 159a.13

uyuyaḳal- uyuyakalmak

u.-dı 258b.10

u.-dılar 157b.2-3, 157b.4

uyur-cām? ol- uyuklamak

u.-up 72a.8

uyut-, -d uyutmak

u.-urlardı 298a.9

uyuz uyuz hastalığı

u. 184b.12

uzaḳ uzak

u. 36a.12, 178b.15, 179a.1, 286a.10, 286a.14, 286a.15, 303a.7, 333b.7

u.+da 188a.10

u.+dan 134a.15

uzaḳ ol- uzak olmak, mahrum kalmak

u.-sun 290a.7

uzan- uzanmak

u.-dım 206a.12

uzat-, -d uzatmak

u.-dı 98b.4, 340b.7

u.-dım 100b.9, 333a.3

u.-ıram 236a.9

u.-up 95b.10

uzun uzun

u. 40a.7, 67a.11, 67a.13

Ü

ü ve (*bk.* u, ve, vü)

ü. 33b.6, 45b.10, 54a.12, 55a.11, 78a.8, 84b.3, 101a.10, 166a.10, 171b.9, 173b.13, 174a.15, 176b.10, 194b.12, 220b.8, 250a.8, 266b.15, 282a.15

üc üç (*bk.* üç)

ü. 6b.14, 16b.6, 16b.7, 23b.15, 31a.1, 32b.11, 44a.4, 47a.1, 47a.1, 47b.4,

48a.14, 49a.4, 49b.12, 53b.6, 58a.5, 64a.2, 65a.15, 69b.14, 71a.13, 72a.1, 78b.1, 83b.12, 84a.5, 89a.2, 91b.15, 91b.8, 120b.11, 134b.15, 152b.12, 184b.10, 188a.11, 200a.14, 216a.13, 221b.9, 239b.5, 252a.9, 262b.10, 262b.10, 275b.12, 294b.1, 306a.7, 306b.14, 310b.13, 310b.15, 310b.15, 310b.5, 313b.9, 314b.6, 325b.13, 337b.10, 339a.13

ü.+üni 200b.1

üc biŋ üç bin

ü. 21b.7, 70a.1, 258a.14-15, 258a.9, 258b.13, 259a.2, 308a.15

üc biŋ yüz üç bin yüz

ü. 319a.8, 319b.13

ücret (*Ar.*) ücret

ü. 107a.4

ücinci üçüncü (*bk.*üçinci, üçünci)

ü. 53b.9, 67b.5, 92a.6, 119a.7, 120b.9

üç üç (*bk.* üc)

ü. 51a.15, 51a.15

üç yüz üç yüz

ü. 150b.11, 151a.7, 153a.7, 205a.15, 241b.8, 340a.1

üç yüz altmış üç yüz altmış

ü. 340a.1

üç yüz elli üç yüz elli

ü. 205a.3

üçer üçer üçer üçer

ü. 280a.9

üçinci üçüncü (*bk.* ücinci, üçünci)

ü. 8b.9, 21a.14, 53a.15, 78a.12, 153a.10, 275b.4, 300b.1, 304b.7, 339a.15, 342b.5, 343b.7

üçünci üçüncü (*bk.* ücinci, üçinci)

ü.+de 183b.15

üleşdir- paylaştırmak

ü.-di 121a.5

ü.-enlerdeniz 138a.9

ü.-irler 302a.13

ü.-seŋ 63a.2, 63a.2

ümerā (*Ar.*) beyler, emirler

ümerā-yı Kūfe Kufe emirleri

ü.+ye 287a.3

ümīd (*Far.*) ümit

ü.+le 51a.15

ümidiŋ kes- ümidini kesmek

ü.-ersiŋ 303a.1-2

ümmet (*Ar.*) bir peygambere iman eden topluluk

ü. 25a.15, 102b.3

ü.+dir 99b.13, 99b.14

ü.+e 28a.9

ü.+i 33b.5

ü.+im 35b.1, 257a.15

ü.+imçe 7a.2

ü.+imi 33b.3

ü.+imiŋ 96b.11

ü.+imüŋ 7a.1

ü.+in 2a.13

ü.+inden 36b.2

ü.+ine 29b.15

ü.+ini 96b.6-7, 96b.7

ü.+iŋ 10a.7, 36b.15, 46a.5, 96b.10

ü.+iŋün 10a.4

ü.+isiz 229a.4

ü.+iyile 4b.10

ü.+iyüz 183a.15, 204b.10

ü.+lerim 14a.5

ü.+lerine 36b.2

ü.+leriŋ 96b.5, 303b.3

ü.+üyüz 229a.5

ümmet-i Muḥammed Hz. Muhammed'e iman edenler

ü. 47a.5, 55a.10, 65a.1, 80b.9, 82b.2, 119a.12, 133a.8, 154b.4, 316b.5, 316b.7, 321b.3, 321b.8, 331a.13

ü.+den 136a.2, 220a.5

ü.+deniz 99b.10, 213b.14, 264b.6

ü.+densiz 229a.9

ü.+e 10b.7, 130b.3, 167b.9, 256b.3

ü.+im 158a.1

ü.+iŋ 10b.9, 264b.4, 319a.13

ü.+iz 197b.2

ümmet-i żuʿafā ümmetin zayıfları

ü.+ya 14a.13

ümmet-i bī-vefā vefasız ümmet

ü. 35a.12

ümmü (*Ar.*) anne

ü.+m 109a.5

ʿüryān (*Ar.*) çıplak

ü. 154b.9, 217b.9, 265a.11, 265b.11

ʿüryān ėt- çıplak hale getirmek

ü.-üp 14a.15

ü. 31b.15, 280a.12

‘**üryān ol-** çıplak hale getirilmek

ü.-uŋ 31b.15

‘**üryān püryān** çırılçıplak

ü. 264b.5

üst 1. üst taraf

ü.+inden 242a.8

ü.+ine 63b.3, 242b.13, 265a.12, 275a.7, 338a.9

ü.+ü 273b.12

ü.+üm 302b.8

ü.+üme 77b.7, 77b.8, 301a.4

ü.+ümize 252b.9

ü.+ünde 80a.1, 89a.9, 96a.10, 96b.3, 151b.4, 167b.1, 181a.13, 302b.4, 337a.13

ü.+ünden 32a.4, 193b.9, 255a.7, 286a.1, 286b.5

ü.+üne 11b.13, 38b.2, 64b.9, 65a.11, 73a.1, 77b.7, 89a.12, 89a.3, 93b.10, 147a.7, 153a.13, 153a.15, 160a.3, 175b.11, 206a.5, 209b.8, 209b.9, 252a.14, 255b.15, 290b.13, 291b.11, 291b.12, 322b.14, 327a.2, 338a.1, 338a.15, 340b.8

üstād (*Far.*) üstat (*bk.* üstāt)

ü.+ım 165b.1

ü.+lar 339b.15

üstāt (<*Far.* ustād) üstat (*bk.* üstād)

ü. 163a.14

üş- üşüşmek, toplanmak

ü.-di 312a.5

ü.-diler 233a.2

ü.-düler 152a.15, 201a.15, 205b.8, 315b.9

ü.-elim 205b.3

ü.-üp 18b.1, 84b.10, 213a.3

üşündi üşüşme

üşündi ėt- üşüşmek

ü.-diler 208b.15

üşündi eyle- üşüşmek

ü.-diler 211a.5

üşür- (kılıç) vurmak

ü.-diler 82b.3, 241b.11

üzengi üzengi

ü. 221b.1

üzer üst

ü.+e 30b.2, 42a.8, 51b.15, 132a.9

ü.+imdeki 26b.8

ü.+imden 33b.10, 76a.12

ü.+ime 29b.11, 76a.7, 137a.7

ü.+imize 188a.4, 260b.1, 300a.1

ü.+inde 21a.12, 45b.14, 51a.15, 52b.8, 65a.3, 88b.11, 193a.4, 216b.15, 273b.12, 295a.4, 326a.1

ü.+indedir 46b.4

ü.+inden 121a.2, 269b.12, 304b.12, 308b.14

ü.+ine 4a.12, 7b.5, 7b.6, 15a.3, 15b.14, 17b.1, 19b.15, 20b.8, 20b.9, 22a.12, 28a.12, 30a.8, 30a.14, 38a.15, 41a.6, 46a.4, 46a.11, 48a.4, 58b.9, 69b.10, 74a.12, 75a.13, 75b.1, 76b.11, 78a.3, 81a.2, 88a.2, 88b.14, 92b.5, 100b.10, 107b.11, 111b.15, 115a.4, 142a.9, 145b.3, 150b.13, 151a.1, 152a.15, 158a.12, 161a.14, 163b.8, 171b.2, 172b.7, 184b.15, 185a.4, 191a.2, 191a.8, 197b.13, 198a.8, 205b.7, 208a.10, 210a.2, 213b.13, 223a.14, 224a.1, 239a.14, 249b.12, 249b.15, 265a.14, 265a.8, 270a.15, 273b.13, 282a.15, 286b.15, 290b.6, 290b.7, 290b.9, 291b.7, 314a.4, 321a.4, 325b.2, 336b.6, 337a.15

ü.+inedir 128a.4, 134a.7

ü.+inize 112b.11

ü.+iŋizde 277a.13, 336b.3

ü.+lerine 12b.15, 46a.1, 52a.3-4, 61a.10, 159b.13, 264b.2, 265a.8, 268a.5

üzerine var- 1. yanına gitmek

ü.-am 20a.10

ü.-up 212a.6

2. rahatsız etmek

ü.-ırsa 120a.13

üzere gibi, üzere

ü. 2a.8, 5b.3, 16b.6, 25b.1, 27a.5, 28b.5, 30b.3, 46a.2, 69a.9, 71b.12, 80b.2, 112b.3, 123b.7, 139b.15, 174b.15, 181b.10, 213a.7, 215a.3, 218b.5, 220b.10, 222b.6, 223a.1, 230a.7, 250b.2, 251a.1, 255a.2, 266a.7, 284a.13, 309a.15

üzüm üzüm

ü. 95b.10, 96a.3, 99a.13

ü.+i 95b.12

V

vācib (*Ar.*) yapılması gerekli

v.+dir 188a.4

vācibü'l-intiḳām intikam gerektiren

v.+dır 15b.13-14

vācib ol- gerekli olmak

v.-a 257a.2, 257a.6

v.-an 260b.1

v.-dı 300a.1

vaʿde (*Ar.*) **1.** süre, zaman

v. 282a.15

vaʿde-i müfāraḳat ayrılık zamanı

v. 24b.14

vaʿdesi ėriş- zamanı gelmek

v.-dikde 91a.3-4

2. ölüm vakti, ecel

vaʿde-i mülāḳāṭ-ı Ḥaḳ Allah ile görüşme zamanı, ecel vakti

v. 71a.15

vaʿdesi gel- eceli gelmek

v.-memişdir 283b.1

3. söz verme, taahhüt

v.+e 43a.3

vādī (*Ar.*) vadi

v.+lerinde 15a.2

vaʿdli yeminli, sırlı (kelimat)

v. 245a.8

vāfir (*Ar.*) çok fazla

v. 71b.6, 87a.10, 261b.15, 263a.11, 290a.3

vāh! 'vah!'

v. 307b.9

vaḫşī (*Ar.*) yırtıcı

v. 84a.10

vaḥy (*Ar.*) vahiy, ilahi haber

vaḥy eyle- Allah peygamberine vahiy indirmek

v.-di 37b.6

vaḥy-i münzel nazil olan vahiy

v.+inde 85a.10

vaḥy-i şerīf vahiy

v. 11b.6

vaḳf (*Ar.*) bir malı herkesin faydalanması amacıyla bağışlama, vakfetme

vaḳf eyle- vakfetmek

v.-dim 339b.12

vāḳıʿa (*Ar.*) **1.** olay

v. 74b.12, 167a.7

v.+dan 13b.2, 23b.15, 24a.1, 55b.5

v.+mda 11a.11, 13b.2, 33b.9

v.+sında 217a.13

v.+sından 265b.1

v.+sını 167b.11

v.+yı 66b.5, 162a.13, 210b.8

vāḳıʿā-yı Kerbelā Hz. Hüseyin'in Kerbela'da 10 Muharrem 61'de, Yezid tarafından şehit edilmesi

v. 260a.2

v.+da 13a.8-9

v.+dan 305a.6

v.+nıŋ 260a.1

2. düş, rüya

v. 180a.11, 207a.14, 248a.4

v.+mda 51a.15, 66b.14, 74b.6, 89a.6, 93a.15, 100a.12, 123a.5, 168b.14, 180a.11, 300b.10-11, 330b.13

v.+sında 65b.12-13, 261a.8, 337a.3

vāḳıf (*Ar.*) bilgili

vāḳıf ol- bilgi edinmek

v.-mazlardı 76a.2-3

v.-up 78b.2

vāḳiʿ (*Ar.*) vuku bulan

v. 271b.7, 273a.14

vāḳiʿ ol- vuku bulmak

v.-dı 49a.6, 57b.15, 68b.14, 68b.15, 73a.1-2, 74b.12, 76b.4-5, 77a.13, 78a.13, 91a.5, 105b.5, 187a.13, 190a.11, 214a.8, 277b.15, 294a.15, 324b.3

v.-dıyısa 53b.7

v.-dukça 53a.14

v.-masın 84a.14-15

v.-muşdı 11b.10

v.-muşdur 31b.5

v.-up 18a.7

v.-ur 179a.4

v.-ursa 77a.13

vaḳīu'l-vāḳiʿ ol- gerçekleşmek

v.-a 125a.12

vaḳt (*Ar.*) vakit

v. 83a.2, 124b.12, 128b.8, 229b.11, 234a.6, 241b.15

v.+de 13a.10, 314a.12

v.+dek 159a.4

v.+dür 147b.2

v.+e 107a.10, 129b.9, 220a.5

v.+i 216b.4

v.+idir 28b.4, 177b.3

v.+inde 286b.2

v.+ini 216a.11

v.+iyle 335a.11, 335a.12

v.+lerde 321a.4

vaḳt-i rıḥlet ölüm vakti

v.+dir 89b.13

vaḳt-i vedā‘ ayrılık vakti

v.+dur 52a.10

vaḳt gel- ecel gelmek

v.-memiş 83b.13

vaḳt ol- ecel gelmek

v.-mamışdı 84a.3

vaḳt tamām ol- ecel gelmek

v.-mak 29a.12

vaḳtsiz zamansız, yersiz

v. 335a.10

vaḳtā ki ne zaman ki (*bk.* vaḳtā kim)

v. 11b.1, 27a.6, 32a.5, 40a.2, 41a.2, 43b.6, 44a.6, 89a.12, 167a.5, 258b.12, 262a.1, 262a.13

vaḳtā kim ne zaman ki (*bk.* vaḳtā ki)

v. 11b.2, 209b.10, 263a.10, 332b.1

vālī (*Ar.*) vali

v.+si 141a.1

v.+sine 339a.5

v.+yişam 123a.5

vālī-i Kūfe Kufe valisi

v. 139b.14

vālid (*Ar.*) baba

vālid-i büzürg-vār saygıdeğer baba

v.+ı 11a.4

v.+ınıŋ 11a.8, 211b.3

vālide (*Ar.*) anne

v.+leri 11a.11, 11a.15, 11b.2, 23a.2, 52b.7, 79b.13, 80a.10, 80a.11, 98a.11, 159b.9, 290b.3, 291a.9

v.+lerine 98b.7, 290b.3, 291a.9

v.+m 111a.9, 240a.1

v.+miz 52b.14, 52b.5, 55b.3, 98a.12

v.+ŋe 20a.7

v.+ŋiz 54a.8

v.+si 19a.5, 91a.13, 210a.9, 210b.14, 210b.6, 266b.9

v.+sine 40b.15

v.+siyile 210b.8

v.+siz 52b.6

vālide-i ‘azīz kıymetli anne

v. 327b.3

v.+i 266b.7

v.+im 19a.4, 210b.14

v.+imden 90b.9

v.+iniŋ 127a.13

v.+iŋ 220b.13

v.+iŋe 111a.3

v.+lerine 155b.7

v.+mize 54a.1-2

vālide-i ʿazīz-i müşfiḳa şefkatli, kıymetli anne

v.+ŋ 126b.12-13

vālide-i İsmā’īl Hz. İsmail'in annesi

v. 282a.15

vālide-i muḥterem saygıdeğer anne

v.+leri 11a.7

vālide-i müşfiḳa şefkatli anne

v. 19a.8, 157a.7

v.+m 20a.8

vālide-i şerīf değerli anne

v.+i 11a.4

vālideyn (*Ar.*) anne ve baba

v.+i 58b.9

vallāhi 'Allah'a and olsun ki' anlamında yemin

v. 123a.14, 159b.6, 163b.5, 197b.15, 256a.11, 310a.8, 316a.1

vallāhi ve billāhi yemin

v. 14a.1, 319a.12

vallāhi'l-ʿaẓīm yemin

v. 104a.14-15

vallāhi'l-ʿaẓīm ve billāhi'l-kerīm yemin

v. 99b.14, 106a.13-14, 107b.9-10, 198a.7-8, 202b.10, 257a.11-12, 309b.9

var 1. var

v. 9b.11, 14a.4, 26a.7, 41b.14, 43b.15, 45a.2, 45a.2, 49a.4, 50a.4, 59b.9, 60a.12, 63b.10, 63b.9, 63b.9, 65a.3, 66a.3, 75b.9, 79a.12, 79a.12, 84b.2, 84b.5, 86a.11, 87a.10, 89a.7, 93a.5, 98b.5, 101a.1, 101b.5, 106b.14, 121b.11, 131b.5, 135a.6, 136a.14, 137b.3, 141b.14, 151b.1, 155a.4, 177a.3, 177b.11, 179a.15, 189a.2, 195b.1, 198b.15, 206b.14, 220a.14, 230b.2, 231b.14, 231b.4, 238a.4, 242a.4, 255b.11, 267a.12, 268b.15, 269a.2, 269a.2, 271b.5, 289a.13, 298a.6, 301b.6, 302a.12, 316b.8, 318a.8, 323a.7, 324a.13, 325a.7, 326a.13, 326b.13, 328b.14, 328b.15, 329a.1, 330a.9

v.+dı 7a.15, 9a.13, 13a.13, 17a.6, 17b.11, 22a.10, 34a.2, 39a.12, 56a.14, 65b.12, 68a.6, 76a.7, 83b.9, 87b.10, 88b.11, 88b.14, 93a.8, 95a.15, 100b.7, 102a.5, 112a.3, 112a.5, 113b.8, 115a.11, 127b.12, 134a.14, 139a.4, 140b.11, 141b.8, 143a.12, 147b.15, 148b.9, 150a.10, 151a.4, 155b.4, 174a.13, 175a.6, 177a.1, 182a.10, 184a.7, 186b.8, 189a.13, 190b.15, 191a.10, 191a.4, 191a.6, 193a.3, 193b.8, 196a.14, 200a.14, 202a.8, 202a.9, 204b.4, 205a.10, 208a.9, 208b.7, 209a.2, 209b.3, 210a.1, 210a.6, 210a.9, 211a.10, 211a.5, 212b.10, 212b.6, 214b.15, 217a.12, 218a.6, 219b.10, 221a.8, 225a.4, 226a.15, 232b.3, 234a.13, 238a.15, 242a.14, 245b.5, 250b.15, 252a.9, 253a.2, 253a.5, 253b.2, 256b.11, 258a.10, 258a.9, 260b.6, 260b.7, 262a.11, 263a.5, 263a.6, 263a.7, 263a.7, 266a.5, 267a.13, 268a.2, 269b.9, 274a.4, 275b.12, 275b.14, 276a.13, 281b.12, 281b.6, 284b.1, 299a.11, 300b.8, 300b.9, 304b.5, 305b.11, 306a.6, 306a.7, 307b.4, 309b.3, 310a.10, 310a.6, 313a.11, 317b.8, 318a.4, 322a.9, 323a.14, 324a.12, 324b.5, 325a.10, 336a.7, 337a.4, 337a.5, 338a.13, 340b.4, 340b.5, 340b.9

v.+dır 8b.11, 8b.12, 8b.14, 8b.15, 8b.6, 8b.8, 8b.9, 9a.3, 9b.12, 10a.7, 10b.3, 11a.14, 11a.14, 26a.2, 31a.1, 47a.1, 47a.2, 48a.14, 53a.10, 53b.6, 60b.11, 61b.11, 66a.8, 68a.2, 69b.14, 70a.15, 83a.2, 85b.1, 85b.2, 85b.3, 86b.6, 89a.1, 94a.1, 106b.11, 108a.14, 108a.14, 109b.14, 109b.7, 119a.6, 119b.15, 123a.4, 124b.12, 127b.15, 127b.2, 131a.1-2, 132a.1, 143b.7, 150a.12, 153a.1, 153a.7, 155a.2, 157a.4, 159a.10, 171a.2, 174a.6, 175b.2, 178a.7, 180a.6, 184a.11, 184b.4, 190b.14, 192b.14, 202b.7, 205a.12, 209a.8-9, 221a.14, 226a.5, 226b.15, 227b.3, 229a.3, 230b.2, 230b.11, 237b.10, 241b.12, 250a.12, 258b.8, 262b.4, 267b.10-11, 273b.3, 277b.6, 278a.7, 281a.1, 281b.13, 283b.2, 284b.1, 288b.9, 290b.12, 290b.15, 290b.5, 293b.6, 294b.7, 295a.2, 301b.1, 302a.14, 305b.6, 307a.12, 313a.6, 319a.13, 337b.12, 337b.7, 339a.13, 339a.15, 339b.12

v.+dur 32a.8, 42b.8

v.+ıdı 20a.6, 86a.4

v.+ımış 165a.13

v.+ınça 330b.2

v.+ıŋ 307b.4, 308a.2

v.+ısa 20b.12, 30b.14, 127a.6, 131b.4, 173a.12, 182a.6, 297b.6, 299b.12, 299b.13

v.+mış 43a.2

v.+sa 243a.7, 328a.14, 328b.2, 330a.15

2. varlık

v.+ımız 173b.11

var- 1. ulaşmak

v. 10a.3, 10b.2, 19b.7, 20a.6, 32b.4, 41b.10, 41b.3, 41b.3, 42a.6, 55a.3, 96a.7, 110a.1, 122b.12, 128a.5, 128b.4, 132b.1, 144a.10, 146b.7, 147a.5, 167a.14, 177b.1, 177b.3, 192a.4, 200a.7, 210a.14, 210b.1, 230a.14, 237b.5, 248a.7, 258a.2, 278a.6, 278a.9, 291b.5, 308a.11, 313a.2, 326b.14, 328a.12

v.-a 79b.5, 139a.9

v.-açak 178b.14, 184b.15

v.-alım 58b.6, 62b.13, 124a.8, 280b.15, 295a.3, 313a.4

v.-amadı 253b.11

v.-amaz 312a.8

v.-an 340b.1

v.-anları 251b.10

v.-asın 136a.2

v.-ayım 15b.14, 18b.13, 18b.14, 60b.1, 81a.12, 88b.5, 105b.2, 108a.10, 114b.2, 144b.5, 167a.10, 190b.14, 205b.1, 218a.14, 218a.7, 226b.12, 277a.9, 280a.4

v.-dı 9b.8, 19a.2, 19a.3, 50b.3, 51a.6, 55a.5, 58a.14, 62a.11, 65a.2, 66a.2, 80a.3, 82b.9, 96b.9, 114b.3, 117a.14, 126a.7, 152a.2, 159b.13, 175a.10, 220b.5, 224b.12, 242b.4, 266a.10, 325b.2

v.-dık 326b.2

v.-dılar 9b.4, 187a.14, 286b.1, 290a.13, 295b.4, 316b.12

v.-dım 6a.7, 13b.12, 14a.6, 77a.13, 138b.2, 196b.13, 202a.5, 286a.13, 290a.2, 312a.12, 312b.15, 313a.2, 332a.8, 332b.10 v.-dım

v.-dıysa 149a.4

v.-dıkça 307b.6

v.-dukda 10a.8, 54a.5, 132b.14, 133a.12, 141a.9, 169b.10, 179a.4, 183a.11, 185a.10, 185a.9, 190b.4-5, 203a.3, 212a.8, 212a.9, 236a.10

v.-ın 186a.7

v.-ıŋ 9a.15, 31a.10, 31b.5, 52b.10, 54a.8, 72a.5, 194b.7, 197a.11, 224a.7, 290a.11, 290a.14, 290b.1, 291a.11, 291a.13, 291a.14, 302b.6, 312b.3, 313b.2, 316b.11

v.-ır 85a.7, 137b.2, 143a.3, 180a.9, 192a.11, 230b.12

v.-ıram 122b.12, 123b.8

v.-ırım 201a.5, 336a.2

v.-ırız 116a.9, 206a.15

v.-ırlar 169a.15

v.-ırsam 124a.12

v.-ırsız 156b.1

v.-madı 251b.12

v.-madı 301b.6 'ömrü yetmemek'

v.-maġa 252b.8

v.-maġıla 257a.5

v.-mamak 133a.9-10

v.-mayayım 30b.15

v.-mayız 40a.3

v.-mazdan 328a.13

v.-mazdı 270b.4, 312a.4

v.-mazlar 7b.8

v.-sa 151a.1, 195b.5, 257a.1

v.-sak 261b.7

v.-sam 150b.4

v.-sam gerek 74b.6

v.-saŋ 86a.6, 141b.1

v.-sın 43b.1, 177a.9, 317a.3

v.-uŋ 207a.10, 299a.2

v.-up 5a.7, 19b.9, 27a.15, 46a.10, 52a.8, 66a.4, 136b.2, 150b.9, 192a.1, 203a.2, 204a.3, 261a.4, 299a.5

2. kadın için evlenmek

v.-dıŋ 40a.4

v.-ıram 207a.15, 207b.1

var! 1. hadi

v!. 110b.10, 128a.7, 142b.5, 173b.8, 184a.2, 218a.8, 253a.7, 257a.4, 257a.9, 275b.2, 291b.12, 312b.11

2. 'işin sonucunu anla'

v!. 24a.10, 24a.14, 41b.15

varası uza- gideli çok olmak, dönmesi gecikmek

v.-dı 79b.4

var eyle- yaratmak

v.-yen 109a.3

var git! 'hadi işine bak'

v. g!. 90b.14, 173b.4, 259b.3, 306b.13, 318a.4, 323a.8

v.-ıŋ g.-iŋ! 107b.4, 108b.10, 146a.4, 176a.11

varindi (<var+imdi) 'var şimdi, hadi'

v. 7a.10, 10a.2

varaḳa (*Ar.*) sayfa, varak

v. 34a.2, 34a.3

vāriṯ (*Ar.*) mirasçı

v. 80b.10

vāriṯ-i Resūl Hz. Muhammed'in varisi

v. 196b.10

vāriṯ-i şecāʿat cesaret varisi

v. 234b.9

vaṣf (*Ar.*) nitelik, vasıf

v.+a 148b.1

vaṣfa gel- açıklanmak

v.-mez 35a.12, 92a.2-3, 109a.8, 201a.8

vaṣf ėt- açıklamak

v.-emem 337a.12

vāṣıl (*Ar.*) kavuşmuş

vāṣıl eyle- kavuşturmak

v.-di 17a.8

vāṣıl ol- kavuşmak

v.-dı 23a.13, 131a.7, 145a.7, 154a.10

v.-duḳda 172b.2, 182a.7

v.-ıçaḳ 175a.1

vaṣıyyet (*Ar.*) vasiyet

v. 27a.3, 53a.8, 53b.3, 75b.12, 181a.15, 227b.4, 250a.2

v.+i 120b.3, 227b.3, 227b.4, 227b.9

v.+im 53a.10, 53a.13, 53a.15, 53b.2, 53b.6, 53b.8, 53b.9, 118a.12, 118b.13, 153a.1, 153a.10, 153a.8

v.+imi 119a.4, 120b.3

v.+ini 118a.10

v.+iŋ 53a.9, 153a.3

v.+ler 249a.13

v.+lerin 53b.11

v.+leriŋ 53b.5

vaṣıyyet ėt- vasiyet etmek

v.-erem 119a.4

v.-eyim 153a.4, 195b.2

v.-miş 75b.8

vaṣıyyet eyle- vasiyet etmek

v.-di 26b.11, 74b.13, 75a.15, 153a.5, 187b.8-9

v.-mişdi 174b.11

vaṣıyyet ḳıl- vasiyet etmek

v.+ler k.-dı 26a.14, 35b.7, 90b.15

vāsiʿ (*Ar.*) geniş

v. 169a.13

vāveylā (*Ar.*) bağırış, feryat

v. 228b.14, 255b.3

vāveylā ėt- feryat etmek

v.-üp 15a.10

vāveylā eyle- feryat etmek

v.-mede 17b.9

v.-yüp 31b.9

vay vay!

v. 37a.8, 37a.9, 113a.15, 258a.2

vaʿẓ (*Ar.*) dini konuşma, vaaz

vaʿẓ ėt- vaaz etmek

v.-erdi 113a.13

vaʿẓ u naṣiḥat vaaz ve nasihat

v.+ın 177b.11

vaʿẓ u naṣiḥat ėt- vaaz ve nasihat etmek

v.-dikden 80b.8-9

vaʿẓ u naṣiḥat eyle- vaaz ve nasihat etmek

v.-di 29b.15, 176a.4-5, 177b.10

v.-r 138a.12

v.-rdi 113a.12

ve ve (*bk.* u, ü, vü)

v. 1b.13, 3b.5, 3b.9, 4a.11, 4a.12, 4a.14, 4a.15, 4a.7, 4a.8, 4a.8, 4a.9, 4b.1, 4b.10, 4b.5, 4b.5, 4b.8, 5a.10, 5a.12, 5a.2, 5a.4, 5a.4, 5a.6, 5a.8, 5b.7, 6a.14, 6a.15, 6a.7, 6b.1, 6b.10, 6b.6, 6b.6, 6b.7, 6b.7, 6b.7, 6b.7, 6b.9, 6b.9, 6b.9, 7a.1, 7a.1, 7a.15, 7a.2, 7a.6, 7a.7, 7a.9, 7b.11, 7b.3, 7b.4, 8a.10, 8a.14, 8a.4, 8a.6, 8b.4, 8b.6, 11a.10, 11a.12, 11a.14, 11a.15, 11b.1, 11b.11, 11b.12, 11b.6, 11b.6, 11b.7, 12b.11, 12b.14, 12b.15, 12b.9, 13a.2, 13a.3, 13a.7, 13a.7, 13a.9, 13b.4, 13b.8, 13b.9, 14a.10, 14a.2, 15b.6, 16a.11, 16a.6, 16b.1, 16b.10, 16b.15, 16b.5, 16b.9, 17a.1, 17a.1, 17a.13, 17a.2, 17b.3, 18a.10, 18a.13, 18a.2, 18a.6, 18b.1, 18b.2, 18b.7, 18b.7, 18b.7, 19a.13, 19a.14, 19a.14, 19b.2, 19b.2, 19b.3, 19b.5, 19b.6, 19b.6, 20a.1, 20a.1, 20a.10, 20a.2, 20a.3, 20a.3, 20b.10, 20b.13, 20b.14, 20b.6, 20b.8, 21a.1, 21a.12, 21b.10, 21b.12, 21b.15, 21b.2, 21b.3, 21b.6, 21b.9, 22a.2, 22a.3, 22a.4, 22a.7, 22b.10, 22b.10, 22b.15, 22b.3, 22b.6, 22b.8, 23a.5, 23b.1, 23b.12, 23b.13, 23b.13, 23b.2, 23b.3, 23b.6, 24a.14, 24a.2, 24b.14, 24b.15, 25a.12, 25a.13, 25a.4, 25b.2, 26a.11, 26a.12, 26a.14, 26a.6, 26a.7, 26a.9, 26b.10, 26b.12, 26b.13, 26b.13, 26b.14, 26b.14, 26b.2, 26b.7, 26b.9, 26b.9, 27a.12, 27a.5,

27b.13, 27b.2, 27b.8, 28a.10, 28a.11, 28b.1, 28b.11, 28b.15, 28b.7, 29a.8, 29b.1, 29b.10, 29b.15, 29b.2, 29b.3, 30a.1, 30a.1, 30a.11, 30a.13, 30a.15, 30a.4, 30a.9, 30b.1, 30b.10, 30b.12, 30b.12, 30b.13, 30b.6, 30b.6, 30b.7, 30b.9, 31a.12, 31b.7, 31b.7, 31b.8, 32a.10, 32a.11, 32a.12, 32a.2, 32a.3, 32a.6, 32a.7, 32b.1, 32b.10, 32b.10, 32b.11, 32b.12, 32b.15, 32b.8, 33a.12, 33a.15, 33a.2, 33b.1, 33b.13, 33b.14, 34a.4, 34a.6, 34b.13, 35a.10, 35a.11, 35a.15, 35a.2, 35a.11, 35b.2, 35b.4, 35b.7, 35b.7, 36a.4, 36a.5, 36a.5, 36a.6, 36a.6, 36a.6, 36a.7, 36a.8, 36b.10, 36b.12, 36b.2, 36b.2, 36b.5, 37a.7, 37b.1, 37b.10, 37b.12, 37b.2, 37b.3, 38a.10, 38a.4, 38a.4, 38a.7, 38a.8, 38b.6, 38b.9, 39a.2, 39a.6, 39b.10, 39b.11, 39b.2, 39b.3, 39b.4, 39b.5, 39b.5, 39b.6, 39b.6, 40a.11, 40a.13, 40a.13, 40a.14, 40b.13, 40b.13, 40b.14, 40b.14, 40b.14, 40b.14, 40b.14, 40b.15, 40b.15, 40b.15, 40b.15, 40b.15, 40b.2, 40b.2, 40b.2, 40b.6, 40b.9, 41b.15, 41b.9, 42a.13, 42a.15, 42b.11, 42b.12, 43a.14, 43a.5, 43a.5, 43a.5, 43a.6, 43a.7, 43a.7, 43a.8, 43b.13, 43b.3, 43b.9, 44a.1, 44a.12, 44a.13, 44a.13, 44a.13, 44a.3, 44a.3, 44a.4, 44b.1, 45a.2, 45a.2, 45a.9, 45a.9, 45b.1, 45b.13, 45b.13, 45b.3, 45b.8, 46a.1, 46a.2, 46a.9, 46b.11, 46b.5, 47a.2, 47a.2, 47b.14, 47b.6, 47b.8, 48a.7, 48a.8, 48b.2, 48b.6, 48b.7, 48b.7, 49a.11, 49a.11, 49a.11, 49a.2, 49b.14, 49b.2, 49b.5, 51a.14, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.15, 51a.2, 51b.15, 51b.3, 51b.8, 52a.3, 52a.5, 52a.7, 52a.8, 52b.3, 52b.4, 53b.13, 54a.1, 54a.10, 54a.10, 54a.11, 54a.11, 54a.12, 54a.3, 54a.9, 54a.9, 54b.3, 54b.7, 54b.8, 54b.9, 55a.1, 55a.10, 55a.11, 55a.12, 55a.2, 55a.6, 55a.9, 55b.10, 55b.10, 55b.3, 55b.8, 56a.4, 56a.4, 56b.1, 56b.12, 56b.12, 56b.12, 56b.12-13, 56b.4, 57a.5, 57b.14, 58a.6, 58a.7, 58b.13, 60a.13, 60a.6, 60b.5, 60b.8, 61a.1, 61a.9, 62a.7, 62a.9, 62b.10, 62b.11, 62b.15, 62b.2, 62b.5, 62b.5, 62b.7, 62b.8, 62b.8, 63b.15, 65b.1, 65b.15, 65b.2, 65b.2, 65b.6, 66a.5, 66a.5, 66a.8, 66b.12, 67a.11, 67a.8, 67b.1, 67b.2, 68a.1, 68a.3, 68a.4, 68a.7, 69a.14, 69a.15, 69b.12, 69b.2, 69b.4, 69b.9, 70a.1, 70a.10, 70a.2, 70a.3, 70a.4, 70b.13, 70b.13, 70b.13, 70b.4, 71b.14, 71b.5, 71b.8, 71b.9, 72a.1, 72a.9, 72b.10, 72b.11, 72b.3, 73a.4, 73a.8, 73a.8, 73b.15, 73b.2, 74a.12, 74b.15, 74b.2, 75a.13, 75a.15, 75a.3, 75a.5, 75a.6, 75a.6, 75b.11, 75b.14, 75b.15, 75b.4, 75b.6, 75b.8, 76a.14, 76a.15, 76a.2, 76a.2-3, 76b.14, 76b.9, 77a.10, 77a.12, 77a.6, 78a.12, 78b.4, 79a.6, 79a.7, 79b.10, 79b.13, 79b.13, 79b.3, 80a.10, 80a.12, 80a.13, 80a.14, 80a.14, 80a.15, 80a.15, 80a.15, 80a.4, 80a.5, 80a.9,

80b.1, 80b.1, 80b.1, 80b.10, 80b.13, 80b.15, 81a.11, 81a.3, 81a.3, 81a.5, 81a.9, 81b.4, 81b.5, 82b.10, 82b.15, 83a.6, 84a.12, 84a.12, 85a.10, 85a.15, 85a.5, 85a.5, 86a.7, 86b.10, 86b.11, 86b.12, 86b.13, 86b.15, 86b.2, 86b.5, 86b.9, 87a.13, 87a.14, 87b.2, 87b.3, 87b.4, 87b.5, 87b.5, 87b.7, 87b.7, 87b.8, 88b.12, 89a.10, 89a.4, 89b.11, 89b.8, 90a.7, 90a.9, 91a.13, 91a.14, 91a.9, 92a.8, 92b.8, 92b.8, 93a.11, 93a.3, 94b.1, 94b.10, 94b.8, 95a.10, 95a.12, 95a.2, 95a.3, 95a.3, 95a.3, 95a.4, 95a.7, 95a.8, 95a.9, 95b.10, 95b.11, 95b.12, 95b.14, 95b.3, 95b.7, 96a.10, 96a.3, 96b.2, 96b.4, 97b.12, 97b.15, 97b.6, 98a.3, 98a.9, 98b.11, 98b.12, 98b.2, 99a.1, 99a.13, 99a.5, 99a.6, 100a.3, 100b.14, 101a.11, 101a.6, 101b.2, 101b.2, 101b.3, 101b.3, 101b.3, 101b.7, 101b.8, 102b.1, 102b.5, 102b.8, 103a.10, 103a.13, 103a.15, 103a.2, 103a.3, 103a.4, 104a.15, 106a.11, 106b.1, 106b.10, 106b.5, 106b.5, 106b.6, 107a.5, 107b.14, 107b.2, 107b.9, 108a.13, 108a.14, 108a.15, 108a.7, 108a.8, 108b.7, 109a.3, 109a.4, 109a.5, 109a.5, 109a.6, 109b.10, 110a.11, 110b.7, 111a.1, 111a.11, 111a.14, 112a.3, 112a.3, 112b.1, 112b.11, 112b.13, 112b.13, 112b.3, 112b.3, 113b.13, 113b.15, 113b.15, 113b.2, 113b.3, 113b.4, 113b.5, 114a.11, 114a.12, 114a.5, 114a.8, 115a.13, 115b.11, 115b.12, 115b.14, 115b.14, 115b.5, 116a.15, 116a.4, 116a.4, 116b.10, 116b.12, 116b.13, 116b.14, 116b.14, 116b.3, 116b.8, 117a.1, 117a.5, 118a.1, 118a.1, 119b.6, 119b.7, 119b.9, 119b.9, 120a.10, 120a.13, 120a.2, 120a.3, 120a.6, 120a.6, 120a.7, 120a.7, 120a.8, 120b.1, 120b.11, 120b.6, 121a.11, 121a.15, 121b.1, 121b.1, 121b.10, 121b.13, 121b.2, 121b.3, 122a.15, 122a.2, 122a.2, 122a.4, 123a.2, 124a.3, 124a.4, 124a.4, 124b.2, 125a.11, 125a.4, 125a.4, 125a.9, 125b.11, 125b.12, 125b.15, 125b.8, 126a.1, 126a.10, 126a.10, 126a.6, 126a.9, 126b.11, 126b.12, 126b.12, 126b.6, 126b.7, 126b.9, 126b.9, 127a.10, 127a.11, 127a.11, 127a.11, 127a.14, 127a.3, 127a.5, 127a.5, 127a.5, 127a.7, 127a.8, 128a.13, 128a.9, 128b.12, 128b.7, 129a.10, 129a.11, 129a.15, 129a.2, 129b.9, 130a.10, 130a.5, 130a.7, 130a.7, 130a.9, 130b.15, 130b.3, 130b.3, 131a.10, 131a.8, 131b.15, 131b.8, 132a.12, 132a.15, 132a.15, 132a.9, 132b.12, 132b.15, 134a.12, 135a.10, 135a.6, 135b.6, 135b.7, 136a.10, 136a.14, 136a.4, 136b.4, 137a.1, 137a.8, 137a.8, 137b.10, 138a.2, 138a.7, 138a.8, 138a.9, 138a.9, 138b.6, 138b.9, 139a.2, 139a.5, 139b.11, 139b.12, 140a.11, 140a.3, 140a.5, 140a.8, 141a.12, 141a.14, 141a.15, 141a.5, 142a.9, 142a.9, 142b.13, 142b.14, 142b.6, 143b.1, 143b.14,

143b.15, 143b.5, 144b.14, 144b.5, 145a.10, 145a.9, 146a.12, 146b.4, 146b.5, 146b.9, 147a.12, 147a.8, 147a.8, 147b.13, 148a.1, 148a.15, 148b.3, 148b.5, 148b.6, 149a.2, 149b.3, 149b.3, 150a.7, 151b.2, 152a.3, 152b.1, 152b.2, 153b.11, 153b.13, 154a.3, 154a.7, 154b.4, 154b.6, 154b.7, 154b.8, 154b.9, 155a.4, 155a.8, 155b.10, 155b.7, 156a.14, 156a.6, 156b.14, 157a.10, 157a.11, 157a.11, 157a.12, 157a.9, 157b.11, 157b.12, 158b.5, 158b.5, 159a.12, 159a.15, 159a.15, 159b.1, 159b.12, 159b.4, 160a.4, 160a.8, 160a.8, 160b.8, 161a.10, 161a.10, 161a.15, 161a.2, 161a.5, 161a.6, 161b.1, 161b.10, 161b.7, 161b.7, 161b.9, 162b.2, 162b.3, 163a.12, 163a.13, 163a.5, 163a.6, 164b.10, 164b.13, 164b.14, 165a.11, 165a.11, 165b.11, 165b.11, 165b.11, 166a.8, 167a.11, 167b.13, 167b.2, 167b.3, 167b.3, 167b.4, 167b.5, 167b.5, 167b.6, 167b.8, 168a.12, 168a.13, 168a.3, 168a.3, 168a.6, 168b.2, 169a.10, 169a.11, 169a.14, 169a.14, 169a.15, 169a.6, 169a.7, 169b.13, 169b.2, 169b.7, 170b.1, 170b.1, 170b.12, 170b.13, 170b.15, 171a.2, 171a.6, 171b.1, 171b.10, 171b.3, 171b.5, 171b.5, 172b.3, 172b.3, 173a.11, 173a.11, 173a.12, 173a.14, 173a.14, 173a.15, 173a.4, 173a.7, 173a.9, 173b.12, 173b.3, 174a.10, 174a.8, 174b.3, 175a.5, 176a.1, 176a.6, 177b.10, 177b.7, 177b.9, 178a.2, 178a.6, 178b.12, 178b.8, 179a.10, 179b.14, 180a.2, 180b.3, 181a.8, 181b.1, 181b.2, 181b.6, 181b.6, 182a.10, 182b.14, 182b.15, 182b.7, 183a.10, 183a.14, 183a.15, 183a.3, 183a.8, 184a.10, 184b.2, 184b.2, 185a.10, 185a.13, 185a.6, 185a.7, 185a.7, 185a.9, 186a.4, 186b.15, 186b.15, 186b.2, 186b.2, 187a.1, 187a.11, 187b.9, 187b.9, 188b.9, 189a.3, 189a.8, 190a.12, 190a.3, 190b.5, 190b.5, 190b.6, 191b.8, 192b.11, 193b.14, 194a.10, 194a.9, 194b.14, 194b.6, 195a.10, 195a.12, 195a.15, 195a.9, 195a.9, 195b.11, 195b.12, 195b.7, 195b.8, 196a.10, 196a.14, 196a.15, 196b.11, 196b.12, 196b.15, 196b.5, 196b.5, 196b.9, 196b.9, 197a.1, 197a.2, 197b.6, 198a.1, 198a.2, 199b.12, 199b.7, 199b.9, 199b.9, 200a.2, 200b.13, 202b.11, 202b.6, 203a.12, 203b.7, 203b.9, 204a.15, 204a.3, 204b.14, 205a.9, 205b.9, 206a.6, 206a.7, 206a.8, 206b.11, 207a.2, 207a.2, 207a.3, 207a.4, 207a.4, 207a.5, 207b.10, 208a.15, 208a.4, 208b.7, 209a.14, 209a.15, 209a.2, 209a.3, 209a.3, 209a.3, 209a.5, 209a.6, 209b.6, 209b.9, 210a.13, 210a.13, 210b.15, 210b.3, 210b.5, 210b.6, 210b.8, 210b.9, 211a.10, 211a.7, 211a.7, 211a.8, 211b.1, 211b.12, 212a.10, 212a.2, 212a.6, 212b.12, 212b.2, 212b.4, 212b.6, 213a.12, 213b.3, 213b.6, 213b.6, 213b.7,

214b.10, 215b.11, 216a.1, 216a.12, 216a.2, 216b.10, 216b.5, 217a.1, 217b.10, 217b.13, 217b.2, 217b.7, 218a.2, 218b.8, 219a.13, 219a.9, 219b.11, 219b.11, 219b.11, 219b.12, 219b.12, 219b.6, 220a.11, 220a.12, 220a.13, 220b.12, 220b.13, 220b.13, 221a.11, 221a.12, 221a.12, 221a.13, 221a.3, 221b.10, 221b.5, 222b.2, 223a.2, 223b.11, 223b.3, 223b.7, 224a.5, 224a.6, 224b.8, 225a.11, 226a.13, 226a.9, 226b.11, 226b.12, 227a.10, 227b.6, 227b.9, 228a.3, 228a.5, 228b.10, 228b.6, 228b.8, 228b.9, 228b.9, 229a.1, 229a.3, 229a.8, 229b.14, 229b.7, 229b.9, 230a.12, 230a.6, 230a.9, 230a.9, 230b.14, 230b.14, 230b.5, 230b.6, 230b.7, 231a.12, 231a.6, 231b.15, 231b.9, 232a.10, 232a.2, 232a.3, 232b.9, 233a.10, 233a.14, 233b.10, 233b.14, 234a.14, 234b.15, 235a.9, 235b.1, 236b.14, 236b.6, 237a.15, 237a.4, 237b.12, 238a.2, 238a.3, 238a.4, 238a.4, 238a.7, 238b.10, 238b.6, 238b.7, 238b.8, 239a.5, 239b.12, 239b.6, 239b.6, 240b.1, 240b.11, 240b.5, 240b.6, 240b.7, 240b.8, 241a.12, 241a.13, 241b.7, 242a.12, 242a.15, 242b.10, 242b.14, 242b.14, 242b.9, 243a.13, 243a.4, 243a.6, 243b.4, 244a.2, 244a.8, 244b.11, 244b.4, 245a.10, 245a.10, 245a.11, 245a.11, 245a.11, 245a.5, 245a.9, 245b.10, 245b.12, 245b.2, 246b.1, 246b.11, 246b.2, 246b.3, 246b.5, 246b.8, 246b.9, 247a.11, 247a.13, 247a.3, 247a.4, 247b.13, 247b.8, 248a.14, 248a.15, 248b.1, 248b.9, 249a.13, 249a.4, 249b.10, 249b.11, 250a.13, 250a.13, 250a.6, 250a.8, 250b.1, 250b.15, 250b.3, 250b.4, 250b.8, 250b.8, 251b.15, 251b.2, 252a.2, 252a.3, 252b.2, 252b.2, 253b.13, 253b.6, 253b.7, 254a.15, 254b.11, 254b.12, 254b.5, 254b.6, 254b.8, 254b.8, 255a.10, 255a.13, 255a.2, 255a.5, 255b.3, 255b.3, 255b.7, 257a.1, 257a.15, 257b.13, 257b.15, 258a.1, 258b.10, 258b.10, 258b.11, 258b.14, 259a.13, 259b.1, 259b.13, 259b.15, 260a.1, 260a.10, 260a.10, 260a.13, 260a.15, 260a.5, 260a.6, 260a.9, 260b.2, 260b.3, 261a.10, 261a.12, 261a.14, 261b.2, 261b.4, 262a.5, 262b.15, 263a.8, 263b.1, 263b.5, 264a.2, 264b.5, 265a.13, 265a.6, 265b.1, 265b.13, 265b.3, 266a.14, 266a.14, 266a.2, 266a.3, 266a.5, 266a.6, 266b.7, 266b.8, 266b.9, 267a.11, 267b.1, 267b.13, 268a.15, 268a.9, 268b.10, 269a.1, 269b.10, 269b.12, 269b.6, 269b.6, 269b.7, 270a.8, 270b.4, 270b.5, 271a.11, 271a.7, 271a.8, 271b.1, 271b.11, 272a.13, 272a.14, 272a.15, 272a.15, 272b.14, 273a.11, 273a.12, 273a.6, 273a.6, 273b.10, 273b.12, 273b.14, 273b.2, 273b.5, 273b.6, 274a.13, 274a.14, 274a.14, 275b.6, 276a.15, 277b.12, 277b.3, 278a.15,

278b.2, 279a.4, 279a.7, 279a.8, 279a.9, 279b.2, 279b.3, 279b.3, 279b.5, 280a.10, 280a.11, 280a.12, 280a.12, 280a.15, 280a.15, 280a.15, 280a.9, 280b.1, 280b.1, 280b.3, 280b.5, 280b.9, 281b.10, 281b.9, 282a.15, 282a.15, 282a.15, 282a.2, 282a.4, 284b.1, 284b.1, 284b.1, 285a.8, 285a.8, 285b.10, 286b.11, 288a.14, 288b.1, 288b.13, 289a.3, 289a.7, 289b.7, 289b.7, 290a.2, 290b.14, 290b.14, 291a.15, 291b.1, 292a.13, 292b.14, 293a.2, 293b.7, 295b.5, 295b.6, 295b.7, 296a.11, 296a.13, 296a.13, 296a.8, 296b.15, 297a.14, 297b.12, 298a.1, 298b.12, 299a.1, 299a.2, 299a.8, 299a.8, 300a.12, 300b.13, 300b.9, 301a.11, 301a.5, 301a.6, 301b.7, 301b.8, 302a.11, 302a.14, 303a.10, 303a.11, 303b.8, 305a.9, 306a.10, 306a.7, 307b.14, 307b.2, 307b.3, 308a.12, 308b.12, 311b.2, 312a.3, 312b.12, 312b.13, 313a.14, 313a.15, 313b.12, 313b.13, 314a.3, 314a.5, 314a.7, 314a.8, 315a.2, 315a.3, 315a.5, 315a.6, 315b.10, 316a.3, 317b.1, 317b.2, 320a.12, 320b.3, 321b.15, 321b.6, 322a.2, 323a.5, 323b.14, 326a.10, 326b.8, 327a.14, 327a.5, 327a.7, 327a.9, 327b.10, 327b.2, 328a.10, 328a.2, 328a.5, 328a.5, 328a.5, 328a.8, 328a.8, 328a.8, 328b.1, 328b.13, 328b.3, 328b.5, 328b.6, 328b.7, 328b.7, 328b.8, 328b.9, 329a.1, 329a.4, 330a.7, 330a.7, 330a.8, 331a.7, 331a.7, 331a.7, 331a.8, 331a.8, 331a.9, 331b.1, 333b.10, 333b.13, 333b.13, 333b.14, 333b.14, 333b.15, 334a.1, 334b.1, 334b.11, 335a.10, 335a.10, 335b.10, 337a.6, 337a.9, 337b.9, 338a.3, 339a.2, 340a.11, 340a.11, 340a.11, 340b.1, 341a.12, 341a.14, 341b.10, 341b.11, 341b.12, 341b.3, 341b.6, 342a.10, 342a.11, 342a.12, 342a.14, 342a.15, 342a.7, 342a.9, 345b, 345b, 346a

ve bir dahı ve bir de

v. 29b.2, 70a.2, 165b.11, 216b.9, 216b.11, 258b.14

ve hem ve de

v. 19b.8, 35b.4, 35b.5, 69b.7, 71b.12, 87a.15, 90b.12, 107a.3, 107a.3, 107b.11, 107b.7, 113b.6, 115b.7, 120a.13, 134a.9, 143a.15, 175a.14, 185b.10, 190a.10, 195a.6, 207b.1, 225b.15, 238a.8, 274b.11, 299b.8, 318a.7, 318a.9

velākin lakin, fakat (*bk.* velīkin)

v. 21a.11, 107a.8, 111b.4, 236a.5

velīkin lakin, fakat (*bk.* velākin)

v. 4a.4, 27b.12, 28b.4

ve's-selām 'işte o kadar, son söz şudur'

v. 326a.5

vech (*Ar.*) **1.** yüz, çehre (*bk.* veçh [2], veçih)

vech-i şerīf değerli yüz

v.+i 90a.4

2. biçim, şekil (*bk.* veçh [1])

v.+ile 101b.15, 135a.9, 189a.6, 191a.14, 192a.8, 195a.1, 203a.14, 215a.10, 227a.5

veçh (<*Ar.* vech) **1.** yüz, çehre (*bk.* vech [2], veçih)

veçh-i şerīf değerli yüz

v.+in 14b.14

2. biçim, şekil (*bk.* vech [1])

v.+ile 154a.14, 160b.7, 227a.15, 270b.3

3. sebep

v. 134a.7

v.+i 32a.8, 32a.8

veçih (<*Ar.* vech) yüz, çehre (*bk.* vech [2], veçh [2])

v.+ini 111a.13

vedāʿ (*Ar.*) veda

v. 195b.2

v.+a 54a.2

vedāʿ ėt- vedalaşmak

v.-elim 292b.12

v.-erem 25a.11

v.-üp 129a.13, 210b.6-7, 243b.6

vedāʿ eyle- vedalaşmak

v.-di 138b.14, 228b.12, 248a.8

v.-diler 156b.3, 317a.8

v.-yüp 139a.6

vedāʿlaş- vedalaşmak

v.-dı 127b.4, 127b.6

v.-dılar 129a.14

v.-up 232b.2-3

vefā (*Ar.*) sevgi ve dostlukta bağlılık

v. 128a.11

vefā gör- vefa görmek

v.-meyüp 82b.8

vefā-dār vefalı

v.+ım 108b.15

vefāt (*Ar.*) ölüm

v. 26a.2, 300b.1, 300b.3, 300b.4, 300b.5

v.+ı 1b.4, 1b.9, 65b.1, 65b.2, 345b

v.+ıla 5a.1

v.+ın 1b.9, 56a.2-3, 78a.8, 345b, 345b

v.+ından 51a.15, 60a.5, 332a.6

v.+ını 4b.10, 4b.15

v.+ıŋ 4b.12

vefāt ėt- ölmek

v.-di 240a.1

v.-dikden 38b.9

v.-diler 103a.13

v.-eli 335b.14

v.-üp 11a.4-5

vefāt eyle- ölmek

v.-di 11a.15-11b.1, 16b.7, 16b.7-8, 63b.10-11, 103b.2, 104b.10, 104b.12, 104b.3, 104b.5, 104b.7, 107a.7-8, 123b.2, 158b.11, 195b.10, 240a.3, 240a.4, 240a.5, 247b.14-15, 262a.10, 262a.2, 288b.6, 300b.1

v.-digi 102b.13

v.-dikden 38b.14, 261a.7, 313b.12-13

v.-miş 131b.1

v.-mişdi 159b.9

v.-mişdir 262a.4

vefāt-ı şerīf şerefli ölüm

v.+in 37a.14, 91b.7

v.+inde 120a.1

v.+ini 24b.1

vekīl (*Ar.*) vekalet eden

v.+i 131b.13, 134b.15, 139b.14, 182a.12, 186b.9, 318a.4

v.+im 134b.10

vekīl-i ʿAbdullāh Abdullah'ın vekili

v. 198b.14

vekīl-i muʿtemed güvenilir vekil

v.+im 172b.1

velādet (*Ar.*) doğum

v.+i 56a.7, 78a.12

v.+inde 78a.15

velāyet (*Ar.*) velilik, ermişlik

v.+le 56b.12

veled (*Ar.*) oğul, çocuk

veled-i Erẕāḳ-ı Şāmī Ezrak-ı Şami'nin oğlu

v. 230b.13

veli-ni‘met (*Ar.*) birine büyük iyiliklerde bulunan kişi, velinimet

v.+im 164a.11, 164a.8, 164b.3

velvele (*Ar.*) gürültü

v. 33a.11, 194b.15

vėr- 1. vermek

v!. 14b.12, 47b.15, 61a.3, 66a.2, 81a.12, 89a.8, 91a.3, 161a.8, 190a.3, 243a.2, 245b.8, 298b.8, 333b.12, 337b.9, 339b.6

v.-di 7b.1, 28a.14, 39a.5, 46b.13, 48b.14, 51a.14, 58b.12, 61a.4, 62a.12, 87a.5, 87a.6, 89a.15, 92b.12, 94b.7, 98a.9, 98b.9, 101b.12, 102b.7, 107a.2, 107a.5, 108b.8, 116b.6, 121a.7, 143b.14, 152a.4, 152a.6, 152a.6, 178a.11, 178a.12, 196b.2, 227b.11, 231b.5, 242a.4, 243a.2, 258b.3, 265a.1, 265a.1, 265a.2, 265a.3, 265a.4, 279a.2, 286b.9, 288a.6, 288a.6, 309b.7, 314b.10, 316a.5, 321b.2

v.-diler 19b.13, 28b.2-3, 40b.12, 83b.13, 89b.5, 90b.6, 102a.9, 107a.15, 192b.13, 192b.4, 227b.8, 288a.3, 302b.7

v.-dim 78b.3, 78b.8

v.-diŋ 337b.9

v.-diŋiz 62a.14, 109b.5

v.-düyini 99a.6

v.-ecek 259a.12

v.-eceyim 247a.2

v.-elim 107b.8

v.-eyim 32b.5, 50a.7, 70b.5, 175b.2, 182a.13, 183b.12, 286a.14, 287b.14, 289b.3, 314b.6, 339b.10, 339b.6, 339b.8

v.-in 80a.6, 101b.14

v.-iŋ 74a.8, 152a.3, 156b.2, 194a.14, 203a.7, 238a.5, 241b.3, 243b.14, 284b.1, 287b.14, 302a.13, 311b.14

v.-ir 108a.2, 243a.11, 288a.2

v.-irdi 52b.5, 60b.15, 61a.1, 245b.7

v.-irdim 259a.14

v.-irem 84a.5, 149b.4, 159a.3, 301b.4

v.-irken 107a.3

v.-irler 50a.5, 241b.6, 302a.15

v.-irlerdi 14a.13, 84a.2, 194a.15

v.-irseŋ 339b.6

v.-irsiŋ 61a.5, 108a.12

v.-medi 245b.7

v.-mediler 186a.13, 241b.4, 245b.4

v.-mege 172b.9

v.-mek 202a.10

v.-mem 144b.12, 245b.10, 259a.12, 284b.1

v.-memek 48b.12, 188a.2

v.-meŋ 66a.4, 158b.7, 187b.12

v.-mesinler 186b.6

v.-meyeler 89a.8, 186b.12, 238b.2

v.-meyenler 302b.4

v.-meyesiz 186b.11

v.-meyeyim 189b.6

v.-meyüp 226a.4

v.-mez 189a.8, 322b.2

v.-meziz 238a.8

v.-mezsin 284b.1

v.-mezsiz 66a.6, 229b.14

v.-miş 227a.7, 233a.14

v.-mişdi 254a.14, 260b.8

v.-seler 125a.6, 125b.8

v.-seŋ 153a.8, 190a.4, 191b.6, 294b.3, 302b.2

v.-sin 32b.15, 297b.12

v.-sünler 192a.4

v.-üp 282a.15

2. ihsan etmek

v!. 127a.11, 127a.12, 137a.8, 149b.6, 149b.8, 158b.1, 306a.10

v.-di 184a.10, 185a.5, 298a.5

v.-dim 184a.2

v.-e 154b.6

v.-esin 47b.15

v.-eyim 189a.3, 261b.5, 323a.13

v.-irsin 197a.9

v.-mez 60b.4

v.-sin 120a.4

v.-üp 260b.4

v.-ür 137a.1, 137a.5

3. çocuğa ad vermek

v!. 79a.1

v.-elim 92b.13

4. ağaç meyve vermek

v.-di 57a.9

5. bırakmak

v.-e 106b.13

v.-miş 104a.5

6. evlendirmek

v.-di 166a.2, 207b.9

v.-dim 45b.4

v.-mişler 207a.9

7. göndermek, ulaştırmak

v!. 161b.9, 193b.13

v.-ir 193a.12

8. görev vermek

v.-irem 151a.9

9. sunmak

v.-irler 66a.1

10. teslim etmek

v.-di 98b.10, 196a.7, 196b.1

v.-sem gerekdir 67a.7-8

11. yapmak

v.-irsiz 97b.13

v.-üp 55b.15

vėril- verilmek

v.-di 36b.6

v.-mişdi 332a.15

v.-mişdir 83a.5

vesvese (*Ar.*) vesvese

v. 122a.7

vesvese vėr- (şeytan) vesvese vermek

v.-di 158a.9

veyā veya, ya da

v. 6b.14, 17b.13, 47b.15, 122a.3, 136a.11, 137a.1, 334b.5

veyāḫūd veya, ya da

v. 214a.5, 334b.6

vezīr (*Ar.*) vezir

v. 339b.2

v.+i 140b.10

v.+ine 61b.14

vezīr-i bed-fiʿāl kötü işler yapan vezir

v. 140b.12

vilāyet (*Ar.*) şehir

v. 284b.11

v.+de 161a.8

v.+e 136b.1, 275a.1

v.+i 66b.9

v.+idir 129a.11, 130a.2

v.+ime 117b.9

v.+imizde 9b.2, 131b.13

v.+imizi 131b.9

v.+inde 81a.10

v.+ine 172b.15, 173a.15, 173b.4, 173b.8

v.+iŋ 66b.2, 247b.14, 274b.12, 323a.13

v.+ler 118b.2

v.+lerdir 169a.13-14

v.+lerine 191b.1, 207b.2

vilāyet be vilāyet şehir şehir (gezdirüp)

v. 288a.5

vilāyet-i Nehrirevān Nehrevan şehri

v.+ı 68a.8-9

vildān (*Ar.*) cennet çocukları

v.+lar 213b.3

v.+ları 328a.5

vīrān (*Far.*) harap olmuş

virān ėṭ- harap etmek

v.-üp 297b.3-4

virān eyle- harap etmek

v.-dim 241a.7

virān ol- harap olmak

v.-up 135b.2

viṣāl (*Ar.*) kavuşma, vuslat

v.+imle 69b.13

v.+iŋe 69b.5

viṣāl-i ṣoḥbet kavuşma sohbeti

v.+im 276b.1

vaż' (*Ar.*) duruş, tavır

vaż'-ı vaḳār ağırbaşlı duruş

v. 135a.9, 282a.13-14

vuḳūf (*Ar.*) haberdar olma

vuḳūf taḥsīl ėt- haberdar olmak

v.-üp 83b.3, 174b.14, 189b.12

vuḳuf taḥṣīl eyle- haberdar olmak

v.-di 134b.11-12

vuḳūf ol- haberdar olmak

v.-duġı 167a.8-9

v.-dukda 55b.9

vuṣlat (*Ar.*) kavuşma

v. 175b.13

vü ve (*bk.* u, ü, ve)

v. 36a.3, 45b.12, 51b.10, 69b.9, 74b.3, 107a.12, 103b.14, 129a.1, 137a.7, 145b.11, 147b.2, 150b.13, 166a.10, 187b.12, 220a.11, 228b.14, 238a.3, 245a.8, 250a.13, 276b.13, 313a.13

vücūd (*Ar.*) vücut, beden

v. 304b.5

v.+ı 58a.15, 263a.8

v.+ımda 197b.7-8, 231b.8

v.+ımdan 38b.4

v.+ımı 137a.10

v.+ına 120a.5, 137a.1, 145a.3, 228a.14, 263a.15, 294a.15

v.+ında 236a.1, 236b.10, 327a.11

v.+ındaki 206a.8

v.+ını 241b.11, 312b.5, 323b.14

v.+ıŋa 334b.5

v.+ıŋda 137b.3

v.+ıŋızda 197b.3

v.+ıŋızı 197b.4

v.+ıŋızla 30b.8

v.+ıŋla 244b.14

v.+unda 165b.15

v.+unı 257b.12

vücūd-ı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i Mażlūm Hz. Hüseyin'in vücudu

v. 197b.9

vücud-ı menḫūs uğursuz vücut

v.+ını 270b.8

vücud-ı nā-pāk pis vücut

v.+i 200a.5, 313a.10

v.+leri 330b.2

vücūd-ı şerīf değerli vücut

v.+den 13b.5-6

v.+i 16a.13, 24a.12, 31b.2, 146a.10, 216a.9, 247b.2, 252b.7, 333a.2

v.+in 18b.1-2

v.+inde 93a.7-8, 215b.14, 225a.3, 234a.13

v.+inden 94a.11, 154a.3-4, 304b.4

v.+ini 218b.15

v.+iŋ 251a.14

v.+iŋiz 235a.4

v.+iŋize 334a.10

v.+lerine 27b.8

vücūdu'l-mükerrem kıymetli vücut

v.+i 213a.8

v.+iŋ 216b.8, 221a.6

2. varlık

v.+ı 125b.12 (evlat)

vücūda gel- yaratılmak, doğmak

v.-dikde 78b.1

Y

yā 'ey!' (ünlem)

y. 6a.10, 6a.12, 6b.12, 6b.15, 7a.2, 7a.4, 7b.10, 7b.12, 7b.12, 7b.15, 8a.1, 8a.11, 8a.12, 8a.3, 8a.5, 8a.5, 9b.1, 9b.12, 9b.13, 9b.14, 9b.9, 10a.13, 10a.15, 10a.8, 10b.13, 10b.2, 12a.2, 13b.13, 14a.1, 14b.12, 15a.11, 15a.12, 16a.4, 16a.5, 17b.12, 18b.13, 19b.13, 19b.7, 22b.12, 22b.6, 23a.11, 23a.15, 23b.10, 23b.8, 25a.4, 25b.11, 25b.7, 26a.3, 26b.6, 27a.1, 27a.12, 28a.14, 28a.3, 29a.7, 29b.4, 29b.4, 30a.8, 31a.14, 31a.3, 31a.8, 32a.6, 32b.13, 32b.3, 33b.14, 33b.3, 33b.6, 33b.8, 33b.9, 34a.12, 34b.15, 34b.2, 34b.6, 35a.15, 35b.15, 36a.13, 36a.14, 36a.2, 36a.4, 36b.1, 36b.11, 36b.7, 37a.4, 38a.1, 39a.1, 40a.12, 41b.3, 42a.13, 42a.9, 42b.7, 43a.13, 44a.11, 45a.14, 45b.10, 45b.4, 45b.6, 46a.5, 46b.10, 46b.14, 46b.9, 47b.15, 48a.12, 48a.2, 48a.4, 48b.15, 49a.4, 49a.8, 49b.2, 51a.15, 51a.15, 51b.5, 51b.9, 53a.1, 53a.7, 54b.14, 55a.12, 55a.14, 55a.14, 55a.5, 55a.8, 55b.3, 56b.3, 57a.2, 57b.2, 57b.4, 58b.9, 60a.10, 60b.1, 61a.15, 61a.15, 61a.2, 61b.2, 62a.13, 62b.2, 62b.5, 63a.1, 63a.3, 63b.2, 64b.12, 64b.7, 65a.6, 65a.9, 66a.2, 66a.4, 67a.1, 67b.8, 68a.13, 68b.15, 68b.5, 68b.8, 69b.12, 70a.13, 71a.13, 71a.2, 71a.5, 71b.4, 73a.1, 78b.13, 78b.5, 79a.11, 79b.12, 79b.6, 81a.9, 85b.11, 85b.13, 85b.5, 85b.7, 86a.4, 87a.1, 87a.10, 90a.12, 90a.5, 90a.9, 92b.12, 92b.6, 93a.2, 94a.3, 94a.8, 94b.10, 94b.12, 95a.1, 95a.6, 95b.5, 96a.1, 96a.12, 96a.4, 96b.3, 97a.14, 97b.1, 97b.14, 97b.2, 97b.7, 97b.7, 99a.11, 99b.7, 100a.11, 100a.3, 101a.4, 101a.6, 101b.4, 102a.5, 102a.7, 105a.5, 105b.8, 107b.14, 107b.7, 108b.1, 108b.15, 109a.14, 109a.2, 110a.8, 110b.6, 111b.1, 116a.3, 117a.11, 118a.3, 118a.4, 119a.3, 119a.5, 120a.12, 120a.15, 121a.4, 122a.15, 122b.13, 123a.3, 123b.4, 124b.14, 124b.5, 126b.11, 129a.5, 132a.13, 133b.11, 134a.2, 134b.8, 135a.14, 135a.2, 137a.7, 137b.11, 139a.12, 139a.15, 142a.13, 143a.13, 147a.5, 147a.9, 147b.10, 149a.1, 149b.6, 149b.8, 153a.6, 153b.12, 158b.1, 158b.2, 158b.3, 158b.4, 159b.2, 163a.12, 163b.11, 166b.4, 167a.10, 167a.13, 168a.7, 174a.14, 174a.6, 174b.12, 175a.11, 175a.13, 175b.12, 175b.13, 175b.15, 176b.12, 177a.13, 177b.5, 178a.4, 178b.13, 179b.6, 180a.1, 180a.3, 180b.3, 180b.3, 180b.6, 185b.2, 187a.5, 187b.7, 188a.12, 188b.8, 190b.12, 190b.2, 192b.7, 193a.4, 193b.12, 193b.9, 194a.9, 195a.2, 197a.8, 198a.7, 198a.8, 200b.13, 201a.4, 201b.13, 201b.15, 201b.6, 203a.7, 205b.11, 206b.12, 207a.13, 208a.14, 208b.10, 208b.2, 208b.2, 210b.4, 212b.1, 212b.2, 213b.8, 215b.10, 216b.1, 216b.3, 218a.7, 221b.14, 223b.9, 229a.13, 229b.1, 230b.15, 231a.10, 231a.13, 231b.12,

231b.4, 232a.9, 232a.9, 233b.13, 233b.13, 236a.10, 236a.13, 239a.1, 239a.9, 240a.2, 240a.3, 242b.5, 242b.5, 243b.14, 245b.8, 245b.8, 247a.13, 247b.7, 248a.11, 248a.3, 248b.4, 248b.5, 249b.1, 251b.9, 254a.1, 254b.11, 254b.3, 256a.2, 256a.2, 256b.12, 258b.14, 261b.6, 265b.12, 267b.8, 277a.11, 279a.12, 279a.8, 284b.1, 284b.1, 287b.13, 289a.1, 289a.12, 290b.11, 291a.1, 292b.10, 292b.6, 293b.2, 294a.5, 294b.1, 294b.9, 295a.1, 295a.8, 295b.15, 296a.4, 297a.10, 299a.13, 299b.11, 299b.14, 301a.12, 301a.13, 301b.3, 302b.14, 302b.2, 303b.13, 303b.4, 306a.10, 306a.15, 306a.9, 307a.14, 308b.15, 309a.11, 309b.11, 311b.8, 314a.12, 315a.14, 315b.2, 316a.1, 316a.1, 317a.12, 317a.5, 318a.4, 324a.13, 324b.11, 324b.14, 325a.7, 325b.15, 326a.13, 326a.14, 326a.15, 326a.4, 326b.3, 326b.3, 326b.4, 327a.6, 327a.2, 328a.10, 328a.9, 328b.10, 328b.12, 328b.14, 329a.15, 329a.2, 329b.11, 329b.2, 329b.4, 330b.14, 331a.2, 331a.6, 331b.12, 331b.15, 331b.6, 331b.9, 332a.2, 333a.15, 333a.15, 333b.10, 334a.9, 334b.10, 334b.14, 335a.4, 335a.8, 335a.9, 336a.4, 336b.11, 337a.7, 338b.11

ya 1. çekimli fiilden sonra gelerek anlamı kuvvetlendirir

y. 253b.1, 302b.2

2. soru cümlelerinin başına gelerek anlamı kuvvetlendirir

y. 10a.11, 15a.15, 15b.1, 15b.2, 42b.1, 61b.10, 99b.8, 195b.11, 229a.11, 229a.14, 229a.6, 229a.8, 229a.9, 294b.7, 304a.1, 311a.12, 327b.9, 334b.7, 336a.11

3. soru anlamı taşıyan cümlelerde ihtimal bildirir

y. 94a.10

4. ya da

y. 10b.10, 108a.8

5. yahu

y. 112b.7, 206b.14, 251b.6, 334b.7

6. yoksa

y. 147b.10

ya … veyā … 'ya… ya…'

y. 47b.15, 334b.4-5

ya … ya … 'ya… ya…'

y. 136a.7, 191a.12-13, 197a.8-9

yabana söyle- saçma konuşmak

y.-me 192b.11, 200a.9

yād (*Far.*) anma, zikretme

yād eyle- anmak, zikretmek

y.-di 200a.3

y.-ye 4a.10

yādigār (*Far.*) birinden kalan hatıra

y. 236a.15, 277a.1, 300a.8

y.+dır 257b.7

y.+ı 227a.4

y.+ıdır 251a.4

y.+ları 300a.7

y.+sın 216a.8

yādigār-ı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'den kalan yadigar

y.+iŋ 138a.14-15

yaġ- 1. yağmur yağmak

y.-dı 24a.7

y.-madı 59a.12

2. fazla miktarda hızlıca gelmek

y.-ar 210a.3

y.-dı 145b.7

yaġmā (*Far.*) yağma, talan

y. 149b.2, 251b.8

y.+dır 131b.4, 338a.11

yaġmā ėt- yağmalamak

y.-eler 251b.3

y.-er 140a.6

y.-erim 155a.5

yaġmā eyle- yağmalamak

y.-di 264a.5, 333a.1

y.-diler 82a.10, 308a.4, 310b.14

yaġmala- yağmalamak

y.-dılar 334a.15

yaġmālan- yağmalanmak

y.-dı 246a.8

yaġmur yağmur

y. 24a.7, 24a.8, 24a.9, 59a.12, 235b.1, 275b.7

yāhūd veya, ya da

y. 18a.4, 63b.11, 85b.14, 85b.14, 125a.2, 137a.2, 137a.3, 137a.3, 137a.4, 154b.10, 182b.6, 190a.4, 191b.7, 203a.1-2, 233a.11, 282a.15

yaḳ- 1. ateşle yakmak

y.-ar 178b.5, 178b.5

y.-arlar 13b.9

y.-dı 69b.4, 165b.12, 166b.4, 197a.6, 232a.14, 232a.14, 232a.14, 275b.8, 302a.1, 304a.5, 322a.3, 325a.6

y.-dılar 81b.5, 165b.15, 193a.1, 323b.15, 340b.9

y.-dıŋ 193a.5

y.-duġı 193a.13

y.-ıŋ 13b.8

y.-ma 33b.4, 180a.1

y.-maḳ 303b.10

y.-up 40b.15, 282a.15, 303b.12, 331b.14

2. yanmasını sağlamak

y.-alar 36a.8

y.-mazdı 39a.10

3. acı vermek

y.-dı 100a.5

yaḳa 1. yaka

y.+lar 154b.8

y.+ları 97a.10

y.+sını 116a.13

y.+sından 15b.14

2. taraf

y. 174b.6

yaḳın 1. mesafe bakımından yakın

y. 250b.13, 299a.4

2. zaman bakımından yakın

y. 26b.6, 126a.12

y.+da 93b.5, 320a.12

y.+dır 26b.6, 53a.3, 54a.9

yaḳın gel- yaklaşmak

y.-di 141b.14-15

y.-diler 285a.2

yaḳın ol- 1. (mesafe) yaklaşmak

y. 328a.10

y.-alar 328a.1

y.-maga 167a.14

y.-up 12a.15

2. (zaman) yaklaşmak

y.-dı 175b.13-14, 250b.13

3. cinsi münasebette bulunmak

y.-duġım 39a.6-7

y.-dum 38a.5

yaḳış- yerinde olmak, yaraşmak

y.-maz 196b.8

yaḳīn (*Ar.*) kesin olarak bilme

y.+imdir 100b.10

yaḳlaş- (mesafe) yaklaşmak

y.-mışdır 146a.1-2

yāḳūt (*Ar.*) yakut

y.+a 275a.9

y.+dan 22a.6, 22b.2, 90a.7, 326b.8, 337a.13

yala- yalamak

y.-dı 257b.12

y.-rsın 39a.2

y.-rsız 39a.3

yalaḳ, -ġı çeşme, kuyu altına konan oluk, yalak

y.+ına 50a.11

yalan yalan

y. 12a.4, 61b.5, 104a.14, 104a.14, 123b.11

y.+dır 265a.12, 301b.10, 342a.14

yalancı yalancı

y. 136a.13, 295b.10

y.+dır 119b.3

yalın çıplak (ayak)

y. 34a.6, 34a.8, 115a.5

yalman mızrağın uç kısmı

y.+ı 212b.5

yalnızlıḳ, -ġı yalnızlık

y.+ı 119b.1

yalŋız 1. yalnız (*bk.* yaluŋuz)

y. 108b.12, 123b.8, 138a.3, 151a.12, 205b.9, 217a.2, 231a.8, 236a.1, 248a.12, 248b.3

y.+dır 110b.5

2. sadece

y. 107b.5, 147a.9

3. fakat, ama

y. 175a.14

yaluŋuz yalnız (*bk.* yalŋız [1])

y. 72a.7

yalvar- yalvarmak

y.-dılar 42b.13-14, 160a.4-5, 160a.9, 161a.5, 162a.11

y.-ıram 192a.12

y.-up 240b.4

yamalı yamalı (hırka)

y. 43a.8, 43a.8, 94b.3

yan 1. yakın, civar

y.+ıma 37b.11, 96b.9, 100b.10, 101a.4

y.+ımda 108b.15, 141b.3, 147a.11

y.+ımdan 6a.9

y.+ın 59a.8

y.+ıŋ 299a.14

y.+ına 54b.12, 54b.5, 59a.9, 62a.1, 62a.2, 65a.1, 66b.4, 71b.14, 87b.15, 91a.13-14, 91b.5, 96b.9, 100a.14, 100b.7, 101b.13, 186a.7, 193a.13, 193a.15, 217a.10, 241a.13, 245a.8, 252b.8, 253b.11, 259b.14, 269a.12, 270b.4, 270b.4, 294a.4, 306a.7, 307b.3, 312a.4, 312a.7, 316b.15, 327b.12, 336b.9, 340b.13

y.+ınakiler 'yanındakiler'105a.12

y.+ında 11b.11, 11b.11, 18b.4, 40b.2, 40b.2, 43b.11, 53a.4, 57a.7, 76b.12, 77a.4, 79b.1, 82b.2, 96b.1, 97b.14, 100b.8, 104a.8, 147a.10, 147a.5, 147b.15, 153b.14, 180a.7, 185a.11, 188a.9, 191a.11, 228b.12, 261a.9, 262a.12, 273b.2, 280a.1, 284b.1, 311a.8, 311b.14, 315a.13, 323a.6, 326b.6, 328a.2, 328a.2, 328b.8

y.+ındadır 147b.14, 153a.7-8

y.+ındaki 284a.1

y.+ından 152a.14

y.+ıŋa 93b.2

y.+larında 328b.1

2. kat, huzur, nezd

y.+ında 78b.14, 78b.15

yanına ḳal- yaptığının cezasını görmemek

y.+ımıza ḳ.-maz 316a.7-8

y.+ına ḳ.-ır 189a.9

y.+ınıza ḳ.maz 271b.13-14

yanın al- yanında yer almak

y.-ırız 174b.6

yanına var- cinsi münasebette bulunmak

y.-madı 37b.9

y.-mayasın 37b.7

yan- 1. ateşte yanmak

y.-ar 43b.15, 266a.9, 272a.14

y.-ar [sıfat fiil] 191a.13

y.-arsa 232a.13

y.-dı 193b.1

y.-mış 166a.14, 280b.3

y.-sınlar 303b.10

y.-sun 43a.10

2. susuzluktan yanmak

y.-dım 194a.14, 312a.13

y.-mış 238a.5

yaŋa yön, taraf

y. 148b.10, 148b.15, 34b.11, 46b.7, 215b.9, 250b.3, 316a.10, 326a.12

yanaşdır- bitiştirmek, yanaştırmak

y.-dı 51a.11

yaʿnī (*Ar.*) yani

y. 6a.10, 15a.3, 23b.9, 25a.11, 25a.6, 25a.9, 25b.2, 27a.8, 31a.5, 31a.9, 35b.1, 38b.11, 39b.5, 45a.7, 47a.1, 48a.5, 58b.6, 60a.1, 60a.6, 69a.9, 73a.4, 78a.15, 79a.11, 79a.12, 79a.14, 79a.2, 83b.3, 92b.11, 94a.4, 94a.9, 102b.12, 105a.15, 105b.6, 111a.2, 120a.12, 131a.6, 135b.11, 136a.13, 136b.11, 136b.11, 136b.5, 152a.9, 152b.13, 157a.10, 165a.9, 168b.9, 171a.11, 174b.8, 177b.9, 180a.14, 181b.7, 196a.12, 198b.7, 201a.11, 202b.4, 220b.4, 224a.13, 225b.11, 225b.9, 226b.10, 227b.10, 227b.6, 229b.11, 232b.10, 232b.5, 232b.6, 238a.12, 238a.13, 246a.7, 247b.3, 248b.11, 249b.9, 254a.6, 254b.1, 260a.11, 265b.4, 267a.15, 272a.4, 272a.8, 280b.7, 282a.13, 287b.1, 300b.8, 303b.14, 304a.14, 313b.10, 328b.4, 331a.14, 340a.12, 341b.2

yaŋlış yanlış

y. 137b.5

yap- 1. yapmak

y.-ar 330b.6

y.-arsa 160b.10

y.-dılar 339b.14

y.-sın 160b.10

2. (gömlek) dikmek

y.-dı 97a.10

3. kapamak

y.-dılar 65a.1

4. (ahiretini) mamur etmek

y.-dım 150a.13, 150a.14

yapça yapça yavaş yavaş, usul usul

y. 88b.12-13, 88b.8, 198a.6, 243b.3

yapıl- 1. ölmek

y.-dı 165b.7

2. (kapı) kapanmak

y.-dı 161b.11

yapış- sıkıca tutmak (*bk.* yapuş-)

y.-dı 65a.9, 76b.9, 89a.13, 99b.3, 254a.7, 326b.1

y.-dılar 227a.2, 228a.4

y.-dum 28a.2

y.-mış 334a.9

y.-sa 65a.7

y.-sıŋ 187a.3

y.-up 25b.10, 95b.4, 227b.9, 228a.15, 240b.3, 249b.1, 249b.7

yapıvėr- hızlıca yapmak

y.-eyim 188b.1

yapraḳ, -ġı yaprak

y.+ı 47a.1

y.+lardan 262a.5

y.+ları 28a.7, 262a.4, 262a.7

y.+ların 46a.4

y.+larında 46a.6

yapuş- sıkıca tutmak (*bk.* yapış-)

y.-mış 333a.9

yar (I) ağız suyu, salya

y.+ın 58b.12

y.+ını 51a.11

yar (II) uçurum

y.+ı 330b.3

yār (*Far.*) **1.** sevgili

yār-ı vefā-dār vefalı sevgili (eş)

y.+ım 173b.2-3

2. dost

y. 329b.1

yār-ı ġam-güsār gam gideren dost

y.+ım 247b.8

yār-ı ġār vefalı dost

y.+ım 206a.9-10

y.+larım 197b.11

yār-ı ġār-ı bā-ṣafā huzur veren, vefalı dost

y. 80b.9-10

yār-ı ġār-ı Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in vefalı dostu

y. 203b.12

yār-ı ġār-ı Ḥż. Resūl Hz. Muhammed'in vefalı dostu

y.+dür 192b.3

yār-ı ġār-ı Muṣṭafā Hz. Muhammed'in vefalı dostu

y. 75a.9

yār-ı ġār-ı ṣādıḳ sadık vefalı dost

y.+lar 171b.5

yār-ı ṣādıḳ sadık dost

y.+ımsın 132a.14-15

y.+lar 168b.6

yār-u ṣādıḳ sadık dost

y. 131b.11

y.+larım 237b.13

yār-u vefā-dār vefalı dost

y. 301b.4

y.+ım 221a.4

y.+larım 30b.7

y.+larına 150a.2-3

yar- yaralamak, kesmek

y.-dı 16a.14, 17a.15, 50b.7, 148a.1, 151b.12, 311b.7, 321b.13

y.-dılar 15a.7

yara yara (*bk.* yāre)

y. 97a.13

y.+dan 17a.15, 270b.8

y.+lar 206a.8

y.+ları 327a.12

y.+larıŋ 231b.8

y.+larıŋı 236a.5

y.+sı 115a.11, 215b.15, 215b.15, 232b.3, 253a.2, 304b.6

y.+sını 17b.4

y.+yı 74b.9

y.+yıla 206a.2

yaradıl- yaratılmak

y.-dı 10b.5, 42b.3

y.-dık 6a.1

y.-mış [sıfat fiil] 10b.8

yaramaz 1. kötülük yapan

y. 71a.9, 85b.7

2. kötü, fena olan (şey)

y. 108b.3-4, 114a.7, 309b.11

yaramazlıḳ ėt- kötülük yapmak

y.-eni 337b.5

y.-eyim 63a.15-63b.1

yārān (*Far.*) dostlar (*bk.* yāren)

y!. 165a.7

y.+lar 87b.8, 124b.11

y.+ları 273b.3

y.+larından 83b.1, 123b.14

yarasa yarasa

y. 225a.13

yaraş- yaraşmak

y.-ır 284a.7

yarat-, -d yaratmak

y.-a 326b.7

y.-an 8a.1, 60b.8, 77a.15, 271a.12

y.-dı 6a.2, 7b.11

y.-dım 8a.6, 8a.6, 85b.12, 329b.6

y.-dıŋ 8a.3, 42a.5, 85b.6

y.-madı 60b.3

y.-mazdı 7b.4

y.-mışdır 6b.5

yardım yardım

y. 59a.14, 71b.15, 136a.1

y.+a 191a.12, 191a.7, 332b.13

y.+dır 130b.12

yardım-ı lisān konuşma yardımı

y. 97b.11-12, 97b.15

yardım-ı lisān-ı taḳviyyet kuvvet verici konuşma yardımı

y. 97b.12-13

yardım ėt- yardım etmek

y.-eler 215a.11, 215a.9

y.-emem 175a.14-15

y.-er 317b.1-2

y.-erdi 97b.8, 302b.5, 309b.6

y.-erler 179b.6

y.-erlerdi 235b.14

y.-ersin 214b.8

y.-ersiz 97b.10

y.-medim 261a.5-6

y.-üp 261a.4

yardım eyle- yardım etmek

y. 210a.15

y.-di 150a.3

y.-ŋ 124a.1, 186a.7-8, 224a.8

yardımcı yardımcı

y. 70b.5

y.+larıyuz 121a.3

y.+sı 97b.14

yāre yara (*bk.* yara)

y. 224b.9

y.+ler 51b.15

y.+m 51b.14

y.+niŋ 73a.1

y.+si 51b.14

yāren (<*Far.* yārān) dost (*bk.* yārān)

y.+ler 31b.13

yarı yarı (*bk.* yaru)

y. 151b.13, 151b.14

yarıḳ yarılmış (baş)

y. 51a.3

yarıl- ortadan ayrılmak, yarılmak

y.-dı 77b.12, 153b.3, 282a.7, 312a.3

y.-mış 266a.11

yarım yarım

y. 111b.9, 215a.12, 248a.6

yarın 1. yarın (*bk.* yarıŋ)

y. 27b.3, 51a.15, 51b.9, 67a.7, 89b.12, 147a.14, 159b.4, 259a.8, 316b.8, 318b.3

2. ileride

y. 182a.6

3. mahşer günü

y. 125a.3, 266a.15, 229a.15, 289a.2

yarıŋ yarın (*bk.* yarın [1])

y. 318a.15

yaru yarı (burç) (*bk.* yarı)

y.+sında 277b.5

yās yas, matem

y. 91b.8, 168a.9

y.+ın 20b.13

yaşaḳ yasak

yaşaḳ eyle- yasaklamak

y.-di 113a.15

yaşaḳ ol- yasaklanmak

y.-dı y. 285a.9

yaşdıḳ, -ġı yastık (*bk.* yaşduḳ)

y. 164a.8

y.+ın 52b.8

yaşduḳ, -ġı yastık (*bk.* yaşdıḳ)

y.+ın 88b.10

yaş (I) doğuştan beri geçen yıl, yaş

y.+ına 11a.7, 11b.4

y.+ında 11a.15, 11b.1, 11b.2, 44b.14, 60b.5, 60b.5, 91a.15, 139a.5, 139a.5, 145a.4, 156a.2, 156a.2, 174a.13, 209a.11, 231a.12, 240b.10, 244a.15, 264a.10, 298a.6

y.+ındadır 57a.1

y.+ından 262a.11

y.+ındayam 209a.11

yaş (II) gözyaşı

y. 22b.14, 54b.5, 94a.9, 154b.9, 226b.9, 231b.8, 233b.9, 238a.14, 256b.6, 330b.8, 330b.5, 330b.15, 331a.9, 331b.15, 332a.2

y.+ı 330b.6

y.+lar 51b.13

yaşar- (I) yeşermek

y.-dı 57a.9

y.-sın 57a.4

yaşar- (II) nemlenmek**,** ıslanmak

y.-dı 198a.5

yaşlı (gözü) yaşla dolmuş

y. 51a.3

yaṭ- 1. yatmak

y.-ardı 116b.6

y.-arken 66b.1, 281b.1

y.-dı 27b.15, 32a.14, 54b.13, 84a.9

y.-dım 333a.12

y.-duġı 164a.12, 164b.2, 284b.11

y.-duġuŋı 180a.15

y.-ır 52b.7, 263a.10, 284b.7

y.-mak 281b.10

y.-mışlardı 72a.2

y.-sak 281b.8

y.-up 54b.13, 96a.4

2. baygın halde uzanmak

y.-arlar 268a.5

y.-arsın 265b.12-13

y.-ır 48a.3, 73a.10, 180b.1, 220a.9, 232b.11, 263b.10, 265b.11, 313a.1, 333a.2, 333a.2

yaṭır- 1. yere yatırmak

y.-ayım 255b.15

y.-up 181a.14

2. uyutmak

y.-dım 313a.1

yaṭsu namāzı yatsı namazı

y.+nı 38a.10

yavrı yavru

y. 325b.10

y.+ları 102b.1

y.+m 102a.5

y.+mı 102a.13

y.+ŋı 102a.8

y.+sı 101b.10, 101b.14

y.+sını 102a.2

y.+ya 102a.6

yay yay

y. 192a.13

y.+ı 212b.6

yayan yaya olarak

y. 112a.9, 198b.7, 200b.9, 205a.1, 217b.10, 217b.4, 232a.11, 308a.6, 308b.12

yaz- yazı yazmak

y. 107b.7, 116b.3, 171b.15, 310b.8

y.-anlarıŋ 342a.12

y.-dı 103b.7, 105a.11, 108b.8, 116b.3, 139a.11, 141a.7, 172a.13, 185b.13, 185b.15, 185b.2, 190a.2, 191b.3-4, 310a.14, 315b.13, 316b.1, 317b.2, 325b.15, 336a.14

y.-dılar 9b.1, 46a.3, 107b.1, 107b.3, 130b.5, 183a.8, 274b.15, 290a.13, 316a.10

y.-dım 193b.15

y.-ıŋ 290a.12

y.-madım 193b.15

y.-maġa 107b.15, 331a.3

y.+maġıla 233a.11

y.-maġın 341b.4

y.-mamışam 108a.9

y.-mış 105a.13, 174b.15, 183a.9, 227a.10, 309b.10, 317a.11

y.-mışam 108a.8

y.-sın 107b.1

y.-sunlar 122a.10

y.-up 108b.9, 131a.3, 131a.5, 156a.5, 185b.4, 185b.4, 190b.2

yazdır- yazdırmak

y.-dı 307b.3

yazı yazı

y. 290a.12, 290a.14, 290b.5, 291a.10, 291a.6, 291b.6, 291b.7

y.+larını 291a.4, 291a.9

y.+larıŋ 290b.12

y.+larıŋızı 290b.6

y.+sı 290a.12

y.+sınıŋ 290b.7, 291a.6

y.+yı 291b.1

yazıḳ yazık! (acıma)

y. y. 269a.13

y.+dır 251a.2, 334a.10, 253a.8

yazıḳlar olsun 'yazıklar olsun!' (kınama)

y. 333a.14-15, 333b.5

yazıl- yazılmak

y.-dı 106b.14

y.-mak 195a.1

y.-mış 46a.6

yė- yemek

y.-di 48b.8, 57a.10, 87a.13, 305a.2

y.-digi 83b.12, 273a.9

y.-digim 74a.7, 302b.8

y.-diler 49a.12, 157b.2, 261b.15

y.-dim 38a.4, 39a.5

y.-me 37b.13

y.-medi 37b.12

y.-mediler 52b.7

y.-mege 312b.5

y.-mek 305a.2

y.-mekden 212b.4

y.-memişdi 15b.7-8

y.-meŋ 102b.8

y.-mezdi 38a.4, 71a.13

y.-meziz 52b.6

y.-miş 39a.2

y.-ŋiz 102b.8

y.-r 312a.15

y.-rim 316a.2

y.-rlerdi 102b.11

y.-rsin 138a.2

y.-seŋ 195a.11

y.-yem 37b.13

yed-i ḳudret kudret eli, Allah'ın kudreti

y.+inde 147b.12

y.+indedir 28a.5

yedi yedi

y. 11b.1, 29b.11, 29b.11, 48b.8, 60b.4, 64b.2, 70a.6, 87a.13, 93b.14, 139a.5, 140b.3, 156a.2, 210a.7, 216a.12, 219b.12, 219b.13, 231b, 245b.4, 250b.5, 262a.11, 265a.2, 272a.6, 272a.6, 339b.10

yedi yüz yedi yüz

y. 46a.13, 111b.10, 128a.14, 219b.14

yedinci yedinci

y. 1b.10, 6a.7, 8b.14, 103a.2, 186b.13, 280b.6, 342b.9, 343b.11

yedir- yedirmek, içirmek

y.-digim 164a.15

yedür- yedirmek, içirmek

y.-di 307b.10

yeg daha iyi, evla

y. 32b.10

y.+dir 173b.14

yegāne (*Far.*) eşsiz, müstesna

y. 205a.1, 206b.10

y.+yi 216a.3, 218b.15

yegrek daha üstün

y.+idir 120a.4

yek (*Far.*) tek, bir

yek-çihet aynı fikirde olan

y. 190a.8

yek-dil gönlü bir olan

y. 190a.8

yėl esinti, yel

y. 306a.12

y.+iŋden 151b.6

yemīn (*Ar.*) yemin

y. 130b.14

yemīn vėr- yemin etmek

y.-diler 155a.9, 318a.1

yemiş meyve

y. 261b.14

y.+leri 102b.6, 262a.2, 262a.4

yemiş vėr- ağaç meyve vermek

y.-sün 57a.5

yemyeşil yemyeşil

y. 90a.4

yenge yenge

y.+m 85b.14

yeŋ giysinin kol kısmı, yen

y.+iyile 74b.7

yeŋi yeni

y. 52b.5, 94b.4, 153b.7, 232a.1

yėr 1. yer

y. 43b.11, 75b.9, 109a.7, 109b.7, 109b.8, 128b.6, 180a.2, 228a.5, 272a.6, 326b.7, 326b.9

y.+de 11a.15, 23b.10, 23b.4, 27b.9, 32a.3, 39a.13, 45b.12, 81b.13, 82a.14, 88b.6, 109b.12, 129b.11, 142a.13, 156b.8, 162b.14, 166a.11, 188a.7, 227b.13, 269b.14, 270b.13, 284b.11, 299a.3, 302a.11, 304b.5, 307b.4, 327a.12, 336a.2

y.+dedir 75b.13

y.+dedür 308a.11

y.+den 44a.2, 89a.8, 147a.15, 164a.12, 164b.2, 253a.15

y.+dir 174b.3, 260a.3

y.+e 9a.14, 12b.5, 17b.2, 26b.9, 27b.4, 32a.6, 56a.15, 77b.8, 86b.8, 90a.2, 100b.2, 100b.5, 108b.6, 112a.4, 112a.4, 118b.15, 130b.6, 139b.1, 140a.10, 142b.5, 163b.15, 168a.8, 168b.4, 172a.4,

174b.15, 177a.4, 177a.6, 177b.2, 179a.2, 179a.9, 180a.14, 181a.7, 183a.13, 183b.7, 187b.7, 189b.15, 195b.3, 200b.8, 205b.1, 206b.5, 208b.1, 209b.6, 212a.5, 217b.2, 218b.13, 222a.4, 227b.7, 242a.9, 242b.10, 246a.11, 251b.1, 252b.1, 256a.9, 258a.6, 259b.13, 260b.9, 261b.6, 263b.12, 264b.10, 264b.2, 265b.8, 266b.12, 268a.3, 268b.3, 268b.3, 274a.3, 275b.2, 280b.2, 281b.6, 291b.10, 291b.9, 299a.1, 302a.9, 303a.5, 315a.14, 316a.8, 317b.14, 332a.7, 322b.14

y.+i 179a.13, 180a.14, 180a.3, 280b.4

y.+idir 210b.4, 272a.7

y.+im 240a.4

y.+ime 318b.7

y.+imi 315a.4

y.+imiz 274b.14

y.+inde 22a.10, 130b.13, 225a.4, 232b.3, 234a.13, 246a.9, 250b.15, 253a.2

y.+ine 75b.3, 100a.13, 196a.4, 275b.1,

y.+ini 337b.10

y.+iŋ 77b.9, 256a.4

y.+iyle 28b.8

y.+lere 10a.14, 57a.6, 85b.4, 323b.11

y.+leri 60b.8, 109a.3, 271a.11

2. vücudun herhangi bir kısmı

y.+ine 70b.1

y.+lerine 151b.8

y.+inden 94a.11, 206a.7

3. bölüm, kısım

y.+lerinden 282a.6

4. bir kişinin ya da nesnenin bulunduğu mahal

y.+inden 62a.2, 64a.12, 275a.15

5. belli bir şeye mahsus alan

y.+ine 18b.14, 18b.15, 19a.15, 174a.7, 326b.4

yėr götürmez pek çok (asker)

y. 145b.15

yėr tut- yer edinmek, yerleşmek

y.-muşdır 248b.9

yėr yėr falan yer, herhangi bir yer

y. 284a.3

yėr yėrin her taraftan, her yerden

y. 247a.6

yėrinde uygun

y.+dir 160b.13, 184b.7

yėrine bir şeyin yerini almak üzere

y. 31b.12, 125b.6, 140b.13, 141a.2, 141b.12, 205b.11, 247b.15, 271a.4, 272b.13, 311a.5, 318a.4, 320a.14

yėrine gel- yerine getirmek

y.-mek 227b.4

y.-mek gerekdir 81b.2

yėrine getür- yerine getirmek

y.-dim 152b.8, 227b.4, 314a.15

y.-mek gereksin 153a.1-2

y.-mezsem 158a.10

y.-üp 227b.12, 227b.9-10

yėrli yėrine olması gereken yere

y. 280b.5

yer yüzü yeryüzü

y.+nde 21a.10, 151b.4, 252a.12

y.+nden 40b.15

y.+ne 145a.6

y.+nüŋ 101b.6

yestehle- büyük abdest yapmak

y.-diler 313a.15

y.-sin 305a.9

yeşil yeşil

y. 90a.13, 90a.14, 90a.6, 90a.8, 94b.15, 95a.12, 95a.2, 95a.7, 95a.8, 95b.10, 98a.9, 98b.6, 99a.12, 99a.13, 99a.13, 326b.8, 327a.9

y.+dir 327b.2

yeşilli yeşil renkli

y. 69a.10

yet- 1. ulaşmak

y.-di 46b.14, 113b.11, 139b.7, 140b.11, 220b.3

y.-dikde 11a.7, 11b.4

y.-icekdir 68a.13

y.-meye 181b.1

y.-sem gerekdir 73b.4

y.-üp 87b.9

2. hakkından gelmek

y.-erem 110a.6

y.-eriz 110b.6

3. kafi gelmek

y.-eçek 187b.3

y.-mez 317a.15

yetīm (*Ar.*) yetim

y. 54b.2, 74a.5, 272a.15

y.+e 40a.4, 161a.6

y.+im 193b.6

y.+iŋ 12b.6

y.+ler 22b.12, 23a.2, 54b.5, 174a.15

y.+leri 54a.6, 195b.7

y.+leriz 156b.15

yetīm eyle- yetim bırakmak

y.-rsin 325b.3

yetīm ḳo- yetim bırakmak

y.-duŋ 159b.3

y.-madıŋ 19b.10-11

yetīmlik yetimlik, yetim olma durumu

y. 35a.12, 52a.3

yetiş- 1. ulaşmak, gelmek

y.-di 239a.14, 322a.4 y.-di 239a.14

y.-iriz 155b.13

2. uzanıp dokunabilmek

y.-medi 65a.11

3. (bela) isabet etmek

y.-di 118a.6

4. yardımına koşmak

y. 48a.2, 102a.10, 244b.7, 290b.11

y.-iŋ 31b.3,

y.-di 105a.2, 307a.3, 308a.14

y.-üp 311a.4

yetişdir- 1. ulaştırmak, yetiştirmek

y. 162a.13

y.-dikde 172b.11

y.-üŋ 200b.10

2. kılıç savurmak

y. 324b.2

yetmiş yetmiş

y. 20b.2, 20b.4, 20b.7, 20b.9, 22a.10, 40b.15, 41a.8, 41b.4, 67b.7, 89b.1, 130b.5, 136a.9, 212b.10, 212b.10, 224b.8, 268a.4, 282a.15, 301b.1, 303a.15, 328a.1

yetmiş biŋ yetmiş bin

y. 6b.5, 85b.2, 85b.3, 167a.14, 167b.5

yetmiş iki yetmiş iki

y. 93a.8, 198b.6, 220a.4, 244a.11, 250b.15, 272b.10, 332b.6

yetür- 1. ulaştırmak, yetiştirmek

y. 79b.11

y.-seŋ gerekdir 68b.14

2. kılıç savurmak

y.-di 72b.15

yığ- biriktirmek, toplamak

y.-arlardı 270b.5

yığıl- birikmek, toplanmak (kan)

y.-dı 110b.14

yığın yığın öbek öbek, yığınlar halinde

y. 281a.3

yığnaḳ, -ġı (asker) yığma, yığınak

y.+ı 128a.4

yıḳ- 1. devirmek, yıkmak

y.-arım 223b.14

y.-ayım 201a.11

y.-dı 206a.1, 253a.1

y.-up 200a.14, 230b.12, 235a.12

2. tarumar etmek

y.-aram 124a.13

y.-arız 147a.3

y.-arlar 188a.15

y.-up 125b.10, 295b.12

3. kırmak, incitmek

y.-mak 93b.14

yıḳıl- ayakta duramamak, düşmek

y.-dı 109a.8, 109a.9, 161b.4, 201b.4, 224a.1, 224b.11, 231b, 239a.9, 241b.10, 256a.8, 313a.9

y.-mış 123a.6

y.-up 163b.9, 204a.9

yıḳılayaz- düşecek gibi olmak

y.-dı 308b.14

yıl sene

y. 6a.1, 7b.11, 7b.14, 11b.8, 16b.11, 16b.6, 23a.12, 29a.11, 29a.12, 39b.10, 42b.3, 42b.5, 56a.10, 56b.2, 120b.11, 120b.12, 120b.13, 313b.13, 313b.9, 313b.9, 335b.13, 339a.4

y.+da 11b.6, 168a.7

y.+dır 39b.11

y.+ında 21b.5, 23a.8, 24b.4, 27a.6, 78a.12, 92a.8, 198a.15

y.+lar 288b.3

yılan yılan

y. 9b.10, 9b.10, 9b.11, 9b.11, 9b.14, 10a.10, 10a.4, 10b.1, 10b.4, 10b.5, 10b.7, 239b.9, 301b.1, 294a.9, 294a.9, 305a.12

y.+ı 10b.1

y.+ıla 10a.1

y.+lar 9b.12

y.+lara 36a.4

y.+ları 213b.6, 328a.8

yıl başı yıl dönümü, sene-i devriye

y. 275a.9

yıldırım şaḳ- yıldırım düşmek

y.-dı 256a.8

yıldız yıldız

y. 100a.14, 100a.14, 100b.4, 100b.7, 100b.8, 100b.9

y.+ıŋ 100b.15

y.+lar 100b.14

y.+ların 100b.8

yırt- yırtmak

y.-dı 116a.13

yırtık yırtılmış (yüz)

y. 277b.13

yigid yiğit, genç (*bk.* yigit)

y. 98a.13

yigirmi yirmi

y. 23a.8, 45a.2, 158b.1, 188a.8, 188a.9, 192a.1, 311a.14

yigirmi altıncı yirmi altıncı

y. 343a.12, 344b.2

yigirmi beş yirmi beş

y. 11b.4, 39b.9-10, 211a.13, 274b.4

yigirmi beşinci yirmi beşinci

y. 342a.2, 343a.11, 344b.1

yigirmi biŋ yirmi bin

y. 13a.9, 145a.13, 288a.7, 306b.9, 319a.7, 319b.1, 320b.9

yigirmi bir yirmi bir

y. 120b.12

y.+inde 74b.12

yigirmi birinci yirmi birinci

y. 343a.7, 344a.12

yigirmi dördinci yirmi dördüncü

y. 343a.10, 344a.15

yigirmi iki yirmi iki

y. 217a.4, 225b.7, 264b.15, 265a.2

yigirmi iki bin yirmi iki bin

y. 186a.11

yigirmi iki biŋ yirmi iki bin

y. 93a.8-9, 198b.4, 332b.7-8

yigirmi ikinci yirmi ikinci

y. 343a.8, 344a.13

yigirmi sekiz yirmi sekiz

y. 232b.3

yigirmi sekizinci yirmi sekizinci

y. 27a.6-7, 343a.14, 344b.4

yigirmi ṭoḳuz yirmi dokuz

y. 56b.15

yigirmi ṭoḳuzıncı yirmi dokuzuncu

y. 91a.4, 343a.15, 344b.5

yigirmi üçinci yirmi üçüncü

y. 343a.9, 344a.14

yigirmi yedi yirmi yedi

y. 204b.11

yigirmi yedinci yirmi yedinci

y. 343a.13, 344b.3

yigirminci yirminci

y. 343a.6, 344a.11

yigirmişer yirmişer

y. 312a.8

yigit yiğit, genç (*bk.* yigid)

y. 99a.6, 135a.12, 210a.6

y.+ler 337a.7

yine yine

y. 3b.9, 7b.14, 13b.9, 14b.6, 23a.1, 32b.15, 34a.15, 34a.15, 57b.10, 73a.1, 77a.13, 77b.12, 77b.9, 77b.9, 78a.1, 83b.8, 83b.8, 84b.4, 87a.10, 87a.15, 87a.15, 87b.2, 88b.12, 88b.2, 95b.13, 95b.3, 95b.8, 102b.11, 117b.8, 117b.9, 118b.10, 120a.11, 123b.6, 124b.12, 136a.14, 136a.2, 148a.3, 152a.1, 152a.6, 156b.7, 161a.3, 167a.4, 174a.7, 176a.7, 183b.14, 185a.14, 188b.15, 190a.14, 194a.1, 203a.1, 205a.3, 205a.4, 214a.3, 221b.9, 222a.3, 224b.4, 225b.6, 232a.3, 232a.4, 236a.6, 246a.1, 246a.1, 250b.5, 252b.1, 257b.2, 261b.7, 261b.7, 266a.7, 275a.11, 289a.7, 290a.1, 290a.2, 298a.10, 306b.4, 306b.4, 312a.12, 312b.9, 313a.2, 319b.2, 328b.13, 329a.5, 330a.12, 330a.14, 330a.14, 330b.2, 333a.5, 333a.8

yoġ yok (*bk.* yoḳ)

y.+dı 14a.2, 18a.13, 21a.6, 37b.5, 69a.12, 82a.14, 86a.14, 105b.6, 297b.13, 312b.1, 325b.11

y.+dıŋ 324b.13

yoġrul- yoğrulmak, birbirine karışmak

y.-ur 179b.11

yoḫsa yoksa, aksi takdirde (*bk.* yoḳṣa)

y. 16a.15, 63a.1, 63a.6, 63a.9, 71a.4, 76a.5, 102a.11, 134a.1, 146b.7, 151a.8, 188b.12, 203a.12, 204a.7, 229b.15, 229b.2, 231b.6, 247a.6, 288b.10, 297b.1, 305b.14, 306a.4, 310b.5, 331b.9

yoḳ, -ġı 1. yok (*bk.* yoġ)

y. 46b.1, 60b.7, 98a.7, 108b.15, 109a.1, 135a.15, 144b.2, 149a.14, 149a.14, 190a.5, 204a.14, 205a.14, 212b.12, 216b.15, 220a.15, 237a.10, 239a.4, 249a.12, 252a.13, 265b.10, 294a.7, 320a.8, 320b.3, 337b.13

y.+dan 109a.3

y.+dur 12a.13, 16a.15, 16b.6, 30b.11, 39a.15, 42b.6, 43a.12, 43a.7, 44a.14, 44b.11, 47b.14, 47b.5, 49b.12, 49b.15, 49b.2, 58a.8, 62b.15, 66b.4, 68b.13, 79b.5, 82a.6, 82a.7, 101b.15, 112b.5, 127b.3, 128a.1, 128a.10, 129a.7, 131a.15, 131a.5, 131b.6, 144b.2, 146a.13, 151a.12, 176a.9, 178a.1, 178a.5, 180a.7, 181b.14, 182a.6, 183b.8, 187a.15, 187b.2, 191b.14, 192a.10, 192a.8, 194a.10, 194a.11, 197a.3, 204a.1, 208b.3, 227a.6, 230a.7, 238a.8, 238a.9, 244a.2, 244b.11, 244b.5, 245a.5, 247a.13, 247a.14, 248b.4, 251b.6, 264a.12, 266b.5, 267a.2, 284b.1, 284b.13, 303b.14, 303b.15, 313b.4, 313b.5, 318a.3, 325b.1, 332a.3, 338b.6, 342a.14

y.+durur 28a.8

y.+ıken 222b.10

y.+ımış 159a.5, 203b.15, 330b.10

y.+ısa 144b.5

2. hayır

y. 43b.2, 52b.12, 73b.14, 104a.9, 105b.14, 164b.6, 217a.2

yoḳ ėt- öldürmek

y.-erdi 230b.8

y.-sem 86a.3

yoḳ yere boşuna

y. 142a.12

yoḳşa aksi takdirde (*bk.* yoḫsa)

y. 40b.15

yol 1. yol

y. 127b.8, 146a.12, 146a.13, 149a.11, 149a.4, 149a.5, 157b.3, 171a.5, 268b.13, 273b.4, 299a.7, 338a.9

y.+a 33b.15, 60a.11, 115b.6, 133b.1, 134a.1, 139a.10, 171a.7, 172a.1, 214a.9, 283b.4

y.+a 309b.11 'yolda'

y.+ça 317a.8 'yol boyunca'

y.+da 82a.1, 82a.12, 84a.11, 84a.12, 84a.8, 127b.11, 128b.10, 133b.3, 134b.6, 139b.4, 148b.13, 180a.9, 182a.10, 198a.9, 265b.7, 280b.15, 287b.10, 311a.2, 313a.9

y.+dan 14b.3

y.+ı 56b.7, 88a.1, 185b.7

y.+ına 173a.6

y.+lar 172b.7

y.+lara 142a.5

y.+larda 141b.13, 273b.14-15, 299b.5

y.+lardadır 127b.4

y.+ları 11b.13, 146a.12, 265b.8

y.+larımı 169b.3-4

y.+larımızı 169b.9

y.+um 263b.12, 289b.1, 332a.6

y.+umı 100b.11

y.+umuz 263b.8

y.+unı 128a.8, 249a.7

2. izlenen yol, usul

y.+ı 187b.14, 187b.8

y.+ların 137a.9

3. uğur, maksat, amaç

y.+da 174b.7, 182a.5, 197a.9, 318b.4

y.+ına 173b.1

y.+una 113b.3, 114a.2, 198a.2, 211b.1

y.+uŋa 114a.13

y.+unda 209a.15

yola düş- yola çıkmak

y.-diler 171a.10

yolın(ı) tut- birinin yolundan gitmek, onun gibi yaşamak

y.-alım 320b.2

y.-arsaŋ 320b.4

yolı uġra- yolu düşmek

y.-dı 83b.5

yollara baḳ- hasret çekmek, geleceği günü gözlemek

y.-ar 155a.14

yollı yolınça gerektiği gibi, düzenli bir şekilde

y. 268b.7, 286b.1

yol vėr- geçmesine izin vermek

y.-iŋ 203a.1, 237b.15

y.-mediler 215a.8

yol yaŋıl- yolu şaşırmak

y.-dı 139a.10

y.-dıḳ 139a.13

yol- (saçını) yolmak

y.-up 15a.10

yoldaş yoldaş

y. 173a.3, 214b.12

y.+ım 164a.1, 337b.4

y.+ıŋ 61a.15

y.+larım 101a.2

yorġun yorgun

y. 157b.4

yorul- yorulmak

y.-muşsın 158b.14-15

yu- yıkamak, temizlemek

y.-dı 40b.8, 261b.12, 338b.3

y.-duġım 51b.5

y.-maġa 51a.15, 51a.15

y.-r 93b.13

y.-rken 59a.8

y.-yup 266b.12, 282a.15, 299a.1

yuddur- (Allah) yere sokup yok ettirmek

y.-sun 208b.1

yuḳarı yukarı (*bk.* yuḳaru)

y. 72b.7, 109a.1, 263a.12

yuḳaru yukarı (*bk.* yuḳarı)

y.+da 243b.9

y.+dan 291b.6-7, 291b.9-10

yum- yummak, kapatmak

y.-unçadır 204a.5

yumurṭa yumurta

y. 63b.4

y.+dır 63b.5

yut- yutmak

y.-dı 77b.7

yuvarla- yuvarlamak

y.-dı 324b.4

y.-rlardı 340a.13

y.-yan 340a.14

yuvarlan- yuvarlanmak

y.-dı 66a.13, 81b.3, 232b.15, 236b.8, 338a.12

y.-up 260b.11

yüçe yüce, ulu (köşk)

y. 197b.12, 243a.11

yük yük

y.+i 165b.10

y.+üle 164a.6

yük bağla- mal yüklemek

y.-yup 237a.12-13

yüklen- yüklenmek (günah)

y.-dim 118b.12-13

yüklet- yükletmek

y.-di 106a.5

y.-ti 109b.6

yüksek 1. yüksek

y. 235a.15, 258b.13, 259a.1, 266b.12, 269b.14

2. tepe noktası

y.+ine 145b.11

yürek yürek, gönül

y.+i 43a.9, 154b.7, 277a.14

y.+ime 323a.1

y.+ine 252a.9

y.+ler 138b.8

y.+leri 238a.5

yüreklen- yüreklenmek

y.-di 309b.14-15

yürü- 1. yürümek

y!. 155b.12

y.-di 12b.15, 112b.3, 145b.5, 181a.10, 225a.12, 232a.3, 233b.7, 237b.8, 241b.8, 243b.7, 244a.15, 246a.6, 249a.8, 286a.15, 308a.7, 319a.2

y.-diler 156b.7, 179a.8, 196a.10, 251b.2, 251b.3, 253b.9, 317a.1

y.-düler 114a.14, 145a.14, 155b.13, 295b.3, 317a.8, 318a.13

y.-medi 179a.12

y.-mege 156a.1

y.-mez 223a.12

y.-müşler 157b.3

y.-r 177a.7, 223a.12

y.-seŋiz gerekdir 34a.9

y.-sün 286a.14

y.-yeler 328b.2

y.-yünçe 7a.10

y.-yüp 60b.2, 234b.3-4

2. yükselmek

y.-di 221b.2

3. davranmak, hareket etmek

y.-rem 118b.4

yürüt- 1. yürütmek

y.-diler 196a.1

y.-düler 286b.1

2. işleri götürmek, devam ettirmek

y.-di 118b.3

yürüyüş eyle- saldırmak, hücum etmek

y.-di 235b.6

yüz (I) yüz (sayı)

y. 94a.11, 261a.10, 307b.3, 307b.6, 308a.2, 316b.10, 326b.6, 326b.9

yüz bıŋ yüz bin

y. 21a.10, 21b.8, 224b.6

yüz elli yüz elli

y. 206a.2

yüz on yüz on

y. 284a.14

yüz otuz yüz otuz

y. 224b.8, 253a.2, 327a.11

yüz ṭoḳsan yüz doksan

y. 56b.1

yüz yetmiş yüz yetmiş

y. 304b.5

yüz yigirmi yüz yirmi

y. 132a.7, 168a.11, 177b.15, 181b.13, 196b.14, 260b.7, 269b.2

yüz yigirmi dört bin yüz yirmi dört bin

y. 92b.7

yüz yigirmi dört bıŋ yüz yirmi dört bin

y. 94a.1, 94a.2, 94a.4

yüz (II) 1. çehre

y. 32a.11, 32a.12

y.+i [iyelik] 6b.5

y.+i 15a.7, 15b.14, 50a.6, 59b.11, 163b.8, 183a.3, 300b.10, 300b.11, 312a.13, 331a.4, 332a.8

y.+in 106b.2, 240b.12

y.+inde 7b.2

y.+ine 244a.8, 258b.4

y.+ini 79a.7

y.+iniŋ 101b.4, 201b.11, 245b.2, 282a.10

y.+ler 126a.9, 129a.4

y.+leri 277b.13

y.+lerin 313a.4

y.+lerine 306a.4

y.+lü 98a.13

y.+ü 304a.3

y.+üm 290a.3, 304a.2

y.+ümden 74b.7

y.+üme 280b.14, 280b.3, 302a.14

y.+ün 10a.14, 56b.5, 57a.6, 58a.12, 96b.15, 97a.5, 108b.14, 199a.13, 245b.3, 255b.15, 266a.13, 266a.14, 280a.2, 290a.6, 292b.14, 303b.1, 306a.8, 323b.10

y.+ünde 302b.12-13

y.+ünden 58a.11, 151b.14, 254a.10

y.+üne 54b.13, 58a.13, 79a.7, 96b.15, 115a.5, 129b.7, 162b.12, 178a.9, 185a.12, 206a.14, 211a.8, 228a.1, 247a.11, 252a.4, 252b.2, 256b.15, 257a.4, 258b.10, 266a.14, 267a.9, 267b.4, 280a.2, 289b.12, 290a.6, 292b.14, 293a.11, 303b.2, 304a.1

y.+üni 92a.12, 113a.10, 225b.9, 304a.2, 339a.15

y.+üniŋ 216a.10, 282a.9

y.+ünüŋ 38a.12, 39a.10

y.+üŋ 167a.3, 184b.3, 300b.12

y.+üŋi 166b.15

2. üst kısım

y.+ine 243a.8

y.+ünde 128b.5, 213b.11, 237b.2, 329b.5

y.+ünden 322a.7

yüz çevir- tavrını değiştirmek (*bk.* yüz çevür-)

y.-di 141a.10, 174b.13

y.-irsen 113a.6

y.-mege 247a.5

y.-meyeler 130b.15

y.-meyelim 130b.13-14

y.-mez 111a.9

y.-meziz 113a.5, 130a.8, 176b.7

y.-mişler 176a.7

y.-se 136a.1

y.-üp 272b.4, 293a.10

yüz çevür- tavrını değiştirmek (*bk.* yüz çevir-)

y.-irsiz 178a.3

yüz döndür- tavrını değiştirmek

y.-mez 111a.7

yüzi ardına dön- yüzü çok kötü bir hal almak

y.-miş 312b.15

yüzi şuyun şat- birinden bir şey istemek, minnet etmek

y.-dı 62a.14-15

yüz şuyı şeref, itibar

y.+yıla 280b.12

yüz sür- aşırı sevgi göstermek için yere eğilmek

y. s.-di 41b.1, 51a.7, 143b.13

y. s.-düm 32a.12

y. s.-se 32a.11

y. s.-üp 19b.1, 41a.10, 73a.10, 129b.7, 172a.7

y.+ler s.-üp 129a.4

y.+üm s.-düm 290a.3

y.+ün s.-en 199a.14

y.+ün s.-di 97a.5, 167a.4

yüz tut- bir şeyi yapmaya niyet etmek

y.-dı 110b.15

y.-dılar 112b.11

y.-up 177b.10, 251b.15-252a.1

yüzüne ur- yaptığı yanlışı yüzüne vurmak

y.-up 83b.15

yüzün gözün çat- kaşlarını çatmak

y.-up 186a.3

yüzüŋüz aġ olsun! 'yüzünüz ak olsun' (dua)

y. 170a.6

yüzün yırt- yüzünü çizmek, tırnak vurmak

y.-up 195b.9

yüz- 1. (kan içinde) yüzmek, bir şeye bulanmak

y.-erdi 219b.4

2. derisini yüzmek

y.-diler 323b.14

y.-düler 165a.10

y.-mege 165a.3

yüzük yüzük

y.+i 156b.2, 321b.15, 322a.1

y.+imi 116b.9

y.+ini 321b.14

Z, Ẕ, Ẓ, Ż

ẓabṭ (*Ar.*) yönetim altına alma

ẓabṭ ėt- yönetim altına almak

z.-emezsin 188b.3-4

ẓabṭ eyle- yönetim altına almak

z.-di 311b.3

z.-diler 284a.15-284b.1

ẕād (*Ar.*) azık, erzak

ẕād ü ẕevāt, -dı zerzevat, erzak

z. 67b.14

z.+a 50a.9

żaʿf (*Ar.*) zayıflık, zaaf

z. 250b.14

ẓafer (*Ar.*) zafer

ẓafer bul- zafer kazanmak, galip olmak

z.-amaz 129a.12

zāhid (*Ar.*) dindar, müttakî

z. 56a.13, 56a.15, 66a.1, 66a.10, 66a.12, 66a.4, 66b.11, 66b.3, 66b.3

z.+le 86b.3

ẓāhir (*Ar.*) **1.** görünüş, suret

z.+de 271b.9

2. şüphesiz (*bk.* ẓāhir a)

z. 70a.10, 70a.12, 70b.4, 176b.14, 311b.9

ẓāhir ol- belirmek, meydana çıkmak

z.-dı 40a.6, 50b.5, 50b.5, 92a.2, 96a.11, 163a.1

z.-up 51a.11, 194a.3

z.-ur 75b.10, 75b.2

ẓāhir a şüphesiz (*bk.* ẓāhir [1])

z. 152a.10

ẕaḫīre (*Ar.*) erzak

z. 102b.9, 279b.3

zaḫm (*Far.*) yara

z. 22a.10, 73a.1, 111b.5, 115a.11, 205b.14, 215b.15, 234a.13, 236a.1, 250b.12, 270b.8, 304b.5

z.+a 88a.8

z.+dan 74a.8, 82b.6, 115a.11

z.+ı 73a.11, 88a.9, 212a.5, 226a.8, 250b.15

z.+ıla 19a.3, 82b.4, 251a.1

z.+ın 73b.5

z.+ından 108b.10

z.+ını 206a.7

z.+ıŋ 236a.5

z.+ıŋdan 225a.4

zaḫm-ı şedīd derin yara

z. 93a.8, 201b.2, 224b.9, 270b.2

z.+den 166a.3, 239a.8

z.+i 225a.4

zaḫm-ı şedīd aç- derin yara açmak

z.-dı 161b.5

zaḫm ėrişdir- yara açmak, yaralamak

z.-di 310a.7

zaḫm-ı dil ur- gönül yarası açmak

z.-a 58b.15

zaḫm ur- yara açmak, yaralamak

z.-dı 201b.4

zaḫm yetişdir- yara açmak, yaralamak

z.-diler 14b.15

zaḫm-dār (*Far.*) yaralı

zaḫm-dār ėt- yaralamak

z.-üp 242b.7

zaḫm-dār eyle- yaralamak

z.-di 82b.2

zaḫmet (*Ar.*) sıkıntı, eziyet

z. 26a.10, 59a.10, 80a.5, 101a.13, 113b.4, 118a.1, 159b.2

z.+dir 27b.8, 96a.1, 248a.6

z.+inden 216b.11, 262b.5

z.+iŋ 137b.3

z.+iŋiz 164a.14

z.+ler 14a.13, 118a.4, 128b.15

zaḫmet çek- sıkıntı çekmek

z.-er 251a.2

z.-ersiz 112b.13-14

z.-medikçe 239a.4-5

z.-meyesin 142a.12

z.-miş 39a.15

zaḫmete ḳo- sıkıntıya sokmak

z.-mak 248a.7

zaḫmet vėr- sıkıntıya sokmak

z.-me 119b.8

żaʿīf (*Ar.*) güçsüz, zayıf

z. 32a.15, 226a.5

z.+dir 31b.4, 85a.12, 85a.9

żaʿīf bul- güçten düşmek, zayıflamak

z.-dı 206a.3

żaʿīf ol- güçten düşmek, zayıflamak

z.-dı 251a.6, 252b.7

z.-muş 263a.8

z.-muşdı 232b.4

żaʿīflik, -gi zayıflık, güçsüzlük

z.+i 234a.14

ẓālim (*Ar.*) zalim

z. 12a.4, 93a.9, 102b.3, 143b.4, 148a.10, 151a.4, 154a.1, 157b.8, 158a.6, 162a.15, 172b.11, 172b.9, 175a.9, 182b.15, 190b.1eriş-üp, 231a.13, 238b.10, 271b.6, 272a.13, 272b.10, 284b.3, 336b.11

z.+iŋ 147a.10

z.+ler 170b.11, 192a.9, 195a.14, 201b.8, 230a.7, 243b.12, 246b.7, 338b.15

z.+lerden 193b.6

z.+lerdir 204b.13

z.+lere 148b.14

z.+leri 217b.15

z.+lerini 2a.13

z.+leriŋ 109a.14, 195b.4

z.+lerüŋ 145b.10

zamān (*Ar.*) zaman

z. 10b.12, 16b.15, 17a.8, 21a.3, 21a.6, 28a.2, 31b.15, 39a.7, 42b.1, 44a.12, 52a.7, 55b.14, 80b.13, 80b.4, 86b.5, 95a.12, 102b.13, 103b.1, 105a.9, 116b.5, 117b.5, 120a.11, 120a.2, 121b.13, 122b.2, 124a.9, 138b.13, 141b.7, 142a.5, 150a.5, 150b.3, 155a.13, 155a.13, 168a.2, 170b.14, 171b.11, 174b.5, 181a.7, 191b.9, 192b.2, 197a.13, 200b.14, 210b.2, 213b.4, 225b.14, 227a.12, 227a.9, 234a.2, 238b.15, 239b.13, 240b.9, 248b.12, 249a.15, 255b.2, 256a.14, 262a.11, 275a.10, 277b.2, 282a.15, 283b.7, 287a.8, 287a.8, 300b.10, 303a.5, 307b.5, 324b.10, 329a.15, 329b.10, 329b.2, 339a.4

z.+a 325b.11

z.+da 25b.1, 61a.15, 81b.6, 152b.6, 188b.4

z.+dan 28b.3, 53a.5, 55a.13, 165b.10, 268a.6, 302b.8, 322b.15

z.+dır 55a.7, 184a.1, 213b.9, 260b.14, 289b.15, 309b.11

z.+ı 83a.2, 103a.11, 260a.11

z.+ıdı 82a.15

z.+ıdır 30b.14, 175b.13

z.+ıla 86b.14

z.+ında 236b.3

zamān-ı ġaybet başka yerde bulundukları zaman

z.+lerinde 40b.15

zamān-ı ḥayāt yaşadığı zaman

z.+ında 227a.6-7

zamān-ı ḫilāfet halifelik zamanı

z.+inde 67b.12

zamān-ı İslām İslamiyet devri

z.+da 39b.7

zamān-ı rūzgār geçmiş zaman

z.+da 236b.2

zamān-ı saʿādet mutluluk zamanı

z.+inde 103a.7-8, 276a.11, 313b.11

ẓan (*Ar.*) sanı

ẓan ėt- sanmak

z.-erem 134a.3

z.-ersin 193a.7

z.-üp 95b.8

ẓan eyle- sanmak

z.-dim 280a.3, 285b.12

żarār (*Ar.*) zarar

z. 110b.7

żarār gel- zararı dokunmak

z.-di 109a.12

żarār gör- zararı dokunmak

z.-ürem 122b.1

z.-ürsen 176b.13

zār (*Far.*) ağlama, inleme

z. z. 11a.11, 15b.7, 260b.11

zār ėt- ağlamak

z.-dikçe 51b.10

z.-er 55b.14

z.-eyim 55a.6

zārılıḳ ağlama, inleme

z.+lar 233a.3

zārılıḳ eyle- ağlayıp inlemek

z. e.-diler 317a.7

z.+lar e.-di 20a.1, 222b.15

zārılıḳ ėt- ağlayıp inlemek

z.+lar ė.-üp 282a.12

żarūret (*Ar.*) gerekli

żarūret-ı umūr-ı dīn dinin emirlerinin gerekleri

z.+iŋizi 24b.12-13

ẕāt (*Ar.*) kişi

ẕāt-ı şerīf saygın kişi

z. 18b.10, 233b.12

z.+e 186b.12

żāyī (*Ar.*) ziyan olmuş

żāyī ol- ziyan olmak

z.-a 35b.5-6

z.-ur 249a.6

zāyil (<*Ar.* zā'il) ortadan kalkan

zāyil ol- ortadan kalkmak

z.-masun 121a.4

zebān-ı faṣīḥ güzel ve düzgün konuşma

z. 102a.4

zebānī (*Ar.*) cehnnemde görevli melek

z.+ler 13b.8, 213b.6, 213b.8

zebercet (*Ar.*) değerli taş

z.+den 337a.13

zebūn (*Far.*) aciz

zebūn ėt- aciz hale getirmek

z.-eriz 203a.11-12

zebūn eyle- aciz hale getirmek

z.-diŋ 152b.14

zecr eziyet

z. 138b.5

zeh(i)r (*Far.*) zehir

z. 28b.2-3, 83b.11, 83b.13, 84a.2, 84a.5, 84a.7, 88a.10, 90a.12, 90b.6, 261b.3, 305a.2

z.+den 88a.11

z.+i 84a.12, 84a.7, 84a.8, 84b.10, 87a.9, 314b.7

z.+ile 98a.10

z.+in 5a.1

z.+le 28b.10, 71b.14, 87b.14, 95a.10, 96a.14, 96b.4, 97b.4, 291a.2, 327b.3

z.+ler 301b.2

z.+lerden 84a.3-4

z.+üŋ 28b.6

zehr-i helāhil öldürücü zehir

z. 84a.6, 87a.5

zehr-i semm öldürücü zehir

z. 89a.8

zehr-i semm-i helāhil öldürücü zehir

z. 88b.7-8

z.+ile 83a.7

zehr-i sitem cefa zehri

z. 261b.3

zehr-veş zehir gibi

z. 29a.13

zehirli zehirli

z. 74b.11, 87a.14, 87a.7, 87b.3, 88a.15, 252a.9

ẕelīl (*Ar.*) hor görülen, hakir

z. 264b.5, 308b.12

zelzele (*Ar.*) yer sarsıntısı

z. 109a.15, 250a.8

z.+ye 256a.4, 300a.11

zelzeleye gel- yer sallanmak

z.-di 18b.10

ẕem (<*Ar.* ẕemm) yerme

ẕem eyle- yermek

z.-di 295b.8

zemīn (*Far.*) yer, zemin

z. 21a.3, 250a.8, 255b.2

z.+e 169a.12, 237b.2

ẕerre (*Ar.*) çok küçük parça

z. 118a.15, 137a.12, 137a.12, 137a.9, 161b.12, 259b.15, 265a.15, 265b.6

zevāde (*Ar.*) erzak

zevāde gör- erzak almak

d.-eyim 277a.10-11

zevāl (*Ar.*) yok olma

z. 336a.9

zevce (*Ar.*) eş, karı

z.+m 164b.12

z.+si 40a.13

z.+sidir 22b.9, 40a.14, 40a.15

zevce-i Ebū Ṭālib Ebu Talib'in karısı

z.+dir 57a.13-14

zevce-i Firʿavn Firavun'un karısı

z. 333b.3

zevce-i Firʿavn-ı ʿalīl Firavun'un karısı

z. 282a.15

zevce-i Ḥabīb-i Melīk-i Celīl Hz. Muhammed'in karısı

z. 282a.15

zevce-i Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in karısı

z. 207a.1

zevi'l-ḥişşe (*Ar.*) hisse sahipleri

z.+sine 7a.15

ẕevḳ (*Ar.*) mutluluk, zevk

z. 19b.4, 44b.6, 59b.14, 80a.1, 98b.14, 176b.4, 176b.14, 210b.4, 210a.8, 216b.11, 216b.12, 234a.1

z.+i 176b. 14, 216b.10, 216b.11, 216b.8, 216b.9

z.+iŋ 150a.12

z.+im 127b.2

z.+iyile 241b.8

ẕevḳ eyle- mutlu olmak

z.-di 143a.9

z.-ye 4a.8-9

ẕevḳ u ṣafā eyle- zevk ve safa içinde yaşamak

z.-mek 228a.11

ẕevḳ-vār mutlu, zevk içinde

z. 150a.11

żımn (*Ar.*) iç taraf, iç yüz

z.+ında 239a.6 'nedeniyle, sebebiyle'

zındīḳ (*Ar.*) Allah'a ve ahirete inanmayan

z!. 234a.11 'hakaret sözü'

zırh (*Far.*) zırh

z. 18a.13, 33b.10, 33b.11

zırh-ı cevşen zırh

z.+ini 304b.12-13

zırh-ı peçe zırhın peçesi

z.+yi 254a.10

zihi (*Far.*) 'ne hoş, ne güzel!'

z. 24a.4, 25a.15, 183a.14, 199b.4, 217b.10, 260a.7, 297b.9, 297b.9, 324b.15

ẕikr (*Ar.*) **1.** anma (*bk.* ẕikir)

ẕikr olun- anılmak

z.-dı 138b.11-12

z.-ur 138b.7, 342b.3, 343b.5

ẕikr ėt- anmak

z.-er 45a.12

z.-ersiz 297a.15

ẕikr eyle- anmak

z.-digimize 167b.9

2. Allah'ı anma, övme

z. 30b.9, 167b.7

ẕikir (<*Ar.* ẕikr) anma (*bk.* ẕikr [2])

ẕikir olun- anılmak

z.-an 341a.8

zincīr (*Far.*) zincir (*bk.* zinçīr)

z. 304b.1

z.+lere 330b.1

z.+leri 328a.8

zinçīr (*Far.*) zincir (*bk.* zincīr)

z. 115a.6

z.+e 284b.12

z.+lere 304b.1

z.+lerle 330a.9

zindān (*Far.*) zindan, hapishane

z.+a 310a.7, 310b.2, 317b.13

z.+dan 156a.13, 318a.1

zindān-bān (*Far.*) zindan bekçisi

z. 156a.9

zindāncı zindan bekçisi

z. 156a.11, 158a.14, 158b.7

z.+nıŋ 158a.7-8

z.+ya 156b.3, 158b.10

z.+yı 157b.6

zīnet (*Ar.*) süs

z.+i 101b.4

zīnet ėt- süslemek

z.+ler ė.-üp 268b.11

zīnet vėr- süslemek

z. 326b.14

z.-dik 335a.5

z.-diler 227b.7

z.-miş 4a.5

z.-üp 62b.9

zinhār (*Far.*) asla, sakın

z. 33b.13

zinhār be zinhār asla ve asla

z. 25a.13, 31b.6, 128a.8, 170b.5, 178a.13, 187b.11-12, 227a.13, 243a.15

zīrā (*Far.*) çünkü

z. 7a.5, 9a.3, 20a.1, 24b.9, 30b.10, 35b.2, 38a.15, 38b.3, 40a.3, 41a.13, 46b.5, 49b.3, 57b.3, 66b.7, 69a.3, 70a.5, 74a.10, 74b.6, 86a.8, 86b.12, 88b.3, 89a.8, 93b.12, 104a.3, 107a.1, 110b.9, 111a.6, 119b.13, 122a.5, 123a.5, 123b.1, 123b.12, 125b.10, 128a.10, 128a.13, 129a.2, 133a.3, 135b.9, 136b.14, 138b.8, 138b.8, 140a.6, 141a.4, 143b.7, 145b.14, 149b.10, 153a.14, 157b.14, 157b.3, 164a.13, 164a.13, 169a.4, 170b.4, 173a.15, 174b.3, 175a.15, 177b.11, 179a.3, 181b.3, 194b.4, 200a.10, 203a.10, 203a.11, 229a.12, 235b.3, 243b.3, 248a.4, 249b.5, 250b.5, 267a.2, 272b.13, 273a.5, 278a.1, 286a.10, 290b.13, 295a.14, 299b.9, 302b.3, 307a.11, 311a.3, 314a.5, 316b.13, 320a.2, 320a.4, 321a.3, 321a.5, 322a.15, 322a.5, 340b.14

żiyā (*Ar.*) ışık

z. 266a.9

ziyāde (*Ar.*) çok, fazla

z. 7a.12, 12b.4, 15a.12, 28a.15, 36a.15, 42a.5, 60b.11, 68a.12, 71a.13, 85b.6, 86b.9, 144a.14, 147b.15, 165a.5,

173b.13, 206b.4, 226a.2, 226a.6, 261b.8, 272b.3, 331b.7, 332a.3

z.+dir 164a.14, 205b.15, 303b.7

z.+siyile 206b.12, 276b.2

z.+siyle 42b.13

ziyāde ėt- artırmak

z.-er 243b.4

ziyāde ol- artmak

z.-dı 30a.4, 32a.15, 100b.4, 117b.14, 160a.11, 245b.15, 311b.15

żiyāfet (*Ar.*) yemekli ağırlama

z.+inde 28b.2

żiyāfet eyle- yemekli ağırlamak

z.-mege 168a.15

ziyān (*Far.*) zarar

z. 32b.10, 266b.5

ziyāret (*Ar.*) ziyaret

z. 262b.10, 269a.4

z.+den 53b.3

z.+inden 76b.6

z.+ine 11a.8, 27a.7

ziyāret ėt- ziyaret etmek

z.-enler 102b.15-103a.1

z.-üp 76a.1, 275a.12, 317a.8

ziyāret eyle- ziyaret etmek

z. 278a.9-10

z.-di 139a.1, 279a.8

z.-diler 280a.10

ziyāret-gāh ziyaret yeri, kutsal sayılan yer

z.+dır 217b.3, 275b.2

ẓor (<*Far.* zūr) **1.** baskı, zorlama

ẓoruna zorlama ile, zorla

z. 192b.9

2. kuvvet, güç

zor-ı pāzū kol kuvveti

z.+sına 205a.10

ẓuhr (*Ar.*) öğle

ẓuhr-ı vaḳt öğle vakti

z. 260a.11

ẓuhūr (*Ar.*) ortaya çıkma

ẓuhūra gel- 1. ortaya çıkmak

z.-diyse 53a.10-11

z.-e 126a.5

2. doğmak, dünyaya gelmek

z.-diler 28b.9

ẓuhūra getür- açıklamak

z.-di 237b.8

ẓuhūra yėt- ortaya çıkmak

z.-miş 260a.7

ẓuhūr eyle- doğmak, dünyaya gelmek

z.-di 39b.7

ẓulm (*Ar.*) zulüm, eziyet

z. 33b.6, 163a.3

z.+dür 297b.6

ẓulm eyle- zulmetmek

z.-yenlere 333b.11

ẓulmet (*Ar.*) karanlık

z. 255b.5

z.+inde 56a.5

ẓulmet-i küfr küfrün karanlığı

z.+den 44b.7

ẕükūr (*Ar.*) erkekler

z.+a 54b.7

z.+un 54b.7

zülāl (*Ar.*) berrak su

z.+e 194a.9

zülāl-i Kevṣer Kevser ırmağının berrak suyu

z. 234b.9

ẕü'l-cenāḥeyn (*Ar.*) iki kanatlı (Cafer-i Tayyar)

z. 22b.6

zümre (*Ar.*) topluluk, cemaat

zümre-i enām-ı yetīm yetim halk zümresi

z. 30b.7-8

zümürrüd (*Ar.*) zümrüt

z. 90a.13, 94b.14

z.+den 90a.6, 326b.8

z.+e 90a.4

zümürrüd-fām zümrüt yeşili

z. 75b.10

ẕürriyet (*Ar.*) soy, nesil

z.+iŋ 29b.3

z.+lerimizi 99b.5

ẕürriyet-i Resūl Hz. Muhammed'in nesli

z.+im 193b.5

4.2. ÖZEL ADLAR DİZİNİ

A

ʿ**Abbās [I]** Hz. Muhammed (as.)'in amcası (bk. Ḥż. ʿAbbās [I])

ʿa. 15b.2, 15b.4

ʿ**Abbās [II]** Hz. Ali'nin Ebu'l-Fazl sanıyla da anılan oğlu (bk. ʿAbbās-u ʿAlī, ʿAbbās bin ʿAlī, Ḥż. ʿAbbās [II], Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli ibn-i Ebi Ṭālib, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ʿa. 180a.11, 180a.3, 180a.3, 180b.6, 192a.1, 238a.14, 238a.6, 238b.5

ʿa.+a 191b.15

ʿa.+dan 226b.2

ʿ**Abbāsiyye** Arap yarımadasında Mekke ve Medine dışında kalan Hicaz bölgesi

ʿa. 121a.15

ʿ**Abbās-u** ʿ**Ali** Hz. Ali'nin Ebu'l-Fazl sanıyla da anılan oğlu (bk. ʿAbbās [II], ʿAbbās bin ʿAlī, Ḥż. ʿAbbās [II], Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli ibn-i Ebi Ṭālib, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ʿa. 226a.9

ʿ**Abbās bin** ʿ**Ali** Hz. Ali'nin Ebu'l-Fazl sanıyla da anılan oğlu (bk. ʿAbbās [II], ʿAbbās-u ʿAlī, Ḥż. ʿAbbās [II], Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli ibn-i Ebi Ṭālib, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ʿa. 187a.14

ʿa.+yem 237b.8

ʿ**Abbās oġlu** Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbdullāh [III], ʿAbdullāh-ı ʿAbbās Ḥż. ʿAbbāsın oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbdullāh [I], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ʿa.+na 100a.7

ʿ**Abdullāh [I]** Hz. Muhammed (as.)'in oğlu

ʿa. 39b.3, 39b.4

ʿ**Abdullāh [II]** rüyasında Şam valisi İbrahim Şâmî Mahzûmī'nin helak

olacağı Hz. Muhammed (as.) tarafından kendisine bildirilen kişi

ʿa. 66b.1

ʿ**Abdullāh [III]** Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbbās oğlu, Ḥż. ʿAbbāsın oğlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oğlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oğlu, Ḥż. ʿAbdullāh [I], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ʿa. 99b.6, 100a.6, 108b.7, 169a.12

ʿ**Abdullāh [IV]** Müslim bin Akil'in oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAbdullāh ibn-i Müslim bin ʿAkil)

ʿa. 221a.9, 221b.10, 221b.13

ʿ**Abdullāh [V]** Hz. Hasan'ın oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥż. ʿAbdullāh [II], Ḥż. ʿAbdullāh bin İmām-ı Ḥasan-ı ḫulḳu'r-rıżā)

ʿa. 223b.14, 224a.4, 225a.10

ʿa.+ıŋ 224a.6

ʿ**Abdullāh [VI]** Hz. Ali'nin oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ʿa. 236b.14

ʿ**Abdullāh [VII]** Tam adı Ubeydullah bin Hürr el-Cu’fi'dir. Hz. Hüseyin ile Beni'l-Hak'ta karşılaşmış ve Hz. Hüseyin'in kendi tarafına geçme davetini reddetmiştir. (bk. ʿAbdullāh bin Ḥurr, ʿAbdullāh-ı Ḥurr, Ḥurr [I])

ʿa. 175a.11, 175a.12

ʿ**Abdullāh [VIII]** İslam'ın ikinci halifesi Hz. Ömer'in oğlu. En çok hadis rivayet eden, en çok fetva veren yedi sâhâbeden biridir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿÖmer, ʿAbdullāh-ı ʿÖmer, ʿAbdullāh ibn-i ʿÖmer)

ʿa. 9a.4, 22b.4, 134b.13, 134b.7, 134b.8, 135a.12, 135b.3, 344b.1

ʿ**Abdullāh [IX]** Aşere-i mübeşşereden Zübeyr bin Avvâm'ın oğlu. Tam adı Ebû Bekr Abdullāh bin ez-Zübeyr bin el-Avvâm el-Kureşī. Emevī hânedanına karşı halifeliğini ilân eden kişidir. (bk. ʿAbdullāh-ı Ẕübeyr, ʿAbdullāh ibn-i Ẕübeyr, ʿAbdullāh bin Ẕübeyr, Ẕübeyr)

ʿa. 123a.3, 123b.3

ʿ**Abdullāh [X]** Emevilerin ünlü komutanı Ubeydullah bin Ziyad. Kerbelâ hadisesi zamanında Kûfe valisidir. Hz. Hüseyin ve taraftarlarının öldürülmesi emrini vermiştir. (bk. ʿAbdullāh-ı Ẕiyād, İbn-i Mercān)

ʿ**Abdullāh-ı gümrāh** sapkın Abdullah

ʿa. 153b.5-6

ʿ**Abdullāh bin** ʿ**Abbās** Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbdullāh [III], ʿAbbās oġlu Ḥż. ʿAbbāsın oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbdullāh [I], ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ʿa. 81a.1-2, 106b.5, 107b.2

ʿ**Abdullāh bin** ʿ**Amr** Kerbelâ hadisesinden sonra Hz. Hüseyin'in intikamını almak için kıyam eden Muhtar es-Sakafî'nin eniştesi

ʿa. 310a.11

ʿ**Abdullāh bin Ḥāriş bin** ʿ**Abdulmuṭṭalib** Bedr Savaşında şehit olan sahabe.

ʿa. 16b.14-15

ʿ**Abdullāh bin Ḥurr** Tam adı Ubeydullah bin Hürr el-Cu'fi'dir. Hz. Hüseyin ile Beni'l-Hak'ta karşılaşmış ve Hz. Hüseyin'in kendi tarafına geçme davetini reddetmiştir. (bk. ʿAbdullāh [VII], ʿAbdullāh-ı Ḥurr, Ḥurr [I])

ʿa. 320b.12

ʿ**Abdullāh bin Mercān** Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ʿa. 219b.6

ʿ**Abdullāh bin Mesʿūd** Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biri. Tam adı Ebû Abdurrahmân Abdullāh bin Mes'ûd bin Gāfil bin Habīb el-Hüzelī. İlk müslümanlardan ve aşere-i mübeşşeredendir. (bk. Ḥż. ʿAbdullah ibn-i Mesʿūd**)**

ʿa. 344b.6

ʿ**Abdullāh bin Muʿti** Hz. Hüseyin'i Kûfe'ye gitmekten vazgeçirmeye çalışan ancak başarılı olamayan, Emevî yönetimi aleyhindeki faaliyetleriyle meşhur olan sahâbe

ʿa. 129a.3, 320b.11, 320b.15, 320b.2, 320b.6

ʿa.+i 320a.14-15

ʿ**Abdullāh bin Mübārek** Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biri. Tam adı Ebû Abdurrahmân Abdullāh bin el-Mübârek bin Vâzıh el-Hanzalī el-Mervezī'dir. Tebeu't-tâbiînin ileri gelenlerindendir. Hadis rivayet etmiştir. (bk. ʿAbdullāh ibn-i Mübārek)

ʿa. 344a.1

ʿ**Abdullāh bin Müslim** Kûfe halkının Müslim bin Akil'e biat ettiğini bir

mektup ile Yezid'e bildirenlerden biri, Yezid taraftarı

ʿa. 140a.10-11

ʿ**Abdullāh bin ʿÖmer** İslam'ın ikinci halifesi Hz. Ömer'in oğlu. En çok hadis rivayet eden, en çok fetva veren yedi sâhâbeden biridir. (bk. ʿAbdullāh [VIII], ʿAbdullāh-ı ʿÖmer, ʿAbdullāh ibn-i ʿÖmer)

ʿa. 119a.14

ʿa.+den 119a.7

ʿ**Abdullāh bin ʿUtbe** Hz. Ali'nin oğlu Ebubekir'i Kerbelâ'da şehit eden Yezid askeri

ʿa. 234a.14

ʿ**Abdullāh bin Ẕübeyr** Aşere-i mübeşşereden Zübeyr bin Avvâm'ın oğlu. Tam adı Ebû Bekr Abdullāh bin ez-Zübeyr bin el-Avvâm el-Kureşī'dir. Emevī hânedanına karşı halifeliğini ilân eden kişidir. (bk. ʿAbdullāh [IX], ʿAbdullāh-ı Ẕübeyr, ʿAbdullāh ibn-i Ẕübeyr, Ẕübeyr)

ʿa. 107b.2, 122b.13, 123a.2, 311a.6-7, 320b.1

ʿa.+den 119a.8, 119b.3

ʿa.+e 106b.5

ʿa.+i 320a.14

ʿa.+iŋdir 321a.5-6

ʿ**Abdullāh-ı ʿAbbās** Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbdullāh [III], Ḥż. ʿAbbāsın oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbdullāh [I], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ʿa. 83b.4

ʿ**Abdullāh-ı Ḥurr** Tam adı Ubeydullah bin Hürr el-Cu’fi'dir. Hz. Hüseyin ile Beni'l-Hak'ta karşılaşmış ve Hz. Hüseyin'in kendi tarafına geçme davetini reddetmiştir. (bk. ʿAbdullāh [VII], ʿAbdullāḥ bin Ḥurr, Ḥurr [I])

ʿa. 175a.8

ʿa.+a 175a.7

ʿa.+uŋ 175a.5, 175a.6

ʿ**Abdullāh-ı ʿÖmer** İslam'ın ikinci halifesi Hz. Ömer'in oğlu. En çok hadis rivayet eden, en çok fetva veren yedi sâhâbiden biridir. (bk. ʿAbdullāh [VIII], ʿAbdullāh bin ʿÖmer, ʿAbdullāh ibn-i ʿÖmer)

ʿa. 169b.13

ʿ**Abdullāh-ı Ẕiyād** Emevilerin ünlü komutanı Ubeydullah bin Ziyad. Kerbelâ hadisesi zamanında Kûfe valisidir. Hz. Hüseyin ve taraftarlarının öldürülmesi emrini vermiştir. (bk. ʿAbdullāh [X], İbn-i Mercān)

ʿa. 13b.1, 113b.14, 141b.10, 144a.1, 144a.5, 146b.12, 147b.6, 147b.9, 148a.12, 149a.15, 150b.6-7, 151a.6, 152b.4, 155a.3, 162b.11, 163a.11, 163b.9, 172b.10, 172b.11, 182a.11, 183a.13-14, 183a.7, 184a.8, 185a.4, 188b.9, 191b.10, 191b.2, 214b.9, 259a.9, 267a.6, 268b.9, 273a.13, 287a.11, 317a.10, 317a.9, 318a.2, 318b.15, 319a.6, 321a.3, 322a.15, 322a.8, 322b.10, 322b.12, 322b.14, 323b.11, 323b.8, 329a.10, 329a.11

ʿ**Abdullāh-ı Ẕiyād-ı bedbaht** uğursuz Abdullah-ı Ziyad

ʿa. 271b.3

ʿ**Abdullāh-ı Ẕiyād-ı ḫabīs** kötü Abdullah-ı Ziyad

ʿa. 143a.10

ʿ**Abdullāh-ı Ẕiyād-ı melʿun** melun Abdullah-ı Ziyad

ʿa. 107a.11, 113a.13-14, 114b.10-11, 141b.6, 142b.10, 142b.12-13, 142b.8-9, 144a.14, 144a.7-8, 144b.8, 145a.1, 145b.1, 145b.7, 147a.3, 147b.5, 147b.14, 148a.4, 148b.2, 149a.14-15, 150b.3, 152b.3-4, 153a.11-12, 153a.2, 154a.2, 154a.8, 155a.11, 158a.2, 158a.6, 158b.15-159a.1, 160b.9, 162a.14, 162a.8, 162a.9, 162b.1, 162b.6, 163a.2, 164b.4, 172b.6, 176b.15, 177a.15, 178a.14-15, 178b.3, 182b.2, 183a.4, 183b.8-9, 184a.5-6, 184b.13, 185b.12-13, 185b.13-14, 186a.5, 190a.1, 243b.15, 258a.7, 258a.15, 259a.10-11, 259b.2, 267b.11, 267b.7, 270a.12-13, 270b.13, 270b.6-7, 271a.2, 272a.1, 272a.9, 272b.3, 297b.15, 305a.6, 310a.2-310a.3, 310b.1, 310b.4, 315a.11, 315b.2, 315b.7, 321a.1, 322b.6, 323a.3

ʿa.+a 156a.3-4, 157b.4-5, 182b.14, 264a.14-15, 309b.15-310a.1, 322a.3-4

ʿa.+ıŋ 186b.9-10, 232a.7

ʿ**Abdullāh-ı Ẕiyād-ı merdūd** kovulmuş Abdullah-ı Ziyad

ʿa. 111b.13-14, 186a.6

ʿa.+a 144a.11, 149a.8, 150b.6, 151a.14, 151a.4, 155a.1, 182a.12, 186a.4, 189b.13, 190b.1, 197a.11, 214b.1

ʿa.+da 258a.9

ʿa.+dan 264b.13

ʿa.+ı 141a.3, 315a.14, 329a.11

ʿa.+ıŋ 267b.6, 310a.6

ʿa.+sın 141a.8

ʿ**Abdullāh-ı Ẕübeyr** Aşere-i mübeşşereden Zübeyr bin Avvâm'ın oğlu. Tam adı Ebû Bekr Abdullāh bin ez-Zübeyr bin el-Avvâm el-Kureşī'dir. Emevī hânedanına karşı halifeliğini ilân eden kişidir. (bk. ʿAbdullāh [IX], ʿAbdullāh bin Ẕübeyr, ʿAbdullāh ibn-i Ẕübeyr, Ẕübeyr)

ʿa. 169b.13

ʿa.+iŋ 134a.13, 134b.1-2

ʿ**Abdullāh ibn-i ʿAbbās** Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh [III], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbbāsın oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbdullāh [I], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ʿa. 168b.8, 169a.1-2, 169b.8

ʿ**Abdullāh ibn-i Mübārek** Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biri. Tam adı Ebû Abdurrahmân Abdullāh bin el-Mübârek bin Vâzıh el-Hanzalī el-Mervezī'dir. Tebeu't-tâbiînin ileri gelenlerindendir. Hadis rivayet etmiştir. (bk. ʿAbdullāh bin Mübārek)

ʿa. 137b.11, 137b.7

ʿ**Abdullāh ibn-i Müslim bin ʿAkil** Müslim bin Akil'in oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAbdullāḥ [IV])

ʿa. 221a.15

ʿ**Abdullāh ibn-i ʿÖmer** İslam'ın ikinci halifesi Hz. Ömer'in oğlu. En çok hadis rivayet eden, en çok fetva veren yedi sâhâbiden biridir. (bk. ʿAbdullāh [VIII], ʿAbdullāh bin ʿÖmer, ʿAbdullāh-ı ʿÖmer)

ʿa. 121b.2

ʿ**Abdullāh ibn-i Ẕübeyr** Aşere-i mübeşşereden Zübeyr bin Avvâm'ın oğlu. Tam adı Ebû Bekr Abdullāh bin ez-Zübeyr bin el-Avvâm el-Kureşī'dir. Emevī hânedanına karşı halifeliğini ilân eden kişidir. (bk.ʿAbdullāh [IX], ʿAbdullāh bin Ẕübeyr, ʿAbdullāh-ı Ẕübeyr, Ẕübeyr)

ʿa. 121b.2-3, 124a.11, 124b.2

ʿ**Abdullāh-ı Ẕübeyr** Aşere-i mübeşşereden Zübeyr bin Avvâm'ın oğlu. Tam adı Ebû Bekr Abdullāh bin ez-Zübeyr bin el-Avvâm el-Kureşī'dir. Emevī hânedanına karşı halifeliğini ilân eden kişidir. (bk.ʿAbdullāh [IX], ʿAbdullāh bin Ẕübeyr, ʿAbdullāh ibn-i Ẕübeyr, Ẕübeyr)

ʿa. 317b.5

ʿ**Abdu'l-Melik** Mervān bin Hakem'in oğlu, Emevī halifesi (bk. ʿAbdu'l-Melik-i Mervān)

ʿa. 275a.14-15

ʿ**Abdu'l-Melik-i Mervān** Mervān bin Hakem'in oğlu, Emevī halifesi (bk. ʿAbdu'l-Melik)

ʿ**Abdu'l-Melik-i Mervān-ı melʿūn** melun Abdulmelik-i Mervan

ʿa. 275a.13

ʿ**Abdu'l-muṭṭalib** Hz. Muhammed (as.)'in baba tarafından dedesi (bk. Ḥz. ʿAbdu'l-muṭṭalib)

ʿa. 56b.12, 6a.2-3, 6a.3, 11b.2, 57b.13, 60b.3, 135b.4

ʿ**Abdu'l-muṭṭalib oğlı oğlı** Hz. Muhammed (as.)'in torunu Hz. Hüseyin

ʿa.+dır 135b.4-5

ʿ**Abdu'l-vahhāb** Hz. Hüseyin'in mübarek başı Şam'a getirildiğinde Yezid'in meclisinde bulunan ve Yezid'e Hz. Hüseyin ile ilgili menkıbeler anlatan Hristiyan elçi

ʿa. 289a.10, 289a.15, 289a.8, 292a.3

ʿa.+dır 289b.10

ʿ**Abdurraḥmān** İslam'ın birinci halifesi Hz. Ebubekir'in oğlu. Muâviye bin Ebû Süfyân'ın, oğlu Yezid'i veliaht tayin etmesine Hz. Hüseyin, Abdullah bin Zübeyr ve Abdullah bin Ömer'le birlikte karşı çıkmış ve ona biat etmemiştir. (bk. ʿAbdurraḥmān bin Ebū bekr, ʿAbdurraḥmān ibn-i Ebū bekr, Ḥż. ʿAbdurraḥmān)

ʿa. 108b.7, 119a.10

ʿ**Abdurraḥmān bin ʿAbdullāh** Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup gönderen Kûfelilerden biri

ʿa. 132a.3

ʿ**Abdurraḥmān bin ʿAbdullāh-ı Yezdī** Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ʿa. 213a.5

ʿ**Abdurraḥmān bin ʿAfv** Hz. Peygamber'e ilk iman eden ve cennetle müjdelenen on sahâbeden biri

ʿa. 23a.14

ʿ**Abdurraḥmān bin ʿAḳil** Kerbelâ'da şehit olan Müslim bin Akil'in oğlu

ʿa. 222a.8

ʿ**Abdurraḥmān bin Ebū bekr** İslam'ın birinci halifesi Hz. Ebubekir'in oğlu. Muâviye bin Ebû Süfyân'ın, oğlu Yezid'i veliaht tayin etmesine Hz. Hüseyin, Abdullah bin Zübeyr ve Abdullah bin Ömer'le birlikte karşı

çıkmış ve ona biat etmemiştir. (bk. ʿAbdurraḥmān, ʿAbdurraḥmān ibn-i Ebū bekr, Ḥż. ʿAbdurraḥmān)

ʿa. 119a.6-7

ʿAbdurraḥmān bin Mülcem Hz. Ali'yi katleden kişi (bk. İbn-i Mülcem, Mülcem)

ʿAbdurraḥmān bin Mülcem-i merdūd kovulmuş Abdurrahman bin Mülcem

ʿa. 68a.10-11

ʿAbdurraḥmān bin ʿUrve Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ʿa. 213a.9

ʿAbdu'r-rahmān deyri Hz. Hasan'ın hilafeti zamanında kırk bin askeriyle Kûfe'den çıkarak ordusunu kurduğu yer

ʿa.+n 81b.13

ʿAbdurraḥmān ibn-i Ebū bekr İslam'ın birinci halifesi Hz. Ebubekir'in oğlu. Muâviye bin Ebû Süfyân'ın, oğlu Yezid'i veliaht tayin etmesine Hz. Hüseyin, Abdullah bin Zübeyr ve Abdullah bin Ömer'le birlikte karşı çıkmış ve ona biat etmemiştir. (bk. ʿAbdurraḥmān, ʿAbdurraḥmān bin Ebū bekr, Ḥż.ʿAbdurraḥmān)

ʿa. 121b.2

ʿAcem Fars, İranlı

ʿa. 243b.8, 249b.2, 276b.12

Adem Adem peygamber (bk. Ḥż. Ādem, Ḥż. Ādem peygamber)

a. 5b.10, 5b.9, 6a.1, 34b.6, 42a.11, 42a.6, 42a.7, 334a.13

a.+ıŋ 6a.2

ʿĀdil (bk. Allāh)

Aḥmed (bk. Muḥammed)

Aḥmed-i ʿAvn Cafer-i Tayyar'ın torunu. Kardeşi Muhammed ile birlikte Kerbelâ'da şehit olmuştur.

a. 222a.13

ʿAḳīl Ebu Talib'in oğullarından biri.

a.+i 59b.1

Aḳlān Kerbela hadisesinden sonra Şimr-i Zilcevşen'in, Hz. Hüseyin'in ehl-i beyti ile kesik başları götürdüğü yerlerden biridir. Hz. Hüseyin taraftarlarından Bureyr-i Necefī'nin Yezid askerine karşı savaşarak zaptettiği yerdir.

a. 283b.5

a.+a 283b.10

a.+ı 284a.15

a.+ıŋ 283b.5

Aḳver bin Sinān Yezid askeri

a. 201b.1

a.+a 201b.3

ʿ**Alī** Hz. Muhammed (as.)'in damadı, İslam'ın dördüncü halifesi Hz. Ali

ʿa. 6a.1, 6a.9, 6b.12, 6b.15, 7a.2, 17a.9, 30a.8, 33b.14, 33b.8, 45b.4, 46b.10, 46b.14, 51b.1, 51b.1, 51b.5, 51b.9, 53a.1, 58b.3, 58b.3, 60a.15, 60b.1, 61a.14, 61a.2, 61b.6, 62a.13, 63a.1, 63a.3, 63b.2, 64b.12, 64b.7, 67b.8, 71a.13, 94b.1, 101a.10, 118b.13, 284b.1, 296b.2, 320b.2, 326a.14, 326a.15, 326b.3

ʿa.+niŋ 58b.8, 61b.3

ʿa.+yem 62a.5

ʿa.+yi 6b.7, 7a.4, 7a.6, 61b.2, 61b.3

ʿ**Alī ibn-i Ebī Ṭālib** Ebu Talib'in oğlu Ali

ʿa. 179b.14

ʿ**Alī ibn-i Ebū Ṭālib** Ebu Talib'in oğlu Ali

ʿa.+dir 8a.11

ʿ**Aliyyü'l Murteżā** Aliyyü'l-Murteza

ʿa. 7b.7, 17a.6, 33a.15, 49a.10-11, 49b.13, 59a.10, 59b.8, 66a.2, 67a.11, 70b.1, 70b.3, 71a.2, 72a.5, 78b.14, 92b.12, 92b.6, 93b.15, 99a.11, 99b.7, 101a.4, 127a.5, 180a.1, 199b.9, 209a.7, 235b.4, 238b.4, 248a.13, 250a.12, 254b.6, 256a.2, 262a.3, 280a.15, 284b.1, 284b.1, 284b.1, 290b.14, 296a.13, 296b.13, 300b.2, 302a.12, 309b.4, 326a.10, 330a.14, 334b.9

ʿa.+dan 60a.3, 168a.3, 236a.14-15

ʿa.+nıŋ 125b.11, 130a.2, 187b.10, 233b.1, 236b.2-3, 237a.4, 292b.8, 345b

ʿa.+ya 70b.6, 71a.2, 23b.13

ʿa.+yı 33b.8, 35b.6, 65b.10, 65b.9-10

ʿ**Aliyyü'l-Murteza ibn-i Ebī Ṭālib** Ebu Talib'in oğlu Aliyyü'l-Murteza

ʿa. 4b.13-14, 334b.2-3

ʿa.+e 290a.15

ʿa.+iŋ 335b.7-8

Ebu'r-Reyhāneyn Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'den dolayı Hz. Ali'ye verilen lakap

e. 60a.5-6

e.+dir 60a.4

Ebu't-Turāb Hz. Muhammed (as.) tarafından Hz. Ali'ye verilen 'toprağın babası' anlamındaki lakap

e. 59b.12, 59b.12, 59b.13, 272a.2

Emīrü'l-mü'minīn Müminlerin emiri

e. 74a.4

Emīrü'l-mü'minīn ʿAli ibn-i Ebī Ṭālip Müminlerin emiri, Ebu Talib'in oğlu Ali

e.+dir 76b.3

Emīrü'l-mü'minīn ʿAliyyü'l-Murteżā Müminlerin emiri Aliyyü'l-Murteza

e.+nıŋ 87b.13

Emīrü'l-mü'minīn Ḥż. ʿAli ibn-i Ebū Ṭālib Müminlerin emiri, Ebu Talib'in oğlu Hz. Ali

e. 64a.7

Esedullāh-ı ʿAliyyü'l-Murteżā Allah'ın aslanı Aliyyü'l-Murteza

e. 296b.6

Esedullāh-ı Ġālib Allah'ın galip olan aslanı

e. 345a

Esedullāh-ı Velī Allah'ın veli olan aslanı

e. 296b.12-13

Ḥaydār-ı kerrār döne döne savaşan aslan

h. 187b.10

Ḥż. ʿAli Hz. Ali

h. 46a.13, 64a.1, 64a.15, 167b.14, 241b.2, 247b.12, 309b.8, 309b.9-10

h.+nıŋ 6b.4, 7b.5

h.+yi 6b.5, 6b.9

Ḥż. ʿAli ibn-i Ebī Ṭālib Ebu Talib'in oğlu Hz. Ali

h. 60b.14, 328b.14-15

Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Aliyyü'l-Murteza

h. 4b.5, 17a.1, 17a.3, 17a.6, 18a.5, 18a.8, 18a.9, 28b.12, 28b.15, 31a.2, 33b.9, 37a.7-8, 41b.1, 45a.10, 45b.6, 46a.12, 46a.15, 46a.8, 46b.3-4, 46b.8, 47a.4, 48b.6, 50b.15-51a.1, 51a.5, 51b.11, 52a.11, 52a.9-10, 52b.8, 52b.9, 53a.11, 53a.2, 53b.4-5, 55a.2, 55a.9, 55b.6, 55b.8-9, 57a.10, 58a.12-13, 59a.3-4, 60b.4, 60b.6, 61a.10, 61a.3, 61a.6, 61b.12, 61b.7-8, 62a.1, 62a.11, 62a.14, 62a.4, 62b.7, 63a.1-2, 63a.4, 63a.7, 63a.9-10, 63b.12, 63b.2, 63b.4, 63b.6, 64a.11, 64a.2-3, 64b.10, 64b.12-13, 64b.9, 65a.13-14, 65a.2, 65a.4, 65a.8, 65b.5, 66b.11-12, 67b.9, 68a.12, 68a.2, 68a.8, 68b.2, 68b.5, 68b.7, 69a.1, 71a.14, 71a.3, 71b.7, 72a.9, 73a.12, 73a.6, 73a.9-10, 74a.13-14, 74b.4, 78b.9-10, 80b.13, 81a.14, 81a.7-8, 86b.13, 92b.13, 92b.4, 92b.6, 94a.2-3,

98a.2, 98b.1-2, 99b.13, 99b.9, 100a.4, 100a.7-8, 101a.15, 101b.3, 102b.8, 104b.10, 104b.8, 109a.5, 115b.10-11, 126b.11, 142b.3-4, 151b.2-3, 157a.11, 159a.15, 168b.1, 180a.12, 180a.4, 180b.12, 180b.6, 184b.2, 185a.7, 207a.2-3, 207b.12-13, 220b.12, 228b.9, 236b.4, 273a.7, 291a.12, 291a.5, 295b.6, 320b.3

h.+dan 35b.7-8, 71a.9, 78b.8, 120b.11-12, 255a.9-10

h.+dır 60a.8, 223b.6, 226a.7, 234b.10, 288b.1

h.+nıŋ 53b.11, 56a.2, 56a.6, 56a.9, 60a.3-4, 70a.8-9, 91a.12-13, 125a.4, 169b.12, 208a.2-3, 215a.13, 219b.10, 234b.1, 270b.15

h.+nuŋ 27b.12-13, 30a.12

h.+ya 38a.14, 38b.8, 45a.7-8, 45b.3, 45b.5, 59b.13, 62b.12, 64a.10, 67a.10, 68b.1, 104b.9, 167b.13-14, 216a.11, 291a.11

h.+yı 7a.14, 7b.3, 8b.11, 8b.4, 8b.8, 45b.3-4, 53a.6, 58a.11, 58a.9, 59a.3, 59b.3, 64b.4, 68b.3, 73b.13, 73b.8, 74a.12, 74a.2, 77b.5, 89b.8, 100a.5-6, 207b.15-208a.1

Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebī Ṭālib Ebu Talib'in oğlu Hz. Aliyyü'l-Murteza

h. 79b.4-5, 118b.11-12

h.+dir 42a.12-13

Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālib Ebu Talib'in oğlu Hz. Aliyyü'l-Murteza

h. 58a.6, 77b.3, 118a.5

Ḥż. Emīr Hz. Emir

h. 74a.2

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn Müminlerin emiri Hz. Ali

h. 74a.6-7, 75b.15

h.+e 74b.8-9

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn ʿAli bin Ebī Ṭālib Müminlerin emiri Ebu Talib'in oğlu Hz. Ali

h. 80b.4

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn ʿAli ibn-i Ebū Ṭālib Müminlerin emiri Ebu Talib'in oğlu Hz. Ali

h. 70b.8-9

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn ʿAliyyü'l-Murteżā Müminlerin emiri Hz. Aliyyü'l-Murteza

h. 68b.11-12, 72b.1, 72b.10, 73a.3, 75a.14, 92b.3, 92b.8-9, 103a.13-14

h.+dan 120b.10

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebī Ṭālib Müminlerin emiri Ebu Talib'in oğlu Hz. Aliyyü'l-Murteza

h.+iŋ 119a.8-9

Ḥż. Esedullāh-ı velī Allah'ın veli olan aslanı

h. 309b.5

Ḥż. İmām-ı ʿAli Hz. İmam-ı Ali

h. 141a.9

Ḥż. İmām-ı ʿAli ibn-i Ebī Ṭālib Ebu Talib'in oğlu Hz. İmam-ı Ali

h. 344b.15

Ḥż. İmām-ı ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. İmam-ı Aliyyü'l-Murteza

h. 56a.8, 131a.13, 140a.14, 256a.11

Ḥż. Murteżā Hz. Murteza

h. 51a.15, 55b.7

h.+nıŋ 41a.15, 57a.11

h.+ya 54b.8, 65b.8

Ḥż. Şāh Hz. Şah

h.+ıŋ 53a.4, 55a.4

Ḥż. Şāh-ı ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Şah-ı Aliyyü'l-Murteza

h. 6b.1

h.+da 6a.4

Ḥż. Şāh-ı merdān Yiğitlerin şahı Hz. Ali

h. 4b.13, 235b.3, 250a.11, 254b.6, 258a.11, 280a.15, 290a.15, 334b.2, 335b.7, 345b

Ḥż. Şāh-ı merdān ʿAliyyü'l-Murteżā Yiğitlerin şahı Hz. Aliyyü'l-Murteza

h. 255a.5-6

Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān cihan yiğitlerinin şahı Hz. Ali

h. 233b.1, 236a.14, 236b.2, 237a.4, 262a.3, 292b.7-8, 293a.11-12

Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān-ı velāyet velilik cihanının yiğitlerinin şahı Hz. Ali

h. 296a.12

Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān İmām-ı ʿAliyyü'l Murteżā cihan yiğitlerinin şahı Hz. Aliyyü'l-Murteza

h.+nıŋ 244b.1-2

Ḥż. Şāh-ı merdān-ı velāyet velilik yiğitlerinin şahı Hz. Ali

h. 296b.5-6

Ḥż. Şāh-ı merdān zemīn ü zamān-ı cihān zaman ve zeminin yiğitlerinin şahı Hz. Ali

h. 309b.3-4

Ḥż. Şāh-ı velāyet veliliğin şahı

h. 7b.7, 8a.11, 53a.8, 53b.4, 296b.12, 300b.2, 334b.9

Ḥż. Şīr-i Ḫüdā ʿAliyyü'l Murteżā Allah'ın aslanı Hz. Aliyyü'l-Murteza

h.+nıŋ 240b.7

İmām-ı ʿAliyyü'l-Murteżā İmam-ı Aliyyü'l-Murteza

i. 258a.11-12

Murteżā Hz. Ali'nin lakaplarından biri

m.+yı 40b.15

Şāh-ı Düldül Düldül (adlı atın) şahı

ş. 68b.4

Şāh-ı merdān yiğitlerin şahı

ş. 284b.1

Şīr-i Ḫüdā Allah'ın aslanı

ş. 17a.3, 17a.6, 17a.7, 37a.8, 47a.4, 61b.12, 64b.10, 65a.8, 103a.14, 296a.13, 296b.6

ş.+nıŋ 258a.12, 300b.3-4

ş.+ya 18a.8, 309b.4

ş.+yı 255a.6, 295b.7

ʿ**Alī [I]** Hz. Hüseyin'in büyük oğlu Ali Ekber. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAli Ekber, ʿAli ibn-i İmām-ı Ḥüseyin bin Ḥż. şāh-ı merdān-ı ʿAliyyü'l-Murteżā, Ḥż. ʿAli Ekber)

ʿa. 88a.13, 242b.5, 242b.5, 293a.13, 293a.15, 325a.5

ʿ**Alī [II]** Hz. Hüseyin'in küçük oğlu Ali Asgar. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAli Asġar)

ʿa. 243b.7

ʿ**Alī [III]** Hz. Hüseyin'in ortanca oğlu Zeynelābidin (bk. ʿAli ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, ʿAli-i Evsat, Ḥż. İmām-ı cihān, Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, Ḥż. Ẕeynü'l-ʿābidin, Ẕeyn)

ʿa. 244a.14

ʿa.+dir 293a.15

ʿ**Alī [IV]** Kerbelâ'da Hz. Hüseyin tarafına geçen Hurr bin Yezid'in oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ʿa.+niŋ 202b.2

ʿ**Alī [V]** Tam adı Ali bin Temīr-i Hemedânī'dir. Hz. Hasan'ın hilafeti sırasında Muaviye ile sulh yapılmasını münasip görmediğini Hz. Hasan'a bildiren kişidir. (bk. ʿAli bin Temīr-i Hemedānī)

ʿa. 82b.14

ʿ**Alī Aṣġar** Hz. Hüseyin'in küçük oğlu Ali Asgar. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAli [II])

ʿa. 239b.12

ʿ**Alī bin Temīr-i Hemedānī** Hz. Hasan'ın hilafeti sırasında Muaviye ile sulh yapılmasını münasip görmediğini Hz. Hasan'a bildiren kişidir. (bk. ʿAli [V])

ʿa. 82b.11

Āl-i Ebū Süfyān İslam dini ve peygamberine olan düşmanlığıyla bilinen Ebu Süfyan ailesi, oğlu Muaviye ve torunu Yezid (bk. Āl-i Süfyān)

ʿa.+ı 295a.9, 295b.5

ʿ**Alī Ekber** Hz. Hüseyin'in büyük oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAli [I], ʿAli ibn-i İmām-ı Ḥüseyin bin Ḥż. şāh-ı merdān-ı ʿAliyyü'l-Murteżā, Ḥż. ʿAli Ekber)

ʿa. 179b.12, 188a.10, 239b.5

ʿa.+ıŋ 240b.2

ʿ**Alī-i Evsat** Hz. Hüseyin'in ortanca oğlu, Zeynelābidin (bk. ʿAli [III], ʿAli ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, Ḥż. İmām-ı cihan, Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, Ḥż. Ẕeynü'l-ʿābidin, Ẕeyn)

ʿa. 239b.6

Āl-i Emeviyye Adını kurucusu Muâviye bin Ebû Süfyân'ın mensup olduğu Benī Ümeyye kabilesinden alan merkezi Şam'da olan Emevī hanedanı

a.+nıŋ 134a.11

Āl-i Ḥāşim Hz. Muhammed (as.)'in büyük dedesi Abdumenaf oğlu Haşim'in soyu, bu nispetle aynı zamanda Hz. Muhammed (as.)'in ehl-i beytine verilen ad (bk. Benī Ḥāşim, Ḳureyş-i Benī Ḥāşim)

a.+dir 221b.4, 223b.5

a.+sen 203a.7-8

ʿ**Alī ibn-i Ebī Ṭālib** (bk. ʿAlī)

ʿ**Alī ibn-i Ebū Ṭālib** (bk. ʿAlī)

ʿ**Alī ibn-i İmām-ı Ḥüseyin bin Ḥż. Şāh-ı merdān-ı ʿAliyyü'l-Murteżā** Hz. Hüseyin'in büyük oğlu Ali Ekber. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAli [I], ʿAli Ekber, Ḥż. ʿAli Ekber)

ʿa. 241a.2-3

ʿ**Alīler** Hz. Hüseyin'in oğulları Ali Ekber, Ali Evsat ve Ali Asgar

ʿa. 327b.7

ʿ**Ālim** (bk. Allāh)

Āl-i Resūl Hz. Muhammed (as.)'in ailesi

a. 260a.13

Āl-i Süfyān İslam dini ve peygamberine olan düşmanlığıyla bilinen Ebu Süfyan ailesi, oğlu Muaviye ve torunu Yezid (bk. Āl-i Ebū Süfyān)

a. 251b.4

ʿ**Aliyyü'l Murteżā** (bk. ʿAlī)

ʿ**Aliyyü'l-Murteza ibn-i Ebī Ṭālib** (bk. ʿAlī)

ʿ**Alī ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin** Hz. Hüseyin'in ortanca oğlu, Zeynelābidin (bk. ʿAli [III], ʿAli-yi Evsat, Ḥż. İmām-ı cihan, Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, Ḥż. Ẕeynü'l-ʿābidin, Ẕeyn)

ʿa.+dir 293a.12

ʿ**Alḳame** Şiraz kalesinin şahı. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra intikam için Yezidle savaşmıştır. (bk. Ḥż. ʿAlḳame)

ʿa. 305b.12, 305b.13, 306a.2, 306a.6, 307a.6

Allāh Allah

a. 13b.15, 16b.1, 23b.8, 28a.4, 36b.14, 61b.4, 65a.6, 65a.9, 79b.7, 99b.7, 101b.5, 112a.15, 128a.5, 128b.4, 129a.13, 137b.12, 152a.2, 163a.7, 164b.12, 164b.13, 190a.14, 198a.2, 200b.4, 201b.14, 217a.3, 221b.14, 232a.9, 246a.13, 248a.3, 254b.9, 284b.1, 294b.14, 297b.14, 299b.11, 301b.1, 309b.14, 317a.3, 317b.1, 320a.10, 324b.3, 330a.12, 330b.14, 330b.6, 337b.6, 340a.13

a.+a 136b.14, 148b.8, 243b.6, 271a.12, 319b.4

a.+dan 106a.14, 157b.8, 228a.12, 269a.15, 315a.2, 333a.7

a.+dır 116b.7

a.+ı 78a.1

a.+ıŋ 116a.9, 160a.13, 267b.5, 333b.6

a.+sın 7b.13

ʿ**Ādil** Adaletli olan Allah

ʿa. 329a.3

ʿ**Ālim** Herşeyi bilen Allah

ʿa. 329a.3

Allāh azimü'ş-şan Şanı yüce Allah

a. 91b.11, 22a.13-14, 114a.4, 338b.15

a.+a 150b.13-14

a.+ıŋ 220b.14

Allāh subhānehu teʿālā Noksan sıfatlardan münezzeh Allah

a. 28a.6

Allāh teʿālā Yüce Allah

a. 10a.13, 36a.2, 104a.9, 119b.13, 161a.1, 236a.4, 267a.15, 287b.1, 291b.10, 312b.1, 327b.13, 328a.1, 328a.4

a.+dan 63a.15, 157b.11, 185a.6, 188a.12-13, 222b.1

a.+nıŋ 95a.2, 136b.11-12, 179a.5, 197a.14, 197a.15, 263a.14, 290a.7, 306a.11, 314a.14

a.+nıŋdır 107a.9-10

a.+ya 45a.3, 47b.10, 60b.8, 62b.4

Allāh zü'l-celāl Büyüklük sahibi Allah

a. 242a.7

Cebbār Dilediğini yapan ve yaptıran Allah

c. 329a.3

Cebbār-ı Ādil Dilediğini yapan ve yaprıran, adaletli Allah

c. 328b.12

Cenāb-ı Bārī Yoktan var eden Allah (bk. Cenāb-ı Pārī)

c. 216b.1, 216b.4, 228b.2, 243a.8, 303b.8-303b.9, 321b.7, 340b.14

c.+nıŋ 3b.9, 109a.7, 128b.15, 156b.4

c.+ye 56b.2-3, 85b.8, 92b.15

Cenāb-ı Bārī teʿālā Yoktan var eden yüce Allah

c. 28a.10

Cenāb-ı ʿİzzet Yücelik sahibi Allah

c. 170b.13

Cenāb-ı Pārī Yoktan var eden Allah (bk. Cenāb-ı Bārī)

c.+den 291b.3

Ḥaḳ(ḳ) Allah

h. 7b.8, 174a.8, 175b.15, 176a.1

ḥ.+a 18a.15, 91a.8, 137b.14, 212a.12, 212a.9, 242b.2, 243a.5, 244a.8

h.+dan 137b.13, 303a.11

ḥ.+ıŋ 138a.1, 158a.4, 158a.4

Ḥaḳ subhānehu ve teʿālā Noksan sıfatlardan münezzeh yüce Allah

ḥ. 34b.7, 147b.12, 189a.8, 221a.4-5

Ḥaḳ teʿālā Yüce Allah

ḥ. 7b.11, 7b.4, 10a.15, 10b.10, 10b.13, 10b.9, 13a.1, 40a.15, 41b.10, 56b.6, 60a.10, 79b.15, 85a.11, 85a.15, 85a.5, 85a.7, 85b.11, 85b.6, 85b.9, 120a.14, 120a.4, 120a.9, 128b.4, 137a.4, 146b.2, 176b.6, 178b.4, 180a.5-6, 187a.1, 193a.11, 199b.6, 208a.15, 211a.12,

243a.10, 243a.15, 256b.15, 257a.3, 258b.6, 261a.14, 277a.15, 293a.8, 297b.11-12, 317b.3, 321b.5, 324a.3-4, 326a.14, 326b.11, 326b.14, 326b.15, 326b.5, 326b.7, 327a.1, 329a.15, 329a.4, 329a.6, 331b.11, 337a.8

ḥ.+dan 197a.12-13, 197b.3

ḥ.+nıŋ 118b.14, 190a.10, 208b.3, 209b.10-11

ḥ.+ya 78b.11, 171b.3, 182b.10, 323b.10, 341b.13

Ḥālıḳ Yaradan Allah

h. 7b.12

h.+ımsın 8a.1, 109a.2

h.+ıŋ 32b.9

Ḥālıḳ-ı Perverdigār Bütün yarattıklarını besleyen Allah

h.+a 271a.7

Ḥallāḳ-ı rabbi'l-ʿarşi'l-ʿazīm Büyük arşın sahibi olan Yaratıcı

h.+e 166a.4

Ḥallāḳ-ı rabbi'l-mecīd Şanı büyük Yaratıcı

h.+e 202a.1-2, 209b.15

Ḥallāḳu'l-arşi'l-ʿazīm Büyük arşın Yaratıcısı

h.+e 225a.8

h.+e 298b.2

Ḥallāḳu'r-rabbi'l-ʿazīm Yüce Yaratıcı

h.+e 233a.5

Ḥż. Allāh Hz. Allah

h. 6a.8, 35b.13, 62a.10, 64a.8, 94a.6, 261a.15, 301b.2

h.+ıŋ 27a.12

Ḥż. Allāh ʿazīmü'ş-şān Yüce Allah

h. 6a.12-13, 22a.14-15, 22b.1-2, 33a.1, 34b.12-13, 36b.11-12, 46b.12-13, 49a.13, 119b.11, 136b.14-15, 154b.5, 167a.1, 256b.3, 260b.3-4, 265a.13, 278a.11-12, 329b.3-4, 331b.6

h.+ıŋ 246b.7, 340b.8

Ḥż. Allāh teʿālā Yüce Allah

h. 32b.14

Ḥż. Allāh tebārek ve teʿālā Noksan sıfatlardan münezzeh yüce Allah

h. 37b.6

Ḥż. Bārī teʿālā Yoktan var eden yüce Allah

h. 42a.6

Ḥż. Cenāb-ı Bārī Yoktan var eden yüce Allah

h. 21b.15, 290b.10, 291b.4

h.+den 292b.14-15

h.+ye 221a.11, 257b.1, 278b.10

h.+yi 296a.7-8

Ḥż. Cenāb-ı Bārī teʿālā Yoktan var eden yüce Allah

h. 15a.4, 167a.12, 180a.13

h.+ya 41b.9

h.+yı 16a.5-6

Ḥż. Ḥaḳ Allah

h. 32b.7, 43a.14, 45a.7

h.+a 54b.8, 76b.13

Ḥż. Rabbü'l-ʿālemīn Alemlerin rabbi olan Allah

h. 12a.11

Ḥż. Rabbü'l-ʿİzzet Yüce Allah

h. 62b.4, 78b.13-14

Ḥż. Vācibu'l-vücūd-ı Ḳahhār Vücudu mutlak var olan, yokluğu mümkün olmayan, mutlak galip Allah

h.+dan 246a.13

Ḥż. Vācibu'l-vücūd Vücudu mutlak var olan, yokluğu mümkün olmayan Allah

h. 23b.8, 79b.7, 91a.8, 331b.15, 340a.13

h. 254b.9

Ḫüdā Allah

h. 43a.11

h.+yı 183b.4

Ḳādir Herşeye gücü yeten Allah

k. 132b.3

Ḳaḥḥār Mutlak galip olan Allah

k. 109a.3, 132b.4, 166b.3, 230b.15, 232a.9

Kerīm Lutfu ve ihsanı bol olan Allah

k. 7b.13, 132b.3

k.+dir 128a.5, 128b.4, 317a.3, 317b.1, 320a.10

Maʿbūd Kendisine ibadet edilen Allah

m.+umla 55a.6

Muhyī Hayat veren, dirilten Allah

m. 109a.12

Nāẓır Her yeri gözeten Allah

n.+ım 109a.3

n.+ī 109a.12

Perverdigār-ı ʿālem Bütün mahlukatı besleyen Allah

p. 32b.3

Rabb Allah

r.+iŋe 328a.9

Rabbi'l-ʿālemīn Alemlerin rabbi olan Allah

r. 10b.13, 166b.3

r.+iŋ 277b.14

Rabbi'l-ʿİzzet Yücelik sahibi olan Allah

r. 301a.12-13

Raḥīm Ahirette mümin kullarına merhamet eden Allah

r. 7b.13

Raḥmān Yarattığı tüm varlıklara merhamet eden Allah

r.+a 181b.4

Rezzāḳ Rızık veren Allah

r. 7b.12

r.+ımsın 8a.1

Settār Kullarının günahlarını örten Allah

s. 109a.4

Teŋri Allah

t. 212b.14, 324b.9

t.+nıŋ 78a.2

t.+ye 186b.14, 271a.7

Teŋri teʿālā Yüce Allah

t. 303a.1

Vācibu'l-vücūd Vücudu mutlak var olan, yokluğu mümkün olmayan Allah

v.+a 54b.9, 128a.6, 245a.12

v.+uŋdur 45b.2

Zü'l-metīn Kuvvet sahibi olan Allah

z. 132b.4

Allāh ʿazimü'ş-şan (bk. Allāh)

Allāh subhanehu teʿālā (bk. Allāh)

Allāh teʿālā (bk. Allāh)

Allāh zü'l-celāl (bk. Allāh)

ʿAmır bin ʿĀs Muâviye tarafından Mekke valiliğine tayin edilen Emevî valisi ve kumandanı. Tam adı Amr bin Saīd bin el-Âs el-Eşdak'tır. (bk. ʿAmır ibn-i ʿĀs, ʿAmr bin ʿĀs, İbnü'l-Eşdaḳ)

ʿa. 306b.11, 306b.15

ʿ**Amır ibn-i** ʿ**Ās** Muâviye tarafından Mekke valiliğine tayin edilen Emevî valisi ve kumandanı. Tam adı Amr bin Saīd bin el-Âs el-Eşdak'tır. (bk. ʿAmır bin ʿĀs, ʿAmr bin ʿĀs, İbnü'l-Eşdaḳ)

ʿa. 306a.15, 306b.6, 308b.15, 309a.1

ʿa.+ı 306b.9

ʿ**Āmir bin** ʿ**Abdullāh** Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. Tam adı Ebû Amr Âmir bin Abdillâh bin Abdilkays et-Temīmī el-Basrī'dir. (bk. ʿĀmir ibn-i ʿAbdullāh)

ʿa. 344b.4

ʿ**Āmir ibn-i** ʿ**Abdullāh** Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. Tam adı Ebû Amr Âmir bin Abdillâh bin Abdilkays et-Temīmī el-Basrī'dir. (bk. ʿĀmir bin ʿAbdullāh)

ʿa. 9a.7

ʿ**Amir Ṭufeyli** Yezid'in komutanlarından biri

ʿa. 147b.4

ʿ**Ammār bin Velīd** Kûfe halkının Müslim bin Akil'e biat ettiğini Yezid'e bildirenlerden biri

ʿa. 140a.11

ʿ**Ammār bin Yāsir** İlk müslümanlardandır. Anne ve babası İslâm'ın ilk şehidleridir. (bk. ʿAmmār ibn-i Yāsir)

ʿa. 7a.3

ʿ**Ammāre** Bedr Savaşında Hz. Muhammed (as.)'in duasıyla helak olanlardan biri

ʿa. 13a.7

ʿ**Ammār ibn-i Yāsir** İlk müslümanlardandır. Anne ve babası İslâm'ın ilk şehidleridir. (bk. ʿAmmār bin Yāsir)

ʿa. 344b.2

ʿ**Amr [I]** Hendek Savaşında Hz. Ali'nin alnını yaralayan kişi, tam adı Amr bin Abd-i Vedd

ʿa. 72b.15

ʿ**Amr [II]** Muhtar es-Sakafi'nin Kûfe'de yakalanıp hapse atılmasını sağlayan kişi

ʿa. 317b.9

ʿ**Amr [III]** Müslim bin Akil'i Ubeydullah bin Ziyad'a ihbar eden kişi

ʿ**Amr-ı münāfıḳ** münafık Amr

ʿa. 149a.7

ʿ**Amr bin** ʿ**Ās** Muâviye tarafından Mekke valiliğine tayin edilen Emevî valisi ve kumandanı. Tam adı Amr bin Saīd bin

el-Âs el-Eşdak'tır. (bk. ʿAmır bin ʿĀs, ʿAmır ibn-i ʿĀs, İbnü'l-Eşdaḳ)

ʿa. 107b.6, 116b.3, 117a.5, 129b.12

ʿa.+a 108b.8, 108b.9

ʿa.+ıŋ 117b.11

ʿ**Amr bin ʿĀs-ı laʿnet** melun Amr bin As

ʿa. 106b.9

ʿ**Amr bin ʿĀs-ı melʿūn** melun Amr bin As

ʿa. 107b.3, 130a.1

ʿ**Amr bin Ḥāris-i Maḥzūmī** Kerbelâ hadisesinden sonra Hz. Hüseyin'in kardeşi Hz. Zeyneb'i, Ubeydullah bin Ziyad'ın katl emrinden kurtaran kişi

ʿa. 272a.12

ʿ**Amr-ı Şafvān** Ömer bin Sad'ın, Hz. Hüseyin tarafına geçen Hurr bin Yezid'i geri döndürmek için gönderdiği kişi

ʿa. 200a.6

ʿ**Amr ibn-i Ebu'l-leys** Horasan padişahı (bk. ʿAmr ibn-i Ebu'l-leys Ḥorasānī)

ʿa. 260b.5-6, 261a.7

ʿ**Amr ibn-i Ebu'l-leys Ḥorasānī** Horasan padişahı (bk. ʿAmr ibn-i Ebu'l-leys)

ʿa. 260b.10

Aʿrāb Arap milleti

ʿa. 35b.11, 50a.12, 50a.13, 50a.6, 50b.9, 62a.10, 146b.9, 296a.5, 335b.4

ʿa.+ıŋ 101a.9

ʿa.+lar 230a.15

Aʿrābī Arap milletine mensup olan

ʿa. 50a.4, 50b.13, 50b.9, 51a.13, 51a.2, 101b.10, 102a.8, 138a.14

ʿa.+nıŋ 50b.12, 50b.4, 50b.6, 50b.7, 51a.2

ʿa.+ye 50a.2, 318b.10

ʿ**Arabistān** Arap yarımadasında bulunan ülke

ʿa. 238a.1, 246b.12

ʿ**Arafāt ṭaġı** Mekke'nin doğusunda, haccın en önemli rüknü olan vakfenin yapıldığı yer

ʿa.+nda 24b.5

ʿ**Araşat meydanı** Bütün ölülerin kıyâmet günü dirilip toplanacağı meydan, mahşer yeri

ʿa.+nda 10b.1

ʿ**Ārıża** Kerbela civarında bir köy

ʿa. 268a.2, 268b.2

ʿ**Ārıza köyli** Arıza adlı köyde yaşayan insanlar

ʿa. 268b.2

Arż-ı Māriye Kerbela'nın diğer adı

a. 179a.14

Aṣḥāb-ı Fil Kâbe'yi yıkmak amacıyla Mekke üzerine yürüyen, Kur'ân-ı Kerim'in 105. sûresinde 'ashâbü'l-fîl' şeklinde bahsedilen Habeş ordusunun mensupları

a. 56a.10, 246b.1

Āsiyye [I] Firavun'un karısı (Ḥż. Āsiyye Ḫātūn)

a. 40a.14

a.+dir 266b.8

a.+dür 282a.15

Āsiyye [II] Hz. Hasan'ın karısı Cade'ye, Hz. Hasan'la arasını açması için Yezid'in gönderdiği kadın

a. 86a.15, 86a.3, 86a.4, 87a.1

a.+ye 87a.5

Āsiyye-i mel'ūn melun Asiyye

a.+a 86a.10

ʿ**Āşūre güni** Hz. Hüseyin'in, oğullarının ve taraftarlarının Kerbelâ'da şehit edildiği Muharrem ayının onuncu günü

ʿa. 256b.14-15, 256b.4, 256b.5, 257a.1, 257a.2-3, 330b.9

ʿ**Avn** Hz. Ali'nin Esma bint-i Umeys'ten olan oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAvn-ı ʿAli, ʿAvn bin ʿAli, ʿAvn bin ʿAliyyü'l Murteżā, Ḥż. ʿAvn, Ḥż. ʿAvn bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ʿa. 236a.13, 236b.5

ʿ**Avn-ı** ʿ**Ali** Hz. Ali'nin Esma bint-i Umeys'ten olan oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAvn, ʿAvn bin ʿAli, ʿAvn bin ʿAliyyü'l Murteżā, Ḥż. ʿAvn, Ḥż. ʿAvn bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ʿa. 225a.9, 226a.9, 235a.15

ʿ**Avn bin** ʿ**Ali** Hz. Ali'nin Esma bint-i Umeys'ten olan oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAvn-ı ʿAli, ʿAvn, ʿAvn bin ʿAliyyü'l Murteżā, Ḥż. ʿAvn, Ḥż. ʿAvn bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ʿa. 226b.1, 236a.6, 236b.1

ʿ**Avn bin** ʿ**Aliyyü'l Murteżā** Hz. Ali'nin Esma bint-i Umeys'ten olan oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAvn-ı ʿAli, ʿAvn bin ʿAli, ʿAvn, Ḥż. ʿAvn, Ḥż. ʿAvn bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ʿa. 234b.13

ʿ**Avsece** Ubeydullah bin Ziyad'ın kölesi Mufaddal'ın Müslim bin Akil'in yerini

öğrenmek için soru sorduğu Müslim'in babasının adı

ʿa. 143b.11

ʿ**Ayişe menzili** Hz. Muhammed (as.)'in karısı Hz. Ayişe'nin odası

ʿa.+ne 26a.12

ʿ**Āyişe-i Ṣıddīḳa** Hz. Muhammed (as.)'in karısı, Hz. Ebubekir'in kızı (bk. Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa, Ḥż. ʿĀyişe)

ʿa. 27b.10

ʿ**Ayne'l-Verde** Hz. Hüseyin'in intikamı için harekete geçen Tevvâbīn hareketinin mensupları ile Emevî kuvvetleri arasında meydana gelen savaşın yapıldığı yer

ʿa.+ye 318a.11, 318a.13, 319a.7-8

ʿ**Aziz** Kerbelâ hadisesinden sonra Hz. Hüseyin'in karısı Şöhrebanu'nun cariyesi Şirin ile evleneceği, rüyasında Hz. Musa tarafından kendisine bildirilen kişi. Tam adı Aziz bin Harun'dur. (bk. ʿAziz bin Ḥārun, Ḥārūn [II])

ʿa. 279a.15

ʿ**Aziz bin Ḥārun** Kerbelâ hadisesinden sonra Hz. Hüseyin'in karısı Şöhrebanu'nun cariyesi Şirin ile evleneceği, rüyasında Hz. Musa tarafından kendisine bildirilen kişi. (bk. ʿAziz, Ḥārūn [II])

ʿa. 277b.11, 277b.4, 278a.14, 278b.11, 279b.4

ʿa.+ı 279b.7

ʿa.+ıŋ 278b.8-9

ʿ**Azrā’īl** Dört büyük melekten biri, insanların canını almakla görevli ölüm meleği (bk. Melekü'l-Mevt, Ḥż. ʿAzrā’īl)

ʿa. 34b.1, 34b.15, 34b.2

ʿa.+dir 26b.14

B

Baġdād Irak'ta bir şehir

b. 81b.10, 297b.15

b.+a 103b.7, 104a.6

Baġīʿ Medine'deki Müslümanların kurduğu ilk mezarlık (bk. Baḳīʿ, Baḳīʿ mezarlığı, Baḳīʿu'l-ġarḳad, sükkān-ı buḳʿa-i Baḳīʿ)

b.+ye 52a.8

Baḫterī [I] Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biri

b. 344a.13

b.+de 261b.10

Baḫterī [II] Bureyr-i Hemedânī'yi Kerbelâ'da şehit eden ve sonradan pişman olan kişi

b.+nıŋ 210a.1

Baḫterī-i bedbaht uğursuz Bahteri

b. 209b.14

Baḫterī-i melʿūn melun Bahteri

b. 210a.3, 247a.2-3

Baḫterī [III] Hz. Hasan'ın oğlu Abdullah tarafından Kerbelâ'da öldürülen Yezid askeri. Tam adı Baḫterī ibn-i Şāmī'dir. (bk. Baḫterī ibn-i Şāmī, Baḫterī-i Şāmī)

Baḫterī-i melʿūn melun Bahteri

b.+a 224a.9

Baḫterī ibn-i Şāmī Hz. Hasan'ın oğlu Abdullah tarafından Kerbelâ'da öldürülen Yezid askeri (bk. Baḫterī [III], Baḫterī-i Şāmī)

b. 223b.12

Baḫterī-i Şāmī Hz. Hasan'ın oğlu Abdullah tarafından Kerbelâ'da öldürülen Yezid askeri (bk. Baḫterī-i ibn-i Şāmī, Baḫterī [III])

Baḫterī-i Şāmī-i meʿlūn melun Bahteri-i Şami

b. 223b.8

Baḳīʿ Medine'deki Müslümanların kurduğu ilk mezarlık (bk. Baġīʿ, Baḳīʿ mezarlığı, Baḳīʿu'l-ġarḳad, maḳbere-i Baḳīʿ, sükkān-ı buḳʿa-i Baḳīʿ)

b.+den 52b.2

b.+ye 27a.15, 91a.12

Baḳīʿ mezārlığı Medine'deki Müslümanların kurduğu ilk mezarlık (bk. Baġīʿ, Baḳīʿ, Baḳīʿu'l-ġarḳad, maḳbere-i Baḳīʿ, sükkān-ı buḳʿa-i Baḳīʿ)

b. 52a.7

Baḳīʿu'l-ġarḳad Medine'deki Müslümanların kurduğu ilk mezarlık (bk. Baġīʿ, Baḳīʿ, Baḳīʿ mezarlığı, maḳbere-i Baḳīʿ, sükkān-ı buḳʿa-i Baḳīʿ)

b. 27a.8

Başra Irak'ta bir şehir

b. 141a.12, 141b.1, 315a.13, 315b.10, 316a.10, 321a.6, 322a.3, 323a.13

b.+dan 323a.15

b.+ya 141a.15, 141b.11, 315a.12, 322a.5

b.+yı 311b.3

Baṭḥā İslam'dan önce Kureyş kabilesinin bir kısmının yaşadığı bölge, Hz. Muhammed (as.)'in büyüdüğü ve Cebrail'in ilk kez nüzul ettiği Mekke ve Mina arasında yer alan vadi

b.+ya 14a.15, 129a.15

baṭn-ı bilād-ı ʿIrāḳ Hz. Hüseyin ve taraftarlarının Emevî halifesi Yezid'in ordusu tarafından şehit edildiği yer, Kerbelâ (bk. Kerbelā, Kerbelā ṣaḥrāsı)

b.+dır 182a.4

Baṭnı'r-remle Hz. Hüseyin'in Mekke'den Kûfe'ye gidiş yolunda ikinci konak yeri. Hz. Hüseyin, Kays bin Müshir'i Kûfe'ye buradan göndermiştir.

b. 172a.11

b.+den 172b.5

Bedr ġazāsı Hicretin ikinci yılında Hz. Muhammed (as.) ile Mekkeli müşrikler arasındaki yapılan ilk savaş

b. 13a.5, 16b.14, 16b.14, 16b.14

b.+nda 16b.14

Bedri'l-Ḥaṭṭāb Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biri (Eser hakkında bilgi bulunamadı)

b. 342b.10

b.+dan 90b.4

Bekr ibn-i Ḥamrān Müslim bin Akil Kûfe'de yakalandığında Ubeydullah bin Ziyad tarafından onu öldürmekle görevlendirilen kişi

b. 153a.14, 153a.15

Benī Ṭufeyl Yezid'in, Ubeydullah bin Ziyad'a yardım için Şam'dan gönderdiği ʿÂmir Ṭufeyl komutasındaki ordu

b. 148b.13-14

Benī Ādem İnsanoğlu

b.+den 34b.3

b.+i 170b.14

Benī Ād Bir kabile adı. Bu kabile kendilerine musallat olan bir yılanın Hz. Muhammed (as.) ile konuştuğunu görünce Müslüman olmuştur.

b.+nde 9a.8

Benī ʿAḳrame Hz. Hüseyin'in Benî Sükûn kabilesinde Kûfe ahvalini sorduğu kişi

b. 176b.11

Benī Ḥāşim Hz. Muhammed (as.)'in büyük dedesi Abdumenaf oğlu Haşim'in soyu, bu nispetle aynı zamanda Hz. Muhammed (as.)'in ehl-i beytine verilen

ad (bk. Āl-i Ḥāşim, Ḳureyş-i Benī Ḥāşim)

b. 42b.12, 57b.14

b.+dir 133a.4

Benī Ḥay Bir kabile adı. (Benī Ād kavmine musallat olan yılanın söylediğine göre) Hz. Hüseyin'i şehit edecek olan Şedâyid el-Hay nesli bu kabileye mensuptur.

b. 10a.11-12

Benī İsrā'īl Tevrat ve Kur'an'da Hz. Yakūb'un (İsrâil) çocuklarına ve onların soyundan gelenlere verilen ad

b. 136a.8, 277b.11

b.+e 277b.14

Benī Ḳureyş Hz. Muhammed (as.)'in mensup olduğu Arap kabilesi

b. 43b.8, 184a.1

Benī'l-Ḥāḳ Hz. Hüseyin'in Mekke'den Kûfe istikametinde Māl-i menziliyyeden sonra geldiği yer. Burada Ubeydullah bin Hürr-i Cu'fi adlı kişi, Hz. Hüseyin'in kendi tarafına geçmesiyle ilgili teklifini reddetmiştir.

b.+a 175a.3

Benī Saʿid bir kabile adı

b. 148b.8

Benī Sakīfe Bir kabile adı. Bu kabile Kerbelâ hadisesinden sonra gövdelerinden ayrılan başlar taksim edildiğinde on iki adet baş almıştır.

b. 265a.3

Benī Sükūn Bir kabile adı. Hz. Hüseyin'in Kûfe'ye giderken bu kabileye uğramış ve Kûfe ahvalini sormuştur.

b. 176b.11

Benī Ṭayy bir kabile adı

b. 268a.13

Benī Temim Bir kabile adı. Bu kabile, Kerbelâ hadisesinden sonra gövdelerinden ayrılan başlar taksim edildiğinde on dört adet baş almıştır.

b. 217a.7

b.+e 265a.1

Benīü'n-Neccār Bir yer adı. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in çocukluklarında kayboldukları bir zaman Cebrail, Hz. Muhammed (as.)'e gelerek çocukların burada olduklarını bildirmiştir.

b. 79b.14

Berdek Hz. Hasan'ın oğlu Abdullah'ın Kerbelâ'da öldürdüğü Yezid askeri

Berdek-i pelīd-i meʿlūn melun alçak Berdek

b. 225b.3

Besnān tağı Yezid'in şifa bulmak amacıyla gitmek istediği, kutsal sayılan yer. Yezid buraya giderken yolda düşerek ölür.

b.+na 313a.5

Beşāirü'l-Muṣṭafā Tam adı Beşāretü'l-Muṣṭafā li şiʿati'l-Murteżā olan eser, İmadüddin Ebī Kasım Cafer Muhammed bin Ebī Kasım Taberī tarafından Arapça telif edilmiştir. Ehl-i beytin faziletleri hakkında rivayetleri içermektedir. (bk. Kitāb-ı Beşāirü'l-Muṣṭafā)

b. 342b.14

Beşīr [I] Tam adı Numan bin Beşir'dir. Ubeydullah bin Ziyad'dan önceki Kûfe valisidir. (bk. Nuʿman-ı Beşīr, Nuʿmān bin Beşīr [II])

b. 141a.2

Beşīr-i ẓālim zalim Beşir

b. 142a.8

Beşīr [II] Tam adı Beşir ibn-i Mālik'tir. Şimr-i Zilcevşen kesik başlarla birlikte Yezid'in sarayına ulaştığında Hz. Hüseyin'in mübarek başını bu kişiye vermiştir. (bk. Beşīr ibn-i Mālik)

b. 286b.11

b.+e 286b.10

b.+i 287a.2

Beşīr ibn-i Mālik Şimr-i Zilcevşen kesik başlarla birlikte Yezid'in sarayına ulaştığında Hz. Hüseyin'in mübarek başını bu kişiye vermiştir. (bk. Beşīr [II])

b.+e 286b.8-9

Beşīr ibn-i Temīr Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup gönderen Kûfelilerden biri

b.+le 132a.2

Betül-i mutaḥḥar (bk. Fāṭıma [I])

beyne'l-ʿālemīn ḳapusı Hz. Ali'nin Kerbela civarındaki cinlerin Müslüman olmasına vesile olduğu yer

b.+ndan 247b.12

Beyne'n-Nehrīn Ubeydullah bin Ziyad'ın, Hz. Hüseyin'in intikamını almak için harekete geçen Muhtar es-Sekafī'ye karşı altmış bin askerle yerleştiği Kûfe civarındaki yer

b. 322a.9

Beyt-i Ḫüda Kâbe

b.+dır 169a.7

Beytu'llāh Kâbe

b. 58a.4

Bilāl Hz. Muhammed (as.)'in müezzini Bilāl-i Habeşî (bk. Bilāl-i Ḫabeşī, Ḥż. Bilāl Ḥabeşī)

b. 32b.15, 33a.3

Bilāl-i Ḫabeşī Hz. Muhammed (as.)'in müezzini (bk. Bilāl, Ḥż. Bilāl Ḥabeşī)

b. 14b.2, 33a.2, 61a.9

Bureyr [I] Tam adı Bureyr ibn-i Huzayr-ı Hemdanī'dir. Kerbelâ'da iken doksan yaşlarında olmasına rağmen savaşarak şehit olmuştur. (bk. Bureyr ibn-i Ḥużayr-ı Hemdānī, Pureyr-i Hemdānī)

b. 209a.8

Bureyr [II] Hz. Hüseyin taraftarı Bureyr-i Necefî. Aklan denilen yeri ele geçirmiştir. (bk. Bureyr-i Necefī)

b. 284a.4, 284a.8

Bureyr-i Necefī Hz. Hüseyin taraftarı. Aklan denilen yeri ele geçirmiştir. (bk. Bureyr [II])

b. 283b.9

Bureyr ibn-i Ḥużayr-ı Hemdānī Kerbelâ'da iken doksan yaşlarında olmasına rağmen savaşarak şehit olmuştur. (bk. Bureyr [I], Pureyr-i Hemdānī)

b. 189a.12

C

Caʿde Tam adı Caʿde bint-i Eşʿas. Hz. Hasan'ı zehirleyerek şehit eden karısı (bk. Caʿde bint-i Eşʿas)

c. 86a.10, 86b.12, 87a.2, 87a.5, 87a.9, 87b.3, 88b.4, 88b.4

c.+nıŋ 86b.12, 88b.3

c.+ye 87a.14, 87a.5, 87b.2

c.+yi 86a.14, 91b.2, 91b.9

Caʿde-i bī-vefā vefasız Cade

c. 86b.11

Caʿde-i mel'ūn melun Cade

c. 89a.10

c.+ı 90b.8

Caʿde bint-i Eşʿas Hz. Hasan'ı zehirleyerek şehit eden karısı (bk. Caʿde)

c. 86a.6

Caʿde-i Kûfi Yezid askeri

c. 194a.7-8

Caʿfer [I] Ebu Talib'in oğlu. (bk. Caʿfer ibn-i Ebū Ṭālib, Caʿfer-i Ṭayyār, Ḥż. Caʿfer, Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyār)

c.+i 21b.6, 22a.6

c.+üŋ 22b.12

Caʿfer [II] Müslim bin Akil'in oğlu (bk. Caʿfer ibn-i Müslim-i ʿAḳil)

c. 222a.5

Caʿfer ibn-i Aḫḍarī Hz. Hüseyin şehit edildikten sonra onun vücudundan gömleğini çıkaran kişi

Caʿfer ibn-i Aḫḍarī-i melʿūn melun Cafer ibn-i Ahdarî

c. 304b.3

Caʿfer ibn-i Ebū Ṭālib Ebu Talib'in oğlu (bk. Caʿfer [I], Caʿfer-i Ṭayyār, Ḥż. Caʿfer, Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyār)

c. 22a.3

Caʿfer ibn-i Müslim-i ʿAḳil Müslim bin Akil'in oğlu (bk. Caʿfer [II])

c. 222a.6

Caʿfer-i Ṭayyār Ebu Talib'in oğlu (bk. Caʿfer ibn-i Ebū Ṭālib, Caʿfer [I], Ḥż. Caʿfer, Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyār)

c. 22a.13, 22a.9, 22b.3, 280b.1

c.+ı 59b.2, 73b.2

c.+uŋ 22b.7

Caʿfī Hz. Hüseyin'in müezzini

c. 217b.14

Cāriye-i Ḥabeşī Müslim bin Akil'in oğullarını şehit eden Haris'in cariyesi (bk. Ḥabeşī, Ḥabeşī çāriye)

c. 164a.10

Cebbār (bk. Allāh)

Cebbār-ı Ādil (bk. Allāh)

Cebel-i Ḳubeys Kabe'nin doğusunda yer alan, İslam'dan önce ve sonra kutsal sayılan olaylara ev sahipliği yapmış olan dağ

c. 15a.2, 102a.15

Cebrāʿīl Dört büyük melekten biri, vahiy meleği (bk. Cebrāyil-i Emīn, Ḥż. Cebrāʿīl, Ḥż. Cebrāʿīl-i Emīn, Ḥż. peyk-i Cebrāʿīl)

c. 6a.11, 6a.12, 7b.12, 7b.15, 8a.11-12, 8a.12, 8a.5, 32b.7, 34b.11, 34b.2, 34b.5, 35b.15, 36a.12, 36b.1, 38a.1, 42a.9, 42a.9, 45a.6, 60a.15, 78b.12, 95a.5, 96a.15, 96a.2, 96a.6, 96b.5, 166b.4, 178b.7, 290b.11, 290b.15, 291b.4

c.+dir 26b.13, 97b.14

c.+e 26a.1, 42a.6, 291b.5

Cebrāyil-i Emīn Güvenilir Cebrail (bk. Cebrāʿīl, Ḥż. Cebrāʿīl, Ḥż. Cebrāʿīl-i Emīn, Ḥż. peyk-i Cebrāʿīl)

c. 326a.14

Cehennem (Ar.) cehennem

c. 7b.4, 62b.1, 62b.2, 193a.4, 213b.4, 213b.6, 214a.3, 229a.15, 253a.8, 257a.5, 305b.4, 315a.4, 328a.2, 328a.3, 329b.1

c.+de 119b.13, 188b.4, 301a.15, 312b.3

c.+den 9b.10, 32a.13, 120a.9, 302b.6, 336b.1

c.+e 10a.10, 10a.7, 10a.7, 193a.7, 201b.9, 208b.13, 209b.12, 211b.4, 212b.9, 213a.11, 213a.7, 214b.12, 221b.15, 225a.15, 225b.2, 225b.4, 226b.2, 231a.1, 231a.4, 242a.10, 302a.1, 329b.7, 330b.3

c.+i 256b.15

c.+iŋ 328a.8

c.+ine 178b.4

c.+le 199a.8

Cehinā Hz. Hüseyin'in Sa'lat Hatun ile karşılaştığı çöl

c. 109b.7

Cenāb-ı Bārī (bk. Allāh)

Cenāb -ı Bārī teʿālā (bk. Allāh)

Cenāb-ı ʿİzzet (bk. Allāh)

Cenāb-ı Pārī (bk. Allāh)

Cennet (Ar.) cennet

c. 8b.1, 9a.7, 10b.9, 62b.1, 62b.2, 62b.4, 62b.5, 159a.14, 180b.4, 191a.2, 197b.11, 199a.8, 214a.2, 243a.10, 257a.2, 257a.5, 316b.11, 326b.11, 326b.12, 328a.2

c.+de 22a.6, 127a.8, 173a.14, 173b.9, 188a.14, 210b.4

c.+den 96a.3, 102b.5, 291b.5

c.+e 10b.2, 193a.7, 198a.3, 199b.7, 212a.8, 236b.11, 243b.4, 326b.14, 329b.9, 330a.4, 330b.8, 335a.4

c.+in 328a.2, 328a.4

c.+le 319a.13

Cennet-i Firdevs Firdevs cenneti (bk. cennet-i Firdevs-i ʿalā)

c.+e 42a.7

Cennet-i Firdevs-i ʿalā Firdevs cenneti (bk. cennet-i Firdevs-i ʿalā)

c.+ya 127a.6

Cibāve bin Ḥāris Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

c. 219a.7

Cifr-i Cāmi Hz. Muhammed (as.) tarafından Hz. Ali'ye teslim edilen, gizli ilimlerle dolu eser (bk. Cifr-i Ebyāz)

c. 245a.11

Cifr-i Ebyāz Hz. Muhammed (as.) tarafından Hz. Ali'ye teslim edilen, gizli ilimlerle dolu eser (bk. Cifr-i Cāmi)

c. 245a.10

Cubeyr bin Mutʿim Mekke'nin ileri gelenlerindendir. Hz. Hamza'yı şehit eden Vahşi adlı kölenin efendisidir.

c. 17b.10

Cuhūd Yahudi

c. 71a.6

Cumʿa [I] Müslümanlar için kutsal sayılan gün

c. 56a.12, 66b.10, 127b.10, 192a.3, 194b.8, 198b.1, 213b.11, 254b.13, 260a.9-10, 284a.11, 307b.10, 314a.6, 341b.15

c.+dır 295a.6

Cumʿa [II] Cuma günü öğle vakti cemaatle kılınması farz olan iki rekatlık bir namaz (bk. Cumʿa namazı)

c.+a 297b.8

c.+yı 284a.14

Cumʿa namazı Cuma günü öğle vakti cemaatle kılınması farz olan iki rekatlık bir namaz (bk. Cumʿa [II])

c.+n 260a.11-12, 297b.10-11

Cündeb Hz. Hüseyin'in kesik başına kamışla dokunan Ubeydullah bin Ziyad'a 'Allah elini kessin' diyen sahabe

c. 287a.14, 287b.6

c.+i 287b.9

Ç

Çehārşenbe Çarşamba

ç. 190a.10

Çihāt Ömer bin Sad bin Ebī Vakkas'ın büyük oğlu

ç. 184a.15, 184b.9

D

Dahhāk Muaviye'nin, oğlu Yezid'e Hz. Hüseyinle ilgili vasiyeti esnasında orada bulunan kişilerden biri

d. 120b.5, 120b.13

Dāʿil Kerbelâ hadisesinden sonra Hz. Hüseyin için mersiye söyleyen ve bu yüzden günahları affolan kişi

d. 300b.8, 300b.9, 300b.15

d.+i 300b.10

Dārü'l-imāre [I] Kûfe şehri inşa edilirken Sad bin Ebî Vakkas için yapılan, sonraları halifelerin ya da valilerin konağı olarak kullanılan saray

d.+den 69a.7

d.+ye 142a.7

Dārü'l-imāre [II] Medine'deki vali konağı

d. +ye 123b.15

Dārü'n-nedve Kureyş kabilesinin önemli meseleleri görüşüp karara bağladığı toplantı yeri. Mekkeli müşrikler Hz. Muhammed (as.)'i öldürme kararını burada almıştır.

d. 16a.10

Dārü'l-Muhtār Müslim bin Akil'in Kûfe'ye vardığında kaldığı ilk yer

d. 139b.7

d.+dan 143a.4

Dāvud Davud peygamber (bk. Ḥż. Dāvūd, Ḥż. Dāvūd peygamber)

d. 335b.15, 336a.5

Dıḥye Ticaretle uğraşan sahabe. Cebrail bu kişinin suretine girerek nüzul etmiştir. (bk. Ḥż. Dıḥye)

d. 95a.14, 95b.6, 95b.8

Dımışḳ Suriye'nin başkenti (bk. Şām, Şām-ı Şerīf)

d.+a 83b.3, 91b.5

Düldül Hz. Ali'nin atının adı

d. 65a.3, 65a.3, 65a.4

E

Ebā ʿAbdullāh (bk. Ḥüseyin)

Ebā ʿAmmār Hz. Hamza'nın künyesi (bk. Ḥamza [I], Ḥż. Ḥamza, Esed-i Nebiyyullāh, Esedullāh)

e. 15a.12

Ebābil ḳulı Fil vakasında ağzına aldığı küçük taşları atmak suretiyle Ebrehe'nin ordusunu helak eden Ebabil kuşu

e.+yıla 246b.1

Ebā Ḥanuḳ-ı Caʿfi Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'e ok atarak elini yaralayan Yezid askeri

e. 247a.8

Ebā Ḫureyre Çok hadis rivayet etmesiyle tanınan sahâbe (bk. Ebū Ḫureyre)

e. 27a.12

Ebā İbrāhim (bk. Muḥammed)

Ebū bekr [I] İslam'ın ilk halifesi (bk. Ḫż. Ebū bekr [I], Ḫż. Ebū bekr es-Ṣıddīḳ)

e. 33a.5, 33a.9, 73b.3, 92b.3, 93b.15, 101a.8, 284b.1

e.+i 8b.6

e.+iŋ 105a.14

e.+le 8b.9

Ebū bekr [II] Hz. Ali'nin oğlu (bk. Ḫż. Ebū bekr [II])

e. 233b.2

Ebū Caʿfer Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biri

e. 13a.12

Ebū cehl Hz. Muhammed (as.)'e ve İslam'a olan düşmanlığıyla bilinen kişi. Mekke'nin ileri gelenlerinden biridir.

e. 13a.6, 15b.13, 182b.15

e.+ıŋ 16a.14, 43a.5

Ebū cehl-i aḥmāḳ ahmak Ebu Cehl

e. 16a.11

Ebū cehl-i bedbaht uğursuz Ebu cehl

e. 14b.4

Ebū cehl-i melʿūn melun Ebu cehl

e. 14b.13

Ebū Ḫureyre Çok hadis rivayet etmesiyle tanınan sahâbe (bk. Ebā Ḫureyre)

e. 8b.5, 61a.9, 344b.5

e.+den 27a.11

Ebu'l-ʿAbbās Hz. Muhammed (as.)'in amcasının oğlu Abdullah bin Abbas. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbe. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbbās oġlu, Ḫż. ʿAbbāsın oġlı ʿAbdullāh, Ḫż. ʿAbdullāh, Ḫż. ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh, Ḫż. ʿAbbās oġlu, ʿAbdullāh [III], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, Ḫaẓret-i ʿAbbās, Ḫż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

e.+dan 285b.9

Ebū Leheb Hz. Muhammed (as.)'in amcası. Hz. Muhammed (as.)'e ve İslam'a düşmanlığıyla bilinir. (bk. Ebū Lehep)

e. 15b.1, 15b.2, 182b.15

e.+e 12a.8

e.+iŋ 11b.12

e.+üŋ 43a.5

Ebū Leheb-i melʿūn melun Ebu Leheb

e. 11b.11

Ebū Lehep Hz. Muhammed (as.)'in amcası. Hz. Muhammed (as.)'e ve İslam'a düşmanlığıyla bilinir. (bk. Ebū Leheb)

e.+dir 12a.8

Ebu'l-Ḥanuḳ Yezid askeri

e. 332b.13

e.+am 279b.12, 280b.7

e.+dan 279b.9-10

e.+dır 332b.14

Ebu'l-Ḥasan-ı Basrī Tabiînden olan Basralı İslam bilgini

e. 344a.5

Ebu'l-Ḳāsım Tam adı Seyyid Rızaeddin Ebu'l Kasım Ali bin Musa bin Cafer bin Muhammed Tavusi'dir. İbn Tâvûs (öl.664/1266) adıyla da bilinir. Kerbelâ hadisesini ele alan 'el-Lehûf ʿalâ fī ḳatle't-tufûf' adlı eserin müellifidir. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. (bk. Ḥż. Seyyid er-Rıżāeddīn Ebu'l-Ḳāsım ʿAli bin Mūsā bin Caʿfer bin Muḥammed Ṭāvūsī, Seyyid er-Rıżāeddīn)

e. 77a.2

Ebu'l-Mefāḫir Tuhfetü'ş-Şüheda'da adı geçen ravilerden biri

e. 344a.4

e.+den 288a.8, 302b.11

Ebu'l-Müeyyed Ḫ˘arezmī Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. Tam adı el-Muvaffak bin Ahmed Ebu'l-Müeyyed Harezmī (öl.1172)'dir. Maktelü'l-Hüseyin adlı eserin müellifidir.

e. 343b.10

Ebū Mihnef Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. Tam adı Ebû Mihnef Lût bin Yahyâ el-Ezdī el-Gamidī (öl.773-774)'dir. Maktelü'l-Hüseyin adlı eserin müellifidir.

e. 298b.13, 341a.10, 344a.7

Ebū Muḥammed (bk. Hasan [I])

Ebū Mūsā-i Eşʿarī Ubeydullah bin Ziyad'ın Muhtar es-Sekafî'den kaçarken evine girip saklandığı kişidir. Yezid, bu kişiyi Abdullah bin Zübeyr'in eski eşiyle evlenmek amacıyla kadına aracı olarak göndermiştir. (bk. Ebū Mūsā-i Eşʿariyye, Mūsā [II])

e. 134b.14-15

e.+nıŋ 321a.10

Ebū Mūsā-i Eşʿariyye Ubeydullah bin Ziyad'ın Muhtar es-Sekafî'den kaçarken evine girip saklandığı kişidir. Yezid, bu kişiyi Abdullah bin Zübeyr'in eski eşiyle evlenmek amacıyla kadına aracı olarak göndermiştir. (bk. Ebū Mūsā-i Eşʿarī, Mūsā [II])

e.+yi 134b.5

Ebu'r-Reyhāneyn (bk. ʿAlī)

Ebū Saʿīd-i Dımışḳī Kerbela hadisesinden sonra Hz. Hüseyin'in ve taraftarlarının kesik başlarını getiren Yezid ordusu ile birlikte Şam'a gelen kişi (bk. Şāmlı Saidoğlu)

e. 281a.7

Ebū Süfyān Kureyş kabilesinin ileri gelenlerindendir.

Ebū Süfyān-ı melʿūn melun Ebu Süfyan

e. 103a.9

Ebū Ṭālib Hz. Muhammed (as.)'in amcası, Hz. Ali'nin babası (bk. Ḥż. Ebū Ṭālib, Ḥż. Ebī Ṭālib bin ʿAbdu'l-muṭṭalib)

e. 11b.3, 15a.15, 15b.1, 16b.6, 56b.6, 56b.14, 57a.12, 57a.2, 57a.9, 58a.15, 58b.1, 58b.13, 59b.1

e.+e 58b.5, 59a.14

e.+iŋ 14a.10-11, 59a.13-14, 59a.15

Ebu't-Turāb (bk. ʿAlī)

Edhem Tam adı Edhem bin Cüdʿa olan Yezid askeri. (bk. Edhem bin Cüdʿa)

Edhem-i melʿūn melun Edhem

e. 340b.6

Edhem bin Cüdʿa Yezid askeri (bk. Edhem)

e. 340b.4

Edhemī, Kerbela'da çok yara alan, Hz. Ali'den yadigar olan atın cinsi

e. 236a.15

ehl-i beyt 1. Hz. Muhammed (as.)'in ev halkı, ailesi

e.+e 123b.13, 300a.8

e.+i 74b.13, 195b.3

e.+im 26b.7

e.+imdir 25a.13

e.+imi 195b.1

e.+imle 29a.15

e.+ine 25b.2, 173b.9, 194a.10, 211a.7

e.+ini 173b.15, 268b.6-7

e.+iŋ 34a.9, 107a.1, 246a.7-8, 301a.5

e.+lerini 265a.7

ehl-i beyt-i Muṣṭafā Hz. Muhammed (as.)'in ev halkı

e.+ya 292b.2-3

2. Hz. Hüseyin'in Kerbela'da yanında bulunan ev halkı, ailesi

ehl-i beyt-i ḥarem-i ḥās (Hz. Hüseyin'in) has haremdeki ev halkı

e.+da 228b.13

ehl-i beyt-i ḥarem-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in ev halkı

e. 181b.4

ehl-i beyt-i ḥarem-ʿismet (Hz. Hüseyin'in) iffet sahibi olan ev halkı

e. 238b.7-8

e.+i 299a.14

ehl-i beyt-i harem-ismet-i Ḥż. İmam-ı ciḥān-ı Ḥüseyin-i Mażlūm Hz. Hüseyin'in iffet sahibi olan ev halkı

e. 270b.9-10

ehl-i beyt-i ḥarem-ʿismet-i mükerreme (Hz. Hüseyin'in) iffet ve kerem sahibi olan ev halkı

e.+leri 269a.9-10

ehl-i beyt-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in ev halkı

e.+e 278a.15- 278b.1

ehl-i beyt-i İmām-ı Ḥüseyin Hz. Hüseyin'in ev halkı

e. 265a.10-11

ehl-i beyt-i muṭaḥḥarāt (Hz. Hüseyin'in) tertemiz ev halkı

e. 233a.2, 265b.7, 295a.3, 328a.14

e.+a 265b.5-6

e.+dan 279a.3

e.+ı 327b.9

e.+ına 249a.12

e.+ını 243a.5-6

e.+sın 249b.6

ehl-i beyt-i muṭaḥḥarāt-ı āl-i Resūl Hz. Hüseyin'in tertemiz ev halkı

e. 240b.2

3. ev halkı

ehl-i beyt-i aḥibbā-yı Resūl Hz. Muhammed'in dostlarının ev halkı

e. 262b.11

4. eş (Hz. Hüseyin'in eşi Şöhrebanu)

e.+i 278b.6

ehl-i Kaʿbe Mekke şehrinden olan kimse, Mekkeli (ehl-i Mekkeli, Kaʿbe ḳavmi, Kaʿbeli)

e. 106a.12, 129b.14, 130a.4, 136a.14, 168a.14-15

ehl-i Mekkeli Mekke şehrinden olan kimse, Mekkeli (ehl-i Kaʿbe, ehl-i Mekkeli, Kaʿbe ḳavmi, Kaʿbeli)

e. 20b.14

el-Ḥāc Muḥammed ibnü'l-Ḥācī Ḥasan ibnü'l Ḥāci Muḥammed (öl.1696'dan sonra) Tuhfetü'ş-Şühedâ adlı eserin müellifi

e. 342a.3-4

elsine-i Aʿrāb Arap dilleri

e.+da 341a.7-8

elsine-i Muʿallim Şerʿīl Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biri

e. 343b.8

Emīrü'l-mü'minīn (bk. ʿAlī)

Emīrü'l-mü'minīn ʿAli ibn-i Ebī Ṭālip (bk. ʿAlī)

Emīrü'l-mü'minīn ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. ʿAlī)

Emīrü'l-mü'minīn Ḥż. ʿAli ibn-i Ebū Ṭālib (bk. ʿAlī)

Emīrü'l-mü'minīn Ḥż. ʿÖmer İslam'ın ikinci halifesi Ömer bin Hattâb (bk. Ḥż. ʿÖmer ibn-i Ḥaṭṭāb, Ḥż. ʿÖmeri'l-Fārūḳ, ʿÖmer [I], Emīrü'l-mü'minīn Ḥż. ʿÖmer, Ḥż. ʿÖmer [I], ʿÖmeri'l-Fārūḳ)

e. 207b.6

e.+e 207a.11-12

Enes Tam adı Enes bin Malik'tir. Hz. Muhammed (as.)'e hizmetinden dolayı 'Hâdimü'n-Nebī' lakabıyla tanınır. En çok hadis rivayet eden sahabilerden biridir. (bk. Enes ibn-i Mālik, Enes bin Mālik, Mālik oġlı, Ḥż. Enes bin Mālik, Ḥż. Enes)

e. 6b.11, 45a.14

e.+dir 45a.12

Enes bin Maʿḳıl Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

e. 217b.6

Enes bin Mālik Hz. Muhammed (as.)'e hizmetinden dolayı 'Hâdimü'n-Nebī' lakabıyla tanınır. En çok hadis rivayet eden sahabilerden biridir. (bk. Enes,

Enes ibn-i Mālik, Mālik oġlı, Ḥż. Enes bin Mālik, Ḥż. Enes)

e. 6b.2-3, 57b.6

Enes ibn-i Mālik Hz. Muhammed (as.)'e hizmetinden dolayı 'Hâdimü'n-Nebī' lakabıyla tanınır. En çok hadis rivayet eden sahabilerden biridir. (bk. Enes, Enes bin Mālik, Mālik oġlı, Ḥż. Enes bin Mālik, Ḥż. Enes)

e. 328a.11, 328a.13

e.+i 328a.12

Ensār Hz. Muhammed (as.)'e ve muhacirlere yardımcı olan Medineli müslümanlar (bk. Ensārī)

e. 24b.12

Ensārī Hz. Muhammed (as.)'e ve muhacirlere yardımcı olan Medineli müslümanlar (bk. Ensār)

e.+ler 30a.2, 30a.8, 30a.9

Erdeşir ḳavmi Kerbelâ hadisesinden sonra gövdelerinden ayrılan başlar taksim edildiğinde yirmi iki adet baş alan kabile

e.+ne 265a.2

Erḳam İlk müslüman olan sahabilerden biri (bk. Ḥż. Erḳam)

e. 267a.13, 267b.8

Erzaḳ-ı Şāmī Yezid'in komutanlarından biri (bk. Ezraḳ-ı Şāmī, Ezraḳ)

e. 191a.9, 230b.13, 231a.4

e.+yi 231a.9

Erzāḳ-ı Şāmī-i melʿūn melun Erzak-ı Şami

e. 231a.5

Esād Tam adı Esad bin Dücane'dir. Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Esād bin Dücāne)

e. 225a.5, 225a.9

e.+ı 224b.14

Esād-ı nām-dār

e. 224b.11

Esād bin Dücāne Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Esād)

e.+yi 224a.5-6

Esed Tam adı Salih oğlu Esed'dir. Şüreyh Kadı, Müslim bin Akil'in çocuklarını Medine'ye göndermek için bu kişiye emanet etmiştir. (bk. Ṣāliḥ oğlı)

e. 155b.8, 155b.9

Esed-i Nebiyyullāh Allah'ın arslanı Hz. Hamza (bk. Ebā ʿAmmār, Ḥamza [I], Ḥż. Ḥamza, Esedullāh)

e. 20a.15

Esed ḳavmi Kerbelâ hadisesinden sonra gövdelerinden ayrılan başlar taksim edildiğinde yedi adet baş alan kabile

e.+ne 265a.1-2

Esedullāh Allah'ın arslanı Hz. Hamza (bk. Ebā ʿAmmār, Ḥamza [I], Ḥż. Ḥamza, Esed-i Nebiyyullāh)

e. 20a.15

Esedullāh-ı ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. ʿAlī)

Esedullāh-ı ġālib (bk. ʿAlī)

Esedullāh-ı veli (bk. ʿAlī)

Esmā Cafer-i Tayyarın eşi Esma bint-i Umeys (bk. Esmā bint-i ʿUmeyse)

e. 22b.11, 54b.14, 55a.12, 55a.12, 55a.4, 55a.5, 55a.7, 55b.2, 55b.3, 55b.4, 78b.5

Esmā bint-i ʿUmeyse Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in ebesi, Cafer-i Tayyarın eşi Esma bint-i Umeys (bk. Esmā)

e. 22b.8-9, 52b.3, 54b.13, 92b.10

e.+den 78a.14

e.+yi 52b.1

Esmā-yı Ḫāriçe Müslim bin Akil'i evinde saklayan Hani bin Urve'yi Ubeydullah bin Ziyad'ın huzuruna getirenlerden biri

e. 144b.13

Esved bin Ḥanzale Yezid askeri. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra onun kılıcını almış ve sonrasında cüzzam hastalığına yakalanarak ölmüştür.

Esved bin Ḥanzale-i bedbaht uğursuz Esved bin Hanzale

e. 304b.8

eşref-i benī Ḥāşim (bk. Muḥammed)

Ezraḳ Yezid'in komutanlarından biri (bk. Ezraḳ-ı Şāmī, Erzaḳ-ı Şāmī)

Ezraḳ-ı melʿūn melun Ezrak

e. 230a.14, 230b.10

Ezraḳ bin Ḥāşim Yezid askeri

e. 224b.14

Ezraḳ-ı Şāmī Yezid'in komutanlarından biri (bk. Ezraḳ, Erzaḳ-ı Şāmī)

e. 230b.3

e.+ye 230a.11

F

Faḫr-i cihān (bk. Muḥammed)

Faḫr-i kāyināt (bk. Muḥammed)

Faḳih Ebu'l-leys Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. Tam adı Ebulleys es-Semerkandî'dir. Hanefî mezhebinin meşhur fakihleri arasında yer alır.

f. 9a.1, 344a.14

Fāris Hz. Hüseyin'in oğlu Zeynelābidin'in hizmetkârı. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

f. 218a.5, 218b.1, 218b.2

Fāris-i derdmend derd sahibi Faris

f. 218a.10

Faşlü'l-Ḫiṭāb Nakşibendiyye tarikatının kurucusu Bahâeddin Nakşibend'in önde gelen halifelerinden biri olan Muhammed Parsa tarafından telif edilen Farsça eserdir. Eser, çeşitli tasavvuf terimlerini, ashap ve ehl-i beyte muhabbet gibi konuları ihtiva eder.

f. 342b.8

f.+dan 102b.4

Fāṭıma [I] Hz. Muhammed (as.)'in kızı, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in annesi

f. 12b.12, 29b.4, 29b.4, 40b.13, 46b.9, 48a.13, 49a.4, 49b.2, 51a.15, 51b.1, 51b.1, 53a.3, 97a.14, 97b.14, 326b.3, 326b.4, 327a.6, 328b.10, 328b.14

f.+m 101a.13

f.+ya 19b.12, 46a.13, 50a.9

f.+yı 19b.8, 45b.2

Betül-i mutaḫḫar iffetli ve temiz olan

b. 55b.10-11

Fāṭıma-i zehrā Fatımatü'z-Zehra

f.+dur 282a.15

Fāṭımatü'z-zehrā Fatımatü'z-Zehra

f. 19b.6, 20a.5, 27b.3, 29a.8, 43a.15, 48b.15, 48b.6-7, 49a.6, 49a.8, 53a.4, 54a.6, 55a.14, 73b.1, 79b.6, 101a.4, 101a.6, 109a.5, 126b.13, 168a.7, 241b.2, 256a.2-256a.3

f.+dır 288a.14

f.+dur 40a.1

f.+nıŋ 97a.12, 100a.10-11

f.+nuŋ 48a.3

f.+ya 19b.8, 48a.2, 326b.1, 328a.10

f.+yı 37a.10, 45b.4, 46a.8, 48a.5, 327a.2

Fāṭımatü'z-zehrā bint-i ahir zaman peygamberi Ahir zaman peygamberinin kızı Fatımatü'z-Zehra

f. 42a.10

Ḫż. Fāṭıma [I] Hz. Fatıma

h. 19b.10, 326b.15

h.+ya 41a.7

Ḫż. Fāṭımatü'z-zehrā Hz. Fatımatü'z-Zehra

h. 4b.4, 5b.4, 12b.8, 18b.14, 18b.5, 19a.7, 27b.5, 29a.9, 31a.13, 31b.1, 33a.13, 33b.15-34a.1, 37a.13, 37a.15, 37a.9-10, 37b.4-5, 38a.15-38b.1, 38a.6, 38b.2, 38b.4, 38b.7-8, 39a.8-9, 39b.6, 39b.8, 40b.3, 41a.11-12, 42b.10, 42b.4, 43a.4, 43b.10, 43b.14, 43b.3-4, 43b.5, 44a.15, 44a.6, 44b.12, 44b.14, 46a.14, 46b.2, 46b.7, 46b.9-10, 47b.12-13, 47b.3, 48a.13, 48a.6, 48a.9-10, 48b.1, 49a.11, 49a.15, 49a.3, 49a.9, 49b.11, 49b.4, 49b.9, 51b.6-7, 52a.1, 52a.15, 52a.6, 52a.8-9, 52b.15, 53a.5, 53a.6-7, 53a.9, 54b.3, 55a.8, 79b.1, 93b.3, 96a.5, 96a.6, 96a.8, 97a.14-15, 97a.9-10, 97b.8-9, 98a.6, 98b.7-8, 99a.10-11, 100a.8, 102b.12, 102b.7, 115b.14, 135b.6, 157a.10-11, 167b.15, 168a.4-5, 173b.11, 185a.7, 199b.9-10, 220b.13, 228b.10, 229a.6, 254b.5, 290b.4, 290b.9, 291a.9-10, 296b.4-6, 315a.6, 327a.13, 327a.3, 328b.12, 328b.9-10, 333b.9, 335a.7, 337a.14, 337a.9, 346a

h.+dan 51b.11-12, 90b.10, 91b.11-12

h.+dandır 233b.4

h.+dır 230b.6-7, 266b.10

h.+dur 39b.7-8

h.+nıŋ 4b.12, 18b.4, 18b.9, 19b.2, 19b.3, 31a.11, 39a.11-12, 39b.10-11, 49b.7, 49b.8, 54a.14, 65b.1-2, 92a.10-11, 92a.14, 92b.1-2, 125a.4-5, 125b.12, 204b.14, 207b.13-14, 213b.12, 274a.10, 290b.11-12, 300b.1, 326a.6, 330a.6-7, 345b

h.+nuŋ 31a.10, 38a.11-12, 38a.14, 48a.12

h.+ya 23b.13-14, 38b.5, 38b.6, 39b.12, 42b.8, 43b.1-2, 49a.5, 98a.11, 167b.14-15, 290b.1-2, 326a.14-15

h.+yı 19b.9, 29a.4, 38a.6-7, 38a.8,39a.1, 40b.7, 43a.1, 43b.7, 45a.7, 45b.5, 47b.3-4, 328a.12-13

h.+yıla 113a.2

Ḫż. Zehrā Hz. Zehra

h. 51a.15

Merḍıyye Hz. Fatıma'nın lakaplarından biri

m. 40b.14

Meymūne [II] Hz. Fatıma'nın lakaplarından biri

m. 40b.14

Raḍıyye Hz. Fatıma'nın lakaplarından biri

r. 40b.14

Ümmü Muḥammed Hz. Fatıma'nın künyesi

ü. 40b.13

Zehrā [I] Hz. Fatıma'nın lakaplarından biri

z. 40b.15

z.+dır 40b.14

Zehrā-yı ezher Parlayan nur

z. 55b.10

Zekiyye Hz. Fatıma'nın lakaplarından biri

z. 40b.14

Fāṭıma [II] Hz. Ali'nin annesi Fatıma bint-i Esed (bk. Ḥż. Fāṭıma [II], Ḥż. Fāṭıma bint-i Esed)

f. 57b.4

Fāṭıma [III] Hz. Hüseyin'in kızı

f. 57b.2, 256b.11, 256b.12

Fāṭıma bint-i Safvan Yezid'den Hz. Hüseyin'in mübarek başını satın alan kadın

f. 336b.15-337a.1, 337a.7-8

Fāṭıma-i zehrā (bk. Fāṭıma [I])

Fāṭımatü'z-zehrā (bk. Fāṭıma [I])

Fāṭımatü'z-zehrā bint-i ahir zaman peygamberi (bk. Fāṭıma [I])

Fażl Hz. Ali'nin oğlu. Kerbela'da şehit olanlardan biridir. (bk. Fażl bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

f.+dır 215a.14

Fażl bin ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Ali'nin oğlu. Kerbela'da şehit olanlardan biridir. (bk. Faẓl)

f.+yı 215a.6

Fażl-ı ʿAbbās Hz. Peygamber'in amcası Hz. Abbas'ın oğlu, sahâbe (bk. Fażl ibn-i ʿAbbās)

f. 33a.15

Fażl ibn-i ʿAbbās Hz. Peygamber'in amcası Hz. Abbas'ın oğlu, sahâbe (bk. Fażl-ı ʿAbbās)

f. 344b.8

f.+dan 30b.3-4

ferzend-i Vaʿīl Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra onun için mersiye söyleyen Vail'in oğlu

f. 300b.8

Ferzūḳ Tam adı Ferzuḳ-ı Şāmī'dir. Bezirgandır. Hz. Hüseyin Kûfe'ye giderken Sabah adlı bir yerde rast gelip kendisine Kûfe'nin ahvalini sormuştur. (bk. Ferzūḳ-ı Şāmī)

f. 172a.8

Ferzūḳ-ı Şāmī Bezirgandır. Hz. Hüseyin Kûfe'ye giderken Sabah adlı bir yerde rast gelip kendisine Kûfe'nin ahvalini sormuştur. (bk. Ferzūḳ)

f. 172a.5

Fırād Türkiye topraklarından doğup Irak'ta Dicle ile birleştikten sonra denize ulaşan akarsu. Yezid ordusunun Kerbela'da Hz. Hüseyin'in ulaşmasına engel oldukları su. (bk. Fırāt, Furāt)

f. 160a.6, 162a.4-5

Fırāt Türkiye topraklarından doğup Irak'ta Dicle ile birleştikten sonra denize ulaşan akarsu. Yezid ordusunun Kerbela'da Hz. Hüseyin'in ulaşmasına engel oldukları su. (bk. Fırād, Furāt)

f. 180a.2, 194a.9, 203a.6, 229b.13, 238a.3, 238a.14, 249a.2, 249a.9, 250b.6, 256a.5, 258a.4, 316b.15

Firʿavn Mûsâ peygamber zamânında yaşayan Mısır hükümdârı

f. 40a.14, 62b.10, 246a.15

f.+dan 128b.12

f.+uŋ 266b.7

Firūẕān Kerbela'da Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Tam adı Firūẕān-ı Mevlāyī'dir. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Firūẕān-ı ġulām, Firūẕān-ı Mevlāyī)

f. 224a.9, 225a.10

Firūẕān-ı ġulām Kerbela'da Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Tam adı Firūẕān-ı Mevlāyī'dir. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Firūẕān, Firūẕān-ı Mevlāyī)

f.+ı 224b.4

Firūẕān-ı Mevlāyī Kerbela'da Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Firūẕān-ı ġulām, Firūẕān)

f. 224a.6, 225a.6

Furāt Türkiye topraklarından doğup Irak'ta Dicle ile birleştikten sonra denize ulaşan akarsu. Yezid ordusunun Kerbela'da Hz. Hüseyin'in ulaşmasına engel oldukları su. (bk. Fırād, Fırāt)

f. 186b.4-5, 231b.10

Fużūlī Hadikatü's-Süedâ'nın müellifi (bk. Ḥż. Fużūlī)

f. 193b.14, 341b.6

f.+nıŋ 10b.14

Füccār ibn-i Ẕiyād Muhammed-i Eşas'ın Müslim bin Akil'i yakalamak için Ubeydullah bin Ziyad'dan yardım istemeye gönderdiği kimse

f. 151a.3

Fütūḥāt Ahmed bin Aʿsem Kûfî tarafından yazılan, Kerbela olayının başlangıcından Muhtar'ın kıyamına kadar olan hadiseleri ihtiva eden Arapça eser. Kitabü'l-Fütûh olarak da bilinir.

f. 342b.11

G

Ġadīr-i Ḫum Hz. Muhammed (as.)'in Veda haccı dönüşü vefatının yaklaştığını haber verdiği yer. Hz. Muhammed (as.) burada Şiîler için Hz. Ali'nin imamlığı açısından büyük önem taşıyan, sekaleyn hadisi olarak bilinen hadisi (Kur'an-ı Kerim'i ve ehl-i beytini emanet bıraktığı) söylemiştir.

ġ. 25a.7

Garibeyn Hz. Ali'nin defnedilmek istediği yer

ġ. 75b.9, 77a.1

ġazā-i Uḥud Hicretin üçüncü senesinde Müslümanlar ile Mekkeli müşrikler arasında Uhud dağında yapılan savaş. Bu savaşta Hz. Hamza şehit olmuştur.(bk. Uḥūd ġazāsı)

g.+da 18a.7, 18a.7

Ġulām-ı ʿAtīḳ Hz. Ali'nin hizmetkârı

g. 219b.10

H

Ḥabeş Doğu Afrika'da bir ülke, Etiyopya

ḥ. 21a.15

ḥ.+de 117b.5

ḥ.+den 117b.8

ḥ.+e 117a.12, 117a.14, 246b.12

Ḥabeşī Habeşistanlı

ḥ.+nıŋ 165a.7

Ḥabeşī Müslim bin Akil'in oğullarını şehit eden Haris'in cariyesi (bk. cāriye-i Ḥabeşī, Ḥabeşī çāriye)

ḥ. 156b.12, 163a.12, 163a.14, 163b.15, 164b.3, 165a.15, 165b.7

ḥ.+dir 165a.7

ḥ.+nıŋ 165a.12

ḥ.+ye 165a.4

ḥ.+yi derdmend 164a.4

Ḥabeşī çāriye Müslim bin Akil'in oğullarını şehit eden Haris'in cariyesi (bk. cāriye-i Ḥabeşī, Ḥabeşī)

ḥ. 156b.10, 161b.5-6

Ḥabīb (bk. Muḥammed)

Ḥabīb bin Müẓāhir Kerbela'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥabīb ibn-i Müẓāhir, Ḥabīb-i Müẓāhir, Ḥabīb-u Müẓāhir)

ḥ. 216a.5

ḥ.+e 196b.2

Ḥabīb ibn-i Müẓāhir Kerbela'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥabīb bin Müẓāhir, Ḥabīb-i Müẓāhir, Ḥabīb-u Müẓāhir)

ḥ. 216a.15-216b.1

ḥ.+iŋ 217a.11, 217a.13-14

Ḥabīb-i Ḫüdā (bk. Muḥammed)

Ḥabīb-i Müẓāhir Kerbela'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥabīb ibn-i Müẓāhir, Ḥabīb bin Müẓāhir, Ḥabīb-u Müẓāhir)

ḥ. 190b.11-12

Ḥabībullah (bk. Muḥammed)

Ḥabīb-u Müẓāhir Kerbela'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥabīb ibn-i Müẓāhir, Ḥabīb-i Müẓāhir, Ḥabīb bin Müẓāhir)

ḥ. 130b.9

Ḥabībü'l-muḥterem (bk. Muḥammed)

Ḥabīb-ü rabbü'l-ʿālemin (bk. Muḥammed)

Ḥaccāc bin Ḫareẕī Ubeydullah bin Ziyad'ın komutanlarından biri

ḥ.+yi 190b.9

Ḥaccü'l-Vedaʿ Hz. Muhammed (as.)'in son haccı

ḥ.+dan 25a.7, 25b.13

ḥ.+ıŋdan (edā-yı h.) 24b.5

Ḫ̆āce-i ʿālem (bk. Muḥammed)

Ḫ̆āce-i Pārisā Şâh-ı Nakşîbend Behâeddîn-i Buhârî'nin talebesi Hace Muhammed Pārisā (öl.1419).Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir.

ḫ. 102b.4, 342b.7

ḫ.+dan 90b.4-5

Ḥacer Hz. İsmail'in annesi

ḥ.+dür 282a.15

Ḥaçer Yezid askeri (bk. Ḥaceru'l-aḥcār, Ḥānī-i Ḥaceru'l-aḥcār)

Ḥaçer-i melʿūn melun Haçer

ḥ. 205a.13-14

Ḥaceru'l-aḥcār Yezid askeri (bk. Ḥaçer, Ḥānī-i Ḥaceru'l-aḥcār)

Ḥaceru'l-aḥcār-ı melʿūn melun Hacerulahcar

ḥ. 205a.11, 205b.5

Ḥācilar bayramı Kurban bayramı

ḥ.+nıŋ 171a.12-13

Ḥadīce-i kübrā Hz. Muhammed (as.)'in eşi, Hz. Fatıma'nın annesi (bk. Ḥadīcetü'l-kübrā, Ḥadīçe, Ḥadīçetü'l-kübrā, Ḥż. Ḥadīcetü'l-kübrā, Ḥż. Ḥadīçetü'l-kübrā)

ḥ.+dur 282a.15

Ḥadīcetü'l-kübrā Hz. Muhammed (as.)'in eşi, Hz. Fatıma'nın annesi (bk. Ḥadīce-i kübrā, Ḥadīçe, Ḥadīçetü'l-kübrā, Ḥż. Ḥadīcetü'l-kübrā, Ḥż. Ḥadīçetü'l-kübrā)

ḥ. 126b.12

Ḥadīçe Hz. Muhammed (as.)'in eşi, Hz. Fatıma'nın annesi (bk. Ḥadīcetü'l-kübrā, Ḥadīce-i kübrā, Ḥadīçetü'l-kübrā, Ḥż. Ḥadīcetü'l-kübrā, Ḥż. Ḥadīçetü'l-kübrā)

ḥ. 39b.13, 60a.10

Ḥadīçetü'l-kübrā Hz. Muhammed (as.)'in eşi, Hz. Fatıma'nın annesi (bk. Ḥadīcetü'l-kübrā, Ḥadīçe, Ḥadīce-i kübrā, Ḥż. Ḥadīcetü'l-kübrā, Ḥż. Ḥadīçetü'l-kübrā)

ḥ. 37b.9-10, 38a.3, 38b.13-14, 40a.12, 40a.8

ḥ.+ya 40a.9

Ḥadiḳatü's-Sü'edā Fuzulî tarafından Türkçe telif edilen eserdir. Hz. Hüseyin ve ehl-i beytinin Kerbela'da şehit edilişini konu alır.

h. 341b.10, 342b.5

h. (ḳavl-i ḥ.) 59a.1-2

h.+nıŋ 10b.14-15

h.+yı 341b.13

Ḥāfiż Ebu'l-Meʿānī Tuhfetü'ş-Şüheda'da adı geçen ravilerden biri

ḥ. 343b.11

Ḥafīẓe Uhud savaşı sonrası Hz. Fatıma ile Uhud dağına gelen kadınlardan biri

ḥ. 18b.7

Ḥafs Ömer bin Sad-ı Vakkas'ın Muhtar es-Sakafī'nin kızından olan oğlu

ḥ. 324b.11, 326a.2

Ḥaḳ (bk. Allāh)

Ḥakem Tam adı Mervan bin Hakem'dir. Yezid'in oğlu Muaviye'den sonra hilafete geçen Ümeyyeoğullarının Mervanî kolunun kurucusudur. (bk. Mervān [II], Mervān bin Ḥakem, Mervān-ı Ḥakem)

ḥ. 124b.14

Ḥaḳḳ (bk. Allāḥ)

Ḥaḳ subhānehu ve teʿālā (bk. Allāḥ)

Ḥaḳ teʿālā (bk. Allāḥ**)**

Ḥālıḳ (bk. Allāḥ)

Ḥālıḳ-ı Perverdigār (bk. Allāḥ)

Ḥālid bin Velīd Hz. Muhammed (as.)'in 'Seyfullah' unvanı verdiği meşhur kumandan, sahâbe

ḥ.+iŋ 211b.2

Ḥālid bin Yezīd Yezid askeri. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra onun sarığını almış ve sonrasında akıl bozgunluğu yaşayarak ölmüştür.

ḥ. 304a.12

Ḥālid bin Ẕiyād Ubeydullah bin Ziyad'ın komutanlarından biri

ḥ.+ıŋ 149a.3

Ḥālid ibn-i ʿÖmer Hz. Muhammed (as.)'in 'Seyfullah' unvanı verdiği meşhur kumandan Halid bin Velid'in torunu

ḥ. 211b.3

Ḥallāḳ-ı rabbi'l-ʿarşi'l-ʿazīm (bk. Allāh)

Ḥallāḳ-ı rabbi'l-mecīd (bk. Allāḥ)

Ḥallāḳu'l-arşi'l-ʿazīm (bk. Allāh)

Ḥallāḳu'r-rabbi'l-ʿazīm (bk. Allāh)

Ḥamīd bin Müslim Hz. Hüseyin'in oğlu Zeynelābidin'i öldürmek için gelen Şimr-i Zilcevşen'i engelleyen kişi

ḥ. 264a.7

Ḥamra Cennetteki hurilerin başındaki melek

ḥ. 326b.12, 326b.13, 327a.2

ḥ.+ya 327a.1

Ḥamza [I] Hz. Muhammed (as.)'in amcası. Uhud Savaşında şehit olmuştur. (bk. Ebā ʿAmmār, Ḥż. Ḥamza, Esed-i Nebiyyullāh, Esedullāh)

ḥ. 15a.11, 15a.15, 15a.5, 15b.10, 16a.4, 16a.5, 17a.1, 18a.10, 20b.10

ḥ.+dan 15b.5, 16b.3

ḥ.+nıŋ 20a.9

ḥ.+yı 20a.7

Ḥamzā [II] Ömer bin Sad-ı Vakkas'ın kız kardeşinin oğlu, Hamza bin Mugīre (bk. Ḥamza bin Muġīre)

ḥ. 185a.5

Ḥamza [III] Yezid askeri. Mehal adında birinin oğlu.

h. 226a.15

Ḥamza bin Muġīre Ömer bin Sad-ı Vakkas'ın kız kardeşinin oğlu (bk. Ḥamza [II])

ḥ. 185a.2

Ḥamza-i Ḫarīrī Eba Zer Gıfarī'nin azatlı kölesi. Kerbela'da şehit olanlardan biridir.

ḥ. 217b.4

Ḥandek ġazası Hicretin beşinci yılında Müslümanlarla Mekkeli müşrikler ve müttefikleri arasında Medine'de yapılan savaştır. Şehrin etrafına müdafaa amacıyla kazılan hendeklerden dlayı Hendek Savaşı olarak anılır.

ḥ.+nda 72b.15

Ḥānī Tam adı Hani bin Urve'dir. Müslim bin Akil'i evinde saklamış ve bu yüzden Ubeydullah bin Ziyad tarafından öldürülmüştür. (bk. Ḥānī bin ʿUrve, ʿUrve [I])

ḥ. 143a.6, 143a.7, 143a.8-9, 144a.11, 144a.11, 144a.13, 144b.1, 144b.10, 144b.4

ḥ.+ye 144a.7

Ḥānī bin Ḥānī Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup gönderen Kûfelilerden biri

ḥ. 132a.4

Ḥāni bin Süveyb Yezid askeri

Ḥāni bin Süveyb-i melʿūn melun Hani bin Süveyb

ḥ. 237a.2

Ḥānī bin ʿUrve Müslim bin Akil'i evinde saklamış ve bu yüzden Ubeydullah bin Ziyad tarafından öldürülmüştür. (bk. Ḥāni, ʿUrve [I])

ḥ. 143a.4, 143a.8-9, 145a.4, 146b.14

ḥ.+nıŋ 144a.3, 144a.6, 145a.2, 154a.3, 174a.10

ḥ.+yi 144b.12-13, 144b.15

Ḥānī-i Ḥaceru'l-aḥcār Yezid askeri (bk. Ḥaceru'l-aḥcār, Ḥaçer)

Ḥānī-i Ḥaceru'l-aḥcār-ı merdūd kovulmuş Hanī-i Hacerulahcar

ḥ. 205a.6-7

Ḥanzala bin Saʿid Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ḥ. 218b.8-9

Ḥarem-i Kaʿbe Kabe'nin içi (bk. Ḥarem-i Kaʿbe-i şerīf)

ḥ.+de 58b.7

ḥ.+ye 57b.14

Ḥarem-i Kaʿbe-i şerīf Kabe'nin içi (bk. Ḥarem-i Kaʿbe)

ḥ.+de 56a.11

Ḫāricī Yezid ordusu ve Yezid taraftarları (bk. Ḫāriçī)

ḫ.+ler 214b.3

Ḫāricī dini Hz. Hasan'ın oğlu Kasım'ın Yezid ordusuna 'Müslümanlıktan hariç' olduğunu söylemesiyle oluşan terim

ḫ. 229a.12

Ḫāriçī Yezid ordusu ve Yezid taraftarları (bk. Ḫāricī)

ḫ.+lerden 21a.11

Ḥāris Müslim bin Akil'in çocuklarını öldüren kişi

ḥ.+ıŋ 163a.4, 165b.13

Ḥāris-i melʿūn melun Haris

h. 158b.13, 158b.15, 159a.8, 159b.11, 160b.4, 161a.3, 161b.14, 162a.10, 162b.4, 164b.11, 165b.6

ḥ.+a 160a.5-6

Ḥāris-i münāfıḳ münafık Haris

ḥ. 160a.11, 160b.12

Ḥarrān günümüzde Şanlıurfa'ya bağlı bir ilçedir. Kerbela hadisesinden sonra kesilen başların götürüldüğü yerlerden biridir. (bk. menzil-i Ḥarrān)

ḥ.+dadır 274b.6

Ḥārūn [I] Harun peygamber (bk. Ḥż. Ḥārūn)

ḥ. 78b.15, 93a.2

ḥ.+a 301a.12

ḥ.+ıŋ 78b.15

Ḥārūn [II] Tam adı Aziz bin Harun'dur. Kerbelâ hadisesinden sonra Hz. Hüseyin'in eşi Şöhrebanu'nun cariyesi Şirin ile evleneceği, rüyasında Hz. Musa tarafından kendisine bildirilmiştir. (bk. ʿAziz, ʿAziz bin Ḥārun)

ḥ. 279a.12

Ḥasan [I] Hz. Muhammed (as.)'in torunu, Hz. Fatıma ile Hz. Ali'nin oğlu

ḥ. 6b.7, 31b.3, 40b.15, 41a.1, 79a.11, 79a.2, 79a.3, 97b.7, 97b.7, 98b.6, 123a.13, 284b.1

ḥ.+a 97b.15, 97b.8

ḥ.+dan 41a.2

ḥ.+ım 81a.15

Ebū Muḥammed Hz. Hasan'ın künyesi

e. 78a.11

Ḥasan-ı ḫulku'r-rıżā güzel ahlaklı Hasan

ḥ. 127a.5

Ḥasanü'l-müctebā Hasanü'l-mücteba

ḥ. 280b.1, 284b.1

Ḥż. ḫānedān-ı Muṣṭafā Hz. Muhammed'in hanedanı, soyu

ḥ.+ya 91b.10

Ḥż. Ḥasan Hz. Hasan

ḥ. 6b.6, 6b.9, 28b.10, 28b.13, 28b.8, 31b.7, 34a.4, 35a.2, 35a.9, 37b.3, 40b.15, 48a.8, 49b.13-14, 52a.5, 52a.8, 54a.1, 54a.3, 55b.2, 55b.8, 60a.6, 74a.12, 96b.3, 101b.3

ḥ.+ıŋ 54b.3

Ḥż. Ḥasanu'l-müctebā Hz. Hasanu'l-mücteba

ḥ. 126b.12, 296a.13, 296b.12, 327a.7

ḥ.+nıŋ 300b.3

Ḥż. İmām-ı Ḥasan Hz. İmam-ı Hasan

ḥ. 4b.15, 41a.7, 41b.15, 47b.5-5, 47b.8, 48b.2, 48b.7, 52b.4, 53b.12, 62b.8, 65b.2, 70b.13, 71a.10-11, 73a.8, 74b.15, 75b.4, 75b.7-8, 76a.2, 76b.14, 78a.10, 78a.15, 78a.7, 79a.6, 79b.3, 80a.9, 80b.2-3, 80b.6, 81a.6, 81b.11, 81b.5-6, 82a.11, 82b.13, 82b.5-.6, 83b.14, 83b.2-3, 84b.12, 86a.13, 86a.13-14, 86b.3, 86b.7-8, 87a.6-7, 88a.11, 88a.2, 88a.6, 88b.9, 89a.4, 89b.15, 90a.12, 90b.2-3, 90b.7, 91b.6-7, 93a.3, 94b.14, 94b.7, 95a.10, 95a.12, 95b.12, 95b.3, 96b.1, 97b.10, 97b.6, 98b.11, 101b.12, 101b.7-8, 103b.1-2, 104b.12, 107a.7, 109a.6, 115b.15, 123a.12, 158b.4-5, 159a.14-15, 195b.9, 223a.4-5, 223a.5, 226b.6, 229a.7-8, 328a.15, 330a.13, 345b

ḥ.+a 84a.13, 84a.2, 87a.6, 90b.5, 96b.9, 97b.12, 98a.8, 104b.11, 168b.2, 220b.13-14, 327b.1

ḥ.+da 82a.6

ḥ.+dan 88a.12

ḥ.+dır 42a.14, 273a.6

ḥ.+ı 79a.9, 80a.3, 83a.14, 86a.10, 86a.2, 99a.1

ḥ.+ıŋ 82a.9-10, 86a.5, 86b.6, 87b.9-10, 87b.15, 88b.5, 89a.14, 90a.3, 96a.13, 224a.7

ḥ.+ıŋdır 90a.8, 95a.8-9

Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḫulku'r-rıżā güzel ahlaklı İmam-ı Hasan

ḥ. 127b.2, 207a.3, 208a.2, 227a.7, 228b.8, 327a.8-9, 328b.8

ḥ.+dır 208a.3

ḥ.+yı 227a.3, 327a.13-14

ḥ.+nıŋ 224b.15-225a.1, 228a.7

Ḥż. İmām-ı Ḥasanu'l-müctebā Hz. İmam-ı Hasanu'l-Mücteba

ḥ. 233b.2-3, 262a.7, 307b.1-2, 328b.4-5

ḥ.+nıŋ 226b.14-15

İmām-ı Ḥasan İmam-ı Hasan

i. 41a.4, 49a.11, 51b.3, 71a.11, 71b.8, 71b.9, 76b.8, 79a.4, 84b.2, 84b.5, 102a.10

i.+a 40b.15, 96b.8, 97b.10

i.+dan 85a.1, 168a.3-4

i.+ıŋ 102a.10

Nāki Hz. Hasan'ın lakaplarından biri

n. 78a.11

Tevfīḳ Hz. Hasan'ın lakaplarından biri

t. 78a.12

Ḥasan [II] Hz. Hasan'ın Musul'da evinde kaldığı kişi. Bu kişi, kendi evinde Hz. Hasan'ı zehirlemiştir.

ḥ. 83b.9

Ḥasan-ı ḫulku'r-rıżā (bk. Ḥasan [I])

Ḥasanü'l-müctebā (bk. Ḥasan [I])

Ḥaṣīr Tam adı Hasir bin Temir'dir. Medine'nin yağmalanması olayında görevli Müslim bin Ukbe'nin ölümünden sonra komutan seçilmiştir. (bk. Ḥaṣīr bin Temīr, Ḥaṣīr ibn-i Temīr)

ḥ.+ıŋ 311a.8

Ḥaṣīr bin Muġīre Yezid askeri

ḥ. 273b.5

Ḥaṣīr bin Temīr Medine'nin yağmalanması olayında görevli Müslim bin Ukbe'nin ölümünden sonra komutan seçilen kişidir. (bk. Ḥaṣīr, Ḥaṣīr ibn-i Temīr)

ḥ. 186b.2, 311a.11, 315a.10

ḥ.+i 311a.5

Ḥaṣīr bin Temīr-i melʿūn melun Hasir bin Temir

h. 318b.13

Ḥaşīr ibn-i Temīr Medine'nin yağmalanması olayında görevli Müslim bin Ukbe'nin ölümünden sonra komutan seçilen kişidir. (bk. Ḥaşīr bin Temīr, Ḥaşīr)

Ḥaşīr ibn-i Temīr-i melʿūn melun Hasir ibn-i Temir

ḥ. 319a.9-10

Ḥāşim Tam adı Haşim bin Utbe bin Ebi Vakkas'tır. Ömer bin Sad-ı Vakkas'ın amcasının oğludur. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥāşim bin ʿUtbe-i Saʿd ibn-i Ebī Vakkās, Ḥż. Ḥāşim)

ḥ. 214b.13, 214b.14, 214b.6, 215b.12, 215b.14

ḥ.+e 214b.5, 215a.11

Ḥāşim bin ʿUtbe-i Saʿd ibn-i Ebī Vakkās Ömer bin Sad-ı Vakkas'ın amcasının oğludur. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥāşim, Ḥż. Ḥāşim)

ḥ. 214a.6-7

ḥatem-i şāh-ı şühedā (bk. Ḥüseyin)

ḥatemü'l-mürselīn (bk. Muḥammed)

Ḥavālī Kerbela hadisesinden sonra kesilen başların götürüldüğü yerlerden biridir.

ḥ. 281a.10, 281b.5

Ḫavāric Hariciler, Yezid ve taraftarları

ḫ.+dendir 69a.4

Ḥavāriyyūn Hz. İsa'nın dostları olan ve Hristiyanlığı yayan on iki kişi

ḥ. 180b.8

ḥ.+ıla 180b.7

Ḥavlī Tam adı Havlī bin Yezid-i Eşbâhī'dir. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra başını Kûfe'ye Ubeydullah bin Ziyad'a götürmekle görevlendirilmiştir. (bk. Ḥavlī bin Yezid-i Eşbāḥī, Ḥavlī bin Yezid)

Ḥavlī-yi melʿūn melun Havli

ḥ. 266b.13

Ḥavlī bin Yezid Tam adı Ḥavlī bin Yezid-i Eşbāḥī'dir. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra mübarek başını Kûfe'ye Ubeydullah bin Ziyad'a götürmekle görevlendirilmiştir. (bk. Ḥavlī bin Yezid-i Eşbāḥī, Ḥavlī)

ḥ. 265b.13-265b.14, 294b.6

ḥ.+iŋ 266a.1

Ḥavlī bin Yezid-i Eşbāḥī Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra mübarek başını Kûfe'ye Ubeydullah bin Ziyad'a

götürmekle görevlendirilmiştir. (bk. Ḥavlī bin Yezid, Ḥavlī)

ḥ. 253b.5

ḥ.+ye 264a.13-14

Ḥaydār-ı kerrār (bk. ʿAlī)

Ḥay (kabilesi) bir kabile adı (bk. Benī Ḥay)

ḥ. 9b.14, 9b.15

Ḥayber ḳalʿası Hicaz'da Medine-Suriye yolu üzerinde bulunan, Hz. Ali tarafından fethedilen kale (bk. Ḳalʿa-i Ḥayber)

ḥ.+na 64a.15

Ḥż. ʿAbbās (İbn-i ʿAbbās) Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbbās oğlu, Ḥż. ʿAbbāsın oğlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbdullāh [I], Ḥż. ʿAbbās oğlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oğlu, ʿAbdullāh [III], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ḥ. 257a.10

ḥ.+dan 79a.15

Ḥż. ʿAbbās [I] Hz. Muhammed (as.)'in amcası (bk. ʿAbbās [I])

ḥ. 15b.3, 15b.6, 17b.13, 30a.6, 57b.13, 59b.2, 80b.1, 87b.7, 187b.5

ḥ.+ıŋ 135b.15

Ḥż. ʿAbbās [II] Hz. Ali'nin Ebu'l-Fazl sanıyla da anılan oğlu (bk. ʿAbbās [II], ʿAbbās-u ʿAlī, ʿAbbās bin ʿAlī, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli ibn-i Ebi Ṭālib, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ḥ. 192a.5, 192a.9, 226b.1, 237b.11, 238a.10, 239a.7, 239b.13, 240a.8

ḥ.+a 196b.1, 237a.5

ḥ.+ı 239b.2

ḥ.+ıŋ 27b.13, 30a.13, 239a.10, 239a.14, 240b.8

Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli Hz. Ali'nin Ebu'l-Fazl sanıyla da anılan oğlu (bk. ʿAbbās [II], ʿAbbās-u ʿAlī, ʿAbbās bin ʿAlī, Ḥż. ʿAbbās [II], Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli ibn-i Ebi Ṭālib, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ḥ.+yi 227b.6-7

Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli ibn-i Ebi Ṭālib Hz. Ali'nin Ebu'l-Fazl sanıyla da anılan oğlu (bk. ʿAbbās [II], ʿAbbās-u ʿAlī, ʿAbbās bin ʿAlī, Ḥż. ʿAbbās [II], Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ḥ. 226a.13

Ḥż. ʿAbbās bin ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Ali'nin Ebu'l-Fazl sanıyla da anılan oğlu (bk. ʿAbbās [II], ʿAbbās-u ʿAlī, ʿAbbās bin ʿAlī, Ḥż. ʿAbbās [II], Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli, Ḥż. ʿAbbās bin ʿAli ibn-i Ebi Ṭālib)

ḥ. 237b.7, 238b.2-3

Ḥż. ʿAbbāsın oġlı ʿAbdullāh Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbdullāh [III], ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbdullāh [I], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ḥ. 257b.3

Ḥż. ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbbāsın oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbdullāh [III], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ḥ. 88a.4-5

Ḥż. ʿAbbās oġlu Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbbāsın oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh, ʿAbdullāh [III], Ḥż. ʿAbdullāh [I], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ḥ.+nuŋ 99b.3

Ḥż. ʿAbdullāh [I] Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbbās oġlu, Ḥż. ʿAbbāsın oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oġlu, ʿAbdullāh [III], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ḥ. 11b.15, 99b.11

ḥ.+ıŋ 99b.15

Ḥż. ʿAbdullāh [II] Hz. Hasan'ın oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAbdullāh [V], Ḥż. ʿAbdullāh bin İmām-ı Ḥasan-ı ḫulḳu'r-rıżā)

ḥ. 223a.11, 223a.6, 225a.1, 225a.3, 225b.15

ḥ.+a 224a.7-8

ḥ.+ı 226a.12, 226b.3, 226b.8

Ḥż. ʿAbdullāh bin İmām-ı Ḥasan-ı ḫulḳu'r-rıżā Hz. Hasan'ın oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAbdullāh [V], Ḥż. ʿAbdullāh [II])

ḥ. 226a.10

Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbbās oğlu, Ḥż. ʿAbbāsın oğlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oğlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oğlu, Ḫz.-i ʿAbdullāḥ, ʿAbdullāh [III], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ḥ.+dan 169b.11

Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i Mesʿūd Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. Tam adı Ebû Abdurrahmân Abdullāh bin Mes'ûd bin Gāfil bin Habīb el-Hüzelī. İlk müslümanlardan ve aşere-i mübeşşeredendir. (bk. ʿAbdullāh bin Mesʿūd)

ḥ.+dan 28a.1

Ḥż. ʿAbdu'l-muṭṭalib Hz. Muhammed (as.)'in baba tarafından dedesi (bk. ʿAbdu'l-muṭṭalib)

ḥ. 127b.7

Ḥż. ʿAbdurraḥmān İslam'ın birinci halifesi Hz. Ebubekir'in oğlu. Muâviye bin Ebû Süfyân'ın, oğlu Yezid'i veliaht tayin etmesine Hz. Hüseyin, Abdullah bin Zübeyr ve Abdullah bin Ömer'le birlikte karşı çıkmış ve ona biat etmemiştir. (bk. ʿAbdurraḥmān, ʿAbdurraḥmān bin Ebū bekr, ʿAbdurraḥmān ibn-i Ebū bekr)

ḥ. 104a.12-13, 105a.14

Ḥż. Ādem Adem peygamber (bk. Ādem, Ḥż. Ādem peygamber)

ḥ. 42a.3, 45b.11

ḥ.+den 300b.7

ḥ.+dir 280a.5

ḥ.+e 334a.13

Ḥż. Ādem peygamber Adem peygamber (bk. Ādem, Ḥż. Ādem)

ḥ. 333b.13

ḥ.+den 259b.10

Ḥż. ʿAli (bk. ʿAlī)

Ḥż. ʿAli bin Mūsā er-Rıżā İsnâaşeriyye'ye göre on iki imamın sekizincisidir. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir.

ḥ. 21a.8

ḥ.+dan 341a.5-6

Ḥż. ʿAli Ekber Hz. Hüseyin'in büyük oğlu Ali Ekber. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAli Ekber, ʿAli ibn-i İmām-ı Ḥüseyin bin Ḥż. şāh-ı merdān-ı ʿAliyyü'l-Murteżā, ʿAli [I])

ḥ. 187b.5-6, 240a.12

Ḥż. ʿAli ibn-i Ebī Ṭālib (bk. ʿAlī)

Ḥż. āl-i Resūl Hz. Hüseyin ve ehl-i beyti

ḥ.+den 246b.15

ḥ.+e 229b.14

Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. ʿAlī)

Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebī Ṭālib (bk. ʿAlī)

Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālib (bk. ʿAlī)

Ḥż. ʿAlḳame Şiraz kalesinin şahıdır. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra intikam için Yezidle savaşmıştır. (bk. ʿAlḳame)

ḥ. 306a.13, 306b.13

ḥ.+nıŋ 308a.5, 308a.8

ḥ.+ye 308b.2

ḥ.+yi 308a.4

Ḥż. Allāh (bk. Allāh)

Ḥż. Allāh ʿazīmü'ş-şān (bk. Allāh)

Ḥż. Allāh teʿālā (bk. Allāh)

Ḥż. Allāh tebārek ve teʿālā (bk. Allāḥ)

Ḥż. ʿAmmārī Tam adı Ammar İbn-i Umeyr'dir. Ubeydullah bin Ziyad'ın başı kesildikten sonra burnuna giren yılanı görmüş ve nakletmiştir.

ḥ.+den 305a.10-11

Ḥż. Āsiyye Ḫātūn Firavun'un karısı (bk. Āsiyye [I])

ḥ. 333b.2-3

Ḥż. ʿAvn Hz. Ali'nin Esma bint-i Umeys'ten olan oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAvn, ʿAvn-ı ʿAli, ʿAvn bin ʿAli, ʿAvn bin ʿAliyyü'l Murteżā, Ḥż. ʿAvn bin ʿAliyyü'l-Murteżā)

ḥ. 236b.8

Ḥż. ʿAvn bin ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Ali'nin Esma bint-i Umeys'ten olan oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. ʿAvn, ʿAvn-ı ʿAli, ʿAvn bin ʿAli, ʿAvn bin ʿAliyyü'l Murteżā, Ḥż. ʿAvn)

ḥ. 235a.7-8

Ḥż. ʿĀyişe Hz. Muhammed (as.)'in eşi, Hz. Ebubekir'in kızı (bk. Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa, ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa)

ḥ. 18b.7, 26a.12, 106a.9

Ḥż. ʿĀyişe-i Ṣıddīḳa Hz. Muhammed (as.)'in eşi, Hz. Ebubekir'in kızı

ḥ. 27b.14, 29a.7, 38b.14, 105a.1, 105a.6, 106a.10

ḥ.+yı 105a.4

Ḥż. ʿAzrā'īl Dört büyük melekten biri, ölüm meleği (bk. Ḥż. ʿAzrā'īl, Melekü'l-Mevt)

ḥ. 37a.6

Ḥż. Bārī teʿālā (bk. Allāḥ)

Ḥż. Bilāl Ḥabeşī Hz. Muhammed (as.)'in müezzini (bk. Bilāl, Bilāl Ḥabeşī)

ḥ. 14a.14, 32b.12-13

Ḥż. Cābir Tam adı Cabir bin Abdullah el-Ensarī'dir. En çok hadis rivayet eden sahâbelerden biridir. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerdendir. (bk. Ḥż. Cābir-i Ensārī)

ḥ. 60a.2-3

Ḥż. Cābir-i Ensārī Tam adı Cabir bin Abdullah el-Ensarī'dir. En çok hadis rivayet eden sahâbelerden biridir. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerdendir. (bk. Ḥż. Cābir)

ḥ. 344b.10

Ḥż. Caʿfer Ebu Talib'in oğlu, Hz. Ali'nin kardeşi (bk. Caʿfer [I], Caʿfer ibn-i Ebū Ṭālib, Caʿfer-i Ṭayyār, Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyār)

ḥ. 21a.15, 22b.13

ḥ.+i 22a.8

ḥ.+iŋ 22a.12

Ḥż. Caʿfer-i Ṭayyār Ebu Talib'in oğlu, Hz. Ali'nin kardeşi (bk. Caʿfer [I], Caʿfer ibn-i Ebū Ṭālib, Caʿfer-i Ṭayyār, Ḥż. Caʿfer)

ḥ. 21a.14, 21b.12, 21b.8-9, 80b.1

ḥ.+ıŋ 222a.12

ḥ.+uŋ 21b.11, 22a.10, 22b.4, 22b.9

Ḥż. Cebrāʿīl Dört büyük melekten biri, vahiy meleği (bk. Cebrāʿīl, Cebrāyil-i Emīn, Ḥż. Cebrāʿīl-i Emīn, Ḥż. peyk-i Cebrāʿīl)

ḥ. 7b.9, 10a.15, 20a.14, 23a.10, 23b.7, 26a.2, 29a.11, 32b.2, 32b.9, 34a.12, 36a.10, 36b.11, 36b.4, 36b.7, 37a.6, 37b.12, 37b.13, 38a.2, 39a.4, 39b.14, 42a.14, 42b.1, 43a.13, 45a.14, 45a.4, 45a.9, 45b.8-9, 48a.1, 54b.14, 59b.4, 60a.13-14, 78b.13, 79b.11, 90a.11, 93a.1, 93a.12, 94b.12, 94b.9, 95a.3-4, 95a.6, 95b.1, 95b.13, 95b.15-96a.1, 95b.2, 95b.5, 96a.11, 96a.3, 96a.9, 96b.2, 97b.2, 98a.8, 99a.12, 102b.4-5, 166a.13, 166a.15, 166b.10, 166b.5, 166b.9, 167b.9-10, 291b.8, 303a.10, 303b.4, 303b.8, 334a.1, 334a.7

ḥ.+den 34b.11

ḥ.+e 36a.8, 290b.10

ḥ.+iŋ 95b.4

Ḥż. Cebrāʿīl-i Emīn Güvenilir Cebrail (bk. Cebrāʿīl, Cebrāyil-i Emīn, Ḥż. Cebrāʿīl, Ḥż. peyk-i Cebrāʿīl)

ḥ. 94a.7

Ḥż. Cenāb-ı Bārī (bk. Allāh)

Ḥż. Cenāb-ı Bārī teʿālā (bk. Allāḥ)

Ḥż. Deşt-i Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Dāvūd Davud peygamber (bk. Dāvūd, Ḥż. Dāvūd peygamber)

ḥ. 288b.2, 335b.12, 336a.3

Ḥż. Dāvūd peygamber Davud peygamber (bk. Dāvūd, Ḥż. Dāvūd)

ḥ. 335b.13-14

ḥ.+ıŋ 288b.4

Ḥż. Deşt-i Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin (bk. Muḥammed)

Ḥż. Dıḥye Ticaretle uğraşan sahabedir. Cebrail nüzul ettiğinde bu kişinin suretine girmiştir. (bk. Dıḥye)

ḥ. 95b.2

Ḥż. Ebī Ṭālib bin ʿAbdu'l-muṭṭalib Hz. Muhammed (as.)'in amcası, Hz. Ali'nin babası Ebu Talib (bk. Ebū Ṭālib, Ḥż. Ebū Ṭālib)

ḥ. 80a.12

Ḥż. Ebū bekr [I] İslam'ın birinci halifesi (bk. Ebū bekr [I], Ḥż. Ebū bekr es-Ṣıddīḳ)

ḥ. 6a.13-14, 8a.9, 33a.6, 92b.2, 93a.5, 103a.11-12, 104b.3, 280a.14-15

ḥ.+i 8b.2

ḥ.+iŋ 104a.12-13

Ḥż. Ebū bekr [II] Hz. Ali'nin oğlu Ebubekir (bk. Ebū bekr [II])

ḥ. 233b.6

Ḥż. Ebū bekr es-Ṣıddīḳ İslam'ın birinci halifesi (bk. Ḥż. Ebū bekr [I], Ebū bekr [I])

ḥ. 118a.14

Ḥż. Ebū Saʿīd-i Ḫuẕrī Hz. Muhammed (as.)'in vefatında yanında bulunan kişilerdendir. Çok hadis rivayet eden sahâbelerden biridir.

ḥ.+den 28a.11

Ḥż. Ebū Ṭālib Hz. Muhammed (as.)'in amcası, Hz. Ali'nin babası (bk. Ebū Ṭālib, Ḥż. Ebī Ṭālib bin ʿAbdu'l-muṭṭalib)

ḥ. 58a.10

Ḥż. efṣaḥu'l-mütekellimīn Kemāleddīn Ḥüseyin Vāʿiẓ Tam adı Kemāleddin

Hüseyin Vaiz Kaşifī'dir. Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilişini konu alan Ravzatü'ş-Şüheda adlı Farsça eserin müellifidir. (bk. Kemāleddīn Ḥüseyin Vāʿīz, Ḥż. Mevlānā Ḥüseyin)

ḥ. 341b.1-2

Ḥż. Emīr (bk. ʿAlī)

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn (bk. ʿAlī)

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn ʿAli bin Ebī Ṭālib (bk. ʿAlī)

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn ʿAli ibn-i Ebū Ṭālib (bk. ʿAlī)

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. ʿAlī)

Ḥż. Emīrü'l-müʿminīn ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebī Ṭālib (bk. ʿAlī)

Ḥż. Enes bin Mālik Hz. Muhammed (as.)'e hizmetinden dolayı 'Hâdimü'n-Nebī' lakabıyla tanınır. En çok hadis rivayet eden sahabilerden biridir. (bk. Enes, Enes ibn-i Mālik, Enes bin Mālik, Ḥż. Enes, Mālik oġlı)

ḥ. 344b.12

ḥ.+den 79a.3-4

Ḥż. Enes Tam adı Enes bin Malik'tir. Hz. Muhammed (as.)'e hizmetinden dolayı 'Hâdimü'n-Nebī' lakabıyla tanınır. En çok hadis rivayet eden sahabilerden biridir. (bk. Enes, Enes ibn-i Mālik, Enes bin Mālik, Ḥż. Enes bin Mālik, Mālik oġlı)

ḥ. +den 45a.12

Ḥż. Enesin oġlı Muḥammed Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ḥ. 239a.13

Ḥż. Erḳam İlk müslüman olan sahabelerden biri (bk. Erḳam)

ḥ.+ı 267b.10

Ḥż. Esedullāh-ı velī (bk. ʿAlī)

Ḥż. Faḫr-i cihān (bk. Muḥammed)

Ḥż. Fahr-i cihān ʿaleyhi efdalü's-ṣalavāt ve ekmelü't-taḥıyyāt (bk. Muḥammed)

Ḥż. Faḫr-i kāyināt (bk. Muḥammed)

Ḥż. Faḫr-i kevneyn (bk. Muḥammed)

Ḥż. Fāṭıma [I] (bk. Fāṭıma [I])

Ḥż. Fāṭıma [II] Hz. Ali'nin annesi Fatıma bint-i Esed (bk. Fāṭıma [II], Ḥż. Fāṭıma bint-i Esed)

ḥ. 57b.7, 58a.1, 58a.14, 58a.2, 58a.4, 58b.4, 58b.5, 58b.7, 59b.7, 59b.8

ḥ.+nıŋ 57b.3

ḥ.+ya 57b.15

ḥ.+yı 57b.1

Ḥż. Fāṭıma bint-i Esed Hz. Ali'nin annesi (bk. Fāṭıma [II], Ḥż. Fāṭıma [II])

ḥ. 57a.13, 57b.12-57b.12, 57b.6-7, 58a.8

ḥ.+dir 80a.11

ḥ.+ıŋ 91a.13

Ḥż. Fāṭımatü'z-zehrā (bk. Fāṭıma [I])

Ḥż. Fużūlī Hadikatü's-Süedâ'nın müellifi (bk. Fużūlī)

ḥ. 4a.12-13, 5b.6, 346a, 346a

ḥ.+niŋ 341a.2

Ḥż. Ḥabīb (bk. Muḥammed)

Ḥż. Ḥabīb-ü ekrem ve Nebiyy-i muḥteremeyn (bk. Muḥammed)

Ḥż. Ḫ̆āce-i ʿālem (bk. Muḥammed)

Ḥż. Ḫ̆āce-i kāyināt (bk. Muḥammed)

Ḥż. Ḥadīcetü'l-kübrā Hz. Muhammed (as.)'in eşi, Hz. Fatıma'nın annesi (bk. Ḥadīcetü'l-kübrā, Ḥadīçe, Ḥadīçetü'l-kübrā, Ḥż. Ḥadīcetü'l-kübrā, Hadīce-i kübrā)

ḥ. 135b.5-6

Ḥż. Ḥadīçetü'l-kübrā Hz. Muhammed (as.)'in eşi, Hz. Fatıma'nın annesi (bk. Ḥadīcetü'l-kübrā, Ḥadīçe, Ḥadīçetü'l-kübrā, Ḥż. Ḥadīcetü'l-kübrā, Hadīce-i kübrā)

ḥ. 11b.4-5, 16b.7, 38a.10-11, 38a.9, 38b.10, 39b.11-12, 40a.10, 40a.4-5, 60a.12-13, 80a.10, 266b.8, 327a.5, 333b.4

ḥ.+dan 39b.1-2, 60a.7

ḥ.+nuŋ 37b.7

ḥ.+ya 38a.5, 39a.6, 40b.8

Ḥż. Ḥaḳ (bk. Allāh)

Ḥż. Ḥalīl İbrahim peygamber (bk. Ḥż. İbrāhim [II], Ḥż. İbrāhim Ḥalīl, Ḥż. İbrāhim Ḥalīlullāh, İbrāhim [II])

ḥ. 40a.12

Ḥż. Ḥamza Hz. Muhammed (as.)'in amcası. Uhud Savaşında şehit olmuştur. (bk. Ebā ʿAmmār, Ḥamza [I], Esed-i Nebiyyullāh, Esedullāh)

ḥ. 15a.1, 15a.9, 15b.6, 16a.7-8, 17b.15, 18a.11, 19b.14, 20a.1, 20b.13, 20b.14, 20b.9, 80a.15-80b.1

ḥ.+nıŋ 19b.15, 20a.3-4

ḥ.+nuŋ 20b.1

ḥ.+yı 17b.13-14, 18a.4-5, 19b.12-13, 73b.2

Ḥż. Ḥamza-i bā-safā huzur içindeki Hz. Hamza

ḥ. 127a.4

Ḥż. ḫānedān-ı Muṣṭafā (bk. Ḥasan [I])

Ḥż. Ḥārūn Harun peygamber (bk. Ḥārūn [I])

ḥ. 277b.12, 279a.9, 333b.15

Ḥż. Ḥasan (bk. Ḥasan [I])

Ḥż. Ḥasanu'l-müctebā (bk. Ḥasan [I])

Ḥż. Ḥāşim Tam adı Haşim bin Utbe bin Ebi Vakkas'tır. Ömer bin Sad-ı Vakkas'ın amcasının oğludur. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. bk. Ḥāşim, Ḥāşim bin ʿUtbe-i Saʿd ibn-i Ebī Vakkās)

ḥ. 214b.10, 215b.3

ḥ.+e 215a.9

Ḥż. Ḥāşim-i derdmend derd sahibi Hz. Haşim

h.+i 215a.3

Ḥż. Ḥavvā Adem peygamberin eşi, yaratılan ilk kadın

ḥ. 45b.11, 333a.14

ḥ.+yı 42a.4

Ḥż. Ḥurr Tam adı Hurr bin Yezid'dir. Kerbelâ'da savaş esnasında Hz. Hüseyin tarafına geçmiştir. Kerbela'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥurr [II], Ḥurr bin Yezid, Yezid oğlı Ḥurr)

ḥ.+uŋ 202a.8

Ḥż. Ḥüseyin (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Ḥüseyin-i deşt-i Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Ḥüseyin-i Maẓlūm (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İbn-i ʿAbbās Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbbās oğlu, Ḥż. ʿAbbāsın oğlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oğlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oğlu, Ḥẓ. ʿAbdullāḥ [I], ʿAbdullāh [III], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās, İbn-i ʿAbbās)

ḥ. 35a.1, 60b.9

Ḥż. İbrāhim [I] Hz. Muhammed (as.)'in oğlu (bk. İbrāhim [I])

ḥ. 23a.7, 80a.15

ḥ.+i 23b.6

Ḥż. İbrāhim [II] İbrahim peygamber (bk. Ḥż. İbrāhim Ḥalīl, Ḥż. İbrāhim Ḥalīlullāh, İbrāhim [II], Ḥż. Ḥalīl)

ḥ. 117b.15, 331b.10, 331b.13, 331b.7

Ḥż. İbrāhim Ḫalīl İbrahim peygamber (bk. Ḥż. İbrāhim [II], Ḥż. İbrāhim Ḫalīlullāh, İbrāhim [II], Ḥż. Ḫalīl)

ḥ. 128b.13-14

Ḥż. İbrāhim Ḫalīlullāh İbrahim peygamber (bk. Ḥż. İbrāhim [II], Ḥż. İbrāhim Ḫalīl, İbrāhim [II], Ḥż. Ḫalīl)

ḥ. 54a.9-10, 280a.7-8

Ḥż. İbrāhim Maḳāmı Kâbe'nin inşası esnasında Hz. İbrâhim'in üzerine çıkarak duvar ördüğü ve üstünde insanları hacca davet ettiği taş ya da taşın bulunduğu yer. (bk. maḳām-ı İbrāhīm)

h.+na 117b.15

Ḥż. imāme-i şerīf Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da taktığı sarık

ḥ.+iŋ 304a.13

Ḥż. İmām-ı ʿAli (bk. ʿAlī)

Ḥż. İmām-ı ʿAli ibn-i Ebī Ṭālib (bk. ʿAlī)

Ḥż. İmām-ı ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. ʿAlī)

Ḥż. İmām-ı Aʿẓām Tam adı İmam-ı Azam Ebu Hanife'dir. Hanefî mezhebinin kurucusudur.

ḥ. 298b.13

Ḥż. İmām-ı Caʿfer-i Ṣādıḳ Tam adı Ebû Abdulâh Ca'fer bin Muhammed el-Bâkır bin Alī Zeynelâbidīn'dir. İsnâaşeriyye'ye göre on iki imamın altıncısıdır.

ḥ. 330a.4, 344b.9

Ḥż. İmām-ı cihān [I] (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı cihān [II] Hz. Hüseyin'in ortanca oğlu Zeynelābidin (bk. ʿAli [III], ʿAli ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, ʿAli-yi Evsat, Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, Ḥż. Ẕeynü'l-ʿābidin, Ẕeyn)

ḥ. 297a.11

Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Maẓlūm (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı deşt-i Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥasan (bk. Ḥasan [I])

Ḥż. İmām-ı Ḥasan-ı ḫulku'r-rıżā (bk. Ḥasan [I])

Ḥż. İmām-ı Ḥasanu'l-müctebā (bk. Ḥasan [I]

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin ʿAli (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālib (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Hüseyin bin İmām-ı ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin deşt-i Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin deşt-i Kerbelā-yı maẓlūm (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ibn-i ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ibn-i Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i deşt-i Kerbelā-yı pür-cefā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm-ı cihān (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm-ı pür-belā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm-ı pür-cefā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i şāh-ı şehidān-ı deşt-i Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Musā er-Rızā Tam adı Ebu'l-Hasen Alī er-Rızâ bin Mûsâ el-Kâzım'dır. İsnâaşeriyye'ye göre on iki imamın sekizincisidir.

ḥ. 344b.14

Ḥż. İmām-ı müslimīn (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. İmām-ı Ṭaberī Tam adı Muhammed bin Cerīr Taberī'dir. 9. yüzyılda yaşamış din ve tarih bilginidir.

ḥ. 95a.13-14

Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin Hz. Hüseyin'in ortanca oğlu Zeynelābidin (bk. ʿAli [III], ʿAli ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, ʿAli-yi Evsat, Ḥż. İmām-ı cihan, İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, Ḥż. Ẕeynü'l-ʿābidin, Ẕeyn)

ḥ. 218a.10, 218a.11, 218b.1, 239b.8-9, 244a.12-13, 244b.14, 264a.5-6, 272b.4-5, 282a.15, 292a.10, 292a.13, 293a.10, 293b.5, 294a.11, 295a.11-12, 295a.5-6, 295b.9, 297a.3, 297a.7-8, 299b.2-3, 299b.3, 300b.5-6, 311b.3-4, 314a.9-10, 331a.10, 331a.12-13, 335a.12, 344b.13

ḥ.+den 341a.6-7

ḥ.+dir 138a.15, 272b.7, 293b.1

ḥ.+e 274a.14-15

ḥ.+i 245a.7-8

ḥ.+ıŋ 218a.6, 294a.14

ḥ.+ıŋ dir 314a.15

Ḥż. İmām-ı Tirmiẕī Kütüb-i Sitte'den el-Câmiʿu's-sahīh'in müellifidir. 9. yüzyılda yaşamış bir muhaddistir. (bk. Şeyḫ Tirmiẕī, Tirmiẕī)

ḥ. 305a.10

Ḥż. ʿİsā İsa peygamber (bk. Ḥż. ʿİsā-yı rūhullāh)

ḥ. 180b.6, 180b.7-8, 180b.9, 197a.15

ḥ.+nıŋ 266b.6

Ḥż. ʿİsā-yı rūhullāh İsa peygamber (bk. Ḥż. ʿİsā)

ḥ. 54a.11

Ḥż. İsḥaḳ İshak peygamber

ḥ. 280a.8-9

Ḥż. İsmāʿil İsmail peygamber

ḥ. 54a.10, 280a.8

Ḥż. İsrāfīl Dört büyük melekten biri (bk. İsrāfīl)

ḥ. 45a.9-10, 303a.11

Ḥż. Ḳāsım [I] Hz. Muhammed (as.)'in oğlu (bk. Ḳāsım [I])

ḥ. 80a.15

Ḥż. Ḳāsım [II] Hz. Hasan'ın oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Kāsım [II], Ḳāsım ibn-i Ḥasanü'l-müctebā, Ḥż. Ḳāsım ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥasanü'l-müctebā-yı velāyet ü kerāmet)

ḥ. 226b.7, 228a.7, 228b.5, 229a.1, 229a.1-2, 229b.12-13, 231a.15, 231a.7, 233a.15

Ḥż. Ḳāsım-ı maẕlūm mazlum Hz. Kasım

ḥ. 230a.8

Ḥż. Ḳāsım-ı nām-dār nam sahibi Hz. Kasım

ḥ. 230a.10

Ḥż. Ḳāsım-ı nev-civān genç Hz. Kasım

ḥ. 233a.3

ḥ.+a 231a.14

ḥ.+ı 233a.1

ḥ.+ıŋ 228a.4

ḥ.+la 227b.13

Ḥż. Ḳāsım ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥasanü'l-müctebā-yı velāyet ü kerāmet Hz.

Hasan'ın oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥż. Kāsım [II], Ḳāsım ibn-i Ḥasanü'l-müctebā, Kāsım [II])

ḥ. 232b.10-11

Ḥż. Ḳatrīr-i melāyike görevini ihmal ettiği için Allah tarafından kanatları yakılarak cezalandırılan melek (bk. Ḳatrīr)

ḥ. 167a.8

Ḥż. Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Kerbelā-yı cihān (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Kerbelā-yı Ḥüseyin-i maẓlūm (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. kevneyn (bk. Muḥammed)

Ḥż. Luḳmān Kur’an’da kendisine hikmet verildiği bildirilen ve adına sure bulunan, peygamberliği tartışmalı kişi (bk. Luḳmān)

ḥ. 239b.14-15

Ḥż. Lūt Lut peygamber (bk. Lūt)

ḥ. 246b.2

Ḥż. Mālik Cehennemi idare etmekle görevli melek (bk. Mālik)

ḥ. 213b.4-5

Ḥż. mefhar-i kāyināt (bk. Muḥammed)

Ḥż. mefhar-i mevcūdāt (bk. Muḥammed)

Ḥż. Meḳātil Ubeydullah bin Ziyad'ın celladıdır. Ehl-i beyt dostudur. Müslim bin Akil'in çocuklarını öldüren Haris'i öldürmekle görevlendirilmiştir. (bk. Meḳātil)

ḥ. 164a.1

ḥ.+e 166a.2

Ḥż. Meryem Hz. İsa'nın annesi (bk. Ḥż. Meryem ana, Meryem bint-i İmrān)

ḥ. 313a.6

ḥ.+di 266b.7

Ḥż. Meryem ana Hz. İsa'nın annesi (bk. Ḥż. Meryem, Meryem bint-i İmrān)

ḥ. 333b.2

Ḥż. Meşkūr Müslim bin Akil'in çocuklarını kurtarmak amacıyla zindandan salıveren zindancı (bk. Ḥż. Meşkūr zindāncı, Meşkūr zindāncı, Meşḳūr)

ḥ. 158a.14-15, 158b.11

Ḥż. Meşkūr zindāncı Müslim bin Akil'in çocuklarını kurtarmak amacıyla zindandan salıveren zindan görevlisi (bk. Ḥż. Meşkūr, Meşkūr zindāncı, Meşḳūr)

ḥ.+ya 158b.9-10

Ḥż. Mevlānā Ḥüseyin Tam adı Kemāleddin Hüseyin Vaiz Kaşifī'dir. Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilişini konu alan Ravzatü'ş-Şüheda adlı Farsça eserin müellifidir. (bk. Ḥż. efṣaḥu'l-mütekellimīn Kemāleddīn Ḥüseyin Vāʿīẓ, Kemāleddīn Ḥüseyin Vāʿīz)

ḥ. 198b.7

Ḥż. Mīḳā'īl Dört büyük melekten biri (bk. Mīḳāʿīl)

ḥ. 45a.9, 303a.10, 334a.1, 334a.8

Ḥż. Muʿāviye [I] Tam adı Muaviye bin Ebu Süfyan'dır. Emevî hilâfetinin kurucusu olan sahabedir. (bk. Muʿāviye [I])

ḥ.+ye 313b.15

Ḥż. Muʿāviye [II] Yezid bin Muaviye'nin oğludur. Emevī halifesidir. (bk. Muʿāviye [II])

ḥ. 314a.13, 314a.6, 314b.10, 314b.9, 315a.2

ḥ.+yi 314a.3

Ḥż. Muḥammed (bk. Muḥammed)

Ḥż. Muḥammed Emīn (bk. Muḥaammed)

Ḥż. Muḥammed Ḥanefī Hz. Ali'nin, Hanefiyye lakabıyla tanınan Cafer bin Kays'ın kızı Havle'den olan oğlu (bk. Ḥż. Muḥammed Ḥanefiyye, Muḥammed Ḥanefiyye, Muḥammed Ḥanefī)

ḥ.+ye 325b.13-14

Ḥż. Muḥammed Ḥanefiyye Hz. Ali'nin, Hanefiyye lakabıyla tanınan Cafer bin Kays'ın kızı Havle'den olan oğlu (bk. Ḥż. Muḥammed Ḥanefī, Muḥammed Ḥanefiyye**,** Muḥammed Ḥanefī)

ḥ. 324a.2

Ḥż. Muḥammed-i Kesīr Güçlü bir Arap beyi. Müslim bin Akil'i Ubeydullah bin Ziyad'a teslim etmemek mücadele etmiş ve bu uğurda şehit olmuştur. (bk. Muḥammed-i Kesīr, Muḥammed-i Kesīrī)

ḥ. 147a.6-7

ḥ.+iŋ 148a.7

Ḥż. Muḥammed Resūlallāh bin ʿAbdullāh bin ʿAbdulmuṭṭalib (bk. Muḥammed)

Ḥż. Muḥammedü'l-Emīn (bk. Muḥammed)

Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā (bk. Muḥammed)

Ḥż. Muḫṭār Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra intikam için ayaklanan; Ubeydullah bin Ziyad, Ömer bin Sad-ı Vakkas ve Şimr-i Zilcevşen'in başını kesen Muhtar es-Sakafī (bk. Muḫtār, Muḫtār-ı Ebū ʿUbeyde, Keysān)

ḥ. 315b.12, 316a.14, 316b.13, 317b.7, 320b.13, 321a.12, 321b.15, 322a.10, 322a.2, 322a.6, 322b.8, 325a.6, 325b.13

ḥ.+a 321a.13-14, 323b.9, 325b.5-6

ḥ.+ı 317b.13

ḥ.+ıŋ 322b.3, 325a.3

Ḥż. Murteżā (bk. ʿAlī)

Ḥż. Mūsā Musa peygamber (bk. Ḥż. Mūsā-i Kelīmullāh, Ḥż. Mūsā peygamber, Mūsā [I])

ḥ. 40a.13-14, 85b.10, 85b.8, 128b.12, 246a.14, 277b.12, 277b.15, 278a.14, 279a.9, 301a.11

Ḥż. Mūsā-i Kelīmullāh Allah'ın konuştuğu Musa peygamber (bk. Ḥż. Mūsā, Ḥż. Mūsā peygamber, Mūsā [I])

ḥ. 54a.10-11

Ḥż. Mūsā peygamber Musa peygamber (bk. Ḥż. Mūsā, Ḥż. Mūsā-i Kelīmullāh, Mūsā [I])

ḥ. 333b.14

Ḥż. Müseyyeb Tam adı Müseyyeb bin Muhammed Huzaī'dir. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra Yezid ordusu ile savaşan Şiraz kalesi hükümdarı Alkame'ye yardım etmiştir. (bk. Müseyyeb [I], Ḥż. Müseyyeb bin Muḥammed Ḫuzāʿī, Muḥammed bin Ḫuzāʿī, Müseyyeb-i Ḳaḳaʿ-i Ḫuzāʿī)

ḥ.+üŋ308a.14

Ḥż. Müseyyeb bin Muḥammed Ḫuzāʿī Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra Yezid ordusu ile savaşan Şiraz kalesi hükümdarı Alkame'ye yardım etmiştir. (bk. Müseyyeb [I], Ḥż. Müseyyeb, Muḥammed bin Ḫuzāʿī, Müseyyeb-i Ḳaḳaʿ-i Ḫuzāʿī)

ḥ.+ne 308a.9-10

Ḥż. Müslim bin ʿAḳīl Hz. Hüseyin'in amcasının oğlu Müslim bin Akil. Hz. Hüseyin henüz Mekke'de iken Kufe'yi kontrol etmesi ve halktan biat alması için görevlendirdiği kişidir. (bk. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl, Müslim bin ʿAḳīl, Müslim-i ʿAḳīl, Müslim [I])

ḥ.+ıŋ 221a.8, 345b

Ḥż. Müslim-i ʿAḳil Ebu Talib'in oğullarından Müslim bin Akil. Hz. Hüseyin henüz Mekke'de iken Kufe'yi kontrol etmesi ve halktan biat alması için görevlendirdiği kişidir. (bk. ʿAḳīl, Ḥż. Müslim bin ʿAḳīl, Müslim bin ʿAḳīl, Müslim-i ʿAḳīl, Müslim [I])

ḥ. 133b.2, 133b.4, 133b.5, 133b.7, 138b.13, 139a.8, 139b.10, 139b.2, 133b.12-13, 142b.5-6, 143a.2, 143b.6, 145b.4, 145b.8, 146a.14, 146a.7, 146a.8, 146a.9, 147a.13, 148b.14-15, 149a.8, 149a.13-14, 149b.5-6, 149b.7-8, 149b.11, 150a.3-4, 150b.12, 151a.15, 152a.12, 152a.5, 152a.8, 152b.6, 153b.10, 159b.10, 159b.15

ḥ.+e 145a.8, 168a.12

ḥ.+i 143a.11, 149a.10, 150b.1, 152b.3, 153a.12-13

ḥ.+ıŋ 134b.14-15, 139b.8, 143b.12-13, 145a.13-14, 154a.2-3, 157a.1, 157b.5, 174a.12, 174a.9-10, 174b.11

Ḥż. Müslim-i ʿAḳil-i derdmend derd sahibi Müslim-i Akil

h. 151b.9

Ḥż. Nebiyy-i ekrem (bk. Muḥammed)

Ḥż. Nuh Nuh peygamber (bk. Ḥż. Nuh peygamber)

ḥ. 280a.7

ḥ.+a 262b.3

ḥ.+ıŋ 262b.2

Ḥż. Nuh peygamber Nuh peygamber (bk. Ḥż. Nuh)

ḥ. 246b.3, 333b.13-14

Ḥż. Nuʿman Tam adı Numan bin Beşir'dir. Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. (bk. Nuʿmān, Nuʿmān bin Beşīr [I])

ḥ.+ıŋ 299b.1

Ḥż. ʿOsmān İslam'ın üçüncü halifesi Osman bin Affan (bk.ʿOsmān)

ḥ. 6a.15, 68a.14, 104b.6, 104b.6, 207b.8

ḥ.+dır 207b.8

ḥ.+ıŋ 122b.8-9

Ḥż. ʿOsmān ibn-i ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Ali'nin oğlu Osman. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ḥ. 234b.8

Ḥż. ʿÖmer [I] İslamın ikinci halifesi Ömer bin Hattâb (bk. Ḥż. ʿÖmer ibn-i Ḥaṭṭāb, Ḥż. ʿÖmeri'l-Fārūḳ, ʿÖmer [I], Emīrü'l-mü'minīn Ḥż. ʿÖmer, ʿÖmeri'l-Fārūḳ)

ḥ. 6a.14, 47b.1, 104b.4-5, 207a.2, 207a.7, 207a.9, 207b.4-5, 280a.15

ḥ.+e 207a.13

ḥ.+dir 8a.10, 104b.4

ḥ.+iŋ 22b.4, 134b.6-7, 135a.12

Ḥż. ʿÖmer [II] Hz. Ali'nin oğlu Ömer. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ḥ. 234b.2

Ḥż. ʿÖmer ibn-i Ḥaṭṭāb İslamın ikinci halifesi. (bk. Ḥż. ʿÖmeri'l-Fārūḳ, ʿÖmer [I], Emīrü'l-mü'minīn Ḥż. ʿÖmer, Ḥż. ʿÖmer [I], ʿÖmeri'l-Fārūḳ)

ḥ. 63a.12

ḥ.+a 63b.8

Ḥż. ʿÖmeri'l-Fārūḳ İslamın ikinci halifesi Ömer bin Hattâb. (bk. Ḥż. ʿÖmer ibn-i Ḥaṭṭāb, ʿÖmer [I], Emīrü'l-mü'minīn Ḥż. ʿÖmer, Ḥż. ʿÖmer [I], ʿÖmeri'l-Fārūḳ)

ḥ. 118b.1

Ḥż. Peyġamber (bk. Muḥammed)

Ḥż. Peyġamber-i ekrem ve Nebiyy-i muḥterem (bk. Muḥammed)

Ḥż. peyk-i Cebrāʿīl Dört büyük melekten biri, vahiy meleği (bk. Cebrāʿīl, Cebrāyil-i Emīn, Ḥż. Cebrāʿīl, Ḥż. Cebrāʿīl-i Emīn)

ḥ. 94b.6

Ḥż. Rabbü'l-ʿālemīn (bk. Allāh)

Ḥż. Rabbü'l-ʿİzzet (bk. Allāh)

Ḥż. Resūl (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūlallāh (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūlü'l-muḥterem (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūl-i bā-safā (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūl-i ekrem (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resul-i ekrem ve Nebiyy-i muhterem (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūl-i ekrem ve Nebiyy-i muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūl-i ekrem ve Nebiyy-i muḥterem ve Şefīʿ-i ʿālem (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūl-i enbiyā (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūl-i müctebā (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūl-ü ekrem (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūlü's-saḳaleyn ve Ḥabībü'l-muḥteremeyn (bk. Muḥammed)

Ḥż. Resūlü's-saḳaleyn ve Nebiyyü'l-muḥteremeyn (bk. Muḥammed)

Ḥż. Rūḥ-ı pāk-i Muḥammedü'l-Muṣṭafā (bk. Muḥammed)

Ḥż. Ruḳıyye Hz. Muhammed (as.)'in kızı (bk. Ruḳıyye [I])

ḥ. 80a.14

Ḥż. Saʿd ibn-i Ebī Vaḳḳās Cennetle müjdelenen on sahabeden biridir. İslam'ı ilk kabul edenlerdendir. (bk. Saʿd-ı Vaḳḳās, Saʿd ibn-i Ebī Vaḳḳās)

ḥ. 129b.2-3

ḥ.+ıŋ 185a.9-10

Ḥż. Sām Nuh peygamberin oğlu

ḥ. 333b.14

Ḥż. Sārā ana İbrahim peygamberin eşi (bk. Sārā, Sāre)

ḥ. 333b.1

Ḥż. Selmān İslâmiyet'i kabul eden İran asıllı ilk sahâbedir. Selmān-ı Fārisī olarak da anılır. (bk. Ḥż. Selmān-ı Fārisī, Selmān [I])

ḥ. 31a.11, 31a.15, 65b.9

ḥ.+a 65b.7-8, 98b.9

Ḥż. Selmān-ı Fārisī İslâmiyet'i kabul eden İran asıllı ilk sahâbedir. (bk. Ḥż. Selmān, Selmān [I])

ḥ. 98b.9, 344b.11

ḥ.+nıŋ 99a.6-7

Ḥż. Server-i kāyināt ve mefḫar-i mevcudāt (bk. Muḥammed)

Ḥż. Seyyid er-Rıżāeddīn Ebu'l-Ḳāsım ʿAli bin Mūsā bin Caʿfer bin Muḥammed Ṭāvūsī İbn Tâvûs (öl.664/1266) adıyla da bilinir. Kerbelâ hadisesini ele alan 'el-Lehûf ʿalâ fī ḳatle't-tufûf' adlı eserin müellifidir. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir (bk. Ebu'l-Ḳāsım, Seyyid er-Rıżāeddīn)

ḥ. 341a.10-12

Ḥż. Sulṭān-ı cihān [I] (bk. Muḥammed)

Ḥż. Sulṭān-ı cihān [II] (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Sulṭān-ı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Sulṭān-ı ekrem ve Nebiyy-i muḥterem (bk. Muḥammed)

Ḥż. Sulṭān-ı ekrem ve Nebiyy-i muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem (bk. Muḥammed)

Ḥż. Sulṭān-ı İmām-ı Ḥüseyin (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā İmām-ı Ḥüseyin (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān Ḥż. İmām (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Sulṭān-ı kevneyn (bk. Muḥammed)

Ḥż. Saʿlāt Ḫātūn Cehina denilen yerde oğlu Muhammed ile birlikte Hz. Hüseyin'i korumak amacıyla Yezid askeriyle savaşıp şehit olan kadın (bk. Saʿlāṭ, Saʿlāt Ḫātūn)

ḥ. 110a.5

Ḥż. Süleymān peyġamber Süleyman peygamber (bk. Süleymān Nebī)

ḥ. 46b.14

Ḥż. Şāh (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şāh-ı ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şāh-ı cihān (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Şāh-ı cihān İmām-ı Ḥüseyin (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Şāh-ı merdān (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şāh-ı merdān ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān-ı velāyet (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şāh-ı merdān-ı cihān İmām-ı ʿAliyyü'l Murteżā (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şāh-ı merdān-ı velāyet (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şāh-ı merdān zemīn ü zamān-ı cihān (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şāh-ı şehīd-i deşt-i Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

Ḥż. Şāh-ı velāyet (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şeyḫ Müfīd (öl.1022) İmâmiyye Şiasının önde gelen kelâm, fıkıh ve hadis âlimidir. (bk. Şeyḫ Müfīd)

ḥ.+den 56a.12

Ḥż. Şeyḫ Süheyl bin ʿAbdullāh Tuhfetü'ş-Şüheda'da adı geçen ravilerden biridir. (bk. Süheyl, Şeyḫ Süheyl bin ʿAbdullāh)

ḥ. 341a.4-5

Ḥż. Şīr-i Ḫüdā ʿAliyyü'l Murteżā (bk. ʿAlī)

Ḥż. Şit peyġamber Şit peygamber

ḥ. 333b.13

Ḥż. Şöhrebānu Hz. Hüseyin'in eşi, Zeynelābidin'in annesi (bk. Şöhrebānū, Şehrebānū)

ḥ. 208a.13-14, 249a.15, 276b.10, 278b.9-10, 336b.9

ḥ.+nıŋ 276a.12

ḥ.+ya 278b.8, 332a.14

Ḥż. ʿUḳḳāşe bir sahabe (bk. ʿUḳḳāşe)

ḥ. 31a.3

Ḥż. ʿUzeyr peyġamber Üzeyir peygamber

ḥ. 197a.13-14

Ḥż. Ümmü Gülsüm [I] Hz. Muhammed (as.)'in kızı (bk. Ümmü Gülsüm [I])

ḥ. 80a.14

Ḥż. Ümmü Gülsüm [II] Hz. Ali'nin kızı (bk. Ümmü Gülsüm [II])

ḥ. 292a.12, 292b.10, 292b.13, 293b.15, 299b.9-10

Ḥż. Ümmü'l Faẕl bint-i Ḫāris Hz. Peygamber'in amcası Abbas'ın eşi, sahâbe (bk. Ümmü'l Faẕl)

ḥ. 93a.15

Ḥż. Ümmü Selime Hz. Muhammed (as.)'in eşi (bk. Ümmü Selime)

ḥ.+nıŋ 289b.8-9

Ḥż. Vācibu'l-vücūd-ı Ḳahhār (bk. Allāh)

Ḥż. Vācibu'l-vücūd (bk. Allāh)

Ḥż. Velīd Tam adı Velid bin Utbe'dir. Medine valisidir. (bk. Velīd ibn-i ʿUtbe, Velīd [I], Velīd bin ʿUtbe)

ḥ. 123b.12, 125b.12-13

Ḥż. Yahyā Yahya peygamber

ḥ. 256a.13

Ḥż. Yaʿḳūb Yakup peygamber

ḥ. 331a.15

Ḥż. Zehrā (bk. Fāṭıma [I])

Ḥż. Zeyneb [I] Hz. Muhammed (as.)'in kızı (bk. Zeyneb [I])

ḥ. 80a.14

Ḥż. Zeyneb [II] Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da yanında bulunan kız kardeşidir. İki oğlu da Kerbelâ'da şehit olmuştur. (bk. Ḥż. Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā, Ḥż. Zeyneb Ḫātūn, Zeyneb [II], Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā, Zeyneb Ḫātūn)

ḥ. 257b.15, 271a.1, 271a.10, 292a.14

ḥ.+e 89a.5

ḥ.+iŋ 272a.10

Ḥż. Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da yanında bulunan kız kardeşidir. İki oğlu da Kerbelâ'da şehit olmuştur. (bk. Ḥż. Zeyneb [II], Ḥż. Zeyneb Ḫātūn, Zeyneb [II], Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā, Zeyneb Ḫātūn)

h. 269a.14

Ḥż. Zeyneb Ḫātūn Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da yanında bulunan kız

kardeşidir. İki oğlu da Kerbelâ'da şehit olmuştur. (bk. Ḥż. Zeyneb [II], Ḥż. Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā, Zeyneb [II], Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā, Zeyneb Ḫātūn)

ḥ.. 265b.8-9, 292a.12

ḥ.+dan 272b.3-4

Ḥż. Ẕeynü'l-ʿĀbidīn Hz. Hüseyin'in ortanca oğlu Zeynelâbidin (bk. ʿAli [III], ʿAli ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, ʿAli-yi Evsat, Ḥż. İmām-ı cihan, Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, Ẕeyn)

ḥ. 239b.11-12, 239b.6-7, 244a.10, 273a.1, 279a.5, 336b.10

ḥ.+dir 244a.14

ḥ.+i 249a.13

ḥ.+ile 220a.6

ḥ.+iŋ 272b.9

Ḥż. Züheyr Tam adı Züheyr bin Hassan'dır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ẕüheyr, Ẕüheyr bin Ḥassan, Ẕüheyr ibn-i Ḥassan)

ḥ. 203b.15

Hemedān ḳabīlesi bir kabile adı

ḥ.+nden 74a.1

Ḫerẕec bin Dıḥye Hz. Hasan Medayin'e giderken yolda pusu kurup Hz. Hasan'ı yaralamıştır. (bk. Ḫerẕec)

ḥ.+ye 82a.12-13

Ḫerẕec Tam adı Herzec bin Dıhye'dir. Hz. Hasan Medayin'e giderken yolda pusu kurup Hz. Hasan'ı yaralamıştır. (bk. Ḫerẕec bin Dıḥye)

Ḫerẕec-i melʿūn melun Herzec

ḥ. 82a.14

ḥ.+dan 82a.13

ḥ.+u 82b.3

Ḥızr-ı sākī Kerbelâ'da Yezid ordusunda su dağıtan ve Hz. Hüseyin'e su vermeyen Yezid askeri

ḥ. 245b.6

Ḥicāz Arap yarımadasında Kızıldeniz'in doğu sahili boyunca uzanan Mekke ve Medine şehirlerinin de içinde olduğu coğrafî bölge

ḥ. 59a.11, 121a.15, 121b.13, 125a.9, 296a.5, 321a.6

ḥ.+dan 154a.11

Ḥicāz bin Çerve Hz. Hüseyin'i Kûfe'ye davet etmek için mektup gönderen Kûfelilerden biri

ḥ. 131a.2

Ḥicāz ibn-i Ebḥār Ubeydullah bin Ziyad'ın komutanlarından biri

ḥ. 186a.10

Ḥicret Hz. Muhammed (as.)'in ve diğer Müslümanların 622'de Mekke'den Medine'ye göç etmesi olayı

ḥ.+den 44b.13

ḥ.+e 16b.11

ḥ.+iŋ 78a.12, 92a.7

ḥ.+üŋ 23a.8, 24b.4, 27a.6

ḥicret-i Ḥż. Resūl Hz. Muhammed'in hicreti

ḥ. 198a.15

Ḥilāl Tam adı Hilal bin Rāfī'dir. Hz. Hüseyin'in ashabının gençlerindendir. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥilāl bin Rāfīʿ)

ḥ. 212b.1, 212b.2

Ḥilāl bin Rāfīʿ Hz. Hüseyin'in ashabının gençlerindendir. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥilāl)

ḥ. 212a.14

Hind [I] Güney Asya'da bir ülke, Hindistan

h.+e 237b.15, 246b.12

Hind [II] Hz. Hamza şehit olduğunda ciğerini çıkarıp çiğneyen kadın

Hind-i mekkāre hileci Hind

h.+ye 18b.2

Ḫorasān Kuzeydoğu İran'da bir eyalet

ḫ. 260b.6

Ḥurr [I] Tam adı Ubeydullah bin Hürr el-Cu'fi'dir. Hz. Hüseyin ile Beni'l-Hak'ta karşılaşmış ve Hz. Hüseyin'in kendi tarafına geçme davetini reddetmiştir. (bk. 'Abdullāh [VII], ʿAbdullāh bin Ḥurr, ʿAbdullāh-ı Ḥurr)

ḥ.+uŋ 175a.10

Ḥurr [II] Tam adı Hurr bin Yezid'dir. Kerbelâ'da savaş esnasında Hz. Hüseyin tarafına geçmiştir. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥż. Ḥurr, Ḥurr bin Yezid, Yezid oglı Ḥurr)

ḥ. 177a.15, 177a.5, 177b.4, 178a.11, 178a.14, 178a.4, 178a.7, 178a.9, 198a.5, 200a.11, 200a.12, 200b.15, 200b.7, 201a.4, 201b.15, 202a.14, 202a.3

ḥ.+a 200a.13, 200a.7

ḥ.+dur 198a.12

ḥ.+ı 200a.5, 201b.8

ḥ.+ıŋ 201b.10

ḥ.+sin 178a.13

ḥ.+uŋ 178a.11, 202b.1

Ḥurr bin Yezid Tam adı Hurr bin Yezid'dir. Kerbelâ'da savaş esnasında Hz. Hüseyin tarafına geçmiştir. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥurr [II], Ḥż. Ḥurr, Yezid oglı Ḥurr)

ḥ. 177a.2, 198b.9, 199a.5, 199a.7-8, 199b.12-13, 199b.8, 200a.15-200b.1, 200b.13, 200b.2, 200b.5, 201a.11, 201b.5-6

Ḥurr bin Yezid oġlı ʿAli Kerbelâ'da Hz. Hüseyin tarafına geçen ve şehit olan Hurr bin Yezid'in oğludur. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ḥ. 202a.12

Ḥuzayme-i Kāhilī Hz. Hüseyin'in küçük oğlu Ali Asgar'ı Kerbelâ'da şehit eden Yezid askeri

Ḥuzayme-i Kāhilī-i melʿūn melun Huzayme-i Kahili

ḥ. 244a.3

Ḫüdā (bk. Allāh)

Ḥülāṣatü'l-Fetvā Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biri (Eser hakkında bilgi bulunamadı)

h. 343a.1

Ḥüseyin Hz. Muhammed (as.)'in torunu, Hz. Fatıma ve Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hüseyin

ḥ. 6b.7, 24a.8, 25b.6, 25b.7, 40b.15, 40b.15, 40b.15, 40b.15, 91a.7, 97a.4, 107b.7, 108b.1, 109a.14, 116b.1, 120a.12, 123b.10, 126b.11, 139a.12, 141a.9, 142a.13, 175b.12, 175b.13, 177a.3, 183a.11, 183a.9, 183b.11, 185b.2, 193b.9, 194a.9, 197a.8, 229a.8, 243b.15, 284b.1, 290a.9, 301a.1, 307b.9, 316a.1, 316a.1, 329b.13, 333a.15

ḥ.+dir 229a.9, 288a.13

ḥ.+e 97b.11, 127a.10, 180b.14

ḥ.+i 10a.11, 40b.15, 116b.1, 324b.10, 324b.13

ḥ.+im 31b.3, 127a.15, 127a.2, 127b.1, 136a.1, 166b.15, 180a.12, 180a.15, 180b.14, 195a.11, 195a.8, 266a.15, 327b.13, 334a.11, 334b.4

ḥ.+imin 97a.5

ḥ.+iŋ 97b.14, 114a.11, 206a.6, 293a.14, 298a.6

Ebā ʿAbdullāh Hz. Hüseyin'in künyesi

e. 92a.6

ḫatem-i şāh-ı şühedā şehitlerin şahı, sonuncusu

ḥ.+dır 20b.6

Ḫż. Deşt-i Kerbelā Kerbela çölü(nün efendisi)

ḥ. 157a.9-10

Ḫż. Deşt-i Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin Kerbela çölü(nün efendisi) İmam-ı Hüseyin

ḥ. 13b.4-5, 89b.14

Ḫż. Emīrü'l-müʿminīn Müminlerin emiri

ḥ. 196a.11

Ḫż. Ḥüseyin Hz. Hüseyin

ḥ. 6b.6, 6b.9, 9a.5, 23b.12-13, 28b.11, 24a.10, 24a.5, 25b.4, 25b.7, 28b.8-9, 31b.7, 34a.4, 35a.2, 48a.8, 49b.14, 52a.5, 52a.8, 54a.1, 54a.3, 55b.3, 55b.8, 60a.6, 74a.12, 91b.3, 93a.3, 96b.4, 101b.3, 185b.15, 185b.3, 190a.14, 262a.13, 287b.15

ḥ.+e 14a.1, 35a.9

ḥ.+i 24a.2, 93b.12, 317b.10-11, 325a.11

ḥ.+im 109b.11, 168a.5, 333b.6

ḥ.+ime 120b.1

ḥ.+imi 257a.15

ḥ.+imindir 242a.4-5

ḥ.+ıŋ 13a.10, 25b.3, 54b.3-4, 97a.12-13, 257b.5, 286a.4, 286b.8, 327a.11, 335a.13

ḥ.+iŋdir 259a.1

Ḫż. Ḥüseyin-i deşt-i Kerbelā Kerbela çölü(nün efendisi) Hz. Hüseyin

ḥ.+yı 9a.6, 10a.5-6

Ḫż. Ḥüseyin-i Maẓlūm Mazlum Hüseyin

ḥ. 20b.7, 21a.5, 21a.9, 23a.5, 28b.15, 51b.7, 329b.5

ḥ.+a 37b.3

ḥ.+ı 23b.5

ḥ.+ıŋ 266b.9

ḥ.+uŋ 93a.12-13

Ḫż. İmām-ı cihān [I] cihanın imamı

ḥ. 206a.6, 235a.12-13, 236a.2-3, 238b.7, 239a.9, 239b.2, 239b.4, 240a.10, 240a.7, 242a.13-14, 242a.6, 242b.11, 243a.14, 244a.5, 244b.10, 244b.6, 245a.3, 245b.7, 247a.10, 247a.15, 248a.2, 248b.5, 249a.1, 249a.10, 249a.4-5, 250a.11, 251a.1, 251a.15, 251a.6, 251a.7, 253a.5-6, 254a.8, 254b.3, 254b.4, 255b.11,

256b.5, 259b.11, 259b.7, 262a.10, 262a.9, 262b.13, 262b.5, 265b.15, 266b.9, 267a.8, 268a.8, 270a.14, 270b.10, 272a.6-7, 272b.6, 273a.5, 276a.10, 276a.14, 277a.2, 278a.3, 278a.6, 283b.6, 286a.3-4, 286b.7, 293a.14, 298a.5, 298a.7, 301a.14, 301b.3, 303a.14, 303a.3-4, 305a.15, 307b.2, 315b.14, 331a.4, 338a.3

ḥ.+a 238b.2, 261a.5

ḥ.+ıŋ 240a.13, 241a.12-13, 244a.6-7, 249a.15-249b.1, 251b.11, 255a.12, 258a.8, 262b.7-8, 266a.2-3, 268b.6, 269a.9, 276b.8, 280a.5, 287a.9, 287b.10, 298a.13-14, 298a.15

Ḥż. İmām-ı cihān Ḥüseyin-i Maẓlūm cihanın imamı Mazlum Hüseyin

ḥ. 232b.14, 234a.5, 235a.6-7, 237a.5-6, 237b.4

ḥ.+dan 237b.9

Ḥż. İmām-ı cihān-ı Ḥüseyin cihanın imamı Hz. Hüseyin

ḥ. 240b.5

Ḥż. İmām-ı deşt-i Kerbelā Kerbela çölünün imamı

ḥ. 105b.11, 128a.2

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin Hz. İmam-ı Hüseyin

ḥ. 5a.1-2, 5a.5, 47b.8, 48b.2, 48b.7, 48b.8, 52b.4, 73a.8, 74b.15, 75b.5, 76a.2-3, 76b.14-15, 76b.9, 79b.3, 83a.3, 90a.4, 92a.6, 93a.3, 93b.6-7, 94b.15, 94b.8, 95a.10, 95a.12-13, 95b.12-13, 95b.3, 96b.2, 97b.11, 97b.6, 98b.12, 101b.8, 102b.13-14, 102b.14, 103b.3, 105b.14, 105b.15, 105b.7, 105b.9-10, 106a.12, 106a.3, 106a.7, 106b.9-10, 107a.6, 107b.5-6, 108a.5, 108b.11-12, 109a.11, 109b.1, 109b.12, 109b.4, 109b.9, 110a.10, 111a.10, 111a.2, 111b.15, 112a.1, 112a.13, 112a.3, 112b.9, 113a.10, 113b.1, 113b.11, 113b.9, 114a.3, 114a.7, 114b.5, 115b.10, 115b.3, 116a.11, 116a.3, 116a.5, 116b.8, 117a.15, 117a.6, 117b.6, 119b.5, 11a.13-14, 121b.4, 122b.13-14, 123a.1, 123a.11-12, 123a.2, 123a.4, 123a.7, 123b.11, 123b.14, 123b.7, 124a.2, 124a.5-6, 124b.13, 124b.4, 125b.14, 125b.15, 126a.5, 126b.15, 127a.13, 127b.15, 128b.10, 128b.5, 128b.9, 130a.14, 130b.10-11, 134a.10, 134a.3-4, 134a.7, 134b.10-11, 134b.11, 135a.13, 135b.14, 135b.8, 136a.5, 139a.14, 142a.15, 142a.1-2, 142a.2, 142a.6, 147a.15, 150a.5, 152b.7, 153a.9, 153b.12, 157b.12, 158b.5, 168b.8, 169a.3, 169b.1, 170b.9, 172a.1, 172a.10, 173b.1, 173b.11, 174a.5, 174a.8, 174b.7, 175b.3, 175b.6, 175b.7-8, 175b.9-10, 176a.3-4, 177a.14,

177a.7, 177b.3, 178b.13, 179b.10, 179b.13, 179b.2, 180a.7, 181a.2-3, 181b.11, 184a.11, 184b.14-15, 185a.3-4, 186a.11, 186a.13-14, 186a.2, 187a.8, 187b.3, 188a.9, 188b.12, 188b.15, 188b.3, 190a.8, 191a.1-2, 191a.7-8, 191b.1-2, 192b.14-15, 193a.10, 194a.12, 196a.12, 196b.6, 197a.12, 197a.4, 197a.9-10, 197b.14, 198a.8-9, 199a.11, 201a.4, 201b.7, 202a.8-9, 203a.14, 203a.5, 206a.15, 206a.3, 207a.4, 208a.6-7, 210a.14, 211a.12, 211b.1, 212a.15, 212a.6, 212a.7, 213b.13, 215a.4-5, 216a.14, 216a.5, 216b.3, 216b.8, 217a.13, 218a.8, 220a.15, 220a.2-3, 220a.6, 220a.7, 221a.13, 221a.6, 224a.6, 227a.11, 227b.8, 229a.8, 231a.9, 231b.3, 233b.7-8, 239b.13-14, 242a.11, 243a.5, 243b.10, 244a.10, 245b.1-2, 248a.9, 249b.14, 251b.3, 263a.2-3, 274a.2, 276a.15, 290a.5, 321b.14, 327a.14-15, 327a.7-8, 327a.9-10, 328b.1, 328b.5, 328b.8-9, 329b.10, 330a.9-10, 330b.11, 332b.8-9, 332b.10, 332b.11, 332b.14-15, 332b.2-3, 332b.5-6, 335a.4, 340a.8, 345b, 345b

ḥ.+den 115b.1, 117a.13-14, 119a.9-10, 130b.14-15, 189a.11, 191b.7, 221a.9

ḥ.+dir 208a.8-9, 214a.14

ḥ.+dür 42a.15

ḥ.+e 41b.15, 70b.13-14, 75b.8, 91a.2, 91a.6, 96b.10-11, 98a.9, 101b.11, 102a.9, 104b.13, 105b.8, 106b.4, 107a.2, 108b.5, 110b.9-10, 112a.10, 113b.8, 114b.3, 121a.10, 126a.3, 129a.3, 129b.14, 130a.4, 130a.5, 130b.4, 138b.13-14, 139a.12, 139b.11-12, 167a.11, 172a.12-13, 172a.6, 173a.8, 174a.1, 174b.1, 174b.12, 177a.12, 186a.13, 186a.2, 187a.5, 190b.3, 191a.11, 191a.15, 191a.6-7, 192a.2, 200b.3, 204b.15, 208a.13, 209a.6, 215b.10, 218a.6, 250b.14, 345b

ḥ.+i 80a.4, 96a.9-10, 99a.1, 106a.15-106b.1, 110a.13-14, 117b.3, 124b.5-6, 125a.2, 130b.12-13, 130b.2, 131a.4, 177a.6, 177b.1, 182b.13, 242b.14, 304a.11, 307b.15, 315b.3, 330a.7-8, 345b

ḥ.+im 110a.9

ḥ.+ime 115a.2

ḥ.+ıŋ 80a.9, 88a.13, 94a.8, 106a.1, 112a.7-8, 113b.7, 127b.12, 127b.6, 132b.2, 133a.15, 141b.7, 154b.1-2, 166a.6, 167a.15-167b.1, 167a.3, 167b.10, 176b.13, 183a.7, 186a.12, 192a.11, 193a.13, 195a.3, 199a.12, 201b.11-12, 206b.9-10, 217b.13, 244b.2, 250a.3, 251b.1-2, 252b.8, 269b.15, 271a.1, 273b.14, 274a.5, 274a.6, 278a.8, 278b.14, 327b.2,

330a.7, 334b.8, 335a.7, 339a.9, 345b, 345b, 345b

ḥ.+iŋdir 90a.9, 95a.9, 243a.4

ḥ.+le 210a.12

ḥ.+sin 131a.14

ḥ.+üŋ 150a.2

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin ʿAli Hz. Ali'nin oğlu İmam-ı Hüseyin

ḥ. 101b.6

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Aliyyü'l-Murteza'nın oğlu İmam-ı Hüseyin

ḥ. 196a.8, 202b.4-5, 220b.4-5

ḥ.+yı 125b.1

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżā ibn-i Ebū Ṭālib Ebu Talib'in oğlu Hz. Aliyyü'l-Murteza'nın oğlu İmam-ı Hüseyin

ḥ.+im 132b.7-8

Ḥż. İmām-ı Hüseyin bin İmām-ı ʿAliyyü'l-Murteżā İmam-ı Aliyyü'l-Murteza'nın oğlu İmam-ı Hüseyin

ḥ.+nıŋ 274a.9

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin deşt-i Kerbelā Kerbela çölü(nün efendisi) İmam-ı Hüseyin

ḥ. 48b.13, 108b.13-14, 194b.10

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin deşt-i Kerbelā-yı maẓlūm Kerbela çölü(nün efendisi) mazlum İmam-ı Hüseyin

ḥ. 166b.12

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ibn-i ʿAliyyü'l-Murteżā Aliyyü'l-Murteza'nın oğlu İmam-ı Hüseyin

ḥ. 177a.11

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin ibn-i Ḥż. ʿAliyyü'l-Murteżā Aliyyü'l-Murteza'nın oğlu İmam-ı Hüseyin

ḥ.+ya 131a.6-7

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i deşt-i Kerbelā-yı pür-cefā Kerbela çölü(nün efendisi) çok cefa çeken İmam-ı Hüseyin

ḥ. 228b.8-9

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm mazlum İmam-ı Hüseyin

ḥ. 20b.5-6, 35a.4-5, 47b.6, 53b.13, 62b.8, 83a.9, 89b.4, 90a.14-15, 105b.5, 107b.9, 116a.9-10, 121b.8, 129a.14-15, 132a.10, 133b.10-11, 159a.15, 167a.6, 168a.10, 168b.12, 117b.10-11, 171a.11-12, 171a.7, 172b.13, 173a.1, 174a.11, 175a.9, 180a.5, 181a.12-13, 181a.4, 181b.8-9, 186a.13-14, 186a.5, 187b.10-

11, 188a.12, 188a.15-188b.1, 188a.7-8, 188b.2, 189a.5, 190a.11-12, 191b.13, 193a.5-6, 195a.6, 195b.3, 197b.10, 198a.6-7, 210b.7, 232b.6, 233a.6-7, 239a.9-10, 252a.9-10, 263b.9-10, 327b.14, 327b.4

ḥ.+a 83a.5, 119b.12, 125b.9, 195a.4, 222b.9, 329b.8-9 330a.10-11

ḥ.+dur 121b.3, 173a.4

ḥ.+ı 120a.1, 126b.4, 127b.10, 252b.13-14

ḥ.+ıla 198b.12

ḥ.+ıŋ 198b.4-5, 254a.6, 264b.3, 267a.4, 274a.11, 335b.6

ḥ.+ıŋ dır 340a.7

ḥ.+u 89b.3

ḥ.+uŋ 181a.9

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm-ı cihān cihanın mazlumu İmam-ı Hüseyin

ḥ. 142b.7

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm-ı pür-belā belaya uğramış mazlum İmam-ı Hüseyin

ḥ. 238a.13

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm-ı pür-cefā çok cefa çeken mazlum İmam-ı Hüseyin

ḥ. 228a.9

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefā çok cefa çeken İmam-ı Hüseyin

ḥ. 224b.9, 227b.15, 228b.15

ḥ.+nıŋ 226b.10

Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin-i şāh-ı şehidān-ı deşt-i Kerbelā Kerbela çölündeki şehitlerin şahı İmam-ı Hüseyin

ḥ. 233b.3-4

Ḥż. İmām-ı müslimīn Müslümanların imamı

ḥ.+iŋ 247b.2-3

Ḥż. Kerbelā Hz. Kerbela

ḥ. 90b.1, 108b.6, 109b.5-6, 110a.2, 111a.1-2, 128b.2, 134b.12, 135b.10, 178a.5, 179b.6, 183a.13, 183b.5-6, 198a.11, 199a.15-1, 200b.10, 201b.10, 205b.11, 226b.13, 247b.8, 315a.5, 316b.5, 320b.8

ḥ.+nıŋ 247b.3

ḥ.+ya 110a.6-7, 131a.6

Ḥż. Kerbelā-yı cihān cihanın Kerbelası

ḥ. 236a.13, 238a.12-13, 242b.12, 242b.4, 245b.10-11, 246a.5, 250a.4, 259a.2-3, 270a.9

ḥ.+ıŋ 237a.14

Ḥż. Kerbelā-yı Ḥüseyin-i maẓlūm Kerbela(nın efendisi) mazlum Hüseyin

ḥ. 178b.10

Ḥż. Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin Kerbela(nın efendisi) İmam-ı Hüseyin

ḥ. 193b.12, 193b.4

Ḥż. Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm Kerbela(nın efendisi) mazlum İmam-ı Hüseyin

ḥ. 234a.7

Ḥż. Kerbelā-yı İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefā Kerbela(nın efendisi) çok cefa çeken İmam-ı Hüseyin

ḥ. 224a.4-5

Ḥż. Sulṭān-ı cihān [II] cihanın sultanı

ḥ. 225b.11-12

Ḥż. Sulṭān-ı cihān İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm cihanın sultanı mazlum İmam-ı Hüseyin

ḥ. 231b.11

Ḥż. Sulṭān-ı İmām-ı Ḥüseyin sultan İmam-ı Hüseyin

ḥ. 254b.15

Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā Kerbela'nın sultanı

ḥ. 202b.4, 203a.13, 206a.14, 206a.5, 206a.9, 208b.1-2, 220b.1, 220b.4, 249a.6-7, 249b.4, 251a.8, 253a.13, 253a.6-7, 254a.11, 256a.11-12, 256a.1-2, 258a.12-13, 270a.1, 276b.10, 304b.15, 322a.14

ḥ.+dan 216b.7

Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā İmām-ı Ḥüseyin Kerbela'nın sultanı İmam-ı Hüseyin

ḥ. 92a.4, 204b.10-11

Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān cihan Kerbela'sının sultanı

ḥ. 256a.15-256b.1, 256b.10, 257b.11-12, 257b.4, 263a.2, 263b.9, 264a.12-13, 264b.3, 265a.6-7, 265b.4-5, 265b.9, 267a.3-4, 267b.12, 269a.3, 269b.14-15, 275a.6, 276b.6, 278b.5-6, 279a.7, 279b.14-15, 289a.10-11, 292a.14, 292b.8-9, 294b.4-5, 295a.10-11, 296a.14, 299a.15, 300b.4, 304a.10-11, 304a.6, 304b.9, 305b.8, 313b.10-11, 313b.12, 315a.15, 315b.8, 316a.12, 319a.15, 321a.15, 321b.13-14, 321b.3-4, 322a.11-12, 324a.1, 325a.1, 330a.2-3, 332a.5, 335b.8, 338b.13, 338b.1-2,

339a.11, 340a.6-7, 340a.7-8, 340b.11-12, 342a.12-13

ḥ.+ıŋ 266b.3

Ḥż. Sulṭān-ı Kerbelā-yı cihān Ḥż. İmām cihan Kerbela'sının sultanı Hz. İmam

ḥ.+ıŋ 270a.7

Ḥż. Şāh-ı cihān cihanın şahı

ḥ. 261a.2-3

ḥ.+ıŋ 236b.14

Ḥż. Şāh-ı cihān İmām-ı Ḥüseyin cihanın şahı İmam-ı Hüseyin

ḥ. 252a.6, 253a.11

Ḥż. Şāh-ı şehīd-i deşt-i Kerbelā Kerbela çölünün şehitlerinin şahı

ḥ. 225b.9

Ḥüseyin bin ʿAli Ali'nin oğlu Hüseyin

ḥ.+den 98a.1

Ḥüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżā Aliyyü'l-Murteza'nın oğlu Hüseyin

ḥ. 184a.14

Ḥüseyin-i maẓlūm mazlum Hüseyin

ḥ. 126b.6, 167b.2, 235a.13, 236a.3, 240a.10, 240a.7, 250a.11, 251a.15, 259b.11, 262a.9, 262b.13, 262b.5, 268a.8-268a.9, 270b.10, 277a.3, 283b.6, 284b.1, 305a.15, 307b.9, 331a.4

ḥ.+dur 273a.5-6

ḥ.+ı 301a.14, 301b.3-4

ḥ.+ıŋ 14a.6-7, 239b.4, 251a.7, 253a.6, 265b.15, 267a.8, 270a.14, 276a.10-11, 278a.6, 303a.15, 303a.4, 307b.2, 315b.14-15, 338a.4

ḥ.+sın 254b.4-5

ḥ.+uŋ 259b.8

Ḥüseyin-i maẓlūm bin ʿAliyyü'l-Murteżā Aliyyü'l-Murteza oğlu mazlum Hüseyin

ḥ. 154a.11

Ḥüseyin-i maẓlūm-ı bī-günāh günahsız mazlum Hüseyin

ḥ.+ı 278a.3-4

İmām-ı cihān Ḥüseyin-i maẓlūm cihanın imamı mazlum Hüseyin

i. 248a.11-12

i.+ıŋ 258a.13, 332a.11-12

İmām-ı Ḥüseyin İmam-ı Hüseyin

i. 5a.11, 5a.13, 5a.14-15, 5a.9, 49a.11-12, 65b.2, 71a.12, 71b.8, 71b.9, 91b.1, 93b.10, 105b.8-9, 107b.14-15, 123a.3, 157a.10, 168b.6, 175b.15, 177a.13,

202a.11, 203a.7, 229b.11, 256b.5, 256b.8, 279a.8, 313b.12, 315a.15, 316a.12, 317a.15, 321b.4, 322a.6-7, 323a.7, 325a.2, 342a.13

i.+den 51b.3

i.+e 193a.3-4

i.+i 5b.1, 41a.5, 178a.13, 256a.12, 256b.1, 294b.5, 295b.8, 319a.15

i.+ile 184a.2

i.+ıŋ 256b.10, 257b.12, 257b.4, 259a.3, 264a.13, 264a.4, 265a.7, 265b.5, 267b.12, 269a.4, 270a.1-2, 270a.9, 272a.7, 272b.7, 275a.6, 279a.7, 279b.15, 289a.11, 292a.15, 292b.9, 300b.4-5, 319a.5, 324a.5, 335b.9, 338b.13-14, 339a.12, 340b.12

İmām-ı Ḥüseyin-i deşt-i Kerbelā Kerbela çölü(nün efendisi) İmam-ı Hüseyin

i.+ya 135b.11

İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm mazlum İmam-ı Hüseyin

i. 225b.12, 296a.14, 304a.7, 313b.11, 325a.4, 330a.3, 332a.5-6

i.+a 261a.3

i.+ı 315b.8-9, 329a.6-7

i.+ıŋ 265b.9-10, 278b.6, 295a.11, 304b.9, 305a.1, 305b.8, 320b.8, 321a.15, 322a.12, 338b.2

İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefā çok cefa çeken İmam-ı Hüseyin

i.+ya 225b.9-10

Kerbelā-yı cihān cihanın Kerbelası

k. 289a.1

Şıbṭ Hz. Hüseyin'in lakabı

ş. 92a.7

Sirāc-ı ʿAli Hz. Ali'nin ışığı

s. 335a.8

Sirāc-ı Muḥammed Hz. Muhammed (as.)'in ışığı

s. 333a.15

Sulṭān-ı cihān cihanın sultanı

s.+ıŋ 254a.5

Sulṭān-ı İmām-ı Ḥüseyin sultan İmam-ı Hüseyin

s. 289a.1-2

Sulṭān-ı Kerbelā Kerbela'nın sultanı

s. 248b.15, 256b.5, 259b.7, 261a.3, 272a.7, 272b.6, 273a.5, 276a.14, 277a.3, 278a.3, 286a.4, 286b.7-8,

298a.6, 298a.8, 301b.3-4, 303a.14, 303a.4

s.+dan 227a.1

s.+nıŋ 208a.7

Sulṭān-ı Kerbelā İmām-ı Ḥüseyin Kerbela'nın sultanı İmam-ı Hüseyin

s. 208b.9

Şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā Kerbela çölünün şehitlerinin şahı

ş. 207a.4, 233b.8, 327a.10, 327a.15, 328b.5-6, 328b.9, 340a.8-9

ş.+yı 296a.15

Şehīd Hz. Hüseyin'in lakabı

ş. 92a.7

Ḥüseyin bin ʿAli (bk. Ḥüseyin)

Ḥüseyin bin ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. Ḥüseyin)

Ḥüseyin bin Ḥaccācī Hz. Hüseyin'in Ubeydullah bin Hurr el-Cufī'ye haber gönderdiği kişi

ḥ. 175a.5-6

Ḥüseyin bin Mansūr Hallac-ı Mansur (öl.922) adıyla bilinen mutasavvıf

ḥ.+dan 137a.6

Ḥüseyin-i maẓlūm (bk. Ḥüseyin)

Ḥüseyin-i maẓlūm bin ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. Ḥüseyin)

Ḥüseyin-i maẓlūm-ı bī-günāh (bk. Ḥüseyin)

Ḥüseynī Hz. Hüseyin'e tabi olanlara verilen ad

ḥ.+ler 141b.13

I

ʿ**Irāḳ** Ortadoğu’da bir İslâm ülkesi

ʿı. 154a.12, 238a.1

ʿı.+a 104a.6

ʿı.+dan 172a.4

İ

İblīs şeytan (bk. şeyṭān)

i. 26a.10

İblīs-i meʿlūn lanetlenmiş şeytan

i. 17b.7

İblīs-i pür-telbīs aldatıcı şeytan

i. 35b.3

İbn-i ʿAbbās Hz. Abbas'ın oğlu Abdullah. Çok hadis rivayet edenler arasında yer alan sahâbeden olduğu

bilinir. (bk. ʿAbdullāh bin ʿAbbās, ʿAbbās oğlu, Ḥż. ʿAbbāsın oğlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oğlı ʿAbdullāh, Ḥż. ʿAbbās oğlu, Ḥẕ. ʿAbdullāḥ [I], ʿAbdullāh [III], ʿAbdullāh bin ʿAbbās, Ebu'l-ʿAbbās, Ḥż. ʿAbbās, Ḥż. ʿAbdullāh ibn-i ʿAbbās)

i. 7b.1, 7b.8-9, 8a.14, 344b.7

i.+dan 79a.8-9

İbn-i Ebī Vaḳḳās Hz. Muhammed (as.)'i ve İslam'ı ortadan kaldırmak için plan yapan dört müşrikten biri

i. 17a.13

İbn-i Ḥumeyd Hz. Muhammed (as.)'i ve İslam'ı ortadan kaldırmak için plan yapan dört müşrikten biri

i. 17a.13, 17b.3

İbn-i Kaʿb Sahabeden bir zat (bk. Kaʿb)

i. 101b.2

İbn-i Kevābe Hz. Ali tarafından eli kesilen hırsız bir kadının Hz. Ali'ye dua ettiğine şahit olan kişi

i. 64a.5

İbn-i Ḳımme Hz. Muhammed (as.)'i ve İslam'ı ortadan kaldırmak için plan yapan dört müşrikten biri

i. 17a.13, 17a.15

İbn-i Mercan Mercan adlı bir kadının oğlu olan Emevilerin ünlü komutanı Ubeydullah bin Ziyad. Kerbelâ hadisesi zamanında Kûfe valisidir. Hz. Hüseyin ve taraftarlarının öldürülmesi emrini vermiştir. (bk. ʿAbdullāh [X], ʿAbdullāḥ-ı Ẕiyād)

i. 272a.4

İbn-i Mülcem Hz. Ali'yi katleden kişi (bk. ʿAbdurraḥmān bin Mülcem, Mülcem)

i. 68a.13, 68b.1, 68b.14, 68b.5, 68b.6, 68b.8, 68b.9, 69a.12, 69a.7, 69b.12, 70a.15, 70a.3, 71a.1, 71a.5, 72a.14, 73a.2, 77b.4, 80b.4-5, 81a.15

İbn-i Mülcem-i melʿūn melun İbn-i Mülcem

i. 69a.4, 69a.5, 69b.11, 69b.4-5, 70a.13, 70b.6, 71b.12-13, 72a.11, 72a.6, 72b.13, 72b.3, 72b.6, 73a.5, 74a.5, 81a.9

i.+ı 74a.11

İbn-i Mülcem-i merdūd kovulmuş İbn-i Mülcem

i. 68a.15, 68b.3

İbn-i Mülcem-i münāfıḳ münafık İbn-i Mülcem

i. 73b.11

i.+i 81a.6

i.+ıŋ 69b.4, 70a.8

İbn-i Saʿd Tam adı Ömer bin Sad bin Ebi Vakkas'tır. Ubeydullah bin Ziyad'ın Kerbelâ'daki komutanıdır.

i. 230a.11

İbn-i Saʿd-ı bedbaht bedbaht olan İbn-i Saʿd

i. 229b.9-10

İbn-i Saʿd-ı melʿūn-ı ser-ʿasker melun komutan İbn-i Saʿd

i. 250a.9

İbn-i Şihāb Hz. Muhammed (as.)'i ve İslam'ı ortadan kaldırmak için plan yapan dört müşrikten biri

i. 17a.12

İbnü'l-Aḥcār Yezid'in komutanlarından biri

İbnü'l-Aḥcār-ı pelīd alçak İbnü'l-Ahcar

i. 235b.6-7

İbnü'l-Eşdaḳ Tam adı Amr bin Saīd bin el-Âs el-Eşdak'tır. Muâviye tarafından Mekke valiliğine tayin edilen Emevî valisi ve komutanıdır (bk. ʿAmr bin ʿĀs, ʿAmır bin ʿĀs, ʿAmır ibn-i ʿĀs)

i.+ı 140b.13

İbrāhim [I] Hz. Muhammed (as.)'in oğlu (bk. Ḥż. İbrāhim [I])

i. 23a.10, 23b.11, 24a.1

İbrāhim [II] İbrahim peygamber (bk. Ḥż. İbrāhim [II], Ḥż. İbrāhim Ḥalīl, Ḥż. İbrāhim Ḥalīlullāh, Ḥż. Ḥalīl)

i. 331b.12, 331b.15, 331b.6, 331b.9, 332a.2

İbrāhim [III] Müslim bin Akil'in oğlu.

i. 139a.4, 149a.2, 155a.8, 159b.6, 162a.2

i.+e 159a.12

i.+i 145a.9

i.+iŋ 150a.7

İbrāhim [IV] Tam adı İbrahim bin Malik Eşter'dir. Muhtar es-Sakafî ile birlikte Hz. Hüseyin'in intikamını almak için ayaklanmıştır. (bk. İbrāhim bin Eşter, İbrāhim bin Mālik Eşter, İbrāhim Eşterī, İbrāhim ibn-i Eşter)

i. 114b.5, 117a.11, 117a.12

İbrāhim bin Eşter Tam adı İbrahim bin Malik Eşter'dir. Muhtar es-Sakafî ile birlikte Hz. Hüseyin'in intikamını almak için ayaklanmıştır. (bk. İbrāhim [IV], İbrāhim bin Mālik Eşter, İbrāhim Eşterī, İbrāhim ibn-i Eşter)

i. 117b.4, 320b.11-12, 323b.7

i.+i 115a.13

İbrāhim bin Mālik Eşter Muhtar es-Sakafī ile birlikte Hz. Hüseyin'in intikamını almak için ayaklanmıştır. (bk. İbrāhim [IV], İbrāhim bin Eşter, İbrāhim Eşterī, İbrāhim ibn-i Eşter)

i.+e 316a.4-5

İbrāhim Eşterī Tam adı İbrahim bin Malik Eşter'dir. Muhtar es-Sakafî ile birlikte Hz. Hüseyin'in intikamını almak için ayaklanmıştır. (bk. İbrāhim [IV], İbrāhim bin Eşter, İbrāhim bin Mālik Eşter, İbrāhim ibn-i Eşter)

i. 116b.5

İbrāhim ibn-i Eşter Tam adı İbrahim bin Malik Eşter'dir. Muhtar es-Sakafî ile birlikte Hz. Hüseyin'in intikamını almak için ayaklanmıştır. (bk. İbrāhim [IV], İbrāhim bin Eşter, İbrāhim bin Mālik Eşter, İbrāhim Eşterī)

i. 114b.4, 117a.10

İbrāhim Şāmī Maḥẓūmī Hz. Ali hakkında kötü sözler söylerken minberden düşerek ölen Şam valisi

i. 66b.9

İḥlās İhlas suresi (bk. İḥlās-ı şerīf)

i. 6b.12

İḥlās-ı şerīf İhlas suresi (bk. İḥlās)

i.+e 6b.12

İḥyā-yı ʿUlūm Gazzâlī'nin İḥyâ-yı ʿulûmi'd-dīn adlı eseridir. Eser, başta tasavvuf ve ahlâk olmak üzere fıkıh, kelâm gibi ilimlere yeni yaklaşımlar getirmiştir.

i. 343a.10

i.+da 257b.2

İʿlāmü'l-Verā Tam adı İ'lāmü'l-Verâ bi'lāmi'l-Hedâ olan Arapça eserdir. Eminü'l İslam Tabersī tarafından telif edilmiştir. Hz. Muhammed (as.)'in siyeri ve ehl-i beyt imamlarının hayatını ihtiva etmektedir. (bk. Kitāb-ı İʿlāmü'l-Verā)

i. 343a.2

İmādü'd-devle Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra Hz. Hüseyin'in ve diğer şehitlerin kesik başlarını Musul'dan uzaklaştıran Musul valisi

i. 274b.13

İmām-ı ʿAbdülkerīm Muḥammed ibn-i Hemedānī Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir.

i. 85a.2

İmām-ı Aḥmed Ḥanbel Hanbelī mezhebinin kurucusu, muhaddis, fakih

i.+den 56a.9

İmām-ı ʿAliyyü'l-Murteżā (bk. ʿAlī)

İmām-ı Başrī Tam adı Ebû Saîd el-Hasen bin Yesâr el-Basrî (öl.110/728)'dir. Hasan-ı Basrî olarak da bilinir. Alim ve zâhid bir zat olan Hasan-ı Basrî, tabiîndendir.

i. 302a.1, 302b.9

İmām-ı cihān Ḥüseyin-i maẓlūm (bk. Ḥüseyin)

İmām-ı Ḥasan (bk. Ḥasan [I])

İmām-ı Ḥüseyin (bk. Ḥüseyin)

İmām-ı Ḥüseyin-i deşt-i Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

İmām-ı Ḥüseyin-i maẓlūm (bk. Ḥüseyin)

İmām-ı Ḥüseyin-i pür-cefā (bk. Ḥüseyin)

İmām-ı İsmāʿīl Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir.

i. 279b.9

İmām-ı Muḥammed bin Aḥmed bin Aʿsem İbn A'sem el-Kûfî olarak da bilinen Şiî tarihçidir. Kitabu'l-Fütûh adlı eseriyle tanınır. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir.

i. 343b.14

İmām-ı Necmüddīn Tam adı Necmeddin Nesefî'dir. Hanefî fakihi, muhaddis ve müfessirdir. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. (öl.1142)

i. 47b.1, 343b.13

İmām-ı Rükneddīn Tam adı Ebu İshak Rüknüddin İbrahim İsferainî (öl.1027)'dir. Şafiî fakihidir. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir.

i. 253a.3, 343a.13

i.+de 268a.12

İmam-ı Rükneddīn Maḳteli Tam adı Kitâbu Nûru'l-ʿAyn fī Meşhed-i Hüseyin olan Arapça eserdir. Şafiî fakihi Ebu İshak Rüknüddin İbrahim İsferainî'ye (öl.1027) nispet edilmiştir. Hulefâ-yı Râşidîn'in meşrûiyeti ve Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da şehadetini ele almaktadır. (bk. Maḳtel-i Ḥüseyin [II])

i. 343a.13

İmām-ı Seyfüddīn Tam adı İmam-ı Seyfü'n-nazar Ebubekr Tūsī'dir. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir.

i. 343b.12

İmām-ı Ẕeynü'l-ʿĀbidīn Hz. Hüseyin'in ortanca oğlu Zeynelâbidin (bk. ʿAli [III], ʿAli ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, ʿAli-yi Evsat, Ḥż. İmām-ı cihan, Ḥż.

İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, Ḥż. Ẕeynü'l-ʿābidin, Ẕeyn)

i. 294a.5, 294a.6, 295a.8

ʿ**İmrān** Kur'ān-ı Kerim'de Hz. Meryem'in babasının adı

ʿi. 49a.14

ʿi.+dur 40a.13 (Meryem bint-i İ.)

İncīl Hristiyanlığın kutsal kitabı

i.+i 67b.2

İslām Son ilahi din

i. 321a.4

i.+a 10a.3, 44b.3, 44b.6

i.+ı 17a.11

i.+ıla 263b.15, 288a.8

i.+ile 65a.12

İsmā'īl Hükmünde yetmiş bin melek olan ve gökyüzünde bulunan meleğin adı (bk. İsmā'īl ferişte)

i. 85b.2, 85b.7

İsmā'īl Buḥārī (öl.870) el-Câmiʿu'ṣ-ṣaḥīḥ adlı eseriyle tanınmış muhaddis

i. 344a.2

i.+den 253b.11

İsmā'īl ed-Derviş ʿAbdülʿazīz el-Ḥāc Muḥammed Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın elde bulunan tek bütün nüshasının müstensihi

i. 345a

İsmā'īl ferişte Hükmünde yetmiş bin melek olan ve gökyüzünde bulunan meleğin adı (bk. İsmā'īl)

i. 34b.1

İsrāfīl Dört büyük melekten biri (bk. Ḥż. İsrāfīl)

i.+dir 26b.14

K

Kaʿb Sahabeden bir zât (bk. İbn-i Kāb)

k. 101b.3

Kaʿbe Müslümanların kıblesi (bk. beyt-i Ḫüdā, Beytu'llāh, Kaʿbe-i mükerreme, Kaʿbe-i şerīf, Kaʿbe-i şerīf-i ḥaremeyn, Kaʿbe-i mükerreme-i şerefu'llāhu teʿālā, Kaʿbe-i şerīfü'l-mükerremīn)

k. 58b.6, 103a.8, 121a.15, 130a.14, 298a.1, 318a.7, 321a.6, 333a.13

k.+de 110a.3, 129b.2, 189a.3

k.+den 138b.14, 171a.12, 172b.15, 304a.4, 316a.15

k.+nin 129a.15

k.+ye 103b.8, 106a.11, 106a.7, 130b.11, 137b.8, 138a.11, 139a.12, 153b.10, 172a.5, 179a.7, 196b.13, 217a.10, 311a.1, 311a.10, 311a.6

k.+yi 106a.15, 169a.9, 246b.12

Kaʿbe-i mükerreme Müslümanların kıblesi (bk. beyt-i Ḫüdā, Beytu'llāh, Kaʿbe, Kaʿbe-i şerīf, Kaʿbe-i şerīf-i ḥaremeyn, Kaʿbe-i mükerreme-i şerefu'llāhu teʿālā, Kaʿbe-i şerīfü'l-mükerremīn)

k.+den 166a.6-7

k.+yi 302b.12

Kaʿbe-i mükerreme-i şerefu'llāhu teʿālā Müslümanların kıblesi (bk. beyt-i Ḫüdā, Beytu'llāh, Kaʿbe-i mükerreme, Kaʿbe-i şerīf, Kaʿbe-i şerīf-i ḥaremeyn, Kaʿbe, Kaʿbe-i şerīfü'l-mükerremīn)

k.+dan 5a.9-10

Kaʿbe-i şerīf Müslümanların kıblesi (bk. beyt-i Ḫüdā, Beytu'llāh, Kaʿbe-i mükerreme, Kaʿbe, Kaʿbe-i şerīf-i ḥaremeyn, Kaʿbe-i mükerreme-i şerefu'llāhu teʿālā, Kaʿbe-i şerīfü'l-mükerremīn)

k. 58a.7, 177b.13-14, 340a.2

k.+de 42b.4, 58a.9, 77a.2

k.+den 1b.16

k.+e 1b.12, 57b.7, 58b.6, 106a.5, 117b.6, 124a.15, 128a.6-7, 128b.10, 128b.2-3, 130a.4, 135b.14-15, 147a.15, 168a.10, 338b.9

k.+in 339b.12-13

Kaʿbe-i şerīf-i ḥaremeyn Müslümanların kıblesi (bk. beyt-i Ḫüdā, Beytu'llāh, Kaʿbe-i mükerreme, Kaʿbe-i şerīf, Kaʿbe, Kaʿbe-i mükerreme-i şerefu'llāhu teʿālā, Kaʿbe-i şerīfü'l-mükerremīn)

k.+e 14b.10

Kaʿbe-i şerīf ili Mekke (bk. Mekke, Mekke-i mükerreme, Mekke-i mükerreme-i ḥaremeyn, Mekke-i şerīf)

k. 129a.11

Kaʿbe-i şerīfü'l-mükerremīn Müslümanların kıblesi (bk. beyt-i Ḫüdā, Beytu'llāh, Kaʿbe-i mükerreme, Kaʿbe-i şerīf, Kaʿbe-i şerīf-i ḥaremeyn, Kaʿbe-i mükerreme-i şerefu'llāhu teʿālā, Kaʿbe)

k. 56b.3

Kaʿbe ḳavmi Mekke şehrinden olan kimse, Mekkeli (ehl-i Kaʿbe, ehl-i Mekkeli, Kaʿbeli)

k.+yile 103a.8

Kaʿbeli Mekke şehrinden olan kimse, Mekkeli (ehl-i Kaʿbe, ehl-i Mekkeli, Kaʿbe ḳavmi)

k. 311a.3

k.+nıŋ 56b.5

k.+ye 30b.1

k.+yi 30a.15

ḳabīle-i Benī Esed bir kabile adı

ḳ. 190b.12-13

Ḳādısiyye bir şehir adı

ḳ. 156a.15

Ḳādir (bk. Allāḥ)

Ḳafġan Arslan güçlülüğü ve savaşçı kimliği ile ön plana çıkan tarihî/efsanevî şahsiyet

ḳ. 16b.2, 196a.9, 206b.11

Ḳāf ṭaġı Fars mitolojisinde Zümrüd-ü Anka kuşunun yaşadığı efsanevî dağ (bk. Kūh-ı/u Ḳāf)

ḳ.+nıŋ 10b.2

Ḳaḥḥār (bk. Allāḥ)

Ḳalʿa-i Ḫayber Hicaz'da Medine-Suriye yolu üzerinde bulunan, Hz. Ali tarafından fethedilen kale (bk. Ḫayber ḳalʿası)

ḳ. 21b.2

Ḳamer Kerbela'da şehit olan Vāhib-i Kelbî'nin annesinin adı

ḳ. 210a.9

Ḳārūn Zenginliğiyle tanınır. Hz. Mûsâ ve Hz. Hârûn'a isyan ederek yerin yarılması sonucu tüm servetiyle birlikte toprağa gömülmüştür.

ḳ. 208b.1

Ḳāsım [I] Hz. Muhammed (as.)'in oğlu. (bk. Ḥż. Kāsım [I])

ḳ. 39b.2, 39b.3

Ḳāsım [II] Hz. Hasan'ın oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥż. Kāsım [II], Ḳāsım ibn-i Ḥasanü'l-müctebā, Ḥż. Ḳāsım ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥasanü'l-müctebā-yı velāyet ü kerāmet)

ḳ. 227a.10, 227a.4, 227b.15, 227b.3, 229a.13, 229b.1, 231b.12

Ḳāsım-ı nev-civān genç Kasım

ḳ.+ıŋ 232a.15-232b.1

Ḳāsım-ı nev-civān-ı cihān cihanın genci Kasım

ḳ. 232a.6

Ḳāsım-ı şehzāde şehzade Kasım

ḳ.+nıŋ 227a.2

ḳ.+ı 91a.1

ḳ.+ıŋ 227b.5, 230a.13

Ḳāsım ibn-i Ḥasanü'l-müctebā Hz. Hasan'ın oğlu. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥż. Kāsım [II], Ḳāsım [II], Ḥż. Ḳāsım ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥasanü'l-müctebā-yı velāyet ü kerāmet)

ḳ.+dır 230a.4

Ḳaṭḳaṭāne menzili Hz. Hüseyin'in Mekke'den Kûfe istikametinde giderken Beni'l-Hak'tan sonra geldiği yer

ḳ. 176a.3

Ḳatrīr Allah tarafından görevini ihmal ettiği için kanatları yakılarak cezalandırılan melek (bk. Ḥż. Ḳatrīr-i melāyike)

ḳ. 166b.10, 166b.15, 166b.9, 167a.13, 167a.3

ḳ.+dir 166b.2

Ḳays Tam adı Kays bin Müshir'dir. Hz. Hüseyin bu kişiyi Kufe'ye elçi olarak göndermiştir. (bk. Ḳays bin Müshir, Ḳays-ı Aʿrābī)

ḳ. 172b.8, 173a.2, 173a.4, 182a.15

Ḳays bin Müshir Hz. Hüseyin'in Kufe'ye gönderdiği elçisi (bk. Ḳays, Ḳays-ı Aʿrābī)

ḳ. 172a.13-14

Ḳays bin Rebīʿ Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbela şehit olanlardan biridir.

ḳ. 219b.11

Ḳays-ı Aʿrābī Tam adı Kays bin Müshir'dir. Hz. Hüseyin bu kişiyi Kufe'ye elçi olarak göndermiştir. (bk. Ḳays, Ḳays bin Müshir)

ḳ. 182a.13, 182a.9, 182b.7, 182b.9

Ḳays-ı Şāmī Yezid askeri

ḳ. 212b.9

Ḳays ibn-i Saʿd Ensarın ileri gelenlerinden ve Hz. Muhammed (as.)'in sancaktarlarındandır. Hz. Hasan'ın hilafetinde Irak ordusunun komutanıdır.

ḳ. 81b.14

Kelāmullāh Kur'ân-ı Kerim (bk. Kelāmullāh-ı Mecīd, Ḳurʿān, Ḳurʿān-ı ʿazīmü'ş-şān, Muṣḥaf-ı şerīf)

k.+dan 168b.9-10

Kelāmullāh-ı Mecīd Kur'ân-ı Kerim (bk. Kelāmullāh, Ḳurʿān, Ḳurʿān-ı ʿazīmü'ş-şān, Muṣḥaf-ı şerīf)

k. 245a.9-10

Kemāleddīn Ḥüseyin Vāʿīz Tam adı Kemāleddin Hüseyin Vaiz Kaşifī'dir. Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilişini konu alan Ravzatü'ş-Şüheda adlı Farsça eserin müellifidir. (bk. Ḥż. efṣaḥu'l-mütekellimīn Kemāleddīn Ḥüseyin Vāʿīẓ, Ḥż. Mevlānā Ḥüseyin)

k. 344a.10

Kenzü'l-Ġurāb Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biri (Eser hakkında bilgi bulunamadı) (bk. Kitāb-ı Kenzü'l-Ġurāb)

k. 342b.9

k.+da 13a.11, 101b.9, 105a.8, 301a.15, 301a.8, 301b.7

Kerbelā Hz. Hüseyin ve taraftarlarının Emevî halifesi Yezid'in ordusu tarafından şehit edildiği yer (bk. baṭn-ı bilād-ı ʿIrāḳ, Kerbelā ṣaḥrāsı)

k. 5a.10, 179a.15, 179b.1, 179b.6, 261a.13, 268a.2, 301b.8, 308a.12

k. (deşt-i K.) 'Kerbela çölü' 182a.4

k.+da 13a.15-13b.1, 126b.7-8, 126b.9, 167a.7, 299a.2-3

k.+daki 166a.10

k.+dır 166a.13

k.+ya 182a.2, 299a.5

k. (meydān-ı K.) 'Kerbela meydanı'

k.+da 214a.1, 217b.15

k.+ya 210a.15-210b.1, 243b.6-7

k. +da (saḥrā-yı K.) 'Kerbela çölü' 94a.10

k. +ya (saḥrā-yı deşt-i K.) 'Kerbela çölü' 220a.3

k.+da 25b.12, 167a.6, 167b.10, 180a.14, 217a.13, 227a.10, 234b.6, 241b.12, 244a.11, 248a.15, 257a.15, 257b.3, 259b.11, 259b.14, 264a.15, 283b.7, 301a.1, 301a.9, 301b.8, 304a.7, 315b.14, 317b.10, 324b.12, 324b.13, 330b.4, 331b.12

k.+dan 267b.15, 299b.4

k.+ya 1b.16, 1b.17, 127b.3, 166a.7, 183a.8, 196a.10, 263b.8, 268a.3, 287a.4, 332b.2

Kerbelā cengi Hz. Hüseyin'in 10 Muharrem 61'de Emevî halifesi Yezid tarafından Kerbelâ'da şehit edilmesi olayı (bk. Kerbelā çengi, Kerbelā vāḳıʿāsı, Vāḳıʿā-yı Kerbelā)

k.+nde 301b.5

Kerbelā çengi Hz. Hüseyin'in 10 Muharrem 61'de Emevî halifesi Yezid tarafından Kerbelâ'da şehit edilmesi

olayı (bk. Kerbelā cengi, Kerbelā vāḳıʿāsı, Vāḳıʿā-yı Kerbelā)

k.+nde 301b.10, 302b.3

Kerbelā şaḥrāsı Hz. Hüseyin ve taraftarlarının Emevî halifesi Yezid'in ordusu tarafından şehit edildiği yer (bk. baṭn-ı bilād-ı ʿIrāḳ, Kerbelā)

k. 126b.10, 226b.5, 245b.1

k.+na 65b.5

k.+nda 97b.3

Kerbelā vāḳıʿāsı Hz. Hüseyin'in 10 Muharrem 61'de Emevî halifesi Yezid tarafından Kerbelâ'da şehit edilmesi olayı (bk. Kerbelā çengi, Kerbelā cengi, Vāḳıʿā-yı Kerbelā)

k.+ndan 265b.1

Kerbelā-yı cihān (bk. Ḥüseyin)

Kerīm (bk. Allāh)

Kesāyī Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir.

k. 344a.11

Keşt-i Güzāri'l-Beşerī Beni Esed kabilesinden Hz. Hüseyin'e yardım için Kerbelâ'ya gelen doksan kişilik grubun başındaki kişi

k. 191a.5

Kevser Cennetde bir havuz

k. 40b.7, 66a.1, 138a.9, 173a.14, 206b.1, 225b.14, 236a.9, 284b.1

Keysān Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra intikam için ayaklanan Muhtar es-Sakafī'nin lakabıdır. (bk. Muḫtār, Ḥż. Muḫtār, Muḫtār-ı Ebū ʿUbeyde)

k. 309b.5

Kitāb-ı Beşāirü'l-Muṣṭafā Tam adı Beşāretü'l-Muṣṭafā li şiʿati'l-Murteżā olan eser, İmadüddin Ebī Kasım Cafer Muhammed bin Ebī Kasım Taberī tarafından Arapça telif edilmiştir. Ehl-i beytin faziletleri hakkında rivayetleri içermektedir. (bk. Beşāirü'l-Muṣṭafā)

k.+da 57b.11-12

Kitāb-ı İʿlāmü'l-Verā Tam adı İ'lāmü'l-Verâ bi'lāmi'l-Hedâ olan Arapça eserdir. Eminü'l İslam Tabersī tarafından telif edilmiştir. Hz. Muhammed (as.)'in siyeri ve ehl-i beyt imamlarının hayatını ihtiva etmektedir. eser (bk. İʿlāmü'l-Verā)

k.+da 79a.14-15

Kitāb-ı Kenzü'l-Ġurāb Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biridir. (Eser hakkında bilgi bulunamadı) (bk. Kenzü'l-Ġurāb)

k.+da 24a.5, 262b.15

Kitāb-ı Naẓmü's-Sıbṭeyn Tam adı Kitâb-ı Nazm-ı Düreri's-Semteyn olan Arapça eserdir. Yusuf bin Hasan bin Muhammed Zerendî tarafından telif edilmiştir. Hz. Muhammed (as.)'in, on iki imam ve ehl-i beyt büyüklerinin menkıbelerini ihtiva etmektedir.

k.+de 45a.11

Kitāb-ı Rebīʿu'l-Aḥbār Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biridir. (Eser hakkında bilgi bulunamadı) (bk. Rebīʿu'l-Aḥbār)

k.+da 289a.8

Kitāb-ı Rebīʿu'l-Ebrār Muhammed el-Hârizmī ez-Zemahşerī tarafından Arapça telif edilmiştir. Halifelerin, büyük sahâbelerin ve fakihlerin hikmetli sözleriyle ibret alınacak hikâyeler ve meşhur şairlerden iktibaslar ihtiva etmektedir. (bk. Rebīʿu'l-Ebrār)

k.+da 261b.9

Kitābü'r-Rıżā On iki imamın sekizinci imamı olan İmam Rızâ tarafından nakledilen hadis-i şerifleri ihtiva eden eserdir. Sahife-i İmām Rıżā adıyla telif edilmiştir. (bk. Kitāb-ı Rıżāviyye, Rıżāviyye)

k.+da 21a.7

Kitāb-ı Rıżāviyye On iki imamın sekizinci imamı olan İmam Rızâ tarafından nakledilen hadis-i şerifleri ihtiva eden eserdir. Sahife-i İmām Rıżā adıyla telif edilmiştir. (bk. Kitābü'r-Rıżā, Rıżāviyye)

k.+de 305b.3

Kūfe Güney Irak'ta Hz. Ömer'in emriyle Sa'd bin Ebî Vakkas tarafından kurulan şehir

k. 81b.12, 111b.13, 130a.5, 141a.1, 141a.12, 141b.1, 146a.1, 172a.4, 172a.8, 172b.15, 176b.12, 188b.10, 268b.12, 303a.3, 303b.5, 305a.8, 315b.10, 317b.14, 317b.9, 318a.3, 318a.5, 320a.14, 320b.10, 322b.2, 322b.7

k.+de 1b.17, 29a.1, 68a.14, 83a.9, 139b.14, 172b.6, 176a.6, 204a.2, 258a.7, 317b.7, 317b.8, 318a.3

k.+den 168a.10, 178a.10, 269b.13, 315a.11, 320a.13, 322b.5, 340b.2

k.+nin 128a.8, 146a.12, 310b.7, 317a.8, 317b.14, 332a.7

k.+ye 69a.5, 103b.7, 129a.9, 132b.1, 133b.9, 139a.7, 139a.9, 139b.6, 141a.15, 141b.13, 141b.14, 169a.2, 169b.10, 169b.14, 172a.13, 172b.6, 174b.2, 174b.9, 177a.4, 177b.2, 177b.2, 180a.13, 189b.13, 262a.11, 264a.14,

264b.12, 264b.9, 265a.6, 266a.1, 267b.13, 268a.1, 316a.4, 316b.11, 317b.7, 320a.9, 322a.6, 322a.9, 332a.7

Kûfeli Kûfe şehrinden olan kimse

k. 148a.2, 325a.15, 325b.2, 325b.4

k.+den 13a.9, 204a.12

k.+yidi 325a.10

Kūh-ı Ḳāf Fars mitolojisinde Zümrüd-ü Anka kuşunun yaşadığı efsanevī dağ (bk. Ḳāf ṭaġı)

kūh-ı K. 230a.5

kūh-u K. 206b.15

Ḳurʿān İslam dininin kutsal kitabı (bk. Kelāmullāh, Kelāmullāh-ı Mecīd, Ḳurʿān-ı ʿazīmü'ş-şān, Muṣḥaf-ı şerīf)

ḳ. 6b.14, 6b.14, 274a.7, 307b.10, 307b.15, 309a.8

ḳ.+ıla 118b.4

Ḳurʿān-ı ʿazīmü'ş-şān İslam dininin kutsal kitabı (bk. Kelāmullāh, Kelāmullāh-ı Mecīd, Ḳurʿān, Muṣḥaf-ı şerīf)

ḳ. 6b.13, 216a.13

ḳ.+dır 25a.12

ḳ.+ı 60b.9-10

ḳ.+ıŋ da 293b.9

Ḳureyş Hz. Muhammed (as.)'in mensup olduğu Arap kabilesi

ḳ. 42b.12, 105a.2

ḳ.+ıŋ 101a.9

ḳ.+ler 40a.10

Ḳureyş-i Benī Ḥāşim Hz. Muhammed (as.)'in mensup olduğu Arap kabilesinin Haşimoğulları soyu (bk. Benī Ḥāşim, Āl-i Ḥāşim)

ḳ. 40a.5-6, 40a.7

Ḳureyşli Kureyş kabilesine mensup

ḳ.+ler 44a.9

Ḳutāme [I] İbn-i Mülcem'den mehir olarak Hz. Ali'nin katlini isteyen kadın

ḳ. 69b.6, 69b.8, 70a.13, 71b.13

ḳ.+dir 69b.3

Ḳutāme-i melʿūn melun Kutame

ḳ.+a 70b.7

Ḳutāme [II] Yezid askeri

ḳ. 221b.7

Ḳutāme-i melʿūn melun Kutame

ḳ. 221b.12, 221b.8, 221b.9-10

Ḳuveyḥa ? Hz. Muhammed (as.)'e ait olan, Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da bindiği atın adı

ḳ. 196a.14

L

Lāt İslam öncesi Arap toplumundaki putlardan birinin adı

l. 14b.1

Luḳmān Kur’an’da kendisine hikmet verildiği bildirilen ve adına sure olan, peygamberliği tartışmalı kişi (bk. Ḥż. Luḳmān)

l. 240a.5

Lūt Lut peygamber (bk. Ḥż. Lūt)

l. 303b.5

M

Maʿbūd (bk. Allāh)

māh-ı Cemāżiye'l-āḫir Hicri takvime göre yılın altıncı ayı

m.+ıŋ 342a.2

māh-ı Muḥarremü'l-ḥarām Hicri takvime göre yılın ilk ayı (bk. Muḥarrem, Muḥarremü'l-ḥarām)

m. 260a.8

m.+ıŋ 341b.14-15

māh-ı Receb-i şerīf Hicri takvime göre yılın yedinci ayı (bk. Receb, Receb-i şerīf)

m.+ıŋ 128b.8

māh-ı Şaʿbān-ı şerīf Hicri takvime göre yılın sekizinci ayı

m.+iŋ 92a.8, 127b.9

māh-ı Zilhicce Hicri takvime göre yılın son ayı

m. 345a

Maʿḳāl Yezid'in, Kerbelâ'da Bureyr-i Hemdânî tarafından öldürülen oğlu

m. 209b.3

m.+ıŋ 209b.11-12

Maḳām-ı İbrāhim Kâbe’nin inşası esnasında Hz. İbrâhim’in üzerine çıkarak duvar ördüğü ve üstünde insanları hacca davet ettiği taş ya da taşın bulunduğu yer (bk. Ḥazret-i İbrāhim Maḳāmı)

m. 77a.3

m.+e 77a.5

Maḳbere-i Baḳīʿ Medine'deki Müslümanların kurduğu ilk mezarlık (bk. Baġīʿ, Baḳīʿ mezarlığı, Baḳīʿu'l-ġarḳad, Baḳīʿ, sükkān-ı buḳʿa-i Baḳīʿ)

m. 27a.7

Maḳtel-i Ebū Miḥnef Kerbela hadisesine dair yazılan en eski eserlerden biri olma özelliği taşıyan Arapça makteldir. Kerbela hadisesinden yaklaşık yetmiş yıl sonra Ebu Mihnef Lût bin Yahya tarafından kaleme alınmıştır.

m. 298b.13

Maḳtel-i Ḥüseyin [I] Asıl adı Tuhfetü'ş-Şühedâ olan mensur Türkçe eserdir. Muhammed bin Hacı Hasan tarafından 1696'da kaleme alınmıştır. Fuzulî'nin Hadikatü's-Süedâ'sının diliçi çevirisi niteliğindedir. Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilişini ve sonrasında olan olayları ihtiva etmektedir. (bk. Tuḥfetü'ş-Şühedā)

m. 138b.10

Maḳtel-i Ḥüseyin [II] Tam adı Kitâbu Nûru'l-ʿAyn fī Meşhed-i Hüseyin olan Arapça eserdir. Şafiî fakihi Ebu İshak Rüknüddin İbrahim İsferainī (öl.1027)'ye nispet edilmiştir. Hulefā-yı Râşidīn'in meşrûiyeti ve Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da şehadetini ele almaktadır. (bk. İmām-ı Rükneddīn Maḳteli)

m.+inde 253a.3

Maḳtel-i Nūru'l-E'imme Ebu'l-Müeyyed Harezmī'ye ait olan Farsça maktel-i Hüseyin metnidir. Müellifin Arapça Maktel-i Hüseyin adlı eserinin Farsça çevirisi olduğu düşünülmektedir. (bk. Nūru'l-E'imme, Nūru'l-E'imme-i Ḥarezmī)

m. 343a.3

m.+de 35a.8

Māl-ı menziliyye Hz. Hüseyin'in Mekke'den Kûfe istikametinde giderken Şükuk isimli yerden sonra geldiği yer

m. 174b.10

Mālik Cehennemi idare etmekle görevli melek (bk. Ḥż. Mālik)

m. 213b.4-5, 213b.8, 312b.3, 329a.15

Mālik bin Enes Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

m. 213a.10-11

Mālik bin ʿUrve Yezid askeri

m. 193a.2

Mālik bin ʿUtbe Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

m. 218a.2, 218a.4

Mālik ibn-i Yesār Yezid askeri

Mālik ibn-i Yesār-ı melʿūn melun Malik ibn-i Yesar

m. 304b.11-12

Mālik oġlı Tam adı Enes bin Malik'tir. Hz. Muhammed (as.)'e hizmetinden dolayı 'Hâdimü'n-Nebī' lakabıyla tanınır. En çok hadis rivayet eden sahabilerden biridir. (bk. Enes, Enes ibn-i Mālik, Enes bin Mālik, Ḥż. Enes bin Mālik, Ḥż. Enes)

m. 45a.12-13

Mansūr bin İlyās Nusaybin valisi

m. 275b.5

Māriye-i Ḳıbt Hz. Muhammed (as.)'in eşi

m.+dan 23a.8

Maşra-i Ṭāvūsī Seyyid Rızaeddin Ebu'l Kasım Ali bin Musa bin Cafer bin Muhammed Tavusi'nin Kerbelâ hadisesini ele alan 'el-Lehûf ʿalâ fī ḳatle't-tufûf' adlı eseridir.

m. 344a.8

Meʿāric Tam adı Meʿâricü'n-nübüvve fī medârici'l-fütüvve olan Farsça eserdir. Muīn el-Miskīn tarafından kaleme alınmıştır. Hz. Muhammed (as.)'in ve diğer peygamberlerin hayatı hakkında bilgiler içerir.

m. 343a.12

Medāyin Sâsânî İmparatorluğu'nun baş şehri

m.+e 82a.12, 82b.4

Medīne Medine (bk. Medīne-i münevvere)

m. 18b.6, 50b.14, 119b.10, 122a.10, 122a.9, 298a.1, 310b.14

m.+de 83a.13, 92a.7, 105b.6, 116b.12, 121a.6, 122b.2, 159b.9, 189a.2, 262a.14, 311a.3

m.+den 139a.8, 140b.12, 262a.10

m.+niŋ 50b.9

m.+ye 11a.7, 20b.11, 82b.10, 84b.13, 103b.8, 105b.1, 105b.2, 105b.4, 105b.8, 117a.11, 117a.12, 136a.15, 155b.2, 155b.6, 156b.2, 203a.1, 262b.9, 295a.3, 299a.15, 299b.6

m.+yi 121b.13

Medīne-i münevvere Medine (bk. Medīne)

m. 121b.1, 256b.9, 300a.11

m.+de 28b.14, 78a.13, 98a.3-4, 103b.3, 104a.1, 126a.14, 196b.11-12, 263a.1, 276a.11

m.+ye 16b.13, 17b.7, 88b.2, 105b.6, 117b.8-9, 138b.14-15, 169b.9, 289b.1, 290a.1, 310b.12-13

m.+yi 310b.14

Medīneli Medine şehrinden olan kimse

m. 20b.14, 63a.13, 99a.1, 128b.7, 266a.6, 311a.3

m.+ye 30b.1

m.+yi 30b.1

Mefhar-i kāyināt (bk. Muḥammed)

Mefhar-i mevcūdāt (bk. Muḥammed)

Mehāl Yezid askeri

m. 226a.11

Mehāl-i nā-bekār hayırsız Mehal

m.+ıŋ 226a.15

Meḳātil Ubeydullah bin Ziyad'ın celladıdır. Ehl-i beyt dostudur. Müslim bin Akil'in çocuklarını öldüren Haris'i öldürmekle görevlendirilmiştir. (bk. Ḥż. Meḳātil)

m. 162b.10, 162b.13, 163a.12, 163b.11, 163b.12, 164a.3, 164a.9, 165a.11, 165a.13, 165a.5, 165b.5

m.+e 165b.12

Mekke Mekke (bk. Kaʿbe-i şerīf ili, Mekke-i mükerreme, Mekke-i mükerreme-i ḥaremeyn, Mekke-i şerīf)

m. 15a.7, 169a.4, 171b.12

m.+de 1b.9, 11b.8

m.+den 11a.7, 56b.9, 134a.5, 171a.7

m.+nin 125a.9, 171a.9

m.+ye 57a.13

Mekke-i mükerreme Mekke (bk. Kaʿbe-i şerīf ili, Mekke, Mekke-i mükerreme-i ḥaremeyn, Mekke-i şerīf)

m.+den 16b.13

Mekke-i mükerreme-i ḥaremeyn Mekke (bk. Kaʿbe-i şerīf ili, Mekke-i mükerreme, Mekke, Mekke-i şerīf)

m.+e 15b.8-9

Mekke-i şerīf Mekke(bk. Kaʿbe-i şerīf ili, Mekke-i mükerreme, Mekke-i mükerreme-i ḥaremeyn, Mekke)

m.+de 47a.2

Melāt İslam öncesi Arap toplumundaki putlardan birinin adı

m.+a 14b.1

Melekü'l-mevt Dört büyük melekten biri. Ölüm meleği Azrail (bk. ʿAzrā'īl, Ḥż. ʿAzrā'īl)

m. 34b.5, 35b.11, 36a.1, 37a.2, 37a.2-3

Menʿa ibn-i Mürre-i ʿAbdī Yezid askeri

Menʿa ibn-i Mürre-i ʿAbdī-i melʿūn melun Menʿa ibn-i Mürre-i Abdi

m. 242b.6

Menāḳıb-ı Ḫarezmī Ebu'l-Müeyyed Harezmî tarafından yazılmıştır. Eser, Hz. Muhammed (as.) ve ehl-i beytin faziletlerine dair hadisleri ihtiva etmektedir.

m.+de 45b.8

menzil-i Ḥarrān Kerbela hadisesinden sonra kesilen başların götürüldüğü yerlerden biridir. Harran, günümüzde Şanlıurfa'ya bağlı bir ilçedir. (bk. Ḥarrān)

m. 274a.3

Mercān ḳarı Kûfe valisi Ubeydullah bin Ziyad'ın annesi, Mercan

m.+nıŋ 272a.5, 273a.3

Merḏıyye (bk. Fāṭıma [I])

Mervān [I] Hz. Ali'yi öldürmek amacıyla İbn-i Mülcem'in yanında bulunanlardan biri

m. 72b.6

Mervān-ı pelīt alçak Mervan

m. 71b.15

Mervān [II] Tam adı Mervan bin Hakem'dir. Yezid'in oğlu Muaviye'den sonra hilafete geçmiştir. Ümeyyeoğullarının Mervanî kolunun kurucusudur. (bk. Ḥakem, Mervān bin Ḥakem, Mervān-ı Ḥakem)

m. 84b.14, 104a.10, 105a.10, 105a.13, 118a.2, 118a.4, 118a.7, 314b.10, 314b.4, 314b.8, 317b.9, 318b.5, 318b.9

m.+a 103b.10, 103b.15

m.+ıhar 104a.1

m.+ıŋ 314b.3

Mervān-ı laʿīn lanetlenmiş Mervan

m. 105a.11, 105a.4

Mervān-ı pelīd alçak Mervan

m. 121a.5-6, 122b.3, 123b.9, 124a.4, 124b.14, 124b.7, 124b.7-8, 309a.7-309a.8, 311b.7, 314b.11, 314b.14

Mervān bin Ḥakem Yezid'in oğlu Muaviye'den sonra hilafete geçmiştir. Ümeyyeoğullarının Mervanî kolunun kurucusudur. (bk. Ḥakem, Mervān [II], Mervān-ı Ḥakem)

m. 307a.10, 309a.3, 309a.4, 314a.11, 314a.5, 314b.1

Mervān-ı Ḥakem Tam adı Mervan bin Hakem'dir. Yezid'in oğlu Muaviye'den sonra hilafete geçmiştir. Ümeyyeoğullarının Mervanî kolunun kurucusudur. (bk. Ḥakem, Mervān [II], Mervān bin Ḥakem)

m. 87a.4, 91a.15, 124b.5

Meryem bint-i İmrān Hz. İsa'nın annesi (bk. Ḥż. Meryem, Ḥż. Meryem ana)

m.+dur 40a.13

Mesʿūd Tam adı Mesʿūd bin ʿAmr'dır. Basra valisidir. Kerbela hadisesinden sonra Ubeydullah bin Ziyad'ın Basra'dan Şam'a kaçmasına yardım etmiştir. (bk. Mesʿūd bin ʿAmr, Mesʿūd ibn-i ʿAmr, Mesʿūd Şāh)

m. 315a.14

Mesʿūd bin ʿAmr Basra valisidir. Kerbela hadisesinden sonra Ubeydullah bin Ziyad'ın Basra'dan Şam'a kaçmasına yardım etmiştir. (bk. Mesʿūd, Mesʿūd ibn-i ʿAmr, Mesʿūd Şāh)

m. 315a.12

Mesʿūd ibn-i ʿAmr Basra valisidir. Kerbela hadisesinden sonra Ubeydullah bin Ziyad'ın Basra'dan Şam'a kaçmasına yardım etmiştir. (bk. Mesʿūd, Mesʿūd bin ʿAmr, Mesʿūd Şāh)

m.+ı 315b.9-10

Mesʿūd Şāh Tam adı Mesʿūd bin ʿAmr'dır. Basra valisidir. Kerbela hadisesinden sonra Ubeydullah bin Ziyad'ın Basra'dan Şam'a kaçmasına yardım etmiştir. (bk. Mesʿūd, Mesʿūd bin ʿAmr, Mesʿūd ibn-i ʿAmr)

m. 315b.2

Meşhed-i Noḳta Musul'da Hz. Hüseyin'in mübarek başının konduğu taş, ziyaret yeri

m. 275b.1

Meşḳūr Müslim bin Akil'in çocuklarını kurtarmak amacıyla zindandan salıveren zindancı (bk. Ḥż. Meşkūr, Ḥż. Meşkūr zindāncı, Meşḳūr zindāncı)

m. 156a.9, 157b.7, 158a.13

Meşḳūr zindāncı Müslim bin Akil'in çocuklarını kurtarmak amacıyla zindandan salıveren zindancı (bk. Ḥż. Meşkūr, Ḥż. Meşkūr zindāncı, Meşḳūr)

m. 156a.11, 158b.6-7

m.+nıŋ 158a.7-8

Meymūne [I] Hz. Muhammed (as.)'in eşi

m. 27b.12

m.+nün 27b.1

Meymūne [II] (bk. Fāṭıma [I])

Mışır Bir Arap ülkesi (bk. Mışr)

m.+a 340a.15

Mışr Bir Arap ülkesi (bk. Mışır)

m. 338b.6, 339a.5, 339b.4, 339b.7, 340a.10

m.+a 103b.7, 104a.6, 338a.7, 338a.8, 340a.15

m.+dan 68a.13

m.+ıŋ 339b.4

Mışrī Bir kumaş türü

m. 26b.8-9

Mīḳāʿīl Dört büyük melekten biri (bk. Ḥż. Mīḳāʿīl)

m.+dir 26b.13

Miʿrāc Hz. Muhammed (as.)'in Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya, oradan da göğe yükselişine verilen ad (bk. Miʿrāc gecesi, Miʿrāc geçesi)

m. 39a.4

m.+da 99a.11

Miʿrāc gecesi Hz. Muhammed (as.)'in Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya, oradan da göğe yükseldiği gece (bk. Miʿrāc, Miʿrāc geçesi)

m.+nde 95a.7

Miʿrāc geçesi Hz. Muhammed (as.)'in Mescid-i Harâm'dan Mescid-i Aksâ'ya, oradan da göğe yükseldiği gece (bk. Miʿrāc gecesi, Miʿrāc)

m. 6a.6

Mirʿatü'l-Cinān Tam adı Mirʾâtü'l-cenân ve ʿibretü'l-yaḳẓân fī maʿrifeti ḥavâdiṯi'z-zamân'dır. Ebû Muhammed Afîfüddîn Abdullāh bin Es'ad bin Alī bin Süleymân el-Yâfiī el-Yemenî tarafından Arapça olarak kaleme alınmıştır. Eser, Hz. Muhammed (as.)'in siyerinden başlayarak ashap, tâbiîn ve ümmetin ileri gelenlerinin biyografileriyle Yemen'e dair bilgiler ihtiva etmektedir.

m. 343a.11

m.+da 305a.5

Muʿāviye [I] Tam adı Muaviye bin Ebu Süfyan'dır. Emevî hilâfetinin kurucusu olan sahabedir. (bk. Ḥż. Muʿāviye [I])

m. 82b.12, 91b.7, 91b.9, 103a.10, 103b.1, 103b.15, 103b.4, 103b.6, 104a.3, 105a.12, 105b.1, 105b.15, 105b.6, 105b.9, 106a.1, 106a.11, 106a.15, 106a.2, 106a.6, 106a.7, 106a.8, 106b.10, 106b.3, 106b.6, 106b.8, 107a.8, 107b.14, 108b.1, 109a.1, 109a.8, 110a.3, 110b.8, 116a.12, 117a.9, 118a.1, 118a.10, 118a.3, 118b.10, 118b.5, 120b.4, 120b.9, 123a.13, 123a.15, 123a.8, 123b.2, 130a.3, 131a.15, 207a.3

m.+den 104a.10

m.+nıŋ 5a.3, 86a.8-9, 103a.2, 109a.8, 116b.7, 117a.13, 117b.15, 345b

m.+ye 103b.11, 105a.12, 106a.12, 112b.10

Muʿāviye [II] Yezid bin Muaviye'nin oğlu, Emevî halifesi (bk. Ḥż. Muʿāviye [II])

m. 313a.3, 314a.12, 314b.12, 314b.6

m.+nıŋ 314b.5

m.+ye 313b.1

Muʿāviye oġlı Yezid Muaviye bin Ebu Süfyan'ın oğlu Yezid. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'i şehit eden Emevî halifesi. (bk. Yezid [I], Yezid ibn-i Muʿāviye)

m. 207a.4-5

Muʿavizeteyn Felak ve Nas surelerinin ikisine birden verilen ad

m. 46a.11

Mufaddal Ubeydullah bin Ziyad'ın kölesi

m. 143b.2

Mufaddal-ı melʿūn melun Mufaddal

m. 143a.13, 144b.3

Muġīre Tam adı Muġīre bin Şeybe'dir. Muaviye'nin komutanlarından biridir. (bk. Muġīre bin Şeybe)

m. 110a.14

Muġīre bin Şeybe Muaviye'nin komutanlarından biridir. (bk. Muġīre)

m. 110a.12-13

Muġīre bin Temīm Yezid askeri

m. 250b.10

Muḥācirīn Hicret eden Mekkeli müslümanlar

m. 24b.12

Muḥammed İslam peygamberi Hz. Muhammed (as.)

m. 3b.3, 6a.10, 6a.12, 7b.10, 10a.13, 10a.15, 14b.1, 16b.1, 17b.12, 23b.10, 37a.8, 43a.13, 46a.5, 48a.2, 94a.8, 96a.12, 97b.2, 154b.14, 256a.2, 328a.10, 328a.9

m.+e 25a.2, 59a.1

m.+i 12b.6, 15a.15, 16b.5

m.+iŋ 331b.9

Aḥmed Ahmed

a. 180b.10

a.+i 306a.9

Ebā İbrāhim Hz. Muhammed (as.)'in künyesi

e. 23a.11

eşref-i benī Ḥāşim Haşimoğullarının en şereflisi

e.+e 15a.13

Faḫr-i cihān cihanın övüncü

f. 51b.3-4, 126a.8, 278a.2

Faḫr-i kāyināt kainatın övüncü

f. 9b.6

Ḥabīb Sevgili

ḥ.+im 8b.2, 12a.12, 32b.4, 291b.6

ḥ.+imdir 36a.3

ḥ.+ime 291b.5

ḥ.+iŋe 340b.14

ḥ.+ıŋ i 22a.15

Ḥabīb-i Ḫüdā Allah'ın sevgilisi

ḥ. 60a.2, 154b.11-12

Ḥabībullah Allah'ın sevgilisi

ḥ. 5b.13

Ḥabību'l-muḥterem Muhterem sevgili

ḥ. 29b.8, 98a.15

Ḥabīb-ü rabbü'l-ʿālemin Alemlerin rabbi olan Allah'ın sevgilisi

ḥ. 119b.14-15

Ḫ̆āce-i ʿālem Alemin efendisi

ḫ. 10a.2, 12b.2, 14b.7, 19a.5-6, 25b.5, 38b.11, 46a.13, 280a.13

ḫatemü'l-mürselīn Peygamberlerin sonuncusu

ḫ. 11a.14

Ḥż. āzürde-ceraḥāt Gönlü yaralanmış olan Hazret

ḫ.+i 14b.5

Ḥż. Faḫr-i cihān cihanın övüncü

ḫ. 35a.6, 41b.2, 126b.15-1, 157b.12-13, 274a.9-10, 278a.10, 323a.10, 327a.4, 335b.11, 338b.12

ḫ.+ıŋ 125b.10-11

Ḥż. Fahr-i cihān ʿaleyhi efdalü's-şalavāt ve ekmelü't-taḥıyyāt cihanın övüncü -duanın en faziletlisi ve selamın en mükemmeli üzerine olsun-

ḫ. 254b.7-8

Ḥż. Faḫr-i kāyināt kainatın efendisi

ḫ. 89b.7, 114a.5, 115b.12, 195a.7, 244b.8

Ḥż. Faḫr-i kevneyn iki cihanın övüncü

ḫ.+i 330b.13

Ḥż. Ḥabīb Sevgili

ḥ.+imin 290b.14-15

ḥ.+ıŋ 306a.9

Ḥż. Ḥabīb-ü ekrem ve Nebiyy-i muḥteremeyn kerem sahibi sevgili ve iki (cihanda) muhterem nebi

ḥ. 39a.3

Ḥż. Ḫ̆āce-i ʿālem Alemin efendisi

ḥ. 26a.3-4, 60a.1, 249b.8-9, 258b.15, 329a.1

Ḥż. Ḫ̆āce-i kāyināt kainatın efendisi

ḥ. 3b.13-14, 4b.1-2, 5b.13-14, 16a.1, 41b.7, 103a.4-5, 242a.1, 334a.2-3

Ḥż. kevneyn iki cihan(ın efendisi

ḥ. 19b.3

Ḥż. mefhar-i kāyināt kainatın övüncü

ḥ. 252b.3

Ḥż. mefhar-i mevcūdāt yaratılmışların övüncü

ḥ. 257a.6-7, 329b.11

Ḥż. Muḥammed Hz. Muhammed

ḥ. 9a.15, 331b.8

ḥ.+e 15b.4

ḥ.+ıŋ 15a.6, 17b.12, 300a.14

Ḥż. Muḥammed Emīn Güvenilir Muhammed

ḥ. 16a.12-13

ḥ.+iŋ 16a.15

Ḥż. Muḥammed Resūlallāh bin ʿAbdullāh bin ʿAbdulmuṭṭalib Allah'ın resulü, Abdulmuttalib oğlu Abdullah oğlu Hz. Muhammed (as.)

ḥ. 80a.13

Ḥż. Muḥammedü'l-Emīn Güvenilir Muhammed

ḥ. 15b.11

Ḥż. Muḥammedü'l-Muṣṭafā Hz. Muhammedü'l-Mustafa

ḥ. 5b.15, 11a.2, 14b.8, 17b.8, 24b.3, 38b.12, 42a.10-11, 50a.13-14, 74b.5, 89b.8, 101b.1, 103a.6-103a.7, 109a.4, 115b.13, 132b.6, 136b.5-6, 154b.12, 185a.6-7, 216a.11, 216a.7-8, 228b.10, 234a.1, 257a.7-8, 296b.13, 329b.12, 334a.5

ḥ.+dır 254b.8

ḥ.+nıŋ 229a.5

ḥ.+yı 15a.14, 18a.3, 58b.15, 73a.15-73b.1

Ḥż. Nebiyy-i ekrem kerem sahibi nebi

ḥ. 345b

ḥ.+iŋ 345b

Ḥż. Peyġamber Hz. Peygamber

ḥ. 7a.7, 9b.3, 64a.14, 64b.3, 85a.12-85a.13, 110b.1, 116b.7, 171b.3, 257a.13, 296a.8, 315a.3, 334b.11

ḥ.+den 90b.9

ḥ.+e 87a.8

ḥ.+im 112b.1-2

ḥ.+ıŋ 257b.7

Ḥż. Peyġamber-i ekrem ve Nebiyy-i muḥterem kerem sahibi peygamber ve muhterem nebi

ḥ. 37b.8, 37b.13

Ḥż. Resūl Hz. Resul

ḥ. 7a.10, 7a.12, 8a.14-15, 9b.5, 10a.10, 12b.8-9, 16a.5, 20b.6, 21b.5-6, 22a.1-2, 24a.7, 25a.5, 25b.15, 26a.14, 28a.10, 29a.9, 30a.6, 31a.10, 31a.6, 31b.13, 32b.15, 34b.10-11, 34b.14, 35b.1, 36a.14, 36b.3, 36b.6, 37b.15, 40b.15, 48a.2, 48b.5, 49a.9-10, 49b.15, 51a.14, 51a.9, 51b.1, 57b.2, 65b.3, 66a.13, 67a.15, 67a.2-3, 78b.2, 92b.9, 96b.5, 96b.7, 97a.11, 166a.10-11, 166b.14, 167b.12, 185a.11, 240b.14, 280a.12, 301a.3, 302b.6

ḥ.+den 23a.9, 39b.1, 193b.10

ḥ.+e 12a.10, 17b.5, 31b.12, 36a.9, 74b.1, 80b.15, 202a.4, 291a.14, 291b.8

ḥ.+i 310a.4

ḥ.+ıŋ 288b.11-12, 345b

ḥ.+ümüz 119b.14

ḥ.+üŋ 10b.4, 11b.9, 31a.12, 33b.2-3, 45b.9, 51a.15, 96b.1, 196b.10, 213b.12, 260a.14

Ḥż. Resūlallāh Allah'ın Resulü

ḥ. 9b.9, 11a.9, 23a.7, 101b.2, 101b.5

ḥ.+ı 51b.1

Ḥż. Resūlü'l-muḥterem Muhterem Resul

ḥ.+e 291a.13

Ḥż. Resūl-i bā-safā safa sahibi Resul

ḥ. 19b.14-15

Ḥż. Resūl-i ekrem kerem sahibi Resul

ḥ. 17b.1, 20a.12-13, 20a.6, 20b.1, 20b.15-21a.1, 21b.2, 22a.7, 22b.14, 23b.11, 24a.6, 24a.9, 29b.7, 30a.12, 30a.7, 30a.9-10, 31a.2, 32a.3-4, 33a.13, 33a.7, 36b.8, 39b.3, 42b.14, 42b.6, 43b.1, 46a.7, 48a.11-12, 48a.3, 48b.14-15, 49a.10, 49a.12, 49a.2-3, 50a.8, 50b.1, 50b.3, 55a.8-9, 56b.14, 57a.15-

57b.1, 57b.3-4, 59a.13, 59a.6, 59a.9, 59b.10, 59b.3, 59b.6-7, 60a.8, 60b.7-8, 61a.12, 61a.13-14, 64a.6, 64b.5, 64b.6, 66a.11, 66a.3, 67a.11, 67a.13, 67a.6-7, 79a.1, 79a.12, 79a.5, 79b.5-6, 80a.2-3, 80a.7, 92a.10, 92a.11-12, 92b.14-15, 93a.4, 93b.11, 93b.3, 93b.7-8, 95a.4, 95b.15, 95b.6, 96a.1, 96a.14, 96b.12, 96b.14, 96b.7, 97a.13-14, 97a.3, 97b.1, 97b.13, 97b.7, 98a.15, 98a.4, 101b.14, 102b.6, 127a.2, 168a.6, 204b.13, 207b.8-9, 241b.2-3, 289b.4, 297a.15, 300a.13-14, 303b.6, 310a.5, 334a.10

ḥ.+den 49b.1, 60b.10

ḥ.+e 20a.12, 51a.1-2, 53b.7-8, 54b.15, 61b.1-2, 80b.14-15, 87b.1, 92a.9, 92b.11-12, 93b.1, 102b.5-6, 150a.1, 170b.10, 201a.3, 216b.9, 289b.7-8, 290a.2, 334a.15

ḥ.+i 128a.13-14

ḥ.+ıŋ 4b.11, 11b.14, 17a.15, 20a.4, 30a.4, 40b.11-12, 59a.4, 65b.1, 71b.4, 93b.8, 101b.12-13, 102a.3-4, 102a.8-9, 112b.3-4, 124a.2, 125a.3, 127b.4-5, 138b.15, 143a.7, 168b.14, 189b.5, 240b.12, 280b.10, 288b.9

ḥ.+ıŋ dir 20a.8-20a.9

ḥ.+üŋ 42b.10, 185a.8-9

Ḥż. Resul-i ekrem ve Nebiyy-i muhterem kerem sahibi Resul ve muhterem Nebi

ḥ. 4b.7-8, 4b.9-10, 13b.7, 14a.10, 15b.9-10, 16b.12, 17a.5, 19a.15-19b.1, 19b.11-12, 20b.11, 22a.4-5, 22b.6-7, 23b.4-5, 24b.6, 29a.1-2, 29b.10, 32a.13-14, 32b.6, 33a.14, 33a.2-3, 33b.10-11, 33b.7, 34a.7, 34b.4, 35b.8-9, 37a.1, 37b.10-11, 37a.11-12, 38a.13, 38b.3, 39b.13, 40b.12-13, 40b.9-10, 43a.10-11, 44b.15-45a.1, 45a.13, 45a.3-4, 46a.9-10, 47b.11-12, 47b.2-3, 48b.4, 48b.5-6, 49b.5-6, 51a.3-4, 58b.10, 58b.2-3, 59a.2, 61b.2-3, 62a.8, 66a.6-7, 98b.15, 99a.3-4, 99a.7, 100a.1, 100a.9-10, 101a.2-3, 101b.11, 102a.1, 105a.7, 120a.10, 122b.10, 126b.1, 126b.3, 159b.1, 166b.13, 166b.6, 167b.11, 167b.15-168a.1, 187b.13-14, 207b.10-11, 239a.1-2, 242b.15, 246b.8, 251a.3, 255a.4, 256b.13-14, 262a.1, 267b.2, 284b.1, 284b.1, 284b.4, 284b.8, 287b.4-5, 300a.15, 300b.14-15, 303b.1, 326b.2

ḥ.+dir 12a.6-7

ḥ.+e 13b.11-12, 38b.15, 53b.10, 78b.3, 209a.4-5, 289b.2

ḥ.+i 175b.13, 180a.10

ḥ.+ıŋ 13a.7

Ḥż. Resūl-i ekrem ve Nebiyy-i muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem kerem sahibi Resul ve muhterem Nebi ve alemin sevgilisi

ḥ. 49b.7, 62b.6, 65b.14-15, 259a.6-7, 271b.7-8, 280b.3, 290a.10-11, 290a.13-14, 291b.1-2, 295a.14-15, 300a.1-2, 303a.12-13, 313b.14

Ḥż. Resūl-i ekrem ve Nebiyy-i muḥterem ve Şefīʿ-i ʿālem kerem sahibi Resul ve muhterem Nebi ve aleme şefaat eden

ḥ. 240b.10-11

Ḥż. Resūl-i enbiyā nebilerin Resulü

ḥ. 154b.11

Ḥż. Resūl-i müctebā seçilmiş Resul

ḥ. 60a.5, 94a.5-6

Ḥż. Resūl-ü ekrem kerem sahibi Resul

h.+e 55b.12

Ḥż. Resūlü's-saḳaleyn ve Ḥabībü'l-muḥteremeyn insanların ve cinlerin Resulü, iki (cihanda) muhterem sevgili

ḥ. 38b.10-11

Ḥż. Resūlü's-saḳaleyn ve Nebiyyü'l-muḥteremeyn insanların ve cinlerin Resulü, iki (cihanda) muhterem nebi

ḥ. 249b.8

Ḥż. Rūḥ-ı pāk-i Muḥammedü'l-Muṣṭafā temiz ruhlu Muhammed Mustafa

ḥ.+ya 43b.7-8

Ḥż. Server-i kāyināt ve mefḫar-i mevcudāt yaradılmışların övüncü ve kainatın efendisi

ḥ. 173a.12-13

Ḥż. Sulṭān-ı cihān [I] cihanın sultanı

ḥ. 256a.3-4, 256b.7, 258b.7, 264a.4, 295b.7, 324a.5, 325a.4

Ḥż. Sulṭān-ı ekrem ve Nebiyy-i muḥterem kerem sahibi sultan ve muhterem nebi

ḥ. 24a.15

Ḥż. Sulṭān-ı ekrem ve Nebiyy-i muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem kerem sahibi sultan ve muhterem nebi ve alemin sevgilisi

ḥ. 326a.8-9

Ḥż. Sulṭān-ı kevneyn iki cihanın sultanı

ḥ. 157a.11-12

Mefhar-i kāyināt kainatın övüncü

m. 14b.7-14b.8

Mefhar-i mevcūdāt yaradılmışların övüncü

m. 3b.14, 5b.14, 9b.6, 19a.6, 24b.2, 34b.12, 38b.12, 41b.7, 50a.13, 89b.7, 103a.5, 115b.12, 132b.5, 242a.1, 244b.8, 334a.3

Muḥammed Muṣṭafā Muhammed Mustafa

m. 10a.2, 60a.1, 252b.4, 259a.7, 303a.13, 323a.10

m.+nıŋ 274a.10

Muḥammedü'l-Muṣṭafā Muhammedü'l-Mustafa

m. 3b.14-4a.1, 4b.2, 8a.7, 9b.7, 16a.1, 19a.6, 41b.5, 41b.8, 62b.6-7, 77b.1-77b.2, 83a.11, 112b.2, 114a.5-6, 126a.8, 126b.1, 126b.3-4, 157a.12, 157b.13, 173a.13, 181b.7, 239a.2, 240b.11, 242a.2, 249b.9, 278a.10, 278a.2, 280a.13, 280b.3-4, 327a.4, 329a.1, 338b.12

m.+dır 183a.2, 288a.15

m.+nıŋ 51b.13-13, 244b.9

m.+yı 18a.2-3, 195a.8

Muḫbir-i Ṣādıḳ doğru haber veren

m. 65b.3, 69a.3

Nebiyy-i muḥterem muhterem Nebi

n. 12b.2, 57a.15-57b.1

n.+ıŋ 345b

Peyġamber-i Resūl Peygamber, Resul

p.+sin 11a.12

Resūl Resul

r. 7b.10, 10a.14, 12a.10, 25b.6, 36a.11, 58b.9, 182b.11, 193b.10, 196a.14, 198a.2, 326a.11, 331b.11

r.+e 7a.3, 7a.4, 32b.4

r.+ıŋ e 12a.11

r.+ü 183b.2

r.+üŋ 17b.3, 28a.8

Resūlallāh Allah'ın Resulü (Hz. Muhammed)

r. 5b.13, 7a.4, 9b.1, 9b.12, 9b.14, 9b.9, 10a.8, 13b.13, 14a.1, 19b.13, 22b.12, 23a.15, 23b.8, 25a.4, 25b.11, 26a.3, 26b.6, 27a.1, 28a.14, 28a.3, 31a.3, 32a.6, 32b.13, 32b.3, 33b.6, 33b.9, 34a.12-13, 34b.2, 34b.6-7, 35a.15, 35b.15, 36a.13, 36a.14, 36b.1, 36b.7-8, 36b.11, 39a.1, 42b.7, 45b.6, 45b.10, 51b.1, 66a.4, 67a.1, 71b.4, 78b.13, 79b.12, 90a.12, 90a.5, 93a.2, 94a.3, 94b.10, 94b.12, 95a.1, 95a.6-7, 95b.5, 96a.4, 96b.3, 100a.11, 100a.3, 101b.4, 102a.5, 180b.3, 254a.13, 258b.14, 284b.1, 302b.2-3, 303b.13, 303b.4,

326a.13, 334a.9, 334b.10, 334b.14, 335a.4

Resūl-i ekrem kerem sahibi Resul

r. 6a.5, 6b.11, 6b.3, 42b.15, 78b.11, 79b.8, 93b.9, 284b.1

r.+de 6a.4

r.+den 60b.10

r.+e 221a.11-12

r.+ıŋ 189b.2

Resūl-i ekrem ve Nebiyy-i muḥterem kerem sahibi Resul ve muhterem Nebi

r. 9a.3, 12b.10, 13b.2-3, 245a.1

r.+üŋ 22a.1

Resūl-i ekrem ve Nebiyy-i muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem kerem sahibi Resul ve muhterem Nebi ve alemin sevgilisi

r. 261b.10-11

Resūl-i kibriyā ulu Resul

r. 154b.11

Resūl-ü müctebā seçilmiş Resul

r. 60a.1

Resūlü's-saḳaleyn ve Nebiyyü'l-muḥteremeyn insanların ve cinlerin Resulü, iki (cihanda) muhterem nebi

r. 119b.14

Sadr-ı bedr-i kāyināt kainat ayının zirvesi

s. 24b.2, 50a.13, 132b.4

Seyyid-i kāyināt kainatın efendisi

s. 34b.12

Seyyid-i kevneyn iki cihanın efendisi

s. 157b.13

Şefīʿ-i rūz-ı araṣād mahşer gününün şefaatçisi

ş. 103a.5-6

Şefīʿ-i rūz-ı araṣāt mahşer gününün şefaatçisi

ş. 3b.14, 5b.14, 9b.6-9b.7, 14b.8, 24b.2, 41b.7-8, 50a.13, 132b.5, 242a.2, 329b.11-12, 334a.3

Şefīʿ-i rūz-ı cezā mahşer gününün şefaatçisi

ş. 38b.12, 195a.7-8, 244b.8-9, 252b.3, 257a.7, 303a.13

Şefīʿ-u rūz-ı cezā mahşer gününün şefaatçisi

ş. 154b.12

Vücūdu'l-mükerrem hürmete layık olan

v. 29b.8

Muḥammed [I] Hz. Hüseyin'in taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

m.+i 224a.5

Muḥammed [II] Cehina denilen yerde Hz. Hüseyin için savaşan Sa'lāt Hatun'un oğlu

m. 109b.14, 111a.13, 111a.4, 112a.2, 114a.9

Muḥammed [III] Müslim bin Akil'in oğlu

m. 139a.4, 145a.9, 149a.2, 155a.8, 159a.11, 161b.13

m.+iŋ 150a.7

Muḥammed Asġar Cafer-i Tayyar'ın oğlu

m. 23a.5

Muḥammed bin ʿAmmār bin Sābit Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. (bk. Muḥammed bin ʿAmmār Sābit)

m. 7b.4-7b.5

Muḥammed bin ʿAmmār Sābit Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. (bk. Muḥammed bin ʿAmmār bin Sābit)

m. 344b.3

Muḥammed bin ʿAvn Cafer-i Tayyar'ın torunu. Kardeşi Ahmed ile birlikte Kerbelâ'da şehit olmuştur.

m. 222b.7

Muḥammed bin Eşʿas Ubeydullah bin Ziyad'ın muhbiri (bk. Muḥammed ibn-i Eşʿas, Muḥammed-i Eşʿas)

m.+dan 144a.2-3

Muḥammed bin Ḫuzāʿī Tam adı Müseyyeb bin Muhammed Huzaī'dir. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra Yezid ordusu ile savaşan Şiraz kalesi hükümdarı Alkame'ye yardım etmiştir. (bk. Müseyyeb [I], Ḥż. Müseyyeb, Ḥż. Müseyyeb bin Muḥammed Ḫuzāʿī, Müseyyeb-i Ḳaḳaʿ-i Ḫuzāʿī)

m. 307a.2

Muḥammed bin İsḥaḳ (öl.768) Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. (bk. Muḥammed ibn-i İsḥaḳ)

m. 343b.6

Muḥammed bin Mıḳtad Hz. Hüseyin'in taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

m. 219b.6

Muḥammed Ḥanefī Hz. Ali'nin Hanefiyye lakabıyla tanınan Cafer bin Kays'ın kızı Havle'den olan oğlu. (bk. Ḥż. Muḥammed Ḥanefī, Ḥż. Muḥammed Ḥanefiyye, Muḥammed Ḥanefiyye)

m. 127b.13, 128a.3, 325b.14

m.+ye 106b.4

Muḥammed Ḥanefiyye Hz. Ali'nin Hanefiyye lakabıyla tanınan Cafer bin Kays'ın kızı Havle'den olan oğlu (bk. Ḥż. Muḥammed Ḥanefī, Ḥż. Muḥammed Ḥanefiyye, Muḥammed Ḥanefī)

m. 169b.12, 219a.2, 324a.3

Muḥammed ibn-i Eşʿas Ubeydullah bin Ziyad'ın muhbiri (bk. Muḥammed bin Eşʿas, Muḥammed-i Eşʿas)

m. 130b.9

Muḥammed ibn-i İsḥaḳ (öl.768) Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. (bk. Muḥammed bin İsḥaḳ)

m.+dan 14a.9

Muḥammed-i Eşʿas Ubeydullah bin Ziyad'ın muhbiri (bk. Muḥammed bin Eşʿas, Muḥammed ibn-i Eşʿas)

m. 151a.1, 151a.8, 151a.9, 193b.7

m.+a 150b.10

m.+ı 190b.7

m.+la 150b.8

Muḥammed-i Kesīr Güçlü bir Arap beyi. Müslim bin Akil'i Ubeydullah bin Ziyad'a teslim etmemek mücadele etmiş ve bu uğurda şehit olmuştur. (bk. Ḥż. Muḥammed-i Kesīr, Muḥammed-i Kesīrī)

m. 146b.1, 146b.10, 146b.6, 146b.8, 147a.13, 147a.2, 147a.5, 147a.9, 147b.1, 147b.10, 147b.11, 148b.10, 148b.3

m.+e 148a.1

m.+i 147b.8, 147b.9, 148a.5

m.+iŋ 147a.4, 148b.3

Muḥammed-i Kesīrī Güçlü bir Arap beyi. Müslim bin Akil'i Ubeydullah bin Ziyad'a teslim etmemek mücadele etmiş ve bu uğurda şehit olmuştur. (bk. Ḥż. Muḥammed-i Kesīr, Muḥammed-i Kesīr)

m. 145b.2-3, 146b.5

Muḥammed Muṣṭafā (bk. Muḥammed)

Muḥammedü'l-Muṣṭafā (bk. Muḥammed)

Muḥarrem Hicri takvime göre yılın ilk ayı (bk. māh-ı Muḥarremü'l-ḥarām, Muḥarremü'l-ḥarām)

m. 186a.13, 191b.12, 213b.11, 254b.13, 275a.10

m.+i 342a.1

m.+iŋ 190a.9, 198b.1

Muḥarremü'l-ḥarām Hicri takvime göre yılın ilk ayı (bk. māh-ı Muḥarremü'l-ḥarām, Muḥarrem)

m. 345a

m.+ıŋ 168a.8

Muḥbir-i Ṣādıḳ (bk. Muḥammed)

Muhīb sahabeden bir zat

m. 61a.9

Muḥkem bin Ṭufeyl Yezid askeri

m. 211a.4

Muḫtār Tam adı Ebû İshâk Muhtâr b. Ebî Ubeyd b. Mes'ûd es-Sekafî'dir. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra intikam için ayaklanmış; Ubeydullah bin Ziyad, Ömer bin Sad-ı Vakkas ve Şimr-i Zilcevşen'in başını keserek intikamını almıştır. (bk. Ḥż. Muḫtār, Muḫtār-ı Ebū ʿUbeyde, Keysān)

m. 147a.8, 148b.7, 309b.11, 309b.2, 309b.8, 310a.1, 310a.3, 310a.4, 310a.7, 310a.8, 310b.6, 310b.8, 315b.11, 317b.11, 317b.15, 318a.4, 320a.13, 320a.5, 320b.3, 322b.10, 322b.12, 323a.5, 323a.6, 323a.9, 323b.12, 323b.9, 324a.11, 324b.12, 324b.7, 324b.9, 325a.3, 325b.15

m.+a 318a.1, 323b.1, 324b.6

m.+ı 310a.13, 310a.2, 310b.4

m.+ıŋ 309b.7, 310a.10, 323b.11, 324b.4, 324b.4

Muḫtār çengi Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra intikam amacıyla Muhtar es-Sakafî'nin ayaklanması olayı

m.+nde 270b.6

Muḫtār-ı Ebū ʿUbeyde Tam adı Ebû İshâk Muhtâr b. Ebî Ubeyd b. Mes'ûd es-Sekafî'dir. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra intikam için ayaklanmış; Ubeydullah bin Ziyad, Ömer bin Sad-ı Vakkas ve Şimr-i Zilcevşen'in başını keserek intikamını almıştır. (bk. Muḫtār, Ḥż. Muḫtār, Keysān)

m. 147a.8, 148b.7

Muhyī (bk. Allāh)

Munḳız ibn-i Mürre Yezid askeri

m. 241b.9

Munḳız ibn-i Mürre-i melʿūn melun Munkız ibn-i Mürre

m. 242a.8

Murteżā (bk. ʿAlī)

Mūsā [I] Musa peygamber (bk. Ḥż. Mūsā, Ḥż. Mūsā-i Kelīmullāh, Ḥż. Mūsā peygamber)

m. 78b.15, 85b.13, 301a.13

Mūsā [II] Tam adı Ebu Musa Eş'arî'dir. Ubeydullah bin Ziyad'ın Muhtar es-Sekafî'den kaçarken evine girip saklandığı kişidir. Yezid, bu kişiyi Abdullah bin Zübeyr'in eski eşiyle evlenmek amacıyla kadına aracı olarak göndermiştir. (bk. Ebū Mūsā-i Eşʿarī, Ebū Mūsā-i Eşʿariyye)

m. 134b.8, 134b.8, 135a.14, 135a.2, 135a.3, 135a.8

Muşʿab Kerbelâ'da saf değiştirerek Hz. Hüseyin tarafına geçen Hurr bin Yezid'in kardeşidir. Kerbela'da şehit olanlardan biridir.

m. 199b.2, 202a.2

Muṣḥaf-ı Ḥż. Fāṭımatü'z-zehrā Hz. Fatıma'dan yadigar kalan Kur'an-ı Kerim

m.+yı 245a.10

Muṣḥaf-ı şerīf Kur'an-ı Kerim (bk. Kelāmullāh, Kelāmullāh-ı Mecīd, Ḳurʿān, Ḳurʿān-ı ʿazīmü'ş-şān)

m. 34a.2

Muṣıl Irak'ta bir şehir

m. 83b.5, 274b.8

m. (şehr-i M.) 274b.10

m.+a 83b.4, 83b.8, 87b.6, 87b.8

m.+da 88b.2

Muʿte menzili Doğu Roma İmparatorluğu ile Müslümanlar arasındaki ilk savaşın yapıldığı Kudüs yakınlarında bulunan bir yer

m.+nde 21b.6-7

Muvaffıḳ Mervan bin Hakem'in halası Selime'nin, Şiraz kalesi hakimi Alkame'yi yakalaması için görevlendirdiği kişi

m. 308a.3, 308b.9

Muzāhir Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

m. 208b.10, 208b.10, 311a.2

Mülcem Tam adı Abdurrahman bin Mülcem, Hz. Ali'yi katleden kişi. (bk, ʿAbdurraḥmān bin Mülcem, İbn-i Mülcem)

m. 71a.9

Mülcem-i melʿūn melun Mülcem

m. 69b.15

m.+ıŋ 71b.13-14

Müselleme Hz. Muhammed (as.)'in oğlu İbrahim'in doğumunda ebe olarak bulunan cariye

m. 23a.9

Müseyyeb [I] Tam adı Müseyyeb bin Muhammed Huzaī'dir. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra Yezid ordusu ile savaşan Şiraz kalesi hükümdarı Alkame'ye yardım etmiştir. (bk. Ḥż. Müseyyeb, Ḥż. Müseyyeb bin Muḥammed Ḫuzāʿī, Muḥammed bin Ḫuzāʿī, Müseyyeb-i Ḳaḳaʿ-i Ḫuzāʿī)

m. 307a.6

Müseyyeb [II] Tam adı Müseyyeb bin Necebe el-Ferâzī'dir. Tevvabin hareketinin önderi Süleyman bin Surad'ın öldürülmesinden sonra onun yerine geçerek önderlik etmiştir.

m. 318b.10, 319a.1, 319a.3, 319b.8

m.+i 318b.7, 318b.8

Müseyyeb bin Rifāʿa Hz. Hüseyin'i Kûfe'ye davet eden ve mektup gönderen Kûfelilerden biri

m. 130b.8

Müseyyeb-i Ḳaḳaʿ-i Ḫuzāʿī Tam adı Müseyyeb bin Muhammed Huzaī'dir. Hz. Hüseyin'in şehadetinden sonra Yezid ordusu ile savaşan Şiraz kalesi hükümdarı Alkame'ye yardım etmiştir. (bk. Müseyyeb [I], Ḥż. Müseyyeb, Ḥż. Müseyyeb bin Muḥammed Ḫuzāʿī, Muḥammed bin Ḫuzāʿī)

m. 281a.14-15

Müslim [I] Tam adı Müslim bin Akil'dir. Hz. Hüseyin'in amcasının oğludur. Hz. Hüseyin henüz Mekke'de iken Kufe'yi kontrol etmesi ve halktan biat alması için görevlendirdiği kişidir. (bk. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl, Ḥż. Müslim bin ʿAḳīl, Müslim bin ʿAḳīl, Müslim-i ʿAḳīl)

m. 132a.14, 133b.11, 139a.15

Müslim [II] Tam adı Müslim bin Avsece el-Esedī'dir. Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Müslim bin ʿAvsece)

m. 143b.11, 212a.2

Müslim [III] Tam adı Müslim bin ʿUḳbe'dir. Medine'yi yağmalayan komutan (bk. Müslim bin ʿUḳbe)

m.+iŋ 311a.5

Müslim-i ʿAḳil Tam adı Müslim bin Akil'dir. Hz. Hüseyin'in amcasının oğludur. Hz. Hüseyin henüz Mekke'de iken Kufe'yi kontrol etmesi ve halktan biat alması için görevlendirdiği kişidir. (bk. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl, Ḥż. Müslim bin ʿAḳīl, Müslim bin ʿAḳīl, Müslim [I])

m. 133b.1, 134a.4-5, 138b.6, 139b.4, 143b.7, 145a.8, 146b.6, 148b.10, 149b.2, 151a.11, 152b.5, 159b.2, 171a.8-9, 222a.11

m.+em 149b.14

m.+i 132a.13, 132b.13, 133a.3, 133a.5-6, 140a.3, 143a.14, 144b.11, 147b.10, 150b.9

m.+iŋ 144a.15, 147b.11, 155a.1, 155a.3, 156a.6-7, 159a.1, 162b.7, 174b.6, 175a.12

Müslim bin ʿAḳil Hz. Hüseyin'in amcasının oğludur. Hz. Hüseyin henüz Mekke'de iken Kufe'yi kontrol etmesi ve halktan biat alması için görevlendirdiği kişidir. (bk. Ḥż. Müslim-i ʿAḳīl, Ḥż. Müslim bin ʿAḳīl, Müslim-i ʿAḳīl, Müslim [I])

m. 172b.1

m.+i 176a.6

m.+iŋ 5a.7, 136b.2

Müslim bin ʿAvsece Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. Müslim bin Avsece el-Esedī (bk. Müslim [II])

m. 143b.12, 193a.8

Müslim bin Ḥammād Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

m. 219b.12

Müslim bin ʿUḳbe Medine'yi yağmalayan komutan (bk. (bk. Müslim [III])

m. 120b.5, 310b.11, 311a.2

Müsrim yüz doksan yaşındaki zahid bir kişi

m. 56a.14

N

naḳd-i pāk-i ḫalef-i Ṣāliḥ Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbela'da şehit olanlardan biridir.

n. 212a.10-11

Nāki (bk. Ḥasan [I])

Naṣara Hristiyanlar

n.+ya 197a.14

Naṣrānī Hristiyan

n. 289a.9, 335b.9

Naṣr bin Ḳaʿb Yezid askeri (bk. Naṣr bin Ḳaʿb-ı Necefī)

Naṣr bin Ḳaʿb-ı melʿūn melun Nasr bin Kaʿb

n. 204b.3

Naṣr bin Ḳaʿb-ı Necefī Yezid askeri (bk. Naṣr bin Ḳaʿb)

n. 204a.15

Nāẓır (bk. Allāh)

Nebiyy-i muḥterem (bk. Muḥammed)

Necāşi İslam'ı kabul eden Habeşistan kralı

n. 21b.1

Nemrūd Hz. İbrahim'i ateşe attıran kral

n. 62b.10

n.+dan 128b.13

Nīl-i mübārek Afrika'da bulunan Nil nehri

n. 340a.5

n.+e 246a.15

Nişābūrī altūn altın cinsi, para ?

n. 337b.10-11

Nuʿmān-ı Ḫāricī Yezid askeri (bk. Nuʿmān-ı mübāriz)

n. 149a.13

n.+i 149a.11

Nuʿmān-ı mübāriz Yezid askeri (bk. Nuʿmān-ı Ḫāricī)

n. 149a.9

Nuʿmān Tam adı Numan bin Beşir'dir. Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. (bk. Nuʿmān bin Beşīr [I], Ḥż. Nuʿmān)

n. 299a.13, 299b.11, 299b.4, 299b.7, 299b.14

Nuʿmān bin Beşīr [I] Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. (bk. Nuʿmān, Ḥż. Nuʿmān)

n. 299a.11

Nuʿmān bin Beşīr [II] Ubeydullah bin Ziyad'dan önceki Kûfe valisidir. (bk. Beşīr [I], Nuʿman-ı Beşīr)

n. 131b.13-14, 139b.14

Nūʿmān bin Muḳātil Halep hakimi Seman bin Mukatil'in kardeşi (bk. Nūʿmān ibn-i Muḳātil)

n. 214b.15

Nuʿman-ı Beşīr Ubeydullah bin Ziyad'dan önceki Kûfe valisidir. (bk. Beşīr [I], Nuʿmān bin Beşīr [II])

Nuʿman-ı Beşīr-i ẓālim zalim Numan-ı Beşir

n.+e 142b.1

Nūʿmān ibn-i Muḳātil Halep hakimi Seman bin Mukatil'in kardeşi (bk. Nūʿmān bin Muḳātil)

n.+e 215b.12

Nuʿmān ḳapucı Müslim bin Akil'in şehit olmadan önce atını emanet ettiği kişi

n. 153a.7

Nūru'l-E'imme Ebu'l-Müeyyed Harezmī'ye ait olan Farsça maktel-i Hüseyin metnidir. Müellifin Arapça Maktel-i Hüseyin adlı eserinin Farsça çevirisi olduğu düşünülmektedir. (bk. Maḳtel-i Nūru'l-E'imme, Nūru'l-E'imme-i Ḥarezmī)

n.+de 25b.4

n.+den 210a.5

Nūru'l-E'imme-i Ḥarezmī Ebu'l-Müeyyed Harezmī'ye ait olan Farsça maktel-i Hüseyin metnidir. Müellifin Arapça Maktel-i Hüseyin adlı eserinin Farsça çevirisi olduğu düşünülmektedir. (bk. Maḳtel-i Nūru'l-E'imme, Nūru'l-E'imme)

n. 343b.7

n.+de 20b.4

Nuşaybīn Günümüzde Mardin'e bağlı bir ilçedir. Kerbela hadisesinden sonra kesik başların götürüldüğü yerlerden biridir.

n. 275b.10, 275b.4

Nüsha-i Zelāzilü'r-Rıżā Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biridir. (Eser hakkında bilgi bulunamadı) (bk. Zelāzilü'r-Rıżā)

n.+da 11b.9

Nüzhetü'l-Ervāḥ Tam adı Zühretü'n-riyāz ve Nüzhetü'l ḳulūbu'l-maraż'dır. Eser. Tacü'l-İslam Süleyman bin Davud tarafından telif edilmiştir.

n.+da 300a.12

O

ʿ**Osmān** İslam'ın üçüncü halifesi Osman bin Affan (bk. Ḥż. ʿOsmān)

ʿo. 8b.11, 8b.8, 73b.3, 103a.12, 104b.8, 118b.6, 207a.2, 280a.15, 284b.1, 320b.2

ʿo.+dır 8a.10

ʿo.+ı 8b.3

ʿ**Osmān bin Mufaḍḍal** Yezid askeri

ʿo. 224b.10

Ö

ʿ**Ömer [I]** İslam'ın ikinci halifesi Ömer bin Hattab (bk. Ḥż. ʿÖmer ibn-i Ḥaṭṭāb, Ḥż. ʿÖmeri'l-Fārūḳ, Emīrü'l-mü'minīn Ḥż. ʿÖmer, Ḥż. ʿÖmer [I], ʿÖmeri'l-Fārūḳ)

ʿö. 8b.9, 63b.1, 63b.2, 73b.3, 103a.12, 284b.1, 320b.2

ʿö.+dir 101a.8

ʿö.+i 8b.3, 8b.6

ʿ**Ömer [II]** Tam adı Ömer bin Sad bin Ebi Vakkas'tır. Ubeydullah bin Ziyad'ın Kerbelâ'daki komutanıdır. (bk. ʿÖmer bin Saʿd, ʿÖmer bin Saʿd-ı Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer bin Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Saʿd, ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer-i Saʿd)

ʿö. 129b.3, 184a.4, 185a.1, 185a.12, 185a.15, 185b.8, 186a.7, 187b.6, 187b.7, 188a.11, 188a.12, 188a.14, 188a.8, 188b.7, 189a.15, 189a.4, 189b.14, 189b.8, 190b.2, 191b.9, 192b.9, 196a.4, 197a.7, 198b.9, 198b.14, 199a.1, 208b.4, 223b.1, 223b.9, 224b.4, 230a.15, 324a.14, 324b.5

ʿö.+e 229b.6

ʿö.+ıŋ 189a.14, 208b.6, 324a.13, 324b.3

Ömer-i ḥabīs alçak Ömer

ö. 199a.3-4

ʿ**Ömer-i laʿnet** lanetlenmiş Ömer

ö. 184a.8

ʿ**Ömer-i melʿūn** lanetlenmiş Ömer

ö. 185a.3, 188b.6, 223b.5, 223b.9

ʿ**Ömer [III]** Hz. Osman'ın oğlu

ʿö. 122b.12

ʿö.+e 122b.9

ʿ**Ömer [IV]** Halid bin Velid'in oğlu

ʿö. 211b.2

ʿ**Ömer bin ʿAbdullāh-ı Remhī** Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ʿö. 211b.9-10

ʿ**Ömer bin Ḥaccāc** Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup gönderenlerden biridir. Ancak Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'e karşı savaşmıştır.

ʿö. 196b.15

ʿö.+a 196a.5-6

ʿ**Ömer bin Ḥāris** Ubeydullah bin Ziyad'ın Müslim bin Akil'i yakalayıp öldürmesi için emir verdiği kişi

ʿö.+e 150b.7

ʿ**Ömer bin Ḥicāz** Ömer bin Sad bin Ebi Vakkas'ın Hz. Hüseyin ile Fırat nehrinin arasına engel olması için görevlendirdiği komutan

ʿö. 186a.7

ʿ**Ömer bin Ḳırat** Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ʿö. 219b.11

ʿ**Ömer bin Mutʿa** Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ʿö. 213a.14

ʿ**Ömer bin Saʿd** Tam adı Ömer bin Sad bin Ebi Vakkas'tır. Ubeydullah bin Ziyad'ın Kerbelâ'daki komutanıdır. (bk. ʿÖmer [II], ʿÖmer bin Saʿd-ı Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer bin Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Saʿd, ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer-i Saʿd)

ʿö. 140a.11, 153a.6, 188a.6, 190a.6, 200a.4, 214a.11

ʿö.+a 174b.12

ʿö.+ı 153a.5

ʿ**Ömer bin Saʿd-ı melʿūn** melun Ömer bin Sad

ʿö. 268b.9

ʿ**Ömer bin Saʿd-ı Ebī Vaḳḳās** Ubeydullah bin Ziyad'ın Kerbelâ'daki komutanı. (bk. ʿÖmer [II], ʿÖmer bin Saʿd, ʿÖmer bin Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Saʿd, ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer-i Saʿd)

ʿö. 196b.15

ʿö.+dır 205a.5-6

ʿ**Ömer bin Saʿd-ı Vaḳḳās** Tam adı Ömer bin Sad bin Ebi Vakkas'tır. Ubeydullah bin Ziyad'ın Kerbelâ'daki komutanıdır. (bk. ʿÖmer [II], ʿÖmer bin Saʿd, ʿÖmer bin Saʿd-ı Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Saʿd, ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer-i Saʿd)

ö. 191a.8-9

ö.+a 183b.15, 187b.4

ʿ**Ömer ibn-i Ebī Vaḳḳās** Tam adı Ömer bin Sad bin Ebi Vakkas'tır. Ubeydullah bin Ziyad'ın Kerbelâ'daki komutanıdır. (bk. ʿÖmer [II], ʿÖmer bin Saʿd, ʿÖmer bin Saʿd-ı Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer bin Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Saʿd, ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer-i Saʿd)

ʿö. 186a.1

ʿ**Ömer ibn-i Saʿd** Tam adı Ömer bin Sad bin Ebi Vakkas'tır. Ubeydullah bin

Ziyad'ın Kerbelâ'daki komutanıdır. (bk. ʿÖmer [II], ʿÖmer bin Saʿd, ʿÖmer bin Saʿd-ı Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer bin Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer-i Saʿd)

ʿö. 251a.11

ʿ**Ömer ibn-i Saʿd-ı melʿūn** melun Ömer ibn-i Saʿd

ʿö. 251a.5

ʿ**Ömer ibn-i Saʿd-ı Vaḳḳās** Tam adı Ömer bin Sad bin Ebi Vakkas'tır. Ubeydullah bin Ziyad'ın Kerbelâ'daki komutanıdır. (bk. ʿÖmer [II], ʿÖmer bin Saʿd, ʿÖmer bin Saʿd-ı Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer bin Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Saʿd, ʿÖmer-i Saʿd)

ʿö. 184a.6-7, 186a.6-7, 192b.6

ʿö.+ı 324a.8

ʿ**Ömer-i Cibāve ibn-i Ḥāris** Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ʿö. 219a.9

ʿ**Ömeri'l-Fārūḳ** İslamın ikinci halifesi Ömer bin Hattâb (bk. Ḥż. ʿÖmer, Ḥż. ʿÖmer ibn-i Ḥaṭṭāb, Ḥż. ʿÖmer [I], Ḥż. ʿÖmeri'l-Fārūḳ Emīrü'l-mü'minīn Ḥż. ʿÖmer)

ʿö. 118b.3

ʿ**Ömer-i Saʿd** Tam adı Ömer bin Sad bin Ebi Vakkas'tır. Ubeydullah bin Ziyad'ın Kerbelâ'daki komutanıdır. (bk. ʿÖmer [II], ʿÖmer bin Saʿd, ʿÖmer bin Saʿd-ı Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer bin Saʿd-ı Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Ebī Vaḳḳās, ʿÖmer ibn-i Saʿd, ʿÖmer ibn-i Saʿd-ı Vaḳḳās)

ʿö. 221b.2, 230a.2, 230b.4, 326a.1, 329a.9, 329a.9, 332b.12

ʿö.+ıŋ 268b.15, 329a.8

ʿ**Ömer-ı Saʿd-ı bedbaḫt** uğursuz Ömer-i Saʿd

ʿö. 267b.14

ʿ**Ömer-i Saʿd-ı melʿūn** melun Ömer-i Saʿd

ʿö. 243b.14, 257b.6, 264a.8-9, 268b.4-5

P

Penefşe Kerbelâ hadisesinden sonra Kûfe'den Şam'a getirilen Hz. Hüseyin'in ehl-i beytinden bir cariye (bk. Penefşe çāriye)

p. 340b.3

Penefşe çāriye Kerbelâ hadisesinden sont-ra Kûfe'den Şam'a getirilen Hz.

Hüseyin'in ehl-i beytinden bir cariye (bk. Penefşe)

p.+nıŋ 340b.7

Perverdigār-ı ʿālem (bk. Allāh)

Peyġamber-i Resūl (bk. Muḥammed)

Pureyr-i Hemdānī Tam adı Bureyr ibn-i Huzayr-ı Hemdanī'dir. Kerbelâ'da iken doksan yaşlarında olmasına rağmen savaşarak şehit olmuştur. (bk. Bureyr [I], Bureyr ibn-i Ḥużayr-ı Hemdānī)

b. 209a.1, 209b.7

R

Rabb (bk. Allāh)

Rabbi'l-ʿālemīn (bk. Allāh)

Rabbi'l-ʿİzzet (bk. Allāh)

Raḍıyye (bk. Fāṭma [I])

Rāhile Hz. Fatıma ile Hz. Ali'nin gökte kıyılan nikahında hutbe okuyan melek

r. 45b.13

Raḥīm (bk. Allāh)

Raḥmān (bk. Allāh)

Ramazān-ı şerīf Hicri takvime göre yılın dokuzuncu ayı

r. 78a.12

r.+ıŋ 70b.14, 71b.1, 74b.12

Ravża Medine'de Mescid-i Nebevî'nin içinde yer alan Hz. Muhammed (as.)'in kabrinin bulunduğu yer

Ravża-i dārü'ş-şifā şifa evi olan ravza

r.+ya 87a.15

Ravża-i Ḥż. Resūl Hz. Muhammed'in ravzası

r.+e 52b.11

Ravża-i muṭahhara tertemiz ravza

r.+da 122b.10

r.+ya 52b.14-15, 54b.10, 87a.8, 126a.6-7, 262b.14

r.+yı 262b.9

Ravża-i mübārek mübarek ravza

r.+den 126a.13

Ravża-i Resūl Hz. Muhammed'in ravzası

r.+de 196b.12

r.+den 310b.15

Ravża-i Resūlallāh Allah'ın Resulünün ravzası

r.+da 126a.11-12

Ravża-i şerīf şerefli ravza

r.+e 54a.5

Ravżati'l-Aḥbāb Emīr Cemâlüddīn Atâullāh bin Mahmûd bin Fazlillâh el-Hüseynī ed-Deştekī eş-Şīrâzī tarafından Ali Şīr Nevâī'nin isteği üzerine telif edilmiştir. Eser, Hz. Muhammed (as.)'in nesebi, doğumu, sireti ve aile hayatını, Hulefâ-yı Râşidin dönemi ve ashâb-ı kirâmı, Hz. Ali'nin fazileti ve on iki imamın hayat hikâyelerini, Emeviler ve Abbâsiler'in sonuna kadar meydana gelen olayları ihtiva etmektedir. Farsça bir eserdir.

r. 342b.6

r.+da 12a.15-12b.1

Ravżatü'l-Aḥbār Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biridir. (Eser hakkında bilgi bulunamadı)

r.+da 29a.3

Ravżatü'l-Vāʿiẓīn Muhammed bin Fetal Nişâburī tarafından Arapça telif edilmiştir. Eser, Kelam konularının yanında Hz. Muhammed (as.)'in, ehl-i beyt ve on iki imamın hayatları hakkında bilgileri ihtiva etmektedir.

r. 343a.9

Ravżatü'ş-Şühedā Hüseyin Vâiz-i Kâşifī tarafından Farsça telif edilmiştir. Eser, Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilişini konu alır.

r. 342b.4

r.+dan 341b.8

r.+dır 341a.15-341b.1

Rebīʿ bin ʿAbdullāh Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup gönderen Kûfelilerden biri

r. 132a.5

Rebīʿu'l-Aḥbār Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biridir. (Eser hakkında bilgi bulunamadı) (bk. Kitāb-ı Rebīʿu'l-Aḥbār)

r. 343a.8

Rebīʿu'l-Ebrār Muhammed el-Hârizmī ez-Zemahşerī tarafından Arapça telif edilmiştir. Eser, halifelerin, büyük sahâbelerin ve fakihlerin hikmetli sözleriyle ibret alınacak hikâyeler ve meşhur şairlerden iktibaslar ihtiva etmektedir. (bk. Kitāb-ı Rebīʿu'l-Ebrār)

r. 343a.7

Receb Hicri takvime göre yılın yedinci ayı (bk. māh-ı Receb-i şerīf, Receb-i şerīf)

r.+nıŋ 56a.11

Receb-i şerīf Hicri takvime göre yılın yedinci ayı (bk. māh-ı Receb-i şerīf, Receb)

r.+ıŋ 120b.9

Resūl (bk. Muḥammed)

Resūlallāh (bk. Muḥammed)

Resūl-i ekrem (bk. Muḥammed)

Resūl-i ekrem ve Nebiyy-i muḥterem (bk. Muḥammed)

Resūl-i ekrem ve Nebiyy-i muḥterem ve Ḥabīb-i ʿālem (bk. Muḥammed)

Resūl-i kibriyā (bk. Muḥammed)

Resūl-ü müctebā (bk. Muḥammed)

Resūlü's-saḳaleyn ve Nebiyyü'l-muḥteremeyn (bk. Muḥammed)

Resü'l-Habib Mekke'de Habib bin Muzahir'in başının defnedildiği yer, ziyaret yeri

r. 217b.3

Rey İran'da bir şehir

r. 185b.11, 188b.3, 190a.3, 192b.11

Rezzāḳ (bk. Allāh)

Rıżāviyye On iki imamın sekizinci imamı olan İmam Rızâ tarafından nakledilen hadis-i şerifleri ihtiva eden eserdir. Sahife-i İmām Rıżā adıyla telif edilmiştir. (bk. Kitāb-ı Rıżāviyye, Kitābü'r-Rıżā)

r. 343a.14

r.+den (isnād-ı R.) 301a.11

Rıżvān Cennetin muhafızı olan melek

r. 36a.2, 90a.11, 90a.8

r.+a 36a.2, 90a.10, 90a.7

Rifaʿa Tam adı Rifâa bin Şeddâd el-Becelī'dir. Tevvabin hareketinin öncülerindendir.

r. 319b.12, 319b.9

Rifaʿa bin Ḥāris Müslim bin Akil'i Ubeydullah bin Ziyad'a karşı muhafaza eden Kûfelilerden biri

r. 147a.8-9

Rifaʿa bin Sebdād Hz. Hüseyin'i Kûfe'ye davet etmek amacıyla mektup gönderenlerden biri

r. 130b.8

Rūḥu'l-Ervāḥ Ebü'l-Ferec Cemâlüddīn Abdurrahmân bin Alī bin Muhammed Bağdâdī İbnü'l-Cevzī tarafından Arapça telif edilmiştir. Eser ahlakî, sufî öğretiler içermektedir.

r. 343a.5

r.+dan 137b.1

Ruḳıyye [I] Hz. Muhammed (as.)'in kızı (bk. Ḥż. Ruḳıyye)

r. 39b.5

Ruḳıyye [II] Hz. Hüseyin'in kızı

r. 327b.6

Rūm (1) Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde kalan ülke

r.+a 61b.4

Rūm [II] Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içinde oturanlara verilen ad

r. 61b.6, 335b.3

r. (melik-i R.) 61b.10, 61b.13-14, 62a.3, 62a.5, 62a.7

Rüstem İran mitolojisinin efsanevî kahramanı

r. 114b.6

S

Ṣabāḥ Mekke'den Kûfe'ye gidiş yolunda birinci konak yeridir. Hz. Hüseyin'in Ferzuk-ı Şâmî denilen bir tüccarla karşılaştığı yerdir.

ṣ. 172a.3

Saʿd Tam adı Sa'd-ı Mavsılî'dir. Hz. Hasan Musul'a gittiği zaman Musul valiliği yapmaktadır. (bk. Saʿd-ı Mavsılī)

s. 84b.3

Saʿd bin Ḥanzala Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

s. 211b.6

Saʿd-ı Mavsılī Hz. Hasan Musul'a gittiği zaman Musul valiliği yapmaktadır. (bk. Saʿd)

s. 84a.15, 84b.6

Saʿd-ı Vaḳḳās Tam adı Sad bin Ebi Vakkas'tır. Cennetle müjdelenen on sahabeden biridir. (bk. Saʿd ibn-i Ebī Vaḳḳās, Ḥż. Saʿd ibn-i Ebī Vaḳḳās)

s. 223b.2

s.+ıŋ 198b.14

Saʿd ibn-i Ebī Vaḳḳās Cennetle müjdelenen on sahabeden biridir. (bk. Saʿd-ı Vaḳḳās, Ḥż. Saʿd ibn-i Ebī Vaḳḳās)

s. 187b.8

Saʿd ibn-i Esad ibn-i ʿAbdullāh Muhammed Hanefiyye'nin akrabasıdır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

s. 219a.1-2

sadr-ı bedr-i kāyināt (bk. Muḥammed)

Ṣafer Hicri takvime göre yılın ikinci ayı (bk. Saferü'l-ḫayr)

ṣ.+nıŋ 91a.4

Ṣaferü'l-ḫayr Hicri takvime göre yılın ikinci ayı (bk. Safer)

ṣ.+uŋ 27a.6

Ṣafiyye [I] Hz. Muhammed (as.)'in halası

ṣ. 18b.7, 20a.3, 20a.5

ṣ.+nıŋ 20a.5

Ṣafiyye [II] Muhtar es-Sakafî'nin kız kardeşi

ṣ. 310a.11, 310a.12

Saʿīd ibn-i Aḫnef Müslim bin Akil'i Muhammed-i Kesir'in evine getiren Kûfeli bir kişi

s. 146a.11

Ṣaḳafte-i bihāre? menzili Hz. Hüseyin'in Kûfe'ye gitmek için Mekke'den çıkarak ehl-i beyti ve taraftarlarıyla birlikte toplandıkları ve Mekke halkına seslendiği yer

ṣ. 171a.15

Saʿlāt Cehina denilen yerde oğlu Muhammed ile birlikte Hz. Hüseyin'i korumak amacıyla Yezid askeriyle savaşarak şehit olan kadın (bk. Saʿlāt Ḫātūn, Ḥż. Saʿlāt Ḫātūn)

s. 110a.15, 110b.6, 110b.9

s.+ıŋ 114b.7

Saʿlāt Ḫātūn Cehina denilen yerde oğlu Muhammed ile birlikte Hz. Hüseyin'i korumak amacıyla Yezid askeriyle savaşarak şehit olan kadın (bk. Saʿlāt, Ḥż. Saʿlāt Ḫātūn)

s. 109b.13-14, 110a.12, 110b.1, 112a.1, 114a.9, 114b.13, 114b.2

s.+a 110a.14

s.+da 115a.10

Ṣāliḥ Tam adı Salih bin Rukʿa-i Yehūdī'dir. Hz. Hüseyin çocukken onu kaçırıp evinde saklamıştır. Hz. Hasan'ın irşadıyla müslüman olmuştur. (bk. Sāliḥ bin Ruḳʿa-i Yeḥūdī, Ṣāliḥ-i Yeḥūdā, Ṣāliḥ-i Yeḥūdī)

ṣ. 40b.15, 41a.13, 41a.2, 41b.3

ṣ.+e 41b.14

Ṣāliḥ bin Ḳaʿb Yezid askeri

ṣ. 204b.7

Ṣāliḥ bin Ruḳʿa-i Yehūdī Hz. Hüseyin çocukken onu kaçırıp evinde saklamıştır. Yahudi olan bu kişi, Hz. Hasan'ın irşadıyla müslüman olmuştur. (bk. Sāliḥ bin Ruḳʿa-i Yeḥūdī, Ṣāliḥ-i Yeḥūdā, Ṣāliḥ-i Yeḥūdī)

ṣ. 40b.15

Ṣāliḥ bin Vehb Yezid askeri

ṣ. 252b.15

Ṣāliḥ bin Yesār Yezid askeri

ṣ. 236b.3

ṣ.+a 236b.5

Ṣāliḥ-i Yehūdā Tam adı Salih bin Rukʿa-i Yehūdī'dir. Hz. Hüseyin çocukken onu kaçırıp evinde saklamıştır. Hz. Hasan'ın irşadıyla müslüman olmuştur. (bk. Sāliḥ bin Ruḳʿa-i Yeḥūdī, Ṣāliḥ-i Yeḥūdā, Ṣāliḥ-i Yeḥūdī)

ṣ.+nuŋ 40b.15

Ṣāliḥ-i Yehūdī Tam adı Salih bin Rukʿa-i Yehūdī'dir. Hz. Hüseyin çocukken onu kaçırıp evinde saklamıştır. Hz. Hasan'ın irşadıyla müslüman olmuştur. (bk. Sāliḥ bin Ruḳʿa-i Yeḥūdī, Ṣāliḥ-i Yeḥūdā, Ṣāliḥ-i Yeḥūdī)

ṣ. 41a.8

ṣ.+nün 40b.15

Ṣāliḥ oġlı Tam adı Salih oğlu Esed'dir. Şüreyh Kadı, Müslim bin Akil'in çocuklarını Medine'ye göndermek için bu kişiye emanet etmiştir. (bk. Esed)

ṣ. 155b.4

Ṣāliḥ peyġamber Salih peygamber

ṣ.+iŋ 71a.7-8

Ṣālim Ömer bin Sad bin Ebi Vakkas'ın kölesidir. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'e karşı savaşmıştır.

ṣ. 208b.7

Sām Yezid askeri

s. 203b.4

Sām-ı bedbaht uğursuz Sam

s. 203b.13-14

Sām-ı melʿūn melun Sam

s. 204a.1

Sārā Hz. İbrahim'in eşi (bk. Ḥż. Sārā ana)

s. 40a.12

Sāre Hz. İbrahim'in eşi (bk. Ḥż. Sārā ana)

s. 282a.15

Ṣarṣā'īl Hz. Ali ile Hz. Fatıma'nın nikahlarını kıymak için Hz. Muhammed (as.)'in yanına gelen melek

ṣ. 45a.6

Seddiāb Hz. Hüseyin'in Kerbela yolunda konakladığı yerlerden biridir. Burada Ubeydullah bin Ziyad tarafından Hz. Hüseyin'i yakalaması için görevlendirilen Hurr bin Yezid, Hz.

Hüseyin'in gece vakti gitmesine izin vermiştir.

s. 177a.5

Sehl-i Saʿīd Kerbelâ hadisesinden sonra Şam'a getirilen ehl-i beyt kadınlarına yardım eden sahabe

s.+den 285b.10

s.+em 286a.5

Sekīne Hz. Hüseyin'in kızı (bk. Sekīne bānū, Sekkīne)

s. 258a.1, 327b.6

Sekīne bānū Hz. Hüseyin'in kızı (bk. Sekīne, Sekkīne)

s. 244a.7

Sekkīne Hz. Hüseyin'in kızı (bk. Sekīne bānū, Sekīne)

s. 286a.6

s.+yem 286a.4

Selīme Mervan bin Hakem'in halası

s. 307a.13, 307a.14, 307a.14

Selmān [I] İslâmiyet'i kabul eden İran asıllı ilk sahâbedir. Selman-ı Fârisî olarak da bilinir. (bk. Ḥż. Selmān, Ḥż. Selmân-ı Fârisī)

s. 31a.14, 31b.7, 43b.3, 61a.8

s.+a 64a.5

Selmān [II] Hz. Hüseyin'in ulağı

s. 141b.8

Selmān [III] Tam adı Selmān bin Yusuf'tur. Kerbela hadisesinin akabinde, kesilen başların Nusaybin'den sonra götürüldüğü kalenin hakimidir. Hz. Hüseyin taraftarı olduğundan dolayı şehit edilmiştir. (bk. Selmān binYūsuf, Yūsuf oġlı Selmān)

s. 276a.1

Selmān bin Yūsuf Kerbela hadisesinin akabinde, kesilen başların Nusaybin'den sonra götürüldüğü kalenin hakimidir. Hz. Hüseyin taraftarı olduğundan dolayı şehit edilmiştir. (bk. Selmān [III], Yūsuf oġlı Selmān)

s. 275b.11

s.+ı 276a.8

Semʿān Tam adı Semʿān bin Muḳātil'dir. Kerbelâ'da Yezid ordusuna katılan Halep valisidir. (bk. Semʿān bin Muḳātil)

s. 214b.13

Semʿān bin Muḳātil Kerbelâ'da Yezid ordusuna katılan Halep valisidir. (bk. Semʿān)

s. 214b.4

Sepāpāt deyri bir yer adı

s.+ne 82a.2

Sercūn Yezid'in veziri

s. 140b.10

Sercūn-ı melʿūn melun Sercun

s. 140b.14

Seşenbe güni Salı günü

s. 92a.9

Settār (bk. Allāh)

Seyf Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Seyf bin Ḥāris)

s. 218a.2

Seyf bin Ḥāris Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Seyf)

s. 218a.2

Seyyid er-Rıżāeddīn Tam adı Seyyid Rızaeddin Ebu'l Kasım Ali bin Musa bin Cafer bin Muhammed Tavusi'dir. İbn Tâvûs (öl.664/1266) adıyla da bilinir. Kerbelâ hadisesini ele alan 'el-Lehûf ʿalâ fī ḳatle't-tufûf' adlı eserin müellifidir. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. (bk. Ḥż. Seyyid er-Rıżāeddīn Ebu'l-Ḳāsım ʿAli bin Mūsā bin Caʿfer bin Muḥammed Ṭāvūsī, Ebu'l-Ḳāsım)

s. 344a.9

Seyyid-i kāyināt (bk. Muḥammed)

Seyyid-i kevneyn (bk. Muḥammed)

Şıbṭ (bk. Ḥüseyin)

Şıffin cengi İslam'ın dördüncü halifesi Hz. Ali ile Muâviye bin Ebû Süfyân arasında H 657'de yapılan savaş

ş.+nde 248a.14, 275b.13

s.+ni 123a.13-14

Sinʿān Tam adı Sinʿān bin Enes'tir. Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup göndermiş ancak Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'i okla göğsünden vurmuştur. (bk. Sinʿān bin Enes, Sinʿān ibn-i Enes)

s. 254a.1, 254a.2

Sinʿān-ı bedbaht uğursuz Sinan

s. 253b.14

Sinʿān bin Enes Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup göndermiş ancak Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'i okla göğsünden vurmuştur. (bk. Sinʿān, Sinʿān ibn-i Enes)

s. 197a.1, 253b.13

Sinʿān bin Enes-i melʿūn melun Sinan bin Enes

s. 252b.13

Sinʿān bin Yezid Yezid askeri

s. 234b.11-12

Sinʿān ibn-i Enes Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup göndermiş ancak Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'i okla göğsünden vurmuştur. (bk. Sinʿān bin Enes, Sinʿān)

s.+e 253b.4

Sind Hindistan alt kıtasında tarihi bir bölgedir. Günümüzde Pakistan'da bir eyalettir.

s.+e 237b.15

Sirāc-ı ʿAli (bk. Ḥüseyin)

Sirāc-ı Muḥammed (bk. Ḥüseyin)

Ṣuḥfu'ş-Şerīf Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biridir. (Eser hakkında bilgi bulunamadı)

s. 343a.15

s.+de 301a.11

Sulṭān-ı cihān (bk. Ḥüseyin)

Sulṭān-ı İmām-ı Ḥüseyin (bk. Ḥüseyin)

Sulṭān-ı Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

Sulṭān-ı Kerbelā İmām-ı Ḥüseyin (bk. Ḥüseyin)

Ṣūre-i Yūsuf Yusuf suresi

ṣ.+da 309a.9-10

Süheyl Tam adı Şeyh Süheyl bin Abdullah'tır. Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. (bk. Ḥż. Şeyḫ Süheyl bin ʿAbdullāh, Şeyḫ Süheyl bin ʿAbdullāh)

s. 330b.14

Süheyl bin Muġīre Kerbelâ hadisesinden sonra Basra'yı zabt ederek Hz. Hüseyin'in oğlu Zeynelabidin adına hutbe okutan kişi

s. 311b.2

sükkān-ı buḳʿa-i Baḳīʿ Medine'deki Müslümanların kurduğu ilk mezarlık (bk. Baḳīʿ, Baġīʿ, Baḳīʿ mezarlığı, Baḳīʿu'l-ġarḳad, maḳbere-i Baḳīʿ, sükkān-ı buḳʿa-i Baḳīʿ)

s. 27a.7-8

Süleymān Tam adı Süleyman bin Surad el-Huzāī'dir. Hz. Hüseyin'in intikamını almak amacıyla tevvabin hareketini başlatmış ve bu uğurda şehit olmuştur. (bk. Süleymān şāh, Süleymān bin Ṣurad, Süleymān bin Ṣurad-ı Ḫuzāʿī, Süleymān-ı Ṣurad, Süleymān-ı Ṣurad-ı Ḫuzāʿī)

s. 147a.8, 316b.10, 316b.4, 317a.12, 317a.2, 318b.8, 319a.11, 319b.4

s.+a 317b.8, 319a.5

s.+ı 319b.7

Süleymān şāh Tam adı Süleyman bin Surad el-Huzāī'dir. Hz. Hüseyin'in intikamını almak amacıyla tevvabin hareketini başlatmış ve bu uğurda şehit olmuştur. (bk. Süleymān, Süleymān bin Ṣurad, Süleymān bin Ṣurad-ı Ḫuzāʿī, Süleymān-ı Ṣurad, Süleymān-ı Ṣurad-ı Ḫuzāʿī)

s. 317b.2

Süleymān bin Ṣurad Tam adı Süleyman bin Surad el-Huzāī'dir. Hz. Hüseyin'in intikamını almak amacıyla tevvabin hareketini başlatmış ve bu uğurda şehit olmuştur. (bk. Süleymān şāh, Süleymān, Süleymān bin Ṣurad-ı Ḫuzāʿī, Süleymān-ı Ṣurad, Süleymān-ı Ṣurad-ı Ḫuzāʿī)

s. 317a.11, 318a.10, 318a.13-14

s.+a 316b.3

s.+ı 182a.10-11, 316a.8-9

s.+ıla 182a.10

Süleymān bin Ṣurad-ı Ḫuzāʿī Tam adı Süleyman bin Surad el-Huzāī'dir. Hz. Hüseyin'in intikamını almak amacıyla tevvabin hareketini başlatmış ve bu uğurda şehit olmuştur. (bk. Süleymān şāh, Süleymān bin Ṣurad, Süleymān, Süleymān-ı Ṣurad, Süleymān-ı Ṣurad-ı Ḫuzāʿī)

s. 181b.12

Süleymān-ı Ṣurad Tam adı Süleyman bin Surad el-Huzāī'dir. Hz. Hüseyin'in intikamını almak amacıyla tevvabin hareketini başlatmış ve bu uğurda şehit olmuştur. (bk. Süleymān şāh, Süleymān bin Ṣurad, Süleymān bin Ṣurad-ı Ḫuzāʿī, Süleymān, Süleymān-ı Ṣurad-ı Ḫuzāʿī)

s. 319a.10-11

s.+ıŋ s. 130b.1

Süleymān Nebī Süleyman peygamber (bk. Ḥż. Süleymān peyġamber)

s. 46a.13

Süleymān-ı Ṣurad-ı Ḫuzāʿī Tam adı Süleyman bin Surad el-Huzāī'dir. Hz. Hüseyin'in intikamını almak amacıyla tevvabin hareketini başlatmış ve bu uğurda şehit olmuştur. (bk. Süleymān şāh, Süleymān bin Ṣurad, Süleymān bin Ṣurad-ı Ḫuzāʿī, Süleymān-ı Ṣurad, Süleymān)

s. 148b.9

Süneni'l-Cāmi Tirmizî'nin (öl.892) Kütüb-i Sitte'ye dahil olan eseridir. Kaynaklarda Sünenü't-Tirmiẕī, Câmiʿu't-Tirmiẕī, Ṣaḥīḥu't-Tirmiẕī, el-Câmiʿu'ṣ-ṣaḥīḥ, el-Müsnedü'ṣ-ṣaḥīḥ, el-Câmiʿu'l-kebīr isimleriyle de zikredilmektedir.

s. 343b.2

Sünnī Sünnet ehlinden olan kimse

s. 309b.2

Ş

Şāh-ı Düldül (bk. ʿAlī)

Şāh-ı merdān (bk. ʿAlī)

Şāh-ı şehīdān-ı deşt-i Kerbelā (bk. Ḥüseyin)

Şāh-ı velāyet (bk. ʿAlī)

ş. 53a.7

Şām Suriye'nin başkenti (bk. Dımışk, Şām-ı Şerīf)

ş. 66b.9, 81a.10, 82b.9, 151a.12, 230a.12, 248a.11, 265b.6, 298b.11, 318a.11

ş.+a 82b.9, 83b.4, 83b.7, 84a.4, 88a.13, 91b.5, 101a.12, 103b.6, 103b.7, 129b.13, 156a.5, 162b.6, 203a.2, 203a.3, 250a.4, 273b.11, 273b.13, 273b.4, 281a.12, 285a.2, 288a.9, 289a.9, 299b.8, 303a.5, 315b.4, 340b.2

ş.+da 81b.8, 83b.7, 91b.6, 103b.1, 103b.4, 120b.11, 120b.8, 281a.8, 285b.11, 298a.1, 313b.7, 315a.9, 318b.6

ş.+dan 83b.11, 84a.8, 87b.11, 145b.15, 147b.4, 148b.13, 238a.15, 311a.8

ş.+ıŋ 295b.2

Şām-ı şerīf Suriye'nin başkenti (bk. Dımışk, Şām)

ş.+de 338a.5

Şāmlı Şam şehrinden olan kimse

ş. 325a.11, 325b.2

ş.+dan 13a.9, 204a.12

ş.+dır 248a.10

ş.+lar 296a.3

ş.+yıdı 87b.11

Şāmlı Saʿid oġlı Tam adı Ebū Saʿīd-i Dımışḳī'dir. Hz. Hüseyin ve ashabının kesilen başlarını getiren Yezid ordusu ile birlikte Şam'a gelmiştir. (bk. Ebū Saʿīd-i Dımışḳī)

ş. 281a.8

Şārib Abbas bin Şīş'in azatlı kölesidir. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ş. 217b.7-8

Şebber Harun peygamberin oğlunun ismi

ş. 79a.2

Şebbir Harun peygamberin oğlunun ismi

ş. 79a.2

Şedāyid el-Ḥay Hz. Hüseyin'i katleden kişinin Beni Hay kabilesinden olan atası

ş. 10a.12

Şeddād Nemrud ve Firavun gibi ilahlık davasında bulunan Âd kavminin hükümdarı

ş. 62b.10

Şedīd Cehennemde silkindikçe zehirler saçan, Allah'ın Hz. Hüseyin'i katleden kişiyi kendisine vereceğini söylediği büyük bir yılan

ş. 301b.3

Şefīʿ-i rūz-ı araṣād (bk. Muḥammed)

Şefīʿ-i rūz-ı araṣāt (bk. Muḥammed)

Şefīʿ-i rūz-ı cezā (bk. Muḥammed)

Şefīʿ-u rūz-ı cezā (bk. Muḥammed)

Şehīd (bk. Ḥüseyin)

Şehīd Ḥamza Hz. Muhammed (as.)'in amcası Hz. Hamza

ş. 15a.1

ş. 92a.7

Şehrebānū Hz. Hüseyin'in eşi, Zeynelābidin'in annesi (bk. Ḥż. Şöhrebānu, Şöhrebānū)

ş. 195b.6

Şepper Harun peygamberin oğlunun ismidir. 'Hüseyin' anlamındadır. (bk. Şebber)

ş.+dir 93a.3

Şerāḥīl Tevvabin hareketine karşı Ubeydullah bin Ziyad'ın Aynü'l-Verde'ye gönderdiği komutan

ş. 319a.2

ş.+dir 318b.11

Şevāhidü'n-Nübüvve Abdurrahman-ı Câmī tarafından Ali Şīr Nevâī'nin isteği üzerine 1480'de kaleme alınmıştır. Hz. Muhammed (as.)'in nübüvvetinin delilleriyle ilgili olan Farsça bir eserdir.

ş. 343a.4

ş.+de 21a.13, 42b.3, 44b.11, 48a.11, 56a.6, 59b.6, 65b.11, 65b.4, 66b.8, 67a.5, 75a.6, 75b.7, 83a.13, 92a.5, 97b.5, 305a.14, 99b.1

Şeybe Hz. Muhammed (as.)'e suikast planlayanlardan müşriklerden biridir. Bedir Savaşında ölmüştür.

ş. 13a.6

ş.+nün 43a.5

ş.+yi 17a.1, 84a.12

Şeyḫ Müfīd İmâmiyye Şîası'nın önde gelen kelâm, fıkıh ve hadis âlimidir (öl.1022). (bk. Ḥż. Şeyḫ Müfīd)

ş. 344a.15

Şeyḫ Süheyl bin ʿAbdullāh Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. (bk. Süheyl, Ḥż. Şeyḫ Süheyl bin ʿAbdullāh)

s. 330b.8-9, 344a.6

Şeyḫ Tirmiẕī Kütüb-ü sitte'de yer alan Cāmiu's-sahīh'in müellifidir (öl.892). (bk. Ḥż. İmām-ı Tirmizī, Tirmizī)

ş. 45a.11

Şeyṭān şeytan, iblis (bk. İblīs)

ş. 85a.9, 122a.6, 158a.8, 246a.9

ş.+ıŋ 85a.11, 214a.8

Şiʿa Hz. Hüseyin'i mektuplarla Kûfe'ye davet ettikten sonra ona yardım etmediklerinden dolayı büyük pişmanlık duyan, Hz. Hüseyin'in intikamını almak için Kûfe'de toplanan güruh

ş.+ya 316a.15

Şibl bin Yezid-i şāḳī Ḥavlī bin Yezid-i Ashābī'nin oğlu olan Yezid askeridir. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'in başını kesmeye yeltenmiştir.

ş. 253b.6

Şimr Hz. Hüseyin'in mübarek başını gövdesinden ayıran şahıs (bk. Şimr-i Ẕilcevş, Şimr-i Ẕilcevşen)

ş. 192b.7, 254b.11, 254b.3, 325a.15, 325b.6, 329a.7

ş.+ıŋ 325b.1, 325b.5

Şimr-i melʿūn melun Şimr

ş. 192b.10, 192b.7, 254a.4, 254b.12, 254b.4, 255a.11, 255a.15, 255b.13, 283b.15

ş.+a 283b.13

Şimr-i Ẕilcevş Hz. Hüseyin'in mübarek başını gövdesinden ayıran şahıs (bk. Şimr, Şimr-i Ẕilcevşen)

ş. 62b.10, 186a.2, 186a.8, 189b.11, 196a.3, 197a.1, 247a.3, 251b.9, 253a.15, 253b.13, 253b.15, 254a.10, 254a.9, 273b.6, 274b.8, 280b.4, 281b.1, 294b.9, 305b.4, 324a.9, 326a.2

ş.+e 192b.6, 196a.6

ş.+iŋ 325a.9

Şimr-i Ẕilcevş-i ḫabīs pis, murdar Şimr-i Zilcevş

ş.+ıŋ 340b.5

Şimr-i Ẕilcevş-i melʿūn melun Şimr-i Zilcevş

ş. 201a.13, 247a.12, 247b.1, 249a.3, 251a.12, 252b.11-12, 264a.3, 275a.4, 275b.9, 278b.12-13, 280b.11, 281b.11, 281b.4, 283b.12, 283b.3, 286b.6, 301a.9, 325a.12-13

ş.+a 190a.4, 280b.15

ş.+ı 294b.8, 329a.5-6

ş.+ıla 190a.7-8

ş.+sın 274b.15

Şimr-i Ẕilcevş-i pelīd alçak Şimr-i Zilcevş

ş. 325a.8

Şimr-i Ẕilcevşen Hz. Hüseyin'in mübarek başını gövdesinden ayıran şahıs (bk. Şimr, Şimr-i Ẕilcevş)

ş.+e 191b.6

Şīrāz İran'da bir şehir

ş. 305b.11, 306b.1, 307a.9

ş.+a 307b.7, 308b.4

ş.+dır 306b.7, 309a.2

Şīr-i Ḫüdā (bk. ʿAlī)

Şīrīn Hz. Hüseyin'in eşi Şehribanu'nun cariyesi (bk. Şīrīn bānū, Şīrīn çāriye, Şīrīn Ḫātūn)

ş. 276a.13, 277b.10, 277b.4, 277b.8, 278a.13, 278a.7

ş.+e 279b.5, 279b.6

ş.+im 277b.9

Şīrīn bānū Hz. Hüseyin'in eşi Şehribanu'nun cariyesi (bk. Şīrīn, Şīrīn çāriye, Şīrīn Ḫātūn)

ş. 277a.1

ş.+ya 276b.15

Şīrīn çāriye Hz. Hüseyin'in eşi Şehribanu'nun cariyesi (bk. Şīrīn, Şīrīn bānū, Şīrīn Ḫātūn)

ş. 277a.8, 278a.12

Şīrīn ḫātūn Hz. Hüseyin'in eşi Şehribanu'nun cariyesi (bk. Şīrīn, Şīrīn bānū, Şīrīn çāriye)

ş. 277b.8

Şīş Tam adı Şebes bin Rebīʿ'dir. Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup göndermiş ancak Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'e karşı savaşmıştır. (bk. Şīş bin Rebīʿ, Şīş bin Refīʿ, Şīş ibn-i Rebīʿ)

Şīş-i melʿūn melun Şîş

ş. 205b.15

Şīş Tam adı Şebib bin Becretü'l-Eşcā'dır. İbn-i Mülcem'in yanında Hz. Ali'yi

öldürmek için bulunanlardan biridir. (bk. Şīş bin Baḥr, Şīş bin Baḥr-i Eşçāʿ)

ş. 72b.9

Şīş bin Baḥr Tam adı Şebib bin Becretü'l-Eşcā'dır. İbn-i Mülcem'in yanında Hz. Ali'yi öldürmek için bulunanlardan biridir. (bk. Şīş, Şīş bin Baḥr-i Eşçāʿ)

ş. 73b.6

Şīş bin Baḥr-i Eşçāʿ Tam adı Şebib bin Becretü'l-Eşcā'dır. İbn-i Mülcem'in yanında Hz. Ali'yi öldürmek için bulunanlardan biridir. (bk. Şīş, Şīş bin Baḥr)

ş. 72a.1

Şīş bin Naha'ī Tam adı Şebeş bin Sa'd olan Yezid askeri

ş. 232a.14-15

Şīş bin Rebīʿ Tam adı Şebes bin Rebīʿ'dir. Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup göndermiş ancak Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'e karşı savaşmıştır. (bk. Şīş, Şīş bin Refīʿ, Şīş ibn-i Rebīʿ)

ş. 132a.6, 186a.2, 196b.15, 205b.12, 225a.1, 232b.12, 321a.2

ş.+i 224b.1

Şīş bin Rebīʿ-i melʿūn melun Şīş bin Rebīʿ

ş. 247a.4

Şīş bin Rebīʿ-i nā-bekār soysuz Şīş bin Rebīʿ

ş. 321a.7

Şīş bin Refīʿ Tam adı Şebes bin Rebīʿ'dir. Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup göndermiş ancak Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'e karşı savaşmıştır. (bk. Şīş, Şīş bin Rebīʿ, Şīş ibn-i Rebīʿ)

ş. 131a.2

Şīş bin Süveyd Tam adı Şīş bin Süveyd'dir. Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ş. 219b.11

Şīş ibn-i Rebīʿ Tam adı Şebes bin Rebīʿ'dir. Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup göndermiş ancak Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'e karşı savaşmıştır. (bk. Şīş-i melʿūn, Şīş bin Rebīʿ, Şīş bin Refīʿ)

ş. 186a.9

Şöhrebānū Hz. Hüseyin'in eşi, Zeynelābidin'in annesi (bk. Ḥż. Şöhrebānu, Şehrebānū)

ş. 206b.14, 207b.15, 207b.4, 208a.3, 208a.8, 208b.2, 243b.8, 249b.14, 249b.5, 250a.2, 276b.11, 276b.12, 276b.2, 276b.3, 277a.11, 277a.14, 277a.3-4, 277a.5, 277a.8, 279b.5-6, 327b.8

ş.+dan 279a.4

ş.+ya 276b.1, 276b.13-14, 278b.6, 332a.13

Şüḳūḳ menzili Hz. Hüseyin'in Mekke'den Kûfe istikametinde giderken Verde'den sonra uğradığı yer

ş.+ne 174a.9

Şüreyh bin ʿUbeyd Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

ş. 211b.12

Şüreyh Ḳāḍī Tam adı Şüreyh bin Haris'tir. Kûfe kadısıdır. Müslim bin Akil'in çocuklarını, Ubeydullah bin Ziyad'dan kurtarmaya çalışmıştır.

ş. 130b.10, 155a.5-6, 155b.1

ş.+nıŋ 145a.9, 155a.15

T

Ṭaberistān İran'ın kuzeyinde günümüzde Mâzenderan adını taşıyan eyalet

ṭ. 183b.12, 184a.13, 184a.9, 184b.8, 185b.11, 188b.14, 189a.7, 189b.9, 190a.3, 191b.6, 192b.11, 214b.2

ṭ. (memālik-i Ṭ.) 184a.1

ṭ.+ı 185a.5

Ṭāhir Hz. Muhammed (as.)'in oğlu Abdullah'ın lakabı (bk. Ṭayyib)

ṭ. 39b.4

Ṭalḥa bin Ṭalḥa Kureyş kabilesindendir. Bedir Savaşı'nda Hz. Ali tarafından öldürülmüştür.

ṭ. 17a.3

Ṭārıḳ bin ʿAbdullāh Yezid askeri

Ṭārıḳ bin ʿAbdullāh-ı melʿūn melun Tarık bin Abdullah

ṭ. 225b.1

Tenim Hz. Hüseyin'in Kûfe'ye gitmek amacıyla Mekke'den terviye günü çıktığı yer

t.+e 171a.11

Ṭirimmāḥ Tam adı Tirimmāh ibn-i Adī'dir. Hz. Hüseyin, Kûfe yollarını iyi bilmesinden dolayı kervana rehber

olarak görevlendirmiştir. (bk. Tirimmāḥ ibn-i Adī)

t. 179b.6, 179b.9

Ṭirimmāḥ ibn-i Adī Hz. Hüseyin'in Kûfe yollarını iyi bilmesinden dolayı kervana rehber olarak görevlendirdiği kişidir. (bk. Tirimmāḥ)

ṭ. 179b.3

Ṭay ḳabīlesi Bir Arap kabilesi

ṭ.+ne 179b.5

Ṭayyib Hz. Muhammed (as.)'in oğlu Abdullah'ın lakabı (bk. Ṭāhir)

ṭ. 39b.4

Tefsirāt Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biridir. (Eser hakkında bilgi bulunamadı)

t. 342b.12

Temīm bin Ḳaḥṭabe Yezid askeri

Temīm bin Ḳaḥṭabe-i melʿūn melun Temim bin Kahtabe

t. 248a.10

Temīr Hz. Hüseyin'in Kufe'ye gönderdiği elçisi Kays bin Müshir'i yakalayıp Ubeydullah bin Ziyad'a götüren kişi

t. 172b.9

Teŋri (bk. Allāh)

Teŋri teʿālā (bk. Allāh)

Terviyye güni Kurban bayramının arefe gününden önceki gündür. Zilhicce'nin sekizinci günüdür. Hz. Hüseyin ehl-i beytiyle birlikte Mekke'den Kûfe'ye doğru Terviyye günü yola çıkmıştır.

t.+yidi 171a.11

Tevārīḫ-i Ṭaberī Ebû Ca'fer Muhammed bin Cerīr bin Yezīd el-Âmülī et-Taberī tarafından yazılmıştır. Eser, Târīḫu'r-rusül ve'l-mülûk, Târīḫu'r-rusül ve'l-enbiyâʾ ve'l-mülûk ve'l-ḫulefâʾ, Aḫbârü'r-rusül ve'l-mülûk, Târīḫu'ṭ-Ṭaberī adlarıyla da bilinir.

t. 343b.1

Tevfīḳ (bk. Hasan [I])

Tevrāt Yahudiliğin kutsal kitabı

t. 67b.2

Tirmiẕī Kütüb-ü sitte'de yer alan Cāmiu's-sahīh'in müellifidir. (öl.892) (bk. Şeyḫ Tirmiẕī, Ḥż. İmām-ı Tirmizī)

t. 344a.12

Ṭūbā aġacı Cennette kökleri gökte olan bir ağaç

ṭ. 46a.4

Tuḥfetü'ş-Şühedā Muhammed bin Hacı Hasan tarafından 1696'da kaleme alınmıştır. Türkçe mensur bir maktel-i Hüseyin metnidir. Fuzulî'nin Hadikatü's-Süedâ'sının diliçi çevirisi niteliğindedir. Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilişini ve sonrasında olan olayları ihtiva etmektedir. (bk. Maḳtel-i Ḥüseyin)

t. 342a.8

t. (fihrist-i T.)1b.1

t.+nıŋ 343b.3

Türk Kerbelâ'da saf değiştirerek Hz. Hüseyin tarafına geçen Hurr bin Yezid'in kendisiyle birlikte gelen hizmetkarıdır.

t. 198a.6

Türkçe Türkçe (bk. Türkī, Türkīçe)

t. 193b.15b

Türkī Türkçe (bk. Türkçe, Türkīçe)

t. 4a.7

Türkīçe Türkçe (bk. Türkçe, Türkī)

t. 4a.10

U

Uḥūd ġazāsı Hicretin üçüncü yılında Mekkeli müslümanlar ile müşrikler arasında yapılan savaştır. (bk. ġazā-yı Uḥūd)

u. 20b.10-11, 27a.15, 29b.15, 31a.4

Uḥud ṭaġı Hicretin üçüncü senesinde Müslümanlar ile Mekkeli müşrikler arasındaki savaşın yapıldığı yerdir.

u. 18b.10

u.+na 18b.8

ʿ**Uḳḳāşe** sahabeden bir zat (bk. Ḥż. ʿUḳḳāşe)

ʿu. 31a.8, 31b.14, 32a.5

ʿu.+ye 31b.10

ʿ**Umre** Muhtar es-Sakafî'nin celladıdır. Muhtar es-Sakafî'nin emriyle Ömer bin Sad-ı Vakkas ve oğlu Hafs ile Şimr-i Zilcevşen'in başlarını keserek Hz. Hüseyin'in intikamını almıştır.

ʿu. 324a.12, 324a.13, 324b.11, 324b.14, 325a.11, 325a.13, 325a.15, 325a.2, 325a.7, 325b.4

ʿu.+yem 325a.12

ʿ**Urve [I]** Tam adı Hānī bin ʿUrve'dir. Müslim bin Akil'i evinde saklamış ve bu yüzden Ubeydullah bin Ziyad tarafından öldürülmüştür. (bk. Ḥānī bin ʿUrve, Ḥānī)

ʿu. 146b.15

ʿ**Urve [II]** Kerbelâ'da saf değiştirerek Hz. Hüseyin tarafına geçen Hurr bin Yezid'in oğlu Ali'nin kendisiyle birlikte gelen hizmetkarıdırdır. Kerbela'da şehit olanlardan biridir.

ʿu. 202a.10, 202a.12, 202b.2

ʿ**Urve bin ʿAbdullāh** Tam adı ʿUrve bin ʿAbdullāh-ı Saʿd-ı Vaḳḳās'tır. Ravzatü'l-Ahbab adlı eserde Urve bin Abdullah'ın, Hz. Muhammed (as.)'in Kureyşli müşriklerden gördüğü eziyetleri anlattığı kısım yer almaktadır. (bk. ʿUrve bin ʿAbdullāh-ı Saʿd-ı Vaḳḳās)

ʿu. 12b.4

ʿ**Urve bin ʿAbdullāh-ı Saʿd-ı Vaḳḳās** Ravzatü'l-Ahbab adlı eserde Urve bin Abdullah'ın, Hz. Muhammed (as.)'in Kureyşli müşriklerden gördüğü eziyetleri anlattığı kısım yer almaktadır. (bk. ʿUrve bin ʿAbdullāh)

ʿu.+dan 12b.1

ʿ**Urve bin Ḳays** Hz. Hüseyin'e Kûfe'ye gelmesi için mektup gönderen Kûfelilerden biri

ʿu. 132a.7

ʿ**Utbe** Tam adı Ukbe bin Ebū Muayt'tır. Kureyşli müşriklerdendir. Hz. Muhammed (as.)'e suikast planlamış ve ona eziyet etmiştir. Bedir Savaşında ölmüştür. (bk. ʿUtbe-i Ebū Muʿayt)

ʿu. 13a.6

ʿu.+nün 43a.5

ʿ**Utbe-i Ebū Muʿayt** Tam adı Ukbe bin Ebū Muayt'tır. Kureyşli müşriklerdendir. Hz. Muhammed (as.)'e suikast planlamış ve ona eziyet etmiştir. Bedir Savaşında ölmüştür. (bk. ʿUtbe)

ʿu. 11b.11-12

ʿ**Uyūnu'r-Rıżā** İbn Bâbeveyh Şeyh Saduk tarafından kaleme alınmıştır. On iki imamın sekizinci imamı olan İmam Rıza tarafından nakledilen hadis-i şerifleri ihtiva etmektedir. Eser, 'Uyûn-ı Ahbâri'l-Rıza' adıyla da bilinmektedir.

u. 342b.15

u.+da 97b.15-98a.1, 260b.5, 300b.7

Ü

Ümeyye Tam adı Ümeyye bin Halef'tir. Mekkeli müşriklerdendir. Hz. Muhammed (as.)'e düşmanlık yapmış, İslam'ı kabul ettiği için kölesi Bilal Habeşi'ye işkence etmiştir. (bk. Ümeyye ibn-i Ḫalef)

ü. 13a.7

Ümeyye ibn-i Ḫalef Mekkeli müşriklerdendir. Hz. Muhammed (as.)'e düşmanlık yapmış, İslam'ı kabul ettiği için kölesi Bilal Habeşi'ye işkence etmiştir. (bk. Ümeyye)

ü. 14a.14

Ümmü Cemīl Ebu Leheb'in karısı, Tebbet suresinde hicvedilen kadın

ü. 11b.13

Ümmü Gülsüm [I] Hz. Muhammed (as.)'in kzı (bk. Ḥż. Ümmü Gülsüm [I])

ü. 39b.6

Ümmü Gülsüm [II] Hz. Ali'nin kızı (bk. Ḥż. Ümmü Gülsüm [I])

ü. 74b.14, 175b.12, 181a.10, 195a.4, 195b.1, 195b.2, 195b.8, 244b.1, 293a.5, 298b.6

ü.+den 299b.7

ü.+dür 292b.7, 292b.9

ü.+e 74b.13, 90b.15

Ümmü Gülsüm [III] Hz. Musa'nın eşi

ü. 40a.13

Ümmü'l-Berāmoġlu Hz. Muhammed (as.)'i zehirledikleri yemeğin verildiği ziyafetin sahibi

ü.+nuŋ 28b.2

Ümmü'l Fażl Tam adı Ümmü'l Fażl bint-i Ḫāris'tir. Hz. Muhammed (as.)'in amcası Hz. Abbas'ın eşidir. Hz. Hüseyin'in sütannesidir. (bk. Ḥż. Ümmü'l Fażl bint-i Ḫāris)

ü. 93b.9, 93b.11

Ümmü Muḥammed (bk. Fāṭıma [I])

Ümmü Selime Hz. Muhammed (as.)'in eşi (bk. Ḥż. Ümmü Selime)

ü. 33b.2, 33b.6, 35a.15, 45a.1, 262b.1

ü.+den 54b.10

ü.+nıŋ 262a.12, 262a.14-15

ü.+ye 46a.7

V

Vācibu'l-vücūd (bk. Allāh)

Vāhib-i Kelbī Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbela'da şehit olanlardan biridir. (bk. Veheb)

v. 210a.6

v.+nıŋ 210a.9

Vāḥşī Uhud Savaşında Hz. Hamza'yı şehid eden Habeşli köledir. Daha sonra Müslüman olmuştur.

v.+nıŋ 17b.15

Vāḥşī-i harāmzāde soysuz Vahşi

v. 18a.13-14

Vāḥşī-i melʿūn melun Vahşi

v. 17b.11, 17b.14, 18a.3

v.+a 18b.3

Vāḥşī-i nā-bekār hayırsız Vahşi

v. 18a.6

Vāḳıʿā-yı Fīl, Kur'ân-ı Kerîm'in 105. sûresinde 'ashâbü'l-fîl' şeklinde bahsedilen Habeş ordusunun Kâbe'yi yıkmak amacıyla Mekke üzerine yürümesi ve ebabil kuşlarının attıkları taşlarla helak olması olayıdır.

v.+den 39b.9

Vāḳıʿā-yı Kerbelā Hz. Hüseyin'in 10 Muharrem 61'de Emevî halifesi Yezid tarafından Kerbelâ'da şehit edilmesi olayıdır. (bk. Kerbelā çengi, Kerbelā cengi, Kerbelā vāḳıʿāsı)

v. 260a.2

v.+dan 305a.6

v.+nıŋ 260a.1

Vaḳḳās bin Mālik Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

v. 211b.15

Vāle Ömer bin Sad-ı Vakkas'ın kölesidir. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'e karşı savaşmıştır.

v. 208b.7

Veheb Tam adı Vehb-i Kelbī'dir. Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbela'da şehit olanlardan biridir. (bk. Vāhib-i Kelbī, Veheb-i Kelbī)

v. 211a.3

Veheb-i Kelbī Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbela'da şehit olanlardan biridir. (bk. Vāhib-i Kelbī, Veheb)

v. 211a.2

Velīd [I] Tam adı Velid bin Utbe'dir. Hz. Hüseyin taraftarı olan Medine valisidir. (bk. Velīd ibn-i ʿUtbe, Velīd bin ʿUtbe, Ḥż. Velīd)

v. 123b.10, 124a.4, 124b.14, 124b.5, 125b.7

v.+ıŋ 123a.3, 123b.6, 124a.4

v.+sin 125a.9

Velīd [II] Müşriklerdendir. Kureyş'in ileri gelenlerinden Utbe'nin oğludur. Bedr Savaşı'nda Hz. Ali tarafından öldürülmüştür.

v.+i 17a.2

Velīd bin ʿUtbe Hz. Hüseyin taraftarı olan Medine valisidir. (bk. Velīd ibn-i ʿUtbe, Velīd [I], Ḥż. Velīd)

v.+sin 122a.10-11

v.+ye 121a.7, 122a.14

Velīd ibn-i ʿUtbe Hz. Hüseyin taraftarı olan Medine valisidir. (bk. Velīd bin ʿUtbe, Velīd [I], Ḥż. Velīd)

v.+yi 140b.12-13

Verde Züheyr bin Kayn el-Becelī'nin ailesi ve askeri ile birlikte Hz. Hüseyin'in ordusuna katıldığı yerdir.

v. 172b.14

vilāyet-i Nehrirevān Hz. Ali ile Hâricîler arasında H 658'de meydana gelen savaşın yapıldığı yerdir.

v.+ı 68a.9

Vücūdu'l-mükerrem (bk. Muḥammed)

Y

Yaḥyā Harran'da Hz. Hüseyin'in mübarek başının Kur'an okuduğuna şahit olduktan sonra Müslüman olan ve Yezid askerleri tarafından şehit edilen Yahudi

y. 274a.4, 274a.6, 274a.8, 274b.2

y.+nıŋ 274a.5

Yaḥyā-yı şehīd Hz. Hüseyin'in kesik başının Kur'an okuduğuna şahit olduktan sonra Müslüman olan ve Yezid askerleri tarafından şehit edilen Yahudinin Harran'da bulunan mezarına verilen ad

y. 274b.7

Yaʿḳūb [I] Aklan adında bir yerin hakimi

y. 283b.6, 283b.7

Yaʿḳūb [II] Yezid'in sarayında iken Hz. Hüseyin'in mübarek başını görünce Müslüman olan, Hz. Davud'un soyundan gelen Yahudidir. Yezid tarafından öldürülmüştür.

y. 288b.2

Yeʿcūc Meʿcūc Zülkarneyn döneminde ortaya çıkan ve kıyametin kopmasına yakın zuhur ederek yeryüzünde bozgunculuk yapacak olan topluluk

y. 225b.5

Yeḥūdī Hz. Musa'nın dinine mensup kimse

y. 48b.9, 64b.12, 64b.13, 258a.9, 258a.10, 258a.14, 258b.3, 258b.8, 259a.12, 259a.5, 263a.5, 263a.7, 263a.8, 263b.1, 263b.3, 263b.5, 263b.7,

264b.15, 274a.4, 274b.2, 274b.5, 287b.10, 287b.12, 287b.13, 288a.4, 288a.8, 288a.9, 288a.12, 288b.1, 288b.8, 288b.11, 288b.15,

y.+dir 288a.1

y.+ler 64b.15

y.+lere 197a.13

y.+ye 263b.2, 274b.2, 288a.3

y.+yi 288b.14

y.+yile 64b.7

Yeḥūdī bölügü Yezid'in ordusundaki bir gruptur. Kerbelâ hadisesinden sonra gövdelerinden ayrılan başlar taksim edildiğinde bu gruba yirmi iki adet baş verilmiştir.

y.+ne 264b.15

Yemen Orta Doğu'da bir ülke

y. 128a.12, 169a.13

y.+e 128a.8, 128b.1, 237b.15, 246b.12

Yemenī bir kumaş türü

m. 26b.8-9

Yezdecir Şāh Hz. Hüseyin'in eşi Şehribanu'nun babası, Sasanî İmparatorluğunun son kralı III. Yezdicerd (bk. Yezdecir, Yezdecird)

y. 332a.15

y.+ı 276b.13

Yezdecir Hz. Hüseyin'in eşi Şehribanu'nun babası, Sasanî İmparatorluğunun son kralı III. Yezdicerd (bk. Yezdecir Şāh, Yezdecird)

y. 243b.9

Yezdecird Hz. Hüseyin'in eşi Şehribanu'nun babası, Sasanî İmparatorluğunun son kralı III. Yezdicerd (bk. Yezdecir, Yezdecir Şāh)

y. 249b.2

Yezid [I] Muaviye bin Ebu Süfyan'ın oğlu Yezid. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'i şehit eden Emevî halifesi. (bk. Muʿāviye oġlı Yezid, Yezid [I], Yezid ibn-i Muʿāviye)

y. 5a.5, 5b.4, 62b.10, 81a.10, 81a.12, 86a.8-9, 91b.6, 103a.2, 103b.5, 104a.4, 105b.12, 106a.9, 106b.12, 111b.12, 113a.14, 113b.6, 114a.1, 114b.1, 114b.12, 114b.14, 114b.9, 116a.15, 117b.7, 118a.11, 118a.8, 118a.9, 118b.3, 118b.8, 120a.15, 120b.14, 120b.8, 121a.10, 121a.13, 121a.2, 121b.4, 121b.7, 122a.7, 122b.14, 122b.7, 123a.14, 123a.6, 123b.2, 124b.1, 125a.8, 128a.3, 129a.12, 129a.5, 129b.10, 129b.15, 130a.12, 130a.3, 130a.7, 131b.1, 131b.12,

134a.10, 134a.14, 134b.1, 134b.13, 134b.4, 134b.9, 135a.15, 135b.12, 140a.11, 140a.12, 140a.4, 140a.6, 140a.8, 140a.9, 140b.6, 145b.15, 154a.5, 162b.6, 162b.9, 175a.11, 175a.13, 175a.15, 176a.8, 177b.12, 178a.2, 181b.15, 182a.12, 182b.13, 183a.10, 186a.8, 186a.9, 191a.1, 196a.2, 196a.3, 198a.3, 198a.4, 198b.1, 199b.2, 203b.3, 204a.11, 205a.2, 205a.4, 208a.11, 208b.14, 209b.3, 211a.13, 219a.15, 219b.7, 223a.9, 226a.1, 234b.4, 235a.10, 235b.12, 244a.1, 247a.14, 248b.4, 248b.8, 249b.3, 259b.3, 261a.4, 280b.13, 287a.3, 287b.13, 287b.15, 287b.4, 288a.11, 288a.11, 289a.12, 289a.14, 291a.1, 292a.10, 292a.7, 293a.9, 294a.10, 294a.8, 294b.11, 294b.11, 294b.3, 295a.5, 296a.1, 296a.4, 298a.13, 298b.9, 299a.10, 299a.12, 299a.6, 299b.9, 300a.5, 306a.15, 306b.11, 306b.2, 306b.5, 306b.8, 307a.15, 307a.8, 308b.5, 308b.9, 309a.10, 310a.15, 310b.3, 311b.5, 313a.5, 313a.9, 313b.1, 313b.4, 313b.6, 314a.1, 318b.9, 319a.3, 320b.14, 323b.5, 326a.7, 329a.11, 329a.14, 332b.3, 332b.7, 332b.9, 335a.14, 335a.15, 335b.2, 335b.5, 336a.12, 336a.8, 336b.12, 336b.13, 336b.4, 336b.7, 337a.1, 338a.6, 338b.6, 339a.2, 345b, 345b, 346a

y.+den 221b.7, 298b.6

y.+dir 117a.6

y.+e 103b.12, 103b.9, 104b.1, 105b.2, 120b.6, 128b.6, 129b.13, 130a.6, 130a.8, 142a.11, 182a.9, 183a.9, 187a.15, 197a.8, 203a.2, 229b.1, 229b.12, 235b.10, 238a.8, 302b.5, 305b.15, 306a.1, 310a.14, 312b.12, 329a.13

y.+i 106b.2, 114b.14, 203a.3

y.+im 118a.13, 118b.10, 118b.5

y.+iŋ 131b.6, 134a.6, 139b.13, 177a.1, 208a.12, 247a.7, 286b.3, 287a.10

Yezid-i bed-baht uğursuz Yezid

y. 169a.5

Yezid-i bed-fiʿāl kötü fiilli Yezid

y. 169a.8

Yezid-i melʿūn melun Yezid

y. 141a.6, 294b.1, 295b.15, 305b.9, 311b.10, 311b.8, 329b.2

y.+ı 284a.9

y.+ıŋ 146b.3-4

Yezid-i merdūd kovulmuş Yezid

y. 295a.7-295a.8

Yezid-i pelīd alçak Yezid

y. 4b.1, 85b.15, 87a.2, 115a.4, 147b.3, 154a.4, 208a.5-6, 219b.14, 235b.4, 236b.9, 237a.1, 285a.4, 286b.12, 287a.7, 287b.12, 287b.8, 288b.7, 291b.13-14, 291b.15, 292a.5, 292b.10, 292b.3, 292b.5, 292b.6, 293a.13, 293a.2, 293a.5, 293b.1, 293b.11, 293b.13, 294a.13-14, 294b.15, 294b.9, 295a.1, 297a.1, 297a.14-15, 297b.9, 298a.3, 298a.12, 298b.14, 308b.12-13, 308b.14, 308b.7, 309a.14, 309a.5, 310b.10, 311a.10, 311a.15, 312b.4, 321b.8, 345b

y.+e 124a.12-13

y.+i 329a.12

y.+ıŋ 5a.3, 5b.2, 215b.6, 294a.3, 310b.9, 313b.8

Yezid-i pelīd-i melʿūn melun alçak Yezid

y. 289a.4

Yezid [II] Yezid taraftarı, Yezid askeri (bk. Yezidī)

y. 197b.7, 222a.9, 253a.12

y.+i 222a.7, 222b.5, 223a.14, 229b.5

y.+ler 206b.5, 318a.12

y.+lerden 148a.9, 149a.9, 339a.3

y.+lere 150b.15

y.+leri 145b.5, 236a.8, 236b.12

Yezid bin Ḥāriṯ Hz. Hüseyin'i Kûfe'ye davet etmek için mektup gönderen Kûfelilerden biri

y. 131a.3

Yezid bin Revīm Hz. Hüseyin'i Kûfe'ye davet etmek için mektup gönderen Kûfelilerden biri

y. 131a.3

Yezid bin Ẕiyād-ı Eşbāʿī Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir.

y. 218b.12-13

Yezidī Yezid taraftarı, Yezid askeri (bk. Yezid [II])

y. 122b.1, 182b.7, 204b.7

Yezid ibn-i Muʿāviye Muaviye bin Ebu Süfyan'ın oğlu Yezid. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'i şehit eden Emevî halifesi. (bk. Muʿāviye oġlı Yezid, Yezid [I], Yezid ibn-i Muʿāviye)

y. 135a.10-11

Yezid ibn-i Rikāb Ubeydullah bin Ziyad'ın komutanlarından biri

y. 186a.9

Yezid oğlı Ḥurr Tam adı Hurr bin Yezid'dir. Kerbelâ'da savaş esnasında Hz. Hüseyin tarafına geçmiştir. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥurr [II], Ḥurr bin Yezīd, Ḥż. Ḥurr)

y.+ı 177a.10

Yunānī lisānı Yunanca

y.+nda 93a.3

Yūsuf bin Aḥcār Yezid askeri

y. 225a.15

Yūsuf oğlı Selmān Kerbela hadisesinin akabinde Nusaybin'den sonra kesilen başların götürüldüğü kalenin hakimidir. Hz. Hüseyin taraftarı olduğundan dolayı şehit edilmiştir. (bk. Selmān [III], Selmān bin Yūsuf)

y.+ı 276a.7

Z

Zağfereż Hz. Ali'nin irşadıyla müslüman olan cinlerin başıdır. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'in yardımına gelmiştir.

z. 247b.11, 248a.3, 248a.8

Zebānī Cehennemde görevli melek

z.+ler 13b.8, 213b.15, 213b.6, 213b.8

Zebūr Davut peygambere indirilen ilahi kitap

z.+ı 67b.2

Zehrā [I] (bk. Fāṭıma [I])

Zehrā [II] Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir.

z. 332a.4, 335a.9

Zehrā-yı ezher (bk. Fāṭıma [I])

Zekiyye (bk. Fāṭıma [I])

Zelāzilü'r-Rıżā Tuhfetü'ş-Şühedâ'nın kaynakları arasında yer alan eserlerden biridir. (Eser hakkında bilgi bulunamadı) (bk. Nüsha-i Zelāzilü'r-Rıżā)

z. 342b.13

Ẕerʿat ibn-i Şerīk Yezid askeri

ẕ. 253b.2

Zeydād Ebu Talib'in Hz. Ali'ye vermek istediği isim

z. 58b.2

Ẕeyd bin Erḳam Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. Kûfe'de Hz. Hüseyin'in mübarek başının Kur'an okumasına şahit olan sahabedir. (bk. Ẕeyd-i Erḳam)

ẕ.+dan 269b.12-13

Ẕeyd bin Ḥāriṯ Hz. Muhammed (as.)'in evlatlığıdır. Mu'te Savaşı'nda şehit olmuştur.

ẕ. 22a.3

Ẕeyd-i Erḳam Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir. Kûfe'de Hz. Hüseyin'in mübarek başının Kur'an okumasına şahit olan sahabedir. (bk. Ẕeyd bin Erḳam)

ẕ. 344a.3

Ẕeyn Hz. Hüseyin'in ortanca oğlu Zeynelâbidin (bk. ʿAli [III], ʿAli ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, ʿAli-yi Evsat, Ḥż. İmām-ı cihan, Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, İmām-ı zeynü'l-ʿābidin, Ḥż. Ẕeynü'l-ʿābidin, Ẕeynü'l-ʿĀbidīn)

ẕ. 244a.14

Zeyneb [I] Hz. Muhammed (as.)'in kızı (bk. Ḥż. Zeyneb [I])

z. 39b.5

Zeyneb [II] Hz. Hüseyin Kerbelâ'da yanında olan kız kardeşidir. İki oğlu da Kerbelâ'da şehit olmuştur. (bk. Ḥż. Zeyneb [II], Ḥż. Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā, Ḥż. Zeyneb Ḫātūn, Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā, Zeyneb Ḫātūn)

z. 89a.12, 89a.14, 89a.6, 270b.12, 272a.4

Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā Hz. Hüseyin Kerbelâ'da yanında olan kız kardeşidir. İki oğlu da Kerbelâ'da şehit olmuştur. (bk. Ḥż. Zeyneb [II], Ḥż. Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā, Ḥż. Zeyneb Ḫātūn, Zeyneb [II], Zeyneb Ḫātūn)

z. 271b.4-5

Zeyneb Ḫātūn Hz. Hüseyin Kerbelâ'da yanında olan kız kardeşidir. İki oğlu da Kerbelâ'da şehit olmuştur. (bk. Ḥż. Zeyneb [II], Ḥż. Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā, Ḥż. Zeyneb Ḫātūn, Zeyneb [II], Zeyneb bint-i ʿAliyyü'l-Murteżā)

z. 272b.8-9

Ẕeynü'l-ʿĀbidīn Hz. Hüseyin'in ortanca oğlu Zeynelâbidin (bk. ʿAli [III], ʿAli ibn-i Ḥż. İmām-ı Ḥüseyin, ʿAli-yi Evsat, Ḥż. İmām-ı cihan, Ḥż. İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, İmām-ı Ẕeynü'l-ʿābidin, Ḥż. Ẕeynü'l-ʿābidin, Ẕeyn)

ẕ. 239b.11, 239b.8, 293b.2

ẕ.+den 218a.8

ẕ.+i 244b.7

Ẕüheyr Tam adı Züheyr bin Kayn el-Becelī'dir. Verde denilen yerde ailesi,

efradı ve askeri ile birlikte Hz. Hüseyin'e katılmıştır. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'in ordusunun sağ tarafının komutanlığını yapmıştır. (bk. Ẕüheyr-i Ḳayn-ı Becelī)

z.+e 196b.1

Ẕübeyr Aşere-i mübeşşereden Zübeyr bin Avvâm'ın oğludur. Tam adı Ebû Bekr Abdullāh bin ez-Zübeyr bin el-Avvâm el-Kureşī'dir. Emevī hânedanına karşı halifeliğini ilân eden kişidir. (bk. ʿAbdullāh [IX], ʿAbdullāh-ı Ẕübeyr, ʿAbdullāh ibn-i Ẕübeyr, ʿAbdullāh bin Ẕübeyr)

z.+le 310b.6

Ẕüheyr bin Ḳays Ubeydullah bin Ziyad'ın komutanlarından biri

Ẕüheyr bin Ḳays-ı melʿūn melun Züheyr bin Kays

z. 273b.5

Ẕüheyr-i Ḳayn-ı Becelī Verde denilen yerde ailesi, efradı ve askeri ile birlikte Hz. Hüseyin'e katılmıştır. Kerbelâ'da Hz. Hüseyin'in ordusunun sağ tarafının komutanlığını yapmıştır. (bk. Ẕüheyr)

z. 173a.9, 173b.14

Ẕüheyr Tam adı Züheyr bin Hassan'dır. Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥż. Ẕüheyr, Ẕüheyr bin Ḥassan, Ẕüheyr ibn-i Ḥassan)

z. 204a.10, 204a.4

z.+e 204b.1

Ẕüheyr bin Ḥassan Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥż. Ẕüheyr, Ẕüheyr, Ẕüheyr ibn-i Ḥassan)

z. 203b.14, 206b.3

Ẕüheyr ibn-i Ḥassan Hz. Hüseyin taraftarlarındandır. Kerbelâ'da şehit olanlardan biridir. (bk. Ḥż. Ẕüheyr, Ẕüheyr, Ẕüheyr bin Ḥassan)

z. 203b.5

Zülbīdürdī? Ḫarāşī Tuhfetü'ş-Şühedâ'da adı geçen ravilerden biridir.

z. 343b.9

Zülfiḳār Hz. Ali'nin kılıcı

z. 17a.9, 64b.11, 247b.13

z.+ı 17a.7

Zü'l-metīn (bk. Allāh)

SONUÇ

Tuhfetü'ş-Şühedâ, Fuzulî'nin Hadikatü's-Süedâ adlı eserinin 1696 tarihinde kısmî çıkarmaların yanı sıra daha çok eklemeler yapılarak oluşturulan dil içi çevirisidir. Ayrıca TŞ, bilinen makteller içerisinde bap sayısı en fazla olan (19 bap) ve Kerbela vakasını en geniş biçimde işleyen makteldir. Muhammed bin Hacı Hasan, yeniden yapılandırdığı bu eserde farklı konular, olaylar, anekdotlar, hikayeler işlemiştir.

TŞ ve HS'de ortak işlenmiş konular, 1b-303b arasında yer almaktadır. HS'den farklı olarak TŞ'de, 303b-344a arasında 16, 17, 18, 19. baplar yer almaktadır.

TŞ'nın dili Arapça, Farsça kelimelerin kullanışı bakımından HS'ya göre daha sadedir.

Eserde, yararlanılan kaynakların ve rivayetleri alınan ravilerin isim listesi bir bap halinde okuyucuya sunulmuştur (342b-345a).

Metinde çokluk 2. kişi iyelik ekinin yazımı oldukça dikkat çekicidir (*bk. 2.1.10. Çokluk 2. Kişi İyelik Ekinin Yazımı*)

Metinde alıntı kelimeler ve Türkçe kelimelerde birçok yerde cim (ج) harfi yerine çim (چ) harfi; b (ب) harfinin yerine de p (پ) harfi kullanılmıştır. Bu kullanım sıklığı, metnin en dikkat çekici özelliklerinden biridir (*bk. 2.2.1.1. Ünsüz Değişmesi, 2.2.2.1. Ünsüz Değişmesi*)

İsim çekim eklerinin genellikle sıfır biçimbirim ile kullanılması metnin önemli bir karakteristiğidir (*bk. 2.3.1.1. Çoğu İsim Çekim Ekinin Sıfır Biçimbirim (-Ø) ile Kullanılması*)

İsim durum eklerinin birbiri yerine kullanılması da metnin bir karakteristiği olarak öne çıkmaktadır (*bk. 2.3.1.2. İsim Durum Eklerinin Birbiri Yerine Kullanılması*)

Eserde 'birkaç, bu kadar, bir mikdar, çok, her kim, ne kadar' gibi belirsizlik sıfatlarından ve sayı sıfatlarından sonra gelen adlarda çokluk eki kullanılmıştır (*bk. 2.3.1.3. Belirsizlik ve Sayı Sıfatlarından Sonra Gelen Adlarda Çokluk Ekinin Kullanılması*)

Metinde tezlik fiili, *-I/-U vėr-* yardımcı fiilinin dışında *-A var-, -A düş-* yardımcı fiilleri ile de yapıldığı görülmüştür (*bk. 2.3.2.1. Tezlik Fiili*)

Metinde görülen geçmiş zaman çekimi *-dI / -dU* ekinden başka *-Up* eki ile de yapılmaktadır. *-Up* eki ile yapılan görülen geçmiş zaman çekimi, metinde oldukça yaygındır (*bk. 2.3.3.1. Görülen Geçmiş Zaman*)

Metinde düz ünlülü olan *gir-* ve *yat-* fiillerinden sonra *-Ar* geniş zaman eki yerine *-Ir* biçimi kullanılmıştır. Geniş zamanın olumsuzu 1. çoğul kişi ekinde *-mAyUz* (میوز -مایوز) ve *-mAzIz* (مازیز -مزیز) biçiminde ikili kullanım söz konusudur. Geniş zamanın olumsuzu 1. çoğul kişi ekinin yukarıdaki formlarından başka bir fiilde *-mek* biçiminde kullanıldığı görülmüştür (*bk. 2.3.3.2. Geniş Zaman*).

Metinde şimdiki zaman çekimi "*-Ar / -Ur, -mAdA / -mAktA*" eklerinin yanı sıra "*-yUrı / yUr, -üpdurı, -y* " ekleri ile oluşturulmaktadır (*bk. 2.3.3.3. Şimdiki Zaman*)

Metinde gereklilik kipi "*-maK gerek, mAlI"* eklerinin yanında *-Up lāzım* ekinin de kullanıldığı tespit edilmiştir (*bk. 2.3.3.7. Gereklilik Kipi*)

Eserde ‘için’ edatı genellikle isimlerden sonra kullanılmıştır. Eserde fiilimsi+yönelme durumu ekinin (-mAk+A), 'için' edatı yerine kullanılması dikkat çekicidir (*bk. 2.3.4.5. Fiilimsi+Yönelme Durumu Ekinin (-mAk+A) "için" Edatı Yerine Kullanılması*)

Metinde *imdi* kelimesinde /m/ sesi, kendinden önce gelen fiille birleşik yazılarak kullanıldığında /n/ sesine dönüşmektedir (*bk. 2.5. Metinde Dikkat Çeken Birkaç Kelime Hakkında*).

Metinde *iste-* ve *bil-* fiillerinin yönelme durumu ile çekimlenmiş isim-fiil ile birlikte (*-maġa iste-, -maġa bil-*) kullanıldığı tespit edilmiştir (*bk. 2.5. Metinde Dikkat Çeken Birkaç Kelime Hakkında*)

Eserde tespit edebildiğimiz 6 atasözü ile 657 deyim yer almaktadır.

Dizin bölümünde yaklaşık 8500, Özel Adlar Dizini'nde ise yaklaşık 1300 madde başı bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

Abdullah Atıf; Mesud Remzi (1328). *Mükemmel Kavâid-i Osmaniye*. İstanbul: Mahmud Bey Matbaası.

Gökbel A. (2019). *Ansiklopedik Alevi Bektaşi Terimleri Sözlüğü.* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Allâme Seyyid İbn Tâvûs (2014). *El-Luhuf Ala Katle't-Tufûf*. (çev. Cafer Bayar). İstanbul: Kevser Yayınları.

Badıllı A. (2011). *Risale-i Nur'un Kudsî Kaynakları*. İstanbul: Envar Neşriyat.

Banguoğlu, T. (2000). *Türkçenin Grameri* (8. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Bursalı Mehmet Tahir (1333). *Osmanlı Müellifleri*. İstanbul: Matbaa-i Âmire.

Cevad Muhadisî (2012). *A'dan Z'ye Kerbela Ansiklopedisi (Ferheng-i Aşura)* (2. Baskı). (çev. Komisyon). İstanbul: ASR Yayıncılık

Çınarcı M. N. (2007). *Şeyhülislam Arif Hikmet Bey'in Tezkiretü'ş-Şuarâsı ve Transkripsiyonlu Metni.* Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

Derleme Sözlüğü (2009). (3. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Develi, H. (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Develi, H. (2007). Osmanlı Türkçesi Kılavuzu I (11. Baskı). İstanbul: 3F Yayınevi.

Duman, M. (1995). *Evliya Çelebi Seyahatnamesine Göre 17. Yüzyılda Ses Değişmeleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ercilasun, A. B.; Akkoyunlu, Z. (2015). *Dîvânu Lugâti't-Türk*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Eren, H. (2014). *Dârendeli Kâtipzâde Bekâyî-Maktel-i Hüseyn (İnceleme-Tenkitli Metin-Sözlük Dizin)*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Ergin, M. (1997). *Üniversiteler İçin Türk Dili*. İstanbul: Bayrak Basım.

Fığlalı E. R. (2001). *Çağımızda İtikadî İslam Mezhepleri*. İstanbul: Şa-to.

Gabain, A. Von (2003). Eski Türkçenin Grameri (çev. Mehmet Akalın). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Gülsevin, G. (2007). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Gülsevin, G. (2017). *Yaşayan Türkiye Türkçesi Ağızlarının Tarihî Dönemlerini Belirleyebilmek için Bir Yöntem Denemesi Örneği XVII. Yüzyıl Batı Rumeli Türkçesi Ağızları*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Gülsevin, G.; Boz, E. (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Güngör Ş. (1987). *Hadîkatü's-Süedâ*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Güngör Ş. (1997). "Hadîkatü's-Suadâ". *TDV İslam Ansiklopedisi İçinde.* C 15. s. 20-22.

Güngör Ş. (2003a). "Maktel". *TDV İslâm Ansiklopedisi içinde.* C 27. s. 456-457.

Güngör Ş. (2003b). "Maktel-i Hüseyin". *TDV İslâm Ansiklopedisi içinde.* C 27. s. 456-457.

Güngör, Ş. (2007*).* Tarihî Olaydan Menkıbeye, Menkıbeden Şahesere [Kerbela Olayı ve Hadîkatü's-Süedâ]. *38. Icanas Bildiriler Kitabı (10-15 Eylül 2007)*, 769-788.

Hüseyin Vaiz Kaşifî (1395). *Ravzatü'ş-Şüheda* (haz. Muhammed Ruşen). Tahran: Sada-yı muasır.

Kanar, M. (2011). *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.

Karaağaç, G. (2008). *Türkçe Verintiler Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kartallıoğlu, Y. (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Korkmaz, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi* (3. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Kurtuluş R. (2002). "Arap, Fars Edebiyatında Kerbelâ". *TDV İslam Ansiklopedisi İçinde.* C 25. s. 272- 274.

Mehmed Şemseddin. (1997). *Bursa Dergâhları Yadigâr-ı Şemsî I-II.* (Haz. Kara M.-Atlansoy K.). Bursa: Uludağ Yayınları.

Muhammed bin Hacı Hasan. *Tuhfetü'ş-Şühedâ*. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi Nüshası numara 1382.

Muhammed bin Hacı Hasan. *Tuhfetü'ş-Şühedâ*. Süleymaniye Kütüphanesi Nüshası Hacı Mahmud Efendi Bölümü numara 4394.

Özçelik K. (2010). Türk Edebiyatında Yazılmış İlk Maktel-i Hüseyn Kimin Eseridir? *Çeşitli Yönleriyle Kerbela.* C 2. s. 7-17.

Özçelik, S.; Erten, M. (2011). *Türkiye Türkçesi Dil Bilgisi.* Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Özçelik, S. (1997). *Urfa Merkez Ağzı (İnceleme, Metinler, Sözlük).* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Özçelik, S. (2016). *Dede Korkut -Dresden Nüshası- Giriş, Notlar.* C I. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Özçelik, S. (2016). *Dede Korkut -Dresden Nüshası- Metin, Dizin.* C II. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Özdemir, E. (2021, Nisan). Geleneksel Alevîliğin Kolektif Hafızasında Hadikatü's-Süedâ'nın Yerliliği, *Uluslararası Klasik Türk Edebiyatında Yerlilik Bilim Şöleni*. İstanbul Kültür Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul.

Rentzsch, J. (2013). Batı Rumeli Türkçesinde Yardımcı Yapılar. *Uluslararası Dil ve Edebiyat Çalışmaları Konferansı "Balkanlarda Türkçe" (14-16 Kasım 2013)* (C 1, s. 327-340). Beder Üniversitesi Tiran.

Seyyid Cafer Seccâdî (2007). *Tasavvuf ve İrfan Terimleri Sözlüğü.* (çev. Hakkı Uygur) İstanbul: Ensar Neşriyat.

Tarama Sözlüğü (1995) (3. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Tokat, F. (2019). XVI. Yüzyıla Ait Bir Metindeki Sıradışı İmla Özellikleri ve Bazı Okuma Tereddütleri. *Türkbilig*, 37: 43-52.

Tulum, M. (2011). *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Türkoğlu S. (2012). *Bekâî Kitâb-ı Kerbelâ (İnceleme-Metin-Sözlük).* Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Türkoğlu S. (2017). Türk Edebiyatında Maktel-i Hüseyinler ve Bekâî'nin Kitâb-ı Kerbelâ Mesnevisi. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.* 58, 107-128.

Uzun M. İ. (2002) "Türk Edebiyatında Kerbelâ". *TDV İslam Ansiklopedisi İçinde.* C 25. s. 274-275.

Ünlüer, C. (2010). *Muhammed bin Hanefiyye Cengi* (Alevî-Bektaşî Klasikleri). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.

Yazar S. (2009). XVI. Yüzyıl Şarlerinden Eğirdirli Şerîfî'nin Şevâhidü'ş-Şühedâ'sı. *Turkish Studies*. Volume 4/2 Winter s. 1060-1084.

İNTERNET KAYNAKLARI

"alarga" maddesi. *Türkçe'de Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü*. Erişim Adresi https://sozluk.gov.tr/ Erişim Tarihi 24.04.2020.

Ahmed bin Hanbel. Fezāilü'l-Sahābe. (C 2, s. 662). Erişim Adresi http://lib.efatwa.ir/42183/2/662 Erişim Tarihi 22.05.2021

Allâme Meclisi. Biharu'l-Envar. c.39 s. 275 Erişim Adresi http://shiaonlinelibrary.com Erişim Tarihi 22.05.2021

https://islamansiklopedisi.org.tr/hayali-bey Erişim tarihi 22.05.2021

https://islamansiklopedisi.org.tr/huseyin Erişim tarihi 26.03.2022

https://islamansiklopedisi.org.tr/yenice-i-vardar Erişim tarihi 21.05.2021

https://tr.wikishia.net/

Mollova, M. (2012). Balkanlarda Merkez Bölgede Gakçı Ağızlar. *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*. (6-7) Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/iugaad/issue/1170/13817

Tarih-i Dımışk. 49-366 Erişim Adresi https://islamqa.info/ar/answers/ Erişim Tarihi 22.05.2021